BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE ZARAGOZA

SIGNATURA: I - 73

Holkot, Robert. Super Sapientiam Salomonis. Hagenoae. 1494.

Ropertus holkot su per libros Sapiẽtie

UNIVERSIDAD Y PROVA
BIBLIOTECA
DE ZARAGOZA

[redacted]

Tabula

Aron quō electus ꝛ vocat⁹ fuit ad honorem. Lec.clxxiiij.D
Aaron et presbyteroꝝ vestimē ta que et quāta. Lec.cciiij.per totum et quid significent.
Abraam futurus iustus ꝓstitus fuit ī turris babilonice edificio. Lec.cxxvj.A.
Abraam vtꝝ peccauerit dicendo vxorē suam sororem. ibidem. B.
Abraam docuit egyptios arithmeticā et astrologiam. ibidem. B.
Abraam ꝯmēdatur ꝑ Aristotelez in libro de pomo ꝛc. ibidem.
Adbatꝫ paphi doctrīa ꝛ disciplina. L.vj.D.
Abortire fcit ꝑgnātes fetoꝛ cādele extīcte. L. xxxiij.C
Abuti ꝛ vti q̇d sit ꝭm iuristas
Lectio.clviij.B.
Acceptio ꝑsonaꝝ an sit ꝑctm̄. Lec.lxxviij.C
Acceptio ꝑsonaꝝ q̇d sit. ibidem.D.
Acceptio ꝑsonaꝝ vtꝝ sit in deo. ibidem.D.
Acceptio ꝑsonaꝝ vtꝝ sit in ꝓmotōne ꝯsanguineorū vel nobiliū. ibidem
Acceptio ꝑsonaꝝ in q̄ donatōe possit ꝯtingere. ibidē
Acceptio talis vtꝝ ꝯmittat dispēsando cum nobilib⁹ ꝛ nō cum pauperib⁹. ibidem. E.
Acceptio talis q̄uo fiat in electōnib⁹ canonicis. vel q̄uo nō. ibidem
Acceptio talis q̄uo fiat in exhibitōne reuerētie. ibidē.
Accusatio iudeoꝝ in xp̄m ꝑ duodecim articulos cū defensorib⁹. L.xxiij.A.cū sequentib⁹.
Accusatores pctōris in iuditio finali qui et quot erūt. Lec.lvj.A.et sequentib⁹.
Ade ꝯtulit sapientia q̇nq̃ gratias speciales Lectio.cxxiiij.A.
Adam ꝛ filij sui statim in ꝑncipio deum esse predicarūt. Lectio.clvj.A.
Adam ī statu innocentie vtꝝ rōnabiliter fuit custodit⁹ a deo. Lec.cxxiiij.B.
Aduētus xp̄i ad iuditiū erit in voce terribili L.lvj.A
Aduentus xp̄i scōs q̄uo differt a primo. Lectio.lxx.A.et Lectio.lxxvij.A.
Adulterij grauitas patet ex trib⁹. Lec.xlj.D.
Adulteriū assilat̄ hoīcidio ꝛ ē mal⁹ furto. idē
Adulterij ꝑiculū ex ꝑlis ꝑuerse ꝑcreatōe. idē
Adulteriū detestant̄ aues. ibidē circa finem
Adultera ī quos spēaliter peccet. ibidem
Adulter vtꝝ gui⁹ peccet q̄ adultera. l.xlv.C
Adulteroꝝ filij nō diu durāt. Lec.xlj.A.
Adulteroꝝ filij tanq̄ rami inutiles cito confringunt̄. Lectio.xlvj.A.
Adulterina generatio nunq̄ instituet leges ratōnales ꝛ mansuras. Lectio.xlv.A.
Adulterina ꝓpagatio cur nō sit vtilis reipublice. Lectio.xlv.B.
Aduocatoꝝ falsoꝝ dānandoꝝ conditiones septem. Lectio.lv.in principio
Aduocati mali frequenter priuant̄ loquela ī morte. ibidem. B.
Aduocati falsi reprobant̄ ꝓpter.iiij. ibidem
Aduocati tales compant̄ diuersis ꝛ sunt peiores meretricib⁹. ibidē. Et plura talia
Aduersitas cur accidat bonis ꝛ prosperitas malis. Lectio.viij.ꝑ totum.
Adulatores sunt inimici pessimi. L.cxxx.B. et ibi de alijs inimicis.
Affectio animi duplex ꝭm Anselmuz. l.ij.B
Affectio hoīs duplr deordinat̄. L.lxij.aū.A
Affectuosa noticia q̇d sit. Lec.liij.ante A.
Alimēta nr̄a debēt eē opa sctōꝝ. Lec.xlvj.B.
Alexandri dcm̄ laudabile. Lec.lviij.B
Alexander magn⁹ nullum ducē instituit nisi sexagenarium. Lec.j.C.prope finem
Alexandri studium ꝛ Aristotelis sollicitudo circa ipm. Lec.lxxiiij.C.
Ambitio est simia caritatis. Lec.iiij.B.
Ambiciosi ad honores decident in iuditio. Lectio.lv.A.
Ambiciosoꝝ pericula ꝛ labores. Lec.xix.D.
Amicitie contrariat̄ susurratio. Lec.xxvij.A
Amicitia q̇d sit ꝭm Tullium. Lec.ij.C.
Amicitia mltiplex ꝛ que melior. L.xliiij.B.
Amicos ab inimicis discernere vtilissimum est. Lectio.cxxx.B.
Amicitia cui sit congrue socianda. L.ccvj.C
Amicitia viri boni ꝛ postea peruersi vtrū sit dissoluenda. Lec.ccvij.B.
Amicitia talis viri vtꝝ statim an ꝓmeditate sit soluenda. ibidem.
Amicū talē vtꝝ tanq̄ extraneū tenere liceat. ibidem
Amicis ꝑferenda est veritas. Lec.lxxxv.E.
Amor feruētior int̄ nubiles ondit̄. L.ciiij.A.
Amor dei finis est sacre scp̄ture. L.cij.aū.A.
Amor dei ad aīam hūanā ex trib⁹ ptz. L.lj.C
Angel⁹ extermiator egypti vtrū sit bon⁹ vel malus. Lectio.cc.B.
Angeli boni vel mali. vtꝝ puniant aīas purgatorij. ibidem.C.
Angeli cur gaudeāt de peccatore penitentiā agente. Lectio.cxlviij.C.
Angeloꝝ imagines quales soleut pingi. ibidem B.ꝛ quare sic.
Angeli significāt aliq̄ñ sacerdotes ꝓpter similia officia. Lectio.clxxxij.B
Angeli sathane apostate incubi ꝛc. sunt mali sacerdotes. ibidem.F.
Anima quid sit quadruplex opinio falsa ꝛc. Lec.xv.A
Anima humana ex trib⁹ probatur deo placida. Lectio.lj.C.

Animam mortalem ponentes quo conclusi/ue dicant, Lectio,xix.A.et Lectio,xliij.A.
Anim.i mortalē ponētes fetul probant mul/tipliciter ibidem. (xliij.B
Anima humana vtr₃ sit immortalis, Lectio,
Animā esse immortalē vtrum possit probari ratione naturali, ibidem
Animar₃ electar₃ dotes ₇ operatōnes q̄ sint, Lectio,xxxv,A.
Aias suas aliq̄ vēdūt,aliq̄ pdūt,alij ipigno/rāt,alij p nihilo dāt,Lectio,lij,D,vsq₃ ad finē
Anima humana quomō comparet triangu/lo,Lectio,cxcvij.B.
Anima fm volūtatem christi cōuersans dis/cat aut doceat,Lectio,cciij.C.
Anima habet corpus obligatū ad triplex of/ficium.Lectio,cxxij.B.
Anime vitam spiritualē duo faciūt. L.cj.A
Anime defunctor₃ vtrum habeant distincta receptacula,Lectio,xxx,B.
Anime iustor₃ multiplr sunt in manu dei,Le ctio,xxx.D,vsq₃ in finem
Anime purgatorij cōquerūtur de triplici ge nere hominū.Lectio,xlij.B Et Itē de quat/tuor.Lectio,clxxiij,B.
Anime peccator₃ vtrum ₇ quomodo sint in manu dei,Lectio,xxx.D.in fine
Anima nō est pfecte bona nisi p gratiam,Le ctio,cxvj,B.
Animab₉ purgatorij suffragari moueamur quattuor ratōnib₉,Lectio,xlij,B.
Animar₃ retributio qualis erit.Lec,xxx.A
Anima separat a deo p peccatū Lectio,xij,A
Anni vite hūane vtrum intelligant centum viginti,Ben,vj,Lectio,xlij,B.
Antitheton vel antithesis qualis figura sit, Lectio,xxxj.A.
Apolophani scriptū de sole stante tempore Ezechie,Lectio,xcviij,B. (Lec.j,C.
Appetere debet homo sapientiā ₇ religionē
Appetitus bonor₃ inflat nisi condiat sale dis/cretionis.Lectio,xlvj,C.
Appetitus nullus est in hoīe qui non possit impleri virtuose vel actus.Lectio,xliij.A
Aqua i scptura plura scat.Lec,cxxxvij.A
Aque amare spir dulcescūt,L,cxxxiij,scdo A
Aqua pluuialis q̄d causet ₇ q̄d moraliter si/gnificet,Lectio.cxxxvij,A.
Aqua quō mutata sit in vinum marie precl/bus,₇ in cuius signum,ibidem
Aqua pnie abluit sordes pctor₃ ₇c̄.ibidē.D.
Aque sex ydrie letates significant conditōnes bonas mulier₃.Lectio,clxxxj.B.
Arce noe officium,Lectio,clxj,A.
Arce formatio ₇ dispositio.Lec,cxxv,B.
Artium gloria diuersimode sumpta est,In prologo A.
Arcus christi triplex.lux scripture,mors na/ture,lex censure,Lectio,lxv.B.
Arcus diaboli tres,carnalis ɔcupiscētie,fra ternalis iuidētie,mūdialis ɔsciētie,ibidē,A
Argentū comparatur luto propter aliquas na turales silitudines,Lectio,xcj,B.
Argentum viuū quomō sisti possit ₇ quomo do cor nostrū stabiliat.Lectio,vj,C
Aristocracia quid sit ₇ quomō corrūpitur, Lectio,xc.A,B.
Arma christi portare debemus in corpe no/stro,Lectio,cxxij,B,C.
Armatura nr̄a spūalis que sit,Lectio,lxx.C.
Ars magica vtr₃ sit hoib₉ ratōnabiliter in terdicta,Lectio.clxxxix,D.
Ars notoria cōputat int supstitiosa.ibidem.
Astutia quō faciat apparentiā quātitatis ₇c̄. sicut aqua p tria.Lectio,cxxxvij,C.
Astutia secularis duo genera hominū pro/ducit,ibidem.
Atomus quid sit subtili diffinitōe,Lec,c,A.
Audaciā loquēdi duo prestant,Lec,xlviij,F
Aue triliter ₇ syllabalit exponit,L,cxciij,B
Aue quō significet sctām trinitatē,ibidem
Aues pdales q̄d significēt,Lec,lxiij.B.
Aur₃ et argentū cum sint sub terra,videntur nō necessaria hūanis vsibus,Lec,xcj.A.
Aurea quō sit corona anime.Sed aureola redūdat etiam i corpus,Lec,xxxix,C.
Auditores sacre theologie quatuor habeant In prologo C.
Aurū cur comparet arene,Lec,xcj.A
Barlaam anachoreta quō iosa/phat filiū cuiusdā regis docue rat,Lectio,liij,prope finem
Beatitudo quid sit fm Boetiū Lectio,xxxj.A.
Beatitudinis cōmendatio Bernardi Lectō cxx,in fine.
Beatitudinis tria media,cura.dilectio,cu/stodia,Lectio.lxxxiij.B.
Beatitudinem hic querentes redarguit Au gustinus,Lectio,lxxx,in fine
Beati vtrū post diē iudicij gaudebūt de pe/nis dānator₃,Lectio.lxx.B.
Bellū vtrū sit licitū xp̄iano,Lec,cxliij.B.
Bella interdicūtur pricipib₉,Lec,lxxxvj.B.
Bellū ad hoc q̄ sit licitū fm antiquos docto res q̄nq₃ requirunt,Lec,cxliij,B.
Benedictio iacob p isaac vtr₃ tenuit ex quo nō intendebat,Lectō,clxxiiij,B

Tabula

Beneficia nō recognoscētes vtr₃ debeant di ci ingrati,Lectio,clxxxv,B.
Beneficia creatōnis delicta preuaricatōnis et tpa cōcessa remissionis,hic si nūerauerim⁹ sine numero reperiem⁹ Lectio,cxliij,B
Benedictionē diuinā acq̄rit resistentia corre ptionis ₇ pcipue iuuenū , Lectio,clxxiiij, C.
Benedictionē diuinā meret honor parentū Lectio,clxxiiij,B.
Beniuolentie dei erga nos tres effectus.Le ctio,lij,ante A.
Benedictionē diuinam meret qui miseretur indigentibus,Lectio.clxxiiij.C.
Benedictionē diuinam acq̄rit innocētia cō/uersationis,ibidem,D.
Beneficentia mutua comparatur ludo pile Le ctio,cxij,B.
Bestialitatis malicia quō fugiēda Lec,v.B
Bestie q̄.ō incutiūt timorē,₇ quid significet Lectio,cxl.A.
Bigamus efficitur qui contrahit amicitiā cum mendatio,Lectio,x.C.
Bonitatis diuine dulcedo pbat,Lec,cxlv,A
Bonitatem duplicē potest habere queuis p sona,Lectio,xlv.A.
Bonū prolis ₇ bonum sacramenti in matri/monio,Lectio,xliij.B.
Bona sunt triplicia.Lectio,l.A.
Bonos et electos deus transfert tripliciter. Lectio,xlix,C.
Boni corrūpuntur inter mūdanos per duo infectiua,Lectio,l.ante,A.
Boni cur ante seniū plerūq₃ moriantur, Le ctio,xlix,A. (xxiij,A
Bona proximi nō possunt videre iuidi, Lec.
Brachium nostrum christus est p quod mu nimur ₇c̄.Lectio.lxix,C
Breue est oīe gaudiū mūdi,Lec,xxj.A.
Bruchus quid sit.Lec.clxxvij.B.
Cabo ₇ cabror scabro quomodo differant.Lec,cxlvij,A.
Cadendi i peccata qualis sit or/do.Lec,xxxvj.A.
Caladrius auis cuius sit nature,L,lxiiij,C.
Canis est animal sagacissimū et quid signifi cet,Lectio,cxl,A.
Capitalia vitia sunt septē que tenemur euin cere.Lectio,cc,iij,B.
Capitalia vitia p que vincere poterimus,et quomodo significent per chananeos amor/reos ₇c̄.ibidem.
Cayn transgressio,Lectio,cxxv,A.
Cayn quid obtulit.Lectio,xlvj,D.
Charitatis simia est ambitio .Lectio,iiij,B.
Charitas facit animam leuē,cupiditas gra uem,Lectio,xxiiij.C.
Charitatis venenū est inuidia.Lec,xxix.D
Charitatis igne dulcorat oīs temporalis amaritudo,Lectio.xlvj,C.
Carcer q̄druplex i sacra scptura,L,cxcij.A.
Carnis voluptas difficulter curabilis,L,vj.B.
Carnem mortificare debent filij dei,Lectio xxiiij D,et Lectio,cvj,C.
Carnis opera per que excusentur in matri/monio,Lectio,xliij,C.
Carnis voluptas suauis apparet,sed intus amarescit.Lectio,xxj,D. (Lec,l,B
Carnales delectationes nō sunt vera bona.
Characteres ₇ figure vtrū habeant aliquā virtutem,Lectio,clxxxix.in fine
Chartule vel sacra verba vtrū licite possint collo suspendi.₇c̄.Lectio,clix,C.
Cardinales virtutes que sunt ₇ quare ita di cantur,Lectio,cviij,A.
Casus ab alio quoddā mirabile sed tamē na turale,Lectio,xxiiij,D.
Casa quid significet,Lectio,cxxxv,B.
Caste viuere cū sterilitate melius est q̄ volu ptuose cum fecūditate,Lectio,xxxviij,A.
Casta generatio cū claritate melius dicit q̄ cum charitate.Lectio,xliij,B.
Castitas cōiugalis vt debite seruetur tria re quirit.ibidem,A.
Castrare seipm vtr₃ aliquādo sit licitum pro/pter continentiā.Lectio.xxxix,B.
Cautela magna nob sit in faciendis.L,vj,A
Cautela duplici pugnit alexāder ₇ vicit. Le ctio.cxxxij,D. (Lec,xcviij,C.
Cecitates septem inducūt septem mortalia.
Celestia meli⁹ vidēt huiles q̄ supbi.L,xxvj.B
Cibus simplex vtrū sit leuioris digestionis macrobius.Lectio,clxj,C.
Cisterem debite ordinandā que req̄rantur Lectio,xlv,B.
Clamant ad dominū quattuor genera pecca catorum,Lectio,lxviij,A.
Claritas ₇ animar₃ dotes quare in aiabus erūt,Lectio,xxxiij,D. (Lec,lxxxvj,B
Clementia precipue decet reges ₇ principes
Clemētia potentia,fortitudo ₇ mansuetudo naturaliter ɔiūguntur,Lectio,cxlix.B.
Clerici sunt dispēsatores bonor₃ christi. non possessores,Lectio,lxxxij,C.
Clerici induāt podere ɔtinētie,₇c̄,l,cciiij.B.
Clericor₃ vita qualis esse debeat et q̄lis heu simulata appareat.Lectio,xxiiij,p totum
Clericus litteratus sit argus centum oculo/rum.Lectio,xxxvj,A.

Codrus rex atheniensiū quō figurat christū. Lectio.xxvj.A.et lectio.cxxviij.C.
Cogitationū quatuor genera. Lectio.iiij.A.
Cogitatio mūdanorum qualis et quotuplex sit et q̄bus comparef. Lectio.iiij.C.
Cogitatio sancta vel contēplatio excellit omnia ibidem. (finem
Cogitatō duplex fecūdat mentē.ibidē.prope
Cogitatio peruersa quō et qualiter separet a deo. Lectio.iiij.A. (lec.xv.C.
Cogitatio cineris vel pulueris ad q̄d vtilis
Cogitatōnes voluptuose licet p̄ nc cito sunt repellēde. Lectio.iiij.B.et lectio.lxxix.C.
Cogitatio mortis initiū sapiē.Lec.lxxxvij.A
Cognitio supnaturaliū excedit limites hūane fragilitatis. Lectio.cxxiij.A.
Cognitōem dei sui z proximi impediūt diuine temporales. Lectio.cvij.C.
Collatio optima monachorum et fratrū mendicantium. Lectio.xxv.C.
Coluber qualis serpens sit. Lectio clxxvj.A
Colūna ecclesie sit prelatus exemplo vite.Lectio.cxcvj.B.
Conceptus hominis z natiuitatis dies ſm macrobiū satis magistraliter. lec.lxxxviij.C.
Conceptus hūani corporis q̄nq3 circūstantie turpes.ibidem.A.
Conceptus variaf per picturas z imaginationem.vt patet p exempla. Lectio.cxxix.A.
Cōcupiscentiā vere btitudinis derelinquūt tria genera hoīm. Lectio.lxxxiij.A.
Compatio regis ad subditos. Lec.lxxxvj.B
Compatio patris ad filios.ibidem in fine
Compatio pastoris ad oues.ibidem in fine
Cōfessionis sigillum z secretū non reuelādū Lectio.xxliij.A.
Confessionē quō nitatur impedire diabolus Lectio.cxliij.C.
Confessio impiorum inutilis quō incipiat. Lectio.lix.A.
Confessionē inutilem concludūt impij p tria Lectio.lx.A (lec.lviij.A
Confessionem impiorum tria faciūt inutilem.
Confessio impiorum tpe congruo et in spe pfecta foret multis ad salutem.ibidem.
Cōfidēdū est in deo pter tria. Lectio.cl.C.
Considere debem⁹ in christo z in vgine maria. Lectio.xxxv.C.
Confidentia in deū necessaria tribus generibus hominū.ibidem.
Coniugiū institutū est ad officiū remediuz et immortalem mēoriam. Lectio.xliij.C.
Coniugiū moderni tēporis heu aliter fit. Lectio.xliij.B.et infra.
Coniugiū Sare filie raguelis ponitur pro exemplo cōiugatorū.ibidem.
Cōiugale premiū potest excedere statum aliquarum virginū. Lectio.xliiij.A.
Cōiugatus resuscitatus vtrū teneatur redire ad vxorem.ibidem.
Cōiugari volens quattuor nocet circa vxorem.ibidem.B.
Cōputationis septem spēs ſm algorismum cōplebit deus nobiscū. Lectō.clxviij.C.
Computāt nobiscū triplices psone.ibidē.D
Conscientia hominis multiplicē actum habet Lectio.cxc.B.
Conscientie charta quō preseruef a corrosione.ibidem.C.
Cōscientia defectiua quadruplex.ibidē.D.
Conscientie domus vt sit quieta quattuor habeat. Lectio.cxliij.C.
Conscientia nō sit sicut domus dedali vocata labyrinthus.ibidem in fine.
Conscientiam defectiuā multi habent, et in quibus. Lectio.cxc.D.
Conscientie causa negligi potest fama Lectō cxliij.A.
Conscientia mala non potest fugere seipsam. nec deum.ibidem.B.
Conscientie bone quattuor conditōnes. Lectio.cxc.B.
Cōsideratio creature ad quid sit vtilis p bona. Lectio.xij.C
Consiliū est terminus equocus. Lec.cxxij.A
Consiliū quattuor modis capitur.ibidem
Consiliū quale sit in deo.ibidem.
Consilij capiendi triplex deliberatio. Lectio xcij.B.
Consiliatores aliqui sunt inimici pessimi. Lectio.cxxx.B.
Consiliariorum bonorum et malorum plures conditōnes notabiles ſm Ambrosium. Lectio.cxcvj.B.
Consuetudo habet maximam vim inclinandi volūtatem. Lectio.lxxv.C.
Consuesci mala pessimū est. ibidem.
Consuetudinis male maliciam narrat augustinus.ibidem.
Consuetudo bona cum legibus bonis perficitur.et ibi tres conclusiones. Lec.cxcviij.C.
Consuetudo mala sequitur motum naturalem qui debilis est in principio z fortior in fine. Lectio.xlij.B.
Consuetudo mala mirabiliter nocet. Lectio. cxcij.B.
Contentio quid sit. Lectio.xxvij.A.
Continens quis dicatur ſm Aristotelem.

Tabula

Lectio.cxxj.C.
Contumelia quid sit z quō differt a conuicio. Lectio.xxvij.A.
Cōtuberniū quid sit z vñ dicaf Lectio.cv.A
Cōuiuia quatuor ad quorum tria hō inuitatur sed quartū deo ppriatur. Lectio.cx.B.
Conuiciū quid sit. Lectio.xxvij.A.
Cor hūanum vult sibi deus dari tripliciter. Lectio.iij.D.
Cor hūanum difficile regitur. Lectio.vj.C
Cor hūanum citius ab amore speciei z cōcupiscentia subuertitur. Lectio.clv.B.
Corruptibiliū quattuor sunt mōi. lec.xcix.C
Cor nostrū demus deo.sed nō vēdamus neq3 mutuemus. Lectio.iij.D.
Cor nostrū assimilaf argento viuo propter motum. Lectio.vj.C.
Chore historia cōpendiose narraf. lec.ccij.A
Corpori debemus tria sicut seruo.l.cxxij.B.
Corpus gloriosum vtrū sit q̄ttuor dotibꝫ dotandum. Lectio.xxxiij.D.
Corpus primi hominis vtrum fuisset incorruptibile si non peccasset. Lectio.xxix.B.
Correctio fraterna est opus maxime charitatis pter tria. Lectio.clxxiiij.E.
Corrector vitiorum caueat a tribus.ibidem
Corrigi voluit alexander magnus ex humilitate. Lectio.lviij.in fine.
Corona quadruplici coronat hoīem iusticia Lectio.xiij.B.
Corpus alligatur anime ad triplex officium Lectio.cxxij.B
Creatura omīs tria p̄ncipaliter scire debet. Lectio.xij.A.
Creatura omīs loquitur nobis tribus vocibus. Ibidem.D.
Creature oīs plasmatio pter nos. moueat nos ad quinq3. Ibidem.C.
Credere deo, deum, in deū, quomodo differant. Lectio.cxcvij.C.
Crisis sexta die cōtingens est ad malū, septima vero ad bonū, sic spūaliter. Lec.lxviij.B.
Credenduz est christo propter tres ratōnes. Lectio.cxcvij.B.
Cupidi et tenaces sunt cōiter tristes. Lectio. clxxxvij.B.
Cupiditas diuitiarum aufert ab hoīe misericordiam et pietatem. Lectio.xxij.A.
Cupiditas terrena grauem facit aīam Lectō (xxiiij.C
Cura dei duplex.lec.cxlviij.B
Cura dilectio z custodia sūt media ad cognoscendum deum. Lectio.lxxxiij.B.
Cura discipline dilectōem opatur. Ibidem.
Curiositas humana valde reprehēditur.
Lectio.cxcvij.D.
Curiositas indecorum crudelitas. Lec.cxxvj.A
Damnatorum septem penalitates. propter septem morum abusiones. Lectio.lv.A.
Damnatos habere requiem dominicis diebꝫ falsum probaf. Lectio.lv.B
Damnati vtrum puniātur per corporales tenebras. Lectio.lxx.E.
Damnati vtrū in inferni agant penitentiam de peccatis. Lectio.lxvij.E.
Damnati quomodo patiantur ab igne in animabꝫ. Lectio.clxxxviij.A. (clxx.B.
Debitores sumus deo quadrupliciter.lectio
Debitores sumus carni tripliciter. Ibidem.
Debitores sum⁹ proximo in tribꝫ. Ibidē.C.
Deceptores operiūt falsitatem sub specie boni. Lectio.xiiij.A.
Defunctorum diuersitas triplex. Lectio.xlij.B
Defuncti conquerūtur de tribꝫ generibꝫ hominū. Lectio.xlij.B.
Defunctos fraudant mali ecclesiastici in tribus. Ibidem.
Defectus proprios videre debemus non aliorum. Lectio.xxvj.B.
Delectatio triplex.cxv.C.
Delectatio tria facit in homine. Lec.cxv.B
Delectatio que sit bona melior vel optima. Ibidem circa finem.
Delectatōnes eterne et tēporales in quibus differant. Lectio.clv.D.
Delectatio dei semp est vna et sic erit eterna. Ibidem in fine.
Delectantur homīes mundi in diuersis vanitatibus. Lectio.clv.B.
Delectatōnes tres proijcit diabolus añ peccatores vt cursuz vite impediat.lec.xiij.C.
Delectatio naturalis est in operibꝫ virtuosis Lectio.lxvj.B.
Delectatio est morum regulatiua, zc.lec.cxv.B.
Delectatōnes mūdi amaritudine plene. Lectio.cxxxiij.A.
Deliciarum exteriorum et interiorum maxima differētia. Lectio.cxiiij.B.
Delicat⁹ ornat⁹ iudicat vite lasciuiā.l.xxj.A.
Demones subseruiūt omībus tripliciter. Lectio.clxxxix.F.
Demones non fugantur p herbas sicut aliq̄ dicunt. Lectio.clxxxix.D.
Demonū virtute fit incantatio serpentū z nō aliter.lectio.clxxxix.F.
Denarius vitā designat eternā. lec.xxvj.B.
Denarij valor probaf in quattuor, sic et nos spiritualiter. Lectio.xxxij.D.in fine

Demones pugna duplici manu. lec.[illegible]

Dentes ecclesie sunt doctores.lec.cj.A.
Dentes naturales et tropici.lec.cj.A.et vñ
eorũ dolor causetur. (Ibidem.
Dentiũ naturaliũ et mysticoꝝ tria notabilia
Dentium tres ordines in bestia.Danielis.le
ctio.lx.B.detractõem significante
Derisio qd sit ⁊ ꝙ contraria ꝟtuti.lec.lix.C
Deriserũt christũ quattuor genera hoim qui
adhuc deridẽt statũ religiosoꝝ.Lectio.lix.A
Derisio quattuor mala facit.lec.lix.D.
Derisorum quattuor mine penaꝝ pessime.
Ibidem in fine.
Derisores assimilant miluis.Ibidem.C.
Deridentur multipliciter vacantes arti ma
gice.Lectio.clxxxix.B.
Derogatio quid sit.Lectio.cxxx.D.
Desideria carnis tradantur obliuioni Lectõ
cxij.B.C.
Desperatio grauius pctm̃ ꝙ presumptio.Le
ctio.xxiiij.D.
Desperandũ nõ est de quocũq3 peccatore.⁊ q̃
liter hoc.Lectio.xxiiij.D.
Detractor partitur linguã suã.Lecto.lx.B
Detractores tripliciter infamantur per ꝓphe
tam.Ibidem.C.
Detractoris figuram Daniel ponit in viso.
Ibidem.B.
Detractõnis tres modi pestiferi. Ibidẽ.B
Detractõem euitare possumus per triplex re
medium.Ibidem.C.
Detractõem pati ꝙ salubre nobis sit. Ibidẽ
C.vsq3 in finem.
Detractores assilant hyene.Ibidẽ in fine
Detractores sunt falsarij monete legalis.Le
ctio.lx.C.prope finem.
Detractores et mali quandoq3 bonis profi
ciũt.Lectio.cxx.B.
Detractoris os est sepulcꝝ patẽs ⁊c̃.lec.lx.A
Deuotio populi cur modo nõ est tanta sicut
olim.lectio.ccvlij.A.
Deuotõem tangentia quere Iuuenis.lectio
liij.post A.
Deũ debemꝰ querere quatuor modis.Lec.
iij.in fine.et Lectio.clvj.B.
Deum temptant quattuor genera hoim.Le
ctio.iij.B.
Deus vidit oĩa et ideo cautissimus in factis
minimis.Lectio.vj.A.et vij.A. Et ibi exem
plum de Dauid.
Deum habere patrem magna nobis gloria.
Lectio.xxv.C.
Deus per se est notus sicut prima principia.
Lectõ.lxxxj.A.B.
Deus dat q̃cq̃d boni habemus.lec.xcvij.B
Deum esse infinite potentie multiplr̃ potest
concludi.lec.c.A.Et ꝙ sit vbiq3 ⁊ quomodo
Ibidem. (clx.C.
Deus venter habet templũ altare.⁊c̃.Lectio
Deus quõ iustus probat in oibus operibus
Lectõ.cxlix.A.B.
Deus solus debet dñs noiari.Ibidem.C
Deo soli ↄpetit veraciter esse.lec.cliiij.A.
Deus oĩa regit et spẽaliter aĩam hũanam po
tentia mixta cum miscdia.Lectõ.cxlij.A.Et
lectõ.cxliiij.A.
Dei cognitõem habuissent gentiles si per de
bita media arguissent.lec.clv.A.
Deus quadruplr̃ magnificat suos electos.
Lectõ.ccxj.C.
Deo dignum fieri q̃d requirat cum sit diffici
le.Lectõ.xxxj.B.
Deum super oĩa cõmendantia sunt quatuor
Lectõ.clxviij.A.
Deus est nomen equocum.lec.clxv.A.
Deus est q̃rendus quadruplr̃.Lec.iij.ĩ fine
Deus benedicit et mũdus.sed valde diuersi
mode.lec.clxxiiij.D.
Deus dedit chananeis locum ⁊ tẽpus venie
lectõ.cxlviij.A.
Deo attribuitur oĩmoda puniendi potestas
Lectõ.clxxix.A.
Deus quãtũcũq3 offendat.hũilitate tñ placa
tur.Lectõ.ccv.in fine.
Deus preuidit ab initio ꝙ simul sũgerẽtur
clementia et fortitudo.lec.cxlix.B.
Deo vtrum debeat laus.lec.clxxiiij.A.
Deũ nosse negãt tria genera hoim.l.cliij.B
Dei benedictõnes impetrant quatuor hoim
dispositõnes.lectõ.clxxiiij.B.
Deus vtruꝫ sine nauis subsidio possit hoĩes
saluare ĩ maris periculo.lec.clx.A.
Dei sermo quõ sanet infirmitates mortales
lectõ.clxxviij.B.
Deus puniẽdo seruat duas conditõnes val
de necessarias iudicibꝫ.lectõ.cl.A.
Deus quomodo ĩ qualibet creatura sit ado
randus.Lectõ.c.D.
Deum quis compellit ad puniendum ⁊ non
miserandum.Lectõ.cxvij.B.
Diabolus ꝙ caute pugnet contra elephan
tes.id est prelatos.lectõ.cxxxij prope finem.
Diabolus summe laborat vt corpora diliga
mus et aĩas negligamus.lectõ.cxliiij.A.
Diabolus nemini potest preualere nisi qui
velit succumbere.lectõ.xij.B.
Digni deo qualiter effici poterimus.vtrum
q3 saltem.lectõ.xxj.B.
Diligere iusticiam quõ teneantur.principes

Tabula

et prelati.Lectio.ij.A.
Diligere debemus christum multiplici ratio
ne.Lectio.clxxxiiij.B.
Diligere toto corde quid sit.Lec.iij.post A
Dilectio plena est totius veritatis magistra.
Lectio.lxxxiij.C.
Dilectõem suam deus ostendit ad homies q̃
druplicter.Lectio.clxxxiiij.A.B.
Dilectio hoim deficit in q̃tuor.Ibidẽ.C
Dilectio est mediũ perfectũ cognoscendi deũ
Lectio.lxxxiij.B.
Dilectio xp̃i ad nos ꝓbatur fuisse maxia mul
tiplici rõne.Lectio.clxxxiiij.ꝑ totum
Diluuij generalis cause quadruplices.Lec.
cxxv.B.
Dipsas q̃d significat.Lectio.clxxvj.A.
Discere debent reges et presides humilitatẽ
Lectio.lxxiiij.A.
Discendi auiditas antiquoꝝ quanta fuerit.
Ibidem.B.
Disciplina q̃d sit ſm Hugonẽ.Lec.lxxx.B
Disciplina accipit tripliciter.lec.cvj.B.
Disciplinã derelinquũt tria genera hominũ
Lectio.lxxxiij.A.
Discipline dei sunt medicine rei.id est pecca
toris.Lectio.cvj.C.
Discretõnis sal condiat appetitũ bonorum.
Lectio.xlvj.prope finem.
Discretio inter amicos ⁊ inimicos valde est
necessaria.Lectio.cxxx.B.
Disertus quid significet.lectio.xcix.A
Disputatõ q̃bus mõis nõ fiat bona.l.viij.C
Distãtia nimia facit errare triplr̃.l.clvj.C.
Diuitiaꝝ cupiditas aufert ab hoĩe pietatem
Lectio.xxij.A.
Diuitie dant propt̃ paupes.Lectio.xxv.D
Diuites tenent subuenire pauperibꝫ.l.xxvj.D
Diuitijs gl̃ari quõ fatuũ sit.Lectio.lxij.C.
Diuitie quãta mala faciãt.et quãta bona au
ferant.Ibidem
Diuitie nõ auferũt sed afferũt veram indigẽ
tiam.Ibidem.
Diuitie dicũtur esse nihil triplici de causa.le
ctio.xc.C.prope finem.
Diuitiarũ ad sapientiã et bonam vitã nulla
est compatio.Lectio.xcj.A.
Diuitiaꝝ cupido generat bella cum omĩ do
lo.Ibidem ante A.
Diuitie impediũt cognitõem dei.et proximi.
et sui.lectio.cvij.C.
Diuitie vere sunt virtutes ⁊ bona opera.Le
ctio.cvij.B.⁊ quõ amande.
Diuitie sũme nihil timere nisi deum ⁊ nihil
preter eũ ↄcupiscere.Ibidem.D.
Diuitiaꝝ tria genera.Ibidem.C.
Diuitie male q̃d faciũt.Ibidem.
Diuinatio ꝑ somnia vtrũ sit licita.Lectio.ccj
B.Et quid sit diuinatio.Ibidem.et lectio.
cj.C.D.
Draco quid sit.Et dracontea vnde nascatur.
Lectio.clxxviij.A.
Dracones duo ⁊c̃.Quid significent.Lectio.
cxlj.C.
Draconis q̃nq3 ꝓprietates quibus compara
tur mulier.Lectio.clxxix.C.
Doctor docens sacram scripturam tria ha
beat In prologo
Doctores theologi debent esse robusti ad q̃t
tuor.In prologo F.
Doctrine claritate fulgeant predicatores.le
ctio.xxxiij.C.
Docere omĩa spiritũsanctũ qualiter intelliga
tur.Lectio.lxxxiij.C.
Doctores q̃dam pascũt populũ de quiq3 pa
nibus.q̃dam de.vij.lec.xcvj.B.
Doctrina debet esse clara ⁊ breuis.lec.cxv.A
Doctrina bona confert iustis ꝑ maloꝝ puni
tionem.Lectõ.clj.A.
Dolere nimium de morte aliena fatuũ.Le
ctio.xxx.A.
Dolere de viris sanctis morientibꝫ tres cau
se nos inducant.Lectio.clxiij.circa finem
Domini terreni habent tres maximos defe
ctus.Lectõ.cxlix.C.
Domini terreni plus habent timere ꝙ time
ri.Ibidem.
Domus conscientie quõ sit bene fundata.te
cta.ornata.et mũdata.Lectio.cxiiij.C.
Donatũ nescientes expellentur a cetu bono
rum.Lectio.xxxij.B.
Dormire in peccatis quare faciat diabolus.
Lectio.lxxxj.C.
Dormiente leone in naui periclitatur nauis.
Lectio.cxxxiij.A.
Dormiẽs p̃latus in naui moraliter.Ibidem
Dormire nimiũ quas infirmitates generet.
Lectio.lxxxj.C.D.
Dotes corporis gloriosi que et quot sint.Le
ctio.xxxiij.A.
Dotium illarum ratio consistit in quattuor.
Ibidem.
Dulcedo diuina quanta sit in mentibꝫ iusto
rum.Lectio.cxlv.A.
Dulces fiunt aque amare tripliciter.Lectio.
cxxxiij.A.
Dulcedo gaudij quõ hic in terra miscetur a
maritudine.Lectio.xxj.prope finem.
Dulcescũt sanctis amaritudines vite pñtis

triplicter. Lectio.cxxxiij.A.
Ducis officium habeat prelatus bonus.lec. cxcvj.C.D.
Ducũtur homines multipliciter in hoc mũdo.Lectio.ccvj.A.

Littera quid significet in verbo aue.lectio.cxciij.C.
Ebrietas q̇d sit.Lectio.cxxj.D
Ebrietas infert quattuor mala et precipue ex vino.Lectio.cx.B.
Ebrij cuiusdã et fatui pulchra delusio p vxorem.cxxj.in fine.
Ecclesiastici viri debent deo assimilari sicut veri filij.Lectio.xxiij.C.
Echo qualiter causetur ⁊ quid significet.Lectio.cxciij.A.
Eclipsis lune vñ causet.lec.cxviij.in fine
Eclipsis solis tpe passionis probatur fuisse miraculose q̇ntupliciter.Lectio.xcviij.D.
Educatio filiorum virtuosa in duobus consistit.Lectio.cvj.A.
Egyptiorum punitio fuit dãnatõis eorum inchoatio.cxxxviij.ante A.⁊ infra
Egyptijs vtrũ aliquis profectus euenerit ex plagis dei.Lectio.cxxxix.A.
Egyptiorum punitio declarat multiplex Lectõ clxxv.A. (lec.clxxvj.A
Egyptij quo demerito tãta flagella passi sũt.
Egyptiorum plage de muscis ⁊ locustis declarantur.Lectio.clxxvij.B.
Egyptiorum in plagis adhuc duplex iniq̇tas declarat.Lectio.clxxxvj.B.
Egyptios cur pmisit deus submergi.lec.ccv A.et Lectio.sequẽti due rõnes.A.
Elemosyna est potior inter satisfactoria.Lectio.ccij.D.prope finem
Electos suos tẽptari pmittit deus propter tria.Lectio.xxxj.B.
Electi dei probãtur a deo multiplr sicut nouitij.Lectio.xxxij.B.
Eligendũ nõ est aliquid quãtũcunq; vtile nisi sit honestum.Lectio.xciij.B.
Electio prelatorum qũo fiat.Et forma eiusdem Lectio.cxlx.B.
Electionũ puersitas modernorum.Ibidem
Electores prelatorum vtrũ teneant eligere meliorem.Ibidem.
Eloquẽtia sine scientia licet periculosa.nõ tñ oĩno contẽnenda.Lectio.xcix.B
Eloq̃ntia sũma est q hõ est tardiloquus.ibidẽ
Episcopus q̇dam postea papa p artem magicã deceptus.Lectio.clxxxix.B.
Error nũq̃ ẽ primũ pctm̃ actuale.l.xxviij.A
Errãt a deo et celestibus elongati tripliciter Lectio.clvj.C.
Errare facit tripliciter nimia distantia.ibidẽ
Euangeliũ deferre secũ vel aliaz chartã qualiter sit licitum.Lectio.clix.ꝓpe finem.
Eunuchi facti sunt aliquãdo ꝓpter tres causas.Lectio.xxxix.A.et quid reqritur vt saluẽtur.Ibidem.B.
Examinatio electorum in quinq; articulis. Lectio.xxxij.B.
Exaudiri nõ meretur oratio que nõ procedit de cordis intimo.Lectio.cxvj.B.
Excusant actũ matrimonij fides proles ⁊ sacramentũ.Lectio.xliij.B.
Excusabilẽ faciũt hoiem tria.Lec.clxxvj.B.
Excusationes sceleratorum reprobande q̃ sint. Ibidem C.D.
Excusare debemus peccata proximorum quantum possumus.sed nõ sic nostra.Ibidem.D.
Exercitus vt bene ordinetur reqrit tres duces.Lectio.cxcvj.E.
Ezechias in quo offendit deũ vt infirmaret. Lectio.xcij.B.

Facere quedã oportet.quedã credere sufficit.Lectio.lxxxiij.B
Falconibus comparẽtur mali milites ⁊c.Lectio.lxiiij.B.
Falco quomõ differt a proprietatibus galline
Fama dicit a phãdo.Lectio.cxi.A (Ibidẽ
Fama orit a vulgo.honor a senioribus.ibidẽ
Fama hominis comparatur parature pomi Lectio.xvij.C.
Fama hominis vt sit bona tria habeat.ibidẽ
Fame claritate fulgere debemus.lec.xxxiij.C.
Fama figurabatur ab antiquis tali imagine Lectio.cxj.A.
Fame bone mẽoriam post se relinquat bonus homo et virtuosus.Lectio.cxij.A.
Famam negligere vtrum deceat virtuosum. Lectio.xvij.D.
Fama hois duplr diuulgat. Lectio.xvij.A.
Famam gloriando diuulgantes reprobãtur Ibidem.B.
Fame contrariat detractio.Lectio.xxvij.A.
Familiaritas vitiosorum periculosissima. lectio.ccvj.A.
Fragilitas humana magna respectu primitiuorum.Lectio.iiij.in fine.
Fascinatio quid significet ⁊ vnde dicatur. Lectio.l.A.
Fascinantur boni p societatẽ malorum. Ibidẽ.
Fatuitas triplex hominũ mũdanorum.Lectio.xiiij.C.
Et fatuitas duplex de morte.Lectio.xxx.A
Fatuitas producit per vinũ imoderate sumptum.lectio.xx.B.in fine.
Fatuificant viros mulieres ⁊ econuerso.lectõ xxxvij.A.
Fauentes vitiosis sunt causa pditõnis ⁊ cõsequẽter maledictõem.lec.clxxiiij.in fine.
Felicitas humana que sit.lec.l.prope finem.
Felicitas humana duplex.lec.lij.B.
Felicitas est ꝓpria opatio hois.lec.lvij.A.
Felicitatẽ aliqui posuerũt in ludo q̇ multipliciter reprobãtur.lec.clxxij.B.
Felicitas hũana compatur quandoq; rebus instabilissimis.lec.lxiij.p totum
Femine quanta mala fecerũt alique.Lectio cxxvij post C.
Femine allocutio mira fuit apostolis de christo.ibidem.D
Festa duo fecit christus cibãdo populos.lectõ xcvj.A. (xxxiij.C.
Fetor infamie solet multipliciter nocere.lec.
Fletus quomõ sit in inferno.lectio.lxxij.C.
prope finem.
Flere solent viri sancti dum mũdani gaudẽt Lectio.cxc.
Ficui compatur virgo maria.lec.xl.B.
Fides vera siue credulitas quid mereat.lec. cxc vij.B.
Fides in matrimonio non accipit pro virtute theologica.Lectio.xliij.B.
Fides talis quid exigat.ibidem.
Fidem tribus psonis ne adhibeas. Lectio. xxxvij.circa finem prouerbium.
Fides q̇d sit fm Hugonez.Lectio.xxviij.B
Filia dei est veritas sed mẽdatiũ eius a quo processit iniquitas.Lectio.x.C.
Filij dei specialiter sunt viri ecclesiastici.Lectio.xxiij.C.
Filij dei quadruplici zona debent precingi. ibidem.
Filij dei deberent mortificare carnẽ suã.nũc aũt sunt hostes christi.ibidem.D.
Filius cuiuscũq; homis siue spiritualis siue adulterij siue fornicarij poterit esse ꝟtuosus. Lectio.xl.A.
Filio illegittimo infertur duplex dãnum siue culpa sua.ibidem.B.
Filij vtrum de iure aliquod dãnum portent ex defectu natalium.ibidem.
Filius vtrum teneatur patri obedire indifferenter per oĩa.Lectio.xlij.C.
Filij dei p tria cognoscũtur que nõ habẽt hypocrite.Lectio.xxiij.D.
Filium inconstantie breuiter tangit auctor. Lectio.l.in fine.
Fons habet in se tria.⁊ competit christo.Lectio.c.B.
Fons gratie totus suauis ẽ christus.ibidẽ.C.
Fornicatio quid sit ⁊ vnde dicatur. Lectio. clxij.A.
Fornicationis consensus ⁊ etiam delectationis est mortalis.lectio.xxj.B.
Fornicatio simplex solutorum vtrum sit peccatum mortale.ibidem.
Fornicando vtrum ceteris paribus plus peccet vir q̃ mulier ⁊c.lectio.clv.C.
Fores aut porte p quas anima ingredit ad deum que sint.lectio.lxxxj.B.
Fores autem sapientie dicũtur doctores ad quos vigilandum est.ibidem.
Fortitudo ⁊ clementia ⁊c.naturaliter cõiunguntur.lectio.cxlix.B.
Fortunã semp est bona sapienti.lec.xciij.A.
Fortuna aduersa plus prodest q̃ prospera. lectio.cvij.C.
Fucus est equiuocum.lec.clviij.C.
Fugere debemus carnem et mũdum.lectio. cxxvij.B.
Fugiamus carnales homines ⁊ bestiales ꝓpter tria.ibidem.C.
Fugiamus ad montem dei.id est sancte religionis.ibidem.D.circa finem.
Fulgeamus claritate.fame.vite.⁊ doctrine. lectio.xxxiij.C
Futurorum euentũ obseruatõnes quãdo reprehendũtur ⁊ qñ non.lectio.clix.B.
Fructus centesimus quare debeat virginibus sacris.lectio.xl.A.
Fructus bonus quadruplex.ibidem.B.Et similiter fructus malus.ibidem.C.
Fructus homis opus eius.ibidem.
Fructus inflat honoris nisi condiat sale discretõnis.lectio.xlvj.C.prope finem
Frumen.inde infrunitus quid significent. lectio.cc.iij.C.

Gaudia mundi et lasciuia valde sunt breuia.lectio.xxj.A.
Gaudiũ virtutis excedit ⁊ ẽ via salutis.lec.lxvj.circa.C.
Gaudentes cum mũdo gement in futuro. lectio.lv.D.
Gaudij materia potest esse aliquid duplici via.lectio.lx.B.
Gratia prima datur homini sine merito preuio.lectio.cxvj.A
Gratia grata data potest esse sine charitate. lectio.cij.B.
Gratiarum actio qualiter reddenda.⁊ quali-

ter explenda,lec.cccv.A.et lec.clxxxvj.C
Gratiarũactio quid sit,ibidem.
Gratiarũactiones bonas habent conditio-
nes,ibidem. (lxxxiij.B.
Gradatio color rhetoricus quãdo fiat. Lec.
Gradus felicitatis primus . Lec.lxxxiij.A.
Gemitus est pũtis tpis vsq̃ in diem libera-
tionis,Lectio,cclij.B
Generãdi act⁹ ṽtuose exerceri pt. L.xliiij.A.
Generatõis hũane bonũ est duplex. l.xxj.B
Gradus iusticie.xv.Lec.lxviij.C. (cv.B.
Generositas hũana reputaꝛ vilis ⁊ vana. L.
Genus nostꝝ salubriter est speculandũ qua-
druplicíter.Lectio.ccvij.B.
Gen⁹ aũt spuriũ hereditat ĩfernũ.ibidẽ ĩ fine
Generis nostri veri mẽoria prodest si sit con-
tinua. Lectio,lxxxix.D.
Gentiles phĩ de tribus p̃ncipaliter reprehẽ-
duntur.Lectio.cliij.A.
Gentiles qualiter nõdum cõmuniter sunt in
formati in fide christi,Lectio,xxviij.A.
Gloria tẽporalis debite considerata,vilis e-
rit reputata,Lectio,cxlij.B.
Glorie vane remediũ.Lectio,xv.B.
Gl'ari de mala pace ẽ gl'ari fatue Lec,clxvj.C
Gloria vera et magna hominũ est habere pa
trem deum,Lectio,xxv.C.
Gloriãtur plures de varijs,sed hec gloria vi-
lis est et inanis,ibidem.
Gula plerũq̃ cã est mortꝭ subite. L.cxviij.C.
Gula ex suo officio compatur vrso. L.cxlj.A
Et iebuseo.Lectio,cciij.D.
Ebrei in deserto peccauerũt,et
ideo puniti sunt. Lec,clxxvj.A.
Hebreorum multiplex consola
tio,Lectio.clxxv.A.
Hebreoꝝ q̃lis cib⁹ fuerit ĩ deſto,L.ccviij.D
Heli ƒm Hiero,sanct⁹ pater fuit,sed ꝓpter fi
lios subito mortuus,Lectio,clxxviij.A.
Herciscũde familie q̇d sint,Lec,clxxxiij.B
Hyena quale aĩal sit ⁊ q̃uo detractores figu-
ret. Lectio,ix,in fine.
Hylaritatẽ auferũt ab hoĩe diuitie. l.lxij.E
Holocaustũ est optimũ sacrificiũ ⁊ inter act⁹
bonos martyriũ.Lectio,xxxij.A.
Homo q̇d sit diffinitiue ⁊ quare.Lectio,x.A
Hõ q̃uo habeat imaginẽ dei.Lectio,xxix.A.
Hoĩs creatio q̃uo differt a creatõne aliarum
creaturaꝝ,ibidem
Hominũ quattuor genera,auiũ quatuor ge-
neribus compantur,Lectio.lxiiij.B.
Hominum tria genera noscant: se noscere deuꝫ
Lectio,cliij.B.
Homo prauus peior est diabolo ƒm Chryso
stimũ,Lectio.lj.B
Hõ malliciosus compaꝛ sagitte. l.lxv.aũ.A.
Hõ naturaliter ordinaꝛ ad beatitudinẽ sup-
naturalẽ ⁊ p quе media. Lectio,lxxxiij.A.
Hoĩem deus creauit ad tria.Lectio,cxvij.A
Homo est imago dei nõ parilis Lectio,cj.C
Hõ infligit sibijpi triplicẽ mortẽ.l.clxxix.A.
Hominũ fatuitas spontanee delinquẽdo no
tatur,ibidem.
Hõi excludiꝛ euadẽdi ĩpune fatuitas,ibideꝫ
Hõ volens cum alijs cõuersari debet se eis
conformare.Lectio,cxxj.C.
Homo bene considerans est debitor multo-
rum,Lectio,clxx.B.
Homo assimilatur arbori multis respectib⁹
et auctoritatibus,Lectio.xlvj.C.
Hominũ multoꝝ fructus mali diuersimode
ibidem,D.
Homies fructib⁹ crudis delectati abhorrẽt
cibos sanos.ibidem,E.
Hoĩes in primitiua ecclesia fuerũt vt fortia a
nimalia,nũc sicut musce. Lectio.ccvlij.B.
Hominũ mũdanoꝝ triplex fatuitas. Lectio
xliij.C.
Homini repugnat falsitas,Lectio.x.A
Homo natus cum viuere incipit mori inci-
pit.Lectio.lxvj.A.
Hominũ diuersoꝝ diuerse cupiditates sunt.
Lectio,cvij.A.
Homo seducitur quattuor modis,l.ccvj.B.
Hominũ immicitas ⁊ duritia probatur per
Ouidium,Lectio,xxij.A.
Hoĩem nõ decet mẽtiri ꝓpter tria.lec.x.A.
Homo debet mendatiũ detestari,ibidem.
Homini venenũ est mendatiũ,ibidem.
Homo quomodo figuratur in vtero matris
lectio,lxxxviij.A.
Honestatem debet habere fama hominis,
lectio,xvij.C.
Honestatem aufert homini vinum ĩmodera
te sumptum,lectio.xx.B.
Homo preciosior est inter om̃es creaturas,
lectio.cxxxvj.B.
Honor mundi est sicut equus ministralli Le
ctio,xc,E.
Honor magisterij an deceat religiosos . Le-
ctio,xcv.E.
Honori quattuor contrariantur in proximo
lectio,xxviij.A.
Honoratum quid faciat,et quid sit honor,le
ctio,xlviij.A.
Honorari volentes imagines sibi fecerunt.
lectio,clxiiij.A
Honorem exhibere vel quomodo suscipere,

Tabula

debeamus.ibidem in fine.
Honor triplex a rhomanis exhibebaꝛ triũ-
phantib⁹,ibidem,E.
Honor talis ne extollat triplicem molestiaꝫ
intulerũt eisdem,ibidem
Honor triplex in scriptura reperiꝛ ⁊ quis cui
ibidem,E.
Honor debetur virtuti,probaꝛ per exemplũ
ibidem in fine.
Honorari debent prelati q̃uis sint mali.Le
ctio.lxxv.B. (xc.B.
Honoꝝ sedes sunt periculose ⁊ dolose. Lec.
Honor non acq̇ritur nisi p virtutem. Lectio
clxiiij.B. (cvj.C.
Honoraꝛ plus diuitie q̃ꝫ persone. Lectio.
Ad honorem debem⁹ nos habere tripliciter
Lectio,clxiiij.B.
Honores non sunt nimis desiderandi. Lec-
tio,clxiiij.D. (lxvij.A.
Hospes p̃teriens,est felicitas humana,Lec.
Hospes actiuus quid faciat passiuo,Lectio
lxvij.B.et quid significet
Hospitalitatẽ nullam vel malã aut inuolun
tariã fecerũt egyptij hebreis ⁊ propter hoc iu
ste puniti sunt.Lectio,ccix.A.
Hospitalitas deo grata quattuor habeat cõ
ditiones,Lectio,ccix.B. (ibidẽ.C
Hospitio receptus quattuor debet habere.
Hospitalitatis quattuor sunt emolimenta.
ibidem,D.
Hospitalitatẽ solis diuitib⁹ facere volẽs gra
tiã p Mariã meruit dolẽs.ibidẽ in fine
Hostes christi sunt qui debent esse filij dei.
Lectio,xxiij.D.
Hũana vita in multis decipiꝛ. Lec,clxv.B.
Humana consideratio ad quattuor extendi-
tur.Lectio,lxxvj.B.
Humana stabilitas comparaꝛ rebus varian
dis in instanti,Lectio.cxlij.B
Humana mens ordinatur ad deum per tria
Lectio,lij.A.
Humana miseria q̃ solus homo nudus na-
scitur ⁊ interi⁹ p se neq̃ꝫ comedẽs neq̃ꝫ bibẽs.
Lec,lxxxix.C.⁊ rõ Chrysostimi.ibidem
Huĩlitatis cõmendatio pulchra. L.cxviij.C
Humiles melius vident celestia q̃ꝫ superbi.
Lectio.xxvj.B.
Humilitate abscondi debẽt virtutes vt sal-
ue sint,ibidem videlicet,Lectio,cxviij.C.

I Actantia nõ est vitiũ laudis hu
mane sed est vitiũ anime puerse
mmantis laudem hũanam,Le-
ctio,ccxj.B.
Jacob et Esau designant carnẽ ⁊ spiritũ ⁊c̃.
hystorie moralizanꝛ.Lectio.cxix.B.
Jacob due vxores quid significent. ibidem.
C in fine.
Jacob repatriãdo tres difficultates habuit.
Lectio,cxxx.A.
Idolum accipiꝛ tripliciter.Lectio,clxj.A.
Idolorũ quattuor genera reperiũtur adhuc
in ecclesia.Lectio,cliij.C. (clxiij.A
Idolorũ adinuentiõis diuerse hystorie Lec.
Idoloꝝ gentiliũ nomina progenies ⁊ diuer-
se supstitiones,Lectio,cliij.C.
Idolum quartũ dicitur mulier ornata mere
tricio ornata ⁊ fugienda.Lectio,clxij.C.
Idolatraꝝ fatuitas notaꝛ,Lectio,clvj.A.
Idolatrie inutilitas,ac nauis fructuosa com
moditas ostenditur,clx.A.
Idolatraꝝ stulticia diuersimode confundi-
tur,Lectio.clix.ante.A.
Idolatraꝝ vanitas ex quatuor causis idolo
lorum,Lectio,clxix.A.
Idolatre redarguũtur de falsa opione circa
vite hũane moralẽ bonitatẽ,Lec.clxxij.A.
Idola faciẽtes arguũtur de mltis L.clxxj.A
Idolatria mater mltoꝝ maloꝝ Lec,clxvj.A
Idolatria generabat q̇ndecim corruptões
morum.ibidem.B.
Idolatraꝝ fatuitas rep̃henditur ex causa fi-
nali.q: idola nõ habent sensus,ideo nec ferre
possunt auxiliũ ⁊c̃.Lectio.clxxiij.A.
Idolatrarũ culpa irremissibilis ⁊ ratio iuste
puuitõnis,Lectio,clxij.A.
Idolatraꝝ fatuitas ex causa efficiente ⁊ ma-
teriali idoli.Lectio,clxx.A.
Igolatre tripliciter sunt infelices.L.clvij.A
Idolatra ligna adorantes reprobãtur tripli
citer,Lectio,clviij.A.
Idolatre merito derideꝛ a deo,hominib⁹,
angelis et demonib⁹.Lectio,clxxxix.B.
Idolatrãdi cã ars ⁊ subtilitas , Lec,clxv.A.
Idolatrie diuersos errores enũerat,L.xl.A.
Idolatrie replicaꝛ generalitas malitie. Lec.
clxvij.A.
Iesus quale nomẽ sit ⁊ q̃uo nobis laudãduꝫ
Lectio.cxxxiiij.B.
Iesus nomen triplicis excellentie,ibidem
Iesu nomen q̃uo nouiter ꝯuersum liberauit
ibidem prope finem.
Iesu nomen quomodo Dyonisium cõuertit
ibidem in fine.
Ignis infernalis qualis ⁊ q̃uo sub terra ar-
deat.Lectio.clxxxviij.B.
Ignis habet duplicẽ virtuteꝫ in duplici ma
teria sed tũc neutꝝ fecit. Lectio.ccix.B.

Ignis mirabilia diuersis tp̄ibus variātur. Lectio.clxxxj.A.
Ignis moralizatur de maria.ibidem.B.
Ignis apd egyptios quō egerit.l.clxxxiij.A
Ignorantia duplex.Lectio.xxviij.A.
Ignorantia nostra duplex ex p̄te anime z corporis.Lectio.cxxij.B.
Ignorantia fuit p̄ncipalis causa flagellationis egypti.Lectio.clxxx.A.
Imagines astrologice certis tēp̄ibus facte. vtꝝ sint alicuius virtutis.Lec.clix.C
Imagines tales quō differūt a necromanticis.ibidem.
Imaginū vsus triplici causa institutus.Lectio.clvij.C.
Imaginū vsus quō sit introductus. ibidem
Imagīes vtꝝ liceat xp̄iano adorare.l.clvij B
Impijs q̄tuor sunt onera ḡuia. Lec.xxiiij.C
Impotētia dn̄oꝝ terrenoꝝ ī trib9.L.cxlix.C
Imperia q̄tuor fuerūt.Lectio.cxcix.A.
Imperiū quādo teutonici habuerūt.ibidem
Impatores ꝓpter duo p̄pe subiecti sūt.ibidē.
In.quid significet z quomodo equiuocetur Lectio.clviij.A.
Incantatio serpentum fit virtute demonū z nō aliter.Lectio.clxxxix.F.
Incontinentia quid sit z quō est fugienda in moribus.Lectio.v.B.
Infelices tres in mūdo.Lectio.xxxvj.A.
Inferni dispō quō erit post iuditiū.L.lxx.E
Inferuale spaciū in quatuor portiones distiguitur.Lectio.xxx.B.
Infirmitates nostre p̄ christū prudenter curantur.Lectio.cxxviij.B.
Infirmitas corporalis tolerāda est propter quattuor bona.Lectio.xcij.A.
Infirmitates anime ad septem reducūtur. Lectio.clxxviij.B.et sequētibus
Infirmitates corp̄ales z spirituales in iuuētute et senectute.Lec.xlviij.D.
Infirmitates hyemales grauiores z peccata in senibus grauiora.ibidem.
Ingeniū bonū tria faciūt.ostendūt z corrūpunt.Lectio.cxvj.C.
Ingratus q̇s sit ingratior ingratissim9.Lec.clxxxv.ante.C.
Ingratitudinis exempla plura:ibidem C.z Lectio.ccix.E.
Inimicos q̄druplices habem9.Lec.cxxx.C.
Inimici q̇dam apparent sed tamē sunt amici ibidem circa finem.
Iniquus est qui contra mortem murmurat. Lectio.clxxxix.A.
Iniq̄tates septem vie difficiles.Lec.lxj.A.
Iniusti tripliciter anxiabūtur.Lec.lvj.A.
Iniusti dānabūtur finaliter.sep̄abūtur porē tialiter zc̄.Lectio.lxxij.A.
Iniusti nobiles quare subuertētur.ibidem
Iniusticia vnde p̄ueniat in genere humano Lectio.xiij.post A
Iocalia p̄ciosa cooperiūtur crystallo propter duo.Lectio.cxviij.C.
Ione natiuitas z resuscitatio z ex veutre ceti liberatio zc̄.Lectio.lxxxv.D.
Ioseph sustinuit duas tribulatōnes iniuriosas.Lectio.cxxxj.A. (xiij.C.
Ipomenis v̄ginis fabula mysticat. Lectio
Insolubilia tribus modis antiquitus soluebantur.Lectio.lxxxix.C.
Intēperatus z incōtinens quomō differūt. Lectio.cxxviij.A.
Inuidia designat in odore fumi. Lec.cxlj.C
Inuidi cōiter oēs sunt tristes z de q̄tuor pertinentijs ad inuidiā Lectio.clxxxvij.B
Inuidia est toxicū caritatis.ostium iniquitatis zc̄.Lectio.xxix.D
Inuitatoriū q̄druplex cantat.Lec.xix.C
Ira dei q̄tuor habet ꝯditōnes.Lec.ccv.B
Ira est vna de peiorib9 inter affectōnes iudicis.Lectio.ij.A.
Ira quāta mala operet.Lec.cxxv.C.
Iracūdoꝝ tres spēs.Lec.cxviij.E.z quomodo dicātur in fine.
Ira est quedā infirmitas spiritualis et comparatur febri acute.Lectio.clxxviij.B.
Iracūdus iniuriatur deo tripl'r.Lec.cxxv.C
Ira cōp̄atur lapidi q̄ vocat onyx.L.cxxv.D
Irrisio z subsannatio q̇d sint z quō impij finaliter irridentur.Lec.liiij.A.
Ischyronomes assilant p̄sūptuof.L.cxxj.B
Israhelite non fuerūt plagati cum egyptijs. Lectio.cxxxvj.A.
Israelitaꝝ transitus p̄ desertū z om̄ia alia q̄ eis ibidē ꝯtingebāt.Lec.cxxxv.A.
Israelitaꝝ māsiones p̄ desertū z p̄icla.ibidē.
Israelitaꝝ punitio cū siti. Lec.cxxxviij.A
Israelitaꝝ iubilum narrādo quattuor facit. Lectio.cxxxiiij.A.
Israelitarum trāsitus est nobis moralis sensus.Lectio.cxxxiij.B.
Israelite accipientes bona egyptioꝝ vtrum peccarūt.ibidem.A.
Israelite habuerūt tres difficultates.ibidē
Iude factum multi execrātur z idem faciunt Lectio.cliij.B.
Iudeoꝝ populus tria beneficia habuit a sapientia.Lectio.cxxxij.ante.A.
Iudex qualis esse debeat.Lectio.lxxvj.C.

Tabula

Iudex male sententiās ex malicia vel ignorātia ad quid teneatur.ibidem.
Iudex tria debet seruare volens legē dei custodire.ibidem.D.
Iudices falsi describūtur.Lectio.cliij.B.
Iudices propter quattuor declināt a rigore iusticie.Lectio.cxlviij.A.
Iudices aures p̄bēt z vēdūt zc̄.Lec.lxxv.A.
Iudices nō excusant a peccato false sentētie: nisi liberent ibi nocentes.Lectio.cliij.C.
Iudices parcūt interdū reis ꝓpter beniuolētiā impotētiā negligētiā.Lec.lxxviij.an̄ A.
Iuditij pena durissima sicut pilati differenter a iude.Lectio.lxxvij.B.
Iudicum z prelatoꝝ interrogatōnes dure et durissime.ibidem.
Iudicib9 et prelatis ne incurrāt horrendum dei iuditiū duo sunt nc̄aria Lectio.lxxix.A.
Iudicib9 et p̄latis due doctrine z vnum promissum.ibidem.
Iudicib9 malis tria p̄dicūtur de christi aduentu.Lectio.lxxvij.A.
Iudici vtrū liceat condēnare innocentē propter allegata.Lectio.lxxviij.B:
Iudiciū christi fiet sine om̄i simulatōne.Lectio.lxxviij.A.
Iuditiū hūanum p̄uertitur quattuor mōis. Lectio.lxxvj.B.
Iuditiū vt sit actus iustitie tria requirit.ibidem E.exemplū theodosij.
Iudicia diuina magna sunt propter q̄ttuor. rationes.Lectio.clxxxvj.C.
Iuditiū hūanum fallit z fallitur.ibidem
Iuditij potestas q̇bus cōcedit.L.xxxiiij.D.
Iudicādi participatio distribuet quinqȝ modis.Lectio.xxxiij.C.
Iuditij dei equitas z diaboli protestatio cōtra peccatorem.Lectio.vij.C.
Iuditiū vltimū semp̄ cogitandū z quantum in hoc seculo letandum.Lectio.
Iuditiū dei comparat arcui triplici ratione. Lectio.vij.D.
Iudicare terrā exponit tripliciter. Lec.ij.D.
Iuditiū p̄cedit triplex dei p̄ceptū. L.lvj.D.
Iuditiū quodlibet requirit quatuor p̄sonas Lectio.lvij.ante.A.
Iuditiū dei h3 tria terribilia.ibidē.A.
Iuditio dei quattuor cōcurrūt.ibidem
Iuditij discussio de duob9.ibidem.D.
Iuditij tēpus quō sit incognitū nisi ꝙ p̄ueniet antixp̄s.ibidem.in fine.
Iuditiū erit aliqualiter cū disceptatione vocali.ibidem.C.
Iuditij introgatōes erūt de trib9.Lec.vij.C.
Iuditij vltimi asperitas . quia nulla interlocutio nulla appellatio.Lectio.xlij.A.
Iupiter qualiter depingebat z mercurius cū capite canino. Lec.cxl.A.
Iurare an liceat aliquo mō.Lec.clj.B
Iurandi frequentie ē periculosa z deo iniuriosa zc̄.ibidem.C.z Lec.clxvij.B. (fine
Iuramētū vt licitū sit tria req̄rūtur ibidē in
Iuramenti materia req̄rit tria.Lec.clj.A.
Iusticia quid sit fm anselmū. Lectio.ij.A.
Iusticia dupl'r distiguit. L.cxiij.A.z L.ij.C
Iusticia quō describit.Lectio.xiij.C.
Iusticia originalis an includat aliquod donum sup̄naturale.ibidem.
Iusticie q̇ndecim gradus.Lec.lxviij.E.
Iusticiam faciūt quattuor genera hominuȝ. sed nō diligūt.Lectio.ij.A.
Iusticia nō habet v̄tutem nisi inuoluat argento sicut iaspis.Lectio.xcj.B.
Iusticia an vtilior sit reipublice vel amicitia Lectio.ij.C.
Iustus q̇s sit rite dicēdus.Lec.lxviij.C.
Iustus merito letari debet in presenti z in futuro.Lectio.xcliij.A.
Iusti dicūt stare ad q̄tuor actus.Lec.lvij.A.
Iusti sunt multipl'r cōputati. Lec.clxviij.C.
Iusti in p̄nti fulgere debent triplici claritate Lectio.xxxiij.C.
Iusti z iniusti dissimilis exit9 est. L.xlvij.A.
Iusti timent deū et penā in presenti ad remedium.Lectio.lvj.C.
Iniusti timebūt penā ī iudicio ad exiciū ibid
Iustoꝝ anime in p̄nti vita sunt in manu dei quadruplicitur.Lectio.xxx.D.
Iustoꝝ p̄ns vexatio z futura in idip̄m recōpensatio.Lectio.xxxj.A.
Iustoꝝ et imploꝝ differentia viuēdo moriēdo patiendo zc̄.Lectio.xxx.C.
Iuuētus in om̄i republica instruenda est ad bonum.Lectio.liij.A.
Iuuentutis tria semina crescunt sine fructu. Lectio.xcij.D.
Iuuentutē decet acquirere habitum viuendi bene.Lectio.xlviij.F.
Iuuentus pauli z barlaan. Lectio.liij.D.
Iuuenū ꝯditōes ponit Aristote.Lec.liij.A.
Iuuenes quadrupliciter teneātur ad virtutes.Lectio.liij.B.
Iuuenes tripliciter instruebātur scripturis picturis et figuris.ibidem.
Iuuenum vestis pretexta qualis et quid significabat.ibidem.
Iuuenes quō castigentur ne hely periculuȝ incurratur.ibidem.C.

Juuenes parce sunt sustentādi ⁊ quō.ibidē
Juuenes mitius iudicādi sunt.ibidē.D.
Juuenibus tria p̄cauēda.tria imponēda ⁊c.
Lectio.cxj.B.
Juuenes cur sint p̄sūptuosi ⁊ animosi.ibidē
Abor hūanus fit tolerabilis tri
pliciter.Lectio.clxix.B.
Labor multiplex in presenti vi
ta.ibidem.C.
Laborantiū seu molētiū tria genera.ibidem
Laborare debem⁹ in p̄nti vita viriliter.⁊ vir
tuose propter tria.Lectio.cxx.B.
Lachrymarū virtutes.Lect.cxlv.B.
Laus magna mulierū bonarū.Lec.cxxxj.B.
Leges patrias mutare p̄ melioribus vtrū ex
pediat ciuitatibus.Lectio.cxcviij.D.
Legislatores discant quō fiant ⁊ obseruent
leges.Lec.cxcviij.E.
Legislatores attendāt tres cōclusiones Ari
stotelis.ibidem.C.
Liberalitas dei magna probatur tripliciter.
Lectio.xciij.ante.A. (clxj.B.
Ligno crucis multiplex iusticia fctā fuit Lec.
Lignū crucis pons lectus scala libra.Lectō
clxj.C.et infra.
Lingua ē data hoī ad duo officia. Lec.ix.A.
Lingue vicia septem quibus nocem⁹ proximo
Lectio.xxvij.A.
Lingue examiatio anteq̄ loq̄tur.Lec.vj.D.
Locusta quid sit.Lec.clxxvij.B.ibidē Bru
chus ⁊ Acelabus.
Ludibriū quid sit.Lectio.cliij.A.
Ludus qūo sit bonus.⁊ nc̄arius.Lec.lix.C.
Lusores excessiui vocātur bomolochi.ibidē.
Ludi triplex genus.Lec.clxxij.D.
Ludi vt fiant virtuose tria requirūt.ibidē.C
Lutū ⁊ amatores pecunie cōparant̄.L.xj.B
Luxuria carnalis multū est nociua.L.xxj.C
Luxuria designatur p̄ bestiam spirantem va
porem.Lectio.xlj.C.
Luxuria est infirmitas spiritualis ⁊ compa
ratur lepre.Lectio.clxxviij.D.
Luxuriosi excusant se ad cenam vocati.Lec
tio.cxliiij.C. (cxviij.C.
Luxuriam debent fugere ministri dei.Lectō
Luxuriam fugiūt demones.ibidē p̄ exēplū
Agica ars multipliciter deride
tur.Lectio.clxxix.B.
Magistrādi p̄bātur in tribus et
nos p̄bamur spūaliter.Lectio
Magnetis mirabilis virtus q̄d (xxxij.B.
significet.Lec.xxiiij.C.et Lec.cvj.C.
Magnificant seipos quatuor genera pecca
torum.Lec.ccxj.A.
Magni dn̄i diuersimode possident p̄ciosa ⁊
vilia.Lectio.clxviij.B.
Mali quare prosperātur.Lectio.viij.B.et
Lectio.lij.circa principium
Mali senes compatione bonorū iuuenū cō
dēnantur.Lectio.xlviij.p̄ totum
Malos semp̄ oportet bonis esse permixtos
Lectio xlix.B.
Malefactores ex tribus confidūt impune trā
sire.Lectio.xxxiiij.A.
Malicia q̄d sit ⁊ quō fugiēda.Lec.v.B.
Malicia habet currum suū cum quatuor ro
tis.Lectio.clxxix.D.
Malicia habz duos equos ⁊ duos aurigas
in curru.ibidem.
Malicia multa mala facit.Lec.clxxix.B.
Malicia om̄is breuis sup̄ maliciam mulie
ris.ibidem.
Malicia mulieris compatur colubro ⁊ leo
ni propter tria.ibidem.
Malicia mulieris compatur draconi propt̄
quattuor.ibidem.C.
Mandragore p̄prietas ⁊ natura.L.lxxj.C.
Manne miraculū quo ad qualitatē et vtili
tatem.Lectio.clxxxiiij.A.
Mān̄a hēbat mlta mirabilia.Lec.clxxxv.A
Mān̄a liq̄scebat vtiliter.ibidē.an̄ A ⁊ post
Mān̄a mirabiliter plutū ⁊ om̄e habēs dele
ctamentum.Lectio.clxxxij.A.
Mauna p̄ quinq̄ considerem⁹.ibidem
Manna qualem saporem habuerit ad vnū
quemq̄.ibidem.
Mān̄a signat sacramentū eucharistie.⁊ qua
re vocetur panis angelorū.ibidem.B.
Mansuetudo dei mira ad peccata malorum
Lectio.cxlv.A.
Manus dei in qua sumus q̄nq̄ habet digi
tos.Lectio.xcvij.C.
Martyriū est optimū in meritis.sicut holo
caustū in sacrificijs.Lectio.xxxij.A.
Maria v̄go facta est digna habitatio dei qn̄
christus in ea carnē assumpsit.Lec.clviij.C.
Maria fuit terra sancta in vtero matris san
ctificata.Lectio.clx.B.
Marie pceptio qn̄ fuerit sctā.Lectio.clx.C.
Marie scōa scīficatō i pceptōe xp̄i fuit.ibidē
Maria oēs v̄tutes operuit crystallo humili
tatis.Lectio.cxviij.C. (clxxiiij.C.
Marie grata postulatio apud christū.Lectō
Marie cōmendatio multiplex propter fru
ctum optimū.Lectio xl.B.
Maria cōpatur ficui mirabili ī india.ibidē
Marie fructus est fructus crucis lucis du
cis nucis.ibidem.

Tabula

Marie imago ī scuto regis britonū picta p̄
fuit.Lectio.cxxv.C.et Lectio.ccij.B.
Maria p̄ ethitē lapidē declarat̄ ex suis pro
prietatibus.Ibidem.
Maria medicina queratur si christ⁹ medicus
irascatur.Ibidem.D.
Maris mortui conditōnes.lectō.cxxvij.A
Matrimoniū quid sit.lectio.xlj.A.
Matrimoniū habet tria bona correspondē
tia castitati.Lectio.xliij.A.
Matrimonio iungi volēs vir quattuor sciat
lectio.xliiij.B.
Meditatio mortis est vtilis.lectō.xlvij.A
Medicine nostre sunt flagella vel discipline
lectio.cvj.C.
Melācolici sunt boni somniatores.l.cij.D
Memoria triplex in scripturis in q̄bus erit
iustus.lectio.cxij.B.
Meorlā p̄mā bn̄ficiorū tria ipediūt.Ibidem
Mendaciū dedecet hominē propter tria spe
cialiter.lectio.x.A.
Mendax multo peior venefico.Ibidem
Mendaciū est filia diaboli.Ibidem.C.
Mendax q̄libet xp̄ian⁹ efficit̄ bigam⁹.ibidē
Mendaces possunt se iactare ingeniosos.sz
non sapiētes.Ibidem in fine.
Mens humana ad deū ordinatur per tria.
lectio.lij.A.
Mercurius q̄d sit ⁊ q̄d aceruus mercurij.le
ctio.lxxviij.E.
Minerua īmortalis dicta que vocat̄ etiam
triconia et pallas.lectio.cxij.A.
Miraculū fuit q̄ ignis nō extinguebatur in
aqua.lectio.clxxx.A.
Miraculi huius pgruentia.lec.clxxx.A.
Miracula cur nō fiant modernis tēporibus
lectio.cxxxij.B.
Miracula in fine mūdi rarissime fient p̄ bo
nos.Ibidem.
Miscōia dn̄i dicit̄ magna.lectio.cxvij.C
Miscōia dn̄i vn̄ habet ortū.lectio.cxlix.B
Miscōia christi est magna.⁊ hoc surgit ex tri
bus.lectio.cxvij.B.
Miscōia dei est fortis.intēsiue.extēsiue ⁊ du
ratiue.lectio.cxxvj.C.
Miscōia magna theodosij f̄m ambro.ibidē
Miscōia hoīs ad hoīem debilis.Ibidē.D
Miscōia dei est generalis ad oēm creaturaz
vniuersaliter.Et mirabilis circa homiēs spe
cialiter.Et deus diligit quicq̄d produxit eter
naliter.lectio.cxliij.A.
Miseria hūana qua solus homo nudus na
scitur et inermis p̄ se neq̄ comedens neq̄ bi
bens.lectio.lxxxix.et ratio Chrysostimi.C.
Miserie sex impiorū christum p̄sequentium
Lectio.xxxvij.A
Moyses et helyas apparuerūt cum dn̄o in
monte.Lectio.v.C. (Ibidem
Utrum vere apparuerint in transfiguratōne
Monachi p̄sumptuosi conditōnes pessime
f̄m Bernardū.Lectio.cxj.B.
Moribus sunt cōtrarie tres species f̄m ari
stotelem.Lectio.v.B.
Mors intrauit mūdum qūo.Lectio.xxix.A
Mors est porta angusta.Lectio.lxiij.B.
Mors primogenitorū in egypto per tria cō
tingebat.Lectio.ccj.A.
Mors christi ignominiosa fuit ex quattuor.
lectio.xxvij.D.
Mors triplex ī scp̄turis repitur.Lectō.xj.D
Mors q̄re vocet̄ sancta religio.Ibidem
Mors corpalis ad q̄d meditāda.Ibidē.E
Mors infernalis q̄ pessima.ibidē in fine.et
vita eidem contraria.
Mors sp̄ est meditāda.sed nō declināda nec
formidanda.Lectio.xlvij.E.
Mors q̄d sit ⁊ qūo describat̄.Lectō.xxx.A
Mortis tormentū figurat̄ in tribus.Ibidem
Mortē nimis timere vel de alteri⁹ morte ni
mis dolere fatuitas est.Ibidem.
Mors p̄occupat dupliciter.Lectio.xlvij.A
Mors vtrū sit pena inflicta pro pctō primo
rum parentū.Ibidem.B.
Mors primogenitorū fecit hebreos vero cre
dulos.Lectio.cxcix.A (bis.Ibidē
Mors primogenitorū qūo moralizetur p̄ no
Mortis aduentus nō est timendus propter
duo.Lectio.xvij.A.
Mortis memoria bona.Lectio.xj.E
Mort' timorē reprobat seneca.l.cxxij.ī fine.
Mortē triplicē hō sibi infligit.l.clxxix.A.
Mortis tp̄e duo mala solent hominē occu
pare.Lectio.xlij.A.
Mortui conquerūtur de tribus generibus ho
minū.Lectio.xiij.B.
Mortui flendi qūo sint et qui.Lec.clxiij.E
Mortuos lamentātur nūc hoīes multiplici
ter.Lectio.clxiij.C.
Mortui de quatuor generibus hoīm conque
rūtur.Lectio.clxxxiij.B.
Mortuos p̄tinaciter lugentiū fatuitas ostē
ditur ex decē consideratōnibus.Ibidem. lectione clxviij
Mortuos laudabiliter lugere contingit tri
pliciter.Ibidem E.in fine
Moriturus Aristoteles q̄ sapiēter cū disci
pulis loquebat̄.Lectio.clij.B.
Mortuū quartū nō suscitauit xp̄s.lec.xj.B
Mūdanorū iudiciū p̄uertitur circa bona tri

plicia. Lectio.l.B.
Mūdani tales audiāt senecā arguētē. ibidē.
Mūdus dr nob mare ꝓpter tria.l.xxxiij.B
Mūdi ps maloz hoim in qtuoz decipitur.le
ctio.clxv.B.nota bene
Mūdi prudētes qūo fascinētur.Lectio.l.A.
Mūeꝝ acceptōes sūt tres.l.clxxiij.C.in fine
Mulier triplr ledit sensiblr.Lec.xxviij.D.
Et ideo diligenter fugienda.
Mulier sancta designatur i aqua propter si
bi innatas sex ꝓprietates.Lectio.c.lxxxj.A.
Mulier menstruata aspectu suo inficit spe
culum.Lectio.clxxix.C.
Mulieris astute fraus que decepit in testa
mento maritū.Lectio.cx.A.
Mulieres et religiose vitāde sūt.l.cxxvij.D
Mulieꝝ prauaꝝ ꝯsortiū cur sit detestandū.p
pter quatuor.Lectio.xxxvij.B.
Mulieꝝ spēs est vna inter temptationū oc
casiones.lectio.xxxj.in fine.
Murmuratio qd sit ⁊ qnte gultatis.l.viij.A
Murmuratio contra de ū contra platum et
contra proximū.Ibidem.
Murmurant mūdani contra deum propter
quattuor Ibidem
Murmuratōnis exēpla et fabule Ibidem

Nabuchodonosor qūo peccauit
in his q̄ deus p̄cepit.l.xxxvj.i fi.
Narcisci pulchritudo mirabi
lis.dispergit Lectio.clv.B
Natiuitas xpi ex vtero tēpus nouē mensiuz
et sex dieꝝ.Lectio.lxxxviij.A.
Nauis benedicta.Lec.clx.A.
Nauis significat penitentiā.Lectio.lxiij.B.
Naui periclitāti q̄druplr succurrit. Ibidem
Nauigantiū tria sunt pericula magna.ibidē
Necessitas duplex.l.cclv.B
Negligentia qūo sit causa p̄mordialis pene
in angelo et hoie.Lectio.xxvj.A.
Negligentia q̄druplex in hoibus mūdanis.
Ibidem.B.
Negligentia an sit peccatū mortale. ibidē.C
Nobiles moderni comparātur albane aiali
magno.Lectio.lxxv.B.
Nobilitates magne inter corpalia sunt tria
sol.stelle.et lux.Lectio.cliij.A.
Noctis sunt septē hore vel tpa.lectio.cc.A
Noe viuēte ex trib filijs suis nati sunt.xxiiij
millia hoim.Lectio.cxxvj.A
Noe liberatio.Lectio.cxxv.A.
Noia noua fiūt triplici rōne.lec.cxxxiiij.A.
Sic et deus facit Ibidem
Nomen maria qūo significet sine tempore.
lectio.ccij.B.
Nomen maria qūo rectuz sit vel nō a verbo
in cruce pendente.Ibidem
Non.ad alia verba nō additur p com pōem.
nisi ad tria.lectio.xlvij.D.
Nouitij monachi de q̄nqꝫ interrogātur.Le
ctio.xxxij.B.
Nouitij xpi in q̄nqꝫ pbanf.lec.xxxij.C.
Nubium generatio qūo fiat naturaliter. Le
ctio.xvj.A.
Nugax et nugas quid sit.lectio.xxv.A.
Nugacitas q̄d significet.lec.l.A.
Nuda oia in iudicio erūt.lec.lvj.C.
Nubere volens realiter qūo procedat in q̄t
tuor.Sic salomon cū amica sapientiam con
tracturus.Lectio.cliij.A.

O   Multipliciter accipif. lec.cliiij.
B.et lec.cxlv.A
Obedientia iuuenū ad senes.le
ctio.cxj.C.
Obedientia filioꝝ an debeat esse oimoda.le
ctio.xlij.C.
Obedientia iuuaf lectōne.lec.xcv.B.
Obliuio q̄druplex in hoibus. lec.clxxxiij.A.
Obliuio beneficioꝝ causaf per tria.l.cxij.B.
Ocium est cauendum iuuenib.lec.cxj.B.
Ociositas pdit aiaz.lec.lj.D.et lec.cxxviij.A
Occidere p vim an liceat christiano paganū
Lectio.lxv.C.
Occidere vxorem dep̄hensaz in adulterio an
liceat viro.Lectio.xlj.C
Opinio reprobanda pfidorum de imortali
tate anime.Lec.xiiij.B
Opiniones quattuor false de essentia anime
Lectio.xv.A.
Opprimere iustum p potentiā an licitum sit.
Lectio.xxij.B.
Oppressores pauperū varij.lec.xxij.A
Oratio quid sit.lec.ccij.A.
Oratio sine deuotōne ē sicut corpus sine ani
ma.Ibidem.
Oratio habet quattuor ꝓprietates.Ibidem
Oratio dominica.scilicet pater noster.est op
tima.Lec.cxxxviij.A.
Orando q̄d intendas.Ibidem.B.
Oratio quomō sit scutuz nostre defensionis.
Lectio.cc.ij.B.
Oratōnis scutum studeamus exornare ima
gine sancte marie.Ibidem.
Oratio nostra componaf ex nomine maria ⁊
verbo incarnato.Ibidem.
Oratio quomō cadat sub precepto.lectō.ccij
prope finem.

Oratio inter satisfactōnes an sit potior q̄ꝫ q̄
uis alia.Ibidem.D.   (ccij A.
Oratio pure orantis multū potēs est.Lectio
Ore occidere aīam mōstruosum est ⁊ innatu
rale.Lectio.x.A.
Ordo in peccata cadendi q̄s sit.Lec.xxxvj.A
Ordo quid sit.Lectio.ccxviij.in fine.
Organa corpis tria ad regendum difficilia.
Lectio.vj.A.
Oris officia naturalia plura sunt.lec.x.A
Origenes se castrauit.l.xxxix.B   (lij.C
Originale pctm̄ inducit duplicē penam. lec.
Ortigometra q̄d sit.vl currileg.lec.clxxv.A
Ortigia vel coturnix q̄d sit.lec.clxxv.B
Papa p̄cedit impatorē probatur.le
ctio.cxcix.B.
Papa siluester secūdus necromā
ticus fuit.et q̄s eius finis. Lectio.
clxxxix.B.   (xxiij.A
Pacem et concordiā conseruet princeps.lec.
Patientia est signū magne sapientie.l.liiij.C
Pacis noie appellantur plerūqꝫ tria magna
mala.lectio.clxvj.C.
Pax triplex.carnaliū.mūdalium.curialium
Ibidem vsqꝫ ad finem
Palatium est paradisus respectu carceris.le
ctio.cxcij.in fine
Pallescere vel rubescere in facie vnde proue
niat.lectio.cxcij.C.
Palme arboris natura.lectio.xl.C
Partus vtrū sequi debeat ventrē.lec.cv.C.
Parentes p̄mi fecerūt tria.lectio.xiij.A.
Parcitur quatuor generib hoim etiam ma
lis.lectio.xxij.A
Passio xpi est nostra redemptio p̄ciosa ⁊c.le
ctio.cxxxvj.B.
Passio christi qualis fuerit.Lec.xxvij.B.C.
Pater duplr accipif in scriptura.l.cxciij.B
Patre deo multa inueniūtur pro quib glo
riemur.Lectio.xxv.A.
Patris auctoritas in filios duplr mensura
tur.Lectio.clij.C.
Patrē triplicem habemus sanctitatis.⁊ po
testatis.et pietatis.Lectio.cxxxviij.B.
Pater noster ē optia oratio et vtilis.ibidē.D
Patrem corpalem debemus tripliciter ho
norare.Ibidem.C
Patrē spūalem debemus honorare p obediē
tiam.beniuolentiā.et honorē.Ibidē.D
Pauciloqum inter oia reddit hoiem cōmen
dabilem.Lectio.xcvij.B.
Paupertas triplex in hoibus.Lectō.xxij.C
Pauperes honesti habent triplicem securi
tatem.Ibidem.
Pauperes nō pauperes nihil habētes ⁊ om
nia possidentes. Ibidem an finez   (ca fi.
Pauptas volūtaria tria confert. Ibidē cir
Paupertas vanitatis aliquoꝝ philosopho
rum. Ibidem in fine   (viij.pe fi.
Paupertas iuuat ad vitam eternam. Lectio
Pauperes facit murmurare defectus fidei.
Lectio.viij.C.in fine
Pauperes nō reputantur tria genera hoim
nihil habentiū.Lectio.xxij.D.
Pauperes voluntarij.securi sunt in tribus.
Lectio.xxij.C.
Peccatum tria damna facit.contra hominez
Lectio.lij.A.
Peccatum oīne spiritualiter excecat ⁊ decla
ratur p singula.lectio.xxviij.C
Peccator vellet tria latere.lectio.vj.A.
Peccatum quare nō amādū sit.propter duo
motiua.lectio.xj.A
Peccatum vocatur mors triplici cōueniien
tia.Ibidem.A.B.C.
Peccata puniendi tres cause.lectio.cxlij.C
Peccata quelibet compantur aīalibus quo
rum natura concordat cum illis Lectio.cxlj.
per totum.
Peccatum facit animam rigidam.frigidam.
fetidam.putridam.Lectio.xj.C.
Peccata quattuor reperiūtur clamare ad do
minum.Lectio.lxviij.A.
Peccata magis exercentur in nocte q̄ꝫ in die
lectio.cxciij.A.
Peccata p penitentiam condonata an in iu
dicio generali sint reuelanda. Lectio.vij.A
Peccata septem crimialia comparātur septez
infirmitatib.Lectio.clxxviij.B.
Peccatum primoꝝ parentū tres psonas ha
buit.Lectio.cxl.C.
Peccata septem capitalia cum vana gloria fi
gurātur per octo genera chananeoꝝ.Lectio.
cciij.per totum
Peccatum compatur somno propter quat
tuor.Lectio.cxcj.A.
Peccatum dissuadens hominū formatur rā
tio ex bonitate dei.Lectio.xij.A.
Peccatores sunt deo ingrati multipliciter.le
ctio.clxxxv.B
Peccatores p tria reddūtur inexcusabiles et
digni pena.Lectio.clxxvj.B.
Peccatores quadrupliciter se solent excusare
Ibidē.C   (multa.lec.xxxvj.B
Peccatores comparātur freneticis propter
Peccatoꝝ quattuor genera magnificant se
ipsos.Lectio.ccxj.A.   (Lec.ccxj.C.
Peccatores dicūtur mōstruosi multipliciter

Peccatorū triplex excusatio excludit.l.xij.B
Peccatoꝝ carnaliū et spūalium differentia.
Lectio.iiij.A.
Peccatoꝝ triplici generi corrspōdet triplex
vmbra.Lectō.lxiij.A.
Peccatores elongati a deo errant tripliciter.
circa gloriam futurā.lec.clvj.in fine
Peccatoꝝ distantia et auiū differentia.lectio
lxiiij.A.
Peccare psumitur princeps ex malicia.nō ex
ignorantia.Lectio.lxxij.A
Per que q̇s peccat per hec et torquetur.lectō
cxl.A.B.
Pecunia quāta mala faciat.lec.clxij.B.
Pecuniatio triplex p Aristotelem. Ibidē.C
Pecunie gloriatio p Alanū.lec.cliij.in fine
Pecunie amor cā tria ī hoib mala.lec.xcj.A
Pecunia p̄iudicat sapiētie ī multis.Ibidem
Pena vni⁹ pro alio daꝛ triplici rōne.l.lij.D.
Pena maxima ē mala consciētia.lec.cxx.A
Penitentia significaꝛ p aquā.quia lauat.fle-
ctit.coquit.Lectō.cxxxvij.D.
Penitētia hꝫ q̇nq̧ porticus.ibidē.D.E.
Penitētia vtilis duo reqrit.lec.xlviij.C
Penitentie quatuor incitamenta.ꝛ quatuor
impedimenta.Lectio.cxliiij.B.D.
Penitētie quattuor documenta Lectō.cxlvij
B.et Lectio.lj.B.
Penitentie status compatur naui triplici ra
tione.lectio.lxiij.B.
Penitentes diuersificātur.Lectio.cxx.C
Penitentiam agente dicitꝛ in euāgelio.ꝛ non
cogitante ꝛc.Lectio.cxlviij.C
Penitentie q̄tuor emolimēta.lec.cxlviij.B.
Penitētia hoīs reformatiua tres hab et con-
ditiones.Lectio.cxlviij.D.
Penitentes et impenitētes nō equaliter cor-
ripiantur.Lectio.v.A.B
Penitentijs suis antiqui quattuor faciebāt.
sic et nos debemus facere.Lectio.clxxxi.B
Penitentis dolor an possit esse nimius.Le-
ctio.lviij.B.
Penitentis triplex dolor debet esse.ibidem
Peregrinus tria seruat.tria vitat.tria repor-
tat.Lectio.cxlvj.B. (lec.lj.B
Peregrini duplices sunt.Ita et nos moralr
Perfidi et fallaces sunt cōmuniter tristes.le-
ctio.clxxxvij.B.
Petere qūo debeamus docet Salomon.le-
ctio.cxviij.A.
Petrus an in orto peccauerit pcutiendo ser-
uum pontificis.Lectio.lxv.E.
Periuriū ortū qūo sit ex idolatria.l.clxvij.A
Periurus est multiplr detestādus.ibidē.B
Periuri audiant sensum suorū iuramentoꝝ.
Ibidem.D.
Philosophi nō potuerūt deum cognoscere
bonoꝝ remūeratorē ꝛc.lec.cliij.B
Philosophi vtrū de nō cognoscendo deum.
possint aliqua rōne excusari.lec.clvj.A.
Et vtrū noticia habeaꝛ aliqua demōstratio-
ne vel naturali instigatōne.lec.clvj.A
Pietas dei punientis probatur in tribus.le
ctio.cxlvij.A.
Pilatus licet multa fecit vt christū liberaret
et tn̄ non excusaꝛ.Lectio.cliij.C
Plage egyptioꝝ in multis assimilanꝛ penis
inferni.clxxxviij.A
Plaga septima egypti declaratur.l.clxxx.A.
Poderis vestis pontificis q̇d significet ꝛ vn
de deriuetur.Lectio.cciiij.A.
Potētia dei q̄ꝫ sit oīpotens.Lectio.cxlj.A
Pontificali statui cōtraria est armata poten-
tia.Lectio.cciij.ante.A.
Populus q̇d sit ꝭm Aug.lectio. lxxxvj.A.
Potētes tria faciūt sapientib.Lectō.cxj.A
Populus diffiniꝛ duplr.Lectio.cxcviij.C
Ponderam⁹ quātum debeam⁹ ex beneficijs
et pondus ingratitudinis.Lectō.cxlij.D
Portenta.signa.monstra.Lectio.cxxxij.A.
Potētia generandi nature ratōnali data est
sub duab legibus.Lec.xlj.A.
Potentes compantur volatui auis propter
tria.Lectio.lxiiij.A.
Pragmaticus q̇s dicatur.lectio.clxxxiij.C.
Preceptū datur multitudini dupliciter.lec.
xxxviij.in fine.
Precordia q̇d sit.Lectio.cxvj.B.
Prelatus qūo se gerat inter subditos Lectō.
xcvj.C. (fine.
Prelatus habeat duo in manib.lect.xiij.in
Prelatum bonum quattuor cōmendant.Le
ctio.cxxxij.C.
Prelatus vt bene presit.sit luminosus.ope-
rosus.gratiosus.animosus.Lectio.lxxvij.C
Prelati moderni in tribus reprehendūtur.
Ibidem in fine.
Prelatus etiam malus interim q̇ toleratur
ab ecclesia debet reuereri propter tria.Lectō
lxxv.B.
Prelati et sacerdotes docētur tria. Lec.ij.A.
Prelati instruūtur in quattuor bonis. lectō.
cxix.D.
Prelatoꝝ tres spēs.lec.cxix.ꝓpe finem
Prelati mali deficiūt in oibus quinq̧ sensi-
bus spūaliter.Lectō.clxxiij.A
Prelati debēt habere duas manus.s.suauis-
simam et mūdissimā.Ibidem.B
Prelati multi nūc sola lingua linguūt vlce-
ra peccatoꝝ.Ibidem.B
Prelati tplici mō male īstituūtur.l.clxxiij.C.
Prelatoꝝ cōfusio si nō inueniētur deleti ꝛ e li
bro vite.Lectio.lv.in fine.
Prelatus a quo consiliū petat qūo sit dispo-
situs.Lectio.cxcvj.B.
Prelati boni describūtur iuxta quattuor con
ditiones.Lectio.cxcvj.A.
Prelati boni conditōnes quadraginta aut
plures.Lectio.cxiij.A.
Prelatis cur potius dicitur diligite iusticiā
et non prudentiā ꝛc.Lectio.ij.C.
Premiū duplex sanctoꝝ.Lectio.xxxix.C.
Premiū accidentale dicitꝛ duplr. Ibidem
Premiū excellentis victorie triplicis dicitur
aureola.Ibidē (xlviij.B
Presbyter qualis sit habetur p versus.lectō
Presbyteri interp̄tatio laudabilis et lamen-
tabilis.Ibidem.
Priceps talē debet se populo ostēdere q̄lem
vult deū habere.Lectio.lxxxvj.ꝓpe finem.
Pricipes p̄sumēdi sunt peccare ex malicia et
nō ex ignorantia.Lectio.lxxij.A.
Pricipat⁹ pollitici tres spēs ꝛ totidē corru-
Proici q̇ dicātur.l.cv.A (ptōes.l.xc.A.B
Prodigia qūo differūt.Lectio.cxxxij.A
Professio monachalis ne faciat pplexitatem
nō sit nimis stricta Lectio.xlij.in fine
Proles indisciplinata rependit parentibus
confussionem.Lectio.xlvj.A.
Prophetia cōpatitur maliciam morum non
autem vitioꝝ.Lectio.cij.B.C.
Problema aris.vtrū homo magis cōtinua-
re possit ambulādo per viam planam.q̄ꝫ ali-
quātulum mōtosam.Lectio.lxj.B
Problema scōm q̄re via ignota videꝛ nobis
longior q̄ꝫ nota.Ibidē.C. (lec.lvij.A
Processus iustoꝝ ꝯtra ipsos ī iudicio finali.
Prouisio dei in roba sicut dn̄oꝝ pro familia
ꝭm tempus.Lectio.xxxiij.A
Prouidentia q̄druplex necessaria ad pfectuꝫ
regimen hūane vite.Lectio.lxxxij.B
Prouidētia serpētis quā imitemur ē triplex
Lectio.lxxiij.C. (lec.lxxiij.B
Prudētia poniꝛ p sapia et nō dicitur astutia
Prudentie tres ptes.Lectio.lxxxij.B.
Psitacus salutabat karolū magnū.lec.ix.A
Pueroꝝ cōditōnes septē repiunꝛ in sanctis.
Lectio.cxviij.C.D.
Pueroꝝ cōditiones debent habere volētes
deo placere.Lectio.cxviij.C
Pueri cōmuniter oēs nascūtur flendo.ꝛc.
Lectō.lxxxix.A
Pulchritudo est bonū defectiuū.infectiuū.et
deceptiuū.Lectio.xcij.C.D.
Punitio chanencos aliquos traxit ad duo.
Lectio.cliij.A. (lec.clxxix.A.
Puniendi potestas deo attribuitur omnino
Puniendoꝝ denotatio et pene ratio et aucto
res punitōnis.ꝛc.Lectio.clxvj.in pncipio
Punitoꝝ malicia et indurata.Lec.cxlvij.B.
Purgatoriū est hospitale dei.lec.cxcij.in fine.
Purgatorij pena qūo differt a pena inferni.
Lectio.lxxij.in fine (cxlvij.A.
Punientis dei pietas probaꝛ in tribus.lect.
Putrefactōem q̇nq̧ impediūt.Lectio.cvj.C
Putrefactōem peccati q̇nq̧ impediūt.lectio.
cvj.D. (Ibidem.
Putrefactōnis peccati quinq̧ impedimēta.
Vasi ī scripturis diuersimode po
nitur.Lectio.clxiij.B.
Quare post comestionē stipticorū
ponticoꝝ vinū vel aqua potatum
videtur dulcis.clxxj.circa finem.
Quare subito moriamur queritur.quia mor
tibus viuimus.Lectio.cxviij.D.
Quare via plana cōtinuata plus fatiget q̄ꝫ a
liqualiter montosa.Lectio.lxj.B
Quattuor sunt bona in hoie.que alius iniu-
riose nititur diminuere.Lectio.xxvij.A
Querere debem⁹ deū q̄druplr.lec.iij.in fine.
Quies et silentiū ꝯiūgūtur.Lectio.cc.C
Abbi noīari an liceat religioꝭ. Le
ctio.xcv.E.F.
Radix est cogitatio hoīs.l.liij.C
Ratōem habem⁹ ponere corā deo.
in extremo iudicio.l.clxviij.circa finem.
Ratis vel nauis puppis et prora quid signifi
cent.Lectio.clx.B.
Recedit hō a deo prius q̄ꝫ deus ab homine.
Lectio.cxxv.A.
Rectores alioꝝ debēt eē irati.lec.liiij.D
Regem habere p electōem vel successionē qō
illoꝝ melius.Lectio.cxix.B.
Regis potētia quāta debeat eē.Ibidē.D.
Regis electio mirabiliter fit apud trachiam
Lectio.cxcix.C.
Regius status qualiter sit seruādus.Ibidē.
Regere vel regi a natura qualiter fiat ꝭm ari
stotelem.lectio.cxiij.A.B.
Regimē exigit statutoꝝ ordinatōem.Et sub-
ditoꝝ obtpationem.ꝛc.Ibidem.
Rex qūo coronandus sit.ꝛ que habet iurare.
et qūo iūgatur.Lectio.lxxiiij.A.
Regum et iudicū tria notabilia et quasi pro-
pria.Lectio.lxxv.A.
Rex illitteratus est asinus coronatus.Le-

ctio.liiij.D.
Regnum triplex.decoris.timoris.horroris.
Lectio.lxix.A.B.
Regnum q̇d sit et q̄uo corrūpitur.⁊ quot mo
dis accipitur.Lectio.xc.A.B.
Regna duo sunt in hac vita ꝑmixta.l.x.C.
Regratiari debemus deo de oībus que ha/
mus.Lectio.xcviij.B.et lec.cxcv.A.et lectio.
clxxxv.B.C.
Religio om̄is cur sit instituta.lec.xcv.E
Religiosis licꝫ vacare studio ꝓbatur ꝑ sex cō
clusiones.Ibidem C.D.E.
Religiosi ꝓfessionē repenitētes.l.ccvj.p⁹ A
Religiosis q̄uo competat ꝑ̄dicare verbū dei
Lectio.xcv.circa finem.
Religiosis vtꝝ liceat studere artes liberales
Lectio.xcv.A.
Religiosus resuscitatus vtrū teneatur sue re
ligioni.Lectio.xliiij.A.
Renū infirmitas difficilis curatōnis et spi/
ritualiter.Lectio.vj.B.
Reus patitur tria valde grauia que ⁊ pecca/
toribus erūt.Lectio.xxxiiij.B
Resurrectio vtrū sit oīm generaliter futura.
Lectio.xviij.A.
Respondere oportet nos q̄tuor argumētis ⁊
disputātibus contra nos.lec.lxxix.B
Respublica ex trib⁹ consistit.lec.lxxxvj.B
Reuerentia q̇d sit et q̄uo et cui exhibeatur.le
ctio.cl.B.et lec.clxxiiij.B.C.
Robas duas dat deus anime.Lectio.xxxiij.
B.et lectio.cxxij.B.
Robusti debent esse doctores theologi.In
prologo F. (lec.cxxx.C
Romanoꝝ senatores ad quid electi fu erint.
Rosa describitur in q̄tuor.lec.xxj.A.
Rosarij plantatio vt producat rosas om̄i tē/
pore et eius mysticatio.lec.cxxxvj.C.
Rubor vultus vn̄ proueniat.lec.cxciij.C
Acerdotes debēt esse angeli.id est an
gelis imitari in.xj.officijs. Lectio.c.
lxxxij.B.C.
Sacerdotes debēt habere quattuor condi/
tiones angeloꝝ.Ibidem.E
Sacerdotes moderni.angeli sathane sunt ꝑ
multa.Ibidem.F.
Sacerdotales vestes que sint et q̇d signifi/
cent.Lectio.cciij.A
Sacerdotaliū vestiū nūerus.et noīa et q̄ fue
rūt cōes.Ibidē.A (xxxiij.A
Sācti habēt triplicē ꝓ̄rogatiuā in iudicio.l.
Sancti dn̄abuntur in honore.coronabūtur
cū decore.ꝯseruabūtur sub bono tutore.⁊ de
fensabūtur ob om̄i timore.lec.lxix.B
Sanctoꝝ fructus et opera sunt oībus viuē/
tibus spūalia alimenta.lec.xlvj.B
Sancti an iudicabūt actiue.l.xxxiij.C.
Sanguis hūanus habet tria naturaliter in
se.cxxxvj.C.
Salamādre venenū appropatur diabolo in
ticienti sacerdotiū.lec.clxxxij.C
Salamādrina vestis pape quomō mūdaba
tur.Lectio.xxxiij.B.
Salomon petit sapientiā vt ꝑ eam regatur
et regat.Lectio.cxx.A
Salomon ostendit q̄uo pro sapiētia orabat
et adeptā q̄uo appreciat̄.Lectio.xc.A
Salomon glat̄ur se habere imortalitatē pro
dote finali.Lectio.cxij.in ꝓ̄ncipio.
Salomon pre creaturis extollit deū in trib⁹
Lectō.c.xvij.A.
Salomon ꝓpter septem ꝓ̄rogatiuas propo/
nit maritare sapientiā.lectio.cx.A.
Salomon gloriatur de dote quadā sue cha/
rissime.Lectio.cxj.in ꝓ̄ncipio
Salomon habuit a sponsa sua plura emolu
menta.Lectio.cx.A.B.
Salomon attribuit sue sponse septem ꝓ̄ro/
gatiuas.Lectio.cv.A.
Salomon loquitur de tercia ꝓ̄rogatiua sue
sponse.Lectō.cvj.A. (lec.cvij.A
Salomon ponit vltimas quas ꝓ̄rogatiuas
Salomon dicit se miserum ex tribus in sua
natiuitate.Lectio.lxxix.A.
Sanitas maxime affectatur.lec.xcij.an̄ A
Sapientia que deus est nō querit nisi ꝓ̄us
inueniatur.Lectio.lxxx.C.
Sapiētia quo modo.loco.⁊ tꝑe.queratur vt
inueniatur.Lectio.lxxx.C
Sapiētie thesaurus q̇s sit.et q̄uo differt a
thesauro mūdi et qualiter cōicandus.Lectō
xcvj.A (loq̇ ꝑ̄tēdit ⁊c̄.
Sapia duplex inuitur.l.lxxxv.A .de q̇bus
Sapia ꝯmēdatur in q̇nqꝫ.Lectio.cxxj.A
Sapientia tribuit q̇nqꝫ spirituales ꝟtutes
sapienti.Lectio.cxv.A.
Sapientia q̄tuor habet ānexa.Lec.liiij.A
Sapiētia est amabilis propter septē.l.cx.A.
Sapia īuenit̄ facil̄r ex trib⁹.lec.lxxxij.B
Sapia dicitur candor lucis.speculū et ima/
go bonitatis dei.lec.cj.A.B.C.
Sapia non ꝑ̄cedit duo genera hoīm.⁊ ideo
insipienter agunt.Lectio.xciiij.B
Sapia confert abūdantia sancte iocūditat̄.
Lectō.xciiij.A.
Sapia aufert ignorantiā innate cecitatis.le
ctio.xciiij.B.et lec.c.xxij.ante A
Sapiētie figura sicut apparuit boetio descri

bitur.xciiij.B.C. (Ibidē.C
Sapiētia ꝭm atheniens̄ tripliciter figuratur
Sapiam prefert Salomon saluti et pulchri
tudini notabile.Lectio.xcij.A.B.
Sapienti probato ne ducat vxorez.consulit
Hugo.Lectō.xliiij.D
Sapia compatur vapori ⁊c̄.Lectio.c.A
Sapia simplici vnitate sua causat in homi/
nibus tria.Lectio.cij.A
Sapia est cōuincanda propter plura.Lectō
xcvj.ante A et post
Sapia maxime cōmendatur in regimine vi
te hūane.Lectio.lxxxvj.A
Sapia ꝑ̄occupat ꝯcupiscētes se.l.lxxxj.A
Sapia prepōderat auro ⁊ argento ex duob⁹
exemplis.Lectio.xcj.A
Sapiētia est preponēda regnis honoribus
et diuitijs.Lectio.xc.ꝑ totum
Sapia duplicē ꝑfectōem confert homini ad
cultum dei ꝑtinentem.lec.lxxxij.A.
Sapiam q̄tuor condecent modus acq̇rendi
cognoscendi ⁊c̄.lec.liiij.A.
Sapia q̄uo depingebat̄ et pro oīm deorum
principe colebatur.Ibidem.
Sapia nō acq̇ritur sine amore labore ꝑseue/
rantia et huilitate.Ibidē A.B.
Sapia cognoscitur ꝑ patientiā.Ibidē.C
Sapiens nō suscipit iniuriam nec contume
liam.Lectio.liiij.C.
Sapientis actus sunt tres Informare ꝓba
re et ordinare.Ibidem.D.
Sapientie fructus q̇s sit.Ibidem in fine
Sapia cōmendat̄ et rebus nobilib⁹ compa/
ratur.Lectio.lxxiij.A.
Sapia ꝭm bernardū triplex.cordis.oris.et
operis.Et quelibet istaꝝ in tribus consistit.
Lectio.lxxiij.A.
Sapiētia triplex.mūdialis.bestialis.spiri/
tualis.Lectio.lxxiij.B.
Sapia spūalis est pudica et pacifica contra
alias duas.Ibidem.
Sapia dei faciliter habet̄.patet ex trib⁹.Le/
ctio.lxxx.ante A.et lec.lxxxij.B.
Sapia licet appropatur filio.tamē etiā dicit̄
de spūsancto.Lectio.xcix.A.quia nō dicitur
relatiue de filio (cxviij.A
Sapiam qualem et q̄uo Salomon petiꝰ t.l.
Sapiam vel sciam nc̄ario tria precedūt vi/
gilia.ieiuniū.castitas.Lectio.lxxxj.D
Sapientie largitor et oīm gratiaꝝ conserua
tor probat̄ deus.Lectio.xcvij.A
Sapie abusores q̇ sint.lec.xcvj.C.
Sapie subuersores q̇ sint.lec.xcvj.C
Sapie acq̇sitio habet facilitatem ⁊ possessio
eius felicitatem.lec.lxxxij.ante A
Sapiētes debent q̄tuor habere.huilitatem
subtilitatē.⁊c̄.lec.lxxiiij.A.B
Sapie attribuit̄ sufficiētia celeritatis.⁊ coex
istentia ꝑ̄tialitatis.lec.c.A.
Sapie vere et ficte huius mūdi quāta diffe/
rentia.lectio.xciiij.B.
Sapiētibus dantur tria a potētibus ratōne
doctrine.lectio.cxj.A
Sapiētie septimū emolimentū est dignitas
regiminis.cxiij.A.
Sapientie vltimū emolimentū iocūditatis
solaminis.lec.cxiiij.ante A
Sapie quis finis sit.l.lxxij.in ꝑ̄ncipio.
Scala quā vidit iacob in somnis ⁊ latera et
gradus q̇d significent.lec.cxxix.C.
Scandala quādo et quādo nō sunt fugiēda
Lectio.lxxxv.B.
Scia facit hoiem honore dignū.l.clx.A.
Scientē oīa scibilia gloriatur salomon suaꝫ
amicam.cix.A.
Scientia triū est nobis necessaria.flagicioꝝ
bn̄ficioꝝ et suppliciorꝝ.lec.cix.B
Scolaris sciētie teneat modū.finem.et ordi
nem.Lectio.xcv.A.
Scholaris sapientie preponat vtilitatē sub
tilitati.⁊c̄.Ibidem
Scholares huius tēporis triplices tanq̄ꝫ ra
ne respectu piscium.lec.ccviij.B
Secretū est duplex scꝫ cōfessionis.⁊ nō con
fessionis.Lectio.xxiiij.B.
Sedere in sedibus vel in cathedris est peri/
culosum.Lectio.lxxxiiij.B.
Seminū tria genera in agro iuuētutis abs/
qꝫ zizanijs rarissime ꝯualescūt.lec.xcij.D
Senatores rhomanoꝝ qn̄ ⁊ ad q̇d electi sūt
Lectio.cxxx.C.
Senectus bona multiplr̄ vtilis.⁊ ideo vene
randa.lec.xlviij.D.E.F.
Senes iniusti cōdēnantur respectu iuuenū
iustoꝝ.Lectio.liij.ante A
Senū descriptio.lec.xlviij.F.G
Senum duo genera sunt culpanda.Lectio.
xlviij.H.
Senū cōditōnes q̄ sint.lec.xlviij.G.
Senectꝰ bona in q̇bus ꝯsistat.lec.xlviij.D.
Sensus hūani decipiūtur multipliciter.Le
ctio.lxxxij.A.
Sensus consūmatus est cogitare de sapien/
tia.Ibidem.A.
Sensus corꝑis an puniendi sint cum pecca
uerit volūtas.⁊c̄.Lec.cxl.B
Septē sunt vicia loquēdi quibus homo pro
ximo suo iniuriatur.xxvij.A.

Sermo dyonidis ad alexandꝛũ de iusticia.
Lectio.ij.C.
Serpētis enei quē moyses fecit miraculum
et q̇d ꝑtendit.lectio.clxxvij.ante A.
Seruire deo est regnare ⁊ ꝓbatur.l.xxxiiij.A
Signa dei beniuolētie,reminiscētie,puiden
tie,patientie.Lectio.clxxvij.C
Signa pro negocijs belli tria vocalia,⁊c̄.Le
ctio.clxxvij.C
Signa illa vñ ꝓcurabant et q̄re.Ibidem
Signa ꝑcedentia extremũ iudiciũ.l.lxxj.B.
Signa belli faciet etiā xp̄s añ diez aductus
sui.clxxvij.C.in fine
Silentiũ cōmendatur.Lectio.xj.D.
Silentij cōmendatio ⁊ bona notabilia quat
tuoꝛ.Lectio.cc.C.vsq; in finem.
Siluester papa scd̄us fuit deceptus ꝑ artem
magicam.Lectio.clxxxix.B.
Simonia tangitur.Lectio.cxxxj.C
Simulachꝛa adinuenta sunt ꝑmo fine tolle
rabili.Lectio.clvij.D.
Simplicitas triplex et q̄ sit bona.lec.iij.C
Singularis q̄sq; odiosus erit ꝑ versus salu
stij.cxxj.C. (Lectio.lxxxvij.B
Singularitas est quarta species arrogantie
Sobꝛietas triplex nc̄aria ꝟtuoso.l.cxxj.B.
Sodomitaꝝ pena q̄re fuit talis.l.cxxviij.A.
Sodomitaꝝ vndecim incentiua metrice.Le
ctio.cxxviij.A.
Sodome subuersio,⁊ loth liberatio quomo
do fuit.lectio.cxxvij.A
Sol an illumiat stellas oēs suꝑ se et infra se
Lectio.ciij.B.
Sol an illumiet sub terra.Lectio.ciij.B
Somniũ quid sit.Lectio.ccj.B
Somnioꝝ oꝛigo multiplex et conclusiones.
Ibidem C. (dem.D.
Somnioꝝ interpꝛetatio est periculosa.Ibi-
Somnium significatiuũ quid vel quale sit.
Lectio.cij.C.D.
Somnia significantia cōmuniter fiunt trib᷒
generib᷒ hoim.Ibidem circa finem
Somniũ mirabile socij interfecti declarans
facta.Lectio.cij.D.
Somnia interꝑtari ꝑ oppositum est vulgare
pꝛouerbiũ.Lectio.cxcj.B.
Somnij causa et dispositio hoim ad somniũ
Lectio.cxcj.A.
Somnus habet tres filios quos mittit ad
reges.Ibidem.B.C.
Somno nimio tres moꝛbi eueniũt et signi-
ficatio eoꝝ spiritualis.Lectio.lxxxj.in fine
Spado castratus ⁊ eunuchus quomō diffe
rant.Lectio.xxxix.A.
Spadoni duo sunt necessaria.vt sit felix.Le
ctio.xxxix.
Speculum est sine macula et imago dei ꝑ di
uinam ꝑsonalitatem chꝛistus sapientia.Le-
ctio.cj.A.B.C.
Speculentur seculares sed magis spiritua-
les.Lectio.cij.C.
Specula q̄ꝫplura coꝛrupit domicella defoꝛ-
mis.Lectio.cj.B.
Spes describitur q̇d sit.Lectio.xlij.A
Spes et confidentia tribus generib᷒ hoim
necessaria est.lectio.xxxv.C.
Spes nostra ꝑcipue tribus tēpoꝛibus est re
colligenda.lectio.clij.B
Spes impioꝝ compatur quatuoꝛ rebus trā
sitoꝛijs.lectio.lxvij.A
Spes qualis esse debeat.Lectio.cl.D.
Spes p̄ntis vite et patrie debet oꝛiri bonis
in maloꝝ punitiōem.lectio.clj.A.
Spūssancti viginti conditōnes ꝑ quas no-
minatur tanquā per adiectiua.lectio.xcix.A.
et per totum.
Spiritus sapientie impeditur ꝑ duo.ne bo
minē inhabitet.Lectio.iiij.A
Spiritussanctus est benignus tripliciter.
Lectio.vj.A.
Spiritussancti missio necessaria fuit pꝛopt
tria.Lectio.cxxiij.A.B.
Spūssanctus missus fuit in triplici specie.
Lectio.cxxiij.C.
Spiritussancti pꝛesentis aliqua sunt signa.
Lectio.cxlv.B.
Spiritussanctus an detestetur oēm fictionē
Lectio.v.B.
Spūssancti gratia,an necessario detur ho-
mini pꝛeꝑanti se quātum potest.lec.cxlv.B
Status penitentie compatur naui triplici
ratione.Lectio.lxiij.B
Stellaꝝ motus an sit aliqua scientia.Lectio
xcviij.B.
Studiũ quid sit describitur.lec.cxvj.C
Studiũ scripturaꝝ valet ad multa.l.xcv.C
Stupidi et ꝑtinaces sunt semꝑ male tristes
Lectio.clxxxvij.in fine
Subditi mouentur ad motum p̄latoꝛum si-
cut coꝛpoꝛa celestia.Lectio.ij.A.
Sulphur in scriptura significat peccata.Le
ctio.iiij.B.
Superbia vnde nascatur.Et ꝑ quid compe
scatur Bern̄.Lectio.lxxxvij.A.
Superbia laboꝛat in tribus que Salomon
abijcit.Lectio.lxxxvij.A.
Suꝑbia in tribus ꝑcellit alia peccata in na-
scendo generosum,⁊c̄.lectio.lxij.A.
Suꝑbia est aiosa et nō parcit ꝑsone,nā xp̄m
inuasit Ibidē A.Nec loco,nec tpi,nec statui
vt nō sit q̇ se abscondat.Ibidem
Suꝑstitiones qualiter sunt multiplicate.le
ctio.cliiij.in fine
Aciturnitas cōmendat̄.lec.xj.D
ibi silentiũ,et lec.cc.C.vsq; in finē.
Tactus naturalis et mathēaticus
q̄uo differũt.lectō.xxx.A
Talentũ quere infra thesaurus
Tēplũ vētris et altare sabbatũ ⁊ sacrificia ⁊c̄
per oꝛdinē.lec.cxl.C.vsq; ad finem
Templũ scd̄m atriũ habuit tria genera sedi-
lium.lectio.lxxxiiij.B.
Temptare deũ q̇d sit.Lectio.liij.A.B.
Temptāt aliq̇ clementiā dei.⁊c̄.Lectō.liij.B
Tēptare deo cōuenit impꝛoꝑe.l.xxxj.B.⁊ di
citur q̄dꝛupliciter temptare
Tēptari deus ꝑmittit ꝓpter tria.l.xxxj.B.
Tēptationũ que sint cause ꝫm Hugonē.Le-
ctio.xxxj.D.vsq; ad finem.
Tenebꝛe triplices mēoꝛant̄.l.cxcliij.añ.A
Tenebꝛe q̄re vocētur peccata in scriptura.
Ibidem.A. (vsq; in finē
Tenebꝛe causant q̄ttuoꝛ mala.lec.cxciiij.A.
Tenebꝛaꝝ plaga in egypto fuit mirabilis.le
ctio.clxxxvj.ante A.
Tenebꝛaꝝ plaga abstulit ab egyptijs omne
remediuz eis ꝯsiliũ.Lectō.clxxxvij.A.Et le
ctio.cxcij.ante.A.
Tenebꝛis durantib᷒ egiptij nullũ habuerũt
solatiũ.Lectio.clxxxvij.A.
Theologiā studere q̇s sit idoneus ꝫmone fi
nali añ A. (Ibidem.A
Theologia ꝑ q̄dꝛuplicē occasionē impetrat̄.
Theologi vt sint habiles se remoueant ⁊ ap
plicent.Ibidem.B.
Theologie scolares habeāt iusticiam q̄dꝛu-
plicem.Ibidem.B.
Theologi meditatio seriosa quattuoꝛ facit.
Ibidem.C.
Theologi meditatio sit continua.Ibidem.D
Theologie refectoꝛiũ habet tres mensas.in
finali sermone E.
Terra sancta est deo caro carioꝛ carissima.le
ctio.cxlvj.A.
Thesaur᷒ q̇ abscōdit̄ vel talētũ.l.xcvj.A.B
Testimoniũ triplex tenet̄ ois homo habere.
Lectō.xvij.D.ꝓpe finem.
Testis cōsiderari debet in trib᷒.lec.cxxiij.C.
Theutonicus q̇dam ꝑ necromātiũ saluaba
tur.lectio.clxxxix.C.
Timocracia q̇d sit et q̄uo coꝛrũpit̄.l.xc.A.B
Timoꝛ dei causat multa bona in hoie.lectio
cxciij.B.C.
Timoꝛ qualiter in nobis causet sapientiam.
Lectio.lxxxiij.B.
Timoꝛis ꝑncipiũ mediũ et effect᷒.l.cxc.A
Timebat albas belyas.iij.res.lec.cxciij.B
Thomas vidēdo credidit non tangendo.le-
ctio.v.pꝛope finem.
Traducere q̇d sit.Lectio.xliiij.A.
Transfiguratio chꝛisti an fuerit ficta vel vera
Lectio.v.B.
Tristicie mala.Lectio.clxxxvij.B.
Tristiũ quadꝛuplex genus.Ibidem.
Turris babylonie edificiũ.Lectio.cxxvj.A.
Anũ quid sit.Lectio.cxxvij.A
Vana glia ē vitāda.cxē.lec.xv.B
Vani sunt oēs hoies in q̄bus nō
subest scia dei ⁊c̄.lec.cliiij.A
Vani gloꝛiosi circũscribũtur magistraliter ꝑ
Alanuz.Lectio.ccxj.B.
Vendũt aliqui p̄ris potestatē.alij filij veri-
tatē.aliq̇ spũssancti mititatē.lec.cxxxj.C
Verecũdia q̇d sit ꝫm bernardũ.l.cxciij.D
Verecũdia cui ꝯpetat ꝫm aristotelē.ibidē.C
Veritas triplex.ꝫmonis.oꝑatōnis.intentio
nis.Lectio.lxxxv.B (Ibidē.B.
Veritas iteꝝ triplex.doctrine.iusticie.vite.
Veritas q̄uo sit acq̇renda.defendenda.pꝛe-
ponēda.lxxxv.D (da.lec.x.C.
Veritas an sit spōsa foꝛmosa amabil' ⁊ fecũ-
Vertex ⁊ voꝛtex vtꝝ differāt ⁊ q̄uo.l.clviij.B
Vesꝑtiliones quare debiles oculos habent
Lectō.xxvj.B.
Vestimenta sunt duplicia.quedam arma et
vestes.⁊c̄.Lectio.cxxij.C.
Vestimentoꝝ consideratio bona et vtilis.le
ctio.cxxij.B.
Vigilandũ est in oibus ad doctrinā sapien-
tie et xp̄i in euāgelio.lec.lxxxj.C.
Vigilant multi sed nō pꝛopter deũ sed carnē
Lectio.lxxxij.A.
Vigilia an cōseq̄tur natũ in ꝑma creatōne.
an somn᷒.lec.lxxxviij.C.circa finem.
Vindicta triplex reꝑitur in scriptura.Lectō
clxxx.B. (vitāda.ibidē
Vindicta ꝑma ē faciēda.scd̄a cauēda.tertia
Vini vsus an sit hōi licitus.Lectio.xx.A
Vinũ trib᷒ generib᷒ hominũ pꝛohibitũ est.
Lectio.xx.B.
Vinũ q̄re ꝓhibeat̄ regib᷒ ⁊ q̄ꝫtũ noceat ebꝛie
tas.lec.cxxj.D.et lec.xx.ꝓpe finem
Virginitas accipit̄ q̄nq; pꝛo ꝟtute moꝛali.
Lectō.xxxviij.A.B.
Virginitas accipit̄ multipl'r.Ibidem.B
Virginitas plus est q̄ꝫ cōtinentia.Ibidem.

Uirginitatē declarantes vel ostendētes qua
tuor conclusiones. Ibidem
Uirginitas virtus quō possit recuperari vl'
non. Ibidem ante C
Uirginitati debetur aureola. Lec. xxxix. B.
Uirginitas corporis tantū nō reputabitur.
quantū mentis. Lectio. iiij. B
Uirtus quid sit describitur. Lectio. lxvj. C.
Uirtutis gaudiū quadruplr gaudiū mundi
excedit. Lectio. lxvj. B.
Uirtus facit duplicem paradisum. ibidē. D.
Uirtuosa mens assimilat paradiso celesti in
quattuor. Ibidem. D.
Uirtutū magistri pauci vitior totus mun-
dus plenus. Ibidem in fine
Uirtutes theologice cōprehēdūtur sub car-
dinalibus. Lectio. cviij. C.
Uirtutes cardinales q̄druplicter variātur.
ſm macrobiū. Ibidē añ B (xxxviij. i fi.
Uirtutes morales an sint conexe. Ibidē C et
Uirtutes theologice que sint z ad q̄d vtiles
Lectio. iij. B. (xiij. B
Uirtutes cardinales an maneāt ī patria. l.
Uirtutis tria signa in operatōne hūana. lec.
lxvj. B (xxxviij. in fine
Uirtutē vnā habens quō habeat omes. lec.
Uirtue duplr corrūpit in hoīe. Lec. xlix. A.
Uirtutes sequūtur artes quar alique sunt
pceptorie alie seruitrices. Lectio. cviij. A
Uirtuosi fiūt hoies tripliciter. lec. xcviij. B
Ad ſtuose viuendū multe q̄litates conferūt
Lectio. clxxj. B.
Uirtuosi nomē tria debet habere. lec. xvij. C
Uita nr̄a a trib' describit. Lectio. xliij. C
Uita mala vel vitiosa duo mala facit homi-
ni. Lectio. xlviij. In pncipio.
Uitaz nostrā ſtuose regere pōt quadruplex
consideratio. Lectio. xxvj. B. C.
Uita hūana compatur rebus transitorijs. le
ctio. xvj. C. et lectio. xviij. B.
Uita hūana an sit denuo repanda. l. xvj. B
Uita xpiani hois est duplex actiua z contē-
platiua. Lectio. lxj. B.
Uitam meritoriā in presenti faciūt quatuor.
Lectio. iij. C.
Uite huius breuitas considerāda est nobis
Lectio. clxxj. B.
Uite premiū quid sit, et quō ad illud venie-
mus. Lectio. clxviij. A.
Uite huius qualitas mutabilis considera-
tur. Lectio. clxxj. B.
Uocatōnes diuine quid sint et hūane excu-
sationes. lec. cxliiij. B. Et excusantiū punitio
nes. ibidem p ordinem.
Uocatōnes specialiores tres sunt. lec. cxliiij
circa finem. (lec. xxj. B
Uoluptas carnalis est mala propter q̄tuor.
Uirtuositas impior notatur in tribus. Le-
ctio. xx. ante A.
Uoluptates cincture sūt quatuor q̄bus pre-
cingi debent filij dei. Lectio. xxiij. C
Uortex et vertex quō differāt. l. clviij. B.
Uotū quid sit apud iuristas. lec. clix. A
Uotū quid ſm mgrm sniarū. Ibidem.
Uox tube ante iudiciū extremuz qualis erit.
Lectio. lvj. A.
Uox tube an sit resurrectōnis effectus cau-
salis. Lectio. lvj. D.
Uulnera xpi an post resurrectōem fuerāt ve
ra. Lectio. v. prope finem
Uxor quō regenda sit. Lectio. xliij. C.
Uxor secrete corrigenda. Ibidem
Uxor diligenda complete. Ibidem.
Uxoris dilectio tripliciter sumitur per apo-
stolum. Ibidem.
Uxores bone ex tribus cōmendantur. ibidē
Uxorem ducere volens notet verba Hugo
nis. Ibidem. D.
Uxor malar cōditōnes Ibidē vsq3 in finē
Uxor quō sit regēda discrete. zc. l. xliij. A. B
Uxorādus q̄tuor solet facere. lec. cxvj. A.
Uxoricidiū non est grauius q̄ matricidium.
Lectio. xlj. C.
U littera triplr accipit. lec. cxciiij. C.
ps fuit adeo puus i vtero mris. q nullꝰ
vnq̄ puer fuit tā puus. lec. lxxviij. B
Xp̄s fuit speculū planū cōcauū cōnexum zc.
Lectio. cj. D. (lec. lxxxij. B.
Xp̄s nō quesiuit in terra in aere in inferno.
Xp̄s est dominus misericordie propter tria.
Lectio. cxvij. B.
Xp̄s cur vocauit indoctos et antichristꝰ vo-
cabit doctos. Lec. xcv. E.
Xp̄s figurabat per serpentem eneū multipli-
citer. Lectio. clxxvij. A
Xp̄s fecit nobis triplex argumentū demon-
stratiuū. Lectio. clx. C. (lec. lxxv. A
Xp̄s exigit nobis tria. cor. manus. et aures.
Xp̄s probat suos sicut pbantur nouitij i mo
nasterijs in q̄nq3. Lectio. xxxij. C.
Xp̄s medicus pgustauit nobis amaram me
dicinam. Lectio. xxx. D.
Xp̄s vt medicus pnceps z iudex nos liberat
Lectio. cxxviij. C.
Xp̄s comparat soli propter multas cōueniē
tias. Lectio. lx. A
Xp̄m solem nostrum tria nobis subtrahunt.
Ibidem. B.

Tabula

Xp̄s sol quō cōplet cursuz suū. Ibidē. C.
Xp̄s hz arma arcus z sagittas ad defenden-
dum et diabolꝰ ad sagittandū. l. lxv. A. B
Xp̄s fecit mirabilia sua in genera propt' tria.
Lectio. clxxvij. A.
Xp̄s fleuit q̄ter vt legit in euāge. l. lxxxix. B.
Xp̄s fuit lignū moralr ppter duo. lec. clx. B
Xp̄s lignū plantatū in vtero ṽginis Marie
Lectō. clx. ibidem. C.
Xp̄s lignū floruit frondiuit et fructū fecit. Le
ctio. clx. D. vsq3 in finem
Xp̄s veniēs ad iudiciū quō erit armatus cuz
exercitu. Lectio. lxx. C.
Xp̄s passus ē in omi suo sensu vt soluerz om
niū sensuū delicta. Lectio. clxj. B.
Xp̄i passio est nr̄a redēptio preciosa dolorosa
zc. Lectio. cxxxvj. B. C. D.
Xp̄i vulnera z cicatrices an post resurrectio-
nem fuerint vere. Lectio. v. prope finem
Xp̄o venienti ad iudiciū oia seruient contra
reprobos. Lectio. lxxj. A.
Eius capit q̄nq3 mōis. l. vij. A
Zizania raro deest trib' semini-
bus sparsis in agro iuuentutis
Lectō. clv. B. et lec. xcij. D.
Zona q̄druplici accingi debent viri eccl'iasti
ci. Lectio. xxiij. C.
Zoroastres risit i sua natitate. l. lxxxix. B.

Sequūtur questiōes.

Utrū abraam peccauerit dicendo vxorē suā
A sororē suam esse. Lec. cxxvj. A.
Utr acceptio psonar sit pctm̄. lec. lxxviij. A
Utr acceptio psonar sit dispensando cū no
bilibus et nō cum pauperib'. l. lxxviij. C. D.
Utrū adam in statu innocētie ratōnabiliter
fuit custoditus a deo. Lectō. cxxiiij. B.
Utrū in actu adulterij vir grauius peccet q̄
mulier. lectio. xlv. C.
Utrū amicitia boni viri postmodū peruersi
sit dissoluenda. lectō. ccvj. B.
Utrū amicitia talis sit statim dissoluēda an
te pmeditatōem. Ibidem.
Utr amicū talem habere debeat tanq̄ alie-
num. q̄ si nunq̄ fuisset amicus. Ibidem
Utrū angelus exterminator egipti fuerit bo-
nus. lectō. cc. B.
Utrū angeli boni puniant aīas in purgato
rio. Ibidem. B.
Utrum anime defunctor habeant distincta
loca. Lectō. xxx. B.
Utrū anima sit imortalis. Lectō. xiiij. B.
Utrū possit probari rōne naturali. aīam esse
immortalem. Ibidem.
Utrū ars magica sit hoibus rōnabiliter in-
terdicta. lectō. clxxxix. D.
Utrū beati post diez iudicij gaudebūt de pe B
nis damnator. lectō. lxx. B.
Utr bellū possit esse licitū xpiano. l. cxiij. B.
Utrū bndicti o iacob pro isaac tenuit. ex quo
nō intendit. l. clxxiiij. B.
Utrū beneficia nō recognoscētes debeāt di-
ci ingrati. lectō. clxxxv. B.
Utrū characteres et figure habeāt aliquam C
potestatē vel vim. Lectō. clxxxix. in fine
Utrū castrare liceat alicui seipm ppter conti-
nentiā seruandā. Lectō. xxxix. B.
Utrū cartule verba sacra continētes sint lici
te portande. lectō. clix. in fine.
Utrū ꝯiugatus resuscitatꝰ teneat terato cō
iungi vxori pristine. Lectō. xliiij. A
Utrū corpus primi hois fuisset incorrupti-
bile si. zc. Lectio. xxix. B.
Utrū corpus glosum quatuor dotib' sit do
tandum. Lectō. xxxiij. D.
Utrū damnati puniantur p corpales tene- D
bras. Lectō. lxx. C.
Utrū damnati in inferno agant penitentiaz
de eo q peccauerūt. Lectio. lxvij. C.
Utrū deus sit in qualibet creatura adoran-
dus. lectio. c. D.
Utr deus possit sine nauis subsidio homi-
nes saluare in maris piculo. Lectio. clx. A
Utrū diuinatio p somnia sit licita. l. ccj. B.
Utrū electores platorū teneātur eligere me- E
liorem. Lectio. cxix. B.
Utrū p electōem melius sit habere reges q̄
per successionē. Lec. cxix. B. (l. xlij. C
Utrū filius teneat p oia parentib' obedire.
Utrū filij ppter defectū parentū licite patian F
tur dānum. lectio. xlj. B. (lec. xxj. B
Utrū fornicatio simplex sit peccatū mortale
Utrū fornicādo vir plus peccet q̄ mulier. le
ctio. xlv. E
Utrum hō adiutus gratia dei possit mereri
ad condignū. Lectio. xxxv. B
Utrū hō ex charitate plus teneatur diligere H
deū q̄ seipm. Lectio. xix. B.
Utr ignis corpal' punit in inferno dānatos
Lectio. clxxxviij. A. (lec. lxx. D.
Utrū ignis purgatoriꝰ inuoluat reprobos. I
Utrū imagines aliquas liceat xpianis ado
rare. Lec. clvij. B. (tur. l. clix. C
Utrū imagines astrologice sint alicuiꝰ vir-
Utrū israelite fecerint furtū spoliantes egy-
ptuz Lectio. cxxxiij. A
Utrum iudei cognouerint christū esse deum
Lectio. xxvj. A.

Utrū in iudicio dei fiat aliqualiter disceptatio vocalis. Lectio.lvij.C.
Utrū iurandi frequentia sit peccatū. Lectio cij.C.et lec.clxvij.B. (lec.ij.C.
Utrꝝ iusticia vtilior sit respublice ꝙ̃ amicitia
Utrꝝ iusticia originalis includat aliqđ donū
L supnaturale. Lectio.xiij.C.
Utrū leges patrias liceat mutare pro melioribus. Lectio.cxcviij.D.
Utrꝝ liceat iudici innocentē ꝯdemnare propter allegata et probata. Lectio.lxxviij.B
Utrꝝ mrimonialꝭ actus sit ꝟtuosus.l.xliij.C.
I Ibidem habenᵗ sex conclusiones
Utrū manna vnicuiqꝫ sapuerit ad placitum Lectio.clxxxij.A.
Utrū membris et sensibꝫ corporis sit imputandū peccatū. Lectio.cxl.B.
Utrꝝ mors sit pena inflicta pro peccato primi parentis. Lectio.xlvij.B.
Utrū misc̄dia dei tantū egeant pctōres
Utrū moyses et helyas vere apparuerint cū dn̄o in transfiguratōne. Lectio.x.B.
Utrū mūdus purgandus sit p ignē.l.lxxj.C
N Utrū negligentia quelibet sit pctm̄ mortale Lectio.xxxvj.C.
Utrū nubes vel nebula p calorem solis aggrauatur. Lectio.xvj.A (lec.xvij.D
Utrū negligere famā homini sit ꝟtuosum.
O Utrū obseruatio signoꝝ ad p̄cognoscendos euētus sit licita vel supstitiosa Lectio.clix.B
Utrū occidere liceat viro vxorē suam adulteram dephēsam. Lectio.xlj.C.
Utrū occidere liceat xp̄iano paganuꝫ p vim Lectio.lxv.C. (lec.ciiij.B.
Utrū om̄ia subdūtur gubernatōni diuine.
Utrꝝ oīa deꝰ disponat misc̄diter.l.cliij.D.
Utrꝝ opprimere iustū p potētiam sit licitum. Lectio.xxij.B.
Utrū opera dei om̄ia misc̄dia ꝛ iusticia pagūtur equaliter. Lectio.lij.B.
Utrum oratio sit potior inter ptes satisfactorias. Lectio.ccij.D.
Utrum om̄e corpus hūanum sit incinerandum. Lectio.xv.A.
P Utrū peccata p penitentiā deleta sint in iudicio generali reuelanda. Lectio.vij.B.
Utrum pena dānatoꝝ debeat dici corpalis. Lectio.clxxij.B.
Utrꝝ penitēt̃ dolor possit eē nimiꝰ.l.lviij.B
Utrꝝ penitere possit malꝰ senex ī articlo mortis vtiliter. Lectio.xlviij.B.
Utrꝝ petrus peccauerit pcutiendo seruū pontificis in orto. Lectio.lxv.E.
Et ibidē habeᵗ de moyse q̇ occidit egyptiū

Utrꝝ philosophi possint aliq̄liter excusari ꝺ nō cognoscendo deū. Lectio.clvj.A.
Utrꝝ ples sequi debeat cōditionē pris in libtate et in seruitute. Lectio.cv.C.
Utrꝝ ꝓphetie donū ꝯferaᵗ solis amicis dei.l. (cij.B.
Utrꝝ religiosis liceat intēdere studijs litteraꝝ. Lectio.xcv.B.
Utrꝝ religiosus resuscitatus teneaᵗ ad suam religionem. L.xliij.A. R
(xcv.circa finē
Utrꝝ religiosꝭ liceat p̄dicare ꝟbū dei. Lectio
Utrū resurrectio oīm generaliter sit futura. lec.xviij.A. (ulterādo.l.xlv.E
Utrꝝ sacerdos plꝰ peccet fornicādo ꝙ̃ vir ad
Utrꝝ sacerdos secular̃ fornicādo plus peccꝫ ꝙ̃ religiosus nō sacerdos.lec.xlv.in fine S
Utrꝝ saluti nc̄aria fuerint supnaturalia reuelanda. Lectio.xxviij.B.
Utrꝝ sancti iudicabūt actiue. Lec.xxxliij.C.
Utrꝝ secretū sue fidei ꝯmissum sit reuelandū ad p̄ceptū sui iudicis. Lectio.xxiiij.B.
Utrꝝ senex malus possit fructuose penitere. lec.xlviij.B. (sit licita.l.clix.B
Utrꝝ signoꝝ obſuatio ad ꝯgnoscēdū futura.
Utrꝝ sol illuminet infra terrā. Et an planetas inferiores. Lectio.c.iij.B. (l.v.B.
Utrum spūssanctus effugit oēm fictionem.
Utrꝝ stellaꝝ motꝰ habeat sciam.l.xcviij.B
Utrꝝ spūssancti gr̄a detur nc̄ario hōi ꝙ̃tum pōt se prepanti. Lectio.cxlv.C.
Utrꝝ trāsfiguratio xp̄i sit ꝟa vꝫ ficta.l.v.B. T
Utrum veritas sit sponsa formosa ꝛ amabilis.ꝛc̄. Lectio.x.C. V
Utrꝝ vigilia cōseq̄tur natū in p̄ma creatione an somnus. Lectio.lxxxviij.C.circa finem.
Utrꝝ vini vsus sit homini licitꝰ. Lectio.xx.A
Utrꝝ ꝟginitas sit ꝟtus moralꝭ.lec.xxxviij.A.
Utrꝝ ꝟginitati debeaᵗ aureola.l.xxxix.B.
Utrꝝ ꝟtutes cardinales manebūt in patria. Lectio.xiij.B
Utrꝝ p̄ter virtutes morales acq̇sitas necesse sit ponere theologicas. Lectio.iij.B.
Utrꝝ vita hūana sit denuo repanda.l.xvj.B
Utrꝝ in iudicio finali erit aliq̄ disceptatio vocalis. Lectio.lvj.C.
Utrum vox tubalis erit causa resurrectōnis corporum. Lectio.lvj.D.
Utrꝝ vulnera xp̄i et cicatrices post resurrectionē fuerūt vere.lec.v.ꝓpe finē (xxvj.A
Utrum christus orauit pro oībus iudeis in cruce. Lec.xxvj.A. X
Utrꝝ xp̄s fuerit violēter occisus.l.xxvij.B
Utrꝝ in christo fuerit necessitas moriēdi. Lectio.lxxxvij.C.

Expliciūt questiones.

Opus p̄clarissimū eximij domini magistri Roberti holkot sacre theologie moralissimi atqꝫ doctissimi professoris ordinis fratrū predicatoꝝ sup sapiam salomonis quā philo disertissimus collegit. Cōtinens postillā accurate ac sūma enucleatōe elaboratā Cū singularibꝫ questionibꝫ ad oēm materiā, tā scholasticā atqꝫ disputabilē, ꝙ̃ ad populū p̄dicabilē vtilissimis Atqꝫ solēnes, nō mō diuinaꝝ lr̄arū, veꝝ et phoꝝ atqꝫ famosoꝝ poetaꝝ ad easdem materias cōgruenter applicatas, allegationes.

Dominus pe

tra mea et robur meū.ij. Reg.xxij. Artes et sciētie hūanis studijs adinuēte p occasionē q̄druplicem materiā glorie sibi sumūt Artes nāqꝫ q̄dā glose videnᵗ ex auctore iperiali nobilitate, q̄dā ex p̄ncipioꝝ naᵗali subtilitate, q̄daꝫ ex occultoꝝ materiali difficultate q̄dā ex officioꝝ gn̄ali vtilitate. Prime āt sunt artes ciuiles siue politice. Scđe sunt artes puerilee ꝛ mathēatice. Tertie sunt artes subtiles et physice. Quarte sunt artes seruiles ꝛ mechanice Sed sacre scripture subtilitas hoībus inspirata diuinitꝰ, p cuiusdā p̄rogatiue p̄uilegiū singulare. q̄tuor istas cās honoris et glīe sibi vendicat merito sup oēs, vtpote cuiꝰ auctore nihil sublimiꝰ, q̄ dn̄s Cuius tenore nihil solidius q̄ petra. Cuius vigore nihil potētius. q̄ robur. Cuiꝰ valore nihil locupletius, q̄ mea et meū. vt sic soli sacre scripture cōueniat merito dicere ꝟba thematis p̄assumpti. Dn̄s petra mea ꝛ robur meū In q̇bus quo ad q̄tuor eius cās, efficientē et materialē, formalē, et finalē, q̄tuor significāt eā et extollūt. videlꝫ. Munimētū maiestatis. fundamētū firmitatis. cōplemētū ptātis, ꝛ emolimētū ꝓprietatꝭ. Primū mḡnificat, Scđꝫ ratificat, Tertiū fortificat Et q̄rtū dignificat Munimētū maiestatꝭ quo ad cāꝫ efficiētē notatur cū p̄mittiᵗ dn̄s, De quo. ps. Uox dn̄i sup aquas, deus maiestatis intonuit dn̄s super aq̄s multas Fundamētū firmitatis q̇ ad materiā subiacentē notaᵗ in petra. Ecc̄i.xxvj Fundamēta eterna sup̄ petrā solidā ꝛ mādata dei in corde mulieris scīe.i. militātis ecclīe ſm glo. Cōplementū ptātis q̇ ad formā relucētē importat robur, vt de ea digne verificeᵗ illud Esa.xl. Dat lasso ꝟtutē. et his q̇ nō sunt fortitudinē et robur mltiplicat Emolimentū ꝓprietatis q̇ ad finē ꝯseq̄ntē designaᵗ i duplici p̄noīe possessiuo mea et meū, vt digne dicat illud Deutero.ij. Cōcrescat vt pluuia doctrina mea, fluat vt ros eloq̄um meū. Dn̄s inꝙ̃ petra mea et robur meū. Circa p̄mū est aduertendū. ꝙ auctor egregie huiꝰ sacratissime facultatibꝫ i ipis auditoribꝫ q̄tuor dispōnes ꝟtuosas req̇rit. s. intētionis simplicitatē, estimatōnis huilitatē. cōicatōnis liberalitatē, et opationis ꝯformitatē. Primo dico, req̇rit intentōis simplicitatē. Iuxta illud Sap.j. Sētite de dn̄o i bonitate, ꝛ i simplicitate cordis q̄rite illū. Nā sicut nemo p̄t duobꝫ dn̄is ſuire Aut eī vnū odio hēbit, ꝛ alteꝝ diliget Aut vnū sustinebit et alteꝝ ꝯtēnet Math.vj. Ita nemo p̄t distictis facultatibꝫ vtilitᵗ applicari. Et iō sicut dr̄ Math.iiij. Dn̄m deū tuū adorabis et illi soli ſuies, eius scp̄turis totalr̄ intētēdo, Scđo req̇rit spūssctūs i auditore scripture estimatōis humilitatem vt siue doctor siue discipulus humiliter sentiat de seipso. Iuxta p̄ncipalꝭ mgr̄i exēplū. Ioh.xiij. Uos vocatis me mgr̄ et dn̄e. et bn̄ dicitis, suꝫ eteni si ego laui vr̄os pedes dn̄s et mgr̄, et vos debetis alter alteriꝰ lauare pedes Exēplū ei dedit mgr̄ nr̄ in seip̄o rep̄mēs inflationē. ꝛ ad alios indignationē, eo ꝙ scia inflat si charitas nō assistat. Et ī mlta sapia sit multa indignatio. Eccs.j. De ista materia loq̇tur Bern̄. sup cañ. ſmone. xlj. Et dicit sic. Ue q̇ bn̄ de deo ꝛ assentire ꝛ eloq̇ acceperūt, si q̄stū estimauerūt pietatē. si ꝯuertāt ad inanē gl̄am qđ ad lucrū dei acceperūt erogādū. si alta sapiētes huilibus nō cōsentiāt. Paueāt illud qđ in ꝓpha legiᵗ dicēte dn̄o, Dedi eis auꝝ meū et argentū ipi aūt de argēto meo et auro meo opati sunt Baal, hec Bern̄. Tertio req̇rit auctor scp̄ture sacre i auditore ip̄ius cōicatōis libalitatē, vt qđ sine fictōne didicit, sine inuidia cōicet. Sap.vij. Sicut em̄ dic̄ Seneca Sapia est nobilis ai possessio, auaꝝ dedignās possessorē, q̄ cū sit distributa recipit incremētū seu augmētū. Et Augꝰ. de doctrina xp̄iana. c.v. Oīs res q̄ dādo nō deficit dū hētur ꝛ nō daᵗ, nondū hētur q̄mō hn̄da sit. Est em̄ officiū sapientis rudiores īstruere. ꝛ minꝰ informatos curialitᵗ supportare. Iuxta illud Esa.l. Dn̄s dedit mihi linguā eruditā, vt sciā sustētare illū qui lapsus est ꝟbo. Quarto req̇rit opatōis cōformitatē. Nō em̄ decet subtilr̄ sape ꝛ ſuilitᵗ viuere, q̄ Prouer.ix. Pricipiū sapie timor dn̄i, et scia scōꝝ prudētia. Prudētia em̄ est rcta rō agibiliū. sic dic̄ Aristo.vj. ethico. Sic em̄ auctor sacre pagine deus sciaꝝ dn̄s ē, Ita sacra scp̄tura oīm facultatū dn̄a dici debꝫ, ꝛ nō illa

vana metaphĥica, quā dctā sciaꝝ et dñaꝫ Ari
sto. vocat seu estimat. ꝓmo metaph. c. ij. Isti⁹
em̄ dñe misterijs reuerēdis, artes ꝛ scie liba-
les tenētur intēdere, sic̄ oculi ācille in manib⁹
dñe sue, q: sic̄ dic̄ glo. q̄dā interlinea Leuit. ij
Oēs artes phice eo fine distiguūtur vt p eas
q̄si quodā nouo instrumēto theologia sacra-
D tissima pferat̄ De ista dōa theologia figurati
ue scribit̄ Hester xv. ꝙ assumpsit duas famu
las et sup vnā q̄dem innitebat̄ q̄si pre delitijs
ꝛ nimia teneritate corp⁹ suū ferre nō sustinēs
altera āt famulaꝝ seq̄bat̄ dñam. defluentia in
humū indumēta sustētas. Moralit̄ ꝓma ista
rū famulaꝝ est sapia phoꝝ. Scda ē lex pōtifi
cū et impatoꝝ Sup ꝓmā sacra theologia cū
sit sibi ipi sufficiēs et robusta, pre delicijs tn̄ si
mulat se inniti q̄si dcis ꝛ mōis eoꝝ loq̄ndo, op
ponēdo, rn̄dēdo, pbādo. et reprobādo, non p
ncītate. sꝫ pre delicijs vtit̄ sic̄ placꝫ. Scda ve
ro, s. lex pōtificū ꝛ impatoꝝ dñam seq̄ dꝫ ꝛ ei⁹
indumēta i terrā defluētia, i. iura de decimis
et oblatōnib⁹ et alijs tpalib⁹ q̄bus ad tp̄s in
uestit̄ eccl'a sustētare Et signāter di ꝙ ista fa-
mula dñam seq̄bat̄. nimis em̄ pīculosuꝫ ē ꝛ i-
cōuenies et absurdū, ꝙ cū sua dña pari passu
incedat, ꝙ ipa de fidei articul. de eccl'ie sacra-
mētis, de visiōe btōꝝ vel pōdere pctōꝝ deter
miet, iuxta ꝟba legū in terrenis negocijs vsi-
tata, h̄ em̄ catholicos in scismaticos ꝛ infide
les. et doctores i adulatores cōuertit. sic̄ recē
ter vob occurrit. ꝛ nup expimēto vidist̄. Hec
em̄ facultas ē illa ācilla Agar, de q̄ scribit̄ in
figura Gen̄. xvj. ꝙ ɔcepisse se videns ɔtēpsit
dñam suā. et afflicta dñam suā fugit, fugiens
sub his ꝟbis ab āgelo reuocat̄. Reuertere ad
dñam tuā et humiliare sub manib⁹ ei⁹. Leges ei
et canones istis tpib⁹ mirabilit̄ fecūde cōcipi
unt diuitias ꝛ pariūt dignitates. Et iō sacra
scp̄tura q̄ est oim̄ sciaꝝ dña derelicta ē, ꝛ ad il
las ɔfluit q̄si tota mltitudo scolariū, his die-
bus et flebilis adiplet̄ lamētatio Hiere. Tre
no. j. Fctā est q̄si vidua dña gētiū. Hec ē etiā
cā q̄re nō solū illa. imo ancilla sua ꝓma phia
vix a paucis respectiue modernis tpib⁹ freq̄n
tat̄. Sicut plāgit Ouidi⁹ de vetula. li. j. sic di
cēs. Oēs declināt ad eā q̄ lucra mīstrat Utq̄
sciāt discūt pauci. plures vt abūdēt. Sic te p
stituūt o ꝟgo sctā. sic te venalē faciūt cast̄ am
plexib⁹ aptā Nō te ꝓpter te q̄rētes sed lucra p
te. Ditariq̄ voluit poti⁹ q̄ꝫ philosophari Et i
fra sic. Exiliū patit̄. ꝛ philo pecunia regnat.
Sꝫ caueāt sibi ne dñam hāc ɔtēnāt, q: ad eā
opꝫ oēs finalit̄ reuerti. ꝛ sub manib⁹ ipi⁹ hu-
miliari si tn̄ velint saluari. Nō em̄ de legib⁹ ill.

sꝫ de ista sola di p p̄s. Btūs hō quē tu erudie
ris dñe, ꝛ de lege tua docuer̄ eū. Sic ḡ decla
ratū est munimētū maiestat̄ sacre scp̄ture sciē
tiaꝝ dñe, qđ est ꝓncipiū ꝓncipale in themate E
lcōnis. Scđm ꝙ scp̄turā sacrā ɔmēdat i ver
bis istis. ē fundamētū firmitat̄ q̄ ad materiā
subiacētē. cū di petra. Hec ē ei petra aq̄sa ad
potādū Petra mellosa ad cibādū Petra olei
pforata ad lenimētū penitētiū. Petra scādali
destinata ad detrimētū discredētiū Primo di
cē ꝙ sacra scp̄tura ē petra aq̄sa ad potādum.
De q̄. j. Corinth. x. Bibebāt āt oēs de spirita
li cōseq̄nte eos petra Et Sap̄. xj. Sitierūt ꝛ
iuocauerūt te dñe ꝛ data ē illis aq̄ de petra al
tissima Est em̄ petra altissiā ꝓpter ei⁹ sublimi
tatē. dulcissia ꝓpter ei⁹ suauitatē. durissima p
pter ei⁹ difficultatē. vt merito possit dicere il-
lud Esa. l. Posui faciē meā vt petram durissi
mā, et scio qm̄ nō cōfundar. Faciē, i. noticiaꝫ
sensuū diuersoꝝ. In facie ei naturalr̄ patent
sensus, ꝛ scio qm̄ nō cōfundar. Licet em̄ here
ses sp manebūt i mōo vsq̄ ad finē mūdi sic̄ di
cit q̄dā glo. Esa. vij. Cōtra eos tn̄ sp erūt qui
dā spūales doctores i eccl'a sicut dic̄ alia glo.
Exo. xxvj. Et iō signāter dic̄ scp̄tura. Scio q̄
niā nō cōfundar. Nec mirꝝ Edificata ē em̄ su
pra firmā petrā De q̄. j. Corinth. x. Petra aūt
erat xp̄s. cui null⁹ heretic⁹ nec phs ɔpat̄ sic̄ i
p̄s. Absorpti sūt iūcti petre iudices eoꝝ. glo.
iudices eoꝝ sūt potētes ꝛ doctores q̄ d̄ morib⁹
iudicabūt plato pithagoras ꝛ aristo. absorpti
sunt petre iūcti. i. ɔpati xp̄o. p se vident̄ aliq̄d
dicere, sꝫ iūge et cōpa eos xp̄o ꝛ nihil sūt. mor
tui iacēt. et stulta ē sapia eoꝝ. hec glo. Scđo
ista petra ē mellosa ad cibādū. de q̄ p̄s. Ciba-
uit eos ex adipe fru. et de pe. melle satura. eos
Un̄ Hugo de didascolō. li. iiij. c. iiij. Diuia e
loq̄a aptissime fauo cōpant̄. q̄ etiā ꝓpter sim-
plicitatē ꝟmōis arida apparēt exteri⁹. ꝛ intus
dulcedine plena sūt Sic̄ em̄ lac ꝟm medicos
meli⁹ nutrit si sugat̄. Ita mel sacre scp̄ture si
sugat̄ p studiū et deuotionē multo meli⁹ nu-
trit q̄ꝫ si p breuē auditionē facilr̄ capiat̄. Et iō
de deuoto theologo di. Deutero. xxxij. Cōsti
tuit eū sup excelsaꝫ terrā. vt comederet fruct⁹
agroꝝ vt sugeret mel de petra. Cōuenīēter āt
sacre scp̄ture difficultati dulcis ꝛ vtil' suaui-
tas ē ānexa, q: ꝟm Horatiū in poetria sua, ꝛ ē
ad ꝓpositū Oē tulit pūctū q̄ miscuit vtile dul
ci. Oē tulit, i. poeta q̄ in libro suo approbatio
nē et fauorē habuit oim̄ romanoꝝ Popul⁹ ei
roman⁹ in q̄nq̄ ordines erat distictus. Erāt
em̄ pres cōscripti, senatores, ordinarij, eq̄tes
plebs, Si ḡ poeta q̄cūq̄ opus nobile edidis

set corā ꝓplo publice legebat̄, si generalit̄ pla-
cuit, vnusq̄sq̄ ordo vnū pūctū apposuit i fine
scripti, et tūc carmē illud deinceps autētius hē
bat̄, et ideo docet Horati⁹ ꝙ q̄ vult opus su-
um oibus placere, videat ꝙ opus suū hēat il
la duo. s. ꝙ sit delectabile ꝛ vtile q: oē tulit pū
ctū qui miscuit vtile dulci. hoc āt maxime fac̄
sacra scp̄tura. Un̄ Aug⁹. de vera inocētia. ca.
lxvj. Bone inq̄t in scp̄turis sctis mysterioꝝ
pfunditates q̄ ob hoc teguntur ne vilescāt. ob
hoc q̄rūtur vt exerceāt. ob h̄ apiūtur vt pate
ant. Est igit̄ hec sacra scp̄tura petra mellosa
ad cibandū. Tertio sacra scp̄tura ē petra olei
pforata ad lenimētū penitētiū. de q̄ Job. xxix
Petra fundebāt mihi riuos olei Perforat̄ āt
p acutas et subtiles expōnes, vt aia deuota i
triseccus introgressa i xp̄i āplexib⁹ delectet̄ cū
spōsa, de q̄ Can̄. ij. Colūba mea i foraminib⁹
petre. Hec sunt foramia domūcule siue case,
in q̄bus iuxta cognitōnis mei ɔsensuꝫ cōuer
sari debeo. sicut em̄ nomē a robore deriuatū.
ita cognomē hēo a foramie case datū. Et iōo
sicut nomē meū robtus in robore, ita holkot
cognomē intueor i foramie petre. Igit̄ sacre
scp̄ture foramē ingressus rogabo cuꝫ moyse
Exo. xxxiij. Dñe ośde mihi gl'am tuā. Et ipe
dignabit̄ mihi rn̄dere. Tu iuenisti grām co-
rā me. et temetipm noui ex noie. ego ośdā oē
bonū tibi Ecce ē locus apud me ꝛ stabis sup
petrā Cūq̄ trāsibit gl'a mea ponā te i foramī
ne petre et ptegā te dextera mea Quarto sa
cra scp̄tura ē petra scādali destinata ad detri-
mētū discredētiū. de qua. j. Pet. ij. Nō credē-
tib⁹ aūt lapis quē reprobauerūt edificātes. h̄
factus ē in caput āguli, ꝛ lapis offensionis, ꝛ
F petra scādali. his q̄ offendūt ꝟbo, nec credūt
in q̄ et positi sūt Tertiū ꝙ sacrā scp̄turā ꝓn
cipalit̄ cōmēdat ē cōplemētū ptātis q̄ ad for-
mā relucentē. q: robur. Robur nāq̄ sciaꝝ se-
culariū nō excedit ptātē rōnis hūane. sed cer
te robur sacratissime theologie ē prime ꝟitat̄
auctoritas. q̄ cuiuslibet ingenij vim excedit.
Et iō hec vnūquēq̄ theologū ɔsolat̄ ꝛ admo
net dicēs illō Deutero. xxxj. Cōfortare ꝛ esto
robust⁹. Quasi diceret. Esto robust⁹ ad expu
gnādū, ad supportādū, ad alleuiādū, ꝛ tolerā-
dū. Ad expugnādū errores ꝛ vitia Ad suppor
tandū honores ꝛ officia. Ad alleuiādū dolo-
res et supplicia. Ad tolerādū terrores p iusti
cia Primo tenet̄ doctor catholic⁹ realit̄ ēē ro
bustus ad expugnādū errores ꝛ vitia iuxta ꝫe
lū sctōꝝ patꝝ q̄ nos in eccl'a pcesserūt Talis
fuit helyas. sicut. iiij. Reg̃. ptꝫ. q̄ robust⁹ dña
tor interp̄tat̄. Talis fuit Dauid sic̄. ij. Reg̃.

ptꝫ. q̄ manu fortis interp̄tat̄ Talis fuit boos
de q̄ Ruth. iiij. qui silr̄ interp̄tat̄ robust⁹ Tal'
fuit oza q̄ arcā declinantē manu voluit erexis
se. ij. Reg̃. vj. q̄ silr̄ interp̄tat̄ robust⁹ Et mul
ti alij de q̄b⁹ verificat̄ illud. Judic̃. xx. Oēs
robustissimi pugnatores. Scđo tenet̄ esse
robust⁹ ad supportādū honores ꝛ officia, vt
sit q̄si coiūna ad supportādū eccl'am militātē
In cui⁹ figurā salomō i porticu tēpli dei du-
as colūnas collocauit, q̄ruꝫ vnā vocauit Ja
chin qđ est firmitas, et alterā boos qđ sonat
robur vel in robore. iij. Reg̃. vij. Porticus tē
pli dei, i. celi. est eccl'a militās cui⁹ gl'a creatur
ꝛ crescit si ei⁹ honores ꝛ onera deferātur sapi
entib⁹ et robust̄. Juxta illō. Prouer. xj. Mu
lier grōsa, i. militās eccl'a inuenit gl'aꝫ, ꝛ robu
sti habebūt diuitias, q: sicut scribit̄ Prouer.
xxiiij. Uir sapiēs ꝛ fortis, ꝛ vir doct⁹ robust⁹
et valid⁹. Tertio tenet̄ doctor catholic⁹ esse
robust⁹ ad alleuiādū dolores ꝛ supplicia q̄ in
terdū iniuste inocētib⁹ inferūtur. Juxta illud
Esa. xxxv. Cōfortate manus dissolutas ꝛ ge-
nua debilia roborate, vt sibi merito dici pos-
sit illud Job. iiij. Ecce docuisti plīmos ꝛ ma
nus lasses roborasti, vacillātes ɔfirmauerūt
ꝟmones tui. ꝛ genua debilia ɔfortasti. Quar
to tenet̄ theolog⁹ esse robust⁹ ad tolerādū ter
rores p iusticia ꝛ veritate sane doctrīne. q: ꝟm
Greg̃. xxvj. moral' ca. xxix. expōnēs illud job
xxxvj. Pro robustis ppli ascēdāt Robusti sūt
illi q̄ p veritate quā detinēt despici nō times
cūt. Robusti sūt illi q̄ ad vincēduꝫ hui⁹ mūdi
desideria cōualescūt, sed p robust̄ ppli tūc as
cendūt si p negligētiā agit̄ vt doctoꝝ ꝛ fortiū
loca indocti ac debiles sortiātur. hec Grego.
De talib⁹ nāq̄ verificat̄ illud Hiere. lj. Deuo
ratū est robur eoꝝ, facti sūt q̄si mulieres. Nō
sic viri theologi q̄bus p veritate defendenda
districte di Josue. x. Nolite timere nec paue
atis, cōfortami ꝛ estote robusti Quartū ꝛ vl
timū qđ sacrā scripturā extollit ē emolimētuꝫ
ꝓprietatis q̄ ad finē ɔsitē, qđ notat̄ cū di, mea
et meū. Cū em̄ sit sciaꝝ dña. sicut supius ē p-
batū, iuste sibi cōuenit pnoib⁹ istis vti. Ipa
em̄ est q̄ singularit̄ dicit Prouer. viij. Meū ē
cōsiliū et mea ē eq̄tas, mea ē prudētia. mea est
fortitudo. Ubi q̄tuor sibi appropat ꝟtutes i
signes. Cōsiliū discernēdo. eq̄tatē exeq̄uēdo,
prudētiā in pcauēdis, ꝛ fortitudinē in sustinē
dis Ut aūt p studiū sacre scp̄ture has ꝟtutes
diuitus cōseq̄mur. dicā iam i fine lcōnis illō
qđ scribit Cassiodor⁹. li. suo institutionū di-
uinaꝝ lraꝝ ca. vlti. Precita dñe legētib⁹ pfectū
legē tuā q̄rētib⁹, remissionē oim̄ pctōꝝ, vt qui

desiderio mḡno ad lumē scꝑturaꝝ tuaꝝ ꝑue-
nire cupim⁹, nullis pctis caligātibꝫ obscure-
mur ⁊ trahem⁹ ad te ꝟtute oīpotētie tue, ⁊ nō
reliq̄s sue volūtate vagari q̄s p̄cioso sangui
ne redemisti. Qd̄ nob̄ cōcedat ⁊c̄.

Lectio I.

Diligite iusticiam

qui iudicatis terrā. Circa libꝛuꝫ
istū q̄ liber sapie nūcupaꝛ sūt in ṗn
A cipio tria notāda. Pꝛimū est de ei⁹ noie. Se-
cūduꝫ de ei⁹ auctore. Tertiū de ei⁹ fine. Cir
ca nomē hui⁹ libꝛi dico, ꝙ iste ē titulus sapia.
Et est sciēdū ꝙ tripl'r accipiꝛ a diuersꝫ. Nā pꝛi
mo apud ꝑipateticos dꝛ vna ꝟtus intellectu
alis ⁊ speculatia inter oēs ꝟtutes intellectua
les nobilissima. Et sic de ea tractat Aristo. vj
ethi. ca. vj. Et. j. metaph. ca. v. vbi descꝑtionē
sapiētis iuestigat talē. Sapiēs est q̄ scit oīa ⁊
difficilia ꝓpter certitudinē et cām. ipm scire ꝓ
pter se q̄rens, ⁊ alios ordinās ⁊ ꝑsuadēs. Eti
am ibidē dic̄ ꝙ sapiens debeat nō solū scire ꝑ
cās, sꝫ etiā ꝑ altissimas cās. Hoc aūt nomē sa
piēs in latino, sophos i greco interꝑtaꝛ. Vñ
antiq̄tus añ tp̄a pythagoꝛe oēs q̄ se studio sa
piētie mācipārūt sophi dicebanꝛ. tādē pytha
goꝛas ille famosus q̄ tāte fuit auctoꝛitatis in
ꝓplo ꝙ de eius snīa nulli licuit disputare in-
dicās ꝙ p̄sūptuosuꝫ eēt sic vocari, cū interroga
reꝛ q̄d se ꝓfitereꝛ, nō sapiētē sed phm. i. ama-
toꝛē sapie se vocauit, eo ꝙ se sapiētē ꝓfiteri ar
rogātissimū videbaꝛ. sic̄ dicit Aug⁹. viij. de
ci. dei ca. ij. Ex q̄ p̄tꝫ ꝙ auctoꝛ hui⁹ libꝛi phus
dici p̄t. Scd̄o apud theologos accipiꝛ sapia
ꝓ dono supnaturali siue infuso ꝑ qd̄ hō noti
ciā hꝫ diuinoꝝ et hūanoꝝ ex inspiratōe spēa-
li, vel ex q̄dā vicinitate grosa ad deū. sic̄ dicit
Dyoni. ca. v. de diuis noibus, ꝙ hierotheus
patiēdo diuia didicit. Sic̄ aūt sapia acq̄sita
q̄ vocaꝛ naturalis ꝑfectioꝛ ē scia, ⁊ intellectuꝫ
etia ṗncipioꝝ ꝯpꝛehēdit, sicut p̄tꝫ vj Ethi, qꝛ
hec sola ꝯtra negātes ṗncipia arguit. sic̄. iiij.
metaph. dꝛ. Ita hoc donū fidē ꝑsuppōit ⁊ de-
fendit. de hac sapia dꝛ Esa. xj. Requiescet sup e
um spūs dñi. spūs sapie. Tertiō mō accipitur
sapia apud stoycos, et moꝛales phos sic̄ fue-
rūt socrates, seneca, et boeti⁹ q̄ nihil aliud vo
cāt sapiam q̄ꝫ collectōeꝫ ꝟtutū intellectualiū
et moꝛaliū. Et illo mō sapiēs est idē ꝙ ꝑfecte
ꝟtuosus. Vñ de sapiēte sic accepto dic̄ sene-
ca in libꝛo q̄dā q̄ intitulaꝛ de trāq̄llitate aī, ꝙ
in sapiētē nō cadit iiuria. in q̄ libꝛo ꝓbat ꝙ sa
piēs nō p̄ōt offendi, ⁊ ꝙ sapiētis anim⁹ sꝑ est
in trāquillitate, ⁊ ꝙ coꝛ sapiētis ē sic̄ adamas
et m'lta talia de q̄bus alias erit s̄mo. Sic eti
am loq̄tur Lactātius. li. iiij. Virt⁹ cū scia cō
iūcta ē sapia. Naturā em̄ hois ds hāc eē vo-
luit vt duaꝝ reꝝ cupid⁹ et appetēs eēt, sapie
sꝫ et religionis, ⁊ hoies iō fallūtur, qꝛ aut re
ligionē suscipiūt omissa sapia, aut sapie soli
student religione omissa, cuꝫ alteꝝ sine altero
eē nō possit. Et sic mihi videꝛ ꝙ accipit sapiē
tiā auctoꝛ hui⁹ libꝛi. Cui⁹ rō est, qꝛ nomen li-
bꝛi cōiter accipiꝛ a materia de q̄ tractaꝛ. Nā i
hoc libꝛo nō tractaꝛ p̄cipue nec ṗncipalr de a
liq̄ ꝟtute itellectuali vl' moꝛali sꝫ de oi ꝟtute.
Et iō nomē sapie nō h̄ poniꝛ ꝓ dono supna-
turali nec ꝓ ꝟtute itellectuali, sꝫ ꝓ sūma ꝟtu-
tū totali. Qd̄ aūt dic̄ Hiero. i ꝓlogo ꝙ ꝓinde
liber sapie noīaꝛ, qꝛ i eo xp̄i aduēt⁹ ⁊ ei⁹ passio
euidēter exṗmiꝛ q̄ ē sapia dei p̄ris videꝛ eē q̄
dā aptatio modal' vl' ꝯgruētia. mag' q̄ꝫ deno
B miatio lr̄al'. Scd̄o sciēdū de h⁹ libꝛi aucto-
re. Sūt ei apud sctōs varie opiones q̄s au-
ctoꝛ fuerit h⁹ libꝛi. Videꝛ ei Hiero. dicere, ꝙ
philo q̄dā iude⁹ in ligua greca dissertissim⁹, li
brū istū q̄ sapia iscribiꝛ ex m'ltis senīētijs edi
tis a salomōe cōpilauit. Vñ philonis hūc li
brū dic̄ eē nō salomōis, nec hꝛi apud hebꝛos,
nec int' scꝑturas sacras cōputari dēre. Sꝫ cō
tra istā snīam sūt euidētia argumēta. Pꝛio ꝙ i
iiij. li. eccl'astice histo. dꝛ sic Egesipp⁹ ⁊ Erene⁹
oiꝫ ātiq̄ꝝ choꝛ⁹ libꝝ q̄ intitulaꝛ sapia salomōis
eē dixerūt. Itē math. xvij. glo. ꝑdictū erat i li.
sapie. Moꝛte turpissima ꝯdēnem⁹ eū. ḡ ante
passionē xp̄i fuit liber edit⁹. Nō igiꝛ a philo-
ne q̄ floꝛuit tp̄e aplo̅ꝝ. Itē libꝛi philonis eius
dē in eccl'asticis hystoꝛijs nūerātur vbi nō po
niꝛ liber iste. Itē infra ca. ix. dꝛ sic Tu elegisti
me regē ꝓplo tuo, ⁊ iudicē filioꝝ tuoꝝ, qd̄ phi
loni nō ꝯueīt q̄ fuit iude⁹ alexādꝛin⁹ i egypto
s̄m Hiero. li. de hebꝛaicis noibꝫ. Itē ambꝛo.
in li. sup tres q̄ōnes salomōis dic̄. Sapiētis
sim⁹ oim hoim salomō ꝓpha tria ꝓposuit ipos
sibilia. Et infra sic ip̄e i li. sapie sue se dnm oi-
potētē dep̄catū fuisse ꝯmēoꝛat dicēs. Da mihi
dñe sediū tuaꝝ assistricē sapiaꝫ. ḡ vult ꝙ salo-
mō sit auctoꝛ h⁹ libꝛi. Itē btūs augustin⁹ fuit
aliq̄ñ isti⁹ opiois ꝙ iesus fili⁹ sirach fec̄ libꝝ
sapie sic̄ et eccl'asticū. Dic̄ nāq̄ꝫ sic Illi duo li-
bꝛi, vnus q̄ sapia. alius q̄ eccl'astic⁹ inscribiꝛ.
de q̄dā silitudine salomōis eē dicūtur. Nā ie
sus fili⁹ sirach eos cōscꝑsisse cōstātissime ꝑhi
beꝛ. Hāc āt snīam retractauit augustin⁹, ij. re
tractationū, c. iiij. sub his ꝟbis. De auctoꝛe li
bꝛi quē plures vocāt sapiam salomōis, ꝙ et
ipm sic̄ eccl'asticū iesus fili⁹ sirach scꝑsit, nec
ita cōstare sic̄ a me dcm̄ ē postea didici. Et iō
ꝓbabili⁹ cōperi nō esse hūc ei⁹ auctoꝛē. Ex
q̄bus videꝛ ꝙ btūs aug⁹. dubitauerit q̄s fue
rit auctoꝛ hui⁹ libꝛi, vel ꝙ senserit salomoneꝫ
fuisse hui⁹ auctoꝛē. Itē feria q̄rta i hebdoma
da pēthecosten legiꝛ i missa. Dixit salomon fi
lijs israel. Diligite iusticiā q̄ iudicatis terraꝫ.
Cōstat ꝙ eccl'a nec dubiū nec falsum asserere
vult i missa. Propt' istas septē rōnes tenen
das appꝫ ꝙ salomō fuit auctoꝛ isti⁹ libꝛi ṗn
cipal'. Possibile ē aūt ꝙ iude⁹ ille philo q̄ m'l
tū fuit perit⁹ in ligua greca, libꝝ salomōis vl'
libꝛi snīas q̄uocūq̄ꝫ cōtētas i greco ediderit, ⁊
ꝙ de greco trāslat⁹ sit liber su⁹ i latinū. ⁊ ꝓ tā
to ip̄i⁹ auctoꝛ dicaꝛ. Quātū aūt ad Hiero. ve
rū est ꝙ nō asserit libꝝ istuꝫ philonis fuisse, sꝫ
dic̄ ꝙ iudei libꝝ istū cuiusdā philōis fuisse af
firmāt. Vñ Raban⁹ in glo. sup ṗncipiū isti⁹
libꝛi male h̄ impoīꝛ Hiero. ꝙ Hieronim⁹ nō
asserit, sꝫ recitatiue scribit. Qd̄ āt int' sacras scri
pturas dēat nūerari, exꝓsse dic̄ augustin⁹ de
doctrina xp̄iana, vbi ṗmo oēs libꝛos canonis
et biblie ꝯñter enūerās, de sapia et eccl'astico
sic dic̄. Qui q̄m̄ in auctoꝛitatē recipi meruei't
int' ꝓpheticos em̄ enūerādi sūt. Ex istis p̄tꝫ ꝙ
iste liber int' scꝑturas canonicas apud eccl'aꝫ
cōputaꝛ. Et ꝙ ei⁹ auctoꝛ salomō fuisse dicēd⁹
est. Licet a iudeis oppositū sentiaꝛ. Vñ Da-
mascen⁹, iiij. li. snīaꝝ suaꝝ. ca. ix. vbi libꝛos sa
cre scꝑture enūerat dic̄ sic. Pana retos. h̄ ē li
ber sapie salomōis, ⁊ sapia iesu. i. eccl'iasticus
ꝟtuosi q̄dē et boni. sed nō nūerātur neq̄ꝫ iace
būt in arca. hec ille. Et iō licet apud iudeos ñ
nūerātur. apud fideles tñ mḡne auctoꝛitatis
hñtur. P̄tꝫ ḡ ṗmo de hui⁹ libꝛi noie. Scd̄o.
C de hui⁹ libꝛi auctoꝛe. Tertio restat videre de
hui⁹ libꝛi fine. Ubi sciēdū ꝙ finis sapie q̄ i
hoc libꝛo tradiꝛ ē hoiem disponere vl' dignifi
care spēalit' q̄ ad tria. Pꝛio ad gubnādū ciui-
leꝫ cōitatē. Pꝛicipiū em̄ leges cōdendi ⁊ hūa
nā policiā statuēdi, fuit sapia ꝑ eloq̄ntiā oꝛdi
nata. sic̄ narrat Tulli⁹ in ꝓlogo rhetoꝛice ita
dicēs. Fuit q̄ndā tp̄s cū in agris hoies passi
bestiaꝝ moꝛe vagabātur sibi ⁊ victu ferino vi
tā ꝓpagabāt, nec rōne aī q̄cq̄ꝫ sed pleraq̄ꝫ viri
bus coꝛpis admistrabāt nedū diue religiōis
nō hūani officij rō colebaꝛ. nemo nuptias le-
gitimas viderat, nō certos q̄sq̄ꝫ ꝯspexerat li
bꝛos. nō ius eq̄bile q̄d vtilitatꝫ hēret accepe-
rat. Ita ꝓpter erroꝛē atꝫ insciciā, ceca atꝫ teme
raria dñatrix cupiditas. ad se explēdā virib⁹
coꝛꝑis abutebatur ꝑniciosissimis satellitibꝫ.
Quo tp̄e inq̄t Tulli⁹. vir q̄dā mḡnus ⁊ sapi-
ens cogīuit q̄ materia eēt. ⁊ q̄ntas opoꝛtunita
tes ad maxias res aīs inessꝫ hoim. si q̄s eam
possꝫ elicere. ⁊ p̄cipiēdo melioꝛē reddere. q̄ di
spersos hoies i agros ⁊ i terris siluestribꝫ ab
ditos, rōe q̄dā ꝯpulit ⁊ ad vnū locū ꝯgregauit
et eos i vnāquāq̄ꝫ rē reducēs vtilē, ⁊ honestā.
Pꝛimū ꝓpter insolētiā reclamātes. Deiñ pro
pter rōem ⁊ oꝛōeꝫ studiosius audiētes ex ferꝫ
et imanibꝫ mites reddidit ⁊ māsuetos, ⁊ h̄ q̄-
deꝫ nō tacita videꝛ nec inops dicēdi sapia ꝑfi
cere potuisse. hec ille. Hoc ideꝫ poete signare
volebāt q̄ fabulā de oꝛpheo fecerūt. q̄ tā sub
tilis extitit cithared⁹ ꝙ flumia stare. siluas re
currere cocgit, ceruā ꝯiūxit leoni. ⁊ lepoꝛē ca-
ni, et i infernalibꝫ furijs causauit pietateꝫ. sic̄
recitat Boe. iij. de cōso. Oꝛpheus i rei verita
te sapiētes designat q̄ꝝ ē hoies viciosos ⁊ a se
inuicē ꝑ passiōes varias discoꝛdātes in vnā
ciuilitatē recolligere, ⁊ eos ꝑ leges ⁊ rōnes sa
piētie castigare, ꝓpter qd̄ signāter dꝛ Sap. vj
Si delcāmini i sedibꝫ ⁊ sceptris. o reges ꝓpli
diligite sapiam, vt imꝑ petuū regnetis. ꝟsus.
Regna btā foꝛēt si vl' cōtigeret eē phos reges
vel reges ꝑhari. Boeti⁹ in de cōso. li. j. ꝓsa. iiij
At q̄ tu hāc snīam platōis oꝛe sanxisti. Btās
foꝛe respublicas si eas vl' studiosi sapie rege-
rēt vl' eaꝝ rectoꝛes studere sapie cōtigissꝫ. tu e
iusdē viri oꝛe hāc sapiētibꝫ capessūde reipub
lice cām eē nēcariā monuisti, ne iꝓbis flagi-
ciosisq̄ꝫ ciuibꝫ vꝛbiū relicta gubnacula, pesteꝫ
bonis ac ꝑniciē inferrēt. Scd̄o cōuenit huic
scie hō iem disponere ac dignificare ad expu
gnādū hostilē aduersitatē. Eccē. ix. Ciuitas ꝑ
ua ⁊ i ea pauci viri. venit cōtra eā rex mḡnus
et vallauit eā extrūxitq̄ꝫ munitōes ꝑ gyꝝ. ⁊ fa
cta ē obsidio. iuētus ē in ea vir sapiēs ⁊ pauꝑ
et libauit ciuitatē ꝑ sapiam suā. Et qꝛ in anti
q̄s ē sapia Job xij. ⁊ ānoꝝ m'ltitudo docet sa-
piētiā Job. xxxij. Iō alexāder mḡnus nullū i
exercitu suo duceꝫ habuit nisi sexegenariū. vt
mag' senatoꝛes q̄ꝫ milites viderētur. Sciuit
em̄ ꝙ q̄ntūcūq̄ꝫ hō sit foꝛt' viribꝫ et honestus
coꝛꝑe, si sapia careat nihil valꝫ ꝓ rege vl' duce.
Vñ s̄m aristo. Sapiētis ē regere ⁊ oꝛdinare
sꝫ foꝛtiū est obsuare ⁊ mistrare. Et h̄ est qd̄ dꝛ
Sapie vj. Melioꝛ ē sapia q̄ꝫ vires, ⁊ vir pꝛu
dēs magis q̄ꝫ vir foꝛt'. Tertio cōuenit huic
scie hoiem dispōere ⁊ dignificare ad castigan
dū puerilē fatuitatē. Prouer. xxix. Virga atq̄ꝫ
coꝛrectio tribuet sapiaꝫ. Puer aūt q̄ dimittiꝛ
volūtati sue cōfundet matrē suā. Erūt⁹ igiꝛ a
p̄ti ꝑ noticiā hui⁹ libꝛi ad gubnādū ciuilē cōi
tatē. Ad expugnādū hostilē aduersitatē. ⁊ ad
castigādū puerilē fatuitatē. Et iō sic̄ scribitur
Prouer. viij. Audite disciplinā, ⁊ estote sapiē
tes, et nolite abijcere eam

Lectio II

Diligite iusticiam

q iudicatis terrā. Actur⁹ de sapia sapientissim⁹ salomon in h libro vt ad eā auditores alliceat sic pcedit Primo em determiat ipi⁹ sapie nobilitatē z cmēdatiōez Scdo ei⁹ vtilitatē et opationē.ca.ix. De⁹ patrū nroz et dñe miscdie zc. Nā p sapiaz sanati sūt q placuerūt tibi dñe Circa pmū pmo ōndit quō hō possit sapiam acqrere Scdo q mō acqsita possit hominē pficere infra.ca.vj Melior ē sapia Circa pmū pmo ōndit q p sapia acqrēda opz hoiem iusticiā hēre. Scdo excludit opioem.iusticie et sapie zriā c.ij. Dixerūt ipm Circa pmū duo fac Pmo pponit q ad hndā sapiam opz amare iusticiā. Scdo ōndit q hec iusticia diuidit se tripharīa, ibi sentite. Dic g pmo sic Diligite iusticiā q iudicatis terrā Notādū aūt q i gnatōne
A aialis natura nō incipit a digito vl' a pede, sz a corde, pulmōe, et capite, z mēbris pncipalibus, sic hui⁹ libri auctor volēs informare corpus eccle i virtutib⁹ moralib⁹ incipit a dñis et platis qbus incūbit ordiare z iudicare. Extēdit em se hec doctrina moral' generali' ad oēs. Cōuersatōe āt sp plebs dños imitat et suplores Ido salomō afflat⁹ spūscō in pncipio sue doctrine aggredit informare platos z iudices sciēs qm si illi fuerit virtuosi. hoies subiecti vitiosi eē nō poterūt. Eccj.x. Judex sapiēs iudicabit ppl'm suū, et pncipat⁹ sensati stabilis erit fm iudicē ppl'i, sic et mistri eius et qlis rector ciuitat', tales et hitātes i ea Notādu3 est scdo q nō est mirabile si ppl's suū pncipe imitet. Corpa em celestia q cōtinētur sub pmo mobili oia hūt motū fm motū illi⁹, Hñt tñ nihilomin⁹ suos mot⁹ pprios sic aliter cū q. opz q ppl's suo pncipi se cōformēt. iuxta illud Poete Nobili mutat sp cū pncipe vulg⁹ Cui⁹ rō est, q pncipes se hñt ad pplos sic caput ad mēbra, q ipi sūt minoz capita, fontes et exēplaria, Nō a capite corp⁹ recipit regimē. Riuul⁹ a fonte capit aquā. z ab exēplari scptor accipit h qd scribit. Uñ si exēplare sit corruptū et fīm, scptor sufficiēter excusat. licz scpserit fīm libz. Et iō solet medic⁹ curare pcipue q caput sit sanū, q si caput infirmū, cetera mēbra dolēt Faciētes artificiali' aqduct⁹ curāt pncipalit q fons sit clar⁹. Et stationarij solēt eē solliciti vt exēplaria sint correcta, de qbus scptorib⁹ copia mistrat. Istomō per oia auctor hui⁹ libri volēs p totū corp⁹ eccle virtutes morales trāffundere incipit a iudicibus pncipib⁹ et platis dicēs. Diligite iusticiam Notādū est tertio, q pncipal' intētio assalomōis ē docere sapiam. Mediū āt ad acqrēdū sapiam ē iusticia, iuxta illud Eccs.ij. Fili cōcupiscēs sapiam, fua iusticiā z dñs pbebit tibi illā. Propt' qd p medio tāq ncario ad sapiētiā dic iudicib⁹ pncipib⁹ z platis, Diligite iusticiā Uidem⁹ em q illud qd est pciosuz carū vel amatū a pncipe i ornatu gestu vl' victu illud trahit ad pntiā a subdit', z siue sit vtile siue inutile, saltē nobile negociū reputat effigiare pncipē in his q ab ipo diligi cognoscunt Uñ si iudices dñi et plati vellet amare iusticiā, nō est dubiū qn eā subditi amarēt, nec mirū, q em pt de secta reg' z roba de eodē vl' cōsili pāno indui hñ hz materiā gaudij, roba āt pncipis z plati iudic' dz eē iusticia, sz illō job xxix. Justicia idut⁹ sum z vestiui me sic vestimēto. Et in ps. Sacerdotes tui induātur iusticia Sz reuera tā sacerdotes q alij scolares et laici nūq sibi ita parauerīt indumēta. sicut modernis tpib⁹ iā videm⁹ Et certe sic est d veste corpis ita ē de vestitu mētis. z iō nēce est deis dicere Diligite iusticiā Ubi breuiter eos docz tria, vicz qliter sint affecti, Diligite iusticiā, ad qd sint electi, q ad iudicādu3, z q sunt eis subiecti, q terrā, i. hoies trenos z trenis desiderijs inherētes, Ad h q hō sit iust⁹ non sufficit iusta facere, sz reqrit q iuste faciat iusta fm aristo.ij.z.v. Ethi. Uñ q suspēdit furē zelo vidicte, ppter guamē psonale facit qdē iustū sz nō iuste, sz ad h q hō sit iust⁹ reqrit q iusta faciat amore iusticie Et iō dic Ansel. de libero arbitrio.c.iij. q iusticia ē rcitudo volūtatis ppter se fuata, z Deutero.xvj. Juste qd iustū est exeqre, Et qbus pz q qtuor gña hoim sūt q iusticiā qdāmō faciūt, z tñ eā nō diligūt vicz appetitiui honoz z reuerētie, vindicatiui rācoz et ipatiētie, lucratiui mūez, et dissilatiui scelez, Sūt em pmo qdā q licz iusticiā nō diligāt, volūt tñ videri iusti Arguūt delinqntes, vitupant vitia, docēt virtutes, puniūt siue miscdia, et tñ cū oi intētione corrupta, q non ob aliud nisi vt honorificent ab hoib⁹ z vocētur iusticie zelatores. Tales fuerunt scribe et pharisei, de qbus math.v. Nisi abūdauerit iusticia vra plus q scribaz et phariseoz nō itrab in regnū celoz, Scdo vidicatiui rācoz et ipatiētie prēdūt se eē amatores iusticie z nō sūt, Sic em iusticia vult vidicare delicta, sic et ira. vñ irat⁹ aū vidictā dolet qsi patiēs aliqd iniustū, sz qn punit delectat, sic dz.iij. ethi. ca.xij. Tales fuerūt illi duo senes iudices q susannā adiudicauerāt morti, q coz libidio

nem amore ptēpsit, sic dz Danie.xiij. Jnt em passiōes malas q in iudice eē pñtara ē vna d peioribus. Nā ira ipedit aim ne possit cernere vez, sic dic Catho. Ira excogitat cās calūniādi, z vbi culpa nō subest ira i penis nescit modū tenere Uñ Seneca in li.j. de ira ad nonanū. De iudice qdā malo dic q furore accēsus pdēnauit ad morte tres milites incōtinētes p hūc modū, vnū iussit occidi, q de via rediret sine socio cōmilitone, ipones ei q cū interfecerat, pcepitq stati cuidā militi astāti q eū duceret ad locū supplicij vbi morte plecteret cū aūt eēt educt⁹ rediit cōmilito san⁹ z incolumis p q alt⁹ morte plectēdus ducebat. Uidēs aūt h terti⁹ miles q pmuz ducebat v'sus suppliciū, rediit ad iudicē. z ambos corā illo milites pñtauit, Qs vt vidit tyrān⁹ furore accēsus, iudiciū dedit tale. pmo dixit te iubeo occidi, q iussus es occidere z ipatori nō obedisti. Scdo inqt te iubeo interfici, q dānat⁹ ēs, et tertio te inqt sili iubeo interfici, q cā omilitoni dānatōis fuisti, Et subdit Seneca ibidem O q solers ē iracūdia ad fugiēdū cās furoris Tres ei ibi pñti sūt ob vni⁹ innocētiā. Excogitat iste quēadmodū faceret crimia cū nullū inueiret, hz ei iracūdia h malū qd non vult regi, Nā ipi veritati irascit si cōtra volūtatē ei⁹ aliqd faciet. hec Seneca Et iō signter dz Jac.j. Sit āt ois hō velox ad audiēdū tard⁹ ad irā, Ira ei viri iusticiā dei nō opat Tertio lucratiui mūez prēdūt se iusticiā diligere, sz mētiūtur dino, diligūt ei pecuniā, et p pter pecuniā faciūt iusticiā Isti nō diligūt iusticiā nisi sic venefic⁹ venenū, z iudas xpz ad vēdēdū. Isti ei sunt mercatores iusticie, z nō amatores Et sic mercator nō curat cui vēdat merces suas nisi q ille hēat q pl⁹ offert de pecunia, ita tales iudiciū suū vēdūt indiriter iusto z iniusto, Dūmō ille poti⁹ hēat q plus de pecunia eis donat, qbus de⁹ merito maledixit, Esa.v. Ue q iustificat impiū p mūerib⁹ z iusticiā iusti auferī ab eo, Quarto dissilatiui scelez non sunt iusticie dilectores, hz em iusticia q culpe corrñdeat pena sic morbo medicina, et iō tal' pietas vl' cōpassio falsa ē z iniusta. sic em mr qnq nō sustinet filiū v'berari vt corrigat, nec filiā aduri vt sanet. Et contra tales loqtur aug⁹, in qdā epla dic. Molest⁹ ē medicus furēti frenetico. z pr indisciplinato filio. ille ligādo, iste cedēdo. si āt illos negligāt et perire pmittāt, ista poti⁹ falsa mansuetudo et crudelitas ē, Et iō signt' dz in ps. Bti q custodiūt iudiciū z faciūt iusticiā. Et math.v. Bti q esuriūt et sitiūt zc. Uñ nota fm anselmū de cōcordia q duplex ē affectio aie. qdā cōmodi et qdā iusti. Pria ē affectio a volūtate insepabilis. Scda ē sepabilis. Sub pma cadet affectio cibi et pot⁹, et hmōi. Sic igit' oi dic renouant in nob esuries z sitis, ita affectio iusticie in criminib⁹ corrigēdis sp dz eē in nob recēs et insepabil', et iō dic. Bti q esu.zc. Glo. Amatorib⁹ veri boni satis ē q iusti sūt, sz sp sitiūt opera iusticie, vt de qlibet tali verificet illō apoc.xxij. Just⁹ iustificabit adhuc. dic igit'. Diligite iusticiā C
Est āt h pmo dubiū qre pncipib⁹ et platis poti⁹ dz Diligite iusticiā q diligite prudētiā vl' aliquā aliā virtutē moralē Ad hoc dōm q h⁹ duplex ē cā, Una q hita iusticia in platis hētur cōiter oēs virtutes, z h est qd dic Ambro, in exame. Ubi inqt ē prudentia, ibi interdū ē malicia, vbi fortitudo, ibi iracūdia, vbi tpantia, ibi ipatiētia plerūq aut alia vitia, Ubi aūt iusticia ibi ē cōcordia virtutū ceteraz, Scda cā est, q sine iusticia nō possunt reges z pncipes eē dñi z iō multū diligere dñt illud sine q dñi eē nō pñt, Amota ei iusticia fiūt reges tyrāni, Uñ aug⁹.iiij. de ciui. dei, ca.iiij. Remota iusticia qd sūt regna nisi mgna latrocinia, z latrocinia qd sūt nisi pua regna, Ad qd ōndendū inducit augustin⁹ hystoriā de alexādro mgno, et qdā pirata q vocabat dyonides, q tñ plen⁹ narrat Polli, li.iij, vbi dz q cū pirata cprehēsus eēt, et cū alexāder introgaret ppter qd mare hēret infestū Rñdit libera voce, tu ppter qd orbē terrarū, sz q ego facio illud puo nauiglo, latro vocor tu aūt q mgna classe id facis, diceris impator. si solus capt⁹ fuerit alexāder, latro erit, nā si ad nutū dyonidis ppl'i famularētur, erit dyonides impator, nā qntū ad eām nō dñt nisi q deterior ē q rapit iprobi⁹ q iusticiā deserit abiectius, q maifesti⁹ ipugnat, leges qs ego fugio tu psēqris, ego vtrūq vereor, tu cōtēnis, me fortune iniqtas z reifamiliaris āgustia, te fastus intolerabil' z inexplicabil' auaricia furem fac, si fortuna māsuesceret, fierē forte melior, et tu q fortunatior, neqor eris. Miratus alexāder cōstātiā hois cū increpet iuste z merito argueret. Expiar inqt an futurus sis melior, fortunā mutabo ne tūc alicui qd deliqsti sed tuis morib⁹ ascribat, eūq fieri iussit militē vt possz extū saluis legib⁹ militare, Et isto sequr q sine iusticia nō pñt reges iuste regere

Scdm pt eē dubiū q est magis ncaria rei publice vl' iusticia vl' amicicia Et videt q iusticia, q v. ethi. c.viij. in qdā pportōe pmanet ciuitas, sz h ptinet ad iusticiā. Jtē ea.ij. Justicia est pclarissima virtutū. et ē virt⁹ pfecta. z ne

qȝ hesper⁹ necꝫ lucifer ē ita admirabil'. Ad op
positū arguit p Tulliū de amicicia. Est ei a-
micicia fm eā oim diuinaꝝ hūanarūqꝫ rerū
cū beniuolētia et caritate ꝯsensio. ſȝ illa ē ma
xime nēcaria reipublice ḡ ⁊c̄. Et addit qꝫ si oēs
hoies eēnt amici nō indigerem⁹ iusticia ſȝ q̄n
tūcūqꝫ hoies eēnt iusti adhuc indigerem⁹ a-
micicia. Et iō dic̄ aristo. qꝫ amicitia ē magꝭ ne
cessaria q̄ȝ iusticia. Dōm qꝫ sic̄ dicit Aristo. ij.
Ethi. Iusticia ē duplex. s. iusticia legal' q̄ ē oēs
ꝟtutes et nō est ps ꝟtutꝭ ſȝ ē tota ꝟtus Alia ē
virt⁹ pticularꝭ q̄ fm eā diuidit in cōitatiuā ⁊
distributiuā. Si igit q̄rit. an iusticia sit magꝭ
nēcaria reipublice vl' amicicia. ⁊ fiat q̄stio d̄ iu
sticia gn̄ali. Dōȝ qꝫ illa ē magꝭ nēcaria sic̄ totū
est meli⁹ sua pte. Si ꝟo de iusticia pticulari
Dōm qꝫ amicicia ē magꝭ nēcaria. Et h̄ satis i-
nuit aristo. vj. Ethi. c. j. vbi dic̄ qꝫ amicicia cō
tinet et ꝯfuat ciuitates. ⁊ legispositores magꝭ
D circa eā. s. amicitiā studēt. q̄ȝ circa iusticiā Ad
argumētū in oppositū. veꝝ est qꝫ p iusticiā cō
manet ciuitas magꝭ q̄ȝ p amicitiā. Qd āt dici
tur qꝫ iusticia ē p̄clarissima ꝟtutū. loq̄tur ibi
de iusticia legali. nō de iusticia pticlari Qui
iudicatꝭ terrā. Et ista lr̄a tripl'r exponit. Prio
mō sic. i. hoies ḡnalit ei hoies pn̄t vocari ter
ra. tū q̄ȝ de tra sūt originē ducētes Ecc̄i. xxxiij
Omēs hoiēs de solo et tra sunt vn̄ creat⁹ est
adā. cū terrā inhitēt Vn̄ ps. Incola ego sum
in tra. Tū q̄ȝ ex tra sūt exn̄tes. Ecc̄i. xvij. Dil
hō terra ⁊ cinis Tū q̄ȝ i terrā reuertētur Ecc̄i
xiij. Qui de tra sūt i terrā reuertent. Vn̄ in h̄
qꝫ dic̄ terrā. repmit supbiā iudicū ⁊ platoꝝ.
Terra ei vil' ē et infimū oim corpm. vn̄ Ecc̄i.
xiiij. dī. quid supbis tra ⁊ cinis. dn̄t ḡ iudices
et plati cōsiderare iudicādo qꝫ ipi nō sūt cele-
stes. ſȝ terreni sūt hoies aliꝭs silēs i cōditōnis
fragilitate. aliꝭs cōuertibiles i corruptibilita
te. aliꝭs eq̄les i nature vtilitate. q̄ȝ terra. nā fȝ
phm. Terra ē mr̄ oim corpoꝝ. vn̄ et ipi filij stꝭ
mr̄is nr̄e gn̄al' q̄ ē terra. et etiā ipi sūt filij pris
nr̄i gn̄alis q̄ ē terra fex et putredo oim elemē-
toꝝ Qd ꝯsiderās btūs job. xvij. c. ipi terre di
xit Pr me⁹ es tu et mr̄ mea Scōo mō expōit
ista lr̄a. de tra. i. de eccl'a ꝓpt tres cōditōes ter
re q̄ eccl'e cōueniūt. vicȝ huilitatē stabilitatē ⁊
fertilitatem Vn̄ Bern̄. sup cātica de eccl'a sic
exclamat. O huilitas et sublimitas ⁊ tabna
culū cedar ⁊ sācuariū dei trenū hitaculū ⁊ ce
leste palaciū dom⁹ lutea et aula regia ⁊ thor⁹
mortꝭ et tēplū lucꝭ et despectio supbis ⁊ spōsa
xp̄i ⁊ stabilimētū sane doctrine ⁊ fertilitas fidei
xp̄iane. q̄si diceret mlt'a bona i te relucēt si bn̄
fuerit iudicata Tertio mō exponit ista lr̄a

de terra. i. de carne nr̄a ⁊ corpe nr̄o qꝫ dȝ iuste
iudicare vt ei⁹ obseq̄uȝ rōnabile fiat ⁊ dō pla
ceat. vn̄ Greg⁹ i mora. dū carnal' vita corrigit
et vsqꝫ ad abstinētie studiū a pficiētib⁹ puenit
q̄si in altare iā corpus nr̄m vel caro nr̄a incē-
ditur vel offert: vt inde in cōspectu oipotētis
sacrificiū redoleat. vn̄ pus culpa displicebat
Qui ergo diligitis iusticiā: sic iudicate terrā

Lectio III

Entite de domi

no i bonitate ⁊ i simplicitate cor
dis q̄rite illū. q̄m inuenit ab his
q̄ nō tēptant illū. Apparet āt eis q̄ fidē hn̄t in
illū. Quia ꝓposuit salomō qꝫ ad inq̄rendā sa
pientiā de q̄ intētio est pncipal' hui⁹ libri ne-
cessaria ē iusticia. Postq̄ȝ pmisit h̄ de ipa iusti
cia. p̄seq̄tur ꝯn̄ter. Et q̄ȝ iusticia a cultu dei i
cipit. iō pmo oñdit q̄uo hō debet ordinari ad
deū in mēte. Scōo q̄uo in sermone. ibi. beni
gnus est eī. et tertio gn̄aliter q̄uo in tota cō-
uersatōne. ibi nolite celare. Circa pmū oñdit
pmo q̄uo deus p ꝟtuosas cogitatiōes placa
tur. Scōo q̄uo per vitiosas ab hoie sepat. ibi
Peruerse eī Circa pmū est sciēdū. qꝫ mēs A
hūana ordinat ad deū p tria. p fidei integrita
tem. p cordis charitatē. ⁊ p spei firmitatē. Et
hec tria in textu isto notātur Primo q̄ȝ sine fi
de impossibile ē placere deo. pmittit fidei in-
tegritatē dicēs. Sentite de dn̄o in boni. ⁊c̄.
De dn̄o. i. ea q̄ sunt de dn̄o reuelata. q̄si dice
ret. sacrā scripturā p quā deus cognoscit pie
et huiliter ⁊ studiose legite ⁊ intelligite. ⁊ que
nō potestis de deo pbare. pie credite. q̄ȝ sic dī
Prouer. xxv. Qui scrutator ē maiestatꝭ oppri-
met a gl'a Scōo q̄ȝ fides nō saluat sine cha
ritate. q̄ȝ si habuero oēȝ fidē ita vt mōtes trās
ferā. charitatē aūt nō habeā nihil sum. j. Coꝝ.
xiij. Iō postq̄ȝ mēs hūana ē pmo illuiata p fi
dē. opȝ qꝫ scōo sit inflāmata p charitatē. Et iō
subdit. In simplicitate cordis q̄rite illū Que
rite eī p amorē et dilcōeȝ. Iuxta illud Can̄.
iij. Quesiui quē diligit aia mea. Bern̄. sup cā
tica fmone. xx. Nō abduci blādicijs nec fran
gi iniurijs. nec seduci flagicijs. toto corde tota
aia tota ꝟtute diligere ē. Et vt huit dicā toto
corde diligere. ē oē q̄d blandit de ꝓpria carne
velut illicita respuere. ſȝ q̄ȝ iā nēo q̄rit efficacit
q̄d nō sperat. iō post fidei itegritatē ⁊ amoris
charitatē. subdit spei firmitatē dicēs. Qm̄ in
uenit ab his q̄ nō tēptāt illum. Glo. sup illud
Math. iiij. Nō tēptab dn̄m deū tuū. Dic̄ sic
Nēo tēptare dȝ deū q̄n ex hūana rōne hȝ q̄d
faciat. Ille ei tēptat deū q̄ cōmittit se picnlo

q̄n ex hūana rōne ptȝ euasio. ⁊ ideo xp̄s dixit
Math. x. Cū vos psecuti fuerit i vna citate.
fugite i aliā. sic̄ ipe idē fugit ⁊ latuit puul⁹ in e
gypto. Math. ij. Et postea iā fact⁹ vir idē fec̄
joh xiij. Sic paul⁹ dimissus i sporta euasit. ij
. Coꝝ. ij. ſȝ sic̄ dicit gl. vbi pus. Postq̄ȝ hūana
rō defecerit. ꝯmēdet se hō deo nō tēptādo: ſȝ
deuote ꝯfitēdo ꝓpriā infirmitatē. ij. Paral'. xx
Cū ignorem⁹ q̄d agere debeam⁹ h̄ solū hēm⁹
residui vt oclos nrōs dirigam⁹ ad te. Itē gl.
sup. ps. lxxx j. vl' lxxxij. Tēptare ē cū in verb ē
simplicitas et i corde ē malicia. Et tales nō q̄
rūt deū in simplicitate cordis. ⁊ iō nō iuenit
ab eis q̄ tēptant eū. Appet āt eis q̄ hn̄t fideȝ i
B illū Hic ē notādū qꝫ aliq̄ tēptāt dei clemen
tiā q̄ negligēter orāt sine deuotōe. sic̄ si aliq̄s
tēptaret si hō dormiat vel nō. Ecc̄i. xviij. An̄
orōem ppara aiam tuā et noli eē q̄si q̄ deū tē-
ptat. Aliq̄ tēptāt dei patiam q̄ pseuerāt i pec-
catꝭ. in ps. Tēptauerūt et exacerbauerūt deū
excelsuȝ ⁊ testionia ei⁹ nō custodierūt Aliq̄ tē
ptāt dei iusticiā q̄ orāt vindictā. Luc. ix. Vis
dicam⁹ vt ascēdat ignis de celo. Aliq̄ tēptāt
dei potētiā vt temerarij in picul. Iudith viij.
Qui estꝭ vos q̄ tēptastꝭ dn̄m. Loq̄tur ꝯtra sa
cerdotes q̄ statuerūt vt de⁹ eos libaret infra
aliq̄s dies. Quidā tēptant sapiaȝ dei q̄ expo
nūt se docēdū sine studio ad ⁊ pmeditatōe. ps
Tēptauerūt deū in cordib⁹ suis vt peterēt es
cas aiab⁹ suis. Nō solū aūt iuenit ab his q̄ n̄
tēptāt illū. ſȝ apparet. i. spōte se eis oñdit. non
tn̄ adhuc stati p spēm ſȝ p fidē pmo et post p
spēm. ⁊ iō subdit. Appet āt his q̄ hn̄t fideȝ in
illū. i. fidē tēdētē in illū p dilectōeȝ Sic ḡ has
tres ꝟtutes theologicas ordinātes mētē i de
um. hōi iusto eē nēcarias ptȝ maifeste Prio
pt eē dubiū hic. vtꝝ pter ꝟtutes morales acq̄
sitas nēe sit ponere theologicas. Et videt qꝫ
nō. q̄ȝ de oib⁹ ꝟtutib⁹ nēcarijs ad felicitatē vel
btitudinē determiat aristoteles sufficiēter i mo
ralib⁹ suis. et iō nō fac̄ mentionē nisi de natu
ralib⁹ vl' acq̄sibilib⁹ aut cōsil'ib⁹. ḡ ille sole suf
ficiūt. Preterea hō pt ex naturalib⁹ suis assen
tire his q̄ fides predicat de deo si bn̄ instruat
Silr deū cognitū pt amare sup oia ⁊ sperare
qꝫ de⁹ dabit sibi vitā imortalē. ḡ ad illos act⁹
nō ē nēe ponere hit⁹ infusos. Ans ptȝ. q̄ȝ alit
hō infidel' nō foret vitupand⁹ si non crede ad
pdicatōeȝ doctoꝝ catholicoꝝ Preterea si ta
les hit⁹ infusi forēt in nob. hō possȝ scire ⁊ ex
periri eos p eoꝝ opatōes. ⁊ sic possȝ hō de le-
ge cōi scire se eē i charitate. ꝯns fl̄m. ꝯn̄tia ptȝ
q̄ȝ incōuenies ē nobilissiōs hitus eē in nob ⁊
latere nos. Ad oppositū est aplus. j. Coꝝ. xiij.
Nūc aūt manēt fides spes charitas tria hec.

Ad istud dubiū dicēda sūt duo. Primū ē qꝫ si
cut reuelatū ē scis prib⁹ sic scola catholica te-
net et eccl'a tradit Rō ē q̄ȝ duplex ē hois felici
tas. natural'. et supnatural'. Pria ē ꝓportiona
ta nature hūane ad quā pt ptigere p pncipia
nature sue. Alia excedit ⁊ ad illā nō pt ptingi
nisi dīna virtute fm q̄ndā diuinitatꝭ pticipatōȝ
Et iō ad illā ꝯn̄dā opȝ qꝫ hōi supaddant ꝟtu
tes theologice. q̄ iō theologice dicunt. q̄ȝ a so
lo dō infundunt ⁊ sola dīna reuelatōe i sacra
scptura nob tradūt Ad pmū arīs. nō tradit ni
si d̄ ꝟtutib⁹ ordinātib⁹ hoieȝ ad felicitatē hūa
nā. Ad scōȝ ptȝ qꝫ h̄ nō pt hō facere meritorie
ex naturalib⁹. Ad tertiū nō simpl'r latēt. ſȝ cre
dim⁹ nos tales hit⁹ hre. Verbū āt phi dȝ in
telligi de hitib⁹ naturalib⁹. In simplicitate cor-
dis q̄rite illū Circa q̄d nota. qꝫ i h̄ q̄tuor in C
nuūtur q̄ vitā boni xp̄iani faciūt meritoriā in
pn̄ti. Rectitudo scē ꝯuersatōis. in simplicitate
Gratitudo pie dnotōis. cordis. Sollicitudo
discrete inq̄sitōis. q̄rite. ⁊ altitudo q̄ete cōtē-
platōis. illū Siplicitas āt illa dȝ eē cū prudē
tia. sic̄ dī math. x. Estote prudētes sic̄. ⁊c̄. Vn̄
Gen̄. xxxv. dī d̄ jacob qꝫ vir simplex hitabat i
tabnacul'. ⁊ tn̄ q̄nte prudētie fuit erga frēȝ suū
esau i emēda pmogeita sua. erga prēm i surri-
piēdo bn̄dcōeȝ. erga auūculū i custodiēdo gre
ges. erga vxores pacifice eas regēdo ⁊ i mltꝭ
alijs ptȝ i Gen̄. diffuse. ⁊ iō simplicitas asini-
na nō ē cōmēdabil' ſȝ colūbina. Ro. xvj. Vo-
lo vos sapiētes eē in bono. simplices āt i ma-
lo. Et dȝ hec simplicitas eē sine plica vane in
tētiōis. sine ruga false opionis. sine tegumēto
palliate fictōis. Primā simplicitatē nō hn̄t q̄
faciūt opa de gn̄e bonoꝝ intētiōe hūane lau-
dis vl' luce tpal'. ⁊ n̄ ꝓpter ꝟitatē ⁊ honorē dei
ꝯtra q̄s dī math. vj. Si ocul⁹ tu⁹ fuerit sim-
plex: totū corp⁹ tuū lucidū erit. Qd expones
btūs aug⁹. li. ij. de ser. dn̄i. in mōte dī. Ocul⁹
dī intētio q̄ q̄libet in ope suo finē intuet. Cor
pus vero cōgeries opeꝝ intelligit. Tūc autē
ocul⁹ est simplex. q̄n intētio solūmō in deum
dirigitur. et q̄n sic est: tūc tota cōgeries opeꝝ
luce iusticie corā deo resplēdet. Vn̄ Greg⁹ su
p Eze. li. j. omel'. vij. Si nr̄a intētio apud deū
fuerit simpl'x: ei⁹ iuditō nr̄a actio tenebrosa n̄
erit Scōaȝ simplicitatē n̄ hn̄t heretici q̄ verꝭ
sentētijs fidei xp̄iane ꝯmiscēt errores falsaꝝ o
pinionū Vn̄ hi nō stꝭ simplices corde ⁊ ligua
imo duplices ⁊ bilingues. ꝯ q̄s Prouer. xviij.
Verba bilinguis q̄si simplicia ⁊ pueniūt vsqꝫ
ad iteriora vētrꝭ. ⁊ Ecc̄i. ij. Ve duplici corde ⁊
labijs sceleratꝭ ⁊ maib⁹ malefaciētib⁹ ⁊ pctōri
igrediēti trā duab⁹ vijs Tertiā simplicitatē n̄
hn̄t pditores ⁊ dolosi q̄ ptēdūt vnū in ore et

aliud hñt i cordis. de qb' in ps. labia dolosa
in cordis z cordis locuti sũt De qb' verificat
illud Jac. j. Uir duplex aĩo incõstãs ẽ in oĩb'
vijs suis Dic aristo. xviij. de aĩalib'. c. iiij. q̃ i
aĩali nõ est nisi cor vnũ et aĩa vna. Scd̃o dẽt
bře hõ gñtudinẽ p̃lc deuotõis et iõ di cordis
D Ubi notãdũ q̃ deus exigit cor hũanũ sibi
dari tripl'r. s. libaliter. integl'r. z ppetualiter
Pr̃io vult de' q̃ tu des libere cor tuũ. non q̃
mutues. nõ q̃ vẽdas. s; q̃ dones. Mutuãt q̃
sibi seruiũt p tp̃ali p̃speritate 9ñda. et qñ eis
substrahit p̃spitas. substrahũt z illi cor a dõ.
ps. Cõfitebit' tibi cũ bñfeceris ei. Illi ãt ven
dũt q̃ eũ diligũt p mercede. q̃ tm̃ de deo cogi
tãt q̃ntũ iã de bñficijs ab ipo se pcepisse cog-
scũt. Primi em̃ mutuãt sub spe futuri cõmo
di. sed isti vẽdũt iã p mercede accepta De qb'
di. Popul' hic labijs me honorat. cor ãt eoz
lõge ẽ a me. Illi ãt cor suũ deo donãt q̃ merã
dei bonitatẽ et bñficia spũalia cogitãt. nec nõ
et amore celestis patrie cor suũ custodiẽdũ z re
gendũ in manib' dei ponũt. Et istũ modũ exi
git sibi de'. Uñ signãter di Prouer. xiij. Pre
be fili mi cor tuũ mihi. q̃si diceret fili mi p cre-
ationẽ. fili mi p informatõez. fili mi p redẽpti
onẽ. p̃be p donationẽ. cor p dilcõez. tuũ p pos
sessionẽ. mihi p deuotõez Uult g̃ p̃mo q̃ des
sibi cor tuũ libaliter. Scd̃o q̃ des ei cor tuũ
integliter. Math. xxij. Diliges dñm deũ tuũ
ex toto corde tuo. z ex tota aĩa tua. Est ei de'
sic hõ zelotip' q̃ nõ pmittit vxori sue alios di
ligere. Exo. xxxiiij. Noli adorare deũ alienũ.
De' em̃ zelotes nomẽ eius dñs et emulator.
nec mĩz. q2 sol' redemit te. Auis gñosa cum
diu volauerit z se fatigauerit z p2edã suã ce-
perit. req̃rit cor p̃de sue p mercede. Sic chri
stus generosus ille falco qui pro te sua prede
capienda volauit de celo in ṽginis vterum.
et de virginis vtero ad patibulũ. de patibu-
lo ad infernũ. de inferno in mũdum. de mũdo
ad celũ. z iõ merito sibi vẽdicat totũ cor. Pa-
rare g̃ debem' cor nr̃m ei sicut aui p̃dali para
tur cor p̃de sue. p̃mo extrahit' lauat' z cõprimi
tur. et sanguis niger exp̃mit' et i ptes discidit'
Sic moral'r extraham' cor nr̃m p pctõz oc-
cultoz recordatõem. in ps. Effundite corã il
lo corda vr̃a. Lauet' p lachrymaz sup infusio-
nem Hiere. iiij. Laua a malicia cor tuũ vt sal
uus fias. Cõprimat' p cõtritõez et sanguis. i.
pctm̃ exp̃mat' p cõfessionẽ tãdẽ discidat' p pe-
nosam satisfctõez. et tũc dz sibi totalit' dari p
deuotionẽ Uñ Joelis. ij. Cõuertimi ad me i
toto corde vr̃o Tertiõ vult de' q̃ des sibi cor
tuũ ppetual'r. Solẽt em̃ hoĩes qñ volũt sim
plicit' et ppetuo aliq̃d dare alicui. facere sibi

bonã cartã et bñ scriptã. z postea illã signant
sigillo. et tãdẽ ponũt eã in possessione. et tũc ẽ
secur' p ppetuo. Isto mõ vt deũ p aĩab' nr̃is
assecurem' p ppetuo. faciam' sibi cartã d̃ cor
de nr̃o scribẽdo in illo mãdata z precepta sua
Prouer. vij. Scribe illã. i. legẽ dei i tabul' cor
dis tui. z postea signet' sigillo hũanitatis xp̃i.
qd̃ sculptũ fuit mltis lr̃is. h̃ est i passiõe appli
cem' p deuotã 9tẽplationẽ mẽti nr̃e mẽoriã il
lius passiõis Can. viij. Pone me sic̃ sigiacu
lũ cor tuũ. et tũc poneni' eũ in possessionẽ. vt i
mẽte nr̃a p grãz inhitare dignet'. Eph. iij. Det
vob deus s̃m diuitias gl'e sue v̄tutẽ corrobo
rari p spm̃ in interiori hoĩe hitare xp̃m p fidẽ
in cordib' vr̃is. Et sic i simplicitate cordis q̃-
rite illũ. Ubi notat' sollicitudo discrete inq̃si
tionis Et iõ tertio q̃rere debem' deũ sapient'
cũ trib' magis. de q̃b' Math. ij. Illi em̃ q̃sie
rũt stella duce. Et nos ducẽte maria q̃ ẽ stella
maris Uñ Bern̄. sup missus ẽ Omel. iij. Si
insurgũt vẽti tẽptationũ. si i curris scopulos
tribulatõis. respice stellã. inuoca mariã Que
ram' scd̃o dolẽter cũ maria et ioseph. de q̃b'
Luc. ij. Dolẽtes q̃rebam' te. Illi p triduũ q̃-
sierũt xp̃m et post triduũ iuenerũt. Tertio q̃-
ram' xp̃z diligẽter. Luc. xv. Que mulier hñs
dragmas. x. zc̃. Quarto pmanẽter math. vij.
Petite et accipietis. q̃rite z inuenietis. Quar
tũ qd̃ vitã xp̃ianã rectificat ẽ altitudo q̃ete cõ
tẽplatõnis. q2 illũ. In illo ei et i alio q̃erat' no
stre cõtẽplatõnis interio Uñ aug'. j. li. 9fess.
Tu dñe fecisti nos venire ad te. Et inq̃etũ est
cor nostz donec req̃escat in te. In simplicita-
te igitur cordis querite illum

Lectio. IIII.

Peruerse enim co

gitatõnes separãt a deo. probata
aũt v̄tus corripit insipiẽtes. q̃m
in maliuolã aĩam nõ introibit sapia. nec hita
bit in corpe subdito pctis Postq̃ determi-
natũ est q̃liter hõ 9ueniẽter ad sapiam pcipiẽ
dã disponit' Hic oñdit p q̃d hõ a sapia p̃n
cipal'r ipedit' Impedit' ãt spũs sapie ne hoĩez
inhitet spũalr pp' duplex obstaculũ. Primuz
est mẽtalis malicia. scd̃m corpalis imũdicia.
Et s̃m h̃ lectio ista diuidit' in duas ptes; Nã
p̃mo docet vitare maliciã mẽtis. scd̃o vitare i
mũdiciã corpis. ibi nec hitabit Dic̃ ergo p̃io
Peruerse cogitatões separant a deo Et notã A
dũ q̃ nõ accipiũtur h̃ cogitatões. distiguẽdo
cogitatõez 9tra actũ volũtatis. s; includẽdo tã
actũ volũtatis q̃ intellcũs. q2 sic sũt cogitatões
pctã. Nulla ei res ẽ pctm̃ nisi actus elicitus
a voluntate vel imperat'. Unde Augustin'

Pctm̃ adeo ẽ volũtariũ. q̃ si nõ sit volũtariũ
nõ est pctm̃. al's hõ peccaret nolẽs. Et sic pũi
ret' vbi noluisset delinq̃re. qd̃ nõ est rõnabile
pp'ter h̃ illa btã agnes dixit tyrãno. Tu autẽ
si me iussam feceris scortari. castitas mihi du-
plicabit' ad coronã Est igit' sensus Primũ qd̃
a deo separat ẽ puersa cogitatio. i. affectio cogi-
tatõis. p quã de' nõ diligit' nec adorat'. nec in
eũ credit'. Probata aũt v̄tus. i. fides opans p
dilectõez corripit insipiẽtes. i. arguẽdo 9sciaz
de errore et ingr̃itudie erga deũ Et sic corripi
endo suadet amare z timere deũ. qd̃ est v̄a sa-
piẽtia. Causa ãt q̃re cogitatões infidelitatis se
parãt a deo ẽ. q2 tales hoĩes sũt i mẽte malitiõ
si z in corpe voluptuosi. z i illos nõ p̃t sapia i
troire. sapiẽtia. i. v̄bũ dei Eccl. j. Fõs sapie ver
bũ dei i excelsis. Uel sapia. i. collectio virtutuz
moraliũ et intellectualiũ. q2 si vnũ 9rioz fue-
rit i sũmo. nihil secũ cõpatit' de suo 9rio De'
aũt ẽ sũma bonitas. z iõ nullomõ cohitat cũ
malicia Et iõ in maliuolã aĩaz nõ introibit sa
piẽtia Et nota q̃ dic̃ in maliuolã aĩaz nõ so
lũ nõ inhitabit. s; nõ introibit i eã. De corpe
aũt subdito pctis. dic̃ q̃ in isto nõ inhitabit.
q̃n aliq̃ñ introeat i eã nõ negat Hui' dicti rõ
p̃ot eẽ vt oñdat drãm int' pctã carnalia z spũ-
alia. et maxie malicie pctã huiusmõi sũt ira in
uidia et hmõi. q2 ista sũt minoris verecũdie et
maioris culpe s̃m Greg. ecõtra vero carna-
lia sũt maioris verecũdie z minoris culpe. z iõ
vt cõiter facili' cõterũtur hoĩes de pctõ car-
nali. z cum maiore verecũdia satisfaciũt q̃ de
pctis spũalib'. Uñ pctã spũalia sũt odiũ. in-
uidia. supbia. magis i hoĩb' 9tinuãtur q̃ pctã
carnis. et iõ dic̃. q̃ i maliuolã aĩam. zc̃. Sz in
pctõres z reos pctõz carnaliũ bñ intrat ali-
qñ. s; tm̃ nõ inhitat i eis. Uñ Greg' dic̃ Ma
liuola aĩa ẽ q̃ in corde odiũ tenet vel rancorẽ.
Corp' aũt subiectũ pctis ẽ qd̃ s̃m aplm̃ forni
cationi. non dño fuit. Sũt ãt q̃tuor genera
malaz cogitationũ. malitiose. ãbitiose. volu-
ptuose et ifructuose. Cogitatõ p̃mo mõ mali
ciosa q̃ pcedit ex aĩo offendẽdi vl' nocendi cui
9dicit ps. Quid gl'iaris i malicia q̃ potẽs es
iniq̃tate. tota die iiusticiã cogitauit ligua tua
Tal' fuit cogitatio saul' contra dauid. j. Regum.
xviij. Saul cogitauit tradere dauid i man'
philistinoz. Et cogitatõ fratz contra joseph
Gen. xxxvij. Qui cũ vidissent eũ pcul añq̃ ac
cederet ad eos cogitauerũt eũ occidere No
ta de malicia spi' q̃ cocodrillũ adduxit vt ger
manũ suũ deuorasset. z iõ de teste malicioso de
dit de' legẽ talionis. Deut. xix. Reddet ei sic̃
fr̃i suo cogitauit. De cogitatõe ãbiciosa scribi

tur Luc. ix. Intrauit cogitatio i eos q̃s eoruz B
maior eẽt. Ubi notãdũ q̃ ãbitio ẽ symia cha-
ritatis. sic̃ dic̃ Petr' blesens in q̃dã epl'a ad cle
ricos d e capella regis Herici directa Ambitõ
dic̃ ip̃e ẽ q̃dã symia charitatis. Charitas ei pa
tiens ẽ p et'nis. ãbitio patit' oĩa p caducis Cha
ritas benigna ẽ paupib'. ãbitio vero diuitib'
charitas oĩa suffert p veritate. ãbitio p vani-
tate. Utraq̃ oĩa credit. oĩa sperat. s; lõge dis-
simili mõ. hec ad gl'am h' vite. illa ad gl'am sine
fine. Et infra. Qẽs q̃ militãt i castris ãbitõnis
capti sũt a Naas amonita. dextrosq̃ oculos
amiserũt Prospiciẽtes ei sunt i acq̃sitõne tp̃a
liũ. iacturã v̄o vite q̃ p̃terit z imĩnẽtia mortis e
terne supplicia nõ attẽdit. Et paz sup in eadẽ
epl'a. Pro vanissiã vanitate militãt hodie nr̃i
curiales i labore. i erũna. i vigilijs multis. z pe
ricul' mg̃nis. picul' maris. picul' fluminũ. picu
lis põtiũ. picul' mõtiũ. piculis i falsis frib'. in
mortib' freq̃nt'. in cõfractõne. i lassitudie cor-
poris. atq̃ i alijs vite discrimib' in q̃bus glo
riã martyrij mererẽtur. si hec p xp̃i noĩe susti-
nerẽt. Nũc ãt martyres sũt mũdi. seculi pfes-
sores. discipuli curie. milites vl' armigeri her
lekoni. Per mltas siq̃dẽ tribulatões intrant
iusti i regnũ celoz. Hi aũt p mltas tribulatõ
nes pmerẽtur infernũ Tertiũ gen' malaz
cogitatõnũ sunt cogitatões voluptuose. Ge
nes. viij. Sẽsus em̃ et cogitatio hũani cordis
p̃ni sũt ad malũ ab adolescẽtia sua. ex q̃ corru
pta fuit i p̃mis pentib'. certe modicũ meliora
ta i suis posteris. Albtus tractatu. ij. li. de cau
sis pp'rietatũ elemẽtoz. c. ij. dic̃. q̃ si sup carbo
nẽ cãdele extiete nõ tñ sic oĩo mortificate. q̃n
ibi aliq̃lis ignis remaneat. sup p̃iciat' tenuis
puluis sulphuris cãdela reaccẽdit'. Moraliter
q̃ntũcũq̃ hõ in se flãmas voluptatis extinxerit
sp tm̃ manet ignicul' nõ mortificat' h̃ ẽ fomes
carnal' 9cupiscẽtie q̃ i vita ista total'r extigui
nõ p̃t. Et iõ sũmope cauẽdũ ẽ ne p̃iciat' super
talẽ scintillulã tenuis puluis sulphuris. sulphur
est calid' fetid' z tenax. z designat luxuriã Et
puluis tenuis h' sulphuris est cogitatõ moro
sa. de circũstãtijs h' actus z delcãtionib' eius
dez. Uñ Greg' sup ill' ad job xviij. Aspgat' in
tabnaculo ei' sulphur. dic̃ Sulphur sic ignẽ
nutrit vt i se sit g̃uissimi fetoris. iõ in eo pctm̃
carnis itelligim'. qd̃ dũ puers cogitatiõib' q̃
si fetorib' mẽtẽ implet et'na incẽdia fouet. Uñ
dñs i sodoma pluit ignẽ z sulphur. Cauẽdũ ẽ
igr' cuicũq̃ penitẽti de p̃teritis. ne de eisdẽ cogi
tatões recordatias admittat. q2 s̃m Greg. iiij.
mora. c. v. sepe mẽs ita i culpe r̃cordatõe 9cu
tit' vt ad ppetratõz illi' lõge g̃uius q̃ p̃us ca

pta fuerat vigeat. Et iõ signãter dĩ Deut. xv
Caue ne subrepat tibi ipsa cogitatio Sicut em̃
puus latrũcul⁹ p fenestrã imittit vt maioribꝫ
latronibꝫ seras apiat. ita diabol⁹ puas cogi-
tatões imittit. z si ille p negligẽtiã admittat.
trahũt mẽtẽ ad cõsensuz. Vñ sext⁹ Juli⁹ stra
togema. li. iiij. ca. ix. Caius põpeius cũ suspe
ctos hẽret hauceses vl' treceses. z vereret ne p
sidiũ recipent. petijt ab eis vt egros interi a-
pud se refici pateretur. fortissimis deĩñ hitu
lãguẽtiũ missis ciuitatẽ occupauit. contigitqꝫ
Jsto mõ diabol⁹ ppendẽs aliqs viros sctõs
noile recipe suggestiões i grossa materia. sic i
ope exteriori. suadet eis saltẽ cogitare de ille-
cebris. fingẽs nõ eẽ pı̃culũ in debilibꝫ cogita
tionibꝫ. Sꝫ certe mẽdax ẽ. qꝛ sub infirmis co
gitatõnibꝫ. fortissimas delcãtões imittit. z sic
mẽtẽ ad cõsensuz deducit. Et iõ stati sũma vi
gilãtia z prudẽtia examianda ẽ cogitatõ q̃ oc
currit. z si ẽ noxia vl' imũda expellẽda ẽ a cor-
de. et pueniẽda ẽ ne fiat morosa. ꝓpter qð sign
ter dĩ Hiere. iiij. Vsqueq̃ morabũtur i te co-
gitatões noxie. Quã auctoritatẽ ptractãs be
atus Greg⁹. xvij. moraliũ. c. x. dıc̃ sic. Nõ rep
hẽdit cur veniũt ſꝫ cur moraĩ. eteni in bõa cor
da cogitatões illicite veniũt ſꝫ morari ꝓhibẽ
tur. Vñ Hiero. ad eustochiũ. Dũ puus ẽ bo
stis interfice vt ei⁹ neqtia elidaĩ in semie. ille p
dicaĩ btũs q̃ stati vt cepit cogitare interficit co-
gitat⁹ ei⁹ z allidit ad petrã. Et Cassiodor⁹ ex
ponens illud ps. Filia babylonis misera zc̃.
Filia inq̃ babilonis ẽ caro qꝛ cõfusionẽ pctõ
rũ ingerit cui digna cõpẽsatio daĩ. vt sic cõci-
tat ad vitia ita repssa subdaĩ ꝟtutibꝫ Vñ sub
dit Btũs q̃ retribuet tibi retrou. tuã qui re. no.
quã carni retribuere bonoꝝ ẽ. q̃ etiã puulos q̃
ex carne nascũtur. i. malos mot⁹ anq̃ crescãt
retinent. ne sint liberi z allidũt ad petrã xp̃m
vt cõfracti dispareãt. cogitatões. i. facili⁹ vin
cũtur cũ pue sũt. Et notãdũ q̃ nõ solũ apð
catholicos imo apud gẽtiles mũdicia mẽtis
ꝟginitati corpi pferebaĩ intm̃ q̃ vbicũq̃ po-
tuerũt h̃ ppẽdere q̃ aliq̃ ꝟgo cõsecrata corru
pta erat mẽte. ipam a sacerdotij repulerũt sa-
crificio. Narrat Seneca li. vj. declamationũ
declamatõe. viij. de ꝟgine festali qꝛ scpsit hũc
ꝟsuz. Felices nupte moriar vbi nubere dulce
est. Et ob hãc cãm voluerũt eã sacerdotio pri
uasse Esa. j. Auferte malũ cogitationũ vrarũ
ab ocul' meis dıc̃ dñs. Et Esa. lv. Derelinq̃t
impi⁹ viã suã. z vir iniqu⁹ cogitatões suas
Quartũ gen⁹ malaꝝ cogitationũ sũt cogi-
tatões ifructuose z vane q̃ sine fructu z vtili-
tate sũt. de quibꝫ in. ps. De⁹ scit cogitatões

hoim. qm̃ vane sũt. Et alibi. Jn illa dıe. i. in C
die mortꝫ pibũt oẽs cogitatões eoꝝ. Vbi no
tãdũ. q̃ ois cogitatõ mũdanoꝝ. vl' ẽ de treno-
rũ pulcẽria. vl' ẽ ð differẽda pnia. z certe vtra
q̃ istaꝝ cogitationũ perit i morte vl' i die mor
tis. Qualr ãt perit pma cogitatio. pꝫ Luc. xij
de diuite. q̃ cogitabaĩ horrea sua dilatare. q̃li
ter aũt cogitatio scda perit. expsse narraĩ. iiij.
Reg. xxj. de amõ filio manasse q̃ vitã malam
pris sui cogitãs. z miaꝫ dei sibi finalr ꝯcessaꝫ
delibauit q̃ i pctis more pris iuuẽtutẽ suam
duceret. z postea finalr sic pr̃ fecerat peniteret.
ſꝫ illa cogitatio perijt. qꝛ i medio malicie sue a
ꝓrijs ꝟuis interfect⁹ ẽ. De talibꝫ psũptuoꝭ dĩ i
ps. Qm̃ declinauerũt i te mala cogitauerũt cõ
silia q̃ nõ potuerũt stabilire. h̃ ẽ te pmittẽte. qꝛ
maliciã cõceperũt tua boitate z mia. et sic ma
la sua i te declinauerũt. iõ iusto tuo iuditõ cogi
tauerũt cõsilia q̃ nõ potuerũt stabilire Cogita
tio ꝟm Greg. cõpaĩ radici. xij. mora. ca. xviij.
qꝛ qð radix arbori. h̃ vnicuiqꝫ hoi sua cogita
tio ẽ. Rõ est. qꝛ sic radix occultaĩ sub tra. ſꝫ in
plãta sup terrã maifestaĩ. Sic cogitatõ latet
sub tra corpis i pñti. ſꝫ i opatõe pꝫ. ſꝫ in futu
ro erit sic in corpe. vitreo. nũc ãt ẽ in corpe lu
teo. xviij. mora. c. xxxiiij. qm̃ aũt radix desiccaĩ
tota plãta deficit. ꝟm Greg. xiiij. c. viij. vbi di
cit. Ois iniqu⁹ pus i cogitatõibꝫ arescit. z po
stea a bonis actibꝫ deficit. Et iõ sic ille q̃ vult
arborẽ hẽre bñ crescẽtẽ z fructiferã. sũme cura-
re dꝫ q̃ radix nõ arescat p siccitateꝫ. ita q̃ vult
semetipm fructifeꝝ reddere i opibꝫ ꝟtuoꝭ. cu
ret oino q̃ ñ sit arid⁹ i cogatõibꝫ suis. qꝛ nihil
ita ꝟuat hoieꝫ in mẽte nec ieiuniũ nec ciliciũ.
nec vigilie. sic scã cõtẽplatõ. vl' cogitatõ contẽ
platia z sic illa duo maxie huẽtãt radicẽ ne a
refiat. s. fim⁹ et sanguis hũan⁹. si calid⁹ appo
naĩ. ita duplex cogitatio vicꝫ de morte nr̃a et
de xp̃i passiõe pcipue i oibꝫ opibꝫ nos fecũdat
. j. Pet. iiij. Xp̃o i carne passo z vos eadẽ cogi
tatõe armami. jtẽ ecc̃s. vij. Meli⁹ ẽ ire ad do
mũ luct⁹ q̃ ad domũ ꝯuiuij Jn illa ei cũctoꝝ
finis ãmoneĩ hoim z viuẽs cogitat q̃d futuꝝ
sit. Scda cogitatõ compaĩ tinee. ꝟm eũdẽ. ij.
mora. c. xxj. qꝛ sic tinea sine sonitu penetrat ve
stimẽtũ. ita cogitatõ trãsfigit mẽtẽ anq̃ ppen
daĩ. job xiij. Quasi putredo cõsumẽd⁹ suꝫ. z q̃
si vestimẽtũ qð comediĩ a tinea. Tertõ cõpaĩ
ori mora. xv. c. iiij. Os q̃ppe cogitatõ cordis ẽ
ois hõ nitiĩ hẽre os suũ mõm. z sũme cauet ali
quid ponere fetiduꝫ in ore suo. Prouerb. xv.
Abomiatio dñi cogitatões male. Quarto
pilis carnis comparatur. v. moraliũ. xxviij.
Pili carnis sũt vite veterꝫ cogitatões Vñ be

ne p moysen dĩ Nũeri. viij. Leuite radãt oẽs
pilos carnis. qꝛ is q̃ in diuinũ obseq̃um assu
miĩ. dꝫ añ dei oculos a cũctis carnis cogitati
onibꝫ mõs appere Vtinã sic eẽt modernis tẽ
poribꝫ. Sꝫ notãdũ q̃nta ẽ fragilitas nr̃a si cõ
paremur aplis q̃ in pmitia eccl'a fuerũt. Apo
stol⁹ em̃ q̃rit q̃si p mirabili Roma. viij. Quis
nos sepabit a caritate xp̃i. zc̃. Et reuera tales
clerici q̃ successerũt i locũ coꝝ pñt rñdere. nõ
mors nõ gladi⁹ ſꝫ puerse z voluptuose cogita
tiões sepant nos a deo. et ꝟuiũt hodie i eccl'ia
tales pbr̃i. de q̃b⁹ dĩ Dañ. xiij. Venerũt duo
prebr̃i pleni iniq̃ cogitatõne aduersus susan
nã. qꝛ noluerat eis cõmisceri. Vos em̃ nõ sic
charissimi. ſꝫ iuxta cõsiliũ Hiere. xxv. reuerta
tur vnusq̃sq̃ a via sua mala. z a cogitatõnibꝫ
suis pessimis. De scdo ãt pncipali qð vt pre-
missuꝫ ẽ tãgiĩ. Nec habitabit i corpe subdito
pctis. Quãuis sedes dei. z p ꝯñs sctı̃spũs sit
pncipalr aia. tñ etiã in corpe dĩ bitare. qꝛ cor
pus accipiĩ p toto cõposito sepi⁹ in scpturis
scı̃s. vt cũ dixit xp̃us. hoc ẽ corp⁹ meũ Aut cũ
dĩ hõ est corp⁹ sensitiuũ. z sic de siĩibꝫ. Et ẽ si-
milis rõ hui⁹ sic pmi Nã opposita nõ sunt i
eodẽ. Et maxie h̃ appet in opatõnibꝫ corpali
bus. sic primũ in pueris cogitatõibꝫ Nã sic
ignis i sinu nõ abscõdiĩ. z ex vultu anim⁹ ho
mis cognosciĩ Jta q̃lis q̃sq̃ ẽ intra sic loq̃tur
iudicat et opaĩ. pbatio ei dilectõnis. i. amoris
q̃ spũs ẽ exhibitio ẽ opis. teste Greg. i omel.
pẽth ecostis. Assit g̃ mũdicia corpis. i. vitem⁹
pctã carnalia vl' corpalia. Et nõ regnet i cogi
tatu pnoiata mltiplex malicia. Et remota sũt
a nob duo sapie diuine obstacula.

Lectio. V

Piritus ei san

ctus discipline effugiet fictũ.
z auferet se a cogitatõibꝫ q̃ sũt
sine intellctũ et corripiĩ a su
pueniẽte iniq̃tate Postq̃ oñsuꝫ ẽ p duplicẽ
indispõem hõ impediĩ ne sapiaꝫ cõseq̃tur. vi
delicet p mẽtis maliciã z carnis imũdiciã Jn
ista pte vtriusq̃ rõeꝫ assignat oñdẽdoq̃ pctm̃
duo mala hoi facit. Nã aufert grãm. z affert
penã. z sic i ista lcõne tria facit. Pzio oñdit q̃-
mõ pctõr q̃dãmõ nc̃itat deũ ad cũ relinq̃ndũ
Scdo oñdit q̃ h̃ nõ est simplr sentiẽdũ. imo
deus iuste z sine cõpulsiõe se substrahit pctõ
ri. ibi. Et auferet se Et tertio subiũgit. q̃ hõ p
pctm̃ velit nolit obligat se finalr puniẽdi. ibi
A Et corripiet Dıc̃ g̃ pmo sic Spũs ei sctũs di
scipline effugiet fictũ. Jsta lr̃a duplr legitur.
Vno mõ vt ille genitiu⁹ discipline cõstruaĩ

cuꝫ eo qð pcedit. sic spũssctũs discipline. i. da-
tor vl' inspirator discipline. effugiet fictũ. i. hy
pocritã q̃ bonũ ptẽdit exteri⁹. et maliciã gerit
interi⁹. Vñ nõ est miꝝ si sapia in maliuolã a-
nimã nõ itroibit. qꝛ spũssctũs q̃ ẽ auctor z da-
tor sapie effugiet tale fictũ. et sic i isto assigtur
rõ q̃re in maliuolã aiam non introibit sapia-
Cõñter subdit rõem q̃re nec hitabit in corpe
subdito pctis. qꝛ aufert se a cogitatõibꝫ libidi
nosis et bestialibꝫ cũ sit spũs mũdicie z hone-
statis. Vñ qꝛ spũs veritatis effugiet fictões.
sed qꝛ ẽ spũs honestatꝫ effugiet bestiales cogi
tatões. Et h̃ est q̃ dıc̃. Aufert se a cogitatõi
bus q̃ sunt sine itellectu. Aliť exponiĩ ista lr̃a
vt ille gtũs discipline ꝯstruaĩ cũ h̃ q̃ dĩ fictũ
et ẽ sensus. Spũs ei scũs effugiet fictũ disci-
pline. i. illũ q̃ fingit se hẽre disciplinã cũ nõ ha
beat. Sꝫ pm⁹ mod⁹ loq̃ndi cõ cordat cũ glo.
sic g̃ nemo pt deo iponere q̃ ipe spõte hoiem
dereliquat. imo p maliciã fugaĩ ab eo Et iõo
dıc̃ spũssctũs zc̃. Nec iteꝝ pt hõ iponere deo
qð cõsentit z fauet voluptatibꝫ bestialibꝫ z re
pugnãtibꝫ rõni. qꝛ stati aufert se a cogitatõni
bus q̃ sunt sine itellectu. Cũ em̃ intellect⁹ sit
hois naturalis pfectio z supma nobilitas p
quã ꝯpescere dꝫ mot⁹ irrõnabiles carnis. qñ
ita ẽ q̃ aliq̃s carnalibꝫ cogitatõibꝫ subdiĩ. ta-
les cogitatões hꝫ sine itellcũ. totalr sensuales
z bestiales Cõtra q̃les loq̃tur ps. Nolite fie
ri sic equ⁹ et mul⁹ quibꝫ nõ est itellect⁹. qꝛ a ta
libꝫ se aufert spũs sapie Notãdũ est ꝟm ari B
sto. vij. ethi. c. iij. Tres sũt spẽs fugiẽde circa
mores. vicꝫ incõtinẽtia. malicia. z bestialitas
Jncõtinẽtia ẽ ꝟꝫ aristo. qñ ita ẽ q̃ aliq̃s hꝫ re
ctã estimatõeꝫ z sufficiẽtẽ informatõeꝫ q̃d de
ret facere z q̃d vitare. passio tñ tẽptatõis ẽ ita
vehemẽs in appetitu sensitiuo q̃ ipe succũbit
passiõi et recedit a sñia sui iudicij z ꝓprie ꝯscie
faciẽdo illud qð scit sibi eẽ ꝓhibitũ. z iõ voca
tur incõtinẽs. qꝛ nõ cõtinet se ifra limites ꝓ-
prie cõscie. ſꝫ ꝓpter passionẽ regrediĩ z recedit
a iudicio cõscie. Et hec ẽ pma spẽs fugiẽdi cir
ca mores. Scda ẽ malicia. z ẽ ꝟm eũ hit⁹ ma-
lus generat⁹ ex assuefactõe seq̃ndi passiões.
p quẽ malũ hitũ rctã estiatio siue bona cõscia
iã ẽ corrupta. intãtũ q̃ iudicat oẽ illud eẽ bo-
nũ z pseq̃ndũ ad qð appetitus sensitiu⁹ incli
nat. Et iõ tal' tã ex elcõne z nõ ex passiõe opa
tur puerse. z iste mlto peior ẽ q̃ incõtinẽs. vñ
tal' apud aristo. vocaĩ intpat⁹. sic pꝫ ca. x. eiusꝫ
dẽ libri. Vñ seneca de copia ꝟboꝝ pene ante
finem. Tũc est consũmata infelicitas vbi tur
pia nõ solum delectãt sed etiã placẽt z desinit
eẽ remedio locus. vbi q̃ fuerãt vitia mores sũt

Tertia spēs fugiēdoꝝ circa mores vocaꝛ be/
stialitas. Sicut aūt malicia excedit incōtinētiā
ita bestialitas excedit maliciā. vñ qñ malicia
est tāta ꝙ excedit limites hūane affectōis cir
ca materiā ire vel libidinis vl' cuiuscūqꝫ pcti.
tūc dr talis hō bestialis ⁊ malicia sua vocaꝛ
bestialitas. sicut eī qñ affectōnes ꝑtis intelle
ctiue assiīlanꝛ in claritate ⁊ honestate cogitati
onibꝫ et affectōibus intelligētiaꝝ siue angelo
rū vocaꝛ ꝟtus diuia siue heroyca. ita ꝑ oppo
sitū qñ ꝑ affectōes ꝑtis sensitiue corrūpunꝛ et
depmūtur ad sīlitudinē bestiaꝝ malicia talis
ꝑsone vocaꝛ bestialitas. Hō eī in q̄dā medio
cōfinio cōstituiꝛ inter substātias diuas et be/
stias, ⁊ iō si sapiat naturā alteriꝰ extremi ab il
lo denoīatur. Et iō viri excellētes in cōtēpla
tione ⁊ honestate vocanꝛ diuini viri, ⁊ excellē
tes ī malicia vocātur bestiales, sicut ibidē di
cit Aristo. Et a talibꝫ cogitatōnibꝫ tā vicꝫ in
cōtinētie ꝙꝫ malicie et bestialitatꝭ aufert se spi
ritussctūs et eas diligētē ꝓijcit ī infernū. Cō
tra qđ signāter petit. ps. Ne ꝓijcias me a fa/
cie tua et spm̄sctm̄ tuū ne auferas a me. Seq̄
tur in lr̄a. Et corripieꝛ a supueniēte iniq̄tate.
id ē fictus talis q̄ ꝑ suā maliciā fugata se spi/
ritūsctm̄ certe nō euadit finaliꝛ impune, imo
corripieꝛ. i. ꝑ rōem iuste dānabiꝛ. et h̄ a supue
niēte iniq̄tate. i. ꝓpter iniq̄tatē que eiꝰ cōsciaꝫ
opprimet sicut onus ḡue, iuxta illud ps. Ini
q̄tates mee supgresse sunt caput meū. ⁊ sicut
onus ḡue ḡuate sunt sup me Et nota ꝙ ali
ter corripiꝛ penitēs de pctō, ⁊ aliter īpenitēs
nā in correptōe penitētis supueniet māsuetu
do et misc̄dia ꝑ quaꝫ pctm̄ dimittiꝛ ⁊ hō deo
recōciliaꝛ. Vñ ps. Qm̄ supuenit māsuetudo
et corripiemur. Sꝫ certe ī correptōe īpenitē/
tis finalr̄ supueniet ira dei ex vna ꝑte. ⁊ ꝓpria
iniq̄tas ex alia ꝑte Baruch. iiij. Ignis eīm su
perueiet ab etno in lōgiturnis diebꝫ Dubi
tatio pōt eē, an spūssctūs detestet ⁊ fugiat om
nē fictionē, et ꝓbatur ꝙ nō, qr Luc. vltima dr
de xp̄o ꝙ lōgius se finxit ire ⁊ tñ ꝓposuit cum
eis manere. ḡ simulabat vnū exterius ⁊ aliđ
intēdebat interius. Preterea Luc. ix. legiꝛ. et
math. xvij. ꝙ xp̄o trāsfigurato corā discipul'
appuerūt moyses ⁊ helyas Quero ḡ. an appa
ruerit ibi ꝟe. an imagiarie. si imagiarie. tc̄ fuit
fictio. Si ꝟe, tūc moyses fuit ibi suscitatꝰ. et
helyas de ꝑadiso trāslatus. sꝫ hoc nō apparꝫ
veꝝ. qr btūs augustinꝰ hꝫ ꝓ incōueniēti ꝙ a/
nima samuel' fuit resuscitata qñ samuel mor/
tuus videbaꝛ apparere sauli. Et dic̄ ꝙ fuit il
lusio imaginaria diaboli ⁊ nō spūs samuel' a
req̄e sua suscitatꝰ. Preterea glo. Luc. ix. sup il
lud Appuerūt moyses ⁊ helyas dic̄. Sciēdū
est nō corpa vel aīas moysi et helye ibi appa
ruisse, sꝫ in subiecta creatura illa corpa fuisse
formata. Pōt etiaꝫ credi ꝙ angelico misterio
vt angeli eoꝝ ꝑsonas assumerēt Propterea
illa claritas trāsfiguratōnis, aut fuit vera et
in xp̄i corpe realiter, vel imaginarie tātū. Si
scđm hētur ꝓpositū. Si pmū cōtra corpꝰ xp̄i
in rei veritate fuit opacū ⁊ terminatū et colora
tū. glo. Bede. Luc. ix. sup illud. Nō gustabūt
mortē donec viderit regnū dei. i. glificatōem
corꝑis in imaginaria repn̄tatōne. ḡ illa clari
tas fuit imaginaria tm̄. Preterea ī corpe xp̄i
post resurrectōeꝫ apparuerūt cicatrices. imo
discōtinuatio carnis, qr thomas misit manū
in latus xp̄i Quero ḡ. aut apparuit imagi/
narie tātū, et sic fuerūt apl'i delusi. ⁊ nō fuit ꝓ
batio resurrectōis vera. vel fuit illa apertura
vulneꝝ vera et realis, ⁊ si sic. Cōtra in corpe
glo'so nullus manebit defectꝰ nature. vel cor
ruptio vl' difformitas, sꝫ cicatricis apture vl'
discōtinuatio partiū corꝑis xp̄i fuit difformi
tas et defectꝰ nature. ḡ nihil tale ibi fuit. quia
corpus xp̄i fuit tūc ita glosum sicut ē mō. Ad
oppositū est scp̄tura sacra h̄. Itē Gregꝰ in o
melia Nihil ꝑ duplicitatē simplex veritas fec̄
sed talē se foris exhibuit eis ī corpe, q̄lis erat
eis in mēte. Hoc eīm egit foris dñs in oculis
corꝑis, qđ apud illos agebaꝛ in ocul' mentis
Apud semetip̄os intus cū amabāt ⁊ dubita/
bant. Et dñs eis p̄ns aderat. ꝓpter hoc ꝙ a/
mabāt, sed aberat ꝓpter hoc qđ dubitabāt
Ad istā qōem clare rñdēdū ē, ꝑm viꝫ loq̄ndi
moderuoꝝ, ⁊ aliꝛ ꝑꝫ modū loq̄ndi scōꝝ. Apđ
modernos nāqꝫ ex cōi vsu loq̄ndi. iste t'minꝰ
fictio īportat deordinatōeꝫ ⁊ falsitatē. ⁊ ꝑm h̄
maifestū ē ꝙ spūssctūs effugiet oēm fictionē.
Sꝫ ꝑm modū loq̄ndi scōꝝ. iste t'minꝰ fictio n
nēcario īportat siue cōnotat falsitatē siue deor
dinationē. sꝫ possibile ē ꝙ fictio ꝑcet sic̄ est. et
tūc fictio nō est fīm. Vñ augꝰ. in li. de qōnibꝫ
euāgelij. Nō oē qđ fugimꝰ mēdaciū est. sꝫ qñ
illud fingimꝰ qđ nihil ꝑcat tūc mēdaciū ē Cū
aūt fictio nr̄a referaꝛ ad aliquā ꝑcatōeꝫ, nō est
mēdaciū, sꝫ aliq̄ figura veritatꝭ, sic eī dñs fin/
xit se lōgius ire, qr cōposuit motū suū q̄si vo/
lens ire ad aliq̄d ꝑcādū. Itē Damascenꝰ. iiij.
sniaꝝ. c. x. Eoꝝ q̄ post resurrectōeꝫ xp̄o infue/
rūt, mōi sūt diuersi. Nā hec q̄dē naꝛe, sꝫ nō ꝑꝫ
naturā sꝫ ꝑm dispēsatōeꝫ ad certificādū vl' cre
di faciēdū, qm̄ ipm qđ passuꝫ ē corpꝰ resurre
xit, vt cicatrices. potatio, cibatō pꝰ resurrecti
onē. Alia āt ꝟe ⁊ ꝑm naturā. vt trāsire đ loco
ad locū īfatigabiliꝛ ⁊ ꝑ clausas ianuas īrare

Capitulum I

Alia aūt ꝑm fictionē. vt illud. finxit se lōgius
ire. Ex istis pꝫ ꝙ nō oīs fictio cōuoluit secuꝫ
maliciā vl' deordinationē. Et dōm ē ad q̄stio
nē ꝙ spūssctūs quālibet fictionē deordinatā
detestaꝛ ⁊ nō aliā. Per h̄ ad pmū argumētuꝫ
ꝙ illa nō fuit deordinata. sꝫ fuit figura ꝑcans
q̄les fuerūt illi discipuli amandoꝛ dubitādo
ꝑm Gregꝭ. Ad scđm dōm ꝙ in trāsfigura/
tione dñi moyses ⁊ helyas ꝟe realiꝛ ⁊ ꝑsona/
L liter apparuerūt ibi, sic̄ docet Augꝰ. de mira/
bilibꝫ diuinaꝝ scp̄turaꝝ. c. ix. Circa q̄rū ap
paritionē notāda sūt q̄tuor. Prim oꝙ in suis
verꝭ corꝑibus ibi fuerūt Scđo ꝙ ī moyse nō
fuit finaliꝛ resurrectio cōpleta sꝫ corpꝰ suū ite
rato in terrā seu puluerē est reuersuꝫ. Terciū
est ꝙ corꝑa sanctoꝝ istoꝝ nō ꝑfecte sed sīlitu/
dinarie habuerūt resurrectōis future glaꝫ ꝓ
tūc Vñ Luc. ix. dr ꝙ moyses et helyas visi e
rāt in maiestate et gl'a. Quātū ad h̄ dicit scūs
Thomas ꝙ claritas ī moyse et helye nō fuit
eiusdē generꝭ cū claritate corpoꝝ in patria. sic̄
claritas xp̄i fuit. sꝫ fuit q̄dā claritas sic se hñs
ad illā sic̄ fides in via ad visionē in patria. et
iō aspectū apl'oꝝ nō offendebat qđ nō fuit de
claritate xp̄i. Et huiꝰ rō est, qr aīa xp̄i glifica/
ta fuit nō aūt aīa moysi. Et iō corꝑi eius po/
tuit cōueniēter attribui claritas glo'sa, nō aūt
corꝑi moysi. ne p̄us eēt gl'a in corpe ꝙꝫ in aīa.
et hoc videꝛ mihi rōnabiliꝛ dcm̄ Quartū ē ꝙ
aliter fuit de apparitōe Samuelis qr ibi fuit
vnū corpꝰ formatū ex aere qđ apparuit eē cor
pus samuel' ꝑ opus diaboli Ab scđm argu
mentū aliꝛ rñdet scūs Tho. sup. iij. sniaꝝ. di.
xvj. q. iiij. arti. v. vbi dic̄ ꝙ glo. que allegaꝛ in
tertio argumēto ē a mgr̄is īpūctata vl' suspe/
cta. ⁊ subdit Vñ dōm ē ꝙ vterqꝫ illoꝝ ibi ap
paruit sꝫ helyas in corpe et aīa. moyses in aīa
tm̄ que apparere potuit, vel ꝑ corpꝰ assumptū
sicut āgeli apparēt. vl' poterat aīa spēꝫ causa/
re in ocul' vidētiū repn̄tantē hoiem. cuiꝰ erat
illa aīa. Sꝫ hec rñsio vt videꝛ dicit oppositū.
Nā dicit ꝙ moyses ⁊ helyas ibi vere appa/
ruerūt, et tñ tm̄ fuit ibi alter eoꝝ Et silr̄ augꝰ
dicit oppositū de mirabilibꝫ diuaꝝ scriptura
rum ca. ix. Et textus euāgelij idē sonat. Et cō
similiꝛ dic̄ Alber. sup Lucā. cap̄. ix. vicꝫ ꝙ ibi
Moyses apparuit in ꝓpria ꝑsona, qr aliter
eius testimoniū paꝝ valuisset, et tñ nullꝰ erat
ibi in ꝓprio corpe sed in corpe sibi ab angel'
aptato. Nec est credēdū ꝙ corpus suū putri
dū resurrexit ad hāc visionē ꝑagendā. aīa tñ
sua de lymbo venit, penā tñ videlꝫ carētiā di
uine visionis nō amisit. Vnꝰ venit de infer/
no. alius de ꝑadiso, vnꝰ de mortuis, alter de

Lectio V

viuis vt ille ondereꝛ, đ quo Sap̄. xvj. Tu es
dñe qui vite et mortis habes potestatē Sed
tam Albertꝰ ꝙꝫ sctūs Thomas videtur sic di
cere diminute sine ꝑiudicō Textꝰ eī dic̄ Luc.
ix. exp̄sse ꝙ duo viri loquebātur cū illo Erāt
aūt Moyses ⁊ Helyas visi in maiestate Itē
Chrysostimꝰ dicit ꝙ vnus de mortuis, alius
de viuis adducti sunt ad testificādū. Et satis
credibile ⁊ rōnabile est ꝙ corpꝰ Moysi resu
scitatū fuit ꝓpꝛ idꝫ testimoniū ꝑagendū. si
cut multi alij resurrexerūt xp̄o resurgēte qui
postea obierūt ꝑm Augꝭ. de mirabilibꝫ diui/
narū scripturaꝝ. vbi sup̄ Ad tertiū argum̄
tum dōm est. ꝙ glosa illa ē suspecta. ⁊ ab anti
quis mgr̄is negata Ad quartū de clarita/
te faciei dñi in trāsfiguratōne dōm. ꝙ fuit in
ea vere ⁊ realiter. tñ per miraculū et nō ꝑ ali/
quā formā immanentē corꝑi xp̄i. sicut erit in
corꝑibus glorificatꝭ post resurrectionē. ⁊ fuit
ille fulgor eiusdē speciei cum fulgore corporū
glorificatoꝝ. non tamē ita ꝑfectus sicut clari/
tas vie assimilaꝛ claritati patrie. nō tamē fuit
in toto profundo corꝑis, sed in supficie tantū
et sic nō est īpossibile idē corpus fore opacuꝫ
intrīsecus et lucidū in supficie. Qđ autē dicit
glosa Bede ꝙ fuit imaginaria repn̄tatio. di/
cit pro tāto qr fuit imago et figura glorificati
onis future. Ad q̄ntum de vulneribꝫ et ci/
catricibꝫ in corpe xp̄i post resurrectionē dicē/
dum ꝙ aliud est loqui de cicatricibꝫ, et aliud
de vulneribꝫ, siue de discōtinuatōne carnis ī
corpore xp̄i. nā ꝙ fuerūt cicatrices oēs docto
res cōcedūt. Sed de vulneribꝫ vl' discōtinu
atione plane hoc negat Albertꝰ, imo hoc re/
pugnaret glificatōni que nō erit sine integri/
tate nature. Nec est credēdū ꝙ Thomas mi
serit manꝰ suas intra latus xp̄i, quia hoc fuis
set temerariū in apl'o. et infirmū in domino.
sed verū est ꝙ latus tetigit et cicatrices vidit.
vnde ad aspectū vulnerū credidit ⁊ nō ad ta/
ctum, et ideo dictū est ei. quia vidisti me, ⁊c̄.
Et addit Albertꝰ. ꝙ cicatrix nō affert diffor/
mitatē, nisi ꝙ mutat sitū vel figurā mēbri. sed
cicatrices in xp̄o fuerūt ita subtiles ꝙ hoc nō
fecerūt. Vñ ꝑm Augꝭ. vlti. de ciui. dei. ca. xix.
hmōi cicatrices vulneꝝ manebūt in martyri
bus sine q̄cūqꝫ difformitate. imo ad decorē q̄
si quedā insignia victorie sue. Et sic ꝓbabili/
ter teneꝛ. ꝙ cicatrices sunt ⁊ isp manebūt ī cor
pore xp̄i. sicut dicit sctūs Tho. sup. iij. sniaꝝ.
di. xxj. arti. penulti. Qꝫ aūt vulnera ibi nō fue
rūt dicit btūs Augustinꝰ. li. vj. questionū cō/
tra pelagionos. Sciāt inq̄t qui has questio/
nes ꝓposuerūt. xp̄m nō vulnera, sed signa

vulneꝝ cicatrices discipulꝭ demōstrasse q̄ tūc false eēnt, si nulla vulnera p̄cessissent. Sctūs Tho. super. iiij. questione. xxiij. artic. autem vltimo in solutione secundi argumenti tenet ꝙ in xp̄o fuit aptura vulneꝝ ⁊ solutio cōtinuitatis recōpensata per maiorē decorē glīe. et ꝙ thomas tetigit vulnera

Lectio. VI

Enignus est eni

spūs sapie, ⁊ nō liberabit maledictū a labijs suis. qm̄ reni illꝰ testis est deꝰ, ⁊ cordis illꝰ scrutator ē verus ⁊ lingue illꝰ auditor. Qm̄ spūs dn̄i repleuit orbem terraꝝ, ⁊ hoc qd̄ cōtinet oīa sciam hꝫ vocis. Hucusq̄ docuit sapiēs q̄lit hō ꝟtuosus ordinare dꝫ in deū suas affectōes. Hic āt excquit informare q̄uo dēt in deū ordinare suas locutōnes Et circa h̄ sic ꝓcedit Primo docet vitare maliciā loq̄ndi i generali. Scd̄o q̄dam vicia loq̄ndi dissuadet in spēali, ibi Custodite igit vos. Circa primū duo facit Primo oñdit ꝙ maliloquꝰ nō pōt euadere ipunitꝰ in iudicio ꝑ culpe sue tergiuersionē Scd̄o ꝙ non pōt euadere ipunitꝰ ꝑ culpe sue occultatōem ibi Proptꝰ hoc q̄ loq̄tur Circa p̄mū duo fac̄ Primo oñdit ꝙ iudex suꝰ hꝫ de eo plenariaꝫ cognitōeꝫ. Scd̄o sue tāte noticie assignat rōnē. ibi. Qm̄ spūs dn̄i ⁊c̄. Circa p̄mū adhuc duo facit. Nā primo oñdit ꝙ iudex pctōꝝ maliloq̄ hꝫ ad bonos sūmā pietatē Scd̄o ꝙ seruat ad malos iustā eq̄tatē. ibi. Et nō liberabit maledictū. Dicit ḡ p̄mo sic. Benignꝰ est spūs sapie Et pōt h̄ spūs accipi dupl'r. Nocionalit ꝑ spūsctō. Juxta illud Joh. xv. Spiritus ꝟitatis q̄ a p̄re ꝓcedit ille testioniū ꝑhibebit de me. Essential'r ꝑ tota t̄nitate q̄ est dēs Juxta illud Joh. iiij. Spūs est deꝰ ⁊ eos q̄ adorāt eū in spū ⁊ ꝟitate oportet adorare. Et siue vno mō accipiat siue alio mō, benignꝰ est spūs sapie. Est em̄ benignꝰ iustos exaudiēdo malos reducēdo, cūctos recte regēdo. De primo in. p̄s. Exaudi me dn̄e qm̄ benigna ē mia tua. Est etiā benignꝰ malos reducēdo Juxta illud Rhoma. ij. Ignoras ꝙ benignitas dei ad p̄niam te adducit. De tertio. Luc̄. vj. Benignꝰ est sup ingr̄tos et malos. Et Math. v. Solē suū oriri fac̄ sup bonos ⁊ malos. Sic igit iste sapie spūs hꝫ ad bonos sūmā pietatē et tñ nō id̄o p̄sumat peccator maliloquꝰ q̄ se finalit nō emēdat ꝙ sit euasurꝰ impune q̄ nō liberabit maledictū. i. maledicētē vl' detractorem a labijs suis. i. a pena sibi debita ꝑ pctis labioꝝ suoꝝ, q̄ sic dic̄. p̄s. Labor labioꝝ suorū operiet eos ⁊c̄. vsq̄ vir liguosus. Et q̄ possꝫ aliq̄s q̄rere q̄uo puniet spūsctūs malos homies, cū nō oñdat se mō nosse coꝝ pctā. Jd̄o ꝯñter oñdit ꝙ iudex ille oīm pctōꝝ plenariā hꝫ cognitōem. Et subdit. qm̄ renū illꝰ testis est deꝰ Tria em̄ sunt q̄ vellet peccator maxime latere, vicꝫ delectatōeꝫ sue volūtatis, cognitionē cōcepte vanitatis, locutōem cōicate ꝑuersitas. ⁊ tñ oīa ista deꝰ nude videt Ista āt tria tāgit sapiēs ꝑ tria corꝑis organa. vicꝫ renes, cor. et liguā. In renibꝫ viget voluptas. ī corde vanitas, et i ligua ꝑuersitas Et respectu istoꝝ triū tres actus deo attribuit Nā respectu voluptatꝭ ipe ē testis, respectu vanitatis ipe ē scrutator. Scrutari em̄ ē ad interiora et latētia penetrare. In. p̄s. Scrutās corda et renes deꝰ. ſꝫ respectu ꝑuersitatꝭ seu falsitatis ipe ē auditor. ḡ hēmꝰ ꝙ deꝰ pōt eē iudex et testꝭ. Testis. q̄ videt ⁊ audit. iudex q̄ scrutator ⁊ inuestigator ē cordis. Hiere. xxix. Ego suꝫ iudex ⁊ testis, dic̄ dn̄s Ergo ptꝫ cū sit summe iustꝰ, nō liberabit maledictū a labijs suis Sꝫ q̄ possꝫ eē dubiū vñ hꝫ ille spūs sapie ꝙ videat ⁊ audiat et scrutet oīa. id̄o cōueniēter assignat sue cognitōis rōem. Est āt rō. q̄ spūs ille ē vbiq̄ p̄ntialit, ⁊ potētialit ⁊ eēntialit Et hoc ē qd̄ subdit. qm̄ spūs dn̄i repleuit orbem terraꝝ. Et p̄t legi dūi vel intrāsitiue vt sit sensus. Spūs dn̄i. i. spūs q̄ est dn̄s. vl' trāsitiue id ē q̄ est a deo p̄re ⁊ a deo filio iste repleuit orbem terraꝝ. Hiere. xxiij. Celū et terrā ego impleo. Et Augꝰ. Ubiq̄ ē deꝰ int oīa nō inclusus, extra oīa nō exclusus, sup oīa nō elatus. infra oīa nō dep̄ssus. Et hoc qd̄ ꝯtinet oīa. i. gubnat et ꝟuat oīa, sciam hꝫ vocis. i. noticiaꝫ oīm q̄ ab hoīe dici p̄nt q̄cūq̄ vtat lingua Et id̄o cauere debemꝰ in q̄bus delectemur, que meditemur et q̄lia loq̄mur, q̄ iudex nr̄ videt et audit q̄cq̄d hō cogitat vel dicit. Et hoc est qd̄ cōcludit Boetꝰ vlti. li. cōso. suaꝝ. Aduersamini inq̄t vicia. colite ꝟtutes ad rectas spes aim subleuate. Humiles p̄ces in excelsa porrigite. Magna vob̄ si dissimulare nō vultis indicta ē n̄citas ꝓbitatis, cum oīa an̄ oculos agitis iudicis cuncta cernētis Notādūꝫ ꝙ h̄ tangit sapiēs tria corꝑis organa, q̄ difficilimū est regere rōne, renes, cor, et linguam. Nā in renibꝫ voluptas, in corde vanitas, in lingua falsitas dn̄atur. Et id̄ difficillimū est etiā sanctis ꝙ se regāt ꝑfecte ⁊ delectatōnibꝫ q̄ ꝑ renes signantur, in cogitatōibꝫ q̄ ꝑ cor, in locutōnibꝫ que ꝑ linguā noiant. Dic̄ Aristo. xiij. de animalibꝫ. Infirmitas renū in homie est difficilis curationis. Moraliter, quia in renibꝫ dn̄atur voluptas, id̄ infirmitas renuꝫ carnalē noiat ꝯcupiscētiā, q̄ vocat lāguor nature. in p̄s. Miserere mei deꝰ qm̄ infirmꝰ suꝫ Hec infirmitas ē difficil' curatōis, sic̄ patuit in paulo ⁊ i alijs scīs. Uñ mitigari p̄t, tolli ñ p̄t circa mortē oīo ꝭꝫ aug. d̄ ꝑfcōe iusticie hūane Et Berñ. siue velimꝰ siue nolimꝰ Jebuseꝰ iste i finibꝫ nr̄is hitat, supp̄mi p̄t extigui non p̄t Uñ narrat Gregꝰ. iiij. dialo. c. xiij. de Ursino p̄bro, q̄ sic ꝯpulerat sue p̄sbytere tāq̄ frat cū sorore cōtinue a tp̄e ordinatōis sue, ille cuꝫ esset confectꝰ etate ⁊ iaceret infirmatꝰ ad mortē, et intantū inualuisset infirmitas: ꝙ dubitabāt aliq̄ an spūs exulissꝫ an nō: accessit ad eū p̄sbytera sua: ⁊ naribꝫ suis aures apposuit vt sciret si corꝑi suo aliq̄s vital' spūs ineēt: qd̄ ille iā semimortuꝰ sentiēs recollectis viribꝫ q̄s habebat erupit in vocem: et ait. Recede a me mulier adhuc igniculꝰ viuit: tolle paleā Et cito post: venientibꝫ ad se petro ⁊ paulo ap̄lis sicut sibi videbat spm̄ exhalabat ille potuit dō regratiari ⁊ dicere cū p̄s. Bn̄dicā dn̄m q̄ tribuit mihi intellectū: insup vsq̄ ad noctē increꝑuert me renes mei. i. vsq̄ ad mortē ꝭm glosā icrepuert. i. arguerūt vl' tēptauerūt me renes mei Dr̄ em̄ cōit ꝙ infirmitas renū ē difficil' curatiōis q̄ nō recipit curā sine adustione. Tal' est fomes carnis. Propter qd̄ dic̄ psalmista signāter Proba me dn̄e et tēpta me: vre renes meos ⁊ cor meū Glosa: proba me. i. iudica me esse probatū: nō tibi q̄ oīa nosti: ſꝫ mihi et hoībus: ne q̄d delicti maneat. Jd̄ dicit tēpta me: q̄ nisi tēptares negligētes eēmꝰ. Et vre igne tribulatōnis renes meos: et cor meū. i. adhibe medicinalē purgationē tribulatōis delcātionibꝫ meis: ne q̄d mali delectet me, et cogitationibꝫ: ne q̄d mali cogitē. Cor nāq̄ pro co-
C gitationibꝫ: renes ꝓ delctātionibꝫ posuit hec glosa Scd̄m organū corꝑis qd̄ nimis ē difficile regere rōne ē cor Uñ Gregꝰ. iiij. moral'. Facile est ꝑuersa oꝑa vitare: sed nimis difficile est ab illicita cogitatōne corrigere. Quia sicut Berñ. dicit i meditatōnibꝫ suis. Nihil i me corde meo fugacius: qd̄ quotiēs me deserit et ꝑ prauas cogitatōes defluit: totiēs deū offendit. Cor meū cor vagū instabile: duꝫ suo ducit arbitrio: et diuino carꝫ cōsilio: in semet ipo nō pōt cōsistere: sed oī mobili mobiliꝰ ꝑ infinita distrahit. Et id̄ signāter dic̄ Prouer. iiij. Omi custodia ꝟua cor tuū: q̄ ex ipo vita procedit. Est aūt de corde hūano sicut de argētouiuo qd̄ sp̄ est in motu, sistitur tñ aliq̄lit et mortificat per odorē, hoc ē ꝑ fumū sulphuris, sicut docꝫ aristo. in iiij. metheoroꝝ Moraliter. Si sistere et domare velimꝰ cor nostrū vagis motibꝫ sup̄bie et elatōnis: adhibeamꝰ ei odorē sulphuris. i. imaginatōeꝫ pene etn̄alis vel gehēnalis. cuiꝰ vna portio dr̄ esse sulphur. Juxta illud p̄s. Ignis sulphur spūs ꝓcellaꝝ pars calicis coꝝ. et Apoc̄. xxj. Pars illoꝝ erit i stagno ardēte et sulphure, ⁊ stati ꝯcipiemꝰ timorē. ⁊ ꝑ timorē cōtinebimꝰ ⁊ cōgregabimꝰ cor nr̄m. Eccī. xxx. Cōtinue ⁊ ꝯgregatione i scītate eiꝰ et tristiciā longe expelle a te. Refert giraldꝰ cābrēsis i libro suo de topographia hibnie, ꝙ q̄ndā in mare ꝓpe hibniā apparuit subito q̄dā insula, iuuenes ꝟo d̄ hibernia ascēdētes scaphas et naues nitebant ad istā insulā applicare Cū āt ita ꝓpe isulā nauis eēt ꝙ eoꝝ iuditō poēre possent pedes suos descēdēdo, stati insula ab eis fugit ⁊ se ad aliū locū mouit. Cū ḡ h̄ mirabile freq̄nt tēptassent ⁊ sp̄ mō p̄dicto delusi fuissent: tādē dixit eis vnꝰ senex: audiui inq̄t ꝙ ignis valet cōtra phātasmata. Accipiat ergo aliq̄s sagittā ignitā ⁊ sagittet in insulā. et stati phātasmata cessabūt. Et factū ē iuxta cōsiliū eiusdē senis ⁊ isula stabilita ē, q̄ ꝓpter sue mirabilē fugā vocata est deiceps insula fugitia Insula ista phātastica et fugitiua cor designat hūanū: q̄ sp̄ mutabile varijs phātasijs fatigat, nisi diuina grā stabilitat. Eccī. xxxiij. Sic̄ ꝑturiētꝭ cor tuū phātasias patit: nisi ab altissiō missa fuerit visitatio. Stabilit āt ꝑ ignitā sagittā ꝟbi dei De q̄ in p̄s. Sagitte potētis acute cū carbonibꝫ d̄solatorijs. Et alibi. Ignitū eloq̄uꝫ tuū vehemēter. Et istud ē optimū stabilimentū hūani cordis Juxta illud Heb. xiij. Optimū em̄ est grā stabilire cor. Greg. xxviij. mora. cap̄. xviij. Quid ē inq̄t mare: nisi cor nostꝝ furore turbidū, rixis amaꝝ, elatōne sup̄bie tumidū, fraude malicie obscuꝝ. Qd̄ mare q̄ntū seuiat. attēdat q̄sq̄ in se occultas tēptationū cogitatōes intelliget Tertiū organū corꝑis qd̄ difficile est regere ē lingua, de qua Jac̄. iij. Lingua D modicū mēbrū est ⁊ magna exaltat Et cito pꝰ Lingua ꝯstituitur in mēbris que maculat totū corpus et inflāmat rotā natiuitatis nr̄e inflāmata a gehēna. Et infra Linguā aūt nullꝰ hō domare pōt Quā auctoritatē ꝑtractās augustinꝰ de natura et grā dicit. Nō ait: linguā nullus domare pōt: ſꝫ nullus hoīm: vt cū domat diuino adiutorio et grā fieri fateamur. vñ nō est exp̄ssio īpossibilitatis, ſꝫ magne difficultatis. In cuiꝰ figurā natura ordiauit circa liguā ꝙ duplici muro clauderet osseo ⁊ carneo: ad docēdū ꝙ duplex examiatio fieri dēt. anteq̄ lingua suū opus exerceat Primo em̄

debet ꝯſiderari an ſit licitū. Scdo an ſit ex
pediēs. ⁊ iſte ſunt vie ꝑ q̄s ſmo dꝫ trāſire. De
q̄bus p̄s. Dixi cuſtodiā vias meas vt nō de
linquā in lingua mea. Poſui ori meo cuſtodi
am ⁊c̄. Vn̄ abbas Pabꝰ: ſicut narraꝛ li. ix.
hiſtorie trip̄tite: cū eēt ſine lr̄is acceſſit ad q̄n
dam vt addiſceret. ⁊ cū deueniſſꝫ ad iſtū ꝟſuꝫ
Dixi cuſtodiā vias ⁊c̄. dixit ſe ſatis didiciſſe.
nec oporteret vlteriꝰ addiſcere: ſi iſtā lectōem
poſſet bn̄ ſcire. Eccl̄. xxv. Btūs vir q̄ hitat cū
muliere ſenſata: et q̄ in ligua ſua nō eſt lapſus
Et lꝫ iuſtꝰ aliq̄n corripiat: hꝫ tn̄ mel et lac ſub
lingua. Bern̄. Mala lingua eſt que aut ꝑuer
ſa laudat aut recta rep̄hendit

Lectio. VIII.

Propter hoc qui

loq̄tur iniq̄ nō p̄ōt latere: nec p̄te
riet illū corripiēs iudiciū In cogi
tationibꝫ ipīꝫ interrogatio erit. ſmonū aūt illiꝰ
auditio ad deū veiet. ⁊ ad correptionē iniq̄ta
tū illiꝰ, qm̄ auris zeli audit oīa ⁊ tumultꝰ mur
murationū nō abſcōdet. Poſtq̄ ſapiēs decla
rauit ꝙ vicioſa locutio nō trāſibit impūita ꝑ
aliquā tergiuerſionē vl̄ cauillationē Hic ꝯn̄r
oſidit ꝙ nec ī iudicio poterit ipunita tranſire
ꝑ occultationē. Et circa h̄ duo facit Prio ꝓ
ponit qd̄ intēdit Scdo illud ꝓbat ibi, in co
gitationibꝫ. Circa p̄mū duo facit Primū ē.
ꝙ maliloquꝰ nō poterit ſe ī iudicio occultare
A Scdm ē. ꝙ nec iudex nolet circa eū diſſila
re, ibi Nec p̄teriet. Dicit ḡ p̄mo quaſi conclu
dēs ex p̄cedentibꝫ ꝓpter hoc. ſ. ꝙ ſpūs dn̄i re
pleuit orbē terraꝝ et exiſtit vbiq̄ p̄ñtialiṫ, po
tentialiṫ et eēntialiṫ. Jdo ꝯueniēs eſt ꝙ ille q̄
loq̄tur iniq̄ q̄cūq̄ ſecreta q̄ntūcūq̄ occulte. n̄
poterit latere finaliṫ etiā hoīes Deū vero nec
ad tēpus p̄t latere. Luc̄. xij. Que in tenebris
dixiſtis in lumie dicētur. Et qd̄ in aure locu
ti eſtis in cubicul̄. p̄dicabiṫ in tectis. Huiꝰ ex
emplū hēmus de dauid exp̄ſſe q̄ tam adulte
riū q̄ homicidiū occultiſſime ꝑpetrauit cum
Berſabee vxore vrie. et ſtatim miſit ad eū do
minꝰ ꝑ nathā. ij. Reg̃. xij. dicens. Tu feciſti
abſcōdite: ego ꝟo faciā verbū iſtud in cōſpcū
oīs iſrael. et in cōſpectu ſolis huiꝰ ⁊ ſic per pe
nam manifeſtā declarabo culpā tuā. Et ſic ꝑ
re nō manifeſta culpa detegiṫ q̄uocūq̄ in p̄n̄
ti lateat peccator, ſaltē in iudicio nō p̄ōt late
re iniquꝰ. Vn̄ Anſelmꝰ in meditatōibꝫ ſuis.
Latere erit ipoſſibile, apparere intolerabile h̄
eſt primū qd̄ ꝓponit. Scdm ē ꝙ iudex nolet
circa eū diſſimulare. Et iō dicit: nec p̄teriet il
lū corripiēs iudiciū. Eccs. vlti. in fine Cūcta
que fiūt adducet deus in iudicium ſiue bo
num ſiue malū ſit Cōſeq̄nꝰ ibi In cogitatiōi
bus. Probat iſta duo q̄ ꝓpoſuit Et p̄mo pri
mū. Scdo ſcdm ibi. Qm̄ auris zeli. Primuꝫ
ſic. Latētiores ſunt cogitatōes q̄ verba, ſed ī
iudicio cogitatōes diſcutienṫ et punienṫ. ḡ a
multo fortiori ſmones. et h̄ eſt qd̄ dic̄. In co
gitationibꝫ impīꝫ introgatio erit. i. inq̄ſitio et
diſcuſſio. Et exponiṫ ſic lr̄a. ꝙ introgatio fiet
a dn̄o in cogitatōibꝫ. hoc ē de cogitatōnibus
iuxta illud p̄s. Dn̄s introgat iuſtū et ipiū: vl̄
ꝙ introgatio fiet ſibiip̄is a ſeip̄is. Sic ei di ī
fra. c. v. Impīꝫ ī iudicio q̄rēt a ſeip̄is. q̄d nob
ꝓfuit ſupbia, aut diuitiaꝝ iactātia q̄d ꝯtulit
nob. Ad Ro. ij. Teſtioniū reddēte illis ꝯſcia
ipoꝝ. Aut etiā inṫ ſeiuicē cogitationū accuſā
tiū ⁊ defendētiū ſmonū. Poſito āt an recede
re poniṫ ꝯn̄s. q̄ auditio ſmonū ad deū veiet
ex q̄ cogitatōes veniēt ad noticiā dei. Et q̄uo
certe nō ad aꝓbationē, ſꝫ ad punionē ⁊ vltio
nē. Et iō ſubdit. Et ad correptōeꝫ iniq̄tatū il
lius Hāc correptōeꝫ timuit p̄s, cū dixit Dn̄e
ne ī furore, ⁊c̄. Cōn̄ ibi. Qm̄ auris ꝓbat ſcdm
qd̄ ſup̄ ꝓpoſuit, vicꝫ ꝙ iudex ī iudicio nō ꝑcet
nec diſſilabit. Et ꝓbat ſic Judex q̄ ſūme zelat
ꝓ obſuatōne leg̃ ſue, nō p̄teribit ī iudicio q̄n
puniat trāſgreſſores. ſꝫ deus ē taliſ iudex q̄ ſū
me zelat ꝓ lege ſua. igiṫ ⁊c̄. Et hec rō īnuitur
cū di, qm̄ auris zeli. i. dei zelātis audit oīa. et
tumultꝰ murmuratōnū nō abſcōdet. Zelus ī
ſacra ſcp̄tura accipiṫ q̄nq̄ mōis. Prio mō ꝓ
inuidia. et ſic accipiṫ Eccl̄. iij. Qui docet filiū
in zelū, h̄ eſt ī inuidiā nutrit inimicū. Et ī eccl̄
zelus et iracūdia minuēt dies. Scdo accipiṫ
ꝓ ira. p̄s. Accēdeṫ velut ignis zelus tuꝰ Ter
tio mō accipiṫ ꝓ imitatōe In p̄s. Noli emu
lari ī malignātibꝫ neq̄ zelaueris facietes iniq̄
tatē. i. imitatꝰ fueris. Quarto accipiṫ ꝓ rigore
et iuſta affectōe vleiſcēdi. Prouer. vj. zelus et
furor viri nō ꝑcet in die vindicte Et Sap̄. v.
Accipiet armaturā zelus illiꝰ et armabit cre
aturā ad vltionē inimicoꝝ. et ſic accipitur hic
Quīto vocaṫ feruēs amor. Vn̄ zelotipꝰ et
zelotes di ille q̄ feruēter amat. ⁊ taliṫ vult re
damari. Exo. xxxiiij. Dn̄s zelotes nomē eius
Dubitatio lr̄alis eē p̄t. Vtꝝ pctā ꝑ pniam B
cōdonata ſūt reuelāda ī iudicio gn̄ali. Videṫ
ꝙ nō. q̄ qd̄ tectū eſt videri nō p̄ōt, ſed pctā ꝑ
pniam cōdonata ſunt tecta ſic diċ glo. ſup il
lud p̄s. Bti quoꝝ remiſſe ſunt iniq̄tates ⁊ q̄
rū tecta ſūt pctā. Itē. iiij. ſniaꝝ. di. xliij. ca. vij.
Nō irrōnabiliṫ putari p̄t pctā h̄ ꝑ pniam te
cta et deleta, illic etiā tegi aliīs. ḡ. Itē Jac̄. v.
Caritas opit mltitudinē pctōꝝ ſꝫ h̄ nō ē dcm̄
quo ad hoīes q̄ operiūtur apud hoīes occul

ta ſine caritate. ḡ in cōſpectu dei. et ꝑ ꝯn̄s mlṫ
tomag̃ in ꝯſpectu olm hoīm ī iudicio Ad op
poſitū eſt glo. ſup illud. j. Coꝝ. iiij. Manife
ſtabit cōſilia cordiū dicēs. ꝙ geſta et cogitata
bona et mala nota tūc erūt oībꝫ hoībꝫ. Itē be
atus Bern̄. tractās idē ꝟbū dic̄. Cūctaq̄ cū
ctoꝝ cūcṫ arcana patebūt. Ad iſtud ꝯcordat
anſelmꝰ de ſilitudinibꝫ. c. vj. Et textꝰ apl̄i cū
cū glo. Sāctꝰ thomas et aliī mlti catholici te
nēt ꝙ ſic. q̄ oīa tā bona q̄ mala nota erūt oī
bus Rō eſt ad maiſeſtā eq̄tatē iudicij declarā
dā: q̄ oñſio maloꝝ ī bonis ē ad maiſeſtatōeꝫ
miſcōie ꝑus ipenſe, oñſio ꝟo bonoꝝ ad maiſe
ſtatōnē iuſticie. ⁊ ecōuerſo ī malꝭ erit oñſio ma
loꝝ ad maiſeſtatōeꝫ iuſticie dei tūc puniētis.
oñſio ꝟo bonoꝝ ad maiſeſtatōꝫ diuie miſcōie
p̄cedētis. Hec tn̄ oñſio nō cedit ī infamiā nec
in verecūdiā, ſꝫ ad grāꝝ actionē ī bonis ⁊ ad
dei glām ſaluātis et liberātis. ⁊ ſic verificaṫ il
lud Apl̄i. ij. Coꝝ. v. Oēs em̄ nos opꝫ manife
ſtari añ tribunal xp̄i vt referat vnuſq̄ſq̄ ꝓpria
corꝑis ꝓut geſſit ſiue bonū ſiue malū. Ad
primū pctā dicūtur tecta q̄ntū ad erubeſcētiā
nō q̄ntū ad ſciam. ⁊ q̄ntū ad puniōnē. nō q̄n
tum ad cognitionē Ad ſcdm de mgr̄o patꝫ
per idē. Vel dōm ꝙ fuit illius opiōnis. et in
hoc nō teneṫ Ad tertiū ꝑ idem q̄ nō reue
labūtur ad penā ſed ad diuine miſcōie ⁊ iuſti
cie euidentiā. Iſtud ꝑſuadet q̄dam doctor ſic
Si rex miſiſſet tibi centū libras ꝓ vno obo
lo: nōne ſi gratus eēs narrares bñficiū regis
oībus amicis tuis et diceris eis. Regraminī
regi ꝓ me ī tanto ſibi tenebar ⁊ ꝓ tanto mihi
remiſit. Cū ergo pro pctō mortali merebaris
penā eternā. et remiſit tibi deus ꝓ pena tꝑali
que nullā ꝓportionē ad penā eternā hꝫ: mul
tomagis debes illud bñficiū velle manifeſta
ri. Itē ex q̄ q̄libet bonus gaudebit de liberati
one ſua ⁊ ꝓximi. mḡna materia bonis gaudij
ſubtraheret ſi ignoraret grām ſibi fc̄tām. nec
oportet de erubeſcētia ꝑtimeſcere. q̄ ſicut ds
p̄t ignē facere aꝓximare ꝯbuſtibili ſine cō
buſtione. ſic p̄ōt facere noticiā pctōꝝ ſine ve
recūdia ī aliīs. Et ꝙ tu illud ſcias ſine erube
ſcētia. q̄ q̄litates rerū ſuſpēdit q̄n vult Item
ſi noticia multoꝝ hoīm cauſaret ī te erubeſcē
tiā. ḡ noticia vniꝰ cauſaret in te ſiliṙ aliq̄ntam
Sꝫ cōſtat ꝙ deus ⁊ aīa xp̄i ⁊ angelꝰ q̄ fuit cu
ſtos tuꝰ ſcient pctā tua. ḡ noticia pctōꝝ tuorū
cauſaret ī celis erubeſcētiā. ꝯn̄s falſuꝫ. igitur
C añs Notādū eſt ſup illud qd̄ in lr̄a di. ꝙ in
iudicio: in cogitatōnibꝫ impīꝫ: introgatio erit
ꝙ deus tūc introgatōnes tibi faciet de tribꝫ.
maxime ſi fueris dn̄e: ſiue ꝑlatus: vl̄ in bono
re: vel dignitate cōſtitutus: Introgabit te q̄li
ter tu vixeris: q̄liter ſubiectos rexeris: et q̄liṫ
bona tibi cōceſſa expēderis. q̄ ip̄e eſt a q̄ nul
la p̄ōt fieri appellatio: q̄ altiſſimꝰ Corā eo nul
la p̄ōt fieri aduocatio: q̄ iuſtiſſimꝰ. Et nulla
recipieṫ excuſatio: q̄ ſapiētiſſimꝰ eſt: nulla ſu
meṫ dilatio: q̄ ſtrictiſſimꝰ eſt: nulliꝰ ꝑſone vel
mūeris acceptatio: q̄ fideliſſimꝰ. Igiṫ inter
rogabit te Primo q̄liter vixeris. Sap̄. vj.
Prebete aures vr̄ās vos q̄ cōtinetis mltitu
dines et placetis vobis in turbis nationū: q̄
niā data eſt vob ptās a dn̄o. ⁊ ꝟtus ab altiſ
ſimo q̄ interrogabit opa vr̄a et cogitatōnes
ſcrutabiṫ. Interrogabit ſcdo. q̄liter ſubdi
tos rexeris. Nā malicia ſubiectoꝝ verteṫ pro
magna ꝑte in caput maloꝝ dn̄oꝝ. Vn̄ Sap̄
iiij. Ex iniq̄s em̄ oēs filij q̄ naſcētur teſtes ſūt
neq̄cie aduerſus parētes ī interrogatōne ſua
id eſt tā in interrogatōne parentū q̄ filioꝝ. id
eſt ſubiectoꝝ et prelatoꝝ. Et iō notabiliṫ bea
tus auguſtinꝰ nō ſolū prelatos ſed dn̄os lay
cos monet curare ꝟtuoſe de ſubiectis in q̄dā
epl̄a ad comitē Bonifaciū ita dicens. Queſo
mi frater, queſo oībus ſubiectis ⁊ bone volū
tatis ī domo tua, a maiore vſq̄ ad minimū a
morē et dulcedinē regni celeſtis: amaritudi
nem et timorē gehēne annūcies ⁊ de coꝝ ſalu
te ſollicitus ac vigil exiſtas.: q̄ pro oībus ti
bi ſubiectis q̄ in domo tua ſūt rōem dn̄o red
des, hec ille Interrogabit etiā deus tertio.
q̄liter tua expēderis. Luc̄. xvj. de villico diffa
mato apud dn̄m ſuuꝫ quaſi diſſipaſſet bona
ſua. Quid inq̄t. hoc audio de te: redde rōnem
villicatōnis tue. Et ideo ꝓuidendū eſt nobis
diligēter contra iſtū cōpotū quē reddemꝰ. q̄
Job. ix. Si repente introget: q̄s reſpondebit
ei. Quaſi diceret nullus. De eq̄tate iudicis
⁊ diaboli ꝯtra nos allegatōibꝫ deuote ſcribit
btūs augꝰ. ad comitē ſupra dcm̄. Expectaṫ
inq̄t dies iudicij. Aderit eq̄ſſimus iudex qui
nullius potētis ꝑſonam accipiet, cuiꝰ palaci
um auro argentoq̄ nullus epus: nec abbas:
nec comes corrūpere p̄ōt Aſtabūt oēs anime
vt referat vnaq̄q̄ ſm illud qd̄ in corꝑe geſſit
ſiue bonū ſiue malū. preſto etiā erit diabolus
aduerſarius et recitabūtur verba ꝓfeſſionis
noſtre et obijciet nobis in faciē qua die pecca
uimus: ⁊ quo loco: et q̄d boni operis tūc tem
poris facere debebamꝰ. et ſi tales inuenti fue
rimꝰ, exultabit ille aduerſarius in conſpectu
ꝑiſſimi iudicis ſuperiorem ſe eē nobis clamās
agens talē cauſaꝫ apud talē iudicē. habet em̄
tūc dicere ip̄e diabolus. Eq̄ſſime iudex: iudi
ca ipm eē meū ob culpā: q̄ tuus noluit eſſe ꝑ

grām tuus ē p naturā.meꝰ p miseriā.tuis ob
passionē.meꝰ ob suasionē.tibi iobediēs.mihi
obediēs.a te accepit imortalitatis stolā:a me
pānosā3 q̄ induitꝰ ē tunicā.tuā vestē amisit:cū
mea veste huc aduenit.q̄d apud eu3 ipudicitia
faciebat.q̄d intpantia.q̄d auaritia.q̄d ira.q̄d
supbia.q̄d cetera mēbra vl' vitia.dimisit te.cō
fugiū fecit ad me ⁊ meas sorores video comi/
tari cū illo. Eq̄ssime iudex iudica illū q2 iusti/
cia et iudiciū preparatio sedis tue.iudica illū eē
meū et mecū eē dānandū. Hec oia q̄ huc attu
lit mea eē cognosco meꝰ esse voluit ⁊ mea con
cupiuit.iō mecū puniri d3.hec Augꝰ.igitur
D nō pteriet illū corripiēs iudiciū Notādū q
iudiciū istud cōpat arcui sicut dič Glo.sup il/
lud p̄s.Dedisti metuētibꝫ te significatiōe3 vt
fugiant a facie arcus Primo q2 anteq̄ feriat
timorē incutit. Un̄ glo. Arcus meꝰ extensus
iā minat.s3 nōdū ferit q2 iudiciū nos terret s3
nōdu3 dānat. In psalmo. A iudicijs em̄ tuis
timui Nota de illo q̄ fuit territꝰ p somniū i iu
dicio. Nota q̄3 q duo milites ex deuotōe iue
rūt vltra mare visitare loca sctā. Accidit q in
trauerūt vallē iosaphat. Unꝰ autē ex solatio
posuit et adaptauit vnū magnū silicē ⁊ ait so
cio suo.volo mihi parare sedē pro iudicio.et
volēs pbare si bñ esset aptus sessioni.posuit
se ad videndū.sedit et ad celū vbi dñs d3 ap/
parere aspexit. Cui subito tātus timor ⁊ tre/
mor i mēbris eius missus ē q vix p sociū suū
potuit iñ leuari atq̄ abduci. Asseruit postea
q ex tūc in antea nūq̄ fuit q̄n audito iudiciu3
noiari tremor in ossibꝫ eius nō irrueret Se
cūdo cōpat iudiciū arcui q2 corda arcus q̄n/
tomagis retrahit tāto grauius pcussus leditur
sic certe q̄ntū iudiciū legis differt a pctōre.et
q̄nto diutiꝰ expectat.tanto duriꝰ feriet. Rho.
ij. Scdm duritiā tuā ⁊ cor impenitēs thesau
rizas tibi irā in die ire ⁊ reuelatiōis iusti iudi
cij dei. Et sic videmꝰ q tensio arcus reflexio ē
a sua naturali hitudine et rectitudine.ita xp̄s
in iudicio cū sit naturalit misericors q2 filius
matris misc̄ōie ex vna pte.et filius pris mise
ricordiaꝝ ex alia.ij. Coꝝ.j.flectet q̄dāmō p ar
cum rigoris et iusticie ⁊ emittet sagittas dire
snie. Ite maledicti in ignē eternū Math.xxv
Tertio cōpat iudiciū arcui. Arcus fm Isid.
xviij.ethymo.c.ix.d̄i q2 curuat arcius vt arceat
hostē.sic fiet in iudicio. Un̄ anselmꝰ in medi/
tationibꝫ suis. O angustie.hinc erūt pctā ac/
cusantia. Iñ terrens iusticia.subtus horren/
dū chaos inferni patēs.desup iudex iratus.
intus cōscientia vrens.foris mūdus ardens
peccator sic dep̄hensus i quā partē se premet

cōstrictus vbi latebit.hec ibi. Et ideo añ iu/
diciū para iusticiā Eccl.xviij.

Lectio. VIII.

Wstodite ergo

vos a murmuratōne q̄ nihil p/
dest. Postq̄ sapiēs dissuasit om
nem locut nis maliciā generalit. Hic pticu/
lariter descēdendo dissuadet quasda3 lingue
malicias spēaliter.et sunt tria.murmuratio.
detractio.et mendaciū. Et fm hoc lectio diui
ditur in tres ptes sicut pt3 intuēti. Dicit ḡ in
ferēs cōclusionalr ex p̄cedentibꝫ Ex quo sic est
q peccator maliloquꝰ nullo mō pōt euadere
impunitꝰ.sed iudicabit ⁊ corripietur a deo.er
go custodite vos a murmuratione q̄ est spēs
vna locutionis que multū deū offendit.⁊ nō
solum cauenda est propt' dei iudicantis seue/
ritatē.imo propter sui inutilitatē.et ideo sub
dit.que nihil pdest.duplex est malū cu3 quo
viuere moleste ferimꝰ.vt dicit Uarro Et est A.
notandū circa istud vitiū quid sit et q̄nte gra
uitatis apud deū. Est em̄ querela cū impaciē
tia in his q̄ homo debet ferre patiēter vel su/
stinere. Et cōmittit q̄nq̄ contra deū p displi/
centiā.q̄nq̄ cōtra prelatū p inobedientiā.q̄n
q̄ cōtra proximū per inuidentiā Primo em̄
inueniūtur q̄dam q̄ murmurāt contra deū p
displicētiā quā habēt de suo regimie ⁊ admi
nistratōne quā facit circa hoies. Et hoc ē mlt
tum irrōnabile Un̄ Seneca Optimū est pa
ti qd̄ emēdare non possis.⁊ deū quo auctore
cūcta proueniūt sine murmuratōne comitari
Malus em̄ miles ē qui impatorē gemēs seq̄
tur. Seneca in epl'a.xiiij. Ubi nulla pruden
tia est.subtiles et artifices multū indignātur
et merito.q̄n corripiūtur et instruūt ab iscijs
et ignaris artis sue. Certe de mūdi regimine
nos sumꝰ ignari. Deꝰ autē solus scit q̄d omi
bus expediat. Et iō q̄cunq contra diuinas
ordinatōnes et dispositōnes murmurat oñ
dit se esse fatuū et indisciplinatū. Eccl.x. Uir
prudēs et disciplinatꝰ nō murmurat. Mur/
murāt tñ mūdiales cōtra deū pter q̄tuor
Primo de hoc q tēperies et tēpestates nō tri
buit eis p scdm coꝝ volūtates Scdo de h̄
q prosperitatē et aduersitatē nō tribuit i vita
ista iuxta merita et demerita hoim Tertio de
hoc q deus eis frequēter imittit tribulatōes
et infirmitates. Quarto spēaliter murmurāt
paupes inuolūtarij contra deū de deo q nō
ita abūdanter tribuit eis sicut q̄busdā diuiti
bus. Primi hoies multū faciūt cōtra seipos
q2 impediūt propriā trāquillitatē et pacē.nō

cōformādo se diuine volūtati:imo si sic eēt sic
vellent:mūdus periret.q2 talis tēperies q̄le3
vnus hō vellet pro oneribꝫ suis vl' pro agro
suo displiceret vl' noceret vicino suo.imo sibi
ipi displiceret vel noceret postea:q2 hō nescit
q̄d sibi vel suis expedit Tales vident' cōsiliis
affectōnis q̄lis fuit phaeton fm fabulas.de
quo Ouidius.ij.methamor.q̄ fuit filius ple/
bi.sed q2 de h̄ dubitat petijt q pr sibi aliq̄d
daret quo hoies certificari possent.sup hoc
pr iussit q peteret ⁊ ab eo ipetraret. Petijt igi/
tur q posset regere currū solis. Rexit igit iste
puer insciꝰ ⁊ inexptus aliq̄n duxit solē ita p/
cul a terrā q oia p frigus cōgelabātur Aliq̄n
ita pe terrā q oia cōburebātur pter qd̄ a io
ue fulmiatus interijt. Ita ɔtingeret de istis fa
tuis ⁊ p̄sumptuos qui de diuina gubnatōne
murmurāt. S3 si fm eos fieret gubernatō to
ta mūdi machina soluet. Un̄ narrat de quo/
dā heremita q̄ semiauerat olera ⁊ petiuit plu
uiā a deo et optinuit. Postea serenitatē ⁊ op/
tinuit. Ite3 pluuiā et habuit.⁊ q̄le tēpus vo
luit petere breuiter deus dedit.et tñ nec vnū
olus excreuit.cogitauit ergo heremita q ess3
vniuersalis defectus olerū in toto mōd ⁊ pa
tienter sustinuit. Casu tñ cōtingēte diuertit
ad locū alteriꝰ heremite ⁊ vidit ibi olera pul/
cherrima. Unō inq̄t habes tu olera illa pul/
chra.ego semiaui olera et pluuiā a deo postu
laui sicut mihi videbat expedire ⁊ optinui:⁊
tñ nihil habeo. Certe respōdit alius.hoc iu/
ste et rōnabiliter tibi accidit.putabas te sapi
entiorē deo:et ipe tibi ostēdit fatuitatē tuam.
Un̄ etiā de quodā agricola narrat qui cōiter
habuit in agris in vineis ⁊ pascuis vberio/
res fructꝰ et herbas q̄ vicini sui Req̄situs āt
quare. Respōdit q sp habuit talē tēperiē qua
lem volebat. Req̄situs quare. Respōdit.ego
nūq̄ aliud tp̄s appeto q̄ deus dat. Un̄ mur
muratores ex causa tales sunt siles. Caio ce/
sari. De quo narrat Sene.li.j.de ira in fine.⁊
Sueto.in li.de vita.xij.cesa. Iste Caius or/
dinauit facere solēnissimū festū suis nobilibꝫ
Cōtigit ergo ipo die festi tonitrua.fulmia.et
pluuias maximas fieri. Rex fatuꝰ indignatꝰ
indixit bellū cōtra iouē ⁊ iussit balistarios su
os ⁊ sagittarios ⁊ mgr̄os machinaꝝ suarū sa
gittas et tela iacere cōtra iouē Isti fatui obe/
diētes suo p̄ncipi sagitauerūt tela et iecerūt
lapides cōtra celū qua oia in pplm descēden/
tes magnā partē ppli peremerūt. Reuera sic ē
de illis q̄ murmurāt diuinis dispositōnibus
faciūt verba impatiētie contra deu3 que deo
nocere nō possunt.sed pcise in dānum pprium

retorquent. Sic murmurauerūt filij israel in
deserto cōtra deū et perierūt.nec intrare po/
tuerūt in terrā pmissionis. Un̄ Nume.xiiij.
Oēs qui nūcrati estis a viginti ānis et supra
murmurastis cōtra me nō intrabitis terram
sup quā leuaui manū meā vt habitare vos fa
cerem p̄ter caleph filiū iephone et iosue filiū
nun. Et ideo signanter dicit.j.Coꝝ.x. Neq̄
murmuraueris sicut q̄dam coꝝ murmurauc
rūt et perierūt ab exterminatore Secūdo B
inueniūtur homines q̄ murmurant cōtra de
um eo q prosperitatē et aduersitatē nō distri
buit in vita presenti iuxta merita et demerita
psonarū.et hec est antiq̄ssima q̄rela gentiliū
phoꝝ cōtra deū.et cā propter quā pleriq̄ di/
xerūt mōm nō regi a deo sed a casu Iuxta il/
lud Claudiani in p̄mo margine in p̄ncipio.
Sepe mihi dublā traxit sentētia mentē. Cu/
rant superi terras aut nullꝰ ineēt Rector.⁊ in
certo fluerēt mortalia casu. Et Boe.in de cō
so.li.j.metro.v. O stelliferi cōditor orb Et po
stea circa mediū metri Oia certo fine gubnas
Hoim solos respuis actꝰ. Merito rector co/
hibere mō. Nā cur tātas lubrica versat. For
tuna vices.pmit insontes Debita sceleri no/
xia pena. At puersi resident celso Mores solio
sctāq̄ calcant. Iniusta vice colla nocētes. La
tet obscuris cōdita virtus Clara tenebris iu
stusq̄ tulit.crimē iniq̄. Nil periuria nil nocet
ipis. Fraus mēdacij.cōpta colore ⁊c. S3 po
sito sicut veritas se h3 q deus regit mōm tūc
apparet magiꝰ mirabile quare mali reportāt
premia iustoꝝ et sancti aliq̄n luūt et puniunt
loco maloꝝ. Un̄ dicit Boetiꝰ loquēs ad phi
losophiā prosa.v.li.iiij. Cur ergo hec viceuer
sa mutent scelerūq̄ supplicia bonos premant
Premia virtutū mali rapiāt.vehementer ad
miror.queq̄ tā iniuste ɔfusionis ratō videat
ex te scire desidero.minꝰ etenī mirarer si mi/
sceri oia fortuitis casibꝫ crederē.nūc stupore3
meū deꝰ rector exaggerat.q̄ cū sepe bonis io/
cūda.malis aspera.cōtraq̄ bonis dura tribu
at.malis optata cōcedat.nisi cā deprehēdat.
q̄d est qd̄ a fortuitis casibꝫ differri videat. Nō
solū autē gentiles phi.sed sancti dei pphete
vident de hoc murmurasse.sed nō murmura
uerūt.sed potiꝰ admirātes exclamauerūt q̄li
ter incōprehensibilia sūt iudicia dei ⁊ inuesti
gabiles vie eius. Ad Rhoma.xj. Un̄ job.xxj
Quare impij viuūt sublimati sūt cōfortātiq̄
in diuitijs. Et Hiere.xij. Quare via impioꝝ
prospat bene est omibꝫ q̄ preuaricant ⁊ iniq̄
agūt. Ite3 p̄s. Usq̄quo dñe pctōres.vsq̄quo
pctōres gl'iabūtur. Itē Abacuc.j. Quare re

spicis sup ꝯceptores:⁊ taces ꝯculcāte implo
iustiorē se. Sʒ certe illud murmur ē irrōnabi-
le si cā pensetˀ. Medicꝰ prudēs ⁊ fidelis egro
de q̄ desperat, oia indr̄ter ꝯcedit q̄cūq̄ desi
derat. Egro ꝓo de cuiꝰ salute spē hʒ m̄lta ne-
gat, dietas ⁊ abstinētias ordinat ⁊ amaras po
tiones: tm̄ salubres ei ꝓpinat. Isto mō deꝰ re-
probis in hac vita abūdantiā tp̄aliū bonoꝝ
tribuit: vt ꝑ paucis bonis opibus paucꝭ die
bus in hac vita ꝓmiētur. Et hoc ē ꝙ dicit be
atus Gregꝰ. xxi. mora. c. iiij. sup illud job. xxi
Nūq̄d nō est ꝑditio iniq̄. Dicit Gregꝰ. Iniu
stus ad debitū mortis currēs effrenatꝭ volu-
ptatibꝫ vtitˀ. q2 ⁊ vituli q̄ mactādi sunt in vbe
rioribꝫ pascuis relinquūtur. At cōtra iustus a
delcātionis trāsitorie iocūditate restringitˀ. q2
et nimiꝝ vitulꝰ ad laboris vsum vite deputa
tus sub iugo detinetˀ. Et ꝯn̄ter ponit exēpluʒ
de egro desꝑato, et de ista materia loq̄tur idē
Gregꝰ. vj. moraliū. c. iij. Quasi ꝑ amena p̄ta i
carcerē venit q̄ per p̄ntis vite ꝓspera ad inte
ritū tendit. Tertio inueniūtur q̄dā mūdia-
les murmurātes contra deū qn̄ eos flagellat
vel ꝑ tribulatōes. vel ꝑ infirmitates, ⁊ h̄ fatu
um est et irrōnale. cum freq̄nter infirmitas sit
vtilior hoi vel sanitas. Vn̄ in vitaspatꝝ legi
tur, ꝙ cū q̄dam petijt liberari a tertiana a ioā
ne heremita, rn̄dit. rem tibi necessariā cupis
abijcere. Dicit eñ aristo. iij. topico. Illud qđ
est effectiuū btitudinis magis est eligendū q̄
qđ sanitatis, sʒ tale ē frequēter infirmitas. vn̄
Eccl. xxxi. Infirmitas grauis sobriā facit a-
nimā. Flagella etiā ⁊ tribulatōnes ⁊ tedia fa
ciūt nos fugere ad deū. Et iō cōsiderato ꝙ pr̄
noster ē qui nos flagellat ⁊ ꝟberat: et ꝙ nobis
hereditatē seruat: patienter debemꝰ sustinere
q̄cq̄d nobis irrogat. Vn̄ Gregꝰ. vj. moral. iij.
ca. Quidā tūc ꝓsperitatē despiciūt cū malum
eis exitū cernūt. sʒ ꝑfecti ecōuerso. Vn̄ tūc est
ꝓsperitas pensanda q̄uis nihil sit, cū sese su-
C pra ceteros successibꝫ extollit. Narrat Sen̄.
vj. declamationū. c. j. ꝙ q̄dam abdicauit filiū
suū: ad quē frater suꝰ accessit rogās ꝙ pr̄i suo
nullo mō dure respōderet, sʒ abdicatōem pa
tiēter sustineret sub q̄ pacto cyrographū suū
sibi dedit: ꝓmittēs se datuꝝ sibi dimidiā par
tem hereditatis sue, ille tacuit ⁊ fratˀ alius ab
dicatˀ. tūc declamatōne fctā sup casu, frater il-
le gratus dicit germano suo. In oēm me for-
tunā frater tibi iūgam comitē, si militādū est
vna militabimꝰ, si peregrinādū vna peregri-
nabimur, si quotidianā rogauero stipā: illā te
cum diuidā, nolui recentē pr̄is irram exagita-
re, malui vt tacendo prēmi vincerē, mee partꝭ

heres ero: tue custos. Moralit̄ loq̄ndo fr̄ iste
charissimꝰ xp̄m significat q̄ nos fr̄es suos vo
cat. Ad Heb. v. Nō cōfunditˀ fr̄es eos voca-
re pr̄ noster deus Deut. xxxij. Nūq̄d nō ipe ē
pr̄ tuus. Iste pr̄ vnūquēq̄ de nob totiēs ab-
dicat q̄tiens cum aduersitate flagellat. Quid
igitur dicit xp̄s frater noster tali hoi a deo tri
bulato. Certe sic dicit ille frater gratissimꝰ. su
stineas patiēter et patri nr̄o nihil dure respō-
deas et dabo tibi medietatē hereditatis mee
et simul cū hoc in om̄i fortuna stabo tecū: nec
te deserā: nec dimittā dūmō hoc vnū cōcedas
ꝙ pr̄i nō remurmures. Et iō Treno. iij. scribi
tur. Quid murmurabit hō viuens nisi ꝓ pec
catis suis. Scrutemur vias nr̄as ⁊ q̄ramus
et reuertamur ad dn̄m. q2 Gregꝰ. v. moral. c.
xiij. dicit ꝙ q̄ in penis murmurat iusticiā feri
entis accusat ⁊ deū postponit. Vn̄ aristo. dic̄
vj. topico. ꝙ proterue rn̄dens est cā quare fre
quēter nō bene disputatˀ. Et. ij. elenco. dic̄. ꝙ
si rn̄dens contra argumētetˀ cū debeat solue
re: peccat cōtra leges bn̄ respōdendi. Mora
liter. disputatio ē inter deū et hoiem. deꝰ ha-
bet opponere ⁊ arguere. Apoc. iij. Ego q̄s a-
mo castigo ⁊ arguo. Et hois est in ista dispu-
tatione rn̄dere. Job. xxx. disputare cū deo cu
pio. Si igitˀ ille rn̄dens proterue ⁊ ꝯtra argu
mētando et remurmurādo respōdeat: reuera
nō bene disputabitˀ a p̄te sua, sed si patietˀ su-
stineat et grās agit deo: disputatio bn̄ finietˀ.
Sic respōderūt sancti martyres de q̄bus ca
nit eccl'ia. Nō murmur resonat nō querimo-
nia, et est Ambrosij. Quartū genus murmu
rantiū contra deū sunt paupes inuolūtarij q̄
nō virtute sed necessitate ad pauptateʒ cogū-
tur, et isti sunt valde fatui, q2 si de sua necessi-
tate virtutē facerent: indubitāter eligerentur
ad regnū celoꝝ. Jac. ij. Nōne deꝰ elegit pau-
peres in mundo. diuites in fide ⁊ heredes re
gni. Multos tn̄ iuuat pauꝑtas ad vitā eter-
nam cōsequendā, scitis ꝙ paup scolaris defi
cientibꝫ victualibꝫ suis: plus appetit repatri-
ari q̄ ille qui abūdat. Et peregrinꝰ in terra ex
tranea deficientibꝫ expēsis: facit maiores die
tas. Et falco famelicus auidius volat ad pre
dam. Et reuera isto mō pauperes multi qui
sunt in ista vita: sicut scholares q̄bus victua
lia q̄tidie deficiūt, sicut peregrini qui paruas
expensas hn̄t: et sicut falco famelicus multo
auidius desiderāt celestem patriā ⁊ ꝓsus caʒ
peregrinātur q̄ diuites impinguati ⁊ abūdā
tes in seculo. Et hic est notādū ꝙ horror pau
pertatis volūtarie quā ita detestantur hoies
his dieb: ꝓcedit ex defectu fidei q2 nō credūt

deum velle sufficiēter subuenire his qui fiūt
paupes pro amore suo. Et nō aduertūt fatui
ꝙ pauper habens multos filios: plus de il-
lo sollicitatˀ qui minus potest seip̄m iuuare ⁊
cui nōdum ꝓpulsum est vn̄ possit viuere, ⁊ ma
ter plus sollicitatˀ circa vnū filium infirmū q̄
circa multos sanos. Ita deus circa paupes
volūtarios qui pro amore suo sunt pauperes
plus sollicitatˀ q̄ circa diuites. Unde in p̄s.
Ego vero egenus ⁊ paup sum sol. est. mi. De
istis pauperibꝫ murmurantibꝫ dicit p̄s. Ipi
dispergētur ad manducādum, si vero nō fue
rint saturati murmurabūt. Non sic vos cha
rissimi, sed sicut ad Phil. scribitˀ. Om̄ia facite
sine murmuratōne.

Lectio IX

A detractione

parcite lingue qm̄ sermo obscurꝰ
in vacuū nō ibit, i. in obscuro vel
in occulto ꝓlatus, i. impunitꝰ. Postq̄ sapiēs
dissuasit primū genus ꝑuerse locutōis qđ fit
directe cōtra deū viʒ murmuratōeʒ. Hic dis
suadet scđm genus ꝑuerse locutiōis qđ com
mittitˀ cōtra proximū viʒ detractionē. Et cir
ca hoc duo facit. Nā primo ponit ꝑsuasionē
ad vitandū detractionē. Scđo assignat ꝑsua
sionis rōem, ibi, qm̄ sermo obscurus. Dic̄ er
go sic. A detractōne ꝑcite ligue, q̄si diceret la
boriosuʒ est si bn̄ ꝯsideretis vexare linguā in
detractōne. Om̄e qđ est innaturale ⁊ violen-
tū exercetˀ cū labore ⁊ fatigatōe. mō lingua da
ta est hoi ad duo officia et soli hoi. Juxta il-
lud. ij. de aia. lingua ꝯgruit in duo opa. s. gu-
stum ⁊ loq̄lam. In gustū ꝓpter esse aialis. In
locutōem ꝓpter bn̄ esse. Est eñ hō aial politi
cū hoc ē ciuile cōicatiuū naturalitˀ cōceptuū ⁊
affectionū suaꝝ et desiderās amare ⁊ amari.
Et iō ad istud bn̄ esse ⁊ ad istū bonū effectuʒ
qui ē amare ⁊ amari, dedit deus linguā hoi.
In cuiꝰ etiā figurā spūssctūs q̄ est amor pr̄is
et filij in talis organi effigie voluit apparere
nō in specie manus: nec auris: nec oculi: sʒ ap
paruerūt apl'i dispertite lingue tanq̄ ignis, ⁊c̄.
Actuū. ij. Et iō naturale officiū lingue ē mul
tiplicare amorē ⁊ beniuolentiā inter hoies, ⁊
hoc est qđ dr̄ Eccl. vj. Verbū dulce m̄ltipli-
cat amicos ⁊ mitigat inimicos, ⁊ ligua eucha
ris. i. gratiose in bono hoie abūdabit. Psita-
cus est auis q̄dam q̄ pōt doceri ad loq̄ndum
vocibꝫ hūanis. Et de ista dicunt doctores ꝙ
nihil nouit naturalitˀ loqui: nisi ꝟbum salutā
di, vn̄ impatorē dr̄ naturaliter salutare: juxta
illud marcialis epigramaton. xiij. Psitacus
a vobis alioꝝ noia discam. Hoc didici ꝑ me

dicere cesar aue. Vn̄ in hystoria karoli mḡni
narratˀ ꝙ cū arrasset ꝑ deserta grecie: obuie ei
fuerūt aues q̄ psitaci nūcupātur: q̄ statim cuʒ
lingua greca salutauerūt clamātes.

hoc est dictū: aue
cesar inuicte: q̄ fuit ꝓma ꝓphetia sibi facta de
impio. Nā cum tūc nō foret nisi rex francie:
factus est postea impator. Istud aliq̄liter fi-
guratur ꝙ ꝓpriū et naturale officiū est lingue
loqui bona ⁊ amicabilia. Et quia naturale fit
cū labore et fatigatōne, iō innuit sapiēs ꝙ hō
maledicēdo detrahēdo cōtendēdo laborat: ⁊
innaturaliter vexat linguā, juxta p̄s. Cuius
maledictōe os plenū est sub ligua eius labor
et dolor. Dr̄ ꝙ aues habētes liguas partitas
nūq̄ bn̄ loquūtur: ⁊ blesi dicūtur hr̄e linguas
partitas, ⁊ iō male loquūtur. Et iō cauendū
est sūme a detractōne partite lingue. Alia lra
habʒ partite lingue, i. diuise vel duplicis lin
gue. Et est sensus. Custodite vos a detractio
ne partite lingue. Om̄is eñ detractor partitˀ
liguā suā. tū q2 i eadē narratōe ꝟboꝝ de eadē
ꝑsona dic̄ bona q̄dam et q̄dam mala. Ma-
la āt ꝓfert ꝑ se et ꝓncipalr̄. Bona ꝑ accn̄s ⁊ se
cūdario vt mala cōnexa verisiliora videantˀ:
tū q2 cōiter ois detractor ē adulator. blāditˀ in
p̄ntia et mordet i absentia, ⁊ iō de coꝝ liguis
notabilitˀ dr̄ i p̄s. Sepulcꝝ patēs ē guttur eo
rū liguis suis dolose agebāt. Ille q̄ i ludo sca
coꝝ nouit bn̄ ludos ꝑtitos: defacile circūuci-
re p̄t sociū suū ⁊ mattare. Reuera ita isti dolo
si dtractores a tergo ⁊ adulatores i facie facil
lime circūueniūt etiā prudētē. Isti portāt ꝑti
tā robā diaboli cuiꝰ vna medietas de adula
tione ⁊ alia de detractōe ē. Hec fuit roba quā
diabolꝰ induit qn̄ euā decepit Gen̄. iij. Neq̄-
q̄ moriemini: scit ei deꝰ ꝙ i q̄cūq̄ die comederi
tis ex eo apientˀ ocli vr̄i ⁊ eritꝭ sic dij scietes bo
nū ⁊ malū. Ecce roba ꝑtita cuiꝰ vna medietas
ē detractio ꝯ deū iponēs sibi iuidiā. ⁊ alia ad
ulatio mulieri ꝓmittēs ipunitatē ⁊ oim sciaʒ.
Esaie vj. Pro ꝯfusione vr̄a duplici ⁊ rubore
laudabūt p̄tē coꝝ. Isti figurantˀ ꝑ amō regeʒ
amonitaꝝ. De q̄. ij. Reg. x. Qui tulit ꝟuos da
uid ⁊ rasit dimidiā p̄tē barbe coꝝ ⁊ ꝓscidit ve
stes coꝝ vsq̄ ad nates ⁊ dimisit ꝯfusos turpitˀ
valde. Isto mō detractores vnā p̄tē radūt per
adulatōes suaues ⁊ aliā dimittūt reseruātes
in mēoria et vestes prescindūt vsq̄ ad nates.
Vestis hois est eius bona fama et honesta.
Istam vestē prescindūt vsq̄ ad nates, i. vsq̄
ad denudationē illorū de quibus homo hēt
verecūdari et confundi. Et ideo satis cōueni
enter describit eos p̄s. dicens, sepulchrū pa-
tens ⁊c̄. Ubi describit eos eē receptiuos im-

mūdicie:quia sepulchꝝ patens.effectiuos in
iusticie,qꝛ linguis suis dolose agebant,ꝛ infe
ctiuos om̄is neq̄cie,qꝛ venenū aspidū sub la
bijs coꝝ. De p̄mo videris ꝙ sepulchꝝ patēs
recipit indifferēter corpus mortuū cuiuscūqꝫ
et nō est clausuꝫ,iō fetores et hūores illi⁹ qd̄
recipit oibus ondit ꝛ oēs accedētes inficit et
corrūpit Isto mō certe q̄dam sunt explorato
res criminū ꝛ defectuū ꝓximoꝝ suoꝝ,et eorū
qui eis cōuiuūt quorūcūqꝫ siue iusti,siue in-
iusti,qꝛ nemo sine crimīe viuit,defect⁹ q̄s no
tauerūt om̄ibꝫ publicāt.vbi p̄ūt nocere Et qꝛ
carent opculo.nil p̄nt celare.Vn̄ in lege ve-
teri,vas qd̄ caruerat opculo imūdū fuit.Nu
me,xix.Et ꝑ oppositū viri sancti et electi defe
ctus fratꝝ suoꝝ,q̄ntū bona cōsciencia ꝑmit-
tit,sepeliūt et occultāt apponētes mirrhā cō-
passionis et inuoluētes illud sindone carita-
tis,qꝛ charitas operit m̄ltitudinē peccatorū.
Jacobi,v.et inūgentes illud balsamo hone-
ste excusatōnis,q̄ntū bona cōsciencia ꝑmittit
Gen̄,xlij.In electꝫ sepulcris tuis sepeli mor
tuū tuū. Scd̄o sūt effectiui iniusticie,qꝛ lin-
guis suis dolose agebant.qꝛ cōiter sub specie
pietatꝫ et passionis et cōpassionis proponūt
venenū maliciose intentōnis.Unde de illis
dicit p̄s,Os tuū abūdauit malicia.ꝛc̄. Ter
cio sūt infectiui oīs neq̄cie,quia venenū aspi-
dum sub labijs eorum.Istud venenū est val
de nociuū.qꝛ sic intoxicat,ꝙ nullo remedio
sanari potest,hoc nanqꝫ in fama vix vel cum
B difficultate sanatur,Deutero,xxxij.Venenū
aspiduꝫ insanabile. Notandū ꝙ detractor
assimilat̄ vrso ꝑ illam bestiam figurato quaꝫ
vidit Daniel q̄ similis erat vrso,ꝛ tres ordi-
nes dentiū erant in ore eius,ꝛ dictum est ei,
Surge comede carnes plurimas,Danielis
vij. In tribus ordinibꝫ dentiū figurāt̄ tres
modi artificialiter detrahendi.P̄rim⁹ mod⁹
est bona q̄ homo facit diminuere vel male ex
ponere tanq̄ corrupta intentōne sit factū.vel
ex compatōne ad aliū ostendere ꝙ nō sit vir-
tuose factū vel excelenter sicut decebat.Se-
cūdus mod⁹ est defect⁹ occultos,tamē et de
lege charitatis celādos publicare ꝛ ꝓponere
sub intētione ledendi famā.Terti⁹ mod⁹ est
pessim⁹ q̄ est falsa crimina cōfingere ꝛ innocē
tibꝫ imponere.Isti sūt tres ordines dentiū q̄
in q̄busdā abūdant.Cōtra q̄s petr⁹ in cano-
nica sua p̄ma.c.ij.Deponētes oēm maliciā et
oēm dolū et simulatōes ꝛ inuidias et oēs de
tractōnes q̄si mō geniti infantes rōnabiles
sine dolo lac cōcupiscite.Signāter docet pri
mo deponere oēs detractōes,i.tres mōs pre
dictos,qꝛ oē et totū sup̄ tria ponim⁹.Que de

signāt̄ ꝑ tres ordines dētiū in ore vrsi.Et cōn
ter illis dētibꝫ depositꝫ maliciof,eē debem⁹ si
cut infantes q̄ carētes dētibꝫ mordere nō p̄nt
et lac dulcꝫ et suauis affabilitatꝫ sine dolo de
siderare vt de vno q̄ꝫ verificet̄ illud.Cāt,iiij.
Fau⁹ distillās labia tua mel ꝛ lac sub lingua
tua Sꝫ notādū ꝙ cōtra istud vitiū debem⁹
nos disponere tripl̄r,v̄tuose vicꝫ cōtra detra
ctionē.P̄rio ne eaꝫ aliq̄lit̄ faciam⁹.Scd̄o ne
eā facilit̄ audiam⁹.Tercio ne eā pusillanimit̄
timeam⁹.De p̄mo Jac.iiij.Nolite detrahere
alterutꝝ frēs.Vn̄ Hiero,ep̄la.xiij.Nulli de
trahas:nec i eo te sctm̄ putes si ceťos lateat:
accusam⁹ sepe qd̄ facim⁹ Et cōtra nosmetip̄os
districti i vitia nr̄a iuehim⁹:muti de eloq̄nti-
bus iudicantes,De istis detractoribꝫ loq̄tur
Bern̄,sup̄ cāt,ser,xxiiij,Oīs q̄ detrahit h̄ pri
mū q̄dē seip̄ꝫ ꝓdit vacuū a caritate.demū q̄d
aliud d̄trahēdo intēdit:nisi vt is cui detrahit̄
veniat i odiū siue cōtēptū ip̄sis apud q̄s detra-
hit,Ferit igit̄ caritatē in oībꝫ q̄ se audiūt lin-
gua maledicta,ꝛ q̄ꝫtū in se ē necat fundit⁹ ꝛ ex
tinguit.Et infra,vn⁹ loq̄tur:vnū v̄bū dic̄ vl̄ ꝓ
fert,et tn̄ illud vnū v̄bū in vno momēto audi
entiū aures inficit,aīas interficit,hec Bern̄.
Oēs em̄ discordie lites ꝛ odia q̄ sūt in mūdo fe
re h̄nt originē vl̄ ad min⁹ augmētū ꝑ detracti
ones vl̄ ꝑ terciā linguā.In cui⁹ figura fingūt
poete ꝙ Cardu⁹ rex grecoꝝ semiauit in terra
dētes serpētinos ex q̄bꝫ succreuerūt milites ar-
mati,q̄ stati in se iuicē irruētes acerrime cōfli-
xerūt ꝛ se mutuo ꝑemerūt.hec ouidi⁹ metaph̄.
li.iij,Isto mō detractor semiat dētes serpēti-
nos.i.v̄ba venenose detractōnis:inť illos q̄
debēt eē amici:q̄ q̄dē dētes stati crescūt in mi
lites armatos:qꝛ v̄ba detractoris cōcepta in
cordibꝫ hoim ad effect⁹ hostilitatis ꝛ inimici
cie ꝓcedūt q̄nqꝫ ad pugnā.Iste semiator ē se-
ptim⁹ coꝝ q̄s odit d̄s q̄ vicꝫ semiat discordias
inť frēs Prouer,vj,Et de istis dētibꝫ i arma
tos pugnatores crescētibꝫ dr̄ in p̄s,Dētes eo
rū arma et sagitte,Nec legim⁹ ꝙ d̄s aliqd̄ vi-
tiū exp̄ssius odiat vl̄ ꝑseq̄tur q̄ꝫ detractōnem
Vn̄ ad Ro,j,Detractores deo odibiles.Et
de⁹ ip̄emet in p̄s,Detrahentē secreto ꝓximo
suo hūc ꝑseq̄bar.De h̄ vitio Greg⁹,ix,moral̄,
sup̄ illud Job,xix.Quare ꝑseq̄mini me sic̄ de
us ꝛ carnibꝫ meis saturamini.Sciēdū inq̄t ē
ꙩ hi q̄ aliene vite detractōe pascūtur:alienis
ꝓculdubio carnibꝫ satiātur:Vn̄ ꝑ Salomo
nē dr̄,Noli eē in cōuiuijs potatoꝝ:nec come-
das cū eis q̄ carnes ad vescendū cōferūt,Car
nes q̄ppe ad cōuescēdū cōferre ē in collocutō
ne derogatiōis vicissim ꝓximoꝝ vitia dicere
De q̄ꝝ pena mox subdit,qꝛ vacātes potibus

et dātes symbola cōsument̄.Potibꝫ vacāt q̄
de opꝓbrio aliene vite se inebriāt Symbolū
v̄o dare ē sicut vnusq̄sqꝫ solꝫ ꝓ ꝑte sua cibos
ad vescēdū:ita i cōfabulatiōe detractōis v̄ba
cōferre,Sꝫ vacātes potibꝫ ꝛ dātes symbola
cōsumētur,qꝛ sicut scriptū ē Ois detractor e-
radicabit̄,hec Greg⁹. Scd̄o ꝓuidēdū est ne
detractōnē facilit̄ audiam⁹.Vn̄ Bern̄,super
cātica s̄mōe lxiij.Porro detrahere aut detra-
hentē audire q̄d eoꝝ dānabilius sit nō facile
dixeri,Abomiabile ē audire vel cōferre cū ho
mie cui⁹ dentes sūt corrupti vel stomach⁹ re-
pletus fetidis hūoribus,qꝛ talis hꝫ anhelitū
fetidū nimis grauē,Et dicūt naturales ꙩ oēs
bestie vescētes crudis carnibꝫ h̄nt ora fetida
et abomiabilia.Et certe m̄ltomagis moralit̄
deberēt nob̄ eē fetētia et abomiabilia ora de-
trahentiū.Juxta illud Prouerb,xxiiij. Co
gitatio stulti pctm̄ est ꝛ abomiatio hoim de-
tractor Tertio cauendū est nob̄ ne detractō
nem pusillanimit̄ timeam⁹.Multi em̄ ꝓpt̄
oblōq̄a detractoꝝ a bono ꝓposito retardant̄,
et hoc ē valde fatuū,imo s̄m doctrinā Greg.
vj moral̄,ca,xvij,Detractōnes hoim despiciē
do et cōtēnendo sup̄are debem⁹, Expedit em̄
nobis scire ꙩ aliq̄ nobis detrahūt,Vn̄ Gre
go,xxij.moral̄,ca.xij,Sed inter hec sciendūꝫ
ne imoderatis laudibꝫ efferamur plerūqꝫ mi
ro rectoris nr̄i moderamie ꝛ detractōnibꝫ la
cerari ꝑmittimur,vt cū nos vox laudātis ele
uat:lingua detrahentis huiliat.Et eadē sen-
tentia ponitur i canone.vj.q.j,Sūt plurimi.
Vn̄ Boetius,j.de cōsolatōne,prosa tertia
assignat cām q̄re oēs ph̄i veri et etiā apparen
tes ꝑsecutionē a reprob̄ passi sunt:quos inq̄t
nihil aliud in cladeꝫ detraxit:nisi ꙩ nr̄is mo-
ribus instituti studijs reproboꝝ dissimillimi
videbātur,Ita nihil est ꙩ admireris si i hui⁹
vite salo circūflātibus agitemur procellis:q̄-
bus hoc maxime ꝓpositū est pessimis displi-
cere,Itē Seneca de copia verboꝝ Sit tibi
tam triste laudari a turpibꝫ q̄ꝫ laudari ob tur
pia,Letior em̄ esto quotiēs displices malis:
et maloꝝ de te existimatōnes malas:verā ti-
bi laudationem ascribe.Et p̄s,Detrahebāt
mihi q̄m seq̄bar bonitatē,Isti sunt tonsores
vel falsarij monete legalis,Impeditores le-
gati regalis.Exhūatores cadaueris fratna-
lis Est em̄ ꝑsona clare fame:sicut moneta le-
galis quā nullus p̄t refutare:sꝫ si fuerit defor
mata vl̄ attonsa:ꝑdit pōdus et imaginē et iā
nō recipit̄ loco p̄cij sic̄ prius,Eodē mō de-
tractores nitūtur cōfundere bonos viros dif
famādo coꝝ merita ꝑ deprauatōnē ꝛ attenuā
do circūstantias:ꝛ attōsando ꝑ diminutō em

at opus ezo nō appareat v̄tuose factum:sicut
circūstantie signāt,Et iō tales p̄nt vocari tō
sores monete legalis.Musce sicut dic̄ arist,
iij.de aīalibꝫ,ca.j,h̄nt aculeū loco armoꝝ per
quē extrahūt sanguinē.Eodeꝫ mō simplices
morsu q̄ntūcunqꝫ sint ꝑui valoris detrahere
bn̄ sciūt et extrahere sanguinē cooꝑtū,i.defe-
ctus occultos:nescientibꝫ diuulgare Exo,x,
Venit musca g̃uissima in domo pharaonis.
Scd̄o sunt ipeditores legati regalis,Rex ei
xp̄s moriturus statuit xp̄ianis oibus testam̄
tuꝫ pacis dicēs.Pacē relinq̄ vobis:pacē me
am do vob̄,Joh,xiiij,Hoc testamētū impedi
unt potissime detractores.Tertio sunt exhu
matores cadaueris fratnalis,Dic̄ em̄ aristo.
vij,de aīalibꝫ,c,iiij,ꙩ hyena ē aīal m̄ltū ferox
sil̄e lupo:intm̄ diligēs carnes hūanas ꙩ frā
git interdū sepulcra mortuoꝝ ꝛ exhumat cor
pora vt eoꝝ cadaueribꝫ saturet̄,Ista bestia a-
ꝑtissime gerit figurā detractoꝝ,Hō ꝑ pctm̄
mortale morit̄ sepelit̄ a hoīs:qn̄ q̄ntū iusticia
ꝑmittit ei⁹ ꝑctā occultāt̄ ꝛ corrigit̄ cōscia fama
integra ꝑmanēte,Sꝫ q̄d facit detractor:vio-
lat sepulturā,ꝛ iō est infamis s̄m iura,vj,q.j,
ca,infames.Extrahit carnes fetidas ꝛ come
dit ꝛ alijs ad comedēdū distribuit:cū defect⁹
occultos et lapsos a mēoria ad mētē eius re-
ducit.De talibꝫ dr̄ Hiere,xij,s̄m aliā trāslatō
nē Nūq̄d spelūca hyene hereditas mea mihi
Et ꝑmitteť paꝝ aū.Facta est mihi hereditas
mea,q̄si leo i spelūca dedit cō me vocē suā.iōo
odiui eā.Hereditas xp̄i sūt gētes xp̄iane.p̄s,
Dabo tibi gētes hereditatē tuā,sꝫ hec heredi
tas dat vocē contra xp̄m,ꝛ fit q̄si hyena ꝑ de
tractionē,sic̄ sup̄ius expositū est

Lectio X

Bautez qd̄ men

titur occidit aīam,Postq̄ꝫ sapiens
dissuasit duo pessima vitia loq̄ndi
vicꝫ murmuratōeꝫ cōtra deū,et detractōeꝫ cō
tra proximū Hic cōnter dissuadet tertiū q̄ hō
peccat sp̄ealit̄ cōtra seip̄m,vicꝫ mēdaciū Est ei
mētiri cōtra mētē dicere Hō ē q̄dāmō intelle-
ctu⁹ s̄m aristo,h̄ ē,intellcūs ē nobilissimū et
dignissimū qd̄ possit i hoīe repiri,Et iō hō q̄
cōtra mētē dic̄ facit cōtra seip̄m,Et illud vitiū
dissuadet tali ratōne,Illud qd̄ aīam occidit
sp̄ūalit̄,h̄ est ad mortē eternā adducit ꝛ grā ꝑ
uat q̄ est vita aīe:illud oīno ē cauēdū,sꝫ tale ē
mēdaciū,g̃ ꝛc̄. Notādū est h̄ ꙩ mōstruosuꝫ A
et innaturale est ꙩ os sit cā instrumētalis vel
occasio occisionis aīe:qꝛ illud instrumentum
ꝑcise ordinat̄ a natura ad cōseruādū vitā aīe:

ſicut ĩ opꝫibus ſuis ptꝫ:nã pꝰ os expiramꝰ ⁊ in
ſpiramꝰ:ſine q̃ opatione vita aĩe in corpe nõ
ſeruaꝛ. Per os alimẽtũ recipimꝰ maſticamꝰ ⁊
traĳciamꝰ. Per os affectões aĩe exp̃mimꝰ.ꝑ
os pacẽ aĩe:amiciciam et beniuolẽtiã ĩ oculis
ſine macula aſſignamꝰ. Eſt ǧ mirabiliꝰ ꝓditõ
ſuꝫ et ↄtra naturã:ꝙ os aiam occidat. Et iõ
ſignꝰ dĩ Prouer.x. Uena vite os iuſti:os aũt
impioꝝ opit iniq̃tatẽ. Et prouer.xxj. Qui cuſto
dit os ſuũ et linguã ſuã:cuſtodit ab anguſtĳs
aĩam ſuã. Notãdũ ꝙ mẽdaciũ dedecet hoiẽꝫ
ꝓpter tria ſpẽalꝛ. Eſt eñ hõ dei rõnalis inda
go:filialis ꝓ̃pago:dei naturalꝛ imago Eſt p̃io
hõ dei rõnalꝛ indago h̃ eſt iueſtigatio ⁊ inq̃ſi
tio:et ꝓpter hãc cãm fctũs ẽ intelligibilꝛ a deo.
Et iõ ſibi repugnat falſitas mẽdacĳ Cũ ei ve
ritas ſit bonũ intellectꝰ:ↄſtat ꝙ falſitas ẽ eiꝰ
malũ ⁊ eiꝰ corruptio Uñ augꝰ ĩ Encheridiõ
xxĳ. Uis naturalꝛ refugit naturalꝛr falſitatẽ.
⁊ q̃ntũ p̃t deuitat errorẽ. Uñ et falli nolũt eti
am q̃ amãt fallere. hec augꝰ. Et iõ ſicut ois crea
tura rõnalꝛ appetit ꝟitatẽ ⁊ ſciam naturalꝛr:ita
ois creatura rõnalꝛ deteſtari dꝫ mẽdaciũ. In
cuiꝰ figurã legimꝰ Geñ.iĳ.ꝙ q̃ñ diabolꝰ mẽ
tiri p̃mo cogitauit:noluit in aliq̃ effigie rõna
lis creature apparuiſſe vel ꝓpinqua effigie.q̃
ſi nobilitati ſue nature.ꝑ quãto rõnalis erat
mẽdaciũ diſplicerꝫ.ſꝫ beſtie talꝛ formã accepit
q̃ nature hũane magꝭ inimicaꝛ ⁊ repugt:inſi
gnũ ꝙ mẽdaciũ ẽ venenũ hũane nature Sicut
eñ venenũ corpꝰ occidit:ita mẽdaciũ aiaꝫ: vt
ptꝫ h̃ in lr̃a. Et q̃ꝫto aia nobilior ẽ corpe: tãto
videꝛ mẽdax deterior venefico. Et iõ rõnabi
liꝰ ſilꝛ ↄbinabũtur ĩ die iudicĳ.⁊ a ſocietate dĩ
et ſcõꝝ expellẽtur. Apoc.xxĳ.et vlti. Foris ca
nes et venefici:et ois q̃ amat ⁊ fac̃ mendaciũ.
Forꝭ inq̃t canes Nũcĳ vꝛ alĳ q̃cũq̝ morãtes
in curia pape ꝑ negocĳs expediẽdis accedũt
ad palaciũ.⁊ inꝛ fores ſeu portas expectãt do
nec poſſint ad camerã ĩtroduci ad papã:ſꝫ q̃ñ
pulſaꝛ foras cũ cãpana pape:oẽs recedũt tri
ſtes ⁊ certi:ꝑ illo die ꝙ p̃pe colloq̃uꝫ nõ habe
bũt:et iõ ſtatĩ egrediũtur palaciũ ⁊ ad hoſpi
cia ſua vacui reuertũtur Sũmꝰ põtifex xp̃s ẽ
ad Heb.ix. Xp̃s aſſiſtẽs põtifex futuroꝝ bo
noꝝ. Ad huiꝰ curiã veniũt in die iudicĳ oẽs
hoies.ĳ.Coꝝ.v. Oẽs nos opꝫ ante tribunal
xp̃i manifeſtari.⁊ tũc certe diceꝛ aliq̃bꝫ ꝙ ĩtrẽt
ad xp̃m. Nã vnicuiq̝ iuſto diceꝛ Intra ĩ gau
diũ dñi tui Math.xxv. Et cito poſt intrabũt
hi in vitã eternã.ſꝫ alĳs cãpana pulſante.h̃ ẽ
tuba ſonãte clamabiꝛ ꝑ angelos Math.xiĳ.
Exibũt angeli et ſeꝑabunt malos de medio
iuſtoꝝ.et mittent eos in caminũ ignis ibi erit
fletus et ſtridor dentiũ. Et ibidẽ.malos autẽ
foras miſerũt.ſic erit in ↄſũmatõe ſeculi. Exi
bũt ⁊c̃. Et nõ mirũ ſi mẽdax eĳcieꝛ a xp̃o:quia
naturaliꝛ vnũ ↄtrarioꝝ expellit reliquũ Mõ
xp̃s eſt ꝟitas Joh.xiiĳ. Ego ſum via veritas
et vita.ǧ neceſſario hõ falſus ⁊ mẽdax eĳcieꝛ
a xp̃o Math.xxv. Inutilẽ ſeruũ eĳcite in te
nebras exteriores Dĩ ꝙ ſi fiat circulꝰ de terra
hibnica.tãte potẽtie ẽ terra illa ꝙ nulluꝫ aĩal
venenoſuꝫ poterit illũ circulũ ĩtrare: vꝛ ſi fue
rit icluſuꝫ nõ poterit exire:niſi aliũde violenꝛ
eĳciaꝛ. Terra iſta veritatẽ deſignat ĩ p̃s. Ue
ritas de t̃ra orta ẽ. Iſta veritas potentiſſima
circuit ⁊ munit vndiq̝ xp̃m.in p̃s. Potẽs es
dñe et veritas tua ĩ circuitu tuo. Mõ vſq̝ ad
diẽ iudicĳ hoies infecti veneno mẽdacĳ cõti
nenꝛ a diña ꝟitate.ſic ꝙ ĩpoſſibile ẽ eos euade
re:cũ ſit nẽo q̃ de manu eiꝰ poſſit eruere Job
x. Sꝫ certe tũc iudicabũꝛ ⁊ eĳciẽꝛ extra circu
lũ iſtũ ⁊ tradẽꝛ paſſiõibꝫ etnĩ ignis. Ro.j.mu
tauerũt ꝟitatẽ dei ĩ mẽdaciũ.ꝓpterea tradidit
eos deꝰ in paſſiões ⁊c̃. Scõo eſt hõ dei finalꝛ
ꝓ̃pago.j.Joh.iĳ. Uidete q̃lem caritatẽ dedit
nob deus vt filĳ dei noĩaremur ⁊ ſimꝰ. Ergo
ſumꝰ generoſi valde. Dei eñ genus ſumꝰ ſicut
Actuũ.xvĳ.dĩ Ipius eñ et genus ſumꝰ Si
vero ita cõtingeret ꝙ filius nobiliſſimi regis
cui preꝑata eẽt honeſtiſſima ꝟgo et nobiliſſi
mi generꝭ in ſpõſaꝫ illã repudiaret ⁊ viliſſimi
ribaldi filiã acciꝑet in vxorẽ: ipe fatue eligerꝫ
et turpiter degñaret.et tã ſe q̃ꝫ ſuũ genus mi
rabiliter dehoneſtaret. Sꝫ hõ xp̃ianus ẽ ille
q̃ genꝰ dei ꝑ fidẽ et baptiſmũ ĩtrauit.jo.j. De
dit eis ptãtẽ filios dei fieri. Iſti p̃parata ẽ ve
ritas:ſeu ſapiã ĩ vxorẽ naturalꝛr:qꝛ oẽs hoies
ſcire deſiderãt.j.metaph.⁊ Sapie.viĳ.dĩ.vi
ce et pſona nature hũane. Hãc amaui ⁊ exq̃ſi
ui a iuuẽtute mea.⁊ q̃ſiui eã mihi aſſuẽre ſpõ
ſaꝫ.⁊ amator factꝰ ſuꝫ forme illiꝰ Iſta ꝟitas
eſt filia dei ſcḋm Berñ. Mẽdaciũ ꝟo filia dia
boli.joh.viĳ. Mẽdax ẽ et pr̃ eiꝰ.glo.i.mẽda
cĳ Si ǧ hõ relicta ꝟitate dei filia.copulet ſibi
in vxorẽ mẽdaciũ filiã diaboli:turpiꝛ degene
rat ⁊ mgñã verecũdiã ſibiipi facit. Et iõ ſign
ter amor iſtiꝰ ſponſe nob interdiciꝛ. Eccĩ.vĳ.
Noli amare mẽdaciũ aduerſus frẽꝫ tuũ:neq̝
in amicũ ſilꝛr facias. Sciꝛ ꝙ de iure cõi diſ
par cultꝰ inter ↄhẽtes ĩpedit mr̃imoniũ ↄhẽ
di et dirimit iã cõtractuꝫ:mõ hõ et ois rõnalꝛ
creatura colere dꝫ deũ Anſelmꝰ ca.ĳ. Cur ds
hõ in p̃ncipio dicit rõnalẽ creaturã a deo fa
ctã eẽ iuſtã:vt illo fruẽdo btã eẽt dubitare nõ
debemꝰ. Et Catho. Si ds ẽ animꝰ vt no.⁊c̃.
hic tibi p̃cipue ⁊c̃.ſed conſtat ꝙ mendacium
colit diabolũ:ſicut filia prẽm:qꝛ prẽm ſequitur
ſua ples:et iõ de iure mr̃imoniũ tenere nõ dꝫ
Tñ ſi de facto tenet q̃d ↄtinget.ſine dubio q̃
accipit filiã a p̃re debꝫ et dotẽ cõſeq̃nꝛ accipe
ab eodẽ.et certe dos quã diabolꝰ dat cuꝫ filia
ſua ẽ infernꝰ. Apoc.xxj. Oibus mẽdacibꝫ ꝑs
illoꝝ eſt in ſtagno ignis. Oſee.x. Ferietꝭ fedꝰ
cũ mẽdacio et germiabit q̃ſi amaritudo iudi
ciũ.et iõ tales p̃nt dicere illud Eſa.xviĳ. Per
cuſſimꝰ fedus cũ morte.⁊ cũ inferno fecimus
pactũ. Scitis ꝙ de iure cõi q̃ ↄhit p̃mo cum
vna.et poſtea cũ alia.vocaꝛ bigamꝰ et efficiꝛ.
talis corã iudice ſi agaꝛ cõtra eũ mortẽ q̃ntũ
cũq̝ ſit lr̃atꝰ nõ euadit.ſic xp̃ianꝰ p̃mo ↄtra
hit cũ veritate filia dei. Oſee.ĳ. Spõſabo te
mihi ĩ iudicio et iuſticia. Et infra: Spõſabo
te mihi ĩ fide.ſi poſtea cõtrahit cũ mẽdacio ef
ficiꝛ bigamꝰ.et ĩ iudicio gñali euadere nõ po
terit. Nota ꝙ poſſꝫ ꝓbabiliꝛ dici de iſta ſpon
ſa q̃ eſt veritas ꝙ ſatis ẽ formoſa et amabilis
intm̃ ꝙ veritas ꝑ ſe odiri nõ poterit.nõ tñ eſt
bñ fecũda.qꝛ nõ parit bonã ꝓlem. Nã ſcḋm ſa
luſtiũ. veritas odiũ parit.et iõ dimittũt hoieſ
veritatẽ cõiter.qꝛ ꝑ eã incurrerẽt odiũ.ſꝫ illud
nõ eſt rõnabile.imo amico ſocrate ⁊ amica ve
ritate.ſcḋm ẽ p̃honorare veritatẽ.vt dĩ in ethi.
Sꝫ mẽdaciũ mlꝛto peiorẽ generat ꝓlem.quia
mẽdaciũ eſt pctm̃.et pctm̃ cũ cõſũmatũ fuerit
generat mortẽ. Jac.j. Mors aũt infernalꝛ eſt
peior ꝓles q̃ꝫ odiũ maloꝝ hoim. Siliꝛr nõ cõ
ſiderãt tales ꝙ ẽ de veritate.ſicut fuit de rebec
ca Geñ.xxv.q̃ habuit gemios in vtero.jacob
⁊ eſau.ſic ꝟitas duos filios ſilꝛ parit.ſ.dilcõeꝫ
dei et odiũ maloꝝ hoim. Malach.j.jacob di
lexi.eſau odio habui. Luc.vj. Bti eritis cum
vos oderint hoies. Et iõ deponẽtes mẽdaci
um loq̃mini veritatẽ vnuſq̃ſq̝ cũ ꝓximo ſuo
ad Ephe.iiĳ. Tertio eſt hõ dei naturalꝛ ima
go Uñ augꝰ.xiiĳ.de trini.c.xv. Eo q̃ꝓpe mẽs
imago dei ẽ quo etiã capax ẽ eiuſq̝ ꝑticeps eẽ
põt.⁊ iõ ſicut in trinitate p̃ina mẽoria gignit ꝟ
bũ qđ eſt veritas.ita mẽs hũana nullũ aliud
verbũ gignere dꝫ niſi verax. Eccĩ.xxxvĳ. Añ
oĩa ꝟbũ verax p̃cedat te Perſone diuerſoꝝ re
gnoꝝ et diuerſaꝝ terraꝝ faciliꝛ ab iuicẽ diſcer
nũtur ꝑ diuerſitatẽ idiomatũ ⁊ liguaꝝ.vt cõi
ter.qꝛ qui gallicũ loq̃tur gallicꝰ eſt vꝛ eſtima
tur.et q̃ anglicũ.anglicꝰ.ſic ei arguebaꝛ cõtra
petꝝ ꝙ eẽt galileꝰ et xp̃i diſcipulꝰ Math.xvj
Uere et tu ex illꝛ es.nã ⁊ loq̃la tua maĩfeſtũ te
facit. Sũt ãt moraliꝛ loq̃ndo duo regna adi
uicem in hac vita ↄmixta.vicꝫ regnũ dei et re
gnũ mũdi.regnũ xp̃i et regnũ diaboli.regnũ
celeſte et regnũ terreſtre. Et ſicut iſta diſtãt ĩ re
gibꝫ et legibꝫ.ita ĩ idiomate nõ recordãt. Nã
idioma regni celeſtꝭ eſt veritas.in p̃s. Dñe in
celo miſcõia tua et veritas ⁊c̃.idioma vero re
gni terreſtrꝭ ſiue mũdi ẽ falſitas Oſee.iiĳ. Nõ
eſt veritas nõ miſcõia.nõ eſt ſcia dei in terra.
maledictũ et mendaciũ.homicidiũ et furtũ.et
adulteriũ inũdauerũt. Si ǧ hõ velit ꝑpende
re ad qđ regnũ ꝑtineat.videat cui regno ĩ idi
omate cõcordaꝛ. Narrãt hiſtorie ꝙ cum guil
helmꝰ dux normanoꝝ regnũ anglie cõquiſi
uiſſet.deliberauit q̃uo linguã ſaxonicã poſſet
deſtruere et anglicã et normaniã in idiomate
cõcordare.et iõ ordinauit ꝙ nullꝰ in curia re
gis placitaret.niſi in gallico.et iterũ ꝙ puer
q̃libet ponẽdus ad lr̃as addiſceret gallicũ et
ꝑ gallicũ latinũ.q̃ duo vſq̝ ad hodie obſuãꝛ
Iſto mõ moraliꝛ p̃nceps hꝰ mũdi diabolꝰ ẽ.
Jo.xvj.p̃nceps hꝰ mũdi iã iudicatꝰ ẽ. Sꝫ ve
rũ ẽ ꝙ p̃ncipatũ ſuũ ĩ mõo nõ hꝫ hereditaria
ſucceſſiõe.ſꝫ violẽta opp̃ſſione.⁊ iõ nõ ẽ hereꝭ
ſꝫ cõq̃ſitor.idioma ꝟo ſuũ ꝓpriũ in ꝓuĩcia ĩfer
nali ẽ mẽdaciũ. Joh.viĳ. Cũ loq̃tur mẽdaciũ
ex ꝓprĳs loq̃tur.⁊ iõ vt ↄcordet mõm cũ ꝓuĩ
cia ĩfernali ĩ idiomate ordĩauit ꝙ oĩa ſeclaria
in ↄuẽtionibꝫ ⁊ mercatõnibꝫ ⁊ cõmutatõnibꝫ
vtanꝛ mẽdacĳs.⁊ ſicut puer docẽdus ĩ ſcola p̃i
mo addiſcit gallicũ.ita iuuenis ſeclo applicã
dus cũ ſtudio et labore addiſcit loq̃ mẽdaciũ
Hiere.ix. Docuerũt linguã ſuã loq̃ mẽdaciũ
Uñ Gregꝰ.xĳ.mora.exponẽs illud Job.xv.
Terrebit eũ tribulatio ⁊ ãguſtia vallabit eũ.
ꝓbat ꝙ oẽ illud qđ malꝰ hõ ꝑpetrat relictã ve
ritate vallaꝛ tribulatõibꝫ et ãguſtĳs ⁊ labore
Et h̃ ꝓbat ſpẽaliter de mẽdace ſic. Mẽdax re
licta veritate mẽtiri delibat.vt audiẽtiũ aĩm
fallat. Sꝫ q̃ntꝰ labor ẽ ſollicite cuſtodire.ne
ipa eiꝰ fallacia dep̃hẽdi q̃at Ponit q̃ꝓpe ãñ o
culos q̃d ſibi ad veritatẽ ſciẽtibꝫ r̃nderi poſſit
et cũ magno conatu ꝑtractat q̃uo ꝑ argumen
tũ falſitatis.documẽta veritatꝭ exuꝑet. Hinc
inde dcã circũtegit.⁊ ↄtra h̃ vbi dep̃hẽdi po
terit veritati ſilẽm r̃nſionẽ q̃rit.q̃ſi vellꝫ veꝝ
dicere vtiq̝ ſine labore potuiſſꝫ Plana nãq̝
eſt ꝟitatis via.⁊ graue ẽ iter mẽdacĳ Uñ ꝑ ꝓ
phetã dĩ. Docuerũt linguã ſuã loq̃ mẽdaciũ
hec Gregꝰ. Et notãdũ q̃ꝫuis boni mẽtitores
p̃nt ſe arguere.ſeu iactare ingenioſos.non tñ
ſapientes. Nã duplex ẽ opatio ſciẽtis ⁊ ſapiẽ
tis.ſicut dĩ.j.Eleñ.vicꝫ nõ mẽtiri de q̃bꝫ no
uit et mẽtientẽ poſſe manifeſtare.⁊ q̃cũq̝ mẽ
tiꝛ.arguit ſe non eſſe ſapientẽ. Et iõ Eccĩ.vĳ.
Noli velle mẽtiri oĩe mẽdaciũ. Aſſiduitas
eñ illius nõ eſt bona.⁊c̃.

Lectio vndecima.

amara est mēoria tua hōi iniusto, ꝛ pacē hñti i
sub stātijs.i.diuitijs suis. Et infra. O mors ꝙ̄
bonū est iudiciū tuū hōi indigēti.et q̇ minorat᷑
viribꝫ. Ista meditatio facit mūdū ꝯtēnere. Ie-
ro.ad paulinū. Facile ꝯtēnit oia qui cogitat se
quotidie eē moriturū. Facit hoiem carni resiste
re Iuxta illud. Nō aliter meliꝰ poterit caro vi
ua domari. Mortua q̄lis erit ꝙ̄ sp̄ p̄meditā-
ri. Itē facit hoiem pctā vitare Ecci.vij.in fine
In oibus opꝫibus mēorare nouissima tua.ꝛ i
eternū nō peccabis. De hac meditatōne. Se
neca de copia ꝟbo. Cum rerū natura delibat
hoc meditare q̄tidie vt possis equo aio vitam
relinq̄re. Tertia mors ē infernalis cruciatōis
et hec est quotidie detestanda. De qua in p̄s.
Quasi oues in inferno positi sunt mors depa
scet eos. Quis est stolidissimū pecus ꝛ inter a
lias cōditiones hoc habet ꝙ si sit in domo ac
censa.nō exit ab igne.sed magis ingerit se igni
Sic dānati in inferno.ita effecti sunt stolidi.
et ꝑ maliciā obstinati ꝙ de inferno q̇ est eis q̄-
si domus accēsa nunꝙ̄ exibunt. Et hec ē mors
scd̄a. De qua Apoc.xxj. Et de h̄ in p̄s. Mors
pctōrum pessima. Huic cōtrariat᷑ illa vita.de
qua loquēs Ambro.ita ait. Est vita sine mor
te,certe sine sorte,dies sine nocte,gaudiū sine
merore,trāquillitas sine labore,fortitudo sine
debilitate,rectitudo sine ꝑuersitate,pulchritu
do sine deformitate,veritas sine falsitate,cha-
ritas sine inuidia,felicitas sine miseria.hāc no-
bis concedat.ꝛc̄.

Lectio XII

Creauit eni deus

vt essent oia ꝛ sanabiles fecit natō
nes orbis terraꝝ:nō em̄ est ill'me
dicamētū exterminij:nec inferoꝝ regnū in t̄ra.
Postꝙ̄ spūsctūs dissuasit pctm̄ iniq̄ opera-
tionis incutiēdo timorē ꝑ penam que seq̇tur.
Hic dissuadet itidē alliciēdo per amorē recitā
do diuina bñficia que hōi referūtur. Et circa
hoc duo facit:nam p̄mo declarat quales deꝰ
fecit hoies q̄ntū ad naturalia. Scd̄o exclu-
dit tria ꝑ que hoies se excusant a pctis.q̄ntū
ad moralia.ibi.nō em̄ illis. Circa primū duo
facit.quia p̄mo ostēdit qualit᷑ deꝰ creauit om
nia generaliter. Secūdo quale fecit genus hu
manū specialiter.ibi.ꝛ sanabiles fecit. Quan-
tū ad primū cōtinuans se ad p̄cedentia dicit
sic Ideo deus nō fecit mortē.i.pctm̄ quod du
cit ad mortē,qꝛ deus creauit vt eēnt oia.mors
autē et pctm̄ facit hoiem non esse. Treno.iiij.
patres nr̄i peccauerūt ꝛ nō sunt Et.j.Coꝛ.xiij
Si liguis hoim loq̄r:caritatē aūt nō habue-
ro nihil sū. Et augꝰ.sup iohēꝫ. Pctm̄ nihil ē
et nihil fiūt hoies dū peccant Ex quo ergo de
us nō solum creauit hoies vt essent:sed etiam
oēs res vt eēnt vnaq̄ꝙ̄ in sua natura:ma
nifestū est ꝙ deus nō fecit pctm̄.ꝛ ideo nō ap
probat peccatū:ꝑ qd̄ peccātes a ꝑfectōne sue
nature deficiūt. Dicit ergo. Creauit em̄ deus
vt essent oia:creauit scꝫ per potentiā.omia in
sapienta.p̄s. Omia in sapientia fecisti:vt eēnt
Ecce bonitas siue clementia. Augꝰ.xj.de ciui
tate dei.c.xxj. Tria maxime sciēda sunt de cre
atura:quis eā fecit:ꝑ quid eā fecit.ꝛ quare eā
fecerit. Et hec tria insinuat scriptura.cū dicit:
dixit deus:fiat lux:ꝛ facta est lux.ꝛ vidit deus
lucē ꝙ esset bona. Si ergo q̄rimus q̇s fecerit.
deus est. Si ꝑ quid fecerit.dixit fiat:ꝛ facta ē.
Si quare fecerit.qꝛ bonus est.hec ille. Unde
Damas.li.ij.c.ij. Quia bonꝰ et suꝑbonꝰ est de-
us,nō est cōtentus suip̄ius ꝯtēplatōne:sꝫ su-
perabūdantia bonitatis,acceptauit generare
quedā q̇bus bñfaceret:ꝛ participata sua boni
tate ex nō esse ad esse deducit ꝛ cōdit vniuersa
Et Plato in thimeo. Optimꝰ erat ab optimo
porro inuidia religata est. Itaꝙ̄ ꝯsimiles sui si-
milia cūcta ꝓut cuiusꝙ̄ natura capax btitudi
nis esse poterat effici voluit. Quā quidē volū
tatem dei originē rerū certissimā si q̇s ponat
recte eū putare cōsentiā.hec Plato. Ex q̇bus
formatur talis ratio. Amor ꝛ gratitudo cōpel
lūt hoiem cauere offensā benefactoꝝ ꝛ amico
rū.sed deus est bñfactor ꝛ amicus hoim:preci
puus qui creauit hoiem:ꝛ alia oia ꝓpter homi
nē:ergo omis hō vitare tenet᷑ ne eū offendat
ꝛ hec rō innuitur in lr̄a. Creauit deus vt eēnt
oia. Cōsequēter post bñficiū creatōnis subiū
git beneficiū recreatōnis seu reformatōnis.
Et dicit ꝙ nō solū creauit deus homies inter
oia alia.imo fecit eos tales ꝙ si laberentur in
peccatū sanari pñt per sua sacramēta. Et hoc ē
que dicit. Et sanabiles fecit natiōes orbis ter
rarū.hoc est hoies qui nascūtur de terra. Et h̄
est speciale bñficiū qd̄ solis hoibus est collo-
catū. Angeli em̄ insanabilit᷑ peccauerūt. Un-
de Damas.li.ij.ca.iij. Scire opꝫ qm̄ qd̄ hoibꝫ
est mors:hoc ē angelis casus.ꝛ per ꝯñs sicut
hō mortuꝰ est insanabilis ꝑ naturā.ita ange-
lus post casū.sed hōi est hoc collatum ꝙ licet
multotiens infirmet᷑ per pctm̄.sp̄ tamē manet
sanabilis citra mortē.ꝛ hoc est ꝙ deuote reco-
lit.p̄s. Benedic aia mea dño:ꝛ noli obliuisci
oēs retributōnes eius. Qui ꝓpiciat᷑ oibus ini
quitatibꝫ tuis:qui sanat oēs infirmitates tu-
as. Ex istis recolligit᷑ talis rō. Amor ꝛ gratitu
do cōpellūt hoiem vitare offensā illius q̇ sa-

nat ꝛ curat omēs infirmitates suas:sed deus
hoc facit hōi si velit.ꝫ ꝛc̄. Et hec rō innuitur i
hac lr̄a. Et sanabiles fecit natōnes orbis ter-
rarū. Nō natōnes celoꝝ videlicet angelos:sꝫ
spēaliter natōnes xp̄ianoꝝ. In p̄s. Nō fecit
talit᷑ omi natōni. Nob aūt iam in noua lege
prouidit de tot remedijs:tot sacramentis tot
indulgentijs q̇bus sanari possumus si veli-
mus. Sed heu Hiere.lj.dicitur. Curabimus
B babylonē ꝛ nō est sanata Cōsequēter cū dicit
Nō em̄ est illis.ꝛc̄. Excludit triplicē excusatō
nem quā etiā solent pctōres allegare Ad excu
sandas excusatōnes in peccatis. Dicūt em̄ ꝙ
speciositas ꝛ bonitas rerū creataꝝ allicit ho-
minē ꝛ incitat ad cōcupiscentiā oculoꝝ cōtra
legem dei. Scd̄o addūt ꝛ dicūt carnis fragili
tatē necessitare hoiem ad pctm̄. Tertio dicūt.
ꝙ demōes hoies decipiūt ꝛ peccare faciūt q̄-
daꝫ violētia extrīseca. Sꝫ istas tres excusatio
nes irrōnabiles tollit spūscūs ꝑ duas negati
uas. Primo duas p̄mas sil' ꝑ istā negatiuā.
Nō est em̄ illis medicamentū exterminij Il-
lis.i.creaturis oibus quas deus posuit i mū
do:nō est refectio ad causandū pctm̄. Tertiā
vero excusatōem tollit ꝑ scd̄am negationē.ibi
inferoꝝ regnū in terra Contra duas p̄mas er
go dicitur.nō est illis.i.oibus rebus q̄s crea-
uit deus,et posuit in mūdū medicamētū exter
minij.hoc est necessaria imutatio vel infectio
ad causandū exterminū.i.peccatū ꝓpter qd̄ ho
mo extermiatur.i.incurrit iterminiū etnū.vel
extermiatur id est extra terminos eccl'ie vtrius
ꝙ̄ ponitur. Et est metaphoricus modus lo-
quendi:q̄si medicus diceret infirmo ostendē-
do sibi aliquē cibū extraneū: comedas secure
de isto:moderate tñ:qꝛ nihil periculi nihil ma
li in eo est:nisi tu facias excessum Et vult dice
re ꝙ h̄ nullo mō est imputandū bonitati rerū
vel speciei vel forme ꝙ hoies in amore mūda
noꝝ ꝯ amorē dei fingūtur sꝫ tm̄mō ꝑuersitati
hoim q̇ male vtūtur rebus bñ creatis. Et sic
tollit᷑ prima excusatio Un̄ augꝰ de vera religi
one.c.xxxviij. Nec aqua malū nec aliq̇d qd̄ in
aere viuit. Nā iste substātie sunt: sed malū est
volūtaria p̄cipitatio in aquā ꝛ suffocatio quā
mersus patit᷑. Stilus ferreꝰ alia ꝑte qua scri-
bamꝰ:alia q̄ deleamꝰ fabricatꝰ est in suo gene
re pulcher et ad vsū nr̄m accōmodatꝰ:ꝛ si q̇s-
ꝙ̄ ea ꝑte scriberet q̄ deletur.ꝛ ea velit delere q̄
scribit᷑.nullo mō stilū malū fecerit sed ip̄m fa-
ctū iure vituperaret.hec augꝰ. Scd̄a excusa-
tio peccatoꝝ q̇ dicūt fragilitatē carnis ad pec
candū expellere:excludit᷑ ꝑ illud idē. Nō em̄ ē
illis medicamentū exterminij.h̄ est cōcupiscē
tia necessitās vel exterminās:sed excitās tātū
quā hō peccādo habere meruit.ꝛ de q̄ si velit
ꝓficit si resistit. Un̄ Gregꝰ.ix.moral.ca.xxxvj.
Supna disp̄ensatio idcirco nos tota sibi in-
tētione seruiētes carnē nr̄am ꝑmittit ip̄ugna-
tionibꝫ cōcuti:ne mēs nr̄a audeat in suꝑbia p̄
sumptionē sue securitatꝭ eleuari:vt dū pulsa-
ta trepitat:in solo auctoris adiutorio:pedē ro
bustiꝰ spei figat: Itē libro.ix.c.iij.dicit sic. Ad
ima q̇ppe trahit caro ne extollat᷑ spūs:et ad sū
ma trahit spūs ne ꝓsternatur caro:spūs leuat
ne iaceamꝰ in imis.caro aggrauat ne extolla-
mur ex sūmis. Et sic ſm Grego.q̇dā certo mō
deramine fit vt carne deprimēte sed nō ꝓster-
nente:hō desꝑationis lapsū caueat.ꝛ spū ele
uante:ꝛ tñ tēptatōes sentētie:suꝑbie casū eua
det:et sic dū spūs sursū trahit ꝛ caro retrahit
subtilissimo interni iudicij moderamie infra
sūma ꝛ sup̄ infima in quodā medio aia libera
tur. Et sic ptꝫ ꝙ nō est in hoie medicamētū ex-
termini. Sap̄.ij. Deus creauit hoiem inexter
minabilē:et ad imaginē silitudinis sue fecit il
lum Tertia excusatio peccatoꝝ est ꝓpter de C
monū infestationes : sed excusatio ista exclu-
ditur ꝑ tertiā negatiuā que est ista. Nec infe-
roꝝ regnū in terra.i.regnū vl' dominiū:infero
rū.i.demonū.nō est in terra.i.in hōibꝫ viuēti-
bus i terra ꝛ de terra existētibꝫ.ꝛ iō licet hōibꝫ
possunt malū suggere ꝛ tēptare:sed nullo mō
violentare ꝑmittūt᷑ hoiem:ꝛ iđo dominiū nō
habent in hoie.nisi hō sponte per liberū arbi
triū eis subdi velit. Un̄ Bern̄.suꝑ cantica ser
mo.lxxxvj. Impulsor hois diabolus est. Im
pulsor mūdus.impulsor hō. Quis iste hō sit
queris:quisꝙ̄ hō sui.noli mirari.vsꝙ̄ adeo im
pulsor sibi est et suimet p̄cipitator vt nō sit qd̄
in altero pulsare formidas.si ip̄e a te proprias
cōtineas manus:manus tua cōsensus tuus.
Nota suꝑ illud. Creauit deus vt essent omia
ꝙ cōsideratio creaturaꝝ ꝓpter hoiem factarū:
mouet hoiem erga deū ad q̇nꝙ̄ laudabiles di
spositōnes.mouet em̄ hoiem ad amorē.ad ho
norem.ad stuporē.ad timorem.ꝛ ad laborem.
De p̄mo augꝰ.x.ꝯfess.ca.xviij. Celum ꝛ terra
et oia que in eis sunt.ecce vndiꝙ̄ mihi dicunt
vt te amem.nec cessent dicere oibus vt sint in
excusabiles Et ifra.c.vij. Quid āt amo cū te a
mo:nō spēꝫ corꝑis:nō decꝰ tp̄is:nec cādorē lu
cis nec dulces melodias cātilenaꝝ.nō floꝝ et
vnguētoꝝ et aromatū suauitatē:nō manna ꝛ
mella:nō membra acceptabilia carnis ample
xibus:nō hec amo cū amo deum meū:ꝛ tamē
amo q̄ndā lucem:q̄daꝫ vocē:ꝛ q̄ndaꝫ odorē.
et q̄ndā cibum.ꝛ q̄ndā amplexū interioris ho
minis mei:vbi fulget aio meo qd̄ nō capit lo
cus.ꝛ vbi sonat qd̄ nō capit tēpus.ꝛ vbi olet

qꝺ nō ſpargit flat⁹.et vbi ſapit qꝺ nō minui
edacitas.et vbi beret qꝺ nō diuellit ſacietas.
hoc eſt qꝺ amo cuȝ deum meū amo De iſto a-
more Hugo de arra aīe loq̄ns anime ſue dicit
Magno debito obligata es aīa mea et multuȝ
accepiſti vł habuiſti.et pro his oībus nō hēs
q̇d retribuas niſi vt tm̄ diligas Nā qꝺ per di
lectionē datum eſt nō melius nec decētius q̄ȝ
ꝑ dilcōem repēdi pt. Sap̄.xi.in fine. Diligis
oīa que ſunt z nihil odiſti eoꝝ que feciſti. Ex q̇
ergo propter dilectōem hoīs oīa fecit: rōnabi
le eſt ꝙ ſup omīa ab hoīe diligatur.imo ſicut
a deo ꝑ amoreȝ procedūt:ita per amorē regun
tur.et per amorē in deo redeūt q̄ntum pn̄t ſm
Boetiū.iiij.de conſol.metro.vj. Unde omīs
res nititur facere orbem ſui.id eſt circulū. Uñ
dicit:hic eſt cūctis cōis amor. Secūda conſi-
deratio creaturaꝝ mouet hominē ad honoreȝ
debitū deo impendendū.omīs em̄ creatura ꝓ
ſue nature potentia deū nititur honorare:nec
eſt aliqua res corporea que ſuis legibus niti-
tur obuiare. Unde Boetius.iij.de ꝯſola.pro
ſa.xij.probat.ꝙ omēs res a deo quaſi volun-
tarie regūtur ſeq̄ȝ ad diſponētis nutum cōue-
nienter et cōtēperate cōuertunt:nec bonū re-
gimen foret ſi foret iugum detractantiū nō ob
temperantiū ſalus.ideo concludit ꝙ nihil na
turam ſuā ſeruans deo contrariari conatur.z
hoc eſt qꝺ dicitur Sap̄.viij.in ꝑncipio. At-
tingens a fine vſq̄ȝ ad finem fortiter z diſpo-
nens oīa ſuauiter. De iſto honore loq̄tur An-
ſel.j.cur deus hō.c.xij. Sic omīs volūtas ra
tionalis creature ſubiecta debet eſſe volūtati
dei.et hoc eſt debitū quod debȝ angelus z ho
mo deo:qꝺ ſoluendo nullus peccat.z qꝺ om-
nis qui nō ſoluit peccat.hec eſt iuſticia ſiue re
ctitudo volūtatis que iuſtos facit ſiue rectos
corde.i.volūtate.hic eſt ſolus honor et totus
quē debemus deo z a nobis exigit deus Hec
Anſel. Hāc ꝯſideratiōeȝ creaturaꝝ:habuerūt
illi tres pueri in fornace qui oēs creaturas ſin
gilatim a deū laudandū z honorandū z inuo-
canduȝ induxerūt. Daniel.iij. Bñdicite omīa
opera dn̄i dn̄o.j.Pe.iiij. In oībus honorifice
tur deus. Tercia cōſideratio creaturaꝝ mo
uet ad ſtuporem. Nō em̄ eſt tam parua crea-
tura in h̄ mōo cui⁹ naturā cōpoſitionē et vir-
tutē poſſit cōprehēdere intellect⁹.ſed magꝭ ſtu
pere et mirari. Hiere.v.in fine. Stupor z mi
rabilia facta ſunt i terra. Eccl.xj.mirabilia o-
pera altiſſimi ſoli⁹.z glo̾ſa z abſcōdita z imen
D ſa opa illius Quarta cōſideratio creature mo
uet hoīem ad timorē Oīs em̄ creatura triplici
voce alloq̇tur hoīem.ſicut dic̄ Hugo de arca
noe In h̄ em̄ genere cōtēplationis audiuim⁹
oēm creaturā trib⁹ vocib⁹ nobis loq̄ntē. Pria
vox dicit Accipe. Scōa dicit. Redde. Tertia
Fuge. Accipe beneficiū. Redde debitū. Fuge
ſuppliciū. Pria vox eſt famulātis. Scōa ē am
monētis. Tertia cōminātis. Uox famulātis
eſt Celū dicit Ego miniſtro tibi lucē in die vt
vigiles:tenebras i nocte vt pauſes:ego ad ob
lectatōnes tuas gratas tpm viciſſitudines pa
ro et tēpero:veris z eſtatis feruorē.autūni ple
nitudinē.algoreȝ hyemis.z ego alternātib⁹ in
crementis dieꝝ et noctiū.ſpatia ſimili ratōne
diſſimiliter extendo.vt et varietas tollat faſti
diū et noua oblatio pareat oblectamētū. Aer
dicit.vtileȝ tibi ꝓbeo flatū.z omē genus auiū
ad tuū mitto obſeq̄um. Aqua dicit.potū tibi
prebeo.ſordes purgo.arētia rigo.z diuerſa ge
nera piſciū ad tuū vſuȝ miniſtro. Terra dicit.
ego te porto.pane conforto.vino letifico.omī
genere fructuū oblecto.diuerſis aīalibus mē
ſas tuas ipleo. Scōa vox admonētis eſt.mū-
dus dicit.vide hō quō amauit te q̇ ꝓpter te fe
cit me.ſeruio tibi quia factus ſuȝ ꝓpter te.vt tu
ſeruies illi q̇ fecit te z me.me ꝓpter te.te ꝓpter ſe
ſi ſentis beneficiū redde debitū. Accipis beni
gnitatem.redde charitatē.hoc tribuit ds̄.hoc
exigit ds̄. Tertia vox cōīcantis ē.ignis dicit.
a me cōbureris.aqua dicit.in me ſubmergeris.
terra dicit.a me ſorberis.infern⁹.a me deglu-
tieris.q̄ȝ oīs creatura ſicut ex conditione hōi
famulatur.ſic etiā peccatorib⁹ pro maloꝝ ſuo-
rū cōſcientia cōminatꝛ.vt in ſingulis creaturis
ſe punire timeant qꝺ ſe meruiſſe cognoſcunt.
hec ille. Et iōo ſignāter dicitꝛ. Eccl.xxv.timor
dn̄i ſup omīa ſe ſuppoſuit.q̄ȝ ex omī creatura
hō debet cōcipere timoreȝ dei Quinta con-
ſideratio creaturaꝝ ſeu vniuerſi mouet hoīem
ad laboreȝ. Omīs em̄ creata natura habet ali
quā vtilem opatiōeȝ. Uñ ꝯmentator.ix.meta
phi.ca.vij. Qui aufert ꝓpꝛias opatōnes a re
bus aufert reꝝ eſſentias. Hō autē ad laboreȝ
naſcitur. Job.v. Et iō cauendū eſt ſibi ne ocio
ſus z inutilis habeatꝛ. Et rogādus eſt deus vt
nobis coopari dignetꝛ.q̄ȝ ipe eſt de q̇ ſcribitur
Eſa.xxvj. Omīa opera nr̄a opatus es in nob
dn̄e.

Lectio XIII

Iuſticia enī per

l petua eſt z imortalis.iniuſticia aūt
mortis acq̇ſitio Impij aūt manib⁹
et ꝟbis accerſierūt illā.z eſtimātes illā amicaȝ
defluxerūt z ſpōſiōes poſuerūt ad illā:qm̄ mor
te digni ſūt q̇ ſunt ex pte illi⁹ Poſtq̄ȝ ſpūſſan
ctus rōnabiliter reprobauit triplicē iniuſtoꝝ
hoīm excuſatōeȝ In iſta pte ſoluit q̄ndā inci-
dentē dubitatōeȝ.z incidit dubitatio ex ime-

diate ꝑdictis. Nā declaratū eſt.ꝙ peccatores
ſe nō poſſunt excuſare ꝑ reruȝ ſenſibiliū dele-
ctationes nec ꝑ carnis inclinationes.nec per
demonū intrinſecas ſuggeſtiones.z certū eſt
ꝙ deus ab initio creauit hoīem iuſtum in ſta
A tu innocentie Eſt ergo dubitatio.vñ ꝑmo ꝓ
ueniat iniuſticia in genere hūano.ex quo crea
tus ē iuſtus z ſe potuiſſet ſi voluiſſet i iuſticia
cōſeruaſſe. Et circa hāc dubitatōeȝ ſic ꝓcedit.
Primo em̄ ꝑmittit q̇d dubitatio ſuppōit. Se
cūdo dubitatiōeȝ ſoluit.ibi.impij. Premittit
duo. Primū eſt ꝙ iuſticia hoīs q̄ȝtū in ſe ē vel
fuit potuit fuiſſe ꝑpetua.q̄ȝ de⁹ nō potuit eaȝ
ſe parare a volūtate ipa nolēte ſm aug⁹.de li-
bero arbitrio.c.viij. Siłr iuſticia eſt ꝑpetua z
imortalis effectiue.q̄ȝ facit hoīes perpetuos
z imortales Sap̄.v. Iuſti aūt in perpetuū vi
uēt Iniuſticia ꝟo eſt acq̇ſitio mortis.q̄ȝ in ꝑs
Uirū iniuſtū mala capiēt in interitu Eſt ergo
dubitatio. Uñ prouenit iiuſticia z mors in ge
nere hūano.ex q̇ creatus fuit hō iuſtus vł ſine
iniuſticia habens imortalitatē in ſua ptāte:q̄ȝ
niſi fuiſſet iiuſticia ꝑcedens.nunq̄ȝ fuiſſȝ mors
ſubſecuta. Ad Rhomañ.v. Pctm̄ intrauit in
mūduȝ z per pctm̄ mors. Nunq̇d poſſunt di
cere impij:ꝙ deus fecit eos iniuſtos. Proba-
tū eſt em̄ in lcōne ꝑcedente.ꝙ nulla creatura
alia a volūtate pōt facere volūtateȝ iniuſtā.et
cōſtat ꝙ facta eſt iniuſta ergo relinq̇tur ꝙ vł a
deo vel a ſeipo facta ſit iniuſta. Cōſeq̄nter ibi
Impij.ſoluit iſtā dubitatōeȝ. Et in ſoluendo
dicit tria. Primū eſt ꝙ ꝑmi parētes ſpōtanee
peccauerūt. Scōo ꝙ erronee iudicauerūt Ter
tio ꝙ ſuā prolē ex pactōne dānauerūt. Dicit ḡ
ꝑmo ſic. Impij aūt.i.ꝑmi parētes a pietate q̄
eſt cult⁹ dei.recedētes manib⁹.i.opibus come
dēdo pomū vetitū:z ꝟbis colloq̄ndo ſerpenti
accerſſierūt illā ſcȝ iniuſticiā z eſtimātes illā.ſ.
iniuſticiā vel trāſgreſſionē diuini ꝑcepti.ami-
caȝ.i.vtilē z expedietē eis:q̄ȝ putauerūt ꝙ iux
ta ꝓmiſſionē fcti fuiſſent ſciētes ſicut dij. Ge-
neſ.iij. Defluxerūt.i.ſpōte ꝑcipitauerūt i illā
trāſgreſſionē ſiue iniuſticiā.vł defluxerūt.i.ꝑ-
diderūt ſtabilitatē iuſticie originalis. Et ſpōſi
ones.i.pacta vel ꝓmiſſiones ſeu federa poſue
rūt ad illā.ſ.iniuſticiā z mortē. Et quale pactū
eſt. Certe tale.qm̄ digni ſunt morte: q̇ ſunt ex
pte illius.i.q̇ de illis ꝑmis parētib⁹ obligatis
iniuſticie deſcenderūt. Adam em̄ cōmiſit cri-
men leſe maieſtatis:iōo puniri debuit tā in ſe
q̄ȝ in ſuis filijs.ad Ephe.ij. Eramus filij ire
B Hic aūt incidit duplex dubitatio lr̄alis. Pria
eſt.vtꝝ ꝟtutes cardinales manebūt in patria
Iſtā queſtionē ꝑtractat beat⁹ auguſtin⁹.xiiij.
de trini.c.ix.de magis.vbi recitat opinionem
Tullij in hortenſio dicentis.ꝟtutes quatuor
cardinales nō manere poſt hanc vitā. Si aūt
eſſet ꝙ poſt hāc vitā imortaliter liceret viuere
in inſulis ſanctoꝝ vt fabule referūt. Quid em̄
indigerem⁹ fortitudine:cū nullus labor futu-
rus ſit vel periculū.vł de quo fieret iuſticia:cū
nullus appetet alienū. Ad q̇d tꝑantia:qñ nul
la eſt libido.ſic quid eſſet prudētia.cum nulla
ſit electio boni vł mali. Uñ ſubdit. Si ſic vi
uerem⁹.eſſem⁹ beati ſola cognitōne nature q̄
nihil eſt melius ac amabili⁹. Sed hāc viā nō
tenet auguſtin⁹.ſed plane dicit ꝙ iuſticia ma-
nebit.de alijs ꝙ forsaſſis manebūt.ſed tā iu-
ſticia q̄ȝ prudētia habebūt alios actus q̄ȝ mō
habēt. Qꝺ em̄ nūc agit iuſticia in ſubueniēdo
miſeris.qꝺ prudētia in ꝑcauēdis inſidijs.qꝺ
fortitudo in ꝑferendis moleſtijs.qꝺ tꝑantia i
coercendis delectatōnib⁹ prauis. Nō ibi erit
vbi nihil oīno mali erit. Sed tunc erit opus
prudentie.nulluȝ bonū deo ꝑponere vł equa
re. Fortitudinis ei fortiſſime cohere. Tēpe-
rantie nullo noxio delectari Iuſticie ſubiectū
eſſe deo. Hec eſt ſentētia aug⁹. Aliter dic̄ ſcūs
Thomas ſcōa ſcōe.q.vj.articulo.vij. Dic̄ em̄
ꝙ in iſtis ꝟtutibus aliq̇d eſt materiale z aliq̇d
formale. Materiale eſt q̄dam inclinatio ptis
appetitiue ad paſſiones vł opatiōes ſm aliquē
modū. Formale autē eſt ordo rōnis determi
nans modū illum. Dicit ergo ꝙ ꝟtutes iſte n̄
manebūt quantū ad ſuū materiale.quantū āt
ad ſuū formale manebūt. Sed iſte modus di
cendi nō apparet clarus. Tum:q̄ȝ virtus ē ha
bitus ſimplex nec pōt componi ex inclinatōe
in appetitu z alio exiſtente in rōne.z maxime
ſm eum:q̄ȝ ponit ꝙ fortitudo et tꝑantia ſint i
cōcupiſcibili z iraſcibili.quas ponit potētias
irrōnales affixas organis corporeis.pruden
tiam ponit in rōne.z iuſticiam in volūtate.
Ratio aūt ſm eum differt ab appetitu ſenſitiō
et ꝑ cōſequens eſt imaginabile ꝙ aliquis ha-
bitus cōponatur ex re exiſtente in rōne.z re ex
iſtente in appetitu ſenſitiuo. Uñ facilius vi-
detur dicenduȝ ꝙ manebūt ibi habitus illi.ſȝ
habebūt alios actus. Iuſticia aūt plenꝰ ma-
nebit q̄ȝ alie:q̄ȝ ꝑncipaliorē actum habebit q̄ȝ
nūc.ſcȝ reddere vnicuiq̄ȝ qꝺ ſuū eſt.deo amo-
rem ſup omīa.z proximo ſm menſurā volūta
tis diuine.z iōo de ea ſignāter dicitꝛ ꝙ eſt ꝑpe-
tua z imortalis. Pōt tn̄ ſaluari dictū ſcti tho-
me.vt ſcȝ dicatur nō intelligere de cōpoſitōne
reali alicui⁹ virtutis de nūero iſtaꝝ:ſed de cō
notatione termini.q̄ȝ iſte termin⁹ tꝑantia for-
maliter ē habitus cōpeſciu⁹ paſſionū guſtus:
tactus:z ſic in recto dicit habitū.z in obliquo
paſſiones:z ſic de alijs Secūda dubitatio E

liᵱalis est. an iusticia originalis includat aliq̄d
donū supnaturale. Et dicēdū ꝙ si iusticia ori-
ginalis dicat pfectā anime ad deū subiectiōe₃
ꝛ corpis ad aiam: cum aīa sine pfecta grā non
possit subdi, patet ꝙ sic. Sed si pcipue corpis
ad aiam: sic nō oportet. Sic eīm vocaꝛ natura
lis rectitudo vł iusticia qua aīa corpori pficie
batur in statu innocētie. Juxta illud Justicia
eīm ppetua est. Notandū ꝙ iusticia est muni-
mentū pliantis. ornamentū triūphantis. ꝛ in-
strumentū iudicātis. Propter primū cōparaꝛ
loꝛice. ad Eph. vj. ꝛ vltimo. State induti lo-
rica iusticie ꝛc. Est eīm lorica genus armoꝝ
defensiuoꝝ ꝛ nō inuasiuoꝝ. ꝛ dispōit ipm bo-
minē ad sustinendū inuasiones alioꝝ sine lesi
one vulneris. Isto mō iusticia innuit hoiem ī
ter psecutōnes vt nihil ei noceāt si iusticiā ha
beat. Math. v. Beati q̄ psecutiōem patiūtur
ꝓpter iusticiā. Ista lorica debet hō indui vt oē
opus suū iusticia reguleꝛ. sicut arma lorice va
lent ad caput tybias ꝛ pedes ꝛ ad totu₃ corpꝰ
sic iusticia. Et ideo signāter dī de iusto. Indu
tus est iusticia vt lorica ꝛ galea salutis in capi
te eius. Scdo iusticia ē ornamentū triūphan
tis. ꝛ ideo cōparaꝛ corone in ludis agonisticis
sicut in palestra vel cursu p̄ponit brauiū in fi-
ne stadij. ꝛ illud ē premiū certātis: sicut tangit
apl's. j. Coꝝ. ix. Stadiū in quo currimꝰ est vi
ta p̄sens cuiꝰ terminꝰ est mors. In isto termi-
no reponiꝛ merces nostra finalis Juxta illud
Ecci. iiij. ꝓpe finem. Usq₃ ad mortē certa ꝓ iu-
sticia. Sed certe cōtingit hoib₃ impedimentū
in currendo ꝓpter qđ deficiūt a triūpho. sicut
cōtigit atalante ꝟgini p hypomenem De qua
narrat Ouidius. x. metamor. ꝓpe finem q̄ tāte
agilitatis fuit in currendo ꝙ a nullo viuente
vinci potuit. nec aliquē virū dignabaꝛ habere
nisi q̄ eam p̄mo cursu vicisset. et simul cu₃ hoc
fuit tante venustatꝭ ꝛ pulchritudinis. ꝙ ab oī
bus nobilib₃ amabatur. ꝛ currebant multi e-
ius nuptias affectantes. sed oīes defecerūt ꝛ
capitib₃ flectebātur. Tandē iuuenis q̄dam in
formatus a venere: nuptias eius postulauit: ꝛ
atalanta offert se certamini. Cui iuueni venꝰ
tria poma aurea dedit. vt ea iuxta stadiū p̄ijce
ret ꝛ a cursu suo faceret ꝟgine₃ deuiare. Cur-
rūt agillime hinc inde: incipit hypomenes fa-
tigari, ꝓiecit pomū aureū. Illa videns pomū
diuertit a stadio. hypomenes p̄terijt eā ꝛ p̄cu-
currit. illa deuiatōnē velocitate ꝯpēsans cele
riter eū attigebat. ꝓiecit scdm. de quo cōsiliter
fecit. ille tandē cū eēnt ꝓpe metam fortiter pro-
iecit tertiū. et lōgius a stadio q̄₃ prius fecerat.
illa cupiditate allecta cucurrit ad pomū. ꝛ in-
terim hypomenes metam attigit: ꝛ sic de ꝟgi-

ne victoriā reportauit Uirgo ista velocissima
est anima hūana q̄ est mire venustatis: q2 crea
ta ad dei imaginē ꝛ nimie agilitatis: q2 affectō
nibus ꝛ cogitatōnib₃, nūc est rhome, nūc ē pa-
risius, nūc in celo, nūc in terra, nūc in inferno.
Ista habet currere p stadiū vite p̄ntis ad bra
uium finalis iusticie. S₃ vnus agillimꝰ qui si
mul cum ea conatur currere: videlicet diabo-
lus q̄ cursor velocissimus est. Job. xv. Currit
aduersus deū erecto collo. Iste videt ꝙ ꝟtute
ꝛ velocitate nō pōt eam vincere: ꝛ iō cautelis
vtitur ꝓ virtute. Hab₃ tria poma aurea. i. tres
peccatoꝝ delcātiones quas ꝓijcit iuxta via₃
huiꝰ vite. Unā q̄si cito post p̄ncipiū. Scdam
in medio. Tertiā ꝓpe metā. Primā iuuenib₃.
Scdam viris. Tertiā senib₃. Primū pomu₃
est delectatio lasciuie. Scdm supbie. Tertiu₃
auaricie. Et si ꝯtigat ꝙ aliq̄s nō impediaꝛ pri
mis duob₃, vix tertiū euadere poterit. ꝛ sic pdi
tur corona iusticie finalis. Et iō necesse habe-
mus certare viriliter. ꝛ p ꝟtuosa₃ ꝯtinentiā a
talib₃ abstinere. Juxta illud Apl'i. j. Coꝝ. ix.
Omis qui in agone cōtendit ab oībus se ab-
stinet. supple istis trib₃. Et Ecci. xv. Qui conti
nens est iusticie apprehēdet illā. Sic eīm certa
uerat ꝛ cucurrerat Paulus sicut ipemet reci-
tat. ij. Thymo. iiij. dicēs Bonū certamē certa
ui, cursu₃ cōsūmaui. fidē ꝟuaui. de reliq̄ reposi
ta est mihi corona iusticie. Tertio iusticia ē in
strumētū iudicātis Sine eīm iusticia nullꝰ su
perior iudicat nec bñ dispōit. et iō cōpatur re-
gule. Sicē eīm latomꝰ lapidē cedens: et cōpla-
nans duo sp habet in prōptu. videlicet regu-
lam et martellū. et cū martello pcutit, cū regl'a
dirigit et examinat planiciē Ita bonus iudex
vł prelatus q̄cunq₃, duo debet hīe in manib₃
malleū ad corrigendū delicta. et regulam legꝭ
et iusticie, ne fiat excessus in vindicta. Esaye.
xxviij. Ponam iudiciū in pondere, et iusticia₃
in mensura. Gregꝰ. xix. moral. ca. xj. Ille iusti-
cia sicut vestimēnto vestitur, qui se vndiq₃ bo
no opere ꝓtegit, et nullā ptem actōnis sue nu
dam relinquit. Nam q̄ in aliq̄bus actionib₃
est iustus, in aliq̄bus iniustus: nō est pfecte ve
stitus Job. xxix. Justicia indutus sum. et ve-
stiui me sicut vestimento.

Capitulū II Lectio XIIII

Ixerūt impii

cogitātes apud se nō recte Ex
iguū et cū tedio est tēpus vite
nr̄e, et nō est refrigeriū in fine
hoīs et nō est q̄ agnitus sit rē-
uersus ab infer̄. Postq̄₃ spūsctūs caplo p̄ce-
denti psuasit hoibus ꝟuare iusticia₃ tanq̄₃ me

dium necessariū ad acq̄rendā sapiam. Juxta
illud Ecci. j. Fili ꝯcupiscens sapiam serua iu-
sticiā ꝛ deus p̄bebit tibi illā. In hoc. ij. ca. re-
probat q̄nda₃ detestabilē opionē tā iusticie q̄₃
sapiētie cōtrariā. Et circa hoc sic ꝓcedit. Prio
ponit reproboꝝ erroneā opione₃. Scdo opio
nis originē ꝛ occasionē, ibi hec cogitauerunt.
Circa primū duo facit. Primo ponit maloru₃
prauā opinionē. Scdo describit iuxta illā il-
lorū cōuersationē. ibi venite. Circa primu₃ ad
huc duo facit' q2 p̄mo opinio poniꝛ. scdo opio
A nis probatio. ibi. q2 ex nihilo nati sumꝰ Cir-
ca primū sciendū, ꝙ opinio est ista breuiter. ꝙ
vita ista corporali finita: nulla restat alia nec ī
glia nec ī pena, s₃ sicut bestie moriūtur totalit' in
corpe ꝛ aīa, ita ponit hec opinio de hoibus ꝙ
penitus moriūtur. Unū hec opinio negat im-
mortalitatē aie ꝛ penas, ꝛ p̄mia post hāc vitā
durare. Sic ḡ dicit. Dixerūt impij. i. cogitaue
rūt occulte. ꝛ ꝟba mētis dixerūt credēdo ꝛ as-
serendo. In ps. Dixit insipiēs ī corde suo: nō
est deꝰ. Et hoc nō recte: q2 falsu₃ est ī rei verita
te. ꝛ silr hoib₃ precipiꝛ credere cōtrariū. Sed
quid dixerūt. Exiguū ꝛ cū tedio. ꝛc. Et nota ꝙ
tres propōnes dicūt quaꝝ prima ē vera ꝛ due
que sequūtur sunt false: q2 nulla doctrina est q̄
nō aliq̄ vera habeat admixta Dis ꝓditor ꝛ de
ceptor operit falsitatē suā aliq̄ colore ꝛ opione
boni, sic ille q̄ vult ꝓpinare venenū nō exhib₃
illud in ꝓpria forma nec cu₃ aliquo amaro. sed
magꝭ cū aliq̄ dulci ꝛ delcābili. iuxta illud me-
tricū. Sepe veneficū solet inter dulcia poni.
Ut lateat vitiū ꝓximitate boni. Et sic isti ipij
tres ꝓpōnes ꝓponūt, q̄rū p̄ma ē verissima ꝛ cer
tissima. Scda falsissima. Tertia ē falsa. sed nō
ita manifeste falsa. Prima ꝓpō est hec. Exiguū
ꝛ cū tedio ē tēpus vite nr̄e. Scda est ꝙ pꝰ mor
tem nō est tp̄s p̄mij et q̄etis Un̄ dicit sic Et nō
est refrigeriū in fine hois: h̄ est q̄₃tūcūq₃ hō bñ
vixerit ꝛ iuste . ꝛ a delcātionib₃ irrōnabilibus
se abstinuerit: nihil sibi post morte₃ tribueꝛ ꝓ
merito q2 nō est refrigeriū ī fine, i. q̄es pꝰ mor
te₃, ꝛ istud ē fl̄m, q2 dī Hiere. vj. Ambulate in
via bona ꝛ iuenietꝭ req̄e₃ aiab₃ vr̄is. Et hiere.
vij. Ambulate in oī via quā mandaui vob vt
bñ sit vobis Et Sap. iiij. Justꝰ si ī morte p̄oc
cupatꝰ fuerit in refrigerio erit. Itē ps. Trāsi-
uimus p ignē ꝛ aquā ꝛ induxisti nos in refri-
geriū Tertia ꝓpō dicit ꝙ post mortē hominis
nullus erit locus tormēti vel pene. Un̄ dicūt
nō est qui agnitus sit reuersus ab inferis. qua
si diceret: si eēt aliq̄s talis locus tormētoꝝ. illi
q̄ sunt ibi puniti accederēt aliq̄n ad nos ꝛ no
bis de suis penis nūciarēt. S₃ isti fatue ꝛ fal-
se loquūtur. Fatue eñ aduertētes illō Luc. xvj.

Chaos magnū firmatū est inter nos ꝛ vos ꝛ q̄
volūt transire hic ad nos nō possunt, neq₃ in-
de huc trāsmeare. ꝛ h̄ de lege cōi. False loquū
tur q2 et xp̄s ab inferis resurrexit. Joh. xx. Et
Lazarus silr Johis. xj. Circa istā lrām sūt B
duo q̄renda. Primū Utꝝ aīa sit īmortalis. et
scdo dato ꝙ sic. An hec possit ꝓbari euidēter
rōne naturali Quantū ad primū est sciendū
ꝙ aīam hūanam īmortalem esse: a potissimis
phis estimatū est: a scriptorib₃ catholicis p̄di-
dicaꝛ. et quasi infinitis miraculꝭ approbaꝛ. Pri
mū patet p phiam Platonis in Timeo. c. iiij.
vbi inter multa erronea q̄ de aīa dicit hūana:
hoc vnū veꝝ interserit ꝙ aīa ē īmortalis. ꝛ fm
ꝙ passiones vicerit vł ab eisdē victa fuerit: pre
miabiꝛ vel punieꝛ post mortē. Un̄ ponit ꝙ si
aīa exn̄s in corpe virili. vincaꝛ a corpis passi-
onib₃ post sepatōe₃ a corpe virili in corpꝰ mu-
liebre mitteꝛ. et si se ibidē male habuerit: ī cor-
pus pecoris trāsibit post mortē in penā: ꝛ fm
ꝙ male vł peius se habuerit: in deteriꝰ pecus
verteꝛ finalit' tñ oēs redibūt ad originalē inno
centiā ꝛ dignitatē, cū fuerint p penā sufficient'
expiate. Itē in libro quē de aīa cōposuit ꝛ phe
donis noīe intitulauit: rōnes adducit ad īm-
mortalitatē aie cōprobandā. vbi plane dicit.
ꝙ supueniēte nece in hoiem, qđ mortale ē ipꝰ
defungiꝛ' qđ vero īmortale: integꝝ ꝛ īmortale
euolat abiēs cedēsq₃ loco. De q̄ fm eū hesitare
nō ꝯuenit alicui mētē hñti. vbi etiā poīt ꝙ q̄n
hoies defungūtur ducūtur in chaos: ꝛ q̄ sctē
deguerūt: p̄miātur, q̄ ꝟo iiuste puniunꝛ. imo h̄
ait. O viri iustū ē itelligere: q̄m q̄dē si aīa im-
mortal' ē sollicitudīe idiget: nō ꝓ isto tpe solu₃
in q̄ vtiq₃ vocamꝰ viuere: vnū ꝓ vniuerso: si ei
esset mors vniuersi liberatio: inuēto eēt malis
certe moriētib₃ a corpe pariter libari. ꝛ ab ipo
ru₃ malicia cum aīa nūc sane q̄m īmortal' ap-
paret eē nulla, pfecto erit ipius. alia fuga ma-
loꝝ neq₃ saluatio q̄₃ vt optima atq₃ prudētissi-
ma fiat: ꝛ infra dic maloꝝ aīas ingressuraꝛ tar
taꝝ. vn̄ nūq̄₃ egredienꝛ. ꝛ hoc ē cōtrariū illi di-
cto supius in Timeo. Scdo pꝫ hoc idē p' py
thagorā qđ recitat Ouidiꝰ. v. metamor. vbi di
cit sic. Morte carent aie spq₃ p̄ore relicta. Sic
de iouis domib₃ viuūt habitātq₃ recepte. S₃
meliꝰ dicit pythagoras in ꝟsibus aureis Si
cut allegat Calcidiꝰ in cōmento Timei plato
nis. vbi dicit Corpe deposito cū liber ad ethe
ra perges. Euades hoiem factꝰ deus etheris
alti: Ite₃ hermes trimegistus ad asclepiū pro
pe p̄ncipiū. O asclepi oīs humana aīa īmor-
talis ē, sed nō vniformit' cūcte: s₃ alie alio more
Et infra post mediū libri. Cum fuerit aīe e cor
pore egressio. tūc examē meritiq₃ eius arbitriū

ꝙ trāsiet in sūmi demonis potestatē.sicq; eam
cum piā iustāq; ꝓuiderit:in sibi cōpetētib⁹ lo-
cis manere ꝑmittit.si autē delictoꝝ illā macul'
vitijsq; obligataȝ viderit desup ad ima detur-
bās ꝓcellis aeris,ignis ꝛ aque sepe discordā-
tibus tradet:et sic inter celum ꝛ terrā munda-
nis fluctib⁹ in diuersa semp eternis penis agi
tata raptabit.Vñ in hoc anime obsit eṫnitas
ꝙ sit imortali sententia eṫno supplicio subiuga-
ta.Ad idem ē aristo.xvj.de aiali.c.iiij.Intelle
ctus solus est ab extrinseco ꝛ solus habet eē di-
uinum.Item scdo de aīa:vbi dicit ꝙ aīa intel
lectiua est alteꝝ gen⁹ anime a vegetatiā ꝛ sen-
sitiua:ꝛ ꝙ ipam solam cōtinet separari a corpe
sicut perpetuū a corruptibili.Ideȝ in libro de
pomo.Itē Sene.epl'a.lxxj.Mors quā parti
scim⁹ ꝛ recusam⁹ interimit vitā nō eripit.veiet
iteꝝ q̄ nos in lucē reponet dies.Itē epl'a.xliij.
que tñ cōiter nō habet,qꝛ ego inueni.xxxvj.e-
pistolas.pter illas lxxxviij.q̄ cōiter hñtur.Di
cit em̄ sic vbi sup̄.Iuuabit de aiaꝝ eṫnitate a-
liq̄d q̄rere imo credere.Credebā me em̄ facilē
opionib⁹ magnoꝝ viroꝝ rē gratissimā magis
ꝓmittendū q̄ ꝓbantiū dabā me spei tāte.Q̄ð
aūt hec scā fides sit catholicis diuulgata ꝛ mi'
tis miraculis p̄dicata ꝓbare nō oportet,qꝛ sa
tis constat Scdo ꝑsuadet illud ad pñs tri-
pliciter.Pⁱo ex diuina bonitate sic.Cū deus
sit bonus singularit.maxime tñ bonus ē ami
cis suis.s; amicoꝝ ꝓprie est cōuiuere.viij.ethi.
et amicus saluat vitā amici si pōt.ergo ds con
fert amicis suis imortalitatē.j.Coꝝ.xv.Si in
hac vita tm̄ sperātes essem⁹.miserabiliores es
semus oīb⁹ hoīb⁹.Scdo ex dei eq̄tate.Iu-
sticia em̄ dei req̄rit ꝙ oībus reddat fm merita
sua ꝛ demerita.p̄miū ꝑ meritis,pena ꝑ deme-
ritis.sed h̄ nō fit in ista vita in qua mali letan
tur ꝛ ꝓsperātur.boni dep̄mūtur ꝛ tribulātur.
ergo necesse est vt h̄ fiat in futuro Tertio pȝ
idem ex diuina volūtate.qꝛ ds nullū fallit:sed
ꝓmisit nob̄ vitā eternā:si bñ fecerim⁹:ꝛ penaȝ
eternā si male.g̊ ita fiet.Et licȝ forsitan nō pos
sit naturali rōne ꝓbari:sicut pȝ satis ꝑ debili
tatē rōnū que ad h̄ tam a sctis q̄ a ph̄is addu
cūtur.Sūme tñ cōuenit hoc credere:sic mul-
ta alia sunt vera q̄ probare nescim⁹.Alteꝝ em̄
istoꝝ est veꝝ.mūdus incepit esse:vel mūdus ñ
incepit esse,tamē neutꝝ istoꝝ pōt probari de-
mōstratiue fm aristotelē.iij.topico Similiter
quadratura circuli certa est tamē eius demon
stratio tpe Aristotelis inuēta nō fuit.sic ipse-
met dicit in p̄dicamentis.caplo de adaliquid
Et nihilominus sciuit aristoteles ꝙ hoc scibile
fuit.Vñ ꝯuenięter dicit de q̄dam religioso q̄
quendā ph̄m redarguit de eo ꝙ negauit aīam

esse imortaleȝ.Quero inq̄t a te aut aīa est mor
talis.aut imortalis.Si mortalis nullū incō-
modū infligetur credentib⁹ eā esse imortalem.
si imortalis ꝛ eā credim⁹ esse mortalē aliquod
incōmoduȝ inde seq̄tur.ergo melius est crede
re aīam eē imortalē q̄ mortalē Circa p̄mū v̄-
buȝ qð impij in sua opinione ꝓponūt.istud scȝ.
Exiguū ꝛ cū tedio erit tēpus vite nr̄e.Est scie- C
dum ꝙ est verissimū.In quo vita nr̄a a tribus
describit.a breuitate sue durationis.exiguū a
penalitate grauis afflictōnis.cū tedio:ab in-
stabilitate seu labilitate cōtinue mutatōnis:tē
pus vite nr̄e.De primo Sap.ix.Hō infirm⁹
et exigui tēporis.De scdo Iob.ca.x.Tedet a-
nimā meaȝ vite mee. De tertio.Eccl.xviij.De
mane vsq; ad vespam imutabitur tēpus.Istā
breuitatē vite hūane simul cū penalitate ꝑtra-
ctans Sene.epl'a.ij.dicit sic.Propone tpis ꝓ
fundi vastitatē ꝛ vniuersuȝ cōplectere.deinde
qð etatē vocam⁹ hūanā cōpara vniuerso:ꝛ vi
deb̄ qð exiguū sit qð optem⁹ q̄ qð expēdimus
ꝛ hoc tā lachryme q̄ sollicitudines occupant:
q̄ntū mors anteq; optata veiat:q̄tū valitudo
q̄ntū timor:q̄ntū tenēt inutiles āni:dimidiuȝ
ex hoc edormit.adijce labores,luct⁹.ꝑicula.ꝛ i
telliges in lōgissima vita minimū eē qð viuit.
Ex istis trib⁹ pȝ triplex fatuitas hoim mūda
noꝝ p̄sumentiū longitudinē nō obstante bre-
uitate.diligentiū amaritudinē nō obstante pe
nalitate.differentiū moꝝ rectitudinē non ob
stante tēporis labilitate.Cōtra istos vltimos
Sene.epistola.lxxxviij.Nulli⁹ vita expectat
in crastinū quid hoc sit mali queris interimi.
Nō em̄ viuūt sed victuri sunt.oīa differūt Et
si attenderim⁹ cū nos vita p̄curreret.Nūc ve-
ro cūctantes.id morātes quasi aliena trāscur-
rit.ꝛ vltimo die finitur oīm tēpore perit Et iō
iuxta consiliū apl'i ad Gal.vj.ꝛ vltimo.Dum
tēpus habem⁹ operemur bonū ad oēs.ma-
xime autē ad domesticos fidei.Senes.debi-
les.imponētes nō habent tēpus.sed habētur
a tēpore.Infirmi ꝛ grauiter patientes nō ha-
bent tēpus.cum nō sint sui cōpotes. Mortui
transierūt tēpus suū.ꝛ ideo nec senectus.nec
morbus.nec mors.expectande sunt ad bene
viuenduȝ.sed statim incipiendū est duȝ tēpus
nostꝝ est.Sed qð plangendū est multi inue-
niūtur ꝛ cōiter oēs de quoꝝ quolibet verifi
catur illud Iob.xxiiij.Dedit eis tēpus penitē
tie ꝛ ipi abutūtur eo ad sup̄biam.Et ps.Tem
pus faciendi dñe dissipauerūt legeȝ tuā.Au-
gustinus de disciplina xp̄iana.Peruerse plus
amas morteȝ q̄ vitam.Absit inq̄t.quis est ho
mo qui plus amat morteȝ q̄ vitam.Forte cō-
uinco te ꝙ plus amas morteȝ q̄ vitā.Ecce vn

de te cōuinco:tu amas tunicaȝ tuā:bonaȝ eaȝ
vis.amas villaȝ tuā.bonaȝ eā vis.amas filiū
tuū.bonū euȝ vis.amas domū tuā bonū eam
vis.Quid est ꝙ etiā bonā vis habere morteȝ.
bona mortē dicis det mihi deus:etiā auertat
a me malā mortē.plus ergo amas mortē tuaȝ
q̄ vitā tuā.male mori times.male viuere non
times.corrige male viuere.time male mori.sȝ
noli timere.Nō pōt male mori q̄ bene vixerit
hec ille.Vñ Virgi.Eneið.li.x.introducens.
Mezentiū cōtra eneā ꝛ verbis ꝛ facto resistē-
tem sic inq̄t Nec mortē horrem⁹:nec diuū par
cimus vlli.Et cōcurrūt ad eandē sententiā eius
dem poete v̄sus.ex vj.Eneið.Facilis descen-
sus auerni.Noctes atq; dies patet atri ianua
ditis.Sed reuocare gradū:superasq; euade-
re ad aures.Hoc opus h̄ labor est.Pauci q̄s
equus ꝛc̄.Ille autē qui pōt dicere:tantū vixi
ꝛ tantū viuā de futuro.felicissim⁹ est.Vñ Se
neca epl'a.xlvij.Ille beatissimus ꝛ securus sui
possessor est qui crastinū sine sollicitudine ex-
pectat.q̄squis dixit vixi quotidie ad lucrū sur
git.Talis sententie fuit quidā religiosus qui
quantū vixissȝ interrogatus a quodā.nihil re
spondit ei nisi vixi.Fuit em̄ in religione.xvij.
annis.ꝛ cuȝ alius diceret.quero nō an vixisti.
sed quātuȝ.respōdit.Dum dixi vixi q̄ntū vixi
tibi dixi.Voluit em̄ dicere ꝙ ꝑ tantuȝ tēpus
vixerat q̄ntuȝ significāt littere nūerales i hac
dictōne vixi.et illa significāt xvij.annos.sicut
patet.Vñ marcialis epygramaton.xxvij.li.
ca.j.Nō est crede mihi sapientis dicere viuaȝ
sera nimis est vita crastina:viue hodie Et hoc
est qð docuit augustin⁹ de verbis dñi omelia
xv.Age semp esto correctus.longe quidem est
dies iudicij.sed vniuscuiusq; dies vltima lon
ge esse nō potest.quia breuis est vita ꝛ ipa bre
uitas semp incerta res ipa est.que multos oc-
cidit dum dicūt cras cras.ꝛ subito ostiū clau-
ditur.remāsit cū voce coruina:quia non ha-
buit gemitū colūbinū.Hec ille.Est ergo sum
ma stulticia iuuentutē vel tēpus pñs expende
re in peccatis ꝛ de tēpore futuro qð nō est no-
struȝ sperare Et ideo signāter di.Eccl.vij.Ne
impie agas multū:ꝛ noli esse stultus ne mori-
aris in tēpe non tuo.Et ad Gal.vj.et vltimo.
Bonū autē facientes nō deficiam⁹.tempe em̄
suo metem⁹ nō deficientes.quia vita breuis:
casus breuis nec spes remeadi.Quanta feres
hinc tanta feres sit cura parandi.Plura feras
vt plura feras ne nō seruisse.Peniteat dū nil
valeat iā penituisse. Lectio XV

Quia ex nihilo na
ti sum⁹ et post h̄ erim⁹ tāq; si nō fue

rim⁹.q̄m fum⁹ afflat⁹ est i narib⁹ nr̄is.ꝛ fmo
scintille ad cōmouēdū cor nr̄m:qꝛ extīct⁹ cinis
erit corp⁹ nr̄m et spūs diffundet tāq; molł aer
Posita erronea opione.Hic exeq̄tur de eius
insufficiēti ꝓbatōe.Et ē ꝓbatio talis.nulla res
q̄ moriēdo perit ꝛ ānihilat p̄miat vł puniť p⁹
mortē.sed ois hō ē talis.g̊ ꝛc̄.Isti⁹ rōnis solū
ponit minorē ꝛ ꝓbat eā.videlicet ꝙ post hāc.s.
vitā pñtē erim⁹ tanq; nō fuerim⁹.i.nec corpus
viuet nec aīa.ꝛ ita moriēdo perit totalit' Cir
ca ꝓbationē isti⁹ minoris duo facit.Pⁱo ꝓbat
ꝙ hō totaliter peribit fm rē.Scdo ꝓbat ꝙ se
cūduȝ nomē ibi.Et nomē nr̄m Circa primū
duo facit.quia p̄mo ꝑsuadet hec opinio natu
raliter ꝛ philosophice.Scdo exēplarit' ꝛ rhe-
torice.ibi.Transiet Circa primū duo facit. A
Primo ꝓbat hoc ex hoīs ꝓductōne.Scdo ex
hoīs resolutōne.ibi.Extinct⁹ Circa primū
duo facit.Primo ꝓbat hoc ex ꝑte termini a q̄:
Scdo ex ꝑte termini ad quē ꝓductōnis hūa-
ne.ibi.Quoniā fumus.Est g̊ prima rō talis.
Productio et corruptio sunt mutatōnes op-
posite et inter terminos oppositos.sed ꝓductio
nostra ē ex nihilo sicut a termino a quo:ꝛ ad eē
sicut ad terminū ad quē.ergo corruptio est ad
nihil sicut ad terminū ad quē.et ab esse sicut a
termino a quo.Dicit ergo qꝛ ex nihilo nati su
mus.ideo ꝯñs est.Et quia stat ibi cōsecutiue
quasi innuerēt istaȝ ꝯsequentiā.Ex nihilo na
ti sumus.ergo post hoc erimus quasi nō fue-
rimus.sed ista rō nihil valet.quia ꝓductio aīe
est ex nihilo.sed ꝓductio corpis ex aliquo est.
scȝ ex semine viri ꝛ mulieris.Anima vero cor
rumpi nō pōt.sed si corrūperet.corrūperet in
nihil.corpus vero corrūpit in illa ex q̄bus ge-
neraf vel cōponit.et ideo hec est falsa.produ-
ctio hoīs est ex nihilo.qꝛ corp⁹ a parentib⁹ ꝓ-
pagatur et aīa a deo creatur ꝛ infundit.Et iō
in corruptōne hoīs corpus resoluit.ꝛ aīa sepa
rata viuit.Cōseq̄nter ibi.Q̄ñ fumus.ponit
scdam rōem ad istam falsaȝ opinionē.ꝛ sumit
ista ex ꝑte termini ad quē in ꝓductōne homis
Terminus ad quē est hō viuens.In isto aūt
termino quattuor sunt in q̄bus videtur vita
perpendi.videlicet respiratio.ꝛ inspiratio.sen
sus calor et motus.Vnde aīa nihil aliud est.
nisi aliquod istoꝝ fm eos:sed quodlibet istoꝝ
annihilabit.ergo et anima.Quantū ad p̄muȝ
dicit.Q̄m fum⁹ et flatus est in narib⁹ nr̄is.i.
in corpe nr̄o.ꝛ ponit ꝑs ꝓ toto.qꝛ ibi pȝ sensi-
biliter egressio spūs de corpe.Quātū ad scdm
videlicȝ q̄ntū ad sensuȝ dic.Et fmo.Sermo
em̄ nō ē sine imaginatōe.nec imaginatio sine
sensib⁹.sic pȝ.ij.de aīa.Sȝ cōstat ꝙ sensus pe
rit corpore mortuo Quantū ad tertiū dicit.

Scintille.i.calor naturalis q calor similiter pe
rit Quantū ad motū dicit ad ꝯmouendum
cor nostꝝ.i.calorē q̄ est in corpe nr̄o ad mistrā/
dū motū in corpe nr̄o q̄ mot⁹ deriuat a corde.
docet Aristo.in de motu cordis:ꝛ sic tāgit q̄t/
tuor falsas opiones de anima.q̄s reprobat a/
risto.j.de aīa.Pria fuit eracliti q̄ posuit aīaꝫ eē
vaporē quē impij vocāt fumū vl'flatuꝫ Scđo
fuit dyogenis q̄ posuit aiam esse aerē.quē ae/
rem impij vocāt sermonē.q ꝓmo est vox signi
ficatiua articulata:ꝛ vox ē aer ꝑcussus ꝓm pri/
scianū.Tertia fuit q̄rūdā antiq̄ꝝ ꝙ aīa ē ignis
quē impij vocāt scintillā.Quarta fuit mellissi
italici.ꝙ aīa ē qđdā motiuū corpis.ꝛ illa tāgit
cuꝫ dī ad cōmouendū cor nr̄m. Cōseq̄nter ibi
Quia extictus cinis.ꝓbāt ꝙ hō totalit' morit'.
ex hois resolutōe.Et q int' positiōes q̄ ponāt
aiaꝫ eē de natura alicui⁹ elemēti.ille sunt ꝓba
biliores q̄ ponūt eā esse de natura ignis vl' aē
ris.De natura em̄ terre null⁹ simplr ponit ꝓ/
pter eius grossitiē nec de natura aq̄ nisi valde
grossi phi.Sicut dīc aristo.j.de aīa.Et iō tm̄
duas has opiones exeq̄tur Et arguit' ꝑmo
sic ꝓm primā opionē.Sicut em̄ qn̄ ignis exti
guit'.nihil manet nisi cinis extictus.ita qn̄ aīa
morit' nihil remanet nisi extictus cinis.Et sic
cinis totalit' extictus nō accēditur iteꝝ.ita nec
corp⁹ nr̄m iteꝝ accēdit' ꝑ viuificatōeꝫ ꝛ resurre
ctionē ꝓm istos Juxta scđam opionē argui
tur sic.Qn̄ vas repletuꝫ aere euacuat' ab aere.
nihil remanet ibi nisi vas repletū aliquo alio
Sic qn̄ hō morit'.aer a corpe expellit'.ꝛ nulla
alia vita manet.Et sunt iste rōnes stolide ini/
tentes totalit' sensui:nec aliquā rem credūt ta
les eē nisi q̄ possit videri vel tangi Scđa rō
tangit' cū subdit'.Et spūs.i.aīa diffundet'.i.in
nihilū de facile resoluet'.tanq̄ mollis aer.i.te/
nuis vel huidus.q dī in littera ꝙ corp⁹ hūa/
num ē cinis extictus.Et vident' inuere isti im
pij ꝙ hec ē generalis cōditio hūani generis ꝙ
corp⁹ resoluat' in cineres.vn̄ pōt esse dubium
Utꝝ omne corp⁹ hūanū sit de lege cōi in cine/
res redigēdū.Et videt' ꝙ nō.q aliq̄ hoies mo
riētur imediate an̄ iudiciū ꝛ an̄ resurrectōeꝫ:sꝫ
corpus hois nō incinerat' nisi ꝑ mg̃nū tēpus
post mortē.g̃ saltē corpa taliū nō incinerabūt'.
Et de aliq̄bꝫ dī.ꝙ sil' rapient' in nubibꝫ obuiā
xp̄o i aera.j.Thessal'.iiij.Preta si oīa corpa re/
digerēt' i cineres.tūc n̄ foret maior iclinatio i ci
neribꝫ petri ad aiam petri q̄ʒ pauli.ꝯn̄tia patꝫ
q oēs cineres istoꝝ corpoꝝ sunt eiusdē rōnis
sꝫ cōseq̄ns fl̄m.q si nulla inclinatio foret i illis
cineribꝫ ad aiam petri.nulla dr̄n̄tia foret ex q̄/
bus cineribꝫ corpus petri formaret'.sed h̄ ē fal
sum.q sic nō foret ideꝫ hō qui ꝑus.Preterea

si sic.tunc oīa corpa hoīm eēnt cōbusta aut cō
burēda.sed h̄ est falsuꝫ.cōseq̄ntia patꝫ.q nihil
resoluit' in cineres nisi ꝑ cōbustionē Preterea
de m'tis sctis legit' quoꝝ corpa nō incinerant'
quoꝝ reliq̄e hn̄tur Ad oppositū est qđ dicit
haymo ꝙ oēs natos i originali tenet hec snīa
terra es ꝛ in terrā ibis.Et Gen̄.iij.Puluis es
ꝛ in puluerē reuerteris. Pro isto dubio notā/
da sunt tria.Primū est ꝙ ad ꝟtutē vocis loq̄n
do:corpa hūana nō sunt i cineres redigenda:
Scđm est ꝙ ad intētionē sctōꝝ loq̄ndo:hec ē
sentētia general'.ꝙ corpa de lege cōi sūt i pul/
neres vel cineres redigenda. Tertiū est qua/
re vtūtur sctī isto mō loq̄ndi.Primū patꝫ breui
ter ex tertio argumēto:q cineres nō vocant'.
nisi cōbusta ꝑ ignem Scđm patꝫ sic.sentētia la
ta a deo pro pctō originali circa penaꝫ corpis
tenebit de lege cōi vsq̄ʒ ad resurrectōeꝫ.sed illa
sentētia nō fuit solū de morte:sꝫ etiā de resolu/
tione i elemēta.Gen̄.iij.Puluis es ꝛ in pulue
rem reuerteris.g̃ illa tenebit sic illa de morte.
sed snīa mortis trāsit in oēs in q̄s trāsit pctm̄.
originale.g̃ et snīa incinerationis.ad Heb.ix.
Statutū est hoibus semel mori Et.j.Coꝝ.xv
In adā oēs moriūtur De tertio hec est rō qua
re resolutio corpis hūani i illa ex q̄bus cōpo/
nit' vocat' incineratio apud sctōs.ꝑmo ꝓpter
ātiquā cōsuetudinē q̄ hūana corpa cōburebā
tur.ꝛ maxime nobiliū ne in elemēta viliora re/
uerterent'.ꝛ postea cineres cōseruabātur i me/
moriā in vrnis.ꝛ iō mos inoleuit dicere ꝙ illa i
q̄ resoluit' corp⁹ hūanū.dicant' cineres.Scđo
ꝓpter cām resolutōnis corpis hūani q̄ ē ignis
cōcupiscētie carnal' que vocat' fomes.q̄ de le/
ge cōi corp⁹ hūanū cōtinue accēdit.ꝓpter quē
fomitē corpus hūanum i elementa resoluit' ad
hui⁹ infectōnis purgatiōem.Illud autē qđ ꝑ
accensionē ignis resoluit'.si cōbustuꝫ fuerit.di
citur in cineres resolui. Ad ꝑmuꝫ dico ꝙ ta
les resoluent' ꝑ ignem q̄ mōm an̄ iudiciū con/
cremabit.ꝛ sic resoluent' ꝛ cito reparabunt'.
Ad scđm dico.ꝙ nulla ē naturalis inclina/
tio in cineribꝫ petri ad aiam petri.sed ordo ꝓ/
uidētie diuie h̄ faciet ꝙ illi cineres magis vni
entur aie petri q̄ʒ alteri vt idem hō resurgat
Ad tertiū dico.ꝙ scriptura loq̄tur figuratiue
vt iam dictum ē.Ex his patet ꝙ corpus virgi
nis benedicte resoluēdum non fuit.quia in eo
fomes extinctus extitit Sil'r est de alijs si qui
alij sunt hmōi ꝙ eis est concessum ex priuile/
gio speciali.Item est de reliquijs dicendū san
ctorum.ꝙ de lege cōmuni an̄ resurrectōem cō
munem incinerabūtur.vel si non.hoc eis erit
concessum ex priuilegio speciali. Notan/ B
duꝫ est hic.ꝙ contra materiam vane glorie de

aliquo cuius delcātio mouet in p̄nti:valde ex
pedit ꝑcogitare quid de illo delcābili eueniet
in futuro sicut legim⁹ in diuers' tractatibꝫ.Et
i vita beati johis elemosynarij habet' ꝙ mos
erat antiq̄tus apud grecos ꝙ statim imꝑato/
re electo ꝛ coronato:edificatores monumēto/
rum:quatuor genera marmoꝝ ei afferētes si/
bi dicerēt isto mō De quali marmore iubet im
periū tuū sibi fieri monumentū:ne ꝑ gloriam
imꝑialis dignitatis in vanam gl'am efferetur
Similiter dicit' fieri in ꝯsecratōe papali:stup
pa coram oculis eius accendit' et cōburitur ꝛ
sic sibi dicit'.Sic transit gloria mūdi. Simi/
liter legit' in hystorijs rhomanoꝝ ꝙ triūphan
ti in curru assidebat q̄dam ribaldus q̄ ei im/
pune cōuiciabat' et interdū collaphiꝫabat:ne
excessus honoris illo die sibi collati:cum sup
oēs trāsmurarent Sūmū accensiuū vane gl'e
est nobilitas iuuentutis hūani corpis:contra
qđ et ad qđ reprimendū metrice dicit'.Forma
genus mores sapiētie vis ꝛ honores.Nō reti
nent hoiem q̄n redit in cinerē.Unde satis ad
miratiue dī Ecc̄i.x.Quid supbis cinis ꝛ terra
Et ideo vnicuiq̄ʒ nr̄m expedit ꝯmēorari plu/
ries hoc ꝟbum.Extinct⁹ cinis erit corpus no
strū.Pōt etiā hoc ꝟbum dici delicate ꝛ sūptu
ose nutriētibꝫ corp⁹ suū:nūc calidis spēbꝫ.nūc
electissimis carnibꝫ taꝫ domesticis q̄ʒ ferinis:
nūc vestibꝫ mollissimis ꝛ suauibꝫ.ac si putarēt
ꝙ calorē et ignē vite natural' ꝑpetuare possent
sed valde decipiūtur.q Job.xxxiiij.Ois ca/
ro deficiet ꝛ hō in cinerē ꝯuertet'.Iteꝫ h̄ patꝫ de
pigris remissis ꝛ ociosis q sua corpa tātū ap/
p̄ciant' ꝙ nulli pnie se volūt exponere.ꝛ tn̄ p⁹
modicū nihil aliud erit q̄ʒ extict⁹ cinis:ꝛ iō in
signū istoꝝ dī vnicuiq̄ʒ nr̄m in die cineꝝ in ca
pite ieiunij a sacerdote. Memēto hō ꝙ cinis
es ꝛ in cinerē reuerteris. Dicam⁹ ergo ꝛ mēte
sentiam⁹:q extinct⁹ cinis erit corpus nostrū.
Duo sūt in q̄bꝫ laus corpalis ꝯsistit.s.pulchri
tudo.ꝛ fortitudo.Pulchritudo ꝯsistit in q̄daꝫ
ꝓportionali claritate bone ꝯplexionis.ꝛ iō ve/
re pulchri desiderāt esse in lumine vt videant'
ab hoibꝫ.Un̄ corpus aīaliū est quasi q̄daꝫ lu
cerna que nō est pulchra nisi aīa lucēte ꝛ spm
viuificante refulget.Et iō mali hoies qn̄ mo/
riūtur pulchritudinē totā ꝑdunt.Prouer.xiij.
Lucerna imploꝝ extinguet'.Scđo fortitudo
cōsistit in q̄dā naturali ptāte facilis opatōnis
Hec aūt ptās resultat ex solida ꝛ ꝯpacta ꝯne/
xione ossiū et neruoꝝ.Sꝫ hec fortitudo q̄ntū
cūq̄ʒ fuerit valida finalit' dissoluet' ꝛ erit cinis
Esa.xxxiij.Erūt populi q̄si de incendio cinis.
Sit g̃ recordatio nr̄a frequens ꝛ assidua ꝙ ex
C extictus cinis erit corp⁹ nr̄m Et est notādū

ꝙ iste cinis intense recogitat⁹:fugat tēptatōeꝫ
seruat deuotionē.ornat orōem Primo dico
fugat tēptatōeꝫ.Experimentū esse dī:ꝛ impōi
tur Alberto libro suo de vegetabilibꝫ.ꝙ si cor
uus nidificauerit in arbore ꝛ oua posuerit:ꝑ
talem cautelā faciliter pōt impediri ne de ouis
valeat pullos ꝓcreare.Accipiat' cinis vitri et
ponat' subtiliter inter lignū et cortices arboris
portātis nidum.ꝛ q̄ʒdiu cinis ibi durabit.cor/
uus nūq̄ʒ pullificabit Coru⁹ diaboluꝫ signat.
Theodol⁹.Coruū ꝑfidie dānant aīalia queq̄ʒ
Hō est moralit' arbor:sic dicit Saluator ma/
thei.vij.Arbor bona fructus bonos facit. In
ista arbore diabol⁹ per tēptatōeꝫ nititur nidifi
care:oua ponere ꝛ postea pullos ꝓducere. Ni
dos facit de ramusculis diuersaꝝ cogitatōnū
oua ponit de munuscul' ꝯuersaꝝ delectatōnū:
sed pullos ꝓducit ꝑ ꝯsensuꝫ.Si ergo istū cor
uū impedire velim⁹.etiaꝫ si nidū fecerit ꝑ ad/
uētitias cogitatōnes.etiā si oua posuerit ꝑ sur
repticias delcātiones:ne pullos ꝓducat ꝑ as/
sensū i delcōneꝫ:accipiam⁹ cineres vitri.Uitꝝ
qđ est fragile:ē caro nr̄a q̄ frangit' omī ictu.Ci
nis huius vitri est mēoria status quē caro nr̄a
hēbit post mortē:q̄ erit ad lrām status cineris
Job.xiij. Mēoria nr̄a cōpabit' cineri.Pona/
mus ergo istū cinerē sub cortice.i.sub nr̄a ex/
teriori ꝯuersatōne ꝑ ꝑuatas ꝛ occultas medi
tatōnes mortis.ꝛ infallibilit' nūq̄ʒ ꝯsentiem⁹
suggestionibꝫ diaboli ꝑ cogitatōnes ꝛ delcāti
ones ꝯceptas.Et h̄ est qđ dī Ecc̄i.vij.Mēo/
rare nouissima tua ꝛ in eternū non peccabis
Iste ē cinis vacce imolate.i.carnis mortifica/
te vel in forma mortis recogitate.quē vir mū/
dus colligere iubetur.ꝛ in loco mūdissimo po
netur Nūeri.xix.De quo apl's etiā ad Heb.ix
Cinis vitule aspersus iniq̄natos sctificat ad
emūdationē carnis Scđo cinis iste ꝯseruat
deuotōem.Ignis em̄ cineribꝫ cooꝑtus optie
seruat' maxime iuniperi.Dicit Isid.xvij.Ety/
mo.c.vij.ꝙ iuniperus arbor sic vocatur iō q̄si
gignēs pyr.i.ignem q ꝯceptū ignē adeo diu
seruat ꝙ si prune ex eius cineribꝫ fuerint cooꝑ
te.vsq̄ʒ ad annū ꝑdurāt.Juniper⁹ q̄si gignēs
pyr.i.ignem debet esse hō moralit'.q̄ ignē fer/
uentis ꝛ deuote dilcōnis in altari sui cordis
iugiter ꝯseruare tenet' Juxta illud Leuiti.vj.
Ignis in altari meo sꝑ ardebit.Si ergo istū
ignem deuotōnis ꝛ dilcōnis dei ꝑ totum an/
nū vite nr̄e seruare velimus:inuoluam⁹ eū in
cineribꝫ carnis nr̄e.In altissimis mōtibꝫ inue
niūtur cineres incōuulsi ꝑ annū:sic in mētibꝫ
sctōꝝ iugis est mēoria mortis cū deuotōne et
penitētia ꝛ rephensiōe suoꝝ vitioꝝ.Exemplo
Job q̄ dixit.Me ipm rephendo ꝛ ago penitē/

tiaȝ in fauilla ꝛ cinere Job.xlij. Tertio iste
cinis ornat orōem. Quāto em̄ paup̄ se magis
humiliat et necessitates suas declarat: tāto faci-
lius impetrat qđ implorat. Sic nos qñ fragi
litatē nr̄ām corā deo fatemur facilit̄ expedim⁹
Exemplū hēmus de abraā Gen̄.xviij. Qui do
mino supplicare ꝓponens p̄missit.loq̄r ad. dn̄ȝ
meū cuȝ sim puluis ꝛ cinis. Et in hui⁹ figurā
iudei deū orare volētes: capita sua cineribꝫ cō
spserūt: sicut i mltis locis scripture sacre dici-
tur. vñ sic fecerim⁹. dabit nob̄ corona p̄ cinere
Sicut dr̄ Esa.lxj. vñ ꝟsus. Dic homo vas ci
nerū quid confert flos facieꝝ. Copia q̄d reruȝ
mors vltima meta dieꝝ. Flores marcesces ca
des in morte nigresces. Audis surdesces for-
midas nulla pauesces. Hec lege lecta tene: la
chrymis labent̄ habene. Ne pateat pene tibi
ianua tpe cene. Forma genus mores sapiētia
vis ꝛ honores. Nō retinēt hoiem q̄n redit in
cinerem. Itē Ortus cūcta suos repetūt: matrē
q̄ȝ requirūt. Et redit in nihilū qđ fuit añ nihil

Lectio XVI.

T trāsiet vita no

stra tanq̄ȝ vestigiū nubis: ꝛ sic nebu
la dissoluet̄ que fugata ē a radijs so
lis: et a calore illius aggrauata. Postq̄ȝ sapiēs
posuit opionē impioꝝ ꝛ totalit̄ pctō deditorū
de morte hois. q̄ opinio posuit hoiem sic bru
tū oīno resolui in elemēta. Posuit etiā ad h̄ p̄-
bandū rōnes q̄bus arguūt naturalit̄ ꝛ phisi-
ce. Hic ꝯñter ponit rōnes q̄bus hoc p̄suadēt
exēplariter ꝛ rhetorice. Et sumūtur ista tria ex
empla de quibusdā impr̄ssionibꝫ que genera-
A tur i sublimi: videlicȝ de nube ꝛ de nebula Est
aūt generatio nub̄ de vapore eleuato de aq̄s.
ꝛ terra vsq̄ȝ ad mediū intersticiū aeris vbi ē lo
cus frigid⁹. Eleuat̄ em̄ talis materia nubium
virtute solis ꝛ corp̄m celestiū imisso vapori q̄-
dam calore accidētali p̄ quē ascēdit. Cū aūt p̄-
uenerit ad mediū intersticiū aeris vbi ē locus
valde frigid⁹. tū ꝓpter distātiā a reflectōne ra-
dioꝝ solariū a terra. q̄ reflexio calefacit aerem
quē nos inhabitam⁹. tū ꝓpter cōsilem distan-
tiā a corp̄ibꝫ celestibꝫ ꝛ spera ignis calor incō-
pact⁹ nubi p̄ quē ascēdebat. deficit ꝛ corrūpit̄
p̄ circūstanteȝ frigiditatē ꝛ perit nubes ꝛ resol
uitur in pluuiā vel in niues seu grādines s̄m
ptāteȝ ꝛ fortitudinē frigoris cōprimētis. Sic
igit̄ generat̄ nubes de vapore: ꝛ corrūpit̄ p̄ re-
solutionē. Nebula aūt s̄m q̄ dicit Aristote.ij.
metheo. est reliquie nubis vel nubiū resoluta
rum aqua pluente: ꝛ ideo nebula signat sereni
tatē. Cōpant ḡ vitā nr̄ām vestigio nubis qđ ē
nebula s̄m Aristo. Et sic et. tenet̄ expositiue. p̄

id est. Uel vestigiū nubis dr̄ per ꝯ̄riū. qua
si diceret. nullū est vestigiū nubis. sed tota di-
sparet. Sic nulla erit nr̄a mem̄oria sed oīno pe-
ribim⁹ in corp̄e et aīa Sed hic sunt due du
bitatōes lr̄ales. Pr̄ia ē quō dicūt q̄ nubes si-
ue nebula p̄ calorē solis agḡuat̄. cū calor nō sit
cā ḡuitatis nec descēsus. s̄ȝ magis cā leuitatis
et ascēsus sicut.j. ꝛ.ij. metheo. satis p̄ȝ Ad hāc
dubitatōeȝ r̄ndere possum⁹ multipl̄r Primo
quia mali ꝛ impij loquūtur ꝛ nō est incōueni-
ens q̄ a phīa aberrēt. q̄ꝛ euanuerūt in cogita-
tionibꝫ eoꝝ ꝛ obscuratū est insipiēs cor eorum
dicētes em̄ se esse sapiētes stulti facti sunt. Ro
ma.j. Ita in fi. istius ca. Hec cogitauerūt ꝛ er-
rauerūt. excecauit em̄ eos malicia eoꝝ. Scđo
pōt dici sic q̄ cū nubes fuerit eleuata ad medi
um. intersticiū aeris calore solis recedente. nō
accedente ꝛ radijs nō agētibꝫ sed deficiētibus.
nubes aggrauātur p̄ frigiditatē circūstantē ꝛ
sic descēdit rediēs ad naturā aque de q̄ fiebat:
ꝛ sic volūt dicere q̄ nubes fugat̄ radijs sol' de
ficiētibꝫ: ꝛ agḡuat̄ calore illi⁹ deficiēte Tertio
pōt dici q̄ nubes vl̄ nebula qñq̄ȝ a radijs ꝛ a
calore solis rarescit: ꝛ quādo est rarior tūc fri-
gus circūstans eam magis penetrat ꝛ infrigi
dat ꝛ facit redire ad naturam ꝓpriam: q̄ꝛ omis
vapor ē essentialit̄ frigidus: cum oīs vapor sit
aqueus vl̄ terreus. Scđa dubitatio est de B
modo loquēdi impioꝝ. q̄ꝛ videtur q̄ sacra scri
ptura codeȝ modo loquēdi vtatur tanq̄ȝ vita
corp̄is hūani nō sit denuo reparāda: ꝛ. arguit̄
hoc multipl̄r. Primo sic in p̄s. Remitte mihi
vt refrigerer prius q̄ȝ abeam ꝛ ampli⁹ nō ero.
Scđo sic Job.vij. Sicut ꝯsumit̄ nubes ꝛ p̄-
trāsit: sic q̄ descēdit ad infernū nō ascēdet vt re
uertat̄ vltra in domū suā. Itē Job.x. Uadaȝ
ꝛ nō reuertar ad terrā tenebrosaȝ. ꝛ op̄. mor. c.
Itē.ij. Regū.xij. Uadā ad illū: ille ꝟo nō reuer
tetur ad me. Itē Eccl.iij. Unus ē interit⁹ ho-
mis ꝛ iumētoꝝ ꝛ equa vtriusq̄ȝ ꝯditio. sic mo-
ritur hō sic ꝛ illi moriūtur Itē in p̄s. Sepul-
chra eoꝝ dom⁹ illoꝝ in eternū. Itē Sap.xvj.
Hō q̄dē p̄ maliciā occidit aīam suā Et cū exie
rit sp̄us nō reuertet̄ nec reuocabit aiam q̄ rece
pta est Itē.ij. Regū.xiiij. Oēs morimur ꝛ q̄si
aque dilabimur in terrā que vltra nō reuertē
tur. Itē Algazel.v. Metha. sue. ca: iiij. dicit: q̄
aīa que est exp̄s sciētiaꝝ ꝛ sordida ꝓpter cōsue-
tudinē voluptatū cruciat̄: q̄ꝛ amissum ē instru
mētum. s. corp⁹ sine quo nō pōt cōsequi illud
ad qđ eā reuocat ꝯcupiscentia. Et dicit ibideȝ
q̄ illa est maxima pena eterna: sed eterna non
foret si corp⁹ eēt repandum. Item.j. Coꝝ.xv.
Caro ꝛ sanguis regnū dei nō possidebūt. In
oppositum est illud Job. decionōno. Scio q̄

redēptor me⁹ viuit ꝛ i nouissimo die de terra
surrectur⁹ suȝ ꝛ rursus circūdabor pelle mea
et i carne mea videbo deū saluatorē meū Itē
Ezech.xxxvij. Ego aperiam tumulos vr̄os ꝛ
adducā vos de sepulchris vr̄is. ꝛ ibi dicit do
minus ossibꝫ aridis. Dabo vobis sp̄m ꝛ viue
tis. Itē Danielis.xij. Et Esa.xxvj. Et multis
locis sc̄pture sacre Ad q̄stionē. Credendū est
et asserendū oīno q̄ vita hūana est denuo re-
paranda. Anima em̄ hūana naturalē habȝ in
clinationē ad corpus suū eternaliter admini-
strandū. Naturalis aūt inclinatio nō est fru-
stra. ergo cū constet om̄es mori. necesse est po-
nere corp̄a eorū qñq̄ȝ ad vitaȝ reditura. Ad
primā auctoritatē de p̄s. sic exponit glosa. Re
mitte mihi peccata mea vt refrigerer p̄ miseri-
cordiā ab estu vitioꝝ prius q̄ȝ abeam ꝛ āplius
nō ero. i. si nō dimittis ibo de hac vita. ꝛ āpli⁹
nō ero in vero esse qđ est esse cū deo Ad se-
cūdū dicendū est. q̄ Job loq̄tur de reuersione
ad vitam istā mortaleȝ. Et eodem mō dicitur
ad tertiū et ad quartū Ad quintum dico. q̄
Eccle. loq̄tur more cōcionatoris. nūc in perso
na fatui. nūc in persona sapientis. Uel equa
vel equalis est quātuȝ ad apparentiā exteriorē
Ad sextuȝ respondet Glo. ineternū hui⁹ se-
culi. vel ineternū s̄m opinionē eorū falsam.
Ad septimū loq̄tur de reuersione ad vitaȝ
presentē Ad octauū similitudo est: Unde si
cut aque fluūt in terram ꝛ reuertūtur ad mare
vt iterū fluant. sicut dicit̄. Eccs.j. Ita corp̄a re
deūt ad terraȝ ꝛ resoluūtur vt iterū virtute di
uina resurgant Ad nonū glo. exponit sic. Ca
ro et sanguis ꝛc. i. hoies deditis vitijs que ex
carne et sanguine oriūtur Ad decimū negā
dus ē. q̄ꝛ infidelis nec probat qđ dicit. Et aui
cēna mgr̄ suus dicit oppositū. Dicit em̄.ix. me-
taph. c.vij. q̄ aīa habebit corpus ad resurrecti
onē. Trāsiet vita nr̄a. Notandū q̄ scriptu
C ra sacra vitā hūanam cōparat multis rebꝫ. sed
nunq̄ȝ vel raro alicui p̄manēti vl̄ stabili sed s̄p
rebus caducis ꝛ trāseuntibꝫ. Cōpatur autē qñ
q̄ȝ vita hūana herbe. qñq̄ȝ flori. qñq̄ȝ nubi. qñ-
q̄ȝ rori. qñq̄ȝ hospiti. qñq̄ȝ cursori. Oia aūt ista
trāsitoria sunt et momentanea ꝛ caduca. Prio
mō loq̄tur de hoie ꝛ de vita hūana. p̄s. Ma-
ne sicut herba transiet. mane floreat et trāsiet:
vespere decidat ꝛ arescat et induret In isto ꝟ-
su sic dicit Glo. Uitam hūanam interitria tp̄a
diuidit. scȝ pueritiam. adolescentiā. ꝛ senectu-
tē. Tp̄e pueritie cōpatur hō herbe nōdū florē
ti. In adolescentia cōpat̄ herbe florēti. Uñ sic
vulgariter dr̄ hōi. q̄ est in floribꝫ suis ꝓpter pri
mas duas etates. Dixit em̄ p̄s. his. Mane.
Tertiū ꝟo tp̄s q̄ ē senect⁹ vocat vesp̄e. Dic ḡ

mane. i. in pueritia sicut herba trāseat. mane. i.
in adolescētia sua floreat ꝛ trāseat. sed vesp̄e. i.
i senectute decidat vl̄ ifirmitate. iduret p̄ mor
te. arescat p̄ resolutōeȝ in puluerē. Tertio vita
nr̄a cōpat̄ nubi. sicut hētur Job.vij. Sic nu-
bes p̄trāsit ꝛ ꝯsumit. sic q̄ descēdit ad infirmū
nō ascendet. Sicut em̄ nubes de inferioribꝫ
eleuat̄ calore celesti. ꝛ ascēdit volatq̄ȝ i altū ad
tp̄s. ꝛ qñq̄ȝ in sua altitudine circūfert̄ ꝛ agitat̄
ꝯtinue sine quiete. ꝛ tādē iterato i terrā resolu
ta descēdit. ita hoies in vita p̄nti oriūtur d̄ ter
ra. eleuant̄ ad dignitates ꝛ honores vbi circū
agitant̄ et fatigant̄ ꝛ inq̄etant̄. ꝛ tādē de digni
tatibꝫ decidūt ꝛ ꝯuertunt̄ in terrā Job.iij. Ab
stulit q̄si vētus desideriū meū. ꝛ velut nubes
p̄trāsijt salus mea. Qualit̄ vero i nullo statu. i
nullo gradu vel dignitate ē quies p̄fecta. pul-
chre determiat Boeti⁹.ij. de ꝯsola. prosa.iiij.
Quis est inq̄t tā copiose felicitatis vt nō ex a-
liq̄ p̄te cū status sui q̄litate rixet̄. Anxia ei res
est hūanoꝝ ꝯditō bonoꝝ. ꝛ q̄ vl̄ nūq̄ȝ tota p̄ue
niat vl̄ nūq̄ȝ p̄petua subsistat. huic cēsus exu-
berat s̄ȝ ē pudore degener sanguis. hūc nobili
tas notū fac̄. s̄ȝ āgustia rei familiar̄ inclusus eē
mallet ꝛ ig̃tus. ille vtroq̄ȝ circūflu⁹ vitā celibē
defleт. ille nuptijs felix. orbat⁹ liber̄. alieno cē
su nutrit heredes. Ali⁹ ꝓle letat⁹ filij filieue d̄
lictis mest⁹ illachrymat̄. Idcirco nēo facile cū
fortune sue ꝯditione ꝯcordat. Inest em̄ singu
lis qđ inexp̄t⁹ nesciat. exp̄tus exhorreat. hec il
le Quarto cōp̄atur rori vita nr̄a Osee.viij.
de vita nr̄a. Quasi nubes matutina ꝛ q̄si ros
mane p̄transiens. Aristo.ij. metheoroꝝ dic. q̄
p̄manētia roris nō est nisi vni⁹ diei Quinto
cōp̄atur hospiti. Eccl.xxix. Trāsi hospes ꝛ or
na mēsaȝ ꝛ q̄ in manu hēs ciba ceteros. Quili
bet em̄ nūm stat i vita ista. sic in hospitio nō si
cut i domo. Uñ Tulli⁹ de senectute Sapiēs
de hac vita discedit tanq̄ȝ ex hospitio. non ex
domo. cōmorandi em̄ diuersoriū natura nob̄
dedit: nō hitandi locū: recept⁹ in hospitō vsuȝ
hȝ dom⁹. lecti. vasoꝝ et hmōi. sed nō dominiū
Uñ nihil secū auferet. s̄ȝ emit libere et expen-
dit et tandē in fine p̄ oīb⁹ tenet̄ ꝯputare Sic
est de nob̄. in vita ista sum⁹ in hospitio mūdi.
vsum mūdanoꝝ hic possum⁹ s̄ȝ nihil asportare
nobiscū in morte. Uñ Job.xxvij. Diues cum
dormieret nihil secū aufert. Uñ mūdus silis est
Busiridi. de quo referūt fabule q̄ hoies sole-
bat recip̄e sub sp̄ē pietatis ꝛ postea explorata
op̄tunitate eosdē occidere Isto mō mūdus sub
specie fauoris et amicitie admittit et aduocat
hoies ad diuitias et dignitates vt eos per gu
las libidies et ꝯcupiscētias occidat Sexto D
vita nostra comparatur cursori. Job.ix. Dies

mei velociores fuerũt cursore: trãsierũt et non
viderũt bonũ Sic ergo pꝫ quõ vita nr̃a reb
transitorijs cõparatur iuxta respõsionẽ quam
quondã vetus palatiũ dicit respõdisse Unde
Arestotiles i poetria adducit fabulã cuiusdã
poete: qd daꝫ palatiũ desertũ deplorãtis i his
verbis. Domus egregia cõpungor ad lachry
mas: tuã inspiciens solitudinẽ. At illa contre
muit cõpassa mihi, ꝓter lachrymaꝝ multitu-
dinẽ. Cui inquo. Ubi queso sunt qui q̃ndã
in te habitauerũt. ꝛ iocũdam vitam cũ securi-
tate ꝛ tp̃is amenitate duxerũt. At illa. Tẽpo-
rales inquit existẽtes tp̃aliter transierũt cum
tẽpore. ꝛ me quoqꝫ sub sorte tẽporis transitu-
ram dimiserũt. res nanqꝫ nulle stabiles q̃ cuꝫ
fluxu hui᷒ tẽporis fluxibiles fluũt. Hec respõ
sio huius palatij Nota ꝙ vulpecula transitu
ra glacieꝫ nullo mõ confidit in illa glacie si au
dit aquam currentẽ et fluentẽ fortiter sub gla
cie, timens ꝙ sit nimis tenuis ad portandam
eam. Ista cautela debemus nos vti. Gloria
mũdi est quasi q̃dam pulchra ꝛ splendẽs gla-
cies, quia delectabile est honorari ab hoĩbus
pasci. potari. ꝛ vestiri delicate. ꝛ habere mḡnã
familiaꝫ cui possit imperare. sed cauenduꝫ est.
quia glacies ista ẽ valde fragilis. Ausculta di
ligenter ꝛ audies murmur aquarũ transeũtiũ
sub ista glacie. Apoc̃. xvij. Aque multe, popu
li multi. Aduertas ꝛ audies quia mõ transiet
vnus rex i mortẽ, mõ vnus comes, modo epi-
scopus, modo miles ꝛ sic de alijs Et iõ de ista
glacie nõ est confitendũ. Raban᷒ in legenda
de oĩbus sanctis. Transeũt cuncta q̃ tp̃aliter
festine celebrant qꝛ mũs transit ꝛ ꝯcupiscẽtia
eius. Qd exponẽs aug᷒ dicit sic. Ecce inquit
mũs trãsit ꝛ ꝯcupiscẽtia eius. q̃d vis ḡ. vtꝝ a-
mare tp̃alia ꝛ trãsire cũ tp̃e. an xp̃m amare ꝛ i-
eternũ viuere. Reꝝ tp̃aliũ fluui᷒ trãsit. sed tan
qꝫ iuxta fluuiũ arbor nata ẽ dñs iesus xp̃s. ra
peris in p̃ceps tene lignũ. voluit te amor mũdi
tene xp̃m. ꝙ si amatis istã vitã miserã ꝛ fluidam
vbi cũ labore viuitis, q̃ntomagis amare debe
tis istã vitã et̃nã vbi nullũ laborẽ sustinebitis

Lectio XVII.

T nomẽ nostrũ

oblivionẽ accipiet p̱ tp̃s ꝛ nemo
hẽbit mẽoriã op̱m nr̃oꝝ. Postqꝫ i
pij declarauerũt ꝙ totũ gen᷒ hũanũ perit post
mortẽ q̃ꝫtũ ad corp᷒ ꝛ q̃ntũ ad aĩaꝫ ita ꝙ nihil
hoĩs manebit ſm rẽ Hic intẽdũt p̱bare vlteri
us ꝙ totũ gen᷒ hũanũ p̱ibit etiã ſm opinionẽ
ita ꝙ oĩs hõ p̱ibit nõ solũ ſm p̱sonã sꝫ etiã ſm
famã. Circa istã q̃stionẽ duo fac. qꝛ p̱mo ꝓpõi-
A tur. scd̃o p̱bat ibi. Umbre trãsitus Circa pri

mũ est sciẽdũ ꝙ fama hoĩs dupl̃r diuulgat ad
multos Uno mõ p̱ altitudinẽ mḡnoꝝ statuũ
Alio mõ p̱ magnitudinẽ bonoꝝ op̱m. Propt
primũ reges ꝛ p̱ncipes ꝛ oẽs generalit potẽtes
mag᷒ sũt note qꝫ p̱sone p̱uate. ꝓter scd̃m legi-
mus apd̃ veteres ꝙ p̱sone q̃ mag̃ ꝛ mira fecerũt
vl̃ multũ vtilia reipublice, successores coꝝ nõ
solũ mẽorie ꝯmẽdauerũt, imo sic deos colere
in et̃na mẽoria statuerũt. Sic dyonisi᷒ qꝛ pri-
mo vitẽ colere docuit. liberpater vini appella-
tus ẽ ꝛ apud grecos deificat᷒ est Sic minerua
qꝛ p̱mo docuit vsuꝫ olei sic̃ docet aug᷒. xviij. d
ciui. dei. c. xij. Sic isis ꝛ serapis apd̃ egiptios
colebant, sicut pꝫ ca. v. eiusdẽ libri. Sic Her
cules. ꝛ vlyxes: aiax. ꝛ hector. ꝛ multi corpore
strenui, nomẽ et famã per oĩa bellica p̱petuare
conati sũt. Sic etiã poete metris ꝛ carminib
tã se qꝫ alios in eterna mẽoria apd̃ hoĩes ꝯmẽ-
dare satagerũt. vñ Ouidi᷒ in fine metha. dicit
sic. Jãqꝫ op᷒ exegi qd nec iouis ira nec ignis.
Nec potit ferꝝ nec edax abolere vetustas. Cũ
volet illa dies q̃ nil hꝫ corp̱is hui᷒. Jus hꝫ in
certi spatiũ mihi finiat eui. Parte tñ meliore
mei sup̱ alta pennis. Astra ferar nomẽqꝫ inde
libile nr̃m. Quaqꝫ pꝫ domitis romana poten
tia terris. Ore legar ꝓpl̃i p̱qꝫ oĩa secl̃a fama Si
q̃d hñt veri vatũ p̱sagia viuã. Uult dicere ꝙ
tale ꝛ tm̃ opus ego cõpleui ꝙ p̱ illud hẽo eter
nã mẽoriã in ore hoĩm, qꝛ op᷒ istud nec fulmẽ
nec ignis nec ferꝝ in bello nec obliuio tp̱is po
terit abolere. ꝛ iõ veniat mors q̃n sibi placue-
rit, qꝛ nõ curo de ea ꝓpter duo. Prio qꝛ nõ hẽt
ius nisi i corp᷒ meũ, ego scd̃s suꝫ pennis ſm a
nimã q̃ ẽ p̱s melior mei ferar sup̱ astra i celum
empyreũ q̃ nulla mors p̃t attigere. Scd̃o qꝛ
licꝫ mors possit delere ꝛ destruere corp᷒ meũ.
nomẽ tñ meũ delere nõ poterit. qꝛ p̱ totũ mũꝫ
vbi viget hũana potẽtia legar ore ꝓpl̃i. ꝛ sic lꝫ
nõ corp̱e viuã tñ i noĩe ꝛ fama. Iste fuit i h̃ bo
ne spei ꝛ sane opinioĩs p̱ p̱te. Sꝫ nõ sic isti im
pij q̃ sũme desiderauerũt eternitatẽ sui noĩs ꝛ
mẽoriã suoꝝ op̱m. ꝛ tñ desp̱antes dixerũt. Et
nomẽ nostꝝ nõ obstãte statu ꝛ dignitate quaꝫ
habuim᷒ obliuionẽ accipiet p̱ tp̃s. i. p̱ lapsum
tp̱is oĩa eñi tabescũt ꝛ corrũpũtur i tp̱e. ꝛ obli
uio fit ꝓpter tp̃s. iiij. ph̃ i. ca. de tp̱e. Est etiã i B
ista lcõne notãdũ, ꝙ circa noĩs celebritatẽ ꝛ fa
mã diuersimode se disponũt homines in p̱nti.
Quidã eñi nomẽ suũ ambiciose mḡnificãt ad
ostẽtationẽ. Quidã nomẽ suũ scãdalose vilifi-
cãt in detestationẽ. Et q̃daꝫ nomẽ suũ v̇tuose
dignificãt ad edificationẽ. Primi nomẽ suum
ꝛ famã excellẽter appreciãtur. Scd̃i nomẽ suũ
negligenter aspernãtur. Tertij nomẽ suũ con
uenienter venerant. Primi sũt hoĩes vani ꝛ mũ-

dani q̃ nihil aliud in suis op̱atõnib appetunt
nec intẽdũt: nisi ꝙ sint mḡni noĩs ꝛ famose o-
pinioĩs apud hoĩes. ꝛ isti scribũt nõĩa sua i ci-
nerib h̃ est i vanis mẽorijs hoĩm q̃ sũt nisi ter
ra ꝛ cinis. Ecc̃i. vij. i fine Oĩs hõ terra ꝛ cinis
De quib loq̃tur btũs Greg᷒. ij. moral. c. xviij
Qẽs q̃ huic seclo cogitatiõe t̃rena cõformãt. p̱
oĩe qd agũt huic mũdo relinq̃re sui noĩs mẽo
riã conant. Alij belloꝝ titulis. Alij edificioꝝ
menib altis. Alij disertis doctrinaꝝ secl̃ariũ li
bris instãter elaborãt sibiqꝫ mẽorie nomẽ edi-
ficãt. hec ille. Et ꝙ fatue h̃ fiat: oñdit paulop᷒
sub dẽs. Quãtũlibꝫ inde q̃sqꝫ p̱ faciẽda gl̃a sui
noĩs laborauit: mẽoriã suaꝫ q̃si cinerẽ posuit.
qꝛ hãc citi᷒ vent᷒ mortalitatis rapit. Et ecõtra
de iustis dĩ. In mẽoria et̃na erit iust᷒. Cõtra
tales q̃ sic nimis appreciant tanqꝫ sũmũ nego
ciũ fame gl̃am ꝛ noĩs celebritatẽ, arguit Boe
tius de ꝯso. li. ij. p̱sa. vij. Declarãs fame vani-
tatẽ p̱ q̃nqꝫ rõnes Proximo ex terreni spa-
tij p̱uitate sic. Tota terra nõ hꝫ nisi rõeꝫ vni᷒
pũcti respectu celi sicut p̱bat ptolome᷒: in sua
almagesti di. j. ca. ix. Et alphorabi᷒ de differẽ
tijs astroꝝ differentia. iij. Sed de sup̱ficie ter
re tm̃ quarta p̱s est habitalis nec tñ illa tota.
Tũ ꝓpter p̱tes propinq̃s eq̃noctiali ex vna p̱
te vbi ẽ nimius calor. Tũ ꝓpter p̱tes ꝓpinquas
polo artico ex p̱te boriali, vbi ẽ algor ꝛ frigus
Quid ergo magnũ est dato etiã ꝙ hõ p̱ totuꝫ
mũdũ q̃ nõ est nisi p̱s pũcti possit nomẽ suum
diuulgare Job. xx. Gaudiũ hypocrite ad istar
pũcti. Scd̃o sic. Impossibile ẽ ꝙ diuulget no
mẽ suũ vbiqꝫ p̱ mũdũ. ꝛ h̃ ꝓpter difficultatẽ iti
neris ꝛ defectũ cõicatõis ꝛ vict᷒ qꝛ nõ oẽs hoĩes
sibijnuicẽ cõicant Tertio qꝛ dato ꝙ possent
nõ p̱cedere vbiqꝫ ad gl̃aꝫ. qꝛ illud qd vna gẽs
approbat ꝛ ꝯmẽdat: alia deridꝫ ꝛ dãnat Quar
to qꝛ hoĩes moriunt ꝛ mẽoria noĩs tui peribit
Uñ dicit. q̃s habet mõ mẽoriã fidelis fabri-
cij vel catonis vel bruti. iacent vtiqꝫ nõĩa eoꝝ
in pauculis l̃ris. nec cũ legimus l̃ras per l̃ras
habemus noticiã personaꝝ Quinto sic. Il-
le qui intẽdit viuere in noĩe suo in mẽorijs ho
minũ: facit sibi duas mortes: vnã corp̱is ꝛ ali
am postea sui nõminis qꝛ n̄cario a memorijs
hoĩm cadet. Ad idẽ adducit duas rõnes. li. iij
p̱sa. vij. Prio sic. qd falsa opiõe p̱fertur nõ de
bet ẽẽ de iure mḡni põderis apud hoĩem. sed
plerũqꝫ nomẽ falsuꝫ vulgi opioĩb obtulerũt.
ergo. Scd̃o sic. Illud qd falso iudicio datur.
vel si v̇o iudicio detur. nõ diu p̱seuerat nõ de-
bet eẽ mḡni põderis apud animũ v̇tuosi ho
minis: sꝫ fauor popularis nũqꝫ p̱uenit ſm bonũ
iudiciũ: vl̃ si p̱ueniat ſm bonũ iudiciũ nõ diu
p̱seuerat i vno. sed qd isti placet alteri displicꝫ

ergo fauor ꝓpl̃i nõ dꝫ hoĩeꝫ multũ mouere Pa
tet ḡ vanitas hoĩm q̃ nomẽ suũ ãbiciose mḡni
ficãt ad ostẽtatiõeꝫ Et de talib inuenim᷒ sc̃ptuꝫ
Geñ. xj. de filijs noe post diluuiũ q̃ dixerũt. Ce
lebrem᷒ nomẽ nr̃m añqꝫ diuidamur i vniuer-
sas t̃ras. ꝛ ceperũt edificare turrĩ cui᷒ culmen
attigeret ad celũ. Et q̃d accidit Certe volebãt
sibi facere nomẽ honoris. ꝛ fecerũt sibi nomẽ cõ-
fusioĩs. Et idcirco vocatũ est nomẽ ei᷒ Babel
. i. ꝯfusio. De talib etiã hẽm᷒ exẽplũ. j. macha.
v. ꝙ ioseph᷒ et azarias p̱ncepes iudoꝝ dixerũt
Faciam᷒ et ipi nob nomẽ. ꝛ eam᷒ pugnare cõ
tra gẽtes. et seq̃tur. Et ceciderũt illa die de ꝓpl̃o
ad. ij. m. viroꝝ Scd̃o sũt aliq̃ scãdalose q̃ nomẽ
suũ vilificãt, nomẽ suũ negligẽt̃ asp̱nãt. hmõi
sũt isti notorij pctõres q̃ p̱dita verecũdia inge
rũt alijs exẽplũ male viuẽdi ꝛ peccãt sine fre-
no. ꝛ isti p̱p̱ie loq̃ndo scãdalisant eccl̃am dei
prebẽtes infirmis occasionẽ peccãdi ꝛ ruine p̱
uerso exẽplo Naturale ẽ eñi hoĩ cũ sit aĩal pol
liticũ ꝯformari seniorib eoꝝ cũ q̃b ꝯuersat ꝛ
viuit. Uñ de talib ꝯquerit iacob i cano sua
ca. ij. Nõne ipi blasphemãt nomẽ bonũ qd in
uocatũ est sup̱ vos. Bonũ eñi nomẽ qd voca-
tũ est sup̱ vos: est nomẽ ih̃u xp̃i Tertio sunt
aliqui q̃ nomẽ suũ v̇tuose dignificãt ad edifi-
catõeꝫ. ꝛ sũt tales q̃ honeste ꝛ laudabilit̃ in ex-
riore hoĩe cõuersant, dãtes alijs scd̃m exẽpluꝫ
viuẽdi, de q̃ꝝ quolibet dici põt illud. Hest. ix.
Fama noĩs eius crescebat q̃tidie Nota ꝙ ẽ C
de fama hoĩs sicut de paratura piri vel pomi.
illa paratura si delcat a pomo paucuꝫ valet et
q̃n tñ est cũ pomo bñ cõseruat pomũ. ꝛ q̃n au-
fert. pomũ statĩ corrũpit. Isto mõ est de fama
qꝫdiu hõ hꝫ famã integrã cohibet. ꝛ p̃seruat p̱
cã m̃ltis pctĩs. Sed reuera p̱dita fama hoĩs
vnũ de maximis refrenatis a pctõ: est p̱dituꝫ.
et extũc persona putrescit cõtinue sicut pomũ
putrescit cortice denudatũ. Prouer. x. Mẽo-
ria iusti cũ laudib ꝛ nomẽ imp̱ioꝝ putrescet.
Nota ꝙ int̃ illd̃ qd scribit in celatura dom᷒
et illud qd scribit in pauimẽto, magna differẽ-
tia est, qꝛ illud qd scribit in pauimẽto: de terra
cõculcat et delet de facili. sil̃r nõ põt videri ni
si a paucis ꝛ nõ ab oĩb q̃ sunt i domo. qd aũt
in celatura scribit ab oĩbus sil̃ videri potest.
Moralit̃ celatura mũdi est celũ ꝛ pauimentũ
est t̃ra. In h̃ pauimẽto hoĩes mũdani, quorũ
q̃libet põt dicere. Adhesit pauimẽto aĩa mea
scribũt nõĩa sua ꝛ p̱petuare conant. Juxta il-
lud p̱s. Uocauerũt nõĩa sua i terris suis. ꝛ hie-
re. xvij. Recedẽtes a te in terra scribent. Et cer
te dupl̃r fraudant ab intẽtione sua. Tũ quia
pauci legũt famã noĩs eoꝝ qꝛ vicini ꝛ cõtẽpo-
ranei eoꝝ, tũ qꝛ illi q̃ p̃cesserũt ꝛ multi q̃ succe-

dent nihil sciēt de eis Itē ex alia pte histriōes
et diuites ⁊ raptores q̄bus dederūt bona sua
vt multiplicarēt nomē eoꝝ morietur ⁊ ꝑ ꝯn̄s
nomē eoꝝ delebit In p̄s. Nomen eoꝝ deleisti
in eternū et in seculū seculi Sꝫ viri sci scribūt
noīa eoꝝ in celatura mūdi, hoc ē in celo vbi ē
liber vite Et sic celū ē incorruptibile, ita nomē
indelibile. Apoc. iij. Nō delebo nomē eius de
libro vite, vn̄ ab oib) videbit in die iudicij ⁊ iō
signanter dr̄ Luc. x. Gaudete et exultate quia
noīa vr̄a scp̄ta sūt i celis Figura ē ad h̄ ꝙ xp̄s
narrās historiā de Lazaro ⁊ diuite. Luc. xvj.
nomē diuitis noluit mēorari: in signū ꝙ fuit
deletū, in p̄s. Nec mēor ero noīm eoꝝ ꝑ labia
mea, nomē āt paupis signāter exp̄ssit. Eccl. xv
noīe eterno hereditauit illū Tertio notādū
ꝙ nomē cuiuslibet v̄tuosi tria dꝫ hr̄e. vicꝫ ho-
norē honestatis, tenorē veritatis ⁊ fauorē pie-
tatis Primo vt fama nr̄a sit honesta ⁊ mūda
Scd̄o ꝙ sit vera ꝙ nomē cōcordat cū re. iuxta
illud p̄s. ſm nomē tuū sit ⁊ laus tua. Sꝫ timē
dum ē ꝙ mlt̄i magnū nomē hn̄t ⁊ nihil de re.
imo hn̄t noīa ꝑ antifrasim, sic bos niger vocat
cign⁹ ⁊ sic q̄dā appellāt pastores ⁊ sit lupi dispē
satores appellāt aggregatores ⁊ sit dissipatores
appellāt rectores ⁊ sit destructores, d̄ q̄ꝝ q̄libꝫ
dr̄ Apoc. iij. Nomē hēs ꝙ viuis ⁊ mortu⁹ es
Hi sūt siles pomis q̄ nascūt iuxta mare mor-
tuū q̄ vsqꝫ ad maturitatē sūt coloris honesti sꝫ
si ea matura icidas nihil int⁹ inuenies nisi cine
res ⁊ fauillas, ita q̄dā nomē hn̄t i statu ⁊ fama
sꝫ si intrisec⁹ apiant, turpib) ⁊ vilib) abomiati
onib) sūt repleti. Vn̄ tal' caret tenore v̄itatis i
noīe suo, ⁊ v̄ificat de eo qd̄ scp̄sit q̄dā cleric⁹ d̄
abbatia q̄ vocat vall' dei Cū cleric⁹ q̄dā fuissꝫ
ibi exilit hospitat⁹ sūmo māe r̄cedēs scp̄sit hos
v̄sus i porta Vallis dcā dei dom⁹ ē mire spe-
ciei Magnū nomē ei grā nulla rei Tertio dꝫ
v̄tuosus ꝓuidere ꝙ nomē suū hēat fauorē pie
tatis, nā si fama hois ꝯspsa sit crudelitatib) ⁊
in mīscdia ncario erit odiosus. ⁊ ꝑ oppositū si
fama pietatis de aliq̄ diuulget fiet diligibilis
vniuers. Can. j. Ungentū effusum nomē tuū.
ideo adolescētule, i. ꝑsone ꝑficiētes ⁊ honeste
dilexerūt te nimis Dubitatio pōt eē Utrū
sit hoi v̄tuosum negligere famā suā. Qd̄ sic vi
detur qꝛ fama hois est de bonis fortune, sicut
ptꝫ ꝑ Boetiū. ij. et. iij. de cōso. sed bona fortu-
nalia videt esse v̄tuosum ꝯtēnere: sic faciūt san
cti qui oīa propter xp̄m relinquūt Preterea
illud est ꝯtēnendū cui⁹ ꝯtēptus ducit ad ꝑfe-
ctionē: sed tale est nomē vel fama. Vn̄ math.
v. Bti eritis cū vos oderint ⁊c. ⁊ eiecerint no
men vr̄m tanqꝫ malū ⁊c. ergo infamia nois fac
btm̄ esse. Preterea. ij. Cor. vj. In oibus exhi
beamus nos sicut dei ministros. ⁊c. Et infra
ꝑ infamiā et bonā famā Glo. Exhibeam⁹ nos
deo vt nec de bona estimatione supbiam⁹ nec
de mala doleam⁹. ergo si nō debem⁹ dolere d̄
infamia, nec debem⁹ curare de fama Ad oppo
sitū dicit. Eccl. xxxj. Curā habe de bono noīe.
hoc enī magis ꝑmanebit tibi q̄ꝫ mille thesau-
ri magni ⁊ p̄ciosi. Et prouer. xxij. Melius est
nomē bonū q̄ꝫ diuitie multe. Responsio ꝙ sicut
dicit aug⁹ de cōi vita clericoꝝ. Et allegat. xij. q.
iij. nō sunt audiēdi. Et. xij. q. j. Nolo. Due res
sunt ꝯsciētia ⁊ fama. Cōsciētia est nobis neces
saria ꝓpter nos. fama ꝓpter ꝓximos, ⁊ ideo cō
tēnere ꝓpriam famā pctm̄ mortale est, ⁊ negli-
gere est pctm̄ vel veniale vel mortale ſm ꝙ ne
gligentia ē maior vel minor Cui⁹ rō est quia est
directe cōtra charitatem cui⁹ est proximū edi
ficare ꝑ bonam edificatōem vel bonā ꝯuersa
tionē. Vn̄ omīs hō triplex testimoniū tenet
habere. videlicet a supiore. ab interiore. ⁊ ab
exteriore. A supiore scilicet a deo. Ad Ro. viij.
Ip̄e autē sp̄us testimoniū reddit spiritui nr̄o
ꝙ sumus filij dei. Ab interiore scꝫ conscientia
nr̄a. ij. Cor. j. Gloria nr̄a hec est testimoniū cō
sciētie nostre. Ab exteriore scꝫ proximo. j. Thi
mo. iij. Oportet autē sanctos testimoniū habe
re ab his qui foris sunt Duo p̄ma testimonia
necessaria sunt ad salutem. Tertiū est vtile. ta
men sine hoc est salus Ad primū dico ꝙ bo
na fortunalia nō sunt negligenda nisi pro q̄n
to dant impedimētum virtuti. Bona autē fa-
ma nō impedit: sed magis ꝓmouet ad virtu-
tem: amor tn̄ siue cupiditas bone fame pōt eē
nimia: sicut amor cibi vel potus vel vestis quā
uis vtrūqꝫ sit necessariū ad vitam Ad scd̄m
dōm. ꝙ bn̄dictio illius btitudinis refertur ad
patientiā infamie iniuste illate: nō aūt ad ne-
gligentiā bone fame, sicut si oculi hoīs eruerē
tur propter xp̄m laudabilis eēt patientia, ⁊ ta
men negligētia patiendi vel custodiendi ocu-
lum in nullo debet cōmendari. imo iste termi
nus negligentia exp̄sse importat defectū v̄tu-
tis. Vn̄ in illa materia est negligentia bona.
Ad tertiū dōm. ꝙ glosa vult dicere ꝙ de in
famia de nobis iniuste suscitata nō dolere de
bemus sed patiēter sustinere, nullo tn̄ mō oc-
casionē dare debem⁹ ꝙ de nobis fama mala
iuste valeat suscitari Lectio XVIII.

Vmbre trāsitus ē
tēpus nostꝝ et nō est reuersio finis
nostri qm̄ cōsignata est ⁊ nemo re-
uertitur. In parte p̄cedenti ꝓposita est vna cō
clusio probanda ſm opiniōēꝫ impioꝝ, ⁊ est cō
clusio ista, ꝙ totū genus hūanum ānihilabit
destrueret et peribit: nō solū ſm rem: sed etiā
ſm nomē ⁊ mēoriā alioꝝ, ita ꝙ nec hō erit in
re nec in opinione. Posita aūt hac opinione i
lectōne hodierna. subiūgitur eius ꝓbatio que
talis est. Inter omīa que sensu distinguim⁹ il
lud qd̄ minus imanet memorie nr̄e est vmbra
corporis motu cōtinue. nam talis vmbra con
tinue variat. sed vita nostra est silis ꝑ omīa ta
li vmbre. ergo oīno necesse est ꝙ eius mēoria
oīno deleatur. Posset ad q̄stionē respōderi, ꝙ
licet pereat mēoria istoꝝ hoīm pro certo tēpo-
re. al's tn̄ renouabit ꝑ corpis resurrectōēꝫ. Et
ideo hanc respōsionē cōsequēter impij exclu-
dunt per modū istū Illud qd̄ est ꝓhibitū
et quasi ꝑ consignatiōem nature firmatū: non
pōt mutari. quia cursus nature est imutabilis
in hoc ꝙ a ꝑuatione in habitū impossibilis ē
regressio. sed reuersio post mortē que est finis
noster est a natura ꝓhibita ⁊ quasi ꝑ signatōēꝫ
nature firmata. qꝛ natura nō vtit isto mō ꝓdu
cendi vel repandi hoīes ꝙ eos de morte redu
cat ad vitā. sed cursus vite nr̄e est talis ꝙ de n̄
esse ꝓducit ad eē, ⁊ iteꝝ post vitā ad nō esse du
cit ꝑ mortē, ⁊ de isto gradu nunqꝫ reducitur ꝑ
A naturā ad eē, et hec est sentētia littere Circa
istam lectōēꝫ quero istā questionē. Utrū resur
rectio oīm generaliter sit futura, excepto tamē
a titulo questiōis xp̄o ⁊ sua matre bn̄dicta, de
qua pie credit eccl'a ꝙ sit in ea resurrectio com
pleta. Et arguo ad q̄stionēꝫ ꝙ nō, prio ꝑ illud
Danielis. xij. Multi de his qui dormierūt in
puluere terre euigilabūt Ista locutio p̄cisionē
quandā importat. ergo non omēs resurgent
Itē in p̄s. Non resurgūt impij in iudicio, sed
omēs qui resurgent: ad iudiciū resurgēt. ergo
impij nō resurgent. Itē Job. xiiij. Hō cū dor
mierit nō resurget donec atteratur celum. sed
hoc nunqꝫ erit. Iteꝫ illi qui cū christo resurgē-
te: resurrexerūt simul cū christo: ascenderūt in
corpore ⁊ aīa. ergo in eis est resurrectio cōple-
ta. Aūcedens patet ꝑ Rabanū et habet in glo
sa cōmuni Qui resurgente dn̄o resurrexerunt
a mortuis etiā ascendente ad celos simul ascē
disse credendi sunt. nec vlla rōne eorū temeri-
tati fides accōmodanda est. qui eos postea re-
uersuros in cinerēꝫ ac denuo in monumētis.
que triduo patefacta sunt ab eis quibus pau
lo ante apparuerūt viui, more mortuoꝝ putāt
esse cōuersos. Hec ille. Iteꝫ si iterū moriebān
tur cum aīa non separaret a corpore sine pena
bis passi sunt penā mortis, sed hoc est iniustū
quia ad Heb. ix. Statutū est homibus semel
mori. ⁊ per ꝯn̄s per vnā morteꝫ esse debitū pe
ne solutū. Iteꝫ ipi resurrexerūt vt essent socij
et testes resurrectōnis christi. sed christus re-
surgens ex mortuis iam nō moritur. quia eius
resurrectio fuit ad vitā eternā. ergo et eoꝝ con
siliter. al's nō erant testes sufficientes ꝑ totū
Ad oppositū sunt verba saluatoris Johis. v.
Omēs qui in monumētis sunt audient vocē
filij dei: et qui audierint viuent. Itē. j. Corint.
xv. Omēs quidē resurgemus. Itē ait apl's ad
Rho. v. Quia si pctm̄ et mors ꝑtransijt in oēs
hoīes per vnū siue ꝓpter culpā originalēꝫ. er-
go multomagis resurrectio ad vitā dabitur a
christo in omēs hoīes. Ad istā questionē sine
scrupulo est dicendū ꝙ sic: sicut euangeliū ⁊ a-
postolica doctrina testatur tā in locis ad oppo
sitū allegatis q̄ꝫ in multis alijs. Rationē isti⁹
resurrectōnis assignat sctūs Tho. super. iiij.
Sentētiaꝝ. di. xliij. art. j. et. ij. talē. Oēs hoīes
appetūt beatitudinē. Iste appetitus nō cōple-
tur in vita ista nec in vita alia pōt impleri in
sola aīa. ergo necesse est ꝙ cōpleatur in vita a-
lia vbi aīa corpi sit cōiuncta. Sed cū doctoris
reuerentia hec ratio nihil facit pro resurrectō-
ne dānatoꝝ in quibus oportet cōcedere ꝙ ap
petitus beatitudinis frustrabit in eternū. Et
ideo alij assignant aliā rationē. sicut Richar-
dus de media villa di. p̄allegata Que est talis
Nulla naturalis inclinatio est frustra. sed oīs
aīa rōnalis hꝫ naturalē inclinatiōēꝫ ad regen
dū et gubernandū corpus. ergo oīs aīa rōna-
lis corpi vniet Sed nec ista rō cogit intellcm̄
ad ascēsū, qꝛ natural' inclinatō volūtatis oīm
hoīm est ad bene viuendū, ſm aug'. xiij. de tri-
ni. ⁊ in multis alijs locis. ⁊ tn̄ ꝯstat ſm fidē ꝙ
appetitus frustrabit in multis. qꝛ multi sūt vo
cati pauci vero electi Et ideo tenendū est ꝙ sic
quia hoc sonat sacra scriptura exp̄sse, hoc etiā
est sctīs patrib) reuelatū, ⁊ quasi infinitis mi-
raculis declaratū. inter que ē illud de septem
dormientib) vt ptꝫ in legenda sctōꝝ Ad pri
mū pōt dici ꝙ ad lrām auctoritas pōt expo-
ni de pueris dānatis in lymbo: quia illi ꝓprie
nō euigilabūt. quia cū vigilia sit ꝓprie resolu-
tio et vsus sensuū, ⁊ ipi nō resurgent ad sentiē-
dū penā vel gloriā. Ideo pōt multi teneri ibi-
dē ꝑtitiue. Aliter exponit aug⁹. multi. i. omēs.
Sic enī loq̄tur scriptura frequenter Ad se
cundū dicendū ꝙ impij nō resurgent in iudi-
cio. i. ad iudicandū sicut sancti vt iudicent: sed
resurgent vt iudicent. Ad tertiū sensus est
donec atteratur celū. i. donec a celo ꝑ quietem
auferatur motus. ꝑ quē quidē motū celū cau
sat generatōēꝫ ⁊ corruptōēꝫ in istis inferiorib)
Ad quartū qd̄ est de illis resurgentib) cum
christo. ⁊c. Prio videndū est quid dicat Hye-
ronimus: postea q̄d magister in hystorijs. ter-
tio q̄d sentiat aug⁹. De prio Hyero. in ſmone

Cogitis me o paula.⁊c̄.dic̄ sic. Quos cū dn̄o resurrexisse legimꝰ vtrū redierūt in puluerē:certū nō habemꝰ. Melius ē deo totū ꝯmittere ꝙ̄ aliq̄d temere diffinire ⁊ hec sn̄ia mihi placet. Eadē est sn̄ia mgr̄i i historijs sup euāgeliū Recitat tn̄ ꝙ q̄dā opinānt ꝙ aliq̄ de illis q̄ cū xp̄o resurrexerūt sepulti sūt in hierl̄m. Sn̄ia vero bti augꝰ.de mirabilibꝰ diuine scripture:plane diffinit ꝙ iterū mortui sint.li.ca.⁊ est ꝓpe finem libri. Sicut em̄ in resuscitatis mortuis silitudo tm̄ nō mors cōtinua fieri cernit̄.ita ⁊ in his silitudo resurrectōnis nō ipa resurrectio ondi tur.de cōtinua em̄ morte nullus ad vitā indiuiduā nisi dn̄s vsq̄ in diem nouissimū reuertitur. Vn̄ dicendū est ſm mentē Augustini ꝙ apparet ꝓbabile in hac pte:⁊ ꝙ illi q̄ cum xp̄o surrexerūt iterū mortui sunt quorū corpa iteruꝫ ad monumēta reuertebant̄.nā et verisile est ꝙ inter eos fuisse debebāt scti prēs moyses ⁊ dauid et quidā alij quorū fidem maximā cōmendat Aplus ad Heb.xi. Et in fine subiūgit Hi oēs testimonio fidei ꝓbati inuenti sunt acceperūt repromissionē:deo ꝓ nobis aliq̄d meliꝰ prouidente ne sine nobis cōsūmarent̄. Et hec rō mouet augustinꝰ.ad sic dicendū. Ad Rabanū dicitur ꝙ nō bene cōsiderauit aplm̄.nec etiā augustinū q̄ satis eū expsit Ad q̄ntū nō cōstat ꝙ moriebant̄ sicut de iohāne euāgelista dicit̄.ꝙ dolorē in moriendo nō sensit. Vn̄ nō seq̄tur ꝙ si iterū moriebātur.moriebātur cū pena vel sentirēt etiaꝫ penā.potens est em̄ deus ⁊ cū statuto ꝯmuni dispēsare ⁊ eis ꝓ pena gloriam recōpensare Ad sextū dicendū.ꝙ surrexerūt pro testiōnio resurrectōni phibēdo absolute ⁊ nō q̄ntū ad oēs resurrectōnis circum-

B stantias Umbre trāsitus Notandū ꝙ vita nr̄a valde cōuenienter vmbre cōparat̄ Est em̄ in vmbra indigentia lumis. Assistētia frigoris et apparētia corpis Prio dico ꝙ in vmbra ē indigētia lumis q: in vmbra est lumē diminutū Isto mō licet in ista vita sit aliud lumē cognitionis naturalis ⁊ etiā fidei de deo.ista tn̄ cognitio nō est nisi vmbra respectu illius cognitionis et scientie quā sumꝰ in patria habituri. Sicut em̄ lex antiqua vmbra fuit fidei q̄ nūc est ad Heb.x. Ita fides moderna nō ē nisi vmbra respectu noticie beatorū cū quodā desiderio btitudinis Cant.ij. Sub vmbra illiꝰ quē desiderabā sedi Ista aūt vmbra fidei ⁊ noticie scripturarū tāte est ꝟtutis ꝙ purgat mentē ab infirmitatibꝰ hoc est a vitijs ⁊ pctis. In cuiꝰ figurā legimꝰ Act.v.ꝙ vmbra petri sanauit infirmos. Uirtute etiā vmbre fidei xp̄m spūaliter cōcipimus sicut fecit virgo bn̄dicta carnaliter. Luc.j. Spūssctūs supueniet in te:⁊ virtus altissimi obūbrabit tibi Scd̄o vita presens cōpatur vmbre ꝓpter assistentiā frigoris. Est em̄ frigidiꝰ in vmbra ꝙ̄ extra. Isto mō in pn̄ti vita est torpor ⁊ carētia charitatis.⁊ sicut vmbre sunt longiores ⁊ frigidiores ꝟsus vesperā ꝙ̄ in meridie:ita defectus charitatis cordiū hūanorū ꝟsus finē mūdi augebit̄.qm̄ supabūdabit iniq̄tas refrigescet caritas. Math.xxiiij.et Hiere.vj. Ue nob qm̄ declinauit dies et longiores facte vmbre vesperi Tertio cōparatur vita nostra vmbre. In vmbra em̄ est apparentia corpis ⁊ nō existentia:ita in p̄senti vita ē apparentia soliditatis in diuitijs dignitatibꝰ ⁊ honoribꝰ ⁊ nō exn̄tia.promittūt satietatem ⁊ afferūt egestatē.ꝓmittūt beatitudinē ⁊ afferūt sollicitudinē.⁊ ideo mentiūtur nob iste vmbre et nos fallūt. Ecci.xxxiiij.in principio. Quasi q̄ apprehendit vmbrā ⁊ ꝑseq̄tur ventū sic q̄ attēdit ad visa mendacia Et sicut videtis qn̄ hō habet solē pre oculis ⁊ ante faciē suam. tūc proijcit vmbrā a tergo.qn̄ aūt sol est a tergo:tūc habet vmbrā suā ante ⁊ corā oculꝭ suis. ita ꝙ sol ⁊ vmbra nō cōpatiūtur se ex vna parte. Isto mō est moraliter de delcātionibꝰ tēporalibꝰ huiꝰ vite que sūt q̄si vmbra ⁊ de sole iusticie q̄ est xp̄us.nā ille qui habet xp̄m coram oculis cordis sui p̄sentem illumiantē ꝑ fidem et inflāmantē ꝑ amorē.talis indubitāter proijcit vmbrā a tergo.i.respuit ⁊ ꝯtēnit ⁊ ꝑuipendit illecebras huius vite.sed certe hoies mundani qui xp̄m tradiderūt obliuioni ⁊ ꝓiecerūt ipi habēt vmbras in cōspectu suo.⁊ q̄nto xp̄s magis distat ⁊ elongat̄ ab eis.tāto eis vmbra vanitatis mūdane maior apparet cuꝫ nihil sit.

Causa q̄re luna eclipsat̄ in veritate est.q: intrat vmbrā terre.iō nunq̄ꝫ eclipsat̄ realiť sꝫ apparēter tātū.sic hoies fuientes mōo imergūt se vanitati mūdane.iō necesse ē vt ꝑuenīt lumine gr̄e ꝑ pctm̄ mortale. Job.iij. Obscurēt euꝫ tenebre ⁊ vmbra mortis

Lectio XIX.

V Enite ergo et fruamur bonis q̄ sunt.⁊ vtamur creatura tanq̄ꝫ in iuuētute celeriter

Posita implorū erronea opinione. Hic ꝯsequēter agitur de eorū vitiosa ꝯuersatōne. Quales em̄ opiones habent hoies in moralibꝰ tales sunt electōnes eorū in moribꝰ. Electio em̄ sequitur precōsiliationē.vt ptꝫ.iij.ethi.ca.vj.et vij.et iō iniquū consiliū et sup falsis pricipijs fundatum seu radicatū.seq̄tur vitiosa electio ⁊ puersa. Et ideo in parte ista ponitur conclusio totius negotij precedentis.⁊ est practica ⁊ valde de mala ſm quā impij ducūt vitam suā. Et est

ista conclusio:vna cōspiratiua cōuocatio ſm quā impij alliciūt et inuitāt se inuicē ad peccādum. Et diuiditur ista cōclusio in multas partes quia est vna copulatiua ex multis partibꝰ aggregata. Vn̄ p̄mo animant seip̄os ad pctā lasciuie corpalis. Scd̄o ad pctā iniusticie generalis.ibi. Opprimamꝰ Circa p̄mū tria fac̄ Primo se exhortant̄ ad peccandum in genere Scd̄o materiā delectationū enumerāt inductiue.ibi Uino p̄cioso. Tertio ꝙ h̄ expediat. confirmāt rōne ibi. Om̄ hec est ps nostra.

A Dicūt ergo p̄mo sic. Uenite ergo et fruamur bonis que sunt.quasi dicerent:ex quo sic est ꝙ nō restat hōi post hanc vitaꝫ nec pena.nec premium sed ois homo ꝓ suo ꝑpetuo corrūpitur in morte sicut ſm eos supius est ꝓbatuꝫ.ergo venite.i.socialiter et a pari cōueneamus ⁊ fruamur bonis que sunt.i.istis bonis tpalibꝰ q̄a alia sperare nō possumus post hanc vitam.⁊ vtamur sicut nobis placet creatura.i.omni re creata:tanq̄ꝫ in iuuentute.i.tempestiue et sine freno auide ⁊ voluptuose ⁊ hoc celeriter.id est statim.quia tēpus breue est. Hec cōclusio Cū nō sit p̄miū post hanc vitā pro bonis opibus nec pena ꝓ malis:indulgendū est omi ei qd̄ in hac vita delectat De ista ꝯclusione p̄mo videndū est de ꝯn̄tia.⁊ sine dubio videtur bona ⁊ satis cōsulte ⁊ prudenter illata.quia si i hac vita tantū sperantes essemꝰ:miserabiliores oibus hoibus essemus vel sumus sicut dic̄ apostolus.j. Cor.xv. Vn̄ dato ꝙ nō foret pena futura vꝉ premiū.nō video quin fruendū eēt illecebris ⁊ delectatōnibꝰ huius vite.sed hoc antecedens ē falsuꝫ.⁊ dato vno incōuenienti mlta sequūtur.sicit dicit Aristo.j.phisicorū Sed quia infatuati fuerūt in añcedente illius cōsequētie.videlicet imponēdo anime hūane mortalitatem.ideo multa incōuenientia concesserunt.⁊ est illa ps cōclusionis plena fatuitatibꝰ

Primo in hoc ꝙ dicūt ꝙ debeamꝰ frui temporalibꝰ. Nam sicut dicit Augustinꝰ.j.de doctrina xp̄iana.ca.vij. Ille res q̄bus fruenduꝫ est nos btōs faciūt.qd̄ non pn̄t facere tpalia Scd̄o quia fruitio est inherere alicui rei.propter seip̄am.sed om̄e tpale factum est ꝓpter aliud scꝫ propter deū Prouer.xvj. Uniuersa ꝓpter seip̄m opatus est dn̄s Fatue ergo dicunt Fruamur bonis que sunt scꝫ tpaliter ⁊ nō permanenter. Et tn̄ hec cōsequenter aliquorū malorū hoim sententia est. Hic scimꝰ quid habemus.nescimꝰ quid habebimꝰ in futuro.⁊ id̄o ducamꝰ letos dies Tertio fatue dicūt q: immediate post p̄mā ꝓpōem cōcessam ꝯcedūt eiꝰ ꝯrīā qn̄ dicūt. Utamur creatura Nā vti ē aliquid diligēdo referre in deū sicut in fineꝫ.⁊ iō nullo mō stat ꝙ hō eadē re simul vtatur ⁊ fruatur.sicut ptꝫ.j.senten.di.j. Unde in hoc ꝙ dicūt respectu eiusdeꝫ fruamur et vtamur:dicūt ꝯdictionē implicite Quarto fatue loquūtur in hoc ꝙ se determināt a iuuētute talibꝰ inācipare.quia hoc nihil aliud est nisi in peccatis ꝑseuerare. Cuiꝰ ratio est:quia illud qd̄ homo assuessit in iuuentute nō pōt faciliter deserere et ideo dic̄ Aristo.j.ethi.ꝙ nō differt parū.sic vel sic ex iuuentute assuefieri. Et Cōmentator sup ꝓlogū.iij.phisi. Cōsuetudo hꝫ maximam vim q̄ a iuuentute ꝯtrahit̄. Et Prouerbio.xxj Adolescēs iuxta viā suā etiā cū senuerit nō recedet ab ea. Vn̄ cōclusio corū plena est fatuitate Sup istā lr̄am pōt esse dubiū Utrū hō ex caritate tenet̄ plus diligere deū ꝙ̄ seip̄m. Qd̄ nō videt̄.q: diligit se q̄ntū pōt.ergo nō pt deum plus diligere ꝙ̄ se.ergo ad hoc nō tenetur B Qd̄ aūt hō diligit se ꝙ̄tum pōt patet.quia diligit se naturaliter.sed natura agit ſm vltimū potētie sue.q: natura agit libere:ergo si diligit se naturaliter.diligit se ꝙ̄tum pōt Preterea Illud qd̄ est ratio diligendi alterū.pluꝰ diligit̄ illo altero:q: vnūq̄dq̄ꝫ propter qd̄ ⁊ illud magis.j.posteriorū Sed ratio q̄re deus debet ab hoie diligi est.q: est bonū suū propriū.ergo diligit se magis. Item.ix.ethi.c.iiij. Amicabilia que sūt ad alterū:veniūt ex amicabilibꝰ q̄ sunt ad seip̄m. Item Augꝰ.x.ꝯfess. Quicūq̄ꝫ aliq̄d amat qd̄ nō propter te amat:minus te amat. sed q̄ minus amat deū:amat deū.ergo cū amore dei stat vsus dei. Ad oppositū est augꝰ.ij. de doctrina xp̄iana.ca.vij. Teip̄m propter te nō debes diligere vel amare.sed ꝓpter ip̄m q̄ dilcōnis tue rectissimꝰ finis est.sed vnūq̄dq̄ꝫ ꝓpter qd̄ ⁊c̄.ergo tenet̄ magis diligere deuꝫ ꝙ̄ seip̄m Ad q̄stionē dicendū ꝙ sic. Rō est.q̄a deus est btitudo nō solū ꝓpria vniꝰ hois: sed qd̄dam totius cōmunitatis ip̄ius.⁊ ideo diligi debet ꝓpter se tantū et per ꝯn̄s maxime

Propter rōnes est notandū ꝙ dilectio q̄ homo diligit aliq̄d pensat̄ ex duobꝰ. Ex feruore seu intētione actꝰ et ex q̄litate boni voliti illiꝰ quē diligit.qn̄ ergo dr̄ ꝙ hō tenet̄ diligere deum plus ꝙ̄ se.nō hꝫ hoc intelligi de intēsione vel feruore actus : sed de q̄litate boni voliti. nam debeo deo velle summū honorem ⁊ summā beatitudinē:nō aūt hoc mihi. Aliud est notandū ꝙ in hoie est duplex dilectio. Naturalis q̄ nō elicit̄ libere a volūtate.sꝫ naturaliť et est sp in volūtate. Alia est rōnalis ꝯsequēs rōnē et de hac dilcōne habet intelligi questio et nō de p̄ma.ꝑ hoc ad rōnes Ad primū:minor negat̄ et est falsa.pensando dilcōem ex bono volito ⁊ loquēdo de dilcōne rōnali. Unde

plus boni posset hõ velle sibi q̃ facit: si rõna-
biliter diligit se. nã posset appetere bonũ infi-
nitũ. Rõ vero ꝯcludit de dilcõue naturali.
Ad scðm minor negatꝰ. non enĩ q̇ rõnabilit̃
diligit, deũ diligit ꝑfcẽ, qꝛ bonũ ꝓpꝛiũ sꝫ qꝛ bo
num cõe est totius vniuersi. Ad tertiũ intel
ligendũ est illð de bonis q̃ sunt bona ꝑticula
ria ⁊ de illo qð est bonũ oim Ad quartũ di-
cendum ꝙ peccans moraliter deum amat, nõ
tamẽ virtuose. quia vult eũ esse deum, sed non
sic amat deũ, sed seruat eius ꝑcepta, nec ois q̇
amat deũ est in caritate, qꝛ q̇ diligit deũ ꝓpter
se: amat deũ ⁊ tñ peccat mortalit̃ Venite ergo
et fruamur bonis in actu siue belli siue pacis
gerende Animatio ducis multũ iuuat qꝛ ſm
verba sua ⁊ cõsilia totus exercitus regulatur.
⁊ ideo ois ductor sibi ꝓuidet de aliquo inui-
C tatorio suis, cõplicibꝰ faciẽdo. Quadruplex
igitur inuitatoriũ inuenio in scꝛiptura sacra a q̄
tuor generibꝰ cantorꝫ cantatũ Primũ cantant
voluptuosi. Scðm maliciosi. Tertiũ ambici
osi. Et quartũ sancti ⁊ religiosi. Et tres primi
cantant in choro diaboli. Et quarti solũmõ in
choro xp̄i. Inuitatoriũ voluptuosorꝫ ponit̃
ibi. Venite fruamur. ⁊c. qñ sic est ꝙ hõ intrat
ecclãm cathedralẽ vt audiat matutinas de ali
quo sctõ, statim ꝑ inuitatoriũ põt discernere ĩ
quanta veneratõne sctũs ille habet̃ ibidẽ, qꝛ
in ferialibꝰ diebꝰ sufficit tm̃ vnus, ⁊ q̄nto festũ
celebrat̃ solẽnius: tanto plures inuitatorio de
putantur. Moraliter. Inter nos in vita ꝑsen
ti dij multi coluntur. j. Corꝫ. viij. Siq̇dem dij
multi et dñi multi mũdus. caro, demonia, ds
Videamus ergo quis istorꝫ habeat in choro:
plures ad cantandũ inuitatoriũ, ⁊ inuenie[m]ꝰ
ꝙ deus habet pauciores. Omẽs alij habẽt in
uitatores in magna copia. Si loq̄mur de mũ
do. Nõne senes et iuuenes ⁊ pueri a cunabu
lis suis extracti: statim alliciũtur: statim inui-
tant ⁊ animant̃ ad colendum mðm. iste vt fiat
mercator. iste vt fiat miles. alius vt fiat diues
rector. ⁊ sic de alijs. qui omẽs vna voce dicũt.
Venite ⁊ fruamur bonis que sunt. ⁊ sicut illi
qui sunt magis vicini cantoribꝰ magis excitã
tur ad cantandũ: ita hoĩbus accidit qui fami
liariter magis tractant cũ mũdialibꝰ vel car-
nalibꝰ ꝙ nullo mõ pñt euadere q̇n eis in mo-
ribus cõforment̃. Vñ Isið. iij. de sũmo bono
Rarum ẽ inq̇t vt q̇squis inter seculi volupta-
tes positꝰ, a vitijs maneat illibatꝰ. in q̇bus ⁊
si nõ cito implicet̃. aliq̄ñ tñ attrahitur. nec diu
põt esse securꝰ q̇ periculo ferit proximꝰ. Quot
sunt q̇ his diebus inuitant homĩes ad mũdi
cõtemptũ, ad ꝓpꝛia relinquendũ, ac se pro suis
peccatis totaliter cõtẽnendũ. Certe vel nulli:

vel pauci. imo tantus strepitꝰ ẽ cantorꝫ mũdi
ꝙ illi qui dicũt inuitatoriũ xp̄i vix in aliq̄ pos
sunt audiri Secũdum inuitatoriũ cantant
maliciosi, vt scribit̃ Hyere. xviij. Venite cogi
temus contra Hyeremiã cogitatõnes, nõ enĩ
peribit lex a sacerdote: neq; consiliũ a sapiẽte.
neq; sermo a ꝓpheta. Et notate q̄les homĩes
maliciosi ponũt pro ꝑte sua: videlicet sacerdo
tes sapiẽtes ⁊ ꝓphetas. Sacerdotes sunt mg̃
ni prelati moraliter: sapientes iusticiarij. pro-
phete sunt religiosi Et nũq; videbitis ĩ repub
lica magnã iniusticiã seu maliciaꝫ fieri nisi ab
oĩbus istis. vel ab aliquo istorꝫ procedat. Vñ
isti tres ꝑfecte cantant inuitatoriũ malicioso-
rum, ⁊ isti sciũt facere cõspiratõem cõtra opti-
mũ hominẽ dicentes illud Hyere. xviij. Ve-
nite ꝑcutiamꝰ eum lingua ⁊ nõ attendamꝰ ad
vniuersos sermones eius. Percutere hoĩem
lingua, est precludere ei viam respondendi vt
nihil possit dicere pro seipo. Vel ꝑcutere ho-
minẽ lingua: est falsum cõspirare. falsuꝫ testio
nium contra hoĩem ꝑhibere. Et nota ꝙ isti
maliciosi triplex habent inuitatoriũ, sciliꝫ pro-
priũ. quo se inuicem ad maliciã animãt ⁊ insti
gant. Primo enĩ se colligũt ad cõspirãdũ sub-
tiliter. dicentes illud Hyere. xviij. Venite co-
gitemꝰ contra Hyeremiã cogitatõnes Scðo
recolligũt se ad accusandũ ciuiliter ⁊ sub iuris
colore dicẽtes illud Hyere. xviij. cõseq̄nt̃ Ve-
nite ꝑcutiamus eũ lingua ⁊ nõ attendamꝰ ad
vniuersos sermones eius. Tertio recolligũt
se ad occidendũ hostiliter, dicẽtes illud math.
xxj. Venite ⁊ occidamꝰ eũ ⁊ nr̃a erit hereditas
Et hec est cõclusio malicie vltima Tertium
inuitatoriũ qð ponit̃ in scꝛiptura, cãtãt isti am-
biciosi, ⁊ scribit̃ Geñ. xj. Venite faciamꝰ nob
ciuitatẽ ⁊ turrĩ cuiꝰ culmẽ ꝑtingit ad celum ⁊
celebremꝰ nomẽ nr̃m Et notãdum ꝙ omẽs D
ambiciosi exponũt se maximis periculis ⁊ la-
boribꝰ pro honoribꝰ ꝯseq̄ndis intãtũ, ꝙ si ter
tiã partẽ laborꝫ facerẽt ꝓpter deum, maxĩe me
riti eẽnt. Vñ isti ad edificãdũ: ad fodiendum:
et ꝯstruendũ se applicãt ⁊ exponunt. Quãtuꝫ
estimatis vexatõem sustinẽt: qui curijs pape.
regum ⁊ epõrꝫ se mãcipãt. Dãt munera. dissi-
mulãt. adulant̃. mẽtiunt̃. et se neq̇ter humiliant
q̇buscunq;. Vñ Innocen. de vilitate huma-
ne cõditionis sic dicit. Ambiciosus semꝑ est
pauidus, sꝑ attentus ne dicat qð displiceat ⁊
humilitatem simulat, honestatẽ mentit̃, affabili
tatẽ exhibꝫ. benignitatẽ oñdit, subseq̇tur ⁊ ob
seq̇tur. cunctos honorat, vniuers̃ inclinat. fre
quẽter curias visitat optimates. assurgit ⁊ am
plexatur. applaudit, et adulat̃, ⁊ bene nouit il-
lud poeticuꝫ, Ouidij ð arte amãdi. j. Et si nul

lus erit puluis tñ excute nullum. Hec ille. Et
ideo talibꝰ curialibꝰ qui castra regũ sequũtur
dixi: q̇dam Sũt, nõ dicũtur miseri qui castra
sequũtur Quartũ inuitatoriũ qð ponitur ĩ
sacra scriptura cãtãt boni xp̄iani ⁊ religiosi ⁊
poit̃ in ꝑs. Venite exultemꝰ dño iubilemꝰ. ⁊c̃
Et istud inuitatoriũ cantãt valde serialit̃ his
diebꝰ. imo tãtus est strepitꝰ in choro mũdi ꝙ
istud inuitatoriũ nõ audit̃ in choro xp̄i, qð do
lendũ est. Sed qualiter isti inuitatores se ex-
pediũt: satis declarat̃. Math. xxij. Vbi habe
tur de hoĩe rege q̇ fecit nuptias filio suo ⁊ mi-
sit seruos suos dicere inuitatis omĩa sunt pa
rata venite ad nuptias. qð cum factũ fuisset ĩ-
uitati totaliter neglexerũt. et abierunt alius in
villam suã, alius ad negociationẽ suã. Sꝫ ca-
ueãt sibi, cõtingit autẽ aliq̄ñ ꝙ faciens festum
magnũ inuitat multos diu añ, ordinat vt ill̃
ordinate seruiat̃ et sine pressura, habet fortes
custodes in ingressu portarꝫ, qui deuote reci-
piãt inuitatos q̇ promiserũt venire, ⁊ sũt ami-
ci facĩẽtes festũ, ⁊ alios nõ inuitatos excludũt
isto mõ facit xp̄s. Nõ mittit fuos suos ꝑdi-
catores ad inuitandũ ad cenã agni, sꝫ in die iu
dicij soli illi recipient̃ q̇ suam ĩuitatõeꝫ admit
tũt et alij excludẽtur dicente dño: bonis illud
dulce inuitatoriũ. Venite bñdicti patris mei
percipite regnũ qð vobis paratũ est ab origi-
ne mundi. Et dicit reprobis. Ite maledicti in
ignẽ eternũ qui paratꝰ est diabolo et angelis
eius, ⁊ ideo dũ tempus habemꝰ venite adore
mus et ꝓcidamus ante deum ploremus corã
dño q̇ui fecit nos. in ꝑs.

Lectio XX

V ino precioso et

vnguentis nos impleamꝰ ⁊ non
ꝑtereat nos flos tp̄is. Posita
inuitatõne qua improbi se iuicẽ alliciũt ad fru
endũ illecebris in generali. Hic incipiũt enũe
rare in sp̄ali. Et circa hoc tria faciũt. qꝛ prio
enumerãt excitamẽta gule Scðo ostẽsiua sup
bie, ibi Coronemꝰ nos. Tertio cõtẽtiua luxu-
rie, ibi. Nullum pratũ. Primo ergo enũerant
delectebilia gustui cõferentia. Secundo ta-
ctui conferentia. Tertio olfactui conferentia.
Vnuꝫ enĩ delectat gustum. Vnguentũ emol
lit ad tactuꝫ, et: flos redolet ad olfactũ. Dicũt
ergo. Vino ꝑcioso ⁊ vnguẽtis nos ĩpleamus
In q̇ duplicẽ excessuꝫ exprimũt euidẽter ĩ suo
appetitu. Appetũt in vino maxime raritatem ⁊
mensure nimie q̄ntitateꝫ Pro primo dicunt
Vino: nõ quolibet: sed ꝑcioso, id est care em-
pto. Omẽ rarũ carꝫ. Scðo addũt. Impleamꝰ
nõ sufficit in tẽperatis et gulosis dicere: vinũ

ꝑciosum nec absolute Vinũ bibamus: sꝫ pre-
cioso nos impleamꝰ, cum tñ natura hũana in
modico sit contenta. Vnde Boetius. ij. de cõ
sola. prosa. v. Paucis minimisq; natura cõten
ta est. cui satietatẽ si superfluis vrgere, velis aut
iniocũdum qð supeffuderis fiet. aut noxiũ ⁊. j.
Thymo. vj. Habẽtes alimẽta his contẽti su-
mus et q̇bus tegamur. Scðo ad vinũ ad-
dunt vnguenta. i. electuaria ad iocũde biden-
dum: ⁊ ſm hoc vnguentũ ꝑtinet tam ad gustũ
q̃ ad tactũ. Aliter exponitur de vnguentis ad
vngendũ corꝑa et facies vt magis resplende
ant ⁊ suauius redoleant et mollius tangi pos
sint, ⁊ sic ꝑtineut ad delicias tã visus q̃ tactus
Tertio q̄ntũ ad olfactũ subinferũt, ⁊ nõ pre
tereat nos flos tp̄is, q̇n de floribꝰ singulis iux
ta tẽpus suũ nr̃as delicias habeamus Aliter
flos tp̄is vocat̃ flos iuuẽtutis nr̃e, ⁊ tũc est sen
sus. Nõ ꝑtereat nos flos. i. tẽpus iuuentutis
nr̃e. q̇n fruamur q̄ntuꝫ possibile est omĩ gene-
ri voluptatis Hic est vna dubitatio l̃ralis. A
Vtruꝫ vsus vini sit homini licitus. Et videt̃
ꝙ nõ. Eccã. ij. Cogitaui a vino abstrahere ani
mam meã vt trãsferã eam ad sapientiã. Sed
sine sapiẽtia hõ nõ põt saluari, qꝛ Sap. j. Ne
minẽ diligit deus nisi q̃ cum sapiẽtia inhabi-
tat, ⁊ iõ necessariũ est hoĩ ꝙ aĩa sua a vino ab-
strahatur. Scðo qꝛ ad Rho. xiiij. dicit̃. Bo
num est nõ manducare carnẽ et nõ bibere vi-
num, sed cessare a bono virtutis. est vitiosuꝫ ⁊
illicitũ Tertio quia Hyero. dicit, ꝙ vinum
cum carnibꝰ post diluuiũ est dedicatũ. xp̄s au
tem venit in fine seculorꝫ et extremitatẽ retra-
xit ad ꝑncipiũ. ergo tp̄e legis xp̄i est illicitꝰ vsus
vini Ad oppositum est apl̃s ad Thymo. v.
Noli adhuc aquã bibere. sꝫ modico vino vte-
re ꝓpter stomachũ tuũ. et freq̄ntes infirmita-
tes. Itẽ Ecci. xxxj. Exultatio aie et cordis vi-
num tꝑate potatũ Ad q̄stionẽ siue dubitati
onẽ dðm, ꝙ ꝑ se loq̄ndo vsus vini est hoĩ lici-
tus. Põt tamẽ contingere ꝑ accidẽs ꝙ alicui
homini sit illicitus. Vel ex conditõne biben-
tis, qꝛ forte alij ex suo facto scandalizarent̃. vel
forte qꝛ vino de facili leditur. ⁊ perdit caput li
guam ⁊ pedes, qꝛ ꝑ votum a vino se abstinere
astruxit Ad primũ dicendũ, ꝙ licet hoc sit ꝑ
fectõnis et cõsilij, nõ tamẽ est vsus vini, iõ illi
citus. Aliter põt dici ꝙ sapientia est duplex
Vna q̃ a deo infundit̃. Alia que ꝑ doctrinaꝫ
⁊ studiũ acq̇ritur Et certe respectu ꝑme dispo
nit abstinẽtia a vino, nõ autẽ respectu secũde.
ita q̇n liceat vinũ bibere Ad scðm dicitur ꝙ
illa auctoritas allegata est trũcata, quia inten
tio apl̃i est ꝑsuadere rhomanis ꝯuersis ad fi-
dem, ꝙ nec carnibꝰ nec vino vtant̃ in scanda-

lum xp̄ianoꝝ, de nouo cõuersoꝝ. Vñ subdit. neq; in quo frater tuus offendit aut scandalizatur. Ad tertiũ dicendũ, ꝙ Hiero vult dicere ꝙ, xp̄s a vino retraxit se tanq; ab impedimẽto ꝑfectionis si excessiue sumat Circa p̄mũ notandũ ꝙ vsus imoderatus vini multipliciter nocet homini. Est em̃ detrimentũ libertatis. Attramentũ honestatis Cõplemẽtũ voluptatis Et exp̄imentũ fatuitatis. Est em̃ detrimẽtũ libertatis. Vñ p̄ma radix seruitutis ⁊ ignobilitatis fuit ꝑ vinuz Legim⁹ em̃ in Geñ. ix. ꝙ Noe p̄mo plãtauit vineã. Nã añ diluuiũ vinum nõ fuit in vsu: nec hoĩes vinũ bibebant. bibens ḡ vinũ inebriat⁹ est ⁊ dormiens iacuit in tabernaculo posteriora nudat⁹. Accessit filius suus Cham ⁊ p̄ris verenda nuda conspiciẽs derisit eũ, nũciatũ est hoc postea p̄ri, ⁊ filium seruituti dãnauit, ⁊ hec fuit p̄ma origo seruitutis. sicut dicit Aug⁹. xix. de ciui. dei. c. xv.

In hoc aũt satis innuũtur q̃tuor mala que ebrietas solet hominibus inferre. Primo namq; priuat hoĩem vsu sensus et rõnis, ⁊ facit eum deteriorẽ bestia: ⁊ hoc significat Noe inebriatio. Secũdo spoliat hoĩem diuitijs suis. Vñ frequenter magni potatores fiũt paupes finaliter. quia q̄ amat vinuz ⁊ pinguia nõ ditabit Et hoc significat Noe denudatio. Tertiõ reddit hoĩem derisibilẽ nõ solũ inimicis imo amicis, ⁊ hoc significat ꝙ filius derisit euz. Quarto ꝙ noe punit filium suũ, significat ꝙ potatores filios suos ⁊ prolem suã mendicitati ⁊ seruituti exponũt frequẽter.
B Scd̃o vinũ imoderate sumptũ est attramentũ honestatis, confundit em̃ et deturpat hoĩs honestatẽ ⁊ nobilitatem tã corporis q̃; anime. Vñ Innocẽ. de vilitate cõditionis humane. Quid turpius ebrioso. cui fetor in ore, tremor in corpe, promit stulta, prodit occulta. cui mẽs alienatur, facies transformat. Nulluz em̃ secretũ vbi regnat ebrietas Vñ Seneca ep̄la xij. Non est anim⁹ in sua p̄tãte deuictus ebrietate, quẽadmoduz musto dolia ip̄a rũpunt, ⁊ quicq̄d in imo iacet: in summũ vis caloris eructat Sic vino estuante q̄cquid in corde latet abdituz, effertur ⁊ prodit in mediũ. Et infra dicit. ꝙ turpe sit sibi plus ingerere q̃; venter capiat ⁊ stomachi ñ esse mensurã, qd̃ multi ebrij faciũt de q̄bus sobrij erubescũt. Vñ dicit nihil aliud esse ebrietatem q̃; volũtariam insaniã extendi in plures dies illum ebrij habitũ. Nũc q̄dem de furore dubitabis nũc quoq; nõ minor ꝫ breuior Refert Alexan. macedonis exemplũ. q̄ clientuluz sibi carissimũ ac fidelissimũ inter epulas transfodit ⁊ intellecto facinore mori voluit. Hec seneca. Fingit a quodã imaginem ebrietatis sic fuisse depictam vt imago puerilis cornu hñs in manu ⁊ ĩ capite coronã de vitro. Puer erat in signũ ꝙ facit hoĩem elinguẽ insensatũ more pueri. cornu hẽbat in manu in signũ ꝙ nullum celat secretũ, ꝫ clamãdo ⁊ clangẽdo reuelat. coronã hꝫ vitriã q᷑ reputat se gl̃osum ⁊ diuitẽ q̄ est ebrius cũ nihil hẽat Et iõ inuenim⁹ vinũ fuisse ꝓhibitũ trib⁹ scꝫ v̾ginibus sacerdotibus ⁊ regib⁹. Prouer. xx. Luxuriosa res ẽ vinum ⁊ tumultuosa ebrietas. Hyero. ep̄la. xcv Si expto credit hoc p̄mũ moneo vt spõsa xp̄i vinũ fugiat ꝑ veneno. Vñ apud antiq̄s vinũ vocabat venenũ. Leui. x. Sacerdotib⁹ ingressuris tabnaculũ ꝓhibitũ erat ne biberent vinũ. Regib⁹ etiã ꝓhibitũ erat. Prouer. xxxj. Noli dare regib⁹ vinũ o lamuel Vale. li. ij. c. j Vsus vini romanis fẽis erat ignot⁹ Tertio vinũ est ꝯplemẽtũ voluptatis. Verecũdia nãq; multos cohibet a pctĩs. ⁊ iõ vbi illa ꝑ vinũ aufert voluptas q̃ latuit in corde sine pudore se detegit. Vñ seneca in ep̄la vbi sup̄. Plures pudore peccãdi q̃; bona volũtate ꝓhibiti sunt a scelere. Vbi aũt possedit aĩm nimia vis vini, quicq̄d mali latebat emergit. Et iõ ad eph. v. scribit. Nolite inebriari vino in quo ẽ luxuria. scꝫ effectiue. Exemplũ de Loth Geñ. xix. ⁊ Eccĩ. xxxj. Multos em̃ extermiauit vinũ.

Quarto vinũ est exp̄imẽtũ fatuitatis. q᷑ hõ sit disposit⁹ ad qd̃cũq; maluz in ebrietate, põt de eo capi exp̄imẽtũ Eccĩ. xxxj. Vinũ corda superboꝝ arguit ⁊ oñdit ⁊ prodit

Lectio XXI

C Oronemus nos rosis añq; marcescãt: nullũ pratuz sit qd̃ nõ ꝑtrãseat luxuria n̄ra: Nemo v̄m exors sit luxurie n̄re. Vbi relinq̄mus signa leticie, q̄m̃ hec est ps n̄ra ⁊ hec ẽ sors n̄ra

Posita inuitatõne q̃ reprobi se inuicẽ inuitant ad potus ebrietatẽ. Hic ponit inuitatio q̃ se alliciũt ad supbie vanitatẽ et ad carnis voluptuositatẽ. Et in hoc textu tria fiũt. Nã primo se iuitãt ad supbie vanitatẽ. Scd̃o ad luxurie voluptatẽ. Tertio vtriusq; ponũt libratẽ. Scd̃a ibi. Nullum pratũ. Tertia ibi. Qm̃ hec ẽ ps n̄ra. Primo ḡ animãt se inuicẽ ad ornatũ supbie ⁊ luxurie, dicẽtes. Coronem⁹ nos rosis Nota ꝙ reprobi in p̄nti coronant corona lasciuie, sed in futuro coronabũtur corona miserie. Vñ cuiq; eoꝝ dicet Esa. xxij. Coronans coronabit te tribulatõe ⁊ tũc lugebũt ⁊ plangent de eo de quo mõ rident, dicẽtes illd̃ Treno. liij. Defecit gaudiũ cordis n̄ri. v̾sus ẽ in luctũ chorus n̄r: cecidit corona capitis n̄ri. ve nobis q᷑ peccauim⁹. Et iõ ꝯuenıẽter dicũt A

ꝙ volũt coronari rosis, ad sciendũ ꝙ oĩs mundi lasciuia breuis est ⁊ trãsitoria Rosa em̃ hꝫ odoris iocũditatẽ, decoris speciositatẽ, ⁊ viroris breuitatẽ, inter spinas crescit. sic ⁊ lasciuia mũdi nõ est sine punctura ꝯscientie. Licet em̃ gaudentes in odorib⁹ rosaꝝ nõ dicam⁹ intꝑatos, sicut d̾t aristo. iij. ethi. ca. xiiij. tamẽ delicatus ornatus satis indicat mẽtis lasciuiã Eccĩ. xix. Amictus corpis ⁊ risus dentium ⁊ ingressus hoĩs annũciant de illo Vñ Seneca ep̄la lxxxviij. Oĩm rerum si obseruẽtur indicia sũt in argumenta moꝝ ex minimis licet capere ĩpudicum et incessus ostendit ⁊ manus motaz interdum vnũ respõsuz ⁊ relatus ad caput digitus, reflexus oculoꝝ improbũ. risus insanũ vultus habitusq; demõstrabit. Illi em̃ in aptuz ꝑ notas excũt q̃lis q̄libet sit scies si quẽadmodũ laudes aspexeris. De sctõ Ludouico legimus ꝙ serta de rosis seu alios capillos ꝓhibuit se proli portari ferijs sextis ꝓpter coronã impositã spineã tali die capiti saluatoris. Sequit. Nullũ pratũ. ⁊c̃. Vñ se inuitãt ad luxurie voluptatẽ. Hãc aũt voluptatẽ integrare nitũtur ex trib⁹ cau⁊ seu circũstantijs, vicꝫ ex locali amenitate, ex sociali cõitate. q᷑ nullius sine socio iocũda est possessio, ⁊ dissoluta iocũditate. Quantũ ad primũ dicũt. Nullum pratũ sit. i. nullus locus sit delectabilis in quo non luxuriemur. vt amenitas loci cõferat delcãtionẽ. Quantũ ad scd̃m dicũt. Nemo exors sit. i. expers sit luxurie q̃si dicerent luxuria n̄ra cõmunis sit oĩbus, ita ꝙ sit lib̾tas ⁊ licẽtia generalis peccãdi, ⁊ alios ad pctm̃ trahẽdi Nota ꝙ luxuria ẽ quasi morb⁹ cõtagiosus sicut lepra vel scabies. Si hõ multũ tractat cũ leproso de facili inficit, ⁊ iõ solent leprosi expelli de ciuitatib⁹ Sic ẽ de libidino⁊ si fuerit vn⁹ talis in vna societate vl' familia ip̄e sol⁹ decẽ alios attrahit ad pctm̃. Quantũ ad tertiũ, vicꝫ dissolutã iocũditatẽ dicũt. vbiq; reliquam⁹ signa leticie n̄re vicꝫ in cantu tripudio festis ⁊ ludis Vltimo subiũgit cãm hui⁹ libertatis peccãdi videlicꝫ q᷑ hõ nõ põt plus hr̃e in hac vita nec restat aliqua alia in futuro Et notate ꝙ isti sũt pseudo pctõres et deo ꝯtrarij. Nam sicut dicitur Esa. xxj. Vocat dñs ad fletũ ⁊ ad plãctũ ⁊ ad caluicia et cingulũ sacci, ⁊ isti per ꝯtriũ vocãt ad leticiã dissolutõez deordinatũ ludum

Dubitatio l̄ralis. Vtꝝ fornicatio simplex sit pctm̃ mortale, videt ꝙ nõ. Pctm̃ mortale nõ cadit sub dñico p̄cepto. ꝫ fornicatio cadit sub dñico p̄cepto, q᷑ Osee. j. p̄ceptũ fuit ꝓphe. Vade ⁊ sume tibi vxorẽ fornicariã Preterea antiqui p̄res hoc fecerũt sine rep̄hensione Geñ. xxj. Abraã ingressus ẽ ad agar ancillã suã Iacob ad ancillas vxoꝝ suaꝝ Balam ⁊ Zelfam

Et Gene. xxxviij. Iudas accessit ad Thamar quã estimabat meretricẽ Preterea sup illud Deutero. xxiij. Non erit meretrix de filiabus israhel. Glosa dicit. ad eas ꝓhibet accedere q̃rum est venialis turpido: ergo fornicatio non est nisi venialis turpitudo. Preterea: sup illud. j. Thymo. iiij. Exerce te ad pietatez. Dicit glosa. Ambro. Oĩs sũma discipline xp̄iane in miscd̃ia ⁊ pietate est, quã si aliquis sequens lubricũ carnis patiatur sine dubio vapulabit sed nõ peribit Ad oppositũ est ap̄ls ad Gal. v. Manifesta sunt opa carnis que sunt fornicatio ⁊c̃, qui talia agunt regnũ dei nõ possidebunt. sed nihil excludit a regno dei nisi pctm̃ mortale. Preterea. Deuter̃. xxiij. Non erit fornicator de filijs israel. Preterea. xxxij. q. iiij. Fornicatio enũeratur inter vitia criminalia Item ad Heb. xiij. Fornicatores et adulteros iudicabit deus. Glo. In iudicio generali eterne dãnatõis Ad q̃stionẽ dicendũ ꝙ sic. q᷑ ꝓhibetur sub vitatõne pene eterne sic̃ iã allegatũ ẽ. Rõ q̃re dꝫ inhiberi ẽ, quia ꝯriatur bono finis potẽtie generatie collate homini a dõ Bonũ em̃ generatiõis hũane est duplex Corporale ⁊ spũale. Corpale est cõseruatio speciei sicut d̾r. ij. de aĩa. Spũale est impletio numeri electoꝝ. Ad p̄mũ req̄rit corpalis educatõ filioruz. Ad scd̃m informatio in fide ⁊ in bonis morib⁹, ⁊ illud est bonũ prolis qd̃ ꝯnũerat ad summũ bonũ m̄rimonij Nõ tam ad educatõnẽ corpalẽ q̃; ad informationẽ moralẽ duo requirunt. Certa cognitio ꝓlis q̃ h̄ri non posset nisi mulier eẽt appropata vni viro Vel saltez nullo mõ posset haberi, ita bene in diuisa cohabitatõe, ad quã req̄ritur insepabilis viri cõiũctio et mulier̾. Iõ lex m̄rimonij req̄ritur in hoĩbus ad ꝯseq̄ndum debituz finẽ generationis humane, ⁊ iõ Aug⁹. dicit. vagus cõcubit⁹ ꝯtra caritatẽ est, quã hõ debet ꝓli generande

Ad p̄mum dd̃m de ꝓpha ꝙ dispensatio dei fecit nõ esse pctm̃ qd̃ alias pctm̃ fuisset. sic̃ de homicidio qd̃ abraã in filio suo voluissꝫ ꝯmisisse Ad scd̃m dd̃m, ꝙ abraam et iacob plures habuerũt vxores vnde nõ fuit fornicatio. Vocabant tñ cõcubine, q᷑ cuz duo ꝯueniant in vxore, vicꝫ insepabilis cõiunctio, ⁊ familiaris coadmistratio inq̃ntum est socia. Primaz habuerunt cõcubine, et scd̃am nõ. Prima faciebat matrimoniuz. scd̃a nõ Vñ fuerunt vxores quo ad thoꝝ, nõ quo ad regimen familie. s̾m ꝙ vxores nr̃as m̄resfamilias vocamus.

De iuda vero ꝯcedẽduz ẽ ꝙ peccauit mortalit̾ Ad tertium dd̃m, ꝙ vera l̄rã est venial' nisi venialis, ita; etiam. xxxij. q. iiij. meretrices

Ad quartum dd̃m ꝙ pietas iuuat hoĩez vt

liberet a morte eterna. si tñ desistat et peniteat
Notandū est hic q nō solū ɔsensus i actuȝ
peccati mortalis est pctm̄ mortale. sed etiā cō-
sensus in delcātionē peccati mortalis ē pctm̄
mortale. ꝛ ideo oscula amplexus ꝛ tactus que
fiūt propter delcātionē inordinataȝ sunt pctā
mortalia. ꝛ vocant oscula libidinosa vel tact⁹
L libidinis Circa materiā pñtis lcōnis q̄ est
tota de voluptate carnali. est notandū breuit.
q ipa est multiplr nociua. Naȝ ipa est effemi-
natiua vigoris potentie militaris. Accumu-
latia doloris et displicētie singularis. Offus-
catiua decoris et sapientie salutaris. Primo
est effemiatiua vigoris ꝛ potētie militaris In
cuius figurā Sampson dum dormiuit i sinu
Dalile: strenuitate solita extitit spoliat⁹. Iu-
dic. xvj. Persona quecūq dormit in sinu Da-
lile que se negligenter confert voluptuose vite
spoliat vigore fortitudinis. Vñ fingit Ouid.
xv. meth. de fonte salmatio. q talis erat virtut
q sexū abstulit viro. q̇ se balnearet in eo. Isto
mō euenit de voluptate Nā si hō militaris se
balneet in delitijs voluptatis. effemiabitur ꝛ
mollit ꝛ aīositatem amittit. Vñ narrat Va-
leri. li. j. q cornelius scipio missus in hispaniā
eo momēto quo castra intrauit: edixit vt oīa q̄
voluptatis cā cōperta erant. auferrētur ꝛ sub-
mouerent. vñ simul duo milia scortoꝝ legunt
abisse ab exercitu rhomanoꝝ. Et notādum q
nobilissimi pncipes q̇ nec bellis nec armis vi
ci potuerūt: p luxuriā ceciderūt. sic narrat vale.
li. ix. ca. j. de Hanibale duce carthaginēsi. quē
mulier q̄dam pditiose romanis tradidit occi
dendū. cāpana inq̇t luxuria sua inuictuȝ Ha-
nibalē armis suis illecebris amplexata vinciē
dū romano militi tradidit. Vñ fingit Ouid.
de arte amādi. li. ij. q mars q̇ deus est bellātiuȝ
capt⁹ est cū venere vxore vulcani inuisibilib⁹
cathenis ligat⁹ ꝛ oib⁹ dijs celestib⁹ in derisio-
nē oñsus ē Cui historie alludēs Vale. ad Ru
finū de vxore nō ducēda dicit sic. Mars qui ē
deus bellantiuȝ demeruit triūphoꝝ familiari
freq̄ntia in q̇bus expedit maxime pmpta stre
nuitas nil sibi metuēs a vulcano ligat⁹ est cū
venere iuisibilib⁹ cathenis sensibilib⁹ tñ. h āt
et ad applausuȝ satiroꝝ et derisuȝ celest curie
Vult dicere q vulcan⁹ fecit cathenas inuisi
biles et posuit eas in lecto veneris in q̇b⁹ duȝ
mars intrasset lectuȝ veneris: capt⁹ ꝛ detent⁹
donec tota celestis curia cū cōspexisset. Exem
plū de Holoferne Judith. xij. De talib⁹ dicit
Job. xxxvj. Morietr in tēpestate aīa coꝝ ꝛ vi-
D a coꝝ inter effemiatos. Scḋa voluptas est
accumulatiua doloꝝ vel meroris ꝛ displicētie
q2 naturalit post voluptatē seq̇tur displicētia

Vñ Boetius. iij. de ɔsola. psa. vij. Quid aūt
de corporis voluptatib⁹ loquar quaꝝ apparētia
q̇dē plena est anxietas. societatis vo penitētie
q̄ntos illos morbos q intollerabiles dolores
q̄si q̄ndam fructū nequitie fructiū solēt infer-
re corporib⁹. q̄rum mot⁹ q̇d habeat iocūditatis
ignoro. tristes vero eē voluptatū exit⁹. q̇squis
reminisci libidinū suaꝝ volet intelliget: q̄ si be
atos explicare. i. efficere pñt: nihil cause ē q̇n
pecudes q̇ȝ beate eē dicant. q̄ꝝ oīnis ad explē
dā corpalē lasciuiā festinat intētio. hec ille. Et
infra metro seq̄nti cōpat voluptatē api q̄ est i
eodē loco. pmo fundit mel sedēdo. ꝛ infigit a-
culeū recedēdo Vñ dicit. hȝ hoc ois voluptas
stimulis agit fruētes. apiūq par volātū Vbi
grata mella fugit et nimis tenaci ferit icta cor
da morsu Hec prudēt aduerterat. demostenes
ille phs famosus a quo tays solēnis meretrix
de corintho centū talenta petijt p vno cōcubi
tu. At ille in celū suspiciēs. ait. Nō emo tanti
penitere. i. pro tanto precio nō emo penitere.
qḋ tñ necessariuȝ foret si tua fruerer voluptate
In cui⁹ figurā fingit Ouidi⁹ meth. li. x. q vir
go q̄daȝ nōie mirrha pr̄is desiderauit incestū
et desideratū impetrauit adiuuāte nutrice. tā-
dem cū eēt pceptū. fugat a pr̄e ꝛ intātā tristiciā
icidit fletu q suspirijs et gemitib⁹ altata ɔuer
sa ē i arborē sui nois: q̄ adhuc guttas amaris-
simas q̄si lachrymas de se fundit: insignuȝ q
voluptatē illicitā corpis ppetu⁹ seq̇tur dolor
mētis Tertio voluptas carnal est offuscati
ua decoris ꝛ sapie salutaris. Hui⁹ exēplū hēmus
in Salomone rege q̇ femora sua incuruauit
mulierib⁹ ꝛ posuit maculā in glia sua. Cui hi-
storie Vale. ad Rufinū sic alludit. Sol hoim
Salomon. thesaur⁹ deliciaꝝ. dñi sapiētie sin-
gulare domiciliū crasso tenebraꝝ fuscat⁹ attra
mento. lucē aīe sue. odorē fame sue. glaȝ dom⁹
sue. amore mulieris amisit. ꝛ postremo incur-
uatus corā Baalym ꝛ eccliastico dono muta
tus est in mēbꝝ zabuli. id est ex concionatore
dei mutat⁹ est in membꝝ diaboli

Lectio XXII.

Opprimamus pau

pere iustū: ꝛ nō parcam⁹ vidue: nec
veterano: nec reuereamur canos mul
ti tpis. sit aūt fortitudo nr̄a lex iusticie Qḋ em̄
infirmū est inutile inuenit Posita inuitatio
ne per quā reprobi et puersi alliciūt ꝛ prouo-
cāt seipos ad pctā lasciuie corpalis. Hic poni
tur eoꝝ inuitatio q̇ se inuicē animant ꝛ inuitāt
ad pctā iniusticie fraternalis. Et circa h duo
fiūt Nā pmo loquūtur ipi generalit. Scḋo
crucifixores xpi spealiter. ibi. Circūueniam⁹.

Circa primū duo fiūt. Nā pmo se hortant
ad iustoꝝ oppressionē. Scḋo legē qua faciunt
statuūt ad sui defensionē. ibi. Sit āt fortitudo
A nr̄a Circa pmuȝ sciēdū. q q̄tuor generib⁹ ho
minū solēt hoīes parcere etiā valde mali. vicȝ
paupib⁹ pter ipotētiā. Justis pter inocentiā
Viduis pter clemētiā. Et senib⁹ pter reue
rētiā. Hec em̄ oia dictat rō natural ɔpassiōis
sed isti vilissimi hoīes cōtra tales intra se con
spirāt. Vñ dicunt Opprimam⁹ pauperē q̄tuȝ
ad pmuȝ. Justuȝ q̄tuȝ ad scḋm. Et nō pcam⁹
vidue. q̄tuȝ ad tertiuȝ Nec reuereamur canos
multi tpis. q̄tuȝ ad q̄rtuȝ. Sit autē fortitudo
nr̄a lex iusticie. Hoꝝ opposita docet tam rō q̄
scriptura Esa. j. Querite iudiciū subuenite op
presso iudicate pauperē. defēdite viduā. Quā
tū ad q̄rtū. Leuit. xix. Corā cano capite assur-
ge et honora psonā senis. vñ poeta Mag fuit
q̄ndā hoīs reuerētia cani Necq suo pcio ruga
senilis erat. Nō sic sensit. Ouid. de arte amā-
di q̇ dic. li. iij. de caluis. Turpe pecus mutiluȝ
turpis sine gramie cāpus. Et sine fronde fru-
tex ꝛ sine crine caput Vñ notandū q signā
ter in textu cōnectit pauperē ꝛ iustū. q2 raro i-
uenitur aliq̇s diues q̇n aliquo mō sit iniust⁹.
Vñ diligenter notandū an hec sit sentētia ho
minū modernoꝝ q̇ nec pauperib⁹ nec iust nec
viduis nec senib⁹ vllis pcūt. Amouēt a se ho-
mines mūdani viscera cōpassionis oīno ꝛ in-
duūt viscera crudelitatis vt nulli parcant de
cui⁹ dāno lucꝝ expectāt. Dic Ouid. xv. meth.
q est fluui⁹ q̇dam cui⁹ aqua bibita reddit vi-
scera bibētis saxea ꝛ q̇cq̇d intigit in illa aq̄ fit
lapideū. Vñ dicit Flumē hñt cicones qḋ po-
tū saxea reddit. Visceraq tactis inducit mar-
mora rebus. Fluui⁹ iste est cupiditas deordi-
nata diuitiaꝝ: cui⁹ affectōnes puant miscḋia.
caritate ꝛ pietate. Vtinā de talib⁹ verificaret
illḋ ezech. xxxvj. auferā cor lapideū ḋ carne vr̄a
ꝛ dabo vobis cor carneū. Cōsequēter ibi Sit
aūt fortitudo nr̄a. Statuūt illi iniqui legē ad
suam defensionē dicentes Si ɔtingat q obij
ciatur nobis ab alijs q facimus cōtra legē be
ne fiet. q2 sit loco legis fortitudo nr̄a. ita q oēs
nobis oppugnantes opprimam⁹ nec aliā legeȝ
habeamus q2 ois legista debet hr̄e colorē iusti
cie. Et iō subiūgūt. Qḋ em̄ infirmū est inutile
inuenit ad nrām. s. lasciuiā puocandā. Et no-
ta q illi q̇ nō sunt vtiles p obligatōnes ꝛ mu
nera ab istis maiorib⁹ cōiter opprimūtur quā-
tūcunq sint iusti. Isti autē q̇ sunt vtiles etiā si
sint iniusti supportant. Vñ nota q opprimunt
tyrāni per potentiā ꝛ p violentiā. Jac. ij. Nō
ne diuites opprimūt per potentiā. Opprimūt
aduocati p sapientiā. Exoḋ. j. Venite sapient

opprimamus eū. et Esa. x. Scribentes iniusti
cias scripserūt vt opprimerent in iudicio pau-
peres Opprimūt plati p negligentiā. iij. Reg.
B iij. Dormiens quippe oppressit eum. Dubi
tatio pōt esse. An liceat per potentiā opprime
re proximū. Videtur q sic. Licet predari ꝛ ra
pere ab hostibus. ergo licet eos opprimere
Cōsequentia patet: quia rapere ab aliquo sub
stantiā vñ viuit. hoc est eum opprimere. Añ-
cedens pꝫ p Ambro. li. suo de patriarchis. et
per cōem vsuȝ belloꝝ Preterea: infideles p-
ximi sunt. q2 oīnis homo proxim⁹ est fm illud
mandatū. Diliges proximū tuū. sed fm aug⁹.
in epl̄a ad Vincen. donatistā. Res inquit fal
so appellatis vr̄as. quas iuste possidetis. Et
fm legem terrenoꝝ regū amittere iussi estis. er
go ab infidelibus potest homo iuste rapere
Preterea: dñi et pncipes a subditis suis mul
ta violēter extorquēt. qḋ ad oppressionē perti
net. sed nō est credendū q tam nobiles errent
ergo est licitum Preterea: verberare hoīem
ptinet ad oppressioneȝ. sed hoc licet dominus
quia licet eos verberare seruos suos. ergo li-
cet homini opprimere hoīem. Ad oppositū
est illud. Leuit. xix. Non facias calūniam pro
ximo tuo Ad questionē dicendū q opprime
re est aliquē contra vires ꝛ volūtatem preme-
re. Hoc autē fieri potest dupliciter. Vno mō
fm ordinem iuris. sicut pater opprimit ꝛ vbe
rat filios suos q̇bus tenetur castigatōeȝ. Alio
modo contra ordinem iuris: sicut tyrāni opp
mūt subiectos. et hoc est proprie oppmere ali
quem contra ordinē iuris. debilitare vel in re
bus vel in psona. ꝛ hoc quia est cōtra charita-
tem ē illicitū Ad primū qḋ est de hostib⁹ aut
est iustū bellū aut iniustū. si ē iustū. ea q̄ p bellū
acquirūtur. coꝝ efficiūtur nec ad restitutōem
tenent. Ad scḋm dicendū. q bona infideliū
nō licet puatis auferre. secus est de his q̄ pub
lica auctoritate fungūtur. subdūtur em̄ legib⁹
principū terrenoꝝ Ad tertiū dicendū. q vel
principes extorquēt quod ē necessariū reipub
lice defendende. ꝛ tūc licet subditi iniuste sol-
uant ipi nō sunt in periculo. Aut extorquent
qḋ nō est necessariū. tūc sunt oppressores ꝛ ra-
ptores. quia remota iusticia magna regna nō
sunt nisi magna latrocinia. sicut dicit Augu-
stinus. iiij. de ciuitate dei. Vnde ad restitutio
nem. tenentur. hoc caueant confessores domi
norū. quia longe aliter ꝛ aliud est loqui de re-
gibus. et de dñis istis paruis Ad quartum
dicendum. q nulli licet aliquem verberare ni
si sit eius iurisdictōni subditus vt eum instru
at. sed fm leges licet eum instrui. et si deficiat
licet eum per verberatōem ad legem reducere

C et idē de filio pōt pater. De paupertate est
sciendū ꝙ triplex in hoībus repitur pauptas
Est em̄ pauptas egestatis, pauptas honesta-
tis, et pauptas vanitatis. Prima miserabilis
quia volūtati cōtraria. Scđa ꝯmendabilis,
quia virtuosa et volūtaria. Tertia est vitupe-
rabilis et nulli necessaria, et talis fuit pauper
tas quorūdam phoꝝ tpe Joānis euāgeliste q̇
ꝓ vana gl'a mūdi gēmas p̄ciosas fregerūt in si
gnū mūdani ꝯtēptus, sed de his nō plus mō.
Primā pauptatē que vocatur egestas: susti
nent isti qui inuolūtarie sunt paupes, q̇ si pos
sent libenter hērent diuitias. isti deū accusant
de iniq̄tate, pⁱmū de tenacitate, fortunā suaꝫ
de infelicitate, ꝛ hi sunt pleni murmuratiōibꝫ
furtis et mēdacijs, ꝛ licet viciosi sint vt pluri-
mū, tn̄ plū est coꝝ defectibꝫ subuenire. Un̄ ps
Btūs qui intelligit sup egenū et pauperēꝫ, et
Glo. Hiero. sup illud Eccl. xij. Da misericor-
diā et ne suscipias pctōrē. Dicit sic. Qui indi-
gēti misc̄diaꝫ tribuit nec ꝓ delicto spreuit: mi-
sericordiā vere facit Natura em̄ respiciēda ē ꝛ
nō psona, q̇ em̄ indigenti dat pctōri, nō qꝛ pec
cator ē sed qꝛ hō ē, nō pctōrē sꝫ iustū nutrit. qꝛ
nō delictū diligit sꝫ naturā. Scđa est paup
tas honestatis ꝛ est volūtarie assumpta ꝓpter
xp̄m qua nō solū hō sollicitudinē seculi dese-
rit imo indigētijs multis se exponit. Et isti tri
plicē securitatē hn̄t. Nā sunt xp̄o similiores ī
cōuersatōne, validiores in tēptatōne, beatōres
in remūeratōne. Aug⁹. de ecclīasticis dogma
tibus. Bonū est pauperibꝫ facultates cum di
spēsationibꝫ errogare. melius est ꝓ intentione
sequēdi xp̄m in simul donare et absolutū solli
citudine egere cū christo. Sꝫ Bern̄. v. floꝝ. iij
Sūt qui pauperes esse volunt eo tamē pacto
vt nihil eis desit, ꝛ sic diligunt paupertatē vt
nullam patiātur inopiam. Sūt igitur volun
tarij pauperes christo similiores in cōuersatō
ne quia ipe realiter ꝛ effectualiter effectus est
paup ꝓ nob. Paup nascēdo. viuēdo. docēdo.
moriēdo In cui⁹ psona dic. ps. Paup ego suꝫ
ꝛ in laboribꝫ a iuuētute mea. Un̄ isti pn̄t dice
re xp̄o. Dn̄e si decepti sum⁹: tu decepisti nos.
sic viuēdo, sic docēdo. Uenit ad suscipiēdā pau
pertatē hoībus odiosaꝫ vt eaꝫ nobis redderet
grōsaꝫ, dicēs illud. Math. xix. Si vis pfect⁹
esse vade et vende oīa que habes ꝛ da paupe-
ribus: ꝛ veni sequere me Scđo sunt paupe
res validiores in tēptatione. Si duo homies
ad inuicēꝫ colluctētur, et alter sit totus sarcit⁹
pānis. alius nud⁹, ille q̇ est nud⁹ hn̄ fortassis
hꝫ verecūdiaꝫ. sed tn̄ habilior ē ad luctā. nā nō
hꝫ in se vn̄ a socio teneat. Uita nr̄a colluctatō
est cū diabolo, ad Eph. vj. Non est nob collu
ctatio aduersus carnē ꝛ sanguinē tantū. sꝫ ad-
uersus principes et ptātes ꝛ rectores tenebra
rū haꝝ. Ipe aūt qui de diuitijs nō curat ē nu
dus, diuites aūt vestiti sunt ex omī pte, ꝛ ideo
diabolus pōt eos tenere ex omī pte ꝛ ꝓsterne
re in tēptatōe. Paupes aūt q̇a nudi sunt: iō e-
uadūt. Un̄ Greg⁹. Nudi cū nudo luctari de-
bemus. Facilius em̄ ad terrā trahit. q̇ hꝫ in se
vn̄ teneat. Serpēs sicut dicit mgr̄ in historijs
hoīem nudū fugit, ꝛ insilit in vestitū. Sic dia
bolus q̇ est serpēs antiqu⁹, paupes fugit, ī di-
uites insilit. qꝛ q̇ volūt diuites fieri incidūt in
tēptatōēꝫ ꝛ ī laqueū diaboli. j. Thymo. vj. Et
Eccl. xxx. Melior ē paup fortis q̄ꝫ diues im-
becillis et flagellatus malicia. Tertio sunt D
paupes beatiores in remūeratione. Erūt em̄
iudicis assessores in iudicio Math. xix. In re
surrectōne vel regeneratōe cū sederit fili⁹ hōis
in sede maiestatis sue: sedebitis ꝛ vos iudicā-
tes. Et Job. xxxvj. Judiciū paupibꝫ tribuet
Nota ꝙ sunt tria genera hoīm. q̇ licet nihil
habeāt tn̄ nō reputanť paupes. sꝫ electi ꝛ vo-
cati ad magnā dignitatē. Habētes in deposi- |||
to securas diuitias et thesauꝝ. Et heredes ma
gnoꝝ. Et hec tria inueniūtur in paupibus spū
Un̄ Jac. ij. Nōne paupes elegit ds in h̄ mū
do. Ecce pⁱmū, diuites in fide. Ecce scđm. et
heredes regni Ecce tertiū. Un̄ pauptas volū
taria cōfert mūdiciā, noticiā, et leticiā. De pri
mo Sene. et ob hoc maxime amāda est paup
tas, qꝛ ex quo amet oñdit. Quippe nō habꝫ ad
ulationē comitē sibi fortunā ꝛ nō psonaꝫ amā
tem: qꝛ ista respicit. Hiero. in epl'a. Pauperes
dei sunt q̇ mūdana supbia derelicta, humilitati
se p oīa tradiderūt. Naꝫ et paup si supbiat: nō
est dei paup, ꝛ locuples si humilitatem diligat:
nō est seculi diues. Uolūtates em̄ taliū sunt ī
spiciende nō noīa. Hec Cassioď. sup illud. ps
Edent paupes et saturabūtur. Un̄ hyero. in
epl'a. Difficilius arrogātia q̄ꝫ auro vel gēmis
carem⁹. His em̄ abiectis, interdū gloriosi sor-
dibꝫ tumem⁹ ꝛ venerabilē pauptatē populari
auro offerim⁹. Plus est animū q̄ꝫ cultū depo
suisse. Hec ille. Cōfert ergo volūtaria pauper
tas noticiā leticiam et mūdiciam Tertia est
pauptas vanitatis. Et talis fuit quorūdā phi
losophoꝝ tēpore ioānis euāgeliste, qui pro va
na gloria mūdi gēmas p̄ciosas fregerūt in si-
gnum mūdani contēptus

Lectio XXIII.

c Circūueniamus ergo iustū: qm̄ inutilis ē nob ꝛ cō
trarius ē opibus nr̄is, ꝛ impro-
perat nobis pctā legis, ꝛ diffamat in nos pctā
disciplinę nr̄e. Promittit se sciam dei hr̄e, ꝛ fi-
lium dei se noīat. Postq̄ꝫ spūssanct⁹ posuit
verba reproboꝝ cōspirantiū ꝯtra iustos ī ge-
nerali. Hic ponit verba iudeoꝝ reproboꝝ cō-
spirantiū cōtra xp̄m in spēali. Et circa h̄ duo
fiūt. Primo tractant de xp̄o decipiendo. Se-
cūdo de eodē occidendo. ibi. Uideam⁹. Circa
primū duo fiūt. Nam p̄mo cōspirāt ad circū-
ueniendū. Secūdo inducūt causam quare h̄
A est faciendū. ibi. Qm̄ inutilis est Dicūt ergo
primo p modūꝫ cōclusionis Circūueniamus
ergo iustūꝫ antonomatice. i. xp̄m. Ista cōspira
tio adimpleta fuit Johis. xj. Collegerūt prin-
cipes ꝛ pharisei cōciliū ꝛ dicebant: quia h̄ hō
multa signa facit. q̇d facimus. Si dimittim⁹
eum ꝛc̄. Cōsequēter inducūt causam hui⁹ cir-
cūuentionis faciende: ꝛ accusant xp̄m de mul
tis Proponūt em̄ cōtra eum duodeci accu-
satiōes, videlicet de infructuosa opatione. Et
de maliciosa pturbatione. De īproperosa intē
tione. Et de iniuriosa diffamatōne. De ambi
ciosa p̄sumptiōe. Et supstitiosa blasphematō
ne. De secreti reuelatōne. Et de discordi ꝯuer
satione. De crimiali pulpensione vel irrisione
De partiali diuisione. De p̄iudiciali cōparati
one. Et de supnaturali vsurpatōne. De istꝭ ar
ticulis sex ponūtur in textu isto. Quoꝝ p̄muꝫ
est de infructuosa opatōne: quod notatur vbi
dicūt. qm̄ inutilis est nobis. Arbor que inu-
tilis et infructuosa est meretur excidi. Luc. iij.
Omīs arbor que nō facit fructū bonū excideť
Eodē modo ē de ciuilitate hūana ꝙ nullus o-
ciosus debet admitti in republica. sicut docēt
oīes legislatores, nam rō etiam hoc suadet q̇
vnicuiq̄ꝫ rei ꝓpriam actōnēꝫ assignat ꝛ tribuit
Ita qui negat ꝓprias actōnes vel opationes
negat a rebus proprias essentiae, sicut docet
Auerrois. ix. metha. Cōmento. vij. Sed ipse
xp̄us est ociosus in vita ꝛ nullū fructū reipub
lice affert, ergo iustū est ꝛ licituꝫ per quācunq̄ꝫ
viā eū circūuenire ꝛ destruere. Hec est coꝝ pri
ma accusatio. Sꝫ isti accusatōni dicendū est.
ꝙ falsuꝫ accipit vel assumit. Xp̄us em̄ fuit lux
mūdi Joh. viij. Ego suꝫ lux mūdi. Xp̄s fuit li
gnū vite afferēs fruct⁹ duodecim p singulos
menses Apoc. xxij. i. docens ꝛ informans duo
decim aplos rectā fidem ꝯtinue. Nihil autēꝫ
est vtilius mōo q̄ꝫ lux que totū mōm illumiat
et viuificat. ꝙ autē inutilis eis fuit: culpa eoꝝ
fuit q̇ se per odiū a xp̄i lumie diuiserūt. j. Joh.
ij. Qui odit fratrē suū in tenebris est ꝛ in tene-
bris ambulat Secūda accusatio fuit de ma
liciosa pturbatōne. Et arguūt sic. Bonum to
tius ciuilitatis hūane ē pax, ergo qui pturbat
pacem cōitatis. dignus ē de illa cōitate expel
li. sed iste est perturbator pacis cōis oīm, ergo
iustum est eū de ciuilitate cōi expelli Et hec ac
cusatio notatur cum dicit. Cōtrarius est ope-
ribus nostris. Et ista accusatio de pturbatiōe
pacis: potissime debet mouere p̄ncipem, regē.
et imperatorem, ꝛ generaliter quēlibet reipubli
ce rectorē, quia finis opationis p̄ncipis ē pax
subditoꝝ Un̄ Cassioď. variaꝝ formaꝝ epl'a. ij
Decet regalis apicis curam generalit' custodi
re cōcordiam: qm̄ ad laudem regnantis trahi
tur, si ab hoībus pax amet, quid est em̄ quod
p̄ncipē melius p̄dicet q̄ꝫ q̇etus pp'ls, cōsors se
natus, ꝛ tota respublica moꝝ honestate vesti-
ta. Hec ille. Sed ad hāc accusationē rn̄dēdū
est, ꝙ xp̄s fuit summ⁹ amator pacis: qꝛ pacem
ꝓmulgauit nascendo. Luc. ij. In terra pax ho
minibꝫ bone volūtatis. Pacem p̄dicauit docē
do. Luc. x. In quācūq̄ꝫ domū intraueritis pri
mū dicite: pax huic domui. Pacē legauit testa
mētū ꝯdēdo dicēs. Pacē relinq̇ vobis: pacēꝫ
meā do vob. Joh. xiiij. Sꝫ qꝛ pax v̄a ē ꝯcordi
am hr̄e cū bonis moribꝫ ꝛ litigare cū vitijs. ſꝫ
Cassioď. sup illud ps. Fact⁹ est ī pace loc⁹ ei⁹.
et cū ipi habuerūt mores pessimos necessariū
fuit ꝙ vel eis ꝯrius fuit, vel ꝯformit' cum eis
malus, pacē em̄ malā nullus debet fouere. nā
phie maxime ꝓpositūꝫ est pessimis displicere.
Boetius. j. de cōsola. prosa. iij, ergo culpa ꝯtrie
tis ex coꝝ culpa causabať Tertia accusatio B
est de improperiosa cōtentione, ꝛ formať sic.
Improꝑare alicui peccatū suū vitiosum est ꝛ
pacis pturbatiuū, sed hoc xp̄s facit nobis, er-
go debet extirpari. Hec accusatio notať in his
verbis. Et improperat nobis pctā legis. Oc-
casio hui⁹ accusatōnis pōt haberi, qꝛ xp̄s di-
xit Joh. vij. Nōne moyses dedit vobis legē ꝛ
nemo ex vobis facit legē. Sꝫ ad h̄ dicēdū est.
ꝙ caret scrupulo societatis occulte: q̇ manife-
sto facinori nō desinit obuiare. Manifestū au
tē fuit facin⁹ eoꝝ: ꝛ inde merito debuit eos in-
crepare. sed qꝛ obseq̇um amicos: ꝛ v̄itas odiū
parit: iō factus ē accusantibꝫ odiosus Quar
ta accusatio ē de iniuriosa diffamatōne: ꝛ hoc
spēaliter in doctrina. Et formať sic. q̇cunq̄ꝫ in
docendo seducit vel abducit homies a bonis
moribꝫ publice vel occulte: dignus est expelli
de cōmunitate ꝛ destrui, ꝛ quicūq̄ꝫ imponit a-
licui nisi probet, dignus est pena talionis: sed
christus publice dixit ꝙ nos iudei falsa ꝛ fri-
uola docem⁹ et legem dissoluim⁹ et hoc nō p-
bat, ergo dignus est a nostra ꝯmunitate exter
minari. Materia hui⁹ accusatōnis accipitur
de verbo saluatoris. Math. xv. Irritum feci
stis mandatū dei propter traditōnes vestras
Et notatur accusatio ī his v̄bis. Et diffamat

in nos pctā discipline nostre Sed ad id respō
dendū est.ꝙ falsis informatōnib⁹ resistenduȝ
est ⁊ ꝑcipue a veris.sed xp̄s fuit magister ve/
rax sicut ipi ꝓbibuerūt testioniū. Math.xxij.
Magister scimus quia verax es ⁊ viaȝ dei in
ꝟitate doces:ſȝ amico socrate.⁊ amica verita/
te.sanctū est ꝑhonorare veritatē.ideo cū chri/
stus esset ipa veritas.iustū fuit eos redargue/
re de falsitate doctrine.nec fuit diffamatio.qꝛ
falsa eoꝝ doctrina fuit notoria.Vñ ipi se dif/
famauerūt Quinta est accusatio de ambicio
sa ꝑsumptōne ⁊ accusant eū sic Quicūqꝫ sibi e/
qualitatē sciencie dei arrogat:quasi pctm̄ ꝑmi
parentis replicat.christus aūt hoc fecit.qꝛ di/
xit Joh.vij.A meipo nō veni.ſȝ verax est qui
misit me quē vos nescitis ego aūt scio euȝ.⁊ q̇
scit eū ꝑfecte est eq̄lis ei in scia. Hinc dicendū
est ꝙ nō fuit ꝑsumptio.sed huilis notificatio
⁊ per experimēta ꝓbatio.ſm illud Johis.xvj.
Nūc scimus qꝛ scis oīa et nō est tibi opus vt
quis te interroget.Hec accusatio notaꝛ cū di/
cunt.ꝑmittit se scienciā dei habere.id ē iactat
E se scientiā dei habere Sexta accusatio ē de
suꝑsticiosa accusatōe ⁊ formaꝛ sic. Quicūqꝫ di
cit se filiū dei naturaleȝ ⁊ exigit sibi cultū fieri
suꝑsticiosuȝ ⁊ etiam blasphemat deū.Sed de
blasphemo scribiꝛ.xxiiij.Leuit. Quicūqꝫ blas/
phemauerit nomē domini morte moriaꝛ.⁊ h̄
fecit xp̄s Joh.v.Vos dicitis qꝛ blasphemo:
qꝛ dixi filius dei sum.Sȝ hec accusatio refel/
litur qꝛ nō fuit blasphemia sed vera āñūciatio
sicut oꝑa manifestauerūt ⁊ ꝓbauerūt cecos il/
luminādo.mortuos suscitando.leprosos mū/
dando.⁊ oēs infirmos curando.qd̄ ꝯuenit so
li deo Unde math.xxvij.cōpunctus centurio
dixit ita.Uere filius dei erat iste.Hec accusa/
tio notatur in lr̄a cum dī.filium dei se nomiat
Licet oēs xp̄iani filij dei noienꝛ ⁊ sunt.j.Joh.
iij. Uidete qualē charitatē dedit nobis pater
vt filij dei nōiemur ⁊ simus.⁊ Johis.j.Dedit
eis potestatē filios dei fieri. Vñ viri ecclesia/
stici et aiarū curati dicūtur filij dei signāter cō
putati.Sap̄.vj. Cōputati sunt inter filios dī
et inter sanctos sors illoꝝ est.qꝛ filij patri assi
milantur.qꝛ ſm Aug⁹.filius dī quia fit vt ille
Deus aūt imutabilis in potētia. Ineffabilis
in sapientia.indicibilis in clemētia.Debet igi
tur in eis apparere patris potentia.per carnis
mortificatōeȝ. Filij sapiētia ꝑ sanctam infor/
mationē.Et spūssancti clemētia ꝑ iniuriarum
remissionē De ꝑmo diciꝛ.j. Machab.iij.Ac
cingimini ⁊ estote filij potentes.Accingimini
per cōtinentiā carnalis voluptatis.Que acci
ctura quatuor zonas habet iuxta quatuor exē
pla in scriptura.Vnā ad pectus.aliā ad ven/
trem.vnā ad renes.et vnā ad lūbos.Ad pect⁹
dicitur zona aurea.Ad ventrē zona linea. Ad
renes zona funea.Et ad lūbos zona pellicea.
Zona aurea est mūdicia mētalis puritatis.et
hec debet poni ad pectus cōtra imūdas cogi/
tationes.Zona linea est ꝑparcia nimie suꝑflui
tatis ⁊ hec debet poni ad ventrē cōtra super/
fluas cōmesationes.Zona funea est penitētia
rigida et austera ⁊ hec debet poni ad renes cō
tra libidinis titillatōnes.Et zona pellicea est
reminiscentia nostre mortalitatis:⁊ hec debet
poni ad lumbos contra voluptatis delcātio/
nes De ꝑma zona diciꝛ Apoc.j.de Johe q̇
vidit personā similē filio hois vestitū podere
precinctū ad māmillas zona aurea.De secun/
da Johis.xiij.Christus ꝑcinxit se lintheo ⁊ ce
pit lauare pedes discipulorū. De tertia Job.
xij.Balteū regum dissoluit ⁊ ꝑcinxit fune re/
nes eoꝝ.De quarta Math.iij.Joānes habe
bat zonam pelliceā circa lumbos suos. Qui
autē sic sunt accincti:possunt esse filij dei potē
tes per carnis mortificatōem. Referūt fabu D
le ⁊ scribitur in lib.epl'arū Ouidij ep'la penul/
tima de hercule ex alcmena nato. Juno vxor
iouis voluit herculem interficere.Et misit ad
pueꝝ iacentē in cunis duas angues vt puerū
interfecissent q̇ eas manib⁹ cōstrictas occidit:
⁊ in h̄ cōpertū est ipm esse filiū iouis. Hercu/
les ē quilibet lr̄atus qui nascitur spūali gene
ratōne generosus qñ cura sibi cōmittiꝛ aiarū
sic em̄ pōt hō nasci cū sit senex.Joh.iij. Nutri
tur delicate ⁊ poniꝛ in cunis qñ vestiꝛ delicijs
diuitijs decimis ⁊ oblatōnib⁹ eccl'iasticis de/
bitis primonio crucifixi.sed q̇d euenit.forte dū
esset pauꝑ scholaris.vixit satis caste et sat' du
re.Jam aūt est in cunis:vestiꝛ mollib⁹ ⁊ epula
tur quotidie splendide.statim iuno.i.sensuali
tas:duas angues mittit vt sic occidaꝛ fili⁹ iste
iouis:videlicet ꝑ gulaȝ ⁊ luxuriā.qꝛ statim ex
delicijs ⁊ honorib⁹ carnis tēptatōnes oriūtur
Sed si vellet ostēdere ꝙ sit filius iouis.mani
bus.i.potenti custodia ⁊ resistentia rōnis ⁊ vo
lūtatis.angues tēptatōnis occidit:⁊ sic se filiū
iouis.id est xp̄i ostendit.vt dicere possit de eo
xp̄s Illud Math.iij.Hic est filius meus di
lectus in quo mihi cōplacui. Sȝ reuera timē
dum est:ꝙ de istis filijs conq̄ritur xp̄s dicens
illud Esa.j.Filios enutriui ⁊ exaltaui:ipi aūt
spreuerūt me.Qui em̄ deberēt eē filij xp̄i:sunt
hostes xp̄i.⁊ q̇ deberēt eē filij dei potētes:sunt
totaliꝛ imbecilles.Viuūt pōpis ⁊ vanitatib⁹
in delicijs ⁊ voluptatib⁹:⁊ carni sue succūbūt.
nec contra eā:sed cōtra xp̄m pugnant.De q̇b⁹
loq̇tur Bernard⁹ suꝑ cantica sermo.xxxiij.et
ad clerū in rhemensi cōcilio.Ministri inquit

xp̄i sunt ⁊ seruiūt antixp̄o.honorati incedunt
de bonis dñi.cui honorē nō deferūt.inde ē eis
quē quotidie vides.meretricius nitor.histrio
nicus habitus.regius apparatus.inde auꝝ in
frenis et sellis in calcarib⁹.plus calcaria q̄ȝ al
taria fulgēt.Iñ mense splēdide cibis ⁊ ciphis
inde ꝯmesatōnes et ebrietates.inde cithara ⁊
lira.inde redūdantia torcularia ⁊ ꝓmptuaria
plena eructantia ex hoc in illud. Pro hmōi
volunt esse ⁊ sunt eccl'arū.Propositi.Decani.
Archidiani.et Episcopi.Hec ille contra istos
malos filios loq̇tur in eodem sic dicēs. Olim
predictū est et nūc tp̄s adimpletōnis aduenit.
Ecce i pace amaritudo mea amarissima.Ama
ra prius in nece martyrū.Amarior post in cō/
flictu hereticoꝝ.amarissima nūc in moribus
domesticoꝝ. Nūc fugare.nūc fugere eos pōt.
ita inualuerūt et multiplicati sunt supra nūe/
rum.intestinalis ⁊ insanabilis est plaga ec/
clesie.⁊ ita in pace eius amaritudo eius ama/
rissima.Sed in qua pace.Pax et non est pax
Pax a paganis.pax ab hereticis.sed nō pax ꝑ
fecto a filijs.Vox plangentis eccl'e in tꝑe isto
Filios enutriui ⁊c.spreuerūt ⁊ maculauerūt.
A turpi vita.a turpi questu.a turpi cōmertio:
a negocio deniqꝫ ꝑambulante in tenebris.su
perest vt iā de medio fiat demoniū meridianū
Hec ille.Isti mali filij nō sunt filij dei nō sūt
potentes accincti.sed imbecilles ⁊ debiles et
filij sue carnis ad Rhoma.ix. Nō qui filij car
nis hi filij dei sunt.sed qui filij promissionis.
Cant.j.Filij matris mee pugnauerūt contra
me. Nō vos sic carissimi.sed appareat in vob
potētia pr̄is nr̄i.ad Eph.v.Estote imitatores
dei sicut filij carissimi. Scd̄o debet in istis
filijs.i.ꝑsonis eccl'iasticis apparere filij sapien
tia ꝑ sanctā informatōeȝ.eis em̄ diciꝛ.j.Thes/
sa.v. Omēs vos filij lucis estis et filij dei.Ex
quo susceperūt docendi officiū.illumiare de/
bent luce sapiētie corda subiectoꝝ. Sed reue
ra timendū est.ꝙ de filijs istis iam verificatur
qd̄ de filijs Heli legitur.j.Reg'.ij.Porro filij
heli filij belial. Nescientes dñm neqꝫ officiuȝ
sacerdotuȝ ad populū.q̇ tn̄ lucis claritate lu/
cere deberēt.vt dī ad Eph.v.Ut filij luc' am
bulate Tertio debet in eis apparere spūssan/
cti clemētia ꝑ iniuriaꝝ remissionē.⁊ hoc ē ma/
xime ꝓpriū ꝑ qd̄ filij xp̄i discerni pñt. Nā chri/
sto ꝓprium ē misereri.Et iō nobis dī Luc.vj.
Eritis filij altissimi qꝛ ipe benignus est suꝑ in
gratos et malos.Estote ergo misericordes sic
et pater vester misericors est

Lectio XXIIII

Factus est nobis i

traductōem cogitationū nostraꝝ:grauis ē no
bis etiam ad videndū.qm̄ dissimilis est alijs
vita illius ⁊ imutate sunt vie illius Propo
sitis in textu ꝑcedenti sex accusatōnes iudeoꝝ
contra xp̄m In isto textu addūtur due alie cō
tra eundē.Et ſm hoc lr̄a ista diuiditur i duas
partes.Nā primo accusant xp̄m de secreti re
uelatōne.Scd̄o de discordi cōuersatōne.ibi.
Grauis est nobis. Accusant ergo ꝑmo sic. A
Ille qui occulta consilia reuelat ꝓdiciosus est
et fraudulētus ſm illud Prouer.ij.Qui am/
bulat fraudulēter reuelat arcana.sed oīs ꝓdi/
ciosus et fraudulētus:est a cōitate extirpādus
talis aūt est xp̄s.ergo ⁊c.Causaȝ et materiam
huius accusatōnis acceperūt Math.ix.Cuȝ
vidisset iesus cogitatōnes eoꝝ dixit.Ut quid
cogitatis mala in cordib⁹ vestris.Et loqueba
tur iudeis murmurātibus de hoc ꝙ paralitī/
co pctā dimisit.sed fatue excecati fuerūt.Ex h̄
em̄ cōclusisse debebant ꝙ veraciter fuit ds̄ q̇
solus cogitatōnes hoim videre pōt.In ps̄.
Dñs scit cogitatōnes hoim.qm̄ vane sūt.Ar
guūt autē cōtra xp̄m sic.Maxima secreta ho/
minis sunt cogitatōes.Et iō q̇ reuelat cogita
tiones hoim:maxie eos cōfundit.⁊ est nociu⁹
in cōitate.ergo licet illū ꝑ circūuctionē destruere.
Hec accusatio poniꝛ in his verbis. Fact⁹ est
nobis i traductiōeȝ.i.ꝓpalatōeȝ ſm Grecismū
Est em̄ traducere ſm Grec'.exēplare vel ꝓpa/
lare qd̄ fuit occultū.et cedit ad dehonestatio/
nē alicui⁹.⁊ sic accipiꝛ traducere. Math.j.Jo
seph autē cum eēt iustus ⁊ nollet eā traducere
voluit occulte dimittere eā.Traducere idē est
ꝙ ꝓpalare ad dehonestatē ꝟginis coram iudi
ce Scd̄a accusatio est de discordi cōuersatō
ne.Et formatur sic. Quicūqꝫ studet singulari
vite et dissimili alioꝝ cōiter viuentiū.videtur
esse scismaticus in re publica.qꝛ recedit a com
muni vnitate ⁊ cōformitate.sed talis ē iste xp̄s
ergo est scismaticus in republica.qꝛ recedit a
cōmuni vnitate.Et hñs etiam discordē ꝯuer
sationē ab alijs.talis est periculosus in repub
lica.ergo ⁊c.Ad istam accusatōem dd̄m.cōce/
dēdo ꝙ fuit dissimilis eis.quia ipi fuerūt ma
li.Dissimilis fuit quia sine pctō conceptus et
nat⁹.sine pctō sꝑ ꝯuersat⁹. Vñ malis fuit dis
similis et bonis fuit similis.Hec accusatō no
tatur i his ꝟbis. Grauis est nob ad videndū.
qm̄ dissil'is est alijs vita illius ⁊ imutate sunt
vie illius.i.variate sunt a nob vie.i.opera eius
Iste modus loquēdi ondit eos fuisse valde i/
uidos. Nō dicunt qꝛ grauis fuit eis ad cōui/
uendū vel cōuescendū vel ad viuendū sub eo
vel ad eum audiendū. Sȝ grauius fuit eis ad
videndū.Uisus em̄ est de sensibilib⁹ q̇ magis

in nos pctā discipline nostre Sed ad id respō
dendū est.ꝙ falsis informatōnibꝫ resistenduꝫ
est ꝛ pcipue a veris.sed xp̄s fuit magister ve-
rax sicut ipi phibuerūt testioniū. Math.xxij.
Magister scimus quia verax es ꝛ viaꝫ dei in
veritate doces:ſꝫ amico socrate.ꝛ amica verita-
te.sanctū est phonorare veritatē.ideo cū chri-
stus esset ipa veritas.iustū fuit eos redargue-
re de falsitate doctrine.nec fuit diffamatio.qꝛ
falsa eoꝝ doctrina fuit notoria. Vñ ipi se dif-
famauerūt Quinta est accusatio de ambicio
sa psumptōne ꝛ accusant eū sic Quicūqꝫ sibi e-
qualitatē sciencie dei arrogat:quasi pctm̄ pmi
parentis replicat.christus aūt hoc fecit.qꝛ di-
xit Joh.vij. A meipo nō veni.ſꝫ verax est qui
misit me quē vos nescitis ego aūt scio euꝫ.ꝛ q̇
scit eū pfecte est eq̄lis ei in scia. Hinc dicendū
est ꝙ nō fuit psumptio.sed huilis notificatio
ꝛ per experimēta pbatio.ſm illud Johis.xvj.
Nūc scimus qꝛ scis oīa et nō est tibi opus vt
quis te interroget. Hec accusatio notaꝛ cū di-
cunt.pmittit se scientiā dei habere.id ē iactat
E se scientiā dei habere Sexta accusatio ē de
supsticiosa accusatōe ꝛ formaꝛ sic. Quicūqꝫ di
cit se filiū dei naturaleꝫ ꝛ exigit sibi cultū fieri
supsticiosuꝫ ꝛ etiam blasphemat deū. Sed de
blasphemo scribiꝛ.xxiiij. Leuit. Quicūqꝫ blas-
phemauerit nomē domini morte moriaꝛ.ꝛ h̄
fecit xp̄s Joh.v. Vos dicitis qꝛ blasphemo:
qꝛ dixi filius dei sum. Sꝫ hec accusatio refel-
litur qꝛ nō fuit blasphemia sed vera āñūciatio
sicut opa manifestauerūt ꝛ pbauerūt cecos il-
luminādo.mortuos suscitando.leprosos mū-
dando.ꝛ oēs infirmos curando.qd̄ ꝯuenit so
li deo Unde math.xxvij.cōpunctus centurio
dixit ita. Vere filius dei erat iste. Hec accusa-
tio notatur in lr̄a cum dī.filium dei se nomiat
Licet oēs xp̄iani filij dei noienꝛ ꝛ sunt.j. Joh.
iij. Videte qualē charitatē dedit nobis pater
vt filij dei nōiemur ꝛ simus.ꝛ Johis.j. Dedit
eis potestatē filios dei fieri. Vñ viri ecclesia-
stici et aīarū curati dicūtur filij dei signāter cō
putati. Sap̄.vj. Cōputati sunt inter filios dī
et inter sanctos sors illoꝝ est.qꝛ filij patri assi
milantur.qꝛ ſm Aug⁹.filius dī quia fit vt ille
Deus aūt imutabilis in potētia. Ineffabilis
in sapientia.indicibilis in clemētia. Debet igi
tur in eis apparere patris potentia.per carnis
mortificatōeꝫ. Filij sapiētia p sanctam infor-
mationē. Et spūssancti clemētia p iniuriarum
remissionē De pmo dicit.j. Machab.iij. Ac
cingimini ꝛ estote filij potentes. Accingimini
per cōtinentiā carnalis voluptatis. Que acci
ctura quatuor zonas habet iuxta quatuor exē
pla in scriptura. Unā ad pectus.aliā ad ven-
trem.vnā ad renes.et vnā ad lūbos. Ad pect⁹
dicitur zona aurea. Ad ventrē zona linea. Ad
renes zona funea. Et ad lūbos zona pellicea.
Zona aurea est mūdicia mētalis puritatis.et
hec debet poni ad pectus cōtra imūdas cogi-
tationes. Zona linea est xpantia nimie supflui
tatis ꝛ hec debet poni ad ventrē cōtra super-
fluas cōmesationes. Zona funea est penitētia
rigida et austera ꝛ hec debet poni ad renes cō
tra libidinis titillatōnes. Et zona pellicea est
reminiscentia nostre mortalitatis:ꝛ hec debet
poni ad lumbos contra voluptatis delcātio-
nes De pma zona dicit Apoc̄.j. de Johe q̇
vidit personā similē filio hois vestitū podere
precinctū ad mamillas zona aurea. De secun-
da Johis.xiij. Christus pcinxit se lintheo ꝛ ce
pit lauare pedes discipuloꝝ. De tertia Job.
xij. Balteū regum dissoluit ꝛ pcinxit fune re-
nes eoꝝ. De quarta Math.iij. Joānes habe
bat zonam pelliceā circa lumbos suos. Qui
autē sic sunt accincti:possunt esse filij dei potē
tes per carnis mortificatōem. Referūt fabu D
le ꝛ scribitur in lib. eplarū Ouidij epl'a penul-
tima de hercule ex alcmena nato. Juno vxor
iouis voluit herculem interficere. Et misit ad
pueꝝ iacentē in cunis duas angues vt puerū
interfecissent q̇ eas manibꝫ cōstrictas occidit:
ꝛ in h̄ cōpertū est ipm esse filiū iouis. Hercu-
les ē quilibet lr̄atus qui nascitur spūali gene
ratōne generosus qñ cura sibi cōmittiꝛ aīarū
sic eñ pōt hō nasci cū sit senex. Joh.iij. Nutri
tur delicate ꝛ poniꝛ in cunis qñ vestiꝛ delicijs
diuitijs decimis ꝛ oblatōnibꝫ eccl'iasticis de-
bitis primonio crucifixi.sed q̇d euēit.forte dū
esset paup scholaris.vixit satis caste et sat' du
re. Jam aūt est in cunis:vestiꝛ mollibꝫ ꝛ epula
tur quotidie splendide.statim iuno.i.sensuali
tas:duas angues mittit vt sic occidaꝛ fili⁹ iste
iouis:videlicet p gulaꝫ ꝛ luxuriā.qꝛ statim ex
delicijs ꝛ honoribꝫ carnis tēptatōnes oriūtur
Sed si vellet ostēdere ꝙ sit filius iouis.mani
bus.i.potenti custodia ꝛ resistentia rōnis ꝛ vo
lūtatis.angues tēptatōnis occidit:ꝛ sic se filiū
iouis.id est xp̄i ostendit.vt dicere possit de eo
xp̄s Jllud Math.iij. Hic est filius meus di
lectus in quo mihi cōplacui. Sꝫ reuera timē
dum est:ꝙ de istis filijs conq̄ritur xp̄s dicens
illud Esa.j. Filios enutriui ꝛ exaltaui:ipi aūt
spreuerūt me. Qui eñ deberēt eē filij xp̄i:sunt
hostes xp̄i.ꝛ q̇ deberēt eē filij dei potētes:sunt
totaliꝛ imbecilles. Viuūt pōpis ꝛ vanitatibꝫ
in delicijs ꝛ voluptatibꝫ:ꝛ carni sue succūbūt.
nec contra eā:sed cōtra xp̄m pugnant. De q̇bꝫ
loq̄tur Bernard⁹ sup cantica sermo.xxxiij.et
ad clerū in rhemensi cōcilio. Ministri inquit

xp̄i sunt ꝛ seruiūt antixp̄o.honorati incedunt
de bonis dñi.cui honorē nō deferūt.inde ē eis
quē quotidie vides.meretricius nitor.histrio
nicus habitus.regius apparatus.inde auꝝ in
frenis et sellis in calcaribꝫ.plus calcaria q̄ al
taria fulgēt. Jñ mense splēdide cibis ꝛ ciphis
inde ꝯmesatōnes et ebrietates.inde cithara ꝛ
lira.inde redūdantia torcularia ꝛ prōptuaria
plena eructantia ex hoc in illud. Pro hmōi
volunt esse ꝛ sunt eccl'arū. Propositi. Decani.
Archidiani.et Episcopi. Hec ille contra istos
malos filios loq̄tur in eodem sic dicēs. Olim
predictū est et nūc tp̄s adimpletōnis aduenit.
Ecce i pace amaritudo mea amarissima. Ama
ra prius in nece martyrū. Amarior post in cō-
flictu hereticoꝝ.amarissima nūc in moribus
domesticoꝝ. Nūc fugare.nūc fugere eos pōt.
ita inualuerūt et multiplicati sunt supra nūe-
rum.intestinalis ꝛ insanabilis est plaga ec-
clesie.ꝛ ita in pace eius amaritudo eius ama-
rissima. Sed in qua pace. Pax et non est pax
Pax a paganis.pax ab hereticis.sed nō pax p
fecto a filijs. Vox plangentis eccl'e in tp̄e isto
Filios enutriui ꝛc.spreuerūt ꝛ maculauerūt.
A turpi vita.a turpi questu.a turpi cōmertio:
a negocio deniqꝫ pambulante in tenebris.su
perest vt iā de medio fiat demoniū meridianū
Hec ille. Jsti malij filij nō sunt filij dei nō sūt
potentes accincti.sed imbecilles ꝛ debiles et
filij sue carnis ad Rhoma.ix. Nō qui filij car
nis hi filij dei sunt.sed qui filij promissionis.
Cant.j. Filij matris mee pugnauerūt contra
me. Nō vos sic carissimi.sed appareat in vob
potētia pr̄is nr̄i.ad Eph̄.v. Estote imitatores
dei sicut filij carissimi. Scd̄o debet in istis
filijs.i.psonis eccl'iasticis apparere filij sapien
tia p sanctā informatōeꝫ.eis eñ diciꝛ.j. Thes-
sa.v. Omēs vos filij lucis estis et filij dei. Ex
quo susceperūt docendi officiū.illumiare de-
bent luce sapiētie corda subiectoꝝ. Sed reue
ra timendū est.ꝙ de filijs istis iam verificatur
qd̄ de filijs Heli legitur.j. Reg.ij. Porro filij
heli filij belial. Nescientes dñm neqꝫ officiuꝫ
sacerdotiuꝫ ad populū.q̇ tñ lucis claritate lu-
cere deberēt.vt dī ad Eph̄.v. Ut filij luc' am
bulate Tertio debet in eis apparere spūssan-
cti clemētia p iniuriaꝝ remissionē.ꝛ hoc ē ma-
xime ꝓpriū p qd̄ filij xp̄i discerni pñt. Nā chri-
sto ꝓprium ē misereri. Et iō nobis dī Luc.vj.
Eritis filij altissimi qꝛ ipe benignus est sup in
gratos et malos. Estote ergo misericordes sic
et pater vester misericors est
Lectio XXIIII
Factus est nobis i
traductōem cogitationū nostraꝝ:grauis ē no
bis etiam ad videndū.qm̄ dissimilis est alijs
vita illius ꝛ imutate sunt vie illius Propo
sitis in textu pcedenti sex accusatōnes iudeoꝝ
contra xp̄m Jn isto textu addūtur due alie cō
tra eundē. Et ſm hoc lr̄a ista diuiditur i duas
partes. Nā primo accusant xp̄m de secreti re
uelatōne. Scd̄o de discordi cōuersatōne.ibi.
Grauis est nobis. Accusant ergo pmo sic. A
Jlle qui occulta consilia reuelat pdiciosus est
et fraudulētus ſm illud Prouer.ij. Qui am-
bulat fraudulēter reuelat arcana.sed oīs pdi-
ciosus et fraudulētus:est a cōitate extirpādus
talis aūt est xp̄s.ergo ꝛc. Causaꝫ et materiam
huius accusatōnis acceperūt Math.ix. Cuꝫ
vidisset iesus cogitatōnes eoꝝ dixit. Ut quid
cogitatis mala in cordibꝫ vestris. Et loqueba
tur iudeis murmurātibus de hoc ꝙ paraliti-
co pctā dimisit.sed fatue excecati fuerūt. Ex h̄
eñ cōclusisse debebant ꝙ veraciter fuit d's q̇
solus cogitatōnes hoim videre pōt. Jn ps̄.
Dñs scit cogitatōnes hoim.qm̄ vane sūt. Ar
guūt autē cōtra xp̄m sic. Maxima secreta ho-
minis sunt cogitatōes. Et iō q̇ reuelat cogita
tiones hoim:maxie eos cōfundit.ꝛ est nociu⁹
in cōitate.ḡ licet illū p circūuētionē destruere.
Hec accusatio poniꝛ in his verbis. Fact⁹ est
nobis i traductiōeꝫ.i.ꝓpalatōeꝫ ſm Grecismū
Est eñ traducere ſm Grec'.exēplare vel ꝓpa-
lare qd̄ fuit occultū.et cedit ad dehonestatio-
nē alicui⁹.ꝛ sic accipiꝛ traducere. Math.j. Jo
seph autē cum eēt iustus ꝛ nollet eā traducere
voluit occulte dimittere eā. Traducere idē est
ꝙ ꝓpalare ad dehonestatē v̄ginis coram iudi
ce Scd̄a accusatio est de discordi cōuersatō
ne. Et formatur sic. Quicūqꝫ studet singulari
vite et dissimili alioꝝ cōiter viuentiū.videtur
esse scismaticus in re publica.qꝛ recedit a com
muni vnitate ꝛ cōformitate.sed talis ē iste xp̄s
ergo est scismaticus in republica.qꝛ recedit a
cōmuni vnitate. Et hūs etiam discordē ꝯuer
satione ab alijs.talis est periculosus in repub
lica.ergo ꝛc. Ad istam accusatōem dōm.cōce-
dēdo ꝙ fuit dissimilis eis.quia ipi fuerūt ma
li. Dissimilis fuit quia sine pctō conceptus et
nat⁹.sine pctō sp ꝯuersat⁹. Vñ malis fuit dis
similis et bonis fuit similis. Hec accusatō no
tatur i his v̄bis. Grauis est nob ad videndū.
qm̄ dissil'is est alijs vita illius ꝛ imutate sunt
vie illius.i.variate sunt a nob vie.i.opera eius
Jste modus loquēdi oñdit eos fuisse valde i-
uidos. Nō dicunt qꝛ grauis fuit eis ad cōui-
uendū vel cōuescendū vel ad viuendū sub eo
vel ad eum audiendū. Sꝫ grauius fuit eis ad
videndū. Uisus eñ est de sensibilibꝫ q̇ magis

spū aliter imutant.sicut patz.ij.de aīa.sed spi-
ritualis imutatio min⁹ grauat ꝙ corꝑalis.⁊ iō
inuidia fecit eos valde teneros q̄ bonū hoīez
sine lesione videre nō possent.Ecc̄i.xiiij.Ne-
quā est oculus liuidi.et Math.xx.An oculus
tuus neq̄ est q: ego sum bonus. Fuit de istis
sicut de bubone et vespertilione.q̄ꝝ oculi nō su
stinent lumē solis.q: oculus egris odiosa est
lux que puris est amabilis.sicut dicit Aug⁹.i
li.cōfessionū.⁊ Seneca Utinā inuidi oculos
centū haberēt in oībus ciuitatib⁹.vt de oīm fe
licitatib⁹ torq̄rent. Nam q̄nta feliciū sūt gau-
dia:tanta sunt inuidoꝝ tormēta.Hec em̄ accu
satio in caput coꝝ refellit si iuste iudicent Hec
est sentētia textus Dubitatio lr̄alis sup ma-
B teriam ꝑme accusatōnis q̄ est de secreti reuela
tione pōt esse talis. Utrꝫ aliquis teneat ex
precepto sui iudicis reuelare secretuz fidei sue
cōmissum. Et arguitur ꝑmo ꝙ sic.quia obe
dire oportet deo magis ꝙ̄ hoībus.Act̄.iiij.sz
iudex ꝑcipit vice dei.ergo magis est sibi obe-
diendū ꝙ̄ homini qui cōmisit illud secretum.
Preterea:seruientes iurant cōiter dominis
suis.ꝙ nihil nocumenti ꝑcipient q̄n eis reue-
lent. Ponamus ꝙ vnus seruiens cōmittat fi-
dei alterius ꝙ dānificauit dn̄m suuz in quo-
daz facto.Querit an alius debeat ꝯuare secre
tum.si sic.est ꝑiurus erga dn̄m suū.si nō.est in
fidelis contra socium Preterea aliquis cō-
mittat fidei mee crimen qđ cōmisit extra cōfes
sionem.postea ɔtingit ꝙ est de eodē crimine i
famia.iudex inq̄rit et excōmunicat ꝑ veritate
dicenda.q̄ritur nūquid teneor reuelare iudi-
ci.Uidet ꝙ sic.quia nō teneor magis celare ꝙ̄
idem q̄ cōmisit ex ordine caritatis.sed ille tene
tur dicere ex quo laborat infamia Uidet ꝙ nō
q: tūc faceret contra fidē.⁊ ꝓpter nullius prece
ptum debet peccare Ad oppositum.Uitare
fraudem et seruare fidelitatē sūt de iure natu-
re.sz nullus iudex pōt cōpellere ad illud qđ ē
contra ius nature.ergo nullus iudex pōt ho-
minē ꝑ ꝑceptū ɔpellere ad reuelandū fidei sue
cōmissum Ad q̄stionē dicendū ꝙ secretū pt
esse duplex.Uel est tale qđ nō pōt celari sine
pctō.vel pōt celari sine pctō In primo casu
clare tenetur qui sub secreto recipit ⁊ non te-
netur p̄lato ꝑcipienti dicere:q̄n autē nō pōt ce
lare sine pctō q: forte est de aliquo ꝑpetrādo i
nocumento alioꝝ.sicut si aliq̄s ɔmittit mihi
sub secreto ꝙ ipe interficiet tali nocte talez vi
rum vel cōburet domū.illud nō teneor cela-
re.q: illud qđ ꝓ caritate institutū est.ɔtra cari
tatē nō debet militare.sic dicit Bern̄.li.de ꝑce
pto et dispēsatōe Et tale secretū ad ꝑceptū iu-
dicis hō reuelare pōt.Eēt em̄ ɔtra iusticie bo

num q̄ secretum vellet seruare si ad effectū ta-
lem deduceret secretū.Secus est de sigillo cō
fessionis.q: si q̄s sub ɔfessione recepisset.nul-
lo mō etiā pro morte reuelare deberet.Un̄ sci
endū ꝙ q̄n dicūt forte layce ꝑsone vel q̄cunq̄:
dico tibi sub sigillo ɔfessionis ⁊ non ɔfitetur.
nec est ɔfessio sacramentalis.ibi nō est sigillū
ɔfessionis.sz tantū sigillum secreti.Un̄ talis
sic recipiens secretū ⁊ postea reuelans peccat
mortaliter.sz tamē nō est reuelator ɔfessionis.
q: nulla ɔfessio sacramental' ibi fuit. Un̄ ꝑ ca
nonē sigillū secreti ꝓprie est q̄n hō dicit.dico ti
bi istud sub secreto.placet tibi admittere.Et a
lius admittit.si tūc reuelet:peccat mortaliter ⁊
crimē proditōnis incurrit Ad ꝑmū verꝫ est.
Et q: ꝑcipit homini ꝯuare fidelitatē vbi illud
nō redūdat in dānum ꝓximi iō non tenetur
Ad scđm.talis seruiens nō debet admitte-
re secretū q: esset contra iuramentū.sz statim
debet dicere dn̄o suo vl' allūde cauere de dam
no dn̄i.Aliter dicitur ad illud scđm ꝙ dato ꝙ
promisit se seruare secretū.tenetur tn̄ illud do
mino reuelare.ꝓpter iuramentū seruandū ⁊ pu
niretur de illicita ꝓmissione.Iuxta illud Isi-
dori.In malis ꝓmissionib⁹ rescinde fidem.et
in turpi voto muta decretuz.hec est sn̄ia beati
Tho.j.quolibeto.q.xv.Sz dubiū est q̄uo li-
ceat eis sic intrare dn̄is de reuelādo secreto cū
videat esse ɔtra ꝑceptū de correctōe fraterna.
Math.xviij.Si peccauerit i te frater tu⁹.⁊c̄.
Credo ꝙ iuramentū dēt intelligi saluo illo ꝑ-
cepto.⁊ ꝑ ɔn̄s tenet corrīpe conseruū si sperat
eū ꝑ hoc corrigere ⁊ moueт ad restitutōez si o-
porteat ⁊ postea poterit:cū eū sepius deꝑhen
derit:dn̄o intimare nō āt ꝑ ꝑma vice si sibi cō
stiterit:ꝓpter ꝑceptum xp̄i.Math.vbi sup̄.
Ex triplici ergo cā pōt contingere ꝙ hō te-
neatur celare illud qđ vouit.Prio ex h̄ ꝙ ipe
solus scit ⁊ nōdum ꝯuauit ordinē correctōnis
fraterne.Scđo ex ɔmissione sub sigillo secre
toꝝ.Et tertio ex ɔfessione qđ erit maximum
Ad tertiū credo ꝙ nō.Un̄ precepta iudicis
⁊ iuramēta q̄ exigunt de veritate:sp̄ intelligū-
tur fieri a toto ordine iuris.⁊ ordine caritatis
Grauis est.⁊c̄.Notandū ꝙ in vita p̄nti ml' C
ta grauia sunt pctōribus q̄ nō sūt grauia viris
bonis ⁊ iustis.Sūt em̄ quattuor que grauia
sunt ꝑuersis.onera pctōrum.opa mandatoꝝ.
vicinū beneficiū.diuinū iudicium. Pro ꝑmo
dicit in eoꝝ ꝑsona.ps.Iniq̄tates mee supgres
se sunt caput meū:⁊ sicut onus graue grauate
sunt sup me.Quanto aliq̄d est grauius tanto
velocius diuidit mediū ⁊ descendit ad centrū
terre si possit:quia om̄e graue appetit ꝙ medi-
um suū sit mediū mūdi.sicut ptz.iiij.de celo et

Capitulum II

mūdo Et si eēt aliqđ graue qđ in instāti ⁊ subi
to descenderet.diceret ꝙ illud foret infinite g-
uitatis.q: sine ꝓportōne velocius descēderet
quocūq̄ graui qđ in tp̄e moueret.sicut ptz.iiij
phisi.ca.vj.Sz sic est ꝙ pctōr moriens descen
dit ad mediū terre subito ⁊ in instanti.q: infer
nus est in medio terre Job.xxj.Ducūt in bo-
nis dies suos ⁊ in puncto ad inferna descen-
dūt.In pūcto.hoc ē in instanti.q: qđ pūctus
est in magnitudine:hoc ē instans in tp̄e.ergo
pctm̄ est onus graue.imo infinite grauitatis.
Et hoc est imaginandū ꝙ si ferrū magnū vna
cū magnete ponātur in vno appendulo equili
bris nō erit sibimetipi graue:hoc ē sua graui-
tas in nullo ꝓmouebit descensuz suū.sed tan
tum descēdet q̄ntuz ꝑmiserit grauitas magne
tis.Cui⁹ cā est.quia magnes naturalr̄ attra-
hit ferrū ad se ꝑ modū finis vel ꝑ modū effici
entis.Un̄ nō plus pōderabit ferꝝ cū magne
te ꝙ̄ magnes solus. Ferrū durꝝ ⁊ ad diuiden-
dū difficile:est hō vtens rōne ⁊ arbitrij liber-
tate.que licet difficultari pōt:vinci nō pōt ꝯm
Aug̃.de libero arbitrio.Magnes aūt d's est
q̄m deus magn⁹ dn̄s.in ps.Iste magnes na
turalr̄ trahit ferrū.i.hoīem.q: summi boni cu
piditas hōi naturalr̄ inserta est.sicut dt̄ Boe
tius.iij.de cōsola.psa.ij.⁊ Joh̄.vj.Nemo pōt
venire ad me nisi pr̄ qui misit me traxerit eum
Quādiu ꝰ deus et hō se tenent simul ⁊ ɔiūgū
tur in fortuna hui⁹ vite ꝑ grām et charitatem
homo nō est sibipi grauis.sz deus eū confor-
tat ⁊ supportat.Un̄ apl's ad Phil'.iiij.Om̄ia
possum in eo q̄ me confortat.Sz si sepet a dō
⁊ ponit in ɔrio appendulo libre ꝑ pctm̄ morta
le:statī fit hō sibi grauis intantū ꝙ si moriat.
statim ad infernū descendit.⁊ h̄ est ꝙ signāter
dicit Job.vij.Posuisti me ɔrium tibi:⁊ fact⁹
sum mihimetipi grauis.Quare nō tollis pec
catū meū:⁊ quare non aufers iniq̄tatē meam.
Quasi diceret.Aufer iniq̄tatē meam.⁊ statim
ero in alio appēdulo equilibris.⁊ nullo mō e-
ro mihimetipi grauis.imo tūc ponas quicq̄d
volueris iu tp̄e contraria ⁊ ego q̄ādiu tibi ad-
hesero:nō curabo.Et hoc est qđ dicit xvij ca.
Pone me iuxta te ⁊ cuiusuis pugnat man⁹ cō
tra me. In cuius figurā vidit zacharias mu-
lierē q̄ndā in amphora hn̄tem in ore suo mas-
sam plūbi.⁊ dictū est ꝓphete.hec est impietas
zacharie.v.in signū ꝙ oīs iniq̄tas opilabit
os suū.⁊ ꝙ oīs iniq̄tas grauis est.quia Ecc̄i.
xxij.Sup plūbum q̄d grauabit.Et ideo ꝑ ini
quitatē popul⁹ ad ve eternū descendet.si se h̄
nō correxerit penitendo Et hoc est ꝙ dr̄ Esaie
.j.cōminando.Ue genti peccatrici:populo g-
ui iniq̄tate semini neq̄ filijs sceleratis. Se

Lectio XXIIII

cūdo videntur hoībus opera mandatoꝝ gra
uia.et i hoc decipiūtur.qui.1.j.Johis.v.Mā
data eius grauia nō sūt.Grauitas em̄ rei nū-
quā bene perpēditur per vnū hoiem impotē-
tem sed per fortem.Similr̄ iudiciū in virtuti
bus et vitijs nunquā debet accipi ꝯm falsam
opinionē errantis.Sz ꝯm rectā rōem sapien
tis.sicut ptz.iiij.ethicoꝝ.Et iō qđ malis appet
graue:nō ideo dicendū est graue quia sunt in-
firmi.ps. Infirmati sunt ⁊ ceciderūt. Scitis
ꝙ ignis ē totaliter leuis.⁊ terra totalr̄ grauis
quia est graue simplex.Mixtū vero ex terra ⁊
igne erit parti graue ⁊ partim leue.Et si terra
predomietur mixtū tale descendet.ignis ascē-
det.Terra est anima hūana grauis per pctm̄
per cōcupiscentiā originalem.Ecc̄i.xl.Iuguz
graue sup filios ade a die exitus de ventre ma
tris eius vsq̄ in diem sepulture.Unde in ps.
Anima mea sicut terra sine aqua tibi.Chari-
tas est ignis.Luc̄.xij.Ignē veni mittere in ter
ram.Quādo igitur ita est ꝙ aīa separat a cha
ritate:fit simplr̄ terra simplex.⁊ grauis deor-
suz vert de pctō in pctm̄ Ecc̄i.iij.Cor nequaz
grauabit dolorib⁹ ⁊ peccator abijciet ad pec-
candū.⁊ tūc descēdet eius delectatio tantūmo
do ad terrena ⁊ vana hui⁹ vite.⁊ fit tota grauis
propter qđ acute arguit eos.ps.Filij homi-
nū vsquequo graui corde vt quid diligitis va
nitatem et q̄ritis mēdacium.Glo.Om̄ia terre
na sunt mēdaciū:quia nō faciūt quod ꝓmittūt
Sz certe si fiat cōmixtio charitatis ad aīam
anima perdit de sua grauitate.q̄ntum em̄ in-
tendit charitas:tantuz minuit cupiditas ꝯm
Augustinū q̄ est anime grauitas.propter quā
nō pōt eius amor ferri sursum ꝑfecte sicut de-
beret.⁊ intantū pōt ista charitas augeri ⁊ intē
di qđ fiet aīa magis leuis.i.tendens ꝓlus su-
perius ꝑ dilcōnem ꝙ̄ grauis ad ista tēpalia.
Que sursuz sunt sapite nō que sup terram.ad
Col'.iij.Et si sic leues essem⁹:videm⁹ oīa man
data dei facillima. Tertiū qđ malis graue
videt est vicinū beneficiū.Displicet em̄ malis
ꝙ boni qui viuūt e vicino iuxta eos bene faci
unt ⁊ bene viuūt.⁊ tales sunt ꝓprie inuidi qui
loquūtur in ꝓposito đ viro bono dicētes Gra
uis est nobis etiā ad videndū. Quartū qđ
malis videt graue est diuinū iudiciū:⁊ ita ē si-
ne errore.De illo em̄ iudicio tremēdo dr̄ Esa.
xxx.Ecce nomē dn̄i venit de longinquo ardēs
furor eius ⁊ grauis ad portādū Quāto graue
ab altiori descenderit:tāto grau⁹ ledit.sz xp̄s
de celo empyrreo ad iudiciū venit.i ps.A sū
mo celo egressio eius.tam ad incarnatiōem ꝙ̄
ad iudicij diffinitionē.Impij autē stabūt de-
orsum in profundo.⁊ iō grauissima sententia

D Illa sup eos cadet. Nota ꝙ ex quo mali graues sunt et põderosi: magna erit cõpressio i inferno post diez iudicij. q2 coꝝ corpa erũt mirabiliter grauia, ⁊ qõlibet scdm̃ vltimũ potentie sue conabit ꝟsus centꝝ. Maxima ḡ pssura ibi fiet. Et tñ ꝯuenit hic imaginari q̃ndã miscdiã ex iusticia pcedentẽ q2 licet qlibet esset dignus centro: grauiores tñ loca centralia occupabunt et minus graues loca exteriora, ⁊ sic erit minor pssura q̃ si fieret ecõuerso. Notãda est causa q̃re q̃ntũcũq3 hõ sit grauis ⁊ põderosus ꝑ peccata ⁊ ꝯtinue descẽdat cadẽdo, nũq̃ tñ est d eo finaliter despandũ. Rõ huiꝰ est. Si aliqd graue cadat ab alto q̃ntũ a sũmo ceciderit. si posset añ casuz ad terrã. repelli a linea casus nõ cadet grauiꝰ q̃ si cecidisset ꝑ loco in q a linea casus est expulsuz. Vñ si hõ caderet a tecto domus: ⁊ dũ esset in cadendo: alius sup terram stans eũ depelleret manu a linea casus, ipe ad terrã cadens nõ plus lederet q̃ si a loco depulsionis a linea casus tm̃mõ cecidisset, ita ꝙ totũ nocumẽtũ casus q pcesserit ꝑ illã vim ꝺpulsionis ipedit. Moralit hõ cadit cõtinue qñ est in pctõ fm lineã rectã ꝟsus centꝝ terre qd ẽ infernꝰ. sz sunt hoies stãtes nõ cadentes: vicz sancti viri in eccl'a q eũ vel ꝑ pdicatiões vel ꝑ orões vel ꝑ penitẽtie sacramentũ a linea sui casus depellũt: ⁊ tũc nõ cadit vt cõiter omis hõ videlicet ꝑ mortẽ: sed aia de casu nõ leditur nec aliquã penã sentit pro casu si peccatum in hac vita remittat.

Lectio XXV

Tanquã nugaces estimati sumꝰ ab illo ⁊ abstinet se a vijs nris tãq3 ab imũdicijs ⁊ prefert nouissima iustoꝝ ⁊ gl'iat se deũ prẽm hre. Positis octo accusatõibꝫ qbꝫ iudei accusabãt xpm. i lcõne hodierna supaddũtur q̃tuor alie ptes. Nã pmo accusat de crimiali derisione Scdo de ptiali diuisione. Tertio de ꝑiudiciali compatõne. Quarto de supnaturali vsurpatione. Scda ps ibi. Abstinet se Tertia ibi Et pfert. Quarta ibi. ⁊ gl'atur. Prima ḡ accusatio format sic. Illi q secũ ꝯuenientes contẽnit ⁊ ꝑuipendit pacẽ pturbat. ⁊ ꝑ ꝯñs debet a cõitate repelli: nisi sit spes de bona correctõe. Sed xps nõ iudeos totalit peruipẽdit. ḡ ⁊c. hec accusatio ponitur in his verbis. Tanq̃ nugaces estimati sumus ab eo. Nugax acis. omis generis est. ⁊ dicit homo mendax qui totalit ⁊ supflue dat se trufis ⁊ inutilibus. Similit hic et hec ⁊ hoc nugas, cuius vltima littera est s. et est nomen hebreũ ⁊ idem significat qd nugax, sed est indeclinabile. Et ponitur Zephonie. iij. Nugas que a lege recesserant cõgregabo. exponit sic. Nugas id est vanos. Dicũt ergo ꝙ fuerũt contẽpti a xpo ⁊ estimati ab eo tãquã nugaces. i. homies trufatores vani ⁊ inutiles. sed in hac accusatõne magis accusant se ipos. nam tales fuerũt i rei veritate nec ipe q veritas fuit, potuit de eis aliter estimare. Secũda accusatio ⁊ decima in vniuerso est de ptiali diuisione. Et format sic Quicũq3 diuidit se a vita cõmuni trahens alios secum ad ꝯuenticulas ⁊ partiales ꝯfederatões: est nociuus in republica. sed talis est xps. Abstinet em̃ se a nobis: trahit ad discipulos ⁊ cõfederat contra legem nrãm. ergo ipe est nostre cõitati nociuus. Et ponitur hec accusatio in his ꝟbis. Et abstinet se a vijs nostris tanq̃ ab imũditijs. Sed ad istaz accusatõem dõm. ꝙ xps eoꝝ legem ꝑ totũ seruauit ⁊ impleuit ⁊ ꝑfectiorẽ docuit que fm eoꝝ ꝓphetas post legem eoꝝ successura fuit legi eoꝝ. Vñ ipe legẽ illã diuulgauit ⁊ bonis ⁊ sanctis illã recipientibꝫ se ꝯiunxit, ⁊ a malis hoibꝰ deo inobediẽtibꝫ se abstraxit siue substraxit. Tertia accusatio ẽ de ꝑiudiciali compatõne ⁊ format sic. Compationes sunt odiose ⁊ q̃ndo fiũt cõiter generant discordiam, sed xps tales cõpatões fecit: prefert iniustos gentiles nõ habentes legez: nobis iudeis qui legem dei habemꝰ. ergo in ꝑiudicium nostrum facit tales compationes. Et hoc dicunt in his verbis. Et prefert nouissima iustorum id est pter vite nostre nouissima. i. finale pmiũ iustoꝝ gentiliũ nõ obstante lege nostra. Et h dixit christus Math. xij. vbi dixit ꝙ viri niniuite qui egerũt penitentiã ad pdicatiõem Jone Et regina austri que sola fama audita Salomonis venit vt informaret ab eo. Surget in iudicio et cõdemnabũt generatõez iudeoꝝ qui contẽpserũt credere christo qui fuit maior Salomone ⁊ Jona. Ista accusatio refellitur in semetipos, nã iuste fecit in hoc ꝙ iustos pretulit ipis malis. Quarta accusatio ⁊ duodecima in nũero est eadem cũ sexta in virtute. Vñ accusant eum de supnaturali vsurpatiõe nature diuine. Vñ iste due cause. Filiũ dei se nominat. Et gl'atur patrem se habere deũ. idẽ dicũt realiter. Et replicat his eadem accusatõ quia est de grauissima materia. vtpote de blasphemia atq3 vsurpatõne honoris diuini. sed vt dictum est cũ de sexta accusatõne ageretur. nõ nomẽ vsurpauit, sed naturam diuinã se habere ꝑ maxima miracula demõstrauit. ⁊ iõ merito gloriabat se deum patrez habere. nõ falsa gloria sed vera quia vere sic erat testante voce patris. Math. iij. Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene cõplacui ipm audite.

B

C Gl'iat se deũ patrẽ hre. Notãdũ ꝙ magna est gloria veraciter hre deũ patrẽ ⁊ posse cũ sana cõsciencia sibi dicere q̃tidie Pater noster q es in celis Math. vj. Gl'iant em̃ qdam de ꝓgenitoꝝ nobilitate, nobilius nihil deo ẽe põt. De quo singularit dicit Luc. xix. Hõ qdã nobilis abijt in regionẽ longinquã accipe regnũ et reuerti. Quidã de ꝓgenitoꝝ dignitate. Deus totius vniuersi rex est ⁊ impator. in ps. Deus aũt rex noster añ secula. Quidã de ꝓgenitoꝝ diuitijs. ⁊ d eo scribit in ps. Gloria ⁊ diuitie in domo eius. Quidã de ꝓgenitoꝝ milicijs. At deus ipe est dñs exercituũ. pnceps milicie ⁊ belli. De quo Job. xxv. Nũquid est numerus militũ eius. Ergo cõfidenter gl'iemur deum nos hre patrẽ. q2 Eccl. iij. Gl'a hominis est honor pr̃is sui, ⁊ dedecus filij pater sine honore. Inuenimꝰ autẽ in isto patre libertatez sufficientis exhibitõnis: si ei seruiamꝰ. Regularitatez cõuenientis castigatõnis: ne delinq̃mus. Hilaritatẽ allicientis recõciliatõnis: si ad eum redeamus. De pmo facit nobis christus dulcissimũ argumẽtũ. qd deus nullo modo nobis deficiet si ei seruierimus. Luc. xij. Quis: inquit christus de hoibus, petit a pr̃e suo panem: nũquid lapidem dabit ei. aut piscem, nũquid pro pisce serpentẽ dabit illi Aut si petierit ouũ: nũquid porriget illi scorpionez Quasi diceret: non Et tunc arguit xps a m'lto fortiori. Si ḡ vos hoies cum sitis mali, nostis bona data dare filijs vestris, q̃nto magis pater vester celestis dabit spiritũ bonum petentibus se. Et iõ nullus timeat mũduz cõtemnere ⁊ pauptatez pro xpo subire, quia deus omibus sibi seruientibꝫ sufficienter ꝓuidebit.

Cũ magister nri ordinis scz frater Jordanus in quadã abbatia cisterciensiũ receptus fuisset: ꝯuenerũt circa eum monachi secũ amicabiliter cõferẽtes quesierũt ab eo. Magister quõ põt ordo vester durare cũz nihil habeatis vnde viuatis. Licet mũdus sit mõ deuotus, tamẽ scriptũ est in euãgelio. ꝙ refrigisset charitas multoꝝ. ⁊ nõ habueritis elemosynas deficietis. Respõdit aũt magister mansuete. Si vobis videt vestra ratio probat ꝙ vos citius deficietis. qm̃ vbi vos allegatis vt pmittitur quoniã supabũdabit iniq̃tas, refrigescet charitas: sed quoniã supabũdabit iniq̃tas, iniqui homines predones ⁊ raptores auferent bona vestra, ⁊ cum vos mendicare nesciatis deficietis: ⁊ ipi nobis de bonis vestris conferent abũdanter. Scitis ꝙ pater qui habet multos filios mittentes ad scholas tres vel quatuor seniori dat pecuniã pro omibus, nõ quoniaz plus eum diligat, quia fortassis plus diligat iuniorem. sed quia senior plus est expertus de seculo Isto modo deꝰ dat alicui diuitias huius mũdi nõ pro seipo tantũ. sed pro suis pauperibꝫ quoꝝ dispensatorẽ vel senascallũ facit talem. ⁊ nisi eis erogauerit grauiter finaliter arguetur. Unde vos diuites rectores portatis cõmunes paupeꝝ fratres bursas. sz caueat sibi quilibet ꝙ nõ sit iudas. Judas em̃ loculos habebat. et ea que christus ordinauit pro pauperibꝫ asportauit ⁊ in vsus propos cõuertit. Sic mõ diuites quidã qui portant loculos paupeꝝ: sed magis in voluptatibꝫ ⁊ vanitatibus huius vite consumũt. Qualiter aũt deus diuitibꝫ dat diuitias rõne paupeꝝ, docet Augustinꝰ sermone. xxliij. Diues inq̃t et pauper duo sunt sibi contraria. sed iteruz duo sibijnuicez sunt necessaria. Nullus indigeret si inuicem se portarẽt. ⁊ nemo laboraret si ambo se iuuarent. diues propter pauperẽ factus et paup propter diuitem factus est. Paupertas est rogare. diuitis erogare. dei pro paruis magna repensare. de miscdia eius parua magna nascitur copia. Fecũdus est ager pauperũ. cito reddit donantibꝫ fructũ. Via celi est paup per quã venitur ad patrẽ. Hec augustinꝰ. Et rõnabiliter inhibuit christus volũtarie pauperibus sollicitudinẽ excessiuã circa victuz suum. Ex quo em̃ precepit diuitibꝫ ꝙ sint solliciti circa pauperes sustentãdos de suis elemosinis. superfluũ esset ꝙ pauperes forent etiã solliciti circa idem. Et ideo cõuenienter dixit discipulis suis Math. vj. Respicite volatilia celi quoniã nõ serunt neq3 metunt nec cõgregant in horrea ⁊ pater vester celestis pascit illa. Et infra. Nolite ergo solliciti esse dicẽtes. Quid manducemꝰ aut quid bibemꝰ, aut quo operiemur. Hec em̃ oia gentes inquirũt. scit em̃ pater vester q2 his omibꝫ indigetis Querite ergo primũ regnũ dei ⁊ iusticiam eius. et hec oia adijcientur vobis. Hec est autẽ spes ⁊ regula paupeꝝ firmissima ꝙ si bene seruierint deo: hec omia adijcient eis. et si nõ tantũ q̃ntum deordinate appetũt. tamẽ q̃ntũ indigentie est. Secũdo inuenimꝰ in isto patre q deus est regularitatẽ cõuenientis castigatõnis. Inter tria que pater dat filio fm phm viij. ethicoꝝ ponit disciplina Dat em̃ pater filio nutrimentũ ⁊ disciplinã. Et dr̃ vulgariter Melior est puer nõ natus q̃ nõ disciplinatus seu informatus. ad Heb. xij. Quis est filius quez nõ corripit pater. Nobilis homo qui habet filios sibi caros. facit eos diligẽter castigari: corripi et flagellari pro omi defectu vbi gartões et famuli dimittũtur sibijpis. Ideo dic aplus ad Gal. iiij. Quãto tẽpore heres paruulus est

D

nihil differt a seruo cũ sit dñs oim.sed sub tu-
toribꝫ ⁊ actoribꝫ est vsq̃ ad pfinitũ tẽpus a pře
Isto mõ deus reprobos ⁊ finalit̃ dãnandos
dimittit sue volũtati:filios aũt suos corripit ⁊
castigat.nũc p infirmitates.nũc p aduersitates
nũc p subtractõem bonoꝝ tpaliũ.nũc p detra
ctionẽ maloꝝ hoim.q̃ oĩa sunt tolerabiliter
sustinenda si cogitemꝰ q꞉ pater est q̃ infert.⁊ ꝙ
hereditatẽ nobis seruat.Et hoc est qđ dicitur
Sap.xj.Hos q̃dem.id est filios tanq̃ pr̃ mo
nens probasti:illos aũt reprobos tanq̃ durꝰ
rex interrogans ꝯdamnasti.Et ideo Eccĩ.iij.
Judiciũ patris audite filij ⁊ sic facite vt salui
sitis Tertio inuenimꝰ in isto patre hilarita
tem allicientis cõsolatõnis si ad eũ redeamus
quotienscũq̃ peccauerimꝰ.Figurã habemus
expressam.ad hoc Luc.xv.de filio prodigo q̃
cum a patre paternã suam portionẽ petiuisset
et illam in regione longinqua viuendo luxu-
riose expendisset cũ meretricibꝫ ⁊ tandẽ cõpul
sus miseria ad patrẽ redisset:cuȝ adhuc longe
esset occurrit ei pater.Et cũ dixisset.pater pec
caui in celum ⁊ corã te.nõ sum dignus voca-
ri filius tuus.irruens pr̃ in oscula ⁊ amplexꝰ
dixit seruis suis.Cito proferte stolam primã.
⁊c̃.Dicamus ergo et nos isti patri sic̃ filius di
xit filio suo.ꝭm Uale.li.v.ca.iij.Quero vt me
us erga te amor eo sit melior quo a pueritia o
ritur.Ita dixit filius patri quẽ grauiter offen
derat ⁊ recõciliatus est pr̃i suo.hec ille.

Lectio XXVI.

Jdeamus ergo si
v sermones illius veri sint: ⁊ tẽptemus
q̃ ventura sint illi ⁊ sciemus q̃ erũt no
uissima illiꝰ.si enĩ verus ẽ filiꝰ dei suscipiet il-
lũ et liberabit illũ de manibꝫ ꝯtrarioꝝ.Postq̃ spi-
ritussctũs posuit cõspiratiõem iudeoꝝ contra
xp̃m ⁊ ad xp̃m circũueniendũ.hic ponit eorũ-
dem ꝯspiratõem ad xp̃m occidendũ.Et circa
hoc duo fac̃.Nã pmo tractat de emolimento
qđ ipi de morte eius pcipient.Scđo de torm̃
to quo xp̃m ad mortẽ affligent.Scđa ps ibi.
A cõtumelia Circa pmũ notandũ ꝙ nihil bo-
ni sciuerũt videre ꝙ posset eis de morte xp̃i p
uenire nisi vna certitudo expientie:an eẽt verꝰ
filius dei vel nõ.⁊ hec fuit crudelis curiositas
sciendi ꝙ volebãt eũ occidere vt experirẽt.an es
set filius dei:Narrat boetius et alij de nerone
ꝙ motus crudeli curiositate sciẽdi q̃liter i vte
ro m̃ris sue iacuerat.matrẽ ꝓpriam pulcherri-
mã dominã fecit occidi et aperiri nec ꝯsiderã-
do funus matris sue lachrimãdo vel gemẽdo
qđ:ũq̃ signũ cõpassionis ostendit.Et hec fuit
consilii crudelis curiositas.Enũerant ergo q̃t

tuor de xp̃o que p eius mortẽ innotescẽt: scie
mus inquiũt de xp̃o.an sit infallibilis verita-
tis.an sit impassibilis potestatis.an infinibi-
lis eternitatis.an sit inuincibilis diuinitatis.
Primo iudicant se sciturós.an xp̃s sit infal
libilis veritatis.Et q̃ntũ ad hoc dicũt.Uide
amus an ꝭmones illius veri sint.Constant ꝙ
veri fuerũt.Nã ipemet fuit veritas. Scđo
iudicant ꝙ scient.an fuerit impassibilis ptãt̃.
Et q̃ntũ ad hoc dicũt.Tẽptemus.id ẽ expla-
mur q̃ ventura sint illi.si eũ affligamꝰ ⁊ torq̃a
mus.⁊ h̃ fuerũt decepti.putãtes ꝙ nõ potuit
simul eẽ passibilis ⁊ dei filius p naturã.⁊ hoc
falsuȝ fuit.habuit ei duas naturas.⁊ ꝭm vnã
impassibilis extitit.ꝭm aliã videlicet hũanaȝ
potuit vere pati Tertio iudicauerũt ꝙ expe
rietur an esset infinibilis eternitatis.Et in h̃
decipiebãtur.q꞉ quãdo finitus fuit p mortem
tpis:extimauerũt eũ nullatenꝰ resurrecturũ.
Uñ putabãt mortẽ corpis nouissima sua esse
Et q̃ntũ ad hoc dicũt.Et sciemus que sint no
uissima illius Quarto iudicauerũt ꝙ experi
rẽtur an eẽt inuisibilis diuinitat̃.⁊ arguebãt
sic.Si deus pmittat eũ cruciari et affligi per
nos.⁊ nõ liberauerit eũ de manibꝫ nr̃is.ꝯstat ꝙ
nõ est filius dei Et in h̃ decipiebant̃ oĩno Ue
nerat enĩ mori.⁊ sic lr̃a tota plana est Dubi-
tatio lr̃alis.An psecutores xp̃i cognouerũt eũ
esse deum.Et videt̃ ꝙ sic.Naȝ pncipes sciue-
runt eum esse illũ qui fuerat promissus in le-
ge ꝭm Augꝰ.in li.questio.noui ⁊ veteris testa
mẽti.sed ꝭm ꝓphas debuit esse deus.ergo sci-
uerũt ipm esse deum Preterea:sic̃ amare sic
odire psupponit cognitoem.sed odiebũt cum
quatenus fuit deus.ergo sciuerũt eum eẽ deũ
Minor ptȝ Johis.xv.Nũc ⁊ viderũt ⁊ ode-
rũt me ⁊ prẽm meũ Ad oppositũ est Aplus.j.
Coꝝ.ij.Si cognouissent nunq̃ regeȝ glĩe cru
cifixissent.qđ exponit̃ ꝭm glo.tã de demonibꝫ
suggerentibꝫ mortẽ christi:q̃ etiam de iudeis.
Item xp̃s dic̃.Luc.xxiij.Pr̃ ignosce eis q꞉ ne
sciũt quid faciũt Item Act.iij.dixit petrus
iudeis.Scio q꞉ per ignorantiã fecistis sicut ⁊
pncipes vr̃i.Ad dubitatõem dđm ꝙ nõ.neq̃
enĩ demones neq̃ pncipes:neq̃ simplices co-
gnouerũt eum eẽ deum.In hoc tamẽ est diffe
rẽtia ꝙ pncipes ⁊ maiores instructi in lege sci
ebant eum esse messiam.sed nõ sciuerũt eũ esse
deum.Minores vero ⁊ simplices nec sciuerũt
eum esse pmissuȝ in lege:nec filiũ dei.Sȝ con
tra Luc.iiij.demones clamabãt.Quid nobis ⁊
tibi iesu fili dei.Preterea Orige.sup illud ma
thei.xxj.Hic est heres venite occidamꝰ eũ.dic̃
sic.Hoc i illis impletũ est q̃ vidẽtes xp̃m ⁊ co-
gnoscẽtes filiũ.nihilominus crucifixerũt eum

Preterea Beda sup illud.Luc.xxiij.Pr̃ igno
sce illis ⁊c̃.Notandũ inq̃t ꝙ nõ pro eis orat q̃
eũ filiũ dei vere intellexerũt.⁊ crucifigere q̃ cõ
fiteri maluerũt. Ad hec dicit sanctꝰ Thomas
ꝙ deberet sic intelligi.cognouerũt eum eẽ filiũ
dei nõ p naturã sed p q̃ndã gratie singular̃ ex
cellentiã q̃ntum ad iudeos Ad scđm de de-
monibꝫ dixerũt illud ex suppositõne ⁊ suspitio
ne nõ ex certa cognitõne sicut ponit Glo.j.Co
rinth.ij.Si cognouissent Ad primũ princi-
pale dđm.ꝙ licet scirent eum p facta ⁊ signa q̃
fecit esse promissum in lege.nõ tamẽ oẽs ꝓprie
tates sciuerũt quas de deo pdixerũt ꝓphete sȝ
tantũ hoc sciuerũt ꝙ fuit messias. Ad scđm
dicendum ꝙ cognouerũt filiũ dei.nõ tamẽ co
gnouerũt eum esse filiũ dei.ad odium dei hoc
B sufficit odire christũ.Uideamus Notãduȝ
ꝙ hũane conditõnis cõsideratio ad q̃tuor se
debet extendere in pñti.ad hoc ꝙ vita nostra
ꝟtuose regatur.Oportet enĩ videre q̃d supra
nos ptȝ.quid infra nos latet.q̃d circa nos cer
nitur.et q̃d sub nob̃ sternit̃.Uideamꝰ ergo su
pernã pmioꝝ affluentiã Uideamꝰ internã cõ
missoꝝ cõscientiã.Uideamꝰ fraternã proximoꝝ
indigentiã.Uideamus eternã tormentoꝝ ve
hementiã. Uideamꝰ primo supnam pmio
rum affluentiã recogitãdo iocũditatẽ illiꝰ bea
titudinis q̃ nobis pmittitur in celis ⁊ statim
vilescet quicq̃d pciosum inuenimus in terris
et de ista visiõe dicit.ps.Uidebo celos tuos
opera digitoꝝ tuoꝝ.lunã et stellas q̃ tu funda
sti.Sed notandũ ꝙ ille q̃ est in pfundo puteo
circa meridiẽ videt stellas vbi ille q̃ stat in sup
ficie terre in lumine nullã videt stellã Eodem
mõ ille q̃ ponit̃ in pfundo humiliatõnis: tribu
latõnis et angustie:suspirat ad celuȝ ⁊ clamat
ad deũ.qui vero stat in lumie mũdi ⁊ claritate
mũdane ꝯuersatõnis ⁊ lasciuie stellas videre
nõ põt.Est etiã experimẽtũ ꝙ si denariꝰ pona
tur i scutellã vacuã recedat̃q̃ a scutella donec
denariꝰ desinat videri si aq̃ supeffundat̃.stan
te oculo in eadẽ distãtia:denariꝰ iterũ appare-
bit ꝓpter aquã supfusam denario. Moraliter
Denariꝰ vitã designat eternã.Math.xx.Nõ
ne ex denario diurno ꝯuenisti mecũ.Iste de-
nariꝰ nõ apparebit q̃busdã hoibꝫ i hac vita dũ
in dignitatibꝫ: voluptatibꝫ ⁊ honoribꝫ:elõgãt̃
a deo.quales fuerũt illi duo sacerdotes pessi-
mi.de quibꝫ Daniel̃.xiij.Declinauerũt oculos
suos ne viderent celum neq̃ recordarent̃ iu-
dicioꝝ iustoꝝ.Sed si ponant̃ tales in infirmi
tate.tribulatõne.⁊ psecutõne bene recordabũ
tur de deo et de celo ad qđ facti sunt.Nota ꝙ
vesptiliones debiles sunt oculis. Causa est.
q꞉ humor crystallinus q̃ necessarius est oculo

ad videndũ trãsiuit in substãtiã alarũ Uñ ha
bent ales corales.⁊ sic ꝓpter volatũ amiserũt
visum q꞉ substractũ est oculis qđ ponit̃ in alis
Hic figurãt supbis q̃ q̃ntomagis volare nitũ
tur:tãto gr̃a diuini luminis magis pu̾antur.
q꞉ tota intentio coꝝ que deberet eẽ in cõside-
rando celestia trãsiuit in pẽnas ambiciosas.q꞉
tota coꝝ cogitatio est q̃uo possint gradatim as
cendere de dignitate in dignitatẽ.Causa autẽ
quare pro celestibꝫ premijs non laboramꝰ est.
q꞉ ea nõ videmꝰ.sicut hõ qui transit in nũdi-
nis p mercimonia coopta q̃ nõ potest videre
nõ tẽptatur inde emere.sed in nũdinis quãdo
plane videt ea discoopta.statĩ inclinat̃ ad emẽ
dum ea ex pte ista.Uñ Act̃.vij.Stephanus
vidit celos aptos ⁊ statim voluit emere. Dñe
inq̃t iesu suscipe spiritũ meũ:ecce statĩ obtulit
denariũ suũ.Prouer.xxxi.Cõsiderauit agruȝ
et statim emit illũ.⁊ infra.Gustauit ⁊ vidit q̃a
bona est negociatio eius.Sed de mult̃ emit
sicut de moyse q̃ ascendẽs in montẽ hñ vidit
terrã pmissionis.sȝ nũq̃ intrauit in eã.sic qui
dam lr̃ati vident celestia:p sacrã scripturã.sed
nunq̃ intrant in eã p ꝯtemplationẽ Scđo D
videamꝰ internã ꝯmissoꝝ cõscientiã.Discuti-
amus facta nr̃a cogitatõnes ⁊ verba Scptor
si oculos suos auertit a libro:turpem lr̃am fa
ciet.quia bona scriptura diligẽtissimã visionẽ
requirit.Libri nostri sunt cõsciẽtie nostre Da
nielis.vij.Judiciũ sedit ⁊ libri apti sunt cõsci
entiaꝝ ꝭm glo.Et Apoc̃.xx.Judicati sũt mor
tui ex his que scripta erant in libro ꝭm opera
coꝝ.Uideamus ergo scribamꝰ.Dũ liber ẽ in
fieri.⁊ qđ falsum est corrigamꝰ ⁊ abradamus
dum possumus p penitentiã.Sȝ hec est con-
ditio oculi qđ optime videt alia a se q̃ sibi id-
circo opponũtur.sȝ seipm nullo mõ videre põt
sed indiget speculo repsentãte se.Et ita est de
nob̃ alienos defectus optime notamꝰ.propos
nõ videmꝰ nisi forte p speculũ hoc ẽ per corre
ptionẽ alicuiꝰ sancti viri.j.Coꝝ.xiij.Uidemꝰ
nũc per speculũ Et talẽ quelibet arguit salua
tor Matth.vij.Quid vides festucaȝ in oculo
fratris tui:⁊ trabẽ que in oculo tuo est nõ con
sideras:hypocrita eijce primũ trabẽ de oculo
tuo:⁊ tũc veni ⁊ eijce festucã de oculo fr̃is tui.
Uñ prosper de vita cõtemplatiua.li.ij.Tam
diu quis peccata sua que nosse ⁊ flere deberet
ignorat:q̃diu aliena curiose ꝯsiderat:ꝙ si mo
res suus ad seipm cõuersus cõsiderat nõ req̃-
ret quod in alijs reprehendat: sed qđ in seipo
lugeat. Et ideo signãter dicit.Saluator no-
ster Marc̃.xiij.Uidete vosmetipos Basilius
exameron li.iij.recitat ꝙ omniũ creaturarum

difficillimū est cognoscere seip̄m. Nō em̄ sol⁹
ocul⁹ ꝗ exterius bꝫ inspiciēs semetip̄m nō va
let intueri, sꝫ et mens ip̄a satis acute aliena de
licta ꝯtemplās, tardior est erga suoꝝ cognitio
nem vicinoꝝ. Et iō signāter dicit̄ vnicuiqꝫ no
strū illud Hyere. ij. Vide q̄ꝫ malū et amaruꝫ
est reliquisse te dn̄m deum tuū, te inquit nō a-
lios Tertio videam⁹ fraternā proximoꝝ in
digentiā. Gen̄. xxxvij. Vide si cuncta prospe-
ra sint erga fratres tuos. Sed reuera m̄lti vi-
dent fratres suos indigentes sicut sacerdos ⁊
leuita viderūt samaritanū sauciatū Luc. x. Le
uita cū esset secus locum ⁊ videret eū ꝑtrāsijt.
De vnoqꝫ tali dicitur. j. Joh. iij. Qui habue-
rit substātiā hui⁹ mūdi ⁊ viderit fratrē suū ne-
cesse h̄re, ⁊ clauserit viscera sua ab eo, q̄uō cha
ritas dei manet in illo, quasi diceret nullo mō
Sed videam⁹ nos pauperū indigentiā sicut
samaritanus fecit qui vulnera alligauit ⁊ i sta
bulum secū duxit Luc. x. Videbo vos ⁊ gau-
debit cor vestꝝ. Johis. xvj Quarto videa-
mus eternam tormentoꝝ vehementiam. Ho
mo qui nō diligenter ꝓuidet sibi de fouea et
puteo faciliter cadit in eum: sic ꝗ nō profunde
et frequēter imaginat̄ de pena putei infernalis
nō bene cauet sibi, ⁊ ideo ps. Oculis tuis cō
siderabis, ⁊ retributionem peccatoꝝ videbis.
Et quicūqꝫ hec videret infallibiliter retrahe-
ret se a pctō. Nau. iij. Omis ꝗ viderit te resi-
liet a te. Vn̄ Hugo de sancto victore, li. suo ꝺ
aīa. Infernus lacus est sine mensura, profun-
dus sine fundo. plenus ardore incōparabili.
plenus fetore intolerabili: plenus dolere inūe
rabili. ibi miserie. ibi tenebre. ibi nullus ordo
ibi horror eternus. ibi nulla spes boni. nulla
desperatio mali. Hec Hugo. Et ideo videte.
Vigilate et orate. Marc. xiij. Et ad Eph. v.
Videte vtaqꝫ fratres q̄uō caute ambuletis nō
quasi insipientes: sed vt sapientes redimētes.
tempus quoniā dies mali sunt

Lectio XXVIII

Contumelia et tor

mentis interrogem⁹ cum vt sciam⁹
reuerentiā eius ⁊ ꝓbemus patiam
illius. morte turpissima cōdemnem⁹ eū. Erit
em̄ respectus ex sermonibꝰ illius. Posita cōspi
ratione iudeoꝝ ad xp̄m occidendū. Hic exeq-
tur de sue cōspiratōnis executōne ad suū fla-
gicium efficaciter adimplendū. Ordinant auteꝫ
ꝙ mors xp̄i duas habet circūstantias penali
tatis, videlicet ꝙ sit sūme molestia ꝑ amaritu-
dinem acerbitatis, ⁊ sūme inhonesta ꝑ turpi-
A tudinem vilitatis. ibi. Morte. Circa ꝑmū
sciendū, ꝙ omis pena homini infligenda in

duobꝰ consistit. scilicet in verbis et in factis. ꝑ
verba cōuiciatiua homo dehonestat̄, ⁊ ꝑ facta
cruciatiua homo debilitat̄. Et idō istas duas
penas dicūt se velle inferre xp̄o. vn̄ dicūt Cō-
tumelia et tormētis. Cōtumelia q̄ntū ad ꝟbo
rū dehonestationē. Tormētis q̄ntū ad sensibi
lem passionē Quantū ad primū sciendū ꝙ se
ptem sūt vitia loq̄ndi, q̄bus homo ꝓximo suo
iniuriat̄. videlicet cōuiciū. ꝯtumelia: improperiū
detractio, susurratio. derisio. ꝯtentio Sūt em̄
quatuor bona in hoīe que ali⁹ homo iniurio-
se nititur diminuere vel auferre. videlicet veri
tas: honor. fama ⁊ amicitia. Cōtra veritatem
est contētio, que ad quedam inordinata cōtra
rietas in verbis per quā hō intendit ostende
re proximū suū dicere falsum. Contra honorē
sunt q̄tuor, cōuiciū. cōtumelia. improperiū. et
derisio. Cōuiciū est verbo q̄uolibet hoīem de
honestare siue exp̄mat̄ vitiū culpe vł pene. sed
ꝯtumelia nūq̄ꝫ est nisi q̄n hō iniuriose dehone-
stat̄ ꝟbo exp̄mente culpā Vn̄ si dicā te scabio
suꝫ vel cecū, ꝯuiciū est: vł si dicā ꝙ fur es vł la
tro: ꝯtumelia, ⁊ oīs ꝯtumelia ē ꝯuiciū sꝫ nō e-
cōtra. Improperiū est iniuriose recitare hoīs i-
digētiā ꝑcedētē. sic q̄n aliq̄s iniuriose ⁊ cōtra
charitatē reducit alicui ad mēoriā auxiliū sibi
factū tp̄e sue indigentie ⁊ hoc corā multis ⁊ h̄
cedit in diminutōnem sui honoris :Derisio
autē est vitiū ludendi ⁊ intendit erubescentiaꝫ
pro fine. Vnde derisor sub specie ludi propo-
nit id ꝑ qd̄ facit hominē timere dehonestatio
nem, ⁊ potest in casu esse peccatū mortale. Cō
tra famam homis est detractio, ꝗ nihil aliud ē
nisi dicere verba iniuriosa ⁊ latēter de aliquo
cū intentōne diminuendi famaꝫ suam. Vnde
cōtumeliosus se habet ad famā ⁊ honorē sicut
raptor ad bona exteriora. Sꝫ detractor ē fur
fame, quia de rōne detractōnis ē ꝙ occulte di
catur. Cōtra amicitiā aūt est susurratio, cui⁹ fi
nis est separe amicitiā occulte ⁊ semiare discor
diam, ⁊ hec est pessima locutio Cui⁹ ratio ē, q̄r
amicitia ē de bonis exteriorbꝰ optimū, ē em̄ me
lior q̄ꝫ fama vł honor. vł scientia: ꝗ est in veri-
tate iudicandi de reb⁹ in quibꝰ sine culpa ho-
mo pōt decipi ⁊ idō susurratio ē peior detracti
one, ⁊ contumelia. Similit̄ sicut rapina peior
q̄ꝫ furtum. ⁊ detractio peior est q̄ꝫ cōuicium, ꝗ
nō est contumelia, ⁊ peior derisione ⁊ impro-
perio ⁊ etiam contētione q̄ꝫtuꝫ ē de genere pec
catoꝝ iudicando. Rixa vero nō consistit ꝓprie
in ꝟbis sed in factis, vn̄ rixa est ꝓuatum bellū
inter ꝑsonas priuatas sine publica auctorita-
te, ⁊ sic ptꝫ quid sit cōtumelia, videlicet publi
ce imponere homini peccatum ad diminutio
nem sui honoris ⁊ hoc iniuste. Per cōtumeliā

aūt ꝓbat̄ hoīs humilitas. Et ꝑ tormēta hōīs pa
tientia, ⁊ ideo vt ꝓbarent xp̄i humilitatem vole
bant subinferre ꝯtumelias, ⁊ vt ꝓbarent eius
patientiā. voluerūt sibi inferre tormentoꝝ mo
lestias, dicūt ergo sic. Cōtumelia ⁊ tormentis
interrogem⁹ eum vt sciam⁹ reuerentiā eius. i.
humilitatem. ⁊ ꝓbamus patientiā illius ꝑ tor-
mēta. Consequenter ibi. Morte turpissima.
ordinant ꝙ mors sua sit inhonesta ⁊ hoc per
turpitudinē vilitatis. vn̄ dicunt. Morte tur-
pissima cōdēnemus eum. i. morte crucis cū cir
cūstantijs turpissimis. Erit em̄ respectus ⁊c̄.
id est defensionē ⁊ excusatiōeꝫ habebim⁹ ex ser
monibꝰ illius q̄bus dixit. Johis. xij. Solui-
te templū hoc ⁊ in tribꝰ diebꝰ excitabo illud. ꝗ
si dicerent: Videbim⁹ si post mortē resurgat
B Dubitatio lr̄alis. An christus fuerit violē-
ter occisus. Quod nō. patet q̄r fuit voluntarie
occisus, ergo non violenter. Añcedens patet
Esaie. xv. Oblatus ē quia ip̄e voluit, ergo vo
luntarie. Et augustin⁹. iiij. de trinit. ca. xxviij.
de ꝑuis, ⁊ xj. de mḡnis. Sp̄us inq̄t xp̄i nō de
seruit carnē inuit⁹ sꝫ q̄r voluit ⁊ q̄n voluit ⁊ q̄uō
volui. Conseq̄ntia ptꝫ quia violēter factū hōi
denotat ꝙ fiat contra eius volūtatem Pre-
terea Johis. x. dixit christus. Nemo tollat a
me animaꝫ meam, sed ego ponam eā a meip̄o:
sed ille dicit̄ aliquem occidere: qui tollit aīam
suam, ergo christus non fuit ab alio occisus: sꝫ
a seip̄o. Preterea christ⁹ fuit optime cōple-
xionatus ⁊ tamē citius fuit mortuus q̄ꝫ latro
nes qui in cōsimili pena fuerunt. Vn̄ pilatus
mirabatur si iam obijsset. Marc. xv. sꝫ nō fuis-
set sibi mirum si ꝑ pene violentiam fuisset oc-
cisus, ergo mortuus est volūtarie tantū Pre
terea in morientibꝰ per violentiam natura de-
bilitatur paulatim ⁊ tūc deficit. sed in xp̄o na
tura fuit fortis quādo moriebat̄, sicut ptꝫ ma-
thei. xxvij. Clamans voce magna emisit spiri
tum Preterea: mors sua fuit oblatio deo pa
tri pro nobis, sed xp̄s obtulit semetip̄m, sicut
dicit Ap̄lus ad Heb. ix. per spiritūsanctū ob-
tulit semetip̄ꝫ pro nobis imaculatū deo, ergo
sibiip̄si mortem intulit Preterea Sampson
in morte sua occidendo semetip̄m cum phyli
steis: ꝓfigurauit passionem xp̄i Judic. xvj. sed
ip̄e mortem intulit sibiip̄i. ergo et christus vt
veritas sic correspōdeat figure. Ad opposi-
tum est sp̄ussanctus in littera ista, ꝙ tormentis
et morte turpissima condēnauerūt euꝫ. Et Lu
ce. xviij. postq̄ꝫ flagellauerāt occiderūt eum. er
go occisus fuit ab illis, ⁊ nō a semetip̄o Ad
questionē dicendū, ꝙ xp̄s fuit violenter occi-
sus ⁊ volūtarie moriebat̄. Violenter pro tan-
to quia ꝑsecutores xp̄i intulerūt causam suffi

cientem mortis ab extrinseco. Vn̄ mors chri-
sti q̄ntum fuit ex parte iudeoꝝ fuit maliciose
violenta. Ipi em̄ credebant ꝙ nullo mō volū
tarie acceptasset, volūtarie tamē dicitur occi-
sus, quia ꝑmisit naturam succumbere illi no-
cumento cum posset si voluisset eidem nocu-
mento restitisse. Vn̄ quia aīa christi ex vnio-
ne ad verbū habuit vim cōseruandi naturam
suā a quacūqꝫ lesione ⁊ nō preseruauit, sed ꝑmi-
sit naturam pati q̄ntum potuit. ⁊ ideo dicit̄ et
volūtarie mortuus ⁊ violenter occisus. Vn-
de volūtas christi causa fuit mortis sue indire
cte, sed lesio ab extrinseco ꝑ se ⁊ directe. Ad
primū dicendū ꝙ Aristo. iij. Ethi. cap. j. dicit.
Violentū est illud cui⁹ ꝑncipium ē extra in ꝗ
nihil confert operans passo. ⁊ quia ꝑncipium
effectiuū sue mortis fuit ab extra, nec passum
corpus suū aliquid cooꝑabatur, ideo fuit vio
lentū per se, q̄r tamē christ⁹ nō impediuit cum
potuit ideo dr̄ mortuus volūtarie. Ad scd̄m
nemo tollit, ⁊c̄. subintelligit̄ me inuito q̄r illd̄
proprie dicit̄ tolli qd̄ aufertur ab inuito qui re
sistere nō potest. sed pono eam a meip̄o ꝑmissi
ue. Ad tertiū dicit beatus Thomas de xp̄o
q. xvij. art. j. ꝙ illud fuit miraculosum q̄r vide
licet citius, alius mortuus est volūtate ꝑmit-
tente ꝙ subito natura corpis cederet nocumē
to illato. Ad quartū similit̄ ꝙ fuit miraculosū
ꝙ naturam suā conformauit forteꝫ vsqꝫ ad vl
timum. et tūc subito ꝑmisit naturā corpis ce-
dere nocumento. Ad q̄ntum dōm. ꝙ obtulit
semetip̄m sustinendo et nō agendo. acceptan-
do ⁊ nō cooꝑando. Ad sextum dōm ꝙ figura
debet intelligi nō in oībus correspōdere sicut
nec similitudo. Figura autē est in hoc. ꝙ Sā
pson moriendo inimicos suos destruxit. ⁊ ita
fecit christ⁹, nō aūt in hoc ꝙ mortem sibiip̄i in
tulit effectiue Morte turpissima cōdemne C
mus eū. Ista ꝟba a iudeis maliciose prolata
xp̄i passionē sp̄ealiter describūt ꝗ ad tria Fuit
em̄ penalis et dolorosa. Incurial̄ et ignomio
sa. ꝑiudicialis et iniuriosa. Fuit ꝑmo penalis
et dolorosa, tū q̄r illa passio ei⁹ fuit ꝑ totū cor-
pus extēsa. tū q̄r fuit ad mortē termiata. vn̄ ꝑ-
mittunt. Morte, ⁊c̄. Ad Phil. ij. Humiliauit se
metip̄m factus obediens vsqꝫ ad mortē, mor-
tem autē crucis. Fuit autē istud genus mor-
tis longum et dolorosum nimis. Vn̄ Aug⁹.
de tri. Longa morte cruciabant̄ ligno suspen-
si De istius doloris magnitudine exclamat
xp̄s ꝑ ꝓp̄ham Tren̄. j. O vos oēs ꝗ trāsitis ꝑ
viā attendite et videte si ē dolor silis sicut do-
lor me⁹. Narrat aug⁹. xviij. de ciui. ca. xix. et
Valerius li. v. ca. iiij. de Chodro rege athe-
niensi, ꝙ cū regio sua et ciuitas ingenti hostiū

bello debilitata esset: hūani auxilij diffidentia
ad oraculū appollinis ꝯfugit ac ꝑ legatos sci
scitatus est quō tam graue bellū discuti possꝫ
Rñdit ei illa ita finem sortiṙ. si ipe hostili ma-
nu cecidisset: qđ cum ad castra hostiū ꝑuenissꝫ
ordinauerūt ꝙ nullo mō regem athenienſem i
terficerent. Uidens ergo Codrus ꝙ nullo
mō ciuitas sua posset pacē habere nisi ipe ab
hostib⁹ interficereṫ. deposuit reg̃ insignia. ha
bituqꝫ paupis induit ꝛ castra hostiū ingressus
ab eis interfect⁹ est. post cui⁹ mortēꝫ pars sua
ꝛ patria triūphauit Spiritaliṫ illo mō fuit de
xp̄o. ꝓphetatū eñ fuit deo p̄ordinante ꝙ ciui-
tas hūani generis nunquā triūpharet. donec
rex eius dei filius ab hostib⁹ foret occisus ꝛ iō
cum xp̄m dei filiū nullus ali⁹ vellet aut possꝫ
occidere. idē dei filius amore hūani generis
liberādi formā serui accepit ꝛ spōte se occidi ꝑ
misit hitu inuentus vt hō. ad Phil. ij. De hac
morte Bernard⁹ in quodā sermone. O bone
iesu quid tibi ꝛ morti. Nos debuim⁹ ꝛ tu sol-
uisti. nos peccauim⁹ ꝛ tu luisti. opus sine exē
plo: gratia sine merito. charitas sine modo

D Secūdo fuit passio xp̄i incurialis ꝺ igno-
niosa. mirabiliter. vnde subiūgūt turpissima.
scꝫ ex genere. ex tēpore. ex socio. ex loco. Ex ge-
nere. nam nullꝫ genus supplicij magis igno
miniosum fuit q̄ꝫ crucis. Uñ Bernardus O
bone iesu q̄ꝫ dura q̄ꝫ aspera pro hoibus passus
es. dura ṽba: duriora ṽbera. durissima ꝛ hor-
renda crucis supplicia. Idēꝫ in q̄dam ṡmone
dicit sic. Caput angelicis tremebūdum spiri-
tibus: densitate spinaꝝ cōpungiṫ facies pulcra
pre filijs hoim sputis iudeoꝝ deturpaṫ. Ocu-
li lucidiores sole: caligant in morte. Aures q̄
audierūt angelicos cātus: audiūt pctōꝝ insul
tus. Os qđ docet angelos felle ꝛ aceto potaṫ.
Pedes quoꝝ scabellū adoraṫ. cruci clauo affi
gūtur. Manus que formauerūt celos sunt in
cruce extense ꝛ affixe. Corpus vulneraṫ. latus
lancea ꝑforatur. Et q̄d plura. Nō remansit in
eo nisi lingua vt pro pctōrib⁹ exoraret ꝛ matrē
discipulo ꝯmēdaret. hec Bern̄. Item Augu-
stinus de q̄tuor ṽtutib⁹ cardinalib⁹ Filius in
quit dei ad crucē ducitur. expalmaṫ qui est ve
ra palma victorie. spinis coronaṫ qui pctōrꝫ
spinas venit cōfringere. ligatur q̄ soluit cōpe
ditos. suspendiṫ ligno qui erigit elisos. Aceto
putatur fons vite: disciplina ceditur sal⁹ vul
nerū. vita moriṫ. occidit ad tēpus vitam mors
vt a vita imꝑpetuū occidereṫ mors. Hec ille.
Fuit etiam mors xp̄i ignomiosa ex tp̄e. Nam
tūc tēporis celebrauerunt iudei pascha suū. et
fuit solēnissimū festū totius āni ꝛ maioris san
ctitatis. Et iō maximus popul⁹ cōfluxerat ad

ciuitatē de iudeis. Grauius ē autē affligi tem
pore quo alij gaudent ꝛ letātur cōiter: q̄ꝫ quā-
do est tēpus penitentie quo alij cōmūiter affli
gūtur Iteꝝ quantū ad tēpus Illo tēpore a iu
deis patitur q̄ eos ex egipto liberauit. illo die
expirauit. quo aiam hōi inspirauit. Ex parte
loci fuit altus in monte q̄ videri poterat a lon
ge. Abhomiabilis: propter cadauera mortuo
rum. prope ciuitatē. vt ab oibus videri posset
Ex parte societatis: quia inter latrones. inter
cognatos ꝛ in p̄ntia matris. ꝛ ideo morte tur-
pissima. vt de eo exponaṫ illud. ij. Macha. xi.
Ipe lysias turpiter fugiens euasit. Lysias in
terp̄tatur genitus ꝛ significat xp̄m a p̄re geni
tum eternaliṫ ꝛ a matre tp̄aliter Tertio fuit
passio xp̄i p̄iudicialis ꝛ iniuriosa. quia nec cō
fessum: nec legitime ꝯuictum ad mortēꝫ dam-
nauerūt. sicut de eis ꝑ dauid fuit prophetatū
Captabāt in aiam iusti. ꝛ sanguinem innocen
tem condēnabunt

Lectio XXVIII

Et cogitauerūt et

b errauerūt excecauit eñ eos malicia
eoꝝ ꝛ nescierūt sacramēta dei neqꝫ spe
rauerūt mercedē iusticie. neqꝫ iudicauerūt ho-
norē aiaꝝ sanctaꝝ. Postq̄ꝫ sp̄ūsctūs posuit
reproboꝝ erroneā opinionē Hic ponit erro-
ris eoꝝ fontalē occasionē. Et circa hoc tria fa-
cit. Nam p̄mo poniṫ erroris recapitulatio.
Secūdo causa errandi manifestatio. ibi Exce
cauit eñ illos. ꝛc̄. Et tertio errantiū triplex de
ceptio. ibi. Et nescierunt. Dicit ergo spiri-
tussanctus primo sic. Hec cogitauerūt hec. id
est anime rationalis mortalitatem. ꝛ vite car-
nalis voluptatem ꝛ iusticie peruersitatem. et
mortis christi crudelitatem. Cogitauerūt im
pij ꝛ errauerūt: cogitauerūt ꝑ malam delibe-
rationē. ꝛ errauerūt ꝑ vitiosam electionē. Se
cūda ibi. Excecauit eñ eos. Poniṫ cause errā
di manifestatio Ubi notādū ꝙ nūq̄ꝫ ē error A
p̄mū pctm̄ actuale hoīs. q2 si hoīēꝫ ꝯtingat er
rare: aut est error vincibilis: aut inuincibilis.
Si iuincibilis: excusaṫ quia ds non exigit ab
hoie nisi qđ homo pōt benefacere. Si ē error
vincibilis: ergo homo deberet talem errorem
p̄cauisse. ꝛ cū non vitauit. seq̄tur aliquā mali-
ciam siue viciū aliqđ processisse. Precedit aūt
qñqꝫ errorem hois negligentia qñ homo non
desiderat scire ea q̄ deberet scire. nec adhibet
sollicitudinē ad sciendꝫ ea q̄ cōueniūt statui
suo. Et hec ignorantia est pctm̄ graue. Et est
ignorantia affectata interp̄tatiue: licet nō ex-
presse. Sꝫ est alia ignorātia affecta ta expresse
et est talis ꝑ quā homo nō solꝫ nō desiderat

scire: imo desiderat nescire. Et talis nō solum
negligat scire: imo cōtēnit scire ꝛ hec ē innatu-
ralis malicia. q2 ois natura scire dsiderat. ꝛ ta
lis malicia facit hoiem indisponere ad sciēdū
ꝛ facit hoiem se dare talib⁹ que se ad sciendꝫ
indisponūt Hec aūt sunt maxime voluptates
ꝛ iniusticia et libertates. ꝛ talis malicia fuit cā
ignorantie iudeoꝝ. Excecauit eñ eos malicia
eoꝝ. i. contēptus sciendi cum volūtate male vi
uendi. quia in maliuolā aiam nō intrabit sapi
entia: nec habitabit in corꝑe subdito peccatis
Sap. j. Tertio ibi. Et nescierūt. Poniṫ erran
tiuꝫ triplex decep tio. Decipiebanṫ eñ isti ma
li de tribus in isto ca. de q̄bus est determiati.
Primo q̄tum ad ea que tenem⁹ suꝑnaturali
reuelatōne Scđo q̄ntum ad ea que tenemus
morali informatōne. Tertio q̄ntum ad illa q̄
sequūtur ex vtriusqꝫ declaratōne. Quantū
ad primū diciṫ. ꝙ nescirent sacramēta dei. i. mi
steriū incarnatōnis ꝛ passionis. ꝛc̄. que ꝑ diui
nam reuelatōem sunt hōi necessaria ad salutē
Et hec est cā quare nōdum gentes multe sunt
informate in fide xp̄i. Uiuūt eñ ita male ꝛ vi
tiose contra legem nature ꝙ nō sunt digni ha
bere grām. Lex eñ grē p̄supponit legem natu
re in adulto Scđo decipiebanṫ isti q̄ntum
ad ea que tenemus morali informatōne Oēs
eñ leges rōnales p̄supponūt iusticiam eē pre-
miandam. hoc Plato in libro suo de republi-
ca supponit. quia supponit cōseruatores iusti-
cie imortaliter p̄miandos. ꝛ trāsgressores eter
naliter puniendos. Itē supponit Tullius de
somnio scipionis ꝛ macrobius cōmētator e-
iusdem. Et in hoc secūdo. istoꝝ malicia exceca
uit eos. Uñ dicitur. Neqꝫ eñ sperauerūt mer
cedēꝫ iusticie. Hoc est neqꝫ premia danda bo-
nis. neqꝫ penas dandas malis. Sperauerūt
sicꝫ superius in isto capitulo determiatꝫ fuit.
Tertio decipiebanṫ isti q̄ntꝫ ad illa q̄ sequū
tur ex fidei ꝛ ꝓphetie declaratōne. videlicet ꝙ
anime sancte viuētes in p̄nti quātūcunqꝫ sint
plus in tribulatōne vel angustijs. honorabili-
B ores erūt post mortē Uñ subdiṫ de eis sic Ne
qꝫ iudicauerūt honorē animaꝝ sanctaꝝ. Du
bitatio lr̄alis. vtrum aliq̄ credenda suꝑnatu-
ralia fuerūt homini reuelanda nēcario ad salu
tem. Et videtur ꝙ nō: q2 natura nō deficit in
necessarijs: nec abūdat in suꝑfluis. vt di. iij. de
aia. ergo ꝑ rōnem naturalē pōt homo acq̄rere
oēm noticiaꝫ nēcariā ad salutē. g̃ nulla noticia
req̄ritur suꝑnaturaliter reuelāda Preterea
negare rōnē est vituꝑabile: sꝫ qui credit ea que
rōni nō cōsonāt. negat rōnē. g̃ credere talia est
vituꝑabile. Sꝫ fides suadet credere talia que
rōni repugnant. sicꝫ videtur de sacramento al-

taris ꝛ incarnatōne filij dei ꝛ de multis talib⁹
ergo ꝛc̄. Ad oppositū est aplus ad Heb. xi.
Fides est sperandaꝝ reꝝ substātia argumen-
tum nō apparētium. scꝫ naturaliter. sꝫ sine fide
impossibile ē placere deo. nēcarium ē ergo ha-
bere fideꝫ de nō apparētibus ꝑ rationē Ad
questionē dicēdum ꝙ sic. Et ratio ē. quia finis
siue beatitudo humana ē felicitas suꝑnatura
lis. Iuxta illud. j. Corinth. ij. Nec oculus nō vi
dit: nec auris audiuit: nec in cor homis ascen-
dit que preparauit deus his qui diligunt illū
ergo cum vltimus finis sit suꝑnaturalis: iđo
necesse fuit vt homo haberet media suꝑnatu-
ralia ad illum finem. ꝛ huiusmodi sunt fides.
spes. et charitas. ꝛ sacramenta eccl'ie nobis re
uelata. ꝛ iđo oīa talia sunt nēcaria ad salutēꝫ.
Ad primū dicēdꝫ. ꝙ in ista propositōe na
tura supponit pro deo. Ille eñ est qui oīa
naturalia ordinat ṡm bñplacitum sue volun-
tatis ꝛ concedēdum ē ꝙ nō deficit in nēcarijs.
Nam si homo faē quod in se ē: satis informa-
bitur de illis q̄ sunt nēcaria ad salutē suam. vñ
Ioh. xvj. Sp̄ūs veritatis docebit vos omnē
veritatē. Glo. nēcariaꝫ ad salutē Ad scđm qñ
arguitur ꝙ negare rationē est vituꝑabile: con
cedo. Sꝫ dico ꝙ rō cuiuslibet hois experitur se
eē ꝺ efectuosum. quia sicꝫ expimēto probamus
ṡm quēlibꝫ sensum faciliṫ decipimur. ꝛ iđo ve
risimile ē ꝙ regulari dēmus ṡm rōnē supiorē.
Uñ hoc ē principiū xp̄iani adulti qui vult eē
fidelis. captiuare nō solū sensum in obsequiū
xp̄i: q2 hoc faciūt layci: sꝫ etiam intellcm̄. ꝛ hoc
est valde difficile: ꝛ iđo multo plus mereṫ ho
nus theolog⁹ qui videt ꝛ audit hereticos con
tra fidē ꝛ tamē assentit fidei q̄ꝫ layci moderni
tēporis q̄ putant theologos hēre sciam subalt-
nātē ad fidē eoꝝ quasi possent docere illa ꝛ de
mōstrare q̄ ipi tantūmō fide tenēt Dōm er-
go ad formā. negando ꝓbationē minoris vicꝫ
illā: ꝙ fides suadet credere illa q̄ ratōni repu-
gnāt: sic vicꝫ ꝙ nulli rōni cōsentit: sꝫ tm̄ credu
litati: q2 sine discursu rōnis ꝛ ꝑceptōe volūta
ria ṽitatꝭ. fides nō hēṫ. Uñ hugo ꝺ sacris Fi-
des ē volūtaria certitudo absentiū sup̄ opiōēꝫ
ꝛ infra sciam cōstitutoꝝ. Et tulli⁹. ij. rhetorice
sue Fides ē ꝑceptio ṽitatꝭ cū firma assertōne
creditoꝝ sine cāꝝ cognitōe. ꝛ g̃ ad credulitatē
ꝛ fidē rō req̄riṫ ꝛ nō repugt. Excecauit ei illos
malicia eoꝝ Notādū ꝙ oē pctm̄ natū ē exceca
re spūaliṫ iuxta illđ Sophonie. j. Ambulabūt C
vt ceci: q2 dño peccauerūt. vñ septē vitia capita
lia septē inferūt cecitates mortales q̄b⁹ corrñdēt
cecitates corꝑales que in sacra scriptura no-
mianṫ. Prio eñ excecat suꝑbia pre sui nimia
claritate. Ecci. xliij. Sol suis radijs effulgēs

excecat oculos. Sol est põ pa gl'e mũdialis ꝛ
figuratꝰ p pauli cecitatẽ. de quo dĩ Actu. ix. ꝙ
circũfulsit cũ lux de celo ꝛ cadẽs in terrã nihil
videbat. De hac cecitate põt exponi illud ad
Rho. xi. Cecitas ex pte cõtigit in israel. Isrl'i
terp̃tatur videns deũ ꝛ significat hoĩeꝫ donis
nature et fortune pueñtũ. cuiusmõi sunt hoĩes
ingeniosi speciosi fortes et diuites. Hec ei oĩa
sunt supbie materia. vñ augꝰ. in q̃dã epl'a. Ali
tia cetera in pctis. Supbia vo etiã in rect͛ fa
ctis timẽda est. ne illa q̃ laudabilit͛ fctã sũt ipiꝰ
laudis cupiditate amittantꝰ. Scripsit seneca.
ad lucillũ epl'a. lxxix. ꝙ vxor sua q̃ndã famu
lã habuit q̃ subito facta ceca videre desijt. icre
dibilẽ rẽ tibi narro sed verã: nescit se ẽẽ cecam.
sed sp̃ rogauit pedagogũ suũ vt recedat de do
mo in q̃ est. Dic̃ em̃ domũ tenebrosam esse Et
subdit seneca. Hoc em̃ qd̃ in illa videmꝰ. nob
accidit: nemo se auaꝝ esse intelligit. nemo cupi
dum Ceci ducẽ q̃rũt. nos sine duce erramus ꝛ
dicimꝰ. Nõ ego ãbiciosus suꝫ ꝫ vrbs mea mg̃
nas exigit ĩpensas. nõ est meũ vitiũ ꝙ iracun
dus suꝫ. qꝛ nõdũ ꝯstitui certũ genꝰ vite. adole
scentia facit. Quid nos decipimꝰ Nõ est extri
secũ malũ nr̃m intra nos ẽ. ĩ visceribꝫ sedet Et
iõ difficult͛ ad sanitatẽ pueñimꝰ. qꝛ nos egro
tare nescimꝰ. hec ille. Hec fuit cecitas epi Lao
dicie cui dĩ Apoc. iij. Dicis qꝛ diues suꝫ ꝛ lo
cuples ꝛ nulliꝰ egeo. ꝛ nõ scis qꝛ tu es miser et
miserabilis: paup cecꝰ et nudꝰ. Scd̃a. cecitas
est inuidia Et hec figuratꝰ p cecitatẽ heli sacerdo
tis. De q̃. j. Reg͛. iij. legimꝰ ꝙ caligauerãt ocu
li eiꝰ ꝛ videre nõ poterat lucernã dñi añq̃ʒ exti
guebatꝰ. forte sine lesione oculoꝝ suoꝝ nõ pote
rat cõsiderare lucernã ardentẽ. ꝫ qñ fuerat ex
tincta de die tũc potuit bñ videre. Isto mõ
est de inuido. Nam lucernam ardentẽ hoc est
psonam graciose viuentẽ ꝛ prospere corã deo
et bonis hoĩbus merito approbandaꝫ videre
nõ potest: q̃n ledatur corde p inuidiam Nar
ratur de quodã cupido et inuido insimul iter
agentibꝫ: ꝙ vox de celo venit ad eos dicens.
Petat vnus vestꝝ quicq̃d voluerit ꝛ habebit
sic tamẽ ꝙ socius eius habebit duplũ. Fit cõ
trouersia quis eoꝝ prius peteret Tandẽ inui
dus. Peto inquit vt eruatur mihi alter oculꝰ.
De illis põt exponi illud Esa. lix. Palpauimꝰ
sicut ceci parietẽ. ꝛ quasi absq̃ʒ oculis attrecta
uimus. impegimꝰ in meridie quasi in tenebris

D Tertia cecitas est iracũdia. in psalmo Tur
batus est a furore oculus meus. ꝛc̃. Et catho.
Ira impedit animũ ne possit cernere verum
Hec figuratur p cecitatem Lamech q̃ habens
arcum voluit sagittare putans occidere feraꝫ
occidit hoĩem scꝫ Cayn. sicut narrat magister
in hystorijs sup quarto ca. Gen̄. Ita est de iu
dicibus excecatis p iram contra psonam accu
satam. Putant em̃ occidere feram. i. vindica
re peccatũ. ꝛ ira impediente occidũt psonam.
De talibꝫ scribitur ad Eph. iiij. Ignorãtia est
in illis propter cecitatẽ cordis eoꝝ Quarta
cecitas est accidia ꝛ figuratꝰ per cecitatem To
bie q̃ dormiendo cecitatẽ incurrit. Tobie. ij.

Quinta cecitas est cupiditas: q̃ facit hoĩes
similes talpis fodientibꝫ semp in terris: ꝛ hec
est cecitas que facit hoĩem pauperẽ ꝛ mẽdicũ.
Vñ figuratur p cecitatem mendici q̃ sedebat
secus viam ꝓpe hiericho ꝛ mẽdicabat a turba
p̃tereũte. Luc̃. viij. Sene. epl'a tricesimaocta
ua. Nõ parum habet: ꝫ qui plus cupit paup
est Quid refert quantũ illi in arca: quantuꝫ
in horreis iacet: q̃ntum prestet pascat aut fene
retur: si alieno iminet. si acq̃renda computet.

Quis sit diuitiaꝝ modus queris p̃mus ha
bere qd̃ necesse est: protinus qd̃ satis est. Sex
ta cecitas est gula: que frequenter excecat ho
minẽ et spũaliter ꝛ corpalit͛. Prouer. xiij. Cui
ve cuius p̃ri ve: cui rixe cui fouee. cui sine cau
sa vulnera: cui suffosio oculoꝝ Nõne his qui
morãtur in vino ꝛ student calicibꝫ epotãdis
Hec designatur p cecitatẽ ceci nati. De q̃ nar
ratur Joh. ix. Septima cecitas est luxuria
et amor voluptuosus q̃ aufert hoĩ iudiciuꝫ rõ
nis. quia oĩs amor cecus non est amor arbiter
equus. Nã deforme pecus iudicat esse decus
Vñ ꝺm Greg͛. xxxj. moral. Cecitas mẽtis est
prima filia luxurie. Vñ dicitur metrice Mẽs
excecatꝰ que luxurie famulatꝰ Hec significatur
per cecitatẽ Sãsonis Judic̃. xvj. Quẽ dalila
amica decepit et philisteis tradidit excecãduꝫ
Figuratꝰ etiam p cecitatẽ qua pcussi fuerũt zo
domite. Gen̄. xix. cũ vim fecerũt Loth vt ange
lis fuissent abusi q̃ in forma hoĩm extiterũt a
pud Loth hospitati. Ab istis cecitatibꝫ nos cu
stodire debemus q̃ sumus viri eccl'astici ꝛ lit
terati quoꝝ vnicuiq̃ʒ dĩ Esa. xlij. Dedi te in lu
cem populi in fedus gentiũ vt aperires oc'os
cecoꝝ vt educeres de ꝯclusione vinctũ: de do
mo carceris sedentẽ in tenebris.

Lectio XXIX

Quoniã deus crea
uit hoĩem inextermiabilẽ ꝛ ad ima
ginẽ silitudinis sue fecit illũ. Inui
dia aũt diaboli mors intrauit in orbem terra
rũ. imitantꝰ aũt illũ q̃ sunt ex pte illius Post
q̃ʒ spũssanctus posuit recapitulãdo errorẽ po
nentiũ aĩe hũane corruptibilitatẽ. Hic incipit
oñdere eiusdẽ erroris falsitatẽ Et p̃mo facit h
in generali oñdendo aĩe rõnalis naturalẽ no

bilitatẽ. Scd̃o ostendit in spẽali idẽ p anime
rõnalis mortaleꝫ bonitatẽ. ca. iij. ibi. Justorũ
aĩe in manu dei sunt Circa primũ duo facit
nã primo ostẽdit ꝙ hõ a deo factus est imorta
lis in arbitrio sue volũtatis. scd̃o oñdit p̃mor
diũ nr̃e imortalitatis. ibi. Inuidia ãt. In pri
ma pte duas ponit hoĩs p̃rogatiuas spẽales.
viꝫ valitudinẽ imortalitat͛ q̃ntũ ad corpꝰ. si
militudinẽ diuinitat͛ q̃ntũ ad aĩam. Dicit er
go p̃mo sic. posito errore iproboꝝ q̃ negauerũt
mercedẽ iusticie ꝛ honorem sanctaꝝ aĩaꝝ post
hãc vitã. Ex istis duobꝫ oñditur falsuꝫ. Prio
quia deus creauit hoĩem inextermiabilẽ in q̃
differt a brutis ꝛ generalr͛ a q̃busdã element͛
et elemẽtatis. Scd̃o qꝛ creauit eũ ad imaginẽ
et silitudinem suã in quo differt a corporibus
celestibꝫ. que licet sint corpalia: tamẽ sunt ina

A nimata Circa primũ sciendũ. ꝙ primus pa
rens in statu innocentie habuit posse mori si
peccaret. ꝛ habuit posse nõ mori si pctm̃ vita
ret. Et iõ q̃ntũ fuit ex pte dei. creauit hominẽ
inextermiabilẽ ꝺm corpꝰ. ꝛ hoc tractatꝰ. ij. sentẽ
tiarũ. dis. xix. Circa scd̃m sciẽduꝫ. ꝙ cetere
creature alie ab homĩe vestigiũ dei habent. id
est quandã obscuram notificationẽ. sed solus
homo inter corporeas creaturas imaginẽ dei
habet que consistit in intelligentia. memoria.
et volũtate. in quo est processio verbi a memo
ria dei patris. ꝛ amoris processio ab intelligẽ

† tia ꝛ volũtate. Vñ memoria correspondet pa
tri. intelligentia ꝛ verbũ filio. volũtas siue a
mor spiritui sctõ. De hac imagine tractat bea
tus augustinꝰ. ix. x. xi. xiiij. xv. de trinitate. dif
fuse. Et magister sniaꝝ. li. iij. dis. xvj. p totum.
Sũt ergo hic due rõnes cõtra anime corru
ptibilitatẽ. Quia põt de anime corruptibilita
te dupliciter dici. Vno mõ ꝙ nõ eẽt corrupti
bilis p se: sed p accidens ad corruptiõnem cor
poris. Secũdo etiam ꝙ in se ex natura corru
ptibilis eẽt. De primo arguit sic. Talis debe
ret homo eẽ naturaliter: qualis est a deo crea
tus ꝺm hominẽ. sed fuit creatus exterminabi
lis ꝺm corpus. ergo ꝛc̃. Secũdo sic. Anima
humana est creata ad imagineꝫ ꝛ silitudinem
dei. sed dei nobilissima conditio est ĩmortali
tas ꝛ incorruptibilitas. ergo anima hũana est
ĩmortalis ꝛ incorruptibilis. Consequẽter ibi.
Inuidia autẽ diaboli mors intrauit in orbeꝫ
terrarũ. Ostendit spũssanctus p̃mordiũ no
stre mortalitatis. Et circa hoc duo facit. Prio
ostendit q̃uo intrauit mors corpalis. Secun
do q̃uo pseuerat mors spiritualis. ibi. imitan
tur. Prio ergo dicit sic. Diabolus post casum
suũ videns hoĩem ad eternam vitã creatum:
ad quã ipe ab eterno creabatur. ꝛ p supbiam
perdidit. homini inuidit ꝛ ip̃m hoĩem ad pec
candũ temptauit. sicut pꝫ Gen̄. iij. Homo au
tem habens p̃ceptum ꝛ quod si peccaret mo
reretur. peccauit ꝛ peccatũ toto suo generi cõ
quisiuit. quia sub illa lege prohibitionem ac
ceperat ligni vetiti. Secũdo de morte spiri
tuali quare anime ad inferna descẽdũt. Hec ẽ
causa. imitatio videlicet diaboli in peccando
Vnde qui nõ peccant: nõ sunt obnixij mor
tis. Et hec est sententia mortis. licet sit plenus
dubitationibꝫ Queritur tamẽ vtrum corpꝰ B
primi hoĩs fuisset incorruptibile: dato ꝙ i sta
tu innocentie pstitisset. Et videtur ꝙ nõ. quia
oĩe compositũ ex contrarijs est de necessita
te materie corruptibile. ij. physicoꝝ. sed corpꝰ
hominis in statu innocẽtie fuit compositũ ex
contrarijs: sicut nũc est ꝛ eiusdem speciei p om
nia. ergo ꝛc̃. Preterea in statu innocẽtie fuit
nutritio. generatio. ꝛ augmentatio. ꝛ p conse
quens deperditio nature. quia al's nõ fuissꝫ ne
cesse ꝙ adam saltem comedisset: quia fuit crea
tus in sufficienti quantitate: ꝛ ideo frustra co
medisset. nec propter nutritionẽ ꝛ generatiõeꝫ
que in paruulis esse constat propter solidatio
nem masse corporee vel carnis. indiguissent
nutrimento. quia pro deperditione nutritõne ꝛ
augmentatõne ac generatõe: ergo habuissent
corpora corruptibilia quod est propositũ.

Preterea ponamꝰ ꝙ gladius vel securis cũ
bono impetu attigisset collũ vnius in statu in
nocentie: certũ est ꝙ habuisset corpora mollio
ra: q̃ʒ sit ferrũ. si fuisset caro vnita cum carne. g̃
collum cessisset: quia naturalit͛ molle cedit du
ro. ꝛ maxime duro acute figure. ergo ꝛc̃. ꝛ tunc
potuit vnus aliũ occidisse. vel hõ potuit a be
stia vel a casu fuisse occisus Preterea: hec est
diffinitio hoĩs ꝙ sit aĩal rõnale mortale. viij.
metaph. sed in statu innocentie fuisset hõ vni
uoce. ergo ꝛc̃. Preterea calor naturalis agit
in humidũ radicale continue. ꝛ illud humidũ
nõ põt restaurare deperditũ. sicut fuit vl' ita pu
rum. ergo p admixtionẽ humidi nutrimẽti ali
q̃n deficiet naturalit͛. ergo cũ tũc fuisset deperdi
tio humidi radicalis: fuisset finaliter corruptꝰ

Ad oppositũ est apl's ad Rhoma. vj. in fine
Stipendiũ peccati mors. g̃ si hõ nõ peccasset
mortuus nõ fuisset. Preterea nõ p̃cedit cul
pam. ergo añ pctm̃ nõ fuisset mors. igitur ꝛc̃.

Ad q̃stionẽ dd̃m ꝙ sic. Primo tñ notanda
sunt duo Primũ est ꝙ imortalitatẽ nõ habuis
set a natura. sed a diuina gr̃a. qꝛ ꝺm Dyonisiũ
de diui. noĩbus. c. iiij. Naturalia em̃ data de
monibꝫ nõ perierũt ꝓpter pctm̃. Et silr͛ mortale
est dr̃ia ẽẽntialis hoĩs vt argutũ est Scd̃m
est ꝙ hoĩ fuisset ex spẽali gr̃a cõditoris imorta

litas corporis cōcessa. Cuiꝰ rō est. qꝛ hō fuissꝫ
ordinatꝰ ad finē sup naturā suā corporeā. ergo de
cuit ꝙ i ipa īstitutiōe aliq̄d sibi eēt collatū sup
facultatē pncipioꝝ naturaliū q̄ sūt aīa ⁊ corpꝰ
Habuit ergo aīa ꝑ donū grē supnaturalꝭ ꝙ q̄ꝫ
diu ordinē obediētie fuaret ad deū corpꝰ viui
ficare posset ippetuū, ⁊ iō corpꝰ hoīs si hō nō
peccasset: corruptū nō fuisset: de hoc vide sanctū
Tho. ij. sniaꝝ. dis. xix. Tertio sciendū ꝙ i re
bus corꝑalibꝫ q̄druplex modus iuenit̄ Unus
est generalꝭ qō videlicet oēs res hñt sue durati
onis ꝑyodū. sicut dr̄. iij. de gñatio. Scōus est
ꝓpter ꝑdominiū excessiuū vniꝰ ꝯrioꝝ ⁊ hoc dū
taxat in mixtis. dū illa armonia ꝑdicta soluit̄
quā forma substātialis reꝗrit. Tertiꝰ est ꝙ ca
lor q̄ est instrm aīe vegetatiue ꝯsumit huiduꝫ
in qō agit ⁊ cū nō possit illud huidum restau
rari naturalit̄ in sua puritate sꝑ admiscet̄ cum
humido nutribili. ⁊ sic fit impuriꝰ. sicut vinuꝫ
mixtū aq̄ fit debiliꝰ ⁊ tātū misceri pt̄ ꝙ fit aq̄ si
cut dr̄. j. de genera. in fine. ita huiduꝫ radicale
ꝯsumit̄ finaliter ⁊ aīal morit̄. Et silr̄ fit de plā
ta deficiēte illa restauratōne. ⁊ hec ē mors na
turalis. Quartꝰ modus corruptōnis ē ꝑ vio
lentiā ab aliq̄ extrinseco agente vt gladio igne
vel hmōi. Mō contra duos pmos mōs datū
fuit aīe ꝙ fm cōditionē sue imortalitatis: cor
pus ꝑficeret ⁊ ꝑpetuā eq̄litatē ꝯplexionis cō
ferret Cōtra tertiū modū corruptōnis ha
buit hō illud donū ꝙ ꝑ esum lignoꝝ de ꝑadi
so cōcessoꝝ fiebat restauratio deꝑditi ad certū
tp̄s. ⁊ qꝛ illa restauratio ē cū admixtōne humi
di extranei debilitātis huidum radicale ma
gis ac magis. Iō hō habuit lignū vite cuius
ꝟtus erat aliātū talit̄ assumptū in ꝑfecta assi
milatiōe adducere ⁊ facere huiduꝫ radicale to
tum ita recēs: sicut fuit in pncipio nature con
dite. Cōtra q̄rtū modū corruptōnis q̄ est ꝑ
violentiā: cōseruabat̄ hō ꝑ diuinā ꝓuidentiaꝫ
⁊ ꝓpriā prudentiā: ⁊ ab extrinseco nihil potuit
pati corruptiuū Ad pmū. dōm ꝯcedendo ꝙ
corpus hoīs fuisset corruptibile ꝓpter cōposi
tionē ex ꝯrijs. nisi fuisset diuinitꝰ ꝑseruatū ab
extriseco ꝑ subsidiū diuine ꝓuidētie: ⁊ ab intri
seco ꝑ grām originalis iusticie. Ad scōm patet
q̄uo fuisset facta restauratio deꝑditi cōiter per
esum lignoꝝ ꝑadisi. ⁊ q̄ñ necesse fuisset ꝑ esum
ligni vite qō nunq̄ꝫ fuissꝫ necessariū. nisi insen
sibili debilitate nature ꝓ recreatōne recuꝑan
da. sicut suꝑius dictū fuit. Ad tertiuꝫ qō est
de extrinseco nocumēto dictū est qō ꝑ propriā
prudentiā ⁊ diuinā ꝓuidentiā nihil hōi extri
secū nocuisset. nec molle duro ꝯcessisset. nisi sic
aīe placuisset si nō peccasset. Ad quartū ptꝫ
ꝙ fuit aīal rōnale mortale. i. natū mori natura
liter. sic tñ fuit ordinatū a deo ꝙ illa aptitudo
moriendi nunq̄ꝫ fuissꝫ in actū deducta. nisi hō
peccasset. Et iō homo habuit in sua ꝑtāte mo
ri ⁊ nō mori. posse mori ⁊ nō posse mori: stante
lege data. ⁊ iō fuit mortalis ꝑ naturam ⁊ imor
talis ꝑ grām. Ad q̄ntuꝫ de actōne calidi na
turalis in huidum radicale dictum est ꝙ ꝑfcā
restauratio illius humidi fuisset facta ꝑ esum
ligni vite. Hoc tñ nota ꝙ lignū vite non ha
buit ex sua virtute naturali dare hōi perpetui
tatē viuēdi. qꝛ cū eēt res creata: virtus sua fini
ta fuit in durabilitate. Et ideo nō ꝯtulit fortitu
dinē humidi radicalis: nisi ad certū tp̄s. q̄ la
pso hō iteꝝ comedisse debuit: si ita diu ꝑstitis
set: nō assūptꝰ ad celū integlit̄ Sꝫ ꝯtra arguit̄
ꝑ illud Gen. iij. Ne forte sumat de ligno vite ⁊
viuat ineternū. Dōm ꝙ ineternū accipit̄ ibi ꝓ
eo qō est diutius q̄ꝫ deberet fm naturā corpo
ri humano cōcessam. vel a pncipijs intrinsecꝭ
procedentē. Inuidia autem De inuidia au
tem notandū. ꝙ inuidia est toxicum charitatis
nisi eñ inuidia eēt: quilibet de bono alterius
gauderet: ⁊ de malo alterius doleret: quia hoc
est propriū charitatis. Uñ Augustinꝰ sup io
hannē. Tolle inuidiaꝫ ⁊ tuū est qō habeo: tol
le inuidiā ⁊ meū est qō hēs Glo. sup illud Esa.
xlv. Ego dñs formans lucem ⁊ creans tene
bras. Quod est vita serpentis: mors est homi
nis sicut venenū. ⁊ econtra humor aqueus. i.
saliua est vita hoīs ⁊ est mors serpentis. Isto
mō quod ē vita ꝟtuosi ⁊ boni hoīs: est mors i
uido: ⁊ qō in bono viro mors vel dānū: est in i
uido vita Scōo est ostiū iniq̄tatis: ꝑ hāc eñ
mors intrauit in mōm sicut dr̄ hic. Per hanc
occisus est abel a cayn. Jacob tribulatꝰ ab e
sau. Joseph venditꝰ a fratribꝫ. Dauid ꝑsecutꝰ
a saule. Xp̄s traditus a iudeis. Matth. xvij.
Sciebat eñ ꝙ ꝑ inuidiā tradidissent eū Istō
ostiū fere nullꝰ pōt vitare Seneca li. suo d mo
ribus. Et si nullos inimicos tibi fecit iniuria
multos tñ fecit inuidia. Eccs. iiij. Industrias
aīaduerti patere inuidie proximi Tertio est
vitiū vel putredo sanitatis. Prouer. xiiij. Vi
ta carniū sanitas cordis: putredo ostium inui
dia. hoc tñ est iustissimū vitiū. qꝛ ē in sui auctorē
reciprocū. vñ hugo de scō victore Iustiꝰ inui
dia nihil: qꝛ ptinꝰ ip̄m auctorē punit cor cru
ciatq̄ꝫ suū. Uñ basiliꝰ. Sic rubigo ferrū: sic in
uidia aīam de q̄ nascit̄ corrūpit Et iō maximā
iniuriā faceret deus inuido: si poneret eū in ce
lo: qꝛ est sūma felicitas i proxio: et ꝑ ꝯñs sum
mū nocumētū eēt inuido: ⁊ idō erit in inferno
vbi nihil videbit cui inuidere poterit. j. Petri
ij. Deponētes oēm malicīā ⁊ oēm dolum ⁊ si
mulationē ⁊ inuidias ⁊ oēs detractōes: quasi

mō geniti infantes rōnabiles sine dolo lac cō
cupiscite. scilicet charitatis.

Capitulū III Lectio XXX

Iustorū anime

in manu dei sunt ⁊ nō tāget il
los tormentū malicie visi sunt
oculis insipientiū mori ⁊ esti
mata est afflictio exitus illoꝝ. ⁊ ab itinere iu
sto abierūt i exterminiū. ⁊ qō a nobis ē iter ex
terminij: illi aūt sūt in pace Posita ⁊ enarra
ta opiōne reproboꝝ in ca. ij. ꝑ totū. Hic ꝯñter
agit̄ de illius opiōnis reprobatōne. Sicut. n.
opinio ꝑtractata: pmo ꝑsuasit aīe mortalitatē
⁊ postea oēs hoīes iuitauit ad vite voluptatē
et ad iniusticiā sine timore pene exercēdā. Ita
hic sacroscā fides catholica. Primo ꝑsuadet
aīe post hāc vitā iustā remūeratōeꝫ. Scōo in
uitat ad iusticie dilcōeꝫ. ibi. Audite nūc reges
Prima ꝑs sic ordinat̄ ꝙ mixtim vicissim ⁊ alt̄
natim nūc agit de remuneratōne iustoꝝ post
mortē. nūc de punitōne maloꝝ. Et diuertit se
mō ad istos: mō ad illos vt oñdat ꝙ siue i pre
mio siue in pena imortalit̄ aīe sꝑ viuūt Proce
dit ergo sic Primo ꝓponit q̄d iusti ꝑcipiēt i fu
turo finalit̄. Scōo q̄d sustinēt in pñti tꝑaliter
ibi. Et si corā hoībꝫ Circa pmū lectio hodi
erna diuidit̄ in duas ꝑtes. Nā pmo oñdit q̄d
cōtigit aīabꝫ iustoꝝ. Scōo oñdit q̄d de eis iu
dicat̄ fm fatuitatē mūdanoꝝ. ibi. Uisi sūt ocu
lis. ⁊c. Dic ergo pmo sic Impij dixerūt ꝙ nō ē
refrigeriū in fine hoīs: ⁊ ꝙ hō siue iustꝰ fuerit
siue malꝰ nulla erit drñā: qꝛ aīa cū corꝑe morie
tur siue corrūpet̄. Sed certe hoc ē falsuꝫ: Naꝫ
iustoꝝ anime i manu dei sunt. i. in dei ꝓtectōe
et gubernatōne. Ueꝝ ꝙ iustoꝝ corꝑa tā in vi
ta q̄ꝫ in morte in ꝑtāte hoīm sunt Sꝫ certe iu
stoꝝ aīe: nec in morte nec in vita sunt in manu
hoīm nec diaboli. sꝫ tātū dei. Uñ Job. ij. Di
xit dñs ad sathan. Ecce in manu tua est. verū
tñ aīam illiꝰ fua. Glo. i ipa iusticia ꝑmissionis
miscet̄ q̄dā libera pietas. qꝛ si totuꝫ deseret:
hō q̄d eēt. Serua inq̄t: nō ꝙ ipe fuet. sꝫ ne au
deat irrūpere ne tēptādo supet. Uñ Boe. ij. d
cō. ꝓ. vj. ꝓbās ꝙ dignitas nō pōt hoīeꝫ facere
felicē. deridēdo hoīm mortaliū dignitatē. dicit
ꝙ aīo hoīs: nisi hō velit nullꝰ pōt dñari. Nū
q̄d libero imꝑabis aīo. Nū mētē firma rōe si
bi herētē. de statu ꝓprie q̄etis amoueb. Quasi
diceret nō. ergo iustoꝝ aīe in manu dei sunt tā in
vita q̄ꝫ in morte. Sap. vij. In manu dei sumꝰ
⁊ nos ⁊ fmones nr̄i. Et iō ꝯñs ē ꝙ nō tāget il
os tormētū mortis Drñā ē inter tactū natura
lē et tactū mathēaticū. Tactꝰ naturalꝭ est cum
passiōe. qꝛ q̄cq̄d tāgit patit̄. sic pꝫ. ij. d aīa. ⁊ ꝑi
mo de gñatōe. Tactꝰ aūt mathēaticus nō est
nisi iuxta positio corꝑm q̄ꝝ vltia sunt silꝭ sicut
corꝑa celestia tāgūt sc. Uult ergo dicere ꝙ iustos
i morte sua nō tāget tormētū mortꝭ tactu viꝫ
naturali. q̄ fit cū passiōe ⁊ afflictōe q̄ iniusti tā
gent̄ freq̄nt̄ Hoc āt tormētū mortis ꝯsistit in
tribꝫ fm Bern. Est ei in morte maloꝝ. dolor i
exitu. horror i trāsitu. pudor in dei cōspectu. sꝫ
certe ista nō erūt in morte iustoꝝ. imo ꝑciosa i
cōspectu dñi mors scōꝝ eiꝰ Uñ dic̄ q̄dā scūs
mors nihil aliud ē q̄ꝫ exitꝰ aīe de carcere. finis
exilij. laboris cōsumatio. ad portuꝫ applicatio
ꝑegrinatōnis finitio. oneris grauissimi deposi
tio. de equo furioso descēsio. de domo ruinosa
libatio. oīm egritudinū termiatio. oīm ꝑiculo
rū euasio. oīm maloꝝ ꝯsūptio. oīm vinculoꝝ di
ruptio. debite nature solutio. reditꝰ in patriā.
ingressus i glām. De q̄ dr̄ Eccs. j. Melior est
dies mortis die natitatis. et Prouer. xiiij. Iu
stus sperat i morte sua. ⁊ iō fatuū est ⁊ irrōna
bile ꝓpriā mortē nimis timere ⁊ mortē alteriꝰ
nimis dolere. De pma fatuitate loq̄tur Cipa
nus. ⁊ ponit̄ i canōe. xiij. q. ij. q̄ꝫ ꝑposteꝝ ē q̄ꝫq̄ꝫ
ꝑuersuꝫ. vt cū dei volūtatē fieri postulamꝰ. q̄ñ
dñs euocat nos ⁊ accersit de hoc mōo. non stati
volūtatꝭ eiꝰ iperio paremꝰ. obnitimur ⁊ relu
ctamur ⁊ ꝑuicanū more fuoꝝ ad cōspectū dñi
cū tristicia ⁊ merore ꝑducimur: exeūtes hic nēc
tatꝭ vinculo: ñ volūtatꝭ obseq̄o. ⁊ volumꝰ a dō ꝑ
mijs celestibꝫ honorari ad quē veimꝰ iuiti. hec
ille. De fatuitate ꝓ morte amicoꝝ nimis dolē
tiū loq̄tur augꝰ. de ꝟa religiōe. c. xxxij. Qui ꝑ
fecte inq̄t deū diligit: nō affligit̄ morte cuiusq̄ꝫ
qm̄ q̄ toto aīo deuꝫ diligit: nouit nec sibi ꝑire
qō deo nō perit Deꝰ āt ē dñs viuoꝝ ⁊ mortuo
rū. hec ille. Ex q̄ ptꝫ simplicitas illoꝝ q̄ ꝓ mor
te bonoꝝ irrōnabilr̄ cōtristant̄. Sꝫ ꝓ q̄ꝝ mor
te nos dolere cōuenit: docet Isid. li. iij. d sūmo
bono Illi inq̄t deplorādi sūt i morte: q̄s mise
ros infernꝰ ex hac vita recipit. nō celestꝭ aula
letificādos icludit. Tulliꝰ de ꝑadoxis. Mors
est terribilꝭ his q̄ꝝ cū vita oīa merita extiguūt̄
nō his q̄ꝝ laus emori nō pōt. Et de talibꝫ dr̄
ꝙ nō tanget illos tormētū mortis. Hoc figu
ratū est in tribꝫ pueris. Daniel. iij. Illos autē
nō tetigit ignis: neq̄ꝫ cōtristauit. nec q̄cq̄ꝫ mole
stie intulit. Cōseq̄uēter ibi. Uisi sunt oculꝭ insi
pientiū. ostendit q̄d de iustis afflictis ꝓ iusti
cia in hac vita iudicat̄ fm mūdanoꝝ fatuitatē
Et circa hoc duo fac̄. qꝛ pmo poīt eoꝝ estīatiōeꝫ
scōo eoꝝ deceptōeꝫ. ibi. Illi āt sūt i pace. Dic̄ ergo
Iusti ꝑcedētes nos visi sūt oculꝭ insipiētiū i ps
Dixit insipiēs in corde suo nō est deꝰ. mori to
taliter in corꝑe et aīa. qō falsuꝫ ē cū mors iusto
ruꝫ nō sit nisi requies a labore. Apoc. xix. Am

mō iam dicit spūs vt reqescāt a laborib⁹ suis
Estimata ē afflictio exit⁹ illoꝝ ꝑcisse nihil aliō
vĩi nō iudicauerūt ꝙ fuit ingressus ĩ vitā eter
nam.ſꝫ tm̄ fuit afflictio. Sꝫ paul⁹ fuit alteri⁹
opiōnis q̄ dixit ad Phil.j. Cupio dissolui ⁊ eē
cū xp̄o. Scd̄o vlteri⁹ iudicatū est ꝙ ab itinere
iusto abierūt in exterminiū.i.in ānihilationeꝫ
et nullū aliū fructū iusticie receperūt. Hec tm̄
clausula ſm Rabanū nō est de textu. Sꝫ anti
qui ⁊ moderni eā habēt. Veꝝ est ꝙ in eccl'a in
ep'la de martyrib⁹ trāsilit. Tertio vlteri⁹ iudi
catū est ꝙ mors iustorum nō solū est afflictio.
imo qd̄ est iter exterminiū a nobis.i.de nob.q̄
si nō sit aliud mors q̄ꝫ iter nos exterminās.i.
extra terminos hūane vite ponens. Vltiō ibi
Illi aūt sunt in pace. ōndit istoꝝ insipiētiū de
ceptionē. nā vbi putabant iustos exterminari
affligi et ānihilari. iusti eripiūtur de h̄ seculo
nequā. et sūt in pace. Esa.xxxij. Sedebit ꝑl's
meus in pulchritudine pacis. ⁊ in requie opu
B lenta. Dubitatio lr̄alis. Vtꝝ aīe defuncto
rum habeāt distincta receptacula post hāc vi
tam sibi diuinit⁹ deputata. Et videt ꝙ nō. qꝛ
tūc aīe tales vel pn̄t ab illis receptaculis rece
dere vel nō. si sic. ergo aīe dānate ⁊ aīe exn̄tes
in purgatorio possent minuere penā. ⁊ aīe exn̄
tes in celo possent minuere gaudiū suū. ꝯn̄tia
patet. qꝛ loca penalia augent penā: ⁊ loca leti
cie augēt gaudiū. aliter frustra talia loca depu
tarētur. et ꝑ ꝯn̄s relinq̄ndo loca sua diminue
rent de suo gaudio. si eēnt beate ⁊ minuerēt su
am penā si essent nō beate. Si dicat ꝙ aīe de
functoꝝ nō pn̄t pro libitu suo loca illa dimit
tere. Contra h̄ est qd̄ ꝓbat aug⁹ li. suo de cura
pro mortuis agenda. inter mediū ⁊ finem. ꝙ a
liqui de mortuis mittātur ad viuos. ꝓ hoc ꝙ
Matth.xvij. Moyses in trāsfiguratōne dn̄i
appuisse legit cū helya. ⁊ tm̄ cōstat moysen añ
fuisse defunctū. Itē hiero. redarguit vigilātiū
sup hoc ꝙ dixit aīas nr̄as nō posse adesse tu
mulis suis qñ vellent. ꝓ hoc ꝙ sequūtur agnū
q̄cūq̄ ierit. ſꝫ agnus ē vbiq̄ Itē demones to
to orbe mira celeritate vagant. ḡ incōueniēs ē
dicere aīas alicubi eē iclusas vsq̄ ad diē iudi
cij. Itē greg⁹.iiij. dyal. narrat de multis mor
tuis q̄ viuis apparuerūt. Preterea ad q̄stio
nē. si sic. tūc sinus abrae foret vnū de illis rece
ptaculis. ꝯn̄tia pꝫ qꝛ eccl'a orat ĩ officio sepul
ture. sinus abrae eā suscipiat. sed falsitas ꝯn̄
tis pꝫ. qꝛ ē ĩ inferno. vl' qꝛ fuit lymb⁹ patꝝ vbi
nulla aīa mō recipit post xp̄i passionē Prete
rea si sic. purgatoriū foret vnū receptaculum.
ꝯn̄s falsum. qꝛ aīe decedētes ĩ caritate vadūt
ad purgatoriū si hēant culpā venialē vl' oblig̃
tionē ad penā. Sꝫ purgatoriū est vn⁹ locus i
ferni sub lymbo patꝝ. al's aīe p̄im. purgande
fuisse in loco supiori viderent. tā añ purgatio
nem q̄ꝫ post. Ad oppositū est aug⁹. Ench.c.iij.
Tp̄s ꝙ inter hoīs mortē ⁊ resurrectōem vlti
mā. aīas abditis receptacul' tenet ꝓut vnaq̄q̄
digna est vel reqe vel erūna Itē glo. sup illud
.j. Thessal.iiij. sil' rapiemur. ⁊c. dic. Oēs aīe
que de seculo exierūt hn̄t diuersas receptōes
Ad q̄stionē dōm ꝙ sic. qꝛ sicut ḡuitas ĩ corpi
bus reqrit diuersa loca. sic̄ pꝫ.iiij. de celo. ita
meritū ⁊ demeritū diuersa reqrit loca ꝓ aīab⁹.
Vñ qd̄ est corpi leuitas h̄ est aīe meritū. ⁊ h̄ ē
qd̄ corpi ḡuitas. h̄ est aīe demeritū. ⁊ sic̄ ḡuia
qñ generātur stati ad loca sua mouent. nisi im
pediant sic̄ pꝫ.viij. ph'ico. ⁊.iiij. de celo. ita aīe
statim qñ a corpe sepant ad loca mouent. ma
le ad infernū. bone ad celū. nisi inueniāt aliqd̄
impediēs ꝑ culpā venialē ⁊ reatū pene nō so
lutū. hn̄t igit distincta receptacula Est ḡ no
tādū ꝙ de istis receptacul' aīaꝝ post caꝝ sepa
tionē loqui possum⁹ duplr. Prio mō de lege
cōi. Alio mō de dispēsatōe spēali. Prio loq̄n
do sunt q̄tuor receptacula aīaꝝ. vicꝫ infernus
dānatoꝝ. lymb⁹ pueroꝝ ꝓ originali. purgato
riū ꝓ veniali. ⁊ celū ꝓ ꝑfecte bonis. Quintum
receptaculū añ xp̄i passionē fuit lymb⁹ p̄im q̄
tūc dicebat sin⁹ abrae. h̄ de lege cōi. De dispē
satione spēali hn̄t aīe receptacula alia inter ho
mines in q̄b⁹ purgant ad informatiōem ⁊ ad
eoꝝ celeriorē redēptionē ⁊ ita diuersimode de
putātur. sicut ipis viuentib⁹ expedit Scd̄o
notandū ꝙ spaciū infernale in q̄tuor portōnes
distinguitur. In infima sūt dānati ꝓ pctō a
ctuali mortali. In scd̄a dānati pro pctō origi
nali. In tertia aīe que purgātur de lege cōmu
ni. In quarta fuerūt aīe patꝝ antiquoꝝ vsq̄
ad resurrectionē christi Ad p̄mū argumētū
dōm ꝙ aīas a suis receptaculis recedere du
pliciter pōt intelligi. Vel simplr vel ad tp̄us
Simplr sic ꝙ nunq̄ꝫ redeāt. nulla recedet que
est in inferno vel purgatorio. Ad tēpus dupli
citer. vel ex lege nature ⁊ sic nō. vl' ex ordine di
uine ꝓuidentie. ⁊ sic cōcedendum est ꝙ redeūt
interdū ad viuētes. sicut docet aug⁹. in li. suo
de cura ꝓ mortuis agenda. Hoc tm̄ interest. ꝙ
aīe sanctoꝝ possunt cū volunt viuētib⁹ inter
esse Alie aūt aīe nō. sed solum diuina ꝑmissio
ne. Etiā dānati apparuerūt viuentib⁹ ad viuo
rum ꝑmonitionē Ad scd̄m de sinu abrae di
cendū est ſm aug⁹.xij. sup Geñ. Sinus abrae
dr̄ requies sanctoꝝ qui olim fuit limb⁹. nūc ve
ro est celū. sic orat eccl'a Ad tertiū dōm ꝙ te
netur ꝓbabiliter ex dictis sanctoꝝ. ꝙ loc⁹ pur
gatorij est locus vicin⁹ inferno. de lege ꝯmūi.
C Iustoꝝ aīe in manu dei sunt. Notādum ꝙ

inter iustum ⁊ impiū inuenio q̄druplicē diffe
rentiā in scriptura. Differūt em̄ viuendo mo
riendo. patiendo. ⁊ penitēdo. Viuēdo qꝛ iusti
viuūt in pace ⁊ trāquillitate. Impij in discor
dia ⁊ cōtrarietate. In p̄s. Pax multa diligen
tibus legeꝫ tuā. De impijs vero dr̄. Esa.lxviij
in fine. Nō est pax impijs dicit dn̄s. Signā
ter dic̄ p̄s. Pax multa diligētib⁹ legē tuā Nō
sic. diligētib⁹ legem mūdi Illi sūt sp in ꝯtentō
nibus in discordijs ⁊ rebellionib⁹ Vnus qui
audiuit iura ꝑ sex ānos vel septē. facit maioreꝫ
brigā in vna comitiua. q̄ꝫ xviij. sapiētissimi cle
rici. Christ⁹ em̄ iustis legauit pacē. Joh.xiiij.
Pacē relinquo vob. et Eccl.xlv. Statuit illis
testamētum pacis Scd̄o differūt moriendo
quia mors iusti ē eius spes ⁊ cōsolatio. mors
aūt iniusti est desꝑatio: Prouer.xiiij. In mali
cia expellit impius. sperat iust⁹ in morte sua.
sed Prouer.xj. Mortuo hoīe impio vltra nul
la erit spes. Si oēs fratres ⁊ sacerdotes mūdi
celebrarent ꝓ aīa sua: si mortu⁹ est sine peniten
tia: frustra fieret. Vñ aug⁹.xxj. de ciui. dei.c.ij.
Si de aliq̄bus malis ita cōstaret ꝙ sunt dam
nati: sicut nūc constat de demonib⁹. eccl'a non
plus oraret ꝓ eis q̄ꝫ pro ipo diabolo. Et a mlt̄
to fortiore Nō est spes impio mō defuncto: et
hoc loquēdo de lege mō cōiter vsitato Ter
tio differūt iustus et imṗi⁹ in patiēdo: qꝛ iust⁹
sustinendo aduersa se exhilarat. Iniust⁹ susti
nendo sp remurmurat. De iusto Prouerb.xij.
Nō contristabit iustū quicq̄d ei acciderit Itē
Prouer.x. in fine. Labia iusti ꝯsiderāt bn̄pla
cita: et os impioꝝ ꝑuersa Quarto differunt
penitēdo. qꝛ iustus ĩ beneuiuēdo sp se accusat:
impius male viuendo sp se accusat. De iusto
Prouerb.xviij. Iustus prior accusator est sui.
Et in eodē. Impius cū in ꝓfunduꝫ pctōꝝ ve
nerit contēnet. Itē ibidem.x. Os impioꝝ ope
D rient iniq̄tateꝫ Notandū ꝙ aīe iustoꝝ in pn̄
ti in manu dei multiplr sunt. Sūt em̄ in ma
nu dei supportantis. In manu dei cōfortātis.
In manu dei castigātis. In manu dei ꝯseruā
tis. Primo sunt in manu dei supportātis Nu
trix em̄ pueꝝ incipientē incedere cōtinet inter
manus. ⁊ ex ea ꝑte qua cadere credit suppor
tat manū supponēdo ne cadens ledat Christ⁹
est nutrici⁹ noster. Osee.xj. Ero em̄ nutricius
effraym ⁊ brachijs meis portabo eos. Effraī
interp̄tatur crescēs. ⁊ significat nos viatores
qui crescere debem⁹ de virtute in ꝟtuteꝫ Due
manus dei iusticia ⁊ miscd̄ia. In p̄s. In ma
nus tuas cōmendo spm̄ meū. Iusticia dirigit
vt bn̄ incedam⁹. miscd̄ia subleuat ne nimis le
damur. In p̄s. Cum ceciderit iustus nō colli
detur. quia dn̄s supponit manū suam. Scd̄o
sunt in manu dei cōfortantis. Ezech.iij. Ma
nus em̄ dn̄i erat mecū cōfortās me. Falco no
bilis pascit et recreat manu dn̄i sui. Alias si ci
bum haberet in suo regimine auolaret a dn̄o
Ideo deus sic eos pascit bn̄ficijs ꝙ sp ea te
net in manu sua quāi manū qñ vult claudit et
patimur egestatē. ⁊ qñ vult aperit ⁊ habemus
copie largitatem. In p̄s. Oculi oīm in te spe
rant domine: et tu das escam illoꝝ in tempo
re oportuno. Aperis tu manū tuam ⁊ imples
oē aīal benedictōne. Et iteꝝ in p̄s. Aperiēte
te manū tuam oīa implebūtur bonitate Alias
a deo auolaret. Osee.ix. Effraym quasi auis
euolauit Sic qui nimis abūdant terrenis a
uolant a deo sicut falco a domino suo quādo
nimis satiatur. Tertio sunt iustoꝝ anime ĩ
manu dei castigantis. Quādo em̄ medic⁹ ma
nu sua ꝓpinat infirmo et ꝑtemptat bibēdo fa
ciens sibi credentiā. licet medicina sit valde a
cuta: tm̄ infirmus acceptat. Christus medicus
est et calicem ꝑgustauit tribulatōnis: quē no
bis pro remedio infirmitatis peccati ꝓpinat ĩ
presenti. Et ideo castigatōnes suas filiali be
nignitate suscipiam⁹. in p̄s. Hūc humiliat et
hūc exaltat quia calix in manu dn̄i vini meri
plenus mixto. Quarto sunt iustoꝝ anime ĩ
manu dei cōseruantis. Vñ illud qd̄ homo cō
tinue in manu tenet illud bene cōseruat. Cri
stus aūt in manib⁹ suis nos seruat. Solet eti
am hō dicere: quādo hꝫ nomen alteri⁹ scriptū
in libro suo: habeo illum in libro meo. Chri
stus aūt nos in manib⁹ suis scripsit. ita ꝙ non
pōt nostꝝ obliuisci. Esa.xlix. Nūquid pōt mu
lier obliuisci infantem suū vt nō misereat filio
vteri sui. Et si illa oblita fuerit: ego tamē non
obliuiscar tui. Ecce in manib⁹ meis descripsi
te Sed tamē aliter habet animas iustoꝝ: et
aliter animas pctōꝝ. Quando em̄ ita est ꝙ a
liquis est dn̄s alicui⁹ manerij ⁊ dimittit illud
in aliena custodia. ita ꝙ alij ad certū terminuꝫ
capiūt fructū illius. dicimus ꝙ licet manerium
sit talis dn̄i: nō tamē est in manu sua. sed tunc
ꝓpͤ quādo inhabitat ⁊ recipit fructū ⁊ vsuꝫ
tūc dicimus esse in manu sua. Mō dn̄s bene
est dn̄s peccatoꝝ. et tm̄ nō inhabitat eos ꝑ gra
tiam. nec recipit fructus ab eis. ⁊ ideo nō ani
me pctōꝝ: ſꝫ anime iustoꝝ in manu dei sunt.

Lectio XXXI

Vt si corā homini

bus tormēta passi sūt: spes illoꝝ im
mortalitate plena ē. ĩ paucis vexati. ĩ mltis bn̄
disponētur. Quoniā deus tēptauit illos ⁊ in
uenit illos dignos se. Postq̄ꝫ spūssanctus
declarauit quid iusti hoīes ꝑcipient in futuro

A eternaliter. Hic ꝯñter oñdit quid sustinent in
pñti tꝑaliter. ⁊ quia pene q̃e sustinent ⁊ p̃mia
que ꝑcipient sunt ꝯtraria. iõ faciens q̃ndã cõ
paratione vtriꝰ quodã colore rhetorico q̃ dicit
antithesis. q̃si cõtrapositio. vel antithetõ vel
contẽtio ꝭm Tulliũ. v. rhetoricꝫ. sue. Et ẽ figura
talis. qñ aliq̃s in locutõne ꝯria ꝯrijs ꝯtrapo
nit. sicut facit apl'ꝯ. j. Coꝝ. vj. Per infamiam
⁊ bonam famã a dextris ⁊ a sinistris Et Eccl.
xxxiij. Cõtra bonũ malũ ⁊ cõtra vitam mors.
Sic ꝯtra virũ iustũ peccator. Isto genere elo
quẽtie vtitur spũssctũs in isto textu oñdens ꝙ
illa q̃ sancti patiũtur in pñti nõ sunt eq̃lia ill'.
que ꝑcipiũt in futuro ꝓ p̃mio Et ponunt tres
antitheses ꝯñter. Sãcti eñ in pñti tribulanꝰ
vexãtur et tẽptanꝰ. tribulanꝰ in penis vexanꝰ
in ṽbis ⁊ tẽptãtur in diuinis ꝑmissionib. sed
contra tribulatões penaꝝ hñt spem imorta
litatis. Cõtra vexationẽ cõtumeliaꝝ hñt spe
eterne trãquillitatꝭ Et cõtra diuinã tẽptatões
habẽt spem p̃cipue dignitatis Dicit ḡ p̃mo
ponens p̃mã ꝯtrarietatẽ. Et si corã hoib tor
menta passi sunt. Corã hoib qui tñ exteriora
vident. j. Reg. xvj. Hõ videt ea q̃ parent Tor
menta passi sunt in corꝑe sustinẽdo. spes illoꝝ
imortalitate plena est. hoc est dcm̃. sperauerũt
a dñõ ꝑ sua iusticia p̃miari. ⁊ illa spes est ple
na et nõ vacua. sicut maloꝝ de qua infra i isto
c. vacua spes illoꝝ. vñ spes illoꝝ nõ ꝯfũdit. ad
Ro. v. Scd̃a anthitesis ẽ talis. Sãcti sũt in
pñti vexati verbis ꝯtumelijs ⁊ iniurijs. tamẽ
hec sunt pauca respectu illoꝝ q̃ ad suã beatitu
dinem aggregabũtur. qꝛ ꝭm Boetiũ Beatitu
do est status oim̃ bonoꝝ aggregatiõe ꝑfectus
Et iõ dicit. i paucis vexati. in m'tis bñ dispo
nenꝰ. Multũ et paucum sicut magnũ ⁊ paruũ
sunt relatiua. sicut ptꝫ in p̃dicamẽtis. ca. de q̃n
titate. Vñ si illa q̃ patimur in pñti cõpenꝰ ad
ea q̃ bonis dabũtur i futuro ꝑ mercede. lꝫ sint
in se valde multa. videnꝰ tñ in cõꝑatõne illoꝝ
valde pauca. ad Rho. viij. Nõ sunt condigne
passiones huiꝰ tp̃is ad futurã gl'am q̃ reuela
bitur i nobis Tertia antithesꝭ est talis. Deꝰ
tẽptat sctõs in pñti. sed nõ ad eoꝝ detrimẽtuꝫ
et delectõem. sꝫ ad eoꝝ emolimentũ ⁊ ꝓmotio
nẽ. Vñ dicꝰ ꝙ deus tẽptauit illos ⁊ inuenit di
B gnos sc. i. sua societate ⁊ dilcõne. Et notan
dum ꝙ difficile sed ṽtuosum est ꝙ hõ fiat di
gnus deo. Ad hoc eñ req̃ritur ꝑfectus mũdi
contẽptꝰ. Vñ xp̃s dixit Matth. x. Qui amat
p̃rem et matrẽ plus q̃ me nõ est me dignꝰ. ⁊ q̃
amat filiũ vel filiã plus q̃ me nõ est me dignꝰ
et qui nõ accipit crucem suã et sequitur me nõ
est me dignus. ergo quicũq; vult dignus esse
christo, oportet ꝙ scip̃m det pro christo. Huiꝰ

probatio est. quia demõstrato quocũq; homie
contingit sic arguere. Aut iste diligit christum
plus q̃ filios et filias ⁊ semetip̃m: vel nõ: Si
nõ: nõ est dignus christo. Si sic. dat se ꝓ chri
sto. quia qui nõ accipit crucem suã et sequitur
christũ nõ est eo dignus. Notandũ ꝙ tem
ptare impꝛop̃e cõuenit deo: quia tẽptare pro
p̃ie est aliq̃d experiri vt habeat eius cognitio
nem. sicut hõ temptat vinũ ⁊ magister discipu
lum Aliter dr̃ tẽptare experiri aliquẽ cũ in
tentione manifestandi cõditõnes eius alijs
Primo mõ deus tẽptare nõ põt. sed scd̃o mõ.
Unde Geñ. xxij. Tẽptauit deus abraã. Ter
tio mõ dicitꝰ tẽptare. callide accipe exꝑientiaꝫ
alicuiꝰ hoĩs cum intẽtione decipiendi. ⁊ sic ꝓ
p̃ie cõuenit diabolo. ⁊ nullo mõ deo. qꝛ Jac.
j. dicitur. Nemo cũ temptatꝰ dicat. qꝛ a deo tẽ
ptor. Deus eñ intẽptator maloꝝ est. Ip̃e eñ
neminẽ tẽptat. Glo. Deus tẽptat nõ seducẽdo
ad malũ: sed exercendo ad meritũ. Aliter p̃t ex
poni sic. deus tẽptat illos. i. tẽptari ꝑmittit
Et notanduꝫ ꝙ deus electos suos tẽptari
ꝑmittit spẽaliter ꝓpter tria. Primo ad exercen
dum nostre nature ꝓbitatem q̃ habemꝰ vsum
liberi arbitrij ꝑ grãm informati si velimꝰ. Si
rex dedisset arma et equũ nobilissimum alicui
militi. ille ꝓbiter ⁊ viriliꝰ in bello ꝓ honore re
gis se exponeret ⁊ amore. rex nõ imerito eũ ac
ciperet. Xp̃s rex dedit nobis arma liberi arbi
trij cũ equo corꝑis nr̃i ⁊ sunt quasi silia armis
dei. qꝛ ad imaginẽ et silitudinẽ suã fecit hoĩeꝫ.
Geñ. j. ⁊ ad Eph. vj. Induite vos armaturaꝫ
dei vt possitis resistere aduersus insidias dia
boli. ḡ nos ꝓ honore regis nr̃i viriliꝰ expona
mus. alioq̃n nosmetip̃os decipimꝰ ⁊ dãnamꝰ
Job. vij. Tẽptatio est vita hoĩs sup terraꝫ. sic
deus tẽptauit abraã de imolatiõe filij sui vni
geniti. Geñ. xxij. Sic etiã oĩes suos amicos
tẽptari ꝑmittit. Tob. xij. Quia acceptus eras
deo: necesse fuit vt deus tẽptaret te. Cõstanti
nus imꝑator voluit ꝓbare qui de familia sua
essent viri christiani ⁊ fideles. ⁊c̃. Ita christus
ꝑmittit viros catholicos a mũdo temptari. et
qui mũdanam gl'am que est quasi idoluꝫ ado
rant. de suo expellit seruitio. Quia nemo põt
duob dominis seruire. qui idoluꝫ adorare cõ
temnit in suo retinet famulatu. Et oĩs chri
sto seruiens nc̃ario habet tẽptari ꝓpter qđ si
gnanter dr̃ Eccꝭ. ij. Fili accedens ad fuituteꝫ
dei: sta in iusticia et timore ⁊ p̃pa aiam tuam
ad tẽptationẽ Scd̃o ꝑmittit nos ds̃ tẽptari C
ad recẽsendũ nr̃e censure vanitatẽ. nisi eñ tẽ
ptaremur: nimis ꝓpter defectũ nr̃e cognitiõis
et experiẽtie de nobisip̃is supbiremꝰ. Et ideo
clementer ꝑmittit sanctos suos de sua carne

temptari. sicut de paulo patuit. ij. Corinth. xij
Ne magnitudo reuelationũ extollat me datꝰ
est mihi stimulꝰ carnis mee angelꝰ sathane q̃
me colaphizet. De hoc loq̃ns Gregꝰ. ix. mora.
ca. xxxvj. dicit Sup̃na dispẽsatio idcirco nos
tota intẽtione fulẽtes carnis nr̃e tẽptatõib ꝑ
mittit cõcuti ne mẽs nr̃a i supbiã audeat p̃su
ptiõe sue securitatꝭ eleuari. vt dũ pulsata trepi
dat. in solo auctoris adiutorio fidẽ robustius
spei figat. ⁊ ix. moral'. c. lij. exponẽs illđ apl'i ad
Roma. vij. Video aliã legẽ in mẽbris meis re
pugnãtẽ legi mẽtis mee ⁊ captiuũ me ducentẽ
legẽ pc̃i q̃ ẽ in mẽbrꝭ meis. dicꝰ sic. Ad ima tra
hit caro ne extollatꝰ spũs. ⁊ ad sũma trahit spũs
ne ꝓsternatꝰ caro Spũs leuat ne iaceamꝰ i infi
mis. caro aggrauat ne extollamur ex sũmis Sic
q̃ ꝭm Gregꝭ. q̃daꝫ certo moderamie fit vt car
ne dep̃mẽte. sed nõ ꝓsternẽte hõ desꝑatõnis la
p̃sum caueat: et spũ eleuãte ⁊ tẽptatões sentiẽ
te supbie casuꝫ euadat: ⁊ sic dũ spũs trahit: ca
ro retrahit. subtilissiõ intni iudicij moderami
ne infra sũma ⁊ infima in q̃dã medio alia liba
tur. hec Gregꝭ. Et iõ signãter petiuit. p̃s. Pro
ba me dñe ⁊ tẽpta me vre renes meos ⁊ cor me
um. Glo. ꝓba me. i. iudica me eẽ ꝓbatũ. nõ tibi
q̃ oia nosti. sed mihi ⁊ hoib Nisi eñ tẽptarꝭ
negligẽtes essemꝰ. Notat ibi glo. ꝙ aliꝰ tẽptat
deus. aliter hõ. aliter diabolꝰ. Deꝰ vt erudiat
hõ vt sciat. diabolꝰ vt seducat. Vñ dr̃ metrice
Dat tria tẽptare seducere scire ꝓbare. Nota d̃
puella de q̃ narrat Cesarius in cuiꝰ fine ⁊c̃. iõ
signãter dicit apl'ꝯ. j. Coꝝ. x. Tẽptatio nõ app
D hendat vos nisi hũana. Tertio deus nos
tẽptari ꝑmittit ad ꝓmerendũ vite future felici
tatẽ. Jac. j. Beatꝰ vir q̃ suffert tẽptationẽ: q̃m
cum ꝓbatus fuerit accipiet coronã vite Et q̃
uis diabolꝰ oẽs tẽptet: aduersus tñ ꝑfectos p̃
latos et religiosos maxie excandescet. Vñ pe
trus rauañ. in q̃dã ep'la. Mũdus aduersus de
sertores suos fortiꝰ pugñt ⁊ egrediẽtes vite secu
lares illecebras gulos ꝯcursus expectat. Naꝫ
⁊ in exitu isrl' de egypto. pharao vehemẽtiꝰ ex
cãduit: ⁊ sathanas egrediẽs ab hoĩe quẽ ab in
fantia tenuerat: ip̃m gulꝰ in egressu discerpit.
Etiã iđo Hugo de claustro aie. li. j. religiosos
instruit q̃ sũt cãe tẽptationũ Pria ẽ loci ameni
tas vt ciuitates ⁊ opida q̃ nõ tantũ ex situ loci
amenitatẽ recipiẽt. sꝫ ex habitãtiũ grã Scd̃a
cã est locus diuitiaꝝ: vbi eñ diuitie ibi pericu
lum Tertia ṽo cã est p̃ciosus ornatꝰ ⁊ equo
rũ pinguiũ cura ⁊ vestimẽtoꝝ exq̃site varieta
tes Quarta aũt mulieꝝ spẽs q̃rũ vox blãdi
tur aurib ⁊ facies oculꝭ. Istas occasiões virili
ter caueamꝰ. qꝛ tẽptatio non ledit nisi obedia
mus: ⁊ h̃ est qđ metrice dr̃. Hostꝭ nõ ledit nisi

cũ tẽptatꝰ obedit. Est leo si cedit: si stat q̃si mu
sca recedit. Et hoc est qđ ꝑmittit Apl'ꝯ. j. Co
rinth. x. Fidelis deus q̃ nõ ꝑmittit vos tẽpta
ri supra id qđ potestis. sed faciet cũ tẽptatõne
etiã ꝓuentũ vt possitis sustinere ⁊c̃.

Lectio XXXII.

Anquã aurũ i for

nace ꝓbauit illos: ⁊ quasi holocau
sti hostiã accepit illos ⁊ in tp̃e erit respectꝰ illo
rũ. Declarato ꝙ iusti in pñti multipl'r tribulẽ
tur. Hic ostendit q̃liter ꝑ tribulationũ tolerã
tiam a deo acceptãtur. Et circa hoc duo facit.
quia p̃mo ostendit ꝙ pena iustoꝝ est vehemẽs
argumentũ diuine dilectõnis Secũdo ꝙ ei
correspondet euidens emolimentũ remũerati
onis. ibi In tẽpore Penam igitur iustoꝝ deo
esse acceptam qñ ex caritate ⁊ ꝓ suo amore su
stinetꝰ. ostendit ꝑ duo exempla. quoꝝ p̃mũ con
sistit in artificio naturali. Scd̃m in quodã sa
crificio legali. ibi. Et quasi holocausti. ⁊c̃. Pri
mũ exemplũ est tale. q̃nto auꝝ freq̃ntiꝰ lique
scit et trãsit ꝑ ignem. tãto fit cariꝰ puriꝰ ⁊ acce
ptabiliꝰ Sꝫ tribulatio vite pñtis ẽ sic fornax
vel caminꝰ in quo etiã hoĩes deputãtur Eccꝭ
ij. In igne ꝓbatur argentũ et auruꝫ hoĩes ṽo
receptibiles in camino humiliatõnis. ergo iu
sti quãto plus pro xp̃o tribulantur. tãto sunt
magis preciosi et meliores Et hoc est qđ dicit
tanq̃ aurum in fornace ꝓbauit illos Secũ
dum exemplũ est in quodã sacrificio legali qđ
dicebatur holocaustũ Ubi notandũ ꝙ in A
ter sacrificia que deo offerebãtur p̃cipuũ erat
holocaustũ ⁊ fiebat de armentis pecudib ⁊ a
uib us. Et de isto sacrificio nihil habuit sacer
dos qui obtulit ꝓ p̃te sua. sed totuꝫ cremebatꝰ
dño. ⁊ ideo dicebatꝰ holocaustũ. ab olon grece
quod est totũ latine. ⁊ cauma incẽdiũ. inde ho
locaustuꝫ quasi totũ incendiũ. qꝛ in alijs sacri
ficijs sacerdos quãdoq; tollebat sibi p̃teꝫ ⁊ q̃n
q; dabat p̃tẽ offerenti ad comedendũ. sed i ho
locausto totũ corpus siue eẽt vitulus ouis vl'
hedus incẽdebatꝰ. pellem tñ potuit sacerdos
vẽdicare sibi ꝭm legem Licet oẽ genus sacrifi
cij deo foret acceptũ. nullũ tñ sicut holocaustũ
qꝛ illud totũ offerebatꝰ in honorẽ dei ex inte
gro. Et isto mõ sancti martyres imolati sunt
deo: sicut hostia holocausti. Sacerdos occi
dens martyres ẽ mũdus. Joh. xv. Mundus
vos odit, et ad Rhoma. viij. Estimati sumꝰ vt
oues occisiõis: sꝫ certe sacerdos nihil habuit.
nisi pellẽ vicꝫ gl'am secularẽ Job. j. Pellem ꝓ
pelle ⁊ cũcta que habet hõ dabit pro aĩa sua.
Ergo sic holocaustũ est optimũ in sacrificijs.
sic martyriũ in actib meritorijs Et h̃ est ꝙ spi

rituſſctū diᷓ Et q̄ſi holocauſti hoſtiā accepit
illos. Cōñter declarat qđ ē emolimētū remūe
ratōnis corrūdēs iuſtoꝝ ꝑſecutionibꝫ in p̄nti
Et diᷓ ꝙ ꝯtra momētaneū penalitatē accipiēt
p̄miū ſempiṫne felicitatis. Et vt oñdat ꝙ tribu
latiōis ad penā nulla ē ꝓportio: ſuppoit eoꝝ pe
nā q̄ſi iſtātanee breuitatis ꝛ coꝝ p̄miū trāſcēdēs
titatis. Nō notū eſt ꝙ tpis ad inſtās nulla ē
ꝓportio: ſicut nec pūcti ad lineā. Eſa. liiij. Ad
pūctum ī modico dereliq̄ te. et in miſerationi
bꝫ maximis congregabo te. In momēto indi
gnatōnis abſcōdi faciē meā parūper a te. et in
miſcōia ſempiterna miſert᷒ ſum tui. Uñ ſup
modū merces excedit laborē. Et hoc eſt qđ di
cit ꝙ in tpe erit reſpect᷒ coꝝ. quaſi diceret ī pū
cto. i. in modico inſtanti paſſi ſunt. ſed in tpe ꝓ
lixo et longo. hoc ē in eternitate erit reſpectus
eoꝝ id eſt p̄miatio. Uñ ſolet dici: cum dñs re
munerat aliquē liƀaliter ſibi ſeruientē dando
ſibi aliqđ magnum. ꝙ ipe bñ reſpexit eum. Et
certe deus bñ reſpexit eos: qñ ſupramoduꝫ et
ꝓportionem retribuit ꝓ labore. Juxta illud. ij
Coꝝ. iiij. Illud qđ in p̄nti eſt momentaneū et
leue tribulatōnis nr̄e. ſupra modū ꝛ ſublimi
B tate eternū gl̄ie pondus opatur in nob. Et
notandū ꝙ electus q̄libet a xp̄o multipliciṫ ꝓ
batur. ſicut clericus añ ꝓmotionē. ſicut noui
tius añ ꝓfeſſionem. ꝛ ſicut baccalari᷒ añ ince
ptionē. et ſicut denari᷒ ante ſolutōem. Cleric᷒
ordinādus ꝛ receptur᷒ coronam p̄us examia
tur. ꝛ q̄nto altiorē ordinem ē recepturus: tan
to difficilius examiatur. Oēs nos ꝓmouendi
ſumus ad ordines: quia in futuro oēs erimus
ſacerdotes Apoc. v. ca. Feciſti nos deo noſtro
regnū ꝛ ſacerdotes. Magnus fauor fieret cle
rico ſi poſſet p̄muniri in quo paſſu et de qua
materia deberet examinari. qꝛ tunc poſſet ſibi
p̄uidere. ꝛ tūc foret ſibi magna verecūdia defi
cere. Iſte fauor fit nobis. Ordines fiūt in re
ſurrectōne generali in die iudicij qñ iuxta me
rita nr̄a ad ordīes āgloꝝ recipiemur ꝑ ſꝑ vt di
catur vnicuiqꝫ noſtꝝ illud p̄s. Tu es ſacerdos
in eternū ſꝫm ordinē melchiſedech. ꝛ modo ſu
mus p̄monīti de quo examiabimur. certe non
de difficili: ſed de cōibus de donato. ſ. et patri
bus noſtris. hoc eſt de opibus pietatis. Sic
patet Math. xxv. Eſuriui ꝛ dediſtis mihi mā
ducare. Totū eſt de donato. ꝛ ideo q̄ inuenie
tur neſciuiſſe donatū. deficient de ordinibꝫ et
repellētur ſicut laici. ꝛ ponenṫ ibi vbi eſt vm
bra mortis ꝛ nullus ordo Job. x. qñ dicetur
his. Ite maledicti in ignem eternū. Sed bo
ni ꝛ electi qui bñ reſpōdere poſſunt. certiſſimi
erūt de corona. Tobie. iij. Hoc hꝫ ꝓ certo oīs
q̄ colit te. ꝙ vita eius ſi ī ꝓbatōne fuerit coro
nabiṫ. Et Jac. j. Cuꝫ ꝓbatus fuerit accipiet co

ronā vite. Scđo examīatur electus: ſicut ꝓba
tur nouitius ante ꝓfeſſionē. Uñ tēpus noui
ciatus eſt tp̄s ꝓbationis ſꝫm iura. Licet autē
nouiti᷒ interdū gerat habitū ꝓfeſſoꝝ. Tñ in
volūtate ſua eſt ꝓijcere habitū infra tēpus ꝓ
bationis qñcunqꝫ ſibi placuerit. et ideo nō ha
bet habitū inſepabiliter. Habitus ꝛ ornatus
anime eſt gr̄a. vita p̄ſens eſt tēpus nouiciatus
et tēpus ꝓbationis. Ad Rho. xij. Renouami
ni ī nouitate ſenſus veſtri vt ꝓbetis que ſit vo
luntas dei bona ꝛ bñplacens ꝛ ꝑfecta. Licet
igitur nos geram᷒ habitū ꝓfeſſoꝝ. hoc eſt bea
torū que eſt gratia ꝯſumata. nō tamē ideo pro
feſſi ſumus. ſed ſumus in tēpore ꝓbatōnis. qꝛ
poſſumus habitū ꝓijcere ꝛ peccare. Nouitij
aūt inter fratres p̄dicatores examinanṫ de mo
ribus diligenter. Et generaliter de q̄nqꝫ cauē
dis in eis. Nam ab vnoq̄ꝫ requiriṫ. An ſit ſer
uilis cōditionis. An alterius ꝓfeſſionis. An
mulieri ꝯiugatus. An rōcinijs obligatus. an
occultā habeat infirmitatem aliquā. Si vero
aliquē iſtoꝝ defectuū habuerit ꝛ ſciatur. a pro
feſſione repellitur Certe hec q̄nqꝫ xp̄s in ſu C
is nouicijs requirit. Primo. an ſit ſeruilis cō
ditionis. videlicet an ſit totus datus ſeruitijs
mūdi. pro diuitijs ꝛ honoribꝫ conſequēdis in
hac vita. et ſi ſic. nō admittit eum Math. vj.
dicitur. Nemo pōt duobꝫ dominis ſeruire.
Phs q̄dam aſſurgere noluit p̄ncipi venienti
alijs eum honorātibus aſſurgendo Et cauſaꝫ
reddidit. Seruit inquit ſeruo meo. Nam cō
tēnendo mūdum et mūdus mihi ſeruit ꝛ ipe
ſeruit ei. quare ei nō aſſurgo. iſte nō fuit ſerui
lis conditōnis. ſed valde nobilis. Secūdo
req̄ritur. an homo ſit alterius ꝓfeſſionis. vn
de ille q̄ eſt radicatus ꝛ habituatus in aliqua
mala cōſuetudine viuendi in peccatis. ipe eſt
alterius ꝓfeſſionis. caueat ſibi qꝛ licet recipi
poſſet a xp̄o tamē cum difficultate. Tertio
req̄ritur an ſit mulieri ꝯiugatus. i. an ſit operi
bus carnis datus. quia ſcit ꝙ talis non venit
ad deum ꝑfecta volūtate. Luc. xiiij. Uxorem
duxi ꝛ ideo nō poſſum venire. Quarto An
ſit rōcinijs obligatus. hō eſt obligatus ad cō
potum et reſtitōnē ſi fuit vſurarius ꝛ de pe
cunia vſuraria fuit ditatus ꝛ nō vult reſtitue
re. xp̄s non curat de eo. quia ipe rōcinijs obli
gatur. Si clericus ſymoniace intrauit eccleſi
am: occupauerat bona ꝑ amicos: ꝛ nō eſt para
tus reſignare ꝛ reſtituere. ipe eſt obligatus ra
tiocinijs. Chriſt᷒ autē eum ad ꝓfeſſionem do
nec ſoluerit nō admittit Si ſpoliaſti paupēm
per potentiā vel ꝑ falſum iudiciū. vel teſtimo
niū perhibitū contra eū: ꝛ nō feciſti reſtitutio
nem tu es obligatus rōcinijs ꝛ talē obligatuꝫ

xp̄s nō admittit. In p̄s. Declinātes aūt in ob
ligatōnes adducet dñs cū opantibꝫ iniq̄tateꝫ
Quīto q̄rit. an hēat aliquā infirmitatē occul
tā. Uñ ſi cōmiſiſti pctm̄ vile de q̄ nō es ꝯfeſ
ſus: celas ꝛ occultas: tu habes infirmitatē oc
cultā: xp̄s te nō admittit niſi te cruciaueris.
Ideo omiſſis talibꝫ impedimētis vnuſquiſqꝫ
veſtꝝ curet ſe ꝓbabilem exhibere nociuū. ne a
ꝓfeſſione cōfuſibiliter repellaṫ. ij. Thymo. ij.
Cura temetipm̄ probabilē exhibere opariū in
cōfuſibilē: et q̄ talis inuētus fuerit: faciet ſuam
profeſſionē in finali iudicio. dicēs illud Deuṫ.
xxvj. Profiteor hodie coraꝫ dño deo ꝙ ingreſ
ſus ſum terrā pro q̄ iurauit patribꝫ noſtris
D Tertio examīaṫ elect᷒ ſicut baccalari᷒ ante
inceptionē ſeu magiſtrationē. Iſte eñ anteq̄ꝫ
incipiat probaṫ in tribꝫ. in legendo. opponēdo
ꝛ reſpōdendo. Habet eñ neceſſe legere aliqđ
vnū volumē ad minus facultatis ſue. Et cer
te nos legere debem᷒ per cōfeſſioneꝫ volumē
cōſcientie noſtre. Stolidus clericus eſt q̄ ne
ſcit legere ſcripturam ſuā ꝛ opus ꝓprium. Ad
Gal. vj. Opus autē ſuū vnuſquiſqꝫ probet. et
ſic in ſemetipo gl̄am habebit. Scđo habem᷒
opponere. h̄ eſt arguere ꝑ iuſtā correctōem ꝓxi
moꝝ et hoc p̄ncipaliter ꝑtinet ad p̄latos: ꝛ in
caſu ad om̄es Math. xviij. Si peccauerit in
te frater tuus vade et corripe illuꝫ inṫ te ꝛ ipm̄
ſolum. Sap. j. Probata virtus corripit inſipi
entes. Et p̄latis diciṫ Hiere. vj. Probatorē in
populis dedi te. Tertio habem᷒ reſpōdere ꝑ
gratiarūactionē. j. Theſſal. v. In oībus gr̄as
agite. et q̄ hoc cōpleuerit: dignus ē gradu ma
giſtrali. Exēplo Tobie q̄ in ſe hec oīa formaliṫ
et deuote cōpleuit peccata cōfitendo. vxorem
corripiendo. ꝛ deo pro cecitatis flagello gr̄as a
gendo. ꝛ ideo ſibi dictū fuit. Quia acceptus e
ras deo. neceſſe fuit vt tēptatio probaret te
Quarto probaṫ elect᷒ vt denari᷒ añ ſolutionē
Uñ q̄ alteri mutuat denariū. diligenṫ cōſide
rat añ ſolutionē q̄ntitatē. pōdus ꝛ imaginem
ſonū et materiā. qꝛ ſi in aliquo iſtoꝝ defecerit:
nō eſt legalis moneta. nec recipi debet. Quā
titas eſt eq̄tas. pondus eſt charitas. imago eſt
iuſticia. ſonus eſt veritas ad oīes ꝛ ad ſeipm̄
Unuſquiſqꝫ noſtꝝ a chriſto recepit denariuꝫ.
id eſt aīam rōnalem habentē imaginē regis. ꝛ
in die mortis eſt tēpus ſolutōnis. ꝛ tūc opor
tet reddere denariuꝫ ꝛ chriſto offerre. Marc.
xij. Afferte mihi denarium. Et certe niſi hēat
quinqꝫ predicta: quantitatē. pōdus: imagineꝫ:
ſonū et materiam. reprobabiṫ. Hyere. vj. in fi
ne. Argentū reprobū vocate eos. qꝛ dominus
proiecit eos. Si vero illa p̄dicta habuerit di
cet nobis xp̄us illud Gen. xliij. Pecuniā quā

dediſti mihi probatā ego habeo. Et de noſtro
denario verificaṫ illud. p̄s. Argentū igne exa
minatū probatū terre purgatū ſeptuplū Exa
minatū igne charitatis. probatū terre. i. a tra
nihil hñs terene vanitatis. purgatū ſeptuplum
a ſeptē capitalibꝫ vicijs. que ſunt radices vni
uerſe iniquitatis Lectio XXXIIII

Fulgebūt iuſti et

tanq̄ꝫ ſcintille in arūdineto diſcur
rent Poſtq̄ꝫ ſp̄ūſſanctus poſuit
vnā promiſſionē generaleꝫ de futura remūe
ratōne ſctōꝝ pro tribulatōnibꝫ q̄s ſuſtinēt in
p̄nti. In pte iſta eandē remūeratōem explicat
et diſtinguit in ſpēali. Et circa hoc duo facit.
quia p̄mo oſtēdit qñ iuſti liberaliter reſpiciēṫ
Scđo qñ iniuſti rōnabiliṫ iudicētur. ibi Im
pij. Circa p̄mū tangit excellētias futuras ī re
mūeratione. Erunt eñ tam in corpe q̄ꝫ in aīa
gl̄e poſſeſſores in vita eternali. Erūt eñ iudi
cis aſſeſſores in iudicio generali. Et iđo p̄mo
deſcribit q̄lis eſt coꝝ excellentia vl̄ erit: q̄ ē glo
ria corpalis. Scđo q̄lis erit eis cōceſſa aſſidē
tia iudicialis. ibi: Iudicabūt ſcti. Tertio q̄lis
erit btōꝝ in aīa gl̄a ſp̄ūalis. ibi. Qui cōfidunt
in illū Circa p̄mū ſciendū ꝙ in iſto textu q̄t A
tuor dotes corpis gl̄oſi latēter innuūtur. que
ſunt claritas. ipaſſibilitas. ſubtilitas. ꝛ agili
tas. Cui᷒ rō eſt. qꝛ aīa hūana ꝑfectū tūc hēbit
dominiū corpis ſui ꝛ inq̄ntū forma: ꝛ inq̄ntū
motor. ꝛ inq̄ntū beata ꝛ deo ꝯiūcta. Inq̄ntuꝫ
btā. gl̄ia aīe redūdans in corpus cauſabit in
corpe claritatē. ꝛ hoc eſt qđ dr̄ Mathei. xiij.
Fulgebūt iuſti ſicut ſol in regno patris eoruꝫ
Perfectū aūt regimē cauſabit in corpe impaſ
ſibilitatē. Omē eñ corp᷒ qđ patiṫ paſſiōe pro
prie dicta. ꝑdit dominiū forme ſuꝑ materiā ſu
am. Aliter eī paſſio talis nō foret ad corruptō
nem forme patiētis vel ſaltē ſeꝑatōem a mate
ria. Et ideo qꝛ anima incorruptibiliter ꝛ ꝑfectē
cōtinebit corpus ſuū. nullomō poterit victo
ria anime ſupra diminui. Secus aūt fuit ī ſta
tu innocētie qñ licet aīa ꝑfectū hēbat domini
um: poterit illud dominiū ꝑdere. qꝛ ſe a đo po
terat auertere ꝑ pctm̄. Tūc aūt nūq̄ꝫ auerti po
terit. et iō dominiū ſuū ſiue victoria ſua ſuper
materiā ſuā nūq̄ꝫ poterit diminui. et iō nunq̄ꝫ
poterit ꝓprie loq̄ndo pati. et iō corp᷒ ſuū erit ī
oſſibile. Tertio cū aīa nō ſit ſolū forma corpis
ſꝫ etiā motor. ſic ptꝫ. iij. de aīa. et li. đ motu aīa
liū. Mouebit corp᷒ ꝑ volūtatē. et qꝛ habebit
ꝑfectum dominiū ſuꝑ illud. ideo anima gl̄oſa
ī nq̄ntum btā mouebit oīno ſicut volet corpus
mouere. et ideo erūt corpa agilia. Quarto
cū aīa poſſet rōnabiliter velle ꝙ corp᷒ ſuū ſit

in eodē loco vbi ē aliud corpus sine āmonitō
ne alterius corp̄is. ⁊ aīa poterit regere corpus
suū sicut volet, seq̄tur ꝙ aīa poterit ponere cor
pus suū in loco vbi ē aliud corpus. ⁊ ista ꝟtus
vocat̃ subtilitas. Sic igitur erit corpꝰ glosuz
clarū impassibile subtile ⁊ agile. Et ista ꝓuile
gia vocant̃ a doctoribꝫ quatuor dotes corpo
ris ꝑ quandā figuratiuā locutionē, q̄ sic dos
datur in signū perpetue cōfederatōnis ⁊ ami
cicie inter virū et vxorem, ita iste dotes dabū
tur hoībus glorificatis ꝑ semꝑ. Iste aūt dotes
ponūtur cōiuncti. j. Corꝝ. xv. vbi facit aplꝰs cō
paratione inter mortem hūanam ⁊ resurrectō
nem hūanam, et dicit sic. Seminatur in corru
ptione, resurget in incorruptōne. i. in corrupti
bile ⁊ impassibile. seminatur in ignobilitate, id
est in obscuritate mortis, resurget in gloria.
hoc est in claritate. seminat̃ in infirmitate, sur
get in virtute: hoc est agilitate. seminat̃ corpus
aīale, resurget corpus spūale. i. subtile ad mo
dū spūs. Spūs em̄ pōt sil'is esse cuꝫ corꝑe. sic
ptꝫ de aīa que ē tota in toto. ⁊ tota in q̄libet ꝑ
te. ⁊ sic poterit corpus glosum ꝑ ꝟtutem subti
litatis esse simul cū corꝑe nō glorioso. quāuis
hoc nō placeat sctō Tho. iiij. senten. dis. xliiij.
q. v. in solutōne argumenti ꝓmi ⁊ scdi. vbi ex
presse dic̄ ꝙ hoc nō hꝫ corpus glosum ex dote
subtilitatis, sed ex oꝑatione ꝟtutis diuine.

Descēdendo ḡ ad lrām Iste q̄tuor dotes in
hac lr̄a exꝓmūtur ſm istū ordineꝫ Primo em̄
notatur claritas cū dicitur, fulgebūt. Scdo i
passibilitas, q̄ iusti Sap. j. q̄ iusticia ꝑpetua
est ⁊ imortal'. Tertio subtilitas, q̄ tāq̄ scyntil
le. Quarto agilitas. cū dicit̃. discurrent. Et q̄
cōpletoriū qđ dicit̃ in fine diei, premiū nostrū
finale figurat, ideo tūc q̄tuor ꝑs. dicimꝰ tm̄ ad
alias q̄tuor dotes significādas, sed de appro
B priatōne ꝑtransco ad p̄sens Pro littera no
tā ꝙ arūdinetum ē locus vbi crescūt arundi
nes Vñ sicut scyntille mouent̃ sine difficulta
te inter arūdines et sine resistentia Ita sancti
sine resistētia corꝑa mouebūt. Fulgebūt iusti.

Nota ꝙ viri iusti merito se exponere debēt
ꝓ xp̄o actibus ꝟtuosis in pñti. ⁊ si eis tribula
tiōes occurrāt illas eq̄nimiter sustinere. ⁊ hoc
habita cōsideratōne ad p̄miū quod sequitur.
Armigeri qui seruiūt magnis dñis pro diuer
sis tēporibꝫ anni cōuenientes robas accipiūt
vnā pro hyeme, aliam ꝓ estate Illa que datur
pro hyeme ē de grosso panno. Causa est. quia
debet exponi. mō pluuijs, mō ventis, mō niui
mō igni. sed roba q̄ datur ꝓ estate ordinat̃ de
facili pāno ⁊ delicato. ⁊ hoc q̄ seruiet homini
pro tēpore gratioso videlicet i estate. Isto mō
deus prouidet bonis viris. Vita pñs ē hyēs

Vita finita est estas. Corpꝰ est aīe sicut roba.
Job. x. pelle ⁊ carnibꝫ vestisti me. Quia igitur
in pñti ē tp̄s tribulatōnis ⁊ angustie ⁊ penitē
tie. igit̃ corpus ꝓ nūc ē sicut roba de grosso et
rudi pāno. ſꝫ tp̄s futuꝝ vite et'ne ē tp̄s estatis
gl'e ⁊ honoris. Et iō tūc hēbit aīa robā valde
glosam qñ corpꝰ erit clariꝰ sole. ipassibile, agi
bile ⁊ subtile. Et iō sicut bonꝰ armiger sperās
⁊ certus de roba estiuali, lacerat, destruit. ⁊ ex
pēdit robā hyemalē in ꝓuitio dñi sui. ⁊ nō par
cit pluuie. nec niui. nec igni. Ita iustus in pñ
ti corꝑe suo nō ꝑcit ab oꝑibꝫ pnie. ſꝫ sꝑ se expo
nit si ad honorē dñi sui q̄trū ꝑt sciēs. Qm̄ ful
gebūt iusti ⁊c̄. Refert scꝓtor q̄dā de natur' reꝝ
ꝙ papa alexāder habuit vestimētū qđdā đ pi
lis salamādre: qđ q̄dē vestimētū qñ ablui de
buit ad hoēstatē nō lauabat̃ in aq̄. ſꝫ ꝓijciebat̃
in ignē ⁊ nō ꝯburebat̃. ſꝫ fulgētiꝰ reddebat̃. sic
corꝑa sctōꝝ nō in aq̄s carnaliū delcātionū la
uari dñt vt fulgeāt. ſꝫ magis i igne tribulatōis
Et iō Eccl. ij. di. In igne ꝓbat̃ argētū ⁊ aurū
hoies vero i camino tribulatōis Scdo no C
tādū ꝙ iusti fulgere debēt i pñti t'plici clarita
te. vicꝫ fame, vite. ⁊ doctrine. vt fama referatur
ad extraneos. vita ad nosmetipōs. doctrina
ad subditos ⁊ ꝓpinquos. Et hec triplex clari
tas est maxime nc̄aria viris eccl'iasticis Pri
mo vt fulgeāt bona fama. Quādiu em̄ cādela
ardet ⁊ fulget delcābile negociū ē ⁊ utile. Sꝫ
qñ extinguit̃ relinq̄t locū circūstātē tenebrosū
⁊ fetet. Et sic dicit aristo. vij. de aīalibꝫ. Ille fe
tor est valde nociuus p̄gnanti mulieri. ꝙ si sit
vehemēs facit eā abortire ⁊ occidit fetuꝫ. Isto
mō est de q̄libet viro eccl'iastico q̄ q̄si candela
ardens ⁊ lucens in eccl'a cōstituitur. q̄diu est
bone fame delcābilis est ⁊ vtilis dādo bonuꝫ
exemplū alijs. Qñ aūt extinguit̃ vento tēpta
tionis. ⁊ ꝯmittit aliqđ notoriū pctm̄ ⁊ publi
cum. statim relinq̄t circa se locum tenebrosūꝫ
⁊ fetet ꝑ infamiā. Iste fetor nocet ꝑsonis in ꝓ
posito existentibꝫ sancte viuēdi. Sāctū em̄ ꝓ
positū est ꝯceptꝰ vel fetus mētis. ⁊ certe freq̄n
ter bone ꝑsone sic ꝯcipiūt a spūsctō. ſꝫ ꝑ fetorē
scādalosi pcti suffocat̃ ꝯceptꝰ iste. Et locꝰ vici
nus efficit̃ tenebrosus. q̄ statꝰ eccl'iasticꝰ ꝑ ta
les ꝯtēptibil' reddit̃ ⁊ derisibilis iudicat̃. q̄ qñ
hꝫ ꝑsonas lumiosas ⁊ fulgētes a laicis nota
biliter ⁊ rōnabiliter honorat̃. Tobie. xiij. Lu
ce splēdida fulgeb ⁊ oēs fines t're adorabūt te
Scdo fulgere debemꝰ in vita pñti q̄ ad nos
ipos intrinsecus i ꝯsciētijs vt deū timeamꝰ ⁊ lu
ceamꝰ more solis. nō more lune Sol em̄ sic lu
cet ꝙ hꝫ sibi lucē incorꝑatam ꝑ totū. Luna au
tem nō sic. Et ideo semꝑ apparet macula q̄daꝫ
in luna. Et q̄si ymbra hois portātis fasciculū

spinaꝝ. vt vetule fabulant̃. Isto mō boni viri
in eccl'a fulgent more solis. q̄ fulgent in fama
fulgent in ꝯsciētia. de q̄ꝝ quolibet dicit̃. Eccl.
.l. Quasi sol effulgens. sic ille effulsit in tēplo
dei. et Math. xiij. Fulgebūt iusti sic̄ sol. Ma
li vero fulgebūt sicut luna. q̄ lꝫ sint clari fama
sunt tñ ymbrosi i ꝯscia vbi interior hō portat
fasciculū spinaꝝ. i. pūgētiū pctōꝝ. Baruch vj.
Nisi aliq̄s exterserit rubiginē nō fulgebit.
Tertio debemꝰ fulgere ꝑ doctrinā Daniel. xij
Qui docti fuerint fulgebūt sicut splēdor firma
menti. et qui ad iusticiā erudiūt multos tanq̄
D stelle in ꝑpetuas eternitates Dubitatio lr̄a
lis. Utrū corpus glosum istis quattuor doti
bus sit dotandū. Probat̃ primo ꝙ nō. Quia
nō erit corpus impassibile q̄ erit corpꝰ mixtū
ex quattuor elemētis et quatuor humoribꝫ. et
per ꝯñs contraria erūt ibi approximata ⁊ agēt
et patient̃ ad inuicē. ergo corpus erit passibile
Scdo mō sic. Sentire est pati. ij. de aīa. ſꝫ illa
corꝑa erunt sensibilia et sentient in actu vidē
do. audiendo. tangendo. ⁊ sic de alijs. q̄ alias
vita foret magis somnꝰ q̄ꝫ vita. et ꝑ ꝯsequens
vita imꝑfecta sicut dicit Aristo. v. Ethi. ꝙ som
nus est dimidia vita. ergo erunt passibilia.

Tertio arguit̃. ꝙ corpus glosum nō erit cla
rum. quia color est extremitas ꝑspicui in corꝑe
terminato. Lux aūt est q̄litas corꝑis ꝑspicui i
terminati ſm Augꝰ. xix. de ciui. dei. Pulchritu
do corꝑis est cōuenientia partiū cū quadā co
loris suauitate. igitur erit corpꝰ coloratū. non
ergo lucidū siue clarū. Quarto ꝙ corpꝰ glo
riosum nō erit subtile. q̄ tūc posset eē in eodeꝫ
loco cū corpore nō glorioso ⁊ eadē rōne cū in
finitis. sicut arguit aristo. iiij. phicoꝝ. Si duo
corꝑa pñt eē simul: ⁊ infinita Quito ꝙ corpꝰ
glosum nō erit illo mō agile qđ possit moueri
ad volūtatē aīe. q̄ tūc posset moueri in instan
ti. cōseq̄ntia ptꝫ. q̄ volūtas pōt hoc velle. Nā
volūtas est impossibiliū. sicut ptꝫ. iij. Ethicoꝝ
Ad oppositū est fides xp̄iana et habet̃. j. Co
rinth. xv. et in littera ista Ad q̄stionem dicē
dum ꝙ sic. Nā sicut corpus hūanū est instrm
ad merendū sic iustum ē ꝙ p̄miet̃ sicut instrm̄
anime ad bene viuendū. sed ad hoc habendū
req̄ritur ꝙ defectus corporis oīno tollantur.
Nam si defectus corꝑis ꝑmanerēt. nullo mō
foret anima btā siue homo beatus q̄ composi
tus est ex corpore ⁊ aīa. defectus autē corpor'
manifeste sūt penosi ⁊ ꝓpter peccatū primi ho
minis inflicti. sicut nūc suppono. ergo illi defe
ctus debēt in futura beatitudine suppleri per
gratias cōcessas illis defectibꝫ contrarias.

Ad primū dicendū ꝙ resurrectio corpoꝝ in
futuro miraculosa erit. ⁊ comꝑando statū glo

riosum ad statū naturalem. totū erit miraculo
suꝫ quicq̄d supnaturaliter tūc fiet. modo ꝙ cō
traria sunt approximata et nō agant. fieri pōt
virtute diuina ⁊ nulla alia sicut fuit de tribus
pueris Dañ. iij. ⁊ sic fiet ibi. tñ si dabitur san
ctis aliqđ donū increatū siue inherēs aīe siue
corpori ꝑ quod ꝓportio elementoꝝ siue humo
rum vniformiter cōseruabit̃ vel nō: nō est no
bis sufficienter reuelatū. ⁊ posito ꝙ hoc fieret
posset tamē dici miraculū. sed hoc tenendū est
quocūq̄ modo hoc fiat ꝙ saltē fiet ꝙ elemēta
agant adinuicē in corꝑe glorificato nec q̄ tenē
tur credere cōseq̄ns tenent̃ et añs. Ad scdm
dcm ꝙ passio est duplex. Materialis sicut qñ
ignis agit in aquā. ⁊ Intētional' sic̄ qñ colora
tū agit in oculū. Pria passio nō erit in corꝑibꝫ
btīs. Scda erit. Et ideo erūt omes sensus in
suis oꝑationibꝫ. ⁊ tñ tantū ꝓpter imutationeꝫ
spūalem sensus hominis erit receptiuꝰ specie
rum sine materia. ij. de anima Ad tertiuꝫ ꝙ
anime poterūt sua corpora oñdere clara sicut
volent. Corpus aūt clarū potest apparere colo
ratū. Et ideo erūt clara et colorata q̄ntum ad
apparentiā sicut homo volet Ad quartū con
cedendū est ꝙ corpꝰ gloriosum cū infinitis cor
ꝑibꝫ esse pōt: sed nō posset esse cuꝫ infinitis cor
poribꝫ. q̄ nec possent eē infinita corꝑa simul: li
cet infinita corꝑa possent esse. Unde ad phm
nō est argumentū nisi a latente impossibili ad
minimū impossibile. vel apud multos puta
tum Ad q̄ntum de agilitate i ꝙ posset moue
ri in instāti negāda ē cōseq̄ntia. q̄ volūtas be
ata nō pōt velle ipossibile. nescio tñ defendere
q̄n vltra oēm velocitatē datam: pōt se hō mo
uere glorificatꝰ. Semꝑ tamē habebit veloci
tatem finitā. sicut christꝰ in ascendēdo prefixit
sibi velocitatē quā voluit. sed tamen successi
ue ascendit Lectio XXXIIII

Iudicabūt sancti

I natōnes ⁊ dñabūtur popul' ⁊ reg
bit dñs illoꝝ in ꝑpetuū. Postq̄
spūsctūs declarauit q̄lis erit iustoꝝ post iudi
cium excellentia gl'ie corꝑalis. Hic oñdit qua
lis erit coꝝ in iudicio assidētia ꝑsonalis. De q̄
habet̃ Mathei. xix. Uos qui secuti estis me i
regeneratōne cū sederit filius hois in sede ma
iestatis sue sedebit' et vos sup sedes iudicātes
duodeci tribꝫ israel. Erit em̄ magnus honor
sctīs qñ illoꝝ erūt iudices q̄s paꝝ añ habue
rūt ꝑsecutores: ⁊ tñ iustū ē ꝙ eos recte iudicēt
a q̄bꝰ iniuste iudicabant̃. Sꝫ q̄ aliq̄n cōtigit
ꝙ hō sit assessor iudicis ꝓ vna die ⁊ postea nul
lā iurisdictōem in illos hꝫ q̄s prius iudicauit
Iō ne hoc estimetur de sctīs xp̄i assessoribꝫ in

iudicio.tria facit spūssctūs in hoc textu. Naȝ
ista se hn̄t ꝺm ordineȝ.iudex dn̄s et rex.qꝛ nō
oīs iudex est dn̄s.nec oīs dn̄s est rex. Sȝ ecō
tra hn̄ ꝯuertiꝛ.qꝛ oīs rex est dn̄s.⁊ oīs dn̄s est
iudex.incipiēdo ꝫ a supiori ad inferiꝰ. Primo
attribuit iudiciū sctīs tanꝗ̄ assessoribꝫ. Scd̄o
dominiū tanꝗ̄ possessoribꝫ. Et tertio regnum
tanꝗ̄ ꝯregnātibꝫ.ij.Thymo.ij. Si sustinemꝰ
et cōregnabimꝰ. Scd̄a ps ibi. Et dn̄abūtur.
A Tertia ibi. Et regnabit. Et sic triplex ꝓrogati
ua tangiꝛ quā sancti hebūt in futuro iudicio
generali.⁊ deinceps. Ipi em̄ habebūt ꝑtāteȝ
iudicādi:dn̄andi:et regnādi: In iudicādo ē vl'
erit rectitudo sentētie q̄ nunꝗ̄ renouabiꝛ.qꝛ iu
dicabūt scti nationes. In dn̄ando magnitu-
tudo potētie:q̄ nunꝗ̄ coartabiꝛ.qꝛ dn̄abunꝛ
popul. In regnādo certitudo ꝑmanentie que
nō termiabitur qꝛ regnabit dn̄s illoꝝ imꝑꝑe
tuū. Dicit ergo Iudicabūt sancti natōnes.i.
malos qui tales ꝑmanserūt.i.sine grā quales
noīati sunt infra in fine capl'i. Natōnes iniq̄
dire sunt cōsumatōnis. Et dn̄abūtur populis
quibꝫ prius subijciebātur. In ps. Subiecit
populos nobis et gentes sub pedibus nostris
Sed ꝯtra ī iudicio cessabit oīs prelatio ⁊ do
miniū creature sup creaturam. Iuxta illud.j.
Coꝝ.xv. Deinde finis cū tradiderit dō regnū
et pr̄i.cum euacuerit oēm ꝑtātem ꝓncipatuȝ ⁊
ꝟtutem et dn̄ationē. Ubi haymo in glo. Tūc
cessabit oīs creatura ꝑlatio.in angelis ⁊ hōi-
bus cessabit timor.regnabit charitas.nec erit
inter presidentes et subditos vlla dissensio
Dicendū ꝙ ad dominiū ꝑtinet potentia coer
cendi rebelles ⁊ castigandi. Et ideo qꝛ sancti
habebūt damnatos in suo carcere cōmuni co
ercendos et puniendos.de eoꝝ iusta punitiōe
gaudebūt.⁊ ꝺm q̄ndam moduȝ eis dn̄ari dici
possunt Et regnabit dominꝰ illoꝝ imꝑꝑe-
tuū. Notandū ꝙ securū est seruire illi dn̄o:q̄
imꝑꝑetuū regnabit. Seruiētes dominis mor
talibus ꝓncipibus et regibus ⁊ nobilibꝫ sunt
in magno periculo qn̄ domini sui moriūtur n̄
solū quia ꝺuitiū suū ꝑdunt.imo qꝛ freq̄nter cō
tingit ꝙ illos quos magis familiares habuit
ipe filius magis hēbit odiosos.sicut hystorie
multe docent.sȝ certe seruire deo regnare est ⁊
qꝛ deus imortalis.q̄ seruiūt sibi imꝑꝑetuū re-
gnabūt. Apoc.v. Redemisti nos in sanguine
tuo.⁊ fecisti nos deo nr̄o regnū. Et Sap.vj.
Diligite sapientiā ⁊ imꝑꝑetuū regnetis Iu
dicabūt sancti nationes malefactores ⁊ rei cri
minosi ex triplici cā solent cōfidere se euasuros
impune. Primo qꝛ sperant ꝙ possunt declina
re et euitare rigorē iudicij vt sine examiatione
iudiciali fiat emenda ꝑ mediationē amicoꝝ

Scd̄o sperant se rei ꝓbabiliter euasuros li
cet nō oīno impune si possint subire iudicium
sic tamē ꝙ habeant iudices ⁊ assessores fauo-
rabiles eis Tertio ꝑ trāslationē ꝑsonaꝝ sua
rū.qꝛ reus ī vno regno.pōt impune ꝯseruari ī
alio.sed certe nullo istoꝝ modoꝝ pn̄t euadere
peccatores.quia iudicabūt sancti natōnes:nō
em̄ declinabūt rigorem iudicij qꝛ iudicabunt:
nō impetrabūt iudices q̄ sunt eis ꝓpicij.quia
iudicabūt sancti.nec se alienabūt a loco sup-
plicij.quia nō iudicabūt vnā gentē tantū:sed
oēs natōnes. In ps. Iudicabūt ī natōnibus
Iudicabūt igiꝛ vt assessores scti.xp̄i imitato-
res.natōnes.i.pctōres De ꝓmo nota ꝙ du- B
rū est reo iudicādo iudicialiꝛ.si iudex sit sibi ex
traneus q̄ sibi in nullo penitꝰ teneaꝛ. Scd̄o si
sit talis ꝙ a iuris regula nullatenꝰ abducaꝛ.
Tertio si sit talis de cuiꝰ iniuria reus accusaꝛ.
Mō sancti in iudicio reddent se pctōribꝫ val-
de extraneos.qm̄ etiam ipe christꝰ dicit. Amē
dico vobis.nescio vos Matth.xxv.⁊ v. Se
cūdo.nullo mō declinabūt a regulis iuris.q̄a
sancti iudicabūt et sanctitas est iusticia maxi-
ma. Erūt em̄ induti nouū hoīem qui ꝺm deuȝ
creatus est in iusticia ⁊ sanctitate veritatis.ad
Eph.iiij. Tertio ipi erūt hostes impioꝝ q̄s
impij in hac vita cōculcauerūt. Abacuch.j.
Quare respicis et taces a cōcultante impio iu
stiorem se. Et ideo ipi tūc versa vice eos calca
bunt. Malach.vltimo. Cōuertimini ⁊ vide-
bitis q̄d sit inter impiū et iustum.inter seruiē
tem deo et nō seruientē ei. Et cito post egredie
mini.et salietis sicut vitulus de armento:⁊ cal
cabitis impios cum fuerint cinis sub planta
pedū vestroꝝ. De isto iudicio indesinēter cogi
tare debemꝰ. Unde Gregꝰ.xxxix.omelia. Pre
sentis tēporis talis sit leticia vt nunꝗ̄ amari-
tudo futuri iudicij recedat a memoria. Item
Bernardꝰ sup ps. Qui habitat. Quid taȝ pa-
uendū:q̄d tam plenū anxietate ⁊ vehemētissi-
me sollicitudinis excogitari pōt.ꝗ̄ iudicandū
astare illi tam terrifico et deifico tribunali.⁊ ī-
certam adhuc subitamꝗ̄ sub districto iudice
expectare sententiā vbi iudex teste non indi-
get.vbi veritas discutit intētiones Et ī q̄daȝ
epl'a ad Robertū monachū Ueniet q̄ male iu-
dicata indicabit.illicite iurata ꝯfutabit:q̄ faci
et iudiciū iiuriā patiētibꝫ. Ueiet inꝗ̄ dies ī q̄
plꝰ pura corda ꝗ̄ astuta ꝟba et cōsciētia bona
ꝗ̄ marsubia plēa qm̄ iudex nō falleꝛ ꝟbis nec
flecteꝛ donis Dubitatio lraꝛ Utꝝ scti hoīes C
ī iudicio generali ꝑticipabūt aliꝗ̄ mō actū iu-
dicādi.qd̄ nō videꝛ Ioh.v. Oē iudiciū dedit
filio.ꝫ nullꝰ aliꝰ hēbit iudiciū. Scd̄o mō sic.
In nl'lo iudicio pt eē accusator ⁊ iudex eadem

ꝑsona.sed sancti viri erūt accusatores maloꝝ
Sap.v. Stabūt iusti in mḡna ꝯstātia aduer-
sus eos ꝫ ⁊c̄. Tertio sic. h̄ potissime itelligēdū
foret de paupibꝫ volūtarie.de q̄bꝫ dī iob xxxvj
Iudiciū paupibꝫ tribuit.sȝ h̄ est ꝺim̄ ꝓpter tria
qꝛ h̄ solū aplis ē ꝓmissuȝ Math.xix. Sedebi
tis sup sedes iudicātes duodeci tribꝫ isrl'.sȝ nō
oēs paupes volūtarie sūt apl'i Scd̄o qꝛ mar
tyres ⁊ ꝟgines offerūt deo d̄ corpe suo subaȝ
corpalem.ꝫ eis magis debeꝛ ꝑtās iudicādi ꝗ̄
paupibꝫ q̄ offerūt iusticiā secularē. Tertio q̄a
inferior nō iudicabit supiorē.sȝ multi diuites
erūt supiores in celo q̄busdā pauperibꝫ.ꝫ ⁊c̄.
Ad oppositū est illud Math.xix. Sedebi-
tis sup thronū iudicātes duodeci tribꝫ israel.
Itē Esa.iij. Dn̄s ad iudiciū veniet cū seniori
bus ꝓpl'i Ad q̄stionē dōm.ꝙ actus iudican
di ī iudicio generali diuersꝫ diuersimode attri
buiꝛ.sed q̄nꝗ̄ mōis in sc̄ptura.vicȝ ordinata
maiestate.delegata ꝑtāte.assessoria dignitate:
approbatiua cōformitate.⁊ cōpatiua diuersita
te. Primo mō vicȝ ordinata maiestate solꝰ deꝰ
iudicabit.j.Reg.ij. Dn̄s iudicabit fines ter-
re. Scd̄o.delegata ꝑtāte iudicabit hūanitas
xp̄i:sicut tactū fuit in ꝓmo argumēto. Ioh.v.
Oē iudiciū dedit filio. Nullus em̄ hȝ ꝑtātē
delegati nisi xp̄s inq̄ntum hō. Tertio.assesso
ria dignitate.⁊ sic iudicabūt volūtarie paupes
Iuxta illud in tertio argumento tactum Iob
xxxvj. Iudiciū paupibꝫ tribuit:⁊ hoc ē cōueni
ens ꝓpter duo. Primo qꝛ ad iudicāduȝ se ma-
gis disposuerūt. Un̄ erūt magis idonei Pau
pertas em̄ volūtaria nō est nisi coꝝ qui soli cri
sto inheserūt.⁊ ꝓpter eum oīa ꝯtempserūt secu
laria negocia.⁊ ideo in eis nihil debet esse qd̄
iudiciū possit ꝑuertere Scd̄o quia iudicare
magis meruerūt. Cuius cā est.qꝛ humilitati cor
respondet exaltatio per modū meriti.ꝺm illud
Math.xiij. Qui se humiliat exaltabiꝛ.mō inter
oīa que hoīem despectū faciūt est paupertas.
Un̄ illi q̄ apud hoīes magis apparēt paupes
videnꝛ esse magis despecti.⁊ iō qui volūt pau
pertatē suā on̄dere.excogitāt q̄ntum pn̄t vili-
tatē vestimētoꝝ vt hoīes ꝑ hoc ad cōpassiōeȝ
ꝓuocent.qꝛ igiꝛ veri paupes faciūt se ꝯtēptibi
les ꝓpter xp̄m.iuste merenꝛ excellētiā assessorie
D dignitatis. Quarto mō attribuiꝛ actꝰ iudi-
candi in iudicio.q̄busdā tm̄ approbatia cōfor
mitate ⁊ sic iudicabūt oēs electi.qꝛ oēs tā an-
geli ꝗ̄ hoīes approbabūt sniam iudicis.i.xp̄i.
Apoc.xix.in ꝓncipio. Audiui vocē turbaꝝ di
cētium in celo: All'a laus ⁊ ꝟtus ⁊ gl'a deo nr̄o
qꝛ vera ⁊ iusta iudicia eius sunt Quito attri
buiꝛ actus iudicādi q̄busdam ex q̄dam cōpa-
tiua diuersitate.⁊ iste modus iudicādi lauda-

bilis nō est.qꝛ sic minus mali dicūtur iudica-
re magꝭ malos.ꝺm illud Luc.xj. Uiri niniui-
te surgent cū generatōne hac ⁊ ꝯdēnabūt eaȝ.
Ex istis ptȝ ad q̄stionē ꝙ sancti ꝑticipabunt a
ctum iudicādi oēs generaliter Scd̄o mō ꝑ
approbatōem qd̄ est satis improꝑe ⁊ trāsūpti-
ue dcm̄. Sic em̄ oēs exn̄tes in loco iudicij et
approbātes iudiciū pn̄t dici iudicare. Et iō di
cunt doctores ꝙ spēaliter paupes ꝑticipabūt
actū iudicandi sicut assessores ꝓpter rōnes su
periꝰ adductas ⁊ auctoritates sc̄pture q̄ ad h̄
sonant. Un̄ glo.sup illud Math.xix. Uos q̄
reliq̄stis oīa ⁊c̄. Qui reliq̄runt oīa ⁊ secuti sūt
dn̄m.hi iudices erunt.q̄ licita hn̄tes recte vsi
sunt:hi iudicabunt. Gregꝰ.in.vj.moral'.expo-
nēs illud Prouer.vlti.nobil' in portis vir eius
qn̄ sederit cū senatoribꝫ.dic̄ ꝙ xp̄s cū senatori
bus tre residet qꝛ iudicij sniaȝ cū eisdē eccl'e p-
dicatoribꝫ discernit.vbi doctoribꝫ attribuit a
ctū iudicādi.sȝ hn̄ stant sil' ꝙ sint paupes ⁊ ꝑdi
catores. Ad ꝓmū ptȝ ꝑ dcā qꝛ autoritas intel-
ligiꝛ de ꝑtāte delegata. Ad scdm̄ dōm ꝙ in iu
dicio hūano vbi iudex nō hȝ ꝙ ꝓcedat nisi ex
ꝓbatis et allegatis.nō debet esse idem iudex ⁊
accusator.sed in iudicio diuino vbi iudex non
hȝ informari sed oīno nouit cām.idem pōt eē
accusator et iudex.sil'r reus nō negabit sȝ cōfi-
tebitur velit nolit: Ad tertiū qn̄ arguiꝛ ꝙ si a-
liq̄bus sanctis cōpeteret iudicare.maxime cō
peteret paupibꝫ.concedendū est ꝙ eis compe-
tit ꝑtās assessoria nō vt iudici cōsulūt sȝ vt ho
norenꝛ.et sil'r ꝯscie coꝝ erūt q̄si libri in q̄bꝫ de
creta iudicis xp̄i poterūt plane legi Ad ꝓmū
in oppositū de duodeci aplis rn̄det augꝰ.ij.de
ci.dei.c.vj.ꝙ ꝑ illū nūeꝝ duodenariū nō nūe-
rus talis ad lrām intelligiꝛ.sȝ ꝑ nūerum miste
riū designaꝛ. Alias cū mathias loco iude fue-
rit electꝰ Paulꝰ sine throno relinq̄reꝛ nisi duo
sederēt sil'. Et ideo ꝑ nūerū duodenariuȝ q̄ est
nūerus ꝑfcōnis.vniuersa paupeꝝ multitudo
ꝑfectoꝝ designaꝛ.⁊ sil'r vniuersitas iudican
doꝝ cū dī duodeci tribꝫ israel. Ad scdm̄ d̄ mar
tyribꝫ et ꝟginibꝫ dī ꝙ isti nō sunt de corde vbi
reponūtur secreta diuine iusticie.sicut pauper
tas.nā pauptas directe ꝯriatur sollicitudini
diuitiaꝝ q̄ suffocat verbū. Luc.viij. Ad ter
tium dōm ꝙ ꝯceditur ꝑfectis paupibus ꝙ iu
dicabūt se meliores nō auctoritate ꝓpria.sȝ au
ctoritate supioris cuiꝰ erūt assessores.sic aliq̄n
do iudex delegatus est multo inferior ꝗ̄ ille
quem iudicat.

Lectio XXXV.

Ui confidūt in il
lū intelligēt veritatē ⁊ fideles in di

lectione acq̄scent illi qm̄ donū ꝛ pax ē electis
dei. Postq̄ꝫ spūsscīs declarauit q̄lis erit ele-
ctoꝝ remūeratio. Primo q̄ntū ad honestatem
corꝑalem. in illa lr̄a. Fulgebūt iusti. Scdo q̄ꝫ
ruꝫ ad ꝑtātem iudicialē. in illa lr̄a. Judicabūt
sancti Hic tertio declarat q̄lis erit coꝝ remu
neratio q̄ntuꝫ ad felicitatē vel glām spūalem ī
A coꝝ aiabus Ubi notandū ꝙ trib⁊ ꝟtutibus
theologicis indigem⁹ in pn̄ti ad hoc ꝙ in fi-
nem supnaturalē cōueniēter ordinemur. vicꝫ
fide: spe: ꝛ caritate. De q̄b⁊ loq̄tur apl̄s. j. Coꝝ.
xiij. Nūc aūt manēt fides spes ꝛ charitas hec
tria. sꝫ q꞉ fides ē cū obscura cognitōe siue expe
ctatōe. Spes cū diuturna dilatiōe Charitas
cū tepida dilcōne. iō isti tres hītus ī futura be
atitudine ꝑmanere nō pn̄t. in q̄ nihil ē iꝑfectū
nihil diminutū. iō manēte charitate ꝛ ꝑfectio-
rē actū hn̄te: fides ꝛ spes euacuabunt. Cū em̄
venerit qd̄ ꝑfcm̄ ē: euacuabit qd̄ ex ꝑte ē. j. Co
rinth. xiij. Succedēt ḡ in aiab⁊ electoꝝ dotes
aie q̄s ꝑ noīa opationū designam⁹. q꞉ fidei suc
cedet visio. ꝛ spei cōprehēsio siue securitas. Ca
ritati āt nihil succedet: sꝫ ip̄a manebit ꝑfectioꝛ
q̄ꝫ nūc est Et vocat dilectio siue fruitio Sūt ḡ
tres dotes aie. visio. dilectio. tēsio siue cōprehē
sio. Sic em̄ erit aīa sūme btā videns tenēs di
ligēs sūmū bonū in quē credidit in quē ſpauit
ꝛ ꝑ posse dilexit Et de istꝭ dotib⁊ determiat i ista
lcōne. ꝛ docet ꝙ scti viri ꝛ electi dei q̄ ī pn̄ti vi-
ta tribulatōnib⁊ varijs ꝑ suis bonis opibus
exponunt. deū mūdo visu agnoscent. diligent
ꝛ totalit ei acq̄escent. Uñ dicit sic. Qui confi-
dunt in illum. i. qui fidē spem ꝛ charitatē in il-
lum habuerūt intellige nude ꝛ clare. j . Joh. is
iij. Uidebim⁹ euꝫ sicuti est. Ueritatē. i. deuꝫ q̄
est ꝑma ꝛ sūma veritas Joh. xiiij. Ego suꝫ via
veritas ꝛ vita. Et fideles in dilcōne. i. fideliter
diligentes ꝛ ꝑseueranter. acq̄escent illi. i. ꝑpe-
tuo adherebūt illi. q꞉ in futuro a societate eius
auelli nō poterunt q̄ euꝫ hic ꝑ fidem ꝛ spem te
nuerūt. Et q꞉ posset aliq̄s credere ꝙ ista remu
neratio fiet sanctis ꝑpter valorē suoꝝ opeꝝ q̄si
oꝑa nostra ex sui cōditione forent cōdigna tā-
ta remūeratione. Jdeo hoc excludens dicit ꝙ
predicta ꝑmiatio fiet sanctis ex dei liberali ac
ceptōne. qm̄ donū et pax est electis dei. quasi
diceret: pax eterne beatitudinis que est futura
electis est donuꝫ dei liberaliter. ꝛ sup cōdigni
tatem passionū pn̄tium ꝑmiantis Roma. viij.
Non sunt cōdigne passiones hui⁹ tēporis ad
B futuram gloriā Dubitatio lr̄alis. Utruꝫ hō
adiutus gr̄a possit mereri vitam eternaꝫ ex cō
digno. Uidet ꝙ nō. Primo ꝑ auctoritateꝫ al-
legatam Rhoma. viij. Nō sunt cōdigne passi
ones ꝛc̄. sed sanctoꝝ passiōes sunt maxime me

ritorie. ergo nulla opera hois sūt cōdigna ad
vitam eternā. Preterea q̄ reddit alicui debitū
qd̄ ei debet: nihil meretur apud eū. sꝫ q̄cquid
possum⁹ ꝑ deo facere: deo debemus. ꝛ adhuc
ampli⁹ deberem⁹ si amplius possem⁹ sicut di
cit aristo. viij. Ethi. ca. j. impossibile est nob̄ re
tribuere dignos honores dijs ꝛ parentib⁊. q̄a
eoꝝ beneficia sꝑ excedant. ꝛ Luc. xvij. Cuꝫ oia
bn̄ feceritꝭ dicite q꞉ serui inutiles sumus qd̄ de
buimus facere fecim⁹ Preterea: q̄cunq̄ꝫ me
retur aliq̄d ab aliquo cōstituit illum debito-
rem suū. sed deus nulli est debitoꝛ nec esse pōt
ergo nihil possum⁹ apud eum mereri Ad op
posituꝫ est illud Hiere. xxxj. Erit merces ope
ri tuo. sꝫ merces q̄ datur ꝑ opere correspondet di-
gnitati opis. ergo cū vita eterna sit merces o-
peris hois existentis in gr̄a: pōt talis hō ex cō
digno vitam eternam ꝑmereri Preterea. ij.
Thymo. iiij. De reliquo reposita est mihi co-
rona iusticie quā reddet mihi dn̄s in illa die
iustus iudex. sed qd̄ redditur ſm iustū iudiciū
est merces cōdigna. ḡ hō pt ꝑmereri coronam
iustā ꝛ cōdignā sꝫ illa ē vita et̄na ḡ ꝛc̄. Ad q̄sti
onē dcm̄ ꝙ hoiem adiutū gr̄a ꝑmereri vitam
et̄nā ex condigno pt intelligi dupl̄r. Uno mō
ꝙ meritū hois tātū valeat naturalr̄ puta ꝙ tā
ta sit bonitas ī natura siue suba meriti ꝙ ei de
beat vita et̄na. Alio mō ꝙ tātuꝫ valeat legalit
ex institutiōe legis sic̄ parua pecia cupri ex na
tura sua siue naturali vigore nō valet tātuꝫ si
cut vnus panis. sed ex institutōne ꝑncipis tā
tum valet. Jsto ꝑmo modo oꝑa nr̄a ex sua na
turali bonitate nō merent vitā eternā de cōdi
gno sꝫ de cōgruo tm̄. q꞉ congruū est ꝙ hoī faci
enti ſm potētiā suā finitā. deus retribuat ſm
potentiā suā infinitā. Sed scdo mō possum⁹
dicere ꝙ oꝑa nr̄a sūt cōdigna vite et̄ne ex gr̄a
nō ex subn̄a actus. statuit em̄ ds̄ ꝙ bn̄ oꝑans
in gr̄a hēbit vitā eternā. ꝛ ḡ ꝑ legē ꝛ grāꝫ ꝑnci
pis nr̄i xp̄i meremur de cōdigno vitā eternaꝫ
Ad ꝑmū dcm̄ ꝙ nō sunt cōdigne passiōes
naturalit sed legalit vt dcm̄ est Ad scdm̄ di
cendū ꝙ meremur faciendo qd̄ debemus deo.
xp̄o sic statuēte et ordināte sꝫ non absolute ex
natura redditōnis sic̄ argumētū ꝑcedit Ad
tertiū ꝙ ds̄ cōstituit debitoꝛ ex natura sui pro
missi nō ex natura nr̄i cōmissi. sic̄ dic magister
li. j. di. xliij. c. iiij. Qui cōfidūt Notādū ꝙ spes C
ꝛ cōfidētia est trib⁊ generib⁊ hoim maxie nc̄a-
ria Dimicantib⁊. Nauigantib⁊. ꝛ Egrotanti-
bus Hec ꝟo tres cōditiones nobis cōueniūt
si vitā ꝛ statū nostꝝ ꝑsem⁹. Sumus em̄ dimi
cātes ꝛ cōtra hostes cōtinue ꝑliantes. Jn ps̄.
Multi bellātes aduersuꝫ me. ꝛ. j. Mach. iiij.
Nō cōcupiscatis spolia q꞉ bellū contra nos ē

Scutū nr̄m est fides nr̄a. ad Eph. vj. Jn oib⁊
sumētes scutū fidei in q̄ positis oia tela neq̄ssi
mi ignea extinguere. Jn hystoria britonū scribi
tur de Archturo rege ꝙ in interiori ꝑte scuti
sui: imaginem ꝟginis gl'ose depictam habuit
quā quoties ī bello fatigat⁹ aspexit spē recuꝑa
uit ꝛ vires. Jsto mō nos si in bello vite pn̄tis
triūphare velim⁹. infra scutū fidei nr̄e imagi-
nē ꝟginis cū filio deportem⁹. hāc respiciamus
ꝛ in ea ꝯfidam⁹ q꞉ ab ea vires ꝛ ꝟtutes recipi
emus. Ambro. de sctā ꝟginitate Sit nob̄ tan
q̄ꝫ in imagie depicta vita Marie. ex q̄ velut ex
speculo refulget spēs castitatꝭ ꝛ forma ꝟtutis.
Hic sūmatis exēpla viuēdi vbi tāq̄ꝫ in exēpla
ri magisteria exp̄ssa sunt ꝑbabitis. q̄d corrige
re. q̄d effugere. q̄d tenere debeatꝭ ondit. Nar-
rat macrobi⁹ de natura lapidū. cap. xxv. ꝙ est
vna gēma q̄ vocat Ethites. hn̄s in se natura-
liter more ꝑgnātis vnā aliā gēmā. Jstā gēmaꝫ
natura suggerēte aq̄la cognoscit: ꝛ eā in nido
suo cuꝫ habuerit pullos collocat int eos. ꝛ q̄ꝫ-
diu in nido fuerit. pullis nihil diffortunij acci
dere pōt Gēma ista Mariā significat q̄ lapidē
angularē in se oꝑe sanctispirit⁹ cōcepit. Pr̄ ve
ro celestis nos tanq̄ꝫ pullos suos in nido mi-
litantis eccl'e mō fouet. sed ne ꝑ inimicos no-
stros aliqd̄ nocumētū extrisecus nobis infera
tur. gēmā istā videlicet Mariā in medio nr̄m
posuit. q̄ si eam deuote inspexerim⁹ ꝛ dilexeri-
mus ab hostib⁊ nos defendet. Et iō nō in ar-
mis nr̄aꝝ ꝟtutū ꝯfidam⁹. sed in istius ꝟginis
gr̄a in q̄ est ois spes vite ꝛ ꝟtutis. Eccl. xxiiij.
De qua exponi pōt illud Eccl. iiij. Eos q̄ dili
gunt eā diliget deus. ꝛ q̄ audit illā iudicat gē-
tes. ꝛ q̄ intuet illam ꝑmanebit confidēs. Se-
cūdo indigem⁹ cōfidentia spe ꝛ aiositate q꞉ su
mus nauigantes in periculo mari hui⁹ mūdi
Uñ naute si nocte stellam maris viderit sciūt
dirigere iter suū. sed qn̄ est ita ꝙ nec lunaꝫ nec
stellas videre possunt de salute desperāt. Act.
xxvij. Neq̄ꝫ sole neq̄ꝫ syderib⁊ apparentib⁊ per
plures dies ablata erat spes salutis. Morali
ter si vitam nostrā dirigere velim⁹ ad portum
salutis eterne. stellam maris. i. mariam atten-
dam⁹ ꝯtinue oculis spei nr̄e. Uñ bernardus
sup missus est omelia scda ꝑpe finē. Maria est
ꝑclara ꝛ eximia marꝭ stella. sup h̄ mare mḡnuꝫ
ꝛ spaciosuꝫ nc̄ario subleuata: micās meritꝭ il-
lustrans exēplis. O q̄squis te intelligis ī hui⁹
seculi ꝑfluuio magis int ꝑcellas ꝛ tēpestates
fluctuare q̄ꝫ ꝑ terrā ambulare. ne auertas ocu
los a fulgore hui⁹ sideris. si nō vis obrui ꝑcel
lis. si insurgūt venti tēptationū. si in currꝭ sco
pulos tribulationū. respice stellā. inuoca ma-
riam: si iactaris supbie vndis: si ambitōnis: si

detractōnis. si emulatōnis. respice stellā: inuo
ca mariā. Si iracūdia: aut auaricia. aut carnis
illecebra naui culā ꝯcusserit mētis: respice stel
lam. respice ad mariam. Porrigam⁹ ergo ei ꝑ-
ces nostras cū fiducia dicētes illud Esa. xlvij.
Audi hec delicata q̄ habitas ꝯfidēter. Et licꝫ
ꝟgo gl'osa ꝑ nobis oret ꝯtinue: nō tm̄ marꝭ la
bores ꝛ ꝑicula statim euadim⁹. Nā xp̄s q̄rta
vigilia noctis laborantib⁊ discipulis venit et
dixit. Cōfidete ego suꝫ nolite timere. Marci
vj. Tertia ꝯfidētia bona ē nob̄ nc̄aria qm̄ su D
mus egrotātes Multū em̄ ꝯfert laborātibus
aliq̄ infirmitate sperare ꝛ confidere in medico
suo. ꝛ diligere medicū. sperare etiā salutē suaꝫ
ꝙ spes ꝛ ꝯfidentia de salute futura sit infirmo
nc̄aria patet ꝑ illud metricū. Speret qui me-
tuit morituros viuere vidi. Spe ducti victu-
ros spe moriente mori. Q ꝟo amoꝛ ꝛ spes de
medico multū cōferāt egroto. ptꝫ ꝑ q̄ndā nar-
rationē quā poit seneca. iiij. declamationū. ca.
v. vbi ponit talis casus. q̄dam abdicat⁹ a pr̄e
suo studuit medicine. cōtigit pr̄ēm grauiter in
firmari ꝛ a medicꝭ salus eius desperari. redijt
ergo fili⁹ iā fact⁹ medic⁹ et curauit pr̄ēm. facta
cura recōciliat pr̄i. Accidit postea vt vxoꝛ pa-
tris ꝛ nouerca filij. cōsili infirmitate laboraret
qua ꝑus pr̄ laborauerat. Jubet fili⁹ a pr̄e cu-
rare nouercā. nolens abdicat scdo. Pr̄ igitur
accusat filiū de eo ꝙ noluit cū sciret ꝛ possꝫ cu
rare nouercā. ꝙ aūt sciuit ꝛ potuit. ꝑ hoc ꝑbat
ꝙ se curauerat de morbo cōsimili. filius respō
dit ꝙ nesciret an posset eā curare vel nō. licet
morbo cōsimili laboraret: nam alteri⁹ spei ꝛ a
moris est pater ad filiū q̄ꝫ nouerca. Spes em̄
pr̄is de filio fuit fortassis magna causa cure
Uñ subdit nihil magis ꝑdest egrotꝭ q̄ꝫ ab eo
curari a quo volūt Ad ꝑpositū cū sum⁹ pecca
tis languidi. sūme nobis est nc̄aria spes ꝛ con
fidētia tā de hn̄da sanitate q̄ꝫ de medici xp̄i bo
nitate. Nā q̄ntūcunq̄ꝫ sit infirmitas mḡna de
facili curabit si speremꝰ ꝛ confidam⁹ Jn cui⁹
figurā signāter dixit xp̄s cuidā paralitico Ma
thei. ix. Cōfide fili remittūt tibi pctā tua. Pro
pter defectū aūt hui⁹ spei siue cōfidētie Cayn
et iudas incurabiles extiterūt peccātes pctm̄
in spm̄ sctm̄ qd̄ neq̄ꝫ remittit in h̄ seclo neq̄ꝫ in
futuro Math. xij. Et si q̄s fortassis a filio ter
reat q꞉ iudex ē. mr̄ēm intueat que medicina ē.
vñ Cassiodor⁹ ī quadā epl'a. Tu patrona hu
mani generis. tu afflictis reis medicina singu
laris. Quis tuo nō egeat munere cū sit pecca-
re cōmune. Jtē bern̄. sup missus est omelia se-
cūda ꝑpe finē. Si crimінū inanitate turbat⁹
cōsciencie feditate cōfusus. iudicij horrore ꝑter
rit⁹. baratro incipias absorbere tristicie despe-

ratõis abysso cogita. Mariã: in ꝑiculis ⁊ an
gustijs in reb⁹ dubijs cogita. Mariã: inuoca
Mariã Maria nõ recedat ab ore: nõ recedat
a corde. Et vt impetres eius orõnis suffragiũ
ne deseras ꝯuersatõis exemplũ. ipam sequẽs
nõ deuias. ipam rogans nõ desperas. ipaꝫ co
gitans nõ erras. ipa tenẽte nõ corruis. ipa ꝓte
gẽte nõ metuis. ipa duce nõ fatigaris: ipa ꝓpi
tia ꝑuenis: ⁊ sic in temetipo experiris ꝙ merito
dcm̃ sit ⁊ nomẽ ꝟginis Maria. Ex his pꝫ ꝙ
merito sibi dici põt illud Danielis. xiij. Non
est confusio cõfidentib⁹ in te.

Lectio XXXVI

Impii autẽ secũdũ

que cogitauerũt correptionẽ habe-
bũt qui neglexerũt iustũ ⁊ a dño re-
cesserũt. Sapiãm eteni ⁊ disciplinã q abijcit i
felix est. Sic dictũ fuit supius in ꝑncipio hui⁹
ca. Spũssctũs in h libro agit nũc de iustis nũc
de impijs alternati. Postꝙ igit spũssanctus
declarauit ꝙ iusti nõ carebũt mercede. Hic di
uertendo se ad impios ostẽdit ꝙ nec impij trã
sibũt impune. Fuit aũt opinio eoꝝ sicut in ꝑn
cipio scdi capli patuit ꝙ nulla penit⁹ est iusti-
cie vl' iniusticie retributio in futuro. Quia igi
tur iam declarauit oppositũ de electis oñden-
do ꝙ ꝑmiabũtur eternaliter. Hic oñdit ꝙ etiã
impij iuxta eoꝝ demerita puniẽt ꝓportiona-
biliter. Et circa hoc duo facit. qꝛ ꝑmo ostendit
ꝙ tales infideles nullã aliam vitã expectãtes
in futuro cruciant. Scdo ꝙ in pñti a suo de
siderio defraudãtur. Scda ps ibi. Et vacua
spes. Circa ꝑmũ duo fac. Nã ꝑmo pena im
pijs debita applicat. Scda cã pene rõnabilit
explicat. Scda ps ibi. Qui neglexerũt iustuꝫ.
Dicit g ꝑmo sic. Impij aũt. i. infideles deũ ne
gantes ⁊ nullã aliã vitã estimantes. De quib⁹
dcm̃ est in scdo caplo ꝑ totũ ibi. Dixerũt autẽ
impij ⁊c. tales inꝙ impij habebũt correptõeꝫ
id ẽ penã eos corripiẽtẽ. ⁊ h iustissimã qꝛ eorũ
malicie corñdẽtẽ. Vñ dic fm q. i. fm illa q co
gitauerũt. qꝛ oẽ malũ a cogitatõe ꝓcedit. ido si
cogitatões puniant ꝯstat ꝙ tã locutões ꝙ
opatões punient. Cõsequenter cũ dic. Qui
neglexerũt iustũ. Causam punitiõis maloꝝ ex
A plicat. Ubi notandũ ꝙ ꝑmordialis cã pene
tam in angelo ꝙ in hoie fuit negligentia. Si
eñ hõ vel angelus a deo creatus in grã: bene
fuisset vsus naturalib⁹ et gratuitis sibi datis:
nunꝙ apparuisset angelo cõueniens aliqd de
ordinatũ vel dei excellentiã appetiuisse: nec vn
ꝙ homo iudicasset dictis ⁊ ꝑsuasionib⁹ serpen
tis acqeuisse. sed qꝛ neglexerũt vti gratijs sibi
datis: ꝑmissi sunt cadere in errorẽ ꝓpter pctm̃
negligentie. ⁊ de errore in pctm̃ supbie: ⁊ ino-
bedientie. Et iõ tangendo radicẽ culpe pctõ-
rum dicit. Qui neglexerũt iustum. i. iusticiam.
Iustũ eñ fuit ⁊ est ꝙ ois creatura rõnalis per
gratias a deo acceptas. sollicite ⁊ diligent de
um honorat qui est earũdem grãrum largitor
Michee. vj. Indicabo tibi o homo qd sit bo-
num et qd dñs deus tuus querat a te. vtiꝙ fa
cere iudiciũ ⁊ diligere iusticiam ⁊ sollicitũ am
bulare cum dño deo tuo. Et quia negligentia
parit cõtemptũ. Ideo subiũgit ꝙ nõ solũ ne-
glexerũt iustuꝫ: imo a dño recesserũt. quia xviij.
Prouerb. dicitur. Impius cum in profundũ
peccatoꝝ venerit cõtemnit. Et nota ꝙ iste ẽ
modus cadendi seu ordo in homine. quantũ-
cunꝙ fuerit in statu ꝑfecto. videlicet: ꝑmo ne-
gligere modica loqui ociosa. raro confiteri. pa
rum dicere diuinum officium. hec videnẽ esse
modica peccata. Et ex istis diabolus inducit
in grauissima peccata. Circa dolium sunt ma
gni circuli quib⁹ asseres dolij colligantur. ⁊ il
li magni i suis extremitatib⁹ colligantur cum
paruis viminib⁹. solutis ergo paruis soluun
tur magni. ⁊ solutis magnis. totum decidit.
Sic moraliter est qui spernit modica paula-
tim decidit. Eccl. xix. in principio. ⁊ sic non so-
lum nõ curauerũt isti impij scire que dei sunt.
sed abijcierũt sciẽtiã dei. vnde subdit. Sapi
entiam ⁊ disciplinam qui abijcit infelix est. id
est fidem de supnaturalib⁹. hoib⁹ reuelatis
diuinit⁹. Ad Rho. xj. O altitudo diuitiaꝝ sa-
piẽte ⁊ sciẽtie dei ꝙ incõprehẽsibilia ⁊c. Vl' di
sciplinas. i. diuinas correptões ⁊ monitões
quas per ꝓphas suos mõ ostẽdit. Prouerb.
xv. Qui abijcit disciplinã despicit aiam suam
et per ꝯñs est infelix. Iuxta illud metricum.
Tres infelices in mõ dicimus ẽẽ. Infelix q
pauca sapit: spernitꝙ doceri. Infelix qui mul
ta sapit: spernitꝙ docere. Infelix qui recta do
cet: opatur inique. Neglexerũt iustum. Nota
ꝙ clericus peccator similis ẽ argo Argus fuit
sicut refert Ouidius Metha. j. circa finem. q-
dam pastor q habuit centũ oculos ⁊ tñ nõ ha
buit nisi vnã vaccã nuꝑ trãsformatã de ꝟgine
ad custodiẽdã. Mercuri⁹ vero finxit se custo-
dẽ ⁊ pastorẽ capraꝝ. ⁊ accessit ad locũ vbi arg⁹
iste vaccã pascebat Mercuri⁹ fistulabat ita io
cũde ⁊ ita gꝛiose ꝙ arg⁹ eũ rogauit ꝙ placeret
sibi morari cũ capris suis in pascuis illis secuꝫ.
Alius ãnuit qꝛ idcirco venit: sederũt ergo si-
mul. Mercurius de nouo incepit fistulare ita
gratiose ꝙ aliq oculi ipius argi inceperũt dor
mitare: alijs adhuc ad vaccam respiciẽtibus.
Tãdẽ ita inestimabiliter bene fistulauit ꝙ oẽs
centũ oculi dormitauerũt. ⁊ stati surrexit mer-

curius ⁊ caput cuꝫ oculis amputauit ⁊ sic vac
cam secum duxit. Moraliter clericus litatus
est quasi argus centum hñs oculos. vicꝫ con-
sideratões multas. i. cautelas ⁊ nõ habꝫ nisi
vnam vaccam custodire. i. vnam bestialẽ con-
scientiam. Ista fuit virgo dũmodo retinuit in
nocentie puritatem. Hec trãsformata est i vac
cam ꝑ bestialem cõcupiscentiã ⁊ voluptatem.
Esa. vij. Nutriet homo vaccam. Osee. iiij. Si
cut vacca lasciuiens declinauit israel. Mercu
rius id ẽ medius currens diabolus est qui cir
cuit querens quẽ deuoret. j. Petri. v. Iste fistu
lauit ita dulciter ꝑ strepitum lasciuie mũdial.
per adulatões amicoꝝ ꝙ iste argus obdor-
miuit ꝑ negligentiam vsꝙ ad mortem. Et tũc
aufert sibi caput quia separat ab eo christum
qui est caput ecclesie. ⁊ miseram vaccam ducit
in gehennam. Et ideo eis dicit. Nolite negli-
gere. nolite cessare a custodia ⁊ cõcussione con
B scientie proprie. Iudi. xviij. In hoib⁹ mũ
do deditis quadruplex his dieb⁹ negligentia
inuenitur. Sũt eñ negligentes in addiscẽdo
morũ sanctitatem. In discutiendo propriam
ꝑuersitatem. In reuerendo dei maiestatem.
Et in sufferendo proximi necessitatem. Pri
mo sunt negligentes in addiscendo moꝝ san-
ctitatẽ. Bene inueniũtur qdam assidui ad ad-
discendũ artium subtilia ꝓpter curiositatem
Iura ciuilia propter vtilitatẽ. Artem bellan-
di ꝓpter strenuitatem. Artem negociandi cõ
tra pauptatem. ⁊ sic de singulis que ad vite ꝑ-
sentis ꝓmotionẽ ⁊ administrationẽ spectant.
Sed ad discendũ artẽ bñ viuẽdi. deo seruien
di. artem peccata vitandi. oẽs quasi se exhi-
bent negligentes. Vñ mũdus inuitat ad er-
rores et ineptias ⁊ oẽs obediũt. Deus vo-
cat ad honores ⁊ nuptias et oẽs negligunt
Matth. xxij. Illi neglexerũt et abierũt. alius
in villam suam. Alius ad negociatõem suam
et tamẽ hec sũma philosophia est. scire bñ vi-
uere. cui continue ⁊ semꝑ insistẽdũ est. ⁊ vacã
dum ab alijs vt huic inseruiat. Non sicut mi
ti qui citius oĩa volũt facere ꝙ ordinem bñ
viuendi addiscere. Contra quos Seneca epi
stola. cix. subtrahe fm cões libros. xxxvj. Nõ
cũ vacaueris philosophandũ est. sed oĩa a-
lia negligenda sunt vt huic assideam⁹ cuꝫ nul
lum tẽpus satis magnũ est: etiã si pueritia vs-
ꝙ ad humani eui termios vita producat. Sꝫ
hec est vna negligentia cõiter in iuuenib⁹ qui
ido negligũt partẽ addiscere. quia nõ possunt
totũ acqrere. Ideo nihil volũt scire. quia non
possunt alios excellere. ⁊ hec negligentia filia
est supbie. quas bene deridet Oratius lib. epi
pistolaꝝ. epla prima. Nõ poteris oculo ꝙtuꝫ
contẽdere linces. Non tñ idcirco cõtẽnas lip
pus inungi. Vult dicere. ponat ꝙ sis lippus
et diffidas acqrere tantũ visus acumẽ ꝙ pos-
sis sicut linces ꝑ muros penetrare viuendo. ñ
ideo contẽnas vti collirio ⁊ aqua iuuãte ad a-
cumẽ oculoꝝ. Fatuũ est ei ptẽ ꝯtemnere. qꝛ to
tum nõ potes habere. Talib⁹ aptis ad discen
dum di. j. Thymo. iiij. Noli negligere grãm
que in te est. Figurat illud Geñ. xlij. Audiens
iacob ꝙ alimenta vẽderent in egypto dixit fi-
lijs suis. Quare negligitis. Audiui ꝙ triticuꝫ
venũdetur in egypto. Vult significare ꝙ vbi
ꝙ sunt alimẽta venalia. s. alimenta anime. pro
pter nullaꝫ difficultatẽ debet hõ ea negligere
Et reuera sciencia salutis nõ est nisi in egypto
id est in obscura et tenebrosa theologia. qꝛ te-
nebrosa aqua in nubib⁹ aeris in ps. Glo. id ẽ
obscura doctrina in ꝓphetis ⁊ ꝑdicatorib⁹.
Scdo sunt hoies negligentes in discutien
do ꝓpriam ꝑuersitatem. Quendã noui q fuit
optimus seneschallus ordinando familiã alie-
nam etiam magnoꝝ dñorum. ⁊ pessime sciuit
ordinare de regimine domus sue. Tales sunt
pleriꝙ qui diligenter alios emendãt. ⁊ tamen
semꝑ negligũt seipos. Quãtas sollicitudines
habemus ad discutiendas ꝯsciẽtias alienas.
pro qbus nõ habem⁹ respõdere nisi fuerimus
eoꝝ prelati. qntam pigriciã ad discutiẽdas ꝓ
prias consciẽtias: deus nouit. Cõscientias eñ
ꝓprias discutimus vno die aut dimidio vix in
xl. Cõscientias aũt alioꝝ per multos ãnos. et
tamẽ nobis dicit ꝙ necessanter nos discutia-
mus: Iudic. xviij. Nolite negligere nolite ces
sare. Tertio sunt hoies negligẽtes in reue-
rendo dei maiestatẽ. ⁊ hoc habẽt timere curati
specialiter ⁊ ꝑlati ⁊ qcunꝙ alij dediti ministe-
rio dei titulo speciali cuiusmõi sunt oẽs cleri-
ci infra sacros ordines: ⁊ religiosi qcunꝙ. Et
tñ si bene cõsideram⁹ hi sunt q negligẽtius a-
gunt. ij. Paral. xxiiij. Porro leuite egere negli
gentius. Quib⁹ tamẽ ꝑcipitur Deut. viij. Ob
serua ⁊ caue ne qñ obliuiscaris dñi dei tui. et
negligas mandata eius atꝙ iudicia. Negligẽ
tiam in istis causat nimia frequẽtia assistendi
deo: quia nimia familiaritas parit cõtemptũ.
Et tamẽ contra tales di. ij. Paral. xxix. Filij
mei nolite negligere. vos elegit deus vt stetis
coram eo. Nota extra de celebratiõe misse do
lentes. Quarto sunt hoies negligẽtes i suf-
ferendo ꝓximi necessitatem. Deut. xxij. De oĩ
re fratris tui si perierit ⁊ inueneris eã. nõ negli-
gas quasi alienam. Res fratris perit si inci-
dit in latrones. si est depauperatus fortuna si in
diget aliquo ꝓ amore xpi. Unde nullo mõ ta-
les negligere debemus si possumus tales iu-

uare. Seclares rñdēt: possez talē iuuare, sȝ nō sine dāno Sȝ nūq̄d de⁹ poterit recōpēsare dānū. Cōstat ꝙ sic, q2 iust⁹ est. Prouer. xij. ꝓpe finē. Qui negligit dānū ꝓpter amicuȝ iust⁹ est. ergo
C talē iustū deus ncārio remūerabit. Dubitatio lr̄alis, vtꝝ ois negligētia sit pctm̄ mortale. qḋ sic. Ecc̄i. vij. Qui timet deū nihil negligit. ergo q̄ cū q̄ alīq̄ negligit ꝑdit timorē dei. sȝ h̄ ē peccare mortalit̄. Preterea puerb. xix. Qui custodit mādata custodit aiam suā. q̄ autē negligit vias suas mortificabit̄ ⁊ loq̄tur de mortificatione gehēne. q̄ nō ē nisi ꝑ pctm̄ mortale. Preterea Hyere. xlviij. Maledict⁹ hō q̄ facit op⁹ dei fraudulent̄. sȝ maledictio ī sc̄ptura nō fert̄ nisi ꝑ pctō mortali Ad oppositū ē illud Ecc̄i vij. De negligētia purgate cū paucis. dīc glo. q̄uis oblatio ꝑua sit tñ multoꝝ delictoꝝ purgat negligētias. sȝ ꝑ pauca nō purgabit̄ pctm̄ mortale Ad q̄stionē dōm. ꝙ negligētia nihil aliud est q̄ defect⁹ debite sollicitudis circa actū v̄tuosuȝ faciēdū, ꝓueniēs ex remissiōe feruoris ī volūtate. Pōt igit̄ negligētia eē circa actū vel circa circūstātias act⁹. q̄ act⁹ vel circūstātia ē de nc̄itate salut̄. ⁊ tal' negligētia ē peccatū mortale, sic̄ si negligā dare elymosinā tpe extreme nc̄itatis ꝓximo indigēti, negligo actū cadentē sub p̄cepto de nc̄itate salutis. Silr̄ si dem elymosinā ⁊ nō ex caritate vl' nō in caritate pecco mortalr̄. omittēdo circūstātiā q̄ debet eē in oī actu v̄tuoso de nc̄itate salutis. j. Coꝝ. vlti. Oia opa vr̄a in caritate fiāt Alit̄ pōt ꝯtingere negligētia circa actū vel circūstantiā act⁹ qui tñ act⁹ vel circūstātia nō est de nc̄itate salutis, sic̄ si negligā dicere salutatōem v̄ginis marie trāseūdo corā imagine sua, vel cū audio lectionē cogito de iꝑtinētib⁹ ex remissiōe volūtatis et tūc est pctm̄ veniale Ad ꝓmū cū dicit̄ Qui timet deū, nihil negligit, veꝝ ē cadēs sub p̄cepto, q2 om̄e tale ē de nc̄itate salutis Ad secūdū ꝑtȝ ꝑ idē Ad tertiū dōm ꝙ maledictio ī fertur ꝓ negligētia respectu circūstātie debite.

Ad lr̄ām loq̄tur ꝓp̄ha de nabuchodonosor quē deus fecit instr̄m suū ad flagellāduȝ ꝑp̄l'm isrl'. Istud āt opus fuit dei sic ordinātis ⁊ committētis, sed istud nabuchodonosor attribuit potētie sue faciēs ex odio ꝑsonaꝝ id qḋ facere debuisset ex obediētia tm̄. ⁊ iō peccauit mortaliter ꝓpter qḋ dī Maledict⁹ hō q̄ facit op⁹ dei fraudulēter. Maledict⁹ q̄ ꝓhibet gladiū suū a sanguine. i. q̄ parcit iniuste ꝓ vltōne quā d's p̄cepit infligi. Ad argumētū in oppositū, vl' loquit̄ de negligētia veniali, vel mortali. Si de mortali tūc veꝝ est ꝙ purgat̄ in p̄nti ꝑ paucos respectu coꝝ q̄bus in futuro et̄nalit̄ puniret̄.

Lectio XXXVII

Et vacua est spes

e illoꝝ et labores sine fructu ⁊ inhabitabilia opa coꝝ Mulieres coꝝ īsensate ⁊ neq̄ssimi filij coꝝ. maledctā creatura coꝝ. Postq̄ sp̄usscīus declarauit q̄liter infideles solā voluptatē estimātes finē hois, in futuro cruciabūtur Hic ōndit q̄liter in p̄nti etiā multiplr̄ affligent̄ ꝑ falsitatē in intellectu. volūtatē in affectu. ⁊ vanitatē in effectu. Unde ī hodierna lcōne sex miserias manifestat istam A sectā sequētes Sūt em̄ defraudati ī falsis estimationib⁹, fatigati in vanis occupatōnib⁹, villificati in abomiationib⁹. effemiati in delectationib⁹, dānificati in ꝓpagatōnib⁹, ⁊ excōicati ꝓ adinuētionib⁹. Prima igit̄ eoꝝ pena est ꝙ decipiūtur ⁊ a veritate elōgant̄ in suis iudicijs Et hec ē magna miseria q2 naturalit̄ hō appetit nō falli, etiā illi q̄ diligūt fallere fm̄ Aug⁹. Ipi aūt euasisse oēm penā om̄e iudiciū ꝓ suis flagicijs sperauerūt, cum tñ mō sint in inferno dānati, hāc penā deceptōnis ⁊ dānatōnis tāgit, cum dī. Et vacua est spes illoꝝ. Esa. xxviij Posuim⁹ mendaciū spem nr̄am ⁊ mēdacio ꝓtecti sum⁹. Et nota ꝙ ꝯrie sp̄usscīus inducit spem iustoꝝ et spem imploꝝ De illis dixit supra illo caplo, spes illoꝝ imortalitate plena ē. De istis aūt ꝙ vacua est spes illoꝝ. ij. Coꝝ. vj. Hortamur vos ne in vacuū grām dei recipiatis Scd̄a pena istoꝝ in p̄nti est ꝙ fatigant̄ in vanis occupatōnib⁹ Uanū est qḋ nō asseqūtur finē ad quē ordiat̄. ij. Phi. ca. x. Ois labor humanus ordinat̄ ad aliquē fructū ꝑcipiendum Quia igit̄ hoies supra tacti laborant ꝓ voluptatib⁹ in bellis, in pace. in terra ⁊ mari, nocte dieq̄ et nullū fructū bonū inde ꝑcipiūt. merito dī ꝙ labores coꝝ sunt sine fructu. Oppositū dicit infra de iustis ꝙ bonoꝝ laboꝝ gl'osus est fructus. Ipimet etiā recognoscūt in die iudicij fm̄ illud qḋ scribit̄ infra ca. v. Lassati sumus in via iniq̄tatis ⁊ ꝑditionis, ⁊ ambulauimus viā difficilē, Uiā aūt dn̄i ignorauimus Fructus imaturi si comedant̄ generāt vermes in vētre delcātiones aūt vite p̄ntis sunt fruct⁹ īmaturi infra. ca. iiij. Fructus coꝝ inutiles et acerbi ad māducādū. Quē ergo fructū habuistis in illis in q̄bus nūc erubescitis. Rho. vi ij et Boeti⁹ de voluptatib⁹. iij. de ꝯsola. ꝓsa: vij. Quātos ille scȝ voluptates morbos: q̄ intolerabiles dolores q̄si quendā fructū neq̄tie fruētiū solent afferre corporib⁹ Tertia istoꝝ pena in p̄nti est ꝙ vilificant̄ in abomiationibus Magna miseria est hoī qñ opa sua sunt ita vilia ita mōstruosa ita repugnātia rōni, ꝙ hō nō pōt ea manifeste defendere nec excusare Et certe q̄cunq̄ solā voluptatē ꝓsequūtur, talia opa faciūt que cōi rōne repugnāt ⁊ abhomiabilia deo fiūt ⁊ angel', nec hūane cohitatiōi ꝯgruūt sed repugnāt. Et h̄ est qḋ dicit. Et inhitabilia opa coꝝ. i. ꝯuictui ⁊ habitatōni naturali repugnant. ⁊ ꝓpagatōni cōcesse nature. imo deus ipe qui oēs habitare dignat̄ per opa talia ab habitatōne ciuitatis hūane expellit̄. de qua Hiere. l. Nō habitabit ibi vir nec incolet eam filius hois. Sed v̄bum caro factū est ⁊ habitabit in nobis. Joh. j. Quarta pena est ꝙ effemiant̄ in delcātionib⁹ Hoies ei voluptuosi et ꝓuant mulieres sensu, ⁊ a mulierib⁹ sensu ꝓuantur. Canis amēs vbicūq̄ momorderit hominē eum facit amentē. Et eodē mō mulier fatua facit virū rabidum, ⁊ adolescēs fatu⁹, mulierē facit insensatā, ⁊ qñ mulieres sunt insensate, tūc viri sūt effemiati: imo inaiati Prouer. vj. Mulier aūt p̄ciosam aiam viri rapit. Qui aūt est sine aia insensat⁹ efficit̄ Et h̄ isti bñ fatent̄ infra. c. v. Nos aūt insensati vitā illoꝝ estimabam⁹ insaniā. q2 Ecc̄i. xix. Mulieres apostotare faciūt sapiētes, ⁊ arguūt sensatos Et hāc penā tāgit cū dīc. Mulieres coꝝ insensate. Ad lr̄am, mulieres in opatōe libidinis pl⁹ delect̄ant̄ q̄ viri Uñ Tresias dixit femias habere decē vncias luxurie. Uires aūt nisi quattuor. Fuerat em̄ iste Tresias vtriusq̄ sex⁹ fm̄ fabulas successiue Jō fact⁹ est iudex in hac cā et ideo ꝯñs est ꝙ in hac secta q̄ voluptatē habet ꝓ fine, si viri sint fatui. erūt mulieres insensate. Et ideo signāter dī. Ecc̄i. xxv. Btūs q̄ habitat cū muliere sensata Quīta miseria istorum infideliū est ꝙ dānificant̄ in ꝓpagatiōib⁹ Uñ subdit. Nequissimi filij coꝝ. Deus em̄ in hoie potentiā generandi ⁊ certū modum instituit. ⁊ est talis vt fiat etiā infra limites ꝯiugij prolis ꝓpagatio ad laudem dei. Illi aūt hoies qui ꝓlem gignūt ⁊ eam ꝑuersis informatōnibus ⁊ exēplis corrūpunt, bonū naturale prolis amittūt, ⁊ in hoc seipos confundūt. Quia sp̄ mala proles finaliter insurgit in parentes Et bene dicit ꝙ neq̄ssimi filij coꝝ. Causa est quia mulieres sunt insensate ⁊ viri impij ⁊ filij imitatores coꝝ, ergo erunt necessario peiores. iij. Regum. xvj. Opatus est iniq̄tatem sup omes qui erant añ illū Sexta pena coꝝ est ꝙ excōmunicati sunt in adinuētionib⁹ suis ⁊ hāc subdit cuȝ dicit, Maledicta creatura coꝝ. Illud qḋ hō excogitat ⁊ adinuenit ⁊ ꝓmouet potest dici creatura sua. Tales aūt impij in omi genere peccati tā luxurie q̄ iniusticie. multa adinuenīūt que possunt dici creature coꝝ. ⁊ sic omnia opa dei sunt bñdicta ⁊ approbata Geñ. j. ⁊ j. Thymo. iiij. Omis creatura dī bona est: ita ista monstruosa figmenta peccatoꝝ sunt excōmunicata a deo ⁊ maledicta. Ecc̄i. xxxvij. O ꝑsumptio nequissima vñ creata es. Mulieres B coꝝ insensate. Notandū ꝙ familiare cōsortium malaꝝ mulieꝝ est omi homini detestandum. maxime tamē viris religiosis ⁊ ꝑsonis ecclīasticis quibuscūq̄. Sūt em̄ mulieres libidinose in alliciendo, maliciose in ꝯuiuendo litigiose in colloquendo, ꝑiculose in ꝯsulēdo. Primo igit̄ sunt libidinose in alliciēdo, sic̄ em̄ plus in libidine delectant̄ q̄ masculi. ita ī omni sensu magis alliciūt. forma, facie, gestu, ⁊ voce. Et q̄uis sint frigidioris cōplexionis, sūt tñ feruentioris libidinis, vñ Ouidi⁹ ꝓmo de arte amādi, Parcior ī nob nec tā furiosa libido, Legitimū finē flāma virilis hȝ, vult dicere ꝙ libido mulieris ē infinita. valde em̄ nociuū ē ꝙ sine nocumēto videri nō pōt, ⁊ tñ nobis dicit̄ Ecc̄i. ix. Auerte faciē tuā a muliere cōpta ⁊ ne tibi ꝯspicias faciē alienā. Propter spēȝ mulieris multi periūt ⁊ ex hoc concupiscentia q̄si ignis ardescet. Istuȝ ignem satis ꝑtimuit iste sc̄tūs monach⁹ qui mr̄is sue tibias nudas tāgere noluit cū eā vltra aquā portare debuit. sicut ī vitaspatꝝ hētur. Istū ignē sat̄ timuit sacerdos ille q̄ in hora mort̄ mulieri auscultāti an spm̄ exalasceret dixit, ignicul⁹ viuit palcā tolle, iiij. Dyalogoꝝ. Istū ignē etiā satis aduerterat metricus ille q̄ dixit Femia fax sathane fetens rosa dulce venenū Semꝑ prona rei que prohibet̄ ei. Urit em̄ vultu visu risu cute cultu Hui⁹ ab insultu q̄tū potes esto procul tu. Istū ignē satis cōsiderauit sc̄tūs Thomas de aq̄no q̄ cū in turri custodiret̄ in carcere, ⁊ cum ad eū honesta iuuēcula sola intromissa fuisset in camerā. Ille ardēte ticione de camino arrepto eā celerrime fugauit. sic ꝙ de ea verificari posset, illud p̄s. Ignis ī ꝯspectu ei⁹ exardescet et Ecc̄i. xlij. De vestimēto ꝓcedet tinea ⁊ a muliere iniq̄tas viri. ⁊ iō sup oīa tenēdū est cōsiliū Apl'i. j. Coꝝ. vij. Bonū est homini mulierem nō tangere Sȝ hic respōdebit̄ excusando ꝙ vl' mulier ē sc̄tā vel religiosa. q2 vel vtraq̄ ꝑsona est senex ⁊ frigida. Sȝ reuera hoc nihil ē. Quia q̄d frigidius silice vel ferro ⁊ calibe ⁊ tñ ex eoꝝ cōtractu facillime exilit ignis. Silit̄er terra est bona et pluuia ē bona de celo descendens. ⁊ tñ coꝝ cōmixtio nō est nisi lutū Unde dicit̄ metrice. Res tā diuerse si vtraq̄ sit bona ꝑ se, Si sint ꝑuerse iuncte ꝑdūt pariter se. Et ideo valde stricte clericoꝝ et mulieꝝ cohabitatio ꝓhibetur Extra de cohabitatōne clericoꝝ et mulieꝝ ꝑ totū. ⁊ in Cano. di. xxxij. Hospiciolum. Et sunt v̄ba Hyeronimi. Hospiciolūȝ tuū aut raro aut nūq̄ mulieꝝ pedes terant, q2

nõ põt toto corde bitare cũ deo q̇ femiarũ ac-
cessibꝫ copulaẛ. Femia cõsciẽtiã secũ pariter
habitãtis exurit. Jñ est ꝙ monachi et mona-
che nullo mõ cohabitare pmittũtur in eodem
monasterio. sicut xviij. q. ij. Jn nullo loco per-
mittim⁹. et eodẽ monasterio vbi dicit sic. Mo
nasteria puellaꝝ longius a monasterio mona
choꝝ aut ꝓpter insidias diaboli. aut ꝓpter ob
locutões hoĩm collocenẛ. Et ideo signanter
alloquitur clericos beatus hyero. in ep̃la. ij.
Quid tibi et feminis: q̇ ad altare cũ deo fabu
laris. Femiarum cũ clericis nullo pacto sit con
iunctiõ, et precipue cõuersatio. Janua diaboli.
via iniq̇tatis. scorpionis pcussio nociuũ gen⁹
est femia. cũ pximat ad stipulã accendit ignem
flãmigero igne pcutit femia cõsciẽtiã pariter
habitantis. Ego iudico si cũ viris femĩe ha-
bitent nõ deesse viscariũ diabilo Ex his oc
cupatũ est ab initio peccatũ, mẽtes ferreas do
mat libido, hec hiero. Eccĩ. xlij. Jn medio mu
lieꝝ nolite cõmorari. Sic igiẛ ptꝫ pmo ꝙ mu
C lieres sunt libidinose in alliciẽdo Scdo sũt
maliciose in cõuiuendo. Eccĩ. xxv. Breuis est
om̃is malicia sup maliciã mulieris. sors pec-
catoꝝ cadit sup illam. De q̃ loquẽs Crisosto-
mus in ser. quẽ fecit de muliere mala dic̃ sic.
O maliciosuꝫ et acutissimũ teluꝫ diaboli mu-
lier. Per mulierẽ diabol⁹ ab initio adã in pa-
radiso ꝓstrauit. Per mulierẽ mitissimũ dauid
in homicidiũ et adulteriũ destinauit Per mu
lierẽ sapiẽtissimũ salomonẽ in sacrilegũ pcipi-
tauit. Per mulierẽ fortissimũ sampsonẽ rasum
cecauit. Et castissimũ ioseph vinculis et carce
ri mãcipitauit. Per mulierẽ mũdi lucernã io-
hannẽ baptistã capite trũcauit. hec Crysosti-
mus. Hãc ãt maliciã mulieꝝ quãta sit: in dua
bus mulierib⁹ declarat, videlicet ĩ vxore job.
et dalila amica sampsonis. De pma loquẽs
sic dicit. Hec videns viꝝ suũ vlcerib⁹ ignituꝫ.
ardentẽ dolorib⁹. inuolutũ v̾mibus in sterqui
linio residentẽ, cinerib⁹ cooptũ, nõ est recorda
ta nobilitatis regie, nõ dilectõnis pristine quã
ad eã habuerat, nõ diuitiaꝝ. bonoꝝ prol' quã
p eaꝫ susceperat, nec miscdia mota est, sed ꝯtra
virũ iustuꝫ, demonis partẽ assumpsit, et ait.
Bñdic deo ꝛ morere, nõ sufficiebat illi ꝙ pe-
nas sustinuit tpales, sed supaddere p pctm̃ tẽ-
ptauit et eternas. De scda dicit sic. Da mihi il
lam Dalilã ꝛ eius maliciã ꝯtra sampsonẽ pen
sem⁹. hec illũ quẽ pridie ĩ cubiculis suis ꝯiugẽ
pelegit, cui blãdimẽtis ꝛ lusib⁹, ãplexib⁹ et risi
bus blãdita fuerat. hodie derisit rasit ꝛ abie-
cit ac vinctũ tradidit philisteis. Videam⁹ em̃
q̇d ei displicere potuit in viro marito. Si for-
titudo diligiẛ robustissim⁹ fuit q̇ lenonẽ qua-
si hedũ discerserat inermis. si pulchritudo: spe
ciosissim⁹ extitit nazareus. si scitas ꝛ boni mo
res: talis fuit qꝛ ad eius pces dũ sitiret deus
de mortua mandibula fontẽ eduxit. Si stren
nuitas amari debet, hic ĩ mãdibula asini mil-
le philisteos ꝓstrauit. Si gratitudo: defectus
in eo nõ fuit nisi ꝙ eã nimis dilexit. Ergo cuꝫ
nulla causa odij in eo valuit inueniri: sola ma
licia suscepit ꝓ causa hec. Cryẛ. Et iõ signanẛ
diciẛ Eccĩ. xxv. Om̃is plaga tristicia cordis ẽ.
ꝛ om̃is malicia nequicia mulieris. Et infra. ñ
est caput nequi⁹ super caput colubri. ꝛ nõ est
ira sup iraꝫ mulieris. Cõmorari draconi ꝛ leo
ni placebit q̃ꝫ habitare cũ muliere nequã. hãc
auctoritatẽ etiã probat Cryẛ. sic, optime ẛmo-
ne p̃allegato, sed ptranseo vsq̃ꝫ ad alias Ter
D tio inueniũtur mulieres litigiose in colloquẽ-
do ꝛ illa est maxima afflictio alligari vel viro
rixoso vel muliere litigiose. ꝛ ideo bñ dicitur.
prouer. xix. Tecta iugiẛ pstillãtia litigiosa mu
lier si tectũ dom⁹ iugiter stillaret aquã hõ vbi
q̃ꝫ in ea nullã haberet q̇etẽ. sed nc̃ario haberet
eã dimittere. Et iõ solet dici ꝙ tria genera sũt
qui hoiem de domo sua expellũt. vicꝫ fumus.
stillicidiũ ꝛ vxor mala. Jnno. de vilitate cõdi-
tionis hũane. ca. xvj. Fuit em̃ mulier de costa
curua formata. et iõ semp contrariaẛ viro suo.
Nota de illo qui vxorẽ submersaꝫ q̃siuit con-
tra cursuꝫ aque. ꝛ cũ a quodã quereẛ quare eã
sic quereret, respõdit. quia sibi sp cõtraria fuis
set Refert A. gel. libro noctiũ acthicaꝝ de so-
crate ꝙ cũ alcipiades ab eo q̃siuit, quare vxo-
rem suã antipẽ mulierẽ plenã iurgijs ꝛ litigijs
molestissimã viro: nõ fugaret de domo Respõ
dit cũ taleꝫ, domi ppetior. assuesco ꝛ exerceor
vt ceteroꝝ qui foras sunt iniurias facilius fe-
raꝫ. De eodẽ narrat Hyero. contra Jouianuꝫ
ꝙ habuit duas vxores: que cũ semel litigarẽt
pro viro: derisit eas eo ꝙ tã ꝓ fetido honore ꝫe
larent, ꝛ statim simul ꝯcordantes, intm̃ ei ma
ledixerũt ꝙ eũ a domo fugere ꝯpulerũt. Jste se-
mel ꝓ infinita litigia ab altera illaꝝ ppessa pfu
sus fuit vrina, proiecta de loco supiori sup cũ
per vnã caꝝ, nec tñ quicq̃ꝫ aliud rñdit, nisi istõ
sciebã inq̇t post ista tonitrua imbreꝫ secuturũ.
Et ideo bonũ cõsiliũ datur Prouer. xxj. Me-
lius est sedere in angulo domatis q̃ꝫ cũ mulie
re litigiosa in domo cõuiuij. Valeri⁹ ad Ru-
finũ. Cõtumelia viri est vxor inobediẽs, quia
Eccĩ. xxv. Mulier si primatũ habeat cõtraria
est viro suo Quarta cõditio malaꝝ mulieꝝ
est ꝙ sunt ꝓdigiose in ꝯsulendo, sic̃ in Dalila
satis patuit, ꝛ ideo metrice diciẛ. Poma miri-
cas edere dicas melle acutas. Cũ mulieres c-
dere speras res tibi tutas. Unde his tribus

sicut vulgariter dĩ, nõ debet hõ adhibere fidẽ
denti canis, fidei mulieris, ꝛ pedi equi Unde
metrice dĩ. Jn fide, dente, pede, mulieris, ca-
ni equiq̃ꝫ fraus est. teste Babione q̇ in fine co
medie sue dicit sic. Babio testis adest hec vl-
tima v̾ba tenete. sunt incredibiles vxor alũna
cliens. Cõcludam ḡ finaliter cũ Valerio. Et
dico det vobis oĩpotens deus femineis falla
cijs nõ falli ꝛ illumiet cor vestruꝫ ne tendatis
quo timeo. Lectio XXXVIII

Q Uoniã felix est ste
rilis ꝛ ĩcoinq̇nata q̃ nesciuit thoꝝ in
delicto habebit fructũ in respectõne
animaꝝ sanctaꝝ Frequẽter ꝛ cõtinue quasi
oportet ad mẽoriaꝫ reducere opinionẽ impio-
rum hoĩm que posita fuit diffuse, ca. ij. huius
libri que q̇dem opinio ad duo reduci potest
in summa. Primũ est ꝙ nulla vita erit post
vitam istam qua corpaliter viuimus Secũ
dum est ꝙ felicitas hoĩs est frui corporeis vo
luptatib⁹ in pñti. Et istud scdm improbat spi-
ritussctũs specialiter a penultima lectõne. sci-
licet Jmpij aũt, sed que cogitauerũt vsq̃ꝫ ad fi
nem hui⁹ capituli inclusiue p contrariũ Quia
igitur in parte p̃cedenti imediate declarauit.
ꝙ multa incõuenientia ꝛ dãnose verecũdie se
quũtur voluptatẽ Hic ostendit directe p ꝯtra
riũ ꝙ multe p̃eminentie dignitates ꝛ honesta
tes sequũtur castitatẽ. Et circa hoc duo facit.
Primo ostendit ꝙ v̾ginalis castitas est apud
deũ meritoria. licet sit tpaliter infecũdata Se
cũda ꝙ bestialis voluptas est simplr̃ transito
ria cõfusibilis et verecũda. Scda ibi. Filij au
tem adulteroꝝ. Circa primũ tria facit. qꝛ pri-
mo cõmendat castitatẽ in sexu feminco Secũ
do in sexu masculino. Tertio assignat cãm q̃-
re vtraq̃ꝫ est cõmẽdabilis, tã hũano iudicio q̃ꝫ
diuino. Scda ibi. Et spado. Tertia ibi. bono
A rum laboꝝ Circa primũ est aduertendũ ꝙ ĩ
vita voluptuosa nihil boni põt considerari ni
si fecũditas prolis. Sed iã ostensuꝫ est ꝙ illa
fecũditas est mala. qꝛ neq̇ssimi filij iniquoꝝ in
ueniũtur ꝓpter malam imitationẽ filioꝝ ꝛ ma
lam informatõeꝫ parentũ. ergo multomagis p
tinet ad felicitatẽ: ꝙ mulier viuat caste cũ steri
litate q̃ꝫ voluptuose cũ tali puersa fecũditate.
Tum qꝛ euadit verecũdiam tpalem in prolis
puersitate, Tum qꝛ habebit mercedẽ eternalẽ
in futura iocũditate. Hec aũt iocũditas est in-
finicies melior q̃ꝫ quecũq̃ꝫ corpalis fecũditas.
sicut ptꝫ. Dicit ergo sic. Felix ẽ sterilis ꝛ ĩcoin-
quinata. i. felix est illa in qua est sterilitas pro-
lis cuꝫ mũdicia cordis, qꝛ si esset cordis imũdi
cia nihil cõferret v̾ginalis integritas, vñ vult
dicere. Felix est illa q̃ habꝫ carnis ꝛ mentis in
tegritatẽ. Carnis integritatẽ vocat sterilitateꝫ
qꝛ naturaliẛ oĩs integra sterilis ẽ. i. sine actua-
li fetu, sed cordis mũdiciã vocat ĩcoinq̇natõnẽ
De corde em̃ exeũt q̃ coinq̇nãt hoieꝫ. Math.
xv. Que nesciuit thoꝝ in delicto. i. q̃ nõ est exp
ta approbãdo fcm̃ vel cõcubitũ illicite volup
tatis. Et q̃re felix Certe qꝛ licet nõ habeat pro
nũc fructũ ventris. hẽbit tñ fructũ in respectõ
ne aĩaꝝ sctãꝝ. i. in tpe illo q̃ de⁹ aĩas respiciet.
pro oĩbus v̾tuosis que in hac vita fecerũt. ad
Rho. vj. in fine. Habetis fructũ vestꝝ in sctifi
catione, finem vero vitã eternã. Et Cañ. iiij.
Ueniat dilectus me⁹ in ortũ suũ vt comedat
fructũ pomoꝝ suoꝝ. Dubitatio lr̃alis. Utruꝫ
v̾ginitas sit v̾tus moralis. ꝙ nõ. videẛ primo
sic, nulla v̾tus inest nobis a natura. ij. Ethic.
sed v̾ginitas inest nobis a natura. igiẛ ꝛc̃.
Scdo sic. oĩs virtus moralis generaẛ ex acti-
bus. ij. Ethi. v̾ginitas aũt nõ generaẛ ex acti-
bus. igiẛ ꝛc̃. Tertio sic, nulla v̾tus aufertur
ĩuolũtarie. v̾ginitas auferẛ inuolũtarie, sic̃ pa
tet in oppressis. igiẛ ꝛc̃. Quarto sic, nulla vir
tus pditur sine pctõ ꝛ meritorie. sed virginitas
perditur sine pctõ et meritorie p matrimoni-
um. j. Coꝝ. vij. Non peccat virgo si nubat.
Quinto sic, oĩs virtus amissa põt p penitẽ-
tiã restitui, sed v̾ginitas amissa nunq̃ꝫ põt re-
stitui. ḡ ꝛc̃. Sexto sic. nulla v̾a v̾tus ẽ in fide
lib⁹, sicut ꝓbat aug⁹. contra iulianũ. li. iiij. Ab
sit inquit vt in aliq̃ sit vera virt⁹ nisi sit iustus
Absit aũt vt vere iustus sit. nisi viuat ex fide, sꝫ
virginitas est ĩ in fidelib⁹, sicut patuit de virgi
nib⁹ dee veste sacratis, quaꝝ vna aquã de ty-
beri portauit in cribro in signũ virgitatis, sic̃
recitat Aug⁹. in de ciui. dei. li. xviij. ca. xviij. et
Ualerius. viij. ca. viij. Septio sic Om̃e qđ
recedit a medio virtutis est vitiosuꝫ, sed v̾gi ni-
tas est hmõi. Probatio, dicit em̃ phus. ij. e-
thicoꝝ ꝙ qui om̃i voluptate potiẛ nec ab vna
recedit est intpatus. qui aũt om̃es fugit agre-
stis ꝛ insensibilis, sed v̾ginitas recedit ab om
nib⁹ voluptatib⁹ venereis, ergo ꝛc̃. Octauo
sic, Quicq̇d est contra p̃ceptum legis diuine ẽ
vitiosum, sed v̾ginitas est hmõi, qꝛ p̃ceptum ẽ
Geñ. j. Crescite ꝛ multiplicamĩ ꝛ replete terrã
Cõfirmatur. quia sicut preceptũ de conserua-
tione indiuidui ẽ de p̃ceptis legis nature, ita
preceptũ de cõseruatõne speciei. ergo sicut pec
caret q̇ abstineret ab om̃i cibo et potu, ita pec
cat qui ab om̃i actu generatõnis abstinet
Nono sic, nulla virtus indiget sacrificijs ex
piari, sꝫ plato legitur suã ppetuã cõtinẽtiã ex-
piasse ꝛ sacrificasse nature ꝓ eiusdẽ ꝯtinẽtie vi
tio abolendo ẛm Aug⁹. de vera religione, c. iij

Decimo q̃ hʒ vnā virtutē hʒ oēs.sed q̃ caret
virginitate aliq̄n hʒ alias virtutes.ḡ virgini-
tas nō est virt⁹.Ad oppositū est ambro.li.suo
de virginitate.Dīc em̄ sic.Principal' virt⁹ est
virginitas Preterea soli virtuti debet̄ p̄mi-
um.sed virginitati debet̄ centesim⁹.sicut patʒ
B ex glo.Math.xiij. Ad q̄stionē dōm distin-
guendo de isto termio virginitas.accipit̄ em̄
equoce apud doctores.Uno mō vocat̄ inte-
gritas carnis.ꝛ sic om̄is mulier nascit̄ virgo.
Un̄ ista virgitas nō est virt⁹.tū qꝛ inest a na-
tura.sicut arguit̄ in p̄ncipali argumēto.tuʒ qꝛ
talis virginitas nō est nisi in sexu femineo.tū
quia ꝟginitas q̄ est virtus stat cū carentia il-
lius integritatis.tū qꝛ integritas talis habe-
ri pōt in corpore sine virginitate Scđo mō ac
cipitur ꝟginitas ꝑ inexꝑientia cuiuscūq; vene
ree delcātionis.ꝛ sic ꝟginitas ē termin⁹ p̄uati
uus negans talē exꝑientiā in ꝑsona nata expe
riri.Tertio mō accipit̄ ꝟginitas ꝑ habitu cō
tinēdi ab om̄i venerea voluptate cū negatōne
volūtarie exꝑientie de p̄terito.Quarto mō ac
cipitur ꝟginitas ꝑ habitu ꝯtinēdi ab om̄i ve-
nerea voluptate cū negatiōe volūtarie exꝑien
te cuiuscūq; veneree voluptatis de futuro pro
pter deū.ꝛ sic de intranea rōne ꝟginitatis est
votū ꝯtinentie in futurū.ꝛ sic loq̄tur Aug⁹.de
sctā virgitate.vbi dicit q̄ ꝟginitas est ꝯtinen
tia q̄ integritas carnis ipi creatori carnis ꝛ a-
nime fouet̄ cōsecrat̄ ꝛ ꝯseruat̄.Primo mō acci
piēdo ꝟginitatē.vicʒ ꝑ carnis integritate.no-
tū est q̄ nō est ꝟtus sicut supius dcm̄ est.cum
ois virtus sit in aīa subiectiue.nulla in carne
Nec scđo mō est ꝟtus cū sit ante ānos discre-
tionis.Sed tertio ꝛ q̄rto mōis est ꝟtus.cui⁹
ratio est.qꝛ om̄is talis ꝟginitas est ꝯtinentia
om̄is cōtinentia ē virt⁹ sicut notum est No
tandū aūt q̄ sic se habet ꝟginitas ad cōtinen
tiam vel castitatē sicut m̄gnificētia ad liberali-
tatem.Liberalitas em̄ habet ꝑ materia gene-
raliter quoscūq; sumpt⁹.ꝛ vsum pecunie ī dā-
do.sic̄ patʒ.iiij.ethi.Sed m̄gnificentia hʒ mate
riam spēalez in qua est maior difficultas.scili-
cet magnos sumpt⁹.Eodē mō ꝑtinet ad cōti-
nentiā abstinere ab om̄i exꝑimēto veneree vo
luptatis illicite q̄ est contra leges m̄rimonij.sʒ
ad ꝟginitatē ꝑtinet cōseruare ꝑsonaʒ imunem
ab om̄i exꝑimento cuiuscūq; veneree volupta
tis licite vel illicite.Ex istis patent quattuor.
Primū q̄ ꝟginitas carnis nō est virtus.sʒ so-
la ꝟginitas mentis.Nam ois ꝟtus est habi-
tus mētis.Scđm.q̄ aliq̄ mulier pōt natura-
liter eē mater.ꝛ ꝟgo loq̄ndo de ꝟginitate que
est virtus.Tertiū ꝛ quartū q̄ mulier pōt op-
primi ꝛ impꝑgnari violent̄ manente q̄cūq; ha-
bitu ꝟtutis in mente sua vniformit̄.ꝛ sic loqui
tur btūs aug⁹.j.de ci.dei.c.xvj.et.xix.vbi dicit
exꝑsse q̄ si violent̄ oppressis periret pudicitia
nō esset virt⁹ animi nec ꝑtinebit ad illa bona
q̄bus bene viuitur.sed in bonis corꝑis annu
merabit̄ cuiusmōi sunt vires.pulchritudo.sa-
nitas ꝛ hmōi.Et ponit exemplū quō q̄daʒ ob
stetrix virginitatē cuiusdam explorās:siue ma
liuolētia.siue insipiētia.siue casu fregit ꝛ ꝑdi-
dit eius virginitatē.si aūt est sicut dic̄ aug⁹.cō
muniter fatuū est dicere aliq̄d pudicitie peri-
sse.Tertio elicitur q̄ in vtroq; sexu ꝑ solam vo
lūtariā exꝑientiā voluptat̄ fit corruptio virgi
nitatis q̄ est virtus.Dico volūtariā ad exclu-
dendā exꝑientiā ꝑ coactōem vel ꝑ somniatōeʒ
Quarto seq̄tur q̄ de⁹ pōt virginitatē amissaʒ
denuo recuꝑare sic̄ pōt quācūq; aliā disconti-
nuationē vl' vuln⁹ corꝑis renouare.ꝛ h̄ acci-
piēdo virginitatē p̄mo mō.De dicto Hyero.
dōm ē q̄ accipit virgitatē scđo mō ꝑ inexꝑien
tia veneree delcātionis mō corruptā h̄ est exꝑ
tam nō p̄t deus reꝑare vt fiat inexꝑta.Et loq̄t
de corruptōe volūtaria. Ad p̄mū qn̄ arguit̄ C
q̄ virgitas inest a natura.patʒ ꝑ p̄dicta. Ad
scđm dōm.q̄ habitus talis virtuosus respuē
di omes venereas voluptates pōt satis bene
generari ex actib⁹ ꝛ etiā augmētari q̄uis mihi
videat̄ q̄ ꝓpositio assumpta sit falsa.nō ei om
nis virtus generat̄ ex actib⁹.qꝛ pauꝑ pōt hr̄e
liberalitatis habitū s̄m quē oꝑaret̄ si subesset
materia ex sola doctrīa aristo.ꝛ inexꝑientia ex-
pēdendi.sed aristo.vult dicere q̄ ois virt⁹ s̄m
spēm nata ē generari ex actib⁹.Aliter nō possʒ
pauꝑ esse magnificus nec liberal' nec fortis:ni
si ꝑ exercitiū corꝑaliū timoꝝ qđ nō est verum.
Itē in christo fuerūt iste virtutes an̄ actus.
Ad tertiū patʒ q̄ virgitas que ē virtus nūq̄
aufert̄ inuolūtarie sicut dcm̄ est Ad quartū
si diceret̄ q̄ notū esset de rōne virgitatis que ē
virtus.sicut videt̄ aug⁹.dicere.tūc nō pōt per
di sine peccato.Aliter pōt dici.q̄ est virtus tā
ta q̄ ad eam nullus obligat̄ sub precepto nisi
voluerit.ideo pōt amitti sine peccato.hic non
dico plus ad p̄ns Ad q̄ntum q̄ virginitas
que ē virtus pōt reꝑari ꝑ penitentiā q̄tuʒ ad
habitū mentis ꝛ tūc dicet̄ continētia ꝛ nō vir-
ginitas ꝓpter cōnotantiā inexꝑientie p̄ceden
tis.sed vtrū talis ꝑsona habitura sit aureolā.
patebit in ꝓxima lectōne Ad sextū concedit
aug⁹.q̄ in infidelib⁹ nulla ē vera virtus.quia
nō referūt ad debitum finē.ꝛ ꝑ ꝯn̄s deficit cir
cūstātia finis que ē maxima. Ad septimū q̄
virginitas nō recedit a medio recte rōnis.sic̄
nec magnificētia.Recedere ḡ a medio recte ra
tionis ē omittere aliq̄d coꝝ que opʒ fieri s̄m

dictamē recte rōnis.Sil'iter virgo non absti-
net ab om̄i delectatōne quia tūc foret insensi-
bilis vel agrestis.sed abstinet soluʒ a delcātio
ne venerea.ꝛ ꝓpter has multas alias experiri
pōt:nam speculatio veritatis hʒ in se mirabi-
les delcātiones.sicut dī.x.Ethico. Ad octa
uū dicendū.q̄ multitudini datur p̄ceptuʒ di-
uersimode.Aliq̄n datur sic.q̄ q̄libet de multi
tudine ad id obligat̄.Aliq̄n datur sic.q̄ suffic̄
aliq̄s vel aliq̄ de m̄ltitudine h̄ faciūt sicut ali-
cui cōuentui p̄cipitur.q̄ vna missa dicat̄ pro
vno hoīe ꝛ h̄ sufficit q̄ vn⁹ de cōuētu celebret
Prio mō datur p̄ceptū comedendi toti hūane
speciei.qđ ꝑtinet ad ꝯseruatōem indiuidui.et
scđo mō datur p̄ceptum generādi Et sic prece
ptū generandi stat ad multitudinē hoīm.et tn̄
cuilibet illoꝝ saltem solutos a m̄rimonio con
trauenire licet.ꝛ hec pōt esse materia argumē-
ti Ad nonū de platone.q̄ fatue fecit sacrifi-
cando ꝛ vt cōformaret se ritui infideliuʒ. Ad
decimū dicēdū.q̄ q̄a hʒ virtutē vnā hʒ aliquo
mō omes.nō tn̄ ꝑfecte.sed q̄ hʒ rectā rōnem q̄
cōstituit mediū in om̄i virtute.nō eīn q̄libet
liberalis hʒ ꝑfecte magnificentiā nec om̄is cō
tinens habet ꝑfecte statum virginitatis sʒ par
ticipat aliquo mō.quia prompte ꝛ faciliter de
testatur delcātiones illicitas.

Lectio XXXIX.

T Spado qui non

operatus ē ꝑ man⁹ suas iniq̄tatē.nec
cogitauit aduersus deū neq̄ssima. Dabit̄ em̄
illi fidei donū electū ꝛ sors ī tēplo dei acceptis
sima Postq̄ spūs sctūs cōmēdauit excellen
tiā castitatis in sexu fragiliori.in sexu scʒ femi-
neo.Hic ꝯn̄ter comendat castitatē in sexu for
tiori scʒ masculino.Et circa hoc duo facit Pri
mo excludit ea que repugnāt sancte virginita
ti.Et scđo subdit ea que dabūtur ꝑfecte casti-
tati.ibi.Dabitur em̄. Circa p̄mum excludit
A duo.Primo innaturales delcātiones q̄ consi
stūt in actu.Scđo carnales cogitatōnes q̄ fi-
unt ī cogitatu.ibi.Nec cogitauit.Dic̄ ḡ p̄mo
sic.Nō solū mulier sctā ꝛ casta hēbit fructū in
respectōe aiaꝝ sctāꝝ.imo ꝛ spado.i.eunuchus
vel castus q̄cūq; virtuosus.vocat̄ em̄ castrat⁹
spado qꝛ cū spata aliq̄n castrant̄.Item vocat̄
eunuchus quasi bene vincens.ab eu qđ ē bo-
num et nuchos victoria.Distiguūt tn̄ grāma-
tici inter istos tres termios.Eunuch⁹.spado.
castratus.Un̄ castratus dī q̄si castus natus.
sicut naturalit̄ frigidi ꝛ impotētes ad generā
dum.Spado dī qui inuitus castrat̄.eunuch⁹
qui volūtarie se castrari ꝑmittit.ꝟsus.Castra
tum natura facit:violēta spadonē.Efficit ipro
bitas:eunuchū sola volūtas.Sed ista dicta
parū aut nihil valent.qꝛ gentiles ab antiq̄ eu
nuchos fecerūt pueros ꝓpter tres rōnes.Pri-
mo vt diu in eis vox puerilis ꝑmaneret.Se-
cūdo vt essent apti ad custodiendas dn̄as.qꝛ
ex tūc filios vel filias heredes facere nō potue
rūt.Tertō vt eis more zodomitico sacrilegi ab
uterent̄ diuti⁹.quia ex tūc sꝑ manebāt ībarbes
Castrati em̄ in iuuētute nunq̄ barbescūt Ac-
cipitur aūt spado in ꝓposito generalit̄ pro q̄cū
q; virtuoso abstinēte ab actu venereo qualicū
q; volūtate ꝛ virtuose.sic̄ sterilē accipit supius
pro q̄cūq; virtuosa ꝛ effectualit̄ non fecūda.et
isto mō hō potēs generare ꝛ caste viuēs amo-
re dei.p̄t vocari spado.qꝛ sibi potissime debet̄
merces virginitatis.cuiusmōi sunt viri eccl'ia
stici ꝛ religiosi.De q̄bus loq̄tur saluator.ma-
thei.xix.Sūt eunuchi q̄ castrauerūt seipos ꝓ
pter regnū dei.De istis dī Esaie.lvj.Dic̄ dn̄s
de⁹ eunuchis q̄ custodierīt sabbata mea.ꝛ ele-
gerūt q̄ ego volui ꝛ tenuerīt fed⁹ meū.dabo eis
ī domo mea ꝛ ī muris meis locū ꝛ nomē melius
a filijs ꝛ filiab⁹ Dubitat̄.vtꝝ liceat alicui se-
ipm castrare ꝓpter cōtinētiā s̄uandā.Uidetur B
q̄ sic.qꝛ Math.v.ꝛ xviij.sil'iter.Si pes tuus
aut man⁹ tua.aut ocul⁹ tu⁹ scādalisat te:absci
de.ꝛc̄.Scādalisare ē dare occasionē ruine Itē
ꝓpter sanitatē corꝑis ꝯseq̄ndā licet hōi se mu-
tilare.ḡ a multo fortiori ꝓpter virtutes ꝛ sani-
tatē spūalē.Itē Math.xix. Eunuchi sunt ꝛc̄.
Preterea.origenes legit̄ h̄ fecisse ī seipo nō ꝓ
pter ꝯs̄uādā ꝯtinētiā.sʒ ꝓpter vitādā infamiā
ꝛ malā suspitōem vt posset libere in occulto p̄
dicare tā mulierib⁹ q̄ viris sicut legit̄ li.vj.Ec
clesiastice hystorie tp̄e ꝑsecutōis eccl'ie.Sʒ ad
oppositū q̄ nullo mō est faciendū.hētur ī Cā-
no.di.lv.Si q̄s absciderit.vbi sic dī Si quis
āputauerit sibi virilia nō fiat cleric⁹.qꝛ sui est
homicida ꝛ dei cōditionis ē inimicus.Si q̄s
cū clericus fuerit absciderit semetipʒ.oīno dā
netur.qꝛ sui homicida ē.h̄ est:fecit tale q̄d ꝓpt
qđ homicidiū posset fuisse secutū Ad p̄mum
illa auctoritas nō intelligit̄ de mēbroꝝ absci si
one.scʒ noīe ꝑtium corꝑis vocant̄ amici neces
sarij.quia q̄ntūcūq; sint familiares spēales vl'
necessarij ꝛ alliciūt ad peccandū.ꝓijciendi sūt
a familiaritate n̄ra Ad scđm neganda ē con-
sequētia.qui a salutē mētis nō posset taliū ab-
scissio p̄stare.imo magis p̄stant merituʒ si ꝑ ra
tionē passiones coꝝ virtuose doment̄. Ad
tertiū sil'iter est dicendū Ad q̄rtū de origene
mire deuotōnis actus fuit.nec ꝓpter h̄ impe
dit⁹ ne eēt sacerdos ordinat⁹: sicut notat glo.
di.lv.Si q̄s absciderit.sʒ suū factū nō ē trahē
dū in ꝯseq̄ntiā.tales ei decipiūtur ī facto suo.

τ retorquēt necessitatē peccādi in deū sue natu re conditorē Talis ģ spado erit felix in futuro ꝓpter suam virginitatē in p̄nti. sed tn̄ oportz ꝙ duobꝫ vitijs careat, ad h̄ vt ſuet virginitatem ꝑfectā, videlicet cōtactu manuali τ libidinoso ad ꝓuocandū delcātionē carnis, τ cogitatu mē tali voluptuoso ad excitādū imaginatōez cor dis. Vn̄ dicit ꝙ felix ē spado q̇ nō ē opat᷒ per man᷒ suas iniq̇tatē, q̄tū ad peccādū p̄mū, nec cogitauit aduersus deū neq̇ssima, q̄tū ad scōz Ex q̄ p꜒ ꝙ tactus ipudici sunt pctā mortalia, et ex scōo ꝙ morose cogitatōes ad delectādū carnaliter ordinate neq̇ssima. s. in genere mali carnalis, Eccl. xvij. in fine, Quid nequs q̄ȝ qō excogitauit caro τ sanguis, Cōseq̄nter ibi, Et dabitur illi, Exclusis repugnātibꝫ virginitati subiūgit illud qō dabit ꝑfecte castitati, Et dic qō dabit illi viro casto fidei donū electū Electum. i. vita eterna in cōtemplatōne diuinitatis q̄ fidei succedet τ oībus fidelibꝫ ꝓmittitur Apoc. ij. Esto fidelis vsq̄ȝ ad mortē τ dabo tibi coronā vite, Et nō solū h̄. imo dabit ei sors in tēplo dei acceptissima. i. aureola singularis ꝓrogatiua ꝟginitatis q̄ est cōditio nobilissiā τ acceptissima in celo, q꜒ est cōditio xp̄i τ matris sue et oīm angeloꝝ. Est eīn virginitas virtus

B angelica ꝰm Hyero. Dubitatio lr̄alis Vtꝝ virginitati debeat aureola, qō nō videt, q꜒ si sic, vbi eēt ꝑfectior virginitas magis deberet aureola, sed ꝑfecta virgītas fuit in xp̄o τ ī beata virgīe. τ tn̄ eis nō debet aureola, q꜒ nullam pugnā sustinuerūt in cōtinēdo. τ ꝑ ꝯn̄s nulla fuit in eis victoria sp̄us ꝑ carnē, ģ si eis ratiōe virgītatis nō debet aureola, in q̇bus tn̄ potissime fuit virgītas, ģ nulli alteri rōne virginitatis debet aureola. Preterea maiorē difficultatē in abstinēdo a venereis sustinēt vidue q̄ȝ virgines, ģ maiorē habebūt victoriā si bn̄ viuūt, sȝ eis nō debet aureola, ģ nec virginibus. Assūptū p꜒ ex dicto Hyero. loq̄ntis de viduis et dicentis, ꝙ q̄nto maior est difficultas ex ꝑte quorūdā voluptatis illecebris abstinere, tāto maius est p̄miū. Et aristo. de aīalibꝫ dic, ꝙ iuuenes corrupti magis appetūt coitū ꝓpter rememorationē delcātiōis. ģ τc. Preterea, tanti meriti ē castitas cōiugalis sic̄ virginitas, sȝ castitati ꝯiugali nō debet aureola. ģ τc. Assūptū p꜒ ꝑ illud aug᷒. de bono ꝯiugali, ca. xl, Et allegat mgr̄ sentētiaꝝ. iiij. di. xxxiij. c. vj. Sic̄ nō est impar meritū patiētie ī petro q̇ passus est τ in ioāne q̇ passus nō est, sic nō est īpar meritū cōtinētie in ioāne q̇ nullas exptus est nuptias et in abraā q̇ filios genuit Preterea naturali necessitati nō corrn̄det p̄miū. sed q̇dā sūt naturalit̄ impotētes ad generādū, sic̄ frigidi τ castrati in iuuētute. ģ in illis virgītas nō meret aureolā Preterea ꝰm aug᷒. de sancta virginitate, τ allegatū fuit in q̄stione ꝑcedenti Virginitas est cōtinentia q̄ carnis integritas ipsi creatori carnis τ aīe vouet τ ꝯsecrat τ ꝯseruat ergo nulla meret aureolā. nisi q̄ cadit sub voto vt videt Preterea ponam᷒ ꝙ aliq̄ virgo nubat: tn̄ ante copulā carnalez moriat, q̄ro an ista virgo hēbit aureolā virginitatis, an non, Si nō, contra, q̇ cōtraberet cū tali nō foret bigamus. di. xxxiiij. Valentino. ģ cōtraberet cū virgine, q꜒ oīs contrahēs mr̄imoniū cū vidua vel corrupta. ē bigam᷒. di. xxxiiij. Maritū Et extra de bigamis Aug. Si hēbit aureolā Cōtra nō est virgo mēte, q꜒ ꝰm Aug᷒. de nuptijs. Virginitas ē in carne corruptibili icorruptōnis ꝑpetua meditatio, sed ipa fuit in ꝓposito soluendi virginitatē. ģ ꝑdidit virgītatē

Preterea, ponam᷒ ꝙ aliq̇s voueat virginitatez τ postea corrūpat mente, q꜒ vult oīno ex deliberatōne cōmittere actum luxurie, iste est corrupt᷒ mēte, ģ nō habebit aureolā, Contra est itegra carne τ postea penituit, ģ recuꝑauit virginitatē, ģ habebit aureolā, Itē habeat aliquis volūtatē nubēdi τ sic decedat, q̄ritur, an habebit aureolā, Ad oppositū sunt cōiter doctores. Ad q̄stionē dicendū ꝙ sic. Ad cui᷒ eui

C dentiā nota q̇nq̄ȝ. Primū ꝙ p̄miū duplex dabitur btīs, videlicet eēntiale τ accidētale, Premiū essentiale consistit in fruitōne essentie diuine clare vise Premiū accidētale vocat quodcūq̄ȝ gaudiū qō nō est de deo clare viso. sed de creatura. Scōo nota ꝙ p̄mium accidētale dr̄ dupl'r. Primo dicit gaudium spēalit̄ de aliq̄ actu aīe importāte excellētē victoriā hitā meritorie in p̄nti. Alio mō dicit cōiter gaudiū de q̄cūq̄ȝ re creata Tertio nota ꝙ act᷒ excellētis victorie in p̄nti p̄t eē in materia triplici ꝰm ꝙ triplicē pugnā hēmus, vicz cōtra carnē. cōtra mōm τ cōtra diabolū. Cōtra carnē excellētissima victoria est virginitas q̄ est virt᷒. Nā virtuose respuit oēs venereas delcātiones tā licitas q̄ȝ illicitas, sicut in ꝑcedenti lcōne dictū ē. Cōtra mōm. i. cōtra malos hoīes mūdanos, qui bonos ꝑsequūtur τ cōtemnūt, ꝑfectissima victoria ē martyꝝ ꝓpter xp̄m. Cōtra diabolū qui falsa nos suggestiōe conat seducere, ꝑfectissima victoria ē ꝑdicatō siue doctrina q̄ hō semet ipꝫ nō solū bn̄ regit, sȝ τ alios corrigit τ īstruit Et istis tribꝫ generibꝫ hoīm. virgībꝫ, martyribus τ doctoribꝫ tres aureole deputant ꝓpter tres act᷒ excellētes τ ꝓuilegia victorie, Quarto notandū, ꝙ btītudo eēntialis vocat metaphorice corona vel aurea. Btītudo ꝟo vl' gaudiū accidētale debitū ope excellentis victorie

vocat aureola. Et h̄ pro tāto: q꜒ oē gaudiū essentiale ē de deo. Sȝ gaudiū acc̄ntale in btīs est de creatura τ min᷒ q̄ȝ eēntiale gaudiū, τ iō per terminū diminutiuū oportuit denotari

Quinto notandū. ꝙ cū oīe gaudiū sit act᷒ aīe, sicut aurea est in aīa. ita etiā aureola, redūdabit tn̄ corpus ꝑ aliqō signū euidēs illi correspōdēs qō q̄le erit nō est mihi notū Ad p̄mū in oppositū de ꝟgine glosa, tenet sctūs thomas ꝙ aureolā habuit τ tamē nullā pugnā a carne: sed ab hoste habuit tēptationes de carne, De xp̄o vero dicit, ꝙ nō habuit aureolam sub noīe aureole. q꜒ iste termin᷒ aureola īportat victoriā participatā ab aliquo qō xp̄o nō cōuenit in quo est plenitudo victorie, Et similiter īportat ꝙ aureola a ꝓncipe cōferat. pōt tn̄ aliter dici, ꝙ iste termin᷒ victoria dic̄ dn̄iuz rōnis sup carnē τ cōnotat resistētiā q̄ non fuit in xp̄o nec in matre, sed q꜒ fuit plenū dn̄iuz rōnis iō hn̄t aureolā ex alia cā debitā eis, q̄ȝ nobis

Ad secūdū dicēdū ꝙ si attēdam᷒ istā vnā actionē tēptatiōis carnis q̄ est recordatio ex ꝑte voluptatis ꝯstat ꝙ hec ē ī viduis τ nō in ꝟginibus Est tn̄ in eis imagiatio q̄dā ex ꝑte lasciuie cū istis tribꝫ circūstātijs q̄ sūt desideriū explendi ex curiositate: sic̄ hō magis desiderat videre modicū negotiū qō nūq̄ȝ vidit q̄ȝ vnū mgn̄ū monasteriū. Scōo ē estimatio maioris delcātionis q̄ȝ sit i rei veritate. Tercio ignorātia incōmodoꝝ τ turpitudis cōcomitātis. τ iō simpliciter loq̄ndo pugna ꝟginū ē difficilior q̄ȝ viduarū. Ad tertiū dicēdū ꝙ nō iō dat ꝟgini aureola, q꜒ est maioris meriti. sȝ q꜒ ē distictiua singlaris victorie vl' dn̄ij sup carnē, vn̄ btā katherina hꝫ aureolā ꝟginitatis, Magdalena nō et tn̄ est maioris meriti. cū castitas ꝯiugalis τ castitas pro tp̄e gr̄e non equiꝑant. sed castitas cōiugalis antiquorū pōt eq̇ꝑari castitati noue legis τ excedere τ excedi. sȝ nō seq̇tur. iste due ꝑsone eq̇ꝑant ī merito: ģ si vna hēat aureolā τ alia Ad q̄rtū dicēdū, ꝙ vel tales naturaliter casti cōformēt suū ꝓpositū sue nc̄itati. τ tūc habebūt. aut nō sed sūt mente corrupti. τ tūc nō habebūt Ad q̇ntū de dicto Aug᷒. dicendū q̄ȝ aureola ꝟginitati cōpetit cuilibet hn̄ti ꝓpositū abstinendi a venerea voluptate. si illud ꝓpositū nūq̄ȝ fuerit effectualit̄ interruptū ꝑ experiētiā oppositā vsq̄ȝ ad mortē, Si ꝟo fuerit īterruptū effectualit̄ non habebit. Aut si fuerit ruptū ꝑ ꝓpositū cōtrariū sine effectu: sic̄ forte ꝑsona ꝯsentit ex deliberatōne i actū venereū distinguendū est, q꜒ vel postea penitet de isto cōsensu quē nullū opus seq̄bat τ tūc adhuc habebit aureolā, q꜒ ꝟginitas q̄ est ꝟtus ꝑ pn̄iam restituit, vel nō penitet citra mortē, τ tūc nūq̄ȝ habebit: dato etiā ꝙ saluet. Ad sextū dōm, eodē mō q꜒ illud ꝓpositū carnalis ꝑmixtōnis abloit ꝑ pn̄iam dolēs ꝙ discōtinuauit ꝓpositū ꝯtinēdi vel nō. Si sic, hēbit, si nō, neq̄q̄ȝ. et sic ioānes euāgelista ꝟginitatē ꝑditā recuꝑauit, q̄n xp̄s eū de nuptijs volentē nubere reuocauit ꝰm Hyero. Et vltra ꝑ argumēto nota ꝙ corruptio inducēs bigamiā est saluatio integritatis carnis nō corruptio mētis Ad septimū ꝑ idē Ad octauū sil'r ex dictis p꜒, ꝙ mlte ꝟgines carebūt in celo aureola ꝟginitatis. sicut q̄ moriūtur cū ꝓposito nubēdi. mlte etiā corrupte ꝰm carnē cū ꝓposito cōtinēdi: sic̄ p꜒ de oppressis a barbaris habebūt aureolā. De pueris infra etatē vtriusq̄ȝ sexus nō video causaȝ q̄re aureolā hēre dn̄t. in q̇bꝫ nec fuit ꝟginitas q̄ est ꝟtus nec victoria aliq̄ sup carnē

Lectio XLI

Bonoꝝ enī labo

b rū glosus ē fruct᷒, τ q̄ nō ꝯcitat radix sapie Postq̄ȝ sp̄ussctūs declarauit ꝙ cōtinētia ꝟgialis hēbit ī futuro triūphalē remūeratōem, Hic assignat tāte remūeratōnis rōnem, Ponit autē hanc remūeratōem in duplici exēplo, Primū ī est opabilibꝫ Scōm in naturalibꝫ, Primū est tale. In oīmi genere opabiliū q̄nto labor ē grauior tāto merces correspōdēs erit maior Pꝫ ī agricultura, ī militia, ī edificio, τ ī oīmi arte. sȝ militia cōtra carnē est optim᷒ labor, τ optia agricultura ē colere terrā carnis. et laboriosuz edificiū est statuere ī carne tēplū xp̄i. ģ tali militie agriculture vel edificio merces optia corrn̄det. τ hec oīa facit ꝟginitas. Et h̄ innuit q̄n dic̄ Bonoꝝ eīn laboꝝ glosus ē fruct᷒. q̄si diceret Sic̄ minoris laboris ē cōiugiū q̄ȝ viduitas, τ viduitas q̄ȝ ꝟginitas, ita fruct᷒ glosior viduitati q̄ȝ ꝟgītati, et viduitati q̄ȝ cōiugio deputat Et h̄ ē qō dr̄ Luce. viij. semē cecidit ī terrā bonā τ ortū fecit fructū cētuplū. Et Math. xiij. Dederūt fructū aliud cētesimū. aliud sexagesimū, aliō tricesimū Et cōuenient fruct᷒ cētesim᷒ debet ꝟginibꝫ. Sūt eīn centū decies decē. q̇ est nūer᷒ q̄drat᷒ ipsi᷒. x. Hēm᷒ eīn naturalr̄ q̇nq̄ȝ sensus exteriores τ q̇nq̄ȝ potētias sensitiuas iteriores sic̄ patet. ij. de aīa. In istis aūt sensibꝫ viget ꝓnitas cōcupiscētie τ fomitis carnis. Iuxta illō Gen. viij. Sēsus eīn et cogitatōes hūani cordis ꝓni sūt ad malū ab adolescētia sua. q꜒ ģ ꝟgines istas decē potētias cognoscitiuas τ sensitiuas ducūt in decē mādata decalogi ꝑfecte eas iuxta illa regulando. merito eis fructus centesimus correspōdet. et ideo bonoꝝ laboꝝ gl'iosus est fructus. Scōm exemplū ī naturalibꝫ. Et ē tale In oī arbore et plāta et herba boitas fructus surgit multū ex bonitate radicis Et co

dem mō ē in moralibꝫ.qꝛ radix in moralibꝫ est
caritas Iuxta illud ad Eph.iij.In caritate ra
dicati ꝛ fundati.q̄nto aūt ista ē maior tāto me
ritū est maioris acceptōnis apud deū.sꝫ virgi
nitas ex maiori caritate pcedit.g̊ sibi correspō
det melior fruct⁹.Et h̄ est qd̄ dicit Et q̄ nō cō
citat radix sapiētie.hoc ē boni labores q̄ sunt
in victoria passionū carnaliū.iō hn̄t bonos et
gl'iosos fruct⁹ qꝛ pcedunt a radice sapie.q̄ est
caritas siue timor filialis Eccl.j.Radix sapie ē
timere deū.ꝛ iste radix nūq̄ ɔcidet qꝛ seq̄t ibi/
dem rami eius lōgeui ꝛ iō gl'osus ē fructus.

B De q̄druplici bono fructu legimus.Est em̄
fructus v̄ginalis fecūditatis Fructus mora/
lis sanctitatis.fructus doctrinalis fertilitatis
Fructus eternalis felicitatis. Primus igit'
fructus est v̄ginalis fecūditatis.fructus scili/
cet v̄ginis benedicte de qua ꝛ de quo Luce.j.
di.Bn̄dicta tu in mulieribꝫ ꝛ bn̄dictus fruct⁹
vētris tui.Bn̄dicta tu inq̄t int' mulieres.Tu
es apis mellificās:vitis letificās:tell⁹ sanctifi
cās:ꝛ ficus mortificās:apis dulcoris:vitis o/
doris.tellus honōris ꝛ ficus vigoris.Prio in
q̄ tu es apis dulcoris mellificās Eccl.xj.Bre
uis in volatilibꝫ apis ꝛ initiū dulcoris hꝫ fru
ctus illi⁹.Apis breuis ē maria huilis.Tu es
vitis odoris fructificās.In cuius psona dicit'
Eccl.xxiiij.Ego quasi vitis fructificaui suaui
tatē odoris.Tu es tellus scificās.de qua ps.
pcinit.Dn̄s dabit benignitatē ꝛ terra nr̄a da/
bit fructū suū.Tu es ficus vigoris fortificās
Iohel.ij.Lignū attulit fructū.vinea ꝛ fic⁹ de/
derūt v̄tutem suā.Narrat plini⁹.li.xij.ca.vj.
q̄ in India crescit ficus mirabili mō fructifi/
cans ꝛ in fructibꝫ ita onusta q̄ pre pōdere ra/
mi dep̄mūtur ad terrā ꝛ rursus de terra recre
scūt.folia habet ita lata q̄ extendūtur i modū
pelte.Vn̄ sub his folijs latitant hoies et iu/
menta sub vmbra iocūdissima.habꝫ poma ita
dulcia q̄ pre dulcedine:pro miraculo a come/
dentibꝫ reputātur.Moraliter.Iste ficus est
perabola v̄ginis bn̄dicte Math.xxiiij.Ab ar
bore fici discite pabolam.hec em̄ hꝫ ramoruꝫ
longitudinē.folioꝝ āplitudinē et pomoꝝ dul
cedinem.Rami in hoie sunt potentie aie.mēo
ria.intelligentia et volūtas cum potentijs sen
sitiuis.Isti rami erant pleni fructibꝫ i maria.
Memoria:deuotōne intelligentia cōtempla/
tione.volūtas dilectōne.sensus compassione
Intantū fuerūt onusti rami isti.v̄tutibus gra
tijs et meritis.q̄ vsq̄ ad terrā se inclinauerūt
per huilitatem q̄n dixit.Ecce ancilla dn̄i.Lu
ce.j.Scd̄o ista ficus hꝫ folioꝝ amplitudinem
intantū.q̄ ad modū pelte ptegere pōt hoiem
etiam vnū folium.Certe moraliter virgo ista

tantā habet verboꝝ potentiā ꝛ grām in curia
sūmi regis.q̄ tam hoiem viuentē rōnaliter.q̄
iumentū.i.hoiem viuentē bestialiter ptegit et
defendit si ad eius patrociniū velit habere re
fugium.Mich.iiij.Sedebit vir subtus ficuꝫ
suā.Tertio hꝫ ficus ista in pomo suo tantam
dulcedinē q̄ eius suauitas a comedētibꝫ p mi
raculo reputat'.Nā filio suo i eterna cena fruē
tibꝫ ineffabilē cōfert dulcedinē vt dicat vnaq̄
q̄ psona illud Cañ.ij.Sub vmbra illi⁹ queꝫ
desideraui sedi ꝛ fruct⁹ eius dulcꝫ gutturi meo
ergo bn̄dicta tu int' mulieres ꝛ bn̄dict⁹ fruct⁹
vētris tui.Nā fruct⁹ tu⁹ ē fruct⁹ lucis.fruct⁹
crucis.fruct⁹ ducis.ꝛ fruct⁹ nucis.Fruct⁹ lu/
cis p puritatē.Prouer.iij.Primi ꝛ purissimi
fruct⁹ eius.Et ad Eph.v.Fruct⁹ lucis ē in oi
bonitate ꝛ iusticia ꝛ v̄itate.Fruct⁹ crucꝫ p pas
sibilitatē.Prouer.xj.Fruct⁹ iusti lignum vite
Fruct⁹ ducis pp̄ter nobilitatē.sic dicim⁹ q̄ a
lijs fruct⁹ ē et legal' Eccl.xxiiij.Flores mei fru
ctus honoris ꝛ hoestatis.Fruct⁹ nucis pp̄ter
cōitatē.Est em̄ maximū foꝝ de puis nucibꝫ et
a puis puerꝫ valde diligūtur ꝛ sūt eis p̄ciose.ꝛ
certe isto mō xp̄s est facillimi p̄cij.ꝛ apud hui/
les valde p̄ciosus.Cañ.vj.Descēdi in ortum
nucū s'm vnā lrām.Et Cañ.viij.Vir affert p
fructu ei⁹ mille argēteos Ergo carissimi si ve/
litis gustare istū fructū discatꝫ amare istā ficū
qꝛ Prouer.xxvij.q̄ s'uat ficū comedet fructus
ei⁹.Iste ē g̊ p̄m⁹ fruct⁹.Scd̄s bon⁹ fruct⁹ de

C q̄ legim⁹ in sc̄ptura sacra ē fruct⁹ moral' scitatꝫ
q̄ cōsistit i op̄ibꝫ iusticie.pnie ꝛ cult⁹ dei.Ma
thei.vij.Ois arbor q̄ nō facit fructū bonū exci
det' ꝛ i ignē mittet'.Et Luc.iij.Facite fruct⁹ di
gnos pnie.Est āt de merito hois ꝛ de op̄ibus
penitentie ꝛ elymosine.sicut de fructu palme
Dicit' em̄ palma q̄ eius fruct⁹ nō est vtilis do
nec fuerit centenarius.Vn̄ narrat' q̄ milites
alexandri comedētes dactylos palmaꝝ iuue
num.mortui sunt inuenti.Moraliter.iustus
cōpatur palme.in ps.Iustus vt palma flore
bit.Opa ergo iusti n̄ apparēt dulcia vsq̄ post
centū annos.i.post finē vite pn̄tis.Eccl.xviij.
Nūerus dieꝝ hois vt multū centū anni.et iō
opꝫ interi patiēter expectare.Iac.v.Patiētes
estote frēs vsq̄ ad aduētū dn̄i.ecce agricola ex
pectat p̄ciosuꝫ fructū terre.paciēter ferēs do
nec accipiat t'paneū ꝛ serotinū Sꝫ dolēdū est
de mlt'is.sic de illa ficulnea d q̄ narrat' math.
xxj.q̄ xp̄s reuertēs in hierl'm esurijt et videns
ficū iuxta viā diuertit ad ea.et cū nō inuenisseꝫ
in eā nisi folia tantū.maledixit ficui et ait.Nū
q̄ ex te nascat' fruct⁹ i sempiternū et stati aruit
Ista ficus designat diuites.auaros q̄s cū do
ditauit vt fructificarent p elemosynas.Xp̄us

esurit q̄n tēscūq̄ paup esurit.sic ipe expōit.ma/
thei.xxv.Esuriui ꝛ nō dedis.ꝛc̄.venit ad ficulne
am.q̄n paup venit ad diuitem nihil inuenit ibi
nisi folia.qꝛ nihil ibi paup recipit:nisi amara
v̄ba.indubitāter tali ficui deus in die iudicij
maledicet q̄n ei cū alijs dicet.Ite maledicti in
ignē eternū.q̄ p'parat⁹ est dia.ꝛc̄.Et iō signant'
di.Eccs.v.Qui amat diuitias nō recipit fru
ctū ex eis.nō dic.q̄ hꝫ vel q̄ dispēsat.sꝫ q̄ amat
ad s'uandū.Nā de illo aduenīēte morte dicet
diabol⁹ illud Daniel.iiij.Succidite arborem
vos ɔtrij hūores.ꝛ dispgite fruct⁹ eius.vos ex/
ecutores.Nā humores repugnātes in corpe
faciūt carnis corruptionē.ꝛ executores ordi/
nātes de funere.facient opū dispsionē ꝛ segre/
gationē.ꝛ tūc p̄mo expient'.q̄ q̄ amat diuitias
fructū non capiet ex eis.Dic aristo.ij.de vege
tabilibꝫ.q̄ arbores q̄dā plātate i distempatis
locis faciūt p̄mo fruct⁹ acidos postea dulces
ꝛ tādē amaros.ꝛ fruct⁹ talis piramidat' i vtra
q̄ extremitate ꝛ i medio hꝫ figurā latā Mora
liter hō paup dat⁹ oino mōo ꝛ totā intētionē
suā extēdēs ad h̄ q̄ t'paliter fiat diues.facit frcm̄
i p̄ncipio valde acidū ꝛ acutū.ieiunat vigilat
pce viuit:laborat ꝛ s'uit.nihil dulcedis ē p tūc
in op̄ibꝫ suis.sꝫ postea cū fuerit diues fact⁹ ad
tp̄s.ludit.expēdit.iocūdat' solēnit' ꝛ tūc ē fruct⁹
suus dulcis:sꝫ hec dulcedo nō durat.Nā sta/
tim tēdit ad mortē ꝛ tūc opꝫ disponere de testa
mēto ꝛ relinq̄re alienis diuitias suas.ꝛ iste fru
ctus nec appet sibi acid⁹ nec dulcꝫ.sꝫ amarissi
m⁹ q̄n dēt dimittere terrā quā coluit.pleꝫ quā
genuit.domos ꝛ cameras q̄s curiose edifica/
uit.filios ꝛ filias ꝛ vxorē q̄s amauit Et de ta/
libꝫ verificat' illd̄ Sap.iij.Vacua ē spes illo/
rū ꝛ labores sine fructu.Terti⁹ bon⁹ fruct⁹ est
doct'nalis fertilitatꝫ.ꝛ istū fructū exigit dn̄s a
doctoribꝫ p̄dicatoribꝫ ꝛ p̄latis q̄bꝫ di Io.xv.
Posui vos vt eatis ꝛ fructū afferatꝫ.ꝛ fructus
v'r maneat.et Sap.xvj.Nō natitatꝫ fruct⁹ pa
scūt hoies sꝫ sermo tu⁹ hos q̄ in te crediderūt
ɔs'uat.Sꝫ de istis arboribꝫ dolēdū ē q̄ q̄dā a
rescūt pp̄ter nimiā siccitatē qꝛ nō hn̄t hūoreꝫ
deuotōnis.nec zelū aiaꝝ.Oze.ix.Radix eorū
exiccata ē neq̄q̄ faciēt frcm̄ Nō fuit sic de pri/
mis p̄dicatoribꝫ plātatꝫ in eccl'a.imo ipi erāt ri
gati p grām ꝛ ɔtēplatione Eccl.xxiiij.Dixi ri/
gabo ortū plantationū ꝛ inebriabo part⁹ mei
fruct⁹. Scd̄o alij frutescūt p curiositatē.vn̄
q̄n pui surculi pui frutices crescūt circūquaq̄
circa arborē.tūc trahūt ab ea hūorem Ita et si
militer q̄n in studio curiosa ꝛ subtilia circūpo
nūtur mēti hois.subtrahūt ab eo deuotiōem
p̄dicādi v̄bū dei.Per oppositū de hois Ozee.
x.in p̄ncipio.Vitis frōdosa isrl' fruct⁹ adequa

tus ē ei. Tertio q̄dā marcescūt p vēti vrētis
malignitatē.ꝛ sunt tales q̄ dimittūt p̄dicare p
pter oblōq̄a detractōnis ꝛ odia.Et hi vocant'
in canone.nubes sine pluuia q̄ a ventis circū
ferūtur.arbores autūnales infructuose.Quar
tus bonus fruct⁹ et gl'osus ē fruct⁹ eternal' fe
licitatis.q̄ pcipiet' q̄n xp̄s dicet aie de corpe re
cedēti.illud Prouerb.xxxj.Date illi de fructu
manuū suaꝝ et laudēt cū in portis opa eius.
Istos fruct⁹ ɔtēplando gustare debemus si p
ipis bn̄dis pugnare velim⁹.In figurā cuius
malognata ficus ꝛ vue filijs isrl' ōnse fuerūt:ꝛ
allati fruct⁹ de terra pmissiōis anteq̄ intrarēt
eā Nūe.xiij.qꝛ al's terrā tāte difficultatꝫ parū
desiderassent Isto mō qꝛ sctūs ādreas fructu/
um celestiū dulcedinē pue gustauerat.iō tātū
ad illos anhelabat.q̄ p arborē crucis q̄si per
schalā ad eos accipiēdos ascēdit.dicēs illud
Cañ.vij.Ascēdā in palmā et app̄hēdā frcūs e
ius.sciēs q̄m bonoꝝ laboꝝ gl'osus ē fruct⁹.

Lectio XLI.

Illi aūt adultero

rū in cōsūmatōne erūt ꝛ ab iniq̄ tho
ro semē extermiabit'.et siq̄deꝫ longe
vite erūt in nihilū cōputabūtur ꝛ sine honore
erit nouissiā senect⁹ eoꝝ.Finis potētie gn̄atie
s'm Aris.ij.de aia .ē cōtinuatio speciei in esse:
qꝛ.em̄ res sūt naturalit' corruptibiles nec pn̄t
pmanere in ppetuo s'm indiuiduū.voluit be/
nignitas creatoꝝ rebus ab eo creatꝫ impt'iri
ꝛ cōicare potētiā pducēdi sibi silia in spē.Vn̄
Cōmen.ij.de aia.cōmēto.xxxv.Sollicitudo
diuina cū potuit facere creatōeꝫ pmanere s'm
indiuiduū.miserta ē ei⁹ dando ei v̄tutē q̄ pōt
pmanere in spē.ꝛ in hoc nō est dubiū q̄n meli
us ē in suo esse vt habeat hanc v̄tutē q̄ vt nō
habeat.Hanc aūt potētiā generandi in natu
ra rōnali corporea.i.hoie sub duabꝫ legibꝫ ho
nestatis sine q̄bꝫ nō posset cōuenient' ppaga
tio fieri ad cultū dei.sicut sup.ij.ca.dictū fuit.
Deus cōstrinxit p̄scribens hoi sexū et numeꝝ
sexū vt sit mulier.numerū vt vna in matrimo
nio indiuidualit' cōiuncta .Et ē matrimoniū
viri et mulierꝫ legitia ɔiūctio idiuiduā vite cō
suetudinē retinēs.xxvij.q.ij.Seq̄tur Et quia
istas leges trāsgrediūt' ipi ponētes hoies silēs
bestijs ꝛ finē hois voluptatē.fidē ɔiugij n̄ ser
uātes.iō eos spūssctūs i hac pte spēal'r redar/
guit q̄cūq̄ sūt illi q̄ castitatē violāt ɔiugalē.et
circa h̄ duo fcit.qꝛ p̄mo ōndit ipudice gn̄atōis
ig̊bilitatē.scd̄o hoeste gn̄atōis nobilitatē.scd̄a
ps.c.iiij.O q̄ pulcra Circa p̄mū duo fcit.qꝛ p̄
mo ōndit q̄ tal' gn̄atio punit' p ɔfessionē t'palē
scd̄o q̄ p ɔdēnatōnē et'nalē.ibi.Et si eleuauerit

Circa primũ duo facit. quia ꝑmo ostendit.
ꝙ vt cõiter talis generatio nõ est durabilis.
Secũdo ꝙ si raro contingat vt duret. nõ est
finaliter honorabilis. ibi. Et siquidẽ. Dicit er
go ꝑmo sic. Filij autẽ adulterorum id ẽ filij geni
ti in adulterio siue ex parte viri siue ex ꝑte mu
lieris. in cõsũmatione erũt. i. in suo fine. hoc ẽ.
nõ diu durabũt. sicut nec illud diu durat: qđ
est in suo fine. Et ab iniquo thoro semen exter
minabitur. Iniquus thorus est lectus illici
ti concubitus. et quia aliqñ contingit: licet in
paucioribꝰ ꝙ hoies sic geniti sint diuturne vi
te. Ideo cõsequenter ostendit. ꝙ talis genera
tio nõ est finaliter honorabilis. Et intelligen
da sunt hec om̃ia de generatõne tali q̃ est imi
tatrix scelerum paternorum. sicut taliter generati so
lent cõiter esse vel consueuerũt esse nõ tñ est i
possibile ꝙ tales qui patiũtur defectum nata
lium fiant morigerati et boni. Aug⁹ de bono
ꝯiugali. ca. iiij. et ponit. xxxv. q. iiij. Sicut san
ctius Vñcũqꝫ nascant̃ hoies si parentũ vitia
nõ sectent̃ ꝛ deũ recte colant: honesti et salui e
runt. Semen em̃ ex q̃licũqꝫ hoie dei creatura
est. ꝛ eo male vtenti male erit. Filius em̃ non
portabit iniq̃tatem pr̃is Eze. xviij. Et iõ scien
dum est ꝙ cuiuscũqꝫ hois fuerit hõ filius: siue
sacerdotis. siue adulteri. siue fornicatoris. siue
cõiugati. ꝟtuosus esse põt si rõne et liberoar
bitrio vti voluerit virtuose. Sed qđ accidit
oppositũ. frequẽter mala educatio est in causa
et imitatio scelerum paternorum Est em̃ hõi ꝯnatu
rale illos imitari a q̇bꝰ informatõẽꝫ ꝛ educati
onem accipit. De imitatõne ergo scelerum pater
norum dicitur. Et siquidẽ longe vite erũt in nihi
lum cõputabũtur. id est dato ꝙ deus concesse
rit eis longam vitã in pñti. in nihilum. i. inter
peccatores cõputabũtur. quia peccatũ nihil ẽ
ꝛ nihil fiũt hoies cum peccant ꝭm Aug⁹. Cõ
trariũ aũt de generatõe iustorum. ĩfra. c. v. Cõpu
tati sunt inter filios dei ꝛ inter sctõs sors illo
rum est. Et nõ solum hec generatõni inique ꝑ
uenient. sed ꝛ sine honore erit nouissima sene
ctus eorum. et hoc est rõnabile quia honor ẽ pre
miũ virtutis ꝛ attribuit̃ tm̃ bonis. iiij. ethico.
ca. iiij. Cum ergo non fuerint virtuosi in ꝑnci
pio etatis sue nec in medio. irrõnabile foret ꝙ
in senectute honorem cõsequerent̃. Et istud ẽ
contra quosdã qui sibi vendicant honores ex
solo lapsu tẽporis quia senes sunt nihil in iu
uentute valuerũt. nec vnq̃ꝫ aliquid mḡni vir
tuose fecerũt. sed ꝓpter senectutẽ vendicãt sibi
honorem. cũ dicatur infra ca. v. Etas senectu
tis vita ĩmaculata. Et ideo iuuenis bñ viuẽs
merito debet habere honorem senectutis ꝛ se
nex male viuens. verecũdias sine honore. Et

hec est tertia spẽs eorum que odit deus: senex fa
tuus ꝛ insensatus. Eccĩ. xxv. in pricipio Du B
bitatio lr̃alis. Vtrũ filij debeant aliqđ dam
num ꝓpter defectum natalĩu reportare Quod
nõ. probat̃ Ezech. xviij. Filius nõ portabit. ꝛc̃
sed quicq̇d mali est in coitu illegitimo est pec
catũ parentũ Preterea deus largit̃ bona na
turalia equaliter illegitimis sicut legitimis.
sicut videmus ꝙ tales sunt aliquãdo ita inge
niosi ꝛ fortes. ꝛ sic de alijs. ergo ius hũanum
nihil debet ab eis subtrahere in humanis.

Preterea ponatur ꝙ due ꝑsone cõtrahant
quibꝰ simul constat de impedimẽto. cõtrahãt
tamẽ in facie ecclesie. Quero: an filij sint legi
timi an nõ. si sic Cõtra nõ sunt geniti in matri
monio. ergo nõ sunt legitimi. Si nõ. Contra
filius legitim⁹ est qui genitus est de matrimo
nio legitimo vel de eo qđ in facie ecclesie legi
time reputat̃. Ad oppositũ sunt iura canonica
ꝛ ciuilia. quia in ecclesia filij illegitimi repellũ
tur ab ordinibꝰ ꝛ beneficijs eccl'iasticis. ꝛ ꝭm
iura repellent̃ ab hereditate consequẽda Ad
questionẽ dõm. ꝙ aliquis dicit̃ dãnum incur
rere dupl'r. Primo mõ ꝓpe. ꝑ hoc ꝙ subtra
hitur ei qđ suũ est vel qđ ei debitum est. Alio
mõ improꝑe ꝑ hoc ꝙ aliq̇d nõ est sibi debitum
qđ aliter in casu poterat fuisse sibi debitum.
Primo mõ filio illegitimo nõ irrogat̃ dãnum
Sed scđo modo infertur sibi duplex dãnum
Vno mõ ꝙ nõ admittit̃ ad actus legitimos.
sicut ad officia ꝛ dignitates que honestatẽ re
quirũt in his q̇ ea exercent. Aliud qđ nõ suc
cedit in paterna hereditate. ꝑtinet tamẽ ad sol
licitudinem epĩ cõpellere parentes ad susten
tationẽ talium. quia de lege nature tenetur fi
lio in educatõne. viij. Ethi. Ad ꝑmũ dõm.
ꝙ incurrere dãnũ. secũdo mõ hoc nõ est ꝓprie
pena. sicut nõ dicim⁹ ꝙ sit pena alicui ꝙ non
succedat in regno ꝑ hoc ꝙ nõ est filius regis.
et sic nõ est pena alicui ꝑ hoc ꝙ nõ est legitim⁹
nec debeant̃ ea que debent̃ legitimis. Ad secũ
dum negãda est ꝯñtia. cauetur em̃ in iure hu
mano ꝓpter matrimoniũ meli⁹ seruandũ. Vñ
qꝛ hõ naturaliter diligit prolem ꝑ hoc ꝙ lex ca
uet ne illegitimi cõsequant̃ dignitates vl' alia
que debent̃ legitimis. hõ per penã talem q̃n
tum est ex ꝑte legis retrahit̃ ab adulterio ꝛ for
nicatõne. Ad tertiũ dõm ꝙ tales iudicant̃ le
gitimi apud eccl'am donec constet de opposito
Sed nunq̇d licet viro suam vxorẽ occidere in
adulterio actu deꝑhensam. Videt̃ ꝙ sic. quia C
tale homicidiũ iura ciuilia nõ puniũt. sed ꝑmit
tunt vt dĩ in. C. Sed apparet ꝙ nõ. qꝛ vxorici
diũ grauí⁹ punit̃ q̃ꝫ matricidiũ. qꝛ vxoricidia
prohibet̃ a mr̃imonio ineternũ ꝭm Cano. Di

cendũ ꝙ nullo mõ licet viro vxorem occidere
vel interficere.: nec in actu: nec post actum: nisi
forte agendo ciuiliter coram iudice cõtra eam
vel eo mõ quo accusator. vel iudex dicit̃ reum
occidere: vel eccl'ia approbat illam legem si aliq̃
talis sit. Lex tñ humana habuit q̃ndã cõside
rationẽ ad cãm ꝛ incitamentũ maximũ qđ vir
habet qñ deꝑhendit vxorem actualiter adul
terantẽ Notandũ ꝙ vxoricidiũ nõ est g̃uius
q̃ꝫ matricidiũ. sꝫ grauí⁹ punit ꝭm leges eccl'e ad
ꝓhibendũ ꝓnitatẽ hoim ne vxores occidãt ad
qđ sunt valde ꝓni. xxxiij. q. ij. Inť hec sctitas. ij
ca. admonere in glo. Filij autẽ adulterorum ꝛc̃.
D Circa crimẽ adulterij est notãdũ. ꝙ hꝰ vitij
periculũ ꝛ mḡnitudo ptꝫ ex tribꝰ Ex legis an
tiq̃ graui punitõe. ex ꝓlis ꝑuerse ꝓcreatiõe. ex
date fidei violatõe. De ꝑmo Leuit. xx. Si me
chatus fuerit aliq̇s cũ vxore alterius ꝛ adulte
riũ ꝑpetrauerit cũ vxore ꝓximi sui morte mo
riãt̃ mechꝰ ꝛ adultera Grauis pena ẽ q̃ vtraqꝫ
ꝑsona morte afficit̃. Eadẽ pena punit̃ h̃ pctm̃
ꝭm leges mũdanas. nec recipit̃ aliq̃ redẽptio.
licꝫ eccl'a illis legibꝰ nõ vtat̃ Itẽ Iohis. viij.
Scribe ꝛ pharisei adduxerũt ad xp̃m mulierẽ
in adulterio deꝑhẽsam dicẽtes. mgr̃. hec ml'ier
mõ deꝑhensa ẽ in adulterio. in lege mandauit
nobis moyses hmõi lapidare. Ptꝫ etiã q̃ꝫ g̃uit̃
punit̃ h̃ pctm̃ a dño. ij. Reg. xij. Cũ dauid ad
ulteratus eẽt cũ vxore vrie. nõ recedet ait gla
dius de domo tua vsqꝫ in sempiternũ eo ꝙ de
spexeris me ꝛ tuleris vxorẽ vrie ethei. In hꝰ pcti
grauitatẽ assigndã ꝓhibitio adulterij in deca
logo ponit in medietate post ꝓhibitõem homi
cidij et añ ꝓhibitionẽ furti. vñ Cle. pap. q̇d in
oibus pctis adulterio g̃uius. scđm em̃ in pe
nis tenet locũ. ꝛ in ꝓhibitione q̇dãmõ homi
cidio assil'atur adulteriũ. cũ em̃ vir ꝛ ml'ier sint
vna caro: q̇ aufert vxorẽ alicui. i. ac si seipm̃ si
bi auferret. sic̃ fit i morte. Vñ g̃uius videt̃ q̃ꝫ si
hoiem mutilaret. Exupat aũt oẽ furtum. qꝛ qđ
aufert̃ cũ sit creatura rõnalis meli⁹ est q̃ꝫ terre
na subña. Prouer. vj. Nõ g̃uis culpa ẽ cũ q̇s
furat⁹ fuerit. Furat̃ em̃ vt esurientẽ repleat a
nimã. qui aũt adulterat̃ ꝓpter cordis inopiã ꝑ
det aiam suã Scđm ptꝫ hui⁹ crimis ꝑiculũ
ex ꝓlis ꝑuerse ꝓcreatiõe q̃ solet eẽ freq̃nt̃ mala
ꝛ inhonesta. Tũ ꝓpter parẽtũ imitatõem. tũ ꝓ
pter defectũ castigatõnis. qꝛ tales pueri vl' di
mittũtur cũ mr̃e q̃ nõ castigat filiũ. vl' cũ extra
neis ꝑsonis q̃ de moribꝰ pueri nihil curãt. vñ
fiũt insolẽtes. ingr̃i. degeneres ꝛ viciosi. Et h̃ ẽ
qđ anglicis cominat̃ Bonifaci⁹ martyr scribẽs
regi ãglorum Et ponit̃ in cano. di. lvj. Si gẽs sic̃
ꝑ istas ꝓuincias diuulgatũ est ꝛ nob in frãcia ꝛ
in italia improꝑat̃. ꝛ ab ipis paganis iprope
riũ nob obijcit̃. spretis legalibꝰ nuptijs adulte
rãdo ꝛ luxuriãdo ad modũ zodomitice gentis
fedã vitã duxerit. De tali cõmixtõne meretri
cum existimandũ. ẽ degeneres ꝓpl'os et furẽtes
libidine ꝛ ignobiles fore ꝓcreãdos ꝛ extremũ
vniuersam plebẽ ad deteriora ꝛ ignobilia ꝟgẽ
tẽ ꝛ nouisse. nec i bello fortẽ. nec i fide stabilem
nec honorabilẽ hoibꝰ. nec deo amabilẽ eẽ vẽtu
rã. sic̃ alijs gẽtibꝰ hyspanie ꝛ ꝓuincie ꝛ burgun
dionũ ꝓplis cõtigit. q̃ sic a deo recedẽtes forni
cati sũt Istud viciũ detestant̃ aues q̃ suos ꝯpa
res nõ dimittũt Tertio ptꝫ hui⁹ crimis ma
gnitudo ex date fidei violatõe. violat̃ em̃ fides
data ꝯiugi i sacro ꝯiugij. Vñ mulier adulte
ra peccat in deũ violãdo sacr̃m. peccat in virum
dupl'r. fidẽ sibi frãgẽdo ꝛ falsos heredes sub
stituẽdo. peccat etiã in ꝓlem quã dãnificat red
dẽs eã ignobilẽ ad eccl'asticas dignitates. pec
cat etiã ꝛ i ꝓximũ quẽ admittit. nam freq̃nt̃ de
adulterio nascit̃ homicidiũ ꝛ mẽbrorum mutila
tio ꝛ hmõi. Vñ dauid cũ in adulteriũ cecidis
set: ꝑcepit occidi fidelissimũ militẽ suũ. ij. Reg.
xj. ca. Eccĩ. xxiij. Ois mulier relinq̃ns virum suũ
peccabit ꝛ statuẽs hereditatẽ ex alieno mr̃imo
nio. Prio em̃ in lege altissimi incredibil' fuit.
Scđo virum suũ dereliq̇t. Tertio i adulterio for
nicata ẽ et ex alio viro statuit sibi filios

Lectio XLIII

T si celerius de

e functi fuerĩt nõ habebũt spẽ. nec i
die agnitõnis allocutõem Rõnes
em̃ iniq̃ dixe sũt ꝯsũmatõis Postq̃ꝫ spũssctũs
oñdit ꝙ adulterine gñatõnes ꝓgenitorum suorũ
vestigijs inherẽtes puniũt̃ ꝑ tꝑalẽ defectiõem i
pñti. si tñ diuturna vita eis ꝯcedat̃. Hic oñdit
ꝙ punient̃ et'nalit' si vite diuturnitatẽ minime
ꝯseq̃nt̃ Et circa h̃ duo fac̃. ꝑmo ꝓponit suã
intẽtionẽ. scđo assignat intẽti rõem. ibi natio
nes Circa ꝑmũ ꝓponit ꝙ duo mala hoiem
occupãt in die mortis. scꝫ ꝯsciẽtie desꝑatio q̃ꝫ
tum ad seipm̃. ꝛ sniẽ reprobatio q̃ ad deũ. ꝛ ve
re duꝝ est hoi qñ iudex eum reprobat ꝛ ipemet
desꝑat. Aliq̃ntula cõsolatio ẽ reo dãnando ꝙ
speret salutẽ. etiã si debeat dãnari. Errasse ali
qñ in via profuit. sicut dicit Aug⁹. Enche. ij.
Sed qñ vtrũqꝫ occurrit ex ꝑte rei desꝑatio. et
ex ꝑte iudicis reprobatio. tũc est oino desola
tio. sed sic est in morte iniusti hois ꝙ in ictu o
culi iudex oñdit suã sententiã. ꝛ reus suã con
scientiã. Iudex sentẽtiat ꝛ reus desperat. Et h̃
est qđ dicit. Et si celerius in iuuentute vicꝫ de
functi fuerint. nõ habebũt spem. ecce despera
tio erga seipos. nec est mirum. quia spes est certa
expectatio future btitudis veniens ex dei gr̃a A

et meritis p̄cedentibꝫ.liij.sententiaꝝ.di.xxvj.c.
primo. In iniustis aũt vel nulla fuerũt merita
si fuerũt infideles.vł mortificata fuerũt p ma
la opera sequẽtia.si fideles fuerũt ⁊ postea pec
cauerũt. Vñ nulla ẽ in eis spes qñ moriũtur.
quia spare sine meritis nõ est sperare:sed p̄su
mere. Non solũ autẽ despabunt.sed et iudex
eos reprobabit.vt subdit in littera. Nec i die
agnitõnis allocutionẽ supple habebũt. Dies
iudicij vocat dies agnitõnis.q2 in illo die e
rit generalis cognitio oĩm psonaꝝ et oĩm con
ditionũ tam bonoꝝ q̄ꝫ maloꝝ.oĩm hoĩm q̄ sũt
qui fuerũt et erũt. Et ibi q̄retur. Que est agni
tio p̄me declinationis.scd̃e et tertie.q̄rte ⁊ q̄n
te. Dañ.vij. Iudiciũ sedit et libri apti sunt Di
citur etiã dies agnitõis.q2 tũc xp̄s illos agscet
q̄s mõ ignorare videt.q2 tũc liber vite plena
rie ostendet. Eccl.xxiiij. Hec oĩa liber vite ⁊ te
stamentũ altissimi ⁊ agnitio v̄itatis. In illa aũt
die nõ habebũt mali allocutõem h̄ est excusa
tionẽ seu defensionẽ de pctis suis. Vel allocu
tionẽ.i.cõsolationẽ de spanda liberatiõe Sa
pien.viij. Erit allocutõ cogitatõis ⁊ tedij mei
Vel allocutõem.i.liberatõem. Nulla erit tũc
sñia interlocutoria.nulla appellatio:q2 tũc nõ
valebit medela appellatõnis.nec cautela dila
tionis.q2 stati dabitur sñia.⁊ stati fiet executõ
Pz ergo q̄ ista duo iniustũ hoĩem occupãt in
morte.vicꝫ cõscientie despatio ⁊ iudicis repro
batio. Sed de isto dĩ oppositũ. Prouerb.xiiij.
Sperat iustus in morte sua. Scd̃o assignat
istoꝝ rõem dicens. Natõnes eñ iniq̄ dire sũt
consũmatõnis.q̄si diceret. Iniq̄tas erit cã q̄
re tales generatiões siue natõnes habebũt di
ram.i.crudelẽ ꝯsũmationẽ.nõ q2 fuerũt de ini
quo thoro generati.sed q2 fuerũt neq̄ter ꝯuer
sati.ideo erũt dire ꝯsũmatõnis. Eccl.ij. Respi
cite filij natõnes hoĩm.q2 null9 spauit in dño
et cõfusus est.pmãsit in mãdatis eius ⁊ dereli
ctus est De dira ꝯsũmatõne toti9 mũdi pro
pctis except᷑ octo aĩabus pz Geñ.vij. De di
ra ꝯsũmatõne q̄nq̄ꝫ ciuitatũ p vitio cõtra na
turã pz Geñ.xix. De dira ꝯsũmatõne septem
gentiũ corã filijs isrł pz Iosue.v.⁊ deinceps
de dira ꝯsũmatione natõnis iudeoꝝ patꝫ tpe
Titi et Vespa. Vñ satis cõstat q̄ natiões ini
B que dire sũt ꝯsũmatõnis Nota q̄ mot9 na
turalis intendit in fine. Vñ debilior ẽ in p̄nci
pio ⁊ in medio q̄ꝫ sit in fine.mõ ꝯsuetudo ẽ al
tera natura.⁊ iõ mala ꝯsuetudo deducta p pa
rentes in filios q̄nto diuturnior.tãto intẽsior
erit donec eos dei patiẽtia noluerit vlteri9 to
lerare Et iõ tobias senior postq̄ꝫ filio p̄dixerat
de iteritu niniue.⁊ cũ adiurauerat q̄ post mor
tem suã et vxoris sue nullo mõ in niniue mo

raret.subiũxit cãm. Video inq̄t q̄ iniq̄tas citi
us fine dabit ei. Tobie.xiiij. Iniq̄tas eñ gen
tis abbreuiat eius duratõem freq̄nter. Vnde
sicut notat mgr̄ in scolasticis hystorijs sup il
lud Geñ.vj.c. Nõ pmanebit spũs meus i ho
mie ineternũ.q2 caro est erũtq̄ꝫ dies illoꝝ cen
tũ annoꝝ. Iste nũerus nõ ẽ mẽsura vite hoĩs.
cũ etiã post diluuiũ hoĩes multi istũ nũeꝝ vi
uẽdo excesserũt.sꝫ iste nũer9 ãnoꝝ fuit tp̄s qd̃
de9 dedit hoĩbꝫ.tũc pctõribꝫ vt peniterẽt añq̄ꝫ
diluuio delerent. Et h̄ fuit dcm̃ eodẽ ãno q̄ in
cepit arca edificari.⁊ arca fuit i edificatõne cẽ
tũ ãnis.fm Strabũ.q2 cũ gen9 hũanũ illo tẽ
pore dato sibi ad pniam vtebat totalit ad pec
catũ abbreuiati sunt vigiti ãni pmissiõe diuia
et cẽtesimo ãno deleti sunt.⁊ multũ rõnabile.
Iob.xxiiij. Dedit ei deus locuꝫ pnie ⁊ ille ab
utitur illo in supbia.j. Petri.iiij. Sufficit ei p̄
teritũ tẽpus ad volũtatẽ gẽtiũ ꝯsũmandã qui
ambulãt in luxurijs. Et q2 tota ista lectio et
p̄cedens:silr̃ est de malis filijs q̄ malos pa
rentes in suis sceleribꝫ imitãtur.dic eñ: Et si
celerius defuncti fuerint: nõ habebũt spem.
Iõ de defunctis est notandũ Int defunctos
talis inuenit differentia.aliq̄ rem p spe lucrã
tur.aliq̄ spe et re p̄uant.aliq̄ sub spe rẽ p̄stolan
tur. Primi sunt illi q̄ ab oĩ pctõ imunes sunt.
et ad nullã penã tpalez obnoxij moriũtur. De
talibꝫ dĩ Prouer.xiiij. Iustus sperat i mor
te sua. Et illud Eccl.j. Timenti deũ bñ erit in
extremis ⁊ in die defunctõnis sue bñdicetur.
Aliq̄ sunt q̄ spe et re p̄uant.sicut illi q̄ in pctõ
mortali decedũt. De q̄bus Prouer.xj. Mor
tuo hoĩe impio.nulla erit vltra spes. Et Sa
pien.xiij. Infelices sunt et inter mortuos spes
illoꝝ. Et sic defunct9 põt dicere illud.ij. Ma
cha.vj. Manũ oĩpotẽtis dei.neq̄ꝫ viuens.ne
q̄ꝫ defunct9 effugiã.manũ scꝫ dei punientis.
Tertij sunt q̄ sub spe rẽ p̄stolant.⁊ hi sũt q̄ cuꝫ
pctõ veniali.vel cũ pnia incõpleta decedũt.et
iõ ad locũ purgatõnis mittũtur. De q̄ꝝ spe p̄t
exponi illud Prouer.xiij. Spes q̄ differt affli
git aĩam. Et sic de defũct᷑.ij. Macha.xij. Sã
cta ḡ et salubr᷑ est cogitatio p defunct᷑ exorare
vt a pctis soluant. Et istos iuuare suffragijs e
lemosynis ⁊ opibꝫ pietat᷑ mirabilit piũ est.
Ad qd̃ nos mouere dñt q̄tuor rõnes Pena
qua puniũtur. Beniuolẽtia qua digni sciũtur
Indigentia q̄ opprimũtur.⁊ Cõfidẽtia q̄ recõ
pensaturi creduntur. Prĩo mouere nos debet
ad eos iuuãdos pena q̄ puniũtur q̄ ẽ valde ma
gna. Excedit eñ oẽm penã sensibilẽ h9 vite.fꝫ
btm̃ aug9. Isti q̄stuarij.q̄ portãt indulgẽtias
⁊ p domibꝫ hospitaliũ mẽdicãt p moꝫ.narrãt
et exponũt p̄plo q̄t cecos q̄t paliticos q̄t igne

infernali pcussos sustentat dom9 pro q̄ mẽdi
cant.⁊ q̄nto horribiliores defectus noiauit tã
to magis p̄uocant auditores ad subueniẽduꝫ
Est eñ rõnabile q̄ mag᷑ indigẽti ceter᷑ paribꝫ
citi9 subueniat.nisi aũt viuẽtes tm̃ indigẽt q̄ꝫtũ
defuncti.igit nulli succurrit viuẽti qd̃ tã meri
toriũ est vt defunct᷑ Scd̃o mouet nos ad h̄ be
niuolẽtia q̄ digni sciũtur Cũ eñ i purgatorio
ꝯstat q̄ a deo diligũt finalr̃ de hoĩbꝫ i p̄nti du
biũ ẽ an amore an odio digni sũt. Tertio mo
uet ad h̄ indigẽtia q̄ op p̄mũtur. Ipi eñ i nul
lo se p̄nt iuuare:q2 nec p̄nt a nobis mendicare
nec laborare nec p̄nt ab alijs mutuare In p̄nti
q̄s seip̄m q̄ntũcũq̄ꝫ sit peccator põt iuuare:⁊ p
se ⁊ p alios multis vijs. Quarto debet ad hoc
nos mouere cõfidentia q̄ sibi gratis bñfaciẽ
tibꝫ recõpensaturi credũtur. Heredes nobiliũ
qui sũt infra etatẽ ⁊ sunt i custodijs dñoꝝ suo
rum q̄ nõ p̄nt sp ad votũ ncãria.sic vellent q̄ꝫ
diu sunt infra etatẽ.vñ tũc tp̄is si aliq̄s eos iu
uet dãdo vel mutuãdo mirabilit põt eoꝝ amo
rẽ captare ⁊ hr̃e de eis amicos maximos cum
ad hereditatẽ venerit ⁊ possint rebꝫ p̄prijs dña
ri. Sic ẽ in p̄posito isti spũs cõtribulati i pur
gatorio sunt heredes dei ⁊ coheredes xp̄i.ad
Thitũ.iij. Iustificati grã ip̄ius heredes sum9
fm spem vite etne.⁊ iõ si eos mõ iuuerim9 nõ
est dubiũ q̄n efficacit recõpensabũt cũ sua he
reditate gauisi fuerit cũ effectu. Et iõ bñ dicit
auctoritas allegata q̄ nõ solũ sctã:sed salubr᷑
est cogitatio p defunctis exorare.vt sup̄. Sꝫ
reuera timeo q̄ isti heredes regni celestis ab
hereditate cũ q̄dam iusta dilatõne elõgati cõ
queri p̄nt grauiter de tribꝫ generibꝫ hoĩm vicꝫ
de falsis executoribꝫ.puersis eccłiasticis.⁊ in
gratis heredibꝫ.q2 isti tres cõĩter inter se diui
dũt bona morientis Primo cõquerũtur de
falsis executoribꝫ. Nã maloꝝ executoꝝ.q̄dam
differũt ⁊ p̄longãt legata.q̄dã minuũt ⁊ defal
cãt.q̄dam totalit auferũt ⁊ vsibꝫ suis appropri
ant ⁊ pmittũt miseros ⁊ incarceratos spũs e
iulare in purgatorio dũ ipi tripudiãt ⁊ cãtant
in cõuiuio. Vñ põt eẽ planct9 defunctoꝝ illd̃
Esa.xxviij. Posuim9 mẽdaciũ spem nrãm.⁊ il
lud Treno.iij. Perijt spes mea ⁊ finis meus.
Scd̃o cõquerit de malis eccłiasticis q̄ istis de
functis nocẽt triplicit. Primo eos defraudãt
debitis orõnibꝫ. Scd̃o abutũtur eoꝝ legatis
oblationibꝫ. Tertio male viuendo faciũt se in
dignos diuinis ⁊ sctõꝝ exauditionibꝫ Ioh̄.ix
scim9 qm̃ deus pctõres nõ exaudit.sed si quis
dei cultor est ⁊ volũtatẽ eius facit hũc exaudit
Vñ isti p̄nt dicere illud Esa.xx. Heccine erat
spes nrã ad quos cõfugim9 in auxiliũ vt libe
rarent nos Tertio cõquerũtur de heredibꝫ

ingratis q̄ eoꝝ bona p labores ⁊ tedia cõquisi
ta iam occupãt i iocũditate.filijs fratribꝫ vxo
ribus filiabꝫ et cõsanguineis vel extraneis as
signãtes.q̄ oĩes illos tradiderũt obliuioni.
ac si eoꝝ bona nunq̄ꝫ vidissent q̄ꝝ aliq̄ bona
parentũ expendũt in luxurijs.aliq̄ eos iuuant
sed de vilioribꝫ ⁊ minimis dant forte vnũ fru
stum nigri panis in hebdomada. Aliq̄ sũt pes
simi q̄ nec eos habẽt in mẽoria.vñ de istis de
functis sic dolentibꝫ ⁊ deceptis exponi põt il
lud Zacharie.xix. Dolebit nimis. Accharon
qm̃ confusa est spes eius. Accharon interp̄ta
tur tribulatio ⁊ designat aĩas in purgatorio
exñtes.spes quã habuerũt de amicis carnali
bus cõfusa est.et iõ btũs hõ cui9 est nomẽ dñi
spes eius.nec sperauit i pecunie thesauris q̄s
per man9 amicoꝝ reliquerũt dispgendos post
mortẽ Põt hic eẽ dubitatio talis. Vtꝝ fili9 C
teneat per oĩa parentibꝫ obedire.videt q̄ sic.
Deut.xxj. Si q̄s genuerit filiũ cõtumacẽ pro
teruũ qui nõ audiat p̄ris aut mr̃is imperiũ:la
pidibꝫ eũ obruet oĩs p̄plus ciuitatis.sed pena
mortis nõ infligit.nisi pro pctõ mortali.ergo
mortaliter peccat filius si in oĩbus parentibꝫ
nõ obediat Preterea:ad Colo.iij. Filij obe
dite parentibꝫ per oĩa Preterea inobediens
supiori suo facit sibi irreuerentiã.sꝫ nullã irre
uerẽtiã lꝫ filio facere patẽtibꝫ suis q2 hꝫ p̄ceptũ
de opposito. Honora prẽm tuũ ⁊ mrẽm tuam.
Ad oppsitũ magis tenent subditi patribꝫ
spũalibꝫ q̄ꝫ filij p̄ribꝫ carnalibꝫ.sicut pꝫ p apo
stolũ.ad Heb.xij. Prẽs q̄deꝫ carnis habuim9
eruditores ⁊ reuerebamur eos.nõne mł'toma
gis obtpabimus patri spũali ⁊ viuem9. Sed
subditi vel religiosi nõ tenent obedire patribꝫ
spũalibus in oĩbus.sed p̄cipue in illis que ex
primũtur i eoꝝ statutis.puta i regula vł cõsti
tutionibꝫ q̄s p̄fitent fm Berñ.li.suo de p̄cep.
et dispensa.⁊ p ꝯñs nõ indrñtibꝫ.ḡ multomi
nus tenet filius carnali p̄ri in oĩbus obedire.
Ad hãc q̄õem rñdet.s.Tho.ij.q̄libeto.q.ix
Et dicit q̄ tãtũ ad illa se extẽdit debitũ obedië
tie ad que se extẽdit ius p̄lationis.q2 obedien
tia nõ nisi alicui p̄lato debet.large loq̄ndo de
p̄lato. Pr̃ autẽ hꝫ ius sup filios in duobꝫ Pri
mo q̄ntum ad domesticã ꝯuersationẽ.q2 p̄rfa
milias ẽ in domo.sicut rex i regno.⁊ iõ sic sub
diti regis tenẽtur obedire regi i his q̄ spectãt
ad gubernationẽ regni.ita filij ⁊ alij domestici
tenentur p̄rifamilias obedire in his que perti
nent ad dispẽsationẽ domus. Scd̃o pater hꝫ
ius sup filium p̄lationis in his que ptinẽt ad
moꝝ disciplinam. Debet eñ pater filio disci
plinam sicut docet Aristo.viij. Ethicoꝝ Et iõ
in istis duobꝫ tenetur filius p̄ri obedire ⁊ non

aliis Sed cōtra hanc rñsionē arguit sic. aut
loq̇tur doctor de debito honestatis, aut de de
bito necessitatis. Si in debito honestatis, vi-
detur ꝙ in multis aliis tenetur filius obedire
patri carnali q̃ꝫ in administratōne familie do-
mus vel disciplina moꝝ. Nam si in aliquo sit
inobediens patri in q̇buscūq̃ꝫ licitis ꝛ honestꝭ
etiam in indifferentibꝫ, videtur patrē inhono
rare quod nō est licitum sibi. Si vero intelli-
gat doctor de p̄cepto necessitatis. nō videtur
ꝙ filius in mortalibꝫ teneatur semper obedi-
re patri, quia tūc filii haberent excusatōem de
peccato per p̄ceptuꝫ maloꝝ patrū quod est fal
sum. Preterea si tenetur patri obedire vide
tur ꝙ filius mortaliter peccat nō sedendo vbi
pater p̄cipit, vel nō vtēdo veste qua pater pre
cipit eum vti, quod videtur durum. Prete-
rea ponamus ꝙ pater vel mater p̄cipiat filio
ꝙ voueat virginitatē vel ꝙ intret religionem.
Istud spectat ad disciplinam moꝝ, ꝛ tamē nul
lus dicit ꝙ in his filius teneat̄ obedire, ḡ nec
tenetur in oībus que spectant ad disciplinam
moꝝ. Preterea ponamꝰ ꝙ aliquis religiosus
habeat in sua regula talem clausulaꝫ. Frēs in
oībus prelatis obediant, tūc arguit̄ sic. Iste te
netur ad obedientiā s̄m regulā. ergo in oībus
ↄñtia patet ꝑ ꝑticulā regule p̄positā. Istis nō
obstātibꝫ, dōm est sicut dicit. s. Thomas Uñ
notandū ꝙ auctoritas p̄ris in filios dupliciter
mēsuratur. Uno mō s̄m iurisdcōeꝫ quā p̄r hꝫ
Alio mō ex materia sue iurisdictōis. Quantū
ad scōm dicit doctor sufficiēter, qꝛ in materia ī
qua pōt p̄r filio p̄cipere. vel ē de bonis moribꝫ
vel admistratōne familie. Sꝫ q̃ntū ad mēsurā
iuris opꝫ aduertere ꝙ p̄r nihil p̄t filio p̄cipere
nisi qđ cadit sub diuino p̄cepto, ꝛ h̄ ē qꝛ nulla
regula datur s̄m quā filiꝰ pōt obedire p̄ri ī his
q̃ ꝑtinēt ad gubnationē domꝰ vel mores nisi
cōia p̄cepta decalogi. Uñ vel tenet̄ ad oīa ho
nesta vl̄ licita q̃ p̄r vellet dicere sibi, vl̄ ad nll̄a
nō ad oīa, ↄstat igit̄. Ad p̄mū ↄtra doctoreꝫ
dōm ꝙ loq̇tur de p̄cepto nc̄itatis qđ tm̄ est pre
ceptū hoēstatꝭ, qꝛ mēbra diuisiōis ī casu bñ co
incidūt. Et qñ arguit̄, tūc filii haberēt excusati
onē de pc̄tis ꝓpter p̄cepta ꝑntū, ptꝫ ꝙ nihil va
let: qꝛ oīs iurisdictio supioris ītelligit̄ de licitꝭ
ꝛ hoēstis Et doctor etiā satis exp̄mit ad v̄tutē
vocū ꝙ filiꝰ nō tenet̄ p̄ri ī oibꝫ obedire. Et qñ
arguit̄ ꝙ si filiꝰ sit īobediēs p̄ri ī īndrñtibꝫ, fac̄
sibi irreuerētiā, h̄ est negādū qꝛ nūq̃ꝫ fit hōi ir-
reuerētia nisi omittēdo aliq̇d in q̃ debet̄ reue-
rētia qđ eē nō pōt ī indr̃ñtibꝫ. qꝛ tūc foret indif
ferētia sic̄ ꝑ ipa vocabula satis ptꝫ Ad scōm
ptꝫ ꝙ filius nō peccat mortal̄r nō sedēdo ī lo-
co, vbi p̄r precipit nisi ex aliq̃ alia circūstātia h̄
ↄtingat, qꝛ nec d̄s p̄cipit ꝙ ī talibꝫ p̄ri nc̄ario
obediat Ad tertiū ptꝫ ꝙ p̄r nō p̄t p̄cipe oīa
q̃ spectāt ad bonos mores: sed tm̄ illa q̃ p̄cipit
deus filiis suis vt teneāt. ꝛ ideo nullā nouam
religionē pōt p̄r p̄cipere filiis suis Ad q̃rtū
dōm, ꝙ si talis clausula apponeret̄ in regula: i-
discreta foret q̃ntū ad v̄tutē vocis: ꝛ posset rō-
nabilit̄ glosari sic in oībus licitis ꝛ honestis.
et sic ipa excluderet̄ cū nō sit licita. Sed cōtra
ponamꝰ ꝙ sit talis clausula in regula q̇bꝫ frat̄
tenet̄ obedire in oībus licitis ꝛ honestis p̄la-
to suo, ista clausula apparet licita: ꝛ tūc ē argu-
mentū. Dicēdū, ꝙ hec clausula nō est licita, qꝛ
poneret hoīem in nimia ꝑplexitate. vñ ille re-
gule q̃ ꝓfitent̄ nimis generalē obedientiā vel
multa generalia p̄cepta: faciūt suos ꝓfessores
viuere in ꝑplexitate ꝛ in indigētia dispēsatōis
et variaꝝ expositionū sup talē regulā abūdare
qđ nullo mō foret iocūditas sanctis conscien
tiis Ad primū p̄ncipale dicendū, ꝙ auctori
tas soluit semetip̄am. nā cōseq̄nter subiūgitur
qm̄ filius ille ↄmesatōnibꝫ vacet luxurie atq̃ꝫ
cōuiuiis. Ad scōm de caplo ad Colo. iii. Fi
lii obedite ꝑ om̄ia parētibꝫ, textus soluit seip̄ꝫ
qꝛ seq̇tur. Hoc em̄ placitū est in dño. i. s̄m p̄ce
pta diuina dūtaxat Ad tertiū dōm ꝙ nulla
irreuerentia sit p̄ri si in illis sibi nō obediat̄ in
quibus ius p̄lationis nō habet. Credo tamē
ꝙ filius venialiter p̄t peccare de facili nō obe
diendo p̄ri ꝛ in indrñtibus ex genere suo, sꝫ ve
nialibꝫ pc̄tis mensurā p̄figere in hac materia
est mihi impossibile.

Capitulū. IIII. Lectio. XLIII

O Quā pulchra est

casta generatio cū claritate. īmor-
talis ē em̄ mēoria illius, qꝛ et apud
deum nota est ꝛ apud hoīes Postq̃ꝫ spūssan
ctus ꝓbauit adulterine generatōnis feditatē:
Hic cōmendat caste generatōnis honestateꝫ.
et qꝛ alternati ꝛ vicissim agit. mō de iustis mō
de impiis vt ex ↄrioꝝ compatōne vtriusq̃ꝫ na
tura reluceat, ideo p̄mo ostendit caste generati
onis honestatē. Et scđo iterato adulterine ge
neratōis replicat vilitateꝫ, ibi. multigena. Cir
ca primū tria facit s̄m ꝙ tres nobiles ↄmeda-
tiōes castitati tribuit cōiugali, vicꝫ triplicita-
tem gl̄e in ꝓpagatōne, eternitatē mēorie in ap-
probatōne, solēnitatē mēorie in retributōne.
Scđa ps ibi. īmortalis Tertia ps ibi. cū p̄ñs
est Circa p̄mū est aduertēdū ꝙ ad hoc ꝙ ca A
stitas cōiugalis debito mō seruetur. tria req̇-
rit. vicꝫ sacramentalē sanctificatōem q̃ cōferat
speciositatē, ꝛ cꝑꝑalem cohabitatōem que ser
uat castitatē, ꝛ q̃ntum ad h̄ dicit, casta genera-

tio, et prolis moralem educationem que con-
ferat sanctitatem, ꝛ quātum ad hoc dicit cum
claritate et correspondent istis tribus tria ho
na que sunt in matrimonio, videlicet fides, ꝓ-
les et sacramentū. Fides est fidelitas mutua
in cōmunicatōne corpoꝝ, prolis educatio. ho
na filioꝝ et filiarum ad cultum dei. Sacra-
mentuꝫ est representatio inseꝑabilis cōiuncti
onis ecclesie et xp̄i Ad horū euidentiam est
notandum, ꝙ nullus naturalis appetitus est
in hoīe cuius effectus nō possit virtuose im
pleri. Cuius causa est, quia natura instituta ē
a deo. Unde si natura ad actum inclinaret: q̇
actus nullo modo absq̃ꝫ peccato posset exerce
ri: homo a tali inclinatōne foret culpabilis ꝓ
pter naturalem inclinatōem, ꝛ simul cum hoc
culpabilis, propter actus deordinatōem que
duo simul stare nō possunt Nec potest dici ꝙ
natura humana hoc habet ex peccato ꝙ incli-
nat ad talem actum, quia talis inclinatio fuis
set in statu innocentie, quāuis nō preuenisset
rationē ante actum, nec rationē absorbuisset ī
actu, et ideo quia natura ad hoc inclinat opor
tet dicere ꝙ hec inclinatio a deo est, ꝛ per cōse
quens ꝙ posset fieri virtuose si homo velit. qꝛ
contradictio est dicere ꝙ homo inclinetur ad
aliquid faciendū a deo inclinatōne nature et
etiam ratōnis et nō posset illud facere virtuo-
se. Unde tenenduꝫ est ꝙ actus generandi vir
B tuose et meritorie exerceri potest infra limites
cōiugii Secūdo notanduꝫ circa bona ma-
trimonii supra dicta que dicūtur actum carna
lem excusare ꝛ honestare que sunt ista. fides, ꝓ
les et sacramentū, ꝙ fides in proposito nō est
virtus theologica. De qua dicitur. Fides est
sperandaꝝ rerum substantia argumentuꝫ nō
apparentiū. ad Heb. xi. et. i. Corinth. xiii. Nūc
manet fides spes ꝛ charitas tria hec. Sed est
quedam virtus moralis contenta sub iusticia
per quā homo implet efficaciter illud quod ꝓ
misit. Unde ad fidem istam inter cōiuges ser-
uanda requiritur ꝙ neuter alteri corpus de-
neget nec alieno concedat ad opus carnale iu
xta sponsionem quā in facie ecclesie contraxe-
runt. Bonū autem prolis addit scilꝫ prolis e-
ducationem ad cultum dei. Unde qui habet
multos filios et male educatos: prolem ha-
bet et nō bonum prolis. Similiter istud bo-
num in intentōne sufficienter excusat matri-
monium et honestat, dato etiam ꝙ nunq̃ꝫ ha-
beatur proles effectu, sicut inter steriles patet
qui mutuo reddendo sibi debitum nō necessa
rio peccant. Et generaliter in om̄ibus dicen-
dum, ꝙ intentio bone prolis est bonum pro-
lis ꝛ ante prolem. Bonuꝫ autē sacramenti est
inseꝑabilitas personaruꝫ matrimonio cōiun-
ctarum. representans inseꝑabilem vnionem
christi et ecclesie. De hac ergo castitate exponi
potest littera istius lectōnis. De qua exclamā
do dicit. O q̃ꝫ pulchra est casta generatio. O
s̄m Priscianū in maiori volumine vbi agit de
interiectione, quandoq̃ꝫ est nomen, quandoq̃ꝫ
est interiectio: ꝛ quandoq̃ꝫ aduerbium. Quan
do est nomen, est nomen littere que vocatur o
Interiectio quando: significat admiratōnem
Aduerbium quādo: est nota optandi vel vo-
cādi, vñ Grecista O stupet: o dubitat vocat in
dignatur et optat, Clamat: et queritur, velut
exemplis regitur. Est autem in ꝓposito nota
admiratōnis in signum laudis et cōmendati-
onis. O q̃ꝫ pulchra ꝛc̄. id est honesta castitas
cōiugalis per mutuam amicitiam et adiutori
um viri et mulieris inuicem cōiunctorū. Uir
autem et mulier habitant ad inuicem non so-
lum gratia procreatōis filioꝝ. sed eoꝝ que con
ferunt ad vitam actiuam. Naturaliter em̄ in
regimine domus: oꝑationes viri et mulieris
distinguūtur. Unde nō sufficienter sunt con-
iuncti ad inuicem, nisi eoꝝ opera cōmunicent
s̄m Aristo. viii. Ethicoꝝ. ca. xii. et Genesis. ii.
Faciamus ei adiutoriū simile sibi. Casta gene
ratio est, quādo cōiuges adinuicem cōmiscen
tur vel causa fidei seruande, vel causa prolis ꝓ
creande, vel propter vtrūq̃ꝫ ad Tytuꝫ. ii. Ado
lescentulas vt viros suos diligant prudentes
sobrias. castas. ꝛc̄. Generatio pōt accipi acti-
ue vel passiue. Actiue signat oꝑationem gene
rantis. Passiua generatio dicitur proles ge-
nerata. et sic cōmuniter capitur in scriptura.
Deutero. xxxii. Generatio praua atq̃ꝫ peruersa
hec red. do. po. stulte et insipiens Et vtroq̃ꝫ
modo pōt accipi in proposito, sed magis con-
uenienter accipitur secūdo modo. Generatio
inq̃ꝫ cum claritate, id est cum sapienti prolis e-
ducatōne. i. Corinth. vii. Benedictio ꝛ clari-
tas et sapientia honor virtus ꝛ fortitudo deo
nostro. Et Sap. vi. Clara ē ꝛ que nunq̃ꝫ mar-
cessit sapientia. Bernardus tamē exponit cuꝫ
charitate, sed antique biblie ꝛ Raba. exponūt
cum claritate, ꝛ hanc litterā teneo veriorem.
Secūdo in ista littera ponit secūdam cōmen-
datiōem castitatis cōiugalis que est eternitas
et memoria in approbatōne. Unde dicit. Im-
mortalis est em̄ memoria illius quoniā apud
deum nota est ꝛ apud hoīes, id est approba-
ta. Nam deus cōiugium instituit in paradi-
so ante peccatū. Unde notant doctores ꝙ cō
iugium institutū est in officium ꝛ remedium. C

Jn officium nature vt fiat ꝓpagatio speciei. Jn remedium cõcupiscentie vt consulatur infirmitati ꝛ vitetur culpa Prima institutio fuit in statu innocentie tm̄. Jn statu vero nature lapse fuit matrimoniũ institutum ꝛ in officiũ et in remedium, ꝛ ideo apud deum status coniugalis est approbatus et sanctus. Est etiã immortalis apud homines pro tãto: quia de bonis parentibus educantur boni filij, ꝛ per illos filij filiorum ꝛ sic deinceps. Juxta illud Eccl. xxx. Mortuus ẽ pater illius ꝛ quasi nõ est mortuus, similem eñ reliquit sibi post se. Unde apud homines est casta generatio immortalis, q̃a vsq₃ ad finem mũdi nũquã deficient boni in ecclesia dei. Juxta illud Luce. xxij. Symon Ecce Sathan expetiuit vos vt cribraret sicut triticum, ego autem rogaui pro te vt non deficiat fides tua. Utrum actus matrimonialis fieri posset virtuose. Uidetur ꝙ non, quia Exodi. xix. precipitur populo vt per triduũ non appropinq̃rent ad vxores suas q̃n do legem erant accepturi sed si possent hoc fecisse virtuose: non fuissent impediti a sanctitate. Preterea cõcupiscentia carnalis siue carnis inobedientia semꝑ est turpis, ergo nõ potest fieri sine peccato. sed actus matrimonialis sine tali cõcupiscentia fieri nõ potest. ergo ꝛc̃. Preterea illud quod corrũpit in homine actum ratõnis nullo modo fit virtuose, q̃a omis actus virtutis determiatur a recta ratione sapientis, iij. Ethicoꝝ. Sed delectatio actus carnalis corrũpit actu₃ ratiõis, quia impossibile est in illa delectatõne aliquid intelligere, sicut dicitur. vj. Ethicoꝝ. ergo impossibile est ꝙ ille actus fiat virtuose Preterea dimittere illud quod est meritoriũ non est laudabile, sed dimittere actum carnalis copule est meritorium. ergo exercere talem actum nõ est laudabile, ergo nec ṽtuosu₃ Preterea. xxxij. q. ij. cõnubia. Legitima cõnubia carent peccato, non tamẽ illo tempore quo cõiugalis actus geruntur presentia spiritussancti dabitur, sed nullus actus est meritorius nisi per presentiam spiritussancti, igitur ꝛc̃. Ad oppositum arguitur. Actus quo impletur preceptum est meritorius. sed actus matrimonialis ẽ huiusmodi, patet ꝑ h̄ qd̄ dicit. j. Corinth. vij. Uxori vir debitum reddat ꝛ similiter vxor viro.

Preterea: quicq̃d fieri potest sine peccato: potest fieri virtuose, sed sine peccato potest vir vel mulier nubere. et per cõsequens tali actui obligari, quia. j. Corinth. vij. virgo nõ peccat si nubat. Preterea nihil cadat sub consilio diuino persone quantũcũq₃ infime, nisi quod potest fieri virtuose, sed sub consilio dicitur ꝑsonis infirmis que virginitatem saluare non possunt. j. Thymo. v. Uolo iuniores viduas nubere. filios procreare, matresfamilias esse

Ad questionem dicendũ ꝙ sic. Ad cuius euidentiam dicenda sunt sex. Primo ꝙ actus matrimonialis potest fieri sine peccato Patet ista conclusio per ratõnes ad oppositum. Similiter dicere aliquem statum in ecclesia autẽticum per sacramentum cuius actus nõ possit fieri virtuose. nihil aliud est q̃₃ damnare sacramentum ecclesie. Jtem inclinatio naturalis et recta ratio dictat qd̄ facienda sit humani generis ꝓpagatio. donec deus reuelauerit oppositũ q₂ ꝯstat ꝙ fuit p̄ceptũ et adhuc ẽ nõ q̃ dẽ m̃ltiplicami ꝑ aliq̃ ꝑsona: s₃ m̃ltiplicami ꝑ aliqua vel aliq̃bus ꝑsonis. ergo oportet dicere ꝙ alique persone possint illud preceptum sine peccato implere. Secũda conclusio ꝙ talis actus potest fieri meritorie, illud probatur sic. Quicquid potest fieri virtuose: potest fieri meritorie ab existente in gratia, quia nihil plꝰ requiritur ad actum matrimonij. nisi ꝙ homo existens in gratia opetur seruando circũstantias virtutis. in materia in fine ꝛ in alijs. puta ꝙ faciet quando oportet ꝛ sicut oportet ꝛc̃. sed actus matrimonij potest fieri ab existente in gratia cu₃ istis circũstantijs. ergo ꝛc̃. Tertia ꝯclusio ꝙ tm̄ duobus modis potest fieri actus carnalis meritorius, videlicet quãdo cã mouens ad actum est religio vel iusticia. Religio mouet quãdo fit precise causa prolis generande ad cultum dei. Justicia mouet quando fit causa reddendi debitum ꝛ seruandi fidem promissam in contractu matrimoniali. Jsta conclusio patet, quia actus talis non potest esse meritorius, nisi bona matrimonij illũ actum honestent, que sunt fides proles ꝛ intẽtio fidei seruande vel prolis procreãde. igitur ꝛc̃. Quarta conclusio ꝙ quãdocũq₃ libido ẽ causa mouens ad talem actum, actus ille ẽ peccatum aliquale, probatur sic. Nullum de bonis matrimonij mouet, sed tantũ libido mouet. ergo actus non excusatur a peccato, quia vt supra dictum est: actus nõ excusatur a peccato: nisi per aliquod illoꝝ bonoru₃ matrimonij. Quinta conclusio. libido excedens si est causa mouens ad actum carnis inter cõiuges est peccatum mortale. Uoco autem libidine₃ excedentem que tanta est ꝙ nõ habet respectũ ad limites matrimonij q̃n eandem cognosceret in illo feruore, dato etiam ꝙ nũq₃ eius vxor esset. Hec conclusio satis patet, quia non mouet pro tũc bonum prolis. nec bonum iusticie fidei, s₃ tm̄ libido, ꝛ h̄ vltra leges m̃rimonij. ꝑ casu₃ ḡ eq̃pollet fornicatiõi Sexta ꝯclusio.

ꝙ supflua libido i oscul' tactibꝫ ꝛ abusibꝫ i mõ delectãdi sũt pctã mortalia de facili. S₃ circũstãtias op₃ relinq̃re discretiõi boni viri. Conclusio p₃ q₂ bona m̃rimonij talẽ libidinẽ non excusant. l₃ ista videãt vilia ꝛ a sctã ꝯtẽplatiõe valde distãtia. nõ tñ dñt eẽ incognita, nec p̄dicatoribꝫ nec pastoribꝫ q̃ꝝ intẽst sꝑ eẽ gñales medicos aiaꝝ Ad p̄mũ de p̄cepto dei facto populo ꝑ triduũ ab vxoribꝫ abstiere añ legẽ datã dõm ꝙ a minoribꝫ bois ꝓpter maiora sꝑ ẽ abstinẽdũ ꝓ tꝑe. Ad scd̃m de ꝯcupiscẽtia q̃ appet i mẽbris, dõ₃ ꝙ illa iobediẽtia pena pcti ẽ. Uñ rõ p̄t hñ vti ꝛ male, ꝛ si q̃d turpidinis ẽ, bona m̃rimonij illud excusant Ad tertiũ de intrruptione actꝰ rõnis q̃ fit in ꝯcubitu, dõm ꝙ actu₃ rõnis ipedire ꝓ tꝑe ꝓpter mag͛ bonũ nõ ẽ peccatũ sed ṽtuosu₃. Uñ sic hõ ṽtuose se poit ad dormiẽdũ: sic nec ẽ pctm̄ ꝓpter bonũ m̃rimonij actũ rõnis intmittere Ad q̃rtũ. dimittere illud qd̄ ẽ meritoriũ nõ ẽ laudabile ꝛc̃, dõm. lic₃ hõi dimittere vnũ opꝰ meritoriũ maius ad qd̄ nõ tenet̃ exercere aliđ etiã si ad illđ nõ teneat̃. sicut l₃ mihi dimittere orõe₃ ꝓpter studiũ q̃n ad neutꝝ teneor, ꝛ l₃ nõ sit meritoriũ mihi dittere meliꝰ tñ ẽ meritoriũ minꝰ exercere Ad q̃ntu₃ dõm, ꝙ Canõ loq̃tur de p̄ñtia spũsscti in actu miraculi sicut est ꝓphare ꝛ mortuos suscitare, sic p̄t hñ ꝑ glosa₃ Lectio LXIIII.

Cum presens est

c imitãt̃ illã ꝛ desiderãt eã cũ se eduxerit ꝛ iꝑpetuũ coronata triũphat icoinq̃natoꝝ p̄miũ certaminũ vicẽs. Postq₃ spũsscũs ꝯm̄dauit ꝯiugij castitatẽ tã ex honestate nc̃aria, ꝓ vita trãsitoria q̃₃ ex diurnitate ꝛ immortali mẽoria. Hic eã tertio ꝯmẽdat ex p̄mij q̃ntitate ꝛ ṽtuosa victoria. Et dic̃ de ea tria. p̄mo ꝙ dsiderat̃ ꝓpter vite nc̃itatẽ. scd̃o ꝙ p̄miatur ꝓpter sui vtilitatẽ. ibi. Et iꝑpetuũ. tertio ꝙ parificat̃ ad ṽginitatẽ. ibi. icoinq̃natoꝝ Quãtũ ad p̄mũ dic̃ sic. Cũ p̄ñs ẽ illã imitãt̃, supplẽtes natõnes ꝛ ꝓplĩ q̃ hoẽstatẽ ꝯiugij ꝑ experimẽtalẽ vsu₃ didicerĩt, imitãt̃ illã. i. statuerĩt illa₃ imitãdã ꝑ leges ꝯsuetudĩes si statuta. Et ꝑ h̄ ꝙ dic̃ cũ p̄ñs ẽ imitãt̃ illã ꝛ desiderãt eã cũ se eduxerit. i. cũ diu fuerit ꝯtinuata ꝑ ꝯsuetudinẽ desiderãt etiã eã sine coactiõe leg͛ Et q₂ possit aliq̃s dubitare de eiꝰ p̄mio i futuro, l₃ eius honestas sit valde euidẽs i p̄ñti, iđ h̄ volẽs excludere, subdit ꝙ iꝑpetuũ coronata triũphat. i. fideles ꝯiuges honestatẽ ſuãtes ꝯiugij vsq₃ ad mortẽ coronabũt̃. Apoc. ij. Esto fidelis vsq₃ ad mortẽ ꝛ dabo tibi coronã vite. Et q₂ ṽginitas p̄cellit fecũditatẽ ceter͛ paribꝫ. posset aliq̃s credere ꝙ ꝯiugatꝰ nullo mõ possit ṽgini coeq̃ri. qd̄ tñ veꝝ nõ ẽ, p̄t eñ ṽginitas eẽ fatua ꝛ supba Math. xxv. Quinq₃ ãt ex eis erãt fatue, ꝛ q̃nq₃ prudẽtes. Uñ sic͛ possibile ẽ bonã cõiugẽ i obediẽdo viro, educãdo ꝓlẽ, disponẽdo familiã tm̄ mereri ꝙ attigat ad meritũ ṽgis et excedat sic possibile ẽ ꝙ diues ꝑ opa vite actiẽ excedat pauperẽ volũtariũ, l₃ statꝰ pauꝑtat͛ sit altior, q₂ statꝰ altior nõ fac̃ ꝑsonã alti meriti, nec ꝑsona alti meriti fac̃ statũ alti meriti Põt eñ xp̄ianus peior eẽ iudeo, ꝛ monachꝰ peior seculari. Et iđ subdit ꝙ i casu tm̄ triũphat ꝙ vicit p̄miũ certaminũ incoinq̃natoꝝ. i. ṽginũ Apoc. xiiij. Hi sũt q̃ cũ mulieribꝫ nõ sũt coinq̃nati, ṽgines eñ sũt Statꝰ tñ ṽginitat͛ ceter͛ paribꝫ altior ẽ Querit̃ in lcõne ista p̄cedẽti, ex q̃ agit̃ de fidelitate cõiugũ int̃ se quã vterq₃ ꝓmisit alteri vsq₃ ad mortẽ. Utꝝ cõiugatus resuscitatꝰ a morte teneat̃ iterato vxori cõiungi. Arguit̃ ꝙ sic, q₂ religiosus mortuꝰ ꝛ resuscitatꝰ tenet̃ ad cõtinuãdã obediẽtiã quã p̄us i oĩbꝫ, ḡ pari rõe cõiugatꝰ, ꝯñã p₃ q₂ sic religiosus obligat se vsq₃ ad mortẽ, ita cõiugatꝰ vsq₃ ad finẽ vite, finis aũt vite ẽ mors. Ad oppositũ ẽ illđ. j. Coꝝ. vij. Mulier allegata ẽ viro eiꝰ q̃₃to tꝑe vir eiꝰ viuit cũ ãt dormierit vir eiꝰ libata ẽ cui vult nubat i dño. Ad q̃õem di₂ ꝙ nõ, religiosus tenet̃ ad ordinẽ suũ. sic̃ poit Hericꝰ de gãdauo. j. q̃lib. q. xxxvij. Rõ sua ẽ, q₂ ꝑ religionẽ hõ xp̄o ꝯformatur q̃₃tũ ad oẽs vires aĩe, q̃ntũ ad cõcupiscibilẽ ꝑ castitatẽ, q̃₃tũ ad irascibilẽ ꝑ pauꝑtatẽ, q̃ntũ ad rõnalẽ ꝑ obediẽtiã. ꝛ q₂ obligãtio fit p̄ncipalr̃ ex p̄ñti rõnali iđ obediẽtia ẽ p̄ncipalior portio i voto religiõis, ꝛ q₂ ṽtus rõnal' manet in aĩa sepata, nõ ãt ṽtus cõcupiscibil' ꝛ irascibilis ꝛ iđ obligatio ad obediẽtiã sꝑ mañt in aĩa etiã sepata Obligatio ãt m̃rimonij ẽ ad ea q̃ corporis sunt. et iđ aĩa sepata ad talia nõ obligatur Lic₃ ista sit opio m̃ltoꝝ doctoꝝ tñ videt̃ mihi oĩno irratõnabil' ꝓ tãto q₂ pactio volũtaria limitata ad certũ t̃minũ ñ ligat vltra istũ t̃minũ q₂ nõ ligat vltra intẽtionẽ obligãt͛ se, q₂ mere spõtanea ẽ obligatio, ḡ cũ t̃minꝰ sit mors, morte trãsacta obligatio ẽ soluta, nec materia sup quã trãsit obligatiõ fac̃ aliq̃d ad materiã obligatiõis. ꝛ iđ religiosus resuscitatꝰ p̄t libere religionem q̃ntũcũq₃ intrare, vel manere si voluerit secularis. Qđ autem arguit̃ ꝙ obligatio ad obedientiã pertinet ad ṽtute₃ rõnalem: ꝛ illa manet in aĩa separate, videt̃ arguere ꝙ obediẽtia religionis manebit in p̄ma qđ nihil est. et ideo videtur mihi dicendũ: ꝙ sicut cõiugatꝰ resuscitatus potest contrahere cum illa vel cum alia: sicut placet, ita religiosus liber factus est. ꝛ sic patet tam ad argumẽtu₃ q̃₃ ad q̃stionem.

B Licet spūssanctus in istis lectionibꝫ coniu-
gium multū cōmendet. Notandū est tñ ꝙ
nō potest cōtrahi sicut expedit sine gratia pre
uia ⁊ magna prouidentia, sicut nec sine mag-
na prudentia familia regi potest, ⁊ ideo acce-
dens ad nuptias, quatuor ista notet circa vxo
rem ducendam, qualiter sit eligenda, qualiter
dirigenda, q̄liter corrigēda, ⁊ qualiṫ diligēda.
Est enī vxor eligenda discrete, dirigenda mā
suete, corrigenda secrete, et diligenda com-
plete, vt sit electio p discretam deliberatōnem
Directio per mansuetam gubernatōem. Cor-
rectio per discretam informatōem. Et dilectio
per completam cōmunicatiōem. Primo vxor
est eligenda discrete nō subito nec precipitan-
ter rapienda, quia talis feruor in pncipio, pa-
rit penitentiam in futuro. Exemplum habe-
mus Genesis. xxxiiij. de Sichem filio Emor.
qui ad primū aspectum Dyne filie Jacob. eā
rapuit et mori voluit. nisi eam ducere posset.
quod fecit in tanto feruore: ꝙ pro eius amore
se ⁊ pplm suū totū circūcidi pmisit. Ob cuius
sancti precipitatōnē interfectus est cum popu
lo suo per fratres Dyne. Non ergo in eligen
da vxore habeatur totaliter aspectus ad for-
mam vel ad speciē mulieris, quia propter spe
ciem mulierum multi perierūt. Eccl. ix. Non
ad diuitias, nō ad parentes, sed pcipue ad bo
nos mores. Intantū est gratiosum negocium
bene nubere. ꝙ teste Salomone donum dei
proprie reputabatur. Prouerbioꝝ. xix. Domꝰ
et diuitie dantur a parentibꝫ, a dño aūt ꝓprie
est vxor prudens. Distinguit autem Aristote
les. viij. Ethicoꝝ caplo. iij. species amicitie vi
delicet propter vtile ⁊ propter delectabile, ⁊ p
pter honestum, hoc est propter bonos mores
⁊ ista sola perfecta est amicitia, ⁊ quicquid bo
ni est in duabus primis speciebus: totum est
in ista. Unde ista sola est amicitia mansura nō
alia. Nam amicitia propter vtile est proprie se
num ⁊ mercatorum ⁊ talium amicitia transit
beneficio vtilitatis cessante. Amicitia autem
propter delectabile est proprie iuuenum lasci-
ue viuentium ⁊ cessat velociter delectatione
transeūte. ⁊ ideo dicit Aristoteles ꝙ amicitie
iuuenum sunt de facili trāsmutabiles propter
duo. Primo quia fm etatem variatur delecta
tio. Non enī eadem delectatio placet adolescē
ti que placuit puero. Secūdo, quia incipiunt
amare nō ex perfecto iudicio ratiōis sed ex pas
sione. Passio aut cito transit: ⁊ ideo velociter
C amant, ⁊ velociter ab amore cessant. Sed
tertia amicitia que est propter bonum hone-
stum habet istas cōditiones ꝙ est mansiua et
rara, quia fundatur super bonos mores qui ī
virtuosis semper manent. Rara autem est: q̄a
pauci sunt virtuosi. Et indiget hec amicitia
longo tempore ⁊ cōuictu ⁊ experientia moꝝ
Unde dicit Aristoteles ibidem. Nulli seinui
cem cognoscunt: nisi mensuram salis partici-
pauerunt. Item ibidem. nō est scire adinuicē
amicos antequam sal consumeretur Cum er
go viri ad vxorem debet esse amicitia ma-
xima: non poterit fundari super pulchritudi-
nem corporalem, quia illa transibit. Prouer-
biorum. xxxj. Fallax gratia ⁊ vana est pulchri
tudo: mulier timens deum ipa laudabitur.
Nec poterit fundari super diuitias: quia illa
amicitia est propter vtile, est ⁊ amicitia p er ac-
cidens. quia bona diligūtur et non persona.
Unde Hyeronimus cōtra Jouinianū. libro
primo, marcie, cathonis filia minor cum que-
reretur ab ea. Cur post amissum maritum de-
nuo nō nuberet. Respondit nō se inuenire vi-
rum qui se magis vellet q̄ȝ sua. Quo dicto hie
ronymus eleganter ostendit diuitias magis
eligi solere q̄ȝ amicitiam. hec Hyeronimus.
Sed certe modernis temporibꝫ nec pudicitia
nec honestas moꝝ mouent ad nuptias, sed
tantū diuitie vel libido, ⁊ ideo nec perseuerat
amicitia. nec prouenit proles apta inter con-
iuges vt frequenter, vnde Chrysostimꝰ. in im
perfecto opere fm nostram linguam sup Ma
theum, omelia prima, exponens illud Mat-
thei pmo. Salomō genuit Boom de Raab.
Quia inquit fm imperium dei accepit vxorē
a deo promissam, iō virtute generauit filios ⁊
in seipis virtutem habētes. Boom enī robur
interpretatur. Qui autem accipiūt vxores ex
promissione diaboli. in infirmitate generant
filios nec valentes, nec fortes, nisi in malo et
ad penam sue religiositatis. nō ad gaudium ⁊
consolatōem videantur filios genuisse. Et in-
fra. Boom ex Ruth genuit Obet qui interp̄-
tatur subitus. Nunc autem qui diuitias ele-
gerunt ⁊ non mores. pulchritudinem ⁊ nō fi-
dem, ⁊ quod in meretricibus solet queri, hoc
in cōiugibꝫ optant. propterea nō generāt sub-
ditos sibi filios, nec deo, sed contumaces. et
contra se ⁊ contra deum, vt filij eoꝝ nō sint
fructus iuste cōmixtōnis eorum, hec Chryso-
stimus. Huius exemplū habemus expresse.
Tobye. vj. vbi legimus ꝙ Sara filia Rague
lis septem viris tradita erat: quos singulos
prima nocte demonium quoddam nomine as
modeus suffocauit manente virgine intacta:
⁊ ideo cū Raphael suggereret iuniori Tobye
vt eam duceret ⁊ ꝙ sibi debebatur vxor. timen

ti, Tobie dixit ita. Audi me ⁊ ostendam tibi
que sunt quibus preualere potest demonium
Hi nanq̄ȝ qui cōiugium ita suscipiūt vt deum
a se et a suis mentibus excludant ⁊ sui libidi-
ni vacent sicut equus et mulus in quibus nō
est intellectus. habet super eos potestatem de
monium. Tu autē cum acceperis eam. ingres
sus cubiculum: per tres dies continens esto
ab ea et nihil aliud facies nisi oratōnibus va
cabis cum ea. transacta tertia nocte accipies
virginem cum timore dei, ⁊ magis filioꝝ amo
re q̄ȝ libidine ductus vt in semine Abrae be-
C nedictionem in filijs consequaris Et notā-
dum ꝙ hec fuit occasio quare filij Seth reces
serunt a domino. ⁊ quare diluuium inūdauit
Genesis. vj. Cum cepissent homies multipli-
cari super terram et filios procreassent. viden-
tes filij dei filias hominum, id est filij Seth fi
lias Cayn ꝙ essent pulchre, acceperūt sibi vxo
res ex omibus quas elegerant. Sic ergo pri-
mo volenti nubere est vxor elegenda discrete:
exemplū quomō Abraam cōiurauerat Elea
zar ꝙ nō acciperet vxorem filio suo Isaac de
filiabus Chanaan. Genesis. xxiiij. Jacob eti-
am cum matura deliberatione sibi de vxori-
bus prouidit seruiēs pro eis q̄tuordeci an
nis. Genesis. xix. Secūdo est vxor regenda
mansuete: nō cū tyrānica austeritate vel rigo
re: verbis nō verberibus, amore. non timore.
dulcedine, nō amaritudine ad Colossen. iij.
Uiri diligite vxores vestras, ⁊ nolite esse ama
ri ad illas. Unde formata fuit mulier. non de
capite, nō de pede, sed de costa assumpta de la
tere. in signum ꝙ nec debet esse domia, nec an
cilla. sed socia viro suo. sicut notat magister. ij.
sententiaꝝ. distin. xviij. et tale regimen cū con
cordia: est tertium negotiū in quo spiritussan-
ctus sibi dicit beneplacitū esse. Eccl. xxv. In
tribus beneplacitū est spiritui meo que sunt
probata coram deo ⁊ hominibꝫ. concordia fra
trum. amor proximoꝝ. et vir et mulier sibi cō
sentientes. Tertio est vxor corrigenda secre
te non cum confusione vel verecūdia publice
vel cōtemptibiliter arguenda. Unde varro in
quadam comedia. vitium cōiugis aut tollen-
dum aut ferendum dicit. Qui tollit vitium: cō
modiorem cōiugem efficit. qui fert seipm effi-
cit meliorem. Et merito arguenda fuit: seuera
austeritas trium virorum. de quibus narrat
Ualerius libro. vj. capitulo. iij. quoꝝ primus
vocabatur Gallus sulpicius, hic publice vxo
rem repudiauit. quia in publicum prodierat
discooperto capite. Secūdus vero dicebatur
sexius sophus, hic simpliciter vxorem repudi
auit, quia est ausa ludos spectare ipo ignoran
te, tertius dicebatur metellius, hic vxoram eo
ꝙ vinū bibisset. fuste pcussam interemit. Non
sic sanctꝰ Job vxorem licet pessimam argue-
bat, sed secrete ⁊ modeste, quasi inquit vna de
stultis mulieribꝫ locuta es. Job. ij. nec dixit ꝙ
fuit stulta. sed quasi vna de stultis loquebaṫ.
Quarto est vxor diligenda cōplete. Istam
cōpletoem charitatis ⁊ amicitie que debet eē
inter virum ⁊ mulierē apostolus mensurat tri
pliciter Primo modo p dilectiōeȝ dei ad eccle
siam que fuit maxima. Alio modo p dilectio-
nem viri ad corpus propriū, ⁊ tertio modo p
dilectōem viri ad seipm. Pro primo dicit ad
Ephe. v. Uiri diligite vxores vestras sicut et
christus ecclesiā ⁊ tradidit semetipm pro ea.
Pro secūdo ibidem viri diligere debent vxo-
res suas sicut et corpora sua. Pro tertio ibideȝ
vnusquisq̄ȝ diligat vxorem suā sicut semetipm
Nec mirū. Sūt enī bone vxores grate in cō-
uiuendo, cōdolendo ⁊ cōmoriendo. Uñ nar-
rat Ualerius de regina vxore mithridatis. li-
bro. iiij. ca. v. Que intantū effusis charitatꝭ ha
benis viruȝ amauit ꝙ tonsis capillis, habitu
q̄ȝ virili assumpto: equis ⁊ armis se assuefecit:
vt viruȝ fugientē continue p terras extraneas
sequereṫ. Narrat ibidem gratitudinis exēplū
excessiuū. Grateus rhomanꝰ duos apprehēdit
angues masculū et feminā. Nam certificatuſ
fuit p aruspicem ꝙ dimisso masculo vxor sua
celeriter moreretur. Dimissa femina ipe moreret
Ille statim feminā dimitti iussit sustinuitq̄ȝ in
cōspectu suo semetipm in interitu serpentꝭ oc-
cidi. Secūdo sunt grate et pie in condolendo
Narrat enī Ualerius ibidem, ꝙ cum lacede-
moni a spartanis essent capti et ad decollan-
dum in carcere conseruati. cōiuges coꝝ illu-
stris sanguinis velut allocuture perituros vi
ros intrauerūt carcerem impetrato a custodi-
bus aditu: cōmutataq̄ȝ veste p simulatiōeȝ do
loris, velatis capitibus eos abire passi sunt.
et ita ipi et ipe saluabūtur. Tertio sunt gra
te in cōmoriendo. Narrat Hyeronimꝰ contra
Jouinianū libro. j. Indi et omes fere barba-
ri vxores plurimas habent. Apud eos lex est
vt vxor charissima cum marito defuncto cre-
metur. hec ergo cōtendūt inter se de amore vi
ri, et ambitio certantiū sūma est, ac testimoniū
castitatis dignaȝ morte decerni. Itaq̄ȝ victrix
in habitu ornatuq̄ȝ pristino iuxta cadauer ac-
cubat amplexans illud ⁊ deosculans. ⁊ suppo
sitos ignes pudicitie laude contemnens. Eccl
xxvj. Mulieris bone beatus vir. Et ne propṫ
bona coniugij supradicta aliquis inconsulte
ad nuptias moueaṫ, notanda sunt verba Hu
gonis de sancto victore in quodā libello quē D

ſcripſit ad q̄ndam ſenē volentē nubere ita di-
centis. Nō eſt vxoꝛ ducēda ſapiēti ꝓbato: pꝛi-
mo, q2 ſtudiū phie impedit. nec pt quiſq3 librꝭ
et vxoꝛi pariter inſeruire. multa ſunt q̄ matro
naꝝ vſibus nc̄aria ſunt. vicꝫ p̄cioſe veſtes: gē-
me: ſumptus ancille. ſupellex varia. deinde ꝑ
totas noctes garrule q̄ſtiōes: illa oꝛnatioꝛ me
pꝛocedit in publicū. hec honoꝛat̄ ab oībus. e-
go in cōuentu femiarum miſerrima deſpicioꝛ
Cur vicinā aſpiciebas. Cur cū ancilla loque-
baris. De foꝛo veniens q̄d attuliſti. Nō ami-
cum habere poſſumꝰ. Non ſodaieꝫ alteriꝰ a-
moꝛem ſuū ſuſpicat̄ odium. Et infra. Adde ꝙ
nulla eſt vxoꝛis electio. ſed qualis aduenerit:
talis ſit habenda. ſi iracūda. ſi fatua. ſi defoꝛ-
mis. ſi fetida cuiuſcūq3 vitij ē poſt nuptias di
ſcimus. equus. aſinus. bos. canis. ⁊ viliſſima
mancipata p̄us ꝓbant̄ et ſic emūtur. ſola vxoꝛ
nō oñditur. ne añ diſpliceat q3 ducat̄. Ideꝫ in
eodē. Attēdenda eſt ſꝑ eius facies ⁊ pulchꝛitu
do laudanda: ne ſi alterā inſpexeris ſe eſtimet
diſplicere. Si totā domū ei regendā ꝯmiſeris
ſeruiendū eſt. ſi aliq̄d tuo arbitrio reſeruauerꝭ
fidē ſe habere nō putabit ⁊ in odiū vertet̄ ⁊ iur
gia. ⁊ niſi cito ꝯſuleris. venena ꝑabit. hec Hu
go. Quantū. ſit vxoꝛ occulte moleſtie viro ſuo
q̄ntūcūq3 grata ſit extraneis. declarat ille Ro
manus de quo refert Heyro. cōtra Ioui. j. li.
Legimus q̄ndam apud rhomanos nobilem:
cum eū amici arguerent quare vxoꝛē foꝛmoſaꝫ
et caſtam ⁊ diuitē repudiaſſet. pꝛotēdiſſe pedē.
et dixiſſe eis fertur. Hic ſoccus quē cernitꝭ vi-
detur vobis nouus ⁊ elegans. ſed nemo p̄ter
me ſcit vbi me p̄mat. Ad hoc addendū ꝙ incō
pꝛehēſibilis eſt viro ſuo vxoꝛis malicia vt fre-
quenter. ⁊ eius impudicitia etiā ſi vulgo con-
ſtat: deluſus maritus. iuramētis excuſat. Vñ
narrat Hyero. vbi ſupꝛa. Lucij ſille felicis ſi ñ
habuiſſet vxoꝛem metellā: vxoꝛ palā erat ipu-
dica. ⁊ quia nouiſſimū noſtra mala diſcimus.
idem Athenis cantabat̄ ⁊ Silla ignoꝛabat ſe
creta domus ſue primū hoſtium côuicio didi
cit. hec Hyero. Vñ metrice dicimꝰ. Côiugis
et nati vitiū vir noſſe valemꝰ. Quōq3 domi ge-
ritur poſtremi foꝛte ſciemus. Cū ꝯiunx natuſ
ſeruus peccat vel alūnus. Cātica vulgus hēt
nos tñ iſta latent

Lectio XLV

Multigena aūt im

m pioꝝ multitudo nō erit vtilis ⁊ ad
ulterine plātationes vł ſpuria vi-
tulamia nō dabūt radices altas. nec ſtabile fir
mamentū collocabūt: ⁊ ſi in ramis in tēꝑe ger
miauerint: infirmiter poſite a vento cōmoue-
buntur ⁊ a nimietate ventoꝝ eradicabūtur.

Poſtq3 ſpūſſanctꝰ cōmendauit caſtitatē cō-
iugij Hic redit ad dānandū feditatem adulte
rij ſiue cōcubitus foꝛnicarij ſicut p̄us fecit pꝛo
parte. Eſt tñ hic notandū ꝙ omis humana A
ꝑſona duplicem hꝛe pōt bonitatē. vnaꝫ ſibi ꝓ
pꝛiam viuendo virtuoſe in ſua ꝑſona. aliaꝫ ci-
uilem viuendo ciuiliter reipublice Vñ nō eſt
idem eſſe bonū virum et bonū ciuem. Cuiꝰ ra
tio eſt. quia bona ꝑſona dicitur que viuit con
foꝛmiter legi date cōmuniter pꝛo oibus. Sed
ciuis bonus eſt niſi qui viuit vtiliter ciuitati
cuius pars eſt. modo pꝛius oſtenſum eſt ꝙ vt
cōmuniter perſone de foꝛnicatiōe generate nō
ſunt moꝛigerate nec bone ꝑſonaliter pꝛopter
defectum educatiōis perſonalis. ideo ſpiritus
ſanctꝰ hic ꝯñter oſtendit ꝙ nō ſunt apti ad cō
munitatē ciuilem vñ ꝯtinuatio talis eſt Poſt
q3 oſtēdit ꝙ generatio cōiugalis ſūme valeret
ad cōtinuāduꝫ terreni regni ꝑpetuitatē. q2 ſic
dcm̄ eſt. iꝑpetuū coꝛonata triūphat. hic oſtē
dit ꝙ generatio adulterina. ſūme diſꝑgit terre
ni regni ciuilitatē. Et circa hoc duo facit. quia
p̄mo oſtendit ꝙ talis generatio nunq3 poterit
iuſtas leges ꝓ republica oꝛdinare. ſtāte illo p̄n
cipio de foꝛnicatoꝛia generatōne cōtinuanda.
Scōo oſtendit ꝙ dato ꝙ leges rōnabiles poſ
ſent oꝛdinare leges tales. tñ ꝓpter maliciā nul
lo mō poſſunt durare. Et tertio ſuꝑ iſtis aſſi-
gnat rōem q̄re. ſcōa ꝑs eſt ibi. Et ſi in ramis.
tertia ꝑs ibi. cōfringētur Circa p̄mū eſt ſciē- B
dum. ꝙ in omi ciuilitate oꝛdināda debite: iſtō
req̄ritur circa leges. Pꝛimo ꝙ ſint concoꝛdit̄
oꝛdinate. ſcōo ꝙ ſint ꝑ cōſuetudinē obſeruate
et tertio ꝙ ſint ꝑ ratōnes naturales fundate.
Nō ſic eſt ꝙ ſeruādo leges cōcubitus foꝛni-
carij iuxta ſententiā impioꝝ ſup̄. ca. ij. Nulluꝫ
pꝛatū ſit qō nō ꝑtranſeat luxuria noſtra. nūq3
pñt iſta p̄dicta obſeruari. g̊ illa lex nihil valet
Quātū g̊ ad p̄mū vicꝫ ꝙ leges ciuiles ꝑ tales
gētes nūq3 poterūt bñ oꝛdinari ꝓbat̄ ſic. Nul
la lex pōt ſtatui niſi ex cōcoꝛdi volūtate gentiſ
alicuiꝰ. ſed talis gens q̄ ex vna parte eſt impia
in ſeip̄a. et ex alia ꝑte multigena. i. ex diſtinctꝭ
et diuerſis generibus educata. nunq3 bene cō
coꝛdabit in lege ſtatuenda. ergo talis gens nō
eſt vtilis ad cōſtituendū leges ciuiles. iſta ra-
tio exp̄mit̄ ſub hac foꝛma. Multigena aūt im
pioꝝ multitudo nō erit vtilis. ſuꝑple ad aliqō
ſpectans ad adminiſtrationē vite pñtis: q2 ſic
ſunt naturalit̄ de multis generibꝫ. ita etiaꝫ ſūt
diuerſificati in volūtatibus. ⁊ ideo valde diffi
cile eſt ꝙ gens multuꝫ cōmixta de diuerſo ſan
guine: puta de rhomanis. gallicis. anglicis. ⁊
bꝛytonibꝫ ſit cōcoꝛs ad aliq̄d ſtatuendū vtilit̄
q2 in tali cōitate quilibet diligit ſeip̄m ⁊ nullꝰ

rēpublicā. Sicut ꝑ oppoſitū ſatis patꝫ Sint
ſex vel ſeptē frēs legitimi q̄ pꝛo aliq̄ ciuilitate
vel cōitate zelū habeāt. magis erūt illi ciuitati
vtiles q3 duo de illegitio ſanguine ꝓcreati. ſic
ptꝫ ꝑ exēplū de Machabeis in vtroq3 libꝛo ꝑ
totū. ⁊ hec ē ſnia illiꝰ textꝰ Multigena āt ipioꝝ
multitudo nō erit vtilis Scōo nc̄ariū eſt ꝙ
leges bñ excogitate ſint ꝑ appꝛobatōem lōgā
et cōſuetudinē radicate. ſed h̄ nō pōt fieri i hu
mano genere dato indriñter foꝛnicario concu
bitu ⁊ adulterino. Et rō ē q2 tales ꝓgenies nō
dabit radices altas. i. bonas genealogias an
tiq̄s. h̄ eſt nō poterit allegare. ſic fecit auꝰ meꝰ
ſic pauꝰ ſic abauꝰ ſic oēs ꝓgenitoꝛes mei. q2 i
generatōne illegitima nullꝰ poſſet g̊dus cōpu
tari: ſi gñatio ꝑ ſolā libidinē regularet̄. Et hec
rō innuit̄. cū dꝛ. Et adulterine gñationes non
dabūt radices altas Tertio neceſſariū eſt ꝙ
leges bñ excogitate ſint ꝑ bonas rōnes funda
te. ſed hoīes lubꝛici et carnales nūq3 h̄ facere
pñt: oēs aūt legiſlatoꝛes opꝫ eſſe ꝟtuoſos Iſti
autē tales nō ſunt. vñ nec ſtabile fundamētuꝫ
collocabūt. Ecci. xlix. Rectoꝛ fratꝝ ſtabilimen
tū ppli ⁊ eiuſdē p̄ncipatus ſenſatus ē ſtabilis
Scōo p̄ncipalr̄ in iſta lcōne aſſignat cām q̄-
re ꝓpagatio illegitima nō eſt vtilis reipublice
q2 nll̄a lex durabit h̄ ſtāte: etiā ſi ꝑ ſenioꝛes oꝛ
dinet̄. Cuiꝰ rō eſt q2 filij tales nō recipiūt mo-
nita p2m. Sicut em̄ rami debile nutrimentū
recipientes a radicibꝫ. germiare vł floꝛere pñt
ſed nō fructificare. ita nec iſti. licet poſſint inci
pere ꝟtuoſe agere. nō tñ pñt cōtinuare. Vñ a
q̄libet mutatiōe mūdi ipi etiā mutabūtur. ita
ꝙ lꝫ in iuuētute ſua pꝛnas educatiōes ad tp̄s
recipiāt. tñ infirmit̄ poſiti. a vēto. i. a ꝯdictōne
mouebūt̄. i. ad diſſenſiuꝫ a nimietate. i. ab exceſ
ſu ꝯdcōnis et tribulatōis eradicabūt̄. i. ſuā pa
ternā legē dimittēt. Vñ ptꝫ ꝙ gēs adulterina
C nō eſt vtił reipublice Hic ē dubitatio lr̄alis
Pꝛīo. vtꝝ in actu adulterij gꝛuiꝰ peccet vir q3
vxoꝛ. videt̄ ꝙ nō. imo eq̄lit̄. q2 ad penā diuoꝛ-
tij ꝓpter adulteriū iudicāt̄ a pari. g̊ cū pena de
beat adeq̄ri pctō: videt̄ ꝙ eq̄lit̄ peccēt. Añs pꝫ
xxxij. q. v. Precepit. vbi dr̄ ſic. Si apō nos qō
nō lꝫ femis eq̄ nō lꝫ virꝭ. ⁊ eadē ſuitus pari cō
ditione cenſet̄. Itē in eadē q̄ſtiōe xp̄iana. ⁊ re-
citat mgr̄ ſentētiaꝝ. iiij. li. di. xxxv. c. j. Xp̄iana
religio adulteriū in vtroq3 ſexu pari rōne con
dēnat. g̊ pari pctō peccāt Ad q̄ſtionē dicēdū
ꝙ ceteris paribꝫ plus peccat vxoꝛ Notādū
eſt tñ ꝙ q̄ntuꝫ ad bonū fidei qua vterq3 alteri
obligat̄. eq̄liter peccāt q2 eq̄liter obligant̄. ſꝫ vl
terius q̄ntū ad bonū ꝓlis plus peccat mulier
q2 cauſat incertitudinē ꝓlis. vñ ſimplr̄ loq̄n-
do plus peccat vxoꝛ adultera q3 vir adulter.

Ad argumētuꝫ in oppoſitū cōcedēdū eſt. ꝙ
ad paria iudicant̄ in cā diuoꝛtij. q2 illud ꝓpter
qō faciendū eſt diuoꝛtiū. eſt fractio fidei. ⁊ q̄n-
tuꝫ ad hoc equaliter peccant in actu adulterij.
nō tñ equalr̄ ſimplr̄. Vñ dicendū ꝙ ad eq̄-
lem penam iudicantur ſed nō ex equalibꝫ cau
ſis. ſicut duo fures quoꝝ vnus ē in duplo pe-
ioꝛ alio ad eq̄lem penā. vicꝫ ſuſpendiū iudicāt̄
licet em̄ ad equalē penā iudicent̄. nō tñ ſeq̄tur
ꝙ eq̄liter peccent. q2 mulier peccat cōtra bonū
fidei ⁊ cōtra bonū ꝓlis. ⁊ iōo cauſa diuoꝛtij in
muliere ē maioꝛ. lꝫ in vtroq3 ſit cā ſufficiēs. D

Scōo pōt eſſe dubiū. vtꝝ foꝛnicādo ceterꝭ
paribꝫ plus peccet vir q3 mulier. Dicūt docto
res ſic ſanctꝰ Thomas. iiij. ſniaꝝ. di. xxxv. q. j.
art. iiij. ꝙ vir. Et rō eſt q2 plus hꝫ de bono rō-
nis. lꝫ mulier plus hēat de materia tēptatōis
q2 magis ē fragilis. Sꝫ cōtra iſta eſt augꝰ.
de adulterio cōiugatoꝝ. ⁊ ponitur in canone.
xxxij. q. vij. Indignant̄. Indignant̄ inq̄t ma-
riti ſi audiant adulteros viros pēdere ſimiles
adulteris feminis penas: tñ tanto grauiꝰ eos
puniri opoꝛtuit q̄nto magis ad eos ꝑtinet: et
ꝟtute vincere et exēplo regere feminas Ad
iſtud dicēduꝫ ē ꝙ licet vir q̄ntum ad vnā circū
ſtantiā grauius peccet puta q̄ntum ad hoc ꝙ
magis teneat̄ vigere virtute ⁊ rōne. tñ penſan
do oñes circūſtantias mulier magis peccat.
Beatꝰ autē augꝰ. nō loq̄tur in dicta auctoꝛita
te niſi de ſola circūſtantia virtutis ⁊ rōnis que
in viro debet p̄eminere. Hanc tamē viam vi
delicet ꝙ vir plus peccat tenet Petrus de ta-
rētaſia. di. xxxv. q. iiij. Sed cōtrariū tenet ſan-
ctus Thomas et Richardꝰ de media villa in
ſcp̄tis ſuis Auctoꝛ ꝟo ſumme confeſſoꝝ. li. iiij
ca. xxij. q. ix. reſpondit ponēdo ꝟba Petri. Di
cit em̄ Petrus ꝙ vir plus peccat. ⁊ addit in fi
ne. idem ꝑ oīa dicit ſanctꝰ Thomas li. iiij. qō
tñ ſalua pace ſua nō eſt veꝝ. imo dicūt recte cō
traria. Dicit em̄ Petrus ꝙ vir plus peccat ꝓ
pter redūdantiā rōnis. Thomas ꝟo ꝙ mlier
q2 plus facit cōtra bonū mr̄imonij. Tertio E
poſſet eſſe dubiū. Vtꝝ plus peccat ceteriſ pa
ribus vir adulterando q3 ſacerdos foꝛnicādo
Et dico ꝓ nūc ꝙ ceteris paribꝫ ſacerdos pluſ
peccat. Rō eſt. q2 ſacerdos ſolēniter vouit con
tinētiā ab oī muliere ⁊ totalit̄ ſe deo dedicauit
vir iurauit mulieri fidelitatē. ⁊ ad oppoſitum
continētie ſe obligauit ſi velit vxoꝛ h̄ ē ad op-
poſitū actū. g̊ ſacerdos magis ſe elongauit ab
actu carnis. q2 vouit ꝙ nūq3 cū aliq̄ ⁊c̄. Item
magꝭ ſolēniter vouit q3 ꝯiugatꝰ iurauit. q2 vo
tū ſuū ſolēniſatū ē ꝑ ſacꝝ oꝛdinē qō ſacramētū
eſt maioꝛis reuerentie q3 mr̄imoniū ſicut om
nes clerici cōfitent̄. ⁊ certitudinalit̄ hoc eſt ve-

rũ.qꝛ illud sacramentũ directe ꝛ imediate ap/
plicat hoiem ad cõficiendũ corp⁹ xp̄i ver̄ in sa
cramento altaris.qḋ est maximũ qḋ põt homi
ni cõicari in hac vita Sed contrà.nõ plus
teneṫ sacerdos q̄ꝫ dyacon⁹ ꝛ subdyacon⁹.quia
q̄n fit subdyacon⁹ vouet castitatẽ ꝛ cõtinentiã
solẽniter ꝛ nunq̄ꝫ postea.Hic sunt duo dicẽda
vnũ quotiẽscũq̄ꝫ postea ordinaṫ totiẽs ď facto
ꝓtestatur se approbare votũ solẽnisatũ in p̄ma
susceptiõe sacri ordinis.Unde sacerdos facit
tres ꝓtestatões de obseruanda cõtinentia.
Scḋo dico q̄ subdiacon⁹ etiã magis peccat
fornicando ceteris paribꝫ q̄ꝫ cõiugatus Et rõ
est qꝛ votũ suũ est solẽnius ꝓpter sacramentuꝫ
qḋ suscipit et ꝓpter finẽ ad quẽ extũc applicaṫ.
Probare aũt q̄ ordo sit solẽnius sacramentũ
q̄ꝫ mr̄imoniũ reputo supuacuũ.Istam solutõ
nem de fornicatõne sacerdotis et adulteri con
firmo p Can.xxvij.q.j.c.Sic bonũ.et ca.Pro
posito.In p̄mo caplõ di q̄ vidue vouẽtes vir
ginitatẽ etiã et frangẽtes votũ peccant grauius
q̄ꝫ adulteri.qḋ apparet esset ꝓpositũ.Sed põt
responderi q̄ illud capl'm loq̄tur de viduis q̄
primo vouerũt castitatẽ ꝛ postea cõtrahũt ma
trimoniũ.ꝛ hoc est grauius q̄ꝫ vouere castita/
tem ꝛ postea fornicari.ver̄ est q̄ hec est intẽtio
illius capl'i et alteri⁹ capl'i.ꝓposito.vñ vterq̄ꝫ
Canon loq̄tur de vouentibꝫ castitatẽ ꝛ postea
cõtrahentibꝫ.Sił'e habetur de illis clericꝭ for
nicarijs.di.xxxij.eos.Ideo istis omissis acci/
pio media planiora.Primo sic.graui⁹ peccat
monialis fornicando q̄ꝫ vxor adulterando.sicut
dicit aug⁹.de sctã ꝟginitate.longe aũ mediuꝫ.
Sed grauius peccat sacerdos fornicando q̄ꝫ
monialis vel religiosus q̄cũq̄ꝫ.nõ infra sacros
ergo grauius peccat q̄ꝫ adultera vel adulter.
qꝛ si grauius peccat q̄ꝫ adultera.tũc etiã graui⁹
peccat q̄ꝫ adulter.sicut dictũ est in p̄ma dubi/
tatione.vñ videṫ mihi q̄ sacerdos ẽ magis so
lẽniter obligatus ad castitatẽ q̄ꝫ monachus in
quãtũ talis nisi forte sił'iter infra sacros.ꝛ pari
rõne magis q̄ꝫ sctimonialis.vel quecũq̄ꝫ reli/
giosa inq̄ntum religiosa

Lectio XLVI

Onfringẽtur eni

rami incõsũmati ꝛ fruct⁹ cor̄ inuti/
les et acerbi ad mãducandũ ꝛ ad nihilũ apti.
Ex iniq̄s eñ oẽs filij qui nascũtur testes sunt
nequitie aduersus parentes in interrogatõne
sua.Finis et vtilitas hũane generatiõis.est ꝓ
les bene disciplinata in bonis moribꝫ.ꝛ ad de
um cognoscendũ et colendũ p̄ncipaliter ordi/
nata.talis autẽ proles honorat deũ p obediẽ/
tiã et parẽtes exhibẽdo eis reuerentiã.De tali
ꝓle dr̄ Ecc̄i.iij.Filij sapientes eccl'ia iustorũ ꝛ
natio cor̄ obedientia ꝛ dilectio.Et cito post.
Deus ãt honorauit prẽm i filijs Postq̄ꝫ ergo
reprobauit generatõem vagã ꝛ illegitimã p h
q̄ repugnat reipublice ꝛ hũanis legibus.h re
probat eandeꝫ p hoc q̄ repugnat tã nature q̄ꝫ
dei legibꝫ.Suadet eñ natura deo et parẽtibꝫ
exhibere reuerentiã.qꝛ bñficia eor̄ sunt irred
dibilia.sicut dicit aristo.viij.ethi. Ostẽdit ḡ
duo in ista lcõne.p̄mo q̄ ꝓles male disciplina
ta dõ tribuit rebellionẽ.scḋo q̄ parentibꝫ exhi
bet cõfusionem.scḋa ps ibi.Ex iniq̄s.Descri/
bit aũt spũsscũs malos parẽtes ꝛ malos filios
sub figuratiua locutõe radicis ꝛ ramor̄.vocãs
parẽtes radices ꝛ filios ramos.Ad Rho.xj.
Et radix sctã et rami.Dic̄ ḡ p̄mo sic.Cõfringẽ
tur eñ rami incõsumati.Cõsũmatio et cõple
tio hoīs est vniri deo p cognitõem ꝛ amorem
Ecc̄i.xliij.Consũmatio sermonũ ipe est.Un- A
de oīs hõ a deo diuisus est imꝑfect⁹ ꝛ incõsũ/
mat⁹.Et qꝛ mali filij indisciplinati sunt a deo
diuisi.ideo merito vocanṫ rami incõsũmati et
isti cõfringenṫ.Confractio importat violenti
am i diuisiõe.vñ mali hoīes cõfringenṫ i mor
te.sꝫ bti et scti suauit' ꝛ volũtarie diuidenṫ.De
siderant eñ dissolui ꝛ eẽ cum xp̄o.Ad Phil'.j.
vñ qꝛ isti pctõres vellent h sp viuere nec vnq̄ꝫ
aliã vitã videre iõ cõtra volũtatẽ cor̄ dissoluũ
tur.et iõ merito cõfringi dicũtur.in ps.Reges
eos in virga ferrea ꝛ tanq̄ꝫ vas figuli confrin
ges eos.Alia rõ est qꝛ aliter separat artifex ra
mũ sol dũ ab arbore quã intẽdit in edificio col
locare ꝛ aliter ramũ putridũ.ꝛ sic'eũ q̇ ad nihi
lũ valet nisi ꝓ igne.nã p̄mũ ramũ curiose secat
et scḋm frangit negligẽter nõ curãdo q̄uo ca/
dat.Isto mõ deus sanctos recedentes de hac
vita quasi delicate dissoluit.qꝛ hoc reperiunt
qḋ p̄us desiderauerũt.ꝛ poit eos i edificio ce/
lesti in gl'a et honore eterno.Ecc̄i.xxiiij.Rami
mei honoris et gl'e.dicit sapientia q̄ a deo est.
sed miseros pctõres paratos ad igneꝫ eternũ.
confringit totalit' vt cadant in ignem eternũ.
sicut ipe p p̄s.ꝓmittit.Cõfringã illos nec po
terũt stare.cadẽt subtus pedes meos.ꝛ sic pꝫ
quare vocat eos ramos incõsũmatos et q̄uo
cõfringenṫ.Sꝫ q̄ sint digni sic cõfringi oñdit
cõseq̄nṫ.q̄ si eẽt arbor q̄ faceret fructũ mortife
rũ vel nulli⁹ vsui aptũ.digna eẽt cõfringi vel
succidi.Iuxta illud Math.vij.Oĩs arbor
que nõ facit fructũ bonũ excideṫ.ꝛ in ignẽ mit
teṫ.sed isti faciũt fruct⁹ inutiles et ad nihilũ vti
les.i.opa deordinata cõtra deũ et rectã rõem.
Et ideo iustũ est eis confringi.Vocanṫ eñ opa
hoīs fructus hoīs.qꝛ sicut a fructu cognosciṫ
arbor et arboris bonitas.ita p opera homis

eius bonitas agnosci põt.Math.vij.Ex fru
ctibus eor̄ cognosceꝭ eos.nõ ex fatua cortice
nõ ex coloris apparentis pulchritudine:nõ ex
filior̄.i.ꝟbor̄ sanctitate.sed ex fructibꝫ eor̄ co
gnoscetis eos.et qꝛ fructus istor̄ peccator̄ sũt
inutiles ꝛ acerbi ad manducandũ ꝛ ad nihilũ
apti.ideo dignũ est eos in morte confringi et
B igne eterno cõburi Notandũ est q̄ fructus
id est opa sanctor̄ sunt et esse debent alimẽta
nostra.Nã ex exẽplis et operibꝫ bonor̄ debe/
mus ꝓficere et nutriri sicut homo augeṫ ꝛ cre/
scit p hoc q̄ mãducat corpaliter.Et ideo san/
cti viri et honeste viuentes.ipi pascũt oẽs xp̄i
anos ꝓximos ꝛ vicinos suos exẽplis ꝟtutuꝫ
suar̄.et lꝫ hoc oĩ dõi cõueniat.maxime tñ virꝭ
eccl'iasticis q̄bus diciṫ Math.xiiij.Date vos
illis mãducare.Sed p oppositũ quidã sunt q̄
rum fructus mortiferi ꝛ acerbi sunt ad mãdu
candũ qui viuũt de rapinis in supbia libidi/
ne ꝛ iniusticia.Prouer.x.Fruct⁹ impij ad pec/
catũ.Scḋa pars huius lcõnis est ostẽdere q̄
proles indisciplinata rependit parẽtibꝫ confu
sionẽ.Et hui⁹ ratio est ista.q̄n discipulus ma
le respõdit et errat in dictis suis sicut ignorãs
p̄sumptio quedã est cõtra magistr̄ suũ qui euꝫ
tenebatur docuisse.vnde verecũdiaꝫ facit ma/
gistro discipulus ignorãs.ꝛ famulus inutilis
facit verecũdiam dño suo qui eũ tenetur curia
liter educare.mõ parentes tenẽtur eẽ magistri
et quasi dñi filior̄.ꝛ ideo q̄n sunt mali ẽ m̄gna
confusio parentũ Ecc̄i.xxij.Confusio patris ẽ
de indisciplinato filio Et hoc est qḋ dicitur in
lr̄a.Ex iniq̄s eñ omẽs filij qui nascũtur testes
nequitie aduersus parẽtes in interrogatõne
sua.Põt tñ spẽaliter littera legi de illegitime
generatis.q̇ q̄n de suis parẽtibꝫ interroganṫ:
fiũt testes neq̄cie parentũ.si tñ ver̄ dicãt Fru
C ctus eor̄ inutiles Nota q̄ i scriptura sacra
hõ arbori cõpatur.Marci viij.Video hoīes
sicut arbores.hñt eñ q̄ndã sił'itudinẽ viuẽdo:
crescẽdo:fructũ afferẽdo ꝛ finaliter decidẽdo:
Arbor eñ nõ viuit nisi p calorẽ celestẽ ꝛ hũo/
rem terrestrẽ.Sic nec moraliter viuit hõ vita
gr̄e nisi p huĩlitatẽ ꝛ caritatẽ.humilitas oritur
de terra.i.de intensa cõsideratõne q̄ terreni su
mus ꝛ in terrã reuertemur in breui.Uñ sicut
ille arbores q̄ ꝓfundius radices suas in terrã
figũt viuũt diuti⁹ et stant stabilius Ita illi ho
mines q̄ui se diligẽtius ꝛ apertius terrenos eẽ
recogitant.viuũt pfectius vita gr̄e.ꝛ stant fir/
mius contra tẽptationes culpe.Sicut eñ ar
bores plantate in planis vel in vallibꝫ:minus
excutiũtur et fatiganṫ.q̄ꝫ ille que stant in mõti
bus.Ita psone humiles refugiẽtes dignita/
tes.ꝛ honores ꝯtẽte de sua simplicitate:viuũt
multo q̇etius in suis ꝯsciẽtijs q̄ꝫ illi q̇ se inge/
rũt ad officia et dignitates ꝛ ambitões mun
di:et qꝛ xp̄s sũme fuit humilis.ideo q̇ suas ra
dices figit et fundat i xp̄o:viuet ꝛ crescet ꝛ fru
ctum faciet:sicut ipe docet Ioh.xv.Ego sum
vitis et vos palmites.ꝛ sic palmes nõ põt fer
re fructũ a semetipo nisi mãserit in vite:sic nec
vos nisi in me mãseritis.Ergo sit deus i nob
ꝛ maneam⁹ in ipo.De hac siłitudine hoīs ad
arborẽ:loq̄tur Innocẽtius in de vtilitate con
ditõnis hũane.Hõ inq̄t est arbor euersa: cui⁹
radices sunt crines:trũcus caput cuꝫ collo:sti
pes pectus cũ aluo:rami vlne cũ tibijs.frõdes
digiti cũ articulis Scḋo assił'atur in crescẽ/
do:qꝛ q̄uis inferior ps terre adhereat.potior
tñ et pulchrior terre supemicet tẽdẽs ꝟsus celũ
Sic moraliter:licet nc̄ario oporteat nos ali/
quã sollicitudineꝫ circa terrena hr̄e:tñ potior
pars volũtatis nostre debet tendere ꝟsus ce/
luꝫ.Esa.xxxvij.Quod saluatũ fuerit de domo
iuda:et quod derelictũ est mittet radices deor
sum et faciet fructũ sursum Tertio assił'atur
homo arbori in fructũ ferendo.sicut eñ arbo
res p̄mo germinant.scḋo florent.tertio portãt
fructus.Ita ɓm Crysost.omelia.xxxj.Hermẽ
sunt bone cogitatões.flores bone volũtates
fructus bone opationes.Math.vij.Arbor
bona:fructus bonos facit. Quarto assimi/
latur hõ arbori in cadendo.Arbor eñ q̄ diu
creuit.ꝛ tandẽ pre senio deficit.ad illã partem
cadit:versus quã ramos plurimos viuendo
extendit.Sic hõ moriens ad illã partem ca/
dit:ad quã plures cogitatões ꝛ affectiones
viuendo trãsmisit:siue in celum siue in terram
siue cadat in infernũ.Ecc̄i.xj.Si ceciderit li/
gnũ siue ad austrum siue ad aquilonẽ vbi ce/
ciderit ibi erit.Est igitur hõ moraliter arbor
Sed qḋ dolendũ est multe arbores faciũt fru D
ctus inutiles ꝛ acerbos ad manducãdũ.Sũt
eñ q̇dam fructus peccantiũ pleni vermibus
corrosis.q̇dam saporibus amaricatiuis.et q̇/
dam pleni sunt humoribꝫ inflatiuis Primi
sunt fructus lasciuie ꝛ carnalis delectatõnis.
Secũdi autẽ sunt fructus auaricie ꝛ mũdial'
possessionis.Tertij sunt fructus supbie ꝛ tpa
lis ambitõnis.Primi inq̄ꝫ sunt fructus lasci/
uie ꝛ carnalis delectatõnis ꝛ hi pleni sunt ver
mibus corrosis.Videmus interdũ pomum
pulcherrimũ extrinsecus ꝛ apparet valde bo/
num:et tñ intrinsecus latet vermis ꝛ inueniṫ
totum corrosum interius.Isto mõ suggestio
voluptatis apparet exterius suauis ꝛ delecta/
bilis tpe tẽptationis.ꝛ tñ cum scelus ppetra/
tum fuerit inueniṫ vermis qui corrodit cõsciẽ
tiã:q̇ nisi interficiaṫ in hac vita:viuet ieternũ.

Esa.vlti. Vermis eoꝝ nõ moꝛietur. hic ē vermis
moꝛdēs ederā sub cui⁹ vmbꝛa Jonas delecta
bat. Jone.iiij. Letat⁹ est Jonas leticia magna
et stati post moꝛsuꝫ vmis aruit. Edera ē pax cō
sciētie sub q̄ Jonas q̄ interp̄tatur colūba et sim-
plex ⁊ innocēs delectatur. vmis aduenit sub de-
lectatōe ⁊ stati aruit edera. q꞉ turbatur cōsciētia
transeūte actu ⁊ ꝑmanente reatu. ⁊ ideo valde
fatuus ē qui istū vermē nō interficit q̄ citi⁹ pt
⁊ sic puer frangēs vel scindēs pomū pulchꝛū:
de q̄ sperauit se habuisse bonū cibū: reputat se
deceptū. De q̄bus loq̄tur Apl's ad Roma. vj
Quē ergo fructū habuistis tūc in illis in q̄bus
nūc erubescitis. Nā finis illoꝝ moꝛs. ſꝫ absit
ꝙ tales sint peioꝛes q̄ Cayn de quo legimus
Gen. iiij. ꝙ obtulit deo de fructib⁹ terre spicas
coꝛrosas cōculcatas a bestijs ⁊ contritas Vti
nam isti inueterati dieꝝ maloꝝ q̄ sunt coꝛrosi
ꝑ vermes infinitos in ꝯsciētijs. ꝯculcati ꝑ be
stiales delectatōnes a iuuētute sua ⁊ vsq̄ ad se
nectā ⁊ seniū: vellent tñ in fine dieꝝ suoꝝ offer
re se deo ⁊ penitentiā ⁊ sacrificiū vespertinū

E Sed nota ꝙ in veteri lege ⁊ in ꝓmitiua ec-
clesia dabant ꝓmitie de fructib⁹ ⁊ frugib⁹. mō
vix dātur decime. ita ecclia olim habuit vouē
tes ꝯtinentiā in iuuētute: ⁊ dabant deo primi
fruct⁹ Justū est eñ vt detur sibi de fructib⁹. q꞉
ipse ē verus pr̄. i. pr̄ patꝝ: cui clamamus Abba
pater. Ad Gal. iiij. Et iō sumite de optimis ter
re fructib⁹. ⁊ deferte viro mūera. Gen. xliiij. Of
feram⁹ ergo ꝓmitiua terre nr̄e. et ꝓmitiua vni
uersi fructus. Neemie. x. Scdi fruct⁹ inuti
les sunt fruct⁹ auaricie ⁊ mūdialis possessiōis
et isti sunt pleni saporib⁹ amaricatiuis. q̄cūq̄
eñ reb⁹ mūdi incūbit acq̄rēdis possidēdis vel
expendēdis. freq̄nter turbatur ⁊ amaricatur in coꝛ
de suo quātūcūq̄ etiam videatur viuere in pace.
Esa. xxxviij. Ecce i pace amaritudo mea ama-
rissima. Aliud etiā est notandū. ꝙ comedenti-
bus poma cruda ⁊ fruct⁹ imaturos. sani cibi fi
unt insipidi Sic isti q̄ nimis delectātur i diui
tijs vl' ꝯseruādis vl' dispēsandis. cib⁹ aīe q̄ nō
perit: cib⁹ vbi dei. cib⁹ deuotōnis ꝯtēplatōnis
⁊ oꝛōnis appet insipid⁹ In cui⁹ figurā legim⁹
Josue. v. ꝙ q̄cito filij isrl' inceperūt vesci fru-
ctibus terre ꝓmissionis. statim defecit eis mā
na diuine dispēsationis. nec āplius descendit
de celo. Jsto simili mō est de diuitib⁹ habētib⁹
consolationē suā. hic in bonis terrenis deficit
eis cōsolatio quā sancti habēt in diuinis Vñ
Aug⁹. j. de trini. Cōtēplatio est illa spēs q̄ ra-
pit oēm aīam desiderio tanto ardentioꝛē q̄nto
mūdioꝛē. ⁊ tanto mūdioꝛē q̄nto ad spūalia sur
gentem. ⁊ tanto ad spūalia surgenteꝫ q̄nto car
nalibus ⁊ terrenis moꝛientē. Sed ex quo fru-
ctus administratōnis tēpoꝛaliū est amarus: ⁊
tamē aliquas ꝑsonas i ecclesia dei opoꝛtet ad
ministrare tēpoꝛalia. quō ergo possunt illi fru
ctus dulcoꝛari. Certe dicendū est ſm Aristo.
ij. de vegetabilib⁹ et plantis. Fructus amar⁹
missus in ignem ⁊ assatus efficitur dulcis. si-
cut ptꝫ de pomis que sunt acerba ⁊ ad comedē
dum cruda: qñ bene assantur ad ignem fiūt sa
tis dulcia. Jsto mō vos qui estis occupati in
vita actiua circa administrationē tp̄aliū freq̄n
ter gustatis amaritudines mūdi ⁊ tribulatio-
nes circa plurima. ⁊ iō si velitis occupatōnes
vestras facere dulces. opoꝛtet vt bñ assentur in
igne charitatis ne sint crude. j. Coꝛ. xvj. Opera
vr̄a in charitate fiant. Exodi. xij. Nō comede-
tis ex eo crudū nec coctuꝫ aqua. sed assum tm̄
igni. vt oīa facta vestra oīa bona que habetis
ad honoꝛē dei ⁊ pꝛoximi referatis vtilitatem:
q꞉ qui sine caritate amat diuitias fructū nō ca
piet ex eis. Eccs. v. Et q̄ hoc nō fecerit: timere
poterit illud Hyere. xij. Cōfundemini a fructi
bus vr̄is ꝓpter iram furoꝛis dñi. ⁊ Hyere. xxj.
Visitabo sup vos iuxta fructū studioꝝ vr̄oꝝ.
Tertij fructus inutiles sunt fructus supbie ⁊
tēpoꝛalis ambitōnis. ⁊ isti sunt pleni humoꝛi
bus inflatiuis Esa. x. Visitabo sup fructū ma
gnifici coꝛdis ⁊c. Licet eñ honoꝛes ⁊ reueren
tie suauiter sapiāt. tñ ꝑiculose inflant. De gestis
alexandri narratur ꝙ milites sui in india inuene
rūt fruct⁹ ita dulces ꝙ de eis nō potuerūt sa-
tiari. vñ facta est ꝑ nimiū eoꝝ esuꝫ strages ⁊ pe
stis magna inter eos. Sic moꝛaliter fruct⁹ ho
noꝝ et reuerētiaꝝ sunt ita dulces ꝙ difficile ē
satiari de eis. bonū est tñ cū istis fructib⁹ infla
tiuis comedere sal. q꞉ valde expedit affectōnes
honoꝛis seculi: salire sale discretōnis ⁊ mode-
stie. Job. vj. Nūquid comedi poterit insulsuꝫ
qd̄ nō est sale cōditū. Sic eñ cōtingit vti ho-
noꝛib⁹ vtuose. q꞉ fatuū eēt docere subditos ho
noꝛare nisi essent qui honoꝛes deberēt recipe.
Et iō dicit Aristo. vj. topicoꝝ. ꝙ oēs appetūt
honoꝛes. Vñ nō bene diffinitur ſm eū ibidem
ambiciosus sic. Ambiciosus ē appetens hono
res. sed opoꝛtet addere ꝙ sit deoꝛdinate appe-
tēs honoꝛes. Apponendū est ḡ sal sapiētie ⁊ di
scretōnis ⁊ sic vtendū est fructib⁹ honoꝛis lau
dabiliter. Eccl. xxxvij. Et sapiēs aīe sue sapiēs
et fructus illius laudabiles. Hec sapiētia est
humilitas. q꞉ Prouerb. xj. Vbi est humilitas
ibi est sapiētia. et Eccl. xj. Sapiētia huiliati ex
altabit caput illius. Et h̄ ē ꝙ de iusto dr̄ Esa.
xxxvij. Mittet radices deoꝛsum ⁊ faciet fruct⁹
Lectio XLVII. (sursuꝫ

Justus autē si moꝛ

te p̄occupatus fuerit: in refrigerio erit Duo
declarata sunt supius de iniustis in fine tertij
capli. Primū est ꝙ si cōtingat eos diu viuere:
carebūt nihilominus senectutis honoꝛe. Se
cūdum est: ꝙ si cōtingat eos in iuuētute moꝛi
celeriter. moꝛs illoꝝ erit in eterno doloꝛe. vt er
go apparet p̄rogatiua iusticie contra miseriam
culpe Jn ista parte ostendit ꝙ iustis et sanctis
cōueniunt duo cōtraria duoꝝ p̄dictoꝝ. ita sꝫ
ꝙ si moꝛiūtur iuuenes: liberabūtur a doloꝛe.
et paruo tēpoꝛe nō obstante: digni habebunt
senectute et honoꝛe: etiā si viuant modico tēpo
re: dūmō tamē iuste ⁊ virtuose viuant. Et cir
ca istud duo facit. Primo ostendit qualiter iusti
liberabūtur in iudicio pticulari in moꝛte. Se
cūdo quō malos accusabūt et cōuincēt in iu-
dicio generali in cōmuni resurrectōne: in fine
capituli. Venient in cogitatōne Circa ꝓmuꝫ
duo facit. Primo ostendit ꝙ moꝛs iusti in iu-
uentute nō arguit ꝙ deus talē iuuenē nō dili-
gat Secūdo assignat vnā causam q̄re deus h̄
fieri ꝑmittit. Scda ps ibi. Placens deo. Cir-
ca pꝛimū duo facit. q꞉ ꝓmo ostendit ꝙ iust⁹ in
iuuētute moꝛiēs lucratur eternā hereditatē Se
cūdo ꝙ ꝓpter defectū etatis nō ꝑdit vtutis feli
A citatē. ibi Senect⁹ eñ. Circa pꝛimū dicē sic.
Just⁹ aūt si moꝛte p̄occupat⁹ fuerit in refrige-
rio erit. Jnter erroꝛes ꝯtētos in opīone implo
rū posita in scdo caplo diffuse. istud fuit vnū.
ꝙ nulla merces tribuitur iustis post hanc vitā.
vñ dixerūt: nō est refrigeriuꝫ in fine hois. et iō
spūssanctus affirmat oppositū cōtra istos di-
cens. ꝙ quōcūq̄ moꝛiatur iustus in refrigerio e-
rit. Et rō est. quia sicut mali habent refrigeriū
in pñti. et iō habebūt ardoꝛē caloꝛis in futuro
ita iusti qui sūt mō positi in camino tribulatō
nis: erūt postea in refrigerio. Vñ pñt dicere il
lud p̄s. Trāsiuim⁹ ꝑ ignē et aquā ⁊ induxisti
nos in refrigeriū. Per ignē tēptatōnis Jn p̄s
Jgne me examinasti ⁊ nō est inuēta in me ini-
q̄tas: ⁊ aquā tribulationū. Jn p̄s. Saluū me
fac ds̄ qm̄ intra: aque vsq̄ ad aiaꝫ meā. Sꝫ ꝑ
cōtrariū: iniusti et repꝛobi q̄ mō sunt in delicijs
tūc ponētur in stagno ignis ⁊ sulphuris. Job
xxiiij. Ad nimiū caloꝛē trāsiēt ab aq̄s niuiū. et
vsq̄ ad inferos peccatū illi⁹. Exemplū isti⁹ iu
ste tribulatōnis de diuite ⁊ Lazaro. Luc. xvj.
Diues eñ in toꝛmentis cruciat⁹ dixit. Pater
abꝛaam mitte lazaꝝ vt intingat extremū digi-
giti sui ⁊ refrigeret linguaꝫ meā Et ideo iuxta
cōsilium ꝓphete Hyere. vj. State sup vias et
videte et interrogate de semitis antiq̄s q̄ sit via
bona ⁊ ambulate in ea et inuenietis refrigeriū
aīabus vestris. Justus ḡ iusticia generali si
p̄occupatus fuerit in moꝛte. i. ante naturā eta-
tem moꝛtu⁹ fuerit in iuuentute vl' media etate
nihilomin⁹ in refrigerio erit. Legitur de quodā
viro lr̄ato ꝙ moꝛtu⁹ iuuent⁹ fuerit sedens inter
libꝛos suos in cathedra habēs in gremio suo
libꝝ apertum. cūq̄ alij ꝯpatiētes aduenirent et
multū de tam subita moꝛte tristarentur. cōsiderā
tes diligētius inuenerūt manū suā iacentē et
indicē extentū ad textū huius lcōnis. Justus
aūt si in moꝛte p̄occupatus fuerit ⁊c. vñ metri
ce dicitur. Moꝛs iusti subita: quā precessit bona
vita. Non minuit merita si moꝛiatur ita. Unde
licet moꝛs maloꝝ sit mala. moꝛs tamē bonoꝝ
est pꝛeciosa in cōspectu domini. vnde Bern.
in epl'a quadā. Bona moꝛs iusti ꝓpter requiē.
Melioꝛ ꝓpter nouitatē. optima ꝓpter securita
tem. Ecōtra moꝛs peccatoꝛū: mala siq̄dem in
mūdi amissione: peioꝛ in carnis separatōe. pes
sima in vermis. ignisq̄ duplici cōtritōne Jdē
in eadem epl'a. Pꝛeciosa inq̄t moꝛs sanctoꝛū.
pꝛeciosa plane tanq̄ victoꝛie ꝯsūmatio. tanq̄
vite ianua et securitatis ingressus. Just⁹ auteꝫ
si moꝛte p̄occupatus fuerit in refrigerio erit.
Jsta p̄occupatio pōt dupliciter intelligi. Uno
mō vt moꝛs veiat ex inꝓuiso ſm quē modū di
cim⁹ hoiem p̄occupatū qñ aliq̄s casus euenit
de q̄ nō cogitauit et de q̄ sibi non p̄uidit. Alio
mō pōt intelligi p̄occupatio tp̄is cōsueti ab-
bꝛeuiatio. ꝓmo mō nullus iustus pōt p̄occu-
pari: q꞉ eo ip̄e ꝙ iust⁹ est: moꝛte p̄meditatur et ad
moꝛtē disponitur Vñ Senec. de naturalib⁹ que
stionib⁹. li. iij. Effice moꝛtē tibi cogitatōne fa-
miliarē: ita vt si soꝛs tulerit possis ⁊ ei obuiam
exire Scdo mō iustus pōt p̄occupari moꝛ-
te qñ vicꝫ moꝛitur in iuuentute vl' in media eta-
te. vel qñ nō putauit. Vñ Seneca in. v. epl'a
Quoꝛūdam vitā moꝛs in medio floꝛe p̄scindit
alioꝝ interrūpit ip̄a ꝓncipia. alterius cōtinua
ta moꝛs. somn⁹ est. alius intercenāduꝫ solut⁹
est. et ideo ista moꝛs continue p̄cogitanda est.
Vñ Seneca epl'a xxv. Nihil eque tibi pꝛofi
ciet ad tꝑantiā oīm rerū q̄ntū frequēs cogita-
tio bꝛeuis eui: ⁊ hoc incerti. Quicq̄d ergo faci-
es respice ad moꝛtem Dubitatio lr̄alis. vtꝝ B
moꝛs sit pena inflicta ꝓ peccato ꝓmi parentis
Quod nō videtur. quia oē cōpositū ex contra
rijs naturaliter dissoluitur. coꝛpus hūanum est
hmōi. ergo ⁊c. Preterea bestie moꝛiūtur q̄
nunq̄ peccauerūt. ḡ similiter hoies q꞉ eq̄lis cō-
ditōis videntur in ꝯpositiōe ⁊ in cōplexiōe. ḡ in
resolutōne Propterea q̄ rōne moꝛs fuisset i
flicta ꝓ ꝓmo pctō tanq̄ pena iusta. eadeꝫ rōne
dꝫ mō infligi ꝓ q̄cūq̄ pctō moꝛtali. ⁊ sic debe-
ret hō moꝛi q̄cito peccaret. Ad oppositū est
Aug⁹. in de ciui. dei. c. xv. Cōstat inter catholi
cā fidē tenētes ip̄am nob̄ coꝛpis moꝛtē nō lege

nature qꝛ nullā mortē hōi deus fecit, sed meri
to inflicta est pctis qñ pctm̄ vindicās deus di
xit hōi in quo tūc ōcs eram⁹, terra es ⁊ in terrā
ibis Idē Dyoni. ca. iiij. cele. ierarchie. Ad q̄
stionē dicendū q̄ sic, fuit em̄ natura hūana cre
ata cū dono originalis iusticie per quā anima
habuit pfectū dominiū sup corpus. ꝑpter qd̄
potuit corpus viuificare ⁊ regere sine lesione:
vel q̄cūq̄ infirmitate, ⁊ iō habuit potētiā non
moriēdi. Istud aūt dominiū fuisset traductū
in plē. vñ fuit datū sibi p se ⁊ p suis q̄diu fuis
sent deo subiecti. qñ igit̄ peccauit pdidit meri
to istud dominiū. ⁊ iō ipo deserēte deū creato
rem suū volūtarie: aīa incurrit necessitatē dese
rendi corp⁹ suū diffuse declarat beat⁹ Augu
stin⁹. xiij. de ciui. dei. in mltis caplis. ⁊ sic de fa
cultate nō moriēdi incidit libere p se ⁊ p suis i
necessitatē moriendi. Vñ dicendū q̄ mors est
homini naturalis ⁊ tñ pena inflicta, sicut si do
minus daret seruo suo originarie libertatem ⁊
postea ꝑpter ingratitudinē suā p̄uaret eū tali
libertate, tūc seruit⁹ foret illi ⁊ penalis ⁊ natu
ralis Ad p̄mū dicendū q̄ lȝ sic ꝯponit hō ex
cōtrarijs: fuisset tñ p donū supadditū nature
cōseruatus a morte. Vñ veꝝ est q̄ oīe ꝯposi
tū ex cōtrarijs corrūpitur naturaliter, secus tñ
fit p donū supnaturale, sicut dictū ē. Ad scd̄m
bestie nunq̄ illud donū habuerūt, sic vt earū
aīe nūq̄ deo obedire potuerūt. ⁊ iō in eis nō ē
mors pena: sȝ natura. In hoie aūt lȝ natura in
se cōsiderata sit mortalis, habuit tñ donū quo
morte carere potuissȝ. ⁊ iō in nob̄ est pena qd̄ i
eis est natura. Ad tertiū Seneca dixit. Li
cet de dono original' iusticie nihil sciret q̄ntū
ad h̄ q̄ dic̄ q̄ mors natura ē hois. i. ꝯñs natu
ram siue cōpositōem nature, veꝝ dicit: sȝ q̄ntū
ad scd̄m, falsū dic̄, qꝛ pena ē cū sit ex spoliatio
ne doni p̄habiti vt p̄us dictū est Vñ anselm⁹
in meditatōnib̄ suis. O dure ⁊ durior casus.
Heu q̄d pdit hō ⁊ q̄d inuenit hō. Perdit bea
titudinē ad quā factus est, ⁊ inuenit mortē ad
quā factus nō est. Illo die venim⁹ a patria ad
exiliū. a visione ad cecitatē. a iocūditate imor
talitatis ad corruptionē mortis. Misera cōdi
C tio. ḡuis dolor, ḡue dānum. ḡue totū De mor
te breuiter notandū est. mors debet sp p̄medi
tari: mors nō pōt declinari. mors nō debet ti
mide formidari. Primo dico q̄ mors debȝ cō
tinue p̄meditari. Fatuū est facere puidentiam
cōtra illud qd̄ ignorat̄ futuꝝ. ⁊ dimittere pui
dentiā cōtra illud qd̄ scitur necessario fore fu
tuꝝ. Fatui sūt q̄ ꝯtra natale xp̄i mō puidēt ve
stimēta robas ⁊ cibaria: ⁊ tñ nesciūt an natali
ciū expectabūt. ꝯtra mortē aūt nihil puidēt q̄
tñ certissime ē futura. Vñ Seneca ep̄la q̄daȝ

Nulli⁹ rei meditatio tā certa ē. ad cetera em̄ ex
ercemur fortassis supuacuū. aduersus paupta
tem preparatus ē anim⁹ qꝛ nō sūt pmansure di
uitie: ad ꝯtēptū doloꝝ nos armam⁹ qꝛ a nobis
nunq̄ exiget hui⁹ v̄tutis expimētū. q̄d est stul
tius q̄ fastidiose mori. ⁊ ideo iuxta ꝯsiliū sapiē
tis Eccī. xiiij. Memor esto q̄m mors non tar
dabit. Et certe defect⁹ mēorie ⁊ cogitatiōis fa
cit nos impatos añ mortē ⁊ ad moriendū inex
pertos qñ necesse ē. vñ Seneca. Quid est qd̄
nos pigros ⁊ inertos fac̄. Et rñdet. Nēo nr̄m
cogitat qñ sibi ex h̄ domicilio migrāduȝ sit. sic
veteres inq̄linos indulgētia loci ⁊ ꝯsuetudo e
tiā int̄ iniurias detinet ius aduersus corp⁹ cē
liber tāq̄ migratur⁹ habita ꝑpōne q̄nq̄ ei⁹ cō
tubernio esse carendū. fortior em̄ eris ad nc̄cita
tem exeūdi. Scd̄o mors non pōt declinari.
Vñ notat moraliter Aug⁹. xiiij. de ciui. c. ij. q̄
istud v̄bum morior eris. nō pōt f̄m bonā grā
maticā declinari more alioꝝ v̄boꝝ. Dicit ei sic
Nō importune neq̄ incongrue arbitror acci
disse ⁊ sine industria hūana, iudicio forte diui
no: ⁊ h̄ v̄buȝ qd̄ est morit̄ in latina lingua nec
grāmatici declinare potuerūt ea regula q̄ cete
ra talia declinant̄. nā ab eo qd̄ est oritur fit ver
bū p̄teriti tpis ortus ē. Et si q̄ sunt sil'ia q̄ etiaȝ
p p̄teriti tpis pticipia declinant̄. ab eo v̄o v̄bo
qd̄ est morit̄. si q̄ramus p̄teriti tpis v̄bum. so
lent respōdere mortu⁹ est. v lr̄a gemiara sic em̄
dicit̄ mortu⁹, quō fatuus arduus cardu⁹ con
spicuus ⁊ si q̄ sunt talia, qñ nō p̄teriti tpis, sed
D qñ noia sunt sine tpe declinant̄. Istud aūt q̄si
nec declinet̄ qd̄ declinari nō pōt p pticipio p̄
sentis tpis ponit̄ nomē. ꝯuenieter itaq̄ factuȝ
est vt quēadmodū illud qd̄ signat qd̄ nō pōt a
gendo. ita ipm v̄bū nō pōt declinari loq̄ndo:
hec Aug⁹. Et iō ꝯcedit vnus antiqu⁹ doctor
q̄ vniuersi dicimur mortui, qꝛ sicut ille dī fa
tuus cui inest fatuitas, ⁊ ille ardu⁹ cui inest ar
duitas. ⁊ ille alb⁹ cui inest albedo Ita vere ille
dī mortu⁹ cui inest mors, sȝ nob̄ inest mors q̄
si a p̄ncipio vite vsq̄ ad finē, ḡ sum⁹ veri mor
tui, iō dī Sap̄. v. Nos nati cōtinue desinim⁹
esse. ⁊. ij. Reḡ. xiiij. Oēs morimur ⁊ q̄si aque
dilabimur i terrā. Et si obijciat̄ q̄ cōtraria nō
pñt simul ineē eidē. Respōsio q̄ viuū ⁊ mortu
um nō sunt ꝯ̄ria sȝ p̄uatiua, ⁊ mors accipitur
dupl'r. Primo mō est p̄uatio vite totalis Alio
mō est p̄uatio vite partialis. p̄mo mō est t̄mi
nus ⁊ finis vite. scd̄o mō stat cū vita. Est etiā
⁊ aliud apud grāmaticos admirandū figura
tiuū pene nature hūane p p̄mo pctō inflicte. si
cut notat auctor libri q̄ vocat̄ catholicon. ⁊ est
de ista nota negatōnis nō. In tota em̄ grāma
tica latinoꝝ nō sūt nisi tria v̄ba in q̄ trāsire pt

hec nota negatōnis p ꝯpositōnem ⁊ sunt ista.
volo. scio. queo. addit em̄ nō ad istud v̄bū vo
lo: et dī nolo p cōpositōem. addit̄ ad scio ⁊ dī
nescio. addit̄ ad queo ⁊ dī nequeo. ad reliq̄ āt
v̄ba addi pt p appōem tantū ⁊ nūq̄ p cōpositi
onē. sic dicim⁹ nō curro ñ lego ⁊c̄. Cuȝ igit̄ ista
tria v̄ba actus designēt triū potētiaꝝ aie: volo
actū potētie appetitie, scio cog̃scitiue. ⁊ q̄o mo
tiue. ad oñdendū q̄ hō in istis trib̄ virib̄ ē de
bilitat⁹ ⁊ diminut⁹ p pctm̄ originale. additur
signāter nota negatiōis ⁊ ꝯfusionis istis trib̄
potētijs p ꝯpositōem ad denotādū q̄ in istis
trib̄ potētijs sum⁹ p pctm̄ naturalr̄ defectiui
Et ē satis mirabile siue a casu siue a ꝑposito fu
erit ordinatū Tertio mors nō est timide for
midāda. qꝛ sic dic̄ Seneca Sapiēs securius
morit̄ q̄ nascit̄. vñ Cryß. omel'. x. sup Matheū
Mors nimiū nc̄aria est nature iā corrupte. q̄
nō est fugiēda sed poti⁹ amplectēda. fiat ḡ vo
lūtariū qd̄ est nc̄ariū futuꝝ. Offeram⁹ deo pro
mūere qd̄ ex debito tenemur reddere. Itē Cas
siod. sup p̄s. Bti imaclati. Quis tpalē morteȝ
metuat: cū eterna vita pmittit̄. Quis labores
carnis timeat: cū in ppetua req̄e se nouit collo
candū. Eccī. xlj. Noli metuere iudiciū mortis
Prouer. xiiij. Sperat iustus in morte sua: nec
mirꝝ qñ iustus si in morte p̄occupat⁹ fuerit in
refrigerio erit.

Lectio XLVIII.

Senectus enī vene

rabilis ē nō diuturna neq̄ nūero an
noꝝ cōputata. cani āt sūt sensus hois ⁊ etas se
nectut̄ vita imaclata Intētio spūsscti in lcōne
p̄cedēti ⁊ i ista ē declarare q̄tū hōi ꝯferat bōa
vita. et q̄tum hōi vita mala noceat. Facit em̄
hōi vita viciosa duo mala. qꝛ reddit eū dāna
bilē in morte eternalr̄ ⁊ i vita abhoiabilē tpali
ter. Et ideo dcm̄ fuit supi⁹. Mali hoies si mo
riant̄ in iuuētute: morient̄ in dolore. si gaudeāt
senectute: carebūt honore. Per oppositū aūt
viri iusti habebūt duo bona. qꝛ habebūt etiaȝ
si moriant̄ iuuenes ista duo, quia erūt sine se
nectute deo acceptabiles ⁊ hoibus venerabi
les. Postq̄ igit̄ in pte p̄cedenti declarauit spi
ritussctūs q̄ homo v̄tuosus in iuuētute mori
ens est deo acceptabilis. qꝛ iustus si in morte
p̄occupat⁹ fuerit i refrigerio erit. h̄ oñdit q̄ hō
v̄tuosus in iuuētute moriēs est hoib̄ venera
bilis nō obstante vite breuitate. Et circa h̄
duo facit. qꝛ p̄mo rep̄mit vanitatē. Scd̄o exp̄
A mit veritatē. ibi. Cani aūt sunt Circa p̄muȝ
est aduertendū q̄ q̄daȝ imaginātur q̄ sola etas
q̄ñocūq̄ vixerit: faciet eos venerabiles ⁊ dig̃s
honore qd̄ nō est veꝝ. imo sola v̄tus reddit ho
minē dignū honore. ⁊ iō q̄ vult hic honorē in
senectute. faciat opa laudabilia in iuuētute. nā
honor est exhibitio reuerētie in testioniū v̄tut̄
Vñ aristo. iiij. ethi. c. v. Scd̄m v̄tuteȝ aūt sol⁹
bon⁹ honorādus ē. In cui⁹ figurā est bñ nota
bile qd̄ narrat aug⁹. v. de ciui. dei. c. x. q̄ roma
ni duas edes. i. tēpla honoris ⁊ v̄tutis ꝯiūctis
simas sibi fecerūt sic ordinatas q̄ nullus ad tē
plū honoris possȝ accedere: nisi p̄us p tēpluȝ
v̄tutis trāsisset. ad denotādū q̄ via v̄a ad ho
nores ē sola v̄tus. Et h̄ est qd̄ dic̄ spūsscṫus in
lcōne hodierna. Senect⁹ ei venerabil' est. nar
rat Seneca i ep̄la. cxiiij. li. v. q̄ nestor hō q̄daȝ
tantū gl'iabat̄ se diu vixisse q̄ inscribi suo mo
numēto iussit se. xcix. ānis vixisse. quē deriden
do Seneca subiūxit Quis eā etatē ferre potuis
set: si ꝯtigisset cētū ānos implere: quasi diceret
licet cētenariū nūeꝝ impleuisset: adhuc breue
fuisset. ⁊ subdit Quō fabula sic ⁊ vita: nō q̄diu
sed q̄ bñ acta sit refert. Nihil ad rē ptinet q̄cū
q̄ loco desinas. q̄cunq̄ voles desinere. tantū
bonā clausulā impone. Fabulaȝ vocat carmē
Et vult dicere q̄ nō plixitas eloq̄ntie sȝ boni
tas sentētie cōmendat̄ in carmie. Et codeȝ mō
in vita humana nō diuturnitas ānoꝝ. sȝ v̄tus
moꝝ hoiem dignū reddit honore. Sic igit̄ re
p̄mitur vanitas coꝝ qui ꝑpter solius tpis sene
ctutem p̄uilegiuȝ honoris sibi vendicant: vbi
virtutis meritū nō p̄cessit Tūc ibi. Cani au
tem. Rep̄ssa vanitati exp̄mit̄ veritas ⁊ ē ista q̄
ad hoc q̄ hō dicat̄ vere venerabilis duo req̄rū
tur. vicȝ sapientia mentis. ⁊ mūdicia carnis.
Primū tangit cū dicit. cani aūt sūt sensus ho
minis. i. sensus hois. loco canoꝝ. i. senectute cō
putātur. qꝛ sicut dic̄ glosa Ille bñ can⁹ est qui
est bñ sensat⁹. Et bñ p canos sensus sapia desi
gnat̄. sicut em̄ deficiēte naturali calore corporis
crescūt cani capit̄. ita deficiēte incētiuo vitioꝝ
vl' saltē frigescēte canescūt sensus mētis. Eccī.
xxv. Quā p̄ciosuȝ caniciei iudiciū. ⁊ p̄bris co
gnoscere ꝯsiliū. q̄ p̄ciosa veteranis sapia ⁊ glo
riosus intellect⁹ ⁊ ꝯsilium. vñ Aristo. vij. phi.
Neq̄ em̄ infantes pñt addiscere. neq̄ iudicāt
silr̄ sensib̄ qꝛ in pueris abūdant hūores turba
tiones ⁊ motus. sicut ibidē dicit cōmentator
cōmēto. ij. Scd̄m videlicet mūdiciā carnis
tangit. cū dicit Etas senectut̄ vita imaculata
q̄si diceret. Ille ē bñ senex q̄ est sine macl'a pec
cati. ꝑpter ista duo. mentis sapiam. ⁊ carnis mū
diciā dictū est Danieli a toto pplo isrl'. Danie
lis. xiij. Veni sede in medio nr̄m ⁊ iudica nob̄
quia deus dedit tibi honoreȝ senectutis. ⁊ ibi
narrat historia quō duos senes iudices de fal
sa ꝯdēnatōe susanne cōfudit cū eēt iuuenis et
q̄si puer etate Vñ ibideȝ p̄mittit̄. Suscitauit

deus spm̄ pueri iunioris Queritˀ circa hanc
lrãm. vtrū malus senex possit in articlo mortꝭ
vtiliter penitere. Videtˀ ꝙ nõ. quia oĩs q̇ vere
penitet dimittit pctã. sed talis nõ dimittit pec
cata ſʒ a pctis dimittitˀ. g̊ vere nõ penitet. Mi
noꝰ ptʒ ꝑ Aug'. in ẜmo. quodã de penitẽtia. et
allegatˀ. iiij. senten. di. xx. ca. j. Si vis peniten
tiam agere qñ peccare nõ potes: pctã te dimit
C tũt. nõ tu illa Preterea de nullo penitẽte vti
liter est dubiũ q̇n saluabitˀ sed de penitente in
extremis dubitat Augꝰ. in ẜmone p̄dicto lo
quens de tali. Si securus hinc exierit: ego ne
scio: penitentiã dare possumus. securitatẽ non.
Nũq̇d dico ɔdẽnabitˀ. sed nec dico saluabitur
Preterea nullus q̇ penitet: timore ⁊ nc̄itate
ductus penitet vtiliter. ſʒ talis videtˀ sic peni
tere. vñ Augꝰ. Nemo expectat nc̄itatem quã
do iã peccare nõ põt. Arbitrij em̄ libertatẽ q̄
rit deus nõ nc̄itatẽ. g̊ talis nõ penitet vtiliter.
Preterea nullꝰ vere penitet nisi cũ ꝓposito
satisfaciẽdi. ſʒ talis q̇ scit se moriturū: scit ꝙ non
põt satisfacere. g̊ h̄ nõ ꝓponit: g̊ inutiliter peni
tet Põt ɔfirmari. qꝛ ẜm cano. tali nõ est peni
tẽtia imponẽda ſʒ innotescẽda. xxvj. q. vij. Ab
infirmis. Et. iiij. sentẽ. di. xx. c. iiij. Pretea. Eccl
xvij. Viuꝰ et sanus ɔfitebꝛ dño. g̊ sicut peni
tẽtia nõ valet nisi in vita. ita nec videtˀ valere
nisi in sanitate Ad oppositũ arguitˀ. q̄diu in
hoĩe manet ptãs peccãdi: manet ⁊ ptãs penitẽ
di: ſʒ ptãs peccãdi manet ĩ hoĩe vsq; ad mortẽ
q̄diu est liberi arbitrij. g̊ ⁊c̄. Preterea latro ĩ
fine penitẽs inuenit misc̄diam. Luc. xxiij. Ad
q̄stionem dõm. ꝙ ad penitentiã vtilẽ duo faci
unt. dolor de p̄teritis. ⁊ ꝓpositũ cauẽdi de futu
ris. ⁊ qꝛ q̇libet h̄ñs vsum rõnis q̄ntũcũq; pec
cauerit. ⁊ q̄ntũcũq; sero: põt hr̄e ista duo. ⁊ iõ
cõcedendũ est ꝙ pnĩa q̄ntũcũq; sera vtilis esse
põt. licet de ea cõfidere supra modũ sit pericu
losum. vñ ad q̄stionẽ dicendũ. ꝙ malus senex
põt in articlo mortꝭ vtilitˀ penitere. lʒ h̄ accidat
valde raro. Penitẽtie em̄ taliũ qñq; timore pe
ne ꝓcedũt nõ amore iusticie. sicut de antiocho
dr̄ ij. Mach. c. ix. Orabat ãt scelestus dñm a q̇
nõ erat misc̄diam ɔsecuturꝰ. Ad p̄mum er
go dõm ꝙ peccata dimittũt hoĩem q̄ntũ ad ef
fectũ qñ sit impotẽs corꝑe nõ tñ hoĩem dimit
tũt q̄ntũ ad affectũ. ⁊ ideo adhuc ẽ in sua ptãte
affectũ peccandi dimittere. Ad scõm ꝙ Au
gustinꝰ nõ dubitat q̇n sera pnĩa sit vtilis si sit
vera. ſʒ dubitat an sit v̄a ⁊ ꝓcedens ab amore
iusticie. an a timore pene. vñ in p̄s. vocatˀ sera
penitentia sacrificiũ vespˀtinũ. ⁊ ideo si sit vera
sufficit ad salutem Ad tertiũ ꝙ ɔtingit peni
tentiã fieri a tali libere q̄ntum ad affectuʒ pec
candi vt dc̄m est Ad q̄rtũ dõm. ꝙ talis hʒ ꝓ

positũ satisfaciẽdi sub ɔditõne si possʒ ⁊ h̄ suf
ficit diuine misc̄die: qꝛ si hõ vellet facere qd̄ in
se est ad penitentiã. deus facit qd̄ in se ẽ ad mi
sericordiã. Et ideo lʒ penitẽtia nõ sit imponen
da absolute sed innotescẽda ẜm canones. tñ e
stimo ꝙ vtile ẽ eis penitẽtiã certã impõere sub
cõditõne si cõualescãt. qꝛ freq̄ntˀ de ꝑiculˀ marti
mis hoĩes euaserũt ad vitã Ad q̄ntũ d̄ eccliastĩ
co. xvij. dõm ꝙ ɔfiteri ĩ vita ẽ nc̄itatis qꝛ ibi dr̄
Añ morteʒ ɔfitere dño. a mortuo em̄ q̄si nihil
perit cõfessio. sed ɔfiteri in sanitate ẽ securita
tis. vñ p̄mũ cadit sub p̄cepto. scõm sub ɔsilio.
et iõ nõ est silẽ de vita ⁊ sanitate. Senectꝰ em̄
venerabitˀ. Notanduʒ est circa senectutẽ bo D
nã qꝛ ipa ẽ diligẽter venerãda vicʒ sic̄ medica
men incõtinẽtie. sicut moderamẽ insolentie. sic̄
examẽ exꝑientie. et sic̄ libamen pnĩe. Pmo ẽ
bona senectus ĩ sanctis senibꝰ veneranda. sic̄
medicamẽ incõtinentie. vñ Seneca in epl'a q̄
dã. Grãs ago senectuti. q̇cq̇d debebã velle nõ
possuʒ. Cessare em̄ dʒ in senectute q̇cq̇d volu
ptatꝭ. q̇cq̇d lasciuie. q̇cq̇d illecebre placuit ĩ iu
uẽtute. vñ Seneca. ij. declamationũ. declama
tione. vj. Adolescẽs luxuriosus peccat. senex ĩ
sanit. vñ Tulliꝰ de senectute. O p̄clarū munꝰ
senectutꝭ siq̇deʒ aufert nob̄ qd̄ est in adolescen
tia vitiosissimũ. s. libidinẽ corꝑis. In ɔmẽdati
onẽ senectutis dic̄ Ambrosiꝰ ad valẽtinũ Eru
bescat senectꝰ q̄ se emẽdare nõ põt. Nõ em̄ ca
nicies cõmẽdata ẽ annorū. ſʒ morū. Itẽ Ambro
sius ĩ examerone. li. j. Senectꝰ inq̇t ẽ in bonis
moribꝰ dulcior. in ɔsilijs vtilior. in cõstantia
subeũdi mortẽ ꝑatior. ad reꝓmẽdas libidines
fortior. ipa q̇ʒ infirmitas corꝑis sobetas ẽ mẽ
tis. Sʒ caueãt sibi senes tꝑe ⁊ iuuenes v̄tute
illud qd̄ in cõmẽdatõeʒ senectutꝭ dic̄ Ambro
sius vbi sup̄. Sũt em̄ q̇dã senes ita male ha
bituati ĩ voluptatibꝰ ꝙ dolẽt vt videtˀ ꝙ nõ sũt
vt solebãt ad voluptatẽ potẽtes. delectãtˀ audi
re etiã et cõfabulari de turpibꝰ. delectãtˀ imagi
nari de vilibꝰ et sic̄ nõ vescẽtes carnibꝰ delcã
tur in brodio. sic illi cũ ꝑuantˀ opatiõe fruũtur
imaginatõe Sed nota ꝙ om̄e peccatũ incura
bilius est in sene q̄ in iuuene. Querit em̄ Ari E
stoteles in ꝓblaumatibꝰ ꝑte. j. c. xxviij. ꝓpter q̇d
in hyeme pauciores sunt egritudines q̄ ĩ esta
te. Mortifere vero magis in hyeme. ⁊ respon
det ꝙ in estate ꝑua q̇dem occasione fiũt egritu
dines. in hyeme vero nõ. qꝛ ꝑue occasiones ci
tius digerũtur ĩ hyeme. Vñ illa q̄ fiũt a maio
ri occasione. merito peiora sũt ⁊ magis destru
ctiua. hmõi aũt sunt q̄ in hyeme oriũtur Et hy
pocras in amphorismis suis. Senes iuueni
bus freq̄ntˀ minꝰ egrotãt. cũq; eis cornice egri
tudines fiũt. mlt̄i ex eis cõmoriũtˀ. Moralitˀ si

cut sanitas corꝑis ẽ eq̄litas humorū. Ita sani
tas spũalis est tꝑantia passionũ ⁊ distẽꝑantia
earū infirmitas spũalis. Estas ẽ iuuẽtus. hyẽs
senectꝰ. Verū est igitˀ ꝙ plẽs ⁊ freq̄ntiores acci
dũt infirmitates spũales in iuuene q̄ in sene.
qꝛ mlt̄o plures sunt occasiões tã ex cõplexiõe
calida q̄ ex iuuenili inexꝑientia. ſʒ certe iste in
firmitates sũt multo curabiliores q̄ sint ĩ seni
bus: qꝛ si accidãt in senibꝰ vix curantˀ. Exẽplũ
de Salomone. iij. Regũ. xj. ca. vbi dr̄. Cũ essʒ
senex deprauatũ est cor eius ꝑ mulieres. Et cã
est; qꝛ tales infirmitates spũales ꝓcedũt ex ma
licia magna. ⁊ tales fuerũt illi senes. de quibꝰ
dicitˀ Daniel. xiij. Egressa est iniq̇tas a senibꝰ
F iudicibus q̇ videbantˀ regere populũ Et iõ
notandũ est ꝙ habitꝰ bñ viuẽdi acq̇rẽdus ẽ in
iuuẽtute si hõ velit scẽ viuere in senectute. nec
aliquis de senectute nimis cõfidat qꝛ q̇dã q̇ ĩ
iuuẽtute euaserũt. in senectute turpiter cecide
rũt. sic̄ ille q̇ lx. ãnis virgo vixerat: in eodẽ aũt
anno corruptꝰ obijt. Et ideo signãter orat p̄s.
Ne ꝓijcias me in tꝑe senectutis. Scõ vene
rãda ẽ senectꝰ qꝛ ipa est moderamẽ insolentie.
Dẽs em̄ boni senes dñt arguere insolentes ⁊
informare sine timore. Vñ narrat Valeriꝰ li.
vj. ca. ij. de quodã sene q̇ de his q̄ suis tꝑibus
apud romanũ ꝓplm agebantˀ liberrime loq̄ba
tur increpãs arguẽdo ⁊ dissentiẽs fctis maio
rũ. Hic dũ ab amicꝭ moueretˀ q̄ auda cia ita ef
frõter diceret oĩbꝰ v̄itatẽ. ille r̄ndʒ Due inq̇t res
mihi licẽtiã p̄bent. Orbitas ⁊ senectꝰ Voluit
dicere ꝙ ille q̇ ẽ iuuenis ⁊ aspirat ad ardua spe
rãs ꝓmotiones ⁊ officia. nc̄ario hʒ adulari fre
quẽter Sʒ cõtra h̄ fuit senex ⁊ iõ senectꝰ dedit
ei auctoritatẽ Iteʒ senex h̄ñs filios vel filias ꝓ
mouẽdas. lʒ nõ pro se tñ ꝓ prole freq̄nter men
titur vel saltẽ dissimulat veritatẽ. Hic autẽ qꝛ
ꝓle caruit ⁊ silr̄ senex fuit. iõ a veritate dicẽda
nulli offendẽti peꝑcit. Sʒ certe modernis tꝑi
bus nõnulli iuuenes obaudire ñ obedire vo
lũt senioribꝰ. ⁊ verificatˀ interduʒ illud Esa. iij.
Tumultuabitˀ puer ɔ̄ senẽ. ⁊ ignobilˀ ɔ̄ nobilẽ
Nõ sic erat intˀ romanos antiq̇tus. sic̄ narrat
Vale. li. ij. c. j. vbi dic̄ generalitˀ iuuẽtus sene
ctuti ita circũspcm̄ honorẽ tribuebat. tãq; oẽs
maiores natu: cões adolescentũ ẽẽnt prẽs. Et
iõ inter duodeci abusiones due sũt: senex sine
religione. ⁊ adolescẽs sine obediẽtia. sic̄ em̄ dic̄
tullius de senectute. Senex in h̄ melioꝛꝭ cõdi
tionis ẽ. qꝛ qd̄ sperat adolescẽs: ip̄e cõsecutus
ẽ. Ille vult diu viuere. iste diu vixit q̄q; mihi
nec diuturnũ videtˀ q̇cq̄ in quo est aliq̇d extre
mũ. sed q̄les senes dñt esse q̇bus merito debe
tur honor ⁊ amicitia docet Tulliꝰ in eodẽ Se
nectus inq̇t honesta est. cũ suũ ius retinet Si

cut adolescentẽ inq̇ est senile aliq̇d sic ⁊ seneʒ ĩ
quo ẽ adolescẽtꝭ aliq̇d. ꝓbo ꝙ q̇ seq̇tˀ corꝑe vo
luptates senex eẽ poterit aĩo nũq;. vñ metrice.
Res est grata senẽ iuuenilitˀ esse iocũdũ. Gra
tius est iuuenẽ moribꝰ esse senẽ. Vñ ⁊ in ado
lescente eẽ debʒ aliquid senectutis. ⁊ in sene a
liquid iuuẽtutis. vt sic senes cũ iunioribꝰ lau
dẽt nomẽ dñi Caueamus g̊ senes ne noĩe solo
suffragio etatis. solo p̄iocinio caniciei: honorẽ
nobꝭ auctoritatꝭ ad alios arrogemꝰ. Vñ idem
Tullius in eodẽ. nõ tã cani nõ tã ruge aucto
ritatẽ repẽte accipe pñt ſʒ honesta acta ⁊ supe
rior etas fructꝰ capit auctoritatꝭ extremos. ⁊ iõ
v̄tutes in iuuẽtute cõgregãde sũt. Iuxta illud
Prouer. xxij. Adolescẽs gradiẽs iuxta viã suã
⁊ cũ senuerit nõ recedet ab ea. vñ Seneca. Iu
ueni est ꝑcẽdũ ⁊ seni ẽ vtendum. vt Eccl̄. xxv.
Que ĩ iuuẽtute tua nõ cõgregasti quõ in sene
ctute tua inuenies. Tertio venerãda ẽ senectꝰ
quia ẽ examẽ exꝑientie Est em̄ senectus quasi
thesaurus sapientie examinate ⁊ p̄experte ⁊ iõ
vbi desunt senes vlˀ experti nunq; dabũtur sa
na consilia. Propter quod dicitˀ. iij. topicorum
Nemo iuuenes eligat in duces eo ꝙ nõ ɔstat
eos eẽ prudentes. Vñ ⁊ in exercitu alexandri
nemo nisi sexagenarius exercitũ duxit. ⁊ hinc
est ꝙ nõ ꝓpter senectutẽ neq; decrepitam etatẽ
p̄bri dicũtur. sed ꝓpter sapiẽtiam di. lxxxiiij. c.
Porro. Unde p̄sbyter grece senex latine dicitˀ G
nõ proptˀ etatẽ sed ꝓpter sapiẽtiam q̄ in eis de
bet eẽ Sed cõtra p̄bros hoc ẽ malos seniores
ad lrãm inuenit petrus in aurora ⁊ loq̇tur cõ
tra canos senes qui p̄tẽdunt maturitatẽ in cri
nibus ⁊ ẜuant lenitatem in moribus. Bonos
autẽ ⁊ morigeratos nõ tangit. ⁊ dic̄ sic Cani
cies etiã mẽtiri nouit ⁊ albã. non sꝑ retinet al
ba senecta fidẽ. Albi: tꝑibus vigorẽ moribꝰ e
quant. Tꝑa cana niuẽ corda dolosa picẽ non
põt ipis irasci moribꝰ etas Que stupet ĩ senio
nõ senuisse senes. Multi ãt v̄sus elegãtes po
nũtur q̇s trãseo ne videor poetas allegasse dif
fusius q̄ ꝓphas. Tñ de q̇busdã p̄bris ⁊ cura
tis subiũgit v̄sus. q̇s expedit saltẽ sel' audisse
⁊ sic dicit. Vis tibi depingi breuius p̄missa se
quũtur. Vtres seu ventres dolia seu dolos.
Curant nõ aras non vera sed era. Non equũ
sed equos. nõ opus ſʒ opes. Et infra. Libras
nõ libros relegant parẽtq; monete. Non mo
nitis p̄cio nõ p̄ce queq; iuuant. Nõ allia ru
ctare ſʒ alea norunt. plus in salmone. q̄ salo
mone legũt. Istos v̄sus allegat Brito de hac
dictõne p̄sbyter. Et subiũgit ꝙ ẜm hãc expõ
nem p̄sbyter melius dicitˀ pre alijs hibẽs ter.
q̄ p̄bẽs alijs iter. Quia ꝓo vlˀ oẽs senes sumꝰ
vel senes eẽ intẽdimꝰ si deus voluerit. licʒ hoc

deus spm̄ pueri iunioris Querit̄ circa banc
lrām. vtꝝ malus senex possit in articlo mortꝭ
vtiliter penitere. Videt̄ ꝙ nō. quia ois q̇ vere
penitet dimittit pctā, sed talis nō dimittit pec
cata ſ; a pctis dimittit̄. ḡ vere nō penitet. Mi
noꝛ ptꝫ p Aug. in ſmo. quodā de penitētia. et
allegat̄. iiij. senten. di. xx. ca. j. Si vis peniten-
tiam agere qn̄ peccare nō potes: pctā te dimit
C tūt, nō tu illa Preterea de nullo penitēte vti
liter est dubiū q̇n saluabit̄ sed de penitente in
extremis dubitat Aug. in ſmone p̄dicto lo-
quens de tali. Si securus hinc exierit: ego ne
scio: penitentiā dare possumus. securitatē non.
Nūq̇d dico ꝯdēnabit̄, sed nec dico saluabitur
Preterea nullus q̇ penitet: timore ꝛ nc̄itate
ductus penitet vtiliter. ſ; talis videt̄ sic peni-
tere. vn̄ Aug. Nemo expectat nc̄itatem quā-
do iā peccare nō pōt. Arbitrij em̄ libertatē q̄-
rit deus nō nc̄itatē, ḡ talis nō penitet vtiliter.
Preterea null9 vere penitet nisi cū ꝓposito
satisfaciēdi. ſ; talis q̇ scit se moꝛituꝝ: scit ꝙ non
pōt satisfacere. ḡ h̄ nō ꝓponit: ḡ inutiliter peni
tet Pōt ꝯfirmari, qꝛ ſm cano. tali nō est peni-
tētia imponēda ſ; innotescēda. xxvj. q. vij. Ab
infirmis. Et. iiij. sentē. di. xx. c. iiij. Pretea. Eccl
xvij. Viu9 et sanus ꝯfiteberis dn̄o. ḡ sicut peni
tētia nō valet nisi in vita, ita nec videt̄ valere
nisi in sanitate Ad oppositū arguit̄. q̄diu in
hoīe manet ptās peccādi: manet ꝛ ptās penitē
di: ſ; ptās peccādi manet i hoīe vsq; ad mortē
q̄diu est liberi arbitrij. ḡ ꝛc̄. Preterea latro i
fine penitēs inuenit miscdiam. Luc. xxiij. Ad
q̄stionem dōm. ꝙ ad penitentiā vtilē duo faci
unt. doloꝛ de p̄teritis, ꝛ ꝓpositū cauēdi de futu
ris, ꝛ qꝛ q̇libet hn̄s vsum rōnis q̄ntūcūq; pec
cauerit, ꝛ q̄ntūcūq; sero: pōt hr̄e ista duo. ꝛ iōo
cōcedendū est ꝙ pnia q̄ntūcūq; sera vtilis esse
pōt. licet de ea cōfidere supꝛa modū sit pericu
losum. vn̄ ad q̄stionē dicendū, ꝙ malus senex
pōt in articlo mortꝭ vtilit̄ penitere, lꝫ h̄ accidat
valde raro. Penitētie em̄ taliū q̄nq; timore pe
ne ꝓcedūt nō amore iusticie. sicut de antiocho
di ij. Mach. c. ix. Oꝛabat āt scelestus dn̄m a q̇
nō erat miscdiam ꝯsecutur9. Ad p̄mum er-
go dōm ꝙ peccata dimittūt hoiem q̄ntū ad ef
fectū qn̄ sit impotēs coꝛpe nō tn̄ hoiem dimit
tūt q̄ntū ad affectū, ꝛ ideo adhuc ē in sua ptāte
affectū peccandi dimittere. Ad scōm ꝙ Au
gustin9 nō dubitat q̇n sera pnia sit vtilis si sit
vera, ſ; dubitat an sit ꝟa ꝛ ꝓcedens ab amoꝛe
iusticie, an a timoꝛe pene, vn̄ in p̄s, vocat̄ sera
penitentia sacrificiū vesptinū, ꝛ ideo si sit vera
sufficit ad salutem Ad tertiū ꝙ ꝯtingit peni
tentiā fieri a tali libere q̄ntum ad affectuꝫ pec
candi vt dcm̄ est Ad q̄rtū dōm, ꝙ talis hꝫ ꝓ

positū satisfaciēdi sub ꝯditōne si possꝫ ꝛ h̄ suf
ficit diuine miscdie: qꝛ si hō vellet facere qō in
se est ad penitentiā, deus facit qō in se ē ad mi
sericoꝛdiā. Et ideo lꝫ penitētia nō sit imponen
da absolute sed innotescēda ſm canones, tn̄ c-
stimo ꝙ vtile ē eis penitētiā certā impōere sub
cōditōne si cōualescāt, qꝛ freq̄nt̄ de p̄icul' marti
mis hoies euaserūt ad vitā Ad q̇ntū ō ecclisiasti
co, xvij. dōm ꝙ ꝯfiteri i vita ē nc̄itatis qꝛ ibi dꝛ
Añ moꝛteꝫ ꝯfitere dn̄o, a moꝛtuo em̄ q̄si nihil
perit cōfessio. sed ꝯfiteri in sanitate ē securita-
tis. vn̄ p̄mū cadit sub p̄cepto, scōm sub ꝯsilio.
et iō nō est silē de vita ꝛ sanitate. Senect9 em̄
venerabit̄. Notanduꝫ est circa senectutē bo D
nā qꝛ ipa ē diligēter venerāda vicꝫ sic̄ medica-
men incōtinētie. sicut moderamē insolentie. sic̄
examē expientie, et sic̄ libamen pnie. Pⁿmo ē
bona senectus i sanctis senib; veneranda, sic̄
medicamē incōtinentie, vn̄ Seneca in ep̄la q̄
dā. Grās ago senectuti, q̇cq̇d debebā velle nō
possuꝫ. Cessare em̄ dꝫ in senectute q̇cq̇d volu-
ptatꝭ, q̇cq̇d lasciuie, q̇cq̇d illecebꝛe placuit i iu-
uētute, vn̄ Seneca, ij, declamationū. declama
tione, vj. Adolescēs luxuriosus peccat, senex i
sanit, vn̄ Tulli9 de senectute, O p̄claꝝ munus
senectutꝭ siq̇deꝫ aufert nob̄ qō est in adolescen
tia vitiosissimū, s. libidinē coꝛpis. In ꝯmēdati
onē senectutis dic̄ Ambꝛosi9 ad valētinū Eru
bescat senect9 q̄ se emēdare nō pōt. Nō em̄ ca
nicies cōmēdata ē annoꝝ. ſ; moꝝ. Itē Ambꝛo
sius i exameron. li. j. Senect9 inq̇t ē in bonis
moꝛib; dulcioꝛ. in ꝯsilijs vtilioꝛ. in cōstantia
subeūdi moꝛtē patioꝛ, ad rep̄mēdas libidines
foꝛtioꝛ. ipa q̇ꝫ infirmitas coꝛpis sobetas ē mē
tis. Sꝫ caueāt sibi senes tp̄e ꝛ iuuenes ꝟtute
illud qō in cōmēdatōeꝫ senectutꝭ dic̄ Ambꝛo-
sius vbi sup̄. Sūt em̄ q̇dā senes ita male ha-
bituati i voluptatib; ꝙ dolēt vt videt̄ ꝙ nō sūt
vt solebāt ad voluptatē potētes, delectāt̄ audi
re etiā et cōfabulari de turpib;, delectāt̄ imagi
nari de visib; et sic̄ nō vescētes carnib; delcān
tur in bꝛodio, sic illi cū ꝓuant̄ opatiōe fruūtur
imaginatōe Sed nota ꝙ om̄e peccatū incura
bilius est in sene q̄ in iuuene. Querit em̄ Ari E
stoteles in ꝓblaumatib; pte. j. c. xxviij. ꝓpter q̇d
in hyeme pauciores sunt egritudines q̄ i esta
te, Moꝛtifere vero magis in hyeme. ꝛ respon
det ꝙ in estate pua q̇dem occasione fiūt egritu
dines. in hyeme vero nō. qꝛ pue occasiones ci
tius digerūtur i hyeme. Vn̄ illa q̄ fiūt a maio
ri occasione, merito peioꝛa sūt ꝛ magis destru
ctiua. hmōi aūt sunt q̄ in hyeme oꝛiūtur Et hy
pocras in amphoꝛismis suis. Senes iuueni
bus freq̄nt̄ min9 egrotāt. cūq; eis coꝛnice egri
tudines fiūt, mlti ex eis cōmoꝛiūt̄. Moꝛalit̄ si

cut sanitas coꝛpis ē eq̄litas humoꝝ. Ita sani
tas sp̄ualis est tpantia passionū ꝛ distēpantia
eaꝝ infirmitas sp̄ualis. Estas ē iuuētus. hyēs
senect9. Veꝝ est igit̄ ꝙ plēs ꝛ freq̄ntioꝛes acci
dūt infirmitates sp̄uales in iuuene q̄ in sene.
qꝛ mlto plures sunt occasiōes tā ex cōplexiōe
calida q̄ ex iuuenili inexpientia. ſ; certe iste in
firmitates sūt multo curabilioꝛes q̄ sint i seni
bus: qꝛ si accidāt in senib; vix curant̄. Exēplū
de Salomone. iij. Regū. xj. ca. vbi dꝛ. Cū essꝫ
senex deprauatū est coꝛ eius p mulieres. Et cā
est, qꝛ tales infirmitates sp̄uales ꝓcedūt ex ma
licia magna, ꝛ tales fuerūt illi senes, de quib;
dicit̄ Daniel. xiij. Egressa est iniq̇tas a senib;
F iudicibus q̇ videbant̄ regere populū Et iōo
notandū est ꝙ habit9 bn̄ viuēdi acq̇rēdus ē in
iuuētute si hō velit scitē viuere in senectute, nec
aliquis de senectute nimis cōfidat qꝛ q̇dā q̇ i
iuuētute euaserūt, in senectute turpiter cecide-
rūt. sic̄ ille q̇ lx. ānis virgo vixerat: in eodē aūt
anno coꝛrupt9 obijt. Et ideo signāter oꝛat p̄s,
Ne ꝓijcias me in tp̄e senectutis. Scōo vene-
rāda ē senect9 qꝛ ipa est moderamē insolentie.
Dēs em̄ boni senes dn̄t arguere insolentes ꝛ
infoꝛmare sine timoꝛe. Vn̄ narrat Valeri9 li.
vj. ca. ij. de quodā sene q̇ de his q̄ suis tp̄ibus
apud romanū ꝓplm agebant̄ liberrime loq̄ba
tur increpās arguēdo ꝛ dissentiēs fctis maio-
rū. Hic dū ab amicꝭ moueret̄ q̄ auda cia ita ef-
frōter diceret oib; ꝟtatē. ille rn̄dꝫ Due inq̇t res
mihi licētiā p̄bent. Oꝛbitas ꝛ senect9 Voluit
dicere ꝙ ille q̇ ē iuuenis ꝛ aspirat ad ardua spe
rās ꝓmotiones ꝛ officia, nc̄ario hꝫ adulari fre
quēter Sꝫ cōtra h̄ fuit senex ꝛ iō senect9 dedit
ei auctoꝛitatē Iteꝫ senex hn̄s filios vel filias ꝓ
mouēdas, lꝫ nō pꝛo se tn̄ ꝓ pꝛole freq̄nter men
titur vel saltē dissimulat veritatē. Hic autē qꝛ
ꝓle caruit ꝛ silr̄ senex fuit, iō a veritate dicēda
nulli offendēti pepcit. Sꝫ certe modernis tp̄i
bus nōnulli iuuenes obaudire n̄ obedire vo-
lūt senioꝛib;, ꝛ verificat̄ interduꝫ illud Esa. iij.
Tumultuabit̄ puer ꝯ senē, ꝛ ignobil' ꝯ nobilē
Nō sic erat int̄ romanos antiq̇tus, sic̄ narrat
Vale. li. ij. c. j. vbi dic̄ generalit̄ iuuētus sene-
ctuti ita circūspcm̄ honoꝛē tribuebat, tāq; oēs
maioꝛes natu: cōes adolescentū eēnt pꝛēs. Et
iō inter duodeci abusiones due sūt: senex sine
religione, ꝛ adolescēs sine obediētia, sic̄ em̄ dic̄
tullius de senectute. Senex in h̄ melioꝛꝭ cōdi
tionis ē, qꝛ qō sperat adolescēs: ipe cōsecutus
ē. Ille vult diu viuere, iste diu vixit q̄q; mihi
nec diuturnū videt̄ q̇cq; in quo est aliq̇d extre
mū, sed q̄les senes dn̄t esse q̇bus merito debe
tur honoꝛ ꝛ amicitia docet Tulli9 in eodē Se
nectus inq̇t honesta est, cū suū ius retinet Si

cut adolescentē in q̄ est senile aliq̇d sic ꝛ seneꝫ i
quo ē adolescētꝭ aliq̇d, ꝓbo ꝙ q̇ seq̇t̄ coꝛpe vo-
luptates senex eē poterit aio nūq;, vn̄ metrice.
Res est grata senē iuuenilit̄ esse iocūdū. Gra-
tius est iuuenē moꝛib; esse senē. Vn̄ ꝛ in ado-
lescente eē debꝫ aliquid senectutis, ꝛ in sene a-
liquid iuuētutis. vt sic senes cū iunioꝛib; lau-
dēt nomē dn̄i Caueamus ḡ senes ne noie solo
suffragio etatis. solo pꝛocinio canicici: honoꝛē
nob̄ auctoꝛitatꝭ ad alios arrogem9. Vn̄ idem
Tullius in eodē, nō tā cani nō tā ruge aucto-
ritatē repēte accipe pn̄t ſ; honesta acta ꝛ supe
rioꝛ etas fruct9 capit auctoꝛitatꝭ extremos, ꝛ iō
ꝟtutes in iuuētute cōgregāde sūt. Iuxta illud
Pꝛouer. xxij. Adolescēs gradiēs iuxta viā suā
ꝛ cū senuerit nō recedet ab ea, vn̄ Seneca, Iu
ueni est pcēdū ꝛ seni ē vtendum, vt Eccl. xxv.
Que i iuuētute tua nō cōgregasti quō in sene-
ctute tua inuenies. Tertio venerāda ē senect9
quia ē examē expientie Est em̄ senectus quasi
thesaurus sapientie examinate ꝛ p̄experte ꝛ iō
vbi desunt sen es vl' experti nunq; dabūtur sa
na consilia. Propter quod dicit̄. iij. topicoꝛum
Nemo iuuenes eligat in duces eo ꝙ nō ꝯstat
eos eē pꝛudentes. Vn̄ ꝛ in exercitu alexandri
nemo nisi sexagenarius exercitū duxit. ꝛ hinc
est ꝙ nō ꝓpter senectutē neq; decrepitam etatē
p̄bri dicūtur, sed ꝓpter sapiētiam di. lxxxiiij. c.
Poꝛro. Vnde p̄sbyter grece senex latine dicit G
nō pꝛopt̄ etatē sed ꝓpter sapiētiam q̄ in eis de-
bet eē Sed cōtra p̄bꝛos hoc ē malos senioꝛes
ad lrām inuenit petrus in auroꝛa ꝛ loq̇tur cō
tra canos senes qui p̄tēdunt maturitatē in cri
nibus ꝛ ſuant leuitatem in moꝛibus. Bonos
autē ꝛ moꝛigeratos nō tangit. ꝛ dic̄ sic Cani-
cies etiā mētiri nouit ꝛ albā, non sp retinet al-
ba senecta fidē. Albi: tp̄ibus vigoꝛē moꝛib; e-
quant. Tp̄a cana niuē coꝛda dolosa picē non
pōt ipis irasci moꝛib; etas Que stupet i senio
nō senuisse senes. Multi āt ꝟsus elegātes po
nūtur q̇s trāseo ne videoꝛ poetas allegasse dif
fusius q̄ ꝓphas. Tn̄ de q̇busdā p̄bꝛis ꝛ cura
tis subiūgit ꝟsus, q̇s expedit saltē sel' audisse
ꝛ sic dicit. Vis tibi depingi breuius p̄missa se
quūtur. Vtres seu ventres dolia seu dolos.
Curant nō aras non vera sed era. Non equū
sed equos. nō opus ſ; opes. Et infra. Libꝛas
nō libꝛos relegant parēt q; monete. Non mo
nitis p̄cio nō p̄ce queq; iuuant. Nō allia ru-
ctare ſ; alea noꝛunt. plus in salmone. q̄ salo-
mone legūt. Istos ꝟsus allegat Brito de hac
dictōne p̄ibyter. Et subiūgit ꝙ ſm hāc expō-
nem p̄sbyter melius dicit̄ pꝛe alijs hibēs ter.
q̄ p̄bēs alijs iter. Quia ꝟo vl' oēs senes sum9
vel senes eē intēdim9 si deus voluerit, licꝫ hoc

nō ſit ꝑfectoꝝ appetere.abſolute tñ vt cōit ap/
petūt oēs hoīes moti magis inſtinctu nature
ꝙ̄ fidei,qꝛ nūq̄ȝ ita eſt.bonū eſt ꝙ cōditōnes ſe
nectutis q̄s ponit ariſto.ij.rhetoꝛice audiamꝰ
Senes inq̄t moꝛibꝰ in paſſionibꝰ fere iuueni/
bus ꝯrij ſunt.qm̄ diu vixerūt ⁊ in multis de/
cepti fuerūt ⁊ expti in pluribꝰ negocia eē pra/
ua,idō nihil aſſertiue dicūt ſꝫ in oībꝰ apponūt
foꝛte.⁊ oīa agūt remiſſius ꝙ̄ opoꝛteat.oīa ī tur
pius cōſiderant ⁊ male ſuſpicanꝰ ꝓpter incre/
dulitatē.Increduli aūt ſunt eo ꝙ multa mala
expti ſunt.Et ꝓpter hoc etiā non amant valde
neq̄ȝ odiūt qm̄ ſic expti ſunt ⁊ magnanimi non
ſunt:qm̄ in mltis vita abiecti fuerūt ⁊ humili
ati neq̄ȝ aliqđ magnū ⁊ honeſtum ſed ſoluȝ ea
que ad vitam nc̄aria ſunt cōcupiſcūt.⁊ libera
les nō ſunt qm̄ expti ſunt ꝙ facile ē abijcere ne
ceſſaria ⁊ difficile acq̄rere.⁊ timidi ſūt a natu/
rali cōplexione,frigidi em̄ ſunt.Vñ viā ꝓpa/
uit ſenectꝰ foꝛmidini ⁊ ideo q̄ natura calidi ſūt
audaces ſunt ⁊ magis amāt viuere in vltima
die ꝙ̄ ꝑma,qm̄ cōcupiſcētia ē eius qđ deficit.
deficit āt eis tāto plus q̄nto diutiꝰ viuūt ⁊ ſūt
amatoꝛes ſui magis ꝙ̄ opꝫ Hec em̄ puſillani
mitatis mos eſt q̄ in eis viget.⁊ ꝓpter hoc ma
gis amāt honeſtatē cōferētia ꝙ̄ cōueniēs ipis
bonū honeſtum. Silr ⁊ inuerecūdi ⁊ difficil
ſpei ⁊ debiles cōcupiſcētie ⁊ magis rōni viuūt
ꝙ̄ moꝛi vel ꝟtuti. Et acute ire ſunt qm̄ in triſti
cia viuūt qui ad iraȝ diſponit.⁊ miſeratiui ſūt
qm̄ om̄es ſue debilitati ⁊ miſerie cōparticipes
putant et hoc eſt miſerabile. Non ſunt autem
luſiui ſed planctiui.hec Ariſto. Innocētius e/
tiam de vilitate cōditionis humane. Sene/
ctuti familiaris hec eſt loquacitas. Theſaurū
in ſepulchꝝ ponit qui ſenem heredem facit.ſe
nex facile pꝛoducitur.difficile reuocatur,cito
credit.⁊ tarde diſcredit,tenax,et cupidus,tri/
ſtis et querelus,et velox ad loquēdum.tardus
ad audiendū laudat antiquos.ſpernit moder
nos,vituperat p̄ſentia,cōmendat p̄terita,ſu/
ſpirat et anxiatur,toꝛpet et infirmatur. Audi
poetam. Multa ſenem circūueniūt incōmo/
da,hec Innocentius. Pꝛopter hec autem nō
cōtēnendi ſꝫ ſuppoꝛtādi ſūt ſenes. Nam iſti de
fectus ſunt oībus cōes. Vel em̄ tales erimus
vel citius moꝛiemur. Vñ Eccl.viij. Ne ſper/
nas hoīem in ſenectute ſua eteni ex nobis ſe/
neſcūt. Et Leuit.xix. Coꝛam cano capite con/
D ſurge et honoꝛa ꝑſonam ſenis. Quarto ſe/
nectus eſt veneranda,quia eſt libamen peni/
tentie. Eſt em̄ libamen ſacrificiuȝ,et libare idē
eſt ꝙ ſacrificare,ſicut dicit Huguitio. Om̄is
autem ſenex tenetur ſelp̄m in penitentia ſacri/
ficare deo vel ſaltem ꝑ contritōnem ⁊ diſcipli/

nam veteris vite.quia ſacrificium deo ſpiritꝰ
contribulatus. Iſtud eſt ſacrificium veſperti/
num de quo loquebatꝰ apl'us.ij.Thymo.iiij.
Ego em̄ iam delibꝛoꝛ.⁊ tp̄s mee reſolutōnis ī
ſtat. Seneca in epl'a quadaȝ imaginatꝰ ꝙ vita
noſtra eſt quaſi nauigiuȝ in mari ⁊ ꝙ ꝙ̄diu vi
uimꝰ nauigamꝰ,et tandem in ſenectute appli/
camꝰ ad poꝛtū.et tūc ſicut naute recolligūt in/
ſtrumēta et vaſa nauis q̄bꝰ nauē mouerūt.ita
debemꝰ nos ſenſus nrōs intētionē et ꝯſidera
tionē et ſollicitudines ſeculares recolligere to
taliter ad noſmetip̄os ad ꝟtuoſe viuendū.vñ
dicit ſic Incipiamꝰ vaſa in ſenectute colligere
In freto:h̄ eſt ī mari vixim',moꝛiamur ī poꝛ/
tu. Sꝫ hic ē inuehēdū cōtra duo genera ſenuȝ
quoꝝ aliq̄ ſenectutē accuſant nec eā ſciūt ſuſti
nere:quā tñ ſꝑ appetierūt habere. Cōtra iſtos
rōnabiliter tā Seneca ꝙ̄ Tulliꝰ ſic accuſant
Tulliꝰ in libꝛo ſuo de ſenectute ſic dicit Tāta
in hoībus ſtulticie incōſtātia ac ꝑuerſitas ē ꝙ
oēs etatē vt adipiſcanꝰ exoptāt.eandē adepti
accuſant Seneca ꝓo in epl'a.viij.tali ſic coq̄rē
ti loq̄tur deridendo. Ve ſi te inq̄t doloꝛ inq̄e/
tat,epule erūt parum dulces.detrimenta cōti
nua.hec eſt ſenis querela. Pꝛopius accedam
dicit Seneca,de capite tuo timuiſti.et rñdet.
neſciebas te hec optare cū optares ſenectuteȝ
tuā,oīa iſta in longa vita ſunt,quēadmodum
in lōga via puluis et lutū et pluuia ſūt Sꝫ di
cis volebā viuere ⁊ carere incōmodis oībꝰ Re
ſpōdet, Tā effemiata vox viꝝ dedecet.hec ille
Scđo ſunt aliq̄ ſenes q̄ ſenectutē dehone/
ſtāt moꝛibꝰ pueroꝝ cōtra q̄s Seneca ī vna e/
piſtola Auctoꝛitatē hēmꝰ ſenū ⁊ vitia pueroꝝ
Idē in q̄dā alia. Deſine velle q̄ voluiſti puer.
h̄ opus fit.hec cogitatio īponere veteribꝰ mal'
finē. Eſa.lxv. Puer cētū ānoꝝ moꝛietꝰ. Nō ſic
nos chariſſimi,ſꝫ ꝑmo ſuppoꝛtemꝰ ſenectuteȝ
virilit' Scđo ꝑ eā acq̄ramꝰ ꝟtutē. De ꝑmo
ſeneca in epl'a Senectꝰ laſſe etatꝭ nō fracte no
mē hꝫ,nō ſentio in aīo etatꝭ iniuriā,cū ſentiam
in coꝛꝑe tātū:vitia ⁊ vitioꝝ miniſteria ſenuerūt.
viget etiā animꝰ et gaudet,et multū ſibi eē cuȝ
coꝛꝑe exultat:et mihi controuerſiā fac̄ de ſene
ctute,hūc ait eē floꝛē ſuū credamꝰ illi.vtamur
bono ſuo. Scđo ꝑ ſenectutē acq̄ramꝰ ꝟtuteȝ
ſic̄ docet idē ſeneca in epl'a xv.ꝙ facere ſolebāt
q̄ ſeriꝰ exierūt et volūt tp̄s celeritate recuꝑare
calcar addamꝰ. Senectꝰ optīe fac̄ ad h̄ ſtudia
nō ē vt eſtimes vllā etatē aptioꝛē eē ad bonam
mentē ꝙ̄ q̄ ſe multis expimētis lōga et reꝝ fre
quēti expientia domuit:q̄ ad ſalutaria mitiga
tis affectibꝰ veīt,exēplū,ij. Mach.vj,de elea/
ȝaro de q̄ ibi ſic ſcribitꝰ.ꝙ cepit cogitare etatis
atq̄ȝ ſenectutis eminētiā,dignā et ingenuā no

bilitas caniciē,⁊ moꝛi potiꝰ elegit ꝙ̄ impudi/
ce viuere. Lectio XLIX.

Placēs deo factus

P eſt dilectꝰ,⁊ viuēs int' pctōꝛes trāſla
tus ē raptꝰ ē ne malicia mutaret intel
lectū eius aut ne fictio deciꝑet aīaȝ illiꝰ.qꝛ poſ
ſent mūdani ꝓbabilit' admirari q̄re q̄daȝ val/
de moꝛigerati iuuenes ſubtrahūtur vbi pctō
res ⁊ iniuſti vſq̄ȝ ad decrepitā etatē ꝑducūtur.
idō ſpūſſctūs in hodierna lcōne hꝰ euētꝰ aſſigt
rōem. Nā hoīes ſecl'ares iſtud ſolēt iudicare ī
iuſtuȝ: ꝙ deus bonos cito ſubtrahit ⁊ malos
A diu viuere ꝑmittit Et circa h̄ duo facit Nā
pꝛimo excuſat diuinā iuſticiaȝ. Scđo accuſat
mūdanā maliciā. Circa ꝑmū aſſignat tres rō/
nes quare deus nō ꝑmittit bonos ſeniū expe
ctare,vicȝ diuinā amicitiā ſuſcipiētē ad ꝑmia.
pꝛoximoꝝ maliciā allicientē ad crimina:et ac/
quiſitā iuſticiā ſufficientē ad merita. Scđa rō
aſſignatꝰ ibi.raptꝰ eſt. Et tertia ibi.cōſūmatus
eſt,dicit ḡ. Placens deo factꝰ eſt dilectꝰ. Qua
ſi diceret,vna rō q̄re iuſtꝰ tollitꝰ de hac vita,qꝛ
eſt placens deo ꝑ bonam vitā factꝰ dilectus ꝑ
gratiā.⁊ ideo dignꝰ eſt vocari ad coꝛonā. Can
ti.ij. Dilectꝰ meus mihi ⁊ ego illi q̄ paſcitur in
ter lilia Et viuens inter pctōꝛes bene ac ꝟtuo
ſe:qđ eſt valde laudabile ⁊ difficile. Phil.ij.
Simplices filij dei ſine rephenſione ī medio
natōnis pꝛaue ⁊ ꝑuerſe. Et idō trāſlatus eſt ad
celū. Cōſeq̄nter ibi. Raptus eſt. Ponit ſcđam
rōem ad idē vicȝ ꝓximoꝝ maliciā allicientē ad
crimina. Et hoc ꝙ aliquis de maloꝝ ſocietate
remouetꝰ ꝓuenit ſibi ſecuritas ⁊ opoꝛtunitas
bone vite. Vñ ꝑmo allegat ꝑiculum mali cō
ſoꝛtij. Scđo aſſignat modū cōicandi vitij.ibi
faſcinatio. Quātū ad ꝑmū dic̄. Raptꝰ ē ne ma
licia mutaret intellcm̄ eius :i.ne mala ꝯuerſio
hoīm mutaret intellcūs eiꝰ pꝛacticū Duplicit'
em̄ coꝛrūpitur ꝟtus in hoīe. Vno mō ꝑ habi
tus coꝛruptōeȝ. Alio mō ꝑ actꝰ deoꝛdinatiōeȝ
Pꝛimū tangit cū dic̄.ne malicia. Scđm cū dī
Aut ne fictio deciꝑet aīam. Intellectꝰ em̄ pꝛa
cticꝰ ē ꝑncipiū oꝑandi,vñ qñ ita ē ꝙ ꝑncipia
p̄ctica coꝛrūpūtꝰ ꝑ pctā in hoīe.oīa fctā eiꝰ fiūt
ꝑuerſa.⁊ idō qñ rcm̄ iudiciū coꝛrūpitꝰ ꝑ malā cō
ſuetudinē ⁊ acq̄ritꝰ hītus ꝯriꝰ ꝟtuti ibi ē certa
malicia ⁊ lōge peius ē ꝙ̄ qñ peccatꝰ ex paſſione
Aut ne fictio deciꝑet aīaȝ illiꝰ. Fictio ē in ill'q̄
male oꝑantꝰ in q̄bꝰ tñ rcā eſtimatio nō ē coꝛru/
pta ſꝫ oꝑantꝰ mala ꝯ ꝯſciaȝ ſciētes ſe male face
B re,⁊ vtrūq̄ȝ iſtoꝝ ꝑtinet ad maliciā Notādū
ꝙ nc̄ario in hac vita opoꝛtet viuere inter pctō
res q̄ntūcūq̄ȝ etiam hō ſtudeat ad coꝛrectionē
pctōꝝ qꝛ ſemꝑ erūt aliqui mali bonis cōmixti

in oī ſocietate ſic̄ dic̄ augꝰ.ad vincētiū donati
ſtā ⁊ pōitꝰ ī Cañ.di.xlvij. Quātūlibꝫ inq̄t vigi
let diſciplina domꝰ mee hō ſuȝ ⁊ int' hoīes vi/
uo ne mihi arrogare audeo vt domꝰ mea me/
lioꝛ ſit ꝙ̄ arca noe. Vbi tñ int' octo hoīes vnꝰ
reꝓbꝰ inuētꝰ ē. Aut melioꝛ ſit ꝙ̄ domꝰ abꝛac
cui dcm̄ ē. Eiice āciliā et filiū eiꝰ Aut melioꝛ ſit
ꝙ̄ domꝰ iſaac.cui de duobꝰ gemis dcm̄ eſt Ja
cob dilexi. Eſau aūt odio habui. Simplr aūt
fateoꝛ caritati vīe coꝛā dño deo nrō q̄ teſtis ē
ſuꝑ aīam meā ex q̄ deo ſuire cepi. Qm̄ ſic dif/
ficile exptus ſuȝ melioꝛes ꝙ̄ q̄ in monaſterio ꝓ
fecerūt.ita nō ſuȝ peioꝛes exptꝰ ꝙ̄ q̄ ī monaſte
rio defecerūt. Et idō in q̄cūq̄ȝ ſocietate hō po
natꝰ nō poterit oīno euadere q̄n inter pctōꝛes
cōuerſetꝰ.⁊ ideo opꝫ ꝑfectos vitia maloꝝ coꝛri
gere ꝓpoſſe ⁊ qđ nō pñt coꝛrigere ſuſtinere.nā
tales deo q̄ eſt ſup̄mus iudex reſeruantꝰ. Vnđ
Greg'.ij.moꝛal'.c.xviij. Nullꝰ ꝑfectus eſt q̄ in
ter defectꝰ ꝓximoꝝ ꝑfectꝰ nō eſt,q̄ em̄ eq̄nimit'
aliena mala nō tolerat.ip̄e ſibi teſtis ē ꝑ impa
tiētiā,qꝛ a boni plenitudīe lōge diſtat,abel q̄
pe eſſe rēnuit:quē cayn malicia nō exercet,ſic̄
in tritura aree grana ſub paleis ꝑmūtꝰ,ſic flo/
res inter ſpinas ꝓdeunt,roſa q̄ redolet creſcit
cū ſpina que pūgit. Duos nanq̄ȝ filios habuit
pꝛimꝰ hō.ſꝫ vnꝰ reꝓbꝰ aliꝰ electꝰ fuit. Tres
q̄ȝ filios noe arca cōtinuit.ſꝫ duobꝰ in humilita
te ꝑſiſtentibꝰ,vnꝰ in pꝛīs irriſionē ruit. Duos
abꝛaam filios habuit,ſed vnꝰ innocēs,alt' fra
tris ꝑſecutoꝛ fuit. Duos q̄ȝ filios iſaac habuit
vnꝰ in humilitate ſeruatꝰ. aliꝰ vero etiaȝ ꝑus ꝙ̄
naſceretꝰ reꝓbatꝰ. Duodecim filios iacob ge
nuit:ſꝫ ex eis vnꝰ ꝑ innocētiā venditꝰ eſt Cete
ri ꝓo ꝑ maliciā fratrꝭ vēditoꝛes extiterūt. Duo
decim q̄ȝ apl'i in eccl'ia ſunt,ſed ne īꝓbati re
manerēt vnus ex eis admixtꝰ eſt q̄ eos ꝑſeq̄ns
ꝓbaret. Sic nāq̄ȝ iuſto pctōꝛ cū malicia iūgitꝰ.
Sic ī foꝛnace auro palea cū igne ſociatꝰ vt qñ
ardet palea:auꝝ purgetꝰ. Hi ḡ in veritate boni
ſūt,q̄ in bonitate etiā inter malos ꝑſiſtere poſ
ſunt,hec ille. Idē ꝑmo moꝛal',cap̄.ij. Neq̄ȝ em̄
valde laudabile ē bonū eſſe cū bonis: ſꝫ bonū
eſſe cū malis. Sic̄ em̄ grauioꝛis culpe eſt int'
bonos bonū nō eſſe,ita imēſi eſt p̄conij bonū
etiā inter malos extitiſſe. Job.xxx. Frater fui
draconū.et ſocius ſtrutionū. Et Canticoꝝ.ij.
Sicut liliū inter ſpinas:ſic amica mea int' fi/
lias. Viuēs inter pctōꝛes trāſlatus ē. No/ E
tandū ꝙ deus electos ſuos trāſfert tripliciter
De rebellione ad recōciliatōeȝ De diſſolutōe
ad religionē De ꝑegrinatōne ad q̄etationem.
Pꝛimo modo tranſfert exiſtentes in ſtatu pec
cati et induſtrie ſiue oꝛiginalis ſiue actualis,
ad ſtatū gr̄e ſiue penitētie,ſicut rex miſericoꝛs

exules z pfugos z pscptos i extraneis regnis
vagātes, reuocat gratiose z ad pacis recōcilia
tionē admittit. Ita xps suos rebelles receden
tes ab eo per pctm̄ z exules in regione vmbre
mortis, trāsfert misericorditer in regnū suum
et repatriare pmittit. De isto exilio trāslat⁹ fuit
paulus, petrus, maria magdalena, matheus,
z multi alij, inter quos Aug⁹, de quo sic legi-
mus. Inuenit se aug⁹, lōge eē a deo in regione
dissimitudinis tanq̄ȝ audiret zc̄. De ista trāslati
one ad Col. j. Eripuit nos de ptāte tenebrarū
z trāstulit in regnū filij sui. In tpe hyemali i
tpe frigido quādo oīa sunt q̄si semimortua tūc
prudens ortulanus trāsfert de loco ad locum
plantas euellēs eas radicit⁹ a terra in qua ste
terūt pus. ac p talem trāsplātatōem aliq̄ fiunt
fertiles z fructifere que fuerūt steriles z inepte
Tēpus hyemale z frigidū est tps tribulatōis
et aduersitatis. Xpus est moraliter ortulan⁹ si
cut estimauit Magdalena Joh. xx. Iste ortu
lanus qñq̄ȝ peccatoribꝫ imittit hyemē tribula
tionis z infirmitatis z angustie z sic transfert
eos p ꝯtritionē et ꝯfessionē in ortū ecclie z fac̄
eos fructiferos z fertiles q̄ pus steriles z infe-
cūdi extiterūt. j. Joh. iij. Trāslati sum⁹ de mor
D te ad vitā, qm̄ diligim⁹ frēs. Scd̄o trāsfert
deus electos suos de dissolutōne ad religio-
nem, sicut ortulan⁹ cernens plantam delicati
fructus crescere ꝓpe viā z in loco cōmuni, vbi
modo a bestijs: mō ab alijs frequēter leditur,
mō a ribaldis excutit̄, quia stat sine munitōe i
via cōmuni ita q̄ nunq̄ȝ vel vix pducit fructū
suū ad maturitatē, q̄n vel ledatur in germini-
bus quando germinat, vel in flore quādo flo-
rescit, vel in fructu q̄n maturescit, talē inq̄ȝ plā
tam transfert in viridariū vel in ortū bene cō-
clusum vt ibi fructificet integre sine impedi-
mēto z fruct⁹ totus i vsuȝ dn̄i seruet̄. Isto mō
moralit̄ xps q̄n videt psonā aptā ad fructificā
dum in eccl̄a, stantē in mūdo q̄ est via cōmu-
nis oīm trāseūtiū, pferentēq̄ȝ germē vel florem
per sanctū ꝓpositū. qz multa bona ꝓponit face-
re sed statim ledit̄ a bestijs. i. bestialibꝫ homini
bus datis voluptatibꝫ huius vite: vel excuti-
tur a ribaldis ante fruct⁹ maturitatē z impedi
tur z agitatur a pessimis mūdanis hominibꝫ.
sic q̄ vix aliquem fructū pducit ad maturitatē
Talem igit̄ xps aliquotiēs transfert in ortuȝ
sancte religionis. De q̄bus Cant. v. Ueni in
ortum meū soror mea sponsa, messui mirrham
meam cum aromatibꝫ meis. In isto ergo orto
sunt mirrhe penitētie z aromata doctrine sctē. d̄
hac translatōne dr̄ in ps: Uineam de egypto
transtulisti. de egypto. i. de tenebris mūdanis
Tertio transfert sanctos suos de peregrinati
one ad quietationē. Rex habens aliquē homi
nem qui in aliquo officio humili secum labo-
rauit, pmouet eum ad aliquē statum certum z
perpetuū pro labore suo, si est clericus facit eū
pmoueri ad eccl̄iasticas dignitates, si est secu
laris: dat ei honores seculares redditus offi-
cia vt sic de labore ad requiem transferat̄. Isto
mō xps illos qui secū in hac vita laborāt trās
fert finaliter in requiem regni celestis Eccl̄i. xliiij.
Enoch placuit deo z trāslatus est in padisum
Et de hac trāslatione loq̄tur pn̄s lectio

Lectio L.

Fascinatio enī nu

gatatis obscurat bona z incōstan
tia cōcupiscētie trāsuertit sensum
sine malicia. Postq̄ȝ spūssctūs docuit piculosā
esse cōem cū pctōribꝫ cōuersationē. Hic on̄dit
per quā viam boni a malis recipiant coinq̄na
tionē. Sūt enī in hoīe duo pncipia pn̄tis co-
gnitōnis et ꝟtutis, vicȝ intellectus. z sensus. z
vtrūq̄ȝ pncipiū cognoscitiuū hȝ suū appetituȝ.
Intellectus hȝ suū appetitū vicȝ intellectiuū.
z sensus hȝ appetitū sensitiuū, sic̄ patȝ. ij. de aīa.
Q̄n igit̄ ista duo pncipia siue ptes aīe regulā-
tur ꝟtuose. psona tota ē cōueniēt̄ ordinata. sȝ
ad corrūpendum bonā psonam quācūq̄ȝ: duo
inueniūtur inter mūdanos istorū pncipiorū in
fectiua. Primū est viciosa lasciuia in loq̄ndo.
Scd̄m est nūerosa diuersitas in cōcupiscēdo
Primū est deceptoria informatio impceptibi
lis. Scd̄m est trāsitoria delectatio ipi⁹ rei sen
sibilis. Per pmū corrūpit̄ ps intellectiua. p se
cūdum ps sensitiua. De pmo loq̄ndo de appe
titu intellectiuo q̄ vocatur volūtas intellecti-
ua: z simul totā ptem rōnalem ꝯplectat̄. dic̄ sic
Fascinatio enī nugacitatis obscurat bōa. Ubi A
notādū q̄ bona sūt triplicia, naturalia, supna
turalia z acq̄sita. Naturalia sunt potētie natu
rales tam aīe q̄ȝ ꝯpositi. de q̄bus. ij. z. iij. de a-
nima p totū. Supnaturalia sunt tres ꝟtutes
theologice. fides. spes. z charitas. j. Cor. xiij.
Acq̄site sunt scie z ꝟtutes morales de q̄bꝫ to-
ta phīa ꝯsistit z hō qui hr̄et ista tria pfecta eēt
bn̄ potens ad regendum se ꝟtuose in ista vita.
Haberet enī naturalia acq̄sita z gratuita. z ne
aliq̄s tractās cū mūdo de seipo ꝯfidat q̄ntū-
cūq̄ȝ sit bonus. Ecce q̄d dicit spūssanctus i ho
dierna lcōne. Fascinatio enī nugacitatis ob-
scurat bona. Fascinatio est infectiua visio ali-
cuius psone nociue inferens latent̄ p radiū vi
sualē nocumētū rei vise. sicut dicere solem⁹ q̄
maliciose vetule tenellos pueros inficiūt. so-
lo aspectu. z sic loq̄tur Uirgilius in bucoli-
cis. Nescio quis teneros oculis mihi facinat

agnos. Dicūt enī antiq̄ phi q̄ aīa p imagina-
tionē imutat oculū, q̄ est mēbrū tenerū et spūale
et oculus infect⁹ imutat aerē, aer aūt infectus
imutat tenerū corp⁹ infantis, et imutat ꝓuocā
do puerū ad nauseā, et sic puer refundēdo nu-
trimētū cōfundit̄ Istud significat fascinare ad
lrām. Nugacitas ē assiduitas dicendi nugas
Nuge aūt sunt truffe ꝟba vicȝ ad nihilū apta.
vel saltem narratōnes ludicre q̄ nihil valent
nisi ad ludū. Est igit̄ intellect⁹ hui⁹ lr̄e. q̄ pfe-
ctus hō hn̄s bona pdicta si dat se seculo: pt̄ de
facili depuari ad malū. Quare. Certe qz fasci-
natio. i. occulta et infectiua deceptio nugacita
tis. i. vanitatis mūdanorū nō vere sȝ vane loq̄n-
tiū obscurat, nō extinguit statim bona pdicta
naturalia gratuita et moralia, sed pmo obscu
rat ista: qz facit hoīem q̄si fascinatū et ludifica
tū. Un̄ ad Gal. vj. Quis vos fascinauit veri-
tati nō obedire. i. decepit. Et sic hō existens in
puersa societate vicȝ valde bene. q̄ alij mali a-
gūt, sic tn̄ effascinat̄ q̄ apparet sibi p tūc grā so
cietatis silr̄ esse faciendū, vn̄ iudiciū suū nō est
extinctū sed quodāmodo ludificatū. id est ob-
scuratū. et hec est causa quare prudentes mū-
di aduertūt se esse in periculis magnis, aliqui
cū cardinalibꝫ aliq̄ cū regibꝫ. aliq̄ cū episcopis
et tn̄ nō pn̄t se euellere. Effascinati enī sūt an-
tiq̄ societate p quā obscurant̄ bona naturalia
gratuita et moralia Scd̄m agens corrupti
onē ꝟtutū ē varia mutatio voluptatis siue trā
sitoria delectatio rei sensibilis. Si enī hō ha-
beret precipue resistere q̄n morat̄ in seculo vni
generi voluptatis eē, certe tolerabile malū. sȝ
mō sic est q̄ vna tēptatione sedata: sine mora
surgit alia. vel enī intrabit cōuentū potatorū.
vel lubricorū. vel ambiciosorū. vel detractorū.
vel cupidorū. velit nolit si se multuȝ cōmisceat
mūdo. et tūc est vehemens labor in tam conti
nuis luctis reportare victoriā. Et ideo signan
ter dr̄ in lr̄a. hoc q̄d freq̄nter cōtingit q̄ incon
stātia cōcupiscētie subuertet sensum sine mali
cia. i. sensuȝ inocentis. Et bn̄ dic̄ subuertit sen
sum. Sēsus enī hȝ naturalē appetitū vt rega
tur rōne. Un̄ lumē rōnis dȝ pcedere sensum,
q̄n aūt sic ē q̄ sensus pcedit rōem. sensus trās-
uertit̄ et puertit̄ et h̄ facile d̄ sensu sine malicia
id ē de sensu innocētis nō experti maliciā aliorū.
B Obscurat bona Nota q̄ circa discretōeȝ bo
norū decipitur iudiciū mūdanorū. Cuȝ enī tria
sint bona, grē, nature, et fortune, bona fortune
minima bona nature media. bona vero gratie
maxima ſm Aug⁹, et tn̄ mūdani nō sic iudicāt
sed potius ecōuerso Exēplū de diuite Luc. xij
qui dixit aīe sue. Aīa habes multa bona repo
sita in ānos plurimos: requiesce, comede. bibe, et
epulare. Et dixit ei deus. Stulte hac nocte re
petent aīam tuā a te. Que parasti cui⁹ erūt. Et
sic est oīs q̄ thesaurizat: sed non in deū. Diues
igit̄ iste licet diues: tn̄ stultus et decept⁹ fuit iu
dicans tpalia esse bona magna cū illa tātūmō
magna sunt q̄bus hō efficitur diues in deum
Math. xij. Bon⁹ hō de bono thesauro cordis
sui pfert bona. Cā vero deceptiōis isti⁹ q̄re. s.
hoīes bona tpalia iudicant eē magna. spūalia
ꝟo cuiusmōi sunt ꝟtutes mīma. accipi pt̄ p exē
plū q̄d ꝯtingit i visu: q̄n enī ocul⁹ videt rē per
mediū diuersarū dyaphaneitatū. cōiter valde
male iudicat de ea. sic̄ ptȝ de baculo cui⁹ vnaȝ
ptē videt ocul⁹ p mediū aereū, et aliā p mediū
aqueū. et iō iudicat q̄ bacul⁹ sit fract⁹. Eodeȝ
mō q̄n ocul⁹ videns ē in medio rariori, et res
visa i medio densiori, res visa appet maior q̄ȝ
sit. Sic̄ ptȝ de denario visa sub aq̄. q̄n aūt ecō
uerso ocul⁹ vidēs ē in medio dēsiori, et res vi
sa i medio rariori, res visa appet minor q̄ȝ est, si
cut stelle q̄ sunt maxia corpa, pue nob appent
nō solū ꝓpter distantiā sed ꝓpter subtilius me
dium in q̄ situant̄ et p q̄d vident̄, q̄d est multo
subtili⁹ q̄ȝ aer in q̄ est ocul⁹ nr̄. Uident̄ ei me-
diāte sphera ignis q̄ ē subtilior et rarior q̄ȝ aer
et mediātibꝫ spheris celestibꝫ q̄ sūt maioris dia
phaneitatis et trāsparētie q̄ȝ sit aer. Isto modo
moralit̄ exteriora bona cū sint corpalia z dele-
ctatōes de eis accepte sint corpales. qz sūt i re
bus grossioribꝫ q̄ȝ ocul⁹ mētis q̄ est intellect⁹
pur⁹ et imaterial̄, sic̄ dr̄. iij. de aīa, iō videntur
grossiora q̄ȝ sūt, bona ꝟo grē cū sint spūalia et
ꝯsolatōes de eis accepte sint spūales, a deo q̄
est sūme spūalis nob imisse. iō vident̄ minora
q̄ȝ sunt, et iō signant̄ dr̄ Prouer. xvij. Qui per
uersi cordis est nō inueniet bonū Job. ix. Dies
mei velociores fuerūt cursore et nō viderūt bo-
nū. Scd̄o decipiūtur mūdani mlt̄o turpi⁹
estimātes voluptates carnis et delectationes
bonū hoīs pncipale. ꝯtra q̄s Seneca epl̄a. iij
rōnabilit̄ arguit dupl̄r. Primo mō: aut ista bōa
nō sūt q̄ vocant̄, aut hō felicior ē deo. qm̄ q̄ pa
rata sūt nob nō hȝ in vsuȝ ds, nec ei libido ad
illū ptiet nec epularū lauticia nec opes, nec h̄c
q̄d ex eis hoīes inestimātibꝫ et vili vitā volup
tate ducētibꝫ hr̄e ptinet, sȝ īpossibile ē bona d̄o
deesse, g̃ ista false vocant̄ bona. Scd̄o sic ar-
guit q̄ multa q̄ mali bona videri volūt, aīali-
bus plus q̄ȝ hoībꝫ pleniora contingūt, illa ci-
bo auidi⁹ vtūtur, venere n̄ eque fatigāt̄, vis il-
lis maior ē et eq̄lior firmitas. seq̄tur q̄ g̃ mlt̄o
feliciora sūt hoīe. Et subdit Nō ē sūma felici-
tas nr̄a i caro nr̄a ponēda. Bona illa sūt vera
q̄ rō dat solida et sempiterna. Itē Seneca cō
cludit q̄ felicitas ē pfecta rō ꝯsūmata ꝟtutibꝫ

Vñ dicit. Rō ꝑfecta ē ꝓꝛiū bonū hoīs. cetera
alia cū aīalibꝫ sunt coīa. qꝛ si hō est fortis ⁊ leo
fortis ē, si pulcher ⁊ pauones formosi sūt, si ve
lox et equi silr̄ veloces sūt. Quid ē in hoīe ꝓp
ium: rō, qñ ergo ꝓꝛiū hoīs ē ꝑfectū, hō ē ꝑfectꝰ, qꝛ
vnūqdq; tūc ē ꝑfectū, qñ sua ꝓꝛia ꝑfectio ē bo
na, et ideo Michee, vj, dī Indicabo tibi o hō
qd sit bonū ⁊ qd dñs deus tuꝰ q̄rat a te, vtiq;
facere iudiciū et diligere miscdiam ⁊ sollicite
ambulare cū deo tuo De filio incōstantie nota
Boetiū in de disciplina scholariū in fine, vbi
narrat de vno qui oīa voluit scire vno respctū
sed qꝛ nō potuit: in fine voluit eē asinus, postq̄
oē genus hūanum expertus est

Lectio LI.

c

Onsummatus in

breui expleuit tpa multa. Placida
eñ erat deo aīa eius. ꝓpter hoc ꝓpera
uit educere illū de medio iniq̄tatū. Postq̄ spi
ritus sctūs duas causas assignauit ꝙ iusti vi
ri aliquotiēs subtrahūtur a vita ista: etiā in iu
uenili etate: vicȝ diuinā amicitiā ⁊ mūdanam
maliciā. Hic ꝯñter assignat tertiā. sic superius
fuit diuisuȝ vicȝ ꝑsonalē iusticiā. Et circa hoc
duo facit. qꝛ pmo exp̄mit cause cōditionē. secū
do effectus cōsecutionē. scđa pars ibi. Propt
A hoc. Circa primū dicit sic. Consūmatꝰ in bre
ui expleuit tēpora multa. Inter peregrinos ad
vnū locū eūtes dr̄ia ē in tarditate ⁊ velocitate
Nā vnus aliqñ facit tm̄ in mēse q̄tū alius in
dimidio āno. Sūt eñ qdam ꝑegrini q pere
grinationē faciūt delicate. diu dormiūt de ma
ne et sero cito cubāt de nocte, faciūt dietas ꝑ
uās ⁊ visitant curiositates vicinas, ⁊ tales sūt
necessario tardi viatores. Peregrini sumꝰ oēs
in ps. Peregrinꝰ et aduena suȝ sicut oēs prēs
mei. Cōtingit autē ꝙ aliq diu vadūt, sed tarde
qꝛ diu viuūt sed remisse et tarde proficiūt. Ali
qui modico tpe vadūt: sȝ velocit sicut iuuenis
intēse deuotꝰ q plus apud deū meret in anno
q̄ vnus senex remisse viuens in decē, ⁊ de tali
iuuene moriēte verificat textus lcōnis. Cōsū
matꝰ in tpe breui ⁊c. Int stelles erraticas illa
que ē humilior sic luna in breuissimo tpe: qꝛ in
mēse cōplet cursuȝ suū, ⁊ illa q est altissima tar
dissime ꝯplet cursuȝ suū sicut ptȝ de saturno q
cursuȝ cōplet i trigita ānis. Sic ꝑsone humiles
motꝰ suos in deū ꝑuo circulo cōplēt Persone
vero alte ⁊ nobiles nisi melꝰ sibi ꝓspiciant in
magno circūitu: cū impijs ambulāt, ⁊ ideo tarde
mouent in deū: ⁊ aliq minus tarde sic timēdū
est. contra quos dī Ecci. v. Ne tardes cōuerti
ad dñm. ⁊ ne differas de die in diē. Inter gra
uia ⁊ leuia ascēdentia illud dī esse maioris vir
tutis qđ in minori tpe maiꝰ mediū diuidit Me
diū ꝑ qđ trāsimꝰ ad celū est mūs. vñ ille q mū
dū breuiori tpe diuidit ⁊ ꝑtrāsit ascendēdo: est
nullū dubiū maioris ꝟtutis ⁊ amoris ad deū
ꝓpter qđ iuuenes vt mūdi sentiūt difficultates
et resistētias statim ipm relinquūt: ⁊ ad religio
neȝ confugiūt: magne ꝟtutis se fuisse ondunt
et vere de quolibet tali dici pōt ꝙ cōsūmatus
in breui expleuit tpa multa Et bene dicit ꝙ cō
sūmatus. sicut mali q̄ntūcūq; diu viuāt semꝑ
sunt incōsūmati ⁊ imꝑfecti. ita iustus licet pa
rū viuat: tm̄ ꝓpter iusticiā cōsūmatꝰ ⁊ ꝑfectus
dī, ideo bñ dixit de iniustis supius. Cōfringent
ram i incōsūmati, et ꝑ oppositū Sap. xv. Nos
se eñ de iusticia cōsūmata ē. qđ pt exponi de ꝑ
fecte i seculo penitētibꝫ si tm̄ assit grā ⁊ vehemē
tia penitēdi. Scribit eñ sextꝰ iulius stratoge B
maton. li. iij. c. j. de marco catone talē belli cau
telā. cum eēt in hyspania ⁊ videret se qđdā op
pidū posse occupare. si illud ex inopinato in
uaderet: simlauit se quadriduo fugere ⁊ subito
in hostes cōuersus biduo ꝑ vias difficiles. s.
montes ⁊ nemora rediit ⁊ hostes suos nihil ta
le metuentes oppressit. Causam vero tam faci
lis euētus req̄rentibꝫ socijs iā victoribꝫ rñdit
tūc illos victoriā adeptos cuȝ quater diu iter
biduo arripuerūt. Moralit quasi ꝑ q̄tuor die
tas elōgamus nos a deo peccādo, cogitatōne
locutōne oꝑe et omissione, sicut cōiter confite
mur, reputāt ergo demones se securos ꝙ oppi
dū celeste nobis intercluserint qđ cū deside ra
mus acq̄rere. Quid ergo restat facere. Certe nihil
nisi fugam ꝑ dictoꝝ quatuor dieꝝ, biduo recō
pensare et ad deū redire. quāuis autē ꝑ q̄tuor
videlicet cogitationē locutionē opus ⁊ omis
sionē recessimus, possimus: tamē si velimꝰ in
duobus diebus redire, videlicet ꝑ cōtritionē,
⁊ cōfessionē. Nā satisfactionē cōdignā ncārio
nō exigit deus: sȝ mltiplices indulgētias ⁊ pie
tatis oꝑa redimere possumꝰ si velimꝰ. Qui er
go veraciter penitet ꝑ tēpus breue ꝓ peccato
mortali ꝓ quo penitentia ꝑ tēpus ꝑꝑetuū de
bebat, vere cōsūmatꝰ in breui: expleuit tēpora
multa. Et ideo tam de sic penitēte q̄ innocēte
subiūgit. Placida eñ erat deo aīa eius. i. pla
cuit deo iuste ⁊ innocēter viuēdo aut veraciter
penitendo. ⁊ qꝛ sic est. ideo ꝓpter hec premissa
videlicet diuinā iusticiā suscipientē ad p̄mia.
mūdanā maliciā allicientē ad crimina, ⁊ ꝑso
nalē iusticiā sufficientē ad merita. ꝓꝑauit de
us educere eū de medio iniq̄tatū. i. placuit deo
propter ista educere eū de loco certamis mun
di, sicut victor in palestra qui oēs contrarios
proiecit: educit de medio cum glā ⁊ datur ei co
rona. De medio iniq̄tatum, i. demonū ⁊ hoim

ꝑuersoꝝ ⁊ maxime maloꝝ qui magis sanctū
virū impediūt q̄ demones. Vñ Cryso. in oꝑe
ꝑfecto. Omel. xliij. Attendite vobis ab hoibꝫ
quasi a quibusdā pessimis malis. Et suꝑ om
nia mala malis. Hō eñ est pessimū malum.
hō eñ malꝰ peior ē q̄ diabolꝰ. Diabolus si vi
deat iustū nō est ausus ad eū accedere. hō autē
malus q̄uis hoīem iustū iudicet nō solū illuȝ
timet sȝ magis ꝯtēnit Nō eñ diabolꝰ hoī pre
stat ꝟtutē sed hō diabolo. arma eñ diaboli est
malꝰ hō. sic eñ hō sine armis nō pōt facere cō
tra hostē. sic diabolꝰ sine hoīe malo nō pōt ali
qd cōtra hoīes sctōs. hec ille. Placida eñ erat
C aīa eius deo Notādū ꝙ aīa hūana placida
⁊ deo p̄ciosa iudicat ex tribꝫ, vicȝ ex eius dolo
rosa amissiōe. ⁊ ex eiꝰ diligēti acq̄sitōne, ⁊ ex eiꝰ
carissima redēptione. Primo ex eius dolorosa
amissione. sapiēs eñ nō multū dolet de amis
sione parue rei. Xp̄s aūt sapientia dei pr̄is plꝰ
se dolore ꝓbauit de amissione paucaꝝ aīaꝝ q̄
si totū mūdi aurum ꝑdidisset. nā multa talēta
auri ꝑdita sunt. suo tpe ciuitates cōbuste ꝓ q
bus xp̄s nullatenꝰ fleuisse legimꝰ. sed certe de
amissione paucaꝝ aīaꝝ in ciuitate hierl̄m legi
mus eū fleuisse. Luc. xix. Vidēs ciuitatē fleuit
suꝑ illā. Glosa. Plāgit reprobos etiā q nesciūt
cur plāgebant. sed exultāt i rebꝫ pessimis: xp̄s
igit ꝑdit aīam. Sap. xj. in fine. Parcis aūt oī
bus qm̄ tua sunt dñe q amas aīas. Scđo
ptȝ idem ex eius diligēti inq̄sitōne. sapiēs eñ
nō curat si ꝑdiderit aliqd vile. sed xp̄s in ꝑtibꝫ
remotissimis aīam ꝑditam q̄siuit. diu etiā. q a
xxxiij. ānis laboriose: qꝛ in paupꝑtate, vilitate,
et labore. Fingūt fabule. ꝙ orpheꝰ q̄siuit vxo
rem suā vbiq; nec eā inuenit donec ad inferna
dñdit. ita xp̄s dū aīam hūanaȝ, xxxiij. annis q
siuisset tandē moriens dñdit ad inferna. et ibi
eam inuenit. ps. Dñe eduxisti ab inferno aīaȝ
meam Tertio ptȝ ideȝ ex eius cara redēptio
ne pro qua redimēda xp̄s videns totū mūduȝ
nō sufficere: dedit semetipm. j. Coꝝ. vj. in fine:
Empti estis p̄cio magno. Habet ergo deus
aīam hūanam sibi valde p̄ciosam in cuius si
gnuȝ in scriptura dī deus aīas custodire No
bilis nō custodit res imediate nisi sibi charas
viliū eñ rerum custodia datur famulis. Isto
mō tpalia deus hoībus etiā malis custodien
da cōmittit. aīas vero sue ꝓprie custodie dere
liquit. ps. Custodit deus aīas sanctoꝝ suoꝝ.
et Sap. iij. Iustoꝝ aīe in manu dei sunt. Sic
autē deus maxime charā habȝ aīam hūanam
ita ꝑ oīa mali hoīes aīas suas ꝑꝑendūt.
cito mūdant sotulares suos si fedant. animas
suas parū curant. vñ Augꝰ. in quodā ꝟmone.
Quid est ꝙ velis habere maluȝ dices mihi. ꝙ
nihil oīno. nō vxorē, nō filiū. nō filiam. nō ser
uū. nō ancillam. nō tunicam. postremo nō cali
gam. ⁊ vis habere vitam malā: rogo te ꝑpone
aīam tuam calige tue. Per simile argumentuȝ
probat in de doctri. xp̄iana. ꝙ hō malus plus
diligit mortē q̄ vitam. qꝛ mortem vult habere
bonam. ⁊ vitā malā. ps. Qui diligit iniq̄tateȝ
odit aīam suam. De nūero aūt hoim ꝑuer D
soꝝ aliqui aīas suas vendūt. aliq ꝑdunt. aliq
impignorāt. aliqui pro nihilo dant. Vendūt
cupidi qui pro diuitijs huius vite exponūt se
rapinis, furtis, ꝑiurijs falsis, mercinationibꝫ
simonijs. ⁊ hmōi. Ecci. x. Non est iniquius q̄ a
mare pecuniam. Hic eñ venalē aīam suā ha
bet Scđo sunt aliq qui aīam suā ꝑdūt ⁊ sūt
ociosi negligēter viuētes ⁊ accidiosi ad oē opꝰ
bonū nō curātes nisi ꝙ vna dies vadat ⁊ alia
succedat. Ecci. xx. Est qui ꝑdit aīam suā p̄con
fusione Tertio sunt aliq qui aīam suaȝ im
pignorant. ille eñ qui impignorat rem suam:
nō intendit alienare dominiū pro semꝑ. sed tā
tū ad tp̄s alienat ad vsuȝ. Et qd faciūt istis de
mones. quasi eoꝝ feneratores dāt eis ad tp̄s
mutuo. qcquid volunt dignitates, diuitias, et
voluptates tandē senescūt ⁊ fiūt debiles solue
re nō pñt. qꝛ vitā ꝯsuetā dimittere nequiūt. et
sic finaliter pignus ꝑdūt. licet tm̄ illud qñ im
pignorare incipiūt ꝑdere nō proponant Est
tm̄ notandū ꝙ duo genera hoim aīas suas im
pignorant sȝ diuersimode. qꝛ aliqui viciosi ꝓ
voluptatibꝫ huius vite. De qbus dictum est.
Aliqui ꝟtuose vt sunt prelati ⁊ curati qui ani
mas suas obligant ꝓ aīabus subditoꝝ. quoꝝ
vnicuiq; dicit cū cura sibi cōmittit illud. iij. Re
gum. xx. Custodi viꝝ istū: demōstrato suo sub
dito. q si lapsus fuerit: erit aīa tua ꝓ aīa illius
Quarto sunt aliq qui aīas suas ꝓ nihilo dāt.
et sunt spēaliter inuidi ⁊ iracūdi Nā cupidus
recipit diuitias, lubricus voluptates, suꝑbus
⁊ ambiciosus honores, gulosus cibū ⁊ potuȝ
sed isti miseri nihil rapiūt delectabile. sȝ amari
tudinē ⁊ dolorem, ⁊ ideo aīas suas gratis dant
diabolo. de quoꝝ quolibet verificat illud Iu
dicū. ix. Animā suā dedit periculis

Lectio LII.

p

Opuli autem vi

dentes ⁊ nō intelligētes nec ponē
tes in p̄cordijs talia. qm̄ grā dei ⁊
miscdia in sctōs eius ⁊ respctūs in electos il
lius. Diuina ꝑmissio ⁊ ꝓuida electoꝝ suoꝝ gu
bernatio a malis hoībus multiplr iudicatur.
Solēt aūt spēaliter arguere deum de iniusti
cia hoīes seculares. de eo ꝙ iustos in pñti ꝑmit
tit affligi et cōfusibilit occidi Iniustos ꝟo de

licate z diu pmittit viuere i iniq̃tate. istud mi-
rabile vꝫ q̃ de⁹ in pñti malos ꝓsperari facit.
et bonos ꝯteni z ꝯfundi pmittit intm̃ mouit
tã pħos q̃s poetas q̃ q̃dã deũ hic ꝓuidẽtiã z
curã de reb⁹ inferiorib⁹. z oĩa ista inferiora di-
xerũt p fortunã z casũ irrõnabilit agitari In
q̃z ꝑsona exclamat Boeti⁹. j. de ꝯso. metro. v.
O itelliferi ꝯditoꝛ oꝛb. Ubi ꝯñter ꝯq̃rit z cla
mat dicẽs. Et q̃res rõem a phia. q̃re ds mot⁹
coꝛpm celestiũ solis lune z sydeꝝ. ita vniformi
ter regulat q̃ oĩa certe lege ꝯtinent. z eodẽ mõ
arboꝛes fruct⁹ z semia queq̃ nascũtur i terra.
Quare in hĩt soli hoies vident a diuina ꝓuiden
tia sequestrari z foꝛtune ꝯmitti ad regendum.
Qd ex h patere videt q̃ iniusti iustis dñant.
z reprobi ꝟtuosis. Istũ aũt erroꝛẽ secuti sunt i
iusti. cõtra quos ꝓpssalctũs arguit in hoc libro
qui nullã aliam vitam sperãtes nisi istã pñtẽ
illos iudicauerũt ꝯfundi ꝑ semp. q̃s in pñti vi
derũt ꝑsecutionib⁹ maloꝝ attritos. Isti ergo
cõi dubitatõni rñdet ꝓpssalctũs in hodierna le
ctione oñdens q̃ ꝓcedit ex ignorantia hoim.
nõ ex iniusticia dei regentis. Et cõsistit rñsio i
isto. q̃ deus pmittit sanctos suos affligi ad tẽ
pus iniuste vt ꝑ merito patiẽtie gl'osius coro
nent impetuũ. z quia istã remũeratõem futu
ram mali nõ intelligũt. iõ diuinũ ꝯtra electos
suos regimẽ ꝯpꝛhendũt. Duo q̃ fiũt in lectõne
ista. nã pmo reprobat reproboꝝ ignorantia.
scdo declarat diuia iusticia. ibi. Om. Dic ergo
pmo sic. Populi aũt vidẽtes. zc. i. populi vide
tes iustos tribulari. q̃ multe tribulatõnes iu
stoꝝ. in ps. Et nõ intelligẽtes pmiũ quod da
bitur eis in futuro. nec ponentes talia. i. diui
nas ꝓmissiones in futura vita in ꝓcoꝛdijs. i. i
affectuosa noticia. Et est affectuosa noticia. fi
des charitate foꝛmata q̃ñ hõ credit: z illud qd
credit amat et opatur. talis ponit in ꝓcoꝛdijs
dicta dei. Precoꝛdia eñi sic dic Isid. xj. Ethi-
mo. sunt loca vicina coꝛdi q̃bus sensus pcipit
Ecci. xxxiij. Precoꝛdia fatui q̃si rota carri. z q̃
si axis ꝟsatilis cogitat⁹ illi⁹. Hec ẽ igit ignora
tia inexcusabilis reproboꝝ qui nõ intelligunt
nec ponũt diuinas ꝓmissiones in precoꝛdijs
suis. i. in debita affectõne Osee. iiij. Populus
nõ intelligens vapulabit. q̃ reprobat pctõꝛuꝫ
ignorantia. Cõsequenter declarat diuina iu-
sticia. ibi. Om gĩa dei est. Et tangit tres effe-
ctus diuine beniuolentie erga nos. vꝫ grãm
miscdiam z respectũ. Grãm prebet iuste viuen
tibus. ij. Coꝛinth. vj. Hoꝛtamur vos ne inua
cuũ grãm dei recipiatis. Et ad Rhoma. vj.
Gratia dei vita eterna. Misericoꝛdia peniten
tib⁹. in ps. Misericoꝛdia dñi plena est terra. z
Trenoꝝ. iij. Misericoꝛdia dñi q̃ sum⁹ ꝯsum
pti. Et respectũ innocẽtib⁹. Luc. j. Quia respe
xit humilitatem ancille sue. Circa miscdiam A
dei erga pctõꝛes est notandũ. q̃ tria damna fa
cit pctm̃ contra hoiem si diuina miscdia non
obstat. quia peccatũ cõcludit excludit z inclu-
dit. Cõcludit in iudicio. Excludit a regno. z i-
cludit in inferno. Ex opposito. miscdia soluit
argumentũ ne homo in iudicio ꝯcludat. Tol
lit impedimentũ ne hõ a regno excludat. z frã
git ligamentũ ne hõ in inferno includat. Ar-
gumentũ qd facit iusticia contra peccatoꝛẽ est
demõstratiuũ. sicut furtum inuentũ cõtra furẽ
z ideo statim iusticia sententiat: sed misericoꝛ-
dia sententiã suspendit z iudiciũ sicut pnceps
superioꝛ. Jac. j. Misericoꝛdia superexaltat iudi
ciũ. et Math. xij. Si sciretis q̃d est misericoꝛ-
diã volo z nõ sacrificiũ. nũq̃ ꝯdẽnassetis inno-
centes Scdo pctm̃ excludit hoiem a regno
sicut lepra excludit a sanoꝝ cõsoꝛtio. sꝫ illud i-
pedimentũ tollit miscdia grẽ sanuã referando
Xps dicit Joh. x. Ego suꝫ ostiũ. Istud ostium
fregit diuina miscdia cum baculo crucis cum
tanto impetu q̃ vna ps descendit ad infernuꝫ
et reliqua vsq̃ ad sepulchꝝ. Dicit iusticia. ne-
mo viroꝝ qui vocati sunt gustabit cenã meã.
Miscdia dicit. Exite i plateas z vicos z ꝯpel
lite intrare vt impleat dom⁹ mea. Luc. xiiij.
Tertio pctm̃ includit in inferno. sicut debita de
tinent hoiem i carcere. Amẽ dico tibi nõ exib
donec reddas nouissimũ minutum. Luc. xij.
Ecõuerso. miscdia ligamentũ soluit redimen-
do. j. Coꝛ. vj. Empti estis precio magno. Ju-
sticia dicit. Cõuertentur pctõꝛes in infernum
Miscdia dic. A poꝛta inferi erue dñe aias eo
rum. q̃ dĩ in lrã. Miscdia dei est in sanctos. B
Pot eẽ dubiũ. Utꝝ in omi ope dei miscdia et
iusticia ꝯiũgant. q̃ nõ. q̃ in iustificatõe impij
tm̃ apparet miscdia. q̃a ois iusticia ꝓsupponit
meritũ. sed iustificatõem nullũ ꝓcedit meritũ
in impio. Preterea in ope creatõis neutrum
inuenit. nõ iusticia. q̃ illa ꝓsupponit meritum
nõ miscdia. q̃ ipa ꝓsupponit miseriam. sꝫ crea
tio nihil ꝓsupponit. Preterea paruuli baptiza
ti affligũtur infirmitatib⁹ z moꝛte. z nulla ap-
paret ibi iusticia. q̃ liberati ab omi pctõ non
sũt debitoꝛes alicui⁹ pene. q̃ iniuste talia pati
untur. Preterea nõ videt esse iusticia q̃ vnus
pro pctõ alteri⁹ puniat. sicut hoc facit deus fre
quẽter. sicut ꝑ peccato Cayn maledict⁹ est cha
naan fili⁹ eius. Gen. ix. Et ꝑ pctõ dauid q̃ po
pulũ nũerauerat ꝑcussus est ppls. ij. Reg. vlt.
Preterea Exodi. xxxij. Aaron z ppls peccaue-
rũt in adoꝛatõne vituli. sed ppls fuit punit⁹ nõ
aũt aaron sic ibi legim⁹. q̃ deus fuit acceptoꝛ
ꝑsonaꝝ. Pretea ad Rho. xv. dico ihm chꝛistũ

fuisse ministrũ circũcisionis ad ꝯfirmãdas ꝓ
missiones patꝝ. gẽtes aũt sup miscdia honoꝛa-
re deũ. q̃ in ꝯuersiõe gẽtiũ fuit sola miscdia. in
ꝯuersiõe iudeoꝝ fuit sola iusticia Preterea i pde
stinatõe nulla ẽ iusticia. i reprobatõe nulla est
miscdia. q̃ zc. Ans ptꝫ ad Rho. ix. Cũ nõdum
nati eẽnt aut aliq̃d boni: aut mali egissent. nõ
ex bonis opib⁹ sꝫ ex vocatõe dcm̃ est Jacob di
lexi. esau aũt odio habui Preterea iniustũ videt da
re melioꝛi pl⁹ de malis z min⁹ de bonis. z ecõ
uerso peioꝛi pl⁹ de bonis z min⁹ de malis sꝫ h
fac de⁹ distribuẽdo tpalia. q̃ in tali distributõe
nec ẽ miscdia nec iusticia. Ad oppositũ est ps.
Uniuerse vie dñi miscdia z ꝟitas. Ad qõem
dõm q̃ miscdia z iusticia duplr accipiũt. Pri-
mo mõ large z cõiter. Alio mõ stricte z ꝓpꝛie.
Large loq̃ndo miscdia dei dĩ volũtas bñ faci
endi creature. Justicia ꝟo dei dĩ cõdecẽtia sue
bonitatis circa creaturã. z isto mõ loq̃ndi certũ
est q̃ in ope dei: miscdia z iudiciũ ꝯiũgũt. q̃ in
omi ope suo fac fm cõdecẽtiã sue bonitatis. et
volũtate bñfaciẽdi sue creature etiã puniẽdi re
probos cũ eoꝝ punitio bona sit electi. z sic iusti
cia z miscdia nullo mõ int se hñt oppõeꝫ. imo
sic docet anselm⁹ ꝓslogiõ. ij. miscdia nascit de
iusticia. q̃ iustũ est deũ sic eẽ bonũ vt pcedo sit
bon⁹. z sic narrat anselm⁹ q̃ sil' stãt q̃ vniuer-
se vie dñi miscdia z ꝟitas. z tñ iust⁹ dñs i oib⁹
vijs suis. Scdo accipiũtur miscdia z iusticia
stricte z ꝓpꝛie z sic miscdia dei dicit volũtatem
dei ad subueniẽdũ miseri pter merita Justicia
vero dei dicit volũtatẽ retribuẽdi fm merita.
z cũ mereri z demereri ñ sit nisi rõnali creature
maifestũ est q̃ nõ i omi ope dei ista duo cõiun
gũtur sꝫ tm̃ i ope retributiõis q̃ fit creature rõ
nali z de lege cõi Ad pmũ in oppositũ dõm
C q̃ in iustificatõe impij ꝓcedit mot⁹ liberi arbi
trij attritõnis ꝓpter quã aliq̃ rõ iusticie videt
q̃ infundat sibi grãm. Siĩr est ibi rõ iusticie
ex pte dei q̃ quodã mõ debitoꝛ efficit penitẽti
ꝓpter ꝓmissionẽ suã. Vñ glo. sup illud ps. Ju
stificeris i sermõib⁹ tuis z vincas De⁹ eñi hoc
ꝓmisit vt pctõꝛib⁹ penitẽtib⁹ veniã largiretur
z sic in iustificatõe impij ex vtraq̃ pte rõ iusti-
cie inuenit seu repitur Ad scdm ptꝫ in pdcã
positõne q̃ in ope creatõnis hec duo inueniũt.
large nõ stricte. Ad tertiũ dõm q̃ peccatum
oꝛiginale seq̃tur duplex pena. vna inq̃ntũ est
infectiuũ ꝑsone vꝫ carẽtia diuine visionis.
Alia inq̃ntũ est infectm̃ nature. z fm h ipm se
quũt pene q̃ ex defectu cãnt ꝓpter ablatõeꝫ do
ni oꝛiginal iusticie sicut als dcm̃ fuit. mõ ba-
ptism⁹ delet penã debitã oꝛiginalẽ inq̃ntũ est
viciũ ꝑsone. nõ aũt inq̃ntũ est viciũ nature. et
ideo baptismus aufert carentiã visionis dei si
paruulus moꝛiat. nõ autem aufert penalita-
tes que naturam consequũtur ex defectu suoꝝ
principioꝝ materialiũ post ablutionẽ peccati
oꝛiginalis. vnde baptism⁹ soluit a reatu moꝛ-
tis eterne. manet tamẽ sub reatu moꝛt coꝛpee
et aliaꝝ penaꝝ naturam coꝛpis coꝛpaliter con
sequentiũ Ad quartũ rñdet Aug⁹. sup Jo-
sue. vij. Filij israel ꝑuaricati sũt: q̃ in penis eter D
nis nũq̃ vnus ꝓ alio punit. sꝫ in penis tpali
bus q̃nq̃ vnus ꝓ alio punit triplici rõne Pri
mo q̃ pena etna nõ infligit alicui ꝓ bono pa-
tientis sꝫ ad vindictã culpe. sed tpalis pena fre
quẽter infligit pꝛo bono patiẽtis z etiã alioꝝ
vt videant q̃ntũ pctm̃ sit fugiendũ vbi ꝓ pec-
cato vnius affligit multitudo. z sic fiant hoies
cautioꝛes cõtra peccatũ z videant q̃ vnusq̃sq̃
q̃ sollicit⁹ esse debeat ꝓ alio ne peccet ex q̃ pꝛo
pctõ vnius ceteri puniũtur. Scdo q̃ q̃ntum
ad coꝛp⁹ vn⁹ hõ est res alteri⁹ vl' subdit⁹ sicut fi-
lius pris z fuus dñi. z iõ fili⁹ punit q̃nq̃ pꝛo
pctõ pris tpalit. z fuus ꝓ pctõ dñi. Sꝫ q̃ntuꝫ
ad bonũ aie q̃libet gerit ꝑsonã suã. z sic in tali
casu pĩ et dñs puniũtur ꝑ se. fili⁹ aũt z fuus ꝑ
accidens inq̃ntũ res eoꝝ. z sic canaan pꝛo cayn
punit⁹ est. z est sensus. nõ leteris tu de filio tuo
sicut nec ego de te. Tertia ratio ẽ fm Grego
riũ. q̃ q̃nq̃ vn⁹ est pꝛiceps culpe alteri⁹. sicut
q̃nq̃ ꝓpter culpas subditoꝝ plati pmittũtur ca
dere in pctm̃. z iõ pꝛo pctõ plati tpaliter meri
to puniũtur. sicut dauid peccãte punit⁹ est ppls
vt argutũ ẽ Ad q̃ntũ dõm q̃ aaron fuit pu-
nitus sicut et ppls. nõ tñ pena maifesta: i signuꝫ
q̃ plati nõ debẽt manifeste puniri sꝫ occulte. ꝓ
pter scãdaliũ vitãdũ. Pena aũt dĩ fuisse in ipo
et in filijs ei⁹. q̃ in sacrificio vitule ruffe imun
di efficiebant. sicut ptꝫ Numeri. xix. ca. Ad se
xtũ dõm q̃ aplus loq̃tur illo mõ loquendi. q̃
aliquis modus iusticie fuit in cõuersione iu-
deoꝝ qui nõ fuit in cõuersione gentiũ scꝫ imple-
tio ꝓmissionũ factaꝝ patribus ꝑ ꝓphas. fuit tñ
vtrobiq̃ condecẽtia diuine bonitatis qua voca-
rent ad pmiũ. z sic ẽ iusticia. Jtẽ insufficientia
meritoꝝ fuit in vtrisq̃. z sic est miscdia. Ad
septimũ in pdestinatione z reprobatõe vt con
notãt effect⁹ in creatura bñ sunt iusticia z mi-
sericoꝛdia cõiter loq̃ndo. nõ tñ stricte vt i posi
tione dcm̃ est Ad octauũ est dõm. q̃ hoc ce-
dit in ꝓfectũ bonoꝝ q̃ntũ ad bonũ spirituale.
qd est simplr bonum hois.

Lectio LIII.

Ondemnat autẽ
C iustus moꝛtu⁹. viuos impios. z iuue
tus celerius ꝯsũmata longã vitaꝫ in
iusti Postq̃ ꝓpssalct⁹ excusauit diuinam

rat Valeri⁹ marcialis.li.j.de q̄dā anthonio se
ne q̄ cōputare potuit.xv.olympiades.iste ita
ꝟtute vixerat ꝙ recogitare potuit de tota vita
sua ꝛ etate sine displicētia p̄cedētis vitij.ꝛ ideo
cōmēdās suā felicē etatē.dicit ꝙ h̄ est bn̄ viue-
re vicȝ sic viuere ꝙ ipē possit frui vita priori.
Vñ dic̄ sic.Ampliat etatis spaciū sibi vir be-
atus.Hoc ē viuere bis vita posse p̄ori frui.

Lectio LIIII.

Idebūt eni finez

v sapiētis ꝛ nō intelligēt q̄d cogitaue-
rit de illo ds̄ ꝛ q̄re munierit illū dn̄s
Videbūt em̄ et ꝯtēnēt.illos āt dn̄s irridebit.
Postq̄ʒ spūssctūs declarauit ꝙ impij ex cōpa-
tione iustoꝝ euident iudicant punibiles.Hic
oñdit ꝙ ex ꝑsecutiōe iustoꝝ excecant et fiūt de
risibiles.Excecauit ei eos malicia coꝝ Sap̄.ij
Et circa h̄ duo facit.Prīo tangit coꝝ culpam
Scd̄o subdit coꝝ penā.ibi.illos aūt.Culpa ē
duplex.vicȝ ignorātia.et malicia.Ignorātia ī
nō intelligēdo.Malicia in ꝯtēnēdo.dic̄ ḡ sic.
Videbūt scȝ mali et reprobi ꝑsecutores iusto
rū finē sapiētis.i.martyrē fm glo.interlinearē.
et nō intelligēt ꝓpter maliciā excecātē.ij.Coꝝ.
iiij.De⁹ hui⁹ seculi excecauit mētes infideliū.
vt ī eis nō fulgeat illuiatio euāgelij.De⁹ hui⁹
seculi.i.ds̄ ver⁹ q̄ nō solū bonos regit ſʒ etiam
malos ꝓ merito p̄cipitat vl̓ p̄ncipat fm amb.
vel ds̄ hui⁹ seculi q̄ est p̄nceps h⁹ mūdi q̄ secu
larib⁹ p̄ncipat fm Aug⁹.ꝛ ideo ex culpa coꝝ ꝓ
uenit ꝙ nō intelligūt.Esa.vj.Audite audiētes
et nolite intelligere visionē.videte et nolite co
gnoscere.Nō igitur intelligēt q̄d cogitauerit
de illo.s.sapiente deus.i.q̄liter deus p̄parauit
sibi coronā de cinere.oleum ꝓ luctu.palliū lau
dis pro spū meroris.Quid aūt deus super iu
stos q̄ aduersa sustinent cogitet.ipē dic̄ Hye-
re.xxix.Ego em̄ scio cogitatōnes q̄s cogito su
per vos dicit dn̄s.cogitatōes pacis et nō affli
ctionis:vt dem vob̄ finem ꝛ patientiā.Et q̄re
munierit illū dn̄s.supple nō intelligēt reprobi
q̄re vicȝ dn̄s munierit martirē armis fidei fm
glosam.Ex h̄ apparet ꝙ lr̄a debet ēē munierit:
et nō minuerit.licȝ raban⁹ sic exponit Cōseq̄n
ter cū dicit.videbūt em̄.Assig̃ta coꝝ ignorātia
assignat coꝝ maliciā dicēs.Videbūt em̄ mor
tē sanctoꝝ in p̄nti ꝛ ꝯtēnet eos nesciētes finē
future glie.sicut diues ꝯtēpsit lazaꝝ q̄ tn̄ porta
bat ab angelis in sinū abrae.Luc.xvj.et sic tā
gitur coꝝ culpa.Cōseq̄nt ibi.illos aūt.subdit
coꝝ pena.q2 dn̄s illos irridebit.i.dignos irri
sione mōstrabit in die iudicij general.Prouer
bioꝝ.j.Ego q̄ʒ in interitu vr̄o ridebo ꝛ subsan
nabo cū vobis qd̄ timebatis aduenerit.ꝛ ī ps̄.
Qui habitat in celis irridebit eos ꝛ dn̄s sub-
sannabit eos.Irrisio ꝓprie fit cū cachinatōne A
oris et buccaꝝ.ſʒ subsannatio fit cū rugatōne
nasi.Et sic tn̄ vult dicere ꝙ deus oñdit repro
bos oī irrisiōe dignos.Et hec ē snīa lr̄e.Vide
būt em̄ finē sapiētis.Sapiēs em̄ sic̄ dic̄ Isid.
x.ethi.denoiat⁹ est a sapore.q2 sic̄ gust⁹ apt⁹ est
ad discernēdū sapores ciboꝝ.sic sapiēs ad di-
noscēdū res et reꝝ cās eo ꝙ vnūq̄dq̄ʒ dinoscat
atq̄ʒ sensuȝ ꝟitatis discernat.Cui ꝯrius ē insi
piēs eo ꝙ sit sine sapore nec alicui⁹ discretiōis
siue sensus.Cū em̄ null⁹ sit sapiēs a natura:si
cut dicit aristo.vj.ethi.ca.viij.Circa sapiam
q̄ttuor sunt attēdēda.vicȝ q̄s sit mod⁹ sapiam
acq̄rendi.qd̄ signū sapiam cog̃scēdi.qd̄ opus
sapiam exercēdi.q̄s fructus sapiam possidēdi
Primo igit de mō acq̄rendi sapiam Sciēdū.
ꝙ ipa nō acq̄ritur sine amore.sine labore.sine
humilitate.sine stabilitate. De p̄mo Aug⁹ de
morib⁹ eccl̓ie ꝛ monachoꝝ.li.j.ca.xxix.Sapia
si nō totis virib⁹ ꝯcupiscat inueniri nō potest
amore q̄ritur.amore reuelat.amore in ea ꝑma
netur.Sap̄.viij.Hāc amaui ꝛ exq̄siui a iuuē-
tute mea.Vñ metrice di.Disce libens et eris
sapiens ꝛ honore frueris.Qd̄ fieri q̄ris disce
libēs et eris.Primo igit querit amore.Scd̄o
labore.Vñ narrat Hugo didasco.li.ij.ꝑte.ij.
ꝙ apud veteres lecticā phie q̄tuor ꝑsone sup-
portabāt.due in spē iuuenū p̄cedētes.ꝛ due in
specie puellaꝝ seq̄ntes.Iuuenes dicebant a-
mor et labor.Puelle cura et vigilia.In labore
est vt agas.ī amore vt ꝓficias.in cura vt pui-
deas.in vigilia vt attendas.Vñ narrat Hie
ro.in suo policrato.li.iiij.ꝙ gētiles veteres sa
p iētiā q̄si oīm deoꝝ p̄ncipē coluerūt ꝛ ei⁹ ima
ginē pre forib⁹ oīm tēploꝝ depinxerūt.ꝛ iuxta
imaginē ei⁹ ista ꝟba scp̄serūt Vsus me genuit
mēoria me peperit.sophiam me vocant greci.
vos sapiaȝ.ego odi stultos hoīes ꝛ ignauia o
pera.ꝛ friuolas snīas.Et h̄ est qd̄ di Prouer.
ij.Si sapiam iuocaueris ꝛ inclinaueris cor tuū
prudētie si q̄sieris eā tāq̄ʒ pecuniā et sic̄ thesau
ros effoderis illā.tūc itelliges timorē dn̄i ꝛ sciē
tiā dei inuenies.q2 dn̄s dat sapiam ꝛ ex ore ei⁹
prudētia.Sapia in scp̄tura figurat ꝑ auꝝ qd̄
int metalla ꝓfundi⁹ general in terra ꝛ cū maio
ri labore effodit. Tertio ad acq̄rendā sapiē-
tiam req̄ritur humilitas Vñ aug⁹.li.iij.de natu
ra et origine aīe ad vincētiū in p̄ncipio.Quā-
tum apparet ex donis ingenij que tibi largit⁹
est deus.ꝑfecto sapiens eris si te nō esse credi-
deris.atq̄ʒ vt sis ab illo q̄ facit sapiētes pie sup
pliciter instanterq̄ʒ popósceris et malueris er
rore nō decipi.q̄ʒ errantiū laudib⁹ honorari.ꝛ
ideo cum q̄dam antiqu⁹ de modo discendi in

terrogaret.rn̄dit sicut recitat Hugo ī suo dida
sco.vbi p̄us Mēs humilis studiū q̄rēdi vita q̄e
ta Scrutiniū tacitū paupꝑtas.tra aliena.hec re
serare solēt multis obscura legēdo De studio ve
ro ꝛ humili volūtate discendi quā habuit plato
scribit Hiero.ad paulinū p̄brm̄ sub his ꝟbis
Si plato egyptū ꝛ architā tarētinū eādēq̄ʒ o-
ram italie q̄ quōdā mḡna grecia dicebat labo
riosissime ꝑagruit.vt q̄ athenis mgr̄ erat ꝛ po-
tēs.cuiusq̄ʒ doctrinas academie gymnasia ꝑso-
nabāt.fieret ꝑegrin⁹ atq̄ʒ discipul⁹.mallēs ali
ena verecūde discere q̄ʒ sua īpudent ingerere.
Prouer.xj.Vbi ē humilitas ibi ē sapia. Quar
to req̄rit stabilitas ꝛ ꝑseuerētia in addiscendo
vñ antiquos p̄hos vsq̄ʒ ad mortē legim⁹ stu-
duisse.Vñ Valeri⁹.li.viij.Carneades labo-
riosus ac diuturn⁹ sapie miles fuit.siq̄dem ex-
pletis.xc.ānis idem illi viuendi philosophan
diq̄ʒ finis fuit.Socrates.xciiij.annū agēs no
bilissimū libꝝ scripsit.Chrysipp⁹.lxxx.āno ex
actissime subtilitatis volumē scripsit.Symo
nides.lxxx.anno carmia ꝯscripsit de stabilita
te studij archymedis quē nos mō archymedē
dicim⁹.sicut credo:idē narrat Valeri⁹ Archy
medis q̄ʒ fructuosaȝ fuisse industriā dicerem.
nisi eadē illi dedisset vitā et abstulisset. Captis
em̄ Tyracusis marcellus machinatōnib⁹ ei⁹
diu ac multū.victoriā suam inhabitā senserat
eximia tn̄ hoīs prudētia delectat⁹ vt capiti illi
us ꝑceret edixit.pene tātū glie ī archimede re
seruato q̄ʒtū in opp̄ssis syracusis reponens sc
dū is oculis aīoq̄ʒ in terrā defixis formas de-
scriberet:militi q̄ predandi gratia domū irru-
perat:extractoq̄ʒ sup̄ caput eius gladio q̄s naȝ
eēt interrogabat.ꝓpter nimiā cupiditatem in-
uestigandi vl̓ qd̄ q̄rebat.nomē suū indicare n̄
potuit.sed ꝓtracto manib⁹ puluere:noli inq̄t
obsecro istū circulū deturpare.ac ꝓinde quasi
negligens impij lictoris.obtrūcatus sanguie
suo lineamēta artis sue cōfudit.q̄ accidit vt ꝓ-
pter studiū modo donaret vita.mō spoliaret.
Eccl̄i.vj.Fili a iuuentute tua accipe doctrinā.
et vsq̄ʒ ad canos inuenies sapiam.Sic ḡ patȝ
q̄s sit mod⁹ sapiam acq̄rendā.Scd̄o vidēdū
C est de signo sapiam cognoscēdi Vbi notan
dū ꝙ apud stoycos signū sapie fuit patia Vñ
Seneca ad serenū in li.q̄ sic intitulat.ꝙ in sa-
piētē nō cadit iniuria.sic dic̄.Epicur⁹ ait iniu
rias intolerabiles eē sapiēti:nos āt iniurias nō
eē nec h̄ nature repugnare.nō negam⁹ rē incō
modā eē ꝟberari ꝛ ipelli et aliq̄ mēbro carere.
ſʒ oia negam⁹ iniurias eē.Nō sensuȝ illis do-
lorib⁹ subtrahim⁹:ſʒ nomē iniurie qd̄ non pōt
recipi salua ꝟitate.Vñ fm eūdē ibidē.ista con
sequētia nō valet.aliq̄s hō facit mihi iniuriaȝ
ergo ego accipio iniuriā.Ponit em̄ exēplares
initātias.Esto ꝙ aliq̄s rē quā e villa mea sur-
ripuit:in domo mea ponat:ille furtū fecit ego
nihil ꝑdidi.Si q̄s cū vxore sua tāq̄ʒ aliena cō
cubat.adulter erit.q̄ʒuis illa adultera nō sit.
Aliq̄s mihi dedit venenū ſʒ vim suā mixtū ci-
bo ꝑdidit sceleri se obligauit.ꝛ si nō nouit Nō
min⁹ latro ē cui⁹ telū opposita veste elusuȝ est
oia scelera an̄ effectū opis q̄n culpe satis ē.ꝑfe
cta sunt.Eodē mō licet aliq̄s inferat iniuriaȝ.
sapiens eā nō recipit.Multa em̄ sūt q̄ iniuri-
am submouere p̄nt Scd̄o ꝙ in sapiētē nō ca
dit cōtumelia sic ꝑsuadet Multa em̄ q̄ viden
tur ꝯtumelie nō sūt.ſʒ fiūt vitia interp̄tātis.si
aliq̄s dicat sibi cōtumeliā fieri ab aliq̄ q̄ sibi
nō assurgit.Poit ḡ tale exēplū.pueri aliq̄n fe-
riūt parētes:expuūt in mrēm et lacerāt.ꝛ tamē
nullus dicit eos ꝯtumeliā intulisse.et; subdit.
Quē animū nos aduersus pueros habebim⁹
hūc sapiēs aduersus oēs.q̄bus etiā post iuuē
tā canosq̄ʒ puerilitas est.Et addit ꝙ inter eos
et pueros nō est diā nisi ꝙ in maiorib⁹ errāt
voluptatē secuti nulla rōne regulati.Si q̄rat
ab eo:q̄re si sapiēs nō accepit iniuriā nec cōtu
meliam.punit q̄ talia sibi vel alijs inferūt Rn̄
det Nō se vlciscit sed illos emēdat nec tn̄ ira-
scitur.Quis medic⁹ frenetico irascit.Quis fe-
bricitātis a frigida aqua ꝓhibiti maledicta in
malā ꝑtem accipit.Hūc affectū aduersus oēs
hȝ sapiēs.quē aduersus suos egros medicus
scit sapiēs oēs hos qui togati purpuratiq̄ʒ in
cedūt.Valētes coloratos.ſʒ male sanos eē q̄s
nō aliter videt q̄ʒ egros ꝛ intpatos.nō respicit
q̄d hoīes turpe iudicēt aut miseꝝ.nō id qd̄ po
pul⁹.ſʒ vt sydera ꝯriū mūdo iter intēdūt.ita h̄
aduersus opiōnē oīm vadit.hec ille.Signū
ḡ sapie fm stoycos est non pati iniurias.Vñ
Boeti⁹.ij.de ꝯso.ꝓsa.vij.narrat de quodā qui
falsē assumpsit sibi nomē p̄hi.ad istum:casu ac
cessit q̄dam.ꝛ dixit se velle experiri an vere eēt
p̄hus si illatas iniurias leuit patiēterq̄ʒ susti-
neret.Ille ḡ paulisꝑ patiam assūpsit.accepta-
q̄ʒ ꝯtumelia velut insultās.iā tandē inquit in-
telligis me esse philosophū.Cui ille nimium
mordaciter.intellexeram inquit si tacuisses.q.
d.Si tacuisses:putassem te esse p̄hm.Nunc
autē quia de tua patientia queris vanam glo
riam.scio quia p̄hus nō es.Et inde accipitur
hoc vulgare ꝓuerbiū.Si tacuisses:p̄hs fuis-
ses.Eccl̄i.xx.Hō sapiēs tacebit vsq̄ʒ ad tp̄s.la-
sciuus aūt ꝛ imprudēs nō ꝟuabit tēpus Ter D
tio videndū est qd̄ sit opus sapiam exercendi.
vbi notādū ꝙ p̄cipue tres sūt actus sapiētis in
formare.reprobare.et ordiare.Informare mo
res.reprobare errores.ꝛ ordinare inferiores.

Et ideo dicit Aristo.j. Elenchoꝝ. Est autēꝫ vt
ad vnū sit dicere opus sciētis nō mentiri de q̇
bus nouit, et mētientē posse manifestare. Pri-
mū ꝑtinet ad informationē. scd̄m ad reproba-
tionē. Dicit etiā ph̄s.j. metha. ꝙ inter ea q̄ ho-
mines de sapiēte ꝯcupiūt, cōiter ē vnū qd̄ ad eū
ꝑtinet ordinare Et iō in aureo seculo soli sapi
entes gubernabāt, sic dic̄ Seneca ī ep̄la.xcij.
et Hicro. in suo policrato. li. iiij. Rhomanos
ꝑncipes aut duces dū eoꝝ respublica viguit:
nō memi illiteratos extitisse Et nescio quō cō
tigit ex q̄ in ꝑncipib᷑ lāguit ꝟtus lr̄aꝝ: armate
milicie infirmata ē manꝰ ⁊ ipius ꝑncipatꝰ, q̄si
p̄cisa ē radix. Vn̄ q̇dā rex romanoꝝ scribēs e-
pistolā cuidā regi frācoꝝ q̄tenꝰ filios suos ī li
terꝭ erudiret, istud inseruit. Rex inq̇t illr̄atus
q̄si asinꝰ coronatꝰ. hinc ē ꝙ karolꝰ trāstulit stu
diū de roma in parisiꝰ. De q̄ dr̄ ꝙ oēs artes li
berales habuit ī suo palatio miro mō depictas
Et de dauid dr̄ ꝙ habuit sapiam sic̄ angelus
dei. Nulla ei cōitas sine sapiētib᷑ regi p̄t Sa
pien. vj. Multitudo sapiētū sanitas ē orb terra
rū. In cuiꝰ signū narrat Isid̄. li. j. Ethi. c. xxvj
ꝙ demostenes orator ꝯtra Philippū regē tali
fabula vsus ē. Cū philipꝰ athenieses obside-
ret: postulauit vt sibi decem oratores darent ⁊
tali pacto discederet. Rn̄dit demosthenes lu-
pos aliq̄n pastorib᷑ quoꝝ diligentiā decipere
volebāt suauisse vt in amicitiā ꝯuenirēt. ea cō
ditione vt canes in q̇bus erat cā iurgioꝝ iure
illis traderent. Annuerūt pastores in spē secu
ritatis. dederūt canes quos ouiū suaꝝ vigilā-
tissimos custodes habebāt Lupi ḡ omi formi
dine adēpta, oīe qd̄ in gregib᷑ illis erat: nō ꝑ
sacietate sed ꝑ libidine lacerarūt Et isto modo
suasit atheniēsib᷑ philippū regem, ꝑncipes po
puli postulare q̄ facilius posset opprimere spo
liatā custodib᷑ vrbem. Quarto vidēdū q̇s est
fructus sapiam possidēdi. de h̄ satis dr̄ Eccs.
vj. Quid hꝫ ampliꝰ sapiens a stulto, ⁊ q̇d pau
per nisi pergat illuc vbi ē vita. Et sapiētie. vj.
Cōcupiscētia sapie deducet ad regnū ꝑpetuū

Lectio LV.

C — Terunt post hec
decidētes sine honore ⁊ in ꝯtume
lia inter mortuos ī perpetuū. Qm̄
dirūpet illos inflatos sine voce ⁊ ꝯmouebit il
los a fundamētis ⁊ vsq̄ ad sup̄mū desolabun
tur et erūt gemētes ⁊ mēoria coꝝ peribit Post
q̄ spūssctūs declarauit ꝙ ꝑsecutores iustoruꝫ
decipiūtur in p̄nti ꝑ ignorātiā Hic declarat q̄
liter post mortē puniūtur ꝑ penaꝝ tolerātiam
Tāgit āt septē penales ꝯditōnes dānādoꝝ q̄
sunt iste Deijcient cū ꝯfusiōe. Affligent cū de-
spectōe. Repellent sine rmissiōe Destituētur au
tēticatōe. Punient sine ꝯsolatōe. Cōterent si-
ne cōdonatōne ⁊ supp̄ment sine recordatōe. ⁊
ista iuste patient ꝓpter septē malicias q̄s tyrā
ni et mali hoīes ꝑsecutores scōꝝ habuerūt in
vita. Fuerūt eīm ābiciosi ad honores. argumē
tosi cauillatores Cōtumeliosi ꝑterritores. faci
norosi supportatores, ꝑniciosi ꝑsecutores, vo
luptuosi leccatores. Et obliuiosi ꝯtēptores. ⁊
iō merito reddendo singula singulis iuste iu-
dicabūtur. Quia eīm iustoꝝ ꝑsecutores fuerūt
ambiciosi ad honores, Iō deijcient in cōfusi-
one. q: cōtumeliosi ꝑterritores. ideo affligent
cū despectōne. Quia fuerūt argumētosi cauil-
latores repellent sine rmissione. Quia facinoro-
si supportatores destituent autēticatōe. Quia
ꝑniciosi ꝑsecutores punient sine cōsolatione.
Quia fuerūt voluptuosi leccatores ꝯterent si
ne cōdonatiōe. Quia obliuiosi ꝯtēptores sup
primēt sine recordatōe. Iste ḡ septē penalita
tes innuūtur in lcōne hodierna Primo igitur
q: fuerūt ambiciosi ad honores, deijcient cum
cōfusione. Et q̄ntū ad hoc dicit p̄mo sic. Et e-
rūt post hec. i. vitā istā, vel post pctā multa q̄ ꝑ
petrauerūt decidētes sine honore. q. d. nō soluꝫ
erūt cadentes, sed ꝑ violentiā decidētes. in ps
Decidant a cogitatiōib᷑ suis s̄m multi. imple
e. ex. e. q. ir. te dn̄e. Decidāt inq̇t a cogitatiōib᷑
suis ambiciosis ⁊ supbis, q̇bus honores ⁊ di
gnitates cupiebāt in p̄nti Decidāt cū diabolo
capite ⁊ ꝑncipe suo in ꝓfundū inferni, videnti
bus electis oībus horribilē casuꝫ. Vn̄ Greg.
xxiij. mora. ca. xx. Et vidētib᷑ cūctis ꝑcipitabū
tur. eterno iudice terribilit̄ appēte, astātib᷑ an-
geloꝝ choris, assistēte cūcto misterio celestiuꝫ
ꝑtātuū, ac electꝭ oībus ad spectaculū deductꝭ.
Diabolꝰ crudel' ⁊ fortis ī mediū captiuꝰ dedu
citur, et cū suo corꝑe. i. cuꝫ reprobis oīb᷑ eternis
gehēne incēdijs mācipat̄. cū dr̄ Discedite a me
⁊c. O q̄le erit illud spectaculū, qm̄ hec imanis
sima bestia electoꝝ oculis ōndet̄, q̄ hic belli tē
pore nimis eos terrere p̄t ac si videret. Sꝫ oc-
culto ac miro dei cōsilio agit̄, vt et nūc ꝑ eius
grām a pugnātib᷑ nō visa vincat̄, ⁊ tūc a letis
victorib᷑ iā captiua videat̄. hec Gregꝰ. Scd̄o A
q: fuerūt ꝯtumeliosi, ꝑterritores affligent cuꝫ
despectōne. ⁊ q̄tuꝫ ad h̄ dicit ꝙ erūt in ꝯtume
lia, q̄si diceret, nō solū ꝑ malo opere imo etiaꝫ
s̄mone. Nā q̇libet reprob᷑ afficiet̄ ab alijs cō-
tumelijs, maledictōnib᷑. ip̄roperijs. Itē puni
ent nō in loco viuētiū vbi esse p̄t spes auxilij.
sꝫ in loco mortis ī inferno. Tertio punient nō
ad horā nec interpolati, sed in ꝑpetuū. Vnde
Gregꝰ. vj. moral'. c. vij. exponēs illud Job. xx.
Licet q̄ fecit oīa nec tn̄ ꝯsūmet̄, nō inq̇t morte

ꝯsumit̄. q: si ꝯsuēret̄ vita morientis etiā pena fi
niret̄. sꝫ vt sine fine cruciet̄. viuere ī pena cōpel
lit̄, vt cuiꝰ vita mortua h̄ fuit ī culpa, illic mors
eius viuat ī pena. Licet ḡ q̄ fecit oīa nec tn̄ con
sumet̄ q: cruciat̄ ⁊ nō extīgu t̄. moritr̄ ⁊ viuit. de
ficit ⁊ subsistit, finit̄ sꝑ ⁊ sine fine ē. Ex solo au-
ditu sūt valde terribilia, q̄to magꝭ passiōe. hec
Gregꝰ. Cōseq̄nt̄ ex istis p̄ꝫ ꝙ illud ē erroneū
qd̄ in q̇busdā q̄ternis apocrif̄ inuenit̄ de reue
latōe f̄ctā cuidā ꝑsone ꝙ aīe dānatoꝝ ab hora
nona sabbati vsq̄ ad horā nonā in dn̄icā, vel
alit̄ nescio q̄diu, refrigeriū optinēt, qd̄ nihil ē.
Si eīm coꝝ pena nō sꝑ duraret. nō eēt ꝑpetua
Quicq̇d eīm ꝑpetuū est, continuū ē ⁊ eternū, et
B oēs tales narratōes ꝑ fictiōib᷑ sūt h̄nde Ter
tio reprobi, q: fuerūt argumētosi ⁊ cauillatorꝭ
repellent sine rmissione. Et q̄tuꝫ ad h̄ dic̄. Qm̄
dirūpet illos inflatos. i. q̄ paꝝ an̄ fuerūt infla-
ti ꝟbis legib᷑ ⁊ fals̄ allegatiōib᷑. Dirūpet inq̄
In illo qd̄ dirūpit̄ fit m̄gna discōtinuatio ꝑti
um subito. Et isto mō fiet reprobis discordan
tia factoꝝ suoꝝ ⁊ malaꝝ volūtatū ad inuicem
Et iō dicit̄ ꝙ deꝰ dirūpet illos sine voce cuius
cūq̄ excusatōis. Et istud ē notabile ꝙ ī iniustꝭ
legistis ⁊ fals̄ aduocatis, de q̇bus freq̄nt̄ visuꝫ
est ꝙ in morte tā in voce q̄ in lingua puniant̄
Vn̄ dr̄ et exptum ē, ꝙ isti mali aduocati ⁊ fal-
si placitatores iusticiarij etiā iniusti iminente
morte amittūt vocem linguā ⁊ sensuꝫ. Cuiꝰ rō
est, q: nō est iustū ꝙ aliq̇s ideꝫ vēdat alteri ⁊ re
tineat sibi. Isti aūt oēs male et iniuste viuēdo
linguā vocem sensuꝫ ⁊ facūdiā alijs vēdiderūt
false allegando ⁊ iniuste iudicādo cōtra cōsciē
tiā maliciose obijciēdo ⁊ cautelose suggerendo
Et iō iustū est ꝙ q̄n indigent voce: voce ꝑuen
tur. Esa. l. Vēditi estis iniq̇tatib᷑ vr̄is. De istꝭ
loq̇tur Solinꝰ Sidoniꝰ in q̄dam ep̄la ita di
cens. Vidi inq̇t morbū incurabilē ad quē cu-
randū nō inueniebat̄ medicꝰ. Sed nūquam
inueni causam a deo deperditam qui ad eam
tuendā inueniretur aduocatꝰ. Isti eīm sūt val
de reprobādi ꝓpter q̄tuor rōnes Prio deterio
res vident̄ eē q̄ vilissime meretrices. q: ille vē
dunt ꝑtem sui corꝑis magis abomiabilē. Isti
vero honestissimā sui corꝑis ꝑtē sicut linguā ⁊
os. Scd̄o q: deberēt eē sicut stelle fixe morte
tm̄mō motu firmamenti, i. motu ꝟitatis, quia
Prouer. xij. Labiū ꝟitatis firmū erit ī ꝑpetuū
Sꝫ certe ꝑ maiori ꝑte oēs inueniūtur stelle er
ratice q: mouent̄ duplici motu. vicꝫ cōtra ꝟita
tem ꝓpter mūera, et q̄n q̄ cū veritate ducti con
scia. Et iō de illis stellis dr̄ Job. xxv. Stelle
nō sunt mūde in cōspectu eiꝰ. Tertio dici pōt
ꝙ lingua coꝝ assilat̄ lingue statere q̄ statim ad
minimū pōdus facit nutū ⁊ se inclinat ad ꝑtē
grauiorē, ita isti qūocūq̄ sit de veritate ad illā
ꝑtem magis inclinant̄ que sit in danda pecu-
nia magis ponderosa. de quoꝝ quelibet dr̄ in
ps. Mendaces filij hoīm in stateris. Quarto
ꝯparari possūt illi cherubin q̇ tenet flāmeū gla-
dium atq̄ ꝟsatilem ad impediendū reditū ho
minis in ꝑadisum. Gen̄. iij. Reuera isti aduo-
cati mali: hn̄t flāmeū gladium. q: lingua eoꝝ
gladius acutus, ⁊ est valde ꝟsatilis, q: de faci
li verti pōt cōtra veritatē ⁊ ꝑ veritate. Cheru-
bin interp̄tat̄ plenitudo sciē. Et isti dicūtur sa
piētissimi apud vulgos. Sed ad q̇d deꝟuiūt.
Reuera vt cōiter ad custodiendū viaꝫ ligni vi
te ne aliquis accedat ad lignū vite. i. ad christū
Isti sunt q̇ falsa ꝓcurant diuortia, illegitia cō
iūgunt m̄rimonia, Eccl'ias veris p̄latis expo
liant ⁊ symoniacos copulāt, innocētes excōi-
cāt. etiā ꝟbis falsis cū de iure nō possint. rebel
les conciliāt xp̄m et eccl'iam ꝑsequentes Et iō
verisili̇r narratur ꝙ q̇dam vidit in spū Nero-
nem apud inferos balneantē. Ministri vero
vndiq̄ circa eū auꝝ bulliens infundebāt. Dū
eīm vidisset vnū cohortē aduocatoꝝ ꝓpe acce-
dentē clamauit. huc inq̇t. O venale hoīm ge-
nus. O aduocati amici mei accedite vt in hoc
vase balneamini mecū. Adhuc eīm supest locꝰ
in eo quē ꝑ vobis seruaui. Audiui de quodā
causidico de regno francie. Hic ꝑ iura et actus
iuridicos de paupe clerico factꝰ fuit mirabilit̄
diues. Tandē infirmatꝰ fuit ad morteꝫ, amici
eius ex oīni ꝑte astiterūt et rogauerūt eum vt
cōderet testamentū. Ille grauissime infirmatꝰ
cepit cogitare q̄uo tot diuitias ꝑ suā eloq̄ntiā
⁊ lingue periciā cōgregasset. Et recollecto to-
to spū quē habuit clamauit ī gallico: langue lā
gue. Idē. ij. et iij. recitauit. Et cum admiraren
tur q̇ astabant q̇d vellet signare. iubiūxit iteꝝ
in gallico, langue tot gayngua et lāgue tot au
ra. Contigit aūt eo tp̄e fratres p̄dicatores de
nouo venisse ad illam villā ⁊ arcā habebāt, sꝫ
nullā domū edificatā. Mādauit ḡ pro q̇bus-
dam de illis fratrib᷑. Et cū venissent coraꝫ fa-
milia et amicis dic̄ eis Ego inq̇t pericia ligue
lucratus suꝫ ista bona t̄palia: auꝝ argentum ⁊
alia p̄ciosa. Vos autē linguis vr̄is lucramini
spūalia et sempiterna. Et iō vobiscum merci-
monia contrahā vt percipiatis de fructu lin-
gue mee vt ego viceuersa aliq̇d habere possim
de fructu lingue vestre. Et iō dixi amicꝭ meis:
priusquā veneritis quot langue tot gayngua
et quot langue tot amica. et totum thesauruꝫ
fratrib᷑ dedit et mortuus est Quarto repro
bi: q̇a fuerūt facinorosi supportatores destituē C
tur autēticatione, et quantū ad hoc dicit ꝙ cō
mouebit illos a fundamentis. Et istud ē spēa
liter cōtra malos mistros cōsiliarios ⁊ baliuos
isti oēs fūgūt autoritate q̄dā dn̄oꝝ sic̄ causarij

Justiciarij ⁊ alij etiã officiales mĺtí loquũtur
ſp in ꝑſona ꝓncipis. Et idẽ ſiue ſit iuſtũ ſiue i-
iuſtum auctoritatẽ hꝫ. quia fundamentũ totiꝰ
negotij fingit̃ eſſe ꝓncipis. Et iõ mõ q̃s volũt
ſupportãt ⁊ excuſant. ⁊ q̃s volũt ꝯdẽnant ⁊ ſꝑ
hñt ꝑ ſe regiã ptãtem ⁊ auctoritatẽ. Sꝫ certe i
die iudicij deſtituẽtur iſta auctẽticatõe. qꝛ q̃li-
bet hꝫ rñdere pro ſeipõ. Et iõ bñ dĩ. Et cõmo
uebit illos a fundamẽtis. Et ꝑ oppoſitũ de vi-
ro iuſto dĩ. Nõ ꝯmouebit̃ ineternũ: q̃ habitat
in hierl'm. qꝛ fundamẽta eius i mõtibꝯ ſanctis
Quicq̃d eñ iuſti ſiue ad ꝑtẽ ſiue iudicialit̃ al
legãt ex ꝓpoſito, totũ emanare dꝫ de montibꝯ
ſctis. i. de doctrina ſctõꝝ. Quinto reprobi
qꝛ fuerũt ꝑnicioſi ꝑſecutores, iõ puniẽtur ſine
cõſolatõne. Et q̃ntũ ad hoc dicit ꝙ vſqꝫ ad ſu
premũ deſolabũtur ꝓ tanto. qꝛ licet puniẽtur
citra cõdignũ, tñ nihil dimittet̃ impunitum.
Greg⁹. liij. de alogo. Sicut multi in h mundo
ſub vno ſole ꝯſiſtũt. nec tñ eq̃liter eiuſdẽ ſolis
ardorẽ ſentiũt. qꝛ alius pl⁹ eſtuat ali⁹ min⁹ ita
illic in vno igne nõ vn⁹ eſt mod⁹ incẽdij. qꝛ qđ
h diuerſitas corꝑm. h illic agit diuerſitas pec
catoꝝ. vt ⁊ ignẽ nõ diſſilem habeãt. ⁊ tñ eoſdẽ
D ſinglos diſſilit̃ exurat. hec Greg⁹. Sexto qꝛ
reprobi fuerũt voluptuoſi leccatores. iõ ꝯterẽ
tur ſiue cõdonatõne. Et q̃ntũ ad h dic̃ ꝙ erunt
gemẽtes. Eſt antiq̃ narratio de iuuẽcula q̃dã
in frãcia. que cũ ꝑ annũ vixiſſet cũ amaſio ſuo
lubrice ⁊ tandẽ impꝑgnata fuiſſet ⁊ derelicta ce
pit flere ⁊ gemere ⁊ incõſolabiliter cõtriſtari a
qua cũ quidã queſiuiſſet, q̃d tm ploraret. Rñ-
dit deploro gaudiũ inq̃t anni pteriti Jſto mõ
ſatis iuſtũ eſt ꝙ illi qui ſine penitentia in pñti
dant ſe voluptatibus carnis ſue gement in fu
turo. Et ſi cã ab eis queraẗ. Rñſio bona eſt ꝙ
gemũt ⁊ plorant gaudiũ anni pteriti. Naũ. ij.
Minabant̃ gementes vt colũbe. Colũbe ſũt
aues multũ lubrice ⁊ naturalit̃ hñt gemitũ ꝓ
cantu. Jn ſignũ ꝙ oẽs q̃ ſe libidini mancipãt:
gemũt vel gemẽt. Sap̃ xj. Duplex eñ illos ac
ceperat tediũ. gemit⁹ cũ memoria pteritorum
Septimo reprobi quia fuerũt obliuioſi cõte-
ptores. iõ reꝑment merito ſine recordatõe. Et
q̃ntũ ad h dicit ꝙ mẽoria coꝝ ꝑibit. Et ꝑ oppo
ſitũ dicit de iuſto. p̃s. Jn memoria eterna erit
iuſtus Mod⁹ erit apud rhomanos ꝙ noĩa ſe
nioꝝ et iudicũ in tabulis ereis ſcribebant̃. Et
iõ vocabant̃ pr̃es cõſcripti. Qñ aũt cõtigebat
ꝙ aliq̃s delebat̃, fuit ꝓ maximo ſcelere ⁊ cõfu-
ſione ꝑpetua. Jſto mõ multi ſcribũtur ſm pñ
tẽ iuſticiã in eccl'a militãte. Quidam ſunt epi
q̃dã religioſi ⁊ ſolẽnes clerici. Quidã rectores
et curati, q̃bus fit verecũdia ſi in die iudicij in
libro vite nõ inueniãtur, ⁊ fiant de nũero illo-
rum de q̃bus dicit p̃s. Perijt memoria coruꝫ
cũ ſonitu. Et iteꝝ. deleant̃ de libro viuentiũ et
cũ iuſtis nõ ſcribant̃. Et ꝑ cõtrariũ de ſctis dĩ
Apoc. iij. Qui vicerit veſtiet̃ veſtibꝯ albis ⁊ nõ
delebo nomen eius de libro vite.

Lectio LVI

Enient in cogita

v tione peccatoꝝ ſuoꝝ timidi ⁊ tra-
ducent illos ex aduerſo iniq̃tates
ipoꝝ. Poſtq̃ꝫ ſpũſſctũs tetigit in ꝑte penã ętnã
nis infligẽdã in ꝑpetuũ in inferno, nec illa pe-
na eis infliget̃ niſi in iudicio maĩfeſto: qđ pate
re poterit toti mõo. Jõ iã tacta coꝝ pena etna
li. hic declarat aliq̃ntulũ de ꝓceſſu obſuando
in iudicio generali, ⁊ hoc facit alternando: mo
do de iniuſtis, mõ de iuſtis. Et circa hoc duo
facit. Nã ꝓmo declarat formã ſm quã appare
bunt iniuſti. Scđo formã ſm quã cõparebũt
iuſti. ca. v. Tũc ſtabũt iuſti Circa primũ tria A
p̃dicit ſpũſſanct⁹ in lcõne hodierna de iniuſtꝭ
futura in iudicio generali. qꝛ ibi pñtabũtur ꝑ
ſonaliter ſine ꝓcuratore, conſternabũtur inte-
gralit̃ ſine cõſolatore, accuſabũtur crimĩalit̃ ſi
ne defenſore, ⁊ iſta tria valde ſũt grauia q̃ndo
nec hõ põt hr̃e ꝓcuratorẽ nec conſolatorẽ nec
defenſorẽ. Primo g̊ pñtabũtur ꝑſonaliter ſine
ꝓcuratore, qꝛ ſicut dĩ. ij. Coꝝ. v. Omnes nos ma
nifeſtari oportet ante tribunal xp̃i, vt referat
vnuſquiſqꝫ ꝓut geſſit, et q̃ntũ ad h dicit. Ve-
nient inq̃t in cogitatõe ſcꝫ timidi Joel. iij. Ve
nite oẽs gẽtes de circũitu ⁊ cõgregami, ibi oc-
cũbere faciet dñe robuſtos tuos, cõſurgant ⁊
aſcendãt gẽtes in vallẽ ioſaphat, qꝛ ibi ſedebo
vt iudicẽ oẽs gẽtes in circũitu. Venient g̊ ꝑſo-
naliter ſine dilatõne qñ vocabũtur ⁊ citabun
tur ꝑemptorie illa terribili voce de q̃ dic̃ apl's
j. Teſſal. iiij. Qm̃ ipe dñs in iuſſu ⁊ in voce ar
chãgeli et in tuba dei deſcendet de celo: ⁊ mor
tui q̃ in xp̃o ſunt reſurgent primi. in iuſſu. i. in
imꝑatoris ptãte. Non eñ tũc veniet in humi
litate, ſicut venit in carnẽ in ꝓmo aduentu, nõ
eq̃tabit aſinã nec baiulabit ſibi crucẽ, ſicut le-
git̃ feciſſe. Joh. xix. Sꝫ tũc videbũt filiũ hoīs
venientẽ in nubibꝯ celi cũ ptãte magna et ma-
ieſtate. ſicut dĩ Luc. xxj. Et ideo dic̃ apl's ꝙ ipe
dñs veniet in iuſſu ⁊ in voce archangeli. i. in
voce facta ꝑ ſemetipm̃ q̃ eſt princeps angeloꝝ
Eſt eñ angelus magni cõſilij. Eſa. ix. ⁊ Joh.
v. Mortui audiẽt vocẽ filij dei ⁊ q̃ audierit vi
uent. vel in voce archangeli ad lrãm. i. in voce
fcã miniſterio alicui⁹ archangeli. Que vox ge
rit iſta. Surgite mortui venite ad iudiciũ. De
hac terribili voce loq̃ns Hiero. ſuꝑ Matheũ
dicit ſic. Quotiẽs diẽ illũ cõſidero totis viribꝯ

cõtremiſco. Siue eñ comedo: ſiue bibo: ſiue
aliq̃d aliud facio, ſꝑ videt̃ mihi tuba iſta terri
bilis ſonare in auribꝯ meis. Surgite mortui:
B venite ad iudiciũ. Veniet g̊ dñs in iuſſu et in
voce archãgeli ⁊ in tuba dei. Eadẽ vox vocari
põt tuba ꝓpter ſilitudinẽ ad vſuꝫ tube q̃ fuit i
veteri teſtamẽto. Tuba eñ ꝯuocabant̃ ad cõ
ciliũ: ꝯmouebant̃ ad ꝓliũ: ⁊ vocabant̃ ad feſtũ
Et iſto mõ reſurgẽtes ꝯgregabũtur ad ꝯciliũ
iudicij, ad pugnã ꝓlij q̃ orbis terraꝝ pugna-
bit ꝯtra inſenſatos: ⁊ ad feſtũ eterni ꝯuiuij De
hui⁹ tube voce Cryſ. ſuꝑ illud Math. xxiiij.
Virtutes celoꝝ mouebũtur dic̃ ſic. Vere vox
mĝna vox tube terribil' cui oĩa obediũt elemẽ-
ta. q̃ petras ſcindit. inferos aperit, portas ere-
as frangit, vincula mortuoꝝ dirũpit, ⁊ de pro
fundis abyſſi aĩas liberãs corꝑibꝯ aſſigñt. Hec
oĩa citius ꝯſũmat in opeꝛ q̃ꝫ ſagitta trãſit i aere
dicẽte aplo. Jn momẽto in ictu oculi. j. Coꝝ.
xv. Erunt ergo iſti tyrãni ⁊ ꝑſecutores iniuſti
terribiliter a mortuis excitati, euocati ⁊ ꝑſona
liter iudici pñtati Terribile eñ eſt qñ hõ ſubi
to excitat̃ a ſomno ꝑ fragorẽ ⁊ ſtrepitũ tonitrui
Eſt aũt veriſile ꝙ illa vox erit ſic̃ vox tonitrui
magni quo terrã tremere ⁊ celum cõcuti ⁊ vni
uerſa de ſuis locis videbũtur ꝯmoueri Tunc
reges ⁊ regine: ꝓlati et ꝯcubine: milites ⁊ cleri
ci, mercatores ⁊ monachi, nudi ⁊ ꝯſuſibiles ſi
mali fuerint apparebũt, vñ Hyero, in ep'la ad
Elyodoꝝ monachũ Judicaturo dño lugubre
mũdus imugiet: tribꝯ ad tribũ pectora ferient
potẽtiſſimi q̃ndã magni reges nudo latere pal
pitabũt, ibi adducet̃. Plato cũ ſuis ſtultiſſimis
diſcipulis, tũc ariſto. argumẽta nõ ꝓderũt qñ ve
niet ille filius paupcule q̃ſtuarie iudicaturus
fines orbis terraꝝ. Sopho. j. Vox diei dñi a
mara tribulabit̃ ibi fortis, dies ire dies illa di
es tribulatõnis ⁊ anguſtie: dies calamitatis ⁊
miſerie, dies tenebraꝝ et caliginis, dies nebu
C le et turbinis, dies tube et clangoris Scđo
impij in iudicio cõſternabũtur integralit̃ ſine
cõſolatore. Et q̃ntũ ad h ſubdit in lr̃a ꝙ nõ ſo-
lum venient. ſꝫ venient in cogitatõne peccato
rum ſuoꝝ timidi Et notãda eſt differẽtia in
ter bonos et malos: qꝛ boni timent de peccatꝭ
ſuis et timẽt deũ ante iudiciũ. in p̃s. Cõfige ti
more tuo carnes meas: a iudicijs eñ tuis ti-
mui. Eccĩ. v. De ꝓpiciatu pctõꝛuꝫ noli eſſe ſine
metu. ⁊ iõ timenti deũ bñ erit in extremis ⁊ in
die defunctõnis ſue bñdicet̃. Eccĩ. j. Sꝫ ꝑ op-
poſitũ reprobi in pñti nõ timent pctã ſua nec
etiã deũ: ſꝫ in iudicio timebũt qñ timor erit ad
penã nõ ad emẽdã. Jn q̃ꝝ ꝑſona dicit p̃s. Ti-
mor et tremor venerũt ſuꝑ me ⁊ ꝯtexerũt me
tenebre. Vñ Greg⁹. xiiij. moral'. Vitari nanqꝫ
terror iudicis nõ niſi ante iudiciũ põt Modo
nõ cernit̃ ſed ꝓcibus placat̃. Cuꝫ vero in illo
tremebũdo examie ſederit et videri põt ⁊ pla-
cari nõ põt. qꝛ facta prauoꝝ que diu ſuſtinuit
tacitus, ſimul oĩa reddet iratus. Vñ neceſſe ẽ
nũc timere iudicẽ cũ nõdum iudicium exercet
cũ diu ſuſtinet: cũ adhuc mala tolerat q̃ videt:
ne cũ manũ in retributõeꝫ vltionis excuſſerit
tanto in iudicio diſtrictius feriat q̃nto aũ iu-
diciũ diutius nũc expectat Tertio impij in
iudicio accuſabũtur crimĩaliter ſine defenſore
Et q̃ntum ad h ſubdit̃ in lr̃a. Et traducẽt illos
ex aduerſo iniq̃tates coꝝ. Traducere idem eſt
ꝙ ad confuſionẽ alicui⁹ id qđ fuit occultũ pro
palare. Vñ Math. j. Joſeph aũt cũ eſſet iu-
ſtus ⁊ nollet eaꝫ traducere. ⁊c̃. vult g̊ dicere ꝙ
ipamet pctã ſua ꝓpalabunt actores coꝝ quaſi
eẽnt aduocati accuſantes et ſtantes ex aduer-
ſo contra reũ. in p̃s. Pctm̃ meũ contra me eſt
ſemꝑ. Qñ aliq̃s dpꝛehẽdit̃ de furto, ipm furtũ
ꝯdẽnat eum. Dicit̃ ꝙ ſimia fugiens venatorẽ
qñ habet fetus, illũ filiũ quẽ magis diligit ap
prehendit in brachia et fugit ⁊ alium dimittit
Jlle vero dimiſſus inſilit ſuꝑ mrẽm ſedẽs in
collo ſuo velit nolit, venatore fortiter inſequẽ-
te. ſymia denicqꝫ fatigat̃, fatigata fetum magis
dilectũ proijcit. Alius vero de quo nõ cura-
uit velit nolit inſiſtit donec tam mater q̃ꝫ pro-
les capiat̃. Jſto mõ pctõr pctm̃ et delcãtioneꝫ
tanq̃ꝫ duos filios habet, delcãtionem diligit,
peccatũ nõ diligit. Mors venat̃ q̃a quotidie
peccatorẽ inſeq̃tur. Peccator g̊ ſperans ſe cuꝫ
delectatõne euadere. illã tanq̃ꝫ cariſſimũ filiuꝫ
inter brachia ſua. i. inter intellectũ et affectum
portat. Sed impceptibiliter peccatũ a tergo
ſe collocat et matrẽ nõ dimittit donec mors vl'
diabol⁹ vtrũqꝫ attingat. Nota de nido i eſta-
te abſcõdito tꝑe eſtiuali in denſitate folioꝝ.

Dubitatio lr̃alis circa p̃dicta fit iſta. Vtrũ
vox tubalis p̃cedẽs iudiciũ erit aliquo mõ cã D
reſurrectõnis corꝑm. Qđ non. Damaſcenus
Credo reſurrectõnem futurã diuina volũtate
virtute ⁊ nutu. ergo cuꝫ iſta ſufficiãt nullo mõ
erit vox tube cã. Preterea fruſtra fit vox ad il-
lud qđ audire nõ põt. ſed mortui nõ hñt audi
tum, g̊ fruſtra emittet̃ vox ad eos. Preterea ſi
talis vox eſſet cã reſurrectõnis. reſurrectio fo-
ret naturalis. Licet eñ vox illa cauſaret̃ ꝑ vir
tutẽ a deo datã, ſicut dic̃ gloſa ſuꝑ illđ p̃s. Et
dabit voci ſue vocẽ virtutis, tñ habita tali vir
tute effectus ſequeret̃, ſicut in ceco illuminato
reſtitutio viſus eſt facta ꝑ miraculũ. ſed viſio
ſequẽs naturalis eſt. Preterea reſurrectio cor
poꝝ fieri nõ poteſt a virtute finita. Sed vox
illa q̃ntũcũqꝫ magna: infinitã ꝟtutem habere

nõ põt.ergo ⁊c̃. Preterea glo.ad Rho.viij.di
cit.ꝙ resurrectio xp̄i ē cã nr̄e resurrectiõis.hec
est inq̄t cãquare xp̄s suscitauit alios.qꝛ susci
tatꝰ est Ad oppositũ est mgr̄ sentẽ.iiij.di.xliij
ca.ij.vbi dicit ꝙ cã resurrectõis mortuoꝝ erit
vox tube q̄ in aduentu iudicis audiet ab oĩbus:et cuius ꝟtute excitabũtur mortui.et de
monumẽtis resurgẽt. Iteꝝ glosa sup illud p̄s
Dabit voci sue vocẽ ꝟtutis.i.efficaciã resusci
tãdi oẽs mortuos. Ad q̄stionẽ dicẽdũ ꝙ cã dr̄
dupliciter.vicʒ p̄ncipalis.⁊ instrumẽtalis. Cã p̄n
cipalis resurrectiõis erit ꝟtus diuina assistẽs
illi voci illo mõ quo ꝟtus diuina assistit ꝟbis
sacramẽtalibꝫ in eccl̄a militãte Cã instrumẽta
lis erit vox illa.sicut ꝟbũ ꝓlatũ est cã instrumẽ
talis aliquo mõ trãssubstãtiatiõis panis ĩ corpus xp̄i. Qualis aũt erit vox illa diuersimode
dr̄. Dicũt q̄dam ꝙ ip̄a euidẽs p̄ntatio filij dei
in mõdo dr̄ vox ꝓpter illud ꝟbũ Greg.q̄ dicit.
Tubã sonare nihil aliud est q̄ mũdo iudicẽ fi
liũ dei demõstrare. Sʒ videt̃ melius dicẽdũ ꝙ
vox tube erit sonus q̄dam sensibilis ⁊ imperi
um vocale xp̄i quo p̄cipiet mortuis resurgere
iuxta illud Ioh.v. Mortui audient vocẽ filij
dei et q̄ audierint viuent. Et paꝝ post. Omnes
qui in monumẽtis sunt audient vocẽʒ filij dei
Et dicit hic vnꝰ doctor ꝙ videt̃ sibi ꝙ illa tria
que enũerat ap̄ls.i.Tessal.iiij. In iussu et in
voce archãgeli ⁊ tuba dei distinguũtur ꝑ mo
dũ istũ. Erũt q̄si tria p̄cepta xp̄i. Primo eñ in
suo descensu xp̄s iubebit pulueres siue partes
quascũq̄ corꝑm mortuorũ recolligi ꝑ ministe
riũ angeloꝝ.et hoc notat̃ cũ dr̄ ꝙ descendat in
iussu. Scd̄o p̄cipiet corꝑa reformari ex illis
puluerib recollectis ⁊ formatis corꝑibꝫ aias
reuiuere. Et ista duo fient ꝑ diuinã ꝟtuteʒ. Et
istud p̄ceptũ notat̃ cũ dicit̃. In tuba dei. Ter
tio archãgeli q̄ fuerũt custodes ꝓuinciaꝝ in ꝓ
uincijs quas custodierũt clamabũt fortiter et
sensibiliter sicut sono articulato sensibili ⁊ me
diante aliq̄ creatura sensibili formata ꝙ omnes
corã iudice corꝑaliter cõpareant.diffinitiuam
et irreuocabilẽ sniam audituri. Et illa vox no
tat̃ cũ dicit̃ In voce archãgeli. De ista voce tu
bali ꝓphetizauit sibilla sic̃ recitat Augꝰ.xviij.
de ciui.dei.c.xxiij. Sed tuba tũc sonitũ tristeʒ
dimittet ab alto. Orbe gemens facinꝰ homis
variosq̄ labores Ad primũ in oppositũ di
co.ꝙ fiet ꝟtute diuina p̄ncipaliter mediãte vo
ce instrumentali ꝑ modũ quo dictũ est. Ad se
cũdũ dicendũ.ꝙ forme verboꝝ sacramentaliũ
habent suũ effectũ nõ ex h̄ ꝙ audiũtur.sed ex
hoc ꝙ ꝓferũt̃.⁊ sic in ꝓposito Ad tertiũ dicẽdum
ꝙ virtꝰ nõ est in voce subiectiue.sed dr̄ esse ĩ vo
ce qꝛ voci assistit oꝑando. Ad q̄rtũ patet.ꝙ
fiet p̄ncipaliter virtute infinita Ad q̄ntũ ꝙ
resurrectio xp̄i est cã exemplaris nr̄e resurrecti
onis.nõ aũt efficiens ꝓprie.

Capitulũ.V Lectio LVII

Nunc stabũt iusti

t in magna cõstantia aduersus eos
qui se angustiauerũt et q̄ abstule
rũt labores coꝝ. Postq̄ sp̄ũsctũs declarauit
formã cõfusibilẽ in q̄ necessario comparebũt i
iusti in iudicio generali. Hic cõseq̄nter ⁊ ordi
nate occasione tam maloꝝ q̄ bonoꝝ aggredit̃
enerrare ordinem eiꝰ in sp̄ali. In q̄libet aũt
iudicio q̄ttuor ꝑsone req̄runt̃ ad minus de cõi
iure.scʒ iudex.actor.testis.et reus. In isto ve
ro iudicio iudex erit deus.reus peccator.actor
peccatũ.testis iustꝰ in quẽ peccator dereliquit
Si agat̃ de iusticia ꝑticulari.dicendũ ꝙ est de
us ip̄e. Si agat̃ de iusticia generali.sic̃ mõ di
ctũ est in vltima lectõne.ꝙ in iudicio generali
peccata tenebũt locũ accusatoris. Sic̃ dictũ
fuit heri ꝙ traducent illos ex aduerso iniq̄ta
tes coꝝ.ergo nũc nõ restat describẽdũ illud iu
diciũ nisi q̄ntũ ad tres ꝑsonas.vicʒ testes.reos
iudices. Et hoc facit sp̄ũsctũs in capl̄o isto to
to. Unde sic põt capitulũ istud introduci.de
clarato q̄uo se habebit accusator.hic declarat̃
q̄uo se habebit testis.iudex.⁊ reus. Et f̄m hoc
capl̄m istud totũ diuidit̃ in tres ꝑtes. Nã pri
mo declarat ꝙ testis nõ terrebit̃ ab aduersita
te. Scd̄o ꝙ reus cõfitebit̃ sine falsitate. Ter
tio ꝙ iudex nõ mouebit̃ a sũma eq̄tate. Scd̄a
pars ibi. Uidentes turbabũtur. Tercia ibi.
Iusti in perpetuũ viuent. Est igit̃ intentio A
huiꝰ capituli q̄ntũ ad reprobos declarare tria
vicʒ ꝙ accusabũtur cũ feruore laudabili.tur
babũtur timore miserabili.et confitebũtur cũ
pudore inestimabili. Primũ oñdit̃ in hodier
na lcõne. Scd̄m ibi.turbabũtur vidẽtes. Et
tertiũ ibi.dicẽtes intra se penitẽtiã agentes.si
cut infra patebit. Quãtũ g̃ ad p̄mũ.vicʒ testes
nõ terrebũtur aduersitate sed accusabũt ma
los feruore laudabili.dicit sic. Tũc stabũt iu
sti in mḡna cõstãtia ⁊c̃. In quo ꝓcessu q̄nq̄ cir
cũstantie iudicialis testionij iustis assignant̃.
vicʒ tempꝰ comparẽdi.gestus ꝓponendi.mo
dus prosequendi.forma resistendi.et cã cõtra
dicendi. Tempꝰ comparendi exp̄mit cũ dicit̃
Tũc. Gestus ꝓponendi. Stabũt. Modus ꝓ
sequendi.in magna constantia.forma resisten
di aduersus eos q̄ se augustiauerũt. Et cã con
tradicẽdi. Et qui abstulerũt labores coꝝ.dicit
ergo. Tũc videlicet in die iudicij nõ modo du
rante patientia huius vite.sed tũc.quia Luce
xxi. Tunc videbũt filium hominis venienteʒ

in nube cũ potẽtia mḡna ⁊ maiestate.et in p̄s.
Tũc loq̄tur ad eos in ira sua ⁊ in furore suo
cõturbabit eos. Et iõ tũc stabũt.qꝛ p̄us iacue
rũt ꝯpediti ligati opp̄ssi et ꝓstrati.i. Mach.
ca.iiij. State nũc cõtra inimicos ⁊ expugnate
eos. Uult eñ scriptura ꝙ iusti stare debẽt ad
quatuor actus.s.ad vidẽdũ.ad docẽdũ ad testi
ficãdũ ⁊ ad pugnãdũ. Prio ad vidẽduʒ.nã ille
q̄ stat ad remotiꝰ põt videre q̄ q̄ sedet. Hiere.
vj. State sup vias et videte et interrogate de se
mitis antiq̄s q̄ sit via bona ⁊ ãbulate ĩ ea Se
cũdo ad docẽdũ. Preco p̄clamaturꝰ edictũ re
gis ascẽdit in altũ vt eminꝰ audiat̃. Preco q̄cũ
q̄ est q̄si p̄dicator ꝓclamaturꝰ edicta regis.i.
p̄cepta xp̄i. Act.v. Stãtes loq̄mi in tẽplo oĩa
ꝟba vite huiꝰ. Et Neemi.viij. Stetit esdras
sup gradũ ligneũ quẽ fecerat sibi ad loq̄nduʒ.
Tertio stare iubet̃ iustꝰ ad testificãdũ Mat.x
Stabitis añ reges et p̄sides ꝓpter me Quarto
ad pugnãdũ.ad Eph.vj. Accipite armaturaʒ
dei vt possitis resistere in die malo ⁊ in oĩbꝫ ꝑfe
cte stare. Stabũt g̃ iusti in mḡna cõstãtia q̄ in
vita ista abiecti fuerũt ĩ mḡna miseria.i. Ma
cha.ij. Mathathias et filij eiꝰ ꝯstãter steterũt
vñ ꝯsonat q̄ddã rñsoriũ. O ꝯstantia martyꝝ.
⁊c̃. Qd̄ rñsoriũ fecit q̄dam rex frãcie noĩe Ro
bertꝰ qui floruit circa ãnos dñi. Mxxvj.hac
occasione. Cuʒ essʒ vir lr̄ature et subtilitate ce
lebris et moꝝ ciuilitate vrbanꝰ.carmia multa
in latino s̄mone ad honorem dei cõposuit vi
delicet ꝓsam Sãcti sp̄ũs assit nobis gr̄a. Et
rñsoriũ de natitate dñi vicʒ Iudea et hierl̄ʒ.et
rñsorium de btõ petro. Cornelius cẽturio Et
de oĩbus sanctis. Cõcede nobis. Cuiꝰ vxor vo
cabat̃ Cõstantia.q̄ moleste tulit ꝙ de ea nihil
cõposuerat.ꝙ posset ad eius laudẽ decantari.
Ille g̃ ad placãdũ eiꝰ impatiẽtiã ꝯposuit p̄di
ctũ rñsoriũ de martyribꝫ. O ꝯstantia martyꝝ.
qd̄ illa de se estimãs decantatũ placata ẽ Sta
bũt g̃ iusti in magna ꝯstantia aduersus eos q̄
se ãgustiauerũt iniurijs aut flagellis.ad Heb.
xj. Circũierũt in melotibꝫ ĩ pellibꝫ capri.egen.
an.ac.q̄bꝫ dignꝰ nõ erat mõs. Et subdit̃ causa
Qui abstulerũt labores coꝝ.i.auferre voluerũt
E cogendo eos delinq̄re legeʒ xp̄i. Dubitatio
circa materiã huiꝰ lcõnis est ista. Utꝝ in iudi
cio generali erit aliqua disceptio vocalis.qd̄
nõ.quia f̄m Augꝰ.de ciui.dei.li.iiij.cap̄.xxvj.
Deus ꝯscias reproboꝝ cõuincet sine vlla ser
monis ꝓlixitate. Sed si fieret accusatio singu
loꝝ fieret mḡna s̄monis ꝓlixitas.g̃ nulla erit
ibi vocalis disceptatio neq̄ iudicis neq̄ testi
um neq̄ reoꝝ. Preterea Augꝰ.eodẽ li.ca.xv.lo
quẽs de libro vite ex cuiꝰ sc̄ptura oẽs homies
iudicabunt̃.sic̃ dr̄ Apoc.xx.dicit ꝙ h̄ nõ dʒ in
telligi corꝑaliter.qꝛ hn̄ent mḡnitudinẽ ineffa
bilẽ et vix in lõgissimo tp̄e possʒ legi.sʒ nõ mi
nus tp̄s req̄rit̃ ad narrãduʒ oretenꝰ q̄ ad legẽ
duʒ ĩ libro si eẽt ibi sc̄ptura.g̃ sic̃ liber vite dʒ ĩ
telligi sp̄ũalit̃ ꝑ q̄dã ꝟtute diuia ꝑ quã fiet vt
vnicuiq̄ opa sua tã bona q̄ mala ĩ mẽoriã re
uocent̃.atq̄ sic̃ oẽs et singuli iudicent̃.ita dʒ iu
diciũ.et q̄tũ ad sniam et q̄tuʒ ad disceptatõeʒ
intelligi mẽtalit̃. Preterea ad Rho.ij. Testioni
um reddẽte illis ꝯscia coꝝ et int̃ se iuicẽ cogita
tionũ accusantiũ seu etiã defendẽtiũ in die q̄n
iudicabit d̄s occulta hoĩm.g̃ accusatões nõ e
rũt ibi nisi mẽtales.et eadẽ rõne disceptatio et
snia iudicis Ad oppositũ est Gregꝰ.xvj.mora.c.
xxj.vbi loq̄ns de reprobis dic̃ Illi ꝟba iudicis
audiẽt q̄ eius fidẽ saltẽ ꝟbotenꝰ tenuerũt Sʒ
hoc de ꝟbo interiori intelligi nõ põt.g̃ de ꝟbo
vocali. Preterea snia debet cõgruere statui il
loꝝ contra quos ferenda ẽ.ergo sicut in iudiciõ
ꝑticulari cõtra aĩas exutas fertur snia sp̄ũalis
Ita tũc cum fertur in hoies corꝑalit̃ assistẽtes
dʒ eẽ corꝑalis. Preterea Augꝰ.x.de ciui.dei.c.
p̄mo dic̃.ꝙ ꝑ quot dies h̄ iudiciũ tendat̃ incer
tũ est.si fieret mẽtalit̃ stati expediret̃.g̃ erit vo
calis. Ad istã q̄stionẽ rñdet sctũs Tho.sup.iiij
senten.di.xlvij.q.i.ar.ij.d.ꝙ q̄d in ista q̄one sit
veꝝ pro certo diffiniri nõ põt.ꝓbabiliꝰ tñ esti
mat̃ ꝙ totũ illud iudiciũ et q̄ ad discussionẽ et
quo ad accusationẽ maloꝝ et cõmendationeʒ
bonoꝝ et quo ad sniam de vtrisq̄ mẽtalit̃ ꝑfi
ciet̃.qꝛ si singuloꝝ fctã narrarent̃ inestimabilis
tp̄is lõgitudo exigeret̃. Uñ f̄m eũ ꝓbabile est
ꝙ ꝓcessus recitatus. Math.xxv. Esuriui et ce
tera mẽtalit̃ tñ ꝑficiet̃.salua reuerẽtia doctoris
sancti. Alij dicũt ꝓbabilius et cõcordamꝰ cuʒ
textu sacre sc̄pture vicʒ ꝙ ibi esset disceptatio
tã vocalis q̄ mental̃.qꝛ xp̄s q̄ iudicabit ẽ deus
et hõ.et iudicabit mõ diuĩo et mõ humano.et
ex h̄ erit magis gaudiũ sensibile btõꝝ.et ma
ior dolor sensibilis maloꝝ Magis aũt cõgruet
corꝑali apparitõni iudicis et iudicandoꝝ et e
tiam vocali eoꝝ citatõni p̄cedenti iudiciũ ꝑ tu
bam. De qua lcõne p̄cedenti dictũ fuit Uñ di
cendũ videt̃ ꝙ vocalis erit accusatio maloꝝ a
xp̄o dicente realit̃ cõsilẽm ꝓcessuʒ sicut ip̄e po
suit Math.xxv. Et cõmendatio et snia diffi
nitiua cõseq̄nt̃ erit Silr̄ accusatio mẽtalis sic̃
dicit̃ in lcõne p̄cedenti.qꝛ traducent eos ex ad
uerso iniq̄tates coꝝ. An hoies testificabũtur
cõtra malos vocalit̃.est mihi dubiũ. Dicũt q̄
dã ꝙ sic. Angeli vero qui fuerũt custodes rep
boꝝ sp̄ealit̃ testificabũtur cõtra eos sicut tenẽt
sancti. Et h̄ ideʒ dicit Apuleius li.suo de deo
socratis. Notandũ est aũt ꝙ fiet discutio d̄ D
duobꝫ.vicʒ de p̄ceptis iusticie et de operibus

miſcdie. Reprobi aũt dãnabũtur ꝓpter duo. vl
deliꝫ qꝛ peccauerũt trãſgrediẽdo p̃cepta iuſti-
cie. ꝛ qꝛ pctã ſua nõ redemerũt opa miſcdie. p̄-
ma erit de meritis ꝛ erit mẽtalis. ſcda de opibꝫ
miſcdie vt appeat eos nõ eſſe dignos miſcdia
ꝛ erit reuera vocalis. ſic̃ ſonat textus euãgelij.
Ad oppoſitũ hui⁹ vĩe dõm. ꝙ aug⁹ nõ negat
ſermonẽ ſꝫ ſermonis ꝑlixitatẽ. Ad ſcdm vult
Aug⁹ dicere. ꝙ nõ fiet diſcuſſio in ꝑticulari et
ſingillatim de culpis vocalit̃ ſed mentaliter. ſi
mul tñ et in vlĩ iudicabũtur vocaliter ſicut di
ctum eſt. Ad tertiũ ꝙ accuſatõnes fient vtroqꝫ
modo et ꝑ cogitatõnes vnuſquiſqꝫ ad ſemet-
ipm mentalit̃ ꝛ ꝑ replicatõem iudicij generalr̃
de opibꝫ miſcdie neglectꝫ Ad motiuũ docto
ris tenẽtis viã oppoſitã de ꝑlixitate tpis patꝫ
ꝙ nõ reqͥrit̃ magnũ tps ad replicãdũ cõtra oẽs
in generali. ꝛ ad ꝓferẽdũ ſniaꝫ mõ p̃dicto. Sꝫ
diſcuſſio tã meritoꝝ q̃ꝫ pctõꝝ in ꝑticulari erit
mẽtalis vt dcm̃ eſt. De die ṽo iudicij generali
ter h̃ credim⁹ et tenem⁹ ꝙ nõ erit añq̃ꝫ antixp̄s
venerit. ſic̃ dicit apl's. ij. Teſſal'. ij. Cui⁹ aduẽ-
tus nob̃ oĩno incert⁹ eſt. Nã circa ei⁹ aduẽtuꝫ
calculatores ꝛ pſeudo aſtronomi ſeducti ſunt.
H̃ tñ ſciẽdũ ſicut dic̃ qdã expoſitor ſuꝑ cap. xj.
Apoc̃. Antixp̄s regnabit. ſic̃ ibidẽ di xlij. mẽſi
bus. i. tribꝫ ãnis cũ dimidio. ꝛ tũc veniẽt enoch
et helyas. et p̃dicabũt diebꝫ. Mcclx. h̃ ẽ toto
tpe q̃ regnabit antixp̄s amicti saccꝫ vt ꝓuocẽt
hoies ad pniam q̃s tandẽ occidet antixp̄s ꝛ ĩ
ſepulti iacebũt ꝑ tres dies ꝛ dimidiũ ꝓpter an
tixp̄i timorẽ. Et poſtea reſurgent ꝛ aſcendẽt in
celum. et poſtea occidetur antixp̄s a chriſto vl'
a Michaele ſicut dic̃ gloſa. ij. Teſſal'. ij. Poſt
mortẽ aũt antixp̄i dabũtur ad penitentiã. xlv.
dies ꝑ illis qui in ꝑſecutione antixp̄i tituba-
uerũt Tũc g̃ miniſtri et ſeq̃ces antixp̄i licꝫ ipe
ſit mortu⁹. pacẽ et ſecuritateꝫ hñtes vbiqꝫ du-
cent vxores ꝛ celebrabũt cõuiuia. Et cũ dixe-
rint pax et ſecuritas: tũc repẽtin⁹ eis ſuꝑueniet
interit⁹ ita grauis ꝛ ſubit⁹. ſicut eſt dolor mu-
lieris ꝑturientis. ꝛ nõ effugient ſicut dic̃ apl's
ij. Theſſal'. ij. Ubi in gloſa fere oĩa p̃dicta po-
nũtur. Sicut etiã dicit Haymo. et habet̃ etiã
in gloſa. ij. Teſſal'. ij. Naſcet̃ de tribu dan Oc
cidet̃ aũt in monte oliueti ĩ papilione ꝛ ĩ ſolio
ſuo. In loco illo circa quẽ dñs aſcẽdit. Quan
do aũt dũs poſt illos. xlv. dies vẽturus ſit pe
nitus ignorat̃. hec Haymo.

Lectio LVIIII.

Videtes turbabũ-

tur timore horribili ꝛ mirabũtur ĩ
ſubitatiõe inſꝑate ſalutꝫ gemẽtes pre ãguſtia
ſpũs dicẽtes intra ſe penitẽtiã agẽtes ꝛ pre an
guſtia ſpũs gemẽtes Declaratũ eſt ſuperius
ꝙ tria genera ꝑſonaꝝ ncãrio cõparebũt ĩ iudi
cio generali. Iudex. iuſt⁹ ꝛ reus vl' teſtis. Iu-
ſtus nõ terrebit̃ aliq̃ aduerſitate Reus cõfite-
bit̃ ſine falſitate. Iudex nõ mouebit̃ a legꝫ eq̃-
tate. De iſtis tribꝫ q̃ꝫtũ ad p̄mũ declaratũ eſt ĩ
p̃cedẽti lcõne vbi oñſuꝫ ẽ qũo iuſti ſe habebũt
ſemetipos fortit̃ ꝓ iuſticia opponẽdo. Conti-
nuat̃ g̃ lectio iſta ſic Poſtq̃ꝫ ſpũſſctũs declara
uit q̃liter iuſti ĩ iudicio teſtificabũtur ṽitatem
laudabil'r. Hic oñdit qũo reprobi ĩ iudicio cõ
fitebũtur veritateꝫ cõfuſibilit̃. Et circa h̃ duo
facit. Nã p̄mo poit cõfeſſionis cãm ncãriam.
Scdo ſubdit eiuſdẽ cõfeſſionis ml'tiplicẽ ma
teriã. Scda ps ibi. Hi ſunt q̃s aliqñ Circa A
p̄mũ dicit ſpũſſctũs ꝙ illã tardã et inutilẽ eis
ſaltem confeſſionẽ quã faciẽt reprobi ĩ iudicio
tria p̃cedent. qꝛ turbabũtur mirabũtur ꝛ triſta
bũtur. Et ex iſtis tribꝫ cauſ coacti veritateꝫ de
ſeipis neceſſario fatebũtur Quantũ ad pri-
mũ dicit ꝙ videntes turbabũtur timore horri
bili. Greg⁹. xxv. mora. ca. ij. Oculos q̃s culpa
claudit pena aperit Sꝫ certe ĩ pñti culpa clau
dit oculos maloꝝ ne videãt veritatẽ. ſꝫ ſtatim
in morte pena aperit oculos. g̃ iſti hoies vidẽ
tes ſe de gl'a mũdi trãſferẽdos ſtatim ad penã
inferni merito dñt turbari ꝛ terreri. nec mirꝝ. qꝛ
horrẽdũ eſt incidere ĩ man⁹ dei viuentis. Ad
Hebre. x. g̃ tantũ eſt ꝙ nullã oportunitatẽ eua
dendi vidẽtes cõfitebũt̃ illud qđ poſtea ſubiũ
get̃. Scdo mirabũt̃ ſicut in lr̃a di. ꝛ h̃ in ſubi
tatõe inſꝑate ſalutꝫ Qñ hõ vehemẽter ſperat
vnũ negociũ ꝛ ꝓſequẽs negociũ ſuũ deficit mi
ratur de ſubita mutatõne negotij. Mõ ſic eſt
ꝙ iniuſti nullã ſpem hñt de cõualeſcẽtia iuſto
rũ poſtq̃ꝫ fuerũt ab eis ſupp̃ſſi. ꝛ iõ merito am
mirari dicũtur ĩ ſubitatõe inſperate ſalutꝫ. q̃a
de iniuſtis di ſupra Sap̃. ij. Nec ſperauerũt
mercedẽ iuſticie. Iſta aũt ſalus lꝫ fuiſſꝫ ĩſpera
ta a mal'. tñ fuit ſperata q̃tidie a bonis. in p̃s.
In te dñe ſperaui nõ confundar in eternũ. qꝛ
ſalus iuſtoꝝ a dño ꝛ ꝓtector coꝝ in tpe tribu-
lationis Tertio reprobi añ eoꝝ cõſcie cõfu B
ſionẽ inutilẽ cõtriſtabũtur. Et q̃ntuꝫ ad h̃ dic̃
Et p̃ anguſtia ſpũs gemẽtes. Et merito qꝛ hic
noluerũt anguſtiari ſꝫ deliciari. Et ĩpoſſibile
eſt ſic̃ dic̃ ſctũs Greg⁹. ꝙ q̃s a delicijs ad deli-
cias tranſeat. Iõ ibi cruciabũtur qꝛ hic delica
te ꝛ deordinate vixerũt Et dicẽt intra ſe pniaꝫ
ſcꝫ inutilẽ agẽtes. ad Hebre. xij. Non inuenit
pnie locũ q̃ q̃ꝫ cum lachrymis inq̃ſiuiſſet eam
Et iteꝝ addit. Pre anguſtia ſpũs gemẽtes ꝓ-
pter duplicẽ materiam gemitus. Gement em̃
et ꝓ pena quã ſuſtinebũt et ꝓ gl'a q̃ in ꝑpetu
um carebũt. qꝛ igit̃ in iſta lcõne eſt mentio de

pnia ꝛ attritõne quã mali hoies ſuſtinẽt poſt
mortẽ. Occaſione hui⁹ q̃ritur de ꝯtritõne pe-
nitentiũ ṽtuoſa in pñti. Et ſit hec dubitatio.
Utꝝ dolor penitẽtis poſſit eẽ nimi⁹. videt̃ ꝙ
nõ. qꝛ dolor de pctõ ꝓcedit et dei amore. quia
ois dolor fundat̃ in amore Si em̃ hõ nõ ama
ret deũ: nõ doleret ſi eũ offenderet. ſꝫ amor dei
nõ põt eẽ nimi⁹. g̃ nec dolor de pctõ. Preterea
Anſelm⁹ in q̃dã orõne. Utinã ſic impiguent̃
viſcera aie mee vt medulle corpis mei exiccent̃
g̃ talis dolor de pctis q̃ mortẽ crucꝫ inducit ẽ
laudabil'. g̃ lꝫ ſit tãtus. nõ tñ eſt nimi⁹. Preťca
de pe. di. iij. cito poſt p̄ncipiũ. ca. Si apl'us di
de penitẽte. Sꝑ doleat ꝛ nõ ſit ꝙ ſatis doleat
Preťca ad ꝯtritõem reqͥritur dolor maxim⁹. g̃
null⁹ põt eẽ nimi⁹ Aſſuptũ ptꝫ. qꝛ q̃nt⁹ ẽ amor
ꝯiũctiõis ad deũ: tãtus dꝫ eẽ dolor de ſeꝑatõe
ſꝫ amor cõiũctõnis dꝫ eẽ maxim⁹: qꝛ maior dꝫ
eẽ q̃ꝫ amor cõiũctõis aie ad corp⁹. g̃ dolor dꝫ eẽ
maxim⁹. g̃ dolor de pctis nõ põt eẽ nimius
Ad oppoſitũ ad Rho. xij. Exhibeatis corpa ve
ſtra hoſtiã viuentẽ: deo placenteꝫ: rõnabile ſit
obſeq̃um veſtꝝ. Sed dolor cõtritõnis põt eẽ
tantus ꝙ interficeret penitentẽ. g̃ foret irrõna
bilis. Preterea ṽtus moralis cõſiſtit in me
dio et corrũpitur tñ per ſuꝑabũdantiã q̃ꝫ ꝑ de
fectum. Sed cõtritio eſt virtus moralis cum
ſit pars iuſticie. ergo conſiſtit in medio. Ad q̃-
ſtionẽ dicendũ. ꝙ in penitẽte eſt cõſiderare tri-
plicem dolorẽ. Unus eſt eſſentialis penitẽtie
et ẽ in volũtate ipa. videlicet diſplicẽtia de pec
cato ꝓ q̃nto pctm̃ eſt offenſa dei. Et iſta diſpli
centia volũtatis eſt eſſentialiter contritio. Et
quia dolor directe cauſat̃ de caritate in deũ: q̃
ſm legẽ datã intendi nimis nõ põt Iſte dolor
nõ põt eſſe nimi⁹. Alius ẽ dolor nõ eſſentialiſ
penitẽtie. ꝛ eſt in ſenſualitate. Et eſt paſſio ap-
petitus ſenſitiui. ꝛ iſte dolor cauſat̃ vno modo
ex redũdantia doloris. vel diſplicentie in vo-
lũtate ꝑ modũ quo vires inferiores obtẽperãt
in ſuis actibꝫ. ſeu viribus ſuꝑioribꝫ ſm ꝙ di-
cit Ariſto. iij. de anima. ꝙ appetitus intellecti
uus rapit aliqñ appetitũ ſenſitiuũ. ſicut ſpera
ſperã. Tertio põt accipi dolor in penitente ꝓ
afflictõne corꝑali. Et iſtis duobꝫ modis poſſi
bile eſt ꝙ dolor penitentis ſit nimius ſm do-
ctores ml'tos. qꝛ non licet alicui inferre ſibiĳpi
ex intẽtione cãm mortis. Sed de ſcdo dolore
põt eſſe dubiũ. ex quo ille dolor cauſat̃ directe
et naturaliter ex diſplicẽtia volũtatis. cum di
ſplicentia ipa nõ poſſit eſſe nimia. nõ appare-
bit quõ aliquis dolor poſſit eẽ nimius. Sed
de iſto tertio dolore q̃ cauſatur ex afflictõe cor
porali: cõſtat ꝙ poſſit eẽ nimius. Iđo videtur
dõm ꝙ ſi penitẽs ex vehemẽtiſſimo amore ad
deũ: tantũ doleret de pctõ ſuo ꝙ cauſaret do-
lor in appetitu ſenſitiuo tãte intentiõis ꝙ cor
rũperet armoniã corꝑis ncãriam ad vitã: aut
ſi induceret mortẽ nõ eſſꝫ iſte dolor exceſſiu⁹ ĩ
genere mortis nec ſuꝑflu⁹. ſꝫ ṽtuoſus ꝛ opus
ꝑfecte pnie. hoc tñ ſuppoſito ꝙ volũtas ſic pe
nitẽtis nõ ferret̃ in illã paſſionẽ cauſandã ꝓpt̃
mortẽ cõſeq̃ndã. ſꝫ tantũ ꝓpter diſplicentiã de
pctõ inq̃ntuꝫ deũ offendit. Et ſic legim⁹ mul-
tos cõmẽdatos de ꝑfectõe cõtritõnis. Ad pri
mũ cõcedẽda eſt cõſeq̃ntia vl' cõcluſio de dolo
re q̃ eſt diſplicentia volũtatis: vl' de dolore ab
ea naturalit̃. vl' cauſato a dilcõne vl' electõne.
Ad ſcdꝫ de dicto anſelmi exceſſiu⁹ ꝛ metapho
ricus modus loq̃ndi ẽ: nec appetijt ꝙ hũores
ſui corpis exciccarent̃ ad lrãm. ſꝫ motõnes car
nales in eo extinguerent̃. Uel concedi põt ꝙ
appetijt dolorẽ ſcdo mõ dcm̃: quẽ poſui opus
ꝑfecte cõtritõnis Ad tertiũ loq̃tur de diſpli
centia volũtatis. Ad quartuꝫ dõm ꝙ dolor
primo mõ acceptus debet eſſe maximus in ge
nere. qꝛ q̃ntum aliqđ placet. tantũ contrariuꝫ
diſplicet. Deus aũt ſumme placet. ꝛ iõ debet
ſumme diſplicere pctm̃. Non eſt tñ neceſſe ꝙ
dolor ſenſitiuus ſit maxim⁹. ſed tantũ intelle-
ctiuus. qꝛ ſic debet homini pctm̃ diſplicere. ꝙ
nihil plus ſibi diſpliceat. ꝛ ꝙ ꝓ nulla re vellet
peccare Et h̃ eſt neceſſariũ ad cõtritionẽ Et ꝓ
tãto di maximus dolor ꝑ cõꝑatiõem ad alios
dolore de rebus creatis cauſatos. Notabilit̃
di ꝙ videntes turbabũtur timore. Cauſa em̃
quare ꝑuerſi mõ nõ turbãtur ẽ. qꝛ nõ vidẽt de
fectus ſuos neqꝫ pericula ſuoꝝ defectuũ. Et
vna rõ quare nõ vident. eſt negligẽtia p̃latoꝝ
et doctoꝝ. Hõ em̃ ſe nõ videt niſi ꝑ ſpeculũ ſi-
bi obiectũ. Prelati ꝛ doctores ſũt vel debẽt eẽ
ſpecula laicoꝝ viuendo. docendo ꝛ corripien-
do: ꝛ ſi ſic eẽnt. peccetores ſe viderẽt ꝛ agerent
penitentiã. Iſtud aũt ſpeculũ offenſiuũ eſt in-
ſipiẽtibꝫ. ſed placitũ valde ſapiẽtibꝫ. Puer.
ix. Argue ſapientẽ ꝛ diliget te. Et reuera opus
caritatis maxime eſt p̄munire hoiem de ſuis
defectibꝫ moderate. Nemo em̃ eſt q̃ntũcunqꝫ
ſapiens q̃ oẽs defectus ſuos videre poſſit.
Uñ in libro quodã q̃ intitulat̃ de dictis pho-
rũ ꝛ ſapientũ. ca. de dcĩs Alex. narrat ſic. q̃daꝫ
vice dominus diu fuerat in ſeruicio Alexan-
dri cõmoratus ꝛ nunq̃ꝫ increpauerat Alexan
drũ ad ꝑtẽ. Iſti ergo vno die ad ſe vocato ale-
xander dicit. Nõ delector inq̃t in ſeruitio tuo
Et alius quare domine. Et alexander. Quia
homo ſum. ꝛ hoies quin peccent reſiſtere non
poſſunt. Et tu ſi in tanto tpe nullũ meũ ꝑpen
diſti errorẽ nimis ignarus fuiſti. Et ſi ꝑcipiẽs
occultaſti eras meuſ fraudator Et conſimilis

sentẽtia ponit eodẽ libro ca. de dictis platonis. Plato dicit, sic. Hoies inquit magis ex inimicis q̃ ex amicis pficiũt. q2 duz inimici errores eis improperãt. inde corrigũtur. Duz vero amici sui eis nõ annũciant errores sz tolerãt z occultãt. ipi eoz errores augmẽtãt z cõtinuãt. Unde si pctõres nob annũciãtib9 vel pctã sua vl' deum p pctis punientẽ viderẽt, nõ est dubiũ qn salubrit turbarent, in ps. Viderũt te aq̃ deus viderũt te z timuerũt, z turbati sũt abyssi Viderunt te aque. Glosa. i. populi z timuerũt de peccatis z turbate sunt p cõtritionẽ. abyssi. id est profundissimi peccatores

Lectio LIX.

I sũt quos habui

b mus aliqñ in derisum. z in silitudinẽ improperij Nos insensati vitã illoz estimabam9 insaniã, z finẽ illoz sine honore. q̃ modo. Ecce cõputati sunt inter filios dei z inter sanctos sors illoz est. Postq̃ spũssctũs assignauit cõfessionis cõfusibilis a reprobis i iudicio faciende causam necessariã. Hic enarrat eiusdẽ confusionis vl' confessionis materiam multipharia Primo em̃ fatent se peccasse in proximos. Scdo se errasse quo ad seipos: ibi. Ergo errauimus. Circa pmũ duo facit. qa primo ponit recognitõem diuersitatis. Secũdo admiratione nouitatis, ibi, Quomõ ergo.

Quantũ ad primũ recognitio eoz stat ex duob9. Fatent em̃ expresse, primo q viuos iustos iniuste cõtempserũt. Scdo q vitã eorum male iudicauerũt. De pmo dicunt sic. Hi sunt quos aliqñ habuim9 in derisum z in silitudinem improperij. Aliqñ supple breui tẽpore vite mũdialis habuim9 in derisuz, Job, xij. Deridet iusti simplicitas, Sed certe nõ impune. q2 Prouer. iij. Illusores ipe illudet z mãsuetis dabit gratiã, Et eiusdẽ, xix. in fine. Parata sũt derisorib9 iudicia z mallei pcutientes stultoz corporib9, Cõmuniter derisores sunt ptinaces z dure siue ferree ceruicis Et ideo diabolus sicut faber ferrearius malleabit super eos quasi sup candens ferrũ in inferno, Et in similitudinem improperij, quia improperiũ qd fecerunt sanctis nõ fuit verũ improperiũ. Vez em̃ improperiũ est de malo, Ipi aũt impropauerũt qd nõ fuit malũ, imo bonũ sicut q erant pauperes z abiecti in mũdo. q ipi credebãt in hominẽ crucifixum, qd reuera nõ fuit improperiosum. sed potius gliosum, Ad Gal. vj. Mihi absit gloriari nisi in cruce dñi nri iesu xpi. sic g̃ fatent q2 viros iustos iniuste ɔtẽpserũt Scdo fatent q vitã illoz male iudicauerũt, Et h̃ dr̃ q̃ntũ ad meritũ et q̃ntũ ad pmiũ, Quãtũ ad pmiũ fatent q vitã sanctoz estimauerũt insaniam. Unde dicũt sic. Nos insensati estimabam9 vitã coz insaniã, Ecce mirabilis trãsmutatio Quãdo vixerũt z alios rexerũt, reputabant se sapientissimos. Sapientes ad decipiẽduz, sapientes ad acquirẽdum: z sapiẽtes ad semetipsos defendẽdum. Sz reuera stultã fecit de9 sapiẽtiam hui9 mũdi, Et ideo bene incipiũt suum confiteor dicentes Nos insensati vitã illoz estimabam9 insaniã, Unde vt z de nostris tẽporib9 pcedamus quoz vita magis reputat insania q̃ vita illoz qui christũ totalit imitantur in volũtaria pauptate. qui relinquũt habita z habenda, Renũciant curis ecclesie, z hereditates amplas pmittũt alios occupare. Isti apud mũdo deditos fatui fabulosi z insani putantur, Sed a quib9. Certe nõ nisi ab insanis mũdi amatoribus. Et illud est mirabile. Credunt fatui xpiani christũ saltem verboten9 eẽ vel fuisse dei patris sapientiam z venisse i mũdum ad docẽdum homies viam rectam verã z sinceram: in celũ perducentẽ, Et tamẽ illam viam sectantes deridẽt z abhoiant, z q̃ntum possunt depzauãt. Nota q quatuor genera hoim christũ legimus derisisse. diuites, auaros. Principes platos, milites amaros. z simplices ignaros, Et isti minime peccauerũt inter oẽs, De pmis habem9 Luc. xvj. vbi christ9 legitur docuisse q nemo põt deo seruire z mãmone, Et ibi subdit sic, Audiebant autẽ omia hec pharizei z qui erant auari z deridebant eum, De scdis Luc. xxiij. Deridebãt eũ principes dicentes, Alios saluos fecit: seipm nõ potest saluum facere, Et in eodẽ ca, Spreuit aũt illũ herodes z exercitus eius: z illuserũt indutũ veste alba. De tertio genere hoim Luc. xxiij Illudebãt autẽ ei milites accedentes z acetũ offerentes ei dicentes, Si tu es rex iudeoruz saluũ te fac, De quarto genere hominũ scribit Luce. viij. Mathei. ix. et Marci. v, Quãdo suscitauit filiaz archisinagogi quia dixerat. Nõ est mortua puella: sed dormit. deridebãt eum scientes q2 mortua est, Cum ergo xps tot derisiones patiẽter pro nobis sustinuit: felix est q̃ pro eo vices rependendo derisiones maloruũ equanimiter tolerabit et sustinebit. Nisi em̃ sanctus a mũdi dilectoribus contẽnat. viam christi non sequitur. nec discipuloz eius, Qui em̃ mũduz dereliquit, z tñ honorẽ a mũdanis requirit, iste videtur deo seruire: sed mercedez recipiet a diabolo, Gaudeãt ergo mũdi contẽptores quotiens vite sue inueniãt derisores, imo hoc recipiãt augmentũ q viam xpi imitãtur si a mũdi dilectorib9 tanq̃ fatui cõtemnãt Unde Seneca libro de moribus, Nondum

felix es si nõ te turba irriserit, Si btũs vis eẽ cogita h̃ primũ: non ɔtẽnere: ab alijs ɔtẽni, j, Coz. iiij, Spectaculũ facti sum9 mũdo. angel' et hoibus, dicit apl's de se z de suis seq̃cibus. Nos stulti: pp ter xpm. vos ãt prudẽtes in xpo Et est ironice dcm̃ sm glosaz, q̃si diceret Nos reputamur stulti q̃ xpm pdicamus, z putatis vos eẽ prudẽtes q2 tacetis: z non est vez. Unde aug9. sup ps. xxxviij, Et ponit ibidẽ in glo, super illud pallegatũ, angelis et hoib9 Boni em̃ angeli z boni hoies laudant nos et mali irrident. Hec sũt dextra z sinistra, his vtimur q̃si armis ad ferendũ diabolũ. s. laudãtib9 et vituperãtib9, si nec ista eleuẽt: nec ab illa frangant, hec Aug9, Dicent g̃ vitã christi z christi sequaces ɔtẽnentes in iudicio generali, Nos insensati vitam illoz estimabam9 insaniam, z finez illoz sine honore, istud fuit dictũ licet satis fatue propter falsitatẽ ãnecedentis, tñ satis bene cõsequẽter estimatũ, Si em̃ vita foret insania finis foret sine honore. Nã honor est pmium ɔtutis sm oẽs Scdo pncipalit in ista lcõne posita recognitõne puersitatis, ponitur admiratio nouitatis sub nota questionis talis, Quõ ergo cõputati sunt inter filios dei, et inter sanctos sors illoz est, Istam questionem querent rõnabiliter, quia certa est de mirabili euentu. Sed querent eam nimis tarde pro salute sua, Si em̃ hanc quesiuissent in vita eam pfecte p christi pdicatores didicissent, q2 Joãnis, j, Dedit eis ptãtem filios dei fieri. zc. Unde quia natura eramus filij ire. talẽ a deo recipimus p grãm charitatem vt filij dei noiemur z simus, Joh. iij, Videte qualẽ charitatẽ dedit nobis deus vt filij dei noiemur z simus, Adhuc tñ aliquid retinentes de veteri fatuitate, exprimũt eum in tytulo questionis cum dicũt q inter sanctos sors illoz est quasi status beatitudinis nõ meritis: sz sorti deberet attribui: potest tamẽ merces sanctoz pro tanto vocari sors: quia q̃diu homo viuit incertũ est qd de eo finaliter eueniat, et pp ter mutabilitatẽ volũtatis per pctm̃ de facili inclinabilis ad peccãdum: Eccs. ix, Sũt iusti atq̃ sapientes z opa eoz in manu dei: et tñ nescit homo an amore vel odio dignus sit: sed omia in futuz seruant incerta, Et bene dicũt q iusti cõputati sunt inter filios dei, Illa q̃ sunt pciosa homini suantur sub certa cõputatõne, Illa que sunt vilia nõ cadunt sub cõputatõne, Isto mõ sancti q̃ sunt pciosi coram deo, Esa, xiij. Preciosior erit vir auro: et hõ mundo obrizo, Fatui vero non cadũt sub cõputatõne, quia Eccs. j, Stultoz infinitus est nũerus, Hi sunt q̃s aliqñ habui

C mus in derisum Notandũ q inter locutiones hũanas: vna que vehementer contrariat virtuti est derisio. z est derisio locutio deordinata de defectu hominis pp ter ludum vt homo inde erubescat Unde intentio deridentis sm q derisio est peccatũ, est diminuere gloriam quã hõ potest in cõscientia sua habere d' bono virtutis p erubescentiã creatã in eo sub specie ludi, Unde dicit Aristo, iiij, Ethi, ca. ij, q circa ludum cõtingit reperire supabũdantiam z defectũ z mediũ in quo consistit virtus, Est em̃ ludus necessarius ad vitaz sicut req̃es quedã mentis: quia si mens hũana semp extẽderetur circa seria: hebetaret z fatigaretur nimis, Et ideo cõueniens est q pro loco z tẽpore habeat req̃em, hoc aũt est p ludum, Caueri tamẽ supabũdantia maxime. Quia dic aristo. ix, ethi, delectatio est necessaria ad vitaz: sicut sal ad cibum, Modicũ autẽ de sale sufficit ad magnã quãtitatem cibi, Unde si quarta ps cibi fuerit de sale nihil valeret, Eodem mõ de ludo certis tpibus sufficit ad q̃etem mẽtis Unde illi qui totũ tẽpus suũ expendunt in ludis: venatõnibus, aleis, taxillis, excessiui sunt z vitiosi in ludo. De q̃bus verificatur illud Sap xv, Estimauerũt lusum esse vitam nrãm, Dic ergo aristo, loco pallegato q nimis derisiui superabũdant in ludo, z sunt tales quia nihil curant quid dicant. siue sit ostensiuũ siue placidum siue honestũ siue inhonẽstũ, dũmõ causent risum. Et tales sunt onerosi nihil oino desiderantes nisi risum, z vocant bomolochi. id est raptores temploz. Et imponebat illis hoc nomen ad silitudinem miluoz volitantiũ circa templũ gentiliũ. In illis em̃ locis relinquebantur intestina de sacrificijs aialium. Unde sicut milui continue volitant circa templa ad nihilum aliud vacãtes nisi vt rapiant intestina. Ita bomolochi in cõferendo cum hoibus nihil aliud explorant nisi defectus hoim q̃s possint recitare ad causanduz risum in alijs z in alijs erubescentiã. Et talis ludus nõ est ludus liberalis nec disciplinatus. sed seruilis z indisciplinatus, quia ad ludum liberalẽ req̃ritur q dicantur placida z honesta. Est ergo D
notandũ q derisio quatuor facit. Primo ostẽdit stulticiam, suspendit amicitiã, ostendit iusticiam, z intendit maliciam. Primo ostendit stulticiam: quia qui deridit hoiem silem sibi p quocũq̃ defectu naturali vel morali: ignorat propriam fragilitatẽ, Põt em̃ fieri derisibilis de cõsimili si deus pmittat. Unde Greg9. xxv moral', cap. vij, Quid sumus hodie nouimus qd autẽ post paululũ esse possum9 nescimus. Hi vero q̃s fortasse despicim9 z tarde pñt incipere, z tñ viam nrãm feruentiorib9 studijs an

teirc. Timendū itaq3 est ne etiā nob cadentib9
surgat q nob stātib9 irrideat. q̄uis stare iā nō
nouit, qui nō stantē nouit irridere. hec Greg9.
Et iō aduertat q̄libet illō Job. xj. Cū ceteros
irriseris tu a nullo cōfutaberis. q. d. sic. Quia
Prouer. iij. de deo dī. Illusores ipe deludet
Scđo suspendit amicitiā. Est em̄ vt freq̄nt
cā cōtentōis z discordie. Prouer. xxij. Ejice de
risorē z exibit cū eo iurgiū. Tertio offendit
iusticiā. Facit em̄ derisor alteri qđ sibi nollet
fieri. Et iō Prouer. xix. Parata sunt derisori-
bus iudicia Quarto intēdit maliciā. Inci-
pit em̄ in ludo z sub spē ludi intēdit inhonesta
tē, pximi z sic cōmittit mēdatiū facti Hyere. ix.
Dis amicus fraudulēter incedit vt vir fratrē
suū irridebit. z ꝟitatem nō loq̄tur. Et ideo cō-
tra derisores dat scriptura q̄tuor minas. Dic
em̄ ꝙ nō sunt arguendi de iniq̄tate. nō sunt i-
struendi de fatuitate, sunt ejiciendi a societate
et sunt deridēdi a dei maiestate De. j. Prouer.
ix. Noli arguere derisorē ne oderit te. Argue
sapientē et diliget te. De scđo queret derisor sa
pientiam z nō inueniet De tertio. Prouer. xxij
Ejice derisorem zc. De quarto. ps. Tu dn̄e de
ridebis eos: z ad nihilū deduces om̄es gētes
Sap. xij. Propter h̄ tanq̄ꝫ pueris insensatis:
iudicium eis in derisum dedisti zc.

Lectio LX.

E Rgo errauimus a
via veritatis: z iusticie lumē nō luxit
nobis: et sol itelligētie nō est ort9 no-
bis. Posita supra violenta ꝯfessione quam re
probi cōpulsi facient in iudicio generali q̄ntū
ad iusticiam quā ꝓximis intulerūt. Hoc ergo
facto exeq̄tur spūssanct9 ponere eoꝝ cōfessio-
nem q̄ntum ad maliciā quā in seīpis habue-
rūt. Et circa hoc duo facit. Primo ponit eorū
cōfessionem. Scđo dictoꝝ recapitulatōnem.
ibi. Talia dixerūt. Circa primū tria fiūt. Prio
fatentur se iniuste fuisse defraudatos a ꝟa co-
gnitione. Scđo fatent̄ se fuisse frustra fatiga-
tos in opatione. Et tertio fatent̄ se fuisse vane
deordinatos in dilcōne. Scđa pars ibi. Las-
sati sumus. Et tertia ibi. Quid nobis profuit
supbia. Dicūt ergo primo ꝯseq̄ntōnalit̄ sic in-
ferendo. Ergo errauim9 zc. Optime cōcludūt
de seīpis, nos insensati estimabam9 vitā sctōꝝ
fuisse insaniā z finem illoꝝ sine honore. Et iā
videmus ꝙ vita eoꝝ fuit summa sapientia et
finis eoꝝ est in maximo honore: ergo cōstat no
bis modo ꝙ tūc errauimus a via veritatis. id
est a doctrina christi. Joh. xiiij. Ego sum via
veritas et vita. Et iusticie lumen nō luxit nob
Quia sponte recessim9 a via veritatis. i. a do-
ctrina fidei christiane. z ideo lumen iusticie nō
luxit nobis. Sicut ille qui relictis vijs in sup
ficie terre ambulat p specus subterraneos: ipe
met recedit a lumine z est causa sibiipi carētia
luminis. Seq̄tur. Et sol iusticie nō est ortus
nobis. Dicitur em̄ christus sol intelligentie z
sol iusticie Sol intelligentie quia facit nos e-
um intelligere p fidem. Esaie. vj. Nisi credide
ritis nō intelligetis, f̄m vnam litteram. Sol
iusticie, quia iuste retribuet nobis f̄m facta no
stra. Malach. iiij. Orietur vobis timentibus
nomen meū sol iusticie Compatur autē chri A
stus soli propter tria. Primo quia sicut sol est
causa et fons luminis z caloris z vite corpali
ter in istis inferiorib9. Unde dicit Aristot. ij.
phicoꝝ. Hō generat hominē et sol. Ita xp̄us
causa est noticie z vite gratie in oībus creatur̄
Unde sicut sol radios suos vbiq̄ꝫ proijcit sup
sepulchra z feda. Ita christus radios sue bo-
nitatis extendit nō solum ad bonos: sed etiā
ad malos eos ad penitentiā alliciendo, eis tē-
poralia largiendo. z penam eis debitam diffe
rendo. Eccl. xlij. Sol p om̄ia illuminās respe
xit. Et Math. v. Solem suū oriri facit super
bonos et malos. Quādo autē ita est ꝙ sol ꝓij-
cit radios suos sup niuem z sup glaciem z nō
liquescūt, signum est ꝙ aliquis planeta frigi-
dus impedit radios solis z eius effectum. Et
ita est moraliter quādo christus proijcit radios
sue clementie sup cor congelatū alicuius pec-
catoris facit eum cogitare de beneficijs chri-
sti in creatōne, redemptōne, z pctōrum remis-
sione, z p̄miorum distributōne. z tamē non li-
quescit cor illud durum. Reuera signum ē ꝙ
frigidus planeta. i. diabolus p maliciam infri
gidatus. Hyere. vj. Sicut frigidā facit cister
na aquam suam, sic frigidam fecit maliciam
suam dn̄ator diabolus sup regionem cordis
talis. Et p oppositum est de pctōribus conge
latis: nō tamen in tanto excessu frigiditatis
Illi em̄ liquescūt ad radios solis christi. Exē-
plum de petro Luc. xxij. qui postq̄ꝫ christū ne-
gauerat et christ9 eū respexisset: egressus foras
fleuit amare. Ecce q̄uo liquescebat z cōuerte-
batur in aquam. Exemplū de maria magdale
na Luce. vij. que irradiata ab isto sole lachry-
mis cepit irrigare pedes eius z capillis terge
re. de qua canit eccl̄ia. Liquefecit z refecit reso
lutam in lamentis verbum missum celitus. d
talibus exponi potest illud. iiij. Reg. iij. Sur
gentes orto sole ex aduerso aquarum viderūt
moabite. Secundo compatur christus soli B
rōne sue motōnis. Quādo ita est ꝙ sol rubet
de mane in ortu suo signum est tēpestatis se-
quentis et quādo rubet in occasu signū est se-

renitatis. vñ Math. xvj. Facto vespe dicitis
serenū erit. Rubicūdū est em̄ celū. Et mane
hodie tēpestas erit Rutilat em̄ triste celū Sic
circa xp̄m accidit. Nā post ortū et originē sue
p̄clare natiuitatis statim rubor appuit. qr die
octo venerūt circūcidere pueꝝ. Un̄ stati effu-
dit suū sanguinē. Et certe istū ruborē seq̄bat̄
tēpestas valida. In. ps. In circuitu eius tē-
pestas valida. Iteꝝ etiā sero in occasu istius
solis etiā apparuit rubedo magna q̄n totū cor
pus effulsit sanguine flagellatū cōclauatū lan
ceatū et spinis in capite coronatū. Sꝫ iste ru-
bor fuit signū future serenitatis in resurrectio
ne z trāquillitatis ppetue. Thobie. iij. Post
tēpestatē trāquillū facis: z post lachrymatōē
z fletū: exultatōem infundis. Sicut aūt sol si-
ne lesione oculoꝝ conspici nō pōt clare: sed si
nube tegatur q nō est nimis grossa delectabi-
liter iam videt̄. Eccs. xj. Dulce lumē z delcābi
le oculis est videre solem. Ita filius dei in sue
nature puritate ab oculis mortalib9 videri nō
potuit an̄ incarnatōem. Et iō volens se exhi-
bere hoībus: nube hūanitatis nostre de ꝟgi-
ne sumpta se inuoluit opante spūsancto. sic̄ p
phetatū fuerat Ezech. xxxij. Solē nube tegā.
Tertio sicut radio intromisso in domū q̄n
tūcūq̄ꝫ videat̄ purā: ostendit eā hic pulueres.
qui tñ nō vident̄ nisi in radio solis. Ita decla
rat christ9 domū cōscientie in q̄cūq̄ꝫ hoīe q̄ntū
cūq̄ꝫ videat̄ honesta: magnā copiā hic venali-
um pctōrum, qr q̄ntomagis aliq̄s gratie radi
um recipit: tātomagis se freq̄ntius de errori-
bus ꝓprijs deprehēdit. Istū solem z suū radiū
tria a nobis subtrahūt z abscondūt terra nu-
bes et luna. Terra mūdialis cupiditatis Nu
bes tpalis vanitatis. Et luna carnalis volu-
ptatis. Qū terra q̄ est infimū elementū inpo-
nitur inter aspectū nr̄m z solē, sicut ꝯtingit de
nocte. Nec videam9 solem nec solis radios.
sed manem9 oīno in tenebris infra vmbrā ter
re. Isto mō multi sūt inter quoꝝ aspectū z de
um interponit̄ ipa terra, qr tota eoꝝ sollicitu-
do cogitatio z affectio ad terrā dirigit̄. Et eis
occidet sol ī meridie sicut dī Amos. viij. Sūt
alij q̄bus sol abscōditur ꝓpter nubē interposi-
tam. Dignitates hui9 vite volatiles sunt qua
si nubes sine quiete, que interponūtur sup o-
culos supboꝝ z ambiciosoꝝ z deum ꝙ cū vi-
dere nō pn̄t, quia nubib9 atris ꝯdita nullum.
fundere possūt, sydera lumen. p̄mo de cōsola-
tione in fine, sed in morte eum satis videbunt
ad terrorem z iudicium suū. ij. Mach. j. Tem
pus affuit ꝙ sol refulsit qui p̄us erat sub nu-
bibus. Tertio sunt alij q̄bus sol eclipsatur
per interpositōem lune carnalis voluptatis.
Et hi sunt bestialib9 libidinib9 dediti et igne
cōcupiscentie inflāmati. In ps. Supcecidit
ignis z nō viderūt solem. Dictū est supius ꝙ
christus soli compatur propter opatōem viui
ficantem. apparitōem s gnantē. z declaratōem
manifestantē. Restat ergo cōsiderare qualiter
iste sol moraliter cōplet z pagit motum suū
Ubi sciendū ꝙ sol sic̄ ceteri planete descri-
bit zodaicum cōplens cursum suū in anno so
lari z ptransiens vniuersa signa que sūt duo-
decim iuxta illos versus cōmunes: Est aries
thaur9. gemini cancer. leo virgo. Libraq̄ꝫ scor
pius. architenēs caper. amphora pisces Di
citur aūt aries esse dignior pars dextera celi z
nobilior vñ incipit motus Unde aries est pri
mū signum f̄m phm z scđm catholicos. Sol
creatus fuit in ariete, et iō in ariete fuit primo
sicut tenetur cōmuniter. Moraliter ista signa
duodecim transit z transibit christus. Primo
em̄ in statu innocentie q̄n creauerat p̄mos pa
rentes z in padiso collocauit nullā adhuc feri
tatem eis ostendit, sed tm̄mō potentiā in creā
do z gubernando res z innocentiā. Aries au
tem est aīal naturaliter innocēs f̄m genus suū
fortis tamen z potens in sua specie. Et iō mo
raliter dei filius tūc fuit quasi in signo arietis
qr nihil aliud adhuc mūdo signauerat. Pro-
uerb. xxx. Aries est z nō est rex qui resistit ei.
Sed statim hoīe peccante transiuit in thauꝝ
qui est aīal magne fortitudinis z magne feri-
tatis quia statim eos expulit de padiso in ter-
ram. Inflixit etiam eis necessitatē moriendi.
corpe ad inferos descendēdi in morte Est aūt
natura thauri ꝙ q̄ntūcūq̄ꝫ fuerit ferox si ficui
alligatur mansuescit. Sicut dicit Isið. ethi.
xvij. ca. vij. Et ita fuit de filio dei donec alliga
tus esset ficui dulcissime. i. virgini gloriose p i
carnatōem. cōtinuam ferocitatē ad genus hu
manum fuauit, sed alligatus ad eam vinculo
filiali continue mansuescit. Et verificatū fuit
illud Math. xxj. Ecce rex tuus venit tibi mā
suetus. Et ideo nūc transiuit iste sol in signū
geminoꝝ quando duas naturas ineffabiliter
copulauit ꝓcedens de thalamo suo pudoris
aula regie gemine gigas substantie alacris vt
currat viam. Sicut dicit Ambro. Genes. xxv
Et ecce gemini in vtero eius reperti sunt. De-
pingitur illud signū in forma duoꝝ iuuenū
seinuicem amplectentiū Et sicut q̄dam fingūt
illi fuerūt Castor z Pollux duo filij Iouis se
mutuo diligentes intantū ꝙ cum Castor ha-
beret a patre imortalitatem, i. posse nō mori si
voluisset: mori voluit p germano suo ad tem-
pus vt vtriq̄ꝫ daretur imortalitas Unde am
bo stellificati sunt z signo illo nūcupati quod

gemini dicitur. Ita christ⁹ factus germanus
hoīs q̄uis posse mori nō habuit si voluisset.
ꝑelegit tm̄ pro hoīe mori vt nos imortalitatis
sue faceret esse ꝑticipes. De isto signo trāsiuit
sol iusticie christus in cancꝝ. Cancer ē piscis
retrocedens.i.passu retrogado vadens. Iu-
xta illud Auiani in q̄dam apollogo. Curua
retrocedens dum fert vestigia cancer. Et isto
mō videbat̄ christus retrocedere dum vixit in
mūdo. Rectus em̄ incessus iusti hoīs deberet
esse de ꝟtute ad honores. de merito ad ꝑmiū.
de labore ad req̄em. Sed christ⁹ continue re-
trocessit de virtute ad vituperiū. de vituperio
ad ꝟbera. de ꝟberibus ad crucē. ꝛ sic ad mor
tem. et tandē ad infernū. Unde toto tp̄e inter
natiuitatem et resurrectōem morat⁹ est sol nr̄
in cācro Et sic̄ sole exn̄te in cācro maximus
feruor mūdo infundit̄. Iuxta illud Theodoli
In cācro solis. ꝛc̄. Etiopū t'ras ꝛc̄. Ita christ⁹
isto tp̄e intermedio maximā charitatē homini
bus demōstrauit. Sed de isto signo intrauit
leonem in resurrectōe. Dicit em̄ Isid. xij. ethi
mo. ca. ij. ꝙ catulus leonis de nouo natus tri
bus dieb⁊ iacet̄ quasi mortuus. ꝛ tandem post
tres dies patris rugitu suscitat̄ a dormitione
seu a morte. Isto modo christ⁹ cum mortuus
esset ꝑ tres dies ꝑ synecdochen mortu⁹ iacuit
post qd̄ tempus ꝟtute patris resuscitatus sur
rexit. Hic est leo de tribu iuda. Apoc̄. v. De q̄
ꝓphetauit Iacob bn̄dicens filijs suis cū dice
ret Iude. Gen̄. xlix. Catulus leonis iuda. ad
predam fili mi ascendisti req̄escens accubuisti
vt leo et quasi leena q̄s suscitabit eum De leo
ne transiuit in ꝟginem. Toto em̄ tp̄e medio i
ter resurrectōem suam et ascēsionem doctrina ꝛ
fides ecclesie in beata ꝟgine potissime conser-
uabatur. Hec interim ap̄los ꝛ discipulos do
cuit monuit. consolata est. vtpote illa que re-
pleta fuit spiritusancto plenissime in verbi di
cōceptōne: et ideo tūc tēporis mansit in tali si
gno. i. in fide virginis. de qua Ouidius. iij. de
vetula. ca. vlt̄. O virgo felix. o virgo significa-
ta. Per stellas vt spica nites quis det mihi tā
tum. Uiuere ꝙ possim laudū fore preco tuaꝝ.
Nam nisi tu ꝑfecta fores non eligeret te. Hic
deus oīpotens vt carnē sumeret a te Ubi
prophetat diffuse ꝙ deus oīpotens sumeret
de ea carnem. Et ꝙ resurgeret a mortuis et ꝙ
matrem suā virginem assumeret in corꝑe ꝛ ani
ma in celum. Unde dicit sic in fine. Nō opus
est vt eam velit exaltare gradatim Sed simul
assumet ꝛ eandē cathedrabit. Illic esto tui me
moris memor optima virgo. Illic cum fueris
pro nobis tracta trahendis. Pro nobis nō te
pigeat suadere ꝙ ad se. Nos trahat is ꝑ te q̄

per te venerat ad nos. A nobis ipi sit gloria
laudis ab ipo. Gratia sit nobis ꝛ me te nescia
vita. An sit liber Ouidij deus nouit: quāuis
a leōe ꝓthonotario sacri palacij. Uastasij ꝑn
cipis: referatur liber ille extract⁹ de sepulchro
Ouidij. Unde testamentū ouidij nūcupatur
Dicit em̄ ꝙ inuentus fuit in cimiterio publi-
co in quodā sepulchro in suburbio dioscori ci
uitatis que est caput regni Colchoꝝ. Et quia
ibi nō est copia latinoꝝ eo ꝙ armeni linguam
latinam no intelligūt. Rex Colchoꝝ misit il-
lum librꝝ Cōstātinopolim. vbi tūc erat copia
latinoꝝ. Refert etiam ꝙ inter antiquoꝝ sepul
chra vnū inuentum est: in cuius epigrāmate
fuit sculptū litteris armenicis cuius interpre
tatio sic sonabat. Hic iacet Ouidius igenio-
sissimus poetaꝝ. Obijt aūt anno christi deci-
mo ctauo sicut refert Guilhelmus de euāgis.
in Cronica sua tertio anno Tyberij. Unde
cōstat ꝙ si liber veraciter su⁹ erat. fuit pulcher
rima ꝓphetia. Sed hec sunt extra ꝓpositum
Septio xp̄s sol iusticie trāsiuit de ꝟgine i
libram quādo a virgine benedicta matre sua
suisq̄ discipulis licentiā accipiens. ipis vidē-
tibus est eleuatus in celum. Act̄. j. Tūc em̄
transiuit ad libram qn̄ coram patre passionis
sue meritis cōtra primi ꝑuaricatoris peccatū
appendit ostendēs se plus soluisse in pena q̄ a
dam cōmisit in culpa. In cuius ade ꝑsona di
cit Iob. Utinā appenderent̄ peccata mea qui
bus iram merui et calamitas quā patior i ista
tera. i. christus hūanatus loco mei. quasi are-
na maris hec grauior apparet. Iob. vj. Octa
uo de libra transiuit in scorpionē q̄ndo corp⁹
suū quod est ecclesia tyrānoꝝ et hereticoꝝ ꝑse
cutionib⁊ quasi q̄rūdam scorpionū aculeis la
cerari ꝑmisit vt diceret tūc merito ecclesie sue
illud Ezech. ij. Subuersores sunt tecū. ꝛ cuꝫ
scorpionibus habitas Nono transiuit sol
noster in sagittariū. Fuerūt em̄ a tēpore siluc-
stri pape et Cōstantini imꝑatoris. qui tꝑalia
ecclesie ꝑmo dicit̄ dedisse. semꝑ iudicia. placi-
tatōnes et dissensiones inter clericos. q̄s coꝝ
videret̄ maior ad pascendū oues christi. hec ē
causa quare volant sagitte acute. Nūc regali
um supplicationū ad rhomanā curiam. nūc ac
cusatōem. nūc diffamatōem ad inferioꝝ iudi-
cum audientiam. Ita ꝙ plena est ecclesia ad-
uocatis in oīm causa ad defendendū iniuriā.
Et ideo vsq̄ in hodiernū dieꝫ sol stat in signo
sagittarij. Prouerb. xxv. Iaculum et gladius
et sagitta accuta homo q̄ loq̄tur contra proxi
mum suū falsum testimoniū. Et hi sunt q̄ chri
stum spoliant vulnerant et predant̄. Si esset
ita pauper ecclesia modo: sicut fuit q̄ndo xp̄s

in ea vixit in terra nō haberet christ⁹ tales pla
citatores nec tales inuasores. Pauꝑ et iuue-
nis mercator nō timet ꝑdones. nec patit̄ insul
tus. sed cū est diues tūc cum nitūtur spoliare.
etiam q̄ cum ꝑus conabant̄ ditare. Ita est qn̄
ecclesia studuit pauꝑtati bn̄ valuit. modo stu
duit ditari et patit̄ a sagittarijs. Et iō modo
de xp̄o verificatur illud. j. Reḡ. xxxj. Cōsecu-
ti sunt eū viri sagittarij ꝛ vl̄nerat⁹ est vehemē
ter a sagittarijs Decimo transibit sol noster
christus in signū Capricorni. Capricorn⁹ ha
bet ꝑmam ꝑtem sui corꝑis caprinā. et tūc est
sol in maxima elongatōne a nobis Quia i pri
mo pūcto capricorni est solsticiū hyemale. vn̄
istud signū signat tempus antixp̄i qui capri-
nus dici pōt. Tum quia capra est aīal multū
libidinosum. Et de antixp̄o dicit̄ Daniel. xj.
Erit in cōcupiscentijs feminaꝝ nec quenq̄ de
orū curabit. Tum q2 capra generat hedos et
filij sui atq̄ sequaces hedi vocant̄. Math. xxv
scribitur. Statuet q̄dem oues a dextris. he-
dos autē a sinistris. Un̄ tempore antixp̄i erit
christus sol iusticie in signo capricorni. et tūc
videbitur quasi maxime elongat⁹ ab ecclesia.
sed nō durabit. Quia statim in caꝑcorno inci
pit sol ascendere. ꝛ christ⁹ statim antixp̄o occi-
so: in cordibus suoꝝ fideliū refulgebit Un
decimo transibit sol in aquariū. Aquari⁹ de-
pingitur imago hoīs tenentis vrnaꝫ subuer
sam. de quo aqua pleno foramine ꝓrūpit. Et
significat. xlv. dies cum toto residuo tꝑis post
mortem antixp̄i. In quib⁊ pluet xp̄s misc̄diaꝫ
super iustos qui tp̄e antixp̄i vacillauerant: sic̄
superius dictū fuit. Unde tūc erit christus in
aquario Ezechiel. xxxvj. Effundā suꝑ vos a-
quam mūdam et mūdabimini ab oībus iniq̄
namentis vestris. Duodecimo et vltimo
sol erit in piscib⁊. Moraliter qn̄ em̄ sol ad si-
gnū piscium ꝑuenerit tūc desinit esse hyems.
et incipit ver. Iuxta illud. Cedit hyems retro
cathedrato Symone Petro. Quo die sol est
in piscibus necessario. isto tp̄e quecūq̄ radices
et semina sub terra latuerūt incipiūt se exerce
re et terra incipit se aꝑire ꝛ pandere que occul
tauit. Et significat tēpus resurrectōnis gene-
ralis oīm corpoꝝ humanoꝝ. quādo terra se a-
periet ꝛ reddet luci mortuos occultatos Et
tūc erit christus in piscib⁊ quādo cum suis pi
scatorib⁊ quos olim ap̄los fecerat ad iudiciuꝫ
veniet. Et tūc adimplebit̄ illa ꝑabola Ma
thei. xiij. Simile est regnū celorū sagene mis-
se in mare et ex oīm genere piscium cōgregan
ti. quā cum impleta esset educentes. ꝛ secus li
tus sedentes elegerūt bonos in vasa sua. ma-
los autem foras miserūt. Sic erit in ꝯsūma-

tione seculi. Abachuc. j. Facies hominis q̄si
pisces maris. Et sicut in fine piscium est ipm
oriens qd̄ est caput arietis. vbi sol fuit creat⁹.
et ibi stabit post iudiciuꝫ imperpetuū. nec mo
uebitur vlterius circa terram faciens ortum
et occasum. Ita christus deinceps cum mare
in medio electoꝝ suoꝝ stabit sine fine. Et tunc
erit dulce lumē ꝛ delectabile oculis videre so
lem. Ecc̄s. xj. Et implebit̄ illud Abachuc. iij.
Sol et luna steterunt in habitaculo suo. Ad
qd̄ nos perducat.

Lectio LXI.

Assati sumus in

l via iniq̄tatis et ꝑditōnis ꝛ ambu-
lauimus vias difficiles. Uiā au-
tem domini ignorauimus Postq̄ declara
tum est ꝙ impij et male viuentes in p̄nti fate-
būtur se fuisse defraudatos ꝓpter culpam suā
a veritate ꝛ sensitiua cognitōne. Hic ostendit
spūssanct⁹ qualiter fatebūtur se fuisse frustra
fatigatos in operatōne. Unde dicit sic Lassa
ti sumus. Nō est mirum. q2 graue onus im-
positum viatori faciet eum cito lassum De ini
quitatib⁊ vero scribitur in psalmo. Sicut o-
nus graue grauate sunt suꝑ me. Ergo velint
nolint peccatores lassabūtur. Ista lectio ocu-
lato exꝑimento verificatur in oīm genere ho-
minū peruersoꝝ inter nobiles et milites. qui
pro vanitate in fama volatili in ore hominuꝫ
totaliter se exponūt. Manifestum est ꝙ plus
sustinebūt de pena in vno torneamēto vl̄ bel
lo q̄ sanctus monachus in decem ānis Itē
mercatores qui maria pertranseūt ꝑsonaliter
passus periculosos. latronū inuidias et insi-
dias socioꝝ. vere experiūtur vias hui⁹ mūdi
esse difficiles. Clerici vel layci qui curias ma
gnoꝝ regum: comitū. vel episcopoꝝ ingrediū
tur ad seruiendū. sciūt quantū habet ista via
difficultatis vbi ꝑ decem vl̄ septem ānos ser-
uient: cum remorsu ꝯscientie: cum obiurgatō
nibus dominoꝝ. cum inuidia socioꝝ. cuꝫ om
ni infortunio corꝑali. Et iō oēs illi siue sub
diti siue domini siue qui peccato deseruiūt ꝓ
felicitate mūdi. dicere poterunt in die iudicij.
Lassati sumus. ꝛc̄. Est autē hic notandū ꝙ A
septem sunt vie iniq̄tis que sunt valde diffici
les: ꝛ tamē hoībus multum amabiles. Et hu
ius causa esse nō pōt nisi ignorantia. Omis
em̄ via est difficilis: si sit mōtosa. si spinosa. si
lutosa. si tenebrosa. si tumultuosa. si sumptuo
sa. si tediosa. Primū istarum viarum accipiūt
superbi ꝛ ambiciosi. semꝑ vadūt vias monto
sas. tamē hoc est valde ꝑiculosum. q2 de modi
co lapsu iminet magnum ꝑiculum. Quia ꝟm

Greg⁹.q̃nto grad⁹ altior:tanto casus grauior
Sed ē de eis sicut de lepore,q: multo melius
currit lep⁹ cōtra mōtē ascēdēdo q̃ȝ descēdēdo
de mōte ī vallē.Ita isti de mōte supbie cū dif
ficultate dñdūt.sȝ ad loca dignitatū cū mḡno
conatu ascēdūt.Rō de lepore ē.q: hȝ crura añ
riora breuiora q̃ȝ alia.Moralit affectiōes ho
mis ad deū sunt q̃si tybie añriores.affectiōes
ad mōm:sūt q̃si posteriores tybie.Qñ ḡ in ho
mine affectōes ad deū breuiores sūt q̃ȝ affecti
ones ad mōm.ille hō velocit currit cōtra mō
tem ī acq̄sitōe dignitat vel diuitiaꝝ.Job.xv.
Cucurrit aduersus deū erecto collo.ꝛ pingui
ceruice armat⁹ est Scdam istaꝝ viaꝝ eligūt
cupidi et auari.viā vicȝ spinosaȝ Saluator
dic.Luce.viij.ꝙ diuitie sūt spine:q: hñt pūcti
onē laboꝝ in acq̄rendo.timores ī custodiēdo.
et dolores ī amittēdo.Osee.ij.Sepiā viā tuā
spinis. Tertiā istaꝝ viaꝝ q̄ est lutosa eligūt
luxuriosi hoīes ꝛ etiā bestiales q̇ accipiūt sem
per viā magis tritā ꝛ illa cōiter est turpior.ita
isti illā p̄eligūt quā plures freq̄ntant.cū tamē
Seneca doceat oppositū,q: in via peduȝ for
te illa securior.sed nō in via moꝝ.q: pauci sūt
virtuosi.De vijs luxuriosoꝝ in p̄s.Inq̄nate
sunt vie illi⁹ in omī tp̄e.Et Mathei.vij.La
ta porta et spaciosa ē via q̄ ducit ad p̱ditōnem
et multi ambulāt p̱ eam.Et p̱ oppositū in p̄s.
Ambulās in via imaculata:hic mihi ministra
bit.De isto Prouerb.iij.Vie eius vie pulcre
B Quartā viam q̄ est tenebrosa eligūt inuidi.q̇
per maliciā suā ꝓpriam sūt excecati. Et ideo
vbicūq̄ȝ sunt:in tenebris ambulāt.Prouer.ij.
Relinquūt iter rectū et ambulāt p̱ vias tene
brosas q̇ letantur cū male fecerint ꝛ exultāt in
rebus pessimis.Et in p̄s.Fiat via coꝝ tene
bre et lubricū.Et tūc nēario habebūt cadere.
Prouerb.iiij.Via impioꝝ tenebrosa nesciunt
vbi corruāt. Quintam viam eligūt gulosi.
vicȝ viam sumptuosam.Quādo sic est ꝙ ma
gna caristia sit in ciuitate aliqua de pane de
vino de alijs necessarijs.Isti mercatores qui
vadūt ad nūdinas propter lucrū.nō libenter
intrant tales villas.quia plus p̱derent ī vna
nocte q̃ȝ lucrarentur in duobꝫ diebus Mora
liter loquēdo.Omēs sumus mercatores ꝛ ne
gociatores.Luce.xix.Negociamini dum ve
nio.Male ꝛ sumptuose taberne:vbi vn⁹ ho
mo expendit in vna hora q̄ntuȝ sibi possit suf
ficere in vno die. Similiter vn⁹ gulosus vbi
cūq̄ȝ fuerit plus consumet q̃ȝ sibi expedit vno
die.Et ideo omis via hominis gulosi est sup
flua et sumptuosa.ꝛ ideo detestanda.In p̄s.
Via illoꝝ scandalum ipis:ꝛ postea in ore suo
cōplacebūt Sextam viam eligūt iracundi

scȝ viam tumultuosam ꝛ est plena pressura:nā
vbicūq̄ȝ sunt:pressura erit Unde Sene.iij.de
ira.ca.vj.Narrat de celio oratore qui iracūdis
simus extitit.ꝛc̃.In p̄s.Cōtritio et felicitas ī
vijs coꝝ.et viam pacis nō cognouerūt Se
ptimam viam tediosam vicȝ accidiosi eligunt
Isti nihil faciūt vbicūq̄ȝ fuerint. ꝛ semp̱ tamē
sunt fatigati.Est eñ accidia qddam spūale te
dium in his que dei sunt.ita ꝙ omē illud qd
ad diuinū respectat officium reputatur ab eis
nimis lōgum.Hi volunt habere longa cōui
uia ꝛ breues gratias.Garrulatōnes diutur
nas et horas syncopatas.Somnia infantis:
et missam venantis.Infans habet necessario
multū dormire.quia in somno maxime nutri
tur.Sap̄.vij.Ubi dicitur ꝙ puer nutritur ex
delectamēto somni cōuenientis Per oppo
situm Prouerb.ix.Relinq̄te infantiam ꝛ viui
te et ambulate p̱ vias prudentie. Hec sūt vie
iniq̄tatis de q̇bus Esaie.lv.Derelinquat im
pius viam suā ꝛ vir iniquus cogitatōnes su
as.et Ezechiel.xxxiij.Cōuertimini a vijs ve
stris pessimis.Et quare moriemini dom⁹ isrł
Et iō humiliter cum p̄s.petere debem⁹ a do
mino. Vias tuas domine demōstra mihi.et
semitas tuas edoce me. Et iterū.Notam fac
mihi viam in qua ambulē.Ubi notanduȝ.ꝙ
vita meritoria xp̄iana nō potest esse continue
vniformis.Et apud sanctos vita xp̄iani cōi
ter diuiditur in vitam actiuā.ꝛ in cōtemplati
uam.qd nō est sic intelligendū ꝙ ab vna ꝛ ea
dem p̱sona continuari semp̱ debeat actus vi
te cōtemplatiue.ꝛ ab vna alia actus vite acti
ue:et nunq̄ȝ actus vite contemplatiue.q: hoc
nō esset humane fragilitati possibile:nec recte
ratōni conforme.Sed vna ꝛ eadē p̱sona pro
loco et tēpore vtraq̄ȝ istarum tenet incedere.
Ideo via meritoria xp̄iani aliq̄ndo nūcupa
tur in singulari in psalmista.et aliqñ in plura
li.Unde dicit.Notam fac mihi viam in qua
ambulem.Et tamē vias tuas domine demō
stra mihi.Aristo.de ꝓblematibꝫ particula.v.
proble.x.querit istam questiōem.Quare autē
homo magis laborat cōtinuando viam pla
nam:q̃ȝ ambulando p̱ viam nō planam.sed a
liquātulum mōtosam et vallosam.Et respō
dit ꝙ cā est.quia qñ hō incedit cōtinue ꝛ vni
formiter p̱ viam planam.fatigat instrumenta
sup̱ partes corp̱is q̇bus ambulat sicut genua
crus.ꝛ tybias.Uñ q: in istis instrumētis am
bulādi continue tenet vna figura motus ī via
plana.iō ꝯtingit hōi maior labor ꝛ maior fati
gatio.In ꝓcessu vero nō plano vbi aliqñ ascē
dit.aliqñ descēdit nō semp̱ tenet eadeȝ figura
mot⁹ in istrumētis mouēdi:nec ille p̱tes vexā

tur vniformit cōtinue sed alternati.q: ascēdē
do plus laborani⁹ in genubꝫ ꝛ tybijs descēdē
do plus in femoribꝫ.Et ꝓpter istā alternatōeȝ
laboris inter partē sup̱ genu ꝛ reliq̄uā sub ge
nu in via nō plana.ꝯtingit minor labor:ꝛ mi
nor fatigatio in via alternati nūc vallosa.tūc
mōtosa.Isto mō moraliter in viuēdo ṽtuose.
Fragilitas eñ hūana nō p̱mittit aliquo mō
ꝙ mēs et studiū hoīs vniformit extēdat in cō
tēplando.nec iteꝝ expedit ꝙ sp̱ descēdat ad o
pera vite actiue circa mōm:q: tūc fieret nimis
aridus ꝛ indeuot⁹.Et iō sicut hō est cōposit⁹
de corp̱e ꝛ aīa de q̇ꝝ numero corp⁹ fatigat a
scendēdo p̱ orōnes studia.vigilias.ꝯtēplatio
nes.aīa fatigat et desiccat descēdendo ꝛ occu
pādo se circa tp̱alia ꝓximis dispēsanda.Iō si
cut altnati et vicissim debem⁹ incedere:vt q̄n
tū possum⁹ fatigatōeȝ et tediū deuitem⁹ in ser
uiēdo deo:ꝛ interdū ascēdere ꝯtēplando:ꝛ po
stea descēdere ꝓximū iuuādo.In cui⁹ figuraȝ
iacob vidit angelos ascēdentes ꝛ descēdētes
de celo ad terrā.ꝛ de terra ad celū vicissim.Ge
nes.xxviij.Uñ sicut in vitisfratꝝ p̄dicatoꝝ le
gitur.Quidā iuuenis q̄siuit a fratre Iorda
no q̇ fuit sanctissim⁹ hō et scdus mgr̄ ordinis
post sanctū dominicū:q̇d esset sibi vtilius.vel
orōnibus insistere.vel se scripturā studijs oc
cupare.Cui magister respōdit.Quid est inq̄t
melius semp̱ bibere:vel sp̱ comedere.Et vtiq̄ȝ
sicut ista cōpetit alternatim fieri:sic ꝛ illa Uñ
de Paulo scribit Haymo ꝙ vnā partem diei
solebat expēdere in orōne.ꝛ aliā in p̄dicatōne
tertiā in opatione manuali. Ne ergo cū istis
malis dicamus in fine.Ambulauim⁹ viā dif
ficilem.Viā autem dñi ignorauim⁹.Pcrat q̇
libet cum p̄s.Notam fac mihi viā in qua am
bulem.Multū eñ confert ad solaciū ambu
lantis bona noticia vie p̱ quam debet ambu
lare.Nam ceteris paribꝫ:ipi videtur ambulā
ti breuior q̃ȝ via ignota eiusdē q̄ntitatis.Uñ
Aristoteles de ꝓblematibꝫ parte q̇nta ꝓble
mate.xxv.querit.Quare ambulātes viam ne
sciētes quanta est:ipa apparet nobis longior.
q̃ȝ quādo scimus eam.et frequenter sumus e
ius q̄ntitatē experti Et rñdet ꝙ aīa in tali via
p̱alogisat q̇dāmō a seipa.Expcrit eñ aīa istā
cōsequentiā esse certam. Scio mensurā hui⁹
vie.ergo est finita.Et quia nescit mensurā hu
ius vie.iō arguit quasi a negatōne anteceden
tis.Huius vie nescio mensurā.ergo est infini
ta.Et sic in iudicando decipitur.Isto mō mo
raliter.Hoīes dati vitijs nō iudicant ꝙ aliq̇
hoīes possent viuere ṽtuose.Unde hō luxu
riosus miratur q̄uō aliquis poterit seruare p̱
petuā ꝯtinētiā.Hō gulosus estimat ꝙ nullus

hō pōt facere abstinētiā.hō iniust⁹ ꝛ cupidus
credit ꝙ oīs hō cupiat hic diuitias ꝛ abūdā
tiā.Et iō oīs hō iudicat aliū fm seipm.sic do
cet Chrys.i imp.op̱e.omel.xxxiij.Oīs hō fm
se existimat alteꝝ.nec p̄t ipe incli⁹ sentire d al
tero q̃ȝ sentit de seipo.Ecce fornicari⁹ nemīnē
estimat castū.Cast⁹ nō de facili de fornicatiōe
suspicat.Supbꝫ nemīnē putat huilē.ꝛ huilis
nullū credit supbū.ꝛ sic d alijs Eccs.x.In via
stult⁹ ambulās cū sit ipe incipiēs oēs stultos
estimat.Ergo cā q̄re via ṽtutū ꝛ via p̱nie ꝛ scte
religionis reputat laboriosa et difficil est i ex
periētia et ignorātia.ꝛ ꝙ aīa p̱alogisat a semet
ipa.Et iō nobis d: Hiere.vj.State sup̱ vias
et videte et interrogate de semitis antiq̄s que
sit via bona:ꝛ ambulate in ea ꝛ inuenietis re
frigeriū aīabus vestris.

Lectio LXII

Quid nobis pro
fuit supbia aut diuitiaꝝ iactātia q̇d
ꝯtulit nob Declarato in p̱te p̄ce
dēti ꝙ mali in iudicio generali fatebūt se fuis
se ī iudicādo defraudatos ꝛ in opando vexa
tos.Hic ꝓseq̄tur enarrādo q̄lit fatebūt se fuis
se in amādo deordinatos.Et circa h̄ duo fac.
Primo ondit q̄lia fuerūt illa que sūme amaue
rūt.Scdo q̃ȝ parui p̄cij extiterūt ibi.Transie
rūt. Circa p̄mū est sciēdū ꝙ affectio homis
p̄mo fuit deordinata p̱ appetitū singlarꝭ excel
lentie.Scdo p̱ amorē secularꝭ opulētie.Et iō
q̄ntū ad p̄mū dicūt sic.Quid nobis ꝓfuit sup
bia:facilis ē rñsio ꝙ nihil ꝓfuit:sed multū ob
fuit:q: ds supbis resistit:huilibꝫ aūt dat grām
Jacobi.iiij. Et notandū ꝙ nō solū est cōfes
sio:imo vehemētis cōtritionis recognitio q̄n
do pctā sua cū q̇dam iproperio sibijp̄is obie
cto ꝯfitebūt Uñ nō solū ꝯfitebūt imo sibijp̄is
vehemēter īsultabūt p̱ ieffabilē remorsuȝ ꝯsci
entie sue.Et h̄ notāt iste q̄stiōes q̄s nō alijs:sȝ
sibijp̄is ꝓponūt soluēdas.Quid nob.ꝛc̃. Est A
eñ supbia inter vitia magis generosuȝ nascē
do.magis aīosum inuadēdo.ꝛ magis cautelo
sum in alliciēdo.Primo supbia est vitiū valde
generosuȝ in nascēdo:q: spiritale ꝛ inter ange
licos spūs adinuentū est:ꝛ ideo nobiles men
tes nimis impedit.vñ Hiero.in epła Super
bia natione celestis sublimiū appetit mentes
ꝛ q̄si ad ꝓprias reuolans ortus appetit gloriā
et puritatē hoīm irrūpere.que de gloria ꝛ pu
ritate angeloꝝ erupit:vt q̄s inuenit partici
pes nature:faciat ꝯsortes ruine.Sic m̄. fatua
est ꝙ ad domū nescit redire.vñ Hugo li.suo
de aīa Supbia ī celo nata ē sȝ velut imemor q̄
via inde deciderit.illuc postea redire ñ potuit

Scdo supbia est viciũ valde aiosuʒ innaden
do:q2 nõ pcit loco.nõ psone nõ tpi.nõ statui.
Nõ parcit loco.q2 q̃to loc⁹ solẽnioꝛ:tãto sup
bia ꝓmptioꝛ in ꝯgregatiõibꝫ.in p̄dicatõnibꝫ.
in q̇buscũqꜫ negotijs publicis stati supbia se i-
miscet.q2 in eccl'a in loco sacro valde lucraꝛ.q2
vtriusqꜫ sexus psone i oꝛnatu in gestu ꝛ maꝛie
in eccl'a vbi cõtritõne et huilitati se dare debe
rent.ostentatõni ꝛ supbie magis studẽt qꜫ de-
uotõni. Nõ parcit psone. Xp̃s em̃ spũs super
bie inuasit. Math.iiij. Angelũ primũ hoiem
primũ ꝛ vnũquẽqꜫ etiam scm̃. Quia dic̃ Hie
ro.in epl'a. Difficili⁹ arrogãtia qꜫ auro vel gẽ-
mis. Vñ Aug⁹.in epl'a ad dioscoꝝ. Vitia ce-
tera in pctis.supbia vo in rectis factis timen
da est.ne illa q̄ laudabilit̃ facta sunt ipius lau
dis cupiditate amittãtur. Idẽ in regula. Alia
quecũqꜫ iniq̇tas in malis opibus exercet vt fi
ant. Supbia vero etiã in bonis opibꝫ insidia
tur vt pereãt. Tertio nõ parcit tpi.imo q̄nto
dies sacratioꝛ:sic̃ in natali:pascha ꝛ hmõi.tã-
to magis ĩfestat.min⁹ tñ nocte qꜫ de die. Amat
em̃ lucẽ.q2 sunt de vna patria Ambe em̃ vene
rũt de celo Quarto nõ parcit statui.q̇ oẽs i-
uadat. Senes cũ iunioribꝫ.religiosos cũ secu
laribꝫ.diuites cũ paupibꝰ.subiectos cũ supio
ribꝫ. Ut nõ sit q̇ se abscõdat a caloꝛe eius. Et
iõ metrice dĩ. Cũ bñ pugnatis cũ cũcta suba-
cta putatis. Que magis infestat vincẽda sup
bia restat. Et ideo oꝛat p̄s. Non veniat mihi
pes supbie.ꝛ ma.pec.nõ moueat me. Cecide-
rũt q̇ opanꝛ iniq̇tatẽ expulsi sũt.nec potuerũt
stare. Pes supbie ẽ affectio q̄ itur a deo:ꝛ ma
nus pctõꝛis ẽ tẽptatio ab intriseco vl' impul-
sio p suggestiõeʒ diaboli vel malũ exẽplũ ꝓxi-
B mi Tertio supbia ẽ vitiũ magis cautelosum
alliciẽdo. Facile ẽ euitare gulã ꝛ vitare luxuri
am respectiue furtũ.homicidiũ.ꝛ hmõi grossa
pctã. Vñ sic̃ sagittari⁹ si pcusserit bestiã in pe
de vl' in doꝛso.nõ est secur⁹ de ea.sʒ tm̃ i coꝛde
Ita diabol⁹ maximã securitatẽ reputat hre d̄
hoie q̄n pcusserit eũ in coꝛde suo p supbiã.iiij.
Regũ.ix. Egressa ẽ sagitta p coꝛ regis statimqꜫ
coꝛruit Hiere.xlix. Arrogãtia tua decepit te ꝛ
supbia coꝛdis tui. Ois supb⁹ hʒ deũ aduersa-
riũ.q2 Eccl.x. Odibilis deo ꝛ hoibus supbia
Vñ bñ dĩ metrice. Actibꝫ et vbis hõ tu q̇cũ-
qꜫ supbis. Hoc retinet vbuʒ frãgit ds oẽme su
perbũ. Poterũt g̊ impij merito q̄rere.q̇d ꝓfuit
nob supbia ac diuitiaꝝ iactãtia q̇d ꝯtulit no-
bis. Vñ em̃ ꝯiũgũt supbiã et diuitias Quia
sicut dicit Aug⁹.sermo.xxxj. Uermis diuitia
rũ est supbia. Difficile ẽ vt nõ sit supbus q̇ di
ues est. Tolle supbiam ꝛ diuitie nõ nocebũt.
Hec Aug⁹. Quid g̊ diuitiaꝝ iactãtia cõfert in

iustis. Fatu⁹ esset farcinari⁹ qui se iactaret de
onere qd̄ poꝛtat cũ inde nihil lucreꝛ nisi doꝛsũ
excoꝛiatũ et coꝛp⁹ fatigatũ.ꝛ cum ipe tota die
poꝛtauerit onus suũ.i fine diei ducit ad stabu
lũ et onus suũ poꝛtat ad thalamũ ꝛ ab eo clõ-
gaꝛ. Sic mal⁹ diues ẽ q̄si equ⁹ poꝛtãs thesau
rũ dñi sui q̇ est mũdus ꝛ nihil in sibi lucraꝛ nisi
remoꝛsuʒ ꝯsciẽ ꝛ fatigatõeʒ coꝛpis ꝛ aie.i fine
diei.i.vite sue ducit ad stabulũ inferni.ꝛ diui
tie sue reponũꝛ in thalamũ mũdi. Eccl.v. Est
alia infirmitas pessima quã vidi sub sole. Di-
uitie ꝯseruate i malũ dñi sui. Et paꝝ añ Ubi
sũt opes mlte mlti ꝛ q̇ comedũt eas. Quid ꝓ-
dest possessoꝛi:nisi qꜫ cernat diuitias ocul' suis
Quis fatu⁹ gl'iareꝛ vl' se iactaret qꜫ spinã poꝛ-
taret i pede. Spine diuitie sũt. Luc.viij. Pes
affectio coꝛdis. Fatuũ est g̊ de diuitijs gl'iari.
vñ Señ.epl'a.liij. Nemo ẽ deo dign⁹ nisi q̇ o
pes ꝯtẽpsit.q̄ꝝ tñ possessio tibi nõ interdicit.sʒ
affectio.q2 volo vt istas intrepide possideas
Tertio fatu⁹ foret q̇ de tali re gl'iareꝛ ꝛ se ia C
ctaret q̇ se leticia ꝛ securitate ꝓuaret. Hoc ãt
faciunt diuitie. vñ Señ.epl'a.lxxvij. Terrena
acq̇sita libtatẽ nrãm extoꝛsert.nri eẽm⁹ si ista
nr̃a nõ eẽnt. Vñ idẽ epl'a.liij. Anim⁹ sapiẽtis
vadit audacit' ꝯtẽptoꝛ oim.nec ad pecuniã re-
spicit auꝝ et argẽtũ illis q̇bꝫ latuerũt tenebris
dignissima nõ estimat Scit alibi positas esse
diuitias qꜫ q̇ ꝯgerũtur.aĩm ĩpleri debere ñ ar
cã.diuites cũ suis opibꝫ despicit.h̄ ẽ sub se po
sitos respicit.q̇ꝝ nemo tã letus ẽ suo qꜫ tristis
est alieno. Auferũt g̊ diuitie ab hoie libtatẽ.hi
laritatẽ ꝛ securitatẽ.q2 ois diues ẽ suspiciosus
si videt pauperẽ estimat eẽ furẽ. Si diuitẽ:pu
tat eũ eẽ p̄donẽ.vñ Boeti⁹.iij.de ꝯso.ꝓsa.iij.
Probat qꜫ diuitie nõ auferũt ĩdigẽtiã.sʒ affe-
rũt. Nõ auferũt tristiciã.sʒ sp ponũt hoieʒ in q̄
dã anxietate. Vñ phia q̄rit a Boetio. Primũ
g̊ teipm q̇ pauloañ diuitijs affluebas interro-
go. Int' illas abũdãtissimas opes Nũqꜫ ne a-
nimũ tuũ ꝯcepta ex q̄libet iiuria ꝯfudit anxie
tas. Boeti⁹ rñdit. At q̇ tã fuisse me libero aio
q̇n aliq̇d sp ãgerer remisci neq̇o.et phia. Nõ-
ne q2 vl' aberat.qd̄ abeẽ ñ velles.vl' aderat qd̄
deeẽ nõ voluisses. Ita ẽ inqꜫ dic̃ Boeti⁹.g̊ dic̃
phia. Illi⁹ igiꝛ p̄ntiã:h⁹ absentiã desidabas.
g̊ indigebas.g̊ diuitie ñ ꝯferũt sufficiẽtiã.nec
auferũt indigẽtiã.ꝛ tñ hoc ꝓmittere videbanꝛ
Iteꝝ diuitie poterũt auferri inuito dño.ergo
diues indiget extrinsecus petito p̄sidio.q̇ suã
tueaꝛ pecuniã.ꝛ illo p̄sidio nõ egeret.nisi pecu
niã possideret.g̊ diuitie q̇ ꝓmiserũt facere suffi
ciẽtes faciũt extoꝛibꝫ indigẽtes. Itẽ nũq̇d di-
uites esurire nequeunt. Num sitire non pos-
sunt Nam frigus hibernũ pecuniosoꝝ coꝛ

poꝛa nõ sentiũt. Cõcludit ergo metro sequen
te qꜫ oẽm auarũ diuitem duo mala sequũtur
in vita. Cure moꝛdacitas.ꝛ in moꝛte pauper-
tas. Unde dicit sic. Quãuis fluente diues au
ri gurgite. Non expleturas cogat auarus o-
pes. Quereiqꜫ baccis colla lubri litoꝛis Rura
qꜫ cẽteno scindat optima boue. Nec cura moꝛ
dax deserit supstitem. Defunctũqꜫ leues nõ co
mitãtur opes. Uult dicere qꜫ licet diues aua
rus cogat.i.cõgregat opes nõ expleturas in-
digentiam suã. Cõgreget inq̇t in tanta abun
dantia q̄si gurges fluminis auri ad se sponte
flueret ꝛ hoc q̄ntum ad pecuniã. Et oneret e-
tiam colla id est collũ. Ponit plurale ꝓ singu-
lari baccis.i.gẽmis collectis in litoꝛe maris
rubri.qd̄ est mare egyptiacũ.ꝛ hoc dicit q̄ntũ
ad iocalia et oꝛnatũ. Quãuis etiam sit ita di-
ues agrisqꜫ scindat rura optima centũ bobus
id est.i.iugis. Quãuis inquã ita tripliciter sit
diues. Ista duo incõuenientia cuʒ necessario
consequũtur.id est in vita cura moꝛdax nõ de
serit superstitem. Defunctũqꜫ leues.id est leui
ter transeũtes opes nõ comitanꝛ. Job.xxvij.
Diues cũ doꝛmierit nihil secũ auferet.aperiet
oculos suos et nihil inueniet

Lectio LXIII

Ransierũt omnia

t illa tanqꜫ vmbꝛa et tanqꜫ nũcius pꝛe
currẽs.aut tanqꜫ nauis q̄ ptransit flu
ctuãtem aquã cui⁹ cum p̄terierit nõ est inue-
nire vestigiũ.neqꜫ semitam carnem ei⁹ in flu-
ctibus. Posita confessione facienda ab im
pijs in iudicio generali p quaʒ declaraꝛ qꜫ ipi
amauerũt tpalia tanqꜫ sũmam felicitatem.
Hic ponitur confessio p quam declarabũt tẽ-
poꝛalis felicitatis vanitatem. Et circa h̄ duo
faciũt. Nam p̄mo exemplificãt. Secũdo exẽ-
pla applicant. Secũda pars ibi. Sic et nos
nati. Circa primũ ponũt q̇nqꜫ exempla Et ꝓm
hoc littera diuidit in q̇nqꜫ partes. Compant
em̃ tpalem felicitatem vmbꝛe vanescenti.nũ-
cio p̄currenti.naui transfretanti.aui trãsuolã
ti.ꝛ sagitte festinanti. De istis q̇nqꜫ tria ponũ-
tur exempla in lectõne hodierna. Sicut patꝫ
Dicũt g̊ sic. Trãsierũt oĩa illa q̄ nos tãtũ ama
uim⁹ in secl'o tanqꜫ vmbꝛa:sic̃ ei vmbꝛa abscõ
dit hominẽ a lumine solis materialis.ita di-
uitie honoꝛes et cupiditates mũdane auferũt
et abscondũt homini gratiam ꝛ dilcõneʒ dei.
Sapientie.ca.ij. Umbꝛe em̃ transitus est tẽ-
pus nostꝝ. Item p̄s. Sicut vmbꝛa cum de-
clinat ablatus sum.dicit in psona peccatoꝛis.
Ubi notãdũ.qꜫ iuxta tria genera pctõꝛum
A triplex vmbꝛa coꝛrespondet. Est em̃ peccatuʒ

oꝛiginale.est peccatũ veniale.est peccatũ moꝛ
tale. Peccato oꝛiginali si nõ deleatur p baptis
mum coꝛrespondet pena eterna. Mitissima
tamẽ est sicut dicit Aug⁹. Peccato veniali coꝛ-
respondet pena tpalis.aut hic.aut in purga-
toꝛio. Peccato moꝛtali coꝛrespõdet pena eter
na:et tanto maioꝛ q̄nto in hac vita fuerit diu
turnioꝛ et intensioꝛ. Isti triplici peccato coꝛre
spondet triplex vmbꝛa. Est em̃ q̇dam vmbꝛa
ꝓm figuram chilindꝛoidos.q̇dam conoidos.
q̇dam vero chalathoidos. Chilindr⁹ est figu
ra rotũda et longa.et inter lineas eque distan
tes cõtenta. Vñ q̄n coꝛpus opacũ et coꝛpus
luminosuʒ sũt equalia.pꝛoijcit vmbꝛa chilin-
dꝛoidos in infinitũ sup lineas eque distãtes.
posito qꜫ nullũ aliud coꝛp⁹ luminosum impe
diat. Sic peccatũ oꝛiginale est q̄si eq̄le lumi-
ni gratie q̄ posset ꝯcedi hoi.et q̄ pꝛimo homi-
ni fuit cõcessa in statu innocẽtie ꝓ se ꝛ suis suc
cessoꝛibꝫ. Et iõ pena coꝛrespõdẽs isti pctõ est
infinita.et tñ semp inter lineas eq̄ distantes.
q2 illud pctm̃ augeri nõ p̄t.licet alia p̄nt sibi
addi.vñ pena ista tenet q̄si figuraʒ chilindꝛoi
dos. Sed pene pcti venialis coꝛrespõdet co-
noidos vmbꝛa. Con⁹ est figura a lato tendẽs
in acutũ.et causaꝛ q̇tiens coꝛp⁹ obscuꝝ est mi
nus coꝛpe luminoso cui obijciꝛ. Tũc em̃ vm-
bꝛa nc̃ario tendit in conũ et terminaꝛ.sicut patꝫ
in vmbꝛa t're respectu sol'. Sic moꝛalit' pctm̃
veniale min⁹ est qꜫ gr̃a.q2 grãm ãnihilare nõ
p̄t.vñ lʒ feruoꝛẽ grẽ ĩpediat ĩ opatõne merito
ria.stat tñ cũ gr̃a.ꝛ iõ pena siue vmbꝛa quam
causat pctm̃ veĩale finiꝛ nc̃ario ꝛ tẽdit in conũ
q2 satisfcõne tpali finiri p̄t. Pene vo pcti moꝛ
talis coꝛrñdet vmbꝛa calathoidos. Calat⁹ est
figura ꝯria cono.q2 incipit ab acuto et tẽdit ĩ
latũ. Et hec figura ꝯuenit vmbꝛe q̄n coꝛp⁹ luĩo
suʒ ẽ min⁹ coꝛpe opaco. Et hec vmbꝛa ꝑcat pe
nã pcti moꝛtal' incipiẽtẽ a modica tẽptatiõe et
tẽdentẽ in latũ p ꝯtinuatõeʒ assuefcõeʒ ꝛ reci-
diuatõeʒ.ꝛ h̄ in infinitũ. Et hec ẽ vmbꝛa moꝛ
tis vbi null⁹ oꝛdo sʒ sempit'n⁹ hoꝛroꝛ inhitat.
Job.x.i fine. Scdʒ exẽplũ de felicitate tpali ẽ
qꜫ ꝯpaꝛ nũcio p̄currẽti.lʒ ois nũci⁹ hʒ festiare
ille tñ maxie q̇ p̄cedit dñm suũ ꝓ hospitio ꝛ ci
bo p̄pando. Iõ felicitas mũdana nõ ꝯpaꝛ cui-
cũqꜫ nũcio sʒ cursoꝛi velocissĩo q̇ p̄cedit dñm
suũ. Job.ix. Dies mei velocioꝛes fuerũt curso-
re.trãsierũt ꝛ ñ viderũt bonũ. Tertiũ exẽplũ ẽ de
naui trãseũte p mare. Et q̄tũ ad illud dic̃ sic.
Aut tãqꜫ nauis q̄ ptrãsijt fluctuãtẽ aqꜫ.cui⁹ cũ
ptrãsierit nõ ẽ inueĩre vestigiũ neqꜫ semitã ca
rine illi⁹ in fluctibꝫ Carina ẽ vẽter nauis siue
media ps nauis Iuxta illos vsus dꝛñtiales
Pꝛoꝛa ꝓꝛ ps est.nauis altera.tertia puppis.

Dic latus eē ratē, ventrē dic eſſe carinā. Exem
plū eſt ſatis planū, qꝛ ſicͭ nauis nō relinq̄t ve
ſtigiū poſt ſe. Ita vita hoim mūdialiū nullaꝫ
relinq̄t meōriam trāſactis paucis annis, et h̄
eſt veriſſimū. Plures ei hoies perierūt q̄ ha
beanᷓ in meōria, ſiue ꝑ ſcripturā ſiue ꝑ memo
rialia quecūq̄. Et h̄ intenſe recogitare ad con
temptū ſeculi multū iuuat. vñ Hyero. in epl̄a
xxv. narrat. ꝙ Xerxes rex pſaꝝ cū ſemel de ſub
limi loco quaſi infinitā hoim multitudinē et i
nūerabilē ꝯſideraſſet exercitū, prupit i lachry
mas Et cū ab eo reqrereᷓ cā. Rñdit: poſt cen
tum āños inq̄t, null᷒ iſtoꝝ q̄s nūc cerno ſuꝑ
uictur᷒ eſt. Tāq̄ȝ nauis q̄ ꝑtrāſijt fluctuātē a
B quā Notādū eſt ꝙ ſtatus pnie quē iā incho
amus cōꝑatur naui triplici rōne, vicȝ ꝓpter fi
gure q̄litatem, ꝓpter vecture ꝯmoditatē, ⁊ pro
pter iacture poſſibilitatē. Primo pnia compa
tur naui ꝓpter figure q̄litatem. Nauis eñ fi
gura ſtricta eſt in extremis et lata i medio. Et
iſto mō eſt de pnia, qꝛ in p̄ncipio difficilis eſt
ꝓpter defectum aſſuefactōis ⁊ reſiſtētiā carnal'
delectatōnis Math. vij. Anguſta eſt via ⁊ ar
ta que ducit ad vitā: ⁊ pauci ambulant ꝑ eam
In fine etiā eſt anguſta. qꝛ diabol᷒ inſidiatur
fini iuſti cuiuſcūq̄. vñ dicͭ glo. Tobie. vj. ſuꝑ il
lud. Ecce piſcis imanis exiuit de mari ad de
uorādū eū. dicͭ dño i cruce paſſo diabol᷒, q̄ mo
riente crucifixo aderat: venit q̄rens ſi q̄d pcti
in eo inueniſſet. Vñ mors ē illa anguſta por
ta de q̄ dicͭ. Luc. xiij. Cōtēdite ꝑ anguſtā por
tā intrare. Iſta porta ē ita ſtricta ꝙ null᷒ one
rat᷒ diuitijs, null᷒ impiguat᷒ delitijs, nullus
adornat᷒ veſtib᷒ p̄cioſis poterit ꝑtranſire: do
nec oīa deponat ⁊ nud᷒ euadat. Iob. j. Nud᷒
egreſſus ſuȝ de vtero mr̄is mee. ⁊ nud᷒ reuer
tar illuc, i. in terrā que ē mr̄ oim terrenoꝝ. In
medio eſt via penitētie aliq̄ntuluȝ ⁊ ſufficienᷓ
ampla. Quia ſm Boetiū. Paucis minimiſq̄ȝ
natura cōtenta eſt. Vñ Greg᷒. Via dñi niſi i
arto itinere inchoaᷓ. et amoris dulcedine dila
tatur. Prouer. iiij. Ducā te ꝑ ſemitā iniq̄tatis.
q̄s cū egreſſus fuerꝭ nō artabūᷓ greſſus tui et
currēs n̄ hēbis offendiculū. Glo. Semite ini
q̄tatis dū inchoanᷓ arte videnᷓ ⁊ āguſte. Luȝ
ꝓo pſcm̄ capiūt iā ex ꝯſuetudie ſpacioſe videᷓ
⁊ late. vñ ⁊ ꝓ diuerſo tꝑe dicebat p̄s. ꝓpter ver
ba labioꝝ tuoꝝ ego cuſtodiui vias duras. Et
viā mādatoꝝ tuoꝝ cucurri cū dilataſti coꝛ me
um. Ecōtra mali hoies ingrediūᷓ latā viā i p̄n
cipio ⁊ poſtea i ꝓgreſſu artanᷓ. Iob. xviij. Ar
tabūtur greſſus ꝟtutꝭ eius. Sic ḡ vna ꝯditio
nauis ē ꝙ ē ſtricta i extremis ⁊ ampla i medio
Alia ꝓo ꝯditio eiuſdē figure ē ꝙ ē clauſa ver
ſus mare. ⁊ apta ꝟſus celū Et ſic aīa penitētis
claudi debet ad mūdum ⁊ aperiri ad celū. Fa
cta eſt eñ nauis ad calcandū mare ⁊ ſuꝑandū
non ad recipiendū mare. Ita aīa penitens
calcare debet mūdum, nec tangere ad delcāti
onē, ſed ad calcandū ⁊ diſpenſandū. Prouer.
xxxj. Fctā eſt q̄ſi nauis inſtitoris delonge por
tās panē ſuū. Scdo pnia naui cōꝑaᷓ ꝓpter ve
cture ꝯmoditatē, facilïᷓ eñ merces ⁊ q̄cūq̄ȝ a
lia nc̄aria deportanᷓ de terra ad terrā ꝑ naues
Exiſtens in inſula nullo mō poteſt exire eam.
niſi ꝑ nauem. Iſto mō nos q̄ ſumus in inſula
mūdi: nullo ſenſu vel paſſu exire poterim᷒ ad
celum niſi ꝑ nauiculam pnie. Et iſtam nauicu
lam chriſt᷒ et diſcipuli eius p̄mo intrauerūt.
vt nos audaces efficerent. Illi q̄ nō ſunt exꝑ
ti nauigiū cū timore intrāt naues. Exꝑti aūt ⁊
māſueti ſine difficultate. In cui᷒ figuraȝ dicïᷓ
Math. viij. Aſcēdente ieſu in nauiculā ſecuti
ſunt eū diſcipuli ei᷒ Itē nauis ē vas cōe ꝓ pre
cioſ et vilib᷒, oīa recipit ⁊ ſaluat ⁊ ad portū op
tatū ꝑducit. Iſto mō pnia nullū reſpuit pctō
rem q̄ȝtūcūq̄ȝ ſit turpis ꝓijciat ſe in nauē pnie
et ſaluabiᷓ. In cui᷒ figurā Geñ. viij. legimus.
ꝙ oīa aīalia q̄ nō intrauerūt nauē q̄ arca Noe
vocabaᷓ. mortua ſūt Tertio pnia naui cōꝑa
tur ꝓpter iacture poſſibilitatē. Eſt eñ nauis q̄
ſi in ꝯtinuis ꝑiculis, ꝓpter ſcoplos, ꝓpter fluct᷒
ꝓpter voragines. Eccl. xliij. Qui nauigant ma
re enarrant ꝑicula eius. Et iō naui ꝑiclitanti.
quadruplíciter ſuccurriᷓ. ꝑ exoneratōem, ꝑ fo
raminū obturatōem, ꝑ aque eiectōem, ⁊ ꝑ an
chore fixionē. De p̄mo prudens nauta q̄n ve
nit ad paſſuȝ ꝑiculoſuȝ vbi timet ſubmergi. ex
onerat nauē ſuā. Sicͭ dꝛ Actuū. xxvij. ꝙ illi q̄
fuerūt cū paulo in naui, armamenta nauis eie
cerūt. Iſto mō ꝑſone que ſunt onerate diuitijſ
anteq̄ȝ veniant ad paſſum ꝑiculoſum mortis:
exonerant ſe ꝑ confeſſionē et elemoſynaꝝ lar
gitionem. Scdo iuuaᷓ nauis cōtra ꝑiculū. ꝑ
foraminū obturatōem. Sēſus nr̄i ſūt q̄ſi q̄dā
foramina vel feneſtre ꝑ quas aque tēptationū
ingrediūtur ad aiam. Et iō iſta debent obtu
rari ꝑ bonā cuſtodiā rōnis: qꝛ ſi intrauerit pro
expulſione ſine nocumēto ſpiritalis grā dei re
quiriᷓ. Hoc recognouit p̄s. qui dixit. Saluū
me fac dˢ, q. in. aque ⁊c̄. Tertio aq̄ debȝ eijci.
qꝛ ſi aliq̄ noxia delectatio ſubitrauerit eijci dȝ
ꝑ confeſſionē. Quarto figi dȝ anchora in re fir
ma h̄ eſt in deo q̄ nō mutaᷓ. Anchora eſt ſpes.
ad Hebre. vj. Cōfugimus ad tenendā ꝓpoſi
tā ſpē quā ſicut anchorā habem᷒ tutā ⁊ firmā.
Ad Roma. viij. Si dˢ ꝓ nobis q̄s cōtra nos
Sed ē notāduȝ ꝙ inter ꝑicula maris inſolita
tria ſūt p̄cipue metuēda. ſyrenaꝝ cātica. Circꝭ
pocula. et ceti fallax inſula Syrene ſm fabl'aſ

tres fuerūt: ex ꝑte virgines ⁊ ex ꝑte volucres
habitātes i mari. Et dicebāᷓ ſyrene vl' ſyreneſ
q̄ſi trahentes Syrē eñ grece traho interꝑtaᷓ
latie. eo ꝙ ꝑ dulciſſimā armoniā hoies auſcul
tātes ad ſe traxerūt: ⁊ attractos occiderūt. vna
eñ canebat voce hūana. alia tybijs. tertia ly
ra. ſicͭ recitat alexāder i ſcintillario poeᷓ. Uly
xes ḡ trāſitur᷒ ꝑ eas tali cautela vſus ē. Aureſ
ſocioꝝ obturauit cera: ne aliq̄d de armonia au
dirēt. Seip̄m alligauit malo nauis ⁊ ſic euaſit
Sic moralïᷓ vlyxes ſapiēs interꝑtaᷓ ⁊ deſig̃t
mentē in q̄ prudētia inhītare debet. Tres iſte
ſyrene: corꝑales deſignāt illecebras q̄ ꝑ diuer
ſas laſciuias attrahūt ad pctm̄ nauigātes per
mare hui᷒ mūdi. ſȝ mens prudēs ſocioꝝ aureſ
.i. ſenſuū corporeoꝝ potētias obturat cera. i.
meōria nr̄e fragilitatꝭ et ſemetip̄m alligat ad
lignū crucis qd̄ eſt mal᷒ nauis pnie. ⁊ ſic eua
dit Scdm̄ ꝑiculū ſinglare ē circes pocula.
Narrat ei Boeti᷒. iiij. de ꝯſo. metro. iij. ꝙ vly
xes rediēs de bello troyano decēnio errauit ꝑ
mare. vno ꝓo tꝑe vidēs q̄ndā inſulā in q̄ circe
pulcherrima dña q̄ ſolis filia dicebaᷓ hītauit.
Ad eā applicuit ⁊ intrauit. Iſta ꝑ incātatōnes
et carmīa miſcuit q̄dā pocula ꝑ q̄ bibētes trāſ
formauit: ſicut voluit a natura hūana i beſtiaſ
Vñ ſtatī ſocijs vlyxis porrexit de potōne ſua
et mutauit vnū in aprū et aliū in leonē tertiuȝ
in ceruū et ſic de alijs. Ulixi vero dederat mer
curius q̄ deus archadie diciᷓ vnū florē cuius
ꝟtus fuit cōtra tales incātatōnes reſiſtere. vñ
nihil paſſus euaginato gladio magā inſequiᷓ
⁊ eā ad ſocioꝝ ſuoꝝ reꝑatōem coegit. Mora
liter iſta maga eſt cupiditas ſeculi hec ꝑ incā
tationes ſuas hoies transformat in beſtias et
eos ſpoliat rōne et māſuetudie ꝑ que duo hō
efficiᷓ beſtialis ad ꝯuictū Quā mltiplr̄ hoies
in beſtias varias trāſformenᷓ ꝑ ſeculi cupidi
tatē patere poſſȝ inductie Quidā lupi rapaceſ
ſicͭ iniuſti milites. Quidaȝ vulpes fallaces ſicͭ
ſubdoli mercatores. Quidā canes mordaces
ſicͭ falſi aduocati et placitatores q̄ cōtra queli
bet latrant niſi ab eo aliq̄d accipiāt Tertiū pe
riculū inſolutū eſt. ceti fallax inſula. Eſt eñ ce
tus belua marina maxia. hec aliq̄n colligit in
dorſo ſuo lutū et ſuꝑ illud lutū creſcūt grami
na ⁊ herbe vireſcūt Vñ quaſi mōticul᷒ virēs
et pratū nauigantib᷒ apꝑere videᷓ. Qui dece
pti applicant vela ſoluūt anchorā ibi figūt Cū
aūt ſe eſtimātes i terra ſolida collocatos Ignē
accendūt ꝓ decoquēdis n c̄arijs beſtia caloreȝ
ſentiēs ſubito ſe ſubtrahit ⁊ i mari ſubmergit.
Et cū ea oēs illi in ꝓfundū ferūtur Hec beſtia
moraliter dignitatē vel ſtatum nobileȝ pōt ſi
gnificare. Hanc ſimplices nauigantes in mū
do deſiderant eſtimantes ibi eſſe locū ſolidita
tis et q̄etis. Vñ vnus deſiderat epatū. Alter
comitatū. Tertius abbaciā. vel priorātū. pur
tātes ſe fore felices ſi ſtatus hmōi aſſeq̄rentur
Sȝ cū iocūdius ſe habuerit pacē et ſecuritatē
ſolūmō cogitātes: ſuꝑueiet interit᷒ repētin᷒ ⁊
mi'ro veloci᷒ dīdūt ad infernū q̄ȝ p̄us aſcēde
rāt talē gradū Lectio LXIIII

Vt tanquam auis

a q̄ trāſuolat i aere nullū inueniᷓ argu
mētū itineris illi᷒ Sȝ tm̄ ſonit᷒ ala
rū verberans leuē ventū et ſcindēs ꝑ vim iti
neris aerē. ꝯmotis alis trāſuolauit. Et poſt h̄
nullū ſignū inueniᷓ itineris illi᷒. Poſtq̄ȝ cō
parata eſt felicitas tꝑalis naui tranſfretanti
Hic cōparatur q̄rto aui tranſuolanti. Sicut
eñ auis velociter trāſuolat ⁊ nullū argumen
tū reliq̄t itineris ꝑ quod volat. Ita diuites et
potētes volāt in ſuis honorib᷒ in dignitatib᷒
ad tꝑs. et ſubito ſubtrahūtur nec remanet de
eis veſtigiū ſiue ſignū. Sicͭ aūt i volatu auis A
tria ſunt: ſonit᷒ impet᷒ ⁊ trāſit᷒ Ita in vita po
tentū et nobiliū eſt ſonit᷒ pompe et magnificē
tie. Impet᷒ prede et violētie. tranſit᷒ culpe et
impenitētie Et iſta notanᷓ ſignātur in lcōne
hodierna. vbi dicit. Sȝ tm̄ ſonit᷒ alaꝝ verbe
rans ventū leuē ⁊ ſcindēs ꝑ vim itineris aereȝ
cōmotis alis volauit, ⁊c̄. Habent eñ iſti mali
nobiles alas ſuas. h̄ eſt cōſiliarios ſuos: ſene
ſcallos et baliuos ſuos. Iſti ſūt ale a dextrꝭ et
a ſiniſtrꝭ ꝑ infamiā et famā vt rapiant pauꝑes
Per iſtas alas volāt ad p̄dā ſuā. Nō eñ pñt
ferri ad iniurias nec ad p̄datōnes q̄s faciunt
circa pauꝑes. niſi ꝑ malos ꝯſiliarios q̄ ſūt dā
nabiles ale dñoꝝ. Hyere. ij. In alis tuis inuē
tus ē ſanguis aiaꝝ pauꝑm ⁊ innocētū. Quis
eſt ſonit᷒ iſtaꝝ alaꝝ. Iactātie cōicatōnes ⁊ pō
pe ⁊ falſe mḡnificētie. vñ nihil veritatꝭ ſubeſt.
Sȝ qꝛ nō ſolū hñt ſonitū pōpe ⁊ magnificētie
ſed etiā impetū prede ⁊ violētie. Idō ſubiūgit
Et ꝟberans leuē ventū ⁊ ſcindēs ꝑ vim itine
ris aerē. Aer ſiue vētus q̄ hic accipiūtur ꝓ eo
dē: deſignāt ꝓpl'm mediocrē dñis mḡnis ſubie
ctū. Sicut eñ ſine aere null᷒ pōt viuere: ſȝ aer
eſt cōis reſpiratio oim. Ita vita ꝓpli mediocrꝭ
q̄ terras colūt: artes mechanicas exercēt tal' ē
ꝙ ſine eis null᷒ dñs tal' pōt aliqualïᷓ victita
re. Et tm̄ in tales iſti nobiles ⁊ potētes exercēt
vires ſuas. Uerberāt. ſcindūt. ſpoliāt. ⁊ exco
riāt. Per vim. i. ꝑ violētiā ⁊ iniuſtā potētiā vbi
malos p̄dones ⁊ eis cōſil'es ſine inſultu ꝑmit
tūt. Vñ ſignanᷓ mali recolligentes in iudicio
ſtatum ſuū dicēt: ꝙ fuit ſicut volat᷒ auis ver
berās leuē ventū: ⁊ ſcindēs ꝑ vim itinerꝭ aerē.

Et tertio in vita iniustoꝝ potentū: est trāsit⁹
culpe ꝛ impnie. Et ꝯtrum ad h̄ subiūgit. Cō-
motis alis trāsuolauit. Et post h̄ nullū signū
inueniť itineris illi⁹. Sūt inter aues q̄dam q̄
mare trāsuolant. ſꝫ certis tꝑib⁹ redeūt. Quedā
trāsuolant ꝛ nūq̄ꝫ redeūt. Sic ē inter pctōꝛes
Quidā a deo volāt p pctm̄. sed redeūt ꝛ man-
suescūt p pniaꝫ. Sꝫ freq̄nter ille nobiles aueſ
sicut falcones nimis lasciue auolant ꝓspere. ꝛ
raro penitēt ꝑfecte. Et post h̄ nullū signū inue
nitur itinerꝭ illius. Nō est sic de deuotis diui
tib⁹ q̄ largas elemosynas faciūt imꝑpetuū du
raturas. Sic de illis q̄ abbacias ꝑpetuaſ fun
dauerūt Eccl'as collegiatas dotauerūt. Pau-
peres religiosos fundauerūt Ac dotatis eccle
sijs ꝯplurib⁹ largiter instituerūt. Si certe oēſ
isti trāsuolauerūt. ſꝫ signa itineris remāserunt
Scim⁹ em̄ ꝙ ipi rectū iter atq̄ꝫ ꝑfecte tenuerīt
ad celū. et m'tomagis illi q̄ oīa mūdana mū
do relinq̄ntes ad statū sue religionis volaue-
rūt. Narrat Sextus Julius Stratogema-
ton. li. j. ca. ij. qd̄ est de cōsilijs explorandis ho
stiū. ꝙ Hemili⁹ paulus cōsul rhoman⁹ apud
oppidū qddam dimissur⁹ erat exercitū in quā
dā planiciē. Et subito circūspiciens vidit q̄rū
dam auiū m'titudinē subito excitatā a q̄dam
silua ꝯsurgere. Et statim cōcepit ꝙ ibi fuerūt
insidie. Missis ḡ exploratoꝛib⁹ didicit ibi de
cem milia armatoꝝ se abscōdisse vt rhomano
exercitui obuiarent. Missis ḡ p viam aliā mi
litib⁹: eos circūdedit ꝛ ꝯfudit. Hec ꝓ tanto di-
xerim ꝙ argumentū debem⁹ accipe deo placē
di et bn̄ viuēdi a sctis q̄ nos ꝑcesserūt ꝛ a mū-
do volauerūt. Ingredietes ꝓ amoꝛe xp̄i sctām
religionē ꝛ si nō per habitū exterioꝛē. tn̄ p san-
ctam ꝛ deuotā ꝯuersatōem. qꝛ habit⁹ nō facit
monachū. iuxta ꝓuerbiū. Et si tales cōsidere-
mus: videbim⁹ multas sanctas auiculas auo
lasse a silua mūdi. p qd̄ satis nobis ꝑꝫ ꝙ in sil
B ua hui⁹ mūdi insidie multe latent. Et h̄ no-
tandū ꝙ hō viatoꝛ aui volanti merito cōpara
tur. Juxta illud Job. v. Hō ad laboꝛem nasci
tur. ꝛ auis ad volandū. Possum⁹ aūt q̄tuoꝛ ge
nera hoīm q̄tuoꝛ generib⁹ auiū ꝯparare. Sūt
em̄ milites. mercatoꝛes. ꝛ p̄lati. ꝛ p̄dicatoꝛes.
Milites siue nobiles assiilanť falconib⁹. Sūt
em̄ falcones aues generose qꝛ viuūt de pꝛeda
Et ita est cōiter de isto genere hoīm. Uiuūt ei
de spoliatōe eccl'ie ꝛ religiosoꝝ ꝛ pauꝑm sub-
ditoꝝ. Et sicut diē Amb. in Examerō. Oēs
aues p̄dales: venātur p̄dam alteri⁹ generis q̄ꝫ
de sua spē. excepto solo niso. Nisus em̄ exꝑs ē
pietatis. Istam formā seruant cōiter nobiles:
potentes: ꝛ diuites q̄ sunt quasi eiusdē speciei
cum eis. ꝛ venanť. sed tm̄ illos q̄ n̄ pn̄t resiste-
re. Sicut sunt canonici seculares. Monachi
bn̄dictini. et Cistercienses ꝛ multi alij religio-
si bona sua tꝑalia extra ciuitates et loca muni
ta habētes q̄ vi et violentia ab eis auferūtur.
et tollūtur. quia nō audent nec possunt ea de-
fendere. Istā aūt violentiā illis q̄ sunt de sua
specie nō inferūt. ꝛ hāc pietatē: si pietas debet
dici: erga seinuicem obseruāt et custodiūt. Sꝫ
vt dicebā hmōi p̄ciose pietatis solus nisus est
exꝑs. i. nō ꝑticeps Nisus est pusillimus falco
in spē sua ſꝫ aīosus et crudelis ꝓ quātitate coꝛ
poꝛis sui ꝛ venatur ꝑuas auiculas. ꝛ tn̄ in ne
cessitate: speciei sue nō parcit: sicut tn̄ maioꝛes
falcones faciūt. Isti nisi figurant vnū gen⁹ mi
litum q̄ nō pꝛopter strenuitatē coꝛꝑis. nō pꝛo
pter ingenuitatē sanguinis. nō ꝓpter nobilita
tem v̄tutis applicanť militie: sed q̄dā armoꝛū
temeraria assumptōe ꝛ abusiua exercitatiōe. si
cut sunt modernis tꝑibus. Bꝛitones ꝛ eis cō
similes q̄ spoliant milites ꝛ veros armigeros
cū quib⁹ sunt eiusdē speciei. sed ꝓpter periciam
iuris. Armati em̄ sunt legib⁹ et statutis. nō lā
ceis neq̄ꝫ scutis. Isti in venando nulli ꝑcūt in
quos pn̄t. Spoliāt milites q̄ sūt ꝓpꝛie speciei
Clericos. rusticos. monachos. ꝛ canonicos.
qꝛ iusticie copiā ad quā tenenť nō exhibent ni
si p mūera cōducanť. De istis cōquerit eccl'ia i
ꝑsona pauꝑm. Tre. iij. Uenatōne ceperūt me
quasi auē inimici mei gratis Et Michee. vij.
Uir fratrē suū venať vsq̄ꝫ ad moꝛtē. Isti ḡ ma
li milites ꝛ armigeri rapaces sūt falcones dia
boli. Et isti poꝛtanť sup pugnū diaboli. qꝛ cō
stituūtur in officijs balliuoꝝ iniuste. Un̄ luc⁹:
status et grad⁹ quē habēt est p manū diaboli.
Caueant sibi tn̄ qꝛ in duplici ꝑiculo sūt. quia
hn̄t oculos cooꝑtos q̄dam velamine ne circa se
cōsiderent ꝛ hn̄t pedes illaq̄atos q̄dam liga-
mine ne a dn̄o suo auolēt nisi qn̄ placet dn̄o ꝓ
solatio ꝛ lucro suo. Ita est de istis nobilibus.
Sedent sup pugnū diaboli in m̄gna reueren
tia ꝛ dignitate. Sūt tn̄ excecati ad oīe illud
qd̄ ad verā et ꝑpetuā felicitatē ꝑtinet q̄ nō ha-
betur in vita ista. ij. Coꝛ. iiij. De⁹ h⁹ seculi ex
cecauit mētes infideliū. Qn̄ tn̄ placet diabolo
ꝙ isti venenť ista mūdana. deponit cooꝑatōeꝫ
eoꝝ vt videant p̄dam suā ꝛ ꝑmittit eos q̄si li-
beros ad tp̄s. et stati reclamat eos qꝛ sunt ita
assuefacti ad manū suā ꝙ nolūt auolare Sed
q̄d de eis accidet finaliter. Reuera iuxta anti-
quū exemplū. Falco et gallina hn̄t fata ꝯria.
Nā falco dū viuit ꝛ p̄t volare ponit sup ꝑticā
in aula reuerenť ꝛ hꝫ vestes sub pedib⁹ ne le-
dat vngues. Gallina fugať ab aula: viuit i cu-
ra: scalpit in terra: et colligit grana q̄ pōt. ſꝫ in
moꝛte mutať hec foꝛtuna: q̄ falco moꝛtu⁹ eijciť

de aula et ꝓijcitur ad finariū. Gallina inť scu-
tellas argēteas affertur ad mēsam ꝛ ponit an̄
dn̄m. Ita erit de diuine p̄done et pauꝑe iusto
Luē. xvj. Factū est vt moꝛereť mēdic⁹ et poꝛta
retur ab angel' in sinū abꝛae. Moꝛtu⁹ āt est di
ues et sepult⁹ est in inferno. Et h̄ est qd̄ de eis
ꝓphetat Baruch. iij. Ubi sūt ꝑncipes gentiū
q̄ dn̄anť sup bestias q̄ sūt sup terrā. i. sup pau-
peres q̄ nō reputanť ab eis nisi bestie. Qui in
auib⁹ celi ludūt. q̄ argētū ter. et au. in q̄ ꝯfidūt
hoīes et nō est finis acq̄sitionis eoꝝ. Et stati
rn̄deť. Exterminati sunt et ad inferos descende
rūt. et alij in loco eoꝝ surrexerūt. Scdm̄ gen⁹
hoīm sūt mercatoꝛes: et isti assilanť ꝑdici. coꝛ-
uo et cigno. Perdix sic dicit Ambꝛo. oua alte-
rius ꝑdicis rapit et furať. Sꝫ pulli ꝓcreati sta
tim ad vocē mr̄is relinquūt falsaꝫ nutricē ꝛ se
quūtur mrēm. Sic q̄cq̄d est iniuste acq̄situ et
illicite ē furtiuū. Cōuenit ḡ ꝙ mercatoꝛ p viaꝫ
vsure vel aliā ꝯuētionē iniustā emit terras red
ditus et māmona q̄ alij ꝓcurauerūt ꝛ occupāt
ad tp̄s. ſꝫ certe post moꝛtē suā oīa ab eo ꝛ here
dibus suis recedūt vt cōiter. qꝛ de malis q̄sitꝭ
vix gaudet tertius heres. De talib⁹ di Hiere.
xvij. Perdix fouet q̄ nō peꝑit. fouet diuitias ꝛ
nō in iudicio. Scdo companť coꝛuo: coꝛ-
uus furať q̄cq̄d pōt depoꝛtare ꝛ abscōdit ꝛ cre
dit se illud alias inuētturū. ꝛ veniūt bestie ꝛ co
medūt si est cibus. sic multi de istis mercatoꝛi
cus auarissimi sunt ꝛ pessime viuūt ꝛ quicq̄d
possunt lucrari abscondūt in arca donec mo-
rianť et totū cedit ad man⁹ alioꝝ. Tertio cō
paranť cigno q̄ suauissime canit iminēte moꝛ-
te. ꝛ iō a canēdo cign⁹ appellať ꝑm Isid. xij. e-
thi. ca. vij. Sic auar⁹ nunq̄ꝫ dulcit canit nisi i-
minēte moꝛte qn̄ cōdit testamētū ꝛ incipit di-
spergere q̄ ꝑus ꝯgregauit Un̄ Sen̄. Auaruſ
D nihil boni fač nisi cū moꝛiť. Tertiū gen⁹ hoīm
sūt p̄lati eccl'ie. Et isti cōpanť aq̄le. Habet em̄
aquila sicut di in libꝛo de naturis reꝝ dextrū
pedē maioꝛē sinistro. diligētissime nutrit pul-
los suos imo coꝛpus suū interponit inter eos
et sagittariū ad defendendū eos. Capta p̄da ē
ita liberalis ꝙ auib⁹ assistentib⁹ curialiť parti
tur. Sic moꝛaliť pꝛelati licet habeāt duos pe
des. i. duas affectōes. vnā ad aīas eoꝝ cure cō
missas. aliā ad decimaſ q̄ est quasi pes sinister
tn̄ zelus aīaꝝ qui est dexter pes: est longe alio
pede maioꝛ p dei grām. Un̄ illa est cā quare
clerici placitant in curijs ꝓ ecclesijs nō ꝓ deci
mis et oblatōnib⁹ sed ꝓ ouib⁹ chꝛisti tuendis.
quaꝝ zelum maximū habent. Scdo se inter
pullus suos. i. pꝛochianos ꝛ sagittariū militē.
vicꝫ tyrānum iniustū interponūt nō sustinent
eos iniuste pati ꝓ quāto eoꝝ suppetit faculta-
ti. Et tertio p̄dam suā. i. bona eccl'ie curialiter
imꝑtiūtur in elemosynis vicinis indigentib⁹
vt xp̄s loquēs pꝛochianis eoꝝ dicere possit il
lud Exod. xix. Uosipi vidistis qūo poꝛtaueri
vos sup alas aquilaꝝ et assumpseri mihi Sꝫ
timendū est ne q̄dam eoꝝ sint strutōnes. q̄daꝫ
bubones. ꝛ q̄dam vultures. Strutōnes ha-
bent pēnas sicut falcones Job. xxxix. Penna
strutōnis silis est pēnis herodij ꝛ accipitris.
Herodius est genus falconis. Un̄ strutio hꝫ
pennas et nō volat a terra. Ita q̄dam pꝛelati
habent p̄bendas ꝛ dignitates ꝛ scientiā et tn̄
sp occupātur in terrenis. Bubones diligūt
eccl'am ꝓpter oleum. Un̄ extinguūt lumē ꝛ cō
sumūt. Ita q̄daꝫ eccl'iastici lumē scie extiguūt
et pinguedinē eccl'ie comedūt. Uultures pul
los suos in sūma macie custodiūt. Ita q̄dā pa
rochianos in sūma pauꝑtate retinent p placi
tationes. nūc in curia eccl'iastica. nūc in curia
laycali p iniustas exactōnes ꝛ inuisitatas ex-
toꝛsiones: nec in eis augeri ꝑmittūt vel pigue
dinē grē: vel substātie secularis: ꝛ tales pꝛelati
semitā xp̄i ignoꝛāt oīno. Job. xxviij. Semitā
ignoꝛauit auis nec intuitus est eā oculis vul-
turis Quartū genus hoīm sunt p̄dicatoꝛes E nota ista
et hi debent esse galli p̄dicando. Caladrij con
fessando. et grues pꝛeuolando. Job. xxxviij.
Quis posuit in visceribus hominis sapientiā.
vel quis dedit gallo intelligentiā. Gallus an
nūciat hoꝛas noctis: excitat homies a sopoꝛe.
Sic p̄dicatoꝛes pꝛius debent penitētie opib⁹
macerari. Debēt scdo esse caladrij in cōfessan
do. Diciť in libꝛo de naturis reꝝ ꝙ Caladri⁹
est auis alba q̄ si infirmū respiciat infirmitatē
aufert. Sic ꝯfessoꝛes infirmos respicere dn̄t:
ꝙ pctā deleāt. Et tertio sic grues p̄uolando ꝛ
ostēdendo viā. Sed timendū est ꝙ q̄dam sūt
siles psitaco in adulando. q̄dam grifalcones
indignando. q̄dam gallinacij educādo Psi-
tacus naturaliť salutat quasi voce hūana. Et
ideo significat adulatoꝛē. qd̄ cōfessoꝛibus lo-
co cōfessionū maxime est ꝑiculosum. Grifalco
si ꝑmo ictu p̄daꝫ nō capit. indignať. nec ad re
clinatoꝛiū redit. Sic q̄dam ꝯfessoꝛes de pctō
re reclinante. quia nō capiūt cū pꝛimo ictu in
dignātes desperāt. qd̄ nullo mō est faciendū.
Gallus gallinaci⁹ si sub ventre deplumareť.
ꝛ vrticis v̄beretur fouet pullos moꝛe galline.
In hoc tn̄ est differentia ꝙ gallina h̄ facit na-
turaliter ꝓpter cōmodū pulloꝝ. Gallinaci⁹ ve
ro effigiatiue et ꝓpter cōmoduꝫ ꝓpꝛium. quia
plus boni a pullis recipit q̄ꝫ pullis impedit.
Sic nōnulli p̄dicatoꝛes fouent filios spūaleſ
eis cōfessos ꝓpter bonū tꝑale qd̄ ab eis inten
dunt recipere: nō ꝓpter zelum aīarum. Et sunt

patria pugnare ⁊ vim vi repellere cū modera/
mine saltē inculpate tutele: ⁊ sic iniustū occu/
patorē nr̄e patrie expellere. Uel si credere nō
voluerit cū in u adēdo morti tradere, in q̄ casu
q̄ sic iniuste resistit videt̄ esse cā sue mortis Exē
plum de adultero spōsam alicui⁹ mariti i do/
mo eiusdē mariti occupāte ⁊ ipi merito vi ⁊ ar
mis resistēte ⁊ fugere nō volente. In q̄ casu si
marit⁹ adulteꝝ occidit: nō videt̄ eē reus mort̄
Itē talis effect⁹ est licit⁹ respectu cui⁹ votum
est licitū. Sed votū respectu talis effectus q̄ ē
inimicos crucis xp̄i occidere est licitū fm̄ eccle
siam militātez. ergo talis effectus ē licitus. Itē il/
le effectus videt̄ licitus p quo a sūmo pōtifice
plenissime indulgētie. sic̄ a culpa ⁊ a pena ↄce
dunt̄. Sed ↄtra paganos pugnatur̄ a sūmo
pōtifice tales indulgētie ↄcedūtur Ergo ↄtra
eos pugnare ē licitū ⁊ meritoriū. Itē ad eos ex
pugnādū taxant̄ eccl'ie anglicane h̄ volēte sū/
mo pōtifice. ergo videt̄ oib⁹ rectorib⁹ eccl'iaꝝ an/
glie eē obediendū ⁊ h̄ iuste in hac pte q2 om̄ia
sua sūt. cū ergo ipe colligat p̄ncipalit̄ ꝓpter ta/
lem finē, videt̄ ꝙ ipe finis sit licitus . Ad q̄sti
onem dōm ē ꝙ sic. Tamē inter infideles disti
ctio est. Sūt em̄ aliq̄ infideles subiecti eccl'ie
et confederati fidelib⁹, sicut serui dn̄is suis vt
ab eis regant̄ et ꝓtegant̄. Aliꝗ sunt infideles et
rebelles eccl'ie ꝑsecutores xp̄ianoꝝ et insultan
tes doctrine xp̄iane. Scōm distinguendū
est de inuasione. Quia vel aliqua ꝑsona p̄ua/
D ta hoc p̄sumit sine auctoritate eccl'ie. Ter/
tio est notandū. ꝙ infidelium varie sunt secte.
Sūt em̄ q̄dam gentiles siue pagani q̄ nullaz
hn̄t nisi forte legem nature Sūt etiā iudei. sūt
saraceni. sunt idolatre. sunt heretici. Isti autez
ad fidem xp̄i diuersimode se hn̄t. Nā heretici
cōpelli debent ad fidē quā susceperūt. Sara/
ceni sunt tales qui p̄dicatores fidei nō admit
tūt: imo in lege coꝝ cautū est ꝙ q̄cūq3 p̄dicaue
rit cōtra legem. Machometi: occidat̄. Et ideo
de eis nō est spes ↄuersionis. Cū3 fides sit ex
auditu. Audit⁹ autē p verbū dei. Ad Roma.
x. Non em̄ est possibile docere vitā xp̄i nisi de
struendo ⁊ reprobādo legē Machometi. Un̄
isti p̄bent sibiꝗpis obstaculū salutis. loquēdo
de infidelib⁹ alligatis xp̄ianis vt ꝑmittātur ⁊
protegant̄. Si t̄n aliq̄ sunt tales nō est licitu3
nec meritoriū tales inuadere vi ⁊ armis cum
sit contra fedus initum ⁊ pacē eis cōcessam.
Exemplū de gabaonitis Iosue. ix. legim⁹ q̄a
p̄ncipes ꝓpl'i israel l3 decepti p dolū gabaoni
taꝝ q2 tūc iurauerūt eis ꝙ eos nō interficerēt.
ꝑmiserūt eos viuere ⁊ eis futurē induxerunt
sicut seq̄tur ibidē. Reseruent̄ q̄dem ⁊ viuēt: ne
cōtra nos ira dn̄i cōcitetur, si peierauerim⁹ s3

sic viuant vt in vsus vniuerse m'ltitudinis li/
gna cedant, aquasq3 cōportent ⁊c̄. Sic a m'l/
to fortiori. si aliq̄ fideles licite ꝑmiserūt paga
nis tuitionē ⁊ dominiū qui volūt ↄuiuere si/
ne cōtumelia creatoris, ⁊ maxime si sint in spe
de ↄuersione coꝝ, nō licet tales interficere. sed
hoc est p accidens. Scd̄o de aliꝗs infidelibus
rebellib⁹ eccl'ie ⁊ ꝑsecutorib⁹ fidei xp̄iane cuius
cūq3 fuerint cōditionis, licitum est xp̄iano p̄ue
niente ecclesie vi et armis inuadere. eos spo/
liare et interficere ⁊ coꝝ bona fidelib⁹ applica/
re. Exceptis dūtaxat iudeis de q̄bus estimo
ꝙ dato ꝙ eccl'ia posset eos occidere nō esset li
citum. q2 eccl'a ꝑmittit eos viuere p̄cipue q2 cū
introierit plenitudo gētiū, reliq̄e coꝝ ↄuerten
tur ad fidem. Sic̄ dic̄ apl's ad Roma. xj. p̄di/
cante Enoch et Helya, fm glosam. Et Esa. x.
Reliquie israel salue fient. Un̄ de coꝝ ↄuersi/
one spes est ꝓpter ꝓphetiam. Et iō non debent
oīno deleri. Unde di. xxiij. q. viij. dispar. Dis/
par em̄ est iudeoꝝ et sarracenoꝝ causa. In il/
los em̄ qui xp̄ianos ꝑsequūtur ⁊ ex vrbibus
et ꝓpriꝗs sedibus pellūt: iuste pugnatur. hi ve/
ro vbiq3 seruire parati sunt. Qō autem contra
sarracenos ⁊ alios infideles liceat auctoritate
ecclesie suffragante bellare, ꝑsuadetur multi/
pliciter. Primo sic. Licet fidelib⁹ bona eis de/
bita ⁊ ab aliꝗs iniuste detenta bellādo recupa/
re. Sed saraceni ⁊ aliꝗ infideles terras occu/
pant ⁊ alia bona q̄ fidelibus sūt debita. ergo ⁊c̄.
Maior de se p3 et ratōne ⁊ cōsuetudine ap/
probatur. Minor ostendit̄. Nā saraceni occu
pant terram sanctā ⁊ queda3 alia loca olim a
xp̄ianis iuste possessa. Ite3 de iure diuino om
nia bona t̄palia sunt iustoꝝ. ergo iniusti q̄cq̄d
occupant: iniuste occupant. ergo bona iniusto
rum sunt iustis debita. Sed licet iustis illud
qō est eis debitum ꝑquirere bellando. ergo li
cet iniustos ⁊ infideles si nolint ↄuerti occide
re. Item sicut in corpe naturali licet ⁊ expedit
membꝝ putridū abscindere ne mēbra seu par
tes sane corrūpant̄. Ita in corpe christi mysti
co qō est corpus hūanum a xp̄o redemptum.
ergo rebelles ⁊ infideles xp̄ianorum corrupto
res licet occidere. ⁊ meritoriū est pro loco ⁊ tē/
pore. imo peccatū est dissimulare nisi per acci
dens impotentia vel dānum aliud impediret
Item licitum est p timorem inducere charita/
tem, quia timor seruilis parat viam caritati fm
Aug. Sed q̄busdam interfect̄: q̄busdam ca
ptiuitatis residui timebūt ⁊ forsitan ex timore
cōcipient caritatem ⁊ ita cōuertētur ad fidem
Itē homo p peccatū peior efficitur q3 bestia
Sed ꝓpter bonū reipublice licet bestias inter
ficere, ergo et malos peccatores. Exodi. xxij.

Maleficos nō patieris viuere. Helyas ho/
mies occidit dauid samuel. xxiij. q. iiij. Si ca
Ex. q. vj. Scismatici. Ad rōnes in oppositū
Auctoritas intelligitur de morte pene eterne.
quā deus nō vult peccatori absolute. sed tan/
tū sub cōditione si nō peniteat. Et ista stant si
mul. nolo fortem suspēdi ⁊ tamē volo fortē su/
spendi si est latro. Eodē mō qui fideles ex/
pugnant nō debent coꝝ mortē p se ⁊ p̄ncipali
ter ⁊ directe intendere. sed p accidens. secūda/
rio ⁊ indirecte quia p̄ncipaliter debent velle
coꝝ cōuersionem ad fidem. ⁊ secūdario corum
mortem si velint in coꝝ malicia ꝑseuerare ⁊ sic
se cōformabūt diuine volūtati. Ad secūdu3
ꝙ ecclesia optat ꝙ fiant iusti. ⁊ ideo pro eis o/
rat. sed si nolint vult coꝝ maliciam abbreuia
re p mortem. Ad tertium. q̄d est accipere gla
dium. exponit Augustin⁹ vi3 auctoritate pri
uata sine supioris iudicio iubente vel ꝑmittē/
te. Unde dicit libro scd̄o contra manicheos ⁊
ponitur in Canone. xxiij. q. iiij. Ille gladium.
Ille inq̄t gladium accipit qui nulla supiori
ac legitima potestate vel iubente vl' ↄcedēte in
sanguine alicui⁹ armat̄. Dicēdū a p̄ncipio ar/
gumenti cōcedendo ꝙ d̄s est ita misericors si
cut vnq̄3 fuit. hoc est potens facere miscd̄iam.
ita volens si hoīes se vniformiter disponant.
Et ꝙ increpauit Petru3 de extractōne gladiꝗ
fuit ꝓpter circūstantia3 tēporis sue passionis.
quia tūc nō fuit tēpus vtendi armis ⁊ gladio
materiali Un̄ factū Petri reprobatū nō fuit.
ꝓpter circūstantiā facti. q2 nullus possit gladio
materiali vti iuste. sed ꝓpter circūstantiā tēpo/
ris Ad q̄rtum de dicto Aristo. ad Alexan/
drū Noli sanguinē effundere. debet sic intelli
gi. Noli delectari in effusione sanguinis. sicut
quidā ꝑuerse cōplexionis et crudelitate assue
ti delectant̄ effundere sanguinem siue iuste si/
ue iniuste. Sed christian⁹ debet effūdere san
guinem delectando de fine quē intendit in ef/
fundendo. nō de ipa locutōne per se Ad q̄n
tum de illis v̄bis dn̄i. Deutero. xxxij. Mea ē
vltio. ⁊c̄. Que auctoritas allegat̄ ad Hebreos
x. sub his verbis. Mihi vindictā ⁊ ego retri/
buam. Dōm ꝙ deus retribuit vindicta3 aliq̄n
per seipm. aliq̄n per sibi seruiētes. Ad sextū
quādo arguit̄ de malo xp̄iano quē nullo mo/
do licet occidere sicut allegat̄. negandū est Pa
tet in latronib⁹, ꝓditoribus. hereticis, et mul/
tis aliꝗs sicut tota die videm⁹. S3 veꝝ est ꝙ h̄
nō licet cuicūq3 ꝑsone. sed ministr̄ legis ex au
ctoritate p̄ncipis siue legis Ad septimū q̄n
arguitur ꝙ tales nō possunt credere nisi deus
ex sua pietate. ⁊c̄. cōcedendū est Sed deus pa
ratus est auferre q̄ncūq3 volunt se disponere.

Et ideo illud velamē erit in corum p̄sētē. Illo
mō loquendi quo dicim⁹ ꝙ hoc possum⁹. qō
p amicos possumus. Et isto mō loquēdi quo
dicimus q̄n habemus oculos clausos sole lu
cente ꝙ possumus videre quāuis ad videndū
solis lumen req̄ritur apertio oculoꝝ Ad o/
ctauū dicendū. ꝙ si qui sint inter eos qui vel/
lent credere sicut argumentū allegat. siue vi/
uant. siue moriant̄. deus eos saluabit q̄3uis de
deo fidem applicata3 nō habent. nec baptismū
fluminis. nec sanguinis. Consimilit̄ dicit̄ de q̄
busdam hoībus, vbicūq3 terraru3 cōmoranti
bus qui hn̄ lege nature vtūtur. deus de salute
ipis ꝓuidebit. grām infundit si nō prebuerit
obicem grē. ⁊ in fine saluabit. q2 deus virtutē
sua3 sacramentis nō alligauit. Unde cōcedo.
ꝙ hō nunq̄3 dn̄abit̄ adultus atq3 vtens rōne
quē error inuincibilis excusat si in illum erro/
rem incidit sine culpa. Ad nonū ꝙ finis p̄n
cipalis intentus coꝝ est salus ⁊ cōuersio ad fi
dem. sed finis secūdarius ē extirpatio. Unde
si voluerit credere nō interficientur. Sic finis
p̄ncipaliter intentus medico. est sanare si pos/
sit pedem putridū. Et scd̄o intendit si hoc non
possit: pedē abscindere. Et q̄n dicit̄ ꝙ nō sunt
cogendi ad fidem. Dicendum ꝓprie loquendo
nō possunt cogi ad fidem. pn̄t t̄n cogi desiste/
re a blasphemiꝗs ⁊ aliꝗs erroribus possunt etia3
cogi ad quasdā dispōnes preuias fidei. Sil'r
cum bellatorib⁹ debent p̄dicatorib⁹ assistere.
vt ex vna parte alliciantur. ⁊ si assentire nolue
rint feriantur Quia dictum est respōdendo
ad tertiū argumentū. ꝙ Petrus gladiu3 extra
xit tēpore passionis christi. dubium esse potest
an ipe peccauerit hoc faciendo. ꝙ nō. Quia ex
amore xp̄i hoc fecit. Un̄ Hyero. Petrus fecit
hoc eodē mentis ardore q̄ ⁊c̄. Rabanus etia3
in hoc facto cōparat cū phinees. Sciebat em̄
ꝙ Phinees puniendo sacrilegos mercedē iu
sticie et sacerdotiꝗ ꝑhennis acceperat. S3 ad
oppositū est ꝙ dn̄s eum sup facto increpauit
ergo peccauit Et p̄terea nec iudex fuit nec a iu
dice auctoritatē habuit. ergo puniendo licet
peccatorem. errauit Dicendū est ꝙ peccauit
excusatur tamē in parte: ꝓpter zelum quo fecit
Sicut Moyses qui egyptum occidit. Exo.
ij. Iste em̄ zelauit pro dn̄o suo, Moyses pro
fratre suo. Et ideo si Moyses ꝓpter zelu3 quē
habuit ad fratrē est excusabilis aliquo mō de
homicidio egypti sine auctoritate legis ↄmis
so multo forti⁹ Petrus q̄ ductus zelo dn̄i sui
quē sciebat eē deū excusand⁹ est Un̄ aug⁹. xxij
cōtra Faustū de Moyse et petro in h̄ casu lo
quens ait. Uterq3 nō detestabili imanitate ⁊
nō emendabili aīositate iusticie regulā excessit

vterq͡ꝫ eni odio improbitatis aliene. sed ille fra-
terno. iste dñico licet adhuc carnali amore pec
cauit. hec Aug⁹. Ad primū dōm ꝙ amor il-
le fuit carnalis, ⁊ ideo Petrꝰ nō excusauit. Eo
dem em̄ amore motꝰ dissuasit xp̄o alias ne pa
teretur. ꝓpter qḋ dñs cū increpādo sathan ap
pellauit. Math. xvj. Ad secūdum de dicto
Rabani nō similis fuit phinees zelo discreto.
Petrus zelo impetuoso maxime in pn̄tia ma-
gistri: sine cuius imperio nihil debebat fecisse
Similiť Phinees fuit sacerdos ad quē ptine
bat punitio peccatoꝝ in veteri lege Et similiť
Mathathias q̄ trucidauit idolatrā sup araꝫ. j.
Mach. ij. Sed ꝯtra adhuc in excusatōem
Petri arguiť, ꝙ xp̄s p̄ceperat ante, ꝙ qui nō
haberet gladiū vendēdo tunicā emeret gladi-
um. Et rn̄derūt ꝙ duos haberēt in ꝓmptu Et
dicit xp̄s ꝙ sufficit. Ad istud rn̄det Augusti-
nus. xij. ꝯtra faustū. Utiq͡ꝫ dñs iusserit vt fer-
rū discipuli eius ferrēt, sꝫ nō iusserat vt ferirēt
q꞉ nec ad h̄ ferre p̄cepit, nec erant qui gladijs
vti potuissent, nec vsq͡ꝫ tūc de emendis gladijs
p̄ceptum dedisset, q꞉ fm̄ Lucā iussit hoc post
cenā qn̄ iam oportune emi nō possent. Sꝫ vo
luit ꝑ illud v̄bum ostendere, ꝙ tp̄s sue passio-
nis iminebat, vbi gladioꝝ fuisset nc̄itas si se
defendere voluisset: sicut noluit Ad lr̄am di
ci pōt ꝙ q̄dam de discipulis q̄ magis animo-
si fuerūt sicut Petrus, cū frequēter audissent
ꝙ tradēdus erat in manus peccatoꝝ, de gla-
dijs sibi ꝓuiderūt, vt si forte opus esset: mgr̄m
suū defenderent, nō xp̄us hoc noluit. et iō Pe
trus gladio ꝑcutiens: peccauit, q꞉ volūtatem
dñi sui nō inq̄siuit, et iō licet excusať aliq̄ mō,
viꝫ inq̄ntū fecit hoc ꝓpter zelum mḡni amo-
ris quē habebat ad mgr̄m suū dñm nr̄m ih̄m
xp̄ꝫ, tn̄ nō excusať a toto, imo fm̄ doctores ipe
peccauit, Et sic̄ docet Aug⁹. libro p̄allegato.
Istud fuit signū ꝓbitatis future i petro ⁊ ma-
gne eius zeli ꝑ eccl'a, lꝫ zelus fuerit indiscretus
Sꝫ si ꝑ excusatōne bti Petri adhuc replicare
tur ꝙ licētiā postulauit dicēs. Dñe Si ꝑcuti
mus i gladio Luc. xxij. Dicať ꝙ ꝓpter zeli ipe-
tuositatē nō expectauit licētiā. nā nō sꝑ sufficit
petita sꝫ obtēta licētia Lectio LXVI

Icet nos nati cō

tinuo desinimꝰ ec: ⁊ v̄tutis q̄dē nul-
lum signū valuimꝰ oñdere In mali
gnitate aūt nr̄a ꝯsūpti sumꝰ. Posita repro-
batōne terrene felicitatis ꝑ exēpla. h̄ poniť ad-
optatio ꝑ v̄ba plana. Dicēt em̄ mali ꝯtēplan-
tes vitā suā trāsactā sine fructu sic̄ vmbra q̄ e-
uanescit, sic̄ nūtius q̄ p̄cessit. sic̄ nauis trāsfre-
tans. ⁊ sic̄ auis trāsuolans, ⁊ sicut sagitta aerē
penetrās. Sic ⁊ nos nati ꝯtinuo desinimꝰ ec̄
Hō em̄ natus stati cū incipit viuere etiā inci-
pit mori. cuiꝰ viuere ē a vita trāsire Uñ augꝰ.
xiij. de ciui. dei. c. ix. Ex q̄ q̄sq͡ꝫ in isto corꝑe mo
rituro ee̅ cepit. sꝫ in eo agiť vt mors veiat. hoc
em̄ agit eius mutabilitas toto tꝑe vite hꝰ si tn̄
vita dicēda ē vt veniať in mortē. Nemo q̄ppe ē
q̄n eius mors post ānū sit ꝓpinquior q̄ꝫ ei an an
nū fuit et cras q̄ꝫ hodie, ⁊ hodie q̄ꝫ heri, ⁊ pau-
lopost q̄ꝫ nūc. ⁊ nūc q̄ꝫ pauloan̄ Qm̄ q̄cq̄d cras
de tꝑe viuiť. h̄ de ipo spacio viuēdi demiť, ⁊ e-
tiā q̄tidie fit minꝰ minusq͡ꝫ qḋ restat: vt et oino
nihil aliud sit tꝑs vite huiꝰ q̄ꝫ cursus ad mor-
tē, vñ Sene. epl'a. lix. fm̄ libꝝ nr̄m. Quotidie
morimur, q̄tidie em̄ demiť aliq̄ ꝑs vite, ⁊ tunc
q̄ꝫ cū crescimꝰ, vita decrescit. Infantiā. amisi-
mus, deīn pueritiā. deīn adolescētiā. vsq͡ꝫ ad se
niū. Quicq̄d trāsit tꝑis ꝑijt hūc ipm quē a-
gimꝰ diē cū morte diuidimꝰ. Nō solū aūt fate
būtur se fuisse dū vixerūt moriētes ꝯtinue na
turaliť. sꝫ et delinq̄ntes mortaliť. Uñ subdūt.
Et v̄tutis q̄dem nullū signū valuimꝰ ostēde-
re stāte viꝫ malicia quā amauimꝰ. Sicut dī
de ligato ꝙ nō pōt ambulare. ⁊ tn̄ si soluať, po
tēs est ad ambulādū. Eodē mō pctōr dū ligať
pctō, ad opus v̄tutis nō valet, sꝫ illa iualitudo
eū nō excusat q꞉ ipe ē sibi ipi cā talis illicite im
potētie vt dic̄ Ansel. li. j. Cur ds hō. c. xiiij. Et
iō ꝯcludūt flebilē ꝯclusionē. In malignitate
ꝯsūpti sumꝰ. E cōuerso ē de iustis i q̄bus etiaꝫ
si peccēt et fiāt maligni, ipa tn̄ malignitas i eis
ꝯsumiť ꝑ pn̄iam ⁊ miscḋiam diuinā. Tren. iij.
Misericordia dñi ꝙ nō sumꝰ cōsumpti. Uir
tutis q̄dem nullū signū valuimꝰ oñdere No
ta ꝙ tria sūt signa v̄tutis in opatione hūana. B
Si hō opať faciliter ⁊ delcānter ⁊ ꝑseuerant
Primo cū sit v̄tus circa difficile opari. tn̄ faci-
liter circa difficile, signū euidēs ē mḡne v̄tutis
Scḋm signū est delcābiliter opari. nō cū mur
mure, nō cū excusatōe, nō cū tedio. Uñ aristo.
ij. ethi. dic̄, ꝙ signū hn̄tis habitū est sup ueniēs
delcātio, Et iō de sctis dī in p̄s. ꝙ ibūt de v̄tu
te in v̄tutē delcābiliť Tertiū signum est opari
bona ꝑseueranť, Uñ de caleph dī. Ecc̄i. xlvj.
Usq͡ꝫ ad senectutē ꝑ trāsit illi v̄tus. Et de apl'o
Act. iiij. Uirtute mḡna reddebāt apl'i testio-
niū dñi nr̄i iesu xp̄i. Ista sūt v̄a tria signa v̄tu
tis q̄ nullꝰ malꝰ pōt oñdere Sꝫ sūt q̄dā falsa
signa v̄tutis q̄ mali pn̄t Est em̄ honor signuꝫ
v̄tutis fm̄ aristo. iiij. ethi. Uñ q̄ honorat aliū.
signū est eū ee̅ v̄tuosuꝫ. Sꝫ certe istud signū ē
fl̄m q꞉ freq̄nť honoranť q̄ paꝝ valēt. Siliť di-
gnitates et dñiū tꝑale ⁊ p̄latōes et officiū. sig
sūt v̄tutis Sꝫ freq̄nť fallūt in p̄s. Posuit in
egypto signa sua, Egyptꝰ interp̄tať tenebra ⁊

in tenebris ponūtur freq̄nter illa signa. No-
ta ꝙ delcābiliter ⁊ v̄tuose debemꝰ insistere o-
peribꝫ v̄tuosis Uñ glosa sup illud p̄s. In custo
diēdis illis retributio mlt̄a. Nō tn̄ ꝓ eis i fu
turo reddeť p̄miū. sꝫ hic i coꝝ custodia mḡnū ē
gaudiū. Cuiꝰ gaudij rō est tal'. Uirtꝰ cōsistit i
medio, sic̄ dī. ij. ethi. Et natura sꝑ delcātur de
medijs sicut ꝑ extrema corrūpiť. Uisus delcā
tur in viridi q̄ ē medius color inť albū ⁊ nigꝝ.
Tactꝰ i tēꝑdio q̄ ab excessiue calido et frigido
corrūpiť. Siliť naturaliť mulier gaudet cū pe
perit filiū. Si bufonē siue mōstꝝ aliqḋ pepe-
risset mirabiliť tristareť. q꞉ foret ꝯtra naturam
Sic et aīa rōnal' qn̄ ꝓfert opus vitiosuꝫ siue
pctm̄ valde dꝫ tristari q꞉ ꝯtra naturā rōnis q̄
si mōstꝝ est. sꝫ qn̄ v̄tuosuꝫ opus ꝓfert cū diffi-
cultate et labore maxīe gaudere dꝫ Joh. xvj.
Mulier cū parit tristiciā hꝫ q꞉ venit hora eiꝰ.
cū aūt peꝑit filiū nō meminit p̄ssure ꝓpter gau
diū. Gaudiū aūt v̄tutis q̄druplr̄ gaudiū mūdi ex
cedit. Cōtinuitate puritate dignitate ⁊ salubri
tate. Cōtinuitate. q꞉ Prouer. xv. Secura mēs
q̄si iuge cōuiuiū. Hō carnal' nō sꝑ sedet ad mē
sam corꝑalē. Sꝫ hō v̄tuosus sꝑ ē in mēsa de-
lectatōis sue, Phil'. iiij. Gaudete in dño. iterū
dico gaudete. Et ꝑ oppositū. Job. xx. Gaudiū
hypocrite ad instar pūcti Scḋo p̄cellit pu-
ritate. Dulcedo felicitatis mūdane mixta ē mlt̄
tis amaritudinibꝫ, et h̄ facit ds sic̄ nutrix ama
tū poniť circa mamillā qn̄ vult pueꝝ ablacta-
re. Augꝰ. viij. ꝯfes. c. ij. Tu sꝑ aderas misericor
diter seuiēs et amarissimis ꝯfusionibꝫ asꝑgēs
oēs illicitas iocūditates meas. Ita vt q̄rereꝫ
sine offensiōe iocūdari: ⁊ vbi h̄ posseꝫ: nō inue
ni. Nūq̄d ꝓpter te dñe q̄ fingis laborē in pre-
cepto. et ꝑcutis vt sanes. ⁊ occidis vt moriā-
mur abs te, Idē vj. li. in fine. Ue aīe audaci q̄
sperauit se meliꝰ hr̄e si a te recesserit. Uersa ⁊
reuersa in dorsum: ⁊ in ventrē in latera, dura
sunt hec oīa tu solus requies. Tertio in di-
gnitate p̄cellit, quia nō datur nisi sanctis ⁊ dei
amicis. Tꝑalia et naturalia danť bonis ⁊ ma
lis ⁊ freq̄nter abūdantiꝰ malis. Unde augꝰ.
j. de ciui. dei. c. iij. Ista tꝑalia bona et mala vo
luit deus bonis ⁊ malis ee̅ cōia, vt nec bona
cupidius appetanť, q̄ mali q̄ꝫ hr̄e cernūť. nec
mala turpiť vitenť q̄bus ⁊ boni plerūq͡ꝫ affi
ciūtur. Uñ ptꝫ ꝙ gaudiū de v̄tute p̄cellit di-
gnitatē. Itēꝝ ptꝫ illud q꞉ gaudiū v̄tutis ē in il
lis de q̄bꝫ dignū ē gaudere, sic̄ dic̄ glo. sup il-
lud ad Gal'. v. Fructꝰ spūs ē caritas. gaudiū.
Et ꝑ oppositū. Prouer. iij. Stultoꝝ exultatio
ignominia. Prouer. ij. Letanť cū male fece-
rint ⁊ exultāt i rebꝫ pessimis. Uñ augꝰ. Quid
est mūdi gaudiū, breuiť dico. seculi leticia est i-
punita neq̄tia. s. luxuriari i spectacul', ebetate i
gurgitari. turpitudine fetere, ⁊ nihil male pati
Hoc gaudiū peius ē dolore. Peiꝰ em̄ ē gaude
re de iniq̄tate q̄ꝫ dolere de corruptōe. Quarto
gaudiū v̄tutis p̄cellit gaudiū mūdi in salubrita
te, fac̄ em̄ mēm ꝯtēnere ⁊ de diabolo triūpha
re, vñ in vitaspatꝝ dixit sanctꝰ bonꝰ Unica ratō
vincēdi inimicū est leticia spūalis. Uñ sic̄ dī
Ecc̄i. xxx. Iocūditas cordis ē hec vita hoīs et
thesaurus sine defectōne sanctitatis. Unde
in libro de spū et aīa, virtus sic describitur.
Uirtus est habitus mētis bn̄ institute ad mo C
dū regni qḋ bn̄ est institutū si recte in eo cōsu
lať. recte in eo p̄cipiať ⁊ recte obediať. Isto
mō mens bn̄ instituta est cū ratio recte cōsulit
volūtas recte p̄cipit ⁊ sensus recte obediūt Et
sine isto regimine pueriliť mens regiť. Et assi
milať regno Roboā. iij. Regū. xij. q̄ relicto con
silio seniū, iuuenibꝫ acquieuit. Ubi em̄ virtus
nō est, qḋ fuire debuit. impat. Et qḋ dñari de
beret: ministrat. Et ideo regnū sub eo diuisuꝫ
est, Sene. epl'a. lxx. Gaudiū virtutis velut fōs
in domo ꝓpria nascens, Et in alia q̄dam epl'a
Existimas me detrahere tibi mlt̄as volupta-
tes q̄ fortuna submoueo. q̄ spe dulcissima ob-
lectamēta censeo deuitādo, imo cōtra nolo vn
q̄ꝫ tibi deesse leticia. Uolo illam tibi domi na
sci. Nasciť em̄ aliq̄n sine teꝑo. si tuipē iudicaś
cū, aīm q̄ ridet dꝫ esse alacer ⁊ fides ⁊ prudens
et sup oīa erectꝰ. Ecc̄i. xxx. Nō ē oblectamētū
sup cordis gaudiū. Uñ virtus facit q̄si dupli
cē ꝑadisuꝫ, terrestrē viꝫ et celestē in corde ho-
minis. Ecc̄i. xl. Gr̄a dei sicut ꝑadisus in bn̄di
ctionibꝫ. Assil'atur em̄ mens virtuosi ꝑadiso
terrestri in tribꝫ. Amenitate, iocūditate, et secu
ritate. Duo p̄ma faciūt ibi quattuor virtutes
velut q̄tuor flumina ꝑadisi mentem irrigātes
Uñ glosa Greg'. sup illud Gen̄. ij. Fluuiꝰ eg.
de lo. vol. ꝑa. ad irri. ꝑa. Quatuor flumīa ꝑadi
sum irrigant. s. dū his q̄tuor virtutibꝫ cor in-
fundit ab oīm carnaliū desiderioꝝ estu tꝑať.
Altitudo facit securitatē. dicit em̄ Strabꝫ sup
illud Gen̄. ij. Plātauerat aūt do. deus ꝑadisuꝫ
volup. ꝙ ꝑadisus attingit ad lunarē circuluꝫ
Et Seneca dic̄ ꝙ talis est sapiētis animꝰ q̄lis
mūdus sup lunam. Scḋo notādū, ꝙ ꝑadi-
so celesti mens virtuosa in q̄tuor assimilatur.
Est em̄ celū locus diuine habitatōnis, locus
generalis illumīationis, locus ordinate dile-
ctionis ⁊ locus gaudij ⁊ exultatōnis, sic mēs
virtutibꝫ adornata ē dei habitatio. vñ Hiero.
nihil q̄etius, nihil puriꝰ ca mēte dꝫ esse q̄ in di D
habitaculū p̄ꝑanda ē, qm̄ nō tēpla fulgentia.
nō gēmis altaria distincta delectāt, sꝫ aīa orna
ta v̄tutibus. Per picturā in domo pōt discer

ni domꝰ officiũ. Aliꝭ em̃ depingiꝭ taberna. ali
ter capella. In capella depigun tur gesta scõ
rũ. In taberna gesta fatuoꝝ. Ita moralitꝰ qui
mentẽ hois possit videre qñ est ornata ꝟtuti/
bus diceret eã capellã vł tẽplũ filij dei. j. Coꝝ.
iij. Nescitis ꝙ tẽplũ dei sitis ⁊ spũsſctũs habi
tat in vob. Ex q̃ arguit apłs sic. Si q̃s aũt tẽ
plũ dei violauerit, disꝑdet illũ deus Tẽplũ ãt
dei scm̃ est qđ estis vos. Qñ em̃ mẽs hũana
spoliaꝭ ꝟtutib9 et vitijs deturpaꝭ. tũc fit taber
na demonioꝝ. j. Coꝝ. x. Nolo vos esse socios
demonioꝝ In h̃ g̃ loco mẽte. s. hũana libenter
inhabitat deus ſm Berñ. q2 est celũ suũ qđ ñ
sicut ceteros dixit tãtũ vt fieret sed pugnauit
vt acq̃reret. occubuit vt redimeret. Solẽt em̃
hoies maneria ab eis edificata ⁊ ꝑdita. ⁊ iterũ
acq̃sita multũ diligere Scđo mẽs ꝟtuosa ẽ
locus generalis illumiationis. Uñ tota lux
cõditionis hũane a mẽte deriuaꝭ. Uñ Berñ.
Sic terra sine celo obscura est ⁊ opaca. ita coꝛ
pus sine mẽte. Lux aũt sapie non introibit in
maliuolã aiam. sed tm̃ in ꝟtuosam Tertio
est locus ordinate dilcõnis. ita aia ꝟtuosa Au
gustiuꝰ de ciui. dei. li. iij. Uera diffinitio ꝟtu/
tis ẽ ꝙ ꝟtus ẽ ordo amoris Quarto celum ẽ
locus gaudij ⁊ exultatõnis et certe nullibi est
gaudiũ nisi vbi ẽ virtus. Math. v. Gaudete
et exultate. Ecce em̃ merces vra mł'ta est i celiſ
Uñ Seneca. epł'a. lxxx. Unũ hois bonũ ipa
ꝟtus est q̃ inter ꝓsperã fortunã ⁊ aduersaʒ suꝑ
ba incedit cũ magno vtriusq3 ꝯtẽptu Uirtꝰ re
ctorẽ ducẽq3 ꝯsiderat ſ3 sine mgr̃o vitia discũ/
tur. Uñ idẽ de naturalib9 questionib9. li. vij.
Difficilis i victu ẽ ꝟtus. ducẽ rectorẽq3 ꝯside/
rat. ſ3 sine mgr̃o vitia discũtur. hec Senc. Et
tñ ad vitia totus mũdus nos docet. ad ꝟtuteſ
pauci ⁊ certe magꝭ veteres q3 moderni. vñ si ad
vitã antiq̃ꝝ respicimꝰ. mł'tos ꝟtutum docto/
res hẽmꝰ. Grego. in moral. li. j. ca. vij. Ad ostẽ/
dendã innocentiã venit abel. Ad docẽdũ mũ/
diciã venit Enoch. Ad insinuandã longani/
mitatẽ spei ⁊ oꝑis venit Noe. Ad manifestan
dã obediẽtiã venit abraã Ad demõstrãdã vite
ꝯiugalis castimoniã venit isaac. ad insinuãdã
laboris tolerantiam venit iacob. Ad rependẽ
dã ꝓ malo bone retributõis grãm veit ioseph
Ad oñdendã mãsuetudinem venit Moyses.
Ad insinuãdã ꝯtra aduersa fiduciã venit Jo/
sue. Ad oñdẽdã intꝰ flagella patiam venit Job
S3 ad oĩm moꝝ regulã oñdẽdã venit filiꝰ dĩ.
hõ xp̃s iesus Lectio LXVII

Talia dixerũt in in

t ferno hi q̃ peccauerũt. Qm̃ spes i/
pij tanq3 lanugo est q̃ a vento tolliꝭ
et tanq3 spuma gcilis q̃ a ꝓcella disꝑgitur ⁊ tã
q3 fumus qui a vento diffusus est. ⁊ tãq3 me
moria hospitis vniꝰ diei ꝓtereũtis. Postq3
spũsſanctꝰ recitauit reproboꝝ cõfessionẽ quaʒ
de semetipis ꝯfusibiliter faciẽt tã in iudicio ge
nerali q3 deinceps in pena infernali in ꝑpetuũ
Hic ponit finem ⁊ eiusdẽ sentẽtie ꝯfirmatõeʒ.
Et circa hoc duo facit. q2 ꝑmo ponit dictoꝝ uʒ
recapitulationẽ. Scđo coꝝ cõfirmatõem Se
cũda ꝑs ibi. Qm̃ spes impij. Dicit g̃ primo sic
Talia dixerũt in inferno. Talia vicʒ exꝑssiua
hũane fragilitatis, ꝯdẽnatiua ꝓbane ꝑuersi/
tatis, exemplatiua vł exterminatiua mũdane
felicitatis. dixerũt in inferno. ⁊ ideo frustra q2
in inferno nulla est redemptio. quia si talia cũ
penitentia cõfessi fuissent in vita. fuissʒ eis cõ/
fessio fructuosa. Talia g̃ dixerũt in inferno. hi
qui peccauerũt. i. in pctõ finaliter sine peniten
tia decesserũt. Et hec dicta coꝝ sũt vera. Uñ
posita recapitulatõne ponit cõseq̃nter dictoꝝ
eorũdem cõfirmatõeʒ ⁊ spẽaliter q3tũ ad vnuʒ
articulũ vicʒ de spe pñtis felicitatis. quã mali
hñt dum viuũt. Huiꝰ aũt spei vanitatẽ osten
dit spũsſanctꝰ ꝑ quatuor exẽpla. Cõparat aũt A
spem siue ꝓsperitatem impioꝝ q̃ reputant se fe
lices ꝑ voluptates et diuitias sine cultu dei ⁊
bonis morib9 quattuor reb9 multũ trãsitorijs
⁊ parui valoris, vicʒ flori desiccato suꝑ herbaſ
spume cõgregate suꝑ aquas, fumo ignis, ⁊ me
morie hospitis. dicit ergo sic. Talia dixerũt in
inferno. hi qui peccauerũt ⁊ verũ dixerũt qm̃
spes impij. i. ꝓsperitas in quo sperauit. est tan
q3 lanugo que a vẽto tollitur Lanugo in ꝓpo/
sito. dĩ illud qđ stat suꝑ capita q̃rũdam herba
rum flore desiccato. ⁊ habet silitudinẽ aliq̃ mo
do ad lanã. et iõ vocaꝭ lanugo Ista lanugo qñ
est sicca statim a modico vẽto tolliꝭ et relinq̃t
extremitatẽ herbe quasi caput rasum. sicut pa
tet suꝑ florem marcidũ et desiccatũ herbe q̃ vo
catur des leonis. suꝑ capita carduoꝝ. similiꝭ
inueniꝭ lanugo res vana et valde transitoria.
Lanugo etiã ſm Papiã diciꝭ ꝑma capillatio
barbe. sed sic nõ accipiꝭ hic. Scđo spes im
pij est tanq3 spuma gracilis q̃ a ꝓcella disꝑgiꝭ
Spuma ſm Britonẽ dĩ a spuo is. q2 spuitur.
id est ꝓijciꝭ. Est em̃ sordes vndaꝝ. vñ mustum
et ea q̃ coquũtur spuma purgaꝭ. Et similiꝭ ex
collisione aquaꝝ adinuicẽ generaꝭ spuma stãs
in suꝑficie aque Procella ẽ repẽtinꝰ vẽtus seu
impetꝰ vẽti vł marinꝰ fluctus vł tẽpestas plu
uie. Manifestũ est aũt ꝙ spuma cõgregata in
suꝑficie aque facillime disꝑgitur a ꝓcella Ter
tio spes impij est similis fumo q̃ statim a ven/
to diffunditur Fumꝰ quãto altius ascẽdit: tanto
magꝭ deficit, ⁊ q3to magꝭ diffũdiꝭ ⁊ dilataꝭ tãto

citius dissipaꝭ. in ꝑs. Deficiẽtes tãq3 fumꝰ de
ficiẽt. Quarto spes impij. i. ꝓsperitas seculi i
qua sperat impius: est tanq3 memoria hospitis
vniꝰ diei ꝓtereũtis. Hospes q̃ tm̃ vna die ma
net in domo ⁊ stati recedit. cito tradiꝭ obliuiõi
apud illos q̃ illũ receperũt ⁊ ꝯtinue nouos re
cipiũt. Mũdus ẽ hospitator q̃ ꝯtinuo nouos
homies receptat ⁊ receptos emittit a domo.
Eccł's. j. Generatio ꝓterit: generatio aduenit.
terra autẽ in eternũ stat. Talis hospitator mł'
B ta facit. Prĩo vsum domꝰ ⁊ vtensiliũ suoꝝ con
cedit hospitib9 ſ3 nõ dominiũ. Scđo idẽ suc/
cessiue vendit diuersꝭ. mũdat em̃ camerã et de/
nudat vt hospes emat paleas, ⁊ cuʒ recesserit
camerã iterato denudat vt easdẽ paleas aliuſ
de nouo emat. Tertio nõ ꝑmittit hospitatum
meliora emere extra hospitiũ suũ Uñ ſ3 sit me
lius vinũ meliores auene ⁊ melior panis i ho
spitio vicino q3 ibi. nõ ſ3 hospitato illa cõpare
re. ſ3 postq3 hospitiũ suũ acceperit: q̃cquid nẽca
rium est ab hospite suo emit. Quarto hospita
tor pulcherrimũ vultum facit, ⁊ obedienter ꝑ
om̃ia deseruit. Sed in fine strictissimũ cõpo/
tum exigit. Quinto hospitem recedentẽ et nõ
reuersuꝝ ꝑpetue tradit obliuiõi. Ista q̃nq3 fa
cit mũdus hõi. Usuʒ em̃ reꝝ mũdanaꝝ ꝯce/
dit hõi nõ dominiũ. Uñ nihil secũ ꝑmittit a/
sportare ſ3 cũ illis cũ q̃b9 intrauit cuʒ illis exi/
bit Eccł's. v. Sic egressus ẽ nudꝰ de vtero ma
tris sue. sic reuerteꝭ ⁊ nihil afferet secũ de labo
re suo. Miserabił' prorsus infirmitas qũo ve/
nit sic reuerteꝭ. j. Thymo. vj. Nihil intulimꝰ i
hũc mõm haud dubiũ q2 nec auferre possimꝰ
Scđo idẽ successiue vẽdit diuersꝭ. Sic mõus
eandẽ dignitatẽ idẽ officiũ, idẽ maneriũ succeſ
siue vẽdit diuersis. Tertio nõ ꝑmittit hoiem
gaudiũ celi emere nec delitias extra mũdũ exi
stentes licet sint meliores q3 ipe habeat Non
em̃ vult lex mũdi ꝙ hõ largiaꝭ elemosynas. ſ3
ꝙ expendat potius circa delicias ⁊ pompas.
Unde Gregꝰ. xiiij. moral. c. xiij. Desideriũ ce/
lestiũ nesciũt qui cor in terrenis voluptatibus
defigũt. Quarto facit hõi: quẽ intendit decipe
optimum vultum. sicut xp̃o fecit iudas qñ eũ
ꝓdigit. Uñ Augꝰ in epł'a ad dyoscoꝝ ⁊ est epi
stola lxviij. Mũdus iste ꝑiculosior ẽ blãdis q3
molestis, ⁊ magis cauẽdus ẽ: cũ se allicit dili/
gi q3 cũ se admonet cogiq3 ꝯtẽni. Seruit hõi
ad nutũ. dat sanitatẽ, diuitiaſ ⁊ amicitias. S3
in fine strictissimũ cõpotum exigit de expẽsis.
Uñ Augꝰ in cõfessional. Cuiꝰ rei gr̃a milita
tis Maior ne poterit eẽ spes vestra in mũdo:
q3 vt amici mũdi sitis. Et ibi q̃d nisi vas fragi
le plenũ ꝑiculis, ⁊ ꝑ quot ꝑicula ꝑueniꝭ ad ma
ius ꝑiculum. pereãt hec oia: ⁊ dimittamꝰ hec
vana ⁊ inania ⁊ ꝯferamꝰ nos ad solã inq̃sitõeʒ
caꝝ q̃ finẽ nõ hñt. Uita hec miseria ẽ mors in
certa subito subrepit. ⁊ post h̃ negligẽtie suppli
cia luẽda sũt. Quĩto hospitẽ recedẽteʒ ꝑpetue
obliuiõi tradit. Eccł'i. xj. Malicia hore obliui/
onẽ faciet luxurie mgñe ⁊ i fine hois denuda/
tio oꝑm illiꝰ. Et Sap. ij. Nomẽ nr̃m obliuio
nẽ accipiet ꝑ tp̃s ⁊ nemo hẽbit memoriã oꝑm no
stroꝝ Dubitatio lr̃alis. vtꝝ dãnati in infer/
no agãt pniam de eo ꝙ peccauerũt. Qđ nõ. q2 C
ſm Augꝭ. de fide ad pe. ca. xxvj. Et allegat ma
gister. iiij. sniaꝝ. di. l. ca. j. Sic illi q̃ cũ xp̃o re
gnabũt nullas in se male volũtatis reliq̃aſ ha
bebũt. ita illi q̃ erũt in supplicio ignis etni cuʒ
diabolo ⁊ angelis eius deputati: nullã habe/
bũt vlterius requiẽ. g̃ bonam alteriꝰ nõ potu
erũt hic voluntatẽ. ſ3 pnia de peccatis ẽ bona
volũtas. g̃ non agẽt pniam de peccatis Pre
teria Berñ. suꝑ Cañ. ser. viij. dicit ꝙ dãnatus
sꝑ vult iniquitatẽ quam fecit. Ergo nunq3 pe
nitebit. Pretea Dam̃. Quod ẽ hominib9 mors
est angelis casus. g̃ sic angeli post casuʒ nõ ha
bẽt voluntatẽ inuertibilẽ a malo cui adheserũt
Ita hoies post mortẽ. Pretea sicut gr̃a incli
nat bonos ad bonũ Sic pctm̃ inclinabit ma
los ad malum. ſ3 sancti ꝑ grãm sic inclinabun
tur ad bonũ. qđ sꝑ placebit eis bñ fecisse. Er/
go malis sꝑ placebit peccasse. Pretea magꝭ
mala erit volũtas dãnatoꝝ in inferno q3 pctõ
rum in mundo. S3 aliqui pctõres sunt ita ex
cecati. vł indurati ꝑ malum habitum peccãdi
ꝙ nõ possunt penitere. Sic sunt heretici ⁊ illi
qui letantur cũ male fecerint ⁊ exultabũt in re
bus pessimis Prouer. ij. Ergo a mł'to fortiori
dãnati nõ poterũt penitere. Ad oppositũ ẽ be
atus Augꝰ. de fi. ad pe. ca. xxvj. vbi dĩc ꝙ tãtũ
in vita ista est pnia fructuosa. Mali ꝟo in fu/
turo habebũt pniam de malis suis. ſ3 indul/
gẽtiam nõ habebũt Pretea capł'o isto diciꝭ
ꝙ impij dicent intra se pniam agentes Hi sũt
quos aliqñ habuimꝰ ⁊c̃. Itẽ Aristo. ix. Ethi.
penitudine replẽtur praui mox em̃ tristant de
his de q̃bus prius delectati sunt. Ergo dam
nati cũ sint maxĩe praui maxĩe penitebũt. Ad
q̃stionẽ dicẽdum. ꝙ penitere de pctõ ẽ duplex
Per se vł ꝑ accidẽs. Per se penitet de peccato
qui detestatur peccatũ inquãtum ẽ peccatum
vł inq3tũ ẽ dei offensiuũ. Per accñs ꝟo peni/
tet q̃s rõne alicuiꝰ ãnexi peccato, vicʒ pene se/
quẽtis pctm̃. Primo modo mali nõ agẽt pe/
nitẽtiam. Uñ vellẽt se nõ peccasse. ꝓpter dolo/
rem quẽ sustinẽt, nõ ꝓpter iusticiã quã amiserũt
Ad ꝑmũ dõm ꝙ velle nõ peccasse amore iu
sticie est bonum. nõ autẽ velle se nõ peccasse ꝓ
pter solam penaʒ euitãdã. Ad scđm Berñ.

vcꝝ est ꝙ ꝑ se loq̄ndo nolūt se peccasse: peni-
tent tñ ꝑ accidēs. Ad tertiū de Dam. dōm ꝙ
ñ erit eis auersio volūtatꝭ a pctō ꝯmisso ꝓpter
peccatū, sed a pena erit auersio volūtatis coꝝ.
Ad quartū dōm ꝙ sanctis semꝑ placebit
se bñ fecisse. quia nihil erit adiūctum q̄re de-
beret eis displicere. Sed malis erit pena ad-
iūcta ꝓpter quā ꝑ accidēs dolere poterūt d̄ pec
cato. Ad q̄ntū dōm ꝙ nō sūt aliq̄ ita mali q̄n
pñt in pñti ad pniam deduci vt doleant d̄ pec
cato ꝑ accñs: si puniātur graui pena. Licet nō
pñt deduci ad hoc ꝑ violentiā ꝙ peniteāt vir-
tuose. hoc est cōis snīa in hac lcōne

Lectio LXVIII

Justi autē in per

I petuū viuent, et apud dñm est mer
ces eoꝝ. ꝛ cogitatio eoꝝ apud altis-
simū. Postq̄ declaratū est q̄liter reprobi se
habebūt in pena, hic oñditur q̄liter iusti se ha
bebūt in gl'ia. Et circa h̄ duo fiūt, qꝛ pmo de-
scribit spūssanct⁹ sctōꝝ retributōem. scdo re-
dit ad describendū maloꝝ punitōnez. Scda
ps ibi. Et accipiet. Circa pꝛimū duo facit. nā
pmo oñdit q̄ntam in pñti hñt securitatē. scdo
q̄ntā in futuro recipiēt felicitatē. Scda ps ibi
Jō accipient regnū. Quantū ad pmū dicit sic
Justi aūt ꝛc̄. Viuēt iuq̄ vita glīe, q̄ pus vixe-
rūt vita nature ꝛ grē q̄ consistit in nuda dei vi
sione. Joh. vij. Hec ē vita eterna vt cognoscāt
te solū veꝝ deū ꝛ quē misisti ihm xpm. Viuēt
ergo sancti in ꝑpetuū: nec miꝝ. Dicit em̄ ꝯmē
tatoꝛ suꝑ libꝛo de vita ꝛ morte, ꝙ entia in q̄bꝫ
dñatur mixtio ignis ꝛ aque: sunt lōgioris exi-
stentie. Jn iusto āt est mixtio ignis caritatis ꝛ
aque patie in tribulatiōe. Et iō nō est mirū si
sint magne ꝑmanentie. Et apud dñm est mer
ces coꝝ. Qui seruit fideli dño certus est de fi-
deli mercede. Qui aūt i nfideli freq̄nter decipi
tur. Sed d̄s est iustissim⁹ dñs. Jn ps. Justus
dñs in oibꝫ opibꝫ suis. Quia iust⁹ dñs ꝛ iusti
cias dilexit. Et iō vnicuiq̄ iusto dic̄ d̄s illud
Geñ. xv. Ego ꝓtectoꝛ tuus sum. ꝛ merces tua
magna nimis. De hac mercede dicit Augusti
nus de verbis dñi loquens deo. Dñe inq̄t ꝓ
A misisti mihi oīa bona si amem te. Da te solum
et sufficit mihi. Per oppositū mali dñi defrau
dant seruos suos famulantes de mercede condi
gna ꝛ hoc est graue peccatū. Quatuoꝛ em̄ ge-
nera pctōꝛuz in scriptura inuenim⁹, que dicū
tur clamare ad dñm pꝛo vindicta, vicꝫ oppꝛes
sio paupeꝝ. clādestinū homicidiū. flagitiū so-
domiticū. ꝛ fraudatio oꝑarioꝝ i mercede. De
paupeꝝ oppꝛessione ꝛ p̄cipue pupilloꝝ ꝛ vidu
arū q̄uo clamant ad dñm declarat Exodi. iij.
vbi dicit, ꝙ ascēdit clamoꝛ filioꝝ israel ab opi
bus ad dñm. Sed inter oēs oppssiones cla-
mātes ad dñm vident maxie clamare oppssio
nes ꝛ extoꝛte actōes facte ꝯtra viduas ꝛ pupil
los q̄ sūt ꝑsone indigētes auxilio. Vñ signant
dꝛ Exo. xxij. Vidue ꝛ pupillo non nocebis. si
leseris eos vociferabūtur ad me ꝛ ego exaudi
am clamorē coꝝ. Scdo clamat ad deū clan-
destinū homicidiū. vñ Geñ. iiij. Cū Cayn oc-
cidisset frēm suū abel, dicit ad eū deus. Quid
fecisti. Ecce vox sanguinis fratris tui abel cla
mat ad me de terra. Tertio clamat vitiū cō
tra naturā. Geñ. xviij. Clamoꝛ sodomoꝝ ꝛ go-
moꝛreoꝝ multiplicat⁹ est ꝛ pctm̄ coꝝ aggraua
tum ē nimis. De h̄ Aug⁹. iij. ꝯfes. c. viij. Flagi
tia que sūt ꝯtra naturā vbiq̄ ꝛ semꝑ detestan
da atq̄ puniēda sūt q̄lia sodomytaꝝ fuerunt.
que si oēs gentes facerēt: eodē criminis reatu
diuina lege tenerent q̄ nec si fecit hoies vt se il
lo vterent modo. Violat quippe ipa societas
que cū deo nobis esse dꝫ: cū eadē natura cui⁹
ille auctoꝛ est: libidinis ꝑuersitate polluitur.
Quarto clamat ad deū pꝛo vindicta defrau
dato famulantiū siue famuloꝝ. Vñ Tobias do
cuit filiū suū. Tobie. iiij. Quicūq̄ aliq̄d tibi
oꝑatus fuerit: statim mercedē ei restitue ꝛ mer
ces mercenarij oino apud te nō maneat. Qd
multi iniusti faciūt dñi. qui mercedem debitā
certo tꝑe non ꝑsoluūt. q̄ famulos suos furari
cōpellūt. quia nūq̄ erit famul⁹ fidelis domio
quē infidelē expitur i retribuēdo. De isto cla-
more dꝛ Jac. v. Ecce merces oꝑarioꝝ vꝛoꝝ q̄
messuerūt segetes vꝛas q̄ fraudata est a vobis
clamat ꝛ clamoꝛ eoꝝ in aures dñi sabaoth in-
troiuit. Nō sic se hꝫ deus ad hoiem sibi famulan
tez: sꝫ mercedē sꝑ hꝫ paratā. Eccī. xj. Bñdictio
dñi in mercedē iusti festinat. ꝛ in honoꝛe velo-
ci ꝓcessus illi⁹ fructificat. Et Apoc̄. vltio. Ec-
ce venio cito ꝛ merces mea mecuz est reddere
vnicuiq̄ fm oꝑa sua. Est ḡ merces sanctoꝝ a-
pud dñm ꝛ cogitatio coꝝ apud altissimū. qua
si diceret. Nihil peribit de laboꝛe iustoꝝ non
factū. nō verbū. imo nec cogitatio q̄n totū erit
ꝑfecte redditum. Sap. x. Reddet deus iustis
mercedē laboꝝ suoꝝ. Ex q̄ sum⁹ serui ꝛ oꝑarij
cōducti ꝓ mercede recipiēda, iuxta illd̄ Mat.
xx. Sile est regnū celoꝝ homini pꝛifamilias q̄
exijt pmo mane ꝯducere oꝑarios i vineā suā.
Et infra Voca oꝑarios ꝛ redde illis mercedē
Nō debem⁹ eē ociosi. Vita em̄ pñs est tēpus
oꝑandi. ꝛ vita futura ē tps festinādi ꝛ sabbati
sandi. i. req̄escēdi. vñ q̄ volūt mō hr̄e sabbatū
habebūt i futuro tps laboꝛādi. in ps. Laboꝛa
bit i etnū ꝛ viuet adhuc i fine. Notādū ē fm B
medicos ꝙ Crisis sexta die ꝯtingēs regl'arit

est ad malū, septia dic' est ad bonū creticātis.
Vñ Galien⁹ libꝛo suo de Creticis diebꝫ, natu
rā septie diei regi eq̄pat. sexte p̄o assilat tyran
no. Moꝛalit' ꝑ infirmitatē laboꝛ pñtis vite in
telligit' in qua ꝑ opera pnie laboꝛare tenemur
Luce. xiij. Sex dies sunt in q̄bꝫ opoꝛtet labo-
rare ꝛ oꝑari, de hac aūt infirmitate aliq̄ creti-
care ꝓponūt, sexta die in vita pñti. ꝛ sunt illi q̄
ocio et quieti se dāt totalit' in pñti. Sed certe
Crisis ista regularit' est mala. Nā q̄ hmōi ope
ra pnie hic recusant, in futuro oꝑa pene eterne
ꝑsoluēt. Leuit. xxiij. Oīs aīa q̄ afflicta nō fue-
rit in die hac peribit de ꝑplo suo. Et ꝑ opposi-
tū q̄ hic tribulant in opibus pnie ꝛ ꝓ peccatꝭ
suis vexant, q̄si ꝑ sex dies laboꝛāt et in septio
vite sue req̄escūt. Exo. xxxj. Dies septima sab-
batum est. i. requies sctā dño. Et certe tūc est
ꝑfecta crisis, quia tūc cessabit oīs infirmitas
tedij et tēptationū mūdi carnis ꝛ diaboli. Jo
hānis. iiij. Hoꝛa septima reliquit eū febꝛis. et
qui sic recreāt sani fiūt. Est ergo sexta dies mo
raliter in creticādo quasi tyrānus, fm Galie-
num, qꝛ illi qui delitijs et quieti se dant i hac
vita: carni se subijciūt. Cuius fomitē vocat au
gustinus tyrānum. Sꝫ dies septim⁹ est verus
rex sub quo spūs libertatis donatur. Jn cui⁹
figurā dꝛ Dañ. iiij. Rex venit die septio ad da
nielē ꝛ eripuit eū de lacu leonū. Nos ergo qui
mercedē speram⁹ opibꝫ meritoꝛijs in vita pñ
ti studeam⁹. Roma. iiij. Ei aūt q̄ oꝑat merces
imputat. nō fm grām sed fm debitū. Narrat
sextus Juli⁹. li. j. ca. xj. q̄liter Cirus rex ꝑsarū
aios ꝑploꝝ in exercitu aīauerit ad pugnam.
Pꝛimo eum toto vno die in q̄dam silua exci-
denda mirabilit' fatigauit. Sequente p̄o die
dedit liberalissimas epulas inter quas acces-
sit ad eos et q̄siuit ab eis. quo die de illis die-
bus magis gauderēt. vl' die succisiōis vel die
epulatōnis. Illi rñderūt ꝙ die scdo. Tūc sub
iūxit. Per h̄ inq̄t ad illa ꝑueniendū est. sic eti-
am liberi et beati eē nō potestis nisi medos
viceritis atq̄ ita eos ad cupiditatē pꝛelij cōci
tauit. Jsto mō nobis sꝑ indefesse cogitanduz
est. ꝙ ad mercedē vite eterne nō possum⁹ ꝑue
nire nisi ꝑ laboꝛes pñtes. Siluā em̄ pctōꝛum
securibꝫ linguaꝝ nostraꝝ opꝫ ꝑ cōfessionē suc
cidere die hui⁹ vite, si velim⁹ ad cenā vite eter
ne ꝑuenire, qꝛ Hiere. xxxj. Quiescat vox tua a
ploꝛatu.: et oculi tui a lachꝛymis qꝛ est merces
oꝑi tuo: dic̄ dñs. Sꝫ qꝛ hec merces nō nisi iu
stis ꝓmittit, videndū est q̄s sit rite dicēdus iu
stus. Describit em̄ Ezech. xviij. sic. Vir si fue-
C rit iust⁹ et fecerit iudiciū ꝛ iusticiā et in mōtibꝫ
nō comederit ꝛ oculos suos ñ leuauerit ad i-
dola dom⁹ isrl. ꝛ vxoꝛē ꝓximi sui nō violaue-
rit ꝛ ad mulierē mēstruatā nō accesserit ꝛ hoiez
nō cōtristauerit: pign⁹ debitoꝛi reddiderit. ꝑ
vim nihil rapuerit, panē suū esurienti dederit
et nudū opuit vestimēto. ad vsuram nō cōmo
dauerit, et ampli⁹ nō acceꝑit, ab iniq̄tate auer
terit manū suā, et iudiciū fecerit veꝝ inter viꝝ
et viꝝ, et in p̄ceptis meis ābulauerit ꝛ iudicia
mea custodierit, vt faciat veritatē, h̄ iustus est
et vita viuet ait dñs. Jn ista descꝛiptione ponū
tur. xv. ḡdus iusticie. Pꝛim⁹ ḡdus ē facere iu
diciū ꝛ iusticiā. Judiciū ꝑ plenariā reat⁹ sui cō
fessionē. Justiciā ꝑ cōdignā satisfcōem. in ps.
Feci iudiciū et iusticiā. Sꝫ qꝛ forte nōnulli pe
nitētiā faciūt vt videant ab hoibꝫ. iō scd̄s gra-
dus est, nō in mōtibꝫ comedere. Jn mōtibꝫ co
medit q̄ de m̄ltitudine bonoꝝ opeꝝ inaniter
delectādo gl'atur. q̄lis fuit ille phariseus de q̄
Luce. xviij. q̄ dicit. Dñe grās ago tibi, quia ñ
sum sic̄ ceteri hoies. ꝛc̄. Jn hui⁹ figurā legim⁹
Geñ. xxxj. ꝙ Labā inuitauit israel ad comedē
dū in mōtibus, Galaad suꝑ aceruū lapidum.
Qd̄ fit cum diabol⁹ suggerit hōi vt de multi
tudine bonoꝝ opeꝝ gloꝛiet. Sꝫ qꝛ nō sufficit
de p̄teritis penitentiā facere nisi seq̄tur peni-
tenda iteꝝ nō cōmittere. Jdeo terti⁹ gradus
iusticie ē oculos nō leuare ad idola dom⁹ isrl.
idola sunt pctā q̄ a m̄ltis colūtur. ad hec nō o-
culos leuare debem⁹ ꝑ cōplacentiā de pctō, sꝫ
potius dicere cū ps. Auerte oculos meos ne
videant vanitatē. Quart⁹ ḡdus ē. vxoꝛem ꝓ
ximi nō violare. Pꝛoxim⁹ noster est xp̄s. Luc̄.
x. Quis tibi videt ꝓximus fuisse illi q̄ incidit
in latrones. Et dꝛ ꝙ samaritan⁹ qui ibi figu-
rat chꝛistū. Vxoꝛ xpi est aīa humana. Quicū-
q̄ ḡ mala doctrina vel malo exēplo aīam ꝓxi-
mi coꝛrūpit et allicit ad peccandū. h̄ moꝛaliter
vxoꝛē xpi violat ꝛ iniustū se esse declarat. j. Co
rinth. iij. Quicūq̄ tēplū dei violauerit disꝑdet
illū deus. Quītus ḡdus ad mulierē mēstrua
tā nō accedere, i. ad ꝑsonā vitijs irretitā socie-
tatē nō hr̄e. Leuit. xv. Qui tetigerit mēstruatā
īmūdus erit fm legē, et Pꝛouer. xiij. Qui cum
sapiētibꝫ gradit' sapiēs erit. Amicus stultoꝛuz
similis efficiet. Et iō in ps. Cū sctō sctūs eris ꝛc̄
Mēstruata mulier inficit speculuz ꝛ maxime
nouū sicut dꝛ de somno et vigilia. Sic mala ꝑ
sona infecta peccato, hoiem q̄ntūcūq̄ purum
ꝑ nimiā societatē ꝛ maxie iuuenē inficit. Se
xtus ḡdus est hoiem nō cōtristari ꝑ irā ꝛ īpa-
tientiā. qd̄ faciūt pacis ꝑturbatoꝛes in republi
ca. Exo. xxij. Aduenā nō cōtristab neq̄ affli-
ges. Roma. xij. Si fieri pñt cū oibꝫ hoibꝫ pacē
hñtes. Septim⁹ grad⁹ ē pign⁹ debitoꝛi red
dere. Jlle pign⁹ debitoꝛi reddit q̄ iniuriam si
bi factam ex aio oino dimittit Exodi. xxij. Si

pignus a ꝓximo accepis añ solis occasuꝫ red
de illi. h est si q̄s te offenderit: statim ꝯtū ad
rancorē dimittas ei Eph. iiij. Sol nō occidat
sup iracūdiā v̄rām. Octauꝰ gradus ē. ꝑ vim
nihil rapere. Moralit nō solum rapina corꝑa
lis iusto interdicit. sed etiam spūalis. Est eñ
rapina triplex. glīe. lasciuie. et pecunie. Gloriā
rapiūt supbi a deo. q̄r. j. Thymo. j. Soli deo
honor et gloria. Et Esa. xlij. Glām meā alteri
nō dabo Et Esaie. lxj. Ego dñs odio hñs ra.
in ho. id est vanā glām in bonis opibus. La
sciuiā rapiūt lubrici. In cuiꝰ figurā filij benia
min q̄ interp̄tant asinini rapiūt sibi vxores d̄
v̄ginibꝫ choros ducētibꝫ in silo Judic. xxj. Pe
cuniā rapiūt auari. Esa. iij. Rapina paupis ī
domo v̄ra. Et Prouerb. xj. Alij diuidūt ꝓpria
et ditiores fiūt. alij rapiūt aliena ꝛ sp in egesta
te sunt. Aues rapaces sunt sp macilētes. j. Co
rinth. vj. Neqꝫ rapaces regnū dei possidebūt.
Nonꝰ gradꝰ est panē esurienti dare. nō sufficit
nō rapere. imo opꝫ alteri indigenti erogare.
Esa. lviij. Frāge esurienti panē tuū. Decimꝰ
gradꝰ est nudū operire vestimēto. nudꝰ est qui
scia et v̄tutibꝫ caret. Vñ aīa ī sua creatiōe ē sicꝰ
tabula nuda in q̄ nihil depingitur. iij. de aīa.
Esa. lviij. Cū videris nudū operi eū. Unde
cimꝰ gradꝰ est: ad vsurā non accōmodare. Ad
vsurā ꝯmodat q̄ pene etne se obligat ꝓpter mo
mētaneā delectatōem. Sicꝰ ptꝫ in glo. sup illud
p̄s. Ex vsuris. Duodecimꝰ gradꝰ est Ab ini
q̄tate auertere manū suā. h ē a mūere ꝛ ponit
effectū ꝑ cā q̄r vbi ꝯcurrūt mūera ibi cōiter fit
iniq̄tas. in p̄s. Dextera coꝝ dextera iniq̄tatis
Et q̄re Certe q̄r dextera coꝝ repleta ē mūeribꝫ
Decimusterti gradꝰ ē. iudiciū veꝝ facere int
viꝝ et viꝝ. Et illud nō solū ē ꝯtra malos iudi
ces i publico. sꝫ etiā ꝯtra iudicātes i occulto. si
cut faciūt suspiciosi iuidi ꝛ detractores. Isti eñ
auferūt q̄si dyadema de capite dei. Sibi eñ cō
ueit solūmō iudiciū de occultꝭ. Job. xix. Spo
liauit me glā mea. abstulit coronam de capite
meo. Decimusquartꝰ ḡdꝰ ē. in p̄ceptꝭ dei ābu
lare ꝑficiēdo de v̄tute i v̄tutē. Decimusquitꝰ
ḡdꝰ est iudicia dei custodire vt faciat v̄itatē. h
ē ꝑseuerātiā hr̄e fidelē. Et q̄ ista. xv. habuerit h
iustꝰ est. Et q̄ sic vixerit iusti iueniet q̄d rñdeāt

Lectio LXIX

a

Deo accipient re

gnū decoris ꝛ dyadema speciei de
manu dñi: qm̄ dextera sua teget il
los. et brachio sctō suo defendet eos. Decla
rato q̄liter iusti habēt in p̄nti vite securitatem
hic declarat q̄lē habebūt i futuro felicitatē Et
dicūtur de eis q̄tuor i hodierna lcōne. vicꝫ q̄
dñabūtur i honore. coronabūtur cū decore. cō
seruabūtur sub bono tutore. ꝛ defensabūt a di
timore. Prīo ḡ spūsctūs dic̄ q̄ iusti in futuro
termiato iudicio gn̄ali dñabūtur i honore. q̄r
accipient regnū decoris. Qñ eñ aīa btā pfe
ctū obtinebit regnū sup corpꝰ glosum clarū ꝛ
subtile: agile ꝛ ipassibile. tūc erit aīe gl̄iosuꝫ re
gere corpꝰ suū. qd̄ tñ ē mō valde tediosuꝫ. quia
Sap. ix. Corpꝰ qd̄ corrūpit aggūat aīaꝫ Et iō
regnū aīe sup corpꝰ erit tūc tpis regnū decorꝭ
qñ aīa subiecta erit pfecte volūtati dei ꝛ corpꝰ
volūtati aīe. Math. vj. Adueniat regnū tuū
fiat volūtas tua. ꝛc̄. Ubi notandū q̄ regnū A
decoris est celū. regnū timoris mūdus. regnū
horroris infernꝰ. Celū nanqꝫ est regnū decorꝭ
et glīe. In p̄s. Glām regni tui dicent. ꝛ po. tu
am lo. Ut no. fa. fi. ho. po. tu. ꝛ glo. mag. reg.
tui. Et Math. xj. Regnū celoꝝ vim patit ꝛ vi
olēti rapiūt illō. Bern. i floribꝫ. li. ix. cap. xvj.
Quatuor sunt genera hoīm regnū celoꝝ possi
dentiū. alij violēter rapiūt. alij mercant. alij fu
rant. alij ꝯpellūt ad illud Rapiūt q̄ relinquūt
oīa et sequūtur x̄pm. Sūt alij inferiorꝭ ḡdus a
q̄bꝫ metūt carnalia dū semiant spūalia. ꝛ dicū
tur mercatores. Sūt alij q̄ nōnulla bōa occul
te faciūt: ꝛ hi furari dicūt. q̄r laudē hūanā vitā
tes solo diuio testimonio sunt ꝯtēti. Hi āt q̄ cō
pellūt sūt paupes necario. q̄s h ignis paupta
tis ꝓbat. deo dispēsante. De q̄bꝫ dr̄. Cōpelle ī
trare. Cōpellūtur eñ varijs oppssionibꝫ ꝛ nci
tatibꝫ afflicti. Hec Bern. Scd̄o mōus iste
est regnū timorꝭ. Luce. xxj. Surget gēs cōtra
gētē. et regnū aduersus regnū. ꝛ erūt pe. et fa.
et. t. ꝑ lo. Istud regnū x̄ps ꝯtēpsit qñ fugit ab
hoībꝫ q̄ eū regē fecisse volebāt. sicꝰ ptꝫ Joh. vj.
et Joh. xviij. dic̄. Regnū meū nō ē de h mōo.
Et certe istud regnū timoris sic declarat boe
tius. iij. de ꝯso. ꝑ. v. alludēs hystorie d̄ dyoni
sio siculo tyrāno. Exptꝰ inq̄t sortꝭ sue ꝑiculoꝝ
tyrānꝰ regni metꝰ pēdētis sup v̄tice gladij ter
rorē simlauit. Hāc historiā planiꝰ narrat Ma
crobiꝰ sup sōnia Sciplōis. li. j. Dyonisiꝰ inq̄t
aule sicule inclemētissimꝰ incubator. familiari
q̄ndā suo btāꝫ estimāti vitā tyrāni. volēs ꝯ ꝑ
petuo metu ꝯqꝫ ipēdētia ꝑiculoꝝ plena cēt oñ
dere: gladiuꝫ vagina raptū ꝛ a capillo de pilo
eq̄no pēdente mucrone d̄misso: iussit familia
ris illiꝰ capiti int epulas imminere. Cūqꝫ ille in
ter siclas et tyrānicas copias p̄ntꝭ mortꝭ ḡua
ret ꝑiculo. Tal est inq̄t Dyonisiꝰ vita quā tu
btām putabas. Sic mortē nob sp iminētē ꝑ
uidemꝰ. Estima qñ felix eē poterit q̄ timere nō
desinit. Istō bñ aduertit ille nobil triūphator
romanꝰ Cipio de q̄ narrat Ouidiꝰ. xv. Meta
morphoseos post mediū. Cipio iste veniēs de

bello in quo ꝑ rhomanis pugnerāt ꝛ triūphū
habuerat subito ꝛ casu respexit i vndā dephē
dit faciē eē cornutā. Estimās āt se delusuꝫ ꝑ i
maginē i aq̄ manū ad caput apposuit ꝛ ī fron
te cornua reperit. Staticꝫ sacrificās dijs suis
in testionijs hostiaꝝ. iussit ꝓhetā req̄rere q̄d
istud ꝓdigiū designet. ꝓpha v̄o noīe Strages
ꝯsiderās et ꝯsulēs diligēter. rñdit. q̄ fatatū e
rat q̄ si intraret muros ciuitatꝭ romane rex fi
eret romanoꝝ ꝑ se et ꝑ suis successoribꝫ ineṫnū
Vñ dic̄ sic. Rex ait o salue. t. n. recipe tuisqꝫ. h
locus ꝛ lacie parebūt cornibꝫ artes Tu mō rū
pe moras portas itrare parētes. Approꝑa sic
fata iubēt nā vrbe receptꝰ. Rex eris ꝛ sceptro
tuꝰ potire pennī. Retulit ille pedē toruāqꝫ a
menibꝫ vrbis. Auertēs faciē. ꝓcul ha ꝓcul oīa
dixit. Talia dij pellāt mltoqꝫ iustꝰ euū. Exul
agā ꝯ me videāt capitolia regē. Vult dicere.
q̄ audito rñso ꝓphe q̄ futurꝰ essꝫ rex romanoꝝ
si vrbē intrasset. Stati auertit faciē toruo vul
tu a ciuitate ꝛ cepit redire ꝛ fugere a ciuitate
rogās deos q̄ talia fata auerterēt ꝓcul ꝛ pelle
rēt ab eo. asserēs se malle exulasse ꝑp̄ter ꝯ dya
dema regni suscipe ꝛ ciuitatē intrare. Stati ḡ
misit ꝑ patribꝫ ꝛ ꝑ senatu romanoꝝ. vt ad euꝫ
extra ciuitatē venirēt. Et fctō mōticulo de tra
optisqꝫ cornibꝫ suis corona de lauro. alloq̄bat
romanos ī hac snīa Est inq̄t pris ꝯscripti vnꝰ
in hac mltitudine quē videtꝭ quē nisi ab vrbe
v̄ra repuleritis erit rex vester. Et sicut dic̄ pro
pheta. dabit vobis iura familiaria ꝛ onera ser
uitutis. Et iā dudum intrasse poterat vrbem
nisi ego eū impediuissem. Quis tñ sit nō dicā
noīe sed signo. Ille est q̄ cornua in capite gerit
Populꝰ motus succlamauit. Quis est ille. Et
quilibet respexit frontē alterius. tūc Cipus
dicit ad populū Ecce inq̄t quē queritis habe
tis. et statim ꝓplo respiciente dissoluit coronā
de capite ꝛ coronua eius ostēdit Quo viso oēs
sup modū doluerūt ꝛ fecerūt eū iterato coronā
imponere capiti. ꝛ quia muros ciuitatis intra
re nolebat. tantū sibi de terra dederūt quantū
vnū aratrū circūiugare potuit vno die. Sic
igit iste pacem maluit ciuitaris ꝯ glām suam
Vñ inter alia dicit sic: Ille q̄dem potuit por
tas irrūpe aptas. Sed nos obstitimꝰ quāuis
ꝯiūctior illo. Nemo mihi vos est vrbe virum
ꝓhibere quirites. Aut si dignus erit grauibꝫ
vincire cathenis. Aut finite metū fatalis mor
te tyrāni. Est ḡ regnum mūdi regnū timoris
Vñ Ualerius. li. vj. cap. ij. Rex inq̄t subtilis
iudicij quē ferunt sibi traditum dyadema añ
quā capiti imponeret diu retentū cōsiderasse
et dixisse. O nobilem magis ꝯ felicem pānuꝫ
quē si quis penitus cognoscat ꝯ multis solli
tudinibꝫ ꝑiculis et miserijs sit refertus. nec hu
mi iacentem tollere velit. Tertio infernus ē B
regnū horroris siue doloris vbi dñat ille tyrā
nus q̄ ē rex sup oēs filios supbie. Job. x. Ubi
nullus ordo sed sempiternꝰ horror inhabitat
cuiꝰ horrori nihil sup terrā ꝯpari pōt Sap. j.
Non ē infernoꝝ regnū in terra. supple in supfi
cie terre sꝫ citra centꝝ. Nō ergo h tertiū regnū
nec scd̄m sed p̄mū accipiēt sancti. Et iō domi
nabūtur in honore. q̄r accipient regnū decoris
Scd̄o coronabūtur cū decore. Vñ subiū
gitur q̄ accipiēt dyadema speciei de manu do
mini. Dyadema ē corona regia. Et dr̄ a dya q̄
est duo et demo is. q̄r demit p̄ncipium ꝛ fineꝫ
Et est ꝓprie de auro ꝛ lapidibꝫ p̄ciosis. Unde
Grecismꝰ. Uirginis ē sertū. clericꝫ corona po
ete Laurea: rex gestat dyadema vl indupator
Et est epenthesis ꝓpter metrū. i. imꝑator. Et
certe beatitudo iustoꝝ bñ vocatur dyadema.
Duo eñ mala patimur in p̄nti. s. culpam ꝛ pe
nam. que duo penitus cessabūt. Deniqꝫ etiam
aie ignorantiam et in corpe corruptōnis potē
tiam. Vñ de quolibet iusto exponi pōt illud
p̄s. s̄m aliam trāspositōem. Sup ipm autem
efflorebit dyadema meū. vbi nostra translatio
habet. Sāctificatio mea. Esa. lxij. Eris coro
na glorie in manu dñi. et dyadema regni i ma
nu dei tui. Illud dyadema accipient nō d̄ ma
nu alicuius angeli vel archangeli. sed de ma
nu domini. i. de ipo christo q̄ manus domini
dr̄. q̄r dñs pater oīa ꝑ filium opatur. In p̄s
Fiat manus tua vt saluat me. qm̄ man. tua ele
gi. Uel de manu dñi. i. de ptāte iudiciaria x̄pi
Tertio obseruabūtur sub bono tutore. Et
ideo subdit. Qm̄ dextera tua reget illos. De
xtera ꝑs in oīm animali est fortior sinistra ꝛ di
gnior. p̄mo de aīalibus. et scd̄o de celo. Dexte
ra ergo dei sancti ꝓtegentur. q̄r sub eius oīm
potentia req̄escent Vñ dicit Anselmꝰ. Pro
slogion. xv. de ptāte beatoꝝ. Si ptās q̄ritur
oīpotentes erūt volūtatis sue sicut deus sue.
Nā sicut deꝰ poterit qd̄ volet ꝑ seipm ita po
terūt illi qd̄ volūt ꝑ illū. q̄r sicut illi nō aliō vo
lent ꝯ qd̄ ille. ita ille volet q̄cquid illi volent.
In p̄s. Eteni illuc manꝰ tua deducet me ꝛ te
nebit me dextera tua. Quarto defensabūtur
ab oīm terrore. Et iō vltimo subinfert Et bra
chio sancto suo defendet illos. Brachiuꝫ dei
patris dr̄ x̄ps. Esa. liij. Dñe q̄s credit auditui
nr̄o et brachiū dñi cui reuelatum est. Nō solū
aūt brachiū p̄ris dicit x̄ps. imo brachiū nr̄m.
si sumus vnū corpus cum deo p̄re ꝑ charitatē
Esa. xxxiij. Dñe miserere nostri. te eñ expecta
uimus esto brachiū nostrū in mane. et salꝰ no
stra in tēpore tribulatōnis In isto brachio est

nostra minutio. nostra tuitio, et nostra fruitio.
Scitis; em̄ q̄ in brachio fit minutio sanguis
pro totius corpis sanitate, ps em̄ sana minuit
pro curatōne ptis infirme. In toto aūt gene-
ris corpe humani non fuit alia ps tota pfecte
sana. nisi istud brachiū nr̄m xp̄s. Et ideo i ipo
facta est minutio p totius eccl'ie sanitate. In
p̄s. Saluauit sibi dextera eius z brachiū san
ctum eius. Istud brachiū fuit calefactū per
C motū et ignem. p motū certi itineris. xxxiij. an
noꝝ. In q̄ spatio freq̄nter legim⁹ eū fatigatū.
per ignē vero q: iminente tpe passionis circū-
dederūt eū iudei. facib⁹ et laternis. Fuit liga-
tū in eius flagellatōe, pfunde pcussuz in lācea
habuit tm̄ valde malū potū in eius minutōne
quia in p̄s. Dederūt in escam meā fel et in siti
mea potauerūt me aceto. Datur em̄ potus ho
mini minuto vt sanguis fortius exeat. Certe
sanguis iste fuit nobis medela salutis. Aug⁹.
Purus sanguis medici: factū est medicamen
tū egroti. in p̄s. Redemisti i brachio tuo pp'lm
tuū filios iacob z ioseph Scd̄o in brachio
isto est nostra tuitio in quo solo inimicos no-
stros psternim⁹. Nullū em̄ opus nr̄m merito
riū est satisfactōnis pro peccatis nostris, nisi i
virtute istius brachij. contra qd̄ nihil possunt
aduersarij nostri. In p̄s. In brachio ṽtutis
tue. et Sap̄. xj. Uirtuti brachij tui q̄s resistet.
Tertio in isto brachio est nr̄a fruitio. Esa.
xl. In brachio suo portabit agnos. z in sinu
suo leuabit: fetas ipe portabit. quasi diceret.
In die iudicij q̄n diuidet bonos a malis, sicut
pastor cōgregat oues ab hedis. tūc agnos por
tabit. i. innocētes acceptabit. z h̄ brachio. q̄a
simpl'r innocentes nō hn̄tes vsum liberi arbi
trij p solam minutōem illi⁹ brachij saluabunt
Et in sinu suo leuabit eos ducēs eos in celuz.
et fetas sil'r portabit. i. acceptabit. i. psonas fe-
cūdas meritis. nō solum innocētes imo etiaz
penitētes qui oēs saluabūtur nō ṽtute ppria:
sed in isto scō brachio. Un̄ in p̄s. Brachiuz
coꝝ nō saluabit eos. sed dextera tua z brachiū
tuū et illūiatio vult⁹ tui qm̄ pplacuisti i eis z̄c

Lectio LXX

e T accipiet arma
turā zelus illi⁹ et armabit creatu-
rā ad vltionē inimicoꝝ. Induet p
thorace iusticiā z accipiet p galea iudiciū rcm̄
Sumet scutū inexpugnabile eq̄tatē acuet di
rā iram in lanceā. Postq̄ spūssanct⁹ declara-
uit futurā bonoꝝ retributōnem. Hic redit ad
declarandā futurā maloꝝ punitōem Et cir
ca hoc tria facit. Nā p̄mo describit xp̄i iudi-
cis aduenientis inexpugnabilē apparitōnem
Scd̄o creature xp̄o ɔsentiētis intolerabilem
coopatiōnē. ibi. et pugnabit cū eo. Tertio
snit iudicis indispēsabilē executionē. ibi. Cō-
tra illos stabit spūs virtutis. Circa p̄mum
duo facit. Primo tāgit qūo armabit in gene
rali. Scd̄o exp̄mit in speciali. ibi Induet Cir
ca p̄mū auctor tria facit. Primo q: armabit se
ip̄m. Scd̄o q̄ suū exercitū. Tertio oñdit ad
quē effectū. Scd̄a ps ibi. Et armabit. Tercia
ibi. Ad vltionē. Circa p̄mū est aduertēduz. A
q̄ q: hoīes volentes se vindicare de inimicis
cōiter solent armari. Iō xp̄m venientē ad iu-
diciū describit hic spūssctūs tanq̄ armatū ho
minē vt oñdat in eo seueritatē z sufficientem
potestatē Quia sicut armat⁹ pōt ledere iner-
mē et nō ledi. ita xp̄s reprobos puniet nec in
aliquo poterit impediri. Dicit ḡ q̄ accipiet ar
maturā zelus illius. i. ipe zelans z ad modum
zelātis et offensi se hn̄s: accipiet arma. In pri
mo em̄ aduētu venit mitis z inermis Math.
xxj. Ecce rex tu⁹ venit tibi māsuet⁹. Et iō iner
mis q: vicz in carne passibili z mortali venit.
iō potuit vulnerari. Esa. liij. Uulnerat⁹ est p
pter iniq̄tates nostras. Sed tūc. i. in scd̄o ve-
niet cū talib⁹ armis. vicz cū carne impassibili
et imortali. qua oīno vulnerari n̄ poterit. Lu
ce. xxj. Uidebūt filiū hoīs venientē in nubib⁹
cum ptāte magna. z̄c. Et tūc nō parcet. q: pro
uerbioꝝ. vj. Zelus et furor viri nō parcet i die
vindicte. Scd̄o dicit q̄ nō solū armabit se-
ip̄m sed etiam exercitū suū. Un̄ subdit q̄ ar-
mabit creaturā dādo vicz tam angelis bonis
q̄ hoībus virtutē et volūtatem acceptandi il
lud iudiciū et penam faciendam in reprobos.
Erit em̄ oīs creatura bona cōcors in sciencia
cū xp̄o iudice illa die sine miscdia. sine cōpassi
one aliqua miseris exhibenda. Et iō tertō sub
iūgit. ad quē effectū erit iudex cū exercitu suo
in armis. vicz ad vltionē inimicoꝝ. Ille em̄ q̄
est mō pater misericordiaꝝ. erit tūc tpis deus
vltionū. In p̄s. Deus vltionū domin⁹ deus
vltionū libere egit. et Deutero. xxxij. Mea est
vltio et ego retribuā eis in tēpore. Consequē-
ter describitur ista armatura in spēali. q̄ntum
ad duo. Primo q̄ntū ad arma defensiua. Se
cūdo q̄ntū ad arma inuasiua Arma defensiua
specificant̄ hec tria vicz lorica, galea. z scutum
Quātū ad arma inuasiua nō specificat̄ h̄ nisi
vnū gen⁹ armoꝝ vicz lancea. Dic̄ ergo sic In
duet p thorace iusticiā. Thorax fm̄ Papiam
est eq̄uocū ad ptem corpis q̄ est pect⁹, z ad mu
nimentū militare qd̄ d: lorica. Induet ḡ xp̄s
pro lorica iusticiā. Esa. lix. Indut⁹ est iusticia
vt lorica. Scitis ei q̄ lorica ex circulis ferreis
sibiinuicem connexis componit̄. ita iusticia ex

dei legib⁹ et p̄ceptis diuinis sibiinuicē sine cō
tradictōn e ɔcordantib⁹ constituit̄. Sequitur
Et accipiet pro galea iudicium certum. Quia
sine quocūq̄ errore iudicabit. Prouerb. xvj.
Diuinatio in labijs regis. nō errabit in iudi-
cio os eius. Sumet scutum inexpugnabile e-
quitatem. In psalmo. Judicabit orbem terra
rum in iusticia: et populos in equitate. Istud
iudicium appetūt sancti. In quoꝝ persona di-
cit psalmista. Apprehende arma et scutum z ex
urge in adiutoriū mihi. Acuet diram iram in
lanceam. hoc est in vindictam pungentem pro
ferendo sententiam dānationis contra malos
Job. xvj. Circūdedit me lanceis suis: cōuulne
rauit lumbos meos. Et dicetur ira dei tunc tē
poris ad differentiam ire quam exercet modo:
que est mitis ira et suauis. In p̄s. Iratus es
et misertus est nobis. Abachuc. iij. Tūc cum
iratus fueris: misericordie recordaberis.
Quia in sententia littere tactum est, q̄ boni
tam angeli q̄ homines sine cōpassione ad mi
B seros xp̄o assistent in iudicio Dubitatio pōt
esse. Utrum beati post diem iudicij gaudebūt
de penis dānatorum. Et videtur q̄ non. quia
quod vitiosum est in viatore, nō debet poni in
cōprehensore, sed hoc est maxime vituperabi-
le in viatore: q̄ letetur et gaudeat de penis ali
orum. ergo z̄c. Preterea compassio procedit
ex charitate. ergo vbi maior charitas ibi erit p̄
fectior compassio. sed in bonis est sūma chari-
tas. ergo pfectissima cōpassio. ergo nō gaude-
bunt de eoꝝ penis. Preterea beati erūt deo
sūme cōformes. sed deus nō delectatur de no-
stris penis. imo compatit̄ nobis et misericors
dicitur. ergo similiter se habebūt sancti ad dā-
natos. Preterea in beatis nullum odium erit.
sed ad odium ptinet gaudere de malo alteri⁹.
ergo nō gaudebunt de penis dānatorum.
Ad oppositum est p̄s. Letabitur iustus cuz
viderit vindictam Ad istam dubitatōem re-
spondit magister sententiaꝝ. capitulo vltimo.
libro quarto. allegans Grego. qui in Omelia
quadam sup Lucam. et est xj. dicit sic. Apud
beatoꝝ animū nō obfuscat beatitudinem aspe
cta pena reproboꝝ. quia ibi compassio miserie
nō erit. minuere leticiam bonoꝝ nō valebit
Et licet iustis sua gaudia sufficiant: ad maio-
rem tm̄ gloriam videbūt penas maloꝝ quas
per dei gratiā euaserūt. Et hoc est qd̄ dicitur
Esaie vltimo. Erūt vsq̄ ad satietatē visionis
omi carni. i. electis. Notant tm̄ doctores q̄ ali
quid pōt esse materia gaudij dupliciter. Uno
mō p se. Alio mō per accidens rōne adiuncti.
In penis aūt maloꝝ est duo cōsiderare, videli
cet ip̄m nocumentū malis illatū z ordinē diui
ne iusticie fm̄ quē iustuz est eos sic puniri. Pri
mo mō nō gaudebūt boni de penis sed secūdo
mō tantū. Un̄ per se loquēdo, diuina iusticia
et eoꝝ liberatio seu euasio de peīs illis erit ma
teria gaudij. sed pene illis p accidens tantum.
Ad p̄mū dōm q̄ laudabile est in viatore: q̄
delectat̄ in penis eoꝝ p accidens inq̄tuz iuste
puniūtur Uitiosum autē est: q̄ delectent̄ p se:
de penis loquendo Ad scd̄m dōm. q̄ cōpas
sio est volitio qua q̄s desiderat maluz ab aliq̄
repelli. Qñ āt mal⁹ est in tali statu: q̄ sua pena
pōt ab eo repelli z remoueri tūc a caritate pce
dit cōpassio. Et iō q̄ntūcūq̄ bō sit mal⁹ in pn̄
ti, q: tm̄ est in statu quo p̄t corrigi z fieri dign⁹
carentia illius pene, iō iuste pōt a caritate bea
toꝝ compassio pcedere ad eum. Sed quia dā
nati sunt extra statum illū in quo possunt fieri
boni, ideo ex caritate beatoꝝ nulla ad eos com
passio oritur. quia talis cōpassio esse nō posset
sine p̄iudicio diuine iusticie Ad tertiū dicen
dum, q̄ deus loquēdo p se de penis nr̄is non
delectat̄, sed p accidens, sicut delectat̄ de opib⁹
suis iustis. sil'r compatit̄ et misericors est p sta
tu isto in quo pn̄t corrigi. nō autē p statu alte-
ro in quo beati nō poterunt emendari. Ad
quartū patet p dicta. quia gaudere de malo al
terius quia est malū suū: est actus odij Nō au
tem gaudere de malo alterius. q: iuste est sibi i
flictum. Notandū q̄ sicut xp̄s iustus iudex C
armabit̄ moraliter, lorica, gladio, scuto. z lācea
ita et nos in pn̄ti. Un̄ apl's ad Eph. vj. Indui
te vos armaturā dei vt possitis resistere aduer
sus insidias diaboli. Arma aūt ista sunt q̄tuor
ṽtutes cardinales. ij. Coꝝ. x. Arma em̄ mili-
tie nostre nō sūt carnalia sed spūalia a deo ad
destructōem inimicoꝝ. Est em̄ iusticia quasi
lorica. et tēpantia quasi galea, scutū patientia.
lancea prudentia Opzet em̄ in pn̄ti opari z pu
gnare simul et sel' vt simus edificatores et pu-
gnatores sicut fecerūt iudei Neemie. iiij. de q̄-
bus media pars prepata erat ad bellū et lācee
et scuta et arcus et lorice z̄c. Una manu facie-
bant opus, et altera manu tenebāt gladiū. Re
fert sextus Julius de re militari. li. ij. ca. viij. d̄
quodā consule Romanoꝝ q̄ ista cautela ɔtra
ppriū exercitū vsus est. Cum em̄ q̄ndam exerci
tum duxisset de quo nō multū ɔfidebat. elegit
sibi vnū aliuz exercitū fortissimū et fidelissimū
et retinuit secū in castris et tētorijs, p̄mū exer-
citū iussit p̄cedere et fecit apud eos pclamare.
q̄ vel eligerēt pugnare cū hostib⁹ vel cū ciuib⁹
Illi ergo ɔsiderantes q̄ ncario oportuit, illos
inire pugnā. vel contra bonos ciues vl' cōtra
malos hostes, p̄eligerūt cū hostib⁹ dimicare z
aggressi hostes victoria potiti sūt Moralit' ds

habet demões hostes suos ɔtra q̃s misit vnū
magnū exercitū, totū vicȝ genus hūanum, vñ
ad Eph. vj. Nõ est nobis collocutio aduersus
carnem et sanguinē supple tm̄. Sed aduersus
ꝑncipes et ptãtes, aduersus mõdi rectores, cõ
tra spūalia nequitia in celestibus Et q: vult ꝙ
nos necessitemur ad pugnandū eligit sibi vnū
alium exercitū fortem et fidelem, exercitū vicȝ
beatoꝝ angeloꝝ. ⁊ hūc exercitū secum retinuit
in castris et in exercitu nr̃o, i. in ecclia militan
te iussit ꝓclamari ꝙ eligam⁹ vnum ex duob
pugnare contra demones hostes nr̃os vl' con
tra angelos ciues nr̃os, More ḡ romanoꝝ ꝑe
ligam⁹ pugnare contra demões hostes nr̃os.
ad Eph. vj. State ḡ succincti lūbos v̄ros i ve
ritate, induti lorica iusticie. ⁊ calciati pedes in
preparatione euãgelij pacis. Calciare pedes est
ꝑ exempla sctõꝝ qui mortui sunt affectões no
stras minuere. Scđo tꝑantia est quasi galea.
Sicut em̄ ad lr̃am galea ꝓtegit caput in q̃ sūt
oẽs sensus, ita tꝑantia in cibo et potu facit ho
minē habere bonū caput ⁊ sensum viuacem.
Esa. lix. Galea salutis in capite eius. Tertio
scutū est patiã siue fortitudo, Treñ. iij. Dabis
eis scutū cordis laborem tuū. i. patientiã q̃ su-
stineant corde forti labores ꝓ te. Quarto lãcea
est prudentia, hõ em̄ ꝑ lanceã vulnerat hostem
et procul repellit a se. Ita hõ ꝑ prudentiaȝ illa
que sunt ꝓcul preuidet ⁊ occurrit eis. q: reruȝ
exitus prudentia metitur. Hyere. xlvj. State
in galeis. polite lanceas. induite vos loricis ⁊
D cetera Utrū ignis purgatorius inuoluet re
probos Et videtur ꝙ nõ. quia Malach. iij. su
per illud. D. Purgauit filios leui. dicit glo. Du
os ignes legim⁹ futuros. vnū quo purgabit e
lectos et ꝑcedit iudiciū. Alteruȝ qui reprobos
cruciabit, sed hic est ignis inferni q̃ malos in-
uoluet. Prim⁹ autē est ignis finalis ɔflagratõ
nis. ḡ ignis finalis ɔflagratõnis nõ erit ille ig
nis q̃ malos īuoluet Preterea ignis ille deo
obsequeť in purgatiõe mūdi. ḡ debet remūera
ri alijs elementis remūeratis. Et ꝑcipue cum
ignis sit nobilissimū elementoꝝ. nõ ergo vide
tur ꝙ i infernū debeat deijci ad dãnatoꝝ penã
Preterea ignis q̃ malos īuoluet erit ignis infer
ni. sȝ ignis ab initio mūdi preparatus ē dãnatis
Unde Math. xxv. Ite maledicti in igneȝ eter
num qui preparatus est. ⁊c̃. Similiter Esa. xxx.
Parata est ab heri tophet a rege ꝓparata. ⁊c̃.
glo. ab heri. i. ab initio: tophet vallis gehenne
sed ignis ille finalis cõflagellatiõis nõ erit ab
initio preparatus. sed ex cõcursu mūdanorum i-
gniū generabiť. ergo ignis ille est alius ab ig-
ne inferni qui reprobos inuoluet. In cõtrariū
est qđ in psalmo de illo igne diciť. ꝙ inflãma-
bit in circuitu inimicos eius Preterea. Da-
nielis. vij. dĩ. Fluuius igneus rapidusq̧ egre-
diebať a facie eius Glo. vt peccatores traheret
in gehēnam. Loq̃tur aūt auctoritas illa de il-
lo igne de quo nūc est mētio. vt pȝ ꝑ q̃dã glo-
saȝ q̃ ibi dic̃ Ut bonos purget ⁊ malos puniet
ergo ignis finalis cõflagratõnis in infernū cū
reprobis demergeť. Dicendū ꝙ tota purgatio
mūdi et innouatio ad purgatõem ⁊ innouatõ
nem hois ordinabiť. Et ideo oportet vt mūdi
purgatio et innouatio: purgatõni et innouatõ
ni hūani generis respõdeat. Hūani aūt gene-
ris purgatio quedam erit ꝙ mali segregabun
tur a bonis. Unde dĩ Luce. iij. Cuius ventila
brū in manu sua ⁊ purgabit arcam suam ⁊ cõ-
gregabit triticū suū. i. electos in horreū suum.
Paleas autē. i. reprobos cõburet igni inextin
guibili. Uñ et ita erit de purgatõne mūdi. ꝙ
q̃cquid erit turpe et fedum in infernū cū repro
bis retrudeť. Quicq̃d aut erit pulchruȝ et no-
bile in superioribus reseruať ad gl'am electoruȝ.
Et ita etiam erit de illo igne ɔflagratõis. sic di
cit Basili⁹ sup illud ps. Uox dñi intercidẽ-
tis flãmã ignis: q̃ ad calidū vstiuū. ⁊ q̃ntuȝ ad
illud qđ in igne grossum reperiť descēdet ad i
feros ad penã dãnatoꝝ. Qđ vero est ibi subti
le et lucidū: remanebit superius ad gl'am electo
rum Ad ꝑmum ḡ dđm. ꝙ ignis ille q̃ pur-
gabit electos ante iudiciū erit idem cum igne
finalis cõflagratõnis mūdi: quãuis q̃dam cõ
trarium dicant. Cõuenit em̄: vt cum homo sit
pars mūdi: ꝙ etiã eodeȝ igne purgetur homo
quo purgetur mūdus Dicūtur autē duo ignes
Unus q̃ purgabit bonos, et alius q̃ cruciabit
malos et q̃ntum ad officium. et aliquo mõ q̃n
tum ad substantiã, q: non tota substãtia ignis
purgantis in infernū retrudeť ad punitõnem
dãnatorum vt dictū est. Ad scđm dicenduȝ.
ꝙ in hoc ignis ille remūerabitur. q: illud qđ ē
grossum in eo separabiť ab ipo et retrudeť in i-
fernum. Ad tertium dđm. ꝙ sicut gloria ele
ctorū post iudiciū erit maior q̃ ante: ita ⁊ pena
reproboꝝ. Et ideo sicut claritas superiori crea-
ture addetur ad augmentandū ⁊ gl'am electo-
rum, ita etiam quicq̃d est turpe in creaturis re
trudetur in infernū ad augmentandū miseriã
dãnatoꝝ. Et ita igni ab initio preparato in infer
no nõ est cõueniẽs si alter ignis addať. Utꝝ E
dãnati puniãtur ꝑ corporales tenebras. Et vide
tur ꝙ nõ, quia, vt dicit Greg⁹. ix. moral. expo-
nens illud Job. x. Sed sempitern⁹ horror in
habitat. Quãuis illic ignis ad ɔsolatõem non
luceat. tñ vt magis torqueat ad aliquid lucet.
Nam sequaces quos secum traxerūt de mun
do reprobi, flãma illustranti visuri sunt. ergo

ergo nõ erūt ibi tenebre corporales Preterea:
dãnati vident penã suã: hoc em̄ est eis augmē
tum pene, sed nihil videť nisi in lumine, videť
ergo ꝙ nõ sunt oĩno in tenebris. Preterea:
dãnati habebūt potentiã visiuam post corpo-
rum resumptõem, sed frustra in eis esset visus
nisi aliquid viderent, cū igitur nihil videať ni
si in lumie: nõ essent ibi tenebre corporales, Sȝ
cõtra est qđ diciť Math. xxij. Ligatis manib
et pedib ꝓijcite eū in tenebras exteriores Su
per quo dicit Greg⁹. Si ille ignis lucē habe-
ret in tenebras exteriores nequaq̃ mitti dice
reť. Preterea Basili⁹ dicit sup illud ps. Uox
dñi intercidentis flãmã ignis. ꝙ virtute ignis
dei seꝑabitur ignis ab eius virtute adustiua:
ita ꝙ claritas cedet i gaudiū sanctoꝝ. ⁊ vstiuū
ignis in tormentū dãnatoꝝ ergo dãnati habe
būt tenebras corporales, Responsio dđm ꝙ di-
spositio inferni erit talis vt maxime miserie dã
natoꝝ competat. Unde sm̃ hoc sunt ibi lux et
tenebre ꝓut maxime spectant ad miseriã dam-
natoꝝ. Ipa autem visio sm̃ se delectabilis est.
vt em̄ diciť in ꝑncipio Metaph. Sensus vi-
sus est maxime diligibilis. eo ꝙ ꝑ ipm plura co
gnoscimus Sed ꝑ accidens cõtingit visoneȝ
esse afflictiuam inq̃ntum videm⁹ aliqua nobis
nociua vel nostre volūtati repugnantia. Et iõ
in inferno hoc mõ debet esse locus dispositus
ad videndū sm̃ lucem et tenebras ꝙ nihil ibi
ꝑspicue videatur, sed solūmodo sub quadam
vmbrositate videanť illa que afflictõem inge-
rere possunt. Unde simplr loquendo locus ē
tenebrosus, sed tñ ex diuina dispõne est ibi ali
quid luminis quãtum sufficit ad videndū illa
que aĩam torquere possunt. Et ad hoc sufficit
naturalis situs loci. quia in terre medio vbi in
fernus poniť nõ põt esse ignis nisi feculent⁹ et
turbidus ⁊ quasi fumosus. Quidã tñ tenebra
rum haꝝ causam assignant ex cõmassatõne et
cõpressione corꝑm dãnatoꝝ. que ꝓpter multitu
dinē ita replebūt locū inferni ꝙ nihil ibi de ae
re remanebit, ⁊ sic nõ erit ibi aliq̃d de diapha-
no qđ posset esse subiectū lucis ⁊ tenebraꝝ ni-
si oculi dãnatoꝝ qui erant obtenebrati. Ad
primū ergo dicendū. ꝙ vtiq̧ ignis ad aliquid
lucet: quia videbūt damnati illos ꝑcipue qui
ad malum traxerūt eos. Ista tamē visio i nul-
lo erit delectabilis, cum videant illos quos o-
dio habent ex quo magis torqueņť, cum odiū
tristicia est, ac de re displicenti semꝑ oritur.

Ad scđm dicendū. ꝙ dupliciter aliquid vi-
detur. Uno mõ ꝑ mediū dispositū ac visui ꝓ-
portionatū. et talis visio semꝑ delectabilis est
Alio mõ aliquid videť ꝑ mediū fumosuȝ ⁊ tur
bidum, et talis visio videntē plus contristat.
Uidebunt em̄ dãnati suas penas ac alioꝝ q̃s
odiūt ꝑ mediū tenebrosum. vnde patet ꝙ tene
bre corporales nõ repugnant tali visioni. Idem
em̄ corpus põt esse sm̃ quid illumiatum. ⁊ ta-
men absolute tenebrosum Ad tertiū dicēdū
ꝙ sicut oĩa beatis sunt ad gloriã. ita singula
sunt dãnatis ad penam. Uisus ergo dãnato-
rum erit in actu sed sibi penali: tum ex visione:
tum quãtum ad mediū fumosum. tum ex par-
te rei vise animū cõtristantis magis puniaņť.
Odium quidē rei vise magnam in ipis pariet
tristiciam Ad rõnes post oppositū. Ad ꝑmã
dicendū. ꝙ ille ignis nõ põt denomiari a luce.
Cum vnaqueq̧ res a suo potiori denoĩanda ē
In igne autē inferni tenebre magis abūdant
ipo lumine, Dicūtur igitur dãnati mitti in te-
nebras exteriores. Interiores auteȝ tenebras
peccatoꝝ per culpam inciderūt etiam in via: q̃
et manent post dãnationem, sicut dãnationis
causa. Ad secūdam ꝙ claritas ignis que est
delectabilis visui a tali igne separa[illegible] Nõ au
tem fumosa ꝑspicuitas plus v[illegible] tristans
q̃ ꝑficiens aut delectans. Ista em̄ [illegible]nia dicta
sunt de visu corporali. Uisu autē intellectuali e-
tiam sancti in patria penas dãnatoꝝ vident.
ac cum magna delectatõne. Cui⁹ ratio est, q̃a
a beatis nihil subtrahi debet quod ad ꝑfectio
nem beatitudinis eoꝝ pertineat Et ideo vt be
atitudo sanctoꝝ sanctis magis complaceat ac
de ea vberiores gratias agant: datur eis vt vi
sione intellectuali etiam ꝑfecte penam damna
torum intueantur

Lectio LXXI.

e T pugnabit cum
illo orbis terraꝝ contra insensatos
Ibūt directe emissiones fulguris:
et tanq̃ a bene curuato arcu nubiū extermina
būtur, et ad certū locum insiliēt: et a petrosa ira
plene grãdines mitteņť ⁊ candescet in illos a-
qua maris et fluminis concurrent duriter.

Postq̃ spūssanct⁹ descripsit xp̄i iudicis ad-
uenientis ad iudiciū inexpugnabilē preparatiõeȝ
Hic describit creature xp̄o cõsentiētis intole-
rabilem cooperatiõem. Ubi notandū ꝙ sic A
deus oĩa creauit ꝓpter electos, ita oĩa mo
uebit suo mõ ad se vindicanduȝ de reprobis.
Unde sicut elemēta seruiūt homini, vt ipe deo
deseruiat, ita elementa seruiēt deo vt de repro-
bis qui ei seruire noluerūt vltionem accipiat.
Et quia oĩs creatura corporalis infra celestes
orbes cõtineť, ideo ꝑmo insinuat ɔclusionē in
generali, Scđo eã explicat magis in speciali,
ibi, Ibūt directe Quantū ad ꝑmuȝ dicit sic,
Et pugnabit cum illo, quasi diceret: nõ solum

xp̄s iudex sic apparebit armatus lorica iusticie
et galea iudicij certi ⁊ sic de alijs, de quib⁹ i he-
sterna lec̄oe dictum est, imo pugnabit cum il-
lo orbis terraꝝ. id est oĩs mot⁹ orb circa terrã.
Luce. xxj. Nam virtutes celoꝝ mouebũtur. vl'
ip̄emet orbis terraꝝ. id est sphera terre, et hoc
contra insensatos. Reprobi vocanꝰ insensati:
non quia sensu sed quia disciplina et volũtate
deo seruiendi caruerũt. Sap. xij. Tanq̃ pue-
ris insensatis iudicium eis in derisum dedisti
De ista pugna loquens Crysostomus super il
lud Mathei. xxiiij. Virtutes celoꝝ mouebun
tur. dicit sic. Exurgente rege celesti iudicare vi
uos et mortuos: virtutes angelice mouebũtur
terribiles ministri terribilem dñm p̄cedentes
Et infra, patrefamilias moriente domus tur-
batur, familia plangit et nigris vestib⁹ induiꝰ.
Sic hũano genere ꝓpter quod facta sunt om-
nia circa finem cõstituto celi ministeria lugent
et candore deposito: tenebris induentur. Hec
Chrysostomus. Quã autem terribilis erit pu
gna corp[or]ium creaturaꝝ contra mũdum im-
minente iudicio generali, describit in sp̄eali ꝑ
quatuor exempla. Per chorusca tõnes fulguꝝ.
Per inuudatõnes nubium. Per turbatõnes
grandinũ. Et ꝑ eleuatõnes mariũ. Quãtum
ad primũ dicit sic. Ibũt directe emissiones ful
gurũ Fulgur est vapor ignitus expressus a nu
be, sicut diciꝰ. iiij. Metaph. Vnde ꝑ emissiões
fulguꝝ intelligit spũssanctus in ꝓposito gene-
ralem mũdi cõflagrationem que fiet ꝑ ignem
de qua habeꝰ in p̄s. Ignis ante ip̄m precedet
et inflãmabit in circuitu inimicos eius. De q̃
cõflagratione qualis erit cito in dubitatiõe vi
debitur. Quantũ ad sc̄dm q̃uo creatura pu-
gnabit contra reprobos: dicit sic. Et tanquã a
bene curuato arcu nubiũ extermiabũtur. id est
sicut bene curuatus arcus nubiũ qui est iris i
diluuio aquaꝝ tp̄e Noe quãdo om̄es mali fu
erũt submersi ꝑ inũdatõnem diluuij. ita fiet i-
minente iudicio generali. ꝙ om̄es reprobi ex-
terminabũtur. et tamẽ iusti saluabũtur illesi, ⁊
reprobi ad certũ locum insiliẽt. vicȝ ad infernũ.

Tertio describit q̃ȝ terribilis erit illa pugna
creature corꝑalis ꝑ exemplũ de turbatõe gran
dinum. Et q̃ntum ad hoc dicit sic. ꝙ videlicet
plene grandines mittenꝰ a petrosa ira. plene
grandines, id est ponderose increpatõnes q̃s
faciet iudex quãdo dicet. Esuriui ⁊ nõ ⁊c̃. Ma
thei. xxv. mittenꝰ a petrosa ira. id est a vindicta
xp̄o debita. j. Coꝝ. x. Petra autẽ erat christus.

Quarto exp̄mit creature pugnam cõtra ma
los ꝑ elatõem mariũ. In p̄s. Mirabiles ela
tiones maris mira. in altis dñs. Et q̃ntũ ad h̄
dicit. Et scãdescet in illos aqua maris ⁊ flumi
nis ⁊c̃. Et videꝰ hic tãgere p̄mũ de illis signis
xv. que dicit Hyero. se reperisse in ãnalib⁹ he
breoꝝ que sunt ista. Primo die oĩa maria exal
tabũtur. xv. cubitis vltra om̄es montes orbis
terre, nõ effluentia. sed sicut muri stabũt. Se
cũdo ꝓsternenꝰ in ꝓfundũ intãtũ: vt vix videri
poterũt. Tertio redigenꝰ in antiquũ statum.

Quarto om̄es belue ⁊ aĩalia que mouebun
tur i aquis: cõgregabũtur et eleuabũtur super
pelagus inuicem mugientes more contẽtionis.

Quinto om̄ia volatilia celi cõgregabũtur i
campis, om̄es inuicem lamentãtes nihil gu-
stantes, id est nihil comedentes. Sexto ful-
mina ignea surgent ab occasu solis contra fa-
ciem firmamenti vsq; ad ortum currentia.

Septimo. om̄ia sydera erratica et fixa sur-
gent ꝓferentia ex se igneas comas sic̃ comete.

Octauo erit terremotus: ita ꝙ nullus ho-
mo possit stare sed om̄ia edificia prosternẽtur.

Nono om̄es lapides tam parui q̃ȝ magni i
quatuor partes se diuidẽt: vna petra aliaȝ col-
lidente. Decimo om̄es plãte sanguineũ flu-
ent rorem. Vndecimo om̄es montes et col-
les et edificia in puluerẽ redigenꝰ. Duode-
cimo om̄ia aĩalia veniẽt ad campos de siluis
et montib⁹ rugientia ⁊ nihil gustãtia. Deci-
cimotertio om̄ia sepulchra ab ortu solis vsq;
ad occasum patebũt cadaverib⁹ ad surgenduȝ

Decimoquarto oẽs hoĩes exibunt de habi
taculis suis nõ intelligentes neq; ad inuicem
loquentes: sed more feraꝝ discurrentes. Die
decimoq̃nto om̄es morienꝰ, et resurgent cum
mortuis lõge ante defunctis. Hec tamẽ signa
q2 de apocrifis sunt excepta: certitudinẽ nõ ha
bent. In hoc t̃n quod dr̃ in littera: ꝙ scãdescet
in malos: aqua maris: et flumina ꝯcurrent du
riter. videtur tangi primũ signũ de collisione a
quarũ et earũ in altum eleuatõne. Quia supe-
rius tactum est ꝙ ꝑ emissiones fulguris intel-
ligitur generatio ignis illius miraculosa per
quẽ totus mũdus cõflagrabiꝰ ante diẽ iudicij.

Sit ista dubitatio. Vtꝝ mũdus purgabiꝰ C
per ignẽ. Et videꝰ ꝙ nõ, quia vel ille ignis fo-
ret naturaliter ꝓductus, vel sup̄naturaliter.
Si sup̄naturaliter, ergo nõ habebit oꝑationẽ
naturalem. Si naturaliter, ergo possibile esseȝ
ꝙ naturaliter fieret diluuiũ vniuersale ignis.
Sed iste articulus est excõicatus a dño Ste-
phano parisien̄. ep̄o. Itẽ si sic, nõ generareꝰ ni
si ex certa ꝯstellatõne planetaꝝ et calidaꝝ stel-
laꝝ, sed si hoc: tũc posset sciri tẽpus illud ꝑ cal-
culatõnes astronomicas. cõsequens falsum.

Preterea: si mũdus purgabiꝰ per ignẽ que-
ro an ille ignis p̄cedet iudicium an sequatur.
Si dicatur ꝙ precedet. Iuxta illud p̄s. Ignis

ante ip̄m p̄cedet. Contra videꝰ dicere Aug⁹. ij
de ciui. dĩ, ca. xvj. vbi dicit sic Iudicatis his q̃
scripti nõ sunt in libro vite, seq̃tur ꝙ tũc figu-
ra mũdi mũdanoꝝ igniũ cõflagratõne peribit
Item in eodẽ li. ca. vlti. in fine. Circa illud iu-
diciũ has res dicim⁹ esse venturas. Helyam
tesbiten. Fidem iudeoꝝ esse: antixp̄m ꝑsecutu-
rum. xp̄m iudicaturꝝ, mortuoꝝ resurrectõnem.
bonoꝝ et maloꝝ diuisionẽ, mũdi cõflagratõeȝ
eius denique renouatiõem. Existimo ea quo a
me cõmemorata sunt ordine esse ventura. Er-
go ꝺm btm̃ Aug. mũdi purgatio ꝑ ignem erit
post iudicium. Si vero dicaꝰ ꝙ sequeꝰ. Cõtra
sicut dicit Aug⁹. ij. de ciui. dĩ. c. xviij. Et allegat
mgr̃. iiij. senten. dĩ. xlvij. Hoc erit incendiũ mũ
di sanctis, quod fuit caminus tribus pueris
In q̃bus vero si aliquid purgandũ fuerit: per
ignem illud purgabiꝰ. Sed constat: ꝙ post iu
dicium nullus purgabiꝰ per illũ ignem q2 con
stat ꝙ oẽs sancti statim i resurrectiõe habebũt
corꝑa gloriosa, et per ꝯñs impassibilia, ergo il
le ignis p̄cedet resurrectõem ⁊ iudiciũ. Ad
oppositum est Petrus ij. cañ. sua, ca. iij. Adue-
niet inquit dies dñi vt fur, in quo celi magno
impetu transient. elementa vero calore soluen-
tur, terra aũt et que in ip̄a sunt exurẽtur. Et in
fra. Per quẽ celi ardentes soluentur ⁊ elemen-
ta ignis ardore tabescẽt, nouos ꝟo celos ⁊ no-
uam terrã et ꝓmissa ip̄ius expectam⁹. Iterũ. j.
Coꝝ. vij. Glo. sup illud. Preterit figura hui⁹
mũdi: dicit sic. Pulchritudo hui⁹ mũdi mũda
noꝝ igniũ cõflagratõne peribit, ergo mundus
purgabiꝰ ꝑ ignẽ. Preterea Aug⁹. ij. de ciui. dĩ
ca. vj. Illa ꝯflagratõne mũdana elemẽtoꝝ cor
poraliũ qualitates que corꝑibus nr̃is corru-
ptibilib⁹ congruebãt. ardendo penitus interi
bũt atq; ip̄a substãtia eas qualitates habebit:
que corꝑibus imortalibus mirabili mutatiõe
cõueniebãt vt scȝ mũdus inouatus in melius
accõmodetur hoĩbus etiã in carne in melius
inouatis. Ad q̃stionẽ dõm ꝙ sic. Sed t̃n pri
mo videbiꝰ per q̃d purgabiꝰ mũdus. Sc̄do in
quib⁹ partib⁹ purgabiꝰ. Tertio vñ causabiꝰ il
D le ignis. Circa primũ est aduertendũ, ꝙ cuȝ
mũdus factus sit ꝓpter hoĩem. Vñ. ij. phisico.
diciꝰ. ꝙ oĩm nos sumus quodãmõ finis, cõue
niens est ꝙ q̃n hõ glorificabitur, mũdus etiaȝ
suo mõ innoueꝰ. Ad hoc aũt ꝙ hõ glorificeꝰ o-
portet duo remoueri ab hoĩe. scȝ corruptiõem
in corꝑe, et infectõem culpe in aĩa. Cõformiter
ad ista oportet mũdum in duob⁹ purgari. hñt
eñ elementa in quib⁹ cõuersamur, sicut ignis,
aer. aqua, et terra, sibi cõmixtas quasdaȝ ꝑtes
nature extranee, quia aer est admixtus cum va
poribus terreis et aqueis, sicut diciꝰ. iij. Me-
taph. Similiter ꝑtes terree ⁊ aquee sunt adin
uicem cõmixte sicut congruũ est ⁊ cõueniẽs ha
bitatõni hoĩm corruptibiliũ. ita ꝙ nullũ d̃ istis
trib⁹ elemẽtis ẽ in sua naturali puritate, ⁊ ista
impuritas correspõdet corruptibilitati corpo
ris in hoĩe. Sc̄do habent ista elementa q̃ndã
impuritatẽ correspondentẽ infectõni culpe, h̄
est q̃ndam idoneitatẽ ad futurã innouationeȝ
ꝓpter peccata in his locis cõmissa per magnũ
tẽpus tam a malis hoĩbus q̃ȝ ab angelis mal'.
sicut dicimus ꝙ loca ꝓphanata indigent recõ
ciliatõne, purgabiꝰ ergo mũdus ab vtraq; im-
puritate ꝑ hoc ꝙ oẽs dispões extranee elem̃
tis cõmixte corrũpũtur et restituẽtur elementa
ad suam simpliceȝ puritatẽ. Vñ nec manebũt
posita aĩalia nec plante sed sola elementa.

Sc̄do patet ex istis in q̃bus partib⁹ mũd⁹
purgabitur, videlicet in q̃bus fuit habitatio
demonũ et hoĩm. Vnde ꝺm Aug. ij. de ciuiꝰ.
dei, ca. xviij. Ignis ille incipiet purgare aereȝ
in sup̄iori parte aeris vltra medium intersticiũ-
um, et descendet successiue versus terram Erit
autem altitudo illius a terra: quantũ ascende-
runt aque diluuij q̃ndecim cubitis super mõ-
tes quos operuerũt, sicut dicitur Genesis. vij

Quantum ad tertiũ dicendum, ꝙ erit pro-
ductus sup̄naturaliter, sicut fuerũt aque dilu-
uij, sicut textus satis innuit, precedet tamẽ ve-
mens siccitas et calor productionẽ illius ignis
et desinet causari arcus nubium ⁊ queeũq; hu
mide imp̄ssiones: sicut sunt pluuie, nix, grãdo,
ros, et huiusmõi, et generabiꝰ a sub descendẽs
in tanta multitudine, et apparebit aspicientib⁹
ꝙ sint stelle de celo cadentes. Et sic intelligiꝰ il
lud Mathei. xxiiij. Stelle cadẽt de celo. Quã
locutionem credendũ est esse tropicam ꝺm Au
gustinũ. ij. de ciui. dei, ca. xviij. Ad primũ et
secũdum dicendũ. ꝙ ille ignis generabiꝰ sup̄-
naturaliter sicut dictũ est. et ideo consequẽtia
nõ valet. ergo nõ habebit oꝑationem natura-
lem. Ad sc̄dm dicendum. ꝙ ignis ille inquã
tum ad aliquam oꝑationem precedet: et quan
tum ad aliquid cõcomitabunꝰ: et quantum ad
aliquid sequetur. Actio eñ illius ignis est suc
cessiua, quia ante iudiciuȝ fiet incineratio cor-
porum hominũ tũc viuentium ꝑ modũ istum:
ꝙ perfecti refouentur sine pena sensus ab illo
igne illata. et imꝑfecti purgabũtur. Quo fctõ
statim erit resurrectio mortuoꝝ. Postea recedẽ
te iudicio: inflãmabiꝰ totus mũdus ꝑ circuitũ
Peracto vero iudicio diuidetur in purum et
turpidũ vis illius ignis. Exponeꝰ etiaȝ illud
cũ oĩbus feditatib⁹ relictis de purgatõe mũdi
et inuoluet reprobos. sicut dicit Basilius sup
illud p̄s. Vox dñi intercidẽtis flãmam et de-

ꝑtabit ad infernū. Unde aliqua pars illius
ignis addetur igni infernali qui nūc est, ⁊ alia
pars que est nobilis et pulchra addet̄ igni su-
periori ad glam electoꝝ. Et sic est ꝙ ille ignis
purgans mūdum q̄ntū ad suū opus initiale p̄
cedet quod est purgare ⁊ cōcomitabit̄. Sꝫ q̄n
tum ad eius ꝯsūmatōem seq̄t̄. ⁊ sic intelligit
Aug⁹. alias a seipo discordaret, sicut ꝑꝫ ꝑ au-
ctoritates superius allegatas.

Lectio. LXXII

Contra illos stabit

spūs virtutis et tanq̄ȝ venti turbido
diuidet eos, et ad heremum deducet
oēm terram iniq̄tatis illoꝝ ⁊ malignitas euer
tet sedes potentū. Postq̄ȝ spūssanctus descri
psit xp̄i aduenient̄is ad iudiciū inexpugnabilē
ꝑparationē, et creaturā intolerabilē contra re-
probos cooperationē. Hic describit sentētie fi
nalis dispēsabilē executionē. Et circa hec duo
facit. Nam p̄mo assignat modū quo om̄es re
probi punient̄. Secūdo assignat causam qua
re iniusti nobiles subuertent̄. ibi. Et maligni-
tas. Circa primū dicit tria. Primo ꝙ dānabū
tur finaliter, Seperabūtur potentionalit̄. Et
A incarcerabūtur localiter. Secūda pars ibi Et
turbo venti. Tercia ibi. Et ad heremū. Quā
tum ad primū dicit. Contra illos stabit spūs
virtutis. Spūs in scriptura dicit̄ aliq̄n vox. j.
Coꝝ. xiiij. Psallam spiritu psallam ⁊ mēte. q̄a
ergo vox xp̄i iudicantis est vox virtutis, iuxta
p̄s. Dabit voci sue vocem virtutis, cui virtuti
nullus possit obsistere, ideo signāter dicit̄. Cō
tra illos stabit spūs virtutis. Esaie. xj. Spiri
tu labioꝝ suoꝝ interficiet impiū. Et. ij. Thessa
lo. ij. Tūc reuelabit̄ ille iniquus quē dn̄s ihs
interficiet spū oris sui. Quantū ad secūdum
dicit. Et turbo venti diuidet eos. Turbo ꝑm
Isidoꝝ. xiiij. ethymo. vbi agit de ventis. est vo
lubilitas ventoꝝ, et dicit̄ turbo a terra q̄ quo
tiens ille ventus consurgit: terram in circuitu
mittit. Sicut ergo puluis siccus statim sine re
sistentia eleuatur a terra ⁊ defertur ꝑm motum
venti. Ita reprobi prolata sententia sine q̄cun
q̄ȝ resistentia inuoluētur illo turbido igni, de q̄
dictum fuit in p̄cedenti lcōne, ⁊ demergent̄ in i
fernum. In p̄s. Non sic impij non sic, sꝫ tanq̄ȝ
puluis quē proijcit ventus a facie terre, ⁊ Job
xxj. Erūt sicut palee ante faciē venti, ⁊ sicut fa-
uilla quā turbo dispergit. Fauilla est ignis ex
tinctus et siccus quia vento circulariter moto
statim dispgitur, qui vētus est turbo. Naum. j.
Dn̄s in tempestate et in turbine vie eius. Et
Hyere. xxiij. Ecce turbo dn̄ice indignatōnis
egredi et̄ et tēpestas erūpens sup caput impio
rum eueniet. Tertio dicit ꝙ reprobi incarce-
rabūtur, et q̄ntum ad hoc dicit, ꝙ ad heremuȝ
deducet oēm terrā iniq̄tatis illoꝝ. Et hec ē an
tiqua littera quā exponit Rabanus, et sic̄ dici
tur verus textus est. Et ē sensus ꝙ ad infernū
deducet deus oēm terram iniq̄tatis illoꝝ, hoc
est oēm terrenam ⁊ carnalem affectōem eoruȝ,
ad puniendū impꝑpetuū. Si aūt sit textus ini-
q̄tatis eoꝝ, ꝙ iniq̄tas deducet eos causalit̄ et
demeritorie ad infernū. Sꝫ snīa nō mutat̄. In
fern⁹ in lr̄a ista vocat̄ herem⁹, q̄ sic̄ herem⁹ vo
cat̄ locus vast⁹ et incult⁹ vbi nullū aīal rōnale
habitare pōt cōuenienter. Ita infernus locus
est nulli rōnali creature aptus, nisi pctm̄ esset,
quia malū bene ordinatū et suo loco posituȝ e-
minentius cōmendat bonū. sicut dicit Aristo.
vj. ethi. Et est herem⁹ ꝑm grāmaticos femini-
ni generis. Un̄ declinat̄ hec herem⁹, in signuȝ
ꝙ per feim genus ad heremū illam hō primo
ducebat̄. Inde h̄ et hec heremita ꝑsona q̄ soli-
tudinem ⁊ heremū inhabitat. Un̄ quicūq̄ȝ vr-
bes vel ciuitates inhabitāt ⁊ cum h̄ vocantur
heremite, habent nomē contrariū rei. Sūt em̄
vrbanite et vocant̄ heremite. Ultimo assignat
causam spēalem q̄re iniusti nobiles subuertē-
tur. Dicit ꝙ malignitas subuertet sedes potē-
tum. Nō dicit ignorantia: q̄ illa in casu excu-
sat. Nec dicit impotētia: q̄ illa similiter excu-
sat. Sꝫ certe malignitas eos dānabit: q̄ cū sci
rent ⁊ possent noluerūt. Un̄ bonū fuit illud ve
ritatis ꝓuerbiū, sicut allegat Aristo. v. ethico.
Principat⁹ viꝝ ondit. Et bn̄ metrice dr̄. Cum
poteris qd vis probat actio te tua q̄d sis. Qn̄
em̄ p̄nceps male facit sciens ⁊ potens benefa-
cere, sicut semꝑ debet homo de p̄ncipe p̄sume
re: vicꝫ ꝙ est sciens et potens tūc manifestum
est ꝙ malignitas est in causa. Et verum est ꝙ
malignari possunt ad tēpus, sed ꝑ malignita-
tem finaliter subuertent̄, ꝓpter quod hō licet vi
deat homines malignos florere ad tēpus: nō
debet de hoc mirari. nec eos imitari. Unde in
p̄s. Noli emulari in malignātibꝫ neq̄ȝ zelaue-
ris facientes iniq̄tatem Glo. Tu infirme q̄ for
te mirarіs ꝙ mali florent. Noli emulari. i. seq̄
malignantes, neq̄ȝ zelaueris. id est neq̄ȝ imite-
ris: neq̄ȝ ames facientes iniq̄tatem. Et infra
assignat causam. Noli inquit emulari vt mali
gneris, q̄m qui malignantur extermiabūtur.
Glo. Qui gliant̄ ⁊ si mō florent: tn̄ in futuro ex
terminabūtur, id est extra terminos diuine di
B lectōnis ponent̄. Dubitatio lr̄alis. Utrum
pena dānatoꝝ debeat dici corꝑalis Et videt̄ ꝙ
nō, q̄ si ignis ille foret corꝑalis. corꝑa dānato
rum calefierēt et alterarent̄ ab illo igne, conse-
quens est falsuȝ, quia cessante motu celi nulla

alteratio nec aliquis motus poterit eē in vni-
uerso, vn̄ Aristo. viij. phisi. ꝓbat ꝙ motus celi
circularis ē ꝑpetu⁹ ⁊ p̄mus oim motuū, q̄ illo
subtracto: nullus mot⁹ esse pōt. Preterea: si
ignis ille foret corꝑalis et ageret cōtinue i cor
pora: corrūperet illa corꝑa. q̄ passio magna fa
cta abijcit aliq̄d a substātia, iij. ethi, et sic nō fo
ret pena dānatoꝝ perpetua in igne quo ad cor
pus saltē. Preterea: sic̄ dicit̄ ꝙ erit ibi ignis
ita dicit̄ ꝙ erit ibi fletus. Math. viij. Ibi erit
fletus et stridor dentiū, sed fletus fieri nō pōt
nisi ꝑ resolutōem lachrymaꝝ sed nō est imagi
nandū ꝙ ibi esset ꝑpetua resolutio aque ab o-
culis nisi foret generatio noui humoris per re
staurātōem alicui⁹ alimenti, g̊ nō erūt ibi la-
chryme nec fletus. Preterea: sicut ponit̄ ibi
ignis ita dr̄ ꝙ ibi erūt vermes, sed hoc non pōt
intelligi corꝑaliter, cū nullū corpus mixtū ma
nebit post iudicium nisi corpus hūanuȝ, sicut
dicit Aug⁹. xx. de ciui. dei. c. xxij. In penis ma-
loꝝ inextiguibilis ignis ⁊ viuacissim⁹ vermis
ab alijs aliter et aliter ē expositus. Alij vtrūq̄ȝ
ad corpus, alij vtrūq̄ȝ ad aīam retulerūt. alij ꝓ
prie ignem ad corpus tropice. ad aīam v̄mem.
qd credibilius esse videt̄. Preterea: si sic, tūc
forent ibi tenebre corꝑales, cōsequens est fl̄m.
quia sicut ꝑꝫ. ij. de aīa. Nihil videtur nisi i lu-
mine. sed dānati mutuo videbūt penas suas.
q̄ aliter visus inesset eis ociosus ⁊ sup̄fluus.
ergo ibi erit lumen. Preterea: ibi nō erit ve-
rum sulphur, ergo nec verus ignis pari ratōe
q̄ de vtroq̄ȝ apte dicit ꝓpheta. Ignis sulphur
et spūs ꝓcellaꝝ. ⁊c̄. Cōfirmat̄. quia i purgato-
rio est solus ignis. igitur ⁊ in inferno. Ad op
positū est Aug⁹. xxj. de ciui. dei. ca. x. Gehēna q̄
stagnum ignis et sulphuris dicta est. corpore⁹
ignis erit ⁊ cruciabit corpora dānatorū. Idem
Greg⁹. iiij. dialo. parū ante mediū. Ignē gehē
ne corporeū esse nō ambigo. Ad istā questio-
nem dōm ꝙ sic. Rō est, quia om̄is pena q̄ cor
pus patitur ē pena corporea, sed corꝑa dānato
ruȝ ibi patient̄ post diē iudicij. q̄ sic̄ beati gau-
debūt in anima et glabūtur in corꝑe. Ita dā-
nati tristabūtur in aīa et puniētur in corpore.

Ad p̄mū argumentū est opinio. b. Thome.
ꝙ ignis nō aget in corꝑa dānatoꝝ materialit̄.
sine imutatione materiali. sed tantuȝ spūali eo
modo quo sensus imutatur. hoc em̄ cōmune ē
om̄i sensui ꝙ sensus ē susceptiuus spērum sine
materia. Un̄ sicut oculus patitur a colore ⁊ tn̄
oculus nō colorat̄ nec alterat̄ ꝑ receptionē ma
terialem coloris. Ita tactus in dānatis imuta
bitur spūaliter a calore. ⁊ tn̄ nō recipiet caloreȝ
nec alterabit̄ ꝑ calorē. Un̄ tenet ꝙ calor impri
metur sensui tactus ꝑm esse spūale, nō materia
le. Potissimū qd videt̄ ad istud mouere est de
cessatōne motus celi, de quo argutū fuit, cruci
abūtur ergo ꝑ formas receptas intēsionaliter
ab extrinseco nō materialiter. Sed contra il
lud arguit̄ q̄ impossibile est rē existentē ꝑfecte
p̄uari ꝓpria opatōne, sed ignis erit ibi realiter
g̊ poterit calefacere. Silr̄ illa corꝑa nō erūt im
passibilia si sint sufficienter approximata. Pre
terea: ad p̄ces Josue sol ⁊ luna steterūt Josue
x, sed si alia corꝑa celestia nō stetissent, similiter
totus ordo corpoꝝ celestiū fuisset mutatus.
Et tn̄ tūc tēporis Josue pugnauit et in mūdo
vbiq̄ȝ naturales actiōes fuerūt. Preterea cor
pora celestia nō solum agūt in ista inferiora ꝑ
motum sed ꝑ formas suas sic̄ ꝑ diuersos effe-
ctus naturales. g̊ dato ꝙ q̄escerent, adhuc ali
am dispōem causarēt in istis inferioribꝫ, lꝫ nō
talē alternatiuā generatōem reꝝ et corruptōeȝ
sicut mō. Preterea: iste articulus dānatus ē
parisius. Si celū staret: ignis in stuppam nō
ageret. Preterea: esto ꝙ nulla actio naturalit̄
esse pōt cessante motu celi. Non ideo cogimur
dicere q̄n ibi erit actio et passio sup̄naturaliter
in corꝑibus dānatoꝝ. Manifestū est em̄ ꝙ q̄si
om̄ia que circa dānatos ponim⁹, futura sunt
sup̄naturaliter a diuina virtute faciēda. nec eī
ignis ille infra terrā imperpetuū posset mane
re violenter. ꝑm Arist. cum nullū violentuȝ sit
ꝑpetuū, nec iterū corꝑa mixta cuiusmodi erūt
corꝑa hoim: possent esse ꝑm naturā perpetua
cum sint cōposita ex cōpositis, ⁊ multa talia fa
cile est ducere ad ꝓpositū. Ideo dicunt alij ꝙ
corꝑa dānatoꝝ nō solū spūaliter sed etiā mate
rialiter imutabūtur ⁊ calefiēt. Et tūc patet ad
primū argumentū. Ad secundū ꝙ ē directe cō
tra illud dicēdū ꝙ illud argumentū est contra
vtrāq̄ȝ viā: q̄ excellēs sensibile corrūpit sensū
sic̄ agens naturaliter corrūpit passum. Un̄ ad
argumentū dicendū ꝙ deus volet igni coage
re ad alterādū, nō corrūpendū. qd August. xxi.
de ciui. dei. videt̄ declarare ꝑ exempla, quomō
quedā aīalia etiā corruptibilia viuunt in igne
Et. c. iiij. de Salamandra, licet ꝑm Arist. li. de
ꝓprietatib⁹ elementoꝝ. nullum animal in igne
posset viuere diu, certum tn̄ est pilos eius ab
igne nō posse consumi. Un̄ vtrūq̄ȝ oportet
dicere ꝙ ignis cruciabit et tn̄ corpus imꝑpe-
tuū durabit, sꝫ qualit̄ est nobis ignotū, q̄ cer-
tum est ꝙ illud oportet reducere ad miraculū
singulare. Ad tertiū de fletu dicunt docto-
res ꝙ in fletu duo considerant̄, solutio lachry
maꝝ ⁊ turbatio capitis ⁊ oculoꝝ fletus. Quā-
tum ad primū nō erit ibi fletus sed tantū quā
tum ad secundū, sicut argumentū bene dedu-
xit. Ad quartū de verme silr̄ sentiunt ꝙ erit

spūalis videlicet remorsus cōsciencie qui orie
tur ex putrefactōne pctī.metaphorice loquen
do et affliget Ad qntum de tenebris dicēdū
q dispositio inferni erit talis qualis esse pote-
rit:maxime ad afflictōem dānatorum,visio ve
ro sm se est delectabilis,sic dicit.j.Meth.per
accidens vero est tristabilis sm q aliqd noci-
uū visu apphendit.Est g et erit dispō inferni
talis q nihil gspicue ibi videbit.sed sub qdaz
vmbrositate vt illa videant que aie pnt ingere
re afflictionē.Vn simpliciter loquēdo est ma-
gis tenebrosus q lucidus.quia ibi nō poterit
esse ignis nisi feculētus et turbid⁹ Ad sextuz
dōm.q nō solum p ignem puniētur dānati.sz
sic dicit Basilius sup illud. Vox dni interci-
dētis flāmā.i.in vltima purgatōe mūdi fiet q-
dam scpatio in elemētis puris ab impuro.Et
qcqd est puz et nobile remanet supius ad glo
riā electoz.qcquid est feculentū et turbidū de
scendet ad infernū ad penā dānatoz.vt sic om
nis creatura dei erit electis materia gaudij.ita
dānatis ex oibus creaturis fiat tormentū. Et
sic intelligūt nōnulli pncipium pcedentis icō
nis.Pugnabit cū illo orbis terrarū contra in
sensatos:Et illa varia mixtura multaz fecum
sulphur pōt vocari.Quia vero pena purgato
rij nō est pncipaliter ad affligēdū sz ad purgā-
dum,ideo dictū taz p solū ignez fieri.nō sic au
tem in inferno cuius pena est ad affligenduz z
nullo modo ad purgandum

Capitulū.VI. Lectio.LXXIIII

M Elior est sapiē

tia q vires.z vir prudēs ma
gis q fortis Finis sapie ē
hoiez reddere dignū ad alios
gubernādū z regēdū Et ideo
pmo ostendit qūo hō possit et debeat p donuz
sapiētie alios gubernare.Scdo qūo hō possit
sapientiā impetrare.ca.vij.In hoc ergo caplo
vj.spūssanctus intēdit informare gubnatores
reges iudices et plato et eos ad amorē sapie i
uitare Postq a spūsancto ōnsum ē a pncipio
libri vsq huc.qūo p iusticiam z bonos mores
pōt homo sapiam acqrere.Hic cōsequēter de
clarat qūo sapientia acqsita possit hoiem pfice
re Est tn notandū q ista diuisio libri vel pro
cessus nō est ita precise facta.qn in vtraq par-
te vtrūqz fiat.Nam in pcedentibz aliqn dctm
est qūo sapientia possit hoiem pficere. Et in se
quētibus docebit aliqn qūo hō possit sapiam
acquirere.Agit em alternatim,nūc de sapien-
tia acquirenda.nūc de sapientia exercenda. vi-
delicz p totū libz.Quia vero finis z pfectio sa
pie est facere hoiem habilē ad seipm et ad alios
gubernandū virtuose.Ideo de isto fine pnci-
paliter intendit.Vn intencio huius capli est.
informare reges pncipes iudices et prelatos.
qūo tam se q sibi subiectos debeant gubnare.
Hoc aūt fit interscalariter z alternatim dupli-
ci via,vicz sapiam cōmendādo,z ad sapiam in
clinando Vn nūc cōmendat eius valorez.nūc
inuitat ad eius amorem cōtinue p totū caplm A
Cōmendans ergo sapiam in lcōne ista.cō-
parat eā ad fortitudinē corpalem q fuit pncipi
um psumptōnis humane ad alios regendum
et gubernandū.Fortes em hoies z robusti pri
mo ceperūt p tyrānides debiliores opprimere
et eis ad pprīam vtilitatē.nō ad subiectoz com
modū dnari.sic ptz de Nemroth.Gen.x. De q
di q cepit esse robustus venator hoim coram
dno.i.oppressor et extinctor amore dnandi In
tantū em inualuit illa opinio.q fortitudo cor
poralis videbat dignificare hoiem ad pncipa
tum et etiā vsq hodie a pluribz fatuis appro-
bat.Quā opionem elidendo qr falsum ē.dicit
q ad regendū et gubernādū melior est sapien-
tia q vires.zc.Sapiētia inquā que sursuz est.
que includit fidem spem et charitatē cū oibus
vtutibz cardinalibz,qr nō loqtur de sapientia
stricte put est quedam vtus intellectualis: pci
se sicut in pncipio libri dcm fuit.Vn Senen.
epla.vij.dat differentiā inter alias artes z sapi
entiā.qr alie artes sunt sicut instrumēta vite.si
cut nauigatio edificatio vl plantatio. Sapien
tia aūt est ars vite.Idē epla.lxxvj.sm cōmu-
nes quottatōnes Queris an estimē aliquē fu-
tuz esse sapientē q litteras nescit.Sapiētia res
tradit nō verba:de diuinis hūanis recogitat.
quia de pteritis.de futuris.de caducis.de eter
nis.De ista sapia loquens Bern.in qbusdam
sententijs et ponit auctoritas.viij.li.florum.c.
xxix.distinguit sapiam triplicem Sapiam cor
dis,Sapiam oris.Et sapiam operis.Et quā
libet ponit in tribz consistere.Sapiētia inquit
cordis in penitudine peccatoz pteritorum est
In contemptu pntium cōmodoz.In deside-
rio futuroz premioz.Inuenisti plane sapien-
tiam.si prioris vite peccata defleas.si hui⁹ se-
culi desiderabilia paruipendas.si eternā beati
tudinē toto desiderio concupiscas. Inuenisti
sapientiā.si tibi hoz singula sapiūt prout sunt
Hec qdem vt amara et oino fugienda.Ista ve
ro velut caduca et trāsitoria contēnenda. Illa
vero vt pfecta bona totis desiderijs appetēda
intimi animi quodam sapore dijudices et di-
scernas.hec qntum ad sapiam cordis.De sapi
entia vero oris subdit.Sane in his tribz ver-
bis affluit sapiētia vel prudētia.Sit in ore cō
fessio ppie iniquitatis.Sit grarūactio et vox

laudis.Sit etiam smo edificatōnis De opis
sapia dicit sic.Queram⁹ in ope triplicem sapi
entie affluentiā.Itaq puto ego qntū ad op⁹
ptinet.illum copiose satis affluere sapientia.
qcūq cōtinenter patienter et obediēter ouer-
satur.vt vicz fidelis obedientia pprīam morti
ficet volūtatem.humilis cōsciencia.carnalē pa-
riter et secularē amputet voluptatē.Hilaris pa
tiētia.vtrāq similiter carnalē z mūdialē virili
ter sustineat aduersitatē.Hec Bern.Et certe
ista sapia melior q vires.Exo.xxxv.Quisquis
B vim est sapiens veniat et faciat qd dns impa
uit Est em sapia triplex.mūdialis.bestialis
et spiritualis.Primā habēt ambiciosi et cupi-
di.Scdam voluptuosi et lubrici.Tertiā vero
virtuosi et solidi De pma sapia.j.Coz.iij.Si
quis videt sapiens stultus fiat vt sit sapiens
Sapia em huius mūdi stulticia est apud de-
um.De ista loquēs.b.Greg⁹.x.mora.exponēs
illud Job.xij. Deridet iusti simplicitas.dicit
sic.Hui⁹ mūdi sapiētia est cor machinatiōibz
tegere.sensum vbis velare.que falsa sunt vera
ostendere.z que vera sūt falsa demonstrare
Hāc qui sciunt ceteros supbiendo despiciūt.
Hāc qui nesciūt subiecti et timidi in alijs ipaz
mirant.Hec sibi obsequētibus pcipit hono-
ris culmina qrere.adepta tēporalis glie vani
tate gaudere.Irrogata ab alijs mala multi-
plicius reddere cū vires suppetūt.nullis resi-
stentibz cedere.cum viribz possibilitas deest:
quicqd p maliciam explere nō valet.hec paci-
fica volūtate simulare. Hec Greg⁹. Scda
sapientia est bestialis de qua di ad Rhoma-
nos.viij.Sapia carnis inimica est deo. Legi
em dei nō est subiecta.Hanc sequūtur volup
tuosi qui totam suam sollicitudinem circa car
nis delitias procurādas apponūt. Tertia
sapia est spūalis.ad Col.j.Impleamini agni
tione volūtatis dei in omi sapia z intellcū spi
rituali.Et Iac.iij.Que de sursum est sapiētia
primū qdem pudica est.deinde pacifica. Per
primā excludit sapiam bestialem.Per scdam
mūdialē que nūq est pacifica.sz sp in turbatō
ne et bello.Hec g sapia spūalis sapia sctoz est
de q Greg⁹ vbi sup.Iustoz sapia est.nihil p
ostētatione fingere.sensuz vbis apire.vera vt
sunt diligere.falsa cuitare.bona gratis exhi-
bere.mala libenti⁹ tolerare q facere.nullā iniu
rie vltionem querere.p veritate cōtumeliam
lucrum putare.hec iustoz simplicitas deridet
et a mūdi sapientibz fatuitas reputat. Quid
em mūdo stultius q amissa nō querere.pos-
sessa rapientibz relaxare.nullam pro acceptis
iniurijs reddere.imo adiūctis alijs bonis pa
tientiam pbere.Hec Greg⁹.Hec inq sapiētia
melior est q vires et vir prudēs magis q for
tis.Prudentia et sapientia in pposito accipiū
tur p eodem.Prouer.xv.Vir prudens dirigz
gressus suos.Sed qliter prudens hoc faciat
bene docet Sene.de copia vboz. Si inquit
prudens est anim⁹ tuus tribus tēporibus di
spensetur.Presentia ordina.futura puide.z p
terita recordare.Nam q nil de preteritis cogi-
tat vitam pdit.Qui nihil de futuro pmeditat
in oia incautus incedit.Sed qualis ista pru-
dentia esse debet docet in eodem libro Sen.
q nō debet esse nimis sicut aliqui desiderant
prudentes videri.et sunt astuti.Prudentia in
quit imoderata callidum facit inimicū atten-
tū.sp aliqd timentē aliquid requirentem astu
cia plenū versipellē.simplicitatis inimicū.cō
mētatorē culpaz.et vt postremo a cūctis vno
noie malus hō vocet.Prudētia pfecta nec ob
tusum hz in se aliqd nec vsutum.hec Seneca
Vbi plane ptz q cum prudentia dz adiungi
simplicitas iuxta doctrinā saluatoris. Mat.
x.Estote prudentes sicut serpētes.z simplices
sicut columbe Vbi notandū q triplex ē pru C
dentia serpētis in bono quā nos cōuenit imi-
tari.Prima est sm Hyero.q totū corp⁹ p salu
te capitis exponit quo caput inuoluit. Isto
mō nos p capite nro xpo nos z nra exponere
debem⁹.et ppter honorē dei iniurias sustinere
tā in corpibus q in rebz. Scda prudentia
serpentis est q obturat aures suas ne audiat
incātatores Querūt em incātatores venena q
in capitibz serpentū sūt ad medicamēta iā cō-
ficienda.Serpēs hoc psentiēs caput suū int
spicas corpis inuolutū abscondit.z vnā aurē
applicat ad petram.et aliam cum cauda obtu
rat.Sic nos moraliter facere cōuenit.Incan
tatores sunt mali homies z corrupti allicien-
tes nos sub specie amicitie ad vitia mundi vl
carnis malis suggestionibz et exēplis pueriis
Nos ergo qn tales incantāt: supiorem ptem
rōnis tanq vnā aurē xpo petere cōiugam⁹.j.
Coz.x.Et inferiorē obturem⁹ cauda.i.cogita
tione finis nri quasi cauda corpis vite nre:ne
illi qui blande z leniter voluptates nob sug-
gerūt ad cōsensum ptrahant Tertia prudē
tia est q pellē veterē deponit. Qn em senescit
et squamis et putredine corpus suū grauari
sentit.transit p angustū foramen alicuius pe-
tre.vbi pellez veterē oino relinquat.z sic reno
catur et sanat. Petra sicut prius.xps est. Fo
ramina multa.sunt illius plurima vulnera.
Cū ergo veterē pellem.id est nostrā cōuersatō
nem corruptam et abhoiabilem deponere vo
lum⁹ deuota cōtemplatōe z recordatōe passio
nis xpi p ista foramina trāseam⁹.Exo.xxxiij.

Ponã te in foramine petre ⁊ ꝓtegã te dextera
mea. Et Can. ij. Ueni colũba mea in forami-
nibus petre. Et bene dicit. Estote prudẽtes sicͭ
serpentes. Nõ dicit. Estote pungẽtes vel ve-
nenũ emittentes. sed estote prudentes tantũ.
Nõ eñ est creatura ita mala aut pessima q̇n i
aliquo instruat hoĩem ad bñ viuendũ. Eph.
iiij. Deponite vos ſm p̓stinam cõuersatõeȝ ve
terẽ hoĩem q̇ corrũpit ſm desideria erroris.
Duo tñ req̇rũtur ad hoc ꝙ serpens in forami
ne pellem deponat. Foraminis angustia siue
subtilitas. si eñ latũ esset: sine difficultate trã-
siret: et pellem veterẽ secuȝ portaret. Scd̃o re
quirit stabilitas. Nisi eñ eẽt stabile: foramen
potius secũ ferret q̃ȝ pellem ibi relinq̃ret Isto
mõ si velim⁹ pellem veterẽ ꝯuersatiõis depo-
nere opȝ artã et angustã viã penitẽtie ꝑtransi-
re. Et hoc mõ q̃uocũqȝ sed in stabili ꝓposito vi
tam nostrã in melius cõmutando. Nihil eñ
magis est cõtrariũ prudẽtie q̃ȝ instabilis mu-
tabilitas. Uñ Sene. Si prudentiã amplexe
ris vbiqȝ idem eris: ⁊ put reꝝ ac varietas tp̄is
exigit. ita a te actõem edes tp̄i. ne te in aliquo
mutes sed potius aptes ⁊c̃.

Lectio LXXIIII.

Audite ergo reges

a et intelligite. Discite iudices finium ter
re. Cum finis et ꝑfectio sapientie sit
hoĩem dirigere ad seip̄m ⁊ alios v̓tuose regen
dum. et hoc maxime ad reges iudices ⁊ prela
tos ꝑtineat. et iam declaratũ sit ꝙ sine sapient̃
nõ possunt esse iusti. nec sine iusticia sapiẽtes
Concludit hic spũssanct⁹ ex oĩbus p̄cedenti-
bus istam ꝑsuasionem. Audite ergo reges ⁊c̃.
quasi diceret. Uos estis qui sapiam ⁊ iusticiã
subiectis vestrĩs adminĩstrare tenemini. Sapia
A vero sine disciplina haberi nõ põt. ergo Au
dite reges et p̓ncipes ⁊ intelligite. In p̄s. Et
nũc reges intelligite erudimini qui iudicatis
terram. Persuadet ergo spũssanct⁹ in hoc tex-
tu quatuor. s. Humilitatẽ addiscendi Audite
reges. Subtilitatẽ aduertendi. Intelligite.
Auiditatẽ inq̇rendi. Discite. Seueritatẽ exe-
quendi. Iudices finium terre. Dicit ꝰ sic litteral-
ter ordinando sententiã. O reges. i. q̇cũqȝ pre-
lati. audite aure corp̄is. quia Eccl. vj. Si dile
xeris audire: sapiens eris. Et h̄ est tibi rectori
satis vtile. cum sis rex. quia Ecci. x. Rex insipi
ens perdet ꝑplm suũ. ꝓpter quod signãter Sa
lomõ cũ rex cõstitueret a dño petijt. ij. Paral.
j. Da mihi dñe sapiam et intelligẽtiã vt egre-
diar corã ꝑplo tuo et ingrediar. Sȝ q2 nõ suffi
cit aure ꝑcipere. nisi cõcipiat et mente Iõ sub
dit: intelligite. q2 Prouer. j. Audiẽs sapiẽs sa-
pientior erit. et intelligẽs gub̓nacula posside-
bit. Et iteꝝ. vos iudices finiũ terre. i. vos iudi
ces generales. quia quãto maior est via iuris-
dictio: tanto maior req̇ritur in vobis iusticie
dilectio. Esa. j. Discite bñfacere. q2 hoc sufficit
Primo ergo in hac lr̃a a regibus ꝑsuadet
humilitas addiscendi. Uñ dicit. Audite ergo
reges. Cum eñ nulla virtus nobis innascat
neqȝ moralis. ij. ethi. neqȝ intellectualis. iij. de
aĩa. eo ꝙ aĩa est sicut tabula nuda vel rasa. ⁊c̃.
Reges vero sũme virtutibus indigeant. Et
iteꝝ. Auditus sit sensus multũ disciplinabilis
Iuxta illud. Altius imutant animũ demissa
per aures. Ergo audite reges. Iudicũ. v. Au
dite reges. auribus percipite p̓ncipes. Oẽm eñ
regem decet sũme deum colere ⁊ legem dei sci
re. vñ Deut. xvij. lex mosayca p̄cepit sic. Post-
q̃ȝ sederit rex in solio regni sui. describet sibi
Deuteronomiũ legis hui⁹ in volumine acci-
piẽs exẽplar a sacerdotibus leuitice tribus. ⁊ hẽat
secũ. legetqȝ illud oĩbus diebus vite sue. vt di-
scat timere dñm deũ suũ ⁊ custodire v̓ba ⁊ ceri
monias q̄ in lege ei⁹ p̄cepta sũt. Et iõ in coro-
natõne regis p̓usq̃ȝ benedictio vel cõsecratio
sup eum fiat. Ista tria iuramẽta faciet sub hac
forma. In xp̄i nomĩe ꝓmitto hec tria ꝑplo xp̄i
ano mihi subdito. In p̓mis me p̄cepturũ ⁊ o-
pem ꝓ viribus impensurũ. vt eccl̓ia dei ⁊ om
nis ꝑpls xp̄ianus verã pacem nr̃o arbitrio in
omi tp̄e ꝯseruet. Aliud Ut rapacitates ⁊ oẽs
iniq̇tates oĩbus gradibus interdicã. Tertiũ vt
in oĩbus iudicijs eq̇tatem ⁊ miscd̃iam p̄cipiã
vt mihi et vobis indulgeat miscd̃iam suaȝ cle
mens et misericors deus. Ecce q̃ȝ secura cõsci
entia põt talis viuere. qui habet sub se quasi
infinitũ ꝑplm regere: cũ hec tria ſuare in rebel-
li gente et falsa sit sũma difficile. Non eñ ad
ludũ: nec ad honorẽ tantũ: nec ad ociuȝ: sed ad
periculũ sollicitudinẽ et sũmũ negotiũ est vo- B
cat⁹ Postq̃ȝ aũt rex p̄dicta iurauerit dctũs su
ꝑ eũ q̇busdã orõnibus. tũc metropolitan⁹ inũ-
get ei manus de oleo sanctificato ⁊ postea pe-
ctus et scapulas compagesqȝ brachiorum. Et tã
dem de oleo eodem fiet crux sup caput eius.
postea de crismate cũ orõnibus. postea ab ep̄is
accipiet ensem: et cum ense totum regnuȝ sibi
fideliter ad regendũ sciat esse ꝯmẽdatũ. dicẽte
Metropolitano (si tñ solẽnitatem faciat) Ac-
cipe gladiũ ꝑ manus episcoporum. licet indign⁹
vice tamẽ et auctoritate apl̓orum cõsecratus.
tibi realiter impositum nr̃e bñdictiõis officio
in defensionem sancte dei ecclesie diuinitus or
dinatum. Et esto memor. de quo p̄s. ꝓpheta-
uit dicens. Accingere gladio tuo sup femur
tuũ potentissime. vt ꝑ eundem vim equitatis

exerceas. molem iniq̇tatis potenter destruas.
et scãm dei eccl̓iam eiusqȝ fidelibus ꝓpugnãdo
ꝓtegas. nec minus sub fide falsos. q̃ȝ xp̄iani no
minis hostes execreris ⁊ destruas. viduas et
pupillos clementer adiuues et defendas. De-
solata restaures et restaurata ꝯserues. Ulcisca
ris iniusta. Conformes bñ disposita. quaten⁹
hec agendo v̓tutum triũphator gloriosus. iu-
sticieqȝ cultor egregius cuȝ mũdi saluatore cu
ius typum geris. in noĩe sine fine merearis re
gnare. Cum accinctus fuerit ense accipiet ar-
millas a metropolitano cũ hac preuia orõne
Accipe armillas sinceritatis ⁊ sapientie diuĩe
q̃ȝ triũphatõnis iudiciũ: q̇bus intelligas oẽs
oꝑationes tuas contra hostes visibiles posse
eẽ munitas. Deinde accipiet palliũ. Et postea
coronabit. Post illa accipiet anulum. Deinde
sceptrũ. et vltimo virgã. Coronatus ergo: ep̄os
osculet a q̇bus choro canente. Te deũ lauda-
mus ad soliũ regale ducit. Metropolitano di
cente. Sta et retine ãmodo locũ queȝ hucusqȝ
paterna possessione tenuisti hereditario iure ti
bi delegatũ ꝑ auctoritatẽ dei oĩpotentis ⁊ pre-
sentem traditionẽ nr̃ãm atqȝ oĩm ep̄orum cetero-
rũqȝ dei seruorum. Et quanto clerũ sacris altari-
bus propinquiorẽ prospicis: tanto ei potioreȝ
in locis congruis honorem impendere memi-
neris: quaten⁹ mediator dei et hoĩm te media
torẽ cleri et plebis in hoc regni solio cõfirmet:
⁊ in regnũ eternũ faciat regnare iesus christus
dñs noster rex regum et dñs dñantium. Leta
nie et alie multe orõnes dicũtur super eum. q̄
oẽs eum declarant debere esse cultorem iu-
sticie et fidei zelatorem: que sine. doctrina sapiẽ
tum exequi nõ potest. Et iõ eis signanter dicit
sub figura. Montes israel audite v̓bum dñi.
Non solũ autẽ isti in sacra scꝑtura reges dicũ-
tur. sed etiã clerici qui se ⁊ alios bene regũt Si
cut habet. xij. q. j. Duo sunt genera. Et ad hos
dici põt. Audite reges. Et. j. Pet. ij. Uos estis
genus electum. regale sacerdotiũ. gens sancta
populus acquisitõnis Sed caueant ne de eis
verificet qd̓ dicit Gilber. de Tornato: in q̇daȝ
sermone. Uos estis inquit gen⁹ delectum ser
uile sacerdotiũ. gens ꝓphana. populus ꝑditio
nis. Quod absit. Secũdo ꝑsuadet spũssan-
ctus regibus et prelatis nõ solum humilitatẽ
addiscendi. sed etiam subtilitatẽ aduertendi.
Unde dicit ⁊ intelligit. p̄s. Intelligite insipiẽ
tes in populo: et stulti aliq̃n sapite. Intellige-
re est quasi intus legere. hoc est ponderare ⁊ re
cordari ac memoriter retinere quia legere ⁊ nõ
intelligere est negligere Sed grauiter conque
ritur p̄s. Dñs de celo prospexit sup filios ho-
minum: vt videat si est intelligens aut req̇rens
deum. Et sequitur. Oẽs declinauerũt simul
inutiles facti sunt ⁊c̃. Tertio suadet spũssan
ctus. rectoribus. gubernatoribus. ac iudicibus
aliorum auiditatem inquirendi: cum dicit. Disci-
te. Prouerb. vj. Uade ad formicam o piger et
considera vias eius ⁊ disce sapientiam. Et idẽ
petiuit. p̄s. Da mihi intellectum vt discam mã
data tua. Et iteꝝ Mathei. xj. Discite a me q̇a
mitis sum et humilis corde. et inuenietis re-
quiem animabus vestris. Quã tam auiditatem
inquirendi habuerũt p̓ncipes antiquitus cir-
ca sapientiam. patet specialit̃ de Alexãdro ma
gno: qui per patrem suũ Philippum regeȝ ma
cedonie: disciplinis Aristotelis traditus. Cui
Aristoteli Philippus mox Alexãdro nato hãc
epistolam destinauit. sicut narrat Aulus geli⁹
libro. viij. noctiuȝ acticarum. Et habetur in for-
ma vt sequitur. Philippus Aristoteli salutẽ
dicit. Filium mihi genitum scito. Quod equi- C
dem dijs habeo referre gratiã. nõ tam proin-
de quia natus est: q̃ȝ pro eo ꝙ eum nasci conti-
git tẽporibus vite tue. Spero eñ fore vt edu-
ctus: eruditusqȝ a te dignus existat et nobis. et
istarum rerũ successione. Uult ergo dicere: ꝙ
per doctrinam Aristotelis ⁊ educatõem spera
uit filium suũ fieri dignum filiatõne regis. ⁊ re
gia successione in regno De studio vero ale-
xandri magni: scribit Alexãder neq̃ȝ libro suo
de naturis rerũ sic Alexandrum Aristotelis disci
pulum fuisse Macedonẽ certũ est. Cuius cau
sa logicam elaborauit: tam sedulus autẽ natu
rarũ indagator extitit Macedo: vt in vase vi-
trio in mare missus naturas et cõsuetudines
pisciũ deprehẽdit. Gallum eñ secum habuit.
vt sup diluculo certificaret per gallicantũ. Et
in vase dicto didicit quomõ insidie clãdestine
preꝑande sunt super hostes in re militari: duȝ
exercitus pisciuȝ contra alios insurgere cõspe
xit. Ordinauit etiã sicut narrat Plinius aliq̇t
millia hoĩm qui in tota asia et grecia vacarẽt ar
mentis. aluearibus. piscinis vinarijs. nequid vl̓
quaq̃ȝ gentium ignoraret. Quicq̇d vero illi ex-
periebant. Aristoteli sũmo viro sine mora in-
notuit. Quos Aristoteles percũctando quin-
quaginta fere volumia illa preclara de anima
libus condidit. Hec Plinius. licet apud nos
nõ nisi decem ⁊ nouem habeantur Patet ergo
istius auiditas addiscendi. Nos auteȝ nõ mo
uemur eadem tanta curiositate scrutari. sed a
simili ea que ad dei cultum ⁊ bonos mores ꝑ-
tinent solũmodo studio cõsimili ꝑscrutari. Au
gustinus. xix. de ciui. dei. ca. vj. Ignorantia iu
dicis vel p̓ncipis plerũqȝ est calamitas popu-
li innocentis. et Baruch. iij. Disce o princeps
vbi sit sapientia: vbi prudentia: vbi sit intelle-

UNIVERSIDAD Y PROV. BIBLIOTECA ZARAGOZA

ctus et virtus: vt scias simul vbi sit longitur-nitas vite ꝛ virtus, vbi sit lumē oculoꝝ et par.

Ultimo ꝑsuadet gubernatoꝛib⁹ alioꝝ seueritatem exequēdi illud qđ iustum est cum dicit. Judices finiū terre. Moraliter Mali dicunt fines terre. et in illos debent iudices seueritatem exercere. Uñ de iudice dicit ad Rhoma. xiij. Dei eñ minister es in vindictā, vindex in iram ei qui malum agit. Deut. xvj. Judices et magistros ꝯstitues in oibus portis tuis: vt iudicent populū tuū iusto iudicio nec in alteram partē declinent. Nō accipias ꝑsonam nec munera: quia munera excecāt oculos iudicū ꝛ mutant ꝟba iustoꝝ. Qua in re notandū est ne ad ꝓferendam sententiā vnq̄ꝫ precipites esse debeamus: ne temere indiscussa iudicem⁹. ne quelibet mala audita nos moueant, ne passim dictā sine probatōne credamus

Lectio LXXV

Prebete aures vos

qui cōtinetis multitudinē ꝛ placetis vobis in turbis nationū, quoniā data est a dño potestas vobis. ꝛ virtus ab altissimo: qui interrogabit opa vestra ꝛ cogitatōes scrutabit. Postq̄ꝫ spūssctūs inuitauit ad amorem sapie reges iudices et ꝑlatos generaliter, Hic dirigit inuitatōem suā spēalem ad reges atq̄ꝫ iudices malos spēaliter Unde postq̄ꝫ inuitauit ꝑ amicabilem informatiōem, Hic inuitat ꝑ ratōnalem cōminatōnem. Et circa h̄ duo facit. Nam ꝑmo ꝓphetat eis penam, Secūdo reprobat eoꝝ culpam. Secūda pars ibi. Quoniā cum essetis ministri regni Et circa primū tria tangit contra iudices ꝛ iniustos rectores. Primo status eoꝝ celsitudinem. Secūdo actus eoꝝ ingratitudinē. Tertio pene eoꝝ certitudinē. Secūda pars ibi. Quoniā data ē vobis potestas a deo. Tertia pars ibi. Qui in-

A terrogabit. Dicit ergo ꝑmo sic. Prebete aures, scꝫ ad discendā sapientiam ꝛ mores bonos Prouerb. v. Fili mi attende sapientiā meam. prudentie mee inclina aurem tuā. Uos q̄ continetis multitudinē. Non dicit vos qui regitis multitudinem nec docetis sed continetis. quasi dicat. Uos qui dñm queritis, nō fructū in subditis vestris. Cōtra q̄les loq̄tur apl's. j. Petri. v. Nō vt dñantes in clero, sed forma facti gregis ex aio. Prebete inq̄ꝫ aures: nō vnam tantūmō sed duas: scꝫ cordis et corpis. Luce. viij. Qui habet aures audiendi audiat. Prebete ergo aures: nō accōmodate: nō vendite Aures eñ sapientie accōmodant, qui tantum ad horā doctrine vacant. Contra q̄les. j. Thymo. iiij. Attende tibi ꝛ doctrine. Et parū ante. Hec meditare, in his esto. Uñ Seneca, epl'a. lxxiij. Nō cum vacaueris philosophandū est omia alia negligenda sunt vt huic assideam⁹. Cum nullū tēpus satis magnū est. Et si a pueritia vsq̄ꝫ ad humani eui terminos vita ꝑducatur. nō multum refert. vtrū dimittas philosophiam an intermittas. Et ideo prebete aures vestras: nō accōmodate vl' vēdite Aures suas vendūt qui discūt ꝓpter vanam gl'āꝫ. Uendūt eñ iudices aures receptores nūerum q̄ nihil audiūt de causis paupeꝝ donec munus aduenerit. Michee. iij. Principes eius mūerib⁹ iudicabant. Prebete ergo aures vos qui continetis multitudinē: ꝛ placetis vobis: non deo. Quia ꝭm Aug'. super p̄s. Ad te leuaui. Qui sibi placet deo displicet. Jn turbis nationū. id est multitudine subditoꝝ et auditoꝝ, et non in bonitate eoꝝ quod est contra doctrinam sapiētis. Eccl. xvj. Non iocūderis in filijs impijs si multiplicent. Nō sic sibi placuit. Joānes Canonica sua tertia qui dixit Maiorē hoꝝ modo habeo gratiā. q̄ꝫ vt audiam filios meos in veritate ambulātes. Sic ergo exꝑmit status eorum celsitudinem Cōsequēter subiūgit act⁹ eoꝝ ingratitudinē et dicit sic. Quoniā data est a deo ptās vobis, ꝛc. Jlla est magna ingratitudo qñ homo de beneficijs a deo receptis deum impugnat. Unde tales (cum iō receperint potestatē vt subditos gubernent ad honorem dei) ipos expoliant, ꝛ in ipis deū honorāt. Data est inquit vobis potestas nō vendita, quasi diceret. Gratis accepistis, gratis date. Math. x. Et hoc a dño, quia Joh. xix. Nō haberes in me potestatē nisi tibi datū esset desup. Et ꝟtus scꝫ coarcendi malos ꝛ puniendi reos. Qui interrogabit opa vestra. Ecce subiūgit pene eorū certitudinem in iudicio generali, q̄ndo deus nō interrogabit hoiēꝫ tantū, sed opera que testificabūtur contra hoiem. Joh. v. Opera q̄ ego facio testimoniū ꝑhibent de me. Et nō solum opera, imo ꝛ cogitatōnes scrutabit. Sap. j. Jn cogitatōnib⁹ impij interrogatio erit. Prebete inquit aures. Tria xp̄s exigit vt ei prebeamus, coꝛ, manus, ꝛ aures. Coꝛ ad diligendum Prouer. xxiij. Prebe fili mi coꝛ tuū mihi. Manus ad testimoniū ꝑhibendū. Eccl. xlvj. dicit de Samuele. Testimoniū ꝑhibuit in conspectu dei et xp̄i. Aures ad audiēdū, vt hic ꝛ Job vj. Prebete aures et videte Sed est mō de B modernis nobilib⁹, sicut de albane narrat aristoteles. ij. de aialibus, cap. ij. Est eñ aial magnitudine cerui. tamē contra consuetudinem oim animaliū habēs fel in aure simile felli hominis et amarū valde. Unde est aial magne ire ꝛ magne ferocitatis. Sic multi potentes ꝛ magni cū tangūtur verbo dei, vel cū generalit' contra pctā predicat. in quib⁹ cum se reos sentiūt statim amaricāt ꝛ turbant. Habent eñ fel in aure cordis, quoꝝ vnicuiq̄ꝫ dici potest illud Act'. viij. Nō est tibi pars neq̄ꝫ sors in sermōe isto. in felle eñ amaritudinis ꝛ obligatōne iniquitatis video te esse Notandū q̄ licet ꝑlatus sit malus et subditus bonus ꝛ sanctus, q̄ꝫ diu tñ prelatus tolerat ab eccl'ia, maiorem dꝫ habere honorem et reuerentiā q̄ꝫ subditus ꝓpter tres rōnes. Primo quia ꝑlatus gerit vicem dei. Unde deus in ipo spēaliter honorat. Et hoc semꝑ debet aiare subditū ad honorem sui prelati. Secūdo quia ex persona publica. Uñ in ipo honorat respublica ꝛ bonitas ecclesie que maior est q̄ꝫ bonitas singularis ꝑsone. Et ideo cōsueuerūt prelati: ꝑsonaliter dicere illud qđ in fine horaꝝ dicitur ꝓ defunctis. quia verbū ꝛ oratio ꝑlati est quasi oratio multitudinis. Et ideo videtur melior ceteris parib⁹ q̄ꝫ oratio singularis ꝑsone. Tertio quia ꝑlatio se habet ad ꝟtutem: sicut causa efficiens in alijs virtuosis. Unde ipa prelatio honorabilis est: etiam in ꝑsona indigna. Dicit eñ ph's. ix. ethicoꝝ. Dignus est in alijs causaꝫ virtutis existere: q̄ꝫ in se tantū ꝟtuosum esse

Lectio LXXVI

Quoniaꝫ cum esse

tis ministri regni illius nō recte iudicastis: neq̄ꝫ custodistis legē iusticie: neq̄ꝫ ꝭm volūtatem dei ambulastis. Jntētio salomonis in hac ꝑte est refellere et arguere ꝑuersos iudices ꝛ iniquos prelatos Postq̄ꝫ spūs sanctus declarauit maloꝝ iudiciū ꝛ futurā penam. Hic accusat et ꝓpalat future pene causaꝫ Et circa hoc sic ꝓcedit. Primo ostendit q̄ mali iudices dñi ꝛ prelati sūt veraciter iusticie debitores. Secūdo ostendit in q̄bus sunt iusticie trāsgressores Secūda ꝑs ibi Non recte iu-

A dicastis Primū declarat sic. Omis minister obligatur ad ministeriū pro quo facit pactum cum dño suo. Sed omis iudex prelatus ꝛ superior facit pactuꝫ cū deo, vt sit minister regni hoc est gubernatōis ecclesie sub deo, ergo ois talis obligat ad hoc ministeriū. j. Coꝝ. xij. Diuisiones ministrationū sunt, hoc est diuerse ꝑsone in ecclesia ad diuersa ministeria obligant Jdem aūt domin⁹. Et istam obligatiōem eis improperat, cum dicit Quoniā cum essetis ministri regni illius. Ex quo manifeste cōcludit. q̄ fuerūt iusticie debitores. Omis eñ rex et q̄cunq̄ꝫ est sub eo: est iusticie debitor. ꝛ omes sūt ministri regni dei, id ē ecclesie. j. Coꝝ. iiij. Sic nos estimet hō vt xp̄i ministros: et dispensatores ministerioꝝ dei. Et per cōsequens oēs ministri regni dei sunt, ꝛ debitores iusticie qđ est propositum. Secūdo ostendit, q̄ sunt transgressores iusticie, ꝛ hoc propter tria. Primo q̄ꝛ male iudicauerūt reos. Secūdo quia iniuste spoliauerūt iustos. Tertio quia male regulauerūt seipos Quantū ad ꝑmum dicit. Non recte iudicastis. Quantū ad secūduꝫ dicit. Neq̄ꝫ custodistis legem iusticie. Quantū ad tertiū dicit. Neq̄ꝫ ꝭm volūtatem dei ambulastis.

Dicit ergo eis ꝑmo sic. Nō recte iudicastis. Hoc aūt fit q̄druplr' sicut docet btūs Greg⁹. i Omel'. Et habet in Cañ. xj. q. iij. q̄tuor Qua- B tuor mōis hūanum iudiciū ꝑuertitur: scꝫ timiditate. cupiditate, offensione, ꝛ affectōne. Hec est sententia. sed ista sunt verba. Quatuor inq̄t Gregori⁹ modis iudiciū hoim ꝑuertitur. Timore, dum metu potestatis alicui⁹ veritatem loqui pertimescim⁹. Cupiditate: duꝫ ꝑmio ius alicui⁹ corrūpimus. Odio: dum contra quelibet aduersariū molimur. Amore: dum amico vel ꝓpinquo intendimus prestare auxiliū. hec Gregorius. Judicant etiam nō recte. Quidaꝫ ꝓpter ꝑsonarum acceptiōem, quidā propter ꝑuersam intentōnem. quidaꝫ propter debiti ordinis ꝑtermissionem. Quidam propter personarum acceptationem. Contra quos Deutero. j. Jta ꝑuū audietis vt magnū: nec accipietis cuiusq̄ꝫ ꝑsonā: q̄ꝛ dei iudiciū est. Utinā legem istā oēs iudices attēderēt, qñ dei iudiciū faciūt. Uñ illud facere deberēt quod deuꝫ vellet facere si ibi esset credūt. Alij nō recte iudicāt propter ꝑuersam intentionē Jntendūt eñ quidam remūerationē tēporalem vel in fama vel in pecunia. Contra quos loq̄tur beatus Gregorius, et habetur in Cañ. xj. q. iij. Qui recte. Qui recte inq̄t iudicat, et premiū remūeratōis expectat: fraudem in deum ꝑpetrat. quia iusticiam quā gratis impartiri debuit: acceptōe pecunie vendidit. Bonis male vtūtur qui pro tēporali lucro iuste iudicāt. Tales quippe ad veritatem nō iusticie defensio sed amor precij ꝓuocat. Quib⁹ si spes muni subtrahit, confestim a iusticie defensione discedūt. Hec Greg⁹. Si ita est q̄ iudex ꝓpter munera iusticiam faciens dānatur. Quid fiet de illo iudice qui ꝓpter munera iniusticiā iudicabit. Tertio sunt q̄dam q̄ nō recte iudicant propter ordinis debiti ꝑtermissionē. Debemus eñ quicūq̄ꝫ sum⁹ in superiori gradu positi, primo iudicare nosipos ꝛ postea alios, cōsiderantes nos esse hoies ꝛ nō deos aut dños. j. Coꝝ. xj. Si nosmetipos iudicaremus nō vtiq̄ꝫ iudicaremur. Qualis auteꝫ C debet esse q̄ debet alios iudicare: bñ et lucide declarat Ambro, sup p̄s. Beati imaculati. Et

habet in Cañ.iij.q.vij. Judicet. Judicet inq̄t
ille de alteri⁹ errore q̄ nō hȝ qđ in seipo condē
net. Judicet ille q̄ nō agit eadē q̄ in alio puta
uerit punienda. ne cū de alio iudicat in se ferat
sententiā. Et iudicet ille q̄ ad ꝓnūciādū nullo
odio nulla offensione nulla leuitate ducatur.
Et post pauca bonus iudex nihil ex arbitrio
suo facit nec ex domestice volūtatis ꝓpetate
sed iuxta leges et iura ꝓnūciat. Si q̄s scitis et
statutis iuris obtēperat: nō indulget ꝓprie vo
lūtati. nihil paratū nihil p̄meditatū de domo
defert, sed sicut audit ita iudicat, et sicut se ha
bet natura discernit. obseq̄tur legib⁹ nō aduer
saꝛ. examiat cause merita nō mutat. Hec ibi.
Seq̄tur. Neq̄ custodistis legeȝ iusticie. Ubi
eñ ondit fuisse iusticie trāsgressores q̄ iniuste
spoliauerūt iustos. Judex q̄ male iudicat fre
ter iustū a bonis suis quem spoliat Et sicut di
cūt doctores cōcorditer. Siue tulerit iniquaȝ
sententiā ex certa malicia. Siue ex iuris igno
rātia: teneꝛ ad restitutōem, ⁊ ad totū interesse p
ti lese: nisi possit inducere illū pro q̄ iudicauit i
iuste ad satisfaciendū p̄ti lese. Et idem illud in
telligitur de iudice ordinario vel delegato vel
sponte se ingerente vel acceptante gratis dele
gationē suam. Si vero aliquis ignarus foret
cōpulsus ad iudicādū et peteret cōsilium a iu
risperitis ⁊ apponeret diligentiā quā possȝ ad
bene iudicandū. Talis licet ferret iniquā sen
tentiā nō teneꝛ ad restitutōem. Sȝ si fuerit ne
gligēs in petēdo ꝯsiliū a iurisperitis cum eos
D posset habuisse: teneꝛ ad restitutōem. Aliud
est hic notandū. q̄ sicut dī extra de sententia et
re iudicata: in nouellis Innocētij. Cuȝ eterni.
Si iudex ecclesiastic⁹ ordinarius vel delega
tus cōtra cōscientiā et iusticiā in grauamē par
tis in iudicio alterius quicq̄ faceret p gratiaȝ
vel p sortes: ab executōne officij p annū noue
rit se suspensum, ad estimatōem litis parti quā
leserit nihilomin⁹ condēnand⁹. Et si durante
suspensione ingerit se diuinis, irregularis est
et cum eo solus papa dispensat. Hec ibi. Et iō
illi qui cum iudicib⁹ tractant vel consiliando.
vel supplicando: vel informando: bene sibi ca
uere debent: ne sint causa quare iudex a verita
te declinat, vel ꝓpter eoꝝ consiliū: vel p̄ces: vel
suggestiones: quia alias grauiꝛ peccāt. ⁊ ad re
stitutōem parti lese faciēdā teneꝛ. Et ideo q̄d
sit a iudice rogādū docet Tulli⁹. iij. de officijs
ca. xj. Preclaꝝ a maiorib⁹ accepim⁹ morem ro
gandi iudicem, si eū morem tenerem⁹ quē sal
ua fide facere posset. Naȝ si omia facienda sūt
que amici volūt: nō amicitie tales sed ꝯiuratō
nes putāde sunt Ad hoc aūt q̄ iudex legem
iusticie teneat ista tria custodiat, scȝ exq̄sitam

cause discussionē, facilis crudelitatis exclusio
nē, et deliberatā sentētie ꝓlatōem De primo
et scđo. Job. xxix. Causam quā nesciebā dilige
tissime inuestigabā. Sup qđ dicit Greg⁹. xix.
moral. ca. xvj. Maiora crimia tarde credenda
sunt cū audiūtur. et sunt citius puniēda cū ve
raci er cognoscūtur. Facilitas eñ crudelitatꝭ
ꝑuersum facit dare iudiciū, sicut patȝ de Phu
tiphare p̄ncipe militum Pharaonis. Geneꝛ.
xxxix. Qui nimis credulus verbis cōiugis in
nocencem Joseph carceri mādpauit. De for
ma discutiendi cās in iudicio exemplū habe
mus de dño deo nr̄o, qui tñ oia nouit vt deus
Geñ. xviij. Clamor inquit dñs sodomoꝝ ⁊ go
morreoꝝ multiplicat⁹ est ⁊ pctm̄ eoꝝ aggraua
tum est nimis, descendā ⁊ videbo vtꝝ clamorē
qui venit ad me ope ꝯpleuerint: an non est ita
vt sciam. Qđ exponēs mgr̄ in hystoria scolasti
ca dicit sic. Hoc exemplū xp̄s iesus reliq̄t nob
quasi diceret Mala hoim nō ante credatis q̄
ꝓbetis. Inde est q̄ iudex crimen sibi soli notū
punire nō potest. Hec ille. Scđo habem⁹ ite
ratum exemplū ad idem. Joh. viij. Quā dili
genter xp̄s discussit causam mulieris quā scri
be et pharisei de adulterio accusabant Primo
eñ inclinans se deorsuȝ digito scribebat i ter
ra. Et rursum erigens se dic̄ eis. Quis vestrū
sine peccato ē ⁊c̄. Et iteꝝ scribebat i terra. Ec
ce q̄ morosus fuit anteq̄ voluit sententiare, et
q̄ diligenter causam mulieris discutit. Quid
autē scribebat: ex sacra scriptura exp̄ssum non
est. dicūt q̄daȝ q̄ illud idē scripsit qđ eis respō
dit. Quis sine pctō est vr̄m. ⁊c̄. Glo. dicit q̄ scri
bebat pctā eoꝝ vt quilibet legeret sua. Dicit
Ambro. et est ibi in glosa interliniari. Qđ non
scripsit nisi illud ꝓphericum. Terra terra ab
sorbe hos viros abdicatos. Hyero. in q̄dam
epl̄a ad Herencñ. videꝛ velle q̄ scripsit Terra
terrā accusat. In his ḡ exēplis xp̄i p̄tȝ doct̄na
oim p̄dictoꝝ triū sine q̄bus iustū iudiciū eē nō
pōt. Ad hoc eñ vt iudiciū sit actus iusticie E
tria exigūtur. Primo q̄ ꝓcedat ex inclinatōne
iusticie. Scđo q̄ ꝓcedat ex auctoritate Tertio
q̄ feratur s̄m rōem prudentie. Quia si sit con
tra rōem iusticie, diceꝛ iudiciū ꝑuersum vel in
iustum. Si sine auctoritate, dicetur iudicium
vsurpatū. Si sine rōne prudentie in causa exa
minatōnis. diceꝛ iudiciū temerarium. De im
peratore Theodosio ⁊ btō Ambrosio, legiꝛ. xi
li. hystorie triꝑtite notabilis hystoria q̄ narraꝛ
ca. xliij. Cū eñ apud Thessalonicā q̄dā iudi
ces fuissent lapidati Indig̃tus theodosi⁹ oēs
passim interimi iussit: nō p̄cedente examiatiōe
iudicij vt septē milia hoim interficerenꝛ. Post
hec venit impator apud mediolanū vbi p̄erat

Ambrosius. Cūq̄ in die solēni impator in ec
clesiam ingredi voluisset, foris ad ianuaȝ. Am
brosius eum ꝓhibuit ⁊ grauissimis obiurgati
onibus eum arguit. ⁊ inter alia dicit sibi sic.
Quā inquit penitentiā ostendisti post tantas
iniq̄tates, quere ibi residuū. Tertio accusat
spūssan ctus malos iudices de hoc q̄ male re
gulauerūt seipos. Unde dicit. Neq̄ s̄m volū
tatem dei ambulastis. Ad Rhoma. xij. Nolite
cōformari huic seculo: sed reformamini in no
uitate sensus vestri, vt ꝓbetis q̄ sit volūtas di,
beneplacēs et ꝑfecta. Non eñ debēt se cōfor
mari seculo. sed stare ꝑualide in rōnis iudicio
vt sancti. sint in seipis qui habent alios ex of
ficio sanctificare. j. Thessal. iiij. Hec est eñ vo
luntas dei sanctificatio vr̄a vt abstineatis vos
a fornicatōne: vt sciat vnusquisq̄ vestꝝ vas su
um possidere in sanctificatōne ⁊ honore, nō in
passionibus desiderij sicut gentes que igno
rant deum.

Lectio LXXVII

Horrēde et cito ap

b parebit vobis quoniā iudiciū duris
simū in his qui presunt fiet. Exiguo
eñ cōceditur misericordia. Potentes aūt potē
ter tormenta patienꝛ. Declaratas causas pro
pter quas mali iudices merito poterūt accusa
ri. Hic cōsequēter de pena qua merebūtur iu
dicialiter cōdēnari. Et circa hoc duo facit Pri
mo ondit: q̄ cōtra malos iudices fiet iudiciu
cum singulari discretōne. Scđo q̄ hoc fiet cū
rōnabili ꝓportione. ibi. Exiguo eñ Quantū
ad p̄mū dicit. Horrēde et cito apparebit vobis
quasi diceret. Uos qui mō horribiles appare
tis pauperib⁹ et innocētibus. stipati militib⁹, ⁊
multitudine famuloꝝ. honorati munerib⁹ ⁊ ad
ulatōnibus clericoꝝ. ditati pecunijs ⁊ abūdā
tia mūdanoꝝ. onerati scelerib⁹ ⁊ debitis pecca
torū. Cauete quia iudex vester xp̄s horrende ⁊
cito apparebit vobis. Et bene cauete: quia ad
Heb. x. Horrendū est incidere in man⁹ dei vi
uentis. Et quid faciet vobis iudex iste Ad hec
respōdet sufficienter. Primo ondendo moduȝ
quo veniet. Scđo describendo actū quē inten
dit ibi. Quoniā iudiciū durissimū in his qui
A p̄sunt fiet. Quid et q̄uo christus faciet iniquis
p̄latis, ostendit p hec verba. Horrende ⁊ cito
apparebit vobis. In q̄bus docet tria circa ad
uentum xp̄i ad iudiciū q̄ntum p̄tinet ad malos
iudices et p̄latos qui tūc tēporis bonis appa
rebit benignus, et malignis austerus Ueniet
eñ vobis malis iudicib⁹, videlicet potenꝛ cuȝ
incussione timoris, quia horrende: repente cuȝ
exclusione corporis, quia cito, et euidenter cuȝ

declaratōne vigoris: quia apparebit vobis Jā
eñ dicitur et ita: est, vere tu es deus abscondi
tus. Esaie. xlv. Sed tūc verificabiꝛ illud p̄s.
Deus manifeste veniet deus noster ⁊ nō sile
bit. Ueniet inq̄ primo potenter cū incussione
timoris, et hoc iuste. Nam mō vbicūq̄ veni
unt falsi iudices. mali domini incutiūt timorē
Imperant eñ: nō cum pietate: sed cum auste
ritate, nō amore sed terrore. Contra quos val
de rōnabiliter loq̄tur ꝓpheta Ezech. xxxiiij. et
cōminabatur eis deus nūc pro tūc Ue inquit
pastorib⁹ israel qui pascebant semetipos. Nō
ne greges a pastorib⁹ pascūtur, quasi diceret sic
Lac comedebatis ⁊ lanis opiebamini. ⁊ quod
crassum erat occidebatis Gregem aūt meum
nō pascebatis: quod infirmū fuit nō cōsolida
stis, et quod egrotum nō sanastis, ⁊ quod fra
ctum erat nō alligastis, ⁊ quod abiectuȝ est nō
reduxistis, et quod perierat nō quesistis, sed cū
austeritate imperabatis eis cum potentia.
Justum est ergo q̄ iudex eorū christus con
similiter se habeat ad eos. Et ideo eis tūc tem
poris horribilis apparebit. Sap. v. Uidenteꝛ
turbabūtur timore horribili ⁊ mirabūtur i su
bitatōne inspirate salutis. imo propter eos et
malos consules dies iudicij, qui deberet voca
ri dies consolatōnis, liberatōnis. promotōnis
et amoris, vocatur dies tribulatōnis ⁊ horro
ris. propterea dicit ꝓpheta Johel. ij. Sol con
uertetur in tenebras ⁊ luna in sanguinem an
teq̄ veniet dies domini magnus et horribilis
Ueniet ergo horrende Secūdo veniet cum
exclusione corporis, quia cito id est repente Il
le qui venit ex inopinato, diciꝛ venire cito q̄n
tūcunq̄ expectauerit veniendo. In rei verita
te christus morose eos modo expectat ⁊ ipi sua
morabūtur. Et iō cum dixit, pax et securitas,
tūc repētinus sup̄ueniet eis interitus. j. Thy
mo. ij. Quia in p̄s. Uiri sanguinū et dolosi nō
dimidiabūt dies suos. Apoc. xxij. Ecce venio
cito et merces mea mecuȝ est reddere vnicuiq̄
s̄m opera sua. Tertio veniet euidenter cum
declaratōne vigoris. quia tūc videbūt filium
hominis venientē in nube cum potestate ma
gna ⁊ maiestate. Luce. xxj. Uerum est q̄ nō ha
bent modo deum pre oculis, et ideo nō appa
ret eis. Dicūt eñ cū pharaone. Exodi. v. Quis
est domin⁹ vt audiam vocē eius ⁊ dimittā isrl̄.
Nescio dñm et israel nō dimittaȝ. Sȝ tūc ma
nifeste se ostendet eis Abacuc. ij. Adhuc vi
sus procul et apparebit in finē et nō mentieꝛ. si
morā fecerit expecta euȝ q̄ veniēs veniet ⁊ nō
tardabit. Sic ḡ veniet ꝯtra malos p̄latos. sed
ad quē finē. Certe ad hoc vt corā toto mūdo fa
ciat vidictā iustā de oibus. Sed p̄ncipaliter

de malis p̄latis.quia tūc iudiciū durissimū in
his qui presunt fiet. Durū quia male intraue-
rūt.durius quia male rexerūt.durissimū quia
male vixerūt. Fiet em̄ tūc eis triplex questio
Quō intrasti. Quō rexisti. Quomō vixisti. Du
rum iudiciū fiet secularib9,durius malis reli-
giosis.durissimū puersis prelatis. Dura que-
stio.q̄re oues xp̄i nō pauerūt auxilio tēporalis
substantie. Durior quare nō paruerūt v̄bo do
ctrine. Durissima quare nō paruerūt exemplo
bone vite. Dura questio quare ex paupibus ex
torsiones fecerūt. Durior qualiter bona pau-
perum consumpserūt. Durissima quare xp̄o ꝛ
ecclesie pro pceptis elemosynis nō seruierunt.
Dura:quare bonos nō informauerūt. Durior
quare malos nō increpauerūt. Durissima.q̄re
ipimet nō bene vixerūt. Ergo iudicium duris-
simū in his qui p̄sunt fiet Patet ergo ꝙ fiet iu
dicium contra p̄latos cum singulari discretio
ne. Restat declarare ꝙ hoc fiet ꝓportione ratō
nabili. Est em̄ iustum ꝙ sic se habeat pena py
lati ad penam iude.sicut culpa pylati habuit
se ad culpam iude. In illa ꝓportione in q̄ cul-
pa p̄lati excedit culpā subditi.iustū est ꝙ pena
prelati excedit penam subditi Et quia iste ex-
cessus est talis quo maior esse nō potest. Ideo
vocat̄ iudiciū durissimū qd̄ infliget. Et ideo di
citur etiam cōseq̄nter ꝙ exiguo cōcedit̄ miseri
cordia.potētes aūt.i.prelati potenter tormen-
ta patient̄. Exiguo.i.ei qui peccauerit p igno-
rantiā aut fragilitatē conceditur miscđia.i.mi-
nor pena. Sed potentes.i.p̄lati scientes.id ē
ad scientiam obligati potenter.id est abūdan-
ter tormenta patient̄. Apoc.xviij. Quantū glo
rificauit se et in delitijs fuit.tantū date ei torm̄
tum et luctum.quia in corde suo dixit. Sedeo
regina et vidua nō sum ꝛ luctum nō videbo
Et exponi potest de anima puersi prelati. Iu-
L diciū in his qui p̄sunt fiet. Prelatus ad hoc ꝙ
digne presit debet esse lumiosus p rectam in-
formatōem.operosus p sanctā occupatiōem.
grosus p piam ꝯpassionē.ꝛ aiosus p iustā cor-
rectōem. Primo dico ꝙ p̄latus deb3 eē lumio
sus p rectā informatōem. Sap̄.vj. Diligite sa
pientie lumen oēs qui p̄estis populis. Hi em̄
sunt stelle moraliter. De q̄bus dicitur Gen̄.j.
Posuit stellas in firmamento celi.vt lucerent
super terram.et p̄essent diei ac nocti.diei.i.cle-
ricis.nocti.i.laycis. Gregorius.xiij.moralium
Cum is qui subest seruit ad obseq̄um.restat p
culdubio.vt qui p̄est seruiat ad v̄bum.ꝛ cū is
qui subest iussis obtemperat.oportet ꝙ q̄ p̄est
curam sollicitudinis impendat. S3 iam veri-
ficat̄ illud. Iohel.ij. Sol et luna obtemperati
sūt et stelle retraxerūt lumen suū. Sol et luna
sūt p̄lati maiores.stelle curati miores Scđo
debet eē oposus p sctām occupatiōem.tēpalia
cōtemnēdo.spūalia p̄dicando.sacramēta mini
strando ꝛ paupes visitando. Ad Roma.xij.
Qui p̄est in sollicitudine. Corpa em̄ celestia i-
cessanter mouentur.ac agunt in ista inferiora.
alterant terram et elemēta eis subiecta:vt mū
dus contineat̄ in esse.quia si ipa ab operatōne
cessarent.inferioris mūdi species finiret̄. Eo-
dem mō p̄latus continue ꝛ sollicite oposus d3
esse.monendo:corrigendo:exemplū p̄bendo
Vn̄ Hyero.sup Exodū.xxviij.ca. Tanta de-
bet eē ꝯuersatio et eruditio pontificis.vt omis
motus et gressus.ꝛ vniuersa eius opa notabi
lia sint.veritatē mēte cōcipiat.et eam toto ha-
bitu resonet ꝛ ornatu.vt q̄cq̄d agit.q̄cq̄d loq̄-
tur doctrina sit populoꝝ. Vn̄ Seneca ep̄la.ij
Nature ē deteriorib9 potiora submittere Mu
tus q̄dem gregibus aut potiora corpa p̄sunt.
aut vehementissima nō precedit armenta de
generatur urus.sed q̄ magnitudine ceteros ma-
res vincit Elephantoꝝ gregem excellētissim9
ducit. Sūma felicitas erat gentiū in aureo se-
culo in quo nō poterat potentior esse nisi me-
lior. Illo g̃ seculo quod aur eū perhibēt penes
sapientes fuisse regnū iudicant quādo officiū
erat impare nō regnum. Et tales tamē dupli-
ci digni sunt honore prelati.vt scribit̄.j. Thy-
moth.quīto. Qui bene p̄sunt presbyteri dupli-
ci honore digni habeant̄.maxime q̄ laborant
v̄bo et doctrina. Et vt scribit apl̄s Paulus.j.
Thessal.v. Rogam9 ergo vos fratres vt noue
ritis eos qui laborant inter vos ꝛ p̄sunt vob̄
in domino ꝛ monent vos vt abūdanti9 habe-
atis illos in charitate ꝓpter opus illoꝝ pacem
habete cum eis Tertio d3 prelatus bon9 eē
grosus p piam cōpassionem.vt.ꝯsolet̄ pusilla
nimes:suscipiat infirmos patiens sit ad omes
s̄m regulā augustini.ideo xp̄s nō ioānem con
stituit p̄ncipem ecc̄lie sue.sed petrū qui infir-
mus fuerat ꝛ cōpassione indiguerat.vt cōpas
sionis viscera singulariter optineret.et oibus
ostenderet. Genesis.xxiiij. Eliezer p̄erat omi-
bus que habuit abraam. Eliezer interp̄tatur
dei mei sanctificatio.ꝛ designat p̄latum p cui9
discretam elemosynā3 sanctificari debent sub-
iecti Bern̄.sup Can̄. Discite subditoꝝ matres
vos esse debere nō dn̄os.studete magis ama-
ri q̄m metui.ꝛ si interdū seueritate opus ē pater
na sit nō tyrānica.matres fouendo.pres corri
piendo vos exhibeatis. Suspendite verbera.
producite vbera.lacte pinguescāt nō typo tur-
gescēt. Inno.de vili.ꝯdi.hu. Statim vt abieci
osus est promot9 ad honorē.in supbiam extol-
litur et in iactantiā effrenat̄.nō curat ꝓdesse

Capitulum VI

sed gloriat̄ preesse.p̄sumit se meliorē3.q2 cernit
se supiorem:haud bonū facit non gradus sed
virtus. Nō dignitas sed magis extollit hone
stas. Priores dedignat̄ amicos: notos igno-
rat hesternos. Sodales ꝯtemnit antiquos.
Vultū auertit:ceruicē erigit.fastum ostendit:
grandia loquit̄.sublimia meditat̄.subeē nō pa
tit̄.p̄esse molit̄:pceps ꝛ audax gloriosus ꝛ ar-
rogans:grauis ꝛ importunus. Sic aūt i ma-
los p̄latos fiet iudiciū durissimum: ita bonis
dabit̄ p̄miū maximū. Aug9.in q̄dā sermone.
Nihil est in hac vita ꝛ maxiē h̄ tpe difficilius
laboriosi9.ꝛ piculosius ep̄i officio: s3 apud de
um nec beati9.si eo mō militet̄.quō imperator
D noster iubet. Quarto p̄latus debet esse aio-
mosus p iustā correctōem. Gen̄.i. Presit pisci-
bus maris ꝛ volatilib9 celi ꝛ bestijs terre. Oi-
ꝗ reptili quod mouet̄ in terra. Pisces maris
sunt rebelles et ociosi. Volatilia celi sunt sup
bi et ambiciosi. Bestie terre auari et pecunio-
si. Reptilia lubrici ꝛ libidinosi quos omes de
bet p̄latus iuste corripere. Et s̄m ecclesiasticas
sanctōnes ad virtutes reducere. Esaie.xxxij.
Principes in iudicio p̄erūt. Sed quidā siles
sunt miluis q̄ nō antiquas gallinas inuadūt
sed pullos interimunt.ꝛ similes magistro leo
nis q̄ nō leonē sed catulū verberat. Sic prela
ti moderni nō diuites ꝛ nobiles peccatores:
sed paupes ecclesiastica cēsura castigāt. Sed
de q̄ dolendū videt̄. Tales interdū presunt in
ecclesia q̄ sunt tenebrosi p ignorantiā.ociosi p
ignauiā. Sediciosi p iracundiā. Ignominio-
si p infamiā. Et ꝯtra tales bene loquit̄ Amb̄.
in suo pastorali. Nihil in hoc seculo sacerdoti
bus excellenti9. Nihil sublimi9 ep̄is reperiri
pōt vt omi cū dignitate oculis demōstramus
digne noscamus. Quid sumus. Quid fuimus
pfessione actione poti9 q̄3 nomie demōstrem9.
vt nomē ꝯgruat actioni ꝛ actio respondeat no
mini:ne sit honor sublimis ꝛ vita ꝓcliuis.ne
sit deifica professio ꝛ illicita actio:ne sit religio
sus amictus ꝛ irreligiosus profect9: ne sic gra
dus excelsus ꝛ deformis excessus: ne locutiōe
simplicitatē simulem9 columbinā: ꝛ mentē ha
beamus caninā.ne professionē mōstrem9 oui-
nam ꝛ ferocitatē habem9 lupinā. Cōsilem sen
tentiā dicit Bernard9 ad Eugeniū.ij.li. Audi
inquit canticū meū minus suaue.sed salutare.
Monstruosa res est gradus sūmus et anim9
infimus.sedes p̄ma vita ima:lingua magnilo
qua et manus ociosa. Sermo multus ꝛ fru-
ctus nullus.vultus grauis.ꝛ actus leuis.ca-
put canum.et cor vanum.facies rugosa.et lin
gua nugosa.ingens auctoritas ꝛ nutans stabi
litas Hec Bernardus.

Lectio LXXVII

Lectio LXXVIII.

Non eni subtrahet
psonam cuiuscq̄3 dominus qui est dn̄a-
tor oim: nec verebitur magnitudinē
cuiuscq̄3:quoniā pusillū et magnū fecit ipe.et e-
qualiter est illi cura de oibus. Fortiorib9 autē
fortior instat cruciatio Cum declaratum sit.
ꝙ christus iudicabit iniquos domios ꝛ puer-
sos prelatos cum graui districtōne. Hic osten
dit ꝙ hoc fiet sine quacūcq̄3 dissimulatiōe. Par
cūt em̄ interdū iudices propter beniuolentiā:
interdum ꝓpter impotentiā.ꝛ interdū propter
negligētiā3 Primo ista tria excludit spūssan
ctus a iudice christo Scđo subinfert̄ princi-
palis conclusio.ibi. Fortiorib9 autē fortior in-
stat ꝛc̄. Quātū ad p̄miū:ꝙ xp̄s nō parcit ꝓpter A
beniuolētiam.tūc tp̄is dicit sic. Nō em̄ subtra
het psonam cuiuscq̄3 dn̄s. Cautela est freq̄nter
apud iudices mundi.ꝙ psona rea subtrahit̄ p
certo die.ita ꝙ nō cōparet Vn̄ iudex pro die il
lo nihil facit cōtra eum:s3 ista cautela nihil tūc
valebit:q̄a nullus ꝓ tūc se poterit absentare.ij
Cor.v. Omes nos manifestari oportet an̄ tri
bunal christi.ꝛc̄. Ergo domin9 nō subtrahet p
dissimulatōem psonam cuiuscq̄3. Quia dicitur
Actu.x.ꝙ deus nō est acceptor psonaꝝ. Et ra-
tio:quia est dn̄ator oim et iustus dominator.ꝙ
nulli faciet fauorem.ij. Regū.xxiij. Fortis isrl̄
domiator hominū iustus. Sic ergo nulli par
cet propter beniuolentiam. Secūdo nulli par
cet propter impotentiā. Et quātum ad hoc di-
cit. Nec verebitur magnitudinē cuiuscq̄3:qua-
si diceret. Nō dimittet propter timorē potētie
regū vel p̄ncipū vel creature cuiuscūcq̄3 Et h̄ p
bat sic. Nullus em̄ artifex tenet̄ de eo qd̄ fecit
et etiam pōt destruere quādo vult.quia omis
artifex potentior est suo artificiato. Sed deus
fecit pusillū et magnū. In p̄s. Dominus ipe ē
deus ipe fecit nos et nō ipi nos Tertio de9
nulli parcet ꝓpter negligentiam.ꝛ q̄ntu3 ad h̄
dicit.ꝙ equaliter est illi cura de omibus.ꝛ per
consequēs nō plus negliget punire vnū q̄3 ali
um. Sap̄.xij. Non est alius deus q̄3 tu cui cu
ra est de oibus vt ostendas quoniā nō iniuste
iudicas iudiciū. His ergo tribus causis dissi-
mulatōnis exclusis:subinfertur cōclusio talis
Fortiorib9 aūt.i.illis q̄ fortius ꝛ graui9 pecca-
uerūt.fortior instat cruciatio.q2 Deutero.xxv.
Pro mensura delicti erit et plagaru3 modus.
Circa ista ꝛ alia in p̄cedentib9 lectōnib9 ha- B
bita pōt esse dubitatio litteralis ista. Utrum
licet iudici ꝯdemnare ad mortē ꝓpter allegata
et probata coram se in forma iuris:illum quē
scit penit9 innocentē. Videt̄ ꝙ sic.q2 vel lex q̄

p̄cipit cõuictuȝ de crimine cõdemnare ē iusta
vel iniusta. Si iniusta: nullus dȝ ꝑm eam iu-
dicare. Si iusta: nullus cõtra. Itē. ii. q. j. Nos
in quenq̄ dicit Aug⁹. Nos inq̄t iudiciū ferre
nõ possum⁹: nisi aut i ꝯuictū aut spõte ꝯfessuȝ
ergo si reus ē ꝯuict⁹ aut spõte ꝯfessus. lȝ iudi-
ci ferre sniam, ꝯñtia ptȝ qꝛ si nõ video hoīȝ ni
si sortē video sortē. Itē. iij. q. vij. Iudicet dicit
Amb. Bon⁹ iudex arbitrio suo nihil fac. nec
ex domestice volũtatꝭ ꝓprietate. sȝ iuxta leges ꝛ
iura ꝓnũciat, ꝛ reuera sic audit ita iudicat. igit
ꝑm allegata ꝛ ꝓbata lȝ sibi iudicare. Itē si lici
tū esset. iudici liberare innocētē cõtra allegata
et ꝓbata. pari rõne etiā poterit quēlibet inno
centē ꝑm suā innocentiā iudicare, ꝯsequēs fal
sum. Itē iudex in iudicio nõ iudicat vt ꝓuata
ꝑsona: sed vt publica. Iō dȝ seq̄ noticiā publi
cam: nõ suā ꝓuatā Itē Deut. xix. In ore duoꝝ
vel triū stet om̄e ꝟbum. ğ iudex debet ꝯdēna-
re ꝑm sententiā testiū. Quia in ista lcõne tangi
tur de ꝑsonaꝝ acceptõne, sit ista dubitatio.

Utrum ꝑsonaꝝ acceptio sit peccatū Quod
C nõ, quia apud deū nullum est peccatū. sed a-
pud deū est acceptio ꝑsonaꝝ, ergo ipa non est
peccatū. Minor ostendit ꝑ illud ad Roma. ix
Cum nõdum nati fuissent ꝛ aliq̄d egissent bo
ni aut mali, ꝛc. dictū est. Jacob dilexi, esau au
tem odio habui Preterea conferre alicui be
neficiū eccl'iasticū propter cõsanguinitatem, ē
acceptio ꝑsone, sed hoc nõ est peccatū: sed cha
ritas ordinata, quia ad Gal'. vj. Operemur bo-
num ad oēs: maxime tamē ad domesticos fi-
dei. Et. j. Thymot. v. Si q̄s suoꝝ ꝛ maxime
domesticoꝝ curam nõ hȝ, fidem negauit ꝛ in-
fideli est deterior. Sȝ domestici dicūtur illi q̄
attigunt ꝯsanguinitatē Preterea ꝓferre no
bilē illitteratū ignobili litterato: est acceptio
ꝑsone Sȝ hoc nõ est pctm̄, qꝛ talis magis põt
defendere eccl'iam q̄ȝ alius, ꝛ dñs sūmus pon
tifex in dispēsationib⁹ frequēter attendit nobi
litatē, facili⁹ em̄ dispēsat cuȝ eis q̄ȝ cum aliis,
ergo cum hoc sit acceptio ꝑsonaꝝ, ideo nõ ois
acceptio ꝑsonarum est peccatū. Sil'r facilius
dispensat cum diuitib⁹ q̄ȝ cum pauperib⁹ ꝙ cõ
trahanc matrimoniū in gradu ꝓhibito Pre
terea eligere minus bonū ad prelaturam. vbi
põt eligere meliorē videt esse acceptio ꝑsone,
Sed aliquis habens vocem in electõne: põt
hoc licite facere, quia ꝑm iura sufficit eligere
bonum, extra de electõne, Cum dilecti Ergo
acceptio ꝑsonarum etiā in spūalibus non est
peccatū, Confirmat rõne, quia ꝑm statuta ec-
clesie. interdū electio fieri debet de gremio q̄ȝ-
uis extra gremiū magis idonei valeant inue-
niri, ergo ecclesia approbat ꝙ fiat acceptio ꝑso

narū, quia cū eligere minus bonū ꝛ dimittere
maius bonū sit acceptio ꝑsone, videt ꝙ acce-
ptio ꝑsonaꝝ nõ est peccatū Preterea: ex di-
cto Hyero. Leuit. viij. vbi agit de ordinando
sacerdote, dicit Hyero. sic Qui ꝓstantior est ex
om̄i populo. q̄ doctior. qui supior. qui in om̄i
veritate eminentior, ille eligat ad sacerdotiuȝ

Preterea: acceptio ꝑsone in iudicio non est
peccatū. Ecci. iiij. In iudicio esto pupillis mi
sericors vt pater. Preterea: exhibere indi-
gno honorē: est acceptio ꝑsone, Sȝ ad h̄ in ca
su tenemur ex p̄cepto honorare pentes etiam
malos ꝛ malos p̄latos. Sil'r ꝯsiliū est. Leui.
xix. Corā cana capite ꝯsurge ꝛ honora ꝑsonaȝ
senis. Sȝ senes q̄nq̄ nõ sunt ꝟtuosi ꝑm illud
Danie. xiij. Egressa est iniq̄tas a seniorib⁹ iu-
dicibus qui videbant regere populū Ad op
positū. Nihil ꝓhibet in lege diuina nisi pctm̄.
Sed in lege diuina acceptio ꝑsone ꝓhibetur
Deutero. j. Nõ accipies ꝑsonam cuiusq̄ȝ, ꝛ lo
quitur spēaliter in loco iudicij. ergo accipe ꝑ-
sonam in iudicio est peccatum Preterea Ja
cobi. ij. Nolite in ꝑsonarum acceptõne habe-
re fidem dñi nr̄i iesu xp̄i, vt dic̄ glo. Augusti.
Quis ferat si q̄s diuitē eligat ad sedē honoris
eccl'ie: ꝯtēpto paupe sanctiore ꝛ iustiore. ğ acce
ptio ꝑsonaꝝ in collatõnib⁹ beneficioꝝ eccl'ia-
sticoꝝ est peccatū Ad q̄stionēȝ est dicendum
ꝙ sic, ꝓpter istam rõem Om̄e qđ opponit iusti
cie vel virtuti vitiū est et peccatū. Sed acce-
ptio ꝑsonaꝝ opponit iusticie, ergo est peccatū.

Sciendū est em̄ ꝙ ad iusticiā ꝑtinet ꝙ bo-
na diuersa diuerꝭ distribuūtur ꝑsonis ꝑm va D
lorē et dignitatē ꝑsonaꝝ. Qñ ergo aliquis cõ-
siderat in ꝑsona aliquā cõditionē que nõ facit
eum dignū illo quod sibi dat: est acceptio ꝑso
ne, Si aūt cõsiderat cõditõem aliquā in ꝑso-
na. que q̄dem cõditio facit eum dignū benefi-
cio cõferendo, tūc non est acceptio ꝑsone, sed
cause, Et ꝑm hoc loq̄tur Glo. ad Eph. vj. sup
illud, nõ est acceptio ꝑsonaꝝ apud deuȝ dicēs
ꝙ iudex iustus causas attendit, ꝛ nõ ꝑsonas
Est ergo acceptio ꝑsone in iusticia qua p̄fert
ꝑsona ꝑsone ꝓpter causam nõ dignificantē eū
ad illud qđ p̄fertur. Om̄is autē conditio que
nõ facit hoīem dignū illo negocio ad qđ p̄fer
tur: refertur ꝑm istum modum loquendi ad ꝑ
sonam, Sicut si attēdam in isto diuitias ꝛ cõ
sanguinitatē, ꝛ propter istas cõditiones ꝓmo
ueam illū ad magisteriū vl' p̄latõeȝ: acceptio ꝑ
sone est, quia causa me mouens nõ est cõditio
que facit eum dignum honore collato. Sed
si attendam in isto cõsanguinitatē ꝛ ꝓpter hoc
lego sibi. x. lib. vel instituo eum heredem ꝛ di-
mitto extraneū nõ est acceptio ꝑsone: sed cau-

se, quia ista causa facit eum dignū ꝛ proportiõ
natum huic beneficio, quod est assequi patri-
moniū meū. Unde accipe ꝑsonam in propo-
sito, nõ est acceptare ꝑsonam hominis, Sed
acceptare hoīem ad hoc beneficiū ꝓpter cõdi-
tionem nõ dignificantē eum ad beneficiū con
ferendū. Per hoc ad rões Ad ꝓmū dõm.
ꝙ datio est duplex, Una ꝑtinens ad iusticiaȝ
qñ aliq̄s dat qđ debet: et cui debet. ꝛ quādo, ꝛ
ꝑm qđ debet, et ista donatio proprie nõ cadit
in deo qui nihil debet creature simpl'r loquē
do, Alia est datio siue donatio ꝓprie ꝑtinens
ad libertatem vbi hõ dat: et tamē nõ tenet ad
hoc: sed dat genus, mõ acceptio ꝑsonarum ē
in iusticia. ꝛ nõ consistit nisi in donatõnib⁹ ꝑ-
tinentibus ad iusticiam, Et ideo in acceptiõe
dei vel p̄destinatõne: nõ est acceptio ꝑsone. q̄a
deus nõ facit iniustuȝ creature sue eam repro
bando, Sic nec facit iustam creaturā ipaȝ p̄-
destinando, et ideo in mere gratiosis non pec
cat homo dando vni et non alteri, cum neutri
teneatur quicq̄ȝ dare Ad secūdum de ꝓmo-
tione consanguineorū distinguendum est, ꝙ
consanguinei prelati aut sunt minus digni
simpliciter et per respectuȝ ad beneficium cõ
ferendum et per respectum ad bonum com-
mune. aut sunt eque digni vt alij, In ꝓmo ca
su ꝓmouere eos et dimittere digniores est ac
ceptio ꝑsonarum, Idem in dispēsatione spū-
alium quoꝝ nõ est dominus sed tm̄ dispensa
tor, j. Coꝝ. iiij. Sic nos existimet homo vt mi
nistros xp̄i et dispensatores ministerioꝝ dei,
vnde ad illā clausulam refert q̄daȝ in casu pri
mo, Nos ē p̄latis dare p̄bendas bñ natis,
aut bñ nūatis vel coꝝ sanguie natis Ergo p̄
bēde nõ dicūtur sȝ emēde. In scđo casu lȝ p̄la
to p̄ferre ꝯsanguineos suos: qꝛ saltē vident ac
ceptiores in h̄ ꝙ possunt de eis magis cõfide
re ꝙ negocia eccl'ie cuȝ eo vnanimiter tracta-
būt Ad tertiū de ꝓmotione nobiliū ꝛ dispē
satione cū eis facta, Dicendū ꝙ q̄ȝuis l'ratura
simpliciter loquēdo magis reddat hominem
idoneū ad ꝓmotionem in eccl'ia, In casu ta-
men nobilitas fulcita bonis moribus plus
potest expedire eccl'ie in resistendo rebellibus
et lupis oues inuadētib⁹ q̄ȝ possit litteratura
Et in casu debet l'ratura preponi tali nobili-
tati: nec est acceptio ꝑsone in casu illo Secus
eēt si eque valeret eccl'ie l'ratura simplicis, sic
p̄eminētia nobilis, ꝛ isto mõ forte nõ est acce-
ptio ꝑsone in collatõne epat⁹ dimittere vnuȝ
bonū theologū. ꝛ ꝓmouere vnum bonum iu
ristam ꝛ canonistam, vbi negocia ecclesie sint
litigiosa, vt ille ꝑ iura sua defendat melius li
bertates ecclesie, quāuis simpliciter loquen-

do, theologia magis dignificet hoīem ad re-
gimem animaꝝ Canones tamē magis digni
ficant hoīem ad defensionē decimaꝝ ꝛ exactõ
nem eaꝝ. Qđ aūt cū nobilib⁹ fiūt dispēsatões E
in cõtrahēdo matrimonia infra gradus ꝓhi-
bitos, et nõ cum paupibus, nõ est acceptio ꝑ
sonarum, Nā causa dispēsandi cū nobilibus
est confirmatio ꝛ multiplicatio pacis int' ma-
iores in ecclesia que causa apud paupes non
habetur Ad quartū de electõue minus bo
ni, dicendū ꝙ aliter est loquendū de electõne
apud foꝝ iudiciale. ꝛ aliter apud foꝝ cõscien
tie. Apud foꝝ publicū nõ vocat electio vitio
sa: si nõ eligat simpl'r meliorē, qꝛ sic oīs electio
de facili calūniam pateret. Et ideo sufficit eli
gere bonū ꝑm iura, nec obligatur homo ad e
ligendū meliora ꝑm iura illa. sed ꝑm cõscienti
am eligētis necesse est ꝙ eligat illū quē repu-
tat meliorē: vel simpliciter, vel ad illā dignita
tem pro tūc pensatis circūstantijs particula-
ribus que ad ecclesiā tūc ꝯtingūt Et alias est
acceptio ꝑsone ꝛ mendaciū cõtra ꝯscientiam
eligendo Ad cõfirmationē de eligendo in-
fra gremiū. dõm ꝙ illi qui sunt de gremio cõ
munitatis: ꝯsueuerūt cõiter vtiliores esse ad
bonuȝ cõmune ecclesie in qua sunt nutriti q̄ȝ
aduenticij. Et ideo statuit ꝙ de gremio poti⁹
eligatur si aliquis ibi sit idoneus: si non: fiat
de alijs Sicut ptȝ di. lxj. Nullus, et di. lxiij.
Sacroꝝ. Ad q̄ntū ꝙ homo debet in iudi-
cio misereri paupis q̄ntū potest rõnabilit' si-
ne lesione iusticie ꝛ nõ contra iusticiā, qꝛ Exo
di, xxiij. Paupis q̄ȝ nõ misereberis i iudicio.

Ad sextū de exhibitione reuerētie indignis
Dõm est ꝙ honor est exhibitio reuerentie i te
stimoniū virtutis. vnde sola virtus est debi-
ta causa honoris, Aliqui tamē honorant pro
pter ꝟtutē ꝓpriā, aliqui ꝓpter ꝟtutem alienaȝ.
sicut mali p̄lati honorant quia gerūt ꝓpter ꝑ-
sonā dei ꝛ cõmunitatis cui p̄ficiūtur ꝑm illđ
Prouerb. xxvj. Sicut q̄ mittit lapidē in acer
uū mercurij, sic qui tribuit insipienti honorē
Mercurius est deus mercatoꝝ, Aceru⁹ com
poti vel ratiocinij vocatur aceruus mercurij
Computant autē q̄nq̄ȝ cum lapidib⁹, Sicut
igit ibi ponit vnus lapill⁹ pro decē libris. ita
ponit in eccl'ia q̄nq̄ȝ vnus idiota vl' insipiēs
loco p̄lati et loco dei. Senes honorant ꝓpter
ꝟtutis apparentiā, ꝛ diuites ꝓpter bonitatem
reipublice cui p̄sumūtur vtiles eē, non ꝓpter
diuitias honorant. Uñ Glo. sup illud Jac. ij
Nolite in ꝑsonarum acceptione habere fidē
fratres mei. Qui diuitem propter diuitias ho
norat. grauiter peccat

a **D vos ergo reges** sunt hi sermones mei vt discatis sapientiā et ne excidatis. Qui enim custodierint iusticiā eius: iuste iudicabūtur. Et q̄ didiscerint iusta inueniant quid respondeant. Postq̄ declaratū est et determinatū de rigore z districtōne q̄liter deus faciet cōtra falsos iudices: dominos z p̄latos in generali. In hac pte docet spūssctūs quomō sibi debent cōtra
A illud iudiciū puidere in spēali. Duo autem sunt eis necessaria. Sapientia quo ad deum Iusticia quo ad p̄ximū. Est enim sapia theosebia. i. verus dei cultus sm Damascenū Justicia est virtus directiua in his q̄ sunt ad proximū sm Aristo. v. ethi. Scdm ista tria fiūt Nā p̄mo docet eos deū deuote colere. Scdo ad proximū iusticiam exercere. z tertio eis p̄mittit q̄ si hec seruauerint poterint in iudicio sine periculo respōdere. scda ps ibi. Qui enim custodierint iusticiam eius z qui didicerint iusta Conclusum ē satis cōmendādo. cōminando: et inuitēdo. q̄z disciplina sapiētie iudicib⁹ p̄ncipib⁹ et p̄latis est sūme necessaria. Sed quia monitio generalis nō sufficit nisi moniti audiāt et aduertant. Ideo eos in hac pte excitat magis efficaciter explicādo vel replicando z magis eoꝝ statū exponēdo. Et dat exēplū p̄latis q̄ nō est satis generalia p̄dicare cum curā habent aiarum. sed necesse habent in casu ad p̄ticularia descendere. quādo infamia seu rebellio cōpellit. Et ideo verū est q̄ in p̄cedentibus satis dictū est regibus et p̄latis q̄ addiscant sapientiā: quia tn̄ reges et presides sunt nimis desides ad ea q̄ eis rōnabiliter psuadū tur. Ideo replicat inculcando. Ad vos ergo reges. id est eccl'iarū rectores et p̄lati. q̄cunq̄ sunt hi sermones mei qui vicz p̄cesserūt z etiā qui sequūtur vt discatis sapiam nō illaz que deorsum est que est terrena aialis et diabolica. Sed illam que de sursum est Iac. iij. De q̄ Eccl. j. Omīs sapientia a domino deo est z cū illo fuit semp et est ante euū: et nō excidatis videlicet a gratia in culpam. Sed cōtinuetis p̄seuerantes finaliter in charitate. j. Coꝝ. xiij. Charitas nūq̄ excidit: z q̄z possibile ē q̄ nūq̄ excidatis: declarat ꝯn̄ter. Qui enim custodierit iusticiā ei⁹. i. sapie increate q̄ est xp̄s. iuste iudicabūtur. i. iusticie p̄miū recipiēt p mercede. j. Thymo. iiij. De reliq̄ reposita ē mihi corona. zc̄. Et soli tales inuenient in iudicio. q̄d rn̄deāt christo opponēti. Et iō subdit. Qui didicerit iuste inuenient q̄d respōdeant. Et sic soluitur questio. Job. ix. postea Si repente interroget quis respōdebit ei. Certe q̄ didicerint iusta inuenient quid respōdeant. Ubi notandū q̄ B respōdere debem⁹ quattuor generib⁹ disputātium et arguentiū. Cōtra nos arguit deus p geometricas demōstratōnes. mūdus p rhetoricas psuasiones. demon p sophisticas obligatōnes. et caro p insolubiles deductōnes. Primo ergo arguit ds demōstratiue disputādo vt nos doceat et corrigat. Procedūt ei sue demōstratōnes ab imediatis z notissimis nobis. quia ex pctis nostris. Johis. xvj. Ipse arguet mūdum de pctō. Et ideo ad rōnes dei n̄ patet respōsio nisi affirmatiua. Quia si dixerimus quia pctm̄ nō habemus nosipos seducimus et veritas in nobis nō est. j. Joh. j. Unde Job. ix. Quātus ego sum vt respōdeam ei et loquar v̄bis meis cum eo qui etiam si habuero quippiā iustū nō respōdebo. sed meum iudicem dep̄cabor. Sic respōdit mulier dep̄hensa in adulterio Joh. viij. Quādo xp̄s ei geometricas demōstratōnes digito p̄traxit in terra. Et ideo cōfusionem cōclusionis euasit. dicente sibi christo. Nec ego te condēno. vade et noli ampli⁹ peccare. Sic respondit dauid ad nathā. ij. Regū. xij. Cū eū argueret de adulterio et homicidio. Peccaui inq̄t. Cui statim Nathan. Trāstulit domin⁹ peccatū tuū. Secūdo arguit mūdus p rhetoricas psuasiones Apoc. iij. Suadeo tibi emere a me aurū ignitū probatū vt locuples fias. z vestimentis albis induaris. Est enim psuasio mūdi vt colligas lucreris: et vndecūq̄ pquiras. z cū diues factus fueris: tūc per elemosynas et opa pietatis deo satisfacies p peccatis. Unde mūdus p̄mo p̄suadet querere q̄ sunt mūdi: et postea consulit que sunt dei. Xp̄s docet ordinem oppositum Math. vj. Querite primū regnū dei z iusticiam eius. Un̄ sicut rhetoricus p exēpla suadet ita mūdus. Nōne abraam diues fuit. Dauid rex magnificus. Gregorius elemosynarius. Et sic de aliis multis sanctis qui cum sanctitate diuitias habuerūt. Sed iste rōnes nō debent christianos mouere. quia licet cū diuitiis christo bene s̄uire sit possibile: est tamē securi⁹ viam paup̄tatis eligere et maioris p̄fectōnis Et ideo mūdo respōdeamus illud Act. xxvj. In modico suades me christianū fieri Et queramus ab eo quā securitatem nobis faciet: q̄ viuamus donec diuites efficiamur. z q̄ tunc bonam habebim⁹ volūtatem ad elemosynas faciendū. De hac respōsione in ps. Rn̄dit ei i via virtutis sue paucitatē dieꝝ meoꝝ nūcia mihi. Rhomanus quidā nomine Priscus q̄siuit frequenter a Marciali coco: qualis ipse foret si fieret diues et potens. Et respondit sibi sic. Dic mihi: si tu fias leo qualis eris.

Unde hystoriā istam describit sic Valeri⁹. li. epygramaton. xiij. Sepe rogare soles qualis sum prisce futurus Si fiam locuples. simq̄ repente potens. Quāq̄ posse putas mores narrare futuros Dic mihi si fias tu leo qualis eris

Tertio arguit diabolus p sophisticas obligationes. Obligat enim hoīem ad sustinendū falsum. Unde ante p̄mum pctm̄ fecit falsā positionē mulieri. Gen. iij. Nequaquā moriemini: sed eritis sicut dij. Et cōsequenter cōcludit domin⁹ oībus qui suas obligatōnes admittunt. In ps. Declinantes autē in obligatiōes adducet dominus cū operantib⁹ iniq̄tatē. Et ideo dicamus illud. Daniel. iij. Non oportet
C de hac re respōdere tibi Quarto caro arguit temptatiue p insolubilium deductōnes. quia ipius argumentatōnes vix solutōem recipiūt In q̄bus quotidiana pugna et rara victoria. Iac. j. Unusq̄ temptat a cōcupiscentia sua abstractus z illectus. Isti respōdeam⁹ iuxta tres famosas et antiquas opiones soluendi insolubilia. Fuerūt enim antiq̄tus. cassantes restringētes et respondētes p trāscasum. Cassantes dicebantur quia ip̄m actum negabant de quo p̄uenit insolubile. Nos ergo sm oēs vias istas carni respōdeamus. Et p̄mo in p̄ncipio cassemus actum anime a quo p̄uenit temptatio: destruamus videlicet fedam imaginatōem de venerea voluptate. Hoc est enim q̄ caput serpentis totaliter conquassandū est. In ps. Conquassabit capita in terra multoꝝ. Et tūc talis cogitatio est materia virtutis et nō culpa. nec p tali offenditur deus. Esaie. xlij. Calamū quassatū nō conteret. Scdo etiā rn̄deam⁹ p restrictōem ne carnis curam in desideriis faciam⁹ vt sensualitas restringat legib⁹ ratōnis. Exodi. xxviij. Stringat rōnale cū anulis suphumeralis

Tertio respōdeam⁹ p trāscasum cogitādo q̄ cito caro decidet z transibit in terrā. j. Machab. j. Decidit in lectū et cognouit q̄z moreret De ista respōsione. ij. Corinth. j. Ipi in nobisipis responsum mortis habuim⁹ vt nō simus fidentes in nobis sed in deo. Et qui sic didicerint ista in p̄nti. inuenient quid respondeant in futuro.

Lectio LXXX

c **C Oncupiscite ergo** sermones meos z diligite illos z habebitis disciplinā. Clara est et q̄ nunq̄ marcescit sapia. z facile videt ab his q̄ diligūt eā. et inuenit ab his q̄ querūt eam. Declarata cōclusiōe p̄ncipali videlicet q̄ reges z p̄sides tenent studere sapientie. Hic ostendit per quē modū hoc sit eis possibile. posset enim aliq̄s

se forsitan excusare. q̄ nō posset istam sapiaz attingere. cum sapientia videat esse possessio diuina nō humana. sicut dicit. j. metaph. Sed hoc excludit spūssanctus in hac pte ostendens q̄ sapientia ista que est cognitio dei p fidem et amorem. nō solum est vnicuiq̄ possibilis. imo multum facilis. que q̄dē facilitas p̄z ex trib⁹. Nam ipa habet si diligat. apparet si appetatur et tertio occurrit si inq̄ratur. Et sm hoc ista littera diuidit in tres ptes. Nam p̄mo ostendit: q̄ ista sapientia q̄ est cultus dei: per cognitōem et amorē habet si diligatur. Scdo q̄ apparet si appetatur. Et tertio occurrit si inq̄ratur Secūda pars ibi. Preoccupat autē si qui se cōcupiscat. Et tertia ibi. Quoniam dignos se ip̄a.

Dicūtur ergo duo de sapientia in ista lcōne. A
Primū q̄ ipa habet eternitatē in p̄manendo aliud q̄ habet facilitatem in occurrendo. Concupiscite ergo sermones meos. Cōcupiscētia nutrimenti est signū sanitatis z bone dispositionis in corpe. Et p oppositū abhoiatio cibi et potus. est signum manifestū grauis infirmitatis Moraliter sermo dei est cibus anime cristiane. Math. iiij. Non in solo pane viuit hō: sed in omi verbo quod p̄cedit de ore dei. dixit christus ad diabolū. Unde Ambro. in quodā sermone de quadragesima. Quisq̄ verbo dei pascitur. terrenū pabulū nō requirit. nec enim potest panem seculi cape. q̄ pane reficitur saluatoris. negligit panem vel famē corpis q̄ pabulo lcōnis intendit. nec ventris curam habere poterit qui alimenta verbi celestis acquirit Ipa est enim refectio que saginat animā. que impugnat viscera. cum de diuinis scripturis cibum eloquij pennis accipimus. Quādo ergo sic est q̄ psona quecūq̄ desiderat legere z audire sermones dei z cum delectātione sibi incorporet. signum est sanitatis consciētie vel saltē bone dispōnis ad sanitatem. Hyere. xv. Inuēti sunt sermones tui z comedi eos. et factum ē mihi verbum tuū in gaudium et in leticiā cordis mei. Et p oppositum. illi qui nullum saporem in diuinis scripturis experiūtur. nec aliquam dulcedinem sentiūt. signum est q̄ stomachus eoꝝ repletus est amaris humorib⁹ z grauiter infirmantur. In ps. Oēm escam abhoiata est anima eoꝝ. zc̄. Concupiscite dicit christ⁹ sermones meos et diligite eos. Diligere illos est seruare. Johānis. xiiij. Si quis diligit me sermonē meum seruabit. quia sm beatū Gregoriū. Probatio dilectōnis est exhibitō operis Non enim sufficit sermones christi in memoria portare. nisi seruentur in vita Unde Augustinus super illud ps. In quo corrigit adolescentior viam suam. in custodiendo sermones

nuos. Custoditio sermonū dei intelligenda est
operatio pceptoꝝ. Unde frustra custodiunt
in memoria si nō custodiunt in vita. Naz ver-
ba dei tenendo agūt ne obliuiscātur, nō tamē
agunt viuendo vt corrigantur. Et habebitis
disciplinam. Quia ſm Greg. Obseruātia mā-
datorum aperit intelligentiā oculoꝝ vel occul
toꝝ. Unde qui diligūt sermones xp̄i habebūt
disciplinā. Quid aūt sit disciplina, docet de di
sciplina nouicioꝝ dicēs. Disciplina ē ꝯuersatō
bona et honesta cui paꝝ est mala nō facere, sed
studet etiā in his que bn̄ agit p cūcta irrephen
sibilis apparere. Disciplina eñ est oim mēbro-
rum motus ordinatus ⁊ dispositio decens in
omi habitu ⁊ actione. Hec Hugo. De eadem
Bern̄. in quadam ep̄la. O ꝙ̄ cōpositum red-
dit oēm corporis statum, nec nō et mentis ha-
bitum disciplina ceruicem submittit: ponit su
percilia, cōponit vultum, ligat oculos, cachin
nos cohibet, moderat linguam, frenat gulam,
sedat iram. Hui⁹ disciplina schola est studiuz
sacre theologie, vbi potius deuotionibꝫ ꝙ̄ q-
stionibꝫ intendendū est. Un̄ Hugo in p̄allega
to libro. Uos inquit fratres qui scholam disci
pline iam intrastis: in lcōne diuina plus debe
tis querere qđ mores vestros ad ꝟtutez instru
at ꝙ̄ quod sensum acuat ad subtilitatem ma-
gisq̄ velle informari p̄ceptis scp̄turaꝝ ꝙ̄ que-
stionibus impediri. Cum ergo diuinas scp̄tu
ras legitis, solerter ppendite quid ibi dictum
sit ad excitanduz in vobis amorē dei, q̇d ad cō
temptū seculi, quid ad cauendū insidias inimi
ci, quid ad bonos effectus nutriēdos, et quid
ad praua desideria extinguenda valeat, ⁊ q̇d
cor citius p cōpunctōis ardorem accendat: q̇d
disciplinam in ope. q̇d huilitatem in cogitatō
ne, quid obedientiā in preceptis, q̇d patiam ī
aduersis habere doceat. Quid deniq̄ ad agen
da bona sedulū: ⁊ ad mala cauenda doceat esse
circūspecum. Hec Hugo. Et ideo Seneca e-
pistola. xx. docet ꝙ causa quare scholares non
sunt morigerati, partim est ex parte doctoris,
partim ex parte discipuloꝝ. Aliquid inquit p̄-
cipientium vitio peccatur. qui eos docent sub
tiliter disputare, nō viuere aliquid discentium
qui propositum ad p̄ceptores afferunt. nō a-
nimi excolendi, sed ingeniuz. vult dicere ꝙ hec
sola est intentio scholarium cōmuniter ingeni
um colere p scientiaz. nō autem animū per vir-
tutes. Sed talem ordinem nō tenet psalmista
qui dicit. Bonitatem disciplinam et scientiam
doce me. Clara est et que nūquam marcescit
sapientia. q. d. merito est diligēda scriptura sa-
cra quia clara est et nō turbida. In p̄s. Calix
meus inebrians ꝙ̄ preclarus est. Iste eñ calix

est ita dulcis ꝙ ꝙ̄tomagis magisq̄ homo gu-
stat: tātomagis delectando sitit. Ecci. xxiiii.
Qui edunt me adhuc esurient. et qui bibūt me
adhuc sitient. Et iō anime nō curiose circa iu-
ra mūdi et nō curanti de dulci claritate scp̄tu-
re diuine di. Hyere. ii. Quid tibi vis in vijs e-
gipti vt bibas aquā turbidā. Egyptus tene-
bra interp̄tatur, et significat moꝫ. vie mūdi sūt
sollicitudines seculi. vel schole legum seculari
um. In istis vijs bibitur aqua turbida q₂ sciē
tia turbatiua per quā multi ad turbandum bo-
nos reddūtur audaces. Sz oppositū de lege
dei dicit p̄s. Pax multa diligentibꝫ legē tuam
Clara ē inq̇t et q̄ nunq̄ marcescet sapia. Iō so
lebāt antiq̇tus sapiētes coronari lauro. In sig
nū ꝙ sicut laurus ſuat viriditatē ppetuaz. Ita
sapia nunq̄ arescit. Et iō probat Aristo. i. po-
sterioꝝ. ꝙ omis scientia est de ppetuis. Et quā
uis sit ita nobilis, est tamē inuētu facilis. Un
de subdit. Facile videtur ab his qui diligunt
eam. Sap̄. vii. Optaui et datus est mihi sensus
et inuocaui, et venit ad me scꝫ sapientia. Ecce
ꝙ̄ faciliter. Iacob. i. Si quis vestrum indiget
sapientia postulet a deo qui dat omibus afflu
enter, et nō improperat et dabitur ei. Un̄ pie-
tas. boni mores, et or̄o deuota, sunt vie ad istā
sapiaz acquirēdā. Un̄ aug⁹ li. i. de moribꝫ ma
chineoꝝ. In sacris scp̄turis diuinit⁹ inspira-
ris neq̄ oēs a q̇bus queritur docere possunt.
neq̄ oēs qui querūt discere digni sunt. Sed
ad hoc ꝙ veritatis scientia doceat ⁊ videatur.
et diligentia ⁊ pietas adhibenda est, altero fiet
vt sciētes inueniamur, altero vt mereamur. hec
ibi. Nō tñ videt nisi ab his qui diligūt eum.
Amanti eñ oia sunt facilia. ratio est quia mēs
sine delectatione est ceca. Sap̄. ii. Excecauit e-
nim eos malicia sua. Et Sopho. i. Ambulāt
vt ceci quia domino peccauerūt. Et inuenitur
ab his qui querūt eam nō ab ociosis qui eam
non requirūt. Querēda est eñ certo loco cer
to tempore, et certo modo si debeat inueniri.
Certo loco, quia in penitentia. Job. xxviii.
Non inuenitur in terra suauiter viuentiū, sed
in terra aspere viuentiū. Et ideo inuenta est in
Dan̄. et socijs eius qui continentes cibos re-
gios: leguminibꝫ vescebant. Et ideo de eis di
citur. Dan̄. i. Pueris autē his deus dedit sciē
tiam et disciplinam in omi libro et sapientia.
Certo tēpore, quia continue. Luce. xi. Petite ⁊
accipietis, querite et inuenietis, pulsate ⁊ ape-
rietur vobis. Certo mō. quia huiliter. Prouer
bioꝝ. xi. vbi est huilitas. ibi ē sapia. Sap̄. i. In
simplicitate cordis q̄rite illum. Bern̄. sermo.
xxiiii. Si nolumus querere frustra deum: q̄ra
mus eum scilicet veraciter. frequenter et perse

ueranter, vt nec q̄ramus pro illo aliud: nec cū
illo aliud. Nec ab illo ad aliud conuertamur.
Facilius est eñ celum et terram transire ꝙ̄ vt
sic querens nō inueniat. sic petens nō accipiat
et sic pulsanti nō aperiatur. Sed in hoc ē mi-
rabile ꝙ deus queri nō potest nisi p̄us inueni
atur, quia nullus eum querit nisi aliquo mo-
do inuenerit. Un̄ Bern̄. de diligēdo deo. Ne
mo te dn̄e querere valet nisi qui p̄us inuene-
rit. Uis ergo inueniri vt quereris. vis queri
vt inueniaris. Hec Bernardus. In p̄s. Letet
cor querentiū dominū, querite faciem eius sp.
Quod exponens beatus Aug⁹. dicit sic. Si
semp querit quando inuenitur. Forte quando
faciem ad faciem eum viderimus sicuti est, ad
huc querendus erit, ⁊ sine fine querend⁹. quia
sine fine amandus. Causa est diuine bonitatꝫ
imensitas que videri potest, cōprehendi non
potest. et ideo semp potest haberi. et tamē sem-
per queri. Unde augustin⁹ sup Iohem dicit.
Queramus inueniendū: queramus inuentuz
vt inueniendus querat occultus est. vt inuen-
tus querat. imensus est. Et licet inueniri pos-
sit: nō tñ pfecte in hac vita, cū eñ sit vita nō p-
fecte pōt repiri in regione vmbre mortis. Un̄
Aug⁹. cōtra q̄rētes btitatē i hac vita, dic̄ sic. iiii
ꝯfes. c. xii. Redite p̄uaricatores ad cor ⁊ inhere
te illi q̇ fecit vos. State cū eo et stabiles req̇es
cite cū eo ⁊ q̇eti eritis. Qui itis i aspera, q̇ itis.
Bonū qđ amatis ab illo est. Sed q̄ntū ad il-
lum: nō bonū nō est et suaue, sed amaꝝ erit iu-
ste, quia iniuste amatur deserto illo quicq̇d ab
illo est. Quo vultis adhuc ambulare. vias dif
ficiles et laboriosas, imo non requies. vbi q̄ri
tis eum. querite quod queritis, sed ibi non est
vbi queritis, beatam vitam queritis in regio
ne mortis, nō est illuc. Quomodo nec vita, vbi
nec vita.

Lectio LXXXI.

Preoccupat autem

q̇ se ꝯcupiscunt vt illis se p̄or ondat q̇
de luce vigilauerit ad illam nō labora
bit, assidentē eñ illam foribꝫ suis inueniet.
Postq̄ sp̄ussanctus facilitatē acquirēdi sapiē-
tiam declarauit ex duobꝫ, tum quia habet si di
ligatur. tum q₂ apparet si appetat. Hic ostendit
illud idem ex tertio, videlicet ꝙ occurrit si que
ratur. Et circa h̄ dicit duo. p̄mo ꝙ p̄uenit se a
A mantes. Scđo ꝙ associat vigilātes. Quātū
ad p̄mū dic̄ sic. Preoccupat āt q̇ se ꝯcupiscunt
id est deus ip̄e q̇ est sapia increata p̄occupat p
grām p̄uenientē eos qui effectualiter diligunt
illū. Et iueniri p̄t, sꝫ p̄ueniri nō pōt. Sz cōtra.
videt ꝙ nos deū p̄occupare ⁊ p̄uenire debere

mus. Quia in p̄s. Preoccupem⁹ faciē eius in
confessione. Rn̄deo ꝙ ibi loq̇tur p̄s. de iudice
futuro et venturo ad iudiciū cuius faciē p̄occu
pare debem⁹ p cōfessionē laudis sue ⁊ fraudis
nr̄e. Hic aūt loq̇tur sp̄ussanct⁹ de actu merito-
rio. In quo ip̄e nos p̄uenit gratia p̄ueniēte si-
ne qua nullū opus meritoriū exercere valem⁹
Preoccupat ergo q̇ se ꝯcupiscūt vt illis se p̄or
ostendat. Bernard⁹. O dulcis iesu p̄mus es ī
accessu et vltim⁹ in recessu. i. Ioh. iiii. In h̄ ē
caritas dei: nō quia nos dilexerim⁹ deum, sed
qm̄ ip̄e prior dilexit nos. Et sic p̄uenit se aman
tes. Secūdo associat vigilantes. Et quātum
ad hoc subdit: qui de luce vigilauerit ad illam
⁊c̄. Sicut dormire ē sensus habere ligatos: ita
vigilare est sensus habere solutos ⁊ actualiter
operantes. Illi ergo qui intellectu ⁊ affectu be
ne vtūtur ſm principia iuris naturalis, vl' ſm
principia fidei, tales dicūtur vigilantes. Sed
de luce vigilant qui mane statim a iuuentute
in bonis operibꝫ se exercēt. Ecclesiastici. xxxix.
Iustus cor suū tradet ad vigilandum dilucu-
lo ad dominū qui fecit illum. Et talis qui sic
vigilauerit ad sapientiam, id est deum qui est
sapientia increata, nō laborabit frustra. vl' diu
non laborabit, id est modicuz laborabit in cō-
paratione illius boni quod acquirit. Ecclesia
stici. li. Modicum laboraui et inueni mihi mi'
tam requiem. Et quare nō inuanum labora- C
bit. Certe, quia statim ip̄m deum inueniet assi
dentem foribus suis. Fores per quas anima
habet accessum ad deum ⁊ ad sapientiam veri
tatis sunt principia prima. tam practica ꝙ̄ spe
culatiua. Practica: sicut hoc facias alijs quod
tibi vis fieri. et quod tibi nō vis fieri: alteri ne
feceris. Speculatiua: sicut alteꝝ contradicto-
rioꝝ dicitur de quolibet: et de nullo eorūdem
ambo simul, sicut patet. iiii. Metaph. Per hec
ergo p̄ncipia tanq̄ per quasdā portas siue q̄s-
dam fores anima humana habet ingressuz ad
deum cognoscendū et ad scientiā veritatis in-
ueniendam. Et iō dicit Aristote. ii. metaph. ꝙ
theologia. i. consideratio de veritate, partim ē
facilis ⁊ partim difficilis. Quia quātū ad pri-
ma principia circa que nō contingit errare est
facilis. Circa conclusiones vero ab eis dedu-
ctas circa quas vario modo ꝯtingit errare, est
valde difficilis, quia prima p̄ncipia sunt sicut
fores domoꝝ, de quibus p̄uerbialiter dicitur
In foribus quis delinquet, quia introitus in
domum de facili cognoscitur, ⁊ nihil quod ibi
ponitur latet. Sed interiora dom⁹ latere pos
sunt etiam p̄sentem scrutatorē. Prouerb. viii.
Sapiētia in ip̄is foribus loquitur dicens. O
viri ad vos clamito, et vox mea ad filios hoim

Intelligite puuli astuciam.et insipiētes aiad
uertite. Sic ğ qui de luce vigilauerit.ad sapiē
tiam nō laborabit. Assidentē eñ illā forib9 suis
iuenit,hoc est sapiam creatā vel increatā inue
niet assidentē forib9 suis,id est manifeste parēti
tem in intellectu pncipiorum,q2 cognitio existen
di deū oib9 hoib9 naturalit' est inserta. Sic di
cit Dam.li.j.ca.iij.Et Boeti9 de 9so.li.iij.psa
ij.Est eñ mētib9 hoim veri boni naturaliter i
serta cupiditas.Ad idem Tullius.libro.j.de
natura deorum. Insitas vel potius inatas cogni
tiones habem9.Que eñ gens aut genus ho
minū qd nō habeat sine doctrina anticipatōez
quandam deorum quā Epycurus vocat prolep
sim.id est anteceptam animo rei quādam infor
mationez sine q̄ nec intelligitur quicq̄.nec q̄ri
nec disputari potest.Idem libro.ij.Quid pōt
esse tam apertū,tam pspicuū,cum celum suspi
cimus celestiaq3 cōtemplati sumus.q3 esse ali
quod numen pstantissime mentis,quo hec re
gantur.Sed cōtra istam videtur esse illud qd
scribitur Prouerbiorum.viij.Beatus homo qui
audit me:et qui vigilat ad fores meas quoti
die.Ergo sapientia nō statim inuenit assidens
in forib9.Dicendū est q inuenit statim quantū
ad intellectum pncipiorum,et quātum ad no
ticiam dei generalem.Sed nō inuenitur sta
tim pfecte,quia qui aliquid nouit:plus nosse
cupit.Fores vero sapientie in prouerbijs di
cūtur doctores per quos habemus ingressum
ad sapientiam.Et ad illas fores oportet vigi
lare quotidie.Ecci.vj.Si videris sensatum e
uigila ad illum et gradus ostiorum illius exterat
pes tuus Et notandum circa materiam lcō
nis huius,q triplex causa expmitur in scriptu
ra quare vigilare et vigilanter nos habere de
bemus in omībus.videlicet hostilitas crude
lis rebellatōnis,vtilitas fidelis administratō
nis.et debilitas terrestris inhabitatiōis.Quā
tum ad pmū3 homines existētes in bello morta
li nō possunt somno vacare. Nos aūt sumus
in continuis bellis.In psalmo Cōculcauerūt
me inimici mei tota die.zc. Ergo necesse habe
mus vigilare. Grues sicut dicūt naturales in
ter se vigilias diuidūt.Et illa que vigilare de
bet:lapidem tenet in pedibus.z si illa dormie
rit:lapis cadens alias excitet et seipam.Si er
go auis insensata:que vigilare tenetur.sic sibi
puidet contra somnū.multomagis cōtra som
num peccati cautelam continuā adhibere de
bemus.j.Petri.v.Fratres sobrij estote z vigi
late zc.Et bene adiūgens pmittit sobrietatem
vigilie.Nam ebrietatem seq̄tur necessario mi
tus somnus.Est autē de diabolo isto aduersa
rio sicut de quodam duce Cartagineñ. Refert

Sextus Julius Frontinus.stragoge.libro se
cūdo caplo q̄nto.quod est de insidijs.Dux iste
bellum habuit contra quosdam de affrica qui
Cartagineñ.rebellabant.Fuerūt isti de affri
ca auidi nimis ad bibendum vinū,quod intel
ligens dux vsus est contra eos tali cautela.
Accepit multa dolia vini et miscuit cum vino
succum cuiusdam herbe que vocatur mandra
gora.que q̄dem herba est mirabiliter somnife
ra.sicut docet Aristoteles pmo de somno z vi
gilia.Facit eñ homines ita profunde dormi
re q fiunt insensibiles.z ideo solet dari homi
nibus qui sunt propter aliquā infirmitatē cu
randam secandi vt possint sine dolore secari.
Dolia ergo vini sic infecti dimisit iste dux in tē
torijs suis et fugit ad cautelam:tētoria dereliū
quēs.affrici gaudētes tentoria inuadūt.z inue
nientes victualia cum vino in abūdātia come
derūt et biberunt de isto vino infecto:z statim
oēs sic oppressi sunt somno q nullo mō se le
uare potuerūt.hoc explorans dux pdictus de
nocte redijt sup eos z miseros sicut voluit tru
cidauit.Ista cautela moraliter loquendo vtit
diabolus contra hoies.Vinū qd letificat de
signat leticiā et lasciuiā secularez.Istam leticiā
siue iocūditatem mūdi diabolus sic cōmiscuit
succo mandragore.i.delectatiōe luxurie q om
nes de eo bibētes fiūt quasi insensibiles.Mā
dragora eñ est herba habēs masculū z femel
lā:et oia lineamenta corpis humani in se pfert
et ad generatōnes fecūditatē confert.Genesis
xxx.dicit Rachel sorori sue Lye de jacob viro
suo.Dormiat tecum hac nocte p mādragoris
filij tui.Et iō mādragora voluptatē carnis si
gnat.Quia ğ tota mūdana iocūditas inter ho
mines his dieb9 pcurante diabolo q̄ nos sem
per cautelose querit debellare de succo volup
tatis est infecta Iō hoies vitiosi dormiūt i pec
catis z ad correptōem prelatorum: pdicatōes do
ctorum reperiūtur insensibiles.vt dicat quilibet
illorum illud Prouer.xxiij.Verberauerūt me et
nō dolui.traxerūt me et nō sensi.quādo euigi
labo et rursum vina reperiam.Non sic vos ca
rissimi.sed sicut dicit .ij.Corinth.vj.in omīb9
exhibeamus nosmetipos sicut dei ministros.
Et infra.In vigilijs.in ieiunijs.in castitate.i
scientia.Nota tria scientiā precedētia.vigilias
ieiunia.z castitatem Scda causa q̄re nos in
hac vita vigilare debem9 est vtilitas fidel' ad D
ministratōnis.Sum9 eñ sicut fui vigilātes
de nocte z expectātes aduentū dñi de nuptijs
redeūtis.nuptie sunt in celo ineffabilis gaudij
de sacrosancta vnione deitatis infinite ad na
turam hūanam De his nuptijs domin9 noster
venturus ē.in die iudicij descensur9 ad mūdū

totū iudicandū finaliter Et iō Math.xxiiij.
Vigilate q2 nescitis q̄ hora dñs vester ventur9
sit.Et Luce.xij.Sint lumbi vri pcincti z lu
cerne ardentes.Et vos similes hoibus expe
ctantibus dominū suū quando reuertatur a nu
ptijs.vt cum venerit z pulsauerit confestim a
periant ei.Beati serui illi quos cu3 venerit do
minus inuenerit vigilantes.Et licet omēs vi
gilare debeamus:maxime tamē prelati quorum
cure subditorum anime sunt cōmisse.In cuius si
gnum cum christus discipulos suos dormien
tes inuenisset specialius ceteris increpauit pe
trum dicens.Symō dormis.nō potuisti vna
hora vigilare mecum.Tertia causa quare i pū
ti moraliter vigilare debemus.est debilitas ter
restris habitatiōis.homo qui iaceret in domo
ruinosa ex omī parte debili.et simul cum hoc sci
ret q aliquis exterius suffoderet cōtinue mu
ros ad eum occidendū nō daret se somno si eēt
prudens.sed solerti vigilie.Domus anime est
corpus luteū vel terreū.Job.iiij.Habitant do
mos luteas z terrenū habent fundamentu3.et
cōsumūtur velut a tinea.Fossor est mors q̄ in
defesse nititur pfodere domū nrām vt furet a
nimā cū peccatis si posset vl' cū penis debitis
pro peccato.Et ideo bñ dicitur Math.xxiiij.
Si sciret paterfamilias qua hora fur veniret.
vigilaret vtiq3 z nō sineret pfodi domū suam.
Sed timendū est.q est de nobis:sicut de pue
ris recēter natis.Dicit eñ aristo.j.de somno z
vigilia.ca.v.q pueri quādo pariūtur dormiūt
z habēt oculos clausos pter consuetudinem
dormiendi in matrice.Sic ē de multis.tā diu
inoleuit in eis cōsuetudo indulgendi neglige
tie pigritie z accidie q vigilare nō possūt. S3
cauendū est a trib9 malis passionib9 q̄ accidūt
in somnis.sicut docet Aristo.li.pallegato Epi
lensia.Ephialtes.z Letargia.Epilensia est ce
rebri passio faciens hoiem cadere subito z ino
pinato.Ephialtes est passio in somno faciens
homini apparere q aliquis eum opprimit z ni
titur suffocare.vnde illis qui hñt hanc passio
nem:videt 9muniter q vna vetula incūbat su
per eos z nititur suffocare. Letargia est infir
mitas compellens hoiem dormire z dormien
do mori.Moraliter iste tres passiones tria vi
tia generalia significant.q̄bus inuoluit totus
mūdus.Supbi nanq3 z ambiciosi q̄ ad gra
dus et honores nitūtur ascendere. Epilentici
sunt:quia supbia casum habet.Et Claudian9
in maiori.Ima tollūtur in altum.vt casu gra
uiore ruant.Lubrici siue luxuriosi patiūtur e
phialten.quia vetula illa est caro corrupta per
peccatū eis supeminet z dominat z deprimit
eos ne resurgant.Auari vero sunt letargici.id

est obliuiosi qui quanto plura a deo percipiūt
tāto magis obliuiscūtur.tam sui q3 dei.Unde
glosa super illud psalmi.Deus deus meus ad
te de luce vigilo.Sitiuit in te aia mea q3 mul
tipliciter tibi caro mea.zc. Ad deum vigilat q̄
vere dei memor est.Ad deum dormit:qui deū
obliuiscitur Non sic vos charissimi Sic dr.j.
Thessal'.v.Nō dormiam9 sicut ceteri.sed vigi
lemus z sobrij simus.zc.

Lectio LXXXIII

c Ogitare ergo de
illa sensus est consūmatus z qui vi
gilauerit pter illā cito secur9 erit.q̄
niā dig̃s scipa circuit q̄rēs.z i vijs suis oñdet
se illis hylarit' z i oi puidētia occurret illi. Hec
sūt 9clusiōes q̄s spūssctūs intēdit pncipalr in
hac pte capli vsq3 ad finem de sapia declarare
Una est q in vna acquisitōe est facilitas.Alia
est q i ei9 possessiōe ē felicitas.z de istis duob9
agit alternatim:nūc declarando facilitatē sapi
entiā acq̄rendi.nūc 9mēdādo felicitatē sapiam
possidendi Cōseq̄tur aūt possessionē sapientie
duplex felicitas.vic3 tpalis z eterna.z de vtra
q3 fit hic descriptio.z nūc de vna.nunc de alia
vicissim Diuidit ergo textus plectus in duas
ptes.Nā pmo oñdit felicitatē q̄ est in sapiētie
possessione.Scdo felicitatē q̄ est in eius acq̄si
tione.Scda ps ibi.Qm dig̃s. Quātū ad pri A
mā partē dicit q duplicē pfectiōe3 cōfert homi
ni sapia que 9sistit in vero cultu dei.Nam ex
cludit ab hoie q̄ntū ad rōnalē:errorē falsitatis
quātu3 ad irascibilē timorē aduersitatis. Quā
tum ad pmū dicit sic.Cogitare de illa.i.de sa
piētia increata q̄ est cult9 veri dei.est sensus cō
sūmatus.i.sensus veraciter informat9 sine de
ceptione.Sensus eñ multiplicit' decipiūtur.
Aliq̄n propter indispositōem organi.Sic lin
gua febricitantis iudicat dulce amarum. Aliquā
do pter indispōem medij.Sicut ocul9 iudi
cat baculū esse fractū.cui9 vna medietas est in
aere z alia in aqua.Aliq̄n pter elongationem
obiecti.sic oculus iudicat solē eē pedalis q̄nti
tatis.z sic de alijs.Propt' qd sincera veritas nō
est a sensibus expetēda.ij.Aug'.scdo solilloqui
orum.Et iō iudiciū sensus dicit impfectū z in
consūmatū nisi p rōnis sniam reguletur. In so
lis ergo sapiētib9 q̄ sensualitati dñant per rō
nem ē sensus consūmat9.Vñ Aug9.j.li.de li
bero arbitrio.ca.xviij.Sapiens ē qui regno
mētis omī libidinis subiugatōe semota paca
tus ē.et Eccl.xxj.Cōsūmatio timoris dei sapiē
tia z sensus.Et p oppositū.stultorum sensus sp ē
incōsūmatus.quia in sensualitate stāt.z sm rō
nem non viuunt.Et ideo vocant supius.c.iiij.

rami incõſũmati. Frãgent inq̇t rami inconſũ
mati. Sic ergo ſapiẽtia excludit ab hoĩe quã/
tum ad rõnalẽ: errorẽ falſitatis Secũdo ex/
cludit timorẽ penalitatis. Et q̃ntũ ad hoc di/
cit. Qui vigilauerit ꝓpter illam cito ſecur⁹ erit.
Cito: quia poſt mortẽ que veniet valde cito ha
bebit ſecuritatẽ que ẽ pars potiſſima btitudis
Vñ dicit Auguſtin⁹.xiij. de trinitate. loquẽs
de futura btitudine. Om̃e quod ibi erit bonũ
erit et ipe ſũmus deus ſũmũ bonũ erit: atq̃ ad
fruẽdũ cũ amãtib⁹ p̃ſto erit: et qđ eſt oĩno btiſſi
mũ. ita ſp̃ fore certũ erit. Quilibet ġ bonus ci/
to ſecurus erit. Apoc.xxij. Ecce venio cito et
merces mea mecũ eſt reddere vniculq̃ ſm opa
ſua. Et Apoc.j. Signauit deus q̃ oportet fie/
ri cito. Et iõ ſignanter dicit. Qui vigilauerit ꝓ
pter illã cito ſecurus erit. ad differentiaꝫ hoim
laſciuoꝝ q̇ vigilias multas faciũt: nõ ꝓpter cul
tũ dei. ſꝫ ꝓpter cultũ carnis. quoꝝ q̇dam vigilãt
ad gulã. q̇dã ad p̃dam. q̇dã ad luxuriã. Vigi/
lant q̇dã ꝓpter gulaꝫ. ꝛ ad ſuas voluptates ex/
plẽdas. de q̇b⁹ dicit. Sap.xiiij. Inſa nie plẽas
vigilias hñtes. Alij vigilant ad p̃dam ſicut
fures latrones ꝛ p̃dones. Job.xxiiij. Vigilã
tes ad p̃dam preparant panẽ liberis agrum nõ
ſuũ et vineam eius quaꝫ vi oppreſſerũt vinde/
miant. Plaut⁹ in quadã comedia. Ue apud
quos vigiliam multã in nocte protrahũt Tã/
tum em̃ ſeruis ſuis de vita q̃ntũ de nocte au/
ferũt Tertij vigilant ad luxuriaꝫ. Job.xxiiij
Ocul⁹ adulteri obſeruat caligĩnẽ dicens. Nõ
B videbit oculus Sequitur ſecũda pars lecti
onis. in qua oſtendit facilitas ſapientiam acq̇
rendi ex tribus. Ille em̃ qui nos querit ꝛ qui
ſe nobis oſtendit. et qui in om̃i tẽpore nobiſ oc
currit faciliter inuenitur a nobis. ſed ſapiẽtia ĩ
creata que deus eſt ſic ſe habet ad nos ꝙ ipſa
circũit querens dignos ſe et in vijs ſuis. id eſt
in preceptis oſtendit ſe eis hylariter ꝛ in om/
ni prouidentia occurrit illis Dicit ergo ſic. Fa
cile inuenitur quoniã dignos ſeipa circũit q̃/
rens. id eſt ad modum circũeũtis ꝛ querentis
ſe habet. qꝛ ex om̃i tẽpore dat nobis occaſionẽ
eum cognoſcendi ꝛ amandi. Unde Aug⁹.iiij.
confeſſionũ. capl'.viij. Celum ꝛ terra ꝛ om̃ia q̃
in eis ſunt. Ecce vndiq̃ mihi dicũt vt te amem
nec ceſſant dicere om̃ibus vt ſint inexcuſabi/
les. Circũiuit chriſtus querens nos in terra ĩ
aere in inferno Auguſtin⁹.xj. confeſſionũ. cap̃.
ſecũdo. Queſiſti nõ querentes te: queſiſti autẽ
vt queramus te. Queſiuit nos in terra docen
do. In cruce moriendo. Ac ꝑ inſignia paſſio/
nis ſue glorioſa miſericorditer ad regna cele/
ſtianos incitando. In infernũ deſcendendo. ꝛ
in vijs ſuis oſtendit ſe illis hylariter. Uie xp̃i

ſunt precepta chriſti. Semite ſunt conſilia. in
pſalmo. Uias tuas domine demonſtra mihi.
ꝛ ſemitas tuaſ edoce me. Et hoc hylariter Pro
uerbioꝝ ſedecimo. In hylaritate vultus regiſ
vita. Et clementia eius quaſi imber ſerotinuſ.
Et in om̃i prouidentia occurret illis. Docet ei
Tullius.ij. rhetorice. ꝙ prudentie tres ſunt ꝑ/
tes. memoria: prouidentia. ꝛ intellectiua. Me
moria eſt per quã animus repetit illa que fue/
runt. Intellectiua eſt per quã ea proſpicit que
ſunt. Prouidentia per quã futuri aliquid vide
tur antequã fit. vnde prouidentia proprio no/
mine ſumpta eſt preſens notio futurũ tractrãſ
euentum. In om̃i ergo ſpecie prouidentie. de/
us occurrit diligentib⁹ docens quid eis expe/
dit recordari. quid meditari quid preſtolari.
Uult ergo dicere ſpũſſanctus ꝙ deus ſe dili/
gentib⁹ in om̃i prouidentia occurrit. id eſt gra/
tiam tribuit: nõ ſolum bene ordinandi preſen/
tia. ſed etiam prouidendi de futuris. Ubi C
notandum ꝙ ad ꝑfectum regimen humane vi
te quadruplex prouidentia eſt neceſſaria. vide
licet legalium ſtatutoꝝ. tẽporaliũ theſauroꝝ.
perſonaliũ meritoꝝ. ꝛ regulariũ reſponſoꝝ
Primam prouidẽtiam tenẽtur facere reges
p̃ncipes ꝛ prelati. iuſticiarij conſiliarij ꝛ regũ
miniſtri. vt videlicet leges inſtituãtur iuſte. q̃
cõuenientes ꝛ cõmunes tam diuitib⁹ q̃ꝫ paupe/
rib⁹ oſtẽdant. Hec autẽ ꝓuidentia de theſauro
ſacre ſcripture ꝓcedere debꝫ. Lex em̃ que obui
at ſacre ſcripture decretis eccl'ie ꝛ bonis mori/
bus: nulli⁹ debet eẽ momẽti. ſicut dicit in Ca/
no. di.x. Nõ licet. Ubi etiã felix papa ad quẽ/
dam impatorẽ ſic ſcribit. Certũ eſt h̃ reb⁹ vĩs
eẽ ſalutare vt cuꝫ de cauſ dei agit iuxta iꝑ ius
cõſtitutã regulã. regiã volũtatẽ ſacerdotib⁹ xp̃i
ſtudeatis ſubdere nõ p̃ferre ꝛ ſacroſctã p̃cepta
ꝑ eorũ p̃ſules potius diſcere q̃ꝫ docere. Eccl'ie
formã ſequi. nõ huic hũanitus ſeq̇ndo. iura p̃/
figere: neq̃ eius ſanctõnib⁹ velle dñari. cui ds
clementie: tue pie deuotõnis colla voluit ſub/
mittere. Ne dũ meſura celeſtis diſpẽſatiõis ex
cedit. eatur in ꝯtumeliã diſponẽtis. A theſau/
ro ergo ſacre ſcripture ſumi debet prouidentia
legaliũ ſtatutoꝝ ſine q̇bus impoſſibile ẽ pacẽ
inter hoĩes obſeruari.ij. Machab.iiij. Uide
bat em̃ Onias ſine regali ꝓuidentia eẽ impoſ
ſibile pacem rebus dari Scđam ꝓuidẽtiã q̃
eſt tp̃aliũ theſauroꝝ tenẽtur facere p̃lati eccl'ia
ſtici ꝓ paupib⁹ ſuſtẽtãdis. Ipi em̃ ſunt ſpũalit
ſenaſcalli xp̃i q̇ de ipius pr̃imonio familiã ſu/
am exhibere tenẽtur. Uñ Bern. de colloq̇o ſy
monis ꝛ ieſu. li.iiij. ca.v. Res paupeꝝ nõ pau/
rib⁹ dare: par ſacrilegij crimen dinoſcit. Sane
patrimonia ſunt paupeꝝ facultates eccl'iaruꝫ

et ſacrilega eis crudelitate ſurripit. q̇cquid ſi
bi miniſtri et diſpẽſatores nõ vtiq̃ vel poſſeſ
ſores vltra victũ ſuſcipiũt et veſtitũ. Et c.iiij
dicit ſic. Dignũ eſt vt q̇ altario deſeruit: de al
tario viuat. Uiuat inq̃ de altari: nõ ſupbiat:
nõ luxuriet. nõ ditet. nõ in clericatu diues ex
paupe fiat. nõ ex ignobili gl'ioſus. nõ ſibi de
bonis eccl'ie ampla palacia fabricet: nec locu
los inde cõgreget. nec in vanitate. nec in ſup
fluitate diſpgat. nõ extollat de facultatib⁹ ec/
cleſie ꝯſanguineos ſuoſ aut nepotes. ne filiaſ
dixeri nuptui tradat. Cõcedit tibi vt ſi bñ de
ſeruis de altari viuas. hec Berñ. Eſt ġ p̃lat⁹
ſenaſcall⁹ paupm figurat⁹ ꝑ angelũ q̇ Tobi
am iuniorẽ duxit in regionẽ medoꝝ ꝛ inſtru/
xit quõ vxorẽ ſibi debuit copulari et ſanũ re/
duxit. Cui Tobias regratiãdo dixit. Si me
ipm tibi tradã ſeruũ. nõ ero cõdignus ꝓuidẽ
tie tue. vt dr̃ Tob.ix. Sic certe regraciabitur
ſubdit⁹ ſenatus ꝑ prouidẽtiã boni p̃lati du/
ctus ꝑ viã pnie. et reduct⁹ ad ciuitatẽ leticie.
Et iõ ſignãter dr̃ p̃latis.j. Petri.v. Paſcite q̇
in vob eſt gregẽ dei ꝓuidẽtes nõ coacte ſꝫ ſpõ
tanee Nõ ſolũ aũt p̃lati ſed oẽs hñtes ſubſtã
tiã hui⁹ mũdi ad aliqualẽ hmõi ꝓuidentiam
D obligant pro paupibus ſuſtentãdis. Tertia
ꝓuidentia eſt ꝑſonaliũ meritoꝝ ad iſtã facieu
dam om̃es obligamur q̇libet pro ſeip̃o in nũ
dinis hui⁹ vite Ad Rhomañ.xij. Nolite eſſe
prudẽtes apud voſmetip̃os: nulli malũ ꝓ ma
lo reddẽtes: ſed ꝓuidẽtes bona. nõ tantũ corã
deo ſed coraꝫ oĩbus hoĩbus. ꝓuidentes inq̇t
bona vicꝫ maxima q̃ ſunt ỽtutes ꝛ bona opa
Iſta em̃ bona hñt in ſe p̃cioſitatem. durabili
tatem ꝛ vtilitatẽ. Eſt em̃ vna elemoſyna vel
vnũ ieiuniũ deuotum magis p̃cioſum coram
deo q̃ꝫ totũ auꝝ mũdi vel etiã oẽs lapidi p̃cio
ſi. Eſt em̃ meritũ bonũ durabile. qꝛ ꝑpetuũ ſi
nõ interrũpat per pctm̃. Fatuus valde foret
exiſtens in nũdinis vbi multa videret venia
lia p̃cioſa. ſi tantũ ſibi ꝓuideret de talibus de
quibus ſe ſciret ſpoliandũ in receſſu ſuo de
nũdinis vellet nollet. Uita preſens nũdine
ſunt in quibus negociari debemus Luc.xix.
Negociamini dum venio. Fatui ergo ſunt q̇
totam ſuã ꝓuidentiam faciũt de terrenis di/
uitijs. de quibus in morte ſũt neceſſario ſpo
liandi.j. Thymo.vj. Nihil intulim⁹ in hunc
mũduꝫ: haud dubiũ: qꝛ nec auferre q̇d poſſu
mus. Et in ꝑſona taliũ dr̃. Sap.ix. Cogita/
tiones mortaliũ timide et incerte ꝓuidentie
nr̃e. Aduertant etiã qui mũdanas diuitias ꝑ
longũ tẽpus cum laborib⁹ periculis ꝛ tedijs
ꝓ ſuis filijs et heredib⁹ ꝛ nihil adhuc ꝓ ſeip̃iſ
p̃petuũ ꝓcurauerũt. quanta fatuitate labo

rant. ꝛ accipiant exẽplũ de Jacob. Geñ.xxx.
Qui poſtq̃.xij. ãnis ſeruierat Laban: dic̃ ad
ſocerũ ſuũ. Iuſtum eſt vt ꝓuideam aliquãdo
etiam domui mee. et extunc lucro ꝓprio vaca
uit pro ſe et familia ſua Quarta eſt ꝓuiden
tia regulariũ reſponſoꝝ. et ad hanc om̃es te/
nemur quilibet pro ſeip̃o computũ redditu/
rus et clericus reſpõſurus ꝛ reus coram iu/
dice cõpariturus diligenter ſibi ꝓuideret de
reſponſuris. In iſtis caſibus erimus om̃es
in die iudicij. Et ideo de nobis optat deus il
lud Deutero.xxxij. Utinam ſaperent ꝛ intel
ligerent: ac nouiſſima ꝓuiderent. Prouidere
eſt ꝓcul videre. ſicut dicit Boeti⁹.v. de ꝯſola
tione. Nouiſſima nr̃a ſunt mors ꝛ iudicium
pena et premiũ. Iſta nouiſſima diuꝫ ꝓcul ſũt
prouidere ꝛ p̃ordinare debemus: et tũc nun/
quã peccabimus. Eccl.vij. In om̃ibus ope/
ribus tuis memorare nouiſſima tua: et ine/
ternũ non peccabis

Lectio LXXXIIII

Nitiũ enĩ illius ve

I riſſima ẽ diſcipline cõcupiſcentia. Cu
ra ergo diſcipline dilectio eſt: et dilectio ẽ cu/
ſtodia legum illius. Cuſtoditio autẽ leguꝫ cõ
ſũmatio eſt incorruptõnis Incorruptio au
tem facit proximũ eſſe deo. Concupiſcentia
itaq̃ ſapientie deducit ad regnũ perpetuũ.
Poſtq̃ declaratũ eſt ꝙ homo ꝑ ſapientiaꝫ
ꝑduci poteſt ad felicitatem. Reſtat declarare
que ſint media conferentia iſtam poteſtatem.
Et hoc facit in iſta lectõne. Uñ intentio ſua A
in p̃cedenti lectõne eſt oſtendere q̃uo natura
liter homo ordinat ad beatitudineꝫ ſupnatu
ralẽ que ꝯſiſtit in vita eterna. cõtemplãdo ſa/
piẽtiã increatã. Hui⁹ aũt btitudinis adipiſcẽ
de radix ꝛ initiũ eſt hõi inditũ ab ip̃o deo: me
dia ỽo ſunt ꝑtim a deo: ꝑtim a nob. finis ỽo
vltimus a deo ſupnaturalit nobis datur. Ra
dix et fundamentũ btitudinis cõſequende q̃
in diuina conſiſtit noticia eſt naturale deſide
rium qđ homo habet ad ſciẽdũ De quo dicit
Ariſto.j. metaph. Q oẽs hoĩes naturalr ſci/
re deſiderant. Et illud idem naturale deſide/
rium eſt initiũ ſapientie. ſicut hic dicit ſpiri/
tuſſanctus. Initiũ inquit illius.i. ſapiẽtie ve
riſſima eſt diſcipline cõcupiſcentia. Cõcupi/
ſcentia em̃ que eſt a natura eſt vera nõ ficta.
ꝑſeuerans nõ momẽtanea: realis nõ depicta
iſte igit naturalis appetitus deũ cognoſcendi
et amãdi. qꝛ ds eſt p̃mũ veꝝ et ſũmũ bonũ eſt
p̃mus gradus aſcẽdendi ad felicitatẽ q̃ eſt ſa
pientia de futuro. btificans ꝑ ſapiam fidei in
p̃nti Et notandũ ꝙ iſtam veriſſimã cõcupi

scētiā disciplīne derelinquūt quodāmō sophistice verbosi. legiste nūmosi. ⁊ idiote ociosi. Primi addiscūt ꝓpter apparentiā. Est em̄ sophistica sapientia apparens ⁊ nō existēs. ⁊ sophista copiosus ab apparenti sapia et nō exn̄ ti. j. Elenc. de q̄bꝫ. ij. Timo. iij. Ducunt̄ varijs desiderijs sp̄ discētes ⁊ nūquā ad sciam veritatis ꝑuenientes. Secūdi addiscūt ꝓpter pecuniam. De q̄bus dicit Ouidius. iij. de vetula. Oēs declinant ad eam q̄ dona ministrat Ut ꝗ sciāt pauci discūt. plures vt abūdent. Ditariqꝫ volūt potius q̄ꝫ phīlosophari. Et iđo ꝟm eū philosophia exiliū patit̄. ⁊ philopecunia regnat. Et cōtra istos dicit spūssanct⁹. Sap. vij. Diuitias nihil esse dixi in cōparatōne illius: nec cōparaui illi lapidem p̄ciosum. quoniam om̄e aurū in cōparatione illius arena exigua: et tanq̄ꝫ lutū estimabit̄ argentū in cōspectu illius. Tertij sunt vagi ⁊ ociosi ⁊ incōstantes negligētes ingeniū naturale colere ꝑ doctrinas et catholicas disciplinas. Cōtra quēlibet talē dicit ⁊ scribit Apl's. j. Timo. iiij Noli negligere grām q̄ est in te. Et infra Attēde tibi ⁊ doctrine ⁊ sta in illis

B Uisa ḡ radice sapie q̄ est naturalis ꝯcupiscētiā disciplinē ꝯñter ponit media q̄ sunt tria. Cura. dilectio. et custodia. et ē talis ordo ꝙ desideriū naturale sciendi causat curam. i. diligentiā vel sollicitudinē addiscēdi. Cura causat dilectōez dei q̄ nō est possibile ꝙ hō sit sollicit⁹ ad cognoscēdū deū: q̄n si ꝓficiat in cognitōne ꝓficiet ī dilectōne. Dilectio dei causat custodiā legis diuine. Johis. xiiij. Si quis diligit me ꝟmonem meū ꝟuabit Et. j. Joh. j. Qui dicit se nosse deū: ⁊ mādata eius nō custodit mēdax est. Custodia aūt mādatoꝝ dat ꝯsūmatōem inmortalitat̄. que īmortalitas est ꝓprietas diuina. quia deus solus est cui repugnat nō esse. Ergo a p̄mo ad vltimū arguendo: cōcupiscētia sapientie deducet ad regnū perpetuū. Et notandū ꝙ spūssanctus vtitur ī ista deductione colore q̄dam rhetorico q̄ vocatur a Tullio Gradatio. i. rhetorice sue vel climax grece quia dicit btūs Aug⁹. iiij. de doctrina xp̄iana ca. vij. Om̄is eloquentia rhetoꝝ in scriptura sacra pōt inueniri. Est autem gradatio ꝟm beatū Aug⁹. vbi supra. ca. vij. quando verba vel sensus alteꝝ ex altero cōnectūtur. sic patet in verbo quodam Apostoli. ad Rhomanos q̄nto. vbi dicit. Tribulatio patientiā operatur. patientia autē probationē. probatio vero spem. spes vero nō confundit. Et simile est qđ ad Rhomanos octauo dicitur. Quos predestinauit: hos vocauit. ⁊ quos vocauit: hos et iustificauit. ⁊ quos iustificauit: hos et glorificauit. Et est figura siue color pulcherrimum ornamentū sententie. Gradatio ꝟo ꝟm Tullium sic diffinitur. Gradatio est quando añcedens ad cōsequens verbū descendit aliter q̄ꝫ ad superius ascensum est hoc mō. Que nam reliqua spes manet libertatis. si eis qđ libet licet. ⁊ quod licet possūt. et quod possūt audent. et quod audent faciūt. et quod faciūt nobis molestum nō est. Sic em̄ debꝫ doctor ecclesiasticus dicere eloquenter vt doceat delectet et flectet. sicut dicit Augustinus. iiij. de doctrina xp̄iana capl'o duodecimo. Docere ē necessitatis. delectare est suauitatis. flectere ē victorie ⁊ potestatis. ⁊ istud vltimū est finalis intentio doctoꝝ ecclesiasticoꝝ. sicut. dicit ibidem Augustin⁹. ca. xiij. sic Si talia dicūtur q̄ credere vel nosse sufficiat nihil aliud ē eis cōsentire nisi cōfiteri vera esse. Cū vero illud docetur qđ agendū est. ⁊ iō docet̄ vt agatur. frustra ꝑsuadet̄ veꝝ esse qđ veꝝ dicit̄. frustra placet modus iste quo dr̄ si nisi dr̄ vt agat̄. Oportet ergo eloquentē esse eccl'iasticū qui suadet aliqđ quod agendū est. nō solum docere vt instruat. ⁊ delectare vt teneat. sed etiā flectere vt vincat̄. hec Augustin⁹. Utens ergo gradatōne ⁊ tali genere dicēdi spūssctūs dicit sic. Cura ergo discipline dilectio est. i. dilectōem operatur. Sicut em̄ reflexio lu mis ad speculum ꝯcauū causat ignē naturalit̄. Ita ē moraliter q̄n ad aiam huilē et deuotā incidūt radij luminosi sacre scp̄ture a xp̄o q̄ est sol iusticie deriuati. ⁊ reflectūtur idē radij ad deū ꝑ timorē et reuerētiā sue incōprehēsibilitat̄. necario causatur amor ī mēoria talis mētis. Et tūc dilectio est custodia legū illi⁹ Cū aūt nihil mal⁹ sit in ptāte q̄ꝫ diligere. ptꝫ q̄ꝫ facile ē legē custodire. ad Rho. xiij. Plenitudo legis ē dilectio. Custoditio āt legū ꝯsūmatio ē incorruptōis. i. ꝑducit ad corruptōez. h̄ est ad īmortalitatē In corruptio āt facit ꝓximū eē deo. i. īmortalitas facit nos siles deo. Quia sic dic̄ Porphyrius Mortale sepat nos a dijs. Cōcupiscētia itaqꝫ sapie deducit nos ad regnū ꝑpetuū Qualiter āt timor causet ī nob̄ sapiam tā in p̄nti q̄ꝫ ī futuro: pulchre declarat Linconiēsis in ꝟmone quē fecit de pastoribꝫ ita dicens. Sic cera mollis fortit̄ applicata sigillo recipit imitatoriā siltudinem ⁊ oīm formaꝝ ⁊ figuraꝝ sigilli insculptaꝝ pulchritudinē. Sic aīa ꝑ amoris copulā fortit̄ ad deū applicata. nō eq̄li: sed cū sūma imitatōe recipit siltudinē ip̄i⁹ pulchritudinis in ꝯformitatē. Et cū apud sūmā pulchritudinē nulla desit pulchritudo. Ipa ei dicit. Pulchritudo agri mecū est in aīa ꝑ amoris copulā a sūma pulchritudine impssa. nō erit

alicui⁹ pulchritudinis absentia. sed refulgebit in illa pulchritudo que est sup̄ illa imitatione. Ois ꝟo pulchritudo inferior paꝝ sibi refulgebit. respectu illius pulchritudinis superioris. cū ois inferior pulchritudo refulgebit in illa. multo āpliori q̄ꝫ in inferioribꝫ decoris venustate. Et cū idē sit sūme pulchritudinis forma ⁊ sūma sapia cū anima fuerit ꝑfecta cōformitas sūme pulchritudini ⁊ ꝑ hoc summe sapientie erit: et per ꝯsequens aīa illustrata sapientie pulchritudine. vnde ⁊ amor qui facit aiam deiformē facit ip̄am sūme sapientie ꝑticipatōne sapientem. Est ergo plena dilectio totius veritatis mgr̄a. imo amor est ip̄i⁹ veritatis noticia.

C Uñ ꝑ os ip̄ius dr̄ Joh. xiiij. Paraclitus aūt spūssanctus quē mittet pater in noīe meo: ille docebit vos oīa Nec te moueat aliquādo: ꝙ multi in via domini ambulant. nec tamē est in eis plena noticia veritatis. quia sicut dr̄ magister docere discipulum aliquā artem totā. puta rhetoricā vel geometricā. cū tñ adhuc ꝟsatur discipulus circa artis p̄ncipium vel mediū nōdum sciens artis terminū. Sic spūssanct⁹ dicitur nos docere vnā magnā artē. oēm vicꝫ veritatē. cū tñ adhuc ꝟsemur circa artis p̄mordia. augmētata vero in nobis dilectōne. auget̄ ⁊ hui⁹ magne artis noticia. Cū ꝟo implebit̄ in nobis amor vt diligam⁹ deum ex toto corde ⁊ ex tota aīa: et ex tota mente. vt vicꝫ ois ꝑticula cordis cōuersa sit in ip̄m totaliter. qđ finita hac peregrinatione erit in patria: tūc erit visibilis. ⁊ hui⁹ magne artis ꝯsūmata noticia. Efficit ergo amor ꝯsūmatam decoris sp̄em ⁊ sapientie plenitudinem ꝟm modū cōsūmationis qui pōt esse in suprema facie creature ratōnalis. Hec Linconiēsis. Ista vero sapientia est quasi sapida sciētia. Uñ cōparatur vino in sacra scriptura: Cañ. v. Comedi fauū cū melle meo: bibi vinū cū lacte meo. Dic̄ āt Alb. iiij. metheo. tractatu. j. ca. x. ꝙ vinū longe ductū efficit̄ ex motu magis sapidū. quia ꝓpter ꝑcussionem ⁊ motū partiū ꝯualescit in eo calor naturalis ⁊ magis subtilius dirigetur humidum. Et eadē est causa quare pendulū vinū ꝑcussum ⁊ motum. reuertit̄ aliq̄ntulū ad statū suū. Uocat autē pendulū quod incipit declinare ad corruptionē vt estimo. Moraliter vinū longe ductū. est doctrina sacre scripture: que de celo ad homīes per ꝓphetas. patriarchas. angelos et ip̄m dei filiū est deducta ab initio vsqꝫ mō exagitatur ⁊ excutitur ꝑ expositoꝝ ingenia Et iō istud vinū est meli⁹ multo q̄ꝫ vinū cuiuscūqꝫ sciē seculari q̄ nō defert̄ nisi de terra ad terrā. Uinū em̄ qđ crescit in mōtibus: est

delicatius ⁊ subtilius q̄ꝫ illud qđ crescit ī vallibus. Mons altissim⁹ celum est. ⁊ terra vallis lachrymaꝝ. Et ideo vinū sciētie seculari rude est grossum ⁊ insipidū. Aliud vero subtile ⁊ sapidū. Cañ. viij. Dabo tibi poculū ex vino condītū ⁊ mustū malorūgranatoꝝ.

Lectio LXXXIIII

8 Ergo delectamini in sedibꝫ ⁊ sceptris o reges populi diligite sapiam ⁊ ippetuū regnetis. Diligite lumē sapie oēs q̄ p̄estis popul' Quāuis sapia sit singulis necessaria: maxime tñ regibus et p̄ncipibus. iudicibꝫ ⁊ prelatis. Et iđo isti specialī⁹ sunt monēdi ꝙ studiū suū apponāt circa sapiam acq̄rendā. Quia ḡ in p̄te p̄cedenti determiatū est. ꝙ nō solū in eius possessione ē felicitas. imo ꝙ ī eius acq̄sitōe ē facilitas. Iō h̄ ꝯcludit spūssctūs ꝙ ī eius duratōe ē ꝑpetuitas. ⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ ip̄a sit naturalr̄ appetēda. Uñ in lr̄a ista duo fac̄. Pmo inuitat reges ad sapientie dilcōez. Scđo q̄scūqꝫ alios p̄fectos vel p̄latos generalit̄. Scđa pars ibi. Diligite lumen.

A Circa p̄mū dicit sic. O reges populi: si delectamini in sedibꝫ ⁊ sceptris. Si ꝑ q̄. sic est de facto ꝙ delcāmini ī honoribꝫ hui⁹ vite. q̄s recipitis a ꝓpl'o ꝓpter h̄ ꝙ ꝓpl'm iudicatis ⁊ regitis. et ꝯstat vob̄ ꝙ sedes vie vel sceptra ñ p̄nt h̄ ꝑmanere ꝑpetue. Ergo diligite sapiā id ē veꝝ cultū di vt ippetuū regnet̄. ⁊ viā delectatōez p̄ntem ad futurā ꝯtinuetis Apoc. v Fecisti nos deo nr̄o regnū ⁊ sacerdotes ⁊ regnabim⁹ sup̄ terrā Et Apoc. xx. Erūt sacerdotes dei ⁊ xp̄i eius ⁊ regnabūt cū eo mille ānis Glosa. i. ineternū Ponitur em̄ millenarius q̄ est limes numeroꝝ pro eternitate. Hec ḡ monitio dirigitur regibus specialiter. Secūdo monet oēs alios p̄fectos generaliter ita dicēs Diligite lume sapientie oēs qui p̄estis ꝓpl'is. Precedentibꝫ ⁊ ducentibꝫ alios in nocte tenebrosa necessariū est lumen. quia alias cadent vel saltem errabūt a via tam ducentes q̄ꝫ ducti. Mathei. xv. Cecus autē si ceco ducatum p̄stet: ambo in foueā cadūt. Sūt aūt p̄lati ductores subditoꝝ p̄cedentes eos in via morū. et iō indigēt lumine sapie ⁊ cognitōnis sacre scp̄ture. Bonus auriga sic ordinat de equis trahētibꝫ bigā vel currū ꝙ si habeat equū excecatū nūq̄ꝫ facit eū p̄cedere q̄ sic bigā subuerteret ⁊ socios seq̄ntes ꝯfunderet. sꝫ fac̄ eū post alios supportare bigā ⁊ sequi alios q̄ p̄nt videre. Isto mō vult xp̄s fieri q̄ est curr⁹ isrl' et auriga ei⁹. iiij. Reg. xij. Nō placet sibi ꝙ carētes lumie sapie p̄ficiant̄. ⁊ p̄ponant̄ ad trahēdā bigā eccl'ie. Sꝫ tātū clare vidētes. In q̄bꝫ

sciētiā disciplīne derelinquūt quodāmō so-
phistice verbosi.legiste numosi.⁊ idiote ocio-
si.Primi addiscūt ꝓpter apparentiā.Est eñ so
phistica sapientia apparens ⁊ nō existēs.⁊ so-
phista copiosus ab apparenti sapia et nō exñ
ti.j.Elenc.de qbꝫ.ij.Timo.iij.Ducunt varijs
desiderijs sp discētes ⁊ nūquā ad sciam veri-
tatis ꝑuenietes.Secūdi addiscūt ꝓpter pecu
niam.De qbus dicit Ouidius.iij.de vetula.
Oēs declinant ad eam q̄ dona ministrat Ut
q̄ sciāt pauci discūt.plures vt abūdent.Dita
riq̄ volūt potius q̄ philosophari.Et ido ſm
eū philosophia exiliuꝫ patit.⁊ philopecunia
regnat.Et cōtra istos dicit spūssanctꝰ.Sap.
vij.Diuitias nihil esse dixi in compatōne il-
lius:nec cōparaui illi lapidem ꝓciosum.quo
niam omē auruꝫ in compatione illius arena
exigua:et tanq̄ lutū estimabit argentū in cō-
spectu illius.Tertij sunt vagi ⁊ ociosi ⁊ incō-
stantes negligētes ingeniū naturale colere ꝑ
doctrinas et catholicas disciplinas.Cōtra
quēlibet talē dicit ⁊ scribit Apl's.j.Timo.iiij
Noli negligere grām q̄ est in te.Et infra At-
tēde tibi ⁊ doctrine ⁊ sta in illis Uisa ḡ radi-
B ce sapie q̄ est naturalis ꝯcupiscētiā discipline
ꝯñter ponit media q̄ sunt tria.Cura.dilectio.
et custodia.et ē talis ordo q̄ desideriū natura
le sciendi causat curam.i.diligentiā vel solli-
citudinē addiscēdi.Cura causat dilectōeꝫ dei
q̄ nō est possibile q̄ hō sit sollicitꝰ ad cogno-
scēduꝫ deū:qn si ꝓficiat in cognitōne ꝓficiet ī
dilectōne.Dilectio dei causat custodiaꝫ legis
diuine.Johis.xiiij.Si quis diligit me ſmo
nem meū ſuabit Et.j.Joh.j.Qui dicit se nos
se deū:⁊ mādata eius nō custodit mēdax est.
Custodia aūt mādatoꝝ dat ꝯsūmatōem im-
mortalitatis.que īmortalitas est ꝓprietas diui
na.quia deus solus est cui repugnat nō esse.
Ergo a p̄mo ad vltimū arguendo:cōcupiscē
tia sapientie deducet ad regnuꝫ perpetuū.Et
notandū q̄ spūssanctus vtitur ī ista deducti-
one colore qdam rhetorico q̄ vocatur a Tul-
lio Gradatio.ij.rhetorice sue vel climax grece
quia dicit btūs Augꝰ.iiij.de doctrina xp̄iana
ca.viij.Omnis eloquentia rhetoꝝ in scriptu-
ra sacra pōt inueniri.Est autem gradatio ſm
beatū Augꝰ.vbi supra.ca.vij.quando verba
vel sensus alteꝝ ex altero cōnectūtur.sic pa-
tet in verbo quodam Apostoli.ad Rhoma-
nos qnto.vbi dicit.Tribulatio patientiā o-
peratur.patientia autē probatonē.probatio
vero spem.spes vero nō confundit.Et simile
est qd ad Rhomanos octauo dicitur.Quos
predestinauit:hos vocauit.⁊ quos vocauit:
hos et iustificauit.⁊ quos iustificauit:hos et
glorificauit.Et est figura siue color pulcherri
mum ornamentū sententie.Gradatio ꝟo ſm
Tullium sic diffinitur.Gradatio est quando
añcedens ad cōsequens verbuꝫ descendit ali
ter q̄ ad superius ascensum est hoc mō.Que
nam reliqua spes manet libertatis.si eis qd
libet licet.⁊ quod licet possūt.et quod possūt
audent.et quod audent faciūt.et quod faciūt
nobis molestum nō est.Sic eñ debꝫ doctor
ecclesiasticus dicere eloquenter vt doceat de
lectet et flectet.sicut dicit Augustinus.iiij.de
doctrina xp̄iana caplo duodecimo.Docere ē
necessitatis.delectare est suauitatis.flectere ē
victorie ⁊ potestatis.⁊ istud vltimū est finalis
intentio doctoꝝ ecclesiasticoꝝ.sicut dicit ibi-
dem Augustinꝰ.ca.xiij.sic Si talia dicūtur q̄
credere vel nosse sufficiat nihil aliud ē eis cō
sentire nisi cōfiteri vera esse.Cū vero illud do
cetur qd agendū est.⁊ iō docet vt agatur.fru-
stra ꝑsuadet veꝝ esse qd veꝝ dicit.frustra pla
cet modus iste quo di si nisi di vt agat.Opor
tet ergo eloquentē esse eccl'iasticuꝫ qui suadet
aliqd quod agendū est.nō solum docere vt in
struat.⁊ delectare vt teneat.sed etiā flectere vt
vincat.hec Augustinꝰ.Utens ergo gradatō
ne ⁊ tali genere dicēdi spūssctūs dicit sic.Cu-
ra ergo discipline dilectio est.i.dilectōem ope
ratur.Sicut eñ reflexio luminis ad speculum
ꝯcauū causat ignē naturalit.Ita ē moraliter
qñ ad aiam huilē et deuotā incidūt radij lu-
minosi sacre scp̄ture a xp̄o q̄ est sol iusticie deri-
uati.⁊ reflectūtur idē radij ad deū ꝑ timorē et
reuerētiā sue incōprehēsibilitatis.nēcario causa
tur amor ī memoria talis mētis.Et tūc dilectio
est custodia legū illiꝰ Cū aūt nihil malꝰ sit in
ꝑtāte q̄ diligere.ptꝫ q̄ facile ē legē custodire.
ad Rho.xiij.Plenitudo legis ē dilectio.Cu-
stoditio āt legū ꝯsūmatio ē incorruptōis.i.ꝓ
ducit ad corruptōeꝫ.h est ad īmortalitatē In
corruptio āt facit ꝓximū eē deo.i.īmortalitas
facit nos siles deo.Quia sic dic̄ Porphyrius
Mortale separat nos a dijs.Cōcupiscētia ita-
q̄ sapie deducit nos ad regnū ꝑpetuū Quali
ter āt timor causet ī nob sapiam tā in p̄nti q̄ ī
futuro:pulchre declarat Linconiēsis in ſmo
ne quē fecit de pastoribꝫ ita dicens.Sic cera
mollis fortit' applicata sigillo recipit imitato-
riā silitudinem ⁊ oīm formaꝝ ⁊ figuraꝝ sigil-
li insculptaꝝ pulchritudinē.Sic aīa ꝑ amoris
copulā fortit' ad deū applicata.nō eq̄li:sed cuꝫ
sūma imitatōe recipit silitudinē ipiꝰ pulchri-
tudinis in ꝯformitatē.Et cū apud sūmā pul-
chritudinē nulla desit pulchritudo.Ipa ei di
cit.Pulchritudo agri mecū est in aia ꝑ amoris
copulaꝫ a sūma pulchritudine impssa.nō erit
alicuiꝰ pulchritudinis absentia.sed refulge-
bit in illa pulchritudo que est sup illa imitati
one.Ois ꝟo pulchritudo inferior paꝝ sibi re
fulgebit.respectu illius pulchritudinis supe
rioris.cū ois inferior pulchritudo refulgebit
in illa.multo āplior q̄ in inferioribꝫ decoris
venustate.Et cū idē sit sūme pulchritudinis
forma ⁊ sūma sapia cū anima fuerit ꝑfecta cō
formitas sūme pulchritudini ⁊ ꝑ hoc summe
sapientie erit:et per ꝯsequens aia illustrata sa
pientie pulchritudine.vnde ⁊ amor qui facit
aiam deiformē facit ipam sūme sapientie ꝑti-
cipatōne sapientem. Est ergo plena dilectio
totius veritatis mgr̄a.imo amor est spiꝰ veri
C tatis noticia. Uñ ꝑ os ipius dr Joh.xiiij.
Paraclitus aūt spūssanctus quē mittet pater
in noīe meo:ille docebit vos oia Nec te mo
ueat aliquādo:q̄ multi in via domini ambu
lant.nec tamē est in eis plena noticia verita-
tis.quia sicut dr magister docere discipulum
aliquā artem totā.puta rhetoricā vel geome-
tricā.cuꝫ tñ adhuc ꝟsatur discipulus circa ar
tis p̄ncipium vel mediū nōdum sciens artis
terminū.Sic spūssanctꝰ dicitur nos docere
vnā magnā artē.oēm vicꝫ veritatē.cuꝫ tñ ad-
huc ꝟsemur circa artis p̄mordia.augmētata
vero in nobis dilectōne.auget ⁊ huiꝰ magne
artis noticia.Cū ꝟo implebit in nobis amor
vt diligamꝰ deum ex toto corde ⁊ ex tota aia:
et ex tota mente.vt vicꝫ ois ꝑticula cordis cō
uersa sit in ipm totaliter.qd finita hac ꝑegri-
natione erit in patria:tūc erit visibilis.⁊ huiꝰ
magne artis ꝯsūmata noticia.Efficit ergo a-
mor ꝯsūmatam decoris spēm ⁊ sapientie ple-
nitudinem ſm moduꝫ cōsūmationis qui pōt
esse in suprema facie creature ratōnalis.Hec
Linconiēsis.Ista vero sapientia est quasi sa-
pida sciētia.Uñ compatur vino in sacra scri-
ptura:Cañ.v.Comedi fauū cū melle meo:bi
bi vinū cū lacte meo.Dic āt Alb.iiij.metheo.
tractatu.j.ca.x.q̄ vinū longe ductū efficit ex
motu magis sapidū.quia ꝓpter ꝑcussionem ⁊
motū partiū ꝯualescit in eo calor naturalis ⁊
magis subtilius dirigetur humidum.Et eadeꝫ
est causa quare pendulū vinū ꝑcussum ⁊ mo-
tum.reuertit aliqntulū ad statuꝫ suū.Uocat
autē pendulū quod incipit declinare ad cor-
ruptionē vt estimo. Moraliter vinū longe
ductū.est doctrina sacre scripture:que de celo
ad homies per ꝓphetas.patriarchas.ange-
los et ipm dei filiū est deducta ab initio vsq̄
mō exagitatur ⁊ excutitur ꝑ expositoꝝ inge-
nia Et iō istud vinū est meliꝰ multo q̄ vinuꝫ
cuiuscūq̄ scie secularis q̄ nō defert nisi de terra
ad terrā.Uinū eñ qd crescit in mōtibus:est
delicatius ⁊ subtilius q̄ illud qd crescit ī val
libus.Mons altissimꝰ celum est.⁊ terra val-
lis lachrymaꝝ.Et ideo vinū scientie secularis
rude est grossum ⁊ insipiduꝫ.Aliud vero sub
tile ⁊ sapidū.Cañ.viij.Dabo tibi poculuꝫ ex
vino condītū ⁊ mustū malorūgranatoꝝ.

Lectio LXXXIIII

8 Jergo delectami
ni in sedibꝫ ⁊ sceptris o reges populi
diligite sapiam ⁊ iꝑpetuū regnetis. Diligite
lumē sapie oēs q̄ p̄estis popul' Quāuis sapia
sit singulis necessaria:maxime tñ regibus et
p̄ncipibus.iudicibꝫ ⁊ p̄latis.Et ido isti spe
cialiꝰ sunt monēdi q̄ studiū suū apponāt cir-
ca sapiam acq̄rendā.Quia ḡ in pte p̄cedenti
determiatū est.q̄ nō solū in eius possessione ē
felicitas.imo q̄ ī eius acq̄sitōe ē facilitas.Iō
h ꝯcludit spūssctūs q̄ ī eius duratōe ē ꝑpetui
tas.⁊ ꝑ ꝯñs q̄ ipa sit naturalr appetēda.Uñ
in lr̄a ista duo fac̄.Prio inuitat reges ad sapi
entie dilcōeꝫ.Scd̄o q̄scūq̄ alios p̄fectos vel
p̄latos generalit.Scd̄a pars ibi.Diligite lu
men. Circa p̄mū dicit sic.O reges populi:
si delectamini in sedibꝫ ⁊ sceptris.Si ꝑ q̄r.sic A
est de facto q̄ delcāmini ī honoribꝫ huiꝰ vite.
q̄s recipitis a ꝓplo ꝓpter h q̄ ꝓplm iudicatis ⁊
regitis.et ꝯstat vob q̄ sedes vre vel sceptra ñ
p̄nt h ꝑmanere ꝑpetue.Ergo diligite sapiaꝫ
id ē veꝝ cultū di vt iꝑpetuū regnetis.⁊ viaꝫ de
lectatōeꝫ p̄ntem ad futurā ꝯtinuetis Apoc.v
Fecisti nos deo nr̄o regnū ⁊ sacerdotes ⁊ re-
gnabimꝰ sup terrā Et Apoc.xx.Erūt sacerdo
tes dei ⁊ xp̄i eius ⁊ regnabūt cū eo mille ānis
Glosa.i.ineternū Ponitur eñ millenarius q̄
est limes numeroꝝ pro eternitate.Hec ḡ mo-
nitio dirigitur regibus specialiter.Secūdo
monet oēs alios p̄fectos generaliter ita dicēs
Diligite lumē sapientie oēs qui p̄estis ꝓplis.
Precedentibꝫ ⁊ ducentibꝫ alios in nocte tene
brosa necessariū est lumen.quia alias cadent
vel saltem errabūt a via tam ducentes q̄ du-
cti.Mathei.xv.Cecus autē si ceco ducatum
p̄stet:ambo in foueā cadūt.Sūt aūt p̄lati du
ctores subditoꝝ p̄cedentes eos in via morū.
et iō indigēt lumine sapie ⁊ cognitōnis sacre
scp̄ture.Bonus auriga sic ordinat de equis
trahētibꝫ bigā vel currū q̄ si habeat equū ex-
cecatū nūq̄ facit eū p̄cedere q̄r sic bigā subuer
teret ⁊ socios seq̄ntes ꝯfunderet.sꝫ fac̄ eū post
alios supportare bigā ⁊ sequi alios q̄ p̄nt vi-
dere.Isto mō vult xp̄s fieri q̄ est currꝰ isrl' et
auriga eiꝰ.iiij.Regis.xij.Nō placet sibi q̄ carē
tes lumie sapie p̄ficiant.⁊ p̄ponant ad trahē
dā bigā eccl'ie.Sꝫ tātū clare vidētes.In qbꝫ

est noticia fidei ⁊ sane doctrine Et pt dici pla
tis eccl'ie istud vbū. Diligite lumen sapie. ⁊c.
Lumē sapie debēt esse doctores ⁊ scholares
scripture sacre, Quibꝫ dr̄ Math. v. Uos estis
lux mūdi. q. d. Tales pferatis in ꝓmotionibꝫ
Tales diligatis honorādo bn̄ficia ꝯferēdo ⁊
in ꝑplexitatibꝫ ꝯsulendo Sic tn̄ pauci faciūt
plures em̄ ꝯsulūt laycos vl' legistas ꝙ theo-
logos vel canonistas. Et iō timēdū est ꝙ eis
accidat sic accidit. Sauli q̄ tpe necessitatis cō
siliū petijt a Phitonissa ⁊ ab ea respōsuȝ mor
tis sue accepit sic pꝫ. j. Reg. xxviij. Notā-
B dum ē ꝙ piculosuȝ ē delcāri in sedibꝫ ⁊ sceptris
Sceptꝝ ſm Papiā est virga regalis. Sedes
dicunt throni vel solia. in q̄bus reges sedere
solent Dic̄ tamē magister in hystorijs. ꝙ in se
cūdo atrio tēpli salomonis sub porticibꝫ erāt
tria genera sediliuȝ. vicȝ Cathedre. Exedre et
sinedre. In cathedris sedebāt doctores i gim
nasio. In sinedris sedebāt auditores in consi
storio. Et dicebant sinedre quasi confessio vel
confessus. In exedris sedebant assessores in
iudicio cuȝ iudice. quādo aliquid secreti⁹ tra
ctabat. Et dicebant exedre quasi assessus. De
sediū etiā diuersitate distinguūt grāmatici sic
et sunt vsus Eberardi tales. scȝ. Rex soliū: do
ctor cathedrā. iudexq̄ tribunal Possidet hac se
dem ꝯsul. ꝑtorq̄ curulē. In istis ergo sedibus
periculosuȝ est delectari. Tum q̄ in eis ē dif-
ficile vitare iniq̄tatem ⁊ ipossibile seruare sta
bilitatē. Primo em̄ pꝫ ꝙ plati et iudices q̄les
cūq̄ cuȝ magna virtute ⁊ summa difficultate
possent vitare iniq̄tatem in iudicādo. Tuȝ ꝓ
pter beniuolos supplicatores. Tū ꝓpter iniu-
stos ꝯminatores q̄ oēs lȝ ꝑ varia media iudi
cēt: fallere molliūtur. Apoc. ij. Scio vbi habi
tas vbi sedes est Sathane: pōt dici de ꝑuer-
so iudice. Et iō sic recitat Helynādus. li. xv.
Cābises rex adeo seuer⁹ fuit ꝙ q̄ndā iniustuȝ
iudicē excoriari fec̄ ⁊ sedē iudicialē pelle sua o
periri fec̄. Et i eadē sede filiū iudicis posuit lo
co pr̄is dicēs sibi ꝙ iniquū sꝑ caueret iudiciū
ne filij iudicio plecteret de q̄ narratōe forman
tur tales vsiculi. Sede sedēs ista. iudex infle
xibilis sta. A manibꝫ recedes mun⁹ ab aure p̄
ces Sit tibi lucerna sedes pellisq̄ pr̄na Qua
resides nat⁹ ꝑ pr̄e spōte datus. Iste Cābises
fuit fili⁹ Ciri regis persaꝝ q̄ licētiauit iudeos
captiuos tpe Esdre reedificata hierl'm Et iste
Cābises vocat Nabuchodonosor i hystoria
Judith ⁊ artaxerxes vl' assuerus apud hester
quē seneca appellat feliciter furiosuȝ Tante fuit
austeritatis ꝙ a natiuitate sua fingit furiosus
fuisse sic dicit Lucan⁹. Secūdo impossibile ē
seruare stabilitatē. Exemplū de Siro. Ecci. x
Sedes ducum superboꝝ destruxit deus ⁊ se
dere fecit mites pro eis

Lectio LXXXV.

Quid est aūt sapiē
tia ⁊ queādmodū fctā sit referā ⁊ non
abscondā a vobis sacra dei. sed ab initio na-
tiuitatis inuestigabo ⁊ ponā in lucē sciam il-
lius ⁊ nō p̄teribo veritatē neq̄ cū inuidia ta-
bescēte iter hēbo q̄m talis hō nō erit ꝑticeps
sapie. Q̄m supius determiatū est ꝙ sapia
p̄bet delcātionē ꝑpetuā. et oīs hō naturaliter
delcātionē appetat. sic dr̄. vij. Ethi. Quia tam
bestie ꝙ hoīes. imo oīa q̄dāmō delcātionem
ꝓsequūtur. posset merito q̄libet q̄rere. Quid
sit sapia ⁊ vn̄ ducit originē. Et iō intētio lcō-
nis hodierne ē q̄stū sufficit obuiare ⁊ istā du-
bitatōem excludere. vn̄ dic̄. Quid ē aūt sapia
A ⁊c. Et exponit ista lr̄a dupl'r. Primo mō alle-
gorice de xp̄o q̄ est sapia increata Alio modo
lr̄aliter de sapia creata. Quantū ad p̄mū mo-
dum exponendi posset aliquis dicere. Tu sa
pientie ꝯmēdator et xp̄i predicator. tu delctā-
ris in cultu sapientie ⁊ eius dilectōne. Nos
nescimus quid est sapientia increata quaȝ tu
dicis xp̄m. Respondit autor. Referam q̄d sa-
pientia ⁊ queadmoduȝ facta sit. id est queād-
modū genita sit eternaliter a patre. In psal-
mo. Ante luciferꝝ genui te. ⁊ tēporaliter a ma-
tre. Et quāuis neutra eius generatio valeat
enarrari ꝑfecte. potest tamē vtraq̄ eius nati
uitas quātum pro fide sufficit exemplarit' ex-
planari Et nō abscondā a vobis sacramenta
dei. vicȝ natiuitatem passionē. resurrectōnem
et ascensionē. Sed ab initio natiuitatis xp̄i
inuestigabo. Quia infra ca. vij. narrat christi
incarnationē. Alio modo exponitur lr̄a ista
de sapientia creata que est verus dei cultus.
Et queādmodum facta sit. id est qualiter ope
ra sapientie fiūt ab hoībus sapiētia dominā-
te. Et nō abscondam a vobis sacramenta di
id est sacra mysteria quibus de⁹ colitur a de
uotis in orōnibus. ieiunijs ⁊ deuotōnibꝫ. sed
ab initio natiuitatis hoīs scȝ qua hora nasci
tur in mōm: inuestigabo. q̄ natiuitatē hūanā
scribit ca. vij. Sum q̄dem ⁊ ego mortalis ho
mo: ⁊c. Et ponā in lucē sciam eius. i. euidēter
faciam sapiam cognosci ⁊ nō p̄teribo verita
tem q̄ vicȝ integre ⁊ aperte eam manifestem.
Neq̄ cū inuidia tabescēte. i. tabescere facien
te iter habebo. Tabescere em̄ idem ē ꝙ putre
scere vel languescere. q̄m talis hō videlicet i-
uidus non est ꝑticeps sapientie. Inimici em̄
nūq̄ participant nec cōicant merces suas. sȝ
sapia et iuidia inimicant. Nā sapia illumiat
et inuidia excecat. Un̄ hō inuid⁹ nō pōt esse
B ꝑticeps sapie. Nō p̄teribo veritatē Hic est
notandū ꝙ est veritas ſmonis. vitas opatio
nis. ⁊ veritas intētionis Ueritas ſmonis re
quirit ꝙ ita sit sic dr̄. ⁊ ꝙ dicens hoc credat eē
in re sic dic̄. Nā lȝ ista sit in re sic hō dic̄. si tn̄
credit aliter eē dicit ꝯtra ꝯsciam ⁊ est defect⁹
veritatis moralis q̄ req̄ritur in ſmone. De
ista veritate loq̄tur Apl's ad Eph. iiij. Depo
nentes mēdatiū. loq̄mini veritatē vnusquis-
q̄ cū ꝓximo suo. q̄m sum⁹ inuicē mēbra Se
cūda veritas est opatōnis ⁊ cōsistit in ꝯformi
tate opis ⁊ ſmonis vel oratōnis in bono. Et
hui⁹ contrariū est fraus dolus ⁊ simulatio ꝑ
quā aliq̄s dic̄ pulchra vba hoī ⁊ simulat se a-
micū ⁊ tn̄ occulte eū odit. ⁊ ponit ei insidias
Cōtra q̄les scribit. j. Joh. iij. Filioli nō dili-
gam⁹ verbo neq̄ lingua. sed ope ⁊ veritate.
Tertia veritas est vitas intētionis ⁊ consi
stit in ꝯfirmitate intētionis ad opus. vt vicȝ
opus qd̄ de suo genere est bonū nō fiat ex ap
petitu laudis hūane. nec ex quacūq̄ vana in
tētione. sed vt honor dei p̄ncipaliter intēdat.
Joh. iiij. Ueri adoratores adorabūt pr̄em i
spū et veritate. i. in sancta intētione ꝯiūcta cū
C exteriori opatione. Secūdo notandum. ꝙ
aliter distingui solet triplex veritas. vicȝ do-
ctrine. iusticie. ⁊ vite. Ueritas vite ē obseruā-
tia legis diuie. Ueritas doctrine p̄dicatio e-
iusdē. Ueritas iusticie sn̄ia iudicis vel testio-
nium testis ꝓ veritate. Et ista triplex veritas
ꝓ nullo scādalo ē omittēda. Un̄ hn̄tur tales
versus. Scandala ꝓ vita doctrina iusticiaq̄
Tu nō effugies sunt in reliq̄s fugienda Pro
vita: quia hō pro nullo scandalo vitādo debȝ
peccare mortal'r. nec doctor vl' p̄dicator debȝ
falsuȝ docere ꝓ q̄cūq̄ scādalo vitando: tacere
tn̄ pōt et dȝ si ita sit. ꝙ auditores fiant ex sua
doctrina deteriores. Nec iterū iudex vel testis
aliq̄ mō ferre dȝ vel dicere falsuȝ in iudicio ꝓ
aliquo scādalo vitādo. potest tn̄ iudex in casu
sententiā differre ⁊ testis ad tempus tacere.
Et sic possunt intelligi versus qui videntur
duobus p̄dictis contrarij Est verum vite do
ctrine iudicijq̄. Primū semꝑ habe duo ꝓpter
scandala linque. hoc ē veritatem doctrine in
casu ꝓpter scādalū subticere ⁊ iudiciū lȝ differ
re. Nullo mō tn̄ firm̄ vel docere vl' iudicare lȝ
D ꝓ scādalo q̄cūq̄ vitādo Tertio notāduȝ. ꝙ
vitas ē acq̄rēda cū studio: defēdēda cū odio ⁊
p̄ponēda cū socio. Prio vitas ē inq̄rēda cum
studio. Ecci. ij. Pius ē ⁊ misericors de⁹: ⁊ re-
mittet in tpe tribulatōis pctā: ⁊ ꝓtector ē oībꝫ
inq̄rētibꝫ se i veritate Scdo vitas est defen
dēda cū odio. Quia ſm Salustiū veritas pa
rit odiū. obsequium parit amicos Nihilomin⁹
tn̄ veritas sꝑ p̄ualet finalit'. ij. Esdre. ij. Mag
est vitas et fortior ē oībꝫ. vn̄ patiēs aduersita
tem ꝓ defensione vitatis. licet possit ad tēpus
opprimi finalit' tn̄ triūphat. In cui⁹ figura le-
gim⁹ de Jona ꝙ multipl'r tribulat⁹ fuit ⁊ mi
rabiliter liberatus. Dicebat autē Jonas fili⁹
Amathi. i. filius veritatis. Non ꝙ pater su⁹
eēt Amathi: vel sic vocaret. sed q̄ Helyas su
scitauerat eū a mortuis ⁊ restituerat cū matri
sue q̄ ꝓ filio suo resuscitato regratiando dicit
Helye. Nūc in isto cognoui. q̄ vir dei es tu
⁊ vbū dn̄i in ore tuo verꝝ ē. iij. Reg. xvij. Et ex
illa hora ⁊ deinceps vocat⁹ est Jonas filius
amathi. i. vitatis Mō sic ē ꝙ de nullo hoīe le
gim⁹ q̄ tot euasit picula sic Jonas. Prio em̄
sic mō dcm̄ est ipe fuit fili⁹ vidue sarcptane. d
q̄ hēm⁹. iij. Reg. xvij. vbi scribit ꝙ egrotauit
fili⁹ mulieris m̄risfamilias ⁊ erat lāguor for-
tissim⁹ ita vt nō remaneret i eo alit⁹. vn̄ i iuuē
tute sua mortu⁹ est ⁊ resuscitat⁹ ab helya. Iste
adult⁹ fact⁹ ꝓpha missus fuit ad p̄dicādū ni-
niuitis. Et volēs fugere i tharsis ꝑ mare Pria
sorte cadēte sup eū eiect⁹ est de naui ⁊ ꝓiect⁹ i
mare. Scdo deuorat⁹ a ceto. Tertio ꝯserua-
tus in vētre ceti tribꝫ diebꝫ ⁊ tribus noctibꝫ.
Quarto euomit⁹ fuit de ore ceti i aridā Qui-
to adust⁹ ē feruore tāto solis ꝙ petiuit aīe sue
vt moreret ⁊ ait. Meli⁹ ē mihi mori ꝙ viuere
sic pꝫ Jone. iiij. Ecce q̄ntas aduersitates. tri
bulatiōes ⁊ āgustias sustinuit fili⁹ veritatis.
In signū ꝙ q̄cūq̄ vitatē ꝯstāter tenet ꝑsecuti
ones āgustias ⁊ inimicitias patiet. sȝ final'r li
berabit Joh. viij. Si māseritis i ſmone meo
vere discipuli mei eritis ⁊ cognoscetis veritatē:
et vitas liberabit vos. Sȝ est vulgare exem
plū ꝙ hoīes se hn̄t ad veritatē audiendā: sic
se hn̄t ad recipiēdum aquā bn̄dictā q̄n sacer-
dos incipit aquā bn̄dictā aspgere. popul⁹ to
tus applaudet ⁊ occurrit approximādo ad sa-
cerdotē. deponūt capucia ⁊ inclinant capita ⁊
manus eleuāt vt aquā bn̄dictā recipiāt. Sȝ
si sacerdos sit liberalis de aqua sua ⁊ dat eis
abūdanter in facie: statim se auertūt ⁊ fugiūt.
vel se ab aqua defendūt: Isto mō ꝯtingit cōi
ter inter hoīes de veritate. Multi em̄ taȝ no
biles ꝙ simplices cum audiūt de aliq̄ prela-
to vel p̄dicatore ꝙ dicit hoībus veritatem li-
benter mirabiliter applaudūt. ⁊ talem ꝯmen-
dant ⁊ eum audire desiderāt. Sed si ꝯtingit
ꝙ ad eos declinet ⁊ dat eis abūdanter de aq̄
sua bn̄dicta. i. arguat increpet ⁊ corripiat vi-
tia in quibus iacent statim murmurant. faciē
auertūt ⁊ peccata sua defendūt. ex. ij. ad Thy
moth. iiij. A veritate q̄dēȝ auditū auertēt: ad

fabulas aūt ꝯuertent. Tertio veritas ē pre
ponenda socio, q: amico Socrate ⁊ amica ve
ritate sanctū est ꝑhonorare veritatē. Ambo
bus em̄ exn̄tibus amicis. sanctū est ꝑhonora
re veritatē. j. Ethicoꝝ. Dicit em̄ Andronicus
perypateticus, ꝙ sanctitas est q̄ facit fideles
et ꝑuantes ea que sunt ad deum iusta. Hoc āt
est ꝑhonorare veritatem amicis. imo destrue
re familiaritatē pro salute veritatis. Est etiā
adeo necessariū ad bonos mores ꝙ impossi
bile est sine hoc virtutem cōseruari nisi homo
ꝑferat veritatem familiaribꝫ suis, posset ei ho
mo adducere falsa testiōnia et falsa media ad
defensionem amicoꝝ suoꝝ contra veritatem
qd ratio nō ꝑmittit. Maxime autē hoc philo
sophis congruit qui sunt ꝓfessores sapientie
que q̄dem sapiētia est cognitio veritatis. Et
ideo spēaliter astringūtur ad defensionem ve
ritatis. Quod aūt magis debemus amare ve
ritatē q̄ hoiem, probatur ꝑ hoc ꝙ nō amamꝰ
hoiem nisi propter virtutē ⁊ veritatem, ergo
magis amanda est veritas. vn̄ Plato repro
bando opionem Socratis dilecti magistri
sui dicit. ꝙ oportet magis curare de veritate
q̄ de aliq̄ alio. Christꝰ aūt volēs nos verita
tem amare ⁊ honorare dicit se eē ipam verita
tem. Joh. xiiij. Ego suꝫ via veritas ⁊ vita. Et
Joh. xviij. dicit se ideo venisse in mūdm vt te
stimoniū veritatis ferret. Ego inquit in h̄ na
tus sum ⁊ ad hoc veni in mūdum vt testimo
niū perhibeā veritati. ⁊c̄.

Lectio. LXXXVI.

m ULtitudo sapien
tiū sanitas est orbis terrarū. Et rex
sapiens populi stabilimentū est. Er
go accipite disciplinaꝫ ꝑ sermones meos ⁊ ꝓ
derit vobis. Postq̄ spūssanctus mltipliciter
inuitauit ad sapientie disciōnē, hic redit iteꝝ
ad sapie cōmendationē. Et circa hoc duo fac̄
Primo ponit sapie ꝯmendationē. Scdo alli
cit ad eius inq̄sitionē. Scda ps ibi. Ergo ac
A cipite. Quantū ad ꝑmū sciendū, ꝙ licet effe
ctus seu fructus sapie in multis appareat cō
mendabilis: maxime tn̄ in regimine vite hūa
ne relucet. Regit̄ em̄ vita hūana consilio ⁊ im
perio que duo sine sapientia nihil valēt. To
bie. iiij. Cōsiliū sp̄ a sapiente ꝑquire. Et Pro
uerb. viij. Per me reges regnāt ⁊ legū ꝯdito
res iusta decernūt: dicit sapia. Istud ergo bo
nū qd est trāquillitas hūane ꝯuersatiōis: erit
maximū bonū qd hoibus ꝑ sapiam ꝓuenit in
hac vita. ⁊ depēdet a duobꝫ vicꝫ a sano ꝯsilio
ciuilis mltitudinis ⁊ a iusto impio regal' celsi
tudinis. Et q̄tum ad ꝑmū dic̄ sic. Mltitudo
sapientū: sanitas est orbis terraꝝ. Et est locu
tio metaphorica ⁊ figuratiua. Sanū em̄ dici
tur de aīali dieta ⁊ vrina analogice, sic̄ ptꝫ. iiij
metaph. ca. j. Sꝫ ꝙ sanū dicat̄ de re publica
vel de tota ciuilitate hūana, hoc est metapho
rice ⁊ figuratiue. ⁊ tn̄ satis rōnaliter. Cuꝫ em̄
sanū ⁊ egꝝ sint differentie corꝑis sic̄ dic̄ Gali
enus in tegni. cap. j. ⁊ respublica sit q̄si quod
dā corpus ꝓm Plutharcū qd diuini nūeri bn̄
ficio aīatur. Et ꝓm Aplm. j. Coꝝ. xij. Oēs su
mus vnū corpꝰ in xp̄o: sed diuersa mēbra Rō
nabiliter ⁊ ꝯuenīter dici pōt ꝙ sicut respublica ē
corpus, ita ꝯ̄trario sanuꝫ vel egrum. Mō sic ē
ꝙ sanitas corꝑis est ꝯueniens ꝓportio hūoꝝ
et infirmitas ꝯtrarietas vel suꝑabūdātia ali
cuiꝰ vniꝰ hūoꝝ soluens armoniā debitā quā
sanitas corꝑis exigit. Et eodē mō est i repub
lica qn̄ ita ē ꝙ oīa officia ⁊ iura ⁊ dignitates
regūtur ⁊ ꝯseruātur in ꝓportione rōnali: tūc ē
sanitas in republica tali. Si ꝟo vna ps abū
dat ⁊ alia patiat̄ penuriā: surgit ꝯrietas hūo
rū que ē egritudo corꝑis xp̄i mystici. Mō sic̄
finis medici est sanitas corꝑis: ita finis quem
xp̄s intēdit est ꝑ ax generis hūani. Sic̄ ceci
nit angelꝰ Luc. ij. Gl'a in excelsis deo ⁊c̄. Iste
finis ꝑ sapiam obtinet̄ tm̄modo. Et iō dicit.
Multitudo sapientū sanitas ē orbis terrarū
Et nota ꝙ ad bonū regimen req̄rit̄ sapientia
⁊ etiā multitudo sapientū Si desit sapia: erit
sic̄ de Roboā ꝯtigit. iij. Reg. xij. Rn̄dit ei po
pulo dura derelicto ꝯsilio senioꝝ qd ei dede
rāt ⁊ locutꝰ est ei ꝓm ꝯsiliū iuuenū dicēs. Pr̄
meꝰ aggrauauit iugū vr̄m. Ego aūt addā iu
go vr̄o. Pr̄ meꝰ cecidit vos flagellis, ego āt ce
dā vos scorpionibꝫ. Mltitudo aūt n̄caria est
q: in nullo vno sapiente post xp̄m posuit ds
ꝑfectionē sapie. Et ideo nullus ꝑnceps: vniꝰ
ꝯsilio dꝫ esse ꝯtentus. Un̄. j. Mach. viij. legi
mus de romanis ꝙ tp̄e Iude machabei fece
rāt sibi curiā ⁊ q̄tidie ꝯsulebāt. cccxx. ꝯsilium
agētes sp̄ de multitudine vt q̄ digna eēnt ge
rerē: q: Prouer. viij. Ego sapia habito in ꝯsi
lijs ⁊ eruditis intersuꝫ cogitatiōibꝫ. Et Pro
uerb. xj. Ubi nō est gubnator: corruet pp̄l's: sa
lus āt vbi multa ꝯsilia. Ptꝫ ergo ꝙ mltitudo
sapientū sanitas ē orbis terraꝝ. dando sanuꝫ
ꝯsiliū. Scdo sapia regit rempublicā iusto i
perio regalis celsitudinis. Et q̄ntū ad h̄ sub
dit sic. Et rex sapiēs pp̄l'i stabilimentū est. Si
cut docet Plutharcꝰ. Et recitat̄ policrato. li.
iiij. Princeps dꝫ esse in pp̄l'o sic̄ citaredꝰ. Sic̄
em̄ citaredꝰ fides ⁊ cordas aberrātes ꝯpescit
⁊ ad dulcē armoniā reducit: ita ꝑnceps nūc ri
gore iusticie: nūc remissiōe clemētie subditoꝝ
faciet armoniā. Hoc āt certū est ꝙ tutiꝰ est cor

das remitti q̄ extēdi. Remissa nanq̄ ꝑ artifi
ciū corrigit̄ ⁊ debitā soni reddit grām: que ꝟo
semel rupta est: nullo artificio reꝑat̄. Prouer.
xx. Misericordia ⁊ veritas custodiūt regeꝫ et
roborat̄ clementia thronꝰ eius. Quid autē sit
pp̄l's declarat Augꝰ. xix. de ciui. dei. cap. xxiiij.
B Populus ē cetus iuris ꝯsensu ⁊ vtilitatis cō
munione sociatus. Uel aliter ꝓm eūdeꝫ diffi
nit̄ pp̄l's sic. Populꝰ est cetus multitudinis rō
nalis reꝝ q̄s diligit cōione cōcordi sociatus.
Et respublica ē respopuli ꝓm eūdem. Hic au
tem ē notandū, ꝙ respublica ex tribꝫ consistit
ex suꝑioribus, medijs, ⁊ inferioribꝫ Un̄ augꝰ
recitās verba Scipionis dic̄, ꝙ que ē armo
nia in cātu ea ē ꝯcordia in ciuitate. Un̄ sic̄ ex
distinctis sonis fidibꝫ ac tybijs ꝯcors ꝯcētus
efficit̄. ita ex sūmis, infimis ⁊ medijs interie
ctis ordinibꝫ ꝯcordia statuit̄ ciuitatis. Rex ḡ
sapiēs stabilimentū pp̄l'i est. q: ꝓm sniaꝫ Pla
tonis. Regna beata forent si vl' cōtingeret eē
Phos reges: vel reges phari. Populus eī se
habet ad modū aque que omī impulsu venti
agitat̄. Apoc̄. xvij. Aque multe: populi multi
Sed rex sapiens est stabilimentū populi pro
pter bonas leges ⁊ iusta imperia ⁊ rigorē iu
sticie. Sed multomagis remissione clemētie
Un̄ Sen̄. de clemētia. li. j. ca. ij. Nullū clemē
tia ex oibus magis q̄ regem decet. Et infra.
Pestifera vis est valere ad nocendū. Et ca. iij
Principū crudelitas bellū est: clemētia i quā
cūq̄ domū venerit: eam felicē ⁊ trāquillā pre
stabit. Et infra ca. iiij. Si dij placabiles ⁊ eq̄
delicta peccātiū nō statim fulmibus ꝓseq̄nt̄.
q̄nto equius est hoiem hominibꝫ ꝑpositū mi
ti animo exercere imperiū. Un̄ Ualeriꝰ de a
lexandro li. v. ca. j. dicit. Alexander vt infinitā
gloriam bellica virtute: ita ꝑcipuū amorē cle
mentia meruit. Ponit aūt Sen̄. notabile exē
plum cōtra reges excessiuo rigore vtētes, q̄ si
ne misericordia morte plectūt oēs q̄ eos offen
dūt. ⁊ estimāt se ꝑ hoc habituros securitatē. ⁊
augent ꝓpriū periculum ⁊ multiplicāt hostes
suos. Queadmodū ꝑcise arbores plurimis ra
mis repullulāt. ⁊ multoꝝ satoꝝ genera vt dē
siora resurgāt ꝑcindūtur. Ita regia dignitas
auget inimicoꝝ nūerum tollendo ꝑntes. Pa
rētes eī liberiq̄ eoꝝ q̄ interfecti sunt ⁊ ꝓpiqui
⁊ amici in locū singuloꝝ succedūt. Et iō occi
dendo vnū hostem efficit decē sibi. ꝓm Sene
cam reges debent esse sicut medici ⁊ nō minꝰ
turpia sunt ꝑncipi multa supplicia, q̄ medico
mlta funera. Et ꝯueniēter dicit̄ metrice. Sit
piger ad penas princeps, ad ꝑmia velox. Et
doleat quotiens cogit̄ esse ferox. Un̄ Sen̄. li
bro. j. de clemētia, ca. iiij. optime dans exēpluꝫ
ꝑncipi vt se talem ciuibꝫ q̄les sibi deos velit
ostēdat. Sic ⁊ enea docuit anchises pr̄ suꝰ si
cut recitat Uirgiliꝰ Eneid. vj. ⁊ Augꝰ. illu
dem allegat. v. de ciui. dei. c. xij. Tu regere im
perio pp̄los romane memēto. He tibi artes e
rūt pacisq̄ iponere mores. Parcere subiectis ⁊
debellare suꝑbos. Hinc est ꝙ dic̄ Aristo. viij
ethicoꝝ. ꝙ silis est cōparatio regis ad subdi
tos. ⁊ pr̄is ad filios. et pastores ad oues. Rex
ergo sapiens populi stabilimentū est. Patent
ergo duo de sapientia, vicꝫ ꝙ sapientia rēpub
licam hūanam regit sano cōsilio et iusto impe
rio. Quātum ad ꝑmū dicit. ꝙ multitudo sapi
entum sanitas est orbis terrarū. Quātum ad
secūdum dicit. ꝙ rex sapiens po. sta. est. Ergo q̄
tot bona ꝑ sapientiam conferūtur, merito ad
ipius acq̄sitionem allicit cōsequenter ita di
cens. Ergo accipite disciplinam ꝑ sermones
meos et ꝓderit vobis.

Capitulū. VII Lectio LXXXVII

c Um quidem et
ego mortalis hō silis hoibus et
ex genere terreni illiꝰ qui ꝑor fa
ctus ē. Postq̄ declaratū est do
ctrinalit̄ ꝙ possibile est hoiem sapiam acqui
rere. Restat ideꝫ exꝑimentalit̄ declarare in exē
plo. Un̄ Salomō in hoc capl'o inducit exē
plum in seipo, vt viso mō quo ipe q̄ mortalis
hō extitit sapiam attigit, nullus desperet q̄n
cōsimiliter si velit se disponere sapiētiam va
leat impetrare. Et diuidit̄ istud capl'm ꝑnci
paliter in q̄nq̄ partes ꝓm q̄nqꝫ dispōnes q̄s
in se fuisse fatet̄. q̄rū aliq̄ ꝑcedūt sapiam acq̄
rendā, alique sequūtur sapiam acquisitā. Pri
mo ergo ponit humiliatōnem, sapiam ꝑceden
tem. Scdo depcatōnem, sapiam deposcen
tem. Tertio appreciationeꝫ sapiētiā extollentē
Quarto gratiarūactōem. sapiam recognoscē
tem. Et quinto ponit quandā cōmendatio
nē, sapiam describentē Scda pars ibi. Pro
pter hoc optaui. Tertia ibi. Et ꝑposui illaꝫ.
Quarta ibi. Mihi aūt dedit ds dicere ex sen
tentia. Quita ibi. Est in illa spūs sapientie sā
A ctus. Primo ergo dicit in se fuisse quandam
humiliatiōeꝫ ꝑ cōsideratōeꝫ ꝓprie ifirmitatis.
q̄ q̄dē cōsideratio maxie disponit hoieꝫ ad sa
pientiā Cōsiderās ergo seipm recognoscit su
am fragilitatē ad suā humiliatōeꝫ q̄tū ad tria.
vicꝫ q̄tū ad sue cōditionis corruptibilitateꝫ
sue conceptionis abhominabilitatem. et sue
educatōis lachrymabilitatem. Et ꝓm h̄ lr̄a
diuidit̄ in tres ꝑtes. Scda ibi. et in ventre.
Tertia ibi. et ego natus. Primo ergo cōside
rās salomō seipꝫ recognoscit humilit̄ sue cōditōis

corruptibilitatē dicens Sū q̄dē ⁊ ego morta
lis homo ⁊c̄. In qua ꝯfessione destruit tres ꝓ
prietates sup̄bie. vicȝ negligentiā fragilitatꝭ
differentiā singularitatis, ⁊ apparentiā gene-
rositatis. Oēs eñ sup̄bi negligūt cōsiderare
q̄les sunt ⁊ alijs dissimiles singulariter eē vo
lūt. Et multi lȝ nō sint: generosos se fingūt.
Iste vero cōtra hec tria confitetꝛ infirmitatē
cū dicit. Sum q̄dem ⁊ ego mortalis hō. Pro
fitetur ꝯformitatē cum dicit. Silis homini-
bus. Diffitetꝛ generositatē cuȝ subiūgit. Et ex
genere terreni illius q̄ prior factus est Dicit ḡ
Sum q̄dem mortalis homo ⁊ hoc ē p̄ncipiū
sapientie, puidentia de morte. Hiero. ad He-
liodoꝝ. Fatēdū nobis ē oēm sapientū vitam:
meditatōem eē mortis. pauci tñ sunt q̄ h̄ fre-
quēter attēdūt. Dicitꝛ de pauone ꝙ pēnaꝝ sua
rū ꝯsiderās pulchritudinē gl'atur ⁊ gaudet: sȝ
tñ videns turpitudinē pedū decidit ⁊ verecū
datꝛ. Sic q̄libet prudēs cū gratias sibi datas
attēdat q̄bus volat ad op̄a ꝟtutū ⁊ ꝯmēdabi
lis apparet in ore ⁊ ꝯspectu hoīm finē suū co-
gitet eē venturꝝ nō solū miserꝝ. sed p̄iculosuȝ ⁊
dubiū: ⁊ sic sup̄biā poterit euitare. Nā prima
radix sup̄bie est ignorantia nec vnq̄ȝ hō de sci
entia gl'abitꝛ nisi in eo aliq̄lis ignorātia dn̄etꝛ.
Vñ Berñ. sup Cañ. ser. xxxvij. De ignorātia
tui venit in te sup̄bia. Sic eñ sup̄biā parit ti
bi ignorātia tui: cū meliorē q̄ȝ sis: ǒcepta ⁊ de
ceptrix tua cogitatio te eē mentitꝛ Hec quippe
est sup̄bia. Hec initiū oīs peccati cuȝ maior
es in oculis tuis q̄ȝ apud deū. Et infra. Nō ē
periculū q̄ntūcūq̄ȝ te huilies. q̄ntūcūq̄ȝ te re-
putes minorē q̄ȝ sis. Est aūt grande malū hor
rendūq̄ȝ periculuȝ si vel modice te extollas. si
vel vni in cogitatōne tua te p̄feras queȝ forte
deus parē sibi iudicat aut etiā supiorē. Et iō
signāter dicit Sum q̄dem ⁊ ego mortalis hō
In p̄s. Quis ē homo qui viuit ⁊ nō videbit
mortē. Qui ꝟo hec deuote ꝯsiderat nihil mū-
dani honoris ponderat vel acceptat Vnde
Berñ. in quodā sermone exponēs illud Eccl
vij. Memorare nouissima tua ⁊ ineternū nō
peccab. dic̄ sic. Mortis horrorē, iudicij tremē
di discrimē, ardētis gehēne metū ab oculis cor
dis tui nullatenꝰ elōgari patiaris: cogita p̄e-
grinatōnis tue miseriā. Recogita ānos tuos
in amaritudine aīe tue, ⁊ cogita vite tue hūa-
ne p̄icula: cogita fragilitatē ꝓpriā ⁊ in hmōi co
gitatōne si p̄seuerauer͛ dico tibi parū senties
quicq̄d foris videtꝛ molestuȝ dum toto corde
circa interiorē molestiā occuparis. hec Berñ.
Sic ḡ primo Salomon ꝓfitetur infirmitatē
cōtra p̄mam sup̄bie ꝓprietatē que est nesciētia
vel ignorantia seu negligentia sue ꝓprie fragi

litatis, cū dicit. Sum q̄dē ⁊ ego mortalis hō
Scd̄o ꝓfitetꝛ conformitatē, cum dicit. Silis
hoībus. ⁊c̄. Et est contra scd̄am ꝓprietatem su
perbie que ē domina singularitatis Sūt eñ
multi ita sup̄bi ꝙ in oībus volūt singulares
videri. Et hec est quarta sp̄ēs arrogantie ꝟm
Bedam in omelijs sic dicenteȝ. Quatuor sūt B
sp̄ēs quibus oīs tumor arrogantiū demō-
stratꝛ. Cuȝ aut bonū a semetip̄is habere se esti
mant: aut sibi datum desup̄ nō credūt, sed pro
suis accepisse meritis putant: aut certe cuȝ ia
ctant se hr̄e: aut despectis ceteris singulariter
videri appetūt. Nō erāt tales ap̄li sancti q̄ di
uinos honores sibi oblatos a simplicibꝰ ren-
nuerūt dicentes. Et nos mortales sumꝰ sil'es
vobis hoīes. Act. xiiij. Tertio diffitetꝛ va-
nam generositatē: ⁊ hoc contra elatōem de pa
rentibꝰ, cum dic̄. Et ex genere terreni illius q̄
prior factus est scȝ Ade Cum eñ dicit ex ge-
nere illius terreni, ostēdit tā illū q̄ȝ nos de ter
ra duxisse origineȝ. Eccl. x. Quid sup̄bis ter-
ra ⁊ cinis. Narrat eñ Marci. cocus. lib. iiij.
Epygra. xxv. de quodā rege qui nunq̄ȝ sibi p̄-
misit in vasis alijs ministrare in mēsa: nisi de
luto. Cū ergo a quodā familiariter interroga
retꝛ cur istud faceret Rn̄dit ꝙ quāuis tunc eēt
rex Sicilie: fuit tamē filius cuiusdaȝ figuli, et
nūc haberet mēoriam generis sui ne ꝓpter sta
tum regiū sup̄biret, ordinauit sibi in vasis fi-
ctilibus siue luteis vt seruiretꝛ. Scribit ergo
poeta sic istaȝ hystoriā. Fictilibꝰ cenasse ferūt
anathoclea regē. Atq̄ȝ abatū samio sepe one-
rasse luto. Querētibus cām respōdit Rex ego
sum Sicilie figulo sum genitore satus. Aba-
tus in ꝓposito stat p̄ mensa. ⁊ samiū lutum vo
catur lutum de samos insula. in qua p̄mo va
sa fictilia formabantꝛ. Anathoclea fuit nomen
regis Isto mō Salomon in ꝓposito nō de
Dauid patre suo tantū texit suam originē, sed
de terra de qua formatus ē primus hō. Eccl.
xxxiij. Oēs hoīes de sole ⁊ terra vñ creatus
est adaȝ. Et Esa. lxiiij. Domine pater noster es
tu, nos vero lutum. Et Hyere. xviij. Sic lu-
tum in manu figuli, sic vos in manu mea do-
mus israel. Aliter exponitꝛ littera ista de chri-
sto sic. Sum q̄dem ⁊ ego mortalis homo, id
est homo potens mori in natura humana, li-
cet imortalis in natura diuina, simil' hoībus
in natura ⁊ passionibꝰ naturam consequētibꝰ
Phil. ij. Exinaniuit se formā serui accipiens,
in similitudinē hominū factus ⁊ habitu inuē
tus vt homo, ⁊ ex genere terreni illius q̄ p̄or
factus est scilȝ ip̄ius Ade ꝟm carnem. j. Corꝝ.
xv. Factus est p̄mus Adam in aīam viuen-
tem, nouissimꝰ adam in spiritu viuificantem.

C Dubitatio l'ralis. Vtrū in xp̄o fuit nc̄itas
moriendi, videtꝛ ꝙ sic. Oē mortale de nc̄ita
te moritꝛ. Sed xp̄s habuit corpꝰ mortale, er
go illud corpus fuit nc̄ario moriturꝝ. Maior
p̄ȝ primo de celo et mūdo ꝟsus finem, vbi p̄-
bat Aristo. ꝙ impossibile ē aliq̄d corruptibi
le esse eternū. ergo omne corruptibile nc̄ario
corrūpetur. Preterea ad Hebre. ij. Debuit
per oīa fratribꝰ assimilari vt misericors fie
ret ⁊ fidelis pontifex ad deū vt repropiciaret
delicta populi. Sed in alijs hoībus est neces
sitas moriendi, ergo ⁊ in xp̄o fuit Preterea
christus assumpsit ꝟm Dam. li. iij. oēs natu-
rales ⁊ indetractabiles passiōes que vniuer
saliter naturaȝ hūanam ꝯsequūtur. Indetra
ctabiles dicūtur que defectū gratie nō impor
tant. Et necessitas moriēdi nō important de
fectū gratie, ḡ ⁊c̄. Ad oppositu. Si in xp̄o
fuisset nc̄itas moriēdi, ḡ impossibile fuisȝ q̄n
fuisset mortuus. ꝯñs falsuȝ, ꝯñtia p̄ȝ quia q̄
cūq̄ȝ demōstrato hec est ꝟa. Si necesse ē ip̄m
mori. impossibile est ꝙ nūquaȝ moriatꝛ. Ad
istam q̄stionē rn̄det mḡr sniaꝝ. li. iij. di. xvj. et
tenet sic, vicȝ ꝙ xp̄s volūtarie assumpsit nc̄i-
tatem moriendi ⁊ patiendi. Sāctus aūt tho
mas, iij. p̄te. sūme. q. xiiij. art. ij. Et in scripto
sup̄. iij. sen. di. xvj. arti. ij. dicit ꝙ in xp̄o fuit ne
cessitas naturalis ad moriendū ex p̄ncip̄ijs i
trinsecis nature hūane, lȝ p̄ naturā diuinam
posset se p̄seruasse a morte. vñ ꝟm eum sic sim
plicitꝛ ꝯcedimꝰ ꝙ mortuꝰ est. ita ꝯcedere possu
mus simpl'r ꝙ nc̄itatē habuit moriēdi. Sed
q̄ȝ idē videntꝛ signare ista duo nc̄itas moriēdi
⁊ impossibilitas sp̄ viuēdi, iō h̄ supposito me
lius videtꝛ dōm, ꝙ xp̄s nō accepit nc̄itatē mo
riendi. q̄ȝ absolute ꝯcedenduȝ est ꝙ possibile
fuisset eū nō fuisse mortuū. Et ꝯñter dōm ꝙ i
nullo hoīe est nc̄itas moriēdi, q̄ȝ absolute cō-
cedendū est ꝙ oēm hoīeȝ p̄t deus ꝯseruare vi
uentē in p̄petuū. Intētio aūt istoꝝ doctoꝝ et
etiā alioꝝ est dicere ꝙ hō habet nc̄itatē moriē
di si aliūde nō p̄seruetꝛ. ⁊ sic xp̄s accepit natu-
ram corruptibileȝ que nc̄ario mortua fuisset
nisi aliūde p̄seruata fuisset a morte: mō nō se-
quitur, in isto est nc̄itas moriendi nisi aliūde
p̄seruetꝛ, ergo ē in isto nc̄itas moriendi: sic ma
nifestū est. Vñ doctores illi cōcesserūt vnam
cathegoricā ⁊ tñ intelligebāt p̄ eā vnā hypo-
ticā. Xp̄s inq̄ȝtum hō nc̄ario fuisset mortuus
si nō fuisset p̄ deum a morte p̄seruatꝰ. vnde h̄
nō ab intentōne: sed a ꝟbis eoꝝ recedo. Ad
primū in oppositū q̄ñ arguitꝛ ꝙ oē mortale de
nc̄itate moritꝛ, et oē q̄d fuit mortale de nc̄i-
tate moriturꝝ fuit. dōm est: negando tales, et
istam similiter. Oē cōpositū ex ꝯtrarijs de

necessitate corrūpetꝛ, ⁊ oēs consil'es. Rō est, q̄ȝ
possibile est ꝙ deo volente q̄d est de se corru-
ptum ⁊ compositū ex cōtrarijs imp̄petuū cō-
seruetꝛ. Aristo. eñ p̄mo de celo ⁊ mūdo, opor-
tet in isto casu negare sicut in multis que fidē
contingūt. Manifestū est eñ ꝙ corp̄a hūana
eadē saltē ꝟm nūerū. aliquo mō manebūt ꝟm
fidem ip̄petuū post resurrectōem Ad scd̄m
q̄ñ ap̄ls dic̄ ꝙ debuit fratribꝰ assimilari p̄ oīa
exponendū est p̄ oīa, vt sit distributio accōmo
da pro oībus que eū decebant ⁊ nr̄e saluti ex
pediebant, al's fuisset in eo peccatū saltē ori-
ginale, quia ignorantia ⁊ difficultas saltē ad
faciendum bonū. Similiter q̄ñ dicitur ꝙ in
alijs hominibus est necessitas moriendi. hoc
est neganda vt dictum est Ad tertiū q̄ñ ar-
guitꝛ de Damas. ꝙ nc̄itas moriendi est vna de
passionibꝰ naturalibꝰ cōseq̄ntibꝰ naturaȝ im-
portantibus defectū gratie. Ergo xp̄s illam
assumpsit, nego āñcedens. quia nc̄itas moriē
di nō competit alicui rei. ita ꝙ talem rem nō
posset deus imp̄petuū cōseruare, quod vide-
tur sue oīpotentie derogare. quia nō apparet
maior rō quare deus nō possȝ p̄petuare vnā
rem corruptibilē plus q̄ȝ aliam. ergo vel quā
libet pōt p̄petuare vel nullam.

Lectio LXXXVIII

T in ventre ma-

e trīs figuratꝰ suȝ caro: decē mēsiuȝ
tēp̄e coagulatꝰ sum in sanguine ⁊
ex semine hoīs ⁊ delectamento sōnij ꝯueniēte
Postq̄ȝ sp̄ūssanctus induxit Salomoneȝ
recognoscentē semetip̄m q̄ntum ad sue ꝯditō
nis corruptibilitatē Hic inducit eūdeȝ ꝓseq̄n
tem ꝯfitendo sue ꝯceptōnis abhoīabilitateȝ
et hoc ad ꝓpriam humiliatōem. Tangit autē A
circa cōceptionē hūanam q̄nq̄ȝ circūstantias
satis turpes, vicȝ loci qualitatem. forme debi
litatem. tēporis quātitatem. materie feditatē.
et vite infirmitatē. Loci qualitatē tangit cum
dicit. Et in ventre mr̄is: nō in celo: nō in para
diso: nō in igne: nō in aere, nō in auro. non in
argento, sed in fetenti tugurio ⁊ in turpi tab-
naculo. in obscuro sterquilinio concipitur mi
ser homo. Eccl. xj. Quō ignoras q̄ sit via spi-
ritus: et qua rōne ꝯpingantꝛ ossa in vētre pre
gnātiū, sic nescis op̄a dei q̄ est fabricator oīm.
In isto loco turpi figuratꝰ sum: nō sol. nō lu-
na, nō stelle. nō gēma. sed caro infirma. Ma
thei. xxvj. Sp̄ūs q̄dem ꝓmptus ē, caro aūt i-
firma, et Joh. vj. Sp̄ūs ē q̄ viuificat: caro āt
nō ꝓdest q̄cq̄ȝ. Ecce forme debilitas Tp̄is q̄n
titatē tāgit cū subdit, decē mensiū tp̄e. Mate
rie feditatē cū dicit, Coagulatꝰ sum in sangui

ne ꝛ ex semine. Hoīs vite infirmitatē cū dicit
Et delectamento somnij ꝯueniente. Cū vero
vita in somnū ꝛ vigiliā diuidaẜ. somn⁹ videẜ
similioꝛ morti esse ꝙ̄ vite. Decē inquit mēsiuꝫ
tpe   Notandū est ẜm aristo. ix. de aīabus. c.
ṗmo. ꝙ oīa aīalia hn̄t vnū certuꝫ terminū pa
riendi ṗter hoīem. Sola auteꝫ mulier habet
diuersos terminos pariendi. Nā quedaꝫ pa
riūt mense septimo. ꝛ quedaꝫ vt cōiter mense
nono. ꝛ quedā intrant in decimū. quedā autē
mense octauo. Quicūꝙ̄ aūt nascūtur añ septi
mū mensem cōiter moriūtur. sicut dicit Guil
helmus de mortib⁹. exponens Macrobium
de somnis Scipionis. Cōiter vero loquēdo
septimo vel nono mense fit partus. sicut ibi
docet Macrobius. dicit tñ Rabanus hic in
glosa. ꝙ qui nascūtur in. x. mense magis vita
les sūt ꝛ ꝑfectioꝛes ꝛ sanatiui eē dicūtur. Vñ
videẜ ꝙ deceꝫ mēses hic debēt accipi ꝑ syno
dochen. vt sint nouē ꝯpleti ꝛ aliq̄d de decīo.
Sic eñ videnẜ nasci q̄ optīo tpe nascunẜ. sic
eñ xp̄s natus ē post nouē menses ꝛ sex dies.
Vñ a die ꝯceptōis xp̄i: q̄ crediẜ fuisse viij. kl'.
Marcij. in q̄ etiā die mortu⁹ fuit. vsꝙ̄ viij. kl'
Januarij. q̄ die nat⁹ ē fluxerūt. cclxvij. dies. si
cut docet Aug⁹. lxxxiij. qōnū. q. lvj. vbi expo
nēs illud. Joh. ij. xlvj. annis edificatū est tē
pluꝫ h̄ ꝛ tu in trib⁹ dieb⁹ excitabis illud. vult
illud. ꝙ lꝫ formatio corꝑis xp̄i fuerit ꝑfcā i pri
mo instāti sue ꝯceptōis ꝙ̄tuꝫ ad oīa lineamē
ta mēbroꝝ. tñ ꝙ̄tuꝫ ad debitā corꝑis quātita
tem ꝑficiebaẜ successiue. sicut corꝑa augmētā
tur pueroꝝ a tpe figuratōnis vsꝙ̄ ad maturi
tatē partus. Perficiūtur autē hūana corꝑa cō
muniter cōcepta ẜm modū istū. ṗmis sex die
bus cōceptio corꝑis humani habet silitudi
neꝫ quasi lactis. nouē ꝟo dieb⁹ seq̄ntib⁹ cōuer
titur quasi in sanguinē. xij. inde dieb⁹ solidaẜ
in carnē. Sed. xviij. dieb⁹ reliquis formaẜ vi
ꝙ̄ ad ꝑfectam lineatōem corꝑis humani. De
ista snīa beati Aug'. facti sunt ꝟsus. Sex i la
cte dies tres sunt in sanguine trini. Bisseni
carnē: triceni mēbra figurāt. Collectis ḡ. vj. ix
xij. et xviij. in vnū numeꝝ: surgūt. xlv. cui vno
addito fiūt. xlvj. Si ḡ accipiam⁹ senariū qui
fuit ṗmus numer⁹. tps vicꝫ quo semē erat tā
quā lac. ꝛ. xlvj. q̄ est vltimus nūerus: ꝛ duca
mus vnū ad alteꝝ. fient dies. cclxxvj. diuidē
do ḡ tot dies in menses ꝛ dando cuilibet mē
si. xxx. dies. sūt nouē mēses ꝛ sex dies.   Igiẜ
tot ānis dr̄ templū edificatū. q̄t dies fuerunt
in ꝑfectōne corꝑis xp̄i. q2 ab viij. kal'. Aprilis
qñ xp̄s fuit cōceptus vsqꝫ ad viij. kal'. Janua
rij. sunt dies. cclxxvj. qui surgūt ex senario du
cto in. xlvj.   Istā mortalitatē Augustini que

videtur obscura intelligo sic   Accipio ṗmo
instās cōceptōis quasi sex. et illū numeꝝ du
co in. xlvj. ꝛ sic surgūt. cclxxvj. q̄ sunt dies in q̄
bus xp̄s fuit in vētre mr̄is sue. Luc. j. Bn̄di
ctus fruct⁹ vētris tui. Vñ duo videnẜ sequi.
Vnū ꝙ nunꝙ̄ fuit aliq̄s ita paruus puer sic   B
fuit xp̄s quia embrio in matre ṗus viuit vita
aīalis ꝙ̄ hominis ẜm Aristo. ix. de aīalibus.
Scd̄o ꝙ nunꝙ̄ fuit aliq̄s tādiu in vtero ma
tris sicut xp̄s fuit. nisi esset monstrose nat⁹ vł
violenter impedit⁹. ḡ templuꝫ dn̄ici corꝑis in
xlvj. sex dieb⁹ attingit q̄ntitatē taliū in qua in
alijs embrionib⁹ fit figuratio. ꝛ ita tot diebus
cōstructū dr̄ quot annis fuit templū materia
le cōstructū. Multo meli⁹ possꝫ dici ꝙ in tot
senarijs dieꝝ formatū est corp⁹ xp̄i. q̄t annis
edificatū est templū. q2 in cclxxvj. dieb⁹ sunt q̄
dragies sexies sex. sic patet ꝑ diuisionē   Sꝫ
cōtra hoc arguiẜ. quia. iij. Reg'. vj. dr̄ ꝙ Sa
lomon edificauit domū dn̄i septē annis   Ad
istud est duplex responsio. Vna ꝙ dictū iude
oruꝫ nō intelligiẜ de templo Salomonis qd̄
destructū fuerat ꝑ Nabuchodonosor. sꝫ de tē
plo reedificato ꝑ Zorobabel post reditū de ca
ptiuitate babilonis. cui⁹ edificatio impugnā
tib⁹ inimicis in tātum dilata fuit ꝛ impedita:
ꝙ vsqꝫ ad. xlvj. annos nō potuit cōsummari.
Aliter rn̄detur ẜm Origenē ꝙ intelligiẜ de tē
plo Salomonis. ꝛ qd̄ cōputādo a templo q̄
Dauid incepit preparere materialia templi.
postꝙ̄ suꝑ hoc consulerat Nathan ꝓphetā sic
habetur. ij. Reg'. vij. vsqꝫ ad consūmationem
templi ꝑfectā per Salomonē fluxerunt anni
xlvj.   Et iteꝝ aduertenduꝫ circa tēpus a cō
ceptione humana vsqꝫ ad partuꝫ. ꝙ q2 deceꝫ
mēses sufficiunt. ideo Romul⁹ qui romā con
didit ꝛ kalēdariuꝫ ṗmo formauit. cōstituit an
num suuꝫ tātum de nouem mēsibus. eo ꝙ tā
to tpe pōt mulier cōcipere ꝛ perere. Hinc eti
am i lege fuit cautuꝫ apud romāos ꝙ mulier
mortuo marito ꝑ deceꝫ mēses maneret vidua
et defleret in vestib⁹ viduitatis mortē viri. vt
si forte de viro defuncto cōcepissꝫ pareret sibi
filiuꝫ ꝛ sciret cui⁹ ꝓles eēt. Et fuit lex ista mul
tum rōnabilis et curial'. Ista tradit Ouidius
de fastis. li. j. ita dicēs. Tēpora digereret duꝫ
cōditor vrbis in āno. Cōstituit menses q̄nqꝫ
bis esse suo. Scilicet arma magis ꝙ̄ sydera
romule noras. Curaqꝫ finitimos vincere ma
ior erat. Est tñ ꝛ ratio cesar que nouerat illuꝫ
Erroremqꝫ suuꝫ q̄ tueaẜ hꝫ. Quod satis est vte
ro mr̄is dum ꝓdeat infans. Hoc āno statuit
temporis esse satis. Per totidem menses a fu
nere cōiugis vxor. Sustinet in vidua tristia
signa domo. Macrobius tamē suꝑ sōnium

L   Scipiōis ponit duos termīos natiuitat' hūa
ne: vicꝫ septimū mēsem ꝛ nonū mēsem. Hūa
no inq̄t partui freq̄ntiorē vsum nouē mēsium
certo nūeroꝝ modulamīe natura constituit
Sed rō subastici numeri multiplicatōne ꝓce
dens etiā septem mēses compulit vsurpare.
Intēdit assignare rōem partus in septio mē
se per naturā numeri senarij quē vocat asticū
quia de senario in passu illo tractat ꝑ totum.
Vnde sensus est. Ratio subastici numeri. id ē
senarij quē acciui. id est aduocaui ad me vt de
illo tractarē multiplicatōe ꝓcedens. vt septeꝫ
menses cōpulit vsurpare. Diciẜ autem ista ne
cessitas vsurpata q2 naturalior ꝛ magis ꝯue
niens ē natiuitas in. ix. mense. Et huic ꝯcor
dat scriptura. ij. Mach. vij. Fili mi miserere
mei q̄ te in vtero nouem mēses portaui. ꝛ lac
dedi triēnio ꝛ alui. dicit mr̄ septē fratꝝ ad iu
niorē ceteris fratrib⁹ interfectis. Dic̄ ergo ma
crobius ꝙ oim numeroꝝ duo sunt ṗmi cubi
q2 ṗmi numeri paris scꝫ binarij cubus ē octo
et ṗmi numeri imparis scꝫ ternari cubus est
xxvij. Impar vero cubus est mas. Par ꝟo fe
mina. Iūgūtur ḡ mas ꝛ femina. i. xxvij. ꝛ viij
ꝓcreant. xxxv. tanꝙ̄ fetū in vtero mr̄is. Mul
tiplica ḡ fetū ꝑ sex ꝛ exibūt. cc. Qui nūerus di
erū septē menses ꝯplet dando cuilibet mensi
xxx. dies Et ideo dicit Macrobius ꝙ rō sub
multiplicatōe senarij ꝓcedēs ṗmā ꝯplet ma
turitatē partus hūani. Et cōsequenter docet
regulaꝫ ꝑ quā sciri pōt an ꝓles cito vł tar
de nasci debeat. Et est ista. ꝙ accipiēdus ē di
es ṗmus quo fetus incipit se mouere. ꝛ com
putādum ē tēpus a cōceptione vsꝙ̄ tūc. ꝛ du
plū illius addendū est ad illud. ꝛ tūc nascetur
Vnde dies qui motū ṗcedūt triplicati attin
gunt ad diem natiuitatis. vñ si incipit se mo
uere septimo die: nascetur in septimo mēse. q2
triplicatio septē dieꝝ septē menses ꝯplet. Si
nona die incipit se mouere: in nono mēse na
scetur. quia ter. xc. dies efficiūt nouē menses.
Dicit ḡ Salomon decē mensiū tpe coagula
tus sum i sanguine ex semine hoīs. Job. x.
Nōne sic̄ lac mulsisti me ꝛ sicut caseū me coa
gulasti. Tāgit ḡ exꝑsse materie feditatē. Et si
cut Raban⁹ in glosa demōstrat h̄ vtriusꝙ̄ se
xus drām. vt eñ aiūt physici. Semē viri can
didū est. senem vero mulieris sanguinolentū
quoꝝ ꝯmixtōne certis spacijs corpus forma
tur donec aīatuꝫ veniat ad partuꝫ Aristo. tñ
xvij. de aīalibus dicit. ꝙ mulier naturaliẜ ha
bet rōnem principij passiui in generatōe ꝓ
lis. ꝛ tamē administrat materiā de qua virtu
te formatiua exīte in semīe viri formaẜ ꝓles.
ita ꝙ semē viri nullo mō est materia corꝑis ꝓ

lis. sed materia quā dat mr̄: ad quā se habꝫ se
men viri sicut artifex ad lignū. ꝛ sicut manus
figuli ad ollā. ꝛ sicut coagulū se habet ad lac.
Et hoc videẜ esse qd̄ dic̄ Salomon. Coagu
latus suꝫ in sanguine. i. in materia data a ma
tre ex semine hoīs quātum ad ṗncipium acti
uū qd̄ est virtus formatiua cōtēta in spū spu
moso spermatis humani   Et delectamento
somni cōuenientis. Querit eñ Aristo. xix. de a
nimalib⁹. c. j. Vtꝝ vigilia ꝯseq̄tur natū in pri
ma creatōe an somn⁹ Et rn̄dit ꝙ somn⁹. quia
mutatio q̄ hꝫ fieri de nō esse ad eē: dꝫ fieri per
mediū. Somnus āt videẜ eē mediū inẜ viuere
ꝛ nō viuere. q2 vita ꝓprie est in vigilia. Illa tñ
quies q̄ est in prima creatōne in embrione nō
est ꝓprie somn⁹: q2 embrio ꝓprie viuit vita ar
boris: ꝛ postea vita aīalis. ꝛ tūc somn⁹ est i fe
tu ꝓprie Vñ multi pueri qñ pariunẜ dormiūt
ꝓpter ꝯsuetudinē dormiēdi i matrice. De ista
vilitate loq̄tur Bern̄. in meditatōib⁹. Attēde
inq̄t hō q̄d fuisti añ ortuꝫ. ꝛ q̄s es ab ortu vs
ꝙ̄ ad occasum. atꝙ̄ qd̄ eris post hanc vitam.
ꝛ homo de vili terra factus ꝛ in vilissimo pā
no iuolutus: mēstruali sanguine in vtero ma
terno nutritus: tunica tua fuit pellis secūdi
na sic indut⁹ venisti ad nos. nec es memor ꝙ̄
vilis sit origo tui.

Lectio LXXXIX.

T ego natus ac
e   cepi cōem aerē: ꝛ in silr factā deci
di terrā: ꝛ ṗmā vocē silem oib⁹ e
misi plorās: in volumētis nutrit⁹ sum ꝛ cur'
magnis. Nemo eñ ex regib⁹ aliud habuit na
tiuitat' initiū. vn⁹ ḡ introit⁹ est oib⁹ ad vitā. ꝛ
silis exitus   Declarata miserabili cōditōne
hoīs ꝙ̄tuꝫ ad eius mortalitatē. ꝛ abhoīabili
eius cōceptōe ꝓpter materie ꝛ loci feditatē. ꝓ
sequitur Salomō in hac ꝑte de hoīs lachry
mabili educatōe post ipi⁹ natiuitatē Et circa
hoc duo facit. pimo narrat natiuitat' hūane
fragilitatē. scd̄o assignat eiusdē fragilitat' cō
munitatē. Scd̄a ꝑ ibi Nēo ei ex regib⁹ Cir   A
ca primū duo facit. Prio fateẜ se habuisse in
choatōem dolorosā. Scd̄o fateẜ se habuisse
educatōeꝫ curiosā i volumentis. Quantū ad
ṗmū dicit tria. Nā fateẜ se Salomon in suo
igressu fuisse miserabilē ꝓpẜ tria. Caruit eni
diuitiaꝝ ꝓprietate. viriū suaꝝ ꝑ tāte ꝛ oim de
litiaꝝ iocunditate. Caruit ergo diuitiaꝝ pro
prietate. quia nudus natus nihil secum attu
lit in hunc mōm. ideo dic̄. Et ego natus acce
pi cōem aerē. q̄si diceret Nectm̄ mecuꝫ appor
taui de ꝓprio vñ possēꝫ respirare. sed viuꝫ ele
mēti cōissimi tā bestijs ꝙ̄ hoībus mihi appro

ꝑriaui,nec ego aerē creaui,ſed creatuꝫ accepi,
nec ꝑ me creatū ſingularit̄,ſꝫ et ꝓ oībꝫ gn̄alit̄.
Et ſil'r decidi in factā terrā,q̄ſi diceret Ecce ꝙ
carui oīm viciū ꝑtāte,qꝛ nec veni in mūdum
volās,nec ambulās.nec nobiliter nauigans
vel eq̄tans.ſed ſine q̄cūq̄ fortitudine decidi
de vtero matris mee.vbi receptus ꝑ man⁹ a-
lioꝝ reclinat⁹ ſuꝫ ad terrā licet nō imediate:tn̄
mediate terra me ſupportauit.viꝫ q̄ fctā fuit
an̄ me et nō ꝓpter me de nouo.ꝛ ꝑmā voceꝫ ſi-
milē oībus emiſi ploꝛans,q̄ſi dicat. Ecce ꝙ
carui deliciaꝝ iocūditate.qꝛ ꝑma vox quaꝫ e-
miſi in mūdo fuit vox ploꝛatus ꝛ fletus ꝛ nō
ſolū ego h̄ feci,ſꝫ oēs ſic clamāt in mōm veniē
tes,qꝛ oēs clamāt e vl'a q̄ tq̄t naſcūtur ab eua
Si ſūt maſculi oēs ꝯquerūtur de ꝑmo patre
adam ꝛ iō clamāt a.Si ſint feie ꝯquerūt de
ꝑma matre eua.et iō clamāt e,qꝛ ꝓpter eoꝛum
pctm̄ cum pena et doloꝛe ſunt in mūdo victu
ri.Et iō narrat btūs Aug⁹.libꝛo ſuo de viſi-
tatōne infirmoꝝ,ꝙ q̇dam philoſophi fuerūt
qui in natiuitate pueroꝝ flebant,lamētabanꝛ
et plangebant,et in moꝛte hoīm letabanꝛ et
gaudebāt Et chꝛiſt⁹ reuocatur⁹ Lazaꝝ ad vi
taꝫ iſtā moꝛtalē et miſerā fleuiſſe legitur.Joh
xj.Et lachꝛymat⁹ eſt ieſus. Notādū ꝙ xp̄m
B ſuppoꝛimus q̄ter fleuiſſe.in infantia.in reſu-
ſcitatōe lazari.ſuꝑ ciuitatem hierl'm.Luc.xix
Uidens ciuitatem,ꝛc̄.Et in cruce.Hebꝛe.v.
Cum clamoꝛe valido et lachꝛymis exaudit⁹ ē
Pꝛimo in infantia vt ſe veꝝ hoiem oſtēderet
vt lachꝛymas magis auctēticas redderet.vt
in ſe credīt os in ſuū amoꝛē accēderet.Scđo
ſuꝑ lazaꝝ vt exhiberet ei officiū hūanitatis.
vt daret ſignū intime caritatis.vt cōpateret
amico q̇ reuocaret ad ſtatū hūane calamitat̄
Tertio ſuꝑ ciuitatē vt doctrinā quā docebat
ꝓ ꝑſecutoꝛibꝫ exoꝛare ꝯfirmaret,vt ſe fontem
pietatis oñderet.vt tyrānidē ꝑſecutoꝝ ſuoꝛū
offenderet.Quarto i cruce vt acerbitatē moꝛ
tis ſue expꝛmeret,vt nos ad ſibi cōpatienduꝫ
excitaret.vt ad miſerendū p̄rem hūano gene-
ri ꝓuocaret.Et bn̄ dicit ꝙ ꝑmā vocē ſi.o.c.p.
Pꝛima em̄ vox hūana et vltima eſt vox ploꝛa
tionis et gemit⁹,qꝛ extrema gaudij luct⁹ occu
pat Prouer.xiiij.Et ideo ꝯueniens ē ꝙ medi
um ꝯcoꝛdet cū extremis dū i hac valle lachꝛy
maꝝ moꝛamur In p̄s.Aſcēſiones i coꝛde ſuo
diſ.in val.la.Dicit̄ de q̇dam viro ſicut narrat
Solin⁹ de mirabilibꝫ mūdi.li.ij.c.iij. Naſc-
tiū vox ꝑma vagitus ē.Leticie em̄ riſus diſē
fertur in extremū dieꝫ Solus zoꝛoaſtes eadē
hoꝛa q̄ natus eſt riſiſſe legit̄,nec hoc in natu-
rale bonū p̄tēdebat futuꝝ.Fuit em̄ inuētoꝛ ar
tiū magicaꝝ,cuius auus aulus craſſus,queꝫ

bella ꝑſica rapuerūt nunq̄ riſit.Et iō Aulus
Gelius cognoīatus eſt ſcḋm Solinū ibidē cō-
ueniēter.Si g̊ puer recēter natus quaſi i pe-
naꝫ peccati oꝛiginalis ꝑ.xl.dies differt ſigna
leticie et iocūditatis:ac ſi diceret.Ecce em̄ in
iniq̇tatibꝫ ꝯceptus ſum ꝛ in pctis ꝯcepit me
mr̄ mea.Multū rōnabile eſt ꝙ nos ānuati ꝑ
dies.xl.ploꝛemus ꝛ a nobis ſigna leticie elon
gemus qui pctā actualia ꝛ ꝑſonalia et moꝛta
lia multa cōmiſim⁹.Deutero.ix.Jacui coꝛam
dño.xl.diebꝫ.et.xl.noctibꝫ qui viꝫ euꝫ ſuppli
citer exoꝛabat.dicit Moyſes filijs iſrael.Pa
tet ergo ꝙ merito Salomō fatet̄ ſe inchoatio
neꝫ habuiſſe doloꝛoſaꝫ.Scđo fatet̄ ſe habuiſ
ſe educatōeꝫ curioſaꝫ.Et q̄tū ad h̄ dicit ſic.
In volumētis nutritus ſum ꝛ curis magnis
Nulla ꝓles i mūdo beſtie vl' auis tāta ſollici
tudine indiget educatōis.Nullus appet ſet⁹
tāte imbecillitat̄ ſicut hō,q̇ nec incedere nec
comedere ꝑ ſe nouit nec bibere:nullū ſecū in-
dumētū affert.Et iō neceſſe ē ꝙ in pānis ꝛ in
volumētis ponat̄.Luc.ij.Jnuenietis infantē
pānis inuolutū. Un̄ Hugo in dydaſco.li.j.
Qui vſum veſtimētoꝝ ꝑmus adinuenit ꝯſi-
derauit ꝙ ſingl'a queq̄ naſcētiū ꝓpꝛia quedaꝫ
hn̄t munimēta q̇bus naturā ſuā ab incōmo-
dis defendāt.Coꝛtex ambit arboꝛē:penna te-
git volucrē.ꝛ piſcē ſquama operit.lana ouem
induit.pilus iumēta veſtit,concha teſtudineꝫ
claudit.nec tn̄ ſine cā factū ꝙ cū ſingula ani-
mātiū nature ſue arma habeāt ſecū nata So
lus hō inermis naſcit̄ ꝛ nudus Oꝑtuit em̄ vt
illis q̇ ſibi ꝓuidere neſciūt,natura cōſuleret.
Hōi aūt maioꝛ ex h̄ exꝑlendi occaſio ꝑſtaret
cū illa q̄ ceteris naturali'r data ſunt,ꝓpꝛia ratō
ne ſibi inueniret.de eadeꝫ loq̄ns Cryſ.ſuper C
Math.vij.ca.dat rōneꝫ q̄re inter alia aīalia
ſolus hō naſcitur inermis.Et dicit ſic.Oēm
creaturā ſenſibilē armatā ꝛ munitam creauit
ds:alios veloci pedū curſu.alios vnguibꝫ a-
lios pēnis.alios coꝛnibꝫ,hoiem ſolū ſic diſpo
nit vt ꝟtus ſua ſit ipe de⁹ ꝛ in eo ꝙ infirmioꝛē
eū.fecit in ſeipo foꝛtioꝛē eſſe voluit.Jō vt ne-
ceſſitate infirmitat̄.coactus ſꝑ neceſſariū ha
beat dñm ſuū req̇rere.Dicit g̊ ſalomō in vo-
lumētis nutrit⁹ ſum ꝛ curis magnis,q.d.iđo
in volumētis qꝛ nudus,Job.j.Nud⁹ egreſ-
ſus ſuꝫ de vtero mr̄is mee.Jō in curis mḡnis
qꝛ infirm⁹ ꝛ imbecillis.De pena ꝛ ſollicitudi
ne mr̄na circa ꝓlem dicit.Jnnocētius de vili
tate cōdi.hūane ſic.Cōcipit mulier cū imūdi
cia ꝛ fetoꝛe.parit cū triſticia et doloꝛe.nutrit
cū āguſtia ꝛ laboꝛe,cuſtodit cū inſtātia ꝛ tioꝛe
Jſtā oꝛiginalē nuditatē docet Bern̄.ꝯſiderā
daꝫ eē freq̄nter,ſcđo de ꝯſideratōe ſcribet̄ ad

Eugeniū ſic.Conſulo ꝯſidera maxie q̇d es:ho
mo videlicet:quō et qualit̄ natus es.Nec mō
ꝙ natus es ſꝫ q̄lit̄ natus attendas. Nude nu
dū ꝯſideres qꝛ egreſſus es de vtero matr̄ tue
Cōſiderāti q̇d ſis occurrit tibi hō nud⁹ ꝛ pau
per miſer ꝛ miſerabilis hō:dolēs ꝙ hō ſit:eru
beſcens ꝙ nudus ſit,ploꝛās ꝙ natus ſit:mur
murans ꝙ hō ſit:natus ad laboꝛē nō ad hono
rem:hō natus de muliere et ob h̄ cū reatu bꝛe
ui viuens tp̄e,iōq̄ cū metu:replet̄ miſerijs.et
ꝓpterea cū fletu ꝛ ꝟecundia:mltis ꝛ mltiplici
bus.qꝛ miſerijs coꝛd̄:miſerijs coꝛꝑis:miſerijs
dū doꝛmit:miſerijs dū vigilat miſerijs quocū
D q̄ ſe diuertat.Enarrata hūane natiuitat̄ fra-
gilitate ꝓſequit̄ Salomō de eiuſdē fragilita-
tis ꝯmunitate ꝛ dic̄ ſic.Nemo ex regibꝫ aliud
hūit natiuitat̄ initiū,q̄ſi diceret:q̄tūcunq̄ re-
fulgeat oꝛnamēt̄ veſtiū ꝛ armoꝝ:miniſterio mi
litū ꝛ munimento foꝛtiū tale fuit eoꝝ initium.
Un̄ Bern̄.in q̇dam ſmone de paſſione dñi.
Graue iugū ſuꝑ oēs ꝛ totos filios.Adā a die
exit⁹ de vētre mr̄is eoꝝ vſq̄ ad diē ſepulture i
mr̄em oium.Jn ſoꝛdibꝫ generamur:in tenebr̄
ꝯfouemur.in doloꝛibꝫ parturimur:an̄ exitum
miſeras oneram⁹ mr̄es.Jn exitu moꝛe vipe-
reo laceram⁹:mirū ꝙ nō ipi ꝑiter laceramur:
pꝛimā vocē ploꝛatōis edim⁹ merito q̇dē vtpo
te vallē ploꝛatōnis ingreſſi:vbi malicie pluri-
mū,ſapientie modicū vbi vicioſa ſunt oīa:oīa
lubꝛica ꝑta tenebꝛis ꝛ obſeſſa laqueis pctō-
ruꝫ vbi periclitanꝛ aīe.vbi ſpūs affligunꝛ vbi
tm̄ vanitas ꝛ afflictio ſpūs eſt.Nemo g̊ ex re-
gibꝫ aliud hūit natiuitat̄ initiū Et iō finaliter
ꝯcludit.Un⁹ ergo introit⁹ ē oībꝫ ad vitā et
ſimilis exit⁹.Si em̄ aliq̄ foꝛet diſſimilitudo:
hoc apperet iu ingreſſu ꝛ egreſſu nobiliū cuiuſ
modi ſunt reges ꝛ ꝑncipes,ſꝫ de eis eſt ſic̄ de
alijs q̇buſcūq̄ ſic̄ de meipo iā narraui.g̊ vnus
eſt introit⁹.i.ſilis natiuitas oībus ad vitaꝫ et
ſilis exitus.Eccl.ij.Didici ꝙ vnus eſſꝫ vtriuſ
q̄ interitus.Et ideo metrice dicit̄.Moꝛs do-
minū ſeruo:moꝛs ſceptra ligonibꝫ equat.Diſ
ſimiles ſili ꝯditione trahit.Pauꝑis et regiſ ſi
ſcripturā bn̄ legis.Dat cām flendi ꝯmun̄ lex
moꝛiendi.Et iō hoiem incōuenient̄ alloq̇tur.
Bern̄.in meditatōibꝫ ſuis dicens.Quid ſuꝑ-
bis puluis et cinis.cui⁹ ꝯceptus culpa:naſci
miſeria.viuere pena.moꝛi anguſtia. Cur car-
nē tuā p̄cioſis impinguas rebꝫ ꝛ adoꝛnaſ quā
poſt paucos dies vermes deuoꝛaturi ſunt i ſe
ſepulchꝛo.Aīam vero tuā nō oꝛnas bonis o-
ꝑibꝫ que deo ꝛ angelis eius rep̄ſentanda ē
in celis.Et infra.Jnſanus ſane laboꝛ dimitte
re curā coꝛdis ꝛ carnis ſedulā ꝑagere curā.Jn
deſiderijs impinguare ꝛ fouere cadauer putri

dum quod paulopoſt eſca vermium nullate-
nus dubitatur ꝛc̄. Lectio.XC.

Ropter hoc opta
p ui ꝛ datus eſt mihi ſenſus ꝛ inuoca-
ui ꝛ venit i me ſpūs ſapientie ꝛ p̄po-
ſui illā regnis ꝛ ſedibꝫ:ꝛ diuitias nihil eſſe di-
xi in ꝯꝑatione illi⁹.Hec eſt ſcđa ꝑs hui⁹ capi-
tuli qđ in pꝛīcipio diuiſum fuit in q̇nq̄.q̄ ꝑs
introducit̄ ſic.Poſtq̄ Salomō declarauit pꝛi
mū qđ ad ſapientiā acq̇rendā requirit̄.videli-
cet humiliatōeꝫ ſapientiā p̄cedentē.Hic cōſe-
quent̄ exequit̄ enarrādo ſcđm ſapientie acq̇ſiti
uū.videlicet dep̄catōem ſapiam depoſcentem
Et in lr̄a lecta duo facit.qꝛ pꝛio oñdit quali-
ter ꝓ habēda ſapia dep̄cabatur.ſcđo exꝑimit
q̄tū ipam deſiderādo appꝛeciabat̄.Scđa ꝑs
ibi.Et p̄poſui illā.Et incipit ibi tertia ꝑs ca-
pituli.Enarrādo qualit̄ ꝓ hn̄da ſapia dep̄ca-
bat̄ dicit ſic.Pꝛopt̄ h̄ optaui ꝛ datus eſt mihi
ſenſus.ꛈc.q.d.Cōſideraui carnis coꝛruptibi-
litatē.mūdi curioſitatē.ſuꝑbie vanitatē ꝛ vidiꝙ
nihil de eis fuit optabile.nihil deſiderabile.
nihil q̇etatiuū voluntat̄ hūane.Nā caro cir-
ca cui⁹ cultū ſollicitanꝛ q̄ſi oēs eſt miſera mlti
plicit̄ dū ꝯcipit̄ dū ꝑturit̄ dū h̄ viuit dū r̄ſolui
tur,ſic̄ fuit ſuꝑius declaratū.Et iō ſciēs aīam
meā eſſe imoꝛtalē,nec poſſe ꝑ ꝯn̄s fieri ꝑfecta
ꝓpter rei tp̄alis ꝛ caduce adeptōem.ꝓpter hoc
optaui ꝛ datus eſt mihi ſenſus ad recognoſcē
dū creatoꝛē meū ꝛ ei iuxta leges ſuas ſeruiēdū
Optaui inq̇t ꝛ datus ē mihi ſenſus.Jn q̄ ver
bo iuſte redarguit iactātiā ſuꝑboꝝ,q̄ꝝ aliqui
ſe dicunt adeptoſ ſapiam ꝑ naturale ingeniuꝫ
aliq̇ ꝑ induſtriā ꝛ ſtudiū.Jſte ꝟo humilit̄ non
dic̄ ſe acq̇ſiuiſſe ſꝫ poti⁹ recepiſſe.Dat⁹ ē mihi
inq̇t ſenſus.i.Coꝝ.iiij.Quid hēs qđ nō acce
piſti.Si aūt accepiſti q̇d gl'iaris q̄ſi nō acce-
peris.Jac.i.Si q̇s vr̄m indiget ſapia poſtu-
let a deo q̇ dat oībus affluēt̄ ꝛ nō impꝛoperat
Et inuocaui ꝛ venit ſpūs ſapientie.Jnuoca-
ui.i.intus vocaui.nō ſolū voce exterioꝛi ſed ex
coꝛde.Jn p̄s.Cū inuocarē exaudiuit me deuſ
iuſticie mee.Glo.cū intus in mēte vocarē.ꝛ ve
nit in me ſpūs ſapie.Ecce q̄ facil' impetratio
gr̄e diuine,optat̄ ꝛ dat̄.inuocat̄ ꝛ venit.Nec
mirū ſi cito venit.Jn p̄s.Pꝛope ē dñs oībus
inuocantibꝫ eū in ꝟitate.Sic g̊ oñdit Salo-
mon q̄liter ꝓ ſapia dep̄cabat̄.Scđo oſtendit
q̄tū ipam deſiderādo app̄ciabat̄ ꝛ dicit ſic Et
p̄poſui illaꝫ regnis et ſedibꝫ.ꝛc̄.Et iſta ꝑs eſt
tertia pars huius capituli.que diuidit̄ in du-
as partes.qꝛ pꝛimo narrat ꝙ magis appꝛecia
batur ſapientiā q̄ tempoꝛalia bona exterioꝛa.
Scđo ꝙ magis q̄ coꝛꝑalia bona interioꝛa.

A Scḋa ibi. Sup salutē et spēm dilexi eam.
Circa p̄mū in lr̄a lecta p̄fert Salomō eā sapi
entiā q̄ est p̄ius dei cultus p̱ fidē ꝛ charitatem
trib᷒ q̄ a mūdanis maxīe appetunt: videlꝫ po/
tentie: honorib᷒ ꝛ diuitijs. Potentiā vocat re/
gna honores sedes. Preposui inq̄t illā regnis
ꝛ sedib᷒. Quid āt sit regnuꝫ docet Aristo. viij.
Ethic. c. x. Distinguit em̄ ibi tres spēs politici
p̄ncipat᷒. videlꝫ regnū. Aristocracia ꝛ Timo/
cracia. Regnū em̄ est monarchia siue p̄ncipa/
tus vni᷒ qñ videlicet vna p̱sona p̄ncipat̄ toti
m̄ltitudi p̄tuose. Aristocracia est p̄ncipatus
pl̄ium: sꝫ paucoꝝ ꝛ p̄tuosoꝝ. Timocracia ē p̄n
cipat᷒ pl̄ium ꝛ m̄ltoꝝ vbi vna magna m̄ltitu
du gubernat. De istꝭ p̄ncipatib᷒ sic ē fm̄ Ari/
sto. ꝙ optim᷒ p̄ncipat᷒ ē regnū: vbi totum re/
gnū ducit̄ ad vnū p̄tuosū ꝛ iustū hoīem. Et p̱
h̄ p̱bat. xij. Meth. in fine. ꝙ vn᷒ d̄s regit ꝛ gu
bernat totū mōm tāq̄ꝫ vnū regnū b̄n ordinatū
ꝛ b̄n ꝯnexū. q꞉ dispositio natural̄ entiū est tal̄
q̄lis est optīa. qḋ ptꝫ ex h̄. ꝙ vnūqḋq꞉ ē optimū
qñ est in sua naturali dispositiōe. Sꝫ mō sic ē
ꝙ pl̄alitas p̄ncipatuū nō est bona: sic nō ē bo/
nū ꝙ eēnt m̄lte familie in vna domo incōnexe
ꝛ nō coīcantes ad inuicē. Relinq̄t̄ igit̄ ꝙ totuꝫ
vniuersū sit sic vnus p̄ncipat᷒ siue vnū regnū
gubernatū ab vno gubernatore q̄ est d̄s: p̄mū
mouēs ꝛ p̄mū itelligibile ꝛ p̄mū bonū. Et iō
ꝯcludit Aristo. sic. Entia nolūt male disponi.
nec est bona pl̄alitas p̄ncipuꝫ. vn᷒ ḡ p̄nceps.
Regnū toti᷒ vniuersi est regnuꝫ dei in q̄ deus
monarchice p̄ncipat̄: De q̄ regno dic̄ xp̄s. Jo
han. xix. Regnū meū nō est hinc. q. d. Licet re
gnū meū sit int̄ malos tñ nō hic. i. nō sumit ori
ginē de h̄ mōdo. Et iō p̄a lr̄a est. Nūc āt regnū
meū nō ē hic: ꝛ ñ h̄. Scḋa āt spēs politici p̄nci
pat᷒ q̄ est Aristocracia in q̄ pl̄es p̄tuosi pauci
tñ dñant̄. ꝛ est min᷒ bon᷒ p̄ncipat᷒ q̄ꝫ regnuꝫ.
Et tertia est min᷒ bona q̄ vocat̄ Timocracia.
In q̄ m̄ltitudo nō optimoꝝ ꝑ mediocres dñi
nant̄. Sic āūt tres isti p̄ncipat᷒ sunt boni: licꝫ
nō eq̄liter. Ita correspōdent eis tres corrupti
ones p̄ncipādi: q̄ ꝓprie nō sunt p̄ncipat᷒ poli/
tici: sꝫ trangressiones ꝛ corruptōnes eorundē:
Nā regnū corrūpit̄ in tyrānidē. Aristocracia
in olimarchiā. Timocracia in domocraciam.
Primo ḡ corrūpit̄ regnū in tyrānidē: qñ de re
ge fit tyrānus. Sic in regno dñat̄ vn᷒: ita i ty
rannide: q꞉ tā regnū q̄ꝫ tyrannides vident̄ mo
narchie. Sꝫ in h̄ est differētia. q꞉ tyrannus in
oīb᷒ intēdit vtilitatē ꝓpriā: rex p̄o vtilitatē sub
ditoꝝ. Et iō sicut regnū ē optim᷒ p̄ncipat᷒. ita
tyrānides est pessima ꝛ corruptio monarchie.
Cōtrariū em̄ optīo est pessimū. Regnū aūtē ꝛ
tyrānides sunt ꝯtria: sic rex ꝛ tyrānus moralit̄.

q꞉ malus rex fit tyrānus. Scḋa āt spēs po B
litici p̄ncipatus q̄ est Aristocracia: in q̄ pauci
p̄tuosi dñant̄: corrūpit̄ olimachiā. in q̄ pauci ꝛ
vitiosi dñant̄: q꞉ oīa bona cōitatis attribuunt
sibiip̄is ꝛ amicꝭ ꝛ nō intēdūt bonū ip̄i᷒ totius
cōitatis: sꝫ tm̄ bonū suū ꝛ amicoꝝ suoꝝ. Vñ di
gnitates ꝛ officia cōitatꝭ ꝯferūt tm̄ amicis su
is vel vsurpāt sibiip̄is. Tertia spēs politi/
ci p̄ncipatus q̄ est Timocracia in q̄ m̄lti boni
mediocres tñ dñant̄. corrūpit̄ in democraciaꝫ
in q̄ m̄lti: nō q̄dem mediocres sꝫ ꝓpl̄arei dñan
tur. Et ista corruptio minus habet de malo: si
cut p̄ncipatus sibi ꝯrius minus habet de bo
no. Aristocratici. nāq꞉ p̄tendūt bonū ꝯmune
tā diuitū q̄ꝫ paupum. q꞉ Aristocracia est prin/
cipat᷒ m̄ltitudinis collecte de vtrisq꞉. Sed de
mocratici intēdūt p̄ncipaliter bonū paupum
ꝛ de dānis nihil curāt. ꝛ h̄ est min᷒ malū q꞉ bo
na ꝯmunitatꝭ abrogare ꝛ vsurpare sibi ꝛ ami/
cis sic faciūt olimarchici. Et olimarchici sīt mi
nus mali q̄ꝫ tyrāni. q꞉ tyrannus tm̄ habꝫ ocu
lū ad bonū suuꝫ ꝓpriū ꝛ nihil curat de amicis.
Sic ḡ ptꝫ ꝙ tres sunt spēs p̄ncipat᷒ politici ꝛ
tres eaꝝ corruptōes. ꝛ ꝙ optim᷒ p̄ncipatus est
regnū vel monarchia: ꝛ ei᷒ corruptio est pessi/
ma. s. tyrannides. Dic̄ ḡ Salomō ꝙ int̄m ap/
p̄ciabat̄ sapiam q̄ docet recte colere deū ꝙ pre
posuit illā ptāti cuiuscūq꞉ p̄ncipat᷒: q꞉ cū iter
spēs p̄ncipatuū regnū sit optimū: p̄posuit il/
lā regno imo regnis. Est ḡ hoc nomē regnum
eq̄uocū. q꞉ vno mō regnū vocat̄ ip̄a terra vel
regio vni regi subiecta. sic dñs regnū francie:
vel etiā anglie. Et sic accipit̄ Mat. iiij. vbi le/
gimus ꝙ diabol᷒ assumpsit xp̄m in montem
excelsuꝫ ꝛ altū ꝛ oñdit ei oīa regna mūdi. alio
mō accipit̄ regnū p̱ ptāte p̄ncipandi solitarie
siue monarchice. Et sic exponit Chryso: illud
Johan. xix: Regnū meū nō est de hoc mundo
id ē ptās vl̄ auctas q̄ sum rex. nō hꝫ origineꝫ
ex causis hūanis vel p̱ humanā electionē sed
aliunde. q꞉ a deo. Tertio mō loq̄ndo ipi hoīes
occupātes terraꝫ sub dñio alicui᷒ monarche.
vocāt̄ regnū. Et sic accipit̄ regnum Apoc. v.
Fecisti nos deo nr̄o regnū et sacerdotes. Si/
ue ḡ loq̄mur de regnis q̄ sunt terraꝝ regiōes
siue p̱ regnis q̄ sūt ptātes ꝛ p̄ncipat᷒ regnādi
sācti viri p̄ponūt bonā vitā regnis. Ad Heb.
xi. Sancti p̱ fide vicerūt regna ꝛc̄. Prepone/
da est ergo vite sanctitas ꝛ moꝝ p̱bitas nō so
lū regnis sꝫ etiā sedib᷒. i. honorib᷒ mundāis ꝛ
trāsitorijs. Luce. ij. Deposuit potētes de sede
ꝛ exaltauit hūiles. Sedēs sup̱ equū q̄ libit̄ de
cipitat ꝛ ꝓsternit eq̄tatē. exponit se p̱iculo si ñ
descendat q̄ꝫtumcūq꞉ equ᷒ videat̄ ad tp̄s por/
tare suauiter. Honor mōi est q̄si equus eleuās

Capitulum VII Lectio XLI

hominē a terra ꝛ portans suauiter. q꞉ delecta
bile est hoīem honorari p̱ misteria hoīm. adu
latōnes inclinatōes ꝛ genuflexiones ꝛ vocari
magister ꝛ dñe. Sed caueant honorabiles q̄
C cunq꞉. q꞉ iste est equus valde dolorosus. Nar
ratur de quodā histrione q̄ habuit q̄ndā par
uum equū sup̱ quē eq̄tabat ꝛ cū eo frequenter
corā homīb᷒ in aula ludebat. ꝛ inter alios lu
dos quos equū suum docuerat. docuit euꝫ ꝙ
q̄tiens diceret sibi flectamus genua. equus si
bi obediret ꝛ genu flecteret. Qñ autē diceret.
Leuate ꝙ surgeret. Contigit ergo ꝙ ministral
lus histrio ille accedens ad festū cuiusdā nobi
lis ꝛ equū suum cū equis alioꝝ hospitum col
locauit in stabulo. Cū autē hoīes comedissent
Iste mīstrallus morabat̄ sicut debuit circa lu
dum suuꝫ in aula. interim vadit q̄dā armiger
ad stabulū ꝛ videns equum ministralli iocun
dū ꝛ pingue reliq̄t ibi equū suum macilentū
ꝛ ascendit equuꝫ mīstralli et recessit. Cito post
innotuit negociū mīstrallo q̄ relictis oīb᷒ cu/
currit insequēs istum armigerū. Armiger vi/
dens ꝙ fere eum attigerat ꝛ apprehenderat. tē
ptauit transire quandā aquā quā nullus pe/
des potuit transuadere. Videns ḡ mīstallus
ꝙ erat in procinctu p̱dendi equum suuꝫ prout
semp̱ fecerat equo exn̄te in medio fluminis cla
mauit fortit̄ ad equū. Flectam᷒ genua. Stati
q꞉ audita voce dñi sui flexit genua et armigeꝝ
proiecit in aquā. Et cum clamasset. Leuate e/
quus surrexit ꝛ rediit ad dñm suum. Mistral
lus ille q̄ ludit et illudit atq꞉ decipit hoīes est
mundus. Equ᷒ cum q̄ optime ꝛ maxime ludit
honor t̄palis in p̄s. Fallax equus ad salutem
Armiger em̄ q̄ equum furat̄ est q̄libet ambiti
osus ad hon ores. Caueat ḡ talis. q꞉ q̄ꝫtumcū
q꞉ mōo ꝛ qñ alius est in maxima securitate di
cit sibi. flectam᷒ genua. ꝛ priuabit eum hono
re obtento. Vñ ph̄ia loquens in p̱sona fortu
ne hominib᷒ qui impatient̄ sustinent qñ de ho
norib᷒ ꝛ dignitatib᷒ deponunt̄. ij. de ꝯso. pro/
sa. ij. dicit sic. Hec nr̄a vis est. hunc cōtinuum
ludum ludimus. rotā volubili orbe p̄sam᷒. In
fima summis ꝛ summa infimis mutare gaude
mus. Ascende si placet sed ea lege. ne vti cū lu
dicri mei ratio postulet descendere iniuriā pu
tes. p̄sus. Si placet ascende. sed q̄ tendat rota
tende. Eccl̄s. x. Sedes ducum sup̱hoꝝ destru
xit deus ꝛ sedere fecit mites pro eis. Igit̄ p̄po
nenda est vite sanctitas q̄ vera sapientia nun/
cupat̄ nō solum regnis. i. ptātibus. sed etiā se
dibus. i. honorib᷒. Sꝫ q̄d de diuitijs sentit sa
lomon statim subdit. Diuitias nihil esse dixi i
ꝯparatione illius. i. sapientie. Et bene dicuntur
diuitie nihil. q꞉ eis homines annihilant̄. Ir/

ritando. insidiando. machinādo et bellando.
Vñ p̱pter diuitias vnusq̄sq꞉ annihilare nitit̄
alium. Scḋo q꞉ maxima necessitate nō iu/
uāt. in morte. in iudicio qñ hoīes maxime in/
digent tunc dñm suum dereliquunt. In p̄s.
Dormierūt somnum suuꝫ ꝛ nihil iue. oēs vi. di.
in ma. suis. Et Job. xxvij. Diues cum dormi
erit nihil secum auferet. apiet oculos suos et
nihil inueniet. Tertio dicunt̄ nihil. q꞉ non
faciant aīm possidentiuꝫ. Sicut vacuum di/
citur nihil. Eccl̄s. viij. Nō satiat̄ ocul᷒ visu nec
auris implebit̄ auditu. Nec miꝝ q꞉ oīa terre/
na sunt vana. Hiere. iiij. Aspexi terraꝫ et ecce
vacua erat et nihil. Ergo merito omnibus p̄/
dictis est sapientia p̄ponenda.

Lectio. XCI.

Ec comparaui illi

n lapidem p̄ciosum qm̄ omne aurum
in comparatione illius. arena est exi
gua et tanq̄ꝫ lutū estimabit̄ argentum in ꝯspe
ctu illius. Postq̄ꝫ sapiens declarauit valo/
rem sapientie p̄ponendo eā potentijs honori/
bus ꝛ diuitijs generaliter. q꞉ diuitie videntur
placere fm̄ tria genera specialit̄: videlꝫ gēmas
aurū ꝛ argentū. Ideo in p̱te ista oñdit valoreꝫ
sapientie p̱ ꝯparatōem ad ista tria genera sin/
gulatim ꝛ singl̄ariter. ꝛ p̄mo de gēmis. scḋo d̄
auro. tertio de argento. Et est satis ꝯueniens
ordo. Quantū ad primū dicit sic. Nec ꝯpa
raui illi. s. sapientie lapidē p̄ciosum. De istꝭ tri
bus loquens silr̄ Boetius. ij. de ꝯso. dic̄ sic
metro. v. Heu p̄mus q̄s fuit ille. Auri q̄ pon
dera tecti. gēmasq꞉ latere volentes. p̄ciosa peri
cula fodit. Narrat Boe. metro illo. ꝙ patres
nostri in etate aurea ꝛ mōi p̄ncipio fuerūt con
tenti de his quibus natura indiget. Comede
bant fructus arboꝝ: bibebant aquas fontiuꝫ
dormiebāt in pratis ꝛ vtebant̄ lanis natura/
liter coloratis. Tunc em̄ ignorauerūt tiuctu/
ras pānoꝝ: mixturas liquoꝝ. dolositates mer
catorum: ꝛ crudelitates bellatoꝝ. Omīa enim
ista a cupiditate sumpserūt exordiū. Et iōo mō
pro gēmis pro auro ꝛ argento pugnāt homi/
nes sine quib᷒ natura hūana sufficienter regi
posset: imo ista velle latere vident̄. In cuius si A
gnū in profundo ꝛ in visceribus terre latent. q̄c/
quid em̄ necessariū est ad vitā humanā vel est
elongatū a terra sicut corpa celestia. vel ad mi
nus de terra orit̄ ꝛ in sup̱ficie terre se offert sic
herbe arbores blada ꝛ hmōi. Illa p̄o q̄ ad hu
manā naturā necessaria nō vident̄ sub terra la
tent. cuiusmodi sunt aurū et argentum ꝛ lapi/
des p̄ciosi quoꝝ generatio est in abscondito. ꝛ
ideo ille q̄ talia primo scrutatus est et fodit p̄/

ciosa pcula pquisiuit. Et hoc est qđ dic̄ Boe.
Heu ꝑmus ꝛc. Dicit ergo Salomon. Nō cō
paraui illi scilꝫ cultui diuino q̄ est sūma sapiē
tia i hac vita lapidē p̄ciosum. Nec est mirū. qꝛ
summa ꝟtus lapidis p̄ciosi tm̄ pōt pficere ad
salutē corpis. Cultus ꝟo dei pficit ad salutem
mentꝭ. Et iō bene dicit Job. xxviij. Nō ꝯfere
tur tinctis in die coloribꝫ nec lapide sardonico
p̄ciosissimo vel saphyro. Dicit g̃ q̄tum ad gē
mas q̄ eas sapie nō ꝯpauit. i. non adequauit.
Quantū ꝟo ad aurū ꝛ argentū ostendit pōde
ratōem sapie in estimatōe sua p duo exempla.
Nā aurū ꝯparat arene. ꝛ argentū luto. Et per
ista duo oēm intellige pecuniā. Et iō sicut lu
tum ꝛ arenā ꝯculcam⁹ ꝛ ꝯtemnim⁹. Ita oēm
pecuniā vilipendere debem⁹ in ꝯpatione ad
vitā bonā. hoc est eam citi⁹ relinq̄re q̄ꝫ q̄ trans
grediamur. vł negligam⁹ mādata dei. In ps.
Dilexi mādata tua super aurū ꝛ topazion. In
arena est sterilitas dissolubilitas ꝛ grauitas.
Et istas tres cōditiones defectiuas causat a
mor pecunie in mētibꝫ mundanoꝝ. Sterilita
tē p auariciam ꝓpter quā impediunt̄ ne libe
ralit̄ fructū faciant penitentie. Eccl. v. Qui a
mat diuitias fructū ñ capiet ex eis. Hiere. xxij
Scribe virū istū sterilē virū q̄ in diebꝫ suis ñ
ꝓsperabitur. Scđo dcordinat⁹ amor pecunie
causat in hoie dissolubilitatē. Sicut lapilli i
arena sunt int̄ se diuisi ꝛ nō ꝯglutinati p cohe
rentiaꝫ. ita inter amatores pecunie sp est diui
sio discordia ꝛ litigiū. Tertio causat in eis gra
uitatē q̄ est appetitus tetendi deorsū. Subtra
hit em̄ mentē a celestibꝫ ꝛ facit eā inherere ca
ducis. Et iō signant̄ dicit sapiēs Prouer. viij.
Accipite disciplinā meā ꝛ nō pecuniā. doctri
nā magis q̄ꝫ thesauꝝ eligite. Notanduꝫ est
tm̄ q̄ pecunia p̄iudicat sapie in diuersis. vide
licet in p̄cipiendo. in discernendo ꝛ in ꝓtegen
do. Isti em̄ actus sunt ꝓprie opatōes sapiētie
recte p̄cipere. iuste discernere. ꝛ salue protege
re. Sꝫ iā venit pecunia ꝛ istas opatōes vsur
pat. Precipit em̄ magnis et puis. diuitibus ꝛ
paupibꝫ ꝛ oēs ei obediūt ad nutū sic monach⁹
abbati suo. Eccs. x. Pecunie obediūt oīa. Se
cūdo discernit ꝛ iudicat ꝛ sic oīa iura mōi alle
gat p et ꝯtra notabilissime ad ꝓpositū suum
Sedet in ꝯsistorijs p tribunali. tā in foro ec
clesiastico q̄ꝫ ciuili. De q̄bus oibus dr̄ Mich
iij. Principes eius in muneribꝫ iudicabant ꝛ
sacerdotes eius in mercede docebāt ꝛ ꝓphete
eius in pecunia diuinabant. Tertio pecunia
ꝓtegit ꝛ defēdit tā iniustos q̄ꝫ iustos Eccl. vij.
Sicut em̄ ꝓtegit sapia sic ꝓtegit et pecunia.
Narrat auctor lapidarij. c. iiij. de iaspide tres
ꝯditiones. Una est q̄ si caste gerat̄ facit por

tantē tutū potentē ꝛ sanū. Scđo dicit q̄ si ge
stans dat falsū iudiciū. lapis pdit ꝟtutem suā
Tertio addit q̄ lapis nō exercet ꝟtutem suaꝫ
potissime nisi includat̄ in argento Moraliter
iste lapis figurat iusticiā. hec ē em̄ ꝟt⁹ quedā
q̄ se hn̄tem facit tutū ꝛ sanū ꝛ fortē Prouer. xij
Nō ꝯtristabit iustū q̄cq̄d ei acciderit. Erit eti
am sp tutus. qꝛ Sap. iij. Justoꝝ aie in manu
dei sunt. Scđo ista iusticia est talis si ille q̄ eā
portare deberet fecerit falsū iudiciū stati pdit
meritū suū. Ezech. xviij. Si aūt auertit se iu
stus a iusticia sua ꝛ fecerit iniq̄tatē oēs iusticie
eius nō recordabūt̄ in p̄uaricatōe. q̄ p̄uarica
tus ē ꝛ in pctō suo qđ fecit in ip̄is morief̄. er
go iusticia pdit ꝟtutē suā. i. p̄miū sibi debituꝫ
Si hō fecerit falsū iudiciū. Sꝫ dolendū ē ni
mis de tertio. qꝛ iusticia his dieb⁹ nō exercet
ꝟtutē suā nisi iuoluat̄ in argento q̄tūcunq̄ꝫ sit
clara cā paupis nō expedit̄ nec absoluit̄ in cu
rijs pape vel regis. nisi inuoluat̄ argēto. Et iō
nimis vbiq̄ꝫ ꝟificat̄ ꝟbum ꝓphete sup⁹ alle
gatū. Principes ei⁹ in mūeribꝫ iudicabāt. q̄ꝫ
tū ad p̄ncipes ꝛ dn̄os: ꝛ sacerdotes ei⁹ in mer
cede docebāt: q̄tū ad viros eccl'iasticos. ꝛ pro
phete ei⁹ in pecunia diuinabāt q̄tū ad religi
osos viros. Et bn̄ dr̄ Eccl. viij. Mltos pdi
dit aurū ꝛ argentū ꝛ vsq̄ꝫ ad cor regū extēdit ꝛ
ꝯuertit. videlꝫ ad iniq̄tateꝫ. ꝛ vocat̄ māmona
iniq̄tatis Eccl. x. Nihil iniq̄us q̄ꝫ amare pecu
niā. Scđo Salomō ꝯpat argentū luto cum
dicit. Tāq̄ꝫ lutū estimabit̄ argentū i cōspectu
illi⁹. ꝛ merito tanq̄ꝫ lutū. Lutū est deturpatiuū
cuiuscūq̄ꝫ qđ tāgit ꝓpter suā feditatē. Un̄ qui
cadit in luto totalit̄ deturpatur in corpe. Isto
mō q̄ cadit in amorē argenti vł pecūie nccario
maculat̄. Si ꝯtrahat̄ argentū sup albissimū p
gamenū relinq̄t̄ ſm tactū argenti vna magna
linea in pgameno ꝛ tm̄ argentū ē album ꝛ pga
menū silr. Eodē mō licet aīa sit innocēs ꝛ mū
da ꝛ argentū sit res in suo genere bona. qꝛ oīs
creatura dei bona ē bn̄ ea vtentibꝫ. Si tm̄ for
titer imp̄mat̄ aīe p amorē relinq̄t ibi lineā ni
grā pctī: cui⁹ vltim⁹ punct⁹ est casus ad infer
nū. Job. xij. Ducūt in bonis dies suos ꝛ i pū
cto ad iferna descēdunt. De isto luto dr̄ Abac
ij. Ue q̄ mltiplicat ñ sua vsq̄ꝫ q̄ nō aggrauat ꝯ
se densū lutū. Scđo lutū est tenax ꝛ retentiuū
Un̄ hō nō ambulat i ꝓfundo luto nisi cū ma
gno labore ꝛ freq̄nt̄ infigit̄ ꝛ stat imobilit̄ nisi
sibi caueat. Ita ē de ambulante i amore pecu
nie retinet̄ mēte ꝛ ifigit̄ ne possit ꝓficere meri
to spūal' vite. In cui⁹ figuraꝫ pharao rex egy
pti oppssit filios israel ſuitute luti ꝛ laterꝭ ne
eēnt liberi i regno suo. Exo. v. Ita diabol⁹ exi
stens i mōo nitit̄ opp̄mere ſuitute argētiꝛ di

uitiaꝝ sciens q̄ nemo pt duobꝫ dn̄is seruire.
Mat. vj. Nō potestꝭ deo ſuire ꝛ māmone: ꝛ q̄
ſuiūt māmone infigūt̄ i luto q̄ nō pn̄t ꝓficere
In ps. Eripe me de luto vt nō ifigar. Recitat
Aristo. in poetria sua q̄ poete arabici vocaue
runt dona ꝯpedes: qꝛ sic ꝯpedit⁹ nō pt ꝓcede
re sicut vellet ꝛ possꝫ ſm ꝟtutē motiuā corpis
sui. ſꝫ ꝯstrigit̄ ꝛ r̄trahit̄ ad ambulādū ſm mēsu
rā quā ꝯpedes sibi limitāt ꝛ ꝯcedūt: ita recipi
entes dona pecunie q̄tūcunq̄ꝫ sīt discreti ꝛ for
tes in iusticia sētiūt tm̄ se restrictos ꝛ retēto s et
q̄si q̄dāmō ꝯpeditos ne libere exerceāt qđ iu
sticia sibi suadet. Tertio de luto decocto fiunt
lateres durabiles ꝯ igneꝫ ꝛ sic amatores luti
id ē pecunie fiūt apti vt ponāt̄ i igne ifernali. i
ꝑpetuū. Eccl. ix. Corda hoim replent̄ malicia
ꝯlo. i delectatōibꝫ pecunie. ꝛ post h̄ ad infer
nū deducunt̄. sup auꝝ ꝛ argentū gratia bona.
Prouerb. xxij. Lectio. XCII.

Uper salutē et spe

ciē dilexi eā ꝛ ꝓposui pro luce hr̄e illā
qm̄ iextinguibile ē lumē illi⁹. Postq̄ꝫ
Salomō declarauit sapiam eē p̄ponēdā bonꝭ
exteriorībꝫ puta potētijs: diuitijs ꝛ honoribꝫ.
Hic oñdit sapiam eē p̄ponēdā bōis corpalibꝫ
tā extiorībꝫ q̄ꝫ interiorībꝫ. Et circa h̄ tria facit.
Nā p̄mo ostēdit q̄ sapia p̄pōderat oī corpali
ꝓspitati. Scđo eā assilat cuidā spūali q̄litati.
Tertio declarat cām exēpli dati. scđa ps ibi. ꝛ
ꝓposui pro luce. tertia ibi. Qm̄ iextinguibile
Circa p̄mū ē aduertēdū q̄ duo bona sūt ad cor
pus ptinētia q̄ āpli⁹ app̄ciāt̄ mūdani: videlicꝫ
assistētia sanitatꝭ ꝛ appentia speciositatꝭ. Hec
ei maxie affectat hō hr̄e q̄tū ad bona corpalia
vlꝫ corp⁹ suū sanū ꝛ pulchꝝ. sꝫ ſm sniaꝫ spūs
sctī quā nob p Salomonē ꝓpōit vtriq̄ꝫ istoꝝ
p̄poēda ē sapia. i. ꝯuersatio bone vite vł deuo
tus ē dei cult⁹. Un̄ dic̄ sic. Sup salutē. q̄tum
ad p̄mū ꝛ spēm q̄tū ad scđm. dilexi eā. i. sapiaꝫ
Rō p̄me qꝛ sapia ē sal⁹ aie. Et iō q̄tū p̄pōde
rat aīa corpi: tm̄ p̄ualet sapia corpis sanitati.
Eccl. xxx. Sal⁹ aie i sctitate iusticie. Rō scđi ē
qꝛ pulchritudo corpis ē mltū vana. Prouer.
xxxi. Fallax gr̄a ꝛ vana est pulchritudo. Cū g̃
sal⁹ aie magꝭ sit diligēda q̄ꝫ sal⁹ corpis: ꝛ sal⁹
corpis pl⁹ q̄ꝫ forma corpis. ptꝫ q̄ sup vtrāq̄ꝫ ē
A sapia diligēda. Notādū ē q̄ sanitas corpis
nō ē nimis diligēda. nec corpalis ifirmitas ni
mis detestāda imo qn̄ a deo imittit̄ cū grār̄ū
actōibꝫ acceptāda. qꝛ valde cedit in bonū aie
ifirmitas corpis si tm̄ assit patiētia mētꝭ. Primo
ē em̄ vt antiq̄s exēplis vtar: ifirmitas corpal'
q̄si arce p̄ciose ꝯcathenatio: ꝓsone scelerose in
carceratio: socij fugiētꝭ arrestatio: ꝛ hostꝭ resi

stentꝭ expugnatio. Primo g̃ dico q̄ ifirmitas
corpal' ē q̄si arce p̄ciose ꝯcathenatio: q̄to ei ci
sta vł arca fortioribꝫ cathenis ē colligata. ꝛ q̄ꝫ
to plibꝫ seris ferreis ē clausa: tāto ē aptior ad
ſuandū thesauꝝ ꝛ qđ itrinsec⁹ ē r̄cōditū. Sic
qn̄ corp⁹ hois ē ifirmū ligat̄ sic solet dici vul
garit̄ vincul' ip̄i⁹ dei ꝛ serat̄ sera quā sol⁹ ds ape
rit ꝛ tūc ē tale corp⁹ aptū ad ſuādū thesauꝝ p̄
ciosū ip̄i⁹ aie q̄ ē ip̄m nobilissimū locale di. vn̄
Bern̄. Thesauꝝ ſuādū accepi ꝓ q̄ mercator
nō isipiēs sanguinē suū dedit. vincl'a g̃ i firmi
tatis sūt grata nt̄ sustinēda qn̄ nob ds ea mit
tit. Eccl. vj. Subijce humeꝝ tuū ꝛ porta illā.
ꝛ ne accidierꝭ in vincl'is illi⁹. Et ifra. Decor vi
te ē in illa ꝛ vincl'a illi⁹ alligatura salutaris. h̄
est qđ signāt̄ dic̄ apl's. ij. Coꝝ. xij. Libent̄ gl'ia
bor in ifirmitatibꝫ meis vt inhitet i me ꝟt⁹ xp̄i
q. d. Qn̄ sū vinctus infirmitatibꝫ tūc sum for
tis. sic cista apta ꝛ idonea vt inhabitet in me
ꝟtus xp̄i. qꝛ qn̄ infirmor tūc fortior sū ꝛ potēs
Scđo ifirmitas corpal' ē moralit̄ q̄si ꝓsone sce
lerose incarceratō. Qn̄ vn⁹ fur vł p̄do capit̄ q̄
mltos socios hūit ꝛ mltoꝝ maloꝝ ꝯsci⁹: vincu
lat̄ ꝛ magnis tormētꝭ affligit̄ donec dicat ꝛ ꝯfi
teat̄ ꝟitatē ꝛ suos socios in crimie ꝓclamet et
accuset. Caro ei moralit̄ ē res mltū criminosa.
Socij sui sīt sensus corpis ꝛ freq̄nt̄ spoliāt ani
mā ꝟtutibꝫ. Istū furū ds capit ꝛ icarcerat ꝛ po
nit ad q̄ōnes ꝛ tormēta qn̄ mittit sibi fortes fe
bres vł guttā vł palysim ꝛ sic de alijs. Et cā est
qꝛ alias nō ꝯfiteret̄ ꝟitatē nec socios in crimie
ꝓclamaret: vn̄ videm⁹ cōit̄ q̄ illi q̄ sunt sani vix
in āno. vł in duobꝫ ꝯfitet̄ ānis. stati cū infirmā
tur mittūt ꝓ ꝯfessoribꝫ suis ꝛ faciūt accusatōeꝫ
sue ꝯfessiōis corā tortore. In ps. Cū occiderꝫ
eos q̄rebāt eū ꝛ reuer. ꝛ di. ve. ad eū ꝛ remēora
ti sūt qꝛ ds ē ad. e. ꝛ. d. ex. re. eoꝝ ē Et in alio ps.
Mltiplicati sūt infir. eoꝝ postea acce. Ter B
tio ifirmitas corpal' ē q̄si socij fugiētꝭ arrestatō
Cōtigit qn̄q̄ꝫ q̄ mlti socij pegrināt̄ sil' in itine
re: faciūt expēsas cōes ꝛ viuūt delicate sym
bolum ꝯferētes vt vnusq̄sq̄ꝫ ꝓ rata sua soluat
Euēit g̃ interdū q̄ vn⁹ eoꝝ fugere nitit̄ symbo
lo nō dū soluto ꝛ intēdit asportare ratā suā vt
alij etiā soluāt ꝓ eo cōit̄. Talē dep̄hensū iustū
ē arrestari ꝛ ad symboli sui solutiōem cōpelli.
Isto mō moralit̄ aīa ꝛ corp⁹ pegrinant̄ sil' in vi
ta hac. ij. Coꝝ. v. Quādiu sum⁹ in h̄ mōo cor
pore pegrinamur: faciūt expēsas coīes. qꝛ nec
aīa sñ corpe: nec corp⁹ sñ aīa delectat̄ in peccā
do. Istū ē g̃ q̄ sic vterq̄ꝫ i delcātōe in peccādo
ꝓticipat: sic vterq̄ꝫ ꝓ rata sua in pnia symbolū
sue portōis exoluat. Mō sic ē q̄ caro ē sic soci⁹
fugitiu⁹ ꝛ icōstās ꝛ nollet soluere quicq̄ꝫ. Job
xiiij. Fugit velut vmbra ꝛ nūq̄ꝫ in eodem statu

ꝑmanet: deus ergo q̄ iustꝰ est ⁊ iusticias diligit: facit eã arrestari ꝑ infirmitatẽ ⁊ ꝯpellit eã soluere q̄tũ iusticia exigit velit nolit. Math. xviij. Misit eum ĩ carcerẽ douec redderet vniuersũ debitũ. Exẽplum huiꝰ hẽmꝰ Esa. xxxvj. de rege Ezechia: q̄ cum peccasset ꝯ dñm in h̄ ꝙ sibi nõ fecerat cãticũ regr̃atoꝛiuȝ ꝓ victoꝛia nobilissima quã sibi ds̄ fecerat. iiij. Regũ. xix. Q̄ñ angelꝰ dñi ꝑcussit in vna nocte in castris Sennacherib regꝭ assirioꝝ. clxxxv. milia. Offensus ẽ dñs ꝯ ezechiã misit sibi infirmitateȝ grauissimã deq̄ egrotauit vsq̄ ad moꝛtẽ. Misit etiã ad eũ Esayã ꝓphetã q̄ sibi diceret. Dispone domui tue qꝛ moꝛierꝭ tu ⁊ non viues. Et fuit ꝓphetia ẜm ꝯminatõem ⁊ nõ ẜm ꝑsciẽtiã. Et stati Ezechias ꝯuertit faciẽ suã ad parietẽ ⁊ oꝛauit cũ lachꝛymis dñm ⁊ fleuit magno fletu: et stati egresso esaya de palatio regio: ãteq̄ trãsiret mediã ꝑtẽ atrij. dicit dñs ad esayã. Reuertere ⁊ dic ezechie duci ꝑpl'i mei. hec dic̃ dñs Audiui oꝛoem tuaȝ ⁊ vidi lachꝛymas tuas ⁊ sanaui te. die tertio ascẽdẽs ĩ tẽplum dñi ⁊ addã dieb⁹ tuis q̄ndecim ãnos. Et tũc tertio die ascẽdit in tẽplum ⁊ cãtauit illud cãticũ. Ego dixi in dimidio dieꝝ meoꝝ vadã ad poꝛtas ĩferi ⁊c̃. Ecce quõ ezechias qꝛ non soluerat deo qđ debuit. arrestatꝰ fuit ꝑ infirmitatem donec soluisset ꝑfecte. antiq̄ ei ꝑꝛes ꝓ victoꝛijs eis ꝯcessis diuinitus: cãtica regr̃atoꝛia curiose solebãt ꝯponere. sic̃ dicit mgr̃ in histoꝛijs. iiij. Regum. iiij. Quarto infirmitas est hostꝭ resistẽtꝭ expugnatio Caro eñ cõcupiscit aduersus spm̃. Spũs aũt aduersus carnẽ. hec eñ sibijnuicẽ ꝯtrianẜ. Ad Gal'. v. Et iõ debilitas carnis est foꝛtitudo spũs. Eccĩ. xxxi. Infirmitas grauis soꝛbꝛaȝ facit aĩam. Vñ Berñ. exponẽs illud apl'i. Q̄ñ infirmoꝛ tũc foꝛtioꝛ sum ⁊ potẽs. dic̃ sic. Quid miꝝ si hoste debilitato foꝛtioꝛ efficiarꝭ: nisi foꝛte illã insanissimã dicã amicã q̄ nõ cessat ꝯcupiscere aduersus spm̃. Ex q̄b⁹ oib⁹ satis patet ꝙ sanitas coꝛꝑis nõ ẽ nimis affectãda: nec infirmitas coꝛꝑis nimis detestãda. ⁊ ꝙ sup salutẽ coꝛꝑis sapiẽtia est amãda: ꝓpter qđ dic̃ meri-

E to Salomõ sup salutẽ dilexi eã. Scđo ꝑpo nit sapiam pulchꝛitudini. Sup salutẽ inq̄t et spẽm dilexi eã: nec miꝝ. Spes eñ siue coꝛpoꝛꝭ pulchꝛitudo ẽ bonũ defectiuũ. bonũ infectiuũ ⁊ bonum deceptiuũ. Pꝛio dico ꝙ foꝛma pulchꝛytudo vel spẽs est bonũ defectiuũ. Nã cõtinue fugit: ꝯtinue ꝑdiẜ ⁊ diminuiẜ. Vñ boe. iij. de ꝯso. ꝓsa. viij. Foꝛme ꝟo nitoꝛ vt rapidus est. vt velox ⁊ ꝟnaliũ floꝝ mutabilitate fugatioꝛ Et infra estimãte q̄tũ vultus nimis coꝛꝑis bona dum sciatꝭ h̄ q̄decunq̄ miramini triduane febꝛis igniculo posse dissolui. De h̄ dicit.

Ouidius. ij. de arte amãdi. Foꝛma bonũ fragile ẽ q̄tũq̄ accedit ad ãnos. Fit minoꝛ et spacio carpiẜ ipa suo. Nec viole sꝑ nec floꝛẽt lilia sꝑ. et riget amissa spina relicta rosa. et tibi iam veniẽt ĩ tã foꝛmosi capilli: Iã veniẽt ruge q̄ tibi coꝛpus arent. et iõ datꝯ ñter bonã doctrinã hoĩ q̄ vult se facere amabilẽ ꝙ studeat animũ suũ colere ꝑ ꝟtutes et scias: qꝛ illa est pulchꝛytudo ꝑmanẽs vsq̄ ad moꝛtẽ. Vñ subdit. Iã molire aĩm q̄ duret ⁊ astrue foꝛmã. Solus ad extremos ꝑmanet ille rogos. Nec lenis ingenuas pectus soluisse per artes. Cura sit et linguas edidisse duas. vicȝ grecã ⁊ latinã. et eius dẽ li. iij. dicit sic. Quãcito me miseꝝ laxanẜ coꝛpoꝛa rugis. et perit in nitido q̄ fuit oꝛe coloꝛ. ẽ ẽ spẽs hoĩm bonũ defectiuũ. Vñ Eccĩ. Ne. xi laudes hoĩem in spẽ sua. nec spernas hominẽ in visu suo. Scđo ẽ bonuȝ infectiuuȝ. raro

D eñ ꝯiungiẜ pudicitia ⁊ pulchꝛitudo. Vñ auctoꝛ libꝛi de varietate carminuȝ ad ioh̄. noꝛma. ij. dicit sic Tria sunt feminum genera q̄ cultu iuuẽntutis agro absq̄ ꝯmitantib⁹ ȝizanijs rarissime ꝯualescũt. Elegãtia pulchꝛytudis: vigoꝛ foꝛtitudis ⁊ suauitas vocꝭ. Pulchꝛytudo eñ iuuenũ aliene ꝑdã libidis aut ꝑdonẽ efficẽ castitatꝭ. Foꝛtitudo audaciaȝ ingerit: audacia ꝟo ad iiurias ꝯmittẽdas ĩpellit. At ꝟo q̄ vocꝭ amenitate ꝑminẽt: lasciuia modestꝭ: ludicra ꝓ ficuis ⁊ iocosa serijs añponunt. Vñ Helinãdus sic narrat. Vincentꝰ li. iiij. c. cxcix. Difficile inueniẜ aliq̄s leuis vocꝭ ⁊ grauis vite: cuȝ q̄ꝑpe vocis leuitas cantũ: vite grauitas planctũ desideret: Et subdit. Et vidi infinitos tã viros q̄ mulieres seu feminas tãto vite peioꝛes q̄to vocꝭ melioꝛes. Hec ille. Est ẽ pulchꝛitudo siue spẽs bonũ qđdã coꝛꝑis qđ nõnunq̄ mitis ẽ occasio magni mali. ⁊ iõ signãt dꝛ Eccĩ ix. Auerte faciẽ tuã a muliere cõpta ⁊ ne circũspicias spẽm alienã: ꝓpter spẽm mulieꝝ multi perierũt. Et ex hac ꝯcupiscẽtia q̄si ignis exardescet. Tertio spẽs coꝛꝑalis ẽ bonũ deceptiuũ. Erigit eñ hoĩem in supbiã aliq̄tiẽs: ⁊ sic ꝓpter foꝛmã carnis ꝑdit gr̃am mẽtis: In cuius figurã legimꝰ Mat. xiiij. ꝙ Herodes in ꝯuiuio suo celebꝛãs diẽ natal' sui iussit occidi Iohannẽ baptistã. Herodes ĩterꝑtaẜ gl'iãs ĩ pellibus: ⁊ signat de spẽ coꝛꝑis gl'iantes q̄ tota ẽ in pelle sue in supficie ⁊ nõ in ꝓfundo. Unde Boetꝰ. iij. de ꝯso. ꝓsa. viij. Si linceis inquit hoĩes vterenẜ oclis vt eoꝝ visus q̄q̄ obstãtia penetraret. Nõne introspectis visceribꝰ illud alcibiadis supficie pulcherrimũ coꝛpꝰ turpissimũ videreẜ. Igiẜ te pulchꝝ videri nõ tua natura ȝ oclo ꝝ spectantiũ reddit ĩfirmitas. hoc ẽ gl'ians in pelle sue pulchꝛytudis celebꝛat su-

um diẽ natalẽ dũ inaniẜ gl'iaẜ de bono tã vano qđ nõ oꝑando sed nascẽdo recepit. ⁊ iste statim occidit Iohannẽ. i. gr̃am. ꝓpter vanã gl'iam deceptus. Dañ. xiij. Species decepit te.

Lectio. XCIII.

Enerunt autẽ mi

v bi oĩa bona pariẜ cũ illa: ⁊ inumerabilis honestas ꝑ manꝰ illiꝰ. Postq̄ autoꝛ declarauit q̄tũ bonũ est colere deuȝ qđ vocaẜ hic sapia: qꝛ maiꝰ est oĩ honoꝛe tꝑali. oĩ decoꝛe coꝛꝑali. ⁊ oĩ valoꝛe mũdiali. Et sic ꝑ ꝯñs ꝙ habet singl'arẽ excellentiã. Hic ostẽdit ꝙ ipa habet generalẽ sufficientiã Et circa hoc duo facit. Pꝛimo narrat affluentiã diñe liberalitatꝭ. Scđo vehemẽtiã humane iocũditatꝭ quã causabat in eo sapia acq̄sita a deo. Scđa ꝑs ibi. Et letatꝰ sum in oib⁹. Venerũt mihi oĩa bona ⁊c̃. Notãda est histoꝛia de Salomõe q̄ poniẜ. iij. Regũ. iij. Salomõ post moꝛtẽ patris ꝓmotus ad regnũ cũ hostias ĩmolasset deuote. nocte sequẽti apparuit ei dñs dicẽs. Postula q̄d vis vt dem tibi. Cui Salomõ. Dñe deus ego sum puer ꝑuulus ignoꝛas egressuȝ meũ ⁊ exitũ ⁊ tu elegisti me sup ꝑpl'm tuũ q̄ est innumerabil' sic̃ arena maris. Da mihi coꝛ docile vt discernere possim inẜ bonũ ⁊ malũ ⁊ vt possiȝ iuste iudicare ꝑpl'm. Placuit ista petitio dño. Et rñdit dñs ꝑ somniũ Salomoni. Qꝛ postulasti ꝟbum h̄ ⁊ nõ petiuisti dies multos nec diuitias: nec aĩas inimicoꝝ tuoꝝ: ȝ postulasti sapiam tibi ad discernẽdũ iudiciũ. Ecce feci ẜm sermones tuos ⁊ ꝯcessi tibi coꝛ sapiens ⁊ intelligens vt nullus ante te siĺis tui fuerit nec post te surrecturꝰ sit. Insup ⁊ q̄ nõ petiuisti ꝯcessi tibi. vicȝ diuitias ⁊ gl'iam. ⁊ si in ꝑceptis meis ambulauerꝭ longos faciã dies tuos

Ex hac histoꝛia ẽ notandũ ꝙ dei liberalitas est magna: qꝛ nõ solũ qđ iuste petiẜ ꝯcedit. immo dat ampliꝰ q̄ petaẜ. Circa hãc materiã solent notari isti ꝟsus. Plus dare q̄ tollat rogiteẜ polliceaẜ. Iob Salomõ deus ꝟga floꝛente pꝛobaẜ quoꝝ sensus est ꝙ tãta est diña liberalitas ꝙ q̄ñ aufert hoĩ bona tꝑalia ad eius experientiã ⁊ meritũ: vt in Iob. ⁊ iterũ reddit ei plus q̄ abstulit. Scđo plus ꝯcedit q̄ petitur Tertio plus tribuit in effectu q̄ exꝑmit in ꝓ-

A missione. Et ista tria ꝑ tres histoꝛias sacre scripture declaranẜ. Pꝛimũ signũ liberalitatis diuine videlȝ ꝙ plus reddit q̄ abstulit. patet de Iob cuius deus abstulit pꝛimo tam ꝓlem q̄ substantiã. videlȝ septẽ filios ⁊ tres filias. septem

millia ouiũ ⁊ tria millia cameloꝝ. v. iuga boũ. v. m. asinaẜ sic̃ pȝ Iob. j. Cũ ãt iob ꝑfectã deo ĩ oĩbus exhibuisset patiam. Placuit Iob facere restituit õem plenariã ablatoꝝ ⁊ nõ solũ restituit sed oĩa bõa sua mobilia duplicauit. Iob vlti. Addidit dñs q̄cũq̄ fuerãt iob duplicia. Cũ eñ ꝑus habuisset septẽ millia ouiũ. habuit ĩ fine. xiiij. millia ouiũ. ⁊ sex millia cameloꝝ. ⁊ mille iuga boum ⁊ mille asinas. Patet ẽ ꝙ ds̄ plus dat q̄ tollit Scđm signũ diuine liberalitatis ĩmo expimentũ est ꝙ plus tribuit q̄ rogaẜ. et h̄ declaraẜ in histoꝛia supꝰ posita de Salomone et habetu᷑ tertio Regum tertio capitulo. et scđo Paralipomenon ca. pꝛĩo. Tertium experimentũ diñe liberalitatꝭ ẽ ꝙ plus tribuit pꝛomissum implẽdo q̄ exꝑssit ꝓmittendo. ⁊ istud patet ꝑ histoꝛiã q̄ poniẜ Numeri. xvij. vbi legimus ꝙ cũ essent. xij. trib⁹ filioꝝ israel. ⁊ dñs sacerdotiũ ꝯtulisset tm̃ vni tribui: vicȝ leui. murmurauerũt alie trib⁹ ꝯ Moysen ⁊ Aaron ⁊ allegabant ꝙ rõnabile foꝛet ꝙ de aliq̄ alia tribu foꝛent siĺiter sacerdotes. Allegabãt etiã ꝙ foꝛte deo placeret ꝙ etiã de q̄libet tribu foꝛẽt siĺr sacerdotes. ne tanta dignitas vni domui ⁊ tã paucis tradereẜ ministris. Dicit ergo dñs ad Moysen ꝙ acciperet. xij. virgas duodeci ꝑncipum et scriberet in vnaquaq̄ ꝟga nomẽ ꝑncipis cuius erat: excepta virga tribus leui. qꝛ in illa iussit dñs scribi nomẽ aarõ. Similiter iussit dominus ꝙ pꝛeter virgas istas duodecim: acciperet vnam aliã que foꝛet virga ꝯmunis omnis tribuum in qua noĩa oĩm tribuuȝ scriberentur. ita ꝙ essent in vniuerso virge. xiij et pꝛecepit Moysi ꝙ cum ab eis virgas singulas accepisset ẜm foꝛmam pꝛedictam poneret eas in tabernaculo coꝛam domino vna nocte et pꝛomisit ꝙ illius virga quem eligeret ꝓ officio sacerdotis ꝙ in crastino germinaret. et si illa virga tertiadecima que fuit virga cõmunis omnium germinasset: signuȝ foꝛet ꝙ de q̄libet tribu fierent sacerdotes. vt sic per istđ miraculum cessaret murmur populi de sacerdotio contra Moysen et aaron. Factis ergo oĩbus istis redijt Moysen in crastino et inuẽit virgam Aarõ germinasse. floꝛuisse et folijs dilatatis amigdala pꝛotulisse. Ecce declaratuȝ est populo pꝛo semper ꝙ tantũ apud Aaron et stirpem suaȝ. Deinceps sacerdotij dignitas permaneret. Patet ergo ꝙ deus plus impleuit in opere quam pollicitus erat in pꝛomissione. quia non pꝛomisit nisi germinationem et contulit germinatõem. floꝛitionem cũ folio ⁊ fructu. Ex q̄b⁹ pȝ sensus istoꝝ ꝟsuũ. tria expimẽta diñe liberalitatꝭ ꝯtinẽtiũ. plꝰ dare ⁊c̃.

Medlã aũt hiſtoriã de iſtis tangit Salomõ in
littera hui⁹ lectõis dicẽs. Uenerũt mihi om̄ia
bona pariter cũ illa.i.ſapientia de dono dei.vñ
dicit gloſa hic. Quicũq; xp̄i pcipit noticiã que
hic ſapientia dr: omniũ pariter hic ỽtutuz ha
bet grãm ⁊ in futuro vitã eternã. Et inumera
bilis honeſtas p manus illi⁹. Innumerabi-
lis: q2 perpetua ⁊ eterna. Temporalis em̄ q̃s-
tacunq; fuerit intenſa et prolixa: numerabilis
eſt cũ tp̄s ſit numerus motus ſm̄ p̄us ⁊ poſte
rius.iiij.phiſi. Sed honeſtas eterna ⁊ iname
rabilis eſt, ⁊ infinita apte poſt. Honeſtas vno
mõ ē idē q̃ ỽtus: ⁊ honeſtũ idē eſt q̃ ỽtuoſum
Et ſic accipit Ariſto.honeſtũ.viij.ethi.vbi di-
ſtinguit tres ſpēs amicitie ſm̄ tria amabilia.
vi3 vtile delectabile ⁊ honeſtũ. Et ſic accipit
in tractatu illo q̃ ſic incipit. Moraliũ dogma
phoꝝ, vbi auctor loquẽs de ↄſilio dicit q̃ tri
B plex eſt deliberatio ↄſilij capiẽdi. Pria ē de ho
neſto tm̄: an vi3 illud de q̃ ↄſiliũ petit ſit ho-
neſtũ aut ñ. Scd̃a eſt de vtili an ſit vtile vl' ñ. Et
tertia de ↄflictu vtriuſq;. q2 ſi aliqd̃ ſit vtile et
nõ honeſtũ.i.ỽtuoſũ ⁊ iuſtũ: nullo mõ eſt eligẽ
dũ3. Uñ narrat valeri⁹ ad tyberiũ li.vj.ca.v.
q̃ themiſtocles athenienſ ſtrẽnuitate ⁊ prudẽ
tia patriã ſuã debilitatã cepat ad ſtatũ pſtinũ
repare. Xerxem regẽ cũ ſuo exercitu fugauerat
de grecia ⁊ cepit recolligere tã potentiã q̃s the
ſaurũ ⁊ anhelare ad hoc q̃ atheniẽ. obtineret
pncipatũ grecie. Iſte g̃ themiſtocles intrauit
q̃dam die cõcionẽ.h̃ eſt ↄgregatõem potentũ
⁊ ſapientũ de ciuitate atheniẽ. et dicit ſe deli-
beraſſe de q̃dã negocio qd̃ ſi poſſit ad effectũ
pduci: nihil magis pplo athenienſi eſſet pficu
um: fuit tm̄ tale qd̃ oportuit celari ⁊ occultari.
Uñ petiuit a cõtione q̃ vn⁹ de ſeptẽ ſapienti-
bus ei deputeret cui deliberatõem ſuã cõica-
ret occulte: ⁊ ſi eã ille approbaret: poneret in ef
fectũ. Datus eſt g̃ q̃dam ſapiẽs q̃ dicebat Ari
ſtodes, dicit g̃ ſe deliberaſſe iſtud qd̃ ſi ſubito
daret inſultũ ad naues lacedemonioꝝ: q̃ oẽs
in vna claſſe fuerunt in mari vicino ⁊ eas ſtati
incenderet, ipi fierent dñi maris ⁊ ſic mlto po
tẽtiores lacedemonijs effecti obtinerẽt de fa-
cili toti⁹ grecie pncipatum. Iſto audito rediit
Ariſtodes ad cõtionẽ. ⁊ dicit, ſicut inq̃t con-
ſiliũ themiſtoclis eſt vtiliſſimũ: ita et oĩno in-
iuſtũ nec publicauit vlteri⁹ quale fuit. Statim
tota contio acclamauit: qd̃ equũ nõ eſt: nec ex
pediẽs nobis erit. Et iuſſit oĩno q̃ themiſto-
cles deſiſterat ab incepto. Uñ apud antiquos
⁊ ỽtuoſos nihil fuit vtile niſi qd̃ fuit honeſtũ.
id ē iuſtũ et ỽtuoſum. Dicit g̃ Salomõ q̃ ad
uenit ſibi inumerabil' honeſtas p man⁹ ſapie
id ē p exercitum ⁊ operationes virtutum.

Lectio.XLIIII.

E letatus ſum in

oibus q̃m antecedebat me iſta ſapi
entia ⁊ ignorabã q̃m oim bonorum
mater eſt. Poſtq̃s Salomõ declarauit affluen
tiã diuine liberalitat; in ↄcedẽdo ſapiam deuot;
pcibus poſtulatã. Hic ↄñter declarat vehem̄
tiã humane iocũditat; quã mẽs hũana ↄſequi
tur p ſapiam impetratã. Et circa h̃ duo facit.
pmo oñdit quõ p ſapiam reddit hõ ↄpoſitus
ſecundo quõ ad ſapiam ſit hõ diſpoſitus. ſcd̃a
ps ibi, q̃m ſine fictõne. Circa primũ duo facit
primo narrat Salomõ quõ ſapia ſibi ↄtulit.
abundatiã ſctẽ iocũditat;. ſcd̃o q̃uõ ab eo ab-
ſtulit ignorantiã inate cecitatis. ſcd̃a ps ibi. et
ignorabã. Narrãs g̃ quõ p ſapiam.i.p ſcẽ cõ- A
uerſatõis ↄſciam hũit abũdantiã iocunditat;
dicẽ ſic. Et letat⁹ ſũ in oibus q̃m añcedebat me
iſta ſapia. Letari dz iuſt⁹ ⁊ merito tã in pñti q̃s
in futuro. In pñti q̃dẽ de trib;: de ſui dñi infi-
nita bonitate, de ſue ↄſcie puritate. de ſui pxi-
mi pſpitate. Pio g̃ dz iuſt⁹ letari de ſui dñi in
finita bonitate. In ps. Letabit iuſt⁹ in dño et
ſpabit in eo ⁊ laud. oẽs recti corde. Eſt em̄ leti
cia dilatatio cordis. ſicͭ triſticia eſt cordis con-
ſtrictio. Cor aũt iuſtoꝝ ſic ē diſpoſitũ. q̃ lata ps
eſt ỽſus ſupi⁹ apd̃ deũ. ⁊ ſtricta ps ỽſus mũm
Et id̃ cor iuſtoꝝ ſp ē letũ de deo. dr em̄ leticia
q̃ſi laticia a latitudĩe. Uñ ſicͭ lãpas in eccleſia
q̃sdiu hz ſuã latitudinẽ ỽſus ſupi⁹ ↄtinet lum̄
⁊ oleũ. ⁊ q̃ñ ſubuertit vt con⁹ lãpad; ỽtat ſupi⁹
⁊ latitudo inferius tuc lumẽ extinguit ⁊ oleu3
effundit. Ita moralit q̃sdiu cor hois hz ſuã la
titudinẽ ỽſus celũ et conũ ỽſus terrã. continet
lumẽ grẽ ⁊ oleũ charitat; q̃ñ ſubuertit totũ ex-
tinguit. Et q2 cor hois ſp dz hr̃e latitudinẽ ad
deũ. id̃ ſp dz hr̃e leticiã de deo. vñ ps. Iubila
te deo oĩs ter. ſer. ⁊c̃. Scd̃o dz letari in ſue cõ-
ſcie puritate. Letet mõs ſyon ⁊ exultẽt filie iu-
de. Syon interptat ſpecula. Eſt aũt ſpecla llo
cus alt⁹ ⁊ eleuat⁹ a q̃ hõ p̃t de facili ↄſpicere a
ſe pcul. ſicͭ i turrib; caſtroꝝ ptz. Mõs ſyon eſt
animus viri iuſti. altus per contemptũ terre-
noꝝ: et aptus ad ſpeculandum a remotis per
conſideratõem celeſtium et futuroꝝ3. In iſto
monte debet eſſe leticia et quies: in cacumine
altiſſimoꝝ montium nõ fiunt turbationes vẽ
torum nec pluuiarũ. ſed eſt quies et ſerenitas
ſemper. Et eodem modo eſt in mente viri iuſti
quia ſicut docet Seneca. Mẽs ſapientis eſt
ſicut celum ſupra ſperã lune vbi non fiunt pe
regrine impreſſiones. Sed ſi in mẽte iuſti cõ
tingat turbatio per peccacum: habet ſtatim re
media ↄfeſſiõs, et ideo exultẽt filie iude. q.d.

nõ ſolũ letari dñt ĩnocẽtes ⁊ pfecti in ſue ↄſcie
puritate: ſ3 etiã penitẽtes ⁊ ↄfeſſi. Iuda ei con
feſſio interptat. Dicͭ hypocras in aphoriſmis
ſuis pte. vi. Deſipiẽtie cũ riſu facte ſecuriores.
q̃ h̃o cũ ſollicitudiẽ moleſtiſſime. Uult dicere
q̃ in ĩfirmis ↄtigit duplex alienatio mẽt; q̃ñ-
q; cũ riſu ⁊ leticia. q̃ñq; cũ deſolatõe ⁊ triſticia:
Pria deſipiẽtia ē de facili curabil'. Scd̃a õ dif
ficili. q2 puenit de materia melãcolica q̃ eſt dif
ficil' ad dirigẽdum. Moralit' oĩs peccãs deſi-
pit ⁊ alienatõem mẽt; patit. Uñ de pctõribus
dr Eſa. j. Dereliq̃rũt dñm. blaſphemabãt ſctm̄
iſrael: abalienati ſunt retrorſũ. Int' iuſtos tm̄ ē
diuerſitas. Nã q̃dã deſipiũt cũ triſticia deſpe
catõis de diuina miſcdia ⁊ ſacramẽt; eccl'e. ⁊ tal'
deſipiẽtia ē moleſtiſſima. ſicͭ deſipit Cayn Ge
neſ. iiij. Maior ē iniq̃tas mea q̃s vt veniã me-
rear. Alij peccãt ⁊ deſipiũt. ſ3 tm̄ cũ leticia ſpei
de diuina mia in ps. Scd̃m m'titudinẽ doloꝝ
meoꝝ cõ. t. leti. aiam meã. Tertio dẽt letari iu
ſtus in pñti de ſui pximi pſpitate. ſicͭ vnũ mẽ-
brũ letat de alteri⁹ ſanitate ⁊ triſtat de ei⁹ ĩfir-
mitate. dicũt ei boni de ſuis ↄfratrib; ſup illd̃
j. Mach. xij. Sicͭ fas ē et decet memiſſe fratrũ
letamur itaq; de glia vr̃a. Dicͭ g̃ Salomõ. Le
tatus ſũ in oib;. nec mirꝝ. q2 ad Ro. viij. Diligẽ
tib; deũ oĩa cooperant in bonu3 ſiue ſint pſpe
ra ſiue ſint aduerſa. Prouer. xij. Nõ ↄtriſtabit
iuſtũ q̃cq̃d ei acciderit. Et id̃ n'la fortuna ma-
la ē apd̃ ſapientẽ: ſicut declarat Boeti⁹: iiij. de
ↄſo. pſa. vij. q̃ q̃libet p̃t formare fortunã ſua3
ſicut voluerit. Si ei eſt aſpa ⁊ ſuſtinet eã patiẽ
ter: facit eã meritoriã ⁊ occaſionẽ merẽdi. Si ē
leta ⁊ bñ ea vtit bona ſibi fit. Et id̃ dicit phia
Boe. In vr̃a ſitũ eſt manu q̃lem vob fortunã
formare malitis. Oĩs em̄ q̃ videt aſpa: aut ex-
ercet aut corrigit. aut punit. h̃ eſt. Oĩs aduer-
ſa fortuna aut exercet pfectos. aut corrigit im-
pfectos. aut punit iniuſtos. Et id̃ ſignãt dicit
i. Theſſa. ij. In oib; grãs agite: Ad Phil. iiij.
Scio hũiliari: ſcio et abũdare. vbiq; ⁊ in oib;
inſtitut⁹ ſũ. ⁊ ſatiari ⁊ eſurire ⁊ abundare ⁊ pe-
nuriã pati. oĩa poſſũ in eo q̃ me ↄfortat. Leta-
tus ſũ g̃ i oib; Sz q̃re. Certe q2 añcedebat me
ſapia iſta. i. timor dñi. q2 initiũ ſapie timor dñi
vl' cult⁹ dei deuot⁹. q̃ vocat pietas. Iob. xxviij
Ecce timor dñi ipa ē ſapia ⁊c̃. Iſta ſapia dz ſp
hoĩem p̃cedere ⁊ viã oñdere ⁊ preparare. Pro
uer. iiij. Ocl'i tui recta videãt ⁊ palpebre tue p̃-
cedãt greſſus tuos. Sũt tm̄ duo genera hoim
q̃s ſapia nõ p̃cedit. videl3 ĩpetuoſi ⁊ accidioſi
hoies ei capitoſos p̃cipites ⁊ ĩpetuoſos nõ p̃-
B cedit ſapia ſ3 ſtulticia. Dicit em̄ Señ. q̃ duo
maxime ſunt ↄtraria ↄſilio feſtinatio. ſ. et ira
Et id̃ iracundi ⁊ impetuoſi nunq̃s habũt ſapi,
ens ↄſilium. Indiget em̄ q̃ete ⁊ deliberatiõe.
Uñ Seneca, de q̃tuor ỽtutib;. Prudent; pro
priũ eſt examinare ↄſilia ⁊ nõ cito facili crude
litate ad falſa plabi. Uñ tales nõ p̃cedit ſapi
entia: l3 aliq̃ñ ſubſequit. q2 p ſue pſumptionis
penã addiſcũt alias cauti⁹ negociari. Secun
do accidioſos nõ p̃cedit ſapia. q2 negligentes
ſunt in puidẽdo ⁊ pordinãdo ante tp̄s. Et id̃
cũ tp̄s trãſierit tũc erit nimis tarde. Et id̃ dicͭ
Seneca de copia ỽboꝝ ſiue de q̃tuor ỽtutib;
cardinalib;. Si prudẽs eſſe cupis in futuꝝ p-
ſpectũ itende. ⁊ q̃ pñt ↄtingere aio tuo cuncta
p̃pone: nihil tibi ſubditũ ſit. ſ3 ante totũ pſpi-
cias nã q̃ prudẽs ē nõ dicit nõ putaui h̃ fieri.
q2 nõ dubitat ſ3 expectat. nõ ſuſpicat ſed cauet
Iſtud ē ↄ ſero penitẽtes ↄ ordinatõem dei de
ſuo ſtatu differẽtes ↄ illos q̃ ſunt de amic; ſu
is carnalib; nimis ↄfidẽtes. ⁊ pꝑter h̃ de ſalu
te propria diſponere differũt. alit ē de ſapienti
bus ⁊ iuſtis. q2 t'les ſp añcedit ſapia. iuxta illd̃
Ecci. iiij. Sapia filijs tuis vitã ĩſpirat ⁊ ſuſci
pit inq̃rentes ſe et p̃ibit ĩ via iuſticie. Si er-
go patet q̃ ſapia ↄfert abũdantiã ſcẽ iocũdita
tis. Scd̃o aufert ignorãtiã inate cecitatis. Et
q̃stũ ad hoc ſubiungit in lr̃a. E t ignorabam
q̃m oim bonoꝝ mr̃ eſt ipa ei q̃ dicit Ecci. xxiiij
Ego mr̃ pulchre dilectõis ⁊ timor ⁊ ſctẽ ſpei
Sapia em̄ mag; dr mr̃ q̃s pr̃. q2 ſicut pr̃ ē cau-
ſa pncipal' in generatõe plus et mr̃ ſcd̃aria. q2
pncipiũ ē paſſiuũ. ita in oĩ opatõne meritoria
deus eſt ſicut pr̃. ⁊ humana induſtria ſicut mr̃
Et loquit de ſcia methaphorice: imaginando
ſapiam q̃ſi q̃ndam pſonã. ſicut fecit Boeti⁹ li.
ſuo de ↄſolatõe phie p totũ. Cuius pſone de-
ſcriptõem ponit Boeti⁹ libro pmo pſa prima
talem refert ſibi iacenti in lecto apparuiſſe ⁊ ca
ſum ſuũ de antiq̃ pſperitate deflenti: mulierez
q̃ndam forme reuerende: fulgentib; oculis co
lore viuido ⁊ inexhauſti vigoris. q̃s uis etate p
uecte. in ſtatura fuit diſcretionis ambigue. q2
aliq̃ñ apparuit quaſi ſtature ↄmunis humane
aliq̃ñ videbat celum pulſare capitis ſui verti
ce. Aliquando etiã vltra celum videbat caput
eleuare intm̄q̃ hominũ reſpicientiũ fruſtraba
tur intuitum. Ueſtes habuit quas ſibi pro-
prijs manibus idiſſolubili materia ſubtili ar
tificio fecerat. In quarũ ſummitate theta lr̃a
greca. in inferiori margine. P littera ſcribeba
tur. In dextra portabat libellu3. in ſiniſtra ſce
ptrum. Iſtius deſcriptionis intellectus eſt ta
lis. Philoſophia ſiue ſapientia in ſexu deſcri-
bit mulieris. q2 phie idem officium conuenit
moraliter qd̃ naturalit ↄuenit mulieri. Sicut
ei mulier; officiũ eſt virũ pere. et poſtea ad ſuf
ficientẽ etatẽ de ſemetipa nutrire i eẽ naturali.

ita phie debetur virum inesse morali parere z
nutrire. In cuius signū antiq̄ phi philosophi
am vocauerunt matrē suam. sicut Plato z De
mosthenes dixisse legunt in li. de vita phoꝝ
Vñ isti duas mrēs se habere fatebant habe
re: videlicet naturā z phiam. de quibꝫ matribꝫ
fuit eoꝝ sentētia: Natura nos genuit morta
les et rudes: sed phia nos genuit diuinis vir
tutibꝫ iformatos. hec est ergo causa q̄re apud
oēs tam grecos q̄ latinos phia pingebatur i
specie mulieris. Oculi fuerunt fulgentes .i. lu
men ꝓpriū hñtes. qꝛ phiam nihil obscu rū pōt
latere. Color āt erat viuidꝰ et vigor iexha ustꝰ
qꝛ ꝟitas phie demōstratōibꝫ icorruptibilibꝫ ē
ɔnexa: z tñ adeo est antiqua q̄ nō est nostri tē
poris: qꝛ ante humanā adinuentōem ab eter
no fuit possessio diuina. sic̄ dꝛ Eccī. j. Omis sa
pientia a dño deo est: z cū ipso fuit semꝑ: et est
ante euū. Statura fuit discretionis ambigue
qꝛ mō silis ɔmuni stature humane. mō celum
pulsare. mō celū transcendere videbat: ad desi
gnandū q̄ in aliq̄ sui parte tractat de moralibꝫ
de naturalibꝫ. z de his q̄ homo ɔp̄hendere p̄t
In aliq̄ de celestibꝫ q̄ vix homo attingere va
let: sicut in astronomia. z aliq̄n de sup̄celestibꝫ
puta de deo ꝑmo motore z intelligentijs: in q̄
bus multa nos latent ptractat. Vestes subti
lissime sunt septē artes liberales: qꝛ sicut corpꝰ
sub veste tegit z ornatur: ita phia sub scientijs
sermocionalibꝫ: q̄ sunt grāmatica: rhetorica et
dyalectica. z sub geometrie dimensionibꝫ. aris
metrice proporꝫōibꝫ: musice modulatōnibus
cooperit: z velut suis ornamentis vestit. z ta
men istas vestes philosophia texuit manibꝫ su
is ex materia indissolubili z subtili artificio. q̄
licet dicte scie sint vestes exornatiue philoso
phie: subiectiue ptes nihilominꝰ sunt demon
strationibꝫ subtilissimis ɔnexe. In supiori p
te lr̄a theta scribebat q̄ valet tm̄ q̄tum T. z si
gnificat theologiā. In inferiori margine p lit
tera greca scribebat z significat practicā. Et in
ter istas lr̄as ad scalaꝝ modū quidā gradꝰ in
signiti fuerunt. quibꝫ ab inferiori elemento .i.
p vsq̄ ad supius quod est t eēt ascensus. z tm̄
vult denotare: vicꝫ q̄ ad phum ptinet aliquā
do opari. aliq̄n studere vite ɔtemplatiue. z a
liq̄n indulgere vite actiue. Et qꝛ vita actiua si
ue practica p ɔtemplatiuā regit z ɔsistit circa
tpalia ista admistranda. vita vero ɔtemplati
ua circa eterna consistit z celestia. Ideo littera
theologie capitalis in supiori margine. Pra
ctice vero lr̄a in inferiori fimbria ponebat. Et
inter has scalaꝝ gradus extiterunt. vt rōnabi
lis fieret ascensus z descensus p tpe. nunc ab
actiua ad ɔtemplatiuā. nunc econtra descen
sus. Circa tamen vestes phie notat Boetiꝰ L
quasi duos defectus. vnus erat q̄ obducte e
rant q̄dam caligine neglecte vetustatis. Sic
videmus in antiq̄s imaginibꝫ pulueribꝫ z a
raneaꝝ telis obtectis. Alius defectus erat q̄
vestes phie erant aliquibꝫ in partibus violēt
lacerate. Primū significat q̄ phie ornamenta
cuiusmōi sunt scꝫ ille scie liberales de quibus
p̄dictū est nō habētur in tanta veneratōe. nec
in tam cōi exercitatione modernis tpibꝫ sicu
antiquitus habebant sed sunt q̄si neglecte et
obliuioni tradite nisi apō paucos. Scōm de
signat diuersas sectas z varias opiniōes phi
losophantiū vñ cuiꝰ vnus accepit vnā p̄ticulā
et alius aliā. z sic phiam scōm apparentiā lace
rant q̄uis in ꝟitate lacerari nō possit. cū ipsa
indissolubili materia sit effecta. In manu dex
tera portauit libellos z in sinistra sceptruꝫ. ad
denotandū q̄ duo sunt opa sapientis. vicꝫ in
formare z castigare. Et libellos habuit in ma
nu dextra. qꝛ nobiliꝰ opus est docere q̄ puni
re. Liber em̄ denotat informatōem z sceptruꝫ
punitōem ad denotandū siliter q̄ in sapiente
dn̄t esse prudentia z iusticia. Habuit hec ima
go libellos p quos prudētia denotat in dextra
z sceptruꝫ p qō designat iusticia in sinistra. Et
hec est descriptio phie f̄m Boetiū. Athenien
ses vero p̄ter istū modū phiam triplr̄ descp̄se
rūt. Aliq̄ sic̄ dñam delicatā iacentē. Et sic̄ im
patricē stantē. Aliq̄ sicut reginā in cathedra se
dentē. Primi mouebant ex hoc qō dꝛ. vij. phi
sicoꝝ. In q̄escendo nanq̄ z sedendo aīa sciens
fit z prudens. Et iō ad denotandū q̄ sine quie
te z pauce in tribulatōibꝫ seculi z sensualitatis
nullus p̄t sciam adipisci. Leticiā aūt phie q̄t
tuor psone portabāt. due in spē iuuenū .s. phi
los z ibopos .i. amor z labor. z due in spē puel
laꝝ .i. philomena z agrimena .i. cura z vigilia.
f̄m Hugo. in didasco. licet expositor Boetij
Guilhel. medicus dicat q̄ oīes quatuor ha
buerūt spēs puellaꝝ. Scōo int̄ atheniēses fu
erūt alij qui depinxerūt quasi impatricē stantē
z hoc in ianuis temploꝝ. z sup caput suum sic
erat scriptū. Vsus me genuit: memoria me pe
perit. Odiui stultos z opa ignara. Tertio de
pingebat in p̄torijs sic̄ regina sedēs in cathe
dris cui sub ascellis ordinabant duo reueren
di senes hinc z inde q̄ vno genuflexo sugebāt
mām̄illas. Ipa ꝟo sup vtrūq̄ manꝰ q̄si ɔfouē
do extendit. Sic ergo in p̄torio depingebat
ad denotandū q̄ sine sapientia veritas iudi
cij exerceri nō potest. et q̄ iudices quantumcū
q̄ senes vel experti sint. semper indigēt nouo
sapientie nutrimento. j. Petri. ij. Sine dolo
lac ɔcupiscite vt in eo crescatis. in sa. z Eccī. xxv

Qō speciosum canicici iudiciū z p̄byteris co
gnoscere ɔsiliuꝫ. q̄ speciosa veteranis sapien
tia z gloriosus intellectus z ɔsilium.

Lectio. XC

Quam sine fictio
q ne didici. z sine inuidia comico et
honestatē illius nō abscōdo. Post
q̄ Salomon declarauit q̄ sapia causat in ho
mine sancte ɔuersatōis iocunditatē. Hic ostē
dit q̄lem req̄rit ab hoīe dispositionis stabilita
tem. Et informant in hac littera specialiter vi
ri scolastici quo ad tria. vicꝫ q̄ habeant zelum
soliditatis in intellectu. motū placide chari
tatis in affectu. z signuꝫ intime bonitatis ī ef
fectu. vt sic ꝟitas in addiscendo. charitas ī do
cendo. z bonitas in viuendo. Quātum ad pri
A mū dic̄ sic. Quā sine fictione didici. Notan
dū q̄ in addiscendo virtuosum est intelligere
modū z finē z ordinē. Debet em̄ deuotus sco
laris p̄ponere vtilitatē subtilitati. humilitatē
sublimitati. z soliditatē vanitati. Primo vtili
tas p̄ponēda est subtilitati. Mathei. xi. Tol
lite iugū meū sup vos et discite. qꝛ mitis sum z
humilis corde. Vñ Señ. in q̄dam epl̄a ɔtra
insistētes supuacuis dicit sic. Quid te torques
in illa q̄ōne quā subtilius ē ɔtēpsisse q̄ solue
re. z epl̄a. lxxxiij. in libris coībꝫ. xlvij. deridet
nimis loice vsq̄ ad seniū insistētes. Et dic̄ sic.
Mus inq̄t sillaba est. Mus caseū rodit. Sil
laba ergo caseuꝫ rodit. Putasne me nūc non
posse soluere. Quid mihi ex ista inscia p̄iculuꝫ
iminet. Quid incomodū. sī dubio verēduꝫ est
ne q̄n in muscipula sillabā capiā. Aut ne q̄n si
negligentior fuero caseū liber comedat. O in
quā pueriles ineptias z infra. Si multū sup
esset etatis p̄ce dispensandū esset vt sufficeret
necessarijs. Nūc aūt q̄ demētia est supuacua
discerā in tanta tpis egestate. hec Seneca. Iō
Aristo libro de pomo declarās phie vtilitatē
z loquēs de loica dicit sic. Hec scia est vtilis z
est vtilis vt scorpio in tyriaca. q̄ licet sit vene
nū si tñ det patienti dolorē minuit z p̄stat re
mediū. Vult dicere q̄ sicut scorpio in tyriaca
nihil valet sanis sed tm̄ a scorpione p̄cussis.
ita loica nō valet homi nisi dū a sophistis af
fligit. Et iō subdit. Decet phum scire oēs hu
iusmodi rōnes. eo q̄ sophistice non fallatur
et intelligat locos z proportiones in quibus
fiet ei sophisma. Scōo p̄ponenda est apud bo
nū scolarē humilitas sublimitati. Soli hoīes
bene p̄ficient in discendo qui a nullo discere
erubescunt. Vñ Hiero. in epistola ad pauli
num scribit de Appollonio q̄ quasi totū mōm
vt disceret circuit. Sic inuēit vir ille vbiq̄ q̄d

addisceret: vt semꝑ p̄ficiens se melior fieret et
iō signant dicit p̄s. Bonū mihi q̄ humiliasti
me vt discā iustificatōes tuas. q.d. q̄ sine hūi
litate eas discere nō valeret. Tertio p̄ponen
da est soliditas verboꝝ vanitati. qꝛ ɔmendat
studiū et doctria. Querit vtrū liceat religio B
sis intendere studio scripturaꝝ. q̄ nō. Sūme
vitanda est ab om̄i religioso supbie occasio.
Iuxta illud. i. Coꝝ. viij. Scia inflat: charitas
aūt edificat. Eccs. i. dꝛ q̄ in multa sapia mlt̄a
sit indignatō. Prepterea Greg⁹. ij. dia. narrat
de beato Benedicto q̄ fuit p̄cipuus in religio
ne q̄ recessit a studio lr̄aꝝ nescius z sapienter
indoctus: ergo ad eius exemplū tenent religi
osi studiū deserere. Preterea btūs Franciscus
in regula sua dicit sic. Moneo z exhortor ī do
mino Iesu xp̄o vt caueāt fratres ab om̄i super
bia z vana gloria z inuidia z sollicitudine hu
ius seculi detractōe z murmuratōe z nō curāt
nescientes litteras. lr̄as discere: sed attendant
q̄ sup oīa dn̄t habere spm̄ sanctum. Preterea
Greg⁹. xiij. mora. sup illud Iob. xvi. Hostis me
us terribilibꝫ oculis me ir̄tuitus est. dicit sic. q̄
sicut incarnata ꝟitas in p̄dicatōem suā paupe
res idiotas elegit z simplices. ita antixp̄s in fi
ne mōi assumet ad suā p̄dicatōem astutos z di
uites. ac sciaꝫ mōi hñtes electurꝰ ē. Cū ergo p̄di
catores xp̄i p̄dicatoribꝫ antixp̄i debeant eē dis
similes. videt q̄ debeant esse idiote simplices
mōi sciam nō habentes. Preterea in p̄s. dici
tur. Qm̄ nō cognoui litteraturaꝫ introibo in
po: domini. Glo. i. in ꝟtutem xp̄ianā. Sed p
fectio virtutis xp̄ane maxime ɔuenit religiōs
ergo nō ptinet ad eos insistere studio litteraꝝ.
Pretea si sic. tūc liceret eis adipisci gdꝰ z hono
res studij Cōsequēs falsum: qꝛ tūc liceret eis fi
eri p̄fessores sciarū z magistrari z magistri vo
cari. Sꝫ h̄ videt eis illicitū: qꝛ apparet esse con
tra xp̄i ɔsiliū Mat. xxiij. q̄ reprobans tales q̄
magistrari volebāt z magistri nominari: dicit
sic. Amant p̄ores recubitus in cenis. primas
cathedras in synagogis z salutationes in fo
ro z vocari ab hoībus rabbi: vos autēꝫ nolite
vocari rabbi. vnus est em̄ mgr̄ vester. Omnes
aūt vos fratres estis: ḡ ɔtra ɔsiliū xp̄i est q̄ re
ligiosus vocet magister vel amet cathedrā in
cenis vel in scolis sed tm̄ vocari frater. Prete
rea. xvi. q. i. Monachꝰ. Monachus nō docē
tis sed plangentis habꝫ officium. Sed oms
canonici z alij religiosi eodē iure censent vt ex
tra de postulando ex parte. et extra de sta. mo.
q̄ dei timorem. ergo nō licet religiosos habe
re officiū doctorum. Preterea nō tenēt minus
ad p̄fectā hūilitatē q̄ ad p̄fectā pauptatē. s ad
pauptatē sic tenēt. qꝛ nllū dūiuꝫ pn̄t recipere.

ergo nec aliquē honorē.q꞉ sicͭ dominiū repu/
gnat paupꝑtati ita honor humilitati. Magiste
riū aūt sine honore nō ꝯfertur Ad oppositū
arguit sic Esa.v.Propterea captiuus ductus
est populus.q꞉ nō habuit sciam. Glo.q꞉ nolu
it habere sciam.ergo si volūtarius defectꝰ scie
punit a deo:studiū sciētie erit laudabile. Pro
pterea Hiero.ad rusticum monachū. Nunꝗ̄
de manibꝫ tuis ⁊ oculis tuis recedat liber. Et
infra.Ama sciam scripturarum ⁊ carnis vicia
nō amabis.Item Hiero.ad paulinū p̄sbyteꝝ
In oēs diuie scꝑture historie libros p̄ totū aīat
paulinū per studiū scripturaꝝ ⁊ ad ingressum
religionis.vbi inter alia sic dicit.Sācta quip
pe rusticitas solū sibi prodest.⁊ q̄ꝫtum edificat
ex merito ecclesiā xp̄i.tm̄ nocet si destruentibꝰ
nō resistat.Et infra versus finē. Oro te frater
carissime inter hec viuere ista meditari. nichil
aliud nosse.nihil aliud q̄rere.⁊ loquit de libꝛis
scripture sacre.et subdit. Nōne tibi videt tam
hic in terris regni celestis habitaculum.

C Ad istā q̄stionē dicendū ꝙ oīs religio ad colē/
dum deū instituitur.Colit aūt deus p̄ opera
charitatis ad deū et ad proximū. tam p̄ opera
vite ꝯtēplatiue q̄ꝫ per op̄a vite actiue.Int̄ ope
ra aūt vite actiue est diuersitas.q꞉ q̄dam depē
dent imediate a ꝯtemplatione et ad ꝯtempla/
tōem ordinant.⁊ tale opus est docere. Quedā
ordinant ad ꝯtemplatōem sed nō imediate sicͭ
est visitare vel seruire infirmis vel recipere ho
spites vel aliquid tale. Potest tm̄ cōtingere ꝙ
aliq̄d est licitū vni religioni qꝺ nō alteri.quia
nō repugnat religioni inq̄ꝫtum religio . Sed
q꞉ repugnat determinato fini pꝛticularis religi
onis. Loquendo ḡ de religionibꝫ clericoꝛuꝫ ⁊
nō laicoꝝ. Item. de religionibꝫ ordinatis ad
ꝯtemplatōem sicut sunt monachi canonici et
omnes fratres.dico ꝙ licet eis pro loco ⁊ tp̄e
studio vacare scripturaꝝ.Ad cuius euidentiā
dico sex ꝯclusiones .Prima est ꝙ religiosi sūt
maxime idonei ad studiū qui sūt magꝭ abstra
cti ⁊ alienati a curis mundi ⁊ delitijs carnis.
q꞉ sicut docet ꝯmentator in prologo.vij. phi.
Castitas ⁊ alie virtutes morales quibꝫ concu
piscentie reprimunt p̄cipue valent ad acquirē
das scientias speculatiuas.Sed tales debēt
esse religiosi et maxime paup̄es quoꝝ tota cu
ra debet p̄ ꝯtinentiam abstinentiā ⁊ paupꝑtatē
resistere mundo et domare carnē.⁊ ergo illi ce
teris paribꝫ magis sunt idonei.Scꝺa propo
sitio est ꝙ licet religiosis scripturaꝝ studio in
tendere.Hoc probat sic.Omne illud est licitū
religioso qꝺ iuuat p̄cipue ad obseruantiā reli
gionis.q꞉ fatuū foret nimis ꝙ aliquis obliga
ret se ad aliquem statum et tm̄ abdicaret a se il
lud qꝺ p̄cipue ꝯfert ad talem statum:sed studi
um scripturaꝝ maxime ꝯfert ad obseruantiaꝫ
religionis.Confert eni multum ad ꝯtumeliā
sicut patet per illud Hiero.ad rusticū mona/
chū.Ama sciam scripturaꝝ ⁊ carnis vitia non
amabis.Aufert eni studiū lasciuiā carnis ⁊ de
lectatōꝫ carnalē.q꞉ dicit Auicenna.Qñ vires
naturales intendunt in suis actibꝫ:vires ani
males remittūtur et econuuerso. iuxta illud
Eccꝉ.xxxj.Vigilia honestatꝭ tabefaciet carnes
valēt ei ad destruendū cupiditatē ⁊ ad amorē
paupꝑtatis.sicut patet de ph̄is antiq̄s qui pro
pter expeditōem studij paup̄es se fecerūt. Vñ
Sap̄.vij.Diuitias nihil esse dixi in ꝯparatōe
illius.⁊.j.Macha.xij.dꝛ. Nos aūt nullo hoꝝ
indigemus.s.exterioꝝ subsidioꝝ.hñtes sola/
tio sanctos libros qui sunt in manibꝫ nostris
Valet tertio ad obedientiā.Vñ Aug.de ope
ribus monachoꝝ. Que p̄uersitas est lectioni
nolle obtemp̄are dū vult ei vacare.Vñ ex hoc
ip̄o ꝙ vacans studio discit obtp̄are sententijs
v̄itatis.efficit habilior ad obediendū sententijs
suoꝝ p̄latoꝝ   Tertia propositō ꝙ q̄buscūq̄ꝫ
religiosis sacre scripture ⁊ etiā cuiuslibet intē/
dere licet studio doctrine ph̄ie.Istud patet sic
Cui licet principale:licet omne illud quod p̄
cipue confert ad illud.Sed ad defensionē sa/
cre scripture tam cōtra ph̄os q̄ꝫ ꝯtra hereticos
p̄cise ꝯferunt dicta ph̄oꝝ.ergo licet ista stude
re ad defensionē sacre scripture.Frustra aliq̄s
efficeret miles si sibi interdicerent arma sua.
Vñ Augꝰ.de doctrina xp̄iana.ij.c.liij.Philo
sophi aūt q̄ vocant.si qua forte vera ⁊ fidei no
stre accomoda dixerunt. ⁊ maxime platonici.
nō solū formidanda nō sunt.sed ab eis tanq̄ꝫ
ab iniustis possessoribꝫ in vsum nr̄m vendicā
da.Et ponit exemplū ꝙ sicut populus egypti
us de q̄bus recesserunt filij israel.habuerunt
idola q̄ filij israel detestabant.habuerūt etiaꝫ
vasa aurea ⁊ ornamenta q̄ filij israhel mutua/
bant de p̄cepto diuino ⁊ ea in vsus proprios
ꝯuertebant.ita doctrine gentiliū quedā.licet
sup̄uacua ⁊ sup̄sticiosa ꝯtineant.habent tamē
multa vtilissima v̄itati inquirende. Ad idem
adducit Hierony.vnā figurā in ep̄la ad pal/
machiū monachū ⁊ alludit legi mosayce Deu
tero.xxi.q̄ dicit sic. Si pugnans ꝯ inimicos
tuos viceris eos ⁊ videris inter captiuos mu
lierē.⁊ placuerit tibi eā habere vxoreꝫ. Radet
primo cesariem ⁊ circūcidet vngues ⁊ flebit pa
rentes vno mense ⁊ sic intrabis ad eam.dicͭ sic
Hiero.Si adamaueris captiuā mulierē.id ē
sciam secularē ⁊ eius pulchritudine captꝰ fue
ris.decalua eam atq̄ꝫ illecebras criminum ⁊
ornamenta verborū cū remotis vnguibꝫ seca.
et laua eam p̄phetali nitro:⁊ tūc requiesces cū
illa et dicito.Sinistra eius sub capite meo.⁊
dextera illius amplexabitur me et multos ti
bi fetus captiua dabit:ac de moabitice effici/
et israelites.Ex his patet ꝙ monachis ⁊ reli/
giosis licet studere in libris vel litteris philo
sophoꝝ.Hoc tm̄ faciēdū ē s̄m ordinatōeꝫ p̄la/
torū quoꝝ interest exponere in studijs aptio/
res.Quarta cōclusio est ꝙ religiosis licet ⁊ cō
uenit docere.Vñ Hyero.ad rusticū.⁊ habet
xvj.q.j.Sic viue in monasterio vt clericus eē
merearis:longoq̄ꝫ tp̄e disce:vt postmodū do
ceas. Scꝺo arguit sic.Illud licet religiosis
modernis qꝺ sancti p̄res religiose fecisse legū
tur ⁊ virtuose.Sed oēs isti tā verbo q̄ꝫ scꝑto
docuerūt qui etiā religiosi fuerūt. Hyerony/
mus monachus. Augustinꝰ canonicus.Ca
nonici vero i canone vocant clerici apud Au
gustinū.xij.q.j. Nolo vt aliquis.Vñ regulaꝫ
de cōi vita clericoꝝ que vocat regula bt̄i Au/
gustini.quā multi alij religiosi sumpserūt po
stea inter q̄s sunt p̄dicatores.carmelite.⁊ lōge
postea heremite sancti Guilhelmi ⁊ sancti au
gustini.⁊ multi alij ꝯuenientes in vnū collegi/
um facti sūt ex heremitis vrbanite.Et assum
pserūt sancti augustini regulā.q̄ heremite vi/
te oīno repugn̄t.Et vocat mō ordo ille ordo he
remitaꝝ sancti Augꝰ.de quo ordine nūq̄ꝫ fuit
Augꝰ.q꞉ nunq̄ꝫ fuit heremita.sicͭ patꝫ p̄ v̄ba
eius.x.ꝯfes.in fine vbi loquens ad deum dicͭ
sic. Contritis peccatis meis ⁊ mole miserie
mee agitauerā in corde meo:meditatusq̄ꝫ fue/
ram fugā in solitudinē ⁊ prohibuisti ⁊ cōfor/
tasti me dicens.iō xp̄s p̄ oībus mortuus est.
vt qui viuūt iam sibi nō viuāt.sed ei qui p̄ eis
mortuꝰ est.Sic ḡ habemꝰ inter religiosos q̄
tā v̄bo q̄ꝫ scripto docuerūt Hiero.Augꝰ.Gre
gorium magnū ⁊ Gregꝰ.nazāzenū.Bernardū
Joānē.Damascenū.Basyliū.Chrysostomū
Qui oēs monachi fuerūt excepto Augꝰ.⁊ mlꝉ
ti q̄s longū eēt enarrare.Hoc tm̄ est notāduꝫ
ꝙ fuerūt in p̄mitiua eccꝉa q̄dam monachi p̄/
sumptuosi.q̄ de sanctitate vite p̄sumentes au
ctoritate p̄pria docendi officiū vsurpabāt. Et
in h̄ multū turbabat eccꝉie pax.Sicut habet
xvj.q.j.Quidā monachi.⁊ cōtra eos emana/
uerūt decreta patꝝ determinātia ꝙ hoc eis ñ
licet publice.⁊ in p̄pꝉo nisi ab eccꝉiaruꝫ p̄latis
eis imponat.quo habito apti sunt ad docen/
dum.ita ꝙ religio nō impedit actū doctoris.

C sed magis adornat.   Quinta cōclusio est.ꝙ
licet religiosis nomē ⁊ statū ⁊ honorem magi
stralē recip̄e.hoc ptꝫ sic. Nihil qꝺ est p̄motm̄
v̄tutis ⁊ ap̄lice p̄fectōnis assimulatiuū est re/
ligiosis illicitū.Sed statum mḡraleꝫ ⁊ nomē
magisterij habuerūt ap̄li.sicut de Paulo dici
tur.j.Thymo.ij.Positus sum ego p̄dicator ⁊
ap̄ls.⁊ veritatē dico ⁊ nō mentior doctor gen
tium in fide ⁊ veritate.⁊.ij.Thymo.j.In quo
positꝰ sum ego ap̄ls ⁊ p̄dicator ⁊ mḡr gentiū.
vbi paulus vocat se mḡrm ⁊ doctorem.   De
honore autē manifestū est ꝙ est testimonium
virtutis.vñ si ideo nō foret magisteriū licituꝫ
quia magisteriū est honorabile.nec alia v̄tus
foret hōi licita.quia omi virtuti debet honor
nec alia etiaꝫ scientia foret licita ⁊ acceptibilis
meritorie cū oīs scia sit de nūero bonoꝝ ho/
norabiliū.sicut dꝛ.j.de aīa.   Sexta cōclusio
est.ꝙ expedit eccꝉie ꝙ aliqua religio instituat
p̄ncipaliter p̄ doctrina ⁊ studio scripturaruꝫ.
Qꝺ p̄batur sic.Expedit eccꝉie ꝙ alique religi
ones instituātur p̄ subleuanda p̄ximoꝝ nc̄i/
tate.⁊ p̄curanda p̄ximorum vtilitati corp̄ali.
ergo a multo fortiori expedit ꝙ instituat reli/
gio vel religiones que p̄curent vtilitateꝫ spi/
ritualē.q꞉ magis ē pascere mentē q̄ꝫ ventrē.et
elemosyne spūales sunt corp̄alibus potiores
Itē licet ⁊ expedit instituere religionē p̄ mili/
tia corp̄ali.ergo p̄ spūali.Spūalis aūt mili/
cia ē predicatio verbi dei contra hereticos.et
demonū tēptatōnes.ij.Corinth.x.Arma mi/
licie nr̄e nō sunt carnalia sed potētia a deo ad
destructionē munitionū.Cōsilia destruentes
⁊ oēm altitudinē extollētes se aduersus sciaꝫ
dei ⁊ in captiuitatē redigentes oēm intellctm̄
in obsequm xp̄i.Sed aliq̄ religiōes institute
sūt ad exequēdā miliciā corp̄aleꝫ cōtra inimi/
cos ecclesie corp̄ales.ḡ ⁊c.   Ad rōnes in op
positū.Ad p̄mū qñ arguit ꝙ oīs occasio sup̄/
bie ē religiosis vitāda:ē negāda.cuꝫ v̄tus fre/
quenter sit occasio vitij ⁊ occasio sup̄bie. Vñ
Augꝰ.in regula.Cetez quecūq̄ꝫ iniq̄tas i ma
lis op̄ibus exercet vt fiant.Sup̄bia vero bo
nis op̄ibus insidiat vt pereant.Et qñ allega
tur ꝙ scia inflat.veꝝ est si fit sine charitate.nec
ad honorem dei referat.Si aūt fit cū charita
te magis edificiat q̄ꝫ charitas sola. Illa vero
auctoritas Eccꝉs.j.dicit.eo ꝙ in multa sapia
fit indignatio.nō allegat ad p̄positum s̄m glo
sam q̄ exponit illam lr̄ām de indignatōe con/
tra vitia ⁊ errores.Silr̄ si ista rō foret efficax
ꝯcluderet generaliter ꝯtra oēs xp̄ianos Oēs
em̄ tenētur sup̄biam ⁊ indignatōem vitare.si
ue fuerint religiosi siue seculares   Ad scꝺm
de bt̄o Bñdicto dicēduꝫ.ꝙ ip̄e nō decessit a
studio lr̄arum quasi sciam horrēs:sed secula/
rē vitā ⁊ societatē formidās sicͭ interduꝫ aliq̄d
est in se bonū qꝺ p̄pter ānexū vitiuꝫ uitat.vñ
q꞉ vidit in scholis multos lasciuijs corp̄alibꝫ
indulgere.ip̄e talia studia dereliq̄t ⁊ ad religi

onem ꝯuolauit vbi sine ꝑiculo studio sancto
vacare posset Ad tertiū de regula sancti frā
cisci intelligo: ꝙ voluit a fratribꝫ nimiā curio
sitatē amouere q̄ impediret coꝝ ꝑfectā deuo-
tionē. Vñ dic̄ sic. Et nō curāt nescientes lr̄as
discere, sed attendāt ꝙ sup̄ oīa debēt hr̄e spiri
tūsanctū, hoc ē dictū. Nō curent, i. nō sint ni-
mis curiosi discere lr̄as illi q̄ nesciūt: sic ꝙ ꝓ-
pter lr̄as postponāt deuotōem vel forte de cō
uersis intelligitur cum nulli sint inter eos lit
teras nesciētes nisi ꝯuersi q̄s nō est rōnabile
deputari studio lr̄arum Ad quartū quādo
arguit. ꝙ p̄dicatores xp̄i debēt eē dissiles pre
dicatoribꝫ antixp̄i. ⁊ ꝙ ip̄i bñ erūt instructi in
sciētijs secularibꝫ. h̄ argumentū vadit eq̄liter
contra seculares sicut cōtra religiosos. Dicē-
duz tñ ꝙ lz ap̄li p̄mo fuerūt idiote ⁊ simplices
postea tñ fuerūt disertissimi ⁊ sapiētissimi: nec
habebit antixp̄s sapiētiores q̄ꝫ illi fuerūt Sz
in h̄ est dr̄a ꝙ xp̄s vocauit simplices quo ad
seculū. ⁊ antixp̄s vocabit doctos ꝫm seculum
q̄cq̄d tñ alijs exercitatio ⁊ q̄tidiana i lege me-
ditatio tribuere solet: hoc spūssanctꝰ illis sug
gerebat. sicut dicit Hyero. in ep̄la ad paulinū
loquens de ap̄lis iesu christi Ad q̄ntuz qđ
intelligitur de approbatōne littere legis mo-
sayce ꝫm glosam. vñ sensus est. Quomō non
cognoui lr̄aturā, i. nō approbaui lr̄am q̄ occi-
dit ip̄ius legis antiq̄. ido introibo in vitā cri
stianā. Similiter ⁊ hec rō currit ꝯtra oēs cri-
stianos inter quos destrueret totum studiuz
lr̄arum si ad lr̄ām vera esset Ad sextū dōm
ꝙ nō repugnat religiosis: statū nomē ⁊ hono
rem recip̄e magistralē: sicut in q̄nta ꝯclusione
patuit. nec est hoc ꝯtra ꝯsilium xp̄i. imo ma-
gis sub ꝯsilio xp̄i cadit. Et iō sicut faciētibus
ꝫm ꝯsilia de ꝟginitate debet aureola. ita do-
ctoribus aureola cōuenit. Silr̄ docere cadit
sub p̄cepto vel consilio: sic̄ patet Marci vlti.
Eūtes docete om̄es gentes. ergo eius cōtra-
rium nō cadit sub consilio. Si vero arguitur
ꝙ ea que ad solēnitatem docendi ꝑtinent ꝑfe
ctis nō ꝯueniūt ꝓpter elatōem. Dōm ꝙ si ela
tionē inducerent vel causarēt: forent ab homi
nibꝫ euitanda. mō sic est ꝙ ordinata sunt, tuz
ad autoritatē officij ostendēdā, tuz vt infirmi
ores ad ꝟtutes ꝓuocent̄. lz eñ ꝓpter honores
nō possit magisteriū p̄ncipaliter appeti ꝟtuo-
se nec appetat̄ a bonis ꝓpter honorē, tamē ex q̄
est status ꝟtutis ⁊ dignitatis decet ꝙ fiat sub
q̄busdam solēnitatibus ꝑ quas non solū vir-
tuosi ⁊ ꝑfecti, imo vitiosi ⁊ impꝑfecti ad digni-
ficandū se gradu tali valeāt inuitari, vt sic ex
vitiosis fiant sicut frequenter euenit virtuosi
Ad hec addenduz est ꝙ sicut honor in vanis

hoībus causat elatōem ⁊ vanitatē. ita ꝑ oppo
sitū in solidis causat humilitatē cuz se cōside-
rēt ꝓpter donū dei. ⁊ nō ꝓpter sua merita hono
rari. Et sic vident se strictius deo obligatos.
q̄ꝫ si tales honores non ꝑciperēt. Tertio si
ꝟtuosum esset oēm honorem repellere: om̄is
p̄latus obligaret̄ ad oppositū virtutis. qꝛ cuz
subditi teneant̄ prelatos honorare ⁊ serui do
minos ⁊ iuuenes seniores ⁊ filij parētes. ⁊ di
scipuli doctores. Oēs isti q̄bus tenet̄ honor:
ad oppositū virtutꝭ tenerētur Quarto cum
honor talis a religiosis bonis nō ambiat̄, sed
ꝑ obedientiaz imponat̄. qꝛ nemo assumit sibi
honorem sed qui a sup̄ioribus vocatur ptz ꝙ
de ambitōne honoris verisilr̄ excusantur.

Quinto si homo nō possit amare honores
magnanimitas periret oīno que attendit me
dium circa honores. sicut dr̄. iiij. ethi. Qñ ar-
guit̄ ꝙ vocari rabbi qđ interp̄tatur magister
nō pōt ꝯueire ꝑfectis. fl̄m ē. cū ap̄ls se mgr̄m
noīauerit. j. Thymo. ij. sic̄ sup̄ius dictum est.
Auctoritas aūt inducta a xp̄o dicta. Uos āt
nolite vocari rabbi: intelligenda est de appe-
titu deordiato ⁊ ambitioso, sicut fecerūt pha-
risei. de q̄bus ibidem loq̄tur. nec amare cathe
dras in scholis vel ecclesijs vel p̄mos recubi
tus in cenis hmōi vitiosuz ē ꝫm se. al's pecca-
rent ꝑfectissimi in ecclesia sicut ep̄i ⁊ maiores
prelati qui sup̄iora loca tenere debent. similit̄
si hō nō deberet vocari rabbi vł mgr̄. ꝯsiliuz
xp̄i vel p̄ceptū deberet fuisse datuz sic. Nemo
vocet hoīem mgr̄m. qꝛ nō est in ptāte docētis
ꝙ vocet̄ sic. sed vocātis sic̄ honor est in hono-
rante ⁊ nō in honorato. silr̄ ibidez ꝓhibet xp̄s
sic. Uos aūt nolite vobis vocare patrez sup̄
terrā. Unus ē p̄r vr̄ qui in celis est. Et tñ pa-
pa vocat̄ p̄r patꝝ. ⁊ om̄s antiq̄tus religiosi su
os seniores vocauerūt abbates vł p̄res. ⁊ iō
nō est ꝓhibitio p̄cepti nec ꝯsilij ꝙ hoīes non
vocant̄ magistri vel p̄res. sed est ꝯclusio am-
bitionis in maioribꝫ. nec sic vane ⁊ indebite
appetant honorari. Et est etiam exclusio adu-
lationis in subditis ne homiēs indignos ho
norent indebite ⁊ nō ad honorez dei. s. sistēdo
finem in ꝑsona hoīs honorāda. Et iō signan
ter dic̄. Nec vocemini mgr̄i. quia vnus ē ma-
gister vr̄ christus ad quez oēm honorem vob̄
exhibitum referre debetis Ad septimū ꝙ
nec canonici nec fratres eodem iure censent̄.
quo monachi q̄ntuz ad oīa. sz q̄ntū ad illa tñ
q̄ cōīa sunt oībꝫ religiosis Alias posset argui
ꝙ nō liceret canonicis vti lineis ad carnē. nec
comedere carnes in refectorio. Silr̄ quāuis
monachi ex sua religione nō habeāt qđ doce-
re possint in ꝓp̄lo vel in publico, licet tamen

ris docere si a p̄latis eccl'ie ad h̄ vocent̄. Uñ
nec religio aufert autoritatez docendi. nec re-
pugnat actui docendi. sicut q̄dam errātes et
heretici olim dixerūt. vñ q̄ndo dr̄. Monachꝰ
nō doctoris sz plāgentꝭ hꝫ officium. Sensus
Hieronymi ē ꝙ monacho ex h̄ ꝙ ē monachꝰ
cōpetit penitentiā agere nō docere. cuius aūt
ei nō ꝯueniat docere ex eo ꝙ est monachꝰ, nō
seq̄tur q̄n ad docendū possit assumi. Similiter
Gratianꝰ loq̄tur de doctrina publice p̄dica-
tionis q̄ prelatis ꝯuenit ⁊ religiosis ad h̄ per
eccl'am deputatꝭ. Nō aūt loq̄tur de doctrina
scolastica: cui p̄lati paꝝ intēdere p̄nt. Ad octa
uuz dōm ꝙ honor nō repugnat huilitati Ni
hil eñ deperijt Gregorio de sua huilitate, q̄ꝫ-
uis papa eēt. Dominiū vero ꝑsonale reꝝ tp̄a
liū vel tp̄ali pauꝑtati xp̄i repugnat. Nō autē
honor repugnat huilitati. Uñ christū mł'tos
honores legimꝰ recepisse taz a discipulis q̄ꝫ a
plebe, sicut patz. Math. xxj. Nec vnq̄ꝫ dedit
xp̄us consiliuz vel p̄ceptum de honore vitan
do: sed de ambitōne ⁊ inordinato appetitu ho
noris bene dedit p̄ceptum

Lectio. LXVI.

I Nfinitus eni the
saurus est hoībꝫ q̄ q̄ vsi sūt ꝑticipes
facti sunt amicitie dei ꝓpter discipli-
na dona ꝯmendati. Postq̄ꝫ Salomon ꝑsua-
sit sapientie cōicatiōem. Hic excludit circa h̄
quādam dubitatōem q̄ est talis Posset aliq̄s
imaginari sic. Si ego sciam indifferent̄ cōicē
ꝯtinget ꝙ qñq̄ꝫ deficiet. sicut de bonis mūda
nis experientia cōmunis docet. Istā dubita-
tionē excludit Salomō in littera mō lecta ꝑ
duo. Primo ꝓpter ip̄ius augmentū ⁊ excrescē
tiā. Scđo ꝓpter ip̄ius emolimentuz ⁊ sufficiē
tiā. Scđa ps ibi, quo q̄ vsi sunt. Circa p̄muz
dicit sic. Infinitꝰ eñ thesaurꝰ ē hoībus. q. d.
Hec est cā q̄re sap̄ia nō est abscōdenda sed cō
municāda liberaliter, qꝛ est thesaurꝰ infinitꝰ,
id est nō deficiēs sed ꝓficiēs, qꝛ q̄ꝫto magꝭ cōi
cat̄ tāto magꝭ crescit ⁊ augmentat̄. Et iō infini
tus ē qꝛ nō est tātus i aliq̄ q̄n si cōicet̄ augebi
A tur i eodē. Uñ Señ. Sil' ista fiūt ⁊ discimus
et docemꝰ. De isto thesauro ⁊ eiusdez liberali
cōicatōe loq̄tur pulcre Alanꝰ i anticlaudia
no li. vij. vbi narrās quō fronet̄, i. prudētia vi
rū ꝟtuosuz suis ditat mūeribꝫ dic̄ sic. Assistēs
fronet̄ pluit oīa dona sophie. Nō illas largit̄
opes q̄ sepe potentuz Excecāt aīos ⁊ maiesta
tis honores. Inclinant minuūtq̄ꝫ leges ⁊ iu-
ra retardāt. Sz potiꝰ donat thesauros mētis
et oēs Diuitias animi q̄s q̄ semel accipit vl-
tra Nō eget imo semel ditatus semꝑ abūdat

Quaꝝ rectꝰ amor possessio nobilis vsus Uti
lis vtilior largitio fructꝰ abūdās. Hec ē gaza
poli celiq̄ꝫ thesaurꝰ inundās Gratia q̄ doctos
ditat, q̄ ꝓdiga largos. Uult possessores ⁊ de
dignat̄ auaros. Clausa perit diffusa redit ni-
si publica fiat. Labit̄ ⁊ mł'tas vires acq̄rit eū
do Nō istas depascit opes rubigo nec ignis
Deuorat aut furis minuit surreptio: mergit.
Naufragiū tollit p̄do depauꝑat hostꝭ. Isti ꝟ
sus dāt drām inter thesauꝝ diuitiaꝝ ⁊ sciaruz
qꝛ thesaurꝰ diuitiaꝝ excecat noticiā discretoꝝ
Inclinat ad imundiciā vicioꝝ ⁊ retardat iu-
sticiā legū ⁊ statutoꝝ. Thesaurꝰ aūt mētis q̄ ē
thesaurꝰ scīe est tal', qꝛ eiꝰ amor ē rectꝰ dum ap
petit̄ possessio nobilis: cum habet̄ ꝟsus vtilis
in bene viuendo. largitio vtilior in docendo,
fructus abundās in p̄mium ꝑcipiendo Et in
alijs pondera ꝟsus. De isto eodem loquitur
beatꝰ augustinꝰ. j. de doct. xp̄iana. ca. x. inui-
tans hoīes ad docenduz liberaliter ea q̄ a do
eis sunt ꝯcessa scire, qꝛ si docere curent plura
scient. Nō est inq̄t metuēduz ne dare desinet
cetera, cum ea q̄ data sunt cepimꝰ impēdere.
Ois eñ res que dādo nō deficit, dum habet̄
et nō datur, nodū habet̄. quō habēda est. Ille
āt ait, Qui hꝫ dabit̄ ei, dabit ḡ habentibꝫ id ē
cum benignitate vtētibꝫ, eo ꝙ acceperint. Et
adducit ad h̄ beatꝰ augustinꝰ ibidē duas pul
cherrimas figuras de duobꝫ festis q̄ fec̄ xp̄s
pauꝑibus q̄ eum sequebant̄ vt ab eo docerēt̄
Primū festuz fecit q̄nq̄ꝫ milibꝫ hoīm de q̄nq̄ꝫ
panibꝫ et duobꝫ piscibꝫ. ⁊ illis saturatꝭ sup̄fue
rūt. xij. cophini fragmētoꝝ. sic̄ ptz Mat. xiiij.
Scđm festū. iiij. milibꝫ hoīm de septē panibꝫ
et paucis piscibꝫ. Quibꝫ satiatis sup̄fuerūt se
ptem sporte plene fragmētis. Istis miraculo
sis histori js alludēs augꝰ. ibidē dic̄ sic Illi q̄n
q̄ꝫ et illi septē erāt panes añq̄ꝫ ceperāt dari e-
surientibꝫ. ⁊ vbi ceperant fieri sportas ⁊ cophi
nos satiatꝭ tot milibꝫ hoīm īpleuerūt. Sic̄ er
go ille panis duz frāgeret̄ accreuit. sic ꝫm Au
gustinū qñ doctor liberaliter impꝑtitur docen
do qđ dono dei recepit multiplicat̄ ⁊ auget̄ i
docente. sapientia ergo est infinitus thesaurꝰ
hoībus Notanduz est autē. ꝙ inter docen B
tes qui pascūt populum verbo dei in ecclesia
differentia est. quia aliqui pascūt de q̄nq̄ꝫ pa-
nibus, et aliqui de septem. De quinq̄ꝫ pascūt
simplices fortes in fide ⁊ deuotōne, licet minꝰ
eruditi in scholastica eruditione. Isti ꝑ qui
narium passionis xp̄i predicantes edificant
ad sufficientiam corda simplicium, ⁊ in ꝑsona
talium loquitur apostolus, j. Corinth. xiiij.
In ecclesia volo quinq̄ꝫ verba meo sensu loq̄
vt alios instruam, ista verba sunt, Quid cre-

dendum:quid facienduꝫ.q̇d timendū.⁊ quid
cauendum.Quid credendum.duodecim arti
culi.quid faciendum.decem p̄cepta.q̇d cauē-
dum.septem vicia capitalia.quid timendum
inferni supplicia.quid appetendum.paradisi
gaudia.Alij sunt qui pascūt populum dei de
septem panibꝰ.Septenarius est numerꝰ vni
uersitatis.⁊ hi sunt subtiles doctores in vni-
uersis instructi.Informati libro mystico qui
est scriptus intus ⁊ foris signatus septem si-
gillis.Apoc̄.v.Ergo sapientia est liberaliter
cōmunicanda.quia est infinitus thesaurꝰ ho
minibꝰ si bene dispensetur propter ip̄ius au-
gmentū ⁊ excrescentiam.Secūdo est liberali
ter cōmunicanda propter sequens emolumen
tum ⁊ sufficientiam. Maximū emolimentuꝫ
est ꝙ homo fiat pꝛiceps amicitie dei.hoc au-
tem bonus vsus sapientie facit. Unde infra
capl'o p̄mo dicitur.Amicos dei ⁊ prophetas
constituit.Et quātum ad hoc dicitur.Quo q̇
vsi sunt videlꝫ quo thesauro sapientie qui vsi
sunt faciendo quo ad seip̄os.docēdo quo ad
alios.participes facti sunt amicitie dei.Ma-
thei.v.Qui fecerit ⁊ docuerit:hic magnꝰ vo-
cabitur Et Joh.xv.Uos amici mei estis si fe
ceritis q̄ precipio vobis.Propter discipline
dona ꝯmēdati.h̄ est ꝯmēdati sūt sicut sp̄ales
amici apud deū ꝓpter discipline dona.qꝛ vicꝫ
minus doctis dederūt liberaliter disciplinaꝫ
Eccī.xxiiij.Uidete qꝛ nō mihi soli laboraui.
sed oibus q̄rentibꝰ disciplinā.Est etiā notan
dū ꝙ tria gn̄a sapiētū thesauro sapie nō vtū-
tur ad meritū.Sūt em̄ q̇dā sapiētū sapie sup
pressores.q̇dam sapie subuersores.⁊ q̇dā sa-
pientie abusores.Supprimūt em̄ sapiam q̇ a
deo accepterūt ad ꝓximoꝝ edificatōeꝫ.⁊ tamē
nullā de ea faciūt cōicatōeꝫ.Et hi similes sūt
illi seruo maligno ⁊ pigro: q̇ acceptū talentū
fodit in terrā ⁊ abscondit pecuniā domini sui
Math.xxv.Et q̄ndo socij ⁊ ꝯserui venerunt
cuꝫ suis lucris ad dominū duplicatis.ip̄e ac-
cessit cum suo talento ⁊ ait.Dn̄e scio ꝙ hō du
rus es.metis vbi nō semiasti.⁊ ꝯgregas vbi
nō ꝓsisti.⁊ timēs abij.⁊ ab.ta.tuū in terra.et
ecce hēs qḋ tuū est De isto loq̄ns Crysostimꝰ
Omel'.xix.in ope impfecto.dicit ꝙ hec excusa
tio est falsa.dicit inq̄.Serue mēdax.Quomō
metit vbi nō semiauit. Quis em̄ hominū est
vel gentiliū vel iudeoꝝ.quē nō sufficiēter spi-
ritualibꝰ sensibꝰ adornauit.Cui nō dedit sciē
tiam boni ⁊ mali.Cui non dedit posse fugere
malū et apprehendere bonū si vult.sicut enim
nullus ē homo cui sit minus aliqḋ membroꝝ
corpis ad vsuꝫ corpaleꝫ.sic nō est aliq̇s cui sit
minus sensus ⁊ potentia ad intelligentiā bo-

ni et mali.⁊ ad oē opus bonū faciēdū qḋcūqꝫ
voluerit.hec Chrys.Et vult apte dicere ꝙ ds
nulli hōi deficit i ꝯcedēdo sibi sciaꝫ ncariam
ad salutē.si hō bn̄ vtaẜ gr̄a a do ꝯcessa.⁊ n̄ op
ponat obicē p pctm̄.Sūt g̊ q̇daꝫ q̇ sub terra
talētū abscōdūt qꝛ noticiam sacre scp̄ture.i.ec
cl'astice discipline sub sollicitudie occupatio
nū terrenaꝝ recōdūt vl' sub delitijs ⁊ pigricia
carnis sue.De vnoqꝫ tali p̄t expōi illḋ Eccs.
vj.Si vixerit hō mltis ānis ⁊ nō vtaẜ bonis
subs sue.de h̄ ego ꝓnūtio ꝙ melioꝛ illo ē aboꝛ
tiuꝰ.qꝛ Eccī.xx.Sapia abscōsa ⁊ thesaurꝰ in
uisus.q̄ vtilitas i vtrisqꝫ Scd̄o sūt sapiētes
q̇dā ⁊ tn̄ sapie subuersores:Quia q̇cq̇d. ṽbis
edificāt moribꝰ ip̄ugnāt. Et dato ꝙ fortassis
edificāt ꝓximos.tn̄ in nullo ꝓmouent seip̄os C
Dicit aristo.viij.de aīalibꝰ.ca.v.ꝙ apes cum
fecerit mḡnā copiā mellis i fauis suis.sugunt
de illo melle ⁊ se recreāt de eodē Et nisi h̄ face
rēt:mel illud corrūpeẜ ⁊ fierēt de fauis aranee
Moral'r qn̄ psona eccl'iastica hꝫ magnā copi
am mellis.i.sciam sacre scp̄ture q̄ melli ꝯpaẜ
In p̄s.Quā dulcia faucibꝰ meis eloq̇a tua su
p mel ori meo.nēc hꝫ alere semetip̄m de melle
suo.qꝛ nisi h̄ faceret mel corrūpetur.qꝛ sciētia
in displicentiā ⁊ penam ꝯuerteret ⁊ de fauis
fierent aranee.i.de habitibꝰ scientialibꝰ vene-
nose curiositates ⁊ vane.In p̄s. Tabescere
fecisti sicut araneam aīam eius.Et in alio p̄s
Anni nr̄i sicut aranea meditabūtur vl' medi-
tabanẜ ꝭm aliā lrām.Glosa.bn̄ ḋr meditaban
tur.ānī nō opabāẜ.qꝛ sine vtilitate ⁊ fructu bo
ni opis trāsierūt.Et iō primo ⁊ p̄ncipalit' vti
debet q̇libet lr̄atus sciētia sua ad deuotiōem
⁊ recreatōem ꝓpriā ⁊ postea ad alienā.Et hoc
est qḋ dr̄ signanẜ Eccs.ij.Hāc ratꝰ sum preꝫ
meā ⁊ vterer labore meo.Dicit aristo.j.de ge-
neratōne.ꝓpe finem.ꝙ es ⁊ stannū nō; bn̄ mi-
sceñẜ ad inuicē.sed sic lr̄e ꝯfūgūtur in oꝛe bal-
buciētis.sic ꝯmisceñẜ es ⁊ stānū.sicut em̄ i oꝛe
balbuciētis vna lr̄a sonat ⁊ alia euanescit.ita
stānum ⁊ es si ꝯmisceanẜ stānum subterfugit
⁊ euanescit ⁊ es manet.Moral'r es qḋ est me
tallū sonoꝝ designat p̄dicatōnis eloq̄ntiam.
Stānū qḋ apparet argētū ⁊ nō est.significat
ꝯuersatōnis falsam apparētiā.Et ista duo ni-
mis male ꝯmisceñẜ in psona q̄cūqꝫ.Et iō cuꝫ
ad examē dei deuentuꝫ fuerit.nihil apparebit
nisi es.sonꝰ vicꝫ doctrine sine veritate vl' pu-
ritate.Sed cū argento bn̄ ꝯmisceẜ es qꝛ vite
claritas ⁊ vite sonoritas delcābilē mixturam
faciūt.in cuiꝰ figuraꝫ legimꝰ.Exo.xxxv.ꝙ do
minus impleuit beseleel spiritu sapientie et
omi doctrina ad facienduꝫ opus in auro ⁊ ar
gento et ere in omnibus que requirebanẜ ad

sanctuariū tabernacl'i.hoc est moraliter ꝙ p-
sona eccl'iastica sic debet esse instructa ꝙ opa-
ri sciat in auro deuotei cōtemplatōnis.argen
to honeste ꝯuersationis ⁊ ere sonoꝛe p̄dicatio
nis.Tertio sunt sapientes sapientie abuso-
res.et hi sunt homies bene instructi q̇ scien-
tiam suam applicant ad nocendum Colorant
falsa.excusant mendacia.⁊ impugnāt vera.
Eccī.xx.Qui multis vtitur verbis:ledit aīaꝫ
suam.Oēs isti male vtūtur thesauro sapien-
tie.Consimiliter ⁊ hi qui mendacia p̄dicant:
et falsē autoꝛes allegant ad ꝓpriam ostētatio-
nem ⁊ oim p̄dicantium diffamationē.Talis
si querat cum apl'o.Nūquid leuitate vsus sū
aut que cogito ꝭm carnem cogito.vt sit apud
me est et nō est.Dico confiteñẜ ꝙ talis vtitur
leuitate ⁊ carnalitate ⁊ falsitate.Non sic fece-
runt sancti prēs qui nos p̄cesserūt.sed vsi sūt
thesauro sapientie sancte viuendo.recte doce
do.et vera defendendo Et ideo pꝛicipes facti
sunt amicitie dei propter discipline dona cō
mendati. Lectio.XLVII.

Ihi autem dedit

m deus dicere ex snia ⁊ p̄sumere digna
hoꝝ que mihi dantur qm̄ ip̄e sapie
dux est et sapiētū emēdatoꝛ.In manu em̄ illi
us et nos et ꝭmones nr̄i ⁊ oīs sapia et operū
scie disciplina.Hec est q̄rta ps p̄ncipalis hu-
ius capli.vij.vbi ponit Salomō gr̄arūactio
nem sapiam recognoscentē.Un̄ postq̄ p̄mo
posuit huiliatione sapiam p̄cedentē.Secun
do supplicatōem sapiam deposcenteꝫ.Tertio
appreciatōem sapiam extollentē.hic ponit q̄r
to gr̄arūactionē sapiaꝫ recognoscētē.Et circa
h̄ duo facit.Pꝛio recognoscit deū sue sapiētie
esse largitoꝛē in generali.Scd̄o enūerat q̄ruꝫ
et q̄lium dedit sibi sciam deus inductiue.⁊ in
sp̄ali.Scd̄a ps ibi.Ip̄e ei dedit mihi.Circa
primū duo facit.qꝛ p̄mo recognoscit euꝫ esse
sapie largitoꝛē.Scd̄o eū fateẜ oim gr̄arū cō-
tinuū gubernatoꝛē Scd̄a ps ibi In manu ei
A illius.Dicit ergo p̄mo sic. Mihi autē dedit
deus dicere ex snia.q.d.Si q̇s a me querat.
q̄re doceo et sapiam p̄dico esse cōicandā.Ec-
ce cām.Deus ip̄e datoꝛ est sapie.⁊ quia gratis
dat oibus sapiam et sciam.ꝯseq̄ns est ꝙ etiā
ip̄i gratis dare debēt.Math.x.Gratis acce-
pistis gratis date.⁊ iō regratiādo deo dico
Mihi āt dedit deus.⁊c̄. Nec ē ista vox sup-
bie vel elatōnis sed deuote gr̄arūactiōis Un̄
augꝰ sup illud p̄s.Custodi aīam meā quoniā
sctūs suꝫ dicit sic.Nō est ista supbia elati sꝫ cō
fessio nō ingrati.Et hic te cognoscere ⁊ nihil
ex te hic vt nec supbus sis nec sis ingratus.

Et dic deo sanctꝰ suꝫ qm̄ scīficasti me.qꝛ ac-
cepi qḋ nō habui.qꝛ tu dedisti:nō qꝛ ego me-
rui.et isto mō dicit Salo.Mihi āt dedit ds
dicere ex snia.i.ex certa scia.Johis.iij.Qḋ sci
mus loq̇mur.⁊ qḋ vidimꝰ testamur.Uel di-
cere ex snia.i.sentētiose dicere nō ṽbose.quia
Prouer.xiiij.Ubi plurima sunt ṽba:ibi fre-
quenter egestas.i.pauptas et egestas sapie.
Sapiētes em̄ vtūtur ṽbis paucis.⁊ iō sapiē
tes solent hic pauca ṽba ⁊ sentētiosa.Jac.j.
Sit āt ois hō velox ad audiēdū.⁊ tardus ad
loq̄ndū et tardꝰ ad irā.Dicit Hyeronymꝰ ꝙ
inter canes q̇ infirmioꝛ est magis latrat:⁊ pa
tet expimento ꝙ puus caniculꝰ libētiꝰ latrat
q̄ꝫ grādis ⁊ magnꝰ.ita freq̄nter q̇ minꝰ habēt
de scia:habent tn̄ plura ṽba. Et est notanḋ B
ꝙ inter oia pauciloq̇um reddit hoiem ꝯmen
dabilem ⁊ amabilē.Un̄ q̇dam phs interro-
gatus fuit a quodā.Quō inquit hoibus pla
cere possum.Cui phs rn̄dit.Si inq̇t gesseris
optima ⁊ locutus fueris pauca.In cuiꝰ figu
ra dr̄ Leui.xv.Uir q̇ patitur fluxū seminis i-
mūdus erit.Semē fecūdum sp̄uale gn̄atiōis
est sapia siue scia.fluit aūt deoꝛdinate ⁊ deper
ditur qn̄ sine iudicio rōnis ꝓferẜ.vel sic.Mi
hi aūt dedit deus dicere ex snia.i.nō subito n̄
repente.sed ex solida deliberatōne.Sicut iu
dex laturus sniam debet p̄us veritateꝫ inue-
stigare.⁊ maxime in sententia diffinitiua que
finem ponit ꝯtrouersie.qꝛ de re dubia nō de
bet dari snia certa.xj.q.iij.Graue.Et p̄sume-
re digna hoꝝ que mihi dātur.supple dedit de
us mihi p̄sumere.i.pre alijs sumere ad discen
dū et docēdū.Digna hoꝝ q̇ mihi dātur.i.ṽa
⁊ corrn̄dentia inspiratōni diuine nō hūane fi
ctioni.Sic vtitur nōie p̄sūptionis mgr̄ snia-
rum in ꝓlogo vbi dicit.Ardua scandere ⁊ o-
pus vltra vires agere p̄sumpsimꝰ.i.mori nō
temeritate sed charitate pre alijs sumpsimus
Dedit ergo deus mihi p̄sumere digna.nō q̇-
dem viribꝰ meis ꝯfisus sꝫ in deo.Et iḋo sub-
dit.Qm̄ ip̄e.i.deus sapie dux est ⁊ sapientum
amatoꝛ.i.ip̄e auctoꝛ sapie.⁊ sapientū emenda
toꝛ.i.augmētatoꝛ.⁊ sic recognoscit. Salomō
deū esse ois sapie largitoꝛem.Scd̄o generali
us fatetur eū esse oim gr̄arum ꝯtinuū guber
natoꝛē.In manu inq̇t illius.⁊c̄.quasi diceret
In potentia gubnatiua illius est nr̄a eloquē
tia.nostra theologica speculatio ⁊ nr̄a practi-
ca exercitatio.In manu inquit illiꝰ supple su-
mus nos q̄ntum ad nrām subām.Daniel'.v.
Deū qui hꝫ statū tuū in manu sua.⁊ oēs vias
tuas.nō glorificasti.et in p̄s.xciiij.In manu
eius sunt oēs fines terre Sermones nostri
q̄ꝫtū ad nrām eloq̄ntiam.ij.Coꝝ.iij.Non su-

mus sufficientes aliqd a nobis cogitare.sed
sufficiētia nr̄a ex deo ē,qꝛ nemo p̄t dicere dn̄s
ih̄s nisi in sp̄ūsctō.j.Corinth.xij.Et om̄is sa
pientia q̄ntū ad scias speculatiuas.Et opeꝝ
scie disciplina.i.disciplina scie oportet ꝙtum
ad scias practicas Hec est ergo grāṙūactio de
uota qua Salo.se a deo recepisse sapiam re⸗
cognoscit.Sic em̄ oia flumia oriūtur a mari
et ad mare finalit̄ reuertūtur Eccs.j.Ad locū
vn̄ exeūt flumia reuertūtur ꝛ iteꝝ fluant. Ita
oēs gr̄e quas habem᷒ a deo ꝓcedūt ꝑ largitō
nem ꝛ ad eū redire debēt ꝑ grāṙūactionē Vn̄
Bern̄.sup Can̄.s.xxxij.Origo fontiū ꝛ flumi
nū oim est mare ꝟtutum ꝛ sciarum dn̄s iesus
christus.Continētia carnis cordis industria
volūtatis rectitudo.casta consilia.Iusta iudi
cia.sancta desideria ex illo manat.Si qs cal
let ingenio.si quis nitet eloquio.si quis mori
bus placet.inde est.inde scie ꝛ sapientie.inde
s̄mo Ad locum vnde exeūt reuertūtur flumi
na gratiarū vt iteꝝ fluant.Quare et qualit̄ in
quis.Dicit apostolus.In oibus gratias agē
tes.quicqd sapientie quicqd te virtutis habe
re confidis.dei ꝟtute et dei sapie reputa xp̄o
Siqdem fluminis aqua stare ceperit ꝯputre
scet.Sic plane si grārū cesset decursus vbi re
cursus nō fuerit.nō mō nihil augeꝫ ingrato.
sꝫ et qd accepit ei ꝟtetur in ꝑnicie.hec Bern̄.
Vn̄ Hermes trimegist᷒.libro.xj.suo de natu
ra deoꝝ ꝟsus finē.narrat q̄liter post lōgaꝫ di
scussionē reꝝ diuinarū ꝛ hūanarum cum ad⸗
uesperasceret.trimegistus asclepi᷒ ꝛ tacius pa
rauerūt se ad cenaꝫ.prius tm̄ volebant deum
adorare s̄m modum ph̄orum. Exeūtes ergo
sole occidente ad austꝝ.respexerūt ꝛ p̄ces suas
dixerūt.sic em̄ sole oriēte ad locū qui dr̄ subso
lanus se ꝯuertebant ad adorandū.ita sole oc
cidēte se ꝯuertebāt ad austꝝ s̄m eaꝝ antiquaꝫ
suꝑstitionē.Dicit ḡ asclepius ad taciū ꝙ roga
ret trimegistū ꝙ dignareꝫ apponere thura et
pigmenta ad p̄ces eoꝝ.quē intuēs trimegist᷒
cōmotus ait.Melius hoim naribꝫ apponere
asclepi.Hoc em̄ sacrilegij siꝉe ē cū deuꝫ roges
thus ceteraqꝫ incēdere.Nihil em̄ deest ei.Et
qꝛ ipe est oia ꝛ in eo sūt oia sꝫ nos agētes grās
adorem᷒.hee sūt ei sūme icēsiones:cū gr̄e deo
agūꝫ a mortalibꝫ.hec Hermes.Qꝫ āt dic̄ thus
deo incēdere eē sacrilegio siꝉe Intelligit si fiat
suꝑstitōe cū estimatōe ꝙ de᷒ in corꝑalibꝫ odo
ribꝫ delectaꝫ.qd oino fl̄m est.Vn̄ subdit ꝙ sū
me incēsiones sunt grārūactōnes.ꝛ iō termi⸗
nando libꝝ sic deo regratiaꝫ quāuis gentilis
Grās tibi summe exuꝑantissime.tua em̄ gra⸗
tia tantū lumen sum᷒ cognitōnis consecuti

Nomē sctm̄ tuū est honorandū.Nomē vnuꝫ
qd solus deus est bn̄dicendus religione pat̄
na.qm̄ oibus p̄inam pietatē ꝛ religionē ꝛ a⸗
morē et queciūqꝫ est dulcior efficacia p̄bere di⸗
gnatus.donans nos sensu.rōne.ꝛ intelligen
tia.Sensu vt te cognoscam᷒.Rōne vt te su⸗
spitōnibꝫ indagem᷒.Cognitōne vt te cogno⸗
scentes gaudeam᷒ ac numine saluari tuo gau
deamus.ꝙ te nobis on̄dens totū gaudemus
ꝙ nos in corꝑe sitos eternitati fueris ꝯsecra⸗
re dignatus.Hec est em̄ hūana sola gratifica
tio cognitio maiestatis tue.cognouimus te ꝛ
lumē maximū solo intellectu sensibili intelli⸗
gim᷒ te.O vita ꝟe vita.O natura oim fecūda
p̄gnatio.cognouim᷒ te toti᷒ nature hūane cō
ceptu plenissime.Cognouim᷒ te et̄na ꝑseuerā
tia.In hora em̄ ista adorātes te.bone volūta
tis tue.hoc tm̄ dep̄camur vt nos obsuare di
gneris ꝑseuerantes in amore ꝯgnitōnis tue.
et nūqꝫ ab h̄ gr̄e vite genere separi. Quibus
dictis inierūt ad cenam.In manu dei sumus

Notandū ꝙ manus diuine ꝓtectōis ꝛ gu C
bernatōis in q̄ sum᷒ qnqꝫ digitos hꝫ.pollicē
indicē.mediū.medicū.et auricularē.Pollex ē
ptās puniendi.index ꝑspicacitas discernen⸗
di.medi᷒ benignitas differēdi.medic᷒ pietas
miserendi.auriculari᷒ est facilitas exaudiēdi.
Primo ḡ pollex manus dei est ptās puniēdi.
Diciꝫ pollex s̄m Isid.xj.ethymo.ca.j.eo ꝙ in
ter ceteros digitos polleat virtute et potesta
te.Hui᷒ aūt pollicis tāta est ptās ꝙ cū tēpus
aduenerit puniēdi null᷒ euadere pōt.Iob.x.
Nemo ē qui de manu tua possit eruere.Et iō
dicit apl's Heb.x.Horrēdū est incidere ī ma
nus dei viuētis.Et Iob.xiij.Manū tuā lon
ge fac a me.ꝛ formido tua nō me terreat.Scd̄s
digit᷒ est index:eo ꝙ illo on̄dim᷒ ꝛ indicam᷒.
Et est moralit̄ index man᷒ dei ꝑspicacitas di
scernēdi.Isto digito oia demōstrabit nude ꝛ
aꝑte tā bona ꝙ mala in die iudicij.ij.Mach
vj.Manū oipotētis neqꝫ viu᷒ neqꝫ defunct᷒
effugiā.Oēs em̄ nos opꝫ manifestari an̄ tri⸗
bunal xp̄i ꝛ reci.v.ꝓut gessit in cor.ij.Coꝝ.v.
Tertius digitus est ceteris longior ꝛ est me⸗
dius.Vn̄ iste digitus ī manu dei est benigni
tas iudiciū differendi ꝑ quā nos expectat:vt
ad misc̄diam redeam᷒.Gen̄.xlvij.Salus no
stra in manu tua est.d in p̄s.Fiat misc̄dia tua
vt saluet me.Et sicut isto digito extenso super
plano:nec index nec pollex p̄nt illud planum
ꝯtingere.ita ꝙ ꝙdiu digitus benignitatis ad
nos extendiꝫ.nihil nobis nocere p̄nt potestas
puniendi nec ꝑspicacitas discernēdi Quart᷒
digit᷒ vocaꝫ medicus.Est āt medic᷒ in manu
dei pietas miserendi.In isto digito solēt ve⸗

teres anulos deportare sed in manu sinistra.
Cui᷒ cām reddit Macrobi᷒.iij.saturnaliū in
uentā fuisse ab egyptijs.eo vicꝫ ꝙ s̄m anatho
mie peritos.neru᷒ qdā a corde nat᷒ ad illum
digitū ꝓcedit.et cū neruus illi᷒ digiti ꝯplicaꝫ
D Et iō ordinatū fuit apud eos ꝙ ille tanqꝫ co⸗
rona anulo circūdareꝫ.Iste etiā digit᷒ cōpli⸗
cat᷒ significat.vj.s̄m cōpotū digitalē q̄ est nu
merus ꝑfectus.et iō ille digitus merito d̄buit
a nobis coronari.Moraliter apd̄ om̄es nos
inter digitos dei pietas miserendi dꝫ a nobis
coronari.quia misc̄dia miseris sapit dulcius
Que qdem pietas a vulnere cordis xp̄i ema⸗
nauit.ꝑ queꝫ digitū om̄is in nobis ꝑfectio cō
sūmatur.Iob.v.Increpatione dn̄i ne repro⸗
bes.qm̄ ipe vulnerat et medeꝫ.ꝑcutit ꝛ man᷒
eius saluabūt.in sex tribulatiōibꝫ liberabit te
et in.vij.nō tāget te malū. Quint᷒ digit᷒ est
breuissim᷒.et vocaꝫ aricularis.Hic aūt digi⸗
tus in manu dei est facilitas exaudiendi p̄ces
nostras.In p̄s.Aperies tu manū tuam ꝛ im
ples om̄e aial benedictōne.ꝛc̄.

Lectio XCVIII

Ipse enī dedit mi
bi boꝝ que sunt sciam verā.vt sciam
dispōneꝫ orbis terraꝝ:ꝛ ꝟtutes ele⸗
mentoꝝ initiū ꝛ ꝯsūmationem ꝛ medietatem
tempoꝝ vicissitudinū ꝑmutatōnes:ꝛ ꝯsūma
tiones tempoꝝ et moꝝ mutatōnes.diuisiōes
tꝑm anni cursus ꝛ stellaꝝ dispōnes naturas
aialium ꝛ iras bestiaꝝ.vim ventoꝝ et cogita⸗
tiones hominū:differentias ꝟgultoꝝ ꝛ virtu
tes radicum ꝛ quecūqꝫ sunt absc̄osa ꝛ impro⸗
uisa didici.Omniū em̄ artifex docuit me sapi
entia. Postqꝫ sapiens Salomon regratia
tus est deo generaliter et sūmatim de sapien⸗
tia sibi data.Hic idem regratiatur specialiter
inductiue transcurrēdo ꝑ materias diuersaꝝ
scientiaꝝ.Et circa hec duo facit.quia p̄mo e⸗
numerat quoꝝ ipe scientiam habuit.Secun
do qualiter ad eum ꝑuenit.ibi.Oim em̄ arti⸗
A fex.Circa primū duo facit.Nam primo reco⸗
gnoscit sue scie soliditatem.Scd̄o sue scientie
multiplicitateꝫ.ibi sciam.Circa p̄mum dicit
sic.Ipe em̄ ds vicꝫ dedit mihi liberalit̄.horū
que sunt sciam veraꝫ.i.oēm creaturā verā nō
fl̄am nō apparentē sciaꝫ.queādmodū se iactāt
hic falsi exꝑimentatores necromantici alchi
mici ꝛ ꝑ artē notoriā ad doctrinā d̄monū glo
riantes se instructos.ꝛ on̄dentes scire q̄ nesci
unt.cuiusmōi sūt p̄stigiatores.dinatores.phi
sonomici.psalmistici vel psalmistici geomāti⸗
ci.incātatores ꝛ magici qꝝ nō est scia ꝟa sꝫ fal
sa.imo nulla.Quā p̄cipue docet vitare apl's.j

Thimo.vj.O thymothee depositū custodi.i.
fidem deuitās ꝓfanas vocū nouitates ꝛ oppo⸗
sitōnes falsi nois scie.Glo.i.q̄ falso noie diciꝫ
scia.Contra q̄lem fl̄im sciam dic̄ Salomon.
sibi datā fuisse sciam veram.Et ꝑ h̄ recogno⸗
scit sue scie soliditatē.Cōseq̄nter āt on̄dit eius
dē scie m̄ltiplicitatē cū dic̄.vt sciaꝫ dispōnem
orbis terraꝝ.i.distinctōnes climatū ꝛ diuersi
tatē locoꝝ habitabiliū ꝛ nō habitabiliū ī ter⸗
ra s̄m distantiā a polis mūdi ꝛ appropinq̄tio
neꝫ et elongatōem a via solis.Et ꝟtutes ele⸗
croꝝ.i.trāsmutatōes corꝑm naturaliū taꝫ s̄m
locū qꝫ s̄m q̄litates.Initiū et ꝯsūmatiōem et
medietatē tꝑm.i.p̄ncipiū mūdi et tp̄s xp̄i ꝛ di
em iudicij saltē in generali sciuit eē futurum.
Moꝝ mutatōnes.i.diuersas ꝯsuetudines ꝛ
leges hūanas.s̄m diuersitatē situs tꝑis ꝛ as⸗
suefcōnis ꝛ ꝯplexionis.Diuisiōes tꝑm.i.di⸗
stinctas reuolutōes planetaꝝ.vicissitudinuꝫ
ꝑmutatōes.i.aeris et terre varias trāsmuta⸗
tiones qbꝫ vicissim ꝛ successiue et ꝯrie dispo
nūtur vt nūc sit ver.nūc estas.nūc autūnus.
nūc hyems.ꝛ ꝯsūmatōes tꝑm.i.qn̄ vnūqdqꝫ
istoꝝ incipit et termiatur s̄m gressuꝫ planeta⸗
rū in diuersa signa ī zodiaco.ān̄i cursus ꝛ stel
laꝝ dispōnes.i.ꝯputatōes s̄m motuꝫ solis ꝛ
lune.ꝛ figuras et imagines oim stellaꝝ fixaꝝ
in.viij spera Naturas aialiū ꝙtū ad gn̄atōeꝫ
Iras bestiaꝝ ꝙtum ad vtilitatē ꝛ domestica⸗
tionē hūanā.vim ventoꝝ.i.xij.differētias vē⸗
toꝝ.q̄tuor p̄ncipaliū et.viij.collateraliū.sicut
ptꝫ.iij.Meteo.Et cogitatōes hoim.i.affectō
nes ad q̄s hoies debent eē ex ꝯplexione ꝛ cor
poꝝ celestiū ꝛ cooꝑatione dispositi. Differen
tiā virgultoꝝ ꝙtum ad plantatōnes insertio⸗
nes trāslatōnes fructificatōnes De qb᷒ Vir
gilius libro georgicoꝝ ꝛ Palladi᷒ de agricul
tura:et ꝟtutes radicū q̄ calida q̄ frigida q̄ tꝑa
ta q̄ ꝯferens nociua s̄m varietates sanitatuꝫ
et infirmitatū.Etiā nō solū ista imo q̄cunqꝫ
sunt absconsa ꝛ improuisa.i.cōiter alijs hoibꝫ
occulta didici nō ꝑ inuentionē sꝫ ꝑ reuelatōꝫ
Et ē qd subdit.Oim em̄ artifex docuit me sa⸗
piētia Sapia increata vicꝫ q̄ xp̄s ē.j.Coꝝ.j.
Nos aūt p̄dicam᷒ xp̄m crucifixū.iudeis qdē
scādalū.gētibꝫ aūt stulticiā.Ipis aūt vocatis
iudeis atqꝫ grecis xp̄m dei ꝟtutē et dei sapiaꝫ
Occasiōe ei᷒ qd in littera dr̄ inter alia de sapi
entia.ꝙ vicꝫ habuit sciam de cursu ān̄i et di⸗
spositōnibꝫ stellaꝝ Queriꝫ.vtꝝ de motibus B
stellaꝝ possit eē scia.ꝙ nō.qꝛ si sic.h̄ maxie fo⸗
ret possibile de motibꝫ solis ꝛ lune Sꝫ d̄ istis
nō p̄t hr̄i scia.ḡ nec de alijs.assumptū ꝓbo.qꝛ
si aliq̄ scia esꝫ de coꝝ motibꝫ possibile videreꝫ
ꝙ illa eēt in q̄ oēs phi ꝯcordant vicꝫ ꝙ sol eēt

In cōuiuio motu circulariter circa terraꝫ ⁊ ꝙ
sol moueret̃ motu firmamēti ab oriēte ī occidēt̃
⁊ ꝙ sol non eclipsaret̃ tpe oppōnis lune, ⁊ ista
vident̃ esse falsa ex textu sacre scripture. Pri-
mū patet ꝙ sol nō moueat̃ continue Josue. x.
Stetit sol in medio celi ⁊ non festinauit oc-
cūbere spacio vni⁹ diei, nō fuit añ ⁊ postea tā
lōga dies deo obediēte voci hoīs. Scōm pꝫ
Esa. xxxviij. et. iiij. Reg. xx. Ubi legim⁹ ꝙ cū
Ezechias rex iude grauissime egrotasset et ꝑ
fletū et pniam sanitatē a dño meruisset. misit
sit dñs ad eū Esaiaꝫ ꝓphetam q̇ diceret ꝙ die
tertio ascenderet in templū dñi totus sanus.
Ezechias ꝓ signū petiuit vt certificaret̃ de
sanitate futura. Et dicit ad eū Ezechias Uis
vt ascēdat vmbra ī horologio achā. x. lineis
An totideꝫ gradib⁹ reuertat̃. Et reuersus est
sol ꝑ deceꝫ lineas in horologio achā. ⁊ posita
est vmbra stili ī horologio. sicͦ fuit de mane so
le exn̄te in oriente. Hoc aūt fieri nō potuit si
sol ꝯtinue moueret̃ motu firmamenti, ab oriē
te in occidens. sicͦ pꝫ ḡ ꝯclusio falsa Tertiū
vicꝫ ꝙ sol possit eclipsari. luna exn̄te in oppō-
ne, patet Mathei. xxvij. et Luce. xxiij. vbi sic
scribit̃. Tenebre facte sunt in vniuersa terra.
vsq̧ ad horam nonam ⁊ obscuratus est sol. ⁊cͦ
Sed constat ꝙ luna tūc fuit in opposita regio
ne ad solē, q2 xp̄s passus est luna. xv. ⁊ sol fuit
in nono gradu arietis. ⁊ luna in nono gradu
libre in meridie illi⁹ sexte ferie. ḡ patet falsitas
illius ꝯclonis de eclipsi Ad oppositum est
lr̃a ⁊ oēs astronomi Ad q̄stionem dicendū
ꝙ de motib⁹ stellaꝝ pōt esse scia. nō q̇dem de-
mōstratiua q̄liter om̄i tpe mouebūtur. sed de
mōstratiua q̄liter om̄i tpe nati sunt moueri si
ds miraculose aliter nō disponat. sicut ei do-
cet btūs aug⁹. Sic deus reb⁹ creatis motus
oꝑationes indidit vt tm̄ ꝓ libitu volūtat̃ eas
exerce āt vel omittant. Unde quāuis expimē
taliter ⁊ sensibiliter videamus ꝙ ignis natus
est ꝯburere, ꝯtigit tm̄ aliqñ ꝙ ignis q̇dam ap
proximatus q̇busdam pueris nō nocuit et tm̄
alios qui magis distabāt occidit. sicut patet
Dañ. iij. Et iō q̄uis sciam⁹ q̄liter res nate sūt
agere, et q̄liter freq̄nter egerunt. q2 h̄ vocam⁹
naturale qd̄ semꝑ vel freq̄nter ꝯtingit. Qua-
liter tm̄ res certo tpe agent, nescimus, q2 h̄ est
in manu dei. Pro rōnib⁹ tm̄ est notādū ꝙ ista
tria miracula maxia q̄ vnq̧ in corꝑibus cele-
stib⁹ ꝯtigerūt adduxit Dyonisius ꝯtra q̄ndā
phm̄ i ep̄la ad policarpū q̄ ē. vij. in ordie ep̄la
rū bt̄i dionisij. Ad q̄ꝝ euidētiā intētionē dctē
ep̄le breuit̃ explanabo seq̄ns expōnem fratris
Alberti q̇ oēs libros Dyonisij exposuit satis
clare. Sciendū est ḡ ꝙ illa ep̄la mentioneꝫ fa
cet de tribus ꝑsonis vicꝫ dyonisio. policarpo
et appollophane. Fuit autē policarp⁹ discipu
lus beati Johis euangeliste, postea ep̄us, et
tandē martyrizatus. Appollipbanes fuit qui
dā phus q̇ fuerat mgr̄ beati dyonisij in phia.
iste cū visitaret̃ a policarpo ⁊ inuitaret̃ ad fidē
xp̄i r̄darguebat abn̄tē dyonisiū suꝑ h̄ ꝙ phia
quā a grecis didicerat contra phos vteret̃ di
cens iniustū esse aliquē vti aliq̇ ꝯtra eos a q̇-
bus illud accepit Et iō vocauit dyonisiū ꝓbe
ratorē pr̄im metaphice, q2 vicꝫ rep̄hendit gre-
cos de coꝝ phia a q̇b⁹ tm̄ phiam didicerāt sicͦ
a prībus et mgr̄is. Cum ḡ sic freq̄nter rn̄de-
ret policarpo dictus phs. policarpus nacta
opportunitate mandauit dyonisio ꝙ sibi aliq̄
rescriberet ꝑ que dictus appollophanes ad fi
dem trahi posset ex ꝓprijs p̄ncipijs discipline
sue qui clarus in astronomia inter alios ha-
bebat̃. Hac ergo occasione scribit ad policar-
pum ep̄lam illam oñdens ꝙ appollophanes
sua phia abutebat̃ eo ꝙ ꝑ eā ad cultuꝫ dei ve-
ri nesciuit ꝑtigere. Ad cui⁹ tm̄ noticiā ex astro
nomia maxie debuisset ꝑuenisse. Et arguit sic
Cū ordo motuū corꝑm celestiū sit regularis ⁊
certus. Si ille ordo ab aliq̇ mutaret̃ cōstat ꝙ
ille sic mutans foret deus. Sed ordo motuū
corꝑm celestiū fuit aliqñ mutatus sicͦ ipemet
appollophanes nouit. ḡ debuit ꝯclusisse ꝙ cā
illi⁹ mutatōis fuit cā p̄ma ꝯtinēs ⁊ regens to
tū celū. Et ꝑ ꝯn̄s relictis idolis tal' de⁹ foret co
lend⁹. Minorē hui⁹ rōnis ꝓbat dyonisius ī
trib⁹ exēplis. Primo ꝑ statōem solis Josue. x.
de quo argutū fuit in p̄ma rōne. Siue etiam
dicat̃ ꝙ sol stetit imotus cū orbib⁹ suꝑiorib⁹ ⁊
inferiorib⁹ s̄m vnā opinionē. Siue solus sol
steterit alijs motis s̄m suū cursuꝫ s̄m aliā opi
nionē. h̄ tm̄ certū ē solē stetisse qd̄ nō potuit fie
ri nisi ꝑ oꝑatōeꝫ alicui⁹ cāe infinite Scdō ꝓ-
bat idē ꝑ ascēsuꝫ solis in horologio achaꝫ. sicͦ
argutū fuit in rōne. ij. qñ vnus dies artificial'
fuit fere triplicat⁹ Dies vero artificialis habꝫ
xij. horas, et tres dies. xxxvj. horas, et ꝑ ꝯn̄s
fuit triplicatus ad aliū diem artificialem exce
ptis quatuor horis, quod pꝫ. q2 sicut ī astro-
labio signant̃ ⁊ lineant̃ duodecim hore, ita fu
erūt lineate duodecim hore ī horologio achā
Et iā in aduentu Esaie ad regem dñderat sol
ꝑ decem lineas, ita ꝙ nō distabat nocte nisi ꝑ
duas horas. sol ḡ reascēdit ꝑ dictas decem li
neas: et dn̄dit ꝑ easdē, iteꝝ ḡ ꝯpleuit tūc trigi
ta horas ⁊ adhuc restabāt due linee vltime vs
q̧ ad noctem, ergo illa dies habuit triginta-
duas horas. Et ideo dicͦ Dyonisius ꝙ dies
ille fuit triplicatus. ⁊ hoc fuit tm̄ miraculū ꝙ
ꝯuertit in stuporē babylonios q̇ fuerāt diligē

tes in ꝯsideratōne motuū celestiū. ⁊ h̄ miracu
lum subiecit eos regi Ezechie sine pugna. sicͦ
cuidā equali deo, ⁊ hoies excedendi Et dein-
de sacerdotes Persaꝝ notātes diē illū: fecerūt
ānuatim festū triplicati solis. ⁊ dicebant̃ tri-
plicati inter sacerdotes vicꝫ qui festū triplica
ti solis colebant. Ista ḡ signa que nō fuerunt
localia facta vicꝫ in regione vna vel vna terra
sed cōia toti mūdo, debuerūt mouisse appollo
phanē ad colēdū illū qui hec mirāda causauit
Sed q2 appollophanes possꝫ ista ex ꝑtinacia
forte negare, q̄uis sacerdotū testioniū viderit
iō scribit dyonisi⁹ policarpo ꝙ si ista duo ne-
gauerit ꝯtigisse, reducat sibi ad mēoriam ter-
tiū vicꝫ de eclipsi tpe passiōis xp̄i. et dicat sic
sibi ꝙ illā nō p̄t negare. dicit Dyonisi⁹ qñ nos
ambo stetim⁹. in elyopolim ciuitate egypti, et
simul stātes vidim⁹ lunā inopinabilit̃ ⁊ inna
D turalit̃ supponentē se soli cū nō eēt tp̄s ꝯiūctō
nis sed magis oppōnis vel fere. Que q̇deꝫ e-
clipsis fuit multiplicit̃ miraculosa. Primo q̇a
eclipsis solis nō fit nisi in ꝯiūctōne solis ⁊ lu
ne. Cōiunctio aūt fit ꝑ hoc ꝙ luna est velocio
ris mot⁹ q̄ꝫ sol. ⁊ iō attigit solē. Manifestū ḡ
est ꝙ luna accedēs ad solē trāsit ꝑ arcū inter-
ceptū inter solē ⁊ occidentē. q̄ntūcūq̧ hoc est:
naturaliter fit ꝯiūctio siue sit eclipsis siue nō
Mō in passione xp̄i nō venit luna ab occidē
te. sꝫ a parte orientis qd̄ est oīno ꝯtra naturā.
Uñ pars orientalis dyametri solis p̄mo ecli
psabat̃. et sic ꝯn̄ter totus dyameter solis, quia
fuit eclipsis v'lis. Et tūc redijt v̄sus orientem
ita ꝙ p̄mo illumiabatur ps dyametri occidē-
talis que vltimo eclipsabat̃. qd̄ q̇dem fuit cō-
tra naturā ecclips. quia in om̄i naturali ecli-
psi: ps occidētalis eclipsat̃ p̄mo ⁊ p̄mo reillu
minat̃. Tertio fuit mirabilis. q2 luna tūc tpis
infra. vj. horas fere ꝯpleuit motū. xv. dierum
q2 int̃ nonā ⁊ vespam iuit. clxxxv. fere gradus.
Qd̄ sic pꝫ. In oppōne ista ꝯstat ꝙ int̃ soleꝫ ⁊
lunā fuerūt. clxxxv. grad⁹ q̇ sūt medietas celi.
nō fuit eclips post oppōnem ꝑ. ix. horas, ita ꝙ
luna in illis nouē horis trāsierat. xv. gradus
vltra locū ꝟe oppōnis, v̄sus occidēteꝫ. Redijt
ergo ꝑ. clxxxv. grad⁹ solis accedēdo: ⁊ sil'r rece
dēdo. sic infra. vj. horas iuit motū fere. xv. die
rū. Quarto fuit miraculosa, quia sicut probat
Ptholome⁹ tam oppōne q̄ꝫ ꝯiūctione luna ē
in auge. Oportet ergo ꝙ aux circulus lune in
eodem spacio tēporis accederet ad soleꝫ cū lu
na: et cum luna recederet. qd̄ est contra natu-
ram, quia aux lune semꝑ mouetur motu con-
trario lune, sicut pꝫ in rhetorica planetarum
Quito latitudo lune cāta fuit, q2 luna nō fuit
itra grad⁹ eclips sufficiēs et dato ꝙ fuissꝫ soli
cōiuncta.

Lectio XCIX

c Ut eni illa spiritus intelligentie sanctus, multi-
plex vnic⁹. subtil'. modest⁹. disertus
mobil'. incoinq̇nat⁹. cert⁹. suauis. Amās bo-
num actū q̇ nihil vetat bn̄facere. hūan⁹. beni
gn⁹. stabil'. cert⁹. secur⁹. oēm hn̄s v̄tutē. oia ꝑ
spiciēs. ⁊ q̇ capiat oēs spūs intelligibiles: mū
dus. subtilis. Hec est q̇nta ps p̄ncipalis hui⁹
capl'i. in qua postq̄ꝫ Salomō posuit grār̄ua-
ctionē sapiam recognoscentē tam in spēali q̄ꝫ
in generali. Hic in pte ista subiūgit q̄ndā cō-
mendatōem sapiam extollentē. Et declarat ꝙ
sapia sufficiēs est ad ꝯferendū sibi totā noti-
ciā recitatā in vltima lcōne Ubi est notan- A
dū ꝙ lꝫ sapia approp̄et̃ filio sicut pr̄i potentia
amor spūiscō. Iste tm̄ termin⁹ sapie ēentialit̃
signat ⁊ nō relatiue. sicͦ pꝫ. j. sen. di. xxv. cap. x.
Et iō q̄uis filius dicat̃ sapientia genita pro-
pter moduꝫ ꝓcedendi a pr̄e, q2 gignit̃ a pr̄e
memoria ꝑ modū v̄bi et intellect⁹. sicͦ pꝫ. vij.
de tri. ca. xiij. Nihilomin⁹ tm̄ etiā spūsscūs spi
rit⁹ sapie dr̄. tū q2 a sapia pr̄e ⁊, a sapia filio ꝓ-
cedit. tū q2 sapiam in se deuote colētib⁹ efficit
atq̧ causat. Et iō in ꝯmēdatiōe viri timentis
deū dr̄ Eccl'i. xv. Implebit euꝫ spū sapie ⁊ in-
tellect⁹, loq̄ns de sapia q̄ ē ds. Salomon dicͦ
sic. Est em̄ ī illa. s. sapia q̄ ē diua ēentia. spūs ī
telligētie, ⁊ ē mod⁹ loq̄ndi accipiendo eēi ꝓ eo
qd̄ est idē eē. vñ sensus ē ꝙ illa. s. sapia ⁊ spūs ī
telligētie sūt idē, ⁊ ꝑ ꝯn̄s sapia est sufficiēs ad
dandā grām: cuiuscūq̧; scie, q2. j. Corinth. xij.
Unicuiq̧ datur maifestatio spūs ad vtilitatē
Alij q̇deꝫ ꝑ spm̄ datur s̄mo scie s̄m eūdē spm̄
⁊cͦ, et infra. Hec āt oia oꝑat̃ vn⁹ atq̧ ideꝫ spūs
diuidēs singulis ꝓut vult Dicͦ ḡ sic Salomō
Nō est attribuenda hūano studio vl' ingenio
sapia mihi ꝯcessa. sꝫ spūiscō q̇ ē sapia increata
Et ꝙ iste spūssanct⁹ sit oipotens ad causand̄
sapiam in q̄cūq̧ ꝓbat euꝫ describēdo a. xx. cō
ditionib⁹ Pria ē ꝙ est scūs. i. oia q̄ scā sunt
scificās. Sāctus ī latino ideꝫ est ꝙ agyos in
greco. Agyos āt dicit̃ q̄si sine terra, ab a qd̄ ē
sine. ⁊ geos terra, q̄si sine terra. Spūs ḡ sapie
dr̄ p̄mo sanctus ꝓ tanto q2 eos q̄s sanctificat
purificat ab amore terrenoꝝ. ⁊ trāsfert ac ꝯiū
git ad amorē celestiū Et iō ꝯueniēt ī spē ignis
descendit in ap'los nō in spē aq̄ nec aeris, q̄ e-
lemēta in diuers ptib⁹ suꝑficiei terre coherēt.
sed in spē ignis q̇ imediate corꝑibus celestib⁹
cōtiguat̃. sicut pꝫ. j. Matheo, circa p̄ncipiuꝫ
In signū ꝙ illos q̄s incendit amore fac̄ nca-
rio terrena ꝑuipendere ⁊ ad celum ascende-

re. Et iõ vocat̃ spũs sanctificatiõis, ad Rhoma. j. Scđo vocat̃ multiplex ab effectu ꝓpter mlˀtiplicia dona q̃ pstat Esa. xj. Requiescet super eũ spũs dñi, spũs sapie ⁊ intellectˀ, spũs ꝯsilij ⁊ fortitudinis, spũs scie ⁊ pietatis Et replebit euʒ spũs timoris dñi. Tertio dr̃ vnicˀ formalr̃. i. ⁊ etiã effectiue quasi vniens nos do fide spe ⁊ charitate ⁊ etiã ꝓximo, ad Eph. iiij. Sollicite ſuare vnitatẽ spũs in vinculo pacis. Quarto dr̃ subtilis, qꝛ spũsanctˀ viros subtiles facit in eligendo, docẽdo, ⁊ faciẽdo ꝑ dona q̃bus sanctos suos exornat Ezech. xvj Indui te subtilibꝫ ⁊ ornaui te ornamẽto Quinto dr̃ modestˀ qꝛ silr̃ modestos facit ad Gal. v Fructus aũt spũs est, charitas gaudiuʒ et pax. Et infra, modestia ꝯtinentia castitas. Sexto dr̃ disertˀ quasi disertos faciens de balbuciẽtibꝫ ⁊ infantibꝫ, queadmodũ die pentecostes fecit aplˀos qui añ suã ꝯuersionẽ ⁊ etiam ante eiusdẽ spiritus missionẽ fuer aũt valde rudes. Sic etiã oĩ die vocat ad scãm religionẽ pueros ⁊ indoctos, de q̃bꝫ si bñ ꝯuersant̃ fac̃ pdicatores disertissimos. Sap. x. Sapia apuit os mutoꝝ, ⁊ liguas infantiuʒ fac̃ disertas. Et est disertˀ idẽ ꝙ eloq̃ns, de dissero eris, ⁊ subtrahit̃ vnũ s in supio, lʒ geminet̃ in p̃terito De ista disertitudine loq̃tur btũs augˀ. li. ij. de natura ⁊ origine aĩe, asserẽs ꝙ valde ꝑiculosa ẽ eloq̃ntia, si nõ ꝯmiscet̃ scia. Et dicit sic.

B Valde eñ sunt noxia praua diserta, qꝛ hominibꝫ minus eruditis, eo ꝙ diserta sunt videntur etiã ⁊ vera. Et iõ dicit Tulliˀ in ꝓlogo retorice. Ꝙ sicut sapia cuʒ eloq̃ntia multis ciuitatibꝫ ꝓfuit, ita eloquẽtia sine sapia cõstat plurimũ nocuisse Vñ docet Seneca eplˀa cxij. ꝙ eloquentia nõ est contẽnenda nec nimis appetenda. Nõ inquit querit eger medicũ eloquẽtem sed si ita contingit vt ille idẽ qui sanare potest, prompte de his que facienda sunt disserat, nõ tñ gratuletur eger ꝙ incidit in medicum disertuʒ. Hoc eñ tale est quale si gubernator peritˀ etiã formosus est. contẽnenda tñ nõ est disertitudo loq̃ndi, sed ẽ sapie cõnectẽda. Vñ idem Seneca eplˀa. lxxv. vel. xxxix. reprobat multã celeritatẽ loquendi ⁊ festinationem. Celeritas inq̃t loquendi nec in sua ptãte ẽ nec satis decora phĩe q̃ ponere debʒ ꝟba. nec ꝓijcere, nec pedetẽtim ꝓcedere. Nõ exigo qꝛ orõ cum impedimẽto exeat. Proferat̃ tamẽ malo q̃ꝫ ꝓfluat, ⁊ infra. Queadmodũ sapienti viro incessus modestus cõuenit. ita oratio pressa nõ audax. Sũma ergo summaꝝ vlˀ sententiarum hec erit. Tardiloquũ te esse precipio. Hec Seneca. Septimo spũsanctus dicitur mobilis, i. moueri faciens ꝓmpte ⁊ obedienter. q̃ꝫuis in se imobilis ꝑseueret. Primuʒ eñ mouẽs imobile est ñcario, sicut ꝓbat̃. viij. phisi. isto mõ spũsanctˀ fecit aplˀos ita mobiles: ꝙ in oẽm terrã dispsi sunt: Luc. xxj. Virtutes celoꝝ mouebunt̃, ⁊ Joh. xv. Posui vos vt eatis ⁊ fructũ afferatis. Argẽtũuiuũ est satis mobile, si aũt mortificet̃ statim insistit ⁊ q̃escit. Jta p̃dicatores viui vita grẽ: discurrunt, mouent̃, circũeũt pro salute, ꝓximi ꝓcuranda. Prouer. vj. discurre, festina, suscita amicũ tuũ Octauo dr̃ icoinq̃natus. ⁊ h̃ est veꝝ tã effectiue q̃ꝫ formalr̃. Honesta ꝑsona non inhabitat loca turpia ⁊ imunda: nec spũsanctˀ mentes gulosas vel libidinosas. Et iõ de aplˀis canimus ꝙ inuenit eos receptaclˀa mũda ⁊ tribuit eis carismatũ dona. Nono spũsctũs dr̃ certˀ ꝯtra incõstãtes: mẽdaces: desperantes. ij. Tymoth. j. Scio cui credidi ⁊ certˀ suʒ, qꝛ ⁊c̃. Decimo dr̃ eẽ suauis. Sap. xij. O q̃ꝫ bonˀ ⁊ suauis ẽ dñe spũs tuˀ in oibus nobis. Suaues eñ facit ⁊ mites q̃s inhabitare dignat̃, nõ impatiẽtes, nõ amaros, nõ turbidos, vlˀ impetuosos Famuli mĩstrãtes dñis facillime mores recipiũt dñoꝝ suoꝝ. Et iõ qñ fuiẽtes alicuiui sũt bñ educati signũ ẽ ꝙ fuiũt alicui dño nobili, vñ metrice dr̃. Est dñi facies famulˀ speculũq̃ꝫ mgr̃i. Discipulˀ mõstrat regnũ moderamia regis. Si ꝰ suaues fuerimˀ adinuiceʒ signũ ẽ ꝙ sumˀ de familia spũscti. ij. Coꝝ. vj. Jn oibꝫ exhibeamˀ nosmetipos sic̃ dei ministros, ⁊ infra. Jn lõganimitate ⁊ suauitate in spũscrõ. Vndecio dr̃ amãs bonũ actũ, fac̃ eñ hoies gaudere de ꝓfectu alieno, ⁊ h̃ ꝯtra iuidos q̃ de bonis alienis tristant̃. Rhoma. vi. Charitas dei diffusa ẽ in cordibꝫ nr̃is ꝑ spm̃ scm̃ q̃ datˀ ẽ nob. Duodecio dr̃ eẽ talˀ q̃ nihil vetat bñfacere, imo hortat̃ bñfacere. Et h̃ cõtra neglĩgẽtes ⁊ accidiosos. Prouer. iiij. Noli ꝓhibere bñfacere ei q̃ p̃t Et etiã ꝯtra malos ꝯsiliarios q̃ dños suos aliq̃ñ ipediũt a bono ꝓposito qđ intẽdũt ĩ bonis elemosynis, ⁊ oꝑa pietatꝭ ꝯuertũt ad oꝑa vanitatꝭ. Deciotertio dr̃ hũanˀ, tũ qꝛ hoies diligit. Prouer. viij. Delicie mee eẽ cũ filijs hoim, tũ qꝛ hoies hũanos fac̃ nõ austeros, beniuolos, ñ bestiales Sap. xij. Docuisti ꝓplˀm tuũ ꝑ talia oꝑa. qm̃ opʒ iustũ eẽ ⁊ hũanũ. Decioq̃rto dr̃ benignˀ. i. bene ignitˀ. qꝛ ignitos efficit q̃s disponit. Sap. j. Benignˀ ẽ eñ spũs sapie, et ad Eph. iiij. Nolite ꝯtristare spm̃ scm̃ dei ĩ q̃ signati estꝭ, ⁊ ĩfra Estote aũt misericordes donãtes inuicẽ sicut et deus in xp̃o donauit vobis. Decioq̃nto dr̃ stabilis qꝛ stabiles facit ⁊ ꝑseuerantes ĩ bono nec obstat ꝙ p̃us mobilis dicebat̃, qꝛ fm̃ Rabanũ dr̃ Spũs q̃ implet oia mobilˀsilˀ ⁊ stabi

lis dr̃, hõ eñ q̃ vbiq̃ꝫ discurrit vbiq̃ꝫ obuiam venit ⁊ repente vbi nõ credit̃ inuenit̃. Omp̃s ꝰ spũs ⁊ vbiq̃ꝫ eẽ signet̃, ⁊ stabilis silˀ ⁊ mobilˀ dr̃. hec Rabanˀ. Silr̃ facit scõs ꝓficere ĩ bono de ꝟtute in ꝟtutẽ, ⁊ iõ mobilis dr̃. fac̃ etiaʒ eos ĩ bono ꝑseuerare, ⁊ iõ stabiles dr̃. j. Coꝝ. xv. Jtaq̃ꝫ frẽs mei dilectissimi stabilis estote.

D ⁊ ĩmobiles abũdantes ĩ oꝑe dñi sꝑ Decimo sexto dr̃ securˀ, qꝛ securos nos efficit ꝑ speʒ q̃ est certa expectatio future btitudinis veniẽs ex dei grã ⁊ meritis p̃cedentibꝫ. Creditor qñ hʒ pignˀ sufficiẽs, debitore securˀ est de suo. Deus aũt volẽs nos eẽ securos de futura beatitudine dat nob spm̃scm̃ quasi loco pignoris ad Eph. j. Signati estis spũ ꝓmissiõis scõ q̃ est pignˀ hereditatis nr̃e. Decimoseptio dicit̃ oẽm hñs ꝟtuteʒ, qꝛ est p̃ri ⁊ filio coeq̃lis ⁊ cõsubstantialis. Job. xxxiij. Spũs dei fec̃ me ⁊ spiraculũ oĩpotẽtis viuificauit me. Deciooctauo dr̃ oia ꝓspiciens. Tũ qꝛ spũs est q̃ oia scrutatur. j. Coꝝ. ij. Tũ quia spũsanctˀ fac̃ hoiem prudent̃ ꝓspicere, qꝛ de p̃teritis dat cautelam de p̃ñtibꝫ circũspectionẽ, ⁊ de futuris ꝓuidentiã. j. Coꝝ. ij. Spiritalis hõ iudicat oia. Decimonono dr̃ ꝙ est talis q̃ capiat om̃s spũs intelligibiles. i. cui subditi sũt om̃s spũs ãgelici tã boni q̃ꝫ mali, qꝛ oẽs sũt admĩstratoꝝ spiritˀ. ⁊c̃. ad Heb. j. Vlˀ q̃ capiat oẽs spũs intelligibiles, i. caꝑe fac̃ oia dona spũscti mediãtibus q̃bꝫ hõ intelligit q̃cq̃d ẽ ñcariũ ad salutẽ Ecc̃i. xxxix. Si eñ magnˀ ds voluerit spũ intelligẽtie replebit iliũ. i. si ds voluerit qm̃ deˀ magnus dñs spũ intelligentie replebit euʒ. i. iustũ. Scđo mõ spũsanctˀ dr̃ eẽ mũdus: nec mixꝭ. Jp̃e eñ ẽ lux ꝟa veniẽs ĩ hũc mđm. ⁊ iõ mũdus ẽ in se ⁊ mũdos facit q̃s inhabitare dignat̃. Jn p̃s. Cor mđm crea. ⁊c̃. Spm̃ inquit recte. Oẽs recte linee suꝑ lineã rectã stãtes, et duo vtrobiq̃ꝫ anguli, aut recti sunt aut duobꝫ rectis eq̃les. Recta linea est spũsctũs. Vnđ dr̃. Spm̃ rectũ inoua in vi, me. Jteꝝ alia rectã linea erit mens siue aĩa humana. Eccẽs. vij. Solũmõ h̃ inueni ꝙ deˀ fecit hoieʒ rcm̃: suꝑple fm̃ mẽteʒ. Qñ ꝰ spũsctũs descẽdit suꝑ istã lineã rectã, ñcario duo anguli. i. rõ ⁊ volũtas fiũt formalr̃ recti ꝑ innocentiã. Jn p̃s. Jnnocentes ⁊ recti adheserũt mihi. Vel fiũt eq̃les duobꝫ rectis ꝑ pñiaʒ. status eñ pñie equiparat hoiem statui innocentie. Et ideo lʒ ratio ⁊ volũtas in penitẽte, non sint recte formalr̃ ꝑ innocentiã, sunt tñ recte equalenter ꝑ pñiam de qua rectitudine dr̃ Prouerb. xxj. Qui rectˀ est corriget viam suã. Vltimo q̃rta ꝯditio replicat̃ ⁊ dicit̃ ꝙ est subtilis ꝓfunda penetrando: ⁊ est subtilis difficilima declarãdo. Joh. xiiij. Paraclytus aũt spũs queʒ mittet pater ĩ noie meo. ille vos docebit omnẽ. ⁊c̃. Quia ergo spũs iste intelligentie est nobis ita multipliciter necessarius. dignuʒ est cessare, ⁊ circa huius cultum istis diebus vacare anteq̃uaʒ vlterius ꝓcedamus.

Lectio C.

Omnibus enĩ mobi

o libꝫ: mobilior ẽ sapia. Attigit aũt vbiq̃ꝫ ꝓpter mũdiciã suã. Vapor eñ est ꝟtutis dei, ⁊ emanatio q̃dam ẽ claritas oĩpotentis dei sincera, ⁊ ideo nihil inq̃natum in illaʒ incurrit. Posita ꝯmẽdatione multiplici spiritussancti cuiˀ donũ est sapia. Restat iã ipiˀ sapiẽtie excellentia declarãda. Cõmendãdo autẽ sapiaʒ sic ꝓcedit. Prĩo ꝯmendat sapiam ex his q̃ eis ꝯueniũt absolute ex se ip̃a. Scđo ex his q̃ ei ꝯueniũt in ꝯꝑatiõe ad alia. Scđa ꝑs ibi. Est eñ h̃ speciosior sole. Circa p̃muʒ duo facit. Nã p̃mo oñdit eius nobilitatẽ in essendo. Scđo eiˀ ptãteʒ in regẽdo. ibi. Et cum sit vna oia p̃t. Circa p̃mũ duo fac̃. Prĩo ꝯmẽdat sapiam ꝑ ꝯditõnes ꝓprias. Scđo ꝑ locutõẽs tropicas. Scđa ꝑs ibi. Vapor est eñ. Circa p̃mũ duo attribuit sapie oia gubernãti, vieʒ sufficiẽtiam celeritatis, ⁊ coexñtiã p̃ñtialitatꝭ

A Quãtũ ad primũ dicit sic. Oibus mobilibꝫ mobilior est sapia Vbi notandũ est, ꝙ q̃nto agẽs ẽ maioris ꝟtutis in agendo, tãto celeriˀ ⁊ velociˀ ꝓducit effectũ. Vñ agẽs infinite virtutis agere p̃t in oĩ tp̃e. Quia ꝰ sapia q̃ est donũ spũsancti ẽ q̃dãmõ infinite ꝟtutis. Om̃e aũt mouẽs mobile est ꝟtutis finite, patʒ ꝙ sapientia ẽ mobilior. i. ꝟtuosior in mouendo oĩ mobili, ⁊ per ꝯsequens habet sufficiẽtiam celeritatis. Scđo habet coexistẽtiam p̃ñtialitatis. Et q̃ntum ad h̃ dicit. Attingit aũt vbiq̃ꝫ ꝓpter mũdiciã suã. Oia eñ ꝑ sapiam disponũtur ⁊ regũtur. Jn p̃s. Om̃ia in sapia fecisti, repleta est terra possessione tua. Sic̃ eñ deducit magister Alexãder cognomẽto neq̃ꝫ Jn oĩ creatura corporea q̃ntũcũq̃ꝫ sit modica, p̃t ratio humana videre infinitam dei potentiam. infinitã sapientiã ⁊ bonitatẽ. Verbi grã. vt đ atomo fiat exemplũ. Satis eñ approbat humana rõ ⁊ acceptat ꝙ mensura potẽtie agentis sumat̃ fm̃ ꝓportõem facti ad illud de q̃ fit Tanta eñ videt̃ potẽtia facilitatis, q̃ꝫtũ ip̃m factũ excedit illud de q̃ fit. Cũ ergo rõ inuenerit atomũ esse aliq̃d ex nihilo, ⁊ sciat ꝙ si atomus excederet, nihil infinitum excederet. concludit ꝙ potentia ducens atomum de nihilo ad esse est infinita. Secundo videbit ratio cum atomus sit corpus, habet inter se tres

lineas interſecãtes ſe ad ãgulos rectos:in q̃
ſectõne poſito circino ꝯſcribi põt ſphera ſuꝑ
atomum,⁊ videt in ſphera infinitos circulos
poſſe deſcribi,imo infinita coꝛpa infra ſphe-
ram eẽ imaginabilia.⁊ vltra infra circulos oẽs
figuras foꝛe inſcriptibiles q̃ tamẽ ſũt infinite
ſuꝑ quas infinite pñt erigi demõſtratiões.tã
de mgñitudinib ꝙ̃ de numeris,ergo videbit
rõ humana in atomo vel in floꝛe infinitã ſciẽ-
tiam obiectiue deſcriptam.Infinitã vero ſciẽ
tiam nõ põt deſcripſiſſe agens qđcũqꝫ niſi ſa
pientie infinite.ġ humana rõ ſi eſt bona vide
bit ⁊ inueniet in vno atomo infinitam ſapiaꝫ
cõditoꝛis.Tertio videbit rõ mentis huma-
ne ꝙ in aſſecutõne hui⁹ infinite ſciẽtie q̃ eſt in
atomo ẽ magna vtilitas aĩe ⁊ delcãtio admi-
rabilis.Et ſi foꝛent infiniti intellectus:infini
tas hñent delcãtões,imo vnus intellect⁹ in
infimũ põt delectari in acq̃rendo noticiã iſti⁹
atomi.ġ poteſt rõ cõcludere ꝙ ille qui atomũ
creauit infinite ẽ bonitatis q̇ rem infinite vti-
litatis de ſua bonitate creauit.Sic ġ ex mini
mo atomo põt homo cõcludere deum eẽ infi
nite potentie,ſapiẽ,⁊ bonitatis.Aliter expõi
põt de deo q̇ eſt in rebus oĩb ꝑ eẽntiam potẽ
tiam ⁊ pñtiam.Per eẽntiam inqꝫ.Eſſentia cu
iuſlibet rei ẽ quedaꝫ ꝑticipatio diuini eẽ,⁊ ſic
eẽntia cuiuſlibet rei adeſt inq̃ntum habet eſſe
ſicut adeſt cã ꝓꝑꝛio effectui.Per potẽtiã adeſt:
inq̃ntum oĩa agũt virtute ipius.Per pñtiaꝫ
inq̃ntum oĩa imediate diſponit ⁊ regit.Atti-
git ġ ſapiẽtia diuina vbiqꝫ.i.in om̃i loco pro-
pter ſuã mũdiciã,qꝛ cũ in om̃i loco ſit coꝛpus
in om̃i coꝛꝑe ſciẽtia põt eſſe infinita obiectiue
id ẽ ꝯcluſiones ſcibiles infinite ⁊ hoc ꝓpter ſu
am mũdiciã,i.cuiuſcũqꝫ defectus impmixtio
nem:Sic ġ deſcribit ſapiãm ꝑ ꝯditões ab-
ſolutas ⁊ ꝓꝑꝛias Cõſequẽter eã deſcribit ꝑ
locutões figuratiuas ⁊ tropicas,cum dicit
Vapoꝛ eſt em̃,vbi incipit ſubtiliter deſcribe-
re ſapiaꝫ ꝑ figuras ⁊ ſilitudines.Et ponit q̇n
qꝫ ſilitudines q̇bus ſapia compaꝛ.Dic̃ em̃ ꝙ
metaphoꝛice loq̃ndo.ipa ẽ vapoꝛ,emanatio,
candoꝛ,⁊ ſpeculũ,⁊ imago.Vapoꝛ eſt qđdam
coꝛpus ſubtile extractũ de terra vł de aqua ꝑ
caloꝛẽ ſolis,ſic̃ ptꝫ ꝑmo Meteoꝛ.Tamẽ ſtri-
cte ⁊ ꝓꝑꝛie loquendo:vapoꝛ ẽ aer humidus et
extrahiꝛ de aqua,exhalatio ẽ ſicca ⁊ extrahiꝛ
de terra Et de iſtis duob generanꝛ oẽs aeree
impſſiones.cuiuſmõi ſunt nubes.pluuie,grã
dines,nix.tonitruũ,ros,pꝛuina:⁊ cetera mul
ta.Eſt ġ ſapiẽtia quaſi vapoꝛ virtutis dei.id
eſt ſubtilis effectus diuine ꝟtutis cauſat⁹ in
mente ratõnali,Scđo dicit ꝙ ẽ quedaꝫ ema-
natio claritatis oĩpotentis dei ſincera.id eſt

claritas emanans ſincere ab om̃ipotenti deo
Emanare idẽ eſt qđ ſcaturire,ſicut aqua aſcẽ-
dens de terra dĩ emanare.Sincerus dĩ qua
ſi ſine cera,i.ſine mollitudiẽ ⁊ fluxibilitate.pu
rus,cõſtans,⁊ mũdus,Et iõ nihil inq̇natuꝫ
incurrit in illam ꝓpter mũdiciam ſue claritatꝭ
ſicut lux ſolis q̃ntũcũqꝫ turpia loca illuminet
nihil tñ inq̇nati ꝯtrahere põt.Et emanatio q̃
dam,⁊c̃,Deus em̃ fons ẽ a quo emanat om̃e
genus gratiarũ:Eſt em̃ in fonte iugiter ema-
nãte ꝑpetuitas p̃cioſa,ſuauitas ſapoꝛoſa.⁊ cõ
munitas copioſa Pꝛimo ĩ fonte ẽ ꝑpetuitaſ B
p̃cioſa,Quicq̇d em̃ bonitatis vel copie inue-
nitur in riuulo,totũ emanat de fonte,Et eođ
mõ quicq̇d delcãbilitatis ⁊ bonitatis ẽ in cre
atura:totũ emanat đ fonte bonitatꝭ diuĩe infi
nite.Eccĩ.j.Fons ſapiẽ verbũ dei in excelſis.
Ad iſtũ fontẽ ſitiũt aĩe ſancte Iuxta illud p̃s.
Sicut ceruus deſiderat ad fontes aquaꝝ ⁊c̃.
ſitiuit anima mea ad deum foteꝫ viuũ.Cer-
uus hauſto ſerpente moꝛiꝛ niſi citius attigat
ad aquã,deſiderat em̃ naturaliter vitam ſuaꝫ
ꝓlõgare.Vñ ſicut dicit gloſa ſuꝑ illud,Quẽ-
admodũ deſiderat,⁊c̃.Ceruus ſenio grauat⁹
excreſcẽtibus pilis atqꝫ coꝛnibus:exploꝛato
ſerpento ipm narib haurit,quo hauſto vene
no eſtuat,vñ fontẽ ad bibẽdum ardẽtiſſime đ
ſiderat:a quo ſi deficiat moꝛitur,⁊ inde vitam
abbꝛeuiat:quo ꝓlongaſſe putauit,Moꝛalit̃.
Homo ſerpentẽ haurit qñ diaboli ſuggeſtio
nib acq̇eſcit.⁊ noxias ſibi delcãtiones incoꝛ-
poꝛat ꝑ peccatũ,ſꝫ tũc veneno eſtuat:qñ trã-
acta delcãtione feditatem peccati conſiderat
Tũc em̃ fontẽ miſcđie deſiderat cũ deo recõ-
ciliari ꝑ ſacramẽtum penitẽtie affectat,Si ãt
cõtingat ꝙ poſt hauſtum ſerpẽtis,i.cõmiſſio
nem peccati fontẽ gratie nõ attigat:damnũ ꝑ
petue moꝛtis incurrit Fons ãt grẽ de quo pu
tei aquaꝝ viuẽtium emanant ẽ xp̃s.In cuiuſ
coꝛꝑe multa vulnera quaſi multi putei extite
rũt.Eccĩ.l.In dieb ipius emanauerũt putei
multi aquaꝝ,⁊ quaſi mare adimpleti ſunt ſu-
pꝛa modũ.De iſtis fontib dic̃ Eſa.xij.Hau-
rietis aquas in gaudio de fonte ſaluatoꝛis
Scđo ẽ in fonte emanãte ſuauitas ſapoꝛo C
ſa,Dulcioꝛ em̃ aqua eſt in fonte ꝙ̃ in riuulo.
Et iſto mõ delectabilioꝛ dulcedo ẽ in chꝛiſto:
ꝙ̃ in creatura q̃cunqꝫ,Dulcedo em̃ fontis eſt
ſm ꝯditões terre de qua emanat,ſicut dicit
Ariſto.li.de ſenſu et ſenſato.Et iõ aqua cur-
rens ꝑ terram amarã et ſulphureã.et ſic ema
nans ẽ amara naturaliter.Sꝫ aqua emanãs
de terra pura et ſabuloſa fit dulcis et clara.
Xp̃s ãt fons ſapiẽ emanauit de terra humili
virgine vicꝫ glorioſa,In q̃ nihil auſteritatis:

nihil amaritudinis nihil lutoſe feditatis erat
Vñ nihil amaritudinis in fonte q̇ xp̃s diciꝛ
inueniri p̃t.Iac̃.iij.Nũquid fons de eodem
foꝛamine emanat dulcẽ ⁊ amaram aquaꝫ.Et
tñ ipe de ingratis hoĩbuſ qui diuina delecta
tione contẽpta in terrenis voluptatib imer-
gũtur grauiter conq̃ritur.Here.ij.Me dere
liquerũt fontem aque viue,⁊ foderũt ſibi diſſi
patas ciſternas q̃ ꝯtinere nõ valẽt aq̃s Ter-
tio in fonte iugiter emanante inueniꝛ cõitas.
copioſa.Eſt em̃ fons oĩbus cõis pauꝑib,
et diuitib hoĩbus et iumentis. Iſto modo
xp̃s iuſtis et peccatoꝛib,oĩbuſ clemens inue
nitur et ꝓpicius,Gen̄.ij.Fons aſcendebat de
terra irrigans vniuerſam ſuꝑficiem terre Du
D bitatio lr̃alis eſſe põt. An d̃s ſit in qualibet
creatura adoꝛãdus,Et videꝛ ꝙ nõ,quia ſi ſic,
tũc cũ in aliq̃ creatura ſit adoꝛãdus deus:pa
ri rõne in alia:quia in q̃libet eſt eẽntialiter.
Q aũt ſit adoꝛãdus in aliqua creatura patꝫ
Exo.iij.quia moyſes adoꝛauit deuꝫ in rubo:
Et in Gen̄,habem⁹ ꝙ abꝛaã adoꝛauit deũ in
angelo Preterea xp̃ian⁹ adoꝛat eũ in crucifi
xo vel in imagine intẽdens p̃ciſe adoꝛare deũ
et nõ peccat:ergo cũ deus ſit eẽntialiꝛ in lapi
de intendit adoꝛare nõ peccat eadẽ rõne,Pꝛe
terea qđ eſt maioꝛis potẽtie deo magis ẽ attri
buendũ,ſed maioꝛis potentie videꝛ ꝯſeruare
rem ꝑ abſentiã ſuã ꝙ̃ ꝑ pñtiam,ſicut ex nobi-
litate regie maieſtatis eſt ꝙ vbiqꝫ regat in re-
gno,licet vbiqꝫ ꝑſonaliter ñ exiſtat. Cõtra
q̇dam effectus dependet ex ſuis cauſiſ ꝙ ſine
eaꝝ pñtia nõ exiſtũt pꝛopter vehementiã cau
ſalitatis ⁊ dependentiã effectus,ſic̃ patet de
radio et ſole.ſed oẽs res ſumme a deo depen-
dẽt:⁊ d̃s cã eſt intia om̃is rei,ergo eſt om̃i rei
eſſentialiꝛ pñs. Ad q̃ſtionem dicit Chꝛyſ.
ꝙ deus eſt vbiqꝫ,ſcimus,ſed quõ ſit vbiqꝫ in
tellectu nõ capiamus Ad ꝑmũ dđm ꝙ deuſ
nõ eſt adoꝛãdus ĩ quolibet ſuo ſigno,ſꝫ tm̃ in
ꝓꝑꝛio qđ eſt aliq̃ res ad h̃ oꝛdinata vt ĩ ea de⁹
honoꝛeꝛ.ſic̃ fuit rubus ardens ſine ꝯbuſtiõe.
et angel⁹ ap̄parẽs abꝛae Ad ſcđm nõ ſunt
docendi ſimplices,vt ſic in lapidib et lignis
deũ adoꝛẽt ꝓpter ſilitudinẽ ad idolatriã,ꝙ̃uiſ
poſſit hõ deum adoꝛare ſub pia intentõe in q̃
cunqꝫ re ſine peccato,qꝛ tñ habere poſſet ſpe-
ciem mali,melius eſt a talib adoꝛatõnib ab-
ſtinere Ad tertiũ dđm ꝙ maioꝛis potentie
eſt regere ꝑ pñtiam ꝙ̃ ꝑ abſentiam vniuerſa.
Vñ ille qui p̃t eſſe abſens indiget moueri et
tranſferre ſe frequenter,Motus ãt eſt actus
impfecti,nec poteſt aliquis ꝑfecte regere ab-
ſens ſicut pñs.
Lectio. LI.

Candoꝛ eſt enĩ lucis
eterne et ſpeculũ ſine macula dei maie
ſtatis ⁊ imago bonitatis illius Deſcp̃ta ſa-
pientia ſm duas ſilitudines metaphoꝛicas.
exeq̇tur in hac lr̃a eam deſcribendo ſm tres
alias figuras.Habet em̃ ſapia qua eſt donuꝫ
dei pulchꝛitudinẽ venuſtatis,magnitudineꝫ A
puritatis,et ſilitudinem deitatis Quãtum
ad ꝑmũ dicit ſic,ꝙ ẽ candoꝛ lucis eterne,Lux
eterna eſt veritas nc̃arioꝝ que cãdoꝛẽ recepit
cuꝫ demõſtratõis euidentiã inducit.Vel po
teſt dici:veritas maniſeſtiſſima fidei:inꝙ̃tum
ad ea q̃ fide tenenꝛ.Ab iſto ãt cãdoꝛe doctoꝛeſ
in eccl'a cãdidi noĩanꝛ.Gen̄.xl. Pulchꝛioꝛes
ſũt oculi ei⁹ vino,et dẽtes ei⁹ lacte cãdidioꝛeſ
Doctoꝛes ei et p̄lati q̇ꝝ eſt alios infoꝛmare di
cunꝛ dentes eccl'e.qꝛ ſic̃ officiũ dentiũ eſt cibũ
frãgere,diuidere,ꝯterere ⁊ maſticare,ita offi-
cium p̄latoꝝ et doctoꝝ eſt ſacram ſcripturam
frangere ⁊ diuidere ſm ꝙ ſubditoꝝ neceſſitaſ
exigit.Cañ.iiij.dicit ſponſus eccl'ie Dentes
tui ſicut greges tonſaꝝ que aſcenderũt de la-
uachꝛo,Glo.Dentes q̇ peccata rodũt ſcriptu
ras atterũt ſunt foꝛtioꝛes ⁊ ad regendum ap-
ti ſcꝫ eccl'am qui in firmitate ꝑualent,Et dicũ
tur iſti dentes ſic̃ greges ouiũ ꝓpter innocẽtiã
tonſaꝝ ꝓpter volũtariam pauꝑtatem ꝑ quam
ab eis oĩa ſuꝑflua ⁊ qñqꝫ neceſſaria auferũtur
que aſcẽderũt de lauachꝛo.qꝛ a baptiſmali re
generatõe continue ꝓficiũt aſcendẽtes de vir
tute in virtutẽ,Et iſti dentes ſunt lacte candi
dioꝛes ꝓpter ſapientie venuſtateꝫ, Dic̃ ariſto,
iſta tria de dentib,vnũ eſt ꝙ dẽtes q̇ ſunt ſtu
pidi curanꝛ cũ ſale,qꝛ ſal aufert ſtupoꝛẽ a den
tib,Et h̃ dic̃ ariſto,ꝑticl'a.j.ꝓble.xxxvij. Se
cũdũ eſt ꝙ hñtes raros ⁊ diuitãtes dẽtes non
ſũt ita lõgeui.ſic̃ illi q̇ hñt denſos ⁊ foꝛtes Et
hoc dic̃ ꝑticula.vj.ꝓble.j.Tertiũ ꝙ dẽtes ſũt
durioꝛes et foꝛtioꝛes ꝙ̃ carnes,⁊ tamẽ magiſ
patiũtur a frigiditate ꝙ̃ carneſ,ſꝫ a calido pl⁹
lediꝛ caro ꝙ̃ dens,Cui⁹ cã eſt ſm eũ:qꝛ dẽtes
habẽt multos poꝛos et minutos ⁊ hoc deno
tat albedo eoꝝ,In iſtis vero minutis poꝛis ẽ
modicũ de calido Sũt em̃ dentes frigidioꝛeſ
ꝙ̃ oſſa,et iõ frigidũ adueniens cito alterat et
ledit dentes.Caro autẽ hꝫ poꝛos latos in q̇-
bus plus ꝯtineꝛ de calido,⁊ ideo min⁹ patiꝛ
de frigido.Sꝫ calido plus lediꝛ caro ꝙ̃ dens
Calida nanqꝫ celeriter ꝑcipiũt calidũ et ledũ
tur inde,ita ꝙ efficiꝛ velut ignis in igne Mo
raliter ſic dctm̃ eſt,Doctoꝛes ẽt p̄lati in eccl'a
ſunt ſicut dentes cãdidi in coꝛꝑe xp̄i myſtico.
Inferioꝛes ꝟo delicatoꝛes ſunt ſicut caro Cõ
tingit autem aliq̃ñ ꝙ iſti dentes patiũtur ſtu

porē.sicut euenit qñ hō comedit fructus acer
bos ⁊ imaturos.tūc eñ nō possunt statim po
stea masticare sine lesione cibos alios.Quan
do ergo sic est q̄ illi q̄ doctores eē deberent ī
eccl'ia.occupant suū ingeniū circa sciās secu-
lares et circa prudentiā dispēsandi ista mūda
na contrahūt stuporē ⁊ fiūt inepti ad digeren
dum cibum doctrine fidei ad visum subditoꝝ.
De talibꝰ dicitur Amos.iiij.Dedi vobis stu
porem dentiū in cunctis vrbibus vestris ad
indigentiam panū in oībus locis vestris.
Istuȝ tñ stuporem auferre possunt faciliter p
sal.i.p studium scripture sacre.Ad Col.iiij.
Sermo vester sp grā sit sale conditus.Se-
cūdo ille ecclesie in christianitate que habent
raros dentes.i.paucos doctores ⁊ prelatos ī
structos.nō sunt ita longeue.i.ita pseuerātes
in vita gratie:sicut sunt illa loca vbi abūdant
doctores morigerati et instructi Tertio ta
men isti dētes magis patiūtur a frigido:q̄ ca
lido.Et carnales siue mūdani magis patiūtur
a calido.Frigidū et calidū sunt aduersitas et
prosperitas Boni autē ⁊ pfecti magis ledū-
tur aduersitatibus q̄ impfecti.et impfecti ma
gis ledūtur et fallūtur peccando in psperita-
tibus q̄ in aduersitatibꝰ.Quia Prouerbioꝝ
pmo.psperitas stultoꝝ perdit illos.Dicit er-
go spussanctus q̄ sapientia cōtenta in scptu-
ra sacra est candor lucis eterne.i.veritatis in
create que est deus.j.Joh.j.Deus lux est ⁊ in
B eo tenebre nō sunt vlle. Secūdo est specu
lum sine macula dei maiestatis.In scriptura
eñ sacra dei maiestas p fidem inspicit.quasi
in quodam speculo mūdissimo in quo nulla
est macula falsitatis.j.Cor.xiij.Videmꝰ nūc
per speculū in enigmate.Unde tota cognitō
quā de deo habemus in p̄senti est specularis
in qua cognitōne obiectuȝ repñtatur.nō per
se:sed p suam silitudinē.⁊ nō p lineam rectam
sed p lineam reflexam.Sed in futuro videbi
mus deum sicuti est.nō p creaturas:sed ime-
diate quasi p lineam rectā.Non soluȝ autē in
speculo sapientie que est sacra scriptura vide
mus deū:sed etiam mores nr̄os quales eē de
beremus si sm legem dei viueremꝰ.Uñ Hie
ronimꝰ in epl'a ad demetriadeȝ virginē.Ute
re inquit lectōne diuina vice speculi:feda cor
ripiendo:pulchra pseruando:⁊ pulchriora fa
ciendo.Scriptura eñ speculum est:feda ostē
dens ⁊ corrigenda docens.Similit' dicit be
atus Gregꝰ.ij.moral.ca.j.Sacra inquit scri-
ptura quasi speculum qđ oculis mentis oppo
nitur.vt interna nostra facies in ipa videatur
Ibi eñ feda:ibi pulchra nr̄a cognoscimꝰ.ibi
sentimus q̄ntum pficimus.q̄ntū ve a pfectu

longe distamus.Et sicut ille qui habet in facie
maculā manifestaȝ abhorret se videre ī specu
lo.Ita moraliter viciosi ī vita abhorrent se re
p̄ntare vbi sacra scptura q̄ntuȝ ad bonos mo
res in verbo dei manifeste pponitur.Et tales
sunt q̄bus nullum speculū bene placet. Sicut
narratur de quadam turpi et deformi domi-
cella.Ista aūt habuit tortam faciem ⁊ oblon
gam.⁊ quotiens respexit speculum doluit et
offendebat.deformitatē tamē suā semp impu
tabat speculo.vñ plura specula fregit q̄ oms
mulieres de patria.Ita est in eccl'ia de hōībꝰ
viciosis nec vitā suam volentibꝰ emendare.
Nullus sermo bonus eis placet.cōtra quēli
bet bene p̄dicantē offendūtur.qr semp perpē
dunt in isto speculo vitā suam esse distortam
et turpem.nec tñ se corrigūt p penitentiaȝ.sed
quātūcunq̄ bene audierint se descriptos:sta-
tim pp̄ter veterem psuetudinem obliuiscunt.
quales in speculo describūtur.Et de talibus
dicit Jacobi.j.Si quis auditor est verbi ⁊ ñ
factor.hic compabitur viro cōsideranti vultū
natiuitatis sue in speculo. Considerauit eñ
se et abijt:⁊ stati oblitus est qualis fuerit.Et
ideo bene p̄mittit.Estote factores verbi dei.
et nō auditores tantū fallentes vosmetipos.
Legimus eñ Exodi.xxxviij.q̄ Moyses fecit
de mādato dñi q̄dam luterem.i.quoddā la-
uatoriū quod ponebat inter tabernaculum ⁊
altare.in cuius margine supiori erant specu-
la.⁊ interius cōtinebatur aqua vt sacerdotes
anteq̄ ad altare accederent inspicere possent
si aliquā maculam abluendā haberent.sicut di
cit magister in hystorijs.⁊ eā abluendo dele-
rent anteq̄ accederēt ad altare.Isto mō mora
liter in sacra scriptura est interiꝰ aqua gratie
et deuotōnis.et exterius in v̄bo doctrine sūt
specula informatōnis sincere.vt oīs homo
semetipm posset inspicere.⁊ qđ defectiuū fue
rit emendare.quoniā hoc est speculū sine ma-
cula maiestatis dei Tertio sapia que in scri
ptura sacra ptinetur:imago bonitatis dei di
citur.Sicut eñ p imaginē cognoscit id cuius
est imago.ita p eam q̄ per scripturā docent et
diuina beneficia nobis exhibita ⁊ pmissa vi-
dentur Aliter pōt litera hodierne lectōnis C
exponi de christo q̄ est sapientia increata Ipe
eñ fuit candor lucis honestissime viuēdo.spe
culum sine macula rectissime docendo.⁊ ima
go bonitatis benignissime redimēdo.Fuit ei
candor lucis p corpis puritatē.Speculuȝ si
ne macula p mentis claritatē.Et imago boni
tatis p diuinam psonalitatē.Uñ augꝰ.de tri
nitate.li.xij.ca.vj.dic q̄ hō dicitur ad imagi-
neȝ dei.sm illō Geñ.j.Faciamꝰ hoīeȝ ad ima

ginem ⁊ silitudinem nr̄am.Sed filiꝰ dei sic di
citur imago patris ⁊ nō ad imaginē.quia na
tus est nō creatus:similis ⁊ equalis ⁊ in nul-
lo dissilis.Hō autē est imago ⁊ ad imagineȝ
quia nō adequat paralitate:sed accepit silitu
D dineȝ In q̄ tñ imagine plus difformitatis
q̄ pueniētie demōstrat.Licet eñ silitudo sit
de rōne imaginis:nō tñ equalitas.sed tantū
de rōne pfecte imaginis est equalitas.Sicut
dicit idem Augustinꝰ in li.lxxxiij.q̄stio.q.lv.
Istud speculuȝ xp̄s vicȝ fuit speculū planum
plane docendo.speculū pcauū humiliter mori
endo.speculū pnexū potenter resurgēdo.In
illo speculo.n.cōcauo apparet imago reuersa
ad supius et inferiꝰ.⁊ dextꝝ et sinistꝝ.Et ita
fuit in xp̄o moriēte:sūmus ds a vilissimis ri-
baldis torq̄bat.sūme iustus accusabat.sūmus
iudex plectebat.Et sicut p speculū pcauū ac-
cendit ignis.Ita p ptēplatōneȝ istius speculi
pcaui sūme in nobis accēdit ignis deuotōnis
et dilectionis ad deum.Et sicut in speculo in
tegro nō apparet nisi vna imago.si autē pfrin
gatur vel discōtinuetur quelibet particula su
am representat imaginem.Ita fuit in christo
q̄diu anima christi et corpus cōiuncta fuerūt
ad inuicem.et christꝰ fuit homo viuens vna
tantū imago apparuit videlicet silitudo homi
nis.quia apud populū infidelem nō videbat
nisi hō purus.et nō hō ⁊ deus.Sed vbi fa-
cta est confractio istius speculi:⁊ discōtinua-
tio siue diuisio corporis ab anima:licet diui-
nitas vtriq̄ esset coniūcta:statim mūdo paru
erunt due imagines duaꝝ naturaꝝ.vdelicet
dei ⁊ hominis.⁊ semp imperpetuū apparebūt
imago hoīs apparuit in corpore vulnerato
crucifixo.cōclauato.sepulto.⁊ consignato.
Sed imago dei apparuit in sole eclipsato.ter
remotu monstrato.velo lacerato.ruptum ru-
ptione ⁊ mortuoꝝ resuscitatōne.vt merito fa
teretur.Centurio:vere filiꝰ dei erat iste Ma-
thei.xxvij.Hic ergo christus dicit speculum
sine macula:ad differentiam hominū qui spe
cula quedā dici possunt:sed nō sine macula p
pter fomitem concupiscentie repugnantē spi
ritui continue dum viuit in carne.Job.xv.
Quid est homo vt imaculatus sit:⁊ vt iustus
appareat natus de muliere

Lectio. CII.

T cum sit vna om

E nia potest:⁊ pmanens in se:oīa in-
nouat:⁊ p natōnes ī aīas scās se trās
fert:amicos dei ⁊ pphetas pstituit.Nemineȝ
eñ diligit deus nisi eum qui cum sapientia
inhabitat. Postquā spiritussanctꝰ declara
uit nobilitatē sapiētie in essendo.hic enarrat
eius potestatem in regendo Et circa h̄ duo
facit.Primo ostendit eius generalem guber-
natiōnē oīm causatiuā Secūdo eius speci
alem operatōem circa humanam p̄rogatiuaȝ
Secūda pars ibi.Et per natōnes. Quan-
tum ad primā partem tangit quatuor de sapi
entia.vnitatem.potestatem.stabilitateȝ.⁊ cau
salitatem.Unde dicit sic.Et cum sit vna.om
nia potest.⁊ permanens in se oīa innouat.
Sapientia eñ dicit vna ab vnitate subiecti
principalis.sicut oīs scientia dicit vna.pri
mo posterioꝝ.Similiter ab vnitate finis quē
intendit:qui est amor dei.Est eñ deus p̄nci-
pale subiectum ⁊ amor dei in sacra scriptura
p̄ncipaliter est intentum.Uñ Augꝰ.de lau-
de charitatis.Ille tenet qđ patet ⁊ qđ latet in
diuinis codicibus.qui charitatē suat in mo-
ribꝰ.Ista sapiētia cum sit vna:oīa potest.et A
pmanens in se.i.omino imutabilis existens:
oīa innouat gubernando ⁊ regendo.Ex q̄-
bus patet eius generalis gubernatio omniū
causatiua.Specialis autē eius operatio cir-
ca humanam p̄rogatiuam subiūgitur quo ad
tria.Causat in hoībus sanctimoniam.amici-
tiam.⁊ pphetiam.Unde subdit sic.Et per na
tiones in animas sanctas se transfert.qr non
est psonarum acceptio apud deum.Actuū.x.
Non est psonarum acceptor deus:sed in omi
gente qui timet deum ⁊ operat iusticiam acce
ptus est illi.Et ideo sapientia que est donum
dei p natōnes sanctas hominū videlicet:vbi
q̄ terraꝝ.se transfert illis inspirando diuinū
cultum.⁊ ea que sunt necessaria ad salutem.
transfert se in animas sanctas.nō sanctitateȝ
p̄supponendo.sed faciendo.Uñ subdit.Ami
cos dei.i.amantes deum ⁊ amatos a deo.⁊ p
phetas constituit.j.Coꝝ.xij.Unicuiq̄ datur
manifestatio spiritus ad vtilitatem.Et infra.
Alij pphetia.alij discretio spirituū Hec oīa
sic pbant.Deus nulli dat donū sapientie nisi
illi quē diligit.sed deus nullū diligit nisi illū
qui cuȝ sapia inhabitat.ergo nulli alteri dat
donū sapientie.Uñ subdit.Nemineȝ eñ di-
ligit deus tanq̄ electū ⁊ de familia sua nisi eū
qui cū sapientia inhabitat Et hec est figura q̄
vocat hyppalage q̄ figura fieri hȝ quotienscū-
q̄ verba p ptrariū intelligūtur Sicut si dica
mus:prodest dare classibꝰ austros.cum nauē
ventis nō ventum nauibꝰ demus.sm Isido
rū.j.etymol.ca.xxiij.de scematibꝰ.Uñ sensus
est.Nemineȝ diligit deus nisi eum qui cum
sapientia inhabitat.id est nisi eum in q̄ habi-
tat sapia ⁊ quē inhabitat sapia.Hec de sapie
dono exponūtur.plenius de sapiētia que est

dei filius verificant.sed scientia littere nõ mu
tatur. Quia dicit in lcõne ista q sapia amicos
dei z prophetas cõstituit. Põt esse dubiũ lit-
B teralis Utrũ solis amicis dei pferatur do-
num pphetie. Et videt q sic. Secreta nõ sunt
reuelãda nisi amicis. Juxta illd. Joh.xv. Uos
aũt dixi amicos:qz omĩa q audiui a pre nota
feci vobis.sed deus secreta sua reuelat pphetis
ergo pphete sunt amici dei. Preterea Ma
thei.vij. Attendite a falsis pphetis qui veniũt
ad vos in vestimentis ouiũ.sed qui nõ sunt a
mici dei,intrinsecus aũt sunt lupi rapaces.et
per pñs falsi pphete.ergo oẽs veri pphete sũt
amici dei. Preterea.dicit Aristo.li.ij.de sõ-
no et vigilia:q si diuinatio somnioz.est a deo
incõueniens erit imittere qbuscũqz z nõ opti
mis viris. Uñ fm eum incõueniens est dice
re:q diuinatio somnioz sit a deo,cũ videmus
q talis diuinatio cõueniat fatuis idiotis z me
lancolicis z nõ sapientibz.sed constat donum
prophetie esse a deo,ergo nõ datur nisi bonis
et dei amicis Ad oppositum Balaã fuit p-
pheta sicut patz Nume.xxiij.z tamẽ fuit ma
lus homo et cultor idoloz z demonũ. Prete-
rea Mathei.vij.habet.q multi dicent in iudi
cio, Dñe dñe,nõne in noie tuo pphetauimus
z in nomie tuo demonia eiecimus.z virtutes
multas fecimus. Et respondebit eis a deo.
Nũquid noui vos.i.approbaui,ergo illi fue-
runt pphete,et tamen fuerũt amici dei. Ad
istam q̃stionẽ dicendũ.q sola charitas est per
quã homo amicus dei pstituit. Et omĩs gra
tia gratis data que potest esse sine charitate.
potest cõmunicari bonis et malis amicis dei
z inimicis. Huiusmodi autẽ gratie sunt pro-
phetia:fides:sapientia:potestas curandi z si-
gna faciẽdi. Uñ dicit.j.Corinth.xiij. Si ha-
buero pphetiã z nouerim mysteria oia.z si ha-
buero omnẽ fidez ita vt mõtes trãsferã.chari
tatẽ aũt nõ habuero nihil sum. Ex q̃ auctorita
te satis patz q donũ pphetie haberi põt sine
charitate. Et ideo dõm est ad q̃stionem nega
tiue.q nõ solũ amicis dei pfertur donũ pphe
tie. Cui9 rõ est:qz donũ pphetie pceditur ali-
cui ad vtilitatez ecclesie cõiter z nõ precise ad
vtilitatem cui datur.j.Corinth.xij. Unicuiqz
data est manifestatio spũs ad vtilitatez. Mo
do ad vtilitatem eccl'ie est z ad honorez dei q
habet testimoniũ etiam a malis aliquãdo. Et
C ideo legimus multos pphetasse. Ubi no-
tandũ.q licet pphetia ppatiatur maliciã mo
rum:nõ tñ indifferenter admittit maliciã viti
orũ qz eñ pphetia est quedã specialis pcogni
tio futuroz,ad quã requiritur eleuatio mẽtis
p pemplationẽ.ideo illa que spiritali cogni-
tioni repugnant pariant prophetie.z ideo vi-
tia carnalia que habent vehementes passiões
et occupatões terrenoz.similiter que mẽtis
eleuationẽ impediũt pphetie repugnant. Et
ideo legimus de filijs pphetarum.iiij. Regũ
iiij.q simul habitauerũt cũ heliseo:quasi soli
tariam vitã agentes,in quadã etiam honesta
te a carnalibz abstinentes. Uitia vero spirita
lia que mentis eleuatõem nõ impediũt pphe
tie nõ repugnant,cuiusmõi sunt culture ido-
loz,obsecrationes.z adiuratões.ac etiã ob-
latões facte demonibz. Unde.iij. Reg.xviij
dicit helyas. Congrega ad me vniuersuz isrl'
in monte carmeli z pphetas Baal.cccel.pro
phetas lucoz.cccc.qui comedũt de mensa ie-
sabel. Constat q omes isti fuerũt demonum
cultores.z tamẽ in quadaz honestate corpali
vixerũt. Unde z necromãtici q demones cõ-
sulũt nõ expedũt pro illo tpe quo luxurijs se
imiscent.sicut ipi fatent.z libri eoz:quis sup-
sticiose hec docent Ad primũ dicendum.q
secretum nõ est reuelandum propter se:sed p-
pter vtilitatez amicoz.maxime vbi noticia ñ
prodigent inimico:nec indigent ipsius occul-
tatione sed publicatõne,tũc eñ ad honorem
domini est q secretũ quod est contrariũ inimi
co z vtile amicis:p inimico potius diuulget.
Quando aũt dicit Joh.xv.q ideo chris9 dic
discipulos suos amicos:quia oia.zc.nota fe
cit eis,exponit Greg9.q noticia illa quam in
eis causauit fuit noticia cum amore. Talis aũt
noticia nõ oibus pphetis cõicat. Ad secũ
dum dicendũ.q lupi rapaces ibidez dicũtur
tales q intendũt p malam doctrinam alios se
ducere z pdere. Unde nõ oẽs mali interius:
qui exterius apparent boni:sicut sũt hypocri-
te z alij q honesta docent z turpiter viuũt:sũt
lupi rapaces:sz illi sunt lupi rapaces z falsi p
phete:q dono scie abutũtur ad seducẽdũ alios
qz ad h nõ mittũtur a deo. Sed mali hoies:
veritatẽ pphete a deo mittũtur veritatis,pro
pter vtilitatem alioz.sicut fuit de Balaam:et
quod pphetant veritatis zelo dicũt nõ inten
tione alios decipiendi. Ad tertiũ quod est
de diuinatõne de somnijs.est dicenduz.q a-
ristoteles vult dicere q illa diuinatio est natu
ralis z nõ a deo Dona.n.dei nõ dãtur irrõna
biliter,darent autẽ irrõnabiliter:si darent cõiter
oibz:z pcipue fatuis z idiotis:z iõ pcludit q
dinatio talis i somnijs a natura ẽ:z nõ a spẽa
li opatõe dei. Mõ qz põt ptigere q vn9 malus
hõ est aliqñ aptior ad vnũ certũ mysteriũ q̃ a
lius q tñ est simplr magis bon9.z silr qz ẽ ad
honorẽ dei de suis hostibz habere testionium
i deo donũ pphetie dat,etiã inimicis:aptis tñ

ad tale mysteriũ pficiendũ. Sz ptra ista vide
tur q diuinatio p sõnia nõ sit possibilis,qz di
uinatio iportat certitudinez:sz certitudo nul-
la põt hñi de aduentu futuro pter somniũ.er-
go nihil est. Ad oppositũ est aristo.ij.de sõno.
determinãs de diuinatõe nõ q̃cũqz:sed tantũ
de illa que fit p somniũ.z h est pcedẽduz:vicz
q diuinatio q fit p somniũ ẽ possibilis. Sed
sic ibidẽ dic pmẽtator,nullus est hõ cui sõnio
nõ enũciet aliqd futuz.z nullũ famosuz ẽ i to
to falsuz,sicut dicit aristo.vij.ethi. Fama aũt
nõ oino depdit quã multi populi sanãt. Uñ
dinatio in pposito nihil aliud est q̃ somniũ si
D gnatiuũ. Ubi notandũ q sic docet Albtus
Sõnia signatiua aliqñ in nobis causant ex
corpibz celestibz aliqñ ex nobisipis Et illa sũt
in duplici genere,qz q̃daz hñt originez ex pte
corpis:q̃dam aũt ex pte aie. Ex pte corpis q-
dẽ sic qñ aliqs humor dñat in hoie:sic flegma
melancolia vel colera,ptingit p motũ vehemẽ
tem illius humoris fantasiam ibi formare cõ
similia idola pcordantia cũ illo humore Sic
si aliqs somniat se gustare dulcia pter hũorẽ
flegmaticũ descẽdẽtẽ ad linguã vel palatũ Et
talia somnia sunt signa infirmitatũ. Sic nar
rat Albtus de quodã qui sõniauit picẽ ardẽ-
tẽ infundere in vẽtrẽ suũ pter abũdãtiã cole-
re nigre,z expgefact9 emisit de se colerã nigrã
Ex pte aie hñt originẽ pter vehementẽ solli-
citudinem aie circa aliqd in vigilia. Eccs.v.
Multas curas sequũtur sõnia Et iõ dic arist.
Amici pcul existẽtes maxie sunt solliciti de sei-
uicẽ. Cõtingit q aia format sibi idolũ de dile
cto,z p h multa idola de circũstãtijs circa dile-
ctũ oriũt,tã de psperitate q̃ de aduersitate,q sõ
nia aliqñ sũt vera:aliqñ falsa Et idẽ credo de ini
mico sic de dilecto:qz tãtũ sollicitat aia circa fu
gã inimici,z quõ se ab eo possit defendere,sic
sollicitat circa amici curã Uñ qñ aliqs cõiter
sõniat de aliq̃ psona:signũ est imediatũ q aia
multũ sollicitat circa illã psonã,sz an amor vl'
odiũ sit nouit ille sol9 q sõniat. Ualeri9.li.ix.
ca.v.in fine dic. Duo familiares archades iter
faciẽtes megarã venerũt,q̃z alter se ad hospi
tẽ ptulit alter ad tabernã meratoriã diuertit.
Is q in hospicio erat vidit i sõnis comitẽ suũ
orãtẽ:vt sibi cauponũ insidijs circũuẽto opez
ferret. Posset eñ celeri eius accursu se iminẽ-
ti pꝺiculo liberare. Quo viso excitat9 psiliſt ta
bernã,in q̃ is diuersabat petere conat9 est.
Pestifero deinde fato eius pphanissimũ ppositũ
tum tanq̃ supuacuũ dãnauit z lectũ ac som-
niũ repetijt. Tũc idẽ ei saucius oblatus obse
crauit,vt et si añ vite sue auxiliũ ferre neglexis
set:neci saltẽ vltionẽ nõ negaret. Corp9 nãqz
suũ a caupone trucidatũ cuz magno plaustro
ferri ad portã stercore coopertum Tam con-
stãtibus familiaris pcibus cõpulsus primus
ad portã cucurrit z plaustz qd inqrere demon
stratũ erat pprehẽdit. Cauponiqz ad capita-
le suppliciũ pduxit Tertio mõ hñt sõnia in
nobis originẽ ex corpibus celestibz,q alterãt
organa virtutũ sensitiuaz.fm q̃sdã qualitates
Et tũc fantasia format sibi psimilia idola,z fi
unt signa euentuũ futuroz de bellis.infortu-
nijs z eufortunijs. Quales aũt sũt optimi di-
uinatores dicit aristo.q tria genera hoim bñ
diuinant.i.freqnter habent somnia significã
tia Uesani:amantes z melancolici. Uesani
sunt idiote z fatui. Cui9 cã est.qz tales nõ sũt
solliciti circa motus pprios.z ideo bñ sentiũt
mot9 extraneos corpm celestiũ. Sicut autẽ z
bestie magis recipiũt influentiã corpm celesti
um q̃ hoies rõne z prudẽtia vigẽtes. Scdo
amãtes de notis suis certius sõniant. Sic si
hõ in vigilia videat duos a remoto in eq̃li di
stãtia:vnũ notũ z aliũ ignotũ.certi9 iudicabit
de noto suo q̃ ignoto. Tertio melãcolici sunt
imaginatiui,quia sunt frigidi et sicci,ideo fit i
eis naturaliter maior impressio simulachroz.
Quia vero cerebz est album z clarum,delcã-
tur naturaliter in luce z claritate z odit z fu-
git nigredinem z obscuritatem. Fumus autẽ
melancolicus ascendens denigrat cerebz.et
quia imaginatio melancolici est cũ tali fumo
aia fastidit cito qdlibet imaginatũ z q̃rit fuge
re:z diuertit se ad aliud. Et iõ ois melãcolic9
faciliter se diuertit ab vno simili ad aliud sibi
sil'e,qz facilior ẽ diuersio ad sil'e q̃ ad iudiciũ.
Et ex istis ptigit q melãcolici sũt boni sõnia
tores. Aliud tñ ẽ hoiem eẽ bonũ sõniatorez et
bonũ sõnij interptẽ. Sic ibi docet arist.q illi
sũt boni dinatores vl' sõniatores qbz appent
vera sõnia. Illi boni interptes.q pgnoscũt q̃z
signa sint. vñ fatui z melãcolici sũt boni dinã
tes.nõ autẽ boni interptes.quia ad h requi-
ritur experientia longa.z pditiones nosse somi
nantis.z dispõnes corpoz celestiuz.z multa
talia que nimis difficile est nosse. Et istud est
vanissimũ.q hõ se de interptatiõibz intromit
tat nisi forte i illis sõnijs q ex pplexione hois
oriũtur. Fatui vero dicunt bñ diuinãtes.q a
nõ sunt solliciti circa terrena:nec circa seipos
Uñ eoz sõnia sunt valde certa,si aliqs ea sci
ret interptari,ex qbus patz q in qbusdã sõnijs
est aliq̃ certitudo.sz in paucis.z iõ Sõnia ne
cures nã fallunt sõnia plures

Lectio. CIIII

Ut eni speciosior

sole:ꝛ sup oēm dispōem stellaꝝ luna compa-
ta inuenit prior. Illi em̄ succedit nox. Sapiē
tiam āt nō vincit malicia. Postq̄ ꝯmēdata ē
sapia ex his q̄ cōueniūt ei absolute. ꝛ ex seipa
A In hac pte ꝯmēdat ex his que sapie ꝯueniūt
ex cōparatione ad alia. Sūt em̄ tria q̄ inť cor
poralia maxie nobilitatis appent. vicȝ sol. stel
le ꝛ lux. Sȝ ista oīa pcellit sapia Est em̄ hec. i.
sapia creata q̄ est ds speciosior sole: ꝛ tm̄ inter
oīa opa dei nobilissimū est sol. Vñ singlarit
de sole dr̄. Eccl. xliij. Spēs celi i visione glie:
Sol i aspectu ānūciās in exitu. vas admira-
bile opus excelsi. Qñ ita ē ꝙ aliq̄s artifex mľ
ta opa facit: alia maiora: ꝛ alia miora. Illud ꝓ
prijssime dr̄ opus suū. qđ accidit magis ad ꝓ
portōes ꝟtutis opantꝭ. ꝛ in quo maxie relucet
Sed in sole maxime relucet sapientia sum-
mi artificis. Vñ Johes. Crys. expones illud
in pncipio erat ꝟbū. dic̄ ꝙ sol cāliter cōtinet i
se oēs formas ꝛ spēs ꝛ calores hu9 mūdi visi
biles. Vñ ꝛ Plotin9 sup sōniū Scipiōis. li.
pmo ꝟsus finē dicit. ꝙ sol vocať dux ꝛ pnceps
ꝛ moderator luminū reliquoꝝ mens mūdi et
cor celi. Dux q̄dez. q2 oēs stellas luminis ma-
iestate pcedit. pnceps maioritate. q2 illa sim-
pliciť pemīnet. vt q2 soluſ talis. sic sol vocetur
moderator luminū reliquoꝝ. q2 ipe fm Ma-
crobiū retrogdatōez ꝛ statiōem in stellis erra
ticis causat. Mēs mūdi dr̄. q2 sic oē illud qđ
ab hoie fit ꝯueniēter ex mentis deliberatōne
pcedit. Ita oīa que in mūdo ꝯueniēter ab o-
pere solis existūt: dies ꝛ nox: autūnus ꝛ estas
hyems ꝛ ver Dr̄ autem cor celi. q2 sicut cor est
in medio aīalis. ita sol in medio celi ponit ad
calefaciendū totū mūduȝ. Et sic corde cessan-
te a motu: aīal viuere nō pōt. ita nec q̄cq̄ na-
turaliter viuere pt in mūdo motu solis cessan
te. Et tm̄ hec. i. sapia increata est speciosior so-
le. Quātūcūq̄ em̄ luceat sol: radios tm̄ suos i
fra viscera terre nō extēdit. nec ad oppositā ptē
terre. Sȝ de sole iusticie ē aliter. q2 radios ei9
visibiles p totā terrā extēdit: nec aliq̄d eū late
re pt. Oia em̄ nuda ꝛ apta sunt i ꝯspectu illi9
Vñ Eccl. xxiij. Oculi dñi mľto plus sole luci
diores sunt sup terrā circūspicientes oēs vias
hoim ꝛ pfundū abyssi. ꝛ hoim corda intuētes
in abscōditas ptes. Et iō ꝯcludit Boetiuſ. v
de ꝯsol. metro. ij. ꝙ deus pt dici verus sol. q̄a
solus oīa videt dicens sic. Puro claꝝ lumine
phebū. Melliflui canit oris Homeruſ. Qui
tm̄ intima viscera terre. Non valet aut pelagi
radioꝝ. Infirma prūpere luce. Haud sic ma-
gni ꝯditor orbis. Huic exalto cuncta tuenti.
Nulla terre mole resistūt. Non nox atris nu
bibus obstat. Que sunt que fuerunt veniātq̄
Vno mētis cernit in ictu. Quē q2 respicit oīa
solus. Veꝝ possis dicere solē. Vult dicere. ꝙ
Homer9 qui dr̄ melliflui oris ꝓpter dulcedi-
nem eloq̄ntie ꝯposuit vnū libꝝ de laude sol.
Qui tm̄ sol nō possit penetrare ad intima vi-
scera terre vel maris ꝓpter infirmitatē sue lucꝭ
Sed nō est sic dicit Boeti9 de deo. q2 sibi in-
tuenti oīa ab alto terre nō resistūt sua mole: i-
mo oīa q̄ sunt vľ fuerūt vel erūt circūit i vno
ictu mētis. Et iō rōnabiliť dic̄. q2 respicit oīa
solus possum9 eū dicere veꝝ solem Est g̃ sapi
entia speciosior sole: ꝛ nō solū h̃: imo sup oēm
dispōem stellaꝝ. i. sup imagines stellaꝝ fixa-
ruȝ siue sint in zodiaco siue extra. Vel sup oēȝ
dispōem stellaꝝ. i. sup oēm pulchritudinē cu-
iuscūq̄ stelle erratice vel fixe. Job. xxiij. Stel
le nō sunt i ꝯspectu ei9 mūde. ꝛ iō tertio subiū
git ꝙ luci ꝯpata inuenit prior. i. dignior ꝛ ho-
norabilior. Vñ aristo. li. pdicamētoꝝ. Quod
meli9 est ꝛ honorabili9 prius eē videť. Cōsue
uerūt em̄ plurimi honorabiles ꝛ magis dile-
ctos a se dicere priores apud se. Et tm̄ alienissi-
mus prioris h̃ modus. hec ille. Sȝ quia possȝ
eē dubiū. quō sapia possȝ eē dignior luce i suo
gñe. Iō ꝯñter hec pbat sic. Luci succedit nox
ꝛ p ꝯñs caret eterna stabilitate. ꝛ vicit aliquo
mō. ex q̄ nō sp manet vniformiť. Sapiam aūt
increatā vicȝ nō vincit malicia. Cōsiľem ꝯpa
tionē solaris luminis ad diuinā bonitatē fac̄
Dyoni. iiij. ca. de diuis nōib9 dicēs ꝙ sol expꝭ
sa siľitudo diuine bonitatis. q2 lumen suū qđ
hȝ eminēter extendit ad oīa visibilia. ꝛ si aliq̄
inferiora illud nō pticipāt. h̃ est ex eoꝝ dfectu
nō ex defectu solis. vñ nihil oino puať ei9 vir
tute. Sȝ hoc videť ꝯtra pdicta a Boetio qui
lucē solis dic̄ esse infirmā. i. debilē. q2 non pōt
intrare ad intima terre. g̃ nō illumiat oīa. Et
sup hoc pt eē duplex dubitatio Vna an sol B
illuminet infra terrā. Alia. an illumiet stellas
alias sub se ꝛ sup se. Q aūt illumiet circa me-
diū mōi arguit ex dicto Ptolomei. q̄ dicit ꝙ
radij oim stellaꝝ nūq̄ adunātur: nisi in cētro
terre. g̃ radij solis se illuc extēdūt. sed illi radij
sunt illumiosi. g̃ illumināt viscera terre ꝛ ma-
ris. ꝯtra Boetiū. Ad istud plane dōm est:
nō. Tñ p intētione Ptolomei est sciēduȝ. ꝙ
pticipare lumē est dupľr. Vel formaliť fm a-
ctum luminis. vel ꝟtualiter fm aliquem effe-
ctum lumis. Primo mō non illumiat sol vi-
scera terre. nec ipa sic lumen pticipant: Scđo
mō pticipant vicȝ fm aliquem effectū lumis.
Vñ nō intelligit de radijs luminoꝭ. sed de ra
dijs ꝟtutis ꝛ actiuitatꝭ. queadmodū alloquit
Alkind9 in li. de theorica artiū magicaꝝ. cap.
de radijs stellaꝝ. vbi ponit lumis oēm actua

lem existentiā in hoc mūdo electoꝝ radios e-
mittere in oēm ptem q̄ totū mōm replēt. Vñ
ois loc9 radios ꝯtinet oim reꝝ fm errores su
os ibidē. Quātū ꝟo ad aliud dubiū. An vicȝ
sol illumiet stellas supiores. pt argui ꝙ nō. q2
nō est nature inferiorꝭ influere i naturā supio
rē. g̃ sol nō infundit lumē stellis supiorib9 Cō
firmať rō ista. q2 sic se hȝ motor supior ad mo-
torē inferiorē. ita mobile supi9 ad mobile iferi
us. sȝ motor supior influit i inferiorē. ꝛ nō ecō
uerso. Preterea Cithō dic̄ solā lunā obscuri-
tatē hre. ceteras stellas lumē habere ꝓpriuȝ. li
cet sol p excellentiā lumen habeat singulare.
ergo nō oēs stelle alie a sole recipiūt lumen a
sole. sȝ tm̄ luna Preterea: si sol causaret lumē
in supiorib9 planetꝭ ꝛ stellis fixis: tūc oīa lumi
na planetaꝝ ꝛ stellaꝝ fixaꝝ forēt eiusdē speciei
cū lumie solis. ꝯñs fl̄m. q2 saturn9 p suū lumē
causat frigiditatē. Vñ Saturn9 dicit plane
ta maliuol9 ꝓpter excessiuā frigiditatē. ꝛ marſ
siľr ꝓpter excessiuā siccitatē. sic dicit Ptolome
us in q̄driptito. Et Macrobi9 in saturnali-
bus dic̄ ꝓpe finē ꝙ lumē lune extra ꝓprietateȝ
nature sue humectat corpa: vbi lumē solis de
siccat. Vñ si aliq̄s diu sub luna dormierit e-
ger excitať ꝛ fit insano pxim9 Vñ et. ā ligna q̄
luna plena vel luna crescēte deijciūtur iepta
sūt fabce q̄si nimis emollita p hūoꝝ ꝯceptōez
Et agricolis mos ē frumēta de loco aeris col
ligere: nō nisi luna deficiēte vt sicca pmaneāt
Et p oppositū illa q̄ debent humida ꝯseruari
sicut poma pira: colligi debēt luna crescēte vľ
C plena Ad oppositū est Auic. viij. meth. sue:
qui dic̄ ꝙ sol ponitur in medio corpm supioꝝ
tāq̄ cor in medio aīalis. vt vicȝ in oīa corpa i
fluere possit sicut aīa in oīa mēbra Et huic po
sitōni pstatur euidētia ex snia aristo. ij. de celo
ꝛ mōo: qui vult ꝙ q̄nto aliq̄d paucioribus mo-
tib9 ꝯseq̄tur suū finē: tāto est pfecti9. Sol ꝟo i
ter oēs planetas pauciores hȝ motus. hȝ em̄
tm̄ duos vicȝ motū ꝓpriū ab occidente i ori
ens. et motū firmamenti ab oriente in occidēꝭ
ꝛ p ꝯñs eius motor videť esse ꝓpinquior pmo
motori. ꝛ ideo hȝ influentiā in oīa corpa supe
riora. Et in h̃ ꝯcordāt Aristo. Ptol. Auicēna
Auerrois ꝛ Messelach Et licet alie stelle illu
minenť a sole: sp tm̄ sunt plene ꝛ nūq̄ semiple-
ne sicut luna. Et istā sniam tenet Dyonisius.
de diui. no. vbi loq̄ns de sole dic̄. Oia q̄cunq̄
ipm pticipare pñt illuminat ꝛ supextentū lu-
men hȝ ad omēȝ extēdens visibilē mōm. ꝛ sur
suȝ ꝛ deorsuȝ ꝓprioꝝ radioꝝ splēdores. Sȝ cō
tra istud ē ꝙ tūc ven9 ꝛ mercuri9 forēt pfectio-
res saturno ꝛ marte. q2 sic ꝯmētator. xij. meta.
ꝯmēto. xlviij. nūerus motuū in quo ꝯueniūt
moderni ē solis. ij. mot9 lune. v. mercurij. vij.
et cuiuscūq̄ ceteroꝝ planetaꝝ. viij. motus. ꝛc̄.
Itē. xij. metaph. ꝯmēto. xliiij. Perfectō corpo
rū celestiū ꝛ etiā motoꝝ supcelestiū ē fm ordi-
nē in situ Ad ista dōm ꝙ pncipia istoꝝ pho
rū nō sūt demōstrata neq̄ ꝙ ordo nobilitatis
corpm celestiū dȝ esse fm ordinē situs. neq̄ fȝ
mľtitudinē vľ paucitatē motuū. Neutꝝ ei pt
saluari fm quācūq̄ viā astronomie. vñ ꝯmē-
tator ꝯdicit sibijpi. ij. de celo. ꝯmēto. lxij. ꝛ. xij.
metaph. ꝯmēto. xliiij. Dic̄ em̄ scđo de celo. ꝙ
illud qđ moueť paucioribus motib9 ē nobilius
vbicūq̄ fuerit i situ. Duodecio ꝟo metaph. di
cit ꝙ pfectio ꝛ nobilitas corpm celestiū est fm
ordinē illoꝝ in loco vt illud qđ supi9 collocať
pfecti9 inueniať. Vñ isti phi pplexi fuerūt i mo
tib9 corpm celestiū. ꝛ iō eoꝝ dctis nō ē stāduȝ
Hoc tm̄ tenēdū videť ꝙ sol sit planetaꝝ pfectis
sim9 et maxie regēs mōm ꝛ tm̄ i medio. vij. pla
netaꝝ posit9. sic dic̄ ptol. deo sic volēte Ad rō
nes i oppositū Illud opȝ negare ꝙ nobilitas
planete vľ corpis celestꝭ dȝ attēdi generaľr fm
ordinē situs. vt vicȝ supi9 sp sit nobili9. sȝ illō
est pfecti9 q̄ pauciores hȝ mot9. Vñ celū stel
latū pfectissimū est ꝛ sic dr̄ de mobilib9. ita ꝯñ
ter de motorib9 dōm est. Vñ motor spere ē vi
cinior pmo motori q̄ motor spere saturni.
Ad scđm de auctoritate cithonis dōm ꝙ alio
rū auctoritatib9 potius ē fauendū: q̄ in astro-
nomia peritiores fuerūt Ad tertiū qñ arguit. ꝙ
si sic lumia oim stellaꝝ forēt eiusdē speciei cuȝ
lumine solis: pōt dici vno mō negādo ꝯñam
loquēdo de specie spēalissima. sed quia actus
actiuoꝝ sūt in patiēte pdisposito. iō i saturno
causat vnā spēm lumis. ꝛ in luna aliā. ꝛ sic de
stellis fixis siľr. nec est pductio penit9 vniuo-
ca: q̄uis ista luīa sint eiusdē spēi intermedie.
diuersitas āt fm spēm ponit inter luces. pci-
pue ꝓpter diuersitatē effectuū fm spēȝ q2 vnū
lumē refrigidat. ꝛ aliud calefacit ꝯsiľe passum
ꝛ ꝯsimili approximatū. Et pncipiū naturale ē
ꝙ potentie actiue eiusdē speciei in ꝯsimilibuſ
passis habebūt effectū eiusdeȝ rōnis. si tm̄ di-
cerem9 ꝙ oīa lumia sint eiusdeȝ speciei: tūc pt
dici ꝙ stelle nō solū agūt p lumē. sȝ vel p sub-
stātiā ꝓpriā vel aliā q̄litatē nobis incognitaȝ.
vna cū lumine. ꝛ nō est incōueniēs ꝙ due res
eiusdem speciei sūt cause ptiales effectuū dua
rum diuersaꝝ specieꝝ.

Capitulū. VIII Lectio. CIIII

Ttingit ergo a fi

a ne vsq̄ ad finē fortit. et disponit oīa
suauiter. hāc amaui. ꝛ exq̄siui eā a iu
uentute mea: et q̄siui sponsam mihi eā sume-
re ꝛ amator fact9 sum forme illi9. Intētio sapi
entis Salomonis in isto caplo. viij. est spēa-

liter enarrare:quēadmodū ad illā mirabilē sa
pletiā quā habebat deuenerit Et vult dicere
ꝙ nec ab hoīe:nec a studio:nec a demone:nec
ab angelo:sed p deuotā supplicatōez impetra
uit eā a deo. Vn̄ circa h̄ duo facit Prio oñ
dit q̄ntum habuit ad sapiam acq̄rendaz desi-
deriū ⁊ affectōem Scd̄o ponit in forma sue
petitōnis deuotā supplicatōem. Scd̄a ps ibi
ca.ix. Deus patꝝ meoꝝ Circa ṗmum est ad
uertendū. ꝙ psone inter q̄s est feruētior amor
oñditur vt cōiter inter hoīes. sunt vir et mu-
lier. iuuenis ⁊ puella. amicus ⁊ amica. q̄ inter
se ꝯtrahere cogitant copulā ꝯiugalē. ⁊ iō sapi
ens Salomon vt amoris vehemētiaz manife
staret quā habebat ad sapiam. licētia poetica
ficta q̄dem narratōe. sed sub ṽa significatōne
introducit seip̄m in formā iuuenis cuiusdam
puelle nobilissime quā sapiam vocat:nuptias
affectātis. Prudens āt nuptias ꝯtractur⁹ sic
ꝑcedit Prio ꝯsiderat valorē ⁊ grās psone cū
qua ꝓponit ꝯtrahere. Scd̄o dotē ⁊ diuitias
quas p̄t cum ea recipe Et tertio si ꝯditōnes
ꝓprie suꝑp̄lus possunt puelle ꝯgruere Quar
to quō eam a parentib⁹ ⁊ amicis q̄ꝝ interest
poterit petere ⁊ hr̄e. Isto mō Salomō cuz a-
mica sua sapia ꝯtracturus. Prio oñdit ip̄am
puellā mirabilit̄ amabilē ⁊ g̃iosam. Scd̄o oñ
dit ip̄ius dotez fore sūme desiderabilē ⁊ p̄cio-
sam. Tertio suꝑp̄lus ꝯditōez monstrat fuisse
spectabilē ⁊ ṽtuosam. Et q̄rto ostendit puelle
datorē habere nobilitatē venerabilē g̃iosam
Et ꝺm ista q̄tuor capl̄a diuidit̄ in q̄tuor ptes
Scd̄a ps ibi. ꝓposui ergo Tertia ibi. Puer āt
erā. Quarta ibi. Et vt sciui q̄m alit̄ nō possim
esse ꝯtinens nisi Circa ṗmū duo facit. Pri
mo ponit q̄ndam ex p̄cedentib⁹ deductā con-
clusionē. Scd̄o aggredit̄ enarrare q̄ntum ha-
buit ad sapiam acq̄rendā desideriū ⁊ affectio
nem. Scd̄a ps ibi. Hāc amaui. Cōclusio ex
p̄cedentib⁹ illata ⁊ demōstrata est ista. ꝙ sapi
entia hz oēm potētiā gubnatiuā. Et seq̄tur ex
hoc ꝙ ip̄a oīa p̄t benigna ⁊ suauis ⁊ amās bo
nū actū ⁊ nihil vetās bn̄facere Sic supius in
vij.c. dcm̄ fuit ḡ cū sit libera nō vetebat seip̄az
q̄n faciet bonū actū. Et cū ꝓpria sua actio fue
rit regere vniuersa. ḡ h̄ faciet ꝺm ꝯditōes sue
bonitatis:vicz potēter ⁊ misericordit̄. Vn̄ di
cit. Attingit ḡ a fine vsq3 ad finē fortit̄ ⁊ dispo
B nit oīa suauit̄. Quia h̄ fit mentio de gubnatō
ne diuina pōt esse duplex dubitatio. Prima.
an oīa subdent̄ gubnatōni diuine. Scd̄a. an
deus disponat oīa misericorditer. Quātuz
ad ṗmuz videt̄. ꝙ deus non oīa gubnet. q̄a si
sic. nihil male fieret in vniuerso cū sit sūme bo
nus ⁊ sūme potens. Scd̄o q2 si gubnaret oīa
nihil fieret p̄ter ꝓpositū suū ⁊ sic nihil fieret a

casu ꝯtra aristo.ij. phicoꝝ. Ad oppositū est
lr̄a. Et est dc̄m. ꝙ deus gubernat oīa cum sit
causa efficiens oīm ⁊ etiā finis:q2 oīa efficit p
pter se ⁊ ad honorē suū congruit oīa in se diri
gi sicut in finem. Hoc aūt est gubernare diri-
gere res in aliquē finem intentū. Est tn̄ sic gu
bernator oīm ꝙ gubernat mediantib⁹ causis
scd̄is. Unde corpa grossiora ⁊ corruptibilia
gubernat per corpa celestia ⁊ incorruptibilia
et corpa celestia p angelos siue p intelligētias
Hui⁹ ratio est. q2 maioris bonitatis cōicatio
est si gubernās ⁊ efficiens cālitatē gubernādi
ꝺ efficiendi aliis sub se ordinate cōicet:q̄s si su
periora ab inferioꝝ gubernatōe ⁊ oīa imedia
te p seip̄m gubernaret. ⁊ iō oñdendū suā pfe-
ctionē in cāndo ⁊ cōicando pfectōem suā i cre
aturis cōicat q̄busdā gubernatōem aliaꝝ. Et
ad rōnes q̄n ṗmo arguit̄ ꝙ nihil male fieret i
vniuerso si ip̄e oīa gubernaret. negāda est cō-
seq̄ntia. sed veꝝ est si ip̄e sol⁹ ⁊ imediate om̄ia
gubnaret ⁊ ageret nihil male fieret. mō quia
idem effect⁹ fit a deo sicut a cā pcīali ⁊ a crea-
tura rōnali ꝯcurrente sicut ab alia causa cōp
ciali. iō ꝯtingit ꝙ idem effect⁹ fit a deo bn̄:et
ab hoīe male. Iuste a deo. ⁊ ab hoīe iniuste. et
pōt poni exēplū. vt si dn̄s dicat ꝺuo:trabam⁹
istam cordā leuiter:sic ꝙ eā nō frāgamus. Et
ꝺuus trahens rudit̄ frāgat cordā. Ista fractio
est a dn̄o et tn̄ ꝺuus peccat ⁊ male facit. ⁊ dn̄s
nō. Sic deus statuit ꝙ creature rōnali vult
coopari in suis opationib⁹. vt cursus nature
maneat quē instituit. sine quo nulla res pōt a
liquid agere. imo p̄t esse p momentuz nisi ip̄e
ꝯseruaret. Qn̄ ergo creatura rōnalis facit cō-
tra legem sibi p̄finitam a deo. q̄uis a deo con
seruet̄ ⁊ gubernet̄. ⁊ deus idē generalit̄ coope
tur. sic coopatur igni ꝯburendo ⁊ soli lucēdo
tn̄ creatura male facit legem dei trāsgrediēdo
nō aūt deus q̄ sic facit sicut lex sua statuit. Ad C
scd̄m q̄n arguit̄ ꝙ nihil fieret a casu si de⁹ oīa
gubernaret. dc̄m est ꝙ idem effectus dr̄ a ca-
su ⁊ p̄ter ꝓpositum respectu vni⁹ cause. ⁊ non
a casu respectu alteri⁹. Sicut ponit̄ exemplū
de dn̄o qui mittit duos famulos in negotiis
suis ordinans ꝙ vterq3 obuiet alteri certo lo
co ⁊ tpe. quoꝝ neuter scit de alio. Iste ꝯcursus
famuloꝝ dicit̄ a casu respectu vtriusq3 famuli
et tn̄ est p se intent⁹ respectu dn̄i. Et sic est di-
cendū ꝙ nihil fit i vniuerso a casu respectu di
uine gubernatōnis. nec aliquid sibi inopina
tuz euenire pōt. Sed ex ꝯcursu causaꝝ ꝑticu
lariū bn̄ ꝑcedit effectus q̄ a neutra est inten-
tus. ⁊ ille effectus dr̄ casualis vl̄ fortuit⁹ respe
ctu eaꝝ. Et hec ē intentio btī aug⁹. de. lxxxiij.
q̄stionib⁹. q. xxiiij. vbi dicit. Quicq̄d a casu fit
temere fit. ⁊ ꝙ temere fit nō fit a ꝓuidētia. Si

aliqua fiūt in mūdo a casu nō ꝓuidentia qua
vniuersus mūdus administrat̄. tunc erit aliq̄
natura ⁊ aliqua substātia q̄ ad opus ꝓuiden-
tie nō ptineat. qd̄ quia fl̄m est:ꝯcludit ꝙ nihil
aliud casu fit in mūdo. Et ad istū intentū dic̄
Plato. ij. in Thymeo. Nihil fit cui⁹ ortum le
gitima cā nō p̄cedat. Isti sentētie ꝯcordat bo
etius. v. de ꝯsol. psa. j. vbi diffinit casuz dicēs
ꝙ casus est inopinat⁹ ex ꝯfluentib⁹ caus̄ i his
que ob aliquid gerūtur euent⁹. Sed h̄ videt̄
esse ꝯrietas inter aug⁹. et boetiū. q2 ꝺm aug⁹.
nihil in mūdo fit a casu. ꝺm aūt boetiū multa
fiūt a casu. Dc̄m ꝙ nō est ꝯdictio. sed eq̄uoca
tio. Antiqui em̄ Epicurei dixerūt casum esse
euentū ꝓductum motu temerario. ⁊ nulla cō
mixtōne causaꝝ. ⁊ sic accipit btūs aug⁹. casuz
loco p̄allegato. ⁊ boetius sic accipiēdo casum
dicit sic. Casus nō est nisi vox inanis nullam
rem hn̄s sue significatōni subiectā. Accipien
do aūt casum sicut dicit Aristo. ij. phicorū. ꝙ
casus est causa p accidens in his que fiūt pro
pter finem ⁊ in minori pte. Vel ꝺm boetij dif
finitionē sic est dc̄m. quia idē fit a casu. ⁊ tamē
a caus̄ p se. sicut p se cā inuentōnis thesauri:ē
fossio agri ⁊ repositio thesauri in eodem. Sz
q2 istū effectū nō intēdebat fodiens dr̄ respcū
D illius a casu Quātuz ad scd̄m dubiū. an vi-
delicet deus disponat oīa suauiter ⁊ misericor
diter. videt̄ ꝙ nō p instantias. q2 vicz puulos
non baptizatos punit eternalit̄ pro originali
pctō. vn̄ videt̄ ꝙ in istos nullā exerceat mise-
ricordiā Itē Iac. ij. Iudiciū sine misericordia
fiet illi q̄ nō fecerit miscd̄iaz. ḡ tales nō dispo
nit misericorditer Ad oppositū est littera. et
dc̄m est ꝙ sic. Sicut em̄ dicit̄. v. ethico. Mi-
nus malū aliq̄ndo vocat̄ magis bonū:quia ḡ
deus tribuit bonis vltra merita:⁊ malis ci-
tra:dr̄ om̄ia misericorditer disponere. Mise-
ricordia em̄ dicit volūtatez benefaciēdi alicui
indigenti. deo ṽo omnis creatura indiget:si-
ne quo nec esse pōt Et iō cū om̄ia de sua gra
tuita volūtate ꝯseruet:oībus miscd̄iam impē
dit. Et quia de⁹ ex sua bonitate nobis impen
dit bona:⁊ nō punit nos nisi ꝓ nostra culpa.
ideo dr̄ ꝓprie sibi ꝯpetere misereri ⁊ quasi im
ꝓprie punire Ad ṗmū de puulis dc̄m. ꝙ de
us ꝓ peccato originali nō solū possit inflixis-
se carentiā visionis diuine sed possz oēs anni
hilare si vellet. Et ideo in h̄ agit misericordit̄.
cum eē eis qd̄ hūanuz habebūt et viuent sine
pena sensus. Treñ. iij. Misericordie dn̄i quia
nō sumus cōsumpti. Ad secūdum dicēduz
ꝙ licet imisericordes nō ꝯsequūtur misericor
diam eos totaliter a pena liberantem. conse-
quūtur tamen misericordiaz aliquid de pena

debita relaxantem. quia citra condignū puni
entur. sicut alij omnes q̄ pro suis demeritis dā
nabūtur. In secūda parte lectōnis aggre-
ditur salomō enarrare q̄ntum habuit ad sapi
entiā acq̄rendam affectōem ⁊ desideriū. ⁊ iō
dicit sic. Hāc amaui. ⁊c̄. Ibi de se fatet̄ sapien
tiā desiderasse ꝺm q̄nq3 cōditiones ṽtuosas.
Ip̄am nanq3 desiderauit frequent̄ ⁊ studiose
Et q̄ntum ad h̄ dicit. Hāc amaui vere:vicz ex
corde affectualiter ⁊ laboriose. Et q̄ntum ad h̄
dicit. Et exquisiui. Inq̄rere est intus querere
scz in sua voluntate ⁊ in mente. Et exq̄rere est
extra querere in studio ⁊ opera. ⁊ pseueranter
⁊ animose. Et quātum ad hoc dicit. a iuuētu-
te mea:nō a senectute. quia de eo dr̄. iij. Regū
xj. Cū iam esset senex deprauatū est cor eius p
mulieres. ⁊ Ecci. xxv. Que in iuuētute tua nō
ꝯgregasti:quō inuenies ea in senectute tua.
Est aūt notabile exemplū ad cuiuslibet hoīs
p̄sumptōem rescindendam:ne aliquis p̄textu
mūdicie sue iuuētutis supbiat:cum tā sanctuz
tantū a deo ṗuilegiatum:tanta sapientia do
tatum recogitat p mulieres fuisse in senio de-
prauatum. Quarto considerauit sapiaz vti
liter et fructuose Et quātum ad hoc dic̄. Que
siui mihi sponsam eam assumere. Sponsa ei
naturaliter appetitur propter prolem:proles
vero sapientie est opus meritoriū. Et ideo q̄-
cunq3 sapientiam desiderat ad delectatōnem
vel ostentatōem seu intrinsecam elatōem:hic
sibi sapientiam nō desiderat fore sponsaz:sed
potius meretricē. Sed ille eam in sponsaz co
pulat qui p eam opera meritoria generat. Et
iō dicit̄ Iac. ij. ꝙ fides sine operib⁹ mortua ē.
Unde Aug⁹. ꝺmone. xxij. Fides appellata est
ab eo ꝙ fit. Due syllabe sonant cum dr̄ fides.
Prima syllaba est a facio. Scd̄a a dico. Int-
rogo ergo vtꝝ credas:⁊ dicis:credo. Fac qd̄
dicis ⁊ fides est Quinto desiderauit eā pru
denter ⁊ ingeniose. ⁊ q̄ntum ad hoc dicit. Et a
mator factus sum forme illius. In sacra nan
q3 scriptura que est sapientie cōtentiua est sen
sus litteralis quasi materia:sensus vero spi-
ritalis quasi forma. Unde rudi populo iude
orum dicitur. Deutero. iiij. Uocem verboruz
audistis:et formam penitus nō vidistis. Ista
ergo ita amanda est:vt habeamus formaz sci
entie et veritatis in lege. Ad Rhoma. ij. et ad
Rhoma. vj. Gratia autem deo ꝙ obedistis ex
corde in eam formaz doctrine in quā traditi
estis. Glosa:doctrina euangelij forma est que
imaginem dei deformatā restituit. in quā tra
diti estis:non per homines:sed per gratiā Ihe
su christi.

liter enarrare: queadmodū ad illā mirabilē sapiētiā quā habebat deuenerit Et vult dicere ꝙ nec ab hoīe: nec a studio: nec a demone: nec ab angelo: sed ꝑ deuotā supplicatōez impetrauit eā a deo. Unū circa h̄ duo facit Pͥo oñdit q̄ꝝtum habuit ad sapiam acq̄rendaz desideriū ꝛ affectōem Scd̄o ponit in forma sue petitōnis deuotā supplicatōem. Scd̄a ps ibi ca.ix. Deus patꝝ meoꝝ Circa pͥmum est aduertendū. ꝙ ꝑsone inter q̄s est feruētior amor oñditur vt cōiter inter hoīes. sunt vir et mulier. iuuenis ꝛ puella. amicus ꝛ amica. q̄ inter se ꝯtrahere cogitant copulā ꝯiugalē. ꝛ iō sapiens Salomon vt amoris vehemētiaz manifestaret quā habebat ad sapiam. licētia poetica ficta q̄dem narratōe. sed sub ꝟa significatōne introducit seipm in formā iuuenis cuiusdam puelle nobilissime quā sapiam vocat: nuptias affectātis. Prudens āt nuptias ꝯtractur⁹ sic ꝓcedit Pͥo ꝯsiderat valorē ꝛ grās ꝑsone cū qua ꝓponit ꝯtrahere. Scd̄o dotē ꝛ diuitias quas ꝑt cum ea recipe Et tertio si ꝯditōnes ꝓprie suꝑꝑlus possunt puelle ꝯgruere Quarto quō eam a parentib⁹ ꝛ amicis q̄ꝝ interest poterit petere ꝛ hīe. Isto mō Salomō cuz amica sua sapia ꝯtracturus. Pͥo oñdit ipam puellā mirabilit̄ amabilē ꝛ grosam. Scd̄o oñdit ipius dotez fore sūme desiderabilē ꝛ p̄ciosam. Tertio suꝑꝑlus ꝯditōez monstrat fuisse spectabilē ꝛ ꝟtuosam. Et q̄rto ostendit puelle datorē habere nobilitatē venerabilē gl'iosam Et ꝯm ista q̄tuor capl'a diuidit̄ in q̄tuor ptes Scd̄a ps ibi. ꝓposui ergo Tertia ibi. Puer āt erā. Quarta ibi. Et vt sciui q̄m alit̄ nō possim esse ꝯtinens nisi Circa pͥmū duo facit. Primo ponit q̄ndam ex p̄cedentib⁹ deductā conclusionē. Scd̄o aggredit̄ enarrare q̄ꝝtum habuit ad sapiam acq̄rendā desideriū ꝛ affectionem. Scd̄a ps ibi. Hāc amaui. Cōclusio ex p̄cedentib⁹ illata ꝛ demōstrata est ista. ꝙ sapientia hꝫ oēm potētiā gubnatiuā. Et seq̄tur ex hoc ꝙ ipa oīa p̄t benigna ꝛ suauis ꝛ amās bonū actū ꝛ nihil vetās bn̄facere Sīc supius in vii.c. dcm̄ fuit ḡ cū sit libera nō vetebat seipaz q̄n faciet bonū actū. Et cū ꝓpria sua actio fuerit regere vniuersa. ḡ h̄ faciet ꝯm ꝯditiōes sue bonitatis: vicꝫ potēter ꝛ misericordit̄. Unū dicit. Attingit ḡ a fine vsq̄ ad finē fortit̄ ꝛ disponit oīa suauit̄. Quia h̄ fit mentio de gubnatōne diuina pōt esse duplex dubitatio. Prima. an oīa subdent̄ gubnatōni diuine. Scd̄a. an deus disponat oīa misericorditer. Quātuꝫ ad pͥmuꝫ videt̄. ꝙ deus non oīa gubnet. q̄a si sic. nihil male fieret in vniuerso cū sit sūme bonus ꝛ sūme potens. Scd̄o q̄ si gubnaret oīa nihil fieret p̄ter ꝓpositū suū ꝛ sic nihil fieret a

B

casu ꝯtra aristo. ii. ph̄icoꝝ. Ad oppositū est lr̄a. Et est dōm. ꝙ deus gubernat oīa cum sit causa efficiens oīm ꝛ etiā finis: q̄ oīa efficit ꝓpter se ꝛ ad honorē suū congruit oīa in se dirigi sicut in finem. Hoc aūt est gubernare dirigere res in aliquē finem intentū. Est tm̄ sic gubernator oīm ꝙ gubernat mediantib⁹ causis scd̄is. Unde corpa grossiora ꝛ corruptibilia gubernat per corpa celestia ꝛ incorruptibilia et corpa celestia ꝑ angelos siue ꝑ intelligētias Hui⁹ ratio est. q̄ maioris bonitatis cōicatio est si gubernās ꝛ efficiens cālitatē gubernādi ꝟ efficiendi aliis sub se ordinate cōicet: q̄ꝫ si superiora ab inferioꝝ gubernatōe ꝛ oīa imediate ꝑ seipm gubernaret. ꝛ iō oñdendū suā ꝑfectioné in cāndo ꝛ cōicando ꝑfectōem suā i creaturis cōicat q̄busdā gubernatōem aliaꝝ. Et ad rōnes q̄ñ pͥmo arguit̄ ꝙ nihil male fieret i vniuerso si ipe oīa gubernaret. negāda est cōseq̄ntia. sed veꝝ est si ipe sol⁹ ꝛ imediate oīa gubnaret ꝛ ageret nihil male fieret. mō quia idem effect⁹ fit a deo sicut a cā ꝑciali ꝛ a creatura rōnali ꝯcurrente sicut ab alia causa cōꝑciali. iō ꝯtingit ꝙ idem effect⁹ fit a deo bn̄: et ab hoīe male. Iuste a deo. ꝛ ab hoīe iniuste. et pōt poni exēplū. vt si dn̄s dicat s̄uo: trabam⁹ istam cordā leuiter: sic ꝙ eā nō frāgamus. Et s̄uus trahens rudit̄ frāgat cordā. Ista fractio est a dn̄o et tm̄ s̄uus peccat ꝛ male facit. ꝛ dn̄s nō. Sic deus statuit ꝙ creature rōnali vult cooꝑari in suis oꝑationib⁹. vt cursus nature maneat quē instituit. sine quo nulla res pōt aliquid agere. imo p̄t esse ꝑ momentuꝫ nisi ipe ꝯseruaret. Qñ ergo creatura rōnalis facit cōtra legem sibi p̄finitam a deo. q̄ꝫuis a deo conseruet̄ ꝛ gubernet̄. ꝛ deus idē generalit̄ cooꝑetur. sic cooꝑatur igni ꝯburendo ꝛ soli lucēdo tm̄ creatura male facit legem dei trāsgrediēdo nō aūt deus q̄ sic facit sicut lex sua statuit. Ad scd̄m q̄ñ arguit̄ ꝙ nihil fieret a casu si de⁹ oīa gubernaret. dōm est ꝙ idem effectus dr̄ a casu ꝛ p̄ter ꝓpositum respectu vni⁹ cause. ꝛ non a casu respectu alteri⁹. Sicut ponit̄ exemplū de dn̄o qui mittit duos famulos in negotiis suis ordinans ꝙ vterq̄ obuiet alteri certo loco ꝛ tpe. quoꝝ neuter scit de alio. Iste ꝯcursus famuloꝝ dicit̄ a casu respectu vtriusq̄ famuli et tm̄ est ꝑ se intent⁹ respectu dn̄i. Et sic est dicendū ꝙ nihil fit i vniuerso a casu respectu diuine gubernatōnis. nec aliquid sibi inopinatuꝫ euenire pōt. Sed ex ꝯcursu causaꝝ ꝑticulariū bn̄ ꝓcedit effectus q̄ a neutra est intentus. ꝛ ille effectus dr̄ casualis vl' fortuit⁹ respectu eaꝝ. Et hec ē intentio bt̄i aug⁹. de. lxxxiii. q̄stionib⁹. q. xxiiii. vbi dicit. Quicq̄d a casu fit temere fit. ꝛ ꝙ temere fit nō fit a ꝓuidētia. Si

C

aliqua fiūt in mūdo a casu nō ꝓuidentia qua vniuersus mūdus administrat̄. tunc erit aliq̄ natura ꝛ aliqua substātia q̄ ad opus ꝓuidentie nō ꝑtineat. qd̄ quia fl̄m est: ꝯcludit ꝙ nihil aliud casu fit in mūdo. Et ad istū intentū dicē Plato. ii. in Thymeo. Nihil fit cui⁹ ortum legitima cā nō p̄cedat. Isti sentētie ꝯcordat boetius. v. de ꝯsol'. ꝓsa. i. vbi diffinit casuꝫ dicēs ꝙ casus est inopinat⁹ ex ꝯfluentib⁹ cau s̄ i his que ob aliquid gerūtur euent⁹. Sed h̄ videt̄ esse ꝯtrietas inter aug⁹. et boetiū. q̄ ꝯm aug⁹. nihil in mūdo fit a casu. ꝯm aūt boetiū multa fiūt a casu. Dōm ꝙ nō est ꝯdictio. sed eq̄uocatio. Antiqui em̄ Epicurei dixerūt casum esse euentū ꝓductum motu temerario. ꝛ nulla cōmixtōne causaꝝ. ꝛ sic accipit bt̄us aug⁹. casuꝫ loco p̄allegato. ꝛ boetius sic accipiēdo casum dicit sic. Casus nō est nisi vox inanis nullam rem hn̄s sue significatōni subiectā. Accipiendo aūt casum sicut dicit Aristo. ii. ph̄icorū. ꝙ casus est causa ꝑ accidens in his que fiūt propter finem ꝛ in minori pte. Uel ꝯm boetii diffinitionē sic est dōm. quia idē fit a casu. ꝛ tamē a cau s̄ ꝑ se. sicut ꝑ se cā inuentōnis thesauri: ē fossio agri ꝛ repositio thesauri in eodem. Sꝫ q̄ istū effectū nō intēdebat fodiens dr̄ respcū illius a casu

D Quātuꝫ ad scd̄m dubiū. an videlicet deus disponat oīa suauiter ꝛ misericorditer. videt̄ ꝙ nō ꝑ instantias. q̄ vicꝫ ꝑuulos non baptizatos punit eternalit̄ pro originali pctō. vn̄ videt̄ ꝙ in istos nullā exerceat misericordiā Itē Iac. ii. Iudiciū sine misericordia fiet illi q̄ nō fecerit misc̄diaꝫ. ḡ tales nō disponit misericorditer Ad oppositū est littera. et dōm est ꝙ sic. Sicut em̄ dicit̄. v. ethico. Minus malū aliq̄ndo vocat̄ magis bonū: quia ḡ deus tribuit bonis vltra merita: ꝛ malis citra: dr̄ oīa misericorditer disponere. Misericordia em̄ dicit volūtateꝫ benefaciēdi alicui indigenti. deo ꝟo omnis creatura indiget: sine quo nec esse pōt Et iđo cū oīa de sua gratuita volūtate ꝯseruet: oībus misc̄diam impēdit. Et quia de⁹ ex sua bonitate nobis impendit bona: ꝛ nō punit nos nisi ꝓ nostra culpa. ideo dr̄ ꝓprie sibi ꝯpetere misereri ꝛ quasi improprie punire Ad pͥmū de ꝑuulis dōm. ꝙ deus ꝓ peccato originali nō solū possit inflixisse carentiā visionis diuine sed possꝫ oēs annihilare si vellet. Et ideo in h̄ agit misericordit̄. cum eē eis qd̄ hūanuꝫ habebūt et viuent sine pena sensus. Treñ. iii. Misericordie dn̄i quia nō sumus cōsumpti. Ad secūdum dicēduꝫ ꝙ licet imisericordes nō ꝯsequūtur misericordiam eos totaliter a pena liberantem. consequūtur tamen misericordiaꝫ aliquid de pena

debita relaxantem. quia citra condignū puniuntur. sicut alii oēs q̄ pro suis demeritis dānabūtur. In secūda parte lectōnis aggreditur salomō enarrare q̄ntum habuit ad sapientiā acq̄rendam affectōem ꝛ desideriū. ꝛ iđo dicit sic. Hāc amaui. ꝛc̄. Ibi de se fatet̄ sapientiā desiderasse ꝯm q̄nq̄ cōditiones ꝟtuosas. Ipam nanq̄ desiderauit frequent̄ ꝛ studiose Et q̄ꝫtum ad h̄ dicit. Hāc amaui vere: vicꝫ ex corde affectualiter ꝛ laboriose. Et q̄ꝫtum ad h̄ dicit. Et exquisiui. Inq̄rere est intus querere scꝫ in sua voluntate ꝛ in mente. Et exq̄rere est extra querere in studio ꝛ opera. ꝛ ꝑseueranter ꝛ animose. Et quātum ad hoc dicit. a iuuētute mea: nō a senectute. quia de eo dr̄. iii. Regū xi. Cū iam esset senex deprauatū est cor eius ꝑ mulieres. ꝛ Eccī. xxv. Que in iuuētute tua nō ꝯgregasti: quō inuenies ea in senectute tua. Est aūt notabile exemplū ad cuiuslibet hoīs p̄sumptōem rescindendam: ne aliquis p̄textu mūdicie sue iuuētutis supbiat: cum tā sanctuꝫ tantū a deo ꝓuilegiatum: tanta sapientia dotatum recogitat ꝑ mulieres fuisse in senio deprauatum. Quarto considerauit sapiaꝫ vtiliter et fructuose Et quātum ad hoc dic̄. Quesiui mihi sponsam eam assumere. Sponsa ei naturaliter appetitur propter prolem: proles vero sapientie est opus meritoriū. Et ideo q̄cunq̄ sapientiam desiderat ad delectatōnem vel ostentatōem seu intrinsecam elatōem: hic sibi sapientiam nō desiderat fore sponsaꝫ: sed potius meretricē. Sed ille eam in sponsaꝫ copulat qui ꝑ eam opera meritoria generat. Et iō dicit̄ Iac. ii. ꝙ fides sine operib⁹ mortua ē. Unde Aug⁹. s̄mone. xxii. Fides appellata est ab eo ꝙ fit. Due syllabe sonant cum dr̄ fides. Prima syllaba est a facio. Scd̄a a dico. Interrogo ergo vrꝝ credas: ꝛ dicis: credo Fac qd̄ dicis ꝛ fides est Quinto desiderauit eā prudenter ꝛ ingeniose. ꝛ q̄ꝫtum ad hoc dicit. Et amator factus sum forme illius. In sacra nanq̄ scriptura que est sapientie cōtentiua est sensus litteralis quasi materia: sensus vero spiritalis quasi forma. Unde rudi populo iudeorum dicitur. Deutero. iiii. Uocem verboꝝ audistis: et formam penitus nō vidistis. Ista ergo ita amanda est: vt habeamus formaꝫ sciencie et veritatis in lege. Ad Rhoma. ii. et ad Rhoma. vi. Gratia autem deo ꝙ obedistis ex corde in eam: formaꝫ doctrine in quā traditi estis. Glosa: doctrina euangelii forma est que imaginem dei deformatā restituit. in quā traditi estis: non per homines: sed per gratiā Ihesu christi.

Enerositatē illius

g glorificat ɔtuberniū habens dei. sed et oīm dñs dilexit eā. Postq̄ Salomō declarauit q̄tū habuit ad sapiam acquirēdam desideriū et affectōem. Hic exponit diffuse tanti desiderij sui rōem. Et qr visus ē figuratiā fictōne de amicitia q̄ est int̄ amicū ꝛ amicā. Et verecūdū ē hōi nobili aliquā i tātā affectōez amplecti vt eā sibi velit ppetuo ɔiugio copl'ari. nisi ipa inueniat̄ mltiplr̄ grosa. Jō i hac pte admodū ardēti amoris vl' pci suā amasiā singlarit̄ recōmēdat oñdēs ꝙ tāta ē in ea abūdantia
A graꝝ ꝙ ptc cūcti amori apicē mereat. Proci sicut dic̄ Jsid. x. ethymo. dicūtur nuptiarū petitores, vl' pcuratores. Et dicūt̄ a pcādo, qr tales solēt freqn̄t̄ tā p̄ bis q̄ mūeribꝰ pcari illas q̄s amāt. ꝛ in. pco: aris dī pci officiū exercere. Et qr turpe ē ꝛ ɔfusibile sic dictū ē alicui nobili ad psonā ignobilē exercere. pcanōis officium Vn̄ restat Salomōi pelectissime spōse sue dclarare pconiū vt amor suꝰ pbcē. nō ex leuitate vl' surreptōe: sz ex discreta elcōne subortus. Extollēdo ḡ carissimā a copia graꝝ. vij. ei prorogatias attbuit exercitatias amori, vicz gnōsitatē, ppagatōis, celebratē bone opiōis, curialitatē hōe educatōis, opulētiā i diuitijs, expientiā i artificijs, sincerā moderamē i moralibꝰ. ꝛ veꝝ examē i scialibꝰ. Et ſm istas septē pzogatiuas lr̄a diuidit̄ in septē ptes, scda ps ibi Sz et oīm dñs. Tertia ibi, Doctrix ē ei. Qrta ibi. Et si diuitie appetāt̄, qnta ibi. Si āt sensus operat̄, sexta ibi. Et si iusticiā q̄s diligit, septia ibi, Et si mltitudinē scie desideret q̄s. Et planū ē ꝙ q̄ h̄ret istas ɔditiones septē amore maximo digna foret. Pria ḡ pzogatiua q̄ in istius spōse pconio ponit est generositas ꝓpagatōnis. Vitāt ēm nobiles ne cū vili vl' cū degeneri sanguinē copulent̄, ꝛ q̄tū ad h̄ dic̄ sic Generositatē illiꝰ glorificat ɔtuberniū h̄ns dei, q̄si diceret. Si de generis claritate mētio fiat nō solū ipa est generosa. imo generositas sua ē famosa. Multi ēm sunt nobiles ꝛ de nobilitate ipoꝝ apud mltos nō est fama. Sapie vero generositas tāte extitit noticie atq̄ fame, vt ab oībꝰ nobilibꝰ testioniū habeat claritati qr ois psona ɔtuberniū h̄ns dei glificat gnōsitatem illꝰ, ɔtuberniū idē ē ꝙ societas manēs sil' ad tps. Et dī ɔtuberniū q̄si ɔtaberniū. ꝛc. a tabna. qr illi q̄ in tabna ɔueniūt ad tps ɔmanēt i vna societate. vn̄ hec ɔtubnio. onis. ꝛ h̄ ꝛ hec ɔtubnalis dī socꝰ ɔmilito q̄ in eodē ɔtubernio manet cū alio. Vult ḡ dicere ꝙ q̄cūq̄ ē ille q̄ ɔtubniū. i. societatē h̄t cū dō, glificat. i. clarificat ꝛ clarā pdicat gnōsitatē sapie. Dī ei gloria q̄si claria qr lucet vl' claret Licet ei oēs nos possumꝰ ꝛ debeamꝰ ɔtubniū h̄re cū deo. j. Corinth. j. Fidelꝰ deꝰ p quē vocati estis i societatē filij eiꝰ dñi nr̄i ih̄u xp̄i. singl'are tñ ɔtubniū habuit cū dō natura hūana. i. xp̄o p hypostaticā vnionē. j. Reg. xiiij. Viri isrl' sociati sūt sibi in die illo. i. i die āñūciatiōis dñice. viri isrl'. i. duo itellectꝰ rōnales vidētes deū. ɔiūcti sūt. sūmꝰ qr diuinꝰ ꝛ infimꝰ qr hūanꝰ sociati sūt i die illo. i. in die āñūciatiōis dñice qñ filꝰ dei ɔceptꝰ fuit i p̄gīe bndctā. Et ex q̄ xp̄s societatē nrām ɔsiderat: vituperandi sumꝰ nisi nos eiꝰ societate aptos ꝛ idoneos faciamꝰ. ꝛ ei cōformes iuxta nature nr̄e possibilitatē fiamus. j. Joh. j. Si dixerimꝰ qr societatē hēmꝰ cū eo ꝛ i tenebri āmbulamꝰ mētimur ꝛ ñ faciamꝰ p̄itātē. Si āt i luce ābulamꝰ sic ꝛ ipe ē i luce societatē hēmꝰ adinicē. Sapia ḡ glosaꝫ h̄ꝫ gnōsitatē, qr ois sapia a dño dō ē. Ecci. j. Gnōsitas p̄o frena pul pcī ē. sic. n. allegāt Sen̄. epla. vij.
B Plato. dic̄ neminē regū ex huis eē oriūdū. neinē huū nō ex regibꝰ. Oia ista lōga varietas miscuit ꝛ sursū deorsuꝫ fortūa p̄saulit. Quis ē inq̄t Sen̄. gnōsiꝰ. ꝛ r̄ndet a nā ad p̄tutē bñ dispositꝰ. H̄ vnū intuēdū ē. alioqn si ad vetera reuocas. nēo. i. a pmo mōi ortu vsq̄ ad h̄ tps pducit nos ex splēdidis sordidisq̄ altn̄ata series. hec ille. Quid āt bonitati sit i gnōsitate vl' nobilitate carnali. rōnabilr̄ dclarat boe. in de ɔso. p. vj. Nobilitas nihil aliō eē videt̄ q̄ q̄dā d meritis pueniēs laus pntū Qd si q̄d bonū ē i nobilitate id arbitror eē solū i vi iposita nobilibꝰ nētudo videat̄ ne a maioꝝ p̄tute degenerēt. hec boe. Dic̄ ei nomē honori sine opibꝰ p̄tuoꝝ paꝝ vl' nihil valꝫ. vn̄ Val' marcial' epigmarō. xiiij. scribit ad q̄ndā q̄ vocat̄ maximꝰ q̄ de noie hōis glābat. d. nomē hōr̄ h̄ic paꝝ ē nō pōdꝰ hōr̄ momēū hōris momēū nl'lū ꝛ nomē paꝝ. ē h̄ic nomē ꝛ amitti si ēm ē nomē hōr̄ Momēū nullū si q̄ poscit bonos marie nl'a fac. Scdo i lcōne ista extollēdo sapiaꝫ oñdit eā salo. h̄re celebetatē hōe opiōis. ꝛ q̄tū ad h̄ dic̄ sic. Sz ꝛ oīm dñs dilexit eaꝫ. Si ēm dñs vniꝰ regiōis vnā p̄ceteris adamare dignet̄. mltuꝫ faciet ad celebratē bone opiōis de ea. pmulgādē. ḡ a mlto fortiori ex q̄ oīm dñs q̄ est deꝰ istā puellā diligit. ɔstat eā h̄re celebratem bone fame, imo dictū est ea. vij. Neīe. n. diligit dꝰ nisi q̄ cū sapia inhitat. ꝛ ppt̄ qd vnūq̄dq̄ ꝛ illō magꝰ. j. poste. ḡ plꝰ diligit sapiaꝫ, qr in lr̄a ista iā exposita de igenuitate siue nobilitate tractat̄. pōt eē dubitatio lr̄alis Vtꝝ ples sequi debeat ɔditōnes pris in libtate ꝛ huiture
C Et arguit̄ pmo ꝙ sic Denoiatio dꝫ fieri a digniori. ergo ples magꝰ dꝫ denoiari a ɔditōne pris q̄ mris. ɔña ptꝫ, quia pr̄ est pncipiū nobiliꝰ agnatōe ꝛ dat formā. mr̄ admistrat materiā. xvj. d aialibꝰ. ḡ ꝛc. Preterea. xv. q. vi. Cū mil'te

discit ꝙ si ex detestādo ɔnubio alicuiꝰ ɔstituti in sacris cū ingenia fuerit filij pcreati illiꝰ eccl'e de cuiꝰ sacerdotis vl' ministri ignomia nati sūt erūt sui. iure phenni. ḡ ptus nō seq̄tur ɔditionē mris. Pretea i sacra scptura nō texit̄ genealogiaꝝ mulieres: sꝫ p viros. sꝫ p genealogiā maxime declarat̄ nobilitas hūana. ḡ nobilitas hois magis attēdi dꝫ ſm prēm. Ad oppositum extra de natis ex libero vētre. c. vnico. Indecēs eē credimꝰ ꝙ pgeniti a liba ad huitū retrahātur. ḡ ptus seq̄tur vētrē. q̄tū ad ɔditōeꝫ libtatis. Et ɔsi'ili rōne q̄tū ad ɔditōeꝫ huitut Ad q̄stionē dōm. ꝙ ſm iura ciuilia ples seq̄tur cōditionē vētris i huitutes ꝛ libtates Vn̄ cōiter dī. Partꝰ seq̄tur vētrē. Scdm tñ q̄dā iura localia i q̄busdā regnis q̄ nō regūtur iure impiali. partꝰ seq̄tur parētē deteriois ɔditiōis sine pr̄ siue mr̄. Et si vterq̄ sit huilis ɔditōnis ꝛ sint diuersi dñi: fit diuisio. plis ſm nūerum. vel ſm estimatōem si sit tm̄ vna. vel si sint in nūero ineq̄li. Et istud vsitat̄ i. q̄busdā ptibꝰ francie. Sꝫ generalr̄ ſm iura ciuilia partꝰ seq̄tur ventrē. et h̄ rōnabiliter. Primo. qr magꝰ pōt constare de mre q̄ de pre. sic dicit aristot. viij. Ethicoꝝ. Et qr status libtatis debet esse certꝰ ab illo pncipio a q̄ magis ꝛ certius ɔstat aliquē esse. rōnabilius est eū denoiari. Scdo quia ars imitat̄ naturam. ꝛ sic videmꝰ in aialibus q̄ diuers' spēbus nascūtur. ꝙ partus assimilatur matri magis q̄ patri. Sicꝰ ptꝫ d mulo q̄ generatur ex equa ꝛ asino. ꝛ multo euidētius assimilatur eque q̄ asino. Tertio qr huitus ꝛ libertas sunt cōditiones corpis. Unde Boetꝰ. ij. de ɔsol. psa. vj. Quo p̄o quisq̄ ius aliqd in quēpiam nisi in solū corpꝰ ꝛ qd est infra corpus. fortunam loquor: possit exercere Nūq̄d vnq̄ libero impabis aio. q. d. Nō. ex quo substātia corpis accipit a matre. ꝛ huitus ꝛ libertas circa corpis officia pncipalit̄ attendūtur. rōnabile videt̄ ꝙ matrē seq̄tur Et huic ɔcordat lex diuina ꝛ lex canonica. Diuina q̄dem. Exod i. xxj. vbi dr̄ ꝙ si dñs dederit vxorem alicui quē emerit. ꝛ ille postmodū egrediatur liber. filij debent postea remanere dño q̄ dedit ei vxorē. et vxor silr̄. Quia si iudeꝰ emerat iudeū, vij. āno egrediebatur liber ſm legē. Si tñ medio tpore dominꝰ dedisset ei vxorē Ipa vero egrediente viro ad libertatē: remaneret domino cum prole sua tota. Lex ēm canonica huic cōcordat. extra de natis ex libero ventre, sicut allegatū fuit. Quod āt dicūt doctores q̄dam. ꝙ quia pater est pncipium actiuū et honorabilius, mater vero pncipiū passiuū et vilius, ideo proles in cōditionibꝰ actiuis: vt in honoribꝰ municipijs sequit̄ patrem occupando illa que sollicitudine paterna acq̄rūtur. Unde talia dicūtur patrimoniū filij. In cōditionibꝰ vero passiuis: vt in seruitute et libertate seq̄tur matrē. Ista inq̄ȝ ratio mouet paꝝ imo videt̄ agere ad oppositū Libertas nāq̄ nō videt̄ esse cōditio passiua. sed actiua. Dī ēm liber qui sui gratia ꝛ suis actibus dominat̄. et p ɔñs ſm istas sequi debent cōditōnem patris. Preterea: sicut filij succedūt in hereditate patre. ita succedūt i hereditate matris. Unde ratio illa nō mouet quā tñ ponūt sancꝰ Thomas Alexāder ꝛ Petrꝰ Ad primā rōem dōm. ꝙ nō semp fit denoiatio a digniori. sed aliq̄n a viliori. sicut hō denoiatur ab humo. Fit etiā denoiatio a pdominātī ꝛ euidentiori ꝛ certiori. sicut dictū est in positiōe Ad scdm dōm. ꝙ illud statutum eccl'ie fuit spēaliter editum in detestatōnem illius cōiugiꝫ. Et sicut dicit glosa ibidem. cuꝫ eccl'ia non sit vsa isto iure pdidit ius illud. Ad tertiuꝫ ꝙ sacra scptura ɔputat genealogias nō ad sciendum ɔditōnes huitutis ꝛ libertatis. sed ad sciendū de qua familia ꝛ tribu psona sit extracta. Et q̄tum ad hoc licet pater ꝛ mater de tribu vna esse deberent. pater tñ pncipalior est in illo. vnde a patribꝰ in genealogijs denominatio fuit texenda.

Lectio CVI.

Octrix enī est di

d sciplinę dei ꝛ electrix operum illius Due pzogatiue ipius sapie a Salomone i amicā ꝛ spōsam singl'ariter adoptate in pcedenti lcōne sunt exposite Oñsum ē ei
A ꝙ ipa habet generositatē ppagandi. ꝛ celeritatem bone opinionis. Vn̄ in pte tertia oñdit eam habuisse curialitatē bone educatōis Doc ēm est vnū de pcipuis in sponsa eligenda ꝙ sit bene disciplinata et curialiter educata. Vn̄ disciplinate domicelle ꝛ dñe spēaliter eligūtur vt filios nobiliū educēt ꝛ informent. Educatio aūt p̄tuosa in duobꝰ ɔsistit. vicz in castigatōne passionū. ꝛ exercitatōne bonoꝝ opeꝝ. Vn̄ Seneca. li. de moribꝰ. Educatio ꝛ disciplina mores facit: ꝛ illud sapit vnusquisq̄ qd didicit. Qd aūt ista dña sapia in istis duobus sit sufficiēter educata. affirmat̄ sic. Doctrix est ēm discipline dei. q̄tū ad castigationes passionū. ꝛ electrix opm illꝰ. q̄tū ad exercitatōnes opm. Si ēm sit doctrix discipline ꝛ electrix opeꝝ. docere p̄o et eligere nemo pōt nisi q̄ nouit et expertus ē. planū ē ꝙ si ē doctrix ꝛ electrix in bona educatōne: est sufficiēter in moribus informata. Dicit ergo. Doctrix ēm est discipline dei id est ipa docet nos recipere

ꝯueniēter, disciplinā q̄ est nobis valde nc̄aria quia sapius dcm̄ est. ca. iij. Sapiam ⁊ disciplinā q̄ abijcit infelix est. Et electrix opeꝝ illiꝰ id est faciēs nos eligere opa bn̄placita.

B Disciplina accipit̄ tripl'r in scriptura. Primo generaliter pro informatōne siue doctrina Prouerb. j. Audi fili mi disciplinam pr̄is tui ⁊ ne de. le. matris tue. Alio mō accipit̄ disciplina pro compōne moꝝ verboꝝ ⁊ gestuū. vn̄ ille disciplinatꝰ dicit̄ qui se honeste in gestu: verbis ⁊ ornatu irrep̄hensibilit̄ se habet. Et sic loquitur Hugo de instructōne nouitioꝝ de disciplina. Disciplina est inquit oīm mēbrorum motus ordinatus, ⁊ dispositio decens in omī habitu ⁊ actōne. Iac. iij. Quis sapiens ⁊ disciplinatꝰ inter vos, on̄dat ex bona ꝯuersatione opatōem suā in mā̄suetudine sapie. Tertio mō accipit̄ disciplina ꝓ flagellatōe cā castigatōnis illata. Prouer. xxiij. Noli subtrahere a puero disciplinā. Si em̄ ꝑcusseris eū v̄ga nō morieт̄. Tu v̄ga ꝑcuties eū ⁊ aīam eiꝰ de inferno liberab.

C Istis trib' modis est sapia doctrix discipline dei. Disciplina ei dei a nob est suscipienda patiēter q̄ntūlibet dura videatur ꝓpter tria, videlicet ꝓpter castigantis dilectione: peccantis correctionē, tēptantis delectionē. Primo propter castigantis dilectōem. Ille em̄ qui disciplinat nos pater noster ē, amicus ⁊ redemptor. Ad Heb. xij. Quis est filius quē nō corripit pater. Q si extra disciplinā estis cuius ꝑticipes facti sūt. oēs ergo adulteri ⁊ nō filij estis, q. d. Omēs amici dei facti sunt ꝑticipes discipline dei. Sicut in mr̄e virgine ⁊ i aplis suis ptz. ⁊ generalr̄ in oibꝰ q̄ filij sui dicunt̄. Non esset magnum si hō reciperet vnum ictum paruū ab aliquo ꝓ amore amici qui pro eo fuisset acerrime verberatus. Christus ꝓ nobis nō solum verberatꝰ s; crucifixus ⁊ occisus fuit. Esa. liij. Ipe autē vulneratus est propt̄ iniq̄tates nostras, attritus est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostre sup eum ⁊ liuore eiꝰ sanati sumus. Ergo ⁊ nos ꝓ amore suo ⁊ ꝓ peccatis nostris disciplinari debemꝰ. Ad Heb. xij. Fili mi noli negligere disciplinā dn̄i, neq; fatigeris dum ab eo argueris. Dic̄ Macrobius li. suo de lapidib' ca. xix. ꝙ si maritus ponat magnetē sub capite mulieri dormiētis: experiri potit an sit adultera vel fidelis: q2 si est adultera statim cadet de lecto ac si manu hois fuisset expulsa. Si vero fidelis sit marito: ꝯuertet se ad maritū dormiendo ⁊ ip̄m āplexabit̄. Dic̄ ergo sic. Nam qui scire cupit sua si sit adultera ꝯiūx. Suppositum capiti lapidem stertentis adaptat. Mox que casta manet petit āplexari maritū. Nō em̄ euigilans cadit omīs adultera lecto. Tanq̄ pulsa manu subito ferore coacta. Quē lapis e mittet celari criminis iudex. Quāuis istud non sit leuib' ⁊ lasciuis indr̄iter cōicāduz, viris tn̄ litteratis ⁊ eccl'iasticis dici potest. Moraliter aīa humana ꝯiunx dei dicit̄ ꝑ fidem charitate informata. Osee. ij. Sponsabo te mihi in fide. Volens ergo dn̄s experiri an aīa christiana sit vera sponsa vel adultera, supponit magnetē qui lapis est ferruginei coloris, ⁊ trahit ad se ferrum. i. magnam tribulatiōem, q2 ferrei hoīes dure ceruicis domant̄ ⁊ trahuntur ad deū. Et q̄d euēit. Certe false ꝯiuges cadūt de lecto charitatis ꝑ impatiētiam ⁊ murmuratōem contra deu;: Deuote v̄o ⁊ fideles spōse christi ꝯuertunt se ad deum. ⁊ sunt sub disciplina dei ꝑ humiliatōem orōnem ⁊ deuotionem. Dicentes illud. Roma. viij. Quis nos separabit a charitate christi. Tribulatio: an angustia: an ꝑsecutio, ⁊c̄. Et infra. Certꝰ sum: ꝙ neq; mors: neq; vita: neq; creatura alia poterit nos separe a charitate dei. Unde Augꝰ in quodā sermone. Nullus seruus christi sine tribulatōne est. Si putas te nō habere tribulatōnes: nō cepisti esse christianus. Supponitur autē magnes iste discipline dei sub capite sponse xp̄i dormientis ⁊ q̄escentis, q̄a quādo homo aliq̄n ad maiorem q̄etem ⁊ trā̄quilliorē ꝯuersatōem se disponit: tūc deus sibi disciplinam tribulatōnis ⁊ iniurie vel ꝑsecutiones imittit. Job. xxxiij. Quādo irruit sopor sup homies ⁊ dormiūt in lecto: tūc aperit aures viroꝝ ⁊ erudiens eos instruit disciplina. Gregꝰ. xxvj. moral'. Aurem cordis tribulatio aperit quā sepe ꝓsperitas mundi claudit. Que q̄dē disciplina est deuote sustinenda ꝓpter castigantis dilectōem. Scd̄o est etiam deuote recipienda ꝓpter peccantis correctionem. ps. Disciplina tua correxit me in finem disciplina tua ip̄a me docebit. Petrus Rauanens̄ in q̄dam ep'la. Ideo te forsitan tp̄aliter punit deus, vt eterne mortis ardores pena redimat tēporalis. In edificatōne vero templi omēs lapides prius malleis tūdebant̄ ne eorum positōne sonus mallei audiret̄ nec securis. Nec in horreo dn̄i ponit̄ granū: donec flagellis aut triturantiū pedibus sit excussum. Sic ⁊ viui lapides qui ponēdi sunt in illa celesti hyerusalē que edificat̄ varijs infortunioꝝ ꝑcussionibus poliūtur. anteq̄ in edificio celestis habitaculi collocent̄. Hec petrus rauan̄. Et iō ad correctōem ⁊ ꝯmodū nostꝝ ordinat̄ quicquid nobis de ista disciplina prestatur. Ad Hebreos. xij. Omis disciplina in presenti non videtur esse gaudij sed meroris: postea

autē fructū pacatissimū exercitatis reddet. Unde Gregꝰ. Ideo dominus hic q̄busdam parcit: vt eos imperpetuū feriat. Ideo aūt h̄ ferit nō parcēdo vt ineternū parcat, hec Gregorꝰ. Et sicut pr̄ verberans filiū cuz virga facit pueꝝ verberatū cessare a fletu, ⁊ ip̄am virgam osculari cum qua est bene disciplinatus ita vult deus de nobis. Virga qua deus electos v̄berat est aliq̄s malus hō astutus truculentꝰ ⁊ iniustus. Ezech. vij. Floruit virga: germinauit sup̄bia: iniq̄tas surrexit in virga impietatis. Et tamē nō vult deus ꝙ ploremus ꝑ nimiam desolationē, imo etiam vult deꝰ ꝙ virgam nr̄am osculemur ⁊ amemus. Math. v. Diligite inimicos vestros: benefacite his q̄ oderūt vos. Et orate pro ꝑseq̄ntibus ⁊ calūniantib' vos. Et sitis filij patris vestri, q̄ in celis est. Un̄ Cesarius. Qui captiuos redimere paupes pascere ⁊ vestire nō p̄ualet: contra nullū hoīem odiū in corde feret: ⁊ inimicis n̄ solū malū ꝓ malo nō reddat: s; etiā diligat: ꝓ eis orare nō desinat: certus de ꝓmissione dn̄i sui: vt dicere poterit libera ꝯsciētia ante tribunal xp̄i. Da dn̄e q2 dedi: dimitte quia dimisi. Hec ille. Aduertētes ergo nos a deo tāq̄ pueros insensatos disciplinari: frequnter ad commodū ⁊ correctōem nostrā omīa cum gratiarūactionib' eq̄nimiter toleremꝰ. Prouerbioꝝ. xxij. Stulticia em̄ colligata est in corde pueri ⁊ virga discipline fugabit eam. Tertio disciplina dei est deuote suscipienda propter temptātis delectionē. Prosternit̄ nanq; caro: mūdus ⁊ demō: dū disciplina dei fortiter tolerat̄. Unde etiā ꝯtra temptatōem carnis solēt sancti sibijp̄is disciplinaz infligere. Gregꝰ. ij. dialogoꝝ. ca. ij. dicit de sancto Benedicto ꝙ q̄ndo de quadam muliere quam prius conspexerat tēptaretur: exutus vestimento nuduz in spinaꝝ aculeis ⁊ vrticaꝝ incendijs proiecit. Vanitas etiam mūdi alias contēnit̄ duz sanctus homo ꝑsecutōnib' agitat̄. Sicut em̄ nutrix volens filiū ablactare: inūgit mamillam synapio vl' aliqua re amara. Ita deus hꝰ vite delicias infinitis amaritudinib' ordinauit eē respsas. ne eas nimis amaremꝰ. Un̄ augꝰ. in cōfessionib' suis regratiat̄ deo ꝙ respserat sp amaritudinib' illicitas delectatōnes suas. Et Boetius. ij. de ꝯsol. prosa. iiij. Quā multis amaritudinib' humane felicitatis dulcedo respersa est: q̄ si etiā fruenti iocūda esse videatur tamē quo minus cuz velit abeat retineri non possit. Et de eodē loq̄ns Augꝰ. de vera innocentia, propōne. cc.xxvj. dicit sic. In pn̄ti vita ⁊ delicie tēporales dulces sunt. ⁊ temporales tribulatōnes amare sunt. Si quis nō bibat tribulatōnis poculū: metuat ignē gehēnarū. Et si quis nō ꝯtēnat dulcedinē seculi inhiās bonis eterne vite. Sūt ergo diuitie discipline quasi quedā medicine ꝓseruatiue a putrefactione ⁊ temptatōne peccati. Dic̄ em̄ aristo. iiij. Meteoro. ꝙ q̄nq; sunt q̄ impediūt putrefactionē. Frigus circūstās. Un̄ mortui in frigido congelati durāt incorrupti ꝑ multos annos. Et ideo magis putrescūt res in estate q̄ in hyeme, q2 calor naturalis ꝑ frigꝰ circūstās exterius cōprimitur ⁊ seruatur in humido.

Scd̄a causa est excellentia caloris naturalis intrinseci. Et ideo illa in q̄bus abūdat calor igneus vt piper galāga ⁊ hmōi nō cito putrescūt. Tertia causa est coagulatio facta a frigido intrinseco. Quarta motus moderatus. Quinta magnitudo rei: quia vnaqueq; res diuisa ꝑ ꝑtes cito putrescit.

D Isto modo moraliter q̄nq; sunt que putrefactiōe; peccati impediūt. Qn̄ em̄ humidū et calidu; a re extrahūtur, res putrescit. Sic qn̄ humor gr̄e et calor charitatis ꝑ pcm̄ ab hoīe extrahūtur homo putrescit moraliter. ps. xxxvij. Putruerūt ⁊ corrupte sunt cycatrices mee: a facie insipientie mee. Hec autē putrefactio q̄nq; modis impedit̄. Primo modo ꝑ frigus circūstās id est per tribulatōem ⁊ ꝑsecutionem exteriorem. Secūdo modo ꝑ excellentiā caloris naturalis ignis intrinseci. i. per excellentiā charitatis spiritussancti. Leuit. vj. Ignis in altari meo semꝑ ardebit. Tertio mō per coagulationem factā a frigido intrinseco, i. ꝑ timorē diuini iudicij ⁊ vltionis future extrīsecus recogitati. Quarto mō ꝑ motū moderatū. Iuxta illud. Et vitiū capiūt ni moueant̄ aque. Motꝰ moderatus est variatio ⁊ ꝯtinuatio sanctarū occupationū que excludit ociū qd̄ maxime inducit putrefactōe; libidinis. Iuxta illd̄ Ouidij de remedijs amoris. Ocia si tollas periere cupidinis artus. Quinto modo impedit̄ putrefactio peccati ꝑ magnitudinem rei, q2 res magna magis resistit putrefactōni corrūpenti q̄ parua. Isto modo moraliter magna dignitas ⁊ gradus siue status ꝑsone debet eam p̄seruare a cōmissione peccati. Quādo homo recogitat ꝙ est p̄latus: habet animaꝝ curam recogitat honorem a subditis ⁊ beneficijs q̄bus oino indignus est: nisi bene viuat. Et ip̄a sue dignitatis magnitudine facit sibi stimulū bone vite. Inter ista q̄nq; impedimēta putrefactōnis, primu; est disciplina qua via gratie a putrefactōe seruatur. Prouerbioꝝ. vj. Mā datum lucerna est. et lex lux: et via vite increpatio discipline.

Lectio CVII.

Et si diuitie appe

e tātur ī vita:q̇d sapiētia locupletius
que opatur oīa. Si autē sensus o-
perat̃.q̇s hoꝝ que sūt magis q̄ȝ illa ē̷ artifex.
Hec ē q̄rta ps ɔmēdatoria in q̄ salomō duas
cōditōnes de amica sua sapiā introducit.q̄ in
spōsis eligēdis apud hoīes mūdanos nō mo
dicū pōderant̃. Et scðm q̄ ei duas p̄rogatiās
A attribuit.lr̃a diuidit̃ in tot ptes Prio em̄ at
tribuit ei opulentiā in diuitijs Et scðo experien
tiā in artificijs. Scða ps ibi. Si aūt sensus
opatur. Et q̄ diuersoꝝ hoīm diuerse sūt cupi
ditates:tam f̄m ɔsuetudinem.q̄ȝ f̄m ɔplexio
nes. Nam aliqui desiderant naturaliter sup-
fluitatem in diuitijs.aliqui subtilitatem in ar
tificijs.aliqui ꝟtutum moraliū ɔueniētiam
aliqui ꝟtutum intellectualiū excellentiā. Jdo
sub quatuor ɔditionib̾ oīe hūanum deside
riū:honestū tamē ⁊ nō bestiale.cōmuniter de
scribit.quoꝝ tamen appetibiliū tantū duo in
littera ista p̄sequitur Quantuȝ ad primum
dicit sic. Et si diuitie appetant̃ in vita.q̇d sapi
entia locupletius.que opatur oīa:quasi di
ceret.nihil. Et intelligitur sp̄aliter de sapien
tia increata que ē christus. De q̄ Eph.j. Naȝ
opatur oīa f̄m cōsiliū volūtatis sue. Quia
em̄ sapientia que est virtus humana donum
est sapientie increate.⁊ idem est ɔmendare do
num ⁊ dantem in casu. Jdeo Salomon fre-
quenter in hoc libro sapientiā cōmendando
q̄dam de sapientia creata ponit.⁊ plurima de
sapiā increata. Pōt tñ ista lr̃a de sapiētia hu
mana intelligi quā si hō habet locuples satis
fiet Modū vero quō quilibet pōt esse diues
dicam f̄m Senecā in epistola.xxxiiij. Jn q̄
docet q̄liter oīs hō pōt sibi pacē ⁊ diuitias
fabricare.que duo cōmuniter multū affectan
tur. Dicit sic. Nūquid maior est anim⁹ q̄ȝ vbi
alienū se posuit ⁊ fecit sibi pacē nihil timendo
sibi diuitias nihil ɔcupiscēdo. Ergo f̄m Se
necā si vis hr̄e pacem q̄ntū ad mūduȝ ptinet
nullū timeas ⁊ eris in pace.nihil ɔcupiscas ⁊
eris satis diues Erras inq̇t si illū putas diui
tē cui varia suppellex.qui in p̄uintijs multis
arat:q̇ multū suburbani agri possidet. Cū oīa
dixeris paup est. Quare:q̄ debet. Quātū in-
quis. Oīa.nisi forte iudicas interesse.vtrū ali-
quis ab hoīe an a fortuna mutuū sumpserit
Hec Seneca sn̄ialiter. Sed meli⁹ dixisset: si
ɔclusisset.oēm diuitem deo debitorē fuisse ñ
fortune. Dic̄ em̄ Aug⁹.j.de retractōnib̾.ca.j.
Hoīes habent in pessima ɔsuetudine.vbi di
ci debet. Hoc deus voluit.dicūt hoc fortuna
voluit. Sed quō dant̃ diuitie a deo cum sint
nociue frequenter illis q̇b̾ dant̃. Jsti q̄stioni B
rñdet Seneca.ep̄la.lvij.vbi oñdit quō dij di
uitib̾ sunt p̄pitij.⁊ dicit q̄ dicūtur eis p̄pitij.
q̄ bono ac benigno vultu mala mḡnifica eis
tribuerūt.ad h̄ vnū excusāti q̄ illa q̄ vrant et
excrucient optantibus data sunt. Jn h̄ ergo
dij excusant̃ f̄m eū q̄ licet dent eis ea q̄ eis nō
p̄sunt:dant tñ q̄lia appetūt Sed certe vere di
uitie q̄s sapientia dat hoībus sunt ꝟtutes et
bone opationes.q̄s signanter vocat p̄pheta
diuitias salutis. Esaie.xxiij. Diuitie salut̃ sa-
pientia ⁊ scientia. Prouer.x. Benedictio dñi
diuites facit. Scða p̄rogatiua ⁊ q̄rta in vni-
uerso ipsius sapie est q̄ ipa hȝ experientiā in ar-
tificijs Et q̄ȝtū ad hoc dic̄. Si aūt sensus ope
rat̃.⁊c̄.i.ars q̄ est circa sensibilia ⁊ expimēta cō
mendet̃ an aliq̄. Sapia increata que est xp̄s
artificio p̄cellit oīa.q̄ oīa creauit de nihilo
Sapia etiā humana large loq̄ndo prudētiā
et artē ɔprehēdit.⁊ p ɔñs nihil est magis arti
fex q̄ȝ illa. Si inquit diuitie appetant̃ No- C
tandū q̄ tria sunt genera diuitiaꝝ. Tp̄ales ⁊
piculose.spiritales ⁊ ꝟtuose.eternales ⁊ glio-
se. Prime sunt rōnabilit̃ pulpēdende Scðe
sunt laudabilr̃ exercende. Tertie sūt ineffabi
liter appetēde. Prime diuitie sunt piculose.q̄
repellūt veritatē a cognitōe.securitatē ab esti
matōne.⁊ vnitatē ab effectōe Primo repellūt
veritatē a cognitōne. Diuites em̄ nec habere
pñt veram cognitōem dei:nec sui:nec p̄ximi.
Nō dei:q̄ Math.xiij. Fallacia diuitiarū
suffocat ꝟbū dei ⁊ sine fructu efficit. Jn cuius
figurā diuitib̾ regib̾:angelus apparuit in sō-
nis:et pauperib̾ pastorib̾ in pfecta vigilia se
ostendit Jn signū q̄ pauperes clariorē de deo
noticiā ɔsequant̃ q̄ȝ diuites. Vñ Luc̄.xix.di-
cit̃ q̄ zacheus fuit princeps publicanoꝝ et di
ues.⁊ tñ statura pusill⁹ erat.⁊ nō poterat pre
turba videre Jh̄m.donec in arborē ascēdiss̄
Sic diuitijs ɔstipati ⁊ familijs sunt parui in
statura ꝟtutum ⁊ ɔprimūtur in sollicitudini
bus ⁊ p̄suris negocioꝝ ⁊ officioꝝ q̄ nō vacat
eis cogitare de ih̄u nisi valde raro.i.si forte se
mel in āno in q̄dragesima vel circa pascha ar
borē ascendāt penitētie ⁊ contēplationis de-
uote vt inuitent illum in domū suā. Et iō di-
uitie sunt pulueres excecātes oculos spirita-
les. Vñ dicit̃ Apoc̄.iij. Dicis q̄ diues sum ⁊
locupletat⁹ et nulli⁹ egeo.⁊ nescis q̄ miser es
⁊ miserabilis ⁊ paup ⁊ cecus ⁊ nudus. Jtem
nec hñt veram cognitōem sui p̄pter duo impe
dimenta. Primo p̄pter vera dicentiū raritatē.
⁊ secūdo p̄pter adulationem false multiplici-
tatem. De primo dicit Seneca. Monstrabo
tibi quid oīa possidentib̾ desit.i.qui veꝝ di-
cat. De scðo ptȝ. Tot sunt adulatores diuitū
de familijs.de vicinis.de amicis.de extraneis
q̄ p̄prios defectus nō pñt aduertere. Eccī.xiij
Diuiti decepto multi recupatores.locutus ē
supbe et iustificauerūt illū. Et infra Diues lo
cutus est ⁊ oēs tacuerūt.⁊ ꝟbum illius vsq̄
ad nubes pducent. Tertio nec habent ve-
ram noticiā de p̄ximo.quia nesciūt q̇ sunt eo
rum amici.⁊ q̇ hostes. Vñ Seneca de reme-
dijs fortuitoꝝ. Jste quē tu dñm existimas pe
cunie locul⁹ est.multū habet. Jgnoras vtruȝ
auarus vel p̄digus sit.si p̄digus nō habebit
si auarus nō habet. Jstū quē tu felicē admi-
ratus credis sepe dolet.sepe suspirat.multi il
lum comitant̃. Mel musce sequūtur.lupi ca-
dauera.frumēta formice p̄dam seq̄tur turba
ista nō hoīeȝ. Et iō bñ deducit Boetius.ij.de
cōsol.prosa.viij.q̄ aduersa fortuna plus hōi-
bus p̄dest q̄ȝ prospera. Jlla em̄ semp spem fe
licitatis.cū videtur blanda mentit̃.hec sp ꝟa
est cū se instabilem mutatōe demōstrat. Jlla
fallit.hec instruit. Jlla mendacio spem bono-
rū mentes fruentiū ligat.hec ɔgnitōe fragilis
felicitatis absoluit. Jtaq̄ videas illam vēto-
sam fluentē.suiq̄ sp ignarā.hanc sobriā succi-
ctāq̄ ⁊ ipius aduersitatis exercitatōe prudē-
tem Sic ḡ diuitie repellūt veritatē a cognitō
D ne. Scðo repellūt securitatē ab estimatōne.
Diuites em̄ sp sunt in timore perdendi terras
pecuniam ⁊ thesauꝝ. Et cum sint sine securi-
tate.sunt p ɔsequens sine intrinseca iocūdita
te. Vñ aug⁹.vj.ɔfes̄.narrat.q̄ transiens per
quendā vicum vidit paupem mendicum io-
cantem. ⁊ ingemuit loquens ad socios. Omi
bus inquit conatib̾ q̇bus laboramus: nihil
aliud vellemus nisi ad securam leticiam pue
nire.quo nos iste mēdicus p̄cessit. Et seq̄tur.
Jlle letat̃.ego anxius..ille secur⁹.ego trepid⁹
erā. Et illud notabilit̃ in suo cātico dicit bea-
ta ꝟgo. Luc̄.j. Esuriētes impleuit bonis.⁊ di
uites ⁊c̄. Jllud ē inane qð apparet eē repletuȝ
⁊ est vacuū Jta diuites vident̃ exteri⁹ sine me
tu et turbatōe ⁊ sine sollicitudine.⁊ tñ interi⁹
sūt pleni tristicijs ⁊ timore Tertio repellunt
vnitatē ab effectōne. Causant em̄ iuidias.tur
batōes.bella.brigas ⁊ discordias amicorum
Exēplū. Geñ.xiij.de abraā ⁊ loth ɔsāguineo
suo.de q̇b̾ dr̄. Erat quippe substātia eoꝝ mul
ta:⁊ nō quibant habitare ɔmuniter. Vñ sta-
tim subdit̃ in eodē.q̄ facta est rixa inter pasto
res gregū abraā ⁊ loth.cū ⁊ ipi substātijs abū
dabāt m̄tifarijs. Et ideo sunt pulpēdēde. vñ
Seneca.ep̄la.xviij. Nemo ali⁹ est deo dign⁹
q̄ȝ qui opes ɔtempserit. Et iō dicit ps. Diui-
tie si affluant nolite cor apponere. Dicit aug⁹.
Non dic̄.nolite hr̄e.sed nolite cor apponere.
Nō em̄ damnat diuitias vñ mercamur celū:
sed cor appositū qð scȝ nō expēdit sed recōdit.
Et iō dixi q̄ diuitie sunt ronabiliter pulpen-
de:nō totaliter f̄m rectā rōnem.sed ne sint im
pedimentū ꝟtutis. Unde optimū tpamentū
docet aug⁹ sup ps.lj.q̄ nullus diuitias vl' di
uites nimis ɔtēnat.nec nimis de pauptate p̄
sumat dicēs sic. Hoc attēdite ne passim diui-
tes rephēdatis.⁊ rursuȝ ne de pauptate ⁊ ege
state p̄sumatis. Si em̄ nō est p̄sumēdū de di
uitijs.q̄ntomagis nō est p̄sumēdū de paupta
te Paup vlcerosus nō habēs escam nec vestē
allatus est ab angelis in sinuȝ abrae. Uide q̄
sublat⁹ est:lege scp̄turā ⁊ inuenies diuitē abra
am. Sublat⁹ est ḡ in sinu diuit̃ paup:an po-
tius ābo diuites deo:ambo cupiditate pau-
peres.hec Aug⁹. Scðe diuitie sūt spirituales
et ꝟtuose:⁊ he sunt grē et opatōes ꝟtutū ⁊ bo
ni mores. Vñ Greg⁹.omel.xx.sup illō. Exijt
qui seminat seminare semē suū. Sole diuitie
vere sunt q̄ nos ꝟtutib̾ diuites efficiūt Si ḡ
frēs diuites eē cupitis:veras diuitias amate
Si culmē honoris q̄ritis:ad celeste regnū tē
dite. Si glām dignitatū diligitis:in illa sup-
na angeloꝝ societate asscribi festinate. Unde
p̄mo Thymo.vj. Precipe diuitib̾ huius se
culi nō sublime sapere neq̄ sperare in incerto
diuitiaꝝ. Et infra. Bene agere: diuites fieri:
in operib⁹ bonis. Et eph.iij. Det vobis f̄m
diuitias glorie sue ꝟtutem corroborari p spi-
ritum eius in interiori homine:⁊ habitare cri
stū p fidem in cordib̾ vestris in charitate ra-
dicati ⁊ fundati. Tertie diuitie sunt etnales ⁊
glorie. Jn istis em̄ est ppetuitas sine trāsitiōe
securitas sine fatigatōe.iocūditas sine afflicti
one.⁊ satietas sine defectiōe. De q̇bus in ps.
Glorie ⁊ diuitie in domo ei⁹.⁊c̄. Et iteꝝ. Spe
ra in dño ⁊ fac bonitatē ⁊ inhabita terrā ⁊ pa
sceris in diuitijs eius.

Lectio CVIIII

Et si iusticiā quis

e diligit:labores hui⁹ mḡnas habēt
ꝟtutes. Sobrietatē em̄ ⁊ prudētiā docet ⁊ iu
sticiā ⁊ ꝟtuteȝ.q̇bus vtilius nihil ē in vita ho
minib̾. Postq̄ȝ Salo.declarauit q̇nq̄ p̄roga
tiuas sapie sponse sue. Jn hac pte p̄sequitur
de sexta. Dictū est em̄ q̄ ipa hȝ nobilitatē p̄pa
gatōnis.celebritatē bone opīonis.curialita-
tem educatōnis.⁊ opulentiā in diuitijs.⁊ ex-
perientiā in artificijs. Sexto habet sinceruȝ
moderamē in moralib̾. Et septimo verū exa-
men in scientialib̾. Est ergo intentio hui⁹ le-
ctionis cōmendare istā spōsaȝ siue amicā pre-

electã a bonis moꝛibꝫ. Et circa hec duo facit. quia ꝓmo ꝯmendat eam generalr̃ ⁊ sũmatim a iusticia legali. Scđo singl'ariter et singllatĩ a qualibet ꝟtute cardinali Scđa ps ibi. sobe

A tatem em̃. Circa ꝓmuꝫ est aduertendum ꝙ sicut dic̃ Aristo. v. ethi. ca. j. Duplex distiguit iusticia. generalis q̃ vocat̃ iusticia legalis. ⁊ pti cularis iusticia. Inter quas talis est differen tia. ꝙ iusticia legalis nõ est pars ꝟtutis. sꝫ est tota virtus. Et vocatur iusticia legis. q̃ ꝼm e am fit hõ totius legis obseruatoꝛ. ꝼm singl'as opationes ꝟtutum. Vocat̃ autẽ iusticia gene ralis: nõ ꝙ sit cõmunis ad oẽm virtutẽ. sed q̃ vna est virtus pticularis: directiua tamẽ cui libet virtutis in actum suũ ꝼm Aristot. ꝼm ꝙ expedit ad bonũ cõmunitatis siue bono com muni Vñ iusticia legalis intẽdit dirigere om nem ꝟtutem in actum suũ. sicut expedit ad bo num cõmunitatis. Iusticia vero pticularis ẽ illa cui contrariat̃ auaricia. et est in cõmunita tibus et distributõnibus que fiũt ad singl'a res psonas. Et hec est que cõnumerat̃ inter q̃ tuoꝛ virtutes cardinales. q̃ sunt prudentia. iu sticia. fortitudo. et tpantia. Primo ergo ꝯmẽ dat Salo. spõsam suã a iusticia legali. Et se cũdo a iusticia cardinali vt dctm̃ est. Quãtuꝫ ad ꝓmũ dic̃ sic. Et si iu sticiã q̇s diligit. ⁊c̃. ꝼm varietatẽ ꝯsuetudinuꝫ ⁊ ꝯplexionũ sũt in hõi bus varie inclinatões tã ad vitia q̃ȝ ad virtu tes. Unde q̇dam hoies naturaliter inclinan tur ad opera iusticie. et coꝝ exercitio delectan tur. Et de tali hoie loquens dic̃. Et si iusticiã q̇s diligit naturalr̃ vel ex elcõne. ⁊ h̃ loq̃ndo de iusticia gñali. Laboꝛes hꝰ. i. exercitatõnes difficiles sapie mg̃nas hñt ꝟtutes. i. vires ad acq̇sitõem. vel laboꝛes huiꝰ mg̃nas hñt ꝟtu tes. i. ꝑ exercitatõem sapie magne acq̇runtur ꝟtutes. laboꝛes dic̃ ꝓpter difficultatẽ q̃ est ſp ãnexa opi ꝟtuoso. Uirtꝰ em̃ ꝯsistit circa dif ficile. et sic dic̃ q̇daꝫ. nulla est nõ ardua ꝟtus Scđo ꝯmẽdat ex q̃ttuoꝛ ꝟtutibꝫ cardinalibꝫ singillatĩ dicẽs. sobetatẽ et prudẽtiã. iusticiã ⁊ ꝟtutẽ. Prudẽtiã et iusticiã specificat nõibꝫ su is. sꝫ tpantiã vocat sobetatẽ. ⁊ fortitudineꝫ vo cat ꝟtutẽ. Sic em̃ dic̃ Tulliꝰ de officijs Uo men ꝟtutis antiq̇tus fuit solius fortitudinis Iste aũt q̃tuoꝛ ꝟtutes dicũtur generales ꝓn cipales et cardinales. Sic em̃ in artibꝫ ẽ sub oꝛdinatõem dare q̃ vna ꝑcipit dñatur ⁊ ꝓnci patur. alia subseruit ⁊ exeq̇tur. Ita est in ꝟtu tibꝫ moꝛalibꝫ. Sic ars militaris ꝑcipit eque stri. et equestris frenefactiue. Similiter ars gubernatoꝛia nauis est architectoꝛica. i. ꝓnci palis et ꝑceptiua respectu remigatiue ⁊ naui factiue et hmõi. Finis em̃ suꝑioꝛis artis est i

tentus ab inferioꝛi. sic̃ frenefactiua intendit bonitatem ad h̃ ꝙ hõ bene eq̇tet. ⁊ bñ eq̇tare oꝛdinat̃ ad bonam militiã. Et iõ ars militaris hꝫ ꝑcipere tam equestri q̃ȝ frenefactiue. ⁊ mul tis alijs subseruiẽtibꝫ arti militari. Eodẽ mo do est in ꝟtutibus moꝛalibꝫ. vna ꝑcipit alteri puta suꝑioꝛ inferioꝛi. Uerbi gr̃a. In passioni bus cõcupiscibilibꝫ delctãtiones ꝼm tactum sunt difficiliores ad regenduꝫ. ⁊ iõ indigemꝰ vna ꝟtute qua rõnabiliter regamur in hmõi delcãtionibus generaliter. et ista vocat̃ tpan tia. Sub ista sunt alie ꝟtutes circa materias spẽales delectabiliũ. Est em̃ delctãtio ꝼm ta ctũ multiplex. alia circa gustũ. alia circa vene rea. alia circa ludos. In delcãtionibꝫ circa gu stum indigemꝰ virtute q̃ potest vocari sobrie tas. In delcãtionibꝫ venereoꝝ indigent con iugati. quibꝫ solis venereis licet vti. vna ꝟtu te que vocatur ꝯtinentia vel castitas. In dele ctationibꝫ que fiũt circa ludos indigemꝰ ꝟtu te seruãte mediũ inter suꝑabun dantiã ⁊ defe ctum q̃ vocatur Eutropelia. sic̃ docet Aristo. iiij. ethi. Mõ quia oẽs iste ꝟtutes sunt circa materiã magis pticularẽ q̃ȝ tpantia. quia tẽ perãtia hꝫ fieri circa delcãtiones ꝼm tactuꝫ ge neraliter intelligendo gustũ sub tactu. q̃ gu stus ẽ q̇dam tactus sic̃ dicit̃. ij. de aĩa. Iõ tẽpe rantia vocat̃ tpantia generalis. et eutropelia est spẽs tpantie. Et similit̃ castitas cõiugalis et sobrietas in cibo et potu: sunt spẽs tẽperan tie. Et quia suꝑioꝛ ꝟtus ꝑcipit inferioꝛi. iõ tẽ perantia vocat̃ ꝓncipalis respectu eutrope lie vl' sobetatis. Quia ꝟo sic q̃si oĩs materia moꝛalis reducit̃ ad q̃tuoꝛ. vicꝫ ad passiões ira scibilis. ad elcõnem rõnis. et ad opatiõeꝫ cir ca res victui necessarias. ideo si in istis q̃tuoꝛ bene regulemur. ꝑfecte erimus ꝟtuosi. Et iđo ꝼm istas q̃ tuoꝛ ꝟtutes dicũtur q̃tuoꝛ ꝓncipa les siue cardinales. Nam tpantia facit tene re medium ꝼm rectam rõnem circa passiones cõcupiscibiles. Fortitudo circa passiones ira scibiles. prudentia circa elcões in opabilibꝫ Et iusticia circa cõicatõem in rebus exterioꝛi bus Dicũtur aũt iste ꝟtutes metaphoꝛice car dinales. Cardo em̃ ꝼm pap̃. et Hug. est pars ostij que ꝟtitur in quodã foramie ligneo vel lapideo ꝑ qđ ostiũ ꝟtitur qñ claudit̃ et aꝑitur Et aliq̃n vocat̃ cardo ipm foramẽ. Et dr̃ a car dian grece qđ est coꝛ latine. q̃ sic̃ coꝛ hois re git coꝛpꝰ in motu. ita lignũ illud regit ⁊ mo uet ianuã. Quia g̊ opationes hũane regũtur determinate ab istis ꝟtutibus ꝼm rectam rõ nem sicut ianua per suũ cardinem. Unde ab antiquis cardinales eas placuit appellari. vl' foꝛte melius dicũtur cardinales. q. cardiales

id ẽ cardiales a cardian grece qđ est coꝛ latine Et dicunt̃ cardinales ad differentiã ꝟtutum coꝛpaliũ: sicut sunt robur ⁊ agilitas coꝛpis. Iste ꝟo sunt in coꝛde. i. in aĩma. ⁊ ideo foꝛsitã cardinales vl' cardiales ꝓmitus dicebant̃. Ex his ptꝫ quare sunt q̃tuoꝛ ꝟtutes ꝓncipales et quare dicunt̃ cardinales. Est aũt vlterius aduertendũ ꝙ iste q̃tuoꝛ ꝟtutes ꝼm Plotinuꝫ ⁊ Macrobiũ suꝑ librũ ꝓmũ de somno scipio nis quadruplr̃ variant̃. Sunt em̃ ꝟtutes ex emplares. Uirtutes purgati animi. Uirtu

B tes purgatoꝛie. Et ꝟtutes politice. Iste vir tutes ꝼm ꝙ sunt in deo q̇dammõ vocent̃ exẽ plares. vt dicat̃ iusticia dei obseruatio legis e terne in admĩstratiõe. Fortitudo potentia gu bernandi. Tpantia ꝯfoꝛmitas volũtatis sue ad rectã ratõem. Prudentia sapia dei infinita Sic ergo iste ꝟtutes ꝼm ꝙ in deo ponunt̃ vo cant̃ exemplares ꝟtutes. q̃ diuine ꝟtutes exẽ plares debẽt esse humane ꝟtutis. Deũ em̃ sic̃ summã regl'am bonitatis imitari debemꝰ Cõ siderando istas ꝟtutes prout ab hoibus habe ri pñt. sic differũt ꝼm gradus ꝑfectõnis et im ꝑfectionis. Inueniunt̃ in bonis. in melioꝛibꝰ in optimis. In bonis vocant̃ politice. id ẽ ci uiles. q̃ ꝼm eas hõ aptus efficit̃ ad bene viue dum in ꝯmuni ciuilitate. In melioꝛibꝫ ⁊ perfe ctioꝛibꝫ q̇ transcendũt ꝓmos. ⁊ tendũt q̇dam mõ ad diuinã similitudinẽ vt imitent̃ ⁊ effigi ent ꝟtutes exemplares in deo. vocant̃ iste vir tutes purgatoꝛie. q̃ purgãt a vicijs passionũ ita ꝙ iste ꝟtutes sunt in hoibꝫ q̇ habent freq̃n tiam passionũ ⁊ tñ eis dñant̃ virtuose. ⁊ iõ di cuntur in eis purgatoꝛie. Sed in hoibꝫ perfe ctissimis q̇ totalr̃ diuinis adherent: dicuntur iste ꝟtutes esse ꝟtutes purgati animi. in quibꝰ prudentia sola diuina intuet̃. Tpantia terre nas cupiditates nescit. Fortitudo passiones ignoꝛat Iusticia cũ diuina lege ꝑpetuo federe sociat̃. et sic sunt in valde bonis. i. btĩs. vel foꝛ te in quibusdã paucis electissimis in hac vita Et spẽaliter fuerũt in xp̃i humanitate ⁊ ꝟgine gloꝛiosa. His visis patet lr̃a ꝙ sapia docet so brietatẽ. i. tpantiam. j. Pet. v. Sobrij estote et vigilate ⁊c̃. Docet etiã prudentiã mat. x. Esto te prudẽtes sicut serpentes ⁊ simplices sic̃ co lumbe. Docet etiã iusticiã ⁊ ꝟtutem. i. foꝛtitu dinẽ q̇bus vtiliꝰ nihil est i vita hominibꝫ. Sꝫ ꝯtra hoc videt̃ ꝙ ꝟtutes theologice sunt meli oꝛes ad ꝓmerendũ vitam. q̃ sine fide impossi bile est placere deo. Ad Heb. xi. Et si hõ cari tatem nõ habeat nihil est. j. Coꝛ. xiij. Dicendũ est ꝙ sub istis quattuoꝛ ꝯpꝛehendunt̃ ꝟtutes theologice. s. fides sub prudentia. spes sub foꝛ titudine. charitas sub iusticia. ⁊ sic verũ est ꝙ

istis nihil est vtiliꝰ in vita hominibus. Hic ꝑt breuiter dubitari. An ꝟtutes moꝛales sint C ꝯnexe sic ꝙ nuliꝰ possit habere vnã nisi om̃es habeat Et videt̃ ꝙ nõ. q̃ Augꝰ. dicit ad hiero nymũ in q̃dam ep̃l'a in qua dr̃. Nõ est diuina sentẽtia qua dr̃: q̇ habet vnã habet oẽs. sed oĩs vera sentẽta est dĩna. q̃ ꝼm Amb. Om̃e veruꝫ a quocũq̃ȝ dicat̃ a spũsancto est. g̊ nõ est ꝟa sen tentia. Preptera ꝟtutes moꝛales generãt̃ ex exercitio actuũ ꝟtutum. sic̃ ptꝫ. ij. Ethi. sꝫ ꝯtin git aliquẽ exercere se in actibꝫ vniꝰ ꝟtutis ⁊ nõ in actibꝫ alteriꝰ. Sic̃ aliq̇s ꝑt se dare actibꝫ li beralitatis licꝫ nõ det se actibꝫ ꝯtinẽtie sic̃ ptꝫ g̊ talis acq̇rit liberalitatẽ ⁊ tñ nõ est cõtinẽs. Ad oppositũ est ph̃s. vj. Ethi. duobꝫ vltimis ca pitl'is. vbi ꝓbat ꝙ nullus ꝑt habere prudenti am nisi habeat oẽs ꝟtutes moꝛales. Nec põt q̇s habere ꝟtutes moꝛales nisi habeat prudẽ tiã. Ad q̃stionẽ dđm. ꝙ ꝟtus moꝛalis ꝑt ac cipi duplr̃. ꝑfecta ⁊ imꝑfecta. Uirtꝰ moꝛal' im ꝑfecta ꝑt hri etiã si alia nõ habeãt. Perfecta ãt nõ ꝑt. Uirtus imꝑfecta vocat̃ inclinatio natu ral' ad ꝟtutẽ. Sic̃ aliq̇ iclinant̃ ad castitatẽ. ali qui ad liberalitatẽ. Perfecta ꝟo ꝟtus est habi tus inclinãs ad opꝰ bonũ bñ agendũ. Huius ꝯnexiõis rõ apud Aristo. talis est. q̃ nullꝰ ꝑt esse prudẽs nisi sit ꝟtuosus. Uirtꝰ em̃ moꝛalit̃ facit eligere bñ ea q̃ sunt ad finẽ. ⁊ bñ iudicare de fine. Sic ꝑ oppositũ malicia fac̃ male sẽtire de fine. vnicuiq̃ȝ em̃ bonũ apparet illud ad qđ dicit̃ amicus. ⁊ iõ si nõ habeat rectã estimatio onẽ de fine nunq̃ȝ bene eligit media qđ est opꝰ prudentie Et coꝛruptus habitus per viciosos actus habet falsam estimatõem de fine. ⁊ ꝑ cõ sequens erronee eliget: Et iõ prudentia q̃ ẽ re cta electio vel recta ratio agibiliũ nõ est in tali Qđ autem ꝟtus moꝛalis nõ possit esse sñ pru dẽtia. sic oñdit̃. Inclinatio i actũ ꝟtutis est ab habitu ꝟtutis: mõ sic inclinatio coꝛpis si est ni mia ⁊ nõ fit ꝼm rectã rõnem: coꝛpus impingit in aliud ⁊ leditur: ita inclinatio ꝟtutis si est ni mia nõ fit ꝼm rectã rõneꝫ. Et iõ ad hoc ꝙ opa tio sit ꝟtuosa req̇ritur non solũ habitus incli nans: sed prudentia dirigens ⁊ moderãs opa tionem. ⁊ iõ ꝟtus moꝛalis nõ ꝑt esse sine pru dentia. Ad primũ dicendũ ꝙ itentio Augꝰ. est ꝙ illa sententia expsse nõ docet̃ in sacra scri ptura. Ad scđm dicendũ ꝙ q̇ assuefacit se in opibꝫ vniꝰ ꝟtutis ⁊ nõ omniũ: talis ñ habebit prudentiã: nec acq̇ret aliquã ꝟtutem moꝛaleꝫ ꝑfectam. Acq̇rit tñ vnum habitũ iuxta mate riam circa quã se exercet: sed ille habitus non habebit rõnem ꝟtutis ꝑfecte ꝓpter defectum prudentie: Et iõ ad h̃ q̇ aliq̃ virtꝰ acq̇rat̃ opꝫ ꝙ hõ se habeat circa oĩa q̃ in vsu vite veniunt

nõ tñ oportet ꝙ sit̃ exerceat se in actib[us] om̃iu[m]
ꝟtutũ.ſ[ed] reqrit̃ ꝙ se hẽat ꝟtuoſe circa materiá
alicui[us] act[us] ꝟtutis.Sũt tñ q̃dam ꝟtutes ꝯue
niẽtes hoi ſm ſtatũ eminẽtem ſic̃ magnanimi
tas ꝛ magnificẽtia. Et iſtas ꝟtutes acq̃ret hõ
exercendo ſe in actib[us] libalitat̃ ſic ꝙ libalitate
hẽat eas in potẽtia ꝓpinq̃.Si em̃ libali ſubſer
uiat abũdãtia ſumptuũ ꝛ pecuniaꝝ exercebit
act[us] magnificẽtie de facili ꝓpter vſu[m] libalitat̃
in donationib[us] mediocrib[us] vſitatum.

Lectio. LIX.

ET ſi ſimilitudinẽ

ſcie deſiderat q̃s:ſcit p̃terita:ꝛ de fu
turis eſtimat:ſcit ꝟſutias ſmonũ et
diſſolutões argumẽtoꝝ.ſigna ꝛ mõſtra ſcit añ
A q̃[uam] fiãt.ꝛ euẽt[us] tpoꝝ ꝛ ſc̃loꝝ. It̃ ea q̃b[us] homĩeſ
ſinglarit̃ extollunt̃.vnũ ẽ expiẽtia in ſcientijs.
Quia em̃ oĩs ſciã eſt de numero bonoꝝ hono
rabiliu[m] ab oi ſcĩa reddit̃ pſona q̃libet honore
digna.Cui[us] rõ ẽ.q[uia] honor ẽ p̃miũ.ꝟtus aũt rei
mẽſurat̃ in h[oc] ꝙ p̃t attingere ad illud ad qd̃ na
turalit̃ ẽ ordinatũ.q[uia] in eo conſiſtit ei[us] pfectio.
Mõ oĩs hõ naturalr̃ ſcire deſiderat.ꝛ ſcĩa eſt
hoĩs pfectio natural̃.ꝛ iõ oĩs ſcĩa reddit oẽm
pſonã honore dignã. Poſtq̃[uam] g̃ Salomon
ſex p̃rogatiuas de ſapĩa ſpõſa ſua retulit. vi[delicet]
generoſitatẽ ꝓpagatõnis.celebritatẽ bone opi
nõis.curialitatẽ educatõis.opuletiã in diui
tijs ꝛ expientiã in artificijs.ſinceꝝ moderamẽ
in moralib[us].In hac pte ſubiũgit ſeptimã p̃ro
gatiuã vi[delicet].verũ examẽ in ſciẽtialib[us]. Et quia
ſcie ſecant̃ queadmodu[m] ꝛ res de q̃b[us] ſũt.iij.de
aĩa.Res ꝟo diuidit̃ in ſignũ ꝛ ſignatu[m].iõ oĩs
doctrina vl̃ ẽ rerũ vel ſignoꝝ.Sic̃ dic̃ Augu.
p̃ma de doctrĩa xp̃iana.c.vj. Scie ꝟo q̃ ſũt de
ſignis vocant̃ ſcie ſmocionales. Scie q̃ ſunt
de reb[us] vocant̃ ſcie reales. Et iõ q[uia] oĩs ſcĩa ſb
altero iſtoꝝ geneꝝ ꝯtinet̃.iõ ad ꝯmẽdatõe[m] ſci
entie itroducit Salomõ in hac ptẽ eã habere
noticiã.tã ſciaꝝ naturaliũ q̃[uam] etiã ſmocionaliũ
ꝛ dicit ſic.Et ſi ſil̃itudinẽ ſcie diligit q̃s.ſcit ꝛc̃.
Si ꝑ q[uia].q[uia] hõ naturalr̃ deſiderat ml̃titudinẽ
ſcie.q.d.nõ ſolũ ipa adornata ẽ ꝟtutib[us] mora
lib[us].vi[delicet] iuſticia.prudẽtia.fortitudie ꝛ tpantia
imo etiã dotata ꝟtutib[us] intellectualib[us] vt hẽat
nõ ſolũ ſciam ſ[ed] ml̃titudinẽ ſcie. Quia ꝟo ml̃ti
tudo ſcie ẽ ſm ml̃titudinẽ ſcibiliũ. Sũt aũt in
naturalib[us] q̃dã p̃terita.q̃dam futura.q̃dã que
eueniũt raro.ꝛ q̃dã q̃ freq̃nter. Itẽ in ſmocio
nalib[us] ſciẽtijs.q̃dã ſũt plana ꝛ facilia ad itelli
gendũ.ꝛ q̃dã obſcura ꝛ pplexa ꝛ apta ad deci
piendũ De oĩb[us] iſtis dicit ſapiam eſſe ſufficient̃
inſtructã.q[uia] ſcit p̃terita et de futuris eſtimat ꝛc̃.
Q[uia] em̃ diſciplinati ẽ intellectũ certiorẽ inq̃re
re ſ[ed]m vnũ q̃dq[ue] gen[us] q̃[uan]tu[m] natura rei pmittit. vt
d[icitur].j.Ethi. Iõ fatuũ eſſet tantã certitudinẽ exi
gere de futuris q̃[uan]tã hře poſſum[us] de p̃teritis.cum
futura ãnexa ſint ꝯtingẽtib[us].p̃terita ꝟo neceſ
ſitati ſint ſubiecta. Et iõ ſignãt̃ diſtribuẽdo di
cit.Scit p̃terita ꝛ de futuris eſtimat.i.opinat̃
vl̃ ꝯiecturat.Scit em̃ ꝟſutias ſmonũ.i.occl̃
tos ꝛ enigmaticos modos loq̃ndi. Ul̃ ꝟſutie
ſmonũ dicũt̃ pplexe forme arguẽdi.in q̃b[us] pt[us]
redargutio ſaltẽ appareñs quacũq[ue] ptẽ hõ elege
rit.ſic̃ in iſolutõib[us]. Scit etiã diſſolutões ar
gumẽtoꝝ q̃ vident̃ apud ſimplicẽ ſolui ñ poſſe
Alia lr̃a h[abe]t diſpõnes argumẽtorũ.i. debitas
formas arguẽdi.ſyllogiſtice.enthymematice.
exẽplr̃ et iductiue.ꝛ hmõi diſpõnes de q̃b[us] in
libro poꝝ tractat̃.Scit nõ ſolũ iſta.imo in na
turalib[us] ſcit ſigna ꝛ mõſtra.Signa dicũt̃ aliq̃
effect[us] naturales i celo vl̃ in aere.q̃ euẽtus fu
turos deſignãt circa ſtatũ humanũ.ſicut pat[et]
de cometa q̃ ſignificat morte[m] p̃ncipis ꝛ bella
futura.ſic̃ pt[et].j. Meteo.ꝛ lõga expientia eſt ex
pertũ.Mõſtra ꝟo dicunt̃ q̃ fiunt ꝯtra ꝯſuetũ
curſum ꝛ ꝯ̃ intentõem nature.Sic̃ qñ hõ na
ſcit̃ cũ ſex digitis.vl̃ cũ duob[us] capitib[us] ꝛ hmõi
Et vocant̃ mõſtra q̃ ꝯmunit̃ aliq̃d diſſuetum
demõſtrãt eſſe futuꝝ.Uñ om̃e mõſtrũ ẽ ſignũ
ſed nõ ecõtra large loq̃ndo de ſigno.q̃[uam]uis ſtri
cte loq̃ndo poſſet dici illõ ſignũ q̃d raro.tamẽ
ſm naturã accidit ſic̃ ẽ cometa vl̃ eclipſis ſolis
Mõſtrũ q[uia] raro euenit ꝛ ꝯ̃ naturã. Sic̃ ſi ali
quis ex media pte eſſet hõ. ex reliqua bos vel
econtra.Scit euent[us] tpoꝝ ꝛ ſc̃loꝝ.i.ſcire facit
q[uia] ſicut ſupius dictũ fuit.Amicos dei ꝛ ꝓphe
tas ꝯſtituit. Nota ꝙ inter ml̃ta q̃ ſcire nos B
ꝯuenit.triũ eſt nobis ſcia neceſſaria.videlicet
flagitioꝝ que ppetrauim[us] beneficioꝝ q̃ repor
tauim[us].ſupplicioꝝ que nos meruim[us]. Pri
ma ergo ſciẽtia circa quã debem[us] eſſe curioſi.
eſt noticia noſtroꝝ flagitioꝝ vt illa diſcutiam[us]
vt nosipos ꝑuipendam[us] ꝛ nõ ſupbiam[us].Et ar
gumentũ demõſtratiuũ ad cauſandũ iſtã ſciẽ
tiã affert nobis aſſiſtentia nr̃a murmurans ꝛ
leſa q̃dãmõ de malicia factoꝝ noſtroꝝ. Uñ ſi
gnant̃ dicit Hiere.ij.Arguet te malicia tua et
auerſio tua increpabit te.Scito ꝛ vide q[uia] ma
lũ ꝛ amarũ eſt dereliq̃ſſe te dñm tuũ.S[ed] de
fectũ hui[us] ſciẽtie ml̃ti habẽt q̃ in reb[us] mũdanis
ꝛ in defectib[us] alioꝝ pcipiendis ſunt prudẽtes
ꝛ circa ſeipos negligẽtes.ſic̃ ocul[us] videt oĩa p̃
ter ſe.Contra q̃les Bern̄.in p̃ncipio medita
tionũ ſuaꝝ dicit.ml̃ti ml̃ta ſciũt ꝛ ſeipos neſci
unt.alios inſpiciũt ꝛ ſeipos deſerũt.Et iõ ſi
gnant̃ d[icitur].j.Theſſal̃.iiij.Sciat vnuſq̃ſq[ue] vas
ſuũ.i.corp[us] ſuũ poſſidere l̃ ꝯſciã ſuã poſſidere
in ſctificatione ꝛ honore. Scõa ſciẽtia circa

quã debem[us] eſſe curioſi eſt noticia bñficiorum
que reportauim[us].Inter q̃ p̃cipuũ eſt redẽptio
quã recepim[us] ꝑ paſſionẽ xp̃i In qua xp̃s fecit
nobis vnũ argumẽtu[m] demõſtratiuũ ſue ma
xime dilectõnis qñ ꝓ nobis mori voluit in li
gno crucis.Tria aũt requirunt̃ ad demõſtra
tionẽ.ſicut docet ph̃s primo poſterioꝝ. Sub
iectũ:paſſio ꝛ diffinitio.q̃ ſit mediu[m] ad exclu
dendũ ꝓxiã paſſionẽ de ſubiecto. Subiectu[m]
hui[us] demõſtratõis fuit filius dĩ:q[uia] licet equal̃
eſſet p̃ri ſm deitatẽ:ml̃tiplr̃ tñ ꝓ nob̃ ſeip̃m ex
inaniuit ꝛ ſubiecit fact[us] obediẽs vſq[ue] ad mor
tẽ.j.Coꝝ.xv.Fili[us] ſubiect[us] erat ei q̃ ſibi ſubie
cit oĩa.Paſſio ꝯcluſa ex h[oc] ſubiecto fuit paſſio
mortis xp̃i.Ad Heb.ij.Uidem[us] ieſum ꝓpt̃ paſ
ſionẽ mortis coronatũ.Mediũ ad ꝯcludẽdu[m]
hãc paſſionẽ de hoc ſubiecto fuit diffinitio ſb
iecti.i.p̃ordinatio filij dei q̃ tradidit ſeip̃m ꝓ no
bis:vna cũ patre ꝛ ſpũſctõ. Luce.xxij. Fili[us] q̃
dem hoĩs ſicut diffinitũ eſt vadit.Hec fuit de
mõſtratio facta ꝓ nobis in figura crucis cau
ſans in nobis tã ſuauẽ ꝯſcientiã vt in cõpara
tione iſti[us] alia ſciẽtia ꝯtemnat̃. Uñ Paul[us] ſcri
bit.j.Coꝝ.ij Nõ em̃ iudicaui me ſcire aliquid
inter vos:niſi xp̃m ieſum ꝛ hũc crucifixũ.Ter
tia ſciẽtia circa quã curioſi eſſe debem[us] eſt no
ticia ſupplicioꝝ q̃ meruim[us]:ꝛ hãc habebim[us] ꝑ
demõſtratõem penaꝝ infernaliũ q̃ ſunt diuer
ſis ſctis p̃rib[us] reuelate.Et in duob[us] ꝟſib[us] tan
gunt̃.Sitis ꝛ eſuries:frig[us] ꝛ ignis:fetor et hor
ror:Tenebre:deſperãt vincti ꝟmeſq[ue] rodẽtes.
Et de iſta ſcĩa dicit̃ in p̃s.Cõuertant̃ pctõres
in infernũ:oẽs gẽtes q̃ obliuiſcũt̃ deũ.Et cito
p[ost].Sciãt gẽtes q̃m hoĩes ſũt mortales vide
C licet ꝛ puniẽdi ſi delinq̃ũt. S[ed] q[uia] tactum ẽ
ꝙ xp̃s fecit nob̃ vnũ argumẽtũ demõſtratiuũ
in ligno crucis.Eſt notandũ ꝙ xp̃s hoĩb[us] tri
plex efficit argumentũ.vi[delicet] argumentũ q̃ ei ſo
cialit̃ vniunt̃:ꝛ argumẽtuum q̃ ꝑ eũ ſnialit̃ pu
niunt̃.ꝛ argum̃tu[m] q̃ ꝑ eũ ſpũalit̃ muniuntur.
Primũ fec̃ in ſua bñdicta icarnatõe. Scõm
in ſua q̃tidiana ꝯuerſatione. Tertiu[m] faciet
in finalis iudicij declaratõe.Et initu[n]tur iſta
tria argum̃eta trib[us] regulis ph̃icis ſatis notis
Quarũ prima talis eſt. Medio exiſtente hoc
aliq̃d:necc̃e eſt extrema ꝯiungi. Scõa. Ma
iori exñte de neceſſario.ꝛ minori de ineſſe ſeq̃t̃
ꝯcluſio vera de neceſſario. Tertia.Si affir
matio eſt cã affirmatõis.et negatio erit cauſa
negationis ꝛ tenet i cauſis p̃miſſis. Primũ
ergo argum̃etu[m] factũ fuit in bñdicta incarna
tiõe.cui[us] ꝯcluſio erat ꝙ necc̃e fuit eẽ pacẽ ꝛ con
cordiã int̃ deũ ꝛ hoĩe[m].De[us] fuit maior extremi
tas ꝛ hõ minor. Iſte ꝟo extremitates vniri fu
erunt in q̃da[m] medio qd̃ ꝟe fuit h[oc] aliquid. vi
delic[et] in filio qñ naturã humanã i ſuã pſonali
tatẽ aſſumpſit.vt eade[m] pſona idem ſingulare.
idẽ hoc aliquid fieret de[us] ꝛ homo.ꝛ habito ta
li medio necc̃ario fuit pax.Joh̃.xx. Uenit Je
ſus ꝛ ſtetit ĩ medio ꝛ dicit eis pax vob̃. Iſtud
argumentu[m] fuit tãte difficultatis ꝙ nihil p̃ter
deum potuit iſtas extremitates vnire Job.ix.
Nõ eſt q̃ vtrũq[ue] valeat arguere ꝛ ponere ma
nu[m] in amb ob[us].et expõit̃ de dõ ꝛ hoĩe ſm glo.
S[ed] ſicut d[icitur] Geñ.xxxj. Reſpexit deus ꝛ arguit
Scõm argumentu[m] fecit xp̃s in ſua ꝯuer
ſatõe.ꝛ vult ꝙ nos idẽ faciam[us]. Hui[us] argum̃
ti ꝯcluſio eſt de neceſſitate Q[u]is pſeuerãt̃ bene
viuens erit beat[us].Iſtã ꝯcluſionẽ q̃ de neceſſa
rio vult ꝙ ꝯcludam[us] ꝑ iſtã regulam. Maiori
de neceſſario.ꝛ minori de ineẽ ꝛc̃. Uite em̃ me
ritorie ps ẽ duplex.videl[icet] ꝯtẽplatiua. ꝛ actiua
Cõtẽplatiua ẽ maior ꝛ minor ſm ſctõs. Cõtẽ
platiua ẽ de neceſſario.q[uia] etna. Inchoat̃ ei in
hac vita.ꝛ ꝯtinuat̃ vlteri[us] in futura. Actiua ẽ
de ineẽ.q[uia] nõ ptinet niſi ad vitã tpalẽ ꝛ corpa
lẽ q̃ nunc iſtat.g̃ ſi maior ps vite nr̃e fuerit da
ta ꝯtẽplationi.ꝛ minor ps vite nr̃e fuerit data
actiõi vtili circa pximos.ſeq̃tur ꝯcluſio neceſ
ſaria in vitã eternã.Iſtã ſil̃itudinẽ q̃ ꝯtempla
tiua eſt de neceſſario ꝛ vita actiua eſt de ineſſe
habem[us] a ſaluatore.Luc̃.x.vbi de hac vita du
plici ſub figura duaꝝ ſororꝝ loquit̃.volens per
Mariã vitã figurare ꝯtẽplatiuã. ꝛ per Mar
thã vitã actiuã.loq̃ns em̃ de Martha dic̃ ſic.
Martha martha ſollicita es ꝛ turbaris erga
pl̃ima.Ecce q[uia] eſt de ineſſe.Sed certe de con
tẽplatiua ſubiungit. Porro vnu[m] ẽ neceſſariũ
Ecce ꝙ ꝯtẽplatiua eſt de neceſſario. Uñ ſeq̃t̃
Maria optimã ptẽ elegit q̃ nõ auferet̃ ab ea.
Iſtud argumẽtũ tetigit ꝓpheta qñ dicit. Aba
chuc.ij.Cõtẽplabor vt videã q̃d dicat̃ mihi et
q̃d reſpõdeã ad arguentẽ. Tertiũ argum̃tũ
faciet xp̃s in finalis iudicij declaratiõe. Con
cluſio erit iſta. Nullus malus finalit̃ erit bea
tus.Et ꝯcludet̃ ꝑ iſtã regl̃am. Si affirmatio
ẽ cã affirmatõis. ꝛ negatio erit cã negatõnis.
Sic̃ em̃ d[icitur] Mat.xxv.xp̃s in iudicio ſic argu
et quo ad bonos.Eſuriui ꝛ dediſtis mihi man
ducare.Sitiui ꝛ dediſtis mihi bibere.Hoſpes
erã ꝛ collegiſtis.et ſic de alijs.Et certe ex iſtis
affirmatõib[us] ſequit̃ iſta ꝯcluſio affirmatiã. ve
nite bñdicti p̃ris mei ꝛc̃.Et q[uia] iſte affirmatio
nes ſunt cauſe preciſe predicte affirmationis.
Ideo oppoſite negationes erunt cauſe oppoſi
te negationis.Uñ ſtatim ſubiunget ꝯ̃ malos
ſic.Eſur.ꝛ nõ de.mi.mã. Siti.ꝛ nõ de.mi.bi.
Hoſpes erã ꝛc̃.g̃ ꝯcludet. Diſcedite a me ma
ledicti in ignẽ eternum q̃ ꝛc̃.Et iſto terribili ar
gum̃to loquit̃ ꝓpheta.Eſa.ij.Judicabit gẽtes

et arguet ꝑplos mltos. Et ipẽmet xp̃s Ezech. xxv. Faciã in eis vltõces magnas arguẽs ĩ furore. Et ideo dicit p̃s. Dñe ne in. tuo ar. me. n. in ira tua ⁊c̃. Lectio. LX.

p ropoſui ergo hãc

adducere mihi ad ꝯuiuendũ: ſciens qm̃ mecũ cõicabit de bonis. ⁊ erit allocutõ cogitatõis ⁊ tedij mei. hec ẽ ſcd̃a ꝑs p̃ncipal' huiꝰ ca. in q̃ Salo. ꝓſequẽdo ꝑabolicaꝫ fictõeꝫ de nuptijs ꝯhendis cũ ſapia ſpõſa ſua: Poſtq̃ oñdit ipam fore puellã amabilẽ ⁊ gratioſam: h̃ oſtendit dotẽ cũ ea recipiendam fore valde deſiderabilẽ ⁊ p̃cioſã. Hoc em̃ ẽ vnũ qđ a viris nubentibꝫ p̃cipue põderat. Et circa illud tria facit. Pⁱmo em̃ circa iſtas ſpiritales nuptias enarrat ſue intẽtionis volũtatẽ. Secũdo ſue intentionis vtilitatẽ. Tertio ſue intentõnis operoſitatem. Multũ em̃ hñt bonã intentõem ſꝫ nõ ſunt ꝓpoſi ad ꝑducendum ad effectũ: ſed ſegnes potiꝰ ⁊ deſidioſi. Scd̃a ꝑs ibi: ſciẽs qm̃ mecũ cõicabit. ⁊ tertia ibi. hec cogitãs apud me.

A Quantũ ad p̃mũ ꝯcludit ex p̃cedẽtibꝫ ita dicẽs ꝙ ſapia eſt amabilis ⁊ gratioſa ꝓpter ſepteꝫ p̃rogatiuas de ea expoſitas

Propoſui em̃ hãc adducere mihi ad ꝯuinẽdũ. nec mirũ. Nihil eſt em̃ tã ꝓpⁱũ amicoꝝ ſicꝯuiuere ſm̃ Ariſt. viij. Ethicoꝝ. ⁊ ſi in om̃i ſpẽ amicitie. h̃ eſt verũ maxime tñ in illa amicitia q̃ eſt vel eſſe debet inter virũ ⁊ vxorẽ q̃ ad inuicẽ ex ip̃o iure matrimonij cohabitare tenẽtur. Alia lr̃a habet ad ꝯuiuãdũ. Vñ glo. iſtã expoñẽs de ſapia increata dicit ſic: Populꝰ dei cõmunionẽ ſapie. i. xp̃i ſe habere gaudet: ⁊ in amplexu eiꝰ delectaꝛ q̃ ait. Si q̃s mihi aperuerit intrabo ad illũ et cenabo cũ illo ⁊ ille mecum. Apoca. iij. Eſt ergo ſenſus ſi exponaꝛ de ſapia creata q̃ eſt donũ: ꝓpoſui hanc adducere mihi ad ꝯuiuandũ. q̃ſi diceret vt faciã ei ꝯuiuiuꝫ vt inuicẽ epulemur. Solẽt ei ⁊ in nuptijs ſpõſus ⁊ ſponſa inuicẽ epulari. Math. xxij. Ecce prandiũ meũ paraui. Thauri mei ⁊ altilia occiſa ſunt ⁊ oĩa ꝑata ſunt: venite ad nuptias. ſic ꝑ ptꝫ intentõis ſue volũtas. Scd̃o ſubiungiꝛ eiuſdẽ itentõis vtilitas q̃ ẽ valde mltiplex. nã q̃ põt ſibi ſapiam copulare vtilitates ſiue fructus ⁊ excellẽtias octo dotis noĩe ꝯſequeꝛ. videlicet ꝯmunicatõem bonoꝝ. Alienatõem tedioꝝ. In ꝑplis veneratõeꝫ. In iudicijs diſcretionẽ. Inter nobiles maieſtatẽ. Poſtq̃ vitam ĩmortalitatẽ. Dignitatẽ regiminis in p̃ſidentia. Iocunditatẽ ſolaminis in ꝯſcia. Et ſm̃ iſtas octo excellentias hꝫ lr̃a iſta [i]octo ꝑtes. Scd̃a ibi. ⁊ erit allocutio. Tertia ibi: habebo ꝑ hanc claritatẽ. Quarta ibi: Iuuenis ⁊ acutus inueniar. Quinta ibi: ⁊ in ꝯſpectu potentum. Sexta ibi: p̃terea. Septima ibi: diſponã ꝑplos ⁊ natõnes. Octaua ibi: intrans in domũ meam. Dicit ꝑ ſic. Ideo propoſui mihi ſapiam copulare ſciens me cũ ea p̃cioſa munera recepturuꝫ in dotem. Scio em̃ in p̃mis qm̃ mecũ ꝯmunicabit in bonis. hoc etiã iuſtũ eſt. vt viro ⁊ vxori omnia ſint ꝯmunia cũ ſint duo in carne vna Geñ. ij. Et bene dicit abſolute de bõis. nõ dic̃ de p̃dijs vel redditibꝫ vel manerieb[ꝫ] vel thauris que oĩa tranſitoria ſunt ⁊ caduca. Sed de vere bonis ꝟtutibus ⁊ gratijs ⁊ p̃mijs per heñiꝛ permanſuris. Luce. xj. Si vos cum ſitis mali noſtis bona data dare filijs viis: q̃tomagis pater veſter celeſtis dabit ſpm̃ bonũ petentibꝫ ſe. Exodi. xxxiij. Ego oñdã tibi om̃e bonũ. Augꝰ. ij. li. de libero arbitrio. c. xxxj. virtutes quibus recte viuitur magna bona ſunt Spẽs aũt quorũlibet corꝑm ſine quibꝫ recte viuiꝛ minima bona ſunt. Potentie vero aĩe ſine quibꝫ recte viui nõ p̃t media bona ſunt. virtutibꝫ nemo male vtiꝛ. Ceteris aũt bonis. id ẽ medijs ⁊ minimis non ſolũ bene ſed etiã male quiſq̃ vti p̃t. Nõ ita ꝯtingit de quibuſdã vxoribꝫ ad viros ſuos. Sũt em̃ nonnulle q̃ dolores ⁊ tedia cõicant viris ſuis: ⁊ bona ſi q̃ ſint ſibi ⁊ adulteris ſuis ſeparãt et reſeruãt. Verba ꝟo amara ⁊ ꝯuitia et improperia cõicant viris ſuis. Eccl̃. xxvj. In muliere zelotypa: flagelluꝫ lingue om̃ibꝫ cõicãs. Prouerb. xxx. Talis eſt via mulieris adultere q̃ comedit ⁊ tergẽs os ſuum dic̃. nõ ſum oꝑata malũ. Vñ male mulieres nõ cõicant de bonis viris ſuis: ſed magis ſubtrahũt ⁊ appropriant ſibi ip̃is: in vita pariꝛ ⁊ in morte. Vñ narraꝛ de q̃dã ſimplici qui moriturꝰ ꝯdidit teſtamentũ. ⁊ inꝛ alia dixit vxori ſue ꝙ venderet vnũ bouẽ ⁊ daret pro aĩa ſua. Mulier viro mortuo accepit cattam ⁊ bouem ⁊ ducit eos ad forũ. Cũ veniſſet q̃daꝫ volens emere bouẽ. Ip̃a r̃ndit. Nullus inq̃t bouem emet niſi velit emere cattã. Aliꝰ r̃ndit ꝙ libenter emeret bouẽ: ſꝫ de catta ſua nõ curauit. Illa aſſeruit ſic̃ p̃us: ꝙ nullo mõ venderet niſi cõiuncti. Cui ille ⁊ quõ inq̃t habebo ãbas. Cattã inq̃t tu emes ꝓ vna marcha: q̃ eſt mihi p̃cioſa. Sꝫ bouẽ habebis ꝓ obolo. Recepta pecunie catte ſibi retinuit: ⁊ obolũ quẽ ꝓ boue acceperat dedit pro aĩa viri ſui. Nõ ſic vxor grata: q̃ eſt ſatis rara. ſꝫ de bonis cõicabit viro tã in vita q̃ in morte. Ad Heb. xiij. Beneficentie ⁊ cõiõis nolite obliuiſci. talibꝫ em̃ hoſtijs promeretur deus. Pⁱmũ ergo emolimentuꝫ ꝙ Salomon de ſapientia ꝯſequitur eſt ꝙ habebit ꝯmunicationem bonoꝝ. Sciendum ꝙ hẽbit ꝑ eã alleuiatõem tedioꝝ. Et q̃tum ad h̃

ſubiũgit. Erit inq̃t allocutio cogitõnis mee et tedij mei: allocutio. i. alienatio vel conſolatio. Magnũ em̃ ſolaciũ eſt hoĩ habere cui reuelet occulta tedia cordis ſui: ⁊ cogitationũ ſuaꝝ. vñ Sene. in ep̃la. ij. Oẽs curas cũ amico ⁊ om̃es cogitatõces tuas miſce: fidelẽ ſi putaueris facies. Iſta allocutiõe carebũt mali in iudicio: ſic̃ dictũ eſt. ca. iij. ꝙ nõ habebũt ſpem: nec in die agnitõis allocutõem.

C Circa iſtã lr̃am ꝓpoſui: ꝑ hãc adducere mihi ad ꝯuiuendũ. Eſt aduertendũ ꝙ ſũt ꝯuiuia q̃rtuor ad q̃ruꝫ tria homo curialiꝛ inuitaꝛ: ⁊ q̃rtũ a deo ſpũaliter ab hoĩe vendicaꝛ. Inuitãt em̃ hoĩes ad ꝯuiuiũ diabolus mũdus ⁊ deꝰ. Diabolꝰ tria ꝓponit fercula ꝑdices iniuſticie: venationes iracũdie: ⁊ pauones ſuꝑbie. ij. Regũ. xiij. Fecit Abſolõ ꝯuiuiũ q̃ſi ꝯuiuium regis. Abſolõ interp̃taꝛ p̃ris mei amaricatio ⁊ figurat diabolũ: q̃ q̃tuꝫ in eo eſt patrẽ ſuũ amaricare nitiꝛ ꝑ pctm̃. Iſte facit cõuiuiũ quaſi ꝯuiuiũ regis ꝓpꝛ nobilitatẽ ferculoꝝ ⁊ ſocietatẽ inuitatoꝝ. Iob. xlj. Ip̃e ẽ rex ſuper vniuerſos filios ſuꝑbie. Sꝫ ad iſtud ꝯuiuiũ nõ debet hõ accedere. q̃ nõ fit cã affectiõis ſꝫ cã ꝑditõnis. Vñ Abſolon illud grãde ꝯuiuiũ fec̃: vt in eo poſſit occidere amon f̃rem ſuũ Sic diabolus ad ꝯuiuiũ nos inuitat: vt ꝑ peccatũ intoxicatos occidat q̃ fratres ſumꝰ q̃dam modo ãgeloꝝ. In cuius figura Iob. j. filij iob dũ ꝯuiuareꝛ in domo f̃ris ſui p̃mogeniti: repẽte ventus vehemẽs irruit a regione deſerti et ꝯcuſſis angulis domus oẽs oppreſſit: iſte dat ꝑdices iniuſte. Perdix ſm̃ naturales qñ oua ꝓpria ꝑdiderit furaꝛ aliena oua: vt ouoꝝ ſuoruꝫ numerũ reſtauret. Ita mali dñi cũ bona ſua ꝑdiderũt ꝑ inutiles ꝯſumptões: bona pauperꝝ auferũt ꝑ iniuſtas extorſiones. Et iõ diabolꝰ in p̃mo ſuo ferculo ꝑdices apponit fraudulentie. q̃ oẽs q̃s paſcit docet dolos iniuſticie. docet etiã venatõces iracũdie. Vult em̃ ꝙ frater fratrẽ ſuũ veneꝛ in mortẽ: ſic̃ in illo ꝯuiuio patuit. Michee. vij. Vir fratrẽ ſuũ venabiꝛ vſq̃ ad mortẽ. Dat etiã pauones ſuꝑbie. Sicut ei refert Augꝰ. xxj. de ciui. di. c. ij. Caro pauonis bñ cocta iteꝝ deuenit cruda: ſicut ip̃e eſt expertus poſt anni ſpaciũ iã tranſactũ. Sic moraliter ſuꝑbia q̃tumcũq̃ vincaꝛ ſemꝑ recrudeſcit ⁊ recreſcit: q̃ de bonis oꝑibꝫ naſciꝛ. Vñ Augu. de natura ⁊ gr̃a. Cetera vitia in malefactis valẽt. Suꝑbia etiã in rectis factis eſt cauẽda Scd̃m ꝯuiuiũ facit mũdꝰ ⁊ apponit tria fercula: delitias: diuitias: ⁊ honores. Et iſtud cõuiuiũ ẽ ꝑiculoſum: q̃ delitie infecte ſunt veneno mortifero. q̃ venenũ aſpidũ inſanabile admiſceꝛ cũ delitijs. qđ venenuꝫ moraliꝛ reddit homines obaudiẽtes ⁊ induratos ad vocẽ incãtantis ſapienter. i. p̃dicantis ꝟbum dei. Diuitie em̃ ſunt anime ſanus cibus. Vñ ꝯuiuiũ mundi nõ valet. Si aliquis ſciret ꝯuiuium ꝓcuratum vel promiſſum de talibꝫ cibarijs que comeſta homo reijceret ſtatim ĩ exitu ſuo a cõuiuio: nullo modo ibi quicq̃ guſtaret. Tale ẽ ꝯuiuium mundi q̃tum ad ſcd̃m ferculũ. Iob xx. Diuitias quas deuorauit euomet: ⁊ de ventre illius extrahet illas deꝰ. Ferculum ꝟo honoris eſt inflatiuuꝫ qđ dirumpit comedẽtes ꝑ ſuꝑbiam ⁊ vanã gl'iam ſeu inanẽ iactantiã ſermonũ. Vñ dicit ille põpoſos heliu Iob. xxxij Plenus ſum ſermonibꝫ: ⁊ coartat me ſpũs vteri mei. Venter meus quaſi iniuſtũ abſq̃ ſpiraculo qđ lagunculas nouas dirumpit. Et iđo de iſto ꝯuiuio bene dꝛ Eccs. vij. Melius ẽ ire ad domũ luctus q̃ ad domũ ꝯuiuij.

D Tertium ꝯuiuiuꝫ facit xp̃s de ſeip̃o: in quo ſunt tria fercula delicata. ſ. Caro mundiſſima: aĩa ſancta ⁊ ⁊ deitas infinita. Heſter. j. Aſſuerus fec̃ grande ꝯuiuium cunctis p̃ncipibꝫ: ⁊ pueris ſuis ⁊c̃. Hoc ꝯuiuiũ vocaꝛ cena magna. Luc̃. xiiij. hõ q̃dã fecit cenã magnã: ⁊ vocauit multos. Sꝫ Quartũ ꝯuiuiũ exigit deꝰ ab hoĩe. Sic̃ em̃ dicit Gregꝰ. xxxj. mora. Dei reuerſio eſt ꝯuerſio pctõꝝ. Tria fercula ſunt: ꝯtritio: cõfeſſio: ⁊ ſatiſfactio. Vñ de Mattheo publicano dꝛ Luce. v. Fec̃ ꝯuiuiũ magnũ leui in domo ſua. vel tria fercula in ꝯuiuio xp̃iani q̃bꝫ xp̃s paſcitur ſũt ꝯtritio pctõrũ. In q̃ debet eẽ mortificatio carnis. Tobie. vij. Precepit Raguel arietẽ occidi ⁊ parari ꝯuiuiũ. Supportatio ꝓximoruꝫ. Luc̃. xiiij. Cũ facis ꝯuiuiũ voca pauꝑes: debiles ⁊ claudos. ⁊ ꝯtẽplatio dñoꝝ cũ ſecuritate ea ꝯſeq̃ndi. Prouer. xv. Secura mẽs q̃ſi iuge cõuiuiũ: Iſtã imaginatõem cõplere nõ potui p̃uentꝰ tp̃is breuitate: ſed eſt meliꝰ alias cogitanda. Lectio. LXI.

b Habebo propter

hãc claritatẽ ad turbas: ⁊ honorem apud ſeniores. Iuuenis ⁊ acutꝰ iueniar in iudicio ⁊ in cõſpectu potentũ admirabil' ero. ⁊ facies p̃ncipũ mirabunꝛ me. Tacẽtẽ me ſuſtinebũt. ⁊ loq̃ntẽ me reſpiciẽt. ⁊ ſmõcinante me p'la manꝰ ori ſuo iponent. Poſtq̃ Salomõ enumerauit duas ꝑtes dotis ſpũalis q̃s de octo dotibꝫ cũ ſapia ſpõſa recepit. ĩ iſta lr̃a ſbiungit tres alias. Habet em̃ ꝑ eã in ꝑplis veneratõem. In iudicijs diſcretionẽ. Inꝛ nobiles ammiratõem. Et ſm̃ iſta tria lr̃a diuidiꝛ in tres ꝑtes. Nã p̃mo oſtendit ꝙ ſapia cõfert veneratõem in ꝑplis. Populus aũt eſt ſm̃ Augu. xix. de ciui: dei. ca. xxj. Cetꝰ mltitudis paris iuris conſenſu ⁊ vtilitatis cõione ſociatus. vñ

vbi est ꝓplꝰ ibi est societas ordinata multoꝝ: quoꝝ aliq̄ sunt digniores ⁊ honorabiliores ⁊ aliq̄ sunt minores. Maiores vocant̾ h̾ senio-
A res. Minores aūt vocat turbas. Apud vtrosq̄ aūt fit sapiēs honorabil': sꝫ diuersimode. qꝛ a vulgo recipit famam. Et apud seniores recipit honores. Fama em̄ ꝺm Isid. v. ethy. dicit̾ a fando. i. a loq̄ndo. qꝛ loq̄ndo ꝑuagat̾. Vulgus aūt mltū loquit̾. Et iō fama hoīs ꝑ vulgꝰ maxime publicat̾. Quantū aūt ad ista duo q̄ venerat̄oe ꝯferunt: videlicet famā ⁊ honorē dicit sic. Habebo ꝓpter hāc. scꝫ sapiam. claritatē. i. bonā famā ad turbas ⁊ honorē apud seniores Ad turbas. i. ad minores ⁊ vulgares homīes qui ideo vocāt̾ turbe: qꝛ minus ordinati sūt in educationibꝫ ⁊ moribꝫ q̄ꝫ sunt nobiles. Sicut em̄ dicit Augꝰ. libro locutionum. Turba ē mltitudo inordinata. Vn̄ turba a turbatione dicitur ꝺm Papiam. In signū aūt ꝙ sapiētia p̄stat famā: ⁊ ꝙ fama volitat faciliter ore vulgi. Figura fame: apud poetas fuit q̄dam alatus qui pegasus dicebat̾. Iste natꝰ fuit de sanguine Gorgonis: qui timor vel terror interp̄tat̾. Quia initiū sapiētie timor dn̄i. Iste equus pede suo ꝑcussit terrā ⁊ erupit fons musaꝝ. De q̄ Oratiꝰ in ꝓlogo poetrie. Nec fonte labra ꝓlui caballino. Quia occasione fame multi de fonte sapīe bibere cupierūt: ꝓpter famā em̄ conquirendā multi studijs ⁊ rebus bellicis se dederūt Hoc ē ḡ p̄mū emolimentū positū in ista lectōe ꝙ sapientia cōtulit Salomoni: ꝙ videlꝫ hūit ꝑ eā venerat̄oem in ꝓplis. Sꝫ ꝯputat̄ꝭ primis duobꝫ emolimentꝭ: istud est tertiū. Quartū emolimentū ꝯfert sapīa videlꝫ discretiōem in iudicijs. Et q̄ꝫtuꝫ ad hoc dicit sic. Iuuenis et acutꝰ inueniar in iudicijs. Iuuenis id est fortꝭ i. Iohā. ij. Scribo vobis iuuenes qm̄ fortes estis ⁊ ꝟbum dei manet in vobis ⁊ vicistis malignum. Et acutus. i. subtilis in iudicio discernēdo noxiū ab insonte. Istud acumen iudicij dedit sapīa danieli. Dan̄. xiij. Reuertimini ad iudiciū. qꝛ falsum testimoniū tulerūt ꝯtra eam Istud em̄ acumē iudicij ⁊ cetera. Salomon a sapīa ꝑcepit. iij. Regū. iij. Audiuit itaq̄ꝫ omīs israel iudiciū qd̄ iudicasset rex: ⁊ timuerūt regē videntes sapiam dei esse in eo ad faciendū iudiciū. Quintū emolimentū qd̄ hō ꝑ sapiam ꝯsequit̾ est qd̄ confert homī inter nobiles admirat̄oem. Nobiles p̄ncipes ⁊ potentes maxime indigent consilio sapientuꝫ. Unde ꝓpter sapientiam pauperes etiam regum fiunt doctores: ⁊ hoc est quod dicit: in ꝯspectu potentum admirabilis ero. Et p̄t ista lr̄a specialiter exponi de xp̄o in q̄ mansit ꝑsonalit̾ sapīa increata. De quo dicit Luc. iiij. Oēs illi dabant testimoniū ⁊ mirabāt̾ in ꝟbis grē q̄ ꝓcedebāt de ore ipsius. Et facies p̄ncipū mirabant̾ eū. Esa: lij. Sup ipm ꝯtinebūt reges os suū. Tria āt dāt potētes sapiētibꝫ rōe doctrine videlꝫ expectat̄oe cū reuerētia. ꝯsideratione cū diligētia ⁊ auscultat̄oem cū patientia. ⁊ iō q̄ꝫtum ad ista tria subiūgit. Tacentē me sustinebūt. i. expectabūt. Iob. xxix. Expectabāt me sicͫ pluuiā: ⁊ os suū aꝑiebāt q̄si ad imbrē serotinū. Ecce expectatio cū reuerētia q̄ꝫtū ad p̄mū: ⁊ loq̄ntē me respiciēt sicͫ hoīes intēti ad ꝟba alicuiꝰ respiciūt eū ī faciē. Iob. xxix. itēti tacebāt ad ꝯsiliū meū ecce ꝯsideratio cū diligētia: ⁊ ꝺmociāte me plura: manꝰ ori suo īponēt. qꝛ n̄ valebunt resistere sapīe ⁊ spūi q̄ loquit̾. Act. vij. Ecce auscultatō cū patientia. quo ad tertium. Iob. xxix. Videbāt me iuuenes ⁊ adolescebāt ⁊ senes assurgētes stabāt p̄ncipes cessabāt loq̄: ⁊ digitū superponebāt ori suo Iuuenis acutus inueniar
B ī iudicio. Notandū ē ꝙ iuuenibꝫ sūt tria p̄cauēda: tria sūt īponēda: ⁊ sunt tria p̄dicanda. Precauere ei dn̄t somnū torpēt̄ꝭ ociositat̄ꝭ. viscū inficiētis societatis. ⁊ estū p̄sumēt̄ꝭ tumiditatis. P̄rio p̄cauere dn̄t somnū torpēt̄ꝭ ociositatis. Sicͫ docet Plinꝰ. Accipit̾ pullos suos cū apti fuerīt ad volandū extra nidū ꝓijcit ⁊ ꝟberat eos alis cauētq̄ꝫ ne in etate tenera pīguescāt ne marcescāt ocio ⁊ soluāt̾ delitijs. sic ꝯuēit oīno circa iuuēes ordinari. P̄rio extra nidū ꝓprie volūtat̄ꝭ eijciāt̾: de erroribꝫ castigēt̾ ⁊ ad capiendū p̄dā suā statim assuescant. Sic clerici nō dn̄t esse: p̄da coꝝ est intelligētia scripturaꝝ. ⁊ ꝯpellant̾ ad libros. Si milites: preda coꝝ est strēnuitas ⁊ victoria pugnaꝝ: exerceant̾ in bellis. Si mercatores: p̄da coꝝ est lucrū: exerceant̾ in nundinis. Sic oīno ꝙ nullꝰ vacet ocio: sꝫ posset q̄libet dicere cū p̄s. Pauper sum ego ⁊ ī laboribꝫ a iuuētute mea. Sed sicͫ in li. de naturis reꝝ. Pullus asini q̄ꝫto senior tāto turpior. Et de capris dicit Aristo. v. d̄ aīalibꝫ ꝙ fetꝰ q̄ p̄mo generat̾ ē melior ⁊ fortior Et fetus q̄ postea generat̾ est peior. Tales etiam moralit̾ inter iuuenes inueniūt̾ q̄ in p̄ncipio sunt deuoti ꝟtuosi: ⁊ boni. Sꝫ q̄ꝫtomagis adolescūt tātomagis vitijs se immiscēt ⁊ fiūt turpiores. Tales sunt scolares deuoti dūmō sunt paupes ⁊ iuuenes: ⁊ aridissimi ⁊ superbi duꝫ diuites eē ceperīt de p̄rimonio crucifixi. Scd̄o p̄cauere dn̄t viscuꝫ īfectiue societatis. Sicͫ em̄ pueri de facili inficiunt̾ lepra corꝑali Ita facillime īuiscāt̾ familiaritatibꝫ vitiosis ⁊ p̄cipue cuꝫ mulieribꝫ q̄ꝝ blādicie etiam fortes aut emolliūt aut eneruāt. puer. vij. de fenestra domꝰ mee ꝑspexi iuuenē. Et ifra. Cōsidero vecordē iuuenē q̄ trāsit ꝑ plateas: et ecce mulier.

occurrit illi in ornatu metricio p̄parata ad capiendas aīas. ⁊ app̄hensum deosculat̾ iuuenē Et bn̄ infra subdit̾. Stati eā sequit̾ q̄si bos ductus ad victimā: Tertio p̄cauere dn̄t estū p̄sumēt̄ꝭ tumiditatis. Duo genera hoīm sunt naturalit̾ magne spei dūmō ꝯditio statꝰ coꝝ durat. Iuuenes ⁊ ebrij. Et qꝛ p̄sumptō mr̄ est iurgioꝝ. raro iurgia ⁊ dissentōes vel bella int̾ socios oriūt̾: nisi iuuenes ⁊ ebrij sint in causa. Q aūt iuuenes sunt p̄sumptuosi ⁊ magne spei dicit Arist. ij. Ethico. Et huius causa est triplex ꝺm tres ꝯditōes obiecti ipius spei. Obiectuꝫ em̄ spei est bonū arduū ⁊ possibile: qꝛ em̄ iuuenes multū se hr̄e putāt de futuro ⁊ paꝝ hn̄t de p̄terito. Memoria āt est p̄teriti. Spes ꝟo futuri iō mltū hn̄t de spe ⁊ de possibili: ⁊ paꝝ de re ⁊ actu. Vn̄ sicut materia p̄ma d̄r in potētia ad oēs formas. Et q̄ꝫtomagis actuat̾ tāto plꝰ ꝑdit de potētialitate. Ita puer dūmō est iuuenis tūc est in potētia ad oēm statū: potest eē sacerdos: p̄t esse xp̄s: p̄t esse papa. Sꝫ cū creuerit modicū. vix sufficiet portare aquā bn̄dictā. Scd̄a cā quare iuuenes sunt p̄sumptuosi est caliditas nature. Hn̄t em̄ copiā caloꝝ ⁊ spirituū ⁊ iō cor in eis ampliat̾. Ex ampliatōe āt cordis hō tēdit in ardua. In p̄s. Viā mandatoꝝ tuoꝝ cucurri: cū dilatasti cor meū. Tertia cā est inexpletia Illi q̄ nondū passi sūt difficultates ⁊ resistētias in factis suis audaces sūt. ad ꝯtemplandū oīa. Illi ꝟo q̄ iā freq̄nter sustinuerūt repulsam. frustra laborauerūt in conatibꝫ nō de facili attēptāt ea q̄ nō sunt expti. Et h̾ est cā q̄re iuuenes nō dn̄t fieri duces belloꝝ sicͫ d̄r. iij. Topico. Nemo eligit iuuenes in duces eo ꝙ ꝯstat eos nō eē prudētes. Et iō signāter d̄r. Eccs. xj. Letare iuuenis in adolescētia tua ⁊ in bono sit cor tuū in diebꝫ iuuētut̄ꝭ tue. In bono videlꝫ hūilitat̄ꝭ. Quia sicͫ dicͭ Grego. in q̄dā omē. Qui sn̄ hūilitate ꝟtutes ꝯgregat. q̄si in vento pulueres portat. Amb sup Beati imaculati. Nō mirabil' hūilitas in senectute. qꝛ effecta viribꝫ: debilitata facturꝭ: tristitijs ⁊ doloribꝫ anhela. coacta curaꝝ estibꝫ: ⁊ ip̄a viuēdi mesta fastidio alacritate est oblita iactantie. Rara sane in iuuenibꝫ ē hūilitas. Iōq̄ꝫ mirāda dū etas viget dū vires solide. ⁊ dū sāguis estuat: dū sollicitudo nescit̾: dū ignorat̾ nobili-
C litas: dū leticia freq̄ntat̾. Scd̄o p̄ncipaliter sunt tria iuuenibꝫ īponēda. s. ꝓmptitudo obediētie. teneritudo ꝯscīe. ⁊ sollicitudo ꝯtinentie. Promptitudo obediētie. qꝛ iuuenis sine obediētia abusio ē ꝺm Augu. Vn̄ sicͫ docet Arist. viij. Ethi. Amicitia int̾ senes ⁊ iuuenes vtrisq̄ꝫ ē necc̄aria. Senibꝫ q̄dē vt eis a iuuenibꝫ seruiat̾. Et iuuenibꝫ vt īpeccabiles fiāt. i. vt ꝑ seniores a peccatōibꝫ p̄seruēt̾. Timore em̄ senioꝝ ⁊ reuerētia solēt iuuenes se a suis insolētijs refrenare. Iob. xxix. Videbāt iuuenes ⁊ abscondebāt̾. De ista obediētia iuuenū ad seniores dicit Valeriꝰ li. ij. ca. j. ꝙ apud antiq̄s senectuti iuuētꝰ generalr̄ imēsum honorē reddebat. tanq̄ꝫ seniores cōes p̄res eēnt oīm junioꝝ. Iudic. iiij. Sic em̄ iuuenes facere ꝯsueuerāt. ⁊ bn̄ d̄r ꝯsueuerāt. qꝛ iā olim ē ꝯsuetudo h̾ abrogata. Esa. iij. Tumltuabit̾ puer ꝯ senem ⁊c̄. Scd̄o est eis īponēda teneritudo ꝯscīe vt discāt p̄ctā sua cū eoꝝ circūstātijs diligēt̾ discussa: integralit̾ ⁊ diligēt̾ euident̾ exp̄mere. qꝛ si fuerit cōscia larga in iuuētute: ampliabit̾ sine mēsura ī senectute Ecci. vj. Fili mi a iuuētute tua excipe doctrinā ⁊ vsq̄ꝫ ad canos inuenies sapiaꝫ. Et. xxv. Que in iuuētute tua nō ꝯgregasti quō inuenies ea in senectute tua. q. d. nl'lo mō. Et iō dolo-
D rē hoīs merito plāgent̄ꝭ ꝯsumptōnem sue iuuētutis in ociositate ⁊ īsolētia: describit Salomō Prouer. v. Cur detestatꝰ sū disciplinā ⁊ increpatōnibꝫ nō acq̄euit cor meum. nec audiui voces docētiū me: ⁊ mg̾ris nō īclinaui aurem meā. Et merito plangere p̄t tal'. qm̄ metrice d̄r Dāna fleo reꝝ sꝫ plꝰ fleo dāna dieꝝ. Quisq̄ꝫ p̄t rebꝫ succurrere nemo diebꝫ. Tertiū ē sollicitudo ꝯtinētie. qꝛ ꝯtinētes eē nō potuerīt sn̄ sūma custodia ⁊ sollicitudīe vite sue ꝓpt̾ carnis ipugatōes. In p̄s. Sepe expu. me a iuuē. mea. et iō bn̄ petijt p̄s. Delicta iuuētut̄ꝭ. Tria sūt eis p̄dicēda. videlꝫ debilitas corꝑal' ꝟtut̄ꝭ labilitas t̄pal' iuuentut̄ꝭ. ⁊ deformitas hyemal' senectutis. solēt em̄ iuuenes de fortitudīe sua gl'ari nim̄ꝭ n̄ aduertētes illō. Esa. xl. Iuuenes ī infirmitate cadēt. Itē p̄dicēda ē eis labilitas t̄palis iuuētut̄ꝭ. qꝛ forma corꝑis q̄ꝫtūcunq̄ꝫ magn̄ci to trāsit. Vn̄ Ouidiꝰ de arte amādi Forma bonū fragile q̄ꝫtū accedit ad annos. Fit minor et spacio carpit̾ ip̄a suo. Nec viole sp̄ nec cādida florent. Et riget amissa spina relicta rosa. Etiā tunc tibi venient formosi capilli. Iā venient ruge q̄ tibi corpus arent. Et virgilius in bucolicis egloga. ij. O formosi puer nimiū nec crede colori. Alba ligustra cadunt vaccinia nigra leguntur. Vaccinia apud Virgilium aliquando sunt parui fructus nigri. Anglici in austro In borea bilberies. In gallico plebes. ⁊ sic loquitur hic. Aliquando vaccinia sunt flores q̄ vocantur primuleveris. et sic loquit̾ Virgiliꝰ in eadem egloga dicens. Mollea luteola pingit vaccinia campos. Tertio p̄dicenda ē iuuenibus deformitas hyemalis senectutis. de qua ibidem Ouidius libro tertio de arte amādi ita scribit. Venture memores iam nunc estote senecte. Sic nullū t̄ps vob abibit iers.

Utendū est etate cito pede labit etas Nec bo
na tā sequit q̄ bona ꝓma fuit q̄ cito me misꝛꝝ
laxant corpa rugis et perit innitido q̄ fuit oꝛe
coloꝛ. Et iō signant dꝛ. Eccs. xij. Memto crea
toꝛis tui in diebꝫ iuuētutꝭ tue anq̄ veniat tps
afflictōis ⁊ appropinquant anni de qbꝫ dicas
non mihi placent. Lectio. LXII.

Reterea habebo

p ꝑ hāc imoꝛtalitatē ⁊ mēoꝛiā etnā his
q̄ post me futuri sūt reliquā. Enūe
ratis q̄nq̄ dotibꝫ vl' q̄nq̄ dotꝭ ptibꝫ q̄s spūs
sctūs spōte largit cuilibet ꝟtuoso. In hac pte
sexta sbiungit q̄ ē maxia videlꝫ imoꝛtal' ꝑpetu
itas bone vite q̄ solis sapiētibꝫ. i. deū colentibꝫ
est ꝓmissa. Et qꝛ ista imoꝛlitas pt duplr ꝑcipi
videlꝫ. realr vl' singularit i etna glia. et ꝑpalit i
in hoim mēoꝛia. Iō de vtroq̄ sufficiēt sbiun
gēs dic sic Pꝛepta habebo ꝑ hāc imoꝛtalitatē
ꝑe videlꝫ ⁊ realr. qꝛ sa. j. Iusticia ꝑpetua ē im
moꝛtal'. De ista imoꝛtalitate loqt btūs Aug⁹.
xiij. de ciui. dei ca. xx. vbi dic. Cū bti oēs eē vo
A lūt ꝑfecto esse ⁊ imoꝛtales volūt. Alit em̄ bea
ti esse nō possent. Ħ pꝛobat Aug⁹. sic de imoꝛ
talitate interrogāti sic de beatitudie oēs eā se
velle. Rn̄dēt silr. Quō possēt btē viuere nisi vi
uerēt. Cū g̃ oēs appetūt btē viuere ⁊ beate vi
uere n̄ possent nisi imoꝛtalr viuant. cōstat oēs
appetere imoꝛtalitatē. Cū g̃ natural' appetitus
nō fit frustra. cōstat q̄ imoꝛlitas est homi pos
sibil' lꝫ habere nō valeāt a seipo. Sꝫ qꝛ ꝑ Sa
pientiā eā hīe poterim⁹ Ħ est ꝑ dei cultū since
rū q̄ a bona volūtate depēdet. Iō dic Salo.
ꝓterea habebo. i. ꝓter emolimēta sup̄i⁹ enume
rata habebo ꝑ hāc imoꝛtalitatē. i. ꝑ sapiaꝫ. In
h⁹ figurā apud poetas. dea sapie diceb at mi
nerua. i. nō moꝛtal'. Mi idē est q̄ nō: erua moꝛ
talis interptat. Inde ⁊ minerua q̄si imoꝛtalis
Ista dea pingebat q̄si ꝟgo decoꝛa triplicē ha
bēs vestem. ⁊ in pectoꝛe caput goꝛgōis poꝛta
bat depictū sic dic Alexander neq̄ in scintil
lario poetaꝝ caplo de pallade. dꝛ etiaꝫ nata de
iouis ꝟtice ⁊ sine mr̄e. ⁊ dꝛ triconia pallas ⁊ mi
nerua cui septenari⁹ numer⁹ ꝯsecrat. ⁊ est dea
sapie ⁊ oim artiū ⁊ belloꝝ. Iō ꝟgo pingit dea
sapie. qꝛ nl'lā recipit vitioꝝ coꝛruptōeꝫ. Sꝫ ꝑ
petua moꝝ gaudet itegritate. Triplitē habet
vesteꝫ ꝓpter tres scias sermocionales qbꝫ ipsa
vestit ⁊ oꝛnat: q̄ sunt grāmatica: rhetoꝛica: ⁊ di
alectica. In pectoꝛe poꝛtat caput goꝛgonis. i.
meduse: q̄ aspiciētes in lapidē ꝯuertebat. cui⁹
caput ꝑseus abscidit Goꝛgon interptat terroꝛ
qꝛ g̃ ois sapiēs terribilis vitiosis ⁊ fatuis esse
debet. g̃ pingit dea sapie caput goꝛgonis poꝛ
tare in pectoꝛe. Ista dꝛ nata de vertice Iouis
⁊ sine mr̄e. qꝛ sapiētia fidei ⁊ bonoꝝ moꝛuꝫ est
a dono dei. Eccl. xxiiij. Ego ex oꝛe altissimi ꝓ
dij ꝓmogēita an̄ oēm creaturā. Huic septena
ri⁹ numer⁹ ꝯsecrat q̄ ē vniuersitatis. eo q̄ vni
uersū tps ꝑ septē decurrat dies: vniuers⁹ mun
dus ꝑ septē planetas dirigit. Ois hō ex septeꝫ
q̄dāmō ꝯponit. videlicet ex tribꝫ potētijs aie ⁊
quatuoꝛ elementis. Iuxta modū quoꝛundam
loquendi vocat triconia. i. trina noticia fm re
migiū. qꝛ phi in tribꝫ cognoscendis maxie la
boꝛabāt. videlicet creatoꝛe creatura ⁊ aia. Uo
cat etiā pallas. i. noua. qꝛ sapia nullū sensū nl'
lā sentit vetustatē. Hec est dea belloꝝ. qꝛ bellis
magis cōfe. ⁊ sapia q̄ coꝛpis foꝛtitudo. Sap.
v. Melioꝛ est sapia q̄ vires. vir pꝛudēs magꝭ
q̄ foꝛtis. Dic g̃ Salo. Habebo ꝑ hāc imoꝛta
litatē ⁊ nō solū Ħ: sꝫ ⁊ memoꝛiā etnā his q̄ post
me futuri sunt relinquā. sic dic Sen̄. Ad pau
ca natus ē q̄ tm̄ de suo tpe cogitat. Ois em̄ vir
tuosus ⁊ ad bonā vitā tenet: ⁊ ad bonā famaꝫ
vt ꝑ vitā ipe saluet: ⁊ ꝑ famā ꝓxim⁹ edificet. ꝓ
xim⁹ inq̄ nō solū q̄ ē: sꝫ q̄ futur⁹ ē. Un̄ bonuꝫ
copiose ē sui ꝯmunicatiuū. Un⁹ em̄ bon⁹ hō
q̄si ifinitis futurꝭ ꝓdesse pt. ꝑ bonū exemplum
Un̄ ille venerabil' Eleazar⁹ iude⁹ nobilissim⁹
cū iterficeret. qꝛ ꝯ legē carnes suillas nollet co
medere: nobilē moꝛtē magꝭ q̄ odibilē vitā am
plexans dic. foꝛtit vitā excedendo: senectute q̄
dē dign⁹ apparebo. adolescētibꝫ aūt foꝛte exem
plū relinquā. Et iō dic p̄s In mēoꝛia etnaerit
iusti. Et pꝛouer. x. Memoꝛia iusti cū laudib⁹.
In scripture nāq̄ locis varijs inuenit triplex
B memoꝛia Est em̄ memoꝛia bn̄ficioꝝ: memoꝛia
exemploꝝ: ⁊ memoꝛia dānoꝝ. Pꝛima est conti
nue possidēda. Scda ē alijs exhibēda. Et tria
ē relinq̄nda. Pꝛio em̄ memoꝛiā hīe debemus
bn̄ficioꝝ diuinoꝝ. Esa. xliij. Ego sū q̄ deleo in
iq̄tates tuas ꝓpter me. ⁊ pctōꝝ tuoꝝ nō recoꝛ
daboꝛ. Reduc me in memoꝛiā ⁊ iudicemur sil'
Reduc me i memoꝛiā. i. bona que tibi feci fm
glosam. creando: redimendo: ⁊ ꝓparando bea
titudinē. Sꝫ istā memoꝛiā tria impediunt. ꝓ
speritas. curiositas. ⁊ voluptas. Pꝛosperitas
facit ingratos obliuisci amicoꝛum qui eos in
angustijs adiuuerunt. Unde Gen. xl. legi
mus q̄ pꝛepositus pincernarum Pharaonis
qui pꝛius fuerat incarceratus cum Ioseph ⁊
per ipsum de sua liberatione ꝓphetie informa
tus succedentibus ꝓsperis oblitus est interp̄
tis sui. Isto modo est de multis qui cum affli
ctionibus tribulantur persecutionibus vl' in
firmitatibus. deum habent in memoꝛia. sꝫ cū
sint in sanitate: trāquillitate ⁊ pꝛosperitate tra
dūt deum obliuioni. Deut. xxxij. Deū q̄ te ge
nuit dereliq̄sti. et oblitus es dūi creatoꝛꝭ tui.

Narrat Uincenti⁹ in speculo histoꝛiali: q̄ se
mel in ethiopia tāta ꝯtigit pestilētia q̄ ad me
moꝛiā hoim q̄ hoies obliuiscebant noia patꝝ
suoꝝ. noia filioꝝ. ⁊ etiam noia ꝓpꝛia. et oꝛiebat
ista pestilentia fm eū ex fetoꝛe ⁊ putrefactōe q̄
rundā cadaueꝝ interfectoꝝ in bello. Moꝛali
ter tāta his diebꝫ ē in hoibꝫ in pte memoꝛatia
pestilētia q̄ nec recoꝛdāt nois dei p̄lis omniū
nec grati sunt amicis. nec aiabꝫ defūctoꝝ. nec
pꝛudētes ad seipos. Eccs. ix. Obliuioni tradi
ta ē memoꝛia eoꝝ. Sen̄. ij. de bn̄ficijs cōparat
legē gratitudis ⁊ bn̄ficentie mutue ludo pile.
qn̄ em̄ hoies ludūt cū pila ⁊ eā alternati recipi
unt in se tādiu durat ⁊ ꝯtinuat ludus int eos
q̄diu ꝯuenient recipit. ⁊ iactat. Si ꝟo vn⁹ re
cipiat ⁊ retineat vel incōuenient repcutiat de
finit ludus q̄ desinere nō pōt. sic dicit Sene.
nisi vel mittētꝭ vel recipiētis defectu. Isto mō
imaginat Seneca q̄ debet esse de bn̄ficentia
mutua int amicos. Si em̄ a te bn̄ficiū recipio
⁊ postea ꝓ viribꝫ illud tibi ꝓpoꝛtionabilr retri
buo iuxta leges gratitudis apte ludo. si ꝟo bn̄
ficiū receptū obliuiōi ꝯmēdo: nec tibi vbi pos
sem in aliq̄ recōpēso: ludēdi finē facio ⁊ bn̄ficē
cie ludū soluo. Et iō signant dicit Hebꝛe. xiij.
Bn̄ficētie aūt ⁊ cōiōis nolite obliuisci. Si sic
nos hīe debem⁹ ad hoies: ml'to magꝭ erga deū
nos g̃tos esse ꝯuenit. Hugo de claustro anie.
Sic nullū ē momtū q̄ hō nō vtat vel fruat de
bonitate ⁊ miscōia. Ita nl'lū dꝫ esse momentū
q̄ cum p̄ntem nō habeat in memoꝛia. Thꝛen̄.
iij. Memoꝛia memoꝛ ero et tabescet in me aia
mea. Sꝫ istā memoꝛiā scdo impedit curiositas
⁊ sollicitudo nimia circa mūdū: sic dicit cōiter
Pl'ibus intēt⁹ minoꝛ est ad singl'a sensus. In
p̄s. Obliti sūt bn̄ficioꝝ ei⁹ ⁊ mi. q̄ os. eis. Ter
tio istā memoꝛiā impedit ⁊ tollit voluptas car
nis. Boe. iij. de ꝯsola. metro. x. vocat coꝛp⁹ se
cundū imaginatōem platonicoꝝ: molē obliui
osam. Fuit ei opinio platonis. sic tāgit Ari. j.
posterioꝝ. q̄ aia hꝫ noticiā oim rerū a ꝓncipio
sibi ꝯcreatā: ⁊ spēs oim reꝝ sibi inditas a deo
sꝫ stati qn̄ infundit coꝛpi t'reno tradit obliuiōi
illā noticiā sibi datā: nec ea pt vti donec ꝑ sen
sus excitetur. Et ideo ꝓposuit plato q̄ addiscere
nō est nisi recoꝛdari. Un̄ ꝯcludit Boeti⁹ me
tro p̄allegato. q̄ si platonis musa ꝑsonat verū
qd̄ q̄sq̄ discit imemoꝛ recoꝛdat. Moꝛalit coꝛ
pus est moles obliuiosa. i. obliuionē dī iducēs
Un̄ aia imersa voluptatibꝫ ⁊ delitijs carnꭗ ꝑ
dit memoꝛiā dei sui q̄ ꝯdicit p̄s. Adhereat lin
gua mea faucibꝫ meis si nō meminero tui. hec
est memoꝛia ꝯtinue possidenda. Alia ē mēoꝛia
ꝓximis adhibēda ꝑ odoꝛē bone fame ⁊ hōeste
ꝯuersatōis. Opa em̄ strenuitatis ⁊ victoꝛie so
lēt haberi in memoꝛia: ⁊ iō vincentes mōm ꝑ
paupꝑtatē: carnē: ꝑ castitatē: sensuꝫ ꝓpꝛiū: ꝑ hūi
litatem memoꝛia dignas faciūt seipos. Eccl.
xlv. Dilectus deo ⁊ hominibus cuius memo
ria in benedictōe est Narrat magister in histo
rijs sup Exo. q̄ Moyses duxerat in vxoꝛē fi
liā regꝭ ethiopie. ⁊ cū in patriā suā redire volu
isset: impedire eū nitebat vxoꝛ sua. Moyses g̃
tanq̄ vir perit⁹ astroꝝ sculpsit in gēmas duas
imagines h⁹ efficatie vt altera memoꝛiā: alte
ra obliuionē ꝯferret. Cūq̄ paribꝫ. i. silibꝫ anu
lis eas inseruisset: obliuiōis anulū vxoꝛi ꝓbu
it: ⁊ memoꝛie anulū secū tulit: vt sic pari amoꝛ
sic parib⁹ anulis insignerent. Cepit g̃ mulier
obliuisci viri sui: ⁊ sic Moyses in patriā suaꝫ
libere ē ingressus. Moꝛalit: anim⁹ humanus
natōe celestis cū carne terrena: q̄ ꝑ ethiopissaꝫ
designat: ꝯiugiū ꝯtrahit qn̄ coꝛpi infunditur
Anim⁹ ꝟo rōnalis naturalit desiderat beati
tudinē ⁊ vult in celū reuerti. Sꝫ ista vxoꝛ euꝫ
ipedit ⁊ iō vtendū est cautela Moysi vt duos
anulos cū gēmis faciam⁹: ⁊ anulū obliuionis
carni tradam⁹. Anul⁹ obliuiōis ē recogitatio
moꝛtꝭ. qꝛ moꝛs obliuiōi tradit hoiem. In p̄s.
Obliuioni dat⁹ sū tanq̄ moꝛtu⁹ a coꝛde. Anul⁹
mēoꝛie est recogitatio vite etne. Un̄ in memo
ria etna erit iust⁹: ⁊ sic libe i celestē patriā reuer
tamur. Tertia memoꝛia ē penit⁹ relinq̄nda. et
hec est memoꝛia dānoꝝ ⁊ iniuriarū nobis illa
tarū a ꝓximis. Leui. xix. Nō queres vltionem
nec mēoꝛ eris iniurie ciuiū tuoꝝ. Sic dic Ba
sili⁹ i hexamerō. Camel⁹ hꝫ mirabilit bonam
mēoꝛiā de ꝟberibꝫ. Un̄ si aliq̄s eum ꝑcusserit
dissimilat ꝑcussionē ad tps.: sꝫ indubitant euꝫ
opoꝛtunitatē habuerit expetit vltōem. Sic sīt
nōnulli q̄ iniurias dissimilāt nō remittūt. ab
scōdūt nō obliuiscunt: q̄uis dicat Sen̄. Me
moꝛia beneficioꝛum tuoꝝ debet esse tenax ⁊ iu
iuriarum facilis. Et in pꝛouerbijs suis dicit.
Iniurie remedium est obliuio. Et talis q̄ vir
tuose iniurias obliuiscit dicere potest deo cō
fidenter illud Thobie. iij. Nunc domine me
moꝛ esto mei neq̄ vindiciam sumas de pecca
tis meis. Et ipe dominus iustis respondebit
per illud Esaye. lxv. Non erit in memoꝛia pꝛi
oꝛa neq̄ ascendent super coꝛ. sed gaudebitis ⁊
exultabitis vsq̄ in sempiternum.
Lectio. LXIII.

Isponā populos

d ⁊ natōes mihi erūt subiecte. Time
būt me audiētes reges hoꝛrēdi: ⁊ in ml'titudie
videboꝛ bon⁹ ⁊ i bello foꝛtꭗ. Septimū emo A
limētū qd̄ sapiētia tribuit possessoꝛi suo est di
gnitas regiminis in ꝑsidentia. Per sapiaꝫ nā

q3 hō efficit apt⁹ ad regendū ⁊ discernendum.
Sicut ipa dic̄ Prouerb.viij. Per me reges re
gnāt ⁊ legū ɔditores iusta dicernunt. Ad suf/
ficientiā regimis q̄nq3 req̄runt q̄ in hodierna
lectōe tāgunt, videl3 Ordiatio statutoꝝ, obtpa
tio subiectoꝝ, diuulgatio triūphoꝝ, recōcilia/
tio transgressoꝝ ⁊ expugnatio inimicoꝝ3. Et
rex l' p̄riceps q̄ habet ista subiectu3 ꝓl'm bn̄ re
git. Quātu3 ad p̄mu3 dic̄ sic. Disponā ꝓl'os
videlicet p sapiam, bn̄ regā statuta, iusta ⁊ vti
lia ordinādo. Eccl.xix. In omni sapia disposi
tio legis. Ubi notādum q̄ Ari.j. politicoꝝ inq̄
rit. Qui sunt dispositi ad p̄ncipādum. Et qui
apti ad famulādum. Ista em̄ nō solu3 sunt ne
cessaria ex lege positiua. sed etiā ex lege natura
li. Un̄ naturalit' et ex natiuitate sunt aliqui di
spositi ad regēdu3, ⁊ alij ad seruiēdu3, ⁊ iō de/
terminat q̄ tā p̄ncipat⁹ q̄3 seruit⁹ ē aliq̄l'r a na
tura, q2 q̄dā sunt, p q̄b3 expedit vt seruiāt ⁊ re/
gant, ⁊ alij sunt p q̄b3 expedit cōicari q̄ ab eis
hoies dirigāt. Natura ei dictat supiora ⁊ me
liora debere regere min⁹ bona. Hic ē q̄ hō re/
git bestiā: aia regit corp⁹, mascul⁹ regit feiam
general'r a natura. Illi g̃ hoies q̄ sic se habēt
ad alios sic̄ hō ad bestiā, vl' sic̄ aia ad corpus.
aut sic̄ mas ad feminā, apti sunt ad regēdum.
Ista āt excellētia singl'ar3 sup̄ ceteros n̄ habet
nisi p bonū ꝓpriū hois qd ē pfectio rōnis, q̄ p/
fectio est sapia: Et iō detminat ph̄s q̄ fortes in
genio ⁊ rōne: q̄3uis sint debiles corpe sunt ido
nei ad regēdū: ⁊ fortes corpe ⁊ debiles rōne sūt
apti ad suiendū: ita q̄ natural'r p republica to
ti⁹ hūane ɔmunitat3 ē q̄ sapiētes regnāt, ⁊ mi
nus discreti sbseruiāt. Sic̄ aia q̄ rōne claret
corp⁹ disponit ⁊ regit, ⁊ corpus ei ad vtriusq3
emolimentū subseruit. Et Sen̄. q̃rto de bn̄fi
cijs. Homi cui nō est vis vnguiū aut dentiu3:
duas res dedit vis nature q̄b3 fecit eū tribilē
⁊ validū, s. rōnē ⁊ societatē. Per rōnē em̄ aiali/
bus ⁊ societatē dn̄at gētib3, q̄3uis nec benigna
societas absq3 rōne bona possit haberi. Dic̄ g̃
Salo. q̄ int' munera gratiosa q̄ dotis noie cū
sapia sponsa sua recipiet. vnu3 erit idoneitas
regimis ad alios gebernandū, ⁊ h̄ fit primo ⁊
p̄ncipal'r iusta statuta ordinādo. Et q̄3tū ad h̄
p̄mittit, disponā ꝓl'os. Un̄ de bonis p̄lat3 di
cit Sap̄. xviij. Iusticie legē ⁊ ɔcordiam dispo
suerūt, ⁊ h̄ ē p̄mū qd ad bonū regimē requirit
ordinatio statutoꝝ. Scd̄o req̄rit obtpatio
sbiectoꝝ. Et q̄3tū ad h̄ sbiūgit. Et natōnes mi
hi erūt sbiecte. videl3 p volūtariā ⁊ admirabi/
lē obediētiā. Reges em̄ ⁊ p̄ncipes nō potētia
ꝓpria stabiliūt, s3 bn̄uolentia sbiectoꝝ. Unde
Tulli⁹ in Philippic3. philippica.ij. Falsu3 ar/
matoꝝ ē p̄sidiū. charitate ⁊ beniuolentia ciuiū

oportet esset septū nō armis. Tertio requi/
ritur diuulgatio triumphoꝝ. Illud em̄ singu
larit' magnificat p̄ncipem ⁊ terribilē reddit ho
stibus ⁊ regib3 q̄ circūstant. Un̄ legim⁹ Josue
ij. q̄ habitatores hiericho ad rumores trium/
phoꝝ quos filij israel duob3 regib3 ammorre/
orū habuerūt, solo timore cor ⁊ audaciā perdi
derūt. Et q̄3tū ad h̄ subiūgit. Et timebunt me
audientes reges horrēdi. Nō solū āt de recto
rib3 ⁊ p̄ncipib3 verū est q̄ sapia facit eos time/
ri a regib3, imo de viris sctis ⁊ simplicib3 in ec
clesia v'ificat freq̄nter. Si tn̄ vita cū sapia non
discordet. Marci.vj. Herodes metuebat Jo
hannē sciēs eū virū iustū ⁊ sctm̄. Quarto ad
bonitatē regimis requirit recōciliatō trāsgres
soꝝ vt p̄nceps seu p̄latus clemētia ⁊ benigni/
tate resplendeat transgressoribus, p loco ⁊ tpe
leuiter ignoscēdo. Et q̄3tu3 ad h̄ subdit sic. In
mltitudine videbor bon⁹. Licet em̄ bonus sit
termin⁹ general' anthonomatice. tn̄ accipit p
benigno māsueto seu pio. Un̄ bonitas princi
pis est ei⁹ māsuetudo. Et p oppositum. Nihil
turpius vl' incōuenienti⁹ est in p̄ncipe q̄3 seui
cia carēs rōne. Un̄ Hiero. sup epl'a ad Thi/
moth. exponēs illud. Oportet ep̄m irrep̄hen/
sibilē esse ⁊c̄. dic̄ sic. Nihil fedi⁹ p̄ceptore furio
so, q̄ cū debeat eē māsuet⁹ ⁊ humilis ad oēs. ex
aduerso toruo vultu. tremētib3 labijs, rugata
frōte, effrenat3 ɔuitijs. facie int' ruborē ⁊ pallo
rē variata strepitat, ⁊ errātes nō ad bonū per/
trahit, q̄3tū ad malū sua seuicia p̄cipitat. Hec
Hierony. Et iō dauid q̄si sūmā sue bonitatis
allegās corā dn̄o dic̄. Memēto dn̄e dauid et
ois māsuetudis ei⁹. Qual' āt debeat eē p̄latus
ad h̄ vt i mltitudie bon⁹ appareat pulchre de/
scribit Alexāder neq̄3 in s'mo, q̄dā ɔmēdās q̄n
dā legatū Ottonē noie cardinalē q̄ fuit legat⁹
in anglia tpe q̄rti Heinrici reg3 q̄ lūdonijs cō
ciliū celebrauit. Et ponit etiā in libro de ɔside
ratōe ad Eugeniū papā. Hic ē q̄ regib3 exhib3
se Johannē. egyptijs, Moysen. fornicatorib3
phinees. Heliā idolatr3. Heliseū auaris. Pe/
trū mētiētib3. Paulū blasphemātib3, negociā
tib3 xp̄m. q̄ vl'gū nō sp̄nit s3 docet. diuites nō
palpat sed terret, paupes nō grauat s3 fouet:
minas p̄ncipū nō pauet s3 ɔtēnit. q̄ ecclesias n̄
spoliat sed emēdat. q̄ marsupia nō exhaurit. s3
corda reficit ⁊ crimia corrigit, fame p̄uidet sue
nec inuidet aliene. Qui orandi studiū gerit, et
vsum habet de omni re. orationi plus fidit q̄3
sue industrie vel labori. Cuius ingressus paci
ficus, modestus exitus erit. Cuius sermo edi/
ficatio, cuius vita iusticia. cui⁹ p̄sentia gratia.
cui⁹ memoria i bn̄dictōe erit, q̄ se amabilē p̄b:
n̄ v'bo s3 ope reuerēdū exhibet. n̄ faustū s3 ac...

Qui humil' est cū humilib3: cū inocentib3 ino
cens: duros dure redarguit: malignātes coer
cet: reddit retributōem supbis. Qui nō de do
te vidue ⁊ p̄rocinio crucifixi ditare se festinat.
gratis qd gratis accepit: grat3 faciēs iudiciu3
iniuriā patientib3. Uidictā in natiōib3: incre/
patōes in ꝓl'is. Hec ibi. In q̄b3 bon⁹ p̄latus
sufficient' describit. Quito ⁊ vltio ad bonitatē
regiminis req̄rit in p̄ncipe expugnatio inimi
coꝝ. Et q̄3tū ad h̄ subiungit, q̄ erit nō solū tpe
pacis bon⁹: s3 etiā in bello fortis. Tal' fuit da
uid q̄ interp̄tat manu fortis. ij. Regū. xxiij. da
uid sedens in cathedra sapiētissimus p̄nceps
iter tres. Ipe ei q̄si tenerrim⁹ ligni v'micul⁹ q̄
octingētos viros fortissios itfecit impetu vno
Ubi ɔmendat a trib3 sicut dicit mgr̄ in histo
rijs: a sapia hūilitate et fortitudie. Dauid aūt
ɔparatur vermiculo ligni q̄ teredo vel terebella
d2: q̄ mollis durū lignū pfodit seu pforat: du3
tangit nihil molli⁹ illo: qn̄ tangit nihil duri⁹.
Sic ⁊ dauid in p̄ssuris domi, ⁊ circa subiectos
māsuetior fuit ceteris: in throno ⁊ ɔ hostes ni'
lus acutior. Hoc nomē teredo est equocu3, q2
media correpta significat v'miculū: ⁊ d2 a tero
is ere. ⁊ edo is edere, q2 terēdo edit. Media ve
ro p̄ducta significat puluerē vl' corruptōe3 li/
gni. s'm Isidoꝝ. xij. Ethymo. Un̄ habet talis
v'sus. Est v'mis teredo p puluere dico teredo.
B Quia agit hic de bello. Sit dubitatio litte
ralis. Utꝝ bellū possit esse licitu3 xp̄iano. Et
videt q̄ nō, q2 bellare ɔtriatur diuino p̄cepto
Mat. v. Ego dico vob' non resistere malo. Et
ad Roma. xij. Non vosmetipos defendentes
charissimi s3 date locū ire. Itē Mat. xxvj. ois
q̄ accipit gladiū gladio pibit: g̃ bellantib3 pēa
indicit. sed pena nō idicitur nisi ꝓpter pctm̄ et
pctm̄ est illicitū. g̃ ⁊ bellū. Ad oppositū, xxiij.
q. ij. Iustū est bellū qd ex edicto gerit de rebus
repetēdis: aut ꝓpulsandoꝝ hostiū cā. Itē ibidē
ca. ij. in medio. Iusta bella diffiniri solēt q̄ vl/
ciscunt iniurias: s3 gens vl' ciuitas plectenda
est. vl' q̄ vidicare neglexerit qd a suis improbe
factū est: vl' reddere qd p iniuriā ablatu3 est.
Ad qōnem d̄m q̄ ad hoc q̄ bellū reddat lici
tū q̄nq3 s'm antiq̄s doctores req̄runt: persona
res: causa: anim⁹: auctoritas. Persona vt sit se
cl'ares cui licitū ē effūdere sanguinē: n̄ ecclesia
stica cui p̄hibitū ē effūdere sāguinē nisi in casu
ineuitabili. Res vt sit p reb3 repetendis vl' de
fensione p̄rie, ⁊ hic sub noie reꝝ iniurie ɔp̄hē/
dunt. vn̄ licitū ē: iniurias rōnabil'r vindicare.
Causa si ꝓpter necessitatē pugnet: vt pax acq̄/
ratur. Anim⁹ vt nō fiat ꝓpter odiū vltōe3 aut
cupiditatem. Auctoritas vt fiat auctoritate ec
clesie vl' principis. Sanctus Tho. ij. ij. q. xlij.

ar: j. dicit q̄ tria sufficiunt ad bellū iustū. Au/
ctoritas p̄ncipis, q2 oīnis p̄uata psona p̄t ius
suū psequi ⁊ obtinere in curia sui supior3. hoc
aūt p̄nceps nō p̄t. Scd̄o req̄ritur iusta causa
vt videlicet illi q̄ impugnātur ex aliq̄ culpa h̄
meruerūt. Tertio req̄ritur intētio recta vt vi/
delicet bonū p̄moueat ⁊ malū impediat. Et ad
hoc q̄ intentio sit recta requirit habilitas per
sone ⁊ necessitas rei repetende. Ista tria inclu
dūt illa q̄nq3. Alit' reducunt ad q̃tuor illa q̄ fa
ciūt bellū iustū. vn̄ habēt v'sus. Cū de iure p̄t
iudicēs bella iubere. Cū bon⁹ est bellās ⁊ quē
decet arma mouere. Cū patiēs cām reprobam
videat habere. Non sic bella q̄unt dici crude
lia vere. Ex his p̄3 q̄ licet clerici possint bello
interesse vt suis exhortatōib3 ⁊ absolutōibus
⁊ spiritalib3 suffragijs iuuāt bellātes: est tamē
eis interdictū ne manu pugnēt, ⁊ de h̄. xxiij. q.
viij. c. Clerici. Et. c. his aūt q̄b3 diui sacramēta
tractāda sunt iudiciū sanguinis agitare nō li/
cet. Et iō magnope talib3 excessib3 p̄hibendū
est, ne manu ꝓpria sanguinē fundāt: qd si fece/
rint fiūt irregl'ares q̄3tūcunq̄ sit bellū iustū. ni
si sit in defensiōe vite ꝓprie quā alio mō salua/
re nō possent. Ad p̄mū argumentū s'm Au
gu. in s'mo. do. in mon. li. j. ca. xxvij. dicendū q̄
illa q̄ saluator ibi p̄cipit semp sunt seruāda in
p̄paratōe animi: videl3 sit patus ad talia susti
nenda p xp̄o si expediret videlicet pcutiēti ma
xillā vnā p̄bere alterā, ⁊ n̄ defēdere se, ⁊ tollēti
tunicā. dimitter' palliū ⁊ hmōi. Qn̄q3 tn̄ magis
expediēs ē alit' facere ꝓpter cōe bonū ⁊ etiā illoꝝ
ɔ q̄s pugnat. Et eodē mō ad v'bū apl'i. vl' dicē
dū q̄ loq̄t de inordiata defensiōe. Ad s'm rn̄/
det Aug⁹. xxj. ɔ Faustū vbi vult q̄ ille d2 acci/
pere gladiū q̄ nl'ia supiori ac legitia ptāte iubē
te vl' ɔcedēte in sanguine alic⁹ armat, ⁊ tal' gla
dio pibit. i. pena ifernali nisi penitcat. In p̄s.
Introibūt in inferiora terre tradent in manus
gladij. i. pene iferni. Ul' alit' sic expōit Aug⁹. d'
ser: do. in mō. l. ij. Quid aliud dictū est. omnis
q̄ gladio pcusserit gladio moriet, nisi q2 in ipo
pctō aia morit qdcunq3 ɔmiserit. s'm illud p̄s.
Gladius eorum intrans in corda ipsorum. qd
ergo bellum aliquando sit christianis licitum
patet ex his.

Lectio. LXIIII.

I Ntrans in domū

meam ɔq̄escam cū illa. Nō em̄ ha/
bet amaritudinē ɔuersatio illi⁹, nec
tediū ɔuict⁹ illi⁹, s3 leticiā ⁊ gaudiū. Octauū ⁊
vltimū emolimētū qd sapia ɔfert possessori suo
ē iocūditas solamis i ɔsciā. qd q̄dē emolimētū
Salomon se asserit habiturum in hodierna

lectiōe. Et circa hoc duo facit. Primo allegat modū eterne iocūditatis. Scđo assignat causam eterne tranq̄llitatis. Scđa ps ibi. Non em̄ habet amaritudinē. Circa primū dīc sic.

A Intrans in domū meam ꝯq̄escam cum illa. q̄si diceret. Ecce q̄ꝫtum mihi emolimentum accrescit, si mihi sapiam, i. cultum dei dispensauero. Si em̄ nihil aliud pro dote reciperem cuꝫ hac spōsa mihi hoc solum deberet sufficere ꝙ intrans in domū meam, i. ꝯsciam meam, conq̄escam, id est quietem inueniā, cum illa. i. sapientia. Nulla quies exterior poterit delectari q̄ꝫdiu ꝯsciētia habet vnde poterit murmurare. Hec est domus quā sancti post labores et tedia seculi repetūt ⁊ requirunt. Hec est domus quā deo dedicare debem⁹ ꝑ sanctā ꝯuersationē. In ps. Domū tuam decet sanctitudo dn̄e in logi. diez. De securitate et tranquillitate conscientie loquens btūs Grego. sup ezechielē Omel. ix. dicit sic. In om̄i qđ dei est semꝑ tacite recurrere dēm⁹ ad mētē ⁊ iteriorēꝫ testē ⁊ iudicē requirere. Quid em̄ prodest si oēs laudant ⁊ ꝯscientia accusat. Aut q̄d poterit obesse, si omnes derogent ⁊ sola ꝯscientia defēdat. Qualis ꝯscientia bona docet Hugo de sācto Victo. li. ij. c. vj. de aīa dicens. Tranquilla cōscientia est q̄ omnib⁹ est dulcis: nulli grauis, vtēs amico ad gratiā: inimico ad patiam: cunctis ad beniuolentiā. ⁊ q̄bus p̄t ad bn̄ficentiā cui deus nec sua peccata imputat q2 non fecit nec aliena. q2 nō approbauit: nec negligentiaꝫ q2 nō tacuit: nec supbiā: q2 ī humilitate ꝑmansit. Istā domum ꝯsciē debemus bene fundare ⁊ honeste mūdare. Mundare q̄dem ꝑ frequētem ⁊ puram ꝯfessionē. In tali dono p̄t quiescere tam deus q̄ꝫ hō. Et licet tam fama q̄ꝫ cōscientia sit homini necessaria: cōscientia ꝓpter seipāꝫ: fama ꝓpter p̄ximū. xij. q. j. nolo. Tamē in tantū ponderat bonū ꝯsciē ꝙ pro salute cōscientie perdi debet cum gaudio bonum fame vbi necessario oportet alterū omittere. Unde Sen̄. ep̄la. lxxxiij. ƺm libros cōes. Nemo nihil plus videtur estimare ꝟtutem. nemo magis illo esse deuotius q̄ꝫ q̄ boni viri ꝑdidit famā ne ꝯsciam ꝑderet. Et vult dicere ꝙ ꝓ opere ꝟtuoso exercendo etiā ꝑ mediā infamiaꝫ debet hō ꝓcedere. Hec est ƺ domus in q̄ sapiens cū sapiētia q̄escit sine turbatōne: q2 certe

B nō habet amaritudinē ꝯuersatio illi⁹. ƺ ⁊c̄. Bona exteriora: delitie: diuitie ⁊ honores vel hn̄t amaritudies vl' ad min⁹ generāt tediū ⁊ fastidiū ⁊ satietatē: ita ꝙ hō illud idē qđ pri⁹ optauit postea fastidiat ⁊ ꝯtemnat. Et iđ dicit Rabanus h in glo. Corpales delitie corpus grauāt. Sp̄uales ꝟo mentē releuāt. Et q̄ntomagis esuriunt: tanto ampli⁹ comedunt. In illis appetitus placet: expientia displicet. Augent spirituales delitie desiderium. ⁊ quo magis sumunt auidi⁹ amant. Hec Rabanus. Et accepit a beato Grego. in q̄dam Omelia: q̄ eandē sn̄iam multo eloq̄ntius dicit sic. Corpales delitie cū nō habent graue in se desideriū accendunt. cū ꝟo habite edunt comedentē ꝓtin⁹ in fastidiū vertunt. At ꝯtra spirituales delitie cū non habentur in fastidio sunt. cum vero habent sunt in desiderio. In illis appetit⁹ saturitatem: saturitas fastidiū generat. In istꝫ appetit⁹ aūt saturitatē, saturitas appetitū parat. Augēt em̄ spirituales delitie desideriū in mēte dum satiāt ⁊ q̄ntomagis eaꝝ sapor ꝑcipitur eo amplius agnoscit quod auidius ametur. Hec Greg⁹. Vn̄ Sen̄. Carnis voluptatem docet ꝯtemnere dicit Uoluptas corpalis fragilis ē ⁊ breuis, fastidio obiecta q̄ auidius acta est citius in ꝯ̄rium recedens. Cui⁹ subinde necesse est, aut peniteat, aut pudeat quēcunq̄ꝫ In qua nihil magnificū aut qđ naturam hoīs diis ꝓximi deceat, res humiles membrorū turpium misterio veniēs exitu feda, hec Sen̄. Sapia ergo nō habet amaritudinē in ꝯuersatōe. nec tediū in ꝯuictu, sed ꝑ oppositū leticiā ⁊ gaudium, ⁊ iđ a sapore sapia quasi sapida scia nūcupatur. Et ꝑ ꝯ̄rium sapientia huius mūdi q̄ consistit in noticia iuris positiui amaritudinem ⁊ tediū in ꝯuersatione, vt coīter reddens hominē p̄sumptuosum in seip̄o, ⁊ iniuriosū ad alios in ꝯuictu. Et iđ ad pacem ⁊ tranquillitatē studentiū in sacre pagine sapia, est ab ecclesia ꝓhibitū ne parisius vel in ciuitatib⁹ vicinis aliq̄s docere vel audire ius ciuile p̄sumat. Et q̄ contra fecerit a causarū patrociniis excludatur ⁊ ꝑ ep̄um loci excōicetur, extra de ꝑuilegiis et excessib⁹ ꝑui. sup specula. Circa domū ꝯsciētie

C est notandū q̄ ip̄a habere debet solidū fundamentū, decens ornamentū, aptū tegumentuꝫ, ⁊ frequens expurgamentū. Primo fundamentum ꝯsciē debet fundari sup solidā doctrinaꝫ xp̄i. sicut saluator dicit Mat. vij. Oīs qui audit ꝟba hec ⁊ facit ea assimilabit viro sapienti q̄ edificauit domū suam supra petrā. Petra ē doctrina xp̄i. Mat. xvj. Sup istam petrā sane doctrine debet conscia cuiuslibet edificari. vn̄ summe cauendū est ne ista domus sit erronec fabricata vel nimis larga vel nimꝫ stricta q2 om̄e qđ fit ꝯtra consciam edificat ad gehennā. xxviij. q. j. omnes. Et habet in glo. ad Roma. xiiij. Vn̄ sicut dicunt doctores. Dictamē cōscientie plus obligat q̄ꝫ preceptum prelati: Et ideo omnis ꝯscientia, siue recta siue erronea, siue in se mala: siue in differētib⁹ obligatoria est. quia in oibus talib⁹ veniens contra ꝯsciam: facit contra illud qđ credit a lege dei esse ꝓhibitum. In ista domo male parant sibi q̄etem multi hoīes mūdani q2 illud qđ duri⁹ est ponūt sub capite, ⁊ illud qđ mollius sub pede. Moralit. Cōscientia in mente est sicut caput in hoīe. ⁊ sensualitas est sicut pes. Qui ƺ ponit in sensualitate delcātionē: ⁊ pctm̄ in cōscia q2 murmur contra pctm̄: dure reclinat caput suū. Istā domū fundāt quidā sup aq̄s voluptatis. q̄dam sup arenā cupiditatis. ⁊ ideo ꝯsciē talium stare non p̄nt. eo ꝙ carent solido fundamento. Et iđ dicit Math. vij. ꝙ vir stultus edificauit domū suā sup arenā: ⁊ descēdit pluuia et flauerūt vēti ⁊ cecidit dom⁹. Scđo dom⁹ ꝯsciētie debet hr̄e honestū ornamentū vt sit picta curiose ⁊ artificialit̄ imaginib⁹ virtutū ⁊ sanctoꝝ viroꝝ exēplis q̄ nos p̄cesserūt. Narrat Augustin⁹ contra Iulianū. li. v. ⁊. ij. retractionū. ca. lxij. ꝙ rex q̄dā Cypri deformis specie thalamū suū siue cubiculū fecit depingi imaginib⁹ pulchris. vt ꝑ eaꝝ aspectum vxor sua pareret pulcrā ꝓlem. Rex est rō. cubiculū memoria vel ꝯsciētia. Sensualitas ē vxor, et ideo si pulchrā ꝓlem, i. ꝟtuosas opatōnes hr̄e velim⁹: domū patꝝ nr̄oꝝ imaginib⁹ depingi studeam⁹. dicentes cū p̄s. Dilexi dn̄e decoreꝫ dom⁹ tue. ⁊c̄. Sꝫ est notādū ꝙ dom⁹ q̄ nō inhabitat ꝯtrahit sordes ꝟmes: ⁊ varias corruptiones. Et ita ē de multoꝝ ꝯsciētiis q̄ nō inhabitant ab eis. Nunq̄ꝫ tn̄ est eis ita male sicut in q̄dragesima qn̄ redeūt ad se ⁊ intrant domos ꝯsciarum suaꝝ malaꝝ. Ibi inueniūt vermes: corruptōnes ⁊ fetores veteꝝ pctōrum: ⁊ domus incipit declinari ad mortē. Iuxta illđ Prouer. ij. Inclinata ē ad mortē dom⁹ eius, ⁊ ad inferos semite ipius. Tertio, dom⁹ ꝯsciētie debet hr̄e aptum tegumētū. Coopimentum bone ꝯsciētie est honestas ꝯuersatōis virtuose. vt boni viri qđ didicerūt interius: ostēdant exterius: et sic luceat lux coꝝ coram hōibus vt videant opa vestra bona ⁊ glorificent patrē vestꝝ qui in celis est. ⁊ h est qđ dr̄ Mathei. x. Qđ in aure audistis p̄dicate sup tecta: id est ꝑ bonā ꝯuersatōem. Quarto, domus ꝯsciē debet hr̄e frequens expurgamentū per scopā ꝯfessionis, nec ad aliqđ remediū fugiēdum est: vt a diabolo vel a peccato: nisi ꝙ a cōscientia expellat pctm̄. Vn̄ aug⁹. sup Iohem omelia. xli. Seruus peccati quo fugit secum se trahit: quocūq̄ꝫ fugerit nō fugit seip̄am mala ꝯscientia, nō est quo eat: semꝑ seq̄tur se: immo nō recedit a se. pctm̄ em̄ qđ fecit intus est Vis audire ꝯsiliuꝫ. Si vis a deo fugere ad ip̄m fuge: ꝯfitendo nō latendo, ꝯfiteri potes: latere non potes. Sicut de diabolo sic fuit de Dedalo ⁊ labyrintho. Fecit em̄ dedalus domū quādā cum variis viis ⁊ cuꝫ parietib⁹ ita ꝑplexis ꝙ nullus eam intrās exire poterat sine glomere fili. ⁊ illa domus vocabat labyrinthus. i. labor int⁹. q2 in egrediēdo ⁊ in ingrediendo maxim⁹ labor fuit. In illa domo inclusit dedalus vnū monstꝝ qđ ex vna medietate fuit homo: et alia medietate bos: ea intentiōe vt ibi imꝑpetuū pasceret ⁊ nunq̄ꝫ exiret. sicut narrat Ouidius. li. viij. Metamor. ⁊ Isiđ. iiij etymo. Moraliter loq̄ndo: qn̄ ita est ꝙ diabolus ꝑcipit vnā ꝑsonam aliqđ pctm̄ monstruosum fecisse: facit ꝯsciam talis quasi domum dedali. ⁊ abscondit pctm̄: ⁊ fabricat illi pctōri tot vias ꝑplexas ⁊ parietes obsistētes. nūc de timore: nūc de pudore: nūc de negligētia: nūc de expectatōne ⁊ dilatōne ꝯfessionis: ⁊ ibi occultat illud monstꝝ: vt nullus ꝯfessor possit īntrare nisi cū glomere fili. Oporet em̄ ꝯfessorem reuolare oēs interrogatōnes spectantes ad pctm̄ anteq̄ꝫ reus velit ꝯgnoscere illud qđ fecit. Non sic facit prob⁹ homo ꝯfessorib⁹ suis sed oīa pandit ⁊ ostendit nude ⁊ aperte Iuxta illud qđ in figura scribit. iiij. Reg. xx. Omnia que sunt in domo mea viderūt: nihil est quod nō mōstrauerim eis in thesauris meis

Lectio CXV

Et cogitans apud

b me ⁊ memorās in corde meo: qm̄ immortalis ē in cogitatōe sapia: ⁊ in amicitia illius delectatio bona: ⁊ in opibus manuū illius honestas sine defectōne, ⁊ in certamine loquele illius sapia: ⁊ p̄clartas in cōicatōne sermonū illi⁹. circūibā q̄rens vt illam mihi assumerē. Postq̄ꝫ Salomū enūerauit octo p̄rogatiuas q̄s dotis noīe deus tribuit hōi qui sapientiam sibi accipit spōsam, ꝓpter que bona merito debuit Salomon moueri ad nuptias cū sapia ꝯtrahēdas. Hic ponit recapitulādo suoꝝ dictoꝝ in genere recitatōem. Solēt em̄ amātes ꝯmēdatōnes suoꝝ amicoꝝ pluries reiterare ⁊ inculcare sub diuersis ƺmonū coloribus: licet sentētia semꝑ sit vna. Vn̄ ista lectio nō est nisi recapitulatio p̄dictoꝝ. In q̄ m̄ tria fiūt Nā p̄mo oñdit ꝙ intense de sapia cogitauit. Scđo q̄les in eo ꝟtutes pōderauit. Tertio q̄ꝫ effectualr̄ circa eā habēdā ml̄tiplr̄ laborauit. Scđa ps ibi. Qm̄ imortalis. Et tertia ibi. Circūibā. Circa p̄mū dīc sic Hec cogitās apud me. Hec vicꝫ ꝓuilegia q̄ dant ꝑ sapientiā: q̄ cito postea cogitās recitabo, q̄ꝫtuꝫ ad actualē intelligentiā apud me occulte sine expressione vocali ad alios. ⁊ ꝯmēorās in corde A

meo.q.d. Nō soluȝ cogitaui in trāsitu ꝛ ꝑfun
ctorie de nobilitate sapie q̄ est veri dei cultus
sȝ ꝯmēoraui in corde meo.h̄ est:mēoriā ꝑfcām
generaui mihi de ea vt possem facili⁹ cogita-
re qñ vellē.qꝛ illa q̄ scimus in mēoria ꝯsidera
mus qñ volum⁹.sicut dī.iij.de aīa. Sic ergo
patet ꝙ intense de ea recogitauit. Scđo ostē-
dit q̄les ꝟtutes in ea ponderauit.ꝛ sunt q̇nq̧
Dat em̄ sapia ꝑfectionē multiplicēȝ sapienti.
cognitōem veritatꝭ q̄tū ad intellctm̄:delcāti-
onē iocūditatis q̄tū ad effectū:ꝯuersatōēȝ bo
nestatꝭ q̄ntū ad effectū:discretōem ābiguitatꝭ
in disputādo:ꝛ declaratōēȝ difficultatis i pre
dicādo. Dīc ꝰ ꝙ ꝑdicās de sapia aduertit qm̄
īmortalis ē sapia in cogitatōne:qꝛ ꝟa sapia ē
de eternis ꝛ nēcarijs. Scđo hȝ delcātionē io-
cūditatis.vñ subdit. Et i amicicia illi⁹ est de-
lcātio bona. Vñ dicit Aristo.x.ethic.ꝙ ph̄ia
videꝭ hic admirabiles delcātiones Est autēȝ
ph̄ia amor sapie. Delcātio ei in sapia ē mḡna:
qꝛ q̄ntomagꝭ amaꝭ:tāto suauior iueniꝭ. Eccī.
xxiiij. Qui edūt me adhuc esurient:dīc sapia ad
lrām. Et iō Prouer.v. In amore illi⁹ delcāre
iugiter. Tertio sapia dat hōi ꝯuersatōem bo
nestatis q̄tuȝ ad effectū. Et q̄ntū ad hoc sub
dit Et in opibus manuū illi⁹ honestas sine de
fectōne.j. Cor.xiiij. Oia honeste ꝛ ꝭm ordinē
fiant in vob Vñ de sapia dctm̄ est ca.vij. Ue
nerūt mihi oia bona pariter cū illa.ꝛ innūera
bilis honestas ꝑ manū illi⁹ Nec mirꝭ.qꝛ Eccī
xxiiij. Flores mei fruct⁹ honoris ꝛ honestatꝭ.
Quarto sapia dat discretōem ambiguitatꝭ in
disputādo. Et q̄tū ad h̄ dicit sic. Et in certa-
mine loq̄le illi⁹ sapia. Oportet em̄ circa veri-
tatem inq̇rendā:nō soluȝ studere solitarie:sed
ꝯferre multifarie:ꝛ sensus ac ingenia cōicare:
quia dubitare de singulꝭ inutile nō erit. Eccī.
vltimo. Colluctata est aīa mea cum sapientia
Hec aūt disputatio est quasi q̇dā certamē lo
quele:in quo certamine dȝ esse sapientia.i.sa-
pida veritatis inuestigatio.nō vana curiosi-
tas seu stulticia.ij. Thymo.ij. Stultas ꝛ sine
disciplina q̄stiones deuita. Timēdū est tñ il-
lud q̇d dī. Eccs.vj. Uerba sūt plurima ꝛ mꝭ-
ta in disputādo hñtia vanitatē. Quinto sapiē
tia dat declaratōem difficultatis in ꝑdicādo:
seu informādo. Et q̄tum ad h̄ subdit. Et pre
claritas in cōicatione ꝭmonū illius. Doctrina
em̄ obscura nō iuuat auditorē. Vñ Hugo in
didas.v. Duo docet doctorē vitare in docēdo
obscuritatē ꝛ ꝑlixitatem Et dicit sic.lectio du
obus mōis aio fastidiū ingerere solet ꝛ affli-
gere spm̄.q̄litate vicȝ:si obscurior fuerit.ꝛ q̄n-
titate si ꝑlixior extiterit. In quo vtroq̧ mḡno
vti moderamine opȝ:ne q̇d ad refectionē q̄si-

tuȝ est.sumaꝭ ad suffocatōem. Et ideo dicitꝰ ꝙ
debet eē ꝑclara in cōicatione.ꝭm illud in ps.
Declaratio ꝭmonū tuorꝭ illuminat:ꝛ intellectū
dat ꝑuulis. Quia ꝰ Salo.tot in ea ꝟtutes ꝛ
grās ꝯsiderauit.iō circa sapiam acq̇rendā mꝭ
tiplr laborauit. Et q̄tū ad h̄ subiūgit sic Cir-
cuibā q̄rens vt illā mihi assumerē. Circuibaȝ
inq̇r:inspiciēdo creaturas:ꝛ discutiēdo scptu
ras:ꝛ audiēdo lcūras. Plato em̄ in morte sua
diciꝭ docuisse discipulos:ꝙ libentius mḡros
audierēt q̄ȝ scpturas eorꝭ inspicerēt:adiūgens
ꝙ lrā vnica facie se offert ispiciēti.magister āt
sub faciebꝫ pluribꝫ eam offert audiēti. Circui
ui ꝰ dicit Salomō vt eā mihi assumerē.mihi
.i.ad fructū ꝯmodū ꝛ vtilitatē meā.ꝑmo:ꝛ ꝑn
cipaliter ꝛ ꝯñter ad modū aliorꝭ. Prouerb.ix.
Si sapiēs fueris tibijpi eris Nō sic assumūt
sapiam q̇ male viuētes alios illumināt:sic cā-
dela nō est ad ꝯmodū sed ad ꝯsumptōem sui
et aliorꝭ illuiationē lucet. Et ꝑ oppositū homo
sanct⁹ lucet sicut sol.q̇ ꝛ in se lucet ꝛ alios illu
minat sine suo detrimento. Eccī.xxvij. Hō sā
ctus in sapientia manet sicut sol Quia dicitꝰ ꝙ
scȝ amicitia sapie est delectatio bona. Est no-
tandū ꝙ nulla res est in hoīe q̄ sic declarat q̄-
lis ē:sic delectatio hoīs vñ talis denoīari dȝ
quale est illud in quo delectaꝭ. Et iō ꝟtuosus
diciꝭ.qꝛ gaudet in opibus ꝟtuosis. Iustus q̇
in operibꝫ iustis.voluptuosus qui delectatur
in operibus voluptatis. Et sic de singulꝭ vir- B
tutibus et vitijs ꝯsequenter. Unde sic extra-
hi ꝑt ex dctis ph̄is.x.ethi. Delcātio in hoīe ē
morꝭ regulatiua.morꝭ declaratiua.ꝛ morꝭ au-
gmentatiua. Primo dico ꝙ est morꝭ regulati
ua ꝑ modū finis. Et iō dicit Aug⁹.sup illud
ps. Scrutās corda ꝛ renes deus:finis cure
ꝛ cogitatōnis est delectatio ad quā q̇s nititꝭ ꝑ
uenire. Vñ qui delcātur in possessione pecu-
nie dat se mercatōibꝫ vel alicui opatiōi ꝑ quā
pecunia acq̇ritꝭ.ꝛ qui delcātur i milicia dat se
opibꝫ strēnuitatꝭ vñ vnusquisq̧ ordiat se fina
litꝭ ad illud in q̇ magis delcātur. Et iđo docet
Aristo.ij.ethi.ca.vij.ꝙ a delcātionibꝫ ꝛ delcā
bilibꝫ maxie debem⁹ cauere.ꝛ debem⁹ nos hē
re ad eas sic senes plebis se habuerūt ad hele
nā. Senes em̄ plebis troiane iudicauerūt eā
esse abijciendā. Vñ hec ē doctrina arist.ibidē.
Alij ad alia apti nati sūt q̇d q̇dem notū ē vni
cuiq̧ ex sua delcātione ꝓria ꝛ ꝑuata. Cōside
rādū est ꝰ.an ista delcātio sit bona.an mala
Si bona.bñ q̇dem. Si mala in ꝯriū oportet
nos attrahere:dīc aristo. Sic volens lignuȝ
tortuosum dirigere ad rectitudinē ipȝ in ꝯri-
um ꝯtra rectitudinē recuruat.ꝛ sic tādē reduc
ad mediū.hec ē doctrina aristo.ibidē. Hec ē cā

quare prudēter sibi ꝑ fine deū ꝓposuit.ps vbi
dicit. Iocūduȝ sit ei eloq̄uȝ meū:ego vero de
lectabor in dño. Scđo delectatio hoīs ē mo-
rum declaratiua. Quia sicut dctm̄ est supius
talis est vnusquisq̧:q̄le est illud in quo delcā
tur. Moraliter loq̄ndo. Omis em̄ gestus ex
terior in ludis:in serijs.argumentū est de cō-
positōe mētꝭ.vñ señ.ad lucillū.eplā.lxxxviij.
Oim rerū si obseruentꝭ iudicia sunt argumen
ta morꝭ que ex minimis lȝ cape:impudicū em̄
incessus ostendit.ꝛ manus mota ꝛ interdum
vnū respōsuȝ.ꝛ relatus ad caput digit⁹ et fle-
xus oculorꝭ improbū:risus insanū vultus ha
bitusq̧ demōstrāt. Illa em̄ in aptum ꝑ notas
exeūt. Qualis q̇sq̧ sciēs sit:si quēadmodū lau
det aspexeris. Tertio delcātio est morꝭ augm̄
tatiua. Vñ aristo.x.ethi.dicit ꝙ certi⁹ hoīes
iudicant ꝛ inq̇runt illa in q̇bus delcānꝭ q̄ȝ a-
lia. Vñ delcātiones ꝓrie ꝯfirmant opatōnes
suas. Et ideo si diuersi hoīes ad eandē artem
ponātur.ille magis ꝑficiet qui ceteris paribꝫ
C amplius delectaꝭ Scđo ꝑncipaliꝭ est notā-
dum.ꝙ est triplex delectatio. Delcātio natu-
ralis.delectatio bestialis.ꝛ delectatio rōnalꝭ.
Delectatio naturalis:est sine qua natura hūa
na esse nō potest. Sicut est illa delcātio quaȝ
homo habet in cibo:ꝛ potu:ꝛ somno sibi ꝯue
niente.que q̇dem delcātio pctm̄ nō est si non
excedat regulam rōnis Vñ aristo.vij.ethi.di
cit. Delcātionū q̄dam sunt nēcarie.q̄dam vo-
lūtarie ꝛ ex electione. Necessarie sunt cibi et
potus ad ꝯseruatōem indiuidui.ꝛ venereorꝭ
ad ꝯseruatōem spēi. Uolūtarie delcātiones
sūt:sicut victorie:honor:ꝛ diuitie In h̄ aūt de
lectatōnis genere nō pōt ꝯtinue delctāri ꝭm
aristo.x.ethi.ca.v. Tū qꝛ aīa nō ꝑt ꝯtinue o-
perari.ꝛ nulla delcātio ē sine opatiōe aīe. Tū
qꝛ delcātio ꝯtinuata circa vnū generat sui fa-
stidiū. Si ꝟo sit circa diuersa:circa nullū ē ꝑ-
fecta. Vñ docet aristo.ꝙ qñ delcāmur i vno
vehemēter.ꝑ tūc nō attēdim⁹ alia.sicut dicit
ipe. Amātes fistulas nō attēdūt sermonibꝫ q̇
dicūtur eis. Delcābili⁹ ei alterꝭ repellit. Sed
si remisse in aliq̇ delectemur possum⁹ silꝭ attē-
dere ad alia. Sic qui vidēt in theatrꝭ male a-
gonizātes pñt silꝭ comedere legumia.x.ethi.
ca.vij. Et ista delcātio nō est naturalis delcā-
tio hoīs:cum hō appetat ꝯtinuo ꝛ ꝑpetuo de-
lectari.q̄lis delcātio nunq̄ȝ habebiꝭ nisi in vi
sione dei.qñ tota aīa ꝛ silꝭ ꝛ sp adimplebiꝭ gau
dio. Iuxta illud ps. Adimplebis me leticia
cū vultu tu tuo de.in dex.tua vsq̧ in finē Se
cūda delcātio ē bestialis:ꝛ ē turpissima delcā
tio et exprobrabilꝭ sic dīc Aristo.iij.ethi.ca.v.
qꝛ hoīes tali delcātiōi nō vtūtur ꝭm ꝙ hoīes

sed ꝭm ꝙ aīalia sunt. Sic narrat ibi de q̇daȝ
qui petijt guttur habere longū sicut ē guttur
gruis. Delcātiones vero circa tactū maxime
inducūt bestialitatē:ꝛ faciūt hoīem brutalem
qꝛ nō sunt hoīs ꝭm ꝙ hō.sed ꝓueniūt vꝭ ex cor
ruptōne ꝯplexionis.vel ex mala assuefactiōe
viuendi. Prouer.iiij. Ne delecteris in semitꝭ
impiorꝭ.neq̧ tibi placeat malorꝭ via Tertia
delcātio est rōnalis que ꝯsistit in ꝯtemplatōe
veritatis. Sed cū eadēȝ delcātio placeat vni:
ꝛ displiceat alteri.queritꝭ qualis delctātio de-
beat dici delcātio hoīs. Ad hoc rñdet Arist.
x.ethi.ꝙ sicut si q̄rereꝭ de saporibꝫ q̇d dulce
sit et q̇d amaruȝ.qꝛ q̇d sanus dicit dulce.infir
mus dicit amarꝭ.dicendū esset ꝙ illud est dul
ce q̇d sanus dicit esse dulce:nō q̇d infirmus.
Eodē mō dōm ꝙ illa est delcātio hūana quā
ꝟtuosus et bonus iudicat hoīs delcātionem
sed nō illam quā corruptus ꝛ mal⁹. Alie vero
delcātiones nō sunt delcātiones simpliciter.
sed delcātiones ꝭm q̇d. Vñ sunt inaturales
brutales ꝛ egritudines. De q̄libet diciꝭ. Esa.
lxvj. In abomiationibꝫ aīa eorꝭ delectata est.
Sed delectabile simpꝛ est illud in quo san⁹
moraliter.i.ꝟtuosus delectaꝭ. In ps. In via
testimoniorꝭ.t.de.sum.sic in o.diuitijs

Lectio. CXVI

Uer aūt eram in-

p genīosus:ꝛ sortit⁹ suȝ aīam bonam
Et cū eēm magis bon⁹:veni ad cor
pus incoinq̇natū. Et vt sciui qm̄ aliꝭ nō pos-
sem eē ꝯtinēs nisi ds̄ det. Et h̄ ipm erat sūma
sapia:scire cui⁹ eēt h̄ donū.adij dñm ꝛ depca-
tus suȝ illū:ꝛ dixi ex totꝭ ꝑcordijs meis. Sic
in ꝑncipio hui⁹ capli dctm̄ fuit. Salomō in
isto caplo de sapia ꝛ seipo q̄ndā fingit ꝑabo-
lā ponēs seipm loco cuiusdā amatoris arden
tissimi cū sapia q̄si cum q̄dā ꝟgine nobilissiā
ꝯtracturus. Utiꝭ aūt ista fictōne ad oñden-
dam amoris vehemētiā quā habuit ad sapiē-
tiam acq̇rendā.qꝛ inter tales ꝑsonas cōiter a
mor ardētissim⁹ inueniꝭ. Quatuor āt solet iu-
uenis ꝯtracturus facere. Primo em̄ ꝯsiderat A
ꝯditōnes ꝑsone cū qua ꝓponit ꝯtrahere. Se
cūdo dotē ꝛ diuitias q̄s pōt cū ea recipe Ter
tio suijpius ꝯditōes examiat an possit puelle
ꝯgruere. Quarto delibera t quō eā a parētibꝫ
et amicis possit petere ꝛ hr̄e Iuxta ista q̄tuor
Salomō q̄tuor facit in isto caplo. Naȝ ꝑmo
oñdit sapiam esse mirabiliꝭ amabilē ꝛ grosaȝ
Scđo ostendit ipius dotē fore desiderabileȝ
et ꝑciosam. Tertio declarat suijpius ꝯditio-
nem fore spectabilē ꝛ ꝟtuosam. Quarto ostē-
dit datorem puelle habere nobilitatē venera

bilem ⁊ gl'osam. Et ſm iſta capl'm fuit diuiſū
in q̄tuor. In ṗncipio de duabꝯ ꝯditōnibꝯ eſt
expeditū: ⁊ de duabꝯ ſcd̄is exequeṫ in hodier-
na lcōne. Et ſm hoc l'ra diuidiṫ in duas ptes
Nā primo oſtendit ſuꝑplus ꝯditōez fore ſpe
ctabilē ⁊ ꝟtuoſam vt merito dignus appareat
tanta ſpōſa. Scd̄o oſtēdit datorē puelle ha
bere nobilitatē venerabilē ⁊ gl'oſam: a q̄ ipſa
puella amicabiliṫ eſt pētēda. Scd̄a ps ibi Et
vt ſciui. Circa ṗmū duo facit. ṗmo oſtendit ſe
habilem aptum vel idoneū ad ꝯtrahendū cū
ipa ſapia ex ſpecioſitate ꝟtutū naturaliū. Se
cūdo oſtēdit hoc idē ex copioſitate ꝟtutū mo-
raliū. Scd̄a pars ibi. Cum eēm magis bonꝰ
Dicit ḡ ſic. Puer autē eram ingenioſus ⁊ ſor-
titus ſum aīam bonā. Ubi reddit ſe eſſe ꝯmē
dabilē ex tribꝯ. A corꝑali mūdicia, puer eram.
Ab intellectuali pericia, ingenioſus. A ſupna
turali iuſticia, ⁊ ſortitus ſum aīam bonā. Aia
eñ nō eſt pfecte bona niſi p grām ⁊ charitatē
qua debito mō ordinaṫ in deum. Uñ Berñ.
de li. arbi. Bona eſt aīa ī vniuerſitate: melior
in ſuo genere, optima ex ſui ordinatiōe. Eſt āt
hec ordinatio oīmoda ꝯuerſio volūtatis ī de
um: et ex ſe tota volūtaria deuotaqꝫ ſubiectio
B Ideo aūt dicit. Sortitus ſum aīam bonam:
nō ꝙ a caſu ad bonitatē deuenerit, ſed q2 pri-
mam grām nullus p̄t promereri. Nā cū oīe
meritū ſit ex gr̄a. Si ṗma gr̄a caderet ſub me
rito: ṗmā grām p̄cederet gr̄a. Et ideo deꝰ ſpō
te dat hōi ṗmaꝫ grām. hōi inqꝫ ſe ad grām di
ſponenti diſpōne naturali: ⁊ nō p̄benti obicē
gratie p malū vſum liberi arbitrij. Licet autē
ante ṗmam grām req̄ratur diſpoſitio ꝯueni-
ens. Illā tñ nō mereṫ grām merito condigni,
ſed congrui tm̄. Et ideo dic̄, ſortitus ſuꝫ ani-
mā bonā. Colo. j. Grās agentes deo prī qui
nos dignos fecit in partē ſortis ſanctoꝝ. So
lent eñ que forte danṫ diuitus dari, ſicut dic̄
Augꝰ. x. ſup Geñ. ad l'rām. ca. xxij. vbi iſtā lit-
terā ſic exponit. Puer erā ingenioſus. Sequi
tur in l'ra. Et cū eſſet magis bonꝰ ⁊c̄. vbi Sa
lomō loq̄tur p tpe ſue iuuētutis, dic̄ ſe fuiſſe
grōſuꝫ p tpe ſue iuuētutis, nō ſolū in natura-
libꝯ, ſꝫ etiā ī moralibꝯ. vñ dic̄ ſic. Et cū eēꝫ ma
gis bonꝰ, ſupple ꝙ̄ igenioſus. i. cū magꝭ p̄emi
neret in me bonitas moralis ꝙ̄ bonitas natu
ralis ingenij. Ueni pficiendo ꝯtinue tūc pre
ceteris tpis: ad corpus coinq̄natū. i. attigi ad
tantā pfectōem ꝟtutū moraliū ꝙ corpus meū
ſuaui incoinq̄natum a paſſionibꝯ vitioꝝ. Et
hec dicūtur p ſtatu ſuo. Primo qñ in ſua iu-
uentute legiṫ deo placuiſſe. iij. Regum. iij. Di
lexit dominū Salomō ambulās in p̄ceptis
dauid patris ſui. Conſeq̄nter ponit in littera
Salomō modū petendi iſtam puellā: viꝫ ſa
pientiā ſibi dari in vxorē. ⁊ hoc a deo. q2 Iac.
ṗmo. Si q̇s veſtꝝ indiget ſapīa: poſtulet eaꝫ
a dño deo: qui dat oībus abūdanṫ ⁊ nō ipro-
perat. Et dicit ſic. Et vt ſciui, qm̄ aliter nō poſ
ſem eſſe ꝯtinens niſi deus det. tāgit ſpēaliter
bonū ꝯtinentie q2 ipa eſt recta via ad ſapiam.
Iac̄. iij. Sapia que de ſurſum eſt ṗmū q̇dem
pudica eſt. Et hoc ipm erat ſūma ſapia vide-
licꝫ ſcire cuiꝰ eēt donū h̄. Adij ad dominū ⁊ de
p̄catus ſum p ipa obtinenda: ⁊ dixi ex totis p̄
cordijs meis: i. ex pfundo cordis mei nō ex ſū
mitate labioꝝ. In p̄s. De profundis clamaui
ad te dñe. Precordia ſm Papiā ſunt loca vi-
cinia cordi: eo ꝙ ibi ſit ṗncipiū motus ⁊ cogi-
tationis. ⁊ declinaṫ pluraliter. caretqꝫ vocabu
lo ſingulari. Iſid. de ſūmo bono. li. j. Quid p
deſt ſtrepitꝰ labioꝝ vbi cor eſt mutū. Sic eñ
vox ſine modulatōe eſt quaſi vox porcoꝝ. ſic o
ratio ſine deuotōne eſt quaſi mugitꝰ boū. Et
in eodē. Oratio inq̇t cordis nō labioꝝ, neqꝫ eñ
verba deꝑcantis deus intendit: ſed orātis cor
aſpicit. Melius eſt cū ſilentio orare in corde:
ſine ſono vocis: ꝙ̄ ſolo verbo ſine intuitu mē
tis. Ioh. iiij. Ueri adoratores adorabūt prēm
in ſpū et veritate. Notandū ꝙ multi appetūt
ſegniter caſtitatē ⁊ nō ex totis p̄cordijs. Sic
de ſeipo miſerabiliṫ ꝯfiteṫ Augꝰ. viij. ꝯfeſſ. ca.
vij. Ego inq̇t adoleſcens miſer in exordio ipſi
us adoleſcentie petierā a te caſtitatē, et dixi.
Da mihi caſtitatē ⁊ ꝯtinētiā: ſꝫ noli mō. time-
bā. n. ne cito exaudires ⁊ ſanares a morbo cō
cupiſcētie: quā malebā expleri potius ꝙ̄ extin
C gui. Puer inq̇t etiā ingenioſus. Nota ꝙ tria
bonū ingeniū ꝯſtituūt, tria bonū ingeniū oñ
dūt, et tria bonuꝫ ingeniū corrūpūt. Pria tria
ſunt memoria, intelligētia. ⁊ volūtas. Uñ au
guſt. nꝰ. x. de tri. ca. xj. In his tribꝯ inſpici ſo-
lent etiā ingenia puuloꝝ, cuiuſmōi pterāt in-
dolē. Quāto q̇ppe tenaciꝰ ⁊ faciliꝰ puer memi
nit q̄ntoqꝫ acutiꝰ intelligit ⁊ ſtudet ardētiꝰ: tā
to eſt ⁊ laudabilioris ingenij. Dicit Augꝰ. vñ
illa ingenia q̄ ſtudioſe applicare nō poſſunt: li
cet acuta ſint fortaſſis ⁊ aiꝑa: laudabilia tñ nō
ſunt ſm eū. Eſt eñ ſtudiuꝫ ſicut dicit Hugo
didaſ. li. iij. animi aſſidua ⁊ vehemēs applica-
tio ad aliq̇d agendū: ⁊ cum ſūma volūtate oc-
cupatio. Per quē vero modū ſtudere dꝫ bo-
nū ingeniū docet prudenter. Macrobiꝰ. li. j.
ſaturnaliū in ṗncipio. ⁊ vult dicere, ꝙ ſicut a-
pes colligūt de diuerſ floribꝯ cibum ſuū. ⁊ in
mel ꝓprio labore ꝯuertūt: ita ſtudens circa il-
lud in quo ſtudet aliquā oꝑationē habere de
bet: vel abbreuiare vel aliter ordinare: quia a
lias nō tranſibit in ingeniū: ſed in mēoriam.

Dicit ergo ṗmo ſic. Sicut in corꝑe noſtro vide-
mus ſine vlla oꝑatōne noſtra facere naturaꝫ
alimenta q̄ accepimꝰ: q̄diu in ſua q̄litate ꝑſe
uerent ⁊ ſolida innatāt: malo ſtomacho one-
ri ſunt: ⁊ cū demū mutata ſunt in vires: ⁊ ſan
guinem trāſeūt. Idem in his q̇bus alūtur in
genia p̄ſtemus vt queccūqꝫ hauſimꝰ nō patia
mur integra eſſe ne aliena ſint: ſed in q̄ndam
digeſtionē coquentur, alioq̇n in memoriā ire
poſſunt nō in ingeniū. Idem dicit Seneca.
ad Luciliū. ep'la. lxxxviij. de verbo ad ꝟbum
fere. Sed q̄ntam diligentiā habēt homines
ad exercitandū corꝑa ſua: iſti ad luctaꝫ, iſti ad
pugnam: illi ad curſum. alij ad ſaltum, alij ad
ludum, alij ad bellum. ⁊ ꝙ̄ pauci curant ſuū
exercere ingeniū in addiſcendis bonis mori-
bus vehementer plāgit. Seneca ep'la. lxxxj.
Cogito inq̇t ꝙ̄ multa corpora exerceant inge
nia ꝙ̄ pauci: q̄ꝫtum ad ſpectaculū luſorīs fiat
cōcurſus, quanta ſit circa bonas artes ſollici
tudo. ꝙ̄ imbecilli animo ſunt quoꝝ laceratos
humeros miramur. Hec ergo tria: bonū inge
niū ꝯſtituūt, memoria. intelligentia. ⁊ volun-
D tas. Scd̄o tria ſunt q̄ bonū ingeniū oſten
dunt. Illud eñ eſt bonū ingeniū qd̄ nouit e-
ligere veritatē. abijcere vanitatem. ⁊ ꝑpen-
dere loquacitatē. De ṗmo oſtendit ariſto. viij
ethi. Bonū inquit ingeniū ſm veritatem eſt
bene poſſe eligere verū ⁊ ꝛfugere falſum. Et ſi h̄
ſit verū in ſpeculatiuis: multomagis eſt veruꝫ
in moralibus. Unde ſi illa ſūt bona ingenia:
que multū falſum ⁊ fallacijs plenū fugiunt et
p̄eligunt viam chriſti. In pſalmo. Uiā veri-
tatis elegi. Hoc eſt ſignuꝫ boni ingenij. Pri-
muꝫ viꝫ eligere veritatē. Scd̄m ſignū boni ī
genij eſt abijcere vanitatē. Non eñ oīe inge
nium ſubtile eſt bonū, ſed ſolidum ingenium
quia nihil magis eſt infructuoſum ꝙ̄ ſubtili-
tas quādo ſola eſt. Uñ Petrus rauanenſ in
ſermone. Odibilius nihil eſt ſubtilitate vbi
ſola eſt ſubtilitas. Quid eñ pdeſt in illis expē
dere dies ſuos: q̄ nec domi: nec militie: nec in
foro: nec in clauſtro: nec in curia: nec in eccl'ia:
nec alicui pſunt: niſi dūtaxat in ſcholis. Se-
neca loq̄ns ad Luciliū. Quid eſt inq̇t acutiꝰ
ariſta ⁊ in quo eſt vtilis. Tale eſt inq̇t ingeni
um qd̄ ſola ſubtilitate laſciuiēs nulla in ſe re-
ſidet grauitate. Hec Petrus rauaneñ. Nota
dictuꝫ Symōis de mepham. Cantuarienſ.
archieps. Ita inquit valent in vrbe nō in or-
be: loquens de ſubtilitatibꝯ q̄ſtionū. Et ideo
nos qui xp̄iani ſumus q̇s demones infeſtant
vt ad vitia attrahant: q̇bus mors ꝯtinue cō-
minaṫ. vt auferat: oꝑibus ꝟtuoſis ſtudere de-
bemus curioſ omiſſis. Iuxta illud qd̄ monet
Seneca ep'la. xvj. Demēs oībus viderer: ſi cū
ſaxa in munimentū muroꝝ ſenes ⁊ femine cō
gererēt: cum iuuētus infra portas armatas ſi
gnū corruptiōis expectaret. cuꝫ hoſtilia ī por
tis tela vibrarent: ⁊ ipm ſolū ſub foſſionibꝯ et
cuniculis tremeret: ſederē ocioſus: ⁊ hmōi q̄-
ſtiūculas ꝓponerē. Quod nō ꝑdidiſti habes:
cornua nō ꝑdidiſti, ergo cornua habes. Nun
quid tibi demens videar ſi iſtis impēdo ope-
ram: ⁊ nūc obſideo. Quid agam. Mors me ſe
quitur. vita fugit. aduerſus hec doce me ali-
q̇d. Effice vt ego mortē nō timeā: ⁊ vita me ef
fugiat. Tertiū ſignuꝫ boni ingenij: eſt ꝑpē-
dere loquacitatē ⁊ copiā exceſſiuā verboꝝ. vñ
Augꝰ. in ſūma pſperi. ca. clxvj. Bonoꝝ inge-
nioꝝ clara ē indoles: in ꝟbis diſſerentium ve
rum amare nō verba. Quid eñ pdeſt clauis
aurea ſi aperire qd̄ volumꝰ nō p̄ōt. Aut quid
obeſt lignea: ſi hoc p̄ōt: qñ nihil q̄rimus niſi
aperire qd̄ clauſum eſt. Sic ergo tria ſunt q̄
bonū ingeniū oſtendūt. Tertio tria ſunt que
ingeniū bonum corrūpunt. Nimia leuitas. ꝑ
uerſa volūtas. ⁊ laſciua voluptas. Leuitas ci
animi ⁊ diſſolutio ſpectaculoꝝ ⁊ ludoꝝ ſecu-
larium corrūpunt ingeniū, ſicut dicit beatus
Augꝰ. vj. confeſſionū. c. vij. Secūdo corrum
pit bonum ingeniū ꝑuerſa voluntas. Unde
dicit Auguſtinꝰ de moribus eccl'ie: ad Ma-
nich. li. ij. ca. iij. Scio quoſdā eſſe qui ꝙ̄ꝙ̄ bo
no ingenio vtcūqꝫ iſta videant, mala tamē vo
luntate ipm quoqꝫ ingeniuꝫ ſunt amiſſuri.
Tertio corrūpit bonum ingeniū laſciua vo
luptas. Unde Seneca in ꝓlogo. j. lib. decla-
ma. Nihil tam mortiferū ingenijs ꝙ̄ luxuria ē.
Quātum eñ ingenia hoīm corrūpanṫ laſci-
uia ⁊ torpore ꝯſequenter ibidem plangendo
declarat. Torpent inquit ingenia deſidioſe iu
uentutis nec vllius honeſte rei labore vigila
tur. Sōnus languorqꝫ ac ſomno ⁊ languore
torpor, malaꝝ reruꝫ induſtria inuaſit animos
cantandi ſaltādiqꝫ obſcena ſtudia: effemina-
tos tenent: capilliū frangere ⁊ ad muliebres
blandicias extenuare vocē: mollitie corꝑis cer
tare cū feminis ⁊ imūdicijs noſtroꝝ adoleſcē
tium ſpecimē eſt. Quis equalium veſtrorū
loq̇tur ibi Seneca filijs ſuis tribꝯ Senece.
Mele, et Nouato. Quis inquit equaliū ve-
ſtroꝝ. q̇s dicā ſatis ingenioſus, q̇s ſatis ſtudi
oſus, imo q̇s ſatis vir ē, emolliti eneruesqꝫ ꝙ
nati ſunt inuiti manēt expugnatores aliene pudi
citie negligētes ſue

Capl'm. IX. Lectio CXVII

Eus patrum no

ſtroꝝ vel meoꝝ: ⁊ dñe miſericordie q̄ fe-

cisti oia ṽbo tuo: z sapia tua cõstituisti hoiem
vt dñaret creature tue q̃ a te facta est: vt dispo
nat orbem terrarꝝ in equitate z iusticia: z in di
rectione cordis iudiciũ iudicet Postq̃ salo
mon declarauit ꝙ sapiam q̃ est verꝰ dei cultus
acq̃rere nõ potuit nisi illã a deo petendo ꝑ in
stãtiã sũme deuotõnis In isto caplo ꝯñter ex
planat formã z seriẽ sue supplicati onis quam
deo ꝓposuit pro sapia acq̃renda. In hac autez
supplicatõnis enarratõne duo facit Nã ꝑmo
ostendit diuinã excellentiã. Scðo allegat hu
manã indigentiã. scða ꝑs ibi Quis em̃ hoim
Et ista duo alternati facit. vsq̃ ad finez capli.
qꝛ aliqñ supplicat. aliqñ ratõez allegat quare
exaudiri debeat Circa ꝑmũ duo facit. Primo
captat diuinã beniuolentiã Scðo ꝓponit sue
petitõnis sententiam. Secũda pars ibi. Da
A mihi sediũ tuarum Circa ꝑncipium in cap
tando beniuolentiã diuine maiestatis extol
lit deum in tribus. ex clementia. ex potentia.
et ex sapientia. sicut patet in littera. Unde di
cit sic. Deus patrꝝ nostrorꝝ. Quãdo parentes
hominis seruierũt alicui magno: talis homo
familiarius z ꝯfidentiꝰ a tali dño postulat il
lud quo indiget. Bonus etiã dominꝰ adop
tat filios bene sibi fuientiũ. Et iõ qꝛ pres illi
ex q̇bus descẽderat salomõ: deo bene fuerãt
sicut Abraam Jsaac Jacob z Dauid. Jdeo
hic ꝑmo allegat dicens. Deus patrꝝ nostrorũ
et domie misericordie qui liberaliter dãs mi
sericordiam. qui fecisti oĩa verbo tuo. i. filio
tuo. Johis. j. Oĩa ꝑ ipm facta sunt. Ul ver
bo tuo. i. ita faciliter fecisti oĩa sicut hõ loq
tur verbum suũ. In ps. Dixit et facta sunt.
Qui z sapientia tua constituisti hominẽ. qua
si dicat: licet omnia creaueris sapienter. quia
oĩa in sapientia fecisti: tamẽ in creatõne ho
minis maxime relucet sapientia tua. In qua
imaginem tuam posuisti. Genes ꝑmo. Facia
mus hominẽ ad imaginem z silitudinem no
stram. In quo etiam totius mũdi quodãmo
do reperitur imago. vnde z minor mũdus ap
pellatur. Jstum autẽ hoiem creasti ad tria. scz
ad dominãdum ꝑ potentiam. ad ordinanduz
per sapientiam: z ad iudicãdum ꝑ clementiaz
vt sic in istis tribus imago dei que est homo
correspondeat ipi deo tanquã suo exemplari.
qui per potentiam. sapientiam: z clementiam
cũcta gubernat. Dicit ergo. Et sapientia tua
constituisti hoiem vt dominaret creature tue
que a te facta est. Eccli. xvij. Posuit timorem
illius sup oẽm carnem. z dominatus est bestia
rum et volatiliũ. Et Genes ꝑmo. Crescite et
multiplicamini z replete terram: z dñamini
piscibus maris: z volatilibus celi: z vniuers

animantibꝫ que mouentur sup terram. Se
cũdo constituit dominus hoiem ad ordinan
dum ꝑ sapiam: quia sapiẽtis est ordinare Unñ
subdit. Ut disponat orbem terrarꝝ in eq̃tatez
iusticia. Orbem terrarꝝ. i. hoies qui orbẽ ter
re inhabitant. ps. Dñi est terra z plenitudo e
ius. Nõ solũ collatũ est nature hũane vt dñe
tur sup creatura ꝑ potentiã: sed disponat hũa
nam ciuilitatẽ fm rectã rõem iustis legibus et
statutis. Hoim em̃ genus arte z rõnibꝫ viuit
sicẽ dicit aristo. j. metaph. Tertio ꝯstituit ds
hoiem ad iudicãduz ꝑ clemẽtiã. Clemẽtia em̃
debet esse in iudice. vt vicz odiat culpã z dili
gat ꝑsonam. Et q̃tum ad hoc dicit Constitui
sti hoiem vt in directõe cordis iudiciũ iudicet
id est faciat iudiciũ. In directõne inq̇t cordis
nõ per calũnias vel cauillatões: seu cautelo
sas circũuentiones. Et ꝑ oppositũ dicit Pro
uerb. xxviij. Dux indigens prudẽtia multos
opprimit ꝑ calũniam. Dñe misericordie. No
ta ꝙ xp̃s est dominꝰ misericordie ꝓpter tria. s.
ꝓpter hereditariã possessionẽ. ꝓpter acq̇sitoriã
mercatõem. z ꝓpter opatoriã causatõnem. De
ꝑmo ptz. ij. Cor. j. Bñdictꝰ deus z pr̃ dñi nr̃i
ihu xp̃i. pr̃ miscðiarꝝ. Scðm ptz ex redẽptiõe
qua suũ sanguinẽ fudit. vt deinceps sicut do
minus oibus miscðiam dare possit. In ps.
Qui redemit de interitu vitam tuã: qui coro
nat te in misericordia Tertiũ ptz. qꝛ ipe fac
et efficit miscðiam. vbi nulla supperũt merita.
Unñ sicut fabricator vel artifex esset dñs rei fa
cte totaliter si causaret materiã sicut formam.
Ita christꝰ est dñs misericordie: qꝛ creator mi
sericordie q̇ facit miscðiam meritis nõ exigen
tibꝫ. Et ꝓpter istas tres causas deus dicit di
ues in misericordia. Eph. ij. Deus aũt qui di
ues est in misericordia ꝓpter nimiã charitatez
suam zc. Surgit aũt in christo mãgnitudo mi B
sericordie z prõptitudo ad miserendũ ex tribꝫ
scz ex naturali ꝓprietate. ex generali potestate
z ab experimẽtali necessitate. Prĩo em̃ sicẽ igni
ꝓprium est calefacere: soli lucere z illuiare: ita
ꝓpriũ est xp̃o misereri. Unñ canit ecclia. Deus
cui ꝓpriũ est misereri sp̃ z ꝑcere. Et ideo dicũt
sancti ꝙ deus quasi inuitus punit z coacte et
tarde. Et sicut homo tarde facit illud qð inui
tus facit fm Cryß. Ita xp̃s tardus ẽ in puniẽ
do: z velox in miserẽdo. Et sicut ignis tarde
descẽdit: z cũ violẽtia: qꝛ est ꝯtra naturã ignis
et velociter ascendit. ita xp̃s velocissime mise
ret. et tarde: et cũ magna expectatõe punit Et
ideo dr̃ in ps. ꝙ est lõganimis z multũ miseri
cors. In signũ aũt ꝙ cũ dolore z displicentia
pctõres punit. Dicit ꝑ pphãm Esa. j. Heu e
go ꝯsolabor sup hostibꝫ meis z vindicabor d

inimicis meis. Ubi ꝓponit interiectõem do
lentis. q. d. Cũ dolore z displicẽtia cõsolabor
me. Uñ sicut nulla res pt̃ ꝑdere suã ꝓpriam
opationẽ totalit̃ q̃diu manet: licet valeat im
pediri vel retardari ad tp̃s. Ita nullo mõ ob
liuiscet misereri deus: nec ꝯtinebit in ira sua
miscðias suas: imo cuz iratus fueris miscðie
recordaberis. Abachuc. iij. De hac mixtura
miscðie et ire. Gregꝰ sup Ezech. omel. j. pul
chre declarat: quõ deus qñ irascit nõ oĩno ira
scitur. sed ineffabili mõ cum ipe culpas ꝑseq̃
tur etiam ꝓtegit peccatores. Ad qð adducit
duas hystorias. Una est de captiuitate decez
tribuũ quã licet deus ordinaret ad correctio
nem populi: simul tñ eis ꝓuidit de ꝓphetis z
sanctis q̇ eos i illa captiuitate ꝯsolarent. Uñ
dicit sic. Nisi inq̇t iratus esset populũ in cap
tiuitatẽ minime tradidisset. z si oĩno iratus es
set electos suos cũ illo in captiuitatẽ nõ mit
teret. Aliã historiã inducit de populo isrl̃ quõ
missis duodecĩ exploratoribꝫ: decem de eis re
deũtibus populũ ad murmurãdum ꝯtra do
minũ ꝓuocauerũt intantũ vt dicerent se sedu
ctos. Dominꝰ ergo iratus dicit: ꝙ nullus co
rum terraz ꝓmissionis intraret. Quo audito
stati ꝯpuncti se cũ lachrymis afflixerũt: et ar
mis accincti parauerũt se ꝯtra populũ ꝑliari.
vt post lachrymas terrã ꝓmissionis cõquire
rẽt. Quibꝫ dominꝰ ꝑ Moysen dicit. Nolite
ascendere neq̃ pugnetis. Non em̃ sum vobi
scum ne cadatis coraz inimicis vestris. Qua
in re dicit Gregꝰ. pẽsandũ est. si cuz ipis nõ e
rat: cur dixit ad eos ne ascẽderẽt. Si aũt cum
ipis erat q̇d est qð ait. Nõ em̃ suz vobiscũ. Et
rñdet Gregꝰ. Mira inq̇t dispẽsatiõe discipli
ne et miscðie: et cuz ipis erat z cum ipis nõ e
rat. Cum ipis nõ erat vt vincerent. sed cũ ipis
erat ne ab hostibꝫ perirent. O ineffabilia vi
scera pietatis: culpas insequit. et tamẽ peccã
tes ꝓtegit. z iratum se indicat. z tamẽ ab hosti
bus defendit. Sic plerũq̃ paruulo filio deli
quenti irascitur mater. reprehendit. increpat.
et verberat Sed si hunc in preceps ire vbi in
mortis periculũ ruat aspexerit: manũ tendit z
retinet: et que sic irata verberauerat ac si non
diligeret: sic diligendo retinet: ac si irata non
verberasset. Hec Gregoriꝰ. Et si querat. q̇s
compellit deũ punire: z nõ ꝑstare miscðiaz to
taliter liberantẽ a pena ex quo est oĩpotens
Respondet Cryß. Tu inquit peccator q̇ mise
ricordiã nõ desideras. Sicut em̃ qui deside
ranti misericordiã denegat crudelis est. ita q̇
non desideranti misericordiã prestat iniustus
est. Et si queris. quis est homo qui nõ deside
rat misericordiã. Respondet: tu qui ꝑmanes

in peccatis. Desiderare nanq̃ misericordiam
dei est cõuerti ad deũ. Jlle ergo desiderat mi
sericordiã dei qui timet iram eius. Qui enim
irã nõ timet: nõ desiderat miscðiam: sed contẽ
nit Secũdo deus est misericors ex genera
li potestate. Quãto em̃ homo velꝰ bestia natu
raliter est potentia maior. tãto est ad clementi
am prõprior. Sicut ptz de leone q̇ cuz sit ani
maliũ fortissimꝰ. est tñ in prostratos misericor
dissimus. Homini em̃ vel aiali prostrato sibi
naturaliter miseret z parcit. Juxta illud. Par
cere ꝓstratis scit nobilis ira leonis. Si etiaz
catulus mordeat leonem: leo non se vindicat
de catulo: sed si catulus mordeat catuluz stati
remordetur ab eo: z lacerant se inuicez ad mu
tuam vltionẽ. Similit̃ mulieres quia sunt na
turaliter debiles. crudelissime se vindicãt quã
do possunt. Deus aũt infinitus ẽ in potentia
quia oipotens: ideo oim miseret. Hec causa
diuine misericordie assignat. infra. xj. ca. Mi
sereris oim quia oia potes. Et iðo canit eccle
sia. Deus qui oipotentiã tuam parcendo ma
xime et miserando manifestas zc. Si em̃ ali
quis hoim regem offendat. extra potentiã su
am se transferre potest exulando z in regnum
aliud transeũdo. Uel si ipm ꝯtẽnens mori ñ
timeat: oẽm potestatem talis regis euacuet.
Non em̃ homo habet potestatẽ nisi in corpꝰ:
quod affligi nõ potest anima separata. Sed
isto modo non est de dei potentia: quia ipius
regnum est vbiq̃ in terra: celo: et inferno. In
ps. Si ascendero in celũ tu illic es. si descen
dero ad infernũ ades. Jpius etiam dominiũ
nõ finitur in morte corporali: quando scz ani
ma separat a corpore. quia ipe potest corpus
z aiam mittere in gehẽnam Unde. ij. Mach.
vj. Manum oĩpotentis dei neq̃ viuus ne
q̃ defunctus effugiam. Tertio deus est mise C
ricors ꝓpter experimentalẽ necessitatem. Un
de grauitatẽ alicuius morbi deus potest sci
re tripliciter. scilicet ꝑ speculatiõem in libro: ꝑ
examinatõem in signo. z experientiã in corpo
re proprio. Jlle autẽ medicus qui morbũ in
firmi considerat speculatiue hñ cõprobabilit̃
ei cõpatitur. Magis aũt ille qui signa accidẽ
tia z circũstãtias infirmitatis practicãdo exa
minat. Sed maxime ille infirmo ꝯpatitur q̇
morbũ ꝯsilem in corpore suo portat. Christꝰ
aũt ante incarnatõez nostras infirmitates co
gnouit speculatiue in libro sapientie eterne.
Et iõ fuit misericors. in ps. Quõ miseret pa
ter filiorꝝ. misertus est dñs timentibꝫ se: q̇niã
ipe cognouit figmentũ nostrꝝ. Post incarnati
onẽ aut suã coguit dñs infirmitates nostras
in sua q̇tidiana ꝯuersatõe qñ factus ẽ medi

cus practicans sanādo infirmos vbiq̄ꝫ. tūc ei
habuit maiorē cōpassionē ꝛ miſcðiam. Tandem quādo tēptatus est: sitiuit: esuriuit: occisus est. tūc didicit noscere nostras infirmitates ꝑ experientiā: ꝛ ideo tūc misericors est effectus. Nota tñ ꝙ illa res diceret magna cuius vna extremitas celum attingeret: ꝛ alia in infernū descēderet q̄ꝫtum ad longitudinē. Item si latitudo eius tāta foret ꝙ totā terrā repleret etiā duratio ita longa ꝙ in eternū duraret: talis inq̄ꝫ res nō imerito diceret magna. hmōi ē miſcðia dei q̄ a celis incipiens filiuꝫ misit: nō soluꝫ imōm: sed vsq̄ꝫ ad infernū: vt inde tolleret aīas patꝝ. In ps. Miſcðia tua magna est sup me. ꝛ eru. aīam. m. ex inferno inferiori Secūdo totā terrā replet: quia oēm hoiem cuiuscūq̄ꝫ fuerit natōnis aut gentis si ad eum velit cōuerti: recipit ꝛ acceptat. In ps. Miſcðia dñi plena ē terra. Tertio hec gratia nō fit nouiter hodie: nec ꝑ duos annos: sed a ꝑncipio mundi ita fuit: ꝛ sic erit in finem. In ps. Misericordia eius ab eterno ꝛ vsqꝫ in eternū sup timētes euꝫ. Et iō signāter dicit ps. Miserere mei deus ꝓm magnā miſcðiam tuā. Et iðo apls: dei miſcðiam vocat charitatē nimiam. Eph. ij. Deus inq̄t q̄ diues est in miſcðia: ꝓpter nimiā charitatē qua dilexit nos cuꝫ essemus mortui peccato: ꝯuiuificauit nos in xp̄o Cui est honor ꝛ glīa in secula seculoꝝ. Amē

Lectio. LXVIII.

Da mihi sediū tuarum dñe assistricē sapiam: ꝛ noli me reprobare a pueris tuis: qm̄ ſuus tuus suꝫ ego ꝛ filꝰ ancille tue Hō infirmus et exigui tp̄is ꝛ minor ad intellectuꝫ iudicij ꝛ legum. Etem̄ si q̄s erit cōsūmatus inter filios hoim si ab illo fugerit sapīa tua: in nihilū cōputabit. Postq̄ꝫ Salomō depcaturus deum ꝓ sapiētia impetrāda captauit beniuolētiam diuinā. In hac ꝑte ꝓponit deuote sue petiōis sententiā. Et circa hoc duo facit. Primo ꝓponit formā sue supplicatōis. Scðo allegat causam diuine exauditōnis. Scða ꝑs ibi. Qm̄ seruus tuꝰ sum. In petitōne autē sua duo ponit ad bonā vitam nc̄aria. vicꝫ diuinam informationē ꝛ diuinam approbatōem. Primū ptinet ad intellcm̄. Scðm ad volūtatem siue affectum. Petit ergo duo: vicꝫ sufficientiā noticie. ꝛ ꝯplacentiā bone vite

A Quātum ad primuꝫ dicit sic. Da mihi sediū tuaꝝ dñe assistricem sapīam. Quantū ad scðm. Et noli me reprobare a pueris tuis. Da inq̄t mihi. quia nec emere possum nec violenter auferre. Prouer. xvij. Quid ꝓdest diuitias hr̄e stulto cum sapientiā emere nō possit Da mihi igit sediū tuaꝝ assistricē sapiam. i. sapiam scōꝝ angeloꝝ in q̄bus sedes Iuxta illud ps. Qui sedes sup cherubin. Assistricē sapīaꝫ. i. sapīaꝫ q̄ tue maiestati sp̄ assistit. Nō em̄ petiuit sapīaꝫ mūdi: q̄ sedes ꝑncipū ꝛ pōtificū sp̄ assistit: q2 illa stulticia ē apud deū. j. Coꝝ. ij. Sapīaꝫ āt loq̄mur inter ꝑfectos. Sapiam āt nō hꝰ seculi neq̄ꝫ ꝑncipū hꝰ seculi q̄ destruit. ſꝫ loq̄mur dei sapīaꝫ in mysterio abscōditā q̄m ꝑdestinauit ds ꝛc̄. Quesiuit ḡ salomō sapīaꝫ nō huiꝰ seculi: ſꝫ sapiētiā q̄ assistit sedibꝫ dei. Sedes etiā dei dicūt aīe deuote in q̄bꝫ xp̄us q̄escit. sup̄. vij. ca. In aīas sctās se transfert. Et noli reprobare me a pueris tuis. h̄ est digr̄e me int̄ pueros tuos acceptare. Et noli ꝑmittere vt ꝓpter demerita mea sim reprobādus ꝛ eijciēdus a cōsortio pueroꝝ tuoꝝ. i. electoꝝ: huiliū: ꝛ ꝑuuloꝝ ī oculis suis Luc. xviij. Sinite ꝑuulos venire ad me. taliū est ei regnū celoꝝ. Hec ē ḡ forma supplicatōis

B Sequit̄ allegatio cāe diuine exauditōis: ꝛ allegat ꝙ deꝰ debet euꝫ fauorabilit̄ exaudire. Prio rōne sūpta a ꝑte sui. scðo rōne sumpta a ꝑte dei. scða ꝑs ibi. Tu autem elegisti me regē. A ꝑte aūt sui assignat duplex motiuū. quoꝝ vnuꝫ ꝓcedit ꝑ moduꝫ iusticie ꝛ aliud ꝑ moduꝫ miſcðie. Primuꝫ est spēalis familiaritas. Scðm naturalis imbecillitas. Spēalem familiaritatē allegat dicēs Quoniam ego ſuus tuꝰ sum. i. ꝑ fidē ꝛ deuotōem Et ſuos suos vtiles ꝛ necessarios solent homies fauorabilit̄ exaudire. Iohel. ij. Sup seruos meos ꝛ ancillas meas in diebꝫ illis effundaꝫ sp̄m meū. Et nō sum ſuus tuꝰ cōducticiꝰ vel empticiꝰ sed originariꝰ. q2 nec tibi ſuire cepi de nouo. ſꝫ ab vberibꝫ mr̄is mee ad h̄ extiti educatꝰ. q2 filius ancille tue. i. bersabee. Hoc est ergo dñe: dic̄ salomō: ꝑmū motiuū quare dignꝰ sum exaudiri a te scꝫ spēalis familiaritas. Sed aliud est qð magis ꝓuocat ad compassionē ꝛ ad dandū mihi qð peto ꝑ modum beneficij ꝛ miſcðie: nō auteꝫ ꝑ modum meriti vel iusticie. vicꝫ naturalis imbecillitas ꝓpter quā sum impotens ad faciendūꝫ illud qð debeo. Et q̄ꝫtum ad h̄ dicit. Homo infirmꝰ ꝛc̄. Ubi ꝑmo allegat impotētiā ex defectu nature. scðo ex defectu gratie Ex defectu nature allegat impotentiā du plr̄. Primo ex ꝑte corporis. Scðo ex ꝑte aīe. Ex ꝑte corpis dicit. homo infirmꝰ ꝛ exigui tp̄is. q. d. Quia dico: hō et recognosco ꝓpriam vilitatē. hō em̄ dicitur ab humo. q2 infirmꝰ ꝯfiteor fragilitateꝫ. Unā dicebat xp̄s Math. xxvj. Spūs q̄dē ꝓmptꝰ est: caro āt infirma. q2 exigui tp̄is ꝓuideo ꝯ te breuitateꝫ. Iob. xiiij. Breues dies hois sunt

Et Sap. ij. Exiguū et cū tedio est tēpus vite nr̄e. Ex ꝑte aūt aīe allegat ignorātiā dicēs Et minor supple sum ad intellectū iudicij ꝛ leguꝫ Ista materia iudicioꝝ noticia ꝛ legū quā deꝰ statuit in eccl̄a est necessaria iudici. Leui. xviij Custodite leges meas atq̄ꝫ iudicia q̄ faciēs homo viuet in eis. Ultimo allegat impotētiā ex defectu gr̄e. q2 q̄ntūcūq̄ꝫ homo sit ꝑfectus et sanctꝰ in sciētijs q̄s pōt acq̄rere ꝑ naturā. sine tñ gr̄a nihil faciet meritoriū vite eterne Et ideo dic̄. Etenī si aliq̄s fuerit ꝯsūmatus. i. ꝑfectus q̄ꝫtum hō pōt ꝑ naturā: si ab illo fugerit sapientia tua. i. noticia vel fidei tendētis in te per dilcōnem in nihilū cōputabit̄. Sap. xiij. Uani sunt oēs hoīes in q̄bus nō est sapiētia dei. Et ideo de insipientibꝫ dicit̄ supra. iij. ca. Et siq̄dem lōge vite erūt: in nihilū ꝯputabūtur.

C Noli me reprobare a pueris tuis Nota ꝙ sancti et deuoti hoies pueris ꝯꝑant̄ propter septē pueri ꝯditiones q̄ in istis ꝟsibꝫ cōtinent̄. Sūt pueri puri paruiꝗparuisq̄ꝫ cibant̄ Currūt letant̄. cito dant cito pacant̄. Uel sic. Sūt pueri ꝑui puri ꝑuo saciati. Conformes ludūt cito dant cito pacant̄. Est em̄ in puero inuenire ꝑuitatem. puritatē. sobrietatem. conformitatē. iocūditatē. liberalitatē. ꝛ trāquillitatē. Sic moraliter sancti sunt ꝑui contra tumorē supbie. Puri cōtra fetorē luxurie. Sobrij ꝯtra feruorē gule. Cōformes ꝯtra liuoreꝫ inuidie. Iocūdi ꝯtra torporē accidie. Liberales ꝯtra rigorē auaricie. ꝛ trāquilli ꝯtra feruorē iracūdie. Primo dico ꝙ scti sunt ꝑui ꝑ huīlitatē. Cū em̄ porta celestis sit ꝑua ꝛ angusta: opꝫ ibi volentes intrare ꝑuos fieri. Mathei xviij. Nisi ꝯuersi fueritis ꝛ efficiamini sicut ꝑuuli nō intrabitis in regnū celoꝝ. ꝛ Luc. xviij Quicūq̄ꝫ nō accepit regnū dei sicut puer: nō intrabit ī illud. Preciosa iocalia solēt cooperiri crystallo cōiter ꝓpter duo. Prio sic honeste et secure saluant̄ a puluere ꝛ ab extrinseco tactu lesiuo. Scðo q2 sic bñ manifestant̄ Crystallꝰ ei cū sit trāsparēs ꝑmittit spēꝫ rei trāsire ad oculū. imo auget spēm: ꝛ fac̄ rē appere maioris q̄ꝫtitatis q̄ꝫ ē. Isto mō moralit̄ q̄ vult ꝟtutes aliq̄s saluas custodire occultet ꝛ operiet eas sub huīlitate. Est ei huīlitas sicut crystallus. q2 ſuabit ꝟtutes a puluere vaneglīe ꝛ tactu sine palpatōe laudis hūane: ꝛ in ꝯspectu dei faciet eas appere maioris valoris q̄ꝫ si ꝑ se starēt sine huīlitate. Per istud mediū ꝑñtauit beata ꝟgo deo suā ꝟginitatē. suā pietatē. ꝛ suā charitatē. ita ꝙ oīa fuerūt coopta sub crystallo huīlitatis. Iō signant̄ dicit in suo cantico. Quia respexit huīlitatē ancille sue. Luc. j. Istud in gratijs naturalibꝫ et etiā acq̄sitis generaliter

satis ꝑꝫ. q2 q̄libet ꝟtus talis tāto maior videtur q̄ꝫtomagis sub huīlitate ꝯtegit̄ Si em̄ sapiētia nimis nuda ꝯñdat̄ ꝑ iactantiā: si pulcritudo si fortitudo: mīor appet̄. Et si etiā qðlibꝫ bonū nature minꝰ est gratū hōi. sed qñ ꝯiūgitur cum huīlitate gratū fit homini: ꝛ acceptū in tm̄ ꝙ ip̄a etiā supbia appetit humilis apparere. Nemo est em̄ q̄ supbus velit apparere vl̄ videri. vn̄ Bern. de xij. gradibꝫ huīlitatis. Gloriosa res est huīlitas: qua ip̄a q̄ꝫ supbia palliare se appetit ne vilescat. Un̄ de Saule legit̄. ꝑmo Reg. xv. Cuꝫ esses ꝑuus in oculis tuis caput in tribubꝫ israel factus es. Propt̄ huīlitem fuit electus: ꝛ propter supbiam deiectus Habet ergo puer ꝑuitatem contra tumorē superbie. Secūdo habet puritatē contra fetorem luxurie. Quanto dominꝰ est maior: tanto maiorem honestatē in seruo suo seruiente req̄rit. Deus autē maximus dominus est: ꝛ ideo vult ministros suos esse mūdos et honestos. In cuiꝰ figuram legimꝰ. j. Reg. xxj. ꝙ cuꝫ dauid venisset cum socijs ad achymelech sacerdotem in nobe. ꝛ fames eos vrgeret vehemēter. peteretq̄ꝫ Dauid ab achymelech panē pro se et suis in tanta necessitate. Respōdit sacerdos. Si mūdi sunt pueri maxime a mulieribus manducent. quasi diceret Necessitas nō habet legē. sed si imūdi eēnt nullo mō eis darem. Fetet aūt luxuria nō solum in conspectu dei ꝛ angeloꝝ bonoꝝ. imo etiā corā q̄busdam demonibꝫ nobilis nature. Un̄ q̄dam necromanticus cū demonē more solito inuocasset. post longam expectatōeꝫ ꝛ carminū suoꝝ terminationē: tandē apparuit stans a longe vestibus obturans nares suos: a quo cum ꝯiurator quereret: quare ita tardasset: ꝛ quare ita a remotis se partibus tenuit Respondit Fetor inquit luxurie tue nō ꝑmittit me ad te accedere. Cognouerat autē meretricē suam clericus ille parū ante. Et de talibus verificatur illud Esaie. xxxiiij. De cadaueribꝫ coꝝ ascendit fetor Tertio puer habet sobrietatē contra feruorem gule. Quādo em̄ indiget comedit ꝛ bibit ꝛ mensurā naturalē nō excedit. Sic sancti viri in hoc pueros imitantes: quantū nature sufficit capiūt. ꝛ tūc tam sanitatē q̄ꝫ sumptus saluabūt. In cuius signū legimus Daniel. j. ꝙ Daniel et socij sui pueri qui nolebāt comedere de cibis regis Nabuchodonosor. nec bibere de vino eius. sed comederūt legumina ꝛ biberunt aquam: honestiores fuerūt ceteris pueris chaldeorum. Unde dicitur: post decem dies inuenti sunt vultus eorum meliores et corpulentiores pre omnibus pueris qui vescebantur cibo regio. Et pueris illis

dedit deus sciam ⁊ disciplinā in omi sciētia Et ideo merito compatur sobrietas amethi-sto. de quo dicit in lapidario. ca. xvj. Hic faci-lis sculpi ꝯtrarius ebrietati. Carus haberet: si rarior inueniret. Dr autē de isto lapide ꝙ ꝓ seruat equū gestantis a cespitatōne ⁊ infirmi tate. Isto mō moraliter sobrietas est facilis sculpi, quia sobrij facillime docent, ⁊ castigant Similit aīa viri sancti est sicut eques: ⁊ caro sicut equus. Esaie. xxxj. Equi eoꝝ caro. Ani-ma istū equū debet regere ⁊ refrenare, ⁊ inter-dum vrgere calcaribꝫ. Si vero eques. i. ani-ma, istaꝫ gēmam. i. sobrietatē portauerit: equ⁹ id est caro nō perdet sensum, nec cespitabit in via moꝝ, nec cadet sup peccatū: imo corpaleꝫ infirmitatē euadet. Seneca. x. declama. dicit ꝙ ideo subito morimur, q2 de mortibꝫ viuim⁹ Quicqd auiū volitat, quicqd piscium natat, quicqd feraꝝ discurrit nostris sepelitur vētri
D bus. Querit em̄ quare nūc subito moriamur quia nūc mortibus viuimus. Et ad lucillum epl'a. vij. Morbos multos multa fercula fece rūt: innūerabiles morbos nō miraberis. Co quos mūera. De hac materia notabiliter loq̄ tur Innocentius de vtilitate ꝯditionis hūa-ne. Initiū inquit vite hoīs panis ⁊ aqua Gu losis autem nō sufficiūt fructus arboꝝ, non grana leguminū, nō radices herbaꝝ, non pi-sces maris. nō bestie terre, nō aues celi, sed q̄ runtur pigmēta, parant aromata. capiūtur obe sa, que studiosissime coquūtur ⁊ laute parant officio ministroꝝ. alius contūdit ⁊ colat: ⁊ a-lius confundit ⁊ conficit. substantiā vertit in accidens. naturā mutat in artem, vt saturitas transeat in esuriem, reuocet appetitū ad irritā dum gulā. nō ad sustentandā naturam. nō ad necessitatē supplendā, sed ad cupiditatē explē dam. Hec ille. Quarto habet puer confor-mitatē contra liuorē inuidie. Si puer videat nutriceꝫ flere statim collachrymat, ⁊ si videat eam ridere mox arridet Isto mō vult deus ꝙ sancti viri in pn̄ti cōpatiātur tribulatis ⁊ cuꝫ pficientibꝫ gaudeant. Iuxta doctrinā aplī ad Rhoma. xij. Gaudere cuꝫ gaudentibꝫ flere cū flentibus, vt sint oībus conformes ⁊ ꝯiuncti per charitatē. Isti figurant p pueros clamantes in templo, O sanna xp̄o. Math. xxj. Soli pueri carentes inuidia digni sunt deuꝫ lau dare. Quinto puer habet iocūditatem con tra torporem accidie. Iocūditas em̄ cordis facit eos ita mobiles ꝙ currūt: ambulant ⁊ di scurrūt et ludūt et nunq̄ sunt ociosi. Sic san cti in pn̄ti debent esse laboriosi, solliciti. ⁊ sem per in aliquo vtili occupati, Iuxta illud Sic fac ꝙ nulla sine fructu transeat hora. Nūc pre

dicando. nūc infirmos nō solum corpe sed et fide leuiter informando: vngentes oleo leti-cie fidei salutaris. Hoꝝ figuram habuit Sa muel de quo. j. Regū. j. et. ij. ca. dicitur Puer Samuel ministrabat coram dn̄o statim cum eēt ablactatus. Sexto puer hꝫ liberalitatē E
contra auaricie rigorē. Puer em̄ libenter dat quicqd habet. Isto mō viri sancti liberales debent esse p elemosynaꝝ largitōem. Istos fi gurabat puer habens quinq̄ panes hordea-ceos et duos pisces, de q̄bus christus satia-uit quinq̄ milia hoīm. Joh̄is. vj. Et thobias qui cū iunior esset oībus de tribu sua in capti uitate. nihil tn̄ puerile gessit in opere. sed om-nia que habere poterat quotidie cōcaptiuis fratribꝫ qui erant ex eius genere impartiuit. Thobie. j. Septimo habet puer tranqlli-tatem contra furorem iracūdie. Puer em̄ non ledit. et si ipe offendat et ledatur statim remit tit. Unde pro vno pomo recōciliatur lꝫ fue-rit valde offensus. Isto modo sancti remitte re tenentur illis qui contra eos delinquūt Nota ꝙ Aristo. ix. Ethicoꝝ. ca. xiij. fm Tho mam distinguit tres species iracūdoꝝ. Sūt em̄ q̄dam acuti, q̄dam amari. ⁊ q̄dam diffici-les. Acuti dicūtur q̄ velociter irascūtur ⁊ ve-lociter quiescūt. Et istud est optimū quod ha bent ꝙ non retinent iram in corde celando, sꝫ statim ira sua per aliqua signa manifestant ꝓ pter velocitatem motus ire. Et ad istam spe-ciem maxime disponūtur colerici ꝓpter subti-litatem colere. Amari dicūtur quoꝝ ira diu p seuerat et eā nunq̄ ostendūt sed occultāt. ⁊ iō sunt amarissimi in seipis ⁊ etiaꝫ ad alios. ⁊ in digent multo tpe ad hoc ꝙ digerāt iram suā. Et ad hāc iram maxime disponūtur melāco-lici ꝓpter grossitiem hūorum melācolie. Diffi-ciles sunt qui nunq̄ cessant ab ira ꝯcepta do nec fuerint vindicati. Istas tres spēs vincere debet sanctus p mansuetudinē ⁊ moderātiā rōnis. Primā p modestiā ne sit acutus Secū dam p patiam ne sit amarus. Tertiā p pieta tem ne sit difficilis: vt sit puer deo gratus mo ralis. De q̄ Osee. j. Puer israel ⁊ elegi eū

Lectio. CXIX

Tu aūt elegisti me

regē pp'lo tuo: ⁊ iudicē filioꝝ tuoꝝ ⁊ fi-liaꝝ tuaꝝ. ⁊ dixisti me edificare templū in mō te sancto tuo, ⁊ in ciuitate habitatōis tue alta re: silitudineꝫ tabernaculi scti tui qd̄ prepasti ab initio: tecū sapia tua q̄ nouit opa tua. et q̄ affuit tūc cuꝫ orbē terraꝝ faceres ⁊ sciebat q̄d placitū esset oculis tuis. ⁊ q̄d directuꝫ in pce-ptis tuis Postq̄ Salomō supplicauit p sapiē A

tia impetrāda ⁊ rōem q̄ a deo exaudiri debea-allegauit sumptā a pte hūane necessitatis In hac pte ꝯiter aliam subiūgit rōem ad idē sū-ptam ex pte diuine bonitatis. Et est rō talis. Decet diuinam bonitatē pficere illam ꝯsūma re que ꝓposuit ⁊ incepit. Sed tu ꝓposuisti p e-lectionē mei ꝙ forē rex ⁊ iudex ppli ⁊ edificator tēpli q̄ sine tua sapia ꝯsūmari nō pn̄t. g̊ te de-cet deū mihi dare sapiam. q̄ ista que tu ꝓposui sti me factuꝝ ꝯsūmare possim. Dicit g̊ sic. Tu elegisti me regē, q. d. nō me ingessi p presum-ptionē, nec me intrusi p violentā occupatiōeꝫ Sed tu me elegisti nō sup vnam ciuitateꝫ vel insulā. sꝫ vt rex sim pp'lo tuo. Un̄. ij. Paral. j. vbi ponit hystoria de supplicatōe Salomō is Quis pt hūc pp'm tuū q̄ tā grandis ē digne iudicare. Nō solū elegisti regē pp'lo tuo: sꝫ vo-luisti me eē iudicē imediatū filioꝝ tuoꝝ ⁊ filia rū tuaꝝ. i. tā maioꝝ q̄ꝫ minoꝝ. Scdo mō non solū elegisti me in regē ⁊ iudicē: sꝫ in artificē ⁊ edificatorē. vn̄ dixisti me edificare tēplū in mō te scto tuo. ij. Reg. vij. Dixit dn̄s ad Dauid. Suscitabo semē tuū post te ⁊ ipe edificabit tē plum nōi meo. Et. j. Paral. xviij. Salomon filius tu⁹ edificabit domū meā ⁊ altaria vl' a-tria mea, Ipm em̄ elegi mihi in filiū meum ⁊ ego ero ei in prēm. Tēplū inq̄ in nōie scō tuo Iste mōs sic dicūt hebrei fuit ille mōs in quo abraā voluit imolare filiū suū isaac. Gen̄. xxij. et ibi erexit altare. Et in eodē loco fuit postea altare tēpli. de quo h̄ subdit. Et in ciuitate ha bitatōnis tue altare. Hec ciuitas fuit hierl'm de qua in ps. Hyerl'm q̄ edificat vt ciuitas. Altare dico hn̄s silitudinem tabernaculi tui sancti ab initio. i. tale altare iustissime facere: quale fuit altare tabernaculi Moysi ab ini-tio. i. ab antiquo. hec tu deus pater ordinasti de me: ⁊ tecū sapia tua. i. filius tuus q̄ sapien-tia nouit opera tua creatōnis recreatōnis et glorificatōnis, de q̄bus Abacuc. iij. Consi-deraui opa tua ⁊ expaui. Que q̄deꝫ sapientia affuit tūc cū orbem terraꝝ faceres creando de nihilo. Et sciebat q̄d placitū esset in ocul' tuis circa gen⁹ hūanum. ⁊ q̄d directum in pceptis tuis. i. quibꝫ preceptis voluisti hoīem dirige-re in tepm sicut in finem suū. Oritur hic du-
B bitatio lr̄alis. An electores platorum tenean tur eligere meliorem. Et videtur ꝙ nō. q2 de-cretalis dicit. Sufficit eligere bonum, nec est necesse eligere melioreꝫ. Ad oppositū videtur iiij. Reg. x. Eligite meliorem de filijs dn̄i ve stri ⁊ ponite sup solium pris sui. Dicendū est. ꝙ non semp ille q̄ est melior simplr est melior ad plationem. Ille em̄ inter homies est sim-pliciter melior qui est charitate pfectior. Un

de aug⁹. in enchiridion. Quanto charitas in quocūq̄ maior est: tanto melior est in quo est Cum em̄ querit. vtrum quisq̄ sit homo bon⁹ nō querit quid credat aut quid speret, sed q̄d amet. Contingit autē frequenter ꝙ illi qui est pfectissimus in charitate multa deficiāt que necessaria sunt prelato: puta sciētia: valitudo corporis ⁊ hmōi. Electio autem corꝫque sunt ad finem: debet fieri fm ꝯditionem finis. ⁊ iō dicendum ꝙ electores quicūq̄ talem eligere tenentur qui sit melior ad statum illuꝫ cui per elcōem pruidere tenent, nō aūt tenent eligere meliorē. Per h̄ ptꝫ ad argumēta: q2 decretalis intelligit de simplr meliore. vn̄ vult decretal' dicere ꝙ nō tenent eligere meliorē ad illū sta-tum: sed sufficit eligere bonū. ⁊ ꝓpter hoc est e-lectio cassanda. nec decretalis informat cōsciē tiam electoꝝ, sed iudicium publicū. Auctori-tas ad oppositū intelligit de meliore ad talem finem. Oritur hic dubitatio lr̄alis scda. An melius sit habere reges p electōem q̄ꝫ p here ditariam successionē. Et hāc mouet Aristot. tertio politi. ⁊ arguit ꝙ nō p generatōem siue p hereditariam successionē, quia ꝯtingit fre-quenter filiuꝫ boni regis esse malum. Mal⁹ autē destrueret cōitatem. Si vero dicatur ꝙ pater pruidens filium malum: daret alteri re-gimem qui esset bonus, dicit Aristo. ꝙ nō est credibile, imo difficile esset ⁊ quasi supra na-turam humanam, quia cum traderet regnum magis dilecto. ⁊ filius est quasi alter ipe: nēca-rium videtur ꝙ traderet illud filio. Istaꝫ que stionem nō soluit Aristo. Sed dicūt expositores ꝙ melius est p se loquendo ⁊ simplr cō-tinuare regnum p electōem: quia tūc sp potest virtuosus regere. p accidens tn̄ melius est in casu ꝯtinuare regnū p generis successionem. Primo ꝓpter discordiam ⁊ dissensionem eli-gentiū. Scdo ꝓpter ꝯsuetudinem dn̄andi in vna domo. Tertio ꝙ equali sibi nullus vult subijci de facili. ⁊ iō mutatio regni est piculo-sa p elcōnem paci cōitatis. sed h̄ est p accidēs Si em̄ essent oēs rōnabiles ⁊ habētes zeluꝫ reipublice: melius esset regi p elcōem cōitatē ab vna psona: q̄ꝫ p successionē nature. Aliam mouet ibidem q̄stionē de potentia regis ⁊ q̄-rit q̄nta debet esse. Rn̄dit: ꝙ opꝫ regis poten tiā esse tantā ꝙ sit maior q̄ꝫ alicui⁹ vni⁹. ⁊ ma-ior q̄ꝫ quorūdā pluriū de illa cōitate, debet tn̄ esse minor q̄ꝫ potētia multitudinis. Aliam soluit ibidem de rege. ⁊ est. An melius sit regi optia lege vel optio rege. Dicit. optimo rege: q2 impossibile ē legē excogitare q̄ nō indigeat applicatōne interptatōne ⁊ dispēsatōne: q̄ ab optimo rege fieri possunt. Tu aūt elegisti me

regē ꝑplo tuo: ꝛ iudicē filioꝝ tuoꝝ ꝛ filiaꝝ tuarū. Ex ista auctoritate infoꝛmaꝛ pnceps ꝗlibꝫ
ꝛ plã tus circa statū suū ꝗttuoꝛ ꝯsiderare. vicꝫ
ꝙ nō sit imissus ꝑ intrusionē. ꝙ nˀ sit remissus
ꝑ dissilatonē. ꝙ nō sit neglectoꝛ culparum. et
ꝙ nō sit acceptoꝛ ꝑsonarum Pꝛimo ꝯsideret platus siue pnceps ꝙ non sit imissus ꝑ intrusionem: sed vtvere posset dicere deo. Tu
elegisti me. Forma autem platoꝝ eligendoꝝ
est. ipe chꝛistus in tribus. scꝫ in sua ꝯceptōne:
natiuitate: ꝛ ꝯuersatōne: Fuit eñ conceptus
spūssancti coopatiōe. Natus sine matris coꝛruptōne. Cōuersatus in mundo sine ambitō
ne ac peccati opatione. Unde qñ popul⁹ elegit eum in regē, fugit ꝛ renuit rex fieri Joh. vj
Isto mō ꝗ debet intrare ad statū plature debet. ꝯcipi in mētibꝫ electoꝝ ꝑ spūssancti inspiratōem, nō ꝑ ꝯspiratōeꝫ dissolutoꝝ Debꝫ nasci de mr̄e ꝗ est ꝯgregatio, siue caplm. cui debet ꝑesse sine coꝛruptōe, ita ꝙ nec sit coꝛrupta
pce vel pcio: vel min⁹ potentū. Debꝫ ergo sic
electus ducere statū suū sine ambitōe. vt vellet
si possit ex coꝛde fugere ꝛ deuotus obedire: vt
deus possit sibi dicere illud Esaie. xliiij. Noli timere serue me⁹ iacob. ꝛ rectissime quē elegi.
Sꝫ timendū est ꝙ nōnulli eligūtur ꝑpter ꝑciales affectōnes: ꝗdam ꝑpter mūdiales possessiones: ꝛ ꝗdam ꝑpter curiales interpositōnes
Cōsiderāt nōnulli electoꝛes: nō ꝗs melioꝛ vita: clarioꝛ scīa ꝛ fama celebꝛioꝛ: sꝫ ꝗ velit eē in
bñficijs ꝛ subuētionibꝫ vtilioꝛ: ꝗs velit minus
vitā suā emēdare: ꝗs velit crimīa dissimulare
Cōsiderāt alij: ꝗs est in rebꝫ locupletioꝛ. in beneficijs pinguioꝛ: in expēsis ꝓfusioꝛ: in cōuiuijs lautioꝛ: in ociosa familia mltiplicioꝛ Alij
ꝗs ē regi ꝛ regalibꝫ gratioꝛ ꝛ acceptioꝛ. ꝗs parentū generositate nobilioꝛ. ꝗs mūdane vanitate habilioꝛ ꝛ vsitatioꝛ iuenit. Isti nō eligūt
ꝑ spm̄ scm̄: sꝫ ꝑ spm̄ neqꝫ. Cōtra ꝗs adduci pt
illud. iiij. Reg. x. Eligite melioꝛē ꝛ eū ꝗ vobis
placuerit de filijs dñi vři ꝛ ponite eū sup solium pꝛis sui Nota ꝙ pmittit melioꝛē ꝛ eū ꝗ
vob placuerit de filijs dñi vři. in signū ꝙ bōitas graꝝ nō acceptio ꝑsonaꝝ dꝫ esse cā quare
vob placeat. At ferř ꝗndā dixisse regi. Lodouico ꝗrenti. Cur nō fiūt miracula ꝑ epos ꝛ platos moderni tpis. sicˀ olim fiebāt in pmitia
ecclīa. Dñe inꝗt: olim tpe pmitiuo electōnes
epoꝝ et platoꝝ, fiebāt ꝑ spm̄ sanctū. cuius ē facere miracula: mō fiūt ꝑ reges ꝛ pncipes qui
miracula facere nō possunt Scđo ꝯsideret
platus vel pnceps ꝙ nō sit remissus ꝑ dissilatonē, qꝛ elect⁹ in regē. Rex ei a regēdo dř. ꝛ est
nomē tā honoris ꝗꝫ oneris. Teneř eñ exēplū alijs pꝑbere ꝓbitatis moral. vt dicat cū Gedeo

Nō

ne. Judic. vij. ca. Qđ me videritis facere: facite.
Pl⁹ eñ mouēt egregia facta pncipis ꝗꝫ iussa
impia. De iulio cesare dř. ꝙ nūꝗꝫ dixit militibus suis: ite sꝫ venite. Un. j. Reg. xij. Constitui vob regē. ꝛ rex ꝑgditur an vos. Narrat sextus iuli⁹ stratogematō. li. iiij. c. v. đ ꝗdā duce
ꝗ vocabař pesticoꝛ⁹. ꝓ cū interrogat⁹ esset a militibꝫ. ꝗd imparet: dixit vt se imitarēt ꝛ nihil aliud. ꝛ arrepto signo pmus hostes inuasit Talis dꝫ esse mīsio boni plati vt possit dicere cuꝫ
aplo. Imitatoꝛes mei estote ꝛ obꝑuate eos ꝗ
ita ambulāt: sic habetis formā nrām. ad Phil.
iij. Trogus valeri⁹. li. vij. narrat. ꝙ argu⁹ rex
macedonū moꝛiēs reliquit filiū puulū. Cōtigit macedones interim ꝯtra illiricos bellare
ꝛ vinci. ꝗ statim se recolligētes regē suū pueꝝ
in cunis iacentē ante aciē posuerūt. ꝛ sic eos vicerūt. oñdētes macedonibꝫ regē defuisse ñ virtutē. Moꝛalr pñtia plati sꝑ iuuat subditos
Tertio ꝯsideret plat⁹ ne sit neglectoꝛ culpaꝝ
in inꝗrēdo: discutiēdo ꝛ puniēdo: qꝛ ē elect⁹ in
iudicē. Tu āt elegisti me i iudicē. ꝛc. Dic phs
j. ethi. Qđ vnusquisꝗꝫ ē bonus iudex coꝝ que
cognoscit. Et iđ ad bonū iudiciū dandū reꝗritur inꝗsitio ꝛ cognitio. ne homo ꝓcedat ex incertis suspitōnibꝫ ex vna parte. ꝛ ex alia parte
debet homo inꝗrere ne mala surrepent ꝛ augeantur ꝑ defectum coꝛrectōnis. Cum vero
crimina sint cognita: continuo si possibile est
sint coꝛrecta ꝑ iudicem ꝗ debet esse sicut iustū
aīatum. sicut dř. v. ethi. vt mens sua tota sit a
iusticia occupata. Et ideo popul⁹ accedit ad
iudicē sic ad iusticiam aīatam vt in oibus reddat qđ iustum est Un Eccl. vij. Noli querere
fieri iudex nisi valeas virtute irrūpere iniquitates. Hugo de sancto victoꝛe in ij. suo de. xij
abusionibꝫ claustri. dic ꝙ tres sunt species vł
modi negligentiū platoꝛum. Quidā sunt qui
bene viuūt ꝛ subiectos male viuere ꝑmittūt.
quidā sunt ꝗ male viuūt ꝛ subditos suos bene viuere cogunt. ꝗdam sunt ꝗ male viuūt et
subditos male viuere volūt. Quidā sunt qui
bene viuūt et subditos male viuere ꝑmittūt:
exēplo pcedūt: sꝫ nō increpādo delinquūt. Licet eñ bñ viuāt: nēc tñ est vt de grege sibi cōmisso dño gregis rōem reddāt. Illi vero qui
male viuūt et subiectos bñ viuere cogunt. errātes reuocāt. sꝫ reges et foꝛtes occidūt: reuocāt ꝟbis: occidūt exēplis De tertia spē nō opꝫ
facere mentionē. Hec Hugo. Quarto infoꝛmaꝛ iudex et pnceps ne sit acceptoꝛ ꝑsonaruꝫ
cū dic. Filioꝝ tuoꝝ et filiaꝝ tuaꝝ. i. elect⁹ sum
in regē et iudicē: tā maloꝝ ꝗꝫ mioꝝ: tā simplicium ꝗꝫ ꝑfectoꝝ. filioꝝ inꝗt tuoꝝ. i. elect⁹ suꝫ vt
iudicē ꝑplm tuū: nō sicut ꝟuos meos vł rusti-

cos: sed sicut filios gubnando vt sim eis loco
tui pꝛ. nō tyrān⁹. Bern. sup Can. Discite subditos mr̄es vos esse debere nō dños: studere
magis amari debere ꝗꝫ metui. Et si interduꝫ
seueritate opus sit: pꝛna sit nō tyrānica. mr̄es
fouendo ꝛ pꝛes coꝛrigendo vos exhibeatis
Suspēdite ꝟbera: ꝓducite vbera. pectoꝛa lacte pinguescāt. nō typo supbie turgescāt. hec
Bern. Et ideo sicut dicit bonus platus Joh.
in canonica sua. Maioꝛem in vobis nō habeo grām ꝗꝫ vt audio filios meos in veritate
ambulātes. ꝛc. Lectio. CXX

Mitte eam de celis

sanctis tuis ꝛ a sede mḡnitudinis tue
vt mecū sit ꝛ mecū laboꝛet: vt sciā quid acceptū sit apud te. Posita supplicatiōe deuota ꝓ
sapia impetrāda. ꝛ allegata rōne tā ex pte dei
ꝗꝫ ex pte Salomonis Hic iterato redit ad
A ꝯtinuatōem sue petitōnis. Et circa hec tria
facit. Pꝛimo petit ꝙ sapia detur sibi liberaliř
Scđo innuit ꝙ intēdit ꝑ eū regi generaliter.
Tertio ꝓbat ꝙ ipa possit eā bñ regere moraliter. Scđa ps ibi. vt mecū sit Tertia ibi Scit
eñ oia illa. Circa pmū dic sic. Mitte illā. i. sapiētiā que ē fides infusa opans ꝑ dilcōem. de
celis sanctis tuis. i. de celo empyreo qđ inhabitare pncipaliř crederis: licet omi loco vbiꝗꝫ assis. Sicut eñ dic aristo. pmo de celo. ꝟm oēs
antiꝗs. celū est loc⁹ dei. ꝛ qđ ē i celo nec veterascet nec mutař. nec alterař. sed hꝫ vitā in secula
seculoꝝ. Et a sede magnitudinis tue figuratiua locutio est. Loquiř eñ de deo modo humano: cū tñ sit sine quantitate magnus. ꝛ sine
ꝗlitate bonus. ꝛ sine situ ꝑsidens. vt dic aug.
v. de tri. ca. iiij. Per sedem ergo mḡnitudinis
nihil aliud intelligiř nisi quies vel trāquillitas dei oipotentis ꝗ vniuersa disponit. Sapiē. xij. Tu āt dñatoꝛ ꝟtutis cū trāꝗllitate iudicas. Scđo oñdit ad ꝗd istā sapiaꝫ tātū optat. ꝛ dic vt ꝑ eā regař ḡnaliř: ꝛ ꝑficiař essendo
agēdo ꝛ ꝯgnoscēdo. Un subdit Ut mecū sit.
ꝗꝫtū ad pmū. j. Coꝝ. xv. Gra dei suꝫ id qđ suꝫ.
Et mecū laboꝛet. Quātū ad scđm. j. Coꝝ. xv.
Abūdantius illis oibus laboꝛaui: nō ego: sꝫ
grā dei mecū. Ut sciā quid acceptuꝫ sit apud
te. Quātū ad tertiū. Et ꝓ duplr. s. dei bñplacitū ꝯgnoscendo: ꝛ me eidē ꝯfoꝛmando Ut mecū sit ꝛ mecū laboꝛet. Notādū est ꝙ si pm⁹ parēs in statu inocētie ꝑstitisset: oēs ei⁹ posteri sine laboꝛe meruissent. Perfecta eñ fuisset obediētia carnis ad spm̄. Un sicut celū mouetur
sine fatigatōe ꝛ laboꝛe eo ꝙ suo motoꝛi nō resistit. Ita coꝛp⁹ tūc ab aīa sine laboꝛe motum
fuisset. Iā ꝟo nec cogitare de aliꝗ diu possumus sine laboꝛe coꝛpis. ꝛ a mlto foꝛtioꝛi nec
loꝗ possum⁹ nec moueri. In ps. Existiabā vt
cognoscerē ꝓ laboꝛ est añ me. In tantuꝫ autē
versa est in ꝯriū nr̄a conditio vt ꝗ nati fuissemus ad ꝗetem si pctm̄ nō esset: generaliř et ꝗsi naturaliř nascimur ad laboꝛem. Dicit Job
Hō ad laboꝛem nasciř. ꝛ auis ad volandum.
Job. v. Sicut aūt ꝑegrinus veniēs ad ꝯcursus viaꝝ eligere pōt ꝑ quā velit āmbulare: nullā tñ ibit sine laboꝛe. Ita hō posit⁹ in hac vita mltas vias viuēdi inueīt: in diuitijs ꝛ paupꝑtate. et honoꝛe: ꝛ ꝟuitute. i delitijs ꝛ miserijs
sed nullā accipiet in ꝗ magnū laboꝛē nō inueniet. Si diues eē voluerit: in diuitijs ꝯgregādis: ꝯseruādis: ꝛ dispēsandis: nēcario laboꝛabit. Eccl. xxxj. Laboꝛabit diues in ꝯgregatōe
substātie. Et statim seꝗtur. Laboꝛabit paup i
diminutōne victus. Et sic discurrendo vbiꝗꝫ
laboꝛē reperiet. qm̄ hec fuit penitētia toti humano generi iniūcta. Gen. iij. Maledicta terra in ope tuo: in laboꝛibꝫ comedes ex ea oibus B
diebꝫ vite tue. Laboꝛare ergo debem⁹ in vita
pñti viriliř ꝛ ꝟtuose ꝑpter tria. vicꝫ pꝛopř ꝯuenientiā ꝑmissi tpis. ꝑpter penitentiaꝫ cōmissi
sceleris. ꝛ ꝓpter vehementiā ꝑmissi muneris
Pꝛimo dico. laboꝛare debem⁹ in pñti nō quiescere. nō ociari ꝓpter ꝯuenientiā ꝑmissi tpis
Tēpus eñ quo viuim⁹ et eternitas vite future sic cōpātur ad inuicē: sicut vigilia pcedēs
et festū sequens. In vigilijs eñ solēnitatū solent hoies laboꝛare feruenter ꝛ diu. vñ in talibꝫ vigilijs faciūt agricole altā noctē. In diebus ꝟo festiuis indulgere solent cōiter ꝗeti et
solacio. Isto mō moraliter nūc est vigilia in ꝗ
ieiunijs ꝛ laboꝛibꝫ nos dare debem⁹. j. Petri
v. Sobꝛij estote. ꝛ vigilate. Et. ij. Coꝝ. vj. In
oibus exhibeamus nosmetipos sic dei ministros. in laboꝛibꝫ. in vigilijs. ꝛ in ieiunijs mltis. Sꝫ cras in vita futura erit festuꝫ ꝛ solēnitas sempiťna. Et iđ tūc vacabim⁹ gaudio: leticia ꝛ ꝗete. Apoc. xiiij. Bti moꝛtui qui i dño
moꝛiūtur. āmō iā dic spūs vt reꝗescāt a laboribꝫ suis. Un Hiero. in ꝗdā epla. Nullus laboꝛ durus: nullū tps videri dꝫ longū. ꝗ glia
eternitatis acꝗriř. Sic oino fatu⁹ eēt ꝗ in vigilia oibꝫ laboꝛātibꝫ ꝛ sudātibꝫ ociosus foꝛet. ꝛ i
festo laboꝛaret qñ oēs gauderēt ꝛ ꝗescerent.
Sic fatu⁹ esset ꝗ in pñti vita ꝗetē acceptaret
in ꝗ xp̄s et oēs scti qui nos pcesserūt laboꝛibꝫ
et penitētijs se dederūt. ꝛ sibi in futuro laboꝛē
ꝑpetuū thesaurizaret. in ps. Laboꝛabit i eternū et viuet adhuc in finē. Scđo tenemur laboꝛibꝫ ꝟtuoř insistere ꝓpter pñiam ꝯmissi sceleris Magna ei grā foꝛet si dñs remitteret rustico ꝑpetuā ꝟuitutē ꝓ laboꝛe vni⁹ diei: ꝛ meri

to deberet ille rusticꝰ tali die laborare diligē-
tissime. Moraliter oīs peccator fuituri ꝑpe-
tue addicit qñ peccat. Jo. viij. Oīs q facit
pctm̄ ſuus ē pcti. Pro hac ſuitute pcti in ꝑpe
tuū laborare deret ī iferno: vt dcm̄ ē. nisi sacra
mētū penitētie mediaret. ꝑ qđ pena et'na ī pe-
nā tpalē ꝯmutaret. Justū est ḡ quēlibꝫ q pec-
cauerit dieb9 vite istius fortiter laborare ꝓpter
pniāꝫ ꝯmissi sceleris. Exēplo ꝓphe q ait. Labo
raui in gemitu meo lauabo ꝑ singlas noctes
lectū meū lachrymis meis stratū meū rigabo
Hoīes q aiose laborant cito patiūtur sudorē
Ita deuoti in labore cōīte cito irrigant sudo-
re lachrymaꝝ ꝯtritōnis Dic aristo. de pbleu.
parte. xxiij. pbleu. xxiij. ꝙ qñ plorātes lachry-
mas emittimꝰ lachryme sunt calide. qñ āt do
lētes oculos ex aliq infirmitate emittimꝰ la-
chrymas. lachryme ille sunt frigide. Et hꝰ cāꝫ
assignat talē. Indigestū ē frigidū. digestuꝫ ꝟo
calidū. Dolētiū āt oculos lachryma ē indige-
sta ꝓpter qđ ⁊ frigida. ꝓpter qđ ⁊ medici signū
putāt eē maxie egritudinis frigidos sudores.
Calidos āt ecōtrario bone alteratiōis. Et hꝰ
subiūgit cām. Cū qdā fuerit supfluitas multa
in oclo nō pt interiꝰ calidū illaꝫ digerere: qre
nēce est frigidā eē. qñ āt pauca supfluitas ē: tūc
C calor vincit. qre tūc lachryme sūt calide. Fiūt
aūt ex supfluitatib9 egritudines hmōi. Mo-
ralit loqndo: inter penitētes ē diuersitas. qꝛ a
liq ꝯuertūtur ex caritate ⁊ amore iusticie. cari
tas āt ignis ē. Et iō istoꝝ lachryme sūt bñ di-
geste calore caritatis. ⁊ istoꝝ sudores sūt calidi
et signāt sanitatē. Alij āt vident penitētes ⁊ at
terūtur magis ꝙ ꝯterant. Recogitāt ei penā i-
fernalē quā peccādo meruerūt. ⁊ exīn timoreꝫ
ꝯcipiūt q timore ducti lachrymas frigidas ⁊
sudores frigidos faciūt. qꝛ ꝯfessionē frigidaꝫ
faciūt de pctīs timore pene nō amore iusticie.
Sic penituit antiochꝰ. ij. Machab. ix. Ora
bat scelestꝰ dñm a q nō erat miscdiā ꝯsecutu-
rus. Sic iudas pnīa ductus retulit triginta
argēteos dicēs. Peccaui. tradēs sanguinē iu
stū. Math. xxvij. Ista ē ꝯfessio frigida ꝑ timo
rē ⁊ desperatōeꝫ. Et iō signū ē mgne infirmitatis
Isti sic laborātes licite dicere pñt illud Luce
v. Per totā noctē laborātes nihil cepimꝰ. Ta
les nō fuerūt lachryme petri Mat. xxvj. Nec
lachryme marie mgdalene Luc. vij. Tertio
laborare debemꝰ in pñti ꝑ opa meritoria pro
pter vehementiā ꝓmissi muneris. Cōsideratio
em̄ mercedis accēdit amorē laboris. Isto mō
ꝑsuadēdi laborē ꝟtutis vtit Boetiꝰ vel phia
loqns Boetio. iiij. de ꝯso. Metro. vlt. Ubi i-
ducit exemplū triū viroꝝ illustriū: q labores
maxios ꝓ ꝟtute ⁊ glā tpali sustinuerunt. vicꝫ

Agamēnonis Ulyxis ⁊ Hercul. qꝝ pmꝰ bel
lo decēnali troiā deuastauit ꝑ summa ꝑicula.
Scđs poliphemū gigātē monoculū q oēs so
cios deuorauerat: ꝑ sūmā audaciā interimit.
Tertiꝰ hercules q duros labores sustinuit.
De q di Herculē duri celebrāt labores. Ille
cētauros domuit supbos. ⁊c. q h nō ponā Et
tādē dic sic. Ultimꝰ celū labor irreflexo Su-
stulit collo: ꝑciūqꝫ rursus Ultimi celū meruit
laboris Et enarratis istis exēplis dic sic Ite nūc
fortes vbi celsa mgni. Duc exēpli via: cur iner
tes Terga nudatis. supata tellus. Sidera do
nat Uult dicere Vos q ꝟtuosi ⁊ fortes eē vul
tis: ite ad celū ꝑ viā ꝟtutis q cū sit via excelsi est
via mgni exēpli. qꝛ multi ⁊ mgni ābulāt ꝑ eā q
añ vos fuerūt. Et idō via excelsa mgni exēpli
ducit vos. Cur inertes terga nudatis. qsi mise
ri fugiētes de ꝑlio: ⁊ petētib9 ab hostib9 mise-
ricordiā. Ecce qles merces vob ꝓmittit. Su
perata tellꝰ sydera donat. h est dcm̄. Habeatis
vos sic in terra ꝙ victores sitis ⁊ sup sydera e
rit in ꝑpetuū merces vr̄a. Et h est qđ di Sa
piē. iij. Bonoꝝ laboꝝ glosus ē fructꝰ Et ī ps
Labores manuū tuaꝝ qꝛ māducab btūs es ⁊
bñ tibi erit. De hac btitudine loqtur Bern. i
qdā ſmone dicēs. O btā regio padisi. O btā
regio deliciaꝝ ad quā suspiro de valle lachry
maꝝ vbi sapia sine igrātia. vbi mēoria sine ob
liuiōe. vbi intellectꝰ sine errore. vbi rō sine ob
scuritate fulgebit. Bti q ibi habitāt dicentes
cū ps. Bti q habitāt i domo tua dñe i secla se
culoꝝ laudabūt te Lectio CXXI.

ſ

Citeni omnia illa

⁊ itelligit: ⁊ deducet me ī opib9 meis
sobrie ⁊ custodiet me ī sua potentia
Et erūt accepta opa mea: ⁊ disponā ꝑplm tuū
iuste. ⁊ ero dignꝰ sediū pris mei. Postꝙ salo-
mō declarauit ꝙ ꝑ sapētiā quā optauit inten
debat se regere moralit ī oī bonitate. Hic oñ-
dit ꝙ eadē sapia h cōferre potuit gnalit ex ꝓ-
pria ptāte: ⁊ ꝑ ꝯñs potuit eū facere ꝟtuosuꝫ ꝑ
fecte. Huiꝰ ḡ ptātis. pmo ponit ꝓbatōeꝫ Se
cūdo ex h infert qndā ꝯclusionē. Scđa pars
ibi. Et ero dignꝰ. Circa pmū. talē ponit rō
nem. Illud pt hoiem ꝑfecte facere ꝟtuosum
qđ ꝯfert hōi sciam. prudentiā ⁊ potentiā ⁊ eti
am facit deo acceptū ⁊ sibi subiectis ꝓficuū. sꝫ
talis est sapia quā peto a deo. dicit Salomō.
ergo ꝑ ipam potero me regere ꝟtuose in oib9.
Minorē ergo huiꝰ rōnis ponit in qnqꝫ parti- A
culis narrās de sapia ꝙ ipa ē doctrix ꝑ sciam
ductrix ꝑ prudētiā. defensatrix ꝑ potētiā. me-
diatrix ꝑ amicitiā. moderatrix ꝑ iusticiā. Quā
tū ad pmū dicit sic. Scit ei illa. i. sapia oia et

intelligit. Apud aristo. inter sciam ⁊ intellcm̄
hec est dīa. qꝛ scia est habitꝰ ꝯclusionis demō
strate. Un̄ nihil ꝓprie di sciri apud eū stricte
loqndo scia nisi qđ pōt demōstratiue ꝓbari.
Et iō facere scire cadit in diffinitōe demōstra
tionis. sicut ptꝫ pmo posterioꝝ. Intellectꝰ ve
ro ꝓprie loquēdo est habitꝰ ꝯgnitiuꝰ pncipio
rū ⁊ ꝓpositionū que ꝓbari nō possunt. Un̄ a-
risto. vj. ethi. Intellectꝰ est pncipioꝝ quoꝝ nō
est ars neqꝫ scia neqꝫ prudētia. qꝛ scia ē demō-
strabiliū. Ars ꝟo et prudentia ꝯtingētiū. Si
ue igit loqmur de pncipijs siue ꝯclusionibus
sapia scit. i. scire facit. oīa. i. oīa necessaria ad sa
lutem. Sic em̄ loquitur saluator de spūsctō.
Joh. xvj. Cū autē venerit ille spūs veritatis:
docebit vos oēm veritatē. Glo. supple nēcariā
ad salutē. Est aūt sapia doctrix ꝑ sciam Sap.
viij. Doctrix est em̄ discipline dei ⁊ electrix o-
peꝝ illius. Scđo sapiētia est doctrix ꝑ prudē
tiam Est em̄ prudentia recta rō agibiliū Un̄
ad prudentē ꝑtinet bñ ꝯsiliari circa totā vitā
hois ⁊ bene eligere. qꝛ sine prudētia nullꝰ pōt
habere ꝟtutem moralē. sicut docet aristo. vj e-
thicoꝝ. Et ꝙtum ad h dicit Salomō de sapi
entia. Deducet me inqt in opibus meis sobē
id ē mēsurate ſm mēsurā recte rōnis. Di autē
sobrius a se ⁊ bria. qsi secum hñs briam. id est
mensurā. ⁊ ebrius quasi extra briā. Tertio
sapia est defensatrix ꝑ potentiā. Et ꝙtum ad
hoc subdit. Et custodiet me in sua potentia
ab omī aduersitate. vicꝫ ne vitiose succūbam
In ps. Dominꝰ custodit te ab omī malo.
Quarto sapia est mediatrix ꝑ amicitiam. Et
ꝙtum ad h subdit. Et erūt accepta opa mea.
Istud ꝓprie facit homini xp̄s q est sapiētia dei
patris. Nam ꝑ meritū xp̄i oia opera nostra
bona fiūt deo accepta. ad Tytū. ij. Dedit se-
metipm ꝓ nobis vt nos redimeret ab omī ini
qtate. ⁊ mūdaret sibi ꝑplm acceptabilē bono-
rū opm sectatorē. Quinto sapia est modera-
trix ꝑ iusticiā. Facit em̄ hoieꝫ iuste regere sub
iectos. Et ꝙtū ad hoc subiūgit sic. Disponaꝫ
ꝑplm tuū iuste Notāter dic ꝑplm tuū nō meū
Qñ hoies bene viuūt tūc dñs vocat eos po-
pulū suū. qñ male: tūc sunt populi hominum
Un̄ deus legit signāter dixisse Moysi. Exo.
xxxij. qñ filij israel fecerāt sibi vitulū ꝯflatileꝫ
Moyse existente cum dño in mōte. vade de-
scēde peccauit ꝑpls tuus quē eduxi de terra e-
gypti. Qñ vero hoies bñ se hñt tūc sunt ꝑpli
dei. In ps. Attēdite popule meꝰ legem meaꝫ
inclinate aureꝫ vestraꝫ in verba oris mei. Fi-
naliter ḡ in lra infert Salomō ex his oibus
ꝯclusionem istam. Et ero dignus sedium pa-
tris mei. quasi diceret. Si sic mihi concesseris

sapientiā quaꝫ imploro. ero dignus regia se-
de quā tenuit pater meus dauid in regno pre
senti ⁊ sedibus patris mei ꝑ remūerationem
futuram in regno celesti Deducet me in ope B
ribus meis sobrie. Notandum est: ꝙ triplex
in scriptura sacra inuenitur sobrietas necessa
ria virtuoso. Debet em̄ virtuosus habere ta-
lem vt sit scientia sine ꝑsumptōne in pte intel
lectiua: vt sit cōtinentia sine dissolutōne in p-
te sensitiua. vt sit abstinentia sine ingurgitati
one in parte nutritiua. Primo ergo necessa-
ria est virtuoso sobrietas in scientialib9 vt sit
scientia sine ꝑsumptōne. Et hāc suadet apls
Rhomano. xij. Dico em̄ ꝑ gratiā que data est
mihi oibus qui sunt inter vos nō plus sape-
re ꝙ oportet. sed sapere ad sobrietatē. Sene-
ca ad Lucillū. epla. cxv. ⁊ est vltima ad Lu-
cillum. Plus scire velle: ꝙ sit satis. intēperan
tie genus est. Et epla. xix. dicit sic. Quēadmo
dum aliaꝝ reꝝ: ita lrarum interptantia labo-
ramus: nō vite sed scbole discimus. Non fa-
ciūt iste doctrine bonos sed doctos. Et sub-
dit. Paucis satis em̄ est. i. contingūt ad men-
tem bonā pacis vti litteris. Huiꝰ autē sobrie
tatis contrariū est ebrietas ꝑsumptōnis qua
aliquis sententiā sui proprij sensus nimis ap
probat et eā prepōderat sentētijs melioꝝ. Ta
lis autē ꝑsumptuosi hois signa docet Bern.
libro suo de. xij. gradibus humilitatis. Et lo-
quit de monacho ꝑsumptuoso dicens. Pri-
mus inqt in ꝯuentu residet: in ꝯsilijs pmꝰ re
spōdet: nō vocatus accedit: nō iussus se intro
mittit: reordinat ordinata: reficit facta: qcqd
ipe nō fecit: aut nō ordinauit: aut nō recte fcm̄
nec pulcre estimat ordinatū. Judicat iudican
tes: ꝑiudicat iudicaturis. Hec ibi. Hmōi con
ditōnes docet aristo. vij. ethi. ca. xiij. vbi dicit
ꝙ qdam sūt nimis imansiui ꝓprie opiōi ⁊ sūt
ita ꝑtinaces ꝙ nullo mō a suis opiōib9 auel-
lūtur. Et tales vocat ibidē grece ischyrono-
mes ab ischyros qđ est fortis. ⁊ gnome qđ est
cognitio. qsi fortiter sue opioni vel ꝯgnitōni
intēdentes. Et istis attribuit qtuor ꝯditōnes
Primo ꝙ se hñt ad ꝯtinentē sicut ꝓdigus ad C
liberalē. ⁊ audax ad fortē. Cōtinēs em̄ apud
aristo. vocat q ꝯtra oēs passiones manet fixꝰ
in ꝟtute ſm rectā rōem sp imobilis. Ischyro
nomō aūt hoc hꝫ tm̄ de ꝯtinente qđ manet i-
mobilis et imobiliter adheret. Hoc autē nō
est ꝟtuosuꝫ ſm se. sed qñ fit ſm rectā rōem. vn̄
sicut ꝓdigus excedit liberaleꝫ. qꝛ dat plus ꝙ
oportet. Ita iste ꝑsumptuosus excedit ꝯstātē
ꝟtuose quē vocat phs ꝯtinētē: qꝛ adheret plꝰ
ꝙ oportet sensui suo ꝓprio. Scđo dicit arist.
de talib9 ꝙ sunt indisciplinati qꝛ nolūt ab ali

quo instrui Tertio sunt agrestes q̃ꝛ cum se
velint sequi ꝓpꝛiū sensuꝫ.nō pñt de facili ꝯmo
rari cū alijs hoibꝫ:⁊ necesse hñt fieri sollicitarij
⁊ paꝝ cōicātes cū alijs.Oīs eñ hō q̄ vult a-
micabiliter cū alijs ꝯuersari:dꝫ se eis multi-
pliciter ꝯformare.Vñ cū alexāder regnū ꝑsa
rum eēt adeptus.stati relicta forma macedo-
nū in habitu ⁊ vestitu ꝯformauit se persis:vt
sic eoꝝ beniuolentiā captaret.Oīnis eñ sin-
gularis fit colpo odiosus.Et iõo bñ dic̄ Sa
lustius sic̄ Albertꝰ.iiij.politi.recitat istos ver
sus Cōsulo quisquis eris q̄ pacis federa q̃ris
Cōsonus esto lupis cū q̄bus esse cupis.Hec
est ḡ sobrietas ꝑmo mō dicta scia sine p̄sump
tione in ꝑte intellectiua.Scđa est ꝯtinentia
sine dissolutōe in ꝑte sensitiua:⁊ ista sobrietas
est ordiata modestia sensuū exterioꝝ.vt nihil
vage mentis appareat.nihil libidinosuꝫ sꝫ to-
tum sit religiosuꝫ.Et huiꝰ ꝯtrariū est ebrietas
dissolutōnis q̄ est via insolentis gestus ⁊ or-
natꝰ in hoīe exteriori.Istā sobrietatē in gestu
moꝝ.Apl's.j.Thymo.ij.notat:vbi dicit sic.
Volo viros orare in om̄i loco leuātes manꝰ
puras sine ira ⁊ disceptatōe.Silr̄ ⁊ mulieres
in habitu ⁊ ornatu cū verecūdia ⁊ sobrietate
De ista sobrietate dicit augꝰ in regl'a.In om-
nibꝫ moribꝫ vestrꝭ nihil fiat qđ cuiꝗ offendat
aspectū.sed qđ vram deceat scītitatē.Et Am-
bro.de officijs.li.iij.dicit sic Sermōes ꝓfera
mus libera iusticia examiatos:vt sit grauitas
in sensu.in ſmone pōdus.atꝗ in ṽbis modꝰ.
Tꝑantia cordis hꝫ animi mūdiciam.iusticia
misicordiam:prudētia pacē:fortitudo māsuetu-
dinem.Hec ābro.Ista sobrietate carēt disso-
luti ⁊ voluptuosi iuuenes q̄ꝺdiu sūt sani ⁊ ico
lumes q̄ ꝓpter corꝑis caliditatē ⁊ animi leui-
tatē infra semetip̄os nō pñt cōsistere.sed si fe-
bre corripient̄ ꝑ vnā hebdomadā vl' duas:sta
tim fiūt sobrij saltē ad tp̄s Et iõ signāter Ecci
xxxj.di.Infirmitas grauis sobriā fac̄ animā.
D Tertia sobrietas ē abstinētia sine ingurgita
tione in ꝑte nutritia.Et sic de ea loq̄tur apl's
ꝯñter ad Tytū.ij.Sobrie ⁊ pie ⁊ iuste viua-
mus in h̄ seculo.Sobrie ad nosmetip̄os.Iu
ste ad ꝓximos.⁊ pie ad deū ⁊ sanctos.De hac
sobrietate Gregꝰ.omel'.xxxvij.Sobrietas oim
ṽtutū mr̄ est..Et ecōtra.ebrietas mr̄ oim vici
orū.Hec ē denudatrix oim secretoꝝ.infatua-
trix sensatoꝝ.allegatrix robustoꝝ.⁊ impatrix
flagitioꝝ.Primo ē denudatrix secretoꝝ.Vñ
Señ.ad Lucillū.epl'a.lxxxiij.Queadmodū
musto ip̄a dolia rūpunt̄.⁊ om̄e qđ in imo ia-
cet in sūmā ꝑtē vasis vis calorꝭ eructat.sic vi
no estuāte q̄cq̄d in imo iacet additū.effert̄ ⁊ ꝑ
dit in mediū Et hec ē vna cā q̃re spēalit̄ regibꝫ

ꝓhibet̄ vinū q̄ꝝ est celare ꝯsilia.Nihil est eñ
ita ꝑiculosuꝫ reipublice sic̄ ebrietas i rege.A
tali nāꝗ ꝑncipe visiones indebite ⁊ p̄cipites
irrogant̄.ꝯsultatōes accepte in iniuriā alioꝝ
incaute reuelant̄.ordinatōnes ꝯcesse ⁊ vtiles
reipublice retractant̄.Et iõo signant' di' Pro
uerb.xxxj.⁊ vlt.Noli regibꝫ.O Lamuel noli
regibꝫ dare vinū:q̃ꝛ nullū secretū est vbi regt
ebrietas Narrat valeriꝰ maximꝰ.li.vj.ca.ij.
ꝙ mulier q̄dā innocēs dānata fuit a philippo
rege macedonū temulento:q̄ ꝓprie inno cētie
ꝯscia clamauit.Prouocarē inq̄t a rege philip
po ebrio ad eūdem sobriū si eēt.Quo ṽbo ex-
cussit regi ebrietatē.q̄ cām sobrius diligenter
inspexit.⁊ mulierē liberā a pena dimisit.In
signū vero ꝙ ebrietas est denudatrix secretoꝝ
legimꝰ Gen̄.ix.ꝙ noe ꝑmo plantauit vineā:⁊
bibens vinū inebriatꝰ est.⁊ cū postea dormi-
ret iacuit denudatꝰ ⁊ a filio ꝓprio derisus est.
Scđo ebrietas est infatuatrix sensatoꝝ.Vñ
augꝰ.in li.ad sacras ṽgines.In ebrijs nulla
ratio:nullū gerende vite ꝯsiliū.nō gestoꝝ aut
lectōnū memoria.nec vlla artiū aut industrie
ꝓuidentia.Et ideo nullus de sua cōfidat scīa
si ebrietati succūbat.Esa.xxviij.Sacerdos ⁊
ꝓpheta nescierūt pre ebrietate:absorpti sunt
a vino.errauerūt in ebrietate.Et iõo in antiq̄
lege sacerdotibꝫ fuit ꝓhibitū ne biberēt vinū.
qñ ingressuri erant tabernaculū ad ministrā-
dum.Leui.x.Vinū ⁊ om̄e qđ inebriare pōt ñ
biberis tu et filij tui qñ intrabitis in taberna
culū testimonij.Tertio ebrietas est alligatrix
fortiū vel robustoꝝ. Facit eñ de hoīe besti-
am.de robusto infirmū.de prudente insanuꝫ.
Exēplum de holoferne fortissimo quē nimia
ebrietate sopitū Iudith vidua gladio ꝓprio
interemit.Iudith.xiij.Exēplum habemꝰ de
alexādro.de q̄ dicit Señ.epl'a.lxxxiij:ꝙ eum
in tot ꝑlijs inuictū intꝑantia bibēdi deuicit.
⁊ ille Herculaneꝰ ac fatal' cyphus submersit.
Propt' h̄ philosophi veteres.sic̄ dic̄ Pap̄.vi
nū vocabant venenū Sed postꝗ inuētus ē
virus letiferi succꝰ:hoc vinū:illud venenū di
ctum est.Et infra.Vinū inquit sobrie potatū
sanitatē dat:⁊ auget prudentiā:imoderate sū
ptum ad vicia causas p̄stat.Deus eñ creatu
ram dedit.abūdantiaꝫ aūt humano arbitrio
reseruauit:vt parsimonia nature eēt in magi-
sterio sobrietatis:abūdantie vitiuꝫ:lapsumꝗ
temulentiū sibi ascriberet hūana conditio
Quarto ebrietas ē impatrix flagitioꝝ:vt pro-
bat ira:arma ⁊ ictus:libido:verba ⁊ tactꝰ.tūc
ardor nimiꝰ.pudor nullꝰ.Exēplum habemꝰ
de loth.Gen̄.xxj.qui ꝑ ebrietatē cum vtraꝗ fi
lia ꝯmisit incestū.Exēplum q̄ ad irā de alexā-

dro magno:q̄ Clytū amicū sibi charissimū at
ꝗ fidelissimū inter epulas cutello transfodit.
Et intellecto facinore mori voluit.Voluit eñ
seip̄m interficere nisi ab amicis suis p̄uentus
fuisset.Rusticꝰ q̄daꝫ inebriatꝰ redit domū.et
de q̄libet vno qđ videbat apparebāt sibi duo
Considerās ergo duos filios suos:putabat
eos eē q̄tuor.Et iponēs vxori qđ haberet q̄t-
tuor filios.ip̄aꝗ negāte:iussit ꝙ se purgaret.
⁊ p̄cipit cultꝝ.h̄ est vomerē afferri ⁊ poni in
ignē.⁊ dixit vxori sue ꝙ oīno portaret ferrum
ignitū.Illa vtens prudētia feminea:rñdit:ꝙ li
benter hoc faceret:si tñ ꝑmo ferrū ignitū sibi
traderet.Ille aūt fatuus oīno ignitū ferꝝ ac
cepit in manibꝫ ⁊ excoriauit se pessime.⁊ ad so
brietatē se reduxit ⁊ errorē ꝓpꝛium recognouit
cōtinuo Et iõ signāter dicit̄ de oibus talibus
Iob.xij.Palpabūt quasi in tenebris ⁊ nō in
luce.⁊ errare eos faciet quasi ebrios
Lectio CXXII.

Quis eñ hominū

q poterit scire.ꝯsiliū dei.aut q̄s pote-
rit cogitare q̄d velit deꝰ.Cogitatōes
eñ mortaliū timide:⁊ incerte prouidētie nr̄e.
Corpꝰ eñ qđ corrūpit̄ aggrauat aīam.⁊ dep̄
mit terrena inhabitatio sensuꝫ multa cogitan
teꝫ Postꝗ Salomō deuote supplicauit dō
ꝓ sapiā impetrāda.⁊ sue deuotōnis declara-
uit vtilitatē.In ista ꝑte iterato manifestat sue
supplicatōnis necessitatē.Est aūt nc̄itas ma-
xima ad supplicandū deo ꝓ sapia qua dirigit̄
ignorātia nr̄a in agendis.Iuxta illud.ij.Pa
ralip.xx.Cuꝫ ignoremꝰ q̄d agere debeamus:
hoc solū habemꝰ residui vt oculos nr̄os diri
gamus ad te.Istā ergo ignorantiā nr̄am alle
gando ostendit hebetudinē nostrā tam in na-
turalibꝫ q̄ꝫ in suꝑnaturalibꝫ cognoscēdis.Li-
cet eñ ex cognitōne creaturaꝝ assurgere pos-
simus aliq̄liter in dei noticiā q̄ꝫtū ad multa.
viꝫ ꝙ potens:bonus:oīpotens ⁊ clemēs est.
Iuxta illud ad Rhoma.j.Inuisibilia eñ ip̄i
us a creatura mūdi ꝑ ea q̄ facta sunt intellcā
ꝯspiciūtur.tñ ad euidenter cognoscendū cōsi
lia sua et p̄cepta q̄ vult nos ſuare in hac vita
ꝑtingere nō possumus sine ip̄ius reuelatōne
Et ideo ꝑmo ostendit Salomō q̄ntam habe
mus ad cognoscendū celestia ⁊ suꝑnaturalia
difficultatē.Et circa hoc duo facit:q̃ꝛ ꝑmo al
legat hominis generalē ignorantiā.Scđo as
signat tante ignorātie cām Scđa ꝑs ibi.cogi
tatōnes eñ mortaliū.Quātū ad ꝑmū dic̄ sic.
Quis eñ hoim poterit scire ꝯsilium dei.Aut
q̄s poterit cogitare q̄d velit deus.quasi dice-
ret.ad hoc ꝙ homo consequatur beatitudi-

nem que est vita eterna ⁊ visio supernatura-
lis diuine essentie:oportet hoiem transire per
meritum adimplēdo aliquo modo diuinam
volūtatem in p̄ceptis ⁊ consilijs suis. Sed
quid deus ꝯsulat ⁊ p̄cipiat nō potest homini
ꝯstare nisi ꝑ reuelatōem fidei de credendis ⁊
agendis.ergo hec reuelatio que est vera sapia
est homini necessaria.q̃ꝛ nullus homo ex sua
naturali cognitōne pōt scire consiliū dei:nec
quid velit deus Sed sciendū ꝙ iste ter-   A
minꝰ Cōsiliū est terminꝰ eq̄uocus.q̃ꝛ aliqñ i
quisitio vniꝰ vel pluriū in rebꝫ dubijs vocat̄ cō
siliū.Et sic loq̄tur aristo.iij.ethi.vbi ostendit
ꝙ ꝯsiliū debet p̄cedere electōem.⁊ ꝙ om̄e cō-
siliabile est eligibile.Et sic loq̄tur Thobias
filio suo.Consiliū semꝑ a sapiēte ꝑquire.To-
bie.iiij.Et Prouer.xj.Salus aūt vbi multa
ꝯsilia.Alio mō vocat̄ ꝯsilium sniā declarati-
ua illius qđ expedit fieri in incertis.Et sic lo
quit̄ Apl's.j.Coꝝ.vij.De ṽginibus aūt p̄ce-
ptis dñi non habeo.Consiliū autē do.Ter-
tio mō vocat̄ consiliū ꝑsuasio ad aliquid agē
dum vel omittendū.Quarto mō vocat̄ consi
lium qđcunꝗ arcanū alteri reuelatū Prio
modo nō possumus deo attribuere cōsilium
ꝓprie loquendo:sed metaphorice ⁊ figuratiue
loquendo deo more humano.q̃ꝛ in deo nullo
modo cadit incertitudo vel dubitatio Dam̄.
libro.j.ca.xxij.Non eñ ꝯsiliat̄ deus.ignorā-
tie eñ est ꝯsiliari.Et aristo.iij.ethi.Consiliuꝫ
est de his que incerta sunt ⁊ nescitur qualiter
eueniant.Et ꝑ consequēs deo qui est p̄scius
futuroꝝ omniū:nō cōuenire nō potest.Se-
cūdo modo deo maxime cōuenit consilium:
quia ip̄e maxime in dubijs nos certificare scit
Tertio modo etiā sibi ꝯuenit:⁊ sic distingui-
mus inter precepta ⁊ consilia dei Et quarto
modo similiter.Allegata ergo ignorātia hu-
mana explanatur cōuenienter nostre ignorā-
tie causa.Et ponitur duplex causa:viꝫ ꝯgno
scentis debilitas.⁊ cognoscendoꝝ subtilitas
Secūda cā ponitur ibi Et difficile estimamꝰ
Circa ꝑmum duo facit.quia ꝑmo allegat   B
ignorantie cām ex parte anime.Secūdo ex ꝑ
te corporis.ibi.Corpus eñ quod corrūpitur
Quantū autē ad animā sicut docet Arist.ij
Metaph.Intellectus noster se habet ad in-
telligentias ⁊ ad manifesta in natura.sicut o-
culus noctue ad lumē solis.Et ideo ad tractā
dum de his que supra vires nostras sunt de-
bemus esse timidi.Et hoc est qđ dicit.Cogi-
tationes mortaliū timide.Et iteꝝ ad illa que
sunt infra nos circa que opamur ⁊ ꝯsiliamur
frequenter experimur nos decipi.⁊ aliter de-
uenire q̄ꝫ nos ordinamus.⁊ ideo nō soluꝫ sūt

cogitatōnes nostre infirme in speculatiuis:sȝ
etiam incerte sunt ꝓuidentie nostre in practi
cis. Et ideo docuit nos Jacobus ꝙ locuturi
de futuris agibilibꝫ a nobis:semꝑ sub condi
tione dicamus. Si dominꝰ voluerit facīemꝰ
hoc vel illud. Jacobi.iiij. Ex parte vero cor
poris duplex surgit difficultas acquirēdi sci
entiā de deo ⁊ necessarijs ad salutē. Prima:
quia corpus infectū fomite cōcupiscētie cor
rumpit affectum anime.⁊ facit animā ad sur
gendum ad spiritualia grauem. Et ideo dic.
Corpus quod corrūpitur aggrauat animā.
Secūdo quia sollicitudo circa necessaria cor
poris.⁊ ista tꝑalia deprimit sensum hōis co
gitantis multa.⁊ reddit eum distractum a stu
dio ⁊ sciencia acquirēda. Et idō subdit. Et de
primit terrena inhabitatio.i.occupatio circa
terrena corpi necessaria sensum.i.intellectum
multa cogitantem. Corpus quod corrūpitur
aggrauat animā. Nota ꝙ corpus post pec
catum anime alligatur in triplex officiū. Ha
bet em̄ anima corpus sicut instrumētū in ad
iutoriū ad seruiendū. Secūdo sicut indumen
tum vel opertoriū ad se tegendum. Tertio hꝫ
anima corpus sicut sibi ꝯiūctum ⁊ datum:si
cut detrimentū vel afflictoriū ad puniēdum.
Primo dico ꝙ anima habꝫ corpus sibi cō
iūctum sicut instrumētum in adiutoriū ad ser
uiendū. Unde aristo.j.politico.ait. Animal
constat ex anima ⁊ corpe.quoꝝ hoc qdem ꝑn
cipalius est a natura scȝ anima.hoc aūt subie
ctum:puta corpus. Jn hoīe aut bene disposi
to corpus est sicut seruus.⁊ anima ꝑncipans
⁊ dominās. Sed in hoī a pestilente corpꝰ do
minatur ⁊ anima famulat̄. Est aūt ꝯm eum
ibidē duplex ꝑncipatus.videlȝ dispositus si
ue seruilis.⁊ politicus siue regalis. Anima eī
ꝑncipatur corpori ꝑncipatu disposito.⁊ est ta
lis ꝑncipatus:quādo subiectū nō habet po
tentiā resistendi ꝑncipanti.sed intellectꝰ prin
cipat̄ appetitiui politico ꝑncipatu:qꝛ appetitꝰ
hꝫ interdū potentiā resistendi ratōni. Patet
ergo ꝯm eū ꝙ corpus naturalit̄ est ꝯuilis con
ditōnis.⁊ anima libere. Et quia ꝯuus delica
te nutritus ꝑteruit in dominiū. Juxta illud
Prouer.xxix. Qui delicate a puericia nutrit
seruū suū sentiet eū postea ꝯtumacē. Jdeo sta
tim a pueritia debet ꝯuus iste domari.⁊ in ser
uitutē redegi. Et h̄ satis aduertit aplus quā
do dicit. Castigo corpus meū ⁊ in ꝯuitutē re
digo:ne cū alijs ꝑdicauerim ipe reprobus ef
ficiar.j.Coꝝ.ix. Seruitꝰ aūt ꝯm iura:si sit oc
culta impedit matrimoniū cōtractum cū libe
ra. Unde si ꝯuus dicat se ingenuū:⁊ contra
hit cum libera ⁊ ipa postea ꝑpendit se esse de

ceptā pōt agere ad diuortiū ⁊ obtinebit.xxij.
q.ij.ca.si femina ingenua. Moraliter loq̄ndo
Seruus iste:corpus nr̄m vicȝ.fingit se libeꝝ
et nobilē.⁊ iactat totū mūdum esse suū ⁊ pro
pter se ordinatū:⁊ ideo frequēter parificare se
ꝑsumit rōni que est dn̄a sua.⁊ igerit se ad ma
trimoniū per q̄ndam eq̄litatē cū rōne ꝯhen
dum.sed certe ratio debet aduertere ⁊ ipm re
pellere sicut nō maritū suū.j.Coꝝ.vij. Non
em̄ est ꝯuitutī subiectus frater vel soror i hu
iusmōi More ergo ꝯui debꝫ corpus nr̄m tra
ctari. Quis ꝯo sit modus tractādi seruū dicit
Ecc̄i.xxxiij. Panis ⁊ disciplina ⁊ opus seruo
Tria em̄ sibi ꝯueniūt:vicȝ educatio:qꝛ panis
Castigatio qꝛ disciplina. Occupatio:qꝛ opus
Educatio sibi debet̄ talis tempamēti.ne sup
biat ⁊ ne succūbat. Unde Greg⁹. sup Ezech.
ij.parte.omel.vij. Si plus corpi q̄ꝫ debeamꝰ
tribuimꝰ.hostem nutrimꝰ. Et si necessitati e
ius que debemꝰ nō reddimus:ipm nostꝝ cō
ciuem necamꝰ. Hec ille. Ex quo ergo corpus
naturaliter ꝯuus est ⁊ subiectum spiritui:q̄n
ta vtilitas est huic ꝯuo ꝯuire. De hoc Sene
ca.epl'a.xliij. Fateor inquit insitam nobis no
stri corpis charitatē. Fateor nos hmōi gerere
tutelam:nō nego indulgendū illi:ꝯuiendum
nego. Multis em̄ seruiet qui corpi seruit.q̄
pro illo nimiū timet.qui ad omīa illud refert.
honestū ei vile est:cui corpus nimis carū est.
Sic ergo ꝑmo corpus spiritui:sicut instrum̄
tum in adiutoriū ad ꝯuiendū Secūdo cor
pus datum est anime sicut indumentū vel o
pertoriū ad tegendū. Job.x. Pelle ⁊ carne ve
stisti me:ossibꝫ ⁊ neruis ꝯpegisti me. De hoc
Sene.epl'a.xcij. Corpus natura vt quādam
vestem aīo circūdedit ⁊ velamentū est eius.
Quis aūt vnq̄ꝫ vestimēta estimauit animalia
Nec bonū nec malū gladiū vagina fac̄. Jta
nec bona corpis bonū hoīem. Hec. Seneca.
De indumētis aūt ⁊ rebꝫ q̄s deo distribuūt B
in famulis suis.duo vide. Unū est qđ dn̄s q̄
dat ānuatim duplicē librată.vnā pro hyeme.
⁊ aliam ꝓ honestate.sic solet ordinare ꝙ illa li
brata q̄ seruet ꝓ hyeme fiat de pāno grossiori
Jlla vero de subtiliori q̄ seruiet i estate. Mo
raliter. Totū tēpus nostꝝ diuidet̄ in duas ꝑ
tes.hyemē ⁊ estatem. Hyems est vita ꝑsens.
estas erit vita futura. Dominꝰ autē noster da
turus est nobis duplicē libratam.vnā robam
accepimus ꝓ hyeme huiꝰ vite. Et idō est de ru
di pāno. Corpus em̄ nostꝝ si mō aduertimus
de turpi materia vel rudi est facta.⁊ tamen sa
tis sufficit ꝓ hyeme huiꝰ vite. Heb.x. Corpus
aūt aptasti mihi.i.aptum dedisti cōueniens
tēpori in quo viuo Secūda librata quā habe

himꝰ in pascate vite future.i.i resurrectiōe ge
nerali est de pāno subtili. Erit em̄ corpus no
strū subtile ꝯtra grossiciē.claꝝ ꝯtra opacitatē
agile ꝯtra grauitatē.⁊ impassibile ꝯtra mor
talitatē.j.Coꝝ.xv. Seminat̄ corpus animale
surget corpus spiritale. Dat ḡ dn̄s noster du
plicē libratā ꝯm ꝯgruētiā tꝑm diuersoꝝ. Se
cūdo videmus in istis familijs et curijs ꝙ bo
ni armigeri robas duplices ꝑcepturi nō par
cūt in hyeme a laboribꝫ.lacerāt robas:nūc in
pluuijs.in niuibꝫ.in ignibꝫ.vbicūq̄ꝫ dn̄o pla
cuerit. Rō est dicta.qꝛ sciūt se nouas robas in
pascate ꝑcepturos. Cōsimili mō moralit̄.bo
ni xp̄iani nō parcūt ab opibꝰ pnie corporibꝫ
suis.vigilāt.ieiunāt.⁊ varijs penitētijs lace
rāt vel macerāt corpꝰ suū. Et q̄re hoc. Certe
qꝛ nouas robas expectāt in resurrectōe q̄ndo
vestient̄ spūs corporibꝫ suis gl'iosis. Phil.iij.
Saluatorē expectamꝰ dn̄m nr̄m ih̄m xp̄m q̄
reformabit corpꝰ humilitatis nostre ꝯfigura
tum corpori claritatis sue. Jtem notandū
ꝙ inter indumēta q̄dam sunt vestes ⁊ arma.
q̄dam sunt vestes tantū ⁊ nō arma Jn ve
stibꝫ ⁊ armis fiūt q̄dam signa de picturis ⁊ co
loribꝫ. Et ꝯsueuerūt reges iuuenes ⁊ princi
pes militare in ludis militaribꝫ in armis nō
notis.nec in armis que postea debent defer
ri.sed in armis ignotis ad volūtatem eorū.
Quādo aūt tales ꝑncipes exercitiū armoꝝ in
talibꝫ ludis dimittūt.tūc solent dari alicui ar
migero illa arma ꝯsiderādo eum in statu mi
litari ⁊ id cedit ad honorē notabilē talis armi
geri ꝙ possit arma portare dn̄i sui quibꝫ vsus
est in sua militia iuuenili. Moralit̄. Dn̄s no
ster dei filius xp̄s militans in cruce arma ha
buit de argento albissimo carnis sue q̄nq̄ꝫ ro
sis rubeis distincto que sūt q̄nq̄ꝫ vulnera cor
pori illi sacro imꝑssa. ꝑnceps vite ludū talem
armoꝝ sua resurrectōe dimisit.qꝛ christus re
surgens ex mortuis iā nō morit̄.mors illi vl
tra nō dominabit̄. Rhoma.vj. Sed hōi tan
q̄ꝫ armigero multū dilecto contulit arma illa
⁊ militē fecit eū dominꝰ.vt ptꝫ ꝑ Aplm.ij.Ti
moth.ij. Labora sicut bonꝰ miles christi. Et
honorificū debet esse hōi multū:scȝ memorit̄
recogitādo.si iniusta corpaliter tolerādo por
tare valeat arma xp̄i. Et ideo de istis armis
bene gloriabat̄ ille q̄ dicit. Gal.vj. Stigma
ta dn̄i nostri iesu xp̄i in corpe meo porto. Et
ideo scribit̄.j.Coꝝ.vj. Empti estis ꝑcio ma
gno:glorificate ⁊ portate deū in corpore vr̄o
Tertio corpꝰ est datū anime sic detrimētū
et afflictoriū ad puniendū. Et hoc est veꝝ ꝯm
tēpus nature lapse. Ex quo em̄ ratio mentis
hūane subtraxit deo obedientiā quā debebat
subtracta est aīa illa obedientia quā sibi cor

pus exhibebat.⁊ ceperūt passiones mortis et
corruptōis affligere aīam in corpe habitātē i
tantū ꝙ clamare ꝯpellebat̄. Apl's ad Roma.
vij. Jnfelix ego sum.q̄s liberabit me de corpe
mortis huiꝰ. Un̄ Sen̄.epl'a.cj. Corpꝰ hoc a
nime pondꝰ est ⁊ pena.ꝑmente illo vrgetur.⁊
in vinculis est. Et infra Maior sum ⁊ ad ma
iora genitꝰ q̄ꝫ vt mancipiū sim corpis mei:qđ
eq̄dem nō aliter aspicio q̄ꝫ vinculū aliqđ lib
tati mee circūdatū. Hec Sene. Et de h̄ nota
biliter loq̄tur epl'a.xliiij. Admiror dementiam
nr̄am ꝙ tanto tꝑe amamꝰ rem fugitissimā cor
pus nr̄m:timemusq̄ꝫ neq̄n moriamur cū om̄e
momētū mors sit ꝑoris habitꝰ. Uis tu time
re:ne semel fiat qđ q̄tidie fit. Et idō signant̄ di
cit h̄. Corpꝰ qđ corrūpit̄.nō qđ corrūpet̄. Cor
rupta ē infātia:corrupta ē puericia:corrupta
est adolescētia.ij.Reg.xiiij. Oēs morimur et
quasi aque dilabimur in terrā q̄ nō reuertūt̄.

Lectio LXXIIII.

Et difficile estima

mus q̄ in terra sūt:⁊ q̄ in ꝓspectu sūt c
inuenimꝰ cū labore. Que āt in celis
sunt q̄s inuestigabit. Sēsū autē tuū q̄s sciet
nisi tu dederis sapiam tuā.⁊ miseris spm̄ tuū
scm̄ de altissimis. Et si correcte sint semite e
orū q̄ sunt in terris.⁊ q̄ tibi placent didice
runt hoīes. Nam ꝑ sapiam sanati sunt q̄cun
q̄ꝫ placuerūt tibi dn̄e a ꝑncipio. Postq̄ꝫ em̄ sa
piens Salomō allegauit hūanam ignoran
tiam ꝓpter quā necesse habuit a deo petere sa
pientiā. Unā cām istius declarauit ex pte hu
mane imbecillitatis. Jn ista parte assignat ali
am cām ad idē.magnitudinē vicȝ difficulta
tis ex pte rerum scibiliū Et circa hoc tria fa
cit. Quia ꝑmo ostendit ꝙ attingere cognitio A
nem supnaturaliū excedit limites hūane facul
tatis. Secūdo ꝙ taliū cognitio nullo mō ha
beri potest nisi ex dono diuine liberalitatis.
Et tertio ꝙ nunq̄ꝫ fuit alia via salutis in hōi
bus bene morigeratis Secūda ibi.sensū au
tem tuū. Tertia ibi. Et si correcte sint. Ad
primū arguit̄ sic. Si nos hoīes nō possumus
id qđ minus est:nec poterimꝰ id qđ maius ē.
sed minus est cognoscere creaturas dei ⁊ co
gnitōnes naturales eaꝝ que sunt in terra no
biscū q̄ꝫ cognoscere diuinam volūtatem q̄ est
in celo.sed ad cognitōem alicuiꝰ nature exilis
nō possumus deuenire sine difficultate ⁊ la
bore.ergo ad cognoscendū occulta diuine vo
lūtatis nullo mō poterimꝰ deuenire. Quātū
ergo ad hoc dicit sic. Et difficile.id est diffi
culter estimamꝰ.id est ad quandā nō satis cer
tam cognitōem deuenimꝰ Jste em̄ terminus

estimare nō oportet oīmodā certitudinē ꝯm
modū loquendi sicut notū est. Difficile inq̄t
estimam⁹ que in terra sunt. cuiusmoi sunt q̄n
titas terre, imobilitas terre, imo generalit̄ cū
difficultate scire possum⁹ quō herbe arbores
ꝛ plante generant̄, augmētant̄ et fructificant i
terra. Ista eñ ꝓpter quotidianā ꝯsideratione
apud nos viluerūt. ꝛ tñ nullus est nostꝝ qui
sciat de his plenam reddere ratōem. Quia sic
dicit augustin⁹. Maius miraculū est ꝙ deus
de paucis granis segetes creatꝗ q̄tot milia
hominū de paucis panib⁹ et piscibus satia-
uit, et tamē hoc nemo mirat̄. Illud omes mi
ramur, nō quia mirabilius sed quia rarius.
Ergo ista quotidiana que fiūt in terris nesci-
mus cōprehendere, imo vix aliqualiter esti-
mare. Eccs. j. Cūcte res difficiles nec pōt eas
hō explicare ꝯmone. Dicit ergo. Et difficile e
stimanus. i. difficile est estimare que in terra
sunt. Et sequit̄. Et que in ꝓspectu sunt inueni-
mus cum labore. i. etiaꝫ p̄ma p̄ncipia inueni-
mus cum labore. Cum eñ a sensu ꝛ expimen
to dependeāt: nec aliquid sine passione senti-
re possimus, etiam p̄ma p̄ncipia cum labore
ꝯquirim⁹ aliq̄li. Et tñ de istoꝝ noticia dic̄ ari
sto. iiij. metaph. ꝙ ꝯsideratio de veritate diffi
cilis est vno mō. ꝛ alio mō facilis est. Facilis
est q̄ntum ad principia que se hn̄t sicut porte
vel fores manerij in quibus nullus delinq̄t.
Sed difficiles est q̄ntuꝫ ad ꝯclusiones que
ex p̄ncipijs eliciūtur in q̄bus a multis errat̄.
Et qꝛ sic est ꝙ ea q̄ in terris sunt ꝛ in ꝓspectu
id est que aliq̄ mō offerūt se sensui inuenim⁹
cum labore. Merito queri potest sic. Que au
tem in celis sunt quis inuestigabit. Et siue h̄
de celis. i. spheris celestib⁹ in quib⁹ sunt stelle
erratice siue fixe, vel de celo empyreo quod su
pra illos celos est: de eo appropriat̄ ꝛ angelis
intelligatur et proponat̄ ratōnabilis questio
est. Hec est eñ ratio quare ꝑ tot centenaria an
noꝝ vixerunt illi homies qui nos in p̄ncipio
mūdi precesserūt. Cum quanto etiā labore et
diligentia inuenta est vera quantitas terre, et
postea vera quātitas solis ꝛ totius firmamē-
ti, nō pōt faciliter a nobis excogitari. Cuꝫ er
go ad illa insufficientes sum⁹, constat ꝙ sine
dono ꝛ reuelatōe dei attigere nō possum⁹ ad
ea ad q̄ nullus sensus: nullū expimētū ꝑducit
Et iō scđo subiūgit Sēsuꝫ autē tuū quis sciet
nisi tu dederis sapiam tuam ꝛ miseris spiritū
sanctū tuū de altissimis. Sensum autem tuū
id est cōsilium p̄scientie tue ꝛ ordinatōnis fu
ture quis sciet: nisi ꝑ donum liberalitatis tue
Nisi inq̄ꝫ tu dederis sapiaꝫ tuā reuelādo q̄ ti-
bi placēt ꝑ nos fieri i hac vita: ꝛ cuꝫ h̄ miseris

spm̄scm̄ tuū de altissimis ad inclinādū volū-
tates nr̄as ꝛ ad suggerēduꝫ nob̄ facere qđ tu
p̄cipis. Joh. xiiij. Ille vos docebit oīa de al-
tissimis. Altū est celū planetaꝝ: alti⁹ celū stel-
laꝝ fixaꝝ. ꝛ altissimū est celū empireū qđ dr̄ ce
luꝫ trinitatis. in p̄s. Tu sol⁹ altissim⁹ sup oēm
terrā. Scđo subiūgit ꝙ nūq̄ꝫ fuit alia via sa-
lutis hoīb⁹ possibilis nisi ꝑ reuelatiōem certi
cultus quē ds̄ exigit ab hoīb⁹ ꝑ fidē spē ꝛ cari
tatē. Vñ dicit sic. Et si correcte sunt semite eo
rum q̄ sunt in terris ꝛ q̄ tibi placēt didicerunt
oēs. Nā ꝑ sapiam sanati sunt q̄cunq̄ꝫ placue-
rūt tibi a p̄ncipio dn̄e. Et sic misso spūsctō de
altissimis ꝛ sapia tua data hoīb⁹ correcte sūt
semite. i. ꝑfecti mōi viuendi ꝛ obseruādi man
data tua. In p̄s. Deduc me in semita manda
toꝝ tuoꝝ. Et semite inq̄ꝫ eoꝝ q̄ sunt in terris.
id ē hoīm terrenoꝝ. Et sic ꝑ modū istū didice
rūt hoies q̄ tibi placēt. vicꝫ ꝑ incarnatōeꝫ filij
et emissionē spūsancti. Nā ꝑ istam sapiam fi
dei in christum. vicꝫ sanati sunt a morbo pec-
cati quicūq̄ꝫ placuerūt tibi dn̄e a p̄ncipio. ma
thei. xxj. Qui p̄cedebant ꝛ qui sequebant̄ cla-
mabant dicentes. O sanna filio dauid. Ubi
dicit Glosa. ꝙ nemo saluandus fuit nisi in fi-
de incarnatiōis explicita vel implicita. Et mi
seris spm̄sanctū tuū Circa missionē spūsci B
est notanduꝫ. ꝙ illa fuit mūdo necessaria pro
pter tria. Uenit eñ sicut lachrymātium ꝯso-
lator, sicut ignorātium informator, ꝛ sic vacil
lātium ꝯformator Primo ḡ venit sic lachri
mantiū ꝯsolator. Quādo nutrix recedit a pue
ro: puer tristat̄ et plorat. Et licet ipa pueꝝ hor
tetur ꝛ moneat ꝙ non ploret nec doleat: puer
tamē cum recesserit statim plorat ꝛ clamat q̄n
tūcunq̄ꝫ ipa cito redituram se ꝓmittat: nec ces
sat a fletu donec nutrix mām̄illā in os mittat
Isto mō christus moralit̄ nutritius fuit aplo
rum suoꝝ quos tanq̄ꝫ filios iuuenes ꝛ tene-
ros diligebat et fouebat. Osee. xj. Ego quasi
nutriti⁹ effraim portabā eos in brachijs meis
Effraym frugifer interp̄tatur, ꝛ figurat aplos
qui fruges doctrine ferebant: q̄bus totus mū
dus fuit postea saturatus. Iste nutritius ac-
cepit licentiā ab apostolis suis: ꝛ dixit eis: ꝙ
nō turbarent̄ de recessu suo. Joh. xiiij. Non
turbet̄ cor vestꝝ neq̄ꝫ formidet: vado et venio
ad vos Iteꝝ modicū ꝛ videbitis me Et talia
multa dixit eis: ꝛ tñ oīb⁹ illis nō obstātib⁹ se
nō poterāt a tristicia ꝯtinere. Joh. xvj. Quia
hec locut⁹ sum vobis: tristicia implebit cor ve
strū. Et iō xp̄s volēs eos ꝯsolari ꝑfecte: mam
millā sue dilcōnis et dulcedinis scꝫ spm̄scm̄
posuit in ore coꝝ. Esaie. lx. Lac gentiū sugas
ꝛ mām̄illa regū lactaberis Mām̄illa regū, id

est spūsctō qui ē mām̄illa dulcedinis clemētie
ꝛ suauitatis toti⁹ trinitatis. Ista mām̄illa ha
buit in se lac dulcissimi nutrimēti Oia ei dul
cia nutriūt ꝯm ph̄m. Et de spūsctō scribitur
Ecci. xxiiij. Spūs eñ me⁹ sup mel dulcis. sꝫ
inter sugētes istā mām̄illā magna dr̄a est. qui
dā nāq̄ꝫ sic pueri dissoluti postq̄ꝫ suxerūt mor
dent dentib⁹. q̄dam pellūt manib⁹. ꝛ q̄dā lace
rāt vnguib⁹. Hi oēs sūt ingrati xp̄iani q̄ post
q̄ꝫ spm̄scm̄ receperint ꝑ sacrm̄ pn̄ie, redeūt ad
ingratitudinē ꝑ pctm̄. Quoꝝ q̄dē mordent ꝑ
detractōem: ꝛ ledūt caritatē q̄ est spūssanctus
Gal. v. Si inuicē mordetis ꝛ comeditis: videte
ne ab inuicē ꝯsūmamini. Quidā etiā pellūt ꝑ
rebellatōem q̄ ecclie resistūt ꝛ doctrine verbi
dei. Actuū. xiij. Uob oportebat loq̄ p̄mū ver
bū dei, sed qm̄ repellitis illud ꝛ indignos vos
iudicastis eterne vite. ecce ꝯuertimur ad gētes
Aliq̄ lacerāt vnguib⁹, sic raptores ꝛ p̄dones
q̄ bona ecclie rapiūt ꝛ auferunt ꝛ p̄dant̄, ꝛ isti
sunt mali militares q̄ ꝑ istā bestiā designant̄.
De q̄ Dan̄. vij. ꝙ erat terribilis nimis: dentes
ꝛ vngues ei⁹ ferrei, comedebat ꝛ ꝯminuebat:
ꝛ reliq̄ pedib⁹ suis ꝯculcabat. De istis trib⁹ in
gratis ꝛ malis pueris dr̄. Actis. vij. Uos sp spi
ritui sctō restitistis Scđo missus ē spūssctūs
sicut ignorantiū informator. Christus eñ dei
filius p̄dicauerat iudeis ꝟba sue sapie intan-
tum ꝙ fatebant̄. Joh. vij. Nunq̄ꝫ sic locutus
est homo sicut hō hic loquit̄ Hoc fecerat int̄
eos opere potētie sue. Joh. xv. Si opera nō
fecissem in eis que nemo alius fecit, peccatuꝫ
nō haberent. Dederat eis exempla sanctitatis
vite. Math. xj. Discite a me quia mitis sum ꝛ
humilis corde. Et istis tñ non obstantib⁹ ipi
iudei ꝟba sapiētie dicebāt esse falsa. Joh. viij
Tu de teipo testimoniū ꝑhibes, ꝛ testimoniū
tuū nō est veꝝ. Miracula sue potētie dicebāt
fieri ꝟtute diabolica. Math. xij. Hic nō eijcit
demonia nisi in belzebub p̄ncipe demonioꝝ.
Exempla ꝟo sue sanctitatis dicebant facta eē
hoīs peccatoris. Joh. ix. Nos scimus quia h̄
homo peccator est. Istis ergo visis poterant
apli r̄ndere q̄n xp̄s ab eis ascendens dicit.
Eūtes in mūdm̄ vniuersum p̄dicate euāgeliuꝫ
omi creature, ꝛc. Dn̄e quō nos relinquis ꝛ ad
iudeos trāsmittis, si verba tua falsa dixerunt
si miracla tua demonib⁹ ascripserūt: si tue sci
tatis apparentiā in scādaluꝫ ꝑuerterūt. Quid
inter eos facere poterimus nos ignari q̄ ha-
bemus paruā sciam, nos infirmi qui habem⁹
paruā potentiā, nos realiter peccatores q̄ ha
bem⁹ lesam ꝯsciam. Et ideo missus est ad eos
spūssctūs ꝑ oībus istis sicut ignorantiū infor
mator. Joh. xiiij. Paraclitus aūt spūs quem

mittet pater in noīe meo: ille vos docebit om
nia, ꝛ suggeret vobis omnia quecūq̄ꝫ dixero
vobis. In huius figuram missus est spiri-
tussanctus in triplici specie, ignis, lingue ꝛ co C
lūbe. In igne relucentia claritatis. In ligua:
eloq̄ntia veritatis. In colūba patiētia suaui-
tatis. Sap. xij. O q̄ꝫ bonus ꝛ suauis est spiri
tus tu⁹ in nobis. In igne silr̄ denotat̄ poten
tia: qꝛ inter elemēta nullū est ita actiuū, ꝛ h̄ ꝑ
calorē. In igne denotat̄ sapiētia ꝛ hoc ꝑ splē-
dorē. In lingua designat̄ eloq̄ntia ꝑ vocis clā
gorem. Mō ita fuit ꝙ apli habuerūt triplici
populo p̄dicare. Principib⁹ qui fidem impu-
gnabant ꝑ potentiā. Phis qui eaꝫ impugna
bant ꝑ sapientiā. Et populis qui aplos non
intelligebant ꝓpter idiomatis differentiam.
Et ideo dedit eis xp̄s spm̄sanctū in spē colū-
be vt vincerent ꝑ patientiā. In spē ignis: vt
vincerent ꝑ christi potentiā. In spē lingue vt
instruerēt per sapiam: ꝛ haberent oīs idioma
tis drām. Actuū. ij. Ceperūt loqui varijs lin-
guis prout spūssanct⁹ dabat eloqui illis.

Tertio missus est spūssanctus sicut vacil-
lātiū ꝯfirmator. Job. iiij. Uacillātes ꝯfirma
uerūt ꝯmones tui ꝛ genua tremētia ꝯfortasti.
Uas luteū q̄n ē recens ꝛ nō hꝫ q̄litatē aliā q̄ꝫ
luti cedit omi tactui ꝛ omi ipulsui Sic apli ꝛ
oīs homo q̄ est vas luteū ꝑ naturam. Job. x.
Memēto queso ꝙ sicut lutū feceris me, nullo
mō pōt ꝑfecte resistere tēptatōib⁹ seculi ex sua
ꝓpria q̄litate, sꝫ si vas luteū desiccet̄ ꝛ ꝯburat̄
ad ignē: fit solidū duꝝ ꝛ sonoꝝ. Et ita aposto-
li se habebāt ꝛ alij viri sancti in ecclia, ꝙ quā
do accēdunt̄ spūsctō ꝯtra oēs tribulatōnes se
culi fortes fiūt. Actis. j. Accipietis ꝟtutem su-
peruenietis spūssancti in vos, ꝛ eritis mihi te
stes. In teste ꝯm Isiđ. tria ꝯsiderant̄, natura,
conditio, ꝛ vita. Natura: vt sit vir nō femina
qꝛ sexus ille instabilitatē solet hr̄e annexam
Cōsiderat̄ cōditio vt sit liber nō ꝯuus: qꝛ ser-
uus metu dn̄oꝝ faciliter a veritate solꝫ abdu
ci. Cōsiderat̄ vita: ne sit infamis in se q̄ de a-
lijs debet testimoniū ꝑhibere. Et ꝓpter ista:
p̄lati ecclie qui vel sunt effeminati libidinose
viuendo: vel ꝯuilis cōditōnis mūdo ꝛ mām̄o
ne ꝯuiendo. vel lesi in bona opinione publice
delinquēdo, nō sunt ꝯuenientes testes xp̄i ni
si spūsctō ꝯfirmati Sꝫ fuerūt apli viriles ꝑ
cordis ꝯstātiā. liberi ꝛ sine timore ꝑ ꝟitatis a-
būdātiā. famosi ꝛ boni opionis ꝑ sanctitatis
inūdantiam. Et de eis scribit̄. Actis. iiij. Uir-
tute magna reddebāt apli testimoniū resurre
ctionis dn̄i nr̄i. Et ista tria tāgit btūs aug⁹.
Talis est inq̄t gr̄a spūssancti, ꝙ si tristiciaꝫ in
uenit dissoluit, si desiderium ꝑniciosum cōsu

mit,si trepidatõem abijcit. In h̃ qḋ dissoluit
tristicia: dat cordis firmitatẽ. In h̃ ꝙ desideri
um pniciosũ ↄsumit: dat vite securitatẽ. In h̃
ꝙ trepidatõeȝ abijcit: dat ↄstantiã ꝛ libertatem
Vñ Greg⁹. iiij. sup Ezech. Cõsidero p̃res no
ui ꝛ veteris testamẽti. dauid. danielẽ. amos. pe
trum. paulũ. ꝛ matheũ. ꝛ aptis oculis fidei in
tueor. Implet nanqȝ spũsancti gr̃a puer cy
tharedã, ꝛ psalmistã facit. Implet abstinenteȝ
puer ꝛ iudicẽ senẽ facit Implet pastorẽ armẽ
tariũ ꝛ ꝓphetã facit. Implet piscatorẽ et pnci
pem aplor facit. Implet psecutorẽ et doctorẽ
gentiũ facit. Implet publicanũ ꝛ pmũ euãge
listã facit. Hec Greg⁹. Exẽplũ de petro q̇ cum
esset vas luteũ nõ ↄbustũ: ad vocẽ ancille osti
arii negauit xp̃m quẽ postea coram Nero ne ꝛ
mũdi pncipibꝰ ↄstãtissime p̃dicauit. Et iõ si
gnãter petiuit. ps. dicens. Spũ pncipali con
firma me. ꝛ tũc ↄstanter docebo iniq̃s vias tu
as ꝛ impij ad te ↄuertẽtur.

Caplm decimũ. Lectio. LXXIIII

Ec illũ qui primo

n formatꝰ est a deo pr̃i orbis terrar. cuȝ
solus esset creatus custodiuit ꝛ edu
xit illum a delicto suo. Et eduxit illuȝ de limo
terre ꝛ dedit illi ꝑtutem ↄtinendi oĩa. Hic
designat decimũ caplm ꝛ est secũda pars hui⁹
libri. q̃uis nõnulli antiqui signauerũt caplȝ
parum ante. ibi. Nam p sapientiam sanati.
Quos in pncipio libri diuidendo sequebar.
sed quia hoc modicũ refert vel nihil ad libri p
cessum. mõ tamẽ sequi malo capitula cõmu
niter cõputata. Unde postq̃ Salomon mul
tipliciter declarauit sapientie nobilitatẽ ꝛ ma
gnã fecit de ea ↄmẽdatõem ꝭm ipsius effectus
generales. In ista pte psequit sapie vtilitateȝ
quantũ ad quasdã effectus speciales ostendẽ
do in pticulari quõ singulares quedã psone
fuerũt p sapiam in bono ↄseruate ꝛ a malo p̃
seruate. Unde ab ista pte vsqȝ ad finem libri
ponit exemplificatio in pticularibus gestis ꝛ
hystorijs de beneficijs que hoibus p sapiam
sunt collata. ꝛ de supplicijs que p eandẽ pctõ
ribꝰ sunt illata. Et diuidit hec scđa pars hui⁹
libri in duas pncipaliter. Nam pmo agit de
beneficijs collatis p sapiam q̇busdam psonis
Scđo agit de beneficijs vni toti populo cer
te natõnis. vicȝ israelitico. Secũda pars ibi:
Hec populũ. Infra eodẽ ca. Prima ps diui
dit in sex partes. ꝭm sex psonas quas descri
bit ꝛ ostendit a sapia gubernatas fuisse: vide
cet adam. noe. abraam. loth. iacob. ꝛ ioseph.

A Prima ergo ps que ẽ lectio pñs est de adã
cui ↄtulit sapia dei q̇nqȝ p̃rogatiuas ꝛ gratias
spẽales Ipe em̃ habuit p̃inalem p̃eminentiã
ad genus hũanũ ꝓpagandũ. Originalẽ inno
centiã ad semetipm ↄseruãdũ Situalẽ excel
lentiã ad iocũde inhabitãdũ. Rõnalẽ mgnifi
centiã ad creaturas gubernãdũ. Et finalẽ in
dulgentiã ad deũ post pctm̃ recõciliãdũ. Dic
ergo pmo sic. Hec. i. sapia increata. illũ. i. adã
q̇ primo formatꝰ est a deo. pr̃i orbis terrar. i. q̇
p̃ordinatus fuit a deo pncipiũ ꝛ radix totius
hũani generis. qḋ mõ est diuisuȝ in diuersis p
tibus orbis terrar. Ecce p̃inalis p̃eminentia
ad genus hũanuȝ ppagandũ. Generassent eĩ
hoĩes in statu innocentie. sine feruore. sine do
lore. sine pudore. Hec vero illum. i. adam cuȝ
solus esset creatus custodiuit. id est originalẽ
innocentiã sibi dedit qua sp se ꝛ suos custodis
se potuit Habuit em̃ aĩa sua illa pfectũ dñiuȝ
supra corpus qḋ nunq̃ sensisset infirmitateȝ
ab intrinseco: nec lesionẽ ab extrinseco: ne de
ceptionẽ ab aliquo si in statu innocẽtie pstitis
set. Hec habuit cum solus eẽt creatus. i. ante
q̃ genus hũanum p generatõem mltiplicasset
tũc quodãmõ solus fuit: qꝛ solus in sexu viri
li exñs. vel cũ simpliciter esset solus añ formati
onem mulieris de costa. Ecce originalis ĩno
centia ad semetipm ↄseruandũ. Et istã iustici
am originalem naturaliter in filios trãsfudis
set. sicut mõ parẽtes trãsfundũt pctm̃ origina
le Tertio illũ adam eduxit a delicto suo dã
do illi finalẽ indulgẽtiã ad deũ post pctm̃ pla
candũ: Et istud beneficiũ ppter sui mgnitudi
nem enũeratur ante duo alia q̃ sequũtur. licet
posterius sit collatũ. Dedit em̃ ade gr̃am pe
nitẽtie p pctõ suo ꝛ remissionẽ eiusdẽ peccati.
Et q̃tum ad hoc dicit. Et eduxit illuȝ a delicto
suo. Hoc autẽ factũ fuit incõplete p ipi⁹ Ade
contritõem. Sed perfecte ꝛ complete p chri
sti passionem Quarto hec sapientia increa
ta dedit ade situalem vel localem excellentiã:
ad iocunde inhabitandũ. Sicut em̃ narrat
hystoria scholastica sup Gen̄. Creatꝰ fuit ho
mo in agro damasceno ꝛ inde trãslatus in pa
radisum q̇ est locus delicatissim⁹: vbi mõ ma
nent enoch ꝛ helyas. ꝛ ↄtinuãtes vitaȝ suã p
esum ligni vite ꝛ alior q̃ sunt ibi. Et q̃ntũ ad
h̃ dicit. Et eduxit illuȝ de limo terre. i. de agro
damasceno in quo formatꝰ fuerat. de limo il
lius terre trãstulit in locũ amenissimũ paradi
si. Gen̄. ij. Plãtauerat ãt dñs deus padisum
voluptatis a pncipio in quo posuit hominẽ
quẽ formauerat Quinto hec sapiẽtia dedit
Ade rõnalẽ magnificẽtiã ad creaturas guber
nãdũ. Et q̃tũ ad h̃ dicit. Et dedit illi ꝑtutẽ ↄti
nẽdi oĩa. i. rõem ꝛ ↄgnitiõem q̃ potuit om̄ibꝰ
creaturis dñari. Gen̄. j. Dñamini piscibꝰ maris
et volatilibꝰ celi ꝛ vniuersis aĩantibꝰ q̃ mouent
sup terrã Dubitatio lr̃alis. Utr adã in sta

B tu innocẽtie fuit a deo rõnabiliter custoditꝰ. Et
nõ: qꝛ crudelis pr̃ esset q̇ pmitteret filiũ suum
pugnare i duello: in q̇ p̃sciret eũ esse vincẽdũ.
sed dñs p̃sciuit adã filiũ suũ p creatõem: vin
cẽdũ esse p tẽptatiõeȝ futurã p diabolũ. g̃ cru
delis fuit nõ custodiẽdo illũ ab illa tẽptatõe. g̃
eũ pro tũc nõ rõnabiliter custodiuit Preterea:
si deus eũ custodiuit. g̃ nõ debuit pmittere tẽ
ptari. Rñdet mgr̃ sen. di. xxiij. ca. j. ꝙ gl'iosius
est nõ ↄsentire q̃ tẽptari nõ posse. Et iõ deus
eũ temptari pmisit vt inde gl'osiorẽ reportaret
victoriã Sȝ ↄtra. sciuit eũ vincẽdũ. g̃ nõ ex
pectauit hoĩs victoriã. g̃ nihil ẽ dictũ ꝙ iõ p
misit ꝙ hõ vinceret. Preterea: sapiẽtius est
vnũqḋqȝ ordinare in finẽ suũ ita ↄueniẽter si
cut p̃t ab eo ordinari. sȝ finis hoĩs est btĩtudo
et btĩtudinẽ potuisset homo attigisse ↄueniẽ
ter sine tẽptatõne ꝛ sine pctõ. qꝛ illa sũt impe
dimenta a btĩtudine ↄseq̄nda Preterea. ad
bonũ custodẽ ptinet p̃cauere ꝛ remouere oĩa
pericula ab illo qḋ est sue custodie ↄmissuȝ. g̃
deus debuit tẽptationẽ amouisse Ad oppo
situ dr̃ in lr̃a. ꝙ sapia increata cuȝ solus esset
creatus custodiuit illũ Ad q̃stionẽ dicendũ
ꝙ deus euȝ custodisse dicit. qꝛ sibi de iusticia
originali ꝛ gr̃a puidit p que semetipm potuit
custodisse si voluisset Pro argumẽtis est no
tandũ. ꝙ sicut docet Dyonisi⁹ ca. iiij. de diui.
no Prouidẽtia dei non est nature corruptiua
sȝ saluatiua. Uñ ad puidentiã dei ptinet rer
naturas administrare sic̄ ↄdecet bonitatẽ vni
uersitatis. Scđo notat ꝙ bonitas totius p̃
põderat bonitati partis. Uñ si aliq̇d eẽt me
lius pti q̃ toti tali toti cederet in preiudiciuȝ:
iđo ptinet ad bonũ gubernatorẽ tale ↄmodũ
pti subtrahere vt habeat pfectio totius Licet
em̃ ꝭm imaginatõem melius eẽt pdere pedes
q̃ caput: tñ meli⁹ est toti hõi habere vnuȝ ca
put ꝛ duos pedes q̃ duo capita ꝛ vnũ pedeȝ
Ad oppositũ ergo dõm. ꝙ decuit deo crea
re vnũ vniuersum in quo esset varietas sp̃er
et natura ad ostensioneȝ sue bonitatis inter
quas species homo est quedã de nobilibus
Nõ autẽ homo posset esse homo nisi essȝ pec
cabilis ꝛ tẽptabilis ad peccandũ. Et ideo fa
cere ꝙ hõ non fuisset tẽptatus et fecisse homi
nem ↄ̃dictionem includit. Sed diceres. Po
tuit eum sic ditasse gratijs naturalibꝰ ꝛ infusis
ꝙ fuisset imutabilis ad malum sic̄ erit post be
atitudinẽ. Dõm ꝙ lȝ deus h̃ potuisset de po
tentia absoluta. nõ tamẽ de potẽtia ordinata.
Natura em̃ hoĩs est ꝙ ptingat ad btĩtudineȝ
per bonũ vsum liberi arbitrij. Hoc autẽ req̇
rit mutabilitatẽ et peccabilitatẽ. ꝛ posse tẽpta
ri et hmõi. Et ideo rõnabiliter ad pfectũ ho
minis pmitteret eum eẽ peccabilẽ temptabilẽ. ꝛ
ad magnã sibi cessisset vtilitatẽ si temptatꝰ vi
cisset Ad pmũ dõm. ꝙ licet deus p̃sciret adã
vincendũ. sciuit tamẽ ꝙ natura sua erat ad h̃
instituta vt foret p temptatões p̃miata. ꝛ iđo
decuit eum pmittere temptari vt virtute sua
vteret quã frustra accepisset nisi ea vti potuis
set Ad scđm. ꝙ magister sentẽ. satis dicit ꝙ
magna satis sint. sicut patet p dicta. quia cuȝ
factus est vt p victoriam ad beatitudinẽ pue
niret ꝛ victoriã habere nõ possȝ nisi p pugnã.
et p̃seruare eum a pugna eẽt eum impedire a
victorijs ad quas fuit ordinatus Ad ter
tiũ ꝙ homo est ordinatus ad btĩtudinẽ sic ꝙ
eam mereat declinando a malo ꝛ faciendo bo
num. vnde via cõis homini ↄcessa est p victo
riam temptationũ. Uñ hec est neganda ꝙ hõ
põt ita ↄuenienter attingere beatitudinẽ sine
tẽptatione sic̄ cum tẽptatiõe. In cui⁹ signum
xp̃s ipemet tẽptatões sustinuit ab extrĩseco
tã a demonibꝰ q̃ a malis hoĩbus Ad q̃rtuȝ
dicendũ. ꝙ temptatio non est hõi periculosa.
nisi velit vinci: sed est sibi necessaria ꝛ glorio
sa. ꝛ ideo a bono custode pmitti debuit. Un
de aug⁹. sup p̃s. lx. Uita nostra in hac pegri
natione ꝛ pfectus noster p temptatõeȝ fit: nec
sibi quisq̃ innotescit nisi tẽptatus. nec põt co
ronari nisi vicerit. nec p̃t vincere nisi certaue
rit: nec põt certare nisi inimicũ ꝛ tẽptatões ha
buerit. Idẽ sup p̃s. lxj. Tantũ pmittit diabo
lus tẽptare q̃ntum tibi pdest vt exercearis et
pberis: vt qui te nesciebas a teipo inueniaris
De ista materia loq̇tur Ambro. in q̇daȝ epl'a.
Deus oĩm ipe rector ac dñs cũ oĩm angelor
milicia certamẽ tuũ expectat. tibiqȝ cõtra dia
bolum dimicãti parat eternitatis coronam.
Quã nobis ↄcedat xp̃us. Amen.

Lectio LXXV

H hac vt recessit

a iniustus in ira sua p iram homici
dij fraternitas deperijt. propter qḋ
cum aqua deleret terrã sanauit iterum sapien
tia: p contẽptibile lignum iustum gubernãs.
Postq̃ Salomon declarauit gubernatio
nem tam vtilem q̃ mirabilem quã exercuit sa
pientia increata circa personam ipsius Ade:
quẽ mirabiliter in agro damasceno creauit: ꝛ
in paradiso mirabiliter collocauit. ꝛ a pecca
to finaliter liberauit. Hic psequitur de sapiẽ
tie gubernatõne quã fecit circa psonam ipi⁹
Noe. Ubi sciendum. ꝙ sicut scribitur Genesis
vj. Tẽpore noe tanta fuit hominũ malicia: ꝙ

oīs caro corruperat viā suā. ordinauitq̧ dš p
diluuiū dissipare totū genus humanū: excep
tis octo psonis: que fuerūt de familia noe, scꝫ
ipm̄ noe cū vxore sua ꝛ trib⁹ filijs suis. Sem
Cham. et Japhet, ꝛ vxorib⁹ eorūdeꝫ. Hec er-
go fuit vtilissima gubnatio q̄ sapientia custo
diuit noe. dās sibi pceptū d̄ arca fabricāda. in
quā de singulis spēbus animaliū introduxit
Factum est ergo diluuiū vniuersale post duo
milia sexcētos q̄nquagintasex ānos ab origi-
ne mūdi. Et q̄ causa diluuij fuit m̄ltiplex ma
licia Cayn ꝛ seminis sui. Jō sp̄ussanct⁹ osten
dēs quō sapia custodiuit noe tpe diluuij. In
hac lr̄a incipit a pmo peccato Cayn, qui ab il
lo pmo peccato ɔtinuauit maliciā per despe-
rationē ꝛ alioꝝ peccatoꝝ multiplicatiōem taꝫ
in se q̄ȝ in filijs suis. donec per diluuiū tota il
la cognatio perijt ex integro. Et de filijs seth
oēs preter octo psonas vt dictū est. In hodi-
erna lcōne duo fiūt. Primo narratur Cayn
A maliciosa trāsgressio. Scdo noe gloriosa libe
ratio. Scda pars ibi. Propter qd̄ Dicit er
go pmo sic. Ab hac vt recessit iniustus in ira
id est postq̄ȝ recessit Cayn ab hac. id est sapiē-
tia iniustus in ira sua. id est per iram suā qua
voluit interficere fratrem suū per iram homi-
cidij. Fraternitas deperijt. id est cessauit esse
fraternitas. quia destructo vno relatiuoꝝ de-
struitur et reliquū. Nec plures adhuc fratres
fuerūt. Et ideo mortuo Abel: fraternitas to-
ta fuit destructa. Uel p iram homicidij frater
nitas deperijt, id est amor ꝛ gratitudo que in
ter fratres debent inueniri. Et bene dicit: q̄a
Cayn recedendo a sapiētia: incurrit homici-
dium. Prius em̄ in ordine nature hō dimittit
deū ꝛ recedit ab eo q̄ȝ deus recedit ab eo per
gratiā. Prius em̄ ordine nature hō peccat q̄ȝ
puatur gratia licet simul tēpore. Unde Ber-
nardus. Dulcis iesus pmus est in accessu ꝛ vl
timus in recessu. Job. xxj. de peccatorib⁹ di-
citur. Dixerūt deo: recede a nobis: sciētiā via-
rū tuaꝝ nolum⁹. Scdo in ista lcōne narra
tur gl'iosa liberatio ipius noe de diluuio ge-
nerali. Et q̄ntum ad hoc dic̄ sic. Propter qd̄
scꝫ pctm̄ Cayn ꝛ posterioꝝ suoꝝ tam imitatō
ne q̄ȝ generatōne. Genes. vj. Corrupta est ter
ra coram dn̄o ꝛ repleta est iniq̄tate. cum aqua
deleret terrā. i. cuꝫ aqua diluuij deleret homi-
nes et bestias in terra habitantes. Iteꝝ sapi
entia que deus est sanauit sanādo genus hu-
manū. gubernās iustum noe. Genes. vj. Noe
vir iustus atq̄ȝ pfectus in generatōnib⁹ suis.
De isto noe dicit aristo. li. de pomo: vbi dic̄ q̄
oēs hoies in hoc errabant q̄ stellas adora
uerūt ꝛ corpa celestia vsq̄ȝ ad aduentum noe.

Per ɔtemptibile lignū. i. per arcam de lignis
fabricatā. Genes. vj. Fac tibi arcā de lignis le
uigatis. i. politis. Et dr̄ arca ɔtemptibile li-
gnū: quia forte iudicio naturaruꝫ figura arce
fuit valde rudis. Circa istam liberatōnem B
noe notāda sunt tria: Primo de diluuij causa
Scdo de eius duratiōe vel mora. Tertio de
arca. Quātum ad cām est sciendū q̄ mate-
ria oīs pluuie est vapor eleuatus a terra ꝛ aq̄
vtute solis. qui vapor p calorē solis immissuꝫ
sibi. ascendit vsq̄ȝ ad locū frigidū. vbi frigus
occurrēs subintrat nubē ꝛ ɔdensat in aquam
Uñ quādo multi vapores eleuant quos ca-
lor solis nō sufficit desiccare ꝛ in materiā dige
rere in aere. tūc fiūt multe pluuie. sic̄ pꝫ in hy
eme. Quādo aūt calor solis est fortis ꝛ vapo-
res eleuatos sufficit desiccare ꝛ in aerē dige-
rere: tūc fiūt pauce pluuie. sic̄ patet in estate.
Dōm est ergo q̄ cā pncipalis effectiua diluuij
fuit deus volens punire pctā generis hūani
Causa instrumētalis effectiua: sol. Causa di-
spositiua demeritoria: homo peccans. Causa
materialis vapores multi eleuati de terra et
aquis fuerūt: sicut aliaꝝ pluuiaꝝ ꝑm aristo. ij
meteoroꝝ. Qualiter vero pctā creuerūt ꝛ ma-
licia hoim multiplicata est sup terram. narrat
Methodius martyr magis in spēali q̄ȝ moy
ses Genes. vj. Dicit ergo q̄ q̄ngentesimo an-
no pme cicladis. i. primi millenarij mūdi. filij
Cayn abutebant vxoribus fratrū suoꝝ nimis
fornicatōnibus. Sexcentesimo vero āno mu
lieres in vesaniam verse supgresse viris abu-
tebant. Quingentesimo autē anno secūde ci-
cladis inarserūt homines in adulterū coeun
tes. Septingētesimo filij Seth concupierūt
filias Cayn: ꝛ ab eis orti sunt gigantes. quā-
uis etiā ante ħ gigantes fuerūt ꝑm btm̄ aug.
xv. de ciui. dei. Prohibuerat āt adam Seth ꝛ
filijs suis q̄ nō cohabitarēt nec mr̄imonia co
pularēt cum stirpe Cayn. Uñ filij Cayn ha-
bitauerūt in oriēte in mōte Corban. Filij vo
Seth habitauerūt circa damascū. Tenuit āt
ista phibitio viuente Adam: quo mortuo filij
Seth ɔtra phibitōeꝫ pr̄is ɔiūxerūt se filiab⁹
Cayn ppter eaꝝ pulchritudinē ꝛ se totalit̄ li-
bidini mancipauerūt propter qd̄ diluuiū in-
undauit. Secūdo de mora siue duratōne
diluuij est sciendū. q̄ eodem die anno reuolu
to: quo Noe ingressus est arcam: eodem die
egressus est. Tertio de arca sciendū q̄ erat
in fundo q̄drangularis forme ꝛ nō quadrata:
sed altera pte longior. cuius lōgitudo fuit tri-
centoꝝ cubitoꝝ. latitudo. l. altitudo. xxx. Fū
dus ab angulis in arcū ascendebat. ꝛ summi
tas eius in cubito ɔsūmabat. In latere vero

iuxta fundū habuit ostiuꝫ p quod hoies ꝛ a-
nimalia ingrediebant Et cū ingressi eēnt dn̄s
clausit illud a foris. Et vsus sūmitatē habuit
fenestram quā hebrei dicūt fuisse crystallinā.
In ipa vero arca fuerūt q̄nq̄ȝ distinctiōes ꝑm
Strabum. sex vero ꝑm aug⁹. Ponit em̄ aug⁹
q̄ imediate supra fundū habuit qddam spa-
cium vacuū. sicut in nauib⁹ contingit. quod
spaciū dicebat sentina: et supra illud fuit vnū
tabulatum. et supra illud secūdum tabulatuꝫ
et tūc supra illud tectum. Spacium ergo im
mediatum sub tecto diuisit Aug⁹. in tres p-
tes. Spacium sub illo in duas partes. et sic
ꝑm augusti. q̄nq̄ȝ cameras habuit. tres supio
res. et duas inferiores. De trib⁹ cameris supe
riorib⁹ media fuit hoim. laterales. alia initiuꝫ.
alia initiū aialium. De duab⁹ cameris inferi
orib⁹. altera fuit apothecaria in qua poneban
tur cibaria ad esum hoim ꝛ aialium. Alia di-
cebat stercoraria. Ostium vo ponūt vbi bica
merata ꝛ tricamerata iūgebant. Alij istas ca-
meras q̄nq̄ȝ in altitudine disponūt ascenden
do: dicētes infimā esse sentinā Scdam apo
thecariā. Tertiā initiū aialium. Quartā initi
um. Quintā hoim Et isti ponūt ostiū in iun-
ctura inter apothecariā ꝛ initiū aialiū. Sed
de hac materia nō plus ad pn̄s. cum text⁹ vi-
detur esse ɔtrā vtrosq̄ȝ de collocatōe ostij. Ge
nes. vj. Ostium arce facies in latere deorsum.
C Recessit iniustus in irā sua Notandum q̄
ira facit iniuriam deo: pximo: ꝛ subiecto pprio
Subtrahit em̄ deo effectū sue potentie. pro-
ximo affectū debite beniuolentie. propo sub-
iecto aspectū rōnis ꝛ intelligentie. Primo
ergo subtrahit deo effectum sue potentie. Cō
uenit em̄ deo rōne sue potētie culpas iudicia
liter vindicare. bonos spēaliter inhabitare. ꝛ
eis liberaliter sua bona legare. Sꝫ cōtra ista
iniuriat iracūdus deo in oībus. primo aufert
a deo vindictā. q̄ ira est deordinat⁹ appetitus
vindicte. Et deus dicit Mihi vindictā ꝛ ego
retribuā Rhoma. xij. Et Deut. xxxij. Mea est
vltio: et ego retribuā. Deus em̄ duo sibi reti-
nuit: gloriaꝫ et vindictā. alteꝝ supbus aufert:
et alteꝝ iracūdus. Esa. xlviij. Gloriā meā alte
ri nō dabo. Secūdo iracūdus deo iniuriat.
quia expellit eum a quiete sue habitatōis. ps
Et factus est in pace locus eius. Ira aūt tur-
bat pacem et destruit. Prouer. xv. Uir iracū-
dus puocat rixas. Et domū que tota die mo
ueret ꝛ tremeret nullus magnus dn̄s libēter
īhabitaret Tertio deo iniuriat impediēdo
ne legatū dei possit stare. Legauit em̄ de⁹ pa-
cem hominib⁹. Joh. xiiij. Paceꝫ relinquo vo
bis. pacem meā do vobis. Et ideo iracūdus

tanq̄ȝ excōicatus est euitandus. Prouer. xxij.
Noli esse amicus homini iracūdo. neq̄ȝ am-
bules cum viro furioso. Secūdo pncipaliter
ira subtrahit proximo affectuꝫ debite beniuo
lentie. Teneor em̄ pximi saluare substantiam
famā ꝛ psonā. Et ɔtra ista ɔpellit ira ad nocē
dū pximo in substātia depdādo. i fama diffa-
mādo. et in psona trucidādo. Eccl. xxvij. Ira
et furor vtraq̄ȝ execrabilia. Quia Eccl. xxviij.
Obiurgatio ꝛ ira ānihilabūt substantiā. Dic̄
aristo. iij. de aialib⁹. q̄ apis cū eijcit aculeū mo
ritur. Et ita est moralit̄ de iracūdo ꝛ appetiti-
uo vindicte. Dum em̄ exercet maliciā suā con
tra pximū vbo vel ope ledendo in substātia p
sona vel fama. pmū interficit spūaliter semet-
ipm. Job. v. Uiꝝ stultū interficit iracūdia.
Tertio ira subiecto pprio subtrahit tria bo D
na. Primo nāq̄ȝ destruit honestatē corpal' di-
spotōnis. Scdo impedit ptātē natural' rōis
Et tertio minuit q̄ntitatē vitalis duratōnis.
Primo ḡ destruit honestatē corpalis dispo
sitōnis. Quātūcūq̄ȝ em̄ psona sit pulchra: ira
tn̄ subuertit oculos. gene fiūt nimis rubee vl'
nimis pallide. gestus ē tremul⁹. lingua cespi
tat. ꝛ totus hō dehonestat. De isto loq̄tur Se
neca. ij. de ira. Nihil eque pfuit iratis sicut in
tueri deformitatē rei. s. ire. nā in ea facies tur-
batior. ora pulcherrima fedat. toruos vultus
ex trāq̄llissimis reddit. linquit decor omīs ira
tos. Et seq̄tur. Qualē putas eē animū cuius
imago tam feda est. Ideo dicit q̄dam phs q̄
iratis pfuit aspexisse speculum vt imago rep
cussa ondēret hoī suā deformitatē. hec Sen̄.
Idē. iij. li. de ira. Nulla facies fere q̄ȝtūlibet
agitet est ita turpis sicut hōis ira flagrantis.
Narrāt fabule q̄ minerua aliq̄n delectata ē i
musica tibiaꝝ. Cum ergo semel insufflaret ti-
bias iuxta q̄ndam fluuiū vidit buccas turpi
ter tumescētes. et statim fistulas suas pcecit.
Minerua est dea sapie et sapientes interdū
sunt indignātis nature. Eccl. j. In multa sa-
piētia m̄lta est indignatio. Cō tingit ḡ q̄ sapi
ens aliq̄s q̄nq̄ȝ p motū iracūdie tangit. sꝫ sta-
tim ꝗ est sapiēs. cōsiderat indigentiā sui stat⁹
et alias sibi cauet Secūdo impedit ptāteꝫ
naturalis rōnis. Iuxta illud Catonis. Im-
pedit ira aīm ne possit cernere veꝝ. Et iō dia-
bolus fac̄ sicut astutus piscator q̄n vult facili
ter decipe pisces. turbat aquā: ꝛ tūc est secur⁹
q̄ pisces nō poterūt puidere rhete suū. Eodē
mō diabol⁹ facit in ɔgregatōne quacūq̄ȝ im-
mittit turbatōem p aliquē iracūduꝫ in totam
ɔgregatōem. ꝛ tūc ducit eos ad pctā et mali-
cias excogitādas sicut sibi placet: ꝛ totā ɔgre
gatōem reddit turbatā. Dicit aristo. v. topic.

q̄ irascibilis nō imperat rōnali nisi cū fuerit
puersa aia hois Et ira ē q̄ñ puersa fuerit aia
ira dñat et nūq̄ alias. Dic etiā aristo. j. elēcoꝝ
q̄ ira ē cautela spēalis sophiste. vt vicꝫ sociuꝫ
suū puocet ad irā. q2 ipedit ira aim ꝛc̄. Iste so
phista ē diabolꝰ. Ecc̄i. xxxvij. Qui sophistice
loq̄tur odibilis ē. Itē dic̄ aristo. li. j. de aialibꝫ
q̄ ista tria ꝯiūgūtur. ira isipiētia. ꝛ indocilitas
Et ponit exēplū de apro agresti Et ita ē mora
liter iracūdus nō bñ docebit. Et iō bñ dicit.
Ecc̄l. vij. Ne velox sis ad irascendū. q2 ira i si
nu stulti reqēscit Tertio ira minuit q̄ntitatē
vitalis duratōis. Aialia em̄ excessiua coleri-
ca sūt naturalit̄ breuis vite. sic maxime ptꝫ de
cane. Et h̄ est qd̄ di Ecc̄l. xxx. Zelus ꝛ iracun-
dia minuūt dies: ꝛ añ tp̄s senectutē adducūt
Uñ antiqui dixerūt iram eē breuem insaniā.
fm Sene. iij. de ira. eque em̄ impotēs est sui
decoris oblita. Hec ergo ira p̄cipue est cauen
da que iniustū Cayn fecit: ꝛ quēlibet quē iua-
dit facit iniustū. Iuxta illud Iac̄. j. Ira enim
viri dei iusticiā nō opatur. Uñ ira merito cō-
parat cuidā gēme que vocat onix. cui male p-
prietates attribuūtur in lapidario. Ad collū
em̄ suspensa in egritudine. in sonno lemures
et tristicia cūcta figurat. Multiplicat lites. et
ꝯmouet vndiq̄ rixas. Hec gēma venit de in-
dia et arabia. nullam bonā ꝟtutem vel pau-
cas hñs. Et merito designat iracūdiam. q̄ ad
nihil valet. sed sepe facit lemures. i. diabolicas
imaginatōnes. qñ irruit in hoiēꝫ. ꝛ turbat ce-
rebꝝ. et ꝯmouet rixas et lites. Prouer. xxvij.
Graue est saxū et onerosa arena. sed ira stulti
vtroq̄ grauior. Unde Señ. iij. de ira. assilat
iram pestilētie. ꝛ dicit. q̄ sic̄ contra pestilētiaꝫ
nulla bona dispositio valet. ita nec contra irā
aliqua ꝯpositio moꝝ. sed tā bonos mores q̄
malos corrūpit et lacessit. Sed m̄ sic in lapi
dario dicit. q̄ contra maliciā p̄dicte gēme. in
uenit virtus alterius que vocat sardis. In cu-
ius p̄sentia nō pōt onix nocere. Moraliter.
Ista secūda gēma designat patiam. Prouer.
xv. Responsio mollis frangit iram. Et Señ.
iij. de ira. Si amicus est qui offendit. fecit qd̄
voluit. Si inimicus. fecit qd̄ debuit

Lectio CXXVI.

Ec et in cōsensu su

b perbie cū se natōnes extulissent: sciuit
iustū ꝛ ꝯseruauit sine q̄rela deo: ꝛ in
filijs misc̄diam fortē custodiuit Hec ē tertia
pars istius p̄me ptis huiꝰ capli. In q̄ ponit
ꝯmēdatio spc̄alis ip̄ius sapie ex gubnatiōe p
sone abrae. Et diuidit hec pticula in duas p-
tes. Nam p̄mo tangit mirabilis elatio q̄run
dam hoim fatuoꝝ Scd̄o narratur ip̄ius a-
brae approbatio in bñdictione filioꝝ. Secun
da pars ibi. Sciuit iustum. Circa p̄mū est A
sciendum. q̄ sicut narrat Philo in libro q̄stio
num. sup genesim. ꝛ narrat magister in hysto
rijs: ex tribus filijs Noe Sem. Cham. ꝛ Ia
phet. adhuc ipo Noe viuente: nati sunt vigi-
tiquatuor milia hoim ꝛ centum. preter mulie
res ꝛ paruulos: ꝛ habuerūt super se tres du-
ces. videlicet Nemroth sup filios Cham. Ie
ctan sup filios Sem. ꝛ Assenē sup filios Ia
phet. Hiꝰ ergo post obitum Noe mouerunt
se ab oriente: venerūt in campuꝫ Sennaar q̄
nūc est babylon. et timentes diluuiū quod tē
pore Noe fuerat: ceperūt edificare turrim q̄
ptingeret vsq̄ ad celos. hoc est valde in altuꝫ
forte: qd̄ aque diluuij non ptingerent ad sum
mitatem. Non est em̄ credenduꝫ eos tam fa-
tuos fuisse q̄ vsq3 ad corpus celeste intende-
rent turrim facere. q̄a iste Nemroth doctus
fuit a Ionitho filio quarto Noe fm Metho
dium de ortu regnoꝝ. Et ille Ionithus fuit
astronomꝰ mḡnus. Et dic̄ de eo mgr̄ in histo
rijs. q̄ inuenit astronomiā. Ceperūt ergo edi
ficare turrim istā. hñtes lateres p saxis ꝛ bitu
men p cemento. Deus vero aiaduertit elatio
nem hoim volentiū se quasi contra ip̄m mu-
nire. ne ꝛ ip̄i etiā si deo placeret possent aquis
diluuij castigari. impediuit eos p istuꝫ modū
Quicūq3 hoies si debent cohabitare indigēt
vno ideomate ad cōicanduꝫ inuicem ꝯceptio
nes suas in diuersis negocijs. Uñ arist. viij.
ethicoꝝ dicit. q̄ omis amicitia consistit in cōi
catione. et q̄ multas amicitias dissoluit in ap
pellatōne. Deus ergo miraculose cum essent
omēs vnius lingue ꝛ vnius ideomatis: diui
sit eos in. lxxij. linguas: ita q̄ ille q̄ sciuit vnā
omēs alias penitus ignorauit Ista ergo mul
titudo ꝯsiderans diuisionē tantā in ideoma-
te diuisit se fm nūerum linguaꝝ: ꝛ qui erāt de
vna lingua traxerūt se ad inuicē ad vnaꝫ tur-
mam: ꝛ sic a loco illo diuiserūt se in vniuersas
partes mūdi Inter has. lxxij. linguas tres
sunt p̄ncipales. s. hebrea. greca. ꝛ latina. sic̄ re
citat augꝰ. de mirabilibꝫ sacre scp̄ture. ca. xv:
Et iō de istis linguis scp̄tus fuit titulꝰ crucis
christi. Et fm istas. lxxij. linguas elegit xp̄us
lxxij. discipulos. Luc̄. x. Quia ergo in edifica-
tione turris istius pdiderūt filij Noe cōmu-
nicationē lingue hebree. ꝛ diuisi fm multitu-
dinē supradictā vocatuꝫ est nomen loci illius
Babel: qd̄ interp̄tatur confusio: q2 ibi confu-
sum est labium vniuerse terre. Geñ. xj. Istā er
go mirabilē p̄sumptōem et elatōem tāgit sa-
lomon in hac lr̄a ita dicēs. Hec in ꝯsensu su
perbie cū se natōnes extulissent: sciuit iustuꝫ.

Hec. i. sapia. ꝛ etiā cum se natōnes extulissent
in ꝯsensu superbie. i. in illo ꝯsensu supbo quo
dixerūt. Uenite faciamus ciuitateꝫ ꝛ turrim.
cuius cacumen ptingat celum. ꝛ celebremus
nomē nostꝝ anteq̄ diuidamur in vniuersas
terras. Tūc inq̄ sapientia sciuit iustum. i. a-
braā qui propter magnitudinē fidei fuit iustꝰ
Geñ. xv. Credidit abraā deo ꝛ reputatū est ei
ad iusticiā. Sciuit inq̄ iustum. i. approbādo
p̄sciuit. Nō ē imaginādū q̄ abraā fuit tpe di
uisiōis liguaꝝ. q̄ q̄dē diuisio fctā fuit tpe pha
leth q̄ fuit sextꝰ añ abraā fm lineaꝝ successio-
nē. sed vult sp̄ūssanctꝰ dicere i littera ista. q̄ i
tpe ꝯfusionis linguaꝝ deus p̄uidit abraaꝫ fu
turū: ꝛ p̄elegit eum sicut talem p quē cultus
dei multiplr̄ augeretur. ꝛ cui fieret spc̄alis p-
missio de redemptōne generis humani Tā
git ergo triplex beneficiū sapientie circa abra
am. vicꝫ p̄electionem anteq̄ esset: ꝯseruatiōeꝫ
cum esset. ꝛ bone prolis ppagationem postq̄
esset. Unde dixit q̄ sapiētia tūc. tēporis cum
se natōnes extulissent modo p̄expositio sciuit.
id est approbando p̄sciuit. Iustum. i. abraam
q̄ postea fuit iustus. Et ꝯseruauit eū sine que
rela. deo. i. ad honorem ꝛ volūtatem dei. Con
seruauit em̄ eum educēdo de terra chaldeoꝝ.
in terram Chanaan. Geñ. xij. Et inde in terra
egypti vbi ductus timore dixit Saram vxo
rem suā sororē esse. Simili mō postea fecit cū
apud regē gerare pegrinaret. Geñ. xx. Et vo-
cauit aram fratrē suū patrem suū quia senior
fuit Sara autē filia aram Illam vero voca-
cauit sororem fm ꝯsuetudinē loquendi int̄ he
breos q̄ cognatos vocāt fratres. ꝛ cognatas
sorores. Uñ tantū est dcm̄. cognata mea est
ex parte p̄ris mei. Uñ nullum malū fuit eos
decipe. quia hoc cessit in bonū. De hac mate-
ria rñdens augꝰ. ꝯtra faustū. li. xij. ca. xxx. oñ-
dit quare nō ita p̄sumpsit Abraam de deo vt
nō timeret fateri eā vxorem. Et dic̄ q̄ ideo q2
voluit vti rōne. ꝛ nō temptare deum totaliter
Si em̄ interrogatus illam feminā indicasset
vxorem. duas res tuēdas ꝯmitteret deo. vicꝫ
suam vitam ꝛ vxoris pudicitiā. proinde cum
propter pulchritudinem Sare ꝛ eius pudi-
citia ꝛ Abrae etiā vita esset in dubio: nec vtrū
q̄ tueri posset Abraam: sed tantū vnū. i. vitaꝫ
suam. fecit qd̄ potuit ne deum temptaret. qd̄
autem nō potuit illi ꝯmisit. Quia ergo homi
nem se occultare nō potuit maritum se occul-
tanti ne occideret. Hec augꝰ. Sic ergo sapiē-
tia abraam ꝯseruauit imunem a culpa. et in fi
lijs misericordiā fortem custodiuit Hoc veri
ficatum fuit dando sibi misericorditer filium
cū esset centenarius. Geñ. xxj. Item statuēdo
sibi fedus circūcisionis Geñ. xvij. Statuā in
quit meū pactū inter me ꝛ te. ꝛ inter semē tuū
post te in generatōnibꝫ tuis federe sempit̄no.
De abraā dicit magister in hystorijs q̄ qñ tē-
pore famis morabat in egypto: docuit egypti
os arismetricā ꝛ astrologiā. ante illud tempꝰ
ignotā. Et de egyptijs venerūt ad grecos. de
grecis ad latinos. Dicit ergo Iosephus de
eo: q̄ p̄mus presūpsit pronūciare deuꝫ eē vnū
creatorē cūctoꝝ. Et opiniōes quas ceteri ha-
bebant de deo innouare ꝛ imutare p̄ualuit.
Istū etiam recōmēdat aristo. libro suo de po-
mo: tangens quō ad diuinū p̄ceptum filiū p-
priū voluit imolare. Nota q̄ misc̄dia dei ē C
fortis. Uñ dicit q̄ in filijs misc̄diam fortē cu
stodiuit: hoīs vero misc̄dia est valde debilis
et infirma. Est em̄ misc̄dia dei fortis in homi
nes intensiue. extensiue. ꝛ duratiue. Intensi-
ue: quia parcit homini in peccato qui tante ē
malitie q̄ nullo modo p se posset satisfacere
Unde pbat venerabilis Anselmꝰ. ij. cur deꝰ
homo. ca. vj. q̄ oportuit hoiēm deo aliq̄d da-
re maius omi eo qd̄ nō est deus ad satisfaciē-
dum p peccatis suis. Sed ꝯstat q̄ hoc nullo
mō potuit facere. ꝛ ideo deus misericorditer ē
incarnatꝰ. vt pro hoīe satisfaceret factus hō.
Q̄ aūt homo tenebat deo soluere ad satisfa-
ciendū pro peccato suo aliquo maius omi eo
qd̄ nō est deus. probat idem Anselmꝰ. j. Cur
deus homo. ca. xxj. sic. Non satisfacis deo p
peccatis nisi reddendo aliq̄d maius q̄ sit om
ne illud p quo peccatū facere nō debueras.
Sed pro toto mūdo saluando nec p aliquo
citra deum debuisti facere peccatū. ergo opor
tet te satisfaciendo reddere aliq̄d maius toto
mūdo: et illud fuit vita corpalis xp̄i fm An-
sel. Et iō ad Tytū. iij. Nō ex opibus iusticie
que fecimꝰ nos: sed fm suā misc̄diam saluos
nos fecit. Ista ergo misc̄dia fuit fortis intēsi-
ue. Dic̄ em̄ aristo. j. de celo. q̄ fortitudo poten
tie actiue terminat p maximū in qd̄ pōt. Uñ
si esset aliqua potētia que possit in aliq̄d ꝛ in
duplū ꝛ triplū ꝛ q̄druplū ꝛ sic in infinitū: illa
potentia diceret infinita intēsiue. sed talis est
misc̄dia dei: quia nō est dare peccatuꝫ ita tur-
pe. ita maliciosum. ita deforme. q̄n misc̄dia di
sit maior ad remittendū. Refert Ambrosiꝰ de
morte Theodosij q̄ tante erat misericordie:
q̄ nunq̄ negauit veniam ꝯfitenti. De quo sic
scribitur. Beneficiū se putabat accepisse au-
guste memorie Theodosius cum rogaretur
ignoscere. ꝛ tūc ppior erat venie cuꝫ fuisset cō-
motio maior iracūdie. ꝛ iō optabat in eo qd̄ ti
mebat in alijs vt irasceret. Hoc erat remediū
reoꝝ. qm̄ cum haberet sup oēs ptātem quasi

pares postulari malebatq̃ quasi iudex puni-
re. Eq̃tatis iudex nõ pene arbiter q̃ nunq̃ ve
niam negauit ↄfitenti. Hec ambro. Fuit em̃
veraciter fili⁹ illius q̃ dicit Luc. vj. Estote mi
sericordes. sicut et pr̃ vester misericors est.
Scd̃o misericordia dei in hoĩes fortis est
extensiue. Hoc aũt dupliciter põt declarari.
Primo ex pte ip̃ius subiecti xp̃i. Scd̃o a pte
hoĩs siue misericordie obiecti. A pte q̃dem
xp̃i sic. Si aliq̃s oĩbus vicinis suis riuulos
concederet de suo fonte vt sibi inde facerent
aqueductus p suo libito. signũ esset q̄ ille fõs
magne foret sufficientie. Isto mõ deus pr̃ ha
bens filium suũ qui est ṽbuum dei ꝛ fons oĩs
bonitatis. quia fons sapientie ṽbum dei dici
tur. Eccĩ. j. misit eũ in mũdum ꝛ iussit euꝫ sca
turire de terra ventris ṽginalis. Et vt eẽt co
piosus ꝛ abũdans oĩbus pmisit cuilibet sibi
facere riuulũ. quãdo oĩm iudeoꝝ et gentiliuꝫ
flagellatõni ꝛ crucifixioni se dedit. Et iõ bene
dicit pluralit̃ per p̄phetã. Dabo vobis miseri
cordias ꝛ miserebor vr̃i. Hyere. xlij. Secũ
do patet idem a pte obiecti. quia si de obiecto
misericordie ſmo fiat. illud obiectum est ho-
mo cui deus multipliciter miseret̃. p̄seruan-
do vt caueat. expectando vt redeat. ꝛ cõdonã
do si peniteat. Unde aug⁹. ij. ↄfessionũ. ca. x.
Gratie tue deputo ꝛ misericordie: q̄ peccata
mea tanq̃ glaciem soluisti: gratie tue deputo
quecũq̃ nõ feci mala: ꝛ oĩa mihi dimissa fate
or que ꝛ mea sponte feci mala: ꝛ que te duce ñ
feci. Tertio misericordia dei est fortis in ho
mines duratiue. q꞉ quãtũlibet hõ expectet si
post infinita mala in fine tardissime penitere
velit: recipit eum statim. Exẽpluꝫ de latrone
cui tardissime penitenti dictuꝫ est: Hodie me
cum eris in paradiso. Luce. xxiij. Unde Berñ:
sup Cantica. Dino p̄pter mansuetudinẽ que
i te p̄dicat̃ currim⁹ post te dñe ihu christe: au-
dientes q̄ nõ spernas paupem: peccatorẽ nõ
abhorreas. Non em̃ horruisti latronem con
fitentẽ: nec lachrymantẽ peccatricẽ: nõ chana
neam supplicantẽ. nõ dep̄hensam in adulte-
rio. nõ sedentẽ in telonco. nõ supplicantẽ pub
licanũ. nõ negantẽ discipulũ. nõ psecutoreꝫ di
scipuloꝝ. nõ ip̃os crucifixores tuos. hec Ber
nardus. Misericordia ergo dei fortis est du-
ratiue: qm̃ misericordia dñi ab eterno vsq̃ in
D eternũ sup timentes eum. In p̃s. Per op-
positum ad hec tria misericordia hoĩs ad ho
minẽ inuenit̃ debilis ꝛ modica. intensiue: du
ratiue. ꝛ extensiue. Intẽsiue: q꞉ vix aliq̃s mo-
uet̃ ad ↄpatiẽdũ cuicũq̃. Quia nũc adimplet̃ il
lud. ij. Timoth. iij. Erũt hoĩes seip̃os amãtes

Extẽsiue q꞉ si aliq̃ sit ↄpassio hoĩs ad aliũ:
erit forte ad ↄsanguineũ ꝛ nõ ad extraneũ: ad
amicũ ꝛ familiarẽ ꝛ nõ vltra. Et iõ signant̃ dr̃
Eccĩ. xviij. Miseratio hoĩs circa p̃ximũ suũ.
mĩſcd̃ia ãt sup oẽm carnẽ. Hecius ẽ etiã du
ratiue: q꞉ nõ curat diuti⁹ q̃ hõ cernit̃ oculis.
sic porcus ↄpatit̃ porco q̃diu audit eũ clama
re. Osee. vj. Mĩſcd̃ia vr̃a quasi nubes matu-
tina. ꝛ q̃si ros mane ptrãsiens. Nõ sic docuit
tobias filiuꝫ suũ. Quõ inq̃t potueris ita esto
misericors. Tobie. iiij. Et ap̃ls ad Col. iij. In
duite vos sicut electi dei sancti ꝛ dilecti viscera
mĩſcd̃ie. Nõ dic̃ ṽba mĩſcd̃ie. ſꝫ viscera. Mul-
ti em̃ ſmonibꝫ ↄpatiũtur. ſꝫ opibꝫ valde pau-
ci. et tñ de solis opibꝫ fiet ↄputatio in iudicio
generali. Uñ petr⁹ rauanẽ. in q̃dam ſmone
dic̃. In regno celi corã oĩbꝫ angelis. in ↄuẽtu
resurgentiũ q̄ abel passus sit. q̄ mõm salua-
uit noe. q̄ abraã fidẽ ſuauit. q̄ moyses legem
dedit. q̄ petr⁹ crucẽ resupin⁹ ascẽdit. de⁹ tacet
ꝛ clamat q̄ q̃si paup comedit dicẽs. Esuriui.
ꝛc̃. Qui misericors ẽ mĩſcd̃ia dign⁹ est. hec pe
trus Rauanẽ. in q̃dam ſmone.

Lectio CXXVII.

Ec iustuꝫ a pereũ
b tibꝫ impijs liberauit fugiẽtẽ: descẽdẽte
igne in pẽtapolim. q̃bꝫ in testioniuꝫ
neq̃tie fumigabũda constat deserta terra: ꝛ in
certo tpe fruct⁹ hñtes arbores. et incredibilis
anime memorie stans figmentũ salis. De-
clarata gubnatione sapientie in liberatõne a
de. noe. ꝛ abrae. in ista pte psequit̃ sp̃ussanctus
de mirabili liberatõne ip̃ius loth. q̃ est q̃rtus
quẽ inducit de patribꝫ antiq̃s ad declarãduꝫ
q̃ntũ valet colere deũ. Cultũ em̃ dei vocat sa-
pientiã. vt pluries replicaui. Uñ indr̃ñter pt
exponi q̃cq̃d taꝫ hic q̃ supius dr̃ de sapia in-
creata q̃ est deus. vel de sapia creata q̃ pietas
vel verus dei cult⁹. vt dicam⁹ q̄ sapia creata
id ẽ verus dei cult⁹ liberauit ꝛ gubnauit ele-
ctos et sctõs dispositiue ꝛ meritorie: q꞉ fec̃ eos
dignos gubnatõne diuina sic ↄsueuim⁹ dice
re militi. Strẽnuitas tua te fecit militẽ. Cir A
ca liberatõem g̃ loth de subuersione Sodo-
me sciendũ. q̄ sicut narrat̃ Geñ. xviij. ꝛ xix. Ci
uitates q̃nq̃ fuerũt in regione iuxta iordanẽ.
vbi mõ est mare mortuũ inter iudeã ꝛ arabiã
Et dicebat̃ aliq̃ñ illa regio vallis illustris. vi
delicet sodoma. ꝛ gomorra. adama. seboim. et
segor. Uiri aũt istaꝝ ciuitatũ vtẽtes ocio ꝛ a-
bũdãtia victualiũ. oĩ generi libidinis se de
derũt: intantũ q̄ vsum naturalem excesserũt.
quẽ deus ad p̄pagandum instituit inter virũ

ꝛ mulierẽ. exarserũt masculi in masculos ꝛ fe-
mine in feĩas luxuriã exercẽtes. Uolens er-
go dñs istud nefandũ flagitium punire. misit
tres angelos ad abraã qui morabat̃ in valle
Mambre: nõ multũ a Sodoma nũciantes
Abrae: q̄ ciuitates p̄dicte deberent subuerti.
Abraã considerans q̄ Loth frater vxoris sue
habitauit in Sodoma ꝛ q̄ esset iust⁹: posuit
se supplicãs deo q̄ parceret malis p̄pter bonos
et ait. Si fuerint ibi. l. in Sodoma vicꝫ: nõne
parces p̄plo p̄pter eos. Et dñs r̃ndit. q̄ parce
ret p̄plo p̄pter. l. Quid inq̃t abraam si fuerint
xlv. Et sic paulatim descendẽdo q̃siuit. Quid
si. xl. Quid si. xxx. Quid si. xx. Quid si. x. Et do
min⁹ r̃ndit q̄ parceret p̄pter. x. Cum g̃ in tan
ta multitudine nõ fuerũt. x. boni: recesserũt an
geli illi duo ab abraã ꝛ iuerũt ad Sodomaꝫ
Loth aũt habitans in Sodoma fuit singula
riter hospitalitati deuotus. Uñ cum vidisset
istos angelos i humana effigie venientes: esti-
mans eos esse hoĩes. inuitauit in domũ suaꝫ.
et fecit eis ↄuiuiũ ꝛ p̃muniẽrũt euꝫ q̃ subuer-
terent Sodomaꝫ. Et mane dissimulãte loth
exire. apprehenderũt eũ angeli cum vxore sua
et duabꝫ filiabus suis: ꝛ statuerũt eos extra ci
uitatem dicentes eis q̄ fugerent in montẽ et
nõ respicerent retro. Et statim dñs pluit sup
illas ciuitates sulphur ꝛ igneꝫ: et subuertit q̃
tuor ex eis statim. Segor vero pepercerũt vs
q̃ post: propt̃ Loth q̃ petierat q̄ ibi possint
ad tẽpus morari. Uxor ergo Loth more femi
neo que est semp prona rei que p̄hibetur ei. re
spexit retro se: et versa est in statuam salis.
Post hoc egresso Loth de Segor subuersa ẽ
illa sicut ꝛ alie quatuor. Et versa est tota illa
regio in lacũ salsuꝫ ꝛ sterilẽ. q̃ deinceps voca-
tus est mare mortuũ. q꞉ nec aues nec pisces in
eo viuũt. imo si aliq̃d viuũ in eo p̃iectũ vl̃ sub
mersum fuerit: statim exilit ꝛ supnatat. Unde
narrat Josephus q̄ Uespasian⁹ iussit q̃sdaꝫ
vinctos post tergum manibꝫ ligatis proijci i
lacum ꝛ submergi. qui oẽs quasi viuẽtes re
pulsi sunt ad supficiem ꝛ desup fluctuabant.
Oẽe aũt q̃d vita caret si intus proijciat̃ mer
gitur nisi liniatur bitumine. nec nauem pati-
tur. nisi bitumĩe liniat̃. Lucerna ardẽs supna
tat extincta submergit̃. Glebas fetidas in di-
uersis locis euomit. Poma nascẽtia in arbo-
ribꝫ circa littus vsq̃ ad maturitatẽ sunt viri-
dis coloris. ꝛ cũ matura putant̃ sunt plena ci
neribꝫ ꝛ fauillis. Hec dcã sunt ad hystoriam
Narrat g̃ sp̃uſſcũs in lcõne ista de liberatõne.
Loth ab ista mirabili vltõne. ꝛ dic̃ sic. Hec. i.
sapia liberauit iustũ fugientẽ. vicꝫ loth. quẽ ho
pitalitas singlarit̃ ↄmẽdabat a pereũtibꝫ im

pijs vicꝫ sodomitis. descendẽte igne in penta
polim. i. in regionẽ q̃nq̃ ciuitatũ p̄dictarum.
Et dr̃ pentapolis. a penta q̃d est q̃nq̃ ꝛ polis
ciuitas. q̃bus impijs in testimoniũ nequicie
constat terra deserta. i. destructa ꝛ combusta.
et adhuc fumigabunda. i. emittens fumũ feti
dum in signum fetidi peccati q̃d antiqui inco
le ↄmiserant. Et constat ibi similiter in testio
nium nequicie coꝝ arbores habẽtes fructus
nõ certo sed incerto tpe: vt vtilitati pcti cõtra
naturã respõdeat inaturalis fruct⁹ arboꝝ. Cõ
stat etiã in testimoniũ nequicie incredibilis a
nime memoria stãs figmẽtũ salis. i. statua illa sa
lis in quã cõuersa fuit vxor loth q̃ statua ẽ p̃me
morialis q̃dã incredibilis aĩe. i. femĩe nõ cre-
dẽtis angelo nisi respiceret a tergo vt videret
veritatẽ. Circa illã clausulã. liberauit fugien-
tem. Notãdũ q̄ apud bellicosos q̃uis fuga B
videat̃ cõiter inhonesta. tñ aliq̃ñ laudabilis i
uenit̃. Unde si eẽt aliq̃s qui simul sciret fuge-
re ꝛ pugnare notabiliter faceret factum suũ.
Sic em̃ legim⁹ de tartaris ↄtra xp̃ianos pu
gnãtibꝫ q̄ simul equis insedẽtes fugiũt: ꝛ tñ i
sequẽtes a tergo sagittãt. Sic fuit de parthis
de q̃bus Boeti⁹. v. de ↄsola. metro. j. ita dicit
Rupis Achimenie scopulis vbi turba seq̃n-
tũ. Pectoribꝫ figit spicula pugna fugax. Mo
raliter. In hac vita bellũ habem⁹ contra ho
stes multos: qui tñ nõ habent vnũ modũ pu
gnãdi: nec vno genere victorie vinci possunt
Nã diabolus vincẽdus est p resistentiã. j. Pe
tri. v. Cui resistite fortes in fide. sed caro ꝛ mũ
das vincũtur p bone fuge prudentiam. ita q̄
vni tantũ habem⁹ resistere ꝛ duos fugere. De
resistentia qua diabolo debem⁹ resistere dici
tur metrice sic. Hostis nõ ledit nisi cũ tẽptat⁹
obedit. Est leo si cedit: si nõ q̃si musca recedit
Hoc est q̃d dicit̃ Jac. iiij. Resistite diabolo et
fugiet a vobis. De fuga ṽo qua a carne fugit̃
dicit̃ metrice sic. Cede venus cedit. insta ma-
gis improba ledit. Si fugias veneris. p̄lia tu
tus eris. De mũdo vero ↄstat q̄ p' fugaꝫ vin-
ci debet: exẽplo xp̃i p̄posita sibi mũdi vanita-
te. cũ eum regẽ elegisse volebãt fugit in mõteꝫ
Joh. vj. Figurã ad h̃ habem⁹. ij. Reg. ij. vbi
habet̃ q̄ ille bonus miles Abner. tres filios
Saruie Joab. Abisai et Asael euasit: q꞉ du-
os p̄mos declinauit p fugam: ꝛ tertiũ fugere
nõ potuit. ſꝫ resistens occidit. Precipue er- C
go fugiam⁹ societatẽ carnalẽ p̄pter tria. So-
lent em̃ hoĩes fugere igniũ ↄflagrationẽ. ver
miũ intoxicationẽ. ꝛ fluminũ inũdatõeꝫ. Car
nalis vero societas generat ignem libidinis
inter q̃scũq̃ psonas. nec est facile declinare si
ne fuga. Nullus ergo ↄfidat de senectute. nul

lus de sue religionis ꝟtute. Ferrũ ꝛ silex duo
sunt corpa frigida, ꝛ tñ de eis excutit ignis ꝑ
cussione minima. Unde Esa. xlviij. Egredi
mine a babylone, fugite a chaldeis. Babylõ
interp̃tatur ꝯfusio. Chaldei adorauerũt ignẽ
et figurant hoĩes libidinosos q̃ per ardorem
ignis luxurie ducunt communiter semetipos
ad cõfusionẽ infamie. Et ideo ꝓ vltimo reme
dio docet Ap̃ls. j. Corinth. vj. fugere fornica
tionem. Secũdo fugere debem⁹ carnalez vo
luptatẽ, sicut fugiũt hoĩes vermiũ intoxicati
onem. Nullus em̃ libenter quiescit aut dor
mit vbi vermes vel serpentes aut coluber cõ
muniter ꝯuersant, et certe mulieres multo fa
cilius intoxicãt aliquã mentẽ ꝙ coluber car
nẽ. Nullũ em̃ venenũ dr̃ interficere carnẽ ꝑus
ꝙ cũ sanguie misceat. spẽs aũt mulieris etiã a
longe sine tactu ꝑ solã imutatõnem spũalẽ o
culoꝝ inficit ꝛ allicit mẽtẽ: qꝛ qui viderit mu
lierẽ ad ꝯcupiscendũ eam iam mechatus ẽ in
corde suo Math. v. Et ideo satis apta potest
exponi de femina que cum sit radix peccati il
lud Eccl̃. xxj. Quasi a facie colubri fuge pctm̃.
Coluber dicit quasi colens vmbras: ꝛ mulie
res cõiter angulos et vmbras et loca non
potẽtia diligũt. Juxta illud. Eccl̃. xxj. Nõ est
caput nequius sup caput colubri, ꝛ nõ est ira su
ꝑ iram mulieris. Et paꝝ ante dr̃ ꝙ ois mali
cia nequicia mulieris. De hac loq̃tur signanter
Petr⁹ blesen. ad Henricũ regem anglie. in ex
positõne q̃dam sup Job. vbi cũ exposuit qua
re diabolus qui Job de oibus bonis suis ex
poliauit filijs et filiab⁹, ꝛ etiam substãtia. vxo
rem tñ sibi reliquit. Hoc inquit nõ fuit ad so
latium viri, sed ad cõsũmatiõem sue malicie:
vt ꝑ feminã vinceret quẽ ꝑsecutõem nõ vice
rat: ꝛ qð verberibus nõ poterat: verbis muli
eris efficeret. Per feiam inquit Joseph incar
ceratus est. Naboth occisus. Samson vicu
latus. Jsboseth interfectus. Dauid adulter ꝛ
homicida. Salomon apostata. Sisara cla
uis cõfossus. Precursor ꝛ baptista xp̃i decol
latus. Per feiam mors in orbem terraꝝ intra
uit. Et ꝑ filiũ dei ordinata esset nr̃a redẽptio,
ꝑsentiens hostis ꝙ in morte xp̃i dispẽsatio no
stre redẽptionis impleret. salutem totius hu
mani generis machinat⁹ est ꝑ feminaz impe
dire. Jn vxorem nanq̃ prelati visiones dece
ptorias ꝛ phantasticas illusiones immisit in
tantũ ꝙ pilato morte xp̃i dissuadendo mãda
uit. Nihil tibi ꝛ iusto illi. Multa em̃ hodie ꝑ
visum passa sum propter illum. Hec Petrus

D Nota ꝙ de xp̃o mirabant discipuli Jo. iiij
ꝙ solus loq̃bat cum muliere. Quid ḡ mirum:
si hoies infirmi infirmũ iudicent sinistre si ni
mis consortia mulieꝝ habem⁹. Gen. ij. ꝙ pro
pter mulierẽ formandã costa fuit assumpta de
viro. Sed qualis fuit restitutio. Certe sic ibi
dicit. Deus impleuit carnẽ ꝓ ea. Jn signuz ꝙ
q̃ntũcũq̃ fuerit homo mulieri familiaris: q̃n
tũcunq̃ eam ad bonos mores ꝓmoueat ꝛ ad
vite rectitudinẽ, quod est quasi solidũ os pre
stare, nihil ab ea viceuersa recipiet nisi carnẽ,
id est carnales affectõnes. Et ideo ille bonus
Joseph allectus ꝛ inuitatus ab vxore dñi sui
palliũ reliquit. Gen. xxxix. De ista fuga loqui
tur beat⁹ Aug⁹. de cohabitatõne clericorũ et
mulieꝝ. Graue inquit inimicũ sortita est casti
tas cui nõ solum resistendũ est, sed dimisso fre
no longius fugiendũ, nec eo min⁹ cauẽde sũt
qꝛ religiose dicũtur. qꝛ q̃nto religiosiores: tãto
citius alliciũt, ꝛ sub ꝓtextu pietatis latet visc⁹
libidinis. Expto crede. Dicit aug⁹. epus. Lo
quor corã deo nõ mentior. Cedros libani du
ces gregũ sub hac peste cecidisse repperi, de q̃
rũ casu nõ magis suspicabar ꝙ Ambrosij vel
Hyeronimi. Hec aug⁹. de eodẽ. Ambrosi⁹ in
de officijs. li. j. Feminaꝝ cum clericis nullo
mõ ꝑmittit ꝯuersatio. Janua diaboli. via ini
q̃tatis, scorpionis ꝑcussio, nociuũ gen⁹ est fe
mina cũ proximat: stimulat ꝛ ignem incendit.
Hec ille. Triplr̃ em̃ ledit mulier sensibiliter.
voce. visu, ꝛ tactu. Vox em̃ mulieris frangit
naturalit̃ virili animũ suauitate mirabili, pe
riculosa tñ. Vñ aug⁹. de singularite mona
choꝝ. ca. viij. Mulier nũc in risum dissoluit,
nũc blãdicias exhibet: ꝛ qð est venenosius su
per cũcta psallere delcãtur, cui⁹ cantu tolera
bilius est audire basiliscũ sibulãtẽ. Uisu ledit
si videat. Vñ prudenter dicit metric⁹. Feina
fax sathane: fetens rosa: dulce venenũ. Sem
ꝑ prona rei: q̃ prohibet ei. Urit em̃ vultu, vi
su. risu. ritu. cultu. Hui⁹ ab insultu q̃ntuz ꝑo
tes esto procul tu. Sed tertio ꝛ maxie nocet
tactu. Vñ aug⁹. li. j. soliquio. ca. v. Nihil esse
sentio qð magis ex arce ꝯtẽplatõnis animuz
virilẽ deijcit, ꝙ blãdimenta feine tactusq̃ cor
poꝝ. Joh. xx. Noli me tãgere mulier dic xp̃s
marie magdalene cũ sola esset. Et. j. Thimo.
vj. Tu vero hõ dei hec fuge. Tertio debem⁹
fugere carnalez voluptatẽ, sicut fluuioꝝ inũ
dationem. Qui fugiũt aquaꝝ inũdationes a
scendũt montana. Moraliter, locus mõtan⁹
est locus sancte religionis ad quẽ fugere de
bent qui carnis delicias vincere volũt ꝑfecte
exemplo istius Loth cui dicebat. Ne stes in
omi circa regionẽ: sed in monte saluũ te fac.
Ois status in mũdo est quasi circa regionem
voluptatis. Sed solus mons est locus secu
rus. Luc. xxj. Qui i iudea sunt fugiũt ad mõ
tes. Judea interp̃tatur ꝯfessio. ꝛ significat ve
ram pniam veteris vite carnalis: quã quicũ
q̃ habere voluerit ad montẽ religionis acce
dat: qui mõ merito solitudo ꝓpt̃ raritatẽ ac
cedentiũ reputat. Jn p̃s. Ecce elongaui fugi
ens et mansi in solitudine.

Lectio CXXVIII.

Sapientiam enim

s ꝑtereũtes non tm̃ in hoc lapsi sunt vt
ignorarẽt bona: sꝫ ꝛ insipientie sue re
liquerũt hoibus mẽoriam, vt in his q̃ pecca
uerũt nec latere potuissent. Sapientia autez
hos qui obseruãt a dolorib⁹ liberabit. Post
ꝙ actum est de liberatõne ipius Loth a sodo
mitaꝝ subuersione. Jn ista lr̃a diffusius ꝓse
quit de eoꝝ iusta punitõne. Et circa h̃ duo fa
cit. Primo ostendit quõ sapia rigide damnat
malos. Scdo: quõ misericorditer saluat bo
nos. Secũda ps ibi. Sapientia autẽ hos.

Circa primũ ostendit, ꝙ pena istoꝝ sodo
mitaꝝ debuit eẽ, sibijpis nociua ꝛ damnosa.
Scdo debuit esse quo ad alios publica ꝛ fa
A mosa, ibi. Sed ꝛ insipientie sue. Circa pri
mũ est aduertẽdũ ꝙ ꝑm aristo. vij. ethi. ꝙ intẽ
perat⁹ differt a ꝯtinente: ꝑ hoc ꝙ incõtinens
peccat ex passione: vñ erat cito penitiu⁹. Jn
tẽperatus aũt peccat ex certa malicia ꝛ ex cor
rupta electõne, ꝛ ideo nõ penitiu⁹. sꝫ insanabi
lis, hoc est vix sanabilis. Mala em̃ ꝯsuetudo
delectabilis ꝛ frequentia peccandi corrũpũt
iudiciũ rõnis in hoĩe, ita ꝙ hõ iudicat illũ qð
est malum ꝛ viciosuz esse faciendũ ꝛ licitum ꝛ
nõ esse peccatũ. Et talis apud aristo. vocatur
intẽperatus. Jncõtinens vero dicit qui bene
iudicat eẽ viciosuz illud qð facit: tñ ꝓpter pas
sionẽ abducit a iudicio ꝛ opat ꝑm passionem
ꝛ iõ passione cessante: penitet de facto, sed in
tꝑatus iudicat illud qð est viciosuz eẽ facien
dũ, ꝛ iõ, post fctm̃ nõ penitet ꝓpter habituz er
roneũ quẽ sibi acq̃siuit ex peccãdo freq̃ẽter.
Et hec ẽ cecitas mentalis ꝛ ignorãtia habitu
alis: quã peccatores acquirũt sibi ꝑ ꝯsuetudi
nem peccandi, ita ꝙ ignorant q̃d sit bonuz in
genere morũ, ꝛ q̃d sit malũ. Vñ ꝯsuetudo vi
cij ẽ: vt ab illo de facili nõ ꝯsideret q̃ eo ꝑmit.
Peccator em̃ cũ in ꝓfundũ maloꝝ venerit: cõ
tẽnit. Et isto mõ fuit de zodomitis q̃ in illud
vitiũ nõ inciderũt ex passione: sed deduxerũt
illud vitiũ in ꝯsuetudinem publicã ꝛ in vul
garem licentiã: ita ꝙ apud eos licite fiebat et
impune. Unde ita ignorãtes facti sunt ex con
suetudine malicie: ꝙ viciosuz iudicauerũt bo
nũ. Vñ q̃ntũ ad hoc dicit de eis sic: Sapiaz
em̃. i. timorẽ ꝛ cultũ dei ꝑtereũtes in ocio: ꝛ gu
la et luxuria, qꝛ ista tria dñabant in eis. Lap
si sunt a iudicio recte rõnis: qꝛ hõ naturaliter
scit discernere illud qð est ꝯtra naturã ab il
lo qð est ꝑm naturã, incãtã ignorãtiã vt nescie
rẽt bona. i. q̃ sunt bona ꝛ ꝯmẽdabilia in gene
re moꝝ. Et sic fuit pena eoꝝ ꝓmo mẽtalis ꝛ in
terior sibijpis nociua ꝛ dãnosa: sꝫ nõ tm̃ hec. i
mo fuit eis inflicta pena corpalis exterior pub
lica et famosa. Et iõ subdit. Nõ tm̃ in h̃ lapsi
sunt vt ignorarẽt bona. Sed ꝛ insipiẽtie sue
ꝑpetuã reliquerũt hoibus mẽoriam. vt nullo
mõ laterent in illis vilitatib⁹ quas fecerũt, vt
homines pro semꝑ exemplo eoꝝ ꝑterriti a cõ
similibus cauerent sibi. Et sic sapientia iuste
et rigide damnat malos. sed nõ solum hoc, i
mo per oppositũ misericorditer saluat bonos.
Et ideo subdit. Sapientia autẽ. i. debit⁹ cul
tus dei, liberabit a doloribus hos qui se, id ẽ
ipm cultum obseruant. ꝛ ꝑm illum viuũt: vel
hos qui seipos obseruauerint ab occasioni
bus et causis peccandi, sicut liberauit Loth
a subuersione sodomoꝝ. De hac hystoria legi
tur. ij. Petri. ij. Ciuitates inquit sodomoꝝ et
gomorreoꝝ in cinerem redigẽs euersione dã
nauit. Exemplum eoꝝ qui impie acturi sunt
imponens. et iustum Loth oppressuz a nephã
dorum iniuria ac luxuriosa ꝯuersatione eri
puit. Huius impuritatis flagiciosam libidi
nem publicum est ꝛ neronẽ cõmisisse. Sicut
scribit de eo Boeti⁹. li. de vita. xij. cesaꝝ. Vñ
ꝛ quendã pueꝝ ipoꝝ noie castrauit ꝛ in habi
tu femineo: texit: et solẽnissimo nuptiaꝝ offi
cio in vxorem duxit. De quo q̃dem ludendo
optime dicit: propter qð hanc vilitatẽ h̃ scri
psi. O ꝙ bene inq̃t actũ fuisset cũ reb⁹ hũanis
si pr̃ tuus Domician⁹ talez habuisset vxorem
Cõtra istud flagiciosuz ꝛ nephãdissimũ viciũ
fecit libꝝ de planctu nature Alan⁹ magn⁹ de
insula doctor sacre theologie famosus, metro
et prosa cõpositũ scientifice multũ ꝛ curiose.
Habuerũt em̃ iste zodomite vndecim incenti
ua libidinis que ꝯputat Helinãdus in duo
decim ꝟsibus ita dicens. Ocia segnicies. som
nus. caro. feina. vinũ. Prosperitas. ludus. car
mina. forma. puer. Ociuz est premiũ. qꝛ iuxta
Ouidiũ de remedio amoris. Ocia si tollas pe
riere cupidinis artes. Segnicies. i. desidia ꝛ
pigricia. Juxta illud de remedijs. Queritur
Egiscus qualiter sit factus adulter. Jn prõ
ptu causa est: desidiosus erat. Somnus exces
siuus nutrit carnalia vitia. Unde Catho.
Plus vigilia semper ne somno deditus esto.
Nam diuturna quies vitijs alimenta mini
strat. Caro. i. esus carnium: carnem facit petu
lantem. Femina. id est consortiũ feminarum.

Nūeri.xxxj. Cur feminas reseruasti:nōne iste
sunt q̄ deceperūt filios israel. Uinū:q luxu
riosa res est vinū ⁊ tumultuosa ebrietas Pro
u.r.xx. Prosplitas. Exēplū de dauid qui qn̄
fuit in bellis fatigatus castus erat.qn̄ vero in
pace ⁊ psperitate:incidit in adulteriū.ij.Reg.
xj. Luxuriāt animi reb⁹ plerūqꝫ secūdis. Nec
facilis est equa ꝯmoda mēte sequi.hec scd̄o d̄
arte amādi. Ludus. Dissoluit em̄ ludus men
tis sollicitudinē. Unde signāter Sara dixit
Nūqꝫ cū ludentib⁹ miscui me. Tobie.iij. Car
mina.i.armonia dissoluta ⁊ lasciua. Cōtra q̄
nota Boetiū in plogo sup musicā. Forma.i.
pulchritudo.⁊ iō fallax grā ⁊ vana ē pulchri
tudo. Prouer.xxxj. Puer. Dicit em̄ Helinan
dus.ꝙ idē facit etas in puero qd̄ sexus i mu
liere. Dicit hic ꝙ sapiā a dolorib⁹ liberauit.

B Ubi sciendū ꝙ sapia que ē christus hoīes
liberauit tripl'r. Liberat em̄ sicut medicus li
berat egrotantes ⁊ a morbis oppressos. Sic
liberat pnceps dimicātes ⁊ in castris obses
sos. Sicut liberat iudex allegantes se iniusta
ppessos. Primo ergo liberat nos sicut medicus
liberat egrotātes ⁊ a morbis oppressos. Bo
nus medicus nō statim curat hoīem in casu
vbi materia infirmitatis est magna:sed pau
latim iuuat naturā p medicinā:vt infirmita
te sic adiuta purget seipam ⁊ fortior ⁊ purior
finalit' ꝯualescat. Et lꝫ infirmus ingemiscat ⁊
ploret vt cito liberet.medicus tn̄ prudēter ex
pectat ⁊ patiēter operat et melius p infirmo:
q̄ꝫ ipemet intelligit Moraliter infirmitas a q̄
christ⁹ venit nos sanare.est peccatū.iuxta pe
titionem ps. Ego dixi dn̄e miserere mei sana
animā meam q peccaui tibi. Istam infirmita
tem contrahim⁹ a natura propter fomitem ⁊
concupiscentiā originalem qui in corpore no
stro manet semp inclinans ad peccatū q̇ lan
guor nature vocat ab aug⁹.qui i hac vita mi
nui pōt:sed extingui nō potest. Un̄ medicus
noster noluit nos curare subito.sed p moraꝫ
tēporis. Et ideo reliquit nobis electuaria.vn
ctiones ⁊ cibaria collatiua sanitatis.i.sacra
menta ecclesie baptismū eucharistiam penitē
tiam.⁊c. Sed pfecte curabimur in resurre
ctione corpoꝝ generali cessanti omi infirmi
tate ⁊ ad peccandum pronitate Et ideo in pn̄
ti continue infirmi sumus. Dicit ps. Mise
rere mei deus quoniā infirmus sum.sana me
dn̄e quoniā conturbata sunt omia ossa mea.
Dilatōnem vero illi⁹ sanitatis molesta quo
dāmodo ferūt sancti et electi.quia est contra
affectiōem cōmodi. Unde dicit Apostol⁹ Ro
manoꝝ.vij. Infelix ego homo quis me libera
bit de corpe mortis huius. Sed ꝯsolando se
ipm respondit. Rhoma.viij.dicens ꝙ in bre
ui consequetur sanitatē perfectā.licet nūc in
gemiscat expectans. Ipa inquit creatura libe
rabitur a fuitute corruptiōis in libertatē glo
rie filioꝝ dei. Quod erit quādo natura huma
na glorificabit.⁊ oīno erit sanata ab omi in
firmitate peccati. Job.v. In sex tribulatōni
bus liberabit te.⁊ in septima nō tanget te ma
lum. Secūdo liberat christus sicut pnceps
milites suos in castris obsessos. Narrat sex
tus Julius.li.iij.ca.vj.de quodā pncipe no
mine Cleonino.cuius populus in quadā ci
uitate claudebat obsessus. Volēs ergo popu
lo suo ꝯsulere q̇d eis vtilius expediret.cū eis
aliter litteras nō posset trāsmittere.ordinauit
ꝙ vnus de militibus suis.de quo satis ꝯfide
bat:obsidionem accederet.⁊ cum aduersarijs
obsidionem facientibus fortiter quasi eos ad
iuuans insultum pberet. Ordinauit tamē ꝙ
nulla tela mitteret nisi illa que sibi traderet.
Tradidit ergo sibi tela.lanceas ⁊ sagittas.in
quibus artificialiter erat scriptum. Conforta
mini ⁊ estote fideles. Ego Cleoninus obsidio
nem istam vobis venio celeriter remouere.
Iste ergo miles quasi hostis ⁊ inimicus ciui
tatis obsidionem accessit:cum ciuitatib⁹ obsi
dentib⁹ et expugnantib⁹ se miscuit:tela sua in
pdicto modo inscripta.vltra muros eiecit:q̇
bus inspectis ⁊ lectis:illi qui ciuitatem pluri
mū defendebāt ꝯfortati:hostib⁹ astiterūt ⁊ ci
uitatem dn̄o suo seruauerūt. Moralit'. Prin C
ceps iste xp̄s est:ciuitas ecclesia militans in q̄
sumus Hec ciuitas est obsessa p circūitū a de
monib⁹ et malis hoībus.q aduersarius no
ster diabolus tanq̄ꝫ leo rugiens circuit:q̄rēs
quē deuoret.j.Pet.v.et in ps. In circuitu im
pij ambulant. Princeps vero noster volens
nos liberare ⁊ ꝯfortare mittit nobis militem
cū lanceis sagittis ⁊ telis:hoc est plātū vel p
dicatorē verbi dei:hmōi sunt sagitte potentis
acute. Iste accedens videtur audientib⁹ spe
cietenus nō esse adiutor sed aduersarius.ca
pitulat obiurgat et rephēdit ac increpat ec
clesiam militātē et eius multiplices defect⁹
demōstrat. Un̄ iste est realiter amicus sꝫ appa
renter aduersarius. De quo Matth.v. Esto
consentiēs cito aduersario tuo.duꝫ es in via
cū eo. Videas ergo diligenter q̇d in telis sua
rū increpationū sit scriptū:⁊ inuenies ꝙ mis
sus ē a pncipe tuo xp̄o nō ad te finalit' expu
gnandū.sed ad te de obsidione prudent' libe
rādū. Eccs.ix. Ciuitas pua ⁊ pauci in ea viri
Venitqꝫ ꝯtra eā rex magn⁹ ⁊ vallauit eaꝫ ex
truxitqꝫ munitōnes p gyruꝫ ⁊ pfecta est obsi
dio. Inuētus est in ea vir pauper et sapiens.

liberauit v:bē p sapiam sui. Tertio liberat
xp̄s sic iudex allegātes se iniusta ppessos.dia
bolus em̄ seduxerat ⁊ induxerat ad peccādū.
Et iō sub fuitute diaboli hō erat detētus.iu
ste q̇dem a pte hoīs. Sꝫ iniuste a pte diaboli
sic declarat Anselm⁹.li.j. Cur de⁹ hō.cap.vij.
Hō inq̇t meruerat vt puniret.nec ab illo con
ueniētius q̄ꝫ ab illo cui ꝯsenserat vt peccaret.
Diaboli ꝓo nullum erat meritū vt puniret.i
mo hoc tāto diabolus faciebat iniusti⁹ q̄nto
nō ad hoc amore iusticie traheret.sꝫ instinctu
malicie impelleret. Et iō sm̄ eū iustum fuit ex
pte hoīs ꝙ ipe a diabolo puniret.sed nō fuit
iustū ex pte diaboli vt ipe hoīem puniret. Ab
ista nanqꝫ iniusta fuitute liberauit nos xp̄us
morte sua.q ipe solus h̄ facere potuit. Jac.
iiij. Unus ē legislator ⁊ iudex q̇ pōt pdere ⁊ li
berare. Qui iudicādo pter eq̇tatem rei psonā
nō respicit.nec ad mūera pter iusticie rigidi
tatem cuiusqꝫ placatus intuet. Liberauit aūt
eo mō quo narrat aug⁹.xviij.de ciui.dei.ca.
xix.et Ualerius.li.v.ca.iiij.de Codro rege a
theniēsium.ꝙ cum regio sua ⁊ ciuitas ingen
ti hostiū bello debellata essꝫ hūani auxilij dif
fidentia ad oraculū. Apollinis ꝯfugit:ac p le
gatos sciscitat⁹ est.quō tam graue bellum di
scuti posset. Respōdit apollo. Ita fineꝫ ei fore
si ipe hostiū manu cecidisset ⁊ occubuisset:qd̄
cū ad hostiū castra puenisset:ordinauerunt ꝙ
nullo mō regem atheniēsium occiderēt. Ui
dens ergo Codrus ꝙ ciuitas sua nullo modo
pacē habere posset nisi ipe manu hostili occū
beret. Deposuit regis insignia.⁊ habitū pau
peris induit.castra hostium ingressus est.vbi
quēdam ad pugnam puocans interfectus oc
cubuit. Sicqꝫ patriam liberauit.propter qd̄
apud suos inter deos deputatus est. Adap
tatio plane ptꝫ ꝙ xp̄s rex est eccl'ie militantis
Aduersarij sunt diaboli ex demonib⁹ et ma
lis hominib⁹ congregati. Prophetatum em̄
et a deo pordinatum ꝙ ecclesia.i.electi de ge
nere humano aliter nō possent paceꝫ habere
nisi rex eorū interficeretur. Christus ergo dei
filius hoc videns qui cum in forma dei esset
exinaniuit semetipm formam serui accipiens
in silitudinem hominum factus ⁊ habitu in
uentus vt homo. Humiliauit se factus obe
diens vsqꝫ ad mortem:mortem aūt crucis.
Et sic nos a fuitute diaboli restituit liberatos
Ad Gal.iiij. Itaqꝫ nō sum⁹ ancille filij sed li
bere qua libertate christ⁹ nos liberauit.

Lectio CXXIX

Ec aūt profugium

b ire fratris iuitum deduxit p vias re
ctas et ostendit illi regnū dei.et dedit illi scie
tiam sanctoꝝ.honestauit illum in laborib⁹ et
compleuit labores illius.in fraude circūueni
entium illum affuit illi.⁊ honestum fecit illū:
Declarata vtili ⁊ nobili gubernatōe sapien
tie circa quatuor psonas spectabiles.videlicꝫ
adam.noe.abraam et loth. In hac parte de
psona q̇nta introducitur.videlicet de Jacob
quē deus mirabiliter in multis protexit ⁊ di
rexit Ubi notandū ꝙ sicut narrat hystoria A
Genes.xxvij.⁊.xxix. Isaac patriarcha duos fi
lios habuit. Esau ⁊ Jacob gemellos Qui cū
adoleuissent esau inuidit iacob ⁊ minas mor
tis ei intētauit. Jacob ergo consilio mr̄is sue
Rebecce fugit de Bersabe p Chanaam i me
sopotamiam ad laban auūculum suū fratreꝫ
matris sue.in h̄ itinere dormiens sup lapidē.
vidit scalam erectam ad celuꝫ ⁊ angelos ascē
dentes ⁊ descendentes p eam ⁊ dominū inni
xum scale et dicentem sibi. Terram hanc tibi
dabo et semini tuo. Veniens ergo ad laban
gratanter receptus ꝯuenit cum eo ꝙ pasceret
gregem suaꝝ ouium ⁊ capraꝝ per septem an
nos tali pacto ꝙ sibi daret rachel filiam suaꝫ
in vxorem.septēnio completo:dedit sibi labā
de nocte. Liam filiam suā seniorem in vxoreꝫ
et se in crastino excusauit ꝙ nō erat ꝯsuetudo
illius patrie:pmo dare ad nuptias iuniorem
Trāsactis ḡ septē dieb⁹:recepit rachel et fui
uit ei sm̄ Hiero.vij.alijs ānis ita ꝙ.xiiij.an
nis fuiuit labā p filiab⁹ suis Quib⁹ trāsactis ac
cepit licentiā suam voluitqꝫ ad patriam suaꝫ
reuertisse. Rogauit ergo eum laban ꝙ adhuc
septem ānis sibi fuiret. Respondit Jacob ꝙ
libēter faceret tali pacto. Separa inquit vni
uersos greges tuos in duas partes.ponasqꝫ
omes vnius coloris in vna parte tam in oui
bus q̄ꝫ in capris.⁊ tradas illam partem mihi
ad custodiam. Uniuersa vero pecora spar A
si velleris ⁊ maculosi coloris:tradas filijs tuis
⁊ pone inter nos distantiam triū dierum iti
neris. Quo facto:peto p mercede quicq̇d na
tum fuerit varij coloris.quicq̇d aūt vnius co
loris:tuū erit. Istud pactū laban vehemēter
approbauit cogitans ꝙ nulle vel pauce hēent
vellera varia cū tot⁹ grex eēt vni⁹ coloris. Isto
pacto firmato Jacob vsus est ista subtilitate.
Solebāt em̄ oues adaq̄re in cānalibus Ac
cepit ḡ Jacob virgas amigdalinas ⁊ platani
nas et ex pte decorticauit.⁊ et ex pte virides
dimisit ⁊ posuit in cānalib⁹ vt oues qn̄ adaq̄
bant viderēt vmbras istaꝝ virgaꝝ in aqua ⁊
ex imaginatōne istaꝝ varietatū coloꝝ:conci
perēt fetus varios ⁊ maculosos in vellerib⁹.
Habet em̄ vis imaginatiā magnū effectū cir

ca prolis condítõem. Vñ cuȝ q̃dã mr̃ona pe-
perisset ethiopẽ: accusata de adulterio ⁊ iudi-
cata fuisset pro rea: nisi Quitilian⁹ eaȝ defen-
disset. oñdens ethiopẽ in camera depictũ: in
q̃ mr̃ona ꝯceperat. sicut narrat Hyero. ⁊ ꝯsi-
milis casus de hypocrate narraṫ. Accidit ei
q̃ndã mr̃onã pulcherrimũ pepisse pueꝝ vtri-
q̃ꝫ parenti dissilẽm. ⁊ toti generi eoꝝ̃deȝ ⁊ pu
nita fuisset. si hypocras cãm non reddidisset.
Picturã q̃ndã in cubilo in quo ꝯcepat exti-
tisse filio silẽm. Consilẽ narrat aug⁹. ij. retra-
ctationũ. ca. lxij. ⁊ cõtra Julianũ. li. ij. de q̃daȝ
rege Cipro multũ deformi q̃ pulchras imagi
nes i cubiculo suo fecit depingi. vt sibi ꝑ mo
dũ illũ pulchri filij nascerenṫ. Hac ergo caute
la vsus Jacob fecit meliores fetus maculosi
velleris et peiores ⁊ pauciores fecit vni⁹ colo
ris. Quo viso labã mutauit mercedẽ ⁊ voluit
ꝙ sui essent fetus varij coloris. ⁊ iacob fetus
vni⁹ coloris. Jacob ergo ãmouit ꝟgas quã-
do ascendebãt meliores oues. ⁊ posuit eas in
admissura tardiori q̃ peior erat. Sic labã fre
quenter mutauit pactũ ⁊ sꝑ habuit peioreȝ ꝑ-
tem. Hoc oportuit dici ad intellectum huius
lr̃e. Quib⁹ visis sciendũȝ ꝙ iacob in eũdo ad
laban ⁊ imorando cum eo ⁊ tandem redeũdo
ab eo semꝑ gratiose directus fuit sapiẽtia gu
bernante. Et s̄m ista tria littera diuiditur in
tres partes. Nam ꝑmo narratur quõ sapien
tia direxit Jacob de patria fugientẽ. Secun
do quõ eum instruxit famulũ ⁊ seruientem.
Tertio quõ eum reduxit versus suam patriã
venientem. Secũda pars ibi. Honestauit il
lum in laboribus ⁊ in fraude circũuenientiuȝ
illi. ⁊c̃. Tartia ibi. custodiuit illum ab inimicꝭ
Quantũ ad primũ dicit sic. Hec autem. id
est sapientia. deduxit iustuȝ. id est Jacob Pro
fugum ire fratris. i. profugũ ⁊ fugientẽ ab ira
fratris. i. ab Esau fratre suo irato. Deduxit in
q̃ꝫ per vias rectas. i. de bersabee in Chanaan
⁊ inde in mesopotamiã siue ad laban auũcu-
lum suũ. Et in isto itinere ostendit illi regnuȝ
dei in visione angeloꝝ ascendentiũ ⁊ descen-
dẽtiũ ꝑ scalã erectã a terra ad celũ. Geñ. xxviij
Et dedit illi sciam sctõꝝ. ⁊c̃. que scia sanctoꝝ̃
est scire ꝯuersari in medio natõnis ꝑuerse bñ
et ꝟtuose. Vel dedit illi ꝓphetiam q̃ est scien-
tia sanctoꝝ. Sap̃. vij. Per natiões in animas
sanctas se transfert: amicos dei ⁊ ꝓphetas cõ-
stituit. Euigilans em̃ de somno suo ꝓpheta-
uit de lege. de templo. de passione que in ter-
ra illa futura erant dicens. Terribilis est lo-
cus iste. vere dñs est in loco isto ⁊ ego nescie-
bam. Non est hic aliud nisi domus dei ⁊ por
ta celi. Geñ. xxviij. Terribil' em̃ fuit lex. dom⁹

dei tẽplũ. passio xp̃i. apꝑtio porte celi. Sic ḡ di
rexit eũ in itinere fugientẽ. Sȝ vlteri⁹ cuȝ ver
nissȝ ad laban cui vigĩti ãnis fuiuit. instruxit
eũ sapiã dupl'r. Primo quõ lucrareṫ sibi diui
tias. Scd̃o quõ ipius laban ⁊ filioꝝ suoꝝ vi
taret fraudulẽtias. Quãtũ ad ꝑmũ dic̃ ꝙ ho-
nestauit illũ in laborib⁹ suis. i. ditauit illũ ꝑ la
bores fideles q̃s sustinuit fuiendo laban vi-
ginti ãnis. Geñ. xxxj. Die noctuq̃ꝫ vrebar estu
et gelu fugiebatq̃ꝫ sõnus ab oculis meis Istũ
modũ loq̃ndi de honestate hȝ sacra scꝑtura
Eccl̃. xj. Facile ẽ in oculis dñi subito honesta
re pauꝑem. Et ꝯpleuit labores illi⁹ dando si
bi ꝑseuerantiã. patiam. ⁊ mercedẽ ꝯdignam.
Geñ. xxx. Ditat⁹ est hõ vltra modũ. In frau-
de circũuenientiũ illi affuit ⁊ honestũ fecit illũ
. i. docuit eũ obuiare fraudulẽtijs ⁊ falsitatib⁹
ipius laban q̃ nitebaṫ diminuere mercedẽ su
am ꝑ mutatõem pacti mõ sibi tribuẽdo fetus
vni⁹ coloris. mõ diuersi coloris vt sup̃ dictũ
est. Geñ. xxxj. Dixit iacob vxorib⁹ suis laban.
pr̃ vr̃ circũuenit me ⁊ mutauit mercedẽ meaȝ
decẽ vicib⁹. i. m̃ltotiẽs. ⁊ tñ deus nõ ꝑmisit vt
noceret mihi. Et honestũ fecit illũ. i. diuitem.
sic vt ꝑus expositum est. vel iussum vel mori-
geratum ad alios q̃uis malos. j. Thessal'. iiij
Honeste ambuletis ad eos qui foris sunt
Est aũt circa hystoriaȝ notandũ moraliter A
ꝙ isti duo gemelli Esau ⁊ Jacob designant
carnem et spiritũ Esau pilosus significat car
nem que plena est suꝑfluis desiderijs. Pili ei
desideria terrena designant. in cuius signum
clerici habent pilos rasos in sũmitate capitis
et attonsos in circũitu. ad designandũ ꝙ nul-
lum terrenũ desiderium debet mediare inter
mentẽ eoꝝ ⁊ deũ. nec etiã debent hr̃e nimias
affectõnes ad corpus suũ. Vñ in signũ hui⁹
ꝟsus inferius ad corp⁹ pili abscidũtur. Esau
ergo pilosus ẽ caro Jacob lenis: spũm signat
Gal'. v. Vos q̃ spiritales estis instruite hmõi
in spũ lenitatis. Isti duo germani inceperũt
pugnare in vtero matris: Et postea Esau cuȝ
factus esset adolescens ꝑsecutus est fratrẽ su
um et intẽtauit sibi mortem. Et certe ad lr̃am
in vtero matris caro inficit spm̃ per peccatuȝ
originale. In p̃s. Ecce em̃ in iniq̃. ꝯcep. sum
⁊c̃. Et ꝯtinue postea. Caro ꝯcupiscit aduer-
sus spm̃. et spũs aduersus carnẽ. Hec em̃ sibi
inuicẽ aduersanṫ. Gal'. v. Esau. est senior ⁊ Ja
cob iunior. Quia ad lr̃am ꝑmo ꝯcipitur caro
et postea animaṫ ꝑ spiritũ. Aristo. xvj. de aiali
bus. embrio in matrice. ꝑmo viuit vita aialis
q̃ꝫ vita hominis. ꝑmo. Corinth. xv. Non pri-
us qd̃ spirituale sed prius qd̃ animale. dein-
de qd̃ spũale. et Sap̃. vij. In vẽtre mr̃is mee

figurat⁹ suȝ caro. Iste tñ senior debuit fuire
iuniori. i. caro spiritui. vt in actib⁹ hoĩm nõ ca
ro sed spũs dũcetur. Gal'. v. Spũ ambulate ⁊
desideria carnis nõ ꝑficietis Sil'r etiã Esau
fuiuit iacob in hꝯ ꝙ ꝑsequebaṫ eũ. q̃r sic fuit si
bi occasio meriti ⁊ patiẽtie ⁊ magn⁹ ꝓfectus.
Et isto mõ rebellio carnis est fuitiũ impẽsuȝ
spũi q̃ spũs ꝑficiṫ et stimulaṫ ad pugnã vt por
tat victoriã Jacob ḡ. i. spũs sub fr̃is sui ꝑsecu
tione afflictus fugere debet in mesopotamiã.
Mesopotamia interp̃taṫ eleuatio cuiusdam
vocatõnis. ⁊ significat celestẽ patriã ad quaȝ
eleuabimur et ad quã vocati sumus Sed in
ista fuga iacob posit⁹ in itinere dormit. q̃r spi
rit⁹ a strepitu mũdi se subtrahit ⁊ in sctis stu-
dijs ⁊ ꝯtẽplationib⁹ se cõq̃escit: capiti suppo-
nit petrã. q̃r fundamẽtũ totius vite sue christũ
facit. j. Coꝝ. x. Petra aũt erat xp̃s. ⁊. j. Coꝝ. iij
Fundamentũ aliud nemo p̃ot ponere p̃ter id
qd̃ positũ est qd̃ est ih̃s xp̃us. Dormiẽdo ḡ in
sancta ꝯtẽplatõne spũs vidit scalam erectam
ad celum. Ista scala est penitẽtia que stat i ter
ra: quia in hac vita incipiṫ. sed attingit ad ce-
lum: quia facit hoĩem in morte ad celuȝ appro
pinquare. Math. iiij. Penitentiã agite: appro
pinquabit em̃ regnũ celoꝝ. Ista scala hȝ sex
gradus ꝑ quos ascẽdere ꝯuenit. s. ꝯtritionẽ.
ꝯfessionẽ. orõem. ieiunia. vigilias. ⁊ elemosy-
nas que sunt ꝑtes satisfactõnis. Ista figurã
tur ꝑ sex gradus q̃bus ascẽdebaṫ ad soliuȝ sa
lomonis. ij. Paral'. ix. Duo latera istius scale
sunt: timor et spes. Debet em̃ peccator timere
nõ p̃sumere Eccl̃. v. De ꝓpiciatu peccatoꝝ no
li esse sine metu. Debet etiã peccator sperare
nõ desperare: et sic inter spem ⁊ timorem qua
si inter duo latera penitentialis scale ascende
re. quia sicut metrice dicit. Si timor est sine
spe. tũc desꝑatio ledit. Et nisi spes timeat sta-
tim p̃sumptõ fiet. ergo timor sine spe: nec spes
valet absq̃ꝫ timore. Angeli ascẽdẽtes ⁊ descen
dentes sunt cogitatõnes nr̃e q̃bus interdum
gaudia cogitamus ꝑadisi ⁊ tũc ascendũt Lu-
ce. xiiij. Cogitatõnes ascendũt in corda vr̃a.
Et aliq̃n miserias hui⁹ vite: imo etiã penas i
ferni ad p̃cauendũ. ⁊ tũc cogitatõnes nr̃e de-
scendũt. In p̃s. Ascendũt vsq̃ꝫ ad celos ⁊ de-
scendũt vsq̃ꝫ ad abyssos. Huic scale dominus
est innixus: quia penitentes expectat ⁊ vocat
dicens. Venite ad me oẽs qui laboratis ⁊ o-
nerati estis ⁊ ego reficiam vos. Matthei. xj.
Anima vero deuota que sic dormit cuȝ iacob
audit dñm dicentem sibi. Terraȝ in qua dor-
mis dabo tibi ⁊ semini tuo. i. terram viuentiũ
que est patria in qua nũc dormis sicut ꝑegri
nus ꝑ ꝯtemplatõem. Dabo tibi postea vt re-

quiescas i ea ꝑ sempiternã possessionẽ. in p̃s.
Credo videre bona dñi in terra viuẽtiũ. Sȝ
notãdũ. ꝙ laban cui iacob fuiuit duas filias
habuit. Liam et Rachel Lia lippis erat oculis
Rachel decora ⁊ venusta aspectu. Seruiuit
ãt iacob ꝓ rachel septem ãnis: ⁊ tamẽ postea
necesse habuit ꝑus accipere. Liam anteq̃ꝫ ha
beret rachel eo ꝙ nõ esset ꝯsuetudinis in illa
patria ꝑus tradere iuniores ad nuptias Sic
moraliter ẽ. pr̃ noster cui fuimus hȝ duas fi-
lias. duas vitas. p̃senteȝ et futurã. Presens ẽ
Lia lippis oculis: nec miꝝ quia manet in hac
lachrymaꝝ valle plena miserijs ⁊ afflictõnib⁹
Futura vero vita est quasi rachel decora. ama
bilis pulchra ⁊ plena delitijs. Tre. ij. Vrbs
ꝑfecti decoris gaudiũ vniuerse terre. Pro ista
filia opȝ nos seruire septem ãnis. i. vniuerso
tp̃e p̃senti. Septenarius em̃ est nũerus vni-
uersitatis. ⁊ tamẽ ꝯtingit de bonis ac sanctis
viris freq̃nter ꝙ seruierũt deo diu ⁊ vellent li
benter habere istam rachel. i. vitã eternam q̃r
sine maiori difficultate vellent ire ad celuȝ. sȝ
certe tũc datur eis Lia. q̃r deus sic ordinauit
ꝙ exponũtur vite actiue forte in statu p̃lature
vbi opprimũtur afflictõnib⁹ ꝓ salute ꝓximoꝝ.
Et si q̃ratur a christo quare: respõdit. q̃r non
est ꝯsuetudo celestis patrie iuniorem illaȝ ra
chelẽ. i. beatitudinẽ pulchrã et decoram dare
ante laborem p̃ntis vite. ⁊ ideo ꝑus opȝ acci-
pere Liam lippam vt postea habeam⁹ rachel
decoram. Sic em̃ deus dat coronam ꝓ cinere
oleum gaudij ꝓ fletu. palliuȝ laudis dabit ꝓ
spiritu meroris. Esaie. lxj.

Lectio. CXXX

Ustodiuit illum

c ab inimicꝭ ⁊ a seductorib⁹ tutauit il
lũ ⁊ certamẽ forte dedit illi vt vinceret
⁊ sciret. q̃m oĩm potẽtior ẽ sapiã. Postq̃ꝫ decla
ratũ est quõ sapiã q̃ est verus dei cult⁹ liberauit
iacob i fugiẽdo fr̃is sui odiũ. In ꝓhendo du-
plex ꝯfugiũ. ⁊ in exhibẽdo Labã laboriosum
fuitiũ q̃ oĩa fecit ꝑtim ꝟsus Laban itinerãdo
ꝑtim cũ eo morando. Hic ꝯñter oñdit quõ sa
pientia eũdeȝ iacob gubernauit ad partes su
as repatriãdo. Habuit em̃ Jacob fratẽ suũ ꝑ
secutorẽ. Auũculum suũ seductorẽ. ⁊ i angeluȝ
suũ colluctatorẽ. Et ab istis tribus sapientia
euȝ custodiuit sicut sibi expediuit. Nam ger-
manũ suũ recõciliauit. Auũculũ suũ ratõne
placauit. ⁊ ab angelo bñdictõem impetrauit A
Sciẽdũ est ergo ꝙ iacob repatriãdo cũ vxo-
rib⁹ liberis gregib⁹ et armẽtis: tres sustinuit
difficultates. Prima fuit ꝙ cum fugeret claȝ
a laban cũ oib⁹ q̃ acq̃sierat sub eius seruitio.

Laban indignatus q᷑ nõ accepta licẽtia ⁊ in
salutato hospite recessisset cũ gregib⁹ ⁊ filiab⁹
suis, insecut⁹ est eũ cũ mḡna comitiua, sicut nar
ratur Geñ. xxxj. Et septio die eũ attigit, cui no
cte pcedenti dñs appuit ⁊ dixit ei Caue ne q̃c
q̃ loquaris aspere ꝯtra iacob. qua increpati/
one corrupt⁹ laban: nihil nisi rõnabile iacob
dixit. Et ibi finaliter pactũ fecerũt ⁊ tytulum
lapidis erexerũt in signũ q᷑ neutri vnq̃ in po/
sterũ contra aliũ trãsire liceret. Scđa difficul/
tas quã habuit in repatriendo de fratre suo
quẽ audiuit sibi velle occurrere cuȝ q̃dringen
tis viris, ⁊ ꝯtra hũc timorẽ deus eũ ꝯfortaue
rat añ, ostẽdẽs ei multitudinẽ angelorũ. Geñ.
xxxij. in loco q̃ dicit Manaym. i. castra quem
locũ sibi vocauit sic, q᷑ ibi vidit angelos dei,
de q̃bus ait. Castra dei sunt hec Tertia dif
ficultas quã sustinuit in repatriãdo fuit i lu/
cta ãgeli, de qua Geñ. xxxij. vbi dicit q᷑ vir lu/
ctabat cuȝ eo vsq̃ mane, sed finaliter vir ille
sibi bñdixit. ⁊ ꝯtra germanũ pualeret ⁊ pdixit
Liberatõem ergo iacob p sapiam describens
dicit sic. Custodiuit illũ ab inimicis vicȝ a frẽ
euȝ psequẽte anteq̃ fugeret a patria sua ⁊ a la
ban euȝ insequẽte cum redire vellet ad patriã
suã. Prouer. xvj. Cum placuerit dño vie hoĩs
inimicos eius ꝯuertet ad pacẽ. Et a seductori
bus tutauit illuȝ. H̃ est a fraudib⁹ laban cuȝ p
sequẽte ⁊ filiorũ suorũ qñ morabat in mesopo/
tamia. Et certamẽ forte dedit illi vt vinceret.
qñ cuȝ angelo luctabat ⁊ victoriã obtinuit, ñ
per violentiã sed p deuotõem angelo volen/
te sibi dare signuȝ, q᷑ sic luctabat cum eo ⁊ tñ
habuit finaliter victoriã, ita sustineret aduer/
sitatẽ a fratre, ⁊ tñ in fine victoriã haberet Et
sic experimẽtaliter disceret ⁊ sciret qm̃ oim po
tentior est sapia que attingit a fine vsq̃ ad fi/
neȝ fortiter ⁊ disponit oĩa suauiter. Sap. viij
Custodiuit illuȝ ab inimicis Notãdum q᷑
inter oĩa pñtis vite ncãria maxime foret vtile
scire discernere inter amicos ⁊ inimicos, quia
frequẽter amicos credimus illos qui sunt re
aliter inimici, ⁊ illos inimicos aliquotiens e/
stimamus q̃ nobis realiter sunt amici. Sunt
em̃ duo genera hoim qui apparẽt amici ⁊ sũt
hostes ⁊ inimici. Et duo genera hoim vident
inimici ⁊ sunt amici, ⁊ ita q̃dam realiter ⁊ qui
dam apparenter. Unde q̃druplices habemus
inimicos. vicȝ blandos adulatores, falsos cõ
siliatores, detrahentes ⁊ psecutores, corripiẽ
tes et correctores. Primi sunt examinadi per
ꝯscientiã. Secũdi sunt repudiãdi p pruden/
tiam Tertij sunt tolerãdi per patentiã. Quar
ti sunt acceptandi p beniuolentiã. Primi igit
inimici a q̃bus nos custodire debemus sunt

blandi adulatores. Qui em̃ in collo te ita sua
uiter raderet ⁊ guttur tibi amputaret vel ideo
genã tuam tergeret vt oculũ erueret. talis me
rito foret inimicus dicẽdus, sed adulator cu/
ius lingua nouacula acuta ⁊ dolosa: ideo tibi
blandit vt te decipiat ⁊ oculũ discretõnis ti/
bi eruat. Eccl. xij. In labijs suis indulcat ini/
micus ⁊ in corde suo insidiat, vt subuertat te i
foueam. In oculis tuis lachrymabit inimic⁹
⁊ si inuenerit tẽpus nõ satiabit sanguine. Si
incurrerint tibi mala tunc inuenies eum illic
priorẽ, ⁊ q̃si adiuuãs suffodiet plantas tuas.
De ista materia loq̃tur Señ. epl'a. lxxx. fm q̃/
tationẽ maiorẽ. Adulatio q̃uis sit est amici/
tie: nõ imitat tñ illã sȝ vicit ⁊ penetrat apts ac
ꝓpicijs aurib⁹ excipit ⁊ in ima pcordia dñdit.
eo ipso grõsa quo ledit. Doce queadmodũ istã
similitudinẽ possim dinoscere. venit ad me p a/
mico: inimicus blãdus, vitia sub ꝟtutũ noĩe
surrepũt. temeritas sub titulo fortitudinis la
tet. Ignauia vocat moderatio, p cauto timid⁹
accipit. In his dic Señ. Magno picülo er/
rauim⁹, imo sic declarat idem epl'a. xlv. nõ su
mus ꝯtenti modica laudatõne, imo si q̃s nos
sctissimos sapiẽtissimos ⁊ modestissimos pdi
cet totũ nos acceptam⁹ tanq̃ nobis debitum
cũ cõstet nobis q᷑ illi solẽt mẽtiri cõiter q̃ nos
laudãt: ⁊ tñ in blãdib⁹ nr̃is credim⁹ eis, ⁊ ideo
nos nõ corrigim⁹. Ideo mutari nõ volumus
q᷑ nos optios esse credim⁹, ⁊ ideo sñia plato/
nis fuit: sic dr̃ libro de dictis phorũ seu sapiẽ/
tuȝ: q᷑ hoĩes ex inimicis magis realib⁹ q̃ ex a/
micis apparẽtib⁹ pficiũt, q᷑ duȝ inimici eis er
rores eorũ improperãt corrigunt. Amici ꝟo ñ
manifestãt errores, sed tolerãt ⁊ occultãt Ma
thei. vij. Inimici hoĩs domestici eius, ⁊ Esa
iij. Popule meus q̃ btm̃ te dicunt. ipi te deci
piũt ⁊ vias gressuũ tuorũ dissipant. Isti igit
examinãdi sunt p ꝯsciam. Considerem⁹ defe
ctus nostros de q̃bus conscij nobis sumus:
et tũc non decipiemur, et hoc est quod docet
nos Seneca in epl'a vltima allegata inducẽs
exẽpluȝ de alexandro magno qui in obsidiõe
cuiusdã vrbis cum circũiret muros: sagitta p
cussus: cuȝ vuln⁹ vehemẽter doleret: ait. Oẽs
inq̃t iurant me esse filiũ iouis. Sȝ vulnus h̃
hoiem me esse clamat. Idẽ ⁊ nos faciam⁹ dic
Seneca: dicam⁹. Uos dicitis me prudenteȝ
eẽ, ego video q̃ multa inutilia ꝯcupiscã. Nec
h̃ q̃deȝ intelligo q᷑ aĩalib⁹ sacietas monstrat:
q̃s cibo q̃s potioni debeat eẽ mod⁹ De isto i/
imico exponi pt̃ illud. Eccl. xij. Ne credas ini
mico tuo inetern ũ. Nociuior ei oim nõ ẽ pestis
q̃ familiaris inimicus. Qui cuȝ ꝟbis bonis
saltẽ apparentib⁹ laudeȝ exp̃mere nitit, intus

sub ꝯplacentie typo viscus fraudis atq̃ dolo
ris seminat. Secundi ꝟo nr̃i inimici sũt falsi
ꝯsiliatores q̃ nobis alit suggerũt q̃ expedit aĩa
bus. ⁊ hi maxime sunt piculosi in cõmunitate
q̃cunq̃: q᷑ sic in bonis ꝯsiliatorib⁹ ꝯsistit ma/
xime honor: salus ⁊ profectus reipublice. ita i
mal' ꝯsiliatorib⁹ maxie ꝯsistit ꝯfusio ⁊ subuer
sio eiusdẽ. Dic em̃ Tulli⁹ li. suo de senectute q᷑
ꝯsiliator ẽ in republica sicut gubernator in na
ui In naui inq̃t alij sentinã exhauriũt Alij cor
das trahunt. Alij malũ scandunt. Ille ꝟo qui
tenet clauũ est q̃etus sedens in puppi ⁊ multa
maiora facit. ⁊ Auicẽna dicit q᷑ ꝯsilians est ef
ficiens sicut dans formã fm quã ali⁹ habet o/
perari ⁊ dirigi. Distinguit em̃ q̃druplex effici
ens, ꝯsilians. adiuuãs, disponẽs. ⁊ pficiens.
Dnt igit ipi ꝯsiliarij habere in vita sanctitatẽ
in ꝟbo ꝟitatẽ, in zelo eq̃tatẽ, ⁊ in expimẽto saga
citatẽ. ⁊ tles in romana republica vocabãtur
senatores: ⁊ se habẽt in cõitate sicut cor in cor/
L pore, fm Plutarcũ. Uñ Romulus cõdita ci/
uitate quam ex noĩe suo Romam vocauit: cen
tum ex senatoribus elegit quorũ cõsilio omnia
ageret: quos senatores ꝓpter senectutẽ. patres
ꝓpter sollicitudinẽ cure noĩauit. Horũ nomina
ab initio vrbis condite aureis lr̃is scribebant
ꝓpter qđ pr̃es cõscripti ab oibus dicebantur.
Isti eligebant postq̃ emeriti in diuersis stati/
bus ⁊ officijs extitissent. tanto aptiores sapie
negocijs: quanto in exercitijs corporis minus
possent. Istorũ apud grecos tant⁹ honor fuit:
q᷑ nũq̃ duces pducerent neq̃ aliqđ solenne fa
cerent sine istis. Sicut igit isti senatores ⁊ cõ
siliatores sunt reipublice vtilissimi qñ sunt bo
ni ⁊ ꝟtuosi: ita sunt iudici principi ⁊ prelato p
niciosissimi qñ sunt mali: qñ videlȝ hñt zelum
p cõmodo suo priuato ⁊ psonali et nõ p bono
cõmuni, qñ sunt corrupti cupiditate ⁊ recepti
one munerũ, qñ sunt nimis perterriti: dissimu
lant dicere veritatẽ, qñ odio amore vel ranco/
re regulant vel inuidia ad alios: tunc ꝯsulen/
do principẽ destruunt quem regere ⁊ dirigere
deberent ⁊ fiunt nõ solum ei sed toti republice
pessimi inimici quorũ quilibet dici põt illđ qđ
dicit Paulus Elyme mago Act. xiij. O plene
omni dolo ⁊ omni fallacia fili diaboli inimici
omnis iusticie nõ desinis subuertere vias dñi
rectas. Talis ꝯsiliator fuit ille Aman qui sub
tilitatẽ nobilissimi principis Assueri fraudu/
lentis ꝯsilijs circũuenit. ⁊ nobilis regis inno
centiã ad nephariã crudelitatẽ induxit. Hest.
xiij. Hostis noster ⁊ inimicus pessimus iste ẽ
aman. Isti igit inimici sunt repudiandi p pru
dentiã. sicut idẽ Assuerus fecit Aman qñ ini/
quã sniam ad suggestionẽ ⁊ ꝯsiliuȝ eius datã

de occidendo toto genere iudeorũ misericordit
retractauit. Tertij inimici nostri sunt detrahẽ
tes ⁊ psecutores. Et istos vulgarit vocam⁹ ho
stes ⁊ inimicos q̃ psonas ⁊ ꝯditões nr̃as le/
dunt: ⁊ tñ ipi freq̃nt nobis pficiũt. Sic ei do
cet Boe. iiij. de ꝯso. psa. vj. Prouidẽtia diuina
extñ sepe pducit insigne miraculum q᷑ malos
mali bonos faciunt. Nã dum mali quidã cõ/
siderant se iniqua quadã a pessimis ppeti: no
xiorũ odio flagrantes: ad virtutis frugem rede
unt, dum se eis dissimiles student esse q̃s ode
rant. Tales sunt aduersus religiosos ⁊ sãctos
viros isti mundo dediti ⁊ diabolo: qui facta, ⁊
vitã sanctorũ laniant, iudicãt ⁊ deprauãt. quo
rũ infamatio timenda nõ est. q᷑ est a turpibus
orta. Sic em̃ dicit Grego. sup Ezech. Peruer
sorũ derogatio vite nostre approbatio est. q᷑ iaȝ
ostendit iusticie aliq̃d nos habere si illis qui
deo non placẽt incipimus displicere. Nõ em̃
est derogatio sȝ ꝯmẽdatio lucis si eã odiunt et
fugiunt verspertiliões. Sancti viri sunt lux D
mundi p lucidam famam ⁊ sincerã consciẽtiã.
j. Tessal. v. Uos filij lucis estis ⁊ filij dei. Pec
catores aũt sunt sicut vespertiliones amantes
semp opera tenebrarũ. Iterũ nõ est derogatio
sȝ ꝯmendatio odoris vitis: si eum serpẽtes fu
giunt. Boni viri sunt bonus odor xp̃i p bonã
ꝯuersatõem suã. ij. Corinth. ij. Alijs quidẽ su
mus odor mentis in mortẽ. alijs aũt vite in vi
tã. Peccatores autẽ sũt serpẽtes pleni veneno
peccati. Tertio nõ est derogatio sed ꝯmẽdatõ
coloris si ceci de illo mentiant ⁊ iudicãt falsuȝ
Peccatores ceci sunt Sopho. j. Ambulant vt
ceci q᷑ dño peccauerunt. ⁊ Sap. ij. Excecauit
eos malicia eoruȝ. Uñ ⁊ iudicia temeraria de
sanctis sunt simplr̃ ꝯtemnenda. Uñ cum qui
dam iuuenis ociosus diceret demosthenti phi
losopho. Si hoĩes me odirent sic te meipsum
perimerẽ. Et rñdit. Et ego me pimerem: si me
queadmodum te amarent. Quarto nõ est de/
rogatio sed ꝯmendatio medici: si frenetic⁹ ma
ledicat. Serui dei sunt medici aĩarũ. Peccato
res aũt sicut frenetici. Si igit tales viros san
ctos diffamãt: oportet eorũ blasphemias deri
dere. Uñ legit de vespasiano impatore q᷑ cum
esset auar⁹ ⁊ senex ⁊ quidam improperando si
bi diceret. Uulpẽ pellem posse mutare nõ ani
mũ. Rñdit. Risum hmõi debem⁹ hoib⁹: nobis
correptõem: penã criminosis Quarti inimi
ci quos habemus apparenter sed tñ realr sunt
amici, sunt corripientes ⁊ correctores qui nos
de nostris excessib⁹ ⁊ erroribus arguũt puniunt
⁊ emẽdant. Ueritas em̃ est errantib⁹ odiosa q̃
diu in erroribus pseuerãt. Talis fuit Paul⁹ er
ga Galathas q̃bus dic Gal. iiij. ergo inimic⁹

factus sū: vobis verū dicens vobis. Isti ini
mici sunt acceptandi ad bñuolentiā. Mat. v.
Diligite inimicos vestros ꝛ benefacite his q̇
vos oderunt. hoc est viciosos mores vestros.

Lectio. LXXXI.

Ec venditum iu

b stum nō dereliquit: sed a peccato
ribꝫ liberauit eū: descenditq̧ cuꝫ
illo in foueā ꝛ in vinculis nō dereliq̇t eū: do
nec afferret illi sceptrū regni ꝛ potentiā aduer
sus illos q̇ se depmebāt ꝛ mendaces ostendit
q̇ maculauerūt eū: ꝛ dedit illi claritatē eternā.
Postq̄ꝫ declarata est gubnatio sapie circa q̇n
q̧ nobiles. vicꝫ Adam Noe Abraam Loth
ꝛ Jacob. In ista pte inducit exēplū sexte psone
spectabilꝰ: vicꝫ ipiꝰ Joseph q̇ miro mō fuit ex
altatus ꝛ humiliatus, tribulatꝰ ꝛ glificatus.
Et circa h̄ duo facit. Nā pmo ostēdit quō ipe
Joseph fuit multiplr tribulatus. Scdo q̄mō
ꝑ sapiam exiuit magnifice liberatus. ibi. Do
nec afferret illi sceptꝝ regni ꝛ potentiā aduer
sus illos q̇ se depmebant ꝛ mendaces ostēdit
qui ꝛc̄. Circa pmū sciendū q̧ Joseph duas
A tribulatōes sustinuit iniuriosas: de quibꝫ hic
breuiter facit mentōem. Fuit em̄ a fribus ven
ditus ꝛ alienatꝰ ꝑ facinorosam ꝯspirationem
Geñ. xxxvij Fuit scdo de sollicitatōe libidiosa
ꝛ de volūtate adulterij effectualiť demōstrata
delatus. diffamatꝰ ꝛ accusatus ꝑ maliciosam
mulieris machinatōem. Geñ. xxxix. Casus p
me iniurie fuit iste. Fratres sui decē iuuiderūt
sibi ꝛ cū aliq̇ cum vellent occidisse: deo volēte
mutauerūt ꝯsiliū ꝛ transeuntibꝫ ismaelitꝭ euꝫ
vendiderunt triginta argenteis de ꝯsilio iude
q̇ fuit vnus de fribus Joseph. Hoc facto mi
serūt tunicā Joseph intinctam sanguine hedi
ad Jacob prēm eoꝝ dicentes se in agro tuni
cā illā inuenisse, qua visa pater. ꝯiecit filiū suū
a fera aliq̄ deuoratū, ꝛ irremediabiliter eū plā
xit. Isti mercatores duxerūt eū in egyptum et
vendiderunt Phutifari eunucho pncipi mili
tie regis: nec est intelligendū q̧ iste fuit eunu
chus. i. castratꝰ a iuuētute sicut solent nobiles
facere ꝓpter custodiā dominaꝝ, qꝛ ꝯstat istum
habuisse filiā Assenech quā iste ioseph postea
duxit in vxorē: sꝫ tradūt iudei q̧ iste Phutifar
videns Joseph elegantē puerū emit eū a mer
catoribus vt eo abusus fuisset. Dñs autē ita
infrigidauit eū q̧ impotens fuit coire ꝛ custo
diuit Joseph ab eo intactū. Vñ ꝓpter hoc de
inceps dicebať eunuchꝰ: ꝛ tūc factus est ponti
fex heliopoleos ꝛ magis honorabilis q̄ꝫ fuerat
ante pncipatū. Iste igiť Phutiphar vidēs Jo
seph ingeniosū in agendis ꝛ gratiosū: ꝯstituit
eū dispensatorē totiꝰ domꝰ sue. Uxor ꝟo phu
tiphavis ꝛ dña Joseph infatuata de ipiꝰ pul
chritudine sollicitauit Joseph de ꝯcubitu, q̇
se excusauit. Tum qꝛ eēt ꝓditio ꝯ̄ dominū suū
Tū qꝛ peccatū in deū suū. Igiť cū q̄dā die Jo
seph camerā domini intrasset: ipa apprehensa
lacinis pallij sui ait. Dormi mecuꝫ: q̇ nequaq̄ꝫ
acq̇escens operi nephario fugit, relicto pallio
apud eā. Hec videns se ꝯtemptā ꝯquesta ē vi
ro suo, accusans Joseph de sollicitudine ipu
dica ꝛ q̧ voluisset eā violenť oppressisse in cu
ius argumentū ostendit ei palliū derelictum
Phutiphar nimis credulꝰ ꝟbis vxoris misit
eū in carcerē in quē pistor ꝛ pincerna regis mis
si fuerant. Deditq̧ dominꝰ ioseph tantā grām
in ꝯspectu domini carceris q̧ tā carcerē q̄ꝫ in
clusos eius custodie mācipauit vel deputauit
Eo tpe istoꝝ duoꝝ ipe exposuit somnia. Pisto
reqꝫ suspēso picerna liberať Recordatusq̧ diu
pꝰ ea interptatoris sui Joseph cū rex ꝑ somniū
suū preuidisset septē sterilitatis ānos. Joseph
ꝑ meditatōem pincerne, eductꝰ de carcere sō
niū exposuit sterilitatē futurā pꝰ septē ānos fer
tiles ꝓdixit. ꝛ ꝯsilium regi dedit, q̧ aliquē pru
dentē virū ꝛ industriū in regno ꝯstitueret qui
blada ꝑ illos septē ānos fertiles in horrea cō
gregaret q̇bus terra sterilitatis tpe victitaret.
Cōstitutꝰ est Joseph in illo officio ꝛ maximꝰ
egypti factus est sub rege. A q̇ accepit anuluꝫ
ꝛ torquē aureā circa collū eius, ꝛ curru nobili
vehebať. Precone clamante vt oēs genuflecte
rent corā eo. Sic igiť de vinclis et carcere ad
regni regimē est translatus. Istā igiť mira
B bilē ꝛ multiplicē gubernatōem Joseph descri
bens Salomon dicit sic. Hec scꝫ sapia vendi
tū iustum scꝫ Joseph nō dereliq̇t. Sic scribit
Boetiꝰ exulās q̧ muse eū exulantē nō dereli
querūt: sed ꝯtinue cōcomitate sunt nec eas ti
mor aliq̇s valuit impedire. li. j. me. j. Has sal
tē nullus potuit ꝑuincere timor. Ne nostrum
comites prosequerentur iter. Sꝫ a peccatori
bus scꝫ fribꝫ suis q̄s accusauerat apud patreꝫ
de crimine pessimo. Geñ. xxxvij. liberauit euꝫ
descenditq̧ cū ipo in foueā. i. in carcerē. vel in
foueā. i. in cisternā veterē sine aqua in quā pro
iecerūt eū fratres sui. Geñ. xxxvij. Et in vincu
lis nō dereliquit eū. ps. Humiliauerūt in cō
pedibꝫ pedes eius. Et Geñ. xl. Pincerna ꝛ pi
stor missi sunt in carcerē vbi vinctus erat Jo
seph, donec afferret sceptrū regni. i. pncipatuꝫ
sup regnū egypti. In ps. Constituit eū domi
nū domus sue ꝛ pncipē oīs possessionis sue.
ꝛ potentiaꝫ aduersus eos q̇ eum depmebant
videlicet fratres suos: ad q̄s habuit tantā po
tentiā q̧ eos vel in mortē vel in carcerem po

tuit dominari si voluisset. Et eos mendaces
ostendit q̇ eū maculauerūt iponēdo sibi crimē
adulterij. Qđ fecit facto ꝑ honestā vitā osten
dens eos fuisse mētitos. i. falsū dixisse, ꝛ illam
pessimā mulierē fuisse mētitā. Ľ forte ñ solū ver
bo sed facto cōuicit: qñ erat postea positus in
tanta ptāte. Et nō solum ista sapientia ipsiꝰ Jo
seph: sed etiam dedit illi claritatem eternam. i.
famam claram apud memoriā hominū in sem
piternū, hec quo ad litterā. Hec iustū venditū
C nō dereliquit. Notanduꝫ ē q̧ inter varios
peccatores. aliqui vendūt patris potestatē, ali
qui filij veritatē, ꝛ aliqui spiritussancti sancti
tatē. Patris potestatē vendūt aliqui plati ma
iores. Filij veritatem vendunt falsi assessores
Spūssancti sanctitatē vendūt ficti simulato
res. Primo igiť mali plati vel simoniaci vľ po
tius iesite vendunt pris ptātem. Dant em̄ po
tentiaꝫ ꝛ visum clauiū ꝓ ecclesia muneribus.
ꝛ temporali mercede, freq̄nter ecclīam vnicaꝫ
sponsam xp̄i vendūt. Qui q̄ꝫtū xp̄m offendunt
faciliter patet intuēti, q̄ꝫ rigide, q̄ꝫ acute ꝛ q̄ꝫ po
testatiue istud viciū reprobauit. Ipe em̄ in suo
aduentu in carnem venit iudicari nō iudcare
venit pctā tollere ñ punire, vēit ad ostēdendā
clementiam: nō vindictā. ꝛ tñ contra peccatuꝫ
simonie: ita infremebant q̧ quasi oblitus in na
te mansuetudinis nō examinās cām nō obiur
gans, sed statim ad puniendū se dedit. Unde
Joh. ij. ꝛ Mat. xxj. dicit q̧ facto q̇si flagello ď
funiculis eiecit vendentes et emētes de tēplo
ꝛ mensas numulariorum subuertit ꝛ es cathe
dras vendētium columbas euertit q̇ simonia
cos figurabant ꝛ dixit eis. Scriptū est domꝰ
mea domus orōnis vocabiť, vos aūt fecistꝭ il
lam speluncā latronū. Nec mirū si sic ꝯtra ta
les exarsit. Nā ipi xp̄m expellūt de suo officio
Christus em̄ se fecit ostiariū ecclesie nolens q̧
aliq̇s in ecclesiā. i. ecclīasticā dignitatē itraret
nisi ꝑ eum. Joh. x. Ego sum ostiū ꝛ q̇ nō itrat
ꝑ ostium in ouile ouium sed ascendit aliunde:
ille fur est ꝛ latro. Isti igiť plati ꝛ ꝑuersi qui ec
clesiam xp̄i vendunt expellūt xp̄um de officio
suo facientes pecuniā esse ostiū ꝛ nō xp̄m. Si
cut fecit Symon magus cui Petrꝰ dixit. Pe
cūia tua tecū sit i ꝑditōem qꝛ existimasti donū
dei pecunia possideri. Act. viij. Nec est ꝑsona
aliqua ita parui valoris in mundo q̇n magnā
sibi iudicaret ꝯtumeliā fieri si duceret de foro
ad forū ꝛ vbiq̧ offerreť venalis: q̄ꝫto magis spō
sa xp̄i imo xp̄s ꝓ sponsa offendi debet q̇ vilissi
mis ribaldis ad emenduꝫ offerť. Nūc in foro
pape: nunc in foro regis vel principis vel alte
rius dñi secularis, talis merito fur debet vo
cari ꝛ latro sacrilegus. Que iusticia est vocare
illū sacrilegū latronem q̇ furať calicem vel sa
crum librū de ecclesia, ꝛ nō illū q̇ furatur ipaꝫ
ecclīam totā ꝛ omnia bona eius. Quantū cō
temptum ꝛ dānum faceret regi q̇ in cameram
suā introduceret serpētes bufones ꝛ ꝟmes, sꝫ
certe isti venditores in ecclīam dei callidos et
versutos repletos veneno pctī adulatores, la
trones, ꝓdones. q̇ reptilia ꝛ ꝟmes magis q̄ꝫ ho
mines dici pñt introducūt. Et sic maximū dā
nū fieret homini si sponsa sua sic ꝑ artē magi
cā incantareť q̧ loco prolis humane ꝓduceret
talpas ꝟpentes vel asinos cornutos: ita fit in
parte ista irrecōpensabile dānum ecclesie ꝑ ec
clesie venditores. Qñ em̄ aliq̇s auarꝰ q̇ totus
inheret terre in ecclesia canonizať vel ꝓficiť i
curatum: pñt filij ecclesie dicere. Mater nr̄a
pro fratre peperit nobis vnā talpā. Qñ poniť
vnus maximꝰ rixator vel litigator pñt dicere.
Mater nr̄a genuit nobis serpentē, ꝛ qñ ꝓficiť
vnus ep̄s illiteratꝰ vel laicꝰ: pñt dicere meri
to, qꝛ ecclesia peperit vnū asinuꝫ cornutū. Dicē
em̄ beatꝰ Augꝰ, q̧ ꝑ septuaginta annos babi
lonice captiuitatis durauit sacer ignis quem
Hieremias abscōderat. Qui nūc pmo extin
ctus est qñ Antiochus vendidit sacerdotium
Jasoni. ij. Mach. iiij. De istis maľ venditori
bus exponi potest illud Joel. iij. Puerū posu
erunt in ꝓstibulo ꝛ puellā vendiderūt pro vino
Puer em̄ xp̄s poniť in ꝓstibulo qñ sancta ec
clesia ꝓferť vni lubrico ꝛ luxurioso. Et puella
id ē ecclesia vendiť ꝓ vino qñ bona ecclesie cō
feruntꝰ vno guloso. Scdo aliq̇ sunt q̇ vendunt
filij ꝟitatem. Hi sunt falsi iuratores quos vo
camus cōiter auersores. Isti em̄ nec volūt te
stimoniū dicere nisi ꝯducanť mercede cū testꝭ
teneať dicere ꝟitatem ꝛ iudex sine munere di
scernere ꝟitatem seu eq̇tatem. Legimus de di
abolo q̧ quando voluit mentiri induit formā
ꝟpētis quasi ꝟecundatus fuisset in natura ꝓ
pria mentitus esse, sed q̇cquid sit de mēdacio
de ꝑiurio nūq̄ꝫ legiť ꝯuictus. imo opinio ē q̧
qñ adiurať in noīe trinitatis: diceret verū seu
ꝟitatem: ipe nō mentiť. Isti igiť falsi iurato
res peiores sunt diabolo, q̇ q̄ꝫtumcunq̧ adiu
renť pñt ꝑ munera ꝯtra ꝟitatē adduci. Amos
ij. Vendidit ꝓ argento iustū ꝛ pauperē ꝓ calci
amentis. Tertio vendunt spūssancti sancti
tatē ficti simulatores q̇ opa de genere bonorū
faciunt pro laude humana. De quibus salua
tor Mat. vj: Amen dico vobis receperūt mer
cedē suam. Istis venditoribꝫ: sermonibꝫ blan
diciosis sub specie. Jacob arroganť loquitur
supplantator diabolus illud qđ habeť de Ja
cob ꝛ fratre suo. Geñ. c. xxv Uende mihi pmo
genita tua. Et ille ei modicum retribuit statuꝫ

venti in ꝯmendatione miseri hominis.

Lectio.LXXXII.

Ec populū iustū

b ꝛsenē sine querela liberauit a na
tionibus que euȝ opprimebant.
Intrauit in aiam serui dei ꝛ stetit cōtra reges
horrendos in portentis ꝛ signis. Postq̄ᷓ de
clarati sunt multiplices effectus sapie ex spe-
ciali gubernatione quarūdam spectabiliū p-
sonaꝝ q̄ q̄dam puilegiata familiaritate fuerūt
deo carissime. In hac p te ꝯūter psequit de effe
ctib9 mirabilib9 sapientie quos fecit circa gu-
bernationē vnius totius populi: videlicet po
puli israelitici q̄ fuit popul9 deo peculiariter cō
secratus ꝛ in cultu dei p legē datam specialiter
informatus Fecit aūt sapientia tria notabilia
beneficia isti populo in genere. Primo ei eos
de egyptiaca seruitute potenter eduxit ꝛ libe-
rauit. Scd̄o p desertum eos quadraginta an
nis deduxit ꝛ pauit. Tertio iustū populum
in terrā promissionis induxit ꝛ eā ei appropri-
auit. In eductōe israel de egypto mirabilit af
fixit egyptios ꝛ protexit hebreos. In educen
do eos per desertum affectuose iustos instru-
xit et animose destruxit incredulos. In terra
pmissionis mirabiliter exaltauit hebreos ꝛ p
strauit chananeos. De istis tribus beneficijs
populo israelitico per dominum in deserto
collatis: agitur ab hoc loco vsq̄ᷓ ad fineȝ libri
Unde in ista pte Salomon dei beneficia re-
cordat ꝛ prosequitur ꝛ regratiat deuote, ꝛ iter-
mixtim nunc de beneficio collato contra egy
ptios: nunc de beneficio collato ꝯtra chanane
os, nunc de mirabili ducatu quē fecit deus p
in via columnā nubis ꝛ ignis in deserto. Di-
uidi tn̄ pōt processus vsq̄ᷓ in finē capituli in q̄
tuor partes. Nā primo tangit breuiter israelis
ab egyptijs liberatōem. Scd̄o israel per egy
ptios ditatōem. Tertio eorūdem p desertum
traductōem. Et quarto viroꝝ bonoꝝ gratiaꝝ
actionem. Scd̄a ps ibi. Hec reddidit iustis.
Tertia ibi. Et eduxit eos. Quarta ps ibi. Iu
sti tulerūt. Circa primū duo facit. Naȝ primo
ostēdit q̄s fuit in ista liberatōe agens pncipa
le. Scd̄o ostēdit q̄s ꝛ qualis fuit in eadē agēs
instrumentale. ibi. Intrauit in aiam serui dei.
Quātū primū sciendū: q̄ sicut narrat. Exo
A di. j. Post morteȝ Joseph filij israel in egypto
addicti fuerunt seruituti. ꝛ seruierūt egyptijs
in luto ꝛ latere ꝛ in magna captiuitate ꝛ tn̄ nō
obstante durissima seruitute multiplicati sūt
nimis: quātoq̄ᷓ opprimebant tanto magis mul-
tiplicabant ꝛ crescebāt. Tandē h̄ ꝯperto statu
it rex egypti q̄ q̄cquid nasceret eis sexus ma-
sculini, p ijceretur in fluuiū: q̄cquid feminini fue
retur: vt sic viri destruerent ꝛ mulierib9 ad li-
bidinē vterentur. Cui9 tpis tempestate natus
est Moyses quē de9 nunciū suū fecit ad pha-
raonē ꝛ p quē pplm̄ liberauit. Dicit ḡ sic. Hec
scȝ sapia pplm̄ iustū. i. filios israel. q̄ iō iusti di-
cunt, q̄ꝛ fidem habuerūt de vno ꝛ vero deo co
lendo. Un̄ Abachuc. ij. Iust9 ex fide sua viuit
ꝛ semē sine q̄rula. i. semē p̄riarchaꝝ qui vixerūt
sine q̄rula. Et ꝯtinue aliq̄ fuerunt in pplo bo-
ni ꝛ iusti ꝛ sine q̄rela ꝯuersantes. Liberauit a
nationib9. i. ab egyptijs q̄ tales manserūt qua
les nati sunt carentes supnaturali ꝯgnitione
dei: q̄ est per fidem in p̄nti. Que q̄dem natōes
illum pplm̄ opprimebant opib9 duris luti ꝛ la
teris: vt supra dictum ē. Un̄ Exo. j. Uenite sa
pienter opprimam9 eum. Hec igit sapia fuit in
ista liberatōe agens pncipale. agens v̄o instru-
mentale fuit Moyses. de q̄ subditur. Intra-
uit in aiam serui dei. i. sapia intrauit in aiam
Moysi q̄ fuit seruus dei. Iuxta illud Exodi
iiij. Ego ero in ore tuo ꝛ docebo te q̄d loquaris
Et stetit sapia vicȝ vel ipe Moyses contra re
ges horrēdos: Pharaonē ꝛ eius pncipes. In
portentis ꝛ signis. i. faciendo portenta ꝛ signa
mirabilia. Portentū dr̄ a portendere qd̄ est p̄-
signare aliq̄d mirabile nouū. Un̄ Isid. ij. ethi
mo. ca. iij. Portanta dicta phibent a portādo.
id ē p̄ostendendo ostenta, eo q̄ ostendere futu-
ra aliq̄ videant. Prodigia v̄o eo q̄ porro. i. p-
cul futura p̄dicant. Monstra v̄o a mōstro sūt
dicta, eo q̄ aliq̄d signādo demonstrant siue q̄
statim monstrēt q̄d appareat. Qn̄ em̄ monstra
gignunt: significant cōiter aliq̄s magnas mu
tatōnes futuras in republica sicut ptȝ anteq̄ᷓ.
Xerxes pdidit psiam Uulpis ex aqua dr̄ pro
creata fuisse, ꝛ anteq̄ᷓ alexāder occisus eēt: mu
lier q̄dam monstrū qd̄dam enixa est: qd̄ supe-
riores ptes corpis hūanas habuit ꝑ mortuas
inferiores diuersaꝝ bestiaꝝ sed viuentes: ꝛ si-
gnificauit repentinā regis interfectioneȝ. Ui
deatur Isid. vbi supra. Monstrū etiā fuit ille
ticio q̄ iacens nouē iugera occupauit, sicut ho
merus testat. Hoc nō scriberē nisi in Isid. in
uenissem. Est em̄ iuger quantū aratruȝ arare
potest vno die ꝛ ꝯtinet in longitudine ꝑm pa-
piā ducentos q̄draginta pedes, ꝛ in latitudie
medietatē. qd̄ spaciū si multiplicetur p noueȝ
ꝛ dicatur q̄ hō tm̄ spaciū occupauerit iacēdo
fiat solenne mendaciū sic credo Stetit ḡ Mo
yses ꝯtra reges horrēdos in portētis ꝛ signis
Signa dicūtur miracula. iuxta illd̄ Mat. vl.
Signa aūt eos q̄ crediderit: hec sequētur. In
noie meo dēonia eijciēt ꝛc. Sȝ h̄ p̄t eē dubiū B
q̄re modernis tpib9 n̄ fiūt miracl'a ita passim

sicut olim in pmitiua ecclesia. Tunc em̄ in lit
tera verificabit illa autoritas de fidelib9 de q̄n
q̄ᷓ illis signis. Ad h̄ dicendū q̄ ecclesia ꝯside
rat ꝑm triplicē statū: pmitiuū medium ꝛ vlti-
mū. In pmitiuo statu fiebāt signa freq̄nt. In
statu moderno raro. Sed in tpib9 antixp̄i ra-
rissime. In statu nāq̄ᷓ pmitiuo fiebāt frequen
ter miracula. q̄ꝛ ꝑm Cryꝛ. Uera miracula hn̄t
admiratōem vtilitatē ꝛ necessitatē. Tunc igit
oportuit freq̄nter fieri miracula. q̄ꝛ v̄a miracu
la hn̄t admiratōnem, ꝛ hoīes delectant in mi
rabilib9 ꝛ hoīes erāt tunc aliq̄b9 delectatōib9
subleuandi ad fidē. Et iteꝝ pper vtilitateȝ. q̄ꝛ
tunc erant multi infideles ꝛ errorib9 inuoluti
Moderno v̄o tpe raro fiunt. q̄ꝛ nec suadet ne
cessitas eoq̄ fideliū multitudo est magna. Ali
q̄n tn̄ fiunt: q̄ꝛ h̄ suadet vtilitas eo q̄ aliqui in
firmi sunt ꝛ indigentes solidari in his que dei
sunt. Sed q̄re modo nō fiūt ita passim ꝛ indif
ferenter sicut in ecclesia pmitiua triplex est ratio.
Primo: q̄ꝛ ecclesia mō est firmata ꝛ stabilita in
fide. Et hec est ratio Greg. qui ponit exemplū
de planta: cui tamdiu aquā infundim9 donec
eā cū terra ꝯualuisse videmus: Scd̄o propter
vniuersale mōi exemplū. ꝛ hāc rōnem asserit
Aug9. xxij. de ciui. dei ca. viij. Quisq̄s pdigia
adhuc inq̄rit vt credat: magnū est ipm pdigiū
q̄ etiā mundo credente nō credit. Tertio pro
pter fidei maius meritū. q̄ꝛ ꝑm Grego in ome.
Fides nō habet meritū cui humana rō p̄bet
experimentū. Ex hoc patet q̄ fides est nob me
ritoria magis ceteris parib9 q̄ᷓ fuit patrib9 in
ecclesia pmitiua. In fine aūt mundi rarissime
fient miracula triplici de causa ꝑm Isid. de sū
mo bono li. j. ca. xv. Primo vt psequentiū ma
nus audacior efficiat. Scd̄o vt sanctoꝝ patiē
tia euidenti9 ꝯprobetur. Tertio vt eoꝝ q̄ casu
C ri sunt leuitas ostendat. Iuxta aūt illā pticulā
Stetit ꝯtra reges horrendos. Notanduȝ q̄
om̄is bonus p̄latus talis debet esse vt p iure
ecclesie ꝛ v̄itate sacre doctrine audeat stare cō
tra reges ꝛ tyrannos: apostoli: sic prophete: sic
martyres: sic ꝯfessores vt possit d̄ eo dici. Ste
tit ꝯtra reges horrendos. In q̄bus v̄bis bo-
nū p̄latum quattuor recōmendant. duo a par
te subiecti: ꝛ duo a pte obiecti. A pte q̄deȝ sub
iecti: rectitudo ꝯscientie: q̄ꝛ stetit. fortitudo re-
sistentie. q̄ꝛ cōtra. A pte vero obiecti: altitudo
reuerentie: q̄ꝛ reges. ꝛ magnitudo maliuolen-
tie: q̄ꝛ horrendos Primo debet in p̄lato esse
rectitudo conscientie: sicut monet nos aposto
l9 ad Ephe. vj. State inq̄t succincti lūbos ve
stros in veritate induti lorica iusticie ꝛ calcia
ti pedes in pparatione euāgelij pacis. Prophe
tas palme dicitur q̄ nullo pondere impeditur
quin semp stature teneat rectitudinē: q̄ᷓ tūcun
q̄ᷓ onus magnuȝ sibi imponat dū crescit. ꝛ iō
q̄ꝛ sic inuenitur inuicte v̄tutis: deputabat in or
namentū victoris. Moralit p̄latus q̄ᷓtumcū
q̄ᷓ sibi onus imponat p psecutōem tyrannicaȝ
ꝛ iniustam: semp seruare debet stature rectitu
dinē in ꝯscientia vt sibi merito dici possit illd̄
Can. vij. Statura tua assimilata est palme di
cit em̄ Arist. j. Ethi. q̄ virtuosus debet esse sic
tetragonus sine vituperio. Corpus tetragonū
sicut tessera in om̄i pte sua equaliter stat. vnd̄ ita
fortiter stat vnus decius si p vnitatē sicut sup
sex puncta. Ita debet v̄tuosus ꝛ maxime p̄la-
tus facere. Sapi. v. Stabunt iusti in magna
ꝯstantia, stans est promptior ad ministrandum.
Luce. x. de Martha q̄ stetit ꝛ ait. Dn̄e nō est ti
bi cure q̄ soror mea reliq̄t me solā ministrare
Fortitudo ad dimicandū sicut dr̄. j. Parali. xi.
Hic stetit in medio agri ꝛ defendit eū. Aptior
ad ambulandū. Tobie. j. Inuenit iuuenē stā-
tē splendide p̄cinctum ꝛ q̄si patum ad ambu-
landū. Altior ad ꝯtemplandum. Abachuc. ij.
Et sup custodiā meā stabo ꝛ etiā figā gradum
sup munitōnem ꝛ ꝯtemplabor vt videam.
D Scd̄o in bono p̄lato debet esse fortitudo resi
stentie ꝯtra malos. ꝛ ideo dr̄ contra. Nō em̄ li
cet sibi fugere fingere vel fauere, fugere p cure
dimissionē, fingere p dissimulatiōem, fauere p
adulatōem. Sed stare ꝯtra viuendo ꝯtra op
ponēdo ꝯtradicendo. Un̄ de p̄latis bonis p̄t
exponi illud p̄s. Posuisti nos in ꝯtrodictiōeȝ
victimis nr̄is. Tertio ad ꝯmendatōem bo
ni p̄lati a pte obiecti notat altitudo reuerētie.
q̄ꝛ ꝯ reges, sic Helias ꝯtra Achab ꝛ oēs pro-
phete contra reges se obiecerūt. sicut ptȝ Para-
lip. j. ꝛ. ij. ꝛ in libris Reg. Partiꝛ Medi ꝛ oēs
orientales vtunt elephantib9 in bellis suis. Est
em̄ elephas aial ita forte q̄ sup dorsum suū ex
truitur vnū castꝝ ligneum in q̄ pn̄t. xxx. vel. xl.
vel. l. hoīes dimicare. Alexander aūt magnus
pugnaturus ꝯtra porum regeȝ indie: duplici
ꝯ illos elephantes vtebat cautela. Una vice
ordinauit q̄ ponerent statue eree plene prunis
calidis ꝛ feruentib9 in via vbi deberēt iste ele-
phantes transire: q̄ statuas hoīes estimantes
eas cū promuscidis eleuare ꝛ subuertere nite-
bant. Sȝ stati ab ere feruēti in pmuscidis cō-
busti: fugā inierunt ꝛ maximā stragē in exer-
citu indorum fecerunt. Alia vice coram suo
exercitu fecit minari vnū gregē porcoꝝ in quo
iussit vnū porcū teneri ꝛ affligi. Quo claman-
te totus grex grunire cepit. Mō elephas na-
turaliter timet gruniū suis Audientes igit ele
phantes tantū strepitum porcoꝝ taliter gru-
nientium: fugā inierunt ꝛ in exercitū propriuȝ

grauissimā stragē fecerunt. Hanc cautelā nar-
rat Joānes beleth li. ij. de officio eccl'ie. Mo-
raliter p istos elephantes q̄ sunt animalia ma
xima z fortissima z castissima signant maiores
p̄lati in eccl'ia. ꝓpter magnitudinē dignitatis.
z ꝓpter similitudinē castitatis, qz elephas ē ani-
mal castissimū. Hoꝝ officiū est in exercitu ec-
clesie precedere z malos hostes mugitu sue p̄-
dicatōis terrere. Sup istos collocant turres li
gnee. qz eis supponunt ecclesie z cōmittunt ani
maꝝ cure. Talis fuit Petrus, de q̄ dicit salua
tor Mat. xvj. Tu es Petrus z sup hāc petrā
edificabo eccl'iam meā. Diabolus igit timens
istos elephantes duplicē prouidit cautelam.
Primo em̄ ponit ɔtra eos statuas ereas ple-
nas igne. Iste statue sunt mali nobiles: pceres
z potētes q̄ vident generosi sicut fuerūt patres
eoꝝ. Sed nō sunt nisi statue z laruati: qz effigi
em exteriorē hoīs hñt: sed nō vitā, nō pruden
tiā: nō rationē: nō māsuetudinē quā homi in
didit natura. Sunt tñ statue eree ꝓpter strepi-
tū pompe supbie secularis: z sunt repleti itrin
secus igne iracundie. Et tales sunt secta dia-
boli. De quo Job. xlj. Alitus eius prunas ar
dere facit. Isti stant hodie ɔtra elephantes. i.
epōs et ɔburūt ꝑmuscidas coꝝ, ita q̄ nec cor
ripe nec corrigere eos audent. Et non istos ti
mēt epi nr̄i, imo strepitū porcoꝝ timēt: clamo-
rē vnius suis. Porci sunt lubrici moral'r z sus
est meretrix. Juxta illud Prouer. xj. Circulus
aureus in naribꝰ suis, mulier pulchra z fatua.
Talis elephas nō fuit Johānes baptista qñ
dixit Herodi. Nō licet tibi hr̄e vxorē fr̄is tui
zc. Mar. vj. Nec tales fuerūt apl'i q̄rum locū
modo epi tenēt: q̄bꝰ p̄dixerat saluator. Mar.
xiij. Tradēt vos in ɔcilijs z synagogis suis et
flagellabūt vos z ante reges z p̄sides stabitis
ꝓpter me in testimoniū illis. Quarto ad ɔmen
datōem boni p̄lati subdit a pte obiecti: cui de-
beret resistere: magnitudo maliuolētie. qz hor
rendos. Valde em̄ terribil' est potestas tyran
nica: z tñ xp̄s est fortior: Vñ simplicissimi viri
tyrannos deuincūt ꝟtute ipsius q̄ dicit Sap̄.
viij. Timebūt me reges horrēdi Ista q̄ dc̄a sūt
pñt etiā applicari ad btām katherinam q̄ stetit
ɔtra Maxentium tyrannū z p̄ncipes suos.

Lectio. LXXXIIII.

Et reddidit iustis

e mercedē laboꝝ suoꝝ. z deduxit eos
in via mirabili. z fuit illis in velam
to diei z in luce stellaꝝ p noctem. Et transtulit
illos p mare rubrum z transuexit illos p aq̄m
nimiā. Inimicos aūt illoꝝ dimersit in mare. z
ab altitudine inferoꝝ eduxit eos. Postq̄ ta-
ctum fuit breuiter z sūmatim de liberatōe po-
puli israelitici de egypto in manu Moysi. In
ista lectione ꝓsequitur spiritussanctꝰ: siue Sa
lomon p sp̄msanctū diffusius de modo recedē
di eorundē. Et duo narrat: vicz hebreoꝝ opu-
lentiā ditatōem in eoꝝ exitu de egypto: z coꝝ
mirabilē ꝑegrinatōem in deserto. Quantū ad
primū dicit sic. Et reddidit iustis mercedē la-
borū suorū. Vbi sciendū q̄ filij israel in exi-
A tu eoꝝ de egypto acceperūt mutuo ab egyptijs
supellectilē variā: vestes z vasa in magna co-
pia z oia secū asportauerūt de mādato dn̄i. vñ
nec furtū ɔmiserūt. Tum qz dei autoritate fe-
cerunt q̄ est dn̄s oim. Tum etiā qz eis debeba
tur merces pro labore durissimo q̄ seruierant
i egypto. z h̄ est qd̄ dicit. Et reddidit iustis mer
cedem laboꝝ suoꝝ q̄bus laboribꝰ egyptij ser-
uierāt annis. cccc. dando eis bona mobilia e-
gyptiorum pro magna parte. Vñ canit eccle-
sia. Hec nox est in q̄ dn̄s spoliauit egyptios:
ditauit hebreos. Sequit scd̄m de mirabili eo
rū ꝑegrinatōne in deserto: in q̄ pensanda sunt
multa. Generaliter tñ duo scz viā p quam. z tē
pus per qd̄. Quantū ad viā fuerūt tres diffi-
cultates: spaciū desertū: mare rubrū: flumē ior
daniacū. Quantū ad tempus sicut tunc ita et
nunc. Fuerūt cōes diuersitates vicz diei z no
ctis. In die ptexit eos a feruore maximo q̄ est
in ptibus illis p nubem q̄ ꝓpl'm semp obum-
brauit ne lederent ab estu. In nocte p colūnaz
nubis q̄ eis illuxit ita q̄ se transferre potuerūt
qñ eis placebat tā de nocte q̄ de die. Rursus
vt ad viā redeamꝰ p quā de egypto transierūt.
fuerūt tres difficultates sic ꝑus tetigi. Tran-
situs p desertū: transitꝰ p mare rubrū z transi-
tus p iordanis fluuiū. In mari rubro fecit ds̄
duodecim diuisiones iuxta numeꝝ tribuū fili
orū israel. ita q̄ vnaqueq̄ in sua diuisiōe trāsi
ret. Et ibi tribꝰ iuda meruit p̄mo regnū: qz ipa
Moysen p̄cedētē p̄mo secuta est alijs dubitā
tibꝰ. Egyptij aūt diuisiones videntes in mari
rubro z hebreos p easdē transire corā eis sñ pe
riculo, animati sunt ad intrandū mare rubruz
qd̄ z dn̄s sustinuit patient'. Tandez in vigilia
matutina respexit dn̄s sup castra egyptiorum
z reuerse sunt aq̄ maris q̄ steterat transeūtibꝰ
filijs israel a dextris z a sinistris q̄si murus et
submerserūt Pharaonē z exercituz eiꝰ totum.
Dicit aūt iō mare rubrū: qz oīs terra circūstās
rubea est z inficit aq̄m colore consil'i. Ibi etiaz
gēme inueniunt. His intellectis sensus litte-
re satis ptz. Dicit ergo sic. Et deduxit illos in
via mirabili vicz p desertā terrā z inuiam. nec
illa que isti asportauerunt de egypto: potuerūt
eis sufficere vltra trigita dies. Et fuit illis in

velamento diei. i. p diem ptexit eos p nubē
sicut p̄dictū est. z in luce stellaꝝ p noctē. h̄ est i
columna nubis. z transtulit illos p mare ru-
brū sicco. s. vestigio z sine ꝑiculo q̄ntum ad ma
re rubrū. z transuexit illos p aq̄m nimiā. i. per
iordanis fluuiū q̄ illo tp̄e transierat alueos su
os. sic ptz Josue. iij. de q̄ hic narrata est histo
ria. Cū exploratores terrā ꝓmissionis vidissēt
z relatōem Josue fecissent certo tp̄e. Josue di
cit ad ꝓpl'm quē ducebat. Sanctificamini cras
videbitis mirabilia: statimq̄ de mane dicit sa
cerdotibꝰ q̄ accipiētes arcā intrarent fluuium
q̄ tūc maximꝰ fuit. tum ex aq̄s imbriū. tum ex
liq̄factione niuium de mōtibꝰ. Cūq̄ sacerdo-
tes intrassent aquā: steterūt aq̄ ex illa pte vnde
fluebant q̄si mons: ex alia aūt descendebant z
currebāt in mare mortuū. Sacerdotes ꝟo ste
terunt in medio fluminis cū arca dum vniuer
sus ꝓpl's ptransiret. Et hanc historiā tangit h̄
A cum dicit. Transuexit illos p aq̄m nimiā. id ē
p iordanē q̄ tūc maximus existebat. Vl' alit
pt exponi de mari rubro: z tunc ɔtinuat cū lr̄a
que dicit. Inimicos aūt illoꝝ dimisit in mari
id est egyptios. z ab altitudine inferoꝝ eduxit
eos. s. hebreos. ab altitudine. i. ꝓfunditate ma
ris: q̄ valde inferius descendebat. Transtulit
illos p mare. Moraliter p mare p quod trans
ire debemus ad regnū celeste: qd̄ est terra pro-
missionis nobis facte: est mundꝰ iste qui mare
dr̄ ꝓpter inq̄etudinē tempestatis: ꝓpter amaritu
dinē acerbitatis. z ꝓpter inualitudinē sanitatis.
Primo ergo iste mundus dr̄ mare z ɔpat ma-
ri ꝓpter inq̄etudinē tempestatis. In mari em̄
est abundantia fluctuū z ventoꝝ. Vñ q̄ in ma
ri sunt sp̄ sūt in ꝑiculo. Eccl'. xliij. Qui nauigāt
mare: narrāt ꝑicula eius. Sic in p̄senti vita sp̄
sunt pcelle z fluctuatōes vndarū. Mō homo
deprimit p aduersitatē: mō eleuat p prosperi-
tatem: modo gaudet p sanitatē: mō dolet: mō
ridet: modo circūdat turbis amicoꝝ: modo ho
stiū z inimicoꝝ: modo exaltat ad dignitatem:
modo humiliat ad pauptatē. ia p̄s. Mirabi-
les elationes maris. i. huiꝰ mūdi fluctuantis.
Macrobius. ij. saturnaliū ꝓpe finē dicit q̄ aq̄
maris proiecta in flammā eam non extinguit
neq̄z accendit. Cuius rō est naturalis pingue
do aque maris q̄ est densa. salsa pinguis z gra
uis. Moraliter loquendo. aq̄ maris est iocun
ditas secularis. Hec iocūditas adiuncta flam
me iuuenilis ardoris eā accendit vltra omnez
modū recte rōnis. Et iō dn̄t iuuenes virtuosi
se ab istis abstrahere z feruorē sue iuuentutis
in aq̄ dulci extinguere. Eccl'. iij. Ignē ardentē
extinguit aqua. In libro de naturis reꝝ dr̄ q̄ si
leo dormiat in naui transeunte mare. nauis i-
cipit mergi z piclitari: cū vero vigilat redit trā
quillitas nauis. Moraliter qñ p̄latus dormit
p negligentiā: ɔgregatio incipit piclitari. Ta
li p̄lato dr̄ Prouer. xxiij. Eris sicut dormiens
in medio maris: z sicut gubernator amisso clauo
Et iō ad hoc q̄ salus ɔgregationi reddat opor
tet talē prelatum excitari: cuiꝰ figurā habemus
Mat. viij. vbi legimꝰ q̄ xp̄o in naui dormiēte
tantas sustinuit nauis tēpestates q̄ discipuli
cōpellebant dn̄m excitare z dicere. Dn̄e salua
nos perimus. Eccl'ia in mūdo est sicut nauis
in mari. Vñ ecclesia vocat nauicula. iuxta illd̄
metricū Ecclesiā p naui rego sunt climata mū
di. Sunt mihi scripture rhetia piscis hō. Qñ
in ista naui dormit p̄latus p negligentiā et re
missionē excitandus est p monitōes amicoruz
vt ꝑicula ɔsideret z vnadas maris ne nauicula
submergat. Qd̄ ꝑiculosum sit istud mare dicit
btūs Bern. in q̄dam smone. Periculosum in
quit ꝓbat transeuntiū raritas z ꝑeuntiū mul-
titudo. In mari marsilie de quatuor nauibus
nō perit vna. In mari huiꝰ mundi de quattu-
or aīabus vix euadit vna. Scd̄o mundus iste
dr̄ mare ꝓpter amaritudinē acerbitatis. Totū
em̄ gaudiū huiꝰ vite aspersū est amaritudini-
bus. Vñ Grego. in q̄dā omelia. Vbiq̄ mors
vbiq̄ luctus: vbiq̄z desolatio vndiq̄ concuti-
mur: vndiq̄ amaritudine replemur: z tñ ceca
mente carnalē ɔcupiscentiā z eius amaritudi
nes amamꝰ. fugientē insequimur. labenti inhe-
remus. z qz labentē retinere nō possumꝰ cum
ipa labimur: cadentē quā tenemꝰ. Hec Greg.
Clementer em̄ deus disposuit vt vita ista tedijs
z tribulationibꝰ sit admixta: qz eā alit'nimis a-
maremꝰ. Vñ sicut nutrix volens puerū abla-
ctare: linit mamillā aliquo amaro vt sinapio.
Ita deus volens nos ab amore mundi retra
here: ipm amaritudinibꝰ voluit admiscere. vñ
Greg. xxiiij. moral'. Electis suis ad se pergen-
tibꝰ dn̄s huiꝰ mūdi iter asperū facit: ne dū quis
q̄ vite p̄sentis requie: quasi vie amenitate pa-
scit magis eum diu pgere: q̄ citius ꝑuenire de
lectet, ne dū delectat in via: obliuiscat qd̄ desi-
derabat in patria. Sicut em̄ pisces non senti
unt amaritudinē maris: sic hoīes mūdani ho
rū nō sentiūt amaritudinē. qz sunt talibꝰ assue
ti. Abachuc. j. Facies hoīs vt pisces maris.
Hic tñ est aduertendū q̄ viri sancti qui inter
alios amaritudines mūdi gustant. tripliciter
sciūt eas dulcorare sm̄ tres mōs q̄bꝰ solēt dul
ces fieri aque maris. Aque em̄ marine sūt dul
ces per solis eleuatōem. p terre transmutatio
nē. z per terre distillatōem. Isto mō sancti viri

trꝫbulatõees huius mundi dulces sibi faciunt
Primo ꝑ eleuatiõem: sicut sol eleuat vapores
a mari q̄ postea ɔgelant̃ in nubes: de q̄bꝫ dul
cissima reddit̃ aqua: sic sancti viri tribulationi
bus agitati: statim in celū ascendūt vbi de glo
ria futura recogitāt. Quibꝫ pensatꝫ manifeste
ɔsiderāt ꝙ nō sunt ɔdigne passiones huiꝰ tē
poris ad futurā gl̄iam ꝛ btitudinē quam expe
ctant. Scd̄o aq̄ fiunt dulces ex ɔditōne terre
ꝑ quā transeūt. Vn̄ aq̄ trāseuntes ꝑ terrā sabu
losam cōiter fiunt dulces. Sic moralr̄ si mor
tē nr̄am ꝛ nos in breui morituros ꝛ in terram
vertēdos cogitemꝰ. Dicemꝰ ꝙ vana sunt que
cūqꝫ in hac vita dura vident̃. Hiero. Facile cō
B temnit oīa q̄ semꝑ se cogitat moritur̄. Ter
tiū experimentū est ꝙ si vas integrū ꝛ ɔcauū de
cera ꝟginea factū mittat̃ in mare: inuenit̃ cito
repletū aqua valde dulci: eo ꝙ cera illa nihil
amaritudinis ꝑmittit transire. Sic moraliter
xp̄m recogitemus in cuiꝰ ꝑsona dicit p̄s. Fa
ctū est cor meū tanq̄ꝫ cera liq̄scens: ꝛ certe cera
ꝟginea, qꝛ de ꝟgine pura natus est, ꝛ in eum re
feramus q̄cquid hic tribulatōis toleramus ꝛ
totū fiet dulce. Rō est: qꝛ cera talis est in se dul
cis ex natura mellis: ꝛ habet in se poros ꝑ q̄s
aqua salsa trahit̃, ꝛ sic dulcessit. Christus autē
dulcis est ex natura mellis: qꝛ ɔceptus in vir
gine pura fuit de spūsancto. De q̄ Eccl̄. xxiiij.
Spūs em̄ meꝰ suꝑ mel dulcis. Poros aūt hꝫ
patentes magnos ꝛ paruos: vulnera, vicꝫ spi
nis ꝛ clauis lancea ꝛ flagellis corꝑi suo sancto
ꝓ nobis illata. Et iō si ꝑ istos poros: tribulati
ones huiꝰ vite stillare velimꝰ: nihil est ita ma
gnū nec ita graue q̄n paruissimū videbit̃ ad il
lud qd̄ ip̄e pro nobis nō pro se voluit tolerare
Vn̄ Amb. in q̄dam s̄mone. Oīa habemus in
xp̄o ꝛ oīa in nobis habet xp̄s. Si vulnera cu
rare desideras: medicus est: si febribus estuas
fons est: si grauaris iniqua sn̄ia iusticia est: si i
diges auxilio: ꝟtus est. si mortē times vita est.
si tenebras fugꝫ lux est. Si celū desideras via
est. si cibū q̄rꝫ alimentū ē. Sic igit̃ xp̄s amari
tudines huiꝰ vite dulcit̃ recogitatus efficit̃ no
bis dulces. nec via vite nr̄e intolerabilis no
bis fiat Esa. lj. Posuisti in ꝓfundū marꝫ viā vt
transirent liberati. Hoc est dictū q̄ntumcunqꝫ
sit hō in ꝓfundo tribulatōis i h̄ mari magno
viā tn̄ habet ꝑ quā xp̄s p̄cessit. Tertio mun
dus iste dꝛ mare ꝓpter inualitudinē sanitatis.
Nō est aliq̄s q̄tumcūq̄ꝫ bone ɔplexionis. q̄
ita bene possit esse sanus in mari sicut in terra
Illi em̄ q̄ in terra nutriti ꝛ ad terrā sunt assue
ti q̄n in mare veniūt: pessime patiunt̃ ex abo
minatione tantā habent ꝙ inter nautas non
possunt capita eleuare. Isto mō moralr̄ nullꝰ
est ita morigeratꝰ q̄ possit ita ꝟtuose viuere in
mari huius mundi sicut in solida terra sancte
religionis nec est aliq̄s in religione bona radi
caliter educatꝰ q̄n multas abominatōes pati
atur: si se imisceat mūdanis vt merito dici pos
sit illud. Sopho. ij. Ve q̄ habitatis funiculū
maris: gens perditorum.

Lectio. LXXXIIII.

Deo iusti tulerūt

I spolia impiorū ꝛ decātauerūt domi
ne sanctū nomē tuū. ꝛ victricē manū
tuā laudauerunt pariter: q̄m sapia aperuit os
mutorū: ꝛ linguas infantiū fecit disertas. Di
rexit oꝑa eorū in manibꝫ ꝓphete sancti. Expli
cata liberatōe filiorū israel de egypto ꝛ eorū mi
rabili ꝑegrinatōne in deserto. Hic ꝓsequit̃ de
iustorū gratiarū actione. Postq̄ꝫ em̄ dn̄s tot mi
rabiles plagas fecerat in egypto. Diuisiones
in mari rubro: submersiones egyptiorū in eo ꝛ
filij israel se in manu forti liberatos ꝛ liberos
viderunt: statim gr̄as deo reddiderūt. Vnde
tūc tp̄is fecit Moyses illud canticū qd̄ ponit̃
Exo. xv. Cantemus dn̄o: gl̄iose em̄ magnifica
tus ē ꝛc̄. ꝛ moratꝰ est totꝰ ꝑp̄ls iuxta littus ma
ris septē diebꝫ. ꝛ oīm die accesserūt ad litꝰ cuꝫ
tynpanis ꝛ cytharis ꝛ alijs musicis instrumē
tis ꝛ cantauerūt illud canticū dn̄o. Viri seorsū
in turma vna: ꝛ mulieres seorsū in alia. Cōsilit̃
aūt modo ecclesia septē diebꝫ in ebdomada pa
sce: descendit cū ꝓcessione ꝛ cantu ad fontē ba
ptimalē cantando cū gaudio illū p̄s. In exitu
israel de egypto. Fuit aūt canticū istud Moy
si factum metrice ꝟsibus exametris siue metro
heroyco in q̄ nobiliū victorie describi solent.
Et qꝛ istud canticuꝫ est p̄muꝫ de q̄ legimꝰ. Iō
vocat̃ canticū cāticorū rōne antiq̄tatis. Nar A
rando igit̃ in lectione ista de iubilo atqꝫ laude
quā deo dederūt filij israel liberati ab egyptijs
q̄tuor facit. Primo em̄ dicit. laudantiū ɔditio
nē. Scd̄o laudis intentōem. Tertio tante io
cunditatꝫ assignat occasionē. Et q̄rto istiꝰ lau
dis ordinatōem. Illi nāqꝫ q̄ laudauerūt iusti
fuerunt, qꝛ Eccl̄. xv. Non est speciosa laus in
ore pctōrꝫ. Vn̄ q̄tū ad h̄ dic̄ p̄mo sic. Iusti tu
lerūt spolia impiorū. iō vicꝫ. qꝛ sapia direxit po
pulū isrl̄. iō ip̄i iuste tulerūt spolia ipiorū. Qn̄ ei
impij submersi sūt ꝛ ꝓiecti ad litꝰ marꝫ filij is
rael eos spoliauerūt armꝫ ꝛ rebꝫ q̄s habebant.
silr̄ spoliauerūt eos an̄ asportādo de mandato
dn̄i vestes i vasa argentea ꝛ aurea de egypto.
Huic historie alludit Augꝰ. ij. de doctria xp̄ia
na. c. vi. dicēs ꝙ si forte ꝟa ꝛ fidei nr̄e accomo
da phi dixerūt ꝛ maxie Platonici: nō solum for
midāda nō sunt s̄ ab eis tāq̄ꝫ ab iniustis pos

sessoribꝫ in vsū nr̄m vendicanda. Sic em̄ egy
ptij nō tm̄ idola habuerūt ꝛ onera q̄uia q̄ ꝑp̄ls
israel detestaret̃ ꝛ fugeret: sꝫ etiā vasa atqꝫ orna
mēta de auro ꝛ argēto q̄ ꝑp̄ls isrl̄ exiēs de egy
pto in vsus meliores de p̄cepto dn̄i vendica
uit. sic etiā doctrine gētiliū nō solū suꝑstitiosa
ꝛ suꝑuacua ɔtinēt sꝫ scias liberales aptissias
vsui ꝟitatis. ꝛ q̄dam p̄cepta de bonis moribꝫ
q̄ oīa sunt a bonis theologis vendicanda s̄m
sn̄iam Augu. vt ph̄ia bona theologie subser
uiat. Et iō tā in ph̄ia q̄ꝫ in poetria dn̄i theolo
gi ad horā aliquā studuisse. Nec est ꝟitas ɔte
mnēda licꝫ in theca lateat vanitatis. Vn̄ cum
Virgiliꝰ studeret in poetria ꝛ q̄dam ab eo q̄
reret q̄d faceret. Rn̄dit. Lego inq̄t aurū in ster
core. i. colligo sapiaꝫ de rudi poetria Iusti igit̃
tulerūt spolia impiorū. i. egyptiorū. q̄ in eos im
pij fuerūt ꝛ crudeles. ꝛ decātauerūt. Dn̄e nomē sā
ctū tuū. Ecce recta intētio laudantiū. qꝛ n̄ hoī
bus decātauerūt nec dn̄abꝫ sed dn̄o. quē spe
cialit̃ extulerūt de nobilitate sue essentie. ꝛ strē
nuitate sue potētie. Vn̄ dicit. Decātauerunt
dn̄e nomē sctm̄ tuū q̄ noīe nobilis eiꝰ essentia
designat̃ in p̄s. Dn̄e dn̄s noster: q̄ꝫ admirabi
le est nomē tuū in vniuersa terra. Hec quantū
ad p̄mū. Et victricē manū tuā laudauerūt pa
riter. Manū. i. potentiā. q̄tuꝫ ad scd̄m. ꝛ ita fe
cerūt vnanimit̃. mulieres ꝛ viri seorsū. Et hoc
multo ɔmēdabiliꝰ q̄ꝫ ɔmittere mulieres inter
clericos ꝛ cātores stare ꝛ discurrere in choro.
Zach. xij. Familie ꝛ familie seorsū ꝛ mulieres
B eorū seorsū. Laudauerunt igit̃: sed ex q̄ actione
Certe qꝛ sapia os mutorū aperuit. i. hebreoruꝫ
q̄ fuerūt ante q̄si muti p̄ timore ꝛ captiuitate i
q̄ fuerūt. Et linguas infantiū fecit disertas. h̄
est hebreorū q̄ siluerūt a laude dei in egypto q̄
si infantes nō potētes loq̄. Eorū inq̄ꝫ linguas
sapia fecit disertas. i. expeditas ad loq̄ndū. ad
disertitudinē multū ɔfert iocūditas ꝛ audaci
a. Et ꝑ oppositū obstat ꝛ impedit oīs timor. et
iō postq̄ꝫ euaserūt egyptiorū timorē. stati facti sūt
diserti ad deū suū laudandū. Sꝫ de cuiꝰ ordi
natione fecerūt istū laudē. Certe hec ꝛ alia fe
cerūt de mādato Moysi. Et iō subiūgit. Dire
xit oꝑa eorū vicꝫ sapia in manibꝫ ꝓphete sancti
scꝫ Moysi. Osee. xij. In manibꝫ ꝓphetarū assi
milatus sum. Decātauerūt dn̄e nomē sanctuꝫ
tuū. Si filij isrl̄ nomē dn̄i decātauerūt deuo
te. qꝛ eos de s̄uitute egyptiaca liberauit. mul
to magis nos nomē dn̄i decātare debemꝰ ꝛ ve
nerari. q̄ nos a pena inferni sua passione rede
mit. Ip̄i em̄ laudare potuerūt nomē antiquū
tremede potentie. Nos aūt nomē nouū pieta
tis ꝛ clemētie in p̄s. Scd̄m nomē tuū deꝰ: sic
ꝛ laus tua in fines terre. Hoc nomē est Iesus
de q̄ Mat. j. Vocabis nomē eiꝰ iesum. Ipse
em̄ saluū faciet ꝑp̄lm suū a pctis eorū. Solent
em̄ multū amantes de ꝑsonis amatꝫ facere cā
tilenas earū noīa exprimēdo. Igit̃ de h̄ noīe ie
su idē faciamꝰ iuxta illō p̄s. laudabo nomē do
mini cū cantico ꝛ magnificabo eum in laude.
Est igit̃ notandū ꝙ illud nomē est nomē hono
ris ꝛ excellētie: nomē amoris ꝛ bn̄uolentie. no
mē valoris ꝛ oīpotentie. Primo est nomē ho
noris ꝛ excellētie. Phil. ij. Dedit illi nomē qd̄
ē suꝑ est suꝑ oē nomē vt in noīe iesu oē genu
flectat̃: celestiū: terrestriū: ꝛ infernoruꝫ. Vn̄ s̄m
sacros canones. q̄n h̄ nomen iesus ꝓfert̃ in ec
clesia oīs xp̄ianus inclinari docet̃ cū capite.
q̄uis tā h̄ q̄ꝫ multa alia spūalia in q̄bus lucrū
diuitiarū nō ɔsistit: a p̄latꝫ huiꝰ tp̄is negligant̃
Istud nomē est: nomē nouū ꝛ nouiter fuit xp̄o
impositū in sua circūcisione. Vocatū ē nomen
eiꝰ iesus qd̄ vocatuꝫ ē ab angelo priusq̄ꝫ in vte
ro ɔciperet̃. Luc. ij. Solēt em̄ hoīes noīa no
ua assumere triplici rōne. Quidā rōne adepte
dignitatꝫ. q̄dā rōne celāde ꝟitatis. ꝛ q̄dā rōne
practice ꝓbitatꝫ. Rōe adepte dignitatꝫ: omnis
ꝑsona q̄ creat̃ in papā eligit sibi nomē nouum
ꝛ nomē tale qd̄ ꝟtutem bonitatē ꝛ modestiam
rep̄ntet. q. d. qualitercūqꝫ fuerim tp̄ibꝫ retroa
ctis rigidꝰ vl̄ iniustꝰ: negligēs vel seuerus: ero
deinceps pietate modestus ꝛ regulatus ꝟtute
Scd̄o rōne celande ꝟitatis. Solēt nōnulli si
bi assumere noīa noua ꝛ maxie tales q̄ intrant
regnū in q̄ dn̄ant̃ inimici eorū. Tūc solēt tales
statū suū celare ꝛ se extraneo noīe nuncupare:
ne eorū ɔditio alijs innotescat. Tertio rōe pra
ctice ꝓbitatis. sicut Mauliꝰ torquatꝰ. iste em̄
fuit q̄dam romanus ꝛ dicebat̃ Luciꝰ maulius
quē cū q̄dam gallus ad singulare certamen ꝓ
uocauit: cū eo ɔgressus ip̄m occidit: ꝛ torqueꝫ
aureā quā in collo gestabat auferēs sibi iposu
it. A quo facto nomē torquati tā sibi q̄ꝫ poste
ris conquisiuit. Et sic etiā ꝓpter auctā magnifi
ce romanā rempublicā Octauianus dicebat̃
augustus. Propter istas tres ratōnes. decuit
xp̄m filium dei nouiter incarnatum sibi assu
mere nomen nouum. Creatus nanqꝫ fuit apo
stolicus siue summus pontifex ꝛ caput ecclesie
s̄m humanitatē. Ephe. j. Ip̄m dedit caput su
per omnē ecclesiam q̄ est corpus eius. ad He
breos tertio. Considerate apostolum ꝛ pon
tificem nostre confessionis Iesum. Et quia fu
erat multuꝫ rigidus ante: voluit in suo nomi
ne future clementie significare modestiā. Se
cundo quia ipse intrauit mundum istum cor
poraliter in quo demones qui sibi inimica
bantur grauiter. Et vt plurimum domina
bantur, voluit se occultare: ne ab eis depre

p̄hendere𝔱 vt latere possit p̄ncipes ꝛ ptātes tē
nebraꝝ hāꝝ. Tertio rōne practice ꝓbitat̄ quā
fecit sanguine ꝓꝑrio redimēdo gen⁹ humanū.
Vñ statim effuso modico sanguine in circūci
sione q̄ fuit q̄si pignus ꝛ arra ꝯplere redempti
onis future: impositū fuit sibi istud nomē: Je
sus. Esa. lxij. Vocabit tibi nomē nouū qd̄ os
dñi noīauit. Est igit̄ nomē Jesus nomē hono
ris ꝛ excellētie. Scdo h̄ nomē est nomē amoris
ꝛ beniuolētie. Esa. xxvj. Nomē tuū ꝛ memori
ale tuū in desiderio aīe. Aīa mea desiderauit te
in nocte. Nec miꝝ. qꝛ fm̄ Berñ. Hoc nomē le
sus est mel in ore: melos in aure: iubilus in cor
de. Hoc nomē bene senserat btūs Ignaci⁹ q̄
tormentis exposit⁹ nomē istud sp̄ sonabat. A q̄
cū pagani q̄rerēt: q̄re incessant h̄ nomē iuoca
ret. Dixit q̄ illud sic in corde scriptū hūit q̄ il
lud obliuiōi tradere nō valebat. Hic igit̄ cū oc
cisus fuisset cor de corpe extraxerūt: ꝛ illō in par
tes minutas deciderūt. ꝛ sp̄ in vnaquaq̄ ꝑticla
h̄ nomē iesus aureis lr̄is scriptū inuenerunt.
Hoc nomē paul⁹ sibi multū impsserat: cui⁹ ca
put a corpe decollatum illud manifeste sonuit
clara voce. Qui etiā nomē xp̄i sub isto termino
iesus vel xp̄s in suis ep̄lis. ccccc. vicib⁹ replica
uit. Hui⁹ etiā noīs amorē satis sibi impsserat
q̄ pro eo ꝯtumeliā ꝛ obprobria ꝑpeti se gaude
bat. Act. v. Ibāt ap̄li gaudētes a ꝯspectu con
cilij ꝛc. Tertio nomē istud est nomē valoris
ꝛ oīpotētie cui nihil vel diabolicū vl' fantasti
cū pt̄ resistere si digne ꝯ demones ꝓferat̄. Vñ
Mar. xvj. vel vlti. In noīe meo demonia eijci
ent. linguis loquūt̄ nouis: serpētes tollent ꝛc.
Vñ narrat̄ q̄ cū q̄dā gentilis ad fidē nr̄am fu
isset ꝯuersus. demones sibi inuidētes mirabi
lit̄ eū infestauerūt ꝛ visibiliter ꝟberauerūt fre
quenter. Iste ad doctrinā cuiusdā viri sācti in
q̄tuor angulis lintheaminū suoꝝ fecit istō no
men scm̄ scribi: ꝛ q̄tiens ad camerā intrauerūt
stantes a remotis dixerunt. ha iesu ha iesu: sed
ad lectū nullatenus appropinq̄re valebāt. ille
ꝯuersus de nouo h̄ videns scripsit h̄ nomen.
ꝛ ad q̄ndam lanceam appendit: ꝛ q̄tiens ad eū
molestandū venerūt: lanceā cū noīe iesu ꝓbie
cit: ꝛ sic ab eis penitus extitit liberat⁹. De hoc
noīe verificat̄ illud Johel. ij. Oīs q̄cunq̄ īuo
cauerit nomē dñi saluus erit. Hui⁹ noīs vi~~r~~
ꝟtute sanct⁹ Dyoni. ariopagita ꝯuersus est ad
fidem. Sicē eñ refert mgr̄ in historijs sup act⁹
ap̄loꝝ. Contigit q̄ndam cecū coram Paulo ꝛ
Dyonisio in athenis transire. Dixit g̃ Dyoni
sius Paulo. Si dixeris isti ceco. In noīe dei
tu vide. ꝛ si viderit: ego stati credā. Sꝫ ne vta
ris magicis ꝟbis. qꝛ forte nosti ꝟba q̄ hñt hui
modi efficatiā: ego ꝑscribam formā ꝟboꝝ. In
hac inq̄t forma ꝟborum dicas. In noīe Jesu
xp̄i nati de ꝟgine crucifixi. mortui q̄ ꝛ resurre
xit ꝛ ascendit in celū vide. Sed vt oīs suspitio
tolleret. Paulus p̄cepit Dyonisio vt ipsemet
eadē ꝟba proferret. Quo facto: qui fuerat cec⁹
vidit. ꝛ Dyonisius statim ꝯuersus est. Vñ de
isto noīe singulariter ꝛ signant̄ dr̄ Actuū. iiij.
Nec eñ est aliud nomē sub celo datū hoībus
in quo oporteat nos saluos fieri ꝛc.

Capitulū. XI. Lectio. LXXXV.

Iter fecerunt per
deserta q̄ nō inhabitabant̄ ꝛ in locis
desertis fecerunt casas. Steterunt
ꝯtra hostes ꝛ de inimicis se vindicauerūt. Si
tierūt ꝛ inuocauerūt ꝛ data est illis aqua de pe
tra altissima. ꝛ requies sitis de lapide duro.
Postq̄ Salo. ad laudē sapie enarrauit mira
bilē liberatōnem ꝑp̄li israelitici de egypto. In
hac ꝑte consequēt̄ sapiam ꝯmendando agit de
eiusdē ꝑp̄li gubernatiōe in deserto: ꝛ vt hec gu
bernatio mirabilit̄ euidenti⁹ appareat: describit
eā ꝑ quandā antithesim. Nūc recitando bñfi
cia collata iudeis. Nūc replicādo supplicia ir
rigata eoꝝ aduersarijs. Aduersarij aūt filioꝝ
israel fuerūt egyptij in egypto Amalechite in
deserto. Chananei in terra ꝓmissionis. et oēs
istos deus ꝑ filijs israel mirabilit̄ flagellauit.
Primo g̃ ondit̄ in seq̄ntib⁹ q̄lis fuerit repro
boꝝ pena. Scdo q̄nta fuerit eoꝝ culpa. scd̄a
ꝑs ibi. ca. xiij. Vani aūt sunt oēs hoīes. circa
ꝑmū duo facit. Primo agit de penis egyptio
rū. Scdo de penis amorreoꝝ. ibi. ca. xij. O q̄
bonus ꝛ suauis es dñe. Circa ꝑmū duo fiunt
Nā ꝑmo ondit̄ q̄ diuina iusticia punit ꝓporti
onabilit̄ ad pctā. Scdo ondit q̄ diña potētia
nō est ad certū modū puniendi: necessario limi
tata. Scd̄a ꝑs ibi. Nō ei impossibil' ꝛc. Circa
ꝑmū duo facit. Nā ꝑmo agit de bñficio colla
to filijs israel in deserto. Scdo de supplicio ei
dē bñficio ꝯrio illato egyptijs in egypto. scd̄a
ꝑs ibi. Per q̄ eñ penas. In lectōne hodierna
agit̄ de trib⁹ in quib⁹ fuerunt a sapia guberna
ti dū in deserto fuerunt vicꝫ de longa ꝛ ꝑiculo
sa ꝑegrinatōe. de magna ꝛ victoriosa hostiū
expugnatōe. de larga ꝛ miraculosa sitis extin
ctione. Scd̄a ꝑs ibi. Steterūt ꝯtra hostes. et A
tertia ibi. Sitierūt ꝛ inuocauerūt. Quantū
ad primum dicit sic. Iter fecerunt per deserta
Ubi notandum q̄ filij israel recedētes de egy
pto versus terrā ꝓmissionis ꝑ multa deserta
transierunt. Nam inter egyptū ꝛ mare rubrū
habuerunt quatuor mansiones in deserto: ꝛ de
transitu maris rubri habuerunt deserta sur ꝛ
syn ꝛ cades. sic patet Numeri tricesimotertio.

Cum g̃ venissent in cades ꝓpe terminos amor
reoꝝ: misit Moyses. xij. exploratores vt ꝯside
rarent terrā ꝓmissionis. ꝛ redeūtes ꝑp̄lm ani
marēt ex fertilitate. sicut ꝑꝫ Numeri. xiij. Isti
nuncij reuersi post. xl. dies q̄bus terrā ꝓmissi
onis explorauerāt: dissenserunt inter se. Nam
decē ex eis dixerūt terrā esse pessimā ꝛ ꝑiculo
sam ad acq̄rendū ꝛ q̄ ibi habitarēt gygantes
q̄bus filij israel ꝯparati q̄si locuste videbant̄.
Asseruerūt etiam q̄ terra illa deuorat habita
tores suos: h̄ est tm̄ laborē exigit vt colat̄ q̄ ho
mines ꝓpter excessus laboꝝ ꝛ modicitatē fru
ctus ꝯsumunt̄ vl' fm̄ hebreos expōit̄ sic. Ter
ra īfirma est nec habere viuaces hoīes potest.
Soli duo de. xij. vicꝫ Josue ꝛ Caleph ꝯmen
dāuerūt terrā fm̄ ꝟitatē quā viderāt. Populus
igit̄ maiorē ꝑtem secut⁹. cepit murmurare con
tra dñm ꝛ cogitauerūt sibi ordīare duces. ꝛ vo
luerūt reuerti in egyptū. Quāobrē dñs offens⁹
ad ꝑp̄lm. iussit eos redire ad solitudinē de qua
venerāt vt illi. x. iuxta numeꝝ. xl. dieꝝ q̄b⁹ ter
rā ꝓmissionis ꝯsiderauerāt. xl. ānis in deserto
viuerēt: ꝛ tandeꝫ ibi morerent̄ cū ꝑp̄lo q̄ eis as
senserat. Et sic factū est q̄ oēs illi q̄ exierāt de
egypto viri fortes ꝛ robusti mortui fuerūt. ꝛ fi
lij eoꝝ. xl. ānis elapsis terrā ꝓmissionis intra
uerūt oībus illis q̄ exierant de egypto mortu
is exceptis Josue filio Nū ꝛ Caleph filio Je
phone. Trāsierūt g̃ de egypto in cades ꝓpe ter
minos terre ꝓmissionis duob⁹ ānis. Et iteruꝫ
a loco illo reuersi in desertū ꝯsumpserūt. xxxviij
annos. ꝛ in fine. xxxix. anni redierūt in cades. et
sic. xlij. mānsiones q̄s legunt̄ fecisse ab egypto
vsq̄ ad cāpestria moab. Juxta iordanē tm̄ tri
bus ānis ꝯplete fuerūt vicꝫ ab egypto vsq̄ ad
montē synai vbi ꝑ annū māserūt. A synai vsq̄
ad cades. xij. mānsiones fecerūt iuxta annū scd̄m
Per. xxxviij. annos postea errauerūt in deserto.
Et redierūt fere ad mare rubrū q̄ tpe moriebat̄
ꝑp̄ls successiue ꝛ alij in loco eoꝝ generabātur.
ꝛ in fine. xxxix. anni: redierūt de finib⁹ synai ī ca
des in. xj. dieb⁹. q̄bus. xix. mānsiōes fecerūt. Vi
de mgr̄m in historia. Nume. xix. xx. ꝛ. xxxiij. qꝛ
hec est opinio sua. Et videt̄ dicere q̄ fuerūt in
deserto. xl. ānis post murmuratōeꝫ factā ī redi
tu exploratoꝝ. Alij dicūt q̄ ñ ē intelligēduꝫ q̄
fuerūt in deserto. xl. ānis ꝯputādo a tpe q̄ dixit
eis dñs iuxta numerū. xl. dieꝝ q̄b⁹ terrā ꝯside
rastis. xl. ānis recipietis iniq̄tates vias. Cū ei
h̄ dictū fuit post duos ānos ab egressione de
egypto fuissent. xlij. ānis in deserto: qd̄ non te
net̄: ꝟ postq̄ redeūtib⁹ exploratorib⁹ murmu
rauerūt ꝯsumpserūt. xxxix. ānos errādo in deserto
de cades barne vsq̄ ad montē oreb: ꝛ ecōtra re
deundo ꝑ montē synai in cadesbarne. xl. anno
incohoato. De ista ꝑegrinatiōe loq̄ns lr̄a dicit
Iter fecerūt ꝑ deserta pluralit̄. qꝛ ꝑ multa deser
ta trāsierūt. q̄ nō inhabitabant̄ supple ab hoīb⁹
sꝫ a bestijs ꝛ feris. Et iō dr̄ Deut. xxxij. Loc⁹ hor
roris ꝛ vaste solitudis. Et in istis desertis fixe
rūt casas. i. diuersas mansiones. qꝛ q̄draginta
duas fecerūt vt supius dictū est. Casa fm̄ Isi B
do. xv. ethi. ca. xj. est agreste tabernaculū palis
ꝛ ꝟgultis arūdinibusq̄ ꝯtextū. q̄b⁹ ꝑnt hoīes
se tueri a vi frigoris caloris q̄ iniuria. Sic igit̄
habuerūt longā ꝛ ꝑiculosam ꝑegrinatōem ī de
serto. Scdo habuerūt ibidē magnā ꝛ victorio
sam hostiū debellatōem. Vñ Exo. xvij. narra
tur q̄ amalechite venerūt in desertū raphidim
ad pugnandū ꝯ isrl'. Moyses ꝟo misit ꝯ eos
Josue cū paucis armatis. Ipe ꝟo ascendēs in
montē assumēs secū Aarō ꝛ Hur ꝛ portās se
cū ꝟgam dei. Cūq̄ Moyses orans dñm ma
nus eleuaret. vincebat isrl'. Si aūt paululuꝫ
remisisset: vicebat amalech. Quo ꝯperto aarō
hur supposuerūt ei lapidē ꝛ ipi man⁹ ei⁹ ex vtra
q̄ ꝑte sustētabāt. Qd̄ fcm̄ est vt Moyses non
remitteret man⁹ vsq̄ ad sol' occasuꝫ. Fugauit
q̄ Josue Amalech in ore gladij. Isti historie
ꝛ alijs alludēs lr̄a dicit. Steterūt ꝯtra hostes ꝛ
de inimicis se vindicauerūt. Tertio habuerūt in
deserto largā ꝛ miraculosā sitis extinctiōem. sic
ꝑꝫ Exo. xvij. ꝛ. Nume. xx. Prio eñ cū ꝑp̄ls ve
nisset in raphidī defecit eis aq̄ penit⁹ ꝛ ceperūt
murmurare ꝯ moysen: Moyses ꝟo de māda
to dñi ꝑcussit sel' petrā in oreb ꝛ egresse sūt aq̄:
ꝛ vocauit moyses nomē loci illi⁹ tēptatio. Vñ
sic narrat̄ Nume. xx. cū. xl. āno redijssent in ca
des p⁹ mortē marie sororis moysi: indiguit po
pul⁹ aq̄ ꝛ mumurauerūt ꝯ moysen ꝛ aaron qui
ambo dñm orauerūt ꝑ remedio. De⁹ autē dixit
moysi q̄ si ꝯgregata mltitudie ꝑcuteret petrā
corā eis: illa daret aquam. Moyses ꝟo aliqua
liter hesitādo ꝑcussit petram semel ꝛ nihil ma
nauit ꝓpter diffidentiam. Percussit secundo ꝛ
egresse sunt aq̄ largissime. ita vt biberet popu
lus ꝛ iumenta. ꝛ quia Moyses ꝛ Aaron dc̄is
dñi nō crediderunt ꝑfecte: dixit eis dñs q̄ po
pulum in terrā promissionis nō inducerent. ꝛ
ideo ambo mortui sunt in deserto. Aarō ī mō
te hor quadragesimo anno egressionis Moy
ses vero in monte nebo a quo considerauerat
prius terrā promissionis. Vñ vidit eam: ꝟ eā
non intrauit. Et qꝛ Moyses et Aaron incre
duli fuerunt deo promittenti aquas de petra
quasi deo promittenti ꝯtradicentes. Ideo vo
cate sunt aque ille: aque cōtradictionis. His
duabus historijs alludens littera sic dic̄. Si
tierunt ꝛ inuocauerunt te ꝛ data est illis aqua
de petra altissima. i. ab alto loco sita. Et ꝑ tan

to mirabili⁹ videt̃ q̃ si aq̃ exissent de petra la-
cēte i limo. Et reħes sitꝭ.i.aq̃ ꝑ quā sedat̃ sitꝭ: da
ta ē illis de lapide duro. in ps. Qui ꝯuertit pe
trā i stagna aq̃ꝝ ꝛc̃. Et notandū ꝙ ista duo mi
racula distabāt tā loco q̃ tpe: qꝛ ꝑmū fcm̃ fuit
i raphidi vbi fecerūt septē māsiōes a trāsitu ma
ris rubri. Scdm̃ fcm̃ fuit in cades vbi fecerūt
xij mānsiones a raphidi ꝯputādo ꝛ.xxiij. ab ex
itu de egypto. Distabāt etiā tpe: qꝛ vnū qd̃
fuit in raphidi fcm̃ fuit āno ꝑmo egressiōis ab
egypto. Scdm̃ ꝟo fcm̃ fuit āno q̃rto p⁹ reditū
ppli de cades ꝛ mortē marie vt supius fcm̃ fuit
E paꝝ añ mortē aarō. Notandū moraliter ꝙ
transit⁹ filioꝝ israel ꝑ desertū ꝟsus terrā ꝑmissi
onis: trāsitū nrm̃ designat ꝑ m dm̃ istū ꝟsus ꝑa
triā celestem. In deserto aūt tria fecerūt ꝟm lrām
mō lectā. Sic ei viatores ꝑegrinabāt̃. sic bel-
latores ꝑliabāt̃: ꝛ sic dei cultores deū venera-
bāt̃. Primū notat̃ cū dr̃. Iter fecerūt. scdm̃ cū
dr̃. Steterūt ꝯ. tertiū cū dr̃. Sitierūt. In primo
se habuerūt sic ꝑegrini. Vn̄ fecerūt sibi casas: nō
castra: ñ mag̃ pallacia. ꝟ ꝑua tuguria ꝛ de fragi
li materia q̃ redarguit̃ curiositas illoꝝ q̃ nimiis ex
cessiuis edificijs delectant̃ q̃ pl⁹ circa lapides
nō viuētes sollicitant̃ q̃ circa lapides viuos.
ac si in eternū forēt ꝑmāsuri: nō cōsiderātes ꝙ
h̃ ñ habem⁹ manētē ciuitatē ꝟ futurā inq̃rim⁹
ad Heb. xiij. Et cōiter q̃ ista excessiua edificia
fabricāt breui tpe ea inhītant ꝛ alijs moriētes
dimittūt: nō cogitātes de ꝟbo saluatoris Mat.
xiij. Qm̃ cū q̃dam discipulus dixisset. Magi-
ster aspice q̃les lapides ꝛ q̃les structure. Rn̄-
dit. Videtis has oēs magnas edificationes.
Amē dico vob̃ nō manebit lapis sup lapidē
q̃ nō destruat̃. Scdo filij israel se habuerūt i de
serto sic bellatores: ꝛ nos ꝯtra vicia sp pugnare
debem⁹. Habem⁹ em̃ pugnare ꝯ demonē: mū
dum: ꝛ carnē. Demō pugnat ꝯtra nos duplici
manu: occulta suggestiōe ꝛ apta impugnatōe
Primā manū euadem⁹ ꝑ prudentiā q̃ rex exi-
tus metit̃. Scdam ꝑ patiētiā q̃ eq̃nimit tribu
latio tolerat̃. Mūdus pugnat duplici manu
scꝫ ambitōe honoꝝ: ꝛ amore diuitiaꝝ. Primā
manū amputabim⁹ ꝑ timore iudicij final̃ cogi
tātes. ꝙ q̃ mō in honorib⁹ alijs ꝑponunt̃: quō
in fine strictissime iudicabūt̃. Sap. vj. Iudici
um durū his q̃ ꝑsunt fiet. Scdam manū sibi
amputabim⁹ amore xp̄i paupis q̃ nobis exem-
plū paupṫatis dedit nascēdo: viuēdo: moriēdo.
ꝛc̃. Caro ꝟo pugnat duplici manu: gula ꝛ lu-
xuria. Primā manū amputare debem⁹ ꝑ ꝯti-
nentiā. Secundā ꝑ abstinētiā ꝛ maxie illi qui
sunt in religionis deserto ꝯstituti. Tertio filij
israel se habuerūt sic veri dei cultores: a deo cū
indigerēt potū supplicit̃ postulātes. Sitis aūt

bonoꝝ viroꝝ ē desideriū vidēdi sūmā essentiā
apud quā ē fons vite. ꝛ in cui⁹ lumie videbi-
mus lumen. In ps. Sitiuit aīa mea ꝛc̃. Acce
pta purgatōe efficacit̃ naturalit̃ hō sitit. ꝛ mo
ralit̃ loq̃ndo. q̃cūq̃ ē purgat⁹ a pctō: vitā istā
fastidit ꝛ eternā desiderat. Iuxta illō ps. Si-
tiuit in te aīa mea ꝛc̃. Ista sitis extingui nō pōt
donec xp̄s nob̃ dixerit illō Cañ. v. Comedite
amici mei ꝛc̃. vt impleat̃ illō ps. Inebriabunt̃
ab vber. dom⁹ t. ꝛ torrēte. Lectio. LXXXVI.

Per que enim pe

P nas passi sunt inimici illoꝝ: a defe-
ctōe pot⁹ sui ꝛ in eis cū abundarent
filij isrl̃ letati sūt: ꝑ hec. cū illi deessēt bn̄ cū illis
actū est. Nā ꝑ fōte q̃dē sempitni flumis hūa-
nū sanguinē dedisti iniustis. Enarrato bn̄ficio
collatōis aq̃ ꝑfluētis de petra miraclose quā de A
dit sapiā icreata filijs isrl̃ sitiētib⁹ in deserto. hic
ꝯpat istud bn̄ficiū ad penā ꝯriā illatā egyptijs
in egypto. Cū ei egyptij rebelles dn̄o filios is-
rael nollēt dimittere: dn̄s. x. plagis egyptū per
cussit q̃ in his ꝟsib⁹ ꝯtinent̃. Sanguis rana cu
lex cinomia mors pecorina. Vlcera grādo bru
c⁹ tenebre stirps mortua ꝑma ꝛc̃. Quaꝝ ꝑma
fuit ista. aarō ꝟga moysi accepta ꝑcussit fluuiū
nylū ꝛ ꝯuersa ē aq̃ fluuij i sanguinē: ita ꝙ egy
ptijs aliq̃d inde haurire volētib⁹ tā colore q̃ sa-
pore sāguis appuit. ꝛ sic fact⁹ ē sanguis i tota
tra egypti in fluuijs ꝛ riuis ꝛ paludib⁹: ꝛ in va
sis domoꝝ tā ligneis q̃ saxeis: ꝛ vbicūq̃ egy-
ptij fo derūt puteos iuxta fluuiū inuenerūt sāgui
nē. Huic aūt miraclo alludēs Salo. i hac lrā
vult dicere ꝑ q̃ndā antithesim. ꝙ sic dn̄s iuste
puniuit egyptios ꝑ siti ꝛ pot⁹ defectū i egypto
qñ filij isrl̃ i egypto aq̃s potabilib⁹ abūdabāt
ita ꝑ oppositū i deserto cū filij isrl̃ siti haberēt et
aq̃s carerēt: bn̄ cū illi fecit ds dādo eis aq̃m de
petra miraclose ꝛ nō sustinēdo eos siti nimis
affligi. Dic igit̃ sic. ꝑ q̃ ei penas defectōe. i. ꝑ-
pter defect⁹ pot⁹ sui ꝛ in eis cū abundarēt filij
isrl̃ letati sūt. ꝑ hec. i. ꝑ natas aq̃ꝝ in deserto cū
illi. i. cū filijs isrl̃ actū ē deo mistrante aq̃s salu
bres de petra. Et iō sic ꝑ desertū aq̃aꝝ puni-
uit egyptios ꝛ letificauit filios isrl̃ in egypto.
Ita ꝑ ꝯriū filios isrl̃ sitiētes in deserto aq̃s edu
ctis de petra potauit. Et ē ꝯrietas in h̃ egypti
is sitiētib⁹ nllā aq̃m ꝯcessit: hebis ꝑ siti afflictis
aq̃s optias de petra ꝑduxit. ꝛ h̃ ē qd̃ sbiungit
lrā. nā ꝑ fōte q̃dē sēpitni flumis. i. nyli hūanū
sāguinē. i. aq̃s mutatas i sanguiē dedisti iniustis
i. ē egyptijs. ꝛ h̃ iuste. qꝛ humanū sāguinē i flu
mē ꝑiecerāt submergēdo ꝑuulos hebꝛoꝝ. sic hr̃
Exo. j. hūanū sanguinē. i. aq̃s ꝯuersas i sāgui
nem biberent si vellent extinguere sitim suam

Iuxta illud Ezech. xxxv. Cū sanguinē oderis
B sanguis te ꝑseq̃tur. Hec est snīa lrē. Licꝫ va
rio mō posset exponi. Humanū sanguinē de-
disti iniustis. Sic dicit Aug⁹. ꝯtra q̃nq̃ here
ses. Fusus est sanguis medici ꝛ factū est medi
camentū frenetici. Ois pctōr frenetico ꝯpara
tur: qꝛ quanto graui⁹ infirmatur: tāto se repu
tat securiorē: ridet cū flere deberet: ꝛ gaudet de
infirmitate ꝛ non pt custodiri nisi vinculatus
Isto mō pctōr q̃to peior tanto minus se repu
tat pctōrem. qꝛ Prouer. xviij. Impius cū in ꝑ
fundū venerit pctōꝝ ꝯtemnit. Sꝫ seq̃tur eū
ignominia ꝛ opprobriū. qꝛ ridet cū flere debe-
ret. Vn̄ xp̄s videns ciuitatē hierusalē fleuit su
per eā dicens. Qꝛ si cognouisses ꝛ tu: supple fle
res. Luce. xix. Vn̄ etiā viri sancti gaudentib⁹
impijs flere solent ꝑpter ꝯpassionē quā habēt
de ꝑditione eoꝝ. Vn̄ in vitaspatꝝ de q̃dā scō
legit̃ ꝙ cū vidisset ornatū curiosū cuiusdā fa-
tue mulieris flens dixit. Ignosce mihi omps
de⁹. qꝛ vnus dies ornat⁹ isti⁹ mulieris supauit
toti⁹ vite mee industria ornamēta. Introgāti
h⁹ g̃ cām flet⁹ dixit. Due res me mouēt. vna d̃
illi⁹ ꝑditōe alia de mea remissione. qꝛ ñ habeo
tm̃ studiū placēdi deo q̃tū hꝫ illa ad placēdū
hoib⁹ mal̃ ꝛ diabolo. Frenetic⁹ etiā gaudet de
sua ꝑpria ifirmitate. ꝛ multi turpissimi pctōres
iactant se de suis scelerib⁹. Prouer. ij. Letāt̃ cū
malefecerīt ꝛ exultāt in reb⁹ pessimis. Isti sana
ri nō pn̄t nisi vinculent̃ ifirmitatib⁹ imissis a
deo q̃ sunt vincla salutaria pctōꝝ. In ps. Cū
occideret eos q̃rebāt eū ꝛ reuertebant̃ et dilu
culo veniebāt ad eū. Et in ps. Et multiplicati
sunt ifirmitates eoꝝ: ꝛ postea accelerauerunt.
Vincla etiā in q̃b⁹ ligari debet peccator sunt
sacramēta eccl̃ie ꝛ ꝑcipue tres ꝑtes pn̄ie: ꝯtri
tio: ꝯfessio: ꝛ satisfactio. Ecc̃i. vj. Decor ei vi
te est in illa: ꝛ vincla illi⁹ alligatura salutis. Ista
vīcula salutē opant̃ ꝟtute passionis xp̄i: in q̃ ꝑ
salute nr̄a sanguinē suū fudit vt ꝑ eodē ꝟificet̃
dictū Aug⁹. qꝛ fusus est sanguis medici ꝛ fcm̃
est medicamētū frenetici. vt merito xp̄o regra-
tiando dicam⁹. Humanū sanguinē dedisti in
iustis. In q̃bus ꝟbis nr̄a redemptio ꝑ christi
passionē diuinit⁹ ꝑcurata declarat̃ esse precio
sa: dolorosa: amorosa: ꝛ gratiosa. Preciosa: qꝛ
humanū inter oēs em̃ creaturas corꝑales hō
est ꝑciosior. qꝛ ad similitudinē ꝛ imaginē trini
tatis creat⁹. Esa. xiij. Preciosior ē vir auro ꝛ hō
mundo obrizo. ꝛ ideo ex ordinatōe diuina: hō
oib⁹ bestijs ꝑponit̃ ad regēdū vt dic̃ Iaco. iij.
Ois natura bestiaꝝ ꝛ volucrū ꝛ ꝟpentū ꝛ cete
roꝝ domat̃ ꝛ domata ē a natura hūana. Et iō
ꝑ effusiōe sanguis hūani nō bestial̃ mors infli-
cta est ꝑ pena. Geñ. ix. Quicūq̃ effudit sangui

nē humanū effundet̃ sanguis illi⁹. Ad imagi-
nē q̃ppe dei fact⁹ ē hō. Vn̄ Arist. in epl̃a ad a-
lexādrū. Caue inq̃t effundere sanguinē huma
nū. qꝛ h̃ soli deo ꝯuenit. Fuit g̃ redēptio nr̄a
ꝑciosa facta ꝑ xp̄i humanitatē: Vn̄ apl̃s ad ti
tū. iij. Apparuit benignitas ꝛ hūanitas salua-
toris nri. Vn̄ Aug⁹. i li. ꝟgini. Inspicite vlne
ra pēdentis: sanguinē morientis: ꝑciū redemētis:
cicatrices resurgētis: caput hꝫ inclinatū ad oscu
lū: cor aptū ad diligēdū: brachia extēsa ad am-
plexandū: totū corp⁹ extēsum ad redimēdum:
hec q̃ta sūt cogitate. Hec i statera cordis appen
dite: vt tot⁹ orb̃ sit figurat⁹ in corde q̃ tot⁹ pro
vob̃ fuit fixus in cruce. Est igit̃ redēptio nr̄a ꝑ
ciosa: qꝛ ꝑ hūanū sanguinē. qꝛ ꝟaciter imaginā
do nūq̃ fuit human⁹ sanguis ꝟe ꝛ ꝑprie pure
effusus vt i xp̄o. hō em̃ peccādo recedit a natu
ra hūana. ꝛ fit sic bestia. ꝑ ps. ꝛ Boe. ij. de ꝯso.
phie. Post pctm̃ g̃ ꝑmi parētis corrupt⁹ est san
guis ille q̃ ꝑmo corꝑi ꝑmi hois fuit ꝯcreatus
nec vnq̃ san⁹ fuit donec veniret ad tp̄m d̃ mū
dissimis sanguib⁹ de purissima ꝟgine ꝛ in vte
ro scificato: ꝑgenitū ope spūsscti. Vn̄ ipe scōs
post Adā sanguinē hūit hūanū i illa puritate
quā natura req̃rit hūana. ꝛ iō ꝑprie loq̃ndo nū
q̃ fuit sanguis human⁹ nisi ille. ꝛ iō signāt̃ di
cit Apl̃s ad Heb. ix. Qd̃ xp̄s assistēs pontifex
futuroꝝ bonoꝝ ꝑ ampli⁹ ꝛ ꝑfecti⁹ tabnaclū ñ
manufactū: neq̃ ꝑ sanguinē hircoꝝ ꝛ vituloꝝ
ꝟ ꝑ ꝑpriū sanguinē itroiuit semel in scā eterna
redēptōe inuēta. Scdo inuit̃ nr̄a redēptio do
lorosa. cū dr̄ ꝑ sanguinē. Sanguis de corꝑe sa
no nō exit sine dolore. Dolor aūt xp̄i maxim⁹
fuit. Iuxta illud Thren. j. O vos oēs q̃ trāsitis
ꝑ viā attēdite ꝛ videte si ē dolor silis sic dolor
me⁹. Sanguis aūt humanus hꝫ naturalr̄ ista C
tria. s. ꝙ fecūdat lignū aridū. sanat corpus lan
guidū. ꝛ causat cemētū solidū. Prio fecūdat li-
gnū aridū. dr̄ ꝙ si fuit lignū arefactū: optimū
remediū ē stati in ꝑncipio arefactōis appone-
re radici sanguinē hūanū. Narrat em̃ hermes
egypti⁹ ꝙ rosariū plantatū in terra ꝯmixta cū
sanguine hūano ad calorē modicū ignis omi
tpi anni ꝑducit rosas. Sic moralr̄ hō sicut ar
bor. Mar. viij. Video hoies q̃si arbores are-
scit ꝑ pctm̃ qñ de deo nō cogitat vt deberet: ñ
habet deuotōem: nō facit delectabilit̃ q̃ di sūt
Ioel. j. Ligna agri aruerūt qm̃ ꝯfusum ē gau
diū a filijs hominū. In isto casu nō est melius
remediū q̃ ad radicē cordis talis ꝑsone appo-
nere sanguinē xp̄i calidū ꝑ meditatōem deuo
tā. Ista meditatio statim accēdit amorē q̃ est
calor naturalis arboris vel hois. Sed amor
dei nunq̃ ociosus est. ꝟ operat̃ magna si est ꝟm
Greg. Et ideo ad istū sanguinē sequit̃ fruct⁹.

operis. Et ideo dicit Bern̄. sup Cā. ſmo. xxij.
Sup oia reddit te mihi amabilē bone ieſu ca
lix quē bibiſti opus noſtre redemptōnis. Hic
em̄ omino amorē meū ſibi vēdicat. Hic deuo
tionem blandiꝰ ſibi allicit: iuſtus exigit: ⁊ arci
us aſtringit. Et iō ſic dicit apl's ad Hebre. ix.
Omnia pene ſcdm legē in ſanguine mundaꝛ
⁊ ſine ſanguinis effuſione nō fit remiſſio. Se
cundo ſanguis ſanat corpꝰ languidū. Vn̄ cō
ſultū legimus Cōſtantino imperatori leproſo
ꝙ balnearet ſe in ſanguine calido puerоꝝ ⁊ cu
rareꝛ. Eſt em̄ infirmitas pueri quā quandoqꝫ
ſuſtinēt ⁊ vocaꝛ tenglos piculoſa valde niſi ad
remediū aliqd occurraꝛ. Et eſt remediū tale ꝙ
puer vngaꝛ ſanguine hois qui prius morbum
illū paſſus fuerit. Iſto modo corpis nr̄i mor
talitas eſt incurabilis infirmitas. qꝛ continue
morimur ſm Sen̄. Iſta infirmitas vt videlꝫ
fieremus imortales: curari nō potuit niſi p illi
us ſanguinē q̇ ſpote noſtrā mortalitatē ſuſce
pit ⁊ ſua nos paſſione curauit. Vn̄ Bern̄ in q̇
dam ſmone. O bone ieſu q̇d tibi ⁊ morti. nos
deliquimus ⁊ tu ſoluis. Nos peccauimꝰ ⁊ tu
luis. Opus ſine exemplo: gratia ſine merito: ⁊
charitas ſine mō. Tertio ſanguis cauſat ce
mentū ſolidū. dicit ꝙ antiqui volentes facere
edificia ppetua: cementū cū humano ſanguie
ꝯmiſcuerunt. Vn̄ etiā de Vortegrimo rege
D britanie in hiſtoria britonū dr̄. ꝙ cū edificaret
turrim in monte erery vel monte niuis i wal
lia: q̇cquid cementarij vna die opabanꝛ: telluſ
alio die abſorbuit. Conſuluerūt ḡ magiſtri di
cto regi ꝙ iuuenem quendā inquiri faciat qui
pr̄em terrenū non haberet cuius ſanguine la
pides ⁊ cementū aſperſi pſtarent ſolidū funda
mentū. Moralit̄ ante xp̄i paſſionē ſic erat i
mundo ꝙ q̇cquid hoies edificauerunt q̄ꝫtum
cunqꝫ bene edificarent moralit̄ viuēdo bene: to
tū in morte abſorbebaꝛ a terra. qꝛ oēs in pute
um iufirni deſcenderūt nec ſtare potuit edifici
um meritoꝝ: donec aſperſi eſſent ſanguine iu
uenis q̇ pr̄em nō habebat in terris. Ad Heb.
xij. Acceſſiſtis ad mediatorē noui teſtamēti ie
ſum ⁊ ſanguinis aſperſionē. meliꝰ loquentem
q̄ꝫ Abel. Iſto igiꝛ ſanguine cementū ecclie cō
glutinaꝛ ⁊ ſolidaꝛ vt deo amore indiſſolubili
inhereamꝰ q̇ procul pus in regione diſſimili
tudinis diſtabamꝰ. Ad Eph. ij. Nunc aūt in
xp̄o ieſu vos q̇ aliq̄n erratis longe facti eſtis p
pe in ſanguine xp̄i. Tertio innuiꝛ nr̄a redem
ptio fuiſſe amoroſa. cū dr̄. Dediſti. Nō em̄ ꝓpt
nr̄a pcedentia merita vel futura xp̄s nos rede
mit: ſed ſola ſua ineffabili charitate. Iuxta il
lud apl'i ad Titū. ij. Dedit ſemetipm̄ ꝓ nobis
vt nos redimeret ab omi iniq̇tate. Et Ioh. iij

Sic deus dilexit mundū vt filiū ſuū vnigeni
tū daret. De iſta mirabili deuotōe deuote loq̇
tur Augꝰ. in q̇dam ſmone de natali dn̄i. Hō
inq̇t factꝰ eſt hois factor vt ſuggeret vltra re
gēs ſidera: vt eſuriret panis: ſitiret fons: dor
miret lux: ab itinere via fatigareꝛ: falſis teſtibꝫ
ꝟitas occultareꝛ: iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ a iu
dice mortali iudicareꝛ ab iniuſtis iuſticia da
mnaretur: flagellis diſciplina cedereꝛ: ſpinis bo
trus coronareꝛ: virtꝰ infirmareꝛ: ſalus vulne
raretur: vita moreret. Quarto fuit noſtra re
demptio gratioſa: qꝛ nō fuit facta ꝓ amicis bo
nis ⁊ iuſtis: ſed ꝓ inimicis pctōribꝫ ⁊ iniuſtis.
Vn̄ vltimo ſubinfertur. Hūanū ſanguinē de
diſti iiuſtis. j. Pet. iij. Chriſtꝰ ſemel ꝓ pctis nr̄is
mortuꝰ ē: iuſtꝰ ꝓ iiuſtis. Sꝫ q̇d adhuc ē groſſi
us nō ſolū ꝓ iiuſtis dabaꝛ: ſꝫ q̇tidie daꝛ iiuſtis
in ſacramēto altaris: qꝛ iiuſti ſūt q̇ peccādi tāto
bn̄ficio ſit ingr̄ti. Vn̄ Augꝰ. i q̇dā ſ. de die iudi
cij. Cur me grauiori criminū tuoꝝ cruce. q̄ꝫ illa i
q̄ q̇ndā pēderā affixiſti. Grauiori ei mihi ē crux
criminū tuoꝝ in q̄ inuitꝰ pēdo q̄ꝫ i illa in q̄ q̇n
dā mortē tuā occiſurꝰ: tui miſtꝰ volēs aſcendi
Hec Augꝰ. Quapropt̄ btūs Bern̄. i q̇dā ſer.
loq̄ns i pſona dn̄i deuote aie ſic dic̄. O hō vi
de q̇d p te patior: nō ē dolor ſup dolorē meū q̇
crucior: a te clamo q̇ ꝓ te morior. vide penas q̇
bus afficior: vide clauos q̇bꝫ ꝯfodior: ⁊ cuꝫ ſit
dolor tantꝰ exterior. interiꝰ tū ē planctꝰ grauior cuꝫ
te tā ingr̄tum experior. Lectio. LXXXVII.

q
Ui cum minuerē
tur i traductōe īfantiū occiſoꝝ. dedi
ſti ill' abūdantē aq̄m īſperate. oñdēſ
ꝑ ſitim q̄ tūc fuit queadmodū tuos exaltares
⁊ aduerſarios coꝝ necares. Enartato aq̄ bene
ficio notabilis date miraculoſe hebreis in de
ſerto ⁊ cōtrio ſupplicio aq̄ ꝯuerſe in ſanguinꝫ
illato egyptijs in egypto. Hic aſſignat tāti bn̄
ficij hebreis collati ꝯgruā rōnem. Eſt aūt que
dā tal' ꝯgruētia q̄re eos nō ſuſtinuit ꝓpter de
fectū aquaꝝ pimi in deſerto. Hebrei ei in egy
pto occiſi fuerūt ⁊ mirabilit̄ diminuti ꝑ ſbmer
ſioneꝫ puuloꝝ. De q̄ habeꝛ Exodi. j. Quicq̇d
maſculini ſexꝰ natū fuerit in flumē ꝓijcite. igiꝛ
in recōpenſatōe illiꝰ dāni ꝑ aq̄s illati ꝯgruum
fuit ꝙ ꝑ aq̄s remediū ꝯ ſitim pciperent in de
ſerto vt ſic oſtenderetur iiuſticia egyptioꝝ ſiti
occiſoꝝ: aq̄s ꝯuerſis in ſanguinē ⁊ innocētia
heboꝝ ꝓſecutoꝝ d ſua ſiti remediū ꝑ aq̄s d pe
tra ꝓfluentes: dicit ḡ ſic. Qui cū minuerentur
q̇. i. hebrei cū minuerētur. i. fierent pauciores
in traductione infantiū occiſoꝝ. i. in ꝓpalatio
ne infantiū ad mortē ſm legē ſtatutā q̄ ordina
batur ꝙ oēs maſcl'i traducerentur ad morteꝫ.

Dediſti illis aquā abundantē inſperate. i. con
tra ſpeꝫ ipoꝝ. i. Moyſi ⁊ Aaron. Unde dixit
Moyſes ꝓpl'o. Nume. xiij. Audite rebelles et
icreduli: Nū de petra hac poterimꝰ vob eijce
re aquas. Et infra. Dixit dn̄s ad Moyſen et
aaron. Cur nō crediditis mihi vt ſanctificaretis
me corā filijs iſrael. Non itroducetis hos po
pulos i trā q̄m dabo eis. Dediſti iq̄uit eis aq̄m
iſperate: oñdens ꝑ ſitim q̄ tunc fuit in deſerto
ꝯparatā ad ſitim q̄ fuit in egypto: quemadmo
dū exultares eis miraculoſe potū tribuendo ⁊
miſtrando: aduerſarios coꝝ necares ſiti into
A lerabili flagellando. Circa iſtā clauſulā. de
diſti eis aquā abundantē. Notandū ꝙ aq̄m
in ſcriptura ſacra plurima deſignanꝛ. Signifi
cat interdū ſapiam ſalutarē. interdū aſtutiam
ſecularē: interdū penitentiā regularē. Sapiē
tiā aūt ſalutarē. q̄ eſt verus dei cultus q̄ ꝯſiſtit
in ſtudio ⁊ orōne. i. in ſtudio ſacre theologie. ⁊
orōnibꝫ deuotis qd nobis ꝑ ſacrā ſcripturam
relucet. ⁊ ſignanter ꝓpter tria. vicꝫ ꝓpter eiꝰ ſu
pficialē ꝯtinuatōem. ꝓpter naturalē humecta
tōem. ⁊ ꝓpter eius figure repſentatōem. Prio
aqua ſapiam ſalutarē ſignificat ꝓpter eius ſup
ficialē ꝯtinuatoem. Aqua em̄ faciliter ſm ea q̄
ſibi approximanꝛ ſe ꝯformat. Vn̄ Amb. in he
xamero li. iij. Aq̄ rigoreꝫ frigoris ꝯmutat. vt
inter vaporantia ferueat. inter vmbroſa frige
ſcat. ſole repcuſſa exeſtuet. niuibꝫ irrigata gla
ciali hūore caleſcat. Iſto mō ſapia moral' que
hoiem docet ꝯuerſari ſine q̄rela in medio na
tōis praue ⁊ ꝑuerſe ſalua ſp hōeſtate vite ⁊ ve
ritate ꝯſcīe: nouit ſe oibꝫ ꝯformare. j. Coꝝ. ix.
Oibꝫ oia factꝰ ſum vt oēs lucrifacerē. vn̄ Ca
tho. Conſtans ⁊ lenis vt res expoſtulat eſto.
Temporibꝫ mores ſapiens ſine crimine mutat
Itē Saluſtiꝰ ſup Albertū. Cōſulo q̇ſqꝫ eris q̇
pacis federa q̄ris. Conſonꝰ eſto lupis cū q̇bꝫ
viuere cupis. Nec tn̄ h̄ incōſtantie ꝯputandū
ē ſꝫ prudētie. Vn̄ Marcialis de formula vite
honeſtate. ca. j. Si prudentiā amplecteris ideꝫ
vbiqꝫ eris. ⁊ ꝓut reruꝫ aut tp̄m varietas exigit
ita te accomodes tpi. Nec te in aliq̇bꝫ mutes:
ſꝫ magis aptes: ſicut manus eadē ē ⁊ cū palma
extendiꝛ ⁊ in pugnū aſtringiꝛ. Iſte ſunt aq̄ ſy
loe q̄ currūt cū ſilētio. Eſa. viij. Quia vbi ē mł
tiloquiū clamor ⁊ garrulitas ibi ē cōiter fatui
tas ⁊ turbatio. Hiere. ij. Quid tibi vis in via
egypti vt bibas aq̄m turbidā. Iſta ſapia tra
dit in ſcptura ſacra ⁊ emanauit de petra altiſſi
ma vicꝫ de xp̄o. j. Coꝝ. x. Petra aūt erat xp̄us.
Et ſic dic̄ Auicē. Sic aq̄ deſcēdēs de alto me
lior ē alijs ceteris pibꝫ ita ſapia ⁊ diſcretio vi
uēdi deriuata a xp̄o melior ē nob doctrīa q̄cū
qꝫ alia. Eccl. j. Fons ſapie ꝟbū dei in excelſis.

Scdo iterdū aq̄ in ſcriptura ſacra ſcat ſapiaꝫ
ſalutarē ꝓpt eiꝰ naturalē humectatiōem. Dicit
Amb. in hexameron. de ope tertie diei. Qd aq̄
ē alitrix oim ꝟgultoꝝ diuerſos ſingulis vſus
miſtrans. Iſto mō doctrīa ſacre ſcpture dat ſi
gul' alimētū iuxta ſue ꝯditōis neceſſitatē vt fa
ciāt fructū bonoꝝ opeꝝ tpe oportuno. In p̄s.
Et erit tanq̄ꝫ lignū qd plantatū ē ſecus decur
ſus aq̄ꝝ qd fructū ſuuꝫ dabit in tpe ſuo. Dicit
Ariſt. vij. de aialibꝫ. ca. v. Qd aq̄ pluuial' valet
oibꝫ piſcibꝫ ⁊ plātis tre plꝰ q̄ꝫ aq̄ fluuial' vel fon
tis ⁊ plꝰ ꝑ illā creſcūt arbores. ⁊ nihil bene cre
ſcit niſi bn̄ inhibaꝛ aq̄. Moralit̄ aq̄ pluuialis
q̄ de celo deſcēdit ē doctrīa moral' ſacre ſcriptu
re Deut. xxxij. Cōcreſcat vt ros eloquiū meuꝫ
Iſta plꝰ ꝯfert piſcibꝫ ⁊ plantis. i. hoibꝫ in mōo
ꝯuerſantibꝫ ⁊ creſcētibꝫ q̄ꝫ q̄cūqꝫ alia doctrina
q̄ꝫtūcūqꝫ moral' a phis adiuēta. Et iō ſignanꝛ
vocaꝛ aq̄ ſapie ſalutaris. Eccl. xv. Et in p̄s. In
loco paſcue ibi me collocauit: ſup aq̄m refectio
nis educauit me. Aq̄ ei ſcpture ſacre nō ſoluꝫ
potat bibētes ſꝫ eos reficit. Vn̄ int̄ religioſos
in refectorio legi ſolet vt nō ſolū vētres cibo ſꝫ
etiā mētes reficianꝛ dei ꝟbo. Iſta aq̄ mutaꝛ in
vinū ad pces marie. qꝛ niſi ipa grām docendi
impetrare digneꝛ: inſipidū apparebit q̇cq̇d ab
hoie ꝓfiteret. In cꝰ figurā nō niſi ad Marie i
ſtātiā xp̄s in nuptijs aq̄m ꝯmutauit in vinuꝫ
Ioh. ij. Tertio aq̄ in ſcptura ſcat ſapiam ſa
lutarē ꝓpt eiꝰ figuralē repn̄tatōem. In aq̄ eni
clara ⁊ nō turbata ſ q̇eta ſpēs reꝝ abiectaꝝ ap
parēt. vn̄ Bern̄. ſilueſter in Megacoſmo ſuo
Prodit liq̄ntis aq̄ clara ſbſtātia: cꝰ plana ac lu
brica ſupficies figuras reddit emulas vmbraꝝ
i curſibꝫ laceſſita. Vn̄ aq̄ tenet vicē ſpeculi ad
vſū paupeꝝ. iuxta illd Eccl. xxvij. In aq̄ reſplē
dit vltꝰ ꝓſpicientiū. Iſto mō ſcptura ſacra ſeu
etiā ꝟbū di hoieꝫ ſibi oñdit q̄l' ē i moribꝫ. Vn̄
Grego. ij. mora. Scriptura ſacra mētis oc'lis q̄
ſi qddā ſpeculū oppoīꝛ vt iterna nr̄a facies in
ipa videaꝛ. Ibi etem̄ feda. ibi pulcra nr̄a agno
ſcimꝰ: ibi ſentimꝰ q̄ꝫtū ꝓficimꝰ. vł q̄ꝫ lōge a pfe
ctu diſtamꝰ. Scdo pncipal'r aq̄ i ſcptura ſcat
aſtutiā ſcl'arē. De q̄ apl's. j. Coꝝ. iij. Sapia hꝰ
mōi ſtulticia ē apd deū. Scriptū ē ei. Cōphē
dā ſapiētes i aſtutia ſua. Hec ei aſtutia ad mo
dū aq̄ dat apparētiā q̄ntitatis excellētiā ſublimi
tatis. ⁊ iſolētiā mutabilitatis. Prio aſtutia ſcl'aris
dat apparētiā q̄ntitatis. qꝛ illd qd ꝑ aq̄m videꝛ
grādiꝰ apparet q̄ꝫ ē i ſua ꝓpria q̄ntitate. Vn̄ pto
lo. Qd in aq̄ poniꝛ videꝛ maiꝰ. Et Sene. d na
turalibꝫ q̄ſtionibꝫ li. j. dicit. Oia ꝑ aquā indi
cantibꝫ longe videnꝛ eſſe maiora. Et cito poſt
Sidera ampliora ꝑ nubē aſpicienti videꝛ. qꝛ a
cies nr̄a in humido labiꝛ: nec apprehēdere qd

vult fideli͛ p̄t qđ manifestū fiet si poculū ĩple-
ueris aquā ⁊ in illđ ꝓieceris anulū. Nā cū ĩpo
fundo anul⁹ lateat: facies eius in sūma clarior
reddit̃ q̄ cq̄d videt̃ ꝑ humorē longe ampli⁹ in
illo. ħ Gen̄. Probat̃ etiā ĩ ꝑspectiua ꝙ aliq̄ q̄
ab ocul͛ ĩ certa distātia n̄ vidēt̃ aq̄ supinfusiōe
incipiūt videri. Vn̄ si denarius in scutella po
nat̃ sumat̃q3 distantia a q̄ minime videat̃, si aq̄
in scutellā inf undat̃ in eodē exn̄te spacio inter
scutellā ⁊ oculū, denari⁹ q̄ prius ante infusio-
nem aque videri nō poterat: apparebit. Mo
ralit͛. Quantūcunq3 aliq̄s fuerit modicus se-
cundū mundū sine pulchritudine ⁊ fortitudie
corpis: sine diuitijs: sine genere: sine parentib3
si aqua sapie secularis operiat̃: grandescet ⁊ ap
parebit magnus. Addiscat iura ciuilia ⁊ cano
nica: ornet se legib3 ⁊ statutis regijs: statim ap
parebit nobilissime quantitatis: faciet eū cre-
scere in diuitijs familia ⁊ thesauris. ⁊ tn̄ nō sō
ē maior in rei veritate apud deū s3 minor. Vn̄
Grego. v. mora. Paruulus ē q̄ terrena diligit
magn⁹ q̄ celestia ꝯcupiscit. Vn̄ ꝯuis appare-
ant magni nobiles ⁊ iocūdi apđ seculariū iudi
cātes: sunt tn̄ in diuio ꝯspectu ⁊ iudicio ꝯscie
ꝓpriē parui ignobiles ⁊ dolore repleti Iob. xxx
Ecce gigātes gemunt sub aq̄s et q̄ habitāt cū
eis. Gigātes hoc est illi qui nostro iudicio ma
gni videnť. Scđo aq̄ dat excellētiā sublimitatis
Aqua em̄ naturalit͛ querit terre supeminere ⁊
dn̄ari. ⁊ aliter nō quiescit aqua naturaliter. q̄r
ille est tot⁹ appetitus aq̄ supeminere ⁊ supponi
imediate ⁊ dn̄ari t͛re. Isto mō moralit͛. astucia
sclar͛ ad nl̄lū aliū finē tēdit nisi advolādū ĩ ho
norib3 ⁊ acq̄rendū dn̄ium terrenoꝝ. In cuius
figura aq̄ ꝓduxit aues Gen̄. j. Producant aq̄
reptilie aie viuētis ⁊ volatile sup terrā sub fir
mamēto celi. Astucia em̄ secularis duo gene-
ra hoium ꝓducit: reptilia ⁊ volatilia. Reptilia
sunt agricultores ⁊ falsi mechanici ⁊ manuū
opatores: ⁊ hmōi q̄ꝝ tota ꝯuersatio est in terra
Volatilia sunt nobiles placitores falsi merca
tores vsurarij solēnes ⁊ clerici simoniaci ⁊ pra
ui nobiliū ꝯsiliarij. Isti acq̄runt loca sublimia
⁊ gradus ⁊ dignitates in ecclesia Genes. vij.
Multiplicate sunt aque ⁊ eleuauerūt arcā in
D sublime a terra. Tertio aqua dat insolentiā
mutabilitat͛. Vn̄ oēs insulares et maritimi
incōstantes sunt ⁊ insolentes nimis: sic patet
de nautis qui ꝯmuniter ꝯuersant̃ in aq̄s. t͛les
em̄ regulant̃ ꝑ lunā q̄ est dn̄a aq̄ꝝ. Luna em̄ ē
velocissimi motus. hoc est plres circūuolutō
nes facit circa terram q̄3 q̄cunq3 ali⁹ planeta
Et sic moraliter astutia secularis reddit hoies
mutabiles ⁊ versipelles ad modū vulpis q̄
nunq̄3 recto sed tortuoso itinere graditur. De

ista astutia dr̄ Hiere. xv. Facta ē mihi q̄si mē
daciū aq̄ꝝ ĩfideliū. Bacul⁹ q̄ntumcunq3 rect⁹ si
vna eius medietas ꝓfundet̃ in aqua videbit̃
tortuosus. Sic isti falsi placitatores q̄ntūcūq3
fuerit cā hoīs iusta: ꝑ eoꝝ astutiā ⁊ asturā ꝯsu-
tiam faciunt apparere iniustā: ⁊ ecōtra cām in
iustā faciūt videre rectā. Et hi sunt quib3 iur-
gia lites ⁊ iniqua mēdicia oriūt̃. Prouer. xvij.
Qui dimittit aquā caput est iurgioꝝ. qui di-
mittit aquā. i. q̄ astucia seculari sine regula bo
ne ꝯscie vtit̃. caput est. i. ꝓncipalis cā litis int͛
hoies mundiales Tertio ꝓncipaliter aqua
in scriptura sacra significat pn̄iam regularem
Aqua em̄ lauat sordida. flectit rigida ⁊ coquit
cruda. Isto mō pn̄ia ꝓmo abluit sordes pctō-
rum q̄ntūcūq3 fuerint enormia. In cui⁹ figurā
dcm̄ ē. Naamā leproso. iiij. Re. v. vade ⁊ lauar͛
septies in iordane ⁊ recipiet sanitatē caro tua
atq3 mūdaberis Ezech. xvj. Laua te aqua mū
da ⁊ mundaui sanguinē tuū ex te. Sanguinē
tuū ħ est pctm̄ tuū qđ ex carne ⁊ sanguine ortū
habet. Eccl. xvij. Quid nequi⁹ q̄3 ꝙ excogita-
uit caro ⁊ sanguis. Hoc ḡ sacramentū peniten
tie figurat̃ ꝑ piscinā ꝓbaticā. De q̄ Ioh. v. ꝙ
habuit quinq3 porticus in quib3 iacebat mlti
tudo languētiū. Angelus aūt dn̄i scđm temp⁹
descendebat ⁊ mouebat̃ aqua ⁊ q̄ primus de-
scendisset post motōem aque sanus fiebat a q̄
cunq3 detinebat̃ infirmitate. Piscina dr̄ quasi
aqua habēs pisces ꝑ ꝯrium Probatica grece
ouis latie. Quia ḡ illa aq̄ caruit piscib3 ⁊ oues
imolande ibi lauabant̃. ideo piscina probati-
ca dicebat̃. Et sacramentū pn̄ie significat in q̄
lauari debet q̄squis qui debet deo immolari.
Habet aūt quinq3 porticus f̄m quinq3 occasi
ones ex quib3 hoies aquā penitētie ingrediūt̃
videlicet. ꝟbi dei ꝓdicatōem. sanctoꝝ ꝓceden-
tium ꝯsideratōem. generalē ecclesie ordinatio
nē. diuinā inspiratōem. ⁊ corporee infirmitat͛
tribulatōem. Quidā ⁊ valde multi ingrediun
tur piscinā pn̄ie ꝑ porticum ꝟbi dei. Actu. ij.
His auditis ꝯpuncti sunt corde. ⁊ dixerūt ad E
Petrū ⁊ reliquos aplos. Quid faciemus viri
fratres. Petrus ꝟo ait ad illos. Penitentiam
agite. Alij ingrediunt̃ piscinā penitētie ꝑ por
ticū exemploꝝ virorum sanctorū. Unde btūs
Greg⁹. j. dialo Sunt nō nulli quos ad amorē
patrie celestis nō minus exempla q̄3 ꝓdicamē
ta succedunt. Alij ꝑ porticū ecclesiastice ꝯstitu
tionis q̄ ꝓcipit̃ cuilibet xp̄iano semel in anno
ꝯfiteri ⁊ ꝯmunicare. Alij ꝑ diuinā inspiratōē
⁊ occultā sicut Nicola⁹ Benedic⁹ Dominic⁹
⁊ Franciscus. Alij ꝑ infirmitatis corporee fla
gellatōem. Et ista est porticus ꝯmunissima in
quā iacet multitudo maxima languentiū. q̄r

vix volūt extra q̄dragesimā ꝯfiteri nisi ꝑ infir
mitatis articulū necessitent̃. Scđo aqua de-
signat penitētiā q̄r flectit rigida. Ita pn̄ia cor
da supba indomita ⁊ insolētia flectit ad obe-
dientiā. Vn̄ sicut Corallus q̄3diu ē in aqua
crescit ⁊ auget̃ ad modū plāte. q̄3cito extrahit̃
rigescit in lapidē. Iuxta illud Ouidij. Me-
tha. xv. Sic ⁊ corallū q̄ primū ꝯtigit auras.
Tpe durescit mollis fuit herba sub vndis.
Ita multi duꝫ sunt inter sctōs viros pn̄ie da
ros crescūt ⁊ molles ⁊ attractibiles fiūt. q̄ ex-
tra pn̄iam positi inuenirent̃ rigidi ⁊ rebelles
Eccl. xxiiij. Dixi rigabo ortū plātationū ine-
briabo part⁹ mei fruct⁹ Tertio aq̄ designat
pn̄iam q̄r coquit cruda. cū adiutorio ei ignis
qđ crudū est ⁊ digestioni ꝯrium fit ꝑ decoctio
nem in aqua ꝯueniēs corpis nutrimentum.
Isto mō q̄dam incorpari nō possunt corpori
christi mystico ꝓpter suam cruditatē ⁊ insipi-
ditatem. donec in aquis pn̄ie decocti fuerint
Iuxta illud Ezech. xxiiij. Cōsument̃ carnes
et coquet̃ vniuersa cōpositio ⁊ ossa tabescent
Cōsument̃ carnes. i. carnales affectōnes ⁊ co
quetur vniuersa cōpositio. i. ornatus supflu⁹
ad modestiā reducet̃. ⁊ ossa tabescent. i. rigide
⁊ rebelles volūtates ad hūanitatem ⁊ obedi
entiam ducentur.

Lectio CXXXVIII.

Vmeni temptati

c sunt ⁊ q̄dam cū miscđia disciplinā ac
cipientes: ⁊ scierūt quēadmodū cum iā iudi-
cati impij tormenta paterent̃ Hos q̄dem tan
quā pater monens ꝓbasti. Illos autē tanq̄3
rex durus interrogās ꝯdēnasti. Absentes ei
et pn̄tes simili͛ torquebant̃. Duplex em̄ illos
acceperat tedium. et gemitus cum memoria
preteritoꝝ Quia dictum ē ꝙ tam hebrei q̄3
egyptij a deo flagellati fuerūt. In hac parte
intendit ostendere qualiter isti populi diuer-
simode fuerūt afflicti Nam hebrei ad correcti
onem. egyptij ad dānationem. Et circa ħ tria
facit. Primo ponit afflictōnis diuersitatem.
Secūdo replicat egyptioꝝ ꝑuersitatem. ibi.
Pro cogitatōnibus. Circa ꝓmum duo facit.
Primo ostendit ꝙ tribulatio imissa hebreis
cessit ad moꝝ informatiōē. Secūdo ꝙ tribu
latio inflicta egyptijs fuit eis ad pene eterne
inchoatōem. Et istud facit loquendo alterna
tim et vicissim. Nūc de egyptijs. nūc de he-
A breis Circa ꝓmum ostendit ꝙ afflictio im-
missa hebreis in illa siti: in deserto fuit eorum
probatio. castigatio. ⁊ informatio. Probabā-
tu ad coꝝ humiliatōem: castigabant̃ ad ma-
lorum suoꝝ correctōem. ⁊ informabāt ⁊ ad co

gnoscendum diuinā vltionem. Quātum ad
coꝝ probationē dicit Cum em̄ temptati sunt
id est probari ad bonum coꝝ. Gen̄. xxij. Tem
ptauit deus abraam ⁊ dixit ad illum. ⁊c̄. Et
q̄dam cum miscđia disciplinam accepcrūt vl͛
accipiētes quia castigabant̃ misericorditer ad
suam correctōem. ⁊ ꝑ illā castigatiōem cogno
uerūt experimentaliter quodāmodo diuinā
vltionem in dānatione maloꝝ. et ideo subdit
Scierūt quēadmodū cum ira iudicati: impij
id est egyptij tormenta paterent̃. id est per il-
lam sitim quā filij israel sustinuerūt in deser-
to quasi quodam experimento scierūt quali-
ter fuerūt egiptij afflicti tēpore quo tota aqua
egypti in sanguinem fuit ꝯuersa. De quo in
ps. Cōuertit aq̄s coꝝ in sanguinē ⁊ imbres
eoꝝ ne biberent. ⁊ fuit ergo illa sitis illata he
breis in deserto ad coꝝ ꝓbationem vt ꝑ ipi⁹
patiam mererent̃ ⁊ ad coꝝ castigatōem miseri
corditer illata vt dilectōem dei ad se experirē
tur. ⁊ ad coꝝ informatōem vt penam quā egy
ptij sustinuerāt ꝑ manū dei in semetipis intu
erent̃ ꝑ sitim consil͛em. In hoc tn̄ fuit diuersi
tas: q̄r hos q̄dem. i. hebreos tanq̄3 pater mo-
nens ꝓbasti. Illos autē tanq̄3 rex durus int͛-
rogans ꝯdēnasti. Pater em̄ licet ꝑmittat fili-
um aliqualiter indigere ad ipius castigatōē
iuuat tamē eum circa extremā n̄citatem. Exē-
pluꝫ de pr̄e et filio ꝓdigo. Luc. xv. Cū adhuc
longe eēt: vidit illum pr̄ suus ⁊ miscđia mot⁹
est. S3 rex ꝯdēnens aliquē iudicialiter ad pe
nam mortis illā penā executōni demādat si-
ne dispēsatione quacūq3. Quia ergo deus fi-
lios israel sitire ꝑmisit. sed cito eis de remedio
miraculose ꝓuidit. iō dicit̃. Hos q̄dem tanq̄3
pr̄ monens ꝓbasti. Et quia egyptios siti pu-
niuit. nec contra illā aliquā dispēsationem ex
hibuit. iō dicit̃ merito Illos aūt tanq̄3 rex du
rus interrogās ꝯdēnasti. Et ideo nō dicit ab
solute tāq̄3 rex. sed tāq̄3 rex dur⁹. q̄r rex bonus
se h3 ad subditos sicut pastor ad oues. et pr̄
ad filios. f̄m arist. viij. ethi. Cōdemnati ergo
fuerūt egyptij nō ꝓbati. nec castigati. Et q̄3 ḡ-
uiter afflicti fuerūt oñdit ex circūstantia loci ⁊
tpis. Nō em̄ aliq̄ affligebant̃ ista siti. puta ab
sentes a locis aquaꝝ. i. fontiū. imo tāta siti af
fligebant̃ qui fuerūt ꝓsentes in locis vbi solēt
aque abūdare. sicut absentes a locis illis. q̄a
omes aque ille ꝯuerse fuerūt in sanguinē. ita
vt eēnt ĩpotabiles oīno. ⁊ ħ est qđ subdit. Ab
sentes ⁊ pn̄tes simili͛ torquebant̃. Et etiaꝫ vt
qui sil͛es erant in culpa fierēt similes in pena
Quātum āt ad circūstantiā loci ⁊ tēporis pu-
niebant̃ ḡuiter. q̄r gemuerūt ex dolore pene
pn̄tis. ⁊ timuerūt de futuro ex mēoria ꝓterito

rum. Et iō dicit. Duplex em̄ illos acceperat te
diū. Et Prouer. j. Gemit⁹ cuȝ mēoria p̄terito
rū. Circa illā clausulā. Hos q̇dem sic p̄r mo-
nens ꝓbasti. Nota q̄ triplicē habem⁹ patreȝ.
supnaturalē p creatōem, corpalem p ꝓpagatō
nem. ꝛ spūalē p curā ꝛ ꝯseruatōem. De pmo
d: Deut. xxxij. Nūquid nō ipe est p̄r tuus, qui
po. te. fecit et creauit te. Math. xxiij. Patrem
nolite vob vocare sup terrā. Un⁹ ē em̄ p̄r ve-
ster q̇ in celis ē. Iste p̄r est p̄r sanctitat̄. p̄r po
testatis. ꝛ p̄r pietatis. P̄r sanctitat̄. Joh. xvij
Pr̄ sancte clarifica filiū tuū vt fi. ꝛc̄. Iteꝝ i eo
dem Pr̄ sancte serua eos in noie tuo q̄s dedi
sti mihi. Et infra. Pr̄ sanctifica eos in verita-
te Pr̄ ptātis. Math. xxvij. Et Mar. xiiij. Pa
ter oia possibilia sunt tibi. Pr̄ pietatis. ij. Co
rinth. j. Bn̄dictus deus ꝛ p̄r dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i.
Pr̄ misericordiaꝝ ꝛ deus toti⁹ cōsola. Quia ē
pr̄ sanctitatis debem⁹ eum depcari p deuotō
nem, qꝛ pr̄ ptātis debem⁹ euȝ venerari p sub
iectionē, qꝛ est pr̄ pietatis, debem⁹ eū imitari
p assimilatōem. Primo qꝛ est pr̄ sanctitatis:
debem⁹ eum depcari p deuotionē. Math. vj
Pater noster q̇ est in celis sanctificet nomen
tuū, que est oratio dn̄ica i qua om̄ia nobis ne-
cessaria paucissimis petitōnibus includūtur
que om̄es alias orōnes antecellit auctorita-
te, vtilitate, ꝛ cōpendiositate. Quam si fideliť
feruēter ꝛ humiliter dixerimus impetrabim⁹
quicq̇d nostre saluti poterit expedire. Jo. xvj.
Amen dico vobis. Si quid petieritis patrē
in noie meo dabit vobis. Et est notādum.
q̄ multo vtilius est illam orōem dicere gene-
ralem q̄ȝ particularia vota nostra deo exp̄me
re, q̇bus plerūqȝ ea desideramus que nocerēt
obtenta. Unde Ualerius. li. vij. cap. ij. So-
crates hūane sapiētie: quasi quoddā terrestre
oraculum nihil vltra petendū a dijs in mor-
talibus arbitrabať q̄ȝ vt bona tribuerent, q̇a
hi demum scirent quid vnicuiqȝ esset vtile.
Nos autē plerūqȝ id votis expetiremus qđ
nō impetrasse melius foret. Eteni densissimis
tenebris inuoluta mortalium mens in quam
late patente errore cecas petitōnes tuas sper
gis. Diuitias appetis. que multis exitio fu e-
runt. honores concupiscis. qui cuȝ plures per
diderūt regna ipa tecuȝ voluis: quoꝝ exi
tus sepe numero miserabiles cernūtur, splen
didis ꝯiugijs inijcis manus, at hec vt aliq̄n-
do illustrant ita nōnunq̄ȝ domos euertūt fun
ditus. Desine ergo stulta futuris maloꝝ tuo-
rum causis quasi felicissimis rebus inhiare.
teqȝ totam celestiū arbitrio permitte, quia qui
tribuere bona ex facili solent etiam eligere ap
tissime possunt. Luc. xj. Si vos cum sitis ma

li nostis bona data dare filijs vestris: q̄nto ma
gis pater vester celestis dabit spm̄ bonuȝ pe-
tenti se. Secūdo quia pr̄ iste est pater ptātis
debemus eum venerari p subiectōem. Juxta
illud Malachie. j. Filius honorat patrem, et
seruus dominū suū. Si igitur pater ego suȝ:
vbi est honor meus. Et Eccl. iij. Magna po
tentia dei solius ꝛ ab humilib⁹ honoratur.
Tertio quia est pater pietatis: debemus euȝ
imitari p assimilatōem. Luce. vj. Estote mise-
ricordes sicut pr̄ vester misericors est. Lauda
bile ꝛ honorabile est in filio bonam patris p-
prietatem effigiare. Proprietas autē dei mise
reri est Un̄ cantat ecclesia Deus cui propium
est misereri, ꝛc̄. ꝛ ideo Beati misericordes quo
niam misericordiā consequenť. Matthei. v.
Secūdo habemus patrem naturalem per
ꝓpagationem, ꝛ istum debemus in vite neces-
sarijs supportare. In christo contrarijs repu-
diare. eternis memorijs cogitare. Isti inquā
patri debemus in vite necessarijs si indiget
ministrare Unde Chrys. exponens illud Jo
hānis. xix. Mulier: ecce filius tuus dicit sic.
Docet nos xp̄s vsqȝ ad vltimā respiratōeȝ pa
rentū diligentiā habere, qꝛ em̄ alijs mulieri-
bus astantib⁹ nihil dixit. Docet plus aliquid
impēdere parētibus. Sicut em̄ xp̄ianus ad-
uersantes genitores ad spūalia nosse nō debȝ
Ita q̇ nihil impediūt dȝ eis p̄bere ꝛ honora-
re hic ante alios qꝛ genuerūt ꝛ qꝛ aluerūt, vn̄
Ambro. sup illud Math. xix. Honora patrē.
Prim⁹ inq̇t gradus pietatis ē iste vt q̄s au-
ctores tibi voluit esse de⁹ honores obsequijs
abstineas ꝯtumelijs, quia nec vultu ledēda ē
pietas parentis Un̄ aristo. ix. ethico. docet q̄
parētibus debem⁹ sufficere in nutrimēto ꝛ de
bemus eis honorē quēadmodū dijs ꝓpter ma
xima beneficia generandi ꝛ nutriendi, ꝛ. viij.
ethico. dicit. q̄ in honorib⁹ quos debem⁹ dijs
et parētib⁹ nō est possibile reddere s̄m digni-
tatē bn̄ficioꝝ ab eis receptoꝝ, ꝛ iō apud anti
q̄s tā honor exhibēdus deo q̄ȝ etiā honor ex-
hibēdus parētib⁹ pietas dicebať Un̄ Tulli⁹
in sua rhetorica. Pietas ē p quā sanguini mē
tis pr̄ieqȝ beniuolū officiū ꝛ diligēs tribuitur
cult⁹. Hui⁹ pietatis exēplū p̄buit nob natu-
ra in Ciconia de q̄ Solin⁹ dicit in de mirabi
lib⁹ mūdi. Eximia ciconie inest pietas. Nam
q̄ntū tpis impēderūt fetib⁹ educādis. tātuȝ et
ipe inuicē a pullis alūtur. Utinā q̇libet saltē
septē ānos vellet circa parētū curā expēdere.
sic illi eū septē ānis ab aq̄ ꝛ igne custodire te-
nenť. Eccl. iij. Fili suscipe senectā pr̄is ꝛ nō cō
tristes eū in vita illi⁹. ꝛ si defecerit sensu: veni-
am da ꝛ ne spnas illū in tua ꝟtute. Hāc natu

rā ciconie plani⁹ narrat Amb. in examerō de
ope q̇nte diei. ca. xxxv. Hec auis depositi pr̄is
art⁹. p lōgeuū senectut̄ tp̄s plumaꝝ tegumē-
to alarūqȝ remigio nudatos circūstantesqȝ so
boles pēnis ꝓprijs fouet. ꝛ q̇d dicaȝ. Collato
cibo pascit, qn̄ etiā repat nature dispendia vt
hic atqȝ iñ subleuātes senē fultro alaꝝ suaꝝ ad
volādū exerceāt ꝛ in p̄stinos vsus dissueta iā
reducāt pij pr̄is mēbra. ꝛ iđo Romanoꝝ vsu
pia auis vocať. hec Amb. Hec auis fuit dee.
Cōcordie ꝯsecrata sicut dic̄ iuuenal. li. j. In
signū q̄ nisi a filijs debit⁹ honor pr̄ib⁹ ipēdať
nulla i re publica ꝯcordia eē pt. ꝛ iō inť dina
p̄cepta loco q̄rto poniť. Honora prēm ꝛ ma-
trē vt sis lōgeuus sup terrā. Exo. xx. ꝛ in lege
moysi cautū fuit, q̇ maledixerit pr̄i ac mr̄i mor
te moriať. Exo. xxj. Scđo prēm istū debem⁹ i
xp̄o ꝯrijs repudiare. ita q̄ si i his q̄ ad vite p
fectionē ꝛ xp̄i ptinēt imitatōeȝ pr̄ voluerit fili
um ipedire sic̄ de ingrediēdo religionē de vo-
uēdo ꝯtinētiā, hmōi q̄ ad ꝯsiliū pfectiōis pti-
nēt seu ptinere noscūť. fili⁹ nō solū dȝ eū expe-
ctare, sȝ sua ꝟba repudiare. Juxta doctrinam
saluatoris Math. x. Ueni ei sape hoiem ad-
uersus prēm suū. ꝛ filiā aduersus mrēm suā, ꝛ
in eodē. Qui amat prēm ꝛ mrēm plusq̄ȝ me: n̄
est me dign⁹. sup h̄ ꝟbo Hyero. Si ncitas ve
nerit, vt amor parētū siue filioꝝ amori dei cō-
pareť ꝛ nō possit vtrūqȝ ꝟuari: odiū in suos, ꝛ
pietas in deū est ꝟuanda Potissima em̄ caute
la diaboli ē hoies ab amore religionis retra-
here p amorē parētū. In cui⁹ figuraȝ: sic̄ dicit
Hyero. ꝛ Chrys. cū dn̄s eēt occupat⁹ in offi-
cio p̄dicādi suggessit ei q̇dā Math. xij. Ecce
mr̄ tua ꝛ fratres tui foris stāt q̄rentes loq̇ ti-
bi: insidias xp̄o tendēs vt spūali operi carneȝ
et sanguinē anteferret Sup quē locū expssius
loq̄ns Chrys. dicit sic. Dū xp̄s psuaderet po
pulo q̄ eēt fili⁹ dei: diabolus ꝓcurauit aduē-
tum mr̄is vt turbe vidētes parētes carnales
diuinitatis eius obscuraret naturā Et iō qui
vult fugere a mūdo: nō debet hoc parentib⁹
nec amicis carnalib⁹ indicare. Figurā huius
habem⁹ Gen̄. xxxj. q̄ Jacob dū vellet fugere
in patriā suā auūculū suū ꝛ soceꝝ noluit đ fu
ga p̄monere. Et Judi. xiiij. Sāson leonē ꝯsci
dit i frusta: ꝛ postea de ore leonis mel come-
dit. ꝛ neutꝝ pr̄i vel matri voluit indicare. Et
iō de ista materia Hyero. in q̄dā epl̄a ita scri-
bit. Licet i collo puulus depēdeat nepos, licȝ
sparso crine ꝛ scissis vestib⁹ vbera q̇bus te nu
trierat mr̄ oñdat, lȝ in limine iaceat pr̄, p cal-
catū pge prēm. p calcatā pge mrēm. siccis ocu
lis ad vexillū cruc̄ euola. solū pietat̄ gen⁹ est
in hac re te eē crudelē. Tertio prēm istū debe-

mus et̄nis mēorijs cogitare ne sim⁹ q̄ȝdiu ha
bem⁹ eē ingr̄i illi p quē đs dedit nob eē. Eccl.
xxiij. Memēto pr̄is tui ꝛ mr̄is tue. Sȝ de fi-
lijs ingr̄is cōitermō videm⁹ q̄ q̄ntūcūqȝ cari
fuerit pr̄i vel matri q̄ȝtūcūqȝ eis diuitias copi
osas relinquāt, post tres dies a sepultura pa-
ctos obliuiōi ppetue recōmedāt, s̄m q̄ndā do
lorē in habitu nigro ꝛ vultu luctuoso p̄tēdūt:
et cordis leticiā q̄daȝ coopertiūt tristicia simu
lata. Talis fuit Gellia de q̄ narrat Marcialť
cocus pmo libro epygramaton Amissum nō
flet cū sola est gellia prēm. Si q̇s adest iusse p
siliūt lachryme Nō lugeat q̇sq̇s laudari gel-
lia q̄rit. Ille dolet ꝟe q̇ sine teste dolet. Uult
dicere q̄ ista gellia qn̄ erat sola i nullo doluit
mortē pr̄is. ꝛ q̄ȝcito ppēdit q̄ aliq̇s eā videret
stati volūtarias lachrymas fudit. Et sic dicit
poeta de gellia. Nulli⁹ dolet veracit̄ q̇ vult đ
suo dolore laudari. Sȝ ille dolet ꝟe q̇ sine te-
ste dolet Tertio q̄ hēm⁹ patrē spūalē p cu-
rā ꝛ ꝯseruatōeȝ cui debem⁹ obediētiā beniuo
lētiā ꝛ honorē et merito. Ipe em̄ ꝓ nob teneť
reddere rōeȝ, teneť nos istruere p informatōeȝ
teneť nos fouere p ꝯpassionē. De talib⁹ patri
bus pt exponi illud Gen̄. xlvij. Pastores oui
um sum⁹: ꝛ nos ꝛ patres nostri. Iste pater dȝ
esse sicut Helyas ad quē Helyseus dixit. iiij.
Regū. ij. Pater mi pater mi: currus isrl̄ ꝛ au-
riga ei⁹. vt sit curr⁹ supportās suauiť debilita
tes infirmoꝝ, ꝛ auriga pūgens viriliter negli
gentias accidiosoꝝ. Iste dȝ esse arca dn̄i i qua
fuerūt ꝟga tabule ꝛ māna. Ita in p̄latoi debȝ
eē virga correctōnis seu castigatiōis: tabule i
formatōnis. ꝛ māna ꝯsolatōnis. Un̄ Aug⁹.
Corripiat inq̇etos: ꝯsoleť pusillanimes. pius
pater sit ad oēs. Iste debet hr̄e nō solū faciem
leonis p austeritatē, sȝ faciē hois p māsuetudi
nem ꝛ pietatē. Sit colūna nō solū ignis p a-
crituitatē exustiōis. sed etiā colūna nubis p su
auitatē ptectōnis. Un̄ Bern̄. sup Cāti. Disci
te vos p̄lati subditoꝝ mr̄es vos eē debere nō
dn̄os: studete magis amari q̄ȝ metui. Et si inter
dū seueritate opus ē p̄rna sit nō tyrānica Ma
tres fouēdo p̄res corripiēdo vos exhibeatis.
suspēdite ꝟbera. pducite vbera. pectora lacte
pinguescāt nō typo turgescant

Lectio CXXXIX

Um eni audirent

c p sua tormēta bn̄ secuȝ agi ꝯmēorati
sūt dn̄m: admirātes i finē exit⁹ Quē ei in expō-
ne praua ꝓiectū deriserūt, in finē cuētus mira
ti sūt nō silr̄ iustis faciēs. Postq̄ȝ oñsum ē q̄li-
ter pena ꝯsili ad diuersuȝ tm̄ finē afflicti fuert
siti egyptij et hebrei. Illi in egypto, isti in de-

serto. In hac pte declarat̃ q̄s inde ꝓfectus iu
sticie ꝑuenerit apud egyptios. Et est duplex.
Prīo iustū fuit ꝙ q̄ se deū ignorare dicebant
ad dei noticiā ꝛ ꝯfessionē inducerēt̃ ꝑ coactio
nē. Scd̄o iustū fuit ꝙ q̄ dei ꝓphetā ꝯtēpserāt
ꝛ morti exposuerāt, postea venerarent̃ ꝑ admi
rationē. Et istuꝫ duplicē ꝓfectuꝫ ex diuina fla
gellatōe secutuꝫ explicat Salomō in hodier
na lcōne. Scd̄a ps ibi. Quē eñ in expositiōe
Primo igit̃ istud bonū de egyptioꝝ flagellati
one seq̄bat̃ ꝙ illi q̄ ꝓterue ꝛ maliciose dei no
ticiā se hr̄e negauerāt. Exo. v. Quis est dn̄s vt
audiā vocē eius et dimittā isrl̄. Nescio dn̄m ꝛ
isrl̄ nō dimittā. Q̄ð illi inq̄ȝ ad dei recognitio
nem ꝛ ꝯfessionē ꝑ tormēta cogerent̃ Et sic fa-
ctū ē. Nā qñ senserūt se torqueri diuinit⁹, nūc
ꝑ mutatōem aq̄rū in sanguinē, nūc ꝑ ranas i
missas. nūc ꝑ alias octo plagas, reducti fuerīt
ad recognoscēdā diuinā ꝟtutē. Vñ viso tertō
signo de cynifib⁹ dixerūt malefici Pharaonis
digit⁹ dei ē hic Exo. viij. ꝛ ix. Dixit ꝛ Pharao
post plagā grādinis. Peccaui etiā ꝛ nūc dn̄s
iustus ego ꝛ ꝓpl̄s meus impij, ꝛ Exo. xiiij. Fu
giam⁹ israelē: dñs eñ pugnat ꝓ eis ꝯtra nos
Hoc dixerūt qñ fuerūt i mari rubro ꝛ dn̄s ex
ercitū eoꝝ ꝑcussit imbre fulmine ꝛ tonitruo i
mediate anteq̄ȝ mare redijt suꝑ eos, ꝛ h̄ est qð
lr̄a vult dicere. Cuꝫ eñ audirēt supple egyptij
ꝑ sua tormēta bene secū agi, i. iuste agi cuꝫ eis
ꝯmēorati sunt dn̄m. i. recognoscentes se diui
na ꝟtute correptos dn̄m eē deū ꝯfessi sunt ad
mirātes in finē exit⁹, i. de fine exit⁹ isrl̄ de egy-
pto. In ps̄. Fec̄ magnalia i egypto ꝛ mirabi-
lia i terra cham, terribilia i mari rubro Scd̄o
ꝑ tormēta ꝛ flagella dei reducti fuerūt egyptij
ad venerādū moysen dei ꝓphā ꝫ quē p̄us ꝑuu
lū submersisse volebāt Exo. j. Et q̄tū ad h̄ lr̄a
dic̄ sic. Quē eñ in expōne p̄ua: qñ vicꝫ de p̄ce
pto malicioso regis egypti ꝑuuli exponeban
tur ad mortē ꝛ ꝓijciebant̃ in flumen, ꝓiectum
moysen deriserūt, i. ꝯtētibilit̃ abiecerūt. In fi
nem euētus mirati sunt. qñ vicꝫ in tot plagis
ꝛ portentis ꝑcussit egyptū ꝛ eduxit ꝓpl̄m suū
de egypto ꝛ vltra mare rubruꝫ submerso egy-
ptioꝝ exercitu i eodē, nō sil̄r iustis faciēs. Ista
lr̄a debet referri ad textū lcōnis p̄cedētis. vbi
dic̄. Illos tanq̄ȝ durus rex interrogās ꝯdem
nasti nō sil̄r iustis faciēs, aliter nō appꝫet cō
gruitas in ꝟmone, ꝛ ē sensus ꝙ aliter puniuit
iustos hebreos, aliter iniustos egyptios qꝛ il
los ad correctōem, hos ad dānationē seu con
dēnationē vt in lcōne p̄cedēti dctm̄ fuit.

Lectio CXLI

Pro cogitatiōibus

insensatis iniq̄tates illoꝝ. Q̄ð q̄dā er-
rātes colebāt mutos serpentes ꝛ bestias suꝑ
uacuas. imisisti illis multitudinē mutoꝝ aīa-
liū in vindictā vt scirēt: qꝛ ꝑ q̄ peccat q̄s: ꝑ hec
et torquet̃. Postq̄ȝ salomō deū gl'ificādo ꝛ ma
gnificādo recitauit mirabilē afflictiōem quaꝫ
egyptijs intulit eos multipl'r flagellādo In
hac pte ait de eoꝝ culpa oñdendo ꝙ iusti pu-
niti sūt ꝟm exigētiā culpaꝝ suaꝝ. Et circa hoc
duo fiūt. Prīo ꝯiūgit̃ culpe pena Scd̄o oñdi
tur ꝓportio debita int̃ ea. ibi. Vt scirēt. Circa
p̄mū duo facit: qꝛ p̄mo ponit libtatē peccādi
in generali. Scd̄o exp̄mit fatuitatē peccādi
magis in spēali. Scd̄a ps ibi. Q̄ð q̄dā erran
tes. Circa p̄mū dicit sic. Pro cogitatōnib⁹ A
aūt insensatis iniq̄tates illoꝝ. q. d. Nulla rōne
ꝓbabili vel tēptatōe carnali peccauerūt pctō
idolatrie, sꝫ oīno euanuerīt i cogitatiōib⁹ ꝛ ob
scuratū ē cor illoꝝ insipiēs. Roꝝ. j. Sꝫ q̄lit̃ in
spēali ꝯñter enarrat sic. Q̄ð q̄dā errātes cole-
bāt mutos serpētes, ꝙ. i. qꝛ. Quidā errauerūt
vt egiptij ꝛ chananei q̄ ad suā dānatōeꝫ idola
triā inuenerīt, errātes errore moꝝ inexcusabi-
li. Prouer. xiiij. Errāt q̄ opant̃ malū. Colebāt
mutos serpētes, i. esculapiū sub spē serpētis et
bestias suꝑuacuas, i. pictas vl' sculptas, vl' su
ꝑuacuas. i. inutiles ad vsuꝫ hūanū. sic̄ serpētes
ꝛ ꝟmes: vl' bestias suꝑuacuas, i. fictas imagi
nes bestiaꝝ Colebāt iouē sub spē arietis, ꝛ mer
curiū sub spē canis. Vel sic̄ dic̄ mgr̄ in hysto
rijs, depiguebat̃ iupiter capite aritino. Mer
curi⁹ capite canino, ꝛ cetere ptes vl' fuerīt hūa
ne effigies vl' aliaꝝ bestiaꝝ. Itē Isi. viij. ethi.
ca. vl'. dic̄. ꝙ Mercuri⁹ piguebat̃ cū capite ca
nino, ꝛ canis ē aīal sagacissimū. ꝛ mercuri⁹ est
de⁹ eloq̄ntie. Habuit etiā i capite ꝛ pedib⁹ a-
las ad designādū velocitatē q̄ defert̃ vox ꝑ ae
ra. Et qꝛ sic coluerīt idola bestiaꝝ, merito etiaꝫ
ꝑ bestias puniti fuerīt. vñ subdit. Immisisti il
lis m'titudinē aīaliū mutoꝝ i vīdictā. vñ Ra
ban⁹: Dignū fuit vt q̄ creaturā ꝓ creatore ve-
nerabant̃, penā sustinerēt a creatura, vñ opē q̄
rebāt. Vñ merito subinfert̃, qꝛ ꝑ q̄ q̄s peccat:
ꝑ hec ꝛ torq̄tur. Exēpla āt istā ꝓportōeꝫ verifi
cātia hēm⁹ in sc̄ptura sacra m'ta valde. Goli-
ath gladio q̄ voluit occidisse: dauid occisus ē.
j. Reg. xvij. Aman suspēsus ē in patibulo qð
ꝑauerat mardocheo. Hester. vij. Diues epulo
ligua cruciat⁹ ē i q̄ p̄us fuerat voluptuose de
lectat⁹. Luc̄. xvj. Ezech. xxxv. Cū sāguinē ode
ris sāguis te ꝑseq̄tur. Math. xvj. Oīs q̄ acce
perit gladiū: gladio ꝑibit. Apoc̄. xij. Qui i ca-
ptiuitatē duxerit i captiuitatē ibit: ꝛ q̄ gladio oc

ciderit opꝫ euꝫ gladio occidi Esa. xxxiij. Ve q̄
p̄daris nōne p̄daberis. Prouerb. xj. Qui ine
briat: ip̄e q̄ꝫ iebriat̃. Abachuc. ij. Quia tu spo
liasti gētes m'tas: spoliabūt te oēs q̄ reliq̄ fue
rint de ꝓpl'is isrl̄. Samuel ꝯcidit agag in fru
sta dicēs. Sic̄ fecit absq̄ȝ liberis mulieres gla-
dius tu⁹: sic absq̄ȝ liberis inter mulieres erit
mr̄ tua. j. Reg. xv. Sacerdotes falsi lapidati
sunt iuste q̄ iniuste voluerūt lapidare Susan
nā. Danl̄. xiij. Herodes in filijs suis punit⁹
est: q̄ filios alioꝝ innocent̃ trucidauerat. Vñ
sicut multos filijs orbauit: sic ꝛ ip̄e filijs mise
rabilit̃ orbat⁹ est, sicut dic̄ mgr̄ in hystorijs su
ꝑ euāgelia. Narrat etiā Ouidi⁹. li. j. de arte a
mādi, duo ad ꝓpositū exēpla. Primū est tale.
Cōtigit semel i egypto tāta siccitas ꝙ ꝑ nouē
ānos nō fuerūt ibi imbres. Fuit āt busiris no
mine q̄dā potēs ꝛ magn⁹ tyrānus i illa terra
Accessit g̊ ad istū busirim vel bussiridē q̄daꝫ
noie Thrasi⁹, et dixit sibi ꝙ si effunderet san
guinē alicui⁹ hospitis ad eū venientis ꝛ sacrifi-
caret eū Ioui, ꝙ statim hr̄et nomē placatū et
pluuiā in abūdātia, sic̄ vtiq̄ȝ expediret ꝓ terra
Cui stati busiris rn̄dit Tu es hospes ꝛ tu fies
Iouis hostia p̄m⁹ ꝛ egypto tu dabis hospes
aquā, ꝛ eū Ioui sacrificauit Scd̄m exēplū
est tale. Phalaris q̄dā tyrānus fuit rex sicilie
q̄ noua tormēta excogitauit q̄bus hoīes truci
daret, ad istū accessit q̄dā noīe Perillus. Dñe
inq̄t ego facio tibi vnuꝫ bouē ꝯcauū de ere, et
qñ volueris aliquē interficere: tūc pones illū
in illa boue ꝑ fenestrā quā faciā i latere bouis
et tūc apponēs ignē et ip̄o clamāte p̄e dolore
magno fiet mugit⁹ mirabilis ꝑ instrumētū e-
reū. Tyrānus sibi regr̄abat̃ ꝑfecto igit̃ instru
to. Perill⁹ accessit ad Phalaridē tyrānū p̄n-
tās eidē bouē ereū ꝯcauū queꝫ fecerat, q̄ viso
Phalaris p̄mū oīm iussit illū bouis artificeꝫ
in bouē mitti ꝛ trucidari pena quā ip̄emet ꝓ a
lijs excogitauit. De istis duob⁹ scribit Ouidi
us sic. Iust⁹ vterq̄ȝ fuit, nec eī lex eq̄or vlla est
Quā necis artificē arte ꝑire sua. Igit̃ ꝑ q̄ q̄s
peccat: ꝑ hec ꝛ torquet̃. Isti sn̄ie ꝯcordat An-
selm⁹ de ꝯceptu ꝟginali. c. iiij. vbi inq̄t. Vtꝝ
mēbris ꝛ sensib⁹ corꝑis sit imputāduꝫ pctm̄.
Et rn̄dit ꝙ nō, sꝫ volūtati: qꝛ si de actōnib⁹ in
uolūtarijs q̄ iniuste fiūt arguant̃ mēbra: ꝛ sen
sus q̄b⁹ fiūt pctā rn̄dere p̄nt. De⁹ nos ꝛ ptātē
que i nobis ē subiecit volūtati vt ad iperium
eius nō possum⁹ nō mouere nos ꝛ facere qð
vult, imo ip̄a mouet nos velut instrumēta sua
et facit opa q̄ videmur facere. Quicq̄d g̊ faci-
unt iputādū est volūtati vt dic̄ Anselm⁹ Sꝫ
tūc p̄t aliq̄s mirari: q̄re sensus ꝛ mēbra puni
unt̃ ꝓ culpa volūtatis, ex q̄ obediēdo volūtati
ꝟuāt legē eis a dō inditā: nec peccāt ꝑ ꝯñs. rn̄

dit Ansel. ꝙ nō ē sic. qꝛ sic̄ cū sola volūtas pec
cat: sic sola volūtas punit̃. Sic cū peccat ꝑ sen
sus et mēbra: etiā ꝑ sensus ꝛ mēbra punit̃. Si
cut inq̄t mēbris ꝛ sensib⁹ opat̃: ita ip̄a in illis
torquet̃ aut delectabit̃. Nihil ei est penale: nisi
qð est ꝯtrariū volūtati Circa illā clausulā Co C
lebāt mutos serpētes: est notādū ꝟm aug'. xij.
de ciui. dei. ꝙ sic̄ in pctō p̄mi hoīs tres creatu
re fuerūt. vir. mulier. ꝛ serpēs, ita in pctō actu
ali ista tria ꝯcurrūt. sensualitas. rō inferior. et
rō suꝑior. ita ꝙ ꝟm cū sensualitas q̄ suggerit:
tenet locū serpētis. Istū g̊ serpētē multi colūt
qꝛ ea q̄ sensualitas suggerit q̄si oēs hoīes ꝓse
quūtur, ꝛ ea q̄ carnis sūt sapiūt. De q̄b⁹ dicit
Apl's ad Phil'. iij. Multi eī ambulāt de q̄b⁹ se
pe dicebā vob. Nūc āt flēs dico inimicos cru
cis xp̄i. q̄ꝝ finis interit⁹, q̄ꝝ de⁹ vēter ē. Isti g̊
moralit̃ colūt serpētē, i. vētrē, ꝛ hꝫ de⁹ iste dili-
gēs ministeriū ꝛ honorē assiduū, sic̄ ꝓ deo si
eri ꝯsueuit. Habꝫ eī tēplū insolētie: altare af-
fluētie: ꝛ sabbatū sōnolētie, sacrificia suꝑfluita
tis, oblatiōes iniq̄tatis, ꝛ incensuꝫ voluptatis, sa
cerdotes laboriosos, cātores luxuriosos, ꝛ le-
ctores mēdosos. Prīo g̊ tēplū isti⁹ dici nephā
di et turpissimi ē tabna in q̄ cultores vētris ꝯ-
ueniūtur assidui a mane vsq̄ȝ ad meridiē com
mesationib⁹ ꝛ potatōnib⁹ ꝛ ipudicitijs occu-
pati. De q̄ tēplo verificat̃ illud. ij. Mach. vj.
Tēplū luxuria ꝛ ꝯmesatōnib⁹ erat plenū. et
scortātiū cū meretricib⁹ Nō āt solū a mane vs
q̄ȝ meridiē. sꝫ vsq̄ȝ ad mediā noctē isti deo ꝟuit
et verificat̃ illud Apoc̄. vij. Seruierīt ei die ac
nocte i tēplo ei⁹. Et q̄s fruct⁹ ꝑuenit eis inde
Certe directissime ꝯtrariū illi⁹ qð intēdūt Nā ꝑ
cibū, potū. ꝛ ludū, ꝓlōgare reputāt vitā ꝛ cum
manib⁹ ꝓprijs semetipos occidūt. Plures eī
ꝓpter crapulā, gulā, ꝛ ebrietatē percūt: q̄ȝ cum
gladio fame vel peste. Vñ sꝑ p̄mū qð medic⁹
ꝓponit infirmo de stomacho ē. Scit eī ꝙ cōit̃
plus ex nimia repletōe q̄ȝ ex maceratōe infir-
mitates gignūtur. Sic g̊ gulosi i tpe insolētie
qð est tabna semetipos int̃ficiūt dū deū suuꝫ
colūt. In cui⁹ figura Sēnacherib dū adora
ret i tēplo deū suū a ꝓprijs filijs ē occisus Opa
eñ hoīs filij sui dicunt̃. Iuxta illud. Eccl̄. xj.
In filijs suis agnoscit̃ vir. Scd̄o hꝫ de⁹ iste
altare effluētie qð ē mēsa sua De q̄ exponi pōt
illud ps̄. Fiat mēsa eoꝝ corā ip̄is in laqueum
Est eī de diabolo sic̄ de aucupe. Auceps eñ
vbi maiorē copiā cibi sꝑgit: ibi laqueū suū ab
scōdit: vt dū auis auidi⁹ comedit: certi⁹ capia
tur vel ꝑ pedē vel ꝑ collū, vel totū corp⁹ rheti
inuoluat̃. Eodē mō int̃ fercula ꝛ pocula q̄ suꝑ
mēsaꝫ ponūt̃ collocat diabol⁹ laqueū gule vt
excessiuos ꝛ voraces faciliter ꝯprehēdat Eccl̄s
ix. Sicut ꝯprehēdunt̃ aues laqueo: sic ꝯpre-

bendunt hoĩes tpe malo cũ eis exẽplo supue-
nerit. Aliq̃ em̃ hoĩes capiunt ꝑ caput: q̃ꝛ forte
ire p̃nt, sed neq̃ loq̃, neq̃ sensib' aliis bñ vti.
Aliq̃ p pedes: q̃ꝛ licet garrulare valeãt: inces-
su tñ puãt. De h altari verificat illud p̃s. Im
ponent sup altare tuũ vitulos. Tertio hꝫ de'
iste sabbatũ sõnolentie Sabbatũ idẽ ẽ qđ re-
quies: ⁊ certe cultores vẽtris cuꝫ in tẽplo suo
diu fuerint fatigati vino necesse hñt ꝓfunde
dormire i crastino: ⁊ tarde venire ad eccl'iam.
Joh. ix. Nõ est hic hõ a deo q̃ sabbatũ nõ cu
stodit. Quarto hꝫ deus iste sacrificia sup̃flui-
tatis q̃ sunt diuersa fercula sũptuose ⁊ curio-
se parata q̃ magis nocent nature q̃ꝫ ꝓficiunt:
q̃ꝛ paucis minimisq̃ꝫ natura ꝯtenta est: quã si
supfluis vrgere velis q̃cq̃d supeffuderis: aut
iniocũduꝫ fiet, aut noxiũ, dicit Boeci' de con
so. et Sen. Multos morbos multa fercula fe
cerũt. De istis sacrificiis dĩ Esa. j. Ne offera-
tis vltra sacrificiũ, frustra Quinto hꝫ de' iste
oblatõnes iniq̃tatis. Iste oblatiões sunt scor
tatõnes vl' simbolisatões q̃s multo libentius
faciũt in taberna q̃ꝫ faciãt oblatõnes in eccl'ia
Eccĩ. xxxiiij. Immolãtis ex iniq̃ oblatio ẽ ma
culata. Sexto iste de' habet incẽsuꝫ volupta
tis, hoc ẽ spẽs, ꝯfectiones ⁊ electuaria odorife
ra ⁊ palatũ inflãmãtia, vt potus delcãbiliter
ingrediat. De h incensu dĩc ꝓpheta Esa. j. In
censum abhoĩatio est mihi. Septimo hꝫ iste
deus sacerdotes laboriosos. hi sũt venato-
res, piscatores, pistores, ⁊ coci, ceteriq̃ꝫ subuer
uiẽtes quoꝝ tota sollicitudo ẽ parare sacrafi-
cia deo suo ventri. In p̃s. Moyses ⁊ Aaron
in sacerdotib' eius Moyses interp̃tat assum
ptus de aq̃s: ⁊ significat piscatores Aaron q̃
vitulos ⁊ arietes iugulauit: macellarios desi
gnat q̃ oẽs ꝯtinent sub arte coq̃naria sic̃ fre-
nefactiua sub militari. Octauo hꝫ cãtores lu-
xuriosos q̃ cãtilenas vocib' effeĩnatis ⁊ gestu
meretricio cũ musicis instrumẽtis decãtãt. Esa.
v. Ve q̃ ꝯsurgitis mane ad ebrietatẽ sectãdã.
⁊ potãdũ vsq̃ꝫ ad vespam vt vino estuetis. Ci
thara ⁊ lyra ⁊ vinũ in ꝯuiuiis vris ⁊ op' dñi
nõ respicitis. Nono hꝫ iste deus suos lecto-
res mẽdosos, ⁊ hystriones ioculatores ⁊ adu
latores ⁊ cãtatrices ⁊ richmoꝝ factores, qui
illo solo lucrant sibi victum. ij. Macha. ij. Di
bus legentibus vtilitas conferat.

Lectio CXLII

Non enĩ impossibi

lis erat oĩpotens manus tua: q̃ crea-
uit orbem terraꝝ ex materia inuisa. imittere il
lis m'ltitudinẽ vrsoꝝ aut audaces leones aut
noui generis ira plenas ⁊ ignotas bestias, aut
vaporẽ igneũ spirãtes. aut odorẽ fumi ꝓferen
tes: aut horrẽdas ab oculis scintillas emittẽ-
tes. Quaꝝ nõ solũ lesura poterat illos extermi
nare. sed et aspect' p timorẽ occidere Post-
q̃ꝫ oñsum est q̃ diuina iusticia punit pctõres
ꝓportionabiliter ꝭm exigentiã pctõꝝ q̃ꝛ p q̃
quis peccat: p hec ⁊ torquet. In hac p̃te decla
rat q̃ꝫ diuina potẽtia nõ ad certum g̃dum pu
niendi ẽ limitata Vñ multo aliter posset tam
egyptios q̃ꝫ chananeos puniuisse si sibi pla-
cuisset. Et circa hoc tria fiũt. Nã p̃mo decla-
ratur magnitudo diuine potẽtie. Scđo con-
gruentia sue iusticie. Et tertio subinfert cõis
rõ vtriusq̃ꝫ. Scđa p̃s ibi. Sed oĩa in mẽsura
Tertia ibi. Multũ em̃ valere Circa p̃muꝫ A
duo declarant. Nã p̃mo oñdit q̃ deus pote-
rat idolatras egyptios aliter puniuisse, medi
ante alia creatura. Scđo q̃ potuit eos aliter
puniuisse imediate p seip̃m sine ministerio al
teri' creature. Scđa p̃s ibi. Sed ⁊ sine his.

Circa p̃mũ ꝓbat q̃ deus potuit pctõres p
ministeriũ alicui' creature dupl'r i genere pu
nire ⁊ occidere, q̃ꝛ vel p creaturas mõ creatas
vel p nouas ⁊ inuisas creaturas. Hoc ꝓbat
sic. quia potentia dei est oĩpotens: ⁊ p ꝯñs p̃t
quicq̃d possibile est fieri. ergo deus potuit et
potest pctõres affligere, vel creando noua ge
nera bestiaꝝ crudelium, qualiũ subseruientiũ
ministerio occidant peccatores, vel imittendo
eis bestias horrendas iam creatas q̃ ad pctõ
rum destructõem sufficerent multipliciter. Qđ
aũt ad vtrũq̃ꝫ sufficiat dei potentia, ꝓbat du-
pliciter. Tum q̃ꝛ aliter nõ esset oĩpotens Tũ
quia fecit quod plus est creando orbem terra
rum ex nihilo. Hec est sentẽtia littere. Dicit er
go sic. Non em̃ impossibilis erat omipotens
manus tua impotens que creauit orbem ter-
rarum ex materia inuisa. ex materia scꝫ infor-
mi ꝭm imaginatõem aliquoꝝ tam phorꝫ q̃ꝫ
sanctoꝝ. imo antea illam materiam creauit ex
nihilo. Non ergo erat impotens illa manus
imittere illis multitudinẽ vrsoꝝ qui crudeles
sunt ⁊ voraces. iiij. Reg. ij. Egressi sunt duo
vrsi de saltu ⁊ lacerauerũt quadraginta duos
pueros. Aut audaces leones. iiij. Reg. xvij.
Immisit illis leones qui interficiebant illos
Aut noui generis ira plenas ⁊ ignotas besti
as quasi vastias a vastando. Vtrũq̃ꝫ istoꝝ so
let homini timorẽ incutere, videlicet extranei-
tas, ⁊ crudelitas. Que quãdo bestia visa cru-
delis apparet ⁊ ignota, que q̃dem bestie forent
aut vaporẽ igneũ spirantes, i. extraflãtes ⁊ re-
probos inflãmandos, sic̃ de Behemoth dici
tur Job. xlj. Sternutatio eius splẽdor ignis
Aut odorem fumi ꝓferentes putridum ⁊ feti
dum quo possunt hoĩes suffocari. Aut horrẽ
das ab oculis scintillas emittentes que solo
visu eos ꝯburerent vel intoxicarẽt, sic̃ basili-
scus. quaꝝ scꝫ bestiaꝝ nõ soluꝫ lesura poterat
illos exterminare, i. extra terminos vite pone
re qđ est destruere. sed ⁊ aspectus p timorẽ oc-
cidere. Prouenit autẽ timor nõ solum ex visu
alicuius terribilis: imo etiã ex imaginatõe so
la, sicut fortis imaginatio casus facit qñq̃ꝫ ho
minẽ cadere. Et ex istaꝝ bestiaꝝ septuplici de
scriptõne: notant septem genera peccatoꝝ ca
pitaliũ que quasi septem crudeles bestie nos
inuadũt Per vrsum intelligit gula. tum q̃a
vrsus est aĩal vorax et in melle spẽaliter delcã
tur. Tum q̃ꝛ fetum ꝓducit informẽ ⁊ turpem
Quia tradũt naturales: q̃ vrsa massaꝫ carnis
parit sine lineamentis ⁊ partib' organicis or
dinate distinctis. Sic gulosi ⁊ voracitati de-
diti in delcãbilius ⁊ dulcib' spẽaliter delectã
tur, ⁊ q̃cquid operis faciũt carneũ est ⁊ ad car
nis ꝯmodũ ordinat. Vñ nihil a talib' parit.
nisi carnalitas. Contra q̃s Apl's ad Roma.
xiij. Carnis curã ne feceritis in desideriis:
Per leonẽ intelligit sup̃bia: q̃ꝛ leo plus ceteris
aĩalib' diligit dominari. Vñ Amb. in exame
ron de sexte diei ope Leo nature sue ferocia su
perbit, aliaꝝ feraꝝ quasi rex ꝯsortia dedignat
sed neqꝫ vlla ei fera sociare se audet, cuꝫ eius
vocis tant' sit terror naturaliter. vt eo rugiẽ-
te cetera formident. Hec est regula oĩs sup̃bi.
q̃ꝛ et alii sibi verent accedere, ⁊ dedignat se a-
liis sociare, ꝓpt' qđ contra sup̃biam dĩ signan
ter. Eccĩ. iiij. Noli esse quasi leo in domo tua
subuertẽs domesticos tuos. Tertio per be-
stiam ira plenã notat iracũdia: ⁊ hec figurat p
quoddã aĩal quod apud aristotelẽ vocatur al
banc. ij. de aĩalibus, ca. ij. Quod est aĩal qđdã
magnitudine quasi cerui: qđ contra ꝯsuetudi
nem oĩm alioꝝ animaliũ habet fel in aure si-
mile felli hominis in colore, ⁊ est amaꝝ valde
ca usatiuũ vehementis ire ferocitatisq̃ꝫ. Ira-
cũdi ergo hoĩes videntur habere fel in aure.
quia q̃ntũcunqꝫ homo se componat ad ꝯui-
uendum cũ eis pacifice ⁊ honeste. ⁊ modeste
loquat ⁊ ratõnabiliter, semp videtur eis q̃ fi
at eis aliqualis iniuria. Vñ nihil pfecte pla-
cet eis, diu em̃ portant fel in aure, quia q̃cq̃d
audiũt: in amaritudinẽ ꝯuertũt, et fel illud est
simile felli hominis. quia oĩne illud qđ displi
cet: rõnibus licet malis confutare ⁊ reproba-
re nitũtur. Quoꝝ quilibet dici põt illđ Act.
viij. In felle em̃ amaritudinis ⁊ obligatione
iniq̃tatis video te esse. Et de illis verificatur
illud Deut. xxxij. Fel draconũ vinũ eoꝝ ⁊ ve-
nenũ aspidum insanabile. Vua coꝝ vua fell'.
quasi diceret. Totum est amaꝝ qđ ab eis pro
uenit, siue vua siue botrus siue vinũ. Quarto
p bestiam ignotam designat accidia. Hõ em̃
pigricie datus nõ põt agnosci de facili. Quia
mõ vult vnũ. mõ aliud. Prouer. xiij. Vult et
nõ vult piger. ⁊ Prouerb. xxj. Desideria occi-
dunt pigꝝ. Et ista bestia figurat p asinũ. Vñ
Boeci'. iiij. de ꝯsol. p̃sa. iij. loq̃ns de accidio-
so dicit. Segnis ac stupidus torpet ⁊ asinuꝫ
viuit. Et stat asinũ aduerbialiter. ⁊ est sensus.
Asinũ viuit. i. viuit vt asinus vel ad modum
asini. Et est ꝓprietas asini q̃ in anteriori parte
versus scapulas portat crucem, ⁊ in illa par-
te est debilis ⁊ nihil potest portare. sed ꝯ̃sus
partem posteriorem est satis fortis. Vñ ibi cõ
muniter ponit onus suũ Isto modo multi in
ueniũtur accidiosi nimis ⁊ asinini ad ea que
sunt crucis et penitentie siue religionis sꝫ ad
opera carnis ⁊ lasciuie secularis satis sunt for-
tes. Et de talibus verificat illud qđ de diabo
lo dicitur. Job. xl. Fortitudo eius in lumbis
eius: ⁊ virtus eius in vmbilico ventris eius.
Et de tali pigro datur regula. Eccĩ. xxxiij. Ci
baria et virga et onus asino. panis ⁊ discipli
na et opus seruo Quinto p bestiam spiran
tem vaporem igneũ notat luxuria. et hec figu
ratur p duos dracones q̃ in duob' montib' ar
menie latitantes viam regiam intermediam
tanta pestilentia infecerũt q̃ null' p eam tran
sire potuit q̃n subito moreret. sic̃ narrat Ari-
sto. li. suo de proprietatib' elementoꝝ, q̃ socra
tes erecta sibi q̃dam altissima fabrica in loco
nõ multũ distante a montib' p speculuꝫ factũ
de calibe dep̃hendit: in quo speculo manife-
ste vidit illos duos dracones: vnũ ex vno mõ
te, et aliũ ex alio vaporem emittere quo aer in
fectus hoĩes inter mõtes p viam regiã trãseũ
tes occidit. Istud accidit tp̃e Philippi regis.
p̃ris alexandri magni sicut ibideꝫ narrat. Isti
duo dracones in montib' habitãtes ⁊ vapo-
rem igneũ spirãtes, duos status designant in
eccl'ia dei. s. dominos seculares, ⁊ p̃latos eccle
siasticos. Isti hinc et inde famam fetentem de
publica voluptate et carnis lasciuia sic defe-
dant terram: q̃ simplices in via inferiori am
bulantes per fetorem exempli eoꝝ penitus
corrũpuntur. layci vero adulteria publica si-
ne confusione ꝯmittũt. clerici cõcubinas su-
stentant notorie. ⁊ p istum vaporẽ emissuꝫ hic
inde totus popul' inficit ⁊ allicit ad peccatũ
Johel. ij. Dabo ꝓdigia in celo: ⁊ in terra san-
guinem et vaporẽ fumi. Dabo inq̃t, i. dari p-
mittã. ꝓdigia. i. opera mõstrosa peccati: in ce-
lo, i. in statu clericali, ⁊ in terra, i. in statu layca
li sãguinẽ homicidii, ignẽ ꝯcupiscẽtie ⁊ vapo
rẽ luxurie. ⁊ ista i eccl'ia p̃mitiua mira fuissent

ꝓdigia,ſ; mō nō appēt nobꝫ mōſtra ꝓpter cō
ſuetudinē,qꝛ ita freqnter talia videmꝰ ⁊ vidi-
mus ꝑpetrari,ꝙ nec miramur vidēdo ꝑlatuꝫ
laſciuū:nec ꝯiugatū adulteꝝ. Sicē nec Balaā
expauit ad vocē aſine ꝗuis mōſtroſum eſſet,
qꝛ in exercēdo artem magicā ⁊ ad vidēdū mō
ſtra fuit aſſuetꝰ Sicē dicit mgr̄ in hyſtoꝛijs ſu
ꝑ.xx.ca. Numeroꝝ. Sexto in odoꝛe fimi
q̄ eſt naturalit̄ liuidꝰ deſignat̄ liuidia. Pro
pꝛiū eſt em̄ inuidi occultas detractōes,depꝛa
tiōes.⁊ diffamatōes,q̄ſi q̄ndā liuiduꝫ fumuꝫ
emittere,vt claritate fame bonoꝝ denigret.
Hi ſunt ſiles vulpibꝫ q̄ naturalr̄ fetēt ⁊ ſunt
beſtie inhoneſte.⁊ ꝑ oppoſitū dicūt naturales
taxus ē beſtia honeſta. Cū ei taxus ꝑauerit ſi
bi foueā cum laboꝛe:ꝯſiderat vulpes i abſen
tia taxi cauce honeſtatē ⁊ volens taxū repelle
re:fetidū fimū ſuū coꝛā ingreſſu fouee dereli-
quit,redit taxus ⁊ fetoꝛē fimi vulpini abhoī-
nans:domuꝫ ſuā ꝯtēnit ⁊ vulpi dimittit:⁊ ſic
vulpes ſibi ꝯquirit hoſpitiuꝫ nō laboꝛioſe:ſꝫ
potius cauteloſe. Iſto mō nōnunq̄ faciūt in
uidi de viris bonis:ꝯſiderāt em̄ eos hr̄e ſtatꝰ
vel officia dignitatuꝫ ſm qꝺ merita ſua requi
runt:inuidēt eis ſtatim ⁊ ſtatui coꝝ:⁊ quō poſ
ſent eos talibꝫ officijs ſpoliare recogitāt ⁊ nō
occurrit niſi vna via. Sciūt em̄ ꝟtuoſos tene
ros eē de fama ſua ⁊ malle ꝓ ꝯſeruatiōe fame
ſue magnū ſtatuꝫ dimittere,q̄ cū infamia ⁊ a-
lioꝝ obſequijs occupare. emittunt ḡ fetentem
fimū ſue detractiōis ⁊ ſuſurratiōis ꝯtra eos:
⁊ ſic quos nō valuerīt ꝟtute repellere:vi ⁊ in-
furioſa inuidia cedere ſibi cogūt De iſto fimo
inuidie q̄ viri nobiliſſimi ꝑ inuidos obſcurā
tur,exponi pt̄ illud Apoc.ix. Aſcēdit fumꝰ pu
tei ſicē fumus foꝛnacis magne ⁊ obſcuratuſ eſt
D aer de fumo putei. Septimo ꝑ beſtiam ab
oculis ſcintillā emittentē deſignat̄ ꝯcupiſcen
tia oculoꝝ Ignis em̄ creſcit in infinitū ꝑ appo
ſitionē ꝯbuſtibilium,ſicut dꝛ.ij.de aīa,⁊ Pro
uerb.xxx. Ignis nunq̄ dicit ſufficit. Et ariſt.
ꝑmo poli,dicit,ꝙ ꝯcupiſcentia creſcit in infi
nitū. Moꝛaliter loquēdo: cupidi ſcintillas
emittunt:qꝛ q̄cquid viderint q̄tūcunq̄ ſatis
habēt ꝯcupiſcūt. Scintille ignee ſunt afflicti
ones ꝯcupiſcentie ⁊ deſideria plura acquirē-
di. Hec ꝯcupiſcentia figurat̄ per cattum qui
oculos habet igneos ⁊ ſcintillantes. Vñ ſm
Papiam. Catat grece idem ē ꝙ videt latine.⁊
inde dicit̄ cattus qꝛ videt in nocte ſicut in die
Nam ip̄e ſagaciter venat̄ predam ſuā in tene
bꝛis,ſicut in luce. Iſto mō moꝛaliter:pꝛuden
tes huiꝰ ſeculi venant̄ de luce:venant̄ in tene
bꝛis,venant̄ in curia clericali,in curia laycali
a dextris ⁊ a ſiniſtris,iuſte ⁊ iniuſte. De tali q̄
libet verificat̄ illud Job.xxviij. Om̄e p̄cioſuꝫ
vidit oculus eius. Et Eccs.j.dicit̄. Nō ſatia
tur oculus viſu:nec auris iplet̄ auditu. Eccs
iiij. Laboꝛare nō ceſſat ⁊ nō ſatiant̄ oculi eius
diuitijs. Et ꝑ oppoſitum dicē ps. Nō ꝓpone-
bam añ oculos meos rē iniuſtā. Hec ſunt ſe
ptem vitia capitalia ꝑ ſepteꝫ capita dꝛaconis
ſignificata ⁊ deſignata. Apoc.xij. Ecce dꝛaco
mḡnus ⁊ rufus ⁊ hñs capita ſepteꝫ ⁊ coꝛnua
decē,q̄ ſeptem vitia ꝑ ſeptem dona ſpūſſancti
expugnare debemus.

Lectio CXLIII

Nam et ſine his vno
ſpiritu poterāt occidi ꝑſecutiōeꝫ paſſi
ab ipſis factis ſuis:⁊ diſꝑſi ꝑ ſpm̄ ꝟtutis tue:
ſed oīa i mēſura,⁊ numero,⁊ pōdere diſpoſui
ſti:multū em̄ valere tibi ſoli ſuperat ſꝑ ⁊ ꝟtu-
ti bꝛachij tui q̄s reſiſtet. Qm̄ tanq̄ momentū
ſtatere:ſic eſt añ te oꝛbis terraꝝ ⁊ tanq̄ gutta
roꝛis antelucani q̄ deſcendit in terram. Poſt
q̄ declaratū eſt ꝙ deus potuit aliter puniuiſ-
ſe egyptios q̄ fecit,qꝛ potuit vſus fuiſſe in eo
rum ſupplicio multiplici miniſterio mirabilī
creature vtpote beſtijs ſeuis,tā creatis q̄ cre
abilibꝫ que eos exterminaſſent oīno. In hac
parte declarat ꝙ etiā ſine quocūq̄ miniſterio
creaturaꝝ potuiſſet hoc ꝑ ſe et imediate pꝛo-
pꝛia ꝟtute. Unde ab h̄ loco vſq̄ ad finem ca
pituli declarat̄ quō deus regit oīa:⁊ ſpēaliter
naturam hūanam miſcendo potentiā ſuā cuꝫ
ſua miſericoꝛdia:⁊ hoc facit alternatim ſicut i
lr̄a ſatis docet. Quātum ad ꝑmuꝫ dicit ſic. A
Nā ⁊ ſine his,⁊c.q.d.placuit tibi egyptios ꝑ
infirmas beſtias affligere ſicē ꝑ cynipſhes:muſ
cas:ranas:potuiſti tñ ꝑ vꝛſos ⁊ leōes ⁊ beſti-
as iuiſas occidiſſe ſi tibi placuiſſꝫ:⁊ nō ſolū h̄
Nā ꝓ etiā ſine his talibꝫ,ſ.beſtijs creabilibꝫ
vl̄ creatꝭ.vno ſpū.i.vna iuſſiōe tue volūtatis
poterāt occidi:ꝑſecutōeꝫ.i.dīnā vltōeꝫ:paſſi
ab ipſis factꝭ ſuis.i.merito factoꝝ ſuoꝝ.⁊ diſꝑ
ſi.i.reſoluti i clemēta ꝑ ſpm̄.i.iuſſionē ꝟtutis
tue. Ex q̄bus pꝫ,dñe quid poſſes de tua in-
finita potentia. ſed clemētia regulatus nō exe
queris vlciſcendo potentiā abſolutā ſꝫ poten
tiā magꝭ ꝑ clemētiā limitatā. Qꝛ oīa i mēſura
⁊ nūero ⁊ pōdere diſpoſuiſti. Hāc auctoꝛitatē
expōit augꝰ.ſup Gen̄.ad lr̄am.ca.vij. Fatea-
mur inq̄t deo oīa in mēſura ⁊ nūero ⁊ pōdere
diſpoſuiſſe,tanq̄ dctm̄ eēt. Ita diſpoſita ſunt
oīa vt habeāt ꝓpꝛias mēſuras ſuas ⁊ ꝓpꝛios nu
meros,⁊ ꝓpꝛiū pōdꝰ.q̄ in eis ꝓ ſui cuiuſq̄ mu
tabilitate mutarēt̄ augmētꝭ ⁊ diminutōibꝫ mł
titudine ⁊ paucitate,leuitate et ḡuitate ſm di
ſpoſitioneꝫ dei. Scdm̄ iſtā expōnem ē in illa

ꝓpōne diſtributio accōmoda tm̄ ꝓ generabili
bus ⁊ coꝛruptibilibꝫ q̄ ſola augent̄ ⁊ diminu
unt̄ ⁊ ḡuitatē aut leuitatē hñt Generaliꝰ tñ pt̄
ſic exponi. imaginemur ꝙ a dō cūcta ꝓcedāt:
ſicut nūeri ab vnitate:⁊ vnaq̄q̄ ſpēs vniuerſi
certū gradū teneat ſm diſtantiā a ꝑma cā reꝝ.
Et ſic videt̄ loqui ariſto.viij.metaph. Ubi di
cit ꝙ foꝛme reꝝ ſe hñt ſicut nūeri:⁊ ſic inuenie
mus ꝙ oīs res ē in nūero.i.in diſtātia certa a
deo.mō q̄libet nūerꝰ certā hꝫ diſtātiā ad vni-
tatē. Itē oīs res ē in mēſura:qꝛ oīs res creata
eſt finite ⁊ limitate ꝑfectōnis tā in eſſentia q̄ i
potentia agendi. Tertio oīs res creata hꝫ ſuū
pōdus.i.naturalē appetitum ad aliq̄d in quo
ſua natura ſaluat̄ ⁊ ꝑficitur,ſicē creatura rōna
lis naturalit̄ appetit btītudinē.⁊ creatura coꝛ
poꝛal̄ locum ſibi ꝯuenientē. Sꝫ magis ad ꝓ
poſitū ſic exponit̄. Tu dñe poteras q̄dē ꝑ po
tentiā pctōꝛes ⁊ idolatras mł̄tiplicit̄ afflixiſſe
imo āni hilaſſe ſicē eas de nihilo ꝓduxiſti.⁊ ve
rum ē ꝙ ꝓ quolibet pctō poſſeſ maximā penā
infligere,qꝛ nulla pena pōt adeq̄ri pctō q̄ntū
cūq̄ ſit magna,tu tñ dñe oīa pctā nr̄a in men
ſura certe q̄ntitatis,⁊ nūero tue ſctē diſcretio
nis a pōdere recti iudicij diſpoſuiſti ac ſi pctā
noſtra nō maioꝛē penā ſibi determinarēt Rō
autē q̄re ſic potentiā cū clemētia tēperas:ē ma
gnitudo potentie ⁊ bonitatis tue. Nā ex q̄ po
tes oīa ⁊ es ſūme bonꝰ:bonitas tua diſpoſuit
oīa ſicut ea decet diſponi. Et h̄ eſt qꝺ ſubdit̄.
Multū ei valere.i.poſſe tibi ſoli ſuperat.i.abū
dāter erat,qꝛ infinite ſꝑ etiā anteq̄ mōs eſſet:
⁊ q̄d mlꝝ potētia actiua quā nulla reſiſtētia im
pedit opatur ſine difficultate:ſꝫ talis ē poten
tia dei,ḡ ſine difficultate facere pōt q̄cq̄d vult
Et hoc eſt qꝺ ſubdit. Virtuti bꝛachij tui q̄s
reſiſtet,quaſi diceret:nullus,qꝛ nihil pōt tibi
reſiſtere. Et hoc pulchꝛe ꝓbat Boetiuſ.iij.de
ꝯſol.pꝛoſa.xij. Nihil ꝟuans naturam deo cō
traire conat̄. vide ibi Et pōt colligi rō ſic Om
nia appetūt bonū ꝑ naturam,ḡ nihil ꝯriatur
bono ꝑ naturam,dꝫ eſt ſūmū bonū. ideo deo
B nihil ꝟuans naturaꝫ ꝯriatur. Ex q̄ autē nihil
poſſit deo reſiſtere ꝓbat opando naturam ad
duo in q̄bus modica reſiſtentia repitur. Pꝛi-
mū eſt momētum ſtatere.i.lingua ſtatere,lin-
gua em̄ ſtatere quādo pendicula ſunt equalia
et in eis equalia pondera appoſita ceteris pa-
ribꝫ ſtat erecta ꝑpendicularit̄. Sed q̄ntūcun
q̄ modicū grauitatꝭ apponat̄ ſtatim recedit a
ſitu ſuo ⁊ facit nutum ſine q̄cunq̄ reſiſtentia.
Iſto mō oīs creatura eſt in manu dei ꝙ ſi dꝫ
voluerit eū ānihilare:nulla reſiſtētia pōt eē,et
Et h̄ eſt qꝺ dicit:qm̄ tanq̄ momentū ſtatere.
ſic ē añ te oꝛbis terraꝝ Scdꝫ exēplū ad qꝺ cō
parat̄ inſtabilitas hūana eſt gutta roꝛis añlu
cani. Ros añlucanus eſt ros generatꝰ añ oꝛ-
tum ſolis in matutino. Et dꝛ añlucanus.i.añ
oꝛtum ſolis exiſtens. Et declinat̄ antelucanꝰ
na.nū. Ros aūt talis oꝛiente ſole:ſtatim deſic
catur ⁊ a terra abſoꝛbet̄.et h̄ eſt qꝺ ſubdit̄.tan
q̄ gutta roꝛis antelucani q̄ deſcendit in terrā
Et hec eſt ſententia lr̄e. Quia oīa deus diſpo
nit in menſura ⁊ nūero ⁊ pondere. Cōueniēs
eſt nobis ⁊ neceſſariū ꝙ oīa noſtra in menſu-
ra nūero ⁊ pondere diſponamꝰ,qꝛ niſi hec fe-
cerimus:vitam noſtrā nō poterimus oꝛdina
re virtuoſe. In figuram cuiꝰ legimus.iiij. Eſ
dꝛe.iiij.ꝟſus ꝑncipium,ꝙ angelus ad Eſdꝛā
miſſus dixit ſic,tres vias miſſus ſum tibi di-
cere:⁊ tres ſiſitudines oſtendere coꝛam te:va
de pondera mihi pondus ignis.aut menſura
mihi flatū vēti:aut reuoca diē que p̄terijt.q̄ſi
diceret:pōdera penā infernał acerbitatꝭ,mēſu
ra flatū tpalis vanitatis.reuoca hoc eſt nume
ra reatū ꝓꝛie pꝛauitatis. Igit̄ iuxta lr̄am lcō
nis:menſuremꝰ,nūeremus,⁊ pōderemꝰ Mē
ſuremus mūdane gloꝛie leuitatē.pñtis tranſi
tus bꝛeuitatem,future vite iocūditatē. Et cuꝫ
ſic mēſurauerimꝰ:nūeremus quot recepimꝰ
diuina mūera,quot ꝯmiſimus hoꝛrenda cri
mina,q̄t omiſimꝰ ꝯceſſa tpa. Et cū ſic nūera-
uimꝰ:pōderemꝰ q̄ntū debuimꝰ,q̄ ingrati fue
rimus,q̄cquid meruimꝰ. Et oīa noſtra in mē
ſura.numero.⁊ pōdere diſponamus. Si mē
ſuremus mūdane gloꝛie leuitatē:videbimꝰ ꝙ
ipa eſt paꝝ appꝛeciāda Vñ augꝰ.ſup ps.cxix.
Inanis eſt gl̄ia huiꝰ ſeculi:fallax eſt ſuauitas
et infructuoſus laboꝛ ⁊ ꝑpetuꝰ timoꝛ ⁊ ꝑiculo
ſa ſublimitas Initiū ſine pꝛudētia,finis cū pe
na. Hāc vanitatē mēſurauerat rex ille,de quo
Valeriꝰ.li.vij.c.ij. Rex inq̄t ille ſubtilis iudi-
cij quē ferūt traditū ſibi dyadema ꝑuſq̄ capi
ti iponeret:retentū diu ꝯſideraſſe ⁊ dixiſſe. O
nobilē magis q̄ felicē pānum,quē ſi q̄s peni-
tus agnoſcat q̄ multis ſollicitudinibꝫ ⁊ ꝑicul̄
⁊ miſerijs ſit refertꝰ:ne humi q̄dē iacētē tolle-
re vellet Ergo ſi ſm veꝝ valoꝛē mēſuraret̄ gl̄ia
tpalis ꝑua foꝛet:vt merito dicāt boni xp̄iani
illud.ij.Coꝝ.x. Nos nō in imēſuꝫ gl̄iamur ſꝫ
ſm mēſurā regule quā mēſus eſt nobis deus
Iſta ḡ regula eſt ꝯſcia bñ oꝛdinata.ij.Coꝝ.j.
Gl̄ia nr̄a hec ē teſtimoniū ꝯſcie nr̄e. Scdo ſi C
mēſuremus pñtis trāſitus bꝛeuitatē videbit̄
modica vel nulla.ps. Ecce menſurabiles po-
ſuiſti dies meos ⁊ ſubſtātia mea.⁊c. Iſtā bꝛe-
uitatē vite ꝯſiderauit Xerxes rex.⁊c. Itē ille q̄
alexandꝛo ſuadēte:rex nullo mō fieri potuit.
In iſtiꝰ tñ tpis bꝛeuitate tria magna negocia
nos opoꝛtet ꝟuare,videlicet obedientiaꝫ pꝛe-

ceptoꝝ.penitentiā peccatoꝝ.ꝛ beniuolentiaꝫ
ꝓximoꝝ. In cuiꝰ figurā legit Apoc.xxi. ꝙ an
gelus q̄ muros ciuitatis hyerlm̄ mēsurauit:
habuit mensurā arūdineā ꝛ mensus ē muros
eius.cxliiij.cubitoꝝ. Aia nr̄a est moraliter ci/
uitas dei sūmi in q̄ ꝑ grām inhabitare digna
tur. Murꝰ eiꝰ ē corpꝰ corruptibile. Istos mu
ros mēsurare dꝫ hō seu rō.replicādo q̄tidie vi
te breuitatē ꝛ morꝭ vicinitatē.sic tn̄ mensuret
ꝙ hēat.cxliiij.cubitos. In cētenario obedien
tia p̄ceptoꝝ designat̄.decies eī decē faciūt cen
tū. Nos ḡ si q̇nqꝫ sensus exteriores ꝛ q̇nqꝫ īte
riores reducamꝰ ad decē p̄cepta decalogi.de
cē mlt'iplicamꝰ ꝑ decē.ꝛ ad cētenariū obedien
tie p̄ceptoꝝ ꝑuenimꝰ.ꝛ sic in cētū ānis edifica
mus arcā q̄ saluamur a diluuio hꝰ vite. Gen.
vj. Sꝫ debet hr̄e murus corꝑis nr̄i.cxliiij.cu
bitos q2 nō solū opꝫ nos hr̄e obedientiā p̄ce
ptoꝝ.sed etiā pniam peccatoꝝ.q2 in multꝭ of/
fendimꝰ oēs. Et si dixerimꝰ q2 pctm̄ nō habe
mꝰ nosipōs seducimꝰ. Hec autē pnia in nūe
ro q̄dragenario designat̄. Prouenit autem ex
ductu q̄ternarij in decē. Iste em̄ nūerus ē nu/
merus penitētie ꝯsecratus ab ecclia Vn̄ in
q̄dragesima oēs xp̄iani ieiunijs ꝛ opꝫibus pe
nitentie indulgent. Et merito q̄dragenariꝰ est
nūerus penitētie ꝯsecratus. Si em̄ oēs ꝑtes
aliquotas ipius q̄dragenarij capiamꝰ: faciēt
p̄cise.l. Vn̄.xl.est nūerus suꝑabūdans Uer/
bi grā.j.ij.iiij.v.viij.x.xx.nō hꝫ plures ꝑtes a
liquotas.ꝛ iste ꝯplent.l. Quinq̄genariꝰ vero
est nūerus gratie ꝛ remissionis ſm quē ꝯpu/
tatur ānus iubileꝰ in lege iudeoꝝ. In signuꝫ
ergo ꝙ ꝑ sacrm̄ pnie ꝯseq̇mur ꝑfectā remissio
nem pctōꝝ.q̄dragenarius nūerus cuiꝰ ꝑtes
aliquote faciūt.l.q̇ est nūerus remissionis pe
nitētie ꝯsecrat̄. Sic ḡ mēsurabimꝰ muꝝ nr̄m
ꝙ habeat.cxliiij.cubitos ꝛ ipe totalis nūerus
ꝯpositus.est nūerus hūane saluti deputatus
In cuiꝰ figurā Ioh.vidit.cxliiij.milia signa/
D tos. Apoc.vij. Et.cxliiij.milia ꝟgines agnuꝫ
sequētes. Apoc.xiiij. Tertio si mensuremꝰ fu
ture vite iocūditatē recolligēdo ꝙ btitudinis
future gaudia recipiemus ꝓ momētaneis me
ritis in p̄nti:nō inueniemꝰ mensurā ꝓ mensu
ra:q2 p̄miabimur vltra.sed inueniemꝰ verifi/
catū qđ scribit Luce.vj. Mēsurā bonā ꝛ con
fertā ꝛ coagitatā ꝛ suꝑeffluentē dabūt in sinuꝫ
vestꝝ. Cū ḡ sic disposuerimꝰ nos ī mēsura:re/
stat disponere nos in nūero. Nūeremꝰ ḡ p̄mo
q̄t recepimꝰ diuina mūera:ꝛ inueniemꝰ īfini/
ta q̄ nūerari nō possunt. Primo nos creauit
ad suā silitudinē ꝛ ꝓ nobis celum ꝛ terrā ꝛ oīa
mirabilia q̄ celi ābitu ꝯtinent̄. Gen.xv. Su/
spice celū ꝛ nūera stellas si potes Iob.ix. Fac

magna ꝛ inscrutabilia ꝛ mirabilia q̄ꝝ non est
nūerus. Scđo nūeremus q̄t ꝯmisimꝰ deflen
da crimina.ꝛ iteꝝ inueniemꝰ infinita. In p̄s.
Delicta q̇s intelligit. Iob.xxij. Propter mali
tiā tuā plurimā ꝛ infinitas iniq̇tates tuas. Et
Eccs.j. Stultoꝝ infinitꝰ est nūerus. Tertio
inueniemꝰ quot amisimꝰ ꝯcessa tꝑa:ꝛ inueni
emꝰ infinita. Eccs.xvij. Nūerum dieꝝ vl' tp̄s
dedit illi.s.ad bn̄ oꝑandū ꝛ ad penitēdū đ pec
catis. Sꝫ Iob.xiiij.scribit̄. Dedit illi locū pe
nitētie ꝛ ipe abutit̄ eo in suꝑbiā Cū sic nos di
sposuerimꝰ in mēsurā ꝛ nūero.ponamꝰ etiam
nos in pōdere. Primo pōderemꝰ q̄ntum de/
bemꝰ p̄sertim ꝓpter beneficiū incarnatōis.ex
quo natura nr̄a cū diuina natura cōicatōem ce
pit hr̄e. Eccl.iij. Pōdus suꝑ se tollat q̇ honesti
ori se cōicat. Scđo pōderemꝰ ꝙ ingr̄ti fuimus
ꝛ ingr̄titudinis nr̄e pōdera deponamꝰ. Iuxta
ꝯsiliū Apl'i ad Heb.xij. Deponamꝰ om̄e pō/
dus ꝛ circūstās nos pctm̄.ꝑ patiam curra/
mus ad ꝓpositū nobis certamē Tertio pō
deremꝰ quicq̇d meruimꝰ:q2 totū siue bonū si
ue malū in iudiciū adducet̄ Esa.xxviij. Ponā
iudiciū in pōdere ꝛ iusticiā in mensura. Et sic
disponamꝰ nos ī mēsura:nūero ꝛ pōdere Mē
suremus ḡ mūdane gl'ie vanitatē ꝛ leuitatem.
Mēsuremꝰ p̄ntis transitus breuitatē. Mēsu/
remꝰ future vite iocūditatē. Et cū mēsurauerī
mus nūeremus q̄t recipimus diuina mūera:nu
meremꝰ q̄t ꝯmisimꝰ horrēda crimīa.nūeremꝰ
q̄t omisimꝰ ꝯcessa tꝑa. Et cū sic nūerauerimꝰ
pōderemꝰ q̄ntū debuimꝰ.pōderemꝰ q̄ntū in
grati fuimꝰ.pōderemꝰ q̇cq̇d meruimꝰ. Et sic
oīa nr̄a in mēsura nūero ꝛ pōdere disponamꝰ

Lectio CXLIIII.

Ed et misereris

s oim qm̄ om̄ia potes ꝛ dissimulas
pctā hoim ꝓpter pniam. Diligis eī
oīa que sunt ꝛ nihil odisti eoꝝ q̄ fecisti.nec ēi
odiēs aliq̇d ꝯstituisti aut fecisti Postq̄ꝫ on̄/
suꝫ ē ꝙ ds gubnat vniuersaꝫ creaturā ꝑ potē/
tiā cui nihil p̄t resistere. Hic oñdit ꝙ eā admi
nistrat ꝑ beniuolētiā cui nulla creatura p̄t sa/
tisfacere. Et circa h̄ duo facit.naꝫ p̄mo oñdit
ꝙ deus oēm creaturā ꝑ beniuolētiā ꝛ amoreꝫ
libere cōstituit ꝛ creauit a p̄ncipio. Scđo ꝙ
oēm creaturā libere ꝯseruat ꝛ ꝯtinuat in esse
suo ꝓ suo volūtatꝭ arbitrio.scđa ps ibi. Quō
aūt aliq̇d ꝑmanere possit Circa p̄mū tria fa A
cit. Prio oñdit ꝙ miscđia deiꝰ est generalis ad
oēm creaturā vl'r. Scđo ꝙ est mirabilis cir/
ca hoies sp̄ealiter. Tertio ꝓbat deuꝫ diligere
q̇cq̇d ꝓduxit tꝑaliter.scđa ps ibi. Et dissimu/
las pctā. Et tercia ibi. Diligis em̄ om̄ia. Dicit

ḡ p̄mo sic. Sꝫ et misereris oim qm̄ oīa potes:q̄
si diceret. Licet totꝰ orbis terraꝝ sit tāq̄ꝫ momē/
tū statere añ te. Ul' sic gutta roris añ lucani:
nō tn̄ iđ despicis vl' ꝑuipēdis creaturā tuā:sꝫ
foues ꝓuehis ꝛ ꝯseruas.ꝛ iđ misereris oim vl'r
In p̄s. Miseratōes eiꝰ suꝑ oīa:oꝑa eiꝰ. Et q̄
re sic misereris. Certe iđ.qm̄ oīa potes. Nō ex
indigētia q̄si tu indigeas auxilio vl' ꝯsilio cre
ature:nō ex infirmitate q̄si nō possis creatu/
rā delere.sꝫ iđ qm̄ oīa potes naturalr̄ Marc.
xiiij. Pr̄ oīa possibilia tibi.ꝛ Eccl.ij. Scđm
mḡnitudinē illiꝰ sic ꝛ miscđia ipius cū ipo est
Et h̄ est qđ dr̄ infra.xij.ca. Ob h̄ ꝙ dn̄s es oī
um oīb) ꝑcere facis. Et iđ.tales dn̄i ꝛ p̄lati sūt
dei sp̄ealiter imitatores:q̇ q̄nto fuerint potē/
tiores tāto sunt clemētiores. Sic alexāder ma
gnus deuictos ꝓpl'os plus clemētia q̄ꝫ poten
tia sibi ꝯstrinxit.iij. Regꝭ.xx. Reges israel cle
mētes sunt. Et q̄uis dn̄e miseratiōes tue sūt
suꝑ oīa oꝑa tua:tn̄ magis est admirāda circa
oēs pctōres quoꝝ pctā dissimulas vindicare
Vn̄ subdit. Dissimulās pctā hoim ꝓpter peni
tentiā.i.sub dissimulatiōe nō fictōnis sꝫ affe/
ctiones.pctā hoim ꝓpter pniam.i.vt ipi peni
teāt interim.dū sic eos clemēter expectas. Ro
ma.ij. Ignoras qm̄ benignitas dei ad pniaꝫ
te adducit. Glosa dic̄ hic.potētia dei bonitate
plena opus suū ꝓpter peccata nō despicit:sed
per pniam abluit ꝛ ipe fouet ꝛ nutrit. Ezech.
xviij. Si impiꝰ egerit pniam ab oībus pctis
que fecerit:vita viuet ꝛ nō morief̄.oim iniq̇ta
tum q̄s oꝑatus est nō recordabor. Tertio ꝓ/
bat deū diligere:q̇cquid ꝓduxit tꝑaliter Hoc
ꝓbatur sic.nullus facit nec ꝓducit libere illud
qđ detestat̄ ꝛ odit.q2 si hō odit aliq̇d vellet il/
lud nō esse.ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō dat sibi libere esse.sed
deus libere ꝓduxit ꝛ ꝯstituit oīa.ḡ diligit q̄
tꝑaliter ꝯstituit. Et hoc est qđ dicit lr̄a Dili/
gis em̄ oīa que sunt.supra ca.j. Creauit vt es/
sent oīa:ꝛ nihil odisti eoꝝ que fecisti inq̄ntum
vicꝫ est opus tuū.q2 Eccl.xij. Altissimꝰ odio
hꝫ peccatores.h̄ est ad modū odiētis se hꝫ.q2
ꝓhibet peccata fieri. ꝓ peccatis punit peccan
tes nec ipa pctā ipe fecit inq̄ꝫtuꝫ pctā sunt Fit
em̄ actus qui est pctm̄ ꝛ a deo ꝛ ab hoīe.a deo
vero fit iuste.ꝛ ideo non hꝫ ꝙ sit pctm̄ q2 fit a
deo. Ab hoīe vero fit iniuste.ꝛ iđ ab hoc hꝫ ꝙ
est pctm̄ ꝛ sine deo factum est pctm̄.quia ſm
Augꝰ.quia licet hoc qđ est peccatū fit a deo.
nō tn̄ habet a deo ꝙ sit pctm̄. Nihil ergo eo/
rum odisti q̄ fecisti ꝛ quare. Certe q2 nihil pos
sis odiendo ꝯstituere vel facere Nā si q̇d odis
vis nō esse:qđ aūt ꝯstituis vis esse Et ideo di
cit. Nec em̄ odiens aliquid ꝯstituisti de nihi
lo aut fecisti ex p̄iacenti materia ꝓducendo.

Dissumulas peccata hoim propter peniten/
tiam. Circa penitentiā est notandū ꝙ qua/
tuor sunt penitentie incitamenta.quatuor pe
nitentie impedimenta.quatuor penitētie do/
cumenta.quatuor penitentie emolimenta.
Quatuor penitentie incitamenta sunt ista.
Amor xp̄i quem offendimus.dolor ꝓ gratia
quā amisimus.horror pene quā incurrimus.
extimor mortis ad quā decurrimꝰ. Inter hec
quatuor p̄mū incitamentū ad penitenduꝫ est
amor christi quē offendimus. Si christi bene
ficia cogitemus nr̄ām ingratitudinē ponde/
remus.nō est dubium si vsum ratōnis habe/
mus q̇n occasionem penitentie sentiemus.
Scribūt ph̄i naturales ꝙ arpyia auis est ha
bens faciem quasi hoīs.sed est auis multum
crudelis et ferox intantū ꝙ interdū ꝛ fame sti
mulante hoīem inuadit ꝛ occidit. Sitiens ad
aquā volat vt bibat vbi faciem suā intuēs et
sibi silēm se occidisse recolligens:tāto labore
ꝯpatitur ꝙ inde q̄nq̄ꝫ morit̄. Quid ḡ nos rōne
vtentes faciemꝰ:q̄n dn̄m nostꝝ ꝛ fratrē nostꝝ
christuꝫ q̄ntum nostri interfuit nos occidisse
cognoscimus. Hoc aūt videmꝰ expresse cum
verba dei audimus vel scripta legimꝰ sancto
rum deuote.ꝛ quicūq̄ꝫ nō penitet de peccatis
ista recolligēs:nō est ꝑfecte christianꝰ.nec euā
gelio dei credit. Et iđo signant dicit. Marc.j
Penitemini ꝛ credite euāgelio Scđm inci
tamētū est dolor ꝓ gratia quā amisimꝰ. Effi/
cimur em̄ ꝑ culpā de filijs dei filij diaboli Et
de familiarib) ꝛ amicis dei:hostes.ꝓditores.
et emuli.ꝛ de regni celestis heredib) sumꝰ exu
les ꝛ ꝓscripti In libro de naturis reꝝ dicit̄ ꝙ
sit q̄dam auis q̄ vocat̄ auis ꝑadisi que ꝓpter
insignem pulchritudinē sic vocat̄. Sūt ei pē/
ne eius adeo pulchre ꝛ mirabiles ꝙ nullꝰ eis
dolor deesse credat̄.vox est ita dulcis ꝛ pia:ꝙ
possit in hoīe deuotōem ꝛ gaudium excitare.
hec auis si capta fuerit ꝛ illaqueata:irremedia
biliter gemuit ꝛ plangit nec plangere desinit.
donec reddita fuerit libertati. Moralit̄.auis
ista ē figura ꝛ exēplū aīe xp̄iane.hec q̄n ē ī gra
tia ē auis pulcherrima.q2 in ea relucet imago
trinitatis naturalit̄ sibi impressa.imago inq̇t
đcorata ꝟtutib) ꝛ gratia vt nihil sibi desit q̇n
sit dei filia ꝛ patrie celestis incola gratiosa
Ista illaqueat̄ ꝛ capit̄ in laqueo demonis q̄n
peccat. Quid ergo restat ei facere nisi plāgere
ꝛ plorare ꝛ flere ꝛ dolere ꝛ incessanter penite/
re donec ꝑ gratiā recōciliatōis in statuꝫ p̄sti/
num reducat̄.ꝛ de bufone diaboli fiat denuo
auis ꝑadisi. Sic planxit ꝛ gemuit sctūs latro
iuxta xp̄m suspēsus:donec a fonte gratie grāꝫ
obtinuit ꝛ audiuit. Amē dico tibi:hodie me/

cũ erls in ꝑadiso. Luc.xxiij. Et iõ Math.iij.
Penitẽtiã agite appropiquabit em̃ regnũ ce-
C loꝝ. Tertiũ incitamentũ pñie est horror pe-
ne quã incurrimꝰ Istũ horrorẽ bñ sibi impsse
rat Job qñ dixit. Dimitte me vt plangã pau
lulũ dolorẽ meũ anteꝙ̃ vadã ⁊ ñ reuertar ad
terrã tenebrosam ⁊ opertã mortis caligine, ter
ram miserie ⁊ tenebraꝝ: vbi vmbra mortis et
nullus ordo sed sempiternꝰ horror inhabitat
Et apl's ad Hebr.x.ca. Horrẽduz ẽ incidere
in manus dei oĩpotentis Et Gregꝰ.ix. mora.
Horrenda mõ sit miseris mors sine morte, fi
nis sine fine, defectus sine defectu, q̃r mors sp
viuit. et finis semper incipit. ⁊ deficere defe-
ctus nescit. Mors perimit ⁊ nõ extinguit, do
lor cruciat sed pauorẽ nõ fugit. Flãma cõbu-
rit sed tenebras nõ excutit Hec Gregꝰ. Istud
incitamentũ penitẽtie multos mouit q̃r sic a
timore pene q̃ est timor ꝯuilis ⁊ initial' gignit
timor filialis: sicut cera ꝓcedit sigillũ vel seta
ꝓcedit filum ꝯm Augꝰ. Sic incepit Joãnes
baptista ꝓdicare iudeis. Progenies viperaꝝ
quis demõstrabit vobis fugere a vẽtura ira
Facite fructũ dignum penitentie. Math.iij.
Quartũ incitamentũ penitẽtie est timor mor-
tis ad quã trãscurrimꝰ. Hec eñ est rõ ꝯm Gre-
go. quare deus diez mortis nostre nobis in-
certã esse voluit. vt dum sp ignoratꝰ ꝓximus
esse credatꝰ. et ideo sp parati inueniamur.xij.
moral'. Penitentia aũt post mortẽ est impossi
bilis: q̃r in morte desinit esse viator. Peniten
tia ꝓpe mortem ẽ valde difficilis. Tum q̃r do
lor languoris corpis occupat totaliter vires
mentis. ⁊ cum hõ tantũ cor vnicum habeat:
nõ habet pro tũc vbi dolorez ꝓ culpa ꝓducat.
Tuz q̃r hõ tũc nõ põt esse certus an doleat ꝓ
peccato suo ductꝰ timore an ductus amore
Vñ Augꝰ. in q̇dam ꝯmone ⁊ ponit in cano-
ne de pe. di.vij. nullus. Quẽ morbus vrget ⁊
pena terreat ad verã vix veniat satisfactiõem
maxime cũ filij quos illicite dilexerit sint pñ-
tes. vxor mũdus a se vocent. Multos em̃ so
let serotina penitẽtia decipe. hec Augꝰ. Quã
do em̃ ꝑsona nobilis grauiter infirmatꝰ vix i-
uenitur aliquis q̃ de anime salute audeat si-
bi loqui. executores sollicitantꝰ circa diuitias
⁊ thesauros, medici circa corpis medicinas,
vxor et filij ⁊ amici ꝯsolantꝰ infirmũ etiã cõtra
ꝯscientiã mentiẽtes: ⁊ sic nõ ꝑmittitꝰ de pctĩs
suis cogitare. nec anime sue statum salubriter
ordinare, ⁊ sic iusto dei iudicio de dãnatõi ex
ponit. Eccl'i.ij. Si pñiam nõ egerimus incide
mus in manus dei, ⁊ nõ in manus hominũ,
In manus hoim incidimus si sacramentuz
penitentie debito mõ suscipimus. Sz in ma

nus dei incidimꝰ qñ post mortẽ tẽpus sacra- D
mẽtoꝝ trãsimus. Scđo quatuor sunt pñie
impedimẽta. pudor ꝓpalandi. timor recidiuã
di. ardor delectãdi. ⁊ torpor ꝑstolandi. Prio
volẽti efficaciter penitere obijcitꝰ pudor q̃ hõ
ꝯfunditꝰ alteri hõi reuelare qđ notũ est deo et
angel' ⁊ demonibꝰ ⁊ sctĩs aĩabꝰ ⁊ forte multis
aĩabus. Et iste pudor est ꝓmus armiger quẽ
diabolus mittit contra volentẽ salubriter pe
nitere. Unde q̇dam sanctus vidit diabolum
inter penitentes incedere ⁊ faciẽtẽ eos erube
scere in ecclesia cũ se ad ꝯfessionẽ pararẽt. qui
adiuratꝰ a sancto ⁊ interrogatus q̇d inter il-
los penitẽtes faceret. Respondit Reddo qđ
abstuli: verecũdiã eis abstuli qñ peccauerũt
⁊ mõ eis restituo ne possint cõfiteri. Sic em̃
lupus ouem ꝑ guttur accipit ⁊ nõ ꝑ pedem: ⁊
vulpes gallinam. ita diabolus guttur pctõ-
rum ꝯstringit pudore. Unde Augꝰ. sup ps.
O homo q̇d times confiteri. illud qđ ꝑ ꝯfessi
onem scio: minus scio q̃ id qđ nescio. Cui ꝯfi
teri erubescis pctã tua. pctõr sum sicut et tu.
Hõ sum: hũanum nihil a me alienũ Cõfitere
hõ homini. homo peccator homini peccatori
Elige qđ vis: si ꝯfessus lates: non confessus
dãnaberis. Ad h̃ deus exigit ꝯfessionẽ vt li-
beret huilem. ad h̃ damnat nõ ꝯfitentẽ vt pu
niatꝰ supbũ. Scđm impedimẽtũ est timor re
cidiuãdi. ⁊ iste est scđus armiger quẽ diabolꝰ
mittit statim ꝯtra penitere volentẽ. Quõ in-
quit ꝓponis tu de cetero a peccatis abstinere
Poteris tu in ꝑpetuũ viuere ꝯtinenter. Ad
quid tibi proderit hodie confiteri. ⁊ post cras
labi i simile. Et nõ aduertit homo fatuꝰ q̃ iõ
statuit deus sacramentũ penitẽtie ad manuz:
vt quotiẽs recidiuamꝰ totiẽs resurgamꝰ Ter
tiũ impedimentũ pñie est ardor delectãdi ⁊ ẽ
tertius armiger obuians penitẽti. Recolligit
em̃ hõ miser delectatõem ꝑhabitã in peccato
vt videatꝰ sibi q̃ sine eo nõ posset ꝑducere vi-
tam suã. ⁊ manente tali affectõne impossibile
est eum vtiliter penitere. Chrys.li. de ꝯpũcti-
one cordis. Sicut impossibile ẽ q̃ ignis in-
flãmetꝰ in aqua. ita impossibile ẽ ꝯpũctionem
cordis vigere in delitijs. Cõtraria em̃ hec sũt
sibi ad inuicem et ꝑemptoria. Illa em̃ mrꝰ fle-
tus, hec risus. illa cor ꝯstringit. hec dissoluit
Quartũ ⁊ fortissimũ ĩpedimẽtũ pñie ẽ torpor
ꝑstolãdi q̃ oritꝰ ex duplici ꝑsumptõe. scz ex pre
sũptione vite ꝓlixe: ⁊ finalis venie diuinitus
ꝯcedende, ⁊ est q̃rtus armiger. et coĩter om̃es
impedit. ꝯfidũt de futuro. ꝑmittũt in posteꝝ
ꝓcrastinant in longinquũ. ⁊ dicũt cum coruo
cras cras donec morte subita periclitentꝰ
Lectio CXLII

Capitulum XI Lectio CXLIIII

Quomodo aũt ali

quid ꝑmanere possit nisi tu voluis-
ses: aut quod vocatũ a te nõ essz cõ
seruaretꝰ. Parcis aũt omnibꝰ: q̃m tua sunt do-
mine qui amas animas. Postq̃ȝ ostẽsum est
q̃ deus omnẽ creaturã ꝑ sue bonitatis clemẽ-
tiam creando ꝓduxit a principio. In hac par-
te declarat Salomõ q̃ idẽ deus omnẽ creatu
rã ꝯseruat q̃diu sibi placet ꝑ sue volũtatis arbi
trio. Et ꝓmo generalitꝰ ascribit deo omniũ re-
A rum ꝯseruatõem. Scđo deo specialiter ascri-
bit humanã gubernatõem. scđa pars ibi. par-
cis aũt omnibus. Circa ꝓmũ dicit sic. Quõ au
tẽ aliq̇d ꝑmanere posset nisi tu voluisses. Nõ
em̃ creatura ita paꝝ depẽdet a deo sicut domꝰ
ab artifice. Perfecta aũt domo nõ plus depẽ-
det domus ab artifice: imo corrupto artifice ni
hilominꝰ manet domꝰ Vñ artifex nõ est cã rei
cũ iam est in esse ꝑfecto sed tm̃ est causa fieri ipi
us rei. Vñ Augꝰ.xxij: de ciui. dei. c.xxiij. vt ipi
us diaboli natura subsistat ille facit qui sũme
est ⁊ facit esse q̇cquid aliquo mõ est. Efficacem
quippe potentiã si rebꝰ subtrahat: nec ꝓgredi
potuerunt ⁊ suis diuersis motibus ꝑagere tẽ-
pora: nec ꝓrsus in eo q̃ create sunt aliquatenꝰ
ꝑmanebunt. Item de vera religione. ca.xxxuij
Deus ꝑ suam sapiam omnia fecit ⁊ ꝑ suã beni
gnitatẽ omnia ꝯseruat. Idem. j. ⁊. ij. sup Geñ.
⁊. iij. de trinita. ⁊ in multis alijs locis, ⁊ hoc est
qđ subdit in littera: aut quõ quod a te vocatũ
nõ essz ꝯseruaretꝰ. q. d. nullo mõ vocatum id ẽ
verbum edictũ de nõ esse. in ps. Dixit et factã
sunt. ⁊ ad Roma. iiij. Vocat ea q̃ nõ sunt tãq̃
ea que sunt. Et q̃uis sic generaliter oĩa cõser-
uet q̃ produxit: specialiter tm̃ homines gubnat
ꝑ clementiã. Vñ merito littera subdit. Parcis
aũt omnibus q̃m tua sunt domine qui amas a-
nimas: parcis inq̇t omnibꝰ supple hominibus
etiã peccãtibus qui digne forent si tibi place-
ret statim in infernũ detrudi. sed parcis eis tu
q̃ oẽs hoĩes vis saluos fieri ⁊ ad cognitionez
veritatis venire. j. Thimoth. i. Ratio aũt ꝑcẽ-
di est quoniã tua sunt dñe. Sap. xv. Etiam si
peccauerimus tui sumꝰ qui amas aĩas. hoĩes
em̃ ꝯmuniter amãt corpa: sed tu amas aĩas a
te creatas singulariter ⁊ tibi assimilatas ⁊ tuo
sanguine reformatas. Ezech. xviij. Om̃es aĩe
mee sunt. Amat deus etiã aĩas nõ singulari-
ter sic q̃ nõ corpa amet: sz ꝓuilegialiter: q̃r eas
ad se in ꝑpetuum fruendũ ꝓparauit. Totꝰ aũt
labor diaboli ad hoc nititur vt sumopere cor-
pora diligamus ⁊ animas negligamus vt il-
lud qđ a nobis neglectũ fuerit: in partem suaz
cedat. Geñ. xiiij. Da mihi animas cetera tolle

tibi. Arguuntur etiã in hoc verbo: parcis autẽ
om̃ibus q̃m tua sunt domine. q̃ amas animas
tã mali dñi q̃ mali ꝑlati: mali dñi nõ parcunt
hoibus q̃m sui sunt sed spoliant ⁊ appropriant
⁊ destruũt: ⁊ si de hoc arguantꝰ: respõdent q̃ li-
cite faciunt q̃m sui sunt. Isti deũ potiꝰ imita-
ri deberẽt ⁊ eis parcere q̃m sui sunt. Mali au
tem ꝑlati arguũtꝰ q̃ plus amant decimas obla
tiões garbas ⁊ lanas q̃ animas xp̃i sanguĩe re
demptas: ꝯtra q̃s Berñ. in ꝑsona boni ꝑlati
dicit. Certe seruandũ accepi pro q̃ mercator ñ
insipiẽs ipa vtiq̃ sapiã sanguinẽ suum fudit.
Sic loquebatꝰ Paulus. ij. Coꝝ. xij. Ego autẽ
libentissime impendã ⁊ sup impẽdar ipe ꝑ ani
mabus vestris licet plus vos diligens minꝰ di
ligar. Quõ quod vocatũ a te nõ esset: ꝯṡuaretꝰ
Hic est notandũ que sunt diuine vocatões B
q̃ sunt humane excusatões: ⁊ q̃ sunt excusanti-
um punitões. De de diuinis aũt vocatõibus
est sciendũ q̃ tres sunt in genere et tres in spẽ.
In genere quidẽ loq̃ndo vocat verbo: signo:
⁊ nũcio. Sicut volẽs aliquẽ ad se vocare: vo-
catione suã pt facere tribus modis ꝑ verbũ si
gnũ ⁊ ꝑ nunciuz. Deus autẽ vocat nos ꝑ ver-
bum in incarnatõe filij sui quando ṽbum ca-
ro factũ est. Joh. j. Quando misit verbũ suum
⁊ sanauit eos. in ps. Magna foret rusticitas si
rex anglie mitteret filiuz suũ ad vocanduz ali-
quẽ paupem si ille venire ꝯtemneret. ⁊ maior
fit iniuria si hõ vilis ⁊ paup verbo dei qđ ẽ fi-
lius patris incarnato inuitãte venire ꝯtemnit
qđ tm̃ frequenter videmus vt merito dicat xp̃s
illud Job. xix. Seruũ meuz vocaui ⁊ non re-
spondit mihi ore ꝓprio depcabar illũ. Os dei
est ṽbum dei. Iuxta illđ Can. i. Osculetur me
osculo oris sui. Scđo xp̃s vocauit nos signo
Signũ istud fuit corpꝰ suum extensum in cru
ce ⁊ exaltatũ in mõte: rubricatũ ꝓprio sanguĩe.
sicut volẽs reclamare falconẽ stat in loco ap-
parenti cũ reclamatorio rubricato. Ita xp̃us
volens hoĩem clamare q̃ a paradiso auolaue-
rat in infernũ: in montẽ caluarie accessit: lignũ
crucis ascẽdit: latus sanguinolentũ ostendit:
voce magna clamauit: vt sic seipo facto signo
hoĩem reuocaret. ⁊ tm̃ istis visis ingratissimi
hoĩes ad eũ venire ꝯtẽnunt: sic ipe conq̃ritur
Prouer. i. Vocaui ⁊ renuistis extendi manus
meas ⁊ nõ fuit qui aspiceret. Tertio vocauit
nos ꝑ nunciuz. i. ꝑ ꝓdicatoꝝ officiũ cuiuscũq̃
fuerint conditõnis: siue prelati ordinarij: siue
alij ab ecclesia ad ꝓdicandũ deputati. De isto
nũcio. dr Luc. xiiij. Homo q̇dã fecit cenaz ma
gnã ⁊ vocauit multos: ⁊ misit ꝯuũ suũ hora ce
ne dicere inuitatis vt venirẽt. Quẽ locum expo
nẽs Gregꝰ. dicꝰ ꝯuũ illũ ordinem predicatoruz

C designare.cū tñ tpe suo nullus ordo in ecclia
sic vocaret Scdo sicut hoies triplicit vocā
tur.ita se excusant triplr. Supbi p subtilita-
tem dñationis. Auari p difficultatez terrene
occupatonis. Luxuriosi p voluptatem car-
nalis delcātionis. Et isti tres figurant p illos
tres quos enūerat euāgelista. Luc.xiiij. Quo
rum pmus dixit: villam emi z necesse habeo
exire z videre illam.rogo te habe me excusatū
Scds dixit. Juga boū emi qnq z eo pbare
illa.rogo te habe me excusatū. Et terti9 dixit.
vxorem duxi z ideo nō possum venire Pri
mus designat supbos qui p ambitōne terre-
ni dominij gliam amittū t celestis regni. iste i
sua excusatōne bene se fatet fatuū fuisse qui se
prius dicit villam emisse q vidisse. Faciliter
em quilibet fallitur qn videlicz illud emit qd
ab eo abscondit.z certe si hō videret z osidera
ret qd est in dignitate dominij secularis. illō
nō emeret nimis care. videret em ipsius bre-
uitatem.qz Ecci.x. Omis potentatus breuis
vite. Uideret pcipitij grauitatē.quia quanto
status altior:tanto casus grauior. Cecidit pe
trus sed de infimo:ideo statim surrexit. Ceci-
dit dauid sed de plano:qz se in altū nō extu-
lit. Juxta illud ps. Dñe nō est exaltatum cor
meum:z ideo cito surrexit. Cecidit adam:sed
de alto:qz de padiso.z iō cum difficultate sur
rexit. Cecidit lucifer:sed de celo altissimo.iōo
surgere nunq potuit Scds excusans figu
rat auaros q iuga boū quinq dicit se emisse.
Per quinq iuga bouz intelligūtur qnq sen-
sus exteriores corpis. Et dicūtur iuga.qz fm
Aug.cuiuslibet sensus instrumēta obinant.
Duo em sunt oculi.due aures.due nares.duo
instrumēta gustus:lingua et palatū. Due ma
nus in qbus pcipue patet tactus Sic g bo-
ues terrā psant.sic sensus auari circa terrena
cōtinue delectant.magis em delcānt eius o-
culi vidēdo massaz auri q in ecclia videre cor
pus xpi. In ore etiaz dulcior ē auri nolatio q
vbi dei pdicatio.z fatue iste se excusauit.quia
pus debuit iuga pbasse q emisse. Terti9 lu-
xuriosos designat q p vxorē intelligit volup-
tatē nō em p ɔiugiū ɔiugati excludūtur a ce-
na lz aliqliter. Uñ ille di vxorē duxisse q tota
affectiōe se tradidit voluptati.z tal ad cenam
celestem venire nō pt nec dz nec ē dign9 nec
pōt ire qz ipe ē fetid9.nō est dign9 qz ē sordida
veste indut9.z iō qz tot sūt q se excusant.iō licz
mlti sunt vocati pauci tñ sūt electi. Math.xx
In cui9 signū Nūeri.xxxj.legim9 de q sedeci
milib9 hoim nō cesserūt in ptez dñi.nisi.xxxij.
D aie Tertio videndū ē q sunt excusantiū pu-
nitiones.z sūt tres. Segregatio a ɔsortio bo
noz. Luc.xiiij. Nemo viroz illoz qui vocati
sunt gustabūt cenā meā. Subsannatio z ipro-
periū pctoz.qz in iudicio de9 angeli z hoies z
demōes subsannabūt z deridebūt fatuos pec
catores q dinas vocatōes neglexerūt Prouer.
pmo. Quia vocaui z rēnuistis.extēdi man9 me
as z nō fuit q aspiceret. Et infra Ego qz in in
teritu vro ridebo.z subsannabo cū vob qd ti-
mebatis aduenerit. Cruciatio ppetua tormēto
rū. Esa.vlt. Eligā illusiōes eoz q timebā ad-
ducā eis qz vocaui et nō erat q rñderet Non
sic de bonis z iustis q deū audiūt vocātem p
obediētiā z pceptoz obseruātiā. hi in celo po
nētur lucentes sic stelle in ppetuas etnitates.
Baruch.iij. Stelle vocati sūt z dixerūt assum9
z luxerūt ei cū iocūditate q fec illas Speali9
āt vocat nos oñsionib9 exēploz. pmissionib9
pmioz.z pcussionib9 flagelloz Prio nos vo-
cat oñsionib9 exēploz.qt em nos p viā pnie p
cesserūt tot vocatōes hēm9.qt milia martiz.qt
milia vginū.qt milia ɔfessoz.tot sūt milia vo
cātiū. Joh.x. Propas oues vocat noiati z ad
ducit eas. Et apls ad Phil.iij. Ea q retro sūt
obliuiscēs z ad ea q priora sūt extēdēs meipm
ad destinatū pseqr ad brauiū supne vocatōis
Scdo nos vocat pmissiōib9 pmioz sic diues
vocat paupem oñdēdo sibi denariū. j. Pe.iij.
In h estis vocati vt bñdictōez hereditate pos
sideatis. Tertio vocat nos pcussiōib9 flagello-
rū.qtiēs em infirmitatib9 flagellamur seu fati
gamur vl aduersitatib9 tribulamur.totiens a
deo vocamur. Et sic Greg9.dic. Mala q nos
premūt ad deum ire ɔpellūt

Caplm.XII. Lectio CXLV

Quā bonus et

o suau9 ē dñe spūs tu9 in nob.iō
q hos q exerrāt ptib9 corripis
z de qbus peccāt admones z
alloqris vt relicta malicia credāt i te dñe. Si
cut supius dctm fuit.intētio salomonis a me
dio.x.ca.vsq ad finē libri ē declarare quō sapi
entia q est ver9 dei cultus mirabilit gubnauit
ppl'm hebreoz. vt p h oēs hoies hebreoz histo
riā audiētes ad vez cultū vni9 dei q est sapia
aiarent. Fuit ista gubnatio mirabil in tribus
In egyptioz expugnatōe.in hebreoz p deser
tū traductōe.z in chananeoz de terra pmissi
onis eiectōe Postq igit declarata est gub
natio sapie circa ppl'm hebreoz qntuz ad duo
pma. In ista pte ɔñter agit de punitiōe gētiū
puersaz q terrā sctām inhabitabāt añ filios
isrl. Inhabitabat āt a septē gētib9 qs in aduē
tu filioz isrl z in mora coz nō stati z subito sz
paulati dñs deleuit z captiuauit z dominio il
lius terre puauit.z in eadē filios isrl miracu-
lose plātauit. Et circa ista duo fiūt. Nā pmo

agit de chananeoz afflictōe Scdo de hebreo
rū instructōe. ibi Tu āt dñator Circa pmū āt
duo fiūt.qz pmo agit de mō afflictōis q gens
chananeoz fuit flagellata. Scdo oñdit q ad
illū modū dina potētia nō fuit ncārio limita-
ta.scda ps ibi. Nō qz ipotēs. Circa pmū duo
fiūt.qz pmo oñdit boitas dine castigatōis ad
A oēs pctōres generalit. Scdo ad chananeos
speāliter.scda ps ibi. Illos ei ātiqs Circa pri
mū in lectōne hodierna duo fiūt.qz pmo agit
de dina dulcedine quā influit mētib9 iustoz.
scdo de mira māsnetudine quā oñdit i corre-
ptione maloz. scda ps ibi. Jōq hos q exerrāt
ptib9 corpis z de qb9 zc. Circa pmū dicit sic.
O q bon9 et suauis ē dñe spūs tu9 in nobis.
Ubi dine bonitatis dulcedo ɔmēdat ex signo
magne admiratōis. O ē nota grādis intētiōis
Quā ex vocabulo sūme pfectōnis.bon9 ex v-
bo mire dilcātionis.suauis ex dulced ie degu
statōnis spūs tu9. O fm pscianū z papiā ali-
qn ē nomē lre.aliqn ē intiectio.aliqn ē aduer-
biū. Si ē intiectio:ē intiectio qnq dolētis.vt o
in qnta miseria sum9. qnq ē intiectio admirā
tis.vt o rē mirabilē.qnq silr ē aduerbiū.z di-
uersas hz significatōes. Est em aduerbiū vo
cādi.vt o regia.admirādi:vt o qlis facies. In
dignādi:vt o tpa:o mors. Optādi.vt o assis.
Exhortādi:vt o fugite. Qñ vo pfert cuz suspi
ratōe z motu ai sic ē intiectio Qñ seqtur actūs
est aduerbiū.vt o ɔditōez miserā. In pposito.
O an ē intiectio vl aduerbiū.nō ē cura z ē no
ta mgne admiratōis. Quā ē nota grādis intē
tionis. Juxta illō ps. O q mgna multitudo
dulcedis tue dñe. Bon9 ē vocabulū dine pfe
ctionis. Luc.xviij. Nēo bon9 ē nisi sol9 deus
Suauis ē vbū mire delcātōis In ps. Gusta
te z videte qm suauis ē dñs. Uult g dicere do
regratiādo. O q mirabilit.q ineffebilit spūs
tu9.i.benignitas tua ē mgna in nob.i.iudeis:
In ps. Nō fec talit oi natōni:vel i oib9:fm a
liā lrām.qri ps. Suauis ē dñs vniuers z mi
seratōnes ei9 sup oia opa ei9. Sic g ptz dina
dulcedo i oib9 creaturis generalit:sz speālit mā
suetudinē declarat in correptōe maloz:qs tñ
posset affligere z ānihilare si vellet vel i infer-
nū dtrudere corripit āmonet z alloqtur vt re
linquāt maliciā suā z redeāt ad eū p pniaz Et
h est qd subdit. Jōq vicz qz tāta ē in te suaui
tas bonitatis.circa hos q exerrāt peccādo scz
ptib9 corpis.i.pticularit z paulati.z de qbus
peccāt.i.de pctis.admones p pdicatōez exte-
riorē tuā z alloqris p internā inspiratōem. vt
relicta malicia credāt p fidē opantē p dilectio
B nē in te dñe q eos ita dulcit reuocas ab erro-
re. Suauis ē dñe spūs tu9. Quiuis hō certi-
tudinalit expiri nō pt se spm sctm hre.sic nec
pt se scire eē in caritate fm sctōs:tria tñ signa
pt hō hre fm tria signa p q hō pt scire q hēat
spm sctm q verisilr pt cōijcere se spm sctm hre
p grām. Et accipiūtur ista tria signa fm tripli
cem spēm in q legim9 spm scm apparuisse Ap
paruit ei in spē nubis sup xpm trāsfiguratuz
In spē colūbe sup baptisatū. In spē ignis su
p aploz collegiū ɔgregatū. Primū signuz est
abūdātia lachrymaz.z iō apparuit i spē nub.
Nubes em fundūt fluuios sup terrā:z spūs
sanct9 irrigat mentē deuotā quā inhitare dig
tur fluuio lachrymaz. Uñ Gen.j.di.q spūs
dei ferebat sup aqs.et in ps. Flauit spūs eius
et fluēt aq. Roz.viij. Ipe spūs postulat p no
bis gemitib9 enarrabilib9.postulat.i.postula
re nos fac fm glo. Bern.sup Cāt. Lachryme
penitētiū vinū sūt āgeloz.qz in illis ē dulcor
vite.sapor grē.gust9 indulgētie.sanitas redeū
tis inoctie.recōciliatōis iocūditas.z serena-
te ɔscie suauitas Scdm signū ē dimissio iniu-
riaz.z iō appuit in spē colūbe q felle caret. vñ
qñ hō inuenit se paratū z benignū ad dimit-
tendū iniuriā sibi factā.euidēs signū ē q spm
sctm hz cum q nullū odiū stare pōt.cum sit a-
mor.odiū nanqz aiam inflat indurat z amari
cat. Sz spūsctūs p oppositas ɔditōes descri
bit. Nā ɔpat rori.vnctioni z melli Inqntū ei
cor inflāmatum refrigeret di ros. Ecci:xviij.
Nōne ardorē refrigerabit ros. Uñ petit eccle
q corda nra spūssancti mūdet infusio.z sui ro
ris intima aspsione fecūdet. Inqntuz vo cor
odijs induratū mollificat di vnctio.j. Joh.ij
Unctionē hētis a sancto z nostis oia. Quia
vo cor odio amaricatū dulcorat di mel. Ecci.
xxiiij. Spūs meus sup mel dulcis.nec iuuat
hoiem pacē fictā ptēdere in vbis z odiū celare
i corde:qz fictionē talē detestat spūsctūs Sa
pie.j. Spūs em sctūs discipline effugiet fictū
Tertiū signū ē desideriū supnoz.z iō spūssan
ctus appuit i spē ignis Sic em ignis natura
liter tēdit sursuz z se celo ɔiūgit. Ita spūssan-
ctus corda illoz accēdit z sursuz eleuat vt trre
na fastidiāt z celestia dsiderēt. Ezech.viij. Ele
uauit me spūs inter celuz z terrā.nō dixit po-
suit me i celo.qz ibi tm sunt boni.nec dixit po
suit me i terra.qz ibi manēt mali auari. Sz di
xit eleuauit me int celū z terrā Qz ibi dnt eē fi
deles xpiaoi. Cui9 rō ē.qz hñt aliqñ ascēdere
vsus celū celestia ɔtēplādo:z aliqñ vsus terrā
primoz vtilitatib9 ministrādo Dubitatio lralis
Utz gra spūssancti detur ncārio hōi se qntū
pt ad grām pparāti.z videt q nō.qz cuicunqz
deus dat grām.gratis dat eaz z libere ex sola
miscdia. Igit qntūcūqz disponat se hō:ē in li

bera dei volũtate dare sibi grãm vel nõ dare.
Jte hõ ɔpatur ad deũ sicut lutũ ad figulum.
Hyere.xviij. Sic lutũ in manu figuli sic nos
ma.in do.ii.ſ lutũ q̃ɔtũcũq; sit bñ pparatum
non accipit formã a figulo ex ncitate: igit̃ nec
hõ grãm a deo q̃ntũcunq; se preparet. Ad oppo
situm ẽ glosa sup illud Rhoma.v. Justificati
p fidẽ pacẽ habeam⁹. Et ẽ aug⁹. Deus recipit
ɔfugiẽtes ad se: aliter eſſ; iniq̃tas in eo. Sed
impossibile est q in deo sit iniq̃tas. ergo impos-
sibile ẽ q nõ recipiat ɔfugiẽtes ad se. ergo ɔfugi-
ens ad deũ ncario seq̃tur grãz. ꝑterea Apoc.
iij. Ego sto ad ostiũ ⁊ pulso si q̃s apuerit mihi
intrabo ad eũ ⁊ cenabo cũ eo. Sz iste q̃ dispo
nit se faciẽdo id qd̃ in eo ẽ aperit sibi. ergo intrat
ncario. Confirmat̃ q: isto ap̃sente sibi: aut in-
trat: aut nõ intrat. Si nõ intrat. ergo frustra pul
sat qd̃ ipsũ ẽ dicere. Si itrat. ergo dat grãm. Pre
terea Ansel. de cã diaboli.ca.iij.dic. q illa ẽ cã
q̃re ds diabolo nõ dedit grãz ⁊ pseuerãtiã. q:
ipe noluit accipe. Vñ nõ iõ nõ accepit diabo
lus pseuerãtiã: q: de⁹ nõ dedit. sed iõ de⁹ non
dedit: q: ipe nõ accepit: q: q̃cũq; se parat vt ac
cipiat ncario recipit. Ad dubitatõem dõm
q q̃dam ẽ ncitas coactõnis: ⁊ q̃daz est ncitas
infallibilitat̃. Necessitas coactiõis nullo mõ
cadit in deo. ncitas vero infallibilitat̃ cadit ĩ
deo ex ꝓmisso suo ⁊ pacto siue lege statuta: et
hec nõ est ncitas absoluta sed ncitas ɔseq̃ntie
Vñ nõ stat cuz lege statuta q viator faciat q
in se est disponẽdo se ad grãm q̃n habeat gra-
tiã: posset tñ deus mutare legẽ circa aliã pso-
nã si vellet: ⁊ tal' q̃ntũcũq; se dispõeret nõ ha
beret: q: dispositio hoĩs nullã cãlitatem hz re
spectu grẽ de ncitate: ſ tñ de ɔgruo: q: grã ex
cedit oẽm opatõnẽ naturalẽ: nec ẽ possibile q
hõ mereat̃ p qd̃cũq; op⁹ naturale morale: pu
ta grãz de ɔdigno. Ad rõnes ĩ oppositũ. Pri-
mã ɔcedẽdo q ex miscdia ⁊ grã sua ꝓ tanto q:
talẽ legẽ misericordit̃ statuit ⁊ obſuat: ſ statu
ta lege: ncãrio dat grãz ncitate ɔñtie. Ad scdõz
q̃ɔuis sum⁹ sic lutũ p ɔpatõez ad deũ aliq̃ mõ
nõ tñ siĩitudo tenet ĩ oib⁹: nec ẽ pactũ int̃ arti-
ficẽ ⁊ lutũ: ⁊ dato q foret artifex possz frãgere
pactũ: pacti lege manẽte: qd̃ nõ pt deus pacto
suo manẽte: nec lutũ pt aliq̃d apud artificẽ ꝑ-
mereri: nec de ɔdigno: nec de ɔgruo. In hac
tñ q̃stione magis ple q̃ logice ẽ loq̃ndũ

Lectio CXLVI

Llos eni antiquos
inhitatores terre tue sctẽ q̃s exhorrui
sti: qm̃ odibilia opa tibi faciebãt per
medicamia ⁊ sacrificia iiusta: ⁊ filioꝝ suoꝝ ne-
catores sine miscdia: ⁊ comestores viscerꝝ hoĩm
⁊ deuoratores sanguis: ⁊ auctores parẽs ani
maꝝ inauxiliataꝝ a medio sacro tuo voluisti
ꝑdere p man⁹ parẽtũ nr̃oꝝ vt dignã ꝑciperent
ꝑegrinationẽ pueroꝝ dei q̃ tibi oĩm carior est
terra. Declarata diuina castigatõe ad oẽs pctõ
res generalr̃: q: oẽs corripit: admonet ⁊ alloq̃
tur vt relinquãt maliciã. In hac pte oñdit diui
nã clemẽtiã ĩ castigatõe illaꝝ gẽtiũ q̃s de terra
sctã expulerũt filij isrl' spẽalr̃. Et circa h̃ duo fa
cit. Nã pmo replicat puniẽdoꝝ ꝑuersitatẽ. Se
cũdo explicat dei puniẽtis pietatẽ. ibi. Sz in
his tñ. Et tertio recapitulat dei miserẽtis eq̃-
tatẽ. ibi. Cũ ergo sis iust⁹. Circa pmũ in explicã
do puniẽdoꝝ ꝑuersitatẽ q̃nq; fiũt in lcõne ho
dierna. Nã pmo oñdit q̃ erãt puniẽdi. Scdo
q̃re erãt puniendi. Tertio quõ erant puniẽdi
Qrto p q̃s erãt puniẽdi. Et q̃nto ad q̃d erant
puniẽdi. Prio ergo oñdit q̃ fuerũt q̃s de⁹ puniuit
in aduẽtu filioꝝ isrl' in trã scãm. Et q̃ɔtũ ad h̃
dic. Illos ei ãtiq̃s hitatores sctẽ tue tre. Vbi
notãdũ q septẽ gẽtes q̃ a trã sctã eiecte fuerũt
suis nõib⁹ ɔputãt̃. Deut.vij. vicz ethei. amor-
rei. chananei. ⁊ pherezei. euei. ⁊ gebuzei. ⁊ ger-
gezei. Et s̃cãt septẽ pctã mortalia q̃ nos opprimũt ex
pugnare si terrã ꝓmissiõis velim⁹ itrare. Qua
re ãt eiecte fuerũt dr̃ in lrã stati: q̃s inq̃t exhor-
ruisti. i. abhoiabiles habuisti: qm̃ odibilia sũt
tibi opa q̃ faciebãt. Et quõ. Certe peccauerũt ĩ
deũ: peccauerũt in ꝓximũ. In deũ peccauerũt cõ
tra sũmã ꝟitatẽ. ɔ sũmã maiestatẽ. ɔ sũmã bõi
tatẽ. Peccauerũt ɔ sũmã ꝟitatẽ indulgẽdo sor-
tilegijs q̃b⁹ iuestigabãt de occultis. ⁊ q̃b⁹ se di
cebãt mederi ifirmos. Vñ eoꝝ sortilegia vo-
cat h̃ medicamia: q: infirmitates p sortilegia
medebant̃. sic nõnulle vetule adhuc facere di
cunt̃. Cõtra sũmã maiestatẽ deliq̃rũt: q: sacri-
ficia q̃ solo dõ debebant̃ idol' faciebãt: ⁊ iõ in-
iuste. Et h̃ intelligit q̃n dic q faciebãt iniusta
sacrificia. ergo ɔuit' peccauerũt ĩ deũ. Et nõ solũ h̃
imo peccauerũt in ꝓximũ: ⁊ maxie ĩ illos q̃b⁹ ce
teris parib⁹ magis grati debebãt fuisse: vicz in fi
lijs suis. Vñ lrã subdit q fuerũt filioꝝ suoꝝ ne
catores. In ps. Immolauerũt filios suos ⁊ fi-
lias suas demõib⁹. Ecce q̃ difficile fuit cole-
re demões q̃ iubebãt sibi filios a prib⁹ imola
ri. ⁊ h̃ fecerũt isti gẽtiles sine miscdia. Vñ nõ so
lũ interfecerũt filios suos vt imolarẽt demõib⁹
imo cũ gaudio ⁊ hilaritate h̃ fecerũt. Et iõ lrã
dic q fuerũt filioꝝ suoꝝ necatores sine miseri
cordia: ⁊ nõ solũ occiderũt filios: imo viscera
. i. carnes hũanas comederũt q̃ꝝ ptes dõ sacri
ficauerũt ɔburẽdo: ptẽ comederũt masticãdo
sic iudei de suis sacrificijs faciebãt. ⁊ h̃ est qd̃
subdit: Et viscerꝝ comestores. ⁊ noiant̃ viscera
ad oñdẽdũ crudelitatẽ eoꝝ. q: pt eẽ q iterio: a

hũana sic pulmonẽ ⁊ epar ⁊ renes comederũt
Ouidi⁹ meta.xv. Heu q̃ɔtũ scelus ẽ in viscera
viscera cõdi. Cõgestoq; auidũ piguescere cor
pore corp⁹. O q̃ crudele ẽ in viscera viscera cõ
di ⁊ etiã in sanguie. Vñ subdit. Deuoratores
sanguiĩ: ⁊ h̃ sup oĩa sectã eoꝝ reddit detestabi
lẽ: q erãt auctores parẽtũ aĩaꝝ inauxiliataꝝ.
lrã est obscura: sed vult dicere q illi q̃ fuerunt
parẽtes aĩaꝝ inauxiliataꝝ. i. hoĩm occisoꝝ si
ne auxilio: ⁊ defuerũt auctores iubendo ⁊ or
dinãdo de morte eoꝝ. ita q ipimet parẽtes vi
ce fuerũt auctores mortis. ⁊ h̃ est qd̃ dicit q fu
erũt iubẽdo ⁊ ordinãdo ipam mortẽ filioꝝ ad
sacrificiũ deoꝝ suoꝝ. Ipimet inq̃ parẽtes car
naliter aĩaꝝ inauxiliataꝝ. i. hoĩm derelictoꝝ si
ne auxilio. Peccauerũt ergo tam in deũ q̃ in ꝓxi
mũ. ⁊ sic pz q̃liter deleri debebãt. Sed quõ:
Certe p occisionẽ ⁊ expulsionẽ a terra illa sctã
in qua filius dei erat nasciturus: victurus et
moriturus: ꝓpter qd̃ illam sacram noiat. Vñ
subdit sic lrã. a medio sacramẽto tuo sic volui
sti ꝑdere. Terra eñ sancta sacramentuz dicit̃.
Est eñ sacramentũ generaliter loquẽdo sacre
rei signũ. Quia ergo illa terra figurabat eccle
siam militantẽ ⁊ etiã triũphantẽ. Et quia xp̃s
in ea sacramẽta noui testamẽti fuerat ɔstitut⁹
merito sacramentũ vocat̃. mediũ vero sacrm̃:
quia in medio mũdi posita est. Sed p quos
fuerũt delendi. Certe dicit Salomõ p man⁹
parẽtuz nostroꝝ. qui sub Josue intrauerãt ter
ram ꝓmissionis. Josue.v. Justum eñ fuit q
cultores veri dei: cultores demonũ suparent.
Et iõ subdit q̃nto cãm ad q̃d expulsi fuerũt.
vt vicz dignã ꝑciperent ꝑegrinatõem pueroꝝ
dei. i. abraam. isaac. ⁊ iacob. qui in terra illa fu
erũt ꝑegrinati. ⁊ q̃bus terra sctã fuerat repro-
missa. q̃ tibi deo oĩm ẽ carior terra. Prio quia
ibi hitauerũt sancti pr̃iarche tñq; ꝑegrini. Se
cũdo q: ibi xp̃s ɔcept⁹ est natus ɔuersat⁹. do
cuit. mortu⁹ et resurrexit. ascẽdit in celũ ⁊ ibi
iudicatur⁹ est viuos ⁊ mortuos. In ps. Bñ-
dixisti dñe terrã tuam. Illuc adhuc p discri-
mia multa a deuotis trãsitur. vbi mori nõ time
tur. ibi p martyriũ ad terrã viuẽtiũ ascẽditur.
Chara ẽ ergo terra illa rõe creatõis. Charior rõe
recreatõis. Charissima rõe figuratõis vt di-
C gnã accipent vl' ꝑcipent ꝑegrinatõez pueroꝝ
dei. Cũ vita xp̃iana ꝑegrinatio q̃daz sit ꝟsus
patriã nob ꝓmissaz. nce ẽ q xp̃ian⁹ ɔditões
ꝑegrini hẽat eũdo ⁊ redeũdo. Peregrin⁹ autẽ
tria s̃uat: tria vitat. tria reportat. Seruat pe-
grinãdo ista tria. Quotidie socios malos vi-
tat: q̃tidie ɔputat. q̃tidie terminũ recogitat.
Prio ergo h̃ maxie hz in corde q nõ intrat ꝑuer-
saz societatẽ: q: h̃ ẽ sũme ꝑiculosum sibi. Aliq̃
eñ sũt ꝓdigiosi. aliq̃ nimis sũptuosi. ⁊ aliq̃ ni
mis accidiosi. ⁊ isti oẽs ĩpedirẽt euz. Isto mõ
moralr̃ xp̃ian⁹ sibi cauere dz ne maloꝝ societa
te turbet̃ a bona vita: nõ hẽat societatẽ cuz de
mõe. q: est ꝓdiciosus. nec cũ mũdo: q: ẽ nimis
sũptuosus. nec cũ carne: q: ẽ nr̃ hostis: ⁊ nimis
accidiosus. Scdo ꝑegrin⁹ q̃tidie ɔputat: ⁊ eo
dẽ mõ bon⁹ xp̃ian⁹ q̃tidie vitã suã examinat.
Vñ Sen. de ira. li. iij. ꝟsus finẽ. Quotidie a-
nim⁹ ad rõem reddẽdã vocãd⁹ est. faciebat h̃
sextim⁹ nr̃ vt ɔsũmatio die cũ se ad q̃etẽ noct
nã reposuissz interogaret animũ suũ qd̃ hodie
malũ tuũ sanasti. cui vitio obstitisti. q̃ pte me
lior fact⁹ es. Tertio ꝑegrin⁹ q̃tidie de termĩo
recogitat: ⁊ nos sp de patria cogitare debem⁹
Aug⁹. In hostili ei terra dulcis ẽ recogitatio
patrie. In ps. Heu q: incolat⁹ me⁹ ꝓlõgatus
est. Sic recogitauit paul⁹ terminũ suũ q̃n di
xit. Dissolui ei cupio ⁊ eẽ cũ xp̃o mlto meli⁹ est
Scdo ꝑegrin⁹ tria vitat q̃ɔtũ est sibi possibi-
le. thesauri sui oñsionẽ. hospitis deceptõez. ⁊ sui
ipi⁹ nimia oneratõez. Isto mõ deuot⁹ xp̃ian⁹
vitat sp oñsionẽ suaꝝ ꝟtutũ p iactãtiã q̃n potius
eas occultat p huilitatẽ. Greg⁹. Depdari
desiderat q̃ thesauꝝ in via publice portat
Scdo vitat hospitis deceptõz. hospes nr̃ ⁊ ho
stis mõs est. q̃ sic hospes g̃tissimũ vultũ facit
lectisternia hoẽstissima demõstrat ⁊ bona ꝓpi
nat: ſ ĩ fine ꝑcissime ⁊ strictissime ɔputat nec
hõiez secũ q̃cq; asportare ꝑmittit. Tertio pe-
grin⁹ vitat suipi⁹ nimiã oneratõz. q̃ɔto min⁹
pt secũ portat de vestib⁹ ⁊ alijs q̃buscũq;. Eo
dẽ mõ xp̃iani deuoti dicũt cũ aplo Hñtes ali
mẽta ⁊ q̃b⁹ tegamur his ɔtẽti sum⁹. imo pecu
niã suã ipi nõ portãt iterdũ. ſ mercatorib⁹ eã
in patria sua tradũt vt ab alijs eiusdẽ societa
tis mercatorib⁹ tãtũ recipiãt ĩ patria ad quaz
vadũt. Sic etiã prudẽtes xp̃iani diuitias su-
as elemosynas erogãdo paupib⁹ tribuũt ĩ pñ
ti. Hi ei sũt mercatores celoꝝ ⁊ securitatez ab
eis hñt: lrãs xp̃i euãgeliũ vicz q tãtundẽ imo
cẽtuplũ in celo recipiẽt. Tertio ꝑegrin⁹ tria re
portat q̃n in patriã suã redit. de pctis indulgẽ
tiã. ab amicis reuerẽtiã. ⁊ deinceps q̃escẽdi licẽti
am. Sic etiã xp̃ian⁹ deuot⁹ rediẽs ꝟsus patri
am celestẽ in morte gaudet: q: secũ portat ĩdul
gẽtiã pctõꝝ ⁊ recipit ab amicis reuerẽtiã. So-
lẽt ei amici hoĩs veniẽtis de ꝑegrinatõe sibi ꝓ
cessionalr̃ occurrere ⁊ in domũ suã deuote de
ducere. Eodẽ mõ in morte sctõꝝ redeuntiũ de
ꝑegrinatõe mũdi occurrũt scti ãgeli sic ple pe
tit eccl'a. Subueñite scti dei. occurrite ãgeli dñi
suscipiẽtes aĩaz ei⁹ offe. ĩ ɔspectu altissimi. et
tũc ẽ in domo sua. Et tũc ɔseq̃tur post labores
ꝑpetuã q̃escẽdi licẽtiã. Apoc. xiiij. Amodo iaz

dıc̄ ſpūs vt requıeſcāt a laborıb9 ſuıs: vt hı con
dıgnā ꝑegrınatıonē facıent pueroꝝ deı.

Lectio CXLVII

Ed et hıs tanquā

ſ boıb9 ꝑ ex cıſtı ꝛ mıſıſtı āñceſſoreſ ex
ercıt9 tuı veſpas vt ıllos paulatı ex
termıarent. nō qꝛ ıpotēs ın bello eras: ſubıjce
re ıpıos ıuſtı. aut beſtıjs ſeuıs Aut ꝟbo duro
ſıl' extermıare. ſ3 ꝑtıb9 ıudıcās dabas locū pe
nıtētıe. nō ıgnorās qm̄ ınıq̄ ē natō eoꝝ ꝛ q̄ſı na
tural' malıcıa eoꝝ. ꝛ qm̄ nō poterat mutarı co
gıtatıo eoꝝ ın ꝑpetuū. ſemē em̄ ılloꝝ erat ma
ledıctū ab ınıtıo Declarata chananeoꝝ mł
tıplıcı ꝑuerſıtate ꝓpter quā merıto deſtruı de
buerūt. In hac ꝑte ꝓſeq̄tur de deı cırca eos
pıetate nō obſtāte tāta eoꝝ ꝑuerſıtate Fuıt āt
dıuına pıetas ın h̄ mırabılıs ꝛ laudabıl' cırca
eos ꝙ nō ſubıto ſ3 paulatī ꝛ ꝑ ꝑtes eos dele
uıt vt ſıc relınq̄retur pnıe locus hıs q̄ ſupꝑfue
rūt. Ex alıa em̄ ꝑte deleuıt eos ꝛ h̄ mō ın con
ſueto ꝛ mıro vt eoꝝ deletıo merıto appꝛeret. ñ
hoīs opus ſ3 deı. ꝛ ſıc tā ex ſucceſſıua extermı
natōne q̄3 ex ꝯſueta vltōne materıā hñent pe
nıtētıe. Fıūt ıgıt' cırca ıſtud trıa. Prıo narrat'
dīna pıetas ı ꝑcendo. Scd̄o excuſat' eı9 ꝑtās
ın punıēdo. Tertıo replıcat' maloꝝ ꝑuerſıtas
ın obſtınacıtate reſıſtēdo Scd̄a pars ıbı. Nō
A quıa ımpotēs. Tertıa ıbı. Nō ıgnorans.
Cırca ꝑmum pıetas deı punıētıs declarat'
ın trıb9. quıa punıuıt eos mıſerıcordıt' mırabı
lıter ꝛ ꝑcıbılıter. Vñ dıcıt. Sed ın hıs vıc3
antıq̄s habıtatorıb9 terre ſancte nō obſtante
eoꝝ multıplıcı malıcıa tanq̄3 hoıb9 pepꝑcıſtı. tā
q̄3 hoıbus. ı. ad ımagınē tuā3 factıs vel tanq̄3
fragılıb9. Geñ. vj. Nō ꝑmanebıt ſpūs meus ı
hoıe ın eternū. qꝛ caro eſt. Scd̄o punıuıt eos
mırabılıt'. ꝛ ıō ſubdıt. Et mıſıſtı āñceſſores ex
ercıt9 tuı veſpas. Ad lr̄am dıcıt' Joſue. xxıııj.
Mıſı añ eos crabrones ꝛ eıecı eos de locıs
ſuıs. ſm Iſıd. xıj. Ethymol'. ca. vlt'. Apes pro
prıe vocant' orte de bob9. cabrones de equıs.
fucı de mulıs: veſpe de aſınıs. Dıcūtur aute3
crabroneſ a cabo. ı. caballo qꝛ putrefactıōe ca
dauerıs caballı orıūtur. ſıc̄ apes de putrefactı
one carnıs bouıne: q̄3uıs nō oēs apeſ ıllo mō
generent'. ſed hñt generatıonē duplıcē vıc3 na
turalē ꝑ ꝓpagatıonē qua vna generat' ex alıa.
ꝛ ꝑ putrefactıōnē carnıs ıumētı vacce vel bo
uıs: ꝛ q̄3uıs ın multıs lıbrıs ſcrıbant' ſcrabro
nes: correctores tñ parıſıēſes ꝛ Joh. ın ſpecu
lo eccl'ıe dıcūt crabrones. verſuſ. Cabo cabal
lus erıt: ſed crabro naſcıt' ınde. Et declınatur
Cabo cabonıs. Idē dıcıt alexāder neq̄3 Et ın
Papı. ſcrıbıt' per dıctōnes ıncıpıentes ꝑ crā.
S3 tñ ſm Huguı. et Brıtonē debet dıcı ſca
bro ſcabronıs ꝛ ſcabre9. Hmōı aūt veſpas ꝓ
mıſıt dñs ante exercıtū ſuū vt ıllos paulatım
extermıaret et ꝑtıcularıter. Sıc ergo ꝑt3 dıuı
na pıetas ın parcendo Cōſequēter oſtendı
tur eıus poteſtas ın punıēdo: quıa nō eſt ꝯcı
pıendū ꝙ deus q̄ eſt ınfınıte potētıe nō alıter
q̄3 ꝑ mınıma aīalıa eos poterat occıdıſſe: vel ı
mıttēdo beſtıas ſeuas. vel ımedıate ſua ꝓprıa
ıuſſıone ſıc̄ ſupꝑıus de egyptıjs dıctū fuıt. Et
hoc eſt qd̄ dıcıt. Nō qꝛ ımpotēs ın bello eraſ
ſubıjcere ımpıos ıuſtıs: ſed ꝑtıb9. ı. ꝑ ꝑtes ıu
dıcans. ı. ıudıcıj vındıctā exercēs: dabas locū
penıtētıe ıpıs quı relınq̄bant'. Tertıo ıteꝝ re
plıcat' malıcıa punıtoꝝ ꝛ ſımul cū hoc excludı
tur q̄da3 dubıtatıo q̄ poſſıt ſuborırı ın h̄ ꝙ dı
ctū eſt ꝙ deus dedıt eıs locū penıtētıe q̄ſı ex
pectās ꝛ tēptās an vellēt penıtere. Poſſıt alı
q̄s q̄rere. Nū deus neſcıuıt q̄d volebāt face
re. Et rñdıt lr̄a ꝙ ſıc. Scıuıt eı ꝙ ıpı ꝑſıſterēt B
ın malıcıa. Et tñ q̄3tū ın eo fuıt dedıt eıs occa
ſıonē malıcıā dımıttēdı: vt oñdat' ꝙ nō ıpo ım
pellente malı factı ſunt. ſed ıpıs ıntellıgētıbuſ
elıgentıb9 ꝛ neglıgentıb9. ꝛ eo ꝑmıttēte nō cō
pellente. Et ıō ſubdıt Nō ıgnorās qm̄ ınıq̄ ē
natıo eoꝝ. qꝛ ıpı ab ıpo natıuıtatıs ınıtıo. ı. ma
lıcıa fuerūt. a ſuıs ꝓgenıtorıb9 educatı. ꝛ ıdeo
fuıt q̄ſı naturalıs malıcıa ıpoꝝ. Cōſuetudo ē
q̄ſı altera natura. ꝛ qꝛ qd̄ naturale eſt dıffıcıle
tollıt'. Scıebas ꝙ nō poterat ımutarı. ı. dıffı
cıle poterat mutarı. cogıtatıo ılloꝝ ım ꝑpetuū
Hıere. xııj. Sı mutare pōt ethıops pellē ſuā
ꝛ pardus varıetates ſuas ꝛ vos poterıtıs be
nefacere cū dıdıcerıtıs malū. Semē em̄ ılloꝝ
maledıctū erat ab ınıtıo. qꝛ ad lr̄am de Cayn
fılıo ade quı ab ınıtıo. ı. ab antıq̄ maledıct9 ex
tıtıt deſcenderūt. Dıc̄ hıc glo. ꝙ ex q̄ ıpı erant:
q̄dam praua q̄lıtas ın ıpıs erat: maledıctōne
dıgna. ꝛ forte ıntellıgıt de q̄lıtate que dıcıt' fo
mes vel ꝓnıtas ad peccādū. Dabas locu3 ad
pnıam. om̄e tēpus ē poſt nobıs datū ad merē
dum vel penıtendū. Et ſı eſt momentum ſıne
merıto vel pnıa exıgetur a nobıs tanq̄3 vtılıt'
ꝯceſſum ꝛ ınutılıter ꝯſumptū. Eccl'ı. xv. Ne
mını mādauıt deus ımpıe agere ꝛ nemını de
dıt ſpacıū peccandı. q̄n potıus ꝑ quolıbet ho
mıne dıcı pōt deo. Qm̄ dabas locum pnıe.
Vbı notandū ꝙ ſıc̄ dıctū fuıt ın penultıa lcō
ne capl'ı ꝓcedentıs q̄tuor ſunt pnıe ıncıtamē
ta. q̄tuor pnıe ımpedımēta. q̄tuor pnıe docu
menta. ꝛ q̄tuor emolımēta. De duob9 ꝑmıs q̄
ternarıjs dıctū fuıt ıbıdem. de duob9 aūt reſı
duıs h̄ eſt dcd̄m. Quatuor ḡ ſunt documenta
pnıe vtılıter ꝑagenda: vıc3 ſollıcıtudo ꝓcogı
tatıonıs. amarıtudo ꝯpūctıonıs. plenıtudo
ꝯfeſſıonıs. ꝛ fortıtudo ſatıſfactōıs. Prımo er
go ad h̄ ꝙ pnıa de pctıs vtılıter ıncohoet' nca

rıa eſt ꝓcogıtatōnıs ſollıcıtudo. Quıs em̄ pre
poſıtus vel ballıu9 quı bona alıcuı9 dñı expē
dıſſet ꝑ mēſem ꝓſumeret ꝯpotū facere ſıne ꝓ
medıtatıōe ſollıcıta. Peccator āt multa bona
recepıt dıſpenſanda. bona gr̄e. bona nature. ꝛ
fortune. ꝛ oīa ıſta male ꝯſūpſıt ꝑ maıorı parte
Quō ıgıt' ſubıto ꝛ ex ımprouıſo ad ꝯfeſſıonıs
ꝯpotū ſe audebıt ıngerere Nota medıcına
purgatıua ꝓſuppōıt ꝓparatıuā. Preparatıua ē
cōtrıtıo ꝛ ꝓcogıtatıo. purgatıua eſt ꝯfeſſıo. ȷ.
Reg'. ıȷ. Deus ſcıarum dñs eſt ꝛ ıpı ꝓparant'
cogıtatōes. Et. ȷ. Coꝝ. v. Expurgate vet9 fer
mentū. Et ıō dıxıt ſıgnant' Ezechıas. Eſaıe.
xxxvııȷ. Quıd dıcā aut q̄d rñdebo tıbı cu3 ıpe
fecerım. Tot vıc3 errores cogıtādo. loq̄ndo. o
perando. ꝛ omıttēdo. Et rñdıt. Recogıtabo tı
bı om̄es ānos meos ın amarıtudıne aīe mee.
S3 h9 ꝯrıū cōıter fıt. ꝓſumūt em̄ nōnullı ı dı
mıdıa hora ꝯfeſſıonē facere ꝑ qua vıx ſuffıce
ret ſeptımana ſı eēt bene examınata: nō ınter
rogāt: nō examınāt ſemetıpos pre manıb9: et
ıō nō pñt ıntegre penıtere. Hıere. vıȷ. Null9
eſt q̄ agat pnıam ſup pctō ſuo: dıcens. Quıd
fecı. Cuı9 oppoſıtū fecıt ꝓs. dıxıt ınq̄3. Cōfıte
bor aduerſu3 me ıuſtıcıā meam dño. Glo. dıxı
ıd eſt ꝑus delıberauı apud me. hoc ſc3 ꝙ ego
ꝯfıtebor aduerſum me. Multı ꝯfıtent' ınıq̄ta
tem ſuā: ſed aduerſus deū. Qñ em̄ ınuenıunt'
ın pctıs. dıcūt. Non fecı h̄. aut nō eſt h̄ pctm̄
ſed deus voluıt. Alıȷ dıcūt. Fatum mıhı fecıt
Stelle mıhı fecerūt: ꝛ ıta ꝑ cırcuıtū nıtunt' ve
nıre ad accuſandū deū Stellas em̄ ıpe fecıt ꝛ
ordınauıt: ꝛ ıta ꝑ eas volūt oñdere ꝙ ds̄ fecıt
vt peccarēt. S3 vere penıtēs dıc̄: ego peccauı.
nō fatū. nō fortuna. nō dıabol9 me coegıt: ſed
ego ꝑſuadētı ꝯſenſı. hec Glo. Vere ıgıt' penı
tētes ꝓcogıtāt ꝛ delıberāt quō poſſınt ſemet
ıpos accuſare: falſe penıtētes delıberant quō
2 poſſent deū accuſare Scd̄o d3 pnıa ı ſe hr̄e
amarıtudınē ꝯpūctıonıs. exēplo Job dıcētıs
Loquar ın amarıtudıne aīe mee dıcā deo: no
lı me ꝯdēpnare. Mulıer bene ꝯcıpıt fetum ſı
ne dolore naturalr̄. ſ3 nunq̄3 fuıt mulıer q̄ pe
perıt ſıne dolore nıſı vna ꝟgo btā mıraculoſe
Aīa qñ peccat ꝯcıpıt fetu3 a dıabolo ꝛ h̄ ſıne
dolore: ımo cū delectatōe pctm̄ cōcıpıt: parıt
aūt cū ꝯfıtet' ꝛ ꝓdıt ın lucē pctm̄ ſuo ꝯfeſſorı. ꝛ
h̄ nō pōt eſſe ſıne dolore ꝯtrıtōnıs ꝛ penıtētıe
Joh. xvȷ. Mulıer cu3 parıt trıſtıcıā h3. Sed
mulıer cū parıt ſeu parturıt dolet amarıſſıme
cu3 pepꝑıt gaudet ꝛ ſe ſentıt alleuıatā. Ita ꝑſo
na grauıda pctō ante ꝯfeſſıonē ꝛ tꝑe ꝯfeſſıōıſ
trıſtıs ē ꝛ amara. ſ3 ꝯfeſſıone fınıta vıdet' qua
ſı lıberata ꝛ letıfıcata. Vñ oīs hō poſt ꝯfeſſı
onē ſentıt ſe alleuıatū a pōdere pctı ꝑexıſtē
te Judıth. vıȷ. Quıa patıēs ē dñs penıteam9
ꝛ eıus ındulgētıā fuſıs lachrymıs poſtulem9
Et ſıc̄ nulla mulıer q̄ntūq̄3 nobılıs ꝛ delıcata
ſıt ꝓt euadere q̄n ındıgeat alıq̄ obſtetrıce. ꝛ q̄n
oſtēdat ſe alıcuı obſtetrıcı velıt nolıt. Ita nul
la ꝑſona ē ıngrauıdata pctō q̄n alıq̄ hoīe ındı
geat ꝑ ꝯfeſſore ſuo Juxta ıllud. Jac̄. v. Cōfıte
mını alterutꝝ pctā vr̄a ꝛ orate. Et q̄ ıſtū dolo
rē vel ama rıtudınē nūc recuſant: mł'to maıo
rē expıent' dolorē qñ ſuū pctm̄ corā toto mōdo
oñdent facıētes pnıa3. ſed nō fructuoſa3. Sa
pıen. v. Dıcēt ıntra ſe pnıa3 agentes ꝛ pre an
guſtıa ſpūs gementes. Hı ſunt q̄s alıq̄n ha
buım9 ın derıſu3. ꝛc̄. Tertıo debet pnıa habe
re plenıtudınē ꝯfeſſıonıſ vt nō ſıt ꝯpılata nec
abbreuıata: nec colorata nec excuſata: nec de
pıcta nec dımınuta. ſed plena d3 eſſe ſuffıcı
ens et totalıs Sudor vl'ıs ı ınfırmo eſt ſıgnū
ſanıtatıs. Sed qñ vnum membꝝ ſudat et a
lıud manet ſıccū: ſıgnum eſt ınfırmıtatıs ꝛ nō
ꝯualeſcētıe. Et eodē mō ꝯfeſſıo ſı eſt plena: ſı
gnıfıcat ſanıtatē: ſed dımınuta ſıgnū eſt ınfır
mıtatıs. ſıcut alıq̄ ꝯfıtent' de gula ꝛ luxurıa: d̄
rapına ꝛ ıra nıhıl. Apoc̄. ııȷ. Nō ınuenıo opa
tua plena corā deo meo. In mēte ḡ habe q̄lı
ter acceperıs ꝛ audıerıs ꝛ ſerua ꝛ age pnıam.
Vıncētıuſ ın ſpeculo naturalı narrat de quo
dam pıſce marıno q̄ centıpes dr̄ a mł'tıtudıne
pedū. Iſte pıſcıs cu3 hamū pıſcatorıs ſenſerıt
ſuıs vıſcerıb9 ınherere ꝛ tımore mortıs ımınē
tıs vıſcera ſua q̄dam ınduſtrıa naturalı effun
dıt ꝛ hamū euomıt ꝛ ıteꝝ vıſcera ſua reſumıt
ꝛ ſıc mortē euadıt. Ham9 dıabolı eſt pctm̄ ın
fra delcātıonem ſıc̄ ınfra eſcā ſubtılıter ınolu
tum. Hō hamo capıt'. qñ ꝓpter delcātıonē pec
cata ꝯplectıt' Eccs. ıx. Sıc̄ pıſces capıunt' ha
mo: ꝛ aues ꝯprehēdunt' laq̄o. ſıc ꝯprehēdunt'
hoıes tꝑe malo. Hamus ıſte vıſcera torquet:
qñ pctm̄ ꝯſcıētıa remordet. Ergo ſūmū reme
dıū eſt tūc hamū cū vıſcerıb9. ı. cū cırcūſtātıjs
ꝑ ꝯfeſſıonē effundere corā deo. Juxta doctrı
nā ꝓs. Effundıte corā ıllo corda vr̄a: ꝛ poſtea
ıpm cor lotū ꝛ ablutū ꝑ pnıe ſacrm̄ reſumam9
ꝛ ſıc recuꝑabım9 ſalutē. Juxta ıllud ad Roꝝ.
x. Ore āt ꝯfeſſıo fıt ad ſalutē. ıȷ. Coꝝ. vıȷ. Que
em̄ ſm deum trıſtıcıa eſt: pnıam ın ſalutē ſta
bıle3 oꝑatur. Quarto pnıa d3 hr̄e fortıtudınē
ſatıſfactıōıs: vt hō nō ſe fıngat debılē vl' ınfır
mū ad facıendū ſatıſfactōem ꝑ peccatıs ſuıs.
S3 narrat Amb. ın exame. de opē. vȷ. dıcı. ꝙ
elephas ē tante fortıtudınıs ꝙ ſuffıcıt turrı lı
gneā cū multıs armatıs portare: tante audacıe
ꝙ nullo clıpeoꝝ retardat' obıectu: aut alıq̄ mı
lıtū ꝯſtıpatōe terreat'. mırabılıt' tñ tımet mu
rē. Moralıt'. ſıc ē de multıs q̄ ad opa mūdı ꝑ
lucro vel glıa tꝑalı ınuenıūtur fortıſſımı. Je

iunāt, vigilāt, trāseūt maria, fatigant ꝛ fustigā
tur, ꝫ ad faciēdū vnā modicā pniam ꝑ pctis
suis timēt, in ps. Trepidauerūt timore vbi nō
erat timor. Huiꝰ oppositū suadet euāgeliū Luc.
iij. Facite fructꝰ dignos pnie. Exēplū de ma-
gdalena, de q̄ Grego. in omel. xxxiij. Quot ha
buit i se maria oblectamenta, tot de se inuenit
holocausta. Cōuertit ad nūerꝫ ꝟtutū, nūerum
criminū: vt totum fuiret deo in pnia q̄cq̄d ex
se deum ɔtēpserat in culpa

Lectio CXLVIII.

Et timēs aliquem

n venia dabas pctis coꝝ. Quis ei dicꝫ
tibi: q̄d fecisti, aut q̄s stabit ꝯ iudiciū tuū, aut
q̄s i ɔspectu tuo veit vindex iniq̄ꝝ hoim, aut
q̄s tibi iputabit si ꝑierīt natiōes q̄s tu fecisti.
Nec ei est aliꝰ deꝰ q̄ꝫ tu: cui cura est de oibꝫ vt
oñdas q̄m nō iuste iudicas iudiciuꝫ: neqꝫ rex:
neqꝫ tyrānus, i ɔspectu tuo inq̄rent de his q̄s
ꝑdidisti. Quia i punitiōe ꝛ deletiōne chananeo
rum de dñio terre ꝓmissiōis: deꝰ ꝓcessit mise-
ricorditer, mirabiliter ꝛ ꝑticulariter: eo ꝙ nō statim
oēs deleuit, ꝫ aliq̄s deleuit vna vice: ꝛ alios re
fuauit vt peniterēt si vellēt. Poterat ei de fa-
cto dei triplex mala iterp̄tatio fieri. Uno mō
dici ꝙ d̄s sic eis pepꝑcit ex ipotētia. Poterat e-
tiā dici ꝙ d̄s sic pepꝑcit ex nesciētia vel ignrātia.
Poterat tertio dici ꝙ d̄s sic pepꝑcit ex tiore vel
reuerētia alicuiꝰ supioris, q̄si d̄s nō eēt iudex
supmꝰ. Due pme interp̄tatiōes reprobate sūt
in lcōe p̄cedēti. Et iō restat mō reprobare ter
tiaꝫ ꝛ oñdere ꝙ d̄s ex mera sua benignitate ꝛ
iusticia ñ ex timore alteriꝰ sic eis pepꝑcit ꝛ pau
A lati destruxit. Et circa h̄ duo fiūt. Prīo pre-
mittit ɔclusio. Scd̄o subiungit ꝓbatio, ibi.
Quis ei dicet tibi q̄d. ꝛc̄. Cōclusio ē ista, ꝙ d̄s
dedit veniā, i. locū ꝛ tp̄s venie si voluissent, ex
sola benignitate sua nō ex timore. Et h̄ est qđ
dicit. Nec timēs aliquē veniā dabas peccatꝫ
roꝝ. Cuiꝰ ꝓbatio ptꝫ ꝑ exclusionē q̄tuor q̄ so-
lent in iudicibꝫ q̄nqꝫ inueniri. Solent ei iudi
ces interduꝫ declinare a rigore iusticie: aut ꝓ-
pter supioꝝ iudicū reuocatiōes, aut ꝓpter int-
positas appellatiōes, aut ꝓpter futuras visita
tiones, aut ꝓpter seq̄ntes ꝑsecutiōes. Sꝫ nihil
istoꝝ potuit i deo causare timorē, qꝛ ipe est iu-
dex supmꝰ, vñ dic̄ sic. Quis ei dic̄ tibi q̄d feci-
sti reuocādo vicꝫ sniam a te datā, q. d. nullus.
aut q̄s stabit ꝯ iudiciū tuū: iterponēdo appel-
latione. Aut q̄s i ɔspectu tuo veiet vindex ini
q̄ꝝ hoim, q. d. Quis p̄sumet irritare tuū iudi
ciū: ne sortiat effectū ꝑ iudiciariā visitatiōem,
vt vindicet penā illataꝫ ꝑ te iniq̄s hoibꝫ, q. d.

nullꝰ. Aut q̄s tibi iputabit si ꝑierint natiōes
q̄s tu fecisti, ꝑsecutōes tibi postea vl' molestias
iferēdo, q. d. nullꝰ. Job. v. Si subuerterit oia
et i vnū coartauerit q̄s ɔdicit ei. Qđ aūt q̄li-
bet cā timoris a deo excludat ptꝫ sic. Naꝫ ipe
solus ē deus iudex supmꝰ ꝛ dispositor oim re
rum, ꝛ h̄ est qđ subdit. Nec em̄ est aliꝰ deus q̄ꝫ
tu: cui cura ē de oibus. Si arguat ɔtra h̄, q̄a
pmo Corinth. ix. di ꝙ nō est d̄o cura de bobꝫ
Dōm ꝙ est cura ꝓuidentia generalis ꝑ ɔser-
B uatione rerum in suo esse, ꝛ cura ꝓuidētie spe
cialis ꝑ doctrine informatione. Prima est de
oibus nō scd̄a, sed tm̄ de hoibꝫ vt ostēdas q̄m
nō iniuste iudicas iudiciū. Ista lr̄a debet con
iūgi ad ɔclusionem pncipaleꝫ p̄missam in pn
cipio lcōnis sic. Nec timēs aliquē: veniā da
bas pctis coꝝ vt ostēdas oibus sequētibus ꝛ
hystoriā eoꝝ legentibꝫ: q̄m nō iniuste iudicas
iudiciuꝫ, i. nō iniuste flagellas ꝛ punis malos
Et qꝛ est sūmus iudex, ideo ɔcludit correlarie
ꝙ neqꝫ rex q̄ vicꝫ iuste regit, neqꝫ tyrānus: q̄ ꝑ
oppressionē subiectos regit in ɔspectu tuo in
quirent de his q̄s ꝑdidisti, q. d. nunq̄ꝫ ꝑ inq̄si
tionē poteris ɔuici male puniuisse q̄s ꝑdere
ꝓpter eoꝝ pctā decreuisti. Abac. j. Ipe de re-
gibꝫ triūphabit ꝛ tyrāni ridiculū eiꝰ erūt. Iu
xta illā clausulā Veniā dabas pctis eoꝝ. No
tādū veniā pcti ɔseq̄mur ꝑ pniam cuiꝰ q̄tuor
sunt incitamēta. q̄tuor impedimēta. ꝛ q̄tuor
emolimēta. Ubi notādū de vltimo q̄ternario
ꝙ ꝑ pniam xp̄m nobis recōciliamꝰ. angelos
letificamꝰ, aīas imo nosmetip̄os reformamꝰ,
ꝛ demōes ɔfutamꝰ. Primo xp̄m recōciliamꝰ.
Hiere. xviij. Si pniam egerit gens illa a ma
lo suo qđ locutus suꝫ aduersus illam: agam ꝛ
ego pniam sup malo qđ cogitaui vt facerem
ei. Ecce mirabilis modꝰ recōciliatōis dñi tāti
qui vult q̄si ad paria iudicari cū hoie suo suo
Vñ ad modū hois loq̄tur de seip̄o. Si ei hō
vellet penitere: ip̄e vult penitere. h̄ est ad mo-
dum penitētis se hr̄e. Sic āt nobiles impato
res pulchrū vindicte genꝰ reputauerūt igno-
scere ꝛ noxijs penitētibus ɔcedere veniā post
reatū, sicut dicit Petrus de vineis in q̄dā epi
stola. Scd̄o angelos letificamꝰ. Iuxta illud
Luc. xv. Gaudiū erit corā angel' dei: sup vno
peccatore pniam agēte. Legimꝰ em̄. iij. Reg.
vj. ꝙ Salomō fecit angelos fieri in ꝓpiciato
rio tēpli, de q̄bus q̄tuor ibi legimꝰ. Fuerūt ei
imagines ille de lignis oliuarū. Scd̄o habe
bāt alas expāsas. Tertio habebāt pedes ob
liquos ꝛ eleuatos q̄si ad ambulandū paratos
Quarto ꝙ versis vultibus mutuo se respicie
bāt. Primo fuerūt isti noui angeli Salomo-
nis de lignis oliuarū, antiq̄tus fuerūt ferrei

ꝓpter incōpassionē ꝛ duriciā qua hoibꝫ nō cō
patiebant. Nūc āt de lignis oliuaꝝ, qꝛ miseri
cordes ꝛ pij. Priꝰ habebāt alas demissas: q̄a
q̄si inuite ꝛ cū difficultate veniebāt ad hoies
sed mō ad nos cito veniūt, ꝛ iō alas expansas
hñt. Olim laudabāt deuꝫ soli: sed mō in lau-
dādo hoibꝫ se associāt. Olim naturā nr̄am q̄si
infirmā despiciebāt: mō vidētes ip̄am in xp̄o
exaltatā: i stuporē ꝛ admiratōeꝫ ɔuertūt. Vñ
se mutuo respicere dicunt, q̄si de nature nr̄e i-
nouatōne, spēaliter admirātes. Et nota ꝙ di-
xit pniam agente, nō dicit pniam cogitante: q̄
est pnia ꝓcrastinantiū. Nec dic̄ pniam docen
te ꝛ nō faciente: q̄ est pnia ꝟbosoꝝ p̄dicatoruꝫ
Nec dixit pniam oñdente: q̄ est pnia hypocri
taꝝ ꝛ simulatoꝝ. Sed dixit pniam agente q̄ ē
C pnia deuotoꝝ. Gaudent etiā angeli de ɔuersi
one pctōris ꝓpter tria. Primo qꝛ vidēt sue cu-
stodie tā gl'iosum fructū, sic̄ medicꝰ gaudet q̄n
videt sue cure ɔmissuꝫ repatuꝫ, ꝛ ɔsuete vali-
tudini restitutū. Scd̄o qꝛ vidēt ex pctōribꝫ cō
uersis suū adipleri nūeꝝ. Tertio qꝛ vidēt ad
laudādum deū tale se hr̄e ɔsortiū: igit ꝑ peni-
tentiā nr̄am angelos letificamꝰ Tertio nos
metip̄os reformamꝰ ꝑ pniaꝫ, sicut docet Boe
tius. iiij. de ɔsol. Hō s̄m varia vitia q̄bus in
dulget: in naturā bestiaꝝ transformat, sic̄ in-
quietus in lingua ɔparat cani. Insidiator cal
lidus vulpi. Accidiosus asino: ꝛ sic de alijs.
Ratio huius est, quia aīa homis est sicut cera
mollis. Cera em̄ calefacta ꝛ mollificata reci-
pit effigiem illius rei cui applicat. Unde si ap
plicatur sigillo cui imp̄ssa est figura leonis: in
duet cera leonis effigiem. Si applicet sigillo
cui insculpta est imago lupi vel vulpis: cera
ɔsilem induet imaginē seu formam. Isto mō
anima reꝝ quibus se ꝑ amorē applicat effigiē
induit: ꝛ in illis se transformat. Vñ Hugo d̄
arra aie. Ea ē vis amoris vt talē me esse te ne
cesse sit: quale ē illud qđ amas: ꝛ cui ꝑ affectū
ɔiungeris. In cuius silitudinē ꝛ figuram di-
lectionis societate transformeris. Figura ad
hoc Danielis. iiij. ꝙ Nabuchodonosor ꝓpter
culpam suā est ab hoibus eiectus: ꝛ fenum vt
bos comedit: sed postea recupauit penitēs qđ
D amisit. Sed nota ꝙ pnia homis reformati
ua tres debet hr̄e conditiones. Integritatem
taciturnitatē, ꝛ diuturnitatē. Que q̄dem con-
ditiones ꝑ tres lr̄as huiꝰ dictionis hō notan
tur H: em̄ nō est lr̄a: sed aspirationis nota s̄m
p̄scianū Per pmū em̄ O, significat integritas
pnie. Integꝝ em̄ est ꝙ plenum ꝛ circularis li
nea ꝑfectissima est: ꝛ plenissima est: ꝛ circulus
inter figuras supficiales ꝑfectissima est. quia
nō est possibile vt aliq̄d addatur in linea cir-

culari oino s̄m Aristo. ij. de celo ꝛ mūdo. Pe-
nitentia ergo debet esse ꝑfecta vt omis pars
puniatur sicut quelibet peccauit. Lingua pro
vaniloquio oratōnibꝫ. pedes peregrinatōni-
bus. venter ieiunijs Per secūdam litterā que
est M, designatur taciturnitas que ad peni-
tentiam requirit ne fiat cum pompa ꝛ ostenta
tione. Et bene M designat taciturnitatē, q̄a
illa sola inter litteras ꝓferri potest labijs clau
sis ꝛ labijs ip̄is imp̄mitur. Tertia lr̄a est O.
et significat diuturnitatē siue finalem ꝑseue-
rantiam que in alphabeto greco vltima est lit
tera. Penitētia autē si est ꝑfecta vsqꝫ ad finem
esse debet, ꝛ talis hominē reformat de bestiali
natura nō tamē sine aspirationis nota, qꝛ nisi
spiritussancti gratia ꝑ suam benignitateꝫ ho-
minē mollificat, salubrem pniam non attem-
ptat. Roma. ij. Ignoras q̄m benignitas dei
ad pniam te adducit. Quartū emolimentum
pnie est ꝙ ꝑ eā demōes ɔfutamꝰ. Vehemen
ter em̄ ɔfundunt q̄n coꝝ ꝓdimꝰ ɔsiliū, q̄n eo-
rum euadimꝰ carcerē, ꝛ a suis pncipibꝫ grauius
affligunt, sic̄ custos carceris ꝓ euasione latro-
num punitur Valde ḡ agitant inuidia q̄n vi-
dent nos prius esse eis siles deformatos per
pctm̄, iterꝝ per sacr̄m pnie restitutos, qđ nul-
lo mō eis ɔceditur. Vñ de hoibꝫ singulariter
dixit Petrus. ij. Pe. iij. Non tardat dñs pro
missionē sed patiēter agit ꝓpter nos, nolēs ali
quē ꝑire, sed ad pniam reuerti. Penitemini ḡ
ꝛ ɔfitemini vt deleant pctā vr̄a. Act. ca. iij.

Lectio CXLIX

Vm ergo sis iu

c stus iuste oia disponis: ip̄m q̄ꝫ qui
nō dꝫ puniri ɔdēnas ꝛ exteꝝ esti-
mas a tua ꝟtute. Virtꝰ em̄ tua iusticie initiū
est. Et ob h̄ ꝙ dñs oim es oibꝫ te ꝑcere facis:
ꝟtutē ei oñdis tu, q̄ nō crederis eē in ꝟtute cō
sumatꝰ. Et hos q̄ te nesciūt in audacia tradu
cis. Postq̄ꝫ declarata ē diua pietas in punitō
ne maloꝝ, in ista ꝑte ɔcludit eius eq̄tas in gu
bernatiōe vniuersoꝝ. Et circa h̄ duo fiūt. q̄a
pmo p̄mittit conclusio, scd̄o subdit ɔclusiōis
ꝓbatio. scd̄a ꝑs ibi. Ip̄m quoqꝫ. Conclusio q̄
A p̄mittitur est ista, ꝙ cum dñs siue deus sit iu-
stus: iuste oia disponit. Ista conclusio ꝓbatur
sic. Omis hō hñs vsum liberi arbitrij vel est
peccator vel iustus. Si ē peccator: tu euꝫ cor-
ripis admones ꝛ alloq̄ris sic̄ supiꝰ dctm̄ fuit.
ꝛ si velit correctōeꝫ recipe eū admittis Sināt
iuste repellis. Si ē iustꝰ: hoc nō est nisi ꝑ gra-
ciā tuā, qꝛ nullꝰ pōt iustus fieri nisi te inician
te ꝛ incipiente bonū motuꝫ: in eo ergo iuste si
ue bonos siue malos disponis. Et si queratur,

vñ est ꝙ tu oīpotens tā clementer disponis: hec est cā generalis oīpotentia qua creaturas ꝯseruas ⁊ ānihilas si volueris vniuersa. Dic̄ ergo sic. Cum ḡ sis iust⁹ sic ꝙ nō possis eē iniustus. qꝛ ꝗcq̇d vis fieri iustuꝫ ē fieri. Iuste oīa disponis. In ps̄. Iust⁹ dñs ⁊ iusticiā dilexit. Ipm ꝗꝫ qui nō debet puniri. i. ad tēpus misericorditer flagellari ꝯtēnas imꝑpetuū. Et exterum. i. extraneū estimas a ꝟtute tua. que est miscðia tua. qꝛ ille ē̄st ꝓpe virtus dei. Deus cui ꝓprium ē misereri Et quia posset aliq̇s credere ꝙ soli peccatores misericordia dei indigent q̄ vocatur virtus dei. Subdit: ꝙ etiam iusti gratia ⁊ misericordia sua egent. Uirtus em̄ tua. i. gratia iusticie initium est. qꝛ nisi gr̄a ꝓueniat hoīs voluntatē. saltē natura vel causalitate. hō iustus esse nō pōt. Rhoma. iij. Iustificati gratis ꝑ grām ipsius. Et ad Tytuꝫ. iij Non ex opibus iusticie que fecimus nos. sed s̄m suā miscðiam saluos nos fecit Sed vnde hꝫ ortum ista miscðia Certe ex oīpotentia. vñ dicit lr̄a. Et ob h̄ ꝙ dñs oīm es: oībus te par

B cere facis. Ubi notādum ꝙ deus in natura sic ꝓuidit cōiter ꝙ clemētia ⁊ potentia fortitudo ⁊ māsuetudo naturaliter ꝯiūgunt ⁊ vbi est plus fortitudinis: ibi plus māsuetudinis ⁊ clemētie reꝑitur. Exēplum de leone q̇ fortissim⁹ bestiaꝝ. clemētissim⁹ est etiā. vñ Solin⁹ de mirabilib⁹ mūdi. Leonū clementie indicia multa sunt. Prostratis parcūt: in viros potius q̄ꝫ in feīnas seuiūt. Infantes nō nisi ī magna fame perimūt: nec a miscðia sepant. hec Solinus. Uñ metrice dr̄. Parcere ꝓstratis scit nobilis ira leonis. Et ꝑ oppositum deus aīalia crudelia ꝑtāte ꝓuauit. Uñ inter canes ꝑuissimi canes sunt maxime colerici ⁊ q̄ minus possunt virib⁹: eo magis abūdāt latratib⁹. Christus autē more leonis q̇buscūqꝫ se ꝓsternētibus ꝑ penitentiā clementē se exhibet: in viros potius q̄ꝫ in feīnas. hoc ē in peccātes malicia potius q̄ꝫ in peccātes ex passione se vindicat ⁊ infantes. i. innocentes nō nisi magna fame id est magno amore salutis coꝝ in p̄nti flagellat. Apoc̄. iij. Et ego quos amo arguo ⁊ castigo. Sic ḡ deus ꝓncipalit̄ ⁊ leo naturaliter ꝑcunt ꝓstratis. Ita oīs bona aīa petens veniam de offensis: parcere ꝯsueuit. Uñ apud gētiles sic ꝓncipes informabant antiq̇tus Sic̄ docet Uirgil⁹. vj. Eneið. Et idē recitat aug⁹ v. de ciui. dei. ca. xij. Cum Eneas prēm suū enchisen ꝑ loca infernalia q̄siuisset ⁊ ꝑ campos Elisios tandē inuenissꝫ: sic a p̄re suo informatus fuisset ꝙ ꝯditōnes nobilitatis rōni ꝯcederent inter ꝑplos toti⁹ orbis. Tu regere imꝑio ꝑplos romane memēto. Hec tibi artes erūt pacis īponere mores. Parcere subiectis ⁊ debellare suꝑbos. De hac diua iusticia ⁊ misericordia sil̄ ꝯiūcta loq̇tur Anselm⁹ ꝓslogiō. c. x. Alio mō iuste punis malos. Alio mō iuste ꝑcis malis. Cum ei punis malos iustū est: qꝛ coꝝ meritis ꝯuenit. Cum ꝟo ꝑcis malis iustū est: nō qꝛ coꝝ meritis. sed qꝛ bonitati tue ꝯdecens ē. Nā ꝑcendo malis ita iust⁹ es s̄m te: et nō s̄m nos: sicut misericors es s̄m nos: ⁊ non s̄m te: ꝙ saluādo nos q̄s iuste ꝑderes sic̄ misericors es nō qꝛ tu sentias affectuꝫ: sed qꝛ nos sentim⁹ effectuꝫ: ita iust⁹ es nō qꝛ reddis debituꝫ: sꝫ qꝛ facis qð decet te sūmuꝫ bonum. Sic itaqꝫ sine repugnātia iuste punis ⁊ iuste ꝑcis hec Ansel. Et infra. c. xj. Sic ḡ nascit̄ de iusticia tua miscðia: qꝛ iustū est te ⁊ sic eē bonuꝫ: vt parcēdo sis bon⁹. ḡ ab h̄ ꝙ dñs oīm es oībus te ꝑcere facis. Glo. vt p̄sis potētia mitescas na

C tura Notādum ꝙ in toto mūdo nō est res q̄ possit rōnabiliter dñs nūcupari p̄ter deum soluꝫ de trib⁹ caus. Tū qꝛ hō dispensator mutuator medicator nō p̄t rōnabiliter dñs nūcupari. Et adde tres impotētias in omī dño terreno. Prima ē ꝙ nō p̄t tātum reddere seruo sicut s̄uus sibi. et ꝑ ꝯñs magis indiget s̄uo: q̄ꝫ s̄uus eo: vt cōiter sicut ibi ꝓbatur. Scðo q̇a null⁹ dñs terren⁹ p̄t facere s̄uū suū libeꝝ. Cuius ꝓbatio ē. qꝛ ipe nō est liber. s̄uit ei mal' affectiōib⁹ cupiditatib⁹: ire ⁊ ipatiētie. Uñ Seneca. ep̄la. xlvij. s̄m cōes libros Seru⁹ es: oñde q̇s nō sit: ali⁹ libidini: ali⁹ auaritie: ali⁹ ambitiōi: oēs timore s̄uiūt. imo sic̄ docet idē Seneca in ꝓuerbijs suis. Dñi vt cōiter magis timēt q̄ꝫ subditi: res ꝟa ē. q̇ a multis timet̄. mltos timet: regib⁹ peius ē multo q̄ꝫ s̄uientib⁹. Res vera qꝛ isti singlos: illi vniuersos timent. vult dicere: ꝙ vna ꝓuata ꝑsona hꝫ forte vnū quē timet. ⁊ alia ꝓuata hꝫ quē timet. ita ꝙ singli hñt singlos. Sꝫ dñi ⁊ p̄lati timēt vniuersos Tertia impotētia ē quā dñi terreni sustinēt ꝙ non possent hoīem ꝯpellere ad s̄uiēduꝫ eis velint nolint: qꝛ nūq̄ꝫ eis aliq̇s bñ s̄uiet inuit⁹. Per oppositū de⁹ est dñs realit̄ q̇ s̄uo in nullo indiget: nec ꝑ eius s̄uitiū aliq̇d sibi accrescit: imo ecōtra ipe suo potius s̄uit quē sꝑ custodit. In p̄s. Cōserua me dñe qm̄ speraui in te dixi domie ðs me⁹ es tu: qm̄ bo. m. nō eges. Scðo ipe sibi s̄uiētes. liberos fac̄ imo reges. Apoc̄. v. Dign⁹ est dñs accipe libꝝ. Et infra. Redemisti nos in sanguie tuo ⁊ fecisti nos deo nr̄o reges ⁊ sacerdotes. Tertio nō solū hō imo oīs creatura sibi s̄uit velit nolit ī celo ⁊ in terra ⁊ ī inferno: qꝛ si hō obediat suis p̄ceptis volūtarie ⁊ ꝟtuose seruit deo: ad declarādā diuinā misericordiā in p̄nti ad tp̄us. ⁊ in futuro ꝑ

semꝑ. Si nolit diuinis p̄ceptis s̄uire voluntarie s̄uiet deo iuolūtarie ad declarādā diuaꝫ iniusticiā in p̄nti ad tp̄s ⁊ in futuro ꝑ sꝑ. ⁊ iō oīa nc̄ario s̄uiēt ei vel ī suo celesti pallatio: vl' in suo infernali ergastulo ī eternū. Et iō dicit p̄s. Magn⁹ dñs ⁊ laudabilis nimis: ⁊ mḡnitudinis eius nō est finis. Et iteꝝ. Ordinatōe tua ꝑ. d. et oīa s̄uient tibi. Istud satis aduerterat Octauianus. August⁹. sicut narrat de eo Suetonius de vita. xij. cesaꝝ. Dñi inquit appellationē ⁊ maledictū ⁊ opprobriū semꝑ exhorruit: cū spectāte eo ludos ꝓnūciatū eēt in initio. O dñm equū ⁊ bonū: ⁊ vniuersi dictū quasi de eo exultātes ꝯprobassent. statim manu vultuq̄ꝫ indecoras adulatiōes repssit ⁊ sequenti die ꝗuissimo corripuit edicto. dñmq̄ꝫ se post hec appellari ne a liberis q̇dem ⁊ nepotibus suis serio vel ioco passus est

Lectio CLI

Vi aūt dominator

t ꝟtutis cū magna trāquillitate iudicas et cum magna reuerētia disponis nos subest em̄ tibi cū volueris posse. Docuisti em̄ ꝑplm tuū ꝑ talia oꝑa. qm̄ oportet eē iustum ⁊ hūanū ⁊ bone spei fecisti filios. qm̄ iudicās das locum pn̄ie in peccatis Postq̄ꝫ sufficiēter actū est de chananeoꝝ afflictōne. in ista ꝑte agit̄ de hebreoꝝ ꝑ eandē afflictōem instructiōe. Fuit āt instructio hec talis. ꝙ ꝑ flagellatōeꝫ chananeoꝝ potuerūt ⁊ debuerūt hebrei aīari ad ꝯfidentiā ⁊ spei ꝯsolatōem. Uñ in hac scða ꝑte capl'i duo fiūt. Nā p̄mo occasio spei habende ad deū enarrat̄. Scðo ꝑ rōem ꝓbat̄. ibi Si ei inimicos s̄uoꝝ. Circa p̄mū duo fac̄ Prio narratur diua modestia quā obs̄uat imittēdo afflictionē. Scðo infert̄ q̄ꝫ bona doctrina hoīs tribuit̄ ꝑ maloꝝ iustā punitiōem. scða p̄s ibi.

A Docuisti aūt. Circa p̄mū p̄mo oñdit ꝙ de⁹ in puniēdo duas hꝫ ꝯditiones nc̄arias iudicis puniēti. Scðo subdit cām q̄re ille ꝯditiōes deo deesse nō p̄nt. ibi. Subest ei. Due ꝟo cōditiones nc̄arie cuilibꝫ iudici volenti punire delinq̄ntes sūt iste. q̇es ⁊ turbatiōis sedatio. more ⁊ deliberatōis expectatio Prio ergo req̇rit̄ in iudice ad h̄ ꝙ recte exerceat̄ iusticia q̇es et sedatio cuiuscūq̄ꝫ turbatiōis Nā turbati recte iudicare nō p̄nt. Et q̄ꝫtū ad h̄ dic̄ sic Tu āt dñator ꝟtutis. quia vicꝫ dator es ꝟtutis ⁊ rector ꝟtutis. cum trāquillitate iudicas. non ex passione ire vel offense. sꝫ sine q̄cūq̄ꝫ turbatōe Esa. xlij. In veritate educet iudiciū nō erit tristis neq̄ꝫ turbulent⁹. Ueteres em̄ ph̄i q̇ tātū morib⁹ et scientijs studuerūt tā verbo q̄ꝫ exemplo: ꝓncipes docuerūt ꝙ nunq̄ꝫ turbati ī reos aīaduerterēt. Uñ de archyta tarētino scribit Uale. li. iiij. ca. j. Archytas tarētinus dum se p̄ceptis pytagore penit⁹ metaponti īmergit: magno labore multoq̄ꝫ tꝑe solidū opus doctrine cōplexus. postq̄ꝫ in patriā reuertit ac rura sua reuisere cepit. aīaduertit negligētia villici corrupta ⁊ perdita. intuensq̄ꝫ male meritū: sumpsissem inquit a te suppliciū: nisi iratus eēm. Maluit em̄ impunituꝫ dimittere q̄ꝫ propter iram iusto grauius punire. Idem de platone scribit sic. Plato cum aduersus delictū serui vehemētius exarsisset. veritus ne ipe vindicte modū despicere nō posset. Speusippo amico suo castigatiōis modū mādauit. deforme sibi futuꝝ existimans si ꝯmisisset vt parem culpā serui reprehēsio ⁊ platonis aīaduersio mereretur. De eodē Platone narrat Seneca. li. iij de ira. ꝙ cum irasceret̄ seruo: iussit tunicā deponere scapulāq̄ꝫ p̄bere verberib⁹ sua manu ipe cesurus. Postq̄ꝫ autē intellexit se irasci: manum suspensaꝫ detinebat sicut sustulerat ⁊ stabat ꝑcussuro similis. Interrogatus ab amico: quid interuenerat quid ageret. Cui respōdit. Exigo penas ab homine. tu autē seruulū istum verberib⁹ obiurga. Nam ego irascor ꝓpter quod nō cecidi. Irascor inq̄ꝫ ne plus faciam q̄ꝫ oportet. ⁊ libentius faciam ne sit ille seruus in eius potestate qui in sua nō est qualis scilicet ego sum. Plato oblitus serui: quia aliū quē potius castigaret inuenit. s. semetipm Et iō ait Señ. ibidē. Nihil tibi liceat cū irasceris: ⁊ h̄ iō. qꝛ si vis tibi licere pugna tecū ipe Scðo req̇ritur in iudice ad h̄ ꝙ recte exerceatur iusticia: mora et expectatio deliberatiōis. ꝙ nō ex impetu vel abrupto fiat sentētie iudicialis executio. Et iō li. ix. hystorie tripartite narrat̄. ꝙ beat⁹ ambrosi⁹ iniūxit Theodosio impatori ꝙ legem talē ediceret ꝙ vicꝫ. xxx. diebus sentētia necis atq̄ꝫ ꝓscriptiōis in lr̄is tātūmodo maneret vt rō cām indicans apud semetipam q̄ ꝯgnouerat sub veritate disponat Cum aūt apud Tessaliam q̇dam iudicū fuissent lapidati. Indignatus Theodosius omnes passim iussit interimi nō precedēte iudicio: intantū ꝙ septeꝫ milia hoīm occisi fuerūt Ob hoc ergo postea lex statuta fuit ab eo sub hac forma. Impator Gratianus Ualētinianus Theodosi⁹ Flauiano p̄torio p̄fecto illustri. Si vindicari in aliq̇s seueri⁹ ꝯtra nrām ꝯsuetudinē ꝓ cause intuitu iusserim⁹: nolum⁹ stati eos aut subire sniam aut excipere penaꝫ. sed per. xxx. dies sors ⁊ fortuna suꝑ statum eorum suspensa sit. reos sane accipiat carcer atq̄ꝫ custodia. et excubijs solertib⁹ iugiter obseruet. Uñ ꝑ excessu Theodosij btūs Amb. per

docto menses cū ab ingressu ecclie coartauit z
postca ab excōicatōne absoluit. vide ibi. Hec
aūt expectatio deliberatōis in deo repitur. li
cet ipe mora vel ↄsilio nō indigeat Vñ Ben.
ix. dixit. Descendā z videbo vtz clamorē ope
B ↄpleuerint. Et q̄ntum ad h̄ subdit. Et cū ma
gna reuerētia disponis nos. Est aūt reueren
tia dilectio mixta cū pauore, z isto mō punit z
affligit malos z iniustos cū q̄dam expectatō
ne z reuerentia vt interim se emendēt. Et ↄñ
ter subdit hui⁹ expectatōnis rō. Nihil em̄ iu
sticie deperit p moram tue expectatōis Con
tingit interdū q͏ ꝓpter iudicis expectatōnem
subterfugit re⁹ iurisditōe3 suā z h̄ ꝓpter defcm̄
ptātis in iudice, q̄ forte reus se transfert ad
patriā ad aquā se iurisdicio illius iudicis nō
extēdat. Sic si reus in frācia transferat se ad
angliā vel ecōtra, vel forte expectat donec po
testas iudicis expiret, z tūc nō pōt iudex in eū
aiaduertere: dato q͏ vellet. Sed neutz istoz
deo pōt ↄtingere, q̄ in om̄e tp̄s z in oēm lo
cum: suā extendit potentiā iuxta sue volūtatis
arbitriū. z h̄ est qd̄ subdit lr̄a. Subest em̄ ti
bi z cū volueris posse. Ansel. ij. Cur de⁹ hō. c.
xvij. Omis necessitas z īpossibilitas dei sub
iacet volūtati. Illius āt volūtas nulli subdi
tur necessitati aut impossibilitati. Nihil ei est
necessariū aut impossibile nisi q̄ ipe ita vult
Ipm vero aut velle aut nolle aliq̄d ꝓpter ne
cessitatē aut impossibilitatē alienatū est a ve
ritate Scd̄a ps hui⁹ lcōnis ↄtinet q̄ bona
doctrina ↄfert iustis p maloz iustā punitōe3
Informant aūt hoies si diuinas punitōes cō
siderēt de trib⁹, quoz duo ꝑtinent ad iudices
et p̄latos qui informant. Primo q͏ nō sint ni
C mis remissi in regendo p nimiā dissimulati
onē. et q̄tū ad h̄ dicit. Docuisti aūt ꝑplm tuū
talia opa qm̄ op3 iustū eē. Scd̄o q͏ nō sūt ni
mis rigidi p tyrānicā districtōem, z q̄tū ad h̄
subdit q͏ op3 eē nō solū iustū s3 hūanū. i. rōna
biliter māsuetū z ↄpatientē. Rhoma. vj. Hu
manū dico ꝓpter infirmitatē carnis vestre
Tertia informatio est ad oēs cōiter q͏ oēs sint
lōganimi, ꝓpter boni spei ↄsolatōem Et q̄tū
ad hoc subdit. Et bone spei filios tuos: qm̄ iu
dicans das locū in pctīs penitētie, sicut supe
rius expositū est, bone spei fecisti filios tuos.
Sic docet Berñ. in ſmone quodā q̄ sic inci
pit. Miscdias dñi ineternū cantabo. Spes
hūana in deo p ↄsideratōem triplicē stabilit.
Tria inq̄t considero in q̄bus tota spes mea
ↄsistit. Charitatē adoptōis. veritatē ꝓmissio
nis, z ptātem redditōis Primo ei deb3 hoies
mouere ad spei ↄfidentiā q͏ de⁹ eos adopta
uit in filios: z prēm eoz ↄstituit semetipm, vñ

Berñ. sup orōem dñicam Mihi inq̄t dicat
oratio cui⁹ pncipiū dulce, noie paterno seq̄n
tiū petitionū obtinendaz prestat fiducia3. Et
Glosa Math. vj. sup hoc ꝟbo. pater. In hoc
inquit datur fiducia q̄d negabit filijs q̄ iam
dedit q͏ pater est. Exemplū de filio prodigo.
Luc. xv. Ubi filius crimiosus ad prēm redi
ens cū amplexib⁹ z osculis ↄuiuijs z melodijs
a pre recipit. Roma. v. Stamus z gl'iamur in
spe glie filioz dei Scd̄o debet hoie3 in spē
mouere veritas ꝓmissionis. Deus em̄ est q̄
mentiri nō potest qui nobis veniā pollicetur
et gl'am p totam scripturā sacrā quā habem⁹
a deo sicut quoddā obligatoriū maxime secu
ritatis. Rho. xv. Per patientiā z ↄsolatōnem
scripturaz spem habeam⁹, et in ps. Memor
esto ꝟbi tui ſuo in quo mihi spem dedisti.
Tertio causat in nobis spem ptās redditōis D
Nō em̄ impotēs est s3 oipotēs ē ad ↄplendū
ꝓmissa, z iō nullus q̄ sperat in eo ↄfundi pōt
Eccl. ij. Respicite filij natōnes hoim q̄ nul
lus sperauit in dño z ↄfusus est, p māsit in mā
datis eius z derelict⁹ est. Roma. v. Spes ꝟo
nō ↄfundit. In ps. In te dñe speraui nō con
fundar ineternū. Debet igit spes nr̄a eē sicut
anchora firmitatis ne a fluctib⁹ moueamur, sic
mola veritatis ne indebite ↄteramur, z sic ga
lea securitatis ne ab hoste ledamur. De pmo
ad Heb. vj. Cōfugim⁹ ad tenēdā ꝓpositā spe3
quā sicut anchorā habem⁹ anime tutam z fir
mam. De scd̄o dicit glo. sup illud Deut. xxiiij.
Nō accipies loco pignoris inferiorē z supio
rem molā. Supior z inferior mola spes et ti
mor. Spes ad alta subuehit. Timor ad infe
rius pmit. Una mola sine altera inutiliter ha
betur. In pctōris ergo pectore semp debent
spes z formido ↄiūgi, q̄ incassum miscdiam
sperat si iusticiam nō timeat. Et incassu3 me
tuit: qui nō ↄfidit. Loco ergo pignoris mola
supior aut inferior nō tollit, q̄ qui p̄dicat pec
catori: cauta dispēsatione disponere debet p̄
dicationē z nō relicta spe timorem subtrahat
nec subtracta spe timorē relinquat Est igitur
spes sicut mola inferior que cor eleuat z susti
net in ↄtritōne debita p pctō, z timor iusticie
mola supior que ↄterit et ↄprimit ne cor exal
tetur nimis. In ps. Ab altitudine diei time
bo, ego vero in te sperabo. Tertio spes nr̄a ē
sicut galea securitatis ne ab hoste ledamur.
Nō em̄ puatus ista galea p desꝑationem. oi
vulnere tēptatōnis occidit eo q͏ caput habet
inerme. Hyere. xviij. Desꝑauim⁹, post cogita
tiōes nr̄as ibim⁹. Et istā galeā ↄtinue indua
mus Iuxta illud Apli. j. Thessa. v. Sumus
induti loricā fidei z caritatis z galeā z spe salutis

Lectio. CLII.

Si enim inimicos

seruoz tuoz et debitos morti cū tā
ta cruciasti attētōe z liberasti: dans
tp̄s z locū per q̄ possunt mutari a malicia: cu3
quanta diligentia iudicas filios tuos, quoru3
parētib⁹ iuramenta z ↄuctiones dedisti bona
rū ꝓmissionū. Postq̄ spūssanct⁹ in pte p̄ce
dente declarauit diuinā misericordiā obserua
tā in puniendo chananeos q̄ terrā occupaue
runt iudeis a deo ꝓmissam, In hac pte osten
dit q͏ illa maloz deletōe cum pietate admixta
magna dat nobis hoib⁹ deū recte colētib⁹ ma
teria magne spei. Et circa h̄ duo facit. Nā pri
mo ostendit q͏ ex mō dīne punitōis circa ma
los in bonos oriri d3 spes respectu grē obtinē
de in via. Scd̄o q͏ ex eadē oriri d3 spes glie cō
A ferende in pr̄ia. Scd̄a ps ibi. Cum g̃ nobis.
Quantū ad pmu3 ratio sic deducit. Cōstat de
um nō esse min⁹ clementē z benignū in remit
tendo culpas z facinora, electis suis z p̄desti
natis q̄ fuerit puersis z reprobatis: s3 in puni
endo reprobos tantā oñdit clemētiam, q͏ eos
paulati dispersit z deleuit vt sp supstites tpus
haberēt pnie. morti z attracti p penas p̄deces
soz q̄s pro sua malicia videbāt destrui succes
siue quasi deus ipe desiderasset eoz salutē q̄
tū in ipo fuit, ergo nō minus erit clemens fi
lijs suis si deliq̄rint et venia3 postea petant. g̃
ex h̄ q͏ ↄsideram⁹ modū punitōis maloz q̄ fit
cū mora z expectatōe diuturna inuitāte eos ad
pniam z q̄dāmō veniā offerente: merito possu
mus animari ad sperandū dei clementiā si no
strā maliciā relinq̄mus. Hec est snīa rōis quā
facit spūssanct⁹ in lr̄a hui⁹ lectōis: dic̄ g̃ sic. Si
inimicos seruoz tuorū. i. chananeos inimicos
hebreoz tibi seruientiū z te colentiū z adoran
tiū debitos morti ꝓpter pctā z flagicia infideli
tatis cū tāta cruciasti attētōe. i. cu3 diligēti ex
pectatōe, z liberasti q̄sdam sc3 dimittendo sup
stites alijs occisis et deletis dans tp̄s z locu3
per que possent mutari a malicia p pniam. cū
quāta diligētia iudicas filios tuos puniendo
in p̄nti ne pereāt eternalit. Filios inq̄ tuos q̄
rum parētib⁹ iuramēta z ↄuentōes dedisti bo
narū ꝓmissionū vic3 de terra chananeoz possi
denda. Ad lr̄am. q̄ dicit h̄ in littera deū iura
mēta fecisse: videnda sunt h̄ tria circa materiā
iuramēti. Primo de iuramēti licētia. Scd̄o de
B iuramēti freq̄ntia. Tertio de iuramēti innocē
tia. Circa pmū de iuramēti licentia est scien
dū q͏ fuerūt q̄dam heretici q̄ asseruerūt om̄e iu
ramentū esse illicitū q̄cunq̄ posito: ita q͏ nl'la3
ꝟitatem liceret oino asserere cū iuramēto, z ha

buit hec heresis motiua ex scp̄tura sacra. Pri
mo ex illo ꝟbo saluatoris. Mat. v. Ego dico
vobis nō iurare oino. Item Iac. v. Ante oia
fratres mei nolite iurare. Itē Mat. v. Sit āt
sermo vester est est: nō nō, qd̄ autē abundanti⁹
est a malo est. Item Aug⁹. in q̄dam sermone.
Falsa inq̄t iuratio exiciosa est, ꝟa iuratio peri
culosa, nulla iuratio est secura, ergo ab omi iu
ramēto est abstinēdū. Itē Eccl. xxiij. Omis iu
rans z deū nominans in toto, a pctō nō pur
gabit. g̃ illicitum est iurare. Sed heresis ista
faciliter redarguit a sanctis multipliciter. Prio
deus ipe inuenit iurasse: sic hic dr̄ z in ps. Iu
rauit dñs z nō penitebit eū. Itē Heb. vj. Ab
rae nāq̄ ꝓmittens deus qm̄ neminē habuit p
quē iuraret maiorē: iurauit p semetipm zc̄. Itē
apl's inuenit iurasse. Roma. j. Testis est mihi
deus cui seruio in spū meo. Et. ij. Cor. j. Te
stem inuoco deū in aiam meā. Item Deut. vj.
Dñm deum tuū timebis z p nomē eius iura
bis. Item Mat. v. Reddes dño iuramēta tua
Item oīs natio z oīs secta vtit iureiurādo. Et
ſm phm. Vox oīm est vox nature. Et iō dicē
dum q͏ iuramentū est licitū z nō est malu3 ſm
se: sicut ista heresis asserebat. Ubi sciendum ē
q͏ iuramentū ordinat ad ↄfirmatōem vel pro
batōem illi⁹ qd̄ homo dicit. In scibilib⁹ autē
pt fieri ꝓbatio per rōnem necessaria3 ex aliqui
bus notiorib⁹, sed in pticularib⁹ factis hoim n̄
pt talis probatio adhiberi. Et iō in talibus re
currit ad testimoniu3, ita q͏ loco probatiōis p
viam argumēti accipit testimoniū hoim. Istō
vero testimoniū in multis nō sufficit facere cō
firmatōem euidentē, tum q̄ interdum mentit
tum q̄ frequenter errat z decipit, z iō in talib⁹
necessariū fuit recurrere ad diuinū testimoniū
et hoc fit per iuramentū eo q͏ nec deus menti
ri potest nec decipi. Vñ p se loquendo ille qui
iurat deum venerat z honorat: ptestans eū sū
mam esse ꝟitatem: quē adducit in testimoniu3
ad ostēdendū dictum suum esse verū. Vñ pa
tet q͏ iuramentu3 licitū est tam ex origine q̄ ex
fine. Ex origine q̄dem: q̄ iuramentū inductu3
est ex fidei deuotione q̄ hoies credunt deū ha
bere infallibilē veritatē: z generalē omniū pro
uisionē. Ex fine etiā q̄ iuramentum est ordina
tum ad certificandū hoiem de veritate z ad fi
niendū ↄtrouersias inter hoies. Heb. vj. oīs
ↄtrouersie eoz finis est iuramentū. Ad pri
mu3 dicendū q͏ iuramentum est ꝓhibitum: sic
vic3 ne fiat absq̄ necessitate vl' vtilitate. ne iu
rādo ad facilitatē perueniat, et ex facilitate ad
ↄsuetudinem: et ex ↄsuetudine ad periuriū de
cidatur. Et sic patet ad duo prima. Unde nec
Paulus inuenit iurasse nisi in scribendo. vbi
C

homo cautiorē diligentiā adhibet q̃ȝ in loq̄n-
do. Vñ sensus est. Nolite iurare oino.i.passiz
id est nolite assuesci ad iurandū. vel nō sitis fa
ciles ad iurandū. vel nolite iurare absq; euidē
te necessitate. Et iō dicit Aug⁹. exponēdo illō
Mat. v. Sit sermo vester est est: nō nō. Quod
aūt his abūdanti⁹ est. a malo ē. Si iurare co-
geris: scias de necessitate infirmitatis eoꝝ ve
nire quib; aliq̄d suades: q̄ vtiq; infirmitas ma
lū quoddā est. Tu em̄ malefacis: ꝛ q̄ bene vte
ris iuratōe vel alteri ꝑsuades qō vtiliter sua-
des. Sed a malo est illi⁹ cuius infirmitate co
geris iurare. Vñ sm̄ Augu. cum dr̄ in hac au
ctoritate: quod his abundantius est: a malo ē.
Vel quod amplius est a malo est. Malū non
capit ꝓ malo culpe sed pro malo pene infirmi-
tatis vel ignorātie illi⁹ cui fit iuramentū. q2 si
sibi aliter de veritate constaret. nulla foret ne-
cessitas sibi iuramentū prestare Ad quartū
Aug⁹. dicit. q nulla iuratio est secura. vult di-
cere sic. q securū est nunq̄ȝ iurare. Ad q̄ntū
dicendū de ecclesiastico. q loquit sibi de cōsue-
C tudine iurādi. Vbi scd̄o sciendū q freq̄ntia
iurandi est. Primo ꝑiculosa eo q homo de fa
cili deliquet in ꝟbo sm̄ illud Jac. iij. Si quis
in verbo nō offendit: hic perfectus est vir. vñ
Eccl. xxiij. Iuratōi nō assuescat os tuū. Mul
ti em̄ casus in illa. Vñ signum infallibile ma
gne leuitatis est hoīs proni ad mendaciū: iu-
randi freq̄ntia et facilitas. Scd̄o est deo mul
tū iniuriosa. q2 paruā reuerentiā videt habere
ad deū qui ex leui causa magnū testē inducit
deum qō non faceret de aliquo honesto viro.
Tertio sibiip̄i est verecundū. nā in hoc q ita fa
ciliter ꝛ freq̄nter deū in testē inducit sine neces
sitate: ostendit seip̄m parue fore fidelitatis cui
sine iuram̄to nō credit. Tertio de iuramenti
innōcentia est sciendū q ad iuramentū licituȝ
requirūt tria. Iusticia. Iudiciū. ꝛ Veritas. sic̄
dr̄ Hiere. iiij. Iurabis viuit dn̄s in ꝟitate et i
iudicio ꝛ in iusticia. Vt per veritatē caueatur
iuramentū mendax. ꝛ per iudiciū iuramentuȝ
incautū. per iusticiā iuramentū iniquū vel illi
citū. Vñ ex parte iurantis debet p̄cedere iudi
ciū discretōis: vt nō leuiter sed ex necessaria
causa iuraret. Ex parte iuramenti requirūtur
duo: videlicet ne sit falsum. saltem sm̄ iudiciū
conscientie sue. neq; illicitum sicut aliquando
in iuramento promissorio contingit q homo
iurat se interfecturum hominē. vel iurat q nū
q̄ȝ ꝯcordabitur cum illo qui contra eum deli-
quit vel aliud tale qō est illicitū fieri in effectu
In q̄ casu peccat iurando q illicitū est obser
uare. Et iterum peccat si obseruet. Et in h̄ ca-
su dicit Isidorus. In malis promissis rescide
fidem et in turpi voto muta decretum.

Lectio. CLIII.

Um ergo nobis
c disciplinā das: inimicos nr̄os mul
tipliciter flagellas vt bonitatē tuaȝ
cogitemus iudicantes. et cū de nobis iudicat
speremus misericordiā tuā. Unde ꝛ illis q̄ in
vita sua insensanter iiuste vixerūt per hec que
coluerant. dedisti summa tormēta. Etem̄ in er
roris via diutius errauerunt deos estimātes
hec que ī animalib;. vel sm̄ aliā lr̄am. vel ī ma
nib; sunt sup̄uacua: infantiū insensatoruȝ mo-
re viuentes. ꝓpter hoc tanq̄ȝ pueris insensatis
iudicium eis in derisum dedisti. Postq̄ȝ spi
ritussanctus nos instruxit qualiter ex malorū
punitione animari debemus ad speȝ respectu
gratie in p̄senti. Hic consequenter on̄dit q ex
maloꝝ flagellatōe ꝛ dānatione debēt boni a-
nimari ad spē glorie in vita futura. Et circa h̄
duo fiunt: q2 primo ostendit quale iudiciū de-
us exercet circa pctōres corrigibiles. Secun
do ostendit quale iudiciū exercet ꝯtra obstina
tos ꝛ incorrigibiles ꝛ specialiter istos chana-
neos. Scd̄a ps ibi. vñ ꝛ illis qui in vita ꝛc̄.
Quantū ad primū innuit talis deductio rōis A
Sicut obstinati flagellant in p̄senti. ꝛ q2 se nō
corrigunt in ꝑpetuū damnant: ita penitentes
disciplinant in p̄senti: ꝛ q2 se corrigunt p̄mian
tur in ꝑpetuum. Qñ vero videmus malos fla
gellari sine correctione. ꝛ nos disciplinari cuȝ
nostra correctione: iudicare possumus diui-
nam bonitatem in p̄miatōe nostra futura ꝛ spe
rare de misericordia que ab omi miseria libe-
rat que est collatio vite eterne. Dic̄ ergo sic do
loquens de nobis. Cum g̃ nobis disciplinaȝ
das. disciplinā scȝ verboꝝ. vel ꝟbum das con
tra maliciā aliquoꝝ qui dicūt tribulatōem nō
esse a deo inimicos nostros. qui videlicet sunt
inimici tui. multipl'r flagellas. Iuxta illō. p̄s.
Multa flagella pctōris: vt bonitatē tuā q̄ oi-
bus te ꝯmunicas sm̄ naturaꝝ diuersaꝝ capa
citatē cogitemus iudicantes alios incorrigibi
les ad flagella tua. Et cū de nobis iudicat. id ē
exercet iudiciū siue iuste siue iiuste. siue ab ho-
mib; siue a do: sperem⁹ misericordiā tuā. Job
xiij. Et si occidat me in ip̄o sperabo. misericor-
diā videlicet ab omni pena liberanteȝ. que ab
omnib; immisericordib; consequet. Iuxta il-
lud. Jacobi. ij. Iudiciuȝ sine misericordia fiet
illi qui nō facit misericordiaȝ. Scd̄o ostendit
quale iudiciū exercet deus: puniendo pctōres
obstinatos: ꝛ specialiter illos chananeos q̄s
expulit a facie hebreoꝝ. Illi em̄ tales fuerunt
idolatre q coluerunt imagines animaliuȝ sic̄

superius dictū fuit. Et ideo merito deus illos
ꝑ aīalia vilia voluit exterminare: ꝓpter qō sic
subiūgit. Vñ ꝛ illis qui in vita sua insensate ꝛ
iniuste vixerūt. Insensate quo ad deū. ꝛ iiuste
tam ꝯtra deū q̄ȝ ꝯtra ꝓximū. vel insensate quo
ad seip̄os. ꝛ iniuste ꝯtra deum ꝛ ꝓximos. Per
hec que coluerūt dedisti summa torm̄ta: quan
do ꝑ vespas ꝛ muscas ꝛ vilissima aīalia eos i-
teremisti. Et q hoc fuit ꝯueniens factū: hoc sic
probat. Illi em̄ nō ex surreptōe nec modico tē
pore errauerunt colendo talia animalia sȝ diu
ꝛ vixerūt more infantiū: ꝛ ideo ꝯueniēs fuit q
exterminarent iudicio singulari. ꝛ derisibili si
cut infantes vel fatui a bestijs quas ꝑus co-
luerant. Vñ dicit sic. Etem̄ isti chananei in er
roris via. i. in idolatria. diuti⁹ nō ꝑ modicum
tp̄s errauerūt errore negligentie. q2 noluerūt
eum corrigere nec ad verū deum ꝯuerti. deos
estimantes hec q̄ in aīalib⁹ sunt sup̄uacua. id
est inutilia ꝛ nociua: cuiusmōi sunt dracones.
ſpentes. ꝛ talpe. Vel sm̄ aliam lr̄am. Deos e-
stimātes que in manib; sunt sup̄uacua. i. ab o-
perib; humanis q̄ ꝑ man⁹ fiunt hoim sunt su
peruacua ꝛ inutilia: sic̄ carpentari⁹ extremita-
tes lignoꝝ ꝛ truncos tunc dimittit qñ sibi ser
uire nō pn̄t. Et de talib; venit sculptor ꝛ pin-
git imagines. Esa. xliiij. Artifex lignarius sū-
psit ex lignis saltus ꝛ calefactus est ꝛ succēdit
ꝛ coxit panes. de reliq̄ aūt opatus est deum et
adorauit eū. Fecit sculptile sibi ꝛ incuruatus
est ante illud. Medium ei⁹ ꝯbussit igni. ꝛ de
medio eius carnes coxit ꝛc̄. Et infra. Reliquū
aūt eius deuȝ fecit ꝛ sculptile sibi. Curuat an-
te illud ꝛ adorat illud ꝛ obsecrat illud dicens.
Libera me q2 deus meus es tu. Talia em̄ co-
luerunt isti chananei: infantiū insensatoꝝ mo
re viuētes. Pueri em̄ insensati faciūt sibi pup
pas ꝛ imagines pueoꝝ ꝛ ludūt cum eis. Et iō
merito tu deus dedisti eis iudiciū in derisum
tanq̄ȝ pueris insensatis. Quia satis derisibiles
videbant cū cynipbes. muscas ꝛ ranas vrsos
ꝛ leones exterminabant. Circa illā clausulam
B speremus misericordiā. Notandū q spem
nr̄am trib; tp̄ib; p̄cipue recolligere debemus
vlcȝ īminente tempestate tp̄alis tribulatōnis
accidente necessitate corꝑalis dissolutiōis. et
sup̄ueniente ꝑplexitate criminalis desperatio
nis. Primo sperare debemus diuinam miseri
cordiā nobis facillime affuturā imminēte tem
pestate tp̄alis tribulatōis. In p̄s. Qm̄ in me
sperauit liberabo eum ꝓtegam eū qm̄ cogno
uit nomē meum. Exemplum ad hoc habem⁹
in vita sancti Martini. Qui cum inter alpes
incidisset in latrones ꝛ vnus eoꝝ euū ferire mi
naret: alius ictum ferientis ꝯtinuit. Et cū po
stea latrones quererēt ab eo an timeret. Dixit
se nunq̄ȝ magis securū fuisse. q2 sciebat miseri
cordē deum maxime in temptatōib; affuturū.
Summa cautela militū antiquoꝝ fuit om̄ia
q̄ videbant aduersa ꝛ terribilia. ꝛ bone spei cō
traria ad ꝯfidentiā interp̄tari: sic̄ narrat sextus
Iulius stratogematon li. i. c. i. Vñ cū Scipio
affricanus ex italia in affricā exercitū traduxis
set ꝛ ip̄e de naui deberet descendere cecidit ad
terrā. Considerās ergo milites attonitos de
casu: ip̄m lapsum materiaȝ spei fecit. Audite
inq̄t milites: affricani oppressi ꝛc̄. Consili' mō
Gaius cesar cū nauem ascendere deberet de-
cidit ad terrā ꝛ militib; consternatis dixit. Te
neo inquit te terra mater: quasi diceret. nō sic
recedo quin ad te redibo. Et sic illo verbo mi-
lites sperare fecit. notando se in terrā ꝓpriaȝ re
diturum. Iteꝝ stercorius dux quidā militum
cū equitū scuta equorūq; pectora cruenta su-
bito prodigia apparuissent ꝛ milites inde con
sternarent. victoriā inq̄t pro nob ꝓtendit. Iste
em̄ partes nō ꝓprio sed hostili cruore solēt asꝑ
gi. Eamundus thebanus cū fax de celo nocte
fuisset delapsa ꝛ eos qui aduerterāt terruit me
tum ꝯceptū sic fugauit. Lumina inquit numi
na ostendūt: quasi dicat. Dij nobis mittunt lu
men vt nos iuuent. Isto modo viri sancti oīa
terribilia que eis accidunt vel maloꝝ ꝑsecutō
ne seu mundana mutatōe. seu corꝑis infirmi-
tate: interp̄tant in bonū scientes q diligentib;
deum oīa cooperant in bonū. Et quanto ma-
ior materia timoris incutitur. tanto feruenti-
or spes eoꝝ erigit. Iuxta illud Job. xiij. Etiā
si occiderit me sperabo in eum. Scd̄o spera
re debemus confidenter accedente necessitate
corꝑalis dissolutōis. Prouer. xiiij. Sperat iu
stus ī morte sua. sicut docet Arist. li. suo de po
mo ꝛ morte. Non est ph̄i timere mortē sȝ magis
gaudere ꝛ bone spei esse imminēte morte. et h̄
suis discipulis declarauit in morte ꝑ duas rō-
nes. Primo sic petiuit ab eis. Creditis inquit
ꝑ ph̄iam vestram q̄ differentia est inter hoiem
et bestiam: ꝛ qui inquirit ꝟitatem ꝛ rectitudi-
nē in ph̄ia meretur gradus altissimos. Credi
mus inquiunt. Tunc ille. Bonū igit quod ꝓ-
uenit homini ex scientijs illis: aut ꝓuenit eis
in hoc seculo in quo sumus: aut in alio futuro
Si dicitis q in hoc seculo in quo sumus. er-
go gradus ꝯuenientes scie nō didicistis. Nā
plures homines insipientes q̄ nō cognouerūt
creatorē: finierunt dies suos in bono ꝛ annos
suos in desiderijs eoꝝ. ꝛ plures sapientes qui
cognouerunt creatorem suū habēt ꝓuatōnem
boni et pacis. Ex quo autem bonum a philo-
sophis expectatum nō euenit ante morteȝ sed

post mortē, quare mortē timetis: que via est et
incessus anime ad illud qđ maxime cōcupiuit.
Secundo sic idem ꝑsuasit. Quero inquit a vo
bis. Utrū mors sit aliqͥd aliud ꝙ̄ recessus aīe
a corꝑe. Responderūt ꝙ nō. Corpus eīm nihil
audit nec vidit nisi ꝑ animā: sed ꝯsentit dele/
ctationibꝫ ⁊ passionibꝫ q̄ sunt ꝯtraria appetitui
anime in eo ꝙ vult ascendere ad gradus bo/
nos ⁊ rectos. Quare igitꝰ doletis si aīa recedit
ab eo qđ est ꝯtrariū sue delectatōi ⁊ ꝑfectioni
⁊ suo desiderio. Et idō cū facies Arist. morituri
clara esset ⁊ iocūda: dixit eis. Nō cogitatꝫ ī cor
dibus vestris ꝙ ego letor eo ꝙ sperem euade/
re de infirmitate mea. Qm̄ bene scio me mori/
turū, ⁊ nisi esset hoc pomū quod in manu mea
teneo, ⁊ ꝙ odor illius me ꝯfortat, ⁊ aliqualiter
ꝓlongat vitam meā: iam expirassem. Sed aīa
sensitiua in qua ꝯmunicamus cū bestiis fouetꝰ
odore bono. Et ego letor ꝙ recedo de hoc secu
lo quod est ꝯpositū ex ꝯtrariis, quia qđlibꝫ q̄/
tuor elementoꝝ est ꝯ̄rium alteri. Unđ quomo/
do posset stare aut diu ꝓlongari corpus ex his
ꝯpositum. Tandē cadēte pomo de manu mor
tuus est: pro quo phi orauerūt. Ille qui susci/
pit aīas phoꝝ: suscipiat aīam tuā. Esa. xl. qui
sperat in dn̄o mutabit fortitudinē. ꝑ mortē vi/
delicet transeundo ad vitā. Tertio maxime
sperare debemus superueniente ꝑplexitate cri/
minalis desꝑationis. Eccl. ii. Scitote qꝛ nul/
lus sperauit in dn̄o ⁊ cōfusus est. Dicit Hypo.
in amphor. Desipientie cum risu facte securio
res sunt ceteris, ⁊ alibi. Et ideo sicut infirmis
multū confert ꝙ sint bone spei: ita moriliꝰ pec/
catoribus. Iuxta illud metricū. Speret q̄ me
tuit morituros viuere vidi. Spe duce victu/
ros spe moriente mori. Unđ Bern. in quodam
sermone. Tu eis dn̄e spes mea. Quicqͥd agen
dū. quicqͥd declinandū. quicquid tolerandum
quicqͥd optandū. tu es dn̄e spes mea. hec mi/
hi vna oīm ꝑmissionū causa. hec tota rō mee
expectatōis. Pretendat alter meritū. sustinere
se iactet pondus diei et estus. Ieiunare se bis
in sabbato dicat: postremo non esse sicut ceteri
hoim gloriet. Mihi āt adherere đo bonū ē, et
ponere in dn̄o spem meā. Et infra. Si mihi p̄
mia ꝑmittunt per te obtinenda sperabo. Si
surgant aduersum me prelia. si seuiat mundus
si fremat malignus. Si ipa caro aduersus spi
ritū ꝯcupiscat. in te sperabo. in ps. liii. Qm̄ tu
dn̄e singulariter in spe constituisti me.

Lectio. CLIIII.

Qui aūt ludibriis
q et cinrepatōibꝫ non correcti sunt di
gnū dei iudiciū experti sunt. In his
eīm q̄ patiebantꝰ moleste ferebāt: in qͥbus patiē
tes indignabantꝰ: ꝑ hec quos putabant deos ī
ipis cū exterminarentꝰ: videntes illū quē olim
negabāt se nosse: deū verū agnouerunt: ꝓpter
qđ ⁊ finis condēnatiōis illoꝝ veniet suꝑ illos.
Declarato sufficienter ꝙ deꝰ est benignꝰ fla
gellādo quo ad illos q̄ se corrigūt. Hic finaliꝰ
ꝯcludit ꝙ est iustus rigidus ⁊ seuerus ꝯtra il
los q̄ se ꝓpter flagella nō ꝯuertūt. Et circa hoc
duo facit. Nā p̄mo ondit ꝙ deus ꝯtra eos iu
stum exercet iudiciū. Secūdo declarat iudicii
sui modū. Scđa ps ibi. In his eīm q̄ patiebā A
tur. Quantū ad primū dicit sic. Qui aūt lu/
dibriis ⁊ increpatōnibꝫ nō correcti sunt: dignū
dei iudiciū experti sunt. Ludibriū fm̄ Papiā
est res aliqua q̄ digna est haberi ludo vel cōtē
ptui. vel magis ꝓprie in sacra scriptura dr̄ ludi
brium pena alicui illata cū ludo et derisione.
Et qꝛ đs chananeos sic afflixit vt hebrei de eis
ludere ⁊ ridere potuerūt qn̄ viderūt eos ꝑ ve/
spas ⁊ muscas exterminari, ideo dicitur deus
eos ludibriis puniuisse ⁊ increpatōibꝫ per ver
ba videlꝫ seruoꝝ suoꝝ eos monēdo. Et qꝛ nec
his nec illis correcti sūt. i. correctionē propter
quā fit correptio nō habuerūt. Ideo dignū đi
iudiciū experti sunt. Et ꝑ quē modū: subiūgit
inculcādo tn̄ idem qđ prius dictū est frequentꝰ
qualiter ꝑ talia animalia puniebantꝰ qualia ī
p̄iudiciū deitatis coluerant. In punitōe vero
duo fiebāt. Primo ipi afflicti murmurauerūt
⁊ ꝯtra deū indignabātꝰ. Secūdo ex falsis diis
quos in specie animaliū coluerunt ad veri dei
noticiā deducebantꝰ. Nam qn̄ ipi idolatre af/
fligebantꝰ clamauerūt ꝑ liberatione sua ad deos
quos colebant. Et cū eos impotētes sētirēt: re
ducti sunt ad cognoscendū verū deū quē olim
negabāt se nosse. Qꝛ fm̄ Grego. oclos q̄s cul/
pa claudit, pena aperit. ꝓpter qđ ⁊ finis conde
mnationis illoꝝ veniet suꝑ illos. i. finalis con
dēnatio q̄ in inferno fine carebit. Negabāt se
nosse deū. Circa illā clausulā notandū est ꝙ B
tria genera hoim negāt se nosse deū, videlicet
auari ⁊ pecuniosi. suꝑbi ⁊ p̄sumptuosi. ꝑuri ⁊
maliciosi. Pecuniosi sūt nimis tenaces. p̄sū/
ptuosi sunt nimis audaces. maliciosi sūt nimis
fallaces. Primi negāt deū quatenꝰ est caritas
scđi quatenus est bonitas. tertii quatenꝰ est ve
ritas. Primo ergo se negāt deū nosse auari et
tenaces. Xp̄s. eīm eis apparet in forma pauꝑis
ondēs indigētiā ⁊ petēs caritatē. ipi pauperē
ꝯtemnūt nec poterūt se excusare dicētes. Dn̄e
apparuisti nobis in aliena effigie. nō potuimꝰ
noticiā tui habere. Premoniti eīm sunt ꝙ xp̄s
in p̄nti tali roba vestitꝰ. Isti sunt de qͥbus dicit
xp̄us. Non potestis deo seruire ⁊ māmone. et

nemo pōt duobꝫ dn̄is seruire. Aut eīm vnum
odio habebit ⁊ alterū ꝯtēnit. Mat. vi. De ista
negatione pulchre se excusauit sctūs Iob. xxxi
Si negaui qđ volebant pauꝑibꝫ, ⁊ oculos vi
due expectare feci. Isti negāt xp̄m mō, ⁊ xp̄us
eos negabit in die iudicii quādo dicet eis illđ
Matth. xxv. Amē amē dico vobis: nescio vos
Et Mat. x. Qui negauerit me corā hominibꝰ
negabo ⁊ ego eum corā p̄re meo. Scđo negāt
se nosse deū p̄sumptuosi ⁊ nimis audaces. Ta
les sunt q̄ ꝓprie fortitudini vel viribꝫ innitētes
nō recomēdant se deo: nec diuinū implorāt au
xilium sicut xp̄s eos docuit. Mat. vi. dicens Et
ne nos inducas in temptatōem. Tales sunt q̄
se imergunt periculis temptationū ⁊ male so
cietati se admiscēt: suspecta ꝯsortia nō refugiūt
⁊ ideo cito cadūt. Hoꝝ figura ⁊ signū gessit pe
trus: q̄ ꝓprie infirmitatis ignarus dixit christo
Etiā si oportuerit me mori tecū nō te negabo.
Mat. xxvi. Ipe tn̄ eadē nocte se ingerens soci
etati curialiū ⁊ mulierū: xp̄m ter negauit sicut
ibidē describitꝰ. Tales sunt multi se iactantes
de castitate ⁊ ꝯtinētia ⁊ alios q̄ cadūt contēnē
tes, sed ipi nec ex modica temptatōe vexari fa/
cillime caperentꝰ ⁊ frequentꝰ capiuntꝰ. Et idō san
cti viri deo se recomendant ꝯtinue: scientes ꝙ
diuina bonitas est ⁊ nō sua: si ꝯtra tēptatiōes
resistant. Et idō signāter dicit Iob. Si vidi so
lē cū fulgeret ⁊ lunā incedentē clare ⁊ letatū est
in abscondito cor meū ⁊ osculatꝰ sum manum
meā ore meo q̄ est iniquitas maxima. ⁊ nega/
tio ꝯtra deū altissimū Iob. xxxi. Ubi dicit glo.
Gregꝰ. Osculari manū est bonū vel nature vel
gratie a deo ꝯcessum meritis humanis tribu
ere. Unđ q̄ bona oꝑa faciūt ⁊ illa deo nō attri/
buunt: sed v̄tuti naturali vel prudentie ꝓprie:
hi deū q̄ est bonitas a quo oīe bonū deriuatꝰ
negant. Tertio negāt se nosse deū ꝑuri mali/
ciosi ⁊ fallaces: cuiusmodi sunt falsi testes ⁊ fal
si aduocati ⁊ falsi iudices q̄ scienter v̄itatē ne
gant. Christus eīm est v̄itas. Iohā. xiiii. Falsi
eīm testes a iudicibꝫ inuestigantꝰ ꝙ suꝑ materi
am de q̄ fit inquisitio v̄itatē dicant: fidē p̄stent
sed ipi volūtarie a v̄itate recedūt, ⁊ tales nō so
lū xp̄m negant: imo vendunt. Unđ glosa suꝑ il
lud Mat. xxvi. Exinde q̄rebat oportunitatē
vt eum traderet. Multi eīm hodie sunt qui fa
ctū execrantꝰ ⁊ idē faciūt. Nā cum pro munere
falsum testimoniū dicūt, deū q̄ veritas est ven
dunt. Hoꝝ figurā gesserūt iudei q̄bus Petrꝰ
dixit Act. iii. Deus glorificauit filiū suum Ie
sum quē vos qͥdem tradidistis ⁊ negastis ante
faciē Pilati, iudicante illo dimitti. Tales sunt
etiā falsi iudices, q̄ scienter v̄itatē subuertunt:
⁊ iudicāt pro muneribꝫ illud qđ sciūt esse falsū
vel ꝑ timore ⁊ minis a v̄itate recedunt. Sicut
fecit Pilatꝰ q̄ audito isto verbo a iudeis. Si
hunc dimittis nō es amicus cesaris, timuit et
a dictamine ꝓprie ꝯsciē recessit. Et tn̄ est no/
tandū ꝙ nō excusantꝰ falsi iudices nisi totis vi C
ribꝫ liberare studeant innocētes. Legimus eīm
Mat. xxvi. ꝙ Pilatus multipliciter egit ad li
beratōem xp̄i. Primo ꝯparando latronē iusto
dicendo. Quē vultis dimittam vobis Barra
ban an Iesum q̄ dr̄ xp̄s. q. d. Necesse habetis
vnū dimittere ex quo debetis vel eū dimittere,
vel latronē. Scđo cū quereret a iudeis. Quid
eīm mali fecit et qͥd faciā de iesu q̄ dr̄ xp̄s. Ter
tio qn̄ lauit manus suas corā ꝑplo ⁊ dixit. In/
nocens ego sum a sanguine iusti huiꝰ vos vi/
deritis. Quarto qn̄ flagellari cum mandauit.
Qđ idō fm̄ Rabanū fecisse creditꝰ vt iudei penis
⁊ obprobriis eius satiati desisterent ab instan
tia mortis xp̄i. Sed his oībꝫ nō obstantibꝫ
nō excusatꝰ Pilatus: qꝛ sciebat eū innocentem
⁊ ꝙ ꝑ inuidiā tradidissent eum iudei. Hoc tn̄ nō
obstāte illud v̄bum ꝯclusit Pilatū. Si hunc
dimittis nō es amicus cesaris. Unđ audito h̄
v̄bo adiudicauit fieri petitōē iudeoꝝ de xp̄o.
Mat. xxvii. et Iohā. xix. Et sicut falsi iudices
cū p̄tendunt se velle defendere veritatē diligētꝰ
inquirunt de veritate: sed si possint eā faciliter
videre nō ꝓsequuntꝰ. Ita Pilatus diligentꝰ in
quisiuit a xp̄o quid est veritas: sed noluit xp̄i
rn̄sum audire. sed post q̄stionē exiuit continue
ad iudeos. Iohā. xviii. De his omnibꝫ v̄ificatꝰ
illud. Hiere. v. Negauerūt dn̄m ⁊ dixerūt. Nō
est ipe neqꝫ veniet suꝑ nos malū. Falsi eīm ad
uocati dicūt se nosse deū verbis: sed factis eū
negant, ⁊ nō solū negāt imo reprobāt v̄itatem
⁊ colorāt falsitatē. De quibꝫ v̄ificatꝰ illđ ad Ti
tum. i. Inquinate sunt vie eoꝝ ⁊ mens ⁊ ꝯscia
Confitentꝰ aūt se nosse deū: factis aūt negant.
De istis loq̄ns Sidoniꝰ in q̄dam epl'a sic eos
describit. Hi sunt in ꝯuiuiis scurre: in exactio
nibꝫ arpyie: in collocutōibꝫ bestie: in q̄stionibꝫ
statue: ad intelligendū saxei: ad iudicandū li/
gnei: ad ignoscendū ferrei: ad iniurias pardi:
ad facecias vrsi: ad fallendū vulpes: ad suꝑbi
endū thauri ⁊ ad ꝯsummandū minotauri, hec
ille. Istis nihil sufficit: nihil placet nisi pecu/
nia, sicut dicit Alanus in li. suo de conquestu
nature. Si q̄s inquit armatꝰ pecunia: tanq̄ lo
ricis argēteis torrentis impetū fulguris tulli
ani: incursus hectoree militie. robur v̄tutꝰ. her
culee. versipellis vlyxis vilipendit asturiam.
Et in tantū habendi fames incanduit vt dia/
lectice mutescat subtilitas: rhetorice lāguescat
ciuilitas, vbi numoꝝ p̄orat plalitas. Si ei in
aure iudicis vel aduocati susurret pecūia: orphei

lyra carmē amphitryonis:musa Uirgilij:voce
pecunie suffocanť. Quid plura. Ubi numꝰ lo
quiť:tulliani eloquij lingua mutescit:vbi nu-
mus militat hectoree milicie fulgura ꝯpescun
tur:vbi pugnat pecunia virtus expugnať her
culea:numꝰ vincit:numꝰ regnat:numꝰ impe-
rat vniuersis. Hec Alanus. Istis aduocatis sic̄
dicit Ambro. in quodam ſmone. iuste diceť. red
de qḋ accepisti q̄ contra veritatem dixisti. ini-
quitati affuisti:iudicē fefellisti:iustam causam
oppressisti de falsitate vixisti.

Capitulū. XIII. Lectio. CLIIII.

Ani aūt sunt oēs

v hoīes in quibꝫ non subest sciencia
dei:⁊ de his que videnť bona nō potuerūt in
telligere eū q̄ est:neqꝫ opibꝫ attēdentes agno-
uerūt q̄s esset artifex. ſ3 aut ignez. aut spm̄. aut
citatū aerem. aut gyrū stellaꝝ. aut nimiā aquā
aut solē. aut lunā rectores orb terraꝝ deos pu
tauerūt. Postq̄ Salomō ꝓsecutꝰ est iustā
chananeoꝝ exterminatōez p deū. ꝑ eo q̄ deuz
colere noluerūt. ſ3 sic̄ stulti ⁊ insani idol' ſuire p̄
elegerūt. Cōseq̄nť insistit auctor huiꝰ libri circa
crimē idolatrie reprobandū. Et circa hꝫ sic ꝓce
dit. Prīo agit de magnitudīe culpe seruientiū
idolis. Scdo de rectitudine pene quā ds in-
fligit idolatris ⁊ spēaliter egyptijs. Scda ps.
ibi. ca. xvj. Propter hec et his silia digni passi
sunt tormēta. Circa pmū duo fiūt. Primo ꝓse
quiť de idolatraꝝ supstitiosa adoratōe. Scdo
de idoloꝝ pmaria adinuentōe. Scda ps ibi.
infra ca. xiiij. Acerbo eīm luctu doloris. Circa
pmū duo facit. Primo reprehendit idolatras
colētes naturales creaturas. Scdo rephēdit
alios q̄ colebant artificiales imagines ⁊ scul-
pturas. Infra. Infelices. Qꝛ ṽo in idolatria
duo sunt. vicz auersio a vero deo q̄ ab oībus
est colendꝰ:⁊ ꝯuersio ad creaturā. Jō pmo a-
git de gentiliū auersione a deo. Scdo de coꝝ
cōuersione ad creaturas. Scda ps ibi. Sed
A aut ignē. Circa pmū rephendit spūssanctus
stoliditatē ⁊ fatuitatē curiosoꝝ gentiliū q̄ circa
naturales inuestigatōes cū summis laboribꝫ
studuerūt. ⁊ tn̄ dei noticia caruerūt. Et sic dicit
Uani aūt sunt oēs hoīes in qbꝫ nō subest scīa
Uanū aūt est sicut phs. ij. phisi. qḋ est ordina
tū ad aliq̄d sicut ad finē ⁊ nō pt attingere finē
suū. Sic̄ si aliq̄s deambulet ꝓpter sanitatez et
eā p deambulatōem nō ꝯsequať. Dicimꝰ eniz
inuanū ambulasse. hoīes aūt ordinanť ad deū
cognoscendū ⁊ colendū. Uñ Ansel. ij. Cur de
us hō. Rōnalem creaturā a deo factaz esse iu-
stā vt illo fruēdo btā esset dubitari nō debz. Jō
natura rōnalis ē vt discernat inť iustū ⁊ iniu-
stū. inť bonū ⁊ malū. ⁊ inť maiꝰ bonū ⁊ minus
bonū. Alioq̄n frustra facta esset rōnalis. Igiť
oīs hō frustra est ⁊ vanꝰ si sciam de deo nō ha
beat. Et iō dicit. Uani autē sunt oēs hoīes in
quibꝫ nō subest scīa dei. i. scīa de deo. Hec scīa
est fides p ꝓphetas reuelata antiq̄s pr̄ibus et
postea nobis p filiū p̄dicata ſm Glo. Hec sci
entia est timor ⁊ reuerētia dei. Baruch. iij. dr̄.
de prudētibꝫ huiꝰ mundi. Perierūt eo q̄ nō ha
buerūt sciam. Et signanť dr̄. In q̄bus nō sub
est scīa dei. i. fides. Est eīm fides fundamentuz
totiꝰ edificij spūalis in xp̄iano. Heb. ij. Fides
est sperandaꝝ reꝝ substātia argumentū nō ap
parentiū. Et ideo infideles nihil boni supedifi
cant. dumō in sua infidelitate ꝑseuerāt. Hoc ē
ḡ primū de q̄ rephenduntur gētiles idolatreq̄ fi
dem de deo nō habuerūt pro fundamento sue
inq̄sitionis. Qḋ aūt noticiā vel sciam de deo
nō habuerūt patet ex duobꝫ. Primo qꝛ nō in-
tellexerūt eū bonū remuneratorē vel guberna
torē mundi. Scdo ex eo q̄ nō intellexerūt euz
esse mundi creatorē. Quantū ḡ ad primū dicit
sic. Et de his q̄ videnť bona nō poterāt intelli
gere eū qui est. i. deū q̄ est summe bonꝰ. Et so-
lus ṽe est. qꝛ a se est:⁊ sine eo nihil est ⁊ nihil es
se potest. Sicut aūt deus ꝓprijssime dicit q̄ est
ita diabolus ꝓpter suā maliciam dr̄ qui nō est.
Job. xviij. Habitēt in tabernaculo illius socij
eiꝰ qui nō est. Cū eīm videret creaturas esse bo
nas:potuerunt arguisse ad vnū p se bonū de-
ueniēdū. sic̄ arguit Auicē. j. sue metha. ad vnū
simpliciter necesse esse:ex alijs nō necesse esse.
et sic deuenissent ad illuz q̄ vere est: qui dixit.
Exo. iij. Ego sum q̄ sum:ait. Sic dices filijs is
rael. Qui est misit me ad vos. Uñ sicut dicūt
sancti:istud nomē ꝓprijssime ꝯuenit deo: vide
licet. Qui est. Ipe eīm solus vniformiter semp
idem est. oīs eīm creatura alicui mutatōi sub-
ijciť. Angeli siq̄dem ſm aliquas affectōes mu
tanť corpa celestia ſm loca. Corpa inferiora in
fra spherā actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ exñtia alteranť
augmētanť:diminuunť ⁊ mouenť ſm loca. Et
iō signanť dicit Ansel. ꝓslogion. ca. xxij. Tu
solus dñe es qḋ es ⁊ tu es qui es. Nā qḋ aliḋ
est in toto. aliud in ptibus. ⁊ aliq̄n est in tpe. et
in quo aliq̄d est mutabile. nō omino est quod
est. Et qḋ incepit a nō esse ⁊ potest cogitari nō
esse ⁊ nisi p illud obsistat:redit in nō esse:et qḋ
habet fuisse qḋ iam nō est ⁊ futurū esse qḋ non
dū est:illud nō dū dr̄ esse ꝓprie ⁊ absolute. Tu
vero es illḋ qḋ es. qꝛ q̄cquid aliq̄n aut aliquo
mō es. hoc totus ⁊ sp es. ⁊ tu es qḋ semp ⁊ ꝓ-
prie ⁊ simpliciter es. qꝛ nec habes fuisse nec fu
turū esse. sed tm̄ p̄sens eē. Hec Ansel. Se-
cūdo rephendit fatuitatē gentiliū phoꝝ de eo

q̄ nō cognouerūt deū esse mūdi creatorē et q̄-
tum ad hoc dicit sic. Neqꝫ opibus attēdentes
agnouerūt q̄s esset artifex. Cū eīm affectus du
cāt in noticiā sue cause. ⁊ ipi totaliter occupa-
ti fuerūt ad inuestigandū causas reꝝ. in hꝫ cul-
pandi sunt quātū ad primā causam q̄ deueni
re nō potuerūt ad cognoscendū deū bonoꝝ re
B muneratorē vel mūdi creatorē. Sed posset
queri qualiter est q̄ phi ad demonstrādū deū
esse bonoꝝ remuneratorē vel mōi creatorē ar-
guunť de insufficiētia:cum nec xp̄iani qui soli
vnius ṽi dei noticiā hñt ad hoc sufficiant.
Ad hꝫ dicendū vt estimo. q̄ deū esse nō est p a-
liquā rōem demōstratū hucusqꝫ. nec deuz esse
creatorē mōi ſ3 q̄cunqꝫ se innocenť hñt ad deū
⁊ rōem naturalē exercēt studēdo. nec dīne gra
tie obicem prebēt:ds eis sufficienter sui ꝯmu-
nicat noticiā sic q̄ eis sufficiat ad salutē. Exē-
pla ad hꝫ habenť. Primo de cornelio. cui missꝰ
est Petrus. Et de Paulo cui missus est Ana-
nias:q̄ se sic disposuerūt p reuelatōem vel in-
spiratōem q̄ noticiā de vno deo meruerūt ha
bere. Et iō dicendū est q̄ si nō obstat culpa ho
mis. ad hunc rōnis vsum vtiqꝫ ꝑueniet q̄ dei
noticiā habeat. i. de deo saltē quāta est necessa
ria ad salutē. qḋ phi nō fecerūt. ⁊ ideo arguēdi
Tertio rephendit errores gentiliū de crimi
ne idolatrie quantū ad ꝯuersionē ad creaturā
Et noīat septē genera creaturaꝝ. q̄ apud ido-
latraꝝ supstitōes habebāť in honore cū dicit.
S3 supple deos putauerūt. aut ignē. aut spiri
C tū ⁊c̄. Ignē coluerūt chaldei. ⁊ apud gentiles
dicebať vulcanꝰ q̄si volitanus ſm Hierony.
⁊ Remigiū. i. volantē candorē faciens. Iste fin
gebať q̄si faber claudus. ⁊ dicebať fulminare
vel fabricare fulmina ioui:qꝛ ioui supiorē par
tem aeris addixerūt:⁊ vulcano deputauerunt
mediā regionē a q̄ loco fulgura ⁊ coruscatōes
descendūt. Chaldei aūt sicut in q̄budā histo-
rijs scolasticis inueniť ignē adorabāt ⁊ ad hoc
alios cogebāt p modū istū. Obtulerunt q̄bus
cūqꝫ negantibꝫ ignē esse deū:⁊ aliū deū colenti
bus pugnā:ita q̄ si deus eoꝝ ab aliq̄ vincereť
eius culturā dimitterēt. Si ṽo ignis qui fuit
deus eoꝝ alioꝝ ꝯsumeret idola:ipi ad ignē co
lendū ꝑ deo semp se obligarēt. Isto audito ca
nopei in egypto q̄ idolū Beli coluerunt depo
suerūt:de capite idoli sui coronā aureā ⁊ sup ca
put suū quoddā vas test cū aq̄ plenuz posuerūt
⁊ illud mltis foraminibus pforauerūt ⁊ cera obtu
rauerūt. Uenerūt ḡ chaldei ad istḋ idolū exami
nāduz ⁊ apposuerūt ignē ⁊ stati in foraminibꝫ cera
liq̄facta descēdit aq̄ ⁊ ignē extinxit. Et sic p̄ua
luerūt idola canopei eiusdē ciuitatis egypti. ⁊ il-
li de ciuitate pmissi sunt deinceps idolis suis
vti. Alij ꝯsuluerūt spm̄. i. etherē quē dixerūt io-
uē. i. supiorem ptem aeris vel ipm ignē ſm ali
os. qꝛ aerē diuiserūt in duas ptes vel potiꝰ in
tres. Supiorē vocauerūt iouē. Inferiorē iuno
nē. Et illā inferiorē ptem vocat hic citatū aerez
ꝓpter facilitatē motus ⁊ diffusionis. Quarto
alij venerabanť gyrū stellaꝝ. i. firmamentuz in
q̄ sunt stelle fixe. i. varijs imaginibꝫ noīate ſm
grecoꝝ fabulas. Alij coluerūt aq̄m. Unde ne-
ptunū fingebāt dñm vel deū maris. thetydez
deā frugū. Inter istas falsas fabulas eq̄uoca-
tio magna est de ioue. qꝛ interdū significat pla
netā immediate sub saturno. Interdū supiorē
ptem aeris. Fingunt poete q̄ saturnus tres fi
lios habuit. Iouē neptunū ⁊ Plutonē. Jupi
ter regnat in celo. Neptunus in mari. Pluto
in inferno. Uñ tales habenť ṽsus. Jupiter a-
stra. fretū neptunus. tartara pluto. Regna pa
terna tenēt. tres tria quisqꝫ suuz. Uñ ipm ele-
mentū aq̄ꝝ vocauerūt neptunū. Et iō dr̄ in lit
tera hic q̄ aliqui coluerūt nimiā aq̄m. Hꝰ ima
go portauit in manu tridentem ad designādū
q̄ aq̄ triplici fungunť virtute. Sunt eīm lique
de fecunde ⁊ potabiles. Hic etiā neptunꝰ am
phitritē accepit in coniugē Et dr̄ amphitrites
ab amphi qḋ est circū ⁊ tritū q̄si cōtritū. eo q̄
aqua tribus elemētis q̄si ꝯclusa sit ⁊ circūtri-
ta:in celo vt in aquis supioribus in aere in nu
bibꝫ:in terra in fontibꝫ ⁊ puteis. Uel vxor ne-
ptuni dr̄ amphitrites ſm Macrobiū qꝛ mare
terrā ambit ⁊ circūtegit. Alij coluerūt solē quē
multis noībꝫ nuncupauerūt. Solē eīm dicūt
pmuz filium iouis. quē vocat phebū quasi no
uū. eo q̄ in ortu suo quotidie nouus appareat
Et ideo pingebať imberbis. Hic etiā appollo
dr̄. i. perdens siue extermians. eo q̄ calore suo
oīm virentiū humorē pdit et exterminat. Idē
vocať pythius a pythone ſpente quē stati na-
tꝰ occidit sagittis. Sol diciť vel qꝛ solꝰ precel
lit magnitudine inter stellas:vel qꝛ solus lucz
de die alijs per eius p̄sentiā obscuratis. Di-
ciť etiā liciꝰ a lico. i. lupo. eo q̄ sicut lupus pe-
cora dilacerat:ita sol suo feruore oēm humorē
exiccat. Alij colebāt lunā quā vocabāt dianā.
Hec mlta noīa ſm diuersos effectus habebat
Dicebať luna diana in siluis:luna in celis. de
istis ⁊ de eorum cultu habetur. iiij. Regꝫ. xxj.
Adolebat incensum Baal soli ⁊ lune ⁊ duode
cim signis ⁊ omi milicie celi. Hec igiť putaue
uerūt deos videlicet rectores orbis terrarum
S3 preter ista multas alias supstitōes adiue
nerūt poete sicut narrat Plato in libro qui dr̄
phisis. Antiqui nanqꝫ siluicole et pastores.
rōnes et positōes datas ab homibꝫ ad vsum
viuendi a diuina gratia colebāt pro dijs sicut

agriculturã vindemiatõem ⁊ seminationem ⁊ hmõi. postea poete causa lucri ⁊ fauoris easdē artes siue scias membratim effigiauerunt ⁊ ꝓpriis nominibꝫ distinxerūt vocãtes sciam colēdi agros cererem. scientiã colendi vineas bacchū. actus etiã humane libidinis venerē vocauerūt. Et sic supstitiones multiplicate sūt nimis. Et vocant supstitiones ſm Seruiū a vetulis. vltra ꝯsuetudinē hūane vite supstitibus. Tales em̄ vetustissime vetule iaȝ decrepite et delire: taliū numiū ⁊ fictonū īuētrices fuerunt

Lectio. CLV.

Morū et si specie

q

delectari deos putauerūt. sciãt q̃nto his dn̄ator eoꝝ speciosior ē. speciei em̄ generator hec oīa constituit. Aut si virtutē ⁊ opa eoꝝ mirati sunt intelligãt ab ipsis qm̄ qui hec fecit fortior est illis. A magnitudine ei. speciei ⁊ create ꝯgnoscibiliter poterit creator hoꝝ videri. Postq̃ȝ spiritussanctus reprehendit peruersos gentiles ꝺ ignorantia quã habuerūt de deo omniū ꝯditore. Hic ostendit ꝯsequenter ꝙ illa ignorãtia non fuit a natura humana sed ab eoꝝ malicioso errore. Et circa h̄ duo fiūt. Nã pmo ostendit ꝑ quã viam venisse poterãt ad dei cognitõem. Scdo ꝙ nullam habent sue ignorantie excusatiõem. Scda ps ibi. Sȝ tn̄ adhuc in his. Circa primuȝ duo

A facit. Primo tangit duplex mediū diuisim per quoꝝ vtrūq̃ ad dei noticiã poterãt ꝑuenisse. Scdo ostendit quō per illa media debebant arguisse. ibi. A magnitudine em̄. Duo ergo sūt in creaturis. videlicet forma delectabilis in essendo. ⁊ virtus admirabil' in agēdo. ⁊ ista duo maxime apparent in corporibꝫ celestibꝫ: scȝ sole ⁊ luna ⁊ stellis. de quibꝫ immediate dictū ē añ. Et de istis loquens dicit. Quoꝝ si spē delectari. deos putauerūt: sciant q̃nto his dn̄ator eorū speciosior est. Quoꝝ ꝓdictoꝝ scȝ solis ⁊ lune ⁊ stellaꝝ specie delectari. in ps. Delectasti me dn̄e in factura tua. vñ glo. Delectari in specie creature ꝓpter deū licitū est. Sȝ delectari ī creatura ꝓpter seipam nō referendo ad deum peruersum est. Ergo si hoꝝ specie delectati sūt: sciant. i. scire dn̄t quanto dn̄ator eoꝝ deus videlicet speciosior est scȝ his rebꝫ. Cuius rationē subdit dicens. Speciei em̄ generator. i. creator reꝝ speciosaꝝ. hec omnia constituit. Quia ergo deus pulchritudinē creaturaꝝ creauit ⁊ nō creauit nisi ꝑ liberū arbitriuȝ: sicut artifex facit opus suū. scire poterãt ꝙ ipe longe sit speciosior q̃ȝ opus suū. Boe. iii. de ꝯso. me. ix. Pulchrū pulcherrim⁹ ipe. mundū mente gerēs. similiq̃ȝ imagine formãs. Aliud medium est in

istis creaturis ducens intellectū hoīs in deuȝ totius creature causaȝ: videlicet mirabilis ꝟtꝰ ⁊ potentia corpm celestiū. lucendo. mouendo. diuersos ⁊ quasi infinitos effectus in istis inferioribus ꝓducendo. Igit si virtutem ⁊ opera eoꝝ mirati sūt: q2 ꝓpter mirari ceperunt hoīes philosophari. i. Metha. et videt phīa hr̄e mirabiles delectatões in sinceritate ⁊ puritate. x. Ethi. Intelligãt. hoc est intelligere debent ab ipis. i. ꝑ ipas creaturas. qm̄ qui hec fecit fortior est illis. fortior. i. virtuosior ⁊ potentior est illis in agendo. Vñ ipo volente sol lumē suum retraxit. Mat. xxvii. Ipo volente sol stetit. Josue. x. Ipo volente sol retro rediit. iiii. Reg. xx. Conseq̃nter ondit quō per duo media intellectus humanus ascendit in deū. q. d. Hec ē tota ratio q̄re gentiles ab ignorantia sua de deo sunt inexcusabiles: q2 a magnitudine speciei ⁊ creature poterit creator eoꝝ cognoscibiliter videri. A magnitudine speciei. i. pulchritudinis ⁊ creature. i. mirabilis facture debebãt arguisse creatorē esse maiorem tam specie q̃ȝ virtute. Sicut etiã Arist. ꝑ viã motus nisus est probare vnū primū mouens esse impartibile ⁊ infinitum nullã hn̄s magnitudinē corꝑalē. viii. phisico. Roma. i. Inuisibilia em̄ ipius. i. dei a creatura mundi. i. ab hoīe ꝑ ea q̄ facta sunt intellecta ꝯspiciunt. sempiterna quoq̃ȝ eius virtus ⁊ diuinitas: ita vt sint iexcusabiles. Iuxta il- B
lã clausulã. Quoꝝ specie delectari deos putauerūt. Notandū est ꝙ delectant aliqui viciosi specie ꝓpria. ⁊ aliqui specie aliena. Primi sūt q̄ supbiunt de pulchritudinis vanitate. Secundi sunt q̄ insaniūt libidinis voluptate. Primi ergo delectant ī specie ꝓpria. supbientes ꝺ pulchritudinis vanitate nō cōsiderãtes q̃ȝ vana sit ⁊ supficialis q̃ȝ breuis ⁊ tꝑalis. Vñ Boeti. iii. de ꝯso. prosa. viii. Forme ꝟo nitor vt vent⁹ rapidus ē ⁊ velox vt ꝟnaliū floꝝ mutabilitate fugacior. Q2 si vt Ari. ait. linceis ocl'is vterent hoīes vt eoꝝ visus obstãtia q̃ȝ penetraret: nōne itrospect' visceribꝫ illō alcibiadis supficie pulcherrimū corp⁹ turpissimū videret. ergo te pulchrū videri ñ tua nat̄a ſ ocl'oꝝ spectãtium reddit ifirmitas. Sȝ estimate q̃ȝ vult' nimio corpis bona: dū sciat' h̄ qd̄cūq̃ȝ mirami tridu ane febr' ignicl'o posse dissolui. hec boe. Refert Ouid. meta. iii. ꝙ Narcis⁹ puer q̄dã tãte fuit spēi vt stati nat⁹ ab oībꝫ possit amari. Parētes g̃ ꝑ nimia admiratõe pulchritudis ꝯsuluerūt quēda vatē. si iste puer tꝑs attingeret senectutis ⁊ si esset futur⁹ etat' lōgeue. Ille rn̄dit. diu inq̄t viuet si semetipm nō nouerit. Puer adult⁹ ⁊ fact⁹ iã iuuenis tãtaȝ ꝯcepit de suo decore supbiã ꝙ oīm ꝯtēpsit amorē tã iuuenū q̃ȝ puel-

larum. Tandē fatigat⁹ q̄dam die advena tõcȝ diuertit ad fontē quendã purissimū causa sit' sedande. Et dū biberet imaginem sue faciei vidit in aq̄. Miratus speciē vise imaginis cōsiderat frontē crines os genas ⁊ oclos ⁊ amore isti⁹ imaginis capit. Alloquit imaginē: extēdit brachia vt eã apprehendat ⁊ nihil inuenit nisi aq̄m. Offert ⁊ oscula ⁊ imago videt reddere sibi velle. ridet puer ⁊ illa corridet. lachrymatur ⁊ illa reploret. Sic g̃ exardescēs in amore supꝑius languēs defecit: ⁊ in florē sui noīs est ꝯuersus. Iste puer ꝓpter speciē nimiã elat⁹ in supbiam designat vane gloriantes de fragili decore corporis: qui tantū delectant de sue pulchritudinis venustate ꝙ totaliter euanescunt vbi homines esse deberent inutiles flores fiūt. Vñ Esa. xl. Omnis caro fenum ⁊ omnis gloria eius quasi flos agri. Iste diu viuerent vita gratie si semetipos nō noscerent. In cuius figurã Herodes occidit Johannē. Mat. xiiii. Herodes interpretat gl'ians in pellibꝫ ⁊ designat ꝑsonã de pulchritudine corporis gloriãtem que nō est nisi in supficie ⁊ pelle ſm arist. Johannes grãvl' in quo est gratia interpretat. Herodes ergo Johãnem occidit dum supbiens de specie grãȝ interimit que latebat in mēte. Vnde auctor libri de varietate carminum. Tria inquit sunt feminū genera que in cultu iuuentutis agro absq̃ȝ comitantibus ȝizaniis rarissime ꝯualescunt scȝ elegantia pulchritudinis. vigor fortitudinis. ⁊ suauitas voc'. pulchritudo em̄ iuuenē aliene predam libidinis aut predonem efficit castitatis. fortitudo ingerit audaciam. Audacia vero ad iniurias committendas impellit. At vero hi qui vocis amenitate ꝑeminent lasciua modestis. ludicra proficuis: ⁊ iocosa seriis añponunt. Hec ille. Secūdo delectant alii viciose in specie aliena: sicut ille senex cui dixit Daniel. Semen chanaan ⁊ nō Juda. species decepit te ⁊ concupiscentia subuertit cor tuum. Dañ. xiii. Porro Susanna erat delicata nimis et pulchra specie. Sic Holofernes occidit dum incaute Judith speciem ꝯtemplat. Judith. xvi. Judith filia merari in specie faciei sue dissoluit eum. Vñ Judith. x. scribit ꝙ cū ipa orasset ante faciem eius statim captus est oculis suis Holofernes. sic Dauid captus est in specie Bersabe. ii. Regū xi. Et iō signanter dr̄ Eccl'. ix. Ne circūspicias speciem alienã. Propter spēm em̄ mulieris perierunt multi. ⁊ ex hoc ꝯcupiscentia quasi ign' exardescit. Notãdū est ꝙ nihil est ita potē s subuertere cor humanū sicut ꝯcupiscētis et amor speciei. In cuius figurã ⁊ signū fingūt poete ꝙ Alexander filius Priami; Paris vocabatur a ꝑitate iudicii. Vñ ad eū misse fuerūt Iu-

no Pallas ⁊ Venus vt inter eas discerneret cui pomū aureū deberet. qd̄ mittente dea discordie casu ceciderit inter eas. In quo pomo sic erat scriptū. pulchrior me habebit. Certabant ergo iste tres dee q̄ foret pomū ꝑ ceteris habitura. Juno ꝓmisit diuitias ⁊ regnū. Pallas laudē milicie. Venus pulchriorē ꝺ grecia mulierē. Iste g̃ Paris nō obstante sui iudicii subtilitate a ꝯcupiscentia est subuersus. Vñ ⁊ pomū adiudicauit Veneri donari. Scdo notandū ꝙ inter delectatões tꝑales ⁊ eternas multiplex est differentia. Primo em̄ delectationes D
corꝑales ſm Arist. vii. Ethi. sunt quasi medie ⁊ hn̄t tristicias sibi oppositas. imo nihil valent nisi tristicia sibi ꝑcedēte ꝯtraria: sicut delectatio que est in q̄escendo nō placet nisi fesso ⁊ fatigato. ⁊ delectatio q̄ est in bibēdo nō acceptat nisi ꝑ sitim. ⁊ delectatio q̄ est in comedendo intendit ⁊ augmētat ꝓpter famã ꝑcedentē ⁊ sic de aliis. Et sic ꝯcludit ibi Arist. ꝙ nihil idem est nobis delectabile semꝑ. Cui⁹ rō est: q2 hō continue mutat ab vna dispositione in aliã: ⁊ illō qd̄ placet homini ⁊ est sibi delectabile in vna dispositõe. ⁊ eidem abhoīnabile in alia dispositione. ⁊ iō cōspo ꝙ natura nr̄a nō est simplex sed ꝯposita ex mixtis. ⁊ transumit de vna dispositõe in ꝯtrariã. necesse est ꝙ illud quod est delectabile homini ſm vnã dispositõem sit eideȝ tristabile ſm aliã: sicut esurienti sumptio cibi ē delectabilis ⁊ iam satiato sit eidem abhominabilis. Sic per oppositū dicit Arist. ꝙ q2 deus est natura simplex ⁊ inuariabilis semꝑ gaudȝ vna ⁊ simplici delectatione quã habet in contemplatione suiipius. Cū ergo ad statū diuinū deuenim⁹ ꝑ gloriosas dotes corpis et aīe erit delectatio nr̄a semꝑ vna ⁊ vniformis ⁊ ꝑpetua. Iuxta illud ps. Adimplebis me leticia cū vultu tuo: delectões ī dextera tua vsq̃ȝ ī finē

Lectio. CLVI.

Ed tamen in his

s

adhuc minor est querela: ⁊ hi em̄ fortasse errãt deū q̄rētes ⁊ volētes īuenire. Etem̄ cū in oꝑibus illius conuersent ⁊ inquirunt ⁊ persuasum habent: quoniam bona sunt que videntur: iteruȝ tamen nec his debet ignosci. Si em̄ tantum potuerunt scire vt possent estimare seculum quomodo huius domini facilius non inuenerunt. Postq̃ȝ spiritussanctus declarauit viam ⁊ modum ꝑ queȝ gentiles philosophi poterant deuenisse ad veram dei cognitionem. Hic ostendit ꝙ de coruȝ negligentia in hac parte nullam habuerūt excusatiõeȝ. Et circa hoc tria facit. quia prīo ponit eiusdē excusatõis allegatiõem. Scdo illi⁹

allegationis probationem. Tertio eiusdem rationis confutationem. Secunda pars ibi. Etenim cum in operibus. Tertia ibi. Iterum tamen nec his. Allegatio ad excusandum gentiles philosophos posset esse talis: videri etenim posset quod eis minor esset querela quam predicta prendunt pro tanto: quia ipsi fecerunt quod in eis fuit. Quesierunt deum studiis et ingeniis. disputationibus et doctrinis volebant eum inuenire. Unde si non inuenerunt non videtur culpa eorum. Confirmatio istius allegationis est quod ipsi continue in operibus dei scilicet creaturis discurrendo conuersabantur studentes circa naturam rerum creatarum. Et ad deum cognoscendum multipliciter inquisierunt inueniendo disputando et docendo, et concluserunt euidenter quod omnia sensibilia que videntur bona sunt et visui humano multum necessaria. Igitur videtur quod si potuissent vlterius ascendisse ad deum cognoscendum hoc multo libentius attemptassent. Sed confutatio istius allegationis cum sua probatione est talis. Si isti fuerunt ita studiosi et ingeniosi quod potuerunt sibi acquirere estimationem et aliqualem cognitionem de toto mundo: sicut de motibus solis et lune, de viribus arborum lapidum et herbarum que est difficillimum: quomodo non facilius horum omnium dominum et causam poterant inuenire: presertim cum ipse se deuote viuentibus sponte ingerat. Sap. vi. Preoccupat autem qui se concupiscunt vt illis se prior ostendat. Dicit quod sic a principio lectionis pro littera. Sed tamen adhuc in his gentibus videlicet colentibus corpora celestia et elementa minor est querela vel minor quam de colentibus idola de quibus postea statim dicetur. Vel minor querela est, hoc est esse videtur quam lectio vltima prendebat. Et hi enim, enim pro quia, quia hi fortassis errant. In hoc quod dicit fortassis: innuit excusationis insufficientiam. Deum querentes et sic facientes quod in eis fuit et volentes inuenire scilicet non valentes. Huius rationis confirmatio videtur esse illud quod sequitur. Etenim cum in operibus illius conuersentur et inquirunt et sic continue versentur per studium et inquisitionem in operibus illius id est dei, etiam manifestum est ex dictis eorum quod persuasum habent. i. ratum et per rationem probatum quoniam bona sunt que videntur, videlicet ista sensibilia. Sed hec responsio refellitur sic. Iterum tamen nec his debet ignosci. Et exponit per litteram que est ista. Aut est vel tamen pro sed, sed istis non debet ignosci. i. non debet pro excusatis haberi. Et subiungitur ratio in littera. Si enim tantum potuerant scire vt possent estimare seculum quomodo dominum huius facilius non inuenerunt, quasi diceret. Mirum est et si tanti erant ingenii quod istos effectus scire poterant Igitur causam omnium istorum effectuum vtique leuissime scire potuissent. Sed contra illud vltimum videtur esse illud supius positum. vi. ca. Difficile estimamus que in terra sunt et que in prospectu sunt inuenimus cum labore, que autem in celis sunt quis inuestigabit. Igitur non potuerunt facilius inuenisse deum quam estimare seculum. Dicunt doctores quod aliud est comprehendere de deo quia est, et aliud quid est. Primum potuerunt philosophi per creaturas. Secundum fuit eis impossibile. Sed quia deum esse huiusque demonstratum non inuenitur siue ab aristotele, siue a quocunque alio vt dicit quidam doctor, licet ego cum philosopho et aliis solennibus doctoribus in vltima lectione tenuerim et adhuc teneam oppositum. Et ideo iuxta viam illius doctoris aliter ad dictam obiectionem respondeo. Dicam enim secundum mentem beati augustini. xviii. de ciuitate dei. ca. xxxvii. Quod ante omnes philosophos grecos vel barbaros prophete sancti precesserunt qui tam verbo vel scripto dei notitiam docuerunt, et ipsum deum esse statim a principio mundi per adam et filios suos extitit predicatum. Cui dicto quidam assenserunt, et quidam dissenserunt, sicut modo de aliis articulis inuenimus. Isti ergo philosophi audientes deum esse et a dei cultoribus fuisse predicatum: poterant ex regimine mundi rerum vniformi gubernatione rationabiliter asseruisse deum esse. Et ideo quod errauerunt: eorum vel negligentia vel malicia fuit in causa. Et quia propter reuelationem antiquam diuulgatum est apud omnes gentes legibus viuentes deum esse, et quod est omnibus notum videtur ipsa natura notum, Ideo estimo Damascenum dixisse. i. sententiarum. ca. iii. Cognitio existendi deum nobis naturaliter inserta est. Quoniam quis non ingenii naturalis inuestigatione, sed potius diuina reuelatione dei notitia hominibus fuerit collocata. Unde dico ad obiectionem quod multo facilius est deum. i. fidem de deo inuenire quam seculum estimare: quia bene viuentibus naturali ingenio deus seipsum aliquo modo reuelat, vel per extrinsecam informationem. vel per intrinsecam inspirationem. Confirmat hec responsio quia nec aliter astronomiam dicunt plurimi aduenisse. Unde magister in hystoriis scholasticis super Gen. de dispersione filiorum Noe, narrat Noe habuisse filium quendam nomine Ionicbuz: qui accepit a deo sapientiam seu donum sapientie et inuenit astronomiam. Sicut ergo addiscere potuerunt scientiam ad mensurandum quantitatem terre solis et lune, Ita poterant didicisse colere verum deum Iuxta illam clausulam. Dominum non inuenerunt Notandum quod ratio quia non quesierunt eum vbi manet. Non enim inuenitur in lasciuiis voluptatis, nec in diuitiis vanitatis, nec in consortiis carnalis consanguinitatis. Non inuenitur in lasciuiis voluptatis, quia secundum quod scribitur Job xxviii. Non inuenitur in terra suauiter viuentium Et Canti. iii. In lectulo meo per noctem quesiui quem diligit anima mea: quesiui et non inueni. Secundo non inuenitur in diuitiis vanitatis, quia Osee. v. In gregibus meis et in armentis suis vadent ad querendum dominum et non inuenient. Tertio

non inuenitur dominus in consortio carnalis consanguinitatis. Luc. ii. Requirebant eum inter cognatos et notos et non inuenientes eum regressi sunt in hierusalem. Sed inuenitur in presepio pannis inuolutus austere penitentie. Luc. ii. Inuenietis infantem pannis inuolutum: et positum in presepio. Inuenitur etiam in domo munde conscientie. Mat. ii. Intrantes domum inuenerunt puerum cum maria matre eius. Tertio autem inuenitur in templo contemplationis deuote. Luc. ii. Post triduum inuenerunt eum in templo.

C Errauerunt ergo isti philosophi circa diuina et celestia propter nimiam distantiam. Dicit enim Basilius quod nimia distantia facit errare circa tria: videlicet quantitatem, qualitatem, et circa figuram. Circa quantitatem secundum Basilium et ponit exemplum de sole qui propter nimiam distantiam a nobis apparet vix pedalis quantitatis in dyametro. Circa qualitatem etc. Et ponit exemplum de velis nauium que cum sint alba apparent multum distantibus esse nigra. Erratur etiam circa figuram propter distantiam etc. Et exemplum ponit de turribus que cum sint quadrate propter nimiam distantiam apparent esse rotunde. Unde auctor de visu propositione. x. Rectangule magnitudines magna distantia vise parifarie apparent. Ubi habet alia translatio. Sicut quadra per distantiam longam visa rotunda apparent. Ratio est quia in magna distantia anguli quadrati non immutant sensum: quia cuiuslibet visibilis per improporcionatam distantiam siue per elongationem visus terminari contingit sicut dicit propositione tertia eiusdem libri. Isto modo peccatores elongati a celestibus errant circa futuram gloriam tripliciter: quia circa eius quantitatem non considerantes quam magna est multitudo dulcedinis tue domine etc. Circa eius qualitatem non considerantes, quia nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit gloria quam deus se diligentibus preparauit. Circa eius figuram non considerantes quam stabilis sit et eterna. Est enim quadro posita: sicut dicitur. Apoc. xxi. Ipsi autem credunt eam esse rotundam, i. volubilem et caducam.

Lectio. CLVII.

Infelices autem sunt

I et inter mortuos est spes illorum, qui appellauerunt deos opera manuum hominum aurum et argentum artis inuentionem et similitudinem animalium: aut lapidem inutilem opus manus antique. Postquam spiritussanctus reprobauit idolatras colentes naturales creaturas In hac parte consequenter aggreditur reprobare idolatras qui colunt imagines et artificiales figuras. Et circa hoc duo facit. Primo agit de idolorum multiplici diuersitate. Secundo de adorantium stulticia et fatuitate. Secunda pars ibi. Et de substantia sua. Circa primum duo facit. Nam primo ostendit quod coluerunt idola in materia minerali. Secundo quod in materia lignea et nemorali. Secunda pars ibi. Aut si quis artifex: Circa primum dicit sic. Infelices autem sunt etc. Et merito infelices. Est enim felicitas propria operatio hominis secundum virtutem optimam in vita perfectam. i. Ethi. Propria autem operatio hominis est intelligere et amare deum vnde isti aberrantes et colentes imagines falsas: merito dicuntur infelices. In ps. Contritio et infelicitas in viis eorum. Solet etiam sic dici metrice. Tres infelices in mundo nouimus esse. Infelix qui pauca sapit spernitque doceri. Infelix qui multa sapit spernitque docere. Infelix qui recta docet operatur iniqua. Et omnibus istis modis infelices fuerunt idolatre Primo quidem quia cum pauca saperent de deo: spreuerunt a prophetis doceri. Secundo cum multa saperent de mundanis: spreuerunt deum per illa inuestigare et sic se et suos docere. Tertio quia cum recta multa docerent de naturalibus: maxime tamen operabantur iniqua idola colendo et venerando. Infelices ergo fuerunt per luminis fidei priuationem et per beatitudinis desperationem. Unde subdit. Et inter mortuos est spes illorum. quasi diceret. Sicut de mortuis nulla est spes quod redeant ad vitam naturaliter: ita nec de istis est vnquam spes, quod ad vitam gratie possint redire qui appellauerunt deos opera manuum hominum aurum et argentum. In ps. Simulachra gentium argentum et aurum etc. Artis inuentionem, i. idolum noua arte excogitatum. Dicitur enim Dedalus primus fecisse idola se mouentia secundum magistrum in historiis scolasticis super librum Iudicum de temporibus Gedeonis. Et similitudinem animalium sicut superius est expositum. Coluerunt enim similitudines serpentum, draconum, et ouium, ranarum, atque canum. aut lapidem inutilem, quia ad nullum visum vite deseruientem opus manus antique: quia olim plus numinis credebatur in antiquis imaginibus quam in nouis propter vetustatem. Solet enim vetule dicere quod imagines sexagisimo anno a fabricatione sua sortiuntur virtutem. Et quia in hac lectione vituperantur adoratores imaginum sit ista dubitatio litteralis. Utrum liceat christianis aliquas imagines adorare. Et arguitur quod non, quia Exo. ii. dicitur. Non facies tibi imaginem neque vllam similitudinem etc. Sed si non licet facere: multo fortius non licet adorare. Item de nullo alio vituperantur in scriptura idolatre nisi quod adorauerunt opus manuum suarum. sicut patet in hac lectione. Sed imagines sunt opera manuum de auro et argento, lignis et lapidibus. Item in Canone scripture legitur nihil tale esse concessum ergo superstitiosum videtur tales imagines introducere. Ad oppositum est ritus ecclesie, et Damascenus. iiii. sententiarum. ca. xvii. quod intitulatur de san-

tris imaginib9 vbi allegat magnũ Basiliũ di
centem. ꝙ honor imaginis ad prothotipuꝫ ꝑ
uenit.i.ad exemplatum. Ad istam q̃stionẽ rñ
det sanctus Thomas sup.iij.sententi.dis.ix.
ꝙ imago potest dupl'r ↄsiderari. Uel fm ꝙ est
res q̃dam. Uel fm ꝙ est imago. Primo modo
nullus honor sibi debet: sicut nec ligno vel la
pidi. Scđo modo idem motus est in imagine
ꝛ imaginatum. Et ideo ideꝫ honor debet ima
gini ꝛ illi cuius est imago. Sed ↄtra istam
rñsionem obijcio primo sic: q2 latria est honor
soli deo debitus. sed nulla imago est deus. er
go nulli imagini debet talis honor. ergo con
tradictõnem includit dicere ꝙ latria sit honor
soli deo debitus ꝛ tñ debet ima gini xpi et xpo
Preterea si idem honor debet imagini xpi: ꝛ
xpo: idẽ honor etiã debet lapidi ſꝫ xpo. ꝛ ꝑ cõse
quens idem honor debet xpo ꝛ creature. qđ ñ
est credendũ. Preterea q̃ adorat aliq̃d hono
re latrie: confitet illud esse deum. ergo si aliq̃s
possit licite adorare dei imagineꝫ cultu latrie:
possit licite protestari ꝛ confiteri aliud a deo es
se deum. Ideo aliter dici potest, ꝙ nulla ado
ratio debet imagini nec licet aliquã imagineꝫ
adorare. Uera eñ adoratio est in spiritu ꝛ de
uotione ꝛ amore summo ꝛ istam nullo mõ de
bemus in aliquã creaturam dirigere. Quia ꝓ
pter aũt imaginẽ xpi excitamur ad adorandũ
xpm: ꝛ coram imagine adoratõem nostram fa
cimus xpo. ergo đr large loq̃ndo ꝙ imaginem
adoram9. Ui.i videt mihi dicẽdũ ꝙ nec adoro
imaginẽ xpi q2 lignum nec q2 imago xpi. ſꝫ ado
ro xpm coram imagine xpi: q2 est imago xpi ꝛ
excitat me ad adorandũ xpm: ꝛ sic exponit Jo
hannes damascen9 li.iiij.c.viij. Ubi videtur
docere ꝙ sanctorũ imagines debent adorari.
C Hoc intelligo sic ꝙ ꝓpter imaginis rep̃sentati
onem, licet mihi corã imagine sanctum illum
cuius est imago adorare. Et eodẽ mõ intelligo
sanctũ Thomã ꝛ magnũ Basilium et totum
ecclesie ritum. Nec video pro nunc bene eẽ di
ctum ꝙ eodẽ honore honorat imago ꝛ de9 cu
ius est imago. Sed adhuc contra vtranq̃
viã arguitur, q2 si debeo adorare deuꝫ ex com
memoratione imaginis, multomagis debeo
hec facere ex ↄmemoratõe imaginis ꝑior, sed
ꝑior imago dei ẽ in hoie fm aiam, ꝛ ꝑior ima
go proximi est vnus verus homo q̃ imago li
gnea vel lapidea, ergo licet mihi et debeo ado
rare deum vel xpm in hoie potius q̃ in imagi
ne mortua. Dicendũ ꝙ homo verus habet in
se magnã nobilitatem. Uñ si adoraret posset
ꝑsumi ꝙ ꝓpter se adoraret. imago aũt lignea ni
hil bonitatis habet vel modicum: quare corã
ea debeat adoratio fieri. Et ideo statuit ecclia

ꝙ potius corã imagine fiat adoratio q̃ coram
homine. Quis qui sic deum adoraret excitat9
ꝑ hoiem quatenus est imago dei: in nullo pec
caret nisi forte ꝑ accidens rõne scandali quod
alij posse t sibi in assumere. Est aũt notãdũ C
ꝙ vsum imaginũ in ecclesia introduxerũt apo
stoli. licet hoc in canone biblie nullibi exꝑmat
Uñ allegat Damascenus li.iiij.ca. ꝑallegato
ꝙ rumor ad eum ꝑuenerat ꝙ btũs Lucas de
pinxerat imagines tam xpi q̃ matris sue. ꝛ ꝙ
ille imagines habebantur in roma ꝛ fm illas
alie fuerunt depicte que olim hierosolymis ha
bebant. Narrat etiam in ecclesiastica historia
ꝙ xps abagaro gessimorũ ciuitatis regi qui pi
ctorem suum miserat ad eum: imaginẽ suꝑpt9
transmisit. Cum eñ pictor nõ posset in facieꝫ
xpi aciem visus sui defigere ꝓpter claritatis cho
ruscatõem: xps deuotõem regis attendens ve
stimentũ suum faciei applicuit ꝛ sic suꝑpt9 ima
ginem ei misit: sicut narrat damascen9 vbi pri
us. Fuit eñ triplex causa institutõis imaginũ
in ecclesia. Primo ad instructõem laicorũ qui
bus imagines exhibent loco librorũ. Scđo vt
incarnatõis mysteriũ et sanctorũ exempla nob
freq̃ntius ꝛ recentius infigerent. Tertio ad
excitandũ deuotionis affectum q̃ magis ex vi
sis q̃ auditis causatur. Et ꝑ hoc patet ad rõ
nem vtriusq̃ patris. Circa simulachrorum D
adinuentõnẽ est notandum fm Isiđ.viij.ethi
mo.ca.xj. Simulachrorũ vsus ꝑmo exort9 est
ex nimia affectione ad mortuos: nã constitue
bant effigies vel imagines vt mortuos viuis
rep̃sentarent. Post hec demones illa simula
chra sunt ingressi ꝛ responsiones dederũt ꝛ se
coli a malis ꝛ ꝑditis hominibus ꝑsuaserunt
Simuluchra aũt dicunt vel quia similia vel
quia sunt simulata atq̃ conficta. Judei dicũt
ꝙ Ismahel primo simulachrũ fecerit ex luto.
Gentiles dicunt Promotheũ simulathrũ pri
mũ hominis finxisse de luto et ab eo dicũt artẽ
inueniendi statuas vel faciendi adinuentam.
Uñ ꝛ poete ab eo fingunt hoies primo fictos
figuratiue loq̃ntes ꝓpter effigies hominũ q̃s
effecit. Apud grecos Cecrops prim9 simula
chra reperit, aras erexit, ꝛ sacrificia dijs insti
tuit. Juxta illud Theodoli. Egregio cecropi
debetur causa letandi. Ille bouis primo ri
matur viscera ferro. Sacra iouis statuit q̃ po
steritas celebrauit. Condidit adiuuit athenas
nomine pallas.i.minerua adiuuit nomie suo
quia ab ea athene ciuitas vocabatur, quia mi
nerua grece dicit athena. Quã historiam bea
tus Aug9. narrat. viij. de ciui. dei. c.x. allegãs
Uarronem. Cum eñ repente in illa ciuitate
duo mirabilia prodigia apparuissent: vnũ sc̃

arbor oliue. aliud fons aque Cecrops q̃ tunc
tꝑis regnabat ibideꝫ motus de istis ꝓdigijs
misit ad apollinẽ delphicũ sciscitando q̃d ibi
eẽt faciendũ. Apollo rñdit ꝙ olea siue oliua
designret minerũã. ꝛ vnda neptunũ esse etiã in
ꝑtãte ciuiũ ex q̃ illorũ deorũ noie ciuitas voca
ret. Rex igit oẽs ciues vtriusq̃ sexus ↄuocat
Mos ei erat tũc tꝑis ꝙ feĩe publicis ↄsul
tationib9 interessent. Cõsulta igit mltitudine
mares ꝓ neptuno. feĩe pro minerua tulerũt
sententias Et quia vna plus inuenta est femi
narũ: minerua vicit. Neptun9 igit ira motus
marinis fluctib9 estuantib9. terras athenien
sium depopulat9 est. Cuius vt iracũdia placa
ret. triplici supplicio feĩe athenienses sunt ꝑu
nite, viꝫ vt nulla alterius darent ↄsilia. Se
cũdo vt nullus nascentiũ maternũ nomẽ acci
peret. Tertio vt nullus deiceps eas athenas
vocaret. ne illius nomẽ haberent quã victri
cem fecerant noiando

Lectio CLVIII.

Ut si quis artifex

a faber de silua lignum rectũ secuerit: ꝛ
huius docte eradat corticem: omnẽ ꝛ arte sua
vsus diligenter fabricet vas inutile in ↄuer
satione vite, reliquias hui9 operis ad ꝑpa
tionem esce abutebat, ꝛ reliquũ horum qđ ad
nullũ vsum facit: lignũ curuũ ꝛ verticib9 ple
num sculpat diligẽter ꝑ vacuitatẽ suã ꝛ ꝑ sciẽ
tiã sue artis figuret illud ꝛ assimilet imagini ho
minis aut alicui ex aialib9 illud ↄparet ꝑlini
ens rubrica ꝛ rubricũda facies fuco colorẽ illi
us ꝛ oẽm maculã q̃ in illo est ꝑliniẽs, ꝛ faciat
ei dignã habitationẽ in pariete ponens illud
ꝛ ↄfirmãs ferro ne forte cadat ꝓspiciẽs illi sci
ens qm nõ põt adiuuare se: imago ei est ꝛ o
pus ẽ illi adiutoriũ. Postq̃ redarguti sũt ido
latre colentes imagines de minerali materia
puta idola aurea, argẽtea, ꝛ lapidea In hac ꝑ
te derident colẽtes simulachra in materia li
gne. Et circa h̃ tria fiũt. Nã ꝑmo tales idola
tras reprobat ꝛ deridet rõne materialis ↄpo
sitionis. Scđo rõne formalis ↄpositõis. Et
A tertio rõne localis situatiõis. Quãtum ad
materialẽ cõpositiõem sunt merito deridendi
Nã in casu arboris secte artifex deferri faciẽs
lignũ magnũ de silua diuidet illud in tres ꝑ
tes. De vna forte facit aliqđ vas vel instrumẽ
tum nĉarium ad vitã sicut bigã, nauem vel a
ratrũ. De alia pte que ẽ sup̃fluitas delẽda a ta
li vase facit sibi ignẽ ad coquẽdum cibos. De
tertia parte q̃ est plena gibbis ꝛ nodis: de q̃
nihil ad vitam hũanaꝫ necessariũ fieri potest:
fuit idolũ Fatuissimũ igitur ẽ illud credere de

um qđ est omogeneũ cum eo qđ combussit et
cum eo de quo aratrum suũ fecit. Dicit ergo
sic quãtum ad lrãm. Aut si quis artifex faber
viꝫ lignarius secuerit: serra vel securi ligmuꝫ
rectum de silua. Et hmõi lignũ docte.i. artifi
cialiter eradat corticem oẽm tam exteriorẽ q̃
interiorem ꝛ arte sua diligenter vsus fabricet
vas inutile in ↄuersatõne vite. Inutile.i. val
de vtile. Talem eñ modum loquendi habet
Uirgilius vbi dicit. Nũq̃ imprudentib9 no
cuit imber. Imprudentib9.i. valde prudenti
bus. Unde Esaie.iij. Populũ imprudentem
nõ videbis.i. valde prudentẽ fm vnam expo
sitionẽ. ꝛ sic accipitur hic inutile.i. valde vtile
In nanq̃ sicut dicit Papias aliq̃n significat
idem ꝙ valde vt increpuit.: aliq̃n idem est ꝙ
ꝙ nõ. vt inualidus, aliq̃n idem ꝙ inter. vt be
nedicta tu in mulierib9.i. inter mulieres. ali
q̃n idem ꝙ ad. vt impulit in latus.i. ad, latus
aliq̃n ꝓ cum. vt in baculo meo trãsiui.i. cũ ba
culo. In contra retinet necnõ ad priuat ꝛ au
get. Priuat in ↄpositõne, sicut iniust9 inuali
dus. Auget in cõpositõne q̃n accipit pro val
de, ꝛ sic accipit in ꝓposito, cum đr. vas inutile
id est valde vtile in ↄuersatione vite. Reliq̃as
autem eius operis.i. vasis ad ꝑparationẽ esce
abutebat coquendo escas. Uñ apud iuristas B
homo vtit re aliqua q̃n post vsum saluat sub
stantia, sicut vtor equo mihi concesso ad vsuꝫ
q̃ manet post vsuꝫ: ſꝫ q̃n res nõ manet p9 vsuꝫ
ſꝫ destruit, tũc tali re hõ abutit. Uñ ↄcedũt ꝙ
hõ abutit cibo ꝛ potu: ꝛ non vtitur ꝓprie. Et
isto mõ q2 illud qđ de ligno ↄburit ꝛ destruit
dicit ꝙ artifex illo abutatur Aliter theologi
vocant abuti.i. male vti, sed hoc nõ est ad ꝓpo
situm Hic etiã trãslator vtitur antiq̃ grãmati
ca, cum đr reliq̃as abutebat, q2 apud moder
nos vti ꝛ abuti exigũt post se ablatiuũ casum,
ꝛ nunq̃ actiũ, vñ stat hic reliquias ꝓ reliquijs
accusatiu9 pro ablatio. Et reliquũ horũ.i. va
sis ꝑfecti ꝛ ignis. Qđ ad nullum vsum facit,
id est iuuare potest. Lignum curuũ verticib9
plenum. Plenum verticib9.i. gibbis ꝛ nodis.
Apud antiquos eñ dicebat vortex vorticis,
vbi nos dicim9 vertex verticis, vñ lrã Hiero
nymi hꝫ vorticibus. Sed raban9 ꝛ moderni
habent verticib9, sententia nõ mutat Uortex
aũt appellat circularis reuolutio aque. Scul
ptat diligenter ꝑ vacuitatẽ suam.i. q̃n sibi va
cat. Hic derident idolatre q̃ntum ad formalẽ
dispositionẽ q̃n est in fieri. Sculptat diligen
ter ꝑ vacuitatẽ suam ꝛ ꝑ sciam sue artis figu
rat illud faciendo de ligno statuam, vbi nihil
nouũ causat sed remouet partes ab inuicem ꝛ
assimilet imagini hominis. Esaie.xliiij. Fecit
D

imaginē viri quasi speciosum hoīem habitā/
tem in domo ⁊c̄. Aut alicui ex aīalib̄ illud cō
paret. i. assimilet sicut apis depingebaꝛ in spē
bouis. Hamon deus egypti in figura arietis.
anuber in spē canis. Posita dispositōne figu
ratōnis subdit dispositionē coloratōnis ⁊ di
cit: liniēs illud scʒ lignū rubrica. i. colore ru/
beo. vel rubrica appellatur instrumētum quo
rubricabanꝛ mars ⁊ pallas q2 mars est deus
belloꝝ ⁊ alia dea etiā belloꝝ. Et idō cruentata
mars ⁊ pallas depigebanꝛ. Jupiter vō igneo
colore depictus est ꝓpter terrorē fulguris ⁊ cho
ruscatōnis. Alij libri habent rubrica media
correpta: ⁊ tūc est instrumētuʒ quo vtūtur mu
lieres ad poliendū ⁊ ꝯplanandum lineas ve
stes cuius diminutiuū est rubiūcula: sed q2 hoc
instrumentū lenit ⁊ nō linit. nō cōcordat huic
littere q̄ est liniens. Est em̄ linire liniendo i/
ungere. vnde in ꝓposito accipiꝛ pro colore ru/
beo vel terra rubea ꝺm Jsid. x. ca. xvij. Et ru/
C bicūdum faciēs fuco colorē illius. Fucus em̄
est equocum. Uno mō significat colorē assila
tum vel adulterinū. Alio mō significat quod
dam genus apis. Tertio mō est idem ꝙ men
daciū vel hypocrisis. vñ habeꝛ versus talis.
Fucus inermis apis falsus color atqꝫ simul/
tas. Jn ꝓposito accipiꝛ pro colore adulterino
q̄ natiuū colorē occultat ⁊ aliū ptēdit. vñ sub/
dit. Et oēm maculā que i illo est. i. ligno de q̄
fabricat statuā. liniens. i. pungens vt occul/
tetur sub extraneo colore. vt faciat ei dignam
habitationem. Posita imaginis materiali cō
positōne ⁊ formali dispositōne. hic subiungit
derisionē idolatraꝝ rōne localis situatōis di
cens Unde faciat ei dignā habitatōem. quia
posuerūt tales imagines in pulcherrimis tē/
plis: pariete ponens illud. i. idolū ponit talis
idolatra in arcuato loco parietis ⁊ ꝯfirmans
ferro ne forte cadat. sicut cecidit Dagon ad p̄/
sentiā arce dei. Regū. v. Dagon ꝓnus in terrā
iacebat añ arcam dei. ⁊c̄. ꝓspiciens illi ne ca/
dat. sciens quoniā nō pōt adiuuare se. imago
em̄ est hoīs ⁊ nō homo: ⁊ opus est illi adiuto
rium hoīs et nullo mō potest hoīem adiuua/
re. Juxta illam clausulā. Facit em̄ dignā ha/
bitationē. Notandū est ꝙ virgo gloriosa fctā
est illo tp̄e digna habitatio dei. quādo in suo
corpe filius dei carnē assumpsit. Jn ps. Ele/
git dñs syon: elegit eam in habitationē sibi.
Syon interp̄tatur specula ⁊ v̄ginem beataʒ
figurat. que nr̄a specula altissima ⁊ ꝓminens
extitit ꝑ vite excellentiā. Eccl. lj. Exaltasti sup
terram habitationē meā. Digna facta est ha/
bitatio ꝓpter tria. scʒ propter humilitatis ꝓfun/
ditatem. propter v̄ginitatis puritatē. ⁊ ꝓpter
ꝯuersationis sanctitatem: que gratia breuita
tis nō deduco

Lectio CLIX

Et de substātia sua

et de filijs suis ⁊ de nuptijs votum fa/
ciens inq̄rit Non erubescit loqui cum illo
qui sine anima est ⁊ pro sanitate q̄dem infir/
mum dep̄catur. ⁊ pro vita mortuū rogat. ⁊ in
adiutoriū inutilem inuocat: ⁊ pro itinere pe/
tit ab illo qui ambulare nō pōt. ⁊ de acq̄ren/
do ⁊ de operando ⁊ de oīm rerum euentu petit
ab eo qui in oībus est inutilis Postq̄ʒ redar
guti sunt idolatre de multiplici idoloꝝ diuer
sitate. Jn ista pte ꝓsequiꝛ de adorantiū stulti/
cia ⁊ fatuitate. Cōsistit aūt in supsticioso cul/
tu idoloꝝ fatuitas multiplex. Nā idolis suis
emittūt vota. porrigūt supplicatōnes ⁊ oratio
nes acsi eos intelligerent de oībus negocijs
que vitā hūanam ꝯtingūt. Primo ergo deri/
denꝛ idolatre pro cultu quē exhibent ꝑ nego
ciis que gerūtur in terra. Scd̄o deridenꝛ pro
cultu quē exhibent pro negocijs q̄ gerūtur in
aqua. Scd̄a pars ca. xliij. Jteꝝ alius nauiga
re. ⁊c̄. Circa p̄muʒ duo fiūt. Primo deridenꝛ
de votoꝝ ꝓmissione. Scd̄o de v̄boꝝ orōne.
ibi. Nō erubescit loqui. Quātū ad p̄mū dicit
sic. Et de sua substātia q̄ꝫtuʒ ad bona fortune
q̄ sunt diuitie. ⁊ de filijs suis. q̄ꝫtum ad ꝓlis
successionē ⁊ de nuptijs ꝯhendis pro se et fi/
lijs suis votū faciens inq̄rit ab idolo suo Uo
tum diffiniꝛ a iuristis sic. Uotū est alicui9 bo
ni cū deliberatōe facta ꝓmissio Aliter a mgr̄o A
sniarum. li. iiij. di. xxxviij. ca. j. Uotū est testifi
catio q̄dam spōtanee ꝓmissionis q̄ de deo et
de his q̄ dei sunt ꝓprie fieri debet. Ad votuʒ
em̄ necessario req̄rūtur tria. scʒ deliberatio. ꝓ/
positum volūtatis. ⁊ promissio saltem verbi i
terioris qd̄ sufficit quo ad deuʒ. vel verbi seu
facti exterioris qd̄ requiriꝛ quo ad ecclesiam.
idolo vero nihil boꝝ intelligenti: fatuū est vo
uere. Scd̄o deridet spūssanctus idolatras d̄
porrigendo supplicatōnes idolis: ⁊ dicit Nō
erubescit loqui cū illo qui ē sine aīa. s. vegeta
tiua. sensitiua. ⁊ intellectiua. Et ideo debʒ eru
bescere supplicare tali vel loqui tali cum ipse/
met sit rōnalis ⁊ illud idolum sit nō ratōnale
quia nullā aīam habet. ⁊c̄. Et cum tale idolū
sit infirmū. i. impotens ꝯferre sanitatē: ipm ꝓ
sanitate dep̄catur ⁊ pro vita mortuum rogat.
mortuū: quia lignū aridū. vel mortuū. i. nō vi
uentem. sicut lapidem equalentem mortuo ⁊
in adiutoriū inutilē inuocat. sic̄ fecerūt sacer/
dotes Baal. iij. Regū. xviij. Jnuocabāt nomē
Baal de mane vsqꝫ ad meridiē dicētes Baal

exaudi nos ⁊ trāsiliebant altare qd̄ fecerant ⁊
incidebāt se iuxta ritū suū lāceolis vt sanguie
ꝑfunderenꝛ. Demones em̄ plurimū delectan
tur in oblatōe sanguinis hūani. Et tūc meri/
to derisit eos Helias dicens. Clamate voce
maiori. Fort e em̄ deus vr̄ dormit aut cū aliq̄
loq̄tur. aut in diuersorio est ⁊c̄. Jteꝝ fatuus
idolatra pro itinere petit ab eo q̄ ambulare n̄
pōt ⁊ de acquirēdo ꝑ negationem. ⁊ de operā
do quātum ad operis inchoationē. an sit for/
tūatus vel nō. breuiter de omī reruʒ eu est tu
petit ab eo qui in oībus est inutilis. De obs̄/
uatorib̄ futuroꝝ euentuū ꝑ signa ad eos nul
latenus ordinata loquitur reprobando pro/
lixe beatus Augustin9. ij. de doctrina xp̄iana
ca. ij. dicens tales obseruatōnes supsticiosas
esse: sicut aliq̄ cum vidēt caligas a soricib̄ ro
di timēt de aliquo infortunio euēturo. Uñ le
gitur Cathonē quendā derisisse qui sibi ꝓ mi
rabile signo infortunij nūciauit caligas ꝑ sori
ces esse corrosas. Certe nō est inq̄t mirabile sʒ
mirabile fuisset si calige sorices corrosissent.
Ad ista ptinet si hō surgēs de lecto ad lectū re
deat. q2 sternutauit anq̄ʒ potuit se calciare Jtē
si hōi singulcienti dr̄. Teneas manu dextera
pollicē manu9 sinistre. Jtē cū ꝓ malo accipiꝛ si
duob̄ amicis simul ambulantib̄ puer medi9
intercurrerit vel aliqd̄ aliud aīal Estimaꝛ em̄
ꝙ coꝝ amicitia sit diuidenda. Simile est: re/
dire domū si homo statim procedens offen/
derit. Et tales multas fatuas obseruantias
ibidem recitat Aug9. Tale simile est his duo
bus ꝙ venatores si eūdo venatum fratribus
vel sacerdotib̄ obuiant ad aliquem talem in
sua societate habeāt: pro illo die de expeditōe
diffidūt. Usus etiā caracteꝝ et oīm figuraꝝ:
excepta figura crucis: ⁊ inuocatio noīm inco/
gnitoꝝ ⁊ allegatio cedulaꝝ de euāgelio circa
collum patientis ⁊ multa talia ad supstitiōes
pertinent ꝺm eum ⁊ sunt quedā reliquie ido/
B latrie. Sed hic potest esse dubiū: Utrum
obseruatio signoꝝ ad p̄cognoscendū euentus
futuros sit licita: vel supsticiosa Uideꝛ pri/
mo ꝙ sit licita: quia licitū est illo vti qd̄ antiq̄
per multa experimēta probauerūt esse veruʒ
sed multi probauerūt ꝙ occursus religiosoꝝ
est signū frustratōnis artis venatorie Jgitur
licet illo vti ⁊ ꝺm hoc ꝓcedere vel dimittere.
Jtem multi experiūtur ꝙ inchoare labores:
vel itinera certis diebus: puta feria tertia est
periculosum ⁊ tediosum. Jgitur licet hoc ob
seruare ⁊ vitare. Ad oppositum est Aug9. ij
de doctrina xp̄iana. ca. ij. vbi docet ꝙ oēs ta/
les obseruatōnes ptinent ad q̄dam pacta si/
gnificationū cuʒ demonib̄ inita. Ad istud di
cendū ꝙ talia q̄ obseruanꝛ respectu futuroꝝ
euentuū. vel obseruanꝛ vt cause illoꝝ euētuū:
vel vt signū tātū. Si sint cāe: ꝯsiderādū ē an
possit eē vera cāsitas respectu futuri vel non.
Si sic: nullū pctm̄ est obs̄uare illud. sic̄ si vi/
derim9 aerē nebulosuʒ cōicim9 ꝙ erit pluuia
vel aliqd̄ tale Si v̄o nl'a cāsitas possit attēdi
sʒ tm̄ dicaꝛ ꝙ illd̄ signū ꝑcat talē futuꝝ euētū
sic̄ qñ pice garriūt ꝑcaꝛ aduentus hospitū ex q̄
ista ꝑcatio nō est a dō instituta. dicūt doctores
ꝙ tales obs̄uatiōes signoꝝ hmōi sunt itrodu
cte ab hūana vanitate coopante. demonū ma
licia q̄ gaudēt iplicare hoīes i vanitatib̄ ⁊ er
rorib̄. Et iterdū casu accidit ꝙ tale signuʒ talꝛ
euētus seq̄baꝛ. Sʒ postea qñ hoīes icceperūt
talib̄ idulgere mlt'a seq̄banꝛ ꝑ cooparōes de
monū vt hoīes magis fierēt curiosi ⁊ artius i ta/
lib̄ supstitiōib̄ radicari. Uñ cū nulla rō pos
set eē: q̄re occursus sctōꝝ viroꝝ venationē im
pediat qñ est licita ⁊ ꝑsonis ꝯuenietib̄us lici/
te exerceꝛ. manifestū est ꝙ hoc credere supstici
osum est ⁊ erroneū. Hoc etiā ostendiꝛ ex freq̄n
ti falsitate signi. Ad rōnes patet ꝑ dicta: ꝙ
hoīes decipiūtur ꝑ coopationes demonū ꝓ/
pter coꝝ falsam crudelitatē p̄cedentem. ⁊ idō
obseruatores taliū multa incōmoda recipiūt
ꝓpter coꝝ falsam fidem. que alij nullatenus
patiūtur que de talibus nō curant. Sed de C
imaginib̄ astrologicis que fiūt certis tēpori/
bus: planetis existentib̄ in quibusdā locis ce
li determinatis. Dubiū est an liceat tales ima
gines facere ⁊ talib̄ factis vti. sicut tēporibus
meis quidā in londonia dicebaꝛ curari a q̄r/
tana ꝑ imaginē leonis aureā ꝺm certā constel
lationē factā. hoc ē difficile dicere ꝙ sit veꝝ. ꝓ
pter mirabiles opationes corpoꝝ celestiū: q2
hoc est certū ꝙ nihil est hōi illicitū ꝙ ꝑ natu/
ram ꝯpleri pōt. Dicit sctūs Tho. ij. ij. q. xcvj.
Et allegat Aug9. x. de ciui. dei. ꝙ opinio por/
phyrij fuit falsa de talib̄ imaginib̄ ꝯstruēdis
Ueꝝ est autē ꝙ res naturales formas suas ⁊
v̄tutes ꝯsequūtur ex corpibus celestib̄. sed
imagines artificiales nullam v̄tutem ꝯsequi
pūt ab arte: nec aliam v̄tuteʒ habere possunt:
nisi quā habent rōne materie. Figura aūt nō
est p̄ncipium alterādi: ⁊ ideo nō aliam v̄tuteʒ
causandi habet aurū talis imaginis: q̄ꝫ aliud
aurum alterius figure. Sed si alium effectuʒ
habet: hoc est ex opatione demonū qui sūt lu
dificatores hoīm ꝺm Aug. Et idō tales ima
gines astronomice: v̄tutem sortiūtur ꝑ demo
nes. Cuius signū est: ꝙ oportet illis imagini
bus quosdā caracteres imp̄mi q̄ ad nihil na
turaliter operanꝛ. Unde sciendum ē ꝙ imagi
nes astrologice ⁊ necromantice in hoc diffe/

rant.q̄ in factura necromanticarū imaginuʒ
fiūt expresse q̄dam inuocatōes demonū. Vñ
tales imagines ptinent ad expressa pacta cuʒ
demonibꝫ inita. Sed in factura astronomoꝝ
sunt tacita pacta cum demonibꝫ p quosdā ca
racteres ⁊ figuras ab ipis demonibꝫ adinuē-
tas: ad quoꝝ caracteꝝ factionē demones faci
entibꝫ suffragant. Sed adhuc de cartulis et
alligaturis circa colla psonaꝝ infirmaꝝ in q̇-
bus cōtinent verba euāgelica vel verba psal-
terij: possit esse dubiū: an talia sint supsticiosa
Dicendū q̄ si pcise verba talia euangelij alli-
gentur vt deus ad eoꝝ appensionē patientē ci
tius iuuet ꝓpter deuotionē: nihil mali est: sed
quādo putas q̄ illa verba ex ꝓpria virtute cu
rent febres ⁊ phibeant morbum caducū: ⁊ si-
militer qñ cum illis v̾bis admiscent caractes
ignoti ⁊ noīa extranea si non pmittit q̄ psona
portans sciat q̇d scribit. tūc nō est dubiuʒ q̇n
ibi est supsticio. Vñ Cryſ. sup Math. Qui-
dam aliquā partē euāgelij scriptā circa colluʒ
portant: nōne ꝯtinue in ecclesia legitur euan-
geliū ⁊ audit ab oībus. Cur igit in aure po-
sita euangelia nihil prosunt: quō possunt cuʒ
circa colla iuuare. Deinde vbi est virtus euā-
gelij: in figuris litteraꝝ aut in intellectu sensu
um. Si in figuris: bene eñ circa collū suspē
dis. Si in intellectu: ergo melius in corde po
sita psunt q̄ꝫ circa collum suspensa

Capl'm. XIIII Lectio CLX

Verū alius co
gitās nauigare ⁊ p feros flu-
ctus iter accipiēs ligno portā
te se fragili⁹ lignū inuocat. Il
lud ei cupiditas acq̇rēdi exco
gitauit: ⁊ artifex sapia sua fa-
bricauit. Tu aūt pater oia gubernas ꝓuiden
tia qm̄ dedisti in mari viam ⁊ inter fluctus se
mitam firmissimā ostendēs qm̄ potens es ex
omibus sanare: etiā si sine rate aliquis adeat
mare: sed vt nō essent vacua sapiētie tue opa:
propter hoc exiguo ligno credūt homies ani
mas suas ⁊ transeūtes mare p ratem liberati
sunt. Postq̄ꝫ derisa est idolatrꝫ fatuitas in ve
neratōne idoloꝝ pro negocijs que gerūtur in
terra. In hac parte deridetur fatuitas eorun
dem in supplicando idolis ꝓ negocijs q̄ gerū
tur in aqua. Hec etiā fatuitas oñditur p com
paratione idoli facti de ligno ad nauē factam
de ligno cōsimiliter. Cum eñ vtrūq̄ꝫ factum
sit de ligno ⁊ nauis sit fortior: subtilior: ⁊ vti-
lior. q̄ꝛ a sciencia diuina ordinata. Genesis. vj
Fac tibi arcā de lignis leuigatis ⁊c. idolū v̾o
fit a sciencia hūana. igit minor fatuitas foret
adorare nauē q̄ꝫ idolū. Circa h̄ tria facit. Pri-
mo rephendit idolatre vacuosam fatuitatem
Scd̄o oñdit supsticiosaꝫ idoli vtilitatē. Ter
tio nauis fructuosam ꝯmoditatē. scd̄a ps ibi
Illud eñ cupiditas. ⁊c. Tertia ps ibi. Sꝫ vt
nō essent. ⁊c. Quātū ad p̄mū dicit sic. iteꝝ ali- A
q̇s ali⁹ vicꝫ idolatra nauigare cogitās ⁊ p fe-
ros. i. feroces fluct⁹ iter facere incipiēs ligno
portāte se. i. naui. fragili⁹ lignū iuocat vicꝫ ido
lū: qd̄ fragili⁹ est: q̄ꝛ idolū p̄t fieri de ligno val
de debili. Sꝫ nauis fit de lignis fortissimis ⁊
fortissime ꝯpaginatis Qd̄ āt nauis sit melior
⁊ vtilior idolo pbat sic. idolū fabricatū est sa-
piētia hūana ⁊ ꝓpter cupiditatē vt artifex per
pulchritudinē imaginis ꝯsequeret plus mer
cedis. Sꝫ nauis fabricata ē a sapientia diua
ꝯsulente hoibꝫ qd̄ eoꝝ ꝯgruebat saluti. sic di-
ctum ē de noe. Illud eñ. i. idolū cupiditas ac
quirēdi tā in artifice q̄ꝫ in sacerdotibꝫ ⁊ pōtifi
cibꝫ idoloꝝ excogitauit. Quia isti q̇ seruiebāt
idolis. ⁊ vixerūt p oblationes ⁊ sacrificia eis
facta: zelauerūt oīno q̄ idola forent pulchra ⁊
artifex sapia sua fabricauit: nō diuina. Et q̇a
nauis adinuentio dī esse de diuina ꝓuidētia.
Possit aliquis dubitare an deus sine nauis
adiutorio possit hoies in mari saluare. Et id̄o
primo dī q̄ sic. Scd̄o declarat nauis ꝯmodi
tas magna. Scd̄a pars ibi. Sꝫ vt nō eēt va-
cua. Quātuꝫ ad p̄mū dicit sic. Tu aūt pa-
ter gubernas: supple oia ꝓuidentia. Iuxta il-
lud. vj. huius. In omi ꝓuidentia occurret il
lis: qm̄ dedisti in mari viā. scꝫ in mari rubro.
Exod. xiiij. Et inter fluctus semitā firmissimā
Inter fluctus iordanis fluminis. Iosue. iij.
Omis pp̄ls p arentē alueū transibat: oñdens
qm̄ potens es ex oibus sanare. i. ex oibus pe
riculis saluare ⁊ in oibus locis vel elementis
hoiem liberare: sicut ab igne saluauit Abraā
fm hebreos Genes. xv. Ego eduxi te de hur.
id est de igne caldeoꝝ Et tres pueros missos
in fornaceꝫ ignis ardentis. Dan. iij. In aere
saluauit latronē pendētē. Luc. xxiij. In aqua
maris ionā. Ione. ij. In terra lazaꝝ. Ioh. xj.
Etiā si sine rate aliq̇s adeat mare ꝯfidens in
deo debet sperare de salute. sicut patuit in pe
tro Math. xiiij. Descēdēs petrus de nauicu-
la ambulauit sup aq̄s Ratis fm Isid. j. ethi. B
ca. j. fuit p̄mū ⁊ antiq̇ssimū nauigij gen⁹ ex ru
dibꝫ tignis ⁊ asseribꝫ ꝯfectuꝫ. ad cui⁹ silitudi-
neꝫ naues facte sunt. Ratē vero moderni grā
matici dicūt esse latus nauis. Vñ Grecism⁹.
Prora prior ps est. nauis altera. tertia puppis
Dic latus eē ratē. ventrē dic esse carinā. Et se-
cūdum h̄ in lr̄a est synecdoche vt ponat pars
p tota naui. Vltimo extollit et p̄fertur nauis

cōmoditas. q̄ꝛ licet deus possit imediate p se
hoiem gubnari in mari: tamē voluit hōi dare
prudentiā nauifactiuā: vt nō eēnt vacua sapiē
tie tue opera. i. infructuosa ⁊ inutilia. propter
hoc etiā exiguo ligno credūt hoies aias suas
id est vitam suā tp̄alem ⁊ trāseūtes mare p ra-
tem liberati sunt. id est p nauē. Circa illam
pticulā. propter hoc etiā exiguo ligno credūt
hoies animas suas. Notādum q̄ xp̄s dici
pōt moraliter loq̄ndo: modicum lignum pro-
pter humilitatē. lignū propter fructus fertili
tatē De cui⁹ modicitate scribit ad Heb. ij. Eū
q̇ modico min⁹ ab angelis minorat⁹ est vide
mus ihm. De cui⁹ ligni fertilitate dī in p̄s. Et
erit tāq̄ꝫ lignū qd̄ plātatū est secus decursus a
quaꝝ. qd̄ fructū suū dabit in tp̄e suo. Istud li-
gnū plātatū fuit i terra i bñdicta incarnatiōe.
hoc ē in v̾gine gl'iosa de q̄ dī in p̄s. Bñdixisti
dñe t̄rā tuā. Ista terra ē bona q̄ bñ culta red-
dit fructū tricesimū sexagesimū vel cētesimū.
Sꝫ ista est multū melior ⁊ magis bñdicta q̄ si
ne labore ⁊ cultura ꝓducit optimū fructū ⁊ i-
finite bonitatꝭ. Talis fuit v̾go bñdicta q̄ sine
nature subsidio genuit xp̄m mūdo. Et iō bñ
dī. Bñdixisti dñe terrā tuā: nā spēaliter singu
lariter ⁊ appropriate fuit bñdicta. Et sicut li
gnū plātatū in terra: solidat terrā ex omi pte.
et p radices suas colligit ⁊ ꝯstrigit ne defluat
Ita xp̄s plātat⁹ in v̾gine bñdicta mr̄e sua eā
solidauit v̾tutibꝫ ⁊ gratijs: sic astrinxit q̄ nū-
q̄ꝫ defluere potuit p pctm̄ mortale vl' veniale.
C Fuit eñ sanctificata in vtero ita q̄ mūdata a
pctō originali ⁊ in ea fomes ligat⁹ sic q̄ nūq̄ꝫ
eā ad peccandū impegit. Et hec fuit p̄ma san
j ctificatio in vtero mr̄is sue. Et ista sctificatio
fuit eius v̾a ꝯceptio. Nā q̄ꝫ cito v̾go btā ha-
buit eē i vtero tā cito fuit sctā ñ ei potuit eē scā
añq̄ꝫ eēt v̾a. ḡ ꝯceptio btē v̾ginis attēdit ⁊ su
mit penes instās infusionis aīe i corp⁹ suffici
enter ⁊ debito mō organisatū. Necnō ab om
ni q̄litate inordinata quā ꝯtraxerat rōne ꝓpa
gatiōis semialis purgatū ⁊ emundatū Et sic
pꝫ q̄ isto mō capiēdo nomē ꝯceptiōis stricte
⁊ ꝓprie: btā virgo nō fuit ꝯcepta in pctō origi
nali. Alio mō capit multū impropē ⁊ large ꝓ
infusione seminis in matricē: ex quo semine
corpus debuit formari in vtero matris sue. ⁊
iuxta hoc multū impropē dicunt q̇dam ipam
fuisse ꝯceptam in peccato originali. q̄ non est
aliud nisi q̄ aīa beate v̾ginis fuisset corpori
suo ex illo semine formata absq̄ꝫ vnita purifi-
catione ⁊ emūdatione illius corpis a q̄litate
morbida ꝯtracta rōne ꝓpagationis seminal'.
Tūc certe q̄ꝫcito beata virgo esse habuisset: tā
cito habuisset peccatuꝫ originale. quia fuisset
sibi imputatū sicut btō Ioāni baptiste ⁊ hie-
remie qui tamē fuerūt sanctificati i vtero ma-
tris. Sic ergo patꝫ ⁊c. Sꝫ sanctificatio scd̄a
fuit in ꝯceptōne filij sui bñdicti qñ fomes ab
latus fuit fm essentiā ⁊ grām supadditam q̄
flexibilitatē liberi arbitrij determiauit ad bo-
nū: sic q̄ ex tūc nullo mō potuit in malū flecti.
Vñ tūc ꝯfirmata fuit sicut in via potuit. In
p̄ma nanq̄ꝫ sctificatōe ligat⁹ fuit fomes ⁊ grā
sibi collata fuit inclināš efficaciter libeꝝ arbi
triū i bonū. tñ nō fuit tāta q̄ flexibilitatē libe
ri arbitrij in malū auferebat. sic nec grā colla-
ta p̄mo hōi in statu innocētie. sed p ꝓuidenti
am diuinā fuit ꝯtinue p̄seruata ⁊ conseruata
vt esset imunis a pctō. q̄ꝫuis añ ꝯceptionē fi-
lij dei peccare potuisset nisi fuisset p̄seruata.
Sꝫ in scd̄a sctificatōne sic sctificata fuit q̄ de
inceps peccare nō potuit Vñ istud lignū pfe
cte solidauit istā terrā ⁊ eā sibi ꝯstruxit. Gen. j
Germinet terra herbā virentē ⁊ facientē semē
⁊ lignū pomifeꝝ faciens fructū iuxta semē suū
Scd̄o istud lignū germiauit in miraculoꝝ D
opatione. Qñ lignū incipit germinare: v̾tus
que infra lignū latuit se erexit ⁊ ostendit. Eo-
dem mō v̾tus q̄ in xp̄o latuerat vsq̄ꝫ ad tp̄us
sue p̄dicatōnis se ostendit euidēter in miracu
loꝝ opatione. Luc. vj. Virtus de illo exibat
⁊ sanabat oēs. Ezech. xxxvj. Multiplicabo
fructum ligni ⁊ germen Tertio lignū istud
fronduit in bona opatione orādo ⁊ te ieiunā-
do. Quarto floruit p fame diuulgatōnem.
Cant. v. Vinee florētes odorē dederūt. Odor
floꝝ in vinea dicitur serpentes fugare. ⁊ bona
fama xp̄i iudeos scādalizauit Quinto folia
ꝓduxit p doctrine salubris p̄dicatione Ver-
ba eñ sunt sicut folia. Nā folia sunt sonora ⁊
hñt figuram lingue. Apoc. vlt. Folia ligni ad
sanitatē gentiū Sexto fructū fecit in ablu-
tione pctōꝝ. Esaie. xxvij. Iste est ois fructus
vt auferat peccatū ei⁹. Septimo istud fuit
putatū in passione: vt fructū plus afferret. Cā
tico. ij. Tēpus putatōnis aduenit Octauo
fuit isti ligno appodiamentū appositꝫ ad sup
portandū. qñ cruci fuit applicatum. Act. x.
Quem occiderūt suspendētes in ligno quan-
do christ⁹ peccata nostra ptulit in corpore suo
sup lignū. j. Pe. ij. Nono istud lignū aruit
in morte. Ecci. vj. Relinqueris velut lignum
aridū in heremo Decimo refloruit in resur
rectione. In p̄s. Refloruit caro mea. Et Iob
xiiij. Lignū habet spem si p̄cisuꝫ fuerit rursuꝫ
virescit et rami eius pullulāt Vndecio vs-
q̄ꝫ ad celū creuit i ascēsiōe. Ezech. xxxj. Eleua-
tā ē altitudo sup oia ligna regiōis Duode-
cimo iteꝝ fructificauit in spūsancti missione.

Apoc̄.xxij.Ex vtraq̱ p̱te fluīnis lignū vite af
ferens.xij.fructus p̱ mēses singl'os ⁊c̄..xp̄us
veraciter est lignū vite. Naȝ ab eo datur hōi
vita triplex.nature.grē.⁊ gl'e. Nature. Gen̄.ij
Inspirauit in faciē eiꝰ spiraculuȝ vite. Scd̄o
dat vitā grē. Prouer.xiij. Lignū vite desideri
um veniēs. Tertio dat vitā gl'ie. Prouerb.iij.
Lignū vite ē his q̇ apphēderit eā ⁊ q̇ tenuerit
eā bt̄i.dr̄ de sapiā increata q̄ est xp̄s. Illud li
gnū attulit alios duodecī fructꝰ vel racemos
qū post missionē spūssancti duodecim apl'os
misit in mūduȝ. Luc̄.vj. Elegit duodecī quos
et apl'os nōiauit.q̇bus dixit Jo.xv. Ego vos
elegi de mūdo ⁊ posui vos vt eatis ⁊ fructum
auferatis.⁊ fructꝰ vester maneat.

Lectio CLXI.

Ed et ab initio cū

s perirēt supbi gigātes. Spes em̄ or
bis terraꝝ et ratē confugiens remisit seculo se
men natiuitatis:que in manu tua erat guber
nata. Bn̄dictū est em̄ lignū per qd̄ fit iusticia
Per manus aūt qd̄ fit idolum maledictū est ⁊
ip̄m ⁊ q̇ fecit illud:q2 ille q̇deȝ opatus ē:illud
aūt cū eēt fragile.deus cognoīatus est. Silr̄
aūt odio sunt deo:impiꝰ ⁊ impietas eiꝰ Etenī
qd̄ factum ē cuȝ illo q̇ fecit:tormenta patietur
Posita ꝯparatione inter idolum ⁊ nauigiū.
ꝓseq̇tur spūssanctus de ꝯmēdatione nauis:
vel arce diuinitus ordinate. Et circa hoc duo
facit. Nam p̄mo on̄dit q̄ nauis merer̄ huma
nam bn̄dictōem. Scd̄o q̄ idolū merer̄ huma
nam maledictōeȝ.scd̄a ps ibi. Per manus āt.
A Circa p̄mū duo facit.q2 p̄mo ponitur ipiꝰ
arce noe debite saluatōnis officiū. Scd̄o ex
hoc infert̄ q̄ ei debet̄ merito bn̄dictōnis bn̄fi
cium.scd̄a ps ibi. Bn̄dictum est lignuȝ. Dicit̄
igitur. Sed ab initio.i.paꝝ post mundi exor
dium:q2 in p̄ncipio scd̄e etatis seculi sub noe
cum perirent supbi gigantes in quo notatur
ꝑditionis peccatoꝝ causa ⁊ ratio. Erant em̄
supbi terreni carnales ⁊ luxuriosi Esaie.xxvj.
Terram gigantū detrahas in ruinam. Spes
orbis terraꝝ.i.seminaꝝ generis humani.noe
vicȝ filij eius vxor eius ⁊ vxores filioꝝ eius.
ad ratem.i.arcā refugiens remisit seculo semē
natiuitatis.i.seminariū ꝓpagationis qd̄ mū
do fuit fere subtractū cuȝ nō staret nisi in octo
ꝑsonis q̄ scilicet ratis vel arca manu tua id ē
potentia gubernata erat. Et id̄ merito debet
illud lignum ab hoībus bn̄dici. Un̄ subdit.
Bn̄dictū em̄ lignū p̱ qd̄ fit iusticia Bn̄dictū
id est bn̄dictōne dignū.lignum inq̄.i.arca p̱
qd̄ fit iusticia.i.salus ⁊ ꝯseruatio iustoꝝ pere
untib9 malis. Unde dixit dn̄s ad noe. Gen̄.
vij. Te em̄ vidi iustū coram me in generatiōe
hac. Sicut autē illud lignū qd̄ est arca dignū
fuit bn̄dictione. Ita lignū quod est idoluȝ est
dignum maledictōne propter duo. Tum ra
tione facientis qui peccauit fabricando:quia
deus ꝓhibuit fabricari. Deut.xxvij. Maledi
ctus hō qui facit sculptile ⁊ ꝯflatile. Tum rō
ne rei facte que indigne cognomiatur deus in
p̄iudicium maiestatis eterne.i.diuine. Dicit g̊
construendo textū sic. Idoluȝ aūt qd̄ fit p̱ ma
nus maledictum ē.⁊ ip̄m scȝ idolum ⁊ q̇ fecit
illud. Et subdit rōnem dicens.q2 male q̇dem
opatus est id qd̄ licuit. Illud aūt cum eēt fra
gile deus cognoiatus ē. Un̄ seq̇tur. Silr̄ au
tem odio sunt deo impiꝰ ⁊ impietas eius.id ē
idolatra ⁊ idolū suū. Ubi notādum q̄ idoluȝ
accipit̄ tripl'r in ꝓcessu isto. Uno mō ꝓ mate
ria figurata lignea vel lapidea vl' metallina.⁊
sic veꝝ est q̄ idolū est aliq̇d Scd̄o mō accipit̄
pro diabolo p̄sidēte tali idolo ⁊ sic etiā ē aliq̇d
Tertio mō accipit̄ idolū q̄si ꝓ q̇dā ꝯposito ex
demōe ⁊ materia figurata.sicut hō ꝯponit̄ ex
corpe et aīa. Et sic loq̇tur Apl's.j.Coꝝ.xviij.
Scimꝰ q̄ nihil est idoluȝ in mūdo. Secūdo
mō accipit̄ idolum cōiter in littera cum subin
fertur. Eteni qd̄ factum.ē.i.diabolus qui dici
tur idolum scd̄o mō.⁊ p̄sidet illi qd̄ factuȝ est.
id ē materie figurate cū illo q̇ fecit tormēta pa
tietur in inferno. Circa illam clausulā vicȝ
bn̄dictū lignum p̱ qd̄ fit iusticia. Notādum ē
q̄ in ligno crucis multiplex iusticia facta fuit
Primo q2 hō repēdit qd̄ abstulerat. Diabolꝰ
deuincitur p̱ illud in quo vicerat. Primo er
go hō rependit qd̄ abstulerat. Iustum est em̄
qd̄ ẜm formam ⁊ q̄ntitatem delicti fiat emen
datio cum restitutōe ablati. Hō autē fructuȝ
vetitū acceperat ab arbore.⁊ hō christꝰ fructū
vite restituit arbori. Hō delectatus est in omi
suo sensu illicite.⁊ hō xp̄s punitus est in omi
suo sensu iniuste. Penā em̄ habuit quo ad ta
ctum in flagellatōne crucifixione ⁊ coronatō
ne. Quo ad visum ꝯsiderādo matrē lachrymā
tem ⁊ discipulū quē diligebat:⁊ iudeos insul
tantes. Quo ad auditum. Audiuit em̄ oppro
bria ⁊ blasphemias. Si filius dei es descēde
nūc de cruce ⁊ multa alia. Quo ad gustū Gu
stauit em̄ acetū cum melle mixtū. Quo ad ol
factum. Odoratꝰ est sputoꝝ fetorē. Esa.l. Fa
ciem meā nō auerti ab increpātib9 ⁊ ꝯspuen
tib9 in me. De ista iusticia dr̄. Rho.v. Sicut p̱
vnius delictū in oēs homies ꝯdēnatio venit
ita p̱ vnius iusticiā in oēs homies iustificatio
vite. Scd̄o iustū fuit.vt sicut diabolꝰ hoīem
in ligno deceperat ⁊ vicerat:p̱ lignum fallere
tur ⁊ vinceret̄ ẜm illud Ouidij. Iustus vterq̱

fuit:nec est lex equior vlla. Quā necis artificē
arte p̱ire sua. In ps. Iustus dn̄s in omibus
vijs suis. Ergo bn̄dictū lignum crucis p̱ qd̄
fit iusticia De hac iusticia loq̇tur magister sen
tentiaꝝ.li.iij.di.xx.reddens rōem quare xp̄s
voluit nos sic liberare:nō penitentia sed iusti
cia. Ideo inq̇t potentia vincere noluit.q2 dia
bolus vitio ꝑuersitatis sue amator est poten
tie ⁊ desertor oppugnatorq̱ iusticie. In quo il
li hoīes eum magis imitant̄ qui neglecta vel
etiam ꝑosa iusticia magis student.eiusq̱ ade
ptione letantur vel cupiditate inflāmantur.
Ido placuit deo vt nō potētia sed iusticia vi
cens hoīem erueret.in quo hō cum imitari di
sceret. Igit̄ bn̄dictū lignū p̱ qd̄ fit iusticia. Li
gnū nāq̱ crucis bn̄dictōne dignū est. Ip̄m eī
pōs p̱ quē xp̄s trāsiuit.ē lectꝰ in q̇ xp̄s dormi
uit.scala p̱ quā xp̄s ascēdit.libra in qua redē
ptio nr̄a pepēdit. Primo ergo ip̄a crux ē pōs
p̱ quē xp̄s trāsiuit fluuiū mūdane vanitatis.
et sup̱ quē calcare debemꝰ pedibus affectōis
vt nō supportet a fluctib9 inūdantib9 peccato
rum. Et sicut quilibet ꝯtēnens pontem peri
clitatur ⁊ submergit̄.ita quilibet qui nō sup
portat a cruce nec ei innitit̄ saluari nō potest.
p̄mo Coꝝ.j. Verbū em̄ crucis ꝑeūtib9 q̇dem
stulticia ē:his āt q̇ salui fiūt.i.nob̄ ṽtus dei ē.
Un̄ de cruce pōt exponi illud Sap̄.x. Cū aq̄
deleret terrā saluauit iteꝝ sapiā p̱ ꝯtēptibile
lignū iustū gubernās. Un̄ maximꝰ in ẜmone
de martyrib9. Crux inq̇t nō solū intelligat̄ li
gnū patibuli.sȝ p̄le vite ṽtutisq̱ ꝓpositū. Un̄
ois xp̄iani vita q̇ ẜm euāgeliū vixerit crux est
atq̱ martyriū. Iste ē pons fixus ⁊ imobilis.
sed ē pons qui attrahit̄ ⁊ leuat̄ de nocte. Un̄
q̇ voluerit sup̱ istū pontē trāsire:opȝ q̄ veniat
de die. Dies est vita nr̄a:mors est nox. Pons
crucis penitētie eleuat̄ ⁊ subtrahit̄ a pedibus
nostris in morte. Quare scribit̄ Eccl̄.xvij. Cō
fitere dn̄o ante morteȝ. A mortuo quasi nihil
perit cōfessio Hoc est figuratiue lignū qd̄ do
minꝰ on̄dit moysi Exo.xv. Cū em̄ ppl's venis
set in Ramatha ⁊ inuenissent aq̄s ita amaras
q̄ eas nullo mō bibere potuerunt: clamauit
moyses ad dn̄m. Qui ostendit ei lignū.qd̄ cū
immissum fuisset in aquas:dulcorate sunt a
que ⁊ facte sunt potabiles. Isto mō moralit̄:
si quecūq̱ penitentia in hac vita nobis ama
ra videat̄.imitat̄ lignuȝ crucis.i.recogitet̄ q̇d
ibi passus est xp̄us.⁊ fiet dulce nob̄ q̇cquid p̱
eo biberimꝰ. Un̄ Isid̄.de sūmo bono sic inq̇t
Si passio redēptoris ad mēoriā reducat̄ nihil
tam duꝝ qd̄ nō equo aīo toleret̄. Parua em̄
toleramꝰ si recordamur q̇d biberit ad patibu
lum q̇ nos inuitat ad celum Ille ei opprobria
ꝯtumelias.irrisiones.alapas.sputa.flagella.
spineā coronā.crucēq̱ sustinuit. Et nos mise
ri ad nr̄am ꝯfusionem vno ẜmone fatigamur
vno verbo deijcimur. Scd̄o lignū crucis
est lectus in quo xp̄s dormiuit. Quādo em̄ a
liqui domini reclināt in meridie ad dormien
dum in estate:solent fenestre thalami sui clau
di vt quietius dormiant. Isto mō qū fatiga
tus xp̄s de misera:ista vita: dormire volebat
in lecto crucis:fenestra mūdi videbat̄ clausa.
qū facte sunt tenebre sup̱ vniuersam terram a
sexta hora vsq̱ ad horam nonā.vt de eo meri
to dicat̄ illud.ij. Paral'.xxiij. Occiderūt eum
in lectulo suo ⁊ mortuꝰ est. Ubi fuerūt duo ī
lecto vno. Diuinitas ⁊ hūanitas. Una assu
mebat̄ ad penā.alia relinq̇bat̄ libera.q2 pati
nō potuit. Et bn̄ p̄t lignū crucis vocari lectu
lus ⁊ nō ꝑfecte lectꝰ. Nā ita strictuȝ fuit ⁊ bre
ue q̄ nec habuit vbi caput suū reclinaret.nec
vbi genua possȝ reclinare Un̄ deo eo p̄t expo
ni illud Gen̄.l.de iacob. Finitis mādatis q̇b9 fi
lios instruebat:collegit pedes suos sup̱ lectu
lū ⁊ obijt. Hoc fuit ferculū qd̄ fecit sibi Salo
mō de lignis libani Can̄.iij.⁊ dr̄ ferculū a fe
ro fers nō ꝓ ferculo escaꝝ.sȝ est genꝰ vehiculi.
qd̄ vulgo lectica dr̄. Tertio lignū crucis ē sca
la p̱ quā xp̄s ascēdit. Ascēdit ei sic ionathas
reptās manib9 ⁊ pedib9.j. Reg.xiiij. Hec ē sca
la quam iacob vidit in somnis cuiꝰ cacumen
attingebat celum:angelos q̇ȝ dei vidit ascen
dentes ⁊ descēdentes ⁊ dominū innixū scale.
Gen̄.xxviij. Sup̱ istam scalam oportet ascen
dere si ad celum velimꝰ venire nec ad veram
gl'iaȝ aliā via patet:⁊ propter qd̄ dicebat apo
stolus ad Gal'.vj. Mihi absit gloriari nisi in
cruce.⁊c̄. Quarto lignū crucis est libra in
qua redemptio nr̄a pependit. Diuites ⁊ nobi
les qū pecuniam soluūt in magna quātitate:
nō numerant:sed ponderant siue librāt. Pau
peres em̄ semp̱ numerāt. Tamē si vtrūq̱ fiat
de pecunia:vicȝ q̄ pōderet̄ ⁊ nūeret̄.tunc pōt
oīno ꝯstare de q̄ntitate Nā possibile est q̄ cer
tus nūerus denarioꝝ.puta.xx.solidi deficiāt
a libra in pōdere. Et iteꝝ possibile ē q̄ aliqū
xix.solidi pōderant vnā libraȝ:sed deficiāt in
numero. Et q2 apud xp̄m facta ē copiosa nr̄a
redemptio:voluit nō solum nūerari: Iuxta il
lud ps. Dinūerauerunt oīa ossa mea.imo vo
luit pōderari vt ostēderet nob̄ illud. Eccs.vj.
Amico fideli nulla ē ꝯpatio. Et nō est digna
ponderatio auri ⁊ argenti contra bonitatē fi
dei illius. Ponebat̄ ergo xp̄s q̄si in vno appē
diculo libre ⁊ hō peccator in alio.⁊ inuētū est
q̄ sicut xp̄s sufficiētissime pōderosum realiter
descēdit ad mediū qd̄ est simpl'r deorsum.qū

aīa ꝯiūcta deitati dūdit ad infernū q̄ est circa
centꝝ mūdi. Et q̄nto ipe descēdit tāto hoiem
peccatorē exaltauit, vicꝫ vsqꝫ ad celū. ⁊ sic veri
ficabatur illud Ezech. xvij. Humiliaui lignum
sublime ⁊ exaltaui lignum humile

Lectio CLXII

Propter hoc et in
idolis nationū nō erit respectꝰ, qm̄
creature dei in odiū facte sunt ⁊ in tēptationē
aīe hoim ⁊ in muscipulā pedibꝫ insipientium
Initiū em̄ fornicatōnis ē exq̄sitio idolorum ⁊
adinuentio eoꝝ corruptio vite est. Neqꝫ em̄ e
rāt ab initio: neqꝫ erūt imꝑpetuū. Supuacui
tas em̄ hoim hec adinuenit ī orbē terraꝝ, ⁊ iō
breuis illoꝝ finis adinuētus est. Postqꝫ re
probata ē idolatraꝝ fatuitas ꝓpter idoli inu
tilitatē. In ista pte p̄dicit culpe eoꝝ irremissi
bilitatē. Et circa h̄ tria facit. Primo p̄dicit eo
rū iustā punitōēꝫ. Scdo allegat pene rōem, ⁊
tertio ponit rōnis ꝓbatōem, scda ps ibi, Qm̄
creature dei ⁊c̄, tertia ps ibi, Initiū fornicatō
nis. Dic̄ ergo p̄mo sic, ꝓpter hoc vicꝫ ꝙ idola
tre sūt odibiles deo Iō ⁊ idolis nationū, i. de
mōibꝫ p̄sidētibꝫ idolis apud diuersas natiōes
nō erit respectꝰ miscdie. Abachuch. j. Mūdi
sunt oculi tui ne videas maluꝫ: ⁊ respicere ad
iniq̄tatem nō poteris. Et rō huiꝰ subdit, q꞉ ꝑ
abusuꝫ hoim ⁊ instigatiōēꝫ demonū. creature
dei que facte sunt ⁊ ordinate fuerūt ad hono
rē dei ⁊ ꝓfectū hoim ꝯuerse sunt in odiuꝫ dei,
vt deus ꝓpter illas in odium habeaꝛ ⁊ hoies
decipianꝛ ⁊ ꝑdanꝛ. ⁊ hoc est qđ dicit, qm̄ crea
ture in odiū dei facte sunt: nō ꝙ creatura ī ido
lo odiaꝛ a deo, q̄ nihil odit eoꝝ q̄ fecit: sed q꞉ ꝑ
suggestionē diaboli scm̄ ē idolū in odiū dei, i.
vt ds odiaꝛ dū honor sibi debitꝰ subtrahiꝛ et
idolo ipēdiꝛ. Et ī tēptatōēꝫ aīe, i. aīabꝫ hoim ⁊
in muscipulā, i. deceptionis pedibꝫ insipiētiū
A Et hec ē cā q̄re idolis nationū nō est respectꝰ
Et ꝙ hec cā sit v̄a: ꝓbaꝛ. q꞉ initiū fornicatiōis
aīe recedētis a dō: est exq̄sitio idoloꝝ ⁊ adiuē
tio idoloꝝ corruptio vite ē, vite vicꝫ creature
rōnalis q̄ ad cultū dei veri ē ordinata natura
liter Fornicatio ſm Papiā dī a fornix fornicꝭ
q̄ est arcus vl̄ curuatura in pariete vel edifi
cio. q꞉ in talibꝫ locis meretrices ꝓstituebanꝛ
Est eī fornicatio amor a legittimo ꝯnubio so
lutus ⁊ vagus explēde libidis ꝯsectādeqꝫ li
cētia. Scpture aūt solent vocare fornicatiōēꝫ
oēm illicitā corruptiōēꝫ, sic est idolatria ⁊ aua
ricia: ex q̄bus fit trāsgressio legis diue ſm il
lud. Perdes oēs q̄ fornicanꝛ abs te. Hec Pa
pias. Qđ aūt adinuēta fuerūt ꝓbaꝛ, q꞉ si fuis
sent ꝑ diuinā ꝓductionem: fuissent int̄ oꝑa sex

dieꝝ qđ nō est veꝝ. Maneret etiā sꝑ qđ pla
nū est falsuꝫ, q꞉ destruenꝛ añ finēꝫ mūdi. Et h̄
eē qđ subdit. Neqꝫ eī erāt ab initio: neqꝫ erūt
imꝑpetuū Em̄ pro q꞉, q꞉ supuacuitas, i. vana
hoim ociositas, h̄ adinuenit in orbē terraruꝫ.
Et iō breuis illoꝝ finis ē adinuētus Oꝑa em̄
dei ꝑseuerāt in eternū: oꝑa hoim habebūt fi
nem. Actꝰ. v. de v̄bis gamalielis Si est ex ho
minibꝫ ꝯsilium, hoc aūt opus cito dissolueꝛ.
Si v̄o ex deo: nō poteritꝭ dissoluere illud. ⁊c̄.
Sic ḡ p̄mo tangiꝛ adinuentio idoloꝝ ī gene
re, sed ꝯñter ꝓseq̄tur de eoꝝ adinuētione ī spe
cie Circa illam clausulā, Initiū fornicatōis
est exq̄sitio idoloꝝ, sciendū ꝙ moraliter loq̄n
do q̄ttuor genera idoloꝝ in ecc̄lia reꝑimus,
vicꝫ idolum trāsparentie ⁊ figuratiue simula
tionis, idolū ꝯcupiscentie ⁊ pecuniatiue ꝯgre
gationis. idolū negligētie ⁊ defectiue p̄latio
nis, idolum incōtinentie ⁊ allectiue ꝯpositio
nis. Primū ergo idolū designat simulatores
⁊ hypocritas. Scdm collectores ⁊ pecuniar
chas. Tertiū rectores: scꝫ idiotas. Quartū de
signat mulierculas lubricas ⁊ lasciuas. Prio
ergo hypocrita ꝯꝑatur idolo. Sicut eī idolū
habet extrinsecus effigiē hois viui, sed caret
corde intrinsecus ⁊ oibus partibꝫ spirituali
bus: ita tales videntur viuere vita gratie: ⁊ tm̄
interius mortui sunt in corde ꝑ peccatuꝫ. Hi
plerūqꝫ lapsos dānant ⁊ iudicant sine ꝯpassi
one: vt eo rectiores ⁊ mūdiores credanꝛ, quo
in reos seueriores mōstranꝛ. De tali bene dic̄
Hyero. in q̄dam ep̄la. Intus nero ⁊ foris ca
tho totus ambiguꝰ, monstꝝ est velut quedaꝫ
bestia conficta que vocaꝛ chymera. Et quia ta
les nōnunq̄ inueniūtur in statibꝫ ⁊ gradibus
ecclesiasticis merito ꝯqueriꝛ dominus ꝑ pro
phetā Hyeremiā. xxxij. Posuerūt idola in do
mo in qua inuocatū est nomē meū ⁊ polluerūt
eā. Cōtra tales exñtes in religiōe q̄ habitus
sctitateꝫ putāt sibi sufficere diciꝛ metrice Am
pla corona nimis: nigra vestis, hora rotūda.
Nō faciūt monachū sed mēs a crimie mūda.
Scdm genus idoloꝝ est ꝯcupiscentie ⁊ pecu
niatiue ꝯgregationis. De quo dī Osee. viij.
Argentū suū ⁊ auꝝ fecerūt sibi idola vt interi
rent. Hoc scꝫ māmon dī quod adorāt auari.
Vñ ⁊ auaritia illoꝝ seruitus appellaꝛ. Eph. v
Glo: Istud idolū auaꝝ significat cuiꝰ deꝰ nu
mus est. Talis numū adorat ⁊ colit vt deum
Diligit em̄ numū plus q̄ se. sicut xp̄ianus de
bet diligere xp̄m. Hoc patet: q꞉ aīam suaꝫ po
nit pro pecunia acq̄renda ⁊ nō pōt maiorem
dilectionē ostendere: testante saluatore Joh.
xv. Maiorem hac dilectōem nemo habet: vt
aīam suam quis ponat pro amicis suis Sed

tātum amare pecuniā q̄ntum deum iniquū ē
valde. Vnde Eccī. x. Nihil iniq̄us q̄ amare
pecuniam. Hic em̄ habet venalem aīam suaꝫ
pro pecunia. Nā illam ꝯtinue ꝯtemplaꝛ ⁊ de
ea frequēter meditaꝛ. Vnde Geñ. xlij. Contē
plati sunt pecuniā in ore sacci. Tales pecuni
arum amatores a pecunia sua nunq̄ spōte se
paranꝛ, sed cor eoꝝ solum in pecunia req̄escit.
L Math. vj. Vbi thesaurus tuꝰ ibi ⁊ cor tuuꝫ
Quia pecunie sue obedientiā seruat magis q̄
deo, ⁊ ideo in infernū descēdit. Eccs. x. Pecu
nie obediūt oīa, ⁊ in fine descēdūt ad inferna
decepti. Amos. ij. Deceperunt eos idola sua
post que abierūt patres eoꝝ. Hoc est ḡ idoluꝫ
cōcupiscentie ⁊ pecuniatiue ꝯgregatōis. Ari
sto. j. politi. distinguit triplicē pecuniationeꝫ.
Naturalē Campsoriā vel obolestoticā, ⁊ vsu
rariā. Pecuniatio naturalis ꝯsistit in cōmu
tatione fructuū ⁊ aīalium ⁊ reꝝ naturaliū pro
pecunia. ⁊ hec est ps iconomice ⁊ laudabilis
Pecuniatio campsoria est circa cōmutatiōem
numismatū ⁊ a numismate icipit ⁊ ī numisma
terminaꝛ. Et hec ē vitupabilis si fiat ꝓpter lu
crum suū ꝓprium, q꞉ nō vtiꝛ pecunia ad fineꝫ
suū debitum. Pecuniatio naturalꝭ vel icono
mica etiā ꝯsistit in ꝯmutatiōe rei naturalis ꝓ
pecunia, ⁊ hec ē laudabilis ⁊ ps iconomice vl̄
politice. Cāpsoria ḡ est duplex. s. Obolestoti
ca q̄ est circa ꝯmutatōes numismatū vbi vna
moneta ꝯmutaꝛ pro alia, ⁊ hec ē vitupabilis
⁊ innaturalis, q꞉ nō vtiꝛ pecunia ad finē suū.
Alia v̄o est vsuraria ⁊ hec ē odibilis ⁊ maxie
abomiabilis: q꞉ finis ⁊ fructꝰ pecunie est eius
vsus, ⁊ ideo q̄ ꝯcedit alteri pecuniam: ꝯcedit
sibi vsuꝫ: ⁊ q꞉ ꝓ vsu petit: de alieno petit, ⁊ iđo
peccat Tertiū genus idoloꝝ est, idolum ne
gligētie ⁊ defectiue p̄latōis h̄ idolū bñ recipit
honores ⁊ nihil valet: poniꝛ in loco solēni, et
nihil v̄tutis habet, portat gladiū vel hastam
⁊ nunq̄ ꝑcutit seu castigat. Eodē mō p̄latꝰ ne
gligēs recipit honores ⁊ poniꝛ in loco solēni.
⁊ hꝫ auctoritatē corrigēdi defectꝰ ⁊ nihil fac̄.
imo sicut videmꝰ ꝙ passeres ⁊ aues alie fedāt
suꝑ caput idoli nō obstante gladio suo v̄satili
ita nōnūq̄ dissoluti ⁊ lascivi fedāt ⁊ req̄escūt
suꝑ caput p̄lati. Tales sūt sibi familiares ser
uientes ⁊ ꝯsiliarij ⁊ ab eo supportanꝛ a q̄ debe
rent argui ⁊ puniri. Vñ ipi eū fecibꝫ fedāt: q̄a
culpis suis dānabilē eum ꝓbant. Tali p̄lato
diciꝛ Zacharie. xj. O pastor ⁊ idolum dereliu
q̄ns gregem. Aulius gellius noctiū acthicaꝝ
li. vij. et ponit Thaurꝰ in ꝯmēto suo suꝑ Pla
tonē. Puniendis pctīs tres esse causas extia
tum est Vna qñ adhibeꝛ pena castigandi ⁊ e
mendādi grā vt is qui delīq̄t attētior fiat cor

rectiorqꝫ. Alia ꝯdignitas ⁊ auctoritas ī quaꝫ
peccaꝛ tuenda ē: ne p̄termissa aīaduersio con
temptū eius pariat. Tertia est ꝓpter exēplum
vt ceteri metu pene terreanꝛ Quartū genus
idoloꝝ est idolum incōtinētie ⁊ allectiue ꝯpo
sitionis vt mulier ornatu meretricio preꝑata
ad capiēdas aīas: cōposita et circūornata vt
silitudo templi. Hoc ē idolum zeli ad ꝓuocā
dum emulatōem. Ezech. viij. Isti sunt idola ī
quibus demones dant responsa fallacia: ⁊ li
bidinis incentiua. Radiant auro ⁊ argento ⁊
gēmis ⁊ vestibus preciosis ⁊ nihilominꝰ sunt
intrinsecus vile lutum. Vnde metrice diciꝛ.
Auri nobilitas luteam si vestiat ollam. Non
tamē hinc sequitur hanc minus esse lutum.
Contra vero curiositatē ornatus: vt exinde ꝑ
sona quelibet virum vel mulierem ad illicitū
amorem alliciat, dicit beatus Hyeronimus
in quadā epistola. Si vir vel mulier ad illici
tum amorem se ornauerit ⁊ vultus hominuꝫ
ad se ꝓuocauerit ⁊ si nullum dānum inde se
quatur, iudiciū tamē patietur eternum. q̄a ve
nenum attulit si fuisset qui biberit. Hec ille.
Et de istis potest exponi p̄ma pars lectionis
hodierne. In idolis nationū nō erit respectꝰ.
hoc est nō licet viro v̄tuoso ⁊ bono tale idolū
respicere. Iuxta illud Eccī. ix. Ne respicias
mulierem multiuolam, ne forte incidas in la
queos illius. Et infra. Auerte faciem tuam a
muliere compta ⁊ ne circūspicias speciem ali
enam. Iste creature sunt de q̄bus dicitur in
littera Quoniam creature dei in odium facte
sunt, videlicet ipius dei ⁊ in tēptationem ani
me hominū ⁊ in muscipulā pedibus insipien
tium. In hac muscipula captus est Dauid.
Hoc etiam idoluꝫ sapientem Salomonē ad
culturam idoloꝝ perduxit. iij. Reguꝫ duode
cimo. Hec idola fugienda sunt ⁊ nō exquiren
da ꝑ curiositatem, quia sicut dicitur in littera
Initiū fornicatōnis est exquisitio idolorum.
Nam impossibile est ꝙ homo curiosus ⁊ la
sciuus se socians istis idolis non corrūpatur
ab ipis, vel homo diligenter exquirens ⁊ cō
memorans cogitando de specie mulierum vt
faciat sibi idola, ⁊ sic necessario sibi preꝑat ca
sum. Vnde in vitaspatꝝ narratur de quodaꝫ
qui noluit alloqui mulierem: imo nec matrē,
nisi clausis oculis. Et ꝙ senes tūc tēporis no
luerūt videre mulieres, a quibꝫ dum quęrere
tur de causa. Responderūt ꝙ cogitatōes sunt
sicut picture inquietātes ex cōmemoratiōe re
rum visarum. Nota fabulam Ouidij me
taph. x. de pugna leonis contra pictorem. ⁊c̄.
Et ideo sūma cautela contra ista idola est fu
ga. Nā pugna ē difficillima, ⁊ h̄ satis innuit

I - 71

GULIELMUS DE VORILLON

Super quattuor libros Sententiarum. Lugduni /Johannes Siber/ 21 agosto 1489
297 fol.- Fol.
L. gót.- 2 col.- 56 lin.

R. 2 1313

I - 72

CARACCIOLUS, Robertus

Sermones quadragesimales de poenitentia. /Basileae.- Bertholdus Rupper.- c. 1480/
284 hoj. (1)
GW. 6077
(1) Faltan 26 hoj.
Encuadernado con: CARACCIOLUS, Robertus. Sermones de timore divinorum iudicorum. Sermo de morte. /Basileae.- Berth. Ruppert, 1480/
R. 21475

(I - 72)

CARACCIOLUS, Robertus

Sermones de timore divinorum iudiciorum. Sermo de morte. /Basileae.- Bertholdus Ruppert.- c. 1480/
94hoj.- Sign.: a^{8}- l^{8}, m^{6}
GW. 6114
Encuadernado con: CARACCIOLUS, Robertus. Sermones quadragesimales de poenitentia. /Basileae.- Bertholdus Rupper.- c. 1480/

I - 7?

HOLKOT, Robert

Super Sapientiam Salomonis. Hagenoae /Henricus Gran/ 1494
242 fol.(1).- Fol.
Hain, 8761
(1) Falta el fol. 241

R. 21522
N

imaginē viri quasi speciosum hoīem habitā-
tem in domo ⁊c. Aut alicui ex aīalib illud cō
paret.i.assimilet sicut apis depingebaƚ in spē
bouis. Hamon deus egypti in figura arietis.
anuber in spē canis. Posita dispositōne figu
ratōnis subdit dispositionē coloratōnis ⁊ di
cit: pliniēs illud scꝫ lignū rubrica.i.colore ru-
beo. vel rubrica appellatur instrumētum quo
rubricabanƚ mars ⁊ pallas q̄ mars est deus
belloꝝ ⁊ alia dea etiā belloꝝ. Et iō cruentata
mars ⁊ pallas depīgebanƚ. Jupiter ꝟo igneo
colore depictus est ꝓpter terrorē fulguris ⁊ cho
ruscatōnis. Alij libri habent rubrica media
correpta: ⁊ tūc est instrumētuꝫ quo vtūtur mu
lieres ad poliendū ⁊ ꝯplanandum lineas ve
stes cuiꝰ diminutiuū est rubiūcula: sed q̄ hoc
instrumentū lenit ⁊ nō linit. nō cōcordat huic
littere q̄ est pliniens. Est eñ linire liniendo i-
ungere. vnde in ꝓposito accipiƚ pro colore ru-
beo vel terra rubea ꝭm Isi.x.ca.xvij. Et ru-
E bicūdum faciēs fuco colorē illius. Fucus eñ
est equocum. Uno mō significat colorē assila
tum vel adulterinū. Alio mō significat quod
dam genus apis. Tertio mō est idem ꝙ men
dacīū vel hypocrisis. vñ habeƚ versus talis.
Fucus inermis apis falsus color atꝗ simul-
tas. In ꝓposito accipiƚ pro colore adulterino
q̄ natiuū colorē occultat ⁊ aliū p̄tēdit. vñ sub-
dit. Et oēm maculā que i illo est.i.ligno de q̄
fabricat statuā. pliniens.i.pungens vt occul-
tetur sub extraneo colore. vt faciat ei dignam
habitationem. Posita imaginis materiali cō
positōne ⁊ formali dispositōne. hic subiungit
derisionē idolatraꝝ rōne localis situatōis di
cens Unde faciat ei dignā habitatōem. quia
posuerūt tales imagines in pulcherrimis tē-
plis: pariete ponens illud.i.idolū ponit talis
idolatra in arcuato loco parietis ⁊ ꝯfirmanƚ
ferro ne forte cadat. sicut cecidit Dagon ad p̄-
sentiā arce dei. Reg.v. Dagon ꝓnus in terrā
iacebat añ arcam dei. ⁊c. ꝓspiciens illi ne ca-
dat. sciens quoniā nō pōt adiuuare se. imago
eñ est hoīs ⁊ nō homo: ⁊ opus est illi adiuto
rium hoīs et nullo mō potest hoīem adiuua-
re. Juxta illam clausulā. Facit eñ dignā ha-
bitationē. Notandū est ꝙ virgo gloriosa fctā
est illo tpe digna habitatio dei. quādo in suo
corꝑe filius dei carnē assumpsit. In ps. Ele-
git dñs syon: elegit eam in habitationē sibi.
Syon interp̄tatur specula ⁊ ꝟginem beataꝫ
figurat. que nr̄a specula altissima ⁊ ꝓminens
extitit ꝑ vite excellentiā. Eccl.lj. Exaltasti suꝑ
terram habitationē meā. Digna facta est ha-
bitatio ꝓpter tria. scꝫ propter humilitatis ꝓfun-
ditatem. propter ꝟginitatis puritate. ⁊ ꝓpter
ꝯuersationis sanctitatem: que gratia breuita
tis nō deduco

Lectio CLIX

T de substātia sua

e de filijs suis ⁊ de nuptijs votum fa-
ciens inq̄rit Non erubescit loqui cum illo
qui sine anima est ⁊ pro sanitate q̄dem infir-
mum dep̄catur. ⁊ pro vita mortuū rogat. ⁊ in
adiutoriū inutilem inuocat: ⁊ pro itinere pe-
tit ab illo qui ambulare nō pōt. ⁊ de acq̄ren-
do ⁊ de opando ⁊ de oīm rerum euentu petit
ab eo qui in oībus est inutilis Postq̄ redar
guti sunt idolatre de multiplici idoloꝝ diuer
sitate. In ista pte ꝓsequiƚ de adorantiū stulti-
cia ⁊ fatuitate. Cōsistit aūt in supsticioso cul-
tu idoloꝝ fatuitas multiplex. Nā idolis suis
emittūt vota. porrigūt supplicatōnes ⁊ oratio
nes acsi eos intelligerent de oībus negocijs
que vitā hūanam ꝯtingūt. Primo ergo deri-
denƚ idolatre pro cultu quē exhibent ꝑ nego
cijs que gerūtur in terra. Scōo deridenƚ pro
cultu quē exhibent pro negocijs q̄ gerūtur in
aqua. Scōa pars ca.xliij. Iteꝝ alius nauiga
re. ⁊c. Circa p̄muꝫ duo fiūt. Primo deridenƚ
de votoꝝ ꝓmissione. Scōo de ꝟboꝝ orōne.
ibi. Nō erubescit loqui. Quātū ad p̄mū dicit
sic. Et de sua substātia q̄tuꝫ ad bona fortune
q̄ sunt diuitie. ⁊ de filijs suis. q̄tum ad ꝓlis
successionē ⁊ de nuptijs ꝯhendis pro se et fi-
lijs suis votū faciens inq̄rit ab idolo suo Uo
tum diffiniƚ a iuristis sic. Uotū est alicuiꝰ bo
ni cū deliberatōe facta ꝓmissio Aliter a mgr̄o A
sniarum.li.iiij.di.xxxviij.ca.j. Uotū est testifi
catio q̄dam spōtanee ꝓmissionis q̄ de deo et
de his q̄ dei sunt ꝓprie fieri debet. Ad votuꝫ
eñ necessario req̄rūtur tria. scꝫ deliberatio. ꝓ-
positum volūtatis. ⁊ promissio saltem verbi i
terioris qd̄ sufficit quo ad deuꝫ. vel verbi seu
facti exterioris qd̄ requiriƚ quo ad ecclesiam.
idolo vero nihil hoꝝ intelligenti: fatuū est vo
uere. Scōo deridet spūssanctus idolatras d̄
porrigendo supplicatōnes idolis: ⁊ dicit Nō
erubescit loqui cū illo qui ē sine aīa.s. vegeta
tiua. sensitiua. ⁊ intellectiua. Et ideo debꝫ eru
bescere supplicare tali vel loqui tali cum ipse-
met sit rōnalis ⁊ illud idolum sit nō ratōnale
quia nullā aīam habet. ⁊c. Et cum tale idolū
sit infirmū.i. impotens ꝯferre sanitatē: ipm ꝓ
sanitate dep̄catur ⁊ pro vita mortuum rogat.
mortuū: quia lignū aridū. vel mortuū.i. nō vi
uentem. sicut lapidem equalentem mortuo ⁊
in adiutoriū inutilē inuocat. sic̄ fecerūt sacer-
dotes Baal.iij. Reg.xviij. Inuocabāt nomē
Baal de mane vsq̄ ad meridiē dicētes Baal

exaudi nos ⁊ trāsiliebant altare qd̄ fecerant ⁊
incidebāt se iuxta ritū suū lāceolis vt sanguie
ꝑfunderenƚ. Demones eñ plurimū delectan
tur in oblatōe sanguinis hūani. Et tūc meri-
to derisit eos Helias dicens. Clamate voce
maiori. Fort e eñ deus vr̄ dormit aut cū aliq̄
loq̄tur. aut in diuersorio est ⁊c. Iteꝝ fatuus
idolatra pro itinere petit ab eo q̄ ambulare n̄
pōt ⁊ de acquirēdo ꝑ negationem. ⁊ de operā
do quātum ad operis inchoationē. an sit for-
tūatus vel nō. breuiter de omī reruꝫ eu est tu
petit ab eo qui in oībus est inutilis. De obſ-
uatorib futuroꝝ euentuū ꝑ signa ad eos nul
latenus ordinata loquitur reprobando pro-
lixe beatus Augustinꝰ.ij. de doctrina xp̄iana
ca.ij. dicens tales obseruatōnes supsticiosas
esse: sicut aliq̄ cum vidēt caligas a soricib ro
di timēt de aliquo infortunio euēturo. Uñ le
gitur Cathonē quendā derisisse qui sibi ꝓ mi
rabile signo infortunij nūciauit caligaƚ ꝑ sori
ces esse corrosas. Certe nō est inq̄t mirabile sꝫ
mirabile fuisset si caligeſ sorices corrosissent.
Ad ista ꝑtinet si hō surgēs de lecto ad lectū re
deat. q̄ sternutauit añq̄ potuit se calciare Itē
si hōi singulcienti dr̄. Teneas manu dextera
pollicē manꝰ sinistre. Itē cū ꝓ malo accipiƚ si
duob amicis simul ambulantib puer mediꝰ
intercurrerit vel aliqd̄ aliud aīal Estimaƚ eñ
ꝙ coꝝ amicitia sit diuidenda. Simile est: re-
dire domū si homo statim procedens offen-
derit. Et tales multas fatuas obseruantias
ibidem recitat Augꝰ. Tale simile est his duo
bus ꝙ venatores si eūdo venatum fratribus
vel sacerdotib obuiant ad aliquem talem in
sua societate habeāt: pro illo die de expeditōe
diffidūt. Uisus etiā caracteꝝ et oīm figuraꝝ:
excepta figura crucis: ⁊ inuocatio noīm inco-
gnitoꝝ ⁊ alligatio cedulaꝝ de euāgelio circa
collum patientis ⁊ multa talia ad supstitiōes
pertinent ꝭm eum ⁊ sunt quedā reliquie ido-
latrie. Sed hic potest esse dubiū: Utrum
B obseruatio signoꝝ ad p̄cognoscendū euentuſ
futuros sit licita: vel supsticiosa Videƚ pri-
mo ꝙ sit licita: quia licitū est illo vti qd̄ antiq̄
per multa experimēta probauerūt esse veruꝫ
sed multi probauerūt ꝙ occursus religiosoꝝ
est signū frustratōnis artis venatorie Igitur
licet illo vti ⁊ ꝭm hoc ꝓcedere vel dimittere.
Item multi experiūtur ꝙ inchoare labores:
vel itinera certis diebus: puta feria tertia est
periculosum ⁊ tediosum. Igitur licet hoc ob
seruare ⁊ vitare. Ad oppositum est Augꝰ.ij
de doctrina xp̄iana. ca.ij. vbi docet ꝙ oēs ta-
les obseruatōnes ꝑtinent ad q̄dam pacta si-
gnificationū cuꝫ demonib inita. Ad istud di
cendū ꝙ talia q̄ obseruanƚ respectu futuroꝝ
euentuū. vel obseruanƚ vt cause illoꝝ euētuū:
vel vt signū tātū. Si sint cāe: ꝯsiderādū ē an
possit eē vera cālitas respectu futuri. vel non.
Si sic: nullū pctm̄ est obſuare illud. sic̄ si vi-
derimꝰ aerē nebulosuꝫ cōijcimꝰ ꝙ erit pluuia
vel aliqd̄ tale Si ꝟo nl'la cālitas possit attēdi
sꝫ tñ dicaƚ ꝙ illō signū ſcat talē futuꝝ euētū
sic̄ qñ pice garriūt ſcaƚ aduentus hospitū exq̄
ista ſcatio nō est a dō instituta. dicūt doctores
ꝙ tales obſuatiōes signoꝝ hmōi sunt itrodu
cte ab hūana vanitate cooꝑante. demonū ma
licia q̄ gaudēt iplicare hoīes i vanitatib ⁊ er
rorib. Et iterdū casu accidit ꝙ tale signuꝫ talƚ
euētus seq̄baƚ. Sꝫ postea qñ hoīes iceperūt
talib idulgere mlt̄a seq̄banƚ ꝑ cooꝑatōes de
monū vt hoīes magꝭ fierēt curiosi ⁊ artiꝰ i ta-
lib supstitiōib radicati. Uñ cū nulla rō pos
set eē: q̄re occursus sctōꝝ viroꝝ venationē im
pediat qñ est licita ⁊ ꝑsonis ꝯuenientibus lici-
te exerceƚ. manifestū est ꝙ hoc credere supstici
osum est ⁊ erroneū. Hoc etiā ostendiƚ ex freq̄n
ti falsitate signi. Ad rōnes patet ꝑ dicta: ꝙ
hoīes decipiūtur ꝑ cooꝑationes demonū ꝓ-
pter coꝝ falsam crudelitatē p̄cedentem. ⁊ idō
obseruatores taliū multa incōmoda recipiūt
ꝓpter coꝝ falsam fidem. que alij nullatenus
patiūtur que de talibus nō curant. Sed de C
imaginib astrologicis que fiūt certis tēpori-
bus: planetis existentib in quibusdā locis ce
li determinatis. Dubiū est an liceat tales ima
gines facere ⁊ talib factis vti. sicut tēporibuſ
meis quidā in londonia dicebaƚ curari a q̄r-
tana ꝑ imaginē leonis aureā ꝭm certā constel
lationē factā. hoc ē difficile dicere ꝙ sit veꝝ ꝓ
pter mirabiles oꝑationes corpoꝝ celestiū: q̄
hoc est certū ꝙ nihil est hōi illicitū ꝙ ꝑ natu-
ram ꝯpleri pōt. Dicit sctūs Tho.ij.ij.q.xcvj.
Et allegat Augꝰ.x. de ciui. dei. ꝙ opinio por-
phyrij fuit falsa de talib imaginib ꝯstruēdiſ
Veꝝ est autē ꝙ res naturales formas suas ⁊
virtutes ꝯsequūtur ex corꝑibus celestib. sed
imagines artificiales nullam ꝟtutem ꝯsequi
pñt ab arte: nec aliam ꝟtuteꝫ habere possunt:
nisi quā habent rōne materie. Figura aūt nō
est p̄ncipium alterādi: ⁊ ideo nō aliam ꝟtuteꝫ
causandi habet aurū talis imaginis: q̄ aliud
aurum alterius figure. Sed si alium effectuꝫ
habet: hoc est ex oꝑatione demonū qui sūt lu
dificatores hoīm ꝭm Augꝰ. Et idō tales ima
gines astronomice: ꝟtutem sortiūtur ꝑ demo
nes. Cuius signū est: ꝙ oportet illis imagini
bus quosdā caracteres imp̄mi q̄ ad nihil na
turaliter operanƚ. Unde sciendum ē ꝙ imagi
nes astrologice ⁊ necromantice in hoc diffe-

rant.ꝙ in factura necromanticarū imaginuꝫ
fiūt expresse q̄dam inuocatōes demonū. Unī
tales imagines ꝑtinent ad expressa pacta cuꝫ
demonibꝫ inita. Sed in factura astronomoꝝ
sunt tacita pacta cum demonibꝫ ꝑ quosdā ca
racteres ⁊ figuras ab ipis demonibꝫ adinuē-
tas: ad quoꝝ caracteꝝ factionē demones faci
entibꝫ suffragant. Sed adhuc de cartulis et
alligaturis circa colla ꝑsonaꝝ infirmaꝝ in q̄-
bus cōtinent verba euāgelica vel verba psal-
terij: possit esse dubiū: an talia sint supsticiosa
Dicendū ꝙ si ꝑcise verba talia euangelij alli-
gentur vt deus ad eoꝝ appensionē patientē ci
tius iuuet ꝓpter deuotionē: nihil mali est: sed
quādo putas ꝙ illa verba ex ꝓpria virtute cu
rent febres ⁊ ꝓhibeant morbum caducū: ⁊ si-
militer qn̄ cum illis ꝟbis admiscent caractes
ignoti ⁊ noīa extranea si non ꝑmittit ꝙ ꝑsona
portans sciat q̄d scribit. tūc nō est dubiuꝫ q̄n
ibi est supsticio. Unī Cryſ. sup Math. Qui-
dam aliquā partē euāgelij scriptā circa colluꝫ
portant: nōne ꝯtinue in ecclesia legitur euan-
geliū ⁊ audit ab oībus. Cur igit in aure po-
sita euangelia nihil prosunt: quō possunt cuꝫ
circa colla iuuare. Deinde vbi est virtus euā-
gelij: in figuris litteraꝝ aut in intellectu sensu
um. Si in figuris: bene em̄ circa collū suspē
dis. Si in intellectu: ergo melius in corde po
sita ꝓsunt q̄ꝫ circa collum suspensa

Capl'm. XIIII Lectio CLX

Verū alius co
gitās nauigare ⁊ ꝑ feros flu-
ctus iter accipiēs ligno portā
te se fragili⁹ lignū inuocat. Il
lud ei cupiditas acq̄rēdi exco
gitauit: ⁊ artifex sapiā sua fa-
bricauit. Tu aūt pater oia gubernas ꝓuiden
tia qm̄ dedisti in mari viam ⁊ inter fluctus se
mitam firmissimā ostendēs qm̄ potens es ex
om̄ibus sanare: etiā si sine rate aliquis adeat
mare: sed vt nō essent vacua sapiētie tue oꝑa:
propter hoc exiguo ligno credūt homies ani
mas suas ⁊ transeūtes mare ꝑ ratem liberati
sunt. Postq̄ꝫ derisa est idolatrꝝ fatuitas in ve
neratōne idoloꝝ pro negocijs que gerūtur in
terra. In hac parte deridetur fatuitas eorun
dem in supplicando idolis ꝓ negocijs q̄ gerū
tur in aqua. Hec etiā fatuitas ōnditur ꝑ com
parationē idoli facti de ligno ad nauē factam
de ligno cōsimiliter. Cum em̄ vtrūq̄ꝫ factum
sit de ligno ⁊ nauis sit fortior: subtilior: ⁊ vti-
lior, q̄ a scientia diuina ordinata. Genesis. vj
Fac tibi arcā de lignis leuigatis ⁊c. idolū ꝟo
fit a scientia hūana, igit minor fatuitas foret
adorare nauē q̄ꝫ idolū. Circa h̄ tria facit. Pri-
mo reph̄endit idolatre vacuosam fatuitatem
Scdo ōndit supsticiosaꝫ idoli vtilitatē. Ter
tio nauis fructuosam ꝯmoditatē. scda ꝑs ibi
Illud em̄ cupiditas. ⁊c. Tertia ꝑs ibi. Sꝫ vt
nō essent. ⁊c. Quātū ad p̄mū dicit sic. iteꝝ ali- A
q̄s ali⁹ vicꝫ idolatra nauigare cogitās ⁊ ꝑ fe-
ros. i. feroces fluct⁹ iter facere incipiēs ligno
portāte se. i. naui. fragili⁹ lignū īuocat vicꝫ ido
lū: qd̄ fragili⁹ est: q̄ idolū p̄t fieri de ligno val
de debili. Sꝫ nauis fit de lignis fortissimis ⁊
fortissime ꝯpaginatis Qd̄ aūt nauis sit melior
⁊ vtilior idolo ꝓbat sic. idolū fabricatū est sa-
piētia hūana ⁊ ꝓpter cupiditatē vt artifex per
pulchritudinē imaginis ꝯsequeret plus mer
cedis. Sꝫ nauis fabricata ē a sapientia dina
ꝯsulente hoībꝫ qd̄ eoꝝ ꝯgruebat saluti. sic di-
ctum ē de noe. Illud em̄. i. idolū cupiditas ac
quirēdi tā in artifice q̄ꝫ in sacerdotibꝫ ⁊ pōtifi
cibꝫ idoloꝝ excogitauit. Quia isti q̄ seruiebāt
idolis. ⁊ vixerūt ꝑ oblationes ⁊ sacrificia eis
facta: ꝫelauerūt oīno ꝙ idola forent pulchra ⁊
artifex sapiā sua fabricauit: nō diuina. Et q̄a
nauis adinuentio dī esse de diuina ꝓuidētia.
Possit aliquis dubitare an deus sine nauis
adiutorio possit hoīes in mari saluare. Et idō
primo dī ꝙ sic. Scdo declarat nauis ꝯmodi
tas magna. Scda pars ibi. Sꝫ vt nō eēt va-
cua. Quātuꝫ ad p̄mū dicit sic. Tu aūt pa-
ter gubernas: supple oia ꝓuidentia. Iuxta il-
lud. vj. huius. In om̄i ꝓuidentia occcurret il
lis: qm̄ dedisti in mari viā. scꝫ in mari rubro.
Exod. xiiij. Et inter fluctus semitā firmissimā
Inter fluctus iordanis fluminis. Iosue. iij.
Om̄is ꝑpl's ꝑ arentē alueū transibat: ōndens
qm̄ potens es ex oibus sanare. i. ex oibus pe
riculis saluare ⁊ in oibus locis vel elementis
hoiem liberare: sicut ab igne saluauit Abraā
ꝫm hebreos Genes. xv. Ego eduxi te de hur.
id est de igne caldeoꝝ Et tres pueros missos
in fornaceꝫ ignis ardentis. Dan. iij. In aere
saluauit latronē pendētē. Luc. xxiij. In aqua
maris ionā. Ione. ij. In terra laꝫaꝝ. Ioh. xj.
Etiā si sine rate aliq̄s adeat mare ꝯfidens in
deo debet sperare de salute, sicut patuit in pe
tro Math. xiiij. Descēdēs petrus de nauicu-
la ambulauit sup aq̄s Ratis ꝫm Isid. j. ethi. B
ca. j. fuit p̄mū ⁊ antiq̄ssimū nauigij gen⁹ ex ru
dibꝫ tignis ⁊ asseribꝫ ꝯfectuꝫ, ad cui⁹ silitudi-
neꝫ naues facte sunt. Ratē vero moderni grā
matici dicūt esse latus nauis. Unī Grecism⁹.
Prora prior ꝑs est, nauis altera, tertia puppis
Dic latus eē ratē, ventrē dic esse carinā. Et se-
cūdum h̄ in lr̄a est synecdoche vt ponat pars
ꝓ tota naui. Ultimo extollit et p̄fertur nauis

cōmoditas, q̄ licet deus possit imediate ꝑ se
hoiem gubnari in mari: tamē voluit hōi dare
prudentiā nauifactiuā: vt nō eēnt vacua sapiē
tie tue opera. i. infructuosa ⁊ inutilia. propter
hoc etiā exiguo ligno credūt hoīes aīas suas
id est vitam suā tꝑalem ⁊ trāseūtes mare ꝑ ra-
tem liberati sunt, id est ꝑ nauē. Circa illam
ꝑticulā. propter hoc etiā exiguo ligno credūt
hoīes animas suas. Notādum ꝙ xp̄s dici
pōt moraliter loq̄ndo: modicum lignum pro-
pter humilitatē. lignū propter fructus fertili
tatē De cui⁹ modicitate scribit ad Heb. ij. Eū
q̄ modico min⁹ ab angelis minorat⁹ est vide
mus ih̄m. De cui⁹ ligni fertilitate dī in p̄s. Et
erit tāq̄ꝫ lignū qd̄ plātatū est secus decursus a
quaꝝ, qd̄ fructū suū dabit in tꝑe suo. Istud li-
gnū plātatū fuit i terra i bn̄dicta incarnatiōe.
hoc ē in ꝟgine gl'iosa de q̄ dī in p̄s. Bn̄dixisti
dn̄e trā tuā. Ista terra ē bona q̄ bn̄ culta red-
dit fructū tricesimū sexagesimū vel cētesimū.
Sꝫ ista est multū melior ⁊ magis bn̄dicta q̄ si
ne labore ⁊ cultura ꝓducit optimū fructū ⁊ i-
finite bonitatꝭ. Talis fuit ꝟgo bn̄dicta q̄ sine
nature subsidio genuit xp̄m mūdo. Et iō bn̄
dī. Bn̄dixisti dn̄e terrā tuā: nā spēaliter singu
lariter ⁊ appropriate fuit bn̄dicta. Et sicut li
gnū plātatū in terra: solidat terrā ex om̄i ꝑte.
et ꝑ radices suas colligit ⁊ ꝯstrigit ne defluat
Ita xp̄s plātat⁹ in ꝟgine bn̄dicta mr̄e sua eā
solidauit ꝟtutibꝫ ⁊ gratijs: sic astrinxit ꝙ nū-
q̄ꝫ defluere potuit ꝑ pc̄m̄ mortale vl' veniale.
E Fuit em̄ sanctificata in vtero ita ꝙ mūdata a
pctō originali ⁊ in ea fomes ligat⁹ sic ꝙ nūq̄ꝫ
eā ad peccandū impegit. Et hec fuit p̄ma san
j ctificatio in vtero mr̄is sue. Et ista sctificatio
fuit eius ꝟa ꝯceptio. Nā q̄ꝫ cito ꝟgo btā ha-
buit eē i vtero tā cito fuit scā n̄ ei potuit eē scā
añq̄ꝫ eēt ꝟa. ꝰ ꝯceptio btē ꝟginis attēdit ⁊ su
mit penes instās infusionis aīe i corp⁹ suffici
enter ⁊ debito mō organisatū. Nec nō ab om
ni q̄litate inordinata quā ꝯtraxerat rōne ꝓpa
gatiōis semialis purgatū ⁊ emundatū Et sic
ꝑꝫ ꝙ isto mō capiēdo nomē ꝯceptiōis stricte
⁊ ꝓprie: btā virgo nō fuit ꝯcepta in pctō origi
nali. Alio mō capit multū improp̄e ⁊ large ꝓ
infusione seminis in matricē: ex quo semine
corpus debuit formari in vtero matris sue. ⁊
iuxta hoc multū improp̄e dicunt q̄dam ipam
fuisse ꝯceptam in peccato originali. ꝙ non est
aliud nisi ꝙ aīa beate ꝟginis fuisset corpori
suo ex illo semine formata absq̄ꝫ vnita purifi-
catione ⁊ emūdatione illius corpis a q̄litate
morbida ꝯtracta rōne ꝓpagationis seminal'.
Tūc certe q̄ꝫcito beata virgo esse habuisset: tā
cito habuisset peccatuꝫ originale, quia fuisset
sibi imputatū sicut btō Ioāni baptiste ⁊ hie-
remie qui tamē fuerūt sanctificati i vtero ma-
tris. Sic ergo paꝫ ⁊c. Sꝫ sanctificatio scda
fuit in ꝯceptōne filij sui bn̄dicti qn̄ fomes ab
latus fuit ꝫm essentiā ⁊ grām supadditam q̄
flexibilitatē liberi arbitrij determiauit ad bo-
nū: sic ꝙ ex tūc nullo mō potuit in malū flecti.
Unī tūc ꝯfirmata fuit sicut in via potuit. In
p̄ma nanq̄ꝫ sctificatōe ligat⁹ fuit fomes ⁊ grā
sibi collata fuit inclināns efficaciter libeꝝ arbi
triū i bonū. tn̄ nō fuit tāta ꝙ flexibilitatē libe
ri arbitrij in malū auferebat. sic nec grā colla-
ta p̄mo hōi in statu innocētie. sed ꝑ ꝓuidenti
am diuinā fuit ꝯtinue p̄seruata ⁊ conseruata
vt esset imunis a pctō, q̄ꝫuis añ ꝯceptionē fi-
lij dei peccare potuisset nisi fuisset p̄seruata.
Sꝫ in scda sctificatōne sic sctificata fuit ꝙ de
inceps peccare nō potuit Unī istud lignū ꝑfe
cte solidauit istā terrā ⁊ eā sibi ꝯstruxit. Gen. j
Germinet terra herbā virentē ⁊ facientē semē
⁊ lignūpomiferꝝ faciens fructū iuxta semē suū
Scdo istud lignū germiauit in miraculoꝝ D
oꝑatione. Qn̄ lignū incipit germinare: ꝟtus
que infra lignū latuit se erexit ⁊ ostendit. Eo-
dem mō ꝟtus q̄ in xp̄o latuerat vsq̄ꝫ ad tp̄us
sue p̄dicatōnis se ostendit euidēter in miracu
loꝝ oꝑatione. Luc. vj. Uirtus de illo exibat
⁊ sanabat oēs. Ezech. xxxvj. Multiplicabo
fructum ligni ⁊ germen Tertio lignū istud
fronduit in bona oꝑatione orādo ⁊ te ieiunā-
do. Quarto floruit ꝑ fame diuulgatōnem.
Cant. v. Uinee florētes odorē dederūt. Odor
floꝝ in vinea dicitur serpentes fugare. ⁊ bona
fama xp̄i iudeos scādaliꝫauit Quinto folia
ꝓduxit ꝑ doctrine salubris p̄dicationē Uer-
ba em̄ sunt sicut folia. Nā folia sunt sonora ⁊
hn̄t figuram lingue. Apoc. vlt. Folia ligni ad
sanitatē gentiū Sexto fructū fecit in ablu-
tione pctōꝝ. Esaie. xxvij. Iste est oīs fructus
vt auferat peccatū ei⁹. Septimo istud fuit
putatū in passione: vt fructū plus afferret. Cā
tico. ij. Tēpus putatōnis aduenit Octauo
fuit isti ligno appodiamentū appositūꝫ ad sup
portandū. qn̄ cruci fuit applicatum. Act. x.
Quem occiderūt suspendētes in ligno quan-
do christ⁹ peccata nostra ꝑtulit in corpore suo
sup lignū. j. Pe. ij. Nono istud lignū aruit
in morte. Eccl. vj. Relinqueris velut lignum
aridū in heremo Decimo refloruit in resur
rectione. In p̄s. Refloruit caro mea. Et Iob
xiiij. Lignū habet spem si p̄cisuꝫ fuerit rursuꝫ
virescit et rami eius pullulāt Undecio vs-
q̄ꝫ ad celū creuit i ascēsiōe. Ezech. xxxj. Eleua-
tā ē altitudo sup oia ligna regiōis Duode-
cimo iteꝝ fructificauit in spūsancti missione.

Apoc̄.xxij. Ex vtraq; pte fluuiꝰ lignũ vite af
ferens.xij.fructus p mẽses singl'os ⁊c̄. xp̄us
veraciter est lignũ vite. Naꝫ ab eo datur hōi
vita triplex. nature. grē. ⁊ gl'e. Nature. Gen̄.ij
Inspirauit in faciē eiꝰ spiraculuꝫ vite. Scd̄o
dat vitā grē. Prouer.xiij. Lignũ vite desideri
um venieñs. Tertio dat vitā gl'ie. Prouerb.iij.
Lignũ vite ē his q̄ apphēderit eā ⁊ q̄ tenuerit
eā btī. dr̄ de sapiā increata q̄ est xp̄s. Illud li-
gnũ attulit alios duodeci fructꝰ vel racemos
qñ post missionē spũssancti duodecim apl'os
misit in mũduꝫ. Luc̄.vj. Elegit duodeci quos
et apl'os nōiauit. q̄bus dixit Jo.xv. Ego vos
elegi de mũdo ⁊ posui vos vt eatis ⁊ fructum
afferatis. ⁊ fructꝰ vester maneat.

Lectio CLXI.

Ed et ab initio cũ

s perirēt supbi gigātes. Spes em̄ or-
bis terrarꝫ et ratē confugiens remisit seculo se
men natiuitatis: que in manu tua erat guber
nata. Bñdictũ est em̄ lignũ per qd̄ fit iusticia
Per manus aũt qd̄ fit idolum maledictũ est ⁊
ipm̄ ⁊ q̄ fecit illud: qꝛ ille q̄deꝫ opatus ē: illud
aũt cũ essꝫ fragile. deus cognoiatus est. Silr̄
aũt odio sunt deo: impiꝰ ⁊ impietas eiꝰ Eteni
qd̄ factum ē cuꝫ illo q̄ fecit: tormenta patietur
Posita ꝯpatione inter idolum ⁊ nauigiũ.
psequtur spũssanctus de ꝯmēdatione nauis:
vel arce diuinitus ordinate. Et circa hoc duo
facit. Nam pmo oñdit q̄ nauis meret huma
nam bñdictōem. Scd̄o q̄ idolũ meret huma
nam maledictōeꝫ. scd̄a ps ibi. Per manus āt.
A Circa pmũ duo facit. qꝛ pmo ponitur ipiꝰ
arce noe debite saluatōnis officiũ. Scd̄o ex
hoc infert q̄ ei debet merito bñdictōnis bñfi
cium. scd̄a ps ibi. Bñdictum est lignuꝫ. Dicit
igitur. Sed ab initio. i. pax post mundi exor
dium: qꝛ in pncipio scd̄e etatis seculi sub noe
cum perirent supbi gigantes in quo notatur
pditionis peccatorꝫ causa ⁊ ratio. Erant em̄
supbi terreni carnales ⁊ luxuriosi Esaie.xxvj.
Terram gigantũ detrahas in ruinam. Spes
orbis terrarꝫ. i. seminarꝫ generis humani. noe
viꝫ filij eius vxor eius ⁊ vxores filiorꝫ eius.
ad ratem. i. arcā refugiens remisit seculo semē
natiuitatis. i. seminariũ ꝑpagationis qd̄ mũ-
do fuit fere subtractũ cuꝫ nō staret nisi in octo
psonis q̄ scilicet ratis vel arca manu tua id ē
potentia gubernata erat. Et id̄o merito debet
illud lignum ab hoībus bñdici. Vñ subdit.
Bñdictũ em̄ lignũ p qd̄ fit iusticia Bñdictũ
id est bñdictōne dignũ. lignum inq̄. i. arca p
qd̄ fit iusticia. i. salus ⁊ ꝯseruatio iustorꝫ pere-
untibꝫ malis. Unde dixit dñs ad noe. Gen̄.
vij. Te em̄ vidi iustũ coram me in generatiōe
hac. Sicut autē illud lignũ qd̄ est arca dignũ
fuit bñdictione. Ita lignũ quod est idoluꝫ est
dignum maledictōne propter duo. Tum ra-
tione facientis qui peccauit fabricando: quia
deus ꝓhibuit fabricari. Deut.xxvij. Maledi
ctus hō qui facit sculptile ⁊ ꝯflatile. Tum rō
ne rei facte que indigne cognomiatur deus in
ꝑiudicium maiestatis eterne. i. diuine. Dicit g̃
construendo textũ sic. Idoluꝫ aũt qd̄ fit p ma
nus maledictum ē. ⁊ ipm̄ scꝫ idolum ⁊ q̄ fecit
illud. Et subdit rōnem dicens. qꝛ male q̄dem
opatus est id qd̄ licuit. Illud aũt cum eēt fra
gile deus cognoiatus ē. Vñ seq̄tur. Silr̄ au
tem odio sunt deo impiꝰ ⁊ impietas eius. id ē
idolatra ⁊ idolũ suũ. Ubi notādum q̄ idoluꝫ
accipit tripl'r in ꝓcessu isto. Uno mō ꝓ mate-
ria figurata lignea vel lapidea vl' metallina. ⁊
sic verꝫ est q̄ idolũ est aliq̄d Scd̄o mō accipit
pro diabolo ꝑsidēte tali idolo ⁊ sic etiā ē aliq̄d
Tertio mō accipit idolũ q̄si ꝓ q̄dā ꝯposito ex
demōe ⁊ materia figurata. sicut hō ꝯponit ex
corpe et aīa. Et sic loq̄tur Apl's.j. Corꝫ.xviij.
Scimꝰ q̄ nihil est idoluꝫ in mũdo. Secũdo
mō accipit idolum cōiter in littera cum subin
fertur. Eteni qd̄ factum ē. i. diabolus qui dici
tur idolum scd̄o mō. ⁊ ꝑsidet illi qd̄ factuꝫ est.
id ē materie figurate cũ illo q̄ fecit tormēta pa
tietur in inferno. Circa illam clausulā viꝫ
bñdictũ lignum p qd̄ fit iusticia. Notādum ē
q̄ in ligno crucis multiplex iusticia facta fuit
Primo qꝛ hō repēdit qd̄ abstulerat. Diabolꝰ
deuincitur p illud in quo vicerat. Primo er-
go hō rependit qd̄ abstulerat. Iustum est em̄
qd̄ s̄m formam ⁊ q̄ntitatem delicti fiat emen-
datio cum restitutōe ablati. Hō autē fructuꝫ
vetitũ acceperat ab arbore. ⁊ hō christꝰ fructũ
vite restituit arbori. Hō delectatus est in omi
suo sensu illicite. ⁊ hō xp̄s punitus est in omi
suo sensu iniuste. Penā em̄ habuit quo ad ta
ctum in flagellatōne crucifixione ⁊ coronatō
ne. Quo ad visum ꝯsiderādo matrē lachrymā
tem ⁊ discipulũ quē diligebat: ⁊ iudeos insul
tantes. Quo ad auditum. Audiuit em̄ oppro
bria ⁊ blasphemias. Si filius dei es descēde
nũc de cruce ⁊ multa alia. Quo ad gustũ Gu
stauit em̄ acetũ cum melle mixtũ. Quo ad ol-
factum. Odoratꝰ est sputorꝫ fetorē. Esa.l. Fa-
ciem meā nō auerti ab increpātibꝫ ⁊ ꝯspuen-
tibꝫ in me. De ista iusticia dr̄. Rho.v. Sicut p
vnius delictũ in oēs homies ꝯdēnatio venit
ita p vnius iusticiā in oēs homies iustificatio
vite. Scd̄o iustũ fuit. vt sicut diabolꝰ hoīem
in ligno deceperat ⁊ vicerat: p lignum fallere
tur ⁊ vinceret s̄m illud Ouidij. Iustus vterq;

fuit: nec est lex equior vlla. Quā necis artificē
arte perire sua. In ps. Iustus dñs in omibus
vijs suis. Ergo bñdictũ lignum crucis p qd̄
fit iusticia De hac iusticia loq̄tur magister sen
tentiarꝫ. li.iij. di.xx. reddens rōem quare xp̄s
voluit nos sic liberare: nō penitentia sed iusti
cia. Ideo inq̄t potentia vincere noluit. qꝛ dia
bolus vitio puersitatis sue amator est poten-
tie ⁊ desertor oppugnatorq; iusticie. In quo il
li hoīes eum magis imitant qui neglecta vel
etiam posa iusticia magis student. eiusq; ade
ptione letantur vel cupiditate inflāmantur.
Ido placuit deo vt nō potētia sed iusticia vi-
cens hoīem erueret. in quo hō eum imitari di
sceret. Igit bñdictũ lignũ p qd̄ fit iusticia. Li
gnũ nāq; crucis bñdictōne dignũ est. Ipm̄ ei
pōs p quē xp̄s trāsiuit. ē lectꝰ in q̄ xp̄s dormi
uit. scala p quā xp̄s ascēdit. libra in qua redē
ptio nr̄a pependit. Primo ergo ipa crux ē pōs
p quē xp̄s transiuit fluuiũ mũdane vanitatis.
et sup quē calcare debemꝰ pedibus affectōis
vt nō supportet a fluctibꝫ inũdantibꝫ peccato-
rum. Et sicut quilibet ꝯtēnens pontem peri-
clitatur ⁊ submergit. ita quilibet qui nō sup-
portat a cruce nec ei innitit saluari nō potest.
pmo Corꝫ.j. Uerbũ em̄ crucis peũtibꝫ q̄dem
stulticia ē: his āt q̄ salui fiũt. i. nob vtus dei ē.
Vñ de cruce pōt exponi illud Sap̄.x. Cũ aq̄
deleret terrā saluauit iterꝫ sapiā p ꝯtēptibile
lignũ iustũ gubernās. Vñ maximꝰ in s̄mone
de martyribꝫ. Crux inq̄t nō solũ intelligat li-
gnũ patibuli. sꝫ ple vite vtutisq; ꝑpositũ. Vñ
ois xp̄iani vita q̄ s̄m euāgeliũ vixerit crux est
atq; martyriũ. Iste ē pons fixus ⁊ imobilis:
sed ē pons qui attrahit ⁊ leuat de nocte. Vñ
q̄ voluerit sup istũ pontē trāsire: opꝫ q̄ veniat
de die. Dies est vita nr̄a: mors est nox. Pons
crucis penitētie eleuat ⁊ subtrahit a pedibus
nostris in morte. Quare scribit Eccl̄.xvij. Cō
fitere dño ante morteꝫ. A mortuo quasi nihil
perit cōfessio Hoc est figuratiue lignũ qd̄ do-
minꝰ oñdit moysi Exo.xv. Cũ em̄ pp'ls venis
set in Ramatha ⁊ inuenissent aq̄s ita amaras
q̄ eas nullo mō bibere potuerunt: clamauit
moyses ad dñm. Qui ostendit ei lignũ. qd̄ cũ
immissum fuisset in aquas: dulcorate sunt a-
que ⁊ facte sunt potabiles. Isto mō moralit:
si queciiq; penitentia in hac vita nobis ama-
ra videat. imitat lignuꝫ crucis. i. recogitet q̄d
ibi passus est xp̄us. ⁊ fiet dulce nob q̄cquid p
eo biberimꝰ. Vñ Isid. de sũmo bono sic inq̄t
Si passio redēptoris ad mēoriā reducat nihil
tam durꝫ qd̄ nō equo aīo toleret. Parua em̄
toleramꝰ si recordamur q̄d biberit ad patibu
lum q̄ nos inuitat ad celum Ille ei opprobria
ꝯtumelias. irrisiones. alapas. sputa. flagella:
spineā coronā. cruceq; sustinuit. Et nos mise-
ri ad nr̄am ꝯfusionem vno s̄mone fatigamur
vno verbo deijcimur. Scd̄o lignũ crucis D
est lectus in quo xp̄s dormiuit. Quādo em̄ a
liqui domini reclināt in meridie ad dormien
dum in estate: solent fenestre thalami sui clau
di vt quietius dormiant. Isto mō qñ fatiga-
tus xp̄s de misera ista vita: dormire volebat
in lecto crucis: fenestra mũdi videbat clausa.
qñ facte sunt tenebre sup vniuersam terram a
sexta hora vsq; ad horam nonā. vt de eo meri
to dicat illud. ij. Paral'.xxiiij. Occiderũt eum
in lectulo suo ⁊ mortuꝰ est. Ubi fuerũt duo i
lecto vno. Diuinitas ⁊ hũanitas. Una assu-
mebat ad penā. alia relinq̄bat libera. qꝛ pati
nō potuit. Et bñ pt lignũ crucis vocari lectu
lus ⁊ nō pfecte lectꝰ. Nā ita strictuꝫ fuit ⁊ bre
ue q̄ nec habuit vbi caput suũ reclinaret. nec
vbi genua possꝫ reclinare Vñ deo co pt expo
ni illud Gen̄.l. de iacob. Finitꝫ mādatꝫ q̄bꝫ fi-
lios instruebat: collegit pedes suos sup lectu
lũ ⁊ obijt. Hoc fuit ferculũ qd̄ fecit sibi Salo
mō de lignis libani Cañ.iij. ⁊ dr̄ ferculũ a fe-
ro fers nō p ferculo escarꝫ. sꝫ est genꝰ vehiculi:
qd̄ vulgo lectica dr̄. Tertio lignũ crucis ē sca
la p quā xp̄s ascēdit. Ascēdit ei sic ionathas
reptās manibꝫ ⁊ pedibꝫ. j. Reg̃.xiiij. Hec ē sca
la quam iacob vidit in somnis cuiꝰ cacumen
attingebat celum: angelos q̄ꝫ dei vidit ascen
dentes ⁊ descēdentes ⁊ dominũ innixũ scale.
Gen̄.xxviij. Sup istam scalam oportet ascen
dere si ad celum velimꝰ venire nec ad veram
gl'iaꝫ alia via patet: ⁊ propter qd̄ dicebat apo
stolus ad Gal'.vj. Mihi absit gloriari nisi in
cruce. ⁊c̄. Quarto lignũ crucis est libra in
qua redemptio nr̄a pependit. Diuites ⁊ nobi
les qñ pecuniam soluũt in magna quātitate:
nō numerant: sed ponderant siue librāt. Pau
peres em̄ semp numerāt. Tamē si vtrũq; fiat
de pecunia: viꝫ q̄ pōderet ⁊ nũeret. tunc pōt
oīno ꝯstare de q̄ntitate Nā possibile est q̄ cer
tus nũerus denariorꝫ. puta.xx. solidi deficiāt
a libra in pōdere. Et iterꝫ possibile ē q̄ aliqñ
xix. solidi pōderant vnā libraꝫ: sed deficiāt in
numero. Et qꝛ apud xp̄m facta ē copiosa nr̄a
redemptio: voluit nō solum nũerari: Iuxta il
lud ps. Dinũerauerunt oia ossa mea. imo vo-
luit pōderari vt ostēderet nob illud. Eccs.vj.
Amico fideli nulla ē ꝯpatio. Et nō est digna
ponderatio auri ⁊ argenti contra bonitatē fi-
dei illius. Ponebat ergo xp̄s q̄si in vno appē
diculo libre ⁊ hō peccator in alio. ⁊ inuētũ est
q̄ sicut xp̄s sufficiētissime pōderosum realiter
descēdit ad mediũ qd̄ est simpl'r deorsum. qñ

aĩa ꝯiũcta deitati dĩudit ad infernũ q̄ est circa
centꝝ mũdi. Et q̃nto ipe descẽdit tãto hoiem
peccatorẽ exaltauit, vicꝫ vsq3 ad celũ. ⁊ sic veri
ficabatur illud Ezech. xvij. Humiliaui lignum
sublime ⁊ exaltaui lignum humile

Lectio CLXII

Propter hoc et in

idolis nationũ nõ erit respect⁹, q̃m
creature dei in odiũ facte sunt ⁊ in tẽptationẽ
aie hoim ⁊ in muscipulã pedib⁹ insipientium
Initiũ eñ fornicatõnis ẽ exq̃sitio idolorum ⁊
adinuentio coꝝ corruptio vite est. Neq3 eñ e
rãt ab initio: neq3 erũt imꝑpetuũ. Supuacui
tas eñ hoim hec adinuenit ĩ orbẽ terraꝝ. ⁊ iõ
breuis illoꝝ finis adinuẽtus est. Postq3 re
probata ẽ idolatraꝝ fatuitas ꝓpter idoli inu
tilitatẽ. In ista pte p̄dicit culpe coꝝ irremissi
bilitatẽ. Et circa h̃ tria facit. Primo p̄dicit co
rũ iustã punitõez. Scđo allegat pene rõem. ⁊
tertio ponit rõnis ꝓbatõem. scđa ps ibi. Q̃m
creature dei ⁊c̃. tertia ps ibi. Initiũ fornicatõ
nis. Dic̃ ergo pmo sic. ꝓpter hoc vicꝫ ꝙ idola
tre sũt odibiles deo Iõ ⁊ idolis nationũ, i. de
mõib⁹ p̄sidẽtib⁹ idolis apud diuersas natiões
nõ erit respect⁹ misc̃ðie. Abachuch. j. Mũdi
sunt oculi tui ne videas maluꝫ: ⁊ respicere ad
iniq̃tatem nõ poteris. Et rõ hui⁹ subdit. q2 ꝑ
abusuꝫ hoim ⁊ instigatiõeꝫ demonũ. creature
dei que facte sunt ⁊ ordinate fuerũt ad hono
rẽ dei ⁊ ꝓfectũ hoim ꝯuerse sunt in odiuꝫ dei.
vt deus ꝓpter illas in odium habeat ⁊ hoies
decipiant ⁊ ꝑdant. ⁊ hoc est qđ dicit. q̃m crea
ture in odiũ dei facte sunt: nõ ꝙ creatura ĩ ido
lo odiat a deo. q̄ nihil odit coꝝ q̄ fecit: sed q2 ꝑ
suggestionẽ diaboli fcm̃ ẽ idolũ in odiũ dei. i.
vt ds odiat dũ honor sibi debit⁹ subtrahit et
idolo ipẽdit. Et ĩ tẽptatõez aie. i. aiab⁹. hoim ⁊
in muscipulã. s. deceptionis pedib⁹ insipiẽtiũ
A Et hec ẽ cã q̃re idolis nationũ nõ est respect⁹
Et ꝙ hec cã sit v̄a: ꝓbat. q2 initiũ fornicatiõis
aie recedẽtis a đo: est exq̃sitio idoloꝝ ⁊ adinuẽ
tio idoloꝝ corruptio vite ẽ. vite vicꝫ creature
rõnalis q̄ ad cultũ dei veri ẽ ordinata natura
liter Fornicatio ẽm Papiã đi a fornix fornic̃
q̄ est arcus vl̓ curuatura in pariete vel edifi
cio: q2 in talib⁹ locis meretrices ꝯstituebant
Est eĩ fornicatio amor a legittimo ꝯnubio so
lutus ⁊ vagus explẽde libidis ꝯsectãdeq3 li
cẽtia. Scpture aũt solent vocare fornicatiõez
oẽm illicitã corruptiõez. sic̃ est idolatria ⁊ aua
ricia: ex q̄bus fit trãsgressio legis diue ẽm il
lud. Perdes oẽs q̄ fornicant abs te. Hec Pa
pias. Qđ aũt adinuẽta fuerũt ꝓbat. q2 si fuis
sent ꝑ diuinã ꝓductionem: fuissent int̓ opa sex

dieꝝ qđ nõ est veꝝ. Manerẽt etiã sp̄ qđ pla
nũ est falsuꝫ. q2 destruent añ finez mũdi. Et h̃
eẽ qđ subdit. Neq3 eĩ erãt ab initio: neq3 erũt
imꝑpetuũ Eñ pro q2. q2 supuacuitas. i. vana
hoim ociositas. h̃ adinuenit in orbẽ terraruꝫ.
Et iõ breuis illoꝝ finis ẽ adinuẽtus Opa eñ
dei ꝑseuerãt in eternũ: opa hoim habebũt fi
nem. Act. v. de v̄bis gamalielis Si est ex ho
minib⁹ ꝯsilium. hoc aũt opus cito dissoluet.
Si v̄o ex deo: nõ poterit dissoluere illud. ⁊c̃.
Sic g̃ pmo tangit adinuentio idoloꝝ ĩ gene
re. sed ꝯñter ꝓseq̃tur de eoꝝ adinuẽtione ĩ spe
cie Circa illam clausulã. Initiũ fornicatõis
est exq̃sitio idoloꝝ. sciendũ ꝙ moraliter loq̄n
do q̃ttuor genera idoloꝝ in eccl̓ia repimus.
vicꝫ idolum trãsparentie ⁊ figuratiue simula
tionis. idolũ ꝯcupiscentie ⁊ pecuniatiue ꝯgre
gationis. idolũ negligẽtie ⁊ defectiue p̄latio
nis. idolum incõtinentie ⁊ allectiue ꝯpositio
nis. Primũ ergo idolũ designat simulatores
⁊ hypocritas. Scđm collectores ⁊ pecuniar
chas. Tertiũ rectores: scꝫ idiotas. Quartũ de
signat mulierculas lubricas ⁊ lasciuas. Prio
ergo hypocrita ꝯꝑatur idolo. Sicut eĩ idolũ
habet extrinsecus effigiẽ hoĩs viui. sed caret
corde intrinsecus ⁊ oĩbus partib⁹ spirituali
bus: ita tales videntur viuere vita gratie: ⁊ tñ
interius mortui sunt in corde ꝑ peccatuꝫ. Hi
plerũq3 lapsos dãnant ⁊ iudicant sine ꝯpassi
one: vt eo rectiores ⁊ mũdiores credant. quo
in reos seueriores mõstrant. De tali bene dic̃
Hyero. in q̃dam epl̓a. Intus nero ⁊ foris ca
tho totus ambigu⁹. monstꝝ est velut quedaꝫ
bestia conficta que vocat chymera. Et quia ta
les nõnunq3 inueniũtur in statib⁹ ⁊ gradibus
ecclesiasticis merito ꝯquerit dominus ꝑ pro
phetã Hyeremiã. xxxij. Posuerũt idola in do
mo in qua inuocatũ est nomẽ meũ ⁊ polluerũt
eã. Cõtra tales existẽtes in religiõe q̄ habitus
scitatez putãt sibi sufficere dicit metrice Am
pla corona nimis: nigra vestis. bota rotũda.
Nõ faciũt monachũ sed mẽs a crimie mũda.
Scđm genus idoloꝝ est ꝯcupiscentie ⁊ pecu
niatiue ꝯgregationis. De quo đi Osee. viij.
Argentũ suũ ⁊ auꝝ fecerũt sibi idola vt interi
rent. Hoc scꝫ mãmon đi quod adorãt auari.
Vñ ⁊ auaritia illoꝝ seruitus appellat. Eph. v
Glo: Istud idolũ auaꝝ significat cui⁹ de⁹ nu
mus est. Talis numũ adorat ⁊ colit vt deum
Diligit eñ numũ plus q3 se. sicut xp̄ianus de
bet diligere xp̄m. Hoc patet: q2 aiam suaꝫ po
nit pro pecunia acq̃renda ⁊ nõ p̄t maiorem
dilectionẽ ostendere: testante saluatore Joh.
xv. Maiorem hac dilectõem nemo habet: vt
aiam suam quis ponat pro amicis suis Sed

tantum amare pecuniã q̃ntum deum iniquũ ẽ
valde. Unde Eccl̄. x. Nihil iniquius q3 amare
pecuniam. Hic eñ habet venalem aiam suaꝫ
pro pecunia. Nã illam ꝯtinue ꝯtemplat ⁊ de
ea freq̄uẽter meditat. Unde Geñ. xlij. Contẽ
plati sunt pecuniã in ore sacci. Tales pecuni
arum amatores a pecunia sua nunq3 spõte se
parant. sed cor coꝝ solum in pecunia req̃escit.
L Math. vj. Ubi thesaurus tu⁹ ibi ⁊ cor tuuꝫ
Quia pecunie sue obedientiã seruat magis q3
deo. ⁊ ideo in infernũ descẽdit. Eccs. x. Pecu
nie obediũt oĩa. ⁊ in fine descẽdũt ad inferna
decepti. Amos. ij. Deceperunt eos idola sua
post que abierũt patres eoꝝ. Hoc est g̃ idoluꝫ
cõcupiscentie ⁊ pecuniatiue ꝯgregatõis. Ari
sto. j. politi. distinguit triplicẽ pecuniationeꝫ.
Naturalẽ Campsoriã vel obolestoticã. ⁊ vsu
rariã. Pecuniatio naturalis ꝯsistit in cõmu
tatione fructuũ ⁊ aĩalium ⁊ reꝝ naturaliũ pro
pecunia. ⁊ hec est ps iconomice ⁊ laudabilis
Pecuniatio campsoria est circa cõmutatiõem
numismatũ ⁊ a numismate icipit ⁊ ĩ numisma
terminat. Et hec ẽ vituꝑabilis si fiat ꝓpter lu
crum suũ ꝓpriũ. q2 nõ vtit pecunia ad finez
suũ debitum. Pecuniatio natural̓ vel icono
mica etiã ꝯsistit in ꝯmutatiõe rei naturalis ꝓ
pecunia. ⁊ hec ẽ laudabilis ⁊ ps iconomice vl̓
politice. Cãpsoria g̃ est duplex. s. Obolestoti
ca q̄ est circa ꝯmutatões numismatũ vbi vna
moneta ꝯmutat pro alia. ⁊ hec ẽ vituꝑabilis
⁊ innaturalis. q2 nõ vtit pecunia ad finẽ suũ.
Alia v̄o est vsuraria ⁊ hec ẽ odibilis ⁊ maxie
abomiabilis: q2 finis ⁊ fruct⁹ pecunie est eius
vsus. ⁊ ideo q̄ ꝯcedit alteri pecuniam: ꝯcedit
sibi vsuꝫ: ⁊ q2 ꝓ vsu petit: de alieno petit. ⁊ iđo
peccat Tertiũ genus idoloꝝ est. idolum ne
gligẽtie ⁊ defectiue p̄latõis h̃ idolũ hñ recipit
honores ⁊ nihil valet: ponit in loco solẽni. et
nihil v̄tutis habet. portat gladiũ vel hastam
⁊ nunq3 ꝑcutit seu castigat. Eodẽ mõ p̄lat⁹ ne
gligẽs recipit honores ⁊ ponit in loco solẽni.
⁊ hꝫ auctoritatẽ corrigẽdi defect⁹ ⁊ nihil fac̃.
imo sicut videm⁹ ꝙ passeres ⁊ aues alie fedãt
suꝑ caput idoli nõ obstante gladio suo v̄satili
ita nõnũq3 dissoluti ⁊ lasciui fedãt ⁊ req̃escũt
suꝑ caput p̄lati. Tales sũt sibi familiares ser
uientes ⁊ ꝯsiliarij ⁊ ab eo supportant a q̄ debe
rent argui ⁊ puniri. Vñ ipi cũ fecib⁹ fedãt: q̄a
culpis suis dãnabilẽ eum ꝓbant. Tali p̄lato
dicit Zacharie. xj. O pastor ⁊ idolum derelin
q̄ns gregem. Aulius gelius noctiũ acthicaꝝ
li. vij. et ponit Thaur⁹ in ꝯmẽto suo suꝑ Pla
tonẽ. Puniendis pctis tres esse causas existia
tum est Una q̃ñ adhibet pena castigandi ⁊ e
mendãdi gr̄a vt is qui delinq̃t attẽtior fiat cor

rectiorq3. Alia ꝯdignitas ⁊ auctoritas ĩ quaꝫ
peccat tuenda ẽ: ne p̄termissa aĩaduersio con
temptũ eius pariat. Tertia est ꝓpter exẽplum
vt ceteri metu pene terreant Quartũ genus
idoloꝝ est idolum incõtinẽtie ⁊ allectiue ꝯpo
sitionis vt mulier ornatu meretricio p̄parata
ad capiẽdas aĩas: cõposita et circũornata vt
sil̓itudo templi. Hoc ẽ idolum zeli ad ꝓuocã
dum emulatõem. Ezech. viij. Isti sunt idola ĩ
quibus demones dant responsa fallacia: ⁊ li
bidinis incentiua. Radiant auro ⁊ argento ⁊
gẽmis ⁊ vestibus preciosis ⁊ nihilomin⁹ sunt
intrinsecus vile lutum. Unde metrice dicit.
Auri nobilitas luteam si vestiat ollam. Non
tamẽ hinc sequitur hanc minus esse lutum.
Contra vero curiositatẽ ornatus: vt exinde ꝑ
sona quelibet virum vel mulierem ad illicitũ
amorem alliciat. dicit beatus Hyeronimus
in quadã epistola. Si vir vel mulier ad illici
tum amorem se ornauerit ⁊ vultus hominuꝫ
ad se ꝓuocauerit ⁊ si nullum dãnum inde se
quatur. iudiciũ tamẽ patietur eternum. q̄a ve
nenum attulit si fuisset qui biberit. Hec ille.
Et de istis potest exponi pma pars lectionis
hodierne. In idolis nationũ nõ erit respect⁹.
hoc est nõ licet viro v̄tuoso ⁊ bono tale idolũ
respicere. Iuxta illud Eccl̄. ix. Ne respicias
mulierem multiuolam. ne forte incidas in la
queos illius. Et infra. Auerte faciem tuam a
muliere compta ⁊ ne circũspicias speciem ali
enam. Iste creature sunt de q̄bus dicitur in
littera Quoniam creature dei in odium facte
sunt. videlicet ipsius dei ⁊ in tẽptationem ani
me hominũ ⁊ in muscipulã pedibus insipien
tium. In hac muscipula captus est Dauid.
Hoc etiam idoluꝫ sapientem Salomonẽ ad
culturam idoloꝝ perduxit. iij. Reguꝫ duode
cimo. Hec idola fugienda sunt ⁊ nõ exquiren
da ꝑ curiositatem. quia sicut dicitur in littera
Initiũ fornicatõnis est exquisitio idolorum.
Nam impossibile est ꝙ homo curiosus ⁊ la
sciuus se socians istis idolis non corrũpatur
ab ipis. vel homo diligenter exquirens ⁊ cõ
memorans cogitando de specie mulierum vt
faciat sibi idola. ⁊ sic necessario sibi p̄parat ca
sum. Unde in vitaspatꝝ narratur de quodaꝫ
qui noluit alloqui mulierem: imo nec matrẽ.
nisi clausis oculis. Et ꝙ senes tũc tẽporis no
luerũt videre mulieres a quib⁹ dum quærere
tur de causa. Responderũt ꝙ cogitatões sunt
sicut picture inquietãtes ex cõmemoratiõe re
rum visarum. Nota fabulam Ouidij me
taph. x. de pugna leonis contra pictorem. ⁊c̃.
Et ideo sũma cautela contra ista idola est fu
ga. Nã pugna ẽ difficillima. ⁊ h̃ satis innuit

Apl's.j.Corinth.x.Fidelis inq̄t deꝰ est q̄ non patiet vos tēptari ꝯtra illud qđ potestis.sed faciet cū tēptatōe etiā ꝓuētū vt possitis sustinere Propter qđ carissimi fugite ab idoloꝝ cultura.q.d.Licet nc̄ariū sit vt tēptemini nō tn̄ tēptabimini sup id qđ poteritis:nisi vos presūꝑuose oportunitatib' ingeratis.⁊ iō fugite ab idoloꝝ cultura.⁊c̄.

Lectio CLXIII

Cerbo enī luctu

a dolēs pr̄ cito sibi rapti filij fec̄ imaginē ⁊ illū q̄ tūc q̄si mortuꝰ hō fuerat:nūc tāq̄ deū colere cepit ⁊ ꝯstituit int̄ seruos suos sacra ⁊ sacrificia.Deiñ intueniēte tēpore ꝯualescēte iniq̄ ꝯsuetudine h̄ error tāq̄ lex custoditꝰ est ⁊ tyrānoꝝ iperio colebant̄ figmenta.Postq̄ spūssanctꝰ multipl'r reprobauit supstīciosaꝫ idoloꝝ adoratōeꝫ.In ista ꝑte incipit enarrare idoloꝝ ꝑmariā adinuētionē.Et circa h̄ duo facit.Primo oñdit quō idola adiuueniebant̄.Scđo quot ex eis mala seq̄bātur.scđa ꝑs ibi.Et nō sufficeret.Circa ꝑmuꝫ tria facit.Nā ꝑmo agit de idoloꝝ adinuētiōe Scđo de idolatrie ꝯtinuatōe.Et tertio d eius dē augmētatōe.scđa ꝑs ibi.Deiñ intueniēte.⁊ tertia ibi.Prouexit.Circa ꝑmū tria narrat vicꝫ idoli facturā.idoli culturā.⁊ cultus ꝑnā vl legem siue censurā.Motiuū aūt ad idolū ꝯstruendū.Primo fuit amor deordinatꝰ patris carnalis ad filium suū q̄ filio iam defuncto dolens vltra rōnis mēsuram modū iā excogitauit quō tantū dolorē delinire valeret ⁊ accersito sculptore effigiari fecit filiū:vt|queꝫ realiter hīe nō posset:saltē haberet apparēter.Sicut em̄ dic̄ aristo.in poetria.Hōi naturaliter delcātur i repn̄tatōe sui.Et q̄ vnusq̄sq̄ h̄ ꝑ deo colit qđ sūme diligit.iō ex deordiata dilcōne ad filiū cepit talis pr̄ fatuus imaginē filij colere tāq̄ deū ⁊ int̄ ꝑuos suos q̄ sibi ꝯdicere nō audebāt legē statuit de solēnitatib' et

A sacrificijs faciēdis eidē Istā hystoriā de ortu idoloꝝ narrat mgr̄ in spēali fulgētius mirtologioꝝ.li.j.Et alexāder neq̄ in scyntillario poetaꝝ.ca.j.Fuit inq̄t in egypto vir ditissimꝰ noīe Sirophanes.Hic habuit filiū vnigenitum quē imoderate diligebat.Cōtigit filium mori.cuiꝰ simulachꝝ pr̄ pre nimio dilcōnis affectu in edib' suis ꝯstituit.dūq̄ tristicie q̄siuit remediū:semiariū potiꝰ doloris iuenit.Deniq̄ simulachꝝ illud idolū dctm̄ ē qđ nos latiē spēm doloris dicimꝰ.Familia ḡ sirophanis i adulationeꝫ|dn̄i flores offerebāt idolo:coronas plectebat ad odoramēta succēdebat.Rei etiā ad simulachꝝ ꝯfugiētes veniā sūt adepti

Veneratiq̄ sunt illud potiꝰ timore q̄ amore.Vñ petroniꝰ lacedonū.Primꝰ in orbe deos fecit inesse timor.Hꝰ hystorie narrator āt̄iq̄ssimꝰ est dyaphātes lacedonū auctor ꝯm Fulgētiū vbi sup.Vñ ꝯm mgr̄m i hystoria scolastica.sup.ij.c.Geñ.Aliā narrat hystoriā de ortu idoloꝝ.Dic̄ em̄ q̄ Ninꝰ rex assyrioꝝ mortuo Belo pr̄e suo:in solatiū doloris imagineꝫ pr̄is fecit.cui tātā exhibuit reuerētiā:vt q̄buslibet reis q̄ ad eā ꝯfugerēt ꝑceret.ꝓpter qđ ceperūt hoīes illi simulachro diuos honores ipēdere ⁊ huiꝰ exēplo plurimi caris suis mortuis imaginē dedicauerūt.Istā hystoriā narrat Gregꝰ sup illud Luc̄.xj.In beelzebub ꝑncipe demonioꝝ eijcit demōia.Nec int̄ istas hystorias ē repugn̄tia:q2 origo idolatrie i diuersis regiōib' diuersos hꝫ inuētores.Vñ Ninꝰ rex niniue ꝑmꝰ fuit apud assyrios.Syrophanes āt primus apud egyptios.Et q2 apud egyptios maxie idola colebant̄:placuit Salomōi in h̄ loco idolatrie egyptiace tāgere iuentorē.Sic em̄ docet Hermes trimegistꝰ libro suo logostileos qđ ē v̄bū ꝑfctm̄.In egypto potissime ⁊ religiosissime fiebāt idola ⁊ colebant̄.vñ dicit q̄ egyptꝰ ē imago celi ⁊ mūdi totiꝰ tēplū.Prophetabat tn̄ mirabilit̄ de egyptiace religionis destructōe Et dic̄ sic.Tūc terra ista sctīssima sedes delubroꝝ atq̄ tēploꝝ sepulchꝝ erit atq̄ mortuoꝝ plenissima.O egypte.religionū tuarū sole superūt fabule.⁊ eq̄ incredibiles posteris tuis.solaq̄ superūt v̄ba lapidib' icisa tua pia facta narrātib'.hec ille.Quia igit̄ in egypto idola maxie colebant̄:placuit Salomoni in hoc loco ꝑ ordinem enarrareq̄ apud egyptios facta fuerūt.De m̄ltitudine v̄o idoloꝝ dicit Cython ⁊ ponit̄ in glosa lactancij q̄ optimi quiq̄ viroꝝ deoꝝ honore ꝯsecrabant̄ Hinc rhomani cesares suos ꝯsecrauerūt et mauri reges suos.⁊ sic paulati inceperūt religiones in varijs ꝓuincijs celebrari.Cōseq̄nter in ciuitatib' ⁊ vrbibus tam viri q̄ femine ꝓpter virtutis aliqđ ꝑuilegium insigne puta fortitudinē.castitatē.vel scientiā deificari ceperūt.Vñ Isiđ.viij.ethi.ca.xj.Quos pagani deos asserūt:homines olim fuisse ꝓdunt̄.⁊ pro vnius cuiusq̄ vita vel|merito|coli apud suos post mortem fecerūt.vt apud egyptum Isis:apud cretā iupiter:apud mauros iuba.apud latinos faunus.apud romanos Quirinus:qui ⁊ rhomulꝰ.Isis fuit filia regis ꝑthi dicta que de grecia veniens in egyptum docuit egyptios lrās ⁊ culturā terre.⁊ ideo eam post mortē deam habuerūt.Iupiter a iuuando dicitur quasi iuuans pater.Fuit aūt filius Saturni et rex crete expulso patre de creta.

Iuxta illud.Primꝰ creteis Saturꝰ venit ab oris.Hic deificatꝰ est ꝓpter multa mirabilia q̄ fecit maxime apud Cretenses.Silr̄ iuba fuit rex mauroꝝ.Faunꝰ latinoꝝ.Quirinꝰ q̄ ⁊ Romulus ꝑmus conditor vrbis rhome.Redeūdo ḡ ad lrām exponēda ē de Sirophane egypton.Iste eī pr̄ acerbo luctu dolēs cito rapti filij fecit imaginē.Et post h̄ aduerbiū cito determiare h̄ ꝑticipiū rapti.⁊ ē sensus q̄ filiꝰ ille an̄ maturā etatē moriebat̄.⁊ iđo q̄si raptus patri dr̄.Vel pōt h̄ aduerbiū cito determiare hoc v̄bum fecit.⁊ erit iste sensus:q̄ stati filio mortuo imaginē sibi statuit.Et illum q̄ tūc q̄si hō mortuus fuerat.i.vere ⁊|realiter mortuꝰ fuerat.nūc.i.post mortem:tanq̄ deum colere cepit exhibendo sibi latriam.i.cultum debitum soli deo.

B Nota q̄ q̄si aliq̄n ponit̄ ꝑ similitudine.sicut ij.Corinth.vj.ca. Quasi tristes sp autē gaudentes.Aliq̄n aūt ꝑ veritate.Sicut Ioh.j.Cuiꝰ gl'iam vidimꝰ quasi vnigeniti a pr̄e:plenū gr̄a et veritate.Et ꝯstituit inter seruos suos sacra.i.dies solēnes.⁊ sacrificia id est oblatōnes.Cōsequenter agit de ꝑuersa cōtinuatione.Inualuit aūt iste error ꝑ antiquā consuetudinē ⁊ tyrānoꝝ coertioneꝫ ⁊ potentiam.Vñ dicit sic.Interueniente tēpore ⁊ cōualescente iniqua ꝯsuetudine.q̄uis ꝓpe loquendo ꝯm iuristas cōsuetudo nō pōt esse iniq̄.quia iniqua assuefactio corruptela est n̄ ꝯsuetudo:large tamē loq̄ndo ꝯsuetudo dicit̄ visitatio quecūq̄ bona vel mala ⁊ sic iniqua ꝯsuetudine inualescente hic error de colēdis idolis tanq̄ lex custoditus est ⁊ tyrānoꝝ imperio colebant̄ figmenta. Iuxta illā clausu

C lam.Acerbo em̄ luctu dolens pr̄.⁊c̄. Notādum est.q̄ circa modos lugendi amicos decedentes multipl'r se habēt hoīes his diebus.Lugent em̄ q̄daꝫ amicos suos defunctos fallaciter.simulatiue.⁊ cum fictōne.Quidā ꝑtinaciter ⁊ excessiue.⁊ sine consolatōne.Quidā sagaciter ⁊ charitatiue ⁊ ex pia deuotōe.Primo mō lugent interdū filij mortem parentū in q̄rum bonis succedūt.Vxores maritos.a q̄ꝝ societate libenter recedūt.Legatarij testatores qui eis bona legando recedūt.Hi oēs nigris vestiūtur extrinsecꝰ ⁊ facies suas extermināt.⁊ tn̄ in mente satis gaudent.Sicut forte Iudas luxit mortē vxoris sue q̄ sue dicebat̄.De quo Geñ.xxxviij.dr̄ q̄ post luctū ꝯsolatiōe suscepta ascēdit ad tōsores ouiū suaꝝ ⁊ diuertit ad thamar quā putauit meretricē.Sic etiam planxit patrē suū gellia de qua epygramatou libro.j.Amissum nō flet cū sola est gellia patreꝫ Si q̄s adest iusse ꝓsiliūt lachrie.Nō lugeat q̄squis laudari gellia q̄rit.Ille dolet vere q̄ sine teste dolet Isti figurant̄ ꝑ mulierē Thecuiten cui dixit Ioab.ij.Reg.xiiij.Lugere te simulaue.⁊ induere veste lugubri ⁊ non vngaris oleo:vt sis quasi mulier plurimo iā tpe lugēs mortuū Scđo mō lugent imoderati qui sic lugent mortē amicoꝝ quasi totaliter ꝑhēniter interirēt.quoꝝ fatuitas ex decem rōnib' declaratur que in duob' versib' ꝯtinēt̄ seu includunt̄.Hec bis q̄nq̄ tibi:qui morteꝫ plangis amici.Mensurā statuant:⁊ gaudia leta reducant.Vult deus ⁊ suꝰ est:lex liberat om̄ia noscens.Nec valet imo nocet:obstabit surget amabit.Prima ergo rō ad oñdendā fatuitatē ꝑtinaciter lugentiū morteꝫ amicoꝝ accipit̄ ex cōsideratōne diuine volūtatis:cui nullo mō debemus eē cōtrarij.Vñ Seneca ad Lucillum.Placet hōi q̄cq̄d deo placet ob h̄ ipm q̄ deo placet.Diuina em̄ volūtas ꝑma ⁊ sūma ē cā oim q̄ fiūt.Cuiꝰ alia cā q̄rēda nō est ꝯm magistꝝ sen.li.j.di.xlv.Ergo si amicū q̄ntūcunq̄ charꝝ mortuū habeas:ꝯsidera ꝑmo hanc rōnem:quia deus vult.Vnde Augꝰ.de vera religione.ca.xliij.Qui ꝑfecte deum diligit non affligit̄ morte cuiusq̄.qm̄ qui toto animo deum diligit:nouit nec sibi perire qđ deo nō perit.Deus autem dn̄s ē viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ Secūda cōsideratio q̄ iustum ⁊ licitum ē vnicuiq̄ repetere quod suū est.Hyerony.in ep'la ad Marsiliū vel Cyrasiū.Nihil abstulit tuū q̄ dignatus est recipe ꝓpꝛium.Creditum suū recipere decuit creatorem ⁊ nihil aliud decet q̄ creatori gratias agere mutuanti.exemplo sancti Iob.Qui filijs orbatus ⁊ substantia tota priuatus|dixit.Dominꝰ dedit dominus abstulit:sicut dn̄o placuit ita factū est Sit nomen dn̄i bn̄dictū Tertio ꝯsidera q̄ necessitas moriendi ē lex cōis oibus Si aliq̄d fctm̄ esset ꝯtra amicum tuū mortuū:q̄ nō fuissꝫ necessario euētū iuste cōqueri posses ⁊ plangere Iā vero nihil actū est:nisi q̄ lege cōi toti generi hūano statutū est.Heb.iiij.Statutū est oībus hoībus semel mori. Vñ Amb.li.ij.de morte Satiri fratris sui dic̄ sic.Quid absurdiꝰ q̄ illud qđ scis oib' ꝑscriptū q̄si spēale deploras:hoc ē amicū supra cōditionē extollere legem cōem non recipere.nature ꝯsortiū recusare.sensum carnis inflare.⁊ carnis ipius mēsuram nescire.De hac cōmuni lege dicitur metrice.Pauperis et regis cōmunis lex moriendi.Dat causam flendi si bene scripta legis.Gustato pomo nullus transit sine morte.Heu misera sorte clauditur homo morte.

Quarto cum lugere ꝓponis amicū:considera q̄ ꝑ mortem fit liber de seruo.certus de dubio.beatus de misero:quia dicit Iob.xiij.

Hō natus de muliere breui viuēs tpe replet multis miserijs. Vñ Aug⁹. de visitatōe infir moꝝ. li. j. dicit sic. Quis nūerare pōt pñtis vi te molestias. Esurire. sitire. algere. calere. lassa re. ꝛ cetera innūerabilia q̄ ex ipa ꝯsuetudine sola nobis domestica sunt. Et infra. Deniq; audacter ꝓnūcio. quia ꝑncipiū vite hominis initium doloris est. finis vero requies Philo soph i vero q̇dam hoc nō ignorantes in ortu pueroꝝ lugebant. in morte autē gaudebant. per hoc signātes ꝙ homo ad laborē nascitur ad requiem aūt moritˀ. Consimiliter fecit sal uator qui de morte lazari nō plorauit q̇n po tius dixit. Lazarus mortuus est ꝛ gaudeo ꝓ pter vos. In resurrectōne vero quādo euꝫ ad vitam reuocauit: plorauit. quia cū ad hui⁹ vi te miserias reuocauit. Et paulopost dic̄ ibidē Aug⁹. O mors desiderabilis. o mors oim ma loꝝ pñtium finis. o mors laboꝝ clausura. q̇e tis ꝑncipiuꝫ. q̇s cogitare pōt tuaꝝ vtilitates btitudinū. Nā male mori xp̄ianoꝝ nō est. bñ aūt mori cū xp̄o viuere ē. hec Aug⁹. Igitˀ mors liberat a futuro. ꝛc̄. Vñ Isido. li. iij. de sūmo bono. Illi deplorādi sunt i morte q̇s miseros infernus ex hac vita recipit. nō q̇s celestis au

D la letificando includit Quinto ꝯsiderandū mortē plangis amici ꝙ deus ē oia noscens. Ipe em̄ nouit q̇d vnicuiq; expedit potius: q̇n viuere ꝛ q̇n mori nobis ꝯueniat. Hec igitˀ q̇n q; rōnes in ꝑmo ꝟsu tāgūtur cū dī Vult ds. ꝛc̄. Sexto ꝯsidera ꝙ luct⁹ tuus imoderat⁹ eum nō iuuat. Neq; em̄ ad vitā poteris eum reuocare. nec ꝑ talem luctū a purgatorio libe rare. Et h̄ fuit qd̄ allegabat Dauid. ij. Reg. xij Cum fili⁹ suus carissim⁹ lāgueret flebat ꝛ nō capiebat cibū. Cū āt mortu⁹ eēt surrexit d̄ ter ra: lauit. comedit. ꝛ ꝯsolationem recepit. ꝛ ait. Nūq̇d potero eū reuocare āplius. Ego vadā magis ad eū: ille ꝟo nō reuertetˀ ad me. Se ptimo ꝯsidera: qꝛ luctus irrōnabilis tibi ip̄i nocet q̇ luges: ꝛ illi ꝓ quo luges nō ꝓdest Ju xta illud Eccī. xxxiij. Repelle tristiciam a te. Et infra. Neq; em̄ est ꝯuersio ꝛ huic nihil ꝓ deris ꝛ teip̄m pessimabis. Dum em̄ hō a tan ta tristicia absorbetˀ. aim nō habet libeꝝ ad o randum ꝓ illo quē luget Octauo ꝯsidera ꝙ aliquotiens amici nos impediūt a ꝟtute et a via salutis. Nā cor nr̄m ad mūdum alliciūt ꝛ ad gerēdum sollicitudinē circa statum eorum ꝛ ob h̄ minus obediūt deo ꝛ cōsilijs suis. vñ Aug⁹. sup Geñ. ad lr̄am. Sepe offenditˀ deus ne offendatˀ amicus. Et ideo dispēsatōne di uina plerūq; ꝯtingit vt amici quos carnalitˀ dilexim⁹ subtrahantˀ. q̄tenus affectōnes nr̄e i deum liberius ꝛ integrius extendantˀ No

na de heremita vidente angelū filium boni vi ri submergere Nono cōsidera spem resur rectionis future: quia quē mō mortuū vides alias rediuiuū videbis. j. Thessa. iiij. Nolu mus vos ignorare frēs de dormiētib⁹ vt non ꝯtristemini sic̄ ꝛ ceteri q̇ spem nō hñt. Unde Amb. li. ij. ca. iij. de forte fratris sui. Cessabūt inq̇t lachryme mee: qꝛ debet aliq̇d inter fidos ꝛ ꝑfidos interesse. Fleant suos q̇ eos in ꝑpe tuū estimant interijsse q̇ speꝫ resurrectiōis nō habent. nobis ꝟo quib⁹ mori nō nature sꝫ hu ius vite finis est. quia ipa natura in meli⁹ re paratur. mortis casus abstergat om̄es fletus Hec ille. Decimo ꝯsidera qꝛ si viuēs fuerit E tibi gratus: gratior erit tibi iā saluatus. Et iō dī in versu. Amabit. Sic em̄ amici nr̄i a tor rente voluptatis diuine inebriantˀ. vt tñ nul latenus nr̄i obliuiscantˀ. sicut docet btūs Au gustin⁹. ix. ꝯfessionū. ca. iij. loquens de nebri dio amico suo defuncto. His ergo decē ꝯside rationib⁹ ꝛ motiuis ꝯcessum doloris mitiga re debem⁹ cum amicos nostros. scꝫ moriēdo subtrahi videm⁹. sicut notabiliter suadet Ci prianus. li. suo de imortalitate anime. Non sunt inquit lugendi fratres nostri accersione dominica de seculo liberati: cum sciamus eos nō amitti: sed ꝑmitti ꝛ occasionem nō esse dā dam gentilib⁹ vt nos merito reprehendāt. vt quos apud deum viuere dicim⁹. vt extinctos ac ꝑditos lugeamus. Nihil em̄ prodest ver bis ꝓferre ꝛ factis destruere veritatem. Hec ille. Igitur cōtra istos excessiue lugentes. nec istas decem ꝯsideratōnes attendētes. dī signi ter. Eccī. xxij. Modicum plora sup mortuū: quoniā requieuit. videlicet a laborib⁹ ꝛ mise rijs huius vite. Apocalipˀ. xiiij. Amodo iam dicit spiritus vt requiescant a laboribus suis

Tertio sunt qui lugent mortem amicoꝝ sa gaciter ꝛ caritatiue ꝛ ex pia deuotōne. Nihil em̄ tristari in recessu amici: ingratitudinis si gnum est. Nimis vero tristari. desperatiōem arguit de salute recedentis. Sunt autē tres ratōnes quare cum ratōne condolere possu mus morientibus bonis viris. Primo: quia pauci boni viri sunt in ecclesia militante. ꝛ de beato Augustino legitur ꝙ quotiens de mor te alicui⁹ boni sacerdotis audiuit doluit: non quia sibi de statu suo timuit. sed qꝛ paucos ta les in ecclesia dei reliquit. Secūdo quia for sitan aliqua purgāda secū deferūt que in pre senti totaliter nō impleuerūt. Tertio ex cōsi deratione naturalis miserie qua oportet nos propter peccatū primi parentis mori putrefie ri ꝛ incinerari. Et sic Tobias sepeliebat ꝛ lu gebat mortuos Tobie. ij. Et inde dicitˀ. Eccē

septimo. Melius ē ire ad domū luctus q̄; ad domū cōuiuij. In ea em̄ admonetˀ finis om nium viuentium.

Lectio CLXIIII

Os quos homi

b nes in palam honorare nō poterāt propter hoc qd̄ longe eēnt a longi quo figura eoꝝ allata euidentē imaginem re gis quē honorare volebant fecerūt. vt illum qui aberat tanq; pñtem colerent sua sollicitu

A dine Posita ꝑma causa adinuētionis ido loꝝ que fuit amor deordinatus hoim ad ami cos et parentes In ista ꝑte ꝓseq̇tur de cau sa scd̄a ꝑncipali eiusdē erroris q̄ fuit suꝑbia ꝛ vana ambitio regū ꝛ ꝑncipum ad dñationes ꝛ honores. Principes ꝛ tyrāni volētes hono rari nō solum a pñtib⁹ sed etiā ab absentibus dedicauerūt vel ordinauerūt sibiip̄is imagi nes q̄s multiplicari fecerūt ꝛ apud remotas nationes statui ꝛ veneratiōe ꝟuari vt vbiq; ti merentˀ. Vñ sibiip̄is honores diuinos fecerūt attribui infirmitatis hūane obliti Sic nabu chodonosor ꝑcepit holoferni oēs deos terre extermiare: vt ipe solus deus diceretˀ ab alijs natōnib⁹ q̄ potuissent holofernis potētia sub iugari. Sic caius caligula imꝑator ꝑ vniuer suꝫ mōm imaginē suā misit: vt ab oib⁹ tanquā ds coleretˀ. Dicebat ei se frēm iouis eē. Vñ et vnicā filiā quā hēbat posuit intˀ genua iouis vt postq̄; egressa eēt de genib⁹ iouis. cōis vtri usq; filia videretˀ. Iste Caius mādauit petro nio quē iudee ꝑfecerat ꝓ ꝑtore: ꝙ statuā suam erigeret i hierl'm eo ꝙ intellexerat solos iudeos cultum statue sue recusare. Quo audito iudei ad petroniū accesserūt supplicātes vt nullo mō ad cultū statue cesaris eos hortaretˀ. qꝛ citius vellēt occidi ꝛ se iugulari obtulerūt et iurabāt ꝙ nunq̄; terrā ampli⁹ colerēt: ꝛ sic inedia affli cti morerentˀ. Sic herodes agrippa diuos ho nores ab adulatorib⁹ recepit. sicut dī Actuū. xij Qui inter honores sibi factos hubonē vidit insistētē ꝛ iminētē capiti suo. nunciū mortis sue ꝛ inclinat⁹ ad eos q̇ sibi applaudebant dixit. En ego deus vi morior. Statimq; ꝑcussus ab angelo ꝛ ꝯsumpt⁹ a corrodētib⁹ ꝟmib⁹ vi scera eius expirauit Hec ḡ vana suꝑbia ꝛ am biciosa elatio scd̄a cā fuit idola faciēdi. Et h̄ ē qd̄ dī in lr̄a. Hos q̇s i palā. i. ꝑncipaliter. ho mines honorare nō poterāt. i. colēdo. ꝓpter qd̄ id est qꝛ longe essent ipi a regionib⁹ suis e lon ginquo figura eoꝝ allata euidentē imaginem ꝛc̄. Lr̄a plana est. Circa illā clausulā. Ima ginē regis quā honorare voluerūt. Notādū ꝙ qꝛ hic agitur de ambitōe honoris gētilium

ꝑncipū. ꝛ ꝟm doctrinā Aristo. iiij. ethi. circa a morē honoris ꝯtingit inuenire suꝑabūdanti am ꝛ defectū ꝛ mediū. Iō circa honoris mate B riā est sciendū. ꝙ ad honorē tripl'r nos hr̄e de bem⁹ Debem⁹ em̄ honorib⁹ nos dignificare honores nō nimis desiderare: honores inui cem cōicare. Primo em̄ debem⁹ honorib⁹ nos dignificare. Sola em̄ virtus facit hoiem di gnum honore. Null⁹ em̄ prauus exn̄s est di gnus honore: qꝛ virtutis ꝑmiū est honor ꝛ tri buitur bonis. sicut dic̄ aristo. iiij. ethi. ca. iiij. In cuius signū narrat Aug⁹. v. de ciui. dei. c. xij. ꝙ rhomani antiq̇tus ꝟtuteꝫ ꝛ honorē sic̄ duos deos coluerūt. quibus duas edes: siue duo tēpla ꝯstituerūt. sic ad se inuicē ordinata ꝛ ꝯtinuata ꝙ null⁹ possit itrare tēplū honoris nisi ꝑus tēplū ꝟtutis ꝑtrāsiret. In signum ꝙ apud eos nullus reportaret honorē nisi illuꝫ ꝑ ꝟtutē aliquā meruisset. Et iō dicit arist. iiij. ethi. ca. v. Scd̄m veritatē ḡ solus bon⁹ ē ho norādus. Vñ ad Ro. ij. Honor ꝛ pax oi ope rāti bonū. Et q̄uis honor debeatˀ ꝟtuti sicut ꝑmiū qd̄dā insufficiēs: tñ nihilomin⁹ honor plerūq; derogat ꝟtuti dū menteꝫ honorati in suꝑbiam nititˀ eleuare. Et iō ad istā pestē rōna biliter euitādā legim⁹ ꝙ victorib⁹ triūphātibus ꝛ rhomā redeūtib⁹ triplex honor īpēdebatˀ et E triplex iniuria inferebatˀ. Prim⁹ honor fuit ꝙ victori popul⁹ obuiauit cum iubilo ꝛ leticia. Scd̄s ꝙ oēs captiui seq̄bantˀ currū eius liga tis manib⁹ post tergū. Terti⁹ honor fuit ꝙ vi ctor induebatˀ tunica iouis ꝛ ponebatˀ in cur ru quē trahebāt q̄tuor equi albi. ꝛ ducebatˀ vs q; ad capitoliū. Iuxta illud Quatuor i niueis aureis ibis equis. Ne tñ istis honorib⁹ subli matus obliuisceretˀ sui. triplicē molestiā susti nere debuit illo die Prima erat ꝙ ponebatur vna cum eo q̄daꝫ ꝑsona vilis cōditionis vt daretˀ spes cuilibet q̄ntūcūq; vilis ꝯditiōis ꝑ ueniendi ad talē honorē. si ꝑ ꝓbitatē ꝛ ꝟtuteꝫ se dignificare velit. Scd̄a molestia erat ꝙ ser uus ille eū ꝑ vices sedentē in curru colaphiza bat dicēs. Gnoto se auton. i. nosce teip̄m ꝛ no li de honore tibi exhibito suꝑbire. Tertia mo lestia erat ꝙ illo die licebat cuilibet dicere. im pune obprobria in victorē. Vñ Julio cesari reuertēti post multas victorias fuerūt ꝯuitia me contumelie dicte. nulla penitus vltione se quente. Aliter aliq̄ntulum de isto honore scri bit Isid. viij. ethymo. ca. ij. ꝛ allegat tranquil lum ducem. ꝙ triūphus dicitur ab eo. quia triūphans cum vrbem ingrederetur: triper tito iudicio honorabatˀ. Nam primū de triū pho duci concedendo iudicabat exercitus. Secūdo senatus. Tertio populus. Erat aūt

mos rhomanoꝝ vt triūphans q̄drigis vehe-
retur. colore ruſo pliniret. purpura ⁊ palmata
toga indueret. palma aurea vel lauro corona
retur. ſcipione ſeu ſceptro ſup̱ quod ſedebat
aquila ornaret. Et iſtiſ oībꝰ preparatiſ: ei car
nifex pro ſocio preponeret. Jdeo vero in qua
driga vehebat. quia illo genere vehiculi pri-
mi ſpliantes vtebantur. Jdeo colore rubeo p̱
liniebatur. quaſi diuini ignis inuictam effi-
giem imitaret. Jdeo ſup̱ ſcipionē ſiue ſceptꝝ
aquilam habebat: eo ꝙ p̱ victoriam ad ſum-
mam magnificentiā aſcendebat. Coronabat
corona palmea. ſi in bello vel in conflictu triū
phaſſet. Palma autē aculeos habet ⁊ ſignifi-
cat conflictum. Coronabat corona laurea ſi ſi
ne conflictu ꝯtingeret triūphare vicȝ hoſtes
ſine pugna fugando. q2 laurus aculeos vl' ſpi
nas nō habet. A carnifice ꝯtingebat vt ad tā
tum faſtigium euectus mediocritatiſ huma-
ne ꝯmoueret. Ac ſi ſibi diceret illud Ecci. xi.
D Jn veſtitu ne glorieris vnq̄: nec in die bono
ris tui extollaris Scdo debemꝰ honores n̄
nimis deſiderare. Ariſt. vi. Topi. dicit ꝙ oēs
appetūt honores. Nec bn̄ diffinit ambicioſuſ
ſi ſic dicat. Ambicioſus ē appetēs honore s ſȝ
vltra merita q̄rens vel a q̇bus nō debet. aut
qn̄ nō debet. H eſt em̄ vicioſuȝ. Ecci. x. Jn mā
ſuetudine ſerua aīam tuā ⁊ da illi honorē ſm
meritū ſuū. Qui aūt vltra meritū vl' ſine me-
rito honorari deſiderat: alios ad falſum teſti-
moniū inuitat. Qui em̄ honorē alteri impen-
dit eū aliq̄ virtute p̄dictuȝ dīc. Ecci. x. dicit ꝙ
inſcius nō honorabit. ⁊ Prouer. xxvi. Sicut
qui mittit lapidē in a ceruū Mercurij: ſic qui
tribuit inſipienti honorē. Statꝰ em̄ honoris n̄
eſt nimis appetēdus. q2 ſic dicit Seneca epl'a
lxxxij. Abſtrahūt a recto: diuitie: potētia: ⁊ ho
nores. Narrat de quodā priore clareuallenſi
Gaufrido noīe. Qui cū electus eēt in epm tor
nacenſem. ⁊ ab Eugenio papa ⁊ abbate ſuo
ſancto Bernardo cogeret onus epiſcopatus
ſubire: proſtratꝰ ad pedes abbatis ⁊ clericoꝝ
qui ſe elegerant in modum crucis dixit. Mo
nachus fugitiuꝰ ſi me eligitis eſſe potero eps
nunq̄ ero Jſti laboranti ī extremis q̇dam mo
nachus ei charus aſſidebat. et dixit Care mi:
q2 nūc corpe ſeparamur: oro te vt ſi potes: ſal
ua dei volūtate: ſtatum tuū mihi poſt mortē
reueles. Cui oranti poſt mortē eius corā alta-
ri apparuit Gaufridꝰ dicēs. Ecce aſſum Gau-
fridus frater tuꝰ. Cui ille. Care mi quō eſt ti-
bi. Cui Gaufridꝰ Bene inq̇t eſt: ſȝ reuelatuȝ ē
mihi a ſctā trinitate ꝙ ſi p̱motus fuiſſem ī epi
ſcopū fuiſſem de numero reproboꝝ: nec mirū
q2 honores vt frequēter mutant mores i peiꝰ

Vn̄ metrice dr̄. Plurima cum ſoleant hoīm
corrūpere mores. Alcius euertūt ſeīna cenſuſ
et honores. Vn̄ q̇dam dixit ad ſociuȝ iam ad
dignitatē p̱motum Optimꝰ eſſe ſoles te fecit
honor meliorē. Eſtimo ꝙ fies de meliore bo-
nus Et ideo nemo ſibi ſumat honorē: ſed qui
vocat a deo tanq̄ aaron q̇ iudicio virge florē-
tis ⁊ incendio emuloꝝ electus eſt ⁊ monſtratꝰ
placere deo ſm gloſam ad Hebre. v. Tertio E
debemus honores inuicem cōicare. Eſt em̄
triplex honor. ſcȝ honor ſubiectōnis ⁊ obediē
tie. honor ſupportatōnis ⁊ bn̄ficētie: honor af
fectionis ⁊ beniuolentie. Primꝰ honor debe
tur p̄latis ⁊ p̄ncipibꝫ. Dicit em̄ ariſto. v. ethi.
ca. vij. ꝙ q̇libet tenet dare mercedē ei q̇ pro ſe
laborat. Sed p̄nceps laborat p̱ tota multitu
dine. Hec aūt merces eſt honor ⁊ glia. Et cui
iſta nō ſufficiūt: tyrānus eſt ⁊ non p̄nceps. j.
Pe. ij. Deū timere: regē honorare. Et concor
dat Apl's. j. Thymo. v. Qui bn̄ p̄ſunt p̄ſbyte
ri duplici honore digni habeant ⁊ maxime q̇
laborant in verbo ⁊ doctrina. Duplici hono-
re: vt ſcȝ eis obediat ⁊ exteriora miniſtrentur
ſm gloſam. Scds honor ē ſupportatiōis ⁊ be
neficentie: ⁊ maxime debet parentibꝫ. Deut. v
Honora patrē ⁊ matrē vt longeuꝰ eris ſuper
terram. Et Deutero. xxvij. Maledictꝰ qui n̄
honorat patrē ſuū ⁊ matrē ſuā. Tertiꝰ honor
qui eſt honor affectōnis ⁊ beniuolentie debe-
tur oībus. j. Pe. ij. Omēs honorate: fraterni-
tatem diligite. Ad Rhoma. xij. Honore inui-
cem p̄uenientes: nō alta ſapiētes ſed humili-
bus ꝯſentientes. Et iō refert magiſter Hely-
nandus ꝙ Heliuſadrianꝰ ex ſenatore fctūs ē
imp̱ator. Jſte intantū gratiā habuit populi ⁊
ſenatus ꝙ ſenatus eū rogauit vt filiū ſuū au-
guſtinū appellaret. Pater ꝓ ſciens ꝙ graue
periculū iminebat regimini. Rn̄dit. Sufficit
ꝙ ego inuitus regnauerim. Et ſubiūxit Alē
di ſunt p̄us pueri ⁊ ꝟtutibꝫ exercendi: vt pro-
bentur ꝟtutibus an̄cedere quos debent ho-
noribꝫ anteire. Vn̄ metrice dicit. Vt ver dat
florem flos fructū fructus odorē. Sic ſtudiū
morē: mos ſenſum: ſenſus honorē. Huius ve
ro ꝯcluſionis vicȝ ꝙ iuxta meritum ꝟtutiſ ho
nor debetur. notabile reperimꝰ exēplum ī Ju
lio. vj. li. iiij. ca. j. de duce quodā qui Theoge
nes dicebat. Jſte dux erat athenienſium ⁊ exer
citum cōtra Megarē ducere debuit Militeſ
ſtatim ordinem ſuū petūt vt videlicet deſignē
tur qui et quot p̄cedere debeāt. Theogenes
reſpōdit ſe tūc ordinem aſſignaturꝝ cū mega-
rem p̱ueniſſent. Et ſtatī clam eq̇tes quoſdam
p̄miſit: qui in ſpecie hoſtiū impetuȝ in ſocios
retorquerēt. De iſtis aūt quos ſecum habuit

viſis iſtis inſultatiōibꝫ p̱miſit vnūquēq̄ ordi
nare ſicut voluit Strēnui ⁊ cordati ſpōte pre
tulerūt ſe: vecordes ⁊ timidi ſe retro traxerūt:
vbi igit ad inſultātes deuētū eſt: ꝯpertū ē eos
ſocios eē: nō hoſtes. Dux ḡ p̄dictus prudēs:
vnicuiq̄ ordinē illū tribuit quē ſibi ipi in iſto
euentu eligere p̄mo vidit.

Lectio CLXV.

P Rouexit autē ad
hoꝝ culturā ⁊ hos q̇ ignorabāt ar
tificis eximia diligentia. Jlle ei vo
lens plus placere illi q̇ ſe aſſumpſerat. elabo
rauit arte ſua vt ſil'itudinem in meliꝰ figura-
ret. Quo facto m'titudo hoīm abducta p̱ ſpēȝ
opis: eū qui an̄ tp̄s tanq̄ hō honoratꝰ fuerat
nūc deū eſtimauerūt. Et hec fuit hūane vite
deceptio: qm̄ aut affectui aut regibꝫ deſeruiē
tes hoīes incōicabile nomē lapidibꝫ ⁊ ligniſ
impoſuerūt Poſtq̄ actū eſt de idoloꝝ p̄nci
pali adinuētione. Jn hac p̱te agitur de q̄daȝ
idolatrie p̱motione vel augmētatōe. Et circa
hoc duo facit. Prio ponit iſtā cauſam incidē-
talē. Scdo recapitulat duas cauſas p̄ncipa-
A les. ſcda p̱s ibi. Et hec fuit hūane Circa pri-
mū dicit ꝙ cā vehemēter p̱motiua ad colēdū
idola fuit diligētia ⁊ ſubtilitas artificū q̇ labo
re ſūmo ⁊ rebꝫ p̄cioſ elaborauerūt fabrice ido
la mire ſpeciei ⁊ pulchritudinis gratioſe: pro
pter qd̄ ſimplices idola intuētes credebāt ido
lis aliq̇d numinis ineē Jſti āt artifices iō hec
fecerūt vt placerēt regibꝫ a q̇bus inducebant
vt coꝝ effigies fabricarēt. Dic̄ ḡ ſic Prouexit
aūt ad hoꝝ ſcȝ idoloꝝ culturā. ⁊ hos q̇ igno-
rabāt. i. ad ſimplices alliciendos artificis exi
mia diligentia. Et ſubdit. Jlle ſcȝ artifex vo-
lens placere illi. i. alicui regi vel p̄ncipi vl' ty-
rāno qui ſe aſſumpſerat pre alijs ad effigian-
dū ſpēm ſuā. elaborauit. i. diligenter elabora-
uit arte ſua. vt ſil'itudinē. i. imaginē taliſ regiſ ī
meliꝰ figuraret. i. ita pulcre ſicē meliꝰ ſciuit for
maret: quo facto multitudo hoīm abducta a
veritate p̱ ſpeciem. i. pulchritudinē operis. eū
p̄ncipem vel regem qui ante tēpus. i. paulo-
ante tanq̄ homo honoratus fuerat. quia ho-
noratus fuit dulia. i. cultu debito alicui excel
lenti p̱ſone. nūc. i. poſt mortē deum eſtimaue-
rūt exhibentes ſibi latriā q̇ eſt cultus debituſ
ſoli deo. ij. Macha. xj. Rex anthiochus lyſie
fratri ſalutē. p̱re nr̄o inter deos tranſlato. ⁊c̄.
Cōſeq̄nter ponit recapitulatōem cauſaꝝ ido
latrie q̄ fuerūt p̄ncipaliſ due vt p̄dictuȝ eſt. a-
mor deordinatꝰ amicoꝝ. ⁊ timor tirānoꝝ Vn̄
dicit ꝙ hec. i. demētatio fuit vite hūane dece-
ptio. i. cā deceptōnis. Qm̄ aut affectui. i. dile-

ctioni amicoꝝ defunctoꝝ. aut regibꝫ adhuc vi
uentibꝫ pre timore ſuientes hoīes incōicabi-
le nomē: qd̄ eſt hoc nomē deus. lapidibꝫ et li-
gnis impoſuerūt. Dr̄ aūt hoc nomē incōica-
bile: q2 impoſſibile ē plures eſſe tales res ab-
ſolute diſtinctas. q̄le ē illud p̱ quo iſte termi-
nus deus p̱prie loq̄ndo ſupponit. ⁊ tn̄ hoc no-
men ds̄ eſt eq̇uocū. Nā dr̄ adoptiue de ſctis
Jn p̄s. Ego dixi dij eſtis. Nūcupatiē de ido
lis. Jn p̄s. Oēs dij gētiū demonia. Subſtā
tiue ⁊ naturaliter de diua eētia. Et lȝ hoc no
men ſit cōe tribus p̱ſonis. tn̄ q2 ille p̱ſone ſūt
vna res ſimpliciſſima: dr̄ hoc nomē incōicabi
le. Circa illam clauſulā. Et hec fuit huma- B
ne vite deceptio Notandū eſt. ꝙ licet vita hu
mana multipl'r decipiatur. quattuor tn̄ ſunt ī
quibꝫ vt cōiter maior pars mūdi decipit ⁊ ob
errat. Decipiūtur em̄ hoīes in preſūptione p̱
p̱rie p̱fectionis. in acceptatōne nimie cōmen-
dationis. in delectatōne feminee affectionis:
et in ſimulatōne colūbine ꝯpoſitōnis Prima
ergo materia in qua hoīes cōiſſime decipiun
tur eſt in p̄ſumptōne p̱prie p̱fectōnis Nēo em̄
de facili bn̄ iudicat: nec de gratijs p̱prijs: nec
de culpis p̱prijs: ſed grās nr̄as nimis magni
ficamuſ: ⁊ culpas nr̄as nimis attenuamꝰ. Et
ideo vix ē aliq̇s qui bene iudicet de ſeipō Vn̄
Thereñ. in q̄dam ꝯmedia. Jta fere ꝯparata
eſt hūana natura: ſeu oīm hominū natura vt
aliena melius iudicet q̄ ſua Et Tulliꝰ in oro
ne p̱ dyocore. Nemo fere eſt q̇ ſui periculi iu-
dex nō ſibi ſe eq̇orem q̄ reo p̄beat. Hinc eſt ꝙ
nōnulli cū pauca faciāt: magna ſibi arrogāt: ⁊
facta p̱pria nō aliter extollunt q̄ ſi p̱ ea ceteri
oēs ſupportarent. Omo ſimiles Galdeuio de
picto ⁊ ſculpto qui colla humeris ⁊ brachijs
et facie p̱minens totā fabricā cū oneroſa fati-
gatione ſe ſimulat ſupportare. ⁊ tn̄ fabrica ita
fortiter ſtaret ⁊ eque duriter ⁊ totū illud idolū
deleret vel tolleret. Tales etiā ſiles ſunt cui-
daȝ alienato a mēte qui ſemp̱ ſtans ſub diuo
nullo mō voluit intrare domū nec ſedere: bi-
bere vel comedere. Req̇ſitus quare hoc face-
ret. Rn̄dit quia ipe ſupportabat totū celū ⁊ ſi
ad hoꝝ dimiſiſſȝ celuȝ eēt caſuꝝ. Jta ē de nō-
nullis p̄ſumptuoſ qui inflati ſciencia ſecula-
ri: reputāt ſe totam eccl'iam ſupportare diſcre-
tione ⁊ ſapia quā ſe habere p̄ſumūt Quorum
cuiuſlibet illud Eſa. xlvij. dicit. Sapia tua ⁊ ſci
encia tua hec decepit te. Et q2 deceptoria pre
ſumptio ex verboſ ſcientijs magis q̄ ex rea-
libꝫ ſolet oriri: ſignāter ſcripſit Apl's ad Col.
ij. Videte ne quis vos ſeducat per philoſo-
phiā ⁊ inanē fallaciā Scda materia in qua
homies cōmuniter decipiūtur eſt in accepta-

tione nimie ꝯmēdationis. De ista peste dicit Sen̄. epl'a. ij. Incredibile ē mltis q̄ꝫ mḡnos viros dulcedo orōnis abducat. Et epl'a. xcv. Illud p̄cipue impedit q̄ nobis cito placem⁹ Si inuenim⁹ qui nos laudat. q̇ nos bonos dicat. qui prudentes. qui sanctos. nō sumus modica laudatōne ꝯtenti. Quicq̇d in nos adulatio sine pudore ꝯgessit. tanq̄ꝫ debitū pendimus. optimos nos esse ⁊ sapientissimos asserētes credim⁹: cum sciam⁹ illos multa mētiri sepe. Hec Sen̄. Et q̄ hec deceptio fit potissime p amicos vl' ꝟos apparētes: signāter dr̄ tali. Treno. j. Uocaui amicos meos ⁊ ipi deceperūt me. Usus excecari solet si cadēs pelnis oculis suis obijciat. Cōsimiliter si homini aliqua gratia vel vere vel fallaciter sibi attributa oculis mentis obijciat adulatoꝝ cōmendatione: statim excecat ⁊ decipit. Esaie. j. Popule meus q̇ beatū te dicūt ipi te decipiūt

C ⁊ viam gressuū tuoꝝ dissipant. Exēplū huius narrat Seneca li. vj. de bn̄ficijs Xerxes inq̇t dux medoꝝ grecis belluꝫ indixit. Cui familiarū vnus dixit. Grecos bellū nō expectaturos Alius grecā nō solum vinci: sed obrui mole exercitus medoꝝ. Alius dicebat timenduꝫ eē ne vrbes desertas ⁊ vacuas inuenirēt: nec se habituꝝ vbi tantas vires exercere possent. Ali⁹ dixit vix illi naturā rerum posse sufficere angusta eē classibus maria. militib⁹ castra explicanda. copijs equestrib⁹ cāpestria: vix celū patere sagittis. Dum in hūc modū regem nimia exultatōe furētē excitarēt: dixit Demaratus regi. Multitudo ista q̄ tibi placet metuēda est tibi. Uex est em̄ imoderata nūq̄ꝫ posse regi: nec diu durare qd̄ regi nō pōt. Nihil taꝫ magnū qd̄ perire nō posset. Acciderūt ḡ q̄ dixit Demarat⁹ Ille em̄ tā grādis exercitus ob defectuꝫ ꝓuidētie ⁊ regiminis fuit vict⁹ a paucis ꝓuide ordinatis. De cui⁹ victorie ꝯmēdatione narrat Iustinus in abitralogi. li. ij. q̄ de regno suo. dccc. milia armauerat. De auxiliarijs vero. ccc. milia. ⁊ centuꝫ milia nauiū legit habuisse. sed ipē p̄mus in fuga. postremus in p̄lio. In p̄iculis timidus. si metus abesset inflat⁹. a paucis ē fugatus. In cui⁹ exercitu parum an̄ fugā equa pep̄it leporē qd̄ est aial fugitiuū. sicut narrat Ualeri⁹ li. j. ca. iiij. ꝓpter h̄ fuit sententia Platonis sicut narrat in dictis phoꝝ. Hoies ex inimicis magis q̄ꝫ ex amicis sibi proficiūt. Quia inimici dū eis errores improperāt exinde corrigūtur. Amici vero suos eis nō ostendūt errores: sed tolerāt ⁊ occultāt

D Tertia materia circa quā potissime decipitur vita hūana est in delectatōe feminee affectionis. Licet em̄ inuicē amare ⁊ amari sit iuuenib⁹ delcābile multū. sicut dicit Aug⁹. ij. cōfes. suaꝝ. ca. j. Quid erat qd̄ me delectabat: nisi amare ⁊ amari Sꝫ nō tenebat mod⁹ ab aio vsq̄ꝫ ad animū: q̄tenus limosus est limes amicitie: sed exaltabāt nebule de limosa ꝯcupiscētia carnis ⁊ scatebra pubertatis ⁊. obnubilabant ⁊ obfuscabāt cor meū vt non discerneret seueritas dilcōnis a caligine libidinis. Hec Aug⁹. Licet inq̄ꝫ ista caliginosa dilectio ⁊ carnalis caritas multū delectet: molliat ⁊ eneruet potissime tn̄ ꝯstrigit ⁊ decipit familiaritas feminaꝝ. Nūe. xxxj. Cur feīas reseruastis: nōne iste sunt q̇ deceperūt filios isrl' Haꝝ nanq̄ꝫ natura ars ⁊ delectatio ē hoiem emollire et emollitū decipe. Et iō signāter philistei Dalilā fecerūt mediatricē vt superent Sampsonē dicētes: decipe eū ⁊ disce ab eo in q̄ habeat tātā fortitudinē. Sciuerūt em̄ illū ꝟsiculum. Fallere nere flere statuit ds̄ in muliere. Simul ei ista fiūt nōnunq̄ꝫ dū mulier a sctō viro soliditatē recepit ad ꝟtutez: viro mollicīē infirmitatis refundit. In cui⁹ figurā Gen̄. ij. dicit. q̄ ad fabricā mulieris: ablatū est a viro quoddā os et restituta caro ꝓ osse. Et ideo q̄ntūcūq̄ꝫ homo sit osseus soliditate bone vite: caueat sibi sp: q̄ ex familiaritate feminea os ꝓ carne facillime ꝯmutat. Fingūt fabule d̄ achille q̄ mox cum natus eēt: mater eum in aquis stigijs intinxit p totū corpus: excepto talo: ꝓpter qd̄ factus ē postea iuulnerabilis in toto corpe: sed tādē i talo vulnerat⁹ occidit. Hec fabula quā exponit alexāder neq̄ꝫ in scyntillario poetarū sic intelligit. Achilles grecoꝝ fortissim⁹: virū virtute p̄fectū designat. Hic in aquis stigijs intingit. q̄ in actib⁹ pnie ⁊ aduersitatib⁹ solidatur: solus talus nō intinctus dimittit. quia semp libidineis tēptatōnib⁹ exponit. Dicit ei Orpheus q̄ in talo est locus libidinis. Hūana igitur ꝟtus q̄uis munita sit ad oīa. libidinis tn̄ vsibus subiacet patula. Uene etiam q̄ in talo sunt ad renū ⁊ femoꝝ ⁊ viriliuꝫ ptinēt rōem. Signat etiā moraliter q̄ q̄ntūcūq̄ꝫ hō ꝟtuose et pudice vixerat ante: caueat tn̄ semp talū. i. finem. Persona q̄dam sexagenaria semper ꝟgo vixerat. lix. ⁊ anno sexagesimo corrupta ē ⁊ defuncta. Et iō signāter enūerat Iob inter cetera difficillima q̄ deuicit Si deceptū est cor meū sup muliere. q. d. Nō esse q̇cq̄ꝫ sup difficultatē resistētie: ꝯtra stimulū carnis ⁊ tēptationis libidinis. Iob. xxxj. Et Ualerius ad Rufinū in fine. Lege Aureolā theofasti et medeā Iasonis ⁊ vix pauca inuenies ipossibilia mulieri. Et subdit. Amice det tibi deus oipotēs: oipotentis feīe nō falli fallatijs. Un̄ metrice dr̄. Adam Sāpsonē Dauid Loth et

Salomonē. Feīa decepit q̇s mō tutus erit

Quarta materia in q̄ decipit vita hūana cōiter est in simulatōne colūbine cōpositōnis. ⁊ hec est hypocritaꝝ ⁊ assuetoꝝ ad falsam seculi affabilitatē. ⁊ p̄tendentiū extrinsecus sanctitatē: ⁊ habentiū intrinsecus lupinā rapacitatē. Prouer. xj. Simulator ore decipit amicū suū Et iō signāter docemur i scriptura. Nō debemus nos iudicare hoim maliciā vl' bonitatez fm extrinsecā physonomiā. nec fm intrisecā anthonomiā. nec fm genecaticā astronomiā. nec fm ignotā phiaꝫ. Extrinseca physonomia relucet in facie Ioh. vij. Nolite iudicare fm faciē. Intrisecā anthonomia sunt intētiōes q̄s hoies hn̄t intrisecus ⁊ has iudicare nō licet. Luc. vj. Nolite iudicare vt n̄ iudicemini. Genecatica astronomia ē diuinatio fm horā natiuitatis alicui⁹ ⁊ ꝯstellatōis tūc habite. Ignota phia est stati ꝓnūciare ⁊ diffinire. iste nūq̄ꝫ erit bonus hō. de vno iuuene forsitan errante ex aliqua leuitate. j. Corinth. iiij. Nolite ante tēpus iudicare. Dicit ei Hypocras i amphorismis. q̄ p̄nosticatōnes acutoꝝ morboꝝ nō sunt oīno certe p̄nosticatōes neq̄ꝫ sanitatis neq̄ꝫ mortis. Moralit. acuti morbi sunt lasciuia ⁊ dissolutio iuuenilis. Malus igit medicus in morb⁹ est q̇ stati p̄nosticat q̄ talis iuuenis moriet finalit morte pctī ⁊ q̄ nūq̄ꝫ bn̄ faciet

Lectio CLXVI

ET nō suffecerat erraſſe

e rasse eos circa dei sciam: sed ⁊ in magno viuentes inscientie bello: tot ⁊ tam mala magna pacē appellant. Aut ei filios suos sacrificātes aut obscura sacrificia faciētes. Aut insanie plenas vigilias habētes. Nec vitam neq̄ꝫ nuptias mūdas iā custodiūt: sꝫ ⁊ alius aliū occidit p inuidiā. aut adulterās cōtristat et oīa ꝯmixta sunt sanguis ⁊ homicidiū: furtū ⁊ fictio: corruptio ⁊ infidelitas: turbatio ⁊ piuriū: tumult⁹. bonoꝝ dei imēoratio. aiaꝝ inq̇natio: natiuitatis imutatio. nuptiaꝝ incōstātia. inordinatio mechie ⁊ impudicie Positis tribus causis adinuētionis idolatrie: vicꝫ amore dilectoꝝ. timore tyrānoꝝ. ⁊ decore idoloꝝ. In hac pte psequit enarrare quāte malicie ⁊ quot vitia seu moꝝ corruptōes ex idolatria causabant. Et circa h̄ duo facit. Quia primo ista mala enūerat diuisim Scd̄o ꝯiūctim ibi. Et oīa ꝯmixta sunt. Mala āt q̄ inter idolatras p idolatriā sunt suborta: sunt q̄tuor in

A genere. q̄ q̄ntū ad deū debita ei⁹ noticia ꝑuabant. q̄ntū ad seipos decipiebant. q̄ntum ad demones coꝝ seruituti subdebant. q̄ntum ad ꝓximos omes sibijnuicē iniuriabant. Si igitur loq̄mur de noticia quā homo p fidē debet habere de deo: ista ꝑuabant. Un̄ p̄mittit. Et nō suffecerat errasse eos circa dei sciam p infidelitatē: sed ⁊ in magno viuētes inscietie bello: tot in mltitudine ⁊ tā magna mala: intētōe scꝫ maliciosa pacē appellāt. ḡ decipiebant quātum ad seipos. Hec ei insciētia bellare eos fecit ꝯtra deū cui⁹ debuissent subdi legib⁹. ⁊ cuꝫ essent in bello ꝯtinuo ꝯtra deū ⁊ bonos mores existimauerūt se viuere in q̇ete Hec ḡ duo mala ꝯsecuti sunt q̇ ad deū p̄mo: ⁊ postea q̇ ad seipos. Tertio demonib⁹ future crudelissima subdebant. Nā cult⁹ ⁊ sacrificia q̄ idolis faciebant fuerūt inhūana ⁊ irrōnabilia q̄ntuꝫ ad materiā de q̄ fiebāt: intēpestiua ⁊ suspecta q̄ntum ad tp̄s in q̇ fiebāt. feda ⁊ abhoiabilia q̄ntum ad ritū ⁊ modū q̇ fiebāt Un̄ q̄ntū ad ista tria dicit sic Aut em̄ filios suos sacrificātes sicut obseruabāt in sacrificijs saturni. Hoc em̄ ꝓpter odiuꝫ Iouis filij sui qui eum de regno expulerat: cultorib⁹ suis p̄cepit sibi filios suos imolare. Aut obscura sacrificia facientes vel de nocte vel de die. s. in antris vel speluncis et lucis siue in locis obscuris. Dr̄ em̄ lucus per antifrasim locus sine luce. ꝓpter nimiā arboꝝ vmbrā. Aut insanie plenas vigilias habētes sicut in sacrificijs Bacchi ⁊ Cybeles mr̄is deorum: in q̇ꝝ festiuitatib⁹ lusib⁹ ⁊ luxurijs vacātes totā noctē turpiter trāsibāt. Quos redarguit Apl's ad Eph. v. Nolite cōicare opib⁹ infructuosis tenebraꝝ. magis redarguite. Que autē in occulto fiūt ab ipis turpe est dicere. Propter hmōi feditates subtraxit eccl'ia multas vigilias que solebāt ab oibus ꝓplis celebrari de nocte in solēnitatib⁹ sanctoꝝ. Quarto sibijnuicē iniuriabant in corpibus inferendo molestias: ⁊ in vxorib⁹ nuptias violando. vn̄ dicit. Neq̄ꝫ vitam supple mūdam iā custodiūt neq̄ꝫ nuptias mūdas: sꝫ alius aliū p inuidiā occidit aut adulterās ꝯtristat ⁊c. lr̄a ē plana Sequitur scd̄a ps lcōnis hui⁹ in qua mo B

rum corruptiōes ꝯiūctim enūerat idolatriaꝫ ꝯseq̄ntes. ⁊ sunt. xv. Dic̄ em̄ sic. Et oīa ꝯmixta sunt sanguis. scꝫ in inuasione: ⁊ in vulneratione iniusta. homicidiū in occisione. furtū in aline rei indebita detētione. fictio in falsa hypocrisis simulatōne. corruptio in ꝟginū defloratione. infidelitas in mutua ꝓditōne. turbatio in discordiaꝝ seminatōe. piuriū in falsa ꝓbatione. timultus in rixaꝝ ꝯtētione: bonoꝝ dn̄i imemoratio: in bn̄ficioꝝ dei ingrata obliuiōe. aiarum inq̇natione. in gule ⁊ luxurie delcātione. in natiuitatis imutatione. in vitij ꝯtra naturā ppetratione. nuptiaꝝ incōstantia. in vxorū illicita pmutatōne. inordinatio mechie. in i

cestus ⁊ adulteriū ꝑmixtione, ⁊ impudicitie in
ordinatio suꝑple in libidinosa ꝯtrectatōe. Cō
tra tales idolatras luculēter inuehit. Didim⁹
rex bragmānoꝝ in ep̄la ad alexādrū magnū
deridēs eos in hoc ꝙ hoīem minorē mūdum
dixerūt, ⁊ singulas ꝑtes corꝑis singulis dijs
coaptauerūt. Hoīem inq̄t mūdum paruū di-
citis, ⁊ sicut in eo mł̄tiplicia sunt mēbra dispo
sita: ita varios deos ꝯfingitis in celo ꝯsistere
quoꝝ vnicuiqꝫ diuersas ⁊ diuisas vr̄i corꝑis
partes deputaris ⁊ familiares singulis victi
mas īmolatis ⁊ vocabula illis exq̄sita tribui
tis asserētes mineruā capitis arcē: vtpote sa-
pientiā tenere. Junonē iracūdie p̄sidentē pre
cordia possidere. Martē belloꝝ p̄sidem pecto
ra vulneribꝰ apta distinguere. Mercuriū fa-
cūdie reptorē lingue ianuas possidere Hercu
lem lacertos sibi vtpote pigilē vēdicasse. Cu-
pidinē iecoris secreta coercere. Bacchū ebrie
tatis ductorē cellaria gutturis obtinere Cere
rē frumēti datricē horrea vētris īplere. Vene
rē mr̄is libidīs femoꝝ occupasse cubicula Jo
uē q̄si atriū sup̄mū in naribꝰ habere p̄conem.
Appollinē medicine ⁊ musice p̄ceptorē palma
rū habitacl'a possidere. ⁊c̄. Tātaqꝫ hoīs fabri
ca: dijs q̄s dicitis vr̄is dn̄ando ꝯdicit nulla ꝑ
te corporei domicilij naturali dn̄o vr̄is sedibꝰ
reseruata. Qui tn̄ nec grāꝝ vobis debitā acti
onē vt liberis hospitibꝰ referūt, sꝫ vt inq̄linis
obnoxijs soluendū vectigal imponūt. atqꝫ a-
lijs alia tributa ꝓfligant. Itaqꝫ Marti aper
cedit. Baccho dicat hirc⁹. Junoni pauo ma-
ctatur. Joui thaur⁹ ducit. Appollini cignus
offertur. Veneri colūba decernit. Minerue
noctua ꝯsecrat Ceteri farra libant. Mercu-
rio mella pandūtur Aras herculeas populea
corona circūdat. Phanū cupidinis rosea ser-
ta ꝯdecorant. Et infra. Reuera nō opulares
deos sed carnifices teterrimos inuocatis q̄ vi
scera vestra suppliciorꝫ diuersitate discerpant
Necesse est em̄ in corꝑe vr̄o tot penas ꝯstitu-
tas esse q̄t sunt dij: cū singuli suis vos cogūt ī
seruire ludibrijs, vnus trahit ad belluꝫ, alter
eūdem ducit ad luxuriam: tertius lucrandi cā
hortat inquiri, hic desideriū suggerit epulādi.
Et in fine ep̄le sic deridēdo ꝯcludit. O q̄ꝫ vos
felicissimos dixerim q̄rum ⁊ religio crimē est
⁊ vita suppliciū. Circa istā clausulā. Et tam
magna mala pacem appellāt. Video ꝙ in cōi
mō loquēdi tria magna mala pacis noīe glo-
riant. Interdū em̄ vocat pax lꝫ indigne beni
uolētia libidinose familiaritatis: interdū violē
tia calūniose fratnitatis, ⁊ interdum negligētia
scelerose īpunitatis. Prima ē pax carnaliū pctō
ruꝫ. Scd̄a ē pax mūdialiū ꝯspiratoꝝ. Tertia
est pax curialiū p̄latoꝝ. Prima pax scꝫ car-
naliū peccatoꝝ reꝑitur inter adulteꝝ ⁊ adul-
terā, fornicatorē ⁊ fornicatricē, vt dicat mulier
illud Cañ. viij. Ego murus ⁊ vbera mea sicut
turris ex q̄ facta suꝫ corā eo quasi pacē reꝑiens
Talis pacific⁹ fuit Salomon de q̄ di Ecc̄i.
xlvij. Salomō impauit in dieb⁹ pacis. Et ci
to post seq̄t. Inclinasti femora tua mulieribꝰ
habuisti p̄tātē in corꝑe tuo: dedisti maculā in
glīa tua. In dieb⁹ belli ⁊ aduersitatis hoīes
nō vacāt libidini sꝫ in dieb⁹ ocij. Vn̄ Dauid
cū ociaret in domo Joab exn̄te in bello adul-
teriū ꝯmisit. ij. Reg. xj. Sic ciuitas romana
cū bellis ⁊ discordijs cōtra carthaginē vexare
tur. ꝟtuosis exercitijs colebat. Sꝫ postq̄ꝫ car
thago subuersa fuit: ocio: libidini ⁊ gule tota
se dedit vt pl⁹ nocuerit rome euersa carthago
q̄ꝫ p̄us nocebat aduersa. sic dic aug⁹. iij. de ci-
ui. dei. ca. xix. In hoꝝ signū mēsis Marcius
deo belli fuit ꝯsecrat⁹. Vn̄ ille ē mēsis in quo
solēt reges ad bella ꝓcedere. ij. Reg. xj. Et sta
tim īmediate mēsis seq̄ns q̄ est Aprilis Ve-
neri ē dedicat⁹. In cui⁹ signū ꝙ finito bello et
exercitio honoꝝ opm: tp̄e pacis ⁊ ocij dn̄at li
bido. Juxta illud Ouidij de remedio amoris
Ocia si tollas periere cupidis arcus. Scd̄a ē
pax mūdialiū ꝯspiratoꝝ: q̄ nihil aliud ē q̄ꝫ vio
lētia q̄dā calūniose fraternitatis q̄ mali se colli
gant ⁊ ꝯfederāt ad resistēduꝫ ⁊ nocēdū iustis.
Hec figurat ꝑ amicitiā ⁊ pacē Herodis ⁊ Pi
lati ꝯtra xp̄m. Et sicut videm⁹ ꝙ inter spinas
steriles ⁊ infructuosas lōge maior ē ꝯnexio q̄ꝫ
inter arbores fructuosas, sic in malis ꝯgrega
tionibꝰ ⁊ collegijs lōge fortior ē coherētia hri
gosaꝝ ꝑsonaꝝ ad inuicē ad se defendēdū q̄ꝫ sit
bonoꝝ ad malos corrigēdū. Naū. j. Sic spi-
ne inuicē ꝯplectūtur sic ꝯuiuiū eoꝝ parit po-
tātiū De ista pace dicit p̄s. Zelaui suꝑ iīq̄s pa
cē iniquoꝝ, vidēs glo. i. inuidi eis ⁊ male tuli
pacē pctōꝝ. Tertia est pax curialiū p̄latorū et
hec nihil aliud ē q̄ꝫ q̄daꝫ negligētia scelerose ī
punitatis. q̄n em̄ p̄lat⁹ videt pctā notoria sub-
ditoꝝ ⁊ ea dissimulat scire: talis p̄latus vocat
pacificus Notandū ꝙ humectatio locoruꝫ D
circa aures q̄ vocant tꝑa de lacte mulieris in
ducit somnū Sic ꝯsilr̄ q̄n p̄latus hꝫ ꝟba re-
missionis ⁊ dulcedinis ad manifeste malos ī
ducit eos ad dormiendū in pctō suo. Vn̄ ver
ba p̄latoꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ antiq̄tus vocabant one
ra Malach. j. Onus ꝟbi dei ad isrl̄. Et ī Esa.
Onus damasci, onus egypti, onus tyri, ⁊ sic
de alijs. Debēt em̄ ꝟba p̄lati esse onerosa con
tra ꝑtinaces ⁊ rebelles, sed solaciosa ad deuo
tos ⁊ huīles. Sic distinguēdū videt de remis
sione ⁊ rigore in p̄latis. q̄ꝛ si loq̄mur de coruꝫ

ꝑsonali iniuria vel derogatōne honoris eoꝝ
inueniūtur acutissimi ⁊ rigidissimi, nihil re-
mittūtur. Si vero agat de iniuria illata deo:
vel de honoris diui diminutōe. ibi sūt remis-
sissimi. nec curāt oīno Cōtra tales loq̄tur Cri
sosto. suꝑ Math. Ep̄s si debitū honoris nō
accepit a p̄sbytero: aut p̄sbiter a dyacono: aut
dyacon⁹ a lectore, irascit ⁊ turbat. Si aūt vi-
derit ep̄us p̄sbyteꝝ, aut p̄sbyter dyaconū, aut
dyacon⁹ lectorē circa obseq̄um eccl̄ie nō per-
manētē, aut alias peccātē in deū nō irascit ei:
neqꝫ curat. Quia oēs q̄dē de honore suo solli
citi sūt: de honore āt dei null⁹. hec Crysosto.
Quāuis ei eē pacificū ⁊ patiētē in ꝓprijs iniu-
rijs sit laudabile: eē tn̄ patiētē in dei iniurijs ē
sūme vituꝑabile in p̄lato. In cui⁹ figura xp̄s
sicut legim⁹ Math. iiij. q̄n diabol⁹ sibi dixit
Si filius dei es dic vt lapides isti panes fiāt
patiēter sustinuit: ⁊ ꝑ auctoritatē sacre scp̄tu-
re eū ꝯfutauit. Iteꝝ scd̄o quādo sibi silr̄ dixit
Si filius dei es: mitte te deorsum. Quia iste
due tēptatōes nō fuerūt directe nisi ꝯtra hu-
manitatē. Sꝫ in tertia tēptatōe q̄n dixit Hec
oīa tibi dabo si cadēs adoraueris me: repulit
miseꝝ cum indignatōe dicēs. Vade sathana
nō tēptabis dn̄m deū tuū. Exod. x. Suꝑ quē
locū dicit Cryso. Exēplo xp̄i discam⁹ iniurias
nr̄as eq̄nimiter sustinere: dei aūt iniurias ne
qꝫ visqꝫ ad auditū sufferre. Qm̄ in ꝓprijs iniu
rijs esse q̄nqꝫ patiētē laudabile est. Iniurias
ꝓ dei dissimulare nimis impiū est Et de ista
mala pace negligētie: p̄latis dic saluator Ma
thei. x. Nō veni pacē mittere: sed gladium. i. a
cutam correctionē viuoꝝ.

Lectio CLXVII

Nfandorū enim

i idoloꝝ cultura oīs mali cā est: ⁊ ini
tiū ⁊ finis. Aut em̄ dū letant insani
unt: aut certe vaticināt falsa: aut viuūt iniuste
aut ꝑiurāt cito. Dū em̄ ꝯfidūt in idolis q̄ sūt
sine aīa male iurātes noceri se n̄ sperāt. Utra
qꝫ igit illis eueniēt digne qm̄ male senserīt de
deo attēdentes ad idola ⁊ iniuste iurauerīt in
idolo ꝯtēnētes iusticiā. nō em̄ iurātiū ē ꝟtus
sed peccātiū pena ꝑambulat sꝑ iniustoꝝ p̄ua-
ricationē Postq̄ꝫ enūerata sunt vitia ⁊ morū
corruptiōes q̄ ex idolatria ꝓcreant. In ista ꝑ
te explicat cāsitas illa ⁊ oñdit sp̄aliter quō ex
idolatria diriuat falsitas ⁊ iniusticia. Et circa
hoc tria fiūt. Quia p̄mo agit de maloꝝ perpe
tratione. Scd̄o de maloꝝ punitōe. Tertio d̄
A iuramēti naturalis ꝯditōne. Secūda ꝑs ibi.
Utraqꝫ. ⁊c̄. Tertia ibi. Nō em̄ iurātiū. Circa
p̄mū in detestatōem idoloꝝ replicat generali
tatē malicie idolatrie. Et dicit. Infandoꝝ em̄
idoloꝝ cultura om̄is mali causa est ⁊ initium
Et sic idola dicūtur infanda, q̄ꝛ nō sunt famie
id est s̄mone digna. Hec ḡ cultura est cā om̄is
mali initiū ⁊ finis in suis cultoribꝰ. Nā ꝓpter
idola colenda ordinant peccata sicut ꝓpter fi-
nem. Qualiū aūt maloꝝ sunt idolatria initiū
et finis, manifestat cum subdit. Aut em̄ dum
letantur insaniūt, sicut in festis ⁊ ludis quos
dijs suis faciebant: in q̄bus se ꝑ libidinē mo-
re bestiaꝝ fedabant. Aut certe vaticinātur fal
sa sicut ꝓphete Achab, de q̄bus dicit. iij. Re-
gum. xxij. Ecce dedit dn̄s sp̄m mendacij in o-
re oīm prophetaꝝ tuoꝝ: aut viuūt iniuste: pxi
mis nocendo. Aut ꝑiurant cito. i. de facili, ⁊ ꝓ
leui causa, falsa scienter iurant. Habēt em̄ ad
hoc audaciam ꝓ tanto. Sciūt em̄ ꝙ idolum
nō p̄ōt se vindicare nec eos punire pro ꝑiurio
facto ꝑ idolum. ⁊ iō facilius ꝑiurant ⁊ ꝯfiden
tius. Et h̄ est q̄d dicit. Dum em̄ ꝯfidunt ī ido
lis que sunt sine anima. i. sine intellectu ⁊ vo-
luntate Male iurātes nocere se. i. sibi nō spe
rant. i. non metuūt ex hoc puniri ꝙ iurant fal
sum ꝑ idolum Narrata multiplici eoꝝ cul-
pa: sequit de eorum pena. Pena autē eis ꝙ ꝓ
vtroqꝫ dānabūtur. Unde subdit. Utraqꝫ er-
go illis eueniēt digne. i. pro vtroqꝫ digne pu-
nientur, vicꝫ de eo ꝙ male senserūt de deo at-
tendentes idolis ⁊ iniuste iurauerūt in idolo
ꝯtēnentes iusticiam. Et sic dupliciter pecca-
uerunt. Tum quia iurauerūt falsum. Tum
quia iurauerunt per falsum, quod est idolum
Et tertio subinfertur de natura iuramenti, et
dicit sic. Non em̄ iuramentum est virtus. id
est iurare nō est virtus, nec est virtus nec ꝑ se
appetēduꝫ: sed peccātium pena Propter incre
dulitatē em̄ hoīm oportet iurare. Matth. v.
Sit s̄mo vester est est: non non. Qd̄ autē his
abūdantius est: a malo est. scꝫ a pena vel a cul
pa illius cui iurat vel qui iurat. Et hec pena
ꝑambulat semꝑ. i. crescit. in iustoꝝ. i. iusticie
vel iustarum rerum p̄uaricationem. Juxta il
lam clausulam. Periurant cito. Circa ꝑiu- B
rium ē notādum, ꝙ ꝑiurus ē multiplr̄ detestā
dus ⁊ sp̄aliter ꝓpter tria. Est em̄ ꝑiurus ꝓdi
ciosus ꝑ infidelitatē quo ad deum. Iniurio-
sus ꝑ falsitatē quo ad ꝓximū, ⁊ ꝑniciosus ꝑ ini
quitatē q̄ ad seip̄m Primo igit ꝑiurus est ꝓdi
ciosus ꝑ infidelitatē quo ad deū. Proditio fo
ret magna si ille qui haberet custodiaꝫ sigilli
regij sigillaret lr̄am pactionis quā rex maxie
detestaret, et si hoc faceret de sigillo pape esset
excōicatus ip̄o facto ⁊ brachio seculari tradē
dus. Nomē dei est nomē ꝯmissum nobis q̄si
quoddā sigillum ad testificādum veritatem ⁊

confirmandū. Deutero. vj. Dñm deum tuū ti
mebis ⁊ illi soli seruies. ⁊ ꝑ nomen eius iura
bis. Et ideo dicit Ap̄ls ad Hebre. vj. ꝙ om-
nis ꝯtrouersie finis ad ꝯfirmationē est iura-
mentū. Falsitas aūt est illud qd̄ deus sūme o-
dit tāq̄ꝫ sibi ꝯriū q̄ est ꝟitas. Et iō q̄ nomē dei
assumit ad ꝯfirmādū falsitatē, dei ꝓditor est.
Hoc idē patet scd̄o. qꝛ si castꝝ dñi regis sue fi
delitati ꝯmissum traderet hostibꝫ regis, ꝓdi-
tor eius esset. Castꝝ est nomē dñi qd̄ inuoca-
uimus ⁊ ad qd̄ refugim⁹ in oīmi nostra neces-
sitate. Prouer. xviij. Turris fortissima nomē
dñi ad eam fugiet iustus ⁊ saluabitur. Istud
castrum tradit hosti qñ demonibꝫ ⁊ falsis ho
minibꝫ ꝯmittit ad ꝓbationē falsitatis. Hoc
idem ꝑꝫ tertio quia q̄ dñm suū diffamat ma
liciose ⁊ inuoluit in crimine, ꝓditor suus est. sꝫ
qui deū inducit tanq̄ꝫ testem falsitatis: nititur
deum inuoluere i crimie ⁊ aufferre sibi nomē
bonū quo vocat. ⁊ est sūma veritas: ergo ꝓdi-
tor su⁹ est. vñ q̄ntum in eo est plus ꝯtēnit cri-
stum q̄ꝫ crucifixores xp̄i. nā ipi nō intulerunt
xp̄o nisi malum pene. ⁊ iste nitit eum mittere i
malum culpe. Dyabolus adiurat⁹ in nomie
dei dicere veritatē nō mentit cōiter. nec inue-
nitur ꝙ addat suis mendacijs iuramētum li-
cet mēdax sit ⁊ pr̄ mēdacij. Et iō nō est mirū si
E deus eis velocē vīdionē ꝑmittat. Malach. iij
Ero testis velox maleficis ⁊ adulteris ⁊ ꝑiu-
ris. Narrat Ouidi⁹. ij. metamor. de Mercu-
rio ⁊ Baccho. Mercuri⁹ accepta figura hūa
na tēptauit furari boues q̄s Appollo pastor
regis Amiddi debuit custodisse: iuenit autēꝫ
eos depascētes latera cuiusdā mōtis ⁊ stati ar
te sua abegit eos ad q̄ndā siluā ⁊ ibi eos occul
tauit: istud fcm̄ null⁹ ꝑcepit nisi q̄dā pastor q̄
dicebat bacch⁹. Istū igit mercuri⁹ timēs acces
sit ad eū rogās ꝙ si aliq̄s veniret inq̄rere ꝓ bo
bus ꝙ negaret se eos vidisse, nihilq̄ꝫ aliud rñ
deret. ⁊ ne fcm̄ suū careret p̄mio: dabo inq̄t ti-
bi istā vaccā albā oīno. Qua accepta bacchus
rñdit. Sic tutus eas. Lapis iste ꝓus tua fur
ta loq̄tur. ⁊ lapidē ostendit. Mercuri⁹ simu-
lat se recedere. ⁊ statim mutata figura corpis ⁊
voce ꝟmonis redit ad rusticū, q̄ in forma ali-
cui⁹ inq̄rentis boues ⁊ vaccas dic̄ sibi. Rusti
ce vidisti si q̄s h̄ limite duxit Boues: fer opē
furtoq̄ꝫ silentiū deme. Iūcto suo pari dabit
sua femina thauro. Uidens ꝗ rustic⁹ ꝙ merces
sua foret geminata si furtū diceret ⁊ etiā volēs
h̄re vaccam albā ⁊ album thauꝝ, respondit ꝙ
sub illis mōtibꝫ fuerūt. ⁊ ostendit montes in
q̄bus fuerūt ante vagati. Risit Mercurius ⁊
me mihi ꝑfide ꝓdis. Me mihi ꝓdis ait ꝑiu-
ra pectora vertit. In durꝝ silicē q̄ nūc q̄ꝫ iudex

Inq̄ꝫ nihil merito vetus est infamia saxo. Et
sic iuste in illū vel ꝯsilem est mutatus de quo
prius dixerat. Tutus eas lapis iste ꝓus tua
furta loquet. Et sic frequēter videm⁹ ꝙ hoies
falsi mun⁹ accipiūt ex vtraq̄ꝫ ꝑte ⁊ ꝯmittūt ꝑ
iuriū ⁊ lesionē veritatis ⁊ tandē iusto dei iudi
cio lapides ꝯuertūtur. qꝛ appropinquāte fine
vite freq̄nter desperant. Job. xlj. Cor eius in
durabitur quasi lapis. Nō sic fuit de Mar-
co Marcello Regulo. De q̄ btūs Augustin⁹
v. de ciui. dei. ca. xv. vel. xix. ꝟm librꝝ nostrum
Marcus iste impator rhoman⁹ captiu⁹ fuit
apud carthaginēses: q̄ cuꝫ mallēt a romanis
suos reddi captiuos q̄ꝫ romanoꝝ captiuos te
nere. Regulū istū cū legatis suis romā miserūt
ꝓus iuramēto ꝯstrictū se carthaginē redituꝝ
si illud qd̄ volebāt minime peregissꝫ. Perrexit
ille ⁊ plane i senatu ꝯria ꝑsuasit. qꝛ nō arbitra
bat vtile reipublice: romanoꝝ ꝯmutare capti
uos. Nec ꝑ hanc ꝑsuasionēꝫ ad hostes redire
ꝯpulsus est: sed qꝛ iurauerat: illud sponte cō-
pleuerat. At illi excogitatis supplicijs intere-
merūt. inclusumq̄ꝫ angusto ligno vbi stare co
geret. clauis acutissimis vndiq̄ꝫ ꝯfixo: vt se in
nullā partē sine penis atrocissimis inclinaret
abscissis etiā cilijs ne dormiret. crudeliter ꝑe-
merūt. Iste liber fui ⁊ in ciuitate ꝓpria ꝓ nul-
la causa hostibꝫ se reddidit: nisi vt fidelitatem
ꝟuaret quā ꝓmiserat iuramēto se vicꝫ reditu-
rū si romanis ꝯmutationē captiuoꝝ ꝑsuade-
re ñ possꝫ. Et tm̄ cū ꝑsuasisse potuissꝫ ⁊ vitā sal
uasse: noluit. qꝛ hec ꝯtra fidēꝫ reipublice fore
vidit. ⁊ sic cū possꝫ ꝑ duas vias euanisse: neu-
trā tm̄ voluit: qꝛ neutra cum fidelitate stare po
tuit. Scd̄o ꝑiurus ē iniuriosus ꝑ falsitatēꝫ q̄ D
ad ꝓximū. Decipit eī iudicē ⁊ spoliat iure suo
bone fidei possessorē. ⁊ iō restituere tenet q̄libꝫ
de duodena vel ad duo insolidū. sꝫ cum vnus
soluerit restituēdo ꝯplete alij deobligabant.
Legim⁹ de dolo gabaonitaꝝ. q̄ simulātes se a
lōge venisse obtinuerūt a filijs isrl̄ vite ꝓmis-
sionē. Hāc aūt ꝓmissionē ꝟuauerūt nō obstā
te dolo gabaonitaꝝ. Uñ ꝑcepto dolo ⁊ ꝓpter
hoc clamāte ꝓplo ⁊ murmurāte dixit Iosue.
Reseruent inq̄t iosue ⁊ viuāt ne ꝯtra nos ira
dei ꝯcitet si ꝑiurauerim⁹. Tertio ꝑiurus ē
ꝑniciosus ꝑ iniq̄tatem q̄ ad seipm̄. Ille em̄ q̄
scienter ꝑiurat: manū libro supponit q̄ tangit
euāgeliū. ⁊ illā diabolo ꝯmēdat, nisi dicat ve
rū. Uñ illa man⁹ efficit diaboli. ⁊ postea ma-
nu diaboli se signat, se cibat ⁊ opat. Uñ ꝑ illā
manū tenet eum diabol⁹ donec peniteat. In
missali ꝓo sup qd̄ iurat q̄tuor scripta sunt. cō-
secratio corpis ⁊ sanguinis xp̄i. suffragia sctō
rum. btītudo bonoꝝ. ⁊ dānatio reproboꝝ. Est

ergo sensus iuramēti sui. Nisi veꝝ sit qd̄ mō
iuro. nō me iuuet missaꝝ celebratio nec sctōꝝ
deprecatio ⁊ ꝓuer oīno futura btītudine san-
ctorū ⁊ beatoꝝ. ⁊ veniat sup me maledictio re
proboꝝ que ponit Math. xxv. Ite maledicti
in ignē eternū qui preꝑatus est diabolo ⁊ an-
gelis eius. Silr̄ genua flectēdo abrenūciat
oībus gressibꝫ quos pedibꝫ suis fecit nisi di-
cat verum. Extēdendo manū ad librꝝ: abrenū
ciat bonis opib⁹ elemosyne si que fecit. Oscu
lādo librꝝ abrenūciat oībus bonis ꝟbis ⁊ orō
nibus q̄s dñs fecit. ꝓpter qd̄ Eccl̄i. xxiij. dicit.
Uir multū iurans replebit iniq̄tate. ⁊ nō re
cedet de domo eius plaga. Et Leuit. xix. Nō
ꝑiurabis in noie meo

Ca. XV. Lectio CLXVIII.

T Wautem deus

noster suauis ⁊ verus es, patiēs
et in misericordia oīa disponēs
Etenim si peccauerimus tui su-
mus scientes magnitudinem tuam. Et si nō
peccauerim⁹: scimus qm̄ apud te sumus cō-
putati. Nosse em̄ te ꝯsūmata iusticia est. ⁊ sci
re iusticiam et virtutem tuā radix est imortali
tatis Intentio spūssancti tam in isto caplo
q̄ꝫ in duobꝫ p̄cedentibꝫ est idolatriā destruere
⁊ veꝝ dei cultum hoibus suadere Hoc aūt in
isto caplo ꝑ duas vias aggredit. Naꝫ primo
ꝯmēdat diuinā bonitatē ꝓpter quā ois crea-
tura rōnalis ei debet ꝟuire. Scd̄o declarat
idoloꝝ vilitatē ꝓpter quā ois hō ei tenet ꝯtē-
nere. Scd̄a ꝑs ibi. Nō eī in errorē. Circa pri
mū ꝓmo poit dinā ꝯmēdationē. Scd̄o subiū
git tāte ꝯmēdatōis declaratiōēꝫ. scd̄a ꝑs ibi.
A Eteni si peccauerim⁹. Cōmēdabilia āt q̄ dic̄
de deo sūt q̄tuor q̄ maxie mouēt aliquē ad ser
uiēdū dño tales ꝯditōes hñti. vicꝫ suauitas i
cōicatiōe. Dño em̄ amaro ⁊ iracūdo null⁹ fa-
mulat libēter Ueritas in ꝓmissiōe Nā mlt̄a
ꝓmittēs ⁊ pauca ꝑsoluēs raro habebit famu
los sibi deuotos. Patiā in expectatōne. Dñs
em̄ qui nō subito nec rigide ꝓcedit ad sui vlti
onem. dat subditis ꝯfidentiā sperādi veniaꝫ
post offensas. Et miscd̄ia in gn̄ali dispositiōe
qꝛ miscd̄ia dñi famulos facit eē deuotos ⁊ o-
bediētes. Quātū ꝗ ad ista q̄tuor dicit. Tu āt
deus nr̄ suauis ⁊ verus es. Suauis: bñficia
largiēdo. verus: ꝓmissa implēdo. patiens ex-
pectādo delinq̄ntes. Eccl̄i. v. Altissim⁹ est pa-
tiens redditor ⁊ in miscd̄ia disponēs oīa: qꝛ
punit citra ꝯdignū ⁊ p̄miat bonos vltra ꝯdi
gnū. Hec ē veri dei ꝯmēdatio. Scd̄o subiun
gitur hui⁹ magne ꝯmēdatōis declaratio. Iu
stū est em̄ vt deo ꝟuiamus ⁊ eū honorem⁹ siue

fuerim⁹ in statu culpe siue in statu iusticie: q̄a
si fuerim⁹ pctōres nihilomin⁹ infra potētiam
suā puniēdi sum⁹. Si fuerim⁹ iusti: sum⁹ in-
fra potētiā suā ⁊ ꝑ eā supra meritū p̄miādi. ⁊ h̄
est qd̄ subdit. Etem̄ si peccauerim⁹ tui sumus
sciētes magnitudinē tuā. i. infinitatē potentie
tue. In p̄s. Magn⁹ dñs ⁊ laudabilis nimis
⁊ magnitudinis eius nō est finis Et si nō pec
cauerim⁹ scim⁹. i. firmissima fide credim⁹. q̄a
apud te ꝯputati sum⁹. i. nūerati ⁊ electi vt i ce
lis eternalit p̄miemur. Luc̄. vj. Gaudete ⁊ ex
ultate qꝛ merces vr̄a mlt̄a ē in celis. Sꝫ pos-
set aliq̄s q̄rere. Qd̄ est illud p̄miū vite: ⁊ quō
ad illud ꝑueniem⁹. Iō subdit. Nosse. n. te nu
de vicꝫ ⁊ apte ꝯsūmata iusticia ē. Iohis. xvij.
Hec ē vita eterna vt ꝯgnoscāt te solū veꝝ de-
um ⁊ quē misisti ihm xp̄m. Ecce p̄miū. Sed
quō ad illud ꝑueniem⁹. subdit. Et scire. i. cre-
dere ꝑ dilcōem iusticiā. i. eq̄tatē ⁊ ꝟtutē tuā. i.
pietatē. radix est. i. ꝓncipiū imortalitatis. i. be
atitudinis sempitne. q. d. qui hꝫ fidem forma-
tam caritate ꝙ tu es vere iust⁹ ⁊ vere pius: il-
le hꝫ radicem beatitudinis. De hac radice fi-
dei explane loq̄tur Aug⁹. sup Ioh. sic dicens.
Sic in radice arboris nulla ꝓrsus appet spēs
⁊ tm̄ q̄cq̄d est in arbore pulchritudinis vel de
coris totū ex illa ꝓcedit. sic ex fidei humilitate q̄c
q̄d meriti q̄cquid beatitudinis aīa susceptu-
ra est: ex fidei fundamēto ꝓcedit. vñ signāter
dr̄ ꝙ fides est radix imortalitatis Uñ Eccl̄i. j.
Radix sapie est timere deum. Rami eius lon
geui. Circa illā clausulā. Scim⁹ qm̄ apud B
te sum⁹ cōputati. Notādum est. ꝙ istud ꝟbuꝫ
dr̄ p̄cise de electis quoꝝ numer⁹ soli deo co-
gnit⁹ ē. sicut dic̄ Aug⁹. in enche. ca. xxij. Ubi
notādū ꝙ mgni dñi aliter possident modica
⁊ vilia ⁊ alit p̄ciosa ⁊ nobilia. Uilia vl̄ res ꝑ
ui p̄cij lꝫ habeant: nō tñ a dñis ꝯputant. Sꝫ
p̄ciosa ⁊ nobilia iocalia hñ hñtur. ⁊ in nūero
diligent ꝯputant. Isto mō est de deo q̄ oīa
possidet siue sint pctōres siue iusti ⁊ p̄destina
ti. Peccatores hꝫ sub dominio suo. sed nulli⁹
numeri sunt apud eum. Eccs. j. Stultoꝝ infi
nitus ē numerus. Uñ Boe. j. arisme. loquēs
de diuisione numeri ꝑ diminutū et supfluū et
ꝑfectum dic̄. In his ē magna silitudo ꝟtutis
et vitij. ꝑfectos em̄ raros inuenim⁹ numeros
sed supfluos ⁊ diminutos mlt̄os ⁊ infinitos.
Perfectus em̄ numer⁹ est q̄ ex oībꝫ ꝑtibꝫ suis
aliq̄tis simul sūptis: sicut ē sex ⁊ infra centū mi
lia: nō sunt nisi q̄nq̄ꝫ tales numeri. ⁊ qꝛ tanta ē
maloꝝ copia: nō est deo cura de eis vt nūeren
tur. Iusti autē possident. sicut iocalia ꝑfecta ⁊
p̄ciosa. Esa. xiij. Preciosior erit vir auro ⁊ ho-
mo mūdo obrizo. Et bñ dicit vir. Quia sicut

ordinabak in lege mulieres z puuli nō nūera
bank.sed soli viri:ita apud deū effeminati ad
opera virilia seu ꝟtuosa nec irrōnabiliter vi
uentes pciosi iudicank.sed tm̄ viri.i.ꝟtuosi! q
pro xpo psecutōes z iniurias seu ignominias
ptulerūt.De qbus.Sap.v.scribik. Tūc sta
bunt iusti in magna ɔstantia aduersus eos q
se angustiauerūt. Et sicut ibidē infra dicitur.
tūc dicent reprobi.Nos insensati vitā illoruz
estimabam⁹ insaniā.z finem illoꝝ sine bono
re.Quō igik ɔputati sunt inter filios dei z int
C sanctos sors illoꝝ est.Pñt ergo sancti z electi
dicere.Scim⁹ qm̄ apud te sumus ɔputati sic
ex arte algoristica satis pꝫ.Septē sunt ɔpu
tationis spēs que in cōibus ꝟsibus ɔtinenk.
Addere subtrahere duplare dimidiare.Sex
taqꝫ diuidere:qnta vero multiplicare. Radi
cem trahere ps septima dī esse.Deus āt in ef
fectibꝫ graciosis qs circa nos electos suos fa
cit:oēs istas ɔputatōnis species exercet. Ad
dit subtrahit duplat z dimidiat:mltiplicat di
uidit z radices extrahit.Addit em̄ nobis pec
cātibus tps penitētie vt ɔteramur.Exēplum
de rege Ezechia.iiij.Reg.xx. Cui dixit dñs.
Addā dieb tuis.xv.ānos . Subtrahit qñqꝫ
malos z īpeditores qetis nre vt pficiam⁹.qa
Prouer.xxvj.dī.Susurrone sbtracto iurgia
qescūt Et iō ɔsulūt p apl'z.ij.Thessal.iij.Sb
trahite vos ab oī fratre ābulante inordinate.
Duplat nob spūalia ī pñti vt sufficiāt qū dat
nob virtutes tā naturales qꝫ gratuitas. Pro
uer.xxxj.Oēs domestici ei⁹ vestiti duplicibus
Et ī futuro duplat nobis gl'iam qñ dabit no
bis duplicem stolā.i.qñ tam in corpe qꝫ in aia
glorificati erim⁹.Esa.lxj.In terra sua dupli
cia possidebūt.Dimidiat penas qs iuste me
remur.qz longe circa ɔdignū punit:si tñ alia
pena posset estimari pctō mortali condigna.j
Macha.x.Dimidiā ptem fruct⁹ ligni qd est
portōnis mee relinq vob.zc. Mltiplicat in
nob dona sua z bñficia orōnes nras exaudiē
do.In ps. In qcūqꝫ die inuocauero te veloci
ter exaudi me:multiplicab in aia mea ꝟtutem
Diuidit qñ grās gratis datas diuersis pso
nis cōicat diuersimode vt oēs fideles in eccle
sia scinuicē valeant supportare.iuxta sententiā
Apl'i.j.Cor.xij.Diuisiones grāruz sunt.Idē
aūt spūs diuidens singulis put vult Sed ra
dices extrahet qñ puersas cogitatiōes a qui
bus oia mala oriūtur iudicialiter denudabit
Prouer.xxv.Cogitatiōes impioꝝ eradicabū
tur.Sūt ergo iusti multipliciter computati.
D Notādum est aūt ꝙ aliter ɔputat senescal
lus cum ppposito Aliter vsurarius de supfluo
aliter iconom⁹.i.pcurator domus cū famulo

Prim⁹ ɔputat ad calūniādum.Scōs ad in
iuste lucrāduꝫ.Terti⁹ ad iuste remūerandum
Isto mō aliter ɔputant nobiscū demones.a
liter vani arrogātes hoies.z aliter deus z an
geli boni nos expectātes . Demōes ɔputant
ad calūniādū tātūmō.Vñ sicut falsus audi
tor ɔpoti q calūniari ꝓponit ppositū vl' bali
uū.illas expēsas diligētissime ɔputat in qbus
vidit eū ampli⁹ neglexisse.ita diabol⁹ ɔputat
nobiscū de peccatis nris.Portat em̄ sp talliā
preparatam ɔtra nos.Qui plus letak in sentibꝫ
peccatoꝝ qꝫ in floribꝫ meritoꝝ.De qbus dici
tur Job.xxx.Inter huiuscemōi letabank z eē
sub sentibꝫ delitias ɔputabant.Scōo aliter
ɔputāt hoies arrogātes.Illi em̄ ɔputāt mō
vsurarij Solus vsurari⁹ vēdit tps.qz p solo
lapsu tpis plus pcipit qꝫ debet.Et istū modū
ɔputādi hñt alique psone q cū sue iuuētutis
tpa trāsierit ociose sine qcūqꝫ merito ꝟtuoso.
ex solo lapsu tpis z nature defectu honorē vē
dicāt senectutis.siles antiqs imaginibꝫ in q
bus fm opiōnē vetulaꝝ nihil est numinis do
nec fuerint.lx.ānoꝝ.Et certe istud lucꝝ est illi
citum:qz nō corrñdet merito vel ꝟtuti:ſꝫ lapsui
tpis z senectuti.Ecce qd dicit scriptura.Sa
pien.iiij.Senect⁹ em̄ venerabilis est nō diu
turna nec ānoꝝ numero ɔputata . Cani sunt
sensus hoīs.z etas senectutis vita imaculata
Et iō vos qcūqꝫ iuuenes q in senectute ꝟtutꝫ
honores pponitis vēdicare:nitamini in iuuē
tute nō ociosis.sed studiosꝫ insistere laboribꝫ z
meritis dū vires habetis in corpe z recēs in
geniū possidetis in mēte Iuxta ɔsiliū Ouidij
de arte amādi.li.iij.Dū vires ānīqꝫ sinūt tole
rare labores. Nā veniet tacito curua senecta
pede. Nō que pterijt iterꝝ vocabik vnda Nec
q pterijt hora redire pōt. Vtēduꝫ ē etate cito
pede labik etas. Nec bona taꝫ seqtur qꝫ bona
pma fuit.Quia nisi ꝟtuose vixeritꝫ iuuenes:
nō poteritꝫ iuste vēdicare ꝟtutis honores.Sa
pien.iij.Si qdē lōge vite erūt: ī nihilū ɔputa
bunk z sine honore erit nouissima senect⁹ eoꝝ
Et qꝫuis hō honores ābire nō debeat.dꝫ tñ
se honoribꝫ dignificare.sic dic Arist.iij.ethi.z
alias extitit dclaratū.Tertio ɔputāt nobiscū
de⁹ et angeli ei⁹ bti z etiā aie nos expectātes
mō quo iconom⁹ ɔputat cū famulo suo de la
bore ad remūerādū.sic ɔputauit il e pcurator
q sero redijt singulis oparijs reddere singlos
denarios. Math.xx.Sic etiaꝫ deus ɔputat
mō dies qbus meritorie laboram⁹ z actus e
tiaꝫ meritorii.Et nō solū de⁹ imo tota celestꝫ
Hierlm mater nra vt merito dicat qlibꝫ nrm
illud Tob.x.Ego noui ꝙ pr meus z mr mea
dies ɔputāt.ad iuste vicꝫ remūerādū vnicui

qꝫ p merito vitā sempiternā
Lectio CLXXI

On enī in errorē

n induxit nos hoim male artis exco
gitatio nec vmbra picture:labor si
ne fructu.effigies sculpta p varios colores cu
ius aspect⁹ insensato dat ɔcupiscētiā z diligit
imaginis mortue effigiē sine aia. Maloꝝ em̄
A amatores digni sunt morte q spē hñt in talibꝫ
z q faciūt illos z q diligūt z q colūt Cū sit i
tentio spūsancti in isto caplo sic in duobꝫ pce
dētibꝫ idolatriā penit⁹ extirpare z cultuꝫ vni⁹
dei hoibus publicare. pcedit ɔtra idolatriaꝫ
oñdens idolatraꝝ fatuitatē fm qtuor causas
ipius idoli.vicꝫ materialē.formalē.efficientē.
z finalem.Forma nanqꝫ idoli vana ē z inutil'
atqꝫ deceptoria ptendēs aliqd numis vbi ni
hil vite est Materia ē corruptibil' de qcūqꝫ ac
cipiak siue sit auꝝ z argentū.siue sit lapis vl' li
gnū.Efficiēs ē derisibilis.qz hō miser z pctis
inuolutus psumit sibi facere deū . Finalis cā
siue finis est impossibilis:qz illud qd in se nec
viuit nec intelligit.aliqs nullo mō cōsilium et
auxiliū pōt prestare.Diuidik g ps seqns vsqꝫ
ad finē pncipaliter in qtuor. Nā pmo ostēdit
idoloꝝ inutilitatē ex pte forme. Scōo ex pte
materie z efficientis sil'.tertio ex pte efficiētis
p se.quarto ex pte finis z efficiētis ɔiūctim.
scōa ps ibi.Sꝫ z figul⁹.tertia ibi Sꝫ z ē cura
qrta ibi.Qm̄ oia idola nationū.Circa pmuꝫ
duo facit.qz pmo oñdit quō idolatre p speciē
idoli decipiūtur.Scōo quō iuste ꝓter h pu
niūtur.ibi Maloꝝ amatores.Primo g deri
dendo formā siue pulchritudinē idoli loqtur
in psona colētiū verum deū.i.in psona iudeo
rum q tūc coluerūt veꝝ deum.z dicit sic. Nō
em̄ in errorē induxit nos hoim male artꝫ exco
gitatio:male artis fabricādi idola q dicik ars
hoim.qz ab hoibus nō a deo est inuenta.Il
la inqꝫ excogitatio.i.ars excogitata n induxit
nos in errorē idolatrādi vel deserēdi veꝝ cul
tum dei.nec vitā vmbra picture.i.species ido
loꝝ cito transiture sicut vmbra. Vmbra dico
que est labor sine fructu.i.forma inutili labo
re fabricata . Effigies sculpta p varios colo
res cui⁹ aspectus.i.forma aspecta dat insensa
to ɔcupiscentiā.i.amorē reuerētie z dilctōnis
idolo tribuēde.Et talis insensat⁹ diligit mor
tue.i.nō viuentis imaginis effigiem sine aia.
sicut fecit pigmaleon.de quo Meta.x.narrat
Ouidius.Cōseqnter ibi. Maloꝝ em̄ amato
res.subiūgit qua pena digni sunt.z distiguit
quatuor psonas qrū tres ptinent ad idolorū
cultores.qrta ptinet ad factores idoloꝝ. Ad
cultores ptinēt sperātes:diligētes z colentes

ad factores q ea opank.Oēs isti digni sunt
morte.vicꝫ inferni.in ps.Sic oues ī inferno
positi sunt.mors depascet eos.Et h est qd di
cit lra. Maloꝝ em̄ amatores digni sūt morte
zc. Circa illud qd dī in pñti lra.Labor sine B
fructu. Notādū ē ꝙ locus vite pñtis ē medi⁹
inter celū z infernū. Mediū aūt sape ɔsueuit
naturā extremorū.mō in celo est sūma quies z
null⁹ labor. Apoc.xiiij.Amodo iā dicit spūs
vt reqescant a laboribꝫ suis.In inferno ē sū
mus labor z nulla requies.Iuxta illud ps.
Laborabit ineternū z viuet adhuc in finem.
Ergo ɔueniens est ꝙ in loco medio.i.in mōo
sit qdam ɔmixtio laboris z qetis.tñ plus pti
cipare debet de labore qz vicinior ē infernus
qꝫ celū. Vñ signāter dī Job.v.Hō ad laborā
dum nascik.Et ideo necessaria est nobis cau
tela aliqua q fiet tolerabilis labor iste.Labor
aūt iste fieri pōt tolerabilis tripl'r z etiam fa
cilis.Primo p occupationū variationē.Se
cūdo p collaborātium ɔsiderationē.Tertio p
magne mercedis expectationē. Primū ergo
qd facilitat labores bonorū viroruꝫ ē occupa
tionum variatio.vt hō modo studeat.mō scri
bat:mō oret:mō laboret.Iuxta illud metricū
Nūc lege:nūc ora:nūc cū feruore labora Sic
erit hora breuis z labor ipe leuis.Et h est qd
docet Aug⁹.li.ij.de sancta ꝟginitate. Diuersꝫ
inqt seminibꝫ pectoris tui colens agrū tedia
tolles.Sere nūc alimonijs mediocribꝫ.nūc
ieiunijs partioribꝫ.lcōne.ope.pce.z mutatio
nes laboris inducie sunt qetis.Scōo facili
tat laborē nrm collaborantiū consideratio.
Sicut ei ɔsideram⁹ dñm dicentē p ps. Pau
per suꝫ ego z in laboribꝫ a iuuētute mea.et a
postolus dicit.j.Corinth.iiij. Vsqꝫ in hāc ho
raꝫ esurim⁹ et sitim⁹ z nudi sum⁹ z colapis ce
dimur z instabiles sum⁹ z laboram⁹ manibꝫ
nris. Nō solū viri imo etiā mlieres.Phil.iiij
Adiuua illas q mecū laborauerūt.Si g taliū
collaborantiū diligentiā ɔsiderauerim⁹.faci
le erit nob laborare in opibus meritorū. Vñ
Greg⁹.v.li.moral.Si desideram⁹ in labore
psistere:collaborātē videam⁹.qz subleuatio la
boris:est visio collaborātis Iac.v.Exemplū
accipite fratres laboris z patiētie p ꝓphetas.
qui locuti sunt in noie dñi. Vñ subdit ibideꝫ
Greg⁹.Sic cū in itinere comes iūgitur.via q
dem nō ɔbitur ſꝫ tñ de societate comitꝫ labor
itineris alleuiak.Tertio laborē sanctorū faci
litat in pñti magne mercedis expectatio.Hic
athletis ppo nit brauiū in fine stadij:rusticus
recolit in hyeme futuros fruct⁹ autūni.z opa
rius qntitatē sui stipendij ɔtemplak.De hac
mercede nra futura z labore pñti dicit Hye

ro, in q̃dam ep̄la. Nullus labor durus: nul-
lum tp̄s lõgum videri debet q̃ gloria eternita
tis acq̄ritur. Sap. v. Bonoꝝ laboꝝ glīosus
est fructꝰ. Et Sap. x. Reddidit iustis merce-
dem laboꝝ suoꝝ. Est ei notãduꝫ ꝙ distigue
re possumꝰ de m̄ltiplici labore hoim in p̄nti.
Est em̄ labor delinq̄ntiũ atq; pctõꝝ. est labor
penitentiũ atq; ꝯtritoꝝ: est labor studentiũ at
q; scolasticoꝝ. est labor p̄sidẽtiũ atq; p̄latoꝛuꝫ
Primus ḡ labor est delinq̄ntiũ atq; pctõꝝ via
em̄ pctõꝝ est magis laboriosa q̃ via sanctoꝝ.
Famulꝰ q̃nto pluribꝫ habet ſuire tanto ma-
iorẽ laborẽ habet. mõ peccator vult ſuire dia
bolo, mũdo, ⁊ carni sue, ⁊ iõ necesse hꝫ multi-
pliciter laborare. Hyere. ix. Docuerunt lin-
guã suam loqui mendaciũ: vt inique agerẽt la
borauerũt. Et m̄lto sollicitiꝰ laborãt hoies cir
ca mũdana trãsitoria quã circa et̄na ⁊ magꝭ cir
ca voluptates q̃ circa ꝟtutes. Vñ leo papa ĩ
sermone quodã de ieiunio septimi mẽsis. Li
bentius sustinet̃ labor ꝑ desiderio voluptatis
q̃ amore ꝟtutis. Et Gregꝰ. sup Ezech. Qui-
busdã prauis mẽtibꝫ nihil laboriosiꝰ est q̃ si
eis p̄cipit̃ ꝙ in mũdi huiꝰ actibꝫ nõ laborent
De hmõi variĩ ⁊ vane laborãtibꝫ loq̄tur An
sel. de siĩitudinibꝫ. Molentiũ. i. in hac vita la
borãtiũ tria sunt genera. Hec aũt sunt velut
tres hoies a mane vsq; ad vesꝑam molentes
Hoꝝ itaq; ṗmus quicq̃d molit in saccum su-
scipit ⁊ abscondit. Alter ꝟo ꝑtem capit ⁊ ꝑteꝫ
ex negligẽtia in flumẽ cadere facit. ⁊ ꝑtem aliã
a vento rapi ꝑmittit. Tertius ꝟo q̃cq̃d molit
fluminis impetꝰ secũ tollit vel vẽtus dissoluit.
Veniẽte aũt vesꝑa qñ a labore cessat̃ ⁊ fructꝰ
laboris inq̄rit̃. q̃d putas singl'os habituros.
Primus q̃dẽ farinã totã ſuauit bene, totũ la-
borẽ suũ recognouit bene. Scd̃s ꝟo q̃ parteꝫ
collegit: inde letatus est qđ habuit inde mestꝰ
qđ vẽto vel fluminĩ amisit. Tertiꝰ aũt q̃ totum
amisit: eo tristior fuit. Moraliter loq̄ndo Flu
men ꝑ seculi decursu accipit̃. Vẽto ꝟo gloria
designat̃ inanis. Molẽdinũ qđ tota die mo-
lit: p̄ns labor est q̃ a mane vsq; ad vesꝑam nũ
q̃ finitur. Mane nobiscũ erat qñ nati sumus
vesꝑe aũt erit qñ ꝑ mortis debitũ hinc trãsibi
mus. Tẽpus itaq; p̄ns dies ẽ q̃ laborare de-
bemꝰ vt ad vesꝑam veniamꝰ. Et sic mola cir
cũducta ad eũdẽ locũ sꝑ reuertit̃. sic labor iste
singulis ãnis more solito reiterat̃. Mõ nan-
q; aratur, seminat̃. metit̃. panificat̃. comeditur
iteꝝ ad idem reuertit̃. In vesꝑe aũt cum dicet̃
voca operarios ⁊ redde illis mercedẽ letabũt̃
iusti tota sua ſuata farina. i. vita sua. Aliĩ ꝟo
qui nõ totam eã seruauerũt in hoc mesti erũt

leti em̄ ꝙ ex parte laboris sui deũ ꝯgnouerũt
Veꝝ aliĩ om̄e tẽpus suũ in vanitate ponũt. ⁊
qđ faciũt nõ ab hũana laude abscõdunt qua
si om̄e studiũ vite sue in decursum fluminis ꝓ
iĩciũt. farinãq; suã vento ꝯmittũt. Vñ ⁊ in fi-
ne pane vite carebũt et̄ne: ve illis. hec Ansel.
Isti fatue laborãtes dicere poterũt illud Lu-
ce. xv. Per totã noctẽ laborãtes nihil cepimꝰ
Nihil. i. pctm̄ ſm illud Jo. j. Sine ipo factũ
est nihil. Scd̃s labor in ꝓposito ẽ penitẽtiũ ⁊ D
ꝯtritoꝝ. Narrat sextꝰ Juliꝰ. j. stratogem. c. xlj
ꝙ Cyrus rex ꝑsaꝝ volẽs aios populariũ ꝯci
tare ad bellũ ꝯtra medos tali vsus est cautela
Duxit ꝑplm̄ ad q̃ndaꝫ siluã vbi tota die labo-
ribꝫ maximis occupauit eos circa lingna suc
cidẽda. In crastino iussit epulas lautissimas
preparare ⁊ exercitũ cum gaudio ⁊ tripudio ꝯui
uari: ⁊ circũiens ꝑ turmas introgauit. q̃s illo
rũ dieꝝ plus placeret eis. Rñderũt ꝙ dies se
cũdus plꝰ placeret eis q̃ ṗmꝰ. Quibꝫ ille sub
iũxit. Sic ꝑ laborẽ hesternũ ꝑuenistꝭ ad hodi
ernũ ꝯuiuiũ: sic felices hic esse nõ potestis ni
si ṗus medos viceritꝭ. Sic etiã moralit si pec
catoꝝ nroꝝ remissionẽ: si vitam ⁊ cenã eternã
ingredi volumꝰ: necẽ habemꝰ prius laborem
penitẽtie ⁊ huilitatis subire Vñ p̄s. sic petit
Vide huilitatem meã ⁊ laborẽ meuꝫ ⁊ dimit
te vniuersa delicta mea. Et cuiusmõi fuerit la
bor suus manifestat alibi dicens. Laboraui
in gemitu meo lauabo ꝑ singulas noctes. ⁊c̄.
Tertiꝰ labor in ꝓposito ẽ studẽtiũ ⁊ scolastico
rum. De q̃ loq̄tur sic Señ. Non est inq̄t viri
timere laborẽ. Generosos aios labor nutrit.
Phia inq̄t nemini nascit̃. q̃ eã volunt hꝫ opꝫ
ꝙ laborent. Aristotelẽ nõ suscepit phia inge
niosum: sꝫ effecit. Hinc Hiero. cum in studiĩs
scṗturaꝝ et circa hebreũ discẽdum vsq; ad fa
tigationẽ laboraret. semetipm̄ ꝑ illud dictum
poeticũ ꝯfortare solebat. Labor iprobꝫ oia vi
cit. Iste laborẽ in studẽdo: loq̄ndo: ⁊ scribẽdo
vt posteris poterit ꝓdesse. Eccl. xxiiĩ. Videte
qm̄ nõ solũ mihi laboraui. sꝫ oibus exq̄rẽtibꝫ
veritatẽ. Et etiã in orãdo: exẽplo Salomonis
dicentis. Da mihi dñe sediũ tuaꝝ assistricem
sapientiam vt mecum sit ⁊ mecum laboret
Quartꝰ labor est p̄sidentiũ ⁊ alioꝝ p̄latoꝝ
quorũ est laborare in doct̄na ⁊ exẽplo bone vi
te. iuxta illud. j. Tymo. v. Qui bñ p̄sunt p̄sby
teri duplici honore digni habeãt̃. maxĩe q̃ la-
borãt in ꝟbo ⁊ doctrina. ⁊c̄.

Lectio CLXX.

Ed et si figulus

mollẽ terrã ꝑmẽs: laboriose fin-
git ad vsus nros vnũq̃dq; vas ⁊

de eodẽ luto fingit q̃ mũda sunt in vsum vasa
⁊ siĩiter q̃ his sunt ꝯtria. Hoꝝ autem vasoꝝ q̃s
sit vsus iudex est figulꝰ. Et cum labore vano
deum fingit de eodẽ luto. ille q̃ pauloante de
terra factꝰ fuerat: ⁊ post pusillũ ducit se vñ ac
ceptus est. repetitꝰ aie debitum quã habebat
Postq̃ reprobata ẽ idolatraꝝ fatuitas ⁊ mali
cia ex ꝑte speciei siue artificialis pulchritudi
nis idoloꝝ. Hic ꝯñter eos reprobat de causa
tam efficiẽte q̃ materiali eorũdem ꝯiũctim.
Et q̃uis q̃cunq; materia inepta sit ⁊ incõue-
niens ad cẽndum ꝑs dei: ⁊ ois artifex impo-
tẽs ⁊ insufficiẽs ad ꝓducendũ deuꝫ: maxĩe tm̄
euidenter idolatraꝝ fatuitas oñditur in h̄ ꝙ
credãt vnũ figulũ q̃ est defectꝰ artifex de vilis
simo elemẽto qđ est terra posse formare deum
p̄sertim cũ videt figulũ de eodẽ luto formare
vasa honesta ⁊ inhonesta q̃tum ad vsum ſm
iudiciũ suũ ⁊ de eodẽ luto fabricare vnũ ido-
lum. Igit̃ q̃tũ ad materiã nulla nobilitas ma
ior sit in idolo q̃ sit in olla vilissima fc̄tã de lu
to. Et hec rõ ponit̃ in ṗma ꝑte lcõnis plane ⁊
sumit̃ ṗncipalr a ꝑte materie. Scd̃a est talis
Colẽtes idoluꝫ in materia lutea siue terrestri
sciũt ipm̄ figulũ factũ de terra ⁊ post modicuꝫ
redigendũ in terrã. Ergo cũ nõ possit dare ter
re de q̃ factus ẽ vitã imortalem vel diuinam.
m̄lto minꝰ põt dare vitã terre circa quã opat̃
arte sua. Et h̄ est qđ dicit Et cuꝫ labore vano
deum fingit. i. idolũ colẽdum ꝑ deo: de eodeꝫ
luto. sup̄. de q̃ ṗus fecit vasa honesta ⁊ inho-
nesta q̃tũ ad vsum illoꝝ ille q̃ pauloañ de ter
ra fc̄us fuerat. Eccl. xvii. Deus de t̃ra creauit
hoieꝫ. Et post pusillũ ducit se. i. ducit̃ merito
pctõꝝ suoꝝ: vñ acceptꝰ est. i. de t̃ra in t̃rã reuer
tet̃. Eccl. xlj. Oia q̃ de t̃ra sũt i terrã ꝯuertent̃.
Vel educit se ſm alios libros. ille etiã nõ so-
lũ sic ducit̃ in terrã. sꝫ repetitus est debituꝫ aie
quã hẽbat. Hec l̄ra duplr̄ exponit̃. Prio mõ
aie debitũ dr̄ mors ipa quã pati ois hõ debet
post pctm̄ ṗmi parẽtis. Gen. ij. In q̃cũq; die
comederis ex eo morte morieris. i. necessitati
mortis eris addictus tu ⁊ tota posteritas tua
Alio mõ est ꝯstructio intrãsitiua repetitꝰ ani
me debitũ. ⁊c̄. i. debitũ qđ est ipa aia. Luc. xij.
Stulte hac nocte aiam tuã repetẽt a te. Et ẽ
grãmatica nõ vsitata mõ, vt h̄ ꝑticipiũ passi-
ue significatõis repetitus regat hũc actm̄ de-
bitũ. qđ dicũt ꝙ h̄ ideo ẽ. q2 suũ actiuũ regit
duplicẽ actm̄ sicut h̄ ꝟbũ doceo. vñ bñ dicit̃.
repetitꝰ debitũ. sicut dr̄ iste ẽ doctꝰ grãmaticã
B Circa illã clausulã. repetitꝰ aie debitũ No
tandũ. ꝙ hõ bñ ꝯsiderãs statum suũ diuersi-
mode ẽ debitor multoꝝ. Et est debitor supio-
ris. inferioris. et eq̄lis. Roma. xiij. Reddite oi

bus debita. Deus ẽ supior. caro inferior. pxi-
mus eq̄lis. Deo em̄ debitores sumꝰ sicut dic̄
q̃daꝫ doctor. rõne delicti. rõne bñficiĩ. ⁊ rõne
depositi. Primo q̃dem rõne delicti. Omẽs ei
ꝯtra eũ delinq̄mus. Et iõ oẽs ei ꝓ offensa e-
mendã debemꝰ. Exẽplum huiꝰ. j. Regꝭ. vj. ha
bemus de philisteis q̃ arcam dñi detinuerũt
iniuste. ⁊ ideo diuersimode afflicti fuerũt. Vñ
dictum fuit eis. Quod debetis ei reddite pro
peccato. et tũc curabimini. Istud debitum est
penitentia qđ multi male soluũt ⁊ q̃dam nun
q̃. Male soluũt qui suã penitentiã in senectu
tem differũt. Nunq̃ soluũt qui sine penitẽtia
⁊ charitate recedũt. Et rõne huiꝰ debiti qđ est
pena pro peccatis: etiaꝫ ipa peccata debita nũ
cupant̃. Math. vj. Dimitte nobis debita no
stra sicut ⁊ nos dimittimꝰ debitoribꝫ nostris
Secũdo sumus deo debitores rõne bene
ficiĩ. Recepimꝰ em̄ a deo bona gratie nature
⁊ fortune, pro q̃bus oibus merito ei seruire de
bemus. Luc. xvij. Cum oia bñ feceritis q̃ pre
cepta sunt vobis dicite: q2 oino ſui inutiles fa
cti sumus. qđ debuimus facere fecimus.
Tertio sumꝰ deo debitores rõne dispositi.
Hec em̄ oia bona q̃ vident̃ nobis esse collata
disposita sunt magꝭ q̃ data. Vñ reddituri su
mus de oibꝫ rõem. Math. xviij. Mittite eũ i
carcerẽ donec reddat vniuersũ debitũ Scd̃o
ṗncipalr̄ debitores sumꝰ carni, nõ vt ſm eaꝫ
viuamꝰ. sꝫ vt eã spiritui subiĩciamꝰ. Roꝝ. viij
Debitores sumꝰ nõ carni vt ſm eã viuamus
Si em̄ ſm carnẽ vixeritis moriemini. Si ãt
spũ facta carnis mortificaueritꝭ: viuetis. Car
ni igitur tria debemꝰ vicꝫ sustentionẽ, castiga
tionem, ⁊ exercitatõem. Sustentari em̄ debꝫ
ne deficiat. Deliciari non debet ne insolescat:
Vñ Gregꝰ. omelia. viĩ. scd̃e ꝑtis sup Ezech.
In hoc mũdo cum nr̄is temptationibꝫ nasci-
mur. ⁊ caro nobis aliq̃ndo adiutrix est in bo-
no ope, aliqñ seductrix in malo. Si em̄ ei plꝰ
q̃ debuimus tribuimꝰ, hostem nutrimus. ⁊ si
necessitati eius q̃ debemus nõ reddimꝰ: ciueꝫ
necamꝰ. Satiãda itaq; est caro. sed ad h̄ vt in
bono opere nobis sufficiat. Nã quisq; ei tan
tũ tribuit vt supbiat: satiari penitus ignorat.
Hec ille. De eodẽ Señ. ep̄la. xliiij. Fateor in
sitã nob nr̄i corꝑis caritatẽ: fateor nos hꝰ ge-
rere cautelã. Nõ nego idulgẽdũ illi: ſuiẽdum
nego: sic gerere nos debemꝰ non tanq̃ ꝓpter
corpꝰ viuere debeamꝰ sed tãq̃ nõ possumꝰ si
ne corꝑe viuere. Et infra dic̄ notabile ꝟbum.
Honestũ inq̄t ei vile est cui corpꝰ nimis carũ
est. Caro ḡ sustẽtari debet nõ impinguari ne
ꝯtra spm̄ fiat hostis. Juxta illud metricũ Si
bñ suꝫ pasta dic̄ caro nõ ero casta. Iteꝫ alius

dič sic. O mihi cara caro rõni ↄsona raro. Dũ
tibi mĺta paro fercula litus aro Scđo debe-
mus carni castigatõeȝ ꝑ abstinẽtias. vigilias
ꝛ afflictõnes rõnabiles. j. Coꝝ. ix. Castigo cor
pus meũ ꝛ in ꝓuitutẽ redigo, ne forte cuȝ alijs
peccauerim ip̃e reprob° efficiar. Est ei caro sič
equus lasciuus ꝓpter nimiã prebendã q̃ dñm
suũ ꝓijcit in lutum. Vñ Greg. sup illud Job
Versa est in lutũ cythara mea, dič sic. Si cor
da in cythara minus tendit nõ sonat: si ãpli⁹
raucũ sonum dat. q̃ꝛ nimiꝝ tãto q̃sq; sibimet
moderamie debȝ p̃esse vt ad culpã caro nõ su
perbat: ꝛ tñ nõ ad effectũ rectitudinis in ope
subsistat Tertio debem⁹ carni exercitatõeȝ
nõ ociũ vel vocationẽ. De ista loq̃tur Se-
neca, epl'a. viij. ꝓm libros cões. Nullus mihi
ꝑ ocium exit dies, ꝑtem noctiũ studijs vendi-
co: nõ vaco somno sed succũbo, ꝛ oculos vigi
lia fatigatos cadẽtesq; in ope detineo. Et Hie
ronim⁹ in q̃dam epl'a. Semꝑ aliq̃d opis faci
to: vt te dyabolus inueniat occupatuȝ. Non
eñi facile capit a dyabolo qui bono vacat ex-
ercitio. Tertio p̃ncipalit debitores sum⁹ p-
ximo: cui debem⁹ dilcõnem, instructõeȝ. ꝛ sup
C portationẽ. Dilectionẽ debemus oibus. Ju-
xta illud Roma. xiij. Nemini q̃cq̃ debeatis
nisi vt inuicẽ diligatis. Et. j. Joh. iiij. Si de⁹
dilexit nos ꝛ nos debem⁹ alteruꝛꝝ diligere.
Vñ dič Tulli⁹ de amicitia. q̃ fruct⁹ ingenij
ꝛ ꝟtutis oisq; p̃stantie tũc maxie carpit cũ in
ꝓximũ queq; ↄfert. Itẽ Greg⁹. in q̃dã omelia
dič sic. Hñs intellectuȝ curet oino ne taceat.
hñs rerum affluentiã. a misericordia non tor-
pescat. hñs artem qua regitur. vsum illius cũ
proximo partiat. habens locum loquẽdi apđ
diuitem, ꝑ paupibus intercedat. talenti noie
reputabit cuilibet etiam nimium qđ accepit.
De ista dilcõne dicit Petrus Rauenꝰñ. in q̃
dam epl'a Cuȝ humane ↄditõnis status mul
tiplici motu variet. nihil in tꝑib⁹ inuenio pre
ter vnũ quod vite celestis imaginem repñtat
sola dilectio est quã non alterat casualis cuẽ-
tus, quã separatio corꝑalis nõ diuidit, quam
tp̃is longitudo nõ abolet, que defectui nõ suc
cũbit, sola dilectio est ꝑ quã amicos absentes
videmus: alloq̃mur, amplexamur. q̃ sic q̃daȝ
angelica agilitate ꝛ imaginario cõmeatu trã-
soluat ꝛ recurrit vt nihil de damno corporee
molis aut distãtie localis iniurie ↄqueramur
Scđo debemus ꝓximo instructionem. Ro-
ma. j. Grecis ac barbaris sapiẽtib° ꝛ insipiẽti
bus debitor sum. Tertio debem⁹ ꝓximo sup
portationẽ, cui⁹ exẽplũ de ceruis hẽmus Qui
ꝓm Amb. ꝛ Isid. xij. ethymo. ca. j. cum flumia
vel maria trãsnatant capita clunib° p̃cedenti
um supponũt, sibiq; inuicem famulantes nul
lius ponderis laborẽ sentiũt. Cõsimili mõ in
omi cõgregatione ꝛ statu, qui ꝑfectiores fue
rint ꝛ fortiores, infirmoꝝ defectus ꝛ imbecil
litates sustinere debẽt. Roꝝ. xv. Debem⁹ nos
firmiores imbecillitates infirmoꝝ sustinere

Lectio CLXXI.

Ed est cura illi non

s q̃ꝛ laboraturus est: nec q̃m breuis vi-
ta illius sed ↄcertat cum aurificib° ꝛ argenta
rijs sed et erarios imitatur ꝛ gloriã prefert, q̃-
niam res suꝑuacuas fingit. Cinis est eñi cor
eius ꝛ terra suꝑuacua spes illius ꝛ luto vilior
vita illius, quoniã ignorauit illum qui finxit
se ꝛ qui inspirauit illi animã ꝛ amat ea q̃ opa-
tus est ꝛ nõ eum q̃ insufflauit ei spiritũ vitalẽ
Postq̃ reprobata est vanitas idola fabricã
tium ex ꝑte cause materialis ꝛ formalis, In ꝑ
te ista reprobat vanitatẽ eorũdem ex ꝑte cau-
se efficientis ꝛ hoc in materia vili sicut de lu-
to. Nã q̃nto materia idoli est vilior: tãto ma-
gis sunt derisibiles idola fabricãtes de illa. ꝛ
etiã talia idola adorãtes. Vñ spũsscũs deri-
det h̃ spẽaliter figulos idola gẽtiũ fabricãtes
de materia fictili. Et circa h̃ duo fač Nã p̃rio
eos absolute vituꝑat. Scđo eos fabricantes
idola alijs ↄꝑat. ibi. Hic eñ scit se suꝑ omes.
Circa p̃mũ duo facit. Primo tales opifices A
arguit de negligẽtia bone ↄsideratõis. q̃tum
ad laborẽ ꝓꝑrium ꝛ corꝑalem fragilitatẽ. Se
cũdo eos redarguit de vehemẽtia false opio-
nis circa hũane vite bonitatẽ. scđa pars ibi.
Sed estimauerũt. Circa p̃mum quattuor
facit. Nam p̃mo arguit tales de negligentia
Secũdo de vana gloria Tertio de spe suꝑua
cua. Et quarto de ignorãtia nimis fatua. Ne
gligẽtes ꝟo sunt in eo q̃ nõ curant de laboris
sue q̃ntitate: nec de sue vite breuitate. ꝛ q̃tum
ad hoc dicit sic. Sed est illi cura, nõ q̃ꝛ labo-
raturus ẽ, sed nec q̃m breuis est vita illius.
Istã negligẽtiã patiũtur oẽs cupidi q̃ ↄtinue
circa diuitias ꝛ honores laborant, ꝛ vite sue
breuitatẽ nõ ↄsiderãt. sȝ ↄcertãt cũ aurificib°.
id ẽ qui ĩ auro oꝑanť, ꝛ argẽtarijs. i. q̃ oꝑantur
in argento. ecce vana gl'ia figuli q̃ certat cum
nobilib° artificib° vt opetur ita subtiliter i lu
to sicut alius in metallo, sed et erarios. i. illos
qui oꝑanť in ere ꝛ ĩ quocũq; alio metallo imi-
tatur. ꝛ gl'am p̃fert. i. inutiliter se iactat q̃rens
gl'am p̃ferendo opus suũ oꝑibus artificũ ali
orũ. Et iõ se inutiliter prefert, q̃m res suꝑua-
cuas finxit. i. inutiles Reprobata eoꝝ neglige
tia ꝛ vana gloria. Hic reprobatur tertio co-
rum spes suꝑuacua in idolorum cultura, que

q̃dẽ cultura reprobãda ẽ vt mala ex cogitatõe
affectione ꝛ tota ↄuersatione. Quãtũ ad cogi
tationẽ dicit sic. Cinis eñi est cor eius. hoc ẽ co
gitatio cordis illius q̃ adorat vile idolũ est ci
nis. i. circa cinerẽ sicut circa obiectũ suũ. Act⁹
eñi specificanť ꝛ denoianť freq̃nter ab obiectis
sicut cogitatio cupidi est aurum, ꝛ terra suꝑ-
uacua spes illius, q̃tum ad affectiõem, ꝛ luto
vilior vita illius. i. ↄuersatio adorãtis idoluȝ
vilior est ip̃o luto quod adorat ꝛ cui se subdit.
Moraliter in cinere q̃ vento agitať. designať
suꝑbia vite, In terra ↄcupiscẽtia oculoꝝ. In
luto ↄcupiscentia carnis. Quarto reprobat
eos de ignorãtia p̃p̃a ꝓpter quã inciderũt in
tot errores. Vñ subdit. Q̃m ignorauit eum q̃
se finxit scȝ deũ. De quo in p̃s. Qui finxit sin-
gillatim corda eoꝝ. Et q̃ illi inspirauit animã
Geñ. ij. Inspirauit in faciem eius spiraculuȝ
vite: ꝛ amat q̃ oꝑatus est, scȝ figulus amat ido
la sua ꝛ nõ eũ q̃ inflauit ei spiritũ vitalẽ. i. deũ
quia illũ ignorat, nihil aũt ignotũ est amatuȝ
B Breuis est vita illius Circa istã clausulam
Notandũ est q̃ inter oia que ↄsiderare debe-
mus ad ꝟtuose viuendũ, maxime nobis con-
fert ponderare diligenter vite p̃ñtis inume-
rabiles qualitates ꝛ ↄditiones. Vñ aug⁹. li.
suo de orõe dič sic Cogitem⁹ q̃ breuis sit vita
nr̃a q̃ lubrica sit vita nr̃a, q̃ icerta mors nr̃a Co
gitem⁹ q̃ lugẽtes hãc vitã intrauim⁹, cũ labo
re viuimus, ꝛ cũ gemitu exituri sumus. Cogi
temus cum q̃ntis amaritudinib° mixtum sit
si quid dulce est, si quid iocũdum, in hui⁹ vite
via occursu suo nobis alludit fallax: q̃ suspe-
ctum. q̃ instabile. q̃ transitoriũ sit si q̃d amor
mũdi parturit, q̃cquid species et pulchritudo
tẽporis ꝓmittit. Et postea enũerat mltas hu
ius vite miserias quõ cum peccatis intraui-
mus, ꝛ pctã peccatis accumulauim⁹. ꝛ tandeȝ
subdit. Quis eñi oia mala hui⁹ vite enũera-
re põt. Vt eñi p̃termittam⁹ ea mala q̃ omes
cõiter opprimũt, q̃ntum putamus singuloꝝ se
creta pericula quoꝝ quisq; sibi conscij sunt Si
quis eñi cogitare voluerit a iuuentute mala
que fecerit: que sustinuerit: ponatq; añ oculos
tẽpora p̃terita, dies vite sue, ↄsideret diligẽter
que ꝛ quot pericula ꝛ q̃ntos labores inaniter
ꝑtulerit, quotiens ad hui⁹ vite honores fru-
stra desudauerit: quotiens in laboriosis cona
tibus fallaces exitus inuenerit, ꝑfecto sciet q̃d
de hac vita iudicet. Vnde Salomõ. Qui ad
dit scientiã addit ꝛ dolorem. Quãto eñi hõ se
ip̃m plus intelligit: tanto plus suspirat ꝛ in-
gemiscit. hec Aug⁹. Hȝ ergo vita ista duratio
nis breuitatẽ afflictionis acerbitatẽ: ꝛ termia
tionis ambiguitatẽ. Habet eñi p̃mo duratio
nis breuitatẽ, Juxta illud Job. xiiij. Hõ na-
tus de muliere breui viuẽs tꝑe, ꝛč. Et infra.
Breues dies hois sunt Et q̃uis hoc sit de oi
homine, magis tñ ista breuitas apparet ĩ ma-
gnis ꝑsonis, sicut sunt pontifices atq; reges
hoꝝ eñi anni crebrius ↄputanť, cum dicitur.
Anno regis tali, ꝛč. Põtificatus nr̃i anno ta
li. ꝛč. Vnde Eccľi. x. Omis potẽtatus breuis
vita, ꝛ forte ad lr̃am malum regimẽ corꝑis et
excessus delitiaꝝ in cibis ꝛ potib° ꝛ volupta-
tibus hui⁹ agit fortasse ad vite eoꝝ breuitatẽ
Quia Eccľi. xxxvij. dicitur In multis escis e-
rit infirmitas. ꝛ cito post, Propter crapulam
multi obierũt. Disputat Macrobi⁹. ij. satur-
nalium. Vtrũ difficilioris digestionis sit ci- C
bus simplex ꝛ vniformis Et respõdet ad istã
questionẽ Dysarius p̃hs asserens q̃ cib° mľ-
tiplex est difficilioris digestionis. Qđ probat
q̃nq; rõnibus quarũ tria sunt exẽpla pro rudi
bus. Primo eñi videm⁹ q̃ pecudes q̃ sim-
plici alimento vescũtur. sanissime sunt. ꝛ siqui
dem inter pecudes aliq̃ infirmanť. ille potis
sime infirmant q̃s hoim voluptas ꝑ varieta
tes ciborũ nitiť saginare Scđa rõ est q̃ cib°
simplex facili⁹ digeriť. In cui⁹ signũ ois me-
dicus simplici cibo reficit infirmũ: tãq̃ natu-
ra debil' facili⁹ simplicẽ cibũ in sui naturã cõ-
uertat Tertia rõ ẽ, q̃ sič citius nocet varietas
vinorũ q̃ ideȝ vinũ in eq̃li sumptũ quãtitate.
ita varietas ciborũ in aliq̃ quãtitate plus re-
sistit nature q̃ vnus cibus in ↄsili q̃ntitate
Quarta rõ est q̃ꝛ q̃ simplicẽ cibum sumit: si
postea infirmeť facili⁹ sue infirmitatis cã ꝑp̃e
diť. Et ꝑ ↄñs põt sibi facilius cauere vel a tali
cibo totaliť abstinẽdo vel minuẽdo q̃ntitateȝ
cibi: q̃ si mľtis ꝛ varijs vtereť, q̃ꝛ tunc nesciret
cui de mľtis posset iputare, ergo simplex die-
ta salubrior est censenda q̃ mľtiplex Quita
rõ est ta. is. diuersorũ ciborũ in stomacho rece
ptorũ diuersa ẽ natura. ꝛ iõ agẽte natura vni-
formiť ex ꝑte sui q̃dam cib° citius digeriť alijs
adhuc manẽtib° crudis. Illud aũt qđ p̃us in
fra stomachũ manẽs ↄuertiť dum expectat il
lud qđ est postea digerendũ corrũpitur ꝛ are-
scit sicut in eructatõnibus satis patet. Ergo
quãdo cibus est vniformis ꝛ idem vniformi-
ter digeritur ꝛ vitatur talis putrefactio in sto
macho. Vnde relinq̃tur ꝓm eum q̃ cib° sim-
plex est salubrioris digestionis q̃ cib° multi-
plex. Hec ibi. Quia ergo potentes ꝛ diuites
multis ferculis ꝛ varijs vescũtur ciborum ge
neribus, frequẽter infirmanť ꝛ citius moriũtur
Et iõ omis potẽtatus breuis vita. Et in mul
tis escis erit infirmitas: ꝛ in abstinentia vita
diuturna. Eccľi. xxxvij. dicitur, q̃ q̃ abstinens
est adijciat vitam. Huic sententie concordat
Seneca epl'a. vij. Multos inq̃t morbos mľ-

D ta fercula fecerūt. Ista tñ veritas vite nostre
nō est ꝯtra nos sed ꝓ nobis si bñ ꝯsideremꝰ.
qꝛ sicut dic̄ Ambro. in ꝓmone de q̄dragesima
Jō deus breuē illā vitā fecit vt molestie eius
qꝛ ꝓsperitate vinci nō poterāt: tpis exiguita
te finirent. Sap. ij. Exiguū em̄ ⁊ cum tedio ē
tēpus vite nostre. Scd̄o vita pn̄s hꝫ afflictio
nis acerbitatē ꝓm auctoritatē bti Augꝰ. supe
rius allegatā. Et ibi Gregꝰ. xj. moraliū dic̄ sic
Si subtiliter ꝯsideremꝰ q̄cq̄d hic agit̄ pena ⁊
miseria ē. ⁊ cū h̄ ipo ꝙ vita nr̄a tātis replet̄ mi
serijs misericorditer dispēsatur. Vñ idē Gre
go. xiij. moral. Secreto dei ꝯsilio agit̄ vt huiꝰ
ꝑegrinatōnis tpe, electoꝝ vita turbet̄, via q̄ ꝑ
hec vita pn̄s est qua ad patriā tendimꝰ: ⁊ ideir
co hic occulto dei iudicio frequēti turbatōne
ꝯterimur ne viam ꝓ patria diligamꝰ. Istud
satis ꝯsiderauit Salomon qñ in oībꝫ que fi
unt sub sole vanitatē vidit ⁊ afflictionē spūs.
Et iō Ecc̄s. ij. ca. dicit. Teduit me vite mee vi
dentē mala esse vniuersa sub sole ⁊ cūcta vani
tatē ⁊ afflictionē spūs. Docet Aristo. de ꝓble
ma. pti. ij. ꝓblemate. iij. ꝙ aqua salsa mlt̄o me
lius supportat nauē q̄ꝫ aq̄ dulcis etiā eiusdem
q̄ntitatis. Cuiꝰ cā est. qꝛ aq̄ salsa ē corpulētior
⁊ dēsior q̄ꝫ aqua dulcis Vñ si ouū ponat i va
se i quo ē aqua salsa supnatat, si in aqua dulci
submergit̄. Et ob h̄ aliqui ignorantes adhuc
diuersitatē: penes grauitatem ⁊ leuitatē in aq̄s:
onerati ꝑmitus i mari. dānificati sunt in flu
minibꝫ sic dī. ij. meth. Et iō securiꝰ ꝯtingit na
uigari in mari q̄ꝫ in fluminibꝫ. Moraliter aq̄
maris est vita pn̄tis tribulatōnis q̄ est salsa ⁊
amara nimis Nauis ē ꝑsona bene onusta vir
tutibus ⁊ gratijs. Prouer. xxxj. Facta ē quasi
nauis institoris de longe portans panē suū.
Ista itaq̄ꝫ ꝑsona bona multo securiꝰ nauigat
in amaritudine seculi ⁊ aduersitate q̄ꝫ in ꝓspe
ritate ⁊ delitijs vt merito dicat illō Esa. xxxviij
Dñe si sic viuit̄ ⁊ in talibꝫ vita spūs mei: corri
pies me ⁊ viuificabis me ecce in pace amaritu
do mea amarissima. hoc est in pace cōsciencie
amaritudo mea amarissima donec totaliter ꝑ
E patientiā absorbeat̄. Querit ergo aristo. ꝓ
blemate. xxj. particula. xij. Quare post ꝯmesti
onē eoꝝ que sunt stiptica. pontica. vel austera
que multū abinuicē differūt ꝓm ꝯmetatorem
vinū ⁊ aqua ⁊ vl' oīs potus videt̄ dulcior.
Causa est duplex. Prima cā est. qꝛ ꝯrium ma
gis apparet iuxta suū ꝯrium. ⁊c̄. Alia cā est. qꝛ
per talia aperiūtur pori lingue ⁊ organoꝝ gu
stus. ⁊ sic potus melius penetrat ⁊ diutiꝰ ad
heret eis. Isto mō moraliter vinū ꝑpetue io
cūditatis melius sapiet aīe postq̄ꝫ amara vite
pn̄tis degustauerit. sicut excūti de tenebris fit
lux magis accepta. Job. iij. Lux ⁊ vita his q̄ i
amaritudine aīe sunt Tertio vita pn̄s habet
terminatōis ambiguitatē. Ecc̄s. ix. Sūt iusti
et sapiētes ⁊ opa eoꝝ in manu dei. ⁊ infra ibi
dem. Nescit hō finē suū sed oīa in futuꝝ seruā
tur incerta. Et ideo dicit Señ. ꝙ ꝟtuosus dꝫ
in opinione ⁊ mortis ꝯtemptu mori anteq̄ꝫ fi
niat vitā suā ⁊ ꝯsūmare vitā añ mortē. Dicit
iteꝝ Seneca ep̄la. xxxij. Pulchꝝ est ꝯsūmare
vitā ante mortē ⁊ expectare secure reliquā sui
tēporis partē. Et tales illi erāt quibꝫ ap̄ls lo
quebat̄ ad Colos. iij. Mortui em̄ estis ⁊ vita
vr̄a abscōdita est cū xp̄o in deo. ⁊c̄.

Lectio CLXXII

Ed et estimauerūt

f lusum esse vitam nostrā ⁊ ꝯuersatōē
vite ꝯpositam ad lucruꝫ: ⁊ oportere vndecun
q̄ꝫ etiā ex malo acq̄rere. Hic em̄ scit se sup om
nes delinq̄re qui ex terre materia fragilia va
sa ⁊ sculptilia fingit. Omes em̄ insipiētes ⁊ i
felices supra modū anime supbi sunt inimici
populi tui ⁊ imperātes illi. Postq̄ꝫ spūsanctꝰ
redarguit idolatras de negligentia bone con
sideratōnis circa propriū corpis fragilitatem.
In ista pte redarguit eoꝝ falsam opinionem
circa vite humane moralem bonitatem. Est A
autem opinio ipoꝝ reproboꝝ de cōuersatio
ne humana sic. ꝙ tota cōuersatio homis ordi
nari debet ad duo, vicꝫ ad delcātiōes siue de
licias, et ad possessiones siue diuitias, ⁊ hoc ē
quod dicit. Sed estimauerūt vitam nostram
eē lusuꝫ vl' ludū vl' luxū, ꝓm ꝙ diuersi textꝰ ha
bent: hoc est delectatōem ⁊ voluptatē estima
uerūt finem esse ⁊ ꝑfectionem vite humāne vt
homo circa nihil aliud sollicitari debeat nisi
ꝙ fruatur delitijs ⁊ voluptatibꝫ corpis ⁊ cuꝫ
hoc abūdet diuitijs. Unde subdit. ꝙ estima
uerunt cōuersationem vite humane esse com
positam. i. ordinatam ad lucrum diuitiarum
⁊ ideo oportet vndecūq̄ꝫ siue iuste siue iniuste
etiam ex malo acquirere, ⁊ ideo tales miseri fi
guli studuerūt fabricare idola curiose vt pos
sent ea carius vendere idolatris. Consequen
ter cōparat figulum de vili materia idola fa
cientem ad alios artifices idoloꝝ de nobilio
ri materia fabricantes. Et circa hoc duo facit
Primo vituperat eum sicut peccantē scienter
⁊ singulariter. Secūdo vituperat om̄es ido
latras generaliter Secūda pars ibi, om̄es e
nim insipientes. Dicit em̄ de figulo deos fi
ctiles faciente sic. Hic em̄ scit se sup om̄es de
linquere q̄ ex terre materia. i. ex materia fictili
fragilia vasa ⁊ sculptilia fingit. Igit̄ expsse vi
det ⁊ palpat ꝙ nō sūt plꝰ honorāda sculptilia

q̄ꝫ vasa fragilia. Sed nō solū iste: sed etiā oēs
idolatre sunt insipiētes ⁊ infelices supbi ⁊ bo
noꝝ inimici ⁊ exprobratores ppl'i dei. vñ sub
dit. oēs em̄ insipientes q̄ꝫtū ad cognitiuā co
gnitōēm. infelices q̄ꝫtū ad effectiuā supra mo
dū. i. vltra mensurā aīe sue. i. ꝓprie bonitatis. su
perbi sunt inimici etiā ppl'o dei ⁊ bonis viris
B eos opere ꝑsequēdo ⁊ improperātes illis de
ridendo ⁊ diffamando ⁊c̄. Circa istā clausu
lā. Estimauerūt lusum esse vitā nr̄am. Notan
dū ꝙ Arist. x. Ethi. ca. ix. recitat opinionē quo
rūdam ⁊ reprobat qui posuerūt humanā feli
citatē in opibꝫ ludi ꝯsistere: ⁊ est hec eadē opi
nio a spūsancto reprobata in lectione hodier
na. Ponit ergo Arist. ꝑmo rōem que eos mo
uit ad ponendū felicitatē humanā in ludis cō
sistere: ⁊ est ista. Quo diuites ⁊ potentes maxi
me indigent ⁊ quo maxime delectant̄ videt̄ po
tissime ad felicitatē ptinere. Sed diuites ⁊ po
tentes maxime q̄runt delectatōes ludi: vñ per
sone cōiter ludentes sunt eis care ⁊ ꝓciose. Er
go videt̄ ꝙ in talibꝫ ꝯsistat felicitas. Scd̄o
Arist. istam rōem euacuat ꝓpter duo. Prio: qꝛ
nō est sufficiens signū ꝙ felicitas ꝯsistat in lu
do, ꝓpter hoc ꝙ potentes maxime in ludo dele
ctant̄. Nā in illis hominibꝫ nihil est singulare
qd̄ nō est in alijs hominibꝫ nisi potētia vel di
uitie. Sed nec diuitie nec potētia faciūt opati
ones eoꝝ ꝟtuosas. Jō nō sequit̄ ꝙ id aliquid
sit ꝟtuosum: qꝛ fit a diuitibꝫ ⁊ potentibꝫ. Mi
nor ptꝫ: qꝛ potentie ⁊ diuitie nec conferunt ho
mini ꝟtutes morales nec intellectuales: q̄ sūt
ꝓncipia ꝟtuosaꝝ opationū. Scd̄o qꝛ si illi
q̄bꝫ nō sapiūt delectatōes spūales que sunt in
exercitio ꝟtutum moraliū ⁊ intellectualiū fugi
unt ad delectatōes corpales nō tñ ꝓpter h̄ seq̄
tur: ꝙ ille sint eligibiles simplr̄ ⁊ ꝓpter se. Sic
nec sequit̄ ꝙ pueri qui intellectu ⁊ virtute ca
rent iudicant aliq̄ esse ꝓciosa ⁊ magni ponde
ris. ḡ sunt talia. Mō a simili sic pueris ⁊ viris
ꝑfectis. alia ⁊ alia ꝓciosa vident̄. Ita prauis ⁊
ꝟtuosis alia ⁊ alia ꝓciosa vident̄. Illud āt sim
pliciter ꝟtuosnm siue ponderosum est siue ꝓci
osum qd̄ a ꝟtuoso laudabile iudicat̄ vel ꝓcio
sum. Cū ḡ potētes a potentia sua ꝟtutē nō ha
beant, patet ꝙ nō sequit̄. Potentes in ludo de
lectant̄ maxime: ḡ felicitas ꝯsistit in ludo: fal
sum est. Tertio Arist. arguit istā tripliciter
Primo cū felicitas sit finis humane vite. si in
opibus ludi ꝯsistat felicitas: ludus foret finis
vite humane: ⁊ ex hoc sequit̄ ꝙ homo studeret
⁊ laboraret ꝓpter ludū qd̄ est stultū ⁊ puerile. ꝑ
ecōuerso ꝓm sniam Anatharsis bene se habet
dicere. s. ꝙ aliquis ludat ad horā vt postea me
lius studeat: qꝛ requies est ꝓpter opatōem: non
operatio ꝓpter requiem. Scd̄o cū felicitas sit
summū bonū: necesse est ꝙ in optimis cōsista
Seria aūt sunt ridiculosis meliora: ergo feli
citas magis circa seriosa q̄ꝫ circa ridiculosa cō
sistit. Vñ Tullius de officijs. Nō ita a natu
ra generati sumus vt ad ludum ⁊ iocum facti
esse videamur: sed ad seueritatē potius ⁊ que
dam studia grauiora atq̄ꝫ maiora Tertio qꝛ
nobilioris partis anime est melior operatio ⁊
ꝑ consequens in nobilissima parte poni debꝫ
felicitas. sed nihil prohibet hoiem bestialē cor
porales delectationes maxime participare: er
go in talibus delectationibꝫ non est felicitas:
q̄ꝫuis aūt ludus nō sit humane felicitas: est ta
men ludus ꝯueniens virtus quedam. Sicut
em̄ homo indiget aliquando a vexationibus
corporis requiescere ita indiget intentōem ⁊ a
studijs seriosis relaxare ⁊ a sollicitudinū anxi
etate pausare: hoc aūt fit per ludum qui consi
stit in colloquijs ⁊ collationibus conuenient̄ C
inter homines ordinatis. Est ergo notandū
circa ludū ꝙ ad hoc ꝙ virtuose fiat tria requi
runt̄: videlicet condecentia honestatis: prouidē
tia identitatis: ⁊ carentia supfluitatis. Primū
ergo ꝙ a virtuose ludentibus considerari de
bet: est honestatis condecentia: vt videlicet ta
lis ludus deceat ꝑsonam ludentem: deceat ꝑ
sonas assistentes. Unde alius ludus conue
nit clerico vel prelato seu viro religioso: ⁊ aliꝰ
militi armigero vel famulo. Alius etiā ludus
decet senes ⁊ alius iuuenes: quia nō om̄ia de
cent. Fingit Esopus de asino ⁊ catulo. ꝙ asi
nus considerans catulum ociosum mirabilit̄
gratum ⁊ acceptum domino. deliberauit que
posset esset causa quare dñs catulum nihil o
peris facientem tantū diligeret Et dep̄hendit
ꝙ quotiens dominus domū redijt: catulus ei
occurrit pedibus ⁊ voce modis omnibꝫ quibꝫ
potuit dño suo semꝑ applausit. Uisuꝫ est ḡ et
expediens asino effigiari catuluꝫ ⁊ sic dñi sui
grām promereri. Dño ergo de rure redeunte
occurrit asinus cum impetu pedes anteriores
humeris domini allusit ⁊ clamore valido ru
dire cepit. Dñs turbatus ⁊ lesus auxiliū con
uocat famuloꝝ qui asinū validissime fustiga
tum a dño abegerūt. Isto mō multi sunt qui
putant ꝙ eos deceat omnis ludus ⁊ tñ in rei
veritate displicēt vbi se putāt placituros. Nar
ratur fabulose ꝙ minerua inuentis tibijs ice
pit fistulare. Cū ḡ circa aquā quandā sufflan
do tybias incederet, ꝯsiderauit buccaꝝ suarū
magnitudinē ⁊ tumorē ⁊ visa indecentia vultꝰ
sui proiecit tybias suas nec vnq̄ꝫ postea volu
it fistulare. Consideret ḡ ludens ꝑsone sue con
ditōem ⁊ honestatem ⁊ nihil attemptet qd̄ euꝫ
F

vl' statū suum nō deceat: ⁊ semꝑ omnia turpia caueat que aliquo mō ad peccatū īclinent. vn̄ Sen̄. de quatuor ꝟtutibꝫ. Omnia tolerabilia ꝑter turpitudinē crede. A uerbis aūt turpib⁹ abstineto: qꝛ licencia eoꝝ impudentiā nutrit: ſmones vtiles magis q̄ꝫ facetos ⁊ affabiles a ma: misceb ſinterdū serijs iocos ſꝫ temꝑatos ⁊ sine detrimēto dignitatis ⁊ ꝟecundie. Nam rep̄hensibilis risus est si ī imodicus vel imoderatus vel pueriliter effusus vel muliebꝛit' fractus. Odibilē quoqꝫ hoīem facit risus aut suꝑbus aut elatus aut malign⁹: ⁊ furtiuus ⁊ alienis malis euocatus. Hec Seneca. De ista honestate ⁊ decentia in ludo ſuanda dic̄ Ari. iiij. Ethi. ca. xvj. ꝙ ludus liberalis ⁊ disciplinat⁹ differt a ludo seruili, ⁊ distinguit' in hoc, qꝛ ludens indisciplinate exponit se duplici damno vicꝫ derisioni ⁊ suspitioni. Vn̄ indisciplinate ludentes in comedijs ſm eū aliqn̄ patiebant' derisionem si videlicet inepte dixerīt. Aliqn̄ suspitōem qn̄ videlicet turpia dixerunt: qꝛ probabile est ꝙ q̄ de turpibus ludunt in turpib⁹ delectant'. Et iō ex paruis magna sepe intelligimus sicut docet Tullius in sua rhetorica. ex oculorum intuitu, ex hilaritate ⁊ risu ⁊ huiusmodi. Sicut inquit idēꝫ Tulli⁹ de officijs li. primo Pueris nō oēm licentiā ludendi dam⁹ sed solum circa ea q̄ ab honestis actionbꝫ non sunt aliena. vt sic in ip̄o ioco semꝑ aliquid ꝓbi ingenij elucescat. Et Amb. de officijs li. j. Caueamus ne dū animū relaxare volum⁹ soluamus omnē armoniā quasi ꝯcentū quendā bonoꝝ opeꝝ: vsus em̄ cito inflectit naturaꝫ. Vn̄ clericos nullo modo decet ꝓcationes mulieꝝ vel meretricia effigiare gestu habitu vel loq̄la ne hoīes suspicent' eos in talibꝫ ꝑcordialit' delectari. Item nec nimie saltatōes decent clericos testante illud Chrysostomo suꝑ Math. xiiij. Dic aūt natalis herodis saltauit filia herodiadis, vbi dicit sic. Vbi saltatio: ibi diabolus: nec em̄ ad hoc de⁹ dedit nobis pedes vt cū camelis saltemus: sed vt cū angelis choros faciemus. In saltibꝫ exultant demones ⁊ letātur ministri demonū. Hec ille. Istam honestatem bene seruauerat illa virgo Sara filia Raguelis, ꝓpter qd̄ dicere potuit Thobie. iij. Nūq̄ꝫ cū ludentibꝫ miscui me: neqꝫ cū his q̄ in leuitate ambulant participē me p̄bui.

D Secundū quod ludus virtuosus req̄rit est prouidentia identatis vt ludens semꝑ ꝓuideat ꝙ ludus suus sit simplex innocens ⁊ innoxius ne aliquis inde ledat': vnde q̄ nihil in dictis suis ponderāt nisi vt risum faciant ne curant queꝫ ꝑ dicta sua ꝯtristent: derisores sunt ⁊ homolochi, ⁊ nō eutropoli ſm Aristo. iiij. Ethico. Et de tali loquit' Salomon Prouer. xxvj. Fraudulenter nocet amico suo ⁊ cū dep̄hensus fuerit dic̄, ludēs feci. Tales ludūt more sampsonꝭ qui tam se q̄ꝫ assistentes ludens oppressit. Iudicū. xvj. Sed nunq̄d virtuose ludens poterit alteri ꝯuiciari. Ad h̄ ꝙ satis respōdet Ari. iiij. Ethi. ꝙ q̄dam sunt ꝯuicia ꝯtumeliosa: quedam nō. Dicere aūt ꝯtumeliā alicui est eꝫ infamare: ⁊ ideo talia ꝯuicia dicere nl'lo mō pōt virtuose ludens. Sꝫ hoc apud gentiles legibus ꝓhibebat'. Sunt aūt alia q̄dam ꝯuicia d̄ leuibꝫ que pōt ꝯuenient' ꝟtuosus dicere: vl' ꝓpter delectatōem: vel ꝓpter emendatōem sicut exponit ibidē sanctus Thomas. Tertiuꝫ qd̄ virtuosus lud⁹ req̄rit est carētia suꝑfluitatꝭ ne vel nimis freq̄nter vel nimꝭ ꝯtinuet' ⁊ qd̄ fiat qn̄ oportet, ⁊ sicut oportet. Et qn̄ debeat fieri dicit Tulli⁹ li. j. de officijs. Ludo q̄dem et ioco vti licetꝫ sicut somno ⁊ q̄etibus ceterꝭ: tūc videlicet cū grauibus serijs alijsqꝫ rebꝫ satis fecerim⁹. Distinguit em̄ sctūs Tho. triplex genus ludi suꝑ. iiij. sniaꝝ. dis. xvj. q. vlti. ar. j. est em̄ ludus turpis ⁊ inhonest⁹ q̄ in se deformitatē importat ⁊ tales fecerūt gentiles corā dijs suis in theatris ⁊ templis ⁊ ille est simplr' inhibit⁹ xp̄ianis. de penitē. dis. v. in fine. ⁊ in mltis alijs locis. Ali⁹ est lud⁹ gaudij sp̄ualis qualē faciunt xp̄iani in die corporis xp̄i ⁊ qualē fecit Dauid corā arca dn̄i. ij. Regij. vi. Terti⁹ est ludus hūane ꝯsolatōis: cui⁹ medietas vocat' eutropolia ⁊ virtuosus ista ꝟtute d̄r ab Arist. eutropol⁹ q̄ virt⁹ est ita necessaria hūano conuictui ꝙ ſm eū ꝓprium eutropoli est esse epidoxiotēꝫ: ab epi qd̄ est supra, ⁊ doxios qd̄ ē apt⁹ q̄si optime apt⁹ ad ꝯuictū humanū. Et de tali ludo pt̄ exponi illud Zacharie. viij. Platee ciuitatis īplebunt' infantibꝫ ⁊ puellis ludentib⁹.

Lectio. CLXXIII.

Quoniam omnia

idola nationū deos estimauerunt quibꝫ nec oculoꝝ visus ad videndū: nec nares ad ꝑcipiendum sp̄m: nec aures ad audiendū: nec digiti manuū ad tractandū: sed ⁊ pedes eoꝝ pigri ad ambulandū: hō enīꝫ fecit illos: ⁊ qui sp̄m mutatus est finxit illos. Nemo em̄ sibi similē homo potest deū fingere cū em̄ sit mortalis: mortuū fingit manibus iniquis. Postq̄ꝫ sp̄ūssanctus reprobauit tā culturam q̄ꝫ facturam: facturā vero specialiter reprobauit ex parte cause formalis: materialis ⁊ efficientis. In ista parte facturam reprobat et etiam culturam ex parte cause finalis. finis enim faciendi idola et colendi est spes suffragium vel auxilium conseq̄ndi contra defectus

vite humane. sed tales suffragiū ꝯferre nō pn̄t cum careant omni sensu. motu ꝓgressu ⁊ vita ergo frustra fiunt ⁊ colunt'. Qd̄ aūt careant oī sensu probat inductiue, sic̄ patet in lr̄a excepto sensu gustus: dē quo nō facit mentionē in lr̄a. Sed tn̄ patet eos sensu tactus carere: ⁊ gust⁹ est q̄dam tact⁹ sic̄ d̄r. ij. de aīa. satis liquet ꝙ gustu carēt. Rōem quare carēt sensibꝫ asserit impotentiā facientꝭ vl' efficientꝭ. q̄ cū sit mortalis mortuū fingit. i. ꝯponit: fingere em̄ cōponere dicim⁹ ſm Grego. vn̄ licet mortalis generare possit viuū ꝑ naturā: fingere aūt ꝑ artē nullaten⁹ pt̄ viuū.

A Notandū ꝙ veteres doctores vel postillatores istā lr̄am exponūt de mal' pastoribus ⁊ ꝑlatis quos dupliciť describit. Primo a dn̄atoria administratōe. Scd̄o ab itrusiora institutōe. primo ostendit quales reputātur ab alijs. scd̄o q̄les sunt in seipsis. Reputantur em̄ ab alijs vt dij: vn̄ eis fiūt genuflexiōes adoratōes. supplicatōes. Sap̄. xiiij. Rectores orbis terraꝝ deos estimauerūt. Sꝫ. j. Para. xvj. Oēs dij ꝓplorum idola. Et q̄ꝫtum ad h̄ dicit sic Oīa idola nationū deos estimauerīt. id ē malos pastores. Zacha. xi. O pastor ⁊ idolum derelinq̄ns gregē. Quales aūt fiūt in se ipsis subiungit: qꝛ aliud sunt q̄ꝫ apparent. Apparent em̄ viui ⁊ sunt mortui: qd̄ manifeste ꝓbat' per carentiā sensus ⁊ motus. deficiūt aūt in p̄latis oēs q̄nqꝫ sensus sp̄uales q̄bus regere dn̄t tam in ꝓpria ꝯuersatione q̄ꝫ in subditoruꝫ regimine. Primo em̄ carent ꝟtute visiua discretōnis ⁊ scie: qua discernere debent inter leprā et lepram. Carēt cognitōe nō soluꝫ sacre scripture: sed ⁊ oīs scie naturalis ⁊ liberalis. Isti excecant' puluere terrenoꝝ ⁊ stercoribꝫ hyrundinū Tobie. ij. Et iō d̄r Esa. lvi. Speculatores ei⁹ ceci sunt oēs. isti nihil vidēt ⁊ tn̄ tꝑalia vident ad emendū ⁊ disponēdū ea. Hiere. iiij. dicitur Aspexi terrā ⁊ ecce vacua erat ⁊ nihil. Et Sapien. vij. Diuitias nihil esse dixi. Scd̄o carēt sp̄ūali olefactiua qua virtute sentit' odor ille. q̄ aīe deuote currūt post sponsuꝫ. Can̄. i. Curremus in odore vngentoꝝ tuorū. Odor spine florentis aufert cani odorem ꝑde. Moraliter spine florentes sunt diuitie cū honoribꝫ ⁊ dignitatibꝫ q̄ tm̄ redolent in naribꝫ p̄latorū ꝙ odorē p̄de celestis vel xp̄i quē insequi deberent currendo taliter amiserīt: de quibꝫ per p̄s. d̄r. Nares hn̄t ⁊ n̄ odorabūt. Tertio carēt virtute auditiua in auribꝫ. Duas em̄ aures spirituales debent habere. vnā ad audiēdum delectant' ⁊ libenter ꝟbum dei, altam ad intelligendū faliciter clamorē egeni. prima auris est dextra, scd̄a est sinistra. Sed p̄lati moderni nonnulli more aspidis surde: dextrā aurē obturāt terra ⁊ sinistraꝫ cauda. qꝛ si offeratur eis copia verbi dei, dicunt ꝙ nō vacat eos audire. oportet em̄ eos de terris, redditibꝫ ⁊ placitis habere ꝯsilia, si clament pauꝑes pro elemosyna obturant aurē sinistrā cauda. dicūt em̄. Tanta familia nobis est necessaria tot milites tot clerici, tot armigeri, tot seruiētes, tot famuli, tot ribaldi ꝙ vix sufficiūt quecunqꝫ de eccl'ia possidemus. Et iste due surditates reddūt eos execcabilēs ⁊ iefficaces. De ꝑmo Prouer. xxviij Qui declinat aurē suam ne audiat legē: oratō eius fiat execrabilis. Apoc. ix. Potestas ī ore eoꝝ ⁊ in cauda eoꝝ. Et ꝯsimiliter ptās ꝑlatorū est in ore eoꝝ per imperiū: ⁊ in caudis. h̄ est in magna familia per ministeriū. De secunda Prouer. xxij. Qui obturat aurē suā ad clamorē pauꝑis ille clamabit ⁊ nō exaudiet'. Quarto carent ꝟtute gustatiua sp̄ūali qua gustatur a sanctis q̄ꝫ suauis est dn̄s. Patiunt' etiam febres varioꝝ peccatorū, qꝛ mō infrigidant' per timorē ꝑdendi mūdialia, modo calescūt ꝑ rancorem semetip̄os vlciscendo de iniuria, mō sudant torpore in delitijs ⁊ desidia, iō hn̄t gustū infectū ⁊ nō sapiunt que dei sunt. Propter qd̄ ad Coll. iij. eis d̄r. Que sursum sunt sapite nō que suꝑ terrā. et p̄s: Gustate ⁊ videte qm̄ suauis est dn̄s. Dic̄ Aristo. de problematibꝫ ꝑticula. xxij. ꝓblemate. v. Putridos fruct⁹ comedentibꝫ vinū dulce videt' amarū: qꝛ amaritudo manet diffusa in lingua eoꝝ ⁊ magis diffūditur per vinū. Moraliter de ꝑlatis nōnulli fructus putridos voluptatū carnaliū comedunt ⁊ ideo vinū deuotōis ⁊ sp̄ūalis ꝯtemplatōis nihil eis sapit. Luc̄. xiiij. Nemo illoꝝ viroruꝫ q̄ vocati sunt gustabunt cenā meam. **B** Quinto carent ꝟtute tactiua spirituali, ⁊ q̄ꝫtum ad hoc dicit ꝙ nō sunt eis digiti manuū ad tractandū. Et bn̄ dicit manuū in plurali. qꝛ duas manus sp̄ūales habere deberēt: dexterā qua reuerenter tractēt mysteria sacramentoꝝ: ⁊ sinistrā qua suauiter curēt vulnera peccatoꝝ. Prima manus debet esse mūdissima, qꝛ tractare debēt filiū dei. j. Ioh. i. Man⁹ nostre tractauerīt de verbo vite. Sed ista man⁹ in multis est leprosa ⁊ infecta libidine vt merito dicat' vnicuiqꝫ illud. Exo. xliij. Mitte manū tuā in sinū tuum. Et istō Ioh. xx. Noli me tangere. i. subtrahe te a celebratione diuinoꝝ ⁊ ad mīstratōe sacramentoꝝ dei ꝓpter imundiciā vite tue. Iob. xiij Manū tuā longe fac a me. Scd̄a man⁹ debet esse sanissima que tractare dn̄t vulnera peccatoꝝ. iiij. Reguꝫ. v. Putabam ꝙ egrederetur ad meꝫ manu sua tangeret locum lepre. Et saluator extendēs manū suā tetigit locum lepre vel leprosum: dicens. Volo mundare Mat. viij.

Sed multi curati ⁊ ꝓlati sunt his diebꝫ vt canes qui sola lingua lingũt vlcera Lazari. Tales eñ sola lingua lingunt vulnera peccatoꝝ. sed manu nõ cõtingũt:qꝛ oꝑa misericordie nõ impendunt:nec opꝑos ꝓprijs exemplũ ꝓbẽt subditis vel penitentie vel ꝟtutis. Mat. xxiij. Supra cathedrã moysi sederũt scribe ⁊ pharisei. et infra. Alligant eñ onera grauia ⁊ importabilia ⁊ imponũt humeris hoim:digito autẽ suo nolunt ea mouere. Hec ꝗ dicit moralr̃ spiritussanctus de istoꝝ idolorum.i.maloꝝ prelatoꝝ negligentia ⁊ defectiua ꝯuersatione. Tales sacerdotes ꝯ parat Greg. omel. xvij. aque baptismatis ꝗ alios mũdant ⁊ seipsos nõ mundãt:dicẽs sic. Ingrediunť electi sacerdotũ manibꝫ expiati celestẽ patriam. ⁊ sacerdotes xp̃i ad eterna supplicia festinãt. Cui rei sacerdotes malos silices dixerim nisi aque baptismatis ꝗ pec-
C cata ceteroꝝ diluẽs illos ad regnũ celeste mittit. ⁊ ipa in cloacã descendit. Scd̃o describit eos ab intrusiora institucõe. Dicit eñ ꝙ hõ fecit illos ⁊ is ꝗ spm̃ mutatus est finxit illos: ⁊ ꝙ mortalis mortuũ fingit manibus iniquis. Et notat modũ triplicẽ ꝗ prelati nonnunꝗ̃ male instituunť. Quidã eñ adipiscunť dignitatem ⁊ statum in ecclesia ꝑ sanguinis affectõnem:⁊ de talibꝫ dꝛ ꝙ hõ finxit illos:hõ vicꝫ motꝰ carne ⁊ sanguine ⁊ nõ spũsancto. Quidã adipiscũtur ꝑ cõem ꝯspiratõem spũs humani:nõ ꝑ cõmunẽ inspiratõem spũssancti. ⁊ de talibꝫ hñ dꝛ Qui spm̃ mutatus est is finxit illos. Spiritꝰ eñ interdũ pro voce accipiť. iuxta illud. j. Corinth. xiiij. Psallam spũ:psallã ⁊ mente. Is ergo ꝗ spm̃ mutatus est:h̃ est cõpromissariꝰ qui voces obtinet alioꝝ ⁊ pro alijs eligit:iste figit idolum. id est falsum ꝓlatũ ad ꝯmodũ ꝓprium nõ ad ecclesie ꝓfectũ. Tertij adipiscunť dignitatem ꝑ munerũ pactõem. ⁊ de talibꝫ dꝛ ꝙ mortalis mortuũ fingit manibꝫ iniqs. Mortalis id ẽ simoniace vendẽs bñficiũ:fingit mortuũ id ẽ simoniace ꝓmotũ. Quoruꝫ vterqꝫ a morte denoiať:qꝛ vterqꝫ peccat mortalr̃ ⁊ ꝓmouens ⁊ ꝓmotus:sed de ꝯtu constat. Vterqꝫ talem fingit manibꝫ iniquis. hoc est muneribꝫ datis vel promissis. de quibꝫ dicitur in ps. In quorum manibꝫ iniquitates sunt dextera eorũ repleta est muneribꝫ De istoꝝ munerum acceptione dicit Isid. li. j. de sũmo bono. ca. liij. Tres sunt munerum acceptiones quibꝫ contra iusticiam humana vanitas militat:fauor amicciarum:adulatio laudis:⁊ corporalis acceptatio muneris. Facilius autem peruertitur animꝰ rei corporee munere:ꝗ̃ gr̃a laudis ⁊ fauore.

Lectio. CLXXIIII.

m Elior est enim ipse his quos colit:quia ipe ꝗdem vixit cũ esset mortalis. illi aũt nunꝗ̃ sꝫ ⁊ aialia miserrima colunt. Insẽsata eñ ꝯparata his:illis sunt deteriora:sꝫ nec aspectu aliꝗs ex his aialibus bona ꝑt ꝯspicere. Effugierũt aũt dei laudẽ ⁊ benedictiõeꝫ eiꝰ. Postꝗ̃ reprobata est multiplr̃ idoloꝝ factura In hac ꝑte signanť reprobať idoloꝝ factoruꝫ cultura. Et circa hoc duo facit. Primo eñ arguit eoꝝ culpam mortalẽ. Scd̃o ꝯcludit eoꝝ penã perpetuã. scd̃a ꝑs ibi. Effugierũt. Circa primuꝫ quattuor facit. primo redarguit idola fragilia de materia lutea. Scd̃o colentes aialia. Tertio oñdit ꝙ idolatre sunt suis idol' magis nobiles. Quarto ꝙ eoꝝ idola sunt penitꝰ A inutilia. Circa primũ dicit ꝙ miser figulus colens idolum fictile melior ẽ idolo quod colit cuius ratõ est. qꝛ iste viuit:illud aũt nũꝗ̃. Circa scd̃m dicit ꝙ miseri idolatre colũt animalia id est imagines aialium. de quo satis dictũ est supra in ca. xiij. Circa tertiũ probat ꝙ miseri idolatre sunt suis idolis que colũt magis nobiles:qꝛ ipi sentire pñt illa aũt nõ. Vñ dic. Insensata eñ. i. idola carẽtia sensu ꝯꝑata his scꝫ suis cultoribꝫ:illis sunt deteriora. Circa quartũ dicit ꝙ nullũ ex his animalibꝫ. i. idolis animaliũ ꝑt conspicere bona aspectu interiori vel exteriori. nec per ꝯsequens bona cultoribꝫ suis dare. Et ideo subinferť merito idolatraꝝ pena in genere vicꝫ ꝙ sunt indigni laude ⁊ benedictõe dei. Vñ subdit. Effugierunt dei laudẽ ⁊ benedictõem eius. Et ꝑt legi duplr̃. vl' quia fecerunt se indignos dei laude ⁊ benedictione actiua vel sunt indigni vt a deo laudenť ⁊ bñdicanť Sed contra dicta videť esse qđ dicit Arist. j. Ethi. Optimoꝝ inquit nõ est laus sed aliqđ maiꝰ laude:deus igiť optimꝰ est: ergo sibi nõ debeť laus. Dicendũ ꝙ deũ duplr̃ honoramus. Primo mõ ꝺm eẽntiã suã:ꝗ est incõprehensibilis ⁊ infinita:et sic sibi debet honor latrie:nõ aũt laus. qꝛ laus ꝓprie loꝗdo nõ debeť alicui nisi ad incitandũ eũ ad maiꝰ bonũ. Sꝫ cũ ipe sit optimꝰ ⁊ vltimus finis noster et felicitas nostra vera ⁊ suprema ꝯpletiua ⁊ vltimata. Felicitas autẽ ꝺm ph̃um nõ est de numero laudabiliũ sed honorabiliũ. Laus igiť cũ ñ debeť fini sed illi qđ est expediẽs ad finẽ. nõ videtur ꝯuenire deo vt sic. et sic loꝗtur ps. ꝺm trãslatõem Hiero. ps. vi. Tibi silet laus deꝰ in syon. Nec miruꝫ. qꝛ maior est omni laude. Eccl. xliij. Alio mõ honoramꝰ deũ ꝺm effectus suos circa nos. et sic possumus sibi laudẽ attribuere. qꝛ effectus sui ad nostrã vtilitatẽ ordinanť

et sic loquiť ps. frequenter. Laudate dominũ
B oẽs gentes. Circa dei bñdictõem est notandum. ꝙ quattuor dispositões reperiunť in sacra scriptura ꝗ homini diuinã benedictõnem impetrant ⁊ acꝗrunt:vicꝫ reuerẽtia deuotiõis ad parentes. ⁊ bñficentia cõionis ad indigentes:innocentia ꝯuersatõis ad ꝯuenientes: et resistentia correptionis ad insolentes. Prima ergo dispositio virtuosa ꝗ hoiem dei bñdictione dignificat est reuerẽtia deuotõis ad parẽtes. Eccl. iij. Honora prẽm tuuꝫ vt supueniat tibi benedictio a deo. ⁊ bñdictio illius in nouissimo maneat. Exemplis istius sentẽtie plena est sacra scriptura. Jacob meruit bñdictõꝫ patris offerendo ei cibos in vsum de consilio matris sue. Geñ. xxvij. et illa bñdictio data fuit a deo:et ordinata etiã contra intentõem patris ꝗ putabat se bñdixisse Esau. Sed dubiũ est quomodo benedixit Jacob pater suus Isaac ꝯtra intentõem suã. Dicens eñ ꝟba cõsecratõis ⁊ nõ intendens celebrare vel consecrare nõ ꝯsecrat. Eodẽ mõ in alijs benedictionibꝫ sacramentalibꝫ requiriť intentio. vnde sacerdos nullũ sacramentũ confert vel ꝯficit nisi intendat facere sicut ecclesia statuit faciendũ in sacramento. Potest dici ꝙ Jacob consecutus est bñficium benedictionis: nõ qñ primo benedixit ei putans benedixisse Esau. sed postea qñ Esau venerat ⁊ innotuit Isaac de deceptione approbauit ⁊ ratam habuit benedictõnem sibi datam dicens. Benedixi ei et erit bñdictus. Dicit magister ꝙ Jacob benedictꝰ est ꝺm verba ⁊ nõ ꝺm intentiõem patris. sicut ep̃s ordinat alienũ quem putat suũ ⁊ ordinatus est. Sꝫ nõ videť simile:qꝛ ep̃s intendit ordinare illam ꝑsonã sibi ꝓsentatã. ⁊ nullũ aliuꝫ pro tunc. vnde intentio ep̃i per se terminať ad illã ꝑsonam. Sꝫ Isaac nõ intendebat bñdicere Jacob. ergo ⁊c̃. Põt dici ꝙ ꝗ̃uis nõ intendebat benedicere Jacob primo ⁊ ꝓncipalit' tñ ꝑ accidens:vicꝫ ꝑ deceptõem intendebat bñdicere illi quẽ tetigit ⁊ quẽ osculatus est: forte prima responsio est melior. Huius eñ exẽplũ habemus in saluatore ꝓcipuũ. de ꝗ dꝛ ꝙ obtẽperauit parentibꝫ suis ⁊ erat subditus ill'. Luce. ij. Intm̃ aũt curam honoris habebat matri deferendi vt etiã in articulo mortis int' verbera vulnera ⁊ iniurias: reuerentiã debitã ei exhibuit:⁊ de eius necessitate futura sollicitudinẽ piam gessit. Mulier ecce filius tuꝰ Joh. xix. sed nõ solũ tunc sed etiam nunc honorẽ cõtinuũ defert matri cũ eius precibus semꝑ fauet et ipa rogãte ꝗbuscũqꝫ delinꝗntibꝫ vitã prebet. Vñ de eo videť esse sicẽ de coriolano ꝓncipe
C pe volscoꝝ. de ꝗ narrat Valeriꝰ li. v. ca. iiij. ꝙ fugatus de roma ad volscos fugit vt lateret. sed cũ prudens ⁊ probus esset:apud ꝗs quesiuit latibulũ adeptus est imperiũ. Iste ergo romanis infestus multas ꝯtra eos obtinuit victorias. Tandẽ cũ duxisset exercitũ contra romanos in campũ:ꝓpl's romanus coactuꝰ fuit ab eo pacem postulare. Mittunť ergo ad supplicandũ legati sꝫ nihil profecerũt. Mittunť sacerdotes cũ infulis sed sine effectu redierũt Stupebat senatus:trepidebat populus:viri pariter ⁊ mulieres exitium iminens lamentabanť. Tũc Veturia Coriolani mater vxorem eius ⁊ liberos secũ trahẽs castra volscoruꝫ petijt. quam statim filius vt aspexit. Expugnasti inꝗt ⁊ vicisti iram meã. Patriam ꝓcibus huiꝰ admonitis. cuius vtero ꝗ̃uis merito mihi inuisam dono. Et ꝯtinue a romanis exercitum suũ amouit. Sic oino xp̃s se habet ad reuerẽtiam matris sue:qꝛ vbi preces cuiuscunqꝫ creature repelluntur:ibi preces marie ꝯtinue et gratanter exaudiuntur efficaciter. Vñ Ansel. in ꝗdam oratione sic inquit. O beatissima domina sicut omnis a te auersus. ⁊ a te despectꝰ necesse est vt inteat. ita omnis a te ꝯuersus ⁊ a te respectus vt pereat impossibile est. Istã etiam virtutem pietatis ad matrẽ pulchre ostenderunt Helinus ⁊ Greninus qui cũ inumerabilibꝫ exercitibꝫ congredi se parassent. superuenit mater:nudat vbera:pacem supplicat cõcordanť germani. De ista pietate loquiť Petrus rauenensis in ꝗdam sermone. Separa filium a paterna denoiatione. iam nõ est filius: sꝫ frater ⁊ collega eoꝝ. De quibꝫ dꝛ. Vos ex prẽ diaboli estis. et vtiqꝫ talis filius maledictõem patris merito promereť. Deut. xxvij. Maledictꝰ qui nõ honorat patrem suum ⁊ matrem suam et dixit omnis populus amen Scd̃a dispositio virtuosa que diuinam benedictionẽ impetrat homini:est bñficẽtia cõionis ad indigẽtes vnde diditi operibꝫ pietatis et elemosyne a dño benedicunť. Prouer. xxij. Qis qui pronus est ad misericordiã bñdiceť:de panibꝰ eñ suis dedit pauperi. Est eñ de vero elemosynario. sicut narrat Merbodus libro suo de lapidibꝰ. ca. xlvij. de lapide eneidros. Iste eñ lapis semꝑ mittit de se aquas in abundantia:et tñ nunꝗ̃ ex hoc decrescit vel minuiť. Cuiꝰ causam difficile est assignare quia semꝑ dat ⁊ semper abundat. Consimiliter est de viro liberali qui quanto plura pro deo dispergit:tãto plus abundat freꝗnter. Prouer. xj. Alij diuidũt ꝓpria ⁊ ditiores sunt:alij rapiũt nõ sua:et semꝑ in egestate sunt:⁊ tales finalem benedictioneꝫ habebũt:qñ recitatis operibꝫ pietatis dicetur Venite benedicti patris mei percipite regnũ

ij. Corinth. ix. dr. Qui seminat in bñdictõib9
D de bñdictionib9 z metet. Tertia dispositio
virtuosa q̃ homini diuinã bñdictõem acq̃rit.
est innocẽtia ɔuersatõis ad ɔuiuẽtes. vñ i ps.
dr. Innocẽs manib9 z mundo corde: q̃ nõ ac-
cepit in vano aiam suã: nec iurauit in dolo p-
ximo suo: hic accipiet bñdictõem a dño. Ecce
q̃tuor ponit. Simplicitatẽ opis seu opatõis.
Innocẽs manib9. Puritatẽ cogitatõis: mũdo
corde. Soliditatẽ deuotõis: nõ accepit in va-
no aiam suã. Et sanctitatẽ locutõnis: nec iura
uit in dolo pximo suo. Talis describit sanct9
Job vir simplex z rect9 ac timẽs deum z iõ ci
to post subiungitur. Opibus manuũ eius bñ
dixisti: z possessio eius creuit in terra. z in fine
dr. Dñs aũt bñdixit nouissim Job mag q̃ pn
cipio eius. Job. xlij. Sed est notandũ q̃ est
de deo z mundo sicut fuit de Joseph z Jacob
patre suo. Geñ. xlviij. Joseph voluit vt Jacob
bñdiceret filijs suis duob9 Manassẽ z Effra
ym. z quia Joseph plus dilexit Manassẽ po
suit eum ex parte dextera patris sui: z Effraym
ad sinistrã applicuit. Sed Jacob instruct9 in
spiritu manus suas cancellauit z Effraym im
posuit manũ dexterã. Manassi vero manum
sinistram: z vtrisq3 bñdixit. Isto modo moralr
mundus approbat amicos z ponit eos in ma
gna dignitate sicut sunt dñi z prelati: z videnr
ad dexteram dei applicati. Alios mũd9 repro
bat z ponit eos in paupertate in ĩfirmitate z ad
uersitate: z ipa vita videnr indigni. Sz quid
est finaliter. Certe deus cancellat manus z su
per illum quem mund9 approbauit ponit sini
stram. z sup illum quem reprobauit ponit dex
terã. z tamẽ vtrisq3 benedicit. Dat enĩ illis q̃s
mundus plus diligit. diuitias z glĩam huius
vite. z hec ẽ bñdictio sinistre man9 dei. Illis
vero quos quodãmodo reprobat dat vitã eter
nã in celo. Prouer. iij. Longitudo dierũ in dex
tera eius z in sinistra illius diuitie z gloria. Et
ideo sancti viri qui maledicunr a mũdo: bene-
dicunr a deo. Vñ dr in ps. Maledicent illi et
tu benedices. Quarta dispositõ virtuosa q̃
E hominẽ diuinam benedictõem acquirit est re-
sistentia correptiõis ɔtra insolentes. Prouer.
xxiiij. Qui arguũt eum laudabunr z sup ipos
veniet benedictio. Arguere eñ insolentes z p̃
cipue iuuenes: de quib9 est spes correptionis
z profectus. est opus maxime charitatis pro-
pter tria. Primo qr ipi corriguntur in seipis.
Scdo per hoc instruunr quomodo per pces-
sum temporis increpatiões facient alijs. Ter
tio quia per hoc obsistitur vicijs. Vñ Sene.
libro de morib9. Vitia transmittit ad posteros
qui peccantib9 ignoscit. bonis nocet qui ma-
lis parcit. Cauere tñ debet iuste corripiens a
tribus. a consimili defectu. a spiritus impetu.
z a peccãtis ɔtemptu. A consimili defectu. vñ
Isid. li. iij. de summo bono. ca. xxxij. Non de-
bet vitia aliena corrigere q̃ adhuc vitiorũ con
tagijs fuerit inuolutus. Improbum eñ est ar
guere quicquã in alio qd adhuc rep̃hendit in
seipo. A spiritus impetu debet homo cauere
cũ corripit: quia quod impetuose profert non
ab amore. sed ab ira procedere videt: z talis ni
hil corrigit: qr ab amoris ɔsistorio non pcedit
Unde Aug9. sup eplam ad Gall. Quecũq3 la
cerato animo dixeris: punientis ẽ impetus non
charitas corrigẽtis. Dilige z quicq̃d voles dic.
Tertio corripiens cauere debet a peccantis cõ
temptu semp cogitans q̃ in simili capi possit.
Unde Aug9. de sermone dñi in mõte. li. ij. c.
xxx. Cogitemus cũ aliquid nos reprehendere
necessitas cogat. vtrũ tale quid habuim9 z iaz
nõ habem9 z tũc tangat memoriã ɔmunis fra
gilitas. vt illam correptõem: nõ odiũ sed mise
ricordia p̃cedat. Vel sit aliqd vitiũ qd nunq̃
habuim9: z tunc cogitemus nos homies esse
z habere potuisse. Et q̃ isto modo corripit z pu
nit delicta: bñdictionem dñi promeret. In cu
ius figurã Moyses dixit leuitis q̃ vnusquis-
q3 gladium acciperet z fratrẽ z amicum occide
ret qui vitulũ conflatilẽ adorauerãt. z ipo mã-
dato Moysi paruissent. Dixit ad leuitas mo
yses. Consecrastis manus vestras hodie domi
no. vnusquisq3 in filio z in fratre suo vt det vo
bis bñdictio. Exo. xxxij. Et p oppositũ fauen-
tes insolentib9 z eis in eorũdem factis adulan
tes. sunt causa pditionis eorũ z confusionis fi
nalis. Vñ de quolibet tali dicit saluator Lu-
ce. vj. Ve vobis: cum bñdixerint vobis hoies
homines inq̃ fauẽtes defectib9 sunt qui erran
tes nõ corrigunt sz adulatorie bñdicunt. Con
tra quos p pphetam ait. Maledicam benedi-
ctionib9 vestris z maledicam illis. qm̃ non po
suistis supra cor. Malach. ij. z sicut prealliga
tum est. qui arguunt zc̃.

Capitulũ. XVI. Lectio. CLXXV.

P Roper hec et
his similia passi sũt digne tor
menta: z per multitudinẽ be-
stiarũ exterminati sunt: p qui
bus tormentis bñ disposui-
sti populũ tuũ: quib9 dedisti
concupiscentiã delectamẽti sui nouum sapo-
rem. escã parans eis ortigometram vt illi qui
dem ɔcupiscentes escã pter ea que illis osten
sa z immissa sunt. z a necessaria ɔcupiscẽtia auer

terẽtur. Hi aũt in breui inopes facti nouã gu
stauerunt escam. Postq3 spiritussanctus re-
probauit idolatras p multas vias z declara-
uit diffuse vnum verum deum colendum esse
Cultus aũt vnius dei fuit antiquitus potissi
me apud hebreos. Cultus idolorũ apud egy-
ptios. Modo conseq̃nter in ista parte vt cul-
tum vnius dei complete suadeat: z cultũ ido-
lorũ pfecte dissuadeat: agit cõmixtim vsq3 ad fi
nẽ libri. nũc de supplicijs iflictis egyptijs: nũc
de bñficijs collatis iudeis: ostẽdẽs q̃ illi erant
iuste puniti propt eorũ iniquitatẽ: z isti mirabi
liter visitati a deo propt eorum pietatez. quia
vnum verum deum fideliter coluerũt. Et hu-
iusmodi pcessum tenuit supra. ca. v. Diuidit
ergo pcessus suus vsq3 ad finẽ libri in duas p
tes. Nam primo narrat iustorũ z iniustorũ cõ-
munẽ retributõem. Scdo rependit autor li-
bri deo p collatis beneficijs pplo dei gratiarũ
actionẽ in fine libri ibi. In oibus eñ magnifi
casti Circa primũ duo facit. Narrat malorũ
multiplicẽ tribulatõez. Scdo eorũ finalem ex-
A terminatõem ibi. Impijs aũt. Circa primum
tria facit. Primo ostendit quõ egyptij affligebanr p bestias z aialia. Scdo ostendit quõ af
fligebanr p res insensatas z elementa. Tertio
quõ affligebanr p corpa supcelestia. Scda ps
infra ca. isto. Negantes eñ nosse. Tertia. ca.
xvij. Magna eñ sunt iudicia tua. in qualibet
eñ istarũ partium facit collatõem z correspon
dentiã inter beneficia z supplicia. nã sic egyptij
premebanr per bestias elementa z corpa super
celestia. ita Hebrei contra hec tres mirabiles
consolatõnes habuerũt siue receperũt: habue
runt coturnices eis datas in escam: vt sic mu-
sce z cyniphes afflixerũt egyptios. ita nobiles
volucres ɔsolarenr hebreos. Scdo habuerũt
mãna de aere descendẽs: vt sic ignis z grando
afflixerunt p elementũ aeris egyptios. ita mã-
na p idem elementũ descendens ɔfortaret he-
breos. Tertio habuerũt lucẽ a corpib9 supce-
lestibus semp cũ eis pmanentez vt corpa cele-
stia: quando egyptijs lucẽ suã subtraherẽt: eaz
tñ nihilominus hebreis exhiberent. De istis
ergo beneficijs et supplicijs agit alternatim p
antithesim p duo capitula. Circa tñ primã an
tithesim q̃ est de egyptiorũ exterminatõe: et de
hebreorũ ɔsolatõe z vtraq3 p bestias z volati-
lia tria facit. Nã primo narrat egyptiorũ exter
minatõem. Scdo hebreorũ mirabilẽ ɔsolatõz
Tertio assigñt inter egyptios z hebos cuiusdã
diuersitatis distinctõem. scda ps ibi. Pro qui
bus tormentis. tertia ibi. Oportebat. Quan-
tũ ad primũ dicit: pter hec. i. idolatriam mul-
tiplicẽ z his silia. qr aliq̃s modos idalatrie spe
cificauit: z aliquos p̃termisit. Passi sũt digne
tormenta z p multitudinem bestiarũ extermia-
ti sunt: qr per multitudinem bestiarũ q̃dam af-
flicti z quidam exterminati sunt. Circa scõm p
ɔrium fecit deus circa pplm suũ licet peccassẽt
in deserto: sicut narrat Exo. xvj. Filij israel in
deserto murmurauerunt ɔtra dñm dicentes.
Utinã essemus mortui in egypto qñ sedaba-
mus sup ollas carniũ z ɔmedebamus ad sa-
turitatẽ: statim vero cum Moyses orasset ad
dñm redijt z respondit eis. Audiuit dñs mur
muratões vestras ɔtra eum: z dabit vobis ve
spere carnes. Facto vero vespere ascenderunt
coturnices de q̃dam synu arabico. vbi potissi
me nutriunr z transito mari intermedio ceciderunt inter castra. i. inter tentoria hebreorũ z ca
piebanr ad nutũ populi. z hanc historiam nar
rans in littera. dicit sic. pro quib9 tormentis e-
gyptiorũ prius recitatis. i. loco tormentorũ egy
ptijs illatorũ bene disposuisti pplm tuũ. i. dedi
sti beneficia pplo tuo. quib9. i. illis qui fuit po-
pulus tuus. Dedisti ɔcupiscentiã delectamẽ-
ti sui. i. delectatõem ɔcupitã. iuxta illd ps. Cõ
cupierũt ɔcupiscentiã in deserto nouũ saporẽ
id est escam noui saporis paranr eis ortigome
tram. Est aũt ortigometra auis regia fm ma- B.
gistrũ in historijs quã Josephus ortigiam vo
cat. Grecus vero ortigometrã: nos vulgo dici
mus curtilegũ a currendo. z dr ortigometra q̃
si recta mensura. Isid. tñ videt differentiã po
nere inter coturnicẽ z ortigometrã. ij. ethimo.
ca. vij. Coturnices a sono vocis dicunr quas
greci ortigias vocant eo q̃ vise fuerũt primo i
ortigia insula. he aduenĩedi tpa habent. Naz
estate depulsa maria trãsmeãt. Ortigometra
dr que gregem ducit. Cum aũt terre appropin
quat accipiter videns eam rapit: z pptereа cu-
ra est vniuersis ducem sollicitare externi gene
ris p quã careãt extrema pericula. Cibos gra
tissimos habenr. semina venenorũ. quã ob cau
sam eas veteres vesci interdixerũt. solũ enĩ h
animal sicut homo caducum patir morbum.
Hec Isidorus. Ubi patet fm eum. q̃ cotur-
nix et ortigometra non sunt idem. quia solum
ista dicitur ortigometra que ducit exercitum
et non alia. quamuis autem dicat Isidor9 ac-
cipiens a Solino q̃ solum hoc animal mor-
bum patitur caducum. non tamen creditur h
esse verum. Uulgus enim dicit q̃ autor libri
qui incipit. Triplex esse scribit. q̃ illum qui-
dem morbum patiuntur passeres. Scribit e-
tiam Solinus de mirabilibus mundi de co-
turnicibus quod quando mare transire volũt
austro flante nunquam exeunt. Nam vim fla-
tus tumidiores metuũt. plurimumq3 se aqui-

lonaribus credūt, vt corpora pinguia et ideo
tarda facilius prouebat: fortior ac vehementi
or spiritus, cum maria transeūt, impetꝰ differt
⁊ metu spacij longioris vires suas tarditate nu
triunt, vbi vero terram conspiciunt cateruatiꝫ
coeunt, Deinde ꝯglobate vehementiꝰ ꝓperant
que festinatio plerūqꝫ exitium parat nauigan
tibus, Accidit eñ noctibꝫ vt vela incidant et
preponderatis funibꝫ in alueos mergant, hec
Solinus. Isto ergo auiū genere pauit dñs
filios israel in deserto cū paterent ꝯcupiscētiā
carniū quales comederant in egypto: vt vide
licet ꝑ illas carnes auerterent a ꝯcupiscentia
quā habebāt. ⁊ hoc est qđ dicit in lr̄a, vt illi q̇-
dem, id est filij israel cōcupiscentes escam car-
nium, s. de egypto auerterent: ⁊ necessaria cō-
cupiscentia: hoc est violētia, necessarium eniꝫ
vno mō dr̄ violentum ꝼm Arist. v. metha. c. de
necessario, fuit aūt ꝯcupiscētia eorū violentia
qr̄ oriebat ex ꝯsuetudine vescendi carnibꝫ in e-
gypto, Consuetudo autē assimilat nature. vij.
ethi. Consuetudo est altera natura. Ut g̃ auer
terent a necessaria ꝯcupiscentia ꝓpter ea q̄ illis
ostensa ⁊ missa sunt, i. propter animalia: q̄ illis
missa fuerunt ꝑ diuinā prouidentiā. i. coturni
ces. iō eis diuinitꝰ date fuerunt: qđ ⁊ factuꝫ ꝓ
tunc saltem fuit vt a ꝯcupiscētia auerterētur.
Uñ subdit, Hi aūt. i. filij israel in breui iopes
facti, i. indigentes cibo nouā gustauerūt escā,
L de qua dictum est. Et est notandū ꝙ consue
tudo maximā habet violentiā inclinandi vo-
luntatē ad se, ⁊ iō sicut optimū est assuefieri ad
bonas ꝯsuetudines ⁊ virtuosas: ita periculo-
sum ⁊ pessimū est assuefieri ad vitia. vñ narrat
Ualerius libro. vij. ca. ij. in fine, ꝙ Cretenses
cum acerbissima execratione vti volūt aduer-
sus eos q̄s vehementer odiunt: optant vt ma
la ꝯsuetudine delectent: modestoqꝫ volūtatis
genere efficacissimū genus vltionis euentum
reperiūt. Hec ille. Uult dicere ꝙ ipi videntur
moleste maledicere qñ dicūt homini mala cō
suetudine delecteris: ⁊ tñ imprecantur ei maxi
mū genus mali. De malicia vero peruerse con
suetudinis loquit Augꝰ. viij. ꝯfessionuꝫ, ca. v.
de semetipo dicens ꝙ difficilis fuit ad ꝯuertē
dum ad fidem. vñ dic sic. Ligatꝰ erā non ferro
alieno sed mea ferrea volūtate. velle meum te
nebat inimicus ⁊ inde mihi cathenā fecerat ⁊
ꝯstrinxerat me. quippe ex volūtate ꝑuersa fc̄a
est libido: ⁊ dū ꝼuiui libidini facta est cōsuetu-
do: ⁊ dū ꝯsuetudini nō restiti facta est necessi-
tas Hec Augꝰ. Unde etiā metrice dr̄. Qui nō
assuescit ꝟtuti dū iuuenescit. A vicijs nescit dis
cedere qñ senescit. In cuiꝰ figurā saluator faci
liter suscitauit puellam in domo ⁊ iuuenē de-
latū in porta, Sꝫ Lazarū q̄driduanum in mo
numento cū gemitu lachrymis ⁊ clamore, Jo
hannis, xj. Quā historiā exponens Augꝰ, sup
Mat. omel. xv. dicit sic, Moles imposita se-
pulchris ipa est dura vis consuetudinis q̄ ꝓ-
mitur anima. nec resurgere nec spirare permit
tit. dictū est aūt quadriduanus est. Reuera ad
istam ꝯsuetudinē de qua loquor, de quodam
progressu ꝑuenit anima prima est quasi scin-
tillatio delectationis in corde secunda consen
sus in voluntate. tertia factum. quarta ꝯsuetu
do, Hec Augꝰ. Lectio. CLXXVI.

O Portebat eni in
illis quidē sine excusatōe sup-
uenire interitū exercentibus tyran
nidem. His aūt oñdere tñ quē-
admodū inimici illoꝝ exterminabant, Eteniꝫ
cū illis superuenit seua bestiaꝝ ira: morsibꝫ per-
uersoꝝ colubroꝝ exterminabant. Postqꝫ spūs
sanctus ꝑ Salomonē declarauit aliqualiter
quō egyptij puniebant in egypto ꝑ cyniphes
muscas ⁊ ranas, qr̄ posset aliq̄s dicere ꝙ oino
ꝯsimiliter affligebant hebrei in deserto ꝑ ꝼpē-
tes ignitos q̇ ꝓpꝫm tactu venenoso inflāmaue
runt ⁊ occiderūt ideo placuit auctori diuersita
tē assignare in hac ꝑte int̄ afflictōes illatas egy
ptys ꝑ hmōi bestias. ⁊ castigatōes illatas he-
breis ꝑ consilem modū, Et circa hoc duo fac.
Nam primo assignat miraculosam diuersita
tē, Scđo illoꝝ miraculoꝝ deo attribuit auto-
ritatē, scđa ꝑs ibi, Tu es dñe Circa ꝓmū duo
facit. Primo oñdit diuersitatē inter egyptios
punitos ⁊ hebreos ex ꝑte eoꝝ q̇ patiebāt. Se
cūdo ex ꝑte penaꝝ q̄ eis infligebant. scđa pars
ibi, Sꝫ nō in ꝑpetuū, Circa primū duo facit.
Prīo oñdit quō diuersimode digni fuerūt pu
nitōe, Scđo quō hebrei habuerūt se in affli-
ctione, scđa pars ibi, Etem̄ cum illis Circa A
primum sciendū ꝙ egyptij qui detinuerūt he
breos. i. filios israel per. cccc. annos in seruitu
te post mortem Joseph, qui etiam ordinaue-
runt totum masculinum genus hebreoruꝫ in
terfici: merito debent tradi ad interitum sine
quocunqꝫ remedio: ⁊ maxime propter durici-
am cordis eorum ad orationem Moysi et a-
aron merito debuerūt morti tradi. sed hebrei
in deserto multo minus peccauerunt. ⁊ ideo
suffecit ꝙ aliqua tali punirentur pena per be-
stias: sicut egyptij quondam puniri extiterāt
vt castigarentur in seipsis ⁊ perpenderēt que
egyptij sustinuerant in egypto, Et hoc est qđ
dicit, Oportebat enim illis quidem, id est egy
ptys sine excusatione, id est sine pene mitiga-
tione superuenire interitū, i. mortē exercētibꝰ ty-
rannidē in eis. Hec tyrannidis est regimē ty-
ranni: et est quedam species monarchie rega-
lis. qñ aliq̄s ꝓncipat ꝓpꝫo ꝯtra eoꝝ voluntatē
⁊ ad suppꝫius solū vtilitateꝫ ꝓuatā, ꝼm Ari. iij.
pol. ⁊. viij. ethi. Uñ tyrānidis est crudelis do
minatio. His aūt. i. filijs israel oportebat ostē
dere tñ ꝑ sensibilē experientiā in ꝯsimilibꝫ af
flictionibꝫ quemadmodū inimici illoꝝ scꝫ egy
ptij exterminabant, hec aūt ꝑpenderūt sensibi
liter. exterminabant morsibꝫ colubroꝝ. Et h̄ ē
qđ subdit. Etem̄ cū illis superuenit seua bestiaꝝ
ira scꝫ serpentū ignitoꝝ immissa vicꝫ a deo mor-
sibus ꝑuersoꝝ colubroꝝ exterminabāt id ē ali
qui murmurātes ꝯ dñm ⁊ nō penitentes mor
debant sed nō exterminabant. Coluber est ge
nus serpentis, ⁊ dr̄ coluber quasi colens vm-
bras, qr̄ in vmbris sepium ꝯmorat ⁊ dr̄ Deut.
viij. In deserto illo fuerūt serpētes flatu adu
rentes scorpiones ⁊ dipsades. Dipsas dis. est
genus serpentis, ⁊ dr̄ latine situla ꝑ ꝯtriuꝫ, quia
ꝑimit hoīes siti. vas vero situla vocat ꝓprie
qđ aufert sitim ⁊ iste situle sunt adeo praue vt
cū calcant vix videant, quaꝝ venenū añ extin-
guit qꝫ sentiatur, nec tristiciam sentit moriturꝰ
ꝼm magistrū in historia sup. viij. ca. Deut. Et
figurant moraliter iste situle demones qui bo
nos viros fedis cogitationibꝫ agitāt ⁊ infestāt
iste etiā sunt ita praue ꝙ vix vident, ⁊ ex nimia
occasione surgūt ⁊ intoxicāt sine molestia, imo
cū delectatōe ꝑimunt: qñ sunt per delectatōeꝫ
B morose. Circa illā clausulā, Oportebit eniꝫ
illis sine excusatōe superuenire interitū. Notā-
dū ꝙ tria sunt q̄ inexcusabiles reddūt oēs pec
catores ⁊ pena dignos oñdunt: vicꝫ magnitu
do scie in peccante, sititudo culpe in iudicāte.
⁊ ineptitudo cause in allegante, Primo g̃ red-
dit hoiem inexcusabilē magnitudo scie in pec
cante, Quāto eñ aliq̄s maiorē ⁊ clariorē noti
ciā habet de deo, tanto magis peccat ceteris pa
ribus. Et iō de ph̄is dicit aplus ad Roma. j.
Qđ inuisibilia dei eis ꝑ creatas inotuerit: ⁊ tñ
euanuerunt in cogitationibꝫ suis ⁊ obscuratū
est insipiens cor eoꝝ intm̄ vt idola coluerunt
nec sup h̄ in aliq̄ excusant q̄si de deo nullā no
ticiā habuissent, qr̄ inuisibilia dei ꝑ ea q̄ facta
sunt intellecta ꝯspiciūt. sempiterna quoqꝫ vir
tus eius ⁊ diuinitas ita vt sint inexcusabiles
Sic dicit saluator de iudeis Johis. xv. Si
nō venissem ⁊ locutus eis fuissem: pctm̄ ñ ha-
berent, nūc aūt de pctō suo nō hñt excusatōeꝫ
Scđo reddit hoiem inexcusabilē sititudo cul
pe in iudicāte, qñ aliq̄s iudex dep̄hendit i cri-
mine ꝓ q̄ solet alios punire, nullā ꝑt excusatō
nē ꝑtendere, Exemplū de falsis iudicibꝫ q̇ vo-
lebāt ꝯdēnare susannā, Dañ. xiij. Et iō signāt
dicit apls. Ro. ij. Inexcusabilis es o hō ois qui
iudicas, in q̄ eñ alterū iudicas: teipm ꝯdēnas
Tertio reddit hoiem inexcusabilē ineptitudo
cause in allegāte. qñ eñ cā q̄ allegat manifeste
nulla est vel ꝯficta ꝑ mēdaciū: nō est excusatio
sꝫ aggrauatio ad p̄cedens delictū. Exempluꝫ
de inuitatis ad cenā. Luc. xiiij. q̇ falsas ⁊ fictas
excusatōes fecerūt ⁊ assignauerūt a cena fuerīt
reprobati ⁊ alij loco eoꝝ vocari. Et iō ꝯtra ta-
les excusatōes maliciosas petit ps. Nō decli
nes cor meū in ꝟba malicie ad excusandas ex
cusatōes in peccatis. Excusant tñ se q̄druplici- C
citer hoies de pctis suis, Quidā ꝑ lasciuā soci
etatē, q̇dam ꝑ diuinā voluntatē, q̇dā ꝑ carna-
lē fragilitatē, q̇dam ꝑ finalē vtilitatē. Primi di
cūt cōmuniter qñ dep̄hendunt peccasse: mala
societas ꝯpulit me ad h̄ malū que q̇dem excu
satio fatuissima putaret apud iudicē secularē.
cū ꝯcedat facinus ⁊ alios coaccuset: sed mlto-
magis apud deū non valet q̇ nouit mali arbi
trij libtatem. Uñ Señ. in ꝓuerbijs. Omitte
excusatiōem: nemo peccat iuitꝰ, ⁊ est excusatio
multoꝝ allegatio socioꝝ sic dicūt mlti, Quare
nō licꝫ mihi, Sic eñ facit talis ⁊ tlis, Sꝫ ista
societas nō excusat peccantē ꝼm Hiero. in q̄dā
epla. Multitudo socioꝝ impunibile nō facit
crimē, Scđo q̇dam se excusant ꝑ diuinā volū
tatē: quoꝝ aliq̄ dicūt deū eos sciuisse peccatu-
ros ⁊ velle eos tles eē nec eis esse iputandū: sed
dispositioni diuine ⁊ corpibꝫ celestibꝫ ⁊ cōstel-
latōni, Et tales deū blasphemāt q̄si sit auctor
maloꝝ ⁊ vindex factoꝝ q̄ hoies cauere nō pñt
Isti aliq̄ mō figurant ꝑ iacob volentē decipe
re p̄rem suū cū pater q̄reret quō tā cito inueni
re potuisset: vñ sibi cibum optatum pararet.
Rñdit: volūtas dei fuit vt mihi cito occurreꝫ
qđ volebā, Geñ. xxvij. Isto mō sunt nonnulli
mūdi sapiētes iuris ciuilis ꝑiti: q̇cquid faciūt
colorare legibꝫ ⁊ munire rōnibus sciunt oino
vt nihil sciant sceleris qđ nō sit iuribꝫ excusa-
tū, si hō credere velit eis. Tales assimilantur
Dyonisio tyrāno, de q̄ narrat Ualeriꝰ li. j. ca.
ij. Iste ingressus templa deoꝝ detracto Joui
olimpio magni ponderis aureo amictu pannū
laneū ei circūdedit: ⁊ admirantibꝫ illis q̇ ade-
rant: ꝙ sic sine timore sanctos suos spoliare p̄
sumpsit. Respondit ꝙ illud ad dei sui comodū
fecisset. Nam aureum amictū graue foret ꝓ e-
state et frigidū pro hyeme: laneum quoqꝫ pro
vtroqꝫ tempore fuit aptum. Iterum esculapio
qui fuit barba aurea redimitꝰ demi iussit bar
bam et auferri. Cuius causam assignauit ꝙ
Appollo pater suus imbarbis esset, ⁊ non de-
bebat patre carente barba: filiuꝫ apparere bar-
batū. Iterū vittas aureas ⁊ pateras ⁊ coronas
q̄ simulachra porrectis manibꝫ sustinebāt tol
lebat ⁊ se eas accipe nō auferre dicebat: stultū

tē confirmans a quibꝫ bona precamur: ab his
porrigentibꝫ nolle sumere. Isto modo pruden
tes seculi q̃tumcunq̃ flagitiose se habeant cō
tra iura deū ⁊ eccl'iam semꝑ coloratis rōnibꝫ se
excusant. Tertio q̇dam se excusant ꝑ carnalē
fragilitatē ⁊ dicūt plane blasphemātes deū se
nō posse libidinibꝫ abstinere ꝓpter ꝯplexionē
talē. Contra q̇s arguit Hiero. in explanatōne
fidei ⁊ allegat eū magister sniaꝝ. ii. dis. xxvj.
Execramus inq̇t nos blasphemiā eoꝝ q̇ dicūt
impossibile aliquid homini a deo p̃ceptū esse.
⁊ mandata dei nō a singulis: sꝫ ab omibus in
ꝯmuni posse seruari. Quarto q̇dam excusāt
se per finalem vtilitatem: ⁊ tales inueniuntur
nōnulli predones: raptores: ⁊ iniusti exq̇sito-
res: qui auferunt a diuitibꝫ bona sua sine con
sciencia: colligunt ⁊ recondunt ⁊ elemosynas
D cām finalē p̃tendunt. Isto modo diuersi di
uersas excusationes inueniūt: ⁊ cū peccatores
existant se tñ ꝯtra deū de peccatis defendunt.
Vñ Grego. xxj. moral'. Usitatū generis hūa-
ni vitiū est libido: pctm̄ ꝯmittere ⁊ cōmissum
negando abscondere ⁊ ꝯiunctim defendendo
excusare. Sicut aūt impiū est peccata q̄ ꝯmisi
mus nos ꝑtinaciter excusare: ita ꝟtuosum est
valde ꝓximū nō faciliter iudicare sed ꝯpatien
do aliq̃liter excusare. ꝯsiderantes cōis fragili
tatis ꝯditionē: sincere familiaritatꝭ ꝯmunio-
nē ⁊ vere pietatꝭ exercitationē. Prima em̄ cōis
fragilitas qua freq̄nter omnes erramus debꝫ
nos mouere ad aliq̃liter excusandū: nō tñ ꝑti-
naciter defendendū errores faciles alioꝝ. Vñ
Bern. suꝑ cantica sermo. xlj. Noli iudicare ꝓ
ximū sed magis excusa intentōem si opus nō
potes. puta ignorantiā. puta surreptionē. pu
ta casum: ꝙ si oēs oino dissimulatōem rei cer-
titudo recusat. suade nihilominus tibi ⁊ dici-
to apud temetipsum vehemens temptatio fu
it. Quid de me illa fecisset si illa accepisset in
me similiter potestatem. Secundo moue
re nos debet ad idem sincere familiaritatis cō
munio vt saltem de amicis faciliter mala non
credamus. nec etiā de ꝓximis: nec de platis vl'
etate prouectis. Vñ Hiero in ep'la ad rusticū
Non facile malū de prouecta etate credendū
quam vita preterita defendit ⁊ honorat voca-
bulū dignitatis. De amico etiā suo Xenocra-
te cum q̇dam Platoni dixisset ꝙ dixerat de eo
malū respōdit sibi nō esse credibile ꝙ ille quē
tm̄ amabat cum nō diligeret. cūq̃ narrans di
ctum suū se probaturū assereret. Rñdit Plato
nunq̃ Xenocratē talia dixisse nisi expedire iu-
dicasset. Tertio mouere nos debet ad idē ve-
re pietatis exercitatio. Pluꝫ est em̄ alienos de
fectus sine lesione iusticie q̃tum fieri potest ex

cusare: ⁊ famā ꝓximoꝝ quantū possibile est il-
lesam seruare. Vñ Origenes suꝑ Leuiticum
xxxiij. ca. Non vult te dñs si forte videris pec
catū fratris ꝯtinuo euolare ad publicū ⁊ pro-
clamare passim ⁊ diuulgare peccata aliena. qđ
esset vtiq̃ nō corrigentis sed infamantis. Vñ
apostoli Symon ⁊ Iudas. Nos inocētes ab
soluere oportet: nocentes vero prodere ñ decꝫ.

Lectio. CLXXVII.

S ed non in perpe

tuū ira tua permāsit: sed ad correctō
nem in breui turbati sunt: signū ha
bentes salutis ad cōmemoratōem mandati le
gis tue. Que em̄ ꝯuersus est nō ꝑ hoc qđ vide
bat sanabat̄. sed ꝑ te omniū saluatorē. ⁊ i. h̄ ostē
disti inimicis nostris: q2 tu es qui liberas ab
omi malo. Illos āt locustaꝝ ⁊ muscaꝝ occide
rūt morsus: ⁊ nō est inuenta sanitas aie illorū
qm̄ digni erant ab hmōi exterminari. Dñ-
sa diuersitate demeriti inter egyptios punitos
per bestias in egypto: ⁊ inter hebreos per be-
stias in deserto. In ista parte ꝓsequit̄ de eadē
diuersitate supplicij. Fuerūt aūt diuersimode
puniti. egyptij ad exterminatōem. hebrei vero
ad correctōem. De punitōe egyptioꝝ ꝑ ranas
muscas ⁊ cyniphes satis est suꝑius tactū. De
punitōe vero hebreoꝝ est sciendū ꝙ sicut ha-
bet̄ Numeri. xxj. Cū ꝑp'ls in deserto ꝯtra do
minū murmurasset imisit eis serpētes ignitos
hoc est ꝑuos ⁊ veloces ad modū scyntillarū q̇
tactu venenoso inflāmabant ⁊ causabāt tumo
rē ⁊ ruborē in carne. ad quoꝝ puncturā q̇dam
vulnerati sunt. q̇dam vero mortui. Venerūt
ḡ ad Moysen ⁊ rogauerūt eū ꝙ oraret ꝓ eis ad
dñm. Ad huiꝰ ḡ p̃ces ordinauit dñs: vt face-
ret figurā ꝟpentis de ere ⁊ poneret suꝑ sūmita
tē partice ⁊ faceret illū deferri i ꝑp'lo ⁊ dixit eis
ꝙ q̇cunq̃ esset ꝑcussus a ꝟpente ignito statim
aspiceret ad ꝟpentē eneū ⁊ curaretur. Istō mi
raculosum remediū ꝓuidit deus filijs israel in
deserto ⁊ fuit figura pulcherrima de passione
xp̄i sicut ipsemet allegauit. Ioh. iij. Sicut moyses
exaltauit ꝟpētē in deserto ita exaltari oportet fili
um hoīs: vt oīs qui credit in eū nō pereat: sed
habeat vitam eternā. De afflictione igit̄ hebre
orum per serpentes ignitos ⁊ remedio eis cō-
cesso agit autor in parte ista declarans quali-
ter egyptij afflicti fuerunt sine remedio tanq̃
incorrigibiles hebrei vero cum remedio tan-
q̃ filij ad correctionem habiles. Et circa hoc
tria facit. Nam primo tangit hebreorum ra-
tionabilem castigationem. Secundo egypti-
orum miserabilem exterminationem. Tertio
redit ad declarādā mirabilē hebreoꝝ liberati

onē in plaga serpētū. scđa ꝑs ibi. Illos autē
locustaꝝ. tertia ibi. Filios aūt tuos. Circa pri
mū quattuor facit. Nā primo agit de afflictio
nis tedio Scđo de afflictōis remedio. Tertio
de eiusdē remedij autore p̃cipuo Quarto de fi
ne ꝑ illud remediū p̃ncipaliter intento. secun-
da ꝑs ibi. Hñtes signū salutis. tertia ibi. qui
em̄ conuersus. quarta ibi. Et in hoc ostendisti
Dicit em̄ sic. Sꝫ nō in ꝑpetuū ira tua ꝑmāsit.
Ira tua. i. pena inflicta per te: hebreis peccan
tibꝫ in deserto: non fuit exterminatiua oim ge
neral'r sꝫ castigatiua tantum. Vñ subdit. Sꝫ
ad correctōeꝫ in breui turbati sunt. Hieremie
xxx. Nō faciā te in ꝯsumatōem: sꝫ castigabo te
in iudicio vt nō videaris tibi innoxiꝰ. ⁊ hoc in
breui. q2 Esa. liiij. In momēto indignationis
mee abscondi faciē meaꝫ parumper a te. Et tñ
cū fuerunt in turbatione illa fuerūt habētes si
gnū salutis. scꝫ serpentem eneū ad ꝯmemorati
onē mandati legis tue. i. sicut ꝯmemorator in le
ge tua. Nume. xxj. Fac serpentem eneum ⁊ po
ne eum pro signo. Sed q2 ille effectus quo cu
rati fuerūt ad inspectōem serpentis enei possꝫ
a simplicibꝫ ipi serpenti attribui ⁊ nō deo. iđo
tertio subiungit. Qui em̄ ꝯuersus est ⁊c. per te
xp̄m figuratū per illum serpentē eneū qui omi
um est saluator. Figurabat̄ aūt xp̄s per istum
serpentē eneū multipliciter. scꝫ quantū ad mo
rum innocētiā. q̃tum ad situs eminentiā. quā
tum ad vite carentiā. ⁊ quantū ad salutis effi-
A cientiā. Primo quantū ad morū innocenti-
am. q2 sicut illa figura serpentis venenosa ap-
paruit: ⁊ tñ nullum venenū habuit. ita xp̄s car
ne peccati apparuit ⁊ tñ nullum pctm̄ habuit.
nec est inuentus dolus in ore ipius. Scđo q̃
ad vite carētiam: q2 sicut serpens ille vitā non
habuit ⁊ tamē de materia maxime duratiua fu
it. q2 es inter omia metalla durabiliꝰ est. sicut
dicit glo. ita xp̄s vere mortuus ꝟm humanita
tē ⁊ vere eternꝰ ⁊ imortalis ē ꝟm diuinitatem.
Tertio q̃tum ad situs eminentiā: q2 sicut ser-
pens positus fuit suꝑ ꝑticam longā vt a toto
ꝑp'lo videret̄ ⁊ a gentibꝫ. ita xp̄s in ligno cruci
ita alte suspendebat̄ vt a toto ꝑp'lo videret̄: vbi
etiā adhuc a deuotis mentibꝫ ꝑ fidem ⁊ amorē
ꝯspicitur. Quarto q̃tum ad salutꝭ efficientiā.
q2 sicut oīs a vera serpente ꝑcussus si serpentem
eneū aspiceret curabat̄. Ita q̇libet a diabolo
vulneratus si xp̄m in cruce ꝯsideret per fidē et
veniā roget sanat̄ Quarto subiungit finē ꝑ
istud miraculū p̃ncipaliter intentū. videlicet
honorē dei. cū dicit. Et in hoc oñdisti inimicꝭ
nostris: q2 tu es q̇ liberas ab omni malo. scilꝫ
corꝑali ⁊ spūali. Xp̄s em̄ legit̄ fecisse miracula
ꝓpter tria. Primo ad eoꝝ circa quos operabat̄

vtilitatem: q2 eos freq̄nter in corꝑe ⁊ in aīa cu
rabat. Scđo ꝓpter alioꝝ ꝯuersionem: q2 multi
videntes xp̄i miracula conuertebant̄. Tertio
ꝓpter dei gl'iam ⁊ honorem Ioh. ix. Nec h̄ pec
cauit. neq̃ parentes eius: sed vt manifestētur
opera dei in illo. Et eodem mō in ꝓposito deꝰ
istud miraculū fecit ad vtilitatē bonoꝝ de filijs
israel. ad ꝯuersionem maloꝝ ⁊ ad gl'iam di di-
latandam. Scđo p̃ncipaliter in ista lectiōe B
agit de egyptioꝝ in egypto mirabili per besti-
as exterminatione que ꝓpter eoꝝ maliciā sine
quocūq̃ remedio infligebat̄. vñ subdit. Illos
aūt. i. egyptios: locustaꝝ ⁊ muscarum occiderūt
morsus. De quibꝫ locustis dr̄ Exo. x. Dixit do
minus ad Moysen extende manū tuā suꝑ ter
ram egypti ad locustā vt ascendant suꝑ eam ⁊
deuorent oēm herbam que residua est grandi
ni. De muscis vero Exo. viij. habet̄ Venit mu
sca grandis in domo Pharaonis ⁊c. Locusta
ꝟm glosam super illud Exo. x. dicit̄ quasi lōga
hasta. q2 habet longiora crura retro q̃ an. Et
ꝟm Isiđ. xij. Ethi. Est animal paruū noxium
hñs dentem ⁊ plus q̃ cetera animalia frugibꝫ
nocet. Item ꝟm Hiero. suꝑ primū cap'm Io-
hel. Hmōi volatilis sunt tria noīa successiue se
cundū etatē. Nam fetus locuste anteq̃ habet
alas vocat̄ bruchus. cū incipit volare vocatur
acelabus: cū plene volat vocat̄ locusta. De lo-
custa loquēs Basilius in examerō dicēs. Lo-
custa dr̄ quasi loco stare faciens. q2 cū iter arri
pienti occurrit: maluꝫ est ⁊ sinistrū. sicut huso
dextrū p̃tendit. Vel dr̄ locusta. q2 nunc saltuꝫ
dat: nunc loco stat. vel q2 per modicū tps stat
in vno loco. Chryso. suꝑ Mat. sic ait Locuste
sunt volatilia munda q̇dem sed parua. ⁊ nō sa
tis in altum volantia q̄ māducauit Iohes in
deserto. Arnolphus etiam q̇dam expositor sic
ait. Minimū genus locustaꝝ in deserto iudee
q̃ pastus est Iohānes vsq̃ hodie apparet: ⁊ hꝫ
corpusculū in modū digiti manus: mēbris ex
ilibꝫ ⁊ breuibꝫ: in herbis faciliter capit̄. Hec il
le. Talibꝫ ergo locustis ⁊ muscis exterminabā
tur egyptij in ꝯtemptum ⁊ derisionē ⁊ nō ꝑ le
ones vel vrsos vel fortia animalia. quia digni
erant propter eorum idolatriam a talibus ex- C
terminari. Circa illam clausulam. signum
habentes salutis. Notandum ꝙ deus huma
no generi multa signa ostendit. beniuolentie.
reminiscentie. prouidentie. et patientie. Si-
gna beniuolentie sunt omnes creature facte
et create ad seruiendum homini. Est em̄ signū
qđ vnū offert sensui ⁊ aliud intellectui. ⁊ ideo
ois creatura sensibil' seipam offert sensui ⁊ de
um repſētat intellectui boni viatoris Nemo
pt hec signa facere q̄ tu facis nisi fuerit ds cū

eo Joh. iij. Signa reminiscētie sunt septē sa-
cramenta ecclesie ꝑ que reducimur ad memo-
riā passionis dñice. Hebr. ij. Salus nr̄a fir-
mata est ꝯtestante deo signis ⁊ portentis ⁊ va
rijs virtutibus: ⁊ spūssancti distributionibus.
Signa prudentie dabat ante suū aduentū: ne
oīno veniat peccatoribus improuisis. ⁊ hoc est
signū magne curialitatis diuine. nullus enī q̄
aliquid facit qd̄ vellet occultari: approbat ad-
uentū hominis improuisum: sed peccator qui
libet facit qd̄ vellet: si posset occultari ⁊ iō de⁹
mundo pleno peccatis venturus premittit si-
gna q̄dam notabilia per que homines contra
ipsius aduentū sibi ꝓuideant ⁊ disponant. De
istis signis dicit̄. Lu. xxj. ca. Erunt signa in so
le ⁊ luna ⁊ stellis. Dicit Vegetius de re mili-
tari libro. iij. ca. v. Tria inquit genera constat
esse signoꝝ pro negocijs belli: vicȝ vocalia se-
miuocalia: et muta. Vocalia dicunt̄ q̄ huma-
na voce ꝓferunt̄. sicut duces ꝓordināt aliquod
certū v̄bum: quo in conflictu vtunt̄. sicut deus
nobiscū. vel triumphus imꝑatoris. vel aliqd̄
consimile. Signa semiuocalia sunt que fiunt
per tubam cornu vel buccinaȝ. Signa muta
sunt vexilla. aquila dracones: ⁊ circa ista signa
ponebat̄ medietas donatiui oīm militū eūtiū
ad bellū ꝓpter duas rōnes. vna fuit rō ne si ca
habuissent in custodia ꝓpria in friuolis expen
derent: vñ ad vtilitatē eoꝝ prouisum fuit ꝙ suf
ficienter sustentabant̄ de annona ꝯmuni Alia
ratio fuit vt ꝑ h̄ animosius ⁊ fortius seq̄rētur
signa sua ⁊ ea nullo modo relinq̄rent ex q̄ pe-
culium suū castrense ibidem scirēt ꝯsistere. sed
potius ea defenderēt q̄ꝫtum possent. ista tria si
gnoꝝ genera faciet xp̄s in aduentu suo secūdo
Nā signa vocalia erunt in illa disceptatione.
sicut dr̄. Matth. xxv. Esuriui ⁊ nō dedistis mi-
hi manducare ⁊c̄. Signa semiuocalia: quia tu
ba precedet: ⁊ de istis siml̄ dicit apl̄s. j. Thes
sal. iiij. Dñs in iussu ⁊ in voce archangeli ⁊ in
tuba dei descendet de celo. Signa v̄o muta e-
runt instrumenta passionis xp̄i ⁊ ip̄m corpus
dñicum vulneribꝫ insignitum. Dañ. vj. Ipse
est saluator ⁊ liberator faciēs signa ⁊ prodigia
in celo ⁊ in terra. Signa patientie dat nobis
diu expectando nos ad veniā vt redeamus ad
gratiam. Eph. iiij. Nolite contristare sp̄m san
ctum dei in q̄ signati estis in die redemptōnis.

Lectio. CLXXVIII.

F Ilios aute ⁊ tuos
nec draconū nec venatorū vicerunt
dentes. misericordia enī tua aduenī
ens saluabat illos. In memoriā ꝟmonū tuoꝝ
exterminabant̄ ⁊ velociter sanabant̄ ne in altā
incidentes obliuionē: non possent tuo vti ad-
iutorio. Etenī neqꝫ herba: nec malagma sana
uit eos. sed tuus dñe sermo q̄ sanat omīa. Ex-
plicata tribulatōe egyptijs illata. ꝑ minutas
bestias q̄bus sine remedio exterminabantur.
Redit ad correptōem filioꝝ israel in deserto.
a qua cū mirabli adiutorio liberabant̄. Et cir
ca hoc tria facit. Nā primo oñdit huius reme
dij cām supnaturalē. Scdo ponit hui⁹ reme-
dij cām finalem. Et tertio excludit ad hui⁹ re-
medij efficientiā oēm cām medicinalē. secun-
da ps ibi. Ne in altaȝ. Tertia ibi. Etenī neqꝫ A
herba. Quātū ad primū dicit sic. Filios au
tē tuos ⁊c̄. q2 fuerūt filij iō debuerūt castigari.
Eccl̄. vij. Filij tibi sunt erudi illos ⁊ curua il-
los a pueritia eoꝝ. In cuius figuraȝ dicit. ps.
Beatus q̄ tenebit ⁊ allidet ꝑuulos suos ad pe
trā. i. beatus qui castigabit filios suos vel car
nales ꝑ naturā: vel spūales per curā ⁊ allides
eos petre. i. xp̄o assuefaciens eos ad opa virtu
osa. et alibi dicit. In matutino interficiebam
oēs pctōres terre. hoc est statim in iuuētute vi
tia pctōꝝ ꝑ castigatōnes condignas amputa
ri: ⁊ h̄ est capere vulpes ꝑuulas q̄ demoliunt̄
vineas. Cañ. ij. Vñ Hiero. sup eplam Eph.
ij. ⁊ habet̄ in Cano. dis. xxxvij. legant. Hely sa
cerdos pater sanct⁹ fuit: sed q2 filios nō erudi
uit in omī disciplina et correctōe. supinus ceci
dit ⁊ mortu⁹ ē. Filios aūt tuos nec draconuȝ
nec venatoꝝ vicerūt dentes. q2 nec a magnis
bestijs in q̄ntitate cuiusmodi sunt dracones:
nec a maliciosis in q̄litate: cuiusmodi sunt ser
pentes minores dño ꝓtegente ledebant̄. Dra
co enī ꝟm Isido. veneno caret. xij. ethi. ca. viij.
ita scribit. Draco maior cunctoꝝ serpentum si
ue oīm aiantiū sup terrā. Hunc greci dracon-
tā vocant. Vñ ⁊ deriuatū est in latinū. vt dra-
co diceret̄ q̄ sepe a speluncis extractus fertur
in aerē. concitat̄qꝫ ꝓpter eum aer. Est aūt crista
tus ore paruo ⁊ artis fistulis per quas trahit
spm̄. ⁊ liguā exurit. Vim aūt nō in dentibꝫ sȝ
in cauda habet. verbere potius q̄ꝫ ictu nocet.
innoxius est enī a venenis. ⁊ iō huic ad mortē
faciendā venena nō erūt necessaria: q2 si quem
ligauerit occidit. Vñ nec elephas tutus ē sui
corporis magnitudine. nam circa semitas de-
litescens ꝑ quas elephantes solito gradiūtur
crura eoꝝ nodis illigat ac suffocatos perimit
hec Isid. Fert̄ aūt ꝟm Papiā ꝙ herba q̄ dra-
contea dicit̄ nata sit de sanguine draconis. et
iō sic vocata. ⁊ est draconij coloris. flos v̄o ei⁹
sicut lingua draconis. Si q̄s radicē hui⁹ her
be sanis ꝯfricet manib⁹: serpentes sine piclo
prēdet. est aūt tyriace v̄tutis si legat̄ mense Iu
lij. Hec Papias. Mirabile est autē si veneno

careat draco cum ꝟm autores aurā spirādo in
ficiat ⁊ flatu mortifero pestes ingerat. sicut ptȝ
ex narratōne aristo. li. suo de ꝓprietatibꝫ elemē
torum. de eo qd̄ ꝯtigit tp̄e Philippi in arme-
nia. ⁊ Solin⁹ de mirabilibꝫ mūdi dicit exp̄s-
se. ꝙ nō in dentibꝫ sed in cauda venenū h̄eat.
nec obstat ꝙ eius carnes comedūt ethiopes:
sicut dicit p̄s. Dedisti eā populo ethiopū escā
qd̄ pōt esse vel quia venenū excutiūt aliq̄ arte
sicut medici faciūt de serpentibꝫ. vel caudā ab
scidūt: in qua latet venenū. Draconis aūt ca-
ro vitrei coloris est ⁊ infrigidat vescētes eam
hinc est ꝙ ethiopes in feruida plaga habitā
tes carne draconis libenter vescūtur. Merca
tores etiā: qd̄ est mirabile dictu. q̄busdam car
minibꝫ dracones faciūt mansuetos ad tēpus
q̄bus insidentes freno eos regūt vsqꝫ tūc in e
thiopiā veniūt vbi eos vendūt. vt dr̄ in libro
de naturis rerū. Dicit ḡ lr̄a. Filios autē tuos
nec draconū: nec venatoꝝ vicerunt dentes: mi
sericordia autē tua aduenies saluauit eos ꝑ
aspectum serpētis: sicut in lcōne p̄cedente di-
ctum est. Subdit autē cām q̄re sic affligeban
tur. ⁊ ait. In memoria ꝟmonum tuoꝝ extermi
nabant̄. ⁊ velociter sanabant̄ ne in altā incidē
tes obliuionē nō possent vti tuo adiutorio.
Et dicunt̄ tria. vicȝ cām afflictōnis illate. mo
dus medicine collate. ⁊ finis salutis eis date.
Puniebant̄ enī in mēoria ꝟmonum tuorū. h̄
est ad mēoriā ⁊ excōicatione dei extermiabāt̄.
Aliqui legūt in mēoria dictōnaliter. q2 obli-
uio diuinorū ꝟmonum mltos duxit in exter-
miniū Aliq̄ legūt exaiabant̄. aliq̄ extermiabā
tur. et pōt exponi: extermiabant̄. i. ꝗuiter vexa
bant̄. Modus medicine collate subiūgit̄. cuȝ
dicit̄. Et velocit̄ sanabant̄ Finis v̄o salutis eis
date fuit remotio despationis. vñ subdit. Ne
in altā incidētes obliuionē. in altā. i. in ꝓfun-
dā vt nō possent tuo vti adiutorio despatiōe
ꝓueniente cogitationē. Vltimo excludit ab il
lo remedio cām naturalē ⁊ dicit sic. Etenī nec
herba: nec malagma sanauit eos: sed tu⁹ dñe
ꝟmo q̄ sanat oīa. Malagma idē est ꝙ empla-
strū. ⁊ dr̄ a malaxo as. qd̄ est manu laxare ⁊ cō
primere herbas coctas cū oleo vel butyro in
aliq̄ genere gumi. vel aliq̄s spēs cōmiscere ꝑ
emplastro. ⁊ nihil tale sanauit eos. sȝ ꝟmo dei
q̄ p̄cepit serpētē eneū fieri ⁊ poni ꝑ signo. Nu
B meri. xxj. Circa illā clausulā Tu⁹ ꝟmo dñe
sanat oīa. Notādū est ꝙ ꝟmo dei deuote ꝯce-
ptus sanat oēs infirmitates mortales vl̄ mo-
rales v̄tute diuina. de q̄ p̄s. Qui ꝓpiciat̄. om.
in. tu. q̄ sa. o. in. tuas. ⁊ sic medicina nō subito
sanitatis effectū inducit. sȝ ꝑ ꝓcessuȝ tp̄is ⁊ cū
mora. ita v̄bū auditū aliq̄tiens auditorē subi
to nō ꝯuertit. sed cū forte in aīa eius q̄euit per
xx. annos. tūc p̄mo incipit opari. habȝ aūt aīa
mltas infirmitates q̄ ad. vij. capitales radica
liter reducunt̄. ⁊ ꝑ. vij. corꝑeas infirmitates fi
gurant̄. Nā supbia frenesi ꝯpat̄. patit̄ enī fre-
netic⁹ mētis alienationeȝ q̄ nec bñ iudicat de
seip̄o nec de alijs. imo seip̄m iudicat q̄nto in-
firmiorē tanto valentiorē. Eodeȝ mō supbus
oēs ꝯtēnit ⁊ damnat. ⁊ se solum sufficientē re
putat ⁊ sibi plus q̄ꝫ hȝ sꝑ arrogat. Istā mētis
alienationē patiebat̄ merito ꝑ sua supbia rex
Nabuchodonosor. de q̄ Dañ. iiij. q̄ dixit deā
bulās in aula sua. Nōne hec ē babylō mḡna
quā ego edificaui i domū regis i robore forti-
tudinis mee ⁊ glīa decoris mei. Et stati v̄tute
dei eiectus ē ab hoībus ⁊ cuȝ feris vixit ⁊ pas
sus ē mentis alienationē ⁊ videbat̄ sibi ꝙ essȝ
bos in anterioribꝫ. ⁊ in posterioribꝫ leo. ⁊ post
septē menses restitut⁹ est ad p̄ces Danielis ad
sensuȝ. lȝ nō stati ad regnū. ⁊ tūc legit̄ sic dixis-
se. Oēs vie dei iudicia ⁊ gradiētes in supbia
pōt humiliare. Dañ. iiij. Cura vero frenesis i
p̄ncipio est euacuatio sanguinis ⁊ aliorū sup
fluorū q̄ ad cerebrū ascēdentes ꝑturbāt vsum
rōnis. Et eodē mō v̄bum vel sermo dei ostē-
dens nos vacuos eē ab oī bono q̄ꝫtū ad nos
attinet ⁊ a deo hr̄e q̄cquid boni fecerim⁹. ⁊ q̄ꝫ
diu in frenesi supbie detinemur: a nobis sani
tatē mētis recupare nō valemus. Iuxta illud
Eccl̄. iij. Synagoge supborū nō ē sanitas. ⁊ cer
te iō opȝ nos sāguinē supbie emittere ⁊ effun
dere supfluos hūores rerum tꝑaliū ⁊ cum v̄a
huilitate et firma fide currere ad deū. De q̄ dr̄
Luc. vj. Oīs turba q̄rebat eum tāgere. q2 vir
tus de illo exibat ⁊ sanabat oēs Scda infir
mitas spūalis ē ira. ⁊ hec ꝯpatur febri acute.
eo ꝙ hñs eā patit̄ calorē ꝯtinuū ⁊ sitim mḡnā
ꝟm Cōstātinū. li. vij. viati. ca. de cersi. vel cau-
son. Et isto mō ē d̄ hoīe iracūdo q̄ stati ad qd̄
libet v̄bū calorē colere sue oñdit gestu v̄bis ⁊
vultu. hñt etiā sitim magnā semetip̄m vindi-
cādi: ⁊ talis omī die incēdit oēs vicinos suos
ꝑ nihilo. Hāc infirmitateȝ patiebat̄ herodes
qñ videbat ꝙ illusus a magis eēt. irat⁹ est val
dit. ⁊ mittēs occidit oēs pueros q̄ erāt i beth-
leem ⁊ i oībꝫ finibꝫ ei⁹ Ecce p̄cessit calor nimi⁹
⁊ secuta ē sitis irrōnabilis vltionis. Istā infir
mitateȝ curat ꝟmo diuin⁹ p̄dicādo de diuina
dulcedine ⁊ pietate dei In cui⁹ figurā legim⁹
Marc. vj. ꝙ discipuli vngebāt mltos oleo ⁊
sanabant̄. Tertia infirmitas, est inuidia. et E
hec ꝯpatur febri ⁊ febricitanti. Febricitās nā
qꝫ mō calescit. mō frigescit. eodeȝ mō inuidus
mō gaudet de aduersitate bonorū. mō dolet
de eorum prosꝑitate. Istam infirmitatē patie

batur Saul.j.Reg.xviij.qn̄ iuuēculas audi
uit canere de dauid.⁊ ait.Mihi dederūt mil/
le:⁊ dauid decē milia.Ista infirmitas putre/
facit interiora hoīs.⁊ cura eius ē sermo diui/
nus ꝑsuadēs amicitiā ⁊ gratitudinē,qꝛ sicut
inuidia ē putredo aīe:ita amicitia ē eius sani/
tas.Prouer.xiiij.Uita carniū sanitas cordis
putredo ossiū inuidia.Quarta infirmitas spi
ritualis ē accidia q̄ ꝯparat̄ paralysi:q̄ est mēbrorū
dissolutio ⁊ debilitatio,ita ꝙ motū debitū ꝑ/
ficere nō pn̄t patiētes eā.Istā infirmitatē pa
tiebat̄ figuratiue loq̄ndo ille q̄.xxxviij.ānis ia
cuit an̄ piscinā salutiferā ⁊ nunq̄ ꝯ̄dit in eā
vt sanaret̄.Joh.v.⁊ ꝑcat inueteratos dierū ma
lorū.q̄ ꝯtinue iacēt iuxta sacrm̄ cōfessionis et
penitētie:⁊ nunq̄ curāt intrare donec debeāt
mori.Ista infirmitas sanat̄ ꝑ valde calida:qꝛ
si ex vna ꝑte ꝯsiderat̄ calor pene gehēnalis,et
ex alia ꝑte calor charitatis xp̄i excitātis ad o/
perationes ꝟtutis:stati de tāta accidia poterit
hīe curam.Hyere.iij.Cōuertimini filij reuer
tentes ⁊ sanabo infirmitates vr̄as.Quinta ī/
firmitas spūalis est auaricia ⁊ ꝯparat̄ hydropi
si ſm Bedā.cui' ꝓprietas ē:q̄nto magis bibit
tāto plus sitit.Et eodē mō auarus nunq̄ dic̄
sufficit.hāc infirmitatē patiebat̄ diues ille q̄
dixit.Luce.xij.Destruā horrea mea ⁊ faciam
maiora ⁊ illuc ꝯgregabo oīa que nata sunt
mihi.Istam; infirmitatē sanat ſmo diuinus:
ꝑsuadēs elemosynā ⁊ opa pietatis.Esa.lviij.
Frange esurieti panē tuū.⁊ egenos vagosq̄ ī
duc in domū tuam:⁊ seq̄tur.Tūc erūpet qua
D si mane lumē tuū ⁊ sanitas tua citi' orie̅t Se
xta infirmitas spūalis ē gula ⁊ ebrietas.sub/
uertēs iudiciū rōnis ⁊ ꝯparatur epilēsie:q̄ facit
hoīem cadere corꝑaliter,spūaliter aūt ⁊ mor/
taliter ad oīa genera peccatorū cum sit ingres/
sus ⁊ ianua oīm viciorū.Istam infirmitatem
patiebat̄ diues epulo.Luce.xvj.qui indueba
tur purpera ⁊ bysso ⁊ epulebat̄ quotidie splē
dide.Loth etiā inebriat' vtranq̄ filiā cogno/
uit.Gen̄.xix.Quia hec ē infirmitas q̄ nūq̄ so
la venit.Hāc sanat ſmo diuinus ꝑsuadēs ab
stinētiā rōnabilē.Eccl.xxxj.Sanitas ē mentis
⁊ corꝑis sobrius potus Septima infirmi/
tas est luxuria.⁊ ꝯparatur lepre,eo ꝙ generatur
ex calore corrupto ⁊ deordinato.Et istā infir/
mitatē patiebat̄ Salomō,q̄ habuit vxores re
ginas quasi septingentas.⁊ ꝯcubinas trecen
tas.⁊ cum iā senex eēt deprauatū est cor eius ꝑ
mulieres.iij.Reg.xj.Hec ē infirmitas conta
giosa ⁊ abhoīabilis.Una nanq̄ ꝑsona talis
centū pōt inficere.⁊ hanc sanat ſmo dei ꝑsua
dens homini honestā societatē ⁊ penitētie se/
ueritatē:⁊ deuote orōnis instantiā.Hec em̄

oīa ad curam hui' infirmitatis exigūtur.
In cuius figura:maria lepra ꝑcussa ꝑ septem
dies fuit exclusa a castris ⁊ nō nisi ad orōnem
Moysi sanata.Numeri.xij.dicente Moyse
ad dominū.Deus obsecro:sana eam.Sic er
go sermo dei sanat oīa.In cuius figura di
citur Luce.ix.ꝙ christus ꝯuocatis duodecim
discipulis misit eos predicare regnum dei:et
sanare infirmos.

Lectio CLXXIX

Tu es domine qui
vite ⁊ mortis habes ptātem,⁊ educis ad
portas mortis ⁊ reducis.homo autē occidit
per maliciā suam ⁊ cum exierit spūs nō reuer
tetur nec reuocabit animā que recepta est sed
tuam manū fugere impossibile est.Postq̄ spi
ritussanct' declarauit diuersitatē inter puniti
ones duas quarū vna est:ꝙ extermiauit egy/
ptios.⁊ altera ꝙ puniuit hebreos,quia decla
rauit quō miraculose ꝓuidit hebreis de reme
dio q̄ sanarent̄ in deserto,vicꝫ de serpēte eneo
In ista ꝑte istorū miraculorū oīm deo attribuit
auctoritatē.Et circa hoc tria facit.Nā primo
deo attribuit puniēdi oīmodā ptātem Scd̄o
attribuit homini delinq̄ndi spōtaneam facul
tatem.Tertio ab hoīe excludit īpune euaden
di liberā facultatē.Scd̄a ps ibi.Hō autē oc/
cidit,tertia ibi.Sed tuā manū.Circa p̄mum
duo facit Unū est ꝙ deus hꝫ ptātē vite ⁊ mor
tis qꝛ in ipo est ptās vitā auferēdi.ꝯseruādi.⁊
afferēdi.Scd̄m ē ꝙ ipe pōt hoīes deducere ꝑ
afflictōes intrinsecas vsq̄ ad portas mortis.
⁊ iterū ad vitā ⁊ salutē reꝑare.ergo in ipo est oī
potentia puniēdi.Porte mortis sunt graues
infirmitates ⁊ tribulatōes per q̄s hoīes mo
riūtur.Ad egrediēdū ꝑ portas debem' nos ſꝑ
parare.Un̄ Seneca.epl'a.lvj.Uenietē mor/
tem nemo hylaris accipit nisi q̄ se ad illā diu
ꝯposuit.Hassus ait tā stultū esse q̄ mortē ti/
meat q̄ qui senectutē.Nā queadmodū sene/
ctus adolescētiā seq̄tur.ita mors senectutem.
Uiuere nesciuit:q̄ mori nō vult.vita cū acce/
ptione mort̄ data ē.Ad hāc itur:quā iō time
re demētis ē.qꝛ certa expectant̄ dubia metuū
tur.q̄s q̄ri pt in ea ꝯditōne se eē in q̄ nemo nō
est.Pria aūt ꝑs eq̄tatis ē equalitas.hec Se/
neca.⁊ vult dicere ꝙ iniqu' est q̄ contra mor/ A
tem murmurat cū oēm hoīem mori oporteat.
Scd̄o attribuit homini spōtaneā facultatem
delinq̄ndi.Et circa hoc tria facit.Primo dic̄
ꝙ homo sibip̄i infligit triplicē mortē,vicꝫ cul
pe,nature,⁊ gehēne.Quātum ad mortē culpe
dicit.Hō aūt occidit ꝑ maliciā aīam suā,q̄n/
tum ad mortē nature dicit.Cū exierit spūs in

dic mortis nō reuertet̄.ad pn̄tem vitā natura
liter.q̄tum ad mortē gehēne subdit.nec reuo
cabit aīam.q̄ recepta est supple ī inferno.Job
vij.Sicut ꝯsumit̄ nubes ⁊ ꝑtrāsit:sic q̄ descē
dit ad infernos nō ascendet.Tertio excludit
ab hoīe impune euadēdi liberā facultatē.Et
q̄tū ad hoc subinfert.Sꝫ manū tuā effugere
īpossibile est.qꝛ sic̄ nec celū effugere potes:sic
etiā nec manū dei.nā si ad occidentē ieris ab
oriēte fugēdū:celū suꝑ te extēsū ē.si ab aq̄lo/
ne ad austrū ſꝑ a celo ꝯtineris sic̄ auis ī cauea
⁊ effugere nō potes.Eodē mō si fugis deū pla
catū accedis ad deū iratū q̄cūq̄ ꝟteris ſꝑ ī ma
nu dei eris.vl' puniēte ꝑ delicto.vel p̄miāte ꝑ
merito.vn̄ bn̄ poeta dixit.Quo fugis Encbi
lio q̄cūq̄ accesseris oras.Sub ioue ſꝑ eris.
An nescis lōgis regib9 eē man'.Hō q̄dē occi
B dit ꝑ maliciā Nota ꝙ m'lta mala fac̄ mali/
cia.Est ei recte rōnis subuersiua.hūane ꝯuer
sationis turbatiua.⁊ in ꝓpriū auctorē reflexi/
ua.Sciēdū etiā ꝙ malicia radicata fac̄ hoīez
mala eligere.⁊ corrūpit bonā estimationē ⁊ ve
rā de reb9 sic̄ dicit aristo.vij ethi.Hec ē rō q̄re
maliciosi cū sint inter mille prudētes freq̄nter
fallūtur vt ceci.Sap.ij.Excecauit eos malicia
eorū.Un̄ Chrys.suꝑ.ij.ca.Math.ōndit quō
malicia herodis fecit eū esse stultū qn̄ nitebat̄
occidere xp̄m.⁊ dicit sic Cōsidera h̄ stulticiā
mixtam dolo tyrāni.aut em̄ herodes credidit
scripturis aut nō.Si nō credidit:q̄d interro/
gat scripturas.q̄s credidit vaniloquas.Si cre
didit estimās ꝓphetiā etiā imobilē,quō ḡ spe/
rabat illū regē ꝯposse interficere quē futurū di
cebāt scripture.Nā si ꝓphetie credidit:planum
erat ipm aduersus impossibilia conari.Si n̄
credidit:tūc nec sibi timere debuit nec puero ī
sidiari.Rn̄det Chrys.Aīa sel' malignitate ca/
pta stultior cūctis efficit̄.Tale em̄ ē viciū ma
lignitatis vt a nullo plerūq̄ īpulsa seipsā p̄cipi
tet.⁊ sepe absq̄ effectu opis erūnosa.īpossibi
lia conat̄ efficere.hec Chris.Quāuis ei ī vtro
q̄ sexu m'lta sit malicia,callidior tn̄ ⁊ cōior in
sexu feminco repitur.Iuxta illud Eccl.xxv.
Breuis ē oīs malicia suꝑ maliciam mulieris
sors pctōrū cadet suꝑ illā.vn̄ ī eodē caplo pau
loante ꝯꝑat eā trib9 bestijs multum nociuis.
⁊ tn̄ dicit eā in malicia oēs excellere.Cōparat
eā colubro.leoni.⁊ draconi.De colubro dic̄
sic.Nō est caput neq̄us suꝑ caput colubri.et
nō est ira suꝑ irā mulieris.De leone ⁊ dracone
dic̄ sic.Cōmorari leoni ⁊ draconi placebit:q̄
habitare cū muliere neq̄.⁊ subintellige magis
Cōꝑat̄ ḡ colubro q̄druplici rōe.Nā coluber
di q̄si colēs vmbras.⁊ mulier vmbras pl' di
ligit q̄ lucē.Scd̄o coluber totū venenū hꝫ in

capite.⁊ mulier ornatū p̄cipuū in velis.coro/
nis gēmis ⁊ vnguētis in capite suo portat vt
oculos intuētiū valeat intoxicare.Tertio co/
luber totū venenū suū colligit in fauces vt ꝑ
eos effundat:⁊ mala mulier os ⁊ fauces totā
maliciā suā mētiēdo ꝯtēdēdo detrahēdo effū
dit Quarto coluber sibilat vt noceat:mala
mulier cātando:adulādo mirabilit̄ m'ltos fal/
lit.Un̄ aug'.de singl'aritate cle.ca.viij.Hoc
venenosi' ē suꝑ cūcta qd̄ psallere delcātur cu
ius cātu ē tolerabili' audire basiliscū sibulātē
Scd̄o ꝯparatur leoni ꝓpter tria.ꝓpter iracūdiā.
qꝛ sic̄ leo sine vīdicta placari nō pt:sic nec mu
lier.Eccl.xxv.Nō est ira suꝑ irā mulieris.Se
cūdo si leonis ossa adinuicē collidant̄ causant
ignē,eodē mō mulierū ꝟba ꝯfabulatōes ⁊ col
loquia:q̄tūcūq̄ videant̄ seriosa ⁊ solida.ignē
voluptatis accēdunt Tertio leonis caute/
la ē,ꝙ cauda sua vestigia sua tegit.⁊ h̄ est mu
lierum ꝓpria crimina sua excusationib9 suis ⁊
mēdacijs operire.Et iō signāter di Eccl.xliij
In medio mulierū nolite ꝯmorari.de vestim/
tis em̄ ꝓcedit tinea ⁊ a muliere iniq̄tas viri.
In antiquis vestibus ⁊ in nouis similiter na/
scūtur tinee ꝓpter malam custodiā.⁊ certe in
antiq̄ssimis vetulis nutrit̄ adhuc tinea libi/
dinis ad lr̄am.Prima iniquitas viri a mulie
re ꝓcessit qd̄ in multis bonis viris cōmuniter
euenit.Exēplum de sampsone ⁊ dalila.Iudi.
xiiij.Dauid ⁊ bersabe.ij.Reg.xj.Et in mul/
tis alijs quorū nō est numerus. Tertio cō/ E
parat̄ mala mulier draconi ꝓpter q̄tuor.Dra
co hꝫ os paruū,inficit aerem incedit cristatus
⁊ spēaliter elephanti insidiat̄.Et eodē mō mu
lier neq̄ os habet paruū per verborū ⁊ vultus
simplicitatē in p̄ncipio.q̄tūcunq̄ etiam si cō
mesatrix ⁊ gulosa simulat se in aula tanq̄ ap/
petitu careret. Secūdo inficit aerem aspe/
ctu suo sicut basiliscus qui solo visu interficit
hoīem.qui nō solum cum videt sed etiam cū
videtur occidit hoīem.Ad lr̄am.Mulier mē
struata aspectu suo inficit speculum ſm Ari/
sto.ij.de som.⁊ vigi.⁊ facit in eo maculā.Eodē
mō mulier virū mala q̄tūcūq̄ sit speculū oīm
scientiā repn̄tans inficit ⁊ maculat si mulierū
ꝯsortio se imiscet.vt ptꝫ de Salomone Eccl.
xlvij.Inclinasti femora tua mulierib9 Tertio
draco incedit cristatus.⁊ istas cristas habent
in capitib9 coronis ⁊ gēmis ⁊ varijs ornamē/
tis distinctas. Quarto elephanti insidiat̄.
Elephas em̄ est aīal castissimū ⁊ tm̄ semel gi/
gnit ſm Aristo.v.et viij.de aīalib9.⁊ cū femi/
na fuerit impḡnata mas ei nō approꝑinquat.
Isti aīali draco insidiat̄ ⁊ pedes eius sua cau
da ꝯstringit ⁊ occidit Moraliter q̄tūcūq̄ bō

sit castus:si mulieꝝ malā familiaritatē diligat
ↄstringit pedes affectōnis sue ꝛ occidit. Vñ
Aug⁹.de singularitate cle.ca.viij.Semel di-
xerim oīe incōueniens:societas mulieꝝ glu
ten est delicatū ꝛ viscus toxicatus quo diabo
lus aucupaꝛ.Et sic pēsatis p̄dictis de mulieꝝ
sola malicia possit exponi.q: homo supple p
maliciā mulieris ei illicite ↄmunicādo occidit
aīam suam.Vñ ꝟsus.Femina corpus opes
aīam vim lumina vocem Polluit ānihilat ne
cat eripit orbat acerbat:redde singula singul̄
Secūdo p̄ncipaliter malicia est hūane cō-
uersationis turbatiua.Persona' eñ malicio-
sa nunq̄ cessat machinare malū:etiā sub spe-
cie sanctitatis ꝛ iusticie.Vñ Hugo.li.j.de a-
nima.Loq̄tur apud se maligna cogitatio vsq̄
quo illū tolero.Cōsentire me ei ↄprobor si eū
nō corripio.Cōsentiens aūt in eū:deū offen-
do.Corripiā ergo ne deū offendam.nihil pro
mea:sed p dei iniuria vlciscēdo totū facio.im-
mo sic illū sibi restituā.Proximū eñ corripe ꝛ
eum castigare:hoc nō est ꝓximo nocere:sed ꝓ-
desse velle.Sic sepe apud se loq̄tur maligna
cogitatio.Excecauit eñ eū malicia sua.Hec
Hugo.Hec eñ malicia habet cursum suum.
sicut docet Berñ.sup Cañ.q̄tuor rotis ↄsistē
tem:q̄ sunt seuicia.impatiētia.audacia.ꝛ im-
pudētia.Valde eñ velox est cursus iste ad ef
fundendū sanguinē:qui nec innocētia sistitur
nec patientia retardaꝛ.nec timore ꝓuatur.nec
pudore inhibeꝛ.Trahiꝛ autē a duob equis
ad oēm pniciem.q̄ sunt terrena potētia.ꝛ secu
li pompa.Porro p̄sident his duob eq̄s auri
ge duo.vicȝ tumor ꝛ liuor.Tumor q̄dem pō-
pam.liuor potentiā regit ꝛ suū ascēsorē ducūt
ad infernū.Unde Eccs.ix.Corda filioꝝ ho-
minū implenꝛ malicia ꝛ ↄtemptu in vita sua.
ꝛ post hec ad inferos deducenꝛ.Tertio mali-
cia est in auctorē ꝓprium reflexiua.Vñ Sene
ca epistola.lxxxij.ꝟm cōmunes libros osten-
dit.ꝙ venenum malicie peius' est q̄ venenū
serpentis quia licet venenum serpentis mor-
tiferū sit.alteri tñ serpenti nō nocet.Sȝ vene-
num malicie primo ꝛ p̄ncipaliter nocet hñti.
vñ dicit sic.Malicia ipam maximā ptē vene-
ni sui bibit.Illud venenū qd̄ serpentes in a-
lienā pniciem ꝓferunt sine sua ↄtinent.nō est
huic sile hoc habentib pessimū.hec Seneca
Vñ Greg⁹.xij.moral̄.Mens praua sp in la-
borib est:q: aut moliꝛ mala q̄ inferat.vel me
tuit ne sibi ab alijs inferaꝛ ꝛ q̄cquid ↄtra ꝓxi-
mū excogitat hoc ↄtra se a ꝓximis formidat.
Hec Greg⁹.Ideo signāter Hyere.ij.dicitꝛ.Ar-
guet te malicia tua.Et Hyere.iiij.Laua a ma
licia cor tuū hyerl̄m:vt salua fias

Lectio CLXXX

Egantes eni nosse

n te impij p fortitudinē brachij tui fla-
gellati sunt nouis aquis ꝛ grandinib ꝛ plu-
uijs pſecutionē passi sunt ꝛ p ignem ↄsumpti
Qd̄ eñ mirabile in aquis erat:que oīa extin-
guit plus ignis valebat.Vindex eteni est or-
bis iustoꝝ.Postq̄ spūssanct⁹ declarauit quō
diuersimode flagellati fuerūt egyptij ꝛ hebrei
p bestias ꝛ aīalia.q: egyptij ad extermiatiōe
hebrei vero ad castigationē In hac pte ↄñter
ostendit quō diuersimode flagellati fuerūt e-
gyptij ꝛ filij israel p oppositū consolati ꝛ hoc
p res insensatas ꝛ elementa Et circa h̄ duo fa
cit.Nā p̄mo agit de egyptioꝝ terribili flagel-
latione.Secūdo de hebreoꝝ admirabili ↄso
latione.scd̄a pars ibi.Pro q̄bus angelorum.
Circa p̄mum q̄nq̄ facit.Primo assignat illius
flagellatiōis cām p̄ncipalē.Scd̄o cām instru
mentalē.Tertio eiusdē instrumēti actiuitatē
supnaturalē.Quarto eiusdē actiuitatis ↄgrui
tatē.Quinto asserit instrumētalis actiuitatis
tpalem diuersitatis.scd̄a ps ibi.Nouis aq̄s
ꝛ grādinib.tertia ps ibi.Qd̄ eñ mirabile.q̄r
ta ibi.Vindex eñ.q̄nta ibi.Quodā eñ.Cir-
ca p̄mū dicit.Negantes eñ.ꝛc̄.Ubi tangit
cām p̄ncipalē istius flagellatōnis.ꝛ est culpa
ignorātie.Negātes eñ te nosse impij.Exo.v
dicit pharao.Nescio dñm:ꝛ israel nō dimittā
Scd̄o tangit penā:p fortitudinē brachij tui
flagellati sunt vt q̄ nolūt deum noscere in pa-
ce saltē ↄfiteanꝛ eū in tribulatōe.sicut pharao
fecit.Exo.ix.Iustus dñs ego aūt ꝛ ppl's meus
impi⁹.Vñ Greg⁹.Oculos q̄s culpa claudit
pena aperit.Causā aūt instrumētalē flagella
tionis egyptioꝝ exp̄mit cōseq̄nter cum dicit.
Nouis aquis ꝛ grādinib ꝛ pluuijs pſecutio
nē passi sūt ꝛ ↄsumpti.De ista flagellatōe nar
ratur Exo.ix.Quia septima plaga q̄ dñs per
cussit egyptū fuit talis Dñs pluit de celo grā
dinem maximā ↄmixtā igni cū fulgure ꝛ toni
truo ꝛ occidit hoīes ꝛ iumēta quotq̄t in agro
reperiebanꝛ.Illi aūt egyptij q̄ dñm timuerūt
se ꝛ iumēta sua receperūt infra domos q: fue
runt p̄moniti a Moyse quo tpe caderet gran
do ꝛ illi nihil mali patiebanꝛ.Sed illi repro
bi qui ↄminatōnes dei nō timuerūt.sed cum
iumentis in agro reperti sunt generaliter in-
terierūt.Tantū' in terra iessen.vbi habitabāt
filij israel' non cecidit grando talis.Fuit ergo
mirabile ꝛ contra naturā.ꝙ iste imp̄ssiones si
mul fiebant.fulgura ꝛ grando:pluuie ꝛ toni-
trua:ꝛ ꝙ ignis descendens cū grandine nō li
quefecit grādinem.nec aqua ignē.Sed ignis

mansit in sua caliditate ad ↄburendū:ꝛ aqua
in sua ↄgelata frigiditate ad ↄterēdū De ista
ergo mirabili plaga dic̄ sic.Nouis aq̄s ꝛ grā
dinib et pluuijs pſecutiōes passi sunt ꝛ igne
ↄsūpti.Illi vicȝ q̄ extra domos fuerūt.Et di
cit nouis aquis q: in terra egypti naturaliter
pluuie nō descēderūt.Sȝ nylus q̄ pro tpe ex
crescēs terrā irrigare ↄsueuit.Et ideo fuit eis
ista plaga mirabilis.Sȝ multomagis fuit mi
rabile:ꝙ duo ↄtraria fuerūt iuxta seinuicē ap
proximata:ꝛ ꝙ neutꝝ eoꝝ egit in aliud.ꝛ hoc
est qd̄ subdit.Qd̄ eñ mirabile erat in aqua q̄
oīa ardentia extinguit.Plus ignis valebat
Quarto assignat hui⁹ miraculi ↄgruitatē.
ꝛ dicit.Vindex est eñ orbis iustoꝝ.i.ignis:a
qua ꝛ ois creatura erexit se in vindictā impi-
orū ꝓpter informationē iustoꝝ Circa istam
clausulā.Vindex est eñ orbis iustoꝝ.Notā-
dum ꝙ de triplici vindicta legim⁹ in scp̄tura
Una nob̄ indiciꝛ.sicut p nos exercēda.Alia
nobis interdiciꝛ tanq̄ p̄cauēda.Et tertia no
bis p̄diciꝛ sicut p̄uidenda.Prima ē vindicta
pnie tpalis.Scd̄a ē vindicta maliuolētie mū
dialis.Tertia ē vindicta diuine snīe general̄.
Prima g̊ vindicta est vltio penitentie tpalis:
quā q̄libet debet accipe de seip̄o.Si puer de
bet ꝟberari:mallet ab amico ꝟberari q̄ ab ho
ste.et q̄libet nostꝝ mereretꝛ pro peccato ꝟbera-
ri.quia ꝟuus sciens volūtatē dñi sui ꝛ nō faci
ens:vapulabit plagis multis.Luc.xij.Ergo
opȝ ꝙ vapulem⁹ hic vel in purgatorio vel ī in
ferno.Si in purgatorio vel in inferno h̄ fiet
p ministeriū demonū ꝟm multos.Si ꝟo in
p̄nti hoc fiet ab amico.q: vnusq̄sq̄ maxime ē
amicus sibiip̄i.sicut dī.ix.ethi.Hec g̊ pnia est
hic a nobis exerceda.Sȝ quō legim⁹ in scri-
ptura veteris testamēti.ꝙ p̄res antiq̄ in suis
penitētijs q̄tuor faciebāt.caput radebāt.bar-
bam p̄scindebant.saccū induebāt ꝛ in cinere
sedebāt.sicut innuiꝛ in glo.Esa.xxij.Uocabit
dñs deus exercituū in die illa ad fletū ad plā-
ctum ꝛ ad caluiciū.ꝛc̄.Sic moraliter ↄueniēs
est nos facere penitētes vt p̄mo caput tōdea-
mus.i.mentē que ē caput aīe exq̄sita discussio
ne denudem⁹ recogitantes oīes annos no-
stros in amaritudine aīe nostre.Esaie.xxxviij
Scd̄o barbā radam⁹ p nouaculā mūde con-
fessionis.Tertio saccū induam⁹ p austeritatē
satisfactōnis.Ione.iij.Rex niniue reicit vesti
menta sua ꝛ indutus est sacco.Quarto in ci-
nere sedeam⁹ per mēoriam mortificatiōis cor
poris nostri qd̄ in cinerē resoluetur.Sap.ij.
Extinctus cinis erit corpus nostꝝ Iste cinis
impediet ne coruus infernalis nidificet in mē
te nr̄a.Iste cinis sicut cinis iuniperi ↄseruat
ignem p annū.ita ↄseruabit caritatē p totum
tēpus vite nostre.Refert Ualerius.li.iij.ca.
vj.de q̄dam insolētia cuiusdam p̄ncipis rho-
mani q̄ Caius marius dicebaꝛ.Iste post mul-
tos triūphos obtētos sp de cātaro potare so-
lebat.Est aūt cātarus qd̄dā genus vasis cū
duab ansis.Req̄situs q̄re h̄ faceret.Rñdit.
q: liber p̄r post inclytū triūphū quē de asia
obtinuerat sp de isto genere vasis bibit.qd̄ il
le Caius imitari decreuit vt inter ip̄m haustū
vini victorias suas.dei sui victorie ↄparet
Qd̄ ille p̄nceps insolenter fecisse legiꝛ.nos ex
deuotōne facere ↄsueuit.Christ⁹ vocat pniā
calicē suū ꝛ sp̄ealiter martyriū.Mat.xx.Po-
testis bibere calicē quē ego bibitur⁹ sū.Istū
calicē debem⁹ bibere in mēoriā victoriaꝝ q̄s
xp̄s tulit de inimicis nr̄is.ꝛ sic nobis delectabi
le videbiꝛ penitere.De ista vindicta loq̄ꝛ btūs
Aug⁹.de vera et falsa pnia ca.viij.Et habeꝛ ī
Canone de pnia.di.iij.vbi dr̄.Itē pnia est q̄-
dam dolētis vindicta puniēs in se qd̄ dolet
ↄmisisse.Et infra.Cōtinue dolēdū est de pec-
cato:qd̄ declarat ip̄a deuotōnis virtus.Peni
tere eñ est ip̄am pniam tenere vt sp peniteat
in se vlciscendo qd̄ ↄmisit in peccādo.Et istō
allegat mgr̄ sniaꝝ.li.iiij.di.xiiij.De ista eadē
vindicta loq̄tur apl's.ij.Corinth.vij.Scd̄m
deū tristari opatur vindictā Scd̄a vidicta
de qua est intentio in scp̄tura ē vindicta mali
uolentie mūdialis qñ homo passus iniuriā
neq̄ pōt remittere ꝓximo:nec vltionē deo cō-
mittere.sed ip̄emet oīno vult semetip̄m vindi
care:ꝛ istud est iniustum ꝟm iura' tā hūana q̄
diuina:ꝛ ratio est.q: nullus ē bon⁹ iudex du-
rante offensa.Siłr nullus pōt esse iudex suij
p̄sius Vñ Tullius in orōne pro viatore Ne
mo fere est q̄ sui periculi iudex nō sibi se equio
rem q̄ reo prebeat.Hinc xp̄s Iacobū ꝛ Ioā
nem increpauit dure satis.Luce.ix.qñ ignē
de celo petiuisse volebant in vltionē iniurie.
q: samaritani xp̄m recipe nolebāt.in quo no-
bis datur intelligi ꝙ nō sp in eos q̄ peccāt ex
cēda est vindicta.sicut notaꝛ.xxiiij.q.iiij.ꝙ au
tem vindicta.Rō autē quare in iniuria nemo
bñ iudicat.ptȝ p exēplum qñ nubes interpo-
nūtur inter solem et oculū nostꝝ.ex motu siue
tremore causato in nube media.apparet nobis
sol tremere.dicūt simplices solem trepidare
et causa hui⁹ deceptōnis est tremor in medio
per qd̄ visus fit.Isto mō moraliter qñ homo
cōsiderat iniuriā sibi illatā durante offensa si
ue rancore et insensualitate.ↄsiderat iusticiā
suā p mediū nebulosū.tūc n̄cario errat in iu-
dicando.Hec g̊ vindicta est nobis interdicta
sub pena grauissima.vicȝ ꝙ si nō remiserim⁹

proximo: remissionē nō ꝯsequimur. Vñ Mathei. xviij. Serue neq̄ oīe debitū dimisi tibi quoniā rogasti me. Sic pr̄ meus celestis faciet vobis si nō remiseritis vnusquisq̄ fratri suo de cordib⁹ vestris. Vñ remittere iniurias ⁊ nō petere vindictā. magnū genus elemosyne est. De quo dicit Cesarius ī amonitōne. ij.
Qui captiuos redimere ⁊ paupes pascere ⁊ vestire nō pualet. ꝯtra nullū hoīem odiū in corde reseruet. ⁊ inimicis suis nō solū malū pro malo nō reddat. sed etiā eos diligat ⁊ pro eis orare nō desinat. certus de ꝓmissione ⁊ de misericordia dñi vt libera cōsciencia ante tribunal dei dicere poterit. Da dñe qꝛ dedi: dimitte qꝛ dimisi. Hec ille. Quā pfecte āt xp̄s iniuriam sibi factā dimisit. notat Bern. sup Cañ. sermo. lxxix. Tā liberaliter inq̄t dñs dimittit iniuriā vt illā nec dānet vlciscēdo: nec confundat impropērādo: nec minus diligat imputādo. Et pondera illa tria. qꝛ pauci sunt etiam q̄ vindictā remittūt. qui duo residua habere possunt. Propter hoc signāter dī. Eccl. xxviij. Qui vindictā vult a deo: inueniet vindictā: ⁊ pctā illius seruātis fuabit. Et infra. Hō homini fuat irā ⁊ a deo q̄rit medelam. in hoīez silēm sibi nō facit misericordiā ⁊ pro peccatis suis depcabitur. Tertia ē vindicta iudicialis q̄ nobis pdicitur sicut ꝯtinue puidenda. Vñ Greg⁹. Omel. xxxix. Presentis tēporis agenda ē leticia: aut nunq̄ amaritudo sequētis iudicij recedat a memoria Et Hugo libro suo de aīa. li. j. Quis putas memor erit: q̄ tristicia: cū sepabūtur impij a ꝯsortio sanctoꝝ ⁊ a visione dei: ⁊ tradīti sunt in ptāte demonū ⁊ ibunt cū ipis in ignem eternū. ibiq̄ sp erūt sine fine in luctu ⁊ gemitu: vbi erit stridor dēcium intolerabilis: fetor incōparabilis: timor horribilis. mors corporis ⁊ anime sine spe venie ⁊ misericordie: vbi nec qui torquet: nec q̄ torquet. aliqñ moritur. sed sic moriēt vt semper viuant: ⁊ sic viuent vt sp moriant. Hec ille Prouer. vj. Zelus ⁊ ira viri nō parcet in die vindicte: nec acq̄escet cuiusq̄ pcibus: nec suscipiet pro redēptione dona plurima. Et tūc erit vindex orbis terraꝝ. ⁊c.

Lectio CLXXXI

Quodā eni tēpore

mansuetabat ignis ne ꝯburerentur que ad impios missa erāt animalia. sed vt ipi videntes scirent. quoniā dei iudicio patiebātur psecutionem. Et quodā tpe supra ꝟtutem ignis in qua exardebat vndiq̄ vt iniquā
A terre natōem exterminaret. Declarata miserabili flagellatōne egyptioꝝ p ignem ⁊ grādinem

In ista pte agit de mirabili variatōe ipoꝝ flagelloꝝ. Ignis autē nō vniformiter sed multum difformiter iuxta diuinam volūtatem se habuit in agendo maloꝝ afflictōem. Nā quodam tēpore videbat suam naturā ꝯburendi ⁊ ledendi cōtinere etiam a reb⁹ que de facili cōbustibiles videbant ⁊ extiterūt. nam iumenta ⁊ homies repertos in agro combussit. Iumētis vero domi detētis pepcit. sicut dī Exo. ix. vt hoīes q̄bus ignis pepercit possent videre. q̄ illi iuste patiebant qui in agris remanserūt contra monitionē domini cum aīalibus Alio vero tēpore circa iustoꝝ afflictionem ignis supra virtutē suam exardebat in aqua. i. in locis humidis Sodome ⁊ Gomorre. vbi humido nō obstante ignis omīa ꝯsumpsit. Gen. xix. Vt iniquā terre natonē exterminaret. Sic g̊ diuersis tēporib⁹ diuersimode egit ignis vt manifestum eēt omībus q̄ nō esset opatio nature: sed vindicta diuine iusticie Dicit ergo sic Quodā em̄ tēpore māsuetabat ignis. i. mansuete videbat in parcendo ne cōburerent que ad impios missa erāt aīalia. illa videlicet q̄ de agris missa erant ad impios domi existentes Sed vt ipi videntes. i. percipientes scirent q̄niam dei iudicio patiebant persecutōem. Et quodā tēpore in subuersiōe videlicet Sodome quādo domin⁹ pluit ignem ⁊ sulphur de celo in aqua sup virtutē ignis exarsit. ⁊c. vt expositū est. Posset tamē prima pticula de māsuetudine ignis exponi ⁊ verificari multo euidenti⁹ de trib⁹ pueris missis in caminū ignis Anania Azaria ⁊ Misahele. Daniel. iij. vbi ita mirabiliter se habuit q̄ ipos positos i fornace nō lesit: tamē illos qui circūstabāt ⁊ qui eos in fornacem mittebāt ꝯflagrauit Et vocātur isti pueri aīalia ad ipios missa propter eorum simplicitatē ⁊ captiuitatem in qua tenebant. ⁊ hec facta sunt vt babylonij videntes scirent quoniā ipimet dei iudicio patiebant psecutionem ab igne: propter idolatriā suam.
Secūda vero pars lectōnis exponi pōt de plaga septima egyptioꝝ. videlicet de igne mixto cum grādine. de qua supra dictum est. videlicet de subuersione sodomoꝝ. ⁊ in hoc solū stat sententia q̄ ignis vario mō se habuit: aliquādo parcendo. aliquādo agendo mirabiliter ⁊ contra naturam vt dei obediret volūtati
Circa illā clausulā. In aqua supra naturā ignis exardebat Notādum q̄ moraliter ignis in aqua est spūssanctus in muliere sancta ignis nanq̄ spus est. Actuū. j. Tanq̄ ignis sedit supra singulos eoꝝ spiritussanctus. Mulier naturaliter est sexus fragilis ⁊ ideo ceteris paribus amplius ꝯmendāda quādo virtuo- B

se se gerit. Prouer. xxxj. Mulierē fortem quis inueniet. procul ⁊ de vltimis finib⁹ pcium illius Est em̄ inuenire in bona muliere iuxta numerum senariū qui pfectissim⁹ est sex progatiuas ꝯmēdabiles ⁊ amabiles. nā in ipa reperiuntur sine dubio prōptitudo clementie. gratitudo beniuolētie. sollicitudo diligētie. mgnitudo innocētie: certitudo ꝯfidentie: ⁊ beatitudo ꝯplacentie. In cui⁹ figura dixit Lya Gen. xxx. Mecū erit maritus meus eo q̄ ego genuerim ei sex filios. hoc ē: me diligit omīs rōnalis creatura. Dic̄ sexus mulieꝝ naturalit̄ eo q̄ in me replet sex habit⁹ ꝟtuosos predictos. ⁊ ideo merito noīe aque poterit designari In aqua em̄ sex ꝓprietates habent. Est em̄ in aq̄ liquiditas saporosa. luciditas radiosa. fecunditas fructuosa. sinceritas speciosa. soliditas seriosa: ⁊ felicitas ministeriosa. Primo g̊ in aqua patet liquiditas saporosa. quia q̄ntūcunq̄ fuerit cong elata faciliter liquescit. ⁊ desigt prōptitudinē clemētie ⁊ pietatis q̄ inest naturaliter mulieri: nā ipa est ꝯsolatiuū primū hūane imbecilitatis. ipa est nutrimentum humane q̄ntitatis: ipa est medicamētū omīs infirmitatis: ipa est supplemētū cuiuscūq̄ egestatis. Eccl. xxxvj. Vbi nō ē mulier ingemiscit egēs In signū autē q̄ in muliere est omīs clemētia naturaliter. filius dei corpus humane redēptionis totaliter a muliere decreuit accipe. quia Eccl. x. Non est creata iracūdia natōni mulierum. Iste igit sexus in quo latet oīs mali remediū ꝯuenienter figurat p aquā piscine probatice p quā sanus fiebat. q̄cūq̄ prius in eā descēdebat post motionē aque: a quocūq̄ detinebat infirmitate. Joh. v. Scdo i aqua est luciditas radiosa. Prouer. xxvij. In aquis resplendent vultus ꝓspicientiū. Sicut autē inter creaturas nihil ē nobilius nec amabili⁹ ipa luce: ita nihil repitur gratiosi⁹ ipa gratitudine i muliere. ⁊ iō luciditas radiosa q̄ in aq̄ꝝ specie ꝯtinet gratitudinē imortalis affectiōis ⁊ beniuolētie repn̄tat q̄ in bonis mulierib⁹ sp viget: quāq̄ em̄ christus quosdā dum hic viuerent: viros gratos inueniret: nunq̄ tn̄ tam ꝯstantem gratitudinē in Petro ⁊ Iacobo vl̄ Ioāne reperit: q̄ntam in mulierib⁹ sibi deuotis inuenit. He sunt que eū per patrias predicantē sequebant ministrātes ei de facultatibus suis. Luce. viij. ⁊ Marce. xv. He sunt q̄ eum in cruce pendentē fugientib⁹ discipulis comitabant. Matth. xxviij. He sunt q̄ mortuo corpi sepulto vnguenta aromatica parauerūt. He sunt q̄ nec tenebrose noctis caligine: nec militū armatoꝝ furiosa seuicia deterrebant. vt xp̄us de eis dicat illud Boetij. Has aūt nullus potuit ꝑuincere terror: ne nostrū

comites ꝓsequerētur iter. Et iō pre viris omībus christus huic sexui primū sue resurrectionis nūciauit triūphū: sciens quoniā sup omnem gratiā est gratia mulieris. Eccl. xxvj. Gratia sup gratiam in muliere sancta ⁊ pudorata Iste sunt aque q̄ sup celos esse dicūtur. qꝛ mulieres sup apostolos dilexerūt. In ps. Aque que sup celos sunt laudēt nomē domini. Harum gratitudo nō solum in fidelib⁹ elucet mulierib⁹. sed etiam in gentilib⁹ satis claret Que gratior esse poterit ⁊ magis pudica penolope que vlyxis absentiā. xx. ānis expers cuiuslibet virilis amoris alterius expectauit. Que quātis afflictionib⁹ angebat. explicat ipa satis in epistola sua dicens. Hanc tua penolope lento tibi mittit vlyxe. Nil mihi rescribas attamen ipe veni. Que gratitudine flagrantior eē potuit porcia filia Cathonis ⁊ vxore bruti. q̄ viro interfecto viuere noluit. Sed arma quibus interimeret se. statim postulauit: famulis autem arma negantib⁹: prunas ardentis trāsgluiuit. De qua sic scribit Marcialis epig. libro. iiij. Cōiugis audisset fatum cum porcia bruti. Et subtracta sibi quereret arma dolor. Nondū satis ait mortem nō posse negari. Crediderem satis hoc edocuisse patrem. Dixit et ardentes auido bibit ore fauillas Dum nunc et ferrū turba molesta negat. Que gratior esse potuit arria ꝑsei ꝯiuge: qui simul se interfecerūt. Illa tn̄ prius semetipam gladio mariti ꝑcussit. De qua idem Marcialis cocus. lib. ij. scribit. Casta suū gladiū cū traheret arria pco Quē de viscerib⁹ traxerit ipa suis. Si q̄ fides vuln⁹ qđ fecit: nō dolet inq̄t. Sz qđ tu facies hoc mihi p te dolet. Que dydone gratior esse potuit. De q̄ Hyero. cōtra Iouinianū. li. j. et Virgi. li. iiij. Eneid. Dydo soror pigmaleōis cū carthaginē ꝯdidisset ⁊ ab Hyarba rege libie in ꝯiugiū peteret. nuptias distulit cautelose ⁊ tandē ꝯdita ciuitate pyrā q̄ndā in mēoriā mariti sui ꝯstruxit ⁊ semetipam ꝓiecit in medio ⁊ ardere q̄ nubere maluit. Quid de lucrecia ⁊ sabinis. Iulia filia cesaris. sulpitia lētuli: alcmene: ⁊ de alijs infinitis dici possit. Tertio in aq̄ est facūditas fructuosa. Sine ei huōre aq̄o nihil viresciit: nihil crescit: vl̄ florescit vl̄ frutescit. Iuxta illud ps. Erit tanq̄ lignū qđ plātatū est. ⁊c. Hec aūt aque fecūditas desigt tertiā mulieris nobilitatē que est sollicitudo diligētie. Mulier em̄ in regēdo familiā circūspecta ⁊ in opib⁹ artificiosa: sic se hz in domo: q̄ oīs domus est sine ordine. q̄ mulieris caret regimine. Et iō vir et mulier nō solum causa plis ꝯiūgūtur: sed etiā ꝓpter administratonē conomicā q̄ sine muliere ꝯpleri nō pōt: sicut C

docet Aristo. In cuiꝰ signū dcm̄ ē Geñ. ij. Faciamus ei adiutoriū sil'e sibi. De mulieꝝ diligētia dr̄ Prouer. xij. Mulier diligēs corona ē viro suo. ⁊ xiiij. eiusdem. Mulier sa. e. d. s. Et Ecci. xxvj. Gratia mulieris sedule delectabit virum suū. Quarto sinceritas ē in aqua speciosa. Aqua em̄ pura est, ⁊ quecūq; feda purificat et emūdat, quod designat mḡnitudinem innocentie que inuenit in bona muliere. Per aquā em̄ ad originalem innocentiam restituimur, per aquam a mūdialibꝫ emūdamur. Ad Eph. v. Uiri diligite vxores vestras sicut cristus ecclesiam mūdans eam lauacro aque.

Quinto ē in aqua soliditas seriosa. Nā iuxta scripturā sacraꝫ terra q̄ est solidissima fundatur sup aquas. In ps. Dñi est terra ⁊ plenitudo eius. ⁊c̄. q2 ipe sup maria fundauit eam. Et alibi. Fūdauit terrā sup aquas ⁊ designat certitudinē ꝯfidentie quā homo p̄t habere de bona muliere, que infirmū hoiem nō detestatur, paupem nō aspnatur delirís ⁊ senibꝫ famulat. j. Corinth. vij. Sāctificatus est vir infidelis p mulierē fidelem. Sic ḡ tota viroꝝ bonitas ⁊ stabilitas sup mulieꝝ bonaruꝫ gratiosa soliditate fundat. Mulier nanq; formata est de osse solidissimo, vir aūt de terra arida ⁊ in puluerē faciliter redigenda. In cuiꝰ figura arcaꝫ cū toto genere humano aqua supportauit. Geñ. vij. in qua octo aīe salue facte sunt p aquam. j. Petri. iij. Sexto in aqua est facilitas ministeriosa. Deus em̄ sacramētoꝝ ministeria in aquaꝝ substātia ꝯdidit sicut supiꝰ tactum fuit significat btītudinem ꝯplacentie quā vir ex sancta muliere sortit. q2 Ecci. xxvj. Mulieris bone btūs vir. ⁊ eiusdē. xxv. Beatus q̄ habitat cū muliere sensata. Sic ḡ ignis in aqua ē spūssanctꝰ in muliere sancta

Lectio CLXXXII.

Ro quibus ange

p loꝝ esca nutriuisti pplm tuū ⁊ paratum panē de celo prestitisti illis sine labore oē delectamentū in se habentē ⁊ ois saporis suauitatem: substantiā em̄ tuam ⁊ dulcedinē tuā quā in filios habes ostēdisti. ⁊ deseruiēs vniuscuiusq; voluntati, sed ad qd̄ q̄libet volebat ꝯuertebat. Quia p̄ncipalis autoris intentio est. mirabilē gubnationem dei retexere, q̄ populū suū gratiose rexit in deserto ⁊ populū egypti mirabilr̄ afflixit in egypto. Et i ista pte īmediate p̄cedēti narrauit quō afflicti fuerūt terribiliter p grandines admixtas igni. descēdentes de aere. In ista pte declarat p oppositum quō deus pplm suū sustētauit mirifice p cibum q̄ndam generatū in aere. Et ꝯsistit hec antithesis in isto: ꝙ sicut egyptij affligebant per corpa descēdentia de aere, ita de filijs isrl' ꝯfortabant p cibos eis de aere missos scꝫ mānna vt sic fiat ꝯpatio inter egyptioꝝ supplicia. et hebreis collata beneficia, que fuerūt p aerē vtrisq; collata. Nā p̄mo agens de māne beneficio, declarauit qualiter dulcis fuit in sapore. Scd̄o q̄lis fuit fortitudinis in vigore. Scd̄a pars ibi. Qd̄ em̄ ab igne nō poterat. Circa primū duo facit. Nā primo ostendit q̄le fuerit supnaturale delectamentū illius beneficij. Scd̄o ostendit quale innaturale tormentum egyptiaci supplicij, scd̄a pars ibi. Nix autem ⁊ glacies. Circa primū duo facit. Nā p̄mo explicat huiꝰ cibi p̄eminentiā. Scd̄o assignat tanti doni cōgruentiā, scd̄a pars ibi. substantiam tuam. De p̄mo dicit sic, pro q̄bus scꝫ grandine pluuia ⁊ igne missus de celo ad vltionem contra malos. Angeloꝝ esca nutriuisti populum tuū. Et dicit de isto cibo q̄nq; videlicet. A

Quoꝝ ministerio dabat quia p angelos. In ps. Panē angeloꝝ manducauit hō. Scd̄o ꝓ quo dabat scꝫ ꝓ ꝯmodo, q2 ad refectionē nutriuisti pplm tuū. Tertio vñ mittebat ⁊ de q̄ loco: q2 panē angeloꝝ de celo aereo. Quarto q̄liter dabat ⁊ quō: q2 p̄stitisti illis sine labore.

Quinto ꝙ alebat mirabili delcāmento. Dē inq̄t delcāmentū in se habentē ⁊ ois saporis suauitatē, i. pfecti ⁊ dulcis saporis, Exod. xvj. Gustus eius quasi sil'e cum melle. Alijs aliter ē visum, q2 vnicuiq; sapiebat sicut volebat ⁊ sic in diuersis psonis ⁊ in eadē psona diuersis tpibus diuersos sapores habebat. Unde Augꝰ. ij. retrac. ca. ij. Qd̄ de māna dixi ad inq̄sitiones Januarij. li. j. quia vnicuiq; sm ꝓpriam volūtatem sapiebat, nō mihi occurrit vñ possit ꝓbari nisi ex libro sapie, quē iudei nō recipiūt in auctoritatē canonicam, qd̄ tñ fidelibus potuit euenire: non illis aduersus dñm murmurātibꝫ, qui ꝑfecto alias escas nō desiderarent si hec eis saperent sicut vellent. De secūdo videlicet ꝯgruentia beneficij fuit ista. vt deus suam essentialē suauitatē cōmunicaret figuraliter creature. Sicut em̄ illud alimētum vnicuiq; sapiebat sm ꝓpriam volūtatem. Ita deus oībus sibi fulentibus tantū retribuet de dulcedine q̄ntum meruerūt per gratiam et liberi arbitrij volūtatem. Unde subdit. Substantiam em̄ tuam ⁊ dulcedinem tuam quā in filios habes. i. quā filijs parasti ⁊ paratam habens ostendisti, ⁊ deseruiens vniuscuiusq; voluntati, scilicet de bonis conuertebatur ad quod quilibet volebat: non natura propria: sed operatione diuina, malis vero murmurantibus tale delectamentum perstitit: imo ꝟtebatur eis in tedium. Numeri. xj. Oculi nostri nihil aliud respiciebant nisi mānna. Sed contra illud videt esse dubium. Nā Exod. xvj. dicit, ꝙ sapor māne filijs erat similagini oleo ꝯsperso ergo nulli sapiebat sic volebat indifferēter mō vnum: modo aliud. Itē si vnicuiq; bono sapuisset sicut volebat, nullꝰ coꝝ habuisset causam murmuris: vel desiderium alterius cibi. Ad istud respondēt expositores sic, ꝙ iudei in deserto vescentes isto cibo: vel cogitabant cum desiderio de alio genere cibi pro tūc: vl' non cogitabāt. Si cogitabant ⁊ desiderabant aliud genus cibi: statim manna in eis talem causauit saporem mirabilem tam in bonis q̄ȝ in malis. Si nō habeant actuale desideriū alicuius alterius cibi: tunc non causabat in comedentibus nisi naturalem saporem, sicut simila oleo ꝯspersa. Quantum vero ad cām murmuratōnis dicūt communiter: ꝙ fastidiuꝫ non habebant ex sapore māne, sed potius ex calore. Unde signanter dixerūt Nume. xj. Anima nr̄a arida est nihil

B aliud respiciūt oculi nostri nisi manna. Circa illam clausulam. Angelorū esca nutriuisti populum tuū: Notandū ꝙ māna in sacra scriptura figurat signanter eucharistie sacramentum, sicut em̄ filij israel transeūtes p desertum versus terram eis a domino ꝓmi ssā celi refocillabantur alimento: ita nos p mūdum ad celum pgentes corporis ⁊ sanguinis christi quotidiano viatico recreamur. Uocatur autē merito panis angeloꝝ. tam ꝓpter ꝯficientes eucharistiam, q̄ȝ propter vescētes. Conficiūt autem hoc sacramentū solūmodo sacerdotes. sicut patet distinct. xcv. Ecce ego. Sacerdotes vero i sacra scriptura angeli nominātur. j. Corinth. xj. Mulier debet habere velamen propter angelos. i. propter reuerētiam sacerdotū qui dei ministri sunt. Malachie. ij. Labia sacerdotis custodiūt scientiaꝫ ⁊ legem requirāt ex ore eiꝰ. quia angelus domini exercituū est. Ratio autē huius denoīationis metaphorica est. quia sacerdotem decet angelum in vndecim conditōnibꝫ imitari que in istis versibus continent. Pascit ⁊ hortat. ducit. vehit. excitat. arcet. Orat. congaudet. punit. laudat. sine sumptu. Prima ergo opatio angeli circa nos sm ordinem versuū est pascere. Cuius exemplum habemus. iij. Regū. xix. vbi legimus ꝙ angelus detulit panem ⁊ aquā ad helyam dormientem ⁊ famelicū inde pauit. Surge inquit ⁊ comede: grandis em̄ restat tibi via. Isto modo moraliter. propriū officiū sacerdotis est pascere populū verbo, exemplo ⁊ subsidio tēporali si possit. Uñ signāter dictum est Petro ter, pasce pasce pasce. Jo. xxj. Bis autē ei dictū est. Pasce agnos meos, ⁊ sel'. Pasce oues meas: ad inuendā drām inter doctrinaꝫ nēcariam iuuenibꝫ ⁊ senibꝫ. Nā simplex admonitio sufficit senibꝫ. Juuenibꝫ vero opus ē tā verbis q̄ȝ ꝟberibꝫ. vt debite doceātur. Aliter tñ dicit illud exposuisse q̄dam nouiciꝰ arguēs ꝙ iuuenes fratres deberēt refici bis: ⁊ senibus cōuenit ieiunare, ⁊ iō ple dixit xp̄s p̄lato bis. pasce agnos meos. Scd̄a opatio quā angelum circa nos legimꝰ exercere ē exhortari. Cuius exēplum habemꝰ Matt. ij. angelꝰ dñi apparuit in sōno ioseph dicēs. Surge ⁊ accipe pueꝝ et mr̄em eius ⁊ fuge in egyptū. ⁊c̄. Hāc opationē imitat sacerdos, sana ꝯsilia p̄uatim suggerēdo. Tertio tenet ducere p bonā ⁊ aptā ꝯuersationē. Exēplū Raphael. Tob. v. Ego inq̄t angelus ducā ⁊ reducā eum ad te. Et sic victoria exercitus ē gl'ia boni ducis, ita sanctitas ppl'i attribuit ꝓ merito sacerdoti. Unde Chrys. de dignitate sacerdotis. li. iij. Bñ agēti pplo vnusq̄sq; ꝓ merito suo remūerabitur. sacerdos aūt ꝓ bonis oim. Habet em̄ ꝓ proprijs bonis aureā, ꝓ acq̄sitione alioꝝ aureolā hec Chrys. Et iō sm eūdem sup Math. i imꝑ. omel. xxxj. Sacerdos ē in pplo sicut radix est in arbore, ⁊ sic stomachꝰ est in corpe. Quēadmodū inq̄t cū videris arborē pallētibus folijs marcidā intelligis q2 aliquā culpaꝫ circa radicē habet. Ita cū videris pplm indisciplinatū ⁊ irreligiosuꝫ sine dubio cognosce: q2 sacerdotiū eius nō est sanū. hec Chrys. Sꝫ sm Pliniū ⁊ Isid. ij. ethi. ca. iiij. Salamādra est serpēs q̄dam cuiꝰ inter venena maxia vis est: hic si trūco vel radici arboris irrepserit: omīa poma eiꝰ inficit et intoxicat oēs ramos. Reuera isto mō diabolꝰ q̄ more salamādre sp viuit in igne: radices. i. eccl'ie sacerdotes sic intoxicat ⁊ inficit his diebꝫ. ꝙ oēs rami eccl'ie ex eiꝰ ꝑctiē venenū assumūt. Ad Rho. xj. Si radix sancta ⁊ rami, ⁊ p oppositū, si radix ē infecta. et rami erūt nociui. Ualerius dicit Chrys. ꝙ sacerdos in grege ē sicut stomachꝰ in corpe, quēadmodū inq̄t medicus qñ p̄mo ingredit ad infirmū: statim de stomacho eius interrogat et eum ꝯponere festinat. q2 si stomachꝰ sanꝰ fuerit: totū corpus validū est. Si autē dissipatus fuerit: totum corpus infirmū est: Ita si sacerdotium integꝝ fuerit: tota floret ecclesia. Si autē corruptū fuerit: tota fides marcida est et infirma. Et sicut stomachꝰ accipiēs cibum coquit in seipō ⁊ p totū corpus dispgit. Sic sacerdotes accipiūt sciam smonis p scripturas ex deo: ⁊ excoq̄ntes eā in se. i. tractātes ⁊ meditātes apud se: vniuerso pplo subministrāt. Et infra. Sicut in corpe si mēbrū aliquod infirmum fuerit: nō omīno languet et stomachus C

Si aūt stomach⁹ languet: oīa mēbra inueniū
tur infirma. Sic si aliqs peccauerit xpianoꝝ
nō oīno peccāt ⁊ sacerdotes. Si āt sacerdotes
fuerint in pctō, totus populus ꝯuertitur ad
peccandū. Et dicit Isid. de sūmo bono caplo
xxxvj. Sacerdotes pro iniqtate populoꝝ dā
nantur si eos aut ignorantes nō erudiāt aut
peccantes nō arguant dicēte dño ad ꝓphetā
Ezech. Speculatorē dedi te domui israel si
nō fueris locut⁹ vt custodiant se a via sua ma
la. Ille in iniqtate eius morietur. sanguinem
vero eius de manu tua reqram. Quartus
actus angeli ſm ꝑdictos versus est vehere. i.
transportare. Deferūt em̄ boni angeli animas
morientiū in celum. Luce. xvj. Factum est au
tem vt moreretur mendicus ⁊ portaretur ab āgelis
in sinū abrae. Sic sacerdotes de terrenis de
sideriis ad amorem celestiū transferunt peni-
tentes, quādo eos ꝯfitendo peccatis pristinis
moriūtur. j. Petri. ij. Peccatis mortui iusticie
viuamus. Quintus actus angeli est excita-
D re. Act. xij. Angelus domini astitit, ⁊ lumen
refulsit in habitaculo carceris, ꝑcussoq; late-
re Petri excitauit eum dicens. Surge veloci
ter. Petrus in carcere dormiens, id est pecca-
tor irretitus mala ꝯsuetudine iacet inter du-
os milites: vinctis cathenis duabꝫ, ⁊ duo cu-
stodes ante ostium custodiūt carcerem. Duo
milites sunt mors ⁊ diabolus. Mors insidi-
atur corpori: diabolus anime. Due cathene a
mor deliciandi, ⁊ pudor reuelandi. Duo cu-
stodes ne homo ꝑ ꝯfessionis ostium exeat: pre
sumptio venie ⁊ ꝯfidentia vite prolixe. Huic
debet astare sacerdos ⁊ angelus ⁊ eum corri-
piendo excitare ꝑcutere nō palpare. Sext⁹
actus angeli est arcere demonū potestatem, si
cut fecit Raphael de asmodeo qui suffocaue
rat septem viros sare. Tob. v. Cōsimiliter sa-
cerdos arcere debet malos homīes per censu
ras ecclesiasticas. Demones etiā per ꝯiurati-
ones sacras: ne noceant bonis viris. Septi-
mus actus angeli est orare. Unde legimus
Act. xvj. ꝙ Paulo apparuit angelus ꝑ visuꝫ
in specie viri macedanis dicens. Transiens
macedoniā adiuua nos. qui dicitur macedoni-
bus prepositus fuisse qui coꝝ a paulo petijt
salutem. Sic sacerdos pro salute populi tene
tur orare. Octauus actus angeli est ꝯgau-
dere penitentibꝫ de peccatis. Luc. xv. Gaudi
um est angelis dei suꝑ vno peccatore peniten
tiam agente. Et penitētia populi gaudiū de-
bet esse sacerdoti. Nonus actus angeli est
punire. iiij. Reg. xix. Uenit angelus dñi ⁊ ꝑ
cussit in castris assyrioꝝ centuꝫ octoginta mi
lia hoīm. Sic decet sacerdotes excōicationū

sententiā ferre contra ꝯtumaces ⁊ rebelles.
Decimus actus angeli est laudare. Esa. vj.
Clamauit alter ad alteꝝ ⁊ dicebant. Sanct⁹
sanctus sanctus dñs deus exercituū. Hoc e-
tiam sacerdotibꝫ dinoscitur ꝯuenire. j. Esdre. iij.
Steterūt sacerdotes in ordine suo vt lauda
rent dominū. Ultimo angelus est sine sū-
ptu sicut patuit in āgelo. Thob. v. qui mgne
fuit vtilitatis: ⁊ parui sumptus. Silr sacerdo
tes relicta cupiditate reꝝ tꝑalium de decimis
⁊ oblationibꝫ viuūt. Silr cum spūalia mini-
steria largiantur. nihil pro eisdē recipiant ꝑ mer
cede: ne symonie vitio maculentur. Item no- E
tandū ꝙ angeli habent qtuor conditōnes q-
bus sacerdotes ꝯuenit eos imitari. Sūt em̄
imateriales siue substantie sepate. sunt intelle
ctuales pleni sciencie veritate. sūt motores or
bium, ⁊ rectores hoim. Primo angeli sunt im
materiales. Spiritus em̄ sunt q carnē ⁊ ossa
nō habent, ⁊ tales debent esse sacerdotes per
ꝯtinētiam vt motus passionū nō sequātur In cu
ius figura dictū est Petro. Caro ⁊ sanguis nō
reuelabit tibi. Math. xvj. Merbod⁹ de lapi
dibus ca. iiij. dicit quatuor De pmo allectorio
ꝙ ille lapis nō generatur nisi in gallis castratis
Scdo ꝙ extinguit sitim. Tertio ꝙ reddit ho
minē honorabilē. Et qrto disertū. Iste lapis
moraliter designat ꝯtinentiā clericalē, q non
inuenitur nisi in his q se refrenāt a carnis desi-
derijs ꝓpter meritū vite eterne. Mathei. xix.
Sunt eunuchi q semetipos castrauerūt ꝓpter
regnū celoꝝ. hec ꝟtus extinguit sitim fomitis
carnis infecte ⁊ illicita desideria carnalis cō-
cupiscentie. Sap. x. Data est illis aqua de pe
tra altissima ⁊ reqes sitis de lapide duro. lapis
durus est ꝯtinentia. Duꝝ est ei ꝯtra stimulos
carnis recalcitrare. hec ꝟtus reddit honorabi
lem: sicut incōtinētia reddit ꝯfusibilē Iudith
xiiij. Una mulier fecit ꝯfusionē in domo na-
buchodonosor. Hec etiā virtus reddit hoieꝫ
disertū. i. eloqntem ⁊ acceptū in loquēdo: tam
in orōne q̄ in ꝑdicatione. Et ꝑ oppositum sa-
cerdotes infantes de incōtinentia: nec digni
sūt orare vel ꝑdicare. Sūt ergo pmo sacerdotes i
materiales ⁊ substātie sepate. In cuius figu-
ra dicitur de Nathan ꝓpheta. ⁊ quasi adeps se
paratus est a carne. Et de talibꝫ ꝓbis angeli
dicitur in ps. Qui facis angelos tuos spiritus.
Secūdo angeli sunt intellectuales pleni
sciencie ⁊ veritate. ⁊ sacerdotes pollere debēt
sciencia sacre scripture. ⁊ iō ꝯuenieter est san-
citum extra de magistris. ⁊ ne exigant aliqd ꝓ
licentia docēdi. caplo. Qui a nōnullis. ꝙ ma
gister i theologia sꝑ i metropoli habeatur. q
doceat oēs sacerdotes. Omes autem tam

cathedrales ecclesie q̄ alie in quibꝫ suppetunt
facultates doctores habeāt in grāmatica. qui
clericos ecclesie gratis instruant. ⁊ etiaꝫ alios
iuxta posse. Hec est sententia illius capituli:
Et eodem tytulo caplo Quoniā ecclesia. ⁊ ca
pitulo. Quārto gallicana. habetur ꝙ magister
debet institui ꝑ singulas ecclesias cathedrales
⁊ eis beneficia assignari qui paupes gratis do
ceant ⁊ informent. Et ideo signāter dicitur Ag
gei. ij. Interroga sacerdotes legem. super qd
verbū dicit Hyero. Considera sacerdotū offi
cium esse: de lege interrogatos respondere. si
sacerdos est sciat legem domini. si ignorat le-
gem domini ipe se arguit nō esse sacerdotē do
mini. Malachie. ij. Labia sacerdotis custodi
unt legem ⁊ scientiā de ore eius requirāt. qa
angelus domini exercituū est. Tertio sunt
motores orbiū a quibus causatur ⁊ generatur
quicqd inter corpora procedit ad esse. Sic of
ficium sacerdotū est monere nobiles ⁊ poten-
tes. quoꝝ virtute regūtur subditi ad cultum
dei. Figuratur Iohis. v. de angelo qui descē
debāt ſm tempus in piscinā post motōneꝫ a-
que ⁊ qui pmus descendisset in piscinā sanus
fiebat. Piscina multe aque est ꝑsona magne
potentie. In hanc descendit sacerdos ⁊ cura-
tus quando eius conscientiā examinat. de de
licijs mouet aquam quando limitat suam po
tentiam ad regulas iuris diuini. Quarto
sunt angeli rectores hominū ⁊ custodes ſm
sanctos. Et eodem modo sacerdotes ⁊ cura-
ti qui pro subditorū animabꝫ coram domino
habent respondere. In psalm̄. Angelis suis
mandauit de te: vt custodiant te in omnibus
vijs tuis. Sed prochdolor his diebus veri-
ficatur nimis illud Iob. cap. iiij. Ecce qui ser
uiūt ei, idest domino nō sunt stabiles. ⁊ in an
gelis suis reperit prauitatem. Sūt em̄ qui-
dam de modernis sacerdotibꝫ angeli sathane
per discordiā, quidam angeli apostatici ꝑ su-
perbiam, quidam incubi ꝑ luxuriam. ⁊ qdam
angeli abyssi ꝑ auariciam. Quidam sunt an
F geli sathane ⁊ sunt primi scꝫ per discordiam.
Sathan em̄ interꝑtatur aduersarius ⁊ tales
de omi briga aduersitate ⁊ discordia se intro-
mittūt. conspirāt prelia. ingrediūtur pugnas
exercent latrocinia vt vix quis posset inueni-
re comitiuā ꝑdonū que nō habeat ꝯsortium
sacerdotū. Iste sunt similes sacerdotibꝫ baal.
de qbus. iij. Regū. xviij. dicitur. ꝙ incidebant se
cultris ⁊ lanceolis vsq; ad sanguinis ꝑfusio-
nem. Demones multū letantur in effusione san
guinis humani. quilibet talis figuratur per an
gelum. De quo Prouer. xvij. Semꝑ malus
iurgia querit angelus malus mittetur contra e-

um. Secūdo sacerdotes sunt angeli apostati
ci ꝑ suꝑbiam. Eccl. x. Initiū suꝑbie homines
apostotare a deo Hi sunt siles sacerdotibꝫ da
gon. De qbus dicitur. j. Regū. v. ꝙ non calcant
sacerdotes. Dagon ⁊ oēs qui ingrediūtur tē-
plum dagon suꝑ limen tēpli. Limen super qd
calcatur ꝑfectioneꝫ designat humilitatis. suꝑ
qd stabiliter stant viri sancti. Istud limen nō
calcant sacerdotes ambiciosi ⁊ suꝑbi: qui ad
ꝑlationes ⁊ altiores dignitates aspirant: con
tinue adulantur regibus ⁊ pncipibꝫ ⁊ eos infa-
tuant ⁊ finaliter decipiūt. Et sic deceptus fuit
Anthiochus rex syrie in templo Nanee con-
silio sacerdotis. sicut dicitur. ij. Mach. j. Tertio
sacerdotes moderni sunt angeli incubi ꝑ luxu
riam. Incubi vel incubones ſm Isid. viij. e-
thimo. ca. vlti. in fine. a romanis dicūtur fau-
ni. sunt etiā vt creditur demones corꝑa assu-
mentes: vel sibi fīgentes ⁊ sic mulieribꝫ se im
miscētes. Et demones incubi dicuntur nōnūq̄
generare gigātes. ita sacerdotes ꝑ vehemētiā
voluptatis gignūt cōiter pingues grossos et
corpulentos. Hi possunt dici sacerdotes pria
pi vel beelphegor. Fuit em̄ idolū Moab su-
pra montē phegor. Uñ scdm locuꝫ dicitur beel
phegor. Interꝑtatur em̄ idolū ignominee, et
repñtat priapū qd latini dicūt deum hortorū
Fuit em̄ iuuenis qdā de lapsato ciuitate hel
les ponti. quē propter magnitudinē membri
virilis expulsuꝫ de lapsato i numeꝝ deoꝝ gre
ci lubrici trāstulerūt ſm Isid. viij. ethi. cap. xj.
Hūc vilissimū deum excolūt nō pauci sacer-
dotes moderni discipuli illius maligni ange
li. de quo loqtur Paulus. ij. Corinth. xij. Da
tus est mihi stimulus carnis mee angelus sa
thane qui me colaphiset. Quarto sacerdotes
moderni sunt angeli abyssi ꝑ auariciā. Terra
nanq; abyssum. i. infernum creditur continere.
Uñ sacerdotes terrenis dediti lucris videlꝫ
⁊ mercatōnibꝫ angeli abyssi dici possunt imi-
tatores illius angeli. de quo Apoc. ix. Locu-
ste habebāt suꝑ se regem angelū abyssi: tales
fuerūt sacerdotes Belis quoꝝ vestigia nō ni
si ꝑ cineres sunt compta. ⁊ ideo iuste trucida
ti. Danielis. xiiij. Sicut istoꝝ facta post mor
tem corꝑis erūt nota ⁊ ipi pro meritis puni-
ti pena perpetua ab illo qui angelis peccanti
bus nō pepercit. sed rudentibꝫ inferni detra-
ctos in tartarū tradidit in iudicium crucian-
dos reseruari. ij. Petri. ij. Non sic boni sacer-
dotes. quibꝫ dicitur Esaie. lxj. Uos sacerdo-
tes domini vocabimini ministri dei nostri. qꝛ
Matthei. iiij. Ecce angeli accesserūt ⁊ mini-
strauerunt ei.

Lectio CLXXXIII.

Ix aūt et glacies

n sustinebant vim ignis: ꝛ nō tabesce-
bant: vt scirent qm̄ fruct⁹ iniquoꝝ
exterminabat ignis ardens in grādine ꝛ plu
uia coꝛuscans Hoc aūt iteꝝ vt nutrirent iusti
etiā ignis sue ꝟtutis oblitus est. Creatura ei
tua tibi factoꝛi deseruiens excādescit in toꝛmē
tis aduersus iniustos: ꝛ leuioꝛ fit ad bn̄facien
dum ꝓ his q̇ in te ꝯfidunt. Declarato sup-
naturali bn̄ficio quo filij israel in deserto su-
stentati fuerunt a dn̄o, redit auctoꝛ ad enarrā
dum de mirabili supplicio illato egyptijs in
egypto. Bn̄ficium aūt hebꝛeis collatum fuit
pluuia māne de aere ad eos sustentādum.
Suppliciū aūt illatū egyptijs fuit pluuia ni-
uis ꝛ grādis, tonitrua ꝛ fulgura ad egyptios
terribilit̄ flagellādū. Sic ei Exod. ix. narrat̄ i
ter decē plagas: hec fuit vna ꝙ d̄s pluit grādi
nē sup terrā egypti ꝛ cū grādine fuit ignis ad
mixt⁹: q̄ quidē mirabili pluuia occisi sunt oīa
que inueniūtur in agris ab hoīe vsq̧ ad pe
cus. Ligna vero ꝛ herbe confracta sunt in to-
ta terra egypti. In terra iessen: vbi habitabāt
filij israel nō erat grando talis. In compan-
do ista duo adinuicē: beneficiū videlicꝫ ꝛ sup
plicium: docet auctoꝛ quō ignis contra natu
ram diuino subseruiebat miraculo vtrobiq̧.
Et circa hec duo facit. Pꝛimo narrat miracu-
li conditōnis circūstanciam. Secūdo narrat
ip̄ius miraculi veram cām. Scd̄a pars ibi.
A Creatura eī tua. Quātum ad p̄mum di-
cit. ꝙ nix ꝛ glacies sustinebant vim ignis: vt
cū sil' de aere descēderūt ꝛ essent sufficient̄ ap
pꝛoximata sic ꝙ ignis possit naturaliter resol
uisse niuem ꝛ grandinē, ꝛ nix cuꝫ grandine ex-
tinxisse ignem, nullum eoꝛuꝫ egit in aliud, sed
nix ꝛ grando manserūt in sua frigiditate sicut
ignis in suo caloꝛe. Et nō tabescebāt vt esset
similis pene infernali. ibi eī trāsitur ab aq̇s
niuiū ad caloꝛeꝫ nimiū. Job. xxiiij. Fuit autē
istud miraculū ideo oñsum egyptijs ꝛ israeli
tis vt exirent de egypto: qm̄ fructus iniquoꝝ
exterminabat ignis ardens in grandine: qd̄
fuit terribile tactui: ꝛ pluuia choꝛuscās: quod
fuit terribile visui. Sicut eī ignis nō exer-
cuit actiuitatē ꝓꝛiam circa grādinem in sup
plicio: ita nec circa māna in bn̄ficio Nā h̄ fuit
mirabile sicut infra dicet̄. ꝙ māna qd̄ ad exi-
guū solis radiū liq̄scebat: ad caloꝛē ignis du-
rescebat. Et h̄ est qd̄ subdit: H̄ aūt iteꝝ ignis.
Sꝫ vt nutrirētur iusti sue ꝟtutis oblitus est.
Quia nō resoluebat sed poti⁹ ꝯseruabat mā-
na in natura sua vt nutrirent̄ iusti filij isrl' in
deserto. Cōseq̄nter assignat h⁹ miraculi cām.

et est obediētia creature ad diuinā volūtatem
que sicut instrumētum diuine volūtatis ali-
qn̄ excandescit in toꝛmētum aduersus maluꝫ
cum tm̄ deo placuerit: ꝛ aliqn̄ renitescit nō a-
gendo ad solatiū iustoꝝ. cum deus h̄ voluerit
oꝛdinare. Dan. iij. Chaldei foꝛnacē accēdētes
ab igne ꝯsumpti sunt. in quo pueri custodie-
bant̄ illesi. Fecit aūt dn̄s mediuꝫ foꝛnacis. q̄si
ventum roꝛis flantē. ꝛ pueros oīno nō tetigit
ignis: neq̧ oīno ꝯtristauit Hec est sentētia lr̄e
Ignis sue ꝟtutis oblitus est. Ignis in scp̄tu
ra sacra charitatē designat, dicente saluatoꝛe
Luce. xij. Ignem veni mittere in terram. Vn̄
spūssanctus qui est charitas patris ꝛ filij: in
specie ignis missus est, Act. ij. Rō huius sili
tudinis q̄dꝛuplex esse pōt. Pꝛimo: quia ignis
inter cetera elementa est maioꝛis actiuitatis.
Scd̄o qꝛ maxīe tēdit sursuꝫ. Tertio qꝛ ignis
crescit in infinitū ꝑ appositōem ꝯbustibilium
sicut dꝛ. ij. de aīa. Quarto: qꝛ ignis ē quasi foꝛ
ma oīm elemētoꝝ. sic inter ꝟtutes charitas est
magis actiua. Amoꝛ eī f̄m Greg. nunq̄ est
ociosus, opatur eī magna si est, si autē opera
rennuit: amoꝛ nō est. Scd̄o charitas tēdit sur
sum. Nā incipit a deo ꝛ oīa oꝛdinat in deum:
ꝛ sicut ignis maxime calefacit ad sup̄ius: mi-
nus ad latus, minime ad doꝛsum. ita habens
charitatē maxīe diligit deū. minus seip̄m ꝛ p
ximū: ꝛ minime coꝛpus ꝛ mūdum. Tertio ca-
ritas crescit in infinitū. Nā bonis opib⁹ au-
get̄, nec finē hꝫ augmēti in vita p̄nti. Quarto
vocat̄ foꝛma aliaꝝ ꝟtutū: qꝛ sine charitate nul
lus ꝟtutis actus meritoꝛius esse pōt. De il-
lo autē igne modernis tēpoꝛib⁹ fere adimple-
ta est ꝓphetia saluatoꝛis. Math. xxiiij. Abun
dabit iniq̄tas ꝛ refrigescet charitas multoꝝ.
vt merito dici posset ignis ꝟtutis sue oblitus
est Vbi notādum ꝙ de obliuione q̄dꝛupli B
ci hoīes sunt arguendi. vicꝫ de obliuione di-
uinoꝝ beneficioꝝ, de obliuione pꝛop̄oꝛum de
lictoꝝ, de obliuione familiariū amicoꝛū, ꝛ de
obliuione salutariū mandatoꝝ. Pꝛimo argu
endi sunt peccatoꝛes de obliuione beneficio-
rum, de q̇bus dꝛ in p̄s. Obliti sunt bn̄ficioꝛū
eius ꝛ mirabiliū eoꝛū que ostendit eis Se
cūdo arguendi sunt hoīes de obliuione pꝛo-
pꝛioꝛū delictoꝛū. Illa eī habenda sunt ī me-
moria, vt pꝛo eis indulgētia supplicet̄, exēplo
p̄s. qui ait. Iniq̄tatem si aspexi in coꝛde meo
Et iteꝝ. Iniq̄tatem meā ego cognosco ꝛ pec-
catū meū ꝯtra me est sp̄. Istud est contra nō-
nullos q̇ aliena delicta semꝑ in ꝓspectu aspi-
ciūt ꝛ peccata ꝓꝛia nō aduertūt Contra quos
dicit̄ Genef. l. Obsecro vt obliuiscaris sceler̄
fratrum tuoꝝ. Tertio arguendi sunt de obli-

uione familiariū amicoꝝ ꝛ maxime cū fuerint
moꝛtui. Magna ingratitudo est: tūc amicos
deserere cum nostra amicitia pꝛimo inceperit
indigere. Amici eī nostri q̄diu viuūt pote-
runt se iuuare in his que spectant ad meritū
vel demeritū: sed cum fuerint moꝛtui fiūt ad
merendū penitus impotentes: ꝛ tūc nō habēt
aliquod refrigeriū vel refugium: nisi ad ami-
cos si quos in vita post se relinquerūt. vt di-
cat quilibet illoꝝ illud Job. xix. Misereminī
mei saltē vos amici mei: quia manus domi
ni tetigit me. Hi autē de quatuoꝛ generibus
hoīnū conquerūtur qui sunt isti, successoꝛes
occupantes pꝛogenitoꝝ hereditates, executo
res defraudantes defunctoꝝ volūtates. pꝛo-
fessoꝛes non pensantes fundatoꝝ pietates. ꝛ
mendicatoꝛes nō recipꝛocantes benefactoꝛi-
bus suis grates. Pꝛimi sunt heredes ingrati
qui succedūt parentib⁹ in terris bonis ꝛ red-
ditibus que illi aut sumptib⁹ vel sanguine cō
quisierūt. Isti optinēt sine laboꝛe: ꝛ tamē vix
semel in anno pꝛo eis dici faciūt vnā missam.
Nota Aug. lvij. hic ꝛ multa q̄ ibi dicūtur de
memoꝛia. Eccs. vj. Si quis genuerit filios cē
tum. ꝛ infra. Obliuione delebitur nomē eius
Secūdum genus hoīnū de quo moꝛtui
conquerūtur sunt executoꝛes falsi ꝛ fraudulē-
ti defraudantes eoꝝ vltimas volūtates. con-
tra quos. xiij. q. ij. Vltima voluntas defuncti
oīmibus modis seruetur. Hoc autē a iure na
ture pꝛocessit. Liberum eī debet esse qd̄ ite-
rum nō redit ad arbitriū. Vnde Alexāder ne
quā libꝛo suo de naturis rerum ostendit natu
ram de ꝓpoꝛtionib⁹ nō solum pulchꝛam: sed e
tiam necessariā iurisperitis in casu. hoc ꝓbat
his verbis. Quis legem rōanam volūtati te
statoꝛis intelligit satis fecisse: nisi in ꝓpoꝛtio-
nū naturis instructus sit Igit̄ q̇dam lecto do
loꝛis detētus videns animā soluendā esse le-
gibus humane seruitutis cōdidit testamentū
sub hac foꝛma verboꝝ. Si vxoꝛ mea p̄gnans
rē melioꝛis sexus enitat̄. Delego puero duas
partes hereditatis, vxoꝛi tertiā. Si feīnea ꝓ-
le fecūdet̄ gaudeat vxoꝛ duab⁹ poꝛtionibus:
filia tertiā ꝑcipiat. Viro itaq̧ soluente debi-
tum nature tributū vxoꝛi eius Lucina fauens
masculū ꝛ femineā ꝓlem ꝯcessit Quesitū est ei
q̇d iuris. statutū est a iuris pꝛagmaticis here
ditatē in septē poꝛtōnes eē diuidendā. Assig-
te aūt sunt q̄tuoꝛ ꝑtes puero: due ꝑtes vxoꝛi.
ꝛ vna puelle. Liber eī dꝫ esse sup̄me volūta-
tis stilus. ꝛ libeꝝ qd̄ iteꝝ nō redit ad arbitriū.
p̄tulit aūt ea poꝛtōne masculinū ꝓlem vxoꝛi q̄
p̄tulit vxoꝛē ꝓli feminee vicꝫ in dupla. Ideoq̧
recte dictū est iudiciū gerciscūde familie. Hec

Alexāder. Pꝛagmatic⁹ dꝛ causatoꝛ. Pꝛagma
naq̧ grece dꝛ causa latine. Vn̄ pꝛagmatici di
cūtur iurisperiti qui cās ꝛ negocia decidūt.
Hi aūt frauditoꝛes vltimaꝝ volūtatum sacri
legi sunt ꝛ fures ꝛ paupm necatoꝛes, xiij. q. ij.
Clerici. ꝛc. De talib⁹ ꝯquerit̄ defunct⁹ dicēs i
p̄s. Obliuioni dat⁹ sum tāq̄ moꝛtu⁹ a coꝛde.
Sꝫ felices poti⁹ executoꝛes q̇ dicere poterīt il
lud p̄s. Nec obliti sum⁹ te: nec iniq̄ egim⁹ in
testamēto tuo. Tertiū gen⁹ hoīm de q̇bus
moꝛtui ꝯquerūtur sūt ꝓfessoꝛes nō pēsantes
fundatoꝝ pietates. Hi sūt religiosi possessio-
nati manerijs, redditib⁹ ꝛ oīb⁹ bonis ditati: n̄
solū ad nc̄itatē imo ad voluptat̄ supfluitatē q̇
vix nouerūt noīa suoꝝ fundatoꝝ. q̄ꝝ q̇libet p̄t
de eis dicere illud Osee. xiij. Saturati sunt ꝛ
leuauerūt coꝛ suū ꝛ obliti sūt mei. saturati sūt
ꝑ gulā: leuauerīt coꝛ suū ꝑ supbiā. ꝛ obliti sunt
mei ꝑ negligētiā Quartū gen⁹ hoīm de q̇b⁹
moꝛtui ꝯq̄rūtur: sūt mēdicatoꝛes nō recipꝛocā
tes bn̄factoꝛib⁹ suis ḡtes q̇ tp̄alia bona recipi
unt ꝛ spūalia nō retribuūt vt deberēt: q̇ bn̄fa
ctoꝛib⁹ adulant̄ donec recipiāt ꝛ cuꝫ receperit
deuotionib⁹ ꝛ p̄cibus nō recōpēsant. Contra
q̄s Eccī. xxxvij. dꝛ Nō obliuiscaris amici tui
in aīo tuo, ꝛ nō imēoꝛ sis illius in opib⁹ tuis.
Quarto arguēdi sunt hoīes de obliuiōe sa
lutariū mandatoꝝ. ꝓfunditas eī peccādi et
inueterata ꝯsuetudo male viuendi adimit q̄si
memoꝛiā diuinoꝝ mādatoꝝ. ꝯtra quos psal.
glīatur q̄uis se peccasse fateat̄ dicens. Erra-
ui sicut ouis q̄ perijt quere seruū tuū dn̄e: q̇a
mandata tua nō sum oblitus

Lectio CLXXXIIII.

Ropter hoc etiā

p in oīa tūc trāsfigurata oīm nutrici
ḡre tue deseruiebāt ad volūtatē hoꝝ qui a te
desiderati sunt vt scirēt filij tui quos dilexisti
dn̄e: qm̄ nō natiuitatis fructus pascūt hoīes
sed f̄mo tuus hos q̇ in te crediderit cōseruat.
Posita generali foꝛma mirabiliū que deus ex
ercuit circa ꝓplm hebꝛeoꝝ in deserto gubnan
do: et circa ꝓplm egyptioꝝ in egypto eos fla-
gellando, vicꝫ obedientia creature ad diuinā
volūtatem In ista ꝑte eandē obedientiā appli
cat singulariter ad illam cibationē gloꝛiosam
qua ꝑ māna populū suū q̄draginta ānis ī de-
serto pauit. Et circa hoc duo facit. Nā pꝛimo
oñdit miraculi q̄litatem. Scd̄o miraculi vti-
litatē. Scd̄a ꝑs ibi. Vt scirēt filij tui. Fuit āt
miraculi magnitudo ineffabilis. in hoc ꝙ oīa
cibaria videbant̄ trāsfigurata. i. trāssubstātia
ta cuilibet in q̄libet sub spē ip̄ius manne. qd̄
vnicuiq̧ sapiebat illud genus cibi quē magis

dilexit: ⁊ hoc qđ dicit ꝓpter hoc.i.quia omīs
creatura factori deseruiuit ad nutum: ideo eti
am tūc in omīa transfigurata.i.cibaria vel ci
bos q̄bus hoīes pascūtur trāsfigurata in oīa
fm apparentiā ⁊ iudiciū comedentiū.quia qđ
prius sapiebat vnū cibum postea videbatur
alius ⁊ tertio tertius.⁊ sic quodāmodo omīa
ad esum hūanum ptinentia ⁊ transfigurata:
et in omīa omniū nutrici gratie tue.id est vo
lūtati gratiose populū nutriente seruiebat ad
volūtatem eorum qui a te desiderati sunt.id ē
adoptati ⁊ dilecti. Hec est ergo miraculi qua
litas: ⁊ seq̄tur eius vtilitas informatio. vicȝ fi
delium vt cognoscatur ꝙ soluȝ fructus ꝑ con
suetum cursum nature producti conseruabāt
homines in vita naturali. sed etiam sermo et
imperiū producentis de quolibet quicq̄d pla
cet. Et hoc est qđ dicit. Ut scirent filij tui do
mine: quoniā nō natiuitatis fructus pascunt
homines.i.fructus per consuetū modum na
ture procedentes. sed sermo tuus.i.māna celi
tus datum ad sermoneȝ tuū: hos qui in te cre
diderint conseruat. Dilexisti domine: dilectio
nem suam deus ad hominē quattuor modis
magnificat ⁊ cōmendat. Preuenit em̄ tardita
tem nostre beniuolētie. abluit feditatē imūde
cōsciē: supat q̄ntitatem nr̄e sufficiētie. ⁊ prepa
rat voluptatem ꝑhennis affluentie. Primo di
co ꝙ suā dilcōnē ostendit in hoc ꝙ p̄uenit tar
ditatē nostre beniuolētie.j. Joh. iiij. In hoc ē
charitas nō quasi nos dilexerimus deum: sed
quoniā ipe prior dilexit nos. Unde Bernar
dus. Dulcis Jesus primus es in accessu: ⁊ vl
timus in recessu. ⁊ ideo ꝯuenienter cor huma
num exigit sibi dari. Prouerbio. xxiij. Fili mi
prebe mihi cor tuū. Sicut em̄ ipe primus in
accessu p̄ueniendo volūtatem vt ad eum con
uertatur ⁊ vltimus in recessu: quia prius na
tura ⁊ causalitate homo recedit a deo ꝑ pecca
tum: q̄ȝ deus derelinquat subtrahendā grati
am. Ita cor hūanum primuȝ est inter partes
corporis quod viuit: ⁊ vltimū quod moritur.
In cuius figura dicitur Exodi. xiij. Sancti
fica mihi om̄e p̄mogenitū.i. om̄e cor humanū
quod intra membra corporis p̄mogenitū di
ci potest. Et hoc est quod signāter dicit Ma
thei. xxij. Diliges dominuȝ deum tuū ex toto
B corde tuo. ⁊ ex tota anima tua. Secūdo oñ
dit christus suam dilectionem ad nos in hoc
ꝙ abluit feditatem imunde conscientie. Dele
uit em̄ peccatum originale proprij sanguinis
effusione: delet peccatum actuale per sacramē
talem penitentie lotionem. ⁊ hoc est quod no
bis cōmemorat. Johānes Apocal. j. Dilexit
nos ⁊ lauit nos a peccatis nostris in sangui
ne suo. Sanguis significat amorem ⁊ causat
amorem. Unde sanguinee cōplexionis natu
raliter sunt amatiui. ⁊ iuuenes magis amati
ui q̄ȝ senes propter sanguinis abundantiam
ampliorem. Narrat Hyeronim⁹ contra Jo
uianum, libro. j. allegans Xenophontem hec
scripsisse de infantia Cyri maioris Scribit
em̄ Hyeronim⁹ Xenephon occiso Abradaco
viro quem panteon vxor miro modo dilexe
rat collocasse se iuxta corpusculum ⁊ confosso
pectore sanguinem sui mariti vulneribus in
fudisse. Isto modo moraliter anime deuo
te sponse fideles Jesu christi: videant cōtem
plando maritum suū occisum ⁊ nō casualiter
sed pro earum amore sponte defunctum: col
locent se iuxta corpus sacrum crucifixi: ⁊ illud
tam volūtate q̄ȝ intellectu quasi duobus bra
chijs amplectent. confodiant pectus suū gla
dio doloris ⁊ contritōnis ac compassionis:
vt inde sanguis amoris erumpat ⁊ in vulne
ra saluatoris transcurrat. Ad Hebre. ix. Si
ne sanguinis effusione nō fit remissio peccato
rum. Et hoc est qđ suadet Apostol⁹ ad Eph.
v. Ambulate in dilectōne: sicut ⁊ christus di
lexit nos ⁊ tradidit semetipm pro nobis.
Tertio christus ostendit ad nos suam di
lectionem maximam in hoc ꝙ superat quan
titatem nostre sufficientie. Plura em̄ nobis
tribuit q̄ȝ perfecte intelligere ⁊ considerare sci
amus nec sufficimus suū amorem recompen
sare. Unde Apostolus ad Eph. ij. vocat cha
ritatem christi nimiam. Propter inquit nimi
am charitatem qua dilexit nos. Sicut em̄ di
cit Chrysosto. de reparatōne lapsi. Nemo a
micorum carnalium: etiam si sit in hoc supra
modum insaniens: ita exardescere potest in a
morem dilecte sue: sicut deus effunditur in a
morem animaꝝ nostraꝝ. Quattuor em̄ de C
fectus in dilectōne hominū experire contin
git: a quibus amor diuinus est totaliter alie
nus. Sunt em̄ aliqui qui licet amentur: non
tamē reamāt amatores suos. sicut sunt ingra
ti. Econtra dicit dominus Prouer. viij. Ego
diligentes me diligo. Et Boetius. iij. de con
solatione phie dicit. Pulcherrimū diuitiarū
genus est: amicos inuenisti. Sunt qui dili
gunt: sed propter propriā vtilitateȝ. Indigēt
em̄ beneficijs amicoꝝ. Contra quos Sene
ca in quadam epistola. Negociatio est amici
tia que ad cōmodum attendit. ⁊ fm Aristote
lem. viij. Ethicoꝝ. Cum sit amicitia propter
vtile. propter delectabile. ⁊ propter honestū.
diligentes propter vtile sunt minimi amici in
ter om̄es. Et hoc etiam deplangit. Ouidius
primo libro de ponto. Turpe quidē dictu: sed
si modo vera fatentur Uulgus amicitias vti
litate probat. Sed ꝑ oppositum deus diligit

nos nō propter suam vtilitateȝ qui nostri nō
indiget bonis: sed diligit nos ad fructū nostꝝ.
Eph. j. Gratificauit nos i dilecto filio suo gra
tis.i. gratos nos sibi fecit. Ozee. xiiij. Sana
bo cōtritiones eoꝝ: ⁊ diligam eos spontanee
Tertij sunt qui diligūt hoīem: sed nō nisi i
ꝓsperitate ⁊ felicitate sua De quoꝝ quolibȝ ve
rificat illud Boetij. iij. de ꝯsolatōne prosa. v.
Quē felicitas amicum: infortuniū facit inimi
cum. Unde dixit q̄dam Exemplo didici ꝙ ꝓ
speritatis amici. Res amplectūtur nō nos: sȝ
nostra sequūtur. Et iteꝝ metricus Nō sunt ꝑ
sone sed ꝓsperitatis amici. Quos fortuna te
net dulcis: acerba fugat. Sed ꝑ oppositū xp̄s
tūc maxime diligit qñ homo a mūdo deserit.
⁊ a malis hoībus agitatur. Unde ꝑ p̄s. dicit
deus. Cum ipo sum in tribulatōne: eripiam
eum ⁊ glorificabo eum Quarto in mūdanis
amicis repitur defectus: quia multi diligunt
viuentes. ⁊ mortuos ꝑsequūtur ⁊ odiūt: cuius
modi sunt nōnūq̄ȝ: fratres: filij: vxor: seruus: ⁊
executor. Cum em̄ hō fuerit defunctus: tūc il
li qui de bonis suis eū magis iuuare deberēt
spoliant ⁊ predant. ⁊ sibi appropriāt q̄cq̄d pos
sunt. Unde metrice dr̄. Post mortis morsum
vertit dilectio dorsum. Finita vita finit ac a
mor ita. Per oppositū christus diligit amato
rem dū viuit ⁊ longe amplius post mortem.
Joh. xiij. Cuȝ dilexisset suos qui erant in hoc
mundo: in finē dilexit eos.i. imꝑpetuū dilexit
eos. Hyere. xxxj. In caritate ꝑpetua dilexi te
⁊ attraxi te. Quarto ostendit deus suā dile
ctionem ad nos in hoc ꝙ prepat nobis volu
ptatem ꝑennis affluentie. Unde. ij. ad Thes
sal. ij. Dilexit nos ⁊ dedit cōsolationē eternaȝ
que quanta sit: sancti nitūtur exꝑmere ⁊ non
possunt. Unde Aug⁹. de moribꝫ ecclesie. Tā
ta est pulchritudo iusticie: tanta est iocūditas
vite eterne. hoc est incōmutabilis ꝟitatis ⁊ sa
pientie: vt etiā si nō liceret in ea amplius ma
nere q̄ȝ vnius diei hora propter hoc soluȝ an
ni hui⁹ vite innūerabiles. pleni diuitijs ⁊ cir
cūfluentia tēporaliū bonoꝝ certe meritoq̄ȝ cō
temnerent. Et Chrysosto. de repatione lapsi.
Si quotidie oporteret tormēta ꝑferre: si ipaȝ
gehēnam ꝑuo tpe tolerare, ꝓ eo vt xp̄m posse
mus videre in gloria viuentē. sanctoꝝ eius nu
mero sociari. nō erat dignū pati om̄e qđ triste
est mō vt tūc tāti boni tanteq̄ȝ glorie ꝑticipes
haberemur.

Lectio CLXXXV

Quod enī ab igne

nō poterat exterminari. statim ab ex
iguo radio solis calefactū tabescebat: vt notū
omībus esset: qm̄ oportet p̄uenire soleȝ ad be
nedictionem tuā. ⁊ ad ortum lucis te adorare
Jngrati em̄ spes tanq̄ȝ hybernalis glacies ta
bescet ⁊ dispiet tanq̄ȝ aqua supuacua. Post
q̄ȝ autor declarauit de illo māna quod deus
dedit patribꝫ in deserto: quāte fuerit dulcedi
nis in delectando. In ista ꝑte prosequitur quā
te fuerit fortitudinis in durādo. Erat em̄ ipi⁹
mira cōditio. quia cū esset liquefactibilis. nō
liquefiebat ab omī calore igneo. sȝ a calore so
lari. Primo ergo ponit istius liquefactōis di
uersitatē. Secūdo subdit mirabilis cōditio
nis vtilitatem. Scđa pars ibi. Ut notū esset
oībus. Circa primū dicit sic. Qđ em̄ ab igne
nō poterat extermiari.i. resolui. statim ab exi
guo radio solis orientis qñ vicȝ radij sui sunt
debilissimi ad calefaciendū. tuȝ quia cadit ob
lique sup terram. tum q̄r frigus noctis domi
natur in aere calefactū tabescebat ⁊ deficiebat
Exod. xvj. Cumq̄ȝ incaluisset sol liquefiebat ⁊
ante solis ortum colligebāt illud. Finis siue
vtilitas fuit duplex. vna quo ad bonos vt es
sent p̄moniti quo tēpore debebant illud colli
gere. ⁊ q̄ȝtum ad hoc dicit vt notum oībus eēt
hebreis in deserto: quoniā oportet p̄uenire so
lem.i. ortum solis ad benedictionē.i. ad colli
gendum māna quod erit eis benedictio. vicȝ
beneficiū datum a deo. Unde Exod. xvj. Col
ligebant autē singuli mane quātum sufficere
poterat ad vescendū. Et ad ortuȝ lucis te ado
rare pro beneficio māne: quod colligi debuit
sūmo mane. Fuerūt multa mirabilia circa ci
bum istum. Primum. quia regulariter dabat A
omī nocte in abūdantia pro toto populo Se
cūdo ꝙ colligentes singuli certam mensuraȝ
scilicet gomor: satis inueniebant cuȝ illud do
mi deportassent q̄ntūcunq̄ȝ essent edaces: nec
qui plus collegerat habuit amplius: nec qui
minus parauerat repperit minus. Tertio ꝙ
nō poterat seruari ꝑ noctem vsq̄ȝ ad mane. sȝ
si seruabat scatebat vermibꝫ. Et tñ feria sexta
debebat pro duabꝫ noctibꝫ colligi. quia sab
bato nō inueniebat in agro. ⁊ tūc optime per
duos dies potuit seruari. Quarto fuit mira
bile ꝙ ad modicū radium solis liquefiebat: et
ab igne durescebat. Quinto ꝙ sapiebat vni
cuiq̄ȝ fm suam volūtateȝ saltē de bonis vt su
perius dictum fuit. Sexto ꝙ poterat redigi ī
puluerē et transformari in panes: ⁊ ideo meri
to poterit dici dei benedictio. Scđa vtilitas
ꝓueniēs ex ista liquescētia ad ortū solis ⁊ resi
stentia ad calorē ignis: fuit q̄ȝtum ad malos.
ꝙ si negligerent p̄uenire solem ⁊ differrēt ex
pectādo diuti⁹ ad colligēdū: frustarent spe sua
māna tabescēte ⁊ dispꝫente: sicut aq̄. Et h̄ ē qđ

fubdit ad lrãz. Sic em̃: ingrãti spes. i. mãna spe
rarum durare ab ingrato: qui nõ credidit mã
dato dñi de tẽpore colligendi: tanq̃ hyberna
lis glacies. i. hyemalis nõ vernalis. tabescet
et disparet tanq̃ supuacua. qꝛ veniens colli-
gere post ortuz: nihil inueniebat. sed totũ erat
liquefactũ. Iste est sensus lrãlis. Exponit ta-
men de xp̃o sole iusticie. cuius ortum ad iudi-
cium oportet puenire ad habendã illã benedi
ctionem. de qua Mathei. xxv. Uenite bene-
dicti patris mei. ꝛc̃. ꝛ oportet ad ortum lucis
id est in aduentu iudicis adorare: ꝛ tũc ingra-
B ti spes tabescit. Ingrati spes tabescebat. In-
grati sunt deo multiplr̃ peccatores. Quidam
em̃ dona dei nõ recogitant. Quidã eũ de suis
beneficijs nõ honorant. Quidã ei sua benefi-
cia exprobrant. Et q̃dam contra eum p bene-
ficia pugnant. Primi sunt ingrati qui nunq̃
ponderant p̃cõcessa: sed semp aspirant ad ha-
benda ꝛ nõ quid receperint de p̃terito: sed q̃d
recepturi sunt pspiciunt de futuro. Et hec est
prima ac potissima causa ingratitudinis. Si
cut dicit Seneca. iij. de beneficijs fere in p̃nci
pio. Prima inquit oim̃ ac potissima causa in-
gratitudinis est. q nouis semp cupiditatibus
occupati. nõ quid habeam⁹: sed quid petam⁹
inspicimus. Nõ in id quod est: sed in id quod
petimus intenti sumus. Quicq̃d est domi vi-
le est. Seq̃tur autẽ. vt vbi qd̃ acceperis leui-
ter noueris: cupiditas fecit q dator eoruz nõ
sit in precio. Et ideo nõ imerito ꝯsequebatur
Epycurus assidue. sicut refert Seneca conse
quenter. q aduersus p̃terita sumus ingrati.
Et quecũq̃ pceptimus bona ad memoriã nõ
reducamus. Nec inter voluptates nũerenius
cũ certior nulla sit voluptas: q̃ q̃ iam eripi nõ
potest. p̃ñtia bona nõdum tota in solido sunt
futura perdent ꝛ incerta sunt. Et ideo conclu
dit Seneca: q ad hoc q nõ ingrati sumus in
digemus bona memoria. quia si ad pfectã sci
entiam sufficit quedã semel didicisse que sem
per postea sciũtur. quedã vt sciant non est sa-
tis didicisse. Intercidit em̃ coꝝ sciẽtia: nisi cõ-
tineatur: geometriã dico ꝛ sublimiũ cursum.
Ita beneficia quedã magnitudo nõ compati
tur excidere quedã minora. sed numero plura
effluũt: quia nõ frequẽter illa tractamus: nec
libenter quid cui debeamus: recognoscimus
Sed hic posset esse dubiũ. an tales beneficia
nõ recognoscentes. sed obliuioni tradẽtes de
beant dici ingrati. Et cũ Seneca cũ Ebur-
cio amico suo de hac mat̃ia disputaret. Ebur
cius tales nõ ingratos: sed oblitos vocare so
lebat: tanq̃ ea res ingratum excuset que facit:
aut p hoc accidat alicui. vt nõ sit ingratus cu

hoc nõ accidit nisi ingrato. Et ideo distinguit
Seneca ꝯñter de ingratis sic. Ingrat⁹ est q̃
beneficiũ se accepisse denegat qd̃ accepit. In-
gratus est ille q̃ dissimulat. Ingratus est qui
nõ reddit. Ingratissim⁹ omniũ qui oblitus ẽ
Et hoc pbat Primo: qꝛ alij qui sunt memores
beneficioꝝ: licet nõ reddant. sentiũt tñ in ani-
mo se esse debitores ꝛ possunt ex facili occasio
ne ad reddendũ induci. Isti vero vicz oblito
totũ beneficiũ elapsum est Secũdo qꝛ ad red
dendum hõ multis indiget meminisse qd̃ si-
ne impendio potest. Et ideo nunq̃ voluit esse
gratus qui beneficiũ tam longe piecit: vt ex-
tra conceptũ suũ poneret. De quolibet tali ve
rificatur illud Ecci. xx. Ingratus sensus dere
linquit liberantẽ se. Bñ em̃ dicitur ingratus q̃
mẽoriam perdidit illius q sp sensisse debuit.
Scdo sunt ingrati q̃ deuz de suis bñficijs C
nõ honorant honoꝝ oim̃ largitorẽ p bñficijs
gratis impẽsis. nec vel mẽtali agnitõe: nec ele
mosynaꝝ extrinseca largitõe grãs recõpẽsant
similes porcis qui glandes ꝯtinue comeden
tes ad arborẽ oculos nũq̃ erigũt: cui⁹ fructu i
cessant depascunt. Cõtra quos aristo. v. ethi.
ca. viij. ondit q in famulatu proportionabili cõ
manent ꝛ cohabitant boni ciues: ꝛ illi qui nõ
p̃nt ꝯsimilia retribuere saltẽ grãrum sacramẽ
tum sponte faciũt vt retributio sit. hoc em̃ p-
priũ est gratie. Est etiã gratiarũactio q̃dam re
tributio ꝛ q̃si qd̃dam sacrm̃ in eo q nõ põt re
tribuere ad honorẽ vel valorẽ. Refamulari o-
portet ei qui grãm fecit. i. ei seruire in recõpen
satione collati beneficij. Hinc poete nõ ad ve
ritatẽ sed ad voluptatẽ fabulãtes: tres sorores
esse finxerũt que grẽ noiabant. sic narrat Se
neca de beneficijs. li. j. que sorores ꝛ filie vene
ris ꝛ liberipris s̃m aliquos dicũtur v̄gines. e-
tiam ꝯplexis manib vt choꝝ tripudiatũ effi-
ciant ridentes ꝛ plucida veste ac soluta indu-
te q̃rum due fuerũt ad nos ꝯuerse. tertia vul-
tum auertit. Uirgies fuerũt eo q incorrupta
ꝛ sincera intẽtione debẽt fieri bñficia Cõnexis
manib circulũ q̃ndã efficiũt: eo q bñficiũ de
manu ad manũ trãsit ꝛ tandẽ iteꝝ redit ad au
torẽ: ridentes sunt: qꝛ bñficia hylarẽ sic debẽt
hẽre datorez: plucida veste ac soluta induũtur
vel s̃m antiq̃s nude fuerũt: qꝛ beneficia cõspi
ci volũt ꝛ nõ latere. Est em̃ amicitia beniuole
tia nõ latens in ꝯtrapassis. viij. Ethi. Due cõ
uertũtur ad nos ꝛ tertia pcedit auersa facie.
quia beneficiũ simplex a facilitate pgreditur.
sed dupla redit. Sũt liberipris ꝛ filie veneris
quia pter amorẽ ꝛ liberalitatem bñficia dari
debent. Cum g̃ a deo continue beneficia rece
pimus. sibi continue regratiari debem⁹. Uñ

dicit beatus Aug⁹. in ep̃la ad Marcellinũ q
nihil melius dicere possum⁹ q̃ deo gratias
Quid inq̃t melius vel animo geram⁹ vel ore
pferamus. vel calamo scribam⁹ q̃ deo grãs.
Hoc em̃ dicere nihil breuius. nec audiri leti⁹
nec intelligi gratius. nec agi fructuosius quic
q̃ potest. Et ideo dicit Hermes trimogistus.
libro suo qui logostileos dr̃ in fine. q non est
cõueniens deo thus vel mirrhã incendere et
sic eũ adorare si nõ inq̃t gratias agentes ado
remus. He sunt em̃ sũme incẽsiones cuz gra-
tie deo agũtur a mortalib. Sed timendũ est
q iã nimis verificat̃ phetia apl̃i. ij. Thymo.
iij. In nouissimis dieb instabunt tp̃a pericu
losa ꝛ erũt hoĩes seip̃os amantes ꝛ ingrati
Tertio sunt q̃dã ingrati q̃ deũ de suis bñ-
ficijs exprobrant admodũ vxoris ingrate p q̃
vir in collostergio positus. cui⁹ enormitatem
vxor ei deinceps improꝑauit in perpetuũ.
Istã imitari vident qui christo suoꝝ vulneꝝ
fatue iurãdo iproperãt q̃ nullaten⁹ sustinuis-
set nisi eũ charitas ad hoc cogisset. Ecci. xxix.
Pascet ꝛ potabit ingratos ꝛ adhuc amara au
diet Quarto sunt ingrati q̃ contra deũ p be
neficia pugnãt q̃ donis dei ad peccandũ vtũ-
tur aliq̃ñ qui abũdant diuitijs a deo ꝯcessis.
vt necessitatib pauperꝝ succurrant. ꝛ hi erunt
p̃cipui pauperꝝ oppressores. Alij fortitudine
corpis sui vigent: vt deo p penitentiã seruiãt:
ꝛ hi specialiter i seruitijs demonũ vires suas
ꝯsumunt: et erũt brigosi. rixosi. perdones. ꝛ la
trones. Nõnulli vigent ingenio naturali qui
deum colere ꝛ se ꝛ alios regere deberent. ꝛ isti
fraudib ꝛ dolis intenti circũueniũt pximos:
deseruientes diabolo ꝛ nõ deo. Cõtra quos
Gregorius. xxxij. Moraliũ. sup illud Job. xl.
Huic montes herbas ferũt. dicit sic. Dum re
probi de diuinitus acceptis nequaq̃ recta: sꝫ
praua cogitant. Quid aliud faciũt: nisi cõtra
deum suis donis pugnant. Quã sententiam
expressius in omelia quadã dicit super illud
Cum audieritis prelia ꝛ seditões. Om̃ia in
quit que ad vsum vite accepim⁹: ad vsum cul
pe ꝯuertimus. trãquillitatẽ quippe pacis hu-
mane: ad vsum ꝯuertimus securitatis vane:
peregrinationẽ terre pro habitatiõe diligim⁹
patrie: salutem corpoꝝ in vsum redigimus vi
tiorum. substantie abũdantiam ad puersita-
tem intorsimus voluptatis Hec ille. Hi sunt
similes cuculo qui p quandã auiculaz dicitur
foueri in nido: quã postea occidit cum etatem
adultam habuerit et comedit. Et tamẽ istis ñ
obstantibus benignus est sup ingratos ma-
los. Luce. vj. Ingratum tripliciter punitũ in
uenio libertum. Unde apud athenienses cõ-

uictus libert⁹ de ingratitudine aduersus pa
tronuz iure libertatis exuebatur. sicut narrat
Ualerius. li. iij. caplo. j. Dicebatq̃ ei domin⁹
sup sedeo ciuem tanti muneris imperiũ esti-
matorem: nec adduci possum vt te credaz vr-
bi vtilem quẽ de libertate destituo. Abi ergo
et esto seruus. quia liber esse nesciuisti. Sene
ca in declamationib narrat de quodã ingra-
to filio qui ob ingratitudinẽ fuit a patre vin-
culatus. Dicens liberi parẽtes alant aut vin
ciantur. Et Seneca de beneficijs. Miles q̃-
dam naufragus litore est appulsus ꝛ in hospi
cio cuiusdã per tres dies refocillatus: tandez
licentiam recipiens ait. Gratias tibi referam
si imperatorem meũ me videre ꝯtingat. veniens
apud Philippũ regem macedonũ. predia illi⁹
apud quẽ hospitatus fuit poscit: annuit Phi-
lippus. vir suis expulsus: nõ vt iners vel ru-
sticus illud tulit: sed ad curiam imperatoris ac-
cessit: ingratitudinem militis exposuit. Phi-
lippus hec audiens iussit vt reprobissimo mi
liti ꝛ ingratissimo hospiti stigmata infigerent
que eius ingratitudinẽ ppetuo testarent ꝛ ho
spiti om̃ia redderent. Sic ergo libertus p̃ui-
legio p̃uabatur. ꝛ filius ingratus parentibus
vinculis carceralibus artabatur. ꝛ miles in-
gratus hospiti et amico stigmatibus perpe-
tuis notabatur.

Caplm̃. XVII Lectio CLXXXVI.

M Agna eni sunt iudicia tua dñe ꝛ inenarrabi-
lia v̄ba tua pter hoc indisci-
plinate aĩe enarrauerũt Dũ ei
psuasum hñt iniq̃ posse dña-
ri natõni tue sancte: viculis tenebraꝝ ꝛ longe
noctis ꝯpediti inclusi sub tectis fugitiui ppe
tue puidentie iacuerũt vl̃ placuerũt ꝛ latuerũt
Ad ꝯmẽdationẽ diuine gubnatõnis ꝛ excel
lentiã sapiẽ increate. agit autor i postrema p-
te sui de spẽali ptectione generis iudaici. qd̃
deus sibi adoptauerat. ꝛ de miraculosa deie-
ctione generis egyptiaci q filios israel capti-
uauerat multis ãnis. Afflixit ãt deus egypti-
os decẽ plagis. Inter q̃s inferebant q̃dã per
bestias ꝛ aĩalia qñ scꝫ illis supuenit seua besti
arũ ira. morsib puersoꝝ colubroꝝ extermina
bant. ac draconũ ꝛ locustaꝝ inuasionib atri-
ti irremediabilit̃ torq̃bant. Aliq̃ p res insen-
satas ꝛ elemẽta. alique p corpora supcelestia.
vtpote in aquaꝝ nouo inmisso genere ac grãdi
nib ꝛ pluuijs desup imissis. seua trucidati in
teremptõne sicut supius visum fuit. Iõ post-
q̃ autor declarauit quõ egyptij affligebant p
bestias ꝛ aĩalia: ꝛ etiã p res insensatas ꝛ elem̃

ta Jn ista pte oñdit quõ idẽ egiptij affllcti fue
rũt p corpa celestia. dupliciter em̃ puniebanť.
Uno mõ p lumis subtractionẽ. Alio mõ per
pmogenitoꝝ occisionẽ. ⁊ ſm h diuidiť proces
sus in duas ptes. Nã pmo agit de noua pla
ga illata egyptijs q̃ fuit p tenebras palpabi
les. sicut dr̃ Exo. x. Scđo agit de decia plaga
que fuit p inũerabiles mortes pmogenitorũ.
De q̃ Exo. xij. scđa ps infra. ca. xviij. ibi. Cum
cogitarẽt: Circa pmũ duo facit. Prio agiť
de mirabili supplicio tenebraꝝ illato egyptijs
Scđo de bñficio spẽali lumis: tũc tpis colla
to hebreis. ibi. Sctis aũt tuis. Circa pmũ qn
qꝫ facit. Nã pmo agit de istius pene q̃litate.
Scđo de eiꝰ irremediabilitate. Tertio de eiꝰ
imẽsitate Quarto de eiꝰ vtilitate. Quito d ipiꝰ
eq̃tate. Scđa ps ibi. Dũ putãt se latere. Ter
tia ibi. Freq̃nter. Quarta ibi Jlle ãt q̇ impotẽ
tẽ. Quita ibi. Ois em̃ orbis terraꝝ. Circa pri
mũ duo facit. Quia pmo asserit tãte pene cãz
Scđo eiusdẽ pene ponit formã. ibi. Jn vicu
lis tenebraꝝ. Cã aũt eiꝰ fuit duplex. ex pte dei
iusta ↄsideratio. ⁊ ex pte egyptioꝝ iniq̃ ↄuer
satio. Quãtũ ad pmũ dicit sic. Mgna em̃ sũt
iudicia tua dñe q̇bꝫ electos. i. filios isrl' guber
nasti ⁊ coꝝ aduersarios flagellasti ⁊ inenar
rabilia vba tua. i. facta tua. Deus ei factis lo
q̇tur q̇ dixit ⁊ facta sunt. Luc. ij. Trãseamus
B bethleẽ ⁊ videamꝰ hoc vbũ qđ factũ est. Ex p
te egyptioꝝ fuit duplex iniq̇tas. Una contra
deũ p rebellionẽ. Alia ↄtra pximũ p violentã
oppressionẽ. Fuerũt em̃ deo rebelles in h ma
xime: q cũ eos plagis g̃uissimis flagellaret: il
li nullã disciplinã receperũt. Et q̃ntũ ad h di
cit. Propter hoc. i. quia iudicia dei ⁊ flagella e
ius nõ receperũt egyptij ad sui correctionem.
indisciplinate aĩe errauerũt repugnãtes impe
rijs dei sup dimissione populi sui Scđo pecca
uerũt contra pximũ: vicꝫ contra filios israel.
sup quos vsurpabãt sibi violẽtã oppressionẽ
Et q̃ntũ ad h subdit. Dũ em̃ psuasum habẽt
id est firmiť credũt. iniqui egyptij posse dñari
per oppressionẽ natõni tue. i. populo hebreoꝝ
quẽ deus sibi sanctis dedicauerat legibꝫ deſ
uire, ecce culpa. ⁊ statim subdiť pene forma vi
culis tenebraꝝ ⁊ longe noctis. ⁊c. quasi dice
ret. Dum egyptij diuinis pdigijs factis per
Moysen rebellarent ⁊ populũ israel ſuitute
solita cogitarent opprimere. subito tenebris
palpabilibꝫ inclusi iacuerũt imobiles. Et tan
git istaꝝ tenebraꝝ tres ↄditõnes graues. vicꝫ
palpabilitatẽ cũ dicit. Uinculis tenebraꝝ cõ
pediti. Fuit em̃ aer nõ solum puatus lumine
imo sic ↄdẽsatꝰ q palpari potuit. Uñ ipi mi
seri iacuerũt quasi vinculati in tenebris. Di

cũt em̃ q̇dã q aer põt ↄdensari p artẽ intantũ
q fiat hõi ipenetrabilis: sed siue h sit veꝝ siue
nõ: saltẽ hoc tũc a deo factũ legiť. Exo. x. Erãt
tenebre in terra egypti vt possent palpari: nec
mouit se quisq̃ꝫ de loco in q̇ erat Scđo tan
git istius ligatõnis diuturnitatẽ cuꝫ dicit. Et
longe noctis. Exo. x. Tribꝫ diebꝫ nemo vidit
fratrẽ suũ. Tertio tãgit ligatoꝝ imobilitatẽ. cũ
dicit. Jacuerũt inclusi sub tectis. qꝛ nullibi po
terant se vtere pp̃ter aeris densitatẽ. Fugitiui
ppetue puidentie. i. putãtes se posse fugere di
uinã puidentiã q̃ est imobilis ⁊ imutabilis.
Sap. xvj. Manũ tuã effugere ipossibile est.
Rabanꝰ ⁊ antiqui hñt. Latuerũt. ⁊ tũc sensus
nõ mutať. Alij dicũt. Placuerũt: ⁊ tũc ẽ sensus
q miseri puniti satisfecerũt p penas ppetue p
uidentie. Mgna sunt iudicia tua dñe No
E ta q diuĩa iudicia mgña sunt pp̃ter q̃tuor. vicꝫ
pp̃ter iudicis infallibilitatẽ. pp̃ter iurisdictõis
generalitatẽ. pp̃ter iusticie inflexibilitatẽ. ⁊ ppť
potẽtie incõprehẽsibilitatẽ. Prio iudiciũ dei
dr̃ magnũ pp̃ter iudicis infallibilitatẽ. Hũanũ
em̃ iudiciũ fallit et falliť. Uñ iudiciũ eccl'e fal
litur nõnunq̃ꝫ. sicut dr̃ extra de sen. ex. a nobis
⁊. xxiij. q. iij. Si q̇s. Et ca. Cũ aliq̇s exit. Uñ
ibi dr̃ q ecclesia q̃nq̃ꝫ in suo iudicio decipitur
⁊ q̇ intrat illã p eã extra mittať. ⁊ q̇ foris ẽ intro
mittať. Et iõ solius dei ẽ occulta iudicare qui
solus nouit corda hoim. vt dr̃. ij. q. iiij. Cõsu
luisti. Et alibi dr̃. Diuinũ iudiciũ vsurpãt q̇ i
certa et dubia iudicãt. ⁊ iõ dicit btũs Augus.
xix. de ciui. dei. q ignorãtia iudicis est plerũq̃ꝫ
calamitas innocẽtis. Debet em̃ in iudicio di
ligens examĩatio pcedere iudiciũ siue sniam:
⁊ snia punitionẽ siue absolutionẽ. Unde fin
gũt poete sicut tangit Claudianꝰ in fine secũ
di maioris: tres fuerũt filij Jouis q̇ sũt Mi
nos Eacus. ⁊ Radamãcus. qui quoniã in vi
ta sua iustissimi fuerũt. Jdeo officiũ apud in
feros exercere dicũtur Unde fingũtur tres iu
dices esse in inferno: quilibet eoꝝ antiq̇ssimũ
exercens iudiciũ: quis tñ sit qui exercet iudici
um vel officiũ dubiuꝫ est: q̃uis a nõnullis di
catur. Minos examen Radamãcus dat cru
ciamẽ. Querere de labe tertiꝰ frater habet De
istis nõ est magna cura. sed h est certũ q vole
bãt signare p ista q in omi iudicio ista debẽt
eẽ. diligẽs inq̇sitio Sentẽtie pnũciatio. ⁊ eius
dem executio. Mõ si agamꝰ de iudicio hũa
no: cũ hõ iudicare nõ possit: nisi ſm allegata ⁊
probata ⁊ freq̃nter ↄtingat falsa pbari pba
tione iuris. ↄsequens est oẽm in terrenũ iudi
cem fallibilẽ esse: ſꝫ solus deus est q̇ errare nõ
põt. De q̇ solo verificať illud Prouer. xvj. Di
uinatio in labijs regis nõ errabit i iudicio os

eius Secũdo iudiciũ dei diciť magnũ pro
pter iurisdictionis generalitatem. Nullus ei
homo est cuius dominiũ ad oẽm locum se ex
tendat. Deus autẽ omes gentes iudicabit.
Johãnis. v. Pater omẽ iudicium dedit filio.
Et Johelis. iij. Consurgant ⁊ ascendant gen
tes in vallem Josaphat. quia ibi sedebo vt iu
dicem omes gentes. ij. Corinth. v. Omnes
nos manifestari oportet ante tribunal christi
vt referat vnusquisq̃ꝫ. Et Chrysosto. omel. xix
Loquens in impfecto opere de die iudicij sic
dicit. Jn qua die qñ venerit in maiestate sua
quando iam nemo ausus garrula contẽtione
sermonem aut mendaciuꝫ defendere: aut con
tradicere veritati: quãdo nõ os loquitur ⁊ o
pus absconditur: sicut in hoc tẽpore: sed econ
tra opera singuloꝝ loquẽtur ⁊ ora tacebunt.
nõ quando psona interrogatur ⁊ ↄsciẽtia nõ
videtur. sed econtra ↄsciencia discutitur ⁊ per
sona confundiť. quando nemo excusat pecca
torem. sed omes accusat. nec alter pro altero i
teruenit: sed singuli ibi timebunt. quia in illo
iudicio nõ erunt testes: adulatores. sed ange
li veraces. nõ erunt iudicantes psonarum ac
ceptores: sed deus qui iustus est reddet vni
cuiq̃ꝫ ſm opera. Hec Chrysostomꝰ. Narrat
Ouidius. xv. metamor. Mos erat antiquis
niueis atrisq̃ꝫ lapillis: his damnare reos: illis
absoluere culpas. Mos em̃ siue modus fuit
sententiaꝫ proferre nõ voce: quia si accusatus
debebat absolui effundebanť de vrna coram
toto populo aliqui lapilli albi. ⁊ si debuit dã
nari: nigri. Eodem mõ in iudicio generali q̇li
bet fundet de vrna sua. i. de ↄsciencia propria
lapides quales ipemet imisit. i. opera dura ⁊
imppetuũ perseuerantia quãtum ad meritũ
vel reatum. ⁊ si fundat opera alba: saluabitur
si nigra peccata: ↄdemnabiť. Naum secundo
dicitur de damnatis. Facies hominũ sicut ni
D gredo olle Tertio iudicium dei dicitur ma
gnum propter iusticie inflexibilitatẽ. sicut di
cit Jsidorus de summo bono. ⁊ in Canone. xj
q. iij. Quatuor modis puertitur hũanum iu
dicium. timore. cupiditate. odio. ⁊ amore. Deꝰ
autem nullum istoꝝ modoꝝ corrũpi poterit.
Non timore: quia oĩpotens est ⁊ nullius me
tum habet Job. xxij. Nũquid timens arguet
te: ⁊ veniet tecum ad iudicium. quasi diceret:
non. immo quanto potentiores: tanto contra
eos sententiã profert duriorem. Sapiẽtie. vj.
Potentes potenter tormenta patienť. Et ibi
dem. Fortioribꝫ fortior instat cruciatio. Fingi
tur q leo semel tenuit curiaꝫ bestiarũ. debuit
q̃ꝫ vnaqueq̃ꝫ semetipam pclamare de culpis
coram leone. Asinus ait Sequebar inquit a

liquando plaustrũ plenum feno: ⁊ cum mani
pulus feni cecidisset de plaustro accepi ⁊ co
medi. Cui leo. Male inquit errasti miser: ⁊ cõ
tra legem ⁊ fidelitatẽ fecisti. Debebas em̃ ei q̇
perdidit: reddidisse. ergo de pcepto leonis ver
berabať ad mortem Accessit lupꝰ ⁊ ait. Domi
ne Circuiui aliquãdo greges ouium ⁊ armẽ
torum. ⁊ rapui aliquãdo agnũ tenerum ⁊ strã
gulaui. aliquãdo pinguem vitulum quando
eum attingere poteraꝫ. quãdoq̃ꝫ ouem. qñq̃ꝫ
hedũ Cui leo. Dimittas inquit charissime ta
lia ponderare: nimis strictam ↄscientiaꝫ ha
bes. Naturale est tibi sic facere. ⁊ nemo faciẽs
quod natura dictat peccat. Sic a falso iudice
lupus iustificať. ⁊ asinus innocens verberať.
Non sic erit de iudice christo qui nullum ti
met. imo sicut diciť Sapientie. vj. Judicium
durissimũ his qui presunt fiet. nec corrũpi cu
piditate poterit. quia ditissimꝰ est. nec odio qꝛ
optimꝰ. nec amore quia iustissimꝰ. Job. xxxiiij
Uere em̃ deus nõ ↄdemnabit frustra: nec oĩ
potens subuertet iudiciũ. Et Tob. iij. Omia
iudicia tua vera sunt. Quarto iudicium dei
dicitur magnũ propter sue potentie incõpre
hensibilitatẽ. Rhoma. xj. O altitudo diuitia
rum sapiẽtia ⁊ sciẽtia dei. q̃ꝫ incõprehẽsibilia
sunt iudicia eius. ⁊ inuestigabiles vie illius.
Jsta sunt occulta iudicia dei q̇bus homines
disponit et regit in psenti pmittendo iustum
affligi ⁊ iniustum extolli. que a nobis mõ nõ
videnť. sed patebũt clarius quando cum sicu
ti est videbimus.

Lectio CLXXXVIII

Tedum putant se

latere in obscuris peccatis: tenebro
so obliuionis velamento dispsi sunt pauẽtes
horrẽde ⁊ cũ admiratõe vel turbatõe nimia p
turbati: neq̃ꝫ em̃ q̃ continebat illos spelũca si
ne timore custodiebat: qm̃ sonitꝰ descẽdens p
turbabat illos: ⁊ psone tristes illis apparentes
pauoreꝫ illis prestabãt Postq̃ꝫ autor descri
psit tenebras triduanas olim illatas egyptijs
quãtum ad earum densitatẽ. quia fuerũt pal
pabiles. Jn ista parte describit easdem quã
tum ad puniendi potestatẽ ostendens q nul
lum remediũ potuerũt egyptij adhibere quo
contra tenebras se iuuarent. negabať eis re
mediũ tam intrinsecũ q̃ꝫ extrinsecũ. Jntrinse
cum remediũ possent sibi sperasse p animosaꝫ
audaciam cordis. sed contra illud remedium
habuerũt pauorem maximũ: vt nullus q̃ntũ
cunq̃ꝫ cordatus posset aliuꝫ animare. Primo
ergo ostendit eos caruisse remedio cõsolatio
nis cuiuslibet ab intrinseco. Secũdo ostẽdit

eos caruisse remedio qđ possent sperasse ab ex trinseco. Scđa pars ibi. Neqꝫ em̄ que ꝯtine
A bat Quantũ ad primũ tangit tria grauia ꝑ pter que potuit tũc tẽporis nullus aliũ conso lari. Fuerũt em̄ dispsi locali sepatione. fuerũt pauidi, ⁊ ꝑcussi stupefactõne. fuerũt turbati et positi in nimia admiratõne. Vñ dicit sic. Et dum putant supple egyptii se latere in obscuris peccatis tenebroso obliuionis velamẽto dispsi sunt. Aerem tenebrosuꝫ vocat velamentum obliuionis. sicut em̄ lumẽ efficit ⁊ figurat sciẽ tiam, ita tenebre obliuionẽ designant ⁊ igno rantiã. Dicũtur peccata obscura ꝓpter effectũ quia auferũt cognitionẽ, vere lucis. Eph. iiij. Tenebris obscuratũ habentes intellectum. Et quia ducũt ad obscuritatẽ inferni. In ps. Obscurant oculi eoꝝ ne vidant. Sic ergo fu erunt illi egyptij dispsi abinuicẽ: q̄ quidã e rant in domib⁹, ⁊ q̇dam in agris, ⁊ illi qui ꝓpe se erant: reputabant se multũ distare propt̕ te nebras palpabiles interpositas Vñ fuerunt pauentes horrẽde ⁊ cũ admiratõne ꝑturbati. Cõsequenter excludit ab eis remediũ qđ pos sent sperasse ab extrinseco. Possent aũt speras se, triplex remediũ ab extrĩseco contra illas te nebras. Primo loci securitatem. Scđo ignis claritatẽ. Tertio magoꝝ suoꝝ subtilitatẽ, ⁊ iõ ista tria ab eis excludit. ꝑmũ ibi. Neqꝫ em̄ cõ tinebat. scđm ibi. Ignis q̇dem. tertiuꝫ ibi. Et magice artis. Quantũ ad primũ a loco con tinente eos durantib⁹ illis tenebris nullũ ha bebant solaciũ ꝓpter duo. Primo ꝓpter strepi tum quẽ audiebant in loco. quia quẽlibet ter rebat ille sonus. Scđo ꝓpter melãcolicas ima ginatões de demonib⁹ ⁊ mortuis hoĩbus. Unde dicit sic. Nec em̄ illa que ꝯtinebat il los spelũca: quia ad foueas ⁊ cauernas multi cõfugerant, sine timore custodiebat: q̄m soni tus descendens ꝑturbabat illos ⁊ ꝑsone tri stes illis apparẽtes visione imaginaria pauo rem ꝑstabant. Et ꝑsone tristes illis apparẽtes

Nota ꝙ q̃tuor sũt gn̄a mala tristiũ ꝑsonaꝝ que ducũt cõiter dies suos in tristicia, vicꝫ in uidi, ⁊ ꝑfidi. cupidi, ⁊ stupidi. Inuidi morda ces, ꝑfidi fallaces, cupidi tenaces, ⁊ stupidi ꝑ tinaces. Primo videmus ꝙ omes inuidi sũt cõiter tristes. Unde Ouidius. ij. metamor. fa bulatur q̃liter Palles iuit ad inuidiã vt pro curaret mortẽ Aglantis: vbi describit q̃tuor ad inuidiã ꝑtinentia, vicꝫ domũ, ꝑsonã, escam et viam. Domũ describit. Protin⁹ inuidie ni gro squalẽtia thabo. Tecta petit domus ⁊ est in valib⁹ imis. Abdita sole carens nõnulli ꝑ uia vento. Tristis ⁊ ignaui plenissima frigo ris ⁊ que. Igne vacat sꝑ: caligine sꝑ abundat

Vult ergo dicere ꝙ domus inuidie est situa ta in vallib⁹ pro tanto ꝙ ꝑsone humiles inui dent supioribus, ⁊ omis inuidus iõ inuidet: quia se inferiorem alio in aliquo qđ appetit eẽ videt. Inferior planeta eclipsat supiorẽ, ⁊ nõ econtra, sicut patet de luna ⁊ sole, ⁊ ita regula riter illi qui minus valent ⁊ sunt gratijs ⁊ me ritis inferiores obũbrare nitũtur ꝑ inuidiam meliores. Et ideo signãter dicit Job. v. Par uulũ occidit inuidia. Vñ merito dicit̕ ꝙ do mus inuidie est in imis vallib⁹ situata Tectũ hui⁹ domus est coopertũ squalenti tabe. id ẽ veneno squalore ⁊ languore. Nam tota locu tio inuidi est de peccato: tota consideratio de defectib⁹ electorũ. Item domus inuidie caret sole: quia nunq̃ gaudet de prosꝑitate. seu feli citate proximoꝝ, imo venti bonaꝝ narratio num eum occidũt. Item dom⁹ inuidie est tri stis. Dicit em̄ Damascenus, ꝙ inuidia est tri sticia de alienis bonis. Vñ sicut bufo tristat̕ de bono odore vinearũ florentiũ, ita inuidus de profectu valentiũ personarũ. Item dom⁹ inuidie semꝑ caret igne: ⁊ est plena frigore, q̇a nullus inuidus feruet charitate. caligine ta men semꝑ abundat, quia nunq̃ bene iudicat inuidus de ꝑsonis. Secũdo quãtum ad e scam dicit̕, ꝙ Pallas eam inuenit comedentẽ carnes vipereas. Nam oĩs inuidus pascitur de malignis cogitatõnib⁹ ⁊ machinatõnibus turbatis alioꝝ. Tertio ꝑsonã inuidi describit ouidi⁹ sic. Pallor in ore sedet macies in corpo re toto. Nusq̃ recta facies liuent rubigine dẽ tes. Pectora velle virent lingua est suffusa ve neno. Risus abest nisi quẽ visi fecere dolores Nec fruitur somno vigilantib⁹ excita curis Sed videt ingratos tabescitq̃ vidẽdo. Suc cessus hoĩm carpit ⁊ carpit̕ vna. Suppliciũq̃ suũ est. Quarto viã ⁊ modũ incedẽdi inuidie eũtis versus Athenas describit sic Indoluit baculũq̃ capit quẽ spinea totum. Uincla cin gebãt opertaq̃ nubib⁹ atris. Quaqꝫ ingredi tur florentia ꝓterit arua. Exuritqꝫ herbas et sũma cacumina carpit. Afflatuqꝫ suo popu los vrbesqꝫ domosqꝫ Polluit. Ecce modus nocendi quẽ inuidus semꝑ obseruat. Portat baculũ plenũ spinis: q̇a illud vñ fulcire dẽret pũgit ⁊ nõ portat: quia nõ est qđ inuidũ possꝫ delectari. atris nubibus operit̕. quia inuidus et detractor nunq̃ claram: sed obscuram dicit sententiam de illo cui nocere ꝓponit. Itẽ qua qꝫ ingredit̕ florentia poterit arua: q̄ inuidus nulli nocet nisi aliqua ꝟtute florescat Unde Valeri⁹. li. iiij. Nulla tã honesta ciuitas que malignitatis dentes possit vitare. Diuites ei sunt alienis iacturis: locupletes funerib⁹ Vñ

quidã interrogatus quõ inuidus nõ haberet̕ Respondit. si nihil inquit ex magnis reb⁹ ha bueris: aut nihil felicitatis gesseris. nam sola miseria caret inuidia. Unde Tullius vltimo rhetorice ponit exemplũ de colore qui vocat̕ gradatio. et ait. Affricanio iusticiaꝫ: iusticia ve ritatẽ. veritas gloria: ⁊ gloria emulationeꝫ pa rit. Quarto dicit ꝙ exurit herbas. i. iuuenes ꝓficientes, sicut talpa ceca que moratur in ter ra. et radices herbaꝝ rodit ⁊ impedit ab au gmẽto, ⁊ nõ solũ herbas imo sũma cacumina carpit. quia semꝑ contra superiores suos p̄la tos ⁊ dominos suos inuidus quisqꝫ garrit. Ultimo dicit ꝙ ex afflatu suo. i. verbo malici oso polluit oẽm populũ ⁊ vrbem quã attingit Hoc est primũ genus tristiũ personaꝝ De q̃ tristicia dicit̕ Prouer. xxv. Sicut tinea vesti mento ⁊ ꝟmes ligno. ita tristicia nocet cordi. Ecc̃i. xxx. Tristiciã longe expelle a te: multos em̄ occidit tristicia. Secũdo videm⁹ ꝙ omes ꝑfidi ⁊ fallaces sunt cõiter mali et tristes Vñ hypocrite vt decipiant alios q̃ndam exterio rem tristiciã simulant ⁊ sanctitatẽ. Contra q̇s monet Saluator Mathei. vj. Cum ieiunat̕ nolite fieri sicut hypocrite tristes Tales sunt iocũdissimi in lasciuias in occulto, ⁊ tristissi mi q̃ntum ad apparentiã in publico. silr̕s gel lie de qua Marcialis cocus. li. epygram̄. iij. Senc. ep̄la. xxxv. Ambro. in quodã sermone. Latet plerũqꝫ sub tristi amictu lasciuia: ⁊ de formis horror vili veste obtexitur vt secreta te
C gantur petulantiũ animoꝝ. Cõtra tales Ora tius. Nunq̃ te fallũt animi vel agni sub vul pe latentes Impia sub dulce melle venena la tent. Tertiũ genus tristium ꝑsonaꝝ sunt cu pidi ⁊ tenaces imitatores Nabal qui sꝑ sunt in timore et dolore quõ aliquid acquirant vl̕ acquisita retineant. Eccs. ij. Cuncti dies eius crũnis et dolorib⁹ pleni sunt, nec ꝑ noctẽ mẽ te requiescũt. Talis fuit ille iuuenis cui sal uator dixit. Mathei. xix. Si vis ꝑfectus esse vade ⁊ vende omia que habes, ⁊ da pauperi bus: ⁊ habebis thesauꝝ in celo, ⁊ veni seque re me ⁊ abijt tristis. Erat em̄ habens possessi ones multas. Contra quos dicitur. Ecc̃i. iiij Declina pauperi aurem tuam sine tristicia. Quartũ genus male tristium ꝑsonarum ĩ pre senti sunt stupidi et ꝑtinaces: qui de dei clem̃ tia ⁊ pietate diffidũt. quoꝝ aliqui de peccatis proprijs sic irremediabiliter tristant̕, vt dicãt sacramentũ penitentie eis non posse sufficere ad salutem. Uel quia iusticia dei nõ permit tat cum penitentib⁹ misereri. Cõtra quos ps. alloquens animã suam dicit sic. Quare trist̕ es anima mea ⁊ quare conturbas me, ⁊c̃. Ali

qui sunt de istis sicut qui mortem amicoꝝ su orum incõsolabiliter nimis plangũt: quasi ni hil de eoꝝ beatitudine ⁊ resurrectõne futura sperent. Contra quos Apostolus. j. Thessal. iiij. Nolo vos ignorare fratres de dormien tibus vt nõ contristemini sicut ⁊ ceteri q̇ speꝫ non habent. Et qui istud genus tristicie sunt patientes miserrimi sunt ⁊ de miseria presen ti vadunt ad miseriam eternam. Contra quos signanter dicitur Ecc̃i. xiiij. Felix qui nõ ha buit animi tristiciã ⁊ nõ excidit a spe sua

Lectio LXXXVIII.

T ignis quidem

E nulla vis poterat illis lumen prebe re: nec syderum limpide flamme illu minare poterant illam noctem horrendam. Apparebat em̄ illis ignis subitaneus timore plenus: ⁊ timore illius percussi que facie vi debantur, estimabant deteriora esse que non videbant. Postq̃ declarauit autor ꝙ egy ptij tenebris fuerũt icrũclusi ⁊ nullum potue runt habere remedium a loco eos continente In parte ista prosequtur consequẽter ostendẽs ꝙ nec remedium habere potuerũt a quacũqꝫ luce tenebras expellere. Expulit autem tene bras lux duplex. videlicet elementaris ⁊ cele stis. Et ideo ostendendo ꝙ nulla talis lux eis valere potuit. Primo ostendit ꝙ eis valere ñ potuit ignis cõmunis. Secũdo ꝙ nec ignis celestis. Tertio ꝙ nec ignis in medio aeris ex imꝑssionibus generatis nullum adhibuit re medium, imo auxit potius coꝝ tedium. Se cũda pars ibi. Nec syderum. Tertia ibi. Ap parebat em̄. Quantum ad primũ dicit. Et ignis quidem nulla vis poterat illis lumen prebere: nec syderum limpide flãme illumina re poterant. ⁊c̃. propter densitateꝫ aeris tene brosi. Et bene dicit. nulla vis ignis: quia nec calor rarefactõnis: nec lumẽ illustratõnis po tuit illum aerem illuminare nec tabefacere. Et quid mirum si ignis materialis ⁊ cõmu nis hoc facere nõ posset. cum nec syderũ lim pide flamme illuminare poterant illam no ctem horrendã. Conseq̃nter ostendit ꝙ ignis ex imꝑssionibus generatus nullum eis adhi buit remedium, imo auxit potius coꝝ tediuꝫ Et q̃ntum ad hoc dicit. Apparebat aũt illis subitane⁹ ignis timore plenus. i. subita chorу scatio fulguris. Sed ꝯtra. Si apparebat illis chorуscatio. ḡ aer fuit illuminatus Ucꝝ est aer fuit ꝑ vires obscuratus ⁊ etiã illumiatus: ⁊ il la vicissitudo plus terruit eos q̃ si fuissent te nebre ꝯtinuate Vñ q̃n dixit ꝙ nl̃la vis ignis potuit illis lumẽ prebere. Intelligit ꝙ nulluꝫ

lumē habuerūt ad coꝝ solaciū: sed potius ad
penam ꝛ suppliciū. Simul em̄ cum illis cho-
ruscationibꝫ illumiantibꝫ subito aerem caligi
nosum ꝛ spissum apparuerūt illis psone tristes
ꝛ horribiles demonū accipiētiū effigies mor
tuoꝝ ꝛ facies laruatas ad terrendū eos. quod
fuit eis valde penale nō soluꝫ ꝓpter illa q̄ ima
ginabant ex visis. ꝛ hoc est quod subdit. Et ti
more illius ꝑcussi que videbant faciei. Uel
corꝑali visione vel imaginaria estimabant de
teriora esse que nō videbant. quia ex malis vi
sis estimabant peiora esse futura. ꝛ sic fuerunt
in maximo timore ꝛ miseria. Notanduꝫ ꝙ
A pena istoꝝ egyptioꝝ assimilat in multis pene
infernali. Apparebat inquā illis subitaneus
ignis timore plenus. Tum quia repente ve-
nit. tum quia ad plenū punit. Quantuꝫ ad
primū. j. Thessal. vltimo. Cum dixerint pax ꝛ
securitas tūc repentin⁹ eis superuenerit interi-
tus: sicut dolor in vtero habentis ꝛ nō effugi
ent. Quantū ad scđm Apocal. xviij. Quantū
glorificauit se ꝛ in delicijs fuit: tantū date illi
tormentū ꝛ luctum. Occasione illius silitudi-
nis moueo istam dubitatōem. Utrum ignis
corꝑalis puniet in inferno damnatos. Et ar-
guitur ꝙ non. quia si sic. ignis ille calefaceret
corpora dānatoꝝ. ꝛ sic cum nullum sit resistēs
qđ possit actionem ignis diminuere vl' remit
tere: sequeret ꝙ ignis ille calefaciet đ facto: cor
pus inde vel cuiuscūqꝫ alterius vltra quelibꝫ
gradum signatū. ꝛ cum sit aliquis gradus ca
loris excedens ꝓportōnem ꝯplexionis huma
ne. sequit ꝙ ꝑ calefactōem taleꝫ corrūperetur
corpus hūanum ꝛ fiet separatio anime a cor-
pore. Uel oportebit dicere ꝙ aliqua caliditas
que sufficit corrūpere vitam maxime sane cō-
plexionis nō sufficiet corrūpere vitam cōple-
xionis in cētuplo debilioris. Secūdo si ignis
affligeret ista corꝑa futura in inferno. ergo cū
sit agens naturale ꝛ nō volūtarium agit vni-
formiter ꝑ medium vniforme ꝑ omīa corpora
equaliter approximata. ergo equaliter affliget
minus mali corpus sicut peioris si fuerit eq̄li
ter approximatū. Tertio si ibi erit ignis. ergo
ibi erit aliqđ lumen. cōsequens est falsum. q̄a
dicit Math. xxij. Ligatis manibꝫ ꝛ pedibus
ꝓijcite eum in tenebras exteriores. Sup quo
dicit Greg⁹. Si ignis ille lumē haberet: in te
nebras exteriores nō diceret mitti. Et Basili⁹
dicit sup illud ps. Uox dn̄i intercidētis flam
mā ignis. ꝙ virtute diuina separabit claritas
ignis ab eius virtute abustiua. ita ꝙ claritas
cedet in gaudiū sanctoꝝ ꝛ vstiuū ignis in tor-
mentū damnādoꝝ. ergo ibi nullum lumē erit
Quarto si ignis sit sub terra. hoc est ꝑ violen-
tiam: sed nullū violentū est eternū. j. de celo. er
go ignis ille nō erit eternus. Quinto sic. Que
ro. an infernus sit idem locus cum purgato-
rio: ꝛ ignis eiusdē ratiōis. hic ꝛ ibi: vel nō. Si
sic. ergo ꝯcedendū est ꝙ decedentes cū chari-
tate vadūt ad infernū. Si nō. Contra. San-
cti patres ante mortē christi purgabant. sꝫ nō
purgabant in aliquo loco supra lymbū patꝝ
nec in lymbo. ergo in inferno. Antecedēs isti⁹
cōsequētie ptꝫ. quia in lymbo nō est pena sen-
sus. Ad oppositū videt esse illud. Math. xxv.
Discedite a me maledicti in ignem eternū. er-
go dānandi erunt in igne eterno. Qđ autem
ignis corꝑalis sit: dicit Greg⁹. iiij. dialo. Ignē
gehēne corporeum esse in quo certum est cor-
pora cruciari nō ambigo. In ista dubitatōne
nō est querenda noua fictio. sed cum reueren-
tia recitāda sunt dicta sanctoꝝ. Uolo igit reci
tare q̄d de igne inferni. quid de loco inferni.
quid de loco ꝛ igne purgatorij senserūt docto
res antiqui. Aug⁹. xij. sup Gen̄. ad lr̄am sen-
sit. ꝙ anime maloꝝ post morteꝫ nō per corpo-
ra. sed ꝑ corpoꝝ silitudines in anima causatas
affligūtur. Unde vult ibi ꝙ ignis ille spūalis
est. nō corꝑalis. Similiter dicit de loco. sꝫ po
stea illud retractat tenens ꝙ locus ille sit cor-
poreus ꝛ sub terra. Et ꝙ ignis sit corꝑeus et
sub terra ardet. Greg⁹. iiij. dialo. dicit Ignem
infernalem corꝑalem esse nō ambigo. De isto
ergo certū est ꝙ nulli patet veritas ꝑ ratōem
demōstratiuā. sed tm̄ ꝑ reuelatiōes factas san
ctis viris. Et ideo sequēdo dicta sancti Tho
me: dicende sunt iste ꝯclusiones. Prima ignis
infernalis est corporeus. Scđa ignis iste nō
agit in corꝑa materialiter ꝛ mō nature. sed spi
ritualiter ꝛ mō anime. Tertia est. ꝙ ignis nō
calefacit corꝑa damnādoꝝ. nec illa corꝑa cale
fiūt per ignē illum. Quarta est ꝙ ignis ille in
fernalis affligit sicut instrumētum diuine iu-
sticie: nō sicut ꝓncipale agens. Quinta est. ꝙ
infernus est infra terram. Sexta est ꝙ purga
toriū est infra infernū. ꝛ idem ē ignis purgato
rij ꝛ infernalis. Primā ꝯclusionem ꝓbat sic
Corpori nō pōt coaptari nisi corporea pena.
Uñ ex hoc ꝓbat Greg⁹. ꝙ ignis infernalis ē
corporeus in quē corꝑa damnādoꝝ post diēꝫ
iudicij statim retrudūtur. Aug⁹. etiam. xxj. de
ciuita. dei. ca. x. dicit. ꝙ ignis quo etiā spiritus
affligūtur corꝑeus sit. Scđam ꝯclusionem
illā videlꝫ. ignis ille materialiter nō agit mō
nature sicut ignis calefacit lignū causando in
eo calorē q̄lis ē in igne. sicut declarat mgr̄ sen
tentiaꝝ. di. xliiij. li. iiij. si aliter fieret: necessario
causaret passionē in corꝑe damnati ꝛ alterati
onem realem. Omīs autē talis alteratio pre-

C supponit motū celi: sed post iudiciū mot⁹ celi
cessabit. ergo tūc nō erit talis alteratio. Est er
go ꝭm eū ꝛ ꝭm arist. duplex alteratio siue pas
sio. Una ꝑ modū nature qñ agens assimilat
sibi passum materialiter. sicut qñ ignis calefa
cit lignū. Alia qñ agens nō assimilat sibi pas
sum in qualitate qua agit. sicut obiectū agit ī
mediū. Albedo em̄ nō facit mediū album: sed
tantū causat in medio spēm albedinis. Cōsilr̄
modo ꝭm euꝫ corꝑa dānandoꝝ nō patientur
ꝓmo modo passionis sicut mō patiūtur. sꝫ se-
cūdo mō tantū. ꝛ sic defendit ꝙ ignis agendo
perpetue in corꝑa dānandoꝝ nunq̄ꝫ ea consu
met vel corrūpet Tertia ptꝫ ex dictis vide-
licet ꝙ nō calefaciet corꝑa dānandoꝝ nec cō-
buret: quia tm̄ spiritualiter imutabit sicut co
lor mediū vel pupillam Quarta conclusio
sequitur ex p̄cedenti. quia ignis ibi nō agit al
terando materialiter sed spūaliter. ꝛ aliq̄s ma
gis ꝛ aliquis minus. quia agit sicut instrum̄
tum diuine iusticie. Quintā conclusionem
videlicet ꝙ infernus sit infra terram declarat
ex dictis Greg. iiij. dialogo. ꝛ Aug⁹. xij. super
Gen̄. ad lr̄am qui duas ad hoc ꝯgruētias as-
signant videlicet. Tum q2 sicut anime pctō-
rum ꝓpter carnis amorem peccauerāt Ita eis
loca exhibeant sicut mortue carni debetur. tū
quia sicut grauitas est in corporibꝫ. ita tristi-
cia est in spiritibꝫ. ꝛ leticia est in spiritibꝫ sicut
leuitas in corporibꝫ. Locus autem grauiū est
deorsum. sicut etiam locus est spirituū pecca-
torum. Sextam cōclusionem tenet videli-
cet ꝙ idem sicut est locus purgatorij ꝛ inferni
ita ꝙ illa loca sūt sibijnuicē vicina sup. iiij. sen
tentiaꝝ. di. xxv. in responsione ad argumentū
scđm. ꝛ ratio sua est ista. Quia limbus patruꝫ
fuit ꝯiunctus inferno. alias christus nō dice-
retur ad infernū descendisse Sed limbꝫ fuit
superior q̄ꝫ locus purgatorij. ergo locus pur-
gatorij fuit vicinior inferno q̄ꝫ locus ille siue
lymbus patꝝ Uult tñ dicere ꝙ infra ambitū
infernalem sunt q̄tuor loca distincta. In sum
mitate lymbus patrū. ꝛ postea lymbꝫ pueroꝝ
tertio purgatoriū vbi est pena sensus. q̄rto dā
nandoꝝ. Ideꝫ Gauđ. viij. qđlibet. q. xxxi. vbi
est locus purgatorij ꝭm legem cōem scđm ve-
re ꝓuilegia ꝑsonalia ꝛ dispensationē diuinaꝫ
anime quorūdaꝫ puniūtur in loco in quo pec
cauerūt. Tum ad viuoꝝ vicinoꝝ instructio-
nem. tum ad mortuoꝝ subuentionē Per hec
ad argumenta Ad primū patet ꝙ ignis iste n̄
alterat corpus materialiter: sed tantū spiritua
liter. sicut obiectum mutat intellectum vl' sen
sum. Et iō nunq̄ꝫ corrūpet: imo nec semel cor-
pus ab illa transpositōe transmutabit in qua
ponetur in inferno. Ad scđm patet lꝫ non
sit agens volūtarium. agit tamē vt instrumē-
tum agentis volūtarie. Et ideo punit ꝛ affli-
git ꝭm volūtatem ipius: ꝛ nō ꝭm naturam ꝓ-
priam ignis. Ad tertium de igne ꝛ lumine
dicendū est. ꝙ locus ille sic erit dispositus si-
cut cōuenit maxime miserie dānandoꝝ. Un-
de nō erit ibi lumen aliqđ: sed vmbrosuꝫ vt il-
la videantur que afflictionē ingerere possunt.
Dicitur tamē ꝙ ignis ille est naturaliter eius-
dem speciei cum lumine nostro. sed differunt
ꝭm materiales dispositōnes. sicut differūt flā
ma ꝛ ignis. q̄uis ignis sit eiusdem speciei si-
ue sit in materia aerea sicut est in flāma. siue in
materia terrestria sicut est in carbone. quia er
go lumen illud erit in materia fumosa ꝛ vm-
brosa. simpliciter loquendo dicit locus ille te
nebrosus Ad q̄rtū dđm. ꝙ licet nullū violē
tum sit perpetuū ex ordinatōne nature: potest
tamē ordinatōne diuine iusticie. Ad q̄ntuꝫ
patet ꝑ dicta in sexta cōclusione. Sic ergo to
tam difficultatem de eternitate corpoꝝ nō cō
sumendoꝝ ꝑ ignem inferni quā ꝑtractat Au-
gustin⁹. xxj. de ciuitate dei. soluit ille doctor ꝑ
hoc ꝓncipiuꝫ: cessante motu celi nulla pōt fie-
ri in corporibꝫ actio vel passio materialis: sed
spūalis tantū. Et q̄uis istud esset quoddam
dānatum parisius: est tamē illa sentētia retra-
ctata q̄ntuꝫ attinet ad dicta sancti Thome ꝑ
dn̄m papam Ioh. xxij. Contra quē arguit sco
tus doctor subtilis. distincti. xlviij. libro. iiij.
ad iam dicta ꝯcludens.

Lectio LXXXIX.

T magice artis ap
e posici erant derisus ꝛ sapientie gloria
correptio cum ꝯtumelia. Illi em̄ qui ꝓmitte
bant timores ꝛ ꝯturbatiōes se expellere ab a-
nima languente. hi cū derisu pleni timore lan
guebant. Nā ꝛ si nihil eos ex mōstris ꝑturba
bat transitu aīalium ꝛ serpentū sibilatōne cō
moti tremebūdi peribāt ꝛ aerē quem nulla ra
tione euadere q̄s possit negantes se videre.
Postq̄ꝫ declaratū est ꝙ egyptij ꝑ totum tri-
duū tenebrosuꝫ nullum poterāt hr̄e solaciuꝫ
contra tenebras nec ab igne nec a lumīe. Hic
oñdit ꝙ nec aliqđ remediū ꝯsequi poterāt ꝑ
eoꝝ magos quos tm̄ peritissimos habuerunt
īmo ipi magi a demonibꝫ derelicti ꝛ a deo af-
flicti deridebant. ꝛ q̄liter cum alijs affligebā-
tur Et circa hoc tria facit. Primo ponit eo-
rum derisionē. Scđo ponit derisiōis rōnem
Tertio excludit q̄ndaꝫ obiectionē. Scđa ps
ibi. Illi em̄ qui ꝓmittebāt. Tertia ibi. Naꝫ et
si nihil Quātum ad ꝓmū dicit sic. Et magi

ce artis appositi erāt derisus. hoc est tūc tēpo-
ris derisibiles ostēdebant magi egyptiaci ma
nifeste qui p artē magicā mōstra faciebāt: qm̄
nec sibi nec aliis ꝯtra ꝑdictas tenebras potu
erūt ꝓdesse ⁊ sapie glīa correptio cū ꝯtumelia
q̄si diceret. vana glīa quā habuerūt dicti ma-
gi egyptiaci de falsa sapientia versa mō fuit ī
correptionē cum ꝯtumelia quādo Pharao et
alii nobiles clamātes peruerūt eoꝝ subsidia
⁊ cū eos iuuare nō possent ꝯtumelias intule-
runt tanq̄ fallacibꝫ ⁊ pōposis deceptoribus.
Scđo ponit derisionis occasionē. Illi em̄ q̄
ꝓmittebant timores ⁊ ꝑturbatōnes se expelle
re ab aīa languente: hi cum derisu pleni timo
re languebant. ergo manifeste fuerūt derisi et
deridendi. sicut ꝑsumptuosi ⁊ fallaces ꝓmittē
tes se alios adiuturos q̄m nec potuerūt succur
rere sibi ipis. Tertio q̄ possit aliq̄s obiicere ꝙ
ipi nō affligebant ex visione corꝑali vl' imagi
naria tristiū ꝑsonaꝝ ⁊ monstrosaꝝ effigieꝝ q̄
assueti fuerūt talia cernere sicut nec Balaam
expauit ad locutionē asine: respondet ꝙ nihi
lominus hoc ꝯcesso turbabant. maxime tn̄ ex
transitu aīalium que iuxta eos strepitum fa-
cientia videbant eos conculcare: ⁊ sibilare ser
pentium quos tamē nō videbāt. tn̄ ex hoc ꝙ
negabant se videre a erem sine q̄o nemo vi-
uere pōt. ⁊ hoc est qđ dicit: nā ⁊ si nihil illos
ex monstris apparentibꝫ in coruscationibꝫ visi
biliter vel imaginarie ꝑturbabat. transitu ta-
men aīalium robustoꝝ ⁊ serpentiū sibilatōne
cōmoti ne ab aīalibus conculcarent. vel a ser
pentibus intoxicarent tremebūdi peribant et
aerem quē nulla ratiōe euadere quis possꝫ ne
gantes se videre: quē tamē timebant ⁊ tange-
bant. Et magice artis appositi erant derisus.

B Ad lr̄am vacātes arti magice multiplr' de-
ridentur. Nō derident a demonibꝫ ⁊ ab homi-
nibus: derident a bonis angelis ⁊ derident a
deo. A demonibꝫ derident et decipiūtur fre-
quenter. aliquādo ab ipis spiritibꝫ fallacibus
⁊ mendosis quibus sacrificant ⁊ quos colunt
sicut patuit de papa Siluestro. ii. qui ꝑus di
cebatur. Gerebertus hic p̄mo monachus flo
riacen̄. cenobii. postea diabolo suadēte ⁊ enor
miter instigāte apostatauit. diaboli obsequiis
et arti magice se obligauit intantū ꝙ diabolo
fecit homagiū cum pacto vt ei oīa ad nutum
succederent. Auxilio ergo demonis ꝓmotus
⁊ suffultus: factus est p̄mo Remensis archie
piscopus. postea Rauenensis. ⁊ tandē papa.
⁊ tūc q̄siuit a diabolo q̄diu adhuc viueret in
papatu. respōsum ē sibi q̄diu nō celebraret in
hyerlm. Cū ergo postea celebraret in quodā
loco rhome qui hyerlm dicitur in ecclesia san

cte crucis: ex motu ⁊ strepitu demonū mortē
sibi sensit adesse. Suspirauit ergo ⁊ ingemuit
⁊ licet sceleratissim' esset: nullo modo tamē de
sperauit. sed coram omībus peccatum suū cō
fessus mēbratim ordinauit diuidi corpus suū
vt omīa illa membra diuiderent ⁊ amputarē-
tur quibus demones adorauerat. Corpus ve
ro mortuū super bigā imponi ⁊ vbicūq̄ ani-
malia illud trahentia sisterēt sepeliri. Deo ve
ro signum euidens sue clemētie demōstrante
tulerunt aīalia corpus illud in ecclesiā latra
nensem. In cuius sepulchro lr̄is exaratum
habet ꝙ tumultu suoꝝ ossium ⁊ sudore pape
ꝑbetur ꝑsagium morituro. hec in cronica fra
tris Martini. De hac eadem ꝑsona talis ex-
tat ꝟsus. Transit a re Gerebertus ad ra. post
papa regens. Et designant tres nobiles eccle
sie quas rexit successiue q̄ sunt Remensis Ra
uenēsis et Rhoma. Iste ergo fuit turpit' derisus
Cōsimile narrat de q̄dam alio epo q̄ scꝫ pro-
pter honores ꝯseq̄ndos arti magice fuit dat'
Tandē factus eps cū multos haberet aduer
sarios ⁊ essꝫ in castro q̄dam suo de quo pluri-
mū ꝯfidebat. ⁊ cū timeret: ꝯsuluit demonē su
um sub hac forā. Fugiā: an nō. Rn̄dit demon
nō: ista secure. Venient inimici tui suauiter et
subdent tibi. Accedūt hostes ⁊ castꝝ capiunt
⁊ succendūt. Inuocans ergo demonē in extrema
necessitate q̄siuit quid faceret. ⁊ quare eum fi-
naliter sic fefellisset. Et rn̄dit demō ꝙ eum nō
decepisset: sed veꝝ dixit si dictū suū intellexis-
set. Dixi inq̄. nō ista secure. i. fugias. Venient
inimici tui suauit' ⁊ tibi subdent vz. i. ignem ⁊
sic suū famulū in fine diabolus delusit. His si
milia: infinita possunt narrari. Alii autē deci- C
piūtur a spiritibꝫ aliis. Nō q̄dem ab ipis q̄s
inuocāt: sed ab eoꝝ p̄ncipibꝫ q̄bꝫ sunt alii po-
tentiores. Vn̄ cum q̄dam teutonicus ꝑegri-
naret ad sanctū Iacobū in q̄dam villa nauar
rie q̄ndam necromanticū obuiū habuit. Hic
dixit peregrino. Video te charissime esse ī pe
riculo mortis: sed si vis mihi repēdere merce-
dem saluabo vitā tuam. Spōdet teutonicus
Volo. Ducit ergo necromātic' teutonicū in q̄n-
dam camerā: parat sibi balneū ⁊ ponit eū in
aqua: collocat an̄ eum speculū de calibe. quo
magici solent vti. Et querit ab eo q̄d videat ī
speculo. Et rn̄dit teutonicus ꝙ videret virū
et vxorem in domo ꝓpria. et necromāticus q̄n
dam imaginem formauerat de cera: statq̄ cle
ricus arcu extenso ⁊ sagitta imissa vt sagitta-
ret imaginē. Cui necromāticus. Imago inq̄t
cerea imago tua est. Vxor vero tua ⁊ clericus
amasius suus in hoc ꝯuenerūt vt te occidāt.
quia si imaginē illam possetc lericus sagitta-

re mortu' esses. Custodias ergo teipm̄ ⁊ cū in
cip: et trahere imerge te totū in aqua. sub aq̄
balnei in q̄ stas: ⁊ sic scđo ⁊ tertio: q̄ pluries
nō poterit sagittare: fecit sic. Tādē se erigens
tertio de aqua respiciens speculū: vidit q̄liter
vxor cū famula clericū illū subito mortuū in
stabulo quodā sepeliūt. Soluit ergo teutonicus
necromātico suo mercedē ⁊ facta ꝑegrinatiōe
domū rediens que ꝑ speculū viderat oꝑa cō-
pleta ꝓspexit. Unde habent tales ꝟsus Teu
tonicus ꝑegrinus eo iacobita nauarie. Bal-
neū cum speculo docuere malū muliere. Te
latet ad statuā sub aquis imersio terna. Infa
tuat fatuā fatuus stabulis tenet ima. Vn̄ signi
ter dicit magico spū eum decipiēte. Eccl. xiii.
Subridēs spem dabit narrans tibi bona ⁊ ī
nouissimo deridebit te. Scđo derident dan-
tes se illi arti. etiā ab hoībus sicut nuper pa-
tuit nr̄is diebꝫ de q̄dam clerico necromātico.
cui demō apparens ꝓmisit ꝙ eēt rex anglie. et
ꝙ cū tanta milicia duceret in medio anglie sic̄
vnq̄ Eduardū filiū Henrici viderat equita-
re. h̄ tandē in narthamicona tpe ꝑleamenti co
mitātibꝫ totius regis ꝓceribꝫ tractus fuit ⁊ su
spensus q̄diu ossa ossibꝫ adherebāt. Imo ge-
neraliter oēs q̄ tali arti insistūt: ⁊ apud deū et
apud hoīes ꝯfundūtur. Sꝫ mihi tēpus defi
ceret. si oīa narrarē vt merito dicere possint.
illud ps. Posuisti nos opprobriū vicinis no-
stris subsanationē ⁊ derisuꝫ. ⁊c. Figura ⁊ exē-
plū. iii. Reg. xviii. habem'. quō Helyas pro-
phetas Baal derisit. q̄m dixit. Clamate voce
maiori deus vr̄ forsitan dormit aut loq̄tur cū
alio aut in diuersorio est vel in itinere. Tertio
nō est dubiū q̄n a bonis angelis etiā deriden
tur: q̄ se vilissimis spiritibꝫ submittere nō ve
rent. Vn̄ angelus obuians Balaā ꝓphete ne
cromātico cū euaginato gladio sup' eū de diis
suis ꝯfidentē derisit q̄m asinā eū ad maceriā
collidere impauit. Nume. xxii. Quarto deri-
debūtur a deo finaliter Iuxta illud ps. Et tu
dn̄e deridebis eos ⁊ ad nihilū deduces omēs
gentes. i. omēs gentiliter se demonibꝫ submit
D tentes. Dubitatio lr̄alis est. Utrū ars ma
gica sit hoībus rōnabiliter interdicta. ꝙ non
probo. Nā ad honorē dei videtur esse ꝙ ho-
mines virtute noīm sanctoꝝ vel euangelii vl'
sacramētoꝝ ecclesie possint demonibꝫ impa-
re. Sed h̄ frequenter tradit in arte magica vi
delicet iuocare demones ꝑ nomē dei. ergo nō
debet hominibꝫ ꝓhiberi. Preterea ad artem
magicā videtur ꝑtinere vti imaginibꝫ ad cu-
ram hominū spectantibꝫ. sed hoc fieri pōt na
turaliter. ergo illud est irrationabiliter hōi ꝓ
hibitū. Minor ꝓbatur. q̄ illud qđ narrat cō-

mentator sup centilogiū ptolomei verbo. lx.
vbi narrat se vidisse q̄ndam q̄ sculpsit figurā
scorpionis in lapide luna existe in signo scor-
pionis vno de q̄tuor angulis ⁊ quicquid po-
stea impssionē illius sigilli habebat siue in ce
ra siue in quocūq̄ alio a' morsu scorpionis cu
rabat. sicut ipe testatur se vidisse. sed hoc non
fiebat nisi ꝑ naturā. ergo ⁊c. Preterea irrōna-
bile est illud ꝓhibere qđ a diuersis est exꝑtū.
sed diuersi sunt experti ꝙ q̄dam negocia ma-
los euentus denūciant. sicut obuiare lepori ē
malum. ⁊ obuiare bufoni significat bonū. ve-
stes rodi a soricibꝫ: offendere statim cū hō de
domo ꝓcedit ⁊ multa hmōi habent pro exꝑe-
rimentis maxime a mulieribꝫ quibꝫ plus va-
cat talia ꝯsiderare q̄ sunt signa fortunii vel in
fortunii. ergo irrōnabile est talia ꝓhibere.
Preterea mgr̄ in hystoria narrat sup euāge
lia. ꝙ inter iudeos fuerūt q̄dam exorciste qui
ꝑ exorcismos factos a Salomōe demōes eii
ciebant maxime apposita radice cuiusdā her-
be in naribꝫ obsessi. ergo hoc videt naturale. Et
ꝯfirmat. q̄ dicitur cōiter ꝙ herba Ioānis q̄
dicit ꝑforata fugat demones ꝑ naturā. Pre
terea verbis ꝯfertur vis naturalis ⁊ caracte-
ribus ex stellis ⁊ signis celestibꝫ. Sed cum re
bus naturalibꝫ liceat vti applicādo ad effectū
ꝯtinentē. ergo nō debet rōnabiliter ꝓhiberi.
Ad oppositū est Aug'. ii. de doctrina xpiana.
Ubi dicit ꝙ ad supstitionē ꝑtinent volumia
magicaꝝ artiū et ligature: qui medicoꝝ q̄ꝫ di-
sciplina ꝯdemnat. siue in impcationibꝫ siue q̄
busdam votis quas caracteres vocant Ad
questionē dōm ꝙ sic. rō est. quia ars magica
dicit illa supsticiosa obseruantia q̄liscūq̄ fue-
rit que auxilio vel consilio demonū ad h̄ pre-
cibus vel pactionibꝫ vocatoꝝ ꝯplet. Ubi pri
mo sciendū ꝙ demones antiq̄tus tpe idola-
trie mltas obseruātias hoībꝫ reuelauerūt ad
certos effectus cauēdos q̄s ipemet demones
causabant ad decipiendū hoīes ⁊ ꝯhendum
cū eis familiaritatē ⁊ ad fallendū eos finaliter
⁊ inter talia videt ars notoria tenere locum ꝑ
quā suadet hōi oēm sciam posse acq̄ri ꝑ inspe
ctionē quarūdam figuraꝝ ⁊ orōnibꝫ dicendis
cū obseruationibꝫ q̄ vel est totaliter inefficax
qđ est mihi incredibi'e. vel ꝑ reuelatōēs demo
nū pōt hīl obseruaris p̄ncipiis illius artis. q̄
sunt valde difficilia vt ptꝫ artē illā intuēti Ul E
terius ē notādū. ꝙ inter ea q̄ sunt hoībꝫ ꝑ de-
mones reuelata q̄dam ꝯtinēt expssas demo-
nū inuocatōes. sicut ptꝫ de mō includēdi spi-
ritus ⁊ in aliis demonū supstitionibꝫ. quedā
alia fuitia in exhibitōe reꝝ. q̄dā cōtinēt quasi
vana q̄ cū demones ordinauerūt fieri quibus

factis ad modū quo illi ordinauerūt accedūt
demones nō coacti sed spōte ꝛ q̄si ex q̄dā pa-
cto ꝛ efficiūt effect⁹ q̄s antiq̄tus ꝓmiserūt ꝛ i
talib⁹ ꝯsistit tota magica ars. Qualiter āt di-
scerni possit an seq̄t effect⁹ ex magica arte vel
ex natura rerū creataꝝ: est in q̄busdā casib⁹ ni
mis difficile: qñ tñ s c est q̄ nulla causalitas
naturalis inuenit̄ quare talis effect⁹ sequi dȝ
et qñ aliq̄d admiscet̄ necessario qđ causare nō
pōt ex natura sua sicut sūt figure caracteres vl'
voces extranee vel alia hmōi: arbitrādū ē ta-
lia magica eē oīno sicut ē illud qđ scribit Pal
ladius de agricultura, li. j. vbi agēs de colum
bis dic̄. Colūbe nō parcūt nec locū deserūt si
sup oēs fenestras aliq̄d de strāgulati hoīs lo-
ro vel vinculo vel fune suspēdas. Et in plinio
de hystoria naturali multa talia inueniūtur.
Silr in Gilberto vbicūq̄ ponit̄ experimen-
tum: intelligitur aliq̄d supsticiosum, que om-
nia generaliter spectāt ad aliq̄ pacta antiqui
F tus inter demones ꝛ hoīes ꝯstituta. Tertiō
notādum q̄ nulla ꝟtus nature corporee lapi-
dis metalli ligni vel herbe: pōt demōes ad a-
liquid ꝯpellere q̄uis fingāt se ꝯpelli: ꝛ homi
ni aliq̄ mō subdi: vt p hec familiaritatē cū hoī
bus ꝯtrahant ꝛ finaliter eos fallāt. Qđ autē
dicit̄ agrimonia vel acrimonia fugare demo-
nē: nō est credēdū nisi miraculose a deo sic fuis
se credit̄ de Dauid ꝛ Saule. ij. Reg. xvj. Fri-
uolū est sicut satis innuit Aug⁹. x. de ciui. dei.
ꝯtra Porphyriū. Sȝ sciēdū q̄ demon dupl'r
homini fuit. Primo modo spōte vt decipiat.
Alio mō coacte a supiori spū. Sic iudei dixe-
rūt de xp̄o q̄ in Beelzebub pncipe demonio
rū eijceret demōia. Math. xij. Alteri⁹ est no
tandū de incātationib⁹ serpētum q̄ ex q̄ nulla
cā naturalis apparet quare voces tales q̄le-
cūq̄ fuerint faciāt serpentē expectare: nec ser-
pens intelligit qđ pfert̄. Vident̄ tales incāta
tiones p demones effectū sortiri ꝛ sūt reliquie
veteris idolatrie. Inuocatōnes etiā quas ve
tule p noīa barbarica ꝛ extranea vel obserua-
tiones infinitas p morbis curādis sortilegia
sunt. q̄uis admisceant̄ q̄dā de deo vl' de euā
gelio. Si q̄s āt ꝯtra infirmitatē appēdi faciat
noīa xp̄i seu euāgelij ex simplici deuotōne nō
habēdi spem ad modū ligādi vel scribēdi vel
figurā vel caracteres: nō est piculū q̄uis talia
nō ordinant̄ ad expellendū morbos directe
Ad rōnes Ad pmā qđ ad honorē dei est, ꝛc.
Dōm. q̄ nō est ad honorē dei q̄ hoīes talia fa
ciant ad querēdum auxiliū ꝛ ꝯsilium a demo
nib⁹: imo est eis ꝯtra eos bellū indictū Unde
expellere eū de corpibus hoīm quos vexant
bene licet: sicut faciūt exorciste. Nō aūt eos su

scitare vt doceant hoīes quecūq̄ media: vl' vt
iuuent ad quecunq̄ effectū. Si aūt inuenit̄ h
aliq̄s fecisse: fecit hoc dño dispensante ꝛ mira
culose cooperāte. Ad scđm de imaginib⁹ cu
rantib⁹ infirmitates artificialiter factis in q̄-
cūq̄ materia fuerint nisi forte ipa materia ha-
beat efficaciā naturalē. Dicit sanct⁹ Thomas
secūda secūde. q̄ oēs imagines tales supstici-
ose ꝛ magice sunt: qđ ptȝ ex hoc: q2 fm eū nul
lum effectum habēt nisi in eis q̄dam caracte-
res scribant̄. Figura aūt nō est naturalis acti
onis pncipiū. Hec aūt est dīa inter imagines
astrologicas ꝛ necromāticas. q̄ necromātice
fiūt p expssam inuocationē demonū. Astrolo
gice p pacta tacita figuraꝝ vl' caracteꝝ. Ad
tertiū q̄ obseruātie a demonib⁹ tradite antiq̄
tus nō sunt cause taliū euētuū. sed signa tm̄ ꝛ
nō naturaliter instituta: nec a deo. igit̄ ab an-
gelo nō bono vel ab hoīe. Ad quartū con-
stat Salomonē aliqñ idolatram fuisse. Un-
de possibile ē suos exorcismos p demones or
dinatos fuisse. ꝛ ideo sunt illiciti Ad q̄ntuȝ
q̄ figuris ꝛ caracterib⁹ nulla ꝟtus actiua a stel
lis potest imprimi: cum nō sint res distincte
a rebus figuratis. Si autem dicat̄ q̄ ipis re
bus imprimit̄ virtus propter figuram vel ca
racterem, hoc nō est nisi p pacta antiquitus p
demones inita.

Lectio. LXL

F Requenter enim

f poccupant pessima: redarguente con
sciētia. Cuȝ sit em̄ timida neq̄cia: data ē i om
niū ꝯdēnationem. semp em̄ p̄sumit seua ptur
bata ꝯsciencia. Nihil em̄ est timor nisi p̄sum-
ptionis adiutoriū proditio cogitatōnis auxi-
lioꝝ ꝛ dum ab intro minor est expectatio ma-
iorem putat penam eius cause de qua tormē-
tum prestat. Enarratis penis multiplicib⁹ q̄-
bus afflicti fuerūt egyptij tenebris palpabili
bus circūsepti p triduū intra quas penas vna
de maximis fuit timor quo sp suspicabant̄ eis
peiora supuentura supplicia q̄ fuerūt pñciali-
ter iam illata In ista pte intēdit assignare cau
sam hui⁹ timoris suspiciosi. Et circa hoc duo
facit. Primo assignat hui⁹ timoris originē in
generali. Scđo eam magis explanat in spēa
li. ibi. Cum sit em̄ timida. Circa pmum dicit
sic. Frequēter em̄ p̄occupāt pessima redarguē
te ꝯsciencia. quasi diceret. Hec est cā tanti ti-
moris in peccatorib⁹ iam afflictis: vt nō soluȝ
doleant de penis pñtibus: sed magis timeāt
penas futuras, q2 tales frequēter p̄occupant.
id est cōcipiūt. pessima. i. maxima penalia eis
inferenda. redarguente cōsciētia: que iudicat

sibi penā maiorē deberi q̄ actualiter infertur
Hiere. ij. Arguet te malicia tua Cōsciencia er
go icia p culpam facit hoīem p̄occupare. i. cō
cipere grauiora futura q̄ patitur vt plus tor-
queatur metu q̄ sensu. Vel pōt pessima esse
noīatiui casus. Pessima. i. grauissima tormen
ta p̄occupant malos. et est sententia ꝯsimilis
Cōsequenter illud magis explanat in specia-
li. Et ponit istius timoris pncipiū medium ꝛ
effectū. Principiū em̄ est nequicia q̄ est pnci-
palis origo timoris. Et q̄ntum ad hoc dicit.
A Cum sit em̄ timida nequicia data est in omni
um cōdēnationē. In oīm videlicet maloꝝ siue
peccantiū ꝯdēnationē. Naȝ ipamet nequicia
penam secū habet ne aliquod in vniuerso de
ordinatū remaneat. Unde Boecius. iiij. de cō
sola. prosa. iij. Sicut probis pbitas ipa ē pre-
miū. Ita improbis neq̄cia ipa est supplicium.
Et aug⁹. j. ꝯfes. Iussisti dñe ꝛ sic est vt pena
sit sibi oīs inordinatus anim⁹. Et idē de vera
innocentia ca. iiij. Nulle pene grauiores sunt
q̄ male ꝯsciencie. in qua cum nō habet̄ deus:
cōsolatio nō inuenit̄. Hoc est g̊ pncipiū exces-
siui timoris in peccatorib⁹. vicȝ nequicia q̄ te
ste coꝝ ꝯsciencia iudicat eos esse malos. Hic
est em̄ pmus effectus culpe sicut dicit poeta
iuuenalis. li. v. Exēplo qđcūq̄ malū ꝯmittit̄
ipi displicet actori. Prio est g̊ vltio q̄ se iudice
nemo nocens absoluit̄. improba q̄uis gratia
fallacis p̄toris vicerit vrna. Modus erat an
tiq̄tus sicut narrat Ouidi⁹. xv. meta. q̄ pretor
ꝯdēnaturus nocentē misit in vrna nigros la
pillos ꝛ eos postea corā pplo effudit: ꝛ sic reū
ostendit eē dānandū: qñ aūt erat liberaturus
misit lapillos albos q̄s postea ad ostēsonē in
nocētie effundebat. dic̄ g̊ iuuenalis q̄ q̄uis a
liq̄s ꝯscius sue malicie euadat iudiciū p̄toris
p̄tore p grām ꝛ fauorē vincēte: tñ seipo iudice
nō absoluit̄ sed dign⁹ supplicio iudicat̄. Et iō
dicit Seneca de morib⁹. Mala ꝯsciētia sepe
tuta est, secura nunq̄. Et iō signāter dī q̄ neq̄
cia data est oībus in dānatione Vel sic alia
lr̄a habet, dat testimoniū ꝯdēnationi ꝛ cadeȝ
sententia est. Et hec est rō illius qđ sequit̄. sem-
per em̄ seua p̄sumit. i. p̄concipit sibi futura pe
nalia ꝛ crudelia perturbata vel ꝯturbata seu
turbata ꝯsciētia. hec g̊ triplici neq̄cia ppetra-
ta ꝯsciētia dictat q̄ oīs culpa pena aliq̄ debet
puniri. Et p̄conceptio pene causat timorē. Et
hoc est qđ subdit. Nihil em̄ est timor nisi pre
sūptionis. i. anticipatōnis vel p̄conceptōnis
p̄dicte de pena debita inferenda: adiutorium
proditio cogitatōis auxilioꝝ. Prodit ei timor
id est manifestat q̄ timēs hȝ cogitatōnes de
auxilio acq̄rendo, ꝛ eo ipo q̄ sollicite desiderat

auxiliū ꝛ nihil videt bonitatis intrinsecus in
seipo vñ debeat eē dignus auxilio ꝛ eo ipo au
getur timor ꝛ iudicat penam cause p quā tor-
quet̄ esse maiorē. Unde subdit. Et duȝ ab in-
tro minor est expectatio de remedio maiorem
computat penam. vel sciam fm aliā lr̄am cre-
do consciam. i. certitudinē eiusdem. i. exterio-
ris rei de qua tormentū prestat. i. a qua infert̄
sibi pena. p̄occupat pessima redarguēte ꝯsciē
tia Notandū est q̄ ꝯsciētia hoīs multiplicē B
actum hȝ. Est autē ꝯsciencia accusatrix praue
trāsgressionis. Sicut em̄ puero datur dica in
qua defect⁹ sui signant̄ vt postea ꝟberet̄ ꝛ nul
lo mō licet sibi abijcere dicā suam, sed p eā ac-
cusabitur. Ita cuilibet hoīni alligatur ꝯscien
tia in qua oīa peccata notant̄ vt fm eam in iu
dicio accusetur. Roma. ij. Testimoniū reddē-
te illis ꝯsciencia ipoꝝ ꝛ inter seinuicē cogita-
tionū accusantiū ꝛ defendentiū: in die quo iu
dicabit deus occulta hoīm. Et ideo istā accu-
satricē maxime timere debemus dicente Se
neca, li. suo de morib⁹. Nullū consciū peccato
rum tuoꝝ magis timueris q̄ temetipm. Alie
num em̄ potes fugere: te aūt nunq̄. Item i eo
dem. ꝯsciam magis q̄ famā intende Falli em̄
sepe pōt fama: ꝯsciētia nunq̄. Sicut em̄ cari
tatiu⁹ accusator pmo monet ad ptem ꝛ cū pre
monet de suis defectibus. ꝛ si se correxerit cul
pam celat. Si ꝟo corrigere ꝯtēpserit: publice
in iudicio pclamat. Ita ꝯsciencia nr̄a in p̄sen
ti q̄dem nos corripit ꝛ rephendit occulte: sed
si nos nō correxerim⁹: in futuro iudicio nos p
clamabit. Leui. v. Consci⁹ est sibi: nisi iudica-
uerit portabit iniq̄tatem suā Scđo ꝯsciencia
hoīs est eleuatrix sue depssionis. In oī em̄ de
pressione vl' turbatōe terrena singularis ꝯsola
tio ē bona ꝯsciētia. ij. Coꝝ. j. Gl'ia nr̄a hec ē te
stimoniū ꝯsciētie nr̄e. Vñ Amb. de officijs.
Bñ sibi ꝯscius: falsis nō dȝ ꝯmoueri ꝯuicijs
nec estimare plus pōderis in alieno ꝯuicio:
q̄ in sue ꝯsciētie testimonio. Et Greg⁹. super
Ezech. Omel. ix. Quid pdest si oēs laudant ꝛ
cōsciencia accusat. Aut q̄d obest si omes dero
gāt ꝛ sola cōsciētia defendat. Itē aug⁹. in qua
dam epl'a: ꝛ ponit̄ in canone. xj. q. iij. senti. lo-
quēs ad Manicheū dic̄ Senti. de Augu. q̄c
q̄d libet. sola mē i oculis dei cōscia nō accuset
Et ca. seq̄nti habet̄ qualiter Cōstantin⁹ me-
diolaneñ. archiep̄s q̄busdam malignis infa-
matus erat de q̄busdā criminib⁹ pter qđ pre
termittebat pplo predicare ꝟbū. q2 ista crimia
pbari nō poterāt. vt verisilia fuerāt: scribit si-
bi papa Grego. q̄ ad ppriā consciam redeat ꝛ
inde consolatus pplo nō subtrahat q̄ ei vtilia
esse cognoscit: que inq̄t cōsciencia defendit li-

ber est inter accusatões: ⁊ liber sine accusatione esse nõ põt si sola q̄ interius addicit ꝯscia accuset. De hoc etiã aug⁹. notabilit̃ loq̃tur super ps. xxxvij. ⁊ ponit̃ silr̃ in canone. xj. q. iij. Custodi inq̃t intus ꝯsciam tuã. vbi nemo opprimit cãm tuã ꝓualebit in te falsum testimoniũ. sȝ apud hoĩes nũq̃. apud deũ valebit vbi causa tua dicenda ẽ qñ deus erit iudex nõ ali⁹ testis q̃ȝ tua ꝯsciẽtia erit inter iudicẽ iustum ⁊ tuã ꝯscientiã. noli timere nisi cãm tuam. Hec Aug⁹. Tertio ꝯsciẽtia hoĩs est ꝯseruatrix bone possessionis. Bern̄. Sanũ vas ꝯscientia ⁊ ꝓuandis secretis idoneũ: nullus patens insidijs. nullis violẽtijs cedens: vtpote nec manu: nec oculis accessibilis. quicq̃d imposuero securus sum. seruabit viuo defuncto restituet quocũq̃ vado ipa erat mecũ. secum ferens depositũ quod ꝓuandũ accepat vbiq̃ glĩa vl̃ cõfusio ineuitabilis pro qualitate depositi. hec Bern̄. Est ergo ꝯseruatrix bone possessionis. Est em̃ bona ꝯsciẽtia sicut quedã bona charta in qua merita nr̃a scribũtur ꝑ quã assecuramur de p̃mio paradisi. j. Thymo. j. Finis autem p̃cepti est charitas de corde puro ⁊ ꝯsciẽtia bona. Finis precepti põt dici premiũ siue merces debita pro p̃cepto. Habẽs igit̃ chartam bonã per quã occupatur⁹ est magnã hereditatẽ eã diligenter p̃cauet: ⁊ maxime cõseruat ne a tineis vel a v̄mibus ꝯsumat̃. Charta aũt per quã vitã celestẽ vendicam⁹ est cõsciẽtia bona informata charitate scripta tota plena bonis meritis. ⁊ iõ p̃seruari dȝ a tineis ⁊ vermib⁹. hoc aũt fit dupl̃r Uno mõ si freq̃nter tractet̃ ⁊ respiciat̃ ⁊ tergat̃. Alio mõ si pliniat̃ cedria que est guma cedri. Dicit em̃ Isidorus. xvij. ethymo. ca. viij. de cedro q̄ resinã quandã hȝ que cedria dr̃ q̄ in ꝓuandis libris adeo est vtilis vt ꝑliniti ex ea nec tineis patiãtur nec tpe senescãt. Isto duplici mõ si chartã nr̃e ꝯscientie a corruptiõe ꝓuare velim⁹: p̃mo oportet q̄ freq̃nter eã tractem⁹ ⁊ respiciamus dicta facta ⁊ cogitatões diligẽter discutiẽdo ⁊ eã diligẽter etiã a puluere detergam⁹ vt nec venalia incõfessa dimittam⁹. exẽplo apl̃i pauli q̄ dicebat Actuũ. xxiiij. Studeo sine offendiculo ꝯsciãȝ hr̃e ad deũ Studiũ est ſm Tulliũ vehemẽs animi applicatio ad aliq̃d agẽdũ cũ sũma volũtate ⁊ reuerẽtia: maxie animi applicatio req̃ritur ad bñ discutiẽdũ ac discernẽdũ ac pure ꝯfitẽdũ de pctis. ⁊ iõ merito dicit apl̃s. studeo ꝯsciãȝ hr̃e. nõ leuit̃ ac ꝑfunctorie loq̃ndo seruo ꝯsciam. sȝ studeo ꝯsciam hr̃e: et hoc sine offendiculo vt nec etiã diminuta pctã ⁊ que ꝯtingũt ꝯtinue negligant̃. Scđo debemus istã chartã ꝑlinire cedria q̄ est resina cedri quasi sanguinẽ crucifixi vel crucis christi frequẽter cogitare ⁊ meditari. De cedro nanq̃ fuit pes crucis ad lrãm. ⁊ sic ꝑ synodochen ꝓ cruce põt poni. Habet ãt talis meditatio vermes. i. remorsus peccatoꝝ extirpare oĩno. Dicente apl̃o ad Heb. ix. Sanguis xp̄i emũdabit ꝯscientias nr̃as ab operib⁹ mortuis. ⁊ sicut idem est ꝑdere hereditatẽ ⁊ talem chartam. ita idem ẽ perdere ꝯscientiã bonã ⁊ vitã futuram Et ideo illi qui se oĩno depingũt ad fame claritatẽ nõ ad ꝯscientie veritatẽ. ꝑdent finaliter celestem hereditatẽ. Cõtra quos Seneca de morib⁹. Plurimi famã pauci ꝯscientiã verent̃ Quarto ꝯscientia ẽ vindicatrix fracte ꝓfessionis. Oẽs em̃ xp̄iana ꝓfessione censemur. ⁊ iđo quotiẽs istam ꝓfessionẽ infringim⁹ ꝯscientia nr̃a nõ solum accusat: imo vindicat mordendo ⁊ pungẽdo. Prouer. xij. Est qui ꝓmittit et supple nõ implet ⁊ quasi gladio pungit̃ ꝯsciẽtie. In baptismali ꝓfessione sigillat̃ imago dei in ꝯsciẽtia hoĩs ꝑ v̄tutes ⁊ grãm q̄ tũc infundũtur ꝑuulis etiã carẽtib⁹ vsu rõnis Et ẽ ille denarius quẽ xp̄us sꝑ exigit ꝓ tributo ꝑ quẽ ꝯfiteri debem⁹ nos esse ꝓuos suos. Uñ Chrysosto. sup Mat. xxij. Reddite cesari q̄ sunt cesaris Numisma cesaris auꝝ est. numisma dei hõ. In solidis videt̃ cesar: in hõibus ãt deus ꝯgnoscit̃. Iõ diuitias vias date cesari: deo ãt ꝯscientie viꝫ innocentiã reseruate Sed istis tꝑibus ꝯsciam hñt nõnulli q̄druplicᷣter defectiuã. Hñt em̃ q̄dam ꝯsciam dilatatã. q̄daȝ ꝯscientiã infirmatã. q̄daȝ ꝯscientiã ꝑturbatã. ⁊ q̄dam conscientiã habent cauteriatã. Primo inueniũtur nõnulli quoꝝ ꝯscientia est nimis dilatata qui nunq̃ põderant nisi grossiora pctã quoꝝ ꝯscientia est sicut rhete hñs larga foramina. vbi nõ ꝯprehẽdunt̃ nisi pisces maiores sed minores sꝑ euadũt. tales nõ ponderãt ociosa iuramẽta imo nec mẽdacia: ꝑluria nisi forte corã iudice suꝑ libꝝ. mẽdacia nulli⁹ momẽti sunt apud tales nisi cedant in diffamatiõeȝ proximi. Furtum nõ est eius magni ponderis si sit de bonis regis vel alicuius alterius magni. sed tantum si de bonis pauperis fiat furtum. etiam si fiat de bonis ꝑsonalibus furtuȝ remordet conscientia. sed si de bonis alicuius cõmunicatis nõ remordet nec remanet in cõscientijs quorũdam vt peccatũ alicuius ponderis qui nimis dilatant conscientias suas: dicentes Genes. xliij. nõ est conscientijs nostris quis eam videlicet pecuniam posuerit in marsupijs nostris. Alij sunt qui habent conscientiam satis infirmatam ꝑ oppositum qui nõ solum peccata magna ponderant. sed etiã ꝑua sicut debẽt ⁊ plus iusto: ⁊ q̄ nõ sũt pecca-

C

D

ta iudicant esse peccata. ⁊ hec ꝯscientia freq̃nt̃ diabolo instigante generat̃ qui sic inducit homines ad ꝑplexitatẽ peccãdi: q̄ q̄cquid ꝯ conscĩam fit etiã erroneã edificat ad gehennam: et hec est ꝯscĩa infirma quã apl̃s ꝓhibet. j. Coꝝ. viij. Percutiẽtes consciam eoꝝ infirmã in xp̄o peccãtes ⁊ tales vidi tẽptatione cessante freq̃nter habuisse ꝯsciam nimis largã. Tertio sunt q̄ hñt ꝯsciam ꝑturbatã q̄ ꝓpter ꝯmissa desperantꝯ q̄s Bern̄. sermone. lxij. sup canti. Quid efficatius ad ꝯscĩe vulnera nec nõ ad purgandũ aciem mẽtis: q̃ȝ xp̄i vulneꝝ sedula meditatio Et idẽ. Turbabor: sȝ nõ ꝑturbabor: q̄ vulnerũ dñi recordabor. Nota. j. Coꝝ. j. c. Omne qđ in macello venit mãducate nihil interrogãtes ꝓpter ꝯsciam. De ista ꝯscentia dr̃ in lr̃a: semꝑ p̄sumit seua ꝑturbata ꝯscientia. Quarto sũt q̄dam q̄ hñt ꝯsciam cauteriatã ⁊ hi ponderant ꝑua sed de magnis nihil curãt. Tales fuerũt pharisei decimãtes mentã ⁊ rutã et om̃e olus ⁊ grauiora legis p̄termittẽtes. Mat. xxiij. ⁊ hi sunt hipocrite de quib⁹ ꝓphetauit apl̃s. j. Timoth. iiij. q̄ in nouissimis dieb⁹ venient quidã hypocrite loq̄ntes mendaciũ ⁊ cauteriatã habentes ꝯsciam. Nos ĝ hmõi q̄druplicem conscĩam deponentes faciam⁹ qđ scribit. Hebre. x. Accedamus cuȝ vero corde ⁊ in plenitudine fidei aspersi corde a conscientia mala.

Lectio. CXLI.

Illi autẽ qui in potentẽ venere noctẽ ⁊ ab infimis ⁊ ab altissimis suꝑuenientẽ eũdem somnũ dormientes aliq̄ñ monstroꝝ exagitabant̃ timore aliq̄ñ anĩe deficiebãt traductõe. Subitane⁹ em̃ illis timor suꝑuenerat ⁊ insperatus

Hec est quarta ꝑs huius capituli in q̄ agit de veritate noue plage illate egyptijs ꝑ tenebras palpabiliter trib⁹ dieb⁹ durãtes. Uñ p⁹ q̃ȝ actum est de ipius plage imensitate. In ista ꝑte agit̃ de eiusdem vniuersitate. Et diuiditur ꝓcessus iste in tres ꝑtes. Nam primo ostẽdit̃ q̄ pena illa fuit vniuersalis q̃ȝtum ad tꝑa. Secundo q̄ fuit vniuersal̃ q̃ȝtuȝ ad ꝑsonas. Tertio q̄ fuit vniuersalis quantũ ad causas. scđa pars ibi. Si quis q̃ȝ. tertia ibi. Sibulãs. Primo ergo q̃ȝtum ad temp⁹ ostendit̃ magnitudo illius pene: q̃ȝtum ad hoc q̄ durantib⁹ illis tenebris nullũ dabat̃ egyptijs temp⁹ solatij l̃ q̄etis: q̄ siue esset tempus vigiliaꝝ siue dormitionis: semꝑ exagitabant̃ timore: vñ dicit sic. Illi aũt. i. egyptij qui in potentẽ venere noctẽ id est in illas tenebras ad modũ noctis se habentes que potenter eos omnes ligauit: et ab infimis ⁊ altissimis suꝑuenientẽ: q̄ tenebre ille causabant̃ partim ab infimis quasi de vaporib⁹ de terris ascendẽtib⁹: ⁊ parti ab altissimis id est corporibus celestib⁹ lumen suum subtrahentibus: sicut absentia gubernatoris nauis dicit̃ esse causa submersionis nauis: eundem somnũ dormientes. i. eandem noctem vel tenebras patientes: aliq̄ñ monstroꝝ agitabant̃ timore videlicet in somnis sicut freq̄nter cõtigit dormientib⁹ per horribiles visiones: aliquãdo autẽ puta in vigilia anime deficiebant traductione. i. successiua mutatione de vna imaginatione ad aliam: sicut euenit existentib⁹ in tenebris ⁊ deficiebant traductione anime. id est tali variatione anime. Uel deficiebant traductione anime. i. morte ꝑ quam anime traducebant̃ de vita ad mortẽ: vel de corpore ad infernũ: vel de sensu ad insaniaȝ: q̄ fiebant forte dementes p̄ timore: ⁊ hoc quia subitaneus illis in ipa dormitione timor suꝑuenerat: ⁊ iđo magis ledebãt̃. Tum q̄ improuisus Tum q̄ a causis suꝑioribus que p̄caueri nõ poterant Alia littera habet sic. Illi autem q̄ impotentẽ venere noctem. s. patiebant̃ ⁊ dr̃ q̄ nox illa erat vere impotẽs ab effectu. q̄ egyptios penitus reddebat impotẽtes. Eundẽ somnũ dormientes. Somnus in sacra scriptura signat pctm̃ ⁊ dormiens peccatorẽ. Roma. xiij. Hora est iã nos de somno surgere. Et Ephe. v. Surge q̄ dormis ⁊ exurge a mortuis ⁊ illuminabit te xp̄s Ubi notandũ q̄ cõiter ⁊ ꝯuenient̃ pctm̃ ꝯparat̃ somno ꝓpter quattuor rõnes. videlȝ ꝓpter somni causatõem. ꝓpter somni interp̄tatõnem ꝓpter sensuũ ligatõnem. ꝓpter iudicij deceptionem Primo ergo somnus dr̃ figuratiue peccatũ ꝓpter somni causatõeȝ. Causat̃ em̃ somn⁹ ab euaporatõe ascendente ad cerebrũ. De nutrimento quidã vapor ꝑ calorẽ ascendit sȝ cuȝ ad cerebrũ ꝑuenerit ꝓpter cerebri frigiditatem infrigidat̃ ibidem. ⁊ cum natura illa fuerit grauis ꝓpter cõgelatõem nititur descendere. Descendẽs vero ꝑ venas obstruit vias spirituuȝ ꝑ quos sensus habẽt exercere actus suos ⁊ sic causatur impotẽtia sentiẽdi ⁊ retractio caloris ad interius ⁊ hoc est sensus priuatio videlicet actus sentiendi ꝑ euaporatõem sic eleuatã de nutrimẽto ⁊ postea infrigidatam. sicut declarat Arist. j. de somno ⁊ vigilia ꝑ septem signa. vbi ostẽdit conseq̄nter q̄ triplex dispositio hominis corporalis facit hominẽ somnolentum naturaliter. videlicet si habet caput graue. vñ animalia habẽtia parua capita ⁊ parum de cerebro parum dormiunt sicut aues ⁊ animalia habentia cerebrum siccum. Sic canes ⁊ melancolici parum dormiunt ſm Aristo. Sȝ si homo habet caput grãde collũ breue ⁊ venas

A

gracıles:est naturaliter somnolentus: q̄ si ve
ne sunt graciles:euaporatio calida ⁊ subtilis
faciliter ascendit ad cerebrū: ⁊ eadem euapora
tio infrigidata in capite ⁊ ingrossata difficul/
ter descendit ꝓpter gracilitatē venaꝝ:perconse
quēs ille vapor grauis diu retinet̄ in capite. ⁊
q̄diu retinet̄ obstruit meatus sensuū:⁊ tā diu
manēt sensus ligati. Silr̄ si habet caput grā/
de habet multū de cerebro ⁊ sic multū de frigi
ditate i loco illo. Tertio si hȝ collū breue citiꝰ
perueniunt vapores ad cerebrū de stomacho.
Isto modo moraliter est si ꝑsōa habeat caput
grande collum breue ⁊ venas graciles:erit cō
seq̄nter ꝑ delicias ⁊ pigritiā somnolenta. Ca/
put grande est magna dignitas. Puta rex:dux
comes:vel magnus in ecclesia. Collū breue ē
parua caritas. Caritas em̄ est quasi collum in
corpore xp̄i mystico quod est ecclesia ꝯnectēs
xp̄m q̄ est caput corpori suo quod est ecclesia:
vena est vas sanguinis. Sanguis em̄ ꝯpassi
onem ad xp̄m significat. ⁊ reuera quicunq̄ ha
bet magnā seculi dignitatē ⁊ ad xp̄m paruam
charitatē. ⁊ erga ꝓximū modicā pietatē tal' erit
necessario somnolentus. Esa. xiiij. Omnes re
ges gentium vniuersi dormierūt in gloria vir
in domo sua. In cuiꝰ figuram tres reges siue
magi responso accepto in somnis ne redirent
ad herodem ꝑ aliam viā reuersi sunt in regio/
nē suā. Mat. ij. Paup̄ibus pastoribꝫ apparuit
angelus vigilantibꝫ:sed reges inuenit oppres
sos somno ⁊ ita est hodie:q̄ paupes inueniun
tur vtcunq̄ vigilātes ad ea q̄ salutis sue sunt.
Sed diuites ⁊ maiores dormiūt in peccatis.
⁊ ideo premium celeste nō potuerūt inuenire.
B p̄s. testāte Dormierūt. s. s. ⁊. n. in. vi. di. in. m. s.
Scd̄o ꝯparat̄ pctm̄ somno ꝓpter somni in/
terp̄tatōem. Dicit̄ em̄ vulgariter q̄uis non sit
semꝑ verū q̄ recta interp̄tatio somni est expo/
nere somniū. ꝑ oppositū sicut illi qui artē desi/
gnatione somnioꝝ ꝯtendunt licet dicat Aris.
de som no. ca. de diuinatione q̄ omnes vl' plu
res existimant̄ habere aliquā significationem
somnioꝝ p̄stat fidem tanq̄ ab expientia dictū
Dicit̄ em̄ vulgarit' q̄ som nia verti dn̄t ad ꝯriū
sensum. Et certe isto modo est sp̄ualiter. Naȝ
somniantibꝫ de honoribꝫ dignitatibꝫ diuitijs
delitijsq̄ in p̄nti. in futuro ponet̄ in penis do/
loribꝫ ⁊ miserijs. Et per oppositū afflicti tribu
lationibꝫ ⁊ tedijs in p̄nti ꝓpter deuȝ. in futuro
gaudio replebunt̄. et hoc est qd̄ saluator dixit
ad discip'os suos qn̄ ab eis de seculo erat reces
surus. Amē amē dico vobis. q̄ plorabitis ⁊ fle
bitis vos mundꝰ aūt gaudebit. vos aūt cōtri
stabimini. sed tristicia vr̄a vertet̄ in gaudium.
Joh. xvj. Gaudiū vero mūdanoꝝ in tristiciaȝ
vertetur. Job. xxj. Ducūt in bonis dies suos
⁊ in puncto ad infernū descendūt. De istis som
nijs dicitur Ecci. xxxiiij. Vana spes ⁊ menda
ciū insensato viro ⁊ somnia extollunt impru/
dentes. Fingit Ouidiꝰ. xj. Metamor. q̄ hal/
cyone miro feruore dilexit virū suum ceycem.
ꝓ quo cū mare transire temptasset ⁊ naufragiū
passa fuisset. halcyone vxor sua nesciens casuȝ
om̄ibꝫ dijs thura offerebat. sed p̄cipue Juno/
ni. Juno ergo non ferens vlterius lachrimas
halcyonis. vocauit iridem fidelissimā nunciā
iussit ei vt iret statiȝ ad palatiū sōni regis ⁊ exci
taret somnū precipiēdo ei ex ꝑte Junonis q̄
aliquē de filijs suis. i. de somnijs. q̄ sōnia di/
cunt̄ filij somni. mitteret ad halcyonē q̄ ei dor
mienti ōn̄dat effigiem ceycis viri sui in mari
submersi. Iuit ergo iris famula Junonis ad
palatiū somni regis et iussa Junonis comple
uit. Habet aūt somnus tres filios potissimos
quos nunq̄ nisi ad reges nobiles ⁊ duces mit
tit. Primus vocat̄ morpheus. Scd̄s Icarus
Tertius panthesus. Morpheus habet suuȝ
officiū q̄ nō effigiat in capite dormientis nisi
effigiem humanā cū gestibꝫ ⁊ loquela cum ce/
teris que pertinēt ad humanā naturā. Icarꝰ
causat effigiem brutoꝝ ⁊ volatiliū cū om̄ibus
gestibꝫ ad bestias ꝑtinentibꝫ. sed de humanis
nullo mō se intromittit. Panthesus autē cau/
sat figuras inanimatoꝝ vt lapidū montium ⁊
ceteroꝝ. Rex ergo somnꝰ ducens secū primo/
genitū suū iuit ad halcyonē. quo cū peruenissꝫ
filius suꝰ morpheꝰ posuit se in capite halcyōis
in effigie ceycis naufragi ⁊ mortui ⁊ sic eam de
morte mariti certificauit ⁊ voluntatē Junonis
expleuit. Vult aūt Ouidiꝰ per hos tres filios
somni intelligere triplex genus sollicitudinis
q̄ dimittit diabolꝰ in corda hominū dormiētiū
per negligentiā vite sue. Prima sollicitudo est
circa honores ⁊ dignitates. Scd̄a est circa vo
luptates. Tertia circa cupiditates. Primus C
ergo filius mittitur ad superbos q̄ eis effigi/
at de nobilitate hūana de dignitatibꝫ ⁊ hono
ribꝫ. de pompa seculari in vestitu gestu. famu/
latu ⁊ equitatu. ⁊ isti quatenꝰ tales sūt non cu
rant mltum de diuitijs vel voluptate. Se/
cūdꝰ mittit̄ ad libidinosos ⁊ non repn̄tat nisi
ea q̄ ad bruta pertinēt. Dicit enim Aristo. iij.
Ethico. ca. xv. q̄ illa delectatio videt̄ maxime
exprobrabilis qua delectāt̄ nō s̄m q̄ homines
sed s̄m q̄ sumus aīalia. talibꝫ em̄ gaudere ⁊ ta
les diligere bestiale ē. Iste filiꝰ causat in hoīe
sollicitudinē ⁊ curā carnis in desiderijs cibis
⁊ potibꝫ venereis ⁊ quiete. Et isti principalit'
nō amant corde honores vel diuitias nisi secū
dario. sed tantūmō voluptatem. Tertio filius

Capitulum XVII

somni mittit̄ ad cupidos. Iste facit hoīem co/
gitatiuū circa inaīata:sic sunt aurū et argentuȝ
terre ⁊ minerali ⁊:q̄ si circa oues ⁊ boues sol/
licitet̄. h̄ ē secūdario inq̄ntum ꝑ talia pecūie sūt
acq̄rende. Et hi oēs ꝑ regē somnū regunt̄. Ro
ma. v. Regnauit mors ab Adam vsq̄ ad mo/
ysen. Et iste somnus diuitiaꝝ:voluptatū:⁊ ho
noꝝ:v̄tetur finalit' in paupꝑtatem:vilitatē ⁊ mi
seriam. In p̄s. Dormierūt somnū suū ⁊ nihil i
uenerūt viri diuitiaꝝ in manibꝫ suis. Prouer.
ij. Noli diligere somnū ne te egestas opprimat
Tertio pctm̄ ꝯparat̄ somno ꝓpter sensuū li/
gatōeȝ. Dormiens em̄ sensus sic habet ligatos
q̄ de suis opatōibꝫ nihil exercet:sed est q̄si mor
tuus. Eodem mō dormiēs ꝑ ꝯsuetudinē ma/
le vite in peccato mortali:nihil p̄t interim opa
ri meritoriū vite eterne. Dicit Arist. de somno
⁊ vigilia q̄ dormiētes in dormiēdo facientes
opa vigilie nō p̄nt memorari opm̄ illoꝝ:sȝ sō/
nioꝝ bene recordantur. Eodem mō facientes
opera de genere bonoꝝ extra charitatē:non re
cordant̄. i. nihil recipient in celo de p̄mio essen
tiali:sed bene rememorabunt̄ se fuisse ꝑ eisdeȝ
tp̄aliter p̄miatos:⁊ sic iudicabunt ista opa nō
sicut bona:sed potius sicut somniū bonorum
opm̄ preterisse. Job. xx. Velut somniū auolās
nō inuenietur:transibit velut visio nocturna.
Quarto pctm̄ ꝯparat̄ somno ꝓpter iudicij sō/
nioꝝ deceptōnem. Somnians iudicat se qn̄
q̄ esse in magnis festis collocatū inter reges.
⁊ cū euigilat inuenit se fortassis in carcere com
peditū. Somnians vero terribilia non timet
q̄ si q̄s stet ad caput gladio euaginato nihil ti
met:sed de fantasijs ꝓprij capitis q̄ sibi nocere
nō p̄nt timet supra modū si ignis appropiquat
vel aqua nō timet vel curat. Eodē mō dormiē
tes in peccatis falsum iudiciū:⁊ turbatōes se/
culi que nō sunt nisi fantastice nimis timet:pe
nas eternas nullatenus formidāt:q̄rum qui/
libet p̄t diceret illud Job. vij. Terrebis me ꝑ
somnia ⁊ visiones horrore concutiens. q̄ Ec/
clesiastici. xl. Somnus noctis immutauit sci/
entia eius. Lectio. LXLII.

D
Einde si quis exil
lis decidisset custodiebat̄ in carcere
sine ferro reclusus: si em̄ rusticꝰ q̄s
erat aut pastor aut agri laboꝝ opariꝰ:p̄occu
patus esset:ineffugabilē sustinebat necessitatē
Una em̄ cathena tenebraꝝ oēs erant colliga/
ti. Ostenso in parte p̄cedente q̄ pena tene/
braꝝ erat vniuersalis in egypto per triduum
⁊ h̄ ex parte tp̄is. In ista ꝑte ostendit q̄ fuit si
militer vniuersalis ex parte ꝑsonarū. Et circa
hoc duo facit. Primo ostendit q̄ fuit vniuer/
salis q̄ntum ad oparios ⁊ rurales. Scd̄o q̄ fu
it vniuersalis q̄ntum ad oēs. scd̄a ibi. Una em̄
cathena. Circa primū primo tangunt̄ opera/
rij ⁊ rurales indistincte. Scd̄o disticte ibi. Si
em̄ rusticus. Dicit ḡ primo sic. Deinde si quis
ex illis. i. egyptijs p̄cipue oparijs qui foris erāt
decidisset forte in foueam:custodiebat̄ ibi per
tenebras quasi in carcere reclusus sine ferro.
Un̄ si fuit rusticus. i. colens siue custodiēs ru
ra aut pastor aīalium aut porcoꝝ aut etiā labo
rum agri operarius q̄litercūq̄. s. qui opabatur
in laboribꝫ ex agris collectis:sicut q̄ collectas
fruges triturāt:si q̄s taliū esset preoccupatus
id est preuentus foris per tempestatē tenebra/
rum ineffugabilem. id est quā nullo mō fuge/
re poterat sustinebat necessitatem. Et additur
de ista pena sic. Una ei cathēa tenebraꝝ. id est
ꝯsili cathēa tenebraꝝ om̄es erāt colligati. Lit
tera est satis plana. Circa illā p̄ticulā. Cu/ A
stodiebat̄ in carcere. Notandū q̄ in sacra scri/
ptura legimus de quadruplici carcere. Est em̄
carcer corꝑal' coartatōis:ꝯsuetudinal' oppressi
onis. medicinalis expurgatōis. ⁊ infernal' cō/
demnatōis. Primo corpus nr̄m est quasi car/
cer ipsius aīe. Persona nanq̄ icarcerata q̄ntum
cunq̄ libera vel nobilis nō exeq̄ur vel vtitur
sua libertate:sed s̄m carceris leges coartat̄. Eo
dem mō sp̄us rationalis q̄ est aīa:natus est esse
liber ⁊ corpori dn̄ari:nō subijci:qm̄ idem sp̄us
deo debite subijci noluit. corpi subditus:ō pa
latio corpis sibi fecit carcerē in q̄ passionibus
⁊ temptatōibꝫ coartat̄ intm̄ vt sancti viri iam
dissolui desiderarent ⁊ esse cū xp̄o dicēte ap'o
ad Phil. j. Coartor ei de duobꝫ desideriū hn̄s
dissolui ⁊ esse cū xp̄o. Et hoc ē qd̄ dicit. Sen̄.
ep'a. cj. Corpus hoc animi pondus est pena:
p̄mēte illo vrget̄ i vincul' est. Et iō dicit Plato
q̄ in hoc maxime manifestus est ph̄s si animā
absoluit a corpis cōmunitōe differentiꝰ alijs
hoībus. Et vult dicere q̄ aīa i p̄nti nō potest
totaliter a corpis ꝯmunione absolui. Nā esu
rimꝰ ⁊ sitimus ⁊ fatigamur frequenter. quibꝰ
necessitatibꝫ oportet p̄uidere de remedio. sȝ a
passionibus voluptuosis oportet verū ph̄um
animā suā absoluere ⁊ nequaq̄ in talibꝫ corpi
assentire. De isto carcere petit p̄s. educi dicēs.
Educ ō carcere aīaȝ meā ad ꝯfitēdū nomi tuo:
Glo. Corpus quidem carcer est non vtiq̄ s̄m
illud quod deus fecit bonuȝ:sed s̄m quod cor
rumpitur ⁊ aggrauat animaȝ scȝ corruptione
eius que venit ex peccato carcer est. Et infra.
Nunc ergo corpus anime carcer est ꝓpter cor/
ruptōem. In futuro erit domus ꝓpter incorru
ptōem ⁊ libertatem. Merita em̄ ei carcerē fa/
ciunt sicut vnum habitaculū incluso carcerē:

custodia est domus. Libertas domū facit: ser-
B uitus carcerē. Hec glo. Scōs carcer est ꝯsue-
tudinalis oppssionis: pctis nāqꝫ ꝛ ꝑuersis mo
ribꝫ ductis in ꝯsuetudinē hō q̄dammō violen
ter in malicia detinet. Et iō dicit Ari. ij. Ethi.
ca. j. q̄ habitus mali postq̄ꝫ sūt generati n̄ sub-
iacent volūtati: ꝛ tñ videnť volūtarij a princi-
pio quēadmodū ꝓijciens lapidē nō habꝫ ī sua
ptāte iam ꝓiectū resumere, ꝛ tñ fuit ꝓiectio vo
lūtaria, q2 in ipso fuit mittere vel nō mittere a
ꝓncipio. Figura ad h̄ est de Sampsōe. Judi.
xvj. qui ē volūtarie fatue femine copulatū am o
re: philistei ceperūt ꝛ vinctū cathenis in carce
re molere coegerūt. Femina aūt voluptatē de
signat cui hō libere ꝛ volūtarie se imiscet esti-
mās q̄ posset libere subsistere qñ placet. Sed
certe qñ grā priuať: cathena diaboli capiť ꝛ li-
gatur q̄ est inclinatio delectabilis ad illecebrā
ꝛ sic ꝑ demones in carcere ꝑuerse ꝯsuetudinis
seruire cogitur: vt iam sine difficultate magna
resistere nequeat cogitatōibꝫ ꝯsuetis: q̄uis eī
duplici de causa homines temptenť: videlicet
ꝓpter experientiaꝫ voluptatis ꝓbabite, ꝛ ꝓpter
inexperientiam voluptatis ignote. Longe tñ
molestius inclinanť experti q̄ꝫ inexperti propť
impressam memoriā voluptatis. De isto carce
re dicit Apoc. ij. Ecce diabolꝰ missurus est ex
vobis aliquos in carcereꝫ vt temptemini. De
isto carcere dicit Greg. ij. Moraliū Sepe nō
nulli exire a prauis actibꝫ cupiūt: sed q2 eorun
dem actuū pondere premunť: in male ꝯsuetu-
dinis carcere inclusi a semetipsis exire nō pñt.
Consuetudo nāqꝫ mala mirabiliter nimis no
cet: q2 iuuentutē allicit ꝛ inuadit: senectutē ne-
ctit ꝛ constringit: affectū fallit ꝛ decipit seu in-
ficit: ꝛ iudicium de culpis subuertit. Qō iuuē
tutem latēter inuadit: dicit glosa Bede super
illud Prouer. xxij. Adolescens iuxta viā suam
graditur etiā cum senuerit non recedet ab ea.
Greca narrat historia Alexandrū potētissimū
regē orbisqꝫ dñatorem ꝛ in moribꝫ et in incessu
Leonidis pedagogi sui nō potuisse carcere vi
tijs quibus paruulꝰ fuerat imbutus. Qō sene
ctutem nectit ꝛ ꝯstringit dicit Grego. xv. Mo
ralium. Senectutis inquit praue ꝯsuetudies
q̄ semel receperūt q̄tidie duriores existūt: ꝛ nō
nisi pctōris vita finiūť. Qō aūt affectū fallat ꝛ ī
ficiat dicit Señ. eplā. lxxv. Dū inq̄t in vitijs
iacuerimꝰ euelli difficile est. Nō eñ inquina-
ti sumus sed infecti. Et Augꝰ. viij. soliloq̄orū.
Prauus vsus vix abolit: assidua consuetudo
vitiū in naturā ꝯuertit: animus in sceleribꝫ cō
strictus vix euelli pt ab eis. Qō aūt rectū iudi
ciū de culpis diripiat ꝛ subuertat ptꝫ vij. ethi.
De intemperato in q̄ propter ꝯsuetudinē pro
sequendi voluptuosa: corrumpiť bona opinio
circa fineꝫ. ꝛ hoc est qō diē Augꝰ. Enche. ca. ij.
Pctā iq̄t q̄uis magna ꝛ horrēda cū ī ꝯsuetudi
nē venerint, aut parua, aut nulla esse credunť
vsqꝫ adō vt nō solū occultāda sed etiā ꝓdicāda
diffamandaqꝫ videanť. Esa. iij. Pctm̄ suū qua
si zodoma ꝓdicauerūt, nec absconderūt: quoni
am sicut scriptū est, Laudať pctōr in desiderijs
anime sue ꝛ qui iniqua egerit. Talis iniq̄tas
in diuinis libris vocať clamor. sic apō Esayā
habeť de vinea mala. c. v. Expectaui inquit vt
faceret iudiciū ꝛ iusticiā, fecit aūt iniq̄tatem et
nō iusticiam sꝫ clamorē. vt est illud Geñ. xviij.
Clamor zodomoꝝ ꝛ gomorreoꝝ multiplicatꝰ
est coram me eo q̄ pctm̄ suū in ꝯsuetudinē tra
xerant ꝑuersam. Hec ille. Sic ḡ tales ꝯsuetu-
dine peccandi irretiti iacent. De illis ergo qui
ꝑuersa ꝯsuetudine detinenť ꝛ nō pñt euadere
verificať illud Esa. xlij. In domibꝫ carcerū ab
sconditi sunt. Figura ad hoc est Actuū. xij. qñ
C Petrus dormiuit in carcere iter duos milites
vinctus cathenis duabꝰ ꝛ custodes ante osti
um custodiebant carcerem. Tertius carcer est
carcer medicinalis expurgatōis. sic eñ ꝑsona
debitis obnoxia carceri aliquotiens mācipať
ꝓ debitis, ita aliqñ anime de corpore receden
tes pene tꝑalis debitrices ꝓ culpis in carcere
purgatorij retrudunť. ꝛ istos incarceratos pi-
issimū est visitare suffragijs ac orōnum ꝛ ele-
mosynaꝝ subsidijs liberare clamante ad nos
vnaquaqꝫ illaꝝ ꝛ dicēte illud Geñ. xl. Facias
mecū misericordiā vt suggeras pharaoni vt e-
ducat me de isto carcere. Istos sic īcarceratos
valde pium est bñficijs iuuare, q2 ipi finaliter
inde egrediunť ad regnum celeste, ꝛ pro his q̄
eis bñfecerīt ītercedēt. Ecc̄s. iiij. De carcere ca
thenisqꝫ interdum egreditur quis ad regnuꝫ.
Quartus carcer est carcer infernalis ꝯdemna
tionis qui est carcer grauissimus in quo nul-
lus alleuiať, nullꝰ fugit. nullꝰ morte terminať
Quantumcūqꝫ carcerarij sint feroces ꝛ seui in
pñti, necessario ꝑsone eorum euadēt potestatē
saltē ī morte. Sꝫ in illo carcere ē maxia pēa eo
q̄ mors ibi optatur pro solatio. Habet enim
deus sicut dicit Jacobus rauenensis in quo-
dam ꝟmone, palatium, stabulum ꝛ hospitaleꝫ
carcereꝫ. In palatio erunt boni. In hospitali
erūt mediocriter boni ꝛ mediocriter mali. In
stabulo sunt boni ꝛ mali. Carcer qui est infer
nus, penalis carcer est homini. quia manibus
ꝛ pedibꝫ vinculatur, sꝫ penalior, quia tenebris
includitur ꝯtinuis penalissimus. quia conti-
nuis fletibus ꝛ dentium stridoribus coangu-
statur. Talis aūt erit carcer infernalis. Juxta
illud Mat. xxij. Ligatis mani. ꝛ pedibus. ꝛc̄.

Palatiū est paradisus. quale aūt palatiū quis
sibi hic edificat, tale sibi inueniet ibi. Edificať
eñ de auro dilectionis dei. De argēto dilectō
nis ꝓximi: de lapidibꝫ ꝓciosis bonoꝝ operum
Juxta illud. j. Coꝝ. iij. Si q̄s aūt super edifi-
cat sup fundamentū h̄: aurū: ꝛ argentū: vel la-
pides ꝓciosos ꝛc̄. Stabulū est mundꝰ in quo
homo positus fuit postq̄ꝫ peccauit testante ps.
Comꝑatus est iumentis ꝛc̄. Et ideo ad eiꝰ libe
ratōem saluator posuit se in stabulo. Ue autē
illis q̄ stabulū ꝓponūt palatio: ꝛ fetorē stabuli
odoribꝫ dulcibꝫ ꝑadisi. Hospitale dei est pur-
gatoriū de q̄ supius dictum est in quo ponun
tur infirmi vt sanenť. De isto carcere scribitur
Esa. xxiiij. de mal. Cōgregabūť in ꝯgregatiōe
vniꝰ fascis ad lacū, ꝛ includenť ibi in carcere.

Lectio. LXLIII.

Jue spiritus sibi

lās aut inter spissos arboꝝ ramos
auiū sonꝰ suauis: aut vis aq̄ decur
rentis nimiū: aut sonus validus ꝓcipitaꝝ pe-
trarū: aut ludentium aīalium cursus inuisus:
aut mugientiū valida bestiaꝝ vox: aut resonās
de altissimis montibꝫ echo: deficientes facie-
bant istos ꝓ timore. Declarato de pena timoris
tꝑe tenebraꝝ q̄ fuit vniuersalis egyptijs taꝫ ex
parte tꝑis q̄ꝫ ex parte ꝑsonaꝝ. In ista parte de
clarat tertio q̄ fuit vniuersalis ex parte causa-
rū: ꝛ ponunť. vij. cause illatiue timoris. Nō q̄-
dem ex natura sua sed ex ꝯditione egyptioruꝫ
tunc tꝑis in tenebris existium. q2 ꝑturbata cō
sciētia semꝑ ꝓsumit seua. Ideo etiā illa que ex
natura bonis hoibꝫ ꝓstant solatiū ꝯscijs sibi
ipis de malicia ꝓpria ꝓstāt metū: sed causa mo
uens ad timorē stat vel in aere vel in aqua vel
in terra. i. iuxta terrā in alto aeris. Due differē
tie ibi erant. Sonus ventoꝝ. ꝛ cantus auium
Quantū ad primū. s. spūs sibilās. i. ventus le
uiter flans. Quantū ad scōm dicit. Aut inter
spissos arboꝝ ramos ꝛc̄. Sed qualiter erit ter
ribilis si erat suauis. Sibilꝰ eñ venti vel sua
uitas cantꝰ est maxime delectabilis, q2 nō in-
ducunt timores, sꝫ quia differunt aliqñ fiunt.
Possunt aues infeste ꝛ feroces dulciter canere.
vt est cātus syrenaꝝ. Iō ꝓpter causas ignotas
vt fiebant sibilus ꝛ cantus terribilis erat eis.
Et iō dicit inter spissos arboꝝ ramos. q2 spis-
situdo crudelis negocij significat absconsionē
Scōo in aqua fuit duplex differentia causaꝝ
deterrentiū. Una ex impetu aq̄. alia ex collisio
ne petraꝝ ꝯtentaꝝ in aqua Quantū ad primū
dicit sic. aut vis aque decurrentis nimiū. i. impe
tuose vel nimiū irruētis a sublime in profundū
Quantū ad scōm dicit, aut sonꝰ validꝰ ꝓcipi-
taꝝ petraꝝ desi. videlicet ꝑ vim aq̄. Tertio ī ter
ra. i. ꝓpe terrā erat triplex diūa cāꝝ eos deterrē-
tiū. q2 triplex sonꝰ eos ꝑturbabat. vnꝰ ꝑ motū
aīalium localē. aliꝰ ꝑ motū aīaliū vocalē. ꝛ ter-
tiꝰ ꝑ motus vocales silitudinarie. Quantum
ad primū dic̄. aut ludentiū aīaliū cursus īuisꝰ.
ꝛ iō timebāt ne ab aīalibꝫ cōculcarenť. Quātū
ad scōm dic̄. aut mugiētiū valida bestiaꝝ vox.
De tertio dic̄. aut resonās de altissimis mōtibꝰ
echo. ista igiť oīa deficiētes faciebāt. ꝛc̄. Circa
generatōeꝫ echo notāda sūt duo. vnū est natu A
rale, aliō fabulosū. Naturalē aūt generationē
ipiꝰ echo declarat Arist. ij. de aīa correspōdēte
cōmēto. viij. Est eñ ꝟm ꝯmētatorē iteratio so-
ni ꝯseruādo figurā suā, ꝛ fit ab aere ꝑcusso ꝛ so
nāte cū reflexōe ad aliqō obstaculū maxie ꝯca
uū. Ponit aūt ad h̄ exemplū Arist. de lumine.
Lumē mltiplicatū in aere ꝛ reflexū ad aliquod
politū. reflectiť ꝟsus illā ꝑtē in q̄ generať. sicut
manifestū ē in corꝑe luminoso qō illuminatur
nō solū ꝑ radios incidētes, sꝫ ꝑ radios reflexos
aliť eēt vmbra vbicūqꝫ non incidūt radij solis
aliō exemplū ē in aq̄. Si eñ lapillus ꝓijcať in
aq̄m fiūt mlte circulatōes vbi cecidit lapillus
ꝛ minor circulꝰ pellēdo causat maiorē ꝛ ille ali
um. ꝛ sic deinceps donec deficiat ꝟtus primi im
pellentis: Si aūt circulatōnes ille occurrāt ali
cui obstaculo ꝓusq̄ꝫ ꝟtus ꝓmi pellētis deficiat
reꝑcutiunť. ꝛ fiūt circulatōes ꝟsus locū vbi pri
ma ꝑcussio facta ē ꝑ lapidē. Eodē mō qñ ex ꝑ-
cutiēte ꝛ ꝑcusso fit sonꝰ in aere ille sonꝰ mltipli
cať ꝛ sonꝰ iste generat aliū ꝛ ille aliū circulariť
q̄ꝫdiu durat ꝟtꝰ ꝓmi ꝑcutientis. Si aūt occur-
rat alicui obstaclo qō transire nō possꝫ reflecti
tur sonꝰ veniēdo ꝑ idem mediū ꝑ qō iuit vsqꝫ
ad locū sue gñatōis ꝯꝟuando figurā ꝓmo cau
satā ꝛ ista iteratio soni est echo. Fabulose loq̄n
do echo narrat Ouidiꝰ. iij. Methamor. Fuit
eñ ꝟgo q̄dam mire eloq̄ntie q̄ Junoneꝫ lōga
narratōe detinere solebat dūmō Jupiť in mō
tibꝫ adulteria sua fecit cū puellis. Impedieba
tur igiť Juno ꝑ narratōes ipiꝰ echo ne depre
hēdere posset istas puellas ipsis fugientibus
Junone detēta ꝑ narratōes ipius echo. Tan
dē Juno h̄ ꝑcepto. Huiꝰ ait lingue q̄ sum de-
cepta potestas. Praua tibi dať vocisqꝫ breuis-
simꝰ vius. Priuauit eā vsu loq̄ndi, hoc solū si
bi reliquēs q̄ fines ꝟborum ingeminat. Hec
ergo echo Narcissuꝫ iuuenem adamauit pul
cherrimū sed ab eo repelliť. Spreta latet siluis
pudibūdaqꝫ frondibꝫ ora. Protegit ꝛ soluꝫ ex
illo viuit in antris. Fatigantibꝫ igiť eā amore
dolore ꝛ pudore cuius corpus totum euanuit
preter vocem ꝛ ossa. Ossa vero conuersa sūt in
saxa ꝛ tandem sola vox remansit q̄ vocať echo.

Deficientes faciebant illos p̄ timore, q̄uis nõ
fiat hic mentio de bono timore moralit: sed tã
tũ de timore qui est pena, Est tñ nihilominus
aduertenduz ꝙ timor laudabilis multa bona
B opaẗ in hominib⁹ Causat em̃ timor in perso
na bona de futuris ꝓuidentiã ꝛ circũspectõez
de p̄teritis ↄtritõem ꝛ penitentiã. in agendis
discretõem ꝛ diligentiã, in picul' bonã aggres-
si ↄnẽ ꝛ ↄfidentiã. Primũ omniũ bonoꝝ que ti
mor opaẗ in homine estꝙ dat sibi de futuris ꝓ
uidentiã ꝛ circũspectõem. Videẗ em̃ ꝙ p̄sum-
ptuosi ꝛ supbi ꝛ accidiosi negligenẗ omittunt
ꝓcurare q̄ sunt saluti eoꝝ necessaria. Virtuosi
vero timẽtes p̄uident ꝛ ꝓuident sibi de his q̄
ad salutẽ suã ptinẽt. Ad h̄ est exempluz Josue
ix. d̄ Gabaonit' q̄ timẽtes a facie filioꝝ isrl' eos
cautelose p̄uenerũt: ꝛ ne eos destruerẽt: iuram̃
to ↄstrinxerũt eos: ꝛ req̄siti de fraude respon-
derũt. Timuim⁹ valde. ꝛ preuidim⁹ aiab⁹ no-
stris vestro terrore ↄpulsi. Consimilit' viri san
cti in p̄nti vita multa ↄsiderant eis periculosa
futura, ꝛ ideo cũ omni diligentia ꝓuident aia-
bus suis. Et iõ dixit epimenidis ph̄s. Beata
ciuitas que in pace bellũ timet. In vitaspatrũ
legiẗ li. ij. pte tertia, ꝙ abbas Helias ait. Tres
res timeo. Una quõ aima egressura est de cor
pore. Alia quõ sum iudici occursurus. Tertia
quõ de me fuerit ꝓferenda s̄nia. Narrat Ma
crobi⁹ in saturna. de cõuiuio tertie diei fere in
fine. Carnes aproꝝ delate in lumine lune, con
trahũt ex nimia humore putrefactõnem: ita ꝙ
nihil valent ad esum humanũ. Cũ ergo vena-
tores illud perpendissent nec possent de siluis
ad ciuitatem per diẽ omnes apros transferre.
Unus prudentior ceteris dixitꝙ carnes illas
in multis ptibus acutis clauis ereis ↄfigerẽt
Infixo ergo vnicuiqȝ pti clauo eneo detulerũt
illas carnes in lumine lune sine quacunqȝ la-
ctura carniũ. Moralit' lumẽ lune est vana glo
ria mũdi: in qua qui nimis ↄuersanẗ ꝓpter hu
morẽ nimiũ deliciaꝝ putrescũt. in p̄s. Putrue
rũt ꝛ corrupte sunt cicatrices mee ꝛc. Unõ re-
mediũ speciale est ↄtra illud: timor futuri iudi
cij quo homo ↄfigat crebro meditando cor su
um. iuxta illud p̄s. Confige timore tuo carnes
meas a iudicijs ꝛc. Solin⁹ de mirabilib⁹ mõi
ca. ij. ꝙ mutis interdũ incitam entũ vocis ne-
cessariũ est: q̄ nõ solũ acuit sed si nũq̄ fuerit ex
torquet. Deniqȝ cũ olimpiade octaua ꝛ q̄nqua
gesima victor cyrus intrasset sardis Asie oppi-
dũ vbi tũc latebat Croesus fili⁹ achis regis mu
tus vsqȝ ad illud tp̄s in vocem metu timoris ꝓ-
rupit. Exclamasse em̃ d̄r. Parce patri meo Cy
re ꝛ hoiem te disce vel canib⁹ nostris. Sic pec
cator saltẽ metu iudicij diuini si mutus añ fue
rit: in vocem ↄfessionis erũpat. Tob. xiij. Cuz
timore ꝛ tremore ↄfitemini illi: regẽqȝ seculo ꝓ
exaltate in opibus vestris. Scõo timor vir C
tuosus causat in hoie de p̄teritis penitentiam
ꝛ ↄtritõem. Est em̃ sicut tyriaca que expellit ve
nenũ. sicut em̃ tyriaca de tyro efficiẗ s̄pente, et
est nihilomin⁹ ãtidotũ ↄtra venenũ. ita timor
de peccatis oriẗ et tñ peccata expellit. Eccl. j.
Timor dñi expellit pctm̃. Nã qui sine timore
est nõ potest iustus fieri. Hic est ꝙ tam ph̄i q̄
sancti inter oẽs passiones p̄cipue cõmendant
verecundiã q̄ est quasi q̄dã timor significãs pe
nitentiaz de aliquo defectu. Dic̃ em̃ Arist. iiij.
Ethi. in fine. v̄ecundia est timor inglõriatiõis
id ẽ timor ↄfusionis, de q̄ ꝓbat ↄmẽtator p̄mo
ꝙ nõ est v̄tus sed passio: qõ oñdit, tum ꝑ eius
diffinitõem. tum per effectũ ei⁹. Per diffinitiõ
nẽ q̄dem: q̄ timor est verecundia ingl'iationis
ois autẽ timor est passio ꝛ nõ v̄tus. Per effc̃m
v̄ecundie ꝓbat idem. oẽs passiones appetitus
sensitiui causant in corpe transmutatõem: et h̄
facit v̄ecundia. Sic̃ em̃ ꝑ timorẽ in picul' mor
tis hõ pallescit, ita ꝑ v̄ecundiã q̄ est timor in-
gl'iatõis hõ rubescit. Rõ hui⁹ diuersitatis inẗ
timorẽ ꝛ v̄ecundiã fuit ista: ꝙ v̄ecundia sit q̄dã
timor: q̄ timor ꝓprie est de piculo mortis vl' ali
cuius nocẽtis vitã hois. Sedes aũt vite est ĩ
corde: ꝛ iõ qñ cor incipit deficere ꝑ timorẽ: na-
tura mittit illuc sp̄ũs ꝛ calorẽ: ꝛ iõ tunc retrahi
tur calor a facie cũ sanguine ꝛ homo pallescit.
Honor aũt ꝛ inhonor in exteriorib⁹ est, ꝛ iõ qñ
hõ timet ꝑ v̄ecundiã ꝑdere honorẽ: sp̄ũs ꝛ hu-
mores trahũt se ad exteriora: ꝛ sic ↄcurrẽte san
guine: hõ exterius rubescit. s̄m ꝙ ibi ꝓbat ari.
de v̄ecundia q̄ est passio laudabilis in iuuene
Uñ dic̃. Laudam⁹ quidẽ v̄ecundos. Tertio
ostendit ꝙ nõ ↄuenit etati senili. Quarto ꝙ
nec studioso: q̄ neqȝ senex neqȝ studiosus aliq̄d
debet ↄmittere: vñ debebat v̄ecundari. Sed
certe si senex aliq̄d ↄmiserit turpe, vel etiã stu-
diosus: laudabile est ꝙ v̄ecundeẗ. ꝛ illaudabil'
obstinationis signũ est nõ v̄ecundari de turpi
bus. Quantũ vero sancti verecundiã ↄmẽdẽt D
Ecce v̄ba Bernardi sup Cañ. sermo. lxxxvij.
Nescio si quicq̄ gratius v̄ecundia in morib⁹
hoim deprehendi queat. Verecundia omniũ
est ornatus etatũ. sed in tenera etate amplius
pulchriusqȝ enitescit. Quid amabili⁹ v̄ecũdo
adolescente: q̄ pulchra hec est: q̄ splẽdida mo
rũ gemma in vultu adolescentis: q̄ vera ꝛ mi
nime dubia nuncia bone spei, bone indol', iu-
dex sui, virga discipline, ꝓpugnatrix puritatis
ĩnate, specialis gl'ia cõscientie, fame custos. vi
te decus, virtutis sedes, p̄mitie nature, laus ꝛ
insigne totius honesti. hic est timor necessari⁹

Eccl. xxiij. Nihil melius est q̄ timor domini.
Tertio timor bonus causat in agendis di-
ligentiã ꝛ discretõem. Eccs. vij. Qui timet de-
um nihil negligit. Quarto bonus timor cau-
sat homini in periculo ↄfidentiã ꝛ aggressio-
nem. Multi em̃ reputant se debiles q̄ ingruẽ
te timore ꝛ cogente, ardua ꝛ difficilia fecerunt
Uñ Greg'. v. moraliũ. In via dei a timore in
cipitur vt ad fortitudinẽ veniaẗ. Nam sicut ĩ
via seculi audacia fortitudinem, ita in via dei
audacia debilitatẽ facit. Et sicut in via seculi
timor debilitatem: ita in via dei timor fortitu-
dinem. Prouer. xiiij. In timore domini fidu-
cia fortitudinis.

Lectio. CXCIIII.

Omnis enim orbis

terrarum limpido illuminabatur lu
mine, ꝛ non ab impeditis operibus
ↄtinebatur. Solis autẽ illis superposita erat
grauis nox: imago tenebrarum que superuen
tura illis erat. Ipsi igiẗ sibi grauiores erãt te-
nebris. Declarato supius ꝙ palpabiles tene-
bre durantes ꝑ triduum afflixerunt egyptios
vniuersaliter sine exceptione. hic ostendit quõ
afflixerunt eos singularit' sine alioꝝ ꝑturbatõ
ne. Et circa h̄ tria facit. Unũ est ꝙ p̄ter partes
egypti totus mũdus vtebaẗ ꝛ gaudebat suffi-
cienter illo tp̄e lucis beneficio. Aliud est ꝙ so-
li egyptij puniebanẗ tũc tp̄is tenebraꝝ suppli-
cio. Tertiuz est ꝙ pena illa fuit eis illata iusto
dei iudicio. Scõa ps ibi. Solis aũt. Tertia
ibi. Ipi igiẗ. Circa primũ dicit sic. Ois em̃ or-
bis terraꝝ ꝛc. Omis inq̄t orbis terraꝝ preter
egyptũ imo p̄ter loca in quib⁹ egyptij morabã
tur limpido illuminabaẗ lumine: intm̃ ꝙ ho-
mines vbicũqȝ locoꝝ p̄terq̄ in egypto videre
potuerũt sufficienẗ ad quecũqȝ opa exequẽda
Et h̄ est qõ dicit ꝙ nõ ab impeditis opib⁹ ↄti
nebaẗ. Exo. x. Ubicũqȝ erãt filij israel lux erat
De scõo dicit ꝙ solis illis supposita erat g̃uis
nox. i. nebulosa ꝛ palpabilis tenebraꝝ obscuri
tas. Nox dico existens imago. i. signũ ꝛ figu-
ra tenebraꝝ infernaliũ que supuentura erat il
lis. i. in inferno futura. De tertio dicit sic. Ipsi
ergo grauiores sibi erant tenebris. Et fit h̄ mẽ
tio de triplici genere tenebraꝝ: vicȝ de tenebris
materialib⁹ in p̄senti q̄ fuerũt in egypto ĩ aere.
De tenebris sp̄ũalib⁹ q̄ sunt pctã q̄ fuerunt e-
gyptijs in mente: ꝛ de tenebris infernalibus q̄
sunt aggregate ex vtrisqȝ in inferno. Tenebre
ergo culpe fuerunt causa tenebre pene, ꝛ quia
culpa plus habet de malo q̄ pena dicit ꝙ egy
ptij peccatores ꝛ tenebrosi intrĩsecus ꝑ pctm̃
erant sibi ip̄is grauiores tenebre q̄ tenebre ma
teriales exteriores. Uel ip̄i erant sibi grauio-
res tenebris scȝ materialib⁹: ꝛ est idem sensus.
Grauiores autem tenebris erant. Nota ꝙ A
peccata in scriptura sacra per tenebras desi-
gnanẗ quadruplicitatione. Sunt em̃ tenebre
corpales causa erroris ꝛ deceptõnis, causa ter
roris ꝛ stupefactionis. causa languoris ꝛ deso
lationis, causa torporis ꝛ dormitionis, ꝛ con-
similiter est de peccatis. Primo ergo tenebre
corpales sunt causa erroris ꝛ deceptionis, vñ
q̄ ambulant de nocte faciliter cadunt. Joh. xij
Qui ambulat in tenebris nescit quo vadit.
Et generaliter nullus oparius nullus artifex
in tenebris potest ire ad artem suã sine erroris
piculo. Uñ Martialis epigra. li. v. Pictor q̄-
dam redargutus a q̄dam parasito. Quare cuz
pulcherrimas imagines depingeret. turpissi-
mos tñ generaret filios. Ille respondit trufã-
do dicens ꝙ hoc esset ideo, q̄ generaret in te-
nebris ꝛ pingeret in luce. Uñ autor dicit sic.
Gaba bonus pictor homines pinxisse deco-
ros. Ferẗ ꝛ indecoros progenuisse duos. Cui
ait pasitus. Miror bone Gabo cur meli⁹ pin
gas q̄ facias hoies. Nõ debet mirũ respõdit
gaba videri: pingo die clara, nocte viros facio
Intm̃ aũt tenebre decipiũt hoies occasionali
ter. ꝙ omnis q̄ male agit odit lucẽ, eo ꝙ in te-
nebris p̄t in malefactis se protegere ꝛ alios i-
prouisos circũuenire: imo ip̄am v̄ecundiaz q̄
est quoddã virtutis ꝓpugnaculũ tenebre aufe-
runt ꝛ expellunt, ꝛ iõ generaliter omnia vitia
magis exercẽtur de nocte et crebrius q̄ de die
De nocte Loth cum filiab⁹ incestum cõmisit.
Gen. xix. De nocte mirrha patri se supposuit ꝓ
pter incestum a quo impregnata ꝛ postea in ar
borem sui nois mutata est, vt dicit Ouidius
xix. Methamorphoseos libro. x. vbi dicit Te
nebre minuũt noxqȝ atra pudorẽ. De nocte ꝛ tẽ
pore tenebrarum christum ceperunt iudei. Lu
ce. xxij. Hec est hora vestra ꝛ potestas tenebra-
rum. In tenebris Troia capta fuit prodenti-
bus Ulyxe, Antenore ꝛ Enea, sicut narrat da
res phrygius de troiana historia versus finẽ.
Unde etiam Job. xxiiij. Perfoderunt in tene
bris domos sicut in die condixerunt sibi. Si
cut autem corporaliter tenebre sunt occasiões
erroris ꝛ peccati multipliciter, ita consuetudo
iacendi in crimine aufert homini lucem bone
discretionis: et inducit eum in omne gen⁹ pec
cati. Unde de talibus in p̄s dicitur. Nescierũt
neqȝ intellexerunt qui in tenebris ambulant.
Et ideo dicit Augustin⁹ de senten. ꝓsperi. ca.
cccv. Tenebre inquit metuende sunt moꝝ, nõ
oculoꝝ, ꝛ si oculoꝝ, nõ exterioꝝ vnde discernitur
albũ ꝛ nigrũ: sed iustũ ꝛ iniustũ. Et iõ signanẗ

dicit.i.Thessal.v.Oēs em̄ vos filij lucis estis ⁊ filij dei nō noctis nec tenebrarum. Fingunt poete sicut fingit ⁊ dicit Claudianꝰ in maiori volumine li.v. ꝙ oēs pestes infernales q̄ sunt apud eos vitia ⁊ supplicia nate fuerunt de nocte ⁊ de acherōte. Est aūt acheron fluuiꝰ infernalis. ⁊ sic noīat ab a qđ est sine ⁊ cheron salua tio quasi sine saluatione. Eodē modo moralit̄ oia vitia oēsq̄ pestes infernales fuerūt de nocte generate inter diabolū ⁊ Euā primā, mr̄ez nr̄am q̄ merito acherōta vel acheron dici pōt. q̄si sine gaudio vel saluatōe q̄ nō saluata. sz :maledicta fuit a deo Gen̄.iij. Multiplicabo erūnas tuas ⁊ ꝯceptus tuos. in dolore paries filios. In cuiꝰ signū vocata est Eua, cuiꝰ nois elemēta ꝯtrario ordine distinguūt ad illiꝰ salutationis vocabulū qđ est aue, sub cuiꝰ male dictionis dispendio totū mansit genus hūanuz donec illa veniret q̄ nomē eue mutauit in aue. Et veteris testamenti tenebras in euāge-
B liū vertit ⁊ in lucē qñ ortū est in tenebris lumē rectis corde. Aue inq̄t gratia plena Lu.j. hoc em̄ salutiferū verbū aue non solū iocunditate bone significationis replet. sed etiā mystice diuine essentie vnitatē ⁊ ꝑsonaꝝ trinitatē. nec ñ ⁊ nostri salutis felicitatē designat. Nā illđ vocabulū aue in sua resonatione vt vna dictio ꝓnunciat. ⁊ in sua ꝯpositōe ex trib' lr̄is integrat in sua significatione salutē cuiuslibet interp̄tatur. Propter primū designat essentie diue vnitatem; ꝓpter scđm ꝑsonaꝝ trinitatē. ꝓpter tertiū nostre felicitatis salutē importat. Primo ḡ in isto vocabulo aue tres vocales existūt: q̄ sunt a u ⁊ e. ⁊ tres ꝑsonas designāt. A apud om̄es gentes prima littera dr̄ eo ꝙ ipa nascentib' vocem prior aperiat. fm̄ Papiā. Et iō ꝑ a āntiqua pr̄is autoritas. Per u vniꝰ verbi vnitas. Per e eterna emanatōis extremitas figurat. ⁊ iō in incarnatōis mysterio vbi fuit in Maria totiꝰ trinitatis operatio. cū̄uis solius verbi īcarnatio: nō debuit fieri annūciatio nisi ista suaui salutatio aue: in q̄ latet sūme trinitatis assimilatō p̄cessisset. ⁊ iō illđ ē ꝟbū ñ tetragmatō sz trigmaton. sūme trinitatis vestigiū ⁊ imago nō ineffabile sed sūme effabile ⁊ iugi deuotōe a xp̄ianis effandū iuxta exhortatōz ecclie sic dicētis. Verbū bonū ⁊ suaue ꝑsonemꝰ illđ aue ꝑ qđ xp̄i fit ꝯclaue ꝟgo mr̄ filia. Prio ḡ ꝑ istā lr̄am q̄ ē a designat p̄ma ꝑsona fm̄ ordinē originis q̄ est pr̄. Ubi notādū ꝙ iste t̄minꝰ pr̄ dupl'r accipit in scp̄tura eēntial'r ⁊ notional'r. Essential'r accipitur Mat.vj. Pr̄ noster q̄ es in celis. Qñq̄ notional'r. vt Joh.x. Ego ⁊ pr̄ vnū sumus. Ita h̄ elemētū qñq̄ accipit eēntial'r ⁊ ꝓ q̄libet ꝑsona suppoit. Qñq̄ notional'r ⁊ soli pr̄i defuit. Essētial'r aūt ⁊ ꝓ q̄libet ꝑsona videt accipi a ꝓpha. Hiere.j. A a a dñe ds. Per h̄ ꝙ triplicat a: trinitatē significat ꝑsonaꝝ. Et ꝑ h̄ ꝙ semel ⁊ singularit subiūgit: dñe ds: eēntie indicat vnitatē. Uñ ⁊ ds ipe se vocari a Johe in Apoc. reuelauit replicatiōe triplici ita dicēs. Ego sum alpha ⁊ o p̄ncipiū ⁊ finis dic̄ dñs deus. Apocalips.j. Eandē autoritatē ⁊ nō pl'ies ponit in eodē li. ca.j. xxj. ⁊. xxij. ad ostendendū ꝙ h̄ vocabulū alpha cuilibet ꝑsone ē cōe. alpha em̄ grece a latie dr̄. Sic ḡ qñq̄ essential'r accipit ⁊ de q̄libet ꝑsona p̄dicat. Qñq̄ notional'r accipit ⁊ soli ꝑsone pr̄is defuit. ⁊ sic accipit Johis. xvj. Exiui a p̄re ⁊ veni in mundū. ⁊ sic canit ecclia A pre vnigenitꝰ ad nos venit ꝑ ꝟginē baptisma cruce ꝯsecrās. Scđo ꝑ h̄ elemētū u q̄ est secunda vocal: designat vniꝰ ꝟbi ꝟitas. Ubi C
breuit notandū ꝙ istud elemētū u qñq̄ ē vocal qñq̄ ꝯsonās: qñq̄ nota numeralis q̇nq̄ designās. Vocalis dr̄ q̄ ꝑ se vocē efficit fm̄ Prisciā. i maiori volumie. Cōsonās q̄ cū alio sonat. Et certe isto mō ꝟbum diuinū fuit q̄si vocalis añ incarnatōem: ꝯsonās in īcarnatione. nota numeralis fuit in passione. Dico ḡ ꝙ ante īcarnatoem fuit q̄si vocalis: qñ vicz nō hūit nisi vniꝰ nature diue sonū iuxta illud. In p̄ncipio erat ꝟbum ⁊c. Joh.j. Sz certe ꝟbum in incarnatōe factū est ꝯsonās q̄si cū alio sonās qñ cū natura hūana cōsonauit sonū ⁊ idioma iuxta illud. Verbū caro fc̄m est ⁊c. h̄ aūt factū est ꝑ h̄ ꝟbum aue. ⁊ iō u in h̄ ꝟbo manet ꝯsonās ⁊ nō vocalis. sz tandē fc̄m est istud u. i. ꝟbū nota numeralis in sua passione. Sz cuiꝰ numeri nota: certe q̇narij. ꝓpter q̇nq̄ vulnera de quibus volo q̇nq̄ ꝟba loqui. i. Coꝝ. xiiij. Sic ergo ꝑ hāc vocalē designat vniꝰ ꝟbi ꝟitas. Tertio ꝑ h̄ elemētū e eterne emanatōis extremitas signat vicz spūssanctus q̄ est vltima ꝑsona originalr in emanādo. sic̄ in h̄ vocabulo aue ē vltima in sonādo. Et videt notandū ꝙ in h̄ vocabulo ⁊ mystica dictōe aue in qua in l'to plura sunt sacram̄ta q̄ elemēta. Unū primū elem̄tum stat per se. ⁊ alia duo ad inuicem syllabicantur ad exprimendum manifeste modum originis ⁊ emanationis personarum. Nam quia pater est a se ⁊ a nullo alio. ideo per se syllabicatur: ⁊ alie residue ad inuicem syllabicātur specialiter propter duo: ⁊ in hoc cōueniunt: quia vtraq̄ est ab alia q̄uis vna ab vno et altera a duobus. Et etiam sola e inter vocales proprie formatur in gutture. Naz a formatur in pectore. e in gutture. i in faucibus. o in dentibus. u in labijs. ⁊ quia e formatur in gutture. bene illum designat. De quo canit ecclesia. Tu rite promisso patris sermone ditans guttura.

Per guttur em̄ spūs vitalis emittit: ⁊ sic a pr̄e ꝑ ecclīam petit. Emitte spūm tuū ⁊ creabūtur: ⁊ renouabis faciā terre. Sic ergo hoc notabile verbum aue: q̄ vt vna dictio pronunciatur diue essentie notificat vnitatem. Et q̄ ex trib' lr̄is integrat: ꝑsonarū significat trinitatē: q̄ salutem cuilibet interp̄tat: p̄destinationis deno-
D tat pietatem. Scđo tenebre corpales sunt cā horroris ⁊ stupefactiōis. Esa. xxj. Tenebre stupefecerunt me. Et Gen̄. xv. Horror magnꝰ ⁊ tenebrosus inuasit Abraam. Eodē mō peccata reddūt hoiem timidū ⁊ stupidū dictante ꝯsciencia propriaise fore puniendū a deo. Sic̄ em̄ in tenebris magis potentes sunt demōes ⁊ audaciores ⁊ latrones ⁊ hmōi. ita sup peccatores plus possunt demones q̄ sup iustos. vñ xp̄ianitate crescēte ꝑ orbē ꝓ maiori p̄te illusiones demonū cessauerūt. Tertio tenebre corpales sunt causa languoris ⁊ desolatōis. ois em̄ infirmitas plus de nocte q̄ de die affligit infirmū. ⁊ magis patiunt in tenebris q̄ in luce. Unde Tob. v. Quale mihi gaudiū erit qui in tenebris sedeo. ⁊ lumē celi nō video. Dixerunt em̄ q̇dam antiqui ꝙ mediante quadā luce celesti aia intellectiua corpori copulat: ⁊ ꝙ omnis sensus opatur quadā luce mediante. Et Aris. iij. de aia dicit ꝙ intellectus agens est habitus velut lumen. Et Augꝰ. dic̄ in diuersis locis ꝙ ꝟitas nō videt nisi in q̄dam luce sui generis q̄ oia lucis nobilitatē ostendūt. ⁊ iō sicut in luce est vita hominis salus ⁊ solatiū. ita in tenebris est desolatiū ⁊ ois languoris augmentū. Sic̄ aūt gratia lux est. ita absentia gr̄e tenebre sunt q̄ hoiem in desperatōis laborē vel languorem inducūt. De q̄li dr̄ Eccs. v. Cunctis dieb' vite sue comedet in tenebris ⁊ in curis multis ⁊ in erumna ⁊ in tristicia. Quarto tenebre corpales sunt causa torporis ⁊ dormitōis. ⁊ eodem modo moraliter absentia gratie reddit potentias sensitiuas victas ⁊ ligatas: ita ꝙ nihil boni possit hō ad premium vite eterne meritorie operari. j. Regū. ij. Impij in tenebris conticescent. quia nō in fortitudine sua morabitur vir hoc est dictum. non sufficiant naturalia homi nis ad merendum vitam eternam sine lumine gratie coagente

Capitulum. XVIII. Lectio. CXLV.

Anctis autem tuis maxima erat lux: ⁊ hoꝝ quidam vocē inimici audiebāt sz figuraz nō videbāt. ⁊ q̄ nō ipi ꝑ eadem passi erāt magnificabāt te: ⁊ q̄ ante lesi erant. q̄ nō ledebantur gr̄as agebāt tibi: ⁊ vt esset differentia te deum petebant. Postq̄ actū est de tenebris quibꝰ afflicti fuerūt egyptij. In isto capitulo agit de beneficio lucis quo confortati sunt hebrei. Et circa hoc duo facit. primo ꝯmemorat beneficium lucis collatū hebreis in egypto. Scđo beneficium lucis collatum eisdem in deserto. secunda ꝑs ibi. Propter qđ ignis ardentem ⁊c. Circa primū notat quō lucis beneficio deprecabāt. Scđo quō ꝓpt h̄ deo deuote regr̄atiabāt. scđa ꝑs ibi. ⁊ q̄ ñ. Circa p̄mū p̄mo notat apud hebreos lucis p̄ntia cū dr̄. Sanctis autem tuis maxima erat lux. Scđo apud egyptios lucis carentia: q̄ impediebat visum: licz nō auditū. Et ideo dicit. Et coꝝ quidē vocē scz hebreoꝝ egyptij audiebant sed figurā corpalem nō videbant p̄ densitate tenebraꝝ. q̄ oim lucē impediebant. Existentes em̄ in tenebris cōibus p̄nt existentes in lumine videre. Ex q̄ argui potest ꝙ lux multiplicat spēm suā ꝑ medium tenebrosum q̄ spēs nō est realit lux sed intensio lucis: sic̄ spēs coloris nō est color: sed intensio coloris. nisi em̄ talis multiplacio specierū ponat. infinite difficultates ꝑspectiue insolubiles apparebūt. Sed ad istos egyptios nō potuit lux attingere in qua erāt filij israel. nec potuit se multiplicare ꝓpter aeris vel vaporis densitatem. Consequent sequit gr̄aꝝactio vbi narrat duo videlicet ꝙ tūc tp̄is filij israel duo fecerūt. Nā regr̄atiabant ⁊ dep̄cabant. Regratiabāt aūt pro duob' vicz ꝓ sui inpunitione ⁊ ⁊ liberatione ⁊ ab hostium potestate. Quantum ad primū dicit sic. Et quia ñ ipi sz hebrei ꝑ eadem passi sunt cū egyptijs magnificabāt te. Exo. xv. Cantemꝰ dño gloriose em̄ magnificatus est. Quantū ad liberatōem ab hostiuz potestate subdit. Et qui añ lesi erant sub fuicio pharaonis. Exo. j. q̄ nō ledebant a plagis istis gr̄as agebāt tibi: ⁊ sequit eoꝝ deprecatio Fuit aūt eoꝝ dep̄catio. qđ esset differentia inter illos ⁊ egyptios. id est vt nō sic tractarent sicut egyptij. nec sic tractari mererent. ⁊ hoc est qđ dicit. Et vt esset dr̄ia te deū petebant gr̄as agebant. Circa gr̄aꝝactiōem notanda sunt A
tria. Primo qualiter deo gratiaꝝactio est reddenda. Secundo de qua materia est sumēda. Tertio qualiter gratiarumactio est explenda. Circa primum est sciendū ꝙ regratiari vl' gratias agere deo est actus multum ꝯmendabilis vt pote quia est beatorum operatio. perceptorum augmētatio. diuinitatis protestatio. ⁊ nostre necessitatis demonstratio. Primo ḡ deo regratiari est propria operatio beatorum. qui ad nihil aliud vacant nisi ad deum laudandū et ei de collatis beneficijs regratiandum. Et ideo illum artificium bonum est addiscere. de quo imperpetuum oportet nos viuere. qui

eni ad curiam regis debent transire tempesti-
ue: cõditões curie dñi addiscere. Eodez modo
nos cõuenit in pñti grãꝝactionez addiscere vt
sciamus qualiter nos in patria debeam⁹ hr̃e
q: Esa. lj. dicit. Gaudium ꝛ leticia iueniẽ in ea
gratiaꝝ actio ꝛ vox laudis. Scđo gratiaꝝ actõ
deuota est bonoꝝ a deo receptoꝝ augmẽtatio
Naz sic deũ maxime prouocamus ad dandũ
maiora si de pceptis gratias referamus. Vñ
Berñ. Ad locum vñ exeũt flumina grãrum re
uertunẽ vt iteꝝ fluant. Agricula nimirũ illam
terrã diligenti⁹ colit ꝛ seminat: q̃ fructum red-
dit vberius: ꝛ q̃to terra est fecundioꝛ tanto me
lioꝛi semine seminatur. Moraliter hõ est quasi
ager dei. j. Coꝝ. iij. Dei agricultura estis. Ipse
eñ est sicut agricola. Joh. xv. Pater me⁹ agri
cola est: q̃to ergo maiorẽ fructũ p gratiaꝝactõ
nem psona rependit tanto ei libenti⁹ dona sua
tribuit. Et iõ optimus modus impetrandi est
gratias agere de acceptis. Et per oppositum
q̃ nõ agunt gratias de receptis: merenẽ puni-
ri ꝛ priuari iã habitis. Testãte aplõ ad Roꝝ.
j. de philosophis, qui cũ cognouissent deũ nõ
tñ sicut deũ glorificauerũt aut gratias egerũt.
sed euanuerũt in cogitationibꝫ suis ꝛ obscura
tũ est insipiens coꝛ eoꝝ. Vñ dicit Aug⁹. quod
deus dedit gratis: tollit ingratis. Exemplum
eñ habemus de Ezechia. Esa. xxxviij. qui pu
nitus fuit ꝑpter ingratitudinẽ. Cum enim de-
disset ei dominus triumphum incredibilem ꝛ
percussit centumoctogintaq̃nq̃ milia in castris
sennacherib: licet ẽm Josephũ hostias cũ po-
pulo imolasset non tamen digne gratias egit
nec canticũ inde cãtauit: sicẽ pres illo tpe cõsue-
uerunt. Tertio gratiaꝝactio est q̃dam diuine
maiestatis ꝑtestatio. In hoc eñ q̃ deo de su-
is beneficijs regratiamur: eum dñm nr̃m ꝛ ca
pitaneũ ꝑtestamur. In cuius figura adeps in
sacrificijs soli deo offerri debuit. Leuitici. iij.
Ois adeps dñi est iure ꝑpetuo. Vñ ꝛ xp̃s vo
lens de q̃nq̃ panibus festũ facere qđ non fuit
festum humanũ sed diuinũ: gratias agens fre
git ꝛ dedit discipulis suis vt apponerẽt turbe.
Mar. viij. Quarto gratiaꝝactio est nostre ne
cessitatis demonstratio. Qui eñ regratiaẽ suã
necessitatẽ ꝑtestatur. Et hec est rõ moralis q̃re
decime institute fuerũt ꝛ deo specialit dedica-
te. Est eñ decem limes ꝛ ꝑfectio numeroꝝ. et
ideo dum nobis nouem retinem⁹ ꝛ deo deci-
mũ damus: imperfectõem nobis inesse fatea-
mur ꝛ oẽm ꝑfectõem soli deo attribuim⁹. Eo-
dem mõ dũ deo grãs agim⁹ de receptis: pro-
testamur q̃ nihil nisi de eius munere posside-
mus. Scđo notandũ q̃ materiã regratian
di sumere debem⁹ ex diuinis beneficijs q̃ sunt

potissime sex. vicz creatõis, redemptõis, expe-
ctationis, iustificatõis, cõseruatõis, ꝛ p̃miatõis.
De ope creatõis Berñ. in q̃dam sermone dic
sic. Considera deũ in bñficio creatõis q̃ crea-
uit te sine cõmodo suo. p̃s. ait. Bonoꝝ meoꝝ
nõ indiges. sine merito tuo quia nihil ante p-
meruit qui penitus nihil fuit. Cogita qualem
te fecit ẽm corpus egregiam creaturã ẽm ani-
mã magis egregiã vtpote imagini creatoris in
signẽ. rõnis ꝑticipem, beatitudinis sempiter
ne capacẽ. Considera ꝛ dñationis potestatem
Terroꝛ eñ hoĩs sup cuncta animantia in mi
nimo discernit. Considera ergo largitatis ad
ministratõem: q̃ta tibi largitus est ad sustẽta-
tõem: quanta ad eruditõem: quanta ad conso
latõem, quanta ad correptõem, quãta ad dele
ctatõem. Scđo deo gratias agamus de ope-
re redemptõis Berñ. in q̃dam alio ẽmone. O
bone Jesu quid tibi ꝛ morti. nos debuimus ꝛ
tu soluis. nos peccauimus et tu luis. O pietas
opus sine exemplo, gratia sine merito, caritas
sine modo. Tertio de beneficio expectatõis q̃
nos peccantes expectat gratiaꝝactionis ma-
teria sumi debet q̃tiens pctõꝛ promeruit q̃ ei
tps pnie auferreẽ. Et cõstat quotiens mortalit
peccauit indignus est vita eterna statim cũ sit
ingratus auctori vite. Freq̃nter aũt hab; pec-
cator cõsiderare q̃tiens in statu damnatõis exi
stens in ꝑiculo mortis fuit vel ab infirmitate
intrinseca, vel ab aduersitate extrinseca. Est
enim beneficium si quis addictus suspendio.
ꝛ fune iam applicato ad collum, vel si vincula-
tus membrũ extendit mutilatori. si tunc talis
ab aliq̃ liberareẽ maximũ beneficium esse di-
nosceret. Quo ergo tunc peccator diuertisset
si tunc liberatus nõ fuisset nisi ad infernũ pro
semper. Huius ergo liberatõis beneficiũ sem
piternũ vendicat amorem humanũ. Cassiod.
de opere varioꝝ dicit sic. Elephantes ingenio
hoĩs posse capi. Cum eñ se arbori semisuccise
appodiauerit ꝛ arbore fracta ceciderit per se re
surgere nequit. sed humano solatio cuius par
te iacuit belua suis gressibus restituta, mẽor
est beneficij sui. In magistrum quippe recipit
quem sibi bñficium fuisse agnoscit ad ipi⁹ ar-
bitriũ mouet gressus. ipius voluntate cibos
capit. inuicẽ manus promuscidã tendit ꝛ a ma
gistro pro futura gratia tantũ accipit. quia se
ipius cura viuere posse intelligit: Si ergo be
stia rõem nõ habens tantas liberatori grati-
as agit qui lapsum ad gressum reducit. longe
magis homo gratias referre teneẽ illi q̃ plies
lapsum de inferni voragine pluries liberauit
Quarto de beneficio cõseruationis tam in esse
nature q̃ in esse gratie grates referende sunt.

Unde Augustinus de sancta ꝟginitate. Oia
peccata sic habenda sunt tanquam dimittan-
tur a quibus deus custodit ne cõmittanẽ. Et
infra. Quisq̃s ab initio pudicus ꝑmanet ab il
lo regiẽ ꝛ quisquis ab impudico pudicus fa-
ctus est ab illo corrigiẽ: ꝛ q̃squis in finẽ impu-
dicus est ab illo deseriẽ: occulto quidẽ iudicio
sed nõ iniq̃. Et iõ signanẽ dr̃ hic in littera. Qꝛ
nõ ledebanẽ grãs agebant. Nã sancti viri nõ
solũ de sibi dimissis grãs agunt deo: sed et de
his a quibꝫ sunt ꝑ suũ adiutoriũ p̃seruati. Ul
tima materia grãrumactionis est consideratio
p̃miationis: qꝛ deus talia p̃parauit electis que
in coꝛ hominis ascẽdere nequeũt in pñti. Ter
tio notandũ quõ vel q̃liter grãꝝactio est explẽ
da. Debet eñ habere quatuoꝛ cõditões si debi
to mõ debet expleri. Primo debet habere ma-
gnitudinẽ. Scđo assiduitatẽ. Tertio vniuer-
salitatẽ, et quarto hilaritatẽ. Primo ẽ deb; ha
bere magnitudinẽ: et rõ est qꝛ hõ pl⁹ accepit a
deo q̃ aliqua creatura: ꝛ iõ decet cũ magis ma-
gnifice grãs agere. Nã lucis est talis nature q̃
vbi plures radij ad aliqđ solidũ diriguntẽ: ibi
maioꝛ est reflectio ꝛ maioꝛ splendoris multipli-
catio. Vñ iuxta terrã est maioꝛ caloꝛ q̃ in me-
dio interstitio aeris: ꝑpter maiorẽ ꝛ densiorẽ ra
dioꝝ solariũ multitudinẽ. Sic moraliter deb;
esse quo nãq̃ homines plures diuinoꝝ bene-
ficioꝝ radios recipiũt eo ꝑ grãꝝ actiones plẽs
radios in deũ reflectere cõuenit. ij. Malach. j.
De magnis periculis a deo liberati magnifice
gratias agimus ipi. Scđo debet habere assi-
duitatẽ. j. Thessa. ij. Gratias agim⁹ deo sñ in-
termissione. Hec est rõ quare oẽs horas cano
nicas per deo gratias terminam⁹. in signuz q̃
oĩa oꝑa nr̃a in ei⁹ dñi grãrumactione termi-
nari. Tertio debet habere vniuersalitatem
vt ꝑ omnibꝫ nõ solũ ꝑ placentibꝫ ꝛ ꝓsperis, s;
etiã pro aduersis deo grãs reddam⁹. Ephe. v.
Gratias deo agentes sem ꝑ ꝓ omnibꝫ. Aris. ij.
politi. prope finem dicit q̃ plato inter leges su
as ordinauit q̃ ciues se exercitarẽt per vsum ꝛ
studium vt fierent ambidextri vt vtraq̃ man⁹
fieret vtilis ad bellandũ. Isto modo mortalit
nos exercitare debemus vt ambidextri fiam⁹
vt videlicet nõ solũ tempore ꝓsperitatis s; etiã
aduersitatis cõtra fortunã pugnare ꝛ deo sem
per regratiari sciamus. Dicit aũt Galienus q̃
mulier vtrasq̃ dextras habens nõ sit: vir nan
q̃ q̃nq̃ vtiẽ vtraq̃ pro dextera: mulier nõ. ita
moraliter effeminati vtrãq̃ fortunam equani
miter sustinere nõ pñt. s; tñ ꝓsperitate sciunt
vti. Per oppositũ viri sancti omni fortuna bñ
vtunẽ ad honorẽ dei ꝛ victoriã. Talis fuit apo
stolus q̃ dicebat. ij. Corinth. ij. Deo autem gra

tias qui semper triumphat nos in christo Je-
su. Quarto d; h; hilaritatem siue iocundita-
tem vt fiat non ex tristicia vel necessitate. So-
linus de mirabilius mundi. Quod in alesa re
gione est fons quietus qui scaturit semꝑ ꝛ in-
fra riuos suos manẽs: nisi ad cantũ siue cytha
ram vel tibiã statim vero ad sonitũ melodie in
tumescit ꝛ alpheum suũ excedit. Fons oĩs bo
nitatis deus est: hic ad letam grãꝝactionẽ sta
tim exuberat ꝛ beneficia maiora impẽdit: ꝛ sb
trahit ei q̃ grãꝝactiones lete nõ rependit. In
cuius figura dr̃. Nee. xij. q̃ iudei cõuocauerũt
leuitas vt dedicatõem facerẽt muri hierusalez
in leticia grãꝝactione ꝛ cymbalis ꝛ cantico. sic
ergo gratias agebant in cantico.

Lectio. CXLVI.

P Ropter quod ig
nis ardentẽ columnã habuerũt du-
cem ignote vie: ꝛ solẽ sine lesura bo
ni hospitij p̃stitisti. Digni quidẽ illi erant care
re luce ꝛ pati carcerem tenebraꝝ qui inclusos
custodiebant filios sanctos tuos ꝑ q̃s incipie
bat corruptum legis lumẽ seculo dari. Post
q̃ tractum est de beneficio luminis collato he
breis in egypto quando egyptij tenebraꝝ nu
bilo triduo tenebanẽ. In ista parte agit de alio
luminis bñficio collato filijs israel in deserto
Et circa hoc duo facit. Primo recitaẽ bñficiuz
luminis collatũ filijs israel in deserto. Scđo
ostendiẽ per oppositũ q̃ digni fuerunt egyptij
puniri ꝛ affligi tenebraꝝ supplicio, scđa ꝑs ibi.
Digni quidẽ erãt. Cõcessũ aũt fuit filijs israel
beneficiũ lucis dum ꝑ desertũ transirẽt ꝑ mo-
dũ illũ: q̃ nocte ꝛ die lux eis seruiuit ducendo
eos ꝑ viã ignotã: nocte apparuit colũna ignis
ꝛ in die columna nubis. Vñ Exo. xiij. Nunq̃
eis defuit columna nubis ꝑ diẽ: neq̃ defecẽ eis
colũna ignis ꝑ noctẽ vt dux esset itineris vtroq̃
tꝑe et hoc ẽ qđ dic ꝑpẽ qđ. qꝛ filij israel tibi gra
tias agebant ꝛ de nocte petebant adiutorium
tuum ꝛ habuerunt ardentem columnam ignis
ducem ignote vie per noctem videlicet, ꝛ i die
cum sufficienti luce solis habuerunt colum-
nam nubis ne lederentur estu solis, et hoc est
quod dicit. Et solem sine lesura boni hospitij
prestitisti id est tranquille protectionis. Inter
positio enim nubis temperabat solis ardorez
vt esset illis refrigerium quod alias fuisset eis
incendium. Et potest esse q̃ vapoꝛ eleuat⁹ vno
tempore nubes fieret: et alio tempore ignieba
tur ꝛ fieret columna ignis. Moraliter secũdũ
Gregorium in nocte aduersitatis ostendit de
us electis suis ignem consolationis. Et in
die prosperitatis nubem sustinere obscure ad

uersitatis, monetq; in eis sibi pcauere dupliciter. Primo ne aduersitas frangat. Scdo ne p
speritas dissoluat. Cōsequēter ostendit q̄ iu-
ste egyptij priuabant bñficio luminis in egyp
pto. ⁊ dicit sic. Digni quidē illi. i. egyptij, erant
carere luce exteriori, qua carebant luce interi-
ori gratie ⁊ pari carcerē tenebrarum qui inclu
sos custodiebant filios sanctos tuos israeli-
tas non pmittentes abire sicut mandauit do
minus per Moysen, per quos incipiebat in
corruptum legis lumē. i. lex incorrupta ⁊ illu
minans seculo dari, qꝛ ipi filij israel ꝓpter mi-
racula que viderant in egypto nō preparabāt
A se ad legē suscipiēdam. i. ad eum dum in deser
sertum vbi legē accepturi erant. Circa illaȝ
clausulā ardētē colūnā habuerūt ducē, notādū
ꝙ status boni prelati describit pencs quattu-
or ꝯditiones in his verbis. Debet eñ bonus
platus hre zelū feruoris ⁊ sancte correptiōnis
statuȝ vigoris ⁊ supportatōis locū amorꝭ ⁊ cō-
municatōis: motū precessoris ⁊ informatiōis
Primo g̊ platus debet habere zelum feruoris
⁊ sancte correptionis vt sit ardens p industri-
am: nō tepidus p ignauiā: nec fumigans p in-
anem gliam: nō extinctus p infamiā. Ardentē
inqt columnā. In cuius figuraȝ dr de Helia.
Eccl. xlviij. Surrexit Helias quasi ignꝭ ⁊ ver
bum illius quasi facula ardebat. Est g̊ prelatꝰ
quasi ignis ardens p sincerum zelum: sed isti
igni quandoq; adiungit suphur ⁊ qñq; thus.
quando eñ thus admiscetur igni tota domus
suauitate redolet, qñ vero suphuri adiūgitur
ignis vehementer accendit: sed tota domꝰ fe-
tore replet: ⁊ isto modo est de plato nōnunq̄.
Contingit eñ quādoq; ꝙ prelatus collatera
les ⁊ consiliarios sibi assumit ⁊ personas sul-
phureas incendentes per maliciā ⁊ fetentes p
infamiam: ⁊ quando sic est domus replet ab-
hominatione ⁊ fetore ⁊ tribulatione. Apoc. xxj
Pars illoꝝ in stagno ardente igne ⁊ sulphure
Esa. xxxiiij. Conuertent torrentes eius in picē
⁊ humus eius in sulphur ⁊ erit terra eius i pi
cem ardentem nocte ⁊ die. Quandoq; eñ fit ꝙ
platus collaterales ⁊ consiliarios sibi fac de
sanctis personis ⁊ deuotis ⁊ fame honeste, et
tunc nulli dubium quin domus tota repleat
dulcedine dilectionis, ex suauitate pacis que
per thus figurant. Et verificatur de tali prela
to illud Eccl. j. Quasi ignis effulgens ⁊ thus
B ardens in igne. Hic eñ est notandū qualis cō
ditionis debet esse a quo debet prelatus con-
siliū petere: qđ pulchre et eloquenter describit
Ambrosius de officijs li. ij. Aduertendum in
quit ꝙ in acquirendis consilijs plurimum va
let vite probitas: virtutum progatiua, beniuo-
lentie vsus: facilitatis gratia. Quis eñ in ceno fonteȝ requirat. Quis de aqua turbida po
tum petat. Itaq; vbi est luxuria ibi est intem-
pantia. vbi vitioꝝ confusio quis inde sibi ali-
quid hauriendum existimet. Quis vtilem iu-
dicet cause aliene: quam videt inutilem vite sue
Quomodo eum potero iudicare consilio supe
riorem: quem video moribus inferiorem. Su
pra me debet esse cui me ꝯmittere paro. An eū
putabo idoneum qui mihi det consilium: qui
nō dat sibi: ⁊ mihi eum vacare credam qui si-
bi nō vacat: cuius animam voluptates occu-
pant. Libido deuincit: auaricia submergit: cu
piditas perturbat. Hec Ambro. Scdo prela
tus debet habere statum vigoris ⁊ supportatō
nis vt sit columna fortiter supportans regimi
nis sui onus. Unde prelato. Hiere. j. dr. Dedi C
tibi hodie in ciuitatem munitam et columnaȝ
ferream. quamdiu enim columna est recta bñ
supportat onus superpositum. sed q̄cito inci-
pit curuari statim tota fabrica cadit. Ita ē mo
raliter q̄diu seruat prelatꝰ rectitudinem et iu
sticiam sequens iura et bonam conscientiam
meritorie supportat et exequitur causam suaȝ.
Quando vero declinat ad latus ꝓpter affectō
nes vel offensam nō reprimendo defectiuos
et fouendo bonos, tunc tota fabrica cadit. Iu
dicū. xvj. legimꝰ ꝙ Sampson concutiēdo du
as columnas quibꝫ tota domus innitebatur
domum prostrauit et omnes qui in ea erāt oc
cidit. Isto modo est de diabolo. Affectat eniȝ
aliqñ vnam congregationem deuotam subuer
tere et eos occidere hoc est eis charitatem que
est vita spiritualis auferre. Et vt illud breui-
orem viam nō habet nisi columnas illius cō-
gregationis concutere et allidere per turbati
ones et commotiones. Job. ix. Qui terram cō
mouet de loco suo et columne eius concutien
tur. Legimus enim in historia scolastica super
Geñ. Qđ Cham filius Noe septem artes li-
berales in quatuordecim columnis descripsit
quarum septē erant eree, et septem lateritie vt
contra diluuiuȝ ignis ⁊ aq̄ imperpetuū pma-
nerent. In figuram ꝙ in prelatis qui dicūtur
columme, sufficiens scientia debet esse et non
ignorantia. Et ideo sapientia dicitur excidisse
columnas septem. Prouerbioꝝ. ix. Quia nisi
prelati ecclesie scientia et sapientia fuerunt in-
formati fabrica ecclesie cito rueret. Tertio pre
latus debet habere locum amoris et commu-
nicationis. vt per beniuolentiam et bonaȝ af-
fectionem subditos habeat et a subditis habe
atur. Et hoc notatur cum dicitur. Habuerūt
Debet enim prelatus haberi ab omnibus et
non a quibusdam tantum et a quibusdaȝ nō.

sed omnibus et singulis debet esse cōmunis.
Unde in laudē Traiani cesaris dr ꝙ cum ar-
guerent eū amici sui de nimia ꝯmunitate: et ꝙ
ad simplices nimis esset affabilis vltra id qđ
etiā imperialē dignitatē deceret. Rñdit talem
se velle esse impatorem priuatis: quales sibi es
se impatores priuatus optassꝫ. Sicut dic Eu
tropius romane historie li. viij. Et sic etiā Iu
lius cesar amorē suoꝝ militum meruit: qꝛ eos
nō milites sꝫ cōmilitones appellauit. Sic de
eo narrat Suetonius li. j. Et Uegetius de re
militari li. iij. ca. j. docet ꝙ in exercitu bñ ordi-
nato debēt esse tres duces. Primus secundus
⁊ tertius. Primus aūt qui pcipuā sustinet po
testatē debet esse in parte dextera ⁊ inter eq̄tes
⁊ pedites: vt ⁊ ꝯsilio regere tam eq̄tes q̄ pedi-
tes ⁊ autoritate ad pugnā possit hortari. Mo
raliter sic platus psona ꝯmunis debet eē vt et
maioribꝫ ⁊ minoribꝫ suā beniuolentiā ostēdat
nō semp cū equitibꝫ ꝓpriū requirat honorem:
nec semp cū peditibꝫ subiectus nimie negligē
tie torpore sordescat. Sic eñ xpus in familia
D sua: hoc est inter aplos se habebat. Nā aliquā
do exhibebat se vt supior. Jo. xiij. Uos voca
tis me magister et dñe ⁊ bñ dicitis. Sū eteniȝ
Aliquando se habebat vt inferior. Luce. xxij.
Ego aūt in medio vrm sum sicut q̄ ministrat.
Aliqñ vt equalis. Johis. xv. Jam nō dicam
vos seruos sed amicos meos. amicitia eñ eq̄
litatem requirit. viij. ethi. Eodē mō platus in
ter subditos aliqñ dꝫ eē maior aliquando mi-
nor, aliquando equalis. Maior q̄tum ad cor
rigendū iniq̄tatem. Ad Tytū. ij. Argue cuȝ oi
imperio. Minor quantū ad humilitatis rep-
sentatōem. j. Thessal. ij. Facti sumus paruuli
in medio vrm. Equalis q̄tum ad amicabilem
opatōem vel ꝯuersatōem. Eccl. xxxij. Rectorē
te posuerunt noli extolli: sed esto in illis quasi
vnus ex illis. Ista tria tangit btūs Augustinꝰ
in regula vel speculo clericoꝝ. Honore coram
vobis platꝰ sit vobis. Ecce reuerentia autori
tatis: timore corā deo substratus sit pedibꝫ ve
stris: ecce repñtatio humilitatis. erga omnes
semetipm bonoꝝ operū se prebeat exemplum
amicabilitatis. ecce ꝯuersatio eq̄litatis. scdm
Arist. xiij. de aialibꝫ. Cor est ꝯmune principiū
a quo oia membra vitam ⁊ ṽtutem recipiunt.
Declinat autem magis ad sinistram parteȝ q̄
ad dexteram quantum ad suum situ. Isto mo
do moraliter prelatus est cor in corpore christi
mystico a quo omnes subditi recipere debent
virtutem ⁊ consolationem. et influentiam sui
motus. Debet tamen ad infirmiores compa-
tiendo fauorabiliter declinare. Unde in libro
de ponderibus propositione quinta dicit sic.
Si brachia libre fuerint inequalia equalibus
appensis ex parte longiori motus fiet. Mora-
liter libra est platus qui facta suorum subdito
rum scdm regulas iusticie librare tenetur. Esaye
xl. Librauit in pondere montes ⁊ colles in sta
tera, aliquando ergo contingit ꝙ ista libra ha
bet longam ⁊ magnam affectionem priuatam
⁊ partialem ad vnam personam, ⁊ breuē ⁊ par
uam ad aliam: certe tunc brachia libre sunt in
equalia ⁊ statera necessario est dolosa. Nā il-
la persona que iacet in brachio longiori maio
ris affectionis licet sit equalis alteri in rei ve-
ritate vel forte minus bonus: preponderabit
alteri iacenti in brachio breuiori. Et ideo non
sic formaliter iudicat de isto platus suus sic ta
lis est in rei veritate: sꝫ oportet supponere ꝙ p-
latus sit statera iusta. ⁊ non de numero eorum
de quibus ait ps. Mendaces filij hominum
in stateris vt decipiant. sed debet haberi pre-
latus a subditis tanq̄ persona communis a q̄
quilibet consimili modo consolationem erudi
tionem: instructionem: ⁊ exempluȝ habere pos
sit vt merito subditi dicant ei illud Tobie. x.
Omnia in te vno habentes te nō debuimus
dimittere ire a nobis. Quarto debet prela-
tus habere motum precessoris ⁊ informatōis
⁊ hoc notatur cum dicitur: Ducem. Unde ad
boni ducis strēnuitatem nō sufficit bñ mone-
re: precipere: ⁊ corripe: ⁊ solis sermonibꝰ ordi
nare: sꝫ necesse est eum strennue se habere ⁊ vir
tuose pro loco ⁊ tempore militare ⁊ quod pre-
cipit alijs exercere: aliquotiens factis suis de
bet implere. j. Macha. ij. Jesus duȝ impleuit
verbum: factus est dux in israel. Talis dux fu
it Julius cesar qui nūq̄ dixit militibꝫ suis ite
sed semp venite, ⁊ subiunxit causam. Labor in
qnit participatus cum duce videtur militibꝰ
esse minor sicut de eo scribit Johannes galen
sis. Talis fuit dux Abimelech qui prescindēs
arboris ramum impositumq; ferens humeris
socijs suis dixit. Quod me videritis facere ci-
to facite, ergo certatim ramos de arboribꝫ pre
scindentes sequebantur ducem. Judic. ix. Er
go ardentem columnam ⁊c.

Lectio. CXLVII.

Um cogitarēt iu

C storum occidere infantes, ⁊ vno ex-
posito filio sꝫ liberato in traductio-
nem illorum multitudinem filiorum abstulisti
⁊ pariter illos in aqua perdidisti valida. Illa
autem nox cognita est ante a patribus nostris
vt vere scientes, quibus iuramentis credide-
runt animequiores eēnt. Suscepta est autem
a populo tuo sanitas iustorū iniustorum autē

exterminatō. Sicut enim elecisti aduersarios
nostros sic nos prouocans magnificasti.
Postq actū est diffuse de nona plaga illata e-
gyptijs per tenebrosi aeris obscuritatem. In
ista parte incipit agere de decima plaga illata
eisdem per pmogenitoꝝ exterminatōnem. Et
circa hoc duo facit. Nam primo agit de morte
mirabili pmogenitoꝝ in egypto. Scdo d sub
mersione totali z irronabili egyptioꝝ in mari
rubro, scda ps ibi, ca. vlti. Impijs aūt. Circa
primū duo facit. Primo agit de pena mortis q
inflicta fuit egyptijs per diuinā animaduersi-
onē. Scdo de quadam pena mortis indicta
hebreis ꝓpter eoꝝ rebellionem, ibi, Tetigit au
tem z tunc. Circa primū duo facit. Nam prio
agit de illius exterminationis qualitate. Se
cundo de eiusdem quantitate, ibi. Simili aūt
A pena. Circa primū quatuor fiunt. Nā prio
ostendit q ista exterminatio primogenitorum
fuit egyptijs iuste illata. Scdoq fuit hebreis
iuste pus ꝓphetata. Tertio q fuit a iustis lau-
dabiliter acceptata. Et quarto ostendit qualit
diuersimode se habuerūt egyptij z hebrei cum
pena fuisset illata. Scda pars ibi. Illa ei nox
est. Tertia, ibi, Suscepta est. Quarta in lectō
ne sequenti. Abscon. zc. Legenda est g lra sic.
Cū cogitarent egyptij iustoꝝ. i. iudeoꝝ occide
re infantes, sic ad longū habet Exodi, j. Uno
exposito filio, i. moyse plecto in aqua in fiscel-
lam z liberato a morte per filiā Pharaonis so
rorem matris Moysi ꝯsiderantē euentuȝ rei.
Exodi. ij. In traductionē illorū. i. vt traduce-
ret filios israel de egypto Multitudinē filioꝝ
abstulisti. i. pmogenita egyptioꝝ occidisti. Exo.
xij. z pariter illos. i. egyptios pdidisti in aq va
lida in mari rubro. Exo. xiiij quasi diceret. Nō
solum filios egyptioꝝ occidisti, sed etiā patres
eorum occidisti Moyse liberato. Consequen
ter dicit quō hec nox fuit hebreis prophetata
Hec aūt nox qua primogenita egyptioꝝ per-
cussisti nō subitanea fuit z improuisa: imo de9
hec ante reuelauerat Abraam Isaac z Jacob
dicens eis q in manu forti educturus esset fi-
lios israel de egypto. Vñ Genes. xv. Scito p
noscens dixit dñs ad abraam q pegrinū futu
rum sit semen tuū in terra nō sua z subijcient
eos seruituti z affligent quadringentis annis
Uerūtamen gentē cui seruituti sunt ego iudi
cabo z post hec egredient, dicit ergo. Illa nox
qua mortua sūt primogenita egyptioꝝ cogni-
ta est a patribus nostris, scȝ de his reuelante
vt vere scientes: quibus iuramentis. id est fir-
mis promissionibus crediderunt: animequio
res essent id ē magis patiētes. Naȝ certitudo
de liberatione futura facit hominem magis pa

tientem in iniuria siue in iniurijs. Suscepta est
a populo tuo sanitas quidem iustorum. id est
debita iustis. Iniustorum aūt exterminatio. q
si diceret. Utrūq istoꝝ scȝ iustoꝝ sanitas z in
iustorum exterminatio factum est ad vtilitateȝ
populi tui. Nam sicut elecisti aduersarios no
stros, id est egyptios: sic nos prouocans ma-
gnificasti, i. te dñe magnificare fecisti. Uno fi-
lio exposito. id est liberato. Extra de infantib9
z languidis expositis. Si a patre. De exposi-
tione taliū sic determinant iura. Si a patre si
ue alio sciente aut ratum habente denegato
pietatis officio infans expositus extiterit: hoc
ipo a potestate patris est liberatus. Nam i h
casu in ingenuitatem libertus: et seruus in
libertatem eripit. idem de languidis cuiuscū-
q fuerint etatis. Moraliter mundus iste fili-
os suos tractat diuersimode: quosdam sibi ap
plicat z preficit, quosdā abdicat z exponit. Ap
plicat sibi diuites z abdicat pauperes: sic egy
ptus filios egyptiorum saluauit z filios israel
submersit: z tamē de isto nocumento prouenit
vnum lucrū. Nā diuites remanent in tutela
mundi semp subiecti ipius potestati: sed certe
pauperes eximunt a mundi huius potestate.
eoipo q a mundi huius amicitia deseruntur.
Et sicut quem impius z crudelis pater natu-
ralis exponit: pius z generosus homo iterdū
adoptat, ita quem mundus exponit deus ad-
optat z a seruitute mundi liberat. Rhom. viij.
Non em̄ accepistis spiritum seruitutis iterū in
timore: sed accepistis spm̄ adoptōnis filioruȝ
dei in quo clamamus abba pater. Circa il- B
lam clausulam. Scientes quibus iuramentis
crediderunt. Notandum q bona crudelitas
siue fides quatuor ipetrat fore expetenda. pro-
curat em̄ fides bene credenti peccatoꝝ remissi
onem: demonioꝝ confusionem: optatorum cō
secutionem: z electorum benedictōeȝ. Primo
em̄ fides confert credenti peccatorum remissi-
onem. Actuū. x. de xpo dr. Huic omnes ꝓphe-
te testimonium perhibent remissionem pecca-
torum accipere per nomen eius omnes q cre-
dunt in eum. Exemplum Jone. iij. Crediderūt
viri niniuite domino z predicauerunt ieiuniū
Docet Arist. in pmo rhetorice in principio q
tria sunt que faciunt dictum alicuis credibile
qūuis non demonstratiue loquatur videlȝ pru
dentia: virtus z beniuolentia. Cuius causa est
fm eum: quia ꝓpter opposita istorum discredi-
mus alicui non demonstratiue loquenti vide
licet. Aut propter imprudentiam: quia repu-
tamus eum ignarum: aut propter maliciaȝ: qr
qūuis verum sciat non tamen est amicus veri-
tatis z iusticie: aut propter defectū bñuolentie

quia i causu licet sit prudens z ꝟtuosus nō ta
men reputamus eum ita beniuolū q velit no
bis ꝯsulere quod nobis expediens iudicat. sȝ
qñ ista tria concurrunt in consiliario: scȝ q re-
putam9 eum prudentem. virtuosum et nobis
beniuolum, tunc absq dubio credimus dictis
eius: qūuis ea nequaq demōstret. Sic de xpo
loquamur q venit in mundum persuadere et
pdicare: nō dicta sua scientifice demonstrare. z
ideo doctrina sua nō scia sed fides nominatur
Sunt tamen dicta sua nihilominus credibi
lia propter tres rationes pdictas. Tum qr in
eo viguit prudentia, cū esset sapientia dei pa-
tris: tum quia in eo fuit ꝟtus: qr omnia bñ fe-
cit. Marci. vij. Tum qr in eo fuit bñuolentia
ad nos: qr dilexit nos z lauit nos a pctis no-
stris in sanguine suo. Apoca. j. z ideo signant
dic ps. Testimonia tua credibilia facta sunt
nimis. Scdo operatur fides demonioꝝ con-
fusionem. Marc. vltio. Signa eos qui in me
crediderint hec sequent. In noie meo demoia
eijcient. Et ideo fides dr scutum spirituale in
quo demonia vincimus. Ephe. vj. In omib9
sumentes scutum fidei in quo possitis omnia
tela nequissimi ignea extinguere. Dic Papias
z habetur in expositione sup iuuenalem Sa-
tyra. ij. q Numa pompilio sacrificante cecidit
quoddam scutum de celo quod antile dictum
fuit, datumq est responsum q illuc foret rho-
manū imperium terminatum vbi foret antile
seruatum. Numa vndecim alia scuta fecit vt
essent duodecim numero: vt quod illud de ce-
lo deciderat maneret occultū. Moraliter scu-
tum fidei de celo cecidit quando xps veniens
de celo fidem hominib9 predicauit z vbicun-
q fuerit scutum istud seruatum: demonis ex-
tirpabitur dominium z perseuerabit diuinuȝ
imperiū. Hec aūt scuta duodecim sunt, quia fi
dei articulos duodecim apli fundauerūt. Istō
scutum liberat a demonibus, qō in Daniele fi
guratū fuit ꝯuenient: q licet in lacu cū leonib9
moraret: nulla tñ lesio inuenta est in eo: qr cre-
C didit deo suo. Dañ. vj. Tertio confert fides
optatoꝝ ꝯsecutōem. Mar. xj. Quecunq oran
tes petitis credite: qr accipietis z fiet vob. Nar
rat magister in historijs: q cum Alexander ve
nisset in montes caspios miserūt ad eū filij ca-
ptiuitatis decem tribuum egrediēdi licentiaȝ
postulantes: cūq qsisset cām captiuitatis rñ-
derunt: q eo qr recessissent a deo israel vitulis
aureis imolādo z p ꝓphetas dei dictū esse eos
nō redituros. Tūc rñdit Alexander q artius
eos includeret. Cum g angusta viaꝝ inciperet
obstruere molib9 bitu minatis z vidit humanū
laborē nō posse sufficere: rogauit deū israel vt

illud opus ꝯpleret. Et ecce nutu diuino pre-
rupta montiū ad se inuiceȝ accesserūt: z fact9 est
locus immeabilis, z vt ait Josephus. De9 inqt
qd factur9 est p fidelib9 suis: cū p infidelib9 ab
eo auxiliū petentib9 tanto miraculoꝝ insignia
voluit opari. Exemplū ad istud patet. Jo. iiij.
de regulo: cuius fili9 infirmabat capharnauȝ.
Cuius reguli fides: licet esset diminuta: qr nō
credidit xpm posse sanare filiū suum nisi descē
deret corpaliter ad eū: salutē tñ filio impetrauit.
Patet etiā istud exemplū in Centurione Mat.
viij. Cui pro salute serui depcanti finaliter re-
sponsum fuit. Uade sicut credidisti fiet tibi.
Quarto fides bene credenti ꝯfert electoruȝ
benedictiōem. Joh. xx. Dixit Jesus. qr vidisti
me Thoma credidisti: beati q nō viderūt z cre
diderūt. Qō exponēs Grego. dic sic. In sentē
tia nos specialiter signati sum9: qui eū queȝ car-
ne nō videmus mēte retinem9: si tñ fidē nram
opibus sequamur. Ille etem̄ vere credit q ex-
ercet opando qō credit. Distinguūt aūt docto
res de fide q fides quedā est informis: qdam
formata. Informis ē qñ ē sine charitate sicut ē
in demonib9 z malis hoib9. Formata dr quan
do charitate viuificat. Et iō dicit mgr sniaruȝ
li. iij. dis. xxiij. Aliud ē credere deū z aliō in de-
um, z aliud deo credere. Credere deo est crede
re esse ꝟa q loquūtur. qō z mali faciūt: z nos cre
dim9 hoi sȝ nō in hoiem. Credere deū ē crede-
re q ipe sit, qō etiā mali faciūt. Credere in deū
ē credendo amare z amādo in eū ire. Et hec est
illa credulitas sola q fac hoiem siue aiaȝ hois
esse rectā. Per cui9 ꝯriū dr Abachuc. ij. Qui i
credul9 est aia ei9 nō erit recta in semeipo. Iu
stus aūt ex fide sua viuit. z signanē dic q aia
increduli q fidē formatā nō hȝ nō est recta.
Ubi notandū q ē de aia hūana moralit: sicut
de triangulo naturalr ꝯstat eē. Null9 em̄ triā
gul9 plres angulos rectos habere pt sȝ tm̄ vnū
z tamē ab illo tot9 triangul9 denoiat rectangu
lus vl ortogom9: sic in penultia ꝯclusiōe elen-
choꝝ, z primo Euclidis ptȝ. Cui9 figurā ipse
pythagoras noiauit dulcarnō. Sic em̄ nar-
rat Alexander neq libro de naturis reꝝ: dul-
carnō fuit figura pythagore. z dr dulcarnō a
dulia carnis, i. ab imolatōe carnis tauri, queȝ
idē phus imolauit Joui ob inuentōem dicte D
ꝯclusiōis. Ab hac g ꝯclusione habeo q totus
triangul9 ab vno angulo recto triangul9 de-
noiat rectangul9. Et eodē mō ē de aia hūana
moraliter. Aia ei hūana triangularis esse dino-
scit p memoriā, intelligētiā, z voluntatē. Unō
Augustin9, x. de trini, ca. xviij. nulla istarum
personarum seu virium dicitur anima eē recta
nisi a sola voluntate. Non enim dicitur aia

recta ꝓpter bonitatem memorie, nec a subtilita
te intelligentie. Multi em̄ reperiunt valde fe
cunde memorie ⁊ subtilis ⁊ ꝑspicacis intelli
gentie, nõ tñ nõ sũt recti nec iusti, imo q̃ndoq̃
valde distorti ⁊ iniusti. Relinq̃tur ḡ ꝙ aīa hũa
na dr̄ esse recta a sola voluntate, a qua sola exi
stente recta hõ dr̄ iustus ⁊ rectus. ⁊ iõ rõnabi
liter ꝯcludit Ansel. viij. de li. arbi. ꝙ iusticia ē
rectitudo voluntatis. Est ḡ magna vanitas ꝙ
hõ nitit̄ totis viribus illas ꝑtes rectificare q̃
eum nõ faciũt rectũ, ⁊ illã potentiã dimittat in
cultã a qua tota ipius sumit̄ rectitudo. Sũt
em̄ hoies ꝯmuniter curiosi vt multaꝝ scientia
rum veritates memoriter teneãt. ⁊ eas ꝑ intel
ligentiã diligenter discutiũt, sed ꝙ voluntas
eorum amore dei ⁊ ꝓximi inflãmet̄ nõ curãt, a
qua sola dr̄ hõ rectus. Cañ. j. Recti diligũt te.
⁊ iõ non immerito plangit ꝓpheta Mich. vij.
Perijt sanctꝰ de terra ⁊ rectus in hoib; nõ est.
Cuius cã assignat̄ Eccs. vij. Solummõ hoc
inueni ꝙ deꝰ fecit hoiem rectũ ⁊ ipe se immiscuit
infinitis q̃stionibus. Et iõ vt recte credamus
⁊ bñdictõem electoꝝ habeamus: fidē nr̄am ca
tholicã charitate informare debemus. Gala.
iij. Qui ex fide sunt benedicentur.

Lectio. CXCVIII.

Absconse enim sa

a crificabãt iusti pueri bonoꝝ. iusti
cie legē in ꝯcordia disposuerũt sil
it̄ bona ⁊ mala recepturos iustos, patrias de
cãtantes laudes. Resonabat aũt incõueniens
inimicoꝝ vox ⁊ flebilis audiebat̄ plãctus plo
ratoꝝ infantium. Postq̃ tacta est plaga mira
bilis q̃ ꝓmogenita fuerunt occisa, hic agit de
planctu miserabili quo oẽs vniuersalit̄ sunt
lementati. Et circa hoc duo facit. Naz primo
agit̄ de hebreoꝝ leticia ⁊ exultatõe, scdo de egy
ptioꝝ lamentatõe ⁊ tristicia. ibi. Resonabat.
Circa primũ narrat ꝙ hebrei nocte illa insiste
rũt totaliter laudi diuine, oꝑe, corde, ⁊ ore. Ope
re q: sacrificabãt: corde q: ad legē istam seruã
dã se parabant: ore q: laudes deo decantabãt,
⁊ hoc est qd̄ dicit. Absconse em̄ sacrificabãt iu
sti pueri bonoꝝ. i. hebrei filij p̄riarchaꝝ occul
te fecerũt phase. Exod. xij. qd̄ etiã de nocte fe
cerũt: sic ibi patet. Et in domib; inclusi. Et iõ
absconse fecerũt ⁊ q̃tũ ad tp̄s ⁊ q̃tũ ad locũ et
figurã ⁊ modũ. Abscõditũ fuit illud sacrificiũ
q: figura fuit sacrificij nostri in noua lege. Et
iusticie legē in ꝯcordia disposuerũt. i. disposue
rũt istud bonũ fore imꝑpetuũ de celebratione
phase in ꝯcordia. i. in ꝯseruatione gentis illiꝰ:
q: extraneus nõ vescebat̄ ex eo nisi circũcidere
tur, s̄m ꝙ p̄ceperat eis deus. Et ecce quõ dispo

suerũt se in corde tripli̇r. Nã disposuerũt se deo
fore obediẽtes: disposuerũt se fore patientes: ⁊
disposuerũt se fore gr̄as deo agẽtes. Quantuz
ad ꝓmum disposuerũt legem in ꝯcordia sicut
expositũ fuit. Quantũ ad scdm̄ dic̄ ꝙ disposue
rũt se iustos recepturos sil̄r bona ⁊ mala. i. di
sposuerũt patient̄ ⁊ equanimit̄ se recepturos a
deo, tam ꝓspera q̃ aduersa, aduersa sine mur
muratõe, ꝓspa sine elatõe. Quantũ ad tertiuz
dicit ꝙ hec disposuerũt decantãtes laudes pa
trias. i. laudes quas a patrib; didicerãt quod
est ꝯtra nõnullos q̃ nõ laudes sanctoꝝ patrũ
sed cãtilenas p̄eligũt cãtare meretriciũ. Alia lit
tera habet. Patri omniũ decãtantes laudes. ⁊
sniã patet. Sz q̃liter tũc se habuerunt egyptij
declarat̄ cũ sequit̄. Resonabat aũt incõueniẽs
inimicoꝝ discordans egyptioꝝ vox. Erant em̄
plangentes sine ꝯcordia ⁊ sine ꝯuenienti pro
portione erexerũt voces suas ⁊ flebiles audie
bant̄ planctus ploratoꝝ infantiũ. Magna eĩ
fuit materia doloris tot innocentes occidi si
mul: ⁊ subito ꝯsiderare. Circa illã clausulam.
Iusticie legē in ꝯcordia disposuerũt. Notan A
duz ꝙ rectores reipublice quicũq̃ circa leges
statuendas ad ꝯmoduz subditoꝝ in his v̄bis
quadrupliciter informant̄. Requirunt nãq̃ le
ges ad hoc ꝙ debito mõ fiant subtilitatē ma
ture deliberatõis ⁊ vtilitatē secure cohabitati
onis: autoritatē mansure obligatõis: ⁊ equali
tatem mensure ⁊ distributõnis. Primo modo
vt quo ad subtilitatem debito mõ statuantur
req̃ritur maturitas deliberatõis ⁊ hoc notat̄
cũ dr̄. Disposuerũt. Nõ em̄ subito neq̃ ex ab
rupto pñt leges vtiliter ⁊ vniuersaliter statui.
In cuiꝰ figurã Moyses cũ dño. xl. diebus fu
it q̃n legē scriptam accepit, ꝑ quod etiã tp̄s ie
iuniũ fecit ꝯtinuũ ad designandũ ꝙ legislato
res sobrietati non festis et ꝯuiuijs vacare de
bent ꝓ tp̄e q̃ leges condunt. Sunt em̄ leges q̃
ordinãt̄ ad bonũ aīe ꝓncipaliores artib; medi
caminũ q̃ ordinãt̄ ad bonũ corpis: sic̄ Aris. iij.
Polit. Cũ ḡ leges medicinales hoib; nõ den
tur sine p̄euia meditatõe sollicita ⁊ secura seu
matura: ꝯstat ꝙ nec leges morales sine matu
ritate debita dari debẽt. Et iõ scribit. Iustini
anus in ꝓlogo institutionũ ꝙ cũ sũma diligē
tia ⁊ summis vigilijs ꝑ prudentissimoꝝ viroꝝ
solertiã leges fecit in illud vnũ volumē cõpin
gi. Est em̄ legis positiuũ principalis ꝑs poli
tice, ⁊ maxime necessariũ est ꝯmunitati hũane
ꝙ aliqui fiant boni legispositiui siue legislato
res, sicut docet Arist. x. ethi. Probat em̄ ibidē
Arist tribus vltimis capitulis tres ꝯclusiões
Prima ad faciendũ homines v̄tuosos nõ so
lum sufficit sermo persuasiuus. Secunda est

ꝙ ad hoc necessaria est bona consuetudo. Ter
tia est ꝙ bona ꝯsuetudo sine bonis legib; ha
beri nõ pt̄. Prima ꝯclusio ptz: q: iuuenuz aliq̃
sunt liberales, aliq̃ degeneres. ⁊ aliq̃ insanabi
les. Liberales sunt q̃ apti nati sunt fugere tur
pes delectatões ex sola v̄ecundia. Degeneres
sũt ⁊ inobediẽtes q̃ q̃lescunq̃ delectatões ꝓse
quunt̄ nisi ꝑ penã ꝯtrariã castigent̄. Insanabi
les sunt q̃ neq̃ ꝑsuasionib; neq̃ penis a ꝓuis
delectatõib; retrahunt̄. Pro aũt iuuenib; suf
ficit sermo ꝑsuasiuꝰ q̃ statim alliciunt̄ ad v̄tutē
ꝯsiderata turpitudine viciose delectationis ⁊
pulchritudine honeste v̄tutis. Pro inobediē
tib; ⁊ rebellib; nõ sufficit sermo ꝑsuasiuꝰ sz re
quirunt̄ pene ⁊ punitões in ꝑsonis vel in reb;
Pro insanabilib; q̃s nos incorrigibiles voca
mus req̃rit̄ exterminatio siue mors. Dicit Ga
lienꝰ in dynamide vt recitat victorinꝰ. xxxj. li.
suo naturaliũ. c. ccij. Omne auxiliũ medicine
totiꝰ corporis triptitum ē: vicz medicamẽto, fer
ro ⁊ igne. Qd̄ si medicamẽto curari nõ pt̄: fer
ro ⁊ igne curet̄. Si aũt nec ferro igne curetur.
D qd̄ aũt nullo istoꝝ trium curari poterit incura
bile estimet̄. Moraliter medicamentũ ē occul
ta correptio ⁊ caritatiua ferrũ ꝓclamatõ: ignis
excõicatio, vel sequestratio corꝑalis. Et q̃ nul
lo istoꝝ triũ ē curabilis insanabilis iudicatur
cui debet̄ mors vel exterminatio s̄m Aris. Pa
tet ḡ ꝙ nõ sufficit ad humanã virtutē solꝰ ser
mo ꝑsuasiuꝰ. Scd̄a vera ꝯclusio ꝙ ad hoc ne
cessario bona ꝯsuetudo req̃rat̄ sequit̄ ex p̄edi
ctis. Illud em̄ necessariũ ē ad salutē ꝑ qd̄ exter
minat̄ passio inclinãs ad vitiuz: sz hmõi ē sola
bona ꝯsuetudo, ḡ ⁊c̄. q: sic̄ dictũ ē sola doctria
non sufficit. Triplex em̄ fuit antiquoꝝ sniã de
eo ꝙ ē hoies v̄tuosos fieri. Dixerũt em̄ quidam
ꝙ hoines fiũt boni ꝑ naturã: puta ex naturali
ꝯplexiõe cũ imꝑssione corpoꝝ supcelestiũ, alij
dixerũt ꝙ hoies fiũt boni ꝓpter exercitiũ. Tertij
dixerũt ꝙ ꝑ doctrinã. ⁊ ista tria dicta sunt aliq̃
liter v̄a. Nã q̃dã mox a natiuitate sunt dispo
siti ad fortitudinē vel tēperantiã: sz naturalis
dispositio ē v̄tus imꝑfecta, sic̄ dr̄. vj. ethi. Vnd̄
ad eiꝰ ꝑfectõem requirit̄ doctrina q̃ ē ꝑfectõ rõ
nis. Sz cũ v̄tutes morales sint in appetitu: nõ
sufficit cũ naturali dispositõe doctrina: sz vlte
riꝰ requirit̄ ꝯsuetudo ꝑ quã ipe appetitꝰ incli
net̄ ad bonũ. Habet em̄ ꝯsuetudo bona quan
dã violẽtiã iclinantē ad bonuz. Ex q̃ ptz ꝙ ad
bonitatez moꝝ req̃rit̄ bona ꝯsuetudo. Tertia
ꝯclusio vicz ꝙ ad bonã ꝯsuetudinē req̃rũt̄ bo
ne leges sic ostenditur. Bona ꝯsuetudo iõ neces
saria est ad bonos mores: q: ꝯsuetudo bona ĩ
ducit necessitatē quandã ad bonũ: sz hec neces
sitas sine legib; bene ordinatis nõ habet̄. Ha

bet em̄ lex quandam vim coactiuã inq̃ntũ per
multitudinē vel saltē ꝑ aliquã scz ꝑsonã q̃ vicē
m̄ltitudinis gerat instituit̄. ⁊ iõ necessariuz est
habere bonas legislatores: tũ ꝓpter iuuenes q̃
sine difficultate a vanis nõ retrahunt̄, tum ꝓ
pter viros in ꝑfecta etate, vt ꝑ leges bonas bo
ne ꝯsuetudines in eis reseruent̄. Requirunt ḡ le C
ges q̃ntũ ad sui institutõem subtilitatē mature
deliberatõis: qd̄ notat̄ cũ dr̄. Disposuerũt. Ec
clesia. xix. In omi sapia dispositio legis. Se
cundo req̃runt leges vtilitatē secure cohabita
tõnis. hec ē causa final̄ leguz vt hoies pñt ad
inuicē ꝯcorditer habitare, qd̄ notat̄ cuz dr̄. In
ꝯcordia. Vñ dicit Arist. iij. Poli. ꝙ ciuitas ē
ꝯmunicatio bonaꝝ actionũ ꝓpter bñ viuere ex
gentib; ⁊ domib; gr̄a vite ꝑfecte ⁊ ꝑ se sufficiē
tis. viij. Ethi. ca. j. dr̄ ꝙ amicitia maxime videt̄
ꝯtinere ciuitates. ⁊ legispositores magis stu
dent circa eã q̃ circa iusticiã. Cõcordia em̄ ali
q̃d simile amicitie videt̄ esse. Hanc aũt maxie
appetunt et ꝯtentõem inimicã existentē maxie
expellũt. Hec aris. Et iõ s̄m Isid. ij. ethimo. c.
iiij. In descriptõe populi cadit ꝯcordia. Dicit
em̄ ꝙ pp̄ls est humane multitudinis cetus iu
ris consensu ⁊ ꝯcordi cõione sociatus. Et con
cordat cũ dictis Augi. de v̄bis dñi in mõte ser
mone. xxvj. Vbi ꝯmendãs vnitatem dicit sic.
Vnũ cogitate fratres mei ⁊ videte in ipa mul
titudine: si delectat nisi vnuz. Ecce deo ꝓpitio
q̃ multi estis. Quis vos ferret nisi vnũ saperet
Vñ de m̄ltis quiesista. Da vnuz ⁊ pp̄lus est:
tolle vnũ ⁊ turba est. hec Augu. ij. tamē de ci
uita. dei. c. xxi. dicit Augustinus. Quid sit pp̄ls
s̄m sniam Scipionis: ⁊ dicit ꝙ respublica est
est res pp̄li. populũ autē dicit Scipio nõ oēm
cetũ multitudinis: sz cetũ iuris ꝯsensu ⁊ vtili
tatis ꝯmunione sociatũ. Aliã adhuc replicat
diffinitõem pp̄li. xix. de ciuitate dei. ca. xxij. q̃ ē
talis. Populꝰ ē cetꝰ multitudinis rõnalis: re
rũ quas diligit ꝯcordi cõione sociatꝰ. Prima
tñ diffinitio videt̄ melior q̃ populuz ponit esse
cetum iuris ꝯsensu sociatũ. Sz in oibus istis
diffinitõibus satis liquet ꝙ nulla multitudo
sine ꝯcordia pp̄lus dici põt. Res vero publica
sine populo esse nõ potest. Et iõ dicit August.
recitãs verba scipionis. ij. de ciui. dei. ca. xxj. ꝙ
queadmodũ armonia in cantu ē ita est concor
dia in ciuitate. Sicut em̄ ex distinctis sonis ĩ
fidib;, in tibijs concors cõcentus efficit̄. ita ex
summis infimis ⁊ medijs interiectis ordinib;
ꝯcordia statuit̄ ciuitatis. hec ꝯcordia hec vna
nimitas ⁊ dilectio mutua finis est quem legis
positor intendit. Roma. xiij. Plenitudo legis
est dilectio. Et. j. Thimoth. j. Finis aũt p̄ece
pti est charitas. Tertio requirunt leges in re

publica qualemcunq̧ autoritatem mansure
obligatōis: vt sic nō sine summo ꝯsilio institu
unt: ita nec sine causis maximis abrogēt. Re-
citat aūt Arist. legē Ipodami vniꝰ de antiq̄s
legislatorib⁹ in. ij. Poli. in multis. ⁊ specialiter
q̄ꝛ statuit talē legē q̄ꝫtum ad legislatores ꝙ q̄-
cunq̧ adinueniret aliq̄d nouū expediens ciui
tati: honorē aliquē reportaret. ⁊ q̄ꝛ ista lex vide
tur hr̄e bonā apparentiā: occasione huiꝰ legis
D disputat istā q̄stionē. Utꝝ ciuitati semꝑ ex-
pediat mutare patrias leges ꝓ meliorib⁹ legi
bus nouit̄ inuētis. Et videt̄ ꝙ sic q̄druplicit̄.
Tum q̄ꝛ sic est in aliis artib⁹ q̄buscunq̧ sicut
in medicinali ⁊ in musica ꝙ aliq̄ approbata ab
antiq̄s doctorib⁹ sunt mutata: tū q̄ꝛ multe de
legib⁹ talib⁹ sunt valde barbarice ⁊ irrōnabi-
les, sicͅ ꝙ ciues poterāt vendere vxores suas ꝓ
ferro: tū q̄ꝛ hoīes antiq̄ fuerūt quasi brutales
⁊ insensati: tū q̄ꝛ leges sūt scripte vniuersaliter
actꝰ aūt hoīm ꝑticulares sunt ⁊ varij: nec pn̄t
ꝑ vnā legē regi. Ad istā q̄stionē vult Arist. di-
cere ꝙ nullo mō expedit ciuitati ꝙ facilit̄ mu-
tet vel abroget leges antiq̄s ꝓ nouis legibus
etiā si aliq̄d modicū vtilitat̄ ciuitati ꝓueniret
ꝑ nouas. Et iō dicͅ ꝙ illa lex ipodami mala fu
it qua statuit ꝙ adinuenienti nouā legē ⁊ vtilē
ciuitati aliq̄s honor daret̄: q̄ꝛ per h̄ iuuenes ⁊
ingeniosi insisterēt circa adinuentōem nouaꝝ
legū sub specie boni cōis ⁊ ad abrogatōem ve
terꝝ: sic de facili inducerēt mutatōem totiꝰ po-
licie. Et iō dicit Arist. ꝙ leges antiq̄ debēt esse
magne reuerētie ⁊ stabilitat̄. Un̄ faciliter con
dere leges nouas ⁊ mutare antiq̄s ē multiplr̄
nociuū: q̄ꝛ h̄ nihil aliud est q̄ꝫ assuefacere hoīes
ad soluendū leges ⁊ ad suspendendū obliga-
tōem legis: ⁊ iō melius est sinere modicos et
leues errores q̄ꝫ soluere leges antiquas: quia
q̄ freq̄nter leges mutāt: plus nocēt q̄ꝫ prosunt
q̄ꝛ assuefaciūt ciues ad nō obseruanda statuta
ꝑncipū ⁊ p̄cepta. Un̄ tenet Arist. ꝙ q̄ faciliter
legē mutat: legis v̄tutem debilitat. Nec est si-
mile scdm̄ eū de artib⁹ ⁊ legib⁹. Nā v̄tus ⁊ effi
cacia artiū ⁊ scientiaꝝ fundat̄ sup rōem: ⁊ ex ta
li rōe naturali h̄ꝫ vi suā. Leges āt positie imlt̄
nō hn̄t obligatōez nisi ex ꝯsuetudie ⁊ obſuā-
tia ⁊ vetustate: ⁊ iō debilitare ꝯsuetudinē ē de
bilitare legē. ff. de le. ⁊ sen. ꝯsul. ⁊ iō. ꝯsuetudie
le. nō oīm. Nō oīm q̄ a maiorib⁹ ꝯstituta sunt
rō reddi p̄t. ⁊. l. seq̄nti. ⁊ iō rōes eoꝝ oīm q̄ isti-
tuunt̄ inquiri nō oportet alioq̄n multa ex his
q̄ certa sūt subuerterēt̄. Si v̄o essent alique le
ges antiq̄ q̄ manifeste ꝯtinerēt ꝑniciē ciuitatis
de maturo cōsilio abrogari deberent. s̄ꝫ nullo
ꝯsensu. nec hoc ꝯmuniter freq̄ntaret̄. Et iō di
cit signant̄ Ualeriꝰ li. ij. de institutis Massili

ensium ꝙ in eoꝝ ciuitate ꝯdita vrbe seruatꝰ est
q̄dam gladius vsq̧ ad tp̄s suum q̄ noxij iugu
labant̄: rubigine exesus ⁊ vix sufficiēs ministe
rio. s̄ꝫ iudex ex minimis quoq̧ reb⁹ omnia an
tique ꝯsuetudinis monimenta seruare debet.
In huiꝰ figurā lex moysaica in lapidib⁹ scp̄ta
erat. Leges etiā romanoꝝ in duodeci tabulis
eburneis scribebant̄ in signū stabilitat̄ ⁊ ideli
bilitat̄ future. Narrat ad istū ꝓpositū Trogꝰ
pompei. li. vj. ca. v. de ligurgo Quarto requi
rūt leges equalitatē mēsure ⁊ distributiōis: vt
vicꝫ leges sint oīb⁹ ꝯmunes q̄ sunt eiusdem
ꝯditōis: vt qd̄ vni taliū liceat oīb⁹ liceat. et E
qd̄ interdicit̄ vni: omnib⁹ sit interdictum. hoc
tn̄ sic intelligi nō debꝫ ꝙ oīs lex equalit̄ oēs
ciues ꝯplectat̄: cū alie leges debeant̄ militibꝰ.
alie agricolis. alie artificib⁹. alie dn̄is. alie ser-
uis. sed oīb⁹ eiusdē status ꝯditōis debet lex
eis data eē ꝯmunis. Et iō q̄ volunt aliquā rē-
publicā seu ꝯmunitatē q̄ꝫcunq̧ ꝯstituere ex ꝑ-
sonis oīno equalib⁹. necessario destruunt ordi
nē ⁊ pulchritudinē reipublice q̄ stat in diuer-
soꝝ graduū ꝯuenienti ꝓportione. Ut dicͅ Au-
gu. xix. de ciui. dei. ca. xiij. ꝙ pax oīm rerū est
tranquillitas ordinis. Ordo vero est pariū ⁊
dispariū rerꝝ sua cuiq̧ loca tribuens dispositō.
Ac ꝑ hoc vbi est omnimoda paritas ibi nullꝰ
ē ordo dicit Ari. vij. politico. ꝙ lex ē q̄dā ordo
⁊ bona legislatio est bona ordinatio. ⁊. iij. poli.
dicit ꝙ iustū est equales f̄m v̄tutē equale me
ritum recipe. ⁊ inequales inequale. Est eī v na
tas ciuitatis sicut vnitas animalis q̄ in bona
porportione consistit.

Lectio. CXLIX.

Simili autē pena
seruus cum dn̄o afflictus est ⁊ po
pularis homo regi similia passꝰ
Silr̄ ergo oēs vno noīe mort̄
mortuos habebant innumerabiles. nec enim
ad sepeliendū viui sufficiebant. qm̄ vno mom̄
to q̄ erat p̄clarior natio eoꝝ exterminata ē. De
oīb⁹ eīm nō credentes ꝓpter beneficia tunc
cū primū fuit exterminium primogenitoꝝ spo
sponderūt se populū dei esse. Postq̧ actū est
de mirabili exterminatōe primogenitoꝝ in e-
gypto q̄ꝫtum ad qualitatē eiꝰ. Hic agit̄ de eius
dem pene magnitudine q̄ꝫtum ad ipius multi
plicem acerbitatē. Circa qd̄ tria facit. Primo
ostendit ꝙ illa pena nulli pepercit propter ge
neris nobilitatē. Scd̄o ꝙ nulli pepercit pro-
pter tp̄is importunitatē. Et tertio ꝙ nulli pe-
percit status insensabilitatē. scd̄a ibi. Cū eīm
quietum. tertia ibi. Tunc ꝯtinuo. Circa pri

mū dicunt̄ tria. Nam p̄mo enarratur pene ge
neralis indifferentia. Secundo sepulture le-
galis insufficientia. Tertio ꝯtritōnis aliqual̄
euidentia. Circa primū dicit ꝙ in pena ipius
plage qua exterminabant̄ egyptioꝝ primoge-
nita fuit duplex indifferentia. q̄ꝛ ꝯmuniter et
indifferenter affligebantur dominus ⁊ seruꝰ
rex ⁊ vulgus. Simili inquit pena ⁊c̄. Et ex h̄
ꝯcludit ꝙ omnes simul vno noīe mortis mor
tuos habebant innumerabiles. Insufficien-
tia vero sepulture subiungit̄ pro tanto ꝙ mor
tui fuerunt tot quot viui defecerunt p̄ tristicia
nec suffecerunt ad sepeliendū mortuos Und̄
subdit. Nec eīm ad sepeliēdum sufficiebāt: qm̄
vno momēto q̄ erat p̄clarior natō eoꝝ. i. primo
genita exterminata est ⁊c̄. Et tertium aliqualis
ꝯtritōnis euidētia q̄ tunc in egyptijs apparu-
it: ꝙ illi qui nullo mō volebant credere ꝓpter
ipa bn̄ficia. tunc qn̄ exterminiū factū est p̄mo-
genitoꝝ sposponderūt se populū dei esse. i. ꝓmi
serūt se velle subijci deo tali pacto ꝙ plaga ces
saret. Uel legit̄ aliter de hebreis q̄ ante mortē
primogenitoꝝ visis alijs plagis egyptiorū ⁊
bn̄ficijs sibi p̄stitis nō crediderūt ꝑfecte in de
um: s̄ꝫ tunc p̄mo cū viderent mortē primogeni-
toꝝ confessi sunt se populum dei eē. Et nota ꝙ
A tria ponunt̄ hic historialit̄ peccata q̄ quotidie
fieri cernimꝰ inter gētes. Dicitur eīm ꝙ de qua
libet familia iacebat vnus mortuꝰ. ⁊ ꝙ iste erat
de natione clariori. q̄ꝛ primogenitꝰ. Et visa il-
la plaga egyptij egerūt penitentiā fictā. ⁊ spo-
ponderūt se filios dei esse. Isto mō moraliter
si scrutemur vix est aliqua domꝰ vel familia in
qua nō iacet aliq̄s mortuus peccato imo forte
plures. q̄ꝛ stultoꝝ infinitus est numerꝰ. Eccs.
j. Item ꝯsideremus ad oculū. illi qui deberēt
esse preclariores ⁊ nobiliores genere plurimū
inueniunt̄ mortui morte culpe. Itē ⁊ hec ꝑpē-
dere possumus euidenter ꝙ ficta est peniten-
tia nōnulloꝝ. qui tp̄e infirmitatis vl̄ aduersi-
tatis clamāt ad deū plus timore pene q̄ꝫ amo
re iusticie. Et ideo qn̄ restituunt̄ sanitati vel ꝓ
speritati. redeūt ad solitam ꝑuersitatē. sicͅ de lu
po metrice dr̄. Heu cum languebat monachꝰ
lupus eē volebat. S̄ꝫ dum cōualuit mā̄sit vt
ante fuit. Itē dum ferro languorē fero religio
nis amorem. Expers languoris non sum me
mor huius amoris. Sic antiochus a deo per
cussus promisit se iudeum futurum ⁊ omnem
locū terre ꝑambulaturū: ⁊ p̄dicaturū dei pote
statem. ij. Macha. ix. qd̄ nō fecit. Circa illā
clausulā. Popularis homo regi simi. Notan
dū ꝙ aliq̄ circa statū regiū decreuerūt antiqui
sollicitiꝰ obſuanda. s. platōis regie necessitatē
institutionis ꝯgruitatē: executōis auctoritatē

⁊ bone conuersatōis ꝓbitatē. Circa p̄mū ē ad
uertendum ꝙ necessitatem regie p̄latōnis pul
chre declarat Petrus Rauenen̄ in suo ep̄lari
ep̄la. j. vbi dicit sic. Ad extollenda iustoꝝ pre-
conia ⁊ reprimēdas insolentias transgressorū
ꝓspiciēs e celo iusticia erexit in populis regnā
tiū solia ⁊ diuersoꝝ ꝑncipum potestates. Ca-
ruisset nāq̧ libentius hūana ꝯditio iuga do-
minij: nec libertatē a se quam eis natura dona
uerat hoīes abdicasset: nisi ꝙ īpunita licentia
scelerꝝ in euidentia humani generis ꝑniciē re-
dundabat. Et sic necessitate quadā oportuit
naturam subesse iusticie ⁊ seruare iudicij liber
tatem: sed nec extrinsecus exquiri decuit speci
em aliquā creature cui se rep̄sentata ꝑ hoīeꝫ ce
lestis imago subijceret: sed homo p̄latus ē ho
mini vt gratiorem p̄laturā efficeret idēptitas
speciei: potissime cū diuina sentētia prefecit ad
regimen populoꝝ romanoꝝ imperiū: dū ostē-
sa sibi figura numismatis in redditōne census
⁊ solutionib⁹ tributoꝝ p̄ ceteris regib⁹ cesaree
fortune p̄signiuit fastigiū: cui subiecit oīmo
das nationes: nō ad hoc solū vt eis imperan-
do p̄esset: s̄ꝫ vt ipius potiꝰ iusticie copiā mini
strando ꝓdesset: ne per impunitatē criminum
conualescant insolentia transgressoꝝ. Hec ille
In qua sententia tres q̄stiones soluunt̄. Pri-
ma quare necesse fuit regimen regis inter ho-
mies īntroduci cū homo desideret naturalit̄ li-
bertate gaudere. Ratio est: ne impunita licen-
tia scelerū iusticiā extirparet: ⁊ ideo oportuit li
bertatē subesse iusticie. Scd̄a quare nulla spe
cies animalis creature assumpta est in regimi
ne hoīs videlicet: q̄ꝛ homo est animal rationa
le habens in se imaginē trinitatis: ⁊ ideo nulli
creature subijci debuit corꝑali q̄ imagine tali
caret: nec angelus ei prelatus est sed homo ho
mini vt gratiorem p̄laturam efficeret idempti
tas speciei. Tertia ꝙ ex sententia dicta liquet
quis inter reges regendi teneat fastigiū. quia
videlicet imperator ex sententia saluatoris mat.
xxij. Reddite ergo q̄ sunt cesaris cesari: ⁊ q̄ sūt
dei deo. Regna vero quatuor imperialia p̄te-
risse cognoscimus f̄m Cronicas ⁊ in ꝓphia le
gimus Danielis. vij. videlicet. Assyrioꝝ. Per
sarum. Grecorum. ⁊ Romanorum. Imperiū
vero romanorum quod per Constantinū ad
grecos fuit deuolutum transtulit romana ec-
clesia in teutonicos in persona karoli magni
filij Pipini tempore Stephani secundi. extra
de elect. ⁊ elec. potestate capitulo. Uenerabi-
lem. Hic autem est rex regum cui omnes sub-
sunt nationes et populi: qui videlꝫ tꝑalia ab
eo recipiūt Sacerdotio tn̄ ac sūmo pōtifici dꝫ
subeē sicͅ declarat̄ extra de maio. ⁊ obedientia.

ta. Solite. Pontifex em̄ in spūalibꝫ āncellit q̄
tanto tp̄alibꝫ sunt digniora quāto aīa p̄fertur
corpi. Vn̄ impatori p̄cellere declarat̄ in decre
tali p̄dicta dupliciter vel duplici auctoritate.
Quarū vna est q̄ dn̄s dixit Hieremie qui sa-
cerdos fuit. Ecce ꝯstitui te hodie sup gentes
ꝛ regna. Hiere. j. Alia est Gen̄. j. ibi dicit q̄ de
us fecit duo magna lūinaria. i. duas ptātes in
stituit que sunt pontificalis ꝛ regalis ptās ad
ecclesie firmamentū: sed illa q̄ preest diei. i. spū
alibꝫ maior est: q̄ vero nocti. i. carnalibꝫ minor
C est. Scd̄o de regie institutōis ꝯgruitate est
sciendū q̄ institutio regis siue principis qua-
drupici via solet esse legitima: videlicet diui
na prouissione: ecclesie collatōne: generis suc-
cessione, et vnanimi electione. Exemplū p̄mi
de Saul ꝛ dauid. j. Regū. x. Exemplū secundi
quō Moyses p̄fecit Josue. Deut. xxxj. Et sa-
muel vnxit dauid in regē in figura q̄ vicarius
xp̄i ꝛ p̄latus ecclesie ꝯfert p̄ncipatū ꝛ regiam
potestatē ad vtilitatē eccl̄ie. Vn̄ ꝛ vis ꝛ aucto
ritas examinādi p̄sonā electā in regē ꝛ promo
uendi ad imperiū ad papā spectat. sicut ptꝫ ex
tra de electōe. c. Venerabilē. Exemplū tertij
de Salomone filio dauid ꝛ multis alijs. Ex-
emplū quarti de vespasiano ꝛ multis alijs q̄
electione populi vel senatus adepti sunt regi
am dignitatē. De q̄dam aūt principis electiōe
mirabili narrat Solinus de mirabilibꝫ mun
di ita dicēs. Apud Trachiā in regis electione
nō nobilitas preualet: sed suffragiū vniuerso-
rū. Populꝰ em̄ elegit spectabilē in moribꝫ. vel
inueteratū clementia: vel annis grauē: sed h̄ i
eo querit̄ cui liberi nulli sunt. Nā qui pater fu
erit etiā si vita polleat nō admittit̄ ad regēdū
ꝛ si forte dum regat genuerit exuit̄ potestate.
Jdeo hoc maxime custodit̄ ne fiat hereditariū
regnū: deīde si rex p̄ferat maximā equitatē no
lunt ei totū licere: sed q̄draginta rectores acce
pit ne in causis capitū solus iudicet: ꝛ si displi
ceat: iudicatū ad populū reuocat̄: atq3 ita dat̄
iudicibꝫ. lxx. fert̄ sententia cui necessario acqui
escere est. hec Solinus. Tertio de regie exe
cutionis autoritate pōt exponi illud Prouer.
xx. Rex qui sedet in solio iudicij dissipat omne
malū intuitu suo. Vbi quatuor ꝯditiones po
nunt̄ necessario requisite: ad hoc q̄ regia auto
ritas executōem debitā sortiat̄. s. tranquillitas
in p̄sidendo: qd̄ notat̄ cū dr̄. Rex qui sedet. Eq̄
tas in discernēdo: q̄r in solio iudicij. Perspica
citas in inquirendo: intuitu suo: ꝛ v̄itas in pu
niendo: dissipat om̄e malū. Quarto p̄cipue
pensabant antiqui regie ꝯuersationis probi-
tatem: vt sicut precedit ꝛ p̄cellit ceteros digni-
tate regali sic antecedat bonitate morali. Vn̄

Sen̄. epl̄a. cxx. Nature est nō deterioribꝫ po
tiora submittere: sed melioribꝫ. Arietes qui du
catu p̄sunt gregibꝫ aut maxima cornua habēt
aut vehementissima id est fortissima. Nō pre-
cedit armenta degener thaurus s3 qui magni
tudine ceteros mares vincit. Elephantoꝝ gre
gem excellentissimus ducit. Summa felicitas
erat gentiū in aureo seculo. in quo nō poterat
potētior esse nisi melior. Jn illo igit̄ seculo qd̄
aureū p̄hibet̄ penes sapiētes fuisse regnū pos-
sidoniꝰ indicat. qn̄ officiū erat imperare nō re
gnū. hec Sene. ꝛ Boe. de ꝯsol. li. j. p̄sa. iiij. dic̄
sic. Tu inq̄t hanc sn̄iam ore Platonis sanxisti
Beatas fore respublicas si eas vel studiosi sa
pientie regerēt: vel eaꝝ rectores sapientie stu-
dere contigisset. Vn̄ metrice dr̄. Regna beata
forent si vel contigeret esse. Philosophos re-
ges vel reges philosophari.

Lectio. CC.

Cum enim quietū

C silētiū ꝯtineret oīa: ꝛ nox in suo cur
su mediū iter haberet: omnipotens
sermo tuꝰ dn̄e exiliēs de celo a regalibꝫ sedibꝰ
durus bellator in mediam exterminij terram
prosilijt gladius acutus insimulatū imperiū
tuum portans. Et stans omnia repleuit mor-
te ꝛ vsq3 ad celū attingebat stās in terra. Post
q̄3 ostensum est q̄ pena exterminatōis primo-
genitoꝝ nulli pepercit, p̄pter generis nobilitatē
q̄r equaliter affixit regē ꝛ vulgū ꝛ dn̄m ꝛ suū.
Jn ista lr̄a consequenter declaratur q̄ etiam
nō pepercit aliquibꝫ p̄pter tp̄is importunitatē
Cū nox sit tp̄s hūane quieti deputatū: molesti
us affligit oīs aduersitas. Vnde in ista litte-
ra tria siūt. q̄r primo describit̄ hora decurrens
Scd̄o cā efficiens. Tertio effectus sequens.
Scd̄a ibi. Om̄ipotēs sermo. tertia ibi. stans
oīa repleuit. Circa primū dicit sic. Cū enim A
quietū silentiū ꝯtineret oīa. i. media nocte quā
do homines dant̄ quieti ꝛ ꝯtinēt a se strepitu
ꝛ tumultu sc3 intempesto. ꝛ nox i suo cursu ꝛc̄.
Septem enim sunt hore noctis s̄m Jsidorū
v. ethimo. ca. xxxiij. videlicet: vesperum: crepu-
sculum: ꝛ conticinium: intempestum. gallicini
um, matutinum. diluculum. Vesperum dicit̄
a stella que solem occidentem sequitur vno, tē
pore ꝛ alio tempore procedit. Vnde eadē stel-
la vocatur hesperus, quia sequitur solem. pre-
cedens tenebras noctis. ꝛ tunc dicitur lucifer
quia precedit solem in aurora. Vnde Boetiꝰ
j. de consolatōne metro quinto. Et qui prime
tempore noctis. Agit algentes hesperus or-
tus. Solitas iterum mutat habenas. Phebi
pallēs lucifer ortu. Crepusculū idē ē qd̄ dubia

lux. Nā creperū dubiū dicimꝰ hoc est int̄ lucē
ꝛ tenebras. Cōticiniū dicimꝰ qn̄ om̄es solent
ꝯticescere qd̄ idē ē qd̄ silere. Jntempestū medi
um ē ꝛ inactuosum tp̄s noctis qn̄ agi non pōt
ꝛ oīa in sopore ꝛ quiete sunt. Mediū aūt noctis
actu caret. Gallicniū dicit̄ illa p̄s noctis i qua
galli lucē p̄nunciant suo cātu. Matutinum di-
cit̄ in abcessu tenebrarū ꝛ aurore aduētu. Dilu
culū dr̄ quasi iā incipiēs parua diei lux. Ergo
intempesto qn̄ om̄es sunt in silētio. ꝛ nox i suo
cursu mediū iter habet. Nox est quando sol ē
sub terra ꝛ spaciū noctis ab occidente ad oriē-
tem sub terra: solis est cursus s̄m Damascenū
li. j. ca. v. Jn medio g̃ illiꝰ noctis terribilis om̄i
potēs sermo tuꝰ dn̄e. i. preceptū tuū qd̄ est xp̄s
vel angelus sermonis tui nūcius vel executor
precepti. Ecce causa efficiēs istius. Exiliēs de
celo a regalibꝫ sedibꝫ venit. i. ab angelis in qui
bus deus sedet: durus debellator in mediā ex
terminij terrā. id est in mediū egypti q̄ fuit tūc
terra exterminij. gladiꝰ tuus. i. sermo tuus vel
angelus habens gladium acutū: insimulatū
id est verū ꝛ nō fictū imperiū tuū portans: ec-
ce hora decurrēs ꝛ p̄sona occidēs: ꝛ sequit̄ effe
ctus subsequens: ꝛ stans repleuit om̄ia morte
id est omnes domos repleuit mortuis. Exod.
xij. Nō erat domus vbi nō iaceret mortuus. ꝛ
vsq3 ad celos attingebat stans in terra. Ecce i
B euitabilitas de q̄ nullꝰ euadere potuit. Hic
est dubitatio lr̄alis. Vtꝝ angelus extermina-
tor egypti fuerit bonꝰ. Et videt̄ q̄ nō. Nā de
illo angelo dicitur Act. vij. Hunc sc3 moysen
deꝰ p̄ncipē redemptorēq3 misit in manu ange
li qui apparuit ei in rubo: hic eduxit eos faci-
ens p̄digia ꝛ signa in terra egypti in mari ꝛ in
deserto quadraginta annis. Jtem ad Hebre.
j. Qui facit angelos suos sp̄us. Vbi Gregori.
Ad exercitiū vindicte mittit deus angelos su
os in Zodoma. g̃ boni angeli exterminatores
fuerūt zodomorū ꝛ eadē ratione egyptioꝝ. Jtē
Esay c. xxxvij. Egressus ē angelus dn̄i et per-
cussit in castris assyrioꝝ clxxxv. milia. ergo an
gelus bonus p̄cussit assyrios. ꝛ eadē rōne egy
ptios. Ad oppositū Ezech. xxx. Dissipabo ter-
rā ꝛ ponā eā in manus alienoꝝ. Grego. in mo
ral. Nō em̄ angeli sed mali tortores sunt. Jtē
Augꝰ. sup illud p̄s. Misit in eos irā indigna
tōis: imissiones p̄ angelos malos. Possumus
inq̄t sine dubio malis angelis attribuere mor
tes p̄mitiuoꝝ ꝛ induratiōes egyptioꝝ. Rn̄sio
Hic est duplex modus loq̄ndi. Vnꝰ q̄ angelꝰ
malus erat exterminator egyptioꝝ: sed postea
misit deus angelū bonū q̄ malum cohiberet
ne similiter exterminaret hebreos ꝛ de illo di-
cit̄ vt in littera patet. Attingebat vsq3 ad celū

Aliꝰ modus dicendi ē: q̄ fuit angelus bonus
Et h̄ magis ꝯcordat cū littera huius lectiōis
q̄r aliter esset nimis distortū exponere primā
p̄tem de angelo malo ꝛ scd̄am de angelo bono
quando dr̄ Stans oīa repleuit morte: vsq3 ad
celū attingebat stans in terra. Et q̄ angeli bo
ni exterminant malos corp̄alr̄ expresse dicunt
p̄merōes. Mali vero aliq̄n puniunt bonos
corp̄aliter tm̄: sicut ptꝫ Job. j. ꝛ. ij. Ecce in ma-
nu tua est: verūtn̄ aiam eiꝰ serua. s3 malos pu-
niūt boni angeli ꝛ corp̄alr̄ ꝛ spūaliter Boni v̄o
angeli puniūt malos hoies corp̄alibꝫ penis n̄
spūalibꝫ. Hec glo. sup illud p̄s. Jmissiones p̄
angelos malos. Ad primū in oppositum de
dicto Gregorij. dicendū q̄ illud dictū sic debꝫ
intelligi: q̄ angeli boni nō sunt tortores bono
rū sed maloꝝ vt patet in zodomitis ꝛ assyrijs.
Ad scd̄m dicendū q̄ Augꝰ non determinat
q̄d fuerit de f̄co: s3 q̄d possit attribui āgelo ma
lo. Et vult dicere q̄ angelꝰ malꝰ p̄t facere mu
tatōnes natura: ꝑsicut mutare aq̄m in sangui
nē vel creare ranas: s3 occidere pecora p̄mitiā
ꝛ obdurare. i. tēptare de obduratōe p̄nt sc3 de
mōes ꝺ potestate eis ꝯcessa a deo. Posset etiā
dici in p̄posito nr̄o q̄ bonus angelus vtebatur
demonibꝫ eos cogēdo exterminare egyptios.
ꝛ sic ista exterminatio fuit p̄ angelū bonū ꝛ per
malum. S3 ex dictis orit̄ alia dubitatō. ꝛ est
ista: q̄r dictum est q̄ angeli boni nō puniūt bo
nos. Vtrum aīe in purgatorio puniūt̄ per C
angelos bonos vel p̄ malos. Et ad hanc q̄stio
one dicendū q̄ nō puniunt̄ p̄ bonos nec p̄ ma
los. Nō p̄ bonos: q̄r nō esset ꝯueniēs q̄ cōci-
ues suos ita vehement̄ affligerēt. Nec per ma
los h̄ decet fieri: q̄r nō decet bonas aīas ita p̄
illos torq̄ri: quoꝝ prius extiterunt victores in
via. Et ideo p̄ solā diuinā iusticiam ignis affli
git aīas in purgatorio existētes: cōcomitātur
tn̄ bonis angeli demones ad loca penalia. ani
mas ducentibꝫ ꝛ etiā aīabꝫ ibidē afflictis assi-
stūt vt de eaꝝ pena satient̄. Assistūt etiā morē
tibꝫ ad explorandum in exercitu si aliq̄d in eis
calūniare possit. Vide sanctū Thomā. super
iiij. sn̄iaꝝ. dis. xxj. q. j. ar. iiij. Juxta illā clausulā
Cū em̄ q̄etum silentiū teneret oīa. Notādū ē
q̄ quies ꝛ silentium ꝯuenient̄ ꝯiungunt̄. q̄r ni
hil magis tranq̄llitati est ꝯtrariū q̄3 nimia loq̄
citas. Est etiā v̄tuosū silentiū moralit̄ custos
ꝯscientie. frenū insolentie. decor innocentie. et
signum sapientie. Est em̄ p̄mo moderatū silē-
tiū custos ꝯscie. Nā in multiloquio non deest
peccatum. Vn̄ credo vbicūq3 hō pronꝰ est ad
loq̄ndū cōsciētia cito ledit̄. ꝛ sicut nullꝰ thesau
rus secure p̄onit̄ in cista q̄ non habet seras. ita
nec virtutes diu manēt in cōsciētia hoīs qui ē

imoderat⁹ ad loqndũ. Hoīes tpe belli habitãt
in ciuitatib⁹ muratis libēti⁹ q̄ extra: qꝛ ibi est
maior securitas propter fortitudinē muri: ita
bone psone silētio bñ murate sũt q̄si fortia ca
stra dei. Esa. xxx. In silētio ꝛ in spe erit fortitu
do vr̃a. Scd̃o silētiuȝ est frenũ insolētie. No
D ta q̄ nobiles equi frenãt ꝛ viles agrarij ꝛ nul
li⁹ valoris frenis nõ vtunt. Et codē mõ mora
liter viri sancti q̄ xp̄m ferũt p obediētiã frenãt
p silētiũ a smonib⁹ indiscretis ꝛ pículosis retra
hunt. Eccl. xxviij. Verbis tuis facito stateraȝ
ꝛ frenos ori tuo rectos. Tertio silētiuȝ ē decor
innocētie. Zacharias in silētio genuit Johem
Scitis q̄ maiorē sonũ faciũt ligna arētia q̄ vi
rētia: ita aride psone freqnter sunt vbose. Esa.
xxxij. Cultus iusticie silētiũ. Valeri⁹ li. vij. ca.
ij. Zenocrates cũ q̄dã tpe maledictoꝝ sermoni
interesset summo silentio, vno ex his cõqrēte.
Cur solus linguã cohiberet. Quia dixisse me
inq̄t aliqñ penituit: tacuisse vero nunq̄. Item
ali⁹ phs cuidã dicēti sibi. Male de te dixit ta
lis. Nõ curo inq̄t, qꝛ audit⁹ dedit esse robusti
or lingua, cũ singulis homib⁹ sint singule lin
gue ꝛ aures bine. Vñ q̄dã cuidã verboso dixit
sic. Cũ nihil ausculte ſȝ plurima vana loq̄ris
Una tibi meli⁹ auris q̄ ora duo. Nã gemias
aures nobis de⁹ os dedit vnũ. Nos audire de
cet plurima pauca loqui. Quarto silentiuȝ
moderatũ ē signũ patiētie. Vñ Hiero. sup ec
clesiastē, pithagoricoꝝ disciplina ē tacere p q̄n
quēniũ ꝛ postea erudit⁹ loq̄. Job. xiij. Utinaȝ
taceretis vt putaremini sapiētes. Scitis q̄ aq̄
q̄to pfundior tãto quietior. Et eodē mõ sapiē
tes q̄to pfundi⁹ sciũt tãto q̄eti⁹ silēt. Prouer.
xiij. Aqua pfunda vba ex ore sapiētis viri. Ex
pertũ ē freq̄nter q̄ paup mercator transiens p
villã plura habet verba q̄ diues. Ita ē inter
dũ q̄ pauca sciēs sp ē iactatiu⁹ de nihilo. Pro
uer. xiiij. Ubi plurima sũt verba ibi frequēter
egestas. Et per oppositũ abundantes diuitijs
sapiētie cũ modestia ꝛ silētio exp̄mũt sensũ suũ
Esa. viij. Aque siloe currũt cuȝ silētio. ꝛ Eccs.
ix. Verba sapientiũ audiunt cũ silētio: plus q̄
clamor principis inter stultos. Versus. Sci
re loqui decus est ꝛ scire tacere. Hec duo si po
teris scire peritus eris.

Lectio. CLI.

Hunc continuo vi

C sus maloꝝ somnioꝝ turbauerũt il
los: ꝛ timores supuenerunt inspira
ti: ꝛ ali⁹ alibi pіect⁹ semiuiu⁹ ppt quã cãm mo
riebat demõstrabat mortis. Visiões em̄ q̄ illos
turbauerũt hec p̄monebãt, ne inscij q̄re mala
patiebant perirēt. Postq̄ ostensũ ē q̄ pena il
lata egyptijs in morte primogenitoꝝ nulli pe
percit ppter generis nobilitatē: nec ppter tpis
importunitatē. In hac parte declarat q̄ nulli
pepercit ppter stat⁹ insensibilitatē siue qualita
tē. In illa nãq̄ nocte interfectõnis p̄mogeni
torũ nõ pepcit diuina vindicta dormientib⁹: ſȝ
indifferenter p̄mogenita egypti iterfecit siue
dormirēt siue vigilarēt. In h āt diua seueritas
tpamēto clemētie cõmixta fuit q̄ pituros p sõ
nia ꝛ visiones p̄monuit: sciētes q̄re fuerunt in
primo puniēdi tpalit: si vellēt q̄ eternalit per
pniam saluarent. Tria ergo dicunt in lr̃a ista
Primũ est q̄ dormiētes p̄monebant p somni
orũ apparētiã. Scd̃m ē q̄ expellebant a locis
suis p corpalē violentiã. Tertiũ ē q̄ imissio vi
sionũ fuit eis ad cõis reat⁹ euidentiaȝ. Prio g̃
q̄tũ ad sõnioꝝ apparētiã dic̄ sic. Tũc ꝯtiuo, id
ē stati sine impedimēto: qꝛ snĩa diuina decreuit
hãc mirabilē plagã inferre egyptijs illa nocte.
Visus somniorum. i. fantasmatũ subito appa
rentiũ turbauerũt illos: ꝛ timores supuenerũt
inspirati i illis qui se ad somnum posuerunt p
quiete. Sic moralit mũdiales dormientes in
peccatis q̄uis in delectatõnib⁹ sp itendãt qui
escere: remorsu tñ ꝯsciē turbant ꝯtinue quē se
cũ hñt. ꝛ nõ solũ sic pturbabant egyptij spũalr
ꝛ imaginarie ſ etiã trãsferebãt corpalit de loco
ad locũ. Et h ē q̄d dic̄. Et ali⁹ alibi pіectus se
miuiu⁹. i. vn⁹ i vno loco: ali⁹ in alio loco iacu
it semiuiu⁹ ꝛ deficiens ab actu vitali q̄ ē sēsus
vel mot⁹. Demõstrabat cãȝ ppt quã moriebat
id ē mod⁹ moriēdi, ita regularis fuit ex diuers
circũstantijs q̄ euident apparuit: q̄ nõ habue
runt cãm efficientē nisi deũ. Notãdũ mora A
liter q̄ duo faciũt vitã spũalē aie: vicȝ vt⁹ ꝛ sci
entia. Virtus in volũtate siue affectu: scia i in
tellectu. Qñ g̃ vtus tollit ꝛ rem anet scia tunc
talis psona relinq̄t semiuiua Scit em̄ bñ age
re ſȝ tñ nõ opat. Et talis tanq̄ vilis pcedi⁹ ē
i foueã infernalē. Luc. x. Plagis impositis abi
erũt semiuiuo relicto. Hoc ē q̄ amõ. i. diabol⁹
rasit dimidiã barbam nuncioꝝ dauid ꝛ decur
tauit vestes eorum vsq̄ ad nates. ij. Regum. x.
Moraliter loq̄ndo. Dimidia ps barbe radit.
qñ opatio virtutis omittit ꝛ claritas scie reser
uat. vestes prescindunt vsq̄ ad nates qñ fama
ex prauis opibus orta: vilitas psone q̄ p nates
designat denudat. Semiuiu⁹ etiã dicit pecca
tor viuēs in corpe ꝛ mortu⁹ in aĩa. Aĩa em̄ tal
mortua est spũaliter q̄ caret vite grē. j. Thi. v.
Vidua que in delicijs est viuens mortua est.
Semiuius etiam dicitur fama clarus et vi
ta sordidus. Ut habetur Apocalipsis tertio.
Nomen habes q̄ viuas ꝛ mortuus es. Tan
dem finaliter dr̄ in lr̃a: q̄ talis apparentia visi

onũ dormiendo facta fuit eis ad cõis reat⁹ eui
dentiaȝ vt videlȝ p̄monerent de pctis suis ne
ignorarēt q̄re tot mala patiebant. Vñ dic̄ sic.
Visiones em̄ q̄ illos pturbauerũt hec p̄mone
bãt ex dei misericordia: ne inscij. i. ignorantes
q̄re mala patiebãt pirent. Vñ dicit Rabanus
in glo. Hoc diue bonitatis ē q̄ peccãtes casti
gat, vt abstineãt a pctis ꝛ pniam agant. Si āt
dei patientia abutunt sine excusatõe ineternũ
puniunt. Qꝛ hic dr̄ q̄ egyptij fuerũt p̄moniti
B p visiones somnioꝝ fit dubitatio lr̃alis. Utrũ
diuinatio p somnia sit licita. Et arguit q̄ non
Nã Leuit. xix. dr̄. Nõ arguabimini nec obser
uabitis somnia. Et silr Deut. xviij. phibet sõ
nioꝝ obseruatio, g̃ est illicitũ. Ad oppositum
scribit Johelis. ij. Iuuenes vr̃i visiones vide
bũt: ꝛ senes vestri somnia somniabũt. Et Hie
re. xxiij. Propheta q̄ habet somniũ sũũ. g̃ licitũ
est in casu p somnia diuinare. Et ꝯfirmatur p
textũ huius lectionis. Visiones inq̄t que eos
turbauerũt: hec p̄monebãt eos. g̃ ille visiones
fuerũt signa futuroꝝ euētuũ: g̃ licitũ est p tales
visiones somniales diuinare. Itē in scriptu
ra sacra legim⁹ mlta p somnia diuinasse Geñ.
xxxvij. de Joseph q̄ dixit vidi p somniũ quasi
solē ꝛ lunã ꝛ stellas duodecim adorare me. ꝛc̄.
Et iudicũ vij. de somnio mediãte q̄ ꝯfortatus
est Gedeon ꝛ. ij. Mach. xv. somnio digno fide
ostenso Jude machabeo. Igit aliq̄ sũt somnia
digna fide. Pro dubitione ista videnduȝ est
p̄mo q̄d sit somniũ ꝛ q̄d diuinatio. Somniuȝ
ſm Aris. ij. de som. et vigi. ē fantasia factũ a mo
tu simulachroꝝ in simplr dormiēte. Remanēt
em̄ simulachra: idola siue species in organo fã
tasie ꝛ ex ill causant idola i organo sēsus cõis ꝛ
etiã i organis exterioꝝ sēsuũ sic̄ visus auditus ꝛ
sic de alijs. Et sic apparet homi q̄ videat audi
at ꝛ tangat eo q̄ aĩa vtit simulachris reꝝ p re
bus ipis, ꝛ iõ dicit Aug⁹. xij. sup Geñ. ad lr̃am
q̄ tunc i somniũ: cũ inter species receptas ꝛ ve
ras res cui⁹ sunt species nõ discernit, ꝛ iõ xp̄s
nũq̄ somniauit. Diuinare v̄o est p̄dicere euen
tũ futurũ vel ignotũ q̄tũ ad ppositũ pertinet.
Istis visis dico tria. Unũ est q̄ diuinatio p sõ
nia ē licita in casu. Scd̃m est q̄ talis diuinatõ
nõ ē ab om̄ib⁹ expectanda. Tertiũ est q̄ tal di
uinatõ est multũ pículosa. Prima ꝯclusio ptȝ
sic. Diuinatio p somnia ē naturalr aliqñ. g̃ tũc
ē licita. ꝯñtia ptȝ. Añcedēs ē Aris. ij. de som. et
vigi. de diuatõe vbi dic̄ Aris. q̄ diuatõeȝ quã
i somnijs agũt: nec ē ꝯtemnere idoneũ: nec oi
no suadere. Ubi dic̄ ꝯmētator q̄ null⁹ hõ ē q̄
nõ vidit somniũ q̄d enũciauit sibi aliq̄d futuꝝ
g̃ ꝛc̄. Ex q̄ ergo diuatio p somniũ nõ est nisi sõ
niũ significatiuũ, ꝛ mãifestũ est multa somnia
esse ſcatiua: planũ ē diuatõem p somniũ esse li
citã in casu. Cõfirmat p dictũ Aris. vij. ethico.
Fama nõ oino pdit quã oēs famãt. Multi āt
existimãt somnia signatõeȝ habere tã ab expi
entia moti ſm Aris. de som. ꝛ vigi. vbi prius.
Vñ verisimilr ē diuatõem esse silem ꝛ p ꝯseq̄ns
in casu licitã. Est g̃ aduertendũ sic̄ extrahi pt C
ex dictis hti Augu. xxij. sup Geñ. ca. xliij. Et
Aris. de som. ꝛ vigi. ꝛ etiã Albert⁹ in libro suo
de eisdē. Somnia sumunt originē multipliciter
Aliqñ a corpe hũano: aliqñ ab aĩa: aliqñ a cor
porib⁹ supcelestib⁹: aliqñ a spiritib⁹ bonis: ali
qñ a spiritib⁹ mal. Ex pte q̄dē corpis origina
liter oriunt somnia cõiter in humore Vñ quã
do in corpe hũano supabũdat humor flegma
tic⁹ accedēs ad organũ fantasie: fantasia fit sic̄
idolũ simile illi humori ꝛ hoi q̄ ē in aliq̄ humi
do sic̄ in aq̄: vel q̄ gustat aq̄m. Silr qñ hũor
dulcis ꝛ flegmatic⁹ descēdit a capite apparet il
li q̄ ipa gustet dulcia. Cõsilr colera nimis abũ
dante in corpe somniat hõ freq̄nter de incen
dijs ꝛ ꝯflagratõe dom⁹ ꝛ hmõi. Et narrat Al
bertus quēdã somniasse picē ardentē fuisse in
ventrē suũ, ꝛ causa fuit: qꝛ in eo abũdauit cole
ra nigra, vñ exurgēs emisit colerã nigrã in ma
gna q̄ntitate. Talia ergo somnia mãifesta sũt
significatiua futuraꝝ infirmitatũ frequēter, et
de talib⁹ somnijs bene informãt medici ad iu
dicandũ sollicit ꝛ cogitatiui cuȝ aliq̄ negocia
facere cogitãt freq̄nter somniãt de eisdē. Eccl.
v. Per mltas curas sequunt somnia. Et est cã
hec quare hoies freq̄nter somniant de amicis
suis ꝛ notis sui s ꝛ citi⁹ de eis q̄ de extraneis
ꝛ plura de eis p̄uident. Amici em̄ pcul existen
tes marie solliciti sũt de seinuicē: sic̄ docet ari.
vbi p̄us. Hec ē etiã causa q̄re dediti vilib⁹ vi
gilando: vigilia somniãt dormiēdo, ꝛ q̄re tan
tus pt esse habitus honestatis in vigilando q̄
psona etiã nõ assentiet dormiendo feditatibus
nec voluptatib⁹ carnalib⁹. sic̄ docet August. x.
ꝯfessio. q̄ tm̄ habitũ hõestatis põt hõ acq̄rere
q̄ virtute istius habitus dissipabunt fantasie
maleq̄ per somnia ingerunt dormiēti. Tertio
sunt somnia q̄ causant in homine virtute cor
poꝝ supercelestiũ. Nam corpa supcelestia in
fluendo virtuteȝ nostris corporib⁹: alterat cor
pora nostra in somnia, ꝛ tunc contigit fanta
siam sibi formare species ꝛ idola ꝯformia qua
litatib⁹ in corpore causatis, ꝛ sic apparēt aĩme
aliq̄ effect⁹ futuri: sic̄ de bellis ꝛ fertilitate ꝛ ste
rilitate terre ꝛ hmõi: q̄ a corpib⁹ celestib⁹ cãm
hñt: sic̄ fuit de somnio Pharaõis de septē bo
b⁹ ꝛ septē spicis. Gene. xlij. Quarto originant
in nobis nõnũq̄ somnia a spiritib⁹ bonis, sic̄
ptȝ Mat. ij. de angelo q̄ apparuit in somnis io

xpo ⁊ in aliis scripture locis. Et tale videtur
somniū simonidis. De q̄ narrat Valeri⁹ li.j.c.
v. Simonides cū ad littus nauē applicuisset:
inhūanatum corpus iacēs reperisset ⁊ illud se
pulture mādasset: admonit⁹ ab eo p̄ somnium
ne p̄xima die nauigaret. in terra remāsit: q̄ inō
soluerant fluctibꝫ ⁊ p̄cellis in ei⁹ ꝯspectu ob-
ruti sunt. ipe letat⁹ est ꝙ vitā suā somnio q̄ꝫ na
ui cedere maluisset. ⁊ memor aūt bn̄ficij elegā-
tissimo carmine eternitati ꝯsecrauit. melius il
li ⁊ diuturnius in animis hoim̄ ꝯstituens se-
pulchrū q̄ꝫ in desertis ⁊ ignotis arenis cōstru
xerat. Hoc somniū ab aliquo bono spiritu po
tuit fieri in recōpensatōem pietatis. Simoni-
dis ⁊c̄. Quinto originant̄ nonnūq̄ꝫ somnia
a malis spiritibꝫ: sicut p̄ꝫ de vxore Pilati: que
adiosa die pasceues dormiebat: multaq̄ꝫ passa
fuit p̄ visum de xp̄o demone immittēte: vt p̄ ta
les visiones seu apparitōes nr̄am impedire po
tuisset redemptōem. Vn̄ mulier mādauit vi-
ro suo Pilato dicēs talit̄. Nihil tibi ⁊ iusto il-
li. Multa em̄ passa sum p̄ visum hodie ꝓpt̄ eū.
Mat. xxvij. ⁊ a tali spū videt̄ illud somniū cau
satū esse qd̄ narrat valeri⁹ vbi pri⁹ de cassio p̄
mensi. Huic dormiēti q̄dā p̄cere magnitudis:
⁊ nigri coloris apparuit: squalidus barba ⁊ ca
pite demisso interrogat⁹ q̄s esset. Rn̄dit caca-
demon. Cassius p̄territ⁹ familiā excitauit ⁊ q̄-
siuit si q̄s talis camerā suā fuisset ingressus. re
spondert ꝙ nō. Rursus obdormiuit: ⁊ rursus
eadē species apparuit. Lumē ergo iussit afferri
⁊ pueros sibi assistere p̄cepit. Et ecce infra mo
dicū tp̄s post h̄ de mādato cesaris capite puni-
tus est. Ex dictis em̄ patet ꝙ somnia siue vno
mō siue alio mō causent̄ freq̄nter ꝯtingit ꝙ sit
futuroꝝ euētuū signa. Ex q̄ p̄ꝫ v̄itas p̄me con
clusiōis ꝙ diuinatio in casu p̄ somnia est lici-
ta. Scd̄a ꝯclusio ē ꝙ diuinatio ista in om̄ib⁹
somniis nō ē expectāda. vn̄ Arist. de som. ⁊ vi-
gilia. vbi p̄us distinguit sic. Quedā inq̄t som-
nia sunt signa alioꝝ effectuū. q̄dā cāe. q̄dā acci
dentia. i. p̄tinētia ad futuros euēt⁹. Signa sūt
sicͬ patuit de hūoribꝫ colericis ⁊ flegmaticis. cau
se sunt interdū. qꝛ aliq̄n hō vel sollicitat̄ circa
opus incboatū vel incboandū: qꝛ in dormien
do p̄fecte ꝯp̄hendit modū ꝯuenientē quo illō
opus p̄ficiet. ⁊ postea iuxta fantasiā p̄dicit pro
positū ad effectū. Et sic ē somniū causa euent⁹
futuri. Sūt etiā q̄dā accidētia ⁊ imp̄tinētia ad
euentū futurū. qꝛ nec sūt signa nec causa alic⁹
euētus futuri. ⁊ ex talibꝫ somniis nullo mō est
diuinatio expectāda. ⁊ sic p̄ꝫ scd̄a cōclusio.
Tertia ꝯclusio est ꝙ somnioꝝ diuinatōi indul
gere est multuꝫ p̄iculosum. Hec ꝯclusio patet
D p̄mo ꝓpter deceptōem maloꝝ spirituū q̄ p̄ som

nia nitunt̄ decipe illos vel seducere q̄ somniis
fidē p̄stant. ⁊ iō faciliter posset hō nimis credēs
somniis labi in desp̄atōem ad suggestionē dia
boli. Scd̄o ꝓpter diuersitatē significatōnis in
somniis. Pōt em̄ somniū eq̄uoce ⁊ eq̄liter mul-
ta significare. ⁊ iō hō applicās ad vnū p̄ticula-
re statim decipit̄. Tertio qꝛ nonnulla somnia
hn̄t interp̄tari p̄ simile ⁊ nōnulla p̄ ꝯtrariū. et
in hoc casu difficile est discernere. Quarto qꝛ
sicͬ dicͬ Arist. licet somnia sunt significatiua fu
turoꝝ aliq̄n. tn̄ nō est necesse euentū somnioꝝ
accidere: quia possunt superiores cause impe-
dire. Sicut em̄ nubes q̄ sunt cause pluuie: ali
quando abundāt ⁊ signāt pluuiā futurā: et tn̄
p̄ aliam causam sup̄iorem eas dispergentē cō-
tingit pluuiā impedire. Cōsimiliter in volun
tariis op̄ationibus quas habet quis ad aliq̄d
faciendū ⁊ firmū ꝓpositū ad aliud exequenduꝫ
nō tamē est necesse ꝙ sic fiat. potest em̄ fortius
ꝯsilium sup̄uenire ⁊ totū mutare ꝓpositū. ⁊ iō
interp̄tator somnioꝝ nō debet dicere determi
nate ꝙ sic eueniet sicut somniū signat: sed cum
ꝯditione nisi fortior causa sup̄ueniens impedi
at. Et consimiliter dn̄t astronomi diuinari. Vn̄
dicit Albert⁹ vbi prius. Qd̄ astrologi dicētes
determinate ꝙ talis effectus eueniet: faciūt sci
entiā astrologicā vilescere. cū tn̄ in sciētia astro
logica vitium nō inueniat̄. sed in astrologo de
terminante et alit̄ sniam p̄ferente. Periculosū
est ergo p̄ somnia nimis cōmuniter diuinare.
quia poetice dr̄. Somnia ne cures nā fallunt
somnia plures. Et Eccl̄. xxxiiij. Vana spes et
mendaciū insensato viro ⁊ somnia extollūt im
peritos. Quasi qui apprehendit vmbrā ⁊ p̄se-
quit̄ ventū: sic qui attendit ad visa mendacia.
scd̄m hoc visio somnioꝝ ⁊c̄. Sicut p̄turientis
cor tuū fantasias patiet̄ nisi ab altissimo emissa
fuerit visitatio. Et sic patet ad dubitatōem.
Ad rōem in oppositū ibibet̄ ne sup̄sticiose hec
fiant nimis ꝯmuniter. Non autem quin ali-
quando liceat: sicut declaratum est.

Lectio. CCLII.

Tetigit autem et tūc

a iustos temptatio mortis: ⁊ ꝯmotio
in heremo facta est multitudinis: sꝫ
nō diu p̄mansit ira tua: ꝓperans em̄ hō sine q̄
rela deprecari pro populis p̄ferens fultutis
sue scutū orationē. ⁊ p̄ incensum dep̄cationem
allegās restitit ire ⁊ finem imposuit necessitati
ondēs: q̄m tu⁹ ē famul⁹. Postq̄ꝫ actū ē de pēa
mortis iflicta egyptiis p̄ diuā aiaduersioneꝫ. h̄
trāsfert se autor ad tractādū de q̄dam insolita
pena mortis inflicta hebreis ꝓpter eoꝝ rebelli
onē Vbi notādū sic narrat̄ Nu. xvj. Chore

A filius Isuar fratris Amrā: qui fuit pr̄ Moysi
et Aaron inuidit eisdē murmurās ꝯtra eos:
ꝙ vnus eoꝝ sibi sacerdotiū vsurpauerat: alius
p̄ncipatū. Voluit g̊ fieri sacerdos ⁊ fungi sa-
cerdotio qd̄ soli Aaron ⁊ filiis eius ꝯcesserat
in quo etiā ꝓposito adiūxerat sibi. ccl. leuitas
quos oēs dignos p̄ferebat sacerdotio: ⁊ in o-
dium ipi⁹ Aaron ⁊ in supplātationē ipi⁹ moy
si q̄ erat dux ppl̄i adiūxerat sibi dathan. ⁊ aby
ron q̄ fuerūt rubenite q̄bus dicebat deberi po
tissime populi p̄ncipatū. eo ꝙ erant de ruben
p̄mogenito Jacob. Deo g̊ vltione insolitā in
fligēte Dathan ⁊ abyron a terra absorpti sūt.
sed et ignis in maxia q̄ntitate egressus de thu
ribulis chore ⁊ alioꝝ leuitaꝝ qui cū eo eiusdē
ꝯspiratōnis fuerūt eos viuos in fauillā rede
git. Aaron iuxta illos stante illeso. Istis penis
visis adhuc murmurauit ppl̄s contra Moy-
sen ⁊ Aaron. Seq̄nti die ois scꝫ multitudo fi
lioꝝ israel ꝯuenit dicēs. Vos mihi interfeci-
stis ppl̄m dn̄i. Cūq̄ꝫ voluisset eos ppl̄s lapida
re: fugerūt Moyses ⁊ Aaron in tabernaculū
⁊ operuit eos nubes. ⁊ statim egressus ignis
de tabernaculo cepit pplm̄ cōflagrare. Dixit
q̄ꝫ Moyses ad Aaron Tolle thuribulū tuū
⁊ hausto igne de altari pone thimiama: ⁊ va-
de rogare pro pplo. Accurrēsq̄ꝫ Aaron cū thu
ribulo: stetitq̄ꝫ inter viuos ⁊ mortuos orās do
minū ⁊ plaga cessauit. Fuerūtq̄ꝫ p̄cussi q̄tuor
decimilia ⁊ septingenta absq̄ꝫ his q̄ perierāt in
seditōne Chore. Et de hac secūda hystoria h̄
auctor agit Et circa hoc duo facit. Nā p̄rio
narrat breuiter quō pena mortis fuit hebreis
terribiliter illata. Secūdo quō fuit suauit̄ mi
tigata. ibi Sed nō diu p̄mansit Circa p̄mū
tangit penam ⁊ pene cām. cū dicit. Tetigit au
tem. ⁊ tūc iustos. i. hebreos tēptatio. mortis. i.
plaga incēdii qua mortui fuerūt mlt̄i de pplo
et tēptatio mortis in murmuratōe populi p̄-
pter quā fuerūt digni morte. Et seq̄tur cā pe-
ne illate: ⁊ ꝯmotio facta ē in heremo multitu-
dinis contra Moysen ⁊ Aaron. Sed quō:
dicit ꝙ tūc tetigit hebreos temptatio mortis.
Nūquid em̄ illa ꝯmotio fuit tūc q̄n p̄moge-
nita egyptioꝝ occisi sūt: ⁊ manifestū est ꝙ nō.
sed hn̄ post. Et dōm ꝙ in h̄ loco tūc nō dicͬ simi
tudinē in tp̄e: sed ꝯuenientiā in genere pene: ⁊
forte in greco sonat talit̄. Vel tūc. i. post. Qua
liter aūt illa pena fuit suauiter mitigata: sub-
dit ꝯn̄ter vsq̄ꝫ in finem capl̄i. Modus em̄ q̄
illa pena sopita fuit ⁊ finita ꝯtiet tria: vicꝫ ipi
us Aaron deuotā orōnem. diuine ꝯsideratio
nis allegationē. ⁊ sacraꝝ vestium rep̄sentatio
nem. Propter hoc em̄ tria angelū cedentē po
pulum cessare fecit a plaga. Primo g̊ agit au

ctor de ipius Aaron deuota supplicatōe. Se
cūdo de ipius rōnali corā domino allegatiōe
Et tertio de vestium suaꝝ quibꝫ indutus erat
rep̄sentatōne. Secūda ibi. Vincit aūt turbas
Tertia ibi. In veste poderis eius. Circa pri-
mum dicit sic. Sed nō diu p̄mansit ira tua. i.
pena ex zelo iusticie diuine prouenies. Prope
rans em̄ homo. i. Aaron sine querela. qui vi-
delicet habuit se ad deū pie. ad seipꝫ sobe. ⁊ ad
proximū iuste. ⁊ iō dignus prece deo fundere
fuit: et dep̄cari pro populis. i. ad dep̄candum
pro his quos incendiū ꝯsūmauit. ⁊ proferens
seruitutis sue scutum scꝫ oratōem. Est em̄ ora
tio ascensus mentis in deum s̄m Damascenū
Hec oratio est scutum prelati triplici virtute
cornutū ad modum scuti. quia s̄m Bernardū
Oratio est intentio cordis fide. spe ⁊ charitate
subnixa. ⁊ dicit̄ scutum seruitutis prelati. quia
debituꝫ ānexuꝫ officio p̄lati est: orare pro sub-
ditis. ergo sacerdotis officium ē orōnes fun-
dere: et pro iustis ne cadant. ⁊ pro peccatoribꝫ
vt resurgant. ad Hebreos. v. Debet quēadmo
dum pro populo ⁊ ipe pro seipo orare. Et per
incensum dep̄cationem allegans. Obtulit ei
thymiama ⁊ dep̄catus est pro populo. Nūe-
ri. xvij. Fuit aūt thymiama puluis ꝯposita ex
stacte nonycha galbane ⁊ thure. sicut p̄ꝫ Exo
di. xxx. Et vocatur hic incensum ⁊ signat de-
uotionē oratōnis. Apocal̄. xviij. Ascendit fu-
mus incensoꝝ de orationibꝫ sanctoꝝ. Et cassi
odorus. Oratio sine deuotōne est sicut corpus
sine anima. Corpus sine anima est cadauer ⁊
fetori proximū quod indignū est offerri deo ⁊
sanctis eius. Sic ergo dispositus Aaron re-
stitit ire. i. pene imisse a deo: ⁊ finem imposuit
necessitati. i. violentie mortis. vt dicitur. v. me
tha. ca. de necessario. ostendens q̄m tuus ē fa-
mulus. i. pastor ⁊ p̄latus. cui⁹ est pro grege se
exponere: q̄n deus populū suū castigat Cir
ca illam clausulā. Proferens fultutis sue scu
tum orōnem. Notandū est ꝙ deuota oīo ē B
rōnabiliter scala nr̄e ascēsionis. scutū nr̄e de-
fensionis. ⁊ nūcius nr̄e legatōnis. ⁊ redditus
nr̄e subiectōnis. Primo ē scala nr̄e ascēsionis
Per hanc em̄ ascēdimus ad deū. ⁊ a terrenis
ad celestia nos leuam⁹. Eccl̄. xxxv. Orō humi
liantis se penetrat celos vel nubes. Sed du-
biū esse pōt quid intendim⁹ dum deū oramus
qꝛ vel petim⁹ ꝙ operetur illud qd̄ disposuit se
facturū pro tp̄e. ⁊ hoc videt̄ frustra. Nam sine
nr̄is precibꝫ quicq̄d disposuit se facturū pro
ficiet. vel petimus ꝙ mutet volūtateꝫ ⁊ dispo
sitionē ⁊ velit: sicut nos volumus. ⁊ hoc est i-
possibile: cum deus mutari nō potest. Sed
dicendum est. ꝙ nō intendim⁹ deum: nec di-
L

uinam dispositōem mutare, sed magis instare ꝙ ꝯpleat et impleat. Sic em̄ deus disposuit ꝙ ea que circa nos ꝯsūmabūtur p̄ nostras orōnes ꝯsūmari merebūtur. Et ideo dic̄ Boetius. v. de ꝯsol. prosa. iij. ꝙ qui ponūt oīa de necessitate euenire auferūt hūani generis cū deo illud singulare ꝯmerciū scʒ orōem. Nō ergo cū oramꝰ deum mutare ꝓponimus vel ad nos inclinare. sed magis nos ad deū leuare: et nrām volūtatē suo bn̄placito ꝯformare. Et hoc pulchre declarat Dyonisiꝰ. iij. ca. de diui. noībus sub duobꝫ exēplis. Quorū p̄mū tale ē

11o Exm de orone

Si imaginemur vnā cathenā luīnis de celo dependentē ⁊ nos alternādo manus nitamur illā ad nos trahere: nō eā descēdere faceremꝰ eq̄liter. sed nosmetipos p̄ eā ad supius ageremus. Sic in ꝓposito est de orōne. Scōm exēplū est tale. si essemꝰ in naui exn̄te in aq̄ ⁊ teneremus funes fortes in manibꝫ extētos ad nos de aliq̄ rupe imobili ⁊ traheremꝰ fortiter illos funes: nō moueremꝰ rupē ad nos: sed ecōtra ⁊ nos ⁊ nauē moueremꝰ ad rupē. Sic cū oramus nō mouemꝰ ad nos imobilē dei ꝟtutem sed potius trahimꝰ nos ad eum.

Exm 2m

Scōo orō est scutū nr̄e defensionis. Vn̄ hic dī. Proferēs sue fultutis scutū. i. orōem. Narrat hystoria Britonū ꝙ rex Archturꝰ illustris depictā habuit infra scutū imaginē ꝟginis bn̄dicte filiū suū in brachijs suis baiulantē. Ad hāc imaginem q̄tiens in p̄ssura belli incepit fatigari respexit. Cuiꝰ statim intuitu latēter vires recentes recepit. Vn̄ li. vij. ca. v. dicit ꝙ clypeꝰ eius pilken vocabat in quo imago sancte dei genitricis depicta fuit. Moraliter isto mō dʒ scutū nr̄e orōnis ornari vt vicʒ intrīsecus habeat imaginē ꝟginis bn̄dicte. Si em̄ imaginemur ꝟginē bn̄dictā in interiori p̄te scuti stantē: ipa videbit scutū nr̄e orōnis deferre. Studeamꝰ ḡ scutū nr̄e orōis ipiꝰ imagine exornare. ⁊ pōdus nr̄e dep̄catōis sibi iponere ⁊ ipa dignabitur nrām orōeʒ portare ⁊ p̄ nobis filio suo p̄n̄tare. Nā q̄cq̄d filio suo offert: ncārio acceptū est. Et iō dicit Bern̄. sup missus est. Crede frater q̄cq̄d illud est qd̄ deo offerre paras. Marie ꝯmēdare memēto: vt eodē alueo ad largitorē gr̄e gr̄a redeat q̄ influxit. Ḡ orōem nrāʒ duo dn̄t ꝯplere. xp̄s vicʒ ⁊ maria. Dicūt grāmatici ꝙ inter p̄tes orōnis p̄ncipaliores sūt nomē et ꝟbū. Inter nomē ⁊ ꝟbū talis differētia dat ꝙ nomē significat subam cū qualitate sine tēpore. Verbū significat p̄sonā agere vel pati aliq̄d cū tp̄e. De natura etiā nōis ē reddere suppositū ipi ꝟbo. Et de rōne ꝟbi ē regere nomē sibi in orōne supponēs, sicut in grāmatica int̄ puerilia docti sumꝰ. Moraliter loq̄ndo carissimi ad hoc ꝙ nr̄a orō que ad p̄n̄s s̄moni debet p̄mitti inueniat ꝯgrua ꝯueniens ⁊ p̄fecta necesse est ꝙ ex nōie ⁊ verbo ꝯponat. Verbum aūt ꝙ nrām orōem ingredi debeat certe est illud verbū de quo dī: ꝙ deus erat verbuʒ ⁊ verbū caro factū est. Joh. j. Istud verbū personā significat. imo est p̄sona filij dei. Significat etiā cum tp̄e. qꝛ qn̄ venit plenitudo tp̄is misit deus filiū suū ad Gal. iiij. Silr̄ istud verbū tam actionē q̄ȝ passionē importat. Istiꝰ em̄ verbi actōne secula formata sunt: qꝛ ad Heb. xj. Fide intelligimꝰ secula optata esse dei ꝟbo vt ex inuisibilibꝫ visibilia fierēt. Istiꝰ em̄ verbi passione cūcta sūt reformata: qn̄ verbū ꝯns altissimi corp̄ali passuʒ est carne sumpta. Habemꝰ ergo verbū qd̄ nrām orōem ingredi dʒ. Sʒ qd̄ est illud nomē: qd̄ in orōne isti ꝟbo dʒ ꝯiūgi. Reuera nō inuenit nomen sub celo: qd̄ isti ꝟbo ꝯuenientiꝰ ꝯiungi possit q̄ȝ illud de q̄ Luce. j. Nomen ꝟginis Maria ecce substantia: ꝟgo ecce q̄litas: ⁊ hoc sine tp̄e. Cuiꝰ causa est ista. iiij. phisic̄. dicit ꝙ tp̄s est cā corruptionis. oīa em̄ corrūpūtur ⁊ tabescūt in tp̄e. Ille ergo mulieres q̄ primo sunt ꝟgines: ⁊ postea fiūt matres, sed sine corruptōe ⁊ generatōe certe ille mulieres sunt ꝟgines in tp̄e. Sʒ hec benedicta ⁊ singularis q̄ virgo ꝯcepit: ꝟgo peperit: ⁊ post partū virgo quē genuit adorauit. Reuera ipa est ꝟgo sine tp̄e. Versus. Transit ad ethera ꝟgo puerpera ꝟgula iesse. Nō sine corp̄e: sed sine tp̄e trāsit adesse. Habemꝰ ergo nomē ⁊ ꝟbum p̄ nr̄a orōne formāda. Sed vt inter hec oīmoda ꝯgruitas ostendat restat videre quō ⁊ qn̄ istud nomē huic ꝟbo suppositum reddit: ⁊ quō virgo ab eodē ꝟbo regebat. Reuera charissimi qn̄ illa bn̄dicta ab eterno p̄destinata: p̄sanctificata ⁊ dei filio ꝯsecrata: ⁊ cūctis creaturis supposita: ab angelo extitit salutata ⁊ ipa hoc nō obstāte q̄si vniuersis supposuit semetipaʒ isti verbo bn̄dicto suppositū reddendo dicēs. Ecce ancilla dn̄i. Et certe eadem humilitate q̄ sic suppositum verbo reddidit: ab ipo ꝯn̄ter regi petijt: qn̄ subiūxit. Fiat mihi s̄m verbū tuū. Ecce inq̄t ancilla domini: fiat mihi s̄m verbū tuū.

C

De dictis h̄ dubitatio oritur. Impossibile videt apud grāmaticos: ꝙ nomē reddat suppositū verbo, ⁊ tn̄ nō regat a verbo. Mō inuenio istā ꝟbo reddidisse suppositū qn̄ nequaq̄ȝ recta videat a ꝟbo. Qn̄ certe ꝟbum incarnatū pepēdit ī cruce ipa reddidit suppositū isti ꝟbo, sicut. Joh. xix. dī. Stabant inq̄t iuxta crucē mater iesu ⁊ soror mr̄is eius. Q aūt ꝟgo ista tūc tp̄is recta n̄ fuit a verbo, Probat, quia si sic fuisset recta a verbo in morte: sicut in ortu: certe tūc sic̄ ipsa

verbū peperit sine pudore: ita verbū vidisset mori sine dolore, sed sic nō fuit: qꝛ ipa maxime doluit, ergo inter nomē ⁊ verbū, vicʒ matrē et filiū que deberent esse p̄tes orōnis nostre tunc tēp̄is mala grāmatica fuit. Ad istam q̄stionem tripliciter respondeo. Vno mō pōt concedi ꝯclusio: ꝙ vicʒ tēpore mortis xp̄i grāmatica mala fuit in mūdo ⁊ hoīes loquebant falsum latinū. Multi em̄ latinū tūc tp̄is loquebātur falsum de xp̄o. Videmꝰ em̄ qn̄ grāmaticus scribit falsum latinū hoc est incōgruū: ponit cruceʒ in margine vt postea corrigatur. Vn̄ in illa lr̄a que est ꝓpinquior cruci denotatur esse mala grāmatica. Ergo cū illa btā virgo tūc tp̄is stetit ꝓpinquior iuxta crucē: nō est mirandū si in ea mala grāmatica fuit ⁊ si ꝟbo supponens: a ꝟbo more solito recta nō fuit.

Cōfirmat hec rn̄sio, qꝛ sicut tunc tp̄is falsa fuit astronomia in mūdo q̄re nō potuit eē mala grāmatica. Dicat astrologus. Quare eclipsis facta fuit in sole: luna exn̄te in oppositiōe. Et dicet grāmaticus q̄liter defectus fuit in regimine ꝟbi: nōie exn̄te ad ꝟbū in debita suppositōne. Sʒ qꝛ hec rn̄sio nō saluat bonā grāmaticā fuisse tūc. Ecce alia rn̄sio ⁊ melior. Verū est ꝙ nomē in ntō casu regulariter loq̄ndo nō ponit absolute q̄n a verbo regat. Sed in ablatiō casu valde cōiter absolute ponit, ⁊ dicit a grāmaticis ablatiuꝰ casus absolutꝰ. Moraliter maria in morte ꝟbi incarnati fuit totaliter in ablatiuo casu absolute posita, qn̄ anima xp̄i absoluebat a carne: ⁊ corpus filij auferebat a matre. Esaie. xxxviij. Generatio mea ablata est ⁊ cōuoluta est a me. Sed certe in cōceptōne ꝟbi ipa stetit totaliter in ntō casu. In cuiꝰ signū euāgeliū narrās xp̄i cōceptionē: replett noībꝫ passum illū. Luc. j. vbi dī. Cui nomen Nazareth cui nomē Joseph ⁊ nomē ꝟginis maria. ⁊ vocabis nomē eius Jesus. Ecce ꝙ posuit totaliter in ntō casu. Sed certe euāgeliū Joh. vbi narrat quō supposuit in morte vbi nomē marie subticet. Stabat inq̄t iuxta crucē mr̄ Jesu ⁊c̄. vt p̄ hoc signāter denotaret ꝙ ipa nō stetit in ntō casu. sed magis in ablatō. Actꝰ. xvij. Jam ablata erat oīs spes salutis. Sed tertia rn̄sio dari pōt, ꝙ nec ipa fuit a regimīe totaliter ablata: sed certe recta fuit a verbo licet nō imediate: tn̄ mediante quodā aduerbio. Vn̄ donatus. Aduerbiū est p̄s orōnis que adiuncta verbo significatōem eius explanat atq̄ȝ implet: sed nullꝰ magis significatōeʒ verbi explanauit eiusq̄ȝ volūtatem cōpleuit: q̄ȝ verbi charissimꝰ Joh. euāgelista. Vnde sicut christus vocat verbū, sic Joānes pōt dici aduerbiū, et certe xp̄s verbum expirans in cruce cōmisit Joāni aduerbio regimen mr̄is sue dicens. Mulier ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. Joh. xix. Et ex illa hora accepit eam discipulus in suam. Notate modū christi loquendi. Ecce filiꝰ tuus. Potuit aūt dixisse Iste ē filius tuꝰ. ⁊ ista ē mater tua. Nō ē aduerbiū in mūdo qd̄ regat ntm̄ casuʒ: nisi hoc aduerbiū ecce vl̄ en qd̄ idē est. Voluit ḡ in hac extrema morientis locutione aliquo verbo vocisq̄ȝ sono exp̄mere hoc aduerbiū ecce: in signū ꝙ illa benedicta deinceps imediate a xp̄o verbo corp̄ali p̄n̄tia: sed mediante aduerbio Joāne regeret. Habemꝰ ergo nomen ⁊ verbū.

Tertio orō est nūcius nostre legatōnis. Vn̄ augꝰ. sup p̄s. lxv. Orōnis pure magna virtus est ⁊ velut fidelis nūcius mandatū p̄agit ⁊ illic penetrat quo caro p̄uenit. Vnde p̄s. Intret in cōspectu tuo oratio mea, inclina aurem tuā ad p̄cem meā. Cuʒ em̄ tres sint satisfactōnis partes, elemosyna. oratio, ⁊ ieiuniū: dubiū pōt esse que istarū est potior ad satisfaciendū. Et dicūt q̄dam ꝙ oratio est potior. Sʒ in ꝯtrariū dicendū ⁊ tenendum est. ꝙ elemosyna est potior, nā continet ī se tam ꝟtutem orōnis q̄ȝ ieiunij, ⁊ ideo sic̄ anima intellectiua est nobilior sensitiua ⁊ vegetatiua: quas ꝟtualiter ꝯtinet, ita elemosyna efficatior est ad satisfaciendū q̄ȝ ieiuniū vel orat o de natura sua ceteris paribꝫ. Continet em̄ elemosyna ꝟtutem ieiunij ⁊ orōnis duplici rōne. Primo: quia elemosyna constituit eū cui datur debitorē ad orandū ⁊ ieiunandū pro eo q̄ dedit. Scōo quia elemosyna est q̄dam oblatio facta deo que vim orōnis habet. Silr̄ elemosyna continet ieiuniū inq̄ntū p̄ elemosynā bona exteriora que ad corp̄is sustentatōem p̄tinent diminuūtur. Oratio vero continet ieiuniū in virtute. Nā extentio intellectꝰ in deuʒ debilitatē corp̄is parit, sicut etiā ieiuniū. Et iō inter ista tria minus est ieiuniū: elemosyna maximū, ⁊ oratio tenet mediū.

D

Quarto orō ē redditus nr̄e subiectōis. Cadit em̄ oratio sub precepto determinate: ⁊ indetermīate. Determiate q̄dem q̄ntum ad ministros ecclie qui ex statuto ⁊ p̄cepto ad horas canonicas dicēdas obligant. Indetermiate vero q̄ntum ad oēs. Omis em̄ homo tenet suam salutē procurare que sine orōne adulto nō cōceditur. ⁊ iō orare mentaliter vel vocaliter ē de iure nature, et reducit ad scōm p̄ceptum p̄me tabule. Memento vt diem sabbati sanctifices. Tēpus vero orandi laycis videt institui ex statutis canonū diebꝫ festiuis qn̄ tenent diuinis officijs interesse, vt ministris pro ꝓplo orantibꝫ suam intentionē ꝯfirment. Est ergo oratio quasi q̄-

dam reddimus quē deus a nobis exigit sibi da
ri. Osee. xiiij. Omē aufer iniq̄tatē ⁊ accipe bo
num. ⁊ reddemus vitulos labiorū nostrorū. id
est orationes deuotas.

Lectio. CLIII

Vicit aūt turbas nō

in virtute corporis. nec in armatura po
tentie: sed verbo illū qui se vexabat subiecit: iu
ramēta parētū ⁊ testamētū cōmemorans. Cū eni
iā aceruatim cecidissent sup alterutrū mortui i
terstitit ⁊ amputauit impetū ⁊ diuisit illam q̄
ad viuos ducebat viam. Postq̄ tactum est
de forma quā sūmus pontifex Aaron obser
uauit in sedando diuinam offensam contra po
pulū: q̄tū ad supplicatōem. In hac pte psequi
tur de eadē forma placādi deū q̄tū ad familia
rem allegatōem. Allegauit aūt Aaron deo p
populo saluando pn̄sciam ⁊ antiquā dei ad ppl'm
iudeorū vehementē affectōem, cōmeorās ei mi
ta facta q̄ fecerat patribus eorū: vt sic memor a
micitie veteris nouas offensas remitteret.
Duo ergo fiūt in littera ista. Primo ondit quō
Aaron adept⁹ est victoriā p diuine affectiōis al
legationē. Scdo ponit eiusdē victorie expla
nationē, scda ps ibi, Cum eni iā. Circa pmū
duo facit. Primo excludit illud qd videbat sta
tui pōtificali cōtrariū Scdo subiūgit illud qd
eidē statui noscit esse necessariū. ibi, Sz verbo.
Cōtrariū ei videt statui pōtificali armata po
tentia seu virtute corporis vim inferre: nisi forsan
sis vim vi repellēdo qd natura concedit cuilibz
Et ideo dicit de Aaron sic Vicit aūt turbas nō
virtute corporis. Turbas. i. pestes turbantes po
pulū sibi subiectū virtute corporis sicut Sāson
vicit Philisteos. Judicū. xv. Nec armatura
potētie: sed verbo pure orōnis illū q̄ se vexebat
id ē angelū punientē ppl'm subiecit. i. a plaga i
cendij cessare fecit. Et nota q vexatiōē popu
li dicit suā fuisse more boni prelati. ij. Cor. xi.
Quis infirmat ⁊ ego nō infirmor. Sic Moy
ses p verbū orōis deuicit Amelechitas. Exo.
xvij. Subiecit inq̄ iuramenta patrū. i. pmissi
ones patribus factas: ⁊ testamētū cōmemorās.
id ē legē eis datā. Cōsequēter isti⁹ hystorie po
nit explanatōē dicēs. Cū eni iā aceruatim. i.
p aceruos cecidissent sup alterutrū. i. vn⁹ sup
alium mortui: igne eos occidente: interstitit aa
ron inter viuos ⁊ mortuos opponēs se q̄si mu
rū p viuētibus contra ignē ⁊ amputauit impetuz
ignis ppl'm incēdētis. Hec amputatio facta ē
gladio verbi orōnis. q: vt ait Chrys. Nihil est
potētius hoie pure orāte. Et diuisit illam viā
ignis q̄ ducebat ad viuos. i. diuisit flamā ten
dentē versus viuos. Vñ in ps. Vox dñi inter
cidentis flāmam ignis Moraliter: sicut ignis
ille corpaliter incendens populū: oēs nite
batur occidere: ita ignis libidinose luxurie q̄
in concupiscentia carnis viget. populum id ē
multitudinē hoīm q̄tidie nitit conflagrare
Boni ergo pastoris prouidentia more ipsius
Aaron consideret diligenter qui sunt illi qui
iam sunt occisi per peccatū. ⁊ quiadhuc imu
nes ⁊ innocentes. p malum autē exemplum ⁊
corruptionem aliorū ad peccatum temptati: ⁊
ponat prelatus se medium inter illos p vigi
lantem pn̄identiam diuidens viam ignis: ne
ad viuos attingat: ⁊ ne innocentes a corru
ptis iam mortuis incendant. Juxta illam A
clausulam. Vicit autem turbas. Notandum
est. q septem sunt vicia capitalia que nos tur
bant ⁊ que nos bellando tenemur euincere p
septem dona sancti spiritus. pro quorū sep tu
plici victoria septiformia nobis in apocalipsi
premia promittūtur Designantur autē hec se
ptem vicia p septem gentes pestiferas: quas
ipsi hebrei expugnauerūt ⁊ vicerūt. quas gen
tes dimisit domin⁹ vt superarent eas filij israel
sicut Judicū. iij. continet. que fuerūt Gerge
sei. Amorrei. Euei. Ethei. Chananei. Jebusei
⁊ Ferezei. Deutero. vij. Gergeseus interpta
tur colonū ejiciens. ⁊ significat supbiam: que
primū angelum de celo ⁊ Adam colonū para
disi eiecit. Hanc vincere debet quilibet nostrū
per donū timoris. ⁊ tūc promissionē consequi
tur. que ponitur Apocal. iij. Qui vicerit faci
am illum colunam in templo dei mei. De na
tura colūne est fortiter supportare qd sibi sup
ponitur. et conditio supbie est nihil tolerare
sibi suppositū. quia nititur esse sup alios nō
sub aliis. ⁊ ideo illum qui vicerit supbiam: fa
ciet deus colūnam. Amorreus interpreta
tur amaricans vel amara loquens: ⁊ signifi
cat inuidum. qui totus est felitus intrinsecus
qui in se semp amaricatus semp amara effun
dit. Dicit Aristo. ij. de animalibus. ca. ij. q aba
ne est animal magnitudine ceruus: qd contra na
turam oīm aliorū animaliū habet fel in aure si
mile felli hominis in colore. ⁊ est animal ama
rum ⁊ velox nimis Et significat inuidum qui
fel in aure gerit: quia quicq̄d audit in offensi
onem amaritudinis cōuertit. Ouidius. ij. me
thamor. Pectora felle virēt lingua suffusa ve
neno. Risus abest nisi quē visi fecere dolores
Iste Amorreus vincēdus est p donū intelle
ctus quo homo aduertens proximū sue natu
re pticipē: dulcē se pbeat proximo suo ⁊ cōpassio
ne fauente: ⁊ sic vincēdo cōsequtur pmissionē q̄
Apoc. ij. ponit. Vincēti dabo māna abscōdi
tum. Terti⁹ est Eue⁹ q̄ interptat lapides col

ligens ⁊ figurat iracūdum ⁊ rixosuz. hic colli
git petras offensionis ⁊ lapides scādali vt in
iurgio iaciat cōtra pximū. Sic Semei gradie
bat maledicēs ⁊ mittens lapides cōtra dauid
ij. Reg. xvj. Justū vincere debem⁹ p donum
cōsilij scđo xp̄i cōsilia de patia ⁊ tollerātia in
iuriarū. Math. v. Ego aūt dico vobis nō resi
stere malo: sed si q̄s te pcusserit i maxillā vnā
prebe ei ⁊ alterā Et talis victor erit securus d
pmissione facta. Apoc. ij. Qui vicerit nō lede
B tur a morte scđa. i. infernali pena Quartus
est Eueus q̄ interptat stupor vel formido. et
significat accidiā q̄ facit hoiem stupidū ⁊ for
midantē opa virtuosa. Ille vincēdus est p do
nū fortitudinis. De quo Greg⁹. vj. moral. Ju
storū fortitudo est carnē vicere: ppris volupta
tibus cōtraire: delectatiōnē vite pntis extiguere.
hui⁹ mūdi aspa p eternis pmijs amare. pspe
ritatis blādimenta cōtēnere: aduersitatis me
tuz cordis audacia supare. Reprobor fortitu
do ē trāsitoria sine cessatōne diligere: cōtra fla
gella ipi⁹ cōditoris insensibilit pdurare: ab a
more rex tpaliū nec aduersitate q̄escere. ad in
anē glam etiā cū vite detrimēto puenire: mali
cie argumēta acq̄rere. bonorū vitā nō solū ver
bis et moribus: sed etiā gladijs ipugnare. in se
metipis spez ponere. iniq̄tatē sp sine vllo pe
nitētie desiderio pperrare. Sz victori hui⁹ e
thei pmiū pmittit. Apoc. iij. Qui vicerit dā
bo illi sedere mecū in throno Quint⁹ ē cha
naneus q̄ interptat possessor vel negociator.
⁊ signat auarū et cupidū: q̄ p diuersas negocia
tiones: possessiones acq̄rit ⁊ auget Vñ aug⁹.
de dñi vbis smone. xxv. Que ē illa auiditas cō
cupiscētie: cū et ipe hz belue modū. Tūc ei ra
piūt qñ esuriūt. Parcūt vero qñ de cuz senserint
saturitatē: insatiabilis ē sola auaritia diuituz.
sp rapit ⁊ nūq̄ satiat. nec deū timet: nec homi
nē reueret. nec patri pcit: nec matrē recogno
scit: nec fratri obtēperat. nec amico fidē pstat.
viduā opprimit. ⁊ pupillū inuadit. liberos in
seruitiū reuocat: testioniū falsuz pfert. res mor
tui neq̄ter occupat. Et q̄ est ista insania. Aiaz
amittere vitā: appetere mortē. acq̄rere auz ⁊ p
dere celū. Iste chanane⁹ vincēdus ē p donuz
pietatis. q̄ mouet ad dādū paupibus pter de
C um. Narrat Juli⁹ sext⁹ Stratogemarū. li. j.
ca. iiij. q cū Emili⁹ Paul⁹ consul roman⁹ in
lucanis iuxta litus angusto itinere exercitū du
ceret: ⁊ tharētini ei classe insidiātes agmen ei⁹
scorpionibus eēnt aggressi: captiuis latera eius
circūpeuit. q̄z respectu hostes imbuere tela.
Sic moraliter diuites si tela demonū vel vi
tiones diuinas euadere velint: ponāt iuxta la
tera sua paupes elemosynas largiēdo ⁊ circū
dēt latera sua paupibus: propter q̄s de⁹ freq̄n
ter pcit ab vlciscēdo ⁊ demōes cessant a noce
do. et taliter vincenti dabit illud in futuro qd
promittit Apoc. xxj. Qui vicerit possidebit h
et ero illi deus ⁊ erit ipe mihi filius Sext⁹
est Jebuseus q̄ interptat presepe: ⁊ significat
gulā que suadet hoi semp stare ad psepe. sicut
asinus vel iumentū. ⁊ iste vinci debet p donū
scientie: qua sciam⁹ viuere tpate. Juxta illud
Apli ad Phil. iiij. Scio abūdare ⁊ penuriā
pati. et sic vincēti dabit quod pmittitur Apo
cal. ij. Vincenti dabo edere de ligno vite. Ad
litterā. Tēperantia etiā pn̄sentem vitam plon
gat. Ecc. xxxvij. Qui abstinens est adijciet vi
tam. et p oppositū gula in morbū et in mortē
inducit. Ecci. xxxj. Vigilia et cholera ⁊ tortu
ra viro infrunito. Ad litterā. excessus gule cau
sat defectū suauis somni. ⁊ cholerā ⁊ fomidicā
passionem. torturam. i. torsiones ventris. Et
hec omia facit gula viro infrunito. Dicit autē
infrunitus quasi sine frumine. i. sine sapore.
Est eni frumē illa pars gutturis que sapores
sentit. Gulosus autē morsellos deglutit sine
sapore ad modum lupi deuorando. Uel dicit
infrunitus quasi sine fruno qd est confectio q̄
coria fruniūtur. Uel dicit a frenesi vel a fron
te vel a freno. Uersus. Frons frenesis frumē
frunia frena dabis. Septim⁹ est pherese⁹:
qui interpratur disseminās terrā. ⁊ significat
lubricū et illecebris datū. qui illicite seminat
semē suū ⁊ metit momētaneā delectatōnē ⁊ in fi
ne penam eternā. Ad Gal. vj. Qui seminat in
carne: de carne ⁊ metet corruptōem. Iste vin
cendus est p sapientiā. id est p saporem celesti
um. quibus gustatis cessat omis delectatio car
nalis. ⁊ qui sic vicerit pmissionem cōsequit q̄
ponit Apoc. iij. Qui vicerit hic vestiet vestim
tis albis He sūt turbe septē quas vincere nos
oportet. Est eni de xp̄o sicut de Marco furio
camillo De q̄ narrat sext⁹ iuli⁹ Stratogema
li. vij. ca. iij. Iste iturus ad bellū in exercitu p
clamare fecit se nō receptur quenq̄ in castra.
nisi victorē. reductisq̄ militibus in aciem victo
ria potitus est. Isto mō xp̄s nullū recipit i ce
lum in die iudicij: nisi fuerit pus victor. Et io
has septē pmissiones facit sub sola cōditōne
victorie. Propt quod dr Esaie. ix. Letabūtur
corā te: sicut q̄ letant in messe. sicut exultāt vi
ctores capta pda qñ diuidūt spolia

Lectio. CLIIII.

In veste enim po

deris quā habebat: totus erat orbis ter
rarū ⁊ parētū mgnalia in quatuor ordinibus lapi
dū erāt sculpta: ⁊ mgnificētia tua in dyadema

te capit̃ illius erat scripta. His aũt cessit qui exterminabat: ⁊ hec extimuit. Erat em̃ sola tẽ
ptatio ire sufficiens. Postq̃ declaratũ est q̃
liter sũmus pontifex aaron diuinã placauit
offensam et angelũ occidentẽ ꝓplum p incẽdi
um cessare fecit plagam p deuotam supplicati
onem ⁊ p diuini federis allegationẽ. In ista
parte ꝓsequitur quõ ad eũdem effectum com
modius exequẽdam adiũcit sacrarum vestiũ re
ꝑñtationem. Fuit em̃ indutus pontificalibus
vestib⁹ q̃ mysterijs plene erãt. Et circa h̃ duo
facit. Nã primo describit sacerdotalis ornat⁹
cõuenientiã. Scd̃o ostendit q̃ntam ipi aaron
sic ornato ꝓstitit angelus reuerentiã, ibi. His
autẽ cessit. In describendo aũt ornatũ sacer
dotalẽ non enũerat om̃es vestes. De quibus
Exodi. xxviij. agit̃. sed tm̃ tria ornamenta de
scribit in q̃bus omnia alia intelligi voluit.
Sũt autẽ ista Tunica hyacinthina rõnale: ⁊
lamina aurea que pendebat in fronte. In hoc
autẽ triplici ornatu erat reꝑñtatio orbis ter
rarum, ꝯmẽoratio paterne nobilitatis. ⁊ declara
tio diuine maiestatis. Dicit ergo sic. In veste
poderis. Est aũt poderis tunica talaris, ⁊ di
citur a pos podis grece, qd̃ est pes pedis latiẽ
q: erat tuica hyacĩthina vsq̃ ad pedes dñdẽt.
Unde di poderis quasi pedib⁹ inherẽs. Erat
aũt de duab⁹ incisionib⁹ facta: cõsuta sup hu
meros ⁊ p latera in modũ dalmatice fctã ma
nicas eiusdẽ coloris habuit. capuciũ habens
nõ ex trãsuerso sup scapulas, sed longam secti
onem habebat ista vestis a pectore vsq̃ ad me
dias scapulas cui apture: ne turpiter appare
at ante ⁊ retro assuta erat vitta, que sup scapu
las hincinde vasculis constringebat̃. Habe
bat aũt hec solẽnis tunica põtificalis p fim
brijs. lxxij. tintinnabula aurea quib⁹ erãt im
mixta totidẽ vascl'a. quasi malapunica ex hya
cintho et purpura ⁊ cocco bis tĩcto: ita vt p⁹
tintĩnabulũ esset malagranatũ quasi inter sca
lari mõ positum: vt audiret̃ sonus qñ ingredi
ebatur sacerdos sanctuariũ. De hac igit̃ veste
pontificali dicit̃ hic. In veste em̃ poderis. Et
est constructio intransitiua, quã habebat tot⁹
orbis terrarum. stat aũt hic poderis nõ solũ pro
tunica iam descripta, imo pro toto ornamen
to sacerdotali, p qd̃ fm suas diuersas ptes to
A tus orbis terrarum mystice significabat̃. Ubi
notanduz q̃ sicut dicit magister in hystorijs.
Exo. xxviij. Quatuor erant vestes tã minori
bus sacerdotib⁹ quos cõmunes vocabant q̃s
ꝓncipi sacerdotũ quẽ Arabarchũ appellabãt
cões, ⁊ alie q̃tuor erãt q̃bus solus Arabarch⁹
sup illis q̃tuor vtebat̃. Quatuor ꝓme erãt fe
minalia, camisia. talaris, ⁊ baltheus latus ad
q̃ntitatẽ q̃tuor digitorum intextus florib⁹ cocci
neis. purpureis, hyacinthinis. ⁊ thyara. Qua
tuor ꝟo pontificales vestes q̃bus sũmus sa
cerdos induebat̃ fuerũt iste. Poderis de qua
supius dictuz est. Suphumerale qd̃ habuit
formaz q̃drãguli in pectore ⁊ duos lapides
onychinos sup vtrũq̃ humerum. In vno erant
scripta ꝓuincialib⁹ litteris sex noĩa filiorum is
rael, ⁊ in alio alia sex. Rõnale fuit tertiũ orna
mentũ ⁊ q̃drangulũ iuxta mẽsuram apture in
suphumerali ex q̃tuor colorib⁹ scz bysso ⁊ pur
pura, hyacintho cocco bis tincto ⁊ auro ꝯtex
tum: sicut et suphumerale. Et erãt in eo duo
decim lapides auro firmiter inclusi p q̃tuor
ordines tres in singulis ordinib⁹. In ꝓmo or
dine sardius: topazius. ⁊ smaragdus. In secũ
do carbũculus, sapphyrus. ⁊ iaspis. In tertõ
ligurius achates. ⁊ amethistus. In q̃rto chry
solitus onychin⁹, ⁊ beryll⁹. In q̃bus erãt scri
pta noĩa duodeci filiorum israel iuxta ordinẽ na
tiuitatis sue: singula in singulis. Quartum
ornamẽtũ sacerdotis sũmi erat capitis: qd̃ cõi
ter thyara, mitra vel infula dicitur, sed spẽali⁹
cydaris, ⁊ erat interi⁹ totaliter hyacinthina q̃
circũdabat̃ exterius aureo circulo trib⁹ ordini
bus facto, cuius sũmitas in acutissimũ cacu
men tendebat, sup frontẽ tendebat lamina au
rea ad modũ dimidie lune facta, que arcuatio
nem suã habuit ꝟsus sursum, ⁊ p anulũ aureũ
vicini no inserebat̃ qui tyare affixus erat. In
hac lamina sculptũ erat Ayoth Adonay, id ẽ
magnũ nomẽ dñi, scz tetragramatõ qd̃ ineffa
bile dicit̃ nõ q: dici nõ posset. sed q: rem inef
fabilẽ significat qd̃ his l̃ris scribit̃. Hec Ioth
heth, vau, que sonãt ꝓncipium vite passionis
iste, qd̃ est dictũ, p passionẽ illius quẽ ꝓfigurat
iste sacerdos renũciat̃ vita in adaz ꝑdita. Ista
sunt ornamẽta sũmi sacerdotis. De q̃bus no
ta mgr̃m in hystorijs sup Exo. xxviij. pulchre
⁊ diffuse. Qñ g̃ di In veste poderis stat poderis
p totali ornamẽto sacerdotis, ⁊ i istis figurabat̃
totus orbis terrarum. Nã feminalia ⁊ camisia li
nea: q: de lino erãt, figurabãt terraz. Balthe⁹
oceanũ. Tunica ꝟo hyacĩthina ipo colore suo
aerẽ ꝓferebat. Tintinabula rõne sui sonit⁹ to
nitruũ. Malogñata chorusca tõnes. Ephoth
vero vel suphumerale ꝓpter varietatẽ suorum co
lorum celũ sydereũ figurabat. Quod ꝟo aurum q̃t
tuor alijs colorib⁹ intextũ erat. significat q̃ ca
lor vitalis penetrat vniuersa. Duo sardoni
ces solem ⁊ lunã significabãt. Duodecim gem
me pectorales, duodeci signa in zodaico ostẽ
debant. Rõnale qd̃ erat in pectore significa
bat: qd̃ terrena adherent celestib⁹ ⁊ q̃ rõne cũ
cta sunt plena. Cydaris celũ est empyreũ. La

mina supposita. deũ oĩbus ꝓsidẽtẽ. Sic g̃ pa
tet sensus l̃ralis h⁹ ul⁹ textus. in quo sic dicitur
In veste poderis quã habebat totus erat or
bis terrarum fm Iosephũ ⁊ iudeos. Scd̃m or
namentũ qd̃ specificat̃ hic in l̃ra est rõnale si
ue logyon siue pectorale in quo erãt fm eum
q̃tuor ordines. Duodeci gẽme in q̃b⁹ sculpta
fuerãt duodeci noĩa filiorum israel, vt supi⁹ dcm̃
fuit. Et q̃ntum ad h̃ dicit Et parentũ scz duo
decim ꝓriarcharum filiorum Iacob mgn̄alia, i. ma
gnũ aliqd̃ signantia sculpta erãt in q̃tuor or
dinib⁹ lapidũ, i. gẽmarum. Terciũ ornamentum
qd̃ specificat̃ hic in l̃ra est cydaris põtificalis
q̃ a sui pte vocat̃ vlcz a lamia, q̃ pendet in frõ
te pontificis. Unñ dicit sic. Et mgñificẽtia tua
id ẽ magnificũ ⁊ ineffabile nomẽ tuũ erat scri
pta in dyademate capitis illius, i. lamina au
rea ad modũ dimidie lune corniculare q̃ pen
debat in fronte pontificis. ⁊ dyademati, i. cy
dari vel mitre fuit inserta. Et sic stat totũ p p
te. Cõseq̃nter ostendit q̃ntã reuerẽtiã fecit an
gelus aaron sic induto. vbi dicit His aũt ces
sit. His autẽ, i. que scribebant̃ ⁊ figurabant̃ p
sacerdotis vestes, cessit angel⁹ siue bonus si
ue malus q̃ exterminauit populũ. ⁊ insup hec
extimuit nõ timore q̃ est passio: sed timore qui
est reuerentie exhibitio. Sz cum fuerit an
gelus bon⁹ incõueniens erat q̃ istis cederet ⁊
ad horum repñtationẽ punire cessaret. Eni p q:
q: erat sola tẽptatio ire sufficiẽs, i. timor quem
habuit popul⁹ dei iusta dei vindicta qñ vide
bat tantã mltitudinẽ subito cõflagratã suffici
ens erat ad deletõem sceleris sui. Sũt aũt q̃
dam faciles correptõis: q̃bus sufficit ꝟbũ cor
ripientis. Quidã aũt nõ sic se hñt sed post ver
ba opz addere ꝟbera. Prouer. xxix. Seruus
B ꝟbis erudiri nõ pt. imo sicut legit̃. Eccl. xxxiij
In opa constitue eũ. sic em̃ ꝯdecet illũ: q̃ si nõ
obaudierit curua illũ cũ pedib⁹. Nota mora
liter q̃ persona eccl'iastica q̃libet dz indui isto
triplici ornamẽto podere. rõnali ⁊ dyadema
te, vt sit poderis in corpe. rõnale in pectore: ⁊
dyadema in capite. Poderis nanq̃ significat
continentiã castitatis, dyadema ꝟo eminenti
am scitatis. rõnale sciam veritatis. Primũ er
go vestimentũ quo debet se vestire persona ec
clesiastica est poderis continentie: vt totũ cor
pus a motibus lasciuie, petulantie ⁊ insolen
tie compescatur, ⁊ hec merito vocatur talaris.
Fingunt poete vt patet in scintillario poeta
rum, q̃ mater Achillis Achillem natum tin
xit in aquis stigijs, id est in aquis cuisdaz flu
minis infernalis quantũ ad corpus totuz ex
cepto talo. ⁊ ideo Achilles inulnerabilis fuit
per totuz corpus nisi dũtaxat in talo. Cum er
go captus amore Polyxene in templo eã cor
rumpere statuisset, a paride in talo percussus
occubuit. Et quia paris sub simulachro Ap
pollinis latuit in templo absconditus fingit
Appollinem telum Paridis dixisse in talum
Achillis ⁊ mortuus est. Istius poesis sensus
litteralis est iste. Uene que sunt in talo ad re
num ⁊ femorum atq̃ virum pertinent ratõez.
Unde Orpheus ꝓncipalem locum libidinis
dixit esse in talo. Achilles est homo perfectus
quem mater virtus intinxit in aquis stigijs.
quia virtus contra om̃es labores hominum
minuit. solum talum nõ tinxit quia quãtũcũ
q̃ homo per humanã virtutem fuerit muni
tus semp ad libidinis ictus patet nisi per di
uinam gratiam ꝓseruetur. ⁊ ideo signanter di
cit Salomon Sapien. viij. Sciui quia ali
ter nõ possum esse continens nisi deus det, et
ideo hec species iusticie generalis siue virtus
que est continentia est a deo continue postu
landa. et sic solũmodo haberi potest. Iuxta il
lud Eccl. xxvij. Si sequaris iusticiam que est
continentia qua corpus recte agitur apprehẽ
des illam et indues illam quasi poderem ho
noris. Uocat̃ etiam talaris continentia quia
vsq̃ ad finem vite continuari debet. ij. Regũ
xij. Thamar erat induta huiuscemodi talari
tunica. Filie autem regum virgines huiusce
modi tunica vtebantur. Secũdum orna C
mentum ꝑsone ecclesiastice debet esse ratõna
le scientie. In isto ratõnali scribebatur doctri
na et veritas. Hec em̃ debet esse principalis
intentio clerici vt possit vera addiscere ⁊ ve
ra docere. In collationibus patrum, li. x. ca
pitulo, xxix, dicitur sic. Dixit abbas Palladi⁹
q̃ animã fm christi volũtatem cõuersantem
oportet aut discere fideliter que nescit aut do
cere manifeste que nouit. Si autem vtrumq̃z
possit et nõ vult, insanie morbo laborat. Ini
tium em̃ recedendi a deo fastidium est doctri
ne: ⁊ cum nõ appetit id quod anima semp esu
rit que diligit deum. De isto ornamento dicit̃
Eccl. xxj. Ornamentũ aureum prudenti do
ctrina. Tertium ornamentũ quo se debet in
duere persona ecclesiastica est dyadema capi
tis. Est em̃ dyadema insigne regale p quod
discernit̃ rex ab alijs. Sicut certe charitas so
la diuidit inter filios regni ⁊ ꝑditionis fm au
gustinũ, vñ Hester. vj. dicit̃ in figura. Homo
quẽ rex honorare cupit dz indui vestib⁹ regijs
⁊ iponi eq̃ q̃ de sella regis ẽ accipe regiũ dyade
ma sup caput ei⁹. Uestes ei regis nr̃i xp̃i sunt
ꝟtutes q̃s etiã ph̃s vocat habit⁹. Equ⁹ de sel
la regis fuit crux. ⁊ dyadema regis caritas. Et
sõ p hec tria honorabiles nos faciem⁹ apud
deum et apud homines, videlicet virtutibus

Capl'm.XIX. Lectio CCLV

Impiis autē vs
ꝗ in nouissimū sine misericor
dia ira superuenit: p̄sciebat em̄
et futura eoꝝ. qm̄ cū ipi reuer
si essent ⁊ ꝑmisissent vt seduce
rent et cum magna sollicitudine ꝑmisissent il
los consequebat̄ illos actus penitentie. Ad
huc em̄ inter manus habentes luctū ⁊ deplo
rantes ad monumētū mortuoꝝ: aliam sibi as
sumpserūt cogitationē insciencie: ⁊ quos ro
gantes ꝓiecerant. hos tanꝗ̄ fugitiuos ꝑseque
bantur. Postꝗ̄ auctor ꝯmēdauit dei sapiē
tiam iuste oīa gubernantē a mirabili extermi
natione ꝓmogenitoꝝ in egypto. In hoc vlti
mo capitulo cōmendat eandē a terribili sub
mersione egyptioꝝ in mari rubro.. Et circa
hoc duo facit. Nam ꝓmo agit de terribili ex
terminio in mari rubro. Scd̄o de multiplici
patrocinio hebreoꝝ in deserto. Scd̄a ps ibi.
Omnis em̄ creatura. Et de istis duab⁹ agit al
ternatī nūc de patrocinio collato hebreis. nūc
de exterminio illato egyptijs vsq̄ in finem li
bri. Et circa hoc duo fiūt. Naꝫ primo agit̄
de peccantiū graui malicia. Scd̄o de pene eo
rum cōuenienti iusticia. ibi. Ducebat em̄ illos

Circa primū tria narrat. Primo quō iusti
A ⁊ impij a deo diuersimode puniebātur. Secū
do quō maloꝝ scelera presentia ⁊ futura a deo
nō abscondebant̄. Tertio ꝓsequitur ꝗ̄ rōna
biliter submergi merebant̄. Scd̄a pars ibi.
Presciebat em̄. Tertia ibi. Quoniā cum ipsi.
Dicit ergo ꝓmo sic. Impijs autē. ⁊c̄. quasi di
ceret. Hebrei rebelles ⁊ murmurātes contra
dominū occisi sunt. pro ꝑte per ignis incendi
um. sed nō totaliter deseuit in ꝓplm ignis il
le: quia sedatus fuit ꝑ pontificis supplicantis
remediū. Sed certe impijs. i. egyptijs ꝑseqn
tibus hebreos infra mare rubꝝ absq̄ remedio
vsqꝫ in nouissimū sine misericordia ira super
nit Ira. i. vindicta iusta ꝯsumpti sunt. q̄r vsqꝫ
ad mortem vel vsqꝫ ad nouissimū. i. quēlibet.
quia nullus de illa submersione liberatus est
hec ira superuenit a deo tanꝗ̄ pondus qd̄ susti
nere nō possent. Ratio aūt hui⁹ varie puniti
onis iustorum ⁊ impiorū subiūgitur. quia do
minus presciebat ꝙ ipi hebrei peniterent ⁊ se
corrigerent. ⁊ ideo parcitū est eis. Presciebat
autē ꝙ egyptij ꝑdurarent finaliter obstinati.
⁊ ideo ꝓmittentib⁹ correctionē pepercit. ⁊ pro
ponentes ꝑtinaciam extermiatione finali per
cussit. Et hoc ē qd̄ dicit: Presciebat em̄ futura
illoꝝ. i. scelera illoꝝ futura si ꝑmissi fuissent.

Deinde cū dicit. Qm̄ cū ipi ꝑmisissent. decla
rat quō rōnabiliter meruerūt submergi. ꝓpter
maliciā que dupl'r patuit in exitu israel de egi
pto. Nā cum vidissent egyptij decimā plagā
qua fuerāt occisi ꝓmogeniti. ascēderūt ⁊ ꝑmi
serūt ꝙ filij israel intrarēt desertū ad satisfaciē
duꝫ deo suo. imo ꝯpellebāt eos exire: sicut pa
tet Exo. xxxiij. ⁊ tm̄ hoc nō obstāte stati displi
cuit eis ꝙ eos ꝑmisissent recedere ⁊ tanꝗ̄ fu
gitiuos ꝑsequebant̄. Hec ḡ falsitas ⁊ inconstā
tia in ꝓposito suo aggrauat maliciā eoꝝ. Iteꝫ
ꝙ ita recēter cū adhuc erant occupati circa lu
ctum et sepulturā suoꝝ mortuoꝝ redierūt ad
exercendā maliciā ⁊ iniuriam in hebreos ⁊ ꝑ
sequendo: volentes eos reuocare: satis ondit
eoꝝ maliciaꝫ induratā fuisse ⁊ eos de bene a
ctis nō de culpis penitere. Et iō eos submer
sione mirabili dignos esse dicit. Igit̄ verū est
ꝙ de⁹ p̄sciuit eos finaliter fore malos ꝙ ex h̄
satis patuit: qm̄ cum ipi egyptij reuersi essent
ad cor. vlꝫ ad dei cognitōem aliq̄lem ꝙ ꝑmi
sissent licentiando hebreos: vt seducerent. scꝫ
de egypto vel vt seducerēt id est seorsuꝫ seor
sum ducerent egyptij hebreos inter montes ⁊
mare rubrū ⁊ cū magna sollicitudine remisis
sent illos scꝫ hebreos. cōsequebat̄ illos actus
penitentie. ipis scꝫ egyptijs penitētib⁹ de bo
no ꝑ eos facto hebreis. Istis malis egyptijs
de bono opere penitētib⁹ similes sunt nōnul
li religiosi mali. qui de statu ꝓfessionis peni
tent: ad quem ꝑpetuo sunt obligati. Contra
quos Esaie. l. dicitur. Ego autē nō contradi
co retrorsum nō abij. Et ecce ꝗ̄ fatue fecerunt
egyptij. adhuc in manus luctuꝫ habentes. id
est materiam luctus. id est funera suorū ⁊ de
plorantes. id est valde plorantes ad monum̄
ta mortuorū. aliam sibi assumpserūt cogitatio
nem inscientie. id est quē facti sunt insipientes
et fatui. ⁊ quos ꝓiecerant. id est eiecerant de e
gypto. Hos tanꝗ̄ fugitiuos ꝑsequebantur.
Exodi. xiiij. Indurauit domin⁹ cor Pharao
nis regis egypti ⁊ ꝑsecutus est filios israel.

Circa illam clausulam. In nouissimo ira B
dei superuenit. Notādū est. ꝙ ira dei que nihil
aliud est ꝗ̄ iusta dei vindicta ſm Aug⁹. de ci
uitate dei libro. v. capitulo. xxv. quatuor ha
bet conditiones propter quas merito debet
formidari Ira em̄ dei non declinat̄ virtuꝫ po
testate: nō debilitatur tēporis tarditate in plu
res excitatur vnius prauitate: nullaten⁹ miti
gatur sine humilitate. Prima ergo conditio
ire dei est: ꝙ nō declinat̄ virtuꝫ potestate. Ab
ira em̄ hominis pōt aliquis se fortassis abscō
dere vel subterfugere vel resistere. sed ira dei
nec loco metitur: nec finitur tēꝑe: nec virtute

descēditur Naū. j. ca. Quis stabit ante facieꝫ
indignationis eius: ⁊ quis resistet ire furoris e
ius. Et ps. Quis no. po. ire. t. ⁊ pre. ti. t. i. t. di.
quasi diceret: nemo. Probat Boetius. j: de cō
sola. metro. iiij. ꝙ sapiēs nō hꝫ timere irā cuius
cūq̄ tyrānisq̄ntūcūq̄ seuiat ꝯtra eū. Sapiētis
em̄ est facere irā ipi⁹ inermem: q̄r si sapiēs nihil
timeat ꝑdere quod tyrān⁹ potest auferre: nec
aliquid pōt ab eo recipere quod tyrānus po
test ei cōferre: reddit irā tyrāni totaliter impo
tentem ⁊ priuat eam totaliter armis suis Un
de dicit sic. Quisquis composito serenus euo
⁊c̄. Et infra. Quid tantū miseri seuos tyran
nos. Mirantur sine viribus furentes. Nec
speres aliquid: nec ꝑtimescas. Exarmaueris
impotentis iraꝫ. At q̄squis trepidus pauet
vel optat. Qꝛ nō sit stabilis. suiq̄ iuris. Abie
cit clypeū: locoq̄ motus. Nectit qua valeat
trahi cathenaꝫ. Quicūq̄ hō sic hui⁹ vite appe
tit imoderate honores ⁊ diuitias vel abhor
ret pusillanimiter aduersitat̄ fortune: talis de
suis passionib⁹ et affectionib⁹ facit cathenā q̄
hac ⁊ illac ꝑ amorē vel irā alteri⁹ trahi possit.
Mō si loq̄mur de dō nō possum⁹ eū facere. sic
impotentē nō appetendo qd̄ pōt cōferre: nec ꝑ
timescendo qd̄ potest inferre. Nā beatitudi
nēm quā pōt conferre naturalit̄ oēs appetim⁹
⁊ miseriā quā pōt inferre naturaliter abhorre
mus. Omnes em̄ hoīes beati esse volunt: idq̄
vnū ardentissimo amore appetūt. Sicut do
cet Aug⁹. xiij. de trini. ca. xv. Et alibi dicit. ꝙ
nullo mō possumus velle miseri esse. ergo nō
restat nobis aliud nisi diuinā volūtateꝫ exple
re: ex quo naturaliter appetimus quod sine eo
C habere neq̄mus. Secūda conditio ire dei
est. ꝙ nō debilitat̄ tēporis tarditate. Un̄ Va
lerius. li. j. ca. ij. Lento em̄ gradu ad vindictā
sui: dei ira procedit ⁊ tarditatē supplicij graui
tate compensat. Eccl. xvj. In gente incredibi
li exardescet ira. Fertur de quadā ciuitate que
bello lacessito misit ad quendā principē ꝓ suc
cursu habēdo: ⁊ vt illi de ciuitate eius aīm ci
tius inclinarent: exponūt sibi fortitudinē ciui
tatis in muris ⁊ turrib⁹ ⁊ fossatis: quib⁹ ille ꝑ
responso remisit. Est ne inquit vestra ciuitas
supius cooperta. ita ꝙ ira dei suꝑ ipam descē
dere nequeat. Quod si est libenter veniā ⁊ de
fendaꝫ vos. Sin aūt ꝯtra irā dei ꝓpter pecca
ta vestra pugnare nō audeo. In quadā etiam
patria in anglia que Nortfolthia noiatur di
citur cōtigisse: ꝙ blada in estate pulcherrima
creuerant: ⁊ ecce appropinquāte tꝑe messium:
venit quoddā genus muscaꝝ in tanta multi
tudine ꝙ totuꝫ bladum in tantū ꝯsūpserūt: ꝙ
vix in q̄nqꝫ miliariū spacio vnus modius inue

nerec̄. hoīes de illa patria quasdā de illis mu
scis ceperūt ⁊ diligenter inspicientes quales
essent: quia nunꝗ̄ prius cōsimiles viderant:
inuenerūt eas habere litteras depictas ī alis
suis. in vna ala scribebatur ira: in alia dei. vt
manifestū esset ꝓpter demerita populi vindi
ctam diuinam fuisse. Iuxta illud Hyere. xij.
Seminauerūt triticū ⁊ messerūt spinas. here
ditatem acceperūt ⁊ eis nō proderit. Confun
demini a fructib⁹ vestris ꝓpter irā furoris dn̄i

Tertia cōditio ire dei ē: ꝙ in plures excita
tur ob vni⁹ prauitatē. Nā ꝓpter vnius ꝑsone
maliciā flagellat deus aliq̄ndo vnā magnam
multitudinē. Exemplū Exo. xxj. vbi dicit̄ ꝙ to
ta dom⁹ Abimelech sterilis facta fuit propter
demeritū Abimelech. ⁊ totus ꝓpl's israel ꝓ
pter peccatuꝫ Achor punitus fuit. Un̄ dicit̄
ibi. Nō poteris stare ꝯtra inimicos tuos: do
nec deleat̄ ex te q̄ cōtaminatus est hoc scelere.
dicit dn̄s ad Iosue. Iosue. vij. Propter qd̄ le
gimus Phinees dixisse cuidā patri filioꝝ isrl'
Iosue. xxij. Uos hodie dn̄m reliq̄stis ⁊ cras
in vniuersum israel ira eius deseuiet. Nonne
Achor filius Zare p̄terijt mādatū dn̄i ⁊ super
oēm ꝓplum israel ira eius incubuit. Dn̄s em̄
aliq̄ndo punit vnū hoiem pro peccato alteri⁹
tꝑaliter. sed eternaliter nō. Quarta cōditio
ire dei est: ꝙ non mitigat̄ nisi per humilitatē.
Natura em̄ leonis est nō irasci nisi ledat̄. Pro
stratis em̄ hominib⁹ parcere dicit̄. Iuxta il
lud poeticū. Parcere ꝓstratis scit nobilis ira
leonis. Eodē mō xp̄s nō irascit̄ nisi lesus Un̄
Esaie. lxiiij. Ne irascaris dn̄e satis: ⁊ ne vltra
memineris iniq̄tatū nostraꝝ. Un̄ nota. ꝙ q̄n
tūcunqꝫ deū offenderis si te humiliaueris pla
cabis eū. ij. Paralip. xij. Quia humiliati sunt:
auersa est ira dei ab eis.

Lectio CCLVI.

Urgebat eni illos
d ad hūc finē digna necessitas: ⁊ horū
que acciderāt ꝯmēmorationē amittebāt: vt que
deerant tormētis repleret punitio ⁊ ꝓpl's q̄
dem tuus mirabilit̄ transiret. Illi aūt nouaꝫ
mortē inuenirēt. Postꝗ̄ declaratū est. ꝙ e
gyptij ꝑsequentes filios israel vtebant̄ cōtra
eos vehemēti malicia. In ista ꝑte ostendit̄ cō
sequēter ꝙ stati postea submersi fuerūt ex con
uenienti diuina iusticia. Et ꝓmo tangit̄ eorū
pena. Scd̄o ipius pene finalis causa. ibi Ut
que deerant. Ex ꝑte pene dicitur sic Ducebat
em̄ illos scꝫ egyptios ⁊ ꝑsecutores filioꝝ isra
hel ad hūc finē. scꝫ vt periclitarent̄ in mari ru
bro. digna necessitas. i. exigentia culpe que ta
lem mortē meruit. Nā oīm plagaꝝ ꝓcedētiuꝫ

q̃ eis acciderāt obliti fuerūt ex eoꝝ ptinaci ma
licia. Et iõ dicit. Et hoꝝ que acciderāt cōmẽo
ratione admittebāt. Causa vero finalis tangi
tur in genere cū dicit. Que decrāt tormentis
repleret punitio.i.id qđ deerat plagis q̃s eis
ferant:repleret.i.pfecte ꝯsūmaret punitio vs
q3 ad mortē. Sed in specie ipa cā finalis ma
gis exꝑmit qua sc3 egyptij submersi sūt in ma
ri rubro. Cui⁹ submersionis duplex est ratio.
Una fuit vt ppl's dei trāsiret magis mirabili
ter. Alia vt egyptij iusitata morte perierēt mi
serabiliter. Preterea eñ magis miramur filios
israel ipune trāsisse:cedēte illis mari:q2 etiam
videm⁹ egyptios submersos fuisse:mari sup
eos denuo redeūte:z h̃ est qđ dicit. Et ppl's q̃
deꝫ mirabiliter trāsiret.i.p siccū in medio ma
ris. Illi aūt.i.egyptij nouā mortē inuenirent.
Hec mors dr̃ noua fuisse.nō q2 multi hoīes
añ submersi nō fuissent.s3 ꝑpter modū sbmer
gendi:q2 nutu diuino recepit eos oēs:mare stās
ab vtraq3 pte sicut murus Et cū oēs submersi
fuissent.z filij israel iā litora attigissent:diuisit
mare in alueū suū z omes egyptios conclusit
Moraliter loq̄ndo sic frequēter accidit q2 il
lud qđ est materia ꝓmotiōis in ꝑncipio:est cā
confusionis in termino. Mūdus q̄nq3 ce
dit homini in ꝑncipio fauendo sibi z dando
sibi diuitias z honores, donec fuerit pfecte i
plicatus curis z sollicitudinib3 z supbia secu
lari.et tūc q̄n credit se esse in op timo statu z a
pice sue dignitatis ꝯmouet ptu rbatōnes z p
secutōnes deijciendo eū. vt in ps. dicit. Dele
A ciisti eos dum alleuarent. Circa illā clausu
lā. Ducebat eñ illos digna necessitas ad hūc
finem Notandū est q2 q̃tuor modis cōiter ho
mines male ducūtur. q̇dam eñ abducūtur il
lecebrosa sensualitate:q̇dam pniciosa familia
ritate:q̇dam p̄sumptuosa tenerītate. z q̇dam
maliciosa seueritate. Primo ducūtur q̇da3 il
lecebrosa sensualitate. Hi sunt q̇ non ꝑm rōe3
sed ꝑm passionē viuūt. qui nō quod honestu3:
sed quod est delectabile in oībus querūt Sic
ductus est iuuenis ille vecors quē mulier ir
retiuit multis sermonib3 z blandicijs labioꝝ
ptraxit illu3. z statim illā sequit quasi bos du
ctus ad victimā. Prouerb. vij. Narrat fulgē
tius.j.mirtologi. q2 cum Admet⁹ rex Alcestā
duxerit in vxorē contigit Admetu3 infirmari
cōsuluit Apollinē quō posset ab infirmitate
curari. rūsum est p Apollinē q2 curari nō pos
set nisi aliquis de suis ꝓpinquis ꝓ eo moreret
volūtarie. Quo intellecto Alcesta mortē spō
te subijt: z ad inferna descēdit. Quo cū Hercu
les veisset: vt inde cerbeꝝ traheret. Alceste cō
patiēs eā ab inferis liberauit. Moralit. mens
humana z sensualitas adinuice3 copulant sic
sponsus et sponsa: vir et vxor. vir infirmatur
quādo cogitatōnib3 varijs agitat. clamat ad
deum cum ps. Miserere mei dñe qm̄ infir
mus sum sana me dñe:quia sic orare debem⁹
quādo mens infirmat.i. temptat. hoc est deu3
sapientie pro consilio req̇rere. Rñdit aūt deus
p scripturas suas q2 oportet q2 ad hoc q2 spūs
consequat salutem vnū de ꝓpinquis suis vo
lūtariam mortē subire.i. carnem nostrā volū
tarijs penitentijs mortificari. quia nisi caro
moriatur spūs vitam gratie nō habebit. Et h̃
est quod dr̃ ad Rhoma. viij. Si ꝑm carnē vi
xeritis: moriemini. Si aūt facta carnis morti
ficaueritis: viuetis. Caro mortificata p peni
tiam rōnabilē: tandē descendit ad inferos q̄n
in terra de qua natus est finaliter reuertet. sed
per Herculē ꝟtuosum p quē xp̄m accipim⁹ in
resurrectōne generali resuscitabit. z viro suo
ppetuo iūgetur. Caro igit in hac vita ductrix
nr̃a esse non debet: vt ꝑm sensuales illecebras
ducamur. sed magis ꝑm spiritū duci debeam⁹
ad Gal. v. Spiritu ambulate: z desideria car
nis nō pficietis. Et infra. Si spū ducimini: n̄
estis sub lege videlicet carnalis ꝯcupiscentie
que lex carnis dr̃. Ad Rhoma. vij. Uideo ali
am lege3 in mēbris meis repugnantē legi mē
tis mee Secūdo sunt q̇dam q̇ ducūtur pni
ciosa familiaritate. Perniciosa res ē nimia fa
miliaritas cu3 psonis vitiosis. Et rō est: quia
sicut dicit Hugo de sancto victore libro suo đ
arra anime. Ea est vis amoris: vt te tale3 esse
necesse sit q̃le sit illud qđ amas: z cui p effectū
ꝯiūgeris in ipius silitudine3 dilectōnis socie
tate ꝯfirmaris. Nec mirꝝ: cū ꝑm Dyonisium
iiij. ca. de diuinis noībus. amor h3 q̄ndā vim
excitatiuā: vnitiuā: z transformatiuā: que non
dimittit amatores suijpius esse: sed amatorū.
Et a conditionib3 illius quē amat pōt hō ve
rissime describi si eius cōditōnes cognoscat.
Unde signanter scribit Ualerius ad Rufi
nū Ethicu3. Est videto cui des: q̄si diceret: q2
hō videat cui dat bona sua. Illud bñ est ethi
cū. i. ad ꝟtutes morales ptinent. sicut queda3
pars eius ptinet ad virtute3 liberalitatis: sed
videat cum homo det seip̄m per amorem z fa
miliaritatē seu amicabilem cōmunicatione. z
hoc nō est ethicū quasi pars ethice. sed ethica
id est tota virtus moralis. Istud ergo verbū
est sūme iuuenibus imprimendū. Unde qui
dam senex filium suū informans: ne familiari
tatem cu3 vitioso contraheret metrice sibi di
xit. Talem queq3 fore: qualem sibi nectit amo
re. Sermo veredicus ait: ipe fit alter amicus
Huic dicto alludens Aristo. ix. ethicoꝝ. capl.
xj. dicit. q2 amicus est alter ipe. Hui⁹ eñ mo
res venerare: cui⁹ amorem appetis. Uñ q̇da3
metrista Quisquis amat reprobū reprobis se
facit amicū. Se negat esse probū se facto cla
mat iniquū. Item Qui tangit picem se turpi
colore. Sic tibi sūme vicem qui flagras tur
pis amore. Et conseq̄nter explanat senex quē
vocat turpem z dicit sic. Turpem tetra cutis
nullum faciet noiari. Sed mens pollutis fa
ctis cupiens maculari. Et in fine alloquēs fi
lium sic cōcludit. Ergo caue fili turpatos cri
mine vili. Ne tu ꝯsimili tur peris fine senili.
B Notandū q2 Aristo. ix. ethi. soluit tres no
tabiles q̄stiones ad ꝓpositum ptinentes Pri
ma est ista. Ponam⁹ q2 aliquis acceptet ad a
micitia3 virum bonū qui postea mutat et fit
malus. Questio est. vtrum amicitia ad talem
sit dissoluenda. Scđa questio est ista: dato
q2 sic. vtrum statim amicitia ad talē sit soluen
da. vel debet homo expectare. Tertia que
stio est. vtrū ad talem post dissolutōem amici
tia se debeat habere alienus vel infamiliari⁹
q̃3 si nunq̃3 fuisset amicus. Ad ꝑmam q̄stio
nem respondet Aristo. dicens duo. Unum ē.
q2 impossibile est q2 talis amet a virtuoso cui⁹
malicia est manifesta ꝟtuoso. quia solū bonū
honestum amat a virtuoso. Secūdo dicit q2
vir honestus nō debet amare talem: sed oīno
debet dissoluere amicitiā ad talē. Et rō est. q2
nō est possibile q2 diu seruet amicitia ad tale3
nisi causet aliqua similitudo malitie Ad se
cūdam q̄stionem distinguit. quia talis qui fa
ctus est malus: vel est oīno insanabilis sc3 q2
potest reduci ad statū virtutis. vel nō. Si nō
sic nō debet statim dimittere amicu3 suū. sed
auxiliare ad hoc q2 recuperet bonos mores: z
multo magis debet amicus eū ad hoc iuua
re q̃3 ad recupandum diuitias vel pecuniam:
quia virtus est magis bonū q̃3 substantia cor
poralis. Si vero sit oīno insanabilis: sicut sūt
inueterati dieꝝ maloꝝ. statim debet amicitia
ad eum dissolui. Nec est incōueniens hoc fa
cere: quia nō erat amicus huic vel tali sc3 viti
oso: sed ꝟtuoso. Et ideo dicit Aristo. in code3
caplo. q2 illi qui simulāt se ꝟtuosos vt amici
tiam cōtrahant cum ꝟtuosis. z tñ sunt latēter
mali: sunt magis crimināđi q̃3 illi qui corrum
pūt numismata: quia nobilior est virtus q̃3 pe
cunia. Uñ qui simulant ꝟtutes: maligniores
sunt q̃3 qui fingūt falsam monetā Ad tertiā
q̄stionē resp ōdet: q2 aut fit dissolutio amicitie
ꝑpter minorē bonitatē in amico: aut ꝑpter abū
dantē maliciā. Si scđo mō nihil d3 hō famili
ariter exhibere tali magis q̃3 cuicūq3 extraneo
imo rōnabile ē: q2 min⁹ ꝓ q̄nto eū decepit z ve
recūdiam fecit. Uerecūdum eñ est virtuoso
amicum fuisse vitioso. Si primo modo fiat
amicitie dissolutio. sicut contingit de duobus
quorū vnus stat in gradu remisso virtutis. et
alius proficit in gradum intensum. tunc eñ
non est possibile q2 proficiens seruet amicitiā
ad non ꝓficientem ꝑm Aristotelē. quia nō de
eisdem gaudent z tristantur. quod est propriū
amicoꝝ. Tūc in tali casu homo debet se exhi
bere magis beniuolum ꝑpter p̄teritam amici
tiam q̃3 si nunq̃3 fuissent amici. Illi vero qui i
sanabiles oīno sunt: abijciendi sunt oīno a cō
municatōne virtuosoꝝ quantū possibile est.
Nec curandū est: si homo eis displiceat vł of
fendat cum virtuoso: semp debet esse propriū
displicere pessimis. Sicut dicit Boetius. j.
de consol. prosa. iij. Hoc est eñ scđm quod est
virtuoso maxime cauēdum z vitandum: tam
propter conscientiā q̃3 propter famam. pnici
osa familiaritas ad personas corruptas vł in
fectas. propter quā multi innocentes in prin
cipio corrupti. z abhominabiles facti: sunt in
breui ducti z abducti primo a veritate consci
entie z tandem a serenitate fame sue. quorum
cuilib3 dicere potest illud Hyere. xxxviij. Se
duxerūt te et preualuerūt aduersum te viri pa
cifici tui. dimerserūt in ceno z in lubrico pedes
tuos: z recesserūt a te. De hac materia videli
cet de vitanda societate mala: que ducit homi
nem in vitam vitiosam. loquitur Seneca ad
Lucillu3. epistola. xvij. scđm integros libros
Si vis inquit habere pegrinationes tuas io
cundas comitem tuū serua. herebit tibi aua
ritia q̃3diu auaro sordidoq3 cōiungeris: here
bit tumor q̃3diu superbo ꝯuersaberis. nunq̃3
seuitiam in tortoris cōtubernijs pones. incē
dent libidines adulteroꝝ sodalicia. si velis vi
tijs cedere. longe a vitioꝝ exemplis seceden
dum est. Ad meliores transi. Hec Seneca.
De tali ergo corruptore z ꝑuerso ductore dici
tur Prouerb. xvj. Uir iniquus lactat amicū
suū z ducit eum p viam nō bonam. Tertio q̇
dam ducūtur p̄sumptuosa temeritate quales
sunt plerīq3 inexꝑti adhuc qui proprio sensui
nimis adherēt. quia vt dicit Uegetius de re
militari. li. iij. Imperita rusticitas plura ꝓmit
tit et credit se scire que nescit: z ideo propter in
experientiā passio iuuentutis est p̄sumptio. ti
miditas vero passio senectutis. sicut dicit Ari
sto. xij. rhetorice. Et de talib3 bñ verificatur il
lud Mathei. xv. Ceci sunt z duces cecoꝝ. zc.
Quarto q̇dam ducūtur maliciosa seueritate.
hi sunt potentes z nobiles qui latera sua sti
pant maliciosis cōsiliatorib3. quoꝝ instigatio
nibus ad iniurias varias agitantur. nunc ad

pauperū deceptões ꝛ depdatões,nūc ad in
iustas ꝑquisitões,nūc ad iniq̃s seditiones.
per quas respublica dissipatur,ꝛ pax ciuilis
turbatur,ꝛ quod peius est ecclia dei pedibus
cõculcat.Et verificatur illud Esaie.v.caplo.
Propterea ductus est populus meus capti
uus,quia nõ habuit sententiam ꝛ nobiles e
ius interierũt fame ꝛ multitudo eius siti exa
ruit.ꝛ est prophetia tam de culpa preterita:q̃
de visione futura.

Lectio.CCLVII.

Omnis enĩ creatura

ab initio ad suũ genus refigurabat de
seruiens tuis preceptis:vt pueri tui custodirẽ
tur illesi.Nam nubes eoꝝ castra obũbrabat:
et ex aqua que ante erat terra apparuit arida.
ꝛ in mari rubro via sine impedimento ꝛ cam
pus germinans de profundo nimio:per quez
omĩs natio trãsiuit:que tegebatur manu tua
videntes tua mirabilia ꝛ monstra. Actum
est superius de exterminio egyptioꝝ mirabi
li in mari rubro.Hic agitur consequẽter de fa
uorabili patrocinio collato hebreis in recedẽ
do de egypto. Et circa hoc duo facit Nam
prio cõmemoratur diuina gubernatio Secũ
do narratur hebreoꝝ exultatio.ibi.Tanq̃ em̃
equi. Circa primuz duo facit.Nam primo
ostendit in generali qualiter omĩs creatura fa
mulabat diuine volũtati ad hebreoꝝ liberati
onem.Secũdo hocipm manifestat in specia
A li per particularẽ deductionem.ibi.Nam nu
bes. Circa primũ est sciendũ,q̃ sicut omĩs
creatura libera dei volũtate producta ẽ de ni
hilo,ita omĩs creatura diuine volũtati suam
operationem vel exercendo vel suspendendo
pro tẽpore famulabat.Et ideo cũ deus volu
erit solem ꝛ lunam retrahit ꝛ motũ eis sistit,ꝛ
cũ voluerit mũdum ac lucem illuminat ꝛ mo
tum continuat.sicut miraculose factũ fuit tem
pore passionis christi quo ad subtractiõem,et
etiam tẽpore Josue quo ad stationẽ.ꝛc̃.Et sic
est de omĩ alia creatura.Et hoc est quod dicit
Omĩs em̃ creatura ad suũ genus refiguraba
tur reflectendo se ad suũ genus qd̃ deus est.ꝛ
conformabat illius volũtati.Sicut em̃ do
cet Aristo.v.Metaph.capl.de genere.Gen⁹
vno modo dicit illud a quo multitudo aliq̃ si
cut a primo generãte producit.Et ꝟm illũ mo
dum loq̃ndi de⁹ potest dici oim rerũ genus.
Apocal.xxij.Ego sum radix ꝛ gen⁹ omniũ.
Ad hoc gen⁹ omĩs creatura refigurabat.id ẽ
reuertẽdo conformabat deseruiens tuis pre
ceptis.Ad hoc em̃ omĩs creatura condita est
vt conditori suo ꝑ omĩa obediat.Et mltiplici
ter refigurabat per benignã gubernatõem he
breoꝝ.Et ideo subdit.Ut pueri tui vicz famu
lantes tibi hebrei.puer em̃ dicit famul⁹,custo
dirent illesi scz in egypto.in mari rubro,ꝛ in
deserto.Hanc aũt obedientiã creature ad deũ
ꝛ solatiũ hebreoꝝ in speciali declarat duplici
ter.videlicet in colũna nubis que eos protexit
per diem:ne calore solis cõburerent ꝛ in reces
su maris rubri q̃ dedit eis viam siccam in q̃
sine impedimẽto graderent.Uñ dicit sic.Nã
nubes illoꝝ castra obũbrabat q̃ tria eis fecit.
Nam diuidebat inter eos ꝛ hostes:cõpescuit
solis ardores ꝛ lucebat ꝑ noctes.Item q̃ntũ
ad recessum maris dicit sic.Et ex aqua q̃ ante
erat supple in loco suo:terra apparuit arida:et
in mari rubro via sine impedimento,ꝛ camp⁹
germinans de ꝓfundo nimio.i.locus specio
sus ꝛ ita securus ꝛ amenus ꝑ itinere ac si fuis
set camp⁹ germinãs.Per quẽ campũ siue lo
cũ ad modũ campi se habẽtis.omĩs natio he
breoꝝ trãsiuit q̃ regebat manu tua.i.potesta
te:videntes tua mirabilia q̃ ad transitũ eius
sicco pede ꝑ mediũ rubri maris:ꝛ mõstra q̃ ad
submersionẽ egyptioꝝ in illo Circa illã clau B
sulã.Ad genus suũ refigurabat.Moralit ge
nus nostꝝ ꝯsiderare debem⁹ q̃druplicĩter ex
parte patris,ex ꝑte matris.ex ꝑte germanoꝝ.
ex ꝑte filioꝝ.Pr̃ est deus.mater ẽ terra.germa
ni sunt angeli.filij sũt opera.Seruem⁹ igit in
nobis rõne pr̃is nobilitatẽ,rõne mr̃is humi
litatẽ,rõne fratꝝ stabilitatẽ.rõne filioꝝ.i.ope
rum vtilitatẽ.Primo ꝗ cum sumus de genere
ipi⁹ dei oportet q̃ sim⁹ nobiles.nõ degeneres
Act.vij.Fecit ex vno hoĩe omẽ genus homi
nũ.Et infra.Igit cũ sum⁹ gen⁹ dei non debe
mus estimare auro ꝛ argento:aut lapidi scul
pture artis,ꝛ cogitatõni hoĩ diuinũ esse simile
Nobilitas aũt ista nõ est nisi bonitas moral.
Unde omĩs virtuosus est nobilis et genero
sus,et omnis viciosus degener est ꝛ ignobi
lis.Et ideo contra viciosos gloriantes de
sua generositate carnali ratõnabiliter inue
hit.Boetius.iij.de consolatõne metro sexto.
probans hominem viciosum esse ignobilem.
ꝛ hominem virtuosum nobilem. Et dicit sic.
Omẽ genus humanũ in terris.Simili sur
git ab ortu.Unus em̃ rerum pater est.Un⁹
qui cuncta ministrat.Ille dedit phebo radi
os.Dedit et cornua lune.Ille homines etiaz
terris.Dedit et sydera celo.Hic mẽbris clau
dit animos Celsa sede petitos.Mortales igi
tur cunctos.Edidit nobile germen.Quid ge
nus ꝛ prauos strepitis.Si primordia vestra
Auctoremq3 deum spectes Nullus degener
extat.Ni vitijs peiora fouens.Propriũ dese

vacue fructibꝫ emarcescũt.Secũdi de singu
lis scientijs aliq̃d hñt vbiq3 ꝑegrini nusq̃ mã
suri:qui cum nihil existant oĩa se esse vident.
Tertij sunt pauꝑes:qui litterature solidum
fundamentũ ceterarũq3 facultatũ edificiũ con
struũt interdũ incõuulsum.Hec ille.Et tales
fuerũt antiq̃tus pisces.i.studentes.Jaz vero
loco pisciũ surgũt rane garrulantes:saltantes
in luto morãtes ꝛ aquã turbãtes.Garrulãtes
ꝑ excessiuã loq̃citatem:saltãtes ꝑ nimie expe
ditionis velocitatẽ,q2 nec plane nec cõtinue
nec ordinate addiscũt.sed anteq̃ sciũt partes
saliũt ad artes,ꝛ inde de libro ad librũ se mo
uentes.q̃ vtilia ꝛ difficilia sunt trãsiliũt,et sco
lasticos gradus attingũt.In luto etiã moran
tur ꝑ carnis desideria:et aquã.i.scientiam tur
bant ꝑ improꝑetatis mynisteria. Cõseq̃nter
ponit in lr̃a quõ filij israel letabant in deser
to pro delicioso ꝯuiuio cuiusdã noui cibi.q̃ñ
videlicet ipis desiderãtibꝫ vesci carnibꝫ dñs
dedit eis coturnices sicut expositũ fuit supe
rius.ca.xvj.Uñ dicit sic.Nouissime aũt vide
rũt nouam creaturã auiũ:nõ de nouo creatã:
sed tũc de nouo eis adductã.Dicit ꝗ nouissi
me:vt distinguat triplex tẽpus.vicz tp̃s mo
re in egypto.tẽpus exitus in eadez.ꝛ tẽpus ꝓ
gressus in desertum Et tũc in hoc nouissimo
tẽpore datũ fuit eis ꝯuiuiũ istud.Alioq̃n ap
pareret falsum qd̃ scz dicitur h̃ nouissime:q̃a
ipi filij israel tardius habuerũt coturnices q̃
mãna. Exo.xvj.Uespe comedetis carnes et
mane saturabimini panibꝫ.Seq̃tur.Cuz du
cti cõcupiscentia postulauerũt escas epulatio
nis.i.escas delectabiles carniũ quibꝫ vsi fue
rant in egypto,quoꝝ desiderio deus satisfecit
In allocutõe desiderioꝝ.i.ꝟm desideriũ eorũ
quod est q̃dam allocutio apud deũ:descendit
illis de mari ortigometra.i.coturnix.de q̃ su
pra.ca.xvj.in ꝑncipio dictũ est.

Lectio. CCLIX

T vexationes pec

catoribꝫ suꝑuenerũt nõ sine illis que
ante facta erant argumentis ꝑ vim fluminũ.
Juste em̃ patiebant ꝟm suas nequitias Et e
nim detestabiliorẽ inhospitalitatẽ instituerũt
Alij quidã ignotos nõ recipiebant aduenas
Alij autẽ bonos hospites in seruitutẽ redige
bant.non soluz hoc sed et alius q̃dem erat re
spectus illoꝝ:quoniã inuiti recipiebant extra
neos:Qui autẽ cum leticia receperũt hos qui
eisdem vsi erant institutis,seuissimis afflixe
runt doloribꝫ.percussi sunt autẽ cecitate: sicut
illi in foribus iusti cuz subitaneis coopti ẽẽnt
tenebris,vnusquisq3 ostij sui transituz q̃rebat
ꝛc̃. Enarrato patrocinio facto hebreis ꝛ de
signata eorum leticia ꝛ exultatõe.redit auctor
ad explicandũ de exterminio facto egyptijs.
ac eorũ malicia ac ꝑuaricatõne. Et circa hoc
tria facit.Nam ꝑmo ponit eoꝝ penam.Se
cũdo explicat pene iuste cãm.ibi.Juste ei. Et
tertio ponitur pena eoruz nota vel noua.ibi.
Percussi sunt.Circa primũ dicit.Et vexatio
nes.i.punitões suꝑuenerũt peccatoribꝫ scili
licet egyptijs ꝑ vim fluminũ in mari rubri.nõ
sine illis argumentis.i.miris signis vel argu
mentationibꝫ:que precesserũt in egypto ad co
rum correctionẽ Cõsequenter explicata pena
subditur culpa que fuit pene iusta causa.ꝛ di
cit sic.Juste em̃ patiebant illas vexatões si
ue punitões ꝟm suas nequicias.Fuit autez A
hec nequicia specialiter cõtra piam hospitali
tatem:contra quã q̃druplicĩter peccauerũt
Quidã hebreos in terra egypti nõ receperũt.
Alij vero ipos receperũt:sed cũ mala volũta
tate.Alij vero ipos receperũt:sed postea rece
ptos ꟙuitute:ꝛ alijs doloribꝫ afflixerũt Alij ãt
nõ solum ipos non receperũt:imo recipientes
seuissimis doloribus cruciauerũt.Dicit igi
tur sic.Benedictũ est q̃ iuste puniebant:eteni
detestabiliorẽ instituerũt inhospitalitatẽ ipsi
egyptij.quia inhospitales ꝛ crudeles erant ni
mis.Quod patet sub differentia q̃druplici.
Nã alij quidã ignotos nõ recipiebant adue
nas qui totaliter erãt inhũani Alij vero ipos
receperũt:sed bonos hospites in seruitutẽ ac
cipiebãt:i luto ꝛ latere ipos ꟙuitute cogentes
Exodi.j.Tertio nõ solum hoc fecerũt:sed a
marissime ipos cruciauerũt.quia et alius erat
respectus illoꝝ.i.intentio ipsoꝝ:quia non so
lum fecerunt illiberaliter ꝛ inhũane in hoc q̃
vexauerũt bonos hospites seruitute:sed etiaz
in hoc q̃ malam habuerũt ad eos volũtatem
propter hoc solum q̃ fuerũt extranei.ꝛ ideo di
cit.Quoniã inuiti recipiebãt extraneos Quar
to hoc fuit in eis pessimũ q̃ si erant aliqui qui
cum leticia receperũt peregrinos naturali cõ
passione.illi tñ qui non receperunt:tales gra
uissimis doloribus afflixerũt.Et ideo subdit
Qui autẽ cum leticia receperũt hebreos ꝛ ali
os peregrinos hos scz recipiẽtes qui ꝛ eisdez
institutis vsi erant scz propter deuz recipiẽdo
extraneos seuissimis afflixerũt doloribus.et
est sensus:q̃ illi qui statuerũt nõ recipiendos
hospites esse:illi q̃s q̃ receperũt acriter punie
runt.Consequẽter ponitur cõueniens ꝛ pro
portionata pena istoꝝ.Sicut em̃ Zodomite
inhospitales angelos in forma hũana a loth
receptos in hospitio:ignominiose tractasse vo
lebant:et ideo merito puniti sunt cecitate ꝛ te

nebris. Ita isti egyptij nō hospitabiliter tra-
ctātes hebreos. palpabilibꝰ tenebris p̄ tridu
um puniti fuerūt. sicut supra dictū est ca. xvij.
Et hoc est q̄ dicit. Percussi autē sunt egyptij.
vicȝ cecitate ꝛ tenebris. Exo. x. Sicut ꝛ illi. i.
sodomite quos in detestationeȝ nefandissimi
vitij ꝛ abhoiabilis noīare nō curat. Sicut nec
dn̄s de diuite epulone cuiꝰ de noīe subticēdo
solum Lazaꝝ recitare dignabat̄. Luce. xvj. sic
similiter de p̄mo in forib' iusti. scȝ Loth. cum
substancijs essent coopti tenebris. Genes. xix.
Unusquisqȝ transitū hospitij sui querebat. i.
introitum ostij ipsius Loth. nec inuenire po-
terant. Genes. xix. Percussi sunt cecitate a mi
nimo vsqȝ ad maximū. ita vt ostium inuenire
B nō possent. Circa opus hospitalitatis est no
tandum. q̄ hospitalitas grata deo q̄tuor de-
bet habere cōditiones. s. hylaritatē sine mur-
muratōne: securitatē sine turbatōne. saturita-
tem sine diminutōne. ꝛ pietatē sine negociati
one. Primo igit̄ debet hospitalitas hr̄e hyla
ritatem sine murmuratōe. j. Pe. iiij. Hospita
les inuicem sine murmuratōe. Hylarem eñ
se ostenderet miles si rex ad suū maneriū. i. ho
spicium declinare dignaret̄. Sed rex noster
xp̄us totiens hospitio nostro recipit̄ quotiēs
qualiscūqȝ in eius noīe recepta. Unde dicit̄
Mathei. xxv. Hospes eram ꝛ nō collegistis
me. ꝛ ideo cum magna hylaritate recipiendi
sunt hospites. Exemplo Abrae. Genes. xviij.
Qui cum vidisset tres viros occurrit eis ꝛ a-
dorauit in terra. Consimiliter Loth Gen̄. xix.
Et discipuli. Luce vltimo. coegerūt christum
manere cum eis. vbi dicit glosa. q̄ hoc exēplo
docemur q̄ peregrini nō sunt solum ad hospi-
tium vocandi: sed etiā trahendi. Scd̄o debet
hospitalitas habere securitatē sine turbatio-
ne. Defendebant eñ antiq̄tus homies hospi
tes suos sub periculo: suo. sicut narrat̄ in Po
licrato. li. viij. caplo. xiij. vbi dicitur: q̄ crimi-
nis incurrebat notā quisquis p̄ quinqȝ dies
hosti. i. peregrino hūanitatis hospitiū dene-
gabat. Ob equitatē eñ hospitibꝰ exhibendaȝ
hostis antiq̄tus dicebat̄. quē nūc dicimus pe
regrinū. Dicit̄ hostis ab hostire qd̄ est aqua-
re s̄m papiam. Cui quecūqȝ fuerat inhūanus
de iure ātiquo iniquꝰ erat. Quicūqȝ vero fuis
set eis hūanus et pius: equus ꝛ iustus cense-
batur. Exemplū de Loth Gen̄. xix. Qui p̄ ho
spitibus defendēdis filias suas obtulit sodo
mitis. q̄uis ex perturbatione animi: nō sano tñ
vsus consilio hec dixisset. Uñ nec in hoc est
imitādus q2 nō sunt faciēda mala vt eueniāt
bona. Hoc tñ ideo dicit q̄ mos erat fidelium
hostes. i. hospites suos ab oī iniuria defensa-
re. sicut mgr̄ in hystorijs suis dicit Tertio dȝ
hospitalitas hr̄e saturitatē sine diminutōe: vt
oīa necessaria hospiti ministrent̄. Uñ cum le-
uita dixissȝ Sem Judic. xix. Nulla re indige
mus nisi hospitio. Respōdit senex. habonita
ego sum: p̄bebo oīa que necessaria sunt tibi
tantū queso in platea ne maneas Exemplū e-
tiam ad hoc in sunamite habemꝰ. iiij. Reguȝ
iiij. Que dixit viro suo. Aiaduerti q̄ vir dei
sanctus est iste qui transit p̄ nos frequenter.
Faciamus ergo illi cenaculum paruū ꝛ pona
mus in eo lectulū et mēsam ꝛ sellam ꝛ cādela-
brum: vt cuȝ venerit ad nos maneat ibi. Istō
est cōtra nōnullos qui seruiūt hospitibꝰ suis
pulchris verbis tñ. ꝛ de peiori potu quē ha-
bent in domo p̄pinant illis. Quarto hospita
litas debet hr̄e pietatem sine negociatōne vt
pro diuino amore: nō pro numo vel lucro ho
spes admittat̄. tales eñ receperūt mercedem
suam. Ad Hebreos. xiij. Charitas fraternita
tis maneat in vobis. ꝛ hospitalitatē nolite ob
liuisci. Ecōtra q̄ recipit̄ quatuor in se seruet. s. C
vt sit cōtentus p̄ acceptatione. sit hospiti gratꝰ
p̄ grāciactione. caueat in domo dn̄atione nec
nimis vexet amicū p̄ frequtatione. Primo sit
cōtentus p̄ acceptatione ꝛ gratāter accipiat q̄
spontanee offerūtur. Hanc charitatē xp̄us do
cuit discipulos suos. Luce. x. In eadē domo
manete edentes et bibentes q̄ apud illos sūt
Uñ dicit q̄dam metrice. Cum tibi p̄bemꝰ le-
to vultu qd̄ habemus. Qd̄ tibi sit gratis acci
pe sitqȝ satis. Unde recitat Seneca q̄ socra-
tes cuȝ hospites suos satis tenui cena suscipe
pararet ꝛ amicus ei hoc improparet. Rn̄dit.
Si boni sint eq̄nimiter ferent: si mali turba-
būtur. Secūdo sit hospiti suo gratus. Sicut
narrat Dares phrygius de bello troyano. q̄
Telephus impediuit socium suū Achillem.
ne regem Teucratem occideret: memor q̄ cuȝ
patre suo Hercule olim apud Teucratem ho
spitatus fuisset. Item Seneca libro. iiij. de
beneficijs narrat q̄ milles ingratꝰ hospiti sti-
gmatibꝰ insignit̄. Quere sup̄ in ca. xvj. lectiōe
cxxxv. i fine. In libro ecclīastice hystorie nar-
rat̄ q̄ cū Gregꝰ. eps̄ vigēte tp̄is ꝛ p̄celli angu
stia in alpibꝰ in fanū appollinis diuertissȝ a sa
cerdote iȝ p̄phano ociosissime ē receptꝰ. Post
cuiꝰ digressuȝ accessit sacerdos ex more posce
re cōsulta ꝛ rn̄saȝ nulla rn̄sio veiebat Tūc
iterū et iterū sacerdos victimas repetit: nihilo-
minꝰ semp silentiū p̄manebat Cūqȝ sacerdos
stupore estuaret: in somnis demō assistit dixit
se nihil posse. Percūctāti cām ait. Per aduētū
Gregorij eē expulsuȝ: ꝛ cū p̄quireret sacerdos
q̄d tūc remediȝ daret. ait. Nō aliter sibi ingredi

licere nisi Grego. admitteret Quibꝰ audit̄ sa-
cerdos secutus ē beatū Gregoriū ad eūqȝ pue
niens rē pandit ex ordine hūanitatis suer ho
spitalitatꝰ cū admonuit: q̄relā expulsi numis
exposuit. ademptā facultatē sui questus deplo
rat: ac reddi sibi oīa ad p̄stinū statū deposcit
Scripsit Gregoriꝰ eplam in hec v̄ba dicens
Gregꝰ. Appollini. Permitto te redire ad locū
tuū et agere que cōsueuisti. Quā cum sacerdos
posuissȝ iuxta simulachꝝ: affuit demō respōsa
dictis poscēti. Qd̄ iste admirans ꝛ dicens pe
nes se q̄ Gregꝰ. maior erat isto Claues ianuis
p̄bani abijt Gregoriū ꝛ postrauit se ad pedes
eius rogans vt illi se deo offerat cuiꝰ virtute
Gregꝰ. dijs gentiū imperabat Qui cū instituisset
cathecuminꝰ factus est ab ipo. ꝛ postea bapti
mū cōsecutus intantū vite merito ac fidei vir
tute p̄fecit vt ipe post Gregoriū in ep̄atu suc-
cessit Laudāda est ergo hospitalitas sacerdotꝫ
infidelis. venerāda sanctitas pontificis mi-
rificā: ꝛ pietas saluatoris sacerdotē iustifican-
tis cōmendanda. Tertio caueat hospes nimi-
am dn̄atione in domo vel familia sui hospitꝫ.
q̄nimo dn̄o domus obtepare studeat diligent̄
Est eñ nimis rep̄hensibile si ordinatione do
mini domus hospes p̄sumeret reprobare: cuȝ
teneat oīa obseruare que dn̄s domus ordi
nauit. Juxta illud metricū. Cum facis ingres
sum studeas sic esse modestꝰ Ut post decessuȝ
de te sit rumor honestꝰ. Quarto caueat nimiā
freqntatione. Juxta illud Prouerb. xxv. Sb
trahe pedē de domo p̄ximi tui ne forte satia-
tus oderit te. Et eodē modo p̄pter eandē cām
caueat magnā morā cū hospite suo cōtendā
p̄pter familiaritatē nimiā: p̄ quā in ipsius con-
D temptū facilius cadere posset. Scd̄o cōsiderā
dum ē q̄ hospitalitatꝰ q̄tuor sunt emolumēta.
Nam p̄mo disponit ad dei cognitionē. cōfert
tpaliū multiplicationē. excludit diuina visio
nē ꝛ meret̄ dei ꝛ angeloꝝ susceptionē. De pri
mo exēplū Luce vltimo. de duobꝰ discipulis
qui cognouerūt dn̄m in fractōne panis. Sic
nōnunq̄ diuina cognitio alicui infundit̄ oc-
casione viri sancti in hospitio suscepti. De se-
cūdo p3. iij. Regū. xvij. de vidua q̄ Helyā su-
scepit hospitio suo. cui farinula nō defecit nec
lecithus olei minutꝰ est. De tertio p3 vt habe
tur Josue. vj. Sola raab meretrix viuat eo q̄
exploratores hospitio recepisset. De quarto
Math. x. Qui vos recipit me recipit. Et ad
heb. xiij. Hospitalitatē nolite obliuisci. p̄ hāc
eñ q̄dam placuerūt angelꝰ hospitio receptis.
sicut abraā. Gen̄. xix. Fert̄ q̄ q̄dam senator si-
bi castꝝ cōstruxit pulcherrimū sup cuiꝰ ianuā
sic metrice scripsit. Decretū detur ne dormiat
aut epulet̄. Hic gens villana: si achilles pla-
to diana. Intēdens p̄ hoc ordinare q̄ nullus
ad illud castꝝ ad hospitiū vel p̄ndiū recipet̄
nisi eēt miles vel p̄hus aut dn̄a nobilis. Cui
xp̄us apparuit in sōnis ꝛ ait. me ꝛ meos a ca-
stro tuo conaris excludere. p̄pter qd̄ ꝛ te castro
meo qd̄ celū est debeo iuste p̄uare. Cum g̃ se-
nator iudicialē accepturꝰ esset sniam: interpo
suit se supplicās matri dei: ꝛ obtinuit senatori
vite sue p̄longatione ꝛ p̄cepit sibi q̄ v̄sibus il
lis sic dictatis deletis ꝛ hospitalitati deuote se
daret. ꝛ dixit sibi sic. Muta decretū sanctorū
suscipe cetum Nudum Martinū Jacobum
Lazarum peregrinū

Lectio. CCLX.

N se eni elemēta

i dum cōuertūtur: sicut in organo q̄li
tatis sonus imutat̄ ꝛ oīa suū sonū custodiūt.
Uñ estimari ex ipo certo visu pōt. Agrestia
eñ in aquatica cōuertebant̄ et q̄cūqȝ erāt natā
tia in terra transibāt. Ignis in aqua valebat
supra v̄tutem suā: ꝛ aqua extinguētis nature
obliuiscebat̄. flāme ecōtrario corruptibiliū a-
nimaliū nō vexauerūt carnes coambulātium
nec dissoluebāt illā que facile dissoluebat̄. sic
glacies bonā escā Reprobata crudelitate i ho
spitibꝰ egyptios ꝛ ostenso q̄ digne p̄ illa ihu-
manitate fuerūt p̄cussi tenebraꝝ cecitate. In
ista pte redit autor satis abrupte tractādo de
diuina p̄tāte in opando mirabilia p̄ filijs isrl̄
in transitu maris rubri ꝛ in itinere p̄ desertum
Dixit eñ supius in isto caplo q̄ oīs creatura
reflectebat se quodāmodo applicato cursu na
ture ad obediendū diuine volūtati circa gub
natione electoꝝ suoꝝ. illā eandē cōclusionē p̄-
tractat in lectōne hodierna. Et circa h̄ duo fa
cit. Quia p̄mo declarat obediētiā creature:
tā in elemētis q̄3 in elemētatis i generali. Se-
cūdo applicat obediētiā illā ad res gestas in
speali. ibi. Ignis in aqua valebat Circa p̄mū
duo facit. q2 p̄mo ondit q̄ iȝ elemēta tūc recep
serūt deo iubente a nature sue cōsuetudine: ñ
tñ recesserūt a cōsonātia armonice dispositōis
Scd̄o declarat quō aīalia inter se q̄daȝ noua
vicissitudine suas p̄prietates cōicauerūt. ibi.
Agrestia eñ. Dicit g̃ p̄mo sic q̄ sicut organi- A
sator in q̄cūqȝ instrumēto musico efficit armo
niā ex diuersa tensione ꝛ moderatōe chordaꝝ
iuxta sniam artis sue ꝛ p̄ libito volūtatis sue:
facit eandē chordā: mō reddere acutū sonum:
mō grauē: et tñ sp̄ seruat̄ bona armonia ꝛ cōso
nātia delectabilis in opatione sua. Eodeȝ mō
deus vtit̄ pro volūtate sua elemētis ꝛ ceteris
creaturis ad bn̄ficia electoꝝ ꝛ supplicia repro

borum pro libito volūtatis sue, ⁊ tamen hoc non obstante consonantia armonica que est inter elementa nō dissoluitur. Dicit ergo per simi- tudinē. Dum elemēta in se ↄuertūtur, i. dum elemēta suas v̄tutes mutant vel intermittūt. sicut in organo quecūq; musicali q̄litatis sonus hypalage, i. q̄litas soni imutat̄ p volūtate organisantis ⁊ oia elemēta suū sonū custodiunt quo ad v̄lem modulationē, ita ꝙ sicut nō tol- litur melodia p mutationē sonorū in diuersis chordis instrumēti. Ita nec in elementis tol- litur eorum ꝓportio ⁊ armonia ꝓpter mirabiles operationes q̄s deus fecit p ea. Non em̄ de⁹ cō- didit creaturā sibi ↄ̄riam: sed sue volūtati cō- sentaneā. Vn̄ id ē de quo facto estimari ex ipo certo visu pōt qd nō ex ↄsueto visu nature: sed ex volūtate cōditoris ista fiebāt, sicut in specia- li statim declarat. Agrestia em̄, i. hoies ⁊ alia aialia in aquatica ↄuertebant̄, i. ad modū pi- sciū aquaticorum in fundo maris ambulāt: ⁊ q̄- cunq; erāt natantia vt rane in terra transibāt. hoc q̄ntū ad aialia. Quantū vero ad elemēta: ignis in aq̄ valebat supra v̄tutē, i. ignis mixt⁹ cū grandine de celo veniebat nec ignis aquā nec aqua ignē ipediebat. Exo. ix. Vn̄ subdit Et aqua extinguētis nature obliuiscebat̄, i. nō extinguebat ignē cū q̄ de celo veniebat, sicut expositū est ca. xvj. Cōsequēter subdit effectus mirabiles diuine gubnationis in speāli q̄ntū
B ad elemēta. Ubi sciendū, ꝙ flāma siue ignis duplicē habet v̄tutem in duplici materia. Nā flāma naturaliter cōburit siccū ⁊ dissoluit hu- midum ↄgelatū sicut in glacie. Sed fuit mira- bile ꝙ flāma deo volente etiā passiuis appro- ximata neutrorum horum fecit. Vn̄ subdit. Flāme e- cōtrario, i. contra naturā suam nō vexauerūt carnes inflāmabiles corruptibiliū aialiū co- ambulantiū p desertū. ⁊ pōt intelligi de serpē- tib⁹ ignitis quorum corpa nō fuerūt ↄsumpta p flāmam in eis ↄtentā. Vel de hoibus q̄ p ser- pentes nō ledebant̄ postq̄ serpentē eneū in- spexissent. Vel de aialib⁹: vel de iumentis q̄ nō ledebant̄ p illos serpentes ignitos. Nec flāme dissoluebant illā bonā escam, s. māna q̄ cum facile dissoluebat̄ sicut glacies ad calorē ignis sicut supra dictū est ca. xvj. Sed dubiū est de eo qd superi⁹ dixit, ꝙ quecūq; erant na- tantia in terra transibāt. Utr em̄ loquit̄, ⁊ tā- men nō legim⁹ ꝙ pisces in terra transibant Dōm ꝙ pisces erant mortui. Exo. vij. Pisces qui erant in fluuio mortui sunt, ⁊ p piscib⁹ eru- ctauit fluuius ranas. Unde nō erant alia tūc natantia nisi rane.

Lectio LLXI.

Nomnibus enim

I magnificasti p̄p̄lm tuū dn̄e ⁊ honorasti ⁊ nō despexisti in omi tēpore ⁊ in omi loco as- sistens eis. Postq̄ autor hui⁹ libri a caplo xvj. inclusiue: iustam oñdit tā circa bonos q̄ circa malos gubnationem. In hac finali clau- sula exurgit auctor in grārūactionē p benefi- cijs miris iustis ⁊ magnis ostēsis p̄plo hebre- orū. Regratiatur autē de trib⁹ magnis bñficijs. vicꝫ de inimicorum subiectōe, de miraculorū p eis ostensione, de indeficiente sue bone volū- tatis cōtinuatōne. Quantū ad pmū dicit sic In oibus em̄ magnificasti. Magnificasti spe- cialiter in hostiū destructōne ⁊ eorum liberatiōe. Per hoc em̄ fact⁹ est israel magn⁹ in terra ꝙ populos vicerūt. ⁊ eorum terras possiderūt. Hie- remie. v. Magnificati sunt ⁊ ditati: incrassati sunt ⁊ impinguati. Et honorificasti in miracu- lorum ostensione. Hoc em̄ mirabiliter cessit ad honorē populi illi⁹, ꝙ deus p eis tanta mira- cula fecit sup̄ patuit de plagis egyptiacis. Si- cut etiā patuit de statōne solis tpe Josue ⁊ eti- am de eiusdē regressu tpe Ezechie. Et de mul- tis alijs, ꝓpter que popul⁹ iudeorum honorabil' videbat̄. vt in ps. Honorabile nomē eorum corā illo. ⁊c. Et seq̄tur diuine affectōnis in subli- mando p̄p̄lm indeficiēs cōtinuatio ⁊ q̄ntū ad tps ⁊ q̄ntum ad locū. Unde dicit. Nō despe- xisti eos. vicꝫ ↄtēnendo, etiā cū tibi peccassent licet eos clementer flagellaueris, tn̄ eras assi- stens illis in omi tpe, etiam in tpe tribulatōis sicut in ps. Clamauerāt ad dn̄m cū tribularē- tur ⁊ de necessitatib⁹ eorum liberauit eos. Et in omi loco Act. xvij. Non em̄ lōge est ab vno- quoq; nostrum. In ipo em̄ viuimus mouemur vt sum⁹. Circa illam clausulā. Magnifica- A
sti p̄p̄lm tuū dn̄e. Notandū est, ꝙ quatuor ge- nera peccatorum magnificant seipos, ⁊ q̄drupli- citer de⁹ magnificat suos electos. Magnificāt em̄ seipos q̄druplicīter hoies in hac vita, vicꝫ iactatores pomposi, simulatores dolosi, pqui- sitores pecuniosi, ⁊ peccatores mōstrosi. Pri- mo ergo magnificant seipos iactatores pompo- si. Hi sunt q̄ sibi mēdose attribuūt gratias q̄s nō habent, vel q̄s hn̄t nimis extollūt, hi sunt qui sibi ↄmendatores ↄducūt vt de eis talia diuulgēt q̄lia in ore ꝓprio credibilia forte non eēnt, hi sunt q̄ spreto testimonio ꝓprie ↄsciētie viuūt ↄfidentes in amicis de sola excellentia laudis aliene. Jactantia non est vitiū laudis humane, sicut dicit Aug⁹. xij. de ciuita. dei. ca. viij. sed est vitiū anime puerse amantis lau- dem hūanam, spreto testimonio ꝓprie ↄsciētie. Tales sunt nōnulli milites ⁊ armigeri q̄ stre-

nua facta de ipis cōfingūt vt attribuant sibi- metipis que p alios gesta fuerūt. Tales etiā sunt nōnulli pseudo phi qui sibi arrogant et attribuūt labores aliorum questiones: tractatus ⁊ cōpilationes studiosorum, quas vix intelligūt in q̄bus nihil habent ꝓprium nisi ꝙ peius re- citant talia q̄ fuerant ab auctorib⁹ compila- ta, qualis fuit ille Fidenti⁹ quē lepide deridꝫ Martialis cocus Epigrāmaton libro pmo. Iste Fidenti⁹ libros quos Martialis edide- rat dū recentes erant surripuit ⁊ discipul' suis legit, ⁊ tamē eos pfecte nō intellexit. Reprehē- dentes ergo eum sup hoc Martialis sic scri- bit. Quē recitas meus est fidentine libellus. Sed male dum recitas incipit esse tuus. In- ter istud qd maiorat̄ per rarefactionē, ⁊ illud qd maiorat̄ p augmentatōem differentia est. quia illud qd rare fit acq̄rit maiorem q̄ntita- tem ⁊ occupat maiorem locum q̄ prius: ⁊ ta- men nō plus est in substantia de raro q̄ fuit i denso prius. sicut patet. iiij. Phisicorum capitu- lo de vacuo. Sed illud qd realiter augmen- tatur crescit tā in substātia q̄ in q̄ntitate ⁊ ma- iorem locum tenet ⁊ plus de substātia q̄ prius habuit. Sicut ptꝫ. ij. de aia. ⁊ pmo de genera- tione ⁊ corruptōe. Et isto mō moraliter est de istis ambiciosis scholarib⁹, qui p solas ↄmen- dationes laycorum nomē clerici sibi querūt ⁊ ac- quirūt statum ⁊ locum maiorē p mendosas ia- ctantias licet indigne. De pfectōne tamē sciē- tie nō plus habent q̄ prius. Aliter aūt est de addiscentib⁹ solide ⁊ de his iactantie vitium phorrescūt. Hi em̄ sicut crescunt in honore et status sublimatōne: ita crescūt in valore ⁊ sciē- tie augmētatione. Tales ergo iactatores ma- le magnificant semetipos. Ipi em̄ sunt q̄ ma- gis amant vocari rabi q̄ esse. magis amāt ap- parere sapientes q̄ esse. Amant honores, fu- giūt labores. appetūt fastigium, ⁊ nesciūt fun- damentū. De quib⁹ dr̄ Mathei. xxiij. Dilatāt phylateria sua ⁊ magnificāt fimbrias. ⁊c. Et p istis rogandū est cum ps. Disperdat dn̄s vni- uersa labia dolosa ⁊ linguā mḡniloquā. Qui dixerūt linguā nostrā magnificabim⁹, ⁊ iterū Ut nō apponat se hō vltra mḡnificare sup ter-
B ram. Scd̄o se mḡnificant vitiose simulatores dolosi: vt sunt adulatores q̄ magnificāt alios et ecōuerso magnificēt eos. Nā p hoc ꝙ alijs adulātes eos magnificant, ab eis ecōtra ma- gnificari sperāt. Vn̄ iactatores ⁊ adulatores semp sunt amici. Est ei adulator quasi specta- culum supbi. Senes quorum oculi incipiūt ca- ligari habent instrumentū qddam qd vocat̄ spectaculū siue berillus. qd tenent inter ocu- lum ⁊ lrām quā volūt legere. ⁊ tūc statim litte- ra que est in se valde gracilis apparet grossa p- pter dēsitatem lapidis trāsparentis qui est in illo instrumento, p cuius medium transit lit- tera ad oculum. hoc est multiplicat speciem suam. Isto modo contingit aliquando ꝙ ho- mo qui puus est ⁊ humilis paruꝫ reputat de seipo. sed si accedit vnus adulator attribuit si- bi gratias ⁊ virtutes mirabiles quarum forsan nullam habet ⁊ si aliquā habeat illā menda- citer extendat ⁊ ampliat, ⁊ statim paup qui de se nihil estimat incipit qualis nō est se reputā- re, sicut dicit Seneca in epl'a. ij. Incredibile est ꝙ magnos viros dulcedo abducat ostensi- onis. Et Alanus de planctu nature dicit sic. Hmōi pestilentia percutiūtur pncipum late- rales Palatini canes. Adulatōnis artifices. Fabri laudis. Figuli falsitatis. Hi sunt q̄ ma- gniloqua ↄmendatōnis tuba in diuitū auri- bus citharisant. Qui mellite adulatōnis fa- uos foris emittūt: qui vt emūgant munera: ca- put diuitis oleo adulatōnis vngūt. Prelato- rum auribus puluinaria laudum subijciūt q̄ ab eorum pallijs aut ficticium puluerem ex- cutiūt. Aut vestem sophistice deplumant in plumen. Et infra. Adulatores a volūtate vul- tum: ab animo verbum, a mente linguam, ab intellectu loquelam, Ample dissentōnis int- uallo dissimulant, plerūq; exterius placabili- ter applaudendo collaudūt quos interius cō- tradictoria derisione defraudant, foris vultu applaudūt virgineo, intus scorpionis pungūt aculeo, foris mellitos conpluūt imbres adu- latōnis, intus detractōis euomūt tēpestates. Hec ille. Cōtra istos magnificatores dicitur Eccī. x. Gloria diuitū honoratorum ⁊ pauperuꝫ timor dn̄i est. Noli despicere hoiem iustū pau- perē, ⁊ noli magnificare virum diuitem pctōrem. Tertio vitiosi se magnificāt pquisitores pecu- niosi qui dilatant horrea sua pecora ⁊ armen- ta ⁊ familiā multiplicant ⁊ supuacuas habita- tiones edificant. Sic magnificat⁹ fuit nabal de quo. j. Reg. xxv. Homo ille magn⁹ nimis erat diues ⁊ durus: pessim⁹ ⁊ maliciosus. Ta- lis aliq̄n fuit Salomō qui dicebat. Mḡnifi- caui opa mea: edificaui mihi domos ⁊ plātaui vinea: feci hortos ⁊ pomeria ⁊ cōseui ea cūcti generis arborib⁹. Eccs. ij. De ista magnitudi- ne excusat se ps. Neq; inquit ambulaui i ma- gnis. Quarto vitiose se magnificāt peccatores monstrosi. Naturaliter em̄ q̄n in aliquo indi- uiduo magnitudo nimia reperit̄. Et q̄ndo in vno indiuiduo diuerse spēs ↄcurrūt: dicit̄ mō- strum in natura, vt si vnū indiuiduū eēt in p- te porcus ⁊ in pte bos: merito diceret̄ mōstrū. Et q̄nto spēs ille magis distarēt s̄m pfectōeꝫ

nature:tantomagis vnio nature eoꝝ mirabi-
lis appareret. Vñ turpi⁹ mõstꝝ eẽt ꝯpositum
ex boue ꝛ hõie: q̃ȝ compositũ ex boue ꝛ asino.
C Moraliter. Pctõres dicũtur mltiplr mõstro
si: qꝛ vel ex excessiua magnitudine vnius pcti
vel ex aggregatõe magnoꝝ ꝛ grauiũ peccato-
rum ẜm spẽm distinctoꝝ. imo q̃si ꝯrioꝝ. Sũt
eñ q̃dam vicia q̃ q̃uis nõ sunt ꝯria ꝓpꝛie: vnũ
tñ vt cõiter ad diminutionẽ alteri⁹ augeẜ Si
cut supbia ꝛ luxuria nõ sunt vicia ꝯria: qꝛ nõ
sunt eiusdẽ generis: tñ naturalir luxuria hȝ ex
sua feditate corrũpere supbiaȝ. Vñ psone mlr
tũ date lu bꝛicitati inueniũtur cõiter sociales
ꝛ nõ multũ supbe. Silr supbia corrũpit luxu
riã ex sua nobilitate. Sũt eñ nõnulli ex indi-
gnatõne supbie luxurie feditatẽ detestantes.
Si igitur aliq̃s inueniaẜ qui ex vna pte sit lu
bꝛicissim⁹ ꝛ ĩmũdissim⁹: ꝛ ex alia pte supbissi-
mus: talis dȝ monstrosus reputari. vtpote q̃
est hõ p naturã: demon p supbiaȝ: ꝛ taurus p
luxuriam. Et talis assimilaẜ minotauro filio
Pasyphes vxoris Minois: quẽ ipa de tauro
concepit marito morante in bello: ꝛ iste mino
taur⁹ fuit semihos ꝛ semiuir. Vñ ꝓpter verecũ
diam sui generis excogitauit Dedal⁹ labyrin
thũ in quo Minois vitã finiuit. Talia etiam
mõstra modernis tpibus occidũtur. Eodem
mõ mõstrosus peccatoꝛ occidi dȝ ciuiliter vt
vicȝ vita ciuili pueẜ vel in labyrintho ppetuo
ꝯseruetẜ. De tali turpiter mĝnificato dic̃ dñs
p ꝓphetam. Esa. x. Visitabo sup fructũ mĝni
fici cordis regis assur. Assur interp̃taẜ argu-
ens vel ꝯuincẽs: ꝛ talis arguiẜ vel cõuinciẜ a
seipõ. Et Hiere. ij. Arguet te malicia tua ꝛ in
crepabit te. Scdo nota q̃ de⁹ magnificat ho
minẽ mltiplr. vicȝ Producẽdo curiose. redimẽ
do copiose. iustificãdo grõse: ꝛ hñificando glõ
se. Pꝛio pductio hois oñdit hoiem mĝnũ esse
apõ deũ. Cũ q̃dã eñ curiositate pduct⁹ videẜ
qñ dixit de⁹. Faciam⁹ hoieȝ ad imaginẽ ꝛ sili
tudinẽ nrãȝ Geñ. j. Job. vij. Quid ẽ hõ: qꝛ ma
gnificas eũ. ꝛc̃. Scdo mĝnificat hoiem redi-
mẽdo copiose: vt merito xp̃s dicere possit illõ
j. Regl. xxvj. Magnificata ẽ hodie aĩa tua in
oculis meis. Tertio mĝnificat de⁹ hoiem iu-
stificãdo grõse. Arguit eñ magnũ pcĩũ hois.
q̃ de⁹ nõ vult eũ pdere. etiã si sit dign⁹ perdi.
ad Roma. viij. Quos aũt iustificauit illos et
magnificauit. ꝛc̃. Quarto mĝnificat hoiem p̃-
miãdo glõse: dãdo hõi semetipm. j. Regl. xxvj
Mĝnificeẜ aĩa mea in ocul' dñi: ꝛ liberet me de
omi ãgustia. qõ nob̃ ꝯcedat q̃ sine fine viuit ꝛ
regnat. Amen.

Explicit postilla fris Ropti holkot sup li-
bro sapie. Incipit ẜmo eiusdẽ de studio sa-
cre scripture

Biusti meditabi

o tur sapientiã. p̃s. xxxj. Omis sapiẽ-
tia siue hũanit⁹ adinuenta siue diui
nit⁹ inspirata taȝ in doctore q̃ȝ in auditore ha
bilitatem acq̃rit idoneaȝ. iuxta ipi⁹ scientie q̃-
litateȝ. Null⁹ eñ q̃ntũcũq̃ȝ doct⁹ naturali in-
genio nisi habiliteẜ proficiet ad quãcunq̃ȝ fa-
cultatem. Hinc ẽ q̃ pueri ad mathematicã et
ad logicã. adolescẽtes ad phisicã. senes vel tã
puecti ad ethicã aptioꝛes creduntẜ. Et h̃ est q̃
dicit Aristo. j. ethi. ca. iij. vbi dicit q̃ iuuenis
nõ est ꝓpꝛi⁹ auditoꝛ Politice ꝛ. vj. Ethi. ca. vj.
dicit q̃ aliq̃s potest esse mathematic⁹ duȝ est
puer. ꝛ null⁹ potest esse phs vel sapiẽs dũ est
puer. Quanto igiẜ facultas aliq̃ dignioꝛ est et
nobilioꝛ tanto ad ipi⁹ acq̃rendã noticiã since
rioꝛ p̃exigiẜ aptitudo ꝛ habilioꝛ dispõ ĩ studẽ
te. ꝛ ido cũ sacra scp̃tura q̃ singlariter sapiẽtia
vocaẜ omnẽ transcẽdit scientiã secularẽ. vtpo-
te: cui⁹ materia nobilioꝛ cui⁹ forma facilioꝛ. cu
ius finis vtilioꝛ. cui⁹ efficiens sublimioꝛ inue
nitẜ. Necesse est ergo volentẽ in sacra scriptu-
ra studere dispositõnes ꝯuenientes habere.
Nõ eñ ad hoc sufficiũt grãmaticoꝝ rudimẽ-
ta. rhetoꝛicoꝝ oꝛnamenta. dialecticoꝝ docum̃
ta. nec medicoꝝ expimenta. Plus nãq̃ȝ ad sa-
cram scripturã intelligendã pdesse poterit de
uota dep̃dicatio q̃ȝ pfunda pscrutatio. pl⁹ con
fert ĩmaculata ꝯuersatio q̃ȝ intricata disposi-
tio. magis eñ valet diuine bonitatis ꝯtẽpla-
tio q̃ȝ mũdane curiositatis occupatio: ꝛ mlto
plus valet mentalis suauitatis degustatio q̃ȝ
sermocionalis indagatio. Hui⁹ ergo tã sacra-
tissime facultatis sol⁹ ille auditoꝛ reperiẜ ido-
neus q̃ fuerit moraliter ꝟtuosus. Et qꝛ iusticia
generalis ab Aristo. dĩ sapientia. v. Ethi. c. j.
Ido sacratissime theologie auditori appꝛop̃a A
tur nomẽ iusti. Os iusti meditabiẜ sapientiã.
In quib⁹ verbis infoꝛmaẜ deuot⁹ theologus
vel catholic⁹ q̃ sacre scripture noticia p occa-
sionem q̃drupllcem impetraẜ. Per officiosam
supplicationẽ. p fructuosam ꝯuersationẽ. p se
riosam ꝯsideratõem. p saporosam delcãtioneȝ
Os significat officiosam supplicationẽ. iustus
fructuosam cõuersationeȝ. meditatio seriosaȝ
ꝯsideratõeȝ. ꝛ sapiã saporosaȝ delcãtionẽ. Os
iusti meditabiẜ sapiam. Prima ĝ noticia sacre
scp̃ture est a deo attrahẽda p officiosaȝ suppli-
cationẽ. ꝛ q̃ntũ ad h̃ pmittiẜ os. p̃s. Os meuȝ
aperui ꝛ attraxi spm̃. i. de scriptura sacra non
lr̃alem sed spũalem sensuȝ. qꝛ lr̃a occidit: spũs
aũt viuificat. ij. Coꝝ. iij. Sic illi pulli auiũ fa
cilius reficiunẜ a m̃re q̃ in nido iacẽtes capita
altius leuant. ꝛ os spaciosius dilatant: ita sco
lares deuoti: qui in nido scripture iacẽtes tan
to a xp̃o vberiori noticia recreanẜ q̃nto p oꝛa-
tiõis instãtiã deũ deuoti⁹ dep̃canẜ. ipo dicẽte
in p̃s. Dilata os tuũ ꝛ implebo illud. Et Lu-
ce. xxj. Ego dabo vobis os ꝛ sapientiã cui nõ
poterũt resistere: nec ꝯtradicere oẽs aduersa-
rij vestri. Et hoc est q̃ dicit btũs Greg⁹. j. mo
ral. ca. xxvij. Ea que pscrutari in nobis niti-
mur: sepe meli⁹ oꝛãdo q̃ȝ inuestigãdo penetra
mus. Hinc est q̃ sicut scribit Hyeronim⁹ ad
metriadẽ ꝟginem. Lectionẽ inq̃t frequẽter in
terrũpat oꝛatio ꝛ aĩam iugiter adherentẽ deo
grata vicissitudo sancte occupatõnis accẽdat
Sic sanct⁹ Aug⁹. in oibus cõmuniter libꝛis
suis cum pscrutatõne ꝛ studio deuotam oꝛati
onem admisit. Sic sanctus Thomas de aq̃-
no quotiens pplexis difficultatib⁹ angeb[illegible].
deuotõni legitur se dedisse. Et sic suam scien-
tiam plus deuotõnis subsidio q̃ȝ inuestigati-
onis studio dicitur acquisisse. Sic Paul⁹ se
recõmendat Ephes[illegible] ad Ephe. vj. Oꝛantes
sitis omi tẽpoꝛe in [illegible]: vt detur mihi ser-
mo in apertione o[illegible] cum fiducia notuȝ fa-
B cere mysteriũ eu[illegible] Os ergo deuoti theo
logi ad hoc q̃ d[illegible] sacre difficulta
tem attrahat quad[illegible] disponat. Se
pareẜ a luto lubꝛice[illegible] calcu-
lo celice sanctitatis. [illegible] ueritatis.
ꝛ armeẜ gladio seueritatis. P[illegible]o ergo os de-
uoti theologi separi debet a luto lubꝛic[illegible]
tatis. Hiere. xv. cap. Si separaueris p[illegible]
vili quasi os meũ eris. Preciosum a[illegible]
nimã pciosam a carnalib⁹ desiderijs [illegible]
lutosis. Sap. xv. Luto vilioꝛ vita illi⁹. S[illegible]
do debet expurgari calculo celice sanctitatis.
Juxta illud Esa. vj. Volauit vnus ad me de
seraphin ꝛ in manu eius calculus: quẽ foꝛcipe
tulerat de altari ꝛ tetigit os meũ et dixit Ecce
tetigi hoc labia tua: ꝛ auferetur iniq̃tas tua. ꝛ
pctm̃ tuũ mũdabitur. Moraliter: altare est sa-
cra scriptura: calculus difficilis sensus eius.
foꝛceps subtilis eiusdem facultatis extractio
Ad litteram angelici spiritus deuote studẽ
tes illuminant et expurgant ne in scripturis
aberrẽt. Tertio os deuoti theologi cibari de
bet libꝛo solide veritatis. De quo Apocal. x.
Accepi libꝛum de manu angeli: ꝛ deuoraui il
lum: ꝛ erat in oꝛe meo tanq̃ȝ mel dulce. Iste li
ber est scriptura sacra que nõ debet dentibus
conteri sed potius deuorari. quia credi debet
p fidem integraliter ꝛ sũmatim. ꝛ nõ per ratio
nem discuti minuati. ꝛ sic fit tanq̃ȝ mel: immo
plus q̃ȝ mel dulce. Juxta illud p̃s. Quã dul-
cia faucib⁹ meis eloq̃a tua sup mel oꝛi meo.
Quarto debet os theoligi armari gladio rigi
de seueritatis ad destruẽdũ hereses ꝛ erroꝛes
vicia ꝛ malos moꝛes. Esa. xlix. Posuit os me
um vt gladiũ acutum: vt illi assimileẜ De quo
Apoc̃. xix. Vidi celum aptum ꝛ ecce equus al
bus ꝛ qui sedebat sup illum vocabaẜ fidelis
ꝛ verax. ꝛ ex oꝛe eius pcedebat gladius acut⁹
vt in ipo pcutiat om̃es gẽtes Et Apoc̃. ij. Pu
gnabo cũ illis in gladio oꝛis mei. Sȝ dolen-
dũ est de theologis hiis dieb⁹ quoꝝ os locutũ
est vanitatẽ: ꝛ dextera eoꝝ dextera iniq̃tatis.
In p̃s. In quoꝝ q̃busdã inueniẜ os dissoluti
onis ꝛ in nõnullis os detracti[illegible]s: in plerisq̃ȝ
os ambitõis: in mult[illegible] os adula[illegible]nis Os dis
solutõnis hñt [illegible] ois ẜmo turpiloq̃o et
scurrilitatib⁹ a[illegible]. Contra q̃s Colos. iij.
Deponite turpẽ sermonẽ d[illegible]oꝛe vestro. Et ad
Eph. iiij. Omis ẜmo malus de oꝛe vestro nõ
pcedat. Os [illegible] hñt illi qui nõ cessant
detrahere pauptati quã christ⁹ docuit: castita
tem derident quam xp̃s consuluit. paupes p
nipendũt q̃s christ⁹ elegit. Hi sunt pseudo ꝓ-
phete. De quoꝝ oꝛe nihil aliud nisi rane vane
garrulitatis pcedunt. Apoc̃. vj. Os ambitio-
nis hñt illi qui sacre scripture noticiã ad hũa
nos honoꝛes oꝛdinãt. ꝛ eccliasticas dignita-
tes ad officia p̃bendas [illegible] in ecclia ꝯsequẽ
[illegible]. Isti p se alleg[illegible]m est Petro.
pasce oues meas [illegible] epatum desi
derat. bonũ opus [illegible] j. Thymo. iij. Hi
sunt viles hypoc[illegible] sola terrena desiderãt
De celestib⁹ vero [illegible]rant. Juxta illud p̃s.
[illegible]xj. Posuerũt i[illegible] os suũ ꝛ lingua eoꝝ trã
[illegible]uit in terra. L[illegible] lingue interiꝰ corru-
pta. Os adula[illegible] habent illi q̃ [illegible]atũ platie
tenentes ꝛ ĩ suis su[illegible] scandalos videntes
cantant semp place[illegible] nũq̃ȝ cantãt
De q̃bus verifica[illegible] illud p̃s. xl. Hec via illoꝝ C
scandalũ ipis. E[illegible] postea ĩ oꝛe suo cõplacebũt.
Secũdo pnc[illegible]aliter sacra scp̃tura est a the
ologo exercenda p fructuosaȝ ꝯuersatõem vt
sit nõ solum doctus in scia. sed iustus ĩ vita.
Os inq̃ȝ iusti. Nõ eñ auditoꝛes legl iusti sũt
apud deũ: sed factoꝛes legl iustificabunẜ. Ro-
ma. ij. Distiguit eñ Aristo. v. Ethi. iusticiam
quadꝛuplicẽ. scȝ distributiuã. cõmutatiuã. do
miatiuã. ꝛ paternã. Pꝛio ergo deuotus moꝛa
lis debet habere iusticiã distributiuã. vt qõ si
ne fictõne didicit sine inuidia ꝯmunicet alios
liberaliter instruẽdo. Prouer. x. Labia iusti e-
rudiũt plurimos. Justiciã ꝯmutatiuã dȝ hẽ
vt nequaq̃ȝ p doctrine merito famã hũanam
intẽdat p premio. Mathei. v. Attẽdite ne iu-
sticiã vestrã faciatis corã hoibus. scȝ ꝓpter t
poꝛale lucrum sed perpetuũ. Daniel. xij. Qui

ad iusticiam erudiũt multos quasi stelle in ꝑ
petuas eternitates. Habeat ⁊ tertio iusticiam
dñatiuam: instinctus bestiales carnis ꝯpescē
do legib⁹ rõnis. Et hoc est qđ docet Plato in
Phedone ante mediũ. In hoc inquit manife
stus est Phs si absoluat aïam a corpis cõmu
nione differẽtius alijs hominib⁹. Et cito post
anima ph̄i inhonorat corpus ⁊ fugit ab eo: q̄
ritqȝ ipa ꝑm seipam fieri. Isti concordat ꝯmē
tator Auerrois in ꝓlogo sexto Phisicoꝝ. vbi
loquens de inclin[illegible] carnis ⁊ corporis
passionib⁹ dic[illegible] Studẽtes inquit cũ sciue
rint vilitatẽ [illegible]pellent eas a se: ⁊ odiant
eas maxim[illegible] sic erũt casti retinentes le
ges diuin[illegible] legib⁹ naturalibus
Hec cõme[illegible]ur eorũ iusti in
matutino. [illegible] qu[illegible]iciã paternam
hũanitatẽ patr[illegible] exhibendo. Sa
pien. xij. Docu[illegible] per talia, quoni
D am opȝ iustum ⁊ [illegible] Tertio ꝓnci
paliter sacra scriptura est a theologo ꝯspicien
da ꝑ seriosam ꝯsideratiõnẽ, qđ notatur [illegible]
fertur. Meditabit. In ps. In lege dñi volũ
tas eius: ⁊ in lege eius meditabitur die ac no
cte. Ista meditatio tẽperat corporis volupta
tẽ. mitigat mũdi tẽpestatẽ. ꝓdicat dei pietatẽ
excitat hoïs charitatẽ. Primo dico ꝙ hec me
ditatio tẽpe[illegible] voluptatem. Ec[illegible].
Frequens [illegible]is afflictio [illegible]
Hyeroni[illegible]scripturaꝝ ⁊ [illegible]
vicia nõ a[illegible]ec meditatio mũdi
mitigat tẽp[illegible]eronim⁹ sup eplã
Ad Ep[illegible] aliqd est qđ in hac vita viru
sapien[illegible]neat ⁊ inter ꝓssuras ⁊ tẽptatio[illegible]
mũdi [illegible] animo ꝑmanere suadeat, illud [illegible]
mum e[illegible] meditati[illegible] ⁊ scientiaȝ scriptu
raruũ. Te[illegible] meditatio ꝓdicat dei pietatem.
In ps. I[illegible] meditabor in te: q̄ fui
sti adiutor meus. Quarto ista meditatio exci
tat hoïs charitatẽ. In ps. In meditatõe mea
exardescet ignis. I[illegible] meditatio sacre scriptu
re nõ debet esse tran[illegible] sicut de dialectica
dixerũt q̄dam antiqui ꝙ est a limine salutan
da. Sed dȝ esse morosa ⁊ diuturna ⁊ ꝯtinua.
Et eo feruentior quo hõ senior inuenit. Eccl.
xiiij. Beatus vir q̄ in sapientia morabit ⁊ qui
iusticiam meditabit. Vñ Hyeronim⁹ ad de
metriadẽ virginẽ. Sacraꝝ scripturaꝝ ardor
nulla prorsus etate extinguit. imo vt secularis
auctoris vtar sententia: potius etate inflãmat
Et Gregori⁹. xx. Moral. ca. j. Scriptura sa
cra puulis humili ꝑmone blandit, que nec sic
clausa est: vt pauesci debeat: nec sic patet vt vi
lescat: sed vsu fastidium tollit ⁊ tanto diligitur

quanto plus meditat. Quarto ꝓncipaliter E
scriptura sacra est recolligẽda cũ saporosa de
lectatione. Et ideo merito vocat sapientia q̄si
sapida scientia, de qua loquẽs Hugo de scrõ
victore. li. suo ꝓmo de anima dicit sic. Nihil i
hac vita dulcius sentit ⁊ nihil auidius sumit
Nihil ita mẽtẽ ab amore mũdi separat: nihil
sic aïam ꝯtra tẽptatiões roborat. nihil ita ho
minẽ excitat ⁊ adiuuat ad oĩe bonũ sicut stu
dium sacre scripture. Et in eodẽ volumine li
bro. iij. dicit. In refectorio sacre scripture tres
menses. i. tres intellectus ponũtur. hystoria
lis. mysticus. ⁊ moralis. prima mensa simpli
cibus: secũda doctorib⁹. tertia cõis est vtrisqȝ
In prima est cibus grossior. In secũda subti
lior. In tertia dulcior. Prima continet saporẽ
exemploꝝ. Secũda vim gestoꝝ. Tertia dul
cedinem moꝝ. Et infra. In hac scriptura q̄c
quid docetur: veritas, quicq̄d precipit. boni
tas. quicq̄d ꝓmittitur felicitas. Nã deus ve
ritas est sine fallacia. bonitas sine malicia. fe
licitas sine miseria. Hec Hugo. Est ergo ista
scientia inobfuscabilis in decore. inseꝑabilis
in vigore. Inappreciabilis in valore. Inter
minabilis in honore. P[illegible] dico ꝙ est inob
fuscabilis in deco[illegible] vj. Clara est: et
que nunq̄ marc[illegible]entia. Scđo insupa
bilis in [illegible] v. Melior est sapiẽ
tia q̄ [illegible]. Omipotentior est
sapi[illegible] inappreciabilis in valo
[illegible] Prouerb. viij. Melior est sapientia cũctis
[illegible] ꝑciosissimis. Quarto interminabilis
[illegible]ore. quia Sapien. vj. Concupiscentia
[illegible]e deducet ad regnũ perpetuũ. Ad qđ
[illegible] ꝑducat q̄ sine fine viuit ⁊ regnat. Amẽ.

Hoc opus ꝑclarissimũ eximij dñi magistri
Roperti Holkot sacre theologie moralissimi
atqȝ doctissimi ꝓfessoris: ordinis fratꝝ ꝓdica
torum: sup sapientiã Salomõis: impssum in
imperiali oppido Hagenowe. Anno incarna
tionis dñice Millesimoq̄dringentesimono
nagesimoquarto. Finit feliciter.

rat ortum. In hoc metro q̄nto Boetius di
cit primo. ꝙ homines siue diuites siue paupe
res similem habent ortuȝ. quia anima de deo
corpus autem de terra. Secũdo ꝙ deus ẽ pa
ter omniũ rerum: tam hominũ q̄ȝ alioꝝ. Ter
tio dicit ꝙ iste pater ẽ valde nobilis. quia om
nia produxit: ⁊ oĩa ministrat tam in celo q̄ȝ
in terra: Dedit et phebo radios. Dedit ⁊ cor
nua lune. Quarto eñ dicit ꝙ fatuũ est genus
et proauos ad iactantiam recitare Quinto ꝙ
oĩs virtuosus est nobilis: sed ille degener ef
ficitur qui deserens deum implicat se vitijs.
Huic concordat Seneca. quare: caplo. viij.
lectionis. iij. Recogitantes igitur genus no
strum ex parte patris simus tales in moribus
vt nõ mentiamur cum dicimus Pater noster
⁊c. Mathei. vj. caplo. Sed vt de nobis possit
veraciter dici illud. j. Petri. ij. Vos autem e
stis genus electum regale sacerdotium, gens
C sancta et populus acquisitõnis. ⁊c. Secũ
do intelligentes genus nostrum ex parte ma
tris: seruemus humilitateȝ. Terra eñ est ma
ter nostra ꝑm philosophũ. Terra est infimũ ⁊
vltimũ elementum. Narrat Valerius. libro
vij. caplo. iij. de Iunio bruto. ꝙ cũ a rege Tar
quino auũculo suo omnẽ nobilitatis indoleȝ
excerpi. interqȝ ceteros etiã fratrem suũ ꝙ ve
getioris ingenij erat interfectuȝ aïaduerteret:
obtusi se esse cordis simulauit, eaqȝ fallacia maxi
mas virtutes texit suas. Profectus etiã del
phos cum Tarquinij filijs quos is ad Ap
pollinem pithium munerib⁹ sacrificijsqȝ ho
norandum miserat aurum deo nomine doni
causa cauato baculo inclusuȝ tulit. quia time
bat ne sibi celeste numen aperta liberalitate
venerari tutum nõ esset. Peractis deinde mã
datis patris Appollinem iuuenes consulue
runt: quisnã ex ipis rhome regnaturus vide
retur. At is penes eum sũmam vrbis nostre
potestatis futuram respondit qui ante oĩes
osculum matri dedisset. Tum brutus ꝑinde
atqȝ casu ꝓlapsus de industria se abiecit. ter
ramqȝ cõmunem omniũ matrẽ existimans o
sculatus est. Quoꝝ tam vafre tellури impres
sum osculum vrbi libertatem. Bruto primũ
in fascis locum tribuit. Et illo modo morali
ter quicunqȝ ad regnum aspirans celeste ne
cesse habẽt se in presenti humiliter tenerẽ: sim
plices se simulare ⁊ esse. terraȝ matrem ꝑ mor
tis recordationem osculari. vt sciat quilibȝ cu
ius generis sit ex parte matris. quia nõ est ce
lestis sed terrenus. Et dicat illud Sapien.
vij. Sum quidem ⁊ ego mortalis homo ⁊ ex
genere terreni illius qui primo fact⁹ est. Ter
D tio rememorãtes genus nostrum ex parte fra

trum qui sunt angeli seruemus stabilitateȝ in
bono. Dicitur eñ natura humana germana
angeloꝝ. Unde cuȝ Tobias a Raphaele vel
let genus inquirere. Respõdit: Gen⁹ queris
mercẽnarij an ipm mercẽnariũ qui cum filio
tuo eat. Sed ne forte sollicitum te reddam.
Ego sum Azarias Ananie magni filius To
bias respondit. Ex magno genere es tu. To
bie q̄nto. Uerum dixit angelus ꝑm noĩs in
terpretationẽ. Azarias nanqȝ interp̄tatur ad
iutor. Ananias gloria dei. Erat eñ adiutor
glorie dei. Quando ergo recogitamus ange
los fratres nostros germanos esse in tãta glo
ria: et nos ad eos non posse ꝑtingere: nisi fra
tribus nostris assimilemur, conari debemus
totis viribus nostris ipos fratres nostros i
mitari in signum fraternitatis isti⁹ Raphael
qui et Azarias: quẽ Tobias vicissim fratrem
vocat. Tobie sexto Obsecro te Azaria frater.
Et Tobie nono. Frater peto te vt ausculites
verba mea. Et angelus ad euȝ. Tobie. xj. To
bia frater scis quẽadmodum reliquisti patreȝ
tuũ ⁊c. Sunt ergo tam homo q̄ȝ angelus de
parentela diuina sed certe homo multiplicius
cum sit triplex cognatio scȝ legalis ꝑ adoptio
nem. spiritualis ꝑ sacramenti susceptionem. ⁊
carnalis ꝑ carnis ꝓpagationeȝ. Angeli tñ at
tinent deo ꝑm cognationem legaleȝ: qua per
gratiam sunt adoptati Homo attinet deo tri
plici cognatõne Legali. quia est filius dei ad
optiuus. Ad Ephesos. j. Predestinauit in ad
optionem filioꝝ dei. Etiam est filius dei spiri
ritualis quia per baptismũ nos regenerauit.
Johã. j. Dedit eis potestatem filios dei fieri.
et etiam carnalis frater, quia de nostra proge
nie naturam assumpsit. Ad Hebreos. j. Nus
quã angelos apprehendit. sed semen Abrae ⁊
ideo possum⁹ dicere angelo illud. ij. Macha.
vij. Noli putare genus nostrum a deo dereli
ctum esse. Quarto recordantes genus no
strum ex parte filioꝝ, seruemus in morib⁹ vti
litatem. Filij eñ nostri opera nostra sunt. Ec
clesiastici. xj. Ante mortem ne laudes hominẽ
quenq̄ȝ. quoniã in filijs suis agnoscitur vir. id
est in operibus ꝑfectis ꝑm glosam ibidem.
Apocal. xx. Judicatũ est de singulis ꝑm ope
ra eorum. Et Apocal. xiiij. Opera eñ illoꝝ se
quũtur illos. In istis ergo filijs seruemus vti
litatem: vt sint nobis meritorij ad gloriam et
nõ ad penam: quod est quãdo opus nostrum
producitur a gratia diuina ⁊ libero arbitrio.
Quãdo vero producit a diabolo carne vl' mũ
do et libero arbitrio est quasi spurium genus
Et nõ potest consequi hereditatem celestem.
Et ideo prohibet pontifici legis veteris sub
M

figura. Leuit. xxi. q nō cōmisceat stirpem sui
generis vulgo gentis sue, quia ego dominus
qui sanctifico eum. etc.

Lectio CCVIII.

Tanquā eni equi de

paucrūt cicaȝ: et tanq̄ agni exultauerūt
magnificātes te domine: qui liberasti illos.
Memores eñ adhuc erant coꝝ que incolatu
coꝝ facta fuerant, queādmodū pro natōne a-
nimaliū eduxit terra muscas, et pro piscibꝫ eru
ctauit fluuius multitudinē ranaꝝ. Nouissi-
me autē viderūt nouam creaturam auiū, cuȝ
adducti cōcupiscētia postulauerūt escas epu
lationis. In allocutōne eñ desiderij ascēdit
illis de mari ortigometra. Postquam a-
ctum est de mirabili hebreorum gubernatio-
ne tam in mari rubro q̄ in deserto. In ista
parte agitur de inenarrabili exultatōne eorū-
dem in vtroq̄ loco. Et circa hoc duo fiūt. Nā
pmo ondītur quō letabanť pro miraculo trā
situs maris rubri. Secūdo ostendiť quō leta
bantur de delicioso ꝯuiuio cuiusdā noui cibi
et hoc in loco deserti. ibi. Nouissime autem.
Circa pmum duo facit. Nam pmo describiť
eorū exultatio pro transitu maris rubri. Se-
cūdo exaggerať coꝝ admiratio ex his que vi-
derant in terra egypti. ibi. Memores eñ ad-
huc. Describiť eñ coꝝ exultatio et gaudiū sub
figura duplici, videlicet equoꝝ et agnoꝝ. Eq
eñ depascentes bona pascua et agni in iuuen
tute tenera lasciuie et leticie multum vacant.
Cōueniens eñ nutrimentū et etas tenera iu-
uentutis tam in hominibꝫ q̄ in bestijs causa-
re solet leticiam. Et ideo diciť de hebreis Tā
quā eñ equi depauerūt, i. sic exultauerūt sic
equi depascentes bonam escam. Sic eñ dici
tur de homine exultante et lasciuiente: p̄hen-
da sua pungit eum tanq̄ agni exultauerūt q
per corpis gesticulationē leticiam cordis ostē
dunt. Eodem mō loquendi vsus est ps. descri
bens leticiam filioꝝ israel post transitū maris
rubri. Mare vidit et fugit. etc. et sequiť. Mon
tes exultauerūt vt arietes et colles sic agni o-
uium. Saltē modus loquendi vtriusq̄ scili-
cet tam pphete in psalmo q̄ sapientis in isto
loco concordat. Exultauerūt igiť magnifican
tes te domine. i. te magnificū collaudātes. Exo
di. xv. Cantem⁹ domino, gloriose eñ magni-
ficatus est, qui liberasti illos tam de Pharao
nis potestate q̄ de via maris rubri. Depaue-
runt, i. audacter et sine pauore se habuerūt si-
cut equus. Job. xxxix. Exultat audacter et in
occursum pgit armatus, cōtemnit pauorem,
nec cedit gladio. Cōsequenter narrať gaudiū
eorū de transitu maris rubri. Recordabanť e-
nim tūc tēporis cum viderent eis cedere aq̄s
maris rubri: quō aque contra egyptios pugn-
uerūt et quasi contra naturā aquaꝝ illarum e
gyptios afflixerūt, prebentes eis ranas p pi-
scibus. Terra etiā exhibebat eis muscas pro
vtilibus animalibꝫ. Et illa recordatio multū
augmentabat leticiam hebreoꝝ quādo ppen
debant terram et aquā inimicis eoꝝ resistere.
et ecōuerso eis tam benigne fauere. Et hoc est
quod dicit. Memores eñ adhuc erāt q̄ in in
colatu eoꝝ dum adhuc accole egypti fuerunt
facta fuerant, queādmodū p natione vtilium
aīalium pduxit terra muscas Exo. viij. Uene
rūt musce grauissime in omī domo Pharaōis
et pro piscibꝫ, i. loco pisciū eructauit fluui⁹ in li
tore multitudinē ranaꝝ. Exodi. viij. Ascende
rūt rane et operuerūt terram egypti. Circa il- A
lam clausulam. Queādmodū p natione aīali
um pduxit terra muscas. etc. Notandū est q
moraliter in pmitiua ecclesia fuerūt persone
valide p vite sanctitatē. Unde erāt quasi for-
tia animalia. Apocal. iiij. Aīalia requiem nō
habentia die ac nocte dicētia Sāctus sanct⁹
sanctus dn̄s deus oīpotens, sed heu moder-
nis tēporibꝫ loco fructuosoꝝ aīalium successe
runt musce volantes p supbiam, fedātes p lu
xuriam, mordantes p iracūdiā. mugiētes p a-
uaritiam. Sap. xvj. Illos aūt muscaꝝ et locu
staꝝ occiderūt morsus et nō est inuēta sanitas
anime eoꝝ. Eodem mō in sancta religione pa
tres pmitiui fuerūt quasi boues pper maturi
tatem solide ꝯuersatōis, pper mugitū sonore
p̄dicatōnis, et pper scissam vngulam recte di
scretionis, ac pper cornua debite prelatōnis
Sȝ iaȝ loco boū successerūt musce volātes p
discursus et euagationē. fedantes p vileȝ et scā
dolosam ꝯuersationē mordētes p maliciosas
detractiones et mugiētes p suspiriosas impti
ones. Consiliř quo ad scholaȝ. Primo pro pi
scibus sunt mō rane. Fuerūt eñ antiq̄tus stu
dentes curiosi rimantes et scrutātes tam phie
q̄ theologie pfunda fluuioꝝ more pisciū per-
scrutantes. Job. xij. Uolatilia celi indicabāt
et narrabāt ea pisces maris. Distinguit eī ma
gister Rodolphus Beluacensis tria genera
clericoꝝ sicut narrat Geraldus Cābreñ. in p
logo pmi speculi eccl'ie. Sūt eñ q̄dam supse-
minati. q̄dam pānosi. q̄dam passati et massati
Primi ptermisso grāmatice fundamēto supe B
dificāt varias facultates supficiales nō existē
tes: statiq̄ imaturi et impfecti ad magisterium
festinātes, q̄bus illud Plinij ꝯgrue adaptať
Sūmo sole sparsa semina se longe celerius ef
fundūt, et mutate spicas herbule in manibꝫ a-
ristis: añ messis tps flauescūt et simulatis oīno

Registrum Foliorum

A
Primū vacat
Aaron quō
beneficia nō
lectio. xxxj.
B
Marie ima.
oratio inter
prelati multi
a
Opus precla.
set corā pplo
probabilibꝫ
sum amorē
b
renibꝫ dn̄atur
ta sine cha.
cōformando se
c
dum horridū
nat et curat
diate p̄dictis
diū necessa.
d
destrueret et
ista cōclusio
lus erit pul.
e
christi sunt
mūdo et si
Gloriať se
f
hilitatē scdo
mō geniti
inter iustū
temptari sicut
g
curius et caput
te quicūq̄
sicut vulgariter
h
cendum q
infernali
tio et plis
i
eius bonitas
te poccupat⁹
hec nota
k
puersoꝝ et
fuisse ministꝝ
fuerūt phi
terrogareť

l
felix es si
renitatis vn̄.
in ea vixit.
m
de aula et
tendit arcū
Maleficos
n
bello in quo
dei legibus
ergo nō erūt
o
exerceas molem
magni cum
Ambrosius
sed gloriať
p
et sacrilega
alicuius pul.
et inuidia
q
Eugeniū sic
hoiem a
uitiarū sciēs
r
et laua eam
eis docere
sanctuariū te.
s
nihil ama.
ginem et fili.
ad tale my.
lem existentiā
t
id est cardia.
quā debem⁹
subiūgit erit.
v
toria est qr
quare pru.
dicit ergo
x
cos sed sicut
intelligit
dro magno
y
iuxta fundū
hec id est sapia
et mulerē
z
sub ꝯplacētie
tuit dominari
sicut olim in
velamēto dici

A
vix volunt
rā cicon ie
ciderit oportet
B
Quō autē
agiť de cha.
hūana sicut
C
lectio. Clj.
supius dictū
nemo potest
D
arbor oliu e
exaudi nos
cōmoditas qr
fuit nec est
E
Salomonē
psonali intu.
ergo sensus
F
q̄ vasa fra.
vite hūane
et sic loquiť

G
tarcat draco
die mortis
mansit in sua
H
uione famula.
nos non pper
dicit beatus
eius secūdo
I
ta iudicant
somni mittiť
palatiū est
K
sed oībus
quia in ca.
q ad hoc ne.
L
fili⁹ isuar.
verbū pe.
ligens et fi.
M
rat ortū in
vacue fructi.
licere nisi

[illegible]

[illegible]

UNIVERSIDAD Y PROV.A
BIBLIOTECA.
DE ZARAGOZA.